3

GEORGII CEDRENI COMPENDIUM HISTORIARUM.

TOMI DUO.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ

ΚΕΔΡΗΝΟΥ

ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ.

GEORGII CEDRENI

COMPENDIUM HISTORIARUM.

EX VERSIONE

GUILLELMI XYLANDRI,

CUM EJUSDEM ANNOTATIONIBUS.

ACCEDUNT,

Huic Editioni præter lacunas tres ingentes, & alias expletas, Notæ in Cedrenum P. JACOBI GOAR, Ord. Prædicator. & CAROLI ANNIBALIS FABROTI J. C. Glossarium ad eumdem Cedrenum.

VENETIIS,

EX TYPOGRAPHIA BARTHOLOMÆI JAVARINA,

M. DCC. XXIX.

EMINENTISSIMO PRINCIPI

JULIO MAZARINO.

S. R. E.

CARDINALI.

SCITE *Græcus auctor ait*, Eminentissime Cardinalis, *Deorum templis donaria dicenda esse, viris autem illustribus ingenii monumenta nuncupanda. Quemadmodum enim muneribus hisce religionem nostram erga Deum: ita & hoc animorum fœtu cultum ac observantiam nostram erga viros summæ dignitatis vel doctrinæ præcipuæ testamur. Inter Deum autem & homines longe interest, quod Deus velut omnium conditor & Dominus, rebus quarum precarii possessores sumus, non egeat: illustrium autem virorum gesta penitus intercidant, nisi sit qui ea litteris mandet, & posteris tradat. Sed & quemadmodum humi-*

li cuique ad Deorum templa accedere, & ibi vota sua nuncupare fas est: ita nec illustres animas ea quæ tenujores homines eis dicant, aspernari videmus. Altæ scilicet mentis homines securi sunt magnitudinis suæ, adeo ut Deum referre quodam genere videantur. Hæc cum ipse mecum reputarem, ausus sum, Eminentissime Cardinalis, religiose Te adire, & librum opera mea perpolitum licentiore forte hac epistola Tibi inscribere, quo devotionem erga Te meam publice testarer, scirentque omnes, ad venerationem Tui etiam eos qui longinque agunt, libros Tibi dedicare, ut ex sacro & immortali nomine Tuo famam & gloriam sibi quærant, ac immortalitate donentur. Hoc tamen vereor, ne Te in excelso humanarum rerum fastigio positum, & numquam vacuum, ego unus e turba audacius incondito ac rudi sermone interpellem, Teque morer, cujus amplissimis cogitationibus ac consiliis Imperium Gallicum gubernatur, cum potius occupationibus Tuis bono publico parcendum esset. Sed magnæ quoque animæ litteraria hæc avocamenta non recusant. Heic autem admirari subit, quam sagaci consilio Optimus Maximusque princeps cum excederet, vel potius intercipere-tur, & in cælum rediret, Tibi, Cardinalis Eminentissime, pene dixerim, cuncta regendi onus imposuerit, cum juvenilis successoris animus nondum par esset Imperio. Sic Atlas cum cæli oneri se subduceret, Herculem submisisse fertur velut tantæ molis capacem: at qualem virum? majorem humana natura, Deo proximum: deinque Jovis, non Amphytrionis filium. Certe non alius quam natus Deo, cælum Deorum sedem ferre poterat: sicut nec alius quam divinæ mentis homo, onus Imperii Gallici sustinere. Tu, inquam, Eminentissime Cardinalis, vocatu Regis prudentissimi ad Regni arcana tractanda non sine numine admissus es: id quod ex rebus ipsis feliciter & ex voto fluentibus notius est, quam ut quisquam præter malignos inficietur. Quando enim terrarum ille prædo, quando orbis universi candidatus certius intellexit, se rerum solum potiri non posse, seque aliena regna irrita spe invadere? quando feliciter secum actum putavit, si fines suos non propagaret sed tueretur, nisi ex quo Principem nostrum invictissimum anima reliquit? Quid singula commemorem? Prostrato primum stupenda felicitate exercitu validissimo, tum munitissimis oppidis qua locorum natura, qua milite non ignavo, cum interim inclinatas acies & labantes, tum milites suos velut attonitos & pavore defixos cerneret, intremuit Flandria. Animos sumpserant Gallici hostes nominis, quoniam in contrarium cecidisse videbantur Gallorum impetus semper hostibus metuendi, quod scilicet externa vis contra fas piumque eis adfuisset, velut Deus e machina, quodque eos obsidio liberatos viderent, qui jam ingloriam deditionem parabant: sed statim Galli ingenii ad pugnam avidi vicinas urbes animosius aggressi sunt; quibus captis extimuit Italia, non secus ac quondam populus gentium victor Gallis instantibus sæpius expavit. In Hispania bello quidem ancipiti pugnatum est: sed Ducis fortissimi nomen Hispano militi vincendo jamdiu fatale est. Germania bello diuturno vexata, agrorum populationibus, urbium vastationibus concussa, Imperatorem miseris dudum imperare cœpisse non diffitetur. Hæc latius exequentur horum temporum diserti. Ego stylo remissiore attigi tantum, & quod longum esset ea prosequi, & quod verebar ne fastidium nasceretur ex plurimis. Cælum igitur ambitione affectent exteri (quamquam expilationibus cælum non petitur, sed religione & pietate, quæ Reges Christianissimos astris inserunt) aliena Regna avido animo pervadant: quamdiu stabit Gallia validissima terrarum pars (quam pereundi legibus aliis, quam quæ orbi terrarum impositæ sunt, fatorum vis æterna, vel potius Deus fatorum arbiter & dispensator exemit) cœpta eis numquam ex voto succedent. Cum autem serenissimus Princeps noster spes totius generis humani adolescit, cum animi ejus vis augescit, Tibi, Cardinalis Eminent. summa rerum permissa est, cujus fides in rebus difficillimis spectata, cujus devotio erga Principem, omne

vincent exemplum. Nemo in posterum Te rerum moderatore tam securus potentiæ erit, ut Gallos pene inter ferrum & arma natos provocare vel offendere audeat, quos intelliget nullius armis esse superabiles. Nemo Galliæ socios aut fœderatos lacesset: nemo amicos ledet, qui hoc Galliæ debent, ut qui summa cum injuria & bonorum omnium indignatione fortunis suis exuti velut nudi exulabant, plenissime restituti sint. Tanta est cum sacri nominis Tui veneratio, tum Imperii Gallici felicitas semper invicta. Verum quo impellor ego fandi imperitus? non enim multum interesse puto, sive quis famam alicujus ledat, sive infra dignitatem eum laudet. Non possum tamen heic citra crimen ingrati præterire quod omnium commendatione dignissimum est: Bibliothecam scilicet multis librorum millibus constantem instituisti, quam eruditis omnibus patere vis. In qua quidquid Gallia bonarum artium feracissima, quidquid Italia vel Germania eruditum protulit, invenire in facili est. Omitto præclara illa marmora, Principum & virorum qui litteris claruerunt statuas, quas cum videas & ingenii monumenta legas, putes non muta marmora, sed animata: & eorum non interiisse corpora, sed cum animorum fœtu de perennitate certare. Quo quidem egregio facto litteratiores quosque Tibi obnoxios fecisti, & non minus in ore hominum agis quam propter alias acerrimæ mentis dotes: ex quibus boni omnes intelligunt, tanto Te cæteris mortalibus superiorem esse, quanto fortuna Tua excelsior & præstantior est. Vive igitur, Eminentissime Cardinalis, *Galliæ felicitati, quæ Te sospite culmen adipiscetur, & diurnabit. Vive rei Gallicæ rector & propagator: cujus vigilantiæ hoc debetur, ut Galli pacem æquissimis conditionibus sperare debeant, aut exteri bellum internecinum timere. Vive diu Galliæ* —felix tutela salusque.

EMINENTIÆ TUÆ

Devotissimus
CAROLUS ANNIBAL FABROTUS.

LECTORI.

DE ſcriptoribus hiſtoriæ Byzantinæ publicandis ſpem fecimus edito Joanne Cantacuzeno. Ecce fidem præſtamus felicioribus auſpiciis annixi. juſſu nempe illuſtriſſimi Franciæ Cancellarii Petri Seguierii, qui ut opus hoc egregium ederetur ſuæ curæ fecit. Quid autem huic Cedreni editioni acceſſerit, Lector monendus es. Plures eæque ingentes lacunæ erant in editione priore, quæ Cedrenum deformabant. aliæ minores plures paginas occupaverant. Eas omnes ex aliis ſcriptoribus calamo exaratis ſupplevimus, multa correximus ex Joanne Scylitze Curopalate, qui Cedrenum αὐτολεξεὶ deſcripſerat. Unde mirari ſubit, quanta ſecuritate ſæculi ſui Curopalates alienum opus ſibi vindicarit. Itaque ſi quis Curopalatem deſideret, ſciat eum Cedreni ſimiam eſſe: nam totidem verbis Curopalates conſtat. qui tamen non per omnia nobis inutilis fuit, ſed ſupplendo, ut dixi, & emendando Cedreno multum profuit. Quoniam autem toto pene Cedreno exſcripto Curopalates excipit ubi Cedrenus deſinit, ideo non ingratum fore duxi, ſi cum Cedreno ederetur. Joannes Baptiſta Gabius interpres ejus multis in locis ab auctoris ſententia aberraverat. Ei quantum fieri potuit conſultum eſt interpolata ejus verſione. Xylandri quoque verſionem interdum emendavimus: nec tamen veterem loco ſuo deturbavimus, ſed noſtram ad oram libri rejecimus. Præterea fatetur interpres ingenue, ſe in quibuſdam hærere. Nos ſine ulla inſectatione ſententiam noſtram propoſuimus & Notas quaſdam addidimus ei firmandæ. Denique Gloſſarium adjecimus, quo voces mixobarbaræ, quibus Cedrenus utitur, explicantur, dignitates eccleſiaſticæ, palatinæ & militares exponuntur. Quo in concinnando uſus non ſum opera Meurſii, quem plerique alii qui rapto vivunt ſolent exſcribere, ſed vel auctores nondum editos, vel alios omnino auctores ad teſtimonium cito. Accedunt etiam R. Patris Jacobi Goat variæ in Cedrenum animadverſiones erudiriſſimæ, quæ non modicam Cedreno lucem adferent. Poſtremo numeroſa operarum menda ſuſtulimus, quo tam auctior editio, quam emendatior opera noſtra prodiret. Cedreno igitur fruere, quem antea, pene dixerim, auro contra veniiſſe non ignoras. Cedrenum ſequetur Theophanes multorum votis expetitus, quem ex Regis Chriſtianiſſimi bibliotheca in lucem edemus, una cum Anaſtaſii Bibliothecarii hiſtoria Eccleſiaſtica hactenus inedita, quæ beneficio Cardinalis Eminentiſſimi Franciſci Barberini ad nos pervenit. Sequentur & alii ex variis bibliothecis eruti, quos non interire quantum Reipublicæ litterariæ interſit hi tantum intelligunt, qui litteras tractant, vel fovent. Vale.

GUI-

GUILLELMI XYLANDRI
AUGUSTANI
IN GEORGII CEDRENI
ANNALES SUOS PRÆFATIO.

AD MAGNIFICOS ET GENEROSOS DOMINOS,

D. MARCUM ET D. JOANNEM, FUGGEROS, ANTONII FF.

Fratres germanos, Kirchbergi & VVeissenhorni dominos, &c. optimarum litterarum alumnos gratissimos.

GEORGII CEDRENI Annales, qui auspiciis ac impensis vestris, Viri amplissimi, a me non sine magnis ærumnis in Latinam linguam conversi, in publicum hodie exeunt, pro more dedicaturus: diu multumque cogitavi, quanam de re potissimum apud vos dissererem. Sive enim historiæ utilitates explicandæ essent, quo hic liber prodiret commendatior atque gratior: jampridem id propositum ita copiose notam a summis viris tractatum, ut citra arrogantiæ crimen non possem conari ista vel amplificare, vel etiam inculcare. Sive in vestris laudibus prædicandis occupanda oratio, ad quas profecto illustrandas augendasque hæc *Cedreni* versio editioque conducere debet: quid iis ornamenti poterat mea conferre infantia? aut quotusquisque (ut nunc sunt mores hominum) non potius assentando me munus captare, quam grati animi significationem raris virtutum exemplis demonstrandis commendandisque edere, erat judicaturus? Itaque horum ego utrumque prudens sciensque omisi: præsertim cum recordarer, de priore alibi me nonnihil etiam dixisse. Sed & alienum aliquid personis vestris, aut præsente instituto (qualia ad animum accidebant multa atque varia) in medium afferre, intempestivum videbatur, atque insolens: neque enim laudari sentiebam eum, qui

Delphinum sylvis appinxit, fluctibus aprum.

Itaque in præsentia satis habui, pauca de ipso hoc Historico Opere, & mea quam vobis ac Reipubl. in eo conficiendo navavi opera dicere: itaque Lectore non inutiliter (ut quidem ego puto) de quibusdam præmonito, dedicationis munere defungi.

Jam primum, quis fuerit CEDRENUS, certo deprehendere nullo indicio potui: cum de seipso nihil, hoc quidem in Opere, memoriæ prodiderit: neque ab aliis sit, quod ego sciam, laudatus aut nominatus scriptoribus. Eo tamen inclinat animus, ut sacerdotem fuisse suspicer, aut etiam monachum: tametsi videtur hoc non fuisse dissimulaturus. Meæ conjecturæ ansam præbent, cum genus dicendi quo est usus, tum quas de religione & cæremoniis habet disputationes. de quibus non

impendio quin quiſque ſuo captu & ſenſu judicet. Quid ego judicem, ſatis credo eſſe bonis notum: neque eſt cur mutem ſententiam ulla idonea cauſa. Quando vixerit, nihilo magis conſtat, quam qua conditione vixerit: niſi quod probabile eſt, rerum potito Iſacio Comneno (qui iniit imperium eodem fere quo Heinricus IV. anno, qui fuit a nato Chriſto *LIX* ſupra milleſimum) eum ſcripſiſſe ſuos Annales. hi enim in iſtam deſinunt. Is qui codicem veſtrum ſcripſit librarius, Iſacii Angeli aliquoties mentionem fecit in margine. Fuit hic Iſacius, Friderici Ahenobarbi Imperatoris Germani æqualis. & occepit Conſtantinopolitanum regnum circa annum CIↃCLXXXV. ut centum fere annis codex iſte auctore ſuo recentior fuiſſe videatur. Non diſſimulavit librarius, aliquoties ſe in exemplari, quod deſcripſit, aliquot paginarum defectum ſenſiſſe. Sed utrum reliqua omnia ita fuerint ab auctore compoſita, quomodo ad nos ſcribæ iſtius opera pervenerunt, dubitari haud injuria poteſt. non enim mendoſa modo quædam, ſed plura etiam his mutilata vel comperi, vel ſuſpicatus ſum, quod aliquoties in Annotationibus oſtendi. Porro autem facile crediderim, Lectores in bonis ſcriptoribus verſatos, & judicio aliquantum quam vulgus acriori præditos, ubi lectionem hujus operis inſtituerint, moleſtiæ principio aliquid, aut etiam nauſeæ contracturos. Pollicitus enim auctor ab initio mundi uſque ad ſua tempora hiſtorias ſe compendio recitaturum: ubi ad rem ventum eſt, neque optimo ordine ea proponit, quæ in ſacris litteris, & Flavii Joſephi antiquitatis Judaicæ deſcriptione, atque alibi copioſe deſcribuntur: & inſerit multa, neſcio quam relatu aut creditu digna: & interpolatis narrationibus ſæpe, ſæpe mutilatis, aliquando idem non ſine tædio & odio inculcat. In ſummis mundi Imperiis & eorum ſucceſſione ac mutationibus exponendis, jejunus plane eſt. Res Romanas ita attingit, ut videatur earum fuiſſe admodum ignarus. Et in ipſis Imperatoribus ordine recenſendis, eorumque in ſumma exponendis rebus geſtis, fere ad Conſtantinum uſque Magnum nihil præclari, aut etiam operæ pretii eſt conſecutus, ut ſubverear, ne quis iſta legens exclamet:

Quid tanto dignum dedit hic promiſſor hiatu?

Digreſſiones quoque in diſputationes de vita monaſtica, contra Judæos, & alia id genus, talia ſunt quæ Annalibus parum omnino conveniant, & non poſſint a quovis ventriculo concoqui. Quæ ego a me dicta, ita velim accipi, ut ab eo qui non vituperet, ſed excuſet CEDRENUM: ſcriptorem, qualem ea tempora, & fortaſſis etiam vitæ inſtitutum tulit, ut uno verbo dicam, interdum ἀϐδ. Certe ſi quid ab eo peccatum eſt, non magno rerum ſtipendio peccatum eſt: cum abunde librorum ſit, ex quibus hiſtoriarum ab ipſo prætermiſſarum, aut minus commode tractatarum cognitio reperi poſſit. Hoc autem vere poſſum affirmare, plurima eſſe in Cedreni hoc Opere, quæ cum alibi non inveniantur, maximam ei apud omnes veritatis & hiſtoriæ auctores conciliare poſſint debeantque gratiam. In Juſtiniano præſertim magno, in Heraclio, & aliis deinceps Conſtantinopolitanis Imperatoribus, multo eſt, quam ipſe Zonaras fuerit, diligentius ac copioſius verſatus deſcribendis, annis etiam ſingulis res geſtas dividens. Nam quæ ante novæ Romæ ortum habet, ea videtur utcumque ex variis libris non magna cura ac judicio perexiguo conſarcinaſſe: in Con-

ſtantinopolis autem rebus & exercitatior fuit, ut apparet, & majore eſt uſus induſtria: & ſi quid ego judico, hoc illi ἔργον fuit, cætera πάρεργα. Qui eum cum Zonara conferent, iis deprehendere erit proclive, vere me iſta dicere. nam omiſit Zonaras multa, quæ noſter habet, ſcitu perquam digna: & quibus omiſſis, hiſtoriam mutilari obſcurarique fuit neceſſe. Multa ille breviter admodum indicavit, quæ ſunt a noſtro circumſtantiis omnibus explicatis illuſtrata. Neque ego primus hoc deprehendi. Sed VVOLFIUS noſter, quem honoris cauſa nomino, vir harum rerum (quod, quibus ignotus ipſe eſt, lucubrationes ejus evidentiſſime demonſtrant) longe peritiſſimus, aliquanto ante codici veſtro ſchedam præfixerat, qua argumentum ejus in hæc verba exprimitur; Tractat idem argumentum, quod Zonaras; ſed multa habet a Zonara de induſtria prætermiſſa, brevitatis (ut opinor) ſtudio, ſed certe non prætermittenda. Quod ſi mihi optio data fuiſſet ab initio, hunc Zonaræ prætuliſſem. Nunc cum Zonaras denuo edendus erit, conſultum fore videbitur, ut hoc totum opus perlegatur. & quidquid memorabile viſum fuerit, Zonaræ ſuis locis certa nota appoſita, inſerendum. Hæc Vvolfius. Qui haud dubie, dum hoc ferret de Cedreno judicium, ad ea reſpexit præcipue, quæ aliunde quam ex eo aut Zonara repeti commode non poſſunt. Nam duo priores Zonaræ tomi longe alioqui ſunt meliores, ac laude digniores, quam ea quæ ad Conſtantinum uſque Magnum noſter collegit. Et tamen in hiſce ipſis ſunt nonnulla, quæ cognitu digna atque utilia, tamen neque apud Zonaram occurrant, neque alibi ſint adeo obvia. Enimvero id affirmare auſim, ex hoc noſtro ſcriptore ab homine induſtrio multa poſſe deſumi, quibus Zonaræ, Procopii, Diaconi, aliorumque id genus ſcriptorum, recentiorum quoque, ut Cuſpiniani, Egnatii, Panvinii, imperatores & hiſtoriæ partim corrigi, partim illuſtrari ac poliri poſſint: quæ utilitas vel ſola ejus editionem apprime apud æquos Lectores gratioſam facere debet. Neque nunc proponam exempla. tametſi enim rei guſtum aliquem Annotationes noſtræ præbebunt: tamen malo hæc ſoletti Lectori obſervanda relinquere, quam iis commemorandis me jactare. Addatur & hoc: cum eorum quæ ſunt circa Byzantium, & in ipſa urbe locorum, tum aliarum multarum urbium, fluminum, montiumque notitiam, permultis hujus ſcriptoris locis poſſe explicari atque illuſtrari; ut magno rerum Geographicarum incremento, & antiquitatis recolendæ adjumento diligentibus ſit futurus. Verum de Cedreno ſatis, aut fortaſſe nimium: legatur, ipſus ſe probabit, & oſtendet

Vendibili vino non opus eſſe hedera.

Venio nunc ad meam operam: non profecto ut eam vel jactem, vel etiam ἀκαίρως extenuem, quorum neutrum ego ingenui hominis arbitror: neque etiam, ut qui veſtris & aliorum bonorum (cæteros enim nihil moror) judiciis diffidam, ideoque cauſam mihi dicendam putaverim: ſed quod, cum ipſe in hoc Opere falſus alicubi ſim, nolim alios quoque errare. Primo omnium, ne conatus quidem ſum id conſequi, ut Zonaræ, Nicetæ, ac Gregoræ facundiam Latinam, parem Cedreno conciliarem. nam probe mihi meæ conſcius tenuitatis, nemine etiam monente habebam exploratum, me moliri hoc non debere, quod elegans paſtor merito odiſſe ait,

Theocr. Θαλυσ.

Et quidem Græcæ linguæ usu Cedrenum iis quos nominavi, multo inferiorem esse, multoque minus in suo foro disertum, non difficulter judicabunt Lectores: quo minus habet etiam quod conquetatur, si Latine purius ii, nitidiusque ipso loquuntur. Ac nescio quomodo mihi accidit, nt interdum invitus, magis ramen solito, balbutirem ipse invitus, magis tamen solito, balbutirem ipse etiam, dum præeuntis verba subsequor, & exprimere conor. Sed hoc quidquid est mali, æquanimitas Lectorum vel dissimulabit, vel corriget.

Postquam vos, Mæcenatis nomine dignissimi Heroes, ultro pro vestra benignitate de me honeste sentientes, impulsore maxime D. Ludovico Carine, sene longe doctissimo, vtroque officiosæ in cultores bonarum artium humanitatis exemplo, vobisque non absque gravissimis causis & meritis charissimo & acceptissimo, de me autem jamdiu ita merito, ut gratiarum actionem (quas enim possim pro tot beneficiis hac mea conditione referre ?) hic locus dignam non capiat, memoriam autem ab eo in me profectarum commoditatum me vivo nihil sit oblitteraturum: suadentibus idem cum aliis primariis viris, tum ipso etiam Vvolfio, qui (nihil jam de ipsius laudibus dicam, cum prædicationem meam excedant, neque hoc sibi reponi muneris pro suis meritis ipse cupiat) abundantia quadam amoris semper me prosecutus, quasi lampadem hanc in decursione vertendæ Græcæ historiæ recte se traditurum mihi existimavit. Postquam ergo Cedreni convertendi provinciam mihi credidistis: id quod mihi fuit, ut debuit, gratissimum: equidem in hoc incubui, ut expectationi vestræ meisque promissis mature & fideliter satisfacerem. Omnia expeditu facilia fore animo præceperam: fortasse non nimis arroganter, ut qui non nunc primum hoc genus rei tractandum susciperem. Sed in progressu tamen id expertus sum, quod Alcæus olim eleganter cecinit:

ὅταν τις ἐν πόντῳ γένηται, τῷ παρεόντι τρέχειν ἀνάγκη.

Delata in altum cum semel est,
Quocumque tempestas vocabit,
Ut tibi navis eat necesse est.

Multa spem meam fefellerunt. Incidi in loca vel obscura, vel murila sæpe; ubi cum non nisi unus codex mihi esset, aut alibi eadem aut similia perscripta in promptu non haberem, oportuit me hærere. Conjecturas scio aliquid posse, sed eæ neque satis tutæ aliquando sunt: & non raro quod conjicerem, aut quo me referrem, non succurrebat. Ne tamen vel auctori vel Lectori mea ignoratio fraudi esset, ubi visum est rem habere aliquid momenti, Annotationibus meis pro virili rem exposui, aut saltem aliis enodandam proposui. Maxime barbarica me vexaverunt vocabula, quorum magnam copiam Lector inveniet, partim hybridarum ac μιξοβαρβάρων, aut (si ita velit aliquis) μιξελλήνων, partim prorsus & apud Latinos & apud Græcos peregrinorum. quorum alia rerum sunt, ut scaramangium, tuldum, cumparia, barducium, læsa, & alia plura: alia officiorum appellationes, ut barangi, protovestiarius, logotheta dromi, caniclium, protospatharius, drungarius, ameras: reperiet etiam multa Latina Græco habitu velata, κενσίριον, σκάμνον, λεγάτα, silentium, asecretia, scalam, κῆνσον. sexcenta alia. In quibus animadvertendis & vertendis quam

fuerim felix, nescio : fui certe moleste occupatus. Quod ad Annotationes meas attinet, poteram eas extendere & amplificare indicatione & comparatione eorum quæ apud alios scriptores iisdem de rebus habentur: quod ignavo fortassis, aut librorum copia destituto Lectori fuisset non ingratum. Verum ego brevitati studui: & cum postremo eas relegerem, permulta amputavi, quæ alio loco commodius me persecuturum videbam: cum hic vel brevius quam ut satis intelligerentur indicare ea oporteret, vel commentando extra fines annotandi progredi. Has autem ipsas Annotationes Lectori magnum momentum allaturas ad intelligendum Cedrenum, aut saltem quædam diligentius scrutandum, confido. Mihi quidem incredibili labore constiterunt: Ponetur in lucro a gratis, si ad alios quoque intelligendos scriptores inde aliquid poterunt petere adjumenti, quod ego spero fore. Numeri eorum, numeris margini Cedreniano appositis respondent: nisi quod sæpe plura unico sumus complexi loca. * Ad finem Tabulas Chronologicas adjeci, jampridem eas a me compositas, & cum ad alia, tum ad συγχρονισμοὺς prompte inveniendos, ac intervalla temporum supputanda utiles. In his fere sum Funchium secutus quamquam ipse quoque de quibusdam quod moneam & disputem, videor mihi habere: quod ipsum quale sit (alio loco si Deus volet) proferetur. Græcus codex editur, diligentissime & summa fide, ac labore non exiguo descriptus, collatusque cum vestro exemplo. Ex eo poterit emendatio eorum sumi, in quibus est a me peccatum. Ut enim nusquam me allucinatum profitear, non facile mihi quisquam persuaserit. Confido tamen, æquos peritosque rerum & ærumnarum quæ in hujusmodi operibus sunt exantlandæ Lectores, non ita multa desideraturos, ut non sint mihi pro laboribus hisce gratiam habituri. Vobis autem, Viri amplissimi, vobis acceptam ferre debent, quam hoc Opere legendo utilitatem delectationemque capient: vobis inquam, non mihi. Tametsi enim studio Reipub. litterariæ juvandæ atque locupletandæ tenear vel maximo, paucisque (quod velim nemo dictum arrogantius putet) voluntate benemerendi de patria cedo, aut fortasse nemini: tamen ea est rerum mearum tenuitas, ut nisi aliis locata mea opera, qui fortunarum mearum habeant ac laborum & suæ liberalitatis rationem, scribendi facultatem habeam nullam. Et quamvis multo est, quam imperiti credere possint, ærumnosius, ista, qualia nos fere edidimus adhuc, conscribere; ut non domino tantum fundi maximam, sed & colono aliquam gratiam debere videri possint, qui frugibus vescuntur: ego interim quod ab aliis exigam non habeo, cui dubium non sit quin meos in hoc Opere labores pro vestra liberalitate atque munificentia ita sitis compensaturi, ut insigni vobis obstrictus beneficio, perpetuas sim debiturus atque habiturus gratias. Atque ego sane neque volo, neque debeo etiam diffiteri, hanc mihi potissimam fuisse meæ vobis operæ offerendæ atque navandæ causam: ut consecuto quod volui, nemo alius porro sit appellandus. At vestræ Magnificentiæ quis, nisi animi prorsus obnoxii, negaverit, plurimum a repub. litteraria & omnibus in ea ingenue versantibus deberi? Nam me quidem, ne quid dissimulem, paupertas (ut ille ait) impulit audax, ut libros facerem. quod ipsum tamen adhuc ita temperavi, & in posterum quoque rebus meis sic poscentibus ita instituam, ut non minora ad bonarum litterarum studiosos, quam ad me, meis e laboribus

* Hæc Chronologia quia virorum doctorum judicio non satis accurata est, in hac editione prætermissa est.

redeant emolumenta. Vos autem quid, præter publicæ utilitatis rationes, & voluntatem de me quoque privatim bene merendi, ad hoc Cedreni dandum munus adduxerit, ne cogitari quidem potest: nisi si quis ita est in Europa hospes, & famæ ignarus, ut vos & avitæ, & vestris meritis partæ gloriæ inopes suspicetur voluisse hujus liberalitatis opportunitate nomini vestro laudem decusque conciliare. Enimvero quod vestro sumptu in lucem e tenebris eruendis ac publicandis, hocque pacto ab interitu vindicandis bonis libris & magnificentiam vestram patriæ demonstratis, & rempub. augetis atque exornatis: non id gloriæ, qua abundatis, quærendæ studio, sed laudatissimi piæ inclytæque memoriæ herois Antonii Fugeri, patris vestri, legitima quadam & hæreditaria successione atque imitatione facitis: neque committendum vobis putatis, ut cum aliis in rebus eum patriæ repræsentetis hoc unico in tam laudabili instituto ab eo vos degenerasse opinari quisquam possit. Valete, Viri amplissimi, ac veri Mæcenates: nosque in vestrorum clientum numerum semel receptos fovete, sedulo curaturos, ne quid vobis in nos collatorum beneficiorum pereat. Heidelbergæ Nonis Januarii: Anno a natali Christi CIↃ. IↃ. LXVI.

GLOSSARIUM
SIVE
INTERPRETATIO
OBSCURORUM VERBORUM
CEDRENI.

A.

ABBAΣ. ABBAΔION.) Abbas, vel Abba, pater. Novella 123. Hieremias Patriarcha in 2. responso ad Theologos Vvirtemberg. c. de monastica vita. ὡς ἀββάδας καὶ ἀρχιμανδρίτας ἡ τάξις ὠνόμασεν. Major. S. Benedictus in Concordia Regularum cap. 34. qui & major monasterii. Hinc ἀββατία. paternitas. Concilium Meldense can. 10. Talis abbatia, quæ paternitas Latino nomine dicitur, funditus removeatur. Hinc per contemptum, ἀββάδιον. Stylianus ad Stephanum PP. (exstat in Synodo 8. Constantinop.) ἀββάδιον ἀγεννὲς καὶ ἄσημον, γοητικόν τε καὶ μαγικὸν ᾠκειώσατο. Interpres: Abbatulum quemdam obscurum & ignobilem, præstigiatorem insuper & magum sibi adjunxerat.

ABHNAI.) Habenæ. Theophanes: διὰ ἀβηνῶν μαστιγῶσαι. habenis flagellare. Anastasius Biblioth. in hist. ecclesiastica nondum edita. habena vel ferula cædere in l. 1. §. impuberi D. de Senat. Silan. Glossæ Cyrilli: λῶρος, havena, pro habena. Item: ἱμὰς, habena.

AΔNOYMION.) Dilectus, census & descriptio militum. Constantinus in Tact. ἁρμόζει δὲ καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆς ῥόγας, καὶ τοῦ ἀδνουμίου, ἀδνουμιάζεσθαι, καὶ ἀπογράφεσθαι. Leo Tactic. constit. 9. §. 4. εἰ δέ ποτε χρεία καλέσει τοῦτο γίνεσθαι χάριν ἀδνουμίου. V. Svidam, Phavorinum, & Glossas Basilicῶn.

AEPIKON.) Tributum pro spiritu aerio. Cujacius. Leo Tactic. cap. 20. §. 71. ἀρκεῖ γὰρ αὐτοῖς τελεῖν τούς τε δημοσίους φόρους, καὶ τὰ ἐπικείμενα αὐτοῖς ἀερικά, καὶ μηδὲν πλέον καταβαρεῖσθαι. quem locum interpres non intellexit. Videtur autem convenire interpretationi Procopii in ἀνεκδ. ut sit tributi genus quod supra solitum canonem exigitur.

AΘANATOI.) Immortales, ut apud Persas. Procopius περσ. p. 22. Μόνον δὲ τὸν τῶν ἀθανάτων λεγόμενον λόχον ἡσυχῇ μένειν ἕως αὐτὸς σημήνῃ, ἐκέλευσεν. V. Socratem hist. eccl. lib. 7. cap. 20. Themistii orat. Athenæum.

AKOIMHTOI.) Monachi insomnes. Series Episcoporum Byzantii, Juris Græcorom. pag. 298. Καὶ μοναχὸς ἐκ τῶν ἀκοιμήτων. Concil. Florent. pag. 723. edit. R. ἐν τῇ τῶν ἀκοιμήτων μονῇ. Theophanes: μοναχὸς ἐκ τῆς μονῆς τῶν ἀκοιμήτων. Nicephorus Callistus 15. 23. μοναχοὺς ἐκ τῆς τῶν ἀκοιμήτων μονῆς ἐκεῖσε ἐγκαταστήσας. Epistola 141. Theodoreti inscribitur Μαρκέλλῳ ἀρχιμανδρίτῃ τῶν ἀκοιμήτων. & monasterium eorum Acœmetense. Victor in Chronico. Primasius quoque Acœmetensi monasterio relegatur. Joannes PP. in epist. ad Justinianum: Qui de Cumitensi monasterio fuit. Recte Cujac. emendavit, de Acumitensi. Idem Victor: Per monachos monasteriorum Achimitensium. Lege, Acumit. aut Acœmetensium.

AKOΛOYΘOΣ.) v. βάραγγοι.

ANTAPΣIA.) Theophanes in Phoca: ἤκουε γὰρ μελετωμένην ἐν τῇ Ἀφρικῇ κατὰ Φωκᾶ ἀνταρσίαν, meditatam adversus Phocam rebellionem. ἀντάρτης qui tyrannidem affectat. Idem Theophanes in Mauricio: ὁ δὲ τύραννος Ἀλέξανδρον τὸν συναντάρτην αὐτοῦ ἐξέπεμψε. συναντάρτης est conscius & particeps rebellionis, correbellis, Anastasio Bibliothecario. Theodorus Metochites: ἐφ' οἷς ἐνεκάλουν ἀντάρτην αὐτόν.

AΛΛAΓION.) Ἀλλαγὴ, commutatio pecuniarum. etiam hodie Græcis ἀλλάγω est permuto.

AΛΛHΛEΓΓYON.) v. Zonaram in Basilio, & Novellam Basilii περὶ ἀλληλεγγύου ὁμοτελῶν. & Meursium.

AΛOΓON.) Equus, jumentum. Leo Tact. cap. 10. §. 5. διοικεῖσθαι τὰ ἄλογα αὐτῶν.

Theopbanes in Heraclio. πολλὰ τῶν ἀλόγων αὐτῶν διεφθάρησαν. Nicetas Choniat. in Manuele Comn. 2. τὰ κύρση ἐν τοῖς ἀλόγοις φορτώσαντες. & de rebus gestis post excidium urbis: ἵπποι δὲ τὰς ὑβρισθείσας ὑπ᾽ αὐτῶν γυναῖκας εἰς τὰ ἄλογα ἀναβιβάζοντες. Basilica ad l. 17. D. de petit. hæredit. Hodie quoque Græcis ἄλογον est equus. Sic Latini animal pro equo dixerunt. Julius Firmicus Mathes. 3. cap. 7. Regiis animalibus præpositos. Legis Salicæ tit. 19. Scuriam cum animalibus vel fœnile incenderit. Theodorus Studita epist. ad Platonem: In animalibus sedentes in urbem ingressi sumus. ἀλόγοις.

ΑΜΒΩΝ.) Ambo, pulpitum, suggestus: Annales Fuldenses: In Basilica S. Petri ambonem ascendit, posito super caput suum Evangelio. Anastas. bibliothecarius in hist. eccles. super ambonem Chalcedonense anathematizavere Concilium. Concil. Laodicen. can. 15. εἰς τὸν ἄμβωνα ἀναβαινόντων. Synodus Constant. 7. act. 1. πρὸ τοῦ ἱερωτάτου ἄμβωνος τοῦ ναοῦ τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας τῆς ἐπωνύμου Σοφίας. Basilius de vita S. Theclæ, Theopbanes in Justiniano, Nicephorus Callistus lib. 14. cap. 10. κεῖσθαι ταύτην ὑπὸ τὸν ἄμβωνα, ὃ βῆμα τῶν ἀναγνωστῶν ἐστίν.

ΑΜΗΡΑΔΗΣ. ΑΜΗΡΑΣ. ΑΜΗΡΕΥΕΙΝ.) Zonaras. Ταρσοῦ ἀμηρᾶς Amiras; Amireus. Amiræum agere, ἀμηρεύειν. Theopbanes in Heraclio: τὸν ἀμηρεύοντα αὐτῶν.

ΑΝΝΩΝΑ.) Annona. Glossæ Nomicæ: ἀννῶνα σημαίνει παροχὴν, ἀγορὰν, ἢ τὴν ἐπέτειον διανομήν. Joannes Meursius legendum putabat ῥόγαν, pro ἀγορὰν. Sed nihil mutandum. ἀγορὰ enim & species annonarias significat, ut observat Isaacus Casaubonus ad Polybii lib. 1. Significat & ἀννῶνα salaria, consuetudines, stipendia, opsonia, rogas, quæ militibus, aut magistratibus, aut aliis erogantur, Novella 130. c. 1. Theophilus ad § ult. de milit. test. Macarius homilia 26. Vegetius 2. 7. B. Ambros. 5. epist. 27. Auctor incertus, vel Joannes Constantinopolitanus in Matth. homil. 51. & 53. Gregorius lib. 1. Epist. Ind. 3. c. 20. Anastas. Biblioth. in historia Eccles. Macedonius vero Acholium quemdam qui exemerat adversus se machæram ex submissione inimicorum suorum per singulos menses annonas præcepit accipere. V Basilica ad l. 2. C. pro soc. & gr. interp. ad l. 19. D. de testib.

ΑΠΛΗΚΕΥΕΙΝ.) Castra locare, metari. Leo Tact. cap. 9. § 37. κρεῖσσον ἀσφαλῶς ἀπληκεύειν. Theophanes in Justiniano: ἀπληκευσάντων αὐτῶν πρὸ μικροῦ τῆς πόλεως hinc ἄπληκτα pro castris. Leo d. c. 9. § 54. Onosander Strategici cap. 9. περὶ τοῦ συνεχῶς ὑπαλλάσσειν τὰ ἄπληκτα.

ΑΠΟΚΡΕΩΣ.) Quadragesima, carnisprivium. v. Filesacum. de Quadragesima p. 447. & Scorsum ad Hom. 15. Theoph. Ceramei. Nicephorus Gregoras lib. 8. ἀπόκρεω γὰρ ἦν καιρός.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΑΡΙΟΣ.) Isidorus Pelusiotes epist. 144. lib. 4. διὰ τοῦ βασιλικοῦ ἀποκρισιαρίου μαθόντες. Sexta Synod. Constantinop. act. 1. ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου. Menologium Julii 3. ἀποκρισιάριος τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας. apocrisiarius vel apocrisarius. Facundus Hermianensis lib. 4. a Stephano ecclesiæ Romanæ Diacono & apocrisario. Ferrandus diaconus ad Anatolium: Eutychetis apocrisarius ἀποκρισιάριος τοῦ Εὐτυχοῦς, Concilii Chalced. act. 1. Hinc apocrisariatus. Humbertus contra Græcorum calumnias: apocrisariatus sui tempore. ἀποκρισιάριον vetus interpres Synodi 6. Constantinop. interpretatur responsalem. Facundus d. lib. 4. Romanæ eccesiæ responsalem. Aimoinus 3. c. 66. Per responsales Fredegundis. Anastasius Bibl. in hist. eccles. Responsales vero Felicis Romani conveniens. & mox: Felix autem compertis quæ ab apocrisiariis suis gesta sunt. Alii responsa facientem. Gregorius lib. 7. epist. 5. Diaconus noster qui apud eum responsa faciebat. Theophanes: ὁ τὰς βασιλικὰς ἀποκρίσεις ποιῶν. Responsum est ἀπόκρισις in Novel. Justiniani. Chronicum Alexand. καὶ εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ τὴν ἀπόκρισιν. S. Benedictus abbas Anianæ in Concordia Regularum cap. 58. Fratres qui pro quovis responso diriguntur. Apocrisiarius igitur est, legatus Ecclesiæ, vel Principum, vel etiam privati.

ΑΡΜΑΜΕΝΤΟΝ.) Armamentum. Theopbanes: καὶ ἀπέθηκεν ἐκεῖ τὸ ἀρμάμεντον: Anastasius Biblioth. in hist. Eccl. sic vertit: & illic posuit armamentum. armamentarium. ὁπλοθήκη, Gloss. Cyr. ὁπλοθήκη. armamentarium. Josephus ἀρχ. lib. 9. c. 7. ἀνοίξας δὲ Ἰωάδος τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ὁπλοθήκην. Ruffinus Aquil. ita vertit: Interea Jajadas aperiens armamentarium. Adde Novell. 81. cap. 1. Theophan. in Mauricio. Interdum ἀρμάμεντον accipitur pro ipsis armis. Leo Tact. c. 6. § 28. ἑτέρας ἁμάξας φερούσας τὸ ἀρμαμέντον ἑκάστου ἀριθμοῦ τῶν στρατιωτῶν Constant. Tact. ἔχει δὲ καὶ ἑτέρας ἁμάξας βασταζούσας τὸ ἀρμαμέντον.

ΑΡΜΑΤΑ.) Arma. Leo Tact. cap. 19. §. 13. ἄρματα ἐχέτωσαν. Constantinus in Tact. φορεσῶσι τὰ ἄρματα. Codin. de Offic. εἴτε περὶ ἀλόγων, εἴτε ἀρμάτων. sive de equis, sive de armis. Item: ςερήμβοι ἀλόγων ἢ ἀρμάτων: qui equis aut armis nonnullis careant. Utitur Achmes ὀνειρ. c. 24. 54. 69. & 156. Thomas Magister: ὅπλα ἡ μόνον τὰ κοινῶς ἄρματα. Glossæ Nomicæ: ἄρμα σημαίνει καὶ ὅπλον Græci igitur recentiores τὸ ἄρμα καὶ τὰ ἄρματα dixerunt. Harmenop. 1. 26. §. 12. ὁ κλέψας ἀλλότριον ἄρμα: qui aliena arma subripuit. Alexius Rharturus: τὸ ἄρμα, τὸ ἰσχυρόν. Item: ἦναι μέγιςον ἄρμα κατὰ τῶν ἐναντίων. Manuel Moschop. ἄρμα ἑνικῶς τὸ τέθριππον, ἄρματα δὲ πληθυντικῶς τὰ ὅπλα. Errat Grammaticus qui negat τὸ ἄρμα ἑνικῶς arma significare. Eustath. ad Il. 2. ἡ τοῦ ἄρματος λέξις καὶ ἐπὶ ὅπλου λέγεται, καὶ Ρωμαϊκὸν τοῦτο. Nicephorus Blemmidas Epitom. Log. cap. 8. τὸ ἄρμα ἐπὶ τῶν ὅπλων τῷ τῶν Ρωμαίων ἔθει. Quemadmodum autem citerioris ævi scriprores τὸ ἄρμα & τὰ ἄρματα dixerunt, ita etiam postrema Latinitas arma usurpavit. Dositheus Magister in Glossis: inermis sine arma. Leges Longobardorum tit. 42. Cum sagitta, vel qualibet arma plagam fecerit. Hinc ἀρμάτοι in libris Basil. & apud Cedrenum, armati. Georgius Alexandrinus in Chrysostomi vita: ὅτι γὰρ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει τοῦτο πράττομεν, ὅτι ἐν δυναςείᾳ ἱππέων καὶ ἀρμάτων βασιλικῶν καὶ πλήθει στρατοῦ. & ἀρματώω, armare. Concilium Florentinum pag. 567. ed. R. ἵνα δώσῃ κάτεργα εἴκοσι μετὰ πάσης ἐξόδου ἀρματωμένα. Alexius Rhart. doctr. in S. & magn. Parasc. & ἐξαρμάτος. Corona pretiosa, ἐξαρμάτης, ἀθωράκισος. exarmatus, inermis.

ΑΣΗΚΡΗΤΕΙΟΝ.) Secretarium, Synodus 8. Oecumen. act. 4. οὗτος ὡμολόγησαν καὶ χθὲς εἰς τὰ ἀσηκρήτης. videtur legendum, ἀσηκρητεῖα. Interpres enim vertit, in secretariis. varia autem erant secretaria, de quibus in σήκρετον.

ΑΣΗΚΡΗΤΗΣ.) Glossæ Nomicæ: Ἀσηκρήτης, ὁ τῶν ἀπορρήτων γραμματεύς. A secretis, a secreta, secretorum notarius. Procopius Περσ. β΄. ἐτύγχανε γὰρ Ἰουςινιανὸς βασιλεὺς Ἰωάννην τε τὸν Ρουφίνου, καὶ Ἰουλιανὸν τὸν τῶν ἀπορρήτων γραμματέα πρέσβεις παρὰ Χοσρόην σείλας· ἀσηκρῆτις καλοῦσι τὸ ἀξίωμα Ρωμαῖοι. σήκρητα γὰρ καλεῖν τὰ ἀπόῤῥητα νενομίκασιν. Idem ἀνεκδ. pag. 63. ed. R. τοῖς δὲ ἀσηκρήτις καλεμένοις ἐκ ἀπεκέκειτο τὸ ἀξίωμα, εἰς τὸ τὰ βασιλέως ἀπόῤῥητα γράφειν, ἐφ᾽ ὥνπερ τὸ ἀνέκαθεν ἐτέτακτο. Nicephorus patr. in Breviario Historico: ἀναγορεύουσιν εἰς βασιλέα Ἀρτέμιον Φιλιππικοῦ γραμματέα, ὃν τῇ Ἰταλῶν φωνῇ καλοῦσιν ἀσηκρήτης. Sexta Synod. Constantinop. act. 2. Παῦλος μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρήτης σηκρητάριος βασιλικὸς εἶπε. & act. 4. Διογένους τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀσηκρῆτις σηκρητείου βασιλικοῦ. Synod. Nic. 2. act. 2. βασιλικὸς ἀσηκρήτης. Nicephorus Constantinopolitanus archiep. epist. ad Leonem PP. Cum igitur ætatem virilem attigissem & juvenilem præteriissem in regalibus versatus atriis, militiam quamdam exercebam, & ipsam non absque opera ac remissa, sed quæ per manus & calamos exhibetur. etenim Imperialibus intereram scriptoribus, asecretis eos vocare soliti, Latinæ linguæ scimus esse dictionem. Landulphus Sagax lib. 17. Dirigit igitur Phocas Theodorum asecretis. Primus ordinis πρωτοασηκρήτης, primus a secretis, Anastasio Biblioth. v. in πρωτοασηκρήτης.

ΑΣΗΜΟΝ.) Argentum etiam signatum, Georgius Alexandrinus in vita B. Chrysostomi: Τὸ μὲν χρυσίον δέδωκε πτωχοῖς, καὶ τοῖς δεομένοις· τὸ δὲ ἄσημον διένειμε εἰς τὰς ἐκκλησίας. hodie ἀσήμι Græci dicunt pro argento, & ἀσημένιον pro argenteo. Cyrillus Patriarcha CP. adversus Judæos. ὅπου εἶχε τὴν κεφαλὴν χρυσὴν τὰ χέρια καὶ τὸ στῆθος ἀσημένιο.

ΑΣΚΗΤΗΡΙΟΝ.) Asceterium, Julianus Antecessor Novell. 6. 6. Papias: Assisterium, monasterium Græce. pro asceterium. vel asciterium, ut habent Juliani codices mss. Menolog. Gr. in Martio. μετὰ τὴν ὁμιλὴν ἀποβίωσιν σεμνῶν γυναικῶν ὥστε ὁ οἶκος γενέσθαι ἀσκητήριον. Nicephorus Callist. lib. 9. c. 14. ὃς ἀλλαχῆ, παρ᾽ Ἀθηναίοις δηλαδὴ τὸ ἀσκητήριον εἶχε. Hinc ἀσκητὴς, apud S. Basil. Theophylactus ad cap. 11. Lucæ. ὁ μὲν γὰρ Φαρισαῖοι ὡς ἀσκηταὶ ἐδόκουν καὶ ἀποκεκαρμένοι τῶν ἄλλων. Hinc συνασκητὴς, Curopalates pag. 639. & ἀσκήτρια, ascetria, Julianus Novella 53. ἀπὸ τῆς ἀσκήσεως, sive exercitatione. Ascetæ enim seu monachi, & ascetriæ seu monastriæ, in omni pietatis genere se exercent.

ΑΣΣΑΡΙΟΝ.) Assarium, as. V. Gloss. assem, ἀσσάριον, ὀβολόν. & assarium, ἀσσάριον, νουμμίον, Cleopatra. περὶ σταθμῶν καὶ μέτρων. καλεῖται δὲ ἡ οὐγκία τετρασσάριον Ἰταλικόν.

ΑΥΓΟΥΣΤΑ.) Augusta, Augusti conjux. Achmes ὀνειροκριτ. cap. 125. Simoc. 8. 14. Basilica lib. 1. tit. 6. c. 1. ὁ βασιλεὺς τοῖς νόμοις οὐχ ὑπόκειται ἡ δὲ Αὐγοῦστα ὑπόκειται. Theodor. epist. 138. τῇ εὐσεβεστάτῃ καὶ θεοφιλεστάτῃ Αὐγούστῃ.

ΑΥΓΟΥΣΤΑΙΩΝ.) Augustæum. Descriptio urbis Constantinopolit. Au-

gustæum, Capitolium, Monetam. Pachimerius lib. 9. *Αὐγουσταιῶνος αὐλαίας πληρουμένης*. Palatium Constantinopolitanum.

ΑΥΓΟΥΣΤΑΛΙΟΣ.) Augustalis. Paulus l. 35. §. 3. ex quib. caus. mai. præfectus quoque Ægypti. Basilica: *ὁ Αὐγουστάλιος Ἀλεξανδρείας*. Justinianus Novell. 23. *ἀκροατὴν ἔξει Αὐγουστάλιον*. Julianus, præfectum Augustalem. Synesius epist. 29. 105. fin. Isidor. Pelus. 3. 50. Nicephor. Callist. lib. 10. c. 11. Phot. Biblioth. p. 259. edit. Græcolat. Theophylact. Simoc. 8. Histor. Mauric. cap. 13. Joann. Mosch. Lim. c. 207. *ἀπὸ τῆς τάξεως τοῦ Αὐγουσταλίου*. Theophanes homil. 46. *δοὺξ Αἰγύπτου χειροτονεῖται καὶ Αὐγουστάλιος*.

ΑΥΘΕΝΤΗΣ.) Dominus. utitur Joannes Cantacuzenus p. 756. ed. R. Papias: authentes, dominus, auctor. Hinc *αὐθεντεία*. Thomas M. *αὐθεντία δὲ παρ' οὐδενὶ τῶν δοκίμων ῥητόρων εὕρηται ἐπὶ τοῦ τῆς δεσποτείας ὀνόματος*. Joann. Moschus Limon. c. 79. *δίδωσι δὲ τὸ κλειδίον τοῦ ἁρμαρίου τῷ αὐθέντῃ*. Alexius Rhartur. *καὶ ἡ αὐθεντεία σας*. & *αὐθεντεῖν*, & *αὐθεντικῶς*. Hesychius: *αὐθεντεῖν, ἐξουσιάζειν*. Codinus in *παρεκβ. αὐθεντικῶς εἰσερχομένους ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ τῆς Λατίνης*. Cyrill. patri. CP. *κύριε ἤγουν αὐθέντη*. & apud Laonic. Chalcond. *μέγας αὐθέντης*. *le grand Seigneur*. De Sophia Augusta Anastasius in hist. Eccles. Accersitis Sophia A. pecuniarum venditoribus & notariis jussit deferri cautiones debitorum & breves. quibus lectis accepit breves, & præbuit eos debitoribus, & reddidit dominis suis. Cedrenus, *αὐθένταις*.

B.

BAIA.) Dona ab Imperatore aut Patriarcha quotannis dari solita, ante diem palmarum, unde eis nomen: est enim *βάϊς* seu *βαΐον*, ramus palmarum, Joannis cap. 12. Porphyrius de abstin. ab anim. v. Epiphanii homiliam *εἰς τὰ βαΐα*. Dorotheus doctr. 15. *μετὰ βαΐων*, cum palmis. Hinc ebdomas *βαϊοφόρος*. Georgius Logotheta in Chronico: *ὥστε δεῖ καταλαβεῖν τὸ νυμφαῖον πρὸ τῆς βαϊοφόρου*. quæ & *ἡ τῶν βαΐων*. Metaphrastes Sept. in Cyriaco: *ἕως ἡ τῶν βαΐων ἀφίκοιτο*. Hæc autem erogatio non semel fiebat. Theophanes in Apsimaro: *καὶ ἐπάτησε τὸν τράχηλον αὐτῶν ἄχρις ἀπολύσεως τοῦ πρώτου βαΐου*. quæ totidem fere verbis Cedrenus. Vide tamen Notas posteriores ad pag. 352. a.

ΒΑΙΟΥΛΟΣ.) Bajulus. Sophoclis Scholiastes in Ajace Lorario: *παιδαγωγὸς καὶ παιδοτρίβης, ὁ λεγόμενος βαίουλος*. Balsamo juris Græcor. p. 472. *τοὺς παιδοτρίβας βαϊούλους κατονομάζομεν*. Theophanes: *Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχον τὸν πραιπόσιτον ἐπιτρέψας τὸν πατρίκιον καὶ βάγυλον αὐτοῦ ἐποίησε Παπᾶν*. Sic ms. R. Lege *βαΐουλον*. Auctor Anonymus in Annalib. Franc. Rex Carolus cum filiis & exercitu pacifice Franciam repetiit, filiumque suum Ludovicom Regem regnaturum in Aquitaniam misit, præponens illi bajulum Arnoldum, aliosque ministros ordinabiliter decenterque constituens tutelæ puerili congruos. Historia Miscella lib. 23. Quæ comprehensos omnes Imperatoris homines cecidit, atque totondit una cum Joanne protospathario & bajulo ipsius. Fredegarius Scholasticus in Chronico: Otto quidam filius Beronis domestici, qui bajulus Sigiberti ab adolescentia fuerat. Aimoinus de Gest. Fr. lib. 4. c. 38. Bajulus R. Sigeberti. Bajulus est pædagogus, præceptor, monitor, rector. *Gouverneur*. Hinc bajulatio. Aimoinus hist. 5. cap. 39. bajulationi committens.

ΒΑΝΔΟΝ.) Baodum, vexillum, signum militare. Hadrianus PP. Epist. ad Carolum M. R. Qui Neapolitani ipsos Græcos cum bandis & signis suscipientes. Anastas. Bibl. in ecclesiastica hist. Hunc Hisam in honorem filii sui atque Imperatorum terrorem cum Imperatorio ac decenti honore, militiisque ac blandis (l. bandis) ac sceptris in Hierusalem mittit. Procopius de bello Vandalico 2. p. 123. *τοὺς τε ὑπασπιστὰς καὶ τὸ σημεῖον, ὃ δὴ βάνδον καλοῦσι Ῥωμαῖοι, Ἰωάννῃ ἐπιτρέψας ἀρμῆσθαι*. Leo Tact. c. 12. §. 62. *τὰ δὲ βάνδα, ἤγουν τὰ σημεῖα*. Constant. in Tact. *ὀφείλει ἕκαστον τάγμα ἴδιον βάνδον ἔχειν*. Scholiastes in *στηλιτ. α*. S. Gregor. Naz. *συνθημά ἐστι τὸ σημεῖον καὶ σύμβολον τῷ στρατῷ ὃ καλοῦσι βάνδον*. bandora, cohors militum; scara. Acta vitæ Alexandri PP. 3. Concurrerunt signiferi cum bandis. Radevicus lib. 2. c. 66. Signis & bandis præcedentibus ad palatium perduxerunt. Historia Vvambæ Regis Toletani: Illum cum bandorum signis accessisse. Benno Cardinalis de vita Hiltebrandi lib. 1. Et cuncti milites banda gestantes. Anastasius in Adriano: Eum cum bandora susceperunt. Hinc *βανδοφόροι*. Procop. d. lib. 2. p. 134. ed. R. *ὁ δὲ ἕτερος τὸ σημεῖον τοῦ στρατηγοῦ ἐν ταῖς παρατάξεσιν εἰωθὼς φέρειν, ὃν δὴ βανδοφόρον καλοῦσι Ῥωμαῖοι*. Leo Tact. cap. 4. §. 14. *καὶ βανδοφόρος μὲν ἐστιν, ὁ τὸ σημεῖον τοῦ βάνδου βαστάζων*. signiferi, vexillarii. iidem draconarii dicti. Ordo Romanus: Deinde milites draconarii, id est, qui signa portant. Theodoret. epist. 59. *Κομίζει δὲ ταύτην Πατρωῖνος δρακονάριος*. adde epist. 133. Significat

& βάνδον turmam, ſcaram, vel cuneum militum. Gloſſæ Nomicæ: κουσοῦλα, στρατιωτικὸν σῖφος, ὃ βάνδον Ῥωμαῖοι καλοῦσι. Auctor vitæ Caroli M. in Annalibus Francicis: Dominus vero Carolus una eum Francis caſtrametatus eſt ad eaſdem, miſitque ſcaram ſuam. & pag. 19. Perveniensque in locum Ingilherim, miſit quatuor ſcaras.

ΒΑΡΑΓΓΟΙ.) Protectores Cujacio. Securigeri. De his Codinus de offic. vet. inſc. χιλιάρχῳ κοορ. θ'. βαράγγων. Joannes Cantacuzenus lib. 1. Hiſt. c. 41. οἵ τε τὰς πελέκεις ἔχοντες βάραγγοι προσαγορευόμενοι. Græci ad l. 3. §. 5. D. ad leg. Cornel. de ſicar. βαράγγου συγκλητικοῦ τὸν ἕτερον βάραγγον συγκλητικὸν φονεύσαντος. Aſtrampſychus ἐν τῷ Πυθαγορικῷ λαξευτηρίῳ, δηλοῖς εἰς βαράγγους καὶ μεγιστᾶνας, καὶ ἀξιωματικούς. Hi Celtæ erant ut ſcribit Scyl. apud Cedren. p. 619. c. in ora, vel Angli ut Codinus. Præfectus eorum ἀκόλουθος, ut jam obſervatum.

ΒΑΡΔΟΥΚΙΟΝ.) Haſtile, jaculum, pilum, telum quod jaci poteſt. Conſtantinus in Tacticis: τζικούρια, βαρδούκια, ματζούκια.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.) Rex, Imperator, de præſentis temporis rege. Zoſimus Hiſtor. 5. ὡς ἂν μηδεὶς ἕτερος πλὴν αὐτοῦ βασιλεῖ παραδυναστεύοι. & βασιλὶς pro Auguſta. Idem lib. eodem σοβαῦν καὶ τῆς βασιλίδος τὸ πλῆθος. Sic Byzantini Imperatorem vocare ſoliti. Annales Francorum: More ſuo, id eſt, Græca lingua, laudes ei dixerunt, Imperatorem eum & Baſileum appellantes: & iiſdem pene verbis auctor vitæ Caroli M. & Eginardus de geſtis Caroli M. & Annales Fuldenſes. Cæteros, ῥῆγας per contemptum appellabant, ut ῥῆγα Φραγγίας. v. Luitprandum in Legatione.

ΒΕΡΓΙΟΝ.) virga. Anaſtaſius Biblioth. in hiſt. eccl. Contra Vulgares fundis & virgis armatos & blaſphemantes minavit. Leo Tactic. cap. 7. §. 3. μετὰ σκουταρίων καὶ βεργίων. & §. 18. ἀντὶ σπαθίων βεργία, ἢ νάρθηκας, ἢ καλάμους ἀντὶ κονταρίων ἀναδιδούς. Conſtantin. in Tact. βαστάζουσιν δὲ καὶ σκουτάρια, καὶ βεργία. Menolog. in Martio: ἔπλεξεν οὖν ὁ γέρων μέχρις ἐννάτης ὥρας οὐργίας (ſic mſ.) δεκαπέντε μόχθῳ πολλῷ.

ΒΕΣΤΙΑΡΙΤΗΣ.) v. πρωτοβεστιάριος.

ΒΙΓΛΑ.) Vigilia. Euſtath. li. 2. σκοπιὴν δὲ λέγει τὴν κοινῶς λεγομένην βίγλαν. Theophanes: κλείσας οὖν τὰς τῶν τειχέων πύλας καὶ βίγλας θέμενος. Leo Tact. 11. §. 9. ἔχειν δὲ καὶ βίγλας ἔξωθεν. & cap. 17. §. 54. ἵνα βίγλα ἀκριβὴς καὶ ἀσφάλεια τοῖς λοιποῖς γένηται. Hinc βιγλάτωρ, excubitor. Idem Leo cap. 14. §. 16. μετ' ὀλίγων βιγλατόρων. & βιγλεύειν. excubias agere. Leo cap. eodem §. 13. ὀφείλων βιγλεύειν. & d. c. 17. §. 102. διὰ τὰς βιγλεύοντας πάντας. vel βιγλίζειν, vigilare. Conſtantin. in Tact. p. 38. πρὸς τὸ βιγλίζειν αὐτούς. & p. ſeq. ἵνα προλαμβάνωσιν οἱ καβαλλάριοι, καὶ βιγλίζωσιν.

ΒΙΞΙΛΛΑΤΙΩΝΕΣ.) Vexillationes, alæ equitum. Gloſſæ Cyrilli: βεξιλλατίων, vexillatio. de vexillationibus Veget. & Cuj. ad l. ult. C. de his qui non impletis ſtipend. ſac. ſol. ſunt.

ΒΙΣΕΞΤΟΣ.) Biſextus. Anaſtaſius Antiochenus: ὅτι ἡ τετραετία τοῦ λεγομένου βισέξτου εἰς τέλειαν ἡμέραν ἀπαρτίζει τὴν κίνησιν. Gloſſarium mſ. illuſtriſſ. F. Cancellarii Petri Seguierii: βίσεξτον, ἐπινέμησις τετραετίας.

* ΒΛΑΤΤΙΟΝ.) Blatta. Salomon Epiſcopus:

Dulcius hoc cunctis argenti aurique talentis,
Bombice aut gemma, blattis, eborique fuiſſet.

Conſtantinus de adminiſtr. imper. οἷον βλαττία. pannus ſericus. Fortunatus 2. 3.

Serica cui niveis agnata eſt blattea telis.

ΒΟΥΚΕΛΛΑΡΙΟΣ.) Bucellarius. Gloſſæ Nomicæ: βουκελλάριος, ὁ ὑποστελλόμενος καὶ φέρων τινά. Item: βουκελλάριος ὁ παραμένων στρατιώτης. Græci lib. 60 Baſilic. βουκελλάριοι λέγονται οἱ παραμένοντες στρατιῶται. ἐκ δὲ τοῦ βούκα ὀνόματος, ὅ ἐστιν ὁ ἄρτος, ἐκλήθησαν βουκελλάριοι οἱ τὸν ἄρτον τινὸς ἐσθίοντες ἐπ' αὐτῷ τῷ παραμένειν αὐτῷ. Bucellarii dicuntur ſtationarii milites. ex nomine autem bucca, quod eſt panis, vocantur bucellarii, panem alicujus edentes in hoc ut morentur apud eum. Bucellarii igitur ſunt cuſtodes corporis, protectores, ſtipatores, ſatellites, armigeri, adſeclæ, domeſtici procerum vel principis. Sic etiam dicti clientes. Papias: cliens, bucellarius. iidemque paraſiti dicti. Aldhelmus de laudib. virginit. Hæc tanta prodigia cernens Claudius tribunus obſtupuit, & corde compunctus cum ſeptuaginta militibus & omni familia, & vernacula clientela una cum paraſitis & ſodalibus credidit in Dei filium. & ibidem: a propriis paraſitis & domeſticis clientibus. De them. Bucell. vide Conſt. de th. orient. th. 6. & eumdem de admin. imp. c. 51. & Curopal. p. 656.

ΒΟΥΚΙΝΑΤΩΡ.) Buccinator. Theophanes: δύο ἀδελφοί τινες φιλόχριστοι ἐν τῇ πόλει καταμένοντες υἱοὶ βουκινάτορος. Scholia in Epitom. SS. Cann. tit. 2. ſect. 2. ἐπὶ τοῦ πο-

πατριάρχου Θεοδοσίου βουκινάτωρ βασιλικὸς βαπτισθεὶς. id est, sub patriarcha Theodosio buccinator quidam Imperatorius baptizatus. a buccina seu tuba, quæ βούκινον Græcis posterioribus. Suid. φωνασκεῖν, ἀφωνίαν ἀσκεῖν, καὶ φωνασκικὸν, βύκινον. Glossæ Cyrilli: σάλπιγξ, tuba, litua, buccinum. Quamquam inter buccinam & tubam nonnihil interest.

ΒΟΥΝΕΥΡΟΝ.) Theophanes in Phoca: ὃν ὁ τύραννος βουνεύροις μαστίζων ἀνεῖλεν. & alibi: ἀνὰ ρ. βουνεύρων ἐκέλευσε τύπτεσθαι. Menologium in Martio: τοῦ ἁγίου μάρτυρος ἐπὶ πολλὰς τὰς ὥρας τοῖς βουνεύροις ἀνηλεῶς συγκοπτομένου. Simeo Metaphr. in Sergio & Baccho: καὶ τὸν μὲν Σέργιον ἀσφαλεστάτῃ φρουρᾷ παρεδίδου τέως ἐᾶσθαι ἀμειβόμενος αὐτὸν τῆς εὐεργεσίας, τὸν Βάκχον δὲ ὑπὸ τεσσάρων ἰσχυρῶς ἐκταθέντα βουνεύροις ὠμοῖς ἐκέλευε καταξαίνεσθαι. Constantin. Manasses: ὠμοῖς βουνεύροις τὰς αὐτοῦ καταμελαίνει σάρκας. Item: ὠμοῖς βουνεύροις τὸν λαμπρὸν καταικίζει τὴν σάρκα. Martyrologium Usuardi mense Oct. d. 7. Quorum Bacchus tamdiu est nervis crudis (βουνεύροις) cæsus quoadusque totus corpore discissus in confessione emitteret spiritum.

ΒΡΑΧΙΟΝΙΟΝ.) Armillæ, Achmes c. 127. ὀνειρ. Ἐὰν ἴδῃ ὅτι βραχιόνια ἔλαβε χρυσᾶ.

Γ.

ΓΑΛΕΑ.) vel γαλαία. triremis, *galere*. Leo Tact. c. 19. §. 10. γαλεάτζα. Concil. Florent. p. 567. ed. R. *galeasse*.

ΓΕΝΙΚΟΝ.) Ærarium publicum. Huic præfectus τοῦ γενικοῦ λογοθέτης dicebatur. Nicephor. Gregoras lib. 7. Codin. de offic. Eumdem γενικὸν appellatum tradunt viri eruditissimi ex hoc loco Suidæ, Ἰωάννην ἐφίστησιν ἡγεμόνα τοῦ πολέμου διάκονον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ λογιστὴν τῶν φόρων, ὃν γενικὸν καλοῦσι. de quo dubito; nam de eodem Joanne sic scribit Nicephorus in Breviario historico: τούτοις ἡγεμόνα ἐφίστησιν Ἰωάννην διάκονον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τῶν δημοσίων φόρων λογιστὴν, ὃν λογοθέτην γενικὸν οἶδε καλεῖν ἡ συνήθεια. atque ita forte legendum apud eumdem p. 115. Ed. R. τῶν δημοσίων λογιστὴν, ὃν τὸ δημῶδες λογοθέτην καλοῦσι, nisi δημόσια pro tributis accipias. Theoph. in Constantino: τόν τε Θεόδωτον τὸν μοναχὸν καὶ γενικὸν λογοθέτην. Hinc ἀπὸ γενικῶν, qui eo munere functus, Joannes Scylitzes in principio Historiæ, Νικηφόρου βασιλέως τοῦ ἀπὸ γενικῶν. Chronologia vetus: Νικηφόρος ὁ ἀπὸ γενικῶν. Nicephorus exgeneralis Logotheta. eadem verba in 8. Synodo p. 348. edit. Rom.

Δ.

ΔΕΗΣΕΙΣ.) Ο ἐπὶ τῶν δεήσεων. Libelli, libellorum magister. Georgius Alexandrinus in vita S. Chrysostomi: δὺς τὰς δεήσεις τῷ βασιλεῖ. Græcus auctor ms. quem citat eruditissimus Allatius dissert. 2. de lib. Eccl. Ἰωάννου μαγίστρου καὶ ἐπὶ τῶν δεήσεων. de referendario & regendario dicam in Gloss. Nomic.

ΔΕΚΑΝΟΙ.) Decani. v. tit. C. de Decanis. B. Chrysost. in epist. Pauli ad Hebr. cap. 7. hom. 13. pag. 505. edit. Angelic. ἐκ τῶν λεγομένων δεκανῶν τόπον ἐπέχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσί. Flotilda in visionibus: Audiebatque vocem dicentem, quod hi essent archidiaconi & præpositi, judicesque & majores, atque Decani. B. Ambrosius lib. 5. epist. 35. Quod ad Portianam basilicam de palatio decanos mittebant.

ΔΗΛΑΤΩΡ. ΔΗΛΑΤΟΡΕΥΕΙΝ.) Delator. Ulpianus in Timocrateam, τὸν προσαγωγέα interpretatur δηλάτωρα. Theodoretus epist. 43. καὶ δηλάτορος ἔργον δεξάμενος. utitur etiam epist. 45. Georgius Alexandrinus in vita S. Chrysost. ἔτυχεν δὲ κατά τινα φθόνον διαβολικὸν δηλατορευθῆναι ταύτην τὴν ἄωρον χήραν εἰς τὰς ἀκοὰς Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως.

ΔΙΑΙΤΑΡΙΟΣ.) Atriensis. Glossarium Philoxeni: Atriensis, διαιτάριος, διαιτάρχης. Theophanes: Εὐτυχιανὸς δέ τις πρῶτος τῶν διαιταρίων. vet. inscript. pag. 576. 7. diætarchus domus Augustæ. & in Heraclio: ἐκρατήθησαν δὲ καὶ ἐκ τῶν διαιταρίων τοῦ παλατίου πολλοί. Menologium d. 30. Julii: ὑπὸ τῶν διαιταρίων τοῦ μεγάλου παλατίου ἀποκομίζεται. Martyrologium Notkeri: Qui cum esset Zætarius palatii, pro diætarius, ut Zabolus pro diabolus apud Phœbadium contra Arrianos, & Gild. Sap.

ΔΙΚΕΡΑΤΟΝ.) Tributum veterum murorum reficiendorum causa a Leone Iconomacho institutum. Vide tamen Constant. Manass. p. 93. Ed. R. in Nicephoro. Theophanes infra in ἐκφωνής. Anastasius Biblioth. in hist. eccles. Ast Imperator allocutus est populum dicens: vos non valetis ædificare muros, sed nos præcipimus administratoribus, & ipsi exigent in regulam per singulos annos nummum argenteum unum, quo Imperium accepto ædificavit muros: & ita facta est consuetudo dandi binas siliquas administratoribus.

ΔΙΚΤΑΤΩΡ.) Dictator. Polyb. pag. 237. d. 238. c. Diodor. Sicul. p. 127. in fin. to. 2. & p. 919. & 2. Pæan. Eutrop. met. p. 67.

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ.) Publicanus, tributorum exactor. Theophan. ἐντεῦθεν ὅσω ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια διδόναι τὰ δικέρατα τοῖς διοικηταῖς. Administratorem vertit Anastasius loco supra citato. Hadrianus PP. Epistola ad Carolum M. Missi, inquit, Græcorum duo spatharii Imperatoris cum diœcete, qui Latine dispositor dicitur.

ΔΙΠΤΥΧΑ.) In his erant inscripta nomina Episcoporum. Constantinus Pogonatus epistola ad Domnum PP. habetur tomo 3. Concil. Gr. p. 7. e. edit. R. ἐκβαλεῖν Βιταλιανὸν τὸν μακαριώτατον ἐκ τῶν διπτύχων. Synodus Mopsuestena cujus acta habentur in 5. Synodi act. 5. Theodori antiqui nomen ejectum est diptychis. Facundus Hermianensis lib. 4. Cognovi nomen Joannis in sacris diptychis scriptum. Idem catalogum Episcoporum vocat lib. 8. ut ex catalogo Episcoporum nomen ejus Atticus Episcopus juberet auferri. ἱερατικὸν κατάλογον, S. Cyrillus ad Atticum apud Nicephor. Call. lib. 14. c. 26. βίβλον ἐπισκόπων, B. Chrysost. epist. 125. & diptycha dicta, quia tabulæ duplices erat, in quarum altera vivorum nomina perscripta, in altera vero eorum qui obierant. γραμματεῖον autem δίθυρον intelligit Georgius Alexandrinus in vita B. Crhysostomi: καὶ λαβὼν ὁ Ἰωάννης δίπτυχον ἔγραψεν Επιφανίῳ, sive duplices tabellas, in quibus epistolam scripsit Chrysostomus.

ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ τῆς ἐκκλησίας.) Domesticus Ecclesiæ. v. Liturgiam ordinum parte 7. in consecratione episcopi, & Meursium in hac dictione. δομέστικος σχολῶν, στρατάρχης. Præfectus, domesticus Scholarum. Constantinus Manasses:

ὡς τὸν Βάρδαν τὸν Φωκᾶν στρατάρχην καθιστάνει,
ὃν τῶν σχολῶν δομέστικον εἴποιεν ἂν Ῥωμαῖοι.

Historia Miscella 22. Antonium Patricium & Scholarum domesticum. De domesticis agemus in Glossario Nomico.

ΔΟΥΞ.) Dux: ἡγεμὼν, στρατιωτῶν ἄρχων, στρατιωτικῶν καταλογῶν ἄρχων, στρατοπεδάρχης. Glossæ juris: δοὺξ, ἡγεμών. Constantin. de themat. 1. ὑπὸ δοῦκα καὶ ἡγεμόνα. Procopius: περσ. ά. οὐδεὶς δὲ αὐτῷ Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἄρχων, ὃν δοῦκα καλοῦσι. & de ædific. Justin: στρατιωτικῶν δὲ καταλόγων ἄρχοντα τῇ δὲ κατασκευάσμενος, ὃν δοῦκα καλοῦσι. Eusebius histor. eccl. 9. 5. στρατοπεδάρχης ὃν δοῦκα Ῥωμαῖοι προσαγορεύουσι. Joan. Cantacuz. lib. 4. ἐχομένης δὲ τῆς χίου, ὥπερ ἰσόρηται ἡμῖν, ὑπὸ τῶν ἐκ Γεννούας ἀδίκως ἐν σπονδαῖς, πρὸς δὲ ἄρχοντα αὐτῆς, δοῦκα ἐγχωρίως προσαγορευόμενον ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε. Niceph. Call. 7. 26. Harmenop. 1. 16. §. ult. πᾶσα προπέτεια κατὰ δουκὸς ἢ ἄρχοντος τῷ στρατιώτου κεφαλικὴν ἐπάγει τιμωρίαν. Arrius Menander in l. 6. de re milit. dixerat, adversus ducem vel præsidem. v. ad Gloss. Basil.

ΔΡΟΥΓΓΑΡΙΟΣ.) Præfectus drungi, tribunus, turmæ unius præfectus. Glossæ juris: δρουγγάριος, ὁ χιλίαρχος. Item: δρουγγάριον οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν τὸν μιᾶς μοίρας ἤτοι τούρμας ἄρχοντα. Vetus inscriptio: Γρηγορᾶ βασιλικοῦ σπάθαρος καὶ δρουγγαρίου γεγονότος. p. MCLXI. 2. Erant autem plures, inter quos quidam μεγάλοι, ut præfectus rei navalis, δρουγγάριος τῶν πλοΐμων, Cedreno, ὁ τοῦ στόλου δρουγγάριος, præfectus classis. Anna Comn. Alexiad. 3. Nicetas Paphlago in vita Ignatii patr. CP. ὁ τοῦ βασιλικοῦ στόλου δρουγγάριος. Τοῦ ναυτικοῦ δρουγγάριος, Constantin. Manass. & δρουγγάριος τῆς βίγλης, drungarius vigiliæ: Constantinus Man. βίγλας γὰρ ἣν δρουγγάριος εἴποιεν ἂν Ῥωμαῖοι. Historia Miscella lib, 24. Multique protospatharii, & spatharii, & excubitus domesticus, & ordinum princeps, seu drungarius Imperialis vigiliæ. rectius legitur apud Anastas. Biblioth. in hist. eccles. Quin & ordinum princeps, & exc. domest. seu drungar. vigiliæ. De drungario Cybiræotarum Cedren. in Leontio, Nicephor. in breviario historico, Theophanes. Vide ad Gloss. Basilicorum.

ΔΡΟΥΓΓΟΣ, ΔΡΟΥΓΓΙΣΤΙ.) Drungus, globus militum. Leo Tactic. ca. 13. §. 3. κατὰ δρούγγους καὶ κατὰ τούρμας. Veget. 3. 16. Scire dux debet, contra quos drungos, hoc est, globos hostium. Sic legitur in veteri codice Nicolai Fabricii viri perillustris. Hinc monachorum globus apud B. Chrysost. epist. 14. δροῦγγος μοναζόντων. οὕτω γὰρ δεῖ εἰπεῖν, καὶ τῇ λέξει τὴν μανίαν αὐτῶν ἐνδείξασθαι. Hinc δρουγγιστί. Leo Tact. ca. 18. §. 144. ἀθρόως δὲ καὶ τὸ λεγόμενον δρουγγιστὶ ἐκπηδῶντες. confestim, glomeratim.

E.

EΒΔΟΜΟΝ.) Nicephorus in Breviario Historico. Καὶ μόλις πρὸς τὸ πεδίον τὸ πρὸ τῆς πόλεως ὃ ἕβδομον καλοῦσι. Item: κατὰ τὸν παραθαλάσσιον τόπον τὸν καλούμενον ἕβδομον. Septimum milliarium.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ.) Encænia. Isidorus de ecclesiasticis officiis lib. 1. c, 35. Quandocumque novum aliquid fuerit dedicatum, encænia vocatur. Nicephorus Callist. lib. 8. cap. 3. & cap. 18. Eurip. Schol. ad Orest. ἐγκαίνια, ὁ ἐν ἐγκαινισμῷ. Theophanes: γέγονε τὰ ἐγκαίνια τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Marcellinus Com. in Chron. Thermarum quæ

dicuntur encæniæ factæ sunt. Anastasius Biblioth. in histor. eccles. Junio meose facta sunt encænia SS. Apostolorum apud Cnnstantinnpolim, & recnndita sunt Lipsana Aodreæ, Lucæ, ac Timothei Apostnlorum, & transiit Mennas Episcopus com sanctis lipsanis sedens in carruca aurea imperatoria lapidibus insignita, tenens tres thecas SS. Apostolorum in geoibus suis, & ita encænia celebravit. Hioc encæniare. B. Augustious tract. 48. in Joanoem.

ΕΓΚΛΕΙΣΤΟΣ.) Monachus, inclusus, reclusus. Thenphanes io Justiniano: ἔγκλειστος τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου. & in Constantinn Cnpron. ὥστε ἅπαντας μοναχούς τε καὶ ἐγκλείστους καὶ κοινίτας. Anastasius Biblinth. vertit, inclausos & cinnitas. semper eoim inclausum pro inclnsn apud eum legas. Theodorus Hermnpolites lib. 7. tit. 8. exponens hæc verba legis 2. D. de in jus voc. nec eos qui propter loci religionem inde se mnvere non possunt. ὅτι, inquit, τοὺς μὴ δυναμένους διὰ τὴν τοῦ τόπου θρησκείαν ἐξ αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι, ἤγουν τοὺς ἐγκλείστους μοναχοὺς ἢ τοὺς προσμοναρίους. Mnsch. Limon. cap. 50. διηγήσατο ἡμῖν περὶ τοῦ Ἀββᾶ Γεωργίου τοῦ ἐγκλείστου. Theodorus Studita Catechesi 38. Stylita in primis, ac deinde factus clusius. & in testameoto ejusdem Livinejus vertit, clusium, Græce ἔγκλειστον, pro incluso. Petrus Damiani epist. 19. lib. 2. in epistola ad Domioum Thersonem inclnsum missa. Fredegarius Scholasticus io Chronico: Sigebertum reclusum Basilicæ S. Dinnysii martyris. Hinc ἐγκλειστήριον pro monasterin. Joannes Mnschus Limonarii cap. 69. καθ' ὃ μέρος καὶ τὸ ἐγκλειστήριον ὑπῆρχεν τοῦ γέροντος. Clusa pro eodem apud Marianum Scotum lib. 3.

ΕΚΔΙΚΟΣ.) Defeosor ecclesiæ, seu causarnm Ecelesiæ. Synod. Nic. 2. act. 4. ἔκδικος τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας. Concil Constantioop. sub Menna act. 1. τοὺς εὐλαβεστάτους νοταρίους καὶ ἐκδίκους τοῦ αὐτοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐνταῦθα παραγεγονότας. Hormisda epist. 36. Paulinum ecclesiæ Rnmanæ defensorem cum scriptis præsentibus destinare curavimus. Anastasius Bibliothec. io hist. Eccles. Paulus quidam defeosorum ecclesiæ. Horum mentio io Codice Canonum Ecclesiæ Africanæ. & erant quatuor qui & ἐκκλησιέκδικοι dicti, Justinian. Nnvell. 56. c. 1. & ed. 13. cap. 10. Coocil. Cnnstantinop. sub Menna act. 2. Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος, καὶ ἐκκλησιέκδικος τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας εἶπε. Primus πρωτέκδικος dictus. Concilium Florentin. sess. 25. ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν κληρικῶν, ὁ μέγας χαρτοφύλαξ, καὶ ὁ πρωτέκδικος. Balsamoo ad can. 85. Syn. Carthag. & πρωτεκδικικὸν βιβλίον, idem ad can. 78. d. Synodi.

ΕΝΩΤΙΚΟΝ.) Edictum de unione ecclesiarum, cujus anctor Zeno. Sexta Synodus Constantinopol. act. 10. Ἀποδεχόμεθα δὲ καὶ ἐν ἐπαίνῳ ποιούμεθα, καὶ τὴν ὀρθὴν ὁμολογίαν τοῦ ἑνωτικοῦ γράμματος, ὅπερ ὁ τῆς γαληνοτάτης λήξεως βασιλεὺς ἐξεφώνησε Ζήνων. Thenphanes: Μακεδόνιος δὲ κακῶς πεισθεὶς ὑπέγραψε τῷ ἑνωτικῷ Ζήνωνος. Anastas. Biblioth. in hist. eccl. Tunc & Enotesium (sic ms.) fecit Zeno, ut quidam ajunt, ab Acacio Cnnstantioopolitano dictatum. Postea tamen scribitur, Enotico. Imo & Enotitium in sequentibus. Exstat Evagrii 3. 14.

ΕΞΑΡΧΟΣ.) Dux. Constantious 1. de them. cap. 12. ὑπὸ γὰρ ἐξάρχων τοῦ βασιλικοῦ τάγματος τῶν καλουμένων ἐξκουβίτων. oescio an legendum sit, ἔξαρχος. Regius tamen codex oil mntat. quid si legas ἄρχων. ut apud Cedr. τοῦ τάγματος ἄρχων τῶν ἐξκουβίτων? ἔξαρχοι τῶν φατριῶν, duces factionum: Basilica in interpretatione legis 16. D. de appellat. exarchnm vertit Aoastasius Bibl. in hist. eccles.

ΕΞΕΡΚΕΤΟΣ.) Exercitus. Glossæ Juris: ἐξίκτο στρατός. leg. ἐξέρκετος.

ΕΞΙΣΩΤΗΣ.) Peræquator. Sic io l. ult. C. de censib. & censitor & peræquator. Peræquatorem, ἐξισωτὴν interpretatur Eustathius περὶ χρον. διασ. sic dictus quod libros censuales emendaret, & tribntorom onus habita ratione census ex æquo inter cives divideret. S. Basilius epist. 259. διὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἀδελφοῦ Ἑλληνίου ἐξισωτοῦ Ναζιανζόν. & epist. 263. διεπεμψάμεθα τῷ αἰδεσιμωτάτῳ ἀδελφῷ Λεοντίῳ τῷ ἐξισωτῇ τῆς Νικαίας, & ep. 278. ὥστε τῆς ἐπὶ τῇ ἐξισώσει φροντίδος αὐτῷ ἀνεθέντα. Idem prope munus peræquatoris & inspectoris. De inspectinne Theodoretus epist. 43. καὶ τὴν ἐπόψιαν τὴν πολλάκις γεγενημένην κελεῦσαι βεβαιωθῆναι. & epist. 44. τῆς γὰρ ἐποψίας κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν γενομένης. Censitores autem qui censum definiunt pro ratione eorum quæ quisque possidet. Gloss. Philox. censitor, ἀπογραφεὺς, τιμητής. Vide epistolas S. Basilii 3n4. 352. 353. 426. Gr. Naz. orat. de Jul. censitore.

ΕΞΚΟΥΒΙΤΑ.) Pro excubitoribns, vel excubiis. Gloss. Cyrill. ἀγρυπνία, exbitum. Item: excubitum, παννυχίς. Nicephorus Callistus lib. 17. c. 40. κόμητι ὄντι τῶν ἐξκουβίτων. Anastasius Biblioth. in histor. Eccles. Ast populus Scholariorum, & excubituum. Hinc excnbitorium. Anastas. Bibl. in Collectaneis: Duxeruntque in custodiam excubitorii.

ΕΞΚΟΥΒΙΤΩΡ.) Excubitor. Procopius de bello Vandal. 2. ὃς τῶν ἐξκουβιτόρων ἡγεῖτο. οὕτω γὰρ τὰς φύλακας Ῥωμαῖοι καλοῦσι. Georgius Alexandrinus in vita B. Chrysost. ἀποστέλλει ἡ βασίλισσα δύο ἐξκουβίτορας. Metaphrast. mense Sept. Ἰωάννης τις στρατιώτης ἐν τοῖς καλουμένοις ἐξκουβίτορσιν. Chronic. Alexandr. ὁ στρατὸς τῶν φυλαττόντων τὸ παλάτιον ἐξκουβιτόρων. Mauritius Imp. epist. ad Gregor. PP. In quibus omnes dixerunt tuam Beatitudinem milites ad illos transmisisse cum uno Tribuno & excubitore. v. ad Glossas Basilicῶn.

ΕΠΕΙΚΤΗΣ.) Theophanes: ἔκτισε τὸν Ἰουστινιανοῦ τρίκλινον λεγόμενον, καὶ τὰ τοῦ παλατίου περιτειχίσματα, καὶ ἐπίστησεν ἐπείκτην Στέφανον. Vide Notas P. eruditiss. Goar. ad pag. 35. 36. & 469. a.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.) Ποιμὴν μικρός. Barlaamus περὶ τῆς τοῦ Πάπα ἀρχῆς c. 3. μικροὺς δὲ ποιμένας, ὡς ἐπισκόπους, ὀνόμασαν. Gloss. L. g. pastor, ἐπίσκοπος. τῶν λογικῶν προβάτων ἀγελάρχης, Theoph. Ceramcus hom. 47. Episcopus, primi ordinis sacerdos, primus sacerdos, S. Ambr. de dign. sacerd. hinc ἐπισκοπὴ, pro episcopatu. Justin. Nov. 123. ca. 1. Basil. diaconus Conc. Ephesini parte 1. Gregorius presbyter in vita Gregorii Theologi: αἰτῶν τῆς βασιλίδος ἐπισκοπήν. Theophanes: βουλόμενος Εὐτύχιον τινὰ ἀρχιμανδρίτην ὁμόφρονα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προχειρίσασθαι. Anastas. Biblioth. in hist. Eccles. Per Episcopum mittunt depositionem. & episcopium pro eodem. Carolus 3. R. in epist. ad episcopos regni sui: Episcopium Tungrensis ecclesiæ expetiit. Item Episcopium pro domo Episcopi, Synod. Pontigonensis can. 12. Anastasius in exilio S. Martini: Giraturos per totum Episcopium.

ΕΠΤΑΣΚΑΛΟΝ.) Locus Constantinopoli a septem scalis ita nuncupatus. est enim σκάλα, scala. Moschopulus περὶ σχ. κλίμαξ ἡ κοινῶς σκάλα. Svidas: ἀναβολεὺς καὶ ἡ παρὰ Ῥωμαίοις λεγομένη σκάλα. Corona pretiola, σκάλα, scala. v. Procop. Βανδ. β. p. 148. ed. R.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ. ΕΤΑΙΡΕΙΑΡΧΗΣ.) Cohors quæ constabat ex belli sociis & fœderatis. Hujus præfectus, ἑταιρειάρχης, sive ut loquitur Cedrenus, ἑταιρείας ἄρχων. Erant autem, ut Meursius observat, plures ejusmodi ἑταιρεῖαι, quarum una ἡ μεγάλη dicebatur, ejusque præpositus, μέγας ἑταιρειάρχης, de quo Constantin. Manass. Georg. Logoth. & Nicetas.

Z.

ΖΙΒΗΝΗ.) Sibina, venabulum. Glossæ Philoxeni, venabulum, ζιβύνη. Sic etiam exponitur in Gloss. Cyril.

ΖΩΣΤΗ.) Genus dignitatis. Codinus in παρεκβολαῖς· καὶ προήρχοντο αἱ τε ζωσταὶ, καὶ οἱ πατρίκιοι, καὶ οἱ πραιπόσιτοι. v. Not. posteriores.

H.

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.) Hegumenus. major, major monasterii, præfectus, præpositus. S. Athanasius in metaphrasi mss. Psal. 67. ad illa vers. 26. προέφθασαν ἄρχοντες, οἱ ἡγούμενοι τῶν μοναχῶν. Synodus Nicæna 2. act. 1. Σάββας ὁ εὐλαβέστατος ἡγούμενος μονῆς τῶν Στουδίου: Anastasius Biblioth. vertit, Hegumenus monasterii Studii. Idem Anastas. Bibl. in hist. eccles. Petrum Eugemenum S. Sabæ. lege Hegumenum. Synod. Nic. d. act. 1. ἡγούμενον, præpositum vertit. Joannes Mosch. Lim. c. 95. ἡγούμενος ὢν τοῦ κοινοβίου τοῦ Αβαζάνου. Pallad. Laus. cap. 76. ἡγούμενος πολλῆς ἀδελφότητος. Hinc ἡγουμενεία, præfectura. Synodus VIII. Oecum. c. 4. τὰς δὲ παρ᾽ αὐτοῦ εἰς ἡγουμενείαν προχειρισθέντας.

Θ.

ΘΕΜΑ. ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ.) Provincia. Cedrenus: ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν θεμάτων. ex Romanis provinciis. Anastasius Biblioth. in histor. eccles. tam in Regia urbe, quam in thematibus degentes. Theodorus Hermopolites ad l. 6. §. 8. D. de offic. præsid. οἱ στελλόμενοι ἄρχοντες εἰς τὰς ἐπαρχίας ἤτοι εἰς τὰ θέματα. Hinc θεματικὸς, provincialis, Idem Hermop. lib. 9. tit. 1. Interdum θέμα, legionem significat. vetus Glossar. tit. de Militia: legio, τάξις, θέμα. Hinc θεματικοὶ: legionarii. Cedrenus: συναχθέντες δὲ οἱ θεματικοὶ, thematici milites. Anastas. Biblioth. in hist. eccl. appellatus est Imperator ab omnibus ultra sitis thematibus. Historia Misc. 22. & cum ad Orientalium thema, cujus prætor erat Lacinus, cucurrisset. de hoc themate Constantin. them. 1. & paulo post: Artabasdus autem a thematibus pronuntiatus est Imperator. & ibidem: pervenit Constantinus Chrysopolim cum duobus thematicis militibus. & lib. 24. Mulieribus vero thematicorum militum, qui fuerant in Bulgaria, auri quinque talenta dedit. Codinus in παρεκβολαῖς ex Chronico Constantinopolitano. ἔγραψε δὲ καὶ τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοπάρχαις καὶ δουξὶ καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἀρχηγέταις πάντων τῶν βασιλικῶν θεμάτων ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως, ἄρκτου καὶ μεσημβρίας. καβαλλαρικὰ θέματα apud Cedrenum sunt equestres copiæ: ἱππικὸν τάγμα, Herodiano.

I.

IΔΙΚΤΟΝ.) Edictum Cedr. ἐκτίθεται ἴδικτον. Gloss. Juris: ἰδίκτοις, ἐξπήξεσι. Theophanes in Heraclio: ἐκτίθεται τὸ λεγόμενον ἴδικτον. Agatho PP. epist. ad Constantin. Heracl. & Tiber. extat Synod. Constantin. 6. act. 4. Ἀπολιναρίου αἱρετικοῦ καὶ Διοσκόρου πρὸς τὸ κείμενον ἐν τῷ ἰδίκτῳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ Ιυστινιανοῦ τοῦ βασιλέως. Niceph. Callist. l. 17. c. 29. τὸ Ρωμαϊστὶ ὀνομαζόμενον ἴδικτον γράφει.

ΙΚΑΝΑΤΟΝ.) Cohortis nomen. Synodus 8. Oecumen. act. 1. δομέστικος Ικανάτων. Menologium Julii d. 1. δομέστικον αὐτὸν τῶν ἱκανάτων προεστήσατο. v. Constant. 1. de thematibus 5.

ΙΛΛΟΥΣΤΡΙΟΣ.) Illustris. Arrian. Epict. 3. c. ult. Niceph. Callist. lib. 17. c. 14. ἰλλύστριος δέ τις ἀξίαν. Psellus Synopseos v. 1255. Victor persecut. afr. dixi ad Theophilum. & v. Cujac. ad lib. 12. Cod. t. 1.

ΙΝΔΙΚΤΙΩΝ, ΙΝΔΙΚΤΟΣ.) Indictus, indictio. Gregorius Taurominitanus orat. de Indict. ἀρχὴ τῆς χρονικῆς ὑπάρχει ἀνακυκλήσεως ἴνδικτα λεγομένη τῇ Ρωμαίων φωνῇ. alii tribuunt Theophani Cerameo arch. Tauromenit. S. Maximus in Computo Ecclesiast. c. 33. Isaacus mon. in Computo cap. 1. ἴνδικτος ἥτις καὶ ἰνδικτιὼν, καὶ ἐπινέμησις λέγεται. Indictionem autem ab indictionibus dici verius est. quæ cum annuæ essent, inde cœperunt anni per indictiones numerari, ut tradit summus juris interpres ad tit. C. de indictionib. indictiones autem sunt tributa. B. Augustinus in Psalm. 49. Quod vectigal nobis indicit, quoniam voluit esse rex noster, & voluit nos esse provinciam suam. Audiamus indictiones ejus, non trepidet pauper sub indictione Dei. Vide Ciaconum ad Cassianum.

K.

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙΚΑ. ΚΑΒΑΛΛΑΡΙΟΣ. ΚΑΒΑΛΛΙΚΕΥΕΙΝ.) Θέματα καβαλλαρικὰ apud Cedr. & Theoph. equestris exercitus, καβαλλαρικὸς στρατὸς, Constant. Synodus Florentina: καὶ ἐλθόντες οἱ ἔμπροσθεν καβαλλάριοι. Theoph. in Heraclio: οἱ δὲ Πέρσαι καβαλλάριοι. Joan. Moschus Limonarii cap. 72. Hinc καβαλλικεύειν. Theoph. in Theod. καὶ δι' ἐκείνου ἐκαβαλλικεύσαμεν. Constantin. in Tact. ἀπὸ μεγάλων γὰρ κινδύνων πολλάκις διασώζουσι τὰ ἱππάρια, καὶ δι' αὐτῶν τοὺς καβαλλικεύοντας αὐτά. Idem de administr. Imp. cap. 15. οὐ καβαλλικεύουσι δὲ ἵππους. Achmes cap. 235. ἐὰν ἴδῃ τις ὅτι ἐκαβαλλίκευσε βορδώνα. Glossarium mss. καβαλλικεύει, ὑποβαίνει τὸν ἵππον. Utitur Actuarius lib. περὶ συνθέσεως φαρμάκων. Sic Latini recentiores equum caballare, vel caballicare dixerunt. Legis Salicæ tit. 26. & eum (caballum) caballaverit. Legis Langobard. tit. 105. §. 17. Si quis caballum alienum ascenderit, & intra viciniam tantum caballicaverit. Sangallensis 1. de gestis Carol. Magni: per campum istum caballicans. a caballo; videntur tamen Latini hac voce usi pro equo Viliore. B. Hieronymus epist. ad Heliodorum: Statimque cernamus sagittas pilis, tiaras galeis, caballos equis cedere.

ΚΑΙΣΑΡ.) Cæsar, designatus Imperio, Imperii successor. Eutropius lib. 10. Cæsares duos creavit. & mox: creatus est Imperator. & lib. eod. Solus in Imperio Romano eo tempore Constantius princeps, & Augustus fuit. Procedente vero tempore differentia fuit inter δεσπότην, σεβαστοκράτορα, & Καίσαρα. Vide Codinum de officiis.

ΚΑΛΑΝΔΑΙ.) Calendæ. Interpres Cann. Eccl. Aff. τῇ πρὸ ὀκτὼ Καλανδῶν Ιουνίων. Octavo Calend. Junias. Glossæ Juris: Καλάνδαι αἱ πρῶται ἑκάστου μηνὸς ἡμέραι. Glossæ Cyrilli: Καλάνδαι, Calendæ. v. Plutarchum in Galba.

ΚΑΛΙΓΙΟΝ.) Calceus. καλίγα Modestino l. 10. de excusat. tut. Græci ad l. 2. D. qui not. inf. καλίγα γὰρ ἐστιν ὑπόδημα. Hinc καλιγάριος, sutor. Glossæ Basil. tit. ad leg. Aquil. l. 5. καλιγάριός τις. Julius Firmicus Mathes. 3. c. 12. Coriorum confectores, seu caligarii. & lib. 4. cap. 7. Faciet pellarios, coriarios, caligarios.

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΟΣ.) Calligraphus, Anastasio Bibliothec. in Historia Eccles. v. Notas posteriores.

ΚΑΜΕΛΑΥΚΙΟΝ.) Capitis integumentum, galerus, pileus. Hero in Excerptis: καμελαύκιον ἀρκαδικὸν περιβαλλόμενος. Theophan. in Justiniano: καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ σὺν τῷ διαλίθῳ καμελαυκίῳ. Leo Tact. cap. 19. §. 42. ἐὰν δὲ τὸ λεγόμενον καμελαύκιον ἐπὶ κονταρίου ὑψώμενον. Constant. de admin. Imp. τὰ σήμματα ἅπερ ὑμεῖς καμελαύκια λέγετε. Lexicon Stephani quod citat Fronto Ducæus ad tom. 6. B. Chrysost. κίδαρις, κορυβάντιον, πῖλος ἐστὶν εἶδος καμελαυκίου, ὃ καὶ τιάρα καλεῖται. Latinis camelaucus, aut calamaucus, aut camilaucium. Anastasius in Hist. Eccl. Inito bello cum Totila R. Gothorum potentissimo superavit, & cepit Romam, & occidit Totilam, & vestimenta

menta ejus cruentata cum camilaucio, (ſic mſ.) lapidibus pretioſis ornato miſit Conſtantinopolim. Hiſtoria miſc. 22. Et præcepit Habdalas radi barbas eorum, & fieri calamaucos cubiti unius & ſemis. in libris manu exaratis legitur, amelaucos, vel camelaucos. Gloſſæ Iſidori. galerus, calamaucus. Item: pileum, calamaucum. Joſephus ἀρχαιολ. 3. cap. 8. ὑπὲρ δὲ τῆς κεφαλῆς φορεῖ πῖλον ἄκωνον. Ruffinus Aquilejenſ. vertit: ſuper caput autem geſtat pileum in modum parvuli calamaci, aut caſſidis. lege, calamauci, ut apud Bedam, qui eadem fere verba uſurpat. Anaſtaſius de vitis Pontific. in Conſtantino: Apoſtolicus pontifex cum caumelaugo, ut ſolitus eſt Romæ procedere. Legendum calamauco, vel quod magis placet, camelauco. Gloſſarium mſ. Camelaucus, veſtimentum Papæ. & totidem verbis Papias. atque ita Bonaventura Vulcanius legebat in Iſidori Gloſſis.

ΚΑΜΙΣΙΑ.) Camiſia, interula, ſubucula. Victor Uticenſis. perſecut. Affricæ lib. 1. De palliis altaris, proh nefas, camiſias ſibi & femoralia faciebant. Anaſtaſius Biblioth. in hiſt. Eccleſ. Chalbaſias camiſias multas. Alcuinus de diuin. offic. Tunica linea, veſtis erat interior, quam camiſam dicimus, vel ſupparum. Papias: alba, veſtis ſacerdotalis, linea ſtricta, quæ camiſium dicitur. v. eumd. in poſteris. unde ὑποκάμισον. Cyrillus Conſtantinopol. adver. Judæ. cap. 2. q. 1. Codinus in παρεκβολ. Moſch. cap. 186.

ΚΑΝΔΙΔΑΤΟΙ.) Militum genus quos robur corporum & animorum commendabat. erantque inter ſtipatores Principis. B. Hieronymus in Hilarione: Candidatus Conſtantii Imperatoris. Michael Imperator epiſtola ad Ludov. Imp. Et ideo juſtum exiſtimavimus mittere ad veſtram gloriam Theodorum protoſpatharium noſtrum, & Leonem noſtrum candidatum. Acta Sutrina ſub Henrico R. Pontifex miſit in occurſum ejus in montem Gaudii, qui & Marii dicitur, bajulos, cereoſtatarios, candidatos, defenſores, ſtratores. Luitprandus rerum Europa l. 3. c. 5. Turbæ poſt hos immenſa vocatur, protoſpathariorum, ſpathariorum, candidatorum. Horum meminit Procop. 3. de bello G. Joann. Moſchus cap. 185. διηγήσατο ἡμῖν ἡ θεοφιλὴς καὶ φιλόπτωχος Μαρία ἡ μήτηρ τοῦ κυροῦ Παύλου τοῦ κανδιδάτου. Nicephor. Conſtantinopolitanus in Breviario hiſt. τὴν δὲ ἀξίαν τοῦ κανδιδάτου Ῥωμαίοις καλεῖσθαι ἔθος.

ΚΑΝΙΚΛΕΙΟΝ.) Cedrenus. Κανικλείου τιμὴ, ἀξίωμα. Synodus 8. tom. 3. Conc. p. 413. ed. R. γεγραφότος Χριστοφόρου πρωτοασηκρήτης καὶ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου, Joan. Cantac. 4. 40. τὸν ἐπὶ τοῦ Κανικλείου Ἄγγελον πρὸς βασιλέα πέμψας πρεσβευτὴν. Chronic. Conſtantinop. διὰ Νικηφόρου κανικλείου τοῦ Ἀλιάτου. Caniclinus. v. Meurſ. Voſſium de vitiis ſermonis, Alemannum ad Procopii arcana pag. 19. ed.R.

ΚΑΝΩΝ.) Quod quis velut ex regula facere debet. Moſchus cap. 98. οὐδέποτε ποιῶν τὸν κανόνα μου, ἀφῆκα τὸν νοῦν εἰς τὴν γῆν. Item Pſalmus & Canticum ſtatis diebus cani ſolitum. & divinum officium. Vide Meurſii Gloſſ. & Hugonis Menardi Not. & obſ. ad Concordiam Regularum, cap. 55. §. 3.

ΚΑΠΝΙΚΟΝ.) Tributum fumarium. Videndus Theophanes in Nicephoro Logotheta.

ΚΑΡΔΑΡΙΧΑΣ.) Cedrenus. Anaſtaſius Biblioth. Cardarigam vocat in hiſtor. eccleſiaſtica: Cardarigas vero, inquit, non eſt proprium nomen, ſed dignitas maxima apud Perſas. ex Theophane.

ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΝ.) Caſtellum. Conſtantinus Porphyr. de them. 1. them. 9. παρέδωκαν τὰ ἐκεῖσε καστέλλια. Theophanes: ἐκ τοῦ καστελλίου ἀπέλυσαν. Joann. Moſchus Limon. c. 167. Synodus Florentina: εἰς τὸ καστέλλι φραγκολί. Joannes Cantacuzenus 4. 40. τὸ λεγόμενον καστέλλιον διεπόρθησαν.

ΚΑΣΤΡΟΝ.) Caſtellum, ἐπιτείχισμα, locus muris munitus. Svid. κάστρον, φρούριον. Achmes cap. 283. ἢ ἀγρὸν ἢ κάστρον. Theophanes: τούτῳ τῷ ἔθει Πέρσαι τὸ Βεδζάκιδ καλούμενον κάστρον παρέλαβον. Sed & κάστρα pro oppidis poni notum eſt. Juſtinian. Novella 128. cap. 20. ἐν ταῖς πόλεσιν, ἤτοι κάστροις. vet. int. in civitatibus aut caſtris. intellige, aut oppidis. Denique κάστρον, παρεμβολὴ, caſtrum. Gloſſarium mſ. παρεμβολὴ, σκηνὴ, κάστρον, στρατόπεδον. Gloſſ. Græc. Latin. παρεμβολὴ, falanx, caſtrum. Gloſſæ juris: κάστρον, ἤγουν φοσσάτον pro caſtris poni ibi dicam ξυὼ θεῷ.

ΚΑΤΕΠΑΝΟΣ.) Curopalates p. 659. c. v. Meurſium in ea dictione.

ΚΕΛΛΙΟΝ. ΚΕΛΛΗ. ΚΕΛΛΙΩΤΑΙ.) Cellula. S. Athanaſius Apol. 2. ἐν κελλίῳ νοσῶν καὶ κατακείμενος. Simeon Metaphraſtes in Abramin: ἐν τῷ εἰρημένῳ κελλίῳ εὑρίσκεται μηδένα συνοικεῖν ἔχων. Menologium menſe Mart. κλείσας τὴν θύραν τοῦ κελλίου. Utuntur hoc vocabulo S. Baſil. Pallad. in Lauſ. Doroth. doct. 4. καὶ ἐτίνασσεν τὰ ψιάθια

αὐτῶν ἔμπροσθεν τοῦ κελλίου μου. Joannes Moſchus Limon. c. 46. in fine. Nicephorus 11. 38. ἱερός ἐςι τόπος ἀμφὶ ςάδια διςσὼς ἑβδομήκοντα πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν δεξιῶς ἔχων, ὃς κελλία προσαγορεύεται, ὅτι περ ὁ κτ' συνοικίας, ἀλλὰ σποράδlω τὰ τῶν μοναζόντων εἰσὶν οἰκήματα. Theophanes. Idem κέλλα, cella. Simeon Metaph. in Pelagia: καὶ δὲ Πελαγίας ἐπιςὰς τῇ κέλλῃ κρούσας ἐκάλει. Antiochus in Pand. Georgius Alexandrin. in vita B. Chryſoſtomi: σκυλεύσας δὲ τὰς κέλλας. Hinc κελλιῶται. Laonicus Chalcond. cellulani, a cellula qua includebantur.

ΚΕΝΤΗΝΑΡΙΟΝ.) Centenarium. pecuniæ quantitas. Georg. Alexandr. in vita B. Chryſoſt. ἀπαιτήσασα τὸν Παυλίκιον κεντηνάριον. Codinus in παρεκβ. ἐξοδιάσθησαν χρυσίου κεντηνάρια υνβ'. Niceph. Calliſti lib. 15. cap. 27. ἐφ' ᾧ σόλῳ χίλια ἑξακόσια χρυσοῦ κεντηνάρια λόγος ἔχει δαπανῆσαι αὐτόν. Theophanes, Candidus hiſtoricus apud Photium, Joannes Moſchus in Limon. Euſtath. ἰλ. β'. Anaſtaſ. Bibliothec. in hiſtor. eccleſiaſt. Et dat ei quinquaginta auri centenaria. Sic mſ. v. Græc. ad l. 60. D. de ju. dot.

ΚΕΝΤΗΡΙΩΝ. ΚΕΝΤΥΡΙΩΝ. ΚΕΝΤΟΥΡΙΩΝ.) Centurio. Alexius Rhart. doct. εἰς τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην παρασκευήν. ἐπιςρέφουν λῃςὴν, κεντυρίωνα. ſcribitur & κεντυρίων, & κεντουρίων. Græc. interpr. 48. Βασιλ. tit. 3. κεντυρίων ἐκέλευσε. Baſil. ibidem, ἑκατόνταρχος. Theophylactus ad caput 15. Marci: ὁ κεντυρίων, τουτέςιν, ὁ ἑκατόνταρχος. κέντουμ γὰρ λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι τὸ ἑκατόν. v. Euſeb. hiſtor. Eccleſiaſt. 7. 15. Niceph. Calliſt. lib. 6. cap. 13.

ΚΕΡΑΤΙΟΝ.) Siliqua. Conſtantinus in legibus Georgicis: κεράτιον ἕν, ἤγουν φόλλεις δώδεκα. v. in φόλλις.

ΚΕΦΑΛΑΙΤΙΩΝ.) Capitatio, cenſus capitis. Theophylactus in Epiſt. Pauli ad Rom. cap. 13. τῷ τὸν φόρον χρεωςουμένῳ, ἤγουν τὴν λεγομένην κεφαλιτίωνα, ἀπόδος τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος δὲ ἤγουν τὴν ὑπὲρ τῆς γῆς συνεισφορὰν, τὸ τέλος. quæ totidem verbis extant apud Oecumenium in eamdem epiſt. cap. 18.

ΚΗΡΟΥΛΑΡΙΟΣ.) Cerularius, κηροπώλης, ceræ venditor. Anaſtaſius Bibliothec. in hiſtor. eccleſiaſtica: Cerularius quidam erat in foro ex laboribus ſuis locuples.

ΚΙΝΣΤΕΡΝΑ.) Ciſterna. Leo Tact. cap. 15. ἐὰν δὲ ἀπὸ κινςέρνας ἔχωσι πόσιμον ὕδωρ. Utitur Suidas tribus locis, & Hero περὶ μέτρων. Zonar. ad Conc. p. 581. Ed. R.

ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΙ.) Cluſuræ, anguſtiores aditus qui non capiunt multitudinem. his autem hoſtes excludebantur. Procopius de ædific. Juſtin. p. 32. Ed. R. καὶ τὰς ἐν τῇ χώρᾳ σενωπὰς ἐτειχίσατο, ὅσαπερ κλεισούρας καλεῖν νενομίκασιν. Stephanus in Ariſt. rhetoricam (nondum luce donatus eſt) τὰς ἰδιωτικῶς παρὰ πολλοῖς λεγομένας κλεισούρας. Euſtathius. ἰλ. β'. ὅπου ξυνοχὰς λέγει ὁδοῦ. ταυτὸν δὲ εἰπεῖν κλεισούρας καὶ συνέπτας. Codinus in παρεκβολαῖς· ἀπετυφλώθη ἐν τῇ κλεισούρᾳ. Utitur Leo in Tacticis, Conſtantinus de adminiſt. Imperio, Theophanes & alii. Latini cluſuras, clauſuras, cluſas, & clauſtra dicunt. Caſſiodorius 2. var. 5. præcipimus lx. militibus in Auguſtanis cluſuris jugiter conſtitutis annonas præſtare. Sic enim legitur in veteri codice: nam cludo pro claudo promiſcue dixere, ut in l. 226. D. de V. S. cluſus eſt; ut Flor. legitur. de clauſuris Auctor Miſcellæ lib. 18. Clauſuras tenuere quæ ducunt in Perſidem. Egica R. in Concilio Toletano 17. Intra clauſuras noſcuntur habitatores exiſtere. De cluſis Anaſtaſius bibliothecarius in Stephano 3. ad cuſtodiendum proprias Francorum cluſas. Hincmarus epiſt. 5. cap. 6. Sed Aiſtulphus ſuperbia elatus ſuper Francos qui ad cuſtodiam propriarum ſecundum juſſionem Pippini cluſarum venerant. Luitprandus 1. 2. Quibuſdam namque difficillimis ſeparata erat a nobis interpoſitionibus, quas cluſas nominat vulgus. nil heic mutandum, nec lib. 5. cap. 8. De clauſtris Cicero 7. in Verr. Qui noſtros exercitus ſæpe excluſerant, iis clauſtra loci committenda non exiſtimavimus. & eadem ſignificatione alias utitur. Jornandes de rebus Geticis cap. 32. Cui Valia R. Gothorum non minori procinctu ad clauſtra Pyrenæi occurrit. a cluſuris cluſuriarches, κλεισουράρχης. Theophanes: Γρηγόριος ὁ Καππαδὸξ ὁ καὶ κλεισουράρχης γενόμενος. Auctor Miſcellæ lib. 19. Et Gregorius Cappadox, qui & cluſuriarches extiterat. Cluſuræ præfectus.

ΚΛΗΡΟΣ. ΚΛΗΡΙΚΟΙ, ΚΛΗΡΩΣΙΣ.) Clerus, ſacer ordo, ſacrum collegium, generali appellatione omnes qui divino miniſterio mancipati ſunt. B. Hieron. ad Nepotian. Clericus, inquit, qui Chriſti ſervit Eccleſiæ. B. Auguſtin. in Pſal. 67. eccleſiaſtici miniſterii gradibus ornati. Magnum Etymologicum: κλῆρος λέγεται σύςημα τῶν διακόνων καὶ πρεσβυτέρων. Oecumenius in 1. epiſt. Petri cap. 7. κλῆρον

δὲ τὸ ἱερὸν σύστημα καλεῖ, ὥσπερ ϗ νῦν ἡμεῖς. B. Chryſoſtomus homil. de S. Joanne Apoſtolo: ἐνόησον πάλιν τῶν ἐκκλησιῶν τὰ πλήθη, τὸν κλῆρον. Interdum clerus accipitur pro omnibus qui ſubſunt Epiſcopo. D. Baſilius epiſt. 52. ϗ νῦν δὲ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ πληρώματος, τοῦ ὑπὸ σε κλήρου. Paulinus epiſt. 28. ad Victricium: de ſanctitatis tuæ clero & corpore & ſpiritu eſſe cognovimus. κληρικοί. Niceph. hiſt. Eccleſ. l. 7. cap. 42. ὑπηρεσίαν τῇ ἁγιωτάτῃ θρησκείᾳ παρέχοντας ὥσπερ κληρικοὺς ἐπονομάζειν εἰώθασιν. Erat autem clerus quadruplex in Imperio Orientali ut docet Meurſius. De clerico principis Synodus 8. Oecumen. act. 7. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον διὰ τοῦ ἐξειλλωνίζοντος Δαμιανοῦ βασιλικοῦ κληρικοῦ. De clero etiam palatii Hincmarus epiſt. 3. cap. 26. Hinc archiepiſcopus ſacri palatii, præfat. Concilii Moguntiaci, Archicapellanus ſacri palatii, Ademarus in vita Ludovici Pii. Denique clericatus in Cod. Canonum eccleſiæ Africanæ pag. 283. Clericis opponuntur laici. Clemens Romanus epiſtola priore ad Corinthios: ὁ λαϊκὸς ἄνθρωπος τοῖς λαϊκοῖς προστάγμασι δέδοται. Theophanes: πολλοί τε κληρικοὶ ϗ μοναχοὶ, ϗ εὐλαβεῖς λαϊκοί.

ΚΟΙΑΙΣΤΩΡ.) Quæſtor. Conſtantinus Manaſſes: κοιαίστωρ τὴν ἀξίαν. Baſilius in Grammatica: κοιαίστωρ, τὸ ἀξίωμα. Nicephorus Conſtantinopolit. in hiſtoriæ breviario: Κοσμᾶν τὴν ἀξίαν, ὃν δὴ κυαίστωρα καλοῦσι. Gregorius Nazianzenus orat. 10. διέτριβε μὲν ἐν τῇ Βιθυνῶν, τὴν ἐκ πολλοστοῦ ἀπὸ βασιλέως δίεπων ἀρχήν. ἡ δὲ ἦν ταμιεύειν βασιλεῖ τὰ χρήματα ϗ τῶν θησαυρῶν ἔχειν τὴν ἐπιμέλειαν. ἐντεῦθεν γὰρ αὐτῷ τὰς μείζους ἀρχὰς βασιλεὺς προοιμιάζεται. Sic apud Romanos Quæſtura primus ad honores gradus erat.

ΚΟΜΗΣ.) Τοῦ βασιλικοῦ ὑποστασίου, τοῦ στάβλη, ἀνατολῆς, ἐξκουβίτων, φοιδεράτων, κόρτης. τοῦ βασιλικοῦ ἱπποστασίου. Comes ſacri ſtabuli, vet. Inſcript. Grut. p. ccccxc I. 4. φροντιστὴς τῶν ἵππων, Manaſſ. regalium equorum præpoſitus: qui alias κόμης τοῦ στάβλου. κόμης τῶν βασιλικῶν στάβλων, Theophani: eſt enim στάβλος ſeu στάβλον, ſtabulum. Euſtathius ad Odyſſ. ω. παρὰ μέν τοι Ἀττικοῖς, τὸ κλίσιον ἁμαξῶν ϗ ζευγῶν ἐστι δεκτικὸν ὃ λέγεται τοὺς Ῥωμαίους παρὰ τὴν στάσιν στάβλον καλεῖν. Theophanes: ϗ ἐπιφθάσαντος ἐν τοῖς ταύλοις (ſic mſ. Lege, στάβλοις) Σπουδαῖοι τοὺς ἵππους, &c. *Le grand eſcuier.* Κόμης ἀνατολῆς, apud Cedr. Theophan. Julium Pollucem in Chronico, Niceph. Conſtantinop. Comes Orientis, κόμης τῆς ἑῴας ſub quo erant xv. provinciæ Orientis, Zoſimus 5. Κόμης τῶν ἐξκουβιτόρων, comes excubitorum. vel κόμης τῆς τῶν ἐξκουβίτων σχολῆς. κόμης τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου, comes Imperialis excubiti. Synodus Conſtantinop. 6. act. 14. Theophylactus Simoc. lib. 3. hiſtor. Mauric. cap. 11. ἡγεμὼν δ' οὗτος ἐτύγχανεν ὢν τῶν τοῦ βασιλέως σωματοφυλάκων, ϗ ὑπασπιστῶν, ὃν κόμητα ἐξκουβιτόρων τῇ συνήθει φωνῇ ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν. Satellitum & protectorum Principis comes & præpoſitus. Κόμης φοιδεράτων. Comes fœderatorum. ταγματάρχης τοῦ τάγματος τῶν φοιδεράτων, Zonaræ. alias, τοῦ τῶν φοιδεράτων ἡγεμὼν, princeps fœderatorum. v. infra. φοιδεράτοι. Κόμης κόρτης, Comes ſeu præfectus cohortis. Gloſſæ: præfectus cohortis. ἔπαρχος τῆς κοόρτης. Leo Tact. cap. 4. ϑ. 10. Κόμης δὲ ἐστιν, ὁ τοῦ ἑνὸς τάγματος, ἤτοι βάνδου ἀφηγούμενος. Gloſſ. Juris: Κόμης, ὁ μιᾶς κοόρτις ἄρχων, ᾧ ϗ ἑκατοντάρχαι ὑποτάττονται.

ΚΟΜΗΤΟΠΟΥΛΟΣ.) Comitis filius. Sic Οὐμπερτόπουλος, apud Comnenam p. 412. ἰαζόπουλος, apud Pachimerium. Harmenopulus..

ΚΟΜΜΕΡΚΙΟΝ.) Commercium, tributum. Cedrenus: τῆς Ἀβύδου ϗ τοῦ Ἱεροῦ τὰ κομμέρκια ἐκούφισε. Idem apud Theophanem. Anaſtaſius Bibliothecarius in hiſt. eccleſ. ſic vertit: Abydi ac Hieri ea quæ dicuntur commercia relevavit. Idem Anaſtaſius. Cum auri librarum duodecim perſolverent, ſimul & conſueta commercia. Theophanes: τὸ κομμέρκιον τοῦ πανηγυρίου ρ'. λιτρῶν χρυσίου ἐκούφισεν. Conſtant. de admin. Imperio: ἔχει δὲ ϗ κομμέρκιον ἐκ τῶν τοιούτων πραγματειῶν ἄπειρον.

ΚΟΡΤΗ.) Cohors. aula, *la Cour du Prince*, tentorium. Κόμης κόρτης. Comes cohortis. v. ſupra in κόμης. Polib. 11. τρεῖς σπείρας (τοῦτο δὲ καλεῖται τὸ σύνταγμα τῶν πεζῶν παρὰ Ῥωμαίοις κοόρτις, &c.) κοόρτη, Græcis Baſilicῶn interpretibus ad l. 2. D. qui not. infam. Theophanes: ἐξῆλθε πᾶσα ἡ βασιλικὴ ὑπουργία ϗ ἡ κόρτη. *toute la Cour.* Idem: ἐπῆρασι δὲ ϗ τὸ τοῦλδον, χρήματά τε ϗ ἵππους, ϗ τὴν κόρτην μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας. Anaſtaſius Bibliothecarius ita vertit: Abſtulerunt autem Vulgares etiam ſarcinam, pecuniam, equos, & auleam una cum univerſo regio apparatu. Sic duo manuſcripti codices. Neſcio an ſatis emendate, & an ſcripſerit, aulam. Κόρτη igitur Cedreni pag. 372. b. non eſt cohors. Cedrenus enim & Theophanes de re eadem loquuntur. Niſi malis ibi cum erudito P. Goar, κόρτην, tentorium principis interpretari.

ΚΟΥΒΙΚΛΑΡΕΑ. ΚΟΥΒΙΚΟΥΛΑΡΙΟΣ.) Cubicularia. κουβικουλάριος, cubicularius. Georgius Alexandr. in vita B. Chryſoſt. παρέστη ϗ ἡ βασίλισσα πρὸ θυρῶν

τῆς ἐκκλησίας μετὰ πάσης αὐτῆς τῆς φαντασίας καὶ τῶν κουβικουλαρίων καὶ τῆς τάξεως. Joannes Malela. Θεοδόσιος ὁ μικρὸς ἐφίλει ἔρωτι Χρυσάφιον τὸν κουβικουλάριον. Synodus Constantinop. 7. Niceph. Callist. Chronicon Alexandrinum, Nicephorus, Constantinopolitanus. Cubicularius, a cubiculo, κοιτωνίτης, πρόκοιτος, κατακοιμιστής. Sacri palatii cubicularius in Marcellini Chronico. erant autem plures Palatini cubicularii: quique his præerat comes cubiculariorum dicebatur. In Concilio Toletano 8. subscribic Odoacrus comes cubiculariorum. v. Cujac. ad tit. 5. lib. 12. Cod. & Glossarium nostrum ad Julianum.

ΚΟΥΒΟΥΚΛΕΙΟΝ. ΚΟΥΒΟΥΚΛΙΟΝ.) Cubiculum. B. Chrysostomus hom. de pœnit. ὡς ἐν τινὶ κουβουκλείῳ ἀποκέκλεισται. Codinus in παρεκβολαῖς. κλειδώσας πάλιν ἔμπροσθεν αὐτῶν τὸ κουβούκλιον. Chronicon Alexandrinum p.90. Ed.R. ὥστε αὐτὴν ἐν βουκλείῳ. Joannes Mosch. Limon. cap. 129. ἐλθὲ εἰς τὸ κουβούκλειον. S. Maximus cap. 84. Cent. 2. συνεῖπονται δὲ τῇ μνήμῃ τοῦ χρυσίου, καὶ ἡ μνήμη τοῦ βαλλαντίου, καὶ τοῦ σκευείου, ἢ τοῦ κουβουκλείου. σκεύειον ibi est cista. Ulpianus in l. 1. §. 41. D. depos. si cista signata. Basilica: ἐσφραγισμένον σκευεῖον.

ΚΟΥΜΠΑΡΙΑ.) Magna navigia. Constantin. de Themat. 2. cap. 11. στόλος λϛʹ. κουμπαρίων. Leo Tact. cap. 18. §. 140. διὰ τῶν παρ' αὐτοῖς πλοίων τῶν λεγομένων κουμβαρίων. Saracenica vox est auctore Leone d. c. 18. & c. 19. §. 70. Constantino d. c. 11. & Zonara. Latini tamen cumbam vel combam dixere. Glossar. Arabicolat. lembus, navicula brevis. dicta & caupulus & cumba & linteris. Gloss. Cyrill. σκάφη, τὸ πλοιάριον, comba.

ΚΟΥΡΑΤΩΡ.) Τέσσαρας ἀρχόντων γειτόνων κουράτωρας ἀποκτείναντα. Quinam erant isti curatores principum. utique primariæ dignitatis viri, an veluti curatores divinæ vel dominicæ domus? Theophanes in Mauricio: κουράτωρ τῶν βασιλικῶν οἴκων. Sexta Synodus Constantinopol. act. 1. κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τοῦ Ὁρμίσδου οἴκου. erat & curator principis, κουράτωρ τοῦ βασιλέως, ὁ νῦν λογοθέτης λέγεται, ut ait Constantinus Harmenopulus Breviarii lib. 6. de dignitatibus tit. 1. §. 5. κουράτωρ etiam accipitur pro curatore adolescentis, & κουρατωρεία pro cura, seu curatione.

ΚΟΥΡΑΤΩΡΕΙΑ.) Curatoria. Theophan. τὰ δὲ κρείττονα τῶν κτισμάτων εἰς τὴν βασιλικὴν κουρατωρείαν αἴρεσθαι ἐκέλευε. Anastasius Biblioth. in hist. Eccles. Cæterum quæque meliora erant in rebus in regiam curatoriam deferri jubebat. Vide Notas posteriores. R. P. Jacobi Goar pag. 37.

ΚΟΥΡΟΠΑΛΑΤΗΣ.) Curopalates. qui palatium curabat, cui palatii cura commissa erat. Nicetas Paphlago in vita Ignatii (habetur Tomo 3. Concil. ed. R.) Βάρδας μὲν γὰρ ἐφ' ἑαυτὸν τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν ὑποποιούμενος, πρῶτον μὲν Κουροπαλάτης, &c. Curopalatæ autem potestas prima post principem. Niceph. in Breviar. histor. Ἡράκλειος δὲ Θεόδωρον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν τὴν μετὰ βασιλέα πρώτην ἀρχὴν κεκτημένον, Κουροπαλάτην δὲ αὐτὸν οἱ περὶ τὰ βασίλεια καλεῖν εἰώθασι. Corrupte Curopalatus dicitur. Luitprandus in Legat. Ante fratris ejus Leonis Curopalati & Logothetæ præsentiam sum deductus. Corruptius Curapalatius. Vigilius PP. in epist. encyclica ad universam ecclesiam: Justinianum exconsulem & Curapalatii. Curopalasius Chron. Casin. cap. 7. Latinis primum cura palatii dicebatur, l. 1. C. de comitib. & tribun. schol. hinc excura palatii, Amm. Marcel. 22.

ΚΟΥΡΣΟΝ. ΚΟΥΡΣΕΥΜΑ. ΚΟΥΡΣΕΥΕΙΝ.) Incursio, præda. Constantinus in Tact. μὴ ἀφῇς τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν πολεμίαν γῆν ἀτάκτως ἐκβαίνοντας εἰς κοῦρσα. Item: ἐπεὶ γὰρ εἰς μὲν τὰ κοῦρσα καὶ τὰς ἄλλας ἐπιδρομὰς ἔρχονται οἱ στρατιῶται τὰ συρτὰ μετ' αὐτῶν. & κούρσευμα. Astrampsychus κατὰ τοῦ Πυθαγορ. λαξ. δηλοῖ αἰχμαλωσίαν καὶ κούρσευμα. Hinc κουρσεύειν pro prædari. Constantinus in Tact. κουρσεύσας γὰρ τὴν Συρίαν, καὶ κρατήσας αἰχμαλωσίαν καὶ παῖδας πολλήν. Theophanes in Heraclio: κουρσεύων καὶ πραιδεύων. v. j. κούρσωρες.

ΚΟΥΡΣΩΡΕΣ.) Cursores. Svidas κοῦρσε, Ῥωμαϊστὶ τρέχε, ἔνθεν καὶ κούρσωρες. θεῖος κούρσωρ, cursor Imperatoris. Cæsarius dial. 2. resp. 107. B. Chrysost. vel potius auctor homiliæ de justo & beato Job, quæ exstat tomo 6. oper. D. Chrysost. πῶς ἀποστέλλουσι τοὺς δρομεῖς, κούρσωρας καλουμένους Ῥωμαϊστί. Philostorgius hist. eccles. lib. 2. κελεύειν δὲ πάλιν φωραθεῖσαν τινὶ τῶν κουρσώρων μοιχωμένην. Cursorem intelligit Libanius orat. 23. de honorib. ad Eustath. ἔπειτα οὐδ' ὁ παῖς ἥκει οὐδ' ἄν ἐστι τὸ τρέχειν. Petron. vet. inscr. pag. DC. 15. Firmicus. Lupus abbas epist. ult. Cursor noster donec veniamus, pauperis apud vos locum implebit. P. Blesens. ep. 42. Cursores diversos nostrorum exploratores itinerum ante faciem meam circumquaque præmisi. Adventius Metensium episcopus ad Nicolaum PP. Nos tamen inter ista, vix unum cursorem, re-

ligiosum videlicet presbyterum Theodoricum nomine, compendioso itinere cum prosecutione præsentium litterarum ad vestram dirigere potuimus clementiam. Paulinus epist. 24. Ut cursorem Dominicum Cardamatem signatis in lege divina antiquorum velocium laudemus exemplis. Cursor igitur pro famulo accipitur, quem hodie Græci *ὑλάκες*, Galli, *les laquais* vocant. Laonyc. Chalcondyl. *καλοῦνται δὲ ὑπὸ οἱ κύριοις, ὑλακίδες.* vel pro tabellario, eove quem ad aliquid perferendum mittimus. Procursor in hist. Misc. & Anastasii B.blioth. hist. eccl. Græce est, opinor, *πρωτοκούρσωρ*, primus cursorum. *Κούρσωρες* etiam dicuntur milites qui belli tempore incursiones faciunt. Leo Tact. cap. 7. §. 39.

ΚΟΥΣΠΟΣ.) Cippus. Lexicon vetus Biblioth. Regiæ: *ζατρίκιον, ὁ κῦφος, τὸ τῶν δούλων κολαστήριον.* Alii *ποδοκάκην* exponunt. Quid sit autem *ποδοκάκη* explicat Simeon Metaphrastes in Luciano: *καὶ τοῦτο μὲν εἰς τὴν ποδοκάκην· ξύλον δὲ τοῦτο μακρὸς ἐστι τρυπημένον, ἀμφοτέρους αὐτοῦ τοὺς πόδας ἐνεβίβαζον, ἐπὶ τέσσαρα τρήματα διελκύσαντες, ὅπερ ἐστὶ τὸ τῆς τιμωρίας ταύτης βαρύτερον.*

ΚΥΝΗΓΙΟΝ.) Locus in quo venatio bestiarum ad populi voluptatem exhibebatur. Hinc *κυνηγοὶ, θηριομάχοι* in Glossis Nomicis, id est, bestiarii. De quibus plenius ibi dicam. In eo supplicium de reis interdum sumebatur. Nicephorus in Breviario historico: *ἐκπέμπει ἐν τῷ καλουμένῳ κυνηγίῳ τμηθῆναι τὰς κεφαλάς*. Item: *ἐν τῷ τῆς πόλεως κυνηγίῳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτμηθῆναι προσέταξε.*

ΚΥΡΙΑΚΗ. ΚΥΡΙΑΚΟΝ.) *μία σαββάτων*. una Sabbathi, dies Dominicus. B. Gregorius Nyssenus *πρὸς τοὺς ἀχθομένους ταῖς ἐπιτιμήσεσι. ποίοις γὰρ ὀφθαλμοῖς τὴν κυριακὴν ὁρᾷς, ὁ ἀτιμάσας τὸ σάββατον.* B. Gregorius Nazianzenus orat. 19. v. Niceph. Callist. lib. 7. cap. 40. una Sabbathi, est dies Dominicus, primus dies hebdomadæ. Oecumenius in primam ad Corinthios cap. 9. *μίαν σαββάτων, τὴν κυριακὴν λέγει.* Theophylactus ad cap. 15. Lucæ: *μίαν σαββάτων τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος τὴν παρ' ἡμῖν κυριακὴν ἐκάλουν.* Vide eumdem ad cap. 24. *ἡ μεγάλη κυριακὴ* apud Cedrenum & est dies paschatis. Item apud eumdem pag. 234. a. *κυριακὴ*, vel *κυριακὸν* est templum. Niceph. Callist. l. 7. c. 38. Cyrillus Catech. p. 494. edit. in 4. Coronicon Alexandr. p. 660. ed. R. S. Athanas. in vita Ant. *ἐξελθὼν εὐθὺς ἐκ τοῦ κυριακοῦ.* Simeon Metaphr. in Cypriani martyrio: *εἰς τὸ κυριακὸν ἀφικνεῖται.* v. Zonar. ad c. 74. Synod. 6. in Trullo. Walafridus Strabo de reb. eccl. c. 7. Sicut itaque domus Dei, Basilica, id est, Regia a Rege: Sic etiam *κυριακὰ*, id est, dominica a Domino nuncupantur. Adde Aimoinum de gest. Francor. 2. cap. 11.

ΚΥΡΟΣ. ΚΥΡ. ΚΥΡΙΣ.) Dominus. In inscriptione operis, *κυροῦ τοῦ Κεδρηνοῦ*. Josephus Episcopus Methonensis sic inscripsit apologiam adversus libellum Marci Metropolitæ Ephesi: *Ἀπολογία εἰς τὸ γραμμάτιον κὺρ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ μητροπολίτου Ἐφέσου.* Concil. Calced. act. 1. *ἀξιοῦμεν καὶ τὸν κύριν Μάμαν εἰπεῖν.* vet. interp. Supplicamus & Domnum Mamam dicere. Synod. Constantinop. 6. act. 14. *ὁ κῦρις Κωνσταντῖνος.* vet. int. Domnus Constantinus. & paulo post: *δέδωκα αὐτὰ αὐτῷ τῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ.* Conc. Chalced. act. 1. *ἐπὶ τοῦ κυροῦ Θαλασσίου, καὶ τοῦ κυροῦ Εὐσεβίου παρόντος, καὶ τοῦ Σιλουανοῦ ἐγίνετο ἡ πρᾶξις.*

ΚΩΔΙΞ. ΚΩΔΙΚΙΟΝ.) Codex. B. Chrysostomus homil. in Salvatoris diem nat. *καὶ τοῖς ἀρχαίοις τοῖς δημοσίᾳ κειμένοις κώδιξιν ἐπὶ τῆς Ῥώμης.* Theophanes: *Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα φοβερὸν βαστάζοντα κώδικα.* Pachymeres: *τὸ κωδίκιον τῆς ἐκκλησίας εἰς πίστιν προσεκομίζετο.* Sexta Synodus Constantinop. act. 5. *τὰ εἰρημένα κωδίκια ὑποδεχθήτωσαν.* vet. int. prædicti codices suscipiantur. & act. 7. vet. int. vertit, codicillum. & act. 13. polyptichum.

Λ.

ΛΑΤΕΡΚΟΥΛΟΝ.) Laterculum. Quid esset laterculum explicat Cedrenus pag. 135. d. Theodoretus Quæst. in lib. Regn. Interrog. 40. *πλινθίον οἶμαι καλεῖσθαι, ὃ παρὰ τοῖς ἔξωθεν συγγραφεῦσι πλαίσιον ὀνομάζεται. εἶδος τοῦτο στρατιωτικῆς παρατάξεως τετράγωνον ἐχούσης τὸ σχῆμα.* vide Cujac. ad tit. Cod. de proxim. sacror. scrin. l. 13. ad Novell. 8. & de off. quæst. in Parat. Cod.

ΛΕΓΑΤΟΝ.) Legatum. Svidas. occurrit passim in Basilicis. Concilium Florentinum sess. 3. *ὥσπερ τι λεγάτον καὶ κληρονομίαν αὐτοῖς ἐγκατέλιπε.*

ΛΕΚΤΙΚΙΟΝ.) Lectica. Menologium Augusti die 2. *τὸ ἱερὸν λείψανον ἐν λεκτικίῳ ἐπὶ ὄνῳ κατατεθεῖσα.* Græci ad l. 60. §. 8. D. loc.

ΛΕΣΣΑ.) V. Meursium.

ΛΙΒΕΛΛΑΙΣΙΟΣ.) Libellensis Nov. 20. c. 9. qui libellos conscribit, in l. hac lege C. de proxim. sacr. scrin. lib. 3. C. ubi senat. Julianus Antecessor Nov. de adjut. Quæst. vide ad Theophilum de satisdat.

ΛΙΒΕΛΛΟΣ.) Libellus. Phavorinus. Synodus 6. Constantinop. act. 3. εὑρέθησαν ἐν αὐτῇ λίβελλοι δύο. & act. 4. Laudatur Pyrrhi λίβελλος τῆς πίστεως. Theophanes in Heraclio: καὶ λίβελλον ἐπιδεδωκὼς ὀρθοδοξίας τῷ Πάπᾳ. apud B. Chrysostomum epist. ad Innocentium, λίβελλοι κατηγοριῶν, libelli accusationum, libelli accusatorii.

ΛΟΓΓΟΣ.) Locus angustus. v. Meursium in ea dictione.

ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ.) Logotheta. Plures erant. γενικὸς λογοθέτης, de quo supra in γενικόν. v. Procopii arc. p. 81. & 104. ed. R. & Notas ib. Nicephorus Gregoras 8. ὁ λογοθέτης τοῦ γενικοῦ Θεόδωρος Μετοχίτης. ὁ τῶν οἰκειακῶν, Georgius Pachimeres: τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ τῶν οἰκειακῶν. ὁ τοῦ δρόμου. Logotheta dromi, seu cursus. Constantinus de admin. Imp. ca. 32. Theophanes in Constantino: ὧν εἰσὶ οἱ πρωτεύοντες. Κωνσταντῖνος ὁ πατρίκιος καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου γενόμενος. quorum præcipui sunt Constantinus patricius, & Logotheta dromi. τοῦ στρατιωτικοῦ. Sexta Synodus Constantinop. act. 1. στρατιωτικοῦ λογοθέτου. Septima act. 1. Ἰωάννου βασιλικοῦ ὀστιαρίου, καὶ λογοθέτου τοῦ στρατιωτικοῦ λογοθεσίου. Anastasius Biblioth. ita vertit: Joanne Imperiali ostiario, & Logotheta Imperialis logothesii. Alius interpres ita: Joanne regio ostiario, & quæstore ærarii militaris. τῶν ἀγελῶν, Codinus de officiis meminit. Denique ὁ τῶν σεκρέτων λογοθέτης, Nicetas. qui & μέγας λογοθέτης. dicebatur. Nicephorus Gregoras l. 6. Μουζάλων ὁ μέγας λογοθέτης. Cancellarius hodie est. Papias: Logotheta edictum Imperatoris foris populo nunciat. Vide Chron. Casin. cap. 68.

ΛΩΡΙΚΙΟΝ. ΛΟΥΡΙΚΙΟΝ.) Leo Tact. cap. 15. §. 9. τοὺς μὲν ἔχοντας λωρίκια. Constantinus Tact. ἐχέτωσαν δὲ τὰ λωρίκια θυκάρια δερμάτινα. Gloss. mss. in v. ὅπλα, θώραξ ὁ σιδηροῦς χιτὼν, ὅπερ ἐστὶ λωρίκιον. Glossæ Nomicæ: μανδύας, ἱμάτιον, τὸ λωρίκιον. Chalcond. l. 9. ποιοῦντες λωρίκια ἐξαίρετα. Theophanes in Heraclio: ἔλαβον τὰ λωρίκια αὐτῶν. Corona pretiosa: giaccho, λωρίκι. Hinc λωρικάτοι. Leo d. §. 9. apud Theoph. in Justiniano λωρικάτοι, in Theodosio, λωρικάτοι.

ΛΩΡΙΟΝ.) Lorum. v. Meursium.

ΛΩΡΟΣ.) Lorum. Scholiastes antiquus Homeri ad Iliad. γ'. ἱμὰς, λῶρος. Eustath. Il. β'. τελαμὼν δὲ νῦν λῶρος πλατὺς, δι' οὗ ἡ ἀσπὶς ἀνεφέρετο. Macarius hom. 32. λώροις αὐτὸν βασανίζει. Schol. Eurip. in Hippol. εἰώθασιν οἱ ἁρματηλάται περιάπτειν τὰ λῶρα τῇ ἄντυγι. Theodoros Metochites in hist. Roman. μαστίζεται τὸν νῶτον λώροις πλεκτοῖς. τοῦτον καὶ ἀπὸ τὸ φραγγέλλιον. Glossarium mss. illustrissimi Franciæ Cancellarii Petri Seguierii: ἀμφωρίσκος, ὁ λῶρος. vide Breviarium Græcum p. τξέ. & φιζ'. parte 2. Græci autem λῶρος, & λῶρον dixerunt, ut Latini lorus, & lorum. Gloss. Cyrilli: ἱμὰς, habena, lorus, corrigia, hoc lorum.

M.

MΑΓΑΡΙΖΕΙΝ.) Mahometicam impietatem profiteri. Theophan. καὶ πρός τινα μαγαρίτην εἰπεῖν. Anastas. Bibliot. in Hist. Eccl. & ad Cosmam quemdam juxta se stantem Romanorum profugum magaritam diceret. Idem: Occisus est Humar Saracenorum dux a quodam Persa margarita apostata. l. magarita. v. Hist. Miscell. lib. 19.

ΜΑΓΓΑΝΟΝ.) Manganum, mangana, machina bellica. Glossæ Philoxeni: ballistra, σφενδόνη, μάγγανον πολεμικόν. Scholiastes Thucyd. βάλανός ἐστι τὸ βαλλόμενον εἰς τὸν μοχλὸν σιδήρεον, ὃ καλοῦμεν μάγγανον. Idem Scholiastes Aristophanis in Concionantes, pagin. 734. col. 2. Papias: tormentum dicitur quidqoid summa vi torquetur, ut vulgo manganum. Abbo de obsidione Parisiens. pagin. 453. edit. P. Pith.

Conficiunt longis æque lignis geminatis,
Mangana, quæ proprio vulgi libita vocitantur,
Saxa quibus jaciunt ingentia, seu jaculando.
Allidunt humiles scenas gentis truculentæ.

Histor. Miscell. lib. 20. Sistens arcobalistas & magnas in turribus, & argumentosas alias machinas. Anastasius autem Bibliothec. sic habet in Histor. Eccles. sistens arcobalistas & mangana in turribus. Lege igitur apud auctorem Miscel. mangana, vel si mavis, manganas: nam & manganas dixerunt. In passione S. Tyemonis: ad machinam exstructam, quam vulgo mangonam appellant. Lege, manganam. prius magis placet: nam & scripti codices habent, mangana, ut notat Canisius variis in Miscellam: & Anastasius, ex quo auctor Miscellæ sumpsit, in veteri codice ita legitur. Hinc Μαγγανάριος, qui mangana conficit, manganarius. Leo Tact. cap. 15. §. 35. δι' ἐπινοίας τῶν συνόντων μαγγαναρίων. Historia Miscella lib. 17. Basam urbis manganarium interficere nitebatur. Sic leg. nam Theophanes habet, μαγγανάριον. imo

& Anastasius in Hist. Eccl. Et μαγγανικόν. Cedrenus p. 359. βάλλεται τῷ ἐκ τοῦ μαγγανικοῦ λίθῳ. Theophanes in Justiniano juniore: παραδέδωκας αὐτῷ πρὸς καστρομαχίαν μαγγανικά τε καὶ πᾶσαν ἑλέπολιν.

ΜΑΓΙΣΤΕΡΙΑΝΟΣ. ΜΑΓΙΣΤΡΙΑΝΟΣ.) Magistrianus, agens in rebus, officialis magistri officiorum. Isidori Pelusiotæ epist. 229. lib. 3. inscripta, Λεοντίῳ μαγιστριανῷ. & lib. 4. 81. Synodus Nicæna 2. act. 1. ex libro de vita S. Sabæ: παρόντων ἔτι καὶ ἀκμόντων τῶν τε μαγιστριανῶν καὶ ἀρχόντων. Anastas. Bibl. præsentibus magistrianis. Theophan. Ἰουλιανὸν μαγιστριανὸν μετὰ σάκρας. Anastas. in Hist. Eccles. Julianum magistrianum cum sacra. Constantinus Imp. epist. ad Arrium in fine, extat autem apud Gelazium Cyzicenum act. Conc. Nicæni lib. 3. διὰ Συγκλητίου καὶ Γαυδεντίου μαγιστριανῶν. Utitur Constantinus de admin. Imp. Pallad. hist. Laus. cap. 149. Occurrit sæpe in Concilio Ephesino. Agapitus episcop. epist. ad Leonem Imp. (extat Concil. Chalcedon. parte 3.) c. 45. Ne quod impedimentum fieret Eudoxio viro devoto magistriano. Marcus Gazensis diaconus apud eminentiss. Cardin. Baronium: Interim autem dum purgaretur locus, venit magistrianus epistolas afferens Imperatorias semper memorandæ Eudoxiæ. Breviculus Histor. Eutychianistarum: Dirigit magistrianos per totum Orientem. Anastas. Biblioth. in Hormisda: Cum militibus & magistrianis. Acta Abercii apud eumd. Baron. Valerianum & Basianum magisterianos divinorum nostrorum officiorum mittimus. alias, magistros, legitur. Priorem lectionem confirmat Simeon Metaphrastes in Abercio: καὶ Οὐαλέριον καὶ Βασιανὸν μαγιστριανοὺς δεῦρο ἀποστεῖλαι κελεύσας. & paulo post: Οὐαλέριον καὶ Βασιανὸν μαγιστριανοὺς τῶν θείων ἡμῶν ὀφφικίων ἐπέμψαμεν. Sic legitur in duobus mss. Meminere Marcellinus Comes & Victor in Chronicis. de agente in rebus Ammianus Marcellinus. Glossæ Philoxeni, agens in rebus, μαγιστριανός. Concil. Chalced. act. 1. Κωνσταντῖνος ὁ καθωσιωμένος μαγιστριανός. vet. int. agens in rebus. & pag. 76. in fine eod. Βερονικιανὸς μαγιστριανός. Int. magistrianus. ut act. 3. p. 229. d. Leo M. epist. 70. ad Marcian. Aug. Ut confestim Nectarium agentem in rebus Alexandriam mitteret. Lucifer Caralitanus epist. ad Florentium magistrum officiorum: Bonoso in rebus agenti perferendum traditum. Synod. 5. Comitas dicor agens in rebus. Anastasius in Liberio: Tunc missa auctoritate per Catulinum agentem in rebus. Adde B. August. Confess. lib. 8. c. 6. & lib. 9. cap. 8. B. Ambros. epist. ad Marcellinum, & de offic. lib. 3. S. Athanas. Apolog. ad Constantin. Imp. Ἀντίοχός τε καὶ Εὐάγριος ἀγεντισρέβους. Interpres vertit, præfecti sericorum. Sed alii cod. habent, ἀγεντισρέβους. id est, agentes in rebus. v. Not. Fronton. Ducæi ad hom. 13. B. Chrys. ad Antioch. Vetus interpres Novellæ 17. cap. 4. μαγιστριανόν, magisterianum vertit, & N. 124. c. 3. Julianus autem Nov. 21. cap. 1. agentem in rebus. Novella 122. cap. 2. magistrianum. Theodoretus epist. 79. στρατηλατιανὸν vocat, epistola autem 136. μαγιστριανόν. Agentes autem in rebus dicti, quia in rebus & in actu militant. Erant inquam ut dixi, magistriani officiales Magistri officiorum, de quo infra in μάγιστρος.

ΜΑΓΙΣΤΡΟΣ. ΜΑΓΙΣΤΕΡΙΑ. ΜΑΓΙΣΤΕΡΙΟΝ.) Magister. divinorum seu aulicorum officiorum magister. μάγιστρος τῶν θείων ὀφφικίων, Chalc. Conc. act. 1. magister sacrorum officiorum. Sexta Synod. Constantinop. act. 1. μαγίστρῳ τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων. Palatii magister. S. Athanasius apolog. ad Imp. Constant. Παλλάδιος ὁ γενόμενος τοῦ παλατίου μάγιστρος. Inter epistolas S. Basilii 84. 329. 416. inscriptæ sunt Σωφρονίῳ μαγίστρῳ. Stephanus περὶ πόλεων in ἀκόναι. διαφέρουσα μὲν τῷ πανευφήμῳ πατρικίῳ, καὶ τῷ πάντα σοφωτάτῳ μαγίστρῳ Πέτρῳ. v. B. Chrysostomi homil. 17. ad Antiochenos & Notas. Græci magistrum interpretantur, ἡγεμόνα τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων. Svid. Ῥουφῖνος Κελτὸς γένος μάγιστρος τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων καταστάς. ex Zosimo p. 773. Alii strictius accipiunt magistri officium, ut Procop. Gaz. in lib. 3. Regum cap. 3. ὁ αὐτὸς δὲ ἦν ὥσπερ τῷ νῦν παρὰ Ῥωμαίοις μαγίστρῳ, τῶν φρουρούντων τὸν βασιλέα στρατιωτῶν ἡγούμενος, Agathias lib. 4. ὁ μὲν γὰρ ἐν λοχαγοῖς ἐτέλει ὁ Βαράζης. ἄτερος δὲ τῶν μὲν ἐν τῇ αὐλῇ ταγμάτων τῶν Λαζῶν βασιλέως ἡγεῖτο. μάγιστρος ὄνομα τῇ ἀρχῇ. Theodoretus Quæst. in 2. Regnor. interrog. 40. ὁ νῦν παρὰ Ῥωμαίοις μάγιστρος ὀνομαζόμενος τῶν περὶ τὸν βασιλέα πεζεταίρων, ἀσπιδηφόρων φημὶ καὶ δορυφόρων, τὴν ἡγεμονίαν πεπίστευται. quod scilicet Principis satellitibus præesset. ἐπιστάτην δορυφόρων vocat Synesius de providentia, prætorianis militibus præpositum. Magnus autem magistri honos, quo ornati etiam Imperatori consanguinitate juncti. Constantinus Manasses:

—τῶν λαμπρῶν τινὸς καὶ περιδόξων,
πρὸς γένος ὄντος βασιλεῖ, μαγίστρου τὴν ἀξίαν.

Magistri dignitas dicebatur μαγιστρεία, vel μαγιστέριον. Glossæ juris: πρεῖον, ἀρχή. ἴσως,

μαγιστέριον. Theophanes: παύει τὸν Λογγῖνον τοῦ μαγιστερίου. ut apud Sidon. magisteria palatina, & militaria lib. 1. epist. 3. & in l. un. C. de quæstor. & mag. off. aut efficaci magisterio. Cl. Salmas. ad Trebell. Poll. pag. 263. legit, magisteria. Sed Cujacii auctoritas potior apud me est, magisterio retinentis in d. l. un. Severus Sulpitius Dial. 3. 15. missis obviam magisterii officialibus. Sic magisterio fungi apud Sveton. in Domit. Nec video cur dignitas magistri magisteria dicenda sit, cæterorum autem magistrorum, magisterium. Cujacius magistro officiorum similem esse eum arbitratur qui in Gallia dicitur, *preuost de l'hostel*, ad l. 3. C. de præpos. sac. cub. v. eumdem Parat. Cod. tit. de offic. mag. offic. Qui ea dignitate functus est dicitur, ἀπὸ μαγίστρων, ex magistro, Concil. Chalced. act. 1. Theodoretus epistola 110. Dixerunt & μαΐστωρ, ut in Theodoreti epist. 140. inscripta Βιγκομάλῳ μαΐστρῳ. Theophanes: Ἴλλος ὁ μαΐστρος, Codinus in Orig. Constantinop. καὶ ἔδωκε κοντάκια τοῦ λαοῦ διὰ στρατηγίου μαγίστρου. in exempl. viri perillustris Nicolai Fabricii legitur, μαΐστρου. Basilica in l. 7. §. 1. D. de instit. μαΐστορα τοῦ ἰδίου πλοίου. sic legendum ut in Regio cod. Synops. non μαγίστωρα ut in Basil. ms.

ΜΑΓΚΙΠΕΙΟΝ. ΜΑΓΚΙΨ.) Pistrinum. Chronicon Alexand. pag. 786. E I.R. ἔκτισε δὲ ἔνδον τοῦ παλατίου μαγκίπεια. Nicephorus Callisti lib. 12. cap. 22. Quod Ulpianus alicubi dixit, conjecit in pistrinum, Græci vertunt. ἐν μαγκιπείῳ παράγω. Vita Joannis eleemosynarii cap. 21. Et animal portans siligines a mancipio causa prandii ipsius. Hinc μάγκιψ pro pistore. Glossæ juris: μάγκιψ, ὁ πτχίστης τοῦ δημοσίους ἄρτου. Ulpian. in l. 13 §. ult. de usufr. Si stabulum pistrino locaverit. Basilica: ὅτι μάγκιπι τὸ στάβλον. vide Cujac. de divers. temp. præscript. cap. 13.

ΜΑΓΚΛΑΒΙΤΗΣ.) Μαγκλάβιον est lorum, flagellum. Theodorus Hermopolites lib. 7. tit. 8. τύψας αὐτὸν μαγκλαβίοις ἢ ῥάβδοις. Achmes cap. 249. Astrampsychus ἐν τῷ Πυθαγ. λαξευτηρίῳ. δηλοῖ δὲ καὶ φόνους καὶ κοπὰς κεφαλῶν καὶ χειρῶν καὶ ποδῶν καὶ μαγκλάβια. Hinc μαγκλαβίτης. Georgius Logoth. in Chronic. τὸν δὲ μαγκλαβίτην Νικόλαον. De quo v. Meursium & doctiss. Vossium de vit. sermonis.

ΜΑΚΕΛΛΕΙΟΝ. ΛΕΩΜΑΚΕΛΛΙΟΝ.) Macellum, laniatorium. Hinc μακελλάρης, & μακελλάριος. lanius. Astrampsychus ἐν τῷ Πυθαγορικῷ λαξευτηρίῳ· δηλοῖ δὲ εἶναι τὸν ἄνθρωπον μακελλάριον καὶ μάγειρον. μάκελλος idem quod μακελλεῖον. Ziphilinus in Nerone: τὴν ἀγορὰν τῶν ὄψων, τὸ μάκελλον ὠνομασμένον. Hinc λεωμακέλλιον apud Cedrenum. v. Meurs. in μάκελλος.

ΜΑΝΑ.) Mater. v. Meursium, & eruditissimum Vossium de vitiis sermonis lib. 3. cap. 24. μᾶ ἡ μήτηρ κατὰ βρέφους προσφώνησιν, Eustathius ad Iliad. 5. Etymol. in πᾶς.

ΜΑΝΔΡΑ. ΜΑΝΔΡΙΤΗΣ. ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ.) Monasterium. Georgius Alexandrinus in vita B. Chrysost. ὡς δὲ καὶ ἁρπάζων ζῶντας ἐν τῇ ἑαυτοῦ μάνδρᾳ. Item: σπουδαίως χωρεῖν ἐπὶ τὴν μάνδραν τὴν τοῦ πατρός. Dorotheus doctr. 23. Nicephorus Call. lib. 14. cap. 51. Simeon Metaphrast. εἰς τὴν νεόκτιστόν σου ταύτην μάνδραν. Alcuinus epist. 27. Cælestis mandræ agmina. Albinus 2. de vita S. Vvillibrordi:

Circuit idcirco vigil hoc tutamine mandras, Hinc μανδρίτης. Conc. Const. sub Menna act. 5. Ermenoldus in vita S. Solæ. Mandritis e diverso venientibus. & ἀρχιμανδρίτης. Synodus Constantinop. 7. act. 1. εὐλαβεστάτων ἀρχιμανδριτῶν, ἡγουμένων τε καὶ μοναχῶν. Avitus Viennensis epist. 2. Copiosæ monachorum multitudinis præpositus fuit: cujus officii personas Episcopi Orientales Archimandritas appellant. Monachorum princeps. vetus interpres Concilii Chalcedonensis.

ΜΑΝΔΥΛΙΟΝ.) Mantile. Etymologicum. Alexius Rharturus doctrina ult. εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ μανδύλιον. v. Meursii Gloss.

ΜΑΝΙΚΙΟΝ.) Manica. Theophanes in Theodosio: τὰ μανίκια τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ χειρὸς κατέβαψαν. Constantinus in Tacticis pag. 15. δεῖ δὲ καὶ κένδικλα ἔχειν αὐτούς πολὺ πλατέα ἔχοντα καὶ μανίκια πλατέα. Glossæ Nomicæ interpretantur λαβίω, seu capulum. Nos ibi dicemus.

ΜΑΠΠΑ. ΜΑΠΠΑΡΙΟΣ.) Mappa. de mappa vide eos qui de Circo scripserunt. & Vossium virum longe doctissimum de vitiis sermonis cap. 4. Marcellinus Comes in Chronico: una dumtaxat ultimaque mappa insanienti populo denegata. Hinc μαππάριος, qui mappam in Circo mittebat.

ΜΑΤΡΙΚΑΡΙΟΣ.) Ξυλουργὸς, faber lignarius.

ΜΑΤΡΙΚΙΟΝ.) Matricula. Canones Ecclesiæ Affricanæ: τὸ ματρίκιον καὶ ἀρχέτυπον τῆς Νουμιδίας matricula & archivum Numidiæ. Zonaras ad can. 93. Concil. Carth. ἀπογραφή τις. αὕτη γὰρ ἐστὶ τὸ ματρίκιον. Græci lib. 22. Basilic. tit. 4. ad Novellam 73. c. 8. γίνεται σύγχυσις γραμμάτων καὶ ἀπὸ τοῦ κώδικος, καὶ ἀπὸ τοῦ ματρικίου.

MA-

ΜΑΤΡΙΞ.) Matrix. Græci ad l. 15. C. de testib. *οἷον ἰσοκώδιξ, ἡ μάτριξ.* Gloss. Lat. Græc. matrix, *σημεῖον ὀνομάτων.* Glossæ Nomicæ : *μάτριξ, ἀπογραφαὶ καὶ ἀντιγραφαί.* v. Not. ad Cann. eccl. Affr. pag. 46. Zonar. ad can. 36. Synod. Carth. Hinc matricularii, id est, inscripti matriculæ. Aldhelmus de laudibus virginitatis : Sed omne patrimonium & ornamentorum gloriam tam discriminalia capitum & periscelides crurum, quam olfactoriola nardi, & crepundia collo gemmiferis lunulis pendentia ad stipem mancis & matricularis (l. matriculariis) prodiga liberalitate contulerunt. id est, egenis. de variis matriculis v. Vossium de vitiis sermonis.

ΜΑΤΡΩΝΙΚΙΟΝ.) Matroneum. v. Meursium.

ΜΕΤΑΞΑ.) Metaxa, sericum. Laonicus Chalcond. lib. 4. *τρέφει ἡ χώρα αὕτη μέταξάν τε καλλίστην ποιουμένη.* Videndi Achmes *ὀνειρ.* cap. 222. Procop. *ἀνεκδ.* p. 111. Ed.R. Zonar. ad Concil. p. 231. Ed. R. Nicephorus Callist. tom. 2. pag. 787. Cujacius ad lib. 10. C. de murilegulis.

ΜΙΛΙΑΡΙΣΙΟΝ.) Miliarense. nummi genus. duodecima pars solidi. Constantinus de admin. Imp. *μιλιαρισίων ἑτέρας δέκα λίτρας.* Georgius Syncellus : *καὶ σκεύη τῶν ἐκκλησιαστικῶν λαβὼν ἐχάραξε νομίσματα καὶ μιλιαρίσια.* Moschus Limonarii cap. 185. Niceph. Callist. t. 2. p. 838. Codinus in originib. Constantin. p. 79. Ed.R. Menolog. in Martio. Theophanes in Heraclio. Cedrenus deducit a militia. Hero *περὶ σταθμῶν : μιλιαρίσιον δὲ τὸ ἀργυροῦν, ὅ ἐστι καὶ α. στρατιωτικὸν δόμα· μιλίτια γὰρ ἡ στρατεία.*

ΜΙΣΟΣ.) Cedrenus interpretatur, *ἆθλον.* Glossæ Græc. Latin. *ἆθλον*, missum.

ΜΙΣΣΙΚΙΟΣ.) Missicius, qui missionem consecutus est impletis stipendiis. Dixi ad Theophilum.

ΜΙΤΑΤΩΡΙΟΝ. V. Notas posteriores pag. 43.

ΜΟΔΙΟΛΟΣ.) V. eumdem. pag. 38.

ΜΟΝΑΧΟΣ. ΜΟΝΑΖΩΝ. ΜΟΝΑΣΤΗΣ.) *καλόγηρος.* monachus. Gloss. Græc. Latin. *μοναχὸς*, solitarius, singularis, monachus. Rutilius in Itinerario libr. 1.

Ipsi se monachos Grajo de nomine dicunt,
Quod soli nullo vivere teste volunt.

hinc singularitatis professio can. propositum 10. quæst. 3. Zosimus p. 800. *ἀπείληπτο δὲ ἡ νεῶ ἐκκλησία ὑπὸ τῶν λεγομένων μοναχῶν.* Epiphan. physiol. cap. 22. Idem *μονάζων.* Macarius homilia 38. B. Chrysost. epist. 14. *Μονασής.* Gregorius presbyter in vita Gregorii theologi : *μονασὴς ἀντὶ κοσμικοῦ, καὶ ἀκτήμων ἀντὶ χρηματικοῦ εἶναι ἐλόμενος.* *Καλόγηρος.* Joannes Moschus Limon. cap. 27. & 45. Gallis, *beau pere.* *μονάστρια ζωὴ*, vita solitaria, Constant. Manass. *μονάστρια.* Monacha. Manasses : *καὶ τίθησι μονάστριαν.*

ΜΟΝΗ.) Monasterium. Nicephorus Gregoras 3. *ὃς ἐτύγχανε παρὰ τὴν ἑαυτοῦ μονήν.* Simeon Metaphrastes in Hilarione : *ἐπὶ τὴν μονὴν τοῦ Ἀντωνίου ἀφικνουμένοις.* Svid. in Justin. Rinothm. *τῆς Καλλιστράτου μονῆς μοναχός.* & ibidem : *ἡγούμενος τῆς τοῦ Φλώρου μονῆς* : monasterii Flori hegumenus. Cedrenus simpliciter, *ἡγούμενος τοῦ Φλώρου.* Hinc *μονίδριον*, Monasteriolum. Niceph. Greg. 4.

ΜΟΝΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.) p. 350. c. monostrategus. Anastasius Biblioth. in Hist. Eccl. Imperium ad patrem proprium transferre satagebat, quem & monstrategum fecit. sic duo mss. scribe : monostrategum, ut alibi apud eumdem.

ΜΟΝΟΞΥΛΑ.) Scaphæ de singulis trabibus excavatæ. Veget. de re milit. 2. cap. ult. Chronicon Alexand. p. 900. & 904. Ed.R. Nicephorus Constantinop. in Breviar. Hist. Gloss. Græc. Lat. *μονόξυλον*, lintris. Zosimus lib. 4. *οἱ μὲν οὖν βάρβαροι τὸ τῆς δυνάμεως ἀκμαιότατον πλήθει μονοξύλων ἐμβιβάσαντες ἔταξαν.*

ΜΟΝΟΠΩΛΕΙΟΝ.) Monopolium. Curopalates pag. 665. vide tit. Cod. de monopol.

ΜΟΥΛΙΚΟΝ ΖΩΟΝ. ΜΟΥΛΑ. ΜΟΥΛΙΟΝ.) Theophanes in Constantino. animal mulinum, Anastasio Biblioth. ut *μοῦλα* in Basilicis, mula. Alexander Trallianus lib. 1. cap. 15. *πιστεύεται δὲ ἐὰν τρίχας ὄνου, ἢ μούλης ὑποθυμιάσης.* & *μουλίων*, mulio. Basil. ad l. 60. §. 7. D. loc. & alibi.

ΜΥΣΤΙΚΟΙ.) Mystici. Joannes Cantacuzenus lib. 3. cap. 97. *μυστικῷ τῷ Κινάμῳ καὶ Ἀσάνῃ τῷ πανυπερσεβάστῳ.* Niceph. Greg. 8. *ὅθεν καὶ δόλῳ παρὰ μοναχοῦ μυστικοῦ ἁλίσκεται.* v. Posterior. Not. p. 43. Balsamon ad Conc. p. 520. d.

N.

ΝΑΡΘΗΞ.) Nartex. De Narthece an intra ecclesiam vel extra esset v. eruditissimam dissertationem Leonis Allatii de narthece. & de Græcor. templis p. 110. edit. Paris.

ΝΟΤΑΡΙΟΣ.) Notarius, qui notis sive litterarum compendiis scribit. S. Basilius epist. 178. inscripta νοταρίῳ. οἱ λόγοι τὴν φύσιν ὑπόπτερον ἔχουσι. διὰ τοῦτο σημείων χρῄζουσιν ἵνα ἱπταμένων αὐτῶν λάβῃ τὸ τάχος ὁ γράφων. S. Athanasius epist. ad Solitar. vit. agent. ὑπὸ γὰρ στρατιώτου παρόντος, ἢ παλατινοῦ ἢ νοταρίων ἀποσταλέντων. B. Chrysost. ep. 1. ad Innocent. καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου βασιλέως νοταρίων εἰς τοῦτο ἀποστείλαντος. Occurrit passim, ut Synodi Constant. 6. act. 2. & 3. apud Theophan. Codioum in Excerpt. interpretem Cano. eccl. Affr. & libris Basil. Ingrediaotur quoque & notarii quos ad recitandum, vel ad excipiendum ordo requirit. in capite quod inscribitur, ordo de celebrando concilio, ante concilium Eliberitaoum. In schola notariorum qui primum locum tenet, primicerins notariotum dicitur. Prosper in Chronico: Nullo jure debitum Joannes ex primicerio notariorum regnum sumit. Coocil. Chalcedon. act. 3. Αἴτιος ἀρχιδιάκονος καὶ πριμικήριος νοταρίων εἶπε. vide i. in πρωτονοτάριος. officio functus, ὁ ἀπὸ νοταρίων. Theophanes. v. Cujac. ad tit. Cod. de primicerio & secund. & Meursinm in hac voce.

ΝΟΥΜΕΡΑ.) Numeri, cohortes. Theophylactus ad Acta Apostolor. cap. 10. σπεῖρα δέ ἐστιν ὁ καλούμενος νῦν νούμερον. ex B. Chrysost. homil. 22. in Acta. Menologium Julii d. 8. ὥστε τοὺς στρατιώτας ἰδόντας τὴν δύο νουμέρων σὺν τοῖς δυσὶ τριβούνοις Νικοστράτῳ καὶ Ἀντιόχῳ πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ. & d. 14. ἐν τοῖς νουμέροις στρατευόμενος ὑπὸ τριβούνῳ Κλαυδίῳ. Theodorus lib. 45. βασιλ. tit. 1. στρατιώτης ἀδιάθετος τελευτήσας καὶ ὄντος ἀδιαδόχου, τὰ πράγματα αὐτοῦ δίδοται αὐτοῦ τῷ ἰδίῳ νουμέρῳ. Constantius dixerat in l. 2. C. de hæred. decur. ad vexillationem in qua militavit, res ejusdem pervenire. Basil. ἐκ τοῦ τάγματος αὐτοῦ κληρονομεῖται. Glossa interlin. ἐκ τοῦ συστήματος. Numerus igitur sive νούμερον, vexillatio, τάγμα, σύστημα, pro eodem hic accipitur. Vox numerorum occurrit in libris Juris & aliis auctoribns. vet. inscr. ob reditum numeri. alia: nnmerus militum caligatorum. Alii ἀριθμοὺς appellant. Theophanes in Justiniano: ἔδωκε δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς στρατηλάτου ἀριθμοὺς τέσσαρας.

ΝΩΒΕΛΛΙΣΙΜΟΣ.) Nobilissimus. Curopalates pag. 675. c. d. Hac dignitate ornati Imperatoris filii, fratres, & proxima necessitudioe conjuncti: quibus aliquid principalis majestatis accedebat: utebantur enim corona & χλαῖναν χρυσῆν gestabant. Theophanes in Constantioo Copron. Νικήταν τὸν ἔσχατον ἀδελφὸν αὐτῶν πεποιήμενος βελίσιμον. ἐπέθηκεν αὐτῷ χλαῖναν χρυσῆν, καὶ τὸν στέφανον. Lege, νωβελίσιμον: Anastasius Bibliothecarius hæc ita vertit in Histor. Ecclesiastica. Et Nicetam novissimum fratrem eorum novelissimo facto, superposuit & chlamidem auream & coronam. sic legitur in duobus mss. pro, nobilissimum faciens. De eodem Niceta Nicephorus Constantinopolit. in fine Breviarii Historici. Νικήταν δὲ νωβελλίσιμον. Theophanes in Leone etiam perperam legitur in ms. καὶ τρισὶν ὁ βελισίμοις, pro, τρισὶ νωβελισίμοις. Philostorgius Hist. Eccl. lib. 8. Ἰοβιανὸς ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπαίρων, καὶ γεγονὼς ἐν Ἀγκύρᾳ, θάτερον τῶν ἑαυτοῦ παίδων Οὐαρρωνιανὸν κομιδῇ νέον ὄντα ἐπιφανίσατον, ὃ παρὰ Ῥωμαίοις τὸν Νωβελλίσιμον δύναται. vide eumdem lib. 12.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ.) Oecumenicus. De titulo Oecumenici. vide quæ dicimus ad Collectionem constitutionum ecclesiast. Balsamonis.

ΟΡΝΑ.) Pro oroatura. Papias: limbus est, quam nos ornaturam diximus, quæ ambit extremitatem vestium: aut ex filo aureo contexta assutaque extrema parte vestimenti.

ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΟΣ.) Orphanotrophus, pupillorum vel adolescentium tutor aut curator. qui pupillos vel adolescentes parentibus orbatos sustentat & educat. Niceph. in Chron. Ἀκάκιος πρεσβύτερος καὶ ὀρφανοτρόφος.

ΟΦΦΙΚΙΟΝ.) Officium. Eustathius ιλ. μ'. ἀνὴρ γὰρ Ἕλλην ὁ διπλάζει τὰ δασέα, ὀφφικίου τοῦ ὀφφικίου. αὐτὸ δὲ ἡ γλώσσης ἑλλήνων ἐστί. Synodus 6. in Trullo cap. 7. ὀφφίκια ἐκκλησιαστικὰ ἔχοντες. Balsamon: ἐκκλησιαστικοῦ ὀφφικίου, ἤτοι ἀξιώματος. & paulo post: ὀφφίκια δὲ λέγονται ἀρχοντίκια. v. eumd. ad can. 34. Synod. Carthag. & Zonaram ad Concil p. 420. Ed. R. Niceph. Call. lib. 14. cap. 39. πρῶτον ὀφφίκιον.

ΟΨΙΚΙΟΝ. ΟΨΙΚΕΥΕΙΝ.) Obsequium, obsicium, comitatus, & principis satellitium. occurrit sæpe apud Theophan. Georgius Alexandrinus in vita B. Chrysostomi: ἠκολούθει δὲ αὐτῷ προερχομένῳ καὶ τάξις μεγάλη, οὐ μόνον εἰς ὀψίκιον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ θέλοντες καὶ ἐπιθυμοῦντες ἀκροαταὶ γενέσθαι τῆς σοφίας αὐτοῦ. Vita S. Joannis eleemosioarii cap. 26. Et ecce quidam regius cubicularius habens secum & alios obsequii divini. θείου ὀψικίου. Anastasius Bibliothec. in Histor. Eccles. Sumptisque secum his, qui erant obsicii. Item: Maria uxor Leonis coronata est in Triclinio Augusta, & processit sola cum solemni obsequio. Ei præpositus comes obsequii dictus, κόμης

ὀφικίῳ apud Theophanem. Synodus Constantinopolitana 7. act. 1. κόμητος τοῦ Θεοφυλάκτου βασιλικοῦ ὀφικίου. Anastasius Bibliot. ita vertit: Comite Deo conservandi imperialis officii. Legendum, obsequii, vel potius, obsicii. utrumque usurpat. Idem Anastasius in Hist. Eccles. Bachurius, inquit, primus patricius & Comes obsequi interemptus est. sic ms. lege, obsequii. & in Collectaneis in Exilio S. Martini: Mittit Chartularium suum, & quosdam ex obsequio suo. Gregorius 2. in epist. ad Leonem Isaurum: Νεζόδξιος γὰρ ὁ τότε κόμης τῆς πομπῆς. Interpres: Comes obsequii: nisi ipse Gregorius est, qui Latine scripsit. τοῦ λεγομένου βασιλικοῦ ὀφικίου. Niceph. in Brev. Histor. Hinc ὀφικεύειν, obsequi, comitari, obsequium præstare. Theophanes: ὡς ὑπατικὸς ὀφικεύειν. Concil. Florentinum sess. 16. ἀπῆλθον δὲ πάντες ὀφικεύοντες τὸν πατριάρχην.

ΟΨΩΝΙΟΝ.) Obsonium, stipendium, diarium, salarium. Polybius ἐν τῇ τῶν ὀψωνίων ἀποδόσει. citatur in Ecloga περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ κακίας. ms. Gloss. Gr. Lat. ὀψώνιον, opsonium, diarium. B. Gregor. Nazianz. orat. 9. ἀρκεῖσθε τοῖς ἰδίοις ὀψωνίοις οἱ στρατιῶται, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὸ διατεταγμένον ἀπαιτεῖτε. ταῦτα ὑμῖν διακελεύεται μεθ' ἡμῶν Ιωάννης; ὁ μέγας τῆς ἀληθείας κῆρυξ ὁ πρόδρομος τοῦ λόγου φωνή. τί λέγων ὀψώνιον; τὸ βασιλικὸν σιτηρέσιον δηλονότι, καὶ τὰς ὑπαρχούσας ἐκ νόμου τοῖς ἐν ἀξιώματι δωρεάς. B. Chrysostomus hom. 23. in posterior. ad Corinthios: ὅταν γὰρ εἴπῃ ὀψώνια, τὴν ἀναγκαίαν λέγει τροφήν. Theophylactus in epist. Pauli ad Rom. cap. 6. ὀψώνιον λέγεται, τὸ τοῖς στρατιώταις παρὰ τοῦ βασιλέως διδόμενον σιτηρέσιον. Oecumen. in eand. epist. cap. 8. ὀψώνιον λέγεται, ἡ βασιλικὴ δωρεά. Nicetas Chon. Manuelis Comneni lib. 7. ὀψώνια τοῖς στρατευομένοις παρέχεσθαι. Basilica in l. 17. D. Mand. salarium interpretantur, ὀψώνιον. Vide lib. 13. tit. 1. cap. 18. §. 2. Hinc ὀψωνάτωρ, stipendiarius. Athenæus p. 171. Sed & ὀψώνιον accipitur pro militiæ tempore, ut Dosithei lib. 3. Gramm. sententia 1.

Π.

ΠΑΚΤΟΝ. ΠΑΚΤΟΥΝ.) Pactum, tributum. Constant. de administr. 1. μὴ δύνασθαι παρέχειν τὸν τοιοῦτον πάκτον. Theophanes: ὑποσχόμενος ἐξ ἰδίας τῷ βασιλεῖ παρέχειν πάκτα. Menologium Augusti die 17. τοῦ δὲ βασιλέως Λέοντος προθυμίαν δώσαντος αὐτοῖς πάκτα, αὐτοὶ καὶ φύλακας τῇ πόλει ἐγκαταστῆσαι ἀπῄτουν. Hinc πακτοῦν sæpissime apud Cedrenum, & Græcos Juris interpretes, quod est pacisci, pactare, quod barbarum est.

ΠΑΛΑΤΙΟΝ.) Palatium. Scholiastes Oppiani ἁλιευτ. 1. μέγαρον τὸ παλάτιον. Utuntur Diodor. Sic. p. 228. Arrianus Diss. Epict. lib. 4. cap. 1. S. Athanas. epist. ad solit. vitam agentes, & de vita S. Anton. B. Chrysost. in Liturgia, Macarius hom. 15. S. Basil. in inscriptione epist. 308. Gregor. Thaumaturgus ser. 3. in Annuntiat. S. Mariæ V. Cyrillus epist. ad clericos & Lamponem, exstat autem in 5. Synodi coll. 5. ἀνήρ τις τῶν ἐπισήμων στρατευομένων ἐν τῷ παλατίῳ. v. Eustat. in Dionys. p. 49.

ΠΑΠΑΣ. ΠΑΠΠΑΣ.) Papa, pater. Constantinus Manasses in Chron.

οὗτος ὁ Κώνστας ὁ σκαιὸς αἱρετικῇ Θλίβει
Μαρτῖνον τὸν ἐπίσκοπον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης,
Πάπαν αὐτὸν καλοῦσιν οἱ Ῥωμαίων γλῶσσα.

Eustathius ad Iliad. 5. πάπας τῇ Ῥωμαίων φωνῇ πατέρα σημαίνει. Occurrit passim in Conciliis Græcis, apud S. Basilium, & alios. adde & Constantinum de th. 2. 10. παπᾶς: Conc. Chalced. act. 1 ὁ Παπᾶς Εὐτυχὴς, qui alias ἀρχιμανδρίτης; ibidem.

ΠΑΠΠΙΑΣ.) Pater. Eustathius ad Iliad. 5. τοὺς λεγομένους μονοσυλλάβως καὶ βρέφους προσφώνησιν καθά φασιν οἱ παλαιοὶ, ὥσπερ καὶ μᾶ ἡ μήτηρ, καὶ κατ' ἀναδιπλασιασμὸν πάππας καὶ παππίας. Erat & nomen dignitatis in aula Constantinopolitana: Anastasius biblioth. in Histor. Ecclesi Media vero hebdomada jejuniorum tentus est Jacobus Protospatharius ac Papias. v. Meursium.

ΠΑΠΥΛΕΩΝ.) Papilio, tentorium, tabernaculum. Modestus de vocabulis rei militaris, Vegetius lib. 1. c. 3. Chron. Alexand. p. 626. ed. R. ὑπὸ τὸν παπυλεῶνα.

ΠΑΡΑΚΟΙΜΩΜΕΝΟΣ.) Accubitor, Paracœmomenus. Constant. Manass. παράκοιτον καὶ φύλακα τῆς βασιλείου κλίνης. Constant. de admin. 1. ὁ κυρ. Βασιλείου παρακοιμωμένου ὄντος. Luitprandus in legatione. Sederunt cum eo ad disceptationem vestram secundum eorum traditionem sapientissimi viri Attico potentes eloquio Basilius parakœmomenos, protoasecretis, protovestiarius, & duo magistri. & postea: Basilius parakimomenos pro paracœmomenos. Anastas. Biblioth. in Hist. Eccl. voce magna ad paracœmomenum. Sic legitur in duobus mss. magna dignitas, παρακοιμώμενος, πρᾶγμα Ῥωμαίοις μέγα, Manasses. v. Meursium.

ΠΑΡΑΜΗΡΙΟΝ.) Pugio, sica. Cedrenus: τῷ παραμηρίῳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐξέ-

ριον. Auctor Miscellæ: pugione quo erat accinctus caput ejus amputavit. Glossæ Cyril. μάχαιρα τὸ παραμήριον, sica. utuntur Leo & Constantinus in Tact. Concilium Chalcedon. act. 11. γυμνώσας παραμήριον,

ΠΑΡΑΠΟΡΤΙΑ.) Portæ parvulæ, portellæ, quæ dictio passim exstat apud Anastas. Biblioth. Gloss. Cyr. παραπύλιον, portella. Leo Tact. c. 15. §. 4. εἰς τὰ παραπόρτια τῆς πόλεως. Theophan. ἐπὶ τὸ ἄνω τῆς καλλινίκης παραπορτίῳ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ.) Dies veneris. Eustath. περὶ χρονικ. ζήτημ. c. 4. μεγάλη παρασκευὴ, apud Cedrenum, *le grand Vendredi.* quare dicatur παρασκευὴ docet Theodorus Metochites in Historia Romana pag. 33. & seq. Joan. Damasc. orat. in Sabb. 5. & Mich. Glycas.

ΠΑΡΑΦΟΣΣΑΤΕΥΕΙΝ.) Castra juxta locare.

ΠΑΡΟΙΚΙΑ.) Parœciæ Ephesinæ Episcopus. Cedrenus p. 196. b. parœciam vel parrochiam pro diœcesi poni pervulgatum est.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ.) Patriarcha. Hinc πατριαρχεῖον, domus patriarchæ. Sexta Synodus Constantinop. act. 4. Αναστασίου πρεσβυτέρου ϗ μοναχοῦ τ̃ ἀποκρισιαρίου τοῦ ἐνταῦθα ἁγιωτάτου πατριαρχείου. vet. int. venerabilis patriarchii. De Romano Pontifice & Patriarcha Constantinopolitano dico ad Collectionem constitutionum ecclesiasticarum, cujus auctor Balsamon, qui antea ignorabatur.

ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ.) Patricius. Patricii post Augustum primi. Joannes Tzetzes Chiliad. 1. hist. 34. Θεόφιλος ἀνθύπατος, πατρίκιος, καισάρ. Menologium Græc. in August. οὐ μόνον ἀγενοῦς γένους, ἀλλὰ ϗ πατρικίας ἐξουσίας ἔνδοξος. Pater imperatoris, vel imperii. Constantinus Manasses:

Πατέρα καὶ προφύλακα ποιεῖ τῆς βασιλείας.

Priscus in Excerptis de Legat. τὸν δὲ Νόμον τὴν τῶ μαγίστρου τιμὴν ἄρξαντα, ϗ ἐν τοῖς πατρικίοις σὺν ἐκείνῳ καταλεγόμενον, οἱ δὴ τὰς ἀρχὰς ἀναβεβήκασι πάσας. v. Sozom. 8. 7. Niceph. Call. 13. cap. 1.

ΠΑΤΡΙΚΙΟΤΗΣ.) Patriciatus dignitas. Constantin. de administrando Imp. ϗ προεβιβάσθη παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρικιότητα.

ΠΑΤΡΙΜΟΝΙΟΝ.) Patrimonium. Theophanes in Leone: τὰ δὲ λεγόμενα πατριμόνια τῶν ἁγίων ϗ κορυφαίων Ἀποστόλων τῶν ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ τιμωμένων ταῖς ἐκκλησίαις ἔκπαλαι τελούμενα χρυσία τάλαντα γ'ζ'. τῷ δημοσίῳ λόγῳ τελεῖσθαι προσέταξεν. v. ad Glossas Basilic.

ΠΙΝΑ.) Fames. v. Meurs. alii scribunt πεῖνα, ut auctor Lexici Græcobarbari.

ΠΙΝΑΚΙΟΝ.) Curopalates p. 666. b. v. Meurs.

ΠΙΝΣΟΣ.) Pila lapidea, tumulus manufactus. Theophanes in Justiniano: ἐτρύγησαν τοὺς πινσοὺς τοὺς βαστάζοντας τὸν τροῦλλον, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεβάσταξαν. λοιπὸν συνειδὼν ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, ἤγειρεν ἄλλους πινσοὺς, ϗ ἐδέξαντο τὸν τροῦλλον. Codinus in Excerptis: ἐγένετο δὲ τὸ βῆμα τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν παῖδα εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ πίνσου. Item: ἀφ' ὅτου ἐμμουσίωσαν ϗ ὀρθομαρμάρωσαν αὐτὸ, ϗ εἰς τοὺς πίνσους καὶ τὰς στοάς.

ΠΟΙΝΑΛΙΖΕΙΝ.) Pœna afficere. v. Meursium.

ΠΟΛΥΚΑΝΔΗΛΑ. ΚΑΝΔΗΛΑ. ΚΑΝΔΗΛΑΒΡΟΝ.) Polycandela, multas candelas ferentia. Anast. bibl. in Hist. Eccl. Sumptis autem mutuo venerabilium domorum pecuniis, aporia coarctatus, accepit etiam Ecclesiæ magnæ multas candelas ferentia, simul & alia vasa ministrantia. Theophanes in Heraclio: ἔλαβε ϗ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κάνδηλά τε ϗ ἕτερα σκεύη ὑπουργικά. Sic ms. puto autem legendum, πολυκάνδηλα. Nam κανδήλα Græcobarbaris est candela. Gregorius M. in dialogo quodam quem Græce vertit S. Zacharias Pontifex: ἐσπέρας δὲ γενομένης πάσας τὰς κανδήλας ἔσβεσε, & sæpe ibi occurrit. Eustath. ad Odyss. ι. Κεῖται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ κανδήλας χρῆσις. οἷον, ἀσταρία κανδήλας τρίω, ἤγουν ἐξάπτουσι. Græci ad l. 44. D. de manum. test. lib. 48. Basil. tit. 3. ἐφ' ᾧ τι ἐν τῷ μνημείῳ μου μῆνα παρὰ μῆνα ἅπτειν αὐτοὺς κανδήλαν. v. Joann. Mochum Limonarii cap. 105. & κανδήλαβρον, pro candelabro in Basilicis lib. 15. tit. 4. cap. 6.

ΠΟΡΤΑ.) Porta. Leo in Tact. cap. 11. §. 19. εἰς τὰς πόρτας τοῦ φοσσάτου. Constant. de admin. Imp. ἤνοιξαν τὰς πόρτας ϗ ὑπεδέξαντο αὐτοὺς μετὰ πολυχαρείας. ἐκεῖνοι δὲ ἅμα τῷ εἰσελθεῖν τὰς τε πόρτας ἐκράτησαν. Chron. Alexandr. p. 900. ed. R. Zonar. ad Conc. p. 582. ed. R. Menologium Græcum m. Oct. ϗ θάπτονται ἐν τῇ Μελανδησίᾳ πόρτῃ. Theophanes in Justiniano: παραφύλαττε τὰς πόρτας πάσας τοῦ τείχους.

ΠΟΡΤΟΣ. Portus. Nicephorus Callisti lib. 13. cap. 35. μέγιστον δὲ ὁ πόρτος τῆς Ῥώμης τυγχάνει. &c.

ΠΡΑΙΔΕΥΕΙΝ. ΠΡΑΙΔΑ.) Prædari. Excerpta ex historia Joannis Malelæ:

Καὶ πολλοὶ χριστιανοὶ ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν κατὰ πόλιν ὄχλων ὧν ἔτυχε καὶ ἐπραιδεύθησαν. Theoph. καὶ ἦλθε πραιδεύων ἕως τοῦ Βυζαντίου. Concil. Constantinop. sub Menna act. 5. ὅλας τὰς ἐκκλησίας ἐπραίδευσαν. Leo Tact. cap. 17. §. 35. Constant. Tact. pa. 25. Hinc πραῖδα, præda. Joannes Moschus Limonarii cap. 155. τὴν πραῖδαν πεποίηκεν. S. Athanasius in epist. ad Affricanos. εἰς πραῖδαν δίδωσι τὴν ἐκκλησίαν. Sed scripti codices habent, πραίδαν. v. Glossarium Nomicum in ea dictione.

ΠΡΑΙΠΟΣΙΤΟΣ.) Præpositus. Basilius in Grammatica: πραιπόσιτος, τὸ ἀξίωμα. Præpositorum appellatio latissima est. Ammianus Marcellinus meminit præpositi cubiculi, fabricæ, Martensium militum, monetæ, Tyrii textrini. de præposito cubiculi titulus est lib. 12. Cod. Philostorgius Hist. Eccles. lib. 11. n. 4. τὴν τοῦ πραιποσίτου τιμὴν ἀναβάς. Erat & præpositus cubiculariorum Theophanes: πραιπόσιτος τῶν κουβικουλαρίων. De præposito laborum titulus est l. 12. Cod. & præpositus palatii. Marcellinus in Chronico & Auctor incertus vitæ S. Athanasii: καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις πραιπόσιτον ὑποφθείρας. Joannes Malela: καὶ τὸν πραιπόσιτον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Ροδανὸν ἄνδρα δυνατὸν ὄντα καὶ εὔπορον καὶ διοικοῦντα τὸ παλάτιον ὡς πραίπον ὄντα ἀρχιευνοῦχον καὶ ἐν μεγάλῃ τιμῇ ὄντα. quem πραιπόσιτον τῆς αὐλῆς vocat Simeon Metaphrastes m. Septemb. in Eudoxio, & Romulo. Præpositus thesaurorum. S. Basilius epistola 261. ἐγὼ καὶ δεῖ τοῦ βικαρίου τῆς Θρᾴκης ἐπέστειλα τῇ θεοσεβείᾳ σου, καὶ διά τινος πραιποσίτου κατὰ Φιλίππου πόλιν θησαυρῶν. Erant & præpositi militum, de quibus in l. 3. §. ult. & l. 6. §. ult. D. de re milit. Rufus in LL. militaribus: ἐάν τις στρατιωτῶν χεῖρας ἐπιβάλῃ τῷ ἰδίῳ πραιποσίτῳ, κεφαλικῶς τιμωρείσθω. Dicam plenius ad Julianum Antecessorem & Glossarium Nomicum.

ΠΡΑΙΤΩΡΙΟΝ.) Prætorium, pro auditorio judicum, vel ædibus Prætoris, Principum, vel eorum qui in aliqua potestate sunt civili aut militari: aut custodia seu loco, quo rei coercebantur. De auditorio Judicum passim observatum est. de ædibus Prætoris, Nicephorus in Breviario Historico: εἰς τὸ πραιτώριον ἄνεισιν. De Palatio Principis B. Chrysostomus in epistolam Pauli ad Philipp. cap. 1. hom. 2. ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ τίνας δὲ οὕτως ἐκάλουν τὰ βασίλεια. Theophylactus ibidem: τοῦ πραιτωρίου, τουτέστι, τῶν βασιλείων. exstat epigramma Silentiarii lib. 4. ἀνθολ. cap. 23. epigram. 10. εἰς τὸ μέγα πραιτώριον. Constantinus de them. 1. them. 14. in Samo insula: ὁ δὲ στρατηγὸς τοῦ θέματος αὐτὴν ἔλαχε Σμύρνην τὴν πόλιν πραιτώριον. De prætorio quo rei continentur, Menologium Græcum m. Apr. καὶ ὥσπερ τινὶ τῶν κακούργων παραδοθεὶς αὐτῷ κλοιὰ ἐν τῷ πραιτωρίῳ τούτων κατεῖρξεν. Georgius Alexandrinus in vita Chrysostomi: ὁ δὲ ἄρχων παραλαβὼν τοὺς ἀσκητὰς, ἐνέδυσεν αὐτοὺς ἱμάτια, καὶ ἀπήγαγεν εἰς τὸ πραιτώριον.

ΠΡΙΒΑΤΑΡΙΟΣ.) Quemadmodum, inquit vir eruditissimus in post. N. Imperator habuit privati ærarii præfectum, quem κόμητα πριβάτων appellabant, ut apud S. Basil. in inscript. epist. 415. & 423. Concilium Calced. act. 1. κόμης τῶν θείων πριβάτων, de quo etiam alibi dixi: ita & Ecclesia suos privatarios, seu gazophylacii præsides.

ΠΡΙΜΜΙΚΗΡΙΟΣ. ΠΡΙΜΙΚΗΡΙΟΣ.) Primicerius. primus cujuscumque ordinis, sive corporis & collegii, veluti Notariorum. Sexta Synod. Constantinop. act. 9. πριμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων. Sic etiam scribitur in Concilio Florentino. Conc. Ephesini parte 2. Πέτρος πρεσβύτερος Ἀλεξανδρείας, καὶ πριμμικήριος νοταρίων εἶπεν. Niceph. Call. lib. 15. cap. 30. Usuardus in Martyrol. m. Majo. Quorum prior cum esset præpositus cubiculi Imp. Decii, alter primicerius. Erant & primicerii Ecclesiastici, veluti primicerius Scholæ cantorum. Benno Cardinalis de vita Hiltebrandi lib. 1. Primicerius sedis Apostolicæ. Joannes PP. epist. 7. ad universos Gallos & Germanos. Nicolaus PP. epist. ad Hincmarum Rhemensem. Alcuinus epist. 25. Capellæ primicerium. Anastasius in exilio S. Martini. Quia in absentia Pontificis archidiaconus, & archipresbyter & primicerius locum præsentant Pontificis. *Le Doyen.* De officio primicerii ecclesiastici vide Isidori junioris episcopi Hispalensis epistolam ad Leudefredum episcopum Cordubensem apud Loaysam in Notis ad Concilium Toletanum 8. Qui secundum locum gradumve obtinet, secundicerius. Anastasius: Cucurrere cum aliquantis ad prædictam portam, cum quibus & Demetrius Secundicerius. Concilium Constantinop. sub Menna act. 1. νοταρίων σεκουνδοκήριος, notariorum secundocerius. Menologium: ὁ δὲ Βάκχος σεκουνδικήριος. Vide lib. 12. Cod. tit. 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ.) Præses, præsul, antistes. Erant autem πρόεδροι ecclesiastici vel palatini. de ecclesiasticis sexta Synodus Constantin. act. 12. τῆς Ἀλεξανδρείας πόλεως προέδρου. vetus interpres, antistitem, vertit. & act. 13. Σεργίου τοῦ γενομένου προέδρου. Sergii quondam præsulis. Petrus Siculus historiam suam nuncupat, τῷ προέδρῳ

ſive ἀρχιεπισκόπῳ Βουλγαρίας. Hinc προπρόεδρος. Joan. Curopalates pag. 656.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΙΣ.) Proceſſio, pompa. Euſtathius ad Il. 1. ἰϛέον δὲ ὅτι πέμπειν παρὰ τοῖς μεθ' Ομηρον καὶ τὸ ϛέλλεσθαι θριαμβικῶς, ὅθεν καὶ πομπὴ ὁ θρίαμβος, ὃν προέλευσιν ἡ κοινὴ γλῶσσα καλεῖ. vide Meurſ.

ΠΡΟΚΕΝΣΟΣ.) Proceſſus. de proceſſu principis. Chronicum Alexaodrioum: ἐν προκένσῳ τῆ ἑβδόμῃ. Concil. Conſtantinop. ſub Menna act. 3. προκένσου ὄντος βασιλικοῦ. Marcellinus Comes in Chronico. Hoc tempore dum ad horrea publica Theodoſius proceſſum celebrat. Item: Anaſtaſio Cæſare in proceſſibus degente.

ΠΡΟΟΙΚΟΣ.) Major domus. Sic interpretatur Anaſtaſius Bibliothecarius in Hiſtoria Eccleſiaſtica. Palatii præfectus, palatii princeps, ſubregulus. Urſious de rebus geſtis S. Leodegarii: ut omnes ſe gratulareotur Regem habere Childericum, & palatii præfectum Leodegarium. Idemque Ebroious a Theodorico Rege in priſtinum ſtatum reſtitutus, & major domus effectus cogitare cœpit de ulciſcendis inimicis, qui eum meminiſſeot habere ſubregulum, id eſt, majorem domus, vel palatii principem. v. P. Vvaroef. de geſt. Lang. 6. c. 16.

ΠΡΟΤΙΚΤΩΡ.) Protector. Protectores ſunt σωματοφύλακες, ſive milites electi ad cuſtodiam Principis. qui latus Priocipis protegunt. de his Procop. ἀνεκδ. p. 108. ed. R. Simeon Metaphraſtes m. oct. in Demetrio: Μινουκιανῦ προτίκτορος πρὸς τὴν σφαγὴν ὑπουργήσαντος. & Sept. iu Sophia: παραχρῆμα τοίνυν αὐτὸς ἀλογίϛῳ θυμῷ ἐπιτρέψας, ὡς ἡ τάξις προτίκτορας οἶδε καλεῖν, ἐπὶ τὴν ἀγαγεῖν ἐκείνας ἐκπέμπει. Paulinus Nolanus epiſt. 37. ad militem ſæculi. Deinde in hac militia ſoletis io votis habere hanc officii promotionem, ut protectores efficiamini.

ΠΡΩΤΑΣΗΚΡΗΤΗΣ. ΠΡΩΤΟΑΣΗΚΡΗΤΗΣ.) πρωτασηκρήτης, primus a ſecretis, protoſecreta. Nicetas Paphlago in vita Ignatii: Φώτιον πρωτοσπαθάριόν τε ὄντα καὶ πρωτασηκρήτην. Codious in Origin. Conſtantinop. καθὼς φησι Πλούταρχος πρωτοασηκρήτης. in ſcripto codice Viri perilluſtris Nicolai Fabricii τῦ μακαρίτου, πρωτασηκρήτης. Nicephor. Gregoras 8. θυγάτηρ Νεοκαισαρείτου τῦ πρωτασηκρήτου. πρωτοασηκρήτης, apud Theodorum Hermopolit. ad l. 41. de Reg. Jur. Collectanea Anaſtaſii in Hypomneſtico: Quin & Theodorus protoſecretarius prætorii præfecti Conſtantinopolitani ante hunc enarravit mihi.

ΠΡΩΤΟΒΕΣΤΙΑΡΙΟΣ.) Primus præfectus veſtiarii. βέϛιον aut βέϛης Græcis recentioribus eſt veſtis. Gloſſæ Baſil. mſ. βέϛια, τὰ ἱμάτια. Julius Pollux in Chronico hactenus inedito: ἀφορίσας οἶνον, κρέα, βέϛια. Hinc βεϛιαρίτης Cedreno, aut βεϛήτωρ. Theophanes io Reg. cod. ἀπώλεσαν οἱ βεϛήτορες τὸ ϛέμμα τῦ βασιλέως. προκαθήμενος τῦ βεϛιαρίου. Georgius Pachymerius. & βεϛιάριον pro veſtitu 10 l. 4. D. de aliment. & cibar. legat. veſtiarium in aliis Juris locis. Aſtrampſychus ἐν τῷ Πυθαγορ. λαξ. δηλοῖ ἀῤῥαβῶνα εἰς πραγματείαν πολλοῦ πράγματος βεϛιαρίου. Accipitur & veſtiarium pro loco in quo veſtes recooduntur. Interp. vetus Homiliarum in Matthæum quæ B. Chryſoſtomo adſcribuntur, vel certe interpres Joannis Hieroſolymitani in Mattb. cap. 23. verſ. 14. Sicut enim paterfamilias cellarium aut veſtiarium ſuum non babet expoſitum cunctis. Denique veſtiarius is eſt, ut exponit vetus Gloſſarium mſ. qui veſtibus præeſt. Eadem Papias. Idem interpres Homiliarum Joannis Hieroſolymitani: Si tu veſtiarium tuum ſtudioſum, & clavicularium cellarii tui fidelem tibi requiris. Michael Cerularius in epiſtola ad Petrum Antiochenum epiſcopum: Quæ ab Imperatore veſtiarius accepta referebat. Græce ſcripſerat, ὁ βεϛιάριος. Petrus diacoous Chronici Caſſineoſ. lib. 4. cap. 21. Paodulphus veſtiarius exurgens dixit. Imperialis veſtiarius apud Guilielmum Tyrium de bello ſacro 2. Idem veſterarius cap. 8. Conc. Pontigon. & io epiſt. quadam Joan. 8. Itaque primus præfectus veſtiarii, ut jam dictum eſt, πρωτοβεϛιάριος dicebatur. Anna Comnena Alexiados 3. πρωτοσέβαστός τε καὶ πρωτοβεϛιάριος. & apud Cedrenum. Conſtantinus Porphyrog. de Themat. lib. 1. 12. Θεοδόσιος ὁ πρωτοβεϛιάριος τῦ μακαρίου μου πατρός. Joan. Cantacuz. lib. 1. cap. 43. Laonicus Chalcond. lib. 9. qui & πρωτοβεϛιαρίτης. Georgius Logotheta in Chrooico Conſtantinop. τὸν δὲ Αγγελον Ιωάννην πρωτοστράτορα, πρωτοβεϛιαρίτην δὲ τὸν Καρυανίτην. Nicephorus Gregoras lib. 6. Λιβαδάριον τὸν πρωτοβεϛιαρίτην.

ΠΡΩΤΟΜΑΝΔΑΤΩΡ.) Primus maodatorum. Μανδάτωρ, mandator, officii genus. Synodus Nicæoa 2. ὁ λαμπρὸς βασιλικὸς μανδάτωρ εἰσελθὼν ἔφη. Conſtant. Porphyr. in Tact. μανδάτορας ἀγρύπνους καὶ γοργούς. Theophanes in Juſtiniano: μανδάτωρ τίς ἐϛιν οὐκ οἶδα. Qui ſint maodatores, explicant Gloſſæ Nomicæ: μανδάτορες οἱ τὰ μανδάτα ἀπὸ τῶν ἀρχόντων πρὸς τοὺς ϛρατιώτας ὀξέως διακομίζοντες. de quibus ibi dicam.

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ.) Primus notariorum, ſeu primicerius ootariorum,

Concilium Chalcedon. act. 1. Ιωάννης πρεσβύτερος ἢ πρῶτος τῆς νοταρίων εἶπε. vet. interp. Joannes presbyter & primicerius notariorum dixit. v. ſupra in πριμμικήριος. Hadrianus Pp. epiſt. ad Carolum Magnum. Radonem dilectiſſimum protonotarium veſtrum. πρώτιστος τῆς βασιλικῶν γραμματείων, primus notariorum principis. Niceph. Brev. Hiſt. v. P. Vvarnefr. de geſt. Langob. 4. 34.

ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ.) Primus papa, primus poſt patriarcham ſacerdos. Balſamon ad canonem Apoſtolorum 59. τυχὸν χωρεπίσκοπον προβληθέντα ἢ πρωτοπάπαν. & ad can. 8. Synodi Antioch. τοὺς ἐν ταῖς χώραις πρεσβυτέρους ἤτοι τοὺς πρωτοπαπάδας. & ad can. 10. πρεσβυτέρους ἢ πρωτοπαπάδας ἢ χωρεπισκόπους. Vide Meurſium.

ΠΡΩΤΟΣΠΑΘΑΡΙΟΣ.) Primus ſpathariorum, qui Principis ſpatham geſtabat. Inter epiſtolas Photii exſtat inſcripta, Θεοφίλῳ πρωτοσπαθαρίῳ. dicam ad Gloſſas Baſilicorum.

ΠΡΩΤΟΣΤΡΑΤΩΡ.) Primus Imperialium ſtratorum, Anaſtaſio in Hiſt. Eccleſ. Nicephor. Gregoras 7. ὃς καὶ τὴν πρωτοστρατορικὴν παρὰ βασιλέως ὕστερον παρειληφὼς ἦν βακτηρίαν. Theophanes: εἰσῆλθε Ρουφῖνος ὁ πρωτοστράτωρ τοῦ ὀψικίου. v. infra in στράτωρ.

P.

PAIKTΩP.) Rector. genus dignitatis. v. Meurſium. Menologium Græcum Aug. 31. ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ νυκτὶ ἐμφανεῖσα τῷ ῥαίκτορι καὶ κουβικουλαρίῳ τινὶ τοῦ ῥαίκτορος. v. Not. poſteriores. Meminit rectoris loci P. Vvalaf. de geſt. L. 6. 24.

PEΓEΩN.) Regio. Euſtathius ad Odyſſ. β. κατὰ τοὺς παρὰ πολλοῖς ῥεγεῶνας, ἢ τὰς κρητικὰς τόρμας, ἢ καὶ κατὰ τοὺς ἀττικοὺς δήμους. Concil. Chalcedonenſe act. 13. καὶ ἡ πρότερον οὖσα ῥεγεὼν πάλιν μετὰ ταῦτα ἐγένετο πόλις. Gregorius M. in dialogo quodam quem Græce vertit Zacharias pontifex: τῇ τῶν Ῥωμαίων πόλει ἐν τῷ ῥεγεῶνι τῇ ἐπιλεγομένῃ σουβούρα.

PHΞ. PHΓAΣ.) Rex. Synodus Oecum. 8. act. 3. καὶ πρὸς τὸν ῥῆγα λανθανόντως ἐκπέμψαντα. Nicetas Paphlago in vita Ignatii patriarchæ Conſtantinop. δώροις γὰρ λαμπροῖς ὅτι μάλιστα τὸν ῥῆγα Φραγγίας Λοδόηχον καὶ Ιγγιβέργαν δὲ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ὑποποιήμενος. Gregorius M. in dialogo quem Græce vertit Zachar. pontif. Ερμηγίλδος ὁ ῥὴξ υἱὸς ὑπάρχων Λουβιλγίδου τοῦ ῥηγὸς τοῦ τῶν Ουισιγόνθων ἔθνους. Joannes Cantacuzenus lib. 4. Κάρολος ῥὴξ. utitur & Theophanes. Conſtantinus 2. de Them. c. 11. Codinus in παρεκβολαῖς. Dixerunt & ῥηγάς. Synodus Florentina: καὶ οἱ μεγάλοι αὐθέντες, καὶ ῥηγάδες, καὶ δουκάδες.

POΓA, POΓEYEIN. POΓATOPEΣ.) Roga, ſtipendium, donativum, quod militibus vel populo, vel clero ab Imperatore vel Romano pontifice, vel Patriarcha Conſtantinop. erogabatur. Anna Comnena Alexiados lib. 3. Καὶ δωρεαῖς ἀπειπτων, καὶ αὐξήσεσι ῥογῶν, καὶ προθήκαις δόσεων. Julius Pollux in Chronico: ῥόγας δὲ χρημάτων τῷ στρατῷ ἐξενέμων. Georgius Alexandrinus in vita S. Chryſoſtomi: ἐπίσταται ἡ σὴ εὔκλεια ὡς πολλὰ ἀναλώματα ποιεῖ ἡ βασίλεια εἴς τε τὰς ῥόγας τῶν στρατιωτῶν. Conſt. de admin. Imp. p. 137. 140. & Tact. p. 16. Anaſtaſ. Bibliot. in Hiſt. Eccl. Exercitum roga privatum deſeruit. Idem de vit. Pont. in Deuſdedit. Data roga militibus pax facta eſt. & in Hiſt. Eccl. Dum roga penes Stromonem amnem populo diſtribueretur. Idem Anaſt. de vitis PP. Hinc vero rogam, ſtipendium ſcilicet, clero ſuo in presbyterio maxime ampliavit. & in Bonifacio 5. Hic clerum amavit, rogam integram clero ſuo dedit. Scholiaſtes Synopſ. Baſilic. τὸ μὲν τῶν πεκουλίων λέγεται καστρένσια ἤτοι ἰδιόκτητα. ταῦτα δέ ἐστιν ὅσα ἀπὸ ῥόγας κληρικῷ τινί, ἢ χαρτουλαρίῳ ὑπάρχοντι δίδοται. Hinc ῥογεύειν, quod eſt erogare, Novel. 130. cap. 1. Theoph. ῥογεύσας χρήματα. & ῥογάτορες, erogatores Synopſ. Baſ. 57. tit. 4. rogatarii. Pipias: rogatarius, petitor, diſtributor. quod ſi verum eſt, rogatarius eſt tam qui rogat, quam qui erogat. vel erogatarii. Synodus Pontigonenſis c. 14. Erogatarii & eleemoſynarii eccleſiaſtici. Græci hodie quoque iiſdem verbis utuntur: & Lexicon Græcolat. ῥόγα, ſtipendium, ſalarium. ῥογευμένος, ſtipendiarius. ῥογεύω, mercedem pendo.

POYΣΣION.). Ruſſeum. vox exitat apud Græcum Scholiaſtem Oppiani p. 18.

PΩMANIA.) Imperium Romanum, ſeu Conſtantinopolitanum. Epiphanius lib. 2. Panarii, & hæreſi 66. Theophanes in Heraclio: πάσης ῥωμανίας αἰχμαλωσία. μεγάλη ῥωμανία, Aſtrampſychus ἐν τῷ Πυθαγορικῷ λαξευτ.

Σ.

ΣAKEΛΛAPIOΣ.) Sacellarius. pecuniarum cuſtos. ærario præpoſitus. Scholiaſtes ad Gregorii Nazianzeni Steliteut. 1. σακέλλιον ῥωμαϊκὴ λέξις ἐστὶν φυλακὴν τῶν χρημάτων σημαίνουσα· ὅθεν καὶ σακελλάριον καλοῦσι τὸν ταμίαν καὶ φύλακα τῶν χρημάτων. Nicephorus Patriarcha in Hiſt. Conſt. τὸν τῶν βασιλικῶν χρημάτων ταμίαν. Sacellarium

fortasse non male vertes. a sacello, seu sacculo. est autem sacellus aut sacculus, marsupium ac crumena. Petronius: unde lenatores viverent, nisi aut locellos, aut sonantes ære sacellos pro hamis in turmam mitterent. Paulus in collat. LL. Mos. & Rom. t. 10. si sacellum vel argentum deposuero. at 2. sent. t. 12. edidere, si sacculum, & in l. 29. Dep. Glossar. ms. saccus & sacculus, marsupium, fiscus. Glossæ Cyrilli, βαλλάντιον, sacculus, sacculum. Excerpta ex veteribus Glossis tit. de vestim. sacellum, μαρσίππιον. Glossæ Juris: μάρσιππος, σάκκος, θυλάκιον, βαλλάντιον. Græcus interpres legis 3. §. si plus D. de statu lib. εἶπε ἐν σακκέλῳ ἅμα τὰ εἴκοσι νομίσματα δίδωκε. Erat autem vel ecclesiasticus vel Imperialis. Niceph. Call. 18. 44. Nicephorus Patriarcha in Chronogr. Θωμᾶς διάκονος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ σακελλάριος. quæ totidem verbis exstant apud Theophanem in Phoca. Nicetas Paphlago in vita Ignatii: παῖς γὰρ τῦ Λυδῦ σακελλαρίυ σιωπῇ τὸ πρᾶγμα παραπέμψομεν; Sexta Synodus Constantinop. act. 12. βασιλικὸς σακελλάριος. Imperialis sacellarius. Inscriptio epist. 50. Photii: Ιωάννῃ πατρικίῳ καὶ σακελλαρίῳ καὶ τῷ ἀγγαρείῳ. Concil. Romanum act. 1. Theophanes notarius reginnarius & sacellarius relegit. Anastasius in collatione S. Maximi: Qui fuerat sacellarius Petri quondam prætoris Numidiæ. Josephus ἀρχ. 12. 2. τοῖς βασιλικοῖς τραπεζίταις. Rufinus vertit, Regiis sacellariis. Idemque dicebatur, ὁ ἐπὶ τῆς σακέλλης, apud Theodorum Hermopol. ad l. 99. D. de verbor. sign.

ΣΑΚΡΑ.) Imperatoris epistola. Constantinus Pogonatus in epistola præfixa 6. Syn. Constantinop. Ιουστῖνος δὲ σάκρας πανταχοῦ πέμψας. Septima act. 1. οἱ δεσπόται ἡμῶν οἱ ἀγαθοὶ τιμίαν σάκραν καὶ προσκυνουμένην ἐκέλευσαν ἀποστεῖλαι. Anastasius vertit, sacram. Menolog. Augusti d. 2. διὰ γραμμάτων τῷ πατρὶ σημάνασα καὶ σάκραν βασιλικὴν δεξαμένη. Theophanes: καταλαβόντων τῶν σάκραν τῆς δεσποίνης Βηρίνης. Menander de Legat. πέρας τι δεξαμένων τῶν συνθηκῶν, ἀντιδόθησαν αἱ λεγόμεναι σάκραι. vide eundem pag. 114. Nicephorus Callisti lib. 14. c. 33. Chronicon Alexandr. πέμψας θείας σάκρας. Veget. lib. 2. cap. 7. Tribunus major per epistolam sacram Imperatoris judicio destinatur. vox tamen, sacram, deest in ms. cod. ut & apud Modest. de vocab. rei milit. Ego mallem sacram retinere, & epistolam ejicere. S. Augustinus lib. ad Donatist. post Collat. c. 31. Illi multorum Imperatorum sacras: nos sola portavimus Evangelia. Breviculus historiæ Eutychianistarum: Contra Joannem Episcopum sacra principis deferente, ab episcopatus illius confirmatione Papa suspensus est.

ΣΑΞΙΜΟΔΕΞΙΜΟΝ.) vide Meursium.

ΣΕΙΡΟΜΑΣΤΗΣ.) Lancea, telum, framea, pugio. v. Meursium. aliter exponit Moschop. 1. περὶ σχ. σειρά, ἡ ἅλυσις, ἀφ' ἧς σειρομάστης.

ΣΕΚΡΕΤΟΝ. ΣΕΚΡΕΤΑΡΙΟΝ.) Secretum, secretarium: nam promiscue usurparunt tam Græci, quam Latini, ut Marcellini lib. 15. judiciale secretum, id est, secretarium. Theophylactus Simocatta Historiæ Mauricianæ 8. 8. μεθίσταται τοῦ παρὰ ῥωμαίοις λεγομένου σεκρέτου. Basilica lib. 60. tit. 33. c. 29. εἰσέρχονται εἰς τὸ σέκρετον. Glossæ ibidem: εἰς τὸ δικαστηρίου σεκρετάριον. v. Concilium Constantinop. sub Menna, act. 1. & 5. Erat autem secretum seu secretarium, locus in quo causæ reorum expendebantur. Passio S. Cypriani: In secretario Paternus procos. Cypriano Episcopo dixit. Judicii formam eleganter describit Joannes Hierosolymitanus in Matthæum cap. 25. vers. 31. Criminosas personas judex auditurus in publico, tribunal suum collocat in excelso: circa se constituit vexilla regalia: ante conspectum suum ponit super mensam calliculam, unde tribus digitis mortem hominum scribat, aut vitam: hinc inde officiales ordinate consistunt: in medio secretario ponuntur genera horrenda pœnarum, quæ non solum pati, sed & videre tormentum est. Stant juxta parati tortores, crudeliores aspectu, quam manibus. Tota judicii facies cujusdam schematis terrore vestitur: & cum ad medium productæ fuerint criminosæ personæ, ante interrogationem judicis, ipsius judicii terribili discutiuntur aspectu. Lego & secretarium Senatus. vetus inscriptio: SECRETARIUM. AMPLISSIMI. SENATUS. in quo asservabantur acta Senatus. & Secretarium Prætorii in postulatione quadam apud B. Augustinum lib. 3. contra Cresconium grammaticum cap. 56. & apud Severum Sulpitium de vita S. Martini dialogo 2. Theophanes in Phoca: ἔβαλον πῦρ εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ ἔκαυσαν τὸ σέκρετον, καὶ τὰς φυλακάς. sive Secretarium Prætorianum, Cassiodor. 11. 36. Secretarium Palatii. Sexta Synodus Constantinopolitana act. 1. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου, τῷ οὕτω λεγομένῳ Τρούλλῳ. In secretario sacri palatii quod cognominatur Trullus. & act. 7. τοῦ Τρούλλου σέκρετον, secretarium Trulli. Secretarium principis. S. Maximus in disputatione cum Pyrrho: ἐν τῷ βασιλικῷ σεκρέτῳ. Balsamon ad can. 34. Syn. 6. in Trullo. Meursius observat

observat varia fuisse secreta ex constitutione quadam Alexii Comneni, & Cedreno: rerum privatarum nempe, & publicarum, quem vide, nam aliorum scripta exscribere soleos non sum. Erant & secretaria in Ecclesiis. Synodus Carthag. c. 36. εἰς τὸ σύκρητον τῆς ἐκκλησίας Ρεστιτούτης. Item: εἰς τὸ σύκρητον τῆς ἐκκλησίας Παύλης. Georgius Alexandr. in vita B. Chrysost. οὐ μόνον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξηγούμενος τοῖς ὄχλοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ σεκρέτῳ, καὶ ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ καθήμενος. Concilium Romanum act. 1. Quid ergo denuo secretaria nostra ingredi postulasti? Concilium Cæsaraugustanum: Cæsaraugustæ in secretario residentibus Episcopis. In secretario scilicet Episcopii. Concilium Chalcedonense act. 1. ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἐπισκοπείου· in secretario Episcopii. Habebant & Patriarchæ secretaria, quæ item duo: magnum scilicet & minus. Synodus Nicæna 2. act. 1. Πέτρος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγίου Πατριαρχικοῦ σεκρέτου ἔχων ἐπὶ χεῖρας ἀνέγνω. Anastasius Bibliothecarius in Hist. Eccles. Iconas ex musio factas, quæ Patriarchii secreti minoris erant erasit, & imagines magni secreti, quæ sculptæ ex ligno erant, deposuit. In eis asservabantur vasa sacra & libri Ecclesiastici, jura Episcopalia & Patriarchalia, & decreta Synodalia: sicut in aliis secretariis vel Principum instrumenta tam privata, quam publica, & Principales constitutiones, & aureæ bullæ. Concilium Bracarense 2. c. 41. Non liceat quemlibet ministeria tangere, nisi subdiacono, aut acolytho in secretario tangere vasa dominica. Paulinus epist. 12. ad Severum. In secretariis vero duobus quæ supra dixi supra absidem esse, hi versus indicant officia singulorum. a dextra absidis.

Hic locus est veneranda penus qua conditur, & qua
Promitur alma sacri pompa ministerii.

a sinistra ejusdem.

Si quem sancta tenet meditandi in lege voluntas,
Hic poterit residens sacris intendere libris.

Invenio & secretarium pro actione sive sessione. Sexta Synodus Constantinop. p. 192. d. futurum secretarium. Concilii Romani d. act. 1. in fine. venturum secretarium. & act. 2. præteritum secretarium. Secretaria autem inde dicta, quod secreto & interius negotia ibi tractarentur. Huc alludit B. Augustinus tractatu 23. in Joannem: Quasi in thesauro, quasi in secretario quodam & penetrali interiore. vide Balsamonem ad can. 9. & 12. Syn. 7. & ad can. 34. Syn. 6. in Trullo. Zonaram ad CC. p. 486. 561. in fine, & 629. c. 714. d. ed. R. Nicephorum Callisti lib. 6. cap. 30. & tomo 2. p. 531. v. P. Pith. adv. 2. c. 12. Juret. tom. 3. Bibl. Patrum Græcolat. pag. 905. Vales. ad Ammianum pag. 87.

ΣΕΚΡΕΤΑΡΙΟΣ.) Curopalates p. 656. d. Secretarius, a secretis. Nicephorus Callisti lib. 15. cap. ult. Κωνσταντῖνος σεκρετάριος. Concil. Chalcedon act. 1. σεκρετάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου: secretarius sacri consistorii. v. Cujac. ad tit. Cod. de primicerio.

ΣΕΛΛΑ. ΣΕΛΛΙΟΝ.) Sella. Constantinus in Tacticis: ἐχέτωσαν δὲ καὶ αἱ σέλλαι ἐπισέλλια δασέα. Eustath. ad Il. 7. παρὰ μέντοι τοῖς ὕστερον καὶ ἐπὶ κοινότερον λεγομένης σέλλας ἡ λέξις (δίφρος) κεῖμαι εὕρηται. & ad Od. ά. ἀστράβη, ὃ σημαίνει σέλλαν καὶ σαγμάριον. Glossæ Cyrilli, σέλλα, sella. Svid. in ἀφ᾽ ἑδρῶν. ἕδραι γὰρ λέγονται αἱ σέλλαι. hinc σελλάριος. Idem: κέλης ὁ μόνος ἵππος, καὶ ὁ ἐπὶ τούτῳ φερόμενος ὁ σελλάριος, eques. Eustath. Ιλ. ό. τὸ δὲ κελητίζειν, ἀπὸ τοῦ κέλητος παρῆκται, ὃ δηλοῖ τὸν ἄζευκτον ἵππον, καὶ κατά τινας τὸν μονάμπυκα, ὅς νῦν φασι σελλάριος λέγεται. Dixerunt & σελλίον. Eustathius Ιλ. β΄. σέλμα γὰρ ἡ καθέδρα, ἐξ οὗ καὶ τὸ σελλίον ἴσως λέγεσθαι. Scholiastes Aristophanis in Concion. ἢ τὸ σελλίον, ἢ τὸ καθιστήριον βαστάζοντα. Varinus: ὀκλαδίας, σελλίον. & σελλάριον, Achmes Ὀνειροκρ. c. 14. & 262.

ΣΕΝΑΤΟΝ. ΣΕΝΑΤΩΡ.) Senatus. Codinus in παρεμβολαῖς· ἀντικρὺ τοῦ σενάτου. Hesychius Milesius in Constantinopoli: ἐπὶ δὲ τούτοις ἐ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀνῳκοδόμησεν οἴκους, σενάτον τούτους ὀνομάσας. & σενάτωρ. Priscus in Eclogis de Legat. σενάτορα πρεσβεύεσθαι. Pæanius Eutropii Metaphrastes: σενάτορας αὐτοὺς καλέσας κατὰ τὴν Ἰταλῶν φωνήν· ἐπειδὴ σένες ἐκεῖνοι καλοῦσι τοὺς γέροντας.

ΣΙΓΝΟΝ. ΣΙΓΝΟΦΟΡΟΣ.) Signum, vexillum. Sanctus Proclus oratione nona: οὐκ οἶδεν ἅρμασι χρυσοκόλλητοις· οὐχ ἡμιόνους ἐξαστέρους· οὐ τὴν λοιπὴν φαντασίαν ἣν εἰώθασιν οἱ πρόσκαιροι βασιλεῖς ἐν ταῖς προόδοις ἐπιδείκνυσθαι. οὐχ ὅπλα. οὐ θυρεούς· οὐ σίγνα. Pæanius Eutropii Metaphrastes lib. 2. in fine: καὶ τὰ σημεῖα τὰ στρατιωτικὰ, ἅπερ ἦσαν ἐν τῇ προτέρᾳ μάχῃ παρὰ τῶν Ρωμαίων ἀφῃρημένοι (σίγνα καλοῦσιν αὐτὰ ῥωμαῖοι) πάντα ἀναλαβών. Theophylactus in Acta Apostolorum cap. 21. Τί ἐστιν, αἴρε αὐτόν; τουτέστιν ὃ παρ᾽ ἡμῖν λέγουσι κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν συνήθειαν, ἐν τοῖς σίγνοις αὐτὸν ἔμβαλε. Idem scribit Oecumenius in Acta cap. 32. uterque habet ex B. Chrysostomo homil. 46. in Acta. apud Gelasium Cyzicenum lib. 1. Act. Concil. Nicæni capitis 5. inscriptio hæc est: περὶ τοῦ

σίγνω, &c. Adde Chr. Alex. p. 780. ed. R. Sed & σίγνον ἀντὶ τῦ ἀνδριαντικοῦ ponitur, ut apud Horat. mobile fignum. Inſcriptio vet. Gruteri pag. lxxxvi. 8. σίγνον ἀργυροῦν σὺν παντὶ κόσμῳ ἀνέθηκε. Hinc σιγνοφόρος, vexillarius. Joannes Tzetzes p. 481. v. 9. & ſeq. ed. R.

ΣΙΚΑΡΙΟΣ.) Sicarius. B. Chryſoſtomus homil. 46. in Acta Apoſtolorum: τοὺς δὲ σικαρίους, οἱ μὲν γένος τι λῃστῶν φασὶν αὐτοὺς εἶναι, ὑπὸ καλυμένους ἀφ' ὧν ἐπεφέροντο ξιφῶν, σικῶν λεγομένων παρὰ ῥωμαίοις.

ΣΙΛΕΝΤΙΑΡΙΟΣ.) Silentiarius. Philoſtorgius, Hiſtoriæ Eccleſ. lib. 7. ſect. 7. ἰδεῖν τινα τῶν λεγομένων σιλεντιαρίων πυρὸς φλόγα τοῦ στόματος ἀφιέντα. Theophylactus Simocatta hiſt. Maur. lib. 8. cap. 9. σιλεντιαρίῳ δὲ ὥσπερ στρατεύμασι ἐκεκόσμητο. Georgius Alexandrinus in vita Chryſoſt. καὶ δηλοῖ αὐτῷ διά τινος σιλεντιαρίου. Silentiarii erant protectores principis in interiore cubiculo conſtituti. Quod Zonaras ait, Silentiariorum officium eſſe inter viliſſima, dubitari poteſt verumne ſit. Silentiarius enim θαυμασιώτατος dicitur Concilii Chalced. act. 1. p. 77. ed. R. & p. 116. Dorotheus doctr. 23. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ παλατίῳ εἰσὶ μεγάλαι καὶ λαμπραὶ στρατιαί. ὑπόθου τὴν σύγκλητον, τοὺς πατρικίους, τοὺς στρατηλάτας, τοὺς ὑπάρχους, τοὺς σιλεντιαρίους· εἰσὶ γὰρ αὗται πολύτιμοι στρατιαί. vide Aleman. ad Arcana Procopii, Meurſii Gl. Cuj. 12. Cod. tit. 16. Voſſium de vit. ſerm. Primus ordinis primicerius ſilentiariorum dicebatur, πριμμικήριος τῶν σιλεντιαρίων, Concil. Chalced. act. 11. Agath. 5. ὃς δὲ τὰ πρῶτα φέρων ἐν τοῖς τῆς ἀμφὶ τὸν βασιλέα σιγῆς ἐπιστάταις.

ΣΚΑΜΝΟΣ.) Scamnum. σκαμνάλια, Concil. Conſtantinopolitanum act. 5. ὑποθεῖναί τινα σκαμνάλια.

ΣΚΑΡΑΜΑΓΓΙΟΝ.) Scaramangium, ſcaramangis. Luitprandus Rer. Europ. lib. 6. cap. 5. cum ſcaramangis duobus. veſtis arcendæ pluviæ idonea, ut putant viri eruditiſſimi Leunclavius in Pandecte Turcico, & Voſſius lib. 2. de vitiis ſermonis cap. 17. viderint tamen an ſcaramangium ſericum, cujus meminit Achmes c. 158. arcendis cœli injuriis ſatis idoneum ſit. v. Gloſſas Baſilic. in πόλλι.

ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΞ.) Sacrorum vaſorum cuſtos. & qui dignitate cæteris antiſtabat, ὁ μέγας dicebatur. Concilium Florentin. ὁ μέγας σκευοφύλαξ ὁ Σανόπουλος. Locus autem in quo aſſervabantur vaſa ſacra, σκευοφυλάκιον dicebatur. Sexta Synodus Conſtantinop. τὸ αὐθεντικὸν βιβλίον τοῦ σκευοφυλακίου ὑπάρχον. Anaſtaſius Bibliothecarius in Hiſtoria Eccleſ. vertit, vaſorum cuſtodiarium.

ΣΚΟΡΠΙΩΝ.) Scorpio. Regnorum lib. 3. c. 12. ἐγὼ δὲ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις. Hieronymus vertit: ego autem cædam vos ſcorpionibus. apud Cedrenum legitur, ἐν σκορπίῳ. Martyrologium Uſuardi M. Jul. Eculeum, nervos, fuſtes, flammas, ſcorpioneſque perpeſſi. & m. Nov. d. 8. primo in carcerem miſſi, deinde ſcorpionibus graviſſime ſunt cæſi. Gravius ſcorpionibus cædi, quam flagellis. Sugerius abbas S. Dionyſii libro de vita Ludovici Craſſi: ſed quos pater flagellis, patre neqüior ſcorpionibus cædebat. Martyrologium Hrabani: Juſſi ſunt in eculeo levari, & attrahi nervis, & faſtibus ac ſcorpionibus cædi. Innocentius 3. de contemptu mundi lib. 1. c. 27. Torquentur tygribus, & ſcorpionibus flagellantur.

ΣΚΟΥΤΑΡΙΟΝ.) Scutum. Conſtantinus de Themat. 1. 13. ἐν ᾗ τὸ σκουτάριον τοῦ μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου ἀποκρέμαται. Oppiani Scoliaſtes: σάκος τὸ σκουτάριον, ἀπὸ τοῦ φρόνως φέροντα ἀπὸ Σακῶν. Theodorus Hermopolites lib. 7. tit. 11. πινακίδιον ἢ σκουτάριον. Theophanes: ἐβάσταζε σκουτάριον μικρόν. Corona pretioſa: ſcudo, σκουτάριος autem eſt ſcutarius. Utitur M. Antoninus 1. de vita ſua. ſed viri doctiſſimi malunt σκουτάριος. vide tamen Svidam in πρασιανός. B. Hieronymus in fine Chronici: Hic tribunus Scutariorum e Pannonia, &c. Simeo Metaphraſtes in Hilarione: ſcutarius quidam cum in baſilica B. Petri torqueretur. Julius Firmicus Matheſ. 3. cap. 14. Faciet ſcutarios, vel Imperatorum protectores, vel qui proprio excubitu ſalutem Principibus ſervent. v. Notas ad Cantacuzenum p. 995. ed. R. Dixerunt & σκουτάριος. Leo Tactic. cap. 9. §. 74. τοὺς δὲ τῶν ὁπλιτῶν ἤγουν σκουτάτων. Conſtantin. Tact. p. 6. καὶ πρῶτον μὲν τῆς σκουταρίας. Hinc σκουτεύειν, ſcuto defendere. Leo d. c. 9. §. 49. καὶ ὑπ' αὐτῶν ὀφείλει σκουτεύεσθαι. Adde §. 64. De ſcutariis vide Ammianum Marcellinum, & Gloſſarium Nomicum.

ΣΟΥΒΛΑ. ΣΟΥΒΛΙΟΝ.) Subula, veru. Svidas: ὀβελὸς καὶ ὀβελίσκος, ἡ σούβλα. Niceph. Calliſt. 7. 44. κατὰ τοῦ κρυφίου πόρου σούβλας εἰσώθει. & 10. 7. ἤσαν δ' οἱ καὶ ὀβελίσκοις, σούβλαις τισὶν διέπειρον. Menologium Martii d. 22. ὁ δὲ πυρωθείσαις σούβλαις κατακεντηθεὶς ἐξέλιπεν. & Junii d. 13. καὶ σούβλαις σιδηραῖς πυρωθείσαις τὰς πλευρὰς διελαύνεται. Idem eſt σουβλίον. Leo Tact. cap. 20. §. 80. ἤλων σουβλίων σιδηρῶν καὶ τοιούτων. Euſtathius ad Od. ξ'. τὸ δὲ ἀμπείρασθαι παντελῶς φησὶ (Αἴλιος Διονύσιος) βάρβαρον. συμφθέγγεται δὲ τῷ ἀμ-

νοτίῳ καὶ ἡ συνήθεια, παρ' ὃ τὸ, σουβλίῳ τρυπᾶν, ἤπαν λέγεται. & ad H. α'. πεμπώβολον, λέξις αἰολική, καὶ δηλοῖ ἐργαλεῖον τι μαγειρικὸν πεντεδάκτυλον, καὶ ὡς ἄν τις ἰδιωτικώτερος εἴπῃ, πεντάσουβλον. Corona pretiosa, σουβλὴ, veru. Glossæ Nomicæ: σουβλάριον, ἐργαλειοθήκη. ἴσως, σουβλάριον.

ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ.) Sultanus. Nicephorus Gregoras Hist. 3. εἰ μή τις τῶν τοῦ Σουλτὰν κατὰ γένος προσηκόντων, &c.

ΣΠΑΘΑΡΙΟΣ.) Spatharius, satelles, qui spatham seu ensem gestaret. Theodoretus epistola 110. ὡς ἐδέξατο γράμματα καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου σπαθαρίου καὶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ μαγίστρων. Theophanes: ὁ σπαθάριος μαγίστρου. Procopius Gazæus in Genesim cap. 39. Archimagirus scilicet satelles, & quasi spatharius. Idatius Episcopus in Chronico: Et cum ipso per spatharium ejus aliqui singulariter intromissi jugulantur honorati. Ruffinus Aquilejensis de vitis PP. lib. 2. num. 59. Quemadmodum Imperatoris spatharius semper illi assistit armatus. Breviculus Historiæ Eutychianistarum: Cum partes suas Eutyches videret urgeri, per Chrysaphium spatharium Theodosii præsidium principis expetivit.

ΣΠΑΘΗ.) Spatha. Frequentius usurpant σπαθίον. Constantin. Tactic. pag. 4. μετὰ τῶν σπαθίων αὐτῶν. & p. 10. σπαθία ἠκονημένα, καὶ στομωμένα. Theophanes: σπαθίον γυμνώσας. Hinc σπαθίζειν. Menologium Junii d. 18. τὸν ἅγιον Θεόδουλον σπαθίζεσθαι, καὶ οὕτω τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐκτμηθῆναι. Σπάθη autem vox pure Græca est. Jul. Pollux 10. 31. Theodorus Prodromus encomio πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην τὸν Κομνηνόν. ἤδη κομίζειν δωρεῶν πρὸς τοῖς ὑμῶν τραχήλοις τὴν σπάθην τὴν βασιλικὴν δεινῶς ἠκονισμένην.

ΣΠΟΡΤΑ.) Sporta. Glossæ Græc. Lat. σπυρὶς, sporta, fiscella, fiscina. Hinc σπόρτουλα, seu τὰ ἐν σπυρίδι διδόμενα ξένια, ut est in Glossario Nomico, sportulæ. Concilium Chalcedonense act. 10. λαμβάνων Δανιῆλος ἐπίσκοπος σπόρτουλα. v. Novel. 82.

ΣΤΙΧΗΡΑ.) Cantica certa in Ecclesia. vide Meursium. Codinus in Excerptis: ἥ τις σοφωτάτη οὖσα καὶ κανόνας καὶ στιχηρὰ ἐποίησε, καὶ ἐμελώδησεν.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.) Anastasius in Historia Ecclesiastica. Anatolium Orientis stratigon. vide Bonaventuram Vulcanium ad Constantini librum 1. de Thematibus 1.

ΣΤΡΑΤΗΛΑΤΗΣ.) Glossæ Cyrilli: στρατηλάτης, magister militum. Sic etiam vertit Julianus Antecessor Novella 125. cap. 1. Concilium Constantinopolitanum sub Menna: Βιταλιανοῦ στρατηλάτου πολλὰ τὰ ἔτη. Interpres: Vitaliani stratelatis multi anni. Glossarium manu exaratum: στρατηλάτης, ἡγεμὼν, ἄρχων στρατοῦ. Adde Zosimum lib. 2. p. 688. Eusebium Hist. Eccles. 7. 32. Theodorum Lector. lib. 1. Damascius in Excerptis Photianis p. 572. μετὰ ταῦτα ὁ μέγας τῆς ἕω στρατηλάτης ἐπεχείρησεν. S. Athanasius in epistola ad solit. vit. agentes: ὁ μὲν στρατηλάτης Σεβαστιανὸς τοῖς κατὰ τόπον πραιποσίτοις, καὶ στρατιωτικαῖς ἐξουσίαις. Dorotheus doctr. 23.

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑΡΧΗΣ.) Georgius Logothet. in Chron. Constant. Menologium m. Mart. Παυτίγης ὀνομαζομένης γαμετῆς στρατοπεδάρχου τινός. Erant autem plures, & inter eos ὁ μέγας. Pachymerius: αἱρεῖ δὲ καὶ τὸν Συναδηνὸν καὶ μέγαν στρατοπεδάρχην. Hinc στρατοπεδαρχίαι. Theodorus Prodromus (exstat in R. bibliotheca) in Panegyrico πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην τὸν Κομνηνόν· καὶ πάλιν μάχαι καὶ στρατὸς, καὶ στρατοπεδαρχίαι. v. Meursium, & Not. posteriores ad p. 514.

ΣΤΡΑΤΩΡ.) Onomasticon: strator, ἀναβολεύς. Leo Tactic. c. 14. §. 81. καὶ στράτορος ἑνὸς, καὶ σπαθαρίου ἑνός. Georgius Pachymerius: ἢ μαγείρους ἢ στράτορας. Theophanes: μετὰ σπαθαρίων τινῶν καὶ στρατόρων καὶ ἑτέρων βασιλικῶν ἀνθρώπων. Papias: Stratores, compositores sellæ regiæ. B. Augustinus sermone 2. in novis: Ternos stratores curribus imposuerat. Guntherus Ligurini lib. 2.

Strator erat de plebe quidem, neque nomine multum
Vulgato, modica in castris mercede merebat.

vide Voss. de vit. serm. 1. 7. p. 33. & Cui. lib. 12. Cod. tit. 24. & ann. ad P. Vvarn. 2. c. 9.

ΣΥΓΚΕΛΛΟΣ.) Cedrenus p. 606. Syncellus, Patriarchæ successor designatus. Synodus Nicæna 2. συγκέλλων γενομένων τῶν ἐκεῖσε πατριαρχῶν. & act. 7. πατριαρχικὸς σύγκελλος. Historia Georgii monachi sic inscribitur. Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου μοναχοῦ καὶ συγκέλλου γεγονότος Ταρασίου τοῦ ἁγιωτάτου Επισκόπου Κωνσταντινουπόλεως σύνταξις. ita dictus quod cum Patriarcha degeret, & quasi in eadem cella commoraretur. Concilium Chalcedonense act. 3. οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ τῶν ἐκδοθέντων παρ' ἐμοῦ μαρτύρων, συγκέλλων αὐτοῦ ὄντων καὶ παραφερομένων· nihilominus & per nominatos a me testes, syncellos ejus constitutos, qui hactenus cum ipso degere & manere videntur. v. ibid. pag. 239. e. edit. Rom. Guilielmus Tyrius de bello sacro lib. 14. cap. 12. Et quoniam

iterum eumdem Patriarcham oportebat habere præter supradictos Metropolitanos familiares suffraganeos, quos Græci cancellos vocant. emendant in ora, syncellos. nescio an rectius legeretur, concellos, vel concellanos, aut concellaneos. Erant autem plures, quorum primus πρωτοσύγκελλος dicebatur. vide supra in ea dictione.

ΣΥΚΑΙ.) Sucæ, Sycæ. Cedrenus: προσώρμησεν ἐν Συκαῖς. Anastasius Biblioth. in Hist. Eccl. Et applicuit ex adverso civitatis in Sycis. Nicephorus in Chronographia: ὑπὸς ἑτέρας ἐκκλησίας ἀνέστησεν ἐν παραθαλασσίῳ τῶν ἐπιλεγομένων Συκαῖς, Εἰρήνην τὸν οἶκον ἐπονομάσας.

ΣΥΝΤΕΚΝΟΙ.) Vide Glossarium Meursii.

ΣΧΟΛΑΡΙΟΙ.) Scholarii, scholares. cohortes militum qui ad custodiam palatii deputati erant. Procopius 8. οἱ περὶ τῆς τοῦ παλατίου φυλακῆς λόχοι ὥσπερ σχολὰς ὀνομάζουσι. & in ἀνεκδ. ὅπερ στρατιῶται οὐχ ἧσσους ἢ πεντακόσιοι ἢ τρισχίλιοι τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ φυλακῇ τοῦ παλατίου κατέστησαν, ὥσπερ σχολαρίους καλοῦσι. Chronic. Alexandr. καὶ ἐκαύθη τὸ μέρος τοῦ πορτίκου τῶν σχολαρίων, καὶ προτηκτόρων καὶ κανδιδάτων. Septima Synodus Constantinop. εἰσελθόντων ἔσω τῶν βασιλέων καὶ τοῦ λαοῦ τῶν ταγμάτων, σχολαρίων, ἐξκουβιτόρων τε καὶ τῶν λοιπῶν στρατευμάτων τῶν στρατευομένων ἐν τῇ βασιλίδι πόλει. Anastas. interpretatur scholarios. sic apud Marcellin. Comit. in Chronico: Rusticus comes scholariorum. Alias scholares, ut Concilii Chalcedon. act. 3. Sulpitius Severus de vita sancti Martini c. 2. Ipse armatam militiam in adolescentia secutus inter scholares alas sub rege Constantio, deinde sub Juliano Cæsare militavit. sic etiam in Codice Theod. & Justin. & aliis auctoribus passim legere est. Scholares autem a scholis militaribus dicti quæ plures erant. Malchus de legar. p. 76. ed. R. καὶ τὰς σχολὰς ἀπάσας. Theophanes Justiniano: αἱ σχολαὶ, καὶ οἱ προτήκτορες καὶ οἱ ἀριθμοί. v. Meursium in Gloss. & Vales. in Marcellini lib. 14. pag. 32.

ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΣ.) Scholasticus, causarum patronus. S. Basilius epist. 242. εἰ δέ τινα δίκην γυμνάζοι ὁ σχολαστικὸς ὁ δεῖνα ἔχει δικαστήρια δημόσια καὶ νόμους. Anastasius Sinaita ὁδηγῷ quæstione 3. ὅτι τις σχολαστικὸς πολλὰ κατεπράξατο. Joannes Hierosolymitanus in Matthæum homil. 24. ut dum Apostoli accusantur, dum respondent, in singulis quibuscumque prætoriis Christi veritas prædicetur, & Judæorum perfidia demonstretur: & gentibus vel ad salutem credentibus, pietatis mysterium reveletur. Audientes autem Apostoli, quia coram regibus & judicibus stare jubebantur, ne forte dicant ad Christum: tu ipse scis quia in illorum judiciis scholastici præsunt. Usuardus in Martyrologio Febr. d. 6. In cujus confessione quidam Theophilus scholasticus conversus. In gestis Dorotheæ in quibus ejusdem passio continetur, advocatus dicitur. Theophanes: Εὐσέβιός τις σχολαστικὸς τῆς βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως. Sic ms. apud Cedrenum, τῆς βασιλίσσης legitur. Franciscus Pithœus in Glossario Juliani Antecessoris v. Basilica, legebat, βασιλικῆς, basilicæ. Anastasius Biblioth. in Hist. Ecclesiastica sic vertit: Eusebius quidam Scholasticus imperatricis Constantinopoleos. advocatus igitur urbis regiæ, seu βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως, ut in Concilio Chalcedonensi, & alibi. v. Glossarium nostrum ad Julianum.

ΣΩΛΕΑ.) Solea. Codinus in παρεμβολαῖς: καὶ τὴν πολυτίμητον σωλέαν καὶ τὸν πολυποίκιλον πάτον. v. Notas ad Cantacuz. p. 994. ed. R. & Allatium de recentior. Græcorum templis pag. 171. & seqq.

T.

TΑΒΛΑ.) Tabula. Nicephorus Callisti lib. 4. c. 25. Προφήτης ταύλαις καὶ κύβοις παίζει. Concilium Eliberinum can. 79. Si quis fidelis alea, id est, tabula luserit. Hinc ταβλίζειν, tabula ludere. tablissare apud Diomedem in Grammatica. Isaacus Porphyrogenitus in charact. Palamedis: ᾧ δὴ πρώτως τὸ ταυλίζειν ἤτοι κυβεύειν ἐξεύρηται & mox: εὑρίσατο τὴν ταῦλαν. Astrampsychus ἐν τῷ Πυθαγ. λαξευτ. ἔχει κοινωνίαν πρὸς γυναῖκα καὶ παῖδας ἀγεννεῖς πρὸς εὐνούχους καὶ παίγνια καὶ ζατρίκια, καὶ ταυλία. Item: καὶ ζατρίκιον καὶ ταῦλαν. Scribebant igitur τάβλαν, ταῦλαν, & ταυλίον.

ΤΑΒΛΙΑ ΡΟΥΣΙΑ.) Prætextas coccino, habentes tabulas, seu orbiculos russos. clavos purpureos habentes. ῥούσιον est russum.

ΤΑΚΤΙΚΑ.) Libri de re militari. B. Chrysostomus homilia 3. in epistolam Pauli ad Thessalon. μετὰ τῶν διδασκάλων τῶν τὰ τακτικὰ διδασκόντων αὐτούς. B. Gregorius Nyssenus Catechetic. orat. 35. ὥσπερ γὰρ παρὰ τῶν πεπαιδευμένων τὰ τακτικὰ πρὸς τὴν ὁπλιτικὴν ἐμπειρίαν ἀνάγονται, δι᾽ ὧν βλέπουσιν εἰ πρὸς τὴν εὔρυθμόν τε καὶ ἔνοπλον κί-

ναστν παιδδόμβροι. Theophanes Cerameus homil. 41. οἱ τὰ τακτικὰ ἐκπαιδεύοντες.

ΤΑΞΑΤΙΩΝ.) Taxatio, præsidium. Theophanes in Constantino: καὶ ἐκ τοῦ οἰκείου στρατοῦ ταξατίωνα ἐν αὐτῇ κατέστησαν. Anastasius Bibliothecarius in Hist. Eccles. Quod formidantes prælium & taxationem tumultuarent. & taxati, ταξάτοι, milites præsidiarii. Idem Anastasius: Misit taxatos ex themate obsicio. Theophanes in Theodosio: χίλιοι ταξάτοι σὺν αὐτοῖς τούρμαρχοι ἐκεῖ εἰσῆλθον.

ΤΑΞΙΔΙΟΝ. ΤΑΞΙΔΕΥΕΙΝ.) Meursius interpretatur præsidium. aliter Notæ posteriores ad pag. 515. Basilica lib. 10. tit. 33. ὁ ἐν ταξειδίῳ ἔχων. qui in expeditione occupatus est l. ult. C. de restit. mil. sic accipiendum videtur ταξείδιον apud Constantinum Tact. p. 22. ἐὰν ἀπολυθῇ στρατιώτης εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς ἡμέρας δικαιείας, ὅτι οὐκ ἔστι ταξείδιον. & ταξιδεῦσαι pag. 13. ἀντὶ παραχειμάσαι μέλλοντος τοῦ φοσσάτου, ἀντὶ ταξιδεῦσαι. Achmes ὀνειροκ. cap. 15. ἐὰν ἔχῃ ὁδὸν ταξειδίου, λῃστευθήσεται.

ΤΙΤΛΟΣ.) Titulus. Glossæ Juris: τίτλος, κεφάλαιον, αἰτία, ἐπιγραφή. Hinc τιτλοῦν. Georgius Alexandrinus in vita Chrysostomi: τιτλοθῆναι τὸ προάστειον τῆς βασιλικῆς.

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ.) Legatus, vicarius, locum agens, loci servator. Theophanes: καὶ οἱ μὲν τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα Λέοντος. Interpres cann. Ecclesiæ Africanæ: τοποτηρητῇ τῆς ἐκκλησίας Ῥώμης. Legato ecclesiæ Romanæ. & τοποτηρησία, legatio, ibid. p. 161. Sexta Synodus Constantinopolitana act. 1. τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου. vet. Interp. & locum agente imperialis comitis excubiti. & ibidem: τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. vet. int. loci servatore sedis magnæ Alexandrinæ civitatis. Sic etiam Anastasius Bibl. vertit. Nic. Syn. 2. act. 3. Idem in Hist. Eccles. Tunc Dioscorus dixit: & nos omnes hoc assentiamur, & loci servatores quidem Leonis Papæ Romani Dioscori videntes impetum. Concilium Suessionense 2. act. 1. Venit Sigloardus servans locum archidiaconi Rhemensis ecclesiæ. Adde Julianum Antecess. Nov. 124. & Nov. 125. 2. v. Constantin. de administ. Imp. p. 182. Joannem Moschum Limon. c. 19. 186. in fine, Joannem Zonaram ad Concil. p. 384. & 410. ed. R. Balsamon. p. 591. d. & 630. d.

ΤΟΥΛΔΟΝ.) Impedimenta & sarcinæ exercitus. Glossæ Nomicæ: τοῦλδος, τὰ σαγμάρια τὰ τὴν ἀποσκευὴν πολεμίων βαστάζοντα. Item: τοῦλδος, ἡ ἀποσκευὴ καὶ χρεία πᾶσα τῶν στρατιωτῶν, τουτέστι παῖδες τε καὶ ὑποζύγια, καὶ εἴ τι ἄλλο πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ φοσσάτου ἐπισύρεται. quod dicitur de jumentis apparatum omnem & supellectilem seu sarcinas militum vehentibus, desumptum videtur ex Leonis Tacticis cap. 10. §. 7. Secunda glossa sumpta est ex ejusdem Leonis cap. 4. §. 29. Vegetius 3. cap. 6. Impedimenta, sagmarii, calones, vehiculaque in medio collocentur. Constantinus Tactic. p. 32. τὸ δὲ τοῦλδον ὅλον οἱ ὑπουργοὶ τοῦ στρατοῦ, καὶ τὰ σαγμάρια, καὶ ἡ ἀποσκευὴ πᾶσα ὀφείλουσι περιπατεῖν εἰς τὴν μέσην τῶν παρατάξεων. Theophanes in Mauricio: τὴν φάλαγγα τῶν Περσῶν διέσπασε, καὶ τὸ τοῦλδον παρέλαβεν. & ibidem. πολλῆς δὲ ἀλώσεως ἐν αὐτοῖς γενομένης, παραλαμβάνουσι καὶ τὸ τοῦλδον. Exstat ea vox apud Harmenopulum 2. 6. §. ult. si sequamur emendationem Cujacii Observat. 9. cap. 1. potius quam scripturam duorum veterum codicum quos cum editis contuli. Impedimenta autem in medio collocabantur. Vegetius d. c. 6. Philo Jud. περὶ βίου M. lib. 1. γηραιοὺς δὲ καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας ἐν μέσοις τάξας, ἵνα δὴ τὴν παρ' ἑκάτερα φρουρὰν ἔχωσιν, ἐάντε κατόπιν ἐχθρῶν ὅμιλος ἐπίῃ. Procopius de bello Vand. 1. pag. 102. & lib. 2. pag. 123. ed. R. Onolander Strategici cap. 6. ut præda. Agathias lib. 1. pag. 20. ed. R. καὶ τὴν λείαν ἐς μέσον ἀπολαμβανούσης.

ΤΟΥΡΜΑΡΧΗΣ.) Turmæ præfectus, turmarchus Zonaras in Leone Armenio: τουρμάρχην τοῦ τάγματος τῶν φοιδεράτων. In Novella quadam Constantini Porphyrog. παρὰ τοῦ τουρμάρχου προφωνηθέντος v. eumdem Constantin. de Themat. lib. 1. themat. 1. in fine. Historia Miscella lib. 23. comprehendit illos debellatos, & interfecit Andronicum spatharium, & Theophilum turmarcham. ἀπὸ τῆς τούρμας. Constantinus th. 5. lib. 1. de Th. μήτε τούρμαις, μήτε δρούγγοις τετιμημένον.

ΤΡΙΒΟΥΝΑΛΙΟΝ.) Tribunalium. Anastasio Biblioth. in Hist. Eccles. Nicephorus Constantinopolit. in Hist. breviario: ἐν τῷ τριβουναλίῳ λεγομένῳ δεκαεννέα ἀκκουβίτων. in Tribunalio quod novemdecim accubituum dicitur. Philostorgius Hist. Eccl. lib. 11. ἐν τῷ λεγομένῳ Τριβουναλίῳ πρὸς αὐτοῖς τοῖς τοῦ βασιλέως ποσὶ, ταῖς μαχαίραις κατεκόψαντο. Chronicon Alexandrinum. p. 676. ed. R.

ΤΡΙΒΟΥΝΟΣ.) Tribunus. Glossæ Cyrilli, τριβοῦνος, tribunus. Glossarium manuscriptum: πραιποσίτης, τριβοῦνος. B. Chrysostomus epist. 14. τοῦτο ἀκούσας ὁ τρι-

βοῦνος, λαβὼν τοὺς στρατιώτας οὓς εἶχεν, ἐξῆλθεν. Theophanes: Οὐαλεντινιανὸς τριβοῦνος τότε ὢν τάγματος κορνουτῶν λεγομένου μέρους. Concilium Chalcedonenle act. 1. καὶ ὁ λαμπρότατος τριβοῦνος, νοτάριος καὶ ρεφερενδάριος διδάξει. Loquitur de tribuno & notario principis. & S. Basilius epist. 208. ad Julianum Imperatorem: ὁ περίβλεπτός σου τριβοῦνος. Adde Isidorum Pelusiot. lib. 1. epist. 186. & lib. 2. epist. 291. Theodorum Lectorem in hist. Eclog. Harmenop. 4. tit. ult. §. 28. apud quem legatarii pro legatis accipiuntur, ut & apud Sangallensem lib. 2. de gestis Caroli M. legatarii regis Affrorum. & in epistola quadam legatis Francorum ab Italiæ clericis directa. v. Henrici Valesii viri eruditissimi annotationes in Amm. Marcellini lib. 17. p. 140.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ.) Trisagium. His quæ observavit Meursius in Glossario, adde Andream Cæsariensem in Apocalyps. pag. 5. Inter opera Chrysostomi edit. Commel. Menologium Græcum Sept. d. 5. Nicephorum Callistum lib. 15. cap. 28. & lib. 28. c. 51. Theophanem, Antiochum homilia 130. quem vide p. 1246. tomo 1. Bibliot. Græc. Lat. edit. prioris.

ΤΡΟΥΛΛΟΣ. ΤΡΟΥΛΟΣ.) Trullus. Theophanes in Justiniano: ἐτρύγησαν τοὺς πιστοὺς τοὺς βαστάζοντας τὸν τροῦλον, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐβάσταξαν. λοιπὸν συνειδὼν ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, ἤγειρεν ἄλλους πιστοὺς, καὶ ἐδέξατο τὸ ξύλον. Item: ὁ ξύλλος τῆς ἐκκλησίας Ἐδέσσης. v. Evagrii 4. 31. & Not. posteriores ad p. 304. c. 305. a. Allatium de recentiorum Græcorum templis pag. 159. edit. Paris. v. in σίκρετον.

ΤΥΠΟΣ.) Typus, forma, edictum. Martinus PP. epist. ad Amandum episcopum Trajectensem. Imperialem typum sacrilego ausu, totius plenum perfidiæ a clementissimo principe nostro fieri persuasit. Anastasius Bibl. in Hist. Eccles. Basiliscus autem hunc Alexandriam cum typis contra Synodum misit. & mox: Præterea Basiliscus typo generali Chalcedonense abjecit concilium. Idem. Promulgavit autem formam Imperator de Episcopis, & œconomis & orphanotrophis, & xenodochis, ne hæreditates possiderent, nisi quas priusquam proveherentur, habuisse probarentur, de quibus & testamentum emittere potuissent. v. tom. 3. S. Basilii pag. 70. Notarum.

Υ.

ΥΠΑΝΤΗ.) Ditmarus lib. 5. Ibi tunc Tagmo venerandus IV. Non. Febr. id est, ὑπαντῇ domini, id est, obviatione Justi Simeonis, &c. v. Meursium.

ΥΠΑΤΙΑ. ΥΠΑΤΕΥΕΙΝ.) Consules initio magistratus sui hypatiam, sive nummos in populum spargebant, Marcellinus Comes in Chronico: Marcianus Aug. suis statuit decretis, ut hi qui consules fieri cupiebant, nihil æris in populum spargerent. vel Principes. Theophanes de Justiniano: ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ὑπατίαν, καὶ τοσαῦτα ἔδωκε χρήματα, ὅσα οὐδεὶς βασιλέων ὑπατεύσας. Item: ἐποίησε δὲ ὑπατίαν καὶ ἔρριψε χρήματα πολλά. Anastasius Bibl. in Hist. Eccles. Jactans liberaliter hypatiam. Dixi ad Theophilum §. ult. de rer. divis.

Φ.

ΦΑΛΣΕΥΕΙΝ.) Falsare, adulterare.

ΦΑΜΙΛΙΑ.) Familia. Achmes cap. 69. 104. 299. Theophanes in Mauricio: αἰχμαλωτίζομεν τὰς φαμιλίας αὐτῶν.

ΦΑΥΡΙΚΙΣΙΟΙ. Explicat ipse Cedrenus p. 134. id est, qui arma faciunt in publicis fabricis, φάβρικι. S. Athanasius in epistola ad solitarios: ἀπὸ τῆς ἐκεῖ καλουμένης φάβρικος.

ΦΕΛΟΝΙΣ. ΦΕΛΟΝΙΟΝ.) Phenolium, vestis sacerdotalis, vel casula seu planeta, ut tradunt viri eruditissimi. Ignatii Patriarchæ CP. missus ad Nicolaum Pap. ἱμάτιά τε καὶ φελώνια, καὶ ἐγκόλπια. B. Chrysostom. in epist. 2. D. Pauli ad Timot. cap. 5. ἱμάτιον ἐνταῦθα λέγει. τινὲς φασὶ τὸ γλωσσόκομον, ἔνθα τὰ βιβλία ἔκειτο. Falluntur qui φελόνιον interpretantur γλωσσόκομον, seu arculam in qua libri recondebantur. vide Suidam in φαινόλης, & φενόλης. Balsamon. ad Concilia pag. 622. a. Hugonem Menardum in librum Sacramentorum S. Gregorii Papæ p. 318. Meursium in Glossario Græcob. & in primis Ἀρχιερατικὸν D. Isaacii Haberti, qui ob vitæ integritatem, singularem pietatem, & rerum tam divinarum quam humanarum notitiam summam ad primi ordinis sacerdotium promoveri meruit, pag. 23. & 38.

ΦΛΑΜΟΥΛΙΟΝ. ΦΛΑΜΟΥΛΟΝ.) Flamulum, signum, vexillum. Theophanes: καὶ ἐπιράσασα τά τε φλάμουλα. Leo Tactic. cap. 12. §. 54. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς μάχης φλάμουλα κοντάρια μὴ ἐχέτωσαν. & cap. 19. §. 40. εἶναι δὲ σημεῖον ἰσάμηκον ἐν τῷ σφενδό-

μετι, ἐστι βάνδον, εἴτε φλάμυλον. Glossæ Nomicæ: φλάμυλον, ἡ σημαία. Item: φλαμβυλάριοι, ἴσ. φλαμμυλάριοι, aut φλαμπυλάριοι, ὧν ἐπὶ τῆς ἄκρας τῦ δόρατος φοίνικα ῥάκη ἐξήρτηνται. Sic φλάμπυρον apud auctorem Coronæ pretiosæ, & βασιλικὸν φλάμπυρον apud Nicolaum Rigaltium v. cl. Glossarii mixobarbari pag. 201. Modestus (in mss. Tullius de re militari) de vocab. rei milit. quia velis, hoc est, flamulis. Sic legitur in eisdem mss. atque ita legendum Vegetii lib. 2. cap. 1. non flammeolis, ut viri docti reponendum putabant.

ΦΟΙΔΕΡΑΤΟΙ.) Fœderati. Procopius belli Goth. p. 324. ed. R. καὶ φοιδεράτοι ἐπεκληθέντες (οὕτω γὰρ αὐτοὺς τότε Λατίνων φωνῇ ἐκάλεσαν ῥωμαῖοι· ἐκεῖνο οἶμαι παραδηλοῦντες, ὅτι δὴ οὐχ ἡσσημένοι αὐτῶν τῷ πολέμῳ Γότθοι, ἀλλ' ἐπὶ ξυνθήκαις τισὶν ἔνσπονδοι ἐγίνοντο σφίσι. φοίδερα Λατῖνοι τὰς ἐν πολέμῳ καλοῦσι ξυνθήκας, ὥσπερ μοι ἔμπροσθεν δεδήλωται λόγοις. Libro scilicet 1. de bello Vandal. p. 106. ed. R. vide Glossarium Nomicum in φοιδεράτως, & Notas Jacobi Sirmondi numquam sine laude nominandi ad Apollin. Sidonium pag. 30.

ΦΟΛΛΙΣ.) Follis. Basilius in Grammatica: φόλλις, ὁ ὀβολός. Eustathius ad Iliad. α'. ἐποίησαν ὀβολοὺς τοὺς λεγομένους φόλλεις. Hero περὶ σταθμῶν· ὀβολοὺς ρκέ. ἀργύρεον πληροῖ. Sic legitur in Regio codice. aliorum exemplaria habent: ἡ φόλλις ρκέ. ἀργύρεια πληροῖ. Quid si legamus: ὀβολὸς ἢ φόλλις? Excerpta ex Epiphanio de mensuris & ponderib. τρία βαλάντια, ὃ καὶ φόλη δηναρίων διακοσίων πεντήκοντα, γίνονται λίτραι τιβ'. & paulo post: φόλις καὶ βαλάντιον ἔχει ἀργυροῦς δύο ἥμισυ, δηνάρια διακόσια, πεντήκοντα λίθρας. Sic legitur in R. exempl. expendant eruditi. vetus inscriptio: inferet pœnæ nomine folles mille. Acta Cirtensia Numatii Felicis: Nundinario & Victori dixit: Scitis acceptos esse folles a Lucilla? S. Augustinus serm. 40. in Novis: Nam quidam, quod revera dicitur accidisse, homo non dives, sed tamen etiam de tenui facultate pinguis adipe caritatis, cum solidum, ut assolet, vendidisset centum folles, ex pretio solidi pauperibus jussit erogari. Folles autem alii erant æri, alii argentei. de utrorumque valore Sirmondus ad d. sermonem 40. Vide Procopii arcana p. 111. ed. R. Achm. c. 237. Moschum Limon. c. 134. Scaligerum de re nummaria p. 60. Vossium de vitiis sermonis lib. 3. cap. 12. p. 431. in Folleralis.

ΦΟΡΟΣ.) Forum. Marcus Imperator in epistola ad Senatum apud Justinum Apologia 2. καὶ κελεύω τοῦτό μου τὸ διάταγμα ἐν τῷ φόρῳ τοῦ Τραϊανοῦ προτεθῆναι, πρὸς τὸ δύνασθαι ἀναγινώσκεσθαι. Observatione dignum est quod scribit Theophylactus ad Acta Apostolorum c. 28. Principum imagines foros appellari: ὡς μέχρι τοῦ νῦν αἱ τῶν βασιλέων εἰκόνες, φόροι προσαγορεύονται. Idem Oecumenius in Acta cap. 39.

ΦΟΣΣΑΤΟΝ. ΦΟΣΣΑΤΙΚΩΣ.) Fossatum, exercitus. B. Chrysostomus homil. 23. in Epistolam ad Ephesios: ὁ παρὼν βίος ὁδός τις ἐστὶ, καὶ στρατιά; καὶ ὡς ἂν εἴποι τις τὸ λεγόμενον παρ' αὐτοῖς φοσσάτον, οὐ ζητοῦσιν οἰκοδομὰς λαμπράς. τίς γὰρ εἰπέ μοι, κἂν σφόδρα εὔπορος ᾖ, αἱρήσεται ἐπὶ τοῦ λεγομένου φοσσάτου οἰκοδομεῖν οἰκίας λαμπράς; οὐδεὶς· καταγέλαστος γὰρ ἔσται καὶ τοῖς ἐχθροῖς οἰκοδομήσει καὶ αὐτοὺς ἐπισπάσεται. ὥστε ἐὰν σωφρονῶμεν, οὐδὲν στρατιᾶς καὶ φοσσάτου ὁ παρὼν βίος διενήνοχε. v. L. ult. C. de restit. mil. & L. 21. §. 1. D. comm. in Basilicis. Dixi ad Theophil. de milit. testam. Synod. Constantinop. 7. ὅτι τὸ ἔθνος Αγαρηνῶν φοσσατικῶς ἐξήρχεται. Anastasius ita vertit: quod gens Agarenorum hostiliter fuisset egressa.

ΦΟΥΡΚΙΖΕΙΝ.) Δι' Ἀδάμαντος ἐφούρκισε καὶ ἀπεκεφάλισε. pag. 304. b. sic scribe. Theophanes autem, τοὺς μὲν ἐφούρκισε, τοὺς δὲ ἀπεκεφάλισε. Anastasius Bibliothec. in Hist. Eccles. ita vertit: alios suspendit, alios decollavit. Falluntur igitur qui aliud esse putant φουρκίζειν, aliud φουρκελίζειν. nam utrumque pro furca suspendere, seu furcæ subjici ponitur. Theophan. οἱ δὲ δύο ἐπίστοι ἐκ τῆς φούρκας· πάλιν ἐκρεμάσθησαν, & πάλιν ἀπεσώθη. Svid. φοῦρκα. Joannem Moschum Limon. cap. 72. Alexium Rhætorum doctrina penult.

ΦΟΥΡΝΟΣ.) Furnus. Eustathius Iliad. π'. ὅρα δέ ὅτι καὶ ἄρτον χρῆσιν παλαιὰν τοῦ τράκτου. ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ τόπῳ καὶ φοῦρνον ἐκεῖνος φησὶ κοινότερον, & παρώνυμον ἱστορεῖ φουρνίτων ἄρτον θετό τῷ κλιβάνῳ, τὸν κλιβανίτην. Joannes Moschus Limon. cap. 184. βάλλειν εἰς τὸν φοῦρνον τοὺς ἄρτους. utitur & Achmes cap. 159.

X.

ΧΑΡΤΙΑΤΙΚΟΝ.) Chartiaticum est id quod quasi pro chartis officialibus datur. Cujac. observ. 4. cap. 18. Theophanes: καὶ χαρτιατικοῦ ἕνεκα ἀνὰ κεράτια β'. Anastasius bibliothecar. in Histor. Eccles. & præstare Chartiaticorum causa siliquas binas.

ΧΕΛΑΝΔΙΟΝ.) Chelandium. navigii genus. Theophanes in Theodosio: ἐκ τῆς πόλεως ἐξερχόμενα χελάνδια πλοῖα ἐκόμιζον. Anastasius in Hist. Eccles. Stolum chelandiorum bis millium contra Bulgariam: & ingressus est ipse in rubea chelandia. & paulo post: in chelandio moritur.

ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΝ.) Aurea bulla. Pachymerius χρυσοβούλλος λόγος. Item: βούλλῃ χρυσῇ κατασφαλισάμενος. est enim βοῦλλα, bulla. Menolog. August. d. 31. ἔχουσα σφραγῖδα τῆς χρυσῆς βούλλης. Romanus & Constantinus Imperatores in diplomate quodam: Sancimus vero licere & potestatem tribuimus ipsius mansionis abbati per præsens nostrum benignum chrysobullum & sigillum, &c. Græce fuerat, χρυσόβουλλον. Sanctus Agobardus de insolentia Judæorum. Præcepta ex nomine vestro aureis sigillis signata. Luitprandus in Legatione ad Nicephorum Phocam Imp. Constantinop. His dictis atque completis χρυσοβούλλιον, id est, epistolam auro scriptam & signatam mihi dederunt vobis deferendam, sed non vobis dignam, ut mens credit mea. Tulerunt autem & alias litteras argento signatas. Hinc bullare. Vita S. Joannis eleemosynarii: pittacium bullatum & disbullare. Synod. 6, Constantin. act. 15.

ΧΡΥΣΟΓΡΑΦΟΣ.) Aurifscriptor.

Ψ.

ΨΥΧΙΚΟ.) Eleemosyna.

Ω.

ΩΜΟΦΟΡΙΟΝ.) Pallium Archiepiscoporum. Georgius Alexand. in rebus Chrysostomi: καὶ ἐνετείλατο τῷ Ἀμμωνίῳ ἀνδρὶ ἠλικιώτῃ τὸ ὠμοφόριον ἐν τῷ τραχήλῳ οἰκείαις χερσίν. Sexta Synodus Constantinopolitata act. 8. γυμνούσθω τοῦ περικειμένου αὐτῷ ὠμοφορίου. Vetus interpres: nudetur circumposito ei pallio. Vide Isid. Pelus. 1. Epist. 136. ὠμοφορεῖν. v. can. 14. Syn. 8. Constantin.

ΩΡΕΙΟΝ.) Horreum. Dixi ad Theophilum. hinc ὡρειάριος. ὁ ὡρειάριος ἐνάγεται. cum horreario agendum. Basilicus ad l. 4. D. ad exhibend.

A D D E N D A.

ΚΑΜΠΟΣ.) Campus. Leo Tact. cap. 7. §. 30. μὴ ὀλίγης ἰσχυρὰς ἐν τῷ κάμπῳ.

ΜΑΡΓΕΛΟΓΡΑΜΜΟΝ.) Sic leg. Claudius Salmasius ad Vopiscum p. 406. col. 2. post Meursium in Glossar. in μάργελλον. vide & notas posteriores p. 57.

ΠΙΤΤΑΚΙΑ.) Glossæ Cyrilli: πιττάκιον, pittacium, brevis. Lampridius in Alexandro Severo: perlegebat cuncta pittacia. Julianus in l. 49. §. 5. de recept. Arbiter adesse litigatores vel per nuncium, vel epistolam jubere potest. Harmenop. 5. 4. 64. δι' ἐπιστολῆς, ἤτοι πιττακίου. Scævola in l. 47. §. 1. de pact. Si quod instrumentum a te emissum apud me remansit. Basilica: ἐὰν δὲ εὑρεθῇ παρ' ἐμοὶ πιττάκιόν σου, ἔστω ἀνίσχυρον. Non quamvis autem epistolam, sed brevem significat. Isidori Glossæ: pittacium, epistola brevis & modica. Nicæna 2. Syn. act. 4. ἀντὶ βίβλων πιττάκια ἡμῖν ἐπιδείκνυον.

ΠΡΩΤΕΥΩΝ.) Epistola 421. S. Basilii inscripta est πρωτεύοντι. Exstant & epistolæ Theodoreti inscriptæ πρωτεύοντι, id est, 15. & 33. Primatem interpretantur.

ΠΡΩΤΟΣΥΜΒΟΥΛΟΣ.) Protosymbolus, Anastasio biblioth. Cedrenus explicat.

In v. Ἀσσάριον. Papias: Assarium, nummus, assis, vel figura denarii.

In v. Βάνδον, in fine, scaras. Denique βάνδον, victoriam significar, si Stephanum de urbibus sequamur in Ἀλαβάνδα. παρὰ ῥωμαίοις, inquit, βάνδον τὴν νίκην φασίν.

In μάνεαξ, lin. 2. ἀντιγραφαί. Tertullianus de Fuga. Cum in matricibus Beneficiariorum & Curiosorum, &c.

In voce, καλλιγράφος, adde, Auctor incertus apud Svidam: τοὺς ταχυγράφους αὐτῷ παρασχέσθαι ἐπτὰ, καλλιγράφους πλείους.

NOTÆ.

CEDRENUS p. 19. a. πρῶτα. v. Eusebii Chronic. Gr. pag. 7. n. 40.

Ced. p. 48. a. v. ibid. p. 4.

Ced. p. 48. d. θῦρες. v. ib. p. 5.

Ced. p. 145. c. παῖς. v. ibid. p. 61. n. 30.

Cedr. p. 308. b. Mansionem Principis fœminæ. Principis insulæ, ut pag. 375. Nicetas in vita S. Ignatii Arch. Constantinop. πρὸς τὰς πριγκιπείους δὲ νήσους μετακεχωρηκώς. Nicephorus in Historiæ breviario: εἰς τὴν νῆσον τὴν λεγομένην πρίγκιπον ἐξόρισον ἐξέπεμψε.

Cedren. p. 383. b. καλὸν ἐντάφιον τὴν βασιλείαν εἶναι. Sic Isocrates in Archidamo, & Plutarchus.

Pag. 434. a. diætariis. Cum Cedrenus ederetur, Notas quasdam addere propositum fuerat, quibus verba obscura exponerentur. deinde mutato consilio, Glossarium libuit componere, quo pleniorem lucem Cedreno adferrem. Itaque cum hæc in ora occurrent (v. Notas) Glossarium nostrum consule illis ipsis vocibus, quibus asteriscus adjicitur.

Pag. 475. a. σίθια, v. Meurs. σιθέων, & Not. poster.

Pag. 574. b. spectatissimæ. verte, Periulepti. Georgius Pachymerius: πρὸς τὴν κατὰ τὸν ἀνάπλουν λαύραν ἐκ τῆς περιβλέπτου μεταφοιτᾷ.

Cedrenus: ἐν τῇ μονῇ τῆς χώρας περιορίζει in Choræ monasterio claudit. Sic emendat Dionysius Petavius v. cl. & omni doctrinæ genere instructissimus. non occurrit Cedreni pagina, dum urgent operæ typograghicæ.

Pag. 174. c. Hic Titus &c. Locum aliter interpretatur Theodorus Marcilius in Titum Svetonii cap. 10.

Pag. 197. c. genere Afer. v. Isaacum Casaubonum in Spartianum p. 2. col. 2. edit. in fol.

Pag. 202. e. Maurus Cappadox. v. eumd. p. 137. col. 1. d.

Pag. 203. d. Post hunc Junior. v. eumd. in Julii Capitolini Gordianos p. 1. col. 1.

Pag. 213. c. apud urbem Daciæ. v. Joannis Pontani Discussionum Historicarum lib. 2. pag. 245.

INDEX VERBORUM
QUÆ IN GLOSSARIO EXPLICANTUR.

ΣΥΝΟ-

ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ,

ΑΡΧΟΜΕΝΗ
ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ,
ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ·

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑ ΠΑΡΑ ΚΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΔΡΗΝΟΥ
ἐκ διαφόρων βιβλίων.

COMPENDIUM
HISTORIARUM,
A MUNDO CONDITO, USQUE AD ISAACIUM
COMNENUM Imperatorem:

A DN. GEORGIO CEDRENO ex diversis libris collectum.
GUILLELMO XYLANDRO Augustano interprete.

A ΠΟΛΛΟΙ τῶν πρὸ ἡμῶν φιλοθέων ἀνδρῶν καὶ φιλιστόρων, τὴν ἐπιτομὴν τῆς ἱστορίας ἐπραγματεύσαντο· ὅ, τε γὰρ μοναχὸς Γεώργιος καὶ Σύγκελλος, ἀπὸ καταβολῆς ἀρξάμενος κόσμου εἰς Μαξιμιανὸν καὶ Μαξιμῖνον τοὺς τυράννους κατέληξε· καὶ ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης, τὸ ἐκείνου τέλος ἀρχὴν ποιησάμενος οἰκείαν, ἄχρι τοῦ τέλους Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ γενικοῦ κατέλυσε. μετὰ δὲ τοῦτον καὶ ἄλλοι ἐπιχείρησαν, οἷον ὁ Σικελιώτης, καὶ ὁ ὑπέρτιμος Ψελλὸς, καὶ ἕτεροι σὺν τούτοις. ἀλλὰ τῆς ἀκριβείας ἀποπεπτώκασιν, ἀπαρίθμησιν μόνην ποιησάμενοι τῶν βασιλέων, καὶ διδάξαντες τίς μετὰ
B τίνα γέγονεν ἐγκρατὴς, καὶ πλέον οὐδέν. ὁ γὰρ Δαφνοπάτης Θεόδωρος, Νικήτας ὁ Παφλάγων, καὶ οἱ λοιποὶ Βυζάντιοι, Νικηφόρος τε διάκονος ὁ Φρὺξ, Λέων ὁ Καρίας, Θεόδωρος * ὁ Σίδης καὶ ὁ τούτου ὁμώνυμος Σεβαστείας, καὶ ὁ Κυζίκου Δημήτριος, καὶ ὁ μοναχὸς Ἰωάννης, οἰκείαν ἕκαστος ὑπόθεσιν προστησάμενοι, ὁ μὲν ἔπαινον φέρε εἰπεῖν βασιλέως, ὁ δὲ ψόγον πατριάρχου, ἕτερος δὲ φίλου ἐγκώμιον, πόρρω τῆς τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν διανοίας ἀποπεπτώκασι, καὶ πρὸς ἀλλήλους διηνέχθησαν. ὁ δὲ Πρωτοβεστιάριος Ἰωάννης ὁ Θρᾳκήσιος τὸ ἐπώνυμον, συντομωτέραν ἐκδεδόναι κατάληψιν τῶν ἐν διαφόροις συμβεβηκότων καιροῖς, τὰς τῶν ἀνωθεν

* Ioan. Curopal. p. 2. ὁ τῆς Σίδης γενόμενος πρόεδρος.

Cedren.

A MULTI ante nos religiosi atque cognitionis rerum gestarum studiosi viri, in compendium historias contrahere aggressi sunt. Nam & Georgius monachus, idemque Syncellus, ab initio mundi orsus, usque ad Maximianum & Maximinum tyrannos rem perduxit: & quo is loco desiit, inde principium sumens Theophanes confessor, obitu Nicephori, qui de generali logotheta imperator fuit factus, historiam suam finiit. Post hunc etiam alii idem opus in manus sumpserunt: ut Siculus, ut honoratissimus Psellus, ac præter hos alii. Cæterum isti accuratam atque exactam temporum rationem non tenuerunt: neque aliud præstitere, quam quod nuda
B regum enumeratione exposita, quis cui in imperio successisset docuerunt. Nam Theodorus Daphnopates, Nicetas Paphlagon, ac reliqui Byzantii: tum Nicephorus diaconus Phryx, Leo e Caria, Theodorus Sida oriundus, alterque Theodorus Augustanus, Demetrius item Cyzicenus, ac Joannes monachus: horum quivis peculiari sibi proposito argumento (verbi gratia, laudationem alius regis, alius patriarchæ vituperationem, alius amici prædicationem) procul a nominatorum virorum sententia aberrarunt, ipsique inter se dissenserunt. Jam Joannes Protovestiarius cognomento Thracesius, compendiosiorem eorum quæ diversis evenerunt temporibus notitiam tradere conatus, supra commemoratorum scripto-

Edit. Paris. pag. 1.

A

rum historiis accurate perlectis, indeque in
suos commentarios quæ ad rem facerent
collatis, ab exitu Nicephori cujus paulo
ante meminimus, exorsus est, repudiatis-
que quæ ex animi commotione aut in gra-
tiam alicujus scripta fuerant, nudam histo-
riam tradidit. Nos autem evolutis horum
libris, indeque iis quæ attinebat collectis:
adjectis etiam quæ, cum non essent scrip-
ta, ab antiquis hominibus tradita didice-
3 ramus: non pauca etiam ex parva Genesi,
ecclesiasticis historiis, aliisque libris com-
plexi, cursim omnia in unum composuimus
volumen. Quod opus posteris relinquimus,
tamquam alimentum tenerum ac mola præ-
paratum: ut & qui dictorum historicorum
scripta legerunt, commentarios habeant:
(etenim lectio ad recordationem excitan-
dam est efficax: recordationi ad alendam
augendamque memoriam vis est. quem-
admodum contra incuria & negligentia
immemores reddit: unde prorsus obli-
vio consequitur, memoriam rerum gesta-
rum obscurans atque confundens) &
qui historias nondum cognoverunt, hoc
compendio ductoris loco utantur.

Genes. 1. *Principia fecit Deus cælum & terram.*
Mundus creatus. Confusius iis mundi partibus nominatis,
quæ maxime reliquas in se continent,
distinctius deinceps creationis principium
enarrat, dicens: *Et dixit Deus, Fiat
lux.* Sciendum est, quidquid ante hujus
mundi constitutionem exstitit, id in lu-
ce fuisse. Nam neque angelorum cho-
reæ in tenebris degebant, neque uni-
versi cælestes exercitus; sed in luce, &
omni spiritibus congruente lætitia suum
quivis munus obibant. Tenebræ autem
extensione cæli, qua tegebantur ea quæ
infra cælum sunt, extiterunt. De his
ergo dixit Deus, Fiat lux: ac exsti-
tit lux. nam a tenebris separata est,
& ab opifice ei nomen diei impositum.
I. Dies. Est autem prima dies primi Hebræorum
mensis, qui mensis ab iis Nisan dici-
tur: eademque quinta post vigesimam
Edit. Paris. pag. 3. ejus mensis, quem Romani Martium
vocant, apud Ægyptios est septima men-
sis, quem ii Phamenoth appellant, est-
4 que iis in ordine vigesimus nonus. Ea
die divinam Dei nostri servatoris conce-
ptionem castissimæ virgini Dei genitrici
Gabrielus salutatione denunciavit. Ea-
dem die, unigenitus Patris filius, cum
ex ea ineffabili modo natus, omni suo
in carne defunctus esset officio, e mor-
tuis surrexit. Quam diem etiam Pascha
Dominicum beati Patres nominarunt: fa-
cto ejus rei initio ab ea ipsa sacra die
vivificæ resurrectionis, quæ fuit anno
ab origine mundi quinquies millesimo quin-
5 gentesimo trigesimo. Præterea quidam
beatorum & divino instinctu præditorum
patrum, eadem die (nimirum xxv.
Martii) alterum filii Dei & servatoris
nostri Jesu Christi adventum fore pro-
nunciaverunt, quo de omni anima est
judicium acturus: quippe futurum sæcu-
lum rursum ab hac ipsa die incohandum
existimantes. Nota, prima ista die quæ
fuit Dominica, sive prima post Sabba-
tum, fecit Deus cælum & terram, spi-
ritum & lucem, diem naturalem quæ die
ac nocte constat, ac (quod erat istorum
consectarium) tenebras: septem numero
opera effecta. Africanus autem primam
diem intelligentia tantum considerari ait:
quod eatenus lux quæ ante omnia creata
fuit, internosci non potuerit, ac diffusa
II. Dies. fuerit. Secunda naturali die firmamen-

A λεχθέντων συγγραφέων ἱστορίας ἀναλεξάμενος, καὶ ἐγκα-
τάστικον ποιησάμενος τὴν γραφήν, ἀπὸ τοῦ τέλους ἤρ-
ξατο τοῦ ἀπὸ γενικῶν Νικηφόρου. ἔτι τὰ ἐμπαθῶς ἢ
καὶ πρὸς χάριν λεχθέντα ἀποδιοπόμπησε, καὶ γυ-
μνὴν τὴν ἱστορίαν παραδέδωκεν. ἡμεῖς δὲ τὰς τού-
των ἐπελθόντες βίβλους, τὰ εἰκότα συνελεξάμεθα,
προσθέντες καὶ ὅσα ἀγράφως ἐκ παλαιῶν ἀνδρῶν ἐδι-
δάχθημεν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀπὸ τῆς λεπτῆς Γενέσεως
οὐκ ὀλίγα συλλέξαντες, καὶ ἀπὸ ἐκκλησιαστικῶν ἱστορι-
ῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρων βιβλίων, καὶ ὑφ' ἓν ἐπιδρομά-
δην συνθέμενοι, τοῖς μεταγενεστέροις καταλελοίπαμεν
τροφὴν ἁπαλὴν καὶ ἀλλεσμένην· ἵν' οἱ μὲν τὰς τῶν
ῥηθέντων ἱστορικῶν βίβλους ἐπελθόντες, ἔχοιεν ὑπο-
B μνήματα· (οἶδε γὰρ ἡ ἀνάγνωσις ἀνάμνησιν ἐμποι-
εῖν, ἡ δ' ἀνάμνησις τρέφειν καὶ μεγαλύνειν τὴν μνή-
μην· ὥσπερ τοὐναντίον, ἡ ἀμέλεια καὶ ῥᾳθυμία ἐπι-
φέρειν ἀμνηστίαν, ᾗτινι πάντως ἕπεται λήθη, ἀμαυ-
ροῦσα καὶ συγχέουσα τὴν μνήμην τῶν πεπραγμένων.)
οἱ δὲ μήπω ἐντετυχηκότες ταῖς ἱστορίαις, ὁδηγὸν
ἔχοιεν τήνδε τὴν ἐπιτομήν.

Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. πα-
χυμερῶς εἰπὼν τὰ συνεκτικώτατα τῶν στοιχείων, μετὰ ταῦ-
τα λεπτομερῶς ἐξηγεῖται τὴν ἀρχὴν τῆς κτίσεως, λέγων·
Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, γενηθήτω φῶς. Ἰστέον οὖν, ὅτι πᾶν
ὃ ἦν πρὸ τῆς τοῦ κόσμου τούτου συστάσεως, οὔτε γὰρ αἱ
C τῶν ἀγγέλων χορεῖαι ἐν σκότει διῆγον, οὔτε πᾶ-
σαι αἱ ἐπουράνιοι στρατιαί, ἀλλ' ἐν τῷ φωτὶ καὶ πά-
σῃ εὐφροσύνῃ πνευματικῇ τὴν πρέπουσαν αὐταῖς λει-
τουργίαν ἐκπληροῦσαι. τὸ γὰρ σκότος ἐκ τῆς τοῦ οὐρα-
νοῦ ἐφαπλώσεως, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦτο σκεπόμενα γέγονεν.
Ἐπὶ τούτων τοίνυν εἶπεν ὁ Θεός, Γενηθήτω φῶς· καὶ ἐγέ-
νετο φῶς· ἐχωρίσθη γὰρ ἀπὸ τοῦ σκότους, καὶ ἡμέρα ὠνομά-
σθη παρὰ τοῦ δημιουργοῦ. ἡ πρώτη ἐστὶ τοῦ παρ' Ἑβραίοις
λεγομένου Νισὰν τοῦ πρώτου μηνός, εἰκοστὴ δὲ πέμπτη
τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις Μαρτίου μηνός, παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις
ζ. φαμενὼθ τῆς κθ'. καλουμένου παρ' αὐτοῖς μηνός· ἐν ταύτῃ
καὶ Γαβριὴλ τὸν ἀσπασμὸν ἐπὶ τῇ θείᾳ συλλήψει τοῦ σωτῆ-
ρος ἡμῶν Θεοῦ τῇ παναχράντῳ Θεοτόκῳ ἐφθέγξατο· ἐν
ταύτῃ καὶ ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Πατρὸς μετὰ τὴν ἐξ αὐτῆς
D ἄρρητον γέννησιν πᾶσαν πληρώσας οἰκονομίαν, ἐκ
νεκρῶν ἀνέστη· ἥνπερ καὶ κυριακὸν Πάσχα οἱ ἅ-
γιοι πατέρες ὠνόμασαν, ἀρχὴν λαβόντες κατὰ τὴν
αὐτὴν ἁγίαν τῆς ζωοφόρου ἀναστάσεως ἡμέραν, τοῦ πεν-
τακισχιλιοστοῦ πεντακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἐνάτου ἔτους ἀπὸ
κτίσεως κόσμου. καί τινες δὲ τῶν ἁγίων θεοφόρων
πατέρων ἐν τῇ αὐτῇ ἔφασαν ἡμέρᾳ, δηλονότι τοῦ
Μαρτίου μηνός, καὶ τὴν ἐπὶ γῆς δευτέραν τοῦ υἱ-
οῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν γενέσθαι παρουσί-
αν, ἐν ᾗ κρινεῖ πᾶσαν πνοήν· ὡς τοῦ μέλλοντος
αἰῶνος ἀπ' αὐτῆς πάλιν τὴν ἀρχὴν λαμβάνον-
τος. Ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ἥτις ἦν κυ-
ριακή, ἤγουν τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, ἐποίησεν ὁ
E Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, πνεῦμα, καὶ φῶς, καὶ
νυχθήμερον, καὶ ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τὸ σκότος· ὁ-
μοῦ ἔργα ἑπτά. ὁ δὲ Ἀφρικανός, τὴν πρώτην ἡ-
μέραν νοητὴν λέγει, διὰ τὸ ἀδιάγνωστον εἶναι πῶ-
ως τὸ πρωτόκτιστον φῶς καὶ κεχυμένον. ἐν τῇ δευ-
τέρᾳ δὲ νυχθημέρῳ ἐγένετο στερέωμα· ἔργον ἕν·
στερέωμα δὲ ἐκλήθη τὸ δημιούργημα, διὰ τὸ τὴν
φύσιν τῶν ὑπερκειμένων ἢ ὑποκειμένων λεπτὴν εἶ-

ται, καὶ ἀραιάν. Οὐρανὸς δὲ, διὰ τὸ καθορᾶσθαι τόπον δέρεως ὑπὲρ κεφαλῆς ἡπλωμένος. ἐν τῇ τρίτῃ νυχθημέρῳ, φανέρωσις γῆς, καὶ ἀναξήρανσις, παράδεισος, δένδρα παντοῖα, βοτάναι καὶ σπέρματα, ἔργα τέσσαρα. ξηρὰ δὲ ἐπεκλήθη ἡ γῆ, ἐπειδὴ καὶ ἴδιον αὐτῆς ἐστι κατὰ φύσιν τὸ πρόσρημα. τὸ γὰρ κυρίως ξηρὸν, γῆ ἐστιν. ἐπειδὴ ὥσπερ τι βάρος ἀπέθετο τὰ ἐπικείμενα αὐτῇ ὕδατα, λοιπὸν βλαστάνειν προσετάχθη. ψυχὴν δὲ ζῶσαν ἐξαγαγεῖν ἐκελεύσθη, ἵν' ἐκ τούτου γινώσκηται τῆς τε ἀλόγου ψυχῆς ἡ διαφορὰ, καὶ τῆς ἀνθρωπείας. ἐκ μὲν γὰρ γῆς ἐφύη τῶν ἀλόγων ἡ ψυχὴ, ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ θείου ἐμφυσήματος συνέστη. καὶ ὅτι γεηρά ἐστι τῶν ἀλόγων ἡ ψυχὴ, ἐξ αὐτῆς ἐστι γνῶναι πάλιν τῆς γραφῆς· εἴρηται γὰρ, ψυχὴ παντὸς κτήνους τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐστιν. αἷμα δὲ πηγνύμενον εἰς σάρκα μεταβάλλεται· σὰρξ δὲ φθειρομένη εἰς γῆν ἀναλύεται. εἰκότως οὖν γεώδης ἡ τῶν ἀλόγων ψυχή. τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας, ἔργα τρία. τῶν φωστήρων γενομένων, πολυμερὲς τῷ παντὶ παρεσχέθη ὄφελος, ἐκ τε τοῦ φαίνειν, καὶ ταῖς οἰκείαις λαμπηδόσι καταυγάζειν τὸν κόσμον πλουσίως· ἐκ τε τοῦ ἀνίσχειν καὶ καταδύεσθαι τὴν τῶν χρόνων ἀπαρίθμησιν γίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ τῶν σημείων, οἷά ἐστι τὰ τῆς σελήνης φαίνεσθαι. λεπτὴ γὰρ οὖσα τὰς κεραίας, καὶ καθαρὰ, περὶ τὴν ἡμέραν σταθηρὰν εὐδίαν καταπαγγέλλεται· παχεῖα δὲ ταῖς κεραίαις καὶ ὑπέρυθρος φαινομένη, ἢ ὕδωρ λαῦρον ἀπὸ νεφῶν ἢ χειμῶνα ἔσεσθαι μηνύει· ὡσαύτως καὶ ὁ ἥλιος ἀνθρακώδης γενόμενος, καὶ ὕφαιμος ταῖς ἀκτῖσιν ἢ τὸ ἀπαύγασμα, βιαίαν κίνησιν δηλοῖ ἐπιγενέσθαι. καὶ μάρτυρες τούτων πλωτῆρες, καὶ γεωργοὶ, καὶ ὁδοιπόροι. τῇ ε΄. ἡμέρᾳ τὰ ἑρπετὰ, τὰ νηκτὰ πάντα, κήτη, ἰχθύες, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν, ἔτι τε καὶ πετεινά· ἔργα τρία. τῇ ϛ΄. ἡμέρᾳ, τὰ τετράποδα, τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς, τὰ θηρία, καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἔργα τέσσαρα· ὁμοῦ πάντα τὰ ἔργα εἰκοσιδύο, ἰσάριθμα τοῖς Ἑβραϊκοῖς γράμμασι, καὶ ταῖς εἰκοσιδύο αὐτῶν βίβλοις, καὶ ταῖς ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Ἰακὼβ εἰκοσιδύο γενεαρχίαις, ὡς ἐν λεπτῇ φέρεται Γενέσει, ἣν καὶ Μωσέως εἶναί φασί τινες ἀποκάλυψιν. αὕτη τὰς οὐρανίους δυνάμεις τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ λέγει ἐκτίσθαι. τίνος δὲ χάριν τὴν ζ΄. ἡμέραν εὐλόγησεν ὁ Θεὸς, καὶ οὐ πάσας; φασί τινες· λέγομεν οὖν, ὅτι ἑκάστη τῶν ἄλλων ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ γενομένης δημιουργίας ἔχει τὴν εὐλογίαν· ἐπειδὴ δὲ ἔμελλεν αὕτη μόνη μένειν ἀγέραστος, μηδεμιᾶς ἐν αὐτῇ γενομένης δημιουργίας, τούτου χάριν εὐλογήθη καὶ αὕτη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡγιάσθη, καὶ σάββατον ὡς καταπαύσιμος προσηγορεύθη, καὶ ὡς τύπος τῆς ἑβδόμης χιλιοντετηρίδος, καὶ τῆς τῶν ἁμαρτωλῶν συντελείας ὡς Ἰώσηππος μαρτυρεῖ, καὶ ἡ λεπτὴ Γένεσις.

Τὰ θηρία καὶ τὰ τετράποδα καὶ τὰ ἑρπετὰ ὁμόφωνα ἦσαν πρὸ τῆς παραβάσεως τοῦ ἀνθρώπου. διότι (φησὶν) ὁ ὄφις ἀνθρωπίνῃ φωνῇ ἐλάλησε τῇ Εὔᾳ. πᾶσα δὲ λογικὴ φύσις κατ' εἰκόνα Θεοῦ. ταῦτα δὲ οὐκ εἰσὶ κατ' εἰκόνα Θεοῦ· τὸν γὰρ ὄφιν ὁμολογοῦμεν λελαληκέναι τῇ Εὔᾳ, στόμα γενόμενον τῷ νοητῷ ὄφει, ἐν ᾧ ἐνεργήσας ὡς συνήθει ὄντι τῷ ἀν-

Cedren.

A tum est factum: opus unum. Hoc autem
nomen habet, propterea quod tenuis est
& rara eorum quæ supra id atque infra
sunt, natura. Cælum autem (Græce
οὐρανὸς) dicitur, quod pellis instar vide- III. Dies.
tur supra caput expansum. Tertia die
terræ apparitio ac siccatio, paradisus,
omnis generis arbores, herbæ & semina:
quatuor opera. Arida autem seu sic-
ca appellata fuit terra, quod nomen na-
turæ ejus proprium est. proprie enim sic-
cum quod sit, terra est. Hæc ubi se
injectis desuper aquis exoneravit, jussa
porro est germinare. Jussa est autem pro-
ducere animam viventem, ut inde co-
gnosceretur bruti ac hominis animæ discri-
men. Nam brutorum anima ea terra est
nata: hominis autem, ea divina inspi-
B ratione orta est. Esse autem brutorum
animam terrenam, rursum ex ipsa potest
intelligi scriptura. Dicit enim, *Anima
omnis pecoris est sanguis ejus*. Porro san- 7
guis concretus in carnem mutatur: ca-
ro suo interitu in terram dissolvitur. Ita-
que consentaneum est, brutorum animam
esse terrenam. Quarta die Solem, Lu- IV. Dies.
nam, & stellas Deus fecit: tria ope-
ra. Luminarium ortus multiplicem uni- *Edit. Paris. pag. 4.*
verso utilitatem attulit, cum lucendo,
suoque splendore mundum affatim illustran-
do: tum ortu obituque suo tempora di-
stinguendo. Tam qualia signa præbeant,
Luna declarat: cujus cornua acuta ac pu-
ra si sint, constantem diei serenitatem
promittit: sin obtusis cornibus ac subru-
C bens appareat, aut largos imbres, aut
tempestatem fore indicat. Eodem modo
Sol quoque, si prunæ instar candeat,
ac sanguinis colore tinctos radios splendo-
remque edat, motum violentum imminere
ostendit. Testes harum rerum sunt nau- V. Dies.
tæ, agricolæ, viatores. Quinta die
repentia, quæcumque natant, cetos,
pisces, & quæcumque in aquis vivunt,
ac præterea volucres Deus creavit: ope-
ra tria. Sexta die quadrupeda, ea quæ VI. Dies.
humi serpunt, bestias, & hominem:
opera quatuor. Numerus omnium ope-
rum simul, vigintiduo: quæ summa æ-
quat numerum litterarum Hebraicarum, &
rursus librorum quibus Judæi utuntur, 8
itemque vigintiduo graduum generis ab A-
damo usque ad Jacobum, ut in parva
D Genesi legitur, quam etiam nonnulli
ajunt esse Mosis patefactionem. Idem
liber tradit, cælestes quoque potentias
prima die creatas esse. Cur autem,
inquiunt quidam, non omnes, sed septi- VII. Dies.
mum dumtaxat diem Deus faustum esse
jussit? Respondemus, reliquarum unam-
quamque ex opificio quod ea die pera-
ctum est, suam habere prosperitatis de-
nunciationem: cum autem sola septima eo
honore esset caritura, nullo ea die opere
condito: ideo ipsa quoque a Deo fausta
esse jussa est, ac consecrata, & Sabbatum
appellata: ut quæ requiem afferat, & re-
præsentet septimum annorum millenarium,
finemque peccantium hominum: ut Jose-
phus testatur, & parva Genesis.

Bestiæ ac quadrupeda & reptilia ante 9
E delictum communi cum hominibus voce Sermo bestiarum.
usa sunt. nam (inquit) serpens humana
voce Evam est allocutus. Omnis autem na-
tura ratione prædita est secundum imagi-
nem Dei. At vero ista non sunt facta se-
cundum imaginem Dei. Etenim serpentem
fatemur Evæ verba fecisse, ita quidem ut
is oris loco fuerit serpenti, quem & signifi- Serpens.
catum intelligentia deprehendimus. Hic li-

lo, ut cum homine plus quam reliquis sit animantibus consuetudinis habente, usus instrumento, generis nostri auctores decepit. Idem postmodum etiam in simulacris inanimis locutus est, ad variis modis a se inescatos simulacrorum cultores. Neque tamen non credimus serpentem initio fuisse quadrupedem, ac post malitiosam istam inductionem humi serpendi necessitate adstrictum, linguæque ejus virus impositum. Vocatus est serpens callidus, quod homini, animali ratione prædito, & reliquis acumine mentis præstanti, esset impositurus.

Edit. Paris. pag. 5.

Sensus hominum ante casum.

Alii dicunt, non expressis verbis usum serpentem: sed primo creatos homines, utpote ab omni malitia puros, acutissimos habuisse sensus, multosque nostris præstantiores: itaque suo auditu omnia vocis genera percepisse. Quando enim in mundum homo tamquam rex productus fuit, conveniebat eum ad imaginem Dei factum esse: quippe oportebat eum qui aliis esset imperaturus, veluti imaginem quamdam ornatam esse similitudinis ejus qui rex est omnium: qui non purpura, sceptro ac diademate dignitatem suam monstraret (quando & exemplar ad quod ille factus est, nihil horum habet) sed eo, quod interitus vacuitate, immortalitate ac virtute exornatus esset. His enim rebus decoratus homo, similitudinem imaginemque exemplaris ad quod effictus est, conservat. Jam libertas quoque potestatis suæ, naturæ humanæ regiam præstantiam, inque ea divinæ imaginis similitudinem manifestissime demonstrat. Atque secundum hanc rationem homo manuum Dei opus dicitur, ob dignitatem structuræ. Omne enim hoc est consilii effectio. Porro hæc, *Faciamus ei adjutorem accommodatum ipsi*, propter futuram prolis procreationem dicit. Adjuvat enim femina marem in propagando conservandoque genere. Effecta autem muliere, cum eam conspicatus esset Adamus, non ita affectus animo est, ut qui mulierem cerneret; sed perinde ac se ipsum contemplans lætatus spiritu est, videns eam simili modo effictam. Sed & mulier virum contuens, magno gaudio est perfusa, intelligens se ei esse adjunctam. Cæterum hæc verba, *Morte moriemini*, id significant, mortales eritis: quomodo etiam Symmachus interpretatus est. *Operari & custodire* significant, illud, gratiarum actionem & laudationem tot tantorumque bonorum præbitori rependere: hoc, cavere ne quando per væcordiam sui benefactoris oblitus, præsente felicitate ac vitæ commoditate excidat. Adami vocabulum terrenum significat, Evæ vitam. Nam il re ipsa nominibus, quæ eos terrenæ ac carnalis vitæ principes ac parentes denotant, respondent: sicut Jesus Christus novus Adamus, & de qua nullum experta virum ipse natus est, cælestis ac spiritualis vitæ primordium & causa sunt omnibus Dei filiis.

Quamdiu in paradiso fuerit Adamus.

Notandum est, quosdam ita ut traditum antiquitus est, referre, Adamum centum annos in paradiso exegisse. Alii tertia hora fictum sexta peccasse, nona ejectum perhibent: eo argumento utentes, quod hora sexta Dominus cruci affixus, nona pro nobis mortuus est. fortassis eo quoque in hanc adducti opinionem quod sub vesperam ad eos venit Dominus. Sed trium horarum spatium quo in paradiso Adamus moratus sit, breve admodum, & nimis incredibile est ac magnificentia ejus qui universa impervestigabi-

pag. 6.

συνήθει θηρίῳ παρὰ τὰ λοιπὰ θηρία, δι' αὐτοῦ ἠπάτησε τοὺς προπάτορας, ὁ μετὰ τοῦτο καὶ ἐν ἀψύχοις εἰδώλοις λαλήσας, τοῖς ὑπ' αὐτοῦ δελεασθεῖσι πολυτρόπως εἰδωλολάτραις. τὸ δὲ εἶναι τὸν ὄφιν τετράπουν τὸ πρὶν, καὶ μετὰ τὴν πονηρὰν εἰσήγησιν ἑρπυστικὸν, καὶ ἰὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γλῶσσαν ἐντεθεῖναι, οὐκ ἀπιστοῦμεν. φρόνιμος δὲ ὁ ὄφις ἐκλήθη, ὅτι τὸ λογικὸν ζῶον τὸν ἄνθρωπον, καὶ τῶν ἄλλων ἀγχινοίᾳ διαφέρον, ἐξαπατᾷν ἔμελλεν. ἄλλοι δέ φασιν, ὅτι οὐ τῷ κατὰ προφορὰν λόγῳ ὁ ὄφις ἐχρήσατο· ἀλλ' οἱ πρωτόπλαστοι, ἅτε κακίας ὄντες ἀμιγεῖς, ἀκριβεστάτας εἶχον τὰς αἰσθήσεις, καὶ πολὺ τῶν ἡμετέρων διαλλαττούσας· ὥστε τὴν ἀκοὴν αὐτῶν πάσης ὑπάρχειν φωνῆς ἀκουστικήν. ἐπειδὴ γὰρ βασιλεὺς ὥσπερ προήχθη ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ἄνθρωπος, εἰκότως κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγένηται. ἔδει γὰρ τὸν μέλλοντα ἄρχειν τῶν ἄλλων, ὥσπερ τινὰ εἰκόνα εἶναι ἔμψυχον τῆς παμβασιλέως ὁμοιότητος, οὐκ ἐν πορφυρίδι καὶ σκήπτρῳ καὶ διαδήματι τὴν ἀξίαν ἐμφαίνοντα· ἐπεὶ μηδὲ τὸ ἀρχέτυπον ἐν τούτοις ἐστίν· ἀλλ' ἐν τῷ κατακοσμεῖσθαι τῇ ἀφθαρσίᾳ, καὶ ἀθανασίᾳ, καὶ ἀρετῇ· τούτοις γὰρ τιμηθεὶς ὁ ἄνθρωπος, τὴν πρὸς τὸ πρωτότυπον εἰκόνα καὶ ὁμοιότητα διασώζει. ὅτι δὲ καὶ ἡ αὐτεξουσιότης, τὸ βασιλικὸν καὶ ἀπηρτημένον τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πρὸς τὴν θείαν εἰκόνα ἐμφερὲς, προφανέστατα δείκνυσι κατὰ τοῦτον τὸν λόγον. καὶ χειρῶν Θεοῦ ἔργον ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν τιμὴν τῆς κατασκευῆς. καὶ γὰρ βουλῆς ἐνέργεια τὸ πᾶν. τὸ, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτὸν, διὰ τὸ μέλλον τῆς παιδογονίας λέγει. συνεργεῖ γὰρ τὸ θῆλυ τῷ ἀνδρὶ, πρὸς τὴν τοῦ γένους αὔξησίν τε καὶ διαμονήν. πλασθείσης δὲ τῆς γυναικὸς, ὡς ἑώρα αὐτὴν ὁ Ἀδὰμ, οὐχ ὡς γυναῖκα θεώμενος ἔπασχεν· ἀλλ' ὡς ἑαυτὸν ὁρῶν πνευματικῶς εὐφραίνετο, τὴν ὁμοίαν βλέπων καὶ ταύτην ἔχουσαν κατασκευήν. ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ ὁρῶσα τὸν ἄνδρα μεγάλως ἠγάλλετο, κατ' αὐτὸν οὖσαν ἑαυτὴν ἐννοοῦσα. τὸ δὲ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, θνητοὶ ἔσεσθαι σημαίνει, ὡς καὶ ὁ Σύμμαχος ἡρμήνευσεν. ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν σημαίνει, ἐργάζεσθαι μὲν τὴν εὐχαριστίαν καὶ τὴν αἴνεσιν τῷ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν παροχεῖ· φυλάσσειν δὲ καὶ τηρεῖν, μήπως ἀπονοηθεὶς, καὶ λήθην τοῦ εὐεργέτου λαβὼν, τῆς ἐν χερσὶν ἀποπέσῃ μακαριότητος καὶ εὐζωΐας. Ἀδὰμ δὲ ἑρμηνεύεται γήϊνος, Εὔα δὲ ζωή· καὶ γὰρ αὐτοὶ τῆς γηΐνης καὶ σαρκικῆς ζωῆς ἀρχηγοὶ καὶ πατέρες τῷ ὄντι χρηματίζουσιν· ὥσπερ τῆς οὐρανίας καὶ πνευματικῆς Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ὁ νέος Ἀδὰμ, καὶ ἡ ἀπειράνδρως αὐτὸν τεκοῦσα, ἀπαρχὴ καὶ αἰτία τοῖς πᾶσι τοῦ Θεοῦ τέκνοις εἰσίν.

Ὅτι τινὲς ἐκ παραδόσεως, ἑκατὸν ἔτη τὸν Ἀδὰμ ἐν τῷ παραδείσῳ φασὶ πεποιηκέναι. ἄλλοι δὲ, τρίτην μὲν ὥραν πεπλάσθαι, ἕκτην δὲ παραβῆναι, ἐννάτην δὲ ἐκβεβλῆσθαι, τὸ ἐν ἕκτῃ μὲν ὥρᾳ ἐσταυρῶσθαι τὸν Ἰησοῦν, ἐννάτῃ δὲ τοῦτον ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανεῖν, τεκμήριον τιθέμενοι. ἴσως δὲ, ὅτι καὶ τὸ δειλινὸν ἦλθεν ὁ Κύριος πρὸς αὐτοὺς, εἰς ταύτην ὑπενεχθεῖσαι τὴν ὑπόνοιαν. στενὸν δὲ κομιδῇ τὸ τρίωρον τῆς ἐν παραδείσῳ διατριβῆς τοῦ προπάτορος διάστημα, καὶ λίαν ἀπίθανον, ὡς τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ

A τὰ πάντα δυσθεωρήτοις σοφίας κρίμασιν οἰκονομοῦντος ἀνάξιον. πότε γὰρ ἐν τρισὶν ὥραις, χερσαίοις τε καὶ πτηνοῖς πᾶσιν ὀνόματα καλεῖν εἶχε καιρόν; πότε δὲ τῶν ἄλλων ἐν τῷ παραδείσῳ καρπῶν μετασχών, καὶ τῆς αὐτῶν μεταλήψεως κόρον λαβών, εἰς ἐπιθυμίαν τῆς τοῦ ἀπηγορευμένου ξύλου γεύσεως ἐλήλυθεν; ἵνα μὴ λέγω τὴν ἐπήρειαν τῆς βασκανίας, καὶ τὰς τοῦ ὄφεως πρὸς τὴν γυναῖκα προσβολὰς καὶ συμβουλίας. καὶ γὰρ αὐτὰ πλείονος ἐδεῖτο τῆς τοῦ χρόνου τριβῆς. διὰ τοῦτο μὲν ἐν ἕκτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἐν ἕκτῃ ὥρᾳ τετολμῆσθαι τὴν παράβασιν, ἐννάτῃ δὲ ὥρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας τοῦ παραδείσου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς τοὺς ἀθετήσαντας ἐκπεσεῖν, σφόδρα πιθανὸν καὶ πιστόν. διʼ ἑπτὰ δὲ ἐτῶν τοῦτο γενέσθαι, ὡς τῶν πρεσβυτέρων τινὲς ἀπεφήναντο. B ὁ δέ γε μέγας ἐν διδασκάλοις Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου εὐαγγελίου, τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ τῆς πρώτης ἑβδομάδος, τουτέστι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῆς πλάσεως αὐτοῦ, λέγει τὸν Ἀδὰμ ἐκβληθῆναι τοῦ παραδείσου, καὶ τὴν Εὔαν· ᾧ καὶ ἡμεῖς πειθόμεθα. καὶ οὐ χρὴ ζητεῖν περαιτέρω τὰ τῇ θεοπνεύστῳ γραφῇ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος σεσιγημένα, ἵνα μὴ ἀντὶ κέρδους μικροῦ μεγάλην ἐπισπασώμεθα ζημίαν. Τὸ δὲ εἰρημένον, ὅτι Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν, οὐχ ὡς διʼ ἀπειθείας ἐπὶ κακίαν προκόψαντος, ἀλλὰ διὰ τὸ εἰρηκέναι, κατʼ εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. ἀλλὰ μή τις ὑπολάβῃ, ὅτι τὸ ξύλον τοιαύτης ἦν φύσεως, ὡς γνῶσιν παρέχειν καλοῦ καὶ κακοῦ. οὐ γὰρ ἦν C τι βλαβερὸν ἐν παραδείσῳ. ὅρος δὲ ἐτέθη ἐπὶ τῷ φυτῷ, πρὸς γυμνασίαν τῆς ἐλευθερότητος· καὶ ὅτι οὐ τὸ ξύλον αἴτιον γνώσεως τῷ Ἀδὰμ γέγονε, δῆλον. ἡ γὰρ ἐντολή, ὡς πρὸς εἰδότα ἀμφοῖν ἐδόθη, τό, τε καλὸν καὶ πονηρόν, τήν τε ὑπακοὴν καὶ τὴν παρακοήν. ὥστε ἡ γνῶσις προὔλαβε τὴν ἐντολήν. δέδοται δὲ αὕτη, διὰ τὸ (ὡς εἴρηται) αὐτεξουσίῳ βουλήματι κινούμενον τὸν ἄνθρωπον, ἐπʼ ἀδείας τε ἔχοντα ἀπὸ πάντων μεταλαμβάνειν τῶν ἄλλων δένδρων, ἑνὸς δὲ μόνου νόμῳ προσταττόμενον ἀπέχεσθαι, καὶ γινώσκειν ὡς ὑπὸ δεσπότην ἐστὶ τὸν καὶ τὴν ἐντολὴν δεδωκότα. τὸ δέ, διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, οὐχ ὡς τότε βλεψάντων τῶν πρωτοπλάστων εἴρηται· δείκνυται γὰρ καὶ πρὸ τῆς βρώσεως ὁρῶντες, ἐκ τοῦ λέγεσθαι, D Καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν, καὶ ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν· ἀλλʼ ὡς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ τῆς παραβάσεως, ὃ καὶ τὴν γύμνωσιν ἀδιάφορον παρεῖχεν, ἐρρήθη ὅτι διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ἅπας, ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει. σύνεσιν γὰρ καθʼ ἑαυτὸν αὐτὸς οὐκ ἔχει. ὡς τὰ πολλάκις πρὸς ἕτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης, τυφλοῦ δίκην παρερχόμεθα ἐνίοτε καὶ τὸν πάνυ γνώριμον· καὶ ἐπειδὰν ἐγκληθῶμεν, τῇ ἀσχολίᾳ τοῦ λογισμοῦ τὸ αἴτιον ἀνατιθέντες ἀπολογούμεθα. οὕτως οὖν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, τῇ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὄψιν διηγέρθησαν. τὸ γάρ, Ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν, ἀποκάλυψιν ση- E μαίνει τῆς ἐγγινομένης τῷ λογισμῷ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμῶν. λεχθήσεται δὲ κἀκεῖνο ὅτι πρὸ τῆς ἀπειθείας, ἐπειδὴ καιρὸν οὐκ εἶχε τὰ τῆς παιδοποιΐας, οὐκ ἐδίδου ἀρὰ Θεοῦ ἡ παρατήρησις τῆς γυμνώσεως· ἀλλὰ διέπλεον ὡς ἄσαρκοι, σαρκικῆς διαθέσεως οὔπω καιρὸν ἔχοντες.

A libus sapientiæ judiciis dispensat, indignum. Qui enim in tribus istis horis Adamus ad imponendum omnibus terrestribus ac volucribus nomina tempus habuisset? quando reliquis in paradiso fructibus vescendo, ad eorum fruitionis satietatem prolapsus, cupiditatem gustaodæ arboris quæ ei interdictum fuit, in animum induxisset? ut nonam invidentiæ fraudem, & serpentis ad mulierem aggressus atque consultationem non commemorem, quæ ipsa amplius eo tempus requirebant. Quapropter probabile admodum, ac credibile est, sexta die & sexta hora delictum illud ab iis admissum, nonaque ejusdem diei hora paradiso ac vita ob violatum Dei mandatum excidisse: sed anno demum septimo id factum, sicut ex antiquis quidam B pronunciarunt. Atqui Joannes Chrysostomus vir magni inter doctores noiotois, in expositione sacri Evangelii quod a Matthæo conscriptum fuit, sexta die primæ septimanæ, hoc est die effictionis Adami, hunc & Evam paradiso ejectum ait. Cui & nos fidem habemus, neque ulterius inquirenda sunt quæ Spiritus sanctus in divinitus inspiratis litteris reticuit: ne loco exigui lucri magnum nobis accersamus damnum. Quod autem dictum est, *Adamus factus est tamquam unus ex nobis*, non eo referendum est, quod per inobedientiam in vitium excidit, sed ad id quod dictum fuit, *Ad imaginem Dei condidit eum*. Neque opinari quisquam debet, lignum ejus fuisse naturæ, ut boni malique notitiam præberet: nihil enim in paradiso erat noxium. Sed hæc arbor termini lo- C co statuta est, ut esset libertatis exercendæ materies. Ac liquet, arborem Adamo non fuisse causam cognitionis: quando præceptum ei tamquam utriusque cognitione prædito datum est, booi inquam & mali, obedientiæ & contumaciæ. Itaque cognitio præceptum antegressa est. Hoc autem datum est, ut (quemadmodum diximus) voluntate, cujus ipse potestatem obtineret, motus homo, permisso ei ut fructibus omnium reliquarum arborum vesceretur, unaque tantum et abstineret imperato, intelligeret, se sub dominio istius mandati auctore esse. Hæc autem, *Aperti sunt eorum oculi*, non dicuntur, quasi tum demum videre cœperint. nam visu præditi etiam ante eiqm demonstrantur ex his verbis, *Viditque mu-* D *lier arborem & ad esum commodam & aspectu gratam*: sed eo pertinent, quod eo delicto omnis mali ignorationem, quæ nuditatem quoque eis indifferentem reddegerat, amiserunt. Omnis enim oculus, cum ipse a sese intellectum non habeat, ea est natura, ut a ratione ad objectum quod videt, excitetur. itaque sæpenumero intellecto aliis rebus occupato, etiam notissimos homines tamquam cæci præterimus: eoque nomine reprehensi, rejectu in mentis occupationem causa nos purgamus. Sic ergo Adamus & Eva sensu mentis ad visionem excitabantur. Nam hæc, *Cognoverunt se nudos esse*, patefactionem significant, quæ in ratione evenit: non oculorum apertionem. Id quoque dicendum nobis. E Ante defectionem, cum liberis dare operam nondum iis esset tempestivum, non dederat hoc illis Deus, ut nudationem corporis caverent: sed degebant veluti carnis expertes, nondum opportuno affectionis carnalis tempore. Sed postquam contumacia superveniens mortalitatem

Arboris natura.

Apertio oculorum.

Edit. Parif. pag. 7.

introduxit, convenienter in posterum eis indita est mutua verecundia: ac postmodo animadverterunt figurarum diversitatem, jam ante prævisam in ipso figmento, ob generis propagandi necessitatem. Subligacula autem sibi fecerunt ex ficulnis foliis, rei male gestæ modum ex ejus arboris natura quasi per ambages indicantibus. Quemadmodum enim fructus ficus dulcis est, folium asperum & amarissimum: sic omne peccatum actionem quidem habere jucundam ostenditur, postea vero dolorem ei qui peccavit affert. De pelliceis porro tunicis Gregorius Theologus sentit, Deum ita mortalitatem hominis declarasse, mortalis exuvio eum amiciens. Hoc enim pelliceæ tunicæ designant, ratione ab animalium mortalitate ducta: ut dissolutione corporis, B ac visus abolitione omne peccatum funditus aboleatur. Atque ob hanc causam etiam paradiso expellitur: ne libertate voluntatis utens, manum ligno vitæ injiceret, malumque ita immortale fieret. Satanas Hebræorum lingua desertorem significat, & adversarium. Diabolus a calumnia appellatur Græcis, qua Deum ab hominibus abalienavit.

Caini & Lamechi parricidia.

Cainus, primus inter homines homicida extitit: Lamechus, secundus: qui duas uxores duxit, & duo homicidia fecit. vir autem & adolescens quos interfecit, Enochi fuerunt fratres. qui certa impetrandi fiducia Deum precatus, ne talem porro videre necem cogeretur, exauditus, & e terra translatus est. C Abelus justitiam coluit: ideo ajunt cadaver ejus e conspectu hominum sublatum fuisse, quo post ipsum juste victuri, in bonam spem vocarentur. Cainus primus aratrum invenit, urbemque Enon filio suo cognominem condidit. Idem post damnationem raptor fuit, & alienis bonis inhiavit: primusque mensuras & pondera & limites excogitavit, suosque in unum conductos bello operam dare docuit. Idem ab eo tempore quo eum Deus execratus est, humilis fuit, omnesque ab eo prognati. Terram autem incoluit quæ tremens est & humilis, Adami mandato a Sethi progenie separatus. Cainum hunc parva Genesis, quæ Mosi inscribitur, ruina domus suæ oppressum vitam finivisse tradit. Lapidibus enim fratrem suum A- D belum necaverat: itaque ipse quoque lapidibus est interfectus. Sethus Adami tertius filius recensetur, qui germana sorore sua cui nomen Asuama, in matrimonium ducta, Enosum procreavit. Sethi nomen restitutionem notat. Deus quoque idem appellatus est, ob splendorem faciei, quem per omnem vitam habuit. Qua gratia etiam Moses præditus velata facie cum Judæis loquebatur * * * * quadraginta annis. Idem Sethus septem erraticis stellis, Græci planetas vocant, nomina imposuit: cælestiumque conversionum scientiam excogitavit, quam duabus columnis, lapideæ uni, alteri latericiæ inscripsit. Præsciebat enim universi interitum: quem si aqua afferret, lapideam superaturam: sin ig- E nis, latericiam: atque hanc etiamnum extare in Sirido monte, Josephus testatur. Idem Sethus Hebraicas litteras conscripsit. nam ducentesimo trigesimo Adami anno natus est: cumque esset annorum duodecim, ablactatus: annoque Adami supra ducentesimum septuagesimum raptus ab angelo, imbutus est cognitio-

Edit. Paris. pag. 8.

Caini mors.

Sethus.

10

Sethus ab angelo raptus.

A ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπείθεια ἐπισυμβᾶσα τὸ θνητὸν ἐπηγάγετο, εἰκότως λοιπὸν ἐνεδόθη τούτοις ἡ πρὸς ἀλλήλους αἰδώς· καὶ νενοήκασιν ὕστερον τῶν σχημάτων τὴν διαφοράν, προθεωρηθεῖσαν τῷ πλάσματι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τῆς τοῦ γένους διαδοχῆς. ἐκ φύλλων δὲ συκῆς ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα, αἰνιττομένων διὰ τοῦ ξύλου τὸν τρόπον τῆς κακοπραγίας. ὡς γὰρ ἡδὺς ὁ καρπὸς τῆς συκῆς, τραχὺ δὲ καὶ πικρότατον τὸ φύλλον· οὕτω πᾶσα ἁμαρτία ἐν μὲν τῇ πράξει δείκνυται ἡδεῖα, μετὰ δὲ ταῦτα ὀδύνην παρέχει τῷ πεπραχότι. περὶ δὲ τῶν δερματίνων χιτώνων φησὶν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ὅτι θνητὸν αὐτὸν ἀπεφήνατο ὁ Θεὸς νεκρότητι περιβάλλων. τοῦτο γὰρ οἱ δερμάτινοι χιτῶνες σημαίνουσι, ἀπὸ τοῦ B λόγου τῆς τῶν ζώων νεκρότητος· ὅπως διὰ τῆς λύσεως τοῦ σώματος, καὶ τῆς ὄψεως, ἡ ἁμαρτία πᾶσα αὐτόπρεμνος διαφθαρῇ. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τοῦ παραδείσου ἐκβάλλεται, ἵνα μὴ τῇ αὐτεξουσιότητι κεχρημένος, λάβῃ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ γένηται τὸ κακὸν ἀθάνατον. ὅτι ὁ σατανᾶς κατὰ τὴν τῶν Ἑβραίων φωνὴν ἀποστάτης λέγεται, καὶ ἀντικείμενος· διάβολος δὲ, ὡς τὸν Θεὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συκοφαντήσας, εἴρηται.

Ὅτι ὁ Κάϊν ἐν ἀνθρώποις πρῶτος φονεὺς ἐγένετο· δεύτερος δὲ ὁ Λάμεχ, δύο γυναῖκας λαβὼν, καὶ δύο φόνους ἐτέλεσε. οὓς δὲ ἀνεῖλεν, ἄνδρα καὶ νεανίσκον, ἀδελφοὶ ἦσαν τοῦ Ἐνώχ. ὃς καὶ πίστει προσδεξάμενος τοῦ C μὴ ἰδεῖν ἔτι τοιοῦτον θάνατον, ἀκουσθεὶς μετετέθη. ὅτι Ἄβελ δικαιοσύνης ἐφρόντιζε· διὸ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ φασὶν ἀφανὲς γεγονέναι, τοῖς μετέπειτα δικαίοις ἀγαθὰς ἐλπίδας ὑποφαίνον. ὁ δὲ Κάϊν πρῶτος ἄροτρον εὗρε, καὶ πόλιν ἔκτισε ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐνώχ. καὶ ὅτι μετὰ τὴν καταδίκην ἅρπαξ καὶ πλεονέκτης ἐγένετο, μέτρα καὶ στάθμα καὶ ὅρους γῆς πρῶτος ἐπινοήσας· καὶ τοὺς οἰκείους εἰς ἓν συναγαγὼν, ἐν πολέμοις ἀσχολεῖσθαι ἐδίδασκεν. οὗτος χθαμαλὸς ἦν ἀπὸ τῆς κατάρας τοῦ Θεοῦ, καὶ πάντες οἱ ἐξ αὐτοῦ γενόμενοι. φασὶ δὲ τὴν γῆν, ἥτις ἐστὶ τρέμουσα, χθαμαλὴν οὖσαν, κεχωρισμένος ὑπάρχων ἀπὸ τῆς τοῦ Σὴθ γενεᾶς, κατὰ πρόσταξιν τοῦ Ἀδάμ. οὗτος ὁ Κάϊν, ὡς ἡ λεπτὴ Μωσέως γένεσις φησὶ, τῆς οἰκίας πεσούσης D ἐπ' αὐτὸν τελευτᾷ· λίθοις γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ἄβελ ἀπέκτεινε, καὶ λίθοις ὁμοίως καὶ αὐτὸς ἀπεκτάνθη. ὅτι ὁ Σὴθ τρίτος υἱὸς ἀναγέγραπται Ἀδάμ· ὃς τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Ἀσουὰμ καλουμένην γήμας, ἐγέννησε τὸν Ἐνώς. σημαίνει δὲ Σὴθ ἐξανάστασιν. ὠνομάσθη δὲ καὶ Θεὸς, διὰ τὴν λάμψιν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ἣν εἶχεν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ζωῇ. ταύτην δὲ τὴν χάριν καὶ Μωσῆς ἔχων, τὸ κάλυμμα τιθεὶς ὡμίλει τοῖς Ἰουδαίοις * * ἐπὶ χρόνοις τεσσαράκοντα, τοῖς τε ἑπτὰ πλανήταις ὀνόματα τεθεικὼς, καὶ τὴν τῶν οὐρανίων κινήσεων σοφίαν ἐπινοήσε. καὶ στήλας δύο, λιθίνην τε καὶ πλινθίνην, κατασκευάσας, ἐκεῖ ταῦτα ἔγραψεν, εἰδὼς τὴν τοῦ παντὸς φθοράν. καὶ ὡς εἰ μὲν ἐξ ὕδατος γένηται, τὴν E λιθίνην σώζεσθαι· εἰ δὲ διὰ πυρὸς, τὴν πλινθίνην· ἥτις σώζεται, ὡς Ἰώσηππος μαρτυρεῖ εἰς τὸ Σίριδον ὄρος ἕως τοῦ νῦν. οὗτος καὶ τὰ Ἑβραϊκὰ γράμματα συνεγράψατο. τῷ γὰρ διακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔτει τοῦ Ἀδὰμ ἐγεννήθη ὁ Σὴθ, καὶ γενόμενος ἐτῶν δώδεκα ἀπεγαλακτίσθη· καὶ τῷ διακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ἔτει τοῦ Ἀδὰμ, ὁ Σὴθ ἁρπαγεὶς ὑπὸ ἀγγέλου

ἐμυήθη τὰ περὶ τῆς παραβάσεως μέλλοντα ἔσεσθαι τῶν υἱῶν αὐτοῦ (οὗτοι τῶν Ἐγρηγόρων, οἵτινες καὶ υἱοὶ Θεοῦ ἐλέγοντο) καὶ τὰ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τῆς παρουσίας τοῦ Σωτῆρος· ἡμέρᾳ δὲ τεσσαρακοστῇ ἄφαντος γεγονώς, ἐλθὼν διηγήσατο τοῖς πρωτοπλάστοις, ὅσα ἐμυήθη διὰ τοῦ ἀγγέλου. εὐειδὴς δὲ ἦν, καὶ εὐδιάπλαστος σφόδρα, αὐτός τε καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενοι, Ἐγρήγορες καὶ υἱοὶ Θεοῦ διὰ τὴν λάμψιν τοῦ προσώπου τοῦ Σὴθ λεγόμενοι. καὶ τὴν ὑψηλοτέραν γῆν τῆς * Ἐδὲμ ᾤκουν, πλησίον τοῦ παραδείσου ἀγγελικῶς βιοῦντες, ἕως τοῦ χιλιοστοῦ κοσμικοῦ ἔτους. τούτων τὴν ἐνάρετον πολιτείαν μὴ φέρων ὁ ἀρχέκακος βλέπειν, εἰς τὴν ὡραιότητα τῶν θυγατέρων τῶν ἀνθρώπων, ἤτοι τοῦ Κάϊν, αὐτοὺς ἔτρωσεν.

B Ὅτι τό, Ἐνὼς ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ πρῶτος, προσαγορεύεσθαι ὀνόματι Θεοῦ ἐστιν. Ἐνὼς γὰρ ἑρμηνεύεται ἄνθρωπος κατὰ τὴν Ἑβραΐδα φωνήν· οὕτως ὁ Σωτήρ, υἱὸς ὄντως ἀνθρώπου. κατὰ τὸν φυσικὸν λόγον Ἀφρικανοῦ. Ἐνὼς δὲ γεννᾷ τὸν Μαλελεήλ· ὁ δὲ τὸν Ἰάρεδ. ἐξ οὗ Ἐνώχ. οὗτος πρῶτος γράμματα μανθάνει καὶ διδάσκει, καὶ θείων μυστηρίων ἀποκαλύψεως ἀξιοῦται. καὶ πρώτη περίοδος τῶν πεντακοσίων τριάκοντα δύο ἐτῶν πληροῦται· ἦν δὲ χρόνος τοῦ μὲν Σὴθ τριακόσιοι δύο, τοῦ δὲ Ἐνὼχ ἐννενηκονταοκτώ. ὅτι Ἀδὰμ τῷ ἑξακοσιοστῷ ἔτει μετανοήσας, ἔγνω δι' ἀποκαλύψεως τὰ περὶ τῶν Ἐγρηγόρων, καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τὰ περὶ μετανοίας, καὶ τῆς θείας σαρκώσεως· καὶ περὶ τῶν C καθ' ἑκάστην ὥραν ἡμερινὴν καὶ νυκτερινὴν ἀναπεμπομένων εὐχῶν τῷ Θεῷ ἀπὸ πάντων τῶν κτισμάτων, δι' Οὐριήλ, τοῦ ἐπὶ τῆς μετανοίας ἀρχαγγέλου, οὕτως. ὥρα πρώτη ἡμερινή, πρώτη εὐχὴ ἐπιτελεῖται ἐν τῷ οὐρανῷ. δευτέρα, εὐχὴ ἀγγέλων· τρίτη, εὐχὴ πετεινῶν· τετάρτη, εὐχὴ κτηνῶν· πέμπτη, εὐχὴ θηρίων· ἕκτη, ἀγγέλων παράστασις, καὶ διάκρισις πάσης κτίσεως· ἑβδόμη, ἀγγέλων εἴσοδος πρὸς Θεόν, καὶ ἔξοδος ἀγγέλων· ὀγδόη, αἴνεσις καὶ θυσίαι ἀγγέλων· ἐννάτη, δέησις καὶ λατρεία ἀνθρώπου· δεκάτη, ἐπισκοπαὶ ὑδάτων, καὶ δεήσεις οὐρανίων καὶ ἐπιγείων· ἑνδεκάτη, ἀνθομολόγησις καὶ ἀγαλλίασις πάντων· δωδεκάτη, ἔντευξις ἀνθρώπων εἰς εὐδοκίας. τῷ δὲ ἐννακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔτει, Ἀ-D δὰμ ἐκοιμήθη κατ' αὐτὴν τῆς παραβάσεως ἡμέραν, καὶ εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη ἀπῆλθε, καταλείψας ἄρρενας υἱοὺς λγ΄, καὶ θυγατέρας κζ΄. οὗτος ἡγεμόνευσε τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς. ἡ δὲ ταφὴ αὐτοῦ, κατὰ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων γέγονε γῆν, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Κάϊν ἀπέθανε, πεσόντος ἐπ' αὐτὸν τοῦ οἰκήματος, μετ' ἐνιαυτὸν ἕνα τῆς τοῦ Ἀδὰμ τελευτῆς. Σὴθ μετὰ Ἀδὰμ ἡγεμόνευσε τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἐκ γένους αὐτοῦ Ἐγρήγορες διακόσιοι, τῷ χιλιοστῷ τῆς κοσμογενείας ἔτει, τεσσαρακοστῷ δὲ ὄντος τοῦ Ἰάρεδ, αὐτοῦ δὲ τοῦ Σὴθ ἑπτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ, πλανηθέντες κατέβησαν, καὶ E ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων, ἤγουν τοῦ Κάϊν· καὶ ἐγέννησαν τοὺς γίγαντας τοὺς ὀνομαστούς. οἱ δὲ γίγαντες οὗτοι διὰ μὲν τὸν δίκαιον Σὴθ ἐγένοντο ἰσχυροὶ καὶ μέγιστοι, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος ὑπερμήκεις, τερατώδεις τε καὶ ἀπάκτοι· ὅθεν καὶ τὴν προσωνυμίαν ἐσχήκασι· διὰ δὲ τὸν βέβηλον Κάϊν, ἄλκιμοι καὶ κραταιότατοι, καὶ στερροὶ τὴν ἀλκήν. τὸν δὲ τρόπον, φονικώτατοι καὶ ἀσεβέστατοι, καὶ ἀσελγέστατοι·

A ne futuræ suorum posterorum impietatis (qui iidem Egregores appellantur, & filii Dei) ac diluvii, & adventus Servatoris. Cum autem quadragesima die rursum io hominum conspectum rediisset, parentibus ea, quibus ab angelo initiatum diximus, recitavit. Formosus autem admodum fuit, & pulcre ficto corpore cum ipse, tum & prognati, Egregores & Dei filii ob Sethi faciei splendorem dicti: terramque Edenis sublimiorem incoluerunt, vicinique paradiso vitam angelorum vitæ similem egerunt, usque ad millesimum mundi annum. Quorum honestam vitæ consuetudinem auctor primus malorum intueri non sustinens, formositate filiarum hominum, id est Caini, eos sauciavit.

B Hæc verba, *Enosus primus speravit appellari nomen Domini Dei*, hoc significant, nomine Dei vocari. nam Hebraica lingua Enosus homo est. Sic servator filius vere hominis, ut Africanus in naturali oratione auctor est. Enosus Maleleelem genuit. is Jaredum. hue Enochus nascitur. Enochus primus didicit ac docuit litteras, & divinorum arcanorum patefactione digous est habitus. Tum prima quingentorum triginta duorum annorum revolutio perfecta est, annum agente Setho secundum a trecentesimo, Enocho nonagesimum octavum. Adamus sexcentesimo anno cum resipuisset, patefactione divina de Egre-C goribus & diluvio edoctus est, ac de pœnitentia, & iocarnatione Dei, atque de precibus quæ ad Deum ab universis creaturis diei ac noctis singulis horis perferuntur, ab Urielo, qui angelorum princeps (archangelum Græci vocant) pœnitentiæ præpositus est. Res ita habet. Prima diei hora, preces peraguntur primæ in cælo. Secunda, preces angelorum: tertia volucrium, quarta jumentorum, quinta bestiarum: sexta angeli assistunt, omnesque discernuntur creaturæ: septima, ad Deum angeli intrant, & exeunt: octava, laudatio & sacrificia angelorum; nona, precatio & cultus ab hominibus: decima, aquarum inspectio, pre-D cesque cælestium & terrestrium: undecima, mutua confessio & exultatio omnium: duodecima, interpellatio hominum Deo accepta. Adamus nongentesimo trigesimo anno vita defunctus est, eadem qua olim deliquerat die: & in terram, unde fuerat desumptus, reversus est: relictis filiis XXXIII. filiabus XXVII. Imperavit autem hic humano generi per totam suam vitam. Sepultus est in terra Hierosolymitana, ut Josephus narrat. Eodem tempore Cainus quoque obiit, uno post Adami mortem anno, corruente supra eum domo sua. Post Adamum Sethus humano generi præfuit. Anno ab origine mundi millesimo ducentesimo, qui fuit Jaredo vitæ annus quadragesimus, E Setho septingentesimus septuagesimus. Egregores Sethi progenies errore ducti descenderunt, ac sibi mulieres de filiabus hominum sive Caini desumpserunt. atque gigantes illos celebres generaverunt. Gigantes hi propter justum Sethum fuerunt robusti, ac vastissimis corporibus, monstrosique ob id & abominandi, unde & nomen iis impositum. Propter impium vero Cainum validi, fortissimi, & firmissimo robore, vita homici-

Edit. Paris. pag. 9.

Adami mors & liberi.

Egregores gigantes.

Edit. Paris. pag. 50. diis & impietati ac lasciviæ deditissimi. Quidam hos anguipedes cognominarunt, sive quod venenatæ bestiæ in morem efferatus eorum animus, nullaque bona erat cogitatio: sive quod, ut nonnulli memoriæ prodiderunt, bellum cum quibusdam in excelso habitantibus gerentes, manibus pedibus ac in ventrem proni anguium in modum sursum reptassent, a quibus etiam sæpe multi desuper telis conjectis interfecti sunt. Horum multos cælitus Deus igneis globis sive fulminibus ictos absumpsit: cum autem reliqui nullo pœnæ sensu moverentur, neque quicquam de flagitiosa vita desciscerent, postea diluvio universos sustulit. Hi in monte Hermonim conjuraverunt, se uxores ex filiabus hominum seu progenie Caini sibi delecturos: montique id nomen indidere, quod in eo conjurassent, seque diris mutuo obstrinxissent. Hi suas uxores veneficia & incantationes docuerunt: primusque Azaelus, decimus ipsorum princeps (nam eorum qui descenderunt principes duceni erant) docuit eos gladios ac thoraces fabricari, omniaque instrumenta bellica: tum ex visceribus terræ aurum, argentum, & reliqua metalla eruere. Similiter quivis principum aliquid docuit: alius corporis exornationem, alius pretiosos lapides & tincturas, alius radices herbarum, alius sapientiam, & ea quæ incantationes inefficaces redderent: alius astronomiam & siderum observationem, alius astrologiam, alius aeris considerationem, alius terræ signa, alius Solis & Lunæ. Itaque tum neque Babyloniorum erat, neque Chaldæorum regnum, ut Berosso & cum secutis contra sacras litteras placuit: neque Ægyptiorum principatus, ut Manetho tradidit, Ægyptiorum gentem extollendi studio mentiens. Etenim principium regni Babyloniorum sive Chaldæorum a Nemrodo ducitur, qui ad annos ↄↄcaxx post diluvium floruit. Quicumque vero de his fabulosius scripserunt, ii quæ ex divinitus inspirata nostra scriptura suffurati erant, sibi vindicarunt: propter quæ simpliciores etiam reliquis eorum nugis animum attendentes, facile decipiuntur.

Anno mundi ↄↄccccLxxxvIII Enochus in paradisum est translatus, annos natus cccLxv erat enim Deo acceptus: *Et non inveniebatur, quia Deus eum transtulit.* Geometræ tradunt, dimidiam partem terræ quæ inhabitatur, milliaria in longum duodecies millia patere, in latum milliaria decies ac sexies millia. Montes Ararat scimus in Parthia Armeniæ esse. quidam ajunt apud Celænas Phrygiæ oppidum.

pag. 52. Arca Noæ centum annis constructa est, absoluta anno vitæ Noæ uno de sexcentesimo, mense Majo, vigesimasexta die, primo septimanæ die. Cubitus autem quo eam mensus est, maxima est Ægyptiis ulna. Quadraginta dies, totidemque noctes pluvia decidit. Primo die septimanæ mensis Aprilis Noa egressus est ea arca. Quidam eadem die qua ante annum clausa fuerat, apertam arcam asserunt, anno ab origine mundi ↄↄcↄcexLIII. Tum Noa Deum re sacra facta deprecatus est, ne posthac diluvium terræ immitteret. Probans autem Deus hominis ejus virtutem, ita fore pollicitus est, tesseræ loco arcum qui Iris dicitur constituens. Noa Chaldæis Xisuther

A ὡς καὶ δρακοντόποδάς τινες προσηγόρευσαν, ἢ ὡς τεθηριωμένους ταῖς γνώμαις, καὶ μηδὲν ἀγαθὸν λογιζομένους, ἢ ὥς τινες ἱστοροῦσιν, ὅτι πόλεμον ἔχοντες μετά τινων οἰκούντων ἐν ὑψηλοῖς, εἶτα χερσὶ καὶ ποσὶ καὶ κοιλίαις ὡς δράκοντες ἀνέρποντες κατ' αὐτῶν, ὑφ' ὧν καὶ πολλοὶ πολλάκις ἀνῃροῦντο βαλλόμενοι, δρακοντόποδες ἐκαλοῦντο. τούτων οὐκ ὀλίγους μὲν σφαίραις πυρὸς, ἤτοι κεραυνοῖς οὐρανόθεν ὁ Ὕψιστος ἐξανήλωσε βαλών· ἀνεπαισθήτως δὲ τοὺς περιλοίπους καὶ ἀδιορθώτως ἐπιμένοντας, κατακλυσμῷ μετὰ ταῦτα τοὺς πάντας ἐξαπώλεσεν ὁ Θεός. οὗτοι ὤμοσαν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ερμονιεὶμ, ἐκλέξασθαι γυναῖκας ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων, ἤγουν τῆς τοῦ Κάϊν γενεᾶς, καὶ ἐκάλεσαν
B τὸ ὄρος Ερμαὼν, καθότι ὤμοσαν, καὶ ἀνεθεμάτισαν ἀλλήλους ἐν αὐτῷ· οὗτοι διδάσκουσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν φαρμακείας καὶ ἐπαοιδίας· καὶ πρῶτος Αζαὴλ ὁ δέκατος ἄρχων αὐτῶν (καὶ γὰρ οἱ ἄρχοντες τῶν κατελθόντων διακόσιοι ἦσαν) ἐδίδαξεν αὐτοὺς ποιεῖν μαχαίρας καὶ πᾶν σκεῦος πολεμικὸν, καὶ τὰ ἐκ τῶν μετάλλων τῆς γῆς, οἷον χρυσίον, ἀργύριον, καὶ τὰ λοιπά. καὶ ἕκαστος ὁμοίως, ὁ μὲν καλλωπισμὸν σώματος, ὁ δὲ ἐκλεκτοὺς λίθους καὶ τὰ βαφικὰ, ὁ δὲ ῥίζας βοτανῶν, ὁ δὲ σοφίαν καὶ ἐπαοιδῶν λυτήρια, ὁ δὲ ἀστρονομίαν καὶ ἀστροσκοπίαν, ἄλλος ἀστρολογίαν, ὁ δὲ ἀεροσκοπίαν, ὁ δὲ σημεῖα γῆς, ἄλλος ἡλίου καὶ σελήνης. ὥστε οὐδὲ Βαβυλωνίων ἦν, οὐδὲ Χαλδαίων βασιλεία, ὡς τῷ
C Βηρωσσῷ καὶ τοῖς ἑπομένοις δοκεῖ πρὸς ἀνατροπὴν τῶν θείων γραφῶν, οὔτε Αἰγυπτίων δυναστεία, ὡς τῷ Μανέθῳ, ψευδομένῳ καὶ μεγαλύνοντι τὸ τῶν Αἰγυπτίων ἔθνος. ἡ γὰρ ἀρχὴ τῆς τῶν Βαβυλωνίων βασιλείας, ἤτοι Χαλδαίων, ἀπὸ Νεβρὼδ, τοῦ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν εἰς ἔτη ἑξακόσια τεσσαράκοντα ἀκμάσαντος, γέγονε. οἱ τινὲς δὲ ἄλλως περὶ τούτων μυθικώτερον γεγράφασιν, ἀπὸ τῶν θεοπνεύστων ἡμῶν γραφῶν κλέψαντες γεγράφασιν ἰδιοποιησάμενοι· δι' ἃς οἱ ἁπλούστεροι καὶ τοῖς λοιποῖς τούτων λήρημασι προσέχοντες, εὐχερῶς βλάπτονται.

Ὅτι τῷ ͵αυπη ἔτει τοῦ κόσμου, Ἐνὼχ μετετέθη ἐν τῷ παραδείσῳ, τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε χρόνων
D γενόμενος, εὐηρέστησε τῷ Θεῷ· καὶ οὐχ ηὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός. ὅτι κατὰ τοὺς λεγομένους γεωμέτρας, ἐστὶ τὸ ἥμισυ τῆς κατοικουμένης τῆς εἰς τὸ μῆκος, μίλια χιλιάδες δώδεκα· εἰς δὲ τὸ πλάτος, μίλια χιλιάδες δέκα ἕξ. ὅτι τὰ ὄρη Αραρὰτ ἴσμεν ἐν Παρθίᾳ τῆς Αρμενίας εἶναι. τινὲς δέ φασιν ἐν Κελαιναῖς τῆς Φρυγίας.

Ὅτι ἐπὶ ἑκατὸν χρόνοις ἐσκευάζετο ἡ κιβωτὸς, ἐπληρώθη δὲ τῷ φϟθ'. ἔτει τῆς ζωῆς τοῦ Νῶε, μηνὶ τινὶ Μαΐῳ κϛ', ἡμέρᾳ πρώτῃ· ὁ πῆχυς δὲ τῆς κιβωτοῦ, ὀργυιὰ μεγίστη ἐστὶ κατ' Αἰγυπτίους. μ'. δὲ ἡμέρας κατήρχετο ὁ ὑετὸς καὶ μ' νύκτας. Απριλλίῳ δὲ μηνὶ ἡμέρᾳ πρώτῃ τῆς ἑβδόμαδος, ἐξῆλθε Νῶε ἐκ τῆς κιβωτοῦ. τινὲς δὲ, καθ' ἣν ἡμέραν ἐκλείσθη πρῶτον ἡ κι-
E βωτὸς, κατ' αὐτὴν τῷ ἐπιόντι καιρῷ ἀνοιγῆναί φασιν, ἐν τῷ δισχιλιοστῷ διακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως. καὶ θυσίας προσαγαγὼν τῷ Θεῷ, ἱκετεύει μηκέτι ποιεῖν κατακλυσμόν. ἀποδεξάμενος οὖν ὁ Θεὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν, ὑπέσχετο τοῦτο, σημεῖον ἐπιθεὶς τὸ τόξον τῆς ἴριδος. ὅτι ὁ Νῶε Ξίσουθρος παρὰ Χαλδαίοις ἐλέγετο. ὅτι πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ

A κατακλυσμοῦ οὔτε ἔθνος ἦν, οὔτε βασιλεία, ἐτῶν δὲ περίοδος ἦν. περιέχεται δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀποκρύφων Ενὼχ, ὅτι Οὐριὴλ ὁ ἄγγελος ἐμήνυσε τῷ Ενὼχ, τί ἐστι μὴν, καὶ τροπὴ, καὶ ἐνιαυτὸς· καὶ τὸν ἐνιαυτὸν ἔχειν νβ΄. ἑβδομάδας.

Οτι ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τοῦ Μεσρὲμ, τοῦ δευτέρου υἱοῦ Χὰμ κατὰ τὴν γραφὴν, θείου δὲ τοῦ Νεβρὼδ, υἱοῦ Χοὺς, υἱοῦ Χὰμ τοῦ πρώτου, οἰκισθεῖσα καὶ βασιλευθεῖσα ἕως τοῦδε παρ' Εβραίοις καὶ Σύροις καὶ Αραψι, Μεσραία καλεῖται.

Οτι τῷ δισχιλιοστῷ διακοσιοστῷ πεντηκοστῷ πρώτῳ ἔτει, Νῶε ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα ἐν ὄρει Λουβὰν τῆς Αρμενίας. θύσας τε τῷ Θεῷ, καὶ πιὼν οἶνον, ἐγυμνώθη.

Οτι ἡγεμονεύοντος Νεβρὼδ, ἐκτίσθη ἡ Βαβυλὼν, καὶ ὁ πύργος, ἐπὶ χρόνοις τεσσαράκοντα τρισί. ἦν δὲ Νεβρὼδ υἱὸς μὲν τοῦ Χὰμ, ἔκγονος δὲ Ενώχ. ἐκαλεῖ-B το δὲ ὁ Νεβρὼδ, καὶ Εὐάχιος. ἦσαν δὲ πάντα τῶν οἰκοδομούντων ἔθνη ἑβδομήκοντα· φωνὴ δὲ αὐτοῖς πᾶσιν ὑπῆρχε μία. Νεβρὼδ δὲ αὐτοῖς ὁ γίγας, ὁ τοῦ Αἰθίοπος Χοὺς υἱὸς, εἰς βρῶσιν ἀγρίων ἐχορήγει ζῶα. ὁ δὲ τοῦ Σαλὰ υἱὸς Εβερ, ἐγκεχείριστο τὴν οἰκοδομὴν ἔτη ,γ΄. Εἶτα τῶν γλωσσῶν συγχυθεισῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ πάντων διασκορπισθέντων, αὐτὸς ὁ Νεβρὼδ ἐκεῖ κατῴκει, μὴ ἀφιστάμενος τοῦ πύργου, μερικοῦ τινὸς πλήθους βασιλεύων. ἐφ' ὧν ὁ πύργος ἀνέμῳ βιαίῳ, ὡς ἱστοροῦσί τινες καὶ αὐτὸς Ιώσηπος, καταπεσὼν συνετρίβη, καὶ θείᾳ κρίσει τοῦτον ἐπάταξεν. αὕτη πρώτη βασιλεία ἐπὶ τῆς γῆς, ἀφ' οὗ ἐπλάσθη ὁ Αδὰμ, C γέγονεν· οἱ δὲ λέγοντες καὶ ἄλλας γεγονέναι, ψεύδονται. ἐκ τούτου γεννᾶται Ασοὺρ, ὃς οἰκοδομεῖ τὴν Νινευὶ, καὶ τὴν Ροβὼθ, καὶ τὴν Χαλὰχ, τὰς πόλεις. καὶ φανερόν ἐστιν, ὅτι μετὰ χλ΄. ἔτη τοῦ κατακλυσμοῦ, γέγονεν ἡ ἀρχὴ τῆς βασιλείας Χαλδαίων ἤτοι Βαβυλωνίων διὰ Νεβρώδ. φασὶ δὲ, ὅτι μόνος ὁ Εβερ ὁ τοῦ Φαλὲκ πατὴρ, οὐ συνέθετο τῇ πράξει τῆς πυργοποιΐας. διὸ καὶ τῆς τῶν ἄλλων φωνῆς συγχυθείσης, ἡ τοῦ Εβερ οὐκ ἀπώλετο. αὕτη δὲ ἐστιν, ἣν καὶ Αδὰμ ἐλάλει· καὶ ταύτην οἱ τοῦτον διαδεξάμενοι ἀπόγονοι, πατρωνυμικῶς ἑαυτοὺς Εβραίους προσηγόρευσαν, καὶ Εβραΐδα τὴν φωνὴν ἐκάλεσαν, τεκμήριον δὲ, ταύτην εἶναι τὴν πρὸ τῆς συγχύσεως φωνὴν, τὰ τῶν παλαιῶν ὀνόματα. ἐφ' ὧν γὰρ κατ' οὐδεμίαν γλῶσσαν ἐστὶ D τὸ σημαινόμενον ἐπιλύσασθαι, κατ' αὐτὴν τὸ ζητούμενον ἑρμηνεύεται. οἷον Αδὰμ, καθ' ἑτέραν μὲν οὐδεμίαν φωνὴν τὸ δηλούμενον εὑρίσκεται, κατὰ δὲ ταύτην ἄνθρωπος ἑρμηνεύεται· καὶ ἡ τοῦ Νῶε προσηγορία δικαιοσύνην σημαίνει. καὶ Χοὺς Αἰθίοψ, καὶ Μεσρὲμ Αἴγυπτος, καὶ Φαλὲκ μερισμὸς, καὶ Βαβυλὼν σύγχυσις.

Οτι μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἕως τῆς διασπορᾶς μόνοι οἱ τρεῖς ἡγήσαντο τῶν πολλῶν εὐσεβῶς, Νῶε, Σὴμ, καὶ Αρφαξὰδ ὁ υἱὸς τοῦ Σὴμ, ἔτη φλδ΄. τοῦ δὲ κόσμου ἔτος ἦν, ,βψος΄. τῷ γὰρ ,βφϟβ΄. ἔτει καὶ Νῶε ὁ δίκαιος ἐκοιμήθη, ὢν ἐτῶν ἐννακοσίων πεντήκοντα· τῶν δὲ φλδ΄. χρόνων ὁ ἀριθμὸς οὗτος· Νῶε τὰ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, ἔτη τν΄. Σὴμ, ἔτη ρν΄. καὶ Αρφαξὰδ, ἔτη λγ΄. ὁμοῦ ἔτη φλγ΄, E τῆς ἀρχῆς τῶν ἄλλων ἐν τῷ τετάρτῳ χρόνῳ λαμβανομένης. συγγραφεῖς δὲ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων, οὗτοι· Μάνεθος ὁ τὴν τῶν Αἰγυπτίων ποιησάμενος συγγραφήν· Βηρωσσὸς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συναγαγών· Μῶχός τε καὶ Εστιαῖος, καὶ πρὸς τούτοις, Αἰγύπτιος Ιερώνυμος. οἱ δὲ τὰ Φοινικὰ συγγραψάμενοι Ησίοδός τε καὶ Εκαταῖος, Ελλάνικος καὶ ὁ Ακουσίλαος, Εφορός τε καὶ Νικόλαος.

Cedren.

A dictus fuit. Ante diluvium neque gens ulla fuit, neque regnum: annorum autem circuitio erat. In libro occultorum Enochi continetur scriptum, Vrielum angelum Enocho indicasse quid mensis sit, quid solstitium, quid annus: ac annum quidem LII constare septimanis.

Ægyptus a Mezromo, secundo Chami filio (auctore scriptura) patruo autem Nembrodi (nam is Chusum, qui primus Chami filius fuit, patrem habuit) culta ac regnata ad hæc usque tempora ab Ebræis: Syris & Arabibus Mezræa nominatur.

Noa bis millesimo ducentesimo quinquagesimo primo anno vineam plantauit in Lubano Armeniæ monte: cumque Deo rem sacram fecisset, ac vinum bibisset, nudus jacuit.

Namrodo imperante Babylon ædifica- Turris Babylonica. B ta est, & turris annis XLIII. Nemrodus Chami filius fuit, & ab Enocho genus duxit. Eidem Nemrodo etiam Evechius nomen fuit. Qui turrim ædificaverunt, ex septuaginta omnino nationibus fuerant collecti: omnes autem eodem sermone utebantur. Quibus Namrodus gigas, Chusi Æthiopis filius, in cibum feras venando suppeditabat. Cæterum Eberus Sala filius ædificationi præfectus fuit, anno termillesimo. Postea cum Deus sermonem confudisset, hominesque dissipati essent, ipse Nemrodus ibi habitauit, a turri non digressus: ac multitudini, quæ prioris istius pars aliqua erat, imperavit. Turris vi venti, ut cum alii C tum ipse etiam Josephus narrant, dejecta ac comminuta, divino judicio Nemrodum percussit. Id primum ab Adamo condito regnum in terra fuit: ac mentiuntur, qui plura fuisse referunt. Nemrodo Assur genitus est, qui Niniven, Rhobotam & Chalacham urbes condidit. Manifestum vero est, annis a diluvio IↃ CXXX, a Nemrodo Chaldæorum siva Babyloniorum regnum institutum fuisse. 15 Aiunt solum Eberum, Phaleci patrem, in substructionem turris non consensisse. itaque etiam reliquorum linguis confusis, Eberi sermo integer permansit. Ea est lingua, qua Adamus usus fuit: & ab hoc posteri Eberi se gentilitio nomine Ebræos, ac linguam Ebraicam nominaD verunt. Fuisse hanc linguam ante confusionem, certo indicant veterum nomina: quæ quid significent cum nulla alia lingua explicari possit, Ebraica lingua interpretationem suggerit. Verbi gratia, Adamus nullo alio sermone quicquam, Ebraica autem hominem notat. Sic Noa justitiam, Chus Æthiopem, Mezromus Ægyptum, Phalekus divisionem, Babylon confusionem.

A diluvio usque ad dispersionem, tantum hi tres multitudini pia præfuerunt, Noa, Semus & hujus filius Arphaxadus, annis IↃXXXIV. ad annum mundi CIↃCIↃIↃCCLXXVI. Mortuus enim est Noa justus anno CIↃCIↃIↃXCII, annos natus IↃCCCCL. Porro IↃXXXIV quos diximus, anni sic numerantur. Noa post diE luvium annos CCCL. Semus annos CL. Arphaxadas annos XXXIII. Summa, anni IↃXXXIII, initio reliquorum in IV supra IↃXXX anno sumpto. Qui res Ægyptiacas & Chaldaicas conscripserunt, hi sunt. Manethus scripsit Ægyptiaca. Berossus Chaldaica collegit. Tum Mochos & Hestiæus, ac præter hos Hieronymus Ægyptius. Phœnicum res conscripserunt Hesiodus, Hecatæus, Hellanicus, Acusilaus, Ephorus & Nicolaus.

Testamentum Noæ.

Anno ab origine mundi bis millesimo, quingentesimo, septuagesimo secundo, Noa annum ætatis agens nongentesimum trigesimum, oraculo nimirum divinitus accepto, tribus suis filiis terram distribuit, hoc modo. Semo primogenito suo filio, annum ætatis quadringentesimum trigesimumprimum agenti, dedit quidquid terræ in longum a Perside & Bactris usque ad Indiam porrigitur, in latum ab India usque ad Rinocorura Ægypti, sive quæ ab ortu solis sunt usque ad plagam meridionalem: Syriam nempe, quæ & Judæa dicitur, (nam antiqui Syros vocabant Palæstinos) & Mediam & Eufratem fluvium designavit, qui limites Semi definiret. Chamo autem secundo suo filio, annum agenti quadringentesimum septimum, terram addixit quæ Austro & Africo est exposita: & partem Occidentis, a Rinocoruris Ægypti, Æthiopiam, Ægyptum, Lybiam, Africam, Mauritaniam, usque ad columnas Herculis, seu usque ad occiduum ac Africum oceanum fluvium, qui ejus ditioni terminus esset, Nilum constituit, qui idem Geon &

Edit. Paris. pag. 12.

Chrysorrhoas (quasi aurifluus) appellatur. Japeto tertio filio, annum agenti cccc xxv, attribuit quidquid a Media ad septentrionem & solis occasum pertinet, usque ad Gades, Insulasque Britannicas: Armeniam, Iberiam, Pontum, Cholcos, atque ulte-

16 riores regiones atque insulas usque ad Italiam, Gallias, Hispaniam, Celtiberiam & Lusitanos. Cum ad hunc modum divisisset, scriptoque suam voluntatem testatus esset (ut perhibent) id illis recitavit, atque post obsignatum penes se detinuit, usque ad annum ab Adamo cIↄ cIↄ Iↄ xcii, quo vitam finivit. Moriturus, tribus filiis suis mandavit, ne quis eorum fratris regionem invaderet, eumve injuria aliqua afficeret: alioquin hoc eis discordiarum & bellorum intestinorum causam allaturum. Testamentum Semo, quippe ætate ac pietate præstanti, tradidit: is ei in Imperio successit, atque eximias prosperitates, quas ei precatus fuerat pater, hæreditate consecutus est, quod etiam in Genesi scriptum extat. Humatus est in monte Lubaro.

Chanaan Semi ditionem invadit.

Anno mundi cIↄ cIↄ Iↄccxci, annis ab obitu Noæ ducentis, Chami filius Chanaan novas res molitus, Semi fines ingressus est contra Noæ præceptum, cum septem ex se ortis gentibus Amorræis, Chetæis, Pherezæis, Evæis, Gergesæis, Jebusæis, & Chananæis: quas gentes Deus per Mosem & Jesum Navæ filium excidit, ac suo deinde tempore Judicum opera filiis Israeli avitam terram reddidit, etiam in hoc suam justitiam declarans. Nam Israelitæ per gradus propagatæ gentis xxxviii a Semo orti erant, annis cIↄ Iↄ clxxxvii, quod incidit in annum mundi IIII ∞ LXXVIII regni nimirum

17 Salomonis xxiii, quo, sacrificiis paterno Deo immolatis, erectum a se sumptibus immensis templum dedicavit: de quarum vigintiocto generationum singulis, quantum res patietur, compendio recta serie ordinato, si concesserit Deus, a nobis sermo fiet. Nunc vero ad turris illius ædificationem & LXXII gentium linguarumque ad invicem perturbatarum confusionem iterum regressi, quot & cujusmodi singulis filiorum Noæ ex dispersis LXXII gentes exortæ sunt, quæ plerisque historiis etiam sunt commemorata, enarremus. Ex præmissis tamen recordari necesse est, II ∞ DCC XXXVI anno (hic autem vi-

A Τῷ βφοβʹ. ἔτει τοῦ κόσμου, ἐνακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔτει τοῦ Νῶε, κατὰ θεῖον δηλονότι χρησμὸν, ἐμέρισε Νῶε τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτοῦ τὴν γῆν οὕτω· Σὴμ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ υἱῷ, ἄγοντι ἔτος τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν πρῶτον, ἔδωκεν ἀπὸ Περσίδος καὶ Βάκτρων, ἕως Ἰνδικῆς μῆκος· πλάτος δὲ, ἀπὸ Ἰνδικῆς, ἕως Ῥινοκουρούρων τῆς Αἰγύπτου, ἤτοι τὰ ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως μέρους τῆς μεσημβρίας, τήν τε Συρίαν, ἣ καὶ Ἰουδαία λέγεται (καὶ γὰρ καὶ οἱ παλαιοὶ Σύρους τοὺς Παλαιστινοὺς ὠνόμαζον) καὶ Μηδίαν· καὶ ποταμὸν διορίζοντα αὐτοῦ τὰ ὅρια τὸν Εὐφράτην. Χὰμ δὲ τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ υἱῷ, ἄγοντι ἔτος υζʹ, ἔδωκε τὴν πρὸς νότον καὶ λίβαν, καὶ μέρος τῆς δύσεως ἀπὸ Ῥινοκουρούρων τῆς Αἰγύπτου, Αἰθιοπίαν καὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην, Ἀφρικὴν καὶ Μαυριτανίαν, ἕως Ἡρακλείων στηλῶν, ἤτοι

B ἕως τοῦ δυτικοῦ καὶ Λιβυκοῦ ὠκεανοῦ. ποταμὸν δὲ διορίζοντα τὸν Νεῖλον, ὃς καὶ Γεὼν καὶ Χρυσορρόας λέγεται. Ἰάφεθ δὲ τῷ τρίτῳ αὐτοῦ υἱῷ, ἄγοντι ἔτος υκεʹ, ἀπὸ Μηδίας τὰ πρὸς ἄρκτον καὶ δυσμὰς, ἕως Γαδείρων, καὶ Βρεττανικῶν νήσων, Ἀρμενίαν, Ἰβηρίαν, Πόντον, Κόλχους, καὶ τὰς κατ' Ἰσπὴν χώρας καὶ νήσους ἕως Ἰταλίας καὶ Γαλλιῶν, Ἱσπανίας τε καὶ Κελτιβηρίας καὶ Λυσιτανῶν. οὕτω μερίσας, καὶ ἐγγράφως διαθέμενος, ὥς φασιν, ἐπαναγνούς τε αὐτοῖς τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐσφραγίσατο, παρ' ἑαυτῷ κατέχων, ἕως τοῦ βφϟβʹ. ἔτους ἀπὸ Ἀδὰμ, ἐν ᾧ καὶ ἐκοιμήθη. μέλλων δὲ τελευτᾷν, ἐνετείλατο τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτοῦ, μηδένα ἐπελθεῖν τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ ὁρίοις, καὶ ἀτάκτως

C φερχθῆναι πρὸς τὸν ἕτερον, ὡς τούτου γενησομένης αἰτίας στάσεως αὐτοῖς καὶ πολέμων τῶν πρὸς ἀλλήλους. τὴν δὲ διαθήκην αὐτοῦ δέδωκε τῷ Σὴμ, ὡς πρωτοτόκῳ υἱῷ, καὶ θεοφιλεστέρῳ· ὃς καὶ τὴν ἡγεμονίαν διεδέξατο μετ' αὐτὸν, καὶ τὰς ἐξαιρέτους τῶν παρ' αὐτοῦ εὐλογιῶν ἐκληρώσατο, ὡς καὶ ἐν τῇ Γενέσει φέρεται· καὶ ἐκοιμήθη ἐν ὄρει Λουβάρ.

Ἐν δὲ τῷ βψϟαʹ. ἔτει τοῦ κόσμου, ἤτοι μετὰ διακόσια ἔτη τῆς τελευτῆς Νῶε, νεωτερίσας ὁ τοῦ Χὰμ υἱὸς Χαναὰν, ἐπέβη τοῖς ὁρίοις τοῦ Σὴμ, καὶ κατῴκησεν ἐκεῖ, παραβὰς τὴν ἐντολὴν Νῶε, σὺν τοῖς ἐξ αὐτοῦ γενομένοις ἔθνεσιν ἑπτὰ, Ἀμορραίοις, Φερεζαίοις, Εὐαίοις, Γεργεσαίοις, Ἰεβουσαίοις καὶ Χαναναίοις· οὓς

D διὰ Μωσέως καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἐξωλόθρευσεν ὁ Θεὸς, καὶ κατά τινας καιροὺς διὰ τῶν κριτῶν ἀπέδωκε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ τὴν πατρῴαν γῆν, δίκαιος καὶ ἐν τούτῳ φανεὶς ὁ Θεός. ὡς ἐκ τοῦ Σὴμ καταγομένοις διὰ γενεῶν ληʹ. ἐτῶν χιλίων ἑξακοσίων ὀγδοήκοντα ἑπτὰ, (ὃ καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ τετρακισχιλιοστὸν ἑβδομηκοστὸν ὄγδοον ἔτος, ἤτοι τῷ κγʹ. τῆς βασιλείας Σολομῶντος, καθ' ὃν ἀνεκαίνισε τὸν ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντα πολυτελῆ ναὸν, θύσας τῷ πατρῴῳ Θεῷ λαμπρῶς. περὶ ὧν ἐν τοῖς ἰδίοις τόποις ἑκάστης τῶν αὐτῶν ληʹ. γενεῶν κατὰ τὸ ἐγχωροῦν στοιχειώδει ἐπιτομῇ σὺν Θεῷ λεχθήσεται· νῦν δὲ ἐπανέλθωμεν πάλιν ἐπὶ τὴν πυργοποιΐαν, καὶ τὴν σύγχυσιν τῶν οβʹ. ἐθνῶν, καὶ γλωσσῶν, αἳ συνε-

Inclusa supplevim. ex Syncello.

E χύθησαν. καὶ εἴπωμεν ἃ τοῖς πολλοῖς τῶν ἱστορικῶν προείρηται, ποῖα καὶ πόσα ἔθνη ἑκάστῳ τῶν γʹ. υἱῶν τοῦ Νῶε ἔλαχεν ἐκ τῶν διεσπαρέντων οβʹ. ἐθνῶν. χρὴ δὲ ἀναμνησθῆναι τῶν προλεχθέντων ἀνωτέρω, ὅτι ἀρξάμενοι τῷ καθολικῷ βψλϛʹ. ἔτει οἰκοδομεῖν τὸν πύργον, ὅπερ ἦν τῆς ζωῆς τοῦ Σὴμ φϟδʹ. τοῦ δὲ

Αρφαξὰδ υλγ΄. ϗ τῦ ὑιοῦ τύτυ Καϊνᾶν τνκ. ϗ τῦ Σαλᾶ σλ΄. ϗ τῦ Εβερ ϟθ΄. ἔμειναν οἰκοδομοῦντες ἐπὶ ἔτη μ΄. ἕως τῦ κοσμικῦ βψος΄. ἐν τύτῳ γὰρ τῷ ἔτει διεσπάρησαν ὑπὸ τῦ Θεῦ εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην οὕτως.

Εκ τῦ Σὴμ τῦ πρωτοτόκου Νῶε ἔθνη κε΄. οὕτως.

α΄. Αρφαξὰδ, ἀφ᾽ οὗ Χαλδαῖοι.
β΄. Αλὰμ, ἀφ᾽ οὗ Ελυμαῖοι.
γ΄. Ασσοὺρ, ἀφ᾽ οὗ Ασσύριοι.
δ΄. Λοὺδ, ἀφ᾽ οὗ Λυδοί.
ε΄. Αρὰμ, ἀφ᾽ οὗ Σύροι.

Υἱοὶ Αράμ.

ς΄. Ως, ἀφ᾽ οὗ Τράχωνες.
ζ΄. Οὺλ, ἀφ᾽ οὗ Μαγαρδοί.
η΄. Γάθερ, ἀφ᾽ οὗ Αρμένιοι.
θ΄. Μοσὸχ, ἀφ᾽ οὗ Μεσάνιοι.

Υἱοὶ Αρφαξάδ.

ι΄. Καϊνᾶν, ἀφ᾽ οὗ Γασφηνοί.
ια΄. Σασᾶν, ἀφ᾽ οὗ Κοσσαῖοι.
ιβ΄. Εβερ, ἀφ᾽ οὗ Εβραῖοι.
ιγ΄. Φαλὲκ, ἀφ᾽ οὗ Βάκτροι.
ιδ΄. Ελμωδὰμ, ἀφ᾽ οὗ Ινδοί.
ιε΄. Ιεκτὰν, ἀφ᾽ οὗ Μαδιηναῖοι.
ις΄. Αραβὼθ, ἀφ᾽ οὗ Αραβες.
ιζ΄. Ιδουρὰν, ἀφ᾽ οὗ Καμήλιοι.
ιη΄. Δίρα, ἀφ᾽ οὗ Μῆδοι.
ιθ΄. Ιεζιὰ, ἀφ᾽ οὗ Αρειανοί.
κ΄. Δεκλὰμ, ἀφ᾽ οὗ Κεδρούσιοι.
κα΄. Γεβὴλ, ἀφ᾽ οὗ Σκύθαι.
κβ΄. Αβιμεὴλ, ἀφ᾽ οὗ Υρκανοί.
κγ΄. Σαβὰτ, ἀφ᾽ οὗ Αραβες Ινδῶν.
κδ΄. Ουὴρ, ἀφ᾽ οὗ Ουαρναῖοι.
κε΄. Εὐὶλ, ἀφ᾽ οὗ Γυμνοσοφισταί.

Οὗτοι πάντες ἐκ τῦ Σὴμ κατάγονται· ὧν ἡ κατοικία ἐστὶν κατὰ μῆκος ἀπὸ Βάκτρων ϗ Ινδικῆς, ἕως Ρινοκολούρων τῆς ὁριζούσης Συρίαν, ϗ Αἴγυπτον, ϗ τὴν Ερυθρὰν θάλασσαν, ἀπὸ στόματος τῦ κατ᾽ Αρσινόην τῆς Ινδικῆς. κατὰ δὲ πλάτος ἀπὸ Περσίδος ϗ Βάκτρων, ἕως Ινδικῆς. τὰ δὲ ὀνόματα τῶν χωρῶν ταῦτα.

Περσὶς, ϗ τὰ ἐν αὐτῇ ἔθνη. Βακτριανὴ, Υρκανία, Βαβυλωνία, Κορδυαλία, Ασσυρία, Μεσοποταμία, Εὐδαίμων Αραβία, Κοίλη Συρία, Κομμαγηνὴ, ϗ ἡ φυσικὴ Περσίς. τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν γενόμενα ἔθνη ταῦτα. Εβραῖοι, Ιουδαῖοι, Πέρσαι, Μῆδοι, Μαγαρδοὶ, Πάρθοι, Γερμανοὶ, Ελυμαῖοι, Αραβες ἀρχαῖοι, Κεδρούσιοι, Σκύθαι, Γυμνοσοφισταί. οἱ δὲ ἐπιστάμενοι αὐτῶν γράμματα Ιουδαῖοι, Πέρσαι, Μῆδοι, Χαλδαῖοι, Ινδοὶ, Ασσύριοι. ταῦτα τὰ κε΄. ἔθνη τῦ Σὴμ σὺν ταῖς χώραις, ϗ ὁρίοις αὐτῶν.

Εκ τῦ Χὰμ τῦ β΄. υἱοῦ Νῶε ἔθνη λβ΄. οὕτως.

α΄. Χοῦς, ἐξ οὗ Αἰθίοπες.
β΄. Μεσραὶμ, ἐξ οὗ Αἰγύπτιοι.
γ΄. Φοὺδ, ἐξ οὗ Τρωγλοδύται.
δ΄. Χαναὰμ, ἐξ οὗ Χαναναῖοι.

Οὗτοι ἔφυγον ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ισραὴλ, ϗ κατῴκησαν Τρίπολιν τῆς Αφρικῆς ὡς οὖσαν ἐν τῷ κλήρῳ τῦ Χάμ.

Cedren.

A tæ Sem DLXXXIV, filii Arphaxad CCCCLXXXIII, hujus vero filii Cainan CCCLVIII, Sale CCXXX, & Heber LXXXXIX ex æquo commensurabatur) turrim extruere aggressos, annos continuos XL in ædificio consumpsisse, ad annum videlicet mundi II ∞ DCCLXXVI. Hoc enim anno in universam terram a Deo dispersi sunt, hoc pacto.

Sem primogeniti Noe gentes vigintiquinque; hoc ordine.

1. Arphaxad, a quo Chaldæi.
2. Alam, a quo Elymæi.
3. Assur, a quo Assyrii.
4. Lud, a quo Lydii.
5. Aram, a quo Syri.

B *Filii Aram.*

6. Os, a quo Trachones.
7. Ul, a quo Magardi.
8. Gather, a quo Armenii.
9. Mosoch, a quo Messenii.

Filii Arphaxad.

10. Cainam, a quo Gaspheni.
11. Sasam, a quo Cosæi.
12. Heber, a quo Hebræi.
13. Phalec, a quo Bactri.
14. Elmodam, a quo Indi.
15. Jectam, a quo Madinæi.
C 16. Araboth, a quo Arabes.
17. Iduram, a quo Camelii.
18. Dera, a quo Medi.
19. Jesia, a quo Adriani.
20. Declam, a quo Cedrusæi.
21. Gebel, a quo Scythæ.
22. Abimeel, a quo Hyrcani.
23. Sabat, a quo Indorum Arabes.
24. Ver, a quo Varnæi.
25. Even, a quo Gymoosophistæ.

Hi cuncti ex Sem orti sunt, eorumque habitatiò a Bactris & Indis, Rinocoluras usque Syriam ab Ægypto rubroque mari separantem, ab ostiis Indiæ juxta Arsinoem, in longum protenditur, in latum vero a Perside & Bactris ad Indiam usque progreditur, Hæc autem sunt regionum nomina.

D Persis, ejusque nationes: Bactriana, Hyrcania, Babylonia, Codryalia, Assyria, Mesopotamia, Arabia felix, Cœlesyria, Comagena, & Persis proprie dicta. Ea ipsis hæ aliæ nationes sunt progenitæ. Hebræi, Judæi, Persæ, Medi, Magardi, Parthi, Germani, Elymæi, Cosæi veteres Arabes, Cedrusæi, Scythæ, Gymnosophistæ. Qui litteras eorum callent, sunt Judæi, Persæ, Medi, Chaldæi, Indi, Assyrii. Istæ sunt vigintiquinque nationes ea Sem propagatæ, cum earum regionibus & terminis,

E *E Cham secundo filio Noe duæ supra triginta nationes exortæ, hoc pacto.* *Edit. Paris. pag. 13.*

1. Chus, e quo Æthiopes.
2. Mestraim, e quo Ægyptii.
3. Phud, e quo Troglodytæ.
4. Chanaan, e quo Chananæi.

Hi fugerunt a facie filiorum Israel, & Tripopolim Africæ sorti Cham adjunctam occupaverunt.

Filii Chus Æthiopis primogeniti Cham.

5. Sabat, e quo Sabat.
6. Evilat, e quo Gangæi.
7. Sebata, e quo Sabini.
8. Regma, e quo Ichthyophagi.
9. Sabacata, e quo.......

Filii Regma.

10. Saba, e quo Marmaritæ.
11. Judadan, e quo Phœnices.
12. Nembrod, e quo Gigantes.
13. Ludiim, e quo.......
14. Nemeſtiim, e quo.........
15. Labiim, e quibus.........
16. Nephtabiim, e quibus.......
17. Patronnſoniim, e quibus......
18. Chasloolim, e quibus.......
19. Philiſtiim, e quibus........
20. Caphtoniim, e quibus........

Filii Chanaan, quorum primogenitus Sidon.

21. Sidon, e quo Sidonii.
22. Chatnæus, e quo........
23. Jebuſæus, e quo Jebuſæi.
24. Amorrbæus, e quo Amorræi.
25. Gergeſæus, e quo Gergeſæi.
26. Evæus, e quo Evæi.
27. Aruchus, e quo........
28. Aſennæus, e quo.........
29. Aradus, e quo Aradii.
30. Samaræus, e quo Orthoſitæ.
31. Amathis, e quo Amathuſii.

Iſti omnes, ſi Cham adnumeraveris, trigiota duo ſunt. Eorum habitatio eſt univerſa regio, quæ a Rinocuris & Gadibus ad Auſtrum vergit. Nationes autem ex illis progenitæ ſunt Æthiopes, Troglodytæ, Augari, Gangini, Sabini, Ichthyophages, Elaini, Ægyptii, Phœnices, Lybes, Marmaritæ, Cari, Pſyllitæ, Myſi, Moſyllii, Phryges, Macones, Bithyni, Nomades, Lycii, Mariandini, Pamphyli, Moſſyni, Piſſyni, Augalæi, Cilices, Maurufii, Cretes, Magartæ, Numides, Macones, & Naſamones. Hi terras ab Ægypto ad occiduum, Lybiam & Auſtrum verſus, Oceanum, incolunt; quique inter eos litteras profitentur, ſunt Phœnices, Ægyptii, Pamphyli, & Phryges. Regiones autem ab eis habitatæ ſunt, Ægyptus, Æthiopia ad Indos verſus Euronotum vergens, altera Æthiopia verſus Auſtrum unde Nilus fluvius oritur, Erythra, quæ reſpicit Orientem, Thebais, Lybia ad Cyrenem protenſa, Marmaris & circumjacentes terræ, Syrtis tres nationes complexa Naſamones, Macones, & Tautomatos, Lybia a Lepti ad parvam Syrtem excurrens, Numidia, Maſſuvis, & Mauritania, quæ & Africa, ad Herculeas uſque columnas e Gadium regione pervadit. Habet autem verſus Boream mari terras adjacentes Ciliciam, Pamphiliam, Piſidiam, Mydiam, Lycaoniam, Phrygiam, Cabbaliam, Lyciam, Lydiam, Cariam, Troadem, Æoliam, Bithyniam, veterem Phrygiam. Habet & inſignes inſulas tres: Sardo, Cretam, Cyprum; ac inſuper alias,

A Υἱοὶ Χοὺς τοῦ Αἰθίοπος τοῦ πρώτου υἱοῦ Χάμ.

έ. Σαβὰτ, ἐξ οὗ Σαβάτ.
ς'. Εὐιλὰτ, ἐξ οὗ Γαγγινοί.
ζ'. Σεβατὰ, ἐξ οὗ Σαβῖνοι.
ή. Ρέγμα, ἐξ οὗ Ἰχθυοφάγοι.
θ'. Σαβακαθὰ, ἐξ οὗ......

Υἱοὶ Ρέγμα.

ί. Σαβὰ, ἐξ οὗ Μαρμαρῖται.
ιά. Ιουδαδὰν, ἐξ οὗ Φοίνικες.
ιβ'. Νεβρὼδ, ἐξ οὗ Γίγαντες.
ιγ'. Λουδιεὶμ, ἐξ οὗ......
ιδ'. Νεμεστιεὶμ, ἐξ οὗ.......
B ιέ. Λαβιεὶμ, ἐξ ὧν.......
ις'. Νεφθαβιεὶμ, ἐξ ὧν......
ιζ'. Πατρωνοσονιεὶμ, ἐξ ὧν.......
ιή. Χασλονιεὶμ, ἐξ ὧν.......
ιθ'. Φιλιστιεὶμ, ἐξ ὧν.......
κ'. Χαφθονιεὶμ, ἐξ ὧν.......

Υἱοὶ Χαναὰν, ὧν πρωτότοκος Σιδών.

κα'. Σιδὼν, ἐξ οὗ Σιδώνιοι.
κβ'. Χετναῖος, ἐξ οὗ......
κγ'. Ιεβουσαῖος, ἐξ οὗ Ιεβουσαῖοι.
κδ'. Αμορραῖος, ἐξ οὗ Αμορραῖοι.
κέ. Γεργεσαῖος, ἐξ οὗ Γεργεσαῖοι.
κς'. Εὐαῖος, ἐξ οὗ Εὐαῖοι.
C κζ'. Αρούκος, ἐξ οὗ....
κή. Ασενναῖος, ἐξ οὗ......
κθ'. Αραδος, ἐξ οὗ Αράδιοι.
λ'. Σαμαραῖος, ἐξ οὗ Ορθωσῖται.
λά. Αμαθεὺς. ἐξ οὗ Αμαθούσιοι.

Οἱ πάντες σὺν τῷ Χὰμ λβ'. τούτων δὲ κατοικία ἀπὸ Ρινοκούρων, ἕως Γαδείρων τὰ πρὸς νότον. τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν γεννηθέντα ἔθνη, Αἰθίοπες, Τρωγλοδύται, Αγγαῖοι, Γαγγινοὶ, Σαβῖνοι, Ἰχθυοφάγοι, Ελαῖνοι, Αἰγύπτιοι, Φοίνικες, Λίβυες, Μαρμαρῖται, Κᾶρες, Ψυλλῖται, Μυσοὶ, Μοσύλλοι, Φρύγες, Μάκωνες, Βιθυνοὶ, Νομάδες, Λύκιοι, Μαριανδινοὶ, Πάμφυλοι, Μοσυνοὶ, Πισυνοὶ, Αὐγα-
D λαῖοι, Κίλικες, Μαυρούσιοι, Κρῆτες, Μαγάρται, Νουμίδες, Μάκωνες, καὶ Νασαμῶνες. οὗτοι διακρατοῦσιν ἀπὸ Αἰγύπτου, ἕως τοῦ δυτικοῦ πρὸς λίβα καὶ νότον ὠκεανοῦ· οἱ δὲ ἐπιστάμενοι αὐτῶν γράμματα Φοίνικες, Αἰγύπτιοι, Πάμφυλοι, Φρύγες. αἱ δὲ χῶραι αὐτῶν, Αἴγυπτος, Αἰθιοπία ἡ βλέπουσα κατὰ Ινδοὺς πρὸς εὐρόνοτον. ἄλλη Αἰθιοπία πρὸς νότον, ὅθεν ἐκπορεύεται ὁ Νεῖλος ποταμός. Ερυθρὰ ἡ βλέπουσα κατ' ἀνατολάς, Θηβαῒς, Λιβύη ἡ παρεκτείνουσα μέχρι Κυρήνης, Μαρμαρὶς, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πάντα, Σύρτις ἔχουσα ἔθνη γ'. Νασαμῶνας, Μάκωνας, Ταυτα-
E μαίους, Λιβύη ἀπὸ Λέπτεως παρεκτείνουσα μέχρι μικρᾶς Σύρτεως. Νουμιδία, Μασσουρὶς, Μαυριτανία, ἡ καὶ Αφρικὴ παρεκτείνουσα μέχρι Ηρακλειωτικῶν στηλῶν κατέναντι Γαδείρων. ἔχει δὲ ἐν τοῖς κατὰ βορρᾶν τὰ πρὸς θάλασσαν, Κιλικίαν, Παμφυλίαν, Πισιδίαν, Μυσίαν, Λυκαονίαν, Φρυγίαν, Καβαλλίαν, Λυκίαν, Λυδίαν, Καρίαν, Τρωάδα, Αμιωλίαν, Βιθυνίαν, τὴν ἀρχαίαν Φρυγίαν. ἔχει δὲ

νήσους ἐπιστάμεις γ΄. Σαρδὼ, Κρήτην, Κύπρον. ἐπιχωρίους δὲ Κόρσυλαν, Λαμπαδοῦσαν, Γαῦδον, Μελίτην, Κυρσοῦναν, Μίνω, Γαλάταν, Γορσυνὰν, Κρήτην, Γαυλορίδην, Θήραν, Κάρπαθον, Αστυπάλαιαν, Χίον, Λέσβον, Τένεδον, Ιμβρον, Θάσον, Σάμον, Κνίδον, Κῶν, Νίσυρον, ποταμὸν δὲ Γεὼν τὸν καὶ Νεῖλον, ὃς καὶ κυκλοῖ Αἴγυπτον, καὶ Αἰθιοπίαν. καὶ διορίζει μεταξὺ τοῦ Χὰμ καὶ Ιάφεθ τὸ στόμα τῆς ἑσπερίας θαλάσσης τὰ ἐπίκοινα τοῦ Χὰμ καὶ τοῦ Ιάφεθ.

Εκ τοῦ Ιάφεθ τοῦ γ΄. υἱοῦ Νῶε ἔθνη ιε΄. οὕτως.

Υἱοὶ Ιάφεθ τοῦ γ΄. υἱοῦ Νῶε.

α΄. Γάμερ, ἐξ οὗ Καππάδοκες.
β΄. Μαγὼγ, ἐξ οὗ Κελτοὶ οἱ καὶ Γαλάται.
γ΄. Μαδαὶ, ἐξ οὗ Μῆδοι.
δ΄. Ιωυὰν, ἐξ οὗ Ελληνες οἱ καὶ Ιωνες.
ε΄. Θωβὲλ, ἐξ οὗ Θετταλοί.
ς΄. Μοσὸχ, ἐξ οὗ Ιλλυριοί.
ζ΄. Θήρας, ἐξ οὗ Θρᾷκες.
η΄. * Χεττιεὶν, ἐξ οὗ Μακεδόνες. (* al. Χεττιιείμ.)

Οἱ υἱοὶ Γάμερ τοῦ υἱοῦ Ιάφεθ.

θ΄. Ασχανὰζ, ἐξ οὗ Ρηγῖνες.
ι΄. Ριχὰδ, ἐξ οὗ Σαυρομάται.
ια΄. * Θοργαμὰ, ἐξ οὗ Αρμένιοι. (* al. Θοργαμά,)

Οἱ υἱοὶ Ιωυάν.

ιβ΄. Ελισσὰ, ἐξ οὗ Σικελοί.
ιγ΄. Θαρσεῖς, ἐξ οὗ Ιβηρες.
ιδ΄. Κίτιοι, ἐξ οὗ Λατῖνοι, οἱ καὶ Ρωμαῖοι.
ιε΄ Ρόδιος, ἐξ οὗ Ρόδιοι.

Εκ τούτων ἀφωρίσθησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ γῇ αὐτῶν ἕκαστος κατὰ γλῶσσαν αὐτῶν, ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν, ὥς φησιν ἡ γραφή. ὁμοῦ ἔθνη οβ΄. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ Κύπριοι ἐκ τῶν Κιτιαίων, καὶ οἱ ἐν τῷ βορρᾷ ὁμόφυλοι τῶν αὐτῶν Κιτιαίων, καὶ τῶν Ρωμαίων, καὶ τὰ ἔθνη τῆς Ελλάδος, πλὴν τῶν μετοικησάντων ὕστερον ἐκεῖ Σαϊτῶν καὶ κατοικησάντων τὴν τῆς Ελλάδος μητρόπολιν Αθήνας καὶ τὰς Θήβας. Σιδωνίων γὰρ οὗτοι ἄποικοι ἐκ Κάδμου τοῦ Αγήνορος. οἱ δὲ Χαλδαῖοι Τυρίων εἰσὶν ἄποικοι, καὶ οἱ τινες ἄλλοι εἰς Ελλάδα μετῴκησαν. τὰ δὲ τοῦ Ιάφεθ ἔθνη ἀπὸ Μηδίας, ἕως τοῦ ἑσπερίου ὠκεανοῦ κατέσπαρται βλέποντα πρὸς βορρᾶν ὧδε. Μῆδοι, Αλβανοί, Γαργανοί, Ερραῖοι, Αρμένιοι, Αμαζόνες, Κόλχοι, Κορζηνοί, Δενναγηνοί, Καππάδοκες, Παφλαγόνες, Ταβιηνοί, Χάλυβες, Σάρμαται, Θρᾷκες, Μοσσυνοί, Βαστρανοί, Σαυρομάται, Ιλλυριοί, Μαιῶται, Σκύθαι, Ταῦροι, Μακεδόνες, Ελληνες, Ιστριοι, Δαυνεῖς, Οὖννοι, Ιάπυγες, Καλαβροί, Οππικοί, Λατῖνοι οἱ καὶ Ρωμαῖοι, Γάλλοι, οἱ καὶ Κελταῖοι, Λιγυστῖνοι, Κελτίβηρες, Ιβηρες, Γάλλοι, Ακυιτανοί, Ιλλυρικοί, Βασαντες, Κυρτανοί, Λυσιτανοί, * Οὐακκαῖοι, καὶ οἱ Βρεττανικοί. οἱ δὲ ἐν ταῖς νήσοις οἰκοῦντες ἐξ αὐτῶν εἰδότες γράμματα εἰσὶν οὗτοι, Ιβηρες, Λατῖνοι, οἱ καὶ Ρωμαῖοι, Σπάνοι, Ελληνες, Μῆδοι, Αρμένιοι. ἔστι δὲ κατὰ μῆκος τὰ ὅρια αὐτῶν ἀπὸ Μηδίας, ἕως δυτικοῦ ὠκεανοῦ, τὰ πρὸς βορρᾶν εὖρος καὶ ἀπὸ Ταναΐ- (* Οὐακκαῖοι,)

A Corsulam, Lampadusam, Gaudum, Mellittam, Curunam, Mineu, Galatam, Gorsynam, Cretam, Gaulorldam, Theram, Carpathum, Astypalæum, Chium, Lesbum, Tenedum, Imbrum, Coum, Nesurum. Flumen in ea currit Gion, qui & Nilus, totam Ægyptum, & Æthiopiam peretrat. Vicinas autem Cham & Japheth regiones Occidui maris ostium, positis inter Cham & Japheth limitibus, disterminat.

Ex Japheth tertio filio Noe quindecim nationes ortæ sunt, hoc ordine.

Filii Japheth tertii filii Noe.

B
1. Gaamer, e quo Cappadoces.
2. Magog, e quo Celtæ & Galatæ.
3. Madæi, a quo Medi.
4. Jovan, e quo Græci & Jones.
5. Thobel, e quo Thessali.
6. Mosoch, e quo Illirici.
7. Theras, e quo Thraces.
8. Chetaim, e quo Macedones.

Filii Gamer filii Japheth.

9. Aschanas, e quo Rhegines.
10. Richad, e quo Sauromatæ.
11. Thorgama, e quo Armenii.

Filii Jovan.

C
12. Elissa, e quo Siculi.
13. Tharsis, e quo Iberes.
14. Cutii, e quo Latini, qui & Romani. *Edit. Paris. pag. 14.*
15. Rhodios, e quo Rhodii.

Ab his divisæ sunt insulæ gentium in terra sua unusquisque secundum linguam suam, in familiis suis, & in nationibus suis, inquit scriptura: earumque summa est duarum supra septuaginta. (*Genes. 10.*) Nati sunt quoque a Citiæis Cyprii, & eorum Romanorumque Boreales contribules, necnon & Græciæ nationes, cum videlicet in eam Saitæ transmigrarunt, & Græciæ caput Athenas Thebasque occupaverunt. Sidoniorum enim erant coloni, ea Cadmo Agenoris filio. D Coloni Tyriorum sunt etiam Chaldæi, & quicumque in Græciam transmigrarunt. At vero nationes a Media, ad occiduum oceanum & Boream versus expansæ, a Japheth fuere progenitæ, hoc ordine. Medi, Albani, Gargani, Erræi, Armeni, Amazones, Colchi, Corzini, Dennagini, Cappadoces, Paphlagones, Chalybes, Sarmatæ, Thraces, Mossyni, Bastrani, Sauromatæ, Illyrii, Mæotæ, Scythæ, Tauri, Macedones, Græci, Istrii, Daunenses, Unni, Japyges, Calabri, Oppici, Latini qui & Romani, Galli qui & Celtæ, Ligures, Celtiberes, Iberes, Galli, Aquitani, Illyrici, Basantes, Cyrtani, Lusitani, Vaccæi, & E Britanni. Insularum incolæ qui litteras callent sunt isti: Iberes, Latini qui & Romani, Hispani, Græci, Medi, Armeni. Regionum vero quas incolunt, fines protenduntur in longum a Media ad usque Occidentalem Oceanum, in latum versus Boream a

flumina Tanai,) usque ad Massusiam Ilio oppositam. Regiones autem eorum sunt, Media, Albania, Armenia major & minor, Amazonum regio, Paphlagonia, Cappadocia, Galatia, Colchis, Bosporeni, Mæotis, Derris, Sarmatia, Tauriani, Bactriani, Scythia, Thracia, Macedonia, Græcia, Thessalia, Bœotia, Locris, Ætolia, Achaja, Peloponnesus, Acarnania, Epirus, Illyricum, Lychnitis, Adria, unde mari Adriatico nomen factum: Calabria, Italia, Gallia, Etruria, Lusitania, Celtica, Massilia, Celtogallia, Hispania major & minor. Ibi fines Japeti terminantur, qua septentriones respiciunt usque ad Britannicas insulas. Habet autem insulas, Britanniam, Siciliam, Eubœam, Rhodum, Chium, Lesbum, Cythera, Zacynthum, Cephaleniam, Ithacam, ac Cyclades, & Asiæ partem quæ Jonia appellatur. Pro termino est Tigris fluvius, qui Mediam a Babylonia dividit. His ergo implentur fines Japeti: quia est in scriptura, *Amplificet Deus Japetum*. Universam quippe Europam, & magnæ Asiæ haud exiguam partem abstulit: ideoque additum est, *Et habitet in tabernaculis Semi*. Neque

Japeti minores. id modo, sed etiam reconditiorem sensum eruendo intelligimus, quod Japeti fere tota portio baptismum ac fidem in Christum est amplexa, quod per Semi tabernacula notatur. quando etiam Abrahamus a Semo genus duxit, atque Patriarchæ, a quibus perspicue generis propagatio per ordinem usque ad Christum deducitur.

At Chami gentes pleræque etiamnum in defectione a fide Christiana permanent, in Indiis, Æthiopiis, Mauritaniis, in quibus gentibus etiam Arabiæ numerantur, ac Idumæa, qui populi omnes adversus Deum & sanctos ejus ferociunt, execrationi cui Chamum & Chanaanem Deus obnoxium fecerat addicti. Itaque scriptura Chamum Semi & Japeti servum pronunciavit, per Chanaanem filium ipso etiam patre Chamo notato.

Diluvia. Duo diluvia in Græcia celebri fama fuerunt: prius in Attica, Ogygi ætate: posterius, annis ab eo CCXLVIII in Thessalia, Deucalione Athenis regnante, secundo a Cranao indigena. Hujus sub Deucalione facti diluvii videntur etiam Ægyptii meminisse, dicentes suam terram inundationis expertem fuisse. Et quidem recte contendunt, Ægyptum tunc diluvium non esse passam: cum id diluvium certo tantum loco substiterit. Prius autem diluvium, quod universam terram inundavit, plane ignorant. nondum enim tum natus fuerat conditor gentis eorum Chamus, filius Noe, pater Mezromi, a quo Ægyptii sunt orti.

Nemrodus. Nemrodo Assyrii divinam adscribunt naturam, inter sydera cælestia collocantes, & Orionem vocantes. Hic venandi artem primus protulit. Itaque Orioni

Orion. sydus, quod Canis vocatur, adjungunt. Quin & Saturni, stellæ illius erraticæ, nomen ei tribuunt.

Andubarius. Dissipatis gentibus, Indus quidam ab Arphaxado genus ducens extitit, nomine Andubarius: isque India astronomiam tradidit.

A δος ποταμοῦ,) ἕως Μασουσίας τῆς κατὰ Ἴλιον. αἱ χῶραι δὲ αὐτῶν, Μηδία, Ἀλβανία, Ἀρμενία μικρὰ καὶ μεγάλη, Ἀμαζονὶς, Παφλαγονία, Καππαδοκία, Γαλατία, Κολχὶς, Βοσπορηνοὶ, Μαιῶτις, Δέῤῥις, Σαρματία, Ταυριανοὶ, Βακτριανοὶ, Σκυθία, Θρᾴκη, Μακεδονία, Ἑλλὰς, Θετταλία, Βοιωτὶς, Λοκρία, Αἰτωλία, Ἀχαΐα, Πελοπόννησος, Ἀκαρνανία, Ἠπειρῶται, Ἰλλυρὶς, Λυχνῖται, Ἀδριακὴ, ἀφ᾽ ἧς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος ἐκλήθη· Καλαυρία, Ἰταλία, Γαλλία, Θουσκανὰ, Λυσιτανία, Κελτικὰ, Μασσαλία, Κελτογαλλία, Ἰβηρία, Ἱσπανία ἡ μεγάλη καὶ μικρά. ἐνταῦθα καταλήγει τὰ ὅρια τοῦ Ἰάφεθ, ἕως Βρεττανικῶν νήσων τὰ πρὸς

B βοῤῥᾶν βλέποντα. ἔχει δὲ νήσους, Βρεττανίαν, Σικελίαν, Εὔβοιαν, Ῥόδον, Χίον, Λέσβον, Κύθηρα, Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκην, καὶ τὰς Κυκλάδας, καὶ μέρος τῆς Ἀσίας τὴν Ἰωνίαν καλουμένην· ποταμὸν δὲ Τίγριν, διορίζοντα μεταξὺ Μηδίας καὶ Βαβυλωνίας. ἐν τούτοις οὖν πληροῦται τὰ τοῦ Ἰάφεθ ὅρια, διὰ τὸ εἰρηκέναι τὴν γραφὴν, πλατυνάι ὁ Θεὸς τῷ Ἰάφεθ· τὴν πᾶσαν γὰρ Εὐρώπην, καὶ μέρος οὐ μικρὸν τῆς μεγάλης Ἀσίας ἀπηνέγκατο· διὸ καὶ εἴρηται, καὶ κατασκηνωσάτω ἐν τοῖς σκηνώμασι τοῦ Σήμ. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἀναγωγικὸν τρόπον, ὅτι πᾶσα ἡ μερὶς τοῦ Ἰάφεθ σχεδὸν τῷ βαπτίσματι καὶ τῇ εἰς Χριστὸν πίστει προσετέθη. ἅτινά ἐστι σκηνώματα τοῦ Σήμ· ἐπεὶ καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ Ἀβραὰμ, καὶ οἱ πατριάρχαι,

C ἐξ ὧν καὶ αἱ λοιπαὶ γενεαρχίαι ἕως Χριστοῦ ἠγμένου σαφῶς γενεαλογοῦνται.

Τοῦ δὲ Χὰμ, πλεῖστα μέχρι καὶ νῦν ἔθνη εἰσὶν ἐν ἀποστασίᾳ, κατά γε τὰς Ἰνδίας, καὶ Αἰθιοπίας, καὶ Μαυριτανίας· ἐν οἷς καὶ αἱ Ἀῤῥαβίαι καὶ Ἰδουμαία; κατὰ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ θρασυνόμενοι, τῇ τοῦ Χὰμ καὶ τοῦ Χαναὰν κατάρᾳ καθυποβεβλημένοι· διὸ καὶ παῖδα οἰκέτην τὸν Χὰμ τοῦ Σὴμ καὶ τοῦ Ἰάφεθ ἡ γραφὴ ἀπεφήνατο, διὰ τοῦ Χαναὰν τοῦ υἱοῦ καὶ αὐτὸν σημαίνουσα.

Ὅτι δύο κατακλυσμοὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα γῆν διαβεβοημένοι γεγόνασι· πρῶτος μὲν, ἐπὶ Ὠγύγου ἐν τῇ Ἀττικῇ· χρόνοις δὲ ὕστερον σμη΄. ἐν Θετταλίᾳ,

D λίᾳ, ἐπὶ Δευκαλίωνος βασιλεύοντος Ἀθήνησι, δευτέρου Κραναοῦ αὐτόχθονος. τούτου τοῦ κατακλυσμοῦ, τοῦ ἐπὶ Δευκαλίωνος δηλονότι, δοκοῦσι μεμνῆσθαι καὶ Αἰγύπτιοι, φάσκοντες τὴν χώραν αὐτῶν μὴ κατακεκλύσθαι. καὶ δικαίως φιλονεικοῦσι, μὴ κατακεκλύσθαι ποτὲ τὴν Αἴγυπτον· τοπικὸς γὰρ γέγονεν οὗτος ὁ κατακλυσμός. τὸν γὰρ πρότερον, ἤτοι τὸν καθολικὸν κατακλυσμὸν, οὐδὲ γινώσκουσιν· οὔπω γὰρ ἦν ὁ πατριάρχης αὐτῶν γεννηθείς. Χὰμ δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Νῶε, πατὴρ ἦν Μεσρὲμ, ἀφ᾽ οὗ Αἰγύπτιοι.

Ὅτι τὸν Νεβρὼδ ἀποθεώσαντες οἱ Ἀσσύριοι, ἐν τοῖς ἄστροις τοῦ οὐρανοῦ ἔταξαν, καὶ καλοῦσιν Ὠρίωνα. οὗτος

E κατέδειξε τὴν κυνηγετικήν· διὸ καὶ τὸν καλούμενον κύνα ἄστρον, τῷ Ὠρίωνι συνῆψαν. τοῦτον καλοῦσι καὶ Κρόνον, εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πλάνητος.

Ὅτι διαμερισθέντων τῶν ἐθνῶν, ἀνεφάνη τις ἀνὴρ Ἰνδὸς, ἐκ τοῦ γένους Ἀρφαξὰδ, τοὔνομα Ἀνδουβάριος, ὃς παρέδωκε τοῖς Ἰνδοῖς ἀστρονομίαν.

Ὅτι τῷ δισχιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ε΄. ἔτει, A διοδεύων Καϊνᾶν ἐν τῷ πεδίῳ, εὗρε τὴν γραφὴν τῶν γιγάντων, καὶ ἔκρυψε παρ' ἑαυτῷ. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν αὐτοῖς ἐξημάρτανε, καὶ τοὺς ἄλλους τὴν αὐτὴν ἀτοπίαν ἐξεπαίδευσεν. οἱ δὲ τὸν Σαλὰ φασὶ ταύτην εὑρηκέναι.

Ὅτι ἐν τῷ ὄρει τοῦ Λιβάνου ἰχθύες θαλάσσης εὑρέθησαν, ἐν κοίλοις τόποις ὑδάτων, τὴν τοῦ κατακλυσμοῦ πιστούμενοι πανωλεθρίαν.

Ὅτι πρῶτος Λάμεχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελευτᾷ, ἤγουν τοῦ Μαθουσάλα.

Ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ, κατὰ τοὺς ἑβδομήκοντα, ἔτη ͵βσμβ΄ οἷς καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπιμαρτυρεῖ, B καὶ αἱ ἀνέκαθεν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις ἐπικρατήσασαι παραδόσεις. ἐπὶ δὲ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ ἔτη ͵γτιβ΄. καὶ μετὰ ἕτερα οε΄. ἔτη, ἐξῆλθεν ἐκ Χαρρὰν, παροικήσας εἰς τὴν Χαναὰν, τὴν νῦν Παλαιστίνην λεγομένην.

Ὅτι ὁ Φαλὲκ πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἔβερ τελευτᾷ, συνάγεται δὲ τὰ πάντα ἔτη ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἐπὶ τὴν τοῦ Φαλὲκ τελευτὴν, ἔτη τρισχίλια. ἔνθεν ἀρχὴν τῶν ἑλληνικῶν θεῶν λαμβάνουσι τὰ ὀνόματα.

Ἐγεννήθη δὲ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Σὴμ ἀνὴρ ὄνομα Χοῦς Αἰθίοψ· ὃς ἐγέννησε τὸν Νεβρὼδ, τὸν τὴν Βαβυλῶνα κτίσαντα, τὸν καὶ Ὠρίωνα ἐπικληθέντα. οὗτος δυνατὸς γενόμενος, ἐβασίλευσε πρῶτος ἐπὶ τῆς γῆς C ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις. ὃς καὶ ὠνομάσθη Κρόνος, εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πλάνητος. οὗτος ἔσχε γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς, καλουμένην Σεμίραμιν. αὕτη τοῖς ποταμοῖς περιέβαλε στόμα, καὶ τὰς καλουμένας πυραμίδας ἀνήγειρε. ταύτην καὶ Ῥέαν ὠνόμασαν, ὡς ἐν δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ καὶ ὑπερβάλλοντι φόβῳ τῶν ἀνθρώπων ἄρχουσαν. αὕτη ἡ Σεμίραμις ἔσχεν υἱὸν, οὗ τὸ ὄνομα Πῖκος, ὃς καὶ μετωνομάσθη Ζεύς· καὶ ἄλλους δὲ ἔσχεν υἱοὺς, Βῆλόν τε καὶ Νῖνον, καὶ θυγατέρα τὴν Ἥραν. καὶ ὁ μὲν Νῖνος, ὃς καὶ τὴν Νινευὶ τὴν μεγάλην ἔκτισε, τὴν ἰδίαν μητέρα Σεμίραμιν ἔσχε γυναῖκα. ὡς δὲ Ἀφρικανός φησι, καὶ ἕτερον υἱὸν ἔσχεν ὁ Κρόνος, τὸν Ἄφρον, ἐξ οὗ Ἄφροι. ὃς γήμας Ἀστυνόμην, ἐποίησε θυγατέρα τὴν D Ἀφροδίτην. ὁ δὲ Κρόνος ἐξωθεὶς τῆς βασιλείας ὑπὸ τοῦ ἰδίου υἱοῦ Διὸς, κατελθὼν ἐν τῇ δύσει, κρατεῖ τῆς Ἰταλίας. εἶτα ὁ Ζεὺς ὑποχωρήσας τῶν Ἀσσυρίων, παραγίνεται πρὸς τὸν πατέρα. ὁ δὲ παραχωρεῖ αὐτῷ βασιλεύειν τῆς Ἰταλίας· καὶ πολλοῖς ἔτεσι βασιλεύσας, εἶτα τελευτήσας κατατίθεται ἐν τῇ Κρήτῃ. μετὰ δὲ Νῖνον ἐβασίλευσε τῶν Ἀσσυρίων Θοῦρος, ὁ καὶ Ἄρης κληθεὶς, ὡς πολεμικώτατος. τοῦτον οἱ Ἀσσύριοι Βάαλ θεὸν, ἤτοι Βῆλ μετονομάσαντες, καὶ ἀναστηλώσαντες σέβονται. μετὰ δὲ τὴν τοῦ Διὸς τελευτὴν, Φαῦνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν, ὃς μετωνομάσθη Ἑρμῆς· ἦν γὰρ λογιώτατος πάνυ, καὶ μαθηματικός· ὃς καὶ τοῦ χρυσοῦ τὴν φύσιν ἐξεῦρεν E ἐκ μετάλλων ἀνθρώποις. ἡ μέντοι Ἀφροδίτη λογία καὶ ποικίλη λεγομένη, ἐγαμήθη τῷ Ἀδώνιδι, τῷ υἱῷ τοῦ Κινύρου, φιλοσόφῳ ὄντι καὶ αὐτῷ· οὓς καὶ ἄχρι θανάτου φιλοσοφοῦντας σὺν ἀλλήλοις βιῶσαι ἱστοροῦσι. μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι Ἀσσυρίων Πῖκον, τὸν καὶ Δία, ἔτη τριάκοντα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βῆλον ὀνομαζόμενον, καὶ Ἥραν τὴν γυναῖκα, τὴν καὶ ἀδελφὴν, ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καταλιπὼν πρὸς

A Anno ab origine mundi bis millesimo quingentesimo octogesimo quinto Cainanus campum peragrans, scripturam gigantum reperit, eamque penes se occultavit: & cum ipse ea tractanda deliquit, tum alios absurda ista docuit. Alii a Sala fuisse eam scripturam repertam asserunt. *Edit. Paris. pag. 15.*

In monte Libano pisces marini inventi sunt, in cavis quæ aquas receperant: internecionem omnium animalium, quæ diluvio accidit, testificantes.

Primus Lamechus suo patre Mathusala prior mortuus est. Lamechus.

Ab Adamo usque ad diluvium, de sententia septuaginta interpretum anni numerantur CIↃ CIↃ CCXLII B quibus & veritas adstipulatur, & traditiones, quarum auctoritas ab antiquo per omnes invaluit Ecclesias. Ad annum Abrahami primum numerantur anni ab origine mundi CIↃ CIↃ CIↃ CCCXII. Post LXXV deinde annos ex Charrane egressus, in terra Chanaan inquilinum egit, quæ nunc Palæstina vocatur. Summa temporum. 18

Phalecus ante patrem suum Eberum obiit. Tria millia annorum ad Phaleci mortem ab Adamo computantur. Hinc nomina Græcorum deorum initium sumunt. Phalecus.

Natus est Chami stirpe vir nomine Chusus, Æthiops. Is Nemrodum genuit, qui & Orion appellatur, conditorem Babylonis: atque hic auctus C potentia, primus hominum regnavit, Assyriis imperans. Idem Saturnus dictus est, cognomento a planeta ducto. Uxorem ea eadem stirpe habuit, nomine Semiramin. Hæc ostia reperit, & pyramides quas vocant extruxit. Hanc etiam Rheam nominarunt, ut quæ hominibus magna cum potestate & ingenti terrore imperaret. Hæc Semiramis filium habuit nomine Picum, cognomento Jovem: ac præter hunc Belum ac Ninum, & filiam Junonem. Ninus, qui Ninivem magnam condidit, matrem suam Semiramin uxoris loco habuit. Africanus Saturno præterea Afrum filium adscribit, a quo D Afri dicti sunt. Is Afer ducta Astynoma uxore, Venerem genuit, quæ Græcis Afrodita dicitur. Saturnus regno expulsus a filio suo Jove, in occiduas terræ partes devenit, ac Italiam obtinuit. Deinde Jupiter Assyriis decessit, ac ad patrem se contulit, qui ei regnum Italiæ dimisit: ubi cum per multos annos regnasset, vitam cum morte commutavit, & in Creta sepultus est. Post Ninum Assyriis Thurus imperavit, qui & Mars appellatur, utpote bellicosissimus. Hunc Assyrii Baalum sive Belum deum appellarunt, statuaque ei excitata divinis honoribus coluerunt. A morte Jovis Faunus, eo natus, regnum tenuit. Hic Mercurius denominatus fuit, quod E facundus admodum esset, ac Mathematicarum rerum sciens. Idem hominibus auri ex terræ visceribus eruendi artem invenit. Venus erudita admodum fuit, & variis rebus ornata: nupsit Adonidi Cinyræ F. philosopho ipsi quoque. narrant eos ad mortem usque una philosophiæ vacasse. Picus, qui idem est Jupiter, cum triginta annos Assyriis imperasset, regno in manus filii sui Beli, & Junonis, quæ

Nemrodi successio, & regnum Assyriæ. Saturnus. Jupiter. Thurus. Mars. Baal. *pag. 16.* Faunus. Mercurius. Venus. Picus.

soror ejus, eademque conjunx erat, tradito, ad patrem suum Saturnum se contulit, provectam jam ætatem misere tolerantem. Pater ei statim regnum dimisit: & Picus potentia auctus, per LXII alios annos Italiam rexisse fertur.

Belus. Belus filius ejus, hoc nomen ob id quod celeriter moveretur, habuit. Is cum per biennium regnum Assyriorum gessisset, in fata concessit. Patruus ejus Ninus regno

Zoroastres. potitus, LII annos Assyriis imperavit. Ex hujus genere etiam Zoroastres nobilis ille apud Persas astronomus extitit: qui se fulmine ictum ac consumptum iri prædixit, mandavitque Persis ut ossa sua ex incendio legerent, ac custodirent atque venerarentur: promittens regnum ex ipsorum natione ablatum non iri, quamdiu ea colerent. Eo itaque fulmine in cineres redacto, reliquias ejus Persæ coluerunt; donec iis neglectis, regnum etiam amiserunt. Cæterum Ninon Jovis fratri Thurus in regnum Assyrium suc-

Mars. cessit. Hunc Zamis pater, frater Rheæ, Martem nomine planetæ appellavit. Erat autem acer valde & superatu difficillimus bellator. Is Caucasum, potentem hominem, & gigantigenam, e Japeti ditionibus profectum aggressus, bello vicit, & occidit, ejusque ditionem occupavit. Post in Thraciam venit, ibique vita functus & tumulatus est. Huic Marti primo statuam posuerunt Assyrii, atque ut deum adoraverunt, Baalum nominantes: quod sonat Martem bellorum deum. Post hunc, Lamis Assyriis imperavit. Ei Sardanapalus cognomento Magnus successit,

Perseus. quem Perseus Jovis ex Danae filius interfecit: regnoque Assyriis adempto eos a se Persas denominavit, iisque per LIII annos imperavit.

Neque vero quisquam veritatis stu-

Jovis flagitia. diosus ignoret, Picum istum, qui & Jupiter dicitur, omnium quotquot ab omni ævo extiterunt impostorum, præ-

Edit. Paris. pag. 17. stigiatorum, falsis imaginibus ludentium, diris atque abominandis artibus magicis utentium, sacrificia ab usu hominum abhorrentia obeuntium, turpitudinem, atrocitatem, impuritatemque superasse: quippe jam inde a pueritia adulteriis, mares deperendo, dictu fœdis libidinibus ac factis, omnis generis obscœnitate atque impuritate ac quibusvis flagitiis impiisque supra quam dici potest sceleribus deditus, usque ad annum CXX (tot enim vixisse fertur) turpissimam vitam produxit: prioribus posterisque omnibus qui scelerate vixarunt, a se ea re superatis. nam spirito Deo adversante, omniumque spirituum malorum impurissimo agebatur. Is Picus cum per tam multos annos, Deo longanimitate summa hoc sustinente, Italiam rexisset, omnesque formosas puellas, quascumque mollibus suis oculis viderat, corrupisset (quarum numerus ad LXX colligitur) quasdam etiam infandis ac mysticis apparitionibus delusas, cumque adeo plerasque suas filias vitiasset: malus ille spiritus multitudini tamen persuasit, ut eum Deum pronuntiarent. Id vero deterius adhuc est, & absurdius, quod cum mortuus, & (quod mandaverat) in Creta sepultus esset, ubi necessarii ei humato fanum ac monimentum extruxerunt cum

A τὸν αὐτοῦ πατέρα Κρόνον παραγίνεται, ἤδη γεγηρακότα καὶ ταλαιπωρήσαντα· ᾧ καὶ παραχωρεῖ τῆς βασιλείας εὐθύς· καὶ οὗτος δυνατὸς ὢν, ἄλλα ἔτη ἑξήκοντα δύο κατὰ τὴν Ἰταλίαν βασιλεῦσαι λέγεται. Βῆλος δὲ ὁ υἱός, διὰ τὸ ὀξυκίνητος εἶναι, οὕτως ἐκλήθη· καὶ δύο ἔτη βεβασιλευκὼς Ἀσσυρίων, τελευτᾷ. Νῖνος δὲ ὁ τούτου θεῖος, ἐγκρατὴς γενόμενος τῆς ἀρχῆς, νβ΄ ἔτη τῶν Ἀσσυρίων ἐβασίλευσεν. ἐκ τοῦ γένους οὖν αὐτοῦ καὶ Ζωροάστρης, ὁ περιβόητος ἀστρονόμος ἐν Πέρσαις γενόμενος, ηὔξατο ὑπὸ πυρὸς ἀερίου κεραυνωθῆναι καὶ ἀναλωθῆναι, ἐντειλάμενος τοῖς Πέρσαις τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ μετὰ τὴν καῦσιν ἀναλαβεῖν, καὶ φυλάττειν αὐτὰ, καὶ τιμᾶν· καὶ ἕως ἂν (φησι) σώ-

B ζηται ταῦτα, τὸ βασίλειον τὰς ὑμῶν χώρας οὐκ ἐκλείψει. οὕτως οὖν τούτου πυρὶ οὐρανίῳ τεφρωθέντος, τὰ λείψανα αὐτοῦ διὰ τιμῆς εἶχον οἱ Πέρσαι. ἕως τούτου καταφρονήσαντες, καὶ τῆς βασιλείας * ἐξέπεσον. τοίνυν μετὰ Νῖνον τὸν τοῦ Διὸς ἀδελφὸν, Θοῦρος τῶν Ἀσσυρίων βασιλεύει. τοῦτον ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ζάμης, ὃς ἦν τῆς Ῥέας ἀδελφὸς, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πλάνητος ἀστέρος Ἄρεα ἐκάλεσεν· ἦν δὲ ὁ Ἄρης οὗτος πικρὸς, καὶ ἄγαν δυσκαταγώνιστος πολεμιστής. ὃς Καυκάσῳ τινὶ ἀνδρὶ γιγαντογενεῖ δυνατῷ, ἐκ τῆς φυλῆς Ἰάφεθ ὡρμημένῳ, ἐπελθὼν, καὶ καταπολεμήσας, καὶ ἀνελὼν, παρέλαβε τὴν χώραν αὐτοῦ· καὶ ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἐλθὼν, καὶ τελευτή-

C σας, ἐκεῖ θάπτεται. τούτῳ τῷ Ἄρει πρώτην στήλην ἀνέστησαν οἱ Ἀσσύριοι, καὶ ὡς θεὸν προσκυνοῦσι, Βάαλ ὀνομάζοντες, ὃ ἑρμηνεύεται Ἄρης πολέμων θεός. μετὰ τοῦτον, Λάμης τῶν Ἀσσυρίων ἐβασίλευσεν· εἶτα Σαρδανάπαλος ὁ μέγας, ὃν ὁ Διὸς καὶ Δανάης υἱὸς Περσεὺς ἀποκτείνας, καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίων τὴν βασιλείαν ἀφελόμενος, εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα Πέρσας μετωνόμασεν αὐτοὺς, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτῶν ἔτη νγ΄.

Μὴ λανθανέτω δὲ μηδένα ἀνθρώπων, τῶν ἀληθείας ἀντιποιουμένων, ὅτι Πῖκος οὗτος ὁ Ζεὺς πάντων ἀνθρώπων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἐξεγηγερμένων, πλάνων, γοήτων, φαντασιαστῶν, μάγων δεινῶν, μυσαρῶν, τελεστῶν ἐκτόπων, αὐτὸς ἦν μυσαρώτερος, καὶ δρα-

D στικώτερος, καὶ βδελυρώτερος, μοιχείαις καὶ ἀνδρομανίαις καὶ ἀρρητοποιΐαις τε πάσαις, καὶ μιαρίαις, καὶ αἰσχρουργίαις ἐναγεστάταις, ἐκ νηπίου ἕως ἑκατὸν εἴκοσι χρόνων τῆς ζωῆς αὐτοῦ (τοσαῦτα γὰρ φασιν αὐτὸν ζῆσαι) ἐγκολακώς, πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν ἀθεμίτως ὑπερβαλών. Πνεῦμα γὰρ θεομάχον καὶ ἀκαθαρτότατον πάντων πνευμάτων πονηρῶν ἦν ἐπ' αὐτῷ. ὃς ἐπὶ πλείους χρόνους τῆς Ἰταλίας βασιλεύσας δι' ὑπερβολὴν τοῦ ὕψους καὶ μόνου θεοῦ μακροθυμίας, καὶ πάσας κόρας ὡραίας, ὅσας λίχνοις εἶδεν ὀφθαλμοῖς, διαφθείρας εἰς * ὀποστημένας, καὶ ταῖς πολλαῖς αὐτῶν μετὰ φαντα-

E σιῶν ἀρρήτων καὶ μυστικῶν συναπτόμενος, οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ ταῖς πλείοσι τῶν αὐτοῦ θυγατέρων, θεὸν φημίζεσθαι τοῦτον, καὶ ἀνακηρύττεσθαι τοῖς πολλοῖς ἀνέπεισε. καὶ τὸ δὴ χεῖρον ἔτι τούτου, καὶ ἀτοπώτερον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν καὶ ταφὴν τὴν ἐν τῇ Κρήτῃ, κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ, οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ ναὸν καὶ μνημεῖον οἰκοδομήσαντες κατέθαψαν, ᾧ καὶ οὕτως ἐπέγραψαν.

* οὐκ οἶδα Κεδρηνοὶ, εἰ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ Πέρσαι τῆς βασιλείας ἐξέπεσον.

ψαν. ἐνθάδε κεῖται θανὼν Πῖκος, ὁ καὶ Ζεύς. καὶ A μετὰ ταῦτα ἡ τοῦ θεομισοῦς αὐτοῦ καὶ ὑπερηφάνου πνεύματος ὀσμὰ τὴν οἰκουμένην διατρέχουσα, βασιλέων τε καὶ ἀρχόντων καὶ λαῶν ἀσυνέτων καὶ ἐθνῶν καρδίας πληρώσασα, ἕως τῆς τοῦ λόγου Θεοῦ σαρκώσεως, καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη δι' Ἀποστόλων ἁγίων καὶ μαρτύρων ἀναδείξεως, πᾶσαν ψυχὴν ἀγνοίᾳ καὶ ἀσεβείᾳ κρατουμένην, εἰς λατρείαν καὶ προσκύνησιν τοῦ ψευδωνύμου Θεοῦ τούτου τοῦ Διὸς προετρέπετο, καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ δαιμόνων καὶ συγγενῶν. εἶναι δὲ τὴν τούτου μητέρα Σεμίραμιν, καὶ αὐτὸν τὸν Δία, καὶ τὴν γενεὰν αὐτοῦ, κατὰ τοὺς χρόνους ἱστοροῦσι τοῦ Ἀβραάμ. ἔπρεπε γάρ, τοῦ διαβόλου εἰς λύμην πολλῶν τὴν κατὰ τὸν ἔχθιστον τοῦτον Δία γενεὰν ἐκλεξαμένου, τότε καὶ τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ, B εἰς πολλῶν σωτηρίαν τὸν δίκαιον καλέσαι Ἀβραάμ. οὗτος ὁ Ζεύς, πρὸς τοῖς ἄλλοις υἱοῖς ἔσχε καὶ Φαῦνον, καὶ Περσέα, καὶ Ἀπόλλωνα. ἀλλὰ τὸν μὲν Φαῦνον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ πλάνητος ἀστέρος ἐκάλεσεν Ἑρμῆν. ὃς καὶ μετὰ τὴν Διὸς τελευτὴν, ἐβασίλευσε τῆς Ἰταλίας ἔτη τριάκοντα πέντε· ἦν δὲ πανοῦργος ἀνήρ, καὶ μαθηματικός, καὶ λογιώτατος. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἐπιβουλεύθη (αὐτὸς γὰρ Μαιάδος γυναικὸς ἦν υἱός, ἣν πρώτην ἔσχεν ὁ Ζεὺς ἐν Ἰταλίᾳ, Ἀλκμήνην δὲ τὴν Θηβαίαν μετ' αὐτήν, ἐξ ἧς τὸν τρεσέσπερον ἔσχεν Ἡρακλέα) πολὺν χρυσὸν ἐγκολπωσάμενος, εἰς Αἴγυπτον ἦλθε· καὶ τῇ τούτου ἐπιδόσει, καὶ τῷ λόγῳ, καὶ τῇ μαν- C τείᾳ, καὶ τοῖς χρησμῳδήμασιν ἀγαπηθείς, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀποθεωθείς, Μέσρεμ τοῦ υἱοῦ Χὰμ τοῦ ἐκεῖ βασιλεύοντος ἀποθανόντος, εὐθὺς ἀναγορεύεται. καὶ ἐν ὑπερηφανείᾳ, καὶ τῇ τῶν μελλόντων προρρήσει ὡς θεὸς κληϊζόμενος, ἐπὶ λθ'. ἔτη Αἰγύπτου βασιλεύει. ὁ δὲ Ἀπόλλων πνεύματι Πύθωνος ἐκ νεότητος κάτοχος ὢν ἕως τελευτῆς αὐτοῦ, οὐδὲ μετὰ τελευτὴν αὐτοῦ τὰς φλυαρίας ἐπαύσατο ὁ πονηρός. ἔστι γὰρ τοῦτο εἶδος πνεύματος μαντικώτατον, πολλὰ μὲν ἀληθῆ, τὰ δὲ πλεῖστα λέγον ἀμφίβολα καὶ ἀμφίρροπα διὰ τὴν ἄγνοιαν. ὁ δὲ Ἡρακλῆς πρῶτος κατέδειξε φιλοσοφεῖν ἐν τοῖς ἑσπερίοις μέρεσι. τοῦτον ἀπεθέωσαν οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτήν, καὶ ἐκάλεσαν ἐν τῷ οὐρανῷ ἀστέρα ἐπ' D ὀνόματι αὐτοῦ· ὅντινα Ἡρακλέα ἐγγράφουσιν ἀντὶ χιτῶνος δορὰν λέοντος ἠμφιεσμένον, καὶ ῥόπαλον φέροντα, καὶ τρία μῆλα κρατοῦντα· ἅπερ ἀφελέσθαι αὐτὸν ἐμυθολόγησαν, τῷ ῥοπάλῳ φονεύσαντα τὸν δράκοντα, τουτέστι νικήσαντα τὸν πονηρὸν καὶ ποικίλον τῆς ἐπιθυμίας λογισμὸν διὰ τοῦ ῥοπάλου, ἤτοι τῆς φιλοσοφίας· ἔχοντα περιβόλαιον γενναῖον φρόνημα, ὡς δορὰν λέοντος. καὶ οὕτως ἀφελόμενος τὰ τρία μῆλα, ἅπερ ἐστὶ τὰς τρεῖς ἀρετάς, τὸ μὴ ὀργίζεσθαι, τὸ μὴ φιληδονεῖν, τὸ μὴ φιλαργυρεῖν. διὰ γὰρ τοῦ ῥοπάλου τῆς καρτερικῆς ψυχῆς, καὶ τῆς δορᾶς, τουτέστι τοῦ σώφρονος λογισμοῦ, ἐνίκησε τὸν γήϊνον τῆς φαύλης ἐπιθυμίας ἀγῶνα, φιλοσοφήσας ἄχρι θανάτου. καθὼς Ἡρόδοτος ὁ σοφώτατος συνεγράψατο, ὃς καὶ ἄλλους Ἡρακλέας ἱστό- E ρησε γενέσθαι ἑπτά.

Ὁ γοῦν Ἑρμῆς γνοὺς τὴν κατ' αὐτοῦ συσκευὴν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ὡς εἴπομεν (περὶ που γὰρ τοὺς ό. ὑπῆρχον ἀπὸ διαφόρων γυναικῶν γεννηθέντες τῷ Διΐ) ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, πρὸς τὴν φυλὴν τοῦ Χὰμ υἱοῦ Νῶε, οἵτινες ἐδέξατο

Cedren.

A hac Inscriptione, *Hic situs est Picus, qui & Jupiter, mortuus*: postmodo odor Deo inimici illius ac superbi qui eum rexerat spiritus, orbem terrarum cursu pervagatus, regum, principum, populorum gentiumque stolida corda implevit, ut animis inscitia atque impietate occupatis, hunc falso nominatum Deum Jovem, aliosque hujus similes & cognatos dæmones, divino cultu atque adoratione eo usque honorarent, dum verbum Dei carnem induit, idque gentibus beatorum Apostolorum ac martyrum ministerio innotuit. Narrant hunc Jovem, ac matrem ejus Semiramidem, reliquumque ejus genus, Abrahami ætate extitisse. Conveniebat enim, ut quam ætatem diabolus ad B perniciem multis opera invisissimi istius Jovis struendam delegerat, eadem etiam verus Deus salutis multorum causa justum Abrahamum vocaret. Jupiter cum alios filios, tum Faunum, Perseum & Apollinem habuit. Ac Faunum quidem, desumpto ab errante stella nomine Mercurium appellavit: isque a morte Jovis regnum Italiæ ann. XXXV tenuit. Homo fuit versutus, mathematicus, disertissimus. Cum vero insidiis reliquorum fratrum peteretur (filius enim Majadis mulieris erat quam in Italia primam habuit uxorem Jupiter: ac post eam Alcmenem Thebanam, quæ ei trivesperum Herculem pepetit) magna vi auri suffarcinatus in Ægyptum venit. Ibi ob auri ejus C largitionem, facundiam, divinandi scientiam, & oracula gratiosus factus, ac pro Deo habitus, Mezromo Chami filio, qui regnum Ægypti tunc tenebat, mortuo subrogatur. ubi cum fastu & prædictione futurorum Deus appellatus, per annos undequadraginta id regnum gessit. Cæterum Apollo, cum ab ineunte ætate spiritu Pythonis fuisset afflatus, isque spiritus ei per omnem vitam adstitisset, ne mortuo quidem eo istarum nugarum finem fecit diabolus. Maxima divinandi facultate id genus spiritus pollet, multa vera, pleraque autem ambigua & ancipitia ob ignorationem dicens. At Hercules in occiduis terræ partibus primus philosophiam instituit: quem mortuum, D ab ipso prognati in Deorum numerum retulerunt, sidusque in cælo nomine ejus affecerunt. Herculem istum pingunt indutum loco vestis exuvio leonis, clavam ferentem, ac tria tenentem mala: quæ fabulantur eum dracone clava occiso abstulisse, hoc notant, eum malæ ac varia cupiditatis consilia clavæ, hoc est Philosophiæ ope vicisse: amictum veluti pelle leonis, animo generoso: atque ita tria mala abstulisse, tres scilicet virtutes, quæ sunt, non irasci, non esse voluptatibus deditum, non esse cupidum pecuniæ, clava enim animi tolerantis, ac pelle, id est temperantia, terrenum pravæ concupiscentiæ certamen vicit, philosophiam usque ad mortem colendo: quod de eo Herodotus, doctis- E simus scriptor, memoriæ prodidit, alios quoque septem Herculeas fuisse narrans.

Enimvero Mercurius cognitis, ut diximus, quæ sibi a fratribus (erant autem Jovi ex diversis nati mulieribus filii circiter LXX) tendebantur insidiis, in Ægyptum abiit, ad stirpem Chami, qui erat filius Noe. Ab iis est cum honore acceptus, ibique perman-

Jovis liberi.

Faunus, Mercurius,

Edit. Paris. pag 18.

Apollo.

Hercules.

sit omnes præ se despiciens, & auream vestem gerens. Philosophatus est autem apud Ægyptios, vaticinans, ut erat natura disertus. Adorabatur ab iis, ac Mercurius deus appellabatur, quod futura prædiceret, ac divinitus nimirum de iis quæ post essent eventura, responsa administraret, pecuniamque suppeditaret: itaque etiam divitiarum datorem vocabant, pecuniæ Deum putantes. Inferioribus temporibus Phœnice regnante, Hercules fuit philosophus cognomento Tyrius.

Purpuræ inventum. Edit. Paris. pag. 19.

Is purpuram invenit. Cum enim in eam Tyri partem ascendisset quæ ad mare pertinet, pastoris canem vidit concham vorare: pastorem a cane sanguinem emitti putantem, lana ab ove accepta quod ex ore canis defluebat abstergere. At Hercules qui rem observaret, tincturam ejus lanæ egregiam cum admiratione vidit: animadversoque liquorem eum ex concha ista fluxisse, lanam istam magni doni loco ad regem Tyri Phœnicem attulit. Is spectaculo tincturæ istius attonitus, jussit hoc modo lanam tingi, atque ex ea sibi regiam vestem parari: qua primus hominum indutus, omnibus admirationi fuit. Nam ante ea temporis colorum tincturam ignoraverant homines. Longo post tempore Romani Phœnicia subacta, veram & antiquæ respondentem purpuram ad regium amictum adhibuerunt. Numa, qui post Romulum & Remum Romæ regnavit, cum ad eum Pelasgorum legati venissent,

19 Chlamydes Romanæ.

chlamydes gestantes prætextas coccino, quales etiam Isauri gestant, ea forma delectatus, primus instituit ut a Romanis chlamydes gestarentur: a regibus purpureæ, prætextæ auro: a senatoribus, & iis qui cum magistratu aut imperio essent, aliæ quæ pro indicio regii gestaminis purpura essent prætextæ: quo significaretur Romanæ reipublicæ dignitas & subjectio. edixitque, ne quis sine hujusmodi chlamyde in palatium suum intromitteretur.

Phœnix.

Phœnix Agenoris F. vir fuit sapiens, qui philosophiam de numeris conscripsit litteris Punicis. Exposuit etiam principia incorporea, & corporum mutationes, animarumque in alterius generis animalia migrationes. Primus hic ista exposuit, ut Clemens homo doctissimus scriptum reliquit.

Vulcanus.

A morte Mercurii, Vulcanus regnum Ægypti per annos quatuor cum semisse tenuit. Ferunt hunc bellatorem fuisse, ac cum equo corruentem pedem fregisse, unde ad mortem usque claudus permanserit. In deorum numerum eum Ægyptii retulerunt, quod lege lata ipsorum uxores uno viro contentas esse & pudice vivere jussisset, suppliciumque in adulteras constituisset. Aut vero, ut Plato vult, quod eis bellicorum & rusticorum instrumentorum ex ferro fabricationem demonstrasset. ante ipsum enim lapidibus & fustibus præliabantur. Hunc mystica quadam precatione aiunt ex aere forcipem impetrasse, atque ita Ægyptiis æris fabricandi artem tradidisse.

Ægypti reges. pag. 20.

Vulcano defuncto, filius nomine Sol successit, ac rex Ægyptiorum annis viginti semis fuit. Post hunc Sosis, inde Osiris, postea Orus, tum Thules Ægyptum, alius post alium rexerunt.

A αὐτὸν ἐν τιμῇ· ὃς καὶ διέτριβεν ἐκεῖ ὑπερφανῶν πάντας, φορῶν χρυσῆν στολήν. καὶ ἐφιλοσόφει παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, λέγων αὐτοῖς μαντείας· λογικὸς γὰρ ἦν φύσει. καὶ προσεκύνουν αὐτὸν Ἑρμῆν, ὡς λέγοντα τὰ μέλλοντα, καὶ διακονοῦντα αὐτοῖς τὴν τῶν μελλόντων ἐκ τοῦ Θεοῦ δῆθεν ἀπόκρισιν, καὶ παρέχοντα αὐτοῖς χρήματα. ὃν καὶ πλουτοδότην ἐκάλουν, ὡς τοῦ χρυσοῦ Θεὸν νομίζοντες. ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα δὲ χρόνοις, ἐπὶ τῆς βασιλείας Φοίνικος, ἦν Ἡρακλῆς ὁ φιλόσοφος, ὁ λεγόμενος Τύριος, ὅστις ἐφεῦρε τὴν κογχύλην. μιπαρζόμενος γὰρ εἰς τὸ παράλιον μέρος τῆς Τύρου, εἶδε ποιμενικὸν κύνα ἐσθίοντα τὴν λεγομένην κογχύλην· καὶ B ποιμένα νομίζοντα αἱμάσσειν τὸν κύνα, ἀπὸ τῶν προβάτων πόκον ἐρίου λαβόντα, καταιμάσσειν τὰ ἀποφερόμενα ἐκ τοῦ στόματος τοῦ κυνός. ὁ δὲ Ἡρακλῆς προσεσχηκώς, καὶ ἰδὼν αὐτὸ βάμμα τι ἐξαίσιον, ἐθαύμασε. καὶ γνοὺς ὅτι ἐκ τῆς κογχύλης ἐστίν, εἰληφὼς τὸν πόκον, ὡς μέγα δῶρον προσήνεγκε τῷ βασιλεῖ τῆς Τύρου Φοίνικι· ὃς καὶ ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ βάμματος, ἐκέλευσεν ἐξ αὐτοῦ βαφῆναι ἐρίαν, καὶ γενέσθαι αὐτῷ βασιλικὸν περιβόλαιον· ὃ περιβαλόμενος αὐτὸς πρῶτος, ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων. πρὸ τούτου γὰρ οὐκ ᾔδεισαν οἱ ἄνθρωποι βάπτειν χροιάς. μετὰ γοῦν χρόνους πολλούς, οἱ Ῥωμαῖοι τὴν Φοινίκων χώραν κατασχόντες, τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀληθινὸν ἐκ τῆς κογχύλης σχῆμα βασιλικὸν ἐφόρεσαν. μετὰ δὲ Ῥῆμον καὶ Ῥωμύλον, C Νουμᾶς βασιλεύσας Ῥωμαίων, καὶ δεξάμενος πρεσβευτὰς ἐκ τῆς χώρας τῶν λεγομένων Πελασγῶν, φοροῦντας χλαμύδας ἐχούσας ταβλία * ῥούσια, καθάπερ οἱ ἀπὸ τῆς Ἰσαυρίας χώρας· καὶ τερφθεὶς τῷ σχήματι, ἐπενόησε πρῶτος ἐν τῇ Ῥώμῃ χλαμύδας φορεῖσθαι· τὰς μὲν βασιλικὰς πορφύρας ἐχούσας ταβλία χρύσεα. τὰς δὲ τῶν συγκλητικῶν, καὶ τὰς τῶν ἐν ἀξίαις καὶ στρατείαις χλαμύδας, ἐχούσας σημάντρα παρὰ τὰς βασιλικὰς φορεσίας, ταβλία πορφυρᾶ δηλοῦντα ἀξίαν Ῥωμαϊκῆς πολιτείας καὶ ὑποταγῆς διαγωγῆς· κελεύσας μηδένα εἰς τὸ αὐτοῦ παλάτιον εἰσελθεῖν συγχωρεῖσθαι, ἄνευ τοῦ σχήματος τῆς τοιαύτης χλαμύδος.

* ῥουσᾶ, auctor Chronici Alexand.

Φοῖνιξ δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγήνορος, ἀνὴρ ἐγένετο σο- D φός, ὃς συνεγράψατο Φοινικοῖς γράμμασι τὴν Ἀριθμητικὴν φιλοσοφίαν. ὑπεξέθετο δὲ καὶ ἀσωμάτους ἀρχάς, καὶ σώματα δὲ μεταβάλλεσθαι, καὶ τὰς ψυχὰς εἰς ἀλλογενῆ ζῷα εἰσιέναι. οὗτος πρῶτος ἐξέθετο ταῦτα, ὡς Κλήμης συνεγράψατο ὁ σοφώτατος.

Μετὰ δὲ τὴν Ἑρμοῦ τελευτήν, ὁ Ἥφαιστος ἐπὶ τέσσαρα ἥμισυ ἔτη τῆς Αἰγύπτου ἐβασίλευσεν. ἦν δέ φασι πολεμιστής, ὃν συμπεσόντα τῷ ἵππῳ πληγῆναι τὸν πόδα, καὶ χωλεύοντα ἄχρι τέλους διαμεῖναι· ἀπεθεώθη δὲ ὁ Ἥφαιστος ὑπὸ Αἰγυπτίων, διὰ τὸ νομοθετῆσαι μονανδρεῖν καὶ σωφρόνως βιοῦν τὰς γυναῖκας τῶν Αἰγυπτίων, τὰς δὲ μοιχευομένας τιμωρεῖσθαι. E ἀλλὰ μὴν καὶ ὡς ὁ Πλάτων, πολεμικῶν καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων τὴν ἐκ σιδήρου κατασκευὴν αὐτοῖς ὑποδείξαντα· λίθοις γὰρ καὶ ῥοπάλοις ἐπολέμουν πρὸ αὐτοῦ· τοῦτον δέ φασι διὰ μυστικῆς εὐχῆς τὴν ὀξυλάβην δεξάμενον ἐκ τοῦ ἀέρος, οὕτω τὴν χαλκευτικὴν Αἰγυπτίοις παραδοῦναι·

Μετὰ δὲ Ἥφαιστον, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἥλιος καλούμενος, ἐπὶ εἴκοσι καὶ ἥμισυ ἔτη τῆς Αἰγύπτου ἐβασίλευσε. καὶ μετ᾽ αὐτὸν Σῶσις, εἶτα Ὄσιρις, μεθ᾽ ὃν Ὧρος, καὶ μετ᾽ αὐτὸν Θούλης, ὃς καὶ ἕως

A τοῦ Ὠκεανοῦ πᾶσαν τὴν γῆν παρείληφεν. ἐπὶ δὲ τὴν Ἀφρικὴν ὑποστρέφων, εἰς τὸ μαντεῖον, ἐπυνθάνετο τίς πρὸ αὐτοῦ καὶ τίς μετ' αὐτὸν οὕτω δυνήσεται, ἀκοῦσαι δὲ τοῦ χρησμοῦ οὕτως.

Πρῶτα Θεός, μετέπειτα Λόγος, καὶ Πνεῦμα σὺν αὐτοῖς.

Σύμφυτα δὲ εἰσὶ τάδε, ὧν κράτος αἰώνιον.

Ὠκέσι ποσὶ βάδιζε θνητέ, ἄδηλον διανύων βίον.

τοῦτον εὐθὺς τοῦ μαντείου ἐξεληλυθότα, οἱ ἴδιοι ἐν αὐτῇ τῇ Ἀφρικῇ κατέσφαξαν. μετὰ δὲ τοῦτον Σέσωστρις, τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἐβασίλευσεν. οὗτος Ἀσσυρίους καὶ Χαλδαίους καὶ Πέρσας, ἕως Βαβυλῶνος ὑπέταξε, καὶ τὴν Ἀσίαν, Εὐρώπην, καὶ Μυσίαν καὶ Σκυθίαν. ὑποστρέφων δὲ δεκαπέντε χι- B λιάδας ἀνδρῶν νεανίσκων Σκυθῶν μαχιμωτάτων ἐπιλέκτων, ἐν τῇ Περσικῇ γῇ κατῴκισεν. ἐπὶ τούτου Ἑρμῆν φασὶν ἐν Αἰγύπτῳ θαυμαστὸν ἄνδρα γνωσθῆναι, καὶ φοβερὸν ἐπὶ σοφίᾳ· ὃς ἔφρασε τρεῖς μεγίστας εἶναι δυνάμεις τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ, μίαν θεότητα εἶναι εἰπών· διὸ καὶ τρισμέγιστος Ἑρμῆς κατωνόμασται. ὃς οὕτω πρός τινα Ἀσκληπιὸν αὐτοῖς ῥήμασιν ἔφη· Ἦν φῶς νοερὸν πρὸ φωτὸς νοεροῦ, καὶ ἦν ἀεὶ νοῦς νοὸς αἴτιος, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἦν, ἢ ἡ τούτου ἑνότης, ἀεὶ ἐν αὐτῷ ὤν, τῷ ἑαυτοῦ νοῒ καὶ φωτὶ καὶ πνεύματι πάντα περιέχει. ἐκτὸς τούτου, οὐ Θεὸς οὐκ ἄγγελος, οὐ δαίμων, οὐκ οὐσία τις ἄλλη· πάντων γὰρ C Κύριος, καὶ Θεός, καὶ Πατήρ· καὶ πάντα ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν αὐτῷ ἐστιν. ὁ γὰρ Λόγος αὐτοῦ προελθὼν παντέλειος καὶ γόνιμος, καὶ δημιουργός, ἐν γονίμῳ φύσει πεσών, ἐν γονίμῳ ὕδατι, ἔγκυον τὸ ὕδωρ ἐποίησεν. οὕτως εἰπὼν ὁ Ἑρμῆς, ηὔξατο· ὁρκίζω σε οὐρανοῦ μεγάλου ἐργάτα· ὁρκίζω σε φωνὴ Πατρός, ἣν ἐφθέγξατο πρώτην τὸν μονογενῆ Λόγον αὐτοῦ, ἵλεως ἔσο. τῶν φωνῶν τούτων καὶ ὁ ἱερὸς Κύριλλος ἐμνήσθη εἰπών, ὅτι καὶ ὁ τρισμέγιστος Ἑρμῆς τριάδα ὡμολόγει. ὁ δὲ Σέσωστρις μετὰ τὴν νίκην τὴν Αἴγυπτον καταλαβών, τελευτᾷ. ἀνέστη δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Φαραώ, ὁ καὶ Ναραχὼ καλούμενος, κρατήσας ἔτη, ὥς φα- D σι πεντήκοντα· ἐκ τούτου οἱ ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ κατηγόμενοι βασιλεῖς, Φαραὼ προσηγορεύθησαν. ἕως ὧδε αἱ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεῖαι.

Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Πίκου, τοῦ καὶ Διός, ἀνεφάνη τις ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰάφεθ ἐν χώρᾳ τῶν Ἀργείων, Ἴναχος λεγόμενος. ὃς καὶ ἐν αὐτῇ βασιλεύσας κτίζει πόλιν Ἰώ, καὶ Ἰώπολιν ἐκάλεσε ταύτην, εἰς ὄνομα τῆς σελήνης. οἱ γὰρ Ἀργεῖοι τὴν σελήνην Ἰὼ καλοῦσιν· εἶχε δὲ καὶ θυγατέρα Ἰώ. ἐκ ταύτης ὁ Ζεὺς θυγατέρα ἔσχε τὴν Λιβύην. αὕτη ἡ Ἰὼ ἐπεὶ ἐμίγη τῷ Διΐ, αἰσχυνθεῖσα τὸν πατέρα, φεύγει εἰς Αἴγυπτον· ἐκεῖσε δὲ τὸν Ἑρμῆν βασιλέα εὑροῦσα, ἐπὶ τὸ Σίλπιον ὄρος τῆς Συρίας μεταβαίνει, ὅπου Σέλευκος ὁ Μακεδὼν ὕστε- E ρον εἰς ὄνομα τοῦ ἰδίου υἱοῦ τὴν μεγάλην Ἀντιόχειαν ᾠκοδόμησεν. ἐκεῖ οὖν ἡ Ἰὼ τελευτᾷ. Ἴναχος γὰρ ὁ ταύτης πατήρ, πολλοὺς εἰς ἀναζήτησιν αὐτῆς πέμψας, ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς, παρήγγειλεν, εἰ μὴ αὐτὴν ἀγάγοιεν, μηδὲ αὐτοὺς ἐπανελθεῖν. οἱ δὲ τὴν Αἴγυπτον διαβάντες, καὶ πρὸς Συρίαν ἐλθόντες, ὄναρ θεωροῦσι, δάμαλιν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ χρηματίζουσαν οὕτως· ἐνθάδε εἰμὶ ἐγὼ ἡ Ἰώ. διυπνισθέντες οὖν ἐκεῖ, ἱερὸν καὶ πόλιν, Ἰὼ καὶ

Cedren.

A Thules omnem terram usque ad Oceanum occupavit: inde in Africam reversus, oraculum consuluit, quisnam se prior tantum potestatis habuisset, ac quis post ipsum tantumdem habiturus esset? Ita ei responsum perhibetur: *Thules.*

Principio Deus, hinc sermo, atque his spiritus junctus. 20

Hæc tria cognata, est illis æterna potestas.

Mortalis, celeri gressu te hinc protinus aufer,

Incertam degens dubio conamine vitam.

Ferunt hunc, ubi primum æde oraculi egressus est, a suis esse in ipsa Africa jugulatum. Successit ei Sesostris, ac xx annis regnum in Ægyptios gessit. Hic Assyrios, Chaldæos, & Persas usque ad Babylonem subegit, Asiamque & Europam, Mysiam & Scythiam. Reversus, B quindecim millia Scytharum juvenum delectos, qui bellatores essent optimi, in Perside collocavit. Sub hoc ferunt Mercurium in Ægypto innotuisse, admirabilem virum, & sapientiæ causa stupendum. Is Dei universi hujus conditoris tres esse maximas facultates, unicam vero divinam naturam dixit. itaque etiam Trismegistus Hermes, quod est Mercurius termaximus, denominatus est. Hujus ad Æsculapium quemdam hæc sunt verba. Erat lux intelligens ante lucem intelligentem: eratque semper mens quæ menti causa esset, neque quidquam erat aliud quam hujus mentis unitas. Ea mens cum semper in seseipsa sit, semper C sua ipsius mente, luce atque spiritu universa continet. Extra eam mentem neque Deus est, neque angelus, neque dæmon, neque alia ulla natura. Omnium enim Dominus, Deus, & pater est: sub ipso, & in ipso omnia sunt. Sermo enim ipsius, qui perfectus omnibus modis est, & fœcundus, ac opifex, ab ipsa progressus mente, inque aquam, cujus est fertilis natura, incidens, fœtam aquam reddidit. Hæc fatus Hermes, sic precatus est. Adiuro te cæli magni opifex: adiuro te voa Patris, quam primam edidit, unigenitum suum verbum: propitius esto. B. quoque Cyrillus harum vocum mentionem fecit, dicens, quod etiam Hermes Trismegistus Trinitatem sit confessus. Cæterum D Sesostris parta victoria Ægyptum adeptus, decessit vita. Post eum rex Pharao extitit, qui & Narecho dicitur. regnavit annos, ut ajunt, quinquaginta. Ab hoc genus ducentes reges, Pharaones appellati sunt. Hactenus regnum Ægyptiorum. *Sesostris.* *Hermes Trismegistus.* 21

Temporem Pici, qui & Jupiter usurpatus est, in Argivorum regione quidam de Japeti stirpe extitit, nomine Inachus. Hic regno Argivorum potitus urbem Io condidit, & Jopolim a Luna Io dicitur. Habuit & filiam Io nomine ex qua Jupiter filiam Lybiam sustulit. Ipsa Io verecundia patris, quod cum Jove concubuisset, in Ægyptum fugit: ubi cum Mercurium regem invenisset, in Silphium Syriæ montem abiit, ubi postea temporis Seleucus Mace- E do magnam Antiochiam de filii nomine sic dictam condidit. ibi mortua est Io. Pater vero Inachus multos cum misisset qui eam requirerent; filios quoque suos ea conditione ablegavit, ut non nisi eam reducentes domum redirent. Hi cum Ægypto peragrata ad Syriam accessissent, per insomnium viderunt buculam, quæ humana voce hæc ederet: Hic sum ego Io. Somno soluti, fano ibi & urbe Io- *Inachus.* Io *Edit. Paris. pag 21.*

poli ædificatis, eo loco manserunt, cum ad Inachum reverti non auderent. At Lybia Jus & Jovis filia Neptuno nupsit, Saturni filio, Jovis fratri. Ex hoc conjugio nati tres filii, Agenor, Belus, & Enyalius. Quorum Belus ducta in matrimonium Side, Ægyptum (unde Ægypto regioni nomen) & Danaum filios genuit. Agenor in Phœnicem profectus, Tyro uxorem duxit: ea qua ei nati sunt Cadmus, Phœnix, Syrus, Cilix, & filia Europa. Agenor Tyrum extruxit, ab uxore ita nominatam: regnumque in iis regionibus per annos, ut ajunt, LXIII. obtinuit. Ea tempestate traditur, Taurum Cretæ regem classe Tyrum tentasse, Agenore cum suis copiis alibi bellum gerente; ac sub vesperam capta Tyro, cum alios multos captivos, tum Europam quoque Agenoris filiam abduxisse. Hanc deinde uxorem habuit, ab eaque Europæ nomen toti quæ Japeto cesserat terræ fecit: sicuti Neptunus omnem Chami terram, a Libya uxore sua Libyam denominavit. Hinc poetæ perhibuerunt, Jovem sub tauri specie Europam rapuisse. Hic Taurus etiam Gortynam urbem matri suæ cognominem in Creta condidit: filiumque ex Europa habuit, quem Minoem appellavit. Cæterum Agenor moriturus, magnam pecuniæ vim per Cadmum filium suum ad Europam in Cretam transmisit: suam vero ditionem inter filios ita distribuit, ut Phœnici Tyrus, ac quæ circum est regio obtingeret, quam & Phœnicen nominavit: sicut & Syriam ac Ciliciam, quas Syro & Cilici filiis suis attribuebat. Hujus Phœnicis ætate ferunt Herculem Philosophum, cognomento Tyrium, purpuram quo expositum est modo reperisse.

Libya.

Belus.

Agenor.

Taurus.

Europa.

Edit. Paris. pag. 22.

At Jupiter præter multas alias, Danaeo quoque Acrisii, qui ab Argivis descendebat, filiam, insigni forma, & quæ in cubiculo ad mare extructo adservabatur, corruptis multo auro custodibus, rapuit ac violavit, atque ex ea filium nomine Perseum sustulit. Hinc fabulati scriptores, Jovem ediderunt in aurum conversum, per tectum in cubile influxisse, ac Danaæ virginitatem eripuisse. Hunc quoque Perseum alatum fuisse dixerunt, quod ab ineunte ætate celerrimus fuit, ingenioque ferocissimo atque callidissimo: quare etiam eum pater arcanas ac mysticas fœdasque omnes incantationes & veneficia docuit, horum ope victoriam ei ab hostibus reportandam pollicens. Itaque vir factus Perseus, Nini patrui filios fugiens ad Assyrios venit. Inde in Africam eunti virgo occurrit indigena, oculis capillisque feræ instar horrens. quam ipse cum subsistere coegisset, quod nomen gereret interrogavit. Professæ nomen Medusæ, statim caput amputavit: idque, ut infandæ atque abominandæ Jovis patris præceptiones jubebant, conditum habens, manuum robore & magicarum artium fiducia fretus, adversum hostes suos perrexit. Capiti nomen Gorgonis imposuit, ob efficacitatem & vim veneficii. Inde in Æthiopiam transivit, quam tunc Cepheus regno tenebat: cujus filiam Andromedam, eamdemque sacerdotem rapuit, ac per Syriam ad Lycaoniam navigavit. Lycaones

Danae.

Perseus.

Medusa.

Gorgo.

Andromeda.

A Ἰώπολιν ὠνόμασαν, οἰκοδομήσαντες, ἔμειναν, μὴ τολμῶντες πρὸς Ἴναχον ἐπανελθεῖν. Λυβία δὲ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, Ἰοῦς ἐκ Διὸς ἔχων, ἐγαμήθη Ποσειδῶνι τῷ Κρόνου μὲν υἱῷ, ἀδελφῷ δὲ Διός. τούτοις τρεῖς παῖδες, Ἀγήνωρ, καὶ Βῆλος, καὶ Ἐνυάλιος ἐτέχθησαν. ὧν ὁ Βῆλος μὲν τὴν Σίδα γεγάμηκεν, ἀφ' ἧς Αἴγυπτον καὶ Δαναὸν ἔχων υἱούς· ἐξ οὗ καὶ ἡ χώρα Αἴγυπτος κέκληται. ὁ Ἀγήνωρ δὲ ἐπὶ τὴν Φοινίκην ἐλθὼν, ἠγάγετο τὴν Τυρώ. ἐξ ἧς Κάδμος ἐγεννήθη, καὶ Φοῖνιξ, καὶ Σύρος, καὶ Κίλιξ, καὶ θυγάτηρ Εὐρώπη καλουμένη· κτίζει δὲ Ἀγήνωρ τὴν Τύρον, ἐπ' ὀνόματι Τυροῦς τῆς αὐτοῦ γαμετῆς· βασιλεύει δὲ τῶν μερῶν ἐκείνων, ἔτη ξγ'. φασὶ δὲ τὸν Ταῦρον τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τῆς Κρήτης βασιλεύοντα, ναυμαχίᾳ κατὰ τῆς Τύρου ἐπιθέμενον, τοῦ Ἀγήνορος ἀλλαχοῦ μετὰ τῆς οἰκείας

B δυνάμεως πόλεμον ποιουμένου, πρὸς ἑσπέραν ἀπὸ Τύρον ἑλεῖν, ἄλλους τε πολλοὺς αἰχμαλώτους, καὶ δὴ καὶ τὴν Εὐρώπην θυγατέρα Ἀγήνορος· ἣν καὶ γυναῖκα ποιησάμενος, πᾶσαν τὴν γῆν Ἰάφεθ Εὐρώπην ὠνόμασεν· ὥσπερ Λυβίην ὁ Ποσειδῶν, τὴν τοῦ Χὰμ γῆν, διὰ Λυβίην τὴν αὐτοῦ γαμετήν. ἐντεῦθεν ὡμολόγησαν οἱ ποιηταὶ, ὡς ὁ Ζεὺς Ταύρῳ ὁμοιωθεὶς, Εὐρώπην ἥρπασεν. οὗτος ὁ Ταῦρος καὶ Γορτυνίαν πόλιν, ἐπ' ὀνόματι τῆς αὐτοῦ μητρὸς ᾠκοδόμησεν ἐν Κρήτῃ· καὶ υἱὸν ἔσχεν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, ὃν Μίνω προσηγόρευσεν. Ἀγήνωρ δὲ τελευτᾷν μέλλων, χρήματα πολλὰ ἐν Κρήτῃ διὰ τοῦ υἱοῦ Κάδμου πρὸς τὴν θυγατέρα Εὐρώπην ἀποστέλλει. τοῖς υἱοῖς δὲ αὐτοῦ τὴν

C ὑποτεταγμένην αὐτῷ γῆν καταμερίζων, Φοίνικι μὲν Τύρον καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς ἀπονείμας, Φοινίκην τὴν ὑπ' αὐτὸν ὠνόμασε γῆν. ὁμοίως δὲ καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν, τὰς ἐπιλαχούσας τοῖς υἱοῖς Σύρῳ καὶ Κίλικι χώρας προσωνόμασεν. ἐν τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ Φοίνικος καὶ Ἡρακλῆν φασὶ, τὸν φιλόσοφον, τὸν λεγόμενον Τύριον, τὴν ὑπὸ καλουμένην κογχύλην ἐξευρεῖν, ὡς εἴρηται.

Ὁ μέν τοι Ζεὺς πρὸς ταῖς ἄλλαις, καὶ τὴν ἐξ Ἀργείων κατηγομένου Ἀκρισίου θυγατέρα Δανάην, εὐπρεπῆ πάνυ οὖσαν, καὶ ἐν κουβουκλείῳ πρὸς θάλασσαν φυλαττομένην, πολλῷ χρυσῷ τοὺς τηροῦντας πείσας, καὶ ταύτην ἁρπάσας καὶ φθείρας, ἔσχεν ἐξ αὐτῆς παῖδα Περσέα ὀνόματι. ὅθεν οἱ μυθολόγοι, τὸν Δία φασὶ χρυσὸν γενόμενον, ῥυῆναι διὰ τοῦ στέγους εἰς τὸν θάλαμον, καὶ Δανάην δια-

D φθεῖραι. τοῦτον τὸν Περσέα καὶ πτερωτὸν εἶναι ἔφασκον, ὡς ὀξύτατον ὄντα παιδόθεν, καὶ τῇ φύσει γοργότατον καὶ ἐντρεχέστατον. ᾧ καὶ Ζεὺς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὰς κρυφίους καὶ μυστικὰς καὶ μιαρὰς πάσας μαγείας καὶ μαγγανείας ἐδίδαξε, νικᾷν τοὺς πολεμίους ἐν τούτοις παρεγγυῶν. τοίνυν εἰς ἡλικίαν ἀνδρὸς ἐλθὼν, φεύγει τοὺς υἱοὺς Νίνου τοῦ θείου αὐτοῦ, καὶ πρὸς Ἀσσυρίους ἔρχεται. πρὸς δὲ Λιβύην διαβαίνοντι, παρθένος κόρη χωριτικὴ, ἀπηγριωμένους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς τρίχας, κατὰ πρόσωπον συναντᾷ. ἣν καὶ στήσας, τὸ αὐτῆς ὄνομα ἠρώτα. ἡ δὲ, Μέδουσα ἔφη λέγομαι. καὶ αὐτίκα τὴν κάραν αὐτῆς ἀποτέμνει· καὶ ταύτην ταριχεύσας, κατὰ τὰς ἀρρήτους καὶ μιαρὰς ὑποθήκας Διὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,

E ταῖς χερσὶ κρατῶν, καὶ ταῖς μαγείαις θαρρῶν, κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐχώρει. Γοργόνα δὲ τὴν κάραν ἐκάλει, διὰ τὸ τῆς γοητείας ἐνεργὲς καὶ ὀξύ. ἐκεῖθεν πρὸς Αἰθιοπίαν διαβὰς, ὑπὸ Κηφέως τότε βασιλευομένην, καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Ἀνδρομέδαν καλουμένην, καὶ ἱέρειαν οὖσαν ἁρπάσας, καταπλεύσει διὰ Συρίας πρὸς Λυκαονίαν. οἱ δὲ Λυ-

A κάονες τούτῳ ἐναντιωθέντες, τῇ τῆς Γοργόνος φρουρᾷ βοηθείᾳ κατενικήθησαν. ἐκεῖ καὶ πόλιν κτίσας, Περσίδα τῷ ἰδίῳ ἐκάλεσεν ὀνόματι. στήλην δὲ ἔξω τῆς πόλεως στήσας, καὶ τὸ ἀπεικόνισμα τῆς Γοργόνος ἐπιθεὶς, Εἰκόνιον ταύτην ἐπωνόμασεν. ἐκεῖθεν ἐπὶ Ἰσαυρίαν καὶ Κιλικίαν διαβὰς, χρησμὸν λαβὼν, ὅτι ἔνθα ἐκ τοῦ ἵππου ἀποβὰς τὸν ταρσὸν ὀδυνηθεὶς τοῦ ποδὸς, νίκην λάβῃς, καὶ πόλιν οἰκοδομήσῃς, τὴν Ταρσὸν κτίζει, καὶ κατὰ τῶν Ἀσσυρίων ὁρμᾷ. τούτους τε νικήσας, καὶ τὸν Σαρδανάπαλον καὶ τοὺς τοῦ γένους αὐτοῦ ἀναιρέσας, εἰς τέλος αὐτοὺς ὑποτάσσει. καὶ Ἀσσυρίων τὴν βασιλείαν ἀφελόμενος, ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι Πέρσας αὐτοὺς ἐκάλεσε, βασιλεύσας ἐπ' αὐτοὺς ἔτη νγ. οὗτος καὶ τὴν καλουμένην Περσέα, ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι, εἰς πᾶσαν τὴν ὑποκειμένην αὐτῷ κατεφύτευσε γῆν, καὶ τὴν τοῦ μυσαροῦ σκύφῳ τῆς Μεδούσης, οὓς ἠγάπα τῶν Περσῶν ἐν μυστηρίῳ μυσταγωγήσας μαγείοις, Μήδους αὐτοὺς καὶ Μηδίαν τὴν χώραν αὐτῶν μετωνόμασεν. εἶτα εἰς τὸ Σίλπιον ὄρος ἐλθὼν, εὗρε τοὺς ἀπὸ Ἄργους Ἰωνίτας, ὑφ' ὧν καὶ ἐδέχθη ὡς ὁμόφυλος. χειμῶνος δὲ πολλοῦ πεσόντος, καὶ τοῦ παρακειμένου ποταμοῦ τοῖς Ἰοπολίταις Ὀρόντου καθ' ὑπερβολὴν πλημμυροῦντος, εὐχὰς ποιεῖν ἤρξατο, ἄφνω κεραυνὸς ὡς σφαῖρα πυρὸς οὐρανόθεν κατηνέχθη, καὶ ὕετος ὃ, τε χειμὼν ἐπεσχέθη, καὶ τὰ ῥεῖθρα τοῦ ποταμοῦ ἀνεῖθη. καὶ γοῦν τοῦ πυρὸς ἐκεῖνου πῦρ ἀνάψας ὁ Περσεὺς, εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ βαστάζων, εἴς τε τὰ ἴδια βασίλεια ἀγαγὼν, καὶ ἱερὸν τοῦ πυρὸς C κατασκευάσας, καὶ ἱερεῖς εὐλαβεῖς ἄνδρας ἐπιστησάμενος· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν Ἰωπόλει, καὶ ἐν πάσῃ τῇ ὑπ' αὐτοῦ γῇ, καὶ ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθέντα Θεὸν σέβεσθαι τὸ πῦρ ἐκεῖνο θεσπίσας, ἐδίδαξε πυρσολατρεῖν, μάγους τοὺς τοῦ πυρὸς ἱερεῖς καλέσας. ἔρχεται δ' ὧν πρὸς αὐτὸν ἐν πολέμῳ ὁ τῆς Ἀνδρομέδας πατὴρ ὁ Κηφεύς. καὶ ἐπεὶ ὁ Περσεὺς ἐξελθὼν τὴν τῆς Γοργόνος κεφαλὴν ἐπεδείκνυε, Κηφεὺς δὲ ὑπὸ τοῦ γήρως ἀμβλυωπῶν, ὡς ἔφιππος κατ' αὐτοῦ ἐπέβαινεν ὁ Περσεὺς, ἀγνοῶν ἀμβλυωπεῖν τὸν Κηφέα, ἐλογίσατο μὴ ἐνεργεῖν ἔτι τὴν κατεῖχε τῆς Γοργόνος κεφαλήν· καὶ στρέψας ταύτην πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ἐμβλέψας ἀτενῶς, παραυτὰ τυφλωθεὶς ἀνῃρέθη. καὶ λοιπὸν προβάλλεται ὑπὸ Κηφέως βασιλεὺς Περσῶν Μέρος ὁ Περσέως καὶ τῆς Ἀνδρομέδας υἱός. Κηφεὺς δὲ τὴν D τῆς Γοργόνος κεφαλὴν καύσας, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ.

Ἀγήνορα δὲ τὸν ἀπὸ Φοινίκης, ὁ πατὴρ εἰς ἀναζήτησιν τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς Εὐρώπης ἀποστείλας, * μαθὼν ὁ Κάδμος ὡς αὐτὴ σὺν Ταύρῳ τῷ ἁρπάσαντι ταύτην τῆς Κρήτης βασιλεύει, ὥρμησεν εἰς Βοιωτίαν· καὶ αὐτοὺς ἀγνοοῦντας, τὰ Φοίνικα γράμματα ἐδίδαξε, καὶ ἐβασίλευσεν ἐπ' αὐτοῖς ἔτη ξβ. καὶ γυναῖκα ἠγάγετο τὴν Ἁρμονίαν καλουμένην, ἥτις αὐτῷ ἓξ τίκτει θυγατέρας· Ἰνὼ, Γαύην, Σεμέλην, Εὐρυνόμην, Κλεανθὼ, καὶ Εὐρυδίκην. αὗται ἐλέγοντο Καδμίδες. οὗτος ὁ Κάδμος E καὶ πόλιν τὴν μεγάλην τὴν Καδμείαν ἐκεῖ κτίζει. ὃς καὶ τὸν Τειρεσίαν Βοιωτῶν ὄντα φιλόσοφον, (τὸν αὐτομάτως φέρεσθαι, τὰ πάντα, καὶ ἀπρονόητον εἶναι τὸν κόσμον δογματίσαντα, καὶ εἰς τὸ τοῦ Δαφναίου Ἀπόλλωνος ἱερὸν διὰ ταῦτα ἐξόριστον γενόμενον) ἀνεκαλέσατο. τοῦτον τὸν Τειρεσίαν μυθολογοῦσιν, ὡς ἑωρακότα Παλλάδα λουομένην, εἰς γυναικὸς αὐτίκα μεταβληθῆναι φύσιν· καὶ πολυπραγμονεῖν αὐτῷ, πῶς γυνὴ μετ' ἀνδρὸς συλλαμ-

A cum se Perseo opposuissent, primo Gorgonis auxilio devicti sunt. Ibi urbem Perseus condidit, ac de suo nomine Persidem appellavit. Extra urbem statuam posuit, atque ab eo simulacro Iconium nominavit. *Iconium.* Inde Isauriam & Ciliciam peragrans, accepto oraculo, ut quo loco de equo descendens in planta pedis dolorem sentiret, ibi victoriam obtineret, atque urbem ædificaret: Tarsum, a planta pedis dictam urbem, condidit. *Tarsus.* ac contra Assyrios profectus, eos superavit: Sardanapaloque cum sua gente necato, Assyrios prorsus subegit: regnoque iis ad-empto, Persas de suo nomine appellavit, regnumque in eos per LIII. annos obtinuit. Idem arborem quoque a se Persicam dictam, per omnem suam ditionem plantavit: fœdoque Medusæ scypho de Persis quos maxime diligebat, arcanis magicis sacris initians, Medos eos, & terram eorum Mediam nominavit. *Medi.* Inde ad Silpbium montem profectus, Jonitas, qui ab Argis eo concesserant, ibi reperit: ab iisque, ut ejusdem stirpis, est acceptus. Ibi cum ingens tempestas imbre effudisset, ac *Edit. Paris. pag. 23.* Orontes fluvius qui Jopolin alluit supra modum exundaret: Perseo precato fulmeo veluti globus ignis subito delatum est: itaque & inhibita tempestas fuit, & fluvius suo se alveo conclusit. Ex eo igne Perseus ignem accendit, secumque tulit: *Ignis sacrum.* & in suam regiam apportans, ædem igni C extruxit, sacerdotioque pios viros præfecit. Idemque & Jopoli, & in tota sua ditione instituit: mandatoque ut de cælo delatus deus Ignis coleretur, ignis colendi ritum docuit, Magorum nomine sacerdotibus ignis affectis. Porro bellum Perseo Cepheus Andromedæ pater intulit. Cui cum infesto equo occurrens Perseus caput Gorgonis ostentasset, Cepheus autem propter senectam ætatem cæcutiret, nesciens Perseus Cepheum cæcutire, putavit caput Gorgonis quod prætendebat, vires suas jam non exerere: itaque sibi id obvertit, atque id oculis intentis intuitus, extemplo excæcatus, itaque interfectus est. A Cepheo proinde, regno Persarum Meros, filius Persei & Andromedæ, D præfectus est: & ipse cremato Gorgonis capite, in suam regionem rediit.

Agenorem autem a Phœnicia pater ad inquirendam filiam suam Europam cum misisset, * Cadmus cum eam intellexisset cum Tauro, a quo rapta fuerat, *Cadmus.* Cretæ regnare, in Bœotiam abiit: Bœotosque litterarum ignaros Phœnicias litteras docuit, regnumque apud eos per LXII. annos obtinuit. Uxorem duxit Harmoniam, quæ ei sex filias peperit: quarum nomina, Ino, Agave, Semele, Eurynome, Cleantho & Eurydice: hæ etiam Cadmides nominabantur. Is Cadmus etiam Cadmeam magnam urbem E ibi condidit: & Tiresiam Bœotorum philosophum, qui quod omnia fortuito ferri, nullaque mundum providentia gubernari docuisset, in Daphnei Apollinis templum relegatus fuerat, ab exilio revocavit. *Tiresias.* Fabulantur hunc Tiresiam, cum lavantem Minervam vidisset, subito in mulierem conversum fuisse: inque ea natura curiose exploravisse, quomodo mulier ex viro concipiat: quomodo unica sanguinis natura in ossa, venas, carnes & cætera

distribuantur : & quomodo foetus vivus gignatur : cumque sapientiam opificis assequi cogitando nequiret, eo prolapsum, ut omnia fortuito fieri diceret. itaque joco dictum est, eum in mulieris naturam transivisse. Is Cadmus Boeotiae rex, Agaven filiam suam Echioni in matrimonium dedit, ac in Chium amandavit. Peperit haec virum prudentem ac ingeniosum, nomine Pentheum:

Pentheus. *Edit. Paris. pag. 24.*

cui postea temporis Cadmus regni administrationem commisit, cum ipse cum Tiresia statuisset in Cithaerone monte vitam finire. Semelen Polymedon Aetherionis F. duxit, ex gente Jovis; atque ex ea prolem septimestrem sustulit, matre fulguribus & tonitribus insolitis necata. Cadmus infantem in Nysiam regionem, quae & Nyseium dicitur, alendum misit.

Dionysius, Bacchus.

Fabulantur, infantem a Jove in sinu suo duos reliquos menses asservatum fuisse : quod scilicet a Deo partem quamdam vitae habuit, ab ortu ante legitimum tempus editus. Alii hunc, quod ex solaribus precibus mystica quaedam & miraculosa faceret, & vitis cultum docuisset, in Deos retulerunt, ac Dionysium nominarunt, ut Jovis stirpe natum. Dionysium hunc ferunt ad Persas venisse, ac mirabiles quasdam imaginationes operum ac bellorum apud eos ostentasse. Secundum haec cum magna hominum turba adversus Pentheum venit : viros a saltando Scirtos, mulieres Bacchas appellavit. Cum autem Boeotiae regnum sibi vindicaret, bello cum Pentheo congressus succubuit. Captum ex vinculis liberavit Agave matertera, Penthei mater. Inde per insidias Pentheum necavit, cumque Boeoti eum regno non dignarentur, Delphos profectus, mortuus, ac sepultus est. Cadmo in regno Boeotiae successit Nycteus.

Nycteus. Antiopa.

Cum hujus filia Antiopa, sacerdote Solis, Theoboeus Bratonis F. a Jove genus ducens, ac frater Nyctei, corpus miscuit : indeque geminos ea est enixa, Amphionem & Zethum : qui jussu fratris expositi sunt prope montem Cithaeronem. Sed quidam rusticus Ordio nomine, cum prole careret, sustulit eos, atque educavit. Cum autem Antiopa apud Dircen asservaretur, ut propter flagitium commissum suo tempore poenas lueret, cum in Argivorum regione bellum extitisset, ibique Lycus moraretur, Dirce Nycteum blande sollicitavit de liberanda Antiopa. Is vero tauro eam potius fero alligandam, itaque necandam profanatae virginitatis causa imperavit.

Amphion. Zethus.

Hoc cum inaudivissent Amphion & Zethus, ab eo qui ipsos educaverat edocti, Antiopae se esse filios, cum manu rusticorum irruerunt : necatisque militibus, Dircen tauro alligatam interfecerunt : ipsi cum matre Antiopa in Boeotiam profecti, cum jam Nycteus vita decessisset, ita musici Amphion & Zethus Boeotia multos per annos regia potestate imperaverunt. Hi magnam urbem condiderunt, & a patris Theoboei nomine Thebas nuncuparunt.

Thebae, pag. 25.

Euripides more poetarum fabulam narrans, Jovem ait sumpta Satyri figura Antiopae vitium obtulisse : eo ex concubitu natos Amphionem & Zethum musicos. Hoc eum ideo dixisse putant, quod Theoboeus a Pico, qui idem Jupiter fuit, descenderit per animae in alia post alia corpora commigrationem. Nam Boeotorum sermone,

A βάνει, καὶ πῶς ἡ μία φύσις τοῦ αἵματος εἰς ὀστᾶ καὶ φλέβας καὶ σάρκας καὶ τὰ λοιπὰ μερίζεται, καὶ βρέφος ζωογονούμενον τίκτεται. καὶ τοῦ δημιουργοῦ τὴν σοφίαν μὴ δυνηθέντα καταλαβεῖν, εἰς αὐτοματισμὸν ἐξολισθῆσαι. διὸ καὶ παίζοντες, αὐτὸν εἰς γυναικὸς φύσιν ἔφρασαν μεταβληθῆναι. οὗτος ὁ Κάδμος ὁ τῆς Βοιωτίας βασιλεὺς Ἀγαύην τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Ἐχίονι δοὺς γυναῖκα, εἰς Χίον ἀποστέλλει. γεννᾶται δὲ ἐξ αὐτῆς ἀνὴρ φρόνιμος καὶ συνετὸς ὁ Πενθεύς· ᾧ καὶ τὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας ὕστερον παρεχώρησε Κάδμος, ὡς αὐτοῦ μετὰ Τειρεσίου ἐπὶ τὸ Κιθαιρώνιον ὄρος τὸν βίον διατελέσαντος. τὴν δὲ Σεμέλην Πολυμήδων ὁ υἱὸς τοῦ Αἰθερίωνος γήμας, ἐκ τοῦ γένους ὢν τοῦ Διός, ἀπὸ Σεμέλης ἑπταμηνιαῖον γεννᾷ βρέφος, διὰ τὸ ὑπὸ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν ἐξαισίων τὴν

B μητέρα ἀποθανεῖν. τοῦτο τὸ βρέφος εἰς Νυσίαν τὴν χώραν ὁ Κάδμος ἐκτραφῆναι ἔπεμψεν, ὃ καὶ Νύσειον ὠνομάσθη. μυθολογοῦσι δέ, ὅτι τοῦτο ὁ Ζεὺς ἐν τῷ ἰδίῳ κόλπῳ ἐπὶ δευτέρῳ μηνὶ ἐφύλαττε, διό τι μέρος ζωῆς ἔσχε πρὸς τοῦ Θεοῦ παρὰ τὸν ὡρισμένον χρόνον ἐκτραφθείς. ἄλλοι δὲ τοῦτον ὡς ἐξ ἡλιακῶν εὐχῶν μυστικά τινα καὶ θαυμαστὰ δρῶντα, καὶ ὡς περὶ ἀμπελικὴν γεωργίαν ἐκτεθειμένον, ἀπεθέωσάν τε, καὶ Διόνυσον μετεκάλεσαν, ὡς ἐκ γένους ὄντα Διός. τοῦτον εἰς Πέρσας φασὶν ἀπελθεῖν, καὶ φαντασίας τινὰς θαυμαστίων ἔργων καὶ πολέμων ἐν αὐτοῖς ἐπιδείξασθαι. μετὰ ταῦτα ἐπὶ Πενθέα σὺν ὄχλῳ βαρεῖ ἔρχεται, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας σκιρτοὺς ἐ-

C κάλεσε διὰ τὸ ἅλλεσθαι καὶ πηδᾶν, τὰς δὲ γυναῖκας βάκχας. τήν τε τῶν Βοιωτῶν βασιλείαν στρατεύσας, μετὰ Πενθέως πόλεμον συμβαλὼν χειροῦται. ὑπὸ δὲ Ἀγαύης τῆς Πενθέως μητρός, ὡς θείας οὔσης Διονύσου, λυτροῦται τῶν δεσμῶν. μετὰ ταῦτα ἐνεδρεύσας, ἀποκτείνει Πενθέα. τῶν δὲ Βοιωτῶν αὐτὸν βασιλέα μὴ παραδεχομένων, εἰς Δελφοὺς ἀπέρχεται, καὶ θανὼν θάπτεται. μετὰ Κάδμον ἐβασίλευσε τῆς Βοιωτίας Νυκτεύς. τούτου τὴν θυγατέρα Ἀντιόπην, ἱέρειαν οὖσαν τοῦ Ἡλίου, Θεόβοιος ὁ υἱὸς Βράτωνος, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Διὸς καταγόμενος, ἀδελφὸς δὲ τοῦ Νυκτέως μιγείς, γεννᾷ δίδυμα, Ἀμφίονά τε καὶ Ζῆθον· οὓς τῇ κελεύσει τοῦ ἀδελφοῦ ῥίπτουσι πλησίον τοῦ Κιθαιρωναίου ὄρους. Ὀρδίων δέ τις γεωργὸς ἄπαις ὤν, ἀνελάβετο, καὶ ἀν-

D εθρέψατο αὐτά. τῆς δὲ Ἀντιόπης παρὰ τῇ Δίρκῃ φυλαττομένης, ἐπὶ τὸ τιμωρηθῆναι διὰ τὸ παρανομῆσαι, ἐπεὶ πόλεμος ἐν τῇ Ἀργείων ἐκινήθη χώρᾳ, τοῦ Λύκου χρονίζοντος ἐκεῖσε, ἡ Δίρκη τὸν Νυκτέα θωπευτικῶς ἠρώτα, ἀπολῦσαι Ἀντιόπην· ὁ δὲ μᾶλλον προσέταξε ταύρῳ ἀγρίῳ ταύτην προσδεθῆναι, καὶ ἀποθανεῖν, ὡς τὴν παρθενίαν βεβηλώσασαν. ἀκούσαντες δὲ τοῦτο Ζῆθος καὶ Ἀμφίων, καὶ παρὰ τοῦ ἀναθρεψαμένου τούτους μαθόντες, ὡς αὕτη ἐστὶν ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀντιόπη, ἅμα πλείοσιν ἀγροίκοις ἐπεισπεσόντες, τοὺς μὲν στρατιώτας κατακτείνουσι, Δίρκην δὲ τῷ ταύρῳ προσδεσμοῦσι καὶ φονεύουσι. σὺν τῇ μητρὶ δὲ Ἀντιόπῃ εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐλθόντες, ἐπεὶ ὁ Νυκτεὺς τέθνηκεν, οἱ μουσικοὶ Ζῆθος καὶ Ἀμφίων τῶν Βοιωτῶν ἔτη πολλὰ βα-

E σιλεύουσι. κτίζουσι δὲ πόλιν μεγάλην εἰς ὄνομα τοῦ πατρός, ἣν καὶ Θεοβείου Θήβας ὠνόμασαν. ὁ μὲν Εὐριπίδης τῷ ἔθει τῶν ποιητῶν μυθολογῶν, τὸν Δία φησὶν εἰς σάτυρον μεταβληθέντα, τὴν Ἀντιόπην φθεῖραι· ἐξ ἧς Ἀμφίων καὶ Ζῆθος οἱ μουσικοί. τοῦτο δέ φασιν εἰπεῖν, ὡς καταχθέντος Θεοβείου ἐκ τοῦ Πίκου, τοῦ καὶ Ζηνός, κατὰ μετεμψυχώσεως μετάστασιν· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ σάτυρος ὄνομα, κατὰ τὴν τῶν Βοιωτῶν

γλῶσσαν, τὸ εἰς ἄλλο σῶμα χωρήσειν ἀτιμότερον. μετὰ τούτους τοὺς μουσικοὺς, οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν ἐβασίλευον Θηβαίων, ἕως Οἰδίποδος υἱοῦ Ἰοκάστης καὶ Λαΐου. οὗτος γὰρ ὁ Λάϊος βασιλεὺς ὢν Θηβαίων, μετὰ Ἰοκάστης ἔσχεν υἱὸν πρῶτον Ἰοκᾶν. χρησμὸν δὲ λαβὼν περὶ αὐτοῦ, ὡς τῇ ἰδίᾳ μητρὶ συναφθήσεται, ἐν ξύλῳ τοὺς πόδας καθηλώσας, ὃ δὲ καὶ κῶπος λέγεται, εἰς ἀπώλειαν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἔρριψεν. ἄγροικος δέ τις ὀνόματι Μελίβιος, τοῦτον εὑρὼν ἀνεθρέψατο, Οἰδίποδα μετονομάσας, διὰ τὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐν τῷ ξύλῳ διεφθηκότας ὀγκωθῆναι. μετὰ ταῦτα γυνή τις ὀνόματι Σφίγξ, δυσειδὴς, κατάμαζος, χωριτικὴ μετὰ πλήθους ἀγροίκων εἰς κορυφὴν, μίαν μόνην εἴσοδον καὶ ταύτην στενοτάτην ἔχουσαν καθίσασα, λῃστρικῶς τοὺς παράγοντας δι' ἐκείνης ἀνῄρει, καὶ τὰς αὐτῶν ὑπάρξεις ἀφῃρεῖτο, ὡς ἀποστενοῦσθαι τὰς Θήβας δι' αὐτῆς· μήτε στρατοῦ, μήτ' αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως Λαΐου ἰσχύοντος κατ' αὐτῆς, διὰ τὸ δύσβατον τοῦ ὄρους, καὶ ὀχυρόν. ταῦτ' οὖν Οἰδίπους ἀκούσας σοφόν τι καὶ γενναῖον ποιεῖ· ὀλίγους γὰρ ἐπιλεξάμενος, καὶ πρὸς τὴν Σφίγγα ἐλθὼν, ᾐτεῖτο σὺν αὐτῇ εἶναι, καὶ συλλῃστεύειν αὐτῇ· ἡ δὲ τῇ ὥρᾳ καὶ γενναιότητι τούτου πεισθεῖσα αὐτὸν εἰσδέχεται. ὁ δὲ καιρὸν ἐσχηκὼς, αὐτὴν μὲν λόγχῃ ἀναιρεῖ, καὶ πολλοὺς τῶν μετ' αὐτῆς. λαβὼν δὲ καὶ τὸ σῶμα, καὶ ὅσα χρήματα εὗρε, πρὸς Λάϊον εἰς Θήβας ἤνεγκε, μισθὸν τῆς ἀνδραγαθίας κομιούμενος. Θηβαῖοι δὲ τοῦτον ὡς βασιλέα ἀνύμνουν. ἀλλ' οὐκ ἤρεσε ταῦτα τῷ Λαΐῳ· ἀλλὰ στρατὸν ἐφοπλίσας, κατ' αὐτοῦ ἐξάγει, καὶ πληγεὶς τελευτᾷ. ἡ τοίνυν Ἰοκάστη τῆς βασιλείας ἐκπεσεῖν οὐ θέλουσα, καὶ ὡς υἱὸς αὐτῆς ἐστιν ὁ Οἰδίπους οὐκ εἰδυῖα, ἅμα δὲ καὶ πρὸς θεραπείαν τῆς πόλεως σπουδάζουσα, προσκαλεῖται τοῦτον· ἐξ οὗ καὶ ποιεῖ δύο υἱοὺς, τὸν Ἐτεοκλέα, καὶ τὸν Πολυνείκην· καὶ θυγατέρας δύο, Ὑσμίνην καὶ Ἀντιγόνην. καὶ οὕτως ἐπὶ ἔτη ιθʹ. τῶν Θηβῶν ἐβασίλευσαν, ἀγνοοῦντες ἑαυτούς. μετὰ ταῦτα τῆς Ἰοκάστης τὴν πατρίδα καὶ τὸ γένος πυθομένης, ἐπεὶ Μελίβιος αὐτὸν ἀνεθρέψατο ἤκουσε, παρ' αὐτοῦ τε ἔμαθε τὸν τρόπον τῆς αὐτοῦ ἀνευρέσεως, καὶ βεβαιωθεῖσα ἀνεβόησε. Οἰδίπους δὲ πληροφορηθεὶς ὡς καὶ μήτηρ Ἰοκάστη καὶ γυνὴ τυγχάνει, τοῖς μὲν υἱοῖς Ἐτεοκλεῖ καὶ Πολυνείκει ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν βασιλεύειν ἐκέλευσε τῶν Θηβῶν· αὐτὸς δὲ παρ' αὐτὰ δύο ἥλους κατὰ τῶν ἰδίων ἐμπήξας ὀφθαλμῶν τελευτᾷ. οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ ἑκάτερος τῆς βασιλείας ἀντιποιούμενοι, εἰς πόλεμον ἦλθον μονομαχήσαντες, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἄμφω ἀνῃρέθησαν. καὶ οὕτως ἡ τῶν Θηβῶν ἤτοι Βοιωτῶν κατελύθη βασιλεία, διαρκέσασα ἔτη τριακόσια ἑξηκονταεννέα. ἀναγκαῖον δέ ἐστι, λοιπὸν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὸ προκείμενον. καταλήξαντες δὲ ἐπὶ τὴν ἐκ Φαλὲκ τοῦ Ραγὰβ γέννησιν, ἀρξώμεθα ἀπ' αὐτοῦ.

Ραγὰβ γενόμενος ἑκατὸν τριακονταδύο ἐτῶν, ἐγέννησε τὸν Σερούχ. ἐπὶ τούτου οἱ ἄνθρωποι τὸν κατ' ἀλλήλων αὐξήσαντες τῦφον, στρατηγούς τε ἑαυτοὺς κατεστήσαντο, καὶ βασιλεῖς. καὶ τότε πρώτως πολεμικὰ κατασκευάσαντες ὄργανα, πολεμεῖν ἀλλήλοις ἐνήρξαντο. καὶ εὐθὺς οἱ ἀπὸ Χαναὰν ἡττῶνται, καὶ πρῶτοι τὸν δουλείας ὑποκύπτουσι τῷ ζυγῷ, κατὰ τὴν τοῦ Νῶε κατάραν.

A Satyrus animæ in alind vilius corpus migrationem significat. Post hos musicos, ii qui ex eorum stirpe procreati sunt in Thebanos regnum obtinuerunt, usque ad Oedipum, Jocastæ & Laii filium. Etenim Lajus rex Thebanorum, primum ex Jocasta uxore filium Jocan sustulerat: de quo cum oraculo monitus esset, fore, ut is cum propria matre concumberet, ligneis compedibus impeditum in montanis abjecit, ut ibi periret. At rusticus quidam, Melibius nomine, eum sublatum educavit, Oedipumque appellavit a tumore pedum quem in compedibus contraxerat. Secundum hæc mulier quædam indigena nomine Sphinx, deformis ac mammosa, cum agrestium manu verticem quemdam obsedit, ad quem non nisi uno, eoque angustissimo B adita poterat penetrari, ac latrocinando ea pergentes interfecit, eorumque facultates deprædata est. Id latrocinium res Thebanorum in arctum redegit, cum neque exercitus, neque ipse rex Lajus monte ita inaccesso & natura loci munito quicquam adversus eam posset. Oedipus vero re audita prudens ac generosum facinus aggredi: cum paucis quos sibi socios adsciverat, ad Sphingem se conferre, ejus consuetudinem & latrocinandi societatem expetere: forma & generositas quam præ se ferebat, ut reciperentur a muliere iis rebus capta impetrarunt. At vero Oedipus capta occasione, ipsam lancea transadigere, multos qui Sphingi prædandi socii fuerant trucidare: cadaver ejus, ac quas ibi repererat opes ad Lajum Thebas afferre, ab eo virtutis suæ ac rei bene gestæ præmium sperare. C Ac Thebani quidem eum regiis laudibus ac titulis celebrabant. Lajo id adeo displicuit ut adversus eum cum armato exercitu exiverit: commisso autem prælio ictus periit. Proinde Jocasta cum excidere regno nollet & Oedipum filium suum esse ignoraret, simul ut civibus rem gratam faceret, conjugem sibi Oedipum adscivit: atque ex eo duos filios, Eteoclem ac Polynicem, totidemque filias Hysminem & Antigonam peperit. Ita per XIX. annos regnum in Thebanos gesserunt, alter alterum ignorantes. His exactis Jocasta, cum Oedipi genus & patriam inquireret, ex Melibio quem educatorem fuisse Oedipi acceperat, intellexit, quomodo is Oedipum reperisset: confirmataque jam apud animum rei sicut habebat opinione, exclamavit. At enim Oedipus certior factus, Jocastam conjugem, eamdem matrem D suam esse: filiis Eteocli & Polynici regnum Thebanum alternis annis habendum mandavit, ipse illico duobus clavis in duos suos oculos defixis obiit. Filii, cum uterque regnum ad se traheret, bellum moverunt: in quo singulari pugna congressi, mutuis ambo vulneribus occubuerunt. Is regni Thebani seu Bœotorum finis fuit, cum id CCCLXIX. annos durasset. Porro autem necesse est nos ad institutum nostrum reverti. Ac quoniam in Ragabi Phaleco progeniti mentione substiteramus, rursum ab eodem Ragabo ordiemur.

Ragabus ergo annos natus CXXXII. Seruchum genuit. Hujus ætate demum homi- E nes alter alteri fastu sese præferentes, Imperatorum atque Regum nomina sibi sumpserunt, ac tum primum arma bellica fabricati, bellum invicem facere cœperunt. Statim vero stirpis Chanaanis succubuit, jugumque servitutis subiit, quemadmodum ei Noe fuerat imprecatus.

Satyrus.

Oedipus.

Edit. Paris. pag. 26.

Imperiorum initium, & bellorum.

Abrahami genus.

Seruchus annos natus cxxx. Nachorem progenuit. Habitabat autem Seruchus in urbe Chaldæorum, cui Ur nomen. Is adultum Nachorem docuit omnium auguriorum, cælestium, terrestriumque ostentorum interpretationem, omnemque Chaldæorum divinationem. Nachor annos natus LXXIX. Tharam genuit.

Abrahamus natus est, cum Ninus primus Assyriorum rex annum sui regni XLIII ageret. Eodem tempore apud Ægyptios decimus sextus sex agebat: qua tempestate Thebani regnabant. Thara ergo an-
23 nos natus LXX sustulit ex uxore sua Edna, quæ filia fuit Abrahami, quem patruum Thara habuit, Abrahamum. ita enim eum mater de sui patris nomine appellavit, qui ante nepotis natales vita defunctus fuerat. Præterea etiam Thara Aramum & Nachorem procreavit. Abrahamus uxorem duxit Saram, sibi a patre conjunctam. Hic solus, omnibus ubique hominibus cultu simulacrorum in errorem abductis, verum Deum agnovit, universique opificem prædicavit: primusque altare frondibus palmarum & olearum cinxit: ac sub eo primum in sacra Scriptura angelus nominatur: & ab ipso Ægyptii positum stellarum & effectionem, numerorumque scientiam didicerunt. Annum ætatis vigesimum quartum agens Abrahamus, agnitum universi opificem adoravit. Angelus autem Dei docuit eum Ebraicum sermonem, sicuti idem angelus Mosi dixit, ut est in parva Genesi.
Edit. Paris. pag. 27. Sed & Aramus uxore ducta, Lotum genuit: ac filiam Melcham, quæ Nachori nupsit.

Idola cremata. Abrahamus jam sexagenarius, cum videret se suadendo patrem cæterosque domesticos a superstitioso simulacrorum cultu deducere non posse, noctu clam omnibus fanum simulacrorum incendit. Quæ cum conflagrarent, fratres re intellecta prosiluerunt, ut ex medio igne simulacra eriperent: & Aramus cum eam rem majori conatu moliretur, in medio incendio periit. Hunc cum pater simulacrorum opifex in Ure Chaldææ regionis urbe humasset, inde Carras Mesopotamiæ urbem commigravit. Eo loci Abrahamo, cum per quindecim annos in familia patris vixisset, nocte quadam subiit ea siderum motu insequentis temporis statum considerare: quippe non mediocriter omnem eam scientiam patris doctrina atque exercitatione tenenti. Ergo singulis de quibus quærebat consideratis, supervacaneam esse universam istam curiositatem deprehendit: quod Deus pro sua voluntate omnia quæ divinatio prædixisset, mutare posset. Itaque hæc & alias id genus res serio atque toto corde repudians, perfectamque Deum colendi pietatem demonstrans, ita est a Deo compellatus: *Egredere ex terra tua, & gente tua, & ex familia tua.* Itaque cum uxore Sara, & fratris filio Loto, in portionem progenitoris sui Arphaxadi commigravit: qua potiti tum Chananæi, eam terram Chananæorum denominaverunt: annos natus LXXV. anno mundi CIↃ CIↃ CIↃ CCCLXXXVII. Abrahamus ergo Sichemum ut venit, monitus oraculo, altare inter Bethelam & Angæam exstruxit. Inde Euphrate transmisso, Ebræorum cognomentum cum suis invenit; (nam a transeundo Ebræi dicuntur) quamquam ab Ebero alii id nomen

Abrahami migratio.

Genes. 12.

Σερούχ γενόμενος ἑκατὸν τριάκοντα ἐτῶν, ἐγέννησε τὸν Ἀχώρ. ᾤκει δὲ ὁ Σερούχ ἐν τῇ Χαλδαίων, ἐν πόλει Ὤρ. αὐξηθέντα δὲ τὸν Ἀχὼρ ἐδίδαξεν ὁ πατὴρ πάντων ἐπίλυσιν οἰωνῶν, τῶν τε ἐν οὐρανῷ σημείων διακρίσεις, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς ἁπάντων, καὶ πᾶσαν Χαλδαϊκὴν μαντείαν. Ναχὼρ δὲ γενόμενος οθ΄. ἐτῶν, ἐγέννησε τὸν Θάρρα.

Νίνου δὲ τοῦ πρώτου βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων τεσσαρακοστὸν τρίτον ἄγοντος ἔτος τῆς βασιλείας, γεννᾶται Ἀβραάμ. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους παρ' Αἰγυπτίοις ἑξκαιδεκάτη δυναστεία, καθ' ἣν ἐβασίλευον Θηβαῖοι. Θάρρα δὲ γενόμενος ἐτῶν ο΄. ἐγέννησεν ἐκ γυναικὸς Ἔδνας, θυγατρὸς Ἀβραὰμ πατραδέλφου αὐτοῦ, τὸν Ἀβραάμ, ὅν τινα ἡ μήτηρ ἐκάλεσεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἑαυτῆς πατρός. ἔφθη γὰρ ἐκεῖνος πρὸ τῆς τούτου γεννήσεως τετελευτηκέναι. ἐγέννησε δὲ ἔτι ὁ Θάρρα τὸν Ἀράμ, καὶ τὸν Ναχώρ. ὁ δὲ Ἀβραὰμ λαμβάνει παρὰ τοῦ πατρὸς γυναῖκα τὴν Σάρραν. οὗτος μόνος, τῶν ἁπανταχοῦ τῶν ἐπὶ τὰ εἴδωλα πλάνην νοσούντων, τὸν ἀληθῆ Θεὸν ἐπέγνω, καὶ δημιουργὸν τῶν ὅλων ἀνεκήρυξε. καὶ πρῶτος τὸ θυσιαστήριον κλάδοις φοινίκων καὶ ἐλαιῶν ἐκύκλωσε, καὶ ἐπὶ αὐτοῦ πρώτως ὠνόμασαι ἄγγελος ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ. καὶ παρ' αὐτοῦ Αἰγύπτιοι τὴν τῶν ἀστέρων θέσιν καὶ ποίησιν, καὶ τὴν ἀριθμητικὴν ἐπιστήμην ἔμαθον. ὅτι τῷ κδ΄. ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ Ἀβραάμ, ἐπιγνοὺς τὸν τῶν ὅλων Θεὸν, προσεκύνει. Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν Ἑβραΐδα γλῶσσαν, καθὼς αὐτὸς ὁ ἄγγελος τῷ Μωϋσῇ εἶπεν, ὡς ἐπὶ τῇ λεπτῇ κεῖται Γενέσει. καὶ ὁ Ἀρὰμ δὲ ἀγόμενος γυναῖκα, ἐγέννησε τὸν Λώτ, a θυγατέρα δὲ Μελχάν. ταύτην ὁ Ναχὼρ λαμβάνει γυναῖκα.

Ἤδη δὲ ἑξηκοστὸν ἔτος ἄγων ὁ Ἀβραάμ, ὡς οὐκ ἴσχυσε τὸν πατέρα πείθειν καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους, τῆς περὶ τὰ εἴδωλα ἀποσχέσθαι δεισιδαιμονίας, λανθάνει νυκτὸς τὸν εἰδώλων ἐμπρήσας τὸν οἶκον. αὐτῶν δὲ ἐξανηλωμένων, οἱ ἀδελφοὶ νοήσαντες ἀναπηδῶσι, βουλόμενοι ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς ἐξελέσθαι τὰ εἴδωλα. φιλοτιμότερον δὲ ὁ Ἀρὰμ τῷ πράγματι προσφερόμενος, ἐν μέσῳ διαφθείρεται τοῦ πυρός. καὶ θάψας αὐτὸν ὁ ἀγαλματοποιὸς πατὴρ ἐν Οὔρ τῇ πόλει Χαλδαίων, μετανίσταται, καὶ εἰς Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας ἔρχεται. ἔνθα ὁ Ἀβραὰμ δεκαπέντε ἔτη τῷ πατρὶ συνοικήσας, ἐννοεῖ ποτε νυκτὸς, ἐκ τῆς τῶν ἄστρων κινήσεως τοῦ ἐπιόντος καιροῦ κατασκέψασθαι τὴν ποιότητα· ἦν γὰρ οὐ μετρίως ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἅπασαν τὴν τοιαύτην ἐξασκηθεὶς ἐπιστήμην, καὶ δὴ ἃ μὲν τὴν ἑκάστου τῶν ζητουμένων διάγνωσιν, συνίησι περιττὴν ἅπασαν εἶναι τὴν τοιαύτην περιεργίαν. δύνασθαι γὰρ αὖθις τὸν Θεὸν, εἰ βούλοιτο, μετασκευάσαι πρὸς τὸ οἰκεῖον βούλημα τὰ προεγνωσμένα. πᾶσαν οὖν τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐξ ὅλης ἀποταξάμενος ψυχῆς καὶ σπουδῆς, καὶ τελείαν τῆς περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας δοὺς τὴν ἀπόδειξιν, ἀκούει παρὰ τοῦ Θεοῦ· Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου. καὶ ἐξελθὼν ἅμα τῇ γυναικὶ Σάρρᾳ, καὶ Λὼτ τῷ ἀδελφιδῷ, μετοικίζεται εἰς τὴν Ἀρφαξὰδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μερίδα, ἣν οἱ Χαναναῖοι κατασχόντες γῆν Χαναναίων προσηγόρευσαν, ὢν ἐτῶν οε΄. τοῦ δὲ κόσμου ἦν ἔτος τρισχιλιοστὸν τριακοσιοστὸν ὀγδοηκοστὸν ἕβδομον. ἐλθὼν δὲ Ἀβραὰμ εἰς Συχὲμ κατὰ θεῖον χρησμὸν, ᾠκοδόμησε θυσιαστήριον ἀνὰ μέσον Βαιθὴλ καὶ Ἀγγαί. διαπεράσας δὲ τὸν Εὐφράτην,

τὴν

τὴν προσωνυμίαν ἔλαβεν. Ἑβραῖοι γὰρ περάται βίγονται. οἱ δὲ ἀπὸ Ἐβὲρ λέγουσιν αὐτοὺς καλεῖσθαι Ἑβραίους καὶ τῷ πά. ἔτει αὐτοῦ, ἤτοι τῷ ζ. ἔτει τῆς αὐτοῦ παροικίας, κατῆλθεν εἰς Αἴγυπτον μετὰ Σάῤῥας. τούτοις τοῖς χρόνοις ἤκμασε Μελχισεδὲκ, παρθένος ἱερεὺς ἀγενεαλόγητος, ἐν ἄρτῳ καὶ οἴνῳ προτυπῶν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. υἱὸς δὲ ἦν ὁ Μελχισεδὲκ Σίδου βασιλέως, υἱοῦ Αἰγύπτου, ὃς καὶ κτίζει Σιδῶνα πόλιν. ἀπάτωρ δὲ καὶ ἀμήτωρ καὶ ἀγενεαλόγητος λέγεται, διὰ τὸ μὴ ἐξ Ἰουδαϊκῆς γενεᾶς κατάγεσθαι· καὶ διὰ τὸ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ πονηροὺς ὄντας, μὴ ἀριθμεῖσθαι μετὰ ὁσίων. καὶ ὅτι τῶν Χαναναίων ἄρχων, τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐβασίλευε. Μελχὶ γὰρ βασιλεὺς ἑρμηνεύεται, Σεδὲκ δὲ δικαιοσύνη. Ἱερουσαλὴμ δὲ καὶ ἡ πόλις ὠνομάσθη, πρώην Ἰεβοὺς λεγομένη, διὰ τὸ Ἰεβουσαίους οἰκεῖν ἐν αὐτῇ. τὸ γὰρ Ἰεβοὺς κατὰ τροπὴν τοῦ β εἰς ρ, γίνεται Ἱερου· τὸ δὲ σαλὴμ προστιθέμενον, Ἱερουσαλὴμ ὄνομα ἀποτελεῖ· Σαλὴμ γὰρ εἰρήνην σημαίνει. τοῦτο δὲ ὠνομάσθη ἢ διὰ τὸ τὸν Μελχισεδὲκ ἱερατεύειν Θεῷ ἐν αὐτῇ ἢ διὰ τὸ ἱερὸν εἶναι τοῦ Θεοῦ κατὰ τόπον. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου γέγονε· δύο γὰρ ποταμοὶ ὄντες, ὁ Ἰορ καὶ ὁ Δὰν μιγνύμενοι, καὶ ἕνα ποταμὸν ἀποτελοῦντες, καὶ τὰς ἐπωνυμίας ἑνοῦσιν. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ ἀλλοτρίου ἔθνους, καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ ὁ Μελχισεδὲκ κατάγεται. οὐκ ἐγράφη δὲ πότε ἐγεννήθη, καὶ ἀπὸ ποίου πατρὸς καὶ μητρὸς, ἢ πότε ἀπέθανε, δικαίως ἂν λέγοιτο μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχειν αὐτόν. οὐ γὰρ ἠδύνατο γενεαλογηθῆναι, ἐκ τῶν παραλειφθέντων ἐθνῶν κατηγόμενος.

Τῷ δὲ πς΄. ἔτει τοῦ Ἀβραὰμ, ἔτεκεν Ἄγαρ τὸν Ἰσμαήλ. τοῦ δὲ κόσμου ἦν ἔτος γτϟή. καὶ πῦρ κατὰ τῆς Πενταπόλεως ὑετίζει Θεὸς, καὶ ἀναλίσκει μὲν ἐξ αὐτῆς ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. διαφθείρει δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἀνάστημα τῆς γῆς, καὶ τῆς προκειμένης θαλάσσης νεκροῦται τὰ ὕδατα. μετὰ ταῦτα τῆς κατὰ Μαμβρῆ δρυὸς ἀπαναστὰς ὁ Ἀβραὰμ, ἐπὶ τὸ φρέαρ κατασκηνοῖ τοῦ ὅρκου· ἑαυτῷ δὲ ἰδίᾳ καὶ τοῖς οἰκέταις αὐτοῦ κατὰ συγγενείας πηξάμενος σκηνὰς, τότε πρῶτον Ἀβραὰμ τῆς σκηνοπηγίας ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἐπιτελεῖ τὴν ἑορτὴν, ἣν εἰσέτι καὶ νῦν ὁ Ἰουδαῖος ἑορτάζει σκηνοπηγιῶν. ἐκ γονῆς τοῦ Ἰσμαὴλ, Ἰσμαηλῖται οἱ Σαρακηνοὶ ὀνομάζονται. Σαρακηνοὺς δὲ ἑαυτοὺς μετωνόμασαν, ἀπαξιοῦντες καλεῖσθαι δουλικῶς Ἀγαρηνοί. οἱ δὲ φασιν, ὅτι Σάῤῥα τὴν Ἄγαρ κενὴν ἐξαπέστειλε κληρονομίας. παροικήσας δὲ ἐν Γεράροις, τὴν νῦν Ἀσκάλωνα λεγομένην, μετὰ τὴν τῆς Σάῤῥας τελευτὴν ἔλαβε τὴν Χετούραν εἰς γυναῖκα, ἐν τῷ γήρᾳ αὐτοῦ· ἀφ᾽ ἧς ἔσχεν υἱοὺς πέντε, Ζιμβρίαν, Ἰεξὰν, Μαδὰμ, Μαδιὰμ, Ἰεσβώκ.

ἀπὸ τῶν τοῦ Ἀβραὰμ.

Ὅτι ὁ Λὼτ χωρισθεὶς τοῦ Ἀβραὰμ κατῴκησεν εἰς Σόδομα, δι᾽ ἀρετὴν καὶ κάλλος τῆς γῆς. ἐχούσης πέντε πόλεις, Σόδομα, Γόμοῤῥα, Ἀδαμὰ, Σεβωεὶμ, καὶ Σηγὼρ, καὶ τοσούτους βασιλεῖς. τούτοις οἱ πλησιόχωροι τέσσαρες βασιλεῖς Σύρων ἐπολέμησαν, ὧν ἡγεῖτο Χοδολλογομὸρ βασιλεὺς ὁ Ἐλάμ. συνέλαβον δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τὴν ἁλικήν. καὶ καλεῖται νῦν θάλασσα νεκρὰ, πλεῖστα θαυμάσια ἔχουσα, ἃ ἐγὼ ἐθεασάμην. ζῶόν τε γὰρ οὐδὲν, ἐκεῖνο φέρει τὸ ὕδωρ. καὶ νεκρὰ μὲν σώματα, ὑποβρύχια γίνεται, ζῶν δέ τις οὐδ᾽ ἂν ῥᾳδίως βαπτίσαιτο. καὶ λύχνοι μὲν καιόμενοι ἐπιφέρονται, σβεννύμενοι δὲ καταδύουσιν. ἐνταῦθά εἰσιν αἱ τῆς ἀσφάλτου πηγαί. φέρει δὲ στυπτηρίαν καὶ ἅλας, ὀλίγον τι τῶν ἄλλων διαφέροντα· πικρά τε γάρ εἰσι, καὶ διαυγῆ. ἔνθα δ᾽ ἂν καρπὸς εὑρεθῇ, καπνοῦ πλέον εὑρίσκεται οὐδέν·

Cedren.

deductum sentiant. Anno ætatis suæ LXXXI seu peregrinationis septimo, in Ægyptum eum Sara descendit. Floruit eo tempore Melchisedechus, cælebs, sacerdos, & ignotæ stirpis, qui incruentam victimam Christi Dei nostri pane & vino jam tum repræsentabat. Sane is filius fuit Sidæ regis, filii Ægyptii: sed patre ac matre carere, incertæque stirpis dicitur, quod genus suum a Judæis non duxit: & quia parentes ejus, homines mali, cum piis non recensentur: tum quod Chananæis imperans, Jerusalemam regno tenebat: Melchi enim regem, Sedek justitiam significat. Jerusalem urbis nomen est, cum ante Jebus appellaretur ab incolentibus eam Jebusæis. Nam B in R mutato, ex Jebu fit Jeru: cui additum salem, Jerusalem absolvit. est autem Salem, pax. idque nomen loco obtigit, vel quod Melchisedechus Deo ibi sacrificabat, vel quod ibi fanum Dei erat. Eodem modo Jordani nomen est factum. Duo enim amnes Jor & Dan confluentes, unumque fluvium reddentes, nomen quoque ei suis in unum compositis dederunt. Quoniam vero Melchisedechus non Abrahami, sed aliena familia ortus fuit: neque scriptum est quando, quo patre, qua matre natus, aut quando mortuus sit: recte dici possit, eum neque initium dierum, neque finem vitæ habere: cum ex non commemoratis gentibus orti genus recenseri nequiverit

Melchisedecus. 24

25

Edit. Paris. pag. 28.

Jordanus unde dictus.

Anno Abrahami LXXXVI. mundi CIↃ CIↃ CIↃ CCCXIC Agar Ismaelum peperit. Tunc igneum imbrem Pentapoli Deus immisit: universoque ibi deleto hominum genere, ipsas etiam urbes solo complanavit, ac maris vicini aquas enecavit. Inde a quercu quæ ad Mambren erat digressus Abrahamus, ad puteum Jurisjurandi tabernaculum fixit: cumque seorsim sibi, seorsim servis per familias extruxisset casas, tunc primum septem dies ob tabernacula fixa festos egit: quod adhuc Judæis est solemne. Ab Ismaelo Ismaelitæ dicuntur, iidemque Saraceni. Hoc nomen sibi sumpserunt, cum ab ancilla Agareni appellari indignarentur. Alii dicunt, quod Sara Agaram absque ulla hæreditate amandaverit. Postea Abrahamus Geraris, quæ nunc Ascalon dicitur, inquilinum egit: & a morte Saræ Cheturam uxorem senex duxit. ex qua filios habuit quinque Zembriam, Jexanum, Madamum, Madiamum, ac Jesbonem.

Ismaelus.

Scenopegia.

26

Lotus ab Abrahamo se cum separasset, Sodomam ob telluris præstantiam atque elegantiam incoluit: in qua urbes erant quinque, Sodoma, Gomorra, Adama, Seboim, & Segor: totidemque reges imperabant. His quinque regibus quatuor finitimi Syrorum reges bellum fecerunt, ductore Chodollogomore Ilami rege. Prælium commissum est apud salsum mare, quod nunc mortuum vocatur: quo in mari permulta sunt admirabilia, quæ ipse spectavi. Nam neque animal ullum ea aqua profert: & cadavera sub aquas decidunt, vivus autem aliquis non facile corpus suum sub aquam mergere possit, & lucernæ ardentes quidem innatant, extinctæ autem submerguntur. Ibi bituminis sunt fontes. Fert etiam alumen ac salem modico ab aliis discrimine: nam & amara sunt, & pellucida. Ubi vero fructus reperitur, nihil quicquam præter fumum reperitur.

Mortuum mare.

Edit. Paris. pag. 29. Aqua sanitatem utentibus confert, prorsusque omnia eorum quæ aliis accidunt oquis contraria habet accidentia. Quod nisi is locus Jordanem pro nutrimento haberet, qui purpuræ instar perlabitur, ac plurimum resistit, opinione etiam citius desiisset. Juxta balsamum aberrime provenit. Ob impietatem accolarum subversa a Deo ea loca existimant.

Isaacus natus. Isaaci vocabulum, risum e voluptate profectum notat. Ebraica enim lingua id ei nomen factum est: propterea quod Sara audita divina prolis sibi in senectute futuræ promissione subriserat. Natus est Isaacus anno mundi CIↃ CIↃ CIↃ CCCCXIII.

Eodem tempore in Creta Saturnum & Rheam regnasse, Græci narrant. Qui vero ad Atlanticum Oceani sinum incolunt, eius primum regem habuisse Cælum, qui uxorem Titan habuerit, unde Titanes appellati. Hunc ferunt accurate astrorum cursus observasse, ac multis quæ in mundo eventura erant prædixisse.

Vinum & frumentum inventa. Abrahamus annum agens LXXXV fame oborta in Ægyptum descendit. Eodem anno Jupiter Saturni F. cum Junone Cretæ regnum tenuit. Tunc & Titanes bello Jovem tentarunt: & Bacchus, non Semeles ille filius, sed alius multo vetustior vinum reperit, inque torcularibus (lenus Græci vocant) expressit, unde ei Lenæi cognomen. Ita etiam Ceres frumentum fertur, & hurdeum invenisse. Hæc est, quæ Isidis nomine ab Ægyptiis colitur. Iisdem Bacchus est Osiris. Ea tempestate, ut fabulis perhibetur, Marsyas Phryx & Apollo, cum eis incidisset de cithara contentio, ad Nysam, ubi Bacchus erat, accesserunt, atque ibi Marsya superato, Apollo per iram pellem vivo detraxit, ruptisque fidibus inventum concentum abolevit. Postea temporis ajunt Musas & Orpheum rursus inventam Lino tradidisse.

Atlas. Tunc etiam Cæli filios floruisse traditum est. Ex his Atlantem maxime celebrem fuisse, atque huic obtigisse loca quæ sunt ad Oceanum. Eumdem primum astrologiam accurate condidisse, & de globo doctrinam protulisse: quæ causa fuerit, cur mundus Atlantis humeris gestari putaretur.

Isaaci oblatio. Scriptum est in parva Genesi, Mastiphaten dæmoniorum principem ad Deum accessisse, ac dixisse: Si te diligit Abrahamus, immolet tibi filium suum. Isaacum vigesimum quintum ætatis annum agentem Deo ut sacrificium obtulit Abrahamus, in monte Sion: ibi enim Abrahamus altare ædificavit,

pag. 30. postea David templum fundavit. Isaacus divinæ, aries humanæ naturæ exemplum fuit. Sed & temporis quadrat numerus. tres enim dies ac totidem noctes & hic & ibi sunt.

Ante prophetas Abrahamo Dei Verbum in humana forma apparuit, ac de vocandis ad salutem Gentibus vaticinatum est: quam rem ad finem nostra ætate Verbum Dei perduxit, Evangelii doctrina per omnes nationes didita. Josephus auctor est, principem Abrahamum Deo universi opificium adscripsisse: primumque Ægyptiis, cum ad eos se contulisset, numerorum ac cælestium motuum scientiam tradidisse. Ibi cum charus, summoque in honore haberetur, rex ab eo, ut pote multiplici peritia instructo, ac Chaldæo, contendit, uti astrologiam, ac ma-

A τὸ δὲ ὕδωρ ἰᾶται τοὺς χρωμένους αὐτῷ, λέγει τε παντὶ ὕδατι πάσχον τὰ ἐναντία. εἰ δὲ μὴ Ἰορδάνην εἶχεν ὁ τόπος τροφὴν, ὡς πορφύρας διατρέχοντα καὶ ἐπὶ πολὺ ἀντέχοντα, ἔληξεν ἂν θᾶττον ἢ φαίνεται. ἔστι δὲ παρ᾽ αὐτῇ πάμπολυ τὸ βαλσάμου φυτόν. ὑπονοεῖται δὲ, ἀνατετράφθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν τῶν περιοικούντων ἀσέβειαν.

Ὅτι ὁ Ἰσαὰκ, γέλως μεθ᾽ ἡδονῆς ἑρμηνεύεται. διὰ γὰρ τὸ ἐπιμειδιάσαι τὴν Σάῤῥαν τῇ θείᾳ τῆς ἐν γήρᾳ τοκετοῦ ἐπαγγελίᾳ, οὕτω καλεῖται κατὰ τὴν ἑβραΐδα διάλεκτον. γεννηθέντος Ἰσαὰκ, ἔτος ἦν κόσμου γυιγ'.

Κατὰ τοὺς δὲ τοὺς χρόνους, ἐν οἷς Ἰσαὰκ ἐγεννήθη, ἐν Κρήτῃ ἄρξαι Κρόνον καὶ Ῥέαν, Ἕλληνες ἱστο-
B ροῦσι. τοὺς δὲ τὸν Ἀτλάντιον κόλπον οἰκοῦσι τοῦ ὠκεανοῦ, πρῶτον Οὐρανὸν τοὔνομα βασιλεῦσαι, γήμαντα Τιτάν, ἀφ᾽ οὗ Τιτᾶνες ὀνομασθῆναι. τοῦτον λέγουσι γενόμενον ἐπιμελῆ παρατηρητὴν τῶν ἄστρων, πολλοῖς προλέγειν τὰ κατὰ κόσμον.

Τῷ δὲ πε'. ἔτει Ἀβραὰμ λιμοῦ γενομένου, κατέβη αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον. ἐν τούτῳ τῷ ἔτει τῆς Κρήτης βασιλεύει Ζεὺς, ὁ τοῦ Κρόνου υἱὸς, καὶ Ἥρα. γίνεται δὲ καὶ ὁ Τιτάνων πρὸς Δία πόλεμος. καὶ Διόνυσος, οὐχ ὁ τῆς Σεμέλης, ἀλλ᾽ ἄλλος τούτου πολὺ ἀρχαιότερος, τὸν οἶνον ἐξεῦρε, καὶ ἐν τοῖς ληνοῖς ἀπέθλιψεν· ἀφ᾽ ὧν καὶ Ληναῖος ὠνομάσθη. ὡς καὶ Δήμητρα λέγεται ἐφευρεῖν τὸν σῖτον, καὶ τὴν κριθήν. αὕτη δέ ἐστιν, ἡ παρ᾽ Αἰγυπτίοις τιμωμένη Ἶσις. ὁ δὲ Διόνυσος παρ᾽ Αἰγυπτίοις Ὄσιρις λέγεται. ἐνταῦθα δὲ καὶ ἡ Μαρσύου τοῦ Φρυγὸς
C ἔρις, κατὰ τοὺς μύθους, πρὸς Ἀπόλλωνα, διὰ τὴν κιθάραν ἐλθεῖν πρὸς Διόνυσον εἰς Νῦσαν· κἀκεῖ τὸν Μαρσύαν ἡττηθέντα, ἐκδαρῆναι ζῶντα παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, διὰ τὴν ὀργὴν, τάς τε χορδὰς ἐκρῆξαι, καὶ τὴν εὑρημένην ἁρμονίαν ἀφανίσαι. ὕστερον δὲ Μούσας καὶ Ὀρφέα ταύτην ἀνευρεῖν Λίνῳ.

Τότε καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Οὐρανοῦ ἀκμάσαι. ὧν τὸν μὲν Ἄτλαντα ἐπιφανέστατον γενόμενον, λαχεῖν τοὺς παρὰ τὸν ὠκεανὸν τόπους. καὶ πρῶτον φασὶ τὴν ἀστρολογίαν ἐξακριβῶσαι, καὶ τὸν σφαιρικὸν λόγον ἐξενεγκεῖν· ἀφ᾽ ἧς αἰτίας δόξαι τὸν κόσμον ἐπὶ * τὸν Ἄτλαντος ὦμον ὀχεῖσθαι.

* τῶν ὤμων mallem.

Ἐν τῇ λεπτῇ Γενέσει κεῖται, ὅτι Μαστιφὰτ ὁ ἄρ-
D χων τῶν δαιμονίων, προσελθὼν τῷ Θεῷ εἶπεν· εἰ ἀγαπᾷ σε Ἀβραὰμ, θυσάτω σοι τὸν υἱὸν αὐτοῦ. τῷ κε'. ἔτει τοῦ Ἰσαὰκ, προσήνεγκεν αὐτὸν Ἀβραὰμ εἰς θυσίαν ἐν τῷ ὄρει Σιών· εἰς ἐκεῖνον γὰρ τὸν τόπον τὸ θυσιαστήριον ᾠκοδόμησεν Ἀβραὰμ, ἔνθα ὕστερον ὁ Δαβὶδ τὸ ἱερὸν ἱδρύσατο. τύπος δὲ τῆς μὲν θεότητος ὁ Ἰσαὰκ, τῆς δὲ ἀνθρωπότητος ὁ κριός. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ χρόνος ἰσάριθμος. τρεῖς γὰρ ἡμέραι καὶ τρεῖς νύκτες ἐνταῦθα κἀκεῖ.

Ὅτι πρὸ τῶν προφητῶν τῷ Ἀβραὰμ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος φανεὶς ἐν ἀνθρωπίνῳ σχήματι, τὴν τῶν ἐθνῶν κλῆσιν θεσπίζει· ἣν καθ᾽ ἡμᾶς ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος εἰς πέρας ἤγαγε, διὰ τῆς εἰς πάντα τὰ ἔθνη εὐαγγελικῆς διδασκαλίας. καθὼς δὲ φησὶν ὁ Ἰώσηπος, πρῶτος Ἀ-
E βραὰμ δημιουργὸν τὸν Θεὸν ἐκήρυξε· καὶ πρῶτος κατελθὼν εἰς Αἴγυπτον, ἀριθμητικὴν καὶ ἀστρονομίαν Αἰγυπτίους ἐδίδαξε· κἀντεῦθεν ἐπέραστος καὶ πανγέραστος γενόμενος, ἠξίωσεν ὁ βασιλεὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ, γυμνασθῆναι τὰ περὶ ἀστρολογίαν καὶ μαγείαν, ἅτε πολυπείρου καὶ Χαλδαίου τυγχάνοντος. ἀστρολογία γὰρ

καὶ μαγεία ἀπὸ Μαγουσαίων, ἤτοι Περσῶν, ἤρξατο· οἱ γάρ τοι Πέρσαι, Μαγὼγ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὀνομάζονται· καὶ δὴ τῶν ἀστρολόγων καὶ μάγων συναθροισθέντων, ὁ βασιλεὺς ἅμα τῷ Ἀβραὰμ καὶ τοῖς συνήθεσιν ἐκαθέσθη· καὶ ἡσυχίας γενομένης, ὁ Ἀβραὰμ ἔφη· μαθεῖν βούλομαι παρ' ὑμῶν τῶν σοφῶν, εἰ δύναται γένεσις καὶ μαγεία βλάψαι τινά, ἢ ὠφελῆσαι κατὰ τὴν ὑμετέραν δόξαν. ἀφ' ὧν ἀποκριθεὶς εἷς ἀστρολόγος εἶπεν, ἀδύνατον εἶναι ἄνθρωπον παρὰ γένεσιν τελευτῆσαι. ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀβραὰμ κραταιῶς ἐξελεγχομένων τῶν ἀστρολόγων, κελεύει ὁ βασιλεὺς ἀχθῆναι τινὰ δέσμιον, ὑποβαλόντος Ἀβραάμ, προκαταδικασθέντα πυρίκαυστον γενέσθαι. ἀχθέντος δέ, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς τὴν αὐτοῦ γέννησιν ἀκριβῶς ἐξερευνησαμένους, τὸν τρόπον ζητῆσαι τοῦ θανάτου. τῶν δὲ συνεχῶς διασκεψαμένων, καὶ εἰπόντων ὅτι πυρποληθεὶς πάντως ἀποθανεῖται, τῆς γενέσεως μάλα σαφῶς τοῦτο διαγορευούσης. ἀλλ' οὐ νῦν, ἔχει γὰρ ἔτι χρόνους ζωῆς, καὶ οὔπω ἐλήλυθεν ἡ ὥρα τῆς τελευτῆς αὐτοῦ. καὶ ὁ βασιλεύς, ἐγὼ σήμερον τοῦτον, φήσας, ἀπαλλάξω τοῦ διὰ πυρὸς θανάτου, τῷ ὕδατι ἀνελών. καὶ οὕτω παρ' αὐτὰ ποιήσας, ἔργῳ παρέστησεν, ὅτι δύναταί τι παρὰ γένεσιν γενέσθαι. ἡσυχασάντων δὲ πάντων, φησὶν ὁ Ἀβραάμ, οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα ὑπόκεινται γενέσει. ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι μὲν ἔχουσι τὸ ἐλεύθερον ἐν ἑαυτοῖς, μὴ ὑποκείμενοι γενέσει, καθότι τῆς γενέσεως ἐκεῖνο πρεσβύτερον, ὅπερ ἐστὶν ἔννοια καὶ αὐτεξουσιότης, ἐκ Θεοῦ δηλαδὴ δεδωρημένη. ὅθεν τῶν ἀλόγων κρείττους ὄντες, ἡμεῖς μέν, κατ' ἐξουσίαν ἀναιρεῖν αὐτὰ πεφύκαμεν, ἡμῶν δὲ ὡς κρειττόνων τῶν ἀλόγων, σὺ πάλιν ὡς βασιλεὺς κρείττων ἡμῶν ὑπάρχεις, κατ' ἐξουσίαν ὑπερέχων. ὡς οὖν ἡμεῖς κατὰ τὸ λογικὸν τῶν ἀλόγων ζώων, οὕτω σύ, ὦ βασιλεῦ, κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς λόγον ἐξουσιάζεις ἡμῶν· ὥσπερ δὴ καὶ σοῦ πάλιν κρείττων ἀνθρώπων μὲν οὐδείς, Θεὸς δὲ ἀόρατος, καὶ πάντων δεσπότης καὶ ποιητής, παρ' οὗ καὶ τὸ συμφέρον αἰτεῖσθαι καὶ προσεύχεσθαι δεῖ. φασὶ δὲ καὶ τούσδε τοὺς λόγους τὸν Ἀβραὰμ εἰπεῖν· πολλὴν εἶναι μεταξὺ ἀληθείας καὶ συνηθείας τὴν διαφοράν. καὶ γὰρ ἡ ἀλήθεια μὲν γνησίως καὶ ζητουμένη μόλις εὑρίσκεται· τὸ ἔθος δέ, ὁποῖον ἂν ᾖ, εἴτε ἀληθὲς εἴτε ψευδές, ἀκρίτως ὑφ' ἑαυτοῦ κρατύνεται. καὶ οὔτε ἀληθεῖ ὄντι ἥδεται ὁ πατρόθεν αὐτὸ παραδεξάμενος, οὔτε ψευδεῖ ἄχθεται· ὅτι οὐ κρίσει ψυχῆς ἰδίᾳ, ἀλλὰ προλήψει πιστεύει καὶ γνώμῃ τῶν πρὸ αὐτοῦ. ἐπ' ἀδήλῳ δὲ τύχῃ τὴν ἰδίαν ἐπιδεδωκὼς ἐλπίδα, οὐ ῥᾳδίως ἔχει τὴν πάτριον ἀποδύσασθαι περιβολήν, κἂν πάνυ μωρὰ τοῦτο καὶ καταγέλαστος οὖσα σαφῶς ἀποδείκνυται. οἱ μὲν οὖν πολλοὺς καὶ παντοπαθεῖς εἰσηγούμενοι θεούς, τὰ ὅμοια δὲ αὐτοῖς καταπραττόμενοι, οὐδὲ αἰδοῦνται τῷ τῆς κακίας παραδείγματι ἐπερειδόμενοι. οἱ εἱμαρμένην δὲ ἀναπλάττοντες καὶ γένεσιν, μηδὲν οὔτε ποιεῖν, οὔτε πάσχειν δύνασθαι παρὰ ταύτας τερατολογοῦντες, ἀδεῶς ἁμαρτάνουσιν, οὐκ εὐλαβούμενοι, ὡς ὑπὸ γενέσεως ταῦτα ποιεῖν ἀναγκαζόμενοι· εἱμαρμένην γὰρ ἀναγκαστικὴν εἶναί τινα δύναμιν, καὶ τῆς ὕλης φασὶ κινητικήν· οἱ δὲ πάλιν ἀπρονόητον φορὰν καὶ ἄθεον ἢ τυχαίαν εἰσηγούμενοι, ὡς αὐτομάτως τῶν πάντων φερομένων (τύχην γὰρ αἰτίαν κατὰ συμβεβηκός, καὶ σύμπτωμα φύσεως, ἢ προαιρέσεως εἶναι λέγουσι) καὶ οὗτοι πάλιν τοῖς ἴσοις περιπίπτουσιν.

Cedren.

A giam patefaceret. Astrologia enim & magia a Magusæis seu Persis orta est: & quidem Persæ ab indigenis Magog appellantur. Ergo collectis astrologis ac magis, rex eum Abrahamo & familiaribus consedit: factoque silentio, ex vobis, o sapientes, inquit Abrahamus, intelligere cupio, an secundum vestram opinionem nativitas ac magia prodesse homini aut nocere possit? Ad hæc astrologus respondit, nullo modo fieri posse, ut homo secus moriatur, quam natalis hora ei portendat. Ibi cum astrologos Abrahamus valide convinceret erroris, captivum quemdam adduci rex jussit, ita monente Abrahamo, quem judicis sententia jam ante igni comburendum damnaverat: mandavitque, ut natales ejus accurate exami- B narent, ac quo mortis genere periturus esset pronunciarent. Respondentibus iis post multam considerationem, omnino hominem incendio periturum, idque perspicue nativitatem ejus dictare; neque tamen id statim, quia tempus mortis ejus nondum appetiisset, sed vitæ adhuc aliquid restaret: Ast ego, inquit rex, hodie eum ab ignis pernicie vindicabo, in aqua suffocatum. simulque ita uti dixerat eum necans, re ipsa demonstravit, aliqua contra natalitia decreta fieri posse. Tacentibus inde omnibus Abrahamus ita fatur: Non homines modo, sed & bruta animantia fato natalitio subjectæ sunt. Enimvero homines in seseipsis libertatem C fato isti nequaquam obnoxiam habent: est enim nativitatis fato quippiam antiquius, intellectus nempe & libera potestas sui, Dei dono concessæ. Itaque nos brutis superiores, potestate nostra in iis necandis uti solemus. Nobis autem, qui bestiis præstamus, tu rursum regiæ tuæ potentiæ ratione antecellis: & quomodo nos propter rationem in bruta, ita tu in nos magistratus causa potestatem obtines. Iterum te quoque potentior est homo quidem nemo, sed Deus invisibilis, omnium dominus atque conditor, a quo votis petendum est quod utile sit. Ferunt & hæc Abrahamum dixisse. Magnum est inter veritatem & consuetudinem discrimen. Veritas siquidem D etiam cum probe investigatur, ægre invenitur. Consuetudo, qualiscumque ea, & sive verax sive sit fallax, ultro sine examine sese offert. Tum neque ex consuetudine a majoribus sibi tradita, si recta sit, voluptatem: neque si fallax sit, molestiam homo percipit. non enim proprio animi sui judicio, sed præjudicio & majorum sententiæ credit: quo fit, ut cum spem suam in incerto fortunæ reposuerit: non facile paternum possit exuere amictum: quamquam id quæ a majoribus accepit est plane stultum & ridiculum esse liquido demonstretur. Jam qui multos & omnis generis affectiones perpessos deos statuunt, eosque imitantur, hos ne pudet quidem exemplari pravitatis suæ inniti. Qui vero fatum & natales commi- E niscuntur, ac prodigiose nugantur contra hæc nihil hominem neque agere neque perpeti posse: ii secure peccant, absque metu, ut pote quos sua nativitas ita agere cogat. Fatum quippe vim coactricem esse, quæ materiæ motum afferat. Rursum qui sine providentia Dei fortuito omnia ferri, casuque universum hoc agi perhibent (esse enim fortunam causam per accidens, ac quiddam naturæ aliunde accidens, aut consilio) hi eo-

Abrahamus astrologos refellit.

Edit. Paris. pag. 31.

Veritas.

Consuetudo.

Deorum multitudo.

Fatum.

Fortuita omnia.

dem incidentes, in extremas profunditates perniciei ac voragines inferorum devolvuntur. Videns ergo dictus Gerarorum rex Abimelechus, Abrahami in omnibus rebus prosperitatem, assumptis Ochozado gynæcei præfecto, & Philocho summo exercitus sui duce, ad Abrahamum venit, arctioris amicitiæ jungendæ gratia: petiitque ab eo, ut juramento interposito stipularetur, se ac posteros, Abimelechum & posteros nulla injuria affecturos: sed ubi regnum in istas regiones obtenturus esset, tum eam Abimelecho ejusque posteris æquitatem exhibiturum, quam ipse Geraris inquilinum agens Abimelechi expertus esset. Cæteroqui autem reges callent sibi successuros omnimodis indiciis prænoscere: & erat sane Abrahami posteritas in eas regiones ditionem consecutura. Abrahamus porro Abimelecho exprobravit puteos, quos ejus famuli suis eripuissent. Ibi ergo ad puteum congressi, mactatis ovibus & vitulis, fœdus pacis invicem sanxerunt. Aliis porro agnabus septem juramentum rite peregerunt. * ad demonstrandum quod ipse foderit, itaque etiam puteus jurisjurandi appellatur. Ita tum ibi pace sancita, Abimelechus cum suis domum rediit. Abrahamus vero terra seu prato quod ad prædictum est puteum, plantis consito nomen Domini Dei æterni invocavit. Cum autem admodum senex factus, annos CLXXVI vixisset, ad Deum ex hac vita concessit. Eum Isaacus & Ismaelus filii, in duplici spelunca juxta Saram sepeliverunt.

Abrahami cum Abimelecho pactum.

Edit. Paris. pag. 32.

Mors Abrahami.

Secundum hæc, cum jam virilem ætatem Isaacus attigisset, fames iis in locis extitit. Atque is a Deo in Ægyptum ire prohibitus, cum tota familia Gerara ad Abimelechum Philistæorum regem se contulit. Rebeccam tum uxorem suam, quod erat insigni pulchritudine Abrahami de Sara simulationem imitatus, sororem esse suam dixit. Sed Abimelechus cum ea lusu intellexisset eam uxorem esse, Isaaco objurgato quod verum dissimulasset, capite sanxit, ne quis Isaacum ejusve uxorem tangeret. Deus autem Isaacum prosperitate perpetua beavit, adeo ut Philistæi invidentes ipsi, omnes ab Abrahamo effossos puteos obturaverint. Post hæc Isaacus in vallem Gerarensem digressus, patris puteos repurgavit: atque ipse etiam tres alios egit, quorum primo injuriæ, secundo inimicitiæ, tertio amplitudinis nomen indidit. Inde ad puteum juramenti adscendit: noctuque ei Dominus apparuit, itaque est affatus. *Ego sum Deus Abrahami patris tui: tibi ego adsum, te beabo, tuamque progeniem ad stellarum cœli numerum adaugebo, propter Abrahamum patrem tuum.* Eo itaque loco Isaacus altari extructo, rem Deo sacram fecit, atque eo in loco tabernaculum suum collocavit. Quomodo autem quondam ad Abrahamum, ita & ad Isaacum postmodo Abimelechus Gerarorum rex, Ochozado gynæcei sui præfecto & Philoco summo militiæ præfecto comitatus venit. Quod enim Deum Isaaco adesse sentirent, ideo ad eum accesserunt: mutuæque pacis icto fœdere, mane illi jurejurando invicem dato animis pacatis discesserunt.

Genes. 26.

A Babylonicæ confusionis tempore usque ad Abrahami migrationem, cum scilicet jubente Deo Carris Mesopotamiæ paternaque domo relictis, in terram Chanaanæam, quæ est Palæstina abiit, anni effluxerunt 325. Erat tum annos

A τες εἰς ἐσχάτους βυθοὺς ἀπωλείας καὶ βάραθρα ᾅδου καταπίπτουσιν. Ἰδὼν οὖν ὁ προειρημένος βασιλεὺς Γεράρων Ἀβιμέλεχ, ἐν παντὶ ἔργῳ εὐοδούμενον τὸν Ἀβραάμ, Ὀχοζὰθ τὸν νυμφαγωγὸν, καὶ Φιλὸχ τὸν ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ παραλαβὼν, ἄπεισι πρὸς Ἀβραάμ, φιλίαν ἐπικυρῶν κραταιοτέραν, καὶ ὅρκον ἀπαιτῶν μὴ ἀδικῆσαι μηδ' αὐτὸν, μήτε τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα μετὰ σοῦ δικαιοσύνην ἐν ταύτῃ τῇ γῇ ᾗ παρῴκησας, οὕτω καὶ σὺ μετ' ἐμοῦ καὶ τοῦ σπέρματός μου, ὅταν βασιλεύσῃς ταύτης τῆς γῆς. δεινοὶ γὰρ οἱ βασιλεῖς τὰ μέλλοντα τοὺς διαδέχεσθαι, παντοδαποῖς τεκμαίρεσθαι συμβόλοις· καὶ γὰρ ἔμελλε διὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ γενομένων ἐκείνης τῆς γῆς βασιλεύειν Ἀβραάμ. B προσωνείδισε δὲ τὸν Ἀβιμέλεχ περὶ τῶν ἀφῃρημένων φρεάτων ὑπὸ τῶν αὐτοῦ παίδων. ἐκεῖ οὖν παρὰ τὸ φρέαρ γενόμενοι, καὶ πρόβατα καὶ μόσχους τεθυκότες, διαθήκην εἰρήνης ἀμφότεροι διέθεντο. ἐν ἑπτὰ δὲ ἀμνάσιν ἑτέραις τὸν ὁρκισμὸν κατ' ἔθος ποιήσαντες * εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ὤρυξεν αὐτὸς, διὸ καὶ φρέαρ ὅρκου ὠνόμασαι. καὶ οὕτως ἑκάτεροι εἰρηνικὰς διαθέμενοι, Ἀβιμέλεχ μὲν μετὰ τῶν οἰκείων οἴκαδε ἐπανῆλθεν· Ἀβραὰμ δὲ ἄρουραν ἢ λειμῶνα ἐπὶ τῷ τοῦ ὅρκου φρέατι φυτεύσας, τὸ ὄνομα ἐπικέκληκε Κυρίου, Θεὸς αἰώνιος. εἰς βαθὺ οὖν γῆρας ἐλάσας Ἀβραάμ, καὶ γενόμενος ἐτῶν ρος΄. μετέστη πρὸς τὸν Θεόν. τοῦτον Ἰσαὰκ C καὶ Ἰσμαὴλ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἐν τῷ διπλῷ σπηλαίῳ μετὰ Σάρρας κατέθεντο.

Μετὰ ταῦτα, ἀνδρωθέντος Ἰσαὰκ, ἐγένετο λιμὸς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ. κωλύεται δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰς Αἴγυπτον κατελθεῖν· πανοικεὶ δὲ εἰς Γέραρα πρὸς Ἀβιμέλεχ ἔρχεται τὸν βασιλέα Φυλιστιείμ. φησὶ δὲ καὶ αὐτὸς περὶ Ῥεβέκκας, ὡς Ἀβραὰμ περὶ Σάρρας, ὅτι ἀδελφή μου ἐστίν· ἦν γὰρ ὡραία σφόδρα. ἐκ δὲ τῆς παιδιᾶς γνοὺς Ἀβιμέλεχ γυναῖκα αὐτοῦ εἶναι, αὐτὸν μὲν μέμφεται, ὡς τὸ ἀληθὲς ἀποκρυψάμενον, ἀποφαίνεται δὲ, πάντα τὸν ἁπτόμενον Ἰσαὰκ καὶ Ῥεβέκκας, ἐνέχεσθαι θανάτῳ. οὕτως εὐλόγησε Κύριος τὸν Ἰσαὰκ ἕως τέλους, ὥστε ζηλῶσαι τοῦτον τοὺς Φυλιστιείμ, καὶ πάντα τὰ φρέα- D τα, ἃ ὤρυξεν Ἀβραάμ, ἐμφράξαι. μετὰ τοῦτο ἐν τῇ φάραγγι Γεράρων μεταβεβηκὼς, ἀνεκάθηρε τὰ πατρικὰ φρέατα. ὤρυξε δὲ καὶ αὐτὸς φρέατα τρία· ὧν τὸ μὲν ἀδικίαν, τὸ δὲ ἔχθραν, τὸ δὲ τρίτον εὐρυχωρίαν ὠνόμασε. ἐντεῦθεν ἀνέβη ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου Ἰσαὰκ, καὶ ὤφθη αὐτῷ Κύριος ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς λέγων, ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς τοῦ πατρός σου Ἀβραάμ, καὶ ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ εὐλογήσω σε, καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, δι' Ἀβραὰμ τὸν πατέρα σου. ἐκεῖ οὖν ὁ Ἰσαὰκ θυσιαστήριον δειμάμενος, θυσίαν τῷ Κυρίῳ ἀνέπεμψε, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ κατέπηξεν. ὥσπερ δὲ πρὸς Ἀβραὰμ πρότερον, οὕτω καὶ πρὸς Ἰσαὰκ μετὰ ταῦτα, αὐτός τε Ἀβιμέλεχ ὁ Γε- E ράρων βασιλεὺς, καὶ Ὀχοζὰθ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ, καὶ Φιλὸχ ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι Κύριος ἦν μετ' αὐτοῦ, πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες, διαθήκην εἰρήνης πρὸς ἀλλήλους ἐποιήσαντο· καὶ πρωῒ ἀναστάντες, καὶ ὀμόσαντες, ἀπῴχοντο μετὰ σωτηρίας ἀπ' αὐτοῦ.

Γίνονται δὲ ἀπὸ τοῦ διαμερισμοῦ τῆς συγχύσεως, ἕως οὗ ἦλθεν Ἀβραὰμ ἐκ Μεσοποταμίας, ἐκ πόλεως Χαῤῥὰν, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατὰ κέλευσιν Θεοῦ εἰς γῆν Χαναὰν,

ἡ ἐστι Παλαιστίνη, ἔτη χιϛʹ. ὑπῆρχε δὲ τότε ἐτῶν οεʹ. διατρίψας δὲ εἰς Χαναὰν ἔτη κεʹ. ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ. καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη οϛʹ. καὶ ἀπέθανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη ροεʹ. ὃς καὶ τὰς εὐλογίας τοῦ Μελχισεδὲκ, τοῦ θεσπεσίου βασιλέως Σαλήμ, ἐδέξατο, ἄρτους καὶ οἶνον· ἦν γὰρ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὡς προείρηται.

Τοῦ Ἰσαὰκ ὄντος χρόνων λβʹ, τελευτᾷ Σάρρα, ἐτῶν οὖσα ἑκατὸν ὀκτώ. καὶ θάπτεται ἐν Χεβρών, ἥτις νῦν Ἐλευθερόπολις καλεῖται, ἐν τῷ σπηλαίῳ ὃ ὠνήσατο ὁ Ἀβραὰμ παρὰ Ἐφρὼν τοῦ Χετταίου, τετρακοσίων δραχμῶν, ἐπὶ μαρτυρίᾳ τῶν υἱῶν Χέτ· ἀφ᾽ οὗ καὶ τὰ διὰ γραμμάτων συμβόλαια οἱ Ἕλληνες ὁμολογοῦσι παρειληφέναι. Ἰσαὰκ δὲ τεσσαράκοντα ἐτῶν γενόμενος, ἔλαβε τὴν Ῥεβέκκαν, θυγατέρα Βαθουήλ, ὃς υἱὸς Ναχὼρ ἦν ὄγδοος καὶ τελευταῖος· ὀκτὼ γὰρ ἦσαν ἀπὸ Μελχᾶς αὐτῷ παῖδες. Ναχὼρ δὲ ὁ πατὴρ Βαθουήλ, ἦν ἀδελφὸς Ἀβραάμ. τούτου ἔσχατος υἱὸς Βαθουήλ, πατὴρ ἦν Ῥεβέκκας, καὶ Λάβαν τοῦ πενθεροῦ Ἰακώβ. τούτου ἔνεμε τὰ πρόβατα ἐφ᾽ ὅλοις ἔτεσιν εἴκοσι. Ῥεβέκκα δὲ στεῖρα οὖσα, μετὰ εἴκοσιν ἔτη ἐγέννησε δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ υἱούς, τὸν Ἰακώβ, καὶ τὸν Ἡσαῦ, ἐν τῷ ξʹ. ἔτει Ἰσαάκ. τοῦ δὲ κόσμου ἦν ἔτος γυοβʹ.

Ὅτι κολλυρίδα ποιήσασα Ῥεβέκκα, δέδωκε τῷ Ἰακώβ, καὶ εἰσήγαγε μεθ᾽ ἑτέρων δώρων διὰ Ἰσαὰκ πρὸς Ἀβραάμ. ὃν κατέχων ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, εὐλογῶν πολυτρόπως, ἐτελεύτησεν ἀφυπνώσας ὁ Ἀβραάμ, τῷ ιεʹ. ἔτει τῆς ζωῆς Ἰακώβ.

Τῷ δὲ μεʹ ἔτει τῆς ζωῆς Ἰακώβ, ὁ Ἡσαῦ καὶ αὐτὸς ὁμόχρονος ὢν αὐτῷ, ἔλαβε δύο γυναῖκας, Ἰουδὴθ τὴν θυγατέρα Βεὴρ τοῦ Χετταίου, καὶ τὴν Μασεμὰθ θυγατέρα Ἐλὼν Εβαίου. Ἰακὼβ δὲ ἐτῶν ὑπάρχων ἑξήκοντα τριῶν, οὐκ ἔγνω ὅλως γυναῖκα, ὡς αὐτὸς ἐξεῖπε τῇ μητρὶ Ῥεβέκκᾳ. τῷ δὲ ογʹ. ἔτει αὐτοῦ, τοῦ δὲ κόσμου ἔτει γφμεʹ, κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον, ἀπέδρασεν Ἰακὼβ ἀπὸ προσώπου Ἡσαῦ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. καὶ δουλεύσας ἔτη ζ. ἔλαβε τὴν Λείαν· καὶ μετὰ ἕτερα ἑπτὰ ἔλαβε τὴν Ῥαχήλ. ἐκ μὲν οὖν τῆς Λείας ἐγέννησε τὸν Ῥουβὴμ, τὸν Συμεών, τὸν Λευΐ, τὸν Ἰούδαν, τὸν Ἰσσάχαρ, τὸν Ζαβουλών, καὶ τὴν Δίναν. ἐκ δὲ τῆς Ῥαχὴλ τὸν Ἰωσήφ, ἐκ δὲ τῆς παιδίσκης Βάλας, τὸν Δάν, καὶ τὸν Νεφθαλείμ. ἐκ δὲ τῆς Δελφᾶς τὸν Γάδ, καὶ τὸν Ἀσήρ. εἰκοστὸν τοίνυν ἔτος διατρίψας μετὰ τοῦ Λάβαν, ἀπέδρα ἐξ αὐτοῦ, ὄντος τοῦ Ἰωσὴφ χρόνων τριῶν. Διαβαίνων δὲ τὸν Ἰορδάνην, ἐπευλογήθη, καὶ μετεκλήθη Ἰσραήλ. ὁ δὲ Ἰακὼβ τῆς ὁράσεως ὑπομνησθείς, ἣν ἐθεάσατο κατὰ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Μεσοποταμίαν, ἀνέρχεται εἰς Βαιθήλ. ἔνθα κατακοιμηθεὶς εἶδε τὸ ὅραμα. καὶ πάντα ἀποδεκατώσας, ἃ ἐκέκτητο, τελευταῖον ὑποβάλλει κλήρῳ τοὺς παῖδας· καὶ τὸν Λευῒ τῷ Θεῷ ἀφιεροῖ, ἐτῶν ὑπάρχοντα ιηʹ, καὶ Ἀρχιερέα ἀναδείκνυσι, δέκατον ὄντα ἀπὸ ἐσχάτου κατὰ τὸν τῆς ἀστρολογίας. * Ῥουβὶμ γὰρ διὰ τὴν παλλακὴν τοῦ πατρός, ἐστερήθη τῆς τε βασιλείας, καὶ τῆς ἱερωσύνης, πρωτότοκος ὤν. ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰακὼβ πλησίον Σικίμων, εἰς πόλιν Σαλήμ, ὑφίσταται ὑπὸ Συχὲμ τὴν βίαν ἡ Δίνα. καὶ ἐκδικεῖται παρὰ Συμεὼν καὶ Λευΐ, παντὶ τρόπῳ διαχρησαμένων τοὺς περὶ τὸν Συχέμ. ἔτι δὲ τίκτει ἡ Ῥαχὴλ τῷ Ἰακὼβ τὸν Βενιαμίν, καὶ τελευτήσασα θάπτεται ἐν τῇ Εὐφραθᾶ, ἔνθα νῦν ἐστιν ἡ Βηθλεέμ. μεταξὺ γὰρ τῆς Βηθλεὲμ καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, εἰς τὸν ἱππό-

natus LXXV. Cum in Chananæa terra annos ea egisset XXV Isaacum genuit, vixitque præterea annos LXXVI. Mortuus ergo est annis vitæ CLXXV actis. atque hic a Melchisedeco divino Salemi rege faustas comprecationes accepit, panem ac vinum, ut pote a summi Dei sacerdote, sicut paulo ante commemoravi. *Edit. Paris. pag. 33.*

Isaaco annos nato XXXVII Sara moritur, anno ætatis suæ CXXVII: ac sepulta est Hebrone (nunc Eleutheropoli nomen est) in spelunca, quam Abrahamus ab Ephrone Chettæo quadringentis denariis emerat attestantibus Cheti filiis, unde & scriptas contractuum formulas Græci se fateotur accepisse. Isaacus annum agens quadragesimum, Rebeccam duxit, filiam Bathuelis: qui Nachoris ultimus fuit, & octavus filius. Nachor enim Abrahami frater, ea Melcha uxore octo filios sustulit: interque hos postremo loco Bathuelem, patrem Rebeccæ & Labani, ejus qui deinde socer Jacobi fuit. nam Jacobus per totos viginti annos gregesejus pavit. Cæterum Rebecca cum esset sterilis, post viginti demum annos uno partu duos edidit filios, Jacobum & Esaum, Isaaco tum sexagenario: anno mundi CIↃ CIↃ CIↃ CCCCLXXII. Saræ mors. Isaaci nuptiæ.

27 Rebecca parato edulio, Jacobo id dedit, eumque una cum aliis donis Isaaci opera ad Abrahamum intromisit, anno ætatis suæ decimo quinto. quem in gremio suo Abrahamus tenens, multipliciter faustis comprecationibus beavit, somnoque solutus vitam finiit.

28 Jacobo anno nato XLV Esaus eodem natu duas duxit uxores, Juditham Beeris Chettæi, & Matemartham Elonis Ebæi filias. Jacobus anno ætatis suæ LXIII nondum mulieris notitiam habuit: sicuti matri suæ Rebeccæ ipse retulit. Idem anno natus LXXIII anno mundi secundum accuratam supputationem CIↃ CIↃ CIↃ IↃ XLV. Jacobus fratrem clam fugiens, servitio septennali Leam uxorem meruit: rursusque septennium servitute functus, Rachelem. Ea Lea Rubenum, Simeonem, Levim, Judam, Issacharem, Zabulonemque filios, & filiam Dinam sustulit. ea Rachele Josephum. ex ancilla Bala Danum, ac Nephthalimum: ex Delpha Gadum, atque Asserem. A Labano autem profugit, cum apud eum viginti annos fuisse, trimulo tum Josepho: transmissoque Jordane, a Deo felix esse jubetur, atque Israeli nomen ab eodem accipit. Proinde recordatus visionis quam suo in Mesopotamiam adventu viderat, Bethelam adscendit, ubi per quietem visio ista ei apparuerat. Ibi cum omnia sua bona decimasset, ad extremum filiorum quoque instituta sortitione, Levim annum ætatis decimum octavum agentem Deo consecravit, ac eum sacerdotem constituit. Erat is decimus ab ultimo, secundum astrologiæ * Rubenus enim, ob vitiatam patris pellicem, quantumvis primo omnium natus esset, & regno & sacerdotio spoliatus fuit. Cum Jacobus prope Sichemam in urbem Salemam venisset, Sichemus Dinæ per vim stuprum intulit, quam ulti sunt Simeon & Levis, internecione occisis cum Sichemo civibus. Rachel porro alium Jacobo filium peperit, Beniaminum nomine: ac mortua, apud Eufrata sepelitur, ubi nunc est Bethlehema. Etenim versus Hierosolyma a Bethlehema qua equi decurrunt, supra terram extat cippus Rachelis. Et quoniam Levis genus ad Aa- Jacobi proles. *pag. 34.* 29 Dina. Rachelæ tumulus.

ronem atque Mosen usque pertinet, quorum alter sacerdos, alter ductor populi fuit: consentaneum fuit, eorum genus ab Jacobo repeti. Jam Rebecca a Josepho in opere de antiquitate Judaica perhibetur a marito hoc contendisse, ut in unum conductos Esaum & Jacobum, in gratiam mutuam reponeret. Fecisse hoc Isaacum, & utrumque interpositæ adhortatione ac jurisjurandi religione ad pacem
30 redegisse, monitos ut fraternæ necessitudinis haberent rationem: simul Esauo prædixisse, fore ut si adversus Jacobum insurgeret, in ejus manus incideret.

Esaus a Jacobo interficitur.

Isaaco mortuo, Esaui filii patrem adversus Jacobum, ejusque prolem excitarunt: ita ut adscitis nationum auxiliis armatus, Jacobo bellum fecerit. At Jacobus urbis portis clausis, Esauum monere, uti parentis præceptorum atque consilii memoriam recoleret. Esauo non modo dicta fratris aspernante, sed ferocius etiam quam antea sese agitante, Judæ suasu Jacobus arcum tetendit, Esauumque juxta dextram mammillam ictum stravit. eo cadente, Jacobi filii portis effusi, eos qui ab Esauo stabant fere universos deleverunt. Mortem Rebeccæ paullo post subsecuta est mors Isaacci, cum uterque prærogativa primo nati filii Jacobum dignatus esset.

Isaacus centenarius fuit, quo tempore Jacobus Esauo debitam felicitatis imprecationem suffuratus fuit.

Ægyptii tradunt, Abrahami & Isaaci ætate homines fuisse multicorpores: qui a Græcis Gigantes, iidemque anguipedes nominantur. Tunc etiam Curetas fuisse
31 ajunt, alii autem Idæorum posteros qui dicuntur apud Græcos fuisse: & Hercules unus Idæorum dactylorum. Chaldæi a Semo genus trahunt, e quibus fuit Abrahamus prognatus.

Josephi historia.

Josephus anno suæ ætatis XVII a fratribus post quintum a Rachelis obitu annum, venditus est aureis octo. Agente annum ætatis centesimum vigesimum Jacobo, Josephus annos natus triginta, Ægypto præfectus fuit. Eodemque anno avus ejus, cum annos CLXXX vixisset, mortuus est, atque a filiis suis Jacobo & Esauo sepultus. Anno vitæ Josephi trigesimo octavo fames cœpit. nam, ut Josephus testatur, totis septem annis ejus penuriæ, Nilus non exundaverat. Biennio post, Jacobus in Ægyptum demigravit, cum LXXV animabus annos habens CXXX. Josepho XL agente annum. Moritur Jacobus anno vitæ suæ CXLVII ac in Hebrone a Josepho sepelitur. (Gesæma, Arabia est Ægypto finitima.) Nam Josephus annis post Jacobi in Ægyptum migrationem LXX mortuus est, cum centum annos & decem vixisset.

Edit. Paris. pag. 35.

A morte Josephi servitutem Ægyptiis Ebræi servierunt, per annos CXLIV. Ergo totum tempus, quod in Ægypto Ebræi egerunt, annorum fuit CCXV. Quod ad privilegia (ut sic loquar) primogenituræ, in locum Rubeni proles Josephi ob parentis pudicitiam successit: quod Rubenus cum patris pellice coivisset, Josephus autem in Ægyptiæ mulieris libidinem nequaquam consensisset. Quamvis etiam fratres numero decem ac tres fuerunt: tamen terra inter duodecim divisa est, eo quod a cæteris omnibus Levis decimas acciperet.

Adolescentulus etiamnum Josephus, oves patris pascebat: cumque eum pater reliquis impensius diligeret, fratres invidia

A δρομον, ἡ λάρναξ ἐστὶ τῆς Ραχὴλ, ὑπερκειμένη τῆς γῆς. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐκ Λευὶ γένος ἐπὶ Ἀαρὼν καταστρέχει, καὶ Μωυσῆν, ὧν ὁ μὲν ἱερατεύει, ὁ δὲ στρατηγεῖ τοῦ λαοῦ, εἰκότως ἐξ αὐτῶν λαμβάνεται ἡ ἐκ τοῦ Ἰακὼβ γενεαλογία. Ῥεβέκκα δὲ, ὥς φησιν Ἰώσηπος ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ, ἠξίωσε τὸν Ἰσαὰκ ἀγαγεῖν Ἡσαῦ καὶ Ἰακὼβ, καὶ διαλλάξαι αὐτούς. ὁ δὲ καὶ ποιήσας, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς ἅμα, καὶ ἐνορκώσας εἰρήνην ἔχειν πρὸς ἀλλήλους, καὶ τῆς πνευματικῆς οἰκειότητος ἀσπάζεσθαι τὴν διάθεσιν, προεῖπε τοῦ Ἡσαῦ, ὅτι ἐὰν ἐπαναστῇ τοῦ Ἰακὼβ, ἐμπεσῇ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν τελευτὴν Ἰσαὰκ, οἱ υἱοὶ Ἡσαῦ παρώξυναν τὸν πατέρα αὐτῶν κατὰ Ἰακὼβ καὶ τῶν υἱῶν
B αὐτοῦ. καὶ καθοπλισθεὶς μετὰ ἐθνῶν, ἦλθε πρὸς πόλεμον. Ἰακὼβ δὲ ἀποκλείσας τῆς πόλεως τὰς πύλας, παρεκάλει τὸν Ἡσαῦ, μνησθῆναι τῶν προγονικῶν ἐντολῶν καὶ παραινέσεων. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑβρίζοντος, τοῦ Ἰούδα παρακαλέσαντος ἐνέτεινε τὸ τόξον Ἰακὼβ, καὶ πλήξας κατὰ τοῦ δεξιοῦ μαζοῦ τὸν Ἡσαῦ, κατέβαλε· καὶ τούτου τελευτήσαντος, ἐξῆλθον τῆς πόλεως οἱ υἱοὶ Ἰακὼβ, καὶ πάντας σχεδὸν ἀνεῖλον. τελευτᾷ δὲ πρότερον μὲν ἡ Ῥεβέκκα, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ Ἰσαὰκ, τοῦ Ἰακὼβ τῆς πρωτοτοκίας καταλιπόντος τὰ γέρα.

Ὅτι ὁ Ἰσαὰκ ἑκατὸν ἐτῶν ἦν, ὅτε τὰς εὐλογίας τοῦ Ἡσαῦ Ἰακὼβ ἔκλεψεν.

C Ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ πολυσωμάτους ἀνθρώπους Αἰγύπτιοι ἱστοροῦσι γενέσθαι, τοὺς ὑπὸ Ἑλλήνων Γίγαντας ὀνομαζομένους, τοὺς καὶ δρακοντόποδας· τότε δὲ καὶ τοὺς Κουρῆτας λέγουσι γενέσθαι. οἱ δὲ ἀπογόνους τῶν * Ἰνδαίων, οἳ ἐλέγοντο παρ' Ἕλλησιν εἶναι· καὶ Ἡρακλῆς, εἷς τῶν * Ἰνδαίων δακτύλων· ὅτι οἱ Χαλδαῖοι ἀπὸ τοῦ Σὴμ κατάγονται, ἐξ ὧν ὁ Ἀβραάμ.

* Ἰδαίων
* Ἰδαίων

Ὅτι δεκαεπτὰ ἐτῶν ὁ Ἰωσὴφ, ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐπράθη, μετὰ πέμπτον ἔτος τῆς τελευτῆς Ῥαχὴλ, χρυσῶν ὀκτώ. ὅτι τῷ ρκʹ. ἔτει τοῦ Ἰακὼβ, Ἰωσὴφ ἦρξε τῆς βασιλείας Αἰγύπτου, τριακονταετὴς ὤν. καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει τελευτᾷ Ἰσαὰκ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ζήσας ἔτη ρʹ. ὀγδοήκοντα· καὶ ἐτάφη ὑπὸ Ἰακὼβ καὶ Ἡσαῦ, τῶν υἱῶν αὐτοῦ. τῷ δὲ λη. ἔτει τοῦ Ἰωσὴφ ἤρξατο ὁ λιμός. οὐ γὰρ ἀνέβη
D ὁ Νεῖλος ἐν ὅλοις τοῖς ἑπτὰ ἔτεσι τοῦ λιμοῦ, ὡς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ. μετὰ δὲ δύο ἔτη κατέβη Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον ἐν οεʹ. ψυχαῖς, ἑκατὸν τριάκοντα ἐτῶν ὤν. ὁ δὲ Ἰωσὴφ τεσσαράκοντα, τελευτᾷ δὲ Ἰακὼβ ἑκατὸν τεσσαρακονταεπτὰ ἐτῶν, καὶ θάπτεται ὑπὸ Ἰωσὴφ ἐν Χεβρών· Γεσαὲμ δὲ, ἡ πρὸς Αἴγυπτον Ἀρραβία ἐστί. μετὰ γὰρ οʹ. χρόνους τῆς ἐν Αἰγύπτῳ καθόδου Ἰακὼβ, ἐτελεύτησεν Ἰωσὴφ ἑκατὸν δέκα ἐτῶν.

Μετὰ γοῦν τὸν θάνατον Ἰωσὴφ, ἐδούλευσαν Ἑβραῖοι τοῖς Αἰγυπτίοις ἔτη ρμδʹ. τὰ πάντα τοίνυν τῶν Ἑβραίων ἐν Αἰγύπτῳ διατριβῆς, ἔτη σιεʹ. λαμβάνουσι δὲ τὴν εὐλογίαν τῶν πρωτοτοκίων ἀντὶ τοῦ Ῥουβὴμ, οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ, διὰ τὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν σῶφρον· καθὸ ὁ μὲν
E Ῥουβὴμ τῇ παλλακῇ συνῆλθε τοῦ πατρὸς, ὁ δὲ Ἰωσὴφ τῇ Αἰγυπτίᾳ οὐ συνεφθάρη. ἀλλὰ καὶ δεκατριῶν ἀδελφῶν ὄντων, εἰς δώδεκα ἐμερίσθη ἡ γῆ, διὰ τὸ τὸν Λευὶ ἀποδεκατοῦν τοὺς λοιποὺς πάντας.

Ὅτι Ἰωσὴφ κομιδῇ νέος ὤν, ἔτι πρόβατα τοῦ πατρὸς ποιμαίνων ἦν, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἠγαπᾶτο τῷ πατρί. διὸ καὶ οἱ ἀδελφοὶ διαφθονού-

A μῆσαι, οὐδὲν πρὸς αὐτὸν εἰρηνικὸν ἐλάλουν. Προσετίθουν δὲ καὶ μῖσος τῶν ἐνυπνίων αὐτοῦ ἀκούοντες. καὶ γὰρ ἔφη· δράγματα δεσμευόντων ἡμῶν ἐν τῷ πεδίῳ, ἔφην μὲν ἀνορθωθῆναι τὸ ἐμόν, τὰ δὲ ὑμέτερα περιστραφέντα προσκυνεῖν αὐτῷ. τοῦτο γοῦν ἀκούσαντες, καὶ εἰς βασιλείαν ἐπ' αὐτοὺς ὀρθῶς ἐπικρίναντες, λίαν ἐπέτειναν τὸ μῖσος. προσθεὶς δὲ αὖθις ἐνυπνιασάμενος, ἔφη· καί γε ἔφην τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ ἕνδεκα ἀστέρας προσκυνοῦντάς με καθορᾶν. ἐκπαίζων δὲ τὸ ὅραμα Ἰακώβ, ἔφη· ἆρα ἐγὼ ὁ πατήρ σου, καὶ ἡ μήτηρ σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου, ἥξομεν προσκυνῆσαί σοι ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ἐπιτιμήσας, παρῄνει σιγᾶν. ἦν μὲν οὖν τὰ ὁράματα ἀμυδρά, τῆς ἀληθείας προτύπωσις οὖν· καὶ γὰρ τοῦτο προφητείας εἶδος· καὶ ἐν πολλοῖς ἐθεωρήθη πολλάκις δι' ὀνείρων ἡ τοῦ μέλλοντος προδήλωσις, ἐν οἷς ἐκ τῆς κρείττονος γίνεται κατοχῆς, ὥσπερ ἐν τῷ Φαραώ, καὶ τῷ Ναβουχοδονόσορ, καὶ ἄλλοις πλείστοις. B

Ἄξιον δὲ εἰδέναι τὰς διαφορὰς τῶν προφητειῶν. ἡ μὲν γάρ ἐστι πνευματική, καὶ ἀληθὴς πάντη, ὡς ἡ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων, ἐν καιρῷ τῷ ἰδίῳ τὸ πέρας τῶν προφητευομένων ἐπιφέρουσα. ἄλλη δὲ δαιμονιακή, ἐν τοῖς τῶν δαιμόνων θεραπευταῖς ἐνεργουμένη· πολύτροπος δὲ αὕτη, οἷα ἡ τῶν ἀλευρομαντῶν καὶ κριθομαντῶν λεγομένη, οἷα ἡ Πυθία, καὶ ἡ ἐκ τῆς Δωδωναίας λαροῦσα δρυός, ἡ διὰ τῶν σπλάγχνων μαντεία, καὶ ἡ δι' ὀρνέων πτήσεως, καὶ ἡ διὰ κλαγγῶν καὶ πταρμῶν συμβολική· οἷα ἡ ἐκ βροντῆς, μυῶν, γαλῆς, τριγμοῦ ξύλων, ὠτὸς ἤχων, παλμῶν σώματος, συμβολικὴ καὶ οἰωνιστικὴ λεγομένη· ἧς τὸ μέν ἐστιν ὀρνεοσκοπικόν, τὸ δὲ παλματικόν, τὸ δὲ οἰωνοσκοπικόν, τὸ δὲ χειροσκοπικόν, τὸ δὲ ἐνόδιον ἢ κληδονιστικόν· τοῦτο ὅταν ἐκ τοῦ παρατυχόντος εἰρημένου τεκμαίρηταί τις τὸ ἐσόμενον, καὶ ὅταν δι' ὀνομάτων νεκρῶν ἐπικλήσεως, καὶ ὅταν δι' ἄστρων καὶ ὑδάτων ἢ ὀνείρων ματαίων. οἷοι καθ' ἑκάστην πᾶσι προσπίπτουσι. σπάνιοι γὰρ λίαν οἱ ἄνωθεν εἰκότες. οὗτοι δὲ πάντες δαιμονιώδεις οἱ τρόποι τῆς προφητείας, καὶ στοχαστικοί, οἱ κατὰ συμβεβηκὸς ἀληθεύοντες ἔν τισιν, ἐν τοῖς πλείστοις ἁμαρτάνουσιν. ἄλλη δὲ προφητεία φυσική, ὡς ἡ ἐκ τῶν ἀλόγων. χελιδόνες γάρ, καὶ μύρμηκες, καὶ γέρανοι, ἐχῖνοί τε, καὶ ἀλκυόνες, χειμῶνος ἐπιόντος φυσικῶς ἐπαισθάνονται. ἄλλη δὲ τεχνική, ὡς ἡ παρ' ἰατροῖς καὶ κυβερνήταις ὁρωμένη, ἥτις στοχασμὸς μᾶλλον ἢ προφητεία μετωνόμασται. καὶ παρὰ ταύτας ἡ δημώδης τε καὶ κοινή· ὡς ὅταν εἴπῃ τις, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔσται χειμών· ὅτι ἐκ φιλονεικίας ψυχῆς, πολλάκις μῖσος ἐγείρεται. ἐκ τοῦ μίσους δὲ ἔριδος ἀνισταμένης, καὶ κραταιουμένης, ζῆλος ἐγένετο πικρός. ἐκ δὲ τοῦ, φθόνος ἐπέσκηψε κρυπτός. ἐκ δὲ τοῦ, θυμὸς ἀνάπτεται δεινός. ἐκ τοῦ θυμοῦ δὲ, θάνατος ἀνακύπτει πονηρός, εἰ μὴ κρείττοσι δηλονότι προνοίαις ἀνακόπτοιτο.

C D

Ἐν τῷ πραθῆναι τὸν Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ Πετεφρῇ εὐνούχῳ, τῷ ἀρχιμαγείρῳ Φαραώ, καὶ ἐν δεσμωτηρίῳ ἐγκλεισθῆναι, συνέβη τὸν ἀρχισιτοποιὸν καὶ τὸν ἀρχιοινοχόον, τοὺς εὐνούχους Φαραώ, ἐγκλεισθῆναι ἐν τῷ αὐτῷ δεσμωτηρίῳ, ἔνθα καὶ Ἰωσήφ. ἡμερῶν δὲ διελθουσῶν, ἀμφότεροι εἶδον ἐνύπνια· ὁ μὲν ἀρχιοινοχόος, ἄμπελον εἶδε θάλλουσαν βλαστοῖς, καὶ πεπείρους βότρυας σταφυλῆς προ- E

A perciti, adversus eum simultates exercuerunt. Auxit odium, insomniorum auditio. Recitaverat enim iis, visum sibi, ipsis manipulos colligantibus suum manipulum sese erexisse, reliquosque ejus honorandi causa manipulos pronos procubuisse. unde fratres, id quod res fuit conjicientes, illum in ipsos imperium aliquando habiturum, multo vehementius odium adversus eum conceperunt. Addidit hoc priori Josephus, se per quietem imaginatum fuisse, a sole, luna, undecimque stellis se adorari. Vertit hoc in jocum pater: dictoque, numnam ergo ipse & mater tua, fratresque tui, te prostratis terram corporibus adoratum veniemus? objurgatum silere jussit. Ita ergo visiones istae obscura quaedam erant veritatem aliquanto ante designans informatio: *Divinationes.* B nam & hoc vaticinii est genus, multisque praemonstrata est insomniis futurorum significatio, quae insomnia numinis instinctu accidunt: ut Pharaoni, ut Nabuchodonosori, & permultis aliis.

Operaepretium est vaticiniorum differentias cernere. Quaedam spiritualia sunt, & veracia prorsus: ut Dei & Sanctorum, suo tempore exitu vaticinium confirmante. Alia a daemonibus proficiscuntur, inque horum cultoribus efficacitatem exerunt. estque id genus multiplex: sub quo sunt vaticinia ex farina, & hordeo, *Edit. Paris. pag. 36.* Pythia, nugae ex Dodonaea quercu extispicium, auspicium, augurium: tum conjectationes de sternutationibus, tonitribus, murium feliumque stridore, lignorum, aurium tinnitu, corporis tremore C sumptae. quod genus etiam auguria nominantur: cujus pars versatur in avibus, pars in tremoribus partium corporis sive subsultationibus contemplandis, pars in augurio, pars in divinatione ex manuum inspectione: pars in obviis rumoribus, unde omnia captantur, cum obvius quisque interrogatus dicit unde futurum conjiciatur. tum mortuorum nominatim invocandorum ratio, ex sideribus, aquis, aut inanibus somniis praedictio, qualia omni nocte quibusvis accidunt. (rara admodum sunt enim somnia divinitus oblata.) Haec omnia vaticinandi genera a daemonibus sunt, conjecturisque innituntur, ita ut per accidens in quibusdam verum attingant, in plerisque aberrent. 32 Est & alia naturalis divinatio brutorum. Etenim hirundines, formicae, grues, echini, atque alcyones tempestatem appe- D tentem naturae monitu praesentiunt. Alia artificiosa, qualem medici & gubernatores ostendunt: quae tamen conjectatio potius est quam divinatio appellata. Praeter has vulgaris quoque, ista & communis, ut cum quis dicit post triduum fore tempestatem. Studium contendendi exiguum, saepe odio occasionem praebet: ex quo orta rixa, & invalescente, acerba existit aemulatio. hanc occulta subsequitur invidia: & ex hac sursum animi exardescit acris ira, quae homicidiis foedis causam exhibet, nisi praestantioris, nimirum prudentiae consiliis ea avertantur.

Cum in Aegyptum venditus Josephus Po- *Josephi histor.* tiphari regiae Pharaonis culinae praefecto E eunucho esset, atque in carcerem traditus, evenit ut pistorum quoque & pincernarum Pharaonis principes eunuchi in eumdem carcerem concluderentur. Inde aliquot elapsis diebus, uterque horum insomnium habuit. Princeps pincernarum retulit, visam sibi in somnis fuisse vitem laetam palmitibus,

maturasque uvas porrigentem, atque inferne tribus subnixam palmitibus: se vero uvam in poculum eaprimere, idque Pharaoni io manum dare. Tum Josephus ioterpretatus est tribus palmitibus triduum significari: eo eaacto, Pharaoni mioisterium ejus in memoriam rediturum, ipsumque a rege in pristinam dignitatem restitutum iri. Petiitque ut rebus prosperis redditus, sui per calumniam carceri inclusi rationem haberet. Deinde magister pistorum: Imagioatus sum, ait, per quietem, capiti meo impositas tres sportas me gerere, panibus delicatis plenas, qualibus rea vesci solet: cæterum aves ingruere, atque eos devorare. Respondit Josephus, fore ut post tres dies Pharao eum capite mulctatum in crucem agat, ubi volucribus esca sit futurus. Quomodo autem Josephus actum iri prædixerat, ita plane actum est. Duobus ab eo tempore annis circumactis, ipsi Pharaoni insomnium est oblatum tale. Vidit septem vaccas formosas, & carne oitidas, de fluvio ascendere atque in palustri gramine pascere. His succedere totidem deformes atque macilentas, a quibus pulcræ illæ & piogues devorarentur. Expergefactus rea, cum denuo obdormivisset, in somno sibi visus est videre septem spicas ab uno culmo enasci, pulcras atque eaimias: post has, alias septem vitio aeris inanes ac tenues, & ab his præclaras istas atque plenas consumi. His visis perturbatus est rex: neque tamen fuit qui ei somnium hoc interpretari posset. Ibi tum recordatus Josephi est pincernarum præfectus. Josephus ergo vocatus, septem vaccis formosis, itemque septem spicis præclaris, septem anoos fertilitatis designari eaponit: septem macris vaccis, atque inanibus spicis, annos septem penuriæ insecuturæ, qui omnes fertilium annorum opes essent absumpturi. Insomnii veritatem, geminatione confirmari: & quod secundo spicæ visæ essent, eo indicium de frugibus terræ perhiberi, ac Deum rem acceleraturum. Triginta anno natus fuit Josephus, cum Pharaoni præsto fuit: iique ei Asenetham Potiphari sacerdotis filiam matrimonio junait: ea quo ei duo filii sunt nati, Maoasses atque Ephraimus. Enimvero fame septeouali orta, Josephus omne aurum, omnia jumenta, omoes agros, quin etiam mancipia domui Pharaoois acquisivit. Septimo aooo semina ad totam Ægyptum frumento cooserendam præbens;, instituit ut fructuum quinta pars regi penderetur. quod etiamnum in Ægypto obtinet, solis sacerdotibus immunibus: quod eorum agros tantum Josephus eo onere liberasset. cæteroqui salutem hoc suam, & summum beneficium Ægyptii putantes, hodieque morem retinent quiotam omnium terræ frugum partem Pharaooi tribuendi.

Edit. Paris. pag. 37.

Jacobi morituri cum Josepho acta.

Jacobus in Ægypto apud Josephum annos vixit septendecim, vixit omnino annos CXLVII. Ut finem vitæ suæ appetiisse intelleaisse, Josephum ad se evocatum femori suo (ut erat moris) manum subjicere jussit: juramento obstrinait, ne se in Ægypto humaret, sed ad majorum suorum sepulcrum reportaret. Cum Josephus ita uti pater jusserat, manu ejus femori supposita jurasset, illico Israelus

A βάλλουσαν. τρεῖς δὲ ταύτην ὑπέχουσαν κάτωθεν πυθμένας. ἐγὼ δέ, φησιν, ᾤμην τῷ ποτηρίῳ τὴν σταφυλὴν ἐκθλίβων, εἰς τὴν χεῖρα διδόναι Φαραώ. καὶ ὁ Ἰωσήφ· τοὺς τρεῖς πυθμένας, ὅτι τρεῖς ἡμέρας ἔσεσθαι φησί, καὶ τῆς ἀρχῆς σου μεμνήσεται ὁ Φαραώ, καὶ ἀποκαταστήσει σε εἰς τὴν προτέραν ἀρχιοινοχοΐαν. ἀλλὰ μνήσθητι κἀμοῦ, ὅταν εὖ σοι γένηται· ὅτι μάτην διαβληθεὶς, τῷ ὀχυρώματι τούτῳ κατακέκλεισμαι. ἐπὶ τούτοις καὶ ὁ ἀρχισιτοποιὸς ἔφη· τρία κανᾶ χονδριτῶν σιτοποιοῦ, ἐξ ὧν ἔργων ὁ βασιλεὺς ἐσθίει, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἔχειν ὑπελάμβανον· καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιόντα, κατήσθιεν αὐτά. καὶ ὁ Ἰωσήφ· ὅτι τρεῖς ἡμέραι, ἔφη, καὶ ἀφελεῖται Φαραὼ τὴν κεφαλήν σου ἀ-B πὸ σοῦ, καὶ ἐπὶ ξύλου κρεμάσει σε, καὶ τὰ ὄρνεά σε καταθοινήσονται. κατὰ τὴν κρίσιν οὖν τοῦ Ἰωσήφ, οὕτω καὶ ἐγένετο. μετὰ ταῦτα δύο ἐτῶν παρῳχημένων, αὐτὸς ἐνύπνιον εἶδε Φαραώ. ἑπτὰ βόας καλὰς τῷ εἴδει, καὶ ταῖς σαρξὶ λιπαράς, ἀναβαινούσας ἐκ τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐν τῷ Ἄχει νεμομένας οὕτω ὁρᾷν. ἄλλας δὲ ἑπτὰ βόας ἑπομένας ταῖς πρώταις, αἰσχρὰς τῷ εἴδει, καὶ λεπτάς, αἳ καὶ κατέφαγον τὰς λιπαρὰς καὶ ἐκλεκτάς. εἶτα ἐγερθεὶς, καὶ αὖθις δεύτερον ἐνυπνιασθεὶς ὁ βασιλεύς, ὁρᾷν ἐδόκει ἑπτὰ στάχυας ἐν ἑνὶ πυθμένι ἀνιέναι, καλοὺς καὶ ἐκλεκτούς· καὶ μετ' αὐτούς, ἄλλους ἑπτὰ ἀναφύεσθαι ἀνεμοφθόρους καὶ λεπτούς, οἳ τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ πλήρεις κατέ-C πιον. ταῦτα ἰδὼν Φαραὼ ἐταράχθη, καὶ ὁ ἀπαγγέλλων αὐτῷ τὴν σύγκρισιν οὐκ ἦν. ἀναμιμνήσκεται οὖν ὁ ἀρχιοινοχόος τοῦ Ἰωσήφ. ὃς καὶ παραστὰς, τὰς μὲν ἑπτὰ βόας τὰς καλάς, καὶ τοὺς ἑπτὰ στάχυας τοὺς καλούς, ἑπτὰ ἔτη εὐθηνίας εἶναι φησί· τὰς δὲ ἑπτὰ βόας τὰς ἰσχνάς, καὶ τοὺς ἑπτὰ στάχυας τοὺς λεπτοὺς καὶ κενούς, ἑπτὰ ἔτη λιμοῦ ἰσχυροῦ ἐπακολουθήσειν, ἅπερ ἐξαναλώσει πάντα τὰ ἀγαθὰ τῶν ἐτῶν τῆς εὐθηνίας. τὸ δὲ δευτερῶσαι τὸ ἐνύπνιον, ἀληθές ἐστι δηλοῖ. τὸ δὲ καὶ διὰ τῶν ἀσταχύων δευτερωθῆναι, τὸ διὰ τῶν γεωργημάτων τῆς γῆς σημαίνει· ὅπερ καὶ ταχυνεῖ τοῦ ποιῆσαι ὁ Θεός. ἦν μὲν οὖν ἐτῶν τριάκοντα ὁ Ἰωσήφ, ὅτε παρέστη τῷ Φαραώ· ὁ καὶ γυναῖκα τὴν Ἀσενὲθ ἐδίδου, θυγατέρα τοῦ ἱερέως Πετεφρῆ· μεθ' ἧς καὶ δύο D υἱοὺς ἐποίησε, Μανασσῆν καὶ Ἐφραΐμ. τοῦ λιμοῦ δὲ ἐπὶ ἑπταετίας γινομένου, πάντα μὲν χρυσὸν, καὶ κτήνη, καὶ γῆν, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐξ ἀνθρώπων ἀνδράποδα τῷ οἴκῳ Φαραὼ εἰσεποιήσατο. ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ ἐνιαυτῷ σπέρματα δοὺς πάσῃ τῇ γῇ Αἰγύπτου, τὸ πέμπτον μέρος ἀποκληροῦν ἐποίησε τοῖς βασιλείοις· ὅπερ καὶ μέχρι τῆς νῦν κρατεῖ ἐν Αἰγύπτῳ, μόνων τῶν ἱερέων ὑπεξῃρημένων. τὴν ἱερατικὴν γὰρ γῆν ἀτελῆ καταλέλοιπε μόνην. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι σωτηρίαν μεγίστην καὶ εὐεργεσίαν ἡγησάμενοι τοῦτο, ἄχρι τοῦ δεῦρο ἀποπεμπτοῦν παρειλήφασι τῷ Φαραὼ πάντας τοὺς καρποὺς τῆς γῆς αὐτῶν.

Ἑπτακαίδεκα μὲν ἔτη ἐπέζησεν ὁ Ἰακὼβ ἐν Αἰ-E γύπτῳ τῷ Ἰωσήφ, τῆς ζωῆς δὲ αὐτοῦ αἱ πᾶσαι ἡμέραι εἰς μζ. καὶ ἑκατὸν ἔτη μετρηθεῖσαι. ἤγγιζε μὲν ἡ ἡμέρα τῆς αὐτοῦ τελευτῆς. αὐτὸς δὲ τὸν Ἰωσὴφ προσκαλεσάμενος, θεῖναι τὴν χεῖρα ὑπὸ τὸν μηρὸν, ὡς ἔθος, καὶ ὀμόσαι αὐτῷ κατεδυσώπει, μὴ θάψαι αὐτὸν ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλ' ἐν τῷ τάφῳ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἀναγαγεῖν. αὐτοῦ δὲ κατατεθειμένου καὶ ὀμωμοκότος, εὐθὺς προσκυνῆσαι τὸν Ἰσραὴλ

ἐπὶ

A ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου Ἰωσήφ. μετὰ ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἰωσὴφ, ὅτι ἐνοχλεῖται ὁ πατὴρ, τοὺς δύο υἱοὺς Μανασσῆν καὶ Ἐφραὶμ ἀναλαβόμενος, ἧκεν εἰς ἐπίσκεψιν. Ἰσραὴλ δὲ ἀνεκάθισε, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα τῶν εὐλογιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν, ἃς αὐτῷ ἐν γῇ Χαναὰν χρηματίζων ἐπήγγελται, ὑπομιμνήσκει. ἰδιοποιεῖται δὲ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, τοὺς γενομένους αὐτῷ ἐν γῇ Αἰγύπτου, Ἐφραὶμ λέγω καὶ Μανασσῆν, εἰπών· ὡς Ῥουβεὶμ καὶ Συμεὼν οὗτοι μοι ἔσονται, τὰ δέ γε ἔκγονα τούτων σοὶ ἔσονται. ὅτι γὰρ ἔμελλεν ὥσπερ τ' ἄλλα, οὕτω καὶ τοὺς υἱοὺς τῷ Θεῷ ἀποδεκατοῦν ὁ Ἰσραὴλ (καὶ γὰρ ὁ Λευὶ εἰς κλῆρον ἀφώρισται μετὰ ταῦτα τῷ Θεῷ) ἵνα μὴ ὁ τῶν δώδεκα φυλῶν ἀριθμὸς ἐλαττωθῇ, τούτου χάριν οἶμαι ὁ Ἰσραὴλ τὸν Ἰωσὴφ ἀντὶ δύο υἱῶν ἡγησάμενος, τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς φυλὰς διετάξατο δύο, B Ἐφραὶμ δηλαδὴ, καὶ Μανασσῆν. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ τοῦ Ἰσραὴλ βαρυωποῦντες ἀπὸ τοῦ γήρως ἦσαν. ἀμυδρὰ δὲ ὁρῶντες, ὁρῶσι τοὺς υἱοὺς Ἰωσὴφ, καὶ ἐπυνθάνετο τίνες ἂν εἶεν; οὓς δὲ προσεγγίσαντας περιέλαβε, καὶ κατεφίλησε, καὶ φησὶ πρὸς Ἰωσήφ· ἰδοὺ τοῦ προσώπου σου οὐκ ἐστέρησέ με ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἔδειξέ μοι καὶ τὸ σπέρμα σου. ἐξαγαγὼν δὲ Ἰωσὴφ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν γονάτων Ἰσραὴλ, τοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ, εἶτα τὸν Μανασσῆν μὲν ἐν τῇ δεξιᾷ, ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὸν Ἐφραὶμ, αὐτὸς τὰς χεῖρας ἀμείβων, τὴν μὲν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ νεωτέρου, τὴν ἀριστερὰν δὲ ἐπὶ τοῦ πρεσβυτέρου τὴν κεφαλὴν τιθεὶς, εἰς μυστήριον σταυρικοῦ τύπου, οὕτως εὐλόγησεν αὐτοὺς, ὥστε πληθυνθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ * ὥστε C αὐτοὺς ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τῶν πατέρων αὐτοῦ. Βαρὺ δὲ κατεφάνη τοῦτο τῷ Ἰωσὴφ, καὶ τῆς πατρικῆς δεξιᾶς ἀντελάβετο, ἀφελεῖν βουλόμενος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς Ἐφραὶμ, καὶ ἐπιθῆναι ἐπὶ κεφαλὴν Μανασσῆ. οὗτος ἐστὶ, πάτερ, εἰπὼν, ὁ πρεσβύτερος· καὶ τούτῳ ἐπίθες, ὡς καθήκει, τὴν δεξιάν. αὐτὸς δέ· οἶδα, τέκνον, οἶδα, ἀπεκρίθη· αὐτὸς ἔσται εἰς λαὸν, καὶ ὑψωθήσεται. ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος, μείζων αὐτοῦ ἔσται· καθάπερ ὁ νέος καὶ ἐν πνεύματι Ἰσραὴλ, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ κατὰ σάρκα Ἰσραὴλ ὁμολογουμένως μείζων ἐστί. μετὰ ταῦτα τοὺς πάντας υἱοὺς ὁ Ἰσραὴλ συγκαλεσάμενος, διετίθετο αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ἐσχάτου, οἷς μὲν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις διέλεγξιν καὶ μέμψιν, οἷς δὲ προφητείαν D τοῦ μέλλοντος καὶ τῶν ἐσομένων δήλωσιν, οἷς δὲ εὐλογίαν καὶ ἔπαινον· καὶ καθὼς ἐδίδου τὸ πνεῦμα ἑκάστῳ τὸ δέον ἐπιφθεγξάμενος ὁ μακάριος, οὕτως ἐτελεύτα. καὶ πρώτην μὲν ῥῆσιν, οὐκ εὐλογίας, ἀλλὰ μέμψεως καὶ ἐλέγξεως τῷ πρωτοτόκῳ Ῥουβὴμ ἐπιφωνεῖ· ἰσχὺν μὲν αὐτὸν, καὶ τῶν τέκνων ἀρχὴν ἀποκαλῶν· σκληρῶς δὲ καὶ αὐθαδῶς φερόμενον, ὑβρίζειν ἔν τε ἄλλοις πλείστοις, καὶ ἐν τῷ ἐπὶ τὴν κοίτην ἀναβαίνειν, καὶ μιαίνειν τοῦ πατρὸς τὴν στρωμνὴν μετὰ Βάλας τῆς αὐτοῦ παλλακῆς. παραγγέλλει τοίνυν, μηκέτι ὡς ὕδωρ ἐκζέσαι τοῦτον ἀσελγεῖ πόθῳ, καὶ ἐπ' ἀνομίᾳ προσθεῖναι ἀνομίαν. δεύτερον δὲ, τὸν θυμὸν E Συμεὼν καὶ Λευὶ, καὶ τὴν μῆνιν ἐπικαταρᾶται, ὡς αὐθάδη τε καὶ σκληρὰν τὴν εἰς τοὺς Σικιμίτας μιαιφονίαν, καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν κατὰ ἀθώων ὕβριν διασύρων, καὶ τὴν ἀδικίαν τῆς αὐτῶν προαιρέσεως, ὥσπερ καὶ τὴν διὰ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Δίναν ἀναιτίως ἐπήγαγον, μήποτε ἐπερείσαι τὰ σπλάγχνα, ἤτοι συναινέσαι τῇ βουλῇ αὐτῶν ἐπευχόμενος. τῷ Ἰούδᾳ δὲ σαφῶς, διὰ τὸν ἐξ αὐτοῦ μέλλοντα βλαστάνειν Χριστὸν, αἰ-

Cedren.

* ὡς ἐν lego.

A ad extremum virgæ Josephi adoravit. Post hæc Josephus, audito patrem adversa valetudine conflictari, secum ductis Manasse & Ephraimo filiis, ad eum visendi gratia perrexit. Tum Israel assedit, factoque dicendi initio, quibus eum prosperitatum denunciationibus Deus impertivisset, ac quæ ei in terra Chananæa promiserit, refert: tum Josephi filios, ei in Ægypto natos, Ephraimum dico, & Manassem, adoptat, pollicitus eos sibi eodem quo Rubenus esset, atque Simeon, loco futuros: eorum tamen progeniem Josephi futuram. Etenim Israelus cum esset ut reliquorum, ita filiorum quoque decimam partem Deo consecraturus (nam postmodo Levis sorte Deo B est addictus) ne duodecim tribuum numerus diminueretur: ejus opinor rei causa Josephum duorum filiorum loco duxit, filiisque ejus duas tribus assignavit, Ephraimo nimirum unam, alteram Manassæ. Jam senectus oculos Israeli hebetaverat: itaque cum obscure filios Josephi cerneret, quinam essent percontatur: accedentesque amplexus & deosculatus est, ita Josephum alloquens. Ecce conspectu tuo Deus me non privavit: quin & sobolem tuam videndam dedit. Josephus filios a genibus patris eduxit, uti procumberent in genua coram eo: inde Manassem Israeli ad dexteram, Ephraimum ad sinistram statuit. At Israelus manibus in diversas partes diductis, ita uti C dextram junioris, lævam majoris capiti imponeret (quo facto crucis mysterium designavit) ita illis prospera est precatus, uti terram implerent progenie: ac super iis Israeli Isaaci & Abrahami nomina celebrarentur. Josepho autem ea res indigna visa: dextramque patris apprehensam ab Ephraimi capite in caput Manassæ transferre conatus est, hunc majorem natu esse, patrem monens, eique de more dextram imponendam. Ad hæc Israelus: Novi, inquit, ista, novi nate. Manasses populum procreabit, & exaltabitur, cæterum minor natu filius eum magnitudine præstabit: quemadmodum & posterior ac spiritualis Israelus antiquiore & carnali Israelo haud dubie major est. Secundum hæc Israelus filiis omnibus ad D se convocatis, a primo ad ultimum omnes extremum allocutus, aliorum facta reprehendit atque culpavit, aliis futura prædixit, aliis collaudatis fausta denunciavit. cumque pro eo atque spiritus suggerebat, unicuique ea quæ in rem erant dixisset, ita ea hac vita decessit. Ac primum quidem dictum, Rubeni fuit non fausta comprecatio, sed reprehensio atque objurgatio. Nam robur quidem eum & filiorum principium nominat: sed ferocem juxta atque insolentem, & qui cum alia per libidinem ac superbiam multa deliquisset, tum patris etiam lectum conscendisset, atque polluisset incesto cum Bala ejus pellice concubito. hortatur ergo eum, E ne porro aquæ instar obscœna libidine effervescat flagitiove flagitium addat. Secundo loco iram ac furorem Simeonis & Levis detestatur, truculentamque in Sichemitas editam cædem, vimque innoxiis illatam carpit, ipsorumque injustam voluntatem, qua ducti propter sororem suam Dinam innocentes trucidassent. ac gloriatur, se neque eorum incœpti conscium, neque instituti approbatorem fuisse. At vero Judæ, propter Christum ipsius

Jacobi de filiis suis sententia. Edit. Paris. pag. 39.

E

ex stirpe oriturum, perspicue lætam laudis, adorationis, atque de omnibus hostibus victoriæ denuntiationem exponit: quem & catulum leonis, ob unigeniti naturam regiam: & germen ex ipso pullulaturum, ob carnis de virgine assumptionem & humanos natales appellat. Eumdem quoque moriturum, & vitæ restitutum iri, ob mortis propensionem & resurrectionem, evidenter ibi primus omnium divinus prædicit Israelus. Ait vero, numquam principem seu ductorem ex stirpe Judæ defuturum, donec is veniat cui res repositæ sunt; nempe Christus qui vere gentium expectatio est. Qui Judæis fastum elationemque omnem, ut ii ob regnum, Imperium, universamque potestatem gloriabantur, adimens, sibi ut omnipotenti omnem universarum rerum dominationem vindicans, quibus vult ea ipse largitur. Is ad vitem suam, hoc est sanctorum ex circumcisione ecclesiam, pullum asinæ, id est collectas ex gentibus ecclesias capreolo vitis, quod est spiritus dilectionis, alligavit. Is stolam suam, carnis videlicet amictum, ut in vino in sanguine vitis tinctam, in suo proprio sanguine lavabit: id est, ex interitu naturali ad conditionem interitus expertem transferet; quandoquidem in cruce cruentatus, a mortuis purus, ac interitui nequaquam porro obnoxius exstitit. Hujus etiam hilares sunt oculi, tamquam a vino, spiritu nimirum sancto repleti. Dentes lacte candidiores, excellentissimam sermonum ejus perspicuitatem atque puritatem notant. Zabulon maritimam ad navium stationem deligens habitationem, usque ad Sidonem urbem incolet. Issachar contra terram in medio conspicatus pinguem esse, fertilem atque bonam, ad labores studium suum conferet, fietque agricola. Dan, inquit, populum suum judicabit, sicut & alia tribus Israelitica, nempe ut regia Judæ familia. Sicuti olim Samson. Et deinde filius iniquitatis tamquam coluber aliquis in via hujus vitæ occulte insidiatus, calcem equi (nimirum iter ejus qui imprudenter hanc vitam degit, a recto avertens) mordet, ac tandem astute a Deo aversum subvertit. concidet humi eques, id est homo fidelis ac pius: rursusque resipiscens, & auxilium Dei implorans. Gadum, ait, prædones deprædabuntur: quales multas diversis temporibus Gadus a finitimis hostibus prædatorias incursiones protulit: ipse vicissim Gadus eos e vestigio latrociniis ultus est. Aserum adeo fructibus abundaturum, ut etiam principibus alimenta suppeditaturus sit. Nephtalinum trunco plantæ sese subjicienti similem fore, multitudine & elegantia potentiæ auctum, veluti ramis admodum frugiferis. Hæc quidem iis vaticinans prædixit Israelus. Josephum vero impensius dilectum, excellentioribus felicitatis denuntiationibus est prosecutus. Josephus, ait, filius incrementa fecit, gloriaque est præditus: quam suscipiendus est filius meus junior? Josephe, ad me revertere, ad me patrem tuum. de cætero cave ad Pharaonem, aut ad impios Ægyptios revertaris: sed ad me, ac majorum tuorum pietatem te refer. Nam sagittarii contra te consilium inierunt, opprobria jecerunt, ac insidias tetenderunt vulnerare quærentes & interficere vel sicuti fratres quondam invidia permoti, vel alii hoc deinceps adversus posteros tuos audebunt. Sed manu potentis mei Dei, qui Israelum roborat, arcus eorum confracti

Vaticinium de Christo.

Edit. Paris. pag. 40.

A νεσιν καὶ προσκύνησιν καὶ νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ πάντων διαγγέλλεται. ὃν καὶ ὡς σκύμνον λέοντος, διὰ τὸ φύσει βασιλικὸν τοῦ μονογενοῦς, ὡς ἐκ βλαστοῦ δὲ αὐτοῦ ἀναβῆναι διὰ τὴν ἐκ Παρθένου γέννησιν καὶ σάρκωσιν. καὶ αὐτὸν δὲ τοῦτον ἀναπεσόντα κοιμηθῆναι, καὶ ἐγερθήσεσθαι διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου καὶ τὴν ἀνάστασιν, ἀριδήλως ὁ θεῖος ἐκεῖ πρῶτος προηγόρευσεν Ἰσραήλ. Μὴ ἐκλείψειν δὲ ἄρχοντα ἐξ Ἰούδα, ἢ ἡγούμενον, ἕως ἂν (φησὶν) ἔλθῃ ὃ ἀπόκειται, τουτέστιν ὁ Χριστός, ὃς ἐστιν ὄντως προσδοκία τῶν ἐθνῶν· ὃς τὸ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ ἡγεμονίᾳ καὶ ἀρχικῇ ἐξουσίᾳ πᾶσαν γαυρίαμα ἀφελόμενος τῶν Ἰουδαίων, καὶ εἰς ἑαυτὸν πᾶν τὸ κράτος τῶν ὅλων ὡς παντοκράτωρ ἀναρτησάμενος, οἷς βούλεται τοῦ-

B το καὶ χαρίζεται. Οὗτος πρὸς τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἐκ περιτομῆς τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, τὸν πῶλον τῆς ὄνου τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἕλικι τῆς ἀμπέλου, ἤτοι τῷ πνεύματι τῆς ἀγάπης προσδεσμεύσει. οὗτος τὴν αὐτοῦ στολήν, καὶ τοῦ σώματος τὴν περιβολήν, ὡς ἐν οἴνῳ τῷ αἵματι τῆς σταφυλῆς βεβαμμένην, ἐν τῷ οἰκείῳ αἵματι πλυνεῖ· ὅ ἐστιν, ἐκ τῆς φυσικῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν μεταβαλεῖ, ἐν σταυρῷ αἱματούμενος, καὶ ἐκ νεκρῶν ἀμίαντος καὶ ἄφθαρτος ἀνιστάμενος. τούτου καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ χαροποί, ὡς ἀπὸ οἴνου τοῦ πνεύματος πεπληρωμένοι τοῦ ἁγίου. οἱ ὀδόντες δὲ ὑπὲρ τὸ γάλα λευκοί, τὸ ὑπερφυῶς φωτοειδέστατον τῶν αὐτοῦ λόγων καὶ καθαρώτατον ἐμφαίνοντες. Ζαβουλὼν παρά-

C λιον πρὸς ὅρμον πλοίων προελόμενος κατοικεῖν, ἕως Σιδῶνος τῆς πόλεως τὴν αὐτοῦ κατοίκησιν περατώσει. ὁ Ἰσσάχαρ δὲ ἐν μέσῳ τῶν κλήρων ἰδὼν γῆν, ὅτι πίων ὅτι εὔκαρπος καὶ καλή, φιλοπονεῖν αἱρετίσεται, καὶ ἀνὴρ γεωργὸς ἔσται. καὶ Δὰν μὲν τὸν λαὸν αὐτοῦ (φησὶ) κρινεῖ, ὡσεὶ καὶ μία φυλὴ ἐν Ἰσραήλ, ὡς ἡ βασιλικὴ τοῦ Ἰούδα φυλή· καθάπερ πάλαι ὁ Σαμψών· καὶ ὕστερον ὁ τῆς ἀνομίας υἱός, ὥσπερ τις ὄφις ἐφ' ὁδοῦ ἤδη λανθανόντως τοῦ βίου λοχῶν, καὶ πτέρναν ἵππου τὴν ἀπερισκέπτως τὸν βίον τουτονὶ τρέχοντος τὴν ὁδὸν διαστρέψας. τοῦτον γὰρ δάκνων, καὶ λοιπὸν πανούργως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὑποσκελίσας, πεσεῖται χαμαὶ ὁ ἱππεύς, πιστὸς καὶ εὐσεβὴς ἄνθρωπος, μετανοῶν, καὶ τὴν ἐκ Θεοῦ σω-

D τηρίαν αὖθις ἀνακαλούμενος. τὸν Γὰδ δὲ πειρατήριον (φησὶ) πειρατεύσει, οἷα πολλὰ κατὰ τοὺς πολλοὺς καιροὺς πειρατήρια τῷ Γὰδ μὲν ἀπὸ τῶν πλησιοχώρων συμπέπτωκεν ἐχθρῶν, αὐτοῖς δὲ αὖθις ὁ Γὰδ πειρατήριον κατὰ πόδας ἐπενήνεκται. καὶ Ἀσὴρ μὲν τῷ ἄρτῳ πιανθήσεται, ὡς καὶ τοῖς ἄρχουσι διδόναι τροφήν. Νεφθαλεὶμ δὲ στελέχει φυτοῦ ἀνειμένου παρεικασθήσεται, ἐπιδιδοὺς εἰς πλῆθος καὶ κάλλος δυνάμεως, ὡς γεννήματι πληθύει καρπῶν. τοῖς μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα προφητεύων, ἐπέλεγεν ὁ Ἰσραήλ. σφόδρα δὲ τὸν Ἰωσήφ, ὡς λίαν ἠγαπημένος, εὐλογῶν. υἱὸς ηὐξημένος καὶ δεδοξασμένος, ὡς ζηλωτός, ἢ ἐπίζηλος καὶ μακάριός μου ὁ υἱὸς ὁ νεώτερος; Ἰωσὴφ πρός με ἀνάστρεψον, πρός με τὸν

E πατέρα τὸν σόν. ὅρα λοιπόν, μὴ πρὸς Φαραώ, μὴ πρὸς Αἰγυπτίους ἀσεβεῖς, ἀλλὰ πρὸς ἐμέ (φησὶ) καὶ τὴν εὐσέβειαν τῶν πατέρων ἐπιστρέφου τῶν σῶν. καὶ γὰρ κατὰ σοῦ διαβουλευόμενοι ἐλοιδοροῦντο καὶ ἐνεῖχον τοξόται, τρῶσαι θέλοντες καὶ ἀποκτεῖναι· ὃ ὥσπερ οἱ ἀδελφοὶ διαφθονούμενοι πρότερον, καὶ ἄλλοι τοῦτο δράσουσι μετὰ ταῦτα εἰς ἐκγόνους τοὺς σούς. ἀλλὰ διὰ χειρὸς δυνάστου τοῦ ἐμοῦ Θεοῦ τοῦ κατισχύσαντος Ἰσραὴλ συντρίβει

τὰ τόξα αὐτῶν, καὶ τὰ νεῦρα τῶν βραχιόνων αὐτῶν ἐξελύθη. καὶ εὐλόγησέ σε ὁ Θεὸς ὁ ἐμὸς εὐλογίαν οὐρανοῦ καὶ γῆς, οὐρανίοις χαρίσμασιν ἀγαθῶν ἀρετῶν, καὶ ἐπιγείοις καταπλουτίσας ἀγαθοῖς πᾶσι. καὶ διὰ τὰς ἀπὸ μαστῶν καὶ μήτρας σου εὐλογίας, καὶ διὰ τὰς τοῦ πατρός σου ἐκ νηπίου ἐπιθυμίας καὶ ἀγαπήσεις, ὑπερίσχυσας καὶ ἐδυνάσθης ὑπὲρ εὐλογίας ὀρέων μονίμων, ἤτοι βασιλέων πολυχρονίων, καὶ ἐπιθυμίας θινῶν αἰωνίων, ἤτοι βουνῶν καὶ ἀρχόντων μακροβιότητι διαλαμπομένων πάντων ὑπερῆρξας. αὗται γοῦν φησιν αἱ εὐλογίαι ἔσονται ἐπὶ κεφαλὴν Ἰωσὴφ, καὶ ἐπὶ κορυφὴν ὧν αὐτὸς ἡγεῖται ἀδελφῶν. Βενιαμὶν δὲ λύκος ἅρπαξ· τὸ πρωϊνὸν αὐτὸς ἔδεται, καὶ εἰς τὸ ἑσπέρας διαδώσει τροφήν. τοιοῦτον γοῦν τι πέπονθεν ἡ τούτου φυλή. B

Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι ἐάν τις ἐκ παρατάσεως ἁμαρτάνει πειράζων τὸν Θεὸν, ὡς μὴ ἐπεξιόντα τοῖς πονηροῖς, ὁ τοιοῦτος οὔτε μετανοίας ἀξιοῦται, οὔτε ἀφέσεως· ὥσπερ γε καὶ ἄλλοι πλείους, καὶ οὗτος ὁ Φαραώ. κἂν λέγῃ τίς παρ' ἑαυτοῦ, ὅσιά μοι γένοιτο, ὅτι πορεύσομαι ἐν τῇ ἀναστροφῇ τῆς καρδίας μου τῆς πονηρᾶς, καὶ ὀψέ ποτε μετανοήσω. ὥσπερ Ἀμὼς, ὁ τοῦ Μανασσῆ. διὸ καὶ τὸ τάχος ἐξωλόθρευσεν αὐτὸν ὁ Θεός.

Ὅτι γεωμετρίαν μὲν Αἰγύπτιοι πρῶτοι ἐξεῦρον, ἀστρολογίαν δὲ καὶ γενεθλιαλογίαν Χαλδαῖοι, Ἄραβες καὶ Φρύγες οἰωνοσκοπίαν· θεοῖς δὲ θύειν, Χαλδαῖοι, εἴτ' οὖν Κύπριοι, διφορούμεται γὰρ, ἔθνος Περσικὸν ὄντες. ἀστρονομίαν δὲ Βαβυλώνιοι, διὰ Ζωροάστρου, ἐξ ὧν παρέλαβον Αἰγύπτιοι. μαγείαν δὲ καὶ γοητείαν καὶ φαρμακείαν, Μῆδοι καὶ Πέρσαι. ἔστι δὲ μαγεία μὲν, ἐπίκλησις δαιμόνων ἀγαθοποιῶν δῆθεν, πρὸς ἀγαθοῦ τινος σύστασιν, ὥσπερ τὰ τοῦ Τυανέως Ἀπολλωνίου. γοητεία δὲ καλεῖται, ἀπὸ τῶν γόων καὶ θρήνων, τῶν περὶ τοὺς τάφους τοῖς τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύουσι γινομένων· φαρμακεία δὲ, συσκευασία θανατηφόρος, ἢ πρὸς φίλτρον δοθεῖσά τινι διὰ τοῦ στόματος. C

Ἰστέον, ὅτι τὸ Φαραὼ κοινὸν ὄνομα πάντων τῶν Αἰγύπτου βασιλέων ἐστὶν, ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραώ· ὥσπερ καὶ Πτολεμαῖοι ὕστερον, καὶ Αὔγουστοι οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων, ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου ἐκαλοῦντο. ἰδίῳ δὲ ὀνόματι ἕκαστος ἐχρῆτο· ὥσπερ καὶ ὁ σκληροκάρδιος οὗτος Φαραὼ, Πετισσώνιος, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ παλαιοὶ, ἰδίῳ ὠνόμαστο ὀνόματι, ὃς ὑπὸ τῶν θεηλάτων πληγῶν περιστατούμενος, εἰς τὸ περιβόητον ἐν Μέμφει μαντεῖον γενόμενος, καὶ θυσιάσας, ἐπυνθάνετο παρὰ τῆς Πυθίας οὕτω φάσκων. Σαφήνισόν μοι, τίς ἐστι πρῶτος ὑμῶν καὶ μέγας Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ εὐθὺς ἀπεφθέγξατο χρησμολογοῦσα οὕτω τὸ πνεῦμα. D

Ἔστι κατ' οὐρανοῦ μεγάλοιο βεβηκὸς φλογὸς ὑπερβάλλον αἴθριον, αἰνὸν, ἀθάνατον πῦρ, ὃ τρέμει πᾶν, οὐρανὸς, γαῖά τε καὶ θάλασσα, ταρτάρεοι βύθιοί τε δαίμονες ἐρρίγησαν. Οὗτος Θεὸς ἀπάτωρ, αὐτοπάτωρ, πατὴρ, υἱὸς αὐτὸς ἑαυτοῦ τρισόλβιος. Εἰς μικρὸν δὲ μέρος ἀγγέλων ὑμεῖς. μαθὼν ἄπιθι σιγῶν. οὕτως ἀκούσας Φαραὼ, αὐτίκα πλακὶ λιθίνῃ γραφῆναι ταῦτα κελεύει τὰ ῥήματα· καὶ ἐστὶν ἐκεῖ γεγλυμμένα ἐν τῷ ἱερῷ ἐν Μέμφει. ἐκεῖθεν καταβὰς, ἀπέλυσε παραχρῆμα τὸν λαόν. E

Ὅτι ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Ἰωσὴφ γενεαὶ κγ', ἔτη γχοβ'.

Cedren.

A sunt, nervique brachiorum eorum luxati. Te autem Deus meus cælestibus ac terrestribus bonis beavit, cælestibus virtutum bonarum donis, terrestribus omnigenis opibus: ac tu propter faustas jam inde ad utero & uberibus matris tuæ comprecationes, propterque patris tui ab ineunte tua ætate desideria atque dilectionem, prævaluisti, factusque es potens, supra prosperitatem avium permanentium (nempe regum longo tempore imperantium) & supra cupiditates collium æternorum (hoc est principum prospere longam ætatem agentium) omnes excelluisti. Atque hæc, inquit, fausta redundent in caput Josephi, & in verticem fratrum quorum ipse ductor est. Beniaminus autem lupus est raptor, matutinum ipse vorabit & vespertinæ prædam distribuet: ac B tale quippiam tribui Beniamineæ evenit.

Obstinate peccantes.

Sciendum autem est, si quis ostinato animo peccat, Deum tentans veluti malos supplicii non affecturum, eum neque resipiscentiam neque veniam consequi, quod & in aliis multis, & in hoc apparuit Pharaone. Itemque, si quis apud animum suum dicat, clementer mecum agatur, vivam secundum animi mei pravi dictata, & multo post tempore tandem resipiscam: qualis fuit Amon Manassæ filius, quem propterea etiam Deus celeriter perdidit.

Edit. Paris. pag. 41.

Geometriam primi Ægyptii invenerunt: Astrologiam & natalitiorum judiciorum artem Chaldæi: auspiciorum Arabes & Phryges. Diis sacrificare Chaldæi instituerunt, sive Cyprii, gens Persica: C Astronomiam Babylonii, auctore Zoroastre: ab his Ægyptii acceperunt. Magiam, præstigias, & veneficium, Medi & Persæ. Est autem Magia, invocatio dæmonum beneficorum, boni alicujus conciliandi gratia: qualis Apollonii Tyanei Goetia (quam præstigias Latine dixi) ab ejulatibus & luctibus nomen habens, quos ad sepulchra exercent qui ista tractant. Veneficium est, cum per eos alicui ingeritur temperata lethalis aut amatoria potio.

Magia.

Præstigiæ.

Veneficium.

Pharaonis nomen omnium Ægypti regum commune est, a primo Pharaone sicut etiam Ptolemæi: ac Augusti Romanorum reges, ab Augusto denominati sunt. Habuit autem etiam proprium nomen quivis. Atque huic obstinato Pharaoni D nomen fuisse Petissonio, antiqui perhibent. Qui cum divinitus immissis calamitatibus esset circumventus, ad nobile oraculum quod Memphi erat se contulit: sacrisque operatus, a Pythia contendit, uti sibi exponeret quis primus sit atque magnus Deus Israeli. ac statim ei hoc est oraculo responsum:

Nomen Pharaonis.

Oraculum. 34

A magno æternum descendit numen Olympo,
Morte carens ignis, flamma splendentior omni,
Hunc cælum tellusque tremit, pelagusque profundum,
Quosque Orcus fundo compescit dæmonas imo.
Hic genitore carens Deus est, pater unus, & idem
Filius, atque unus triplici sub nomine felix.
E *Exigua angelicæ vos pars quota naturæ?*
His tu perceptis, tacitus discede.

Hæc cum audivisset Pharao, statim lapideæ tabulæ ea verba jussit inscribi: extantque sculta in Memphitico templo. Inde digressus, statim populum Judaicum dimisit.

Ab Adamo usque ad mortem Josephi ætates sunt XXIII, anni CIↃ CIↃ CIↃ IↃ CLXXII.

Mosis genus & historia.

Moses etiam Admosis atque Tetimosis appellatus fuit, Abrahami F. nepos Cagathi qui Levis filius fuit. Etenim Levis progenuit Cagathachum, is Abrahamum. hic Jochabedam patrui sui filiam duxit, atque ex ea primum Aaronem, deinde Mosem, tertio, horum sororem Mariam procreavit. Fuit autem de stirpe Levitica Moses, itaque in posteritate Josephi non recensetur. Ab Josephi porro morte usque ad natales Mosis, anni sunt LXV annique isti ccccxxx ab anno LXXV Abrahami usque ad primum annum Mosis complentur. Si vero quadringentos tantum quæris, eos invenies numeratione a centesimo Abrahami anno iosta. Annos enim servitutis quidam XLV supputant a morte Josephi, usque ad LXXI Mosis. Ajunt Mosen, cum esset in lucem editus, a patre fuisse Melchiam nominatum: quæ vox regem significat. Mosis vero nomen postea ei inditum ab aquis, eoque miracula in rubro mari postmodo ab ipso edita fuisse præmonstrata. & patri ipsius, ut erat homo Deo acceptus, quæ de puero futura essent omnia sunt divinitus patefacta. Enimvero omnem Ebræorum masculam prolem interfici jusserat Pharao, quod de insigni quodam sacrarum litterarum perito audivisset, fore ut isto tempore natus puer Ægyptiorum regnum aboleret. Muthidis autem Pharaonis filia, quæ & Phareis dicitur, cum esset regina, hunc Mosem ea aqua extractum comitantibus mulieribus lactandum præbuit: puer omnes eas aversatus est. Ibi Maria pueri soror, quæ cum Muthide agebat, pueroque in aquas abjecto eventum speculabatur, matrem suam Jochabedam veluti alienam vocat, eique præmio promisso puerum educandum mandat. Quem Muthidis adultum Mosis nomine affecit, quod eum ex aqua sustulisset: quin & ob raram formæ venustatem, filium eum sibi adoptavit. Ejus pulcritudine postea temporis Tharbe filia regis Æthiopum capta, Sabbam Æthiopiæ primariam urbem prodidit: qua multo post Cambyses Cyri F. potitus, eam a sorore sua Meroem nominavit. Traditum est, Mosen a matre sua Phareide Pharaoni allatum, eumque rex detractam de suo capite coronam puero ludenti imposuisset, Mosen eam abjecisse, ac pedibus conculcasse. Moses floruit ætate Inachi Peloponnesii. Apud alios scriptum invenio, Inachi, qui primus Argis regnavit, æqualem fuisse Israelum: a quo duodecim tribus constans Judæorum natio orta, atque Israelitica gens denominata fuit. Semiramidis ætate Abrahamum vixisse. Mosen his quidem posteriorem fuisse, omnibus autem qui in Græcorum antiquitate narrantur priorem. Homero inquam, Hesiodo, ipsoque Trojano bello, atque etiam Castoribus, Æsculapio, Baccho, omnibus, Heroibus, tum Mercurio, Apolline, ac cæteris Græcorum diis, mysteriis atque sacris, ipsoque Jove, & omnibus quæ apud Græcos commemorantur rebus gestis. Hopag. 43. rum enim omnium historiam Cecrope recentiorem Græci tradunt. At Mosen præsens comparatio, Cecropis gemini tempestate vixisse demonstrat, qui primus in Attica regnavit, annis ante Ilium CCCL.

Edit. Paris. pag. 42.

Ex Abrahamo & Chettura Jexanus est natus, pater Dadami. Dadamus Ragum: Jothorem, & Jobabum genuit. Jotoris filia fuit Sepphora, quam Moses

A Ὅτι Μωϋσῆς καὶ Ἀδμωσις, καὶ Τίθμωσις ὠνομάζετο, υἱὸς Ἀβράμ, ἔγγονος Καγάθ, υἱοῦ Λευί. ὁ γὰρ Λευὶ ἐγέννησε τὸν Καγάθ, ὁ δὲ τὸν Ἀβράμ. ὁ δὲ τὴν Ἰωχαβὲδ τὴν ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ λαβὼν γυναῖκα, ἐγέννησε πρῶτον Ἀαρών, εἶτα Μωσῆν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Μαριάμ. ἐκ φυλῆς δὲ Λευὶ ἦν Μωϋσῆς, καὶ διὰ τοῦτο οὐ γενεαλογεῖται μετὰ Ἰωσήφ. ξέ. δὲ ἔτη εἰσὶν ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰωσήφ, ἕως γεννήσεως Μωϋσέως. καὶ πληροῦται τὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη ἀπὸ τοῦ οε. ἔτους Ἀβραάμ, ἕως τοῦ πρώτου ἔτους Μωϋσέως. εἰ δὲ τετρακόσια μόνα ζητεῖς, ἀπὸ τοῦ ἑκατοστοῦ ἔτους Ἀβραὰμ ἀριθμήσας εὑρήσεις. ἀριθμοῦνται γὰρ παρά τισιν τὰ τῆς δουλείας ἔτη ρμε. ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰωσήφ, ἕως πα. ἔτους Μωσέως. λέγουσι δέ, ὡς τοῦ Μωσέως γεννηθέντος Μελχίαν παρὰ τοῦ B πατρὸς κληθῆναι, ὅπερ ἐστὶ βασιλεύς. τὸ δὲ καλεῖσθαι Μωσέα, ἐξ ὑδάτων τοῦτο ἐτέθη ὕστερον, προϊστοροῦν τὰ ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς δι' αὐτοῦ γενόμενα θαύματα. θεοφιλὴς δὲ ὢν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἐχρηματίσθη τὰ κατ' αὐτὸν ἅπαντα. ἀναιρεῖσθαι δὲ προσέταξε Φαραὼ τὰ τῶν Ἑβραίων ἄρρενα, δεινοῦ τινὸς ἱερογραμματέως ἀκούσας προρρῆσαι, εἰπόντος, ὅτι τὸ γενόμενον παιδίον κατὰ τὸν καιρὸν τὴν τῶν Αἰγυπτίων ἀρχὴν καταλύσει. Μύθιδις δὲ ἡ θυγάτηρ Φαραώ, ἡ καὶ Φαρμὴς, βασιλὶς οὖσα, τοῦτον ἀνελομένη τῶν ὑδάτων, ταῖς συμπορευομέναις γυναιξὶ τοῦτον θηλάζειν ἐπέτρεψεν. αὐτὸς δὲ πάσας ἀπεστράφη. Μαρία δὲ ἡ τούτου ἀδελφὴ τῇ Μύθιδι συνοῦσα, ἥτις καὶ ῥιφέντος Μωσέως ἐσκόπει τὸ ἐκβησόμενον, τὴν ἰδίαν μητέρα Ἰωχαβὲδ λεγομένην καλεῖ ὡς ἀλλοτρίαν, καὶ μισθὸς C ὑποσχεθέντας αὐτῇ τῆς τιθηνίας ἀνατρέφειν δοῦσα, μετὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν ἀνδρωθέντα, Μωσέα ὀνομάζει· ἐκ τοῦ ὕδατος γάρ (φησιν) αὐτὸν ἀνειλόμην. ὡραιότατον δὲ ὄντα υἱοποιήσατο. τούτου τοῦ κάλλους ἡ Θαρβῆ μετὰ ταῦτα ἡ θυγάτηρ βασιλέως Αἰθιόπων ἐπιθυμήσασα, τὴν Σαββὰ μητρόπολιν Αἰθιοπίας προὔδωκεν· ἣν χρόνοις ὕστερον Καμβύσης ἑλὼν ὁ Κύρου, Μερόην εἰς ὄνομα τῆς ἀδελφῆς ἐκάλεσε. φασὶ δέ, ὅτι ποτὲ τοῦτον ἡ θετὴ μήτηρ Φαρία τῷ Φαραὼ προσαγαγοῦσα, ἐκεῖνος τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανον αὐτοῦ τὸν βασιλικὸν ἀφελών, περιέθηκε τῷ Μωσῇ νηπιάζοντι. ὁ δὲ τοῦτον ῥίψας, κατεπάτησεν. ὅτι Μωσῆς ἐν τοῖς χρόνοις Ἰνάχου ἦν ἀκμάζων τοῦ κατὰ Πελοπόννησον. ἐν ἄλλοις δὲ εὕρηται, ὅτι κατὰ μὲν Ἴναχον τὸν πρώτως βασι- D λεύσαντα Ἀργους, Ἰσραὴλ γενόμενος, ἐξ οὗ τὸ δωδεκάφυλλον τῶν Ἰουδαίων ἔθνος τῆς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπωνυμίας ἠξιώθη. κατὰ δὲ τὴν Σεμίραμιν, τὸν Ἀβραάμ. Μωσέα δὲ τούτων μὲν νεώτερον, τῶν δὲ παρ' Ἕλλησιν ἀρχαιολογουμένων ἁπάντων πρεσβύτατον· Ὁμήρου λέγω, καὶ Ἡσιόδου, καὶ αὐτῶν τῶν Τρωϊκῶν, καὶ ἔτι Διοσκούρων, Ἀσκληπιοῦ, Διονύσου, ἡρώων τε πάντων, Ἑρμοῦ τε καὶ Ἀπόλλωνος, τῶν τε λοιπῶν παρ' Ἕλλησι θεῶν, μυστηρίων τε καὶ τελετῶν, Διός τε αὐτοῦ, καὶ τῶν παρ' Ἕλλησι μνημονευομένων πράξεων. τούτων γὰρ ἁπάντων τὴν ἱστορίαν νεωτέραν, καὶ τῆς Κέκροπος ἡλικίας, Ἑλλήνων παῖδες παραδεδώκασι. Μωσέα δὲ ἡ παροῦσα συνεξέτασις κατὰ Κέκροπα τὸν διφυῆ γενέσθαι δεί- E κνυσιν, ὃς πρῶτος (ὥς φασι) τῆς Αττικῆς ἐβασίλευσε, πρὸ τν. ἐτῶν τοῦ Ἰλίου.

Ὅτι ἐκ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῆς Χεττούρας γεννᾶται Ἰεξάν. ἐκ τούτου Δαδάμ· ἐκ τούτου Ῥαγουὴλ, καὶ Ἰοθὸρ ὁ καὶ Ἰωβάβ. ἐκ δὲ Ἰοθὸρ Σεπφώρα, ἣν ἔγημε Μωϋσῆς, καθὼς ἱστορεῖ Δημήτριος, ὡς φάσκει καὶ

Εὐσέβιος ἐν τῷ χρονικῷ. καὶ Μωσῆς μὲν ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕβδομος, ἡ δὲ Σεπφόρα ἕκτη. ὡς δὲ λέγει ὁ Ἀφρικανὸς, ὅτι ἐκ τοῦ Ησαῦ, ἄλλοι τε πολλοὶ, καὶ Ραγουὴλ γεννᾶται. ἀφ᾽ οὗ Ζαρὲθ, ἐξ οὗ Ἰὼβ, ὃς κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ ὑπὸ διαβόλου ἐπειράσθη, καὶ ἐνίκησε τὸν πειράζοντα. ὁ δέ γε θεῖος Ἀβραὰμ ἐγέννησε πάλιν υἱοὺς ἐκ τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ γυναικὸς Χεττούρας πέντε, ἀφ᾽ ὧν ἐστι Μαδιὰμ, ἐξ οὗ Μαδιανῖται· καὶ Ἀφὰρ, ἐξ οὗ Ἀφρικὴ, ἣν παρῴκησεν, ἡ χώρα προσηγορεύθη παρωνύμως· ὥσπερ Αὐσῖτις ἡ χώρα, ἐκ τοῦ Ησαῦ. ἐν ᾗ ἀνεβλάστησεν ὁ μακάριος καὶ πολύτλας καὶ διαβόητος Ἰὼβ· ὃν ἐγκωμιάζων ὁ θεῖος Χρυσόστομος, λέγει. ἄνθρωπός τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι· καὶ φύτευσιν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως, καὶ ἀπὸ τῆς χώρας· ἵν᾽ ὥσπερ ἀκούσας αὐτὸν ἄνθρωπον, θαυμάζῃς ὅτι ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐπολιτεύσατο· οὕτω μαθὼν καὶ τὴν χώραν, ἐξ ἧς ὁ τοιοῦτος καρπὸς ἤνθησεν, ἐκπλαγῇς, ὁποῖον ῥόδον ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν ἐβλάστησεν. ἐπίγονος γάρ ἐστι τοῦ διαβαλλομένου Ησαῦ, καθὼς ἡ γραφὴ πέμπτον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ λέγει. Ἀβραὰμ γὰρ (φησὶν) ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, Ἰσαὰκ τὸν Ησαῦ, Ησαῦ δὲ τὸν Ραγουὴλ καὶ τὸν Ζαρὰ, Ζαρὰ δὲ τὸν Ἰὼβ, ὃς ἐγένετο ἄνθρωπος σώφρων καὶ σεμνὸς, λέγων οὕτως· εἰ δὲ καὶ ἐπηκολούθησεν ὁ ὀφθαλμός μου γυναικὶ ἀλλοτρίᾳ, καὶ διαθήκην διεθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν οἰκείων τέκνων θυσίας προσῆγε καθ᾽ ἡμέραν, φάσκων, μήποτε κακὰ ἐνενόησαν πρὸς τὸν Θεόν. εἰκότως ἂν ἄρα, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἄμεμπτος, δίκαιος, θεοσεβὴς, καὶ τὰ ἑξῆς. οἱ μὲν γὰρ ἔξω φιλόσοφοι τὸν ὅρον δηλοῦντες τοῦ ἀνθρώπου, φασίν. ἄνθρωπός ἐστι ζῶον λογικὸν, θνητόν. ἡ δὲ θεία γραφὴ οὐχ οὕτως, ἀλλ᾽ ἄνθρωπός ἐστι θεοσεβὴς, ἄμεμπτος, δίκαιος, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος· ὡς ὅ γε τούτοις μὴ μεμαρτυρημένος, οὐδὲ ἄνθρωπος, ἀλλὰ κτῆνός ἐστιν. ἐὰν γὰρ ἔχῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς φύσεως ὑβρίζῃ δὲ αὐτὸν τῇ κακίᾳ τῆς προαιρέσεως, ἀκούσεται παρὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε· παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς. ὥσπερ τοίνυν καὶ ἡμεῖς, ἀποστέλλοντες υἱὸν ἢ οἰκέτην ἐπί τινα πρᾶξιν, λέγομεν, ὡς ἄνθρωπος ἅψαι τῆς πράξεως. καὶ τὸ κοινὸν ποιούμεθα ἴδιον· οὕτως εἰ καὶ πάντες ἄνθρωποι λέγονται, μόνος ἐκεῖνος ἀληθῶς ἐστιν, ὁ τὴν εἰκόνα σώζων, καὶ τὸ πρωτότυπον μὴ ἀφανίζων. εἶπεν οὖν τὸν Ἰὼβ ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ τῆς Αὐσίτιδος χώρας, ἵν᾽ ὡς ἐκ τῆς κομώσης γῆς τὴν ἀσέβειαν, τὸν καρπὸν ἀνυμνήσῃς. ὃν ὁ ἀρχίκακος ὁρῶν, καὶ τῷ φθόνῳ βαλλόμενος, αἰτεῖται παρὰ Θεοῦ τὴν κατὰ τοῦ δικαίου πειρασμόν. ἵνα σὺ θάρσος λάβῃς, καὶ μάθῃς, ὅπως οὐκ ἔχει ἐξουσίαν δαίμων κατὰ θεοσεβοῦς καὶ ὄντως Χριστιανοῦ καὶ φοβουμένου τὸν Θεὸν, ἐὰν μὴ ἐπιτραπῇ ἄνωθεν γένηται, ἢ διὰ παιδείαν, ἢ διὰ συγχώρησιν. ὅταν γὰρ ἐπάγῃ ὁ Θεὸς παιδευτήρια, ἢ δίκας ἀπαιτεῖ τῶν ἁμαρτημάτων, ἢ τὴν ἀρετὴν γυμνάζει τῶν θείων κατορθωμάτων. οὐ γὰρ ἐδυνήθη πολεμῆσαι τῷ Ἰὼβ, ὡς ἐπιτρέπει. καὶ μὴ θαυμάσῃς· οὐδὲ γὰρ κατὰ χοίρων ἐξουσίαν ἔχει, καθὼς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ἀκούσας. οἱ μὲν ὅσιοι θεῖοι ἄγγελοι, διακονοῦσι ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων σωτηρίαις· πάντες γὰρ, φησὶ, λειτουργικὰ πνεύματά εἰσιν, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα, διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν· οἱ δὲ πονηροὶ δαίμονες, ταῖς κατὰ τῶν ἁμαρτωλῶν τιμωρί-

A duxit, ut Demetrius narrat, & in Chronicis Eusebius refert. Septimus ab Abrahamo fuit serie generis Moses, Sepphora sexta. Africanus tradit, Esao cum alios multos fuisse filios, tum Raguelem Zarethi patrem. Zarethi filius fuit Jobus, is qui permissu Dei á diabolo tentatus est, ac tentatorem vicit. Divinus autem Abrahamus ex ultima suæ uxore Chettura quinque rursum filios habuit: e quibus fuit Madiamus, auctor Madianitarum: & Aphar, a quo terra quam incoluit Aphricæ nomen obtinuit: sicut Ausitis terra ab Esao. quæ terra beatum illum, excellentisque & nobilitate patientiæ Jobum protulit, cujus laudes prædicans divinus ille Chrysostomus, B hæc dicit; *Fuit quidam homo in Ausitide terra.* & naturam ejus refert, & patriam. ut & cum hominem vocari audis, admireris vitam humana præstantiorem: & cum solum nominari audis quod talem edidit fructum, animo percellaris, quod talia rosa de medio spinarum effloruit. Est enim prognatus infami illo Esao quomodo eum scriptura quintum ab Abrahamo facit his verbis: Abrahamus Isacam genuit, Isacus Esaum, Esaus Raguin & Zaram, Zara Jobum. Is Jobus vir fuit honestus ac gravis, ita de se dicens; *Quod si oculus meus alienam mulierem consectatus est, pactum cum oculis meis feci.* Quin & pro liberis suis Deo quotidie sacrificavit, quod diceret metuere se, ne il aliquid adversus Deum animo C agitassent. Recte itaque scriptura ait: *Et erat homo ille integer, justus, pius erga Deum, &c.* Nam profani philosophi hominem definiunt, animal ratione præditum mortale. Sacræ autem litteræ non ita, verum hoc modo: Homo est, qui Deum pie colit, justus est, & ab omni malo facinore abstinet. nam qui harum virtutum testimonio destituitur, non homo ille, sed bellua est. Si enim naturæ humanæ notam habens impressam, eam voluntatis pravitate contaminat, audiet prophetæ sententiam: *Homo cum in pretio esset non animadvertit sed comparatus est pecudibus brutis, similisque eorum factus.* Quo itaque modo nos, cum ad aliquam rem agendam filium aut famulum mittimus, eam ut hominem se in re ea gerere ju- D bemus, atque ita commune nomen peculiari ratione usurpamus: ita etiamsi omnes homines nomen hominis gerunt, is tamen solus homo vere est, qui imaginem servat, primique exemplaris pulchritudinem non deformat. Jubum ergo & hominem appellavit, & solo Ausitide natum, ut a terra impietatem germinante fructum talem editum celebres. Quem princeps omnis mali videns, invidia motus a Deo petiit, ut sibi vexare justum permitteret: ut tu quoque hinc animo fidens fias, sentiens diabolo nihil esse adversus pium vereque Christianum & Dei timore præditum potestatis, nisi ei divinitus sit permissum: id- E que vel castigandi causa, vel concessione. Cum enim castigationem affert Deus, aut peccatorum ea ratione pœnas sumit, aut divinam virtutem exercet ad victoriam re bene gesta parandam. Non enim injussu diabolus potuisset Jobum aggredi. Neque id tibi mirum sit. nam in evangeliis auditum est, ne in porcos quidem nisi permissu Dei quicquam ei licere. Enimvero divini angeli piorum saluti inserviunt. omnes enim, ait scriptura, spiritus sunt ad ministerium parati: mittunturque ad in-

Marginal notes: Jobi genus, patria, laus. — Job. cap. 1. — Job cap. 1. — Homo quid. — Psalm. 48. — Edit. Paris. pag. 44. — Diabolo quantum liceat. — 35 — Matth. 8. Ad Ebr. 1.

serviendum, propter eos qui salutem sunt hæreditatem accepturi. Mali autem genii, ad supplicia peccatoribus debita usurpantur. Ita enim scriptum est: Emisit in ipsos iram animi sui. iram, furorem & calamitatem vocans, emissa per malos genios. *Job. 20.* Hi enim quamquam dedita opera habenas divinæ voluntatis excusserunt, tamen jugo servitutis sunt subditi: coguntur que; veluti carnifices quidam, a Deo & sanctis imperata capessere. Id Paulus declarat, de Corinthiis scribens: Quos tradidi Sathanæ, ut pœnis erudiantur, impie non esse loquendum. Etenim ne quis putaret malos genios omnia suo arbitrio agere, jubentur etiam inviti mandata exequi. Proinde sanctis Deus ministros mittit ad salutem angelos sanctos: peccatores autem diabolis puniendos concedit. Nam cum de Achabo *Reg. 22.* Deus ita pronuntiat: *Quis vadet ut Achabam decipiat, isque pereat?* respondet malus spiritus, *Ego vadam*: utique intelligens hoc sui esse muneris. Mittuntur ergo peculiariter, ad pœnas de sontibus exigendum: mittuntur etiam ad pios, non ut eos puniant, sed ut tentent. Quando enim sancti angeli tentationes obire non jubentur (neque enim Deus bono angelo indecorum aliquid mandaret), fit ut malis geniis ea committantur. Neque est *Matth. 4.* quod mireris, justis immitti eos, cum rerum universarum Dominus a Jordane abductus sit in solitudinem, ut a diabolo tentaretur. Quod si ergo is Dominum *Edit. Paris. pag. 45.* mundi tentavit, quod jam miraris malum genium ad justum aliquem mitti, ut de ejus tolerantia periculum faciat? Mittitur autem non jubente, sed permittente Deo. Nam scriptura orationem format, tamquam personis confictis, ut cum *Psalm. 49.* dicit: *Peccatori autem dicebat Deus*. Quæ sequuntur, magni illius Cyrilli sunt. *Dei lenitas & justitia.* Ad mensuram exiguntur hominum per orbem terrarum quovis tempore commissa peccata: cumque ad manifestam & justam quantitatem pervenerunt, tum demum (id quod restabat) offensus legislator atque Dominus supplicia infligit. Nonnumquam naturæ suæ benignitati obsequens tolerat, peccantesque sustinet, non usquequaque indignatus. *Genes. 15.* Nam & Abrahamo dixit, *Etiamnum peccata Amorræorum non esse impleta*. Pharisæis autem, quorum injuriæ *Matth. 23.* majores erant quam ut tolerari possent, ait: *Ac vos majorum vestrorum mensuram implevistis*. Quapropter si quis volet vitam recte transigere, eamque rationem vivendi colere, quam sequi consultissimum est atque commodissimum, animoque recto & neutiquam perverso fretus verum iter tenere, periculososque hujus seculi fluctus enatare: is eum fructum feret, ut nullis malis capiatur. Atque verus est hic sermo. In nobis enim est positum, ut utrumque dispiciamus, bonum inquam, atque malum. Ergo quibus id curæ erit, quod suapte natura admirationem meretur, ii virtutem assequentur. Qui vero in diversam partem declinabunt, melioribusque injustitiam præferent, ii suam ipsorum vitam pessumdabunt, sibique ipsi fuisse exitii auctores, ac perniciem conscivisse capiti suo convincentur. In hanc sententiam etiam sanctus Isidorus ait: Delictorum incrementum, divinam & ab omni perturbatione alienam naturam veluti cogit a sua naturali bonitate ad iram suæ naturæ non propriam decedere. Itaque Judæos Christus sic affabatur: *Quoties volui vos ad me colligere, & no-*

A ους· ἐξαπέστειλε γάρ φησιν, εἰς αὐτοὺς, ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ· θυμὸν καὶ ὀργὴν καὶ θλῖψιν, ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν. οἱ τοίνυν δαίμονες, οἱ καὶ ἀφηνιάσαντες τῇ προθέσει, ἀλλ' ὑπὸ ζυγὸν ἄγονται τῆς δουλείας, καὶ κελεύονται πρᾶξαι ὡς δήμιοί τινες τὰ προστατόμενα παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων. καὶ δηλοῖ Παῦλος, περὶ τῶν Κορινθίων λέγων· οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. ἵνα γὰρ μὴ νομισθῶσιν οἱ δαίμονες, ὅτι πάντα κατ' αὐθεντίαν πράττουσι, κελεύονται καὶ ἄκοντες ποιεῖν τὰ προστατόμενα. καὶ τοῖς μὲν ἁγίοις ἀποστέλλει ὁ Θεὸς διακόνους ἁγίους ἀγγέλους, εἰς σωτηρίαν. τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς ἐπιτρέπει δαίμονας, ὡς B τιμωρίαν. καὶ γὰρ ὅτι κατὰ τοῦ Ἀχαὰβ ὁ Θεὸς ἀπεφήνατο λέγων· τίς πορεύσεται καὶ ἀπατήσει τὸν Ἀχαάβ, καὶ πεσεῖται; ἀπεκρίθη πνεῦμα πονηρόν· ἰδοὺ ἐγώ. πάντως γινώσκον, ὡς εἰς τοῦτο τέτακται. καὶ ἀποστέλλονται μὲν ἰδιαζόντως εἰσπράξασθαι τιμωρίας παρὰ τῶν πονηρῶν. ἀποστέλλονται δὲ καὶ πρὸς δικαίους, οὐχ ἵνα τιμωρήσονται, ἀλλ' ἵνα πειράσωσιν· ἐπειδὴ γὰρ ἄγγελος ἅγιος ὑπουργῆσαι τῇ πείρᾳ οὐ κελεύεται (οὐδὲ γὰρ ὁ Θεὸς κελεύει τὸ ἀπρεπὲς ἀγγέλῳ θείῳ) διὰ τοῦτο δαίμονες ταύτην ἐπιτρέπονται τὴν πεῖραν. καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ πρὸς δικαίους δαίμονες ἀποστέλλονται· ἀνήχθη γὰρ ὁ πάντων δεσπότης ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὴν C ἔρημον, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. εἰ τοίνυν τὸν τοῦ παντὸς κύριον ὁ διάβολος ἐπείρασε, τί θαυμάζεις, εἰ καὶ τοῖς δικαίοις εἰς γυμνάσιον ὑπομονῆς δαίμων ἀποστέλλεται; ἀποστέλλεται δὲ οὐ Θεοῦ κελεύοντος αὐτῷ, ἀλλὰ παραχωροῦντος. σχηματίζει γὰρ τὸν λόγον ἡ γραφὴ, ὡς ἐν προσωποποιΐᾳ· ὡς ὅταν λέγῃ, τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός. καὶ ὁ μέγας δὲ Κύριλλος ἔφη. μετροῦνται δὲ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ἀνθρώπων τὰ κατὰ καιροὺς πλημμελήματα, ἃ καὶ μέχρι ποσότητος τινὸς ἐκβάλλει τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν ἡκούσης, ἐπάγει δὴ τηνικαῦτα λοιπὸν τὰς δίκας λελυπημένος ὁ νομοθέτης καὶ κύριος, διαμαρτυρῶν δὲ ἐξ ἐμφύτου φιλανθρωπίας ἔσθ' ὅτε, καὶ πλημμελούντων ἀνέχεται, οὐκ D εἰσάπαν ἀγανακτῶν· καὶ γὰρ ἔφη πρὸς τὸν Ἀβραάμ· οὔπω ἀναπεπλήρωνται αἱ ἁμαρτίαι τῶν Ἀμορραίων ἕως τοῦ νῦν. πρός δέ γε τοὺς Φαρισαίους ἀκαθέκτως λελυπηκότας φησί· καὶ ὑμεῖς ἀνεπληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. οὐκοῦν εἰ βούλοιτό τις διαβιῶναι μὲν ὀρθῶς, ἀβουλοτάτας δὲ καὶ ἐπιεικεστάτας ἐν τῷδε τῷ βίῳ ποιεῖσθαι τὰς διατριβὰς, ὀρθοποδῆσαί τε καὶ διανήξασθαι τὰ δεινὰ γνώμης ἐχόμενος ὀρθῆς καὶ ἀδιαστρόφου, καρπώσεται τὸ μὴ ἐναλῶναι κακοῖς. καὶ ἀτρεκὴς ὁ λόγος. ἐφ' ἡμῖν γάρ ἐστι τὸ ἐπ' ἄμφω βλέπειν, πρός τε τἀγαθὸν (φημὶ) καὶ τοὐναντίον. καὶ οἱ μὲν ἐν λόγῳ πεποιημένοι τὸ θαυμάζεσθαι πεφυκὸς, ἐν καλῷ γενήσονται τῆς ἀρετῆς· οἱ δ' ἀποκλίναντες εἰς E τοὐναντίον, καὶ τῶν ἀμεινόνων προθέντες τὸ ἀδικοῦν, τὴν οἰκείαν καταφθείραντες ζωὴν ἁλοῖεν ἄν, αὐθένται καὶ ὀλετῆρες δεινοὶ κατὰ τῆς σφῶν αὐτῶν κεφαλῆς ἐξεληλεγμένοι. ταύτῃ τοι καὶ ὁ ἱερὸς Ἰσίδωρός φησιν· ἡ τῶν ἁμαρτημάτων ἐπίτασις, ἀναγκάζει ὥσπερ τὴν θείαν καὶ ἀπαθῆ φύσιν, ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἀγαθότητος εἰς τὴν παρὰ φύσιν ὀργὴν χωρεῖν. ὅθεν καὶ Ἰουδαίοις ἔφη Χριστός· ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; ἐπειδὴ γὰρ (φησὶν) οὐ δέχεσθε τὴν φιλανθρω-

πίαν, ἐπιγνώσεσθε τὴν ἐξουσίαν τῆς τιμωρίας. ὅταν γὰρ ἴδῃ ὁ Θεὸς εἰς ἄκρον κακίας ἐκκλίναντα τὸν ἄνθρωπον, ἐπαίρει τὴν ἑαυτοῦ χάριν ἐξ αὐτοῦ· καὶ ὁ ἄνθρωπος στερούμενος, ἐπὶ πλεῖον τραχύνεται ἐκ τοῦ διαβόλου· καὶ μὴ ἔχων τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτῷ, καταλαμβάνει αὐτὸν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ.

Ἐν δὲ τοῖς ἀνωτέρω προγεγραμμένοις χρόνοις, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰάφεθ ἐγεννήθη Σερούχ, ὅστις πρῶτος ἤρξατο τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ δόγματος τῆς εἰδωλολατρείας, καθὼς Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου συνεγράψατο· αὐτὸς γὰρ ὁ Σερούχ, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τοὺς πάλαι γενομένους ἢ πολεμιστάς, ἢ ἡγεμόνας, καὶ τι πράξαντας ἀνδρείας, ἢ ἀρετῆς ἄξιον ἐν τῷ βίῳ τοῦ μνημονεύεσθαι, καὶ ὡς ὄντας αὐτῶν προπάτορας, ἀνδριᾶσι στηλῶν ἐτίμησαν. καὶ ὡς θεοὺς προσεκύνουν αὐτούς, καὶ ἐθυσίαζον. οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἄνθρωποι, ἀγνοοῦντες τὴν τῶν προγόνων γνώμην, ὅτι ὡς προπάτορας καὶ ἀγαθῶν εὑρετὰς ἐτίμησαν μνήμαις μόναις, ὡς θεοὺς ἐπουρανίους ἐτίμων, καὶ ἐθυσίαζον αὐτοῖς. ἦν δὲ τὸ τῆς ἀποθεώσεως σχῆμα τοιοῦτον. ἐν ταῖς ἱερατικαῖς αὐτῶν βίβλοις ἐνέταττον τὰ ὀνόματα αὐτῶν μετὰ τελευτήν, καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἑορτὴν αὐτῷ ἐπετέλουν, λέγοντες τὰς αὐτῶν ψυχὰς εἰς τὰς τῶν μακάρων νήσους εἶναι, καὶ μηκέτι κρίνεσθαι, ἢ καίεσθαι πυρί. καὶ διέμειναν ἕως τῶν χρόνων Θάῤῥα τοῦ πατρὸς Ἀβραάμ, ταῦτα. ἀλλὰ καὶ ὁ σοφώτατος Σοφοκλῆς ἐν τοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν ἐξέθετο ταῦτα·

*Sic leguntur in Eusebii Chronico. pag. 13.

* Εἷς ταῖς ἀληθείαισιν εἷς ἐστι Θεός,
Ὃς οὐρανόν τ' ἔτευξε, καὶ γαῖαν μακράν,
Πόντου τε χαροπὸν οἶδμα, κἀνέμων βίας.
Θνητοὶ δὲ πολλοὶ καρδίᾳ πλανώμενοι,
Ἱδρυσάμεσθα πημάτων παραψυχὴν
Θεῶν ἀγάλματ' ἐκ λίθων τε καὶ ξύλων,
Ἢ χρυσοτεύκτων ἢ ἐλεφαντίνων τύπους.
Θυσίας τε τούτοις, καὶ καλὰς πανηγύρεις
Τεύχοντες ἡμεῖς εὐσεβεῖν νομίζομεν.
μοναρχίαν γὰρ ἔδοξε δοξάζειν ὁ αὐτὸς Σοφοκλῆς.

Ἴωνες δή, οἱ ἐκ τῆς Ἰοῦς, τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγοὶ γεγονότες, τοῖς ξοάνοις προσεκύνουν, οἷς τισι μέμφεται ὁ Χεῤῥονήσιος Πλούταρχος, ὡς πλάνην ἀγαλμάτων τινῶν εἰσάγουσι, τοὺς κατ' οὐρανὸν φωστῆρας θεοποιούμενοι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, ὡς ἡ τῶν Αἰγυπτίων θεογονία περιέχει. αὐτοὺς γὰρ λέγει τὸν σύμπαντα κόσμον διοικεῖν καὶ τρέφειν, αὐξάνοντας τὰ πάντα τῇ τριμερεῖ κινήσει τῶν πέντε πλανητῶν, καὶ τῆς λοιπῆς ἀστροθεσίας κατὰ γενέσεις καὶ ἀέρας.

Ἐν τοῖς χρόνοις δὲ τοῦ Μωσέως, ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων Ἐρεχθεύς· Αἰγυπτίων δὲ ἐβασίλευσε Πετισσώνιος, ὁ καὶ Φαραώ, ὅστις εἶχε μάγους τὸν Ἰαννὴν καὶ Ἰαμβρῆν. ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ τούτου, ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ τῶν Ἑβραίων γένος. ὁ δὲ Μωσῆς ἦν πεπαιδευμένος πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἑβραίους, ὡς γενομένους πολλούς· καὶ ἐκάκουν αὐτοὺς τῇ πλινθείᾳ, καὶ τῷ πηλῷ, ἐπιστήσαντες αὐτοῖς ἐπιστάτας βαρεῖς, καὶ ἐστέναζον θλιβόμενοι. καὶ προσεῖχε Μωσῆς καὶ Ἀαρὼν τῷ στεναγμῷ αὐτῶν, καὶ ηὔξαντο τῷ Θεῷ. ὃς καὶ ἐκέλευσε τῷ Μωσεῖ εἰσελθεῖν πρὸς Φαραώ, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ, ἀπολῦσαι τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ, λατρεῦσαι Κυρίῳ τῷ Θεῷ αὐτῶν. καὶ εἰσελθὼν Μωσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραώ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὴν τοῦ Θεοῦ κέλευσιν. ὁ δὲ Φαραὼ λέγει αὐτοῖς. εἰ ἀληθεύεις, ὅτι ὁ Θεός σου ταῦτα ἐκέλευσεν, ἰδοὺ εἰσὶν Αἰγύπτιοι σὺν ἐμοὶ ποιοῦντες θαύματα· ἐὰν νικήσῃς αὐτοὺς διὰ τοῦ Θεοῦ σου, παρ-

luistis? Quando igitur, inquit, humanitatem meam amplectimini, meam puniendi potestatem experiemini. Cum enim videt Deus hominem ad extremam malitiam declinare, suam ab eo gratiam aufert: ea exutus homo, magis magisque a diabolo exasperatur, eumque ira Dei, quam in se non habet occupat.

Seruchus idololatriæ auctor.

Iis temporibus, quæ superius sunt enarrata, ex stirpe Japeti Seruchus quipam extitit, auctor Græci moris: & simulacrorum cultum instituit, ut Eusebius Pamphili F. scriptum reliquit. Is enim Seruchus, ac qui cum ipso erant, majores suos qui vel bellatores vel imperatores facinus aliquod forte ac memorabile fecissent statuis honoraverunt, divinisque honoribus & sacrificiis coluerunt. At posteri, cum ignorarent priorum hoc fuisse consilium, ut eorum qui generis sui auctores ac bonorum inventores fuissent, memoriam dumtaxat colerent: illos tamquam cælestes deos honoribus & sacris sunt venerati. Forma autem inter deos aliquem referendi talis est. In commentarios sacrorum nomen defuncti inscribebatur: statoque tempore diem ei festum celebrabant, dicentes animam ejus in beatorum insulis esse, judicio & flammis porro non obnoxiam. Atque hæc obtinuerunt usque ad Tharæ ætatem, qui Abrahami pater fuit. Quin & sapientissimus Sophocles in suis scriptis hæc posuit:

Edit. Paris. pag. 46.

In deos referendi ritus.

Deus unus est revera, est unicus Deus, 37
Cælum & soli longos qui tractus condidit,
Æquor marisque vastum, ventorumque vim.
Errore ducta gens tamen mortalium,
Simulacra divum, qui tueantur a malis,
Posuere, saxea, lignea quin & aurea,
Et ex elephantorum formata dentibus.
Queis rem sacram facientes, & festos dies
Agentes, se pietate defungi putant. Ipse enim Sophocles videtur sensisse, unum esse universi imperatorem.

Jonnes autem quorum generis princeps Jo fuit, Græcorum duces, simulacra adoraverunt, quos Cherronesius Plutarchus reprehendit, ut errorem simulacrorum invehentes, cælestibus luminibus Soli ac Lunæ Dei nomen tribuentes ut Ægyptiorum Theogonia habet. dicit enim ab his totum mundum gubernari atque ali, omnibus incrementum largientibus triplici suo motu quinque Planetarum, reliquoque siderum positu, secundum geniturarum & aeris affectiones.

Pharaonis & Mosis historia.

Mosis ætate Assyriorum rex fuit Erechtheus, Ægyptiorum Petissonius, qui & Pharao. Hic secum habuit magos Jannem & Jambrem. Hoc regnante admodum aucta est per Ægyptum gens Ebraica. Moses autem institutus fuit omni Ægyptiorum scientia. Ægyptiis vero Ebræi ob multitudinem formidolosi erant. itaque eos Ægyptii affligebant lateribus faciundis urgentes, ac luto comportando, præficientes eorum operi exactores importunos. Judæi oppressi gemebant: eorumque gemitum Moses ac Aaron animadvertebant, auxiliumque Dei implorabant. Deus Mosi præcepit, ut ad Pharaonem introiret, eumque suo nomine juberet populum Israelicum dimittere ad cultum Deo suo præstandum. Aggressi regem Moses & Aaron, Dei mandatum exposuerunt. Respondit Pharao. Si vere dicis Deum tuum hæc mandasse, ecce mecum sunt Ægyptii mirifici: eos si tu ope tui Dei viceris, fa-

eiam quod is jussit. Simul adversos constituerunt ab una parte Jannem & Jambrem, ab altera Mosen atque Aaronem. Magi præstigiis suis virgas suas in angues converterunt: virga vero Mosis, ab eo in terram projecta, in grandem est mutata anguem, qui a magis factos angues deglutivit. Cæterum Pharaonis cor obduratum fuit, neque mandato Dei obtemperavit. Deinde ad Mosem Dominus dixit: Accede ad Pharaonem, isque tecum ad amnem egredietur, tu aquas fluminis baculo tuo feries, & statim in sanguinem vertentur. Egit hoc Moses: universaque aqua in sanguinem redacta, mortui sunt in fluvio pisces: atque ob mutatam in sanguinem aquam bibere eam Ægyptii nequiverunt. Ad eumdem modum quoque incantatores Pharaonis suo veneficio egerunt. Cor autem Pharaonis induruit, neque audiens dicto Mosis & Aaronis fuit. Elapsis septem diebus, Moses Pharaonis rogatu a Deo precibus obtinuit, ut aquæ repurgarentur. Tum Moses Pharaonem monere, quando Dei ab Israelicis culti potentiam vidisset, uti populum eum ad Deo suo exhibendum cultum dimitteret. Pharao pactione interposita rem extraxit. Proinde Moses a Deo precibus contendit, ut calamitates Ægyptiis immittat, hisque Pharaonem ad dimittendum Judæos compellat. Immisit Deus Ægyptiis decemplicem miseriam, qua suam iram testaretur: eaque rex permotus, a Mose petiit, ut Ægyptiis a tot tantisque malis liberationem a Deo impetraret. Ita vivit, inquiens, Deus Deus tuus, uti ego tum non impediam, quin accepto tecum Israelico populo, Deo cultum præstes. Porro autem Pharao Memphim profectus, consulto ibi celeberrimo isto oraculo, acceptoque quod retulimus responso, reversus illico Mosem atque Aaronem cum populo Judaico dimisit. Mutuatus autem est populus ab Ægyptiis vasa aurea & argentea, vestemque multam. Eo digresso, factum Pharao mutavit: insecutusque eos est cum curribus suis, atque assecutus apud rubrum mare. Israelici visis Ægyptiis, sublato clamore Dei auxilium implorarunt. Ibi tum Moses manu porrecta, mare baculo percussit: statim aquæ ita sunt divisæ ut universus populus tamquam per siccum transiverit. Eum subsecuti sunt Ægyptii omnes cum Pharaone & curribus suis. Quos cum viderent Israelici pertransire, ingens apud hos terror est obortus. At Moses virga sua retrorsum porrecta, aquam alveo restituit, eaque omnes Ægyptii sunt obruti, nullo superstite. Hoc viso Israelici, Dei qui ipsos servasset laudes prædicaverunt, præeuntibus in hæc verba Mose atque Aarone: *Canamus Dominum, nam gloriose gloriam suam testatam fecit*, &c. Subsequentibus Maria & mulieribus, ac tympanum pulsantibus. In parva Genesi scriptum est, solos decem menses abjectos fuisse in amnem pueros Israelicorum, donec a regina Moses inde exemptus fuit. Ideo etiam decem genera calamitatum per decem menses Ægyptiis inflicta, eosque demum in mari periisse, quomodo Ebræorum pueros in fluvio suffocaverant: ita quidem, ut loco unius infantis Israelici, mille validi viri Ægyptii interierint. Cæterum Mosem Pharaonis filia in regium genus adoptavit: neque tamen Israelicis de imperato opere quicquam remisit.

Edit. Paris. pag. 47.

pag. 48.

A ῥέξω σοὶ ἅπερ ἐκέλευσε. καὶ ἔστησεν ἐναντίον ἀλλήλων τὸν Ἰαννῆν καὶ τὸν Ἰαμβρῆν, καὶ τὸν Μωσέα καὶ Ἀαρών. καὶ ἐποίησαν οἱ μάγοι διὰ γοητείας τὰς ῥάβδους αὐτῶν ὄφεις· καὶ ῥίψας Μωϋσῆς τὴν ῥάβδον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, ἐγένετο ὄφις μέγας, καὶ κατέπιε τοὺς ὑπὸ τῶν μάγων γενομένους ὄφεις· καὶ κατίσχυσεν ἡ καρδία Φαραὼ, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν, καθάπερ ἐλάλησεν αὐτοῖς Κύριος ὁ Θεός. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· βάδισον πρὸς Φαραὼ, καὶ ἐξελεύσεται μετὰ σοῦ εἰς τὸν ποταμόν, καὶ τύψον τῇ ῥάβδῳ σου τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, καὶ μεταβαλεῖς αὐτὰ εἰς αἷμα· καὶ τούτου γενομένου, μετεβλήθη πάντα τὰ ὕδατα εἰς αἷμα, καὶ ἀπέθανον οἱ ἐν τῷ ποταμῷ ἰχθύες, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν πιεῖν ὕδωρ οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι πάν-
B τα τὰ ὕδατα μετεστράφη εἰς αἷμα. ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως· ἐσκληρύνθη δὲ ἡ καρδία Φαραὼ, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν. καὶ μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας παρακληθεὶς Μωϋσῆς ὑπὸ τοῦ Φαραὼ, προσηύξατο, καὶ πάλιν ἐγένετο τὰ ὕδατα καθαρά. καὶ λέγει Μωϋσῆς τῷ Φαραὼ, ἰδοὺ εἶδες τὴν τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ δύναμιν, ἀπόλυσον τὸν λαὸν, ἵνα λατρεύσωμεν τῷ Θεῷ. ὁ δὲ Φαραὼ συνταττόμενος ἀνεβάλλετο. καὶ ηὔξατο Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεὸν πέμψαι πληγὰς τοῖς Αἰγυπτίοις, ἵνα ἀναγκασθῇ Φαραὼ ἀπολῦσαι τὸν Ἰσραήλ. καὶ ἔπεμψε Κύριος ὁ Θεὸς τοῖς Αἰγυπτίοις τὴν δεκάπληγον ὀργὴν, ὥστε παρακαλέσαι τὸν Μωσέα, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ
C δεῖξαι τῷ Θεῷ σου, ἵνα ῥυσθῇ ἡ χώρα αὕτη τῶν τοσούτων κακῶν· καὶ ζῇ Κύριος ὁ Θεός σου, οὐ κωλύσω σε λαβεῖν τὸν λαόν σου τὸν Ἰσραὴλ, εἰς τὸ λατρεῦσαι ὑμᾶς αὐτῷ. ὁ δὲ Φαραὼ ἀπελθὼν ἐν Μέμφει, εἰς τὸ περιβόητον μαντεῖον, καὶ λαβὼν τὸν προρρηθέντα χρησμὸν, καὶ ὑποστρέψας, εὐθέως ἀπέλυσε τὸν Ἰσραὴλ μετὰ Μωϋσέως καὶ Ἀαρών. ἔλαβε δὲ ὁ λαὸς ἐν χρήσει ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἱματισμὸν πολύν. καὶ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν αὐτοὺς μετεμελήθη Φαραὼ, καὶ κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν μετὰ τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ, καὶ κατέλαβεν αὐτοὺς παρὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. οὓς θεασάμενοι οἱ Ἰσραηλῖται, ἀνεβόησαν πρὸς τὸν Θεόν. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ Μωϋσῆς, ἔπληξε τὴν θάλασσαν ῥάβδῳ, καὶ διηρέθη τὰ ὕδατα, καὶ διέβη πᾶς ὁ λαὸς ὡς διὰ ξη-
D ρᾶς· ὄπισθεν δὲ τούτου εἰσῆλθον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι πάντες ἅμα τῷ Φαραὼ, μετὰ τῶν ἁρμάτων αὐτῶν. ἰδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Ἰσραηλῖται διερχομένους, φόβῳ συνεσχέθησαν ἀπείρῳ. ὁ δὲ Μωσῆς ἐκτείνας τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἐπιστρεπτικῶς, ἀποκατέστησε τὸ ὕδωρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. καὶ ἔφυγον πάντες οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ τὸ ὕδωρ, μηδενὸς ὑπολειφθέντος. ὅπερ θεασάμενοι οἱ Ἰσραηλῖται, τὸν ῥυσάμενον αὐτοὺς Θεὸν ἐδοξολόγουν, προηγουμένου τοῦ Μωσέως καὶ τοῦ Ἀαρὼν, καὶ λεγόντων· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται· ἐφεπομένης τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν Μαρίας μετὰ τῶν γυναικῶν, καὶ ἀνακρουομένης τὸ τύμπανον. Ὅτι ἐν τῇ λεπτῇ γενέσει κεῖται, μόνους δέκα μῆνας ῥιφῆναι τὰ βρέφη τῶν Ἰσραηλιτῶν
E ἐν τῷ ποταμῷ, ἕως οὗ ἀνελήφθη Μωϋσῆς ὑπὸ τῆς βασιλίσσης· διὰ τοῦτο δέκα πληγαὶ ἐδόθησαν ἐν δέκα μησὶ τοῖς Αἰγυπτίοις· καὶ τέλος ἐν τῇ θαλάσσῃ κατεστράφησαν, ὃν τρόπον τὰ βρέφη τῶν Ἐβραίων ἐν τῷ ποταμῷ ἀπέπνιγον, χιλίων ἀνδρῶν ἀποπνιγέντων ἰσχυρῶν Αἰγυπτίων ἀνθ' ἑνὸς βρέφους Ἰσραηλιτικοῦ. αὐτὸν δὲ τὸν Μωσῆν εἰς τὸ βασιλικὸν γένος εἰσεποιήσατο ἡ θυγάτηρ Φαραὼ· οὐ μέντοι ἀνῆκε τῆς ἐπιταγείσης ἐργασίας τοὺς Ἰσραηλίτας.

Αν-

A Ἀνδρωθέντος δὲ τοῦ Μωϋσέως, ὑπερβάντες οἱ Αἰθίοπες τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, δεινῶς τὴν Αἴγυπτον ἐληΐζοντο, ὡς τὰς πόλεις σχεδὸν πάσας ἀνατρέψαι, καὶ τὸν στρατὸν αὐτῆς ἀφανίσαι, καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἀποσφάξαι. ἔμειναν δὲ οὕτω Αἰγυπτίοις πολεμοῦντες ἐπὶ ἔτη πέντε. ἐν ἀπορίᾳ γοῦν πολλῇ καταστάντες οἱ Αἰγύπτιοι, χρησμῳδοῦνται ὡς τῷ Μωϋσῇ τὴν στρατηγίαν ἐγχειρίσαι· καὶ παρακαλοῦσι τὴν Θέρμουθιν ἐπιτρέψαι αὐτῷ τὴν στρατηγίαν· ἡ δ' ὠνείδιζεν αὐτοὺς, καὶ κακοὺς ἀπέφαινε σὺν τοῖς ἱερογραμματεῦσιν ὡς θάνατον ἐπιβουλεῦσαι τῷ παιδὶ βουληθέντας· ὅμως ὡς ὑπὲρ πατρίδος πολεμήσοντα ἐξαπέστειλεν, ἀσμενισάσης τοῦ παιδὸς δεξαμένου τὴν ἐπιταγὴν, καὶ μηδὲν ἀγωνιάσαντος. ηὐξήνθη γὰρ πάσῃ ἀρετῇ κοσμηθεὶς, καὶ παιδευθεὶς πᾶσαν σοφίαν B Αἰγυπτίων, ὡς βασιλέως υἱὸς, καὶ φύσιν ἔχων δεξιὰν, ἀνδρεῖός τε ἐν τοῖς πολέμοις. ὃς τριακοντούτης τυγχάνων, τοιοῦτον πόλεμον ἀνεδέξατο· καὶ ἐπὶ δέκα ἔτη ἐσχάτως τοὺς Αἰθίοπας πολεμήσας, καὶ Αἰθιοπίαν πᾶσαν ἀφανίσας, τήν τε Σαβὰ μητρόπολιν βασιλεύουσαν Αἰθιόπων παραλαβὼν, τὴν Αἴγυπτον ἐλευθεροῖ πάσης πολεμικῆς ἐπιβουλῆς. ἐντεῦθεν ἄρχεται αὐτῷ ὁ φθόνος παρ' Αἰγυπτίοις, ἐξαιρέτως δὲ αὐτῷ παρὰ τοῦ Χενεφρῆ. ἐν τούτοις γὰρ τετελευτήκει ὁ Παλμανώθης, καὶ ἡ Θέρμουθις· καὶ τοίνυν ἐπιβουλεύσας αὐτῷ ποικίλως βασκαίνων, Χανεθώθῃ δὲ ἐπιτρέπει τὴν τοῦ Μωϋσέως σφαγήν· ὃν γνοὺς Μωϋσῆς, ἀναιρεῖ αὐτὸν, καὶ ὑποφεύγει διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν Ἀῤῥαβίαν, πρὸς Ἰοθὸρ τὸν καὶ C Ραγουὴλ, καὶ ἔλαβεν αὐτοῦ τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον· ἐξ ἧς ἐπαιδοποίησε τὸν Γηρσὰμ, καὶ τὸν Ἐλεάζαρ. Μωϋσῆς δὲ ὢν ἐν Αἰγύπτῳ, κτίζει πόλεις δύο ἐπ' ὀνόματι τῆς μητρὸς αὐτοῦ τῆς βασιλίσσης.

Ὅτι Εὐπόλεμός φησι, τὸν Μωϋσέα πρῶτον σοφὸν γενέσθαι, καὶ γράμματα παραδοῦναι Ἰουδαίοις πρῶτον. παρὰ δὲ Ἰουδαίων Φοίνικας παραλαβεῖν, Ἕλληνας δὲ παρὰ Φοινίκων· νόμους δὲ πρῶτον Μωϋσῆς γράφει τοῖς Ἰουδαίοις. καταλιπὼν δὲ Μωϋσῆς τὰς κατ' Αἴγυπτον διατριβὰς, εἰς τὴν ἔρημον ἐφιλοσόφει, διδασκόμενος παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ τὰ περὶ τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον, καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τῆς συγχύσεως, καὶ ποικιλίας D τῶν γλωσσῶν, καὶ τῶν περὶ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, καὶ τῶν μέχρις αὐτοῦ χρόνων, καὶ περὶ τῆς νομοθεσίας τῆς μελλούσης παρ' αὐτοῦ δίδοσθαι τῷ Ἰουδαίων ἔθνει, καὶ τὰς τῶν ἄστρων θέσεις, καὶ τὰ στοιχεῖα, καὶ ἀριθμητικὴν, καὶ γεωμετρίαν, καὶ πᾶσαν σοφίαν, ὡς ἐν τῇ λεπτῇ γενέσει κεῖται. καὶ ὅτι ἐν ρμδ'. ἔτει τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας ἤρξαντο Αἰγύπτιοι δέχεσθαι τὴν δεκάπληγον· ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ, τὰ ὕδατα εἰς αἷμα μετεβλήθη. Ἰουλίῳ, βάτραχοι. Αὐγούστῳ, σκνίπες. Σεπτεμβρίῳ, κυνόμυια. Ὀκτωβρίῳ, κτηνῶν πτῶσις. Νοεμβρίῳ, φλυκτίδες καὶ ἕλκη. Δεκεμβρίῳ, χάλαζα· Ἰανουαρίῳ, ἀκρίς. Φεβρουαρίῳ, σκότος ἡμέρας τρεῖς. Μαρτίῳ, τὰ πρωτότοκα. τῇ ιδ'. τούτου τοῦ μηνὸς, E σκυλεύσαντες τοὺς Αἰγυπτίους, ἐξῆλθον, προστάξει θεοῦ τοῦτο πεποιηκότες. μετὰ δὲ τὴν ἔξοδον, Ἰοθὸρ ὁ πενθερὸς Μωϋσέως, λαβὼν Σεπφώραν τὴν γυναῖκα Μωϋσέως, καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, κατέλαβε πρὸς Μωϋσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτι πολεμοῦντα τὸν Ἀμαλήκ. καὶ ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, τὰ ἐν τῷ Σιναίῳ ὄρει νομοθετεῖται, καὶ ἡ Δεκάλογος δίδοται Μωϋσῇ καὶ Ἀαρὼν καὶ παντὶ τῷ λαῷ. καὶ

Cedren.

Moses Ægyptiorum contra Arabes dux.

Cum Moses virilem ætatem attigisset, Æthiopes Indo flu vio trajecto, gravibus incursionibus Ægyptum populati sunt. Ita quidem, ut urbes prope omnes everterint, exercitum Ægyptium deleverint, ductores ejus trucidaverint. Duravit id bellum annos quinque. Ægyptii autem in summas redacti angustias, oraculo jubentur imperium Mosi deferre: itaque & a Thermuthi hoc contendunt. Ea acriter in ipsos invecta, quod eos per dolum diceret re cum scribis rerum sacrarum composita id consilium filii sui interficiendi causa tractasse: tamen Moseo dimisit, utpote pro patria propugnaturum. Et quidem Moses id mandatum libentissime in se recepit, neque omnino quicquam reformidavit. quippe omni virtute auctus adoleverat, omnibusque Ægyptiorum artibus veluti regis filius institutus fuerat: ad hæc, ingenio erat prompto, & ad rem bellicam forti. Is ergo annum agens trigesimum, ejus belli gerendi munus subiit. quo cum per decennium gesto Æthiopas in extremum discrimen compulisset, totamque devastasset Æthiopiam, Sabamque præcipuam urbem ac caput ejus regni in suam potestatem redegisset, ab omni hostium metu Ægyptum liberavit. Inde odia Ægyptiorum adversus eum cœperunt: præcipue autem Chenephris. nam interea temporis Palmenothes ac Thermutis in fata concesserant. Itaque ergo Cenephres variis Mosen insidiis petivit, invidia concitas: ac Chanathothæ Mosis necem mandavit. Moses cognitis insidiis, eo interfecto, fuga per solitudinem in Arabiam pervenit ad Jothorem, qui idem Raguelus dicitur: cujus filia ducta, Gersamum & Eleazarum procreavit. Dum in Ægypto esset, duas urbes reginæ matri suæ cognomines condidit.

Edit. Paris. pag. 49.

Eupolemus asserit, Mosem primum sapientem fuisse, primumque literas tradidisse Judæis: ab his Phœnices, rursumque a Phœnicibus Græcos eas accepisse. Primus Moses Judæis leges posuit. Idem hominum in Ægypto consuetudine relicta, in solitudinem ut sapientiæ studio vacaret, se contulit. Ibi (ita quidem parva Genesis refert) a Gabrielo angelorum principe edoctus fuit de origine mundi, de primo homine & eum subsecutis, de diluvio, de confusione & diversitate linguarum, de statu primi hominis, de temporibus usque ad ipsum elapsis, de lege quam Judæis erat traditurus, de siderum positu, elementis, Arithmetica, Geometria, & omnibus scientiis, ut ibidem perscriptum est. Anno servitutis in Ægypto Judaicæ centesimo quadragesimoquarto, decem plagis Ægyptus affligi divinitus cœpit. Mense Junio aquæ in sanguinem sunt conversæ, Julio ranæ, Augusto sciniphes, Septembri musca canina, Octobri pestis pecoris, Novembri pustulæ & ulcera, Decembri grando, Januario locustæ, Februario triduanæ tenebræ, Martio primogenitorum interitus. Die Martii decimoquarto deprædati jussu Dei Ægyptios Judæi, exiverunt. Post exitum ex Ægypto, Jothor Mosis socer assumpta Sepphora Mosis uxore, ejusque duobus filiis, ad Mosem in solitudinem pervenit, adhuc cum Amaleco bellum gerentem. Tertio ab exitu mense, lex in monte Sinai lata, decemque præcepta Mosi, Aa-

Moses ab angelo edoctus.

Decalogus traditus.

roni atque universo populo data sunt. Secundum hoc, rursus Moses jubet assumpto Josua montem conscendere, tabulasque accipere, in quibus lex Dei perscripta erat. Eodem tempore exemplar quoque tabernaculi vidit, reliquaque item omnia quæ ad id pertinebant. Interim populus vitulum fecerat. Moses a Deo factas tabulas confringit: jubetque alias ex lapide excidere, & montem conscendere. Atque ecce, tertium Decalogus a Deo traditur: Primum in monte Sinai, ubi tubæ & caligo: Secundo, cum admirabilis scenæ & ad id pertinentium visum Mosi est oblatum: Tertio, post effictum vitulum. nam & tunc Moses quadraginta dies in monte commoratus est, ita ut neque panem ederet, neque aquam biberet: sed & splendor faciei ejus tunc ad populum effulsit.

Israelitæ in deserto.

Edit. Paris. pag. 50.

Undecimo anno ab exitu de Ægypto, Moses jussus numerum populi inire, a viginti annos nato & amplius qui egressi essent ex Ægypto, absque mulieribus & liberis atque Levitica tribu, invenit summam sexcentorum millium, ac trium millium quingentorum quinquaginta. Ad hunc numerum populus spatio CCXV annorum ex LXXV capitibus excreverat, quæ in Ægyptum descenderant. Verum hæc omnis multitudo in solitudine diversis modis omnes perierunt: alii, quod de Deo impie essent locuti: alii ob simulacrorum cultum, alii ob incredulitatem. Soli Josua Nave F. & Calebus Jephunæ F. superstites fuerunt: quorum ille CX, hic CLX annos vixit.

In secunda populi recensione a Mose & Eleazaro instituta, ne unus quidem eorum mortalium superfuit, qui in priore fuerant recensione, quam Moses & Aaron obiverant. Ea juxta montem Sinai, posterior pone Jordanem acta fuit.

Mosis historia repetita.

Moses cum a Deo multis precibus supplex contendisset, ut sibi Jordanem transire, terramque promissam cernere daretur, non obtinuit. sed dixit ei Deus: Hoc tibi sufficiat. adscende in verticem montis, oculis tuis eminus terram istam speculare: non enim transibis Jordanem. Mortuus est autem Moses eo in monte, annos natus CXX. Ductor populi post eum fuit Josua per annos XXVII, vixitque annos omnino CX.

Enimvero operæ fore duxi, res beati Mosis planius explicare. Is ergo accepturus secundario legem, in montem adscendit. Descendit eo in nube Dominus, eique Moses adstitit per dies XL,

pag. 30.

noctesque totidem, ita ut neque pane vesceretur, neque aquam biberet. & scripsit in tabulis verba testamenti, decem ista verba. Cumque splendore ornatus sumptis tabulis de monte descenderet, vidit Aaron universusque populus faciem Mosis coruscantem, metueruntque ad eum accedere. Itaque velamine capitis usus est, quoties cum ipsis ageret. Etenim post XL dies cum descendisset, ira ob vitulum effictum percitus, illico tabulas comminuit: & quicumque flagitio erant obnoxii, internecione deleri jussit. tum vitulo e medio sublato, anoque die tribus virorum pessimorum millibus interfectis, postridie celeriter ad Dominum in montem se contulit: quasi pudorem ei, nisi deprecanti annueret, incussurus. Atque

A μετὰ τοῦτο πάλιν κελεύεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Μωϋσῆς, μετὰ Ἰησοῦ ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει, καὶ λαβεῖν τὰ πυξία γεγραμμένα, ἃ προενομοθέτησεν ὁ Θεός. τότε καὶ τὸν τύπον τῆς σκηνῆς θεωρεῖ, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πάντα. μοσχοποιεῖ δὲ ὁ λαός, καὶ συντρίβει Μωϋσῆς τὰς θεουργηθείσας πλάκας. εἶτα πάλιν κελεύεται λαξεῦσαι πλάκας, καὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει. καὶ ἰδοὺ ἡ Δεκάλογος παρὰ Θεοῦ τρίτον παραδίδοται· πρῶτον ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ἡνίκα αἱ σάλπιγγες καὶ ὁ γνόφος· δεύτερον, ἡνίκα τὸ παράδοξον τῆς σκηνῆς, καὶ τὰ περὶ τὴν σκηνήν. τρίτον, μετὰ τὴν μοσχοποιίαν. καὶ τότε γὰρ τεσσαράκοντα ἡμέρας διέτριψεν ἐν τῷ ὄρει, ἄρτον μὴ φαγών, μηδὲ ὕδωρ πιών. ἀλλὰ καὶ ἡ δόξα τοῦ προσώπου αὐτοῦ τότε ἐξέλαμψεν εἰς τὸν
B λαόν.

Καὶ ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, κελευσθεὶς Μωϋσῆς ἐξαριθμῆσαι τὸν λαὸν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω τοὺς ἐξελθόντας ἐξ Αἰγύπτου, χωρὶς γυναικῶν, παιδίων, καὶ τῆς Λευϊτικῆς φυλῆς, εὗρε μυριάδας ἑξήκοντα, καὶ τρισχιλίους πεντακοσίους πεντήκοντα, ἀπὸ τῶν εἰσελθόντων εἰς Αἴγυπτον οέ. ψυχῶν, εἰς ἔτη σιέ· πάντες δὲ οὗτοι ἐν τῇ ἐρήμῳ διεφθάρησαν ποικίλως, οἱ μὲν διὰ βλασφημίαν, οἱ δὲ δι' εἰδωλολατρείαν, οἱ δὲ δι' ἀπιστίαν· ἐκτὸς Ἰησοῦ καὶ Χάλεβ. ἔζησε δὲ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ ἔτη ἑκατὸν δέκα, ὁ δὲ τοῦ Ἰεφονῆ Χάλεβ ἔτη ἑκατὸν ἑξήκοντα.

Ὅτι ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐξαριθμήσει, ἡνίκα Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ἠρίθμησαν τὸν λαόν, οὐχ εὑρέθη ἄνθρω-
C πος ἐκ τῆς πρώτης ἀριθμήσεως, ἡνίκα Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἠρίθμησαν τὸν λαόν· γέγονε δὲ ἡ πρώτη ἀρίθμησις περὶ τὸ Σίναιον, ἡ δὲ δευτέρα παρὰ τὸν Ἰορδάνην.

Ὅτι δεήσεις μεγάλας ποιησάμενος πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὸ διαβῆναι τὸν Ἰορδάνην, καὶ ἰδεῖν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, οὐχ ὑπηκούσθη, ἀλλ' εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός· Ἱκανούσθω σοι, ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι οὐ διαβήσῃ τὸν Ἰορδάνην. καὶ ἐτελεύτησε Μωϋσῆς ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ ἐτῶν ἑκατὸν εἴκοσι. καὶ ἡγεῖται τοῦ λαοῦ Ἰησοῦς ἔτη κζ΄. ζήσας τὰ πάντα ἔτη ἑκατὸν δέκα.

Ἀλλὰ δέον ἡγησάμην, σαφέστερον τὰ περὶ τοῦ μα-
D καρίου Μωϋσέως διεξελθεῖν. μέλλων γὰρ ὁ θεσπέσιος οὗτος τὸν δεύτερον νόμον δέχεσθαι, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος καὶ κατέβη Κύριος ἐν νεφέλῃ, καὶ παρέστη αὐτῷ ἐκεῖνος ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ νύκτας τεσσαράκοντα. ἄρτον οὐκ ἔφαγε, καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιε. καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τῶν πλακῶν τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης, τοὺς δέκα λόγους. καὶ λαβὼν τὰς πλάκας, καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ ὄρους δεδοξασμένος, εἶδεν Ἀαρὼν καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πρόσωπον Μωϋσέως, καὶ ἦν δεδοξασμένον, καὶ ἐφοβήθη αὐτῷ προσεγγίσαι. καὶ διὰ τοῦτο κάλυμμα ἐπετίθει, ἡνίκα πρὸς αὐτοὺς ὡμίλει. μετὰ γὰρ ἡμέρας τεσσαράκοντα κατελθὼν, καὶ
E διὰ τὴν μοσχοποιίαν θυμωθεὶς, εὐθέως τὰς πλάκας συνέτριψε· καὶ αὐτίκα προσέταξεν ἡβηδὸν πάντας τοὺς παρατυχόντας ἀναιρεθῆναι καὶ τὸν μόσχον ἐξαφανίσας, καὶ τρισχιλίους αἰσχίστους ἄνδρας ἐξολοθρεύσας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, τῇ ἐπιούσῃ θᾶττον ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος πρὸς Κύριον, δυσωπήσων αὐτόν. καὶ ἄκουσον τί φησιν ἡ γραφή. καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν

τὸν ἄνεμον, εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν λαόν. ὑμεῖς ἡμαρτήκατε ἁμαρτίαν μεγάλην· καὶ νῦν ἀναβήσομαι πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ἐξιλάσωμαι περὶ τῆς ἁμαρτίας ὑμῶν. καὶ ἐπέστρεψε Μωϋσῆς πρὸς Κύριον, καὶ εἶπε· δέομαι, ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς οὗτος ἁμαρτίαν μεγάλην, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς θεούς. καὶ νῦν, εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες. εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἔγραψας. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· εἴ τις ἥμαρτεν ἐνώπιόν μου, ἐξαλείψω αὐτὸν ἐκ τῆς βίβλου μου. νυνὶ δὲ βάδιζε, καὶ ὁδήγησον τὸν λαὸν τοῦτον εἰς τὸν τόπον, ὃν εἴρηκά σοι, καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελός μου προπορεύσεται ἔμπροσθέν σου· ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ ἐπισκέπτωμαι, ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν. Ὥστε λοιπὸν ἀναμφήριστόν ἐστιν, ὡς ὀγδοηκονθήμερον ἐφεξῆς ἀπόσιτος ἦν θεοφορούμενος ὁ θεσπέσιος Μωϋσῆς, θείῳ λόγῳ τρεφόμενος, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν. ἡνίκα δ' ἂν εἰσεπορεύετο Μωϋσῆς ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, εἱστήκει πᾶς ὁ λαὸς σκοπεύοντες. ὡς δ' ἂν εἰσῆλθε Μωϋσῆς ἐν τῇ σκηνῇ, κατέβαινεν ὁ στύλος τῆς νεφέλης, καὶ ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν σκηνήν. ὁ δὲ λαὸς ἑώρα τὸν στύλον τῆς νεφέλης, καὶ προσεκύνουν ἕκαστος ἐκ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. καὶ οὕτως ἐλάλει Κύριος μετὰ Μωϋσέως ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. καὶ τὸν μὲν λαὸν ἐκ τῆς ὀργῆς Κυρίου διαφόρως ἐπαγωνιζόμενος ἐξελέσθαι, τοσοῦτον ἠλόγησε τῆς οἰκείας σωτηρίας, ὡς καὶ ἐν τῇ θραύσει τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν Δαβὶδ στῆναι. οἱ δὲ ἀχάριστοι ὄντες, μᾶλλον κατεξανίσταντο τοῦ προφήτου. ὅσοι δὲ κατεξανέστησαν αὐτοῦ, οἱ μὲν κατεπόθησαν εἰς γῆν ζῶντες, οἱ δὲ θείου πυρὸς γεγόνασι παρανάλωμα· φησὶ γάρ· καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν τῇ θραύσει χιλιάδες δεκατέσσαρες καὶ ἑπτακόσιοι, χωρὶς τῶν τεθνηκότων ἕνεκεν Κορέ.

Καὶ μετὰ ταῦτα οὐκ ἦν ὕδωρ τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐλοιδόρει ὁ λαὸς τῷ Μωϋσῇ καὶ Ἀαρών. καὶ καταβοήσαντες, εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· λάβε τὴν ῥάβδον ταύτην, καὶ ἐκκλησίασαι τὴν συναγωγὴν σὺ καὶ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου, καὶ λαλήσατε πρὸς τὴν πέτραν ἐναντίον αὐτῶν, καὶ δώσει τὰ ὕδατα αὐτῆς. καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς τὴν ἀπέναντι Κυρίου ῥάβδον, καὶ ἐξεκκλησίασε τὴν συναγωγὴν ἀπέναντι τῆς πέτρας. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς αὐτούς· Ἀκούσατέ μου οἱ ἀπειθεῖς. μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομαι ὑμῖν ὕδωρ; καὶ ἐπάρας Μωϋσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὴν πέτραν δὶς τῇ ῥάβδῳ, ἐξῆλθεν ὕδωρ πολύ. καὶ ἔπιεν ἡ συναγωγή, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρών· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπιστεύσατε ἁγιάσαι με ἐναντίον τοῦ λαοῦ, διὰ τοῦτο οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν, ἣν ἔδωκα αὐτοῖς. διὸ προστεθήτω Ἀαρὼν πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀποθανέτω· διότι παρωξύνατέ με ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας. καὶ ἀνεβίβασε Μωϋσῆς τὸν Ἀαρὼν εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐξέδυσεν αὐτὸν τὰ ἱερατικὰ ἱμάτια, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὰ Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ ἀπέθανεν Ἀαρὼν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ζήσας ἔτη ρκγ΄. καὶ ἔκλαυσεν αὐτὸν ὁ λαὸς ἡμέρας τριάκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος Ναβαῦ, καὶ ἴδε τὴν γῆν ἣν δίδωμι τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, καὶ τελεύτα ἐκεῖ, ὃν τρόπον ἀπέθανεν Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου· διότι ἠπειθήσατε τῷ ῥήματί μου ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας Κάδδης. τοῦ δὲ Μωϋσέως πολλὰ καὶ πολλάκις δεηθέντος τοῦ Θεοῦ περὶ τούτου, καὶ λέγοντος· διαβὰς οὖν, ὦ Κύριε, τὸν Ἰορδάνην, ὄψομαι τὴν ἀγαθὴν γῆν ἐ-

Cedrea.

A audi quid scriptura dicat. *Postridie Moses ita populum est allocutus. Ingens flagitium commisistis. Nunc itaque adscendam ad Deum, ut vos, qui peccato eum irritastis, in gratiam ejus restituam. Reversusque ad Dominum Moses dixit: Deprecor. Populus iste grandis se facinoris obligavit, deos sibi fingendo. Nunc ergo, siquidem vis hoc suum scelus ignoscis, ignosce: sin vero, me ex libro quem scripsisti deleto. Respondit autem Deus: Si quis adversum me deliquerit, eum de libro meo delebo. Nunc autem tu vade, populumque duc ad locum quem tibi indicavi. atque ecce, angelus meus præcedet te. Qua autem die eos visitabo, ea pœnam pro hoc delicto ipsis infligam.* Proinde extra controversiam est, LXXX continuos dies beatum Mosen divino instinctu affectum cibo abstinuisse, B alitum Dei sermone secundum Domini dictum. Porro cum Moses in tabernaculum testimonii intrabat, populus universus stabat contemplans: Moseque introgresso, nubis columna & Deus ad tabernaculum descendebant. Populus autem columnam nubis cernentes, adorabant quisque e suo tabernaculo. atque hoc modo Deus cum Mose in conspectu populi loquebatur. Moses porro ut populum ab ira Dei liberaret, tanto conatu nitebatur: adeoque suæ ipsius salutis curam non gerebat, ut etiam in clade Dei secundum Davidum steterit. At vero Judæi ut erant ingrati, 38
magis magisque adversus prophetam suum insurrexerunt. Quotquot autem hoc egerunt, ii partim vivi terræ hiatu sunt C absorpti, alios cælitus immissus consumpsit ignis. Scriptum est enim ita: *Mortui sunt in clade populi millia XIV ac septingenti: his demptis qui propter Coram perierunt.*

Secundum hæc populum aqua defecit: isque Mosi & Aaroni convicia fecit. Ibi Deus Mosi jussit, ut sumpta virga populi cœtum advocaret, adhibito sibi Aarone: utque ad appositum saxum verba facerent, id aquam emissurum. Moses baculo a Domino sumpto, e regione saxi populum in concionem advocavit. tum Deus eos ita est affatus: *Audite me, o increduli: nunc ex hoc saxo vobis aquam eliciemus?* Simul Moses sublata manu, saxum baculo bis percussit: & copiosa inde aqua amanavit, bibitque populus, & jumenta. Deus D autem Mosen & Aaronem sic compellavit: *Propterea quod non credidistis mihi eatenus, ut meam coram populo sanctitatem defenderetis: ideo vos cœtum hunc non inducetis in terram, ipsis a me destinatam. Proinde Aaron accedat populo suo, & moriatur: quia me irritastis apud aquam rixæ.* Itaque Moses Aaronem in montem adduxit, eumque vestibus sacerdotalibus exuit, basque filio ipsius Eleazaro induit. Ita Aaron vita decessit anno ab exitu populi quadragesimo, annos natus CXXIII: eumque populus dies XXX luxit. Deinde Mosen Deus in montem Naban adscendere jussit, indeque terram Israeli- E tico populo possidendam prospicere, ibique mori, quomodo & frater ejus Aaron obiisset: Iccirco (dicebat) quia verbo meo diffisi estis apud Cades, ad aquam rixæ. Cum autem Moses sæpenumero multis precibus a Domino flagitasset, uti sibi Jordanem transmittere, præstantemque illam terram contueri li-

Margin notes: Exod. 32. — Edit. Paris. pag. 51. — Judæorum improbitas & clades. — Num. 20. — Aaronis mors. — Mosis exitus. pag. 52.

ceret: Deus eum contentum esse jussit, neque se posthac hujus rei causa interpellare, sed eminus conspectu ista regione vitam cum morte commutare. Ergo Moses Dei mandato magnum illud carmen conscripsit, manibusque Josuæ Nuvæ F. impositis (eo ritu hunc sibi successorem designabat) ibi secundum Domini verba finem vitæ fecit, quam per annos cxx toleraverat. Populus eum sepelivit, ac xl. dies luxit. Nemini autem sepulcrum ejus fuit cognitum, neque in eo populo vates Mosi par deinceps extitit. Jam inde ab eo tempore in hunc usque diem illustris nubes locum istum obumbrat, cernentiumque visui officit, ne in sempiternum usque conspici sepulcrum Mosis queat.

Josua. Mosi Josua successit, Nuvæ F. Is trajecto Jordane, in terra promissa annos xxxii. bella gerendo, terramque eam Israelico populo dividendo exegit. Decessit annos natus cx.

Ogus. Ac Moses quidem Seone Amorræorum & Ogo Basanis regibus percussis, omnem eorum ditionem subegerat. (hic Ogus de gigantibus fuerat relictus, in Raphaiois habitans Astarothi, genus a Raphainis ducens; cujus culcitra fuit ferrea, novem longa cubitos, quatuor lata.) Iosua vero Chananæis, Pherezæis, Gergesæis, Chettæis, Jebusæis, Amoræis & Evæis domitis, ac triginta duobus eorum regibus, universam eorum terram Israelico populo tradidit. Cum autem, inquit,

Jos. 10. Israelico populo terga obverterent, grandinis lapides cælitus in ipsos ejaculatus est Dominus, pluresque iis quam gladio Israelicorum duce Josua occisi sunt.

Verum enimvero magnus iste Josua, & qui miracula etiam edendo se Deo charum demonstraret, non tamen doloris variarumque fuit tentationum expers, de quo etiam hæc divina eloquentia nobilis Chrysostomus dicit: Considera mihi, quid rei sit justus homo. Jussit Josua Navæ F. solem subsistere juxta Gabaoth, lunamque ad vallem Elomun: atque ita factum est. Ita enim est scriptum: *Ac substitit sol in medio cæli usque ad finem unius diei.* Quantus dies neque ante

Edit. Paris. pag. 53. fuit, neque postea, ita tum Deus homini obtemperavit. Hoc Mosis facta superat. At enim magnus iste atque mirificus & admirabilis Mosis successor, omnium quæ isti molesta acerbaque evenerunt, partem ipse quoque sensit. Non enim modo vivente etiamnum Mose vestem laceravit suam, seque cinere conspersit;

Num. 14. sed eo defuncto, in majori rursus constitutus fuit necessitudine, pronus humi totum diem prostratus ob Achani peccatum, populique cladem. Sic enim

Jos. 7. habet scriptura: *Et laceravit Josua vestes suas, seque coram Domino in faciem prostravit usque ad vesperam, eamque ipse seniores populi, pulveremque capitibus suis ingesserunt. Dixitque Josua: Obsecro Domine, cur famulus tuus populum hunc trans Jordanem duxit? an ut eum Amoræis delendum præberet? Quid enim dicam, postquam Israelicus populus terga hosti vertit? audient hoc Chananæi, ac reliqui terræ hujus incolæ, atque circumcingent & excindent.* Videsne hunc non minori quam Mosen fuisse in anxietate atque perturbatione: qua probabile est eum eo fuisse redactum, ut ipse quoque vi-

A κείνην. εἶπε Κύριος πρὸς αὐτόν· ἱκανούσθω σοι. ὥρα, μὴ προσθῇς μοι ἔτι περὶ τούτου λαλῆσαι, ἀλλ' ἰδὼν τὴν ἀγαθὴν γῆν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου τελεύτα. καὶ γράψας ἐκ προστάγματος Κυρίου τὴν μεγάλην ᾠδὴν, καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπὶ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ εἰς τὸ διαδέξασθαι αὐτὸν, ἐτελεύτησεν ἐκεῖ διὰ ῥήματος Κυρίου, ζήσας ἔτη ρκ΄. καὶ θάψας αὐτὸν ὁ λαὸς, καὶ κλαύσας ἡμέρας μ΄. οὐδεὶς εἶδε τὴν ταφὴν αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ἐν Ἰσραὴλ, ὡς Μωυσῆς. ἔκτοτε οὖν καὶ μέχρι τοῦ νῦν, φωτοειδὴς νεφέλη ἐπισκιάζει τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἀμαυροῦσα καὶ ἀποτειχίζουσα τὰς ὄψεις τῶν ὁρώντων, ἵνα μὴ γινώσκωσιν αὐτοῦ τὸν τάφον εἰς τὸν αἰῶνα.

Μετὰ δὲ Μωυσέα διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Ἰησοῦς ὁ τοῦ
B Ναυῆ, καὶ περάσας τὸν Ἰορδάνην, καὶ ποιήσας ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας ἔτη λβ΄. πολεμῶν, καὶ κατακληροδοτῶν αὐτὴν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ἀπέθανε, ζήσας ἔτη ρι΄.

Καὶ ὁ μὲν Μωυσῆς πατάξας τὸν Σηὼν βασιλέα τῶν Ἀμοῤῥαίων, καὶ τὸν Ὢγ βασιλέα τῆς Βασὰν (ὃς ὑπελείφθη ἐκ τῶν γιγάντων, κατοικῶν ἐν τοῖς Ῥαφαεὶν, ἐν Ἀσαρὼθ ἀπόγονον ὄντα τοῦ Ῥαφαεὶν, οὗ καὶ ἡ κλίνη σιδηρᾶ, τὸ μῆκος ἔχουσα πήχεις ἐννέα, τὸ πλάτος τέσσαρας) ἀφείλετο πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς χειρωσάμενος πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ τοὺς Χαναναίους, καὶ Φερεζαίους, καὶ Γεργεσαίους, καὶ Χετταίους, καὶ Ἰεβουσαίους, καὶ Ἀμοῤῥαίους, καὶ Εὐαίους, καὶ πάντας αὐτῶν τοὺς βασιλεῖς, ὄντας τὸν ἀριθμὸν τριακονταδύο,
C πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν δέδωκε τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. ἐν δὲ τῷ φεύγειν αὐτοὺς (φησὶν) ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ Κύριος ἐπέῤῥιψεν αὐτοῖς λίθους χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένοντο πλείους οἱ ἀποθανόντες διὰ τοὺς λίθους τῆς χαλάζης, ἢ οὓς ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μαχαίρᾳ στρατηγοῦντος Ἰησοῦ.

Οὗτος μὲν μέγας καὶ τερατουργὸς καὶ θεοφιλὴς πάνυ οὗτος ἀναδειχθεὶς, οὐκ ἄμοιρος λύπης καὶ πειρασμῶν διαφόρων ἐγένετο, περὶ οὗ καὶ ὁ θεοῤῥήμων Χρυσόστομος ἔφη. Ἐννόησόν μοι πόσον ἐστὶ δίκαιος ἄνθρωπος. εἶπεν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ· στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαὼθ, καὶ ἡ σελήνη κατὰ φάραγγα Ἐλώμ. καὶ ἐγένετο. φησὶ γάρ· καὶ ἔστη ὁ ἥλιος κατὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ εἰς τέλος ἡμέρας μιᾶς, καὶ οὐκ ἐγένετο ἡμέρα τοιαύτη πρότερον καὶ ἔμπροσθεν.
D ὥστε ὑπακοῦσαι Θεὸν ἀνθρώπου. τοῦτο τοῦ Μωσέως μεῖζον. ἀλλά γε δὴ καὶ οὗτος ὁ θαυμαστὸς καὶ μέγας καὶ τερατουργὸς, διαδεξάμενος τὸν Μωυσῆν, συναπήλαυσεν αὐτῷ πάντων (ὡς ἔπος εἰπεῖν) τῶν ἀνιαρῶν. οὐ γὰρ ἔτι μόνον ὅτε ἔζη Μωυσῆς, τὰ ἱμάτια διέῤῥηξε, καὶ σποδὸν κατεπάσατο· ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντος, πάλιν εἰς μείζονα ταύτης κατέστη ἀνάγκην δι' ὅλης ἡμέρας πρηνὴς κείμενος, διὰ τὴν ἁμαρτίαν Ἀχὰρ, καὶ τὴν τοῦ λαοῦ ἧτταν. φησὶ γάρ· καὶ διέῤῥηξεν Ἰησοῦς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐναντίον Κυρίου ἕως ἑσπέρας· αὐτὸς καὶ οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραήλ. καὶ ἐπέβαλον χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ εἶπεν Ἰησοῦς· δέομαι Κύριε, ἵνα τί διεβίβασεν ὁ παῖς σου τὸν λαὸν
E τοῦτον τὸν Ἰορδάνην, παραδοῦναι αὐτὸν τῷ Ἀμοῤῥαίῳ ἀπολέσαι ἡμᾶς; καὶ τί ἐρῶ, ἐπεὶ μετέβαλεν Ἰσραὴλ τὸν αὐχένα ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ, καὶ ἀκούσας ὁ Χαναναῖος, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, περικυκλώσουσιν ἡμᾶς, καὶ ἐκτρίψουσιν ἀπὸ τῆς γῆς. ὁρᾷς, ὅπως καὶ οὗτος οὐχ ἧττον Μωσέως ἀδημονεῖ καὶ θορυβεῖται; καί που τάχα καὶ αὐτὸς ὁμοίως τὴν ζωὴν ἐξ ἀπορίας ἀπελέγετο. Εὐ-

λέγειν τοὺς διαφόρους πολέμους, καὶ τὰς μάχας, καὶ τὰς A φροντίδας, καὶ τῶν Γαβαωνιτῶν τὴν ἀπάτην. καὶ μὴν καὶ ἡ τῶν κλήρων διανομὴ πολὺν μὲν τὸν πόνον, πολλὰς δὲ παρεῖχεν αὐτῷ τὰς δυσκολίας καὶ θλίψεις. οὕτω τοίνυν ἅπαντες ὅσοι τῷ Θεῷ μεγάλως εὐηρέστησαν, διὰ θλίψεων καὶ πειρασμῶν δοκιμασθέντες, καὶ δόκιμοι ἀναφανέντες, τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης καὶ παρρησίας ἐπέτυχον· καὶ οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὧν πολὺς παρὰ τῷ Θεῷ λόγος, θλίψεων ἐκτός· κἂν ἡμεῖς ἀγνοῶμεν τοῦτο, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ περὶ αὐτῶν κρίματα.

Μετὰ δὲ γε Ἰησοῦν, διὰ τῶν κριτῶν ὁ Θεὸς ἔσωζε τὸν λαὸν, θλιβόμενον ὑπὸ τῶν περιλειφθέντων ἀλλοφύλων. ἐν οἷς ὑπῆρξε πρώτιστος Ἰούδας καλούμενος, B καὶ ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτη ζ. χειρωσάμενος δὲ τὸν Αδωνιζεβὲκ βασιλέα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας. εἶπε δὲ Αδωνιζεβέκ. ἑβδομήκοντα βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν ἀποκεκομμένοι ἦσαν, συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου. καθὼς οὖν ἐποίησα, οὕτω καὶ ἀνταπέδωκέ μοι ὁ Κύριος. μετὰ δὲ Ἰούδαν γέγονε κριτὴς Γοθονιήλ· καὶ μετὰ τοῦτον Αὼδ. μετὰ δὲ γε Αὼδ, γέγονε κριτὴς Σαμέγαρ ἔτη ἑπτὰ, πατάξας καὶ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν τῷ τοῦ ἀρότρου ποδὶ τῶν βοῶν ἄνδρας ἑξακοσίους. μετὰ Σαμέγαρ, γέγονε κριτὴς Βαρὰκ, μεθ' οὗ καὶ Δεβόρρα ἡ προφῆτις. ἐφ' ὧν C Προμηθεὺς, καὶ Ορφεὺς ὁ Θρᾷξ, οἱ σοφώτατοι παρ' Ἕλλησι· καὶ Ασκληπιὸς ὁ ἰατρὸς, καὶ Λυκοῦργος ὁ Σπαρτιάτης καὶ νομοθέτης τῶν Ἑλλήνων ἐγνωρίζοντο. μετὰ δὲ Βαρὰκ, γέγονε κριτὴς Γεδεὼν, ὁ καὶ Ἱεροβάαλ, ἔτη μ'. πατάξας τὴν Μαδιὰμ μετὰ τῶν λαψάντων τριακοσίων, ὡς λελέξεται, καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς ὑπολοήσας ἐν ταῖς ἀκάνθαις. μετὰ Γεδεὼν γέγονε κριτὴς Αβιμέλεχ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη τρία. πατάξας δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐλευθέρων ἄνδρας ο'. ἐπὶ λίθον ἕνα, ἐξ ὧν οὐκ ἀπελείφθη πλὴν Ἰωάθαμ τοῦ νεωτέρου· ὃς καὶ ἀνελθὼν ἐν τῷ ὄρει, εἶπε τοῖς Σικιμίταις τὴν παραβολὴν τῶν δένδρων, τῆς τε ἐλαίας, καὶ τῆς συκῆς, καὶ τῆς ἀμπέλου, καὶ τῆς ῥάμνου. καθ' ἣν καὶ συ- D νέβη αὐτοῖς. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν κριτῶν διήρυσας ἔμπροσθεν. Ἰστέον οὖν, φησὶν ὁ ἀοίδιμος Χρυσόστομος, ὡς πολυσήμαντόν ἐστι τὸ ὄνομα τῆς παραβολῆς. ἔστι γὰρ παραβολὴ, λάλημα, καὶ ὑπόδειγμα, καὶ ὀνειδισμός. ὡς ὅταν λέγοι Δαβίδ. Εθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς. ἔτι δὲ παραβολὴ αἰνιγματώδης λόγος, ὃ πολλοὶ λέγουσι ζήτημα, ἐμφαῖνον μέντοι, οὐκ αὐτόθεν δὲ πάντως δῆλον ὂν ἀπὸ τῶν ῥημάτων, ἀλλ' ἔχον ἐντὸς κεκρυμμένην διάνοιαν, ὡς ὅταν ὁ Σαμψὼν ἔλεγεν· ἐξῆλθεν ἀπὸ στόματος ἐσθίοντος βρῶσις, καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκύ. καὶ Σολομὼν ἔφη· τότε νοήσεις παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον. λέγεται E δὲ παραβολὴ καὶ ὁμοίωσις. ἄλλην γάρ φησι παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων, ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. καὶ παραβολὴ λέγεται ἡ τροπολογία· οἷόν ἐστι τὸ, υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὸν αὐτοῖς τὴν παραβολὴν ταύτην. ὁ ἀετὸς ὁ μεγαλοπτέρυγος· ἀετὸν λέγων τὸν βασιλέα· παραβολὴ λέγεται καὶ ὁ τύπος, καὶ ἡ εἰκὼν, ὡς καὶ ὁ μέγας Παῦ-

tam aspernaretur: Supersedeo referendis tot bellis, pugnis, ac solicitudinibus, fraudeque Gabaonitica. Sane & agrorum divisio magnum ei laborem, difficultatesque porro & vexationes multiplices attulit. *Cap. 9.* Ad hunc modum omnes ii qui Deo magnopere placuerunt, ærumnis prius, tentationibusque, spectata eorum probitate, divino amore fruendi liberam facultatem consecuti sunt: *Ærumnæ plerum.* neque quisquam eorum qui in aliquo apud Deum pretio habentur, ærumnis caruit: etiamsi nos id, & Dei de ipsis judicium lateat.

Post Josuam, Deus Judicum opera populum servavit, a reliquiis gentium alienarum vexatum. *Judices.* Inter Judices eos primus fuit ordine Judas, qui populo annos septem præfuit. Is Adonibezecum barbarorum regem in suam potestatem redegit, eique manuum ac pedum extremitates præcidit. Tum Adonibezecus: *Septuaginta*, inquit, *reges habui, qui præcisis a me manuum & pedum extremitatibus sub mensa mea ciborum reliquias colligebant. sicut ergo feci, sic mihi Dominus retribuit.* *Judic. 1.* Successit Judæ Gothoniel, huic Aodus. Post Aodum, Samegar septennium judicis officio functus est. Is de barbaris uno die 1ↃC viros stiva aratri occidit. Successit huic Baracus, collega Debora fatidica. Horum ætate Prometheus, Orpheus Thrax, Græcorum sapientissimi, tum Æsculapius medicus, Lycurgusque Spartanus qui Græcis leges condidit, innotuerunt. *Edit. Paris. pag. 54.* Post Baracum judicis munus per annos XL obivit Gedeon, qui & Jerobaalus usurpatur, qui Madiami gentem trecentorum virorum (qui, ut dicetur, aquam lambendo delecti fuerant) exercitu fretus fudit, ejusque principes spinas triturantis in morem concidit. Huic filius Abimelechus successit, ac triennium præfuit. Is fratres suos, liberos homines, numero LXX, super uno saxo omnes interfecit: neque fratrum quisquam superfuit, præter unum Joathanum natu minimum: qui conscenso monte, Sicemiticis parabolam de arboribus olea, ficu, vite, & rhamno narravit: cujus fabulæ rem ea quæ ipsis evenerunt comprobavere. Reliqua de Judicibus, in progressu invenies. Porro sciendum est, ait celebris ille Chrysostomus, parabolæ vocabulo plures res denotari. *Parabola.* nam & sermonem significat, & exemplum, & opprobrium. ut cum David ait: *Fecisti nos parabolam gentibus, ut populi capita moveant nobis visis.* *Psalm. 43.* Est etiam parabola, oratio qua aliquid per ambages innuitur, quod genus multi quæstionem appellant. cum venisse significatur aliquid, non statim autem ex verbis evidens est, sed intus reconditum habet sensum. ut cum Samson dixit: *Ab ore voracis cibus exiit, & dulcedo a valido.* *Judic. 14.* De eodem hæc Solomonis sunt verba: *Tunc parabolam intelliges, & obscurum sermonem.* *Proverb. 1.* Dicitur autem parabola etiam similitudo. unde hæc: Aliam porro eis parabolam proposuit, ita dicens: *Regnum cælorum simile est homini bono semine agrum suum conserenti.* *Matth. 13.* Tropologia etiam, cum verbis aliud significantibus res exprimitur, parabolæ nomen gerit. ut hic: *Fili hominis, dic eis hanc parabolam, Aquila magnis alis*, &c. *Ezech. 17.* aquilæ nomine regem notat. Imago etiam seu exemplar parabolæ

Ad Hebr. 11. vocabulo indicatur : ut cum D. Paulus dicit : *Fide Isaacum tentatus Abrahamus obtulit, unigenitum suum, accepta jam promissione : unde & per parabolam eum tulit*, id est, *ut imaginem & exemplar*. Est etiam parabola, oratio quæ mente percipienda, sensibilibus comparat, & mundanis ac visibilibus rebus invisibilia atque supra hunc mundum sita indicat. Problema vero (quæstionem Latine dicere possis) oratio est obumbrata, & divinationem requirens, juxta hoc: *Inclinabo aurem meam ad parabolam, aperiam in psalterio quæstionem meam*. (Psalm. 48.) Problema etiam est, contemplatio ad cognitionem faciens. Exemplum est, quod a singulari ad universale adducit : aut cum singulari per singulare sive simile fidem facimus. Parœmia sermo est occultus, qui alio manifesto indicatur. Allegoria est, quæ de inanimi sumitur : ut montibus, collibus, arboribus, & cætera. Tropologia, quæ a nostris membris ducitur, ut capite, ut oculis, ut reliquis : ab immutatione verborum nomen habet.

Edit. Paris. pag. 55.

Judicum res gestæ compendio recitantur.

Necessarium duxi hoc loco de Judicum Israelicorum rebus gestis breviter commemorare : ut & quibus eæ cognitæ sunt, in memoriam revocentur : & quibus ignotæ, illis vel parvam earum notitiam præbeamus. Mortuo Josua, quædam gentes ad tentandum Israelem relictæ fuerunt. Prænoverat enim Deus, fore ut a se deficerent, ac falsos deos amplecterentur : itaque eos in hostium suorum superstitum manus dedidit, qui eos oppresserunt, ac stipendiarios fecerunt. Judic. 2. Tum angelus Dei in convallem, in quam universus populus convenerat, descendit, eique suam defectionem exprobravit : indicans eam fuisse causam, cur barbaris dederentur. Fletum ibi universus populus sustulit, Domini beneficiorum & præsentis miseriæ memoria. Itaque ei loco nomen Vallis fletus inditum. Quod enim Israelicus populus gentes, quas deleri jusserat Deus, non exciderat, sed opera eorum didicisset, iis se permiscuisset, atque sculpta eorum simulacra cultu dignatus esset : ideo in potestatem barbarorum erat deditus. Deus tamen sua motus humanitate, eum miseratus est : excitavitque ei primum Judicem Gothonielum Chalebi generum. (Judic. 3. Gothoniel.) Is Chalebus cum annos CVII vixisset, viribus veluti adolescens integris in bello versabatur. Gothonielus autem robore divinitus præditus, regem Syriæ clade affecit : pacemque suis restituit, quæ annos XL duravit, usque ad Gothonieli mortem. Rursum inde a Domino defecerunt Israelici : isque eis Eglonem Moabicum regem immisit, qui per annos XVIII populum Israelicum servitute pressit. Denuo itaque auxilium Dei oppressi implorarunt : qui eis Judicem dedit Aodum, virum ambidextrum. (Aodus.) Is præclarum ausus facinus, Eglonem domi suæ dolo interfecit, fugaque elapsus, confestim Israelico exercitu assumpto, magna Moabitas clade affecit. Postea annis LXXX Judæis quieta omnia fuerant. Sub ejus mortem cum populus Israelicus rursus a Deo descivisset, per annos XX eum Sisera Jabini regis copiarum dux oppressit. Tum Debora vates, quæ eo tempore populo præerat, adscito Baraco, una ad montem Thaborem proficiscitur : testata eum esse diem, quo Deus Israelum esset a Madianitis liberaturus. (Jud. 4.) Porro Baracus Siseram in fugam actum insecutus est, at-

32

A λος ἔφη. πίστει προσενήνοχεν ὁ Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας δεξάμενος. ὅθεν καὶ ἐν παραβολῇ τοῦτον ἐκομίσατο, τουτέστιν, ἐν τύπῳ καὶ εἰκόνι. καὶ παραβολή ἐστι λόγος παραβάλλων τὰ νοητὰ τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ παριστῶν ἐκ τῶν ἐγκοσμίων καὶ ὁρατῶν τὰ ὑπερκόσμια καὶ ἀόρατα. πρόβλημα δέ ἐστι λόγος συνεσκιασμένος καὶ αἰνιγματώδης, κατὰ τὸ εἰρημένον· κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου. πρόβλημά ἐστι θεώρημα συντεῖνον πρὸς θεωρίαν καὶ γνῶσιν. παράδειγμα δέ ἐστιν ἀπὸ τοῦ καθέκαστον ἄγων ἐπὶ τὸ καθόλου· ἡ δεῖξις πιστουμένη τὸ μερικὸν διὰ μερικοῦ καὶ ὁμοίου· παροι-
B μία δ' ἐστὶ λόγος ἀπόκρυφος, δι' ἑτέρα προδήλου σημαινόμενος. ἀλληγορία δ' ἐστὶν, ἡ ἐπὶ τῶν ἀψύχων, οἷον ὀρέων καὶ βουνῶν, δένδρων καὶ λοιπῶν. τροπολογία δ' ἐστιν, ἡ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων μελῶν οἷον κεφαλῆς, ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν λοιπῶν· τροπολογία δὲ, ἀπὸ τοῦ τρέπεσθαι λέγεται. ἐντεῦθεν ὅρα μοι τὰς πράξεις τῶν κριτῶν.

Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμεθα, καὶ περὶ τῆς τῶν κριτῶν τοῦ Ἰσραὴλ πράξεως ἐν βραχεῖ ἐπισημήνασθαι, ἵνα τοὺς μὲν εἰδότας εἰς ἀνάμνησιν ἐναγάγωμεν, τοῖς δὲ ἀγνοοῦσι μικράν τινα εἴδησιν ἐντεῦθεν παράσχωμεν. μετὰ τὴν τελευτὴν Ἰησοῦ, κατελείφθησαν ἔθνη πρὸς τὸ πειράσαι τὸν Ἰσραήλ. θεία γὰρ
C προγνώσει ὁ Θεὸς ᾔδει τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν, ὅτι προστεθήσονται τοῖς εἰδώλοις· καὶ ἐξέδοτο αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν τῶν καταλειφθέντων, καὶ ἐταπείνωσαν καὶ ἐφορολόγουν αὐτούς. κατῆλθε δὲ ἄγγελος Κυρίου εἰς τὴν κοιλάδα, καὶ πᾶς Ἰσραήλ· καὶ ἤλεγξεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος περὶ τῆς ἀποστασίας αὐτῶν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο παρεδόθησαν τοῖς ἔθνεσι. καὶ ἔκλαυσε πᾶς ὁ λαὸς, μνησθέντες τῶν εὐεργεσιῶν Κυρίου, καὶ τῆς ἐφισταμένης κακώσεως αὐτῶν. ὅθεν ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος, κοιλὰς κλαυθμῶνος· διὰ γὰρ τὸ μὴ ἐξολοθρεῦσαι τὸν Ἰσραὴλ τὰ ἔθνη ἃ εἶπε Κύριος αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ μαθεῖν τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ μιγῆναι αὐτοῖς, καὶ δουλεῦσαι τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, διὰ τοῦτο παρεδόθησαν εἰς χεῖρας
D τῶν ἀλλοφύλων. τῇ οἰκείᾳ δὲ φιλανθρωπίᾳ κινούμενος ὁ Θεὸς, ᾠκτείρησε τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀνέστησεν αὐτοῖς πρῶτον κριτὴν τὸν Γοθονιὴλ, γαμβρὸν ὄντα τοῦ Χάλεβ. ὅστις Χάλεβ ζήσας ἔτη ρζ'. ἐν δυνάμει ὡς νεανίας εἰσήρχετο καὶ ἐξήρχετο ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ ἐνίσχυσε Κύριος τὸν Γοθονιὴλ, καὶ τὸν βασιλέα Συρίας ἐπάταξε. καὶ εἰρήνευσεν ἡ γῆ ἕως τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτη μ'. καὶ πάλιν ἀπέστη Ἰσραὴλ ἀπὸ Κυρίου, καὶ ἐπήγειρεν αὐτοῖς Κύριος τὸν Ἐλὼμ βασιλέα Μωὰβ, καὶ ἐδουλώσατο τὸν Ἰσραὴλ ἔτη ιη'. καὶ ἐβόησε πάλιν ὁ λαὸς πρὸς Κύριον, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς κριτὴν τὸν Ἀὼδ ἄνδρα ἀμφοτεροδέξιον. ὃς τολμήσας ἀνεῖλεν Ἐλὼμ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ δόλῳ, καὶ φυγὼν διεσώθη. καὶ παρευθὺς λαμβάνει τὸν
E Ἰσραὴλ, καὶ πατάσσει τὴν Μωὰβ πατασμὸν μέγαν, καὶ ἡσυχάζει ἡ γῆ ἔτη ὀγδοήκοντα. καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἀπέστη πάλιν ὁ λαός. καὶ ἐταπείνωσεν αὐτοὺς ὁ Σισάρρα ὁ δυνάστης, βασιλεὺς Ἰαβὶν, ἔτη κ'. καὶ προσκαλεῖται Δεβόῤῥα ἡ προφῆτις τὸν Βαρὰκ (αὕτη γὰρ ἦν τότε κρίνουσα τὸν λαὸν) καὶ συμπορεύεται μετ' αὐτοῦ ἐπὶ Θαβὼρ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ δόλους, ὅτι αὕτη ἡμέρα ἐν ᾗ σώσει Κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς Μαδιάμ. κατεδίωξε δὲ Βαρὰκ τὸν Σισάρ-

χειρὸς Μαδιάμ. κατεδίωξε δὲ Βαρὰκ τὸν Σισάρρα, καὶ συνέτριψε τὰ ἅρματα αὐτοῦ. κατέβη δὲ Σισάρρα ἐκ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ ἔφυγε μόνος, ἕως εἶδεν αὐτὸν Ιαὴλ γυνὴ ἀστεία, καὶ προσεκαλέσατο αὐτὸν λέγουσα· ἔκκλινον Κύριε πρός με, μὴ φοβοῦ. καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, καὶ ἐπότισεν αὐτὸν γάλα διὰ τὸ δίψος. καὶ κοιμίσασα, πασσάλῳ ἀπέκτεινεν αὐτόν. καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐπὶ Βαρὰκ, ἔτη μ΄. αὖθις δὲ Ισραὴλ ἐπέθετο τοῖς εἰδώλοις, καὶ γεγόνασιν ἐν χειρὶ Μαδιὰμ ἔτη ζ΄. τότε ὤφθη ἄγγελος Κυρίου τῷ Γεδεὼν, λέγων· ἐν τῇ χειρί σου Κύριος παραδίδωσι τὴν Μαδιάμ. ᾔτησε δὲ Γεδεὼν γενέσθαι θυσίαν τῷ Κυρίῳ, καὶ ἥψατο ὁ ἄγγελος τῷ ἄκρῳ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ τῆς θυσίας, καὶ ἐξῆλθε πῦρ, καὶ κατέκαυσεν αὐτήν. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ὁ ἄγγελος. τότε ἔγνω Γεδεὼν, ὅτι ἄγγελος συνελάλει, καὶ ἐφοβήθη. εἶτα αἰτεῖ τὴν δισσὴν αἴτησιν περὶ τοῦ πόκου, καὶ τυγχάνει τῆς αἰτήσεως. εἶτα καταστρέφει τὸν βωμὸν ἐν ᾧ ἐθεράπευσεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸν Βάαλ, καὶ ποιεῖ ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ θύει τῷ Θεῷ δάμαλιν. εἶτα προκαλεῖται τὸν λαὸν, καὶ ἀποστρέφει τοὺς δεδιότας, εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδας. εἶτα παραλαμβάνει τὰς ἀπολειφθείσας δέκα χιλιάδας, καὶ προστάξει Θεοῦ κάτεισιν ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ τοὺς λάψαντας τῇ γλώσσῃ τριακοσίους κατέχει, ἀποπέμπει δὲ τοὺς λοιπούς. ὡς δὲ ἐναγώνιος ἐγένετο τῇ βραχύτητι τῶν συμμάχων, ἐπιτρέπεται παρὰ Θεοῦ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ κατελθεῖν ἐν τῇ παρεμβολῇ Μαδιὰμ μόνος μετὰ παιδαρίου. κατελθὼν δὲ, ἤκουσεν ἐν τῇ παρεμβολῇ λεγόντων, μαγίδα κριθίνην ἐν ὕπνῳ τεθεᾶσθαι τὸν λέγοντα ἐν τῇ παρεμβολῇ Μαδιὰμ, ἥτις ἀνακυλιομένη ἐν παντὶ τῷ λαῷ, ἔφθασεν ἕως τῆς σκηνῆς τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπάταξεν ἡ μαγὶς τὴν σκηνὴν, καὶ ἔπεσε. καὶ εἶπον οἱ ἀκούοντες· οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ᾽ ἢ ἡ ῥομφαία τοῦ Γεδεών. παραδώσει γὰρ ὁ Κύριος τὴν παρεμβολὴν ταύτην ἐν χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἤκουσε Γεδεὼν, καὶ ἐνίσχυσε. καὶ ἀπῆλθεν ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ πρὸς τὴν παρεμβολὴν, καὶ ἐνίσχυσε τοὺς τριακοσίους ἄνδρας τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ. δέδωκε δὲ αὐτοῖς ἀμφορεῖς καὶ λαμπάδας, καὶ σάλπιγγας· καὶ κατελθὼν, πεποίηκεν ὡς γέγραπται. ἦν δὲ Μαδιὰμ, μυριάδες τριακόσιαι δώδεκα, ὡσεὶ ἀκρὶς ἐν πεδίῳ κεχυμένη, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῦ λαοῦ αὐτῶν, ἢ τῶν καμήλων αὐτῶν. καὶ ἐπεὶ ἐξέστησεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς, κατεδίωξε Γεδεὼν ὀπίσω αὐτῶν. γνόντες δὲ οἱ ἐπίλοιποι, προκατέλαβον τὰς διαβάσεις τῶν ὑδάτων ἕως τοῦ Ιορδάνου, καὶ συνέλαβον φεύγοντας τοὺς δυνάστας Μαδιὰμ Ωρὴβ καὶ Ζὴβ, καὶ τεμόντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, προσήνεγκαν τῷ Γεδεών. διαβὰς δὲ τὸν Ιορδάνην ὁ Γεδεὼν, ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν Μαδιὰμ, καὶ ἐξέφυγον οἱ βασιλεῖς Μαδιὰμ Ζεβεὲ καὶ Σαλμανᾶ ἐκ τῆς παρεμβολῆς. καὶ κατεδίωξε Γεδεὼν ὄπισθεν αὐτῶν, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς. ἔλαβε δὲ τὰ ἐνώτια τὰ χρυσᾶ ἐκ τῶν σκύλων, καὶ ἐποίησεν Εφοὺδ, καὶ ἔστησεν αὐτὸ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐν Εφραθᾶ, εἰς τὴν κληρονομίαν Μανασσῆ. καὶ ἐξεπόρνευσε πᾶς Ισραὴλ ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ γέγονε σκάνδαλον τῷ λαῷ. καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐπὶ Γεδεὼν, ὃς καὶ Ιεροβάαλ ἐλέγετο, ἐπὶ ἔτη μ΄. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις τοῦ Γεδεὼν, ἦν Ορφεὺς ὁ Θρᾷξ ὁ λυρικὸς, ὁ Βρυώσιος, ὁ σοφώτατος καὶ περιβόητος ποιητής. ὅστις ἐξέθετο Θεογονίας καὶ κόσμου κτίσιν, καὶ ἀνθρώπων πλαστουργίαν· εἰρηκὼς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ συντάγματος αὐτοῦ, ὅτι ἐξ ἰδίας ἐνθυμήσεως οὐκ ἐξέθετό τι περὶ Θεοῦ, ἢ τῆς κοσμικῆς κτίσεως· ἀλλ᾽ αἰτησάμενος αὐτὸ μαθεῖν παρὰ τοῦ Φοίβου Τιτᾶνος ἡλίου τὴν

A que ejus currus comminuit. Ipse quidem Sisera de suo curru descendit, solusque fugit. *Sisaræ clades.* Quem conspicata Jaela, mulier egregia, ad se vocavit, hortata ut metus securus ad se diverteret. *Edit. Paris. pag. 627.* Ingresso sitis restinguendæ gratia, lac bibendum exhibuit, sopitumque clavo trucidavit. Sub Baraco inde populo pax XL annos fuit. Post, cum denuo ad simulacrorum cultum se dedisset, in Madianitarum manu per septennium fuit. Ea tempestate angelus Gedeoni apparuit, qui ei indicaret, fore ut in ipsius manum Deus Madianitas traderet. *Gedeon. Jud. 6. 7.* Ibi cum Gedeon petiisset, ut sibi rem sacram Deo facere permitteretur: angelus summitate virgæ sacrificium tetigit, ignisque inde exarsit, idque consumpsit, ac discessit angelus. B Sensit ergo Gedeon, angelum secum fuisse locutum, ac timuit. Inde duplicis de vellere voti divinitus compos factus, altare quod ad Baali cultum pater usurpabat, subvertit: eoque loco ara extructa, Deo buculam immolat. Tum convocato populo, XXII millia, eorum qui sibi metuebant, discedere domum jubet: & reliqua X millia virorum jussu Dei ad amnem deducit, ubi reliquis omnibus repudiatis trecentos tantum, qui lingua aquam canum ritu lambendo bibissent, retinet. Et tam parva manu instructus, mandato Dei solus ea nocte cum puero in castra Madianica descendit. Ibi audivit insomnium sibi invicem narrantes: imaginatos se per quietem, videre pastam hordeaceam volutari per Madianica castra, perque tota C castra volutatam ad regis tandem tentorium perlatam, impulisse id, atque dejecisse. id auditores ita interpretari, nihil aliud significatum eo insomnio, quam Gedeonis gladium, in cujus manum Deus ea castra esset traditurus. Hoc inauditum, Gedeonis animum confirmavit: eaque nocte in sua reversus castra, fiducia CCC viros suos implevit: ac instructos amphoris, lampadibus atque tubis, ad hostium castra deduxit: ibi tum res gesta est, quomodo scriptura exponit. Erant in castris hostium ter millena, centumque ac viginti millia hominum, veluti locustarum multitudo per agros diffusa: neque numerus camelorum iniri poterat. Postquam Deus in fugam eos conjecit, insecutus est Gedeon. Et reliqui re cognita, trajectus amnium usque ad Jordanem D occupaverunt: principesque Madianicos Orebum & Zebum in fuga comprehensos capitibus truncaverunt, eaque ad Gedeonem attulerunt. Is transmisso Jordane, castra Madianica cæpit: fugaque ex iis elapsos reges Zebeam & Salmanam persecutus, interfecit. Ex præda autem inaures aureas accepit Gedeon, confecitque Ephodum, quod in urbe sua Ephra collocavit, in ditione Manassæa. *Judi. 8. pag. 624.* Ad illud Ephodum totus populus Israelicus impegit, illicitos cultus ei exhibendo. Sub hoc Gedeone, qui & Jerobaalus dicitur, quadraginta annos conquievit populus. Gedeonis ætate fuit Orpheus Thrax, lyricus, Bryosius, *Orpheus.* E sapientissimus ac celeberrimus poeta. Is Theogoniam, mundi creationem, hominis effictionem exposuit: initio operis præfatus, nihil se istarum rerum de sua sententia scripsisse: verum se ex Phœbo Titano Sole quæsivisse genus deorum quod esset, ac quis mun-

dum condidisset. Extant in ejus isto opere hi versus.

* Vide Notas. * *Rex Phœbe, arcitenens, Latonæ vivida proles,*
Lucipotens, o qui radiis jacularis ab alto
Cuncta tuis, qui cuncta oculis purissime lustras,
Res hominum divumque videns, & cuncta gubernans.
O Sol, auratis qui sursum attolleris alis,
Et liquidum intactis velox subis aera pennis,
Iste duodecimus mihi te nunc sermo loquente
Auditur: mea te firma est oratio teste.

Atque eadem de re multi etiam versus sunt Orphei: sed & in his quos retulimus indicat, quæ voti compos factus, quæ de deorum genere & mundi origine audivisset conscripserit: reliqui ob multitudinem sunt omissi. Inter alia hoc etiam dicit, Principio ætherem (sive id cælum dicere voles) in mundo extitisse a Deo fabricatum. Ab utraque autem ætheris parte fuisse chaos & caliginosam noctem, qua quidquid est infra ætherem fuerit occultatum. eo indicans, noctem præcessisse. In eodem opere dixerat, esse quemdam incomprehensibilem, omnibusque rebus priorem ac superiorem, atque omnium conditorem, cum ipsius ætheris, tum universorum quæ infra sunt. Terram autem præ tenebris conspici non potuisse: donec lux æthere perrupto omnia condita illustravit. eam lucem id esse, quod omnibus rebus superius ante dixerat. Perhibuit etiam nomen hujus lucis, oraculo sibi revelatum. hæc enim ponit: Consilium, lux, vitæ dator. atque ait has tres divinas nominum facultates, unam esse vim ac potentiam, quippe Deum invisibilem, cujus facultatis speciem atque naturam nemo possit cognoscere. cæterum ex ea omnia orta esse principia incorporea, solem, lunam, potestates, sidera, terram, mare, ac quæcumque in his vel videntur, vel conspectum fugiunt. Edit. Paris. pag. 58. Humanum porro genus ab ipso Deo ait effictum, animamque ab eo accepisse ratione præditam, sicuti & Moses exposuit. Idem Orpheus eodem libro scriptum reliquit, a tribus his nominibus una divina natura, facta esse omnia: Deumque ipsum esse omnia. Miserias autem generis humani idem multis versibus descripsit, de quibus sunt & qui sequuntur.

* Vide Notas. * *Bruta, feræ, volucres, hominumque miserrima turba,*
(feras & volucres vocat mortuos)
Pondera telluris, simulacraque lumine cassa,
Ignari rerum: non qua ratione malorum
Effugiant impendentes avertere procellas,
Nec quo declinent sua detrimenta labore,
Nec bona quo possint studio præsentia apisci.
Verum imprudentes agitat temerarius error:

Multosque alios in hanc rem præterea versus sapientissimus Orpheus edidit. Hæc ex Timotheo annalium scriptore, qui refert tam multis retro sæculis Orpheum pronunciasse, Trinitatem consubstantialem universa creasse.

Eodem tempore Ilus Ilium condidit: & triginta quatuor annis post, Cyzicus Cyzicum Hellesponti & Asiæ caput. Condita
41 est etiam Tyrus annis ante Hierosolymitanum templum CCCLX.

A θεογονίαν, καὶ τὴν τοῦ κόσμου κτίσιν, καὶ τίς ἐποίησεν αὐτήν. ἐκφέρεται γοῦν ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκθέσει τῶν ποιητικῶν στίχων, οὕτως·

Ὦ ἄναξ Λητοῦς υἱὲ ἑκατηβόλε Φοῖβε κραταιέ, ὦ διόπτα ἡμέρας υἱέ, ὁ τὰ πάντα πόῤῥωθεν ἐν ταῖς ἀκτῖσί σου τοξεύων. ἀμίαντε καὶ δυνατέ, πανδερκὲς, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσων, ὁ τὰ πάντα ἐπιβλέπων θνητῶν καὶ ἀθανάτων βασιλειῶν. ἥλιε χρυσείοισιν ἀειρόμενε πτερύγεσσιν· ἥλιε ταμίας εἰς τὸν ἀέρα ὑψούμενε πτέρυξι. δωδεκάτην δὴ τήνδε περὶ σοῦ ἔκλυον ὀμφὴν, σεῖο φαμένου. σὺ δ' αὐτὸν ἑκηβόλε μάρτυρα θείην. Καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς περὶ τούτων εἶπε στίχους ὁ αὐτὸς Ὀρφεύς. ἔφρασε δὲ ἐκ τῶν προειρημένων στίχων, ὅτι ὡς ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀκούσας περὶ θεογονίας καὶ κτίσεως κόσμου συνεγράψατο. παρείB θησαν δὲ διὰ τὸ πλῆθος. λέγει δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἀνεδείχθη τῷ κόσμῳ ὁ αἰθὴρ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργηθείς. ἐντεῦθεν δὲ * καὶ ἐντεῦθεν τοῦ αἰθέρος ἦν χάος καὶ νὺξ ζοφερά, πάντα δ' ἐκάλυπτε τὰ ὑπὸ τὸν αἰθέρα· σημαίνων, τὴν νύκτα προτερεύειν. εἴρηκεν ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκθέσει, ἀκατάληπτόν τινα καὶ πάντων ὑπέρτατον εἶναι, προγενέστερόν τε καὶ δημιουργὸν ἁπάντων, καὶ αὐτοῦ τοῦ αἰθέρος, καὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτὸν τὸν αἰθέρα. τὴν δὲ γῆν εἶπεν ὑπὸ τοῦ σκότους ἀόρατον οὖσαν. ἔφρασε δὲ, ὅτι τὸ φῶς ῥῆξαν τὸν αἰθέρα, ἐφώτισε πᾶσαν τὴν κτίσιν, εἰπὼν ἐκεῖνο εἶναι τὸ φῶς τὸ ῥῆξαν τὸν αἰθέρα, τὸ προειρημένον τὸ ὑπέρτατον πάντων· οὗ ὄνομα ὁ αὐτὸς Ὀρφεὺς ἀκούσας ἐκ τῆς μαντείας ἐξεῖπε· μῆτις, ὅπερ ἑρμηνεύεται βουλὴ, φῶς, ζωοδοτήρ. εἶπεν ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκθέσει, ταύC τας τὰς τρεῖς θείας τῶν ὀνομάτων δυνάμεις, μίαν εἶναι δύναμιν, καὶ ἓν κράτος τούτων θεὸν, ὃν οὐδεὶς ὁρᾷ· ἧς τινος δυνάμεως οὐδεὶς δύναται γνῶναι ἰδέαν ἢ φύσιν. ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς δυνάμεως τὰ πάντα γεγενῆσθαι, ἀρχὰς ἀσωμάτους, καὶ ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ ἐξουσίας, καὶ ἄστρα πάντα, γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ τὰ ὁρώμενα ἐν αὐτοῖς πάντα, καὶ τὰ ἀόρατα. τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων γένος εἶπεν, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ πλασθὲν ἐκ γῆς, καὶ ψυχὴν ὑπ' αὐτοῦ λαβεῖν λογικὴν, καθὼς Μωϋσῆς ἐξέθετο. ὁ δὲ αὐτὸς Ὀρφεὺς ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ συνέταξεν, ὅτι διὰ τῶν αὐτῶν τριῶν ὀνομάτων τῆς μιᾶς θεότητος τὰ πάντα ἐγένετο, καὶ αὐτός ἐστι τὰ πάντα. περὶ δὲ τοῦ ταλαιπώρου γένους τῶν ἀνD θρώπων ὁ αὐτὸς Ὀρφεὺς ἐξέθετο ποιητικοὺς στίχους πολλοὺς, ἀφ' ὧν εἰσὶν οὗτοι·

* Θῆρες τ' οἰωνοί τε βροτῶν τ' ἀλιτήσια φῦλα. θηρία, ὄρνεα, τῶν ἀνθρώπων τὰ καταναλισκόμενα ἔθνη, ἄχθεα γῆς, εἴδωλα τετυγμένα· εἰδότες οὔτι κακοῖο προσερχομένοιο νοῆσαι φράδμονες οὔτι ποῖον μάλ' ἀποστρέψαι κακότητος, οὐδ' ἀγαθοῦ παρεόντος ἐπιστρέψαι καὶ ῥέξαι, ἀλλὰ μάτην ἀδαήμονες ἀπρονόητοι. Καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐξέθετο στίχους ὁ αὐτὸς σοφώτατος Ὀρφεύς. ταῦτα Τιμόθεος συνεγράψατο ὁ χρονογράφος, λέγων τὸν Ὀρφέα πρὸ τοσούτων χρόνων εἰπόντα, τριάδα ὁμοούσιον δημιουργῆσαι τὰ πάντα.

E Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἐκτίσθη τὸ Ἴλιον ὑπὸ τοῦ Ἴλου· μετὰ δὲ λδ'. ἔτη τοῦ κτισθῆναι τὸ Ἴλιον, ἐκτίσθη Κύζικος, μητρόπολις Ἑλλησπόντου καὶ Ἀσίας, ὑπὸ Κυζίκου. ἐκτίσθη δὲ καὶ Τύρος πρὸ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ, ἔτεσι τριακοσίοις καὶ πεντήκοντα πρὸς τοῖς ἑνί.

* ἑκάτερθεν, Svid.

Ἐν τοῖς

A Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν κριτῶν, ἐγνωρίζετο καὶ Ἡρακλῆς ὁ ἥρως· καὶ οἱ Ἀργοναῦται οἱ περὶ τὸν Ἰάσονα τὸν Θετταλὸν, οἵτινες ἀνιόντες τὸν ἀνάπλουν τῆς ποντικῆς θαλάσσης, ἐπολεμήθησαν ὑπὸ Κυζίκου τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλησπόντου ἐξαίφνης. καὶ συμβαλόντες ἀλλήλοις ναυμαχίᾳ ἀπέκτειναν τὸν Κύζικον, καὶ παρέλαβον τὴν πόλιν αὐτοῦ τὴν Κύζικον. μεμαθηκότες δὲ, ὅτι Κύζικος ὁ σφαγεὶς ὑπ' αὐτῶν, συγγενὴς αὐτῶν ὑπῆρχεν, ᾔτουν συγγνώμην τῆς ἀγνοίας αὐτῶν. καὶ λοιπὸν θεραπεύοντες τὸ θεῖον, ἔκτισαν ἐν αὐτῇ τῇ Κυζίκῳ ἱερὸν, καθὼς ἔμπροσθεν λέξομεν, περί τε τοῦ δοθέντος αὐτοῖς χρησμοῦ ἀπὸ τῶν Πυθίων θερμῶν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων.

Ὅτι οὐκ ἐν θεοῖς ἑτέροις ἀνέθηκε Γεδεὼν τὸ Ἐφὼδ, ἀλλὰ τῷ ὄντι Θεῷ. ἀλλ' ἐπεὶ τοῦ νενομισμένου τόπου, καὶ τὸν νόμον B ἀλλότριον πέπραχε, καὶ σκάνδαλον γέγονε τῷ Ἰσραὴλ, συνέβη γενέσθαι ἐξολόθρευσιν τοῦ οἴκου αὐτοῦ. οὗτος γὰρ ὁ Γεδεὼν ο΄. υἱοὺς εἶχε, πολλαῖς γυναιξὶ καὶ παλλακαῖς μιγνύμενος. ἐκ μιᾶς δὲ τούτων ἐτέχθη αὐτῷ Ἀβιμέλεχ, ὃς ἀπέσφαξε τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ λίθον ἕνα, ἑνὸς καὶ μόνου διαφυγόντος Ἰωάθαμ. θωπείᾳ δὲ ἀπεπλάνησε τὸν λαὸν, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτῶν. Ἰωάθαμ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων ἀνελθὼν, προσεφώνει τοῖς Σικιμίταις τὰς εὐεργεσίας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, εἰπὼν αὐτοῖς περὶ τῆς ἐλαίας καὶ τῆς συκῆς καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ῥάμνου παραβολήν. καὶ κατὰ ταύτην τὴν παραβολὴν συνέβη αὐτοῖς. πνεῦμα γὰρ Κυρίου συνετάραξε τοὺς C βασιλεύσαντας αὐτῶν, καὶ ἡ ῥομφαία Ἀβιμέλεχ ἐνεργοῦσα κατ' αὐτῶν, καὶ ἡ ῥομφαία αὐτῶν κατ' αὐτοῦ. καὶ ἐτυράννησεν Ἀβιμέλεχ ἔτη τρία, καὶ καθεῖλε πόλεις Σικιμιτῶν. ἔτι δὲ μίαν τῶν πόλεων πολιορκῶν, πλησιάσας τῷ τείχει, κλάσματι μύλου ἔβαλεν αὐτὸν ἄνωθεν γυνὴ, καὶ συνέτριψε τὸ κρανίον αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Ἀβιμέλεχ, ἀνέστη Θωλὰ, καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ εἰκοσιτρία ἔτη. καὶ μετ' αὐτὸν Ἰαεὶρ ὁ Γαλααδίτης, ἔτη εἰκοσιδύο. ὃς εἶχε τριάκοντα δύο υἱούς. καὶ μετὰ τοῦτον ἐξήμαρτεν Ἰσραὴλ τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐδούλευσε τοῖς γλυπτοῖς τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐταπείνωσεν αὐτὸν βασιλεὺς Μωὰβ καὶ Ἀμμὼν, καὶ πάντα τὰ περὶ κύκλῳ αὐτοῦ ἔθνη, ἔτη ιη΄. εἶτα ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ περιεῖλε D τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους. καὶ ἀνέστησεν αὐτοῖς κριτὴν τὸν Ἰεφθάε τὸν Γαλααδίτην, υἱὸν γυναικὸς πόρνης· ὃς ἐπηρμένος ἐν δυνάμει, καὶ ἐπάταξε τὸν βασιλέα Μωὰβ, καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ κραταιῶς. οὗτος ἐπλήρωσε τὴν ἰδίαν εὐχὴν οὐκ εὐαγῶς, ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ. ἔκρινε δὲ τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ ἔτη ἕξ, καὶ ἀπέθανεν. εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἐσεβὼν ἔτη ἑπτὰ, καὶ ἀπέθανεν. εἶτα κρίνει αὐτὸν Αἰλὼμ ὁ Ζαβουλωνίτης ἔτη δέκα, καὶ ἀπέθανεν. εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἀβδὼν ὁ Φαραθωνίτης, ἔτη ὀκτώ· ὃς εἶχεν υἱοὺς τεσσαράκοντα, καὶ τριάκοντα υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτοῦ. εἶτα ἐξεπορνεύετο ὁ λαὸς ἐν τοῖς εἰδώλοις, καὶ παραδίδωσιν αὐτοὺς Κύριος ἐν χειρὶ Φιλιστιεὶμ ἔτη τεσσαράκοντα. τότε ὤφθη ἄγγελος Κυρίου στειρευούσῃ τῇ γυναικὶ Μανωὲ, E καὶ ἐπαγγέλλεται αὐτῇ τὴν σύλληψιν Σαμψών. ἀνδρωθέντος δὲ Σαμψὼν, ἔθετο τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς ἀλλοφύλου. ἐκώλυε δὲ αὐτὸν Μανωὲ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, μὴ εἰδότες ὡς γνώμῃ Θεοῦ γέγονεν αὐτῷ τοῦτο, ἐπὶ ἀφανισμῷ τῶν ἀλλοφύλων. χλευασθεὶς δὲ Σαμψὼν ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἐν τῷ προβλήματι ὃ εἶπεν, Ἐκ στόματος ἐσθίοντος ἐξῆλθε βρῶσις, καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυ-

Cedren.

Judicum ætate etiam Hercules heros innotuit: & Argonautæ Jasonis Thessali socii. His, cum per mare Ponticum sursum navigarent, bellum subito fecit Cyzicus Hellesponti rex: estque ab iis commisso navali prælio interfectus, & urbs Cyzicus capta. Post Argonautæ cognito Cyzicum ipsis genere fuisse junctum, erroris veniam flagitaverunt: ac numine placato, fanum in urbe Cyzico extruxerunt, de quo postea dicemus: ut & de oraculo ipsis a Pythiis thermis allato & aliis.

Argonautæ.
Cyzicus.

Ephodum Gedeon non aliis diis, sed vero Deo consecravit: sed in loco alieno, & contra legem id fecit, quæ res & Israelicis offendendi ansam præbuit, & familiæ Gedeonis internecione stetit. Habuit enim hic Gedeon ex multis uxoribus ac pellicibus septuaginta filios. Ex harum una etiam Abimelechum sustulit: qui reliquos suos fratres ad unum omnes super uno lapide necavit, solo Joathamo elapso cædi. Populum enim adulatione Abimelechus decepit, regnumque obtinuit. Joathamus autem frater ejus conscenso quodam monte, Sicemitis patris sui beneficia exprobravit: ac fabulam iis de olea, ficu, vite & rhamno narravit. Cui eventus eorum respondit. reges enim ipsorum spiritus Domini conturbavit, fuitque in ipsos efficax Abimelechi gladius, & gladius ipsorum contra eum. Tyrannidem Abimelechus triennium tenuit, urbesque Sicemitarum evertit. Unam vero adhuc eorum urbem oppugnantem, muroque subeuntem, desuper frusto molæ connjecto mulier percussit, ac calvariam ei confregit.

Falsæ religionis pœna.
Abimelechus. Judic. 9.

Successit Abimelecho Tholas, judexque Israelicis fuit XXIII annos. Post hunc Jairus Galaadites, annos XXII. Huic filii fuerunt XXX. Mortuo eo rursus Deum populus peccatis offendit, barbarorum simulacra colendo. Itaque per annos duodeviginti rex Moabicus, Ammonicus, & quæ circumjacebant gentes, eum divexaverunt. Inde cum alienis diis submotis, ad Dominum sese convertisset, is eis judicem excitavit Jephtham Galaaditem, scorto natum. Hic auctus robore, Moabico populo & regi gravem cladem intulit. Idemque votum suum parum pie propria filia immolata persolvit. Excessit, cum sexennium populo præfuisset. Post hunc Essebon VII, Eglon Zabulonius X, Abdon Pharathonius VIII annos populi duces fuerunt, quisque eorum priori mortuo suffectus. Abdon filios habuit XL, nepotes XXX. Secundum hæc populo rursum ad impios simulacrorum cultus se dante, Deus eum Philistæis per LX annos opprimendum permittit. Eo tempore angelus Domini mulieri sterili, quæ Manoæ erat uxor, apparet: gravidamque fore & Samsonis matrem pollicetur. Adultus Samson, ad ducendum sibi alienigenam uxorem animum adjecit, parentibus reluctantibus: quod nescirent consilio Dei hanc ei cupiditatem injectam, quæ internecioni barbarorum ansam præberet. Successu temporis illusus ab uxore Samson (cum quæstione a marito sibi proposita, quidnam sibi hoc vellet, Ex ore vorantis cibus exiit, atque dulcedo a robusto: ea respondisset, Numnam aliquid leone robustius,

Judic. 10.
Jephtha. Judic. 11.
Judic. 12.
Samson. Judic. 13.

aut melle dulcius ?) consuetudine ejus se abstinuit : eamque socer alii viro in matrimonium tradidit. Qua re in barbaros exasperatus Samson, mille vulpibus adornatis eorum segetes incendit. Itaque barbari Samsonis uxorem, hujusque parentes & universam familiam igni combusserunt, quod penes eos accepti damni causa fuisset. Postea Samsoni alia evenerunt, propter uxorem quæ in urbe alienigenarum degebat : cum quidem portas urbis humeris suis sublatas in montem extulit. Similiter & Dalidæ res. Præfuit populo annos XX. Postquam vero a barbaris detonsus & excæcatus fuit, rursum enatis crinibus, urbem barbarorum concussam evertit, inque ea una mortuus est : pluribus tum quam quos vivus occiderat, necatis secum barbaris. Post hunc Michas de tribu Ephraimica, CXXX argenti pondo matri suæ dedit : illa argentum Deo consecravit, fecit sculptile & conflatile, idque in domo Michæ posuit. Fuit autem exinde domus Michæ tanquam ædes Dei : confecitque Ephodum & Seraphimos, & Levitam accersivit qui sibi esset sacerdos : fecitque in nomine Dei secundum ejus mandatum. Non enim eo tempore Israelicus populus regem habebat : sed quivis, quod sibi visum esset agebat. Est autem Ephodum, vestis genus : & Seraphimi, simulacrorum. Dicuntur ergo a Micha fuisse facta, vestis humeralis, ac facies, sive vestis pontificalis, & simulacra. Eodem tempore Levitæ pellex constuprata, & Benjaminea stirps deleta est.

Edit. Paris. pag. 60. — Michas. Judic. 17. — Judic. 19.

Post Samsonem, Samanes annum unum populo præfuit. Atque ea tempestate sacerdotibus summam rei administrantibus, triginta per annos populo cum barbaris pax fuit. Postea cum per XX annos Elis sacerdos rexit. Orta autem fame, multi Ebræorum solum verterunt ; atque inter hos Elimelechus tribus Judæus, cum Noemi uxore sua, & duobus filiis, in urbes Moabicas commigravit : deque ea gente filiis suis barbaricas uxores matrimonio junxit, ibique ipse cum filiis mortem obiit, sola relicta Noem cum duabus nuribus. Postquam Deus famem a Judæa sustulit, rediit Noemis ad tribum suam, comitante eam Rutha nuru. Ibi Dei auxilio, ac monitu Noemis effectum est, ut Boozus, utpote qui sanguine Elimelecho proximus esset, Rutham duceret, ex eaque Obedum patrem Jessæ, avum Davidi progeneraret. Boozus a Juda & Thamare alienigena muliere genus repetit : quibus natus fuit Pharezus, ac deinceps uti generis recensio demonstrat.

Ruth. 1.

42 Anno Samsonis * septimus pontifex declaratus fuit Elis. Hic quinquagenarius principatum populi occœpit, gessitque annos XL. Quarto anno hujus pontificatus, Samuelus vates est natus, octavoque in templum dedicatus trigesimo octavo cœpit jus populo dicere : mortuusque est anno septuagesimo, sacerdotio XXXV annos functus. Atque hæc quidem de libro Judicum breviter atque obiter annotavimus. Consultum autem fore censui, ut etiam præcipua Regnorum librorum, atque eorum qui Annales appellantur, argumenta compendio referam, ut ea no-

Samuelus. — pag. 61.

A οὐ, ἀπέσχετ' ἀπ' αὐτῆς εἰπούσης. τί ἰσχυρότερον λέοντος, καὶ τί γλυκύτερον μέλιτος; Καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐξέδοτο αὐτὴν ἀνδρὶ ἑτέρῳ. καὶ διὰ τοῦτο ὀργίζεται Σαμψὼν μᾶλλον τοῖς ἀλλοφύλοις, καὶ ἐμπιπρᾷ τὰς χώρας αὐτῶν διὰ τῶν χιλίων ἀλωπέκων. οἱ δὲ ἀλλόφυλοι κατέκαυσαν τὴν γυναῖκα Σαμψὼν, καὶ τοὺς γονεῖς αὐτῆς, καὶ πάντα τὸν οἶκον αὐτῶν ἐξωλόθρευσαν ἐν πυρὶ, ὅτι δι' αὐτοὺς τοιαῦτα συνέβη αὐτοῖς. εἶτα συνέβη αὐτῷ τὰ περὶ τὴν γυναῖκα τὴν οὖσαν ἐν τῇ πόλει τῶν ἀλλοφύλων, ὅτε καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως ἀνήνεγκεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐν τῷ ὄρει. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν Δαλιδάν. κρίνει δὲ τὸν λαὸν ἔτη εἴκοσι. καὶ μετὰ τὸ ξυρηθῆναι ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐκτυφλωθῆναι, ἀναφυεισῶν αὖθις τῶν τριχῶν αὐτοῦ, κατέσεισε τὴν τῶν ἀλλοφύλων πόλιν, καταστρέψας αὐτὴν, B ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς συναπέθανε, τότε φονεύσας πλείους ἀλλοφύλους ἢ ὅτε ζῶν. καὶ μετὰ τοῦτον Μιχαὰς ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Εφραὶμ, τοὺς ρλ΄. ἀργυρείους σταθμοὺς δέδωκε τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ἡ δὲ ἡγίασε τὸ ἀργύριον τῷ κυρίῳ, καὶ ἐποίησε γλυπτὸν καὶ χωνευτὸν, καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ οἴκῳ Μιχᾶ. καὶ ὁ οἶκος Μιχᾶ, ὡς οἶκος Θεοῦ. ἐποίησε δὲ καὶ Εφοὺδ καὶ Σεραφὶμ, καὶ προσεκαλέσατο Λευΐτην εἰς ἱερέα, καὶ ἦν πράττων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ πρόσταγμα αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἦν τότε βασιλεὺς ἐν Ισραὴλ, ἀλλ' ἕκαστος τὸ ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει. ἔστι δὲ τὸ Εφοὺδ καὶ τὸ Σεραφὶμ, ἔνδυμα καὶ μορφώματα. λέγει δὲ πεποιῆσθαι ὑπὸ τοῦ Μιχᾶ ἐπωμίδα καὶ πρόσωπον, ἔνδυμα ἱερατικὸν, καὶ εἴδωλα. κατὰ τοῦτον τὸν C καιρὸν συνέβη τὰ περὶ τὸν Λευΐ, καὶ τὴν παλλακὴν αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐξετρίβη ἡ φυλὴ Βενιαμίν.

Μετὰ δὲ Σαμψὼν, ἡγήσατο τοῦ λαοῦ Σαμανὴ ἔτος ἕν. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις τῆς ἱεραρχίας, εἰρήνην ἔσχεν ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, ἔτη λ΄. καὶ μετὰ τοῦτο ἦρξε τοῦ λαοῦ Ηλεὶ ὁ ἱερεὺς, ἔτη κ΄. λιμοῦ δὲ γενομένου, πολλοὶ τῶν Εβραίων μετανάσται γεγόνασι· μεθ' ὧν καὶ Ελιμέλεχ ἐκ τῆς φυλῆς Ιούδα, καὶ Νωεμὶν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτῶν. καὶ κατῆλθον εἰς τὰς πόλεις Μωὰβ, καὶ ἔλαβον τοῖς υἱοῖς αὐτῶν γυναῖκας Μωαβίτιδας ἀλλοφύλους. ἐτελεύτησε δὲ ἐκεῖ Ελιμέλεχ, καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ κατελείφθη Νωεμὶν σὺν ταῖς νύμφαις αὐτῆς. ἡνίκα δὲ ἐξῇρε Κύριος τὸν λιμὸν ἐξ Ισραὴλ, ἀνῆλ- D θε Νωεμὶν πρὸς τὴν φυλὴν αὐτῆς· οὐ κατέλιπε δὲ αὐτὴν Ρὼθ ἡ νύμφη αὐτῆς· καὶ συνεργίᾳ Θεοῦ, καὶ παραινέσει Νωεμὶν, συνάπτεται, Ρὼθ τῷ Βοὸζ, ὡς ἀγχιστεύοντι τῷ Ελιμέλεχ. ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν τὸν Ωβὴδ, οὗ υἱὸς Ιεσσαὶ ὁ πατὴρ Δαυίδ. κατάγεται δὲ Βοὸζ ἐξ Ιούδα καὶ Θάμαρ τῆς ἀλλοφύλου, ἐξ ὧν Φαρὲς, καὶ καθεξῆς, ὡς ἡ γενεαλογία φέρει.

Οτι ἐν τῷ ἔτει Σαμψὼν *, ἕβδομος Αρχιερεὺς κατέστη ὁ Ηλεί. ὃς καὶ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ πεντήκοντα ἐτῶν γενόμενος, ἔτερα ἔτη μ΄. ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἱερατείας Ηλεὶ, ἐγεννήθη ὁ προφήτης Σαμουὴλ, καὶ τῷ ὀγδόῳ ἔτει ἐδόθη ἐν τῷ ναῷ, καὶ τῷ λή. ἔτει ἤρξατο κρίνειν τὸν Ισραὴλ. E καὶ τῷ ο΄. ἐτελεύτησεν, ἱερατεύσας λέ. ἔτη. καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς τῶν κριτῶν βίβλου, ὡς ἐν παρόδῳ κατ' ἐπιτομὴν ἐσημειωσάμεθα. ἔδοξε δέ μοι, καὶ τὰς ἀναγκαιοτέρας ὑποθέσεις τῶν τε βασιλειῶν καὶ τῶν παραλειπομένων, ἐν ἐπι-

τόμῳ ἀνατάξαι, εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐντυγχανόντων ταύτῃ τῇ βίβλῳ.

Ὁ Ἐλκανᾶς, καὶ Ἄννα καὶ Φενάννα αἱ γυναῖκες αὐτοῦ, ἀνήρχοντο ἐν Σηλὼμ θύσειν τῷ Κυρίῳ. καὶ τῇ Ἄννῃ οὐκ ἦν τέκνον. καὶ ᾐτήσατο Ἄννα καταδεήσεως Κυρίῳ, τοῦ ἀνοιγῆναι αὐτῆς τὴν μήτραν, καὶ τὸ τεχθὲν δοτὸν γενέσθαι αὐτῷ. καὶ ἔτεκε τὸν Σαμουὴλ, καὶ προσήνεγκεν αὐτὸν τῇ σκηνῇ τοῦ Θεοῦ. καὶ πάλιν ηὔξατο Ἠλεὶ ὑπὲρ αὐτῆς, δοθῆναι αὐτῇ ἀντὶ Σαμουὴλ τέκνα, καὶ ἔτεκεν υἱοὺς τρεῖς καὶ θυγατέρας δύο. Ὀφνεὶ δὲ καὶ Φινεὲς οἱ υἱοὶ Ἠλεὶ οὐκ ἐν ταῖς θυσίαις μόνον ἐξημάρτανον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς γυναιξὶν ἐξεπόρνευον ταῖς παρεστηκυίαις ἐν ταῖς πύλαις τοῦ ναοῦ Κυρίου. ἱστορεῖ τοίνυν ἡ πρώτη τῶν βασιλειῶν, πόλεμον συστῆναι τοὺς ἀλλοφύλους πρὸς τὸν Ἰσραήλ. καὶ νικήσαντες οἱ ἀλλόφυλοι, αἴρουσι τὴν κιβωτὸν τοῦ Ἰσραήλ. καὶ ἀκούσας Ἠλεὶ ὁ ἱερεὺς, πεσὼν ἀπέθανε. προσφέρουσι δὲ οἱ ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν, δῶρον τῷ Θεῷ αὐτῶν Δαγὼν εἰς Ἄζωτον, καὶ ἱστῶσιν αὐτὴν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ εἰδώλου. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ πίπτει ὁ Θεὸς αὐτῶν Δαγών· καὶ ὀρθρίσαντες, εὗρον αὐτὸν πεπτωκότα ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ, ἀνέστησάν τε αὐτόν· καὶ τῇ ἑτέρᾳ νυκτὶ πάλιν ἔπεσε Δαγὼν, καὶ συνετρίβη, καὶ οὐκ ἔτι ὁ ναὸς αὐτοῦ ἐσεβάσθη. καὶ ἐπατάχθησαν οἱ ἀλλόφυλοι εἰς τὰς ἕδρας αὐτῶν, καὶ οἱ ἐν παντὶ ὁρίῳ τῆς πενταπόλεως αὐτῶν, Ἀζώτου, Γάζης, Ἀσκάλωνος, Γὲθ, Ἀκκαρών· καὶ ἐγένετο σύγχυσις μεγάλη θανάτου ἐν αὐταῖς. καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐξέβρασε μῦς. καὶ μετὰ ἑπτὰ μῆνας (ὡς δὲ Ἰώσηππος, μῆνας δύο μόνους ποιῆσαι τὴν κιβωτὸν παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις, οἳ καὶ Παλαιστινοὶ νῦν καλοῦνται) ἐξέπεμψαν τὴν κιβωτὸν μετὰ δώρων καὶ θυσιῶν, ἐπιθέντες αὐτὴν ἐφ' ἅμαξαν καινὴν, ζεύξαντες βόας ἐκλεκτὰς ἀσκύλτους, καὶ ηὐθύνασι βόες ἀφ' ἑαυτῶν. καὶ ἦλθεν Ἰσραὴλ εἰς τιμήν· ἰδόντες δὲ οἱ ἀλλόφυλοι, ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ ἔμεινεν ἡ κιβωτὸς εἰς οἶκον Ἀμιναδὰμ ἔτη κ'. πρὸ τούτου δὲ κατήντησεν ἡ κιβωτὸς ἐν Βεθσαμοῖς εἰς οἶκον Ὡσηὲ, ὃς τὴν μὲν ἅμαξαν διασχίσας, καὶ ἀνάψας ἐν πυρὶ, τὰς δὲ βόας ἐν αὐτῇ ἀνενεγκὼν προσήνεγκε θυσίαν Κυρίῳ τῷ Θεῷ. οἱ δὲ υἱοὶ Ἰεχονίου ἀναξίως προσήγγισαν τῇ κιβωτῷ, καὶ ἀπώλοντο ἐξ αὐτῶν ο'. ἄνδρες, οἵτινες ὑπῆρχον δυσσεβεῖς καὶ εἰδωλολάτραι. ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ ἐν Βεθσαμοῖς, ὥστε καὶ πληγῆναι ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πεντήκοντα χιλιάδας. αὖθις δὲ πάλιν ἀποπέμπουσι καὶ οὗτοι τὴν κιβωτὸν εἰς Καριαθιαρείμ· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ, ἄσμενοι ἀπεδέξαντο τὴν κιβωτὸν, καὶ κατέστησαν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Ἀμιναδὰμ τὸν ἐν τῷ βουνῷ· καὶ ἡγίασεν Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, φυλάττειν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης Κυρίου. ἐποίησε δὲ ἡ κιβωτὸς ἐκεῖσε ἔτη κ'. καὶ ὁ λαὸς ἄρτι ἐπορεύθη ὄπισθεν Κυρίου. καὶ συνάγει Σαμουὴλ πάντας εἰς Μασηφᾶ. καὶ παραινεῖ περιελέσθαι αὐτοὺς πάντα τὰ εἴδωλα. καὶ ἐποίησαν οὕτως. οἱ δὲ ἀλλόφυλοι παμπληθεὶ παρενέβαλον ἐπ' αὐτούς. καὶ ηὔξατο ὑπὲρ αὐτῶν Σαμουὴλ, καὶ ἐβρόντησε Κύριος, αἰνεῖται δὲ πᾶς Ἰσραὴλ κατὰ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς Κύριος διὰ χειρὸς Ἰσραὴλ πληγὴν μεγάλην. καὶ μετὰ τοῦτο συνάγεται πᾶς ὁ λαὸς πρὸς Σαμουὴλ λέγοντες· ἐπειδὴ οἱ υἱοί σου Ἰωὴλ καὶ Ἀβιὰ οὐ κατὰ τὰς σὰς πορεύονται ὁδοὺς, ἀλλὰ δώροις ἐκκλίνουσι

Cedren.

stro lectori in memoriam ista ratione redigantur.

Elcanas cum uxoribus suis Anna & Phenanna, Silonem adscendit, Deo sacrificaturus. Anna autem cum prolem non haberet, a Deo intimis precibus contendit, uti se sterilitate liberaret, pollicens, ipsi se prolem quam dedisset consecraturam. Ita Samueli mater facta est, eumque tabernaculo Dei obtulit. cumque Elis ipsi comprecatus esset a Deo alios liberos dari loco Samuelis, ea postmodo filios tres, ac filias duas peperit. Cæterum Ophnis ac Phineas, Elis sacerdotis filii, non sacrificia modo delictis suis polluebant: sed & cum mulieribus templi Dei janitricibus, stupri consuetudinem habebant. Narrat porro primus Regnorum liber, barbaros Israeliticis bellum intulisse, victoriaque potitos arcam Dei Israelitici abstulisse: Elim eo audito corruisse, atque expirasse. Barbaros arcam Azotum attulisse, donarium Dagoni Deo suo: atque ad simulacri pedes constituisse. Id simulacrum noctu concidisse, maneque ab iis inventum ante arcam prostratum. Rursus erectum, insequenti nocte denuo devolutum esse, atque confractum: itaque fanum ejus esse in honore desiisse. Sed & in anu morbum inflictum barbari senserunt, & per totam Pentapolin (regio est a quinque urbibus hoc nomen habens, Azoto, Gaza, Ascalone, Getha, Accarone) habitantes: iisque in urbibus magna fuit pestilentia. Terra quoque eorum mures edidit. Post septem menses (Josephus duos tantum perhibet) barbari, quos nunc Palæstinos appellamus, arcam cum donis & hostiis emiserunt, novis quadrigis impositam, cui vaccas delectas & intactas junxerant: eæ nemine dirigente viam confecerunt. fuitque hoc Israelitico populo honori, cum barbari re visa magno metu percellerentur. Mansit autem arca in domo Aminadabi. Prius quidem ea in domum Osee, in urbem Bethschemesam pervenerat: qui quadrigis scissis & accensis, vaccas igni impositas Domino Deo adolevit. At vero filii Jechoniæ cum ad arcam minus religiose accessissent, LXX de iis mortui sunt. erant enim impii, & falsorum numinum cultores, sicut & plerique omnes Bethschemesani cives: quapropter etiam L millia virorum de illo populo perierunt. Itaque hi arcam a se Cariatiearimam dimittunt: cujus cives eam alacres exceperunt, inque domo Aminadabi sita in colle reposuerunt: Eleazarumque is filium suum consecravit, qui arcam fœderis divini custodiret. Ibi arca annos XX est commorata. Tunc populus denuo Dei præceptis obtemperabat: quos Masipham convocatos Samuel exhortatus est, uti simulacra omnia abolerent. ejusque monitui populus obtemperavit. Statim barbari omnibus copiis adversus populum Israeliticum sunt profecti. Pro quo cum ad Deum precibus Samuel intercederet, intonuit Deus. ac toto populo in aciem contra barbaros egresso, manu ejus Deus ingentem stragem barbarorum edidit. His ita gestis, universus populus ad Samuelum confluxit, eumque sic appellaverunt: Quandoquidem filii tui Joelus & Abias tuis vestigiis non insistunt sed in judicando corrumpi se

Arca Dei. 1. Sam. 4.

1. Sam. 7. Edit. Parif. pag 62.

Philistæi victi.

1. Sam. 8.

Populus regem petit.

donis patiuntur: agedum regem nobis constitue, qui noster sit judex. Displicuit id postulatum Samuelo: verumtamen a Deo jussus ipsis obsequi, quando non Samuelem, sed se Deum sprevissent, regemque ipsis esse eum dedignati essent, imitati in hoc majorum suorum facta, qui ab eo die quo ex Ægypto educti divinitus fuerunt, tales sese gessissent: ita ergo Saulum, hominem tribu Beniaminæum, unctione regem iis designavit. Secundum hæc
1. Sam. 11.
Ammonitarum rex Naasus Gileadam urbem oppugnavit. Cum vero ii salutis obtinendæ causa servitutem se ei servituros promitterent, aliter se iis pariturum Nasus negavit, nisi in opprobrium Israelicæ gentis cuivis viro oculum dextrum eruisset. Id ingentem
Ammonitas Saulus vincit.
apud Gileaditas luctum excitavit. Saulus autem re cognita, totum Israelicum populum ad se convocavit, numerumque virorum IↃ CLXX millia invenit. Proinde copiis in tres partes divisis, Amanitas aggressus, occidione occidit. Tum Samuelus adsumpto populo ad Galgala descendit, Saulumque ibi regno inauguravit. ipseque Armathaimam abiit.
1. Sam. 13.
Paulo post barbarorum multitudo ad Galgala convenit, cum quidem Saulus secum non amplius DC viros haberet, eosque inermes. Itaque in his angustiis desperato Samuelis adventu, Deo sacrificavit. Ecce autem ei supervenit Samuelus, & ob id factum objurgat. Paucitatem suorum, & angustiam temporis prætexenti, imprecationibus certis minatus, fore ut regnum hoc præstantiori traderetur: id vaticinatus, discessit. At vero Joanathas solo armigero comitatus, ad stationem barbarorum perrupit:
Edit. Paris. pag. 63.
tesseraque armigero data, excubitores adortus, ad viginti viros interfecit. Sed
Jonathæ facinus.
1. Sam. 14.
& Dominus terrorem castris barbarorum immisit, cum fugam excubitorum eminus cernerent. Qui in colle cum Saulo erant, cum eam in castris barbarorum trepidationem cernerent, Saulo rem aperiunt. Is Achiam sacerdotem Levitam, qui una erat, ac Ephodum gestabat, jussit Deum consulere. Cum vero etiam amplius barbari in castris tumultuantes mutuo sese aggrederentur (nam advenæ & servi qui in barbarorum castris erant, adversus se invicem infestis armis rem gerebant) Saulus sacerdoti jussit ut manus componeret; atque ipse cum sexcentis barbaros adortus est. Conjunxerunt se cum eo etiam Ebræi, qui in speluncis & rimis montium latebant, ita ut circa Saulum essent ad decem virorum millia. Ibi tum Saulus ignoratione ductus, mortem voverat ei, quicumque de populo cibum prius gustasset, quam hostes essent deleti. * Omnis autem terra prandebat. Tunc evenit, ut Jonathas edicti istius ignarus mel gustaret: quem tamen populus neci exemit. Porro Saulus omnes finitimas in orbem gentes debellavit. Rursum deinde Samuelus vates ad eum venit, ac quod a Deo acceperat mandatum, ipsi exponit, de internecione excidenda Amaleci gente, ita quidem ut & homines & pecus ab lactente usque ad senem omnes, adeoque totum etiam muliebre genus cum jumentis extinguere, & omnia ipsorum impedimenta perdere juberet.
Amalecitarum occidio.
Causa internecionis Amalecitis fuit, quod ex Ægypto adscendentem Israeli-

A τὸ δίκαιον, ποίησον ἡμῖν βασιλέα, ὃς κρινεῖ ἡμᾶς. πονηρὸν δὲ τοῦτο ἐφάνη τῷ Σαμουήλ. ὅμως εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ὑπακοῦσαι τοῦ λαοῦ· καὶ, ὅτι οὐ σὲ ἐξουδενώκασιν, ἀλλ' ἐμὲ, τοῦ μὴ θέλειν βασιλεύεσθαι ὑπ' ἐμοῦ. κατὰ ταῦτα πεποιήκασιν οἱ πατέρες αὐτῶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου. ἔχρισεν οὖν αὐτοῖς Σαμουὴλ βασιλέα τὸν Σαοὺλ, ἄνδρα Βενιαμίτην. [illegible] ὁ βασιλεὺς Ἀμμανιτῶν Ναὰς ἐπανίστη τῇ Γαλαάδ. οἱ δὲ ἤθελον ἐπὶ σωτηρίᾳ δουλεύειν αὐτῷ. καὶ εἶπε Ναὰς, οὐχ οὕτω· ἀλλ' ἔσται ὑμῖν ἡ σωτηρία ἐν τῷ ἐξορύξαι με παντὸς ἀνδρὸς ὀφθαλμὸν δεξιὸν, εἰς ὄνειδος Ἰσραήλ. καὶ ἐθρήνησαν οἱ ἄνδρες οἱ ἐν Γαλαάδ. ἤκουσε δὲ Σαοὺλ, B καὶ προσκαλεῖται πάντα Ἰσραὴλ, καὶ ἐξαριθμεῖται αὐτὸν εἰς χο'. χιλιάδας. ποιήσας δὲ αὐτοὺς εἰς τρεῖς ἀρχὰς, ἐπέθετο τοῖς Ἀμμανίταις, καὶ ὠλόθρευσεν αὐτούς. ὁ δὲ Σαμουὴλ λαμβάνει τὸν λαὸν, καὶ Σαοὺλ, καὶ κατέρχεται εἰς Γάλγαλα, καὶ ἐγκαινίζει τὴν βασιλείαν Σαοὺλ, καὶ ἄπεισιν εἰς Ἀρμαθαίμ. συναθροίζεται δὲ πλῆθος ἀλλοφύλων ἐν Γαλγάλοις, καὶ οὐχ εὑρέθησαν μετὰ Σαοὺλ εἰ μὴ ἑξακόσιοι ἄνδρες, καὶ οὐδὲ τούτοις ἦν ὅπλα. Σαοὺλ δὲ ἐξαπορηθεὶς καὶ ἐγκρατευσάμενος, ἀνήνεγκε θυσίαν τῷ Κυρίῳ. καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμουὴλ πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ· τί τοῦτο ἐποίησας; ὁ δὲ τὴν ἀπορίαν τοῦ λαοῦ, καὶ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ C προβάλλεται. Σαμουὴλ δὲ ἀρὰς αὐτὸν ἀπειλήσας, τὴν βασιλείαν ἑτέρῳ τῷ ὑπὲρ αὐτὸν κρείττονι δοθήσεσθαι προφητεύσει, καὶ ἄπεισιν. Ἰωνάθαν δὲ μόνος μετὰ τοῦ αἴροντος τὰ σκεύη αὐτοῦ παραβιασάμενος, κατῆλθεν εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων· καὶ σύμβολον δοὺς τῷ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ, ἐπέθετο τοῖς προφυλάσσουσι, καὶ ἐπάταξεν ὡσεὶ κ'. ἄνδρας. καὶ ἐπήνεγκε Κύριος ἔκστασιν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἀλλοφύλων, ἐν τῷ ἑωρακέναι μακρόθεν τὴν φυγὴν τῶν προφυλασσόντων. οἱ δὲ ἐν τῷ βουνῷ ὄντες μετὰ Σαοὺλ, ἰδόντες τὴν σύγχυσιν τῆς παρεμβολῆς τῶν ἀλλοφύλων, διαδηλοποιοῦσι τῷ Σαούλ. ἦν δὲ ἱερεὺς ἐκεῖ Ἀχίας Λευΐτης, αἴρων Ἐφούδ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαοὺλ, ἐπερωτῆσαι ἐν Κυρίῳ. D ὡς δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον συνεκόπτετο ἡ παρεμβολὴ τῶν ἀλλοφύλων ὑφ' ἑαυτῶν (ἐπανέστησαν γὰρ οἱ ἐπίμικτοι καὶ δοῦλοι οἱ μετὰ τῶν ἀλλοφύλων καθ' ἑαυτῶν, καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ῥομφαίαις) εἶπε Σαοὺλ τῷ Ἀχίᾳ, συστεῖλαι τὰς χεῖρας, καὶ ἐπέθετο αὐτὸς τοῖς ἀλλοφύλοις σὺν τοῖς ἑξακοσίοις. ἐξῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς κρυπτόμενοι τῶν Ἑβραίων, καὶ γεγόνασι μετὰ Σαοὺλ ὡσεὶ χιλιάδες δέκα. τότε ἠγνόησεν ἄγνοιαν Σαοὺλ, καὶ ἠράσατο μὴ ἀπογεύσασθαι βρώσεως τὸν λαὸν, ἕως συντελέσει τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. * πᾶσα δὲ ἡ γῆ ἠρίστα. ἔνθα συμβαίνει τὰ περὶ Ἰωνάθαν ἐν τῇ ἐν ἀγνοίᾳ βρώσει τοῦ μέλιτος. ἐξαιρεῖται δὲ αὐτὸν ὁ λαὸς τοῦ θανάτου. καὶ Σαοὺλ E κατεπολέμησε πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτοῦ, ἰσχύων κατ' αὐτῶν. πάλιν δὲ ἀνέρχεται πρὸς αὐτὸν Σαμουὴλ ὁ προφήτης, καὶ λέγει αὐτῷ τὴν ἀπώλειαν Ἀμαλήκ. καὶ δίδωσιν αὐτῷ ἐντολὴν, ἣν ἔλαβεν ἐκ Θεοῦ, τοῦ μὴ περιποιήσασθαι ἐξ αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, ἀπὸ νηπίου καὶ θηλάζοντος ἕως πρεσβύτου. ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ὅλον τὸ θῆλυ γένος ὀλέσαι, καὶ πάντα τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν

A ἐξολοθρεῦσαι, ὅτι κακὰ ἐνεδείξαντο τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐξ Αἰγύπτου ἐπανόδῳ. Σαοὺλ δὲ τῆς μὲν νίκης ἐπιτυχὼν, καὶ ἐπιτρέψας τὸν Ἀμαλὴκ, περιεποιήσατο Ἀγὰγ τὸν βασιλέα αὐτῶν. ὁ δὲ λαὸς διήρπασε ποίμνια καὶ βουκόλια, καὶ ἀποσκευὴν ἱκανήν. καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμουὴλ ἐν Γαλγάλοις, καὶ λέγει πρὸς Σαοὺλ, ἃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, τήν τε τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν καὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ λαοῦ, ὡς διέρρηξε τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος αὐτοῦ. παραβιάζεται δὲ Σαοὺλ τὸν Σαμουὴλ, ὑποστρέψαι μετ' αὐτοῦ· καὶ χερσὶν ἰδίαις ὁ προφήτης ἀποσφάζει Ἀγὰγ τὸν βασιλέα Ἀμαλήκ. διὰ ταύτην τὴν παρακοὴν Σαοὺλ, εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Σαμουὴλ· μεταμεμέλημαι ὅτι ἔχρισα τὸν Σαοὺλ εἰς βασιλέα, διότι ἀπέστη ἀπὸ B ὄπισθέν μου, καὶ οὐκ ἐφύλαξε τὰ ῥήματά μου. πολλὰ δὲ κατωνείδισε τὸν Σαοὺλ Σαμουὴλ, ἐπὶ τῇ παρακοῇ ταύτῃ. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν λαὸν, καὶ τὰ θῦσαι τὰ θρέμματα τῷ Θεῷ ἐπήνεγκε· καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαοὺλ. εἰ θελητὸν τῷ Κυρίῳ ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίαι, ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου; ἰδοὺ ἀκοὴ ὑπὲρ θυσίαν ἀγαθὴ, καὶ ἡ ἐπακρόασις ὑπὲρ στέαρ κριῶν. ὅτι ἁμαρτία οἰώνισμά ἐστι, ὀδύνην καὶ πόνον * σεραφὶμ ἐπάγουσιν, ὅτι ἐξουδένωσας τὸ ῥῆμα Κυρίου, καὶ ἐξουδενώσει σε Κύριος, μὴ εἶναι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ Σαμουὴλ, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι. γνώμῃ δὲ Θεοῦ κατακολουθήσας Σαμουὴλ, ἄπεισιν εἰς Βηθλεὲμ, καὶ ἐκεῖ ἔχρισε C τὸν ὄγδοον υἱὸν Ἰεσσαὶ Δαβὶδ εἰς βασιλέα, καὶ δίδοται πνεῦμα Θεοῦ. καὶ τότε ἐπῆλθεν ἐπὶ Σαοὺλ πνεῦμα πονηρὸν, καὶ ἔπνιγεν αὐτόν· καὶ εἶπον οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ τὰ περὶ Δαβὶδ πρὸς αὐτὸν, ὅτι πνεῦμα Θεοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ ὅτι οἶδε ψάλλειν ἐν κινύρᾳ καὶ ψαλτηρίῳ καὶ ναύλῃ. καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ πρὸς Ἰεσσαὶ, καὶ ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ψάλλειν, καὶ διώκειν πνεῦμα τὸ πνῖγον αὐτόν. καὶ ἀπέστη τὸ πνεῦμα ἀπὸ Σαοὺλ, καὶ πεποίηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ αἴρειν τὰ σκεύη αὐτοῦ τὰ πολεμικά. Ἀγαπητὸς δὲ γέγονε Δαβὶδ τῷ Σαοὺλ. τότε ἐξῆλθον οἱ ἀλλόφυλοι ἐν δυνάμει βαρείᾳ, καὶ γέγονε τὰ περὶ Δαβὶδ καὶ Γολιὰθ, ὃν ἀνεῖλε μονομαχήσας, ὕψος ἔχοντα πόδας ὀκτὼ, ὢν ἐτῶν λγ'. ᾧ ἐπελθοῦσαι αἱ χορεύουσαι, λέγουσαι· ἐ- D πάταξε Σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ, καὶ Δαβὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ, καὶ γίνεται φθόνος Σαοὺλ ἐπὶ Δαβὶδ, διὰ τὸ αὐτῷ μὲν δοθῆναι τὰς χιλιάδας, ἐκείνῳ δὲ τὰς μυριάδας. καὶ ἐπέπεσε παρὰ Θεοῦ πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ Σαοὺλ, καὶ προεφήτευσεν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. καὶ Δαβὶδ ἔψαλλεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ὡς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ Σαοὺλ, καὶ εἶπε πατάξαι ἐν Δαβὶδ, καὶ ἐκκλίνας Δαβὶδ, ἐπάταξεν ἐν τῷ τοίχῳ. τοῦτο δὶς πεποίηκε Σαοὺλ· γνοὺς δὲ Σαοὺλ συμμαχοῦντα Θεὸν τῷ Δαβὶδ, ἐποίησεν αὐτὸν χιλίαρχον, καὶ ἀποστείλας αὐ- E τὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰσέρχεσθαι καὶ ἐξέρχεσθαι ἐν τῷ πολέμῳ, εἰπὼν, ἔσω ἡ χεὶρ τῶν ἀλλοφύλων κατ' αὐτοῦ, ἤπερ ἡ χείρ μου· καὶ δέδωκεν αὐτῷ Μελχὸλ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα· ἀποδρὰς δὲ Δαβὶδ ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ, ἀπῆλθε πρὸς Σαμουὴλ ἐν πόλει Ἀρμαθαὶμ, καὶ εὗρε χορὸν προφητῶν μετὰ Σαμουήλ. καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ τρὶς ἀγγέλους, συλλαβέσθαι τὸν

* ὡς lege.

A cum populum maleficiis infestassent. Saulus vero victoriam quidem deletis Amaleci copiis obtinuit: cædi tamen Agagum regem exemit. Ac populus etiam de gregibus, armentis, impedimentisque hostium magnam prædam egit. Ecce autem Samuelus ad Saulum Galgalis agentem revertitur, jussuque Dei ei indicat, fore ut regno excidat Saulus, populumque ita ab eo abruptum iri, 45 quomodo rex laciniam de læna Samuelis abrupisset. Et Samuelus a rege ita coactus, una cum eo revertit: Agagumque regem sua manu vates jugulavit. Hæc divini mandati neglectio ita Deum offendit, ut Samuelo diceret: Quod inunxisset regno Saulum, ejus se pœnitere, quando is a se defecisset, B ac mandata sua posthabuisset. Ac cum Saulus a Samuelo hujus prævaricationis causa graviter objurgatus populi culpam, studiumque pecudes Deo sacrificandi causaretur: Putasne, inquit vates, hostias ac sacrificia Deo tam probari, quam dicto ejus audientem esse? Sic habe: præstat obedientia sacrificio, & obtemperatio adipi arietino. contra peccatum magicæ superstitioni par est inobedientia, pœnamque cum cultus falsi numinis supplicio eamdem conciliat. Ta quia Dei mandatum pro nihilo habuisti, itaque Deus etiam te nihili faciet, regnoque Israelitico privabit. His dictis a rege discessit, neque ei porro se videndum præbuit. Idem vates Dei jussu Bethlehemam abiit, C ibique Davidum Jessæ filium natu octavum ungens, regno destinavit: atque huic spiritus Dei datus est. At contra in Saulum spiritus malignus irruit, eumque vexavit. Familiares itaque ei indicaverunt, esse Davidum spiritu Dei præditum, ac variis instrumentis Musicis ludere peritum. Itaque Saulus ad Jessam missis famulis, Davidum domum suam adscivit, ut fidibus luderet, spiritumque a quo rex vexabatur abigeret: qui & recessit a rege. Proinde Davidum rex dilexit, armigerumque suum constituit. Sub idem tempus barbari bellum Ebræis fecerant, magnis freti copiis. quo in bello Davidus Goliathum octo pedes altum, annos natum XXXIII D singulari prælio congressus trucidavit. A qua victoria redeunti, cum occurrentes choream ducentes mulieres cecinissent, a Saulo millia, a Davido dena millia esse devicta: invidit rex Davido, sibi eo carmine prælato: exagitavitque eum denuo malignus Deo immittente spiritus, ac in medio suæ domus vaticinatus est. Coram eo Davidus quotidie fidibus cecinit. Saulus autem hasta quam manu tenebat, Davidum trajicere voluit: sed hic inclinato corpore ictum evitavit, & hasta parieti infixa est. Bis hoc Saulus est conatus. Inde cognito Deum Davido adesse, tribunum militum eum fecit, inque bellum emisit, E ut militiæ versaretur: ajebat enim, malle se eum barbarorum, quam suis manibus perire. Nuptum quoque ei dedit Michol filiam suam. Enimvero Davidus Saulum fugiens, ad Samuelum in urbem Ramatha se contulit, ibique cum Samuelo chorum vatum reperit. Tertium Saulus eo misit, qui Davidum ad se abducerent: verum ii vaticinandi spiritu correpti, ibidem manserunt. Qua re ita percitus Saulus,

1. Sam. 15.

Saulus a Deo rejectus.

Edit. Paris. pag. 64.

Davidus rex designatur. 1. Sam. 16.

1. Sam. 18.

cum ipse comprehendendi Davidi causa eodem abiisset, divino instinctu affectus, ipse quoque cum reliquis vaticinari cœpit: detractisque sibi vestibus, nudus diem ac noctem jacuit. Post hæc Davidus a Saulo
Edit. Paris. pag. 63. prorsus recessit, parata quadringentorum virorum bellicosorum manu. Hæc consecuta est mors Samueli, isque domi suæ Ramathæ humatus est. Cum a Davido persequendo Saulus non de-
2. Sam. 26. sisteret, Abessaus & Joabus cum Davido in castra illius noctu pervenerunt, bastamque regis & lenticulam aquæ secum abstulerunt. Profugit deinde ad regem Gethæ Achisum Davidus, isque ei urbem Siclagam concedit, in qua Davidus per quatuor menses inquilinus fuit * ubi statuam quoque
46 sibi parricida Absalomus erexit, etiam hoc suis addens sceleribus: eodem-
2. Sam. 23. Heroes Davidici. que in loco lapidibus obrutus est. ** fuit Jebosthes Chananæus, qui evaginato gladio una pugna ɪↄcccc viros vulneravit. Is non fuit unus de tribus, sed supra tres potens. Deinde Adinon, qui stricto gladio octingentos vulneravit. Eleazar, tertiusque Sameas. Hi tres globum hostium barbarorum perruperunt, & petenti Davido aquam ea Bethlehema bibendam attulerunt. Abessaus frater Joabi & Asaelis: is ense nudato trecentos sauciavit. Prælatus autem fuit inter tres, non quod robore eos æquaret, nedum anteiret: sed ut cognatus regis. nam potentia tres istos non attigit. Quin etiam Banajas Jojadæ F. fratris Davidi, quamquam ob virtutem tribus istis compararetur, non tamen eorum virtutem æquavit. Fuerunt porro etiam alii XXXVII celebres ac po-
Rhomphæa. tentes, quorum princeps fuit Asaelus. Cæterum rhomphæa (quod nomen hic usurpatum aliquoties est) non lanceam, ut quidam putant, sed gladium significat: quomodo etiam Davidus ad Goliam: *Tu*, inquit, *contra me venis gladio* (est in Græco rhomphæa) *hastaque & clypeo fretus: ego autem te aggredior ductu Domini Dei exercituum*. Davidus finem vitæ fecit annos natus LXX cum in Judam regnum obtinuisset septem annos ac semis: triginta duos ac semissem in totum populum. regnum adeptus est anno ætatis trigesimo.

Solomonis vita. Solomon etiam, antequam templum extruxisset, in summitatibus adolevit altaria, cumque eo universus populus. Maxima autem delicta sua a condito templo commisit: quod solium regium sibi fecit eburneum, in cujus postica parte excisi ab utraque solii parte eminebant duo vituli anterioribus sui partibus, & duo tales leones. fecit & gradus sex, quibus altitudo solii augeretur, inque quovis gradu itidem leones exculptos. ita duodecim leones in gradibus, pone solium duo fuerunt, in summa. Atque hac ipsa etiam in re eum peccasse, legemque a Deo Mosi ac populo datam violasse, Josephus asserit.
pag. 66. neque enim permissum fuisse, ut pascendorum oculorum causa animalia fingerent, aut picturis studerent. Sane propter Solomonis impie facta, Jeroboamus in decem tribus nactus est regnum, duabus dumtaxat Roboamo Solomonis F. relictis, Judaica & Beniaminea. nam Hierosolyma in ditione Beniamineæ tribus sita sunt: ideoque ea tribus Judaicæ annexa. Prima Solomonis delicta sa-

A Δαβίδ· καὶ προφατεύοντες διέμειναν. Θυμωθεὶς δὲ Σαοὺλ, αὐτὸς δὲ ἑαυτοῦ ἐπορεύθη συλλαβέσθαι αὐτόν· καὶ ἐξέστη, καὶ ἦν προφητεύων καὶ αὐτὸς, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔκειτο δι' ὅλης ἡμέρας καὶ νυκτὸς γυμνός. καὶ μετὰ ταῦτα τελείως ἀφίσταται Δαβὶδ ἀπὸ Σαοὺλ, ἀποσπάμενος χεῖρα τετρακοσίων ἀνδρῶν πολεμιστῶν. καὶ μετὰ τοῦτο θνήσκει Σαμουὴλ, καὶ θάπτεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν Αρμαθαίμ. Σαοὺλ δὲ ἔτι διώκων ἦν τὸν Δαβὶδ, Αβεσσᾶ δὲ καὶ Ιωὰβ κατῆλθον ἐν τῇ παρεμβολῇ Σαοὺλ, νυκτὸς μετὰ Δαβὶδ, καὶ ἔλαβον τὸ δόρυ καὶ * τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος. ἀποδιδράσκει δὲ Δαυὶδ πρὸς Αγχοῦς βασιλέα Γὲθ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πόλιν Σι-
B κελὰγ, καὶ παροικεῖ ἐκεῖ μῆνας τέσσαρας. ὅπου στήλην ὁ πατραλοίας Αβεσσαλὼμ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἔστησε, παρανομήσας κἀν τούτῳ. ἐν ᾧ τόπῳ καὶ λιθόλευστος γέγονεν. ** Ιεβοσθὲ ὁ Χαναναῖος, ὃς ἐπὶ ἐννακοσίοις τραυματίαις ἐσπάσατο ῥομφαίαν εἰσάπαξ, οὗτος οὐκ ἦν τῶν τριῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς τρεῖς δυνατός. εἶτα Αδίνων, καὶ οὗτος ἐσπάσατο ῥομφαίαν ἐπὶ ὀκτακοσίοις τραυματίαις, Ελεάζαρ, καὶ τρίτος Σαμέας· οὗτοι οἱ τρεῖς διέρρηξαν τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἤνεγκαν ἐκ Βηθλεὲμ πιεῖν τῷ Δαβὶδ αἰτήσαντι ὕδωρ. Αβεσσᾶ δὲ ὁ ἀδελφὸς Ιωὰβ, καὶ Ασαὴλ, ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίοις τραυματίαις. ἄρχει δὲ τῶν τριῶν, οὐχ ὡς ὑπὲρ αὐτοὺς, ἢ ὡς αὐτοῖς ἰσχύων, ἀλλ' ὡς συγγενὴς τοῦ βασιλέως. ἡ γὰρ
C δύναμις αὐτοῦ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἦλθεν. ἀλλὰ καὶ Βαναίας υἱὸς Ιωὰβ ἀδελφοῦ τοῦ Δαβὶδ, δυνατὸς ὢν, παρεβάλλετο τοῖς τρισὶν, οὐ μέντοι γέγονε τῆς ἰσχύος αὐτῶν. ἦσαν δὲ ὀνομαστοὶ καὶ δυνατοὶ ἕτεροι λζ, ὧν ἦρχεν Ασαήλ. ῥομφαία δὲ ἡ σπάθη ἐστὶ, καὶ οὐ τὸ δόρυ, ὥς τινες οἴονται. καθὼς Δαβὶδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον λέγει· σὺ ἔρχῃ πρός με ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν ἀσπίδι, κἀγὼ πορεύσομαι πρός σε ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ Σαβαώθ. ὁ δὲ ἐτῶν ό. τελευτᾷ Δαβὶδ, ἑπτὰ ἔτη βασιλεύσας τοῦ Ιούδα, καὶ μῆνας ἕξ, τριάκοντα δύο δὲ, καὶ μῆνας ἓξ ἐπὶ πᾶσαν φυλήν. ἦν δὲ ὅτε ἐβασίλευσεν ἐτῶν τριάκοντα.

Οτι Σολομὼν καὶ πρὸ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτὸν τὸν ναὸν, ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἐθυμία, καὶ πᾶς ὁ λαός. τὰ
D δὲ μέγιστα τῶν παραπτωμάτων αὐτοῦ, μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ γέγονεν· ὅτι ἐποίησε τὸν βασίλειον θρόνον αὐτοῦ ἐλεφάντινον, ἐκ μὲν τῶν ὄπισθεν ἔχοντα προτομὰς δύο μόσχων, καὶ δύο λεόντων εἰς τὰ παρεκάτερα πλησίον τοῦ θρόνου: ἐποίησε δὲ καὶ βαθμοὺς ἕξ, εἰς ὕψος ἐξαίροντας τὸν θρόνον· καὶ ἐν ἑκάστῳ βαθμῷ ὡσαύτως λέοντας ἐστηλωμένους· ὥστε εἶναι τοὺς πάντας λέοντας τῶν μὲν ἀναβαθμῶν δώδεκα, τοὺς δὲ πλησίον τοῦ θρόνου δύο. λέγει δὲ Ιώσηπος καὶ ἐν τούτῳ ἀνομῆσαι αὐτὸν, καὶ παραβῆναι τοὺς ὑπὸ Θεοῦ δοθέντας τῷ Μωϋσῇ, καὶ τῷ λαῷ νόμους. οὐδὲ γὰρ ὄψεως ἕνεκεν ἐπετράπησαν ζωοπλαστεῖν, ἢ σκιαγραφίαις προ-
E σέχειν. διὰ τὸ ἀσεβῆσαι δὲ Σολομῶντα, λαμβάνει Ιεροβοὰμ τὰς δέκα φυλάς. Ροβοὰμ δὲ τῷ υἱῷ Σολομῶντος καταλιμπάνονται φυλαὶ δύο, ἡ τοῦ Ιούδα καὶ ἡ τοῦ Βενιαμίν. ἡ γὰρ Ιερουσαλὴμ ἐν τῇ κληρουχίᾳ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς κεῖται, καὶ διὰ τοῦτο συνήφθη τῇ φυλῇ Ιούδα. ὅτι τὰ πρῶτα παραπτώματα ἱστορεῖ ἡ γραφὴ Σολομῶντος, καὶ τὰ κατορθώματα,

* ἤτοι τὸν ξέστην.

ἀλλ' ἐχ ὡς παραπτώματι· ἐπεὶ φαίνεται καὶ πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ ναοῦ, καὶ μετὰ τὴν κτίσιν, ἔτι νέος ὤν, ἐν τοῖς ὑψηλοῖς θύων καὶ θυμιῶν, καὶ γυναῖκας ἀλλοφύλους ἔχων παρανόμως. πῶς δὲ ἐν πρώτοις ἡ ἱστορία τῆς γραφῆς ἐκ ἐγκαλεῖ αὐτῷ, οὐχ ὡς μὴ πράξαντος κακῶς τὰ πράγματα διηγουμένη. καὶ αὖθις, ἐ πάντα τὰ ἐν τῷ ναῷ εὐαγῶς ἔπλασεν.

Οτι δὶς ὤφθη ὁ Θεὸς τῷ Σολομῶντι, κατ' ἐπίτασιν ἀσφαλιζόμενος αὐτὸν, ἀπέχεσθαι τῶν παρανόμων. ὁ δὲ Ιώσηπος, καὶ διὰ τοῦτο ἀκλεῶς τεθνάναι αὐτὸν λέγει, διὰ τὸ καὶ λέοντας καὶ βόας μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνεμεμάπτων εἰς ὑψηλὴν θεωρίαν ἀναπλάσαι αὐτόν. ὁ γὰρ Θεὸς ἐδὲ ὄψεως ἕνεκεν καὶ θεωρίας παραχωρεῖ ταῦτα διὰ τοῦ νόμου γίνεσθαι.

Οτι Αχιὰς ὁ Σιλωνίτης προφήτης ὢν, συναντήσας Ιεροβοὰμ τῷ δούλῳ Σολομῶντος, ὃ ἐφόρει καινὸν ἱμάτιον, διαῤῥήξας εἰς ῥάκη δώδεκα, δέδωκεν αὐτῷ δέκα ῥήγματα, εἰπών· σοὶ δίδωσιν ὁ Θεὸς τὰς δέκα φυλὰς τοῦ Ισραὴλ, διὰ τὰς ἀνομίας Σολομῶντος· ὅμως μετὰ θάνατον αὐτοῦ λήψῃ αὐτάς. ὅτι Σολομὼν ἐζήτησε τὸν Ιεροβοὰμ ἀποκτεῖναι ὑπονοήσας αὐτόν. ὁ δὲ γνοὺς, ἀνεχώρησε πρὸς Σουσακεὶμ, βασιλέα Αἰγύπτου· καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Κυρίου αὐτοῦ Σολομῶντος. ἔλαβε δὲ τὴν θυγατέρα Σουσακεὶμ ἑαυτῷ γυναῖκα.

Οτι ὁ ἐν Ιεροσολύμοις ναὸς τέσσαρας εἶχε περιβόλους, καὶ εἰς μὲν τὸν ἐξώτατον εἰσελθεῖν ἐπετέτραπτο πᾶσι καὶ τοῖς ἀλλοφύλοις. γυναιξὶ δὲ ἐμμηνίοις μόναις ἀπείρητο παρεῖναι. εἰς δὲ τὸν δεύτερον Ιουδαῖοι πάντες εἰσῄεσαν, καὶ αἱ τούτων γυναῖκες καθαραὶ ἀπὸ παντὸς μιάσματος. εἰς δὲ τὸν τρίτον, οἱ ἄῤῥενες τῶν Ιουδαίων. εἰς δὲ τὸν τέταρτον οἱ ἱερεῖς μόνοι. εἰς δὲ τὸν ναὸν καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν, οἱ ἄμωμοι ἱερεῖς, στολὰς ἱερατικὰς ἐνδεδυμένοι. εἰς δὲ τὸ ἄδυτον, ὁ Αρχιερεὺς μόνος, τὴν οἰκείαν στολὴν περιβεβλημένος, ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Οτι ἐν γήρᾳ αὐτοῦ Σολομὼν ἐξώκειλεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τῶν γυναικῶν αὐτοῦ εἴδωλα ἀνατιθεισῶν. ὁ γὰρ ἑτέρων ἀνατιθέντων ἐφιεὶς, αὐτὸς ἱδρύεται δυνάμει. καὶ διὰ τοῦτο ἐδόθη αὐτῷ Σατὰν ὁ Αδέρ.

Οτι Ιεροβοὰμ δοῦλος ὢν Σολομῶντος, υἱὸς γυναικὸς πόρνης. ἐβασίλευσε δὲ τοῦ Ισραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ. καὶ συμβαλὼν πόλεμον τῷ Αβίᾳ, ἡττήθη, καὶ ἔπεσον τοῦ Ισραὴλ χιλιάδες φ΄.

Οτι ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Γοθολίας, Ιηοῦ ἀνεῖλε τὸν Ιωρὰμ, καὶ τὸν Οχοζίαν, καὶ τοὺς υἱοὺς Αχαὰβ, καὶ τὴν Ιεζάβελ. ὅτι Αχαζ υἱὸς Οζίου, πατὴρ δὲ Εζεκίου, βασιλεὺς Ιούδα, συνέκοψε τὰ συγκλείσματα τοῦ Μεχωνὼθ. ἦσαν δὲ λέοντες καὶ βόες, καὶ Χερουβὶμ (ἔστι δὲ ὁ Μεχωνὼθ, λουτήρ·) τοὺς βόας τοὺς χαλκοῦς, τοὺς βαστάζοντας τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν, οὓς παρανόμως ἀνεπλάσατο Σολομῶν, καὶ ἔθετο τὴν θάλασσαν ἐπὶ βάσει λιθίνῃ. τὰ δὲ λοιπὰ ἐγράφησαν ἔμπροσθεν. καὶ ἐκ τῶν Παραλειπομένων τινά. αἱ Παραλειπόμεναι τὰ λείποντα πολλάκις λέγουσι, καὶ τὰ ὄντα παραλιμπάνουσι, πολλάκις δὲ καὶ ὅλην ἔννοιαν ἀλλοιοῦσιν. ἐν γὰρ τῷ λέγειν, ὅτι Ασὰ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου, ὡς Δα-

cræ litteræ commemorant, ficut & præclara ejus facta: quamquam hæc minus. Quod ad delicta attinet, apparet eum & ante & poſt ædificatum templum in excelſis locis ſacrificaſſe, & aras adoleviſſe. Habuit & alienigenas uxores, lege vetante. Tantiſper tamen eum Scriptura non culpat: non quidem in hunc finem facta ejus referens, quaſi ea vitio carerent. Rurſus quæ in templi adornatione non omnia pie effinxit.

Bis Solomoni Deus apparuit, ut eo intentius eum confirmaret, ac ab impiis factis abſtinendum eſſe admoneret. Joſephus autem propterea quoque eum in gloria morte ſublatum perhibet, quod præter cætera peccata, leones quoque & boves in ſublimi loco conſpiciendos effinxerit. Divina enim lege ſancitum eſt, ne tale quid vel viſus & conſpiciendi gratia fiat.

Achias Silonites vates Jeroboamo obviam factus, ſervo Solomonis, novam qua indutus erat veſtem in duodecim fruſta diſcerpſit, deque his ei decem dedit, ita fatus: Propter peccata Solomonis Deus tibi dat decem tribus Iſraelici populi: quas tamen non niſi mortuo Solomone obtinebis. Solomon Jaroboamum ſibi ſuſpectum interficere cogitavit. at is cognitis inſidiis, ad Suſacimum Ægypti regem conceſſit, atque apud hunc commoratus eſt uſque ad mortem Domini ſui Solomonis. Sed & Suſacimi filiam uxorem duxit. 3. Reg. 11.

Templum Hieroſolymitanum quatuor habuit ambitus. In extremum intrare omnibus etiam alienigenis permiſſum fuit, ſolæ menſtruo laborantes mulieres arcebantur. Intra ſecundum omnes Judæi intrabant, eorumque fœminæ pollutionis omnis puræ. In tertium, mares Judæi. In quartum, ſoli ſacerdotes. In ſacrarium & ad aram, vitio carentes ſacerdotes, ſtolis ſacerdotalibus amicti. In adytum, quotannis tantum ſolus ſummus pontifex ingrediebatur, ſuo veſtitu ornatus. Templum.

Senecta ætate Solomon a Deo exorbitavit, uxoribus ejus ſimulacra conſecrantibus. nam qui alteri poteſtatem conſecrandi talia permittit, is quantum in ipſo eſt, ea dedicat. ideoque ei Sathanas Ader immiſſus eſt. Edit. Pariſ. pag. 67. 3. Reg. 11.

Jeroboamus Solomonis ſervus, filius meretricis Samariæ regiam habuit, rex populi Iſraelici. Idem prælio congreſſus cum Abia, ſuccubuit, cæſis Iſraelicorum quingentis millibus. 2. Paral. 13.

Tertio anno regni Gotholiæ, Jehus Joramum & Ochoziam & Achabi filios & Jezabelam interfecit. Achazus Oziæ F. Ezechiæ pater, rex Judæ, Mechonothi cælaturas concidit. erant autem leones, boves, & Cherubini. Mechonothum ſignificat lavacrum: tum boves erant ænei, qui mare æneum portabant, quos boves contra legem Solomon effinxerat. ac mare fundamento lapideo impoſuit. Reliqua poſt ſuo loco ſequuntur. Jam quædam de Annalibus. Annales Paralipomena Græce vocantur, quod plerumque omiſſa referant: tametſi & omittunt res geſtas, & ſæpe prorſus diverſam ſententiam ponunt. Quod enim in iis dicitur, Aſam Deo vitam ſuam probaſſe, exemplo Davidi & Solomonis majorum ſuorum: hoc quidem diverſam ſententiam habet, ut 4. Reg. 9. 4. Reg. 16. Paralipomena.

Solomonis gesta a nobis exposita ostendunt. Cæterum Asa cum Judæis & Beniamineæ tribus suppetiis adjutus,
47 Israelici populi qui cum Jeroboamo erat quingenta millia bellatorum occidit. neque posthac contra Judam caput suum Jeroboamus Nabati F. extulit.

Sorores Davidi fuerunt Servia & Abigæa. Serviæ filii fuerunt Abessas, Joabus, & Asaelus. Abigææ filius fuit Amessas: is non pervenit ad dignitatem trium Davidi principum.

Robenus primogenitus Jacobi, sua excidit dignatione, quod thalamum patris incestasset. Dedit autem Jacobus pater Josepho * & prærogativam primogenituræ dedit Judæ.

Secundus Annalium liber habet, in tabernaculo nihil fuisse præter tabulas.

Vid. 4. Reg. 13. Jodaes pontifex maximus sapiens, cum Gotholia stirpem Davidicam omnem excinderet, suffuratus est Joasum, minimum natu filium Ochoziæ, filii Gotholiæ. Is Joasus annos natus septem, regnum in Judæos obtinuit: interfecitque Gotholiam impiam, Achabo prognatam. Vixit Jodaes annos cxxx, & sepultus est in regum sepulcris, propter conservatam atque restitutam Davidicam progeniem. Gotholia septennium regnavit. Joasum mensem octum Jodaes abscondit.

4. Reg. 20. Isa. 39. Legati principum Babylonis ad Ezechiam venerunt percontatum de miraculo, quod in cælo factum erat sole retro averso. Ezechias eo præterito, thesauros
Edit. Paris. pag. 68. eis suos, divitiasque & regnum demonstravit. Succensuit Deus, Ezechiæque malum minatus est, quod tamen, habita virtutis ejus ratione, ab ipso in posteros transtulit. Manasses ob impietatem suam
2. Paral. 33. ab Assyrio rege captus, cum ex animo resipisceret, ac peccata sua confiteretur, a Deo in regnum restitutus est, ejusque deinceps mandatis paruit.

In testamento Ezechiæ regis Judæ, ait Esaias propheta, Antichristum triennium
Antichristus. ac menses septem rerum potiturum: quæ est summa dierum CIƆCCXC, tum eo in tartarum abjecto, venturum universi Dominum Christum, Deum nostrum: fore tum resurrectionem, ac bene maleque factorum compensationem. De his ipsis Danielus quoque vates perhibet in visione sua, his verbis: (Dixi viro veste
Cap. 12. 12. linea induto, qui super aquam fluvii stabat: Quando erit finis mirabilium istorum, quæ narrasti? Is manus suas ad cælum sustulit, juravitque per eum qui sempiternum vivit, fore id post tempus, tempora, ac dimidium temporis. Audivi ego, & intellexi, ac dixi: Et quid erit extremum horum? Respondit: A tempore immutati continui sacrificii, piaculum abominabile vastitatis dabitur, per dies mille ducentos nonaginta, & felix qui perdurabit, ac perveniet ad dies mille trecentos triginta quinque.)

Jonas. Amoso Judæum regnum gerente, evenerunt quæ de Ninive prædicta fuerant. Narrat autem Josephus libro antiquitatis Judaicæ nono, Jonam a ceto deglutitum, post tres dies, totidemque noctes vivum ejectum fuisse in Euxino mari.
Num. 5. Adulterii crimen. De tertio libro ejusdem operis: Si quis Ebræus uxorem suam adulteratam suspicatur, is farinæ hordeaceæ assaronem ad sacerdotem affert: cujus unus pugillus in aram Dei conjicitur, reliquum

A βὶδ καὶ Σολομῶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἄλλοισι τῆς νομοῦ· τὰ γὰρ περὶ τοῦ Σολομῶντος πεφανέρωται. ἐπάταξε δὲ ἐν Ἰσραὴλ καὶ Ἱεροβοὰμ Ἀσὰ μετὰ φυλῆς Βενιαμὶν καὶ Ἰούδα πεντακοσίας χιλιάδας ἀνδρῶν πολεμιστῶν. καὶ οὐκ ἔτι ἦρε κεφαλὴν κατὰ Ἰούδα Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβάτ.

Ὅτι ἀδελφαὶ Δαυὶδ Σαρουΐα καὶ Ἀβιγαία. καὶ τῇ μὲν Σαρουΐᾳ, υἱοὶ Ἀβεσσᾶ καὶ Ἰωὰβ καὶ Ἀσαήλ. τῇ δὲ Ἀβιγαίᾳ υἱὸς Ἀμεσσᾶ· οὗτος οὐκ ἔφθασε πρὸς τοὺς τρεῖς δυνάστας τοῦ Δαβίδ.

Ὅτι ὁ Ῥουβεὶμ πρωτότοκος ὢν, ἐξέπεσε τῆς εὐλογίας, καὶ τοῦ ἀριθμεῖσθαι ὡς πρωτότοκος. ἐπειδὴ ἀνέβη εἰς κοίτην πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰακὼβ ὁ πατὴρ αὐτοῦ δέδωκε τῷ Ἰωσὴφ, τὰ δὲ πρωτοτόκια δέδωκε τῷ Ἰούδᾳ.

B Ὅτι λέγει ἡ δευτέρα τῶν παραλειπομένων, μὴ εἶναι ἐν τῇ σκηνῇ, εἰ μὴ τὰς πλάκας μόνον.

Ὅτι Ἰωδαὲ ὁ Ἀρχιερεὺς ὁ συνετὸς, τοῦ Δαβιδικοῦ σπέρματος ὀλλυμένου ὑπὸ Γοθολίας, κατέκρυψε τὸν ἔσχατον υἱὸν Ὀχοζίου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τὸν Ἰωὰς, ὃς καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰούδα, ἐτῶν ὢν ἑπτά. καὶ ἀπέκτεινε Γοθολίαν τὴν ἄνομον, τὴν ἐκ γένους Ἀχαάβ. ζῇ δὲ ὁ αὐτὸς Ἰωδαὲ ἔτη ρλ΄, καὶ ἐτάφη ἐν τάφοις τῶν βασιλέων, διότι ἀνεκτήσατο τὸ Δαβιδικὸν γένος· βασιλεύει δὲ Γοθολία ἔτη ζ΄. καὶ κατακρύπτεται Ἰωὰς ὑπὸ Ἰωδαὲ, μηνιαῖος.

Ὅτι οἱ * πρεσβύτεροι τῶν ἀρχόντων Βαβυλῶνος ἦλθον πρὸς Ἐζεκίαν, τοῦ πυθέσθαι περὶ τοῦ τέρατος τοῦ γεγο- * πρέσβεις forte.
C νότος ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἀναστροφῇ τοῦ ἡλίου. ὁ δὲ τοῦτο παραλιπὼν, θησαυροὺς καὶ πλοῦτον καὶ βασιλείαν αὐτοῖς ὑπεδείκνυεν. Ὠργίσθη δὲ Κύριος ὁ Θεὸς, καὶ ἠπείλησε τῷ Ἐζεκίᾳ· ὅμως μετήνεγκε τὴν ὀργὴν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, ἐπὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. ὅτι διὰ τὰς ἀσεβείας αὐτοῦ Μανασσῆς αἰχμάλωτος γίνεται ὑπὸ Ἀσσοὺρ, καὶ ἐξομολογεῖται τῷ Κυρίῳ ἐν μετανοίᾳ καρδίας αὐτοῦ· καὶ ἐπιστρέφει αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἐποίει τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου.

Ὅτι ἐν τῇ διαθήκῃ Ἐζεκίου βασιλέως Ἰούδα, λέγει Ἡσαΐας ὁ προφήτης, κρατῆσαι τὸν ἀντίχριστον ἔτη γ΄. καὶ μῆνας ἑπτὰ, γενόμενα ἡμέραι ασϞ΄. καὶ μετὰ τὸ τὸν ἀντίχριστον βληθῆναι ἐν τῷ ταρτάρῳ, ἐλθεῖν τὸν δεσπότην τῶν ὅλων Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, γενέσθαι δὲ καὶ ἀνταπόδοσιν
D καλῶν τε καὶ κακῶν. περὶ τῶν αὐτῶν δὲ καὶ ὁ προφήτης Δανιὴλ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ λέγει ἑωρακέναι, καὶ φησίν· Εἶπον τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ τὸ βαδδὶν, ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ. ἕως πότε τὸ πέρας τῶν θαυμασίων, ὧν εἴρηκας; καὶ ὕψωσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι εἰς καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ. καὶ ἐγὼ ἤκουσα, καὶ συνῆκα, καὶ εἶπον· καὶ τί τὰ ἔσχατα τούτου; καὶ εἶπεν· ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ δοθῆναι βδέλυγμα ἐρημώσεως ἡμέρας ασϞ΄. καὶ μακάριος ὁ ὑπομένων, καὶ φθάσας ἡμέρας ατλε΄.

Ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀμῶς βασιλέως Ἰούδα, τὰ
E περὶ τῆς Νινευὴ προφητευθέντα κατὰ τοὺς χρόνους τούτους πέρας ἔσχεν. ἱστορεῖ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῷ θ΄. τῆς ἀρχαιολογίας, τὸν Ἰωνᾶν καταποθέντα ὑπὸ τοῦ κήτους, μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐκβρασθῆναι ζῶντα ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ· ἀπὸ τοῦ γ΄. βιβλίου τῆς ἀρχαιολογίας Ἰωσήπου· ὅτι ἐάν τις ὑποπτεύσῃ τῶν Ἑβραίων μεμοιχεῦσθαι αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, κομίζει κριθῶν ἀλεύρου ἀσσάρωνα· καὶ μίαν αὐτῆς δράκα ἐπιβαλόντες

λόντες τῷ Θεῷ, τὸ λοιπὸν τοῖς ἱερεῦσι διδόασιν εἰς τροφήν. τὴν δὲ γυναῖκα στήσας ὁ ἱερεὺς κατὰ τὰς πύλας πρὸς τὸν ναὸν, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς γυμνώσας, ἐπιγράφει τοῦ Θεοῦ τὴν προσηγορίαν διφθέρᾳ. κελεύει δὲ ὀμνύειν, μηδὲν ἠδικηκέναι παρὰ τὸν ἄνδρα. παραβᾶσαν δὲ τὸ σῶφρον, τοῦ δεξιοῦ σκέλους τὸ ἄρθρον ἔξαρθρον γενέσθαι, καὶ τὴν γαστέρα πρησθεῖσαν, οὕτως ἀποθανεῖν. ἐὰν δὲ ὑπὸ πολλοῦ ἔρωτος, καὶ τῆς ἐκ ταύτης ζηλοτυπίας προπετῶς ὁ ἀνὴρ διὰ τὴν ὑπόνοιαν εἴη κεκινημένος, μηνὶ δεκάτῳ γενέσθαι παιδίον ἄρρεν αὐτῇ. τῶν δὲ ὅρκων τελεσθέντων, τῆς διφθέρας ἀπαλείψας τοὔνομα, εἰς φιάλην ἐκπιέζει. προκομίσας δὲ ἐκ τῆς τοῦ ἱεροῦ γῆς εἴ τι προσύχοι, καὶ καταπάσας, ἐκπιεῖν δίδωσιν. ἡ δὲ εἰ μὲν ἀδίκως ἐνεκλήθη, ἐγκύμων τε γίνεται, καὶ τελεσφορεῖται κατὰ τὴν γαστέρα. ψευσαμένη δὲ τὸν ἄνδρα ἐπὶ τοῖς γάμοις, καὶ τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῖς ὅρκοις, μετ᾽ αἰσχύνης καταστρέφει τὸν βίον, τοῦ τε σκέλους ἐκπεσόντος αὐτῆς, καὶ τὴν κοιλίαν ὑδέρου καταλαβόντος. ἀπὸ βιβλίου τετάρτου τοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἀπὸ ἀμυγδαλῆς οὔσης τῆς ῥάβδου Ἀαρὼν, ἀμύγδαλα καὶ οἱ καρποὶ ὡράθησαν. ὅτι ὅσοι ἂν ἑαυτοὺς καθιερῶσιν δι᾽ εὐχὴν πεποιημένοι, Ναζιραῖοι οὗτοι καλοῦνται, κομῶντες, καὶ οἶνον μὴ προσφερόμενοι. τούτους δὲ, ὅταν τὰς τρίχας ἀφιερῶσιν, ἐπὶ θυσίᾳ τι δρῶσι τὰς κουρὰς νέμεσθαι πρὸς τοὺς ἱερέας. καὶ οἱ κορβὰν αὐτοὺς ὀνομάσαντες τῷ Θεῷ, (δῶρον δὲ τοῦτο σημαίνει) βουλόμενοι ἀφίεσθαι τῆς λειτουργίας, τοῖς ἱερεῦσι καταβαλεῖν τὸ ἀργύριον· γυναικὸς μὲν τριάκοντα σίκλους, ἀνδρὸς δὲ πεντήκοντα.

Ὅτι Βαλαὰκ πεσὼν ἐπὶ στόμα, τὰ πάθη προὔλεγεν, ὅσα τε βασιλεῦσιν ἔσται, καὶ ὅσα πόλεσι ταῖς ἀξιολογωτάταις, ὧν ἐνίαις οὐδὲ οἰκεῖσθαί πως συνέβαινε τὴν ἀρχήν. ὑπέθετο δὲ καὶ τὸν τῶν Μαδιανιτῶν, καὶ τὸν τῶν Μωαβιτιδῶν γυναικῶν δόλον. ἀπὸ βιβλίου ε΄. τοῦ αὐτοῦ· ὅτι οὐχ ὡς ἡ γραφὴ ἔχει, οὕτως ἐξηγεῖται Ἰώσηπος τὰ περὶ Σαμψών. ὅτι μὲν γὰρ ὄνου σιαγόνι χιλίους ἀπέκτεινε, λέγει. ὅτι δὲ ἐξ αὐτῆς ὕδωρ ἔβλυσεν, οὐ λέγει· ἀλλ᾽ ὅτι μᾶλλον τοῦ τόπου ἀνωνύμου ὄντος, ἐκ τοῦ συμβάντος ἐπικληθῆναι ὁ σιαγών. ἐξ αὐτοῦ δὲ πηγὴν ἀναδοθεῖσαν κατά τινος πέτρας, ἡδεῖαν καὶ πολλὴν πόσιν διδοῦσαν κορέσαι τὸν Σαμψών· καὶ ὑπομένει τὸ δεῦρο καλεῖσθαι τὸ χωρίον. βιβλίον ζ΄. τοῦ αὐτοῦ· ὅτι Δαβὶδ ἐκλαθόμενος τῶν Μωυσέως ἐντολῶν, ὃς προεῖπεν, ἐὰν ἐξαριθμηθῇ τὸ πλῆθος, ὑπὲρ ἑκάστης κεφαλῆς αὐτῷ τῷ Θεῷ τελέσειν ἡμισίκλον, προσέταξεν Ἰωὰβ πορευθέντι πάντα τὸν ὄχλον ἐξαριθμῆσαι· καὶ διὰ τοῦτο ἀπώλοντο χιλιάδες ἑβδομήκοντα τοῦ λαοῦ, ἕως οὗ θυσίας εἰρηνικὰς ἐπενέγκας Δαβὶδ κατεπράϋνε τὸ θεῖον. συνέβη δὲ ἐπ᾽ ἐκεῖνον τὸν τόπον πληθῦναι τὰς θυσίας, ἐν ᾧ καὶ Ἀβραὰμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰσαὰκ ἀνενήνοχεν εἰς ὁλοκάρπωσιν.

Ὅτι τὰ περὶ τὸν ναὸν Δαβὶδ ἡτοίμασεν ἅπαντα· ἐκωλύθη δὲ κτίσαι αὐτὸν, διὰ τὸ μεμιάνθαι τῇ δεξιᾷ χειρὶ τῷ συχνοτέρῳ τῶν ἐχθρῶν φόνῳ. τρισχίλια δὲ τάλαντα χρυσίου κατέλιπεν εἰς τὴν τοῦ ναοῦ κτίσιν τῷ Σολομῶντι.

Ὅτι συνετάξατο Σολομὼν βιβλία περὶ ᾠδῶν καὶ μελῶν πεντακισχίλια, καὶ παραβολῶν καὶ εἰκόνων βίβλους τρισχιλίας· καθ᾽ ἕκαστον γὰρ εἶδος δένδρου παραβολὴν εἶπε, καὶ περὶ κτηνῶν καὶ τῶν ἐπιγείων ζώων ἁπάντων, καὶ τῶν πτηνῶν, καὶ τῶν ἀερίων. παρέσχε δὲ αὐτῷ μαθεῖν ὁ Θεὸς καὶ τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων τέχνην, εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων· ἐπῳδὰς δὲ συνετάξατο, ἐν αἷς παρηγορεῖται

Cedrea.

A sacerdotibus datur ad victum. Mulierem autem sacerdos constituit ad portam templi, nudato ejus capite. tum nomen Dei in membranam inscribit: jubetque mulierem jurare se fidem marito servasse, neque pudicitiam negligenter habuisse: si secus fecerit, imprecari sibi, ut crus suum dextrum luxetur, ventreque crepante moriatur. Quod si vir nimio amore ad hanc temerariam obtrectationem fuerit prolapsus, ipsa decimo post mense masculum pariat. Juramento peracto nomen Dei a membrana delet, eamque in pateram exprimit: pulveremque templi (in quam forte incidit) inspergit, bibendumque mulieri exhibet. Ea, siquidem insons est, foetum concipit, ac *Edit. Parif. pag. 69.* B suo tempore parit. quod si vero fidem fefellit, ac Deo pejeravit, turpi morte ea perit, crure excidente & ventre aqua intercute distento. De quarto libro ejusdem: De arbore amygdalos proferre visa fuit virga Aaronis, itaque & amygdalos proferre visa fuit. Qui voto concepto se ipsos Deo con- *Numer. 6.* secrant, Nazaræi appellantur: hique *Nazaræi.* comam alunt, & vino abstinent. Hi cum comam tondent, sacrificio adhibito eam Deo offerunt, sacerdotum opera. Et qui se Deo donum (Corban id Ebraice dicitur) nuncupant, ii si liberari officio velint, pecuniam sacerdotibus dependunt, mulier siclos xxx vir L.

Balaacus in faciem pronum se ster- *Num. 24.* nens, prædixit quæ calamitates regi- C bus & urbibus præcipuis, quarum quasdam tum ne habitari quidem contigit, essent eventuræ. Addidit & Madianitarum & Moabitidum mulierum dolum. De quinto ejusdem libro: Samsonis historiam aliter narrat Josephus, quam sacræ litteræ. Refert enim, ab eo maxilla asini mille viros cæsos: sed id non refert, ex ea aquam erupisse. Sed locum ait, cum ante nomine careret, Maxillam ab eo facto appellatum: eoque loco ex saxo quodam fontem aquæ copiosæ ac dulcis extitisse, unde sitim Samson restinxerit, loco nomen hodieque manere. Septimus *Exod. 30.* ejusdem liber. Davidus legis per Mosen *2. Sam. fine.* datæ immemor, qua sancitum erat, ut si populus numeraretur, in sin- D gula capita semissis sicli Deo offerretur: Joabum circum urbes & oppida regni proficisci, summamque omnis Israelicæ multitudinis conscribere jussit. Ideo LXX millia hominum de populo perierunt: donec hostiis rex Deum placavit. quas evenit eodem in loco offerri, quo loco Abrahamus filium suum Isaacum Deo immolare intenderat.

Ad ædificandum templum Davidus omnia paraverat: id tamen ædificare prohibitus est, quod dextra ejus crebra hostium cæde esset polluta. Solomoni autem ad structuram templi reliquit tria talentorum auri millia.

Carminum & canticorum libros So- *3. Reg. 4.* E lomon composuit 500 tria millia porro librorum, comparationes & similitudines est complexus. Nam de quavis arboris *Solomonis sapientia.* specie comparationem fecit, itemque terrestribus, volucribus & aeris animantibus. Concessit ei etiam Deus ut disceret artem contra malos dæmones, ad utilitatem hominum: excantationes mor-

H

Ex Josep. 8. Antiquit. 2. Edit. Paris. pag. 70.

borum condendi scientiam reliquit, & formas adjurationum, quibus mali genii ejiciuntur, numquam redituri. quod remedii genus apud nos nunc plurimum valet. Vidi enim (ait Josephus) Eleazarum quemdam popularem meum, Vespasiano, ejus filiis, ducibus & exercitu præsentibus eos qui a dæmonibus erant obsessi, hujusmodi excantatione liberare. Modus istius curationis talis erat. Naribus dæmone occupati annulum admovebat, in cujus pala radix a Solomone demonstrata inerat: eo odore percepto per nares, exibat dæmon: tum homine statim concidente, dæmoni mandabat, ne in hunc postea reverteretur, adjurationis Solomonicæ eum admonens, incantationesque ab eo compositas recitans. Idem Josephus Solomonem annos vixisse æ c i v, regnasse Lxææ scribit. De libro decimo ejusdem: Esajas propheta regi Ezechiæ prædixit, omnes ejus divitias Babylonem translatum iri, posterosque ejus virilitate caecta Babylonio regi servituros. ea Deum vaticinari.

Dæmonum expulsio.

Librum quoque de beato Jobo in compendium redegimus, argumenta ejus potissima breviter huc colligendo: quæ iis quibus iste liber cognitus est, rem in memoriam revocent. Liber ille in morem scenicæ fabulæ, sex personis constat: justo Jobo, Eliphazo Themanita, Baldado Sauchita, Sophare Minæo, Elio Buzita, ac Deo. Colloquia habita sunt inter eos æ x i i i. Orditur Jobus, singulis trium amicorum suorum dicens, se telo robusti Dei vulneratum esse. It a Deo robusto atque æterno neminem injuste vulnerari asserunt. Hæc quæstio sex colloquiis agitatur. Deinde rursum Jobus principium disserendi facit cum iis, perhibens se sibi nullius esse spontanei delicti conscium. ipsi eum instantiæ arrogantis damnant. Hæc secunda quæstio aliis sex colloquiis disputatur. Tertio Jobus disputationem inchoat, multos impios prosperitate hujus vitæ frui dicens. In hac quæstione quinque tantum colloquia sunt, amicis Jobo cedentibus, & Sophare nihil contra respondente. Post hæc Elius Buzitha Jobo succensens, tribusque ejus amicis, quod eum peccatorum reum non peregissent, dialogum decimum octavum conficit. Undevigesimum Deus, per venti turbinem & nubem Jobo dicens: Quis est iste, qui me suum consilium celat? gloriam ibi, potentiam, majestatemque suam declarans. Vigesimum rursus Jobus, ea dicens: Semel locutus sum, neque addam alium sermonem. Vigesimum primum rursus Deus, Jobum objurgans, atque hæc pronuncians: Non ita, sed lumbos tuos ut vir accingere. Simul ei demonstrat, non esse, sed putari mali potentiam: & quod eum divino auxilio vincat, atque sic se justum præbeat. Vigesimum secundum Jobus rursum, his verbis: Prius quoque auribus tuam vocem percepi: nunc autem magis adhuc ea inaudita, terram ac cinerem me ipsum deputari. Vigesimum tertium est, ubi Deus tres Jobi amicos objurgat, & suam impietatem sacrificiis jubet expiare, atque veniam & deprecationem pro suo peccato a Jobo precibus obtinere. Fuit autem Jobus ab Abrahamo serie generis quintus, Esauo oriundus: ac Jothoris, qui Mosis socer fuit, cognatus. Series

Jobi epitome.

pag. 71.

A τὰ νοσήματα. καὶ τρόπους ἐξορκώσεων κατέλιπεν, οἷς ἐνδούμενα τὰ δαιμόνια, ὡς μηκέτι ἐπανελθεῖν, ἐκδιώκονται. καὶ αὐτὰ παρ' ἡμῖν νῦν ἡ θεραπεία πλεῖστον ἰσχύει· ἱστόρησα γάρ (φησὶν Ἰώσηπος) Ελεάζαρόν τινα, τῶν ὁμοφύλων Οὐεσπασιανοῦ, παρόντων καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ χιλιάρχων, καὶ ἄλλης στρατιωτικοῦ πλήθους, τοὺς ὑπὸ δαιμόνων λαμβανομένους, ἀπολύοντα τούτους· Ὁ δὲ τρόπος τῆς θεραπείας τοιοῦτος ἦν. προσφέρων ταῖς ῥισὶ τοῦ δαιμονιζομένου τὸν δακτύλιον, ἔχοντα ὑπὸ τὴν σφραγῖδα ῥίζαν, ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομῶν· ἔπειτα ἐξῆλθεν, ὀσφραινόμενον διὰ τῶν ῥινῶν, τὸ δαιμόνιον. καὶ πεσόντος εὐθὺς τοῦ ἀνθρώπου, μηκέτι εἰς αὐτὸν ὑποστρέφειν, ὅρκους Σολομῶντος μεμνημένος, καὶ τὰς ἐπῳδὰς ἃς συνέθηκεν ἐκεῖνος ἐπιλέγων. λέγει δὲ Ἰώσηπος, ὅτι ϟδ΄. ἔτη ἔζησεν ὁ Σολομῶν, ἐβασίλευσε δὲ ἔτη π΄. ἀπὸ βιβλίου δεκάτου τοῦ αὐτοῦ· ὅτι Ησαΐας ὁ προφήτης προλέγει τῷ βασιλεῖ Εζεκίᾳ, πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ εἰς Βαβυλῶνα μετατεθήσεσθαι, καὶ τοὺς ἐγγόνους ἀπευνουχισθησομένους, καὶ ἀπολέσαντας τὸ ἄνδρας εἶναι, τῷ Βαβυλωνίων δουλεύσειν βασιλεῖ· καὶ ταῦτα προλέγειν τὸν Θεόν.

B

Επιτεμνάμεθα δὲ καὶ τὴν τοῦ μακαρίου Ἰὼβ βίβλον ἐν ἐπιτόμῳ, τὰς πραγματείας αὐτῆς ὡς οἷόντε διὰ βραχέων ἐγκαταλέξαντες, εἰς ἀνάμνησιν τῶν εἰδότων ταύτης τὸν νοῦν. ὡς ἐν δράματι ἡ βίβλος τοῦ μακαρίου Ἰὼβ περιέχει πρόσωπα ἕξ· πρῶτον, αὐτὸν τὸν δίκαιον Ἰώβ. δεύτερον, Ελιφὰζ τὸν Θαιμανίτην. τρίτον, Βαλδὰδ τὸν Σαυχίτην. τέταρτον, Σωφὰρ τὸν Μιναῖον· πέμπτον, Ελιοῦς τὸν Βουζίτην, ἕκτον, τὸν δεσπότην Θεόν. γίνονται δὲ μεταξὺ αὐτῶν, διάλογοι κγ΄. πρωτολογεῖ δὲ Ἰώβ, πρὸς ἕκαστον τῶν τριῶν φίλων αὐτοῦ λέγων· ὅτι ἔτρωσέ με ὁ ἰσχυρὸς βέλει. οἱ δὲ, οὐκ ἀδίκως τὸν ἰσχυρὸν καὶ αἰώνιον τετρωσκέναι, εἶπον· καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ζητήσει γίνονται διάλογοι ἕξ. εἶτα πάλιν πρωτολογεῖ Ἰὼβ πρὸς αὐτούς, λέγων, ἑκούσια παραπτώματα ἑαυτῷ μὴ γινώσκειν. οἱ δὲ, ἀλαζονείαν αὐτοῦ καταψηφίζονται. καὶ γίνονται ἐν τῇ δευτέρᾳ ζητήσει διάλογοι ἕξ ἕτεροι. καὶ πάλιν πρωτολογεῖ Ἰὼβ λέγων, πολλοὺς τῶν ἀσεβῶν εὐθηνεῖν ἐν τῷ βίῳ. καὶ οὐχ ὑπέστησαν αὐτῷ οἱ φίλοι ἐν τούτῳ, ἀλλ' ἐσίγησαν, ὥστε γίνεσθαι ἕως ὧδε διαλόγους ιζ΄. οὐ γὰρ ἀποκρίνεται ὁ Σοφὰρ, ἀλλὰ σιγᾷ. εἶτα Ελιοῦς ὁ Βουζίτης ὀργίζεται πρὸς Ἰώβ, καὶ τοὺς τρεῖς φίλους αὐτοῦ, ὅτι οὐ κατεδίκασαν αὐτὸν ἐν ἁμαρτίαις· καὶ ποιεῖται διάλογον ὀκτωκαιδέκατον. εἶτα ιθ΄. ὁ Θεὸς, διὰ λαίλαπος καὶ νέφους λέγων τῷ Ἰώβ, τίς οὗτος, ὁ κρύπτων με βουλήν; καὶ τὰ τῆς δόξης καὶ ἰσχύος καὶ μεγαλωσύνης αὐτοῦ· εἶτα εἰκοστὸν πάλιν Ἰώβ. λέγων τὸ ἅπαξ ἐλάλησα, ἐπὶ δὲ τὸ δεύτερον οὐ προσθήσω. εἶτα πρῶτον καὶ εἰκοστὸν πάλιν ὁ Θεὸς, ἐπιτιμᾷ τῷ Ἰὼβ λέγων· μή, ἀλλὰ ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου. καὶ ὑποσημαίνει αὐτῷ τὴν οἴησιν τῆς δυνάμεως τοῦ πονηροῦ, καὶ ὡς βοηθείᾳ αὐτὸν ἐκνικᾷ θείᾳ, καὶ ὅτι ἵνα ἀναφανῇς δίκαιος. εἶτα δεύτερον εἰκοστὸν πάλιν Ἰὼβ λέγων· ὅτι πρότερον μὲν ἀκοῇ αὐτὸς ἀκούσας σου· νυνὶ δὲ μᾶλλον ἐναντιωθεὶς σου τοὺς λόγους, ἥγημαι ἐμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν. εἶτα τρίτον καὶ εἰκοστὸν, ἐπιτιμία τοῦ δεσπότου Θεοῦ πρὸς τοὺς τρεῖς φίλους Ἰώβ, κελεύουσα αὐτοὺς θῦσαι τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐξορκίσασθαι περὶ τῆς ἀνομίας αὐτῶν εὐχὴν καὶ συγχώρησιν παρὰ Ἰώβ. ἦν δὲ Ἰὼβ πέμπτος ἀπὸ Ἀβραὰμ, ἐκ γένους Ησαῦ, συγγενὴς Ιοθὸρ πενθεροῦ Μωϋσέως· ἡ δὲ πέμπτη

C

D

E

γενεαλογία λαμβάνεται οὕτως· Ἀβραὰμ, Ἡσαῦ, Ῥαγουὴλ, Ζαρὲ, Ἰώβ.

Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν βασιλέων Αἰγύπτου τῶν προγεγραμμένων, ἐφάνη τις ἐν τῇ Καρίᾳ χώρᾳ γιγαντογενὴς φιλόσοφος, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰάφεθ, ὀνόματι Ἐνδυμίων· ὅστις μυστικὰς εὐχὰς λέγων ἐν τῇ σελήνῃ, ᾔτει αὐτὴν μαθεῖν παρ' αὐτῆς τὸ θεῖον ὄνομα ἐν ὁράματι. καὶ ἐν τῷ αὐτὸν εὔχεσθαι, ὕπνωσε, καὶ ἤκουσε τὸ θεῖον ὄνομα ἐν ὁράματι. καὶ οὐκ ἔτι ἀνέστη, ἀλλά ἐστι τὸ λείψανον αὐτοῦ ἕως τοῦ νῦν ἐν τῇ Καρίᾳ νεκρὸν δονούμενον· καὶ κατ' ἔτος ἀνοίγουσι τὴν αὐτοῦ σορὸν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὁρῶσιν αὐτοῦ τὸ λείψανον δονούμενον νεκρὸν, ὡς λέγουσι. περὶ οὗ φασιν, τὴν σελήνην φιλεῖν τὸν Ἐνδυμίωνα.

Ὅτι ἐν Ἀσιρὼθ καταγογγύζει Ἀαρὼν καὶ Μαριὰμ τοῦ Μωσέως. ἔχει δὲ αὐταῖς λέξεσιν ὧδε. καὶ ἐλάλησε Μαριὰμ καὶ Ἀαρὼν κατὰ Μωϋσῆ, ἕνεκεν τῆς γυναικὸς τῆς Αἰθιοπίσσης, ἣν ἔλαβε Μωϋσῆς, ὅτι γυναῖκα Αἰθιόπισσαν ἔλαβε. καὶ εἶπον· μὴ Μωϋσῇ μόνῳ ἐλάλησεν ὁ Κύριος; οὐχὶ καὶ ἡμῖν ἐλάλησε; καὶ ἤκουσε Κύριος. καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωϋσῆς πρᾶος σφόδρα παρὰ πάντας ἀνθρώπους, τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶπε Κύριος παραχρῆμα πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ· ἐξέλθετε ὑμεῖς οἱ τρεῖς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου· καὶ ἐξῆλθον οἱ τρεῖς ἐκεῖσε. καὶ κατέβη Κύριος ἐν στύλῳ νεφέλης, καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου· καὶ ἐκλήθη Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν, καὶ ἐξῆλθον ἀμφότεροι, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. ἀκούσατε τῶν λόγων μου. ἐὰν γένηται προφήτης ὑμῖν Κυρίῳ, ἐν ὁράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι, καὶ ἐν ὕπνῳ λαλήσω αὐτῷ. οὐχ οὕτως ὡς θεράπων μου Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστι, στόμα πρὸς στόμα λαλήσω αὐτῷ, ἐν εἴδει, καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων, καὶ τὴν δόξαν Κυρίου εἶδε. καὶ διατί οὐκ ἐφοβήθητε καταλαλῆσαι κατὰ τοῦ θεράποντός μου Μωϋσῆ; καὶ ὀργὴ θυμοῦ Κυρίου ἐπ' αὐτοῖς. καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἡ νεφέλη ἀπέστη ἀπὸ τῆς σκηνῆς· καὶ ἰδοὺ Μαριὰ λεπρῶσα ὡσεὶ χιών. καὶ ἐπέβλεψεν Ἀαρὼν πρὸς Μαριὰμ, καὶ ἰδοὺ λεπρῶσα. καὶ εἶπεν Ἀαρὼν πρὸς Μωϋσῆν· δέομαι Κύριε, μὴ συνεπιθῇ ἡμῖν ἡ ἁμαρτία, διότι ἠγνοήσαμεν καθότι ἡμάρτομεν, μὴ γένηται ὡς ἴσον θανάτῳ, ὡσεὶ ἔκτρωμα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρὸς, καὶ κατεσθίει τὸ ἥμισυ τῶν σαρκῶν αὐτῆς. καὶ ἐβόησε Μωϋσῆς πρὸς Κύριον λέγων· ὁ Θεὸς δέομαί σου, ἴασαι αὐτήν. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· εἰ ὁ πατὴρ αὐτῆς πτύων ἐνέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, οὐκ ἐντραπήσεται; ἑπτὰ ἡμέρας ἀφορισθήτω ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται. καὶ ἀφωρίσθη Μαριὰμ ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἐξῆρεν ἕως ἐκαθαρίσθη Μαριάμ. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆρεν ὁ λαὸς ἐξ Ἀσιρὼθ, καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ ἐρήμῳ Φαράν. ἡνίκα δὲ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος, τελευτᾷ Μαριὰμ ἡ ἀδελφὴ Μωϋσέως. εἶτα παραυτὸ γίνεται γογγυσμὸς τοῦ λαοῦ διὰ τὸ δίψος, καὶ παροξύνει Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας. καὶ ὀργισθεὶς Κύριος εἶπεν· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐδοξάσατέ με ἐνώπιον Ἰσραὴλ, οὐκ εἰσάξετε τὸν λαὸν ὑμεῖς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. τελευτᾷ δὲ Ἀαρὼν ἀνελθὼν εἰς τὸ ὄρος Ὢρ, ἐπιτιμίαν θανάτου δεξάμενος, διὰ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας. μετὰ δὲ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας, κατέρχεται ὁ λαὸς εἰς Ἐδὼμ, καὶ καταγογγύζει Θεοῦ καὶ Μωϋσέως. καὶ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τοὺς ὄφεις, καὶ ἐθανάτουν τὸν

Cedren.

A generis ita habet: Abrahamus, Esauus, Raguelus, Zares, Jobus.

Quo tempore Ægypti reges ii fuerunt quos supra retuli, eo in Caria philosophus quidam à gigantibus prognatus extitit, de stirpe Japeti, nomine Endymion. Is Lunam mysticis quibusdam precibus flagitavit, ut sibi per visionem nomen divinum aperiret: Interque precandum sopitus, divinum nomen in visione audivit. Neque ab eo somno surrexit: sed reliquiæ ejus etiamnum in Caria extant, cadaver identidem agitatum: atque in Caria quotannis tumbam ejus aperiunt (ut fertur) contuenturque reliquias ipsius motu agitatas. Inde fabulæ tracta est, adamatum fuisse B a Luna Endymionem. Endymio.

Apud Asirotha (loci hoc nomen est) Aaron & Maria Mosi obtrectant. Res in sacra scriptura hisce verbis refertur. (Oblocuti sunt Aaron & Maria Mosi propter uxorem Æthiopissam, quam Moses duxerat. ac dixerunt, An ne soli Mosi Deus, an non etiam nobiscum locutus est? Audivit hæc Dominus. Ac Moses quidem ea erat animi mansuetudine, ut in terra perinde mansuetus non extaret alius. Illico autem Deus Mosen, Aaronem & Mariam jussit exire ad tabernaculum testimonii. Eo facto, descendit Deus in columna nubis, adstititque in foribus tabernaculi istius: & Aaronem ac Mariam evoca- C vit. iis egressis ita est fatus: Auscultate sermoni meo. Si quis vestrum vates a me usurpabitur, ei me per visionem cognoscendum dabo, inque somnis ei loquar. Secus res habet cum famulo meo Mose, qui in tota mea domo mihi fidelis est. cum eo verbatim ac diserte loquar, aperte & non per involucra sermonis: & gloriam Domini vidit. Cur itaque non veriti estis famulo meo Mosi obloqui? atque ira Dei adversus ipsos excanduit, iisque degressis nubes a tabernaculo abiit. atque ecce Mariam lepra ita obduxit, ut nivis instar alba esset. Quam intuitus Aaron, cum lepra infectam cerneret, ita est Mosen allocutus. Domine, precor ne hoc nostrum pec- D catum in nos animadvertatur, quod per ignorationem commisimus, ne sit Maria similis cadaveri, aut abortivo partui: quippe dimidia pars carnium ejus absumpta est. Vociferatus ergo est Moses ad Dominum, flagitavitque uti eam Deus sanaret. Cui respondit Deus: An ea, si faciem ipsius pater conspuisset, non pudore afficeretur? Septem dies extra castra seorsim degat, tum intromittatur. Sic Maria per septem dies castris exclusa fuit. Neque populus castra prius movit, quam Maria mundaretur. Ea recepta, ab Aserothis moverunt, & in solitudine Pharana castra fecerunt.) Mortua est autem Maria, cum ad Zinaicam solitudinem populus pervenisset. Statim postea E populi indignatio propter sitim oborta est: iritaveruntque Moses & Aaron Deum super aquas jurgii. Atque iratus Deus dixit: (Quando meam gloriam coram populo testati non estis, vos populum in regionem promissam non introducetis.) Porro Aaron ascendit in montem Or, ibique mortuus est: quæ ei pœna propter aquam jurgii est irrogata. Secundum hæc in Idumæam populus pervenit. Cumque rursus Deo & Mosi obmurmuraret, immisit Deus angues qui populum necarent.

Numer. 12. Aaron & Maria Mosi obtrectant.

Edit. Paris. pag. 72.

Num. 13.

Num. 20.

48

Num. 20.

tunc jussu Dei serpens ille aeneus conficitur.

Numer. 26. In secunda populi recensione, cum Moses atque Eleazarus populum numerarent, nemo omnino eorum superfuit quos in prima recensione Moses & Aaron invenerant, cum a viginti annos nato & amplius omnes numerassent. Edixerat enim Deus populo, fore ut propter suam obtrectationem periret. Ac Moses quidem & Eleazarus, quippe Levitæ, ne ante quidem inter aliquas tribus recensebantur. Jesua Beniaminicus tribu fuit, Chalebus Judæus. Observa autem, eos qui xx annis minores erant, & Levitas qui vitam produxerunt eo usque, non fuisse promissa terra privatos. Ibi Moses jubetur montem Nabanum conscendere, objurgaturque, sicut ante frater ipsius, propter aquam jurgii: atque ideo etiam terra promissa privatus, ibi e vivis excedit, annos natus cxx. Jussus autem Moses montem conscendere, atque ibi vitam finire, Seonis Amorræorum & Ogi Basanis regum urbes, omnemque ditionem duorum regum cis Jordanem, Rubeni, Dani, ac dimidiæ Manasseæ tribui assignat.

Edit. Paris. pag. 73.

Cum per montem Seirum iter Israelitæ facerent: mandatum eis a Deo est, ut panem aquamque ab Idumæis mercarentur, Esavo prognatis. ideo & dixit eis Deus: (Non possidebitis de terra Esavicorum, ne vestigium quidem pedis latam portionem: sunt enim vestri fratres. Quin & a Moabitarum terra atque urbibus Deus Ebræos evertit, quod ii Lotho essent prognati.

In repetitione legis Moses sancta decem verba recitavit, addens, populum ex de medio igne edi audivisse. Itaque priusquam inscriberentur tabulis, jam tum a divina voce fuerunt promulgata. Non enim vocem sine verbis, sed articulatam audivit ex medio ignis in Sinai populus. Sed scriptum est: (Verba ejus audivit ex medio igne.) ea porro sunt sancta legis verba, quæ deinde tabulis insculpsit.

Moses. Moses annos natus octuaginta, Ebræum populum ea Ægypto eduxit: ac in solitudine leges eis posuit, adfuitque per annos quadraginta. Ex libro Josephi de Antiquitate secundo. Pharao & insomnia & eorum interpretationes eadem hora accepit. Sed interpretationum oblitus, quæsivit qui eas ipsi in memoriam revocaret. Septem fertilibus annis, Ægyptii septennalem famem non præsenserunt. Quidam eorum qui sacras litteras tractant, Pharaoni indicavit, eo tempore quemdam inter Israelicos nasciturum, qui adultus Ægyptiorum regnum depressurus, suumque populum evecturus foret. Itaque rex hujus consilio jubet omnes Israelicorum masculos partus in fluvium abjici. (At enim Dei sententiam nemo hominum infringere potest, ne si mille quidem artibus hoc moliatur.) Mosis pater a Deo per insomnium de omnibus quæ Mosi & Aaroni eventura essent edoctus, uxori suæ Jochabethæ significavit. Thermuthis filia Pharaonis, cum Mosen ex aqua sustulisset, mulierem quæri jubet quæ eum lactet. multis adductis cum nullam Moses admitteret, adstans Maria: Si, inquit, aliquam de popularibus ejus Ebræis mulieribus curares adduci, for-

A λαόν. καὶ λοιπὸν γίνεται τὸ χαλκούργημα τοῦ ὄφεως, προστάξει Θεοῦ.

Ὅτι ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐξαριθμήσει, ἡνίκα Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ἠρίθμησαν τὸν λαόν, οὐχ εὑρέθη ἄνθρωπος ἐκ τῆς ἀριθμήσεως, ἡνίκα Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἠρίθμησαν τοὺς ἀπὸ εἴκοσιν ἐτῶν, καὶ ἐπέκεινα· ὅτι εἶπε Κύριος αὐτοῖς· θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, διὰ τοὺς γογγυσμοὺς ὑμῶν. οἱ γὰρ περὶ τὸν Μωϋσέα καὶ Ἐλεάζαρ, ὡς Λευῖται, οὐδὲ τὸ παλαιὸν συνηριθμήθησαν ταῖς λοιπαῖς φυλαῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς, Βενιαμίτης ἦν· ὁ δὲ Χάλεβ, ἐκ τῆς τοῦ Ἰούδα. Σημείωσαι δέ, ὅτι καὶ οἱ κατὰ ὕφεσιν τῶν εἴκοσιν ἐτῶν, οὐκ ἐστερήθησαν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, οὐδὲ οἱ φθάσαντες ζῆν τῶν Λευιτῶν. ἐνταῦθα δὲ κελεύεται Μωϋσῆς ἀνελθεῖν εἰς τὸ ὄρος Να- B βαῦ. καὶ ἐλέγχεται καὶ αὐτός, ὡς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, διὰ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας. διὸ καὶ τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας ἐστέρηται, καὶ τελευτᾷ ἐκεῖ ἐτῶν ἑκατὸν εἴκοσιν. ὅτι τοῦ Σηὼν βασιλέως τῶν Ἀμορραίων, καὶ τοῦ Ὢγ βασιλέως τῆς Βασὰν τὰς πόλεις, καὶ πᾶσαν τὴν χώραν τῶν δύο βασιλέων, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, δίδωσι Μωϋσῆς εἰς κατάσχεσιν τῷ Ῥουβὴμ, καὶ Δάν, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ, μετὰ τὸ λαβεῖν αὐτὸν ἀπόφασιν ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει, καὶ τελευτῆσαι.

Ὅτι παρερχόμενοι οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ διὰ τοῦ ὄρους Σηείρ, προστάσσονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἄρτον καὶ ὕδωρ πρίασθαι παρὰ τῶν Ἰδουμαίων, τῶν υἱῶν Ἠσαῦ. διότι εἶπεν αὐτοῖς ὁ Θεός· οὐ κληρονομήσετε ἐκ τῆς γῆς τοῦ Ἠσαῦ οὐδὲ βῆμα ποδός, ὅτι ἀδελφοὶ ὑμῶν εἰσιν. ἀποτρέπονται δὲ ὑπὸ Θεοῦ ἐκ τῆς γῆς C τῶν Μωαβιτῶν, καὶ τῶν πόλεων αὐτῶν, διὰ Λὼτ τὸν προπάτορα αὐτῶν.

Ὅτι ἐν τῇ δευτέρᾳ νομοθεσίᾳ λέγει Μωϋσῆς· τὰ ἅγια δέκα ῥήματα ὑμεῖς ἀκούσατε ἐκ μέσου τοῦ πυρός, ὥστε καὶ πρὸ τοῦ γραφῆναι αὐτὰ ἐν πλαξίν, ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς θείας φωνῆς. οὐ γὰρ φωνὴν ἄσημον, ἀλλ' ἔναρθρον ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς ἐν Σινᾶ, καθὼς γέγραπται· καὶ τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἤκουσεν ἐκ μέσου τοῦ πυρός. ταῦτα δέ εἰσι τὰ ἅγια ῥήματα τοῦ νόμου, ἃ ὕστερον ἐνεχάραξεν ἐν πλαξίν.

Ὅτι Μωϋσῆς π΄. ἐτῶν ὤν, ἡγεῖται τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας τοῦ Ἑβραίων ἔθνους· συνὼν τε αὐτοῖς νομοθετῶν ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἔτη μ΄. ἀπὸ β΄. βιβλίου Ἰω- D σήπου τῆς ἀρχαιολογίας· ὅτι Φαραὼ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐθεάσατο καὶ τὰς τῶν ἐνυπνίων ὄψεις, καὶ τὰς ἐξηγήσεις αὐτῶν. ἀλλὰ τῶν ἐξηγήσεων ἐπιλαθόμενος, τὸν ταύτας ἀναμνήσοντα ἐζήτει. ὅτι ἐν τοῖς ἑπτὰ τῆς εὐθηνίας ἔτεσιν, οὐ προῄσθοντο Αἰγύπτιοι τὸν ἑπταετῆ λιμόν. ὅτι τῶν ἱερογραμματέων τις, ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ Φαραώ, τεχθήσεσθαί τινα κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τοῖς Ἰσραηλίταις, ὃς ταπεινώσει μὲν τὴν Αἰγυπτίων ἡγεμονίαν, αὐξήσει δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας τραφείς. διὸ καὶ γνώμῃ αὐτοῦ κελεύει πᾶν τὸ γεννηθὲν ἄρσεν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, εἰς τὸν ποταμὸν ῥίπτεσθαι. ἀλλὰ κρατήσειε δ' ἂν οὐδεὶς τῆς Θεοῦ E γνώμης, οὐδ' ὁ μυρίας τέχνας ἐπὶ τούτῳ μηχανησάμενος· ὅτι ὁ πατὴρ Μωϋσέως κατὰ τοὺς ὕπνους, πάντα τὰ κατὰ Μωϋσέα καὶ Ἀαρὼν συμβησόμενα ἐκ Θεοῦ προδιδάσκεται, καὶ τῇ αὐτοῦ γυναικὶ Ἰωχαβὲδ φανεροῖ. ὅτι Θέρμουθις ἡ θυγάτηρ Φαραώ, ἀνελομένη Μωϋσέα, κελεύει γυναῖκας ἀχθῆναι, καὶ θηλὴν τῷ παιδίῳ παρασχεῖν· πολλῶν δὲ ἀχθεισῶν, μὴ προσιεμένου Μωϋσέως, παρεστῶσα Μαριάμ, εἶπεν· εἰ τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ γυναικῶν Ἑβραΐδων ποιήσειας

ἀχθεινῶς, τάχα ἂν προσίεται θηλλήν. διὸ καὶ κελευσθεῖσα, ἄγει τὴν αὐτοῦ μητέρα, καὶ τὸ παιδίον ἀσμένως προσφύεται τῇ θηλῇ. ὅτι φιλοφρονούμενος Φαραὼ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ, ἐπιτίθησι Μωϋσῇ τὸ διάδημα. ὁ δὲ διὰ νηπιότητα καταφέρει αὐτὸ εἰς γῆν, καὶ τοῖς ποσὶν ἐπιβαίνει. τοῦ δὲ προδηλωθέντος ἱερογραμματέως τοῦτο θεασαμένου, καὶ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσαντος, ἡ Θέρμουθις ἐξαρπάσασα διεσώσατο. Ὅτι χειροήθεις οὖσαι αἱ ἴβεις, πρὸς μόνον τὸ τῶν ὄφεων γένος ἀγρίως ἔχουσι· καὶ δεινῶς ἀναρπαζόμεναι, κατεσθίουσιν ἐλάφων μᾶλλον. ὅτι φθειρῶν ἄπειρόν τι πλῆθος τοῖς Αἰγυπτίοις ἐξελήλυθεν, ἔνδοθεν ἀναδιδόμενον, καὶ κακῶς διαφθεῖρον αὐτοὺς, καὶ ὑπὸ μηδενὸς διαφθειρόμενον φαρμάκου. ὅτι ἐξελθόντες οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ Αἰγύπτου, πεφυρμένοις ἀλεύροις καὶ πεπηγόσιν ἐπὶ λ΄. ἡμέρας διετράφησαν ἐπανίως· ὅθεν καὶ εἰς μνήμην τῆς τότε ἐνδείας, ἑορτὴν ἄγουσιν ἐφ' ἡμέρας ὀκτὼ, τὴν τῶν ἀζύμων λεγομένην· ἐξῆλθον δὲ μετὰ ἔτη τετρακόσια τριάκοντα. ὅτι τὸ τῶν ὀρτύγων γένος τρεφόμενον πλῆθος εἰς τὸν Ἀρράβιον κόλπον ἐφίπταται, τὴν μεταξὺ θάλασσαν ὑπελθὸν, καὶ ὑποκολποῦται ἅμα τῇ πτήσει. καὶ προσγειον μᾶλλον τῶν ἄλλων ὂν, κατεφέρετο εἰς τοὺς Ἑβραίους. Ὅτι τὸ μάννα παρήγγελτο ἐξίσου πᾶσιν ἀσσάρωνα (τοῦτο δέ ἐστι μέτρον) εἰς ἑκάστην ἡμέραν συλλέγειν, ὡς οὐκ ἐπιλείψοντος αὐτοῖς βρώματος, ἵνα μὴ τοῖς ἀδυνάτοις ἄπορον ᾖ τὸ λαμβάνειν δι' ἀλλήλων τῶν δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων περὶ τὴν ἀναίρεσιν.

Ὅτι ἐπὶ σταθηρᾶς μεσημβρίας τῆς ἀπὸ τῆς βάτου θεοφανείας ἀξιοῦται Μωϋσῆς, καὶ τῶν ὁμοφύλων τὴν ἡγεμονίαν καὶ μὴ θέλων ἐγχειρίζεται· σημείοις τε καὶ τέρασι καθοπλισθεὶς, καταλιπὼν Ἰοθὸρ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ ἢ γαμβρὸν (διττῶς γὰρ καλεῖται) εἰς Αἴγυπτον ἅμα δυσὶ παισὶ Γηρσὼμ καὶ Ἐλιέζερ, καὶ γυναικὶ τῇ Σεπφώρᾳ· ᾗ καὶ ἐπιστὰς ἄγγελος, θάνατον ἠπείλησεν· ἀλλὰ τοῦτον ἐλυσάτο καίπερ ἀλλόφυλος οὖσα ἡ γυνὴ, τῷ τῆς περιτομῆς τοῦ παιδὸς αἵματι. συναντᾷ δὲ καὶ Ἀαρὼν θεόθεν σταλεὶς, καὶ τὴν τῶν σημείων ἐπιβεβαιοῦται δύναμιν. ὅθεν καὶ τοῦ Φαραὼ μετὰ καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐπαοιδῶν ἀνθισταμένου, πρώτην πληγὴν ἐπήνεγκε, πᾶν ὕδωρ εἰς αἷμα ποιήσας· Μωσεῖ δὲ καὶ Ἀαρὼν καὶ τοῖς Ἑβραίοις, καθαρὸν ἦν καὶ πινόμενον. ἔνθεν γὰρ καὶ τοῖς γόησιν ἀντεσοφίσθη τὸ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἀρυσσόμενον ὕδωρ, αἷμα δοκεῖν φαίνεσθαι. τὸ δὲ αὐτὸ νοεῖται καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας πληγῆς τῶν βατράχων, Αἰγυπτίους μὲν πάντας τῷ πάθει μαστίζεσθαι, μόνην δὲ τὴν γῆν τῶν Ἑβραίων καθαρεύειν τοῦ πάθους. τρίτη πληγὴ ἡ τῶν σκνιπῶν. τετάρτη, ἡ τῆς κυνομυίας. ε΄. θάνατος κτηνῶν. ϛ΄. ὁ αἰθαλώδης κονιορτός. ζ. αἱ φλυκτίδες τῆς χαλάζης. ὀγδόη, ἡ ἀκρίς. ἐννάτη, τὸ ψηλαφητὸν σκότος. δεκάτη, θάνατος τῶν πρωτοτόκων.

Η ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ.

α΄. Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὁ ἐξαγαγών σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου. β΄. οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ. οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἴδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα. γ΄. οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ κενῷ. οὐ γὰρ μὴ καθαρίσει Κύριος τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ. δ΄. μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἁγιάζειν αὐτήν. ε΄. τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς. ϛ΄. οὐ μοιχεύσεις. ζ. οὐ φονεύσεις. η΄. οὐ κλέψεις. θ΄. οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλη-

A tassis mammam admitteret. jussa hoc agere, matrem adduxit, ejusque ubera libenter infans admisit. Pharao filiæ suæ blandiens, Mosi diadema imponit: infans autem ætatis simplicitate id in terram abjicit, ac pedibus calcat. Id cum videret is quem paulo ante diximus sacrarum litterarum magister, interfici puerum jubet: sed Thermuthis ereptum neci subtraxit. *Edit. Paris. pag. 74.*

Ibis mansueta est avis, solis infesta anguibus: quos & crebro, amplius etiam cervis, rapit atque vorat. Ingens pediculorum vis Ægyptios invasit, ex ipsis corporibus erumpentium, ac male eos mulctantium, neque ulli remedio cedentium. Ebræi ex Ægypto egressi, tenuiter se sustentarunt per xxx dies, pasta subacta, quam secum extulerant. In cujus penuriæ memoriam solemnem octidui festivitatem agunt, quæ ab infermentatis panibus Azymorum nominatur. Coturnices magna multitudine auctæ ad Arabicum sinum, transmisso mari quod in medio est, advolant; volandoque fatigatæ, cum sese magis magisque ad terram darent, ad Ebræos devolant. 49

Manna jussi sunt Ebræi quotidie singuli assaronem (mensuræ id nomen est) colligere: neque enim ita cuiquam cibum defuturum. Id factum est; ne validiores plus legere satagentes, imbecillioribus difficultatem cibi colligendi afferrent.

Sereno meridie Dei in rubo apparitione dignatus est Moses, suoque populo etiam nolens præfectus: ac facultate miraculorum edendorum instructus, Jothore socero relicto, cum uxore sua Sepphora ac Gersomo & Eliezere filiis in Ægyptum profectus est. Sepphoræ angelus occurrit, ac mortem est minatus: quem ea, tametsi alienigena, sanguine circumcisi filii placavit. Obviam factus est etiam Mosi Aaron, missu Dei, facultatemque prodigiorum confirmavit. Proinde Pharaone sibi cum magia Ægyptiis resistente, Moses primam plagam intulit, omni eorum aqua in sanguinem mutata: cum ipse interim, Aaron atque Ebræi puram & potabilem haberet aquam. Inde enim etiam præstigiatores sumpta aqua, effecerunt ut ea sanguis videretur esse. Sic etiam secunda plaga ranis Ægypto immissis, cum eæ totam gentem vexarent, sola ab iis immunis fuit Ebræorum terra. Tertia plaga fuit, culices. Quarta, muscæ caninæ. Quinta, jumentorum mors. Sexta, pulvis fuliginosus. Septima, pustulæ & grando. Octava, locustæ. Nona, tenebræ palpabiles. Decima, primogenitorum interitus.

DECEM PRÆCEPTA.

pag. 75.

I. Ego sum Deus tuus, qui te ex Ægypto eduxi. II. Ne sint tibi alii præter me dii. ne feceris tibi simulacrum, aut ullius rei effigiem. III. Ne abutaris nomine Dei. Non enim absolvet Deus eum, qui ipsius nomine abusus fuerit. IV. Memento diem Sabbathi tibi sancte agendam esse. V. Patrem & matrem tuam in honore habe, ut prospere tibi eveniat, diuque vivas in terra. VI. Ne stuprum feceris. VII. Neve homicidium. VIII. Neve furtum. IX. Ne perhibueris falsum contra quemquam testimonium. X. Ne

A appetiveris uxorem, domum, agrum, non servum, noo ancillam, bovem, jumentum, aut quicquam omnino de bonis proaimi tui. Hæc sunt decem præcepta, generalium mandatorum ordinatio. Atque hæc divinæ præcepta terribili quadam & articulata voce edita sunt, cernente atque audiente populo: cujus vocis terribilem audituque difficilem sonum non ferentes, petiverunt ut sibi reliqua Deus sermone Mosis proponeret. Sunt autem reliqua quinquaginta peculiaria capita, de servis, de cædibus dedita opera aut casu perpetratis, contumelia parentibus illata, aut maledicto, furto, vulneribus inter pugnandum lethalibus aut non lethalibus impositis: ictibus quos liber libero, Dominus servo, vir prægnanti mulieri infert, oculi elisione servi aut ancillæ, tauro taurum cornu ferieote, furto vituli, occidione furis in foramine, incendio pabuli aut areæ, deposito auri vel argenti, commodato omnis generis jumenti ab amico, vitio virgini oblato, congressu cum bruto, sacrificio simulacris oblato, oppressione inquilini, pupilli & viduarum, pecuniis mutuatis, maledicto in Deum aut populi principem, primitiis areæ & torcularis, primogenitorum, filiorum, vitulorum, ovium, jumentorum; ut essent viri Deo sacri. Carnem a fera receptam mandavit non edi, sed canibus objici: vanum rumorem non admittere: sontem testimonio non sublevare: multis se sceleris socium non præbere: neque a recto ob multitudinem judicio deflectere; in judicio pauperem non miserari; bovem aut jumentum inimici ab errore in viam reducere, atque restituere inventum, in erigendo sub onere collapsum jumentum ei opem ferre: pauperis justum judicium non pervertere: ab omni injusta re abstinere: insontem & justum non occidere, neque absolvere sontem: dona non accipere, quia excæcant videntes, & justitiæ officiunt; inquilino benefacere: sex annos sementem facere, septimo terram egenis fruendam dimittere, & bestiis: similiter & vineam & oleam. Hoc humanitatis docendæ causa instituit. Eo anno etiam æs alienum dimitti jussit, & servos Ebræos libertate donari: Jubilæique anni otium sanxit. Jubilæus annus quinquagesimus quisque dicitur, idque nomen libertatem ac dimissionem notat. Eo anno agri domosque venditæ ad pristinos redeunt dominos, & debita aboleotur, & ære empta mancipia liberantur. Sex dies septimanæ laborare imperavit, septimum quiescere. Per nomen alieni Dei neque jurare, neque id omnino pronunciare. Tres quotannis festivitates celebrare: Azymorum per septiduum novo mense, id est circa primum veris plenilunium: alteram, primitiarum messis: tertiam, sub finem anni, collectis agriculturæ fructibus. Admonebat autem eos Pascha (ea enim est prima festivitas) exitus de Ægypto: Pentecoste (quod est alteri festo nomen) introitus in terram promissam: Tabernaculorum collocatio (sic tertia appellatur) vitæ in solitudine in tabernaculis per quadraginta annos toleratæ. Mandavit etiam hæc. Coram Domino sine munere non apparere. Tribus dictis feriis omnem

Summa legis.

Edit. Parisi. pag. 76.

A σίον σου. ι΄. οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, ἢ τὴν οἰκίαν, ἢ τὸν ἀγρὸν, ἢ τὸν παῖδα αὐτοῦ, ἢ τὴν παιδίσκην, ἢ τὸν βοῦν, ἢ τὸ ὑποζύγιον αὐτοῦ, ἢ πᾶν κτῆνος αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τοῦ πλησίον σου ἐστίν. Αὕτη δὲ ἡ δεκάλογος τῶν γενικῶν ἐντολῶν ἐστὶν ἡ διάταξις. ταῦτα τὰ θεῖα διδάγματα φοβερᾷ τινι καὶ ἐνάρθρῳ φωνῇ διατέτακται, ὁρῶντος τοῦ λαοῦ, καὶ ἀκούοντος· ἧς τὸ καταπληκτικὸν καὶ ἀκοαῖς δυσάντητον μὴ φέροντες, ᾔτησαν διὰ Μωϋσέως τὰ λοιπὰ τῶν ἐφεξῆς ἰδικῶς αὐτοῖς ἐν πεντήκοντα κεφαλαίοις νομοθετηθέντα λαληθῆναι· ἦσαν δὲ περί τε οἰκετῶν καὶ φόνων ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων, ἀτιμίας γονέων καὶ κακολογίας, κλοπῆς, πατάξεως ἐν μάχαις πρὸς θάνατον ἢ ζωὴν, B ἐλεύθερος πρὸς ἐλεύθερον, καὶ δεσπότης πρὸς δοῦλον, καὶ ἀνδρὸς πρὸς ἔγκυον γυναῖκα, ἐκβολῆς ὀφθαλμῶν, δούλου καὶ δούλης, κερατισμοῦ ταύρου πρὸς ταῦρον κλοπῆς, μόσχου, καὶ θανῆς κλέπτου ἐν τῷ διορύγματι· κατὰ ἐμπρησμὸν βοσκημάτων καὶ ἅλωνος, κατὰ παρακαταθήκης ἀργυρίου ἢ χρυσίου, καὶ ὑποζυγίων καὶ παντοίων κτηνῶν χρήσεως παρὰ τοῦ πλησίον. φθορᾶς παρθένων, καὶ θανάτου φαρμάκων, κτηνοβασίας καὶ θυσίας εἰδώλων, κακώσεως προσηλύτου, καὶ ὀρφανῶν καὶ χηρῶν δανειζομένων, κακολογίας εἰς Θεὸν καὶ ἄρχοντα τοῦ λαοῦ, ἀπαρχῶν ἅλωνος καὶ ληνοῦ, πρωτοτόκων υἱῶν, μόσχων τε καὶ προβάτων καὶ ὑποζυγίων· (τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἄνδρας C ἁγίους τοῦ Θεοῦ) κρέας θηριάλωτον μὴ ἐσθίειν, ἀλλὰ κυσὶν ἀπορρίπτειν· μὴ παραδέχεσθαι ἀκοὴν ματαίαν, μὴ συμμαρτυρεῖν ἀδίκῳ, μὴ συνεῖναι πολλοῖς ἐπὶ κακίᾳ, μὴ ἐκκλῖναι μετὰ πολλῶν κρίσιν, μὴ ἐλεῆσαι πτωχὸν ἐν κρίσει· ἀποστρέφειν καὶ ἀποδιδόναι τὸν βοῦν καὶ τὸ ὑποζύγιον τοῦ ἐχθροῦ πλανώμενον τὸν εὑρίσκοντα, καὶ πεπτωκὸς ὑπὸ τὸν γόμον συνεγείρειν· μὴ διαστρέφειν κρίσιν πένητος δικαίαν, ἀπὸ παντὸς ῥήματος ἀδίκου ἀφίστασθαι, μὴ ἀναιρεῖν ἀθῷον καὶ δίκαιον, μὴ δικαιοῦν τὸν ἀσεβῆ. δῶρα μὴ λαμβάνειν, ὡς ἐκτυφλοῦντα τοὺς βλέποντας, καὶ τὸ δίκαιον λυμαινόμενα. προσήλυτον εὖ ποιεῖν· ἓξ ἔτη σπείρειν τὴν γῆν, τῷ δὲ ἑβδόμῳ ἄφεσιν παρέ- D χειν αὐτῇ εἰς ἀπόλαυσιν πτωχῶν ἢ θηρίων, ὁμοίως καὶ τὸν ἀμπελῶνα καὶ τὸν ἐλαιῶνα φιλανθρωπίαν ἐκπαιδεύειν αὐτούς. κατὰ τοῦτο δὲ τὸ ἔτος καὶ ἄφεσις ὀφλημάτων ἐγένετο, καὶ τῶν δουλευόντων Ἑβραίων ἐλευθερία, καὶ τὸν Ἰωβηλαῖον ἀργεῖν ἐνομοθέτησεν. ἐλευθερίαν δὲ καὶ ἄφεσιν σημαίνει τὸ ὄνομα· Ἰωβηλαῖον δὲ τὸ πεντηκοστὸν προσαγορεύουσιν ἔτος· ἐν ᾧ κελεύει καὶ τὸν ἀγρὸν ἀναλαμβάνειν τὸν πεπρακότα, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ οἰκίας, καὶ χρεῶν ἀποκοπὰς, καὶ παίδων ὠνητῶν ἐλευθερίας. ἓξ ἡμέρας ἐργάζεσθαι τὴν ἑβδομάδα, τῇ δὲ ἑβδόμῃ ἀναπαύεσθαι. ὀνόματι θεοῦ ἀλλοτρίου μὴ ὀμνύειν, μήτε προφέρειν διὰ στόματος. E τρεῖς καιροὺς τοῦ ἔτους ἑορτάζειν, τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, πρώτην ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ μηνὸς τοῦ νέου, ἤτοι κατὰ τὴν πρώτην πανσέληνον τοῦ ἔαρος. δευτέραν ἑορτὴν θερισμοῦ πρωτογεννημάτων· καὶ τρίτην, συναγωγὴν ἔργων τοῦ ἀγροῦ συντελείας ἀπὸ ἐξόδου ἐνιαυτοῦ. ἀναμιμνήσκων αὐτοὺς, διὰ τοῦ μὲν πάσχα τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἐξόδου, διὰ δὲ τῆς πεντηκοστῆς τῆς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσόδου. διὰ δὲ τῆς σκηνοπηγίας, τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ διαγωγῆς. ἐν σκηναῖς γὰρ οἰκοῦντες, τεσ-

A τεσσαράκοντα διετέλεσαν ἔτη. μὴ ὀφθῆναι κενὸν ἐναντίον Κυρίου, καὶ πᾶν ἀρσενικὸν ὀπτάνεσθαι ἐνώπιον Κυρίου κατὰ τὰς τρεῖς ἑορτὰς ταύτας. μὴ θύειν ἐπὶ ζύμῃ αἷμα θυσιάσματος Κυρίου, ἀλλ' ἐπ' ἀζύμοις. μὴ μένειν ἕως πρωΐ στέαρ τῆς ἑορτῆς. καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρώτων γεννημάτων τῆς γῆς, εἰσάγειν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐφ' ἅπασι. μὴ ἕψειν ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ. ταῦτα τὰ δικαιώματα τοῦ Θεοῦ Μωϋσῆς ἐλθὼν ἀπήγγειλε τῷ λαῷ, μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν θείων παραινέσεων· καὶ ἀπεκρίθη μιᾷ φωνῇ πᾶς ὁ λαὸς, καὶ εἶπε. πάντας τοὺς λόγους Κυρίου ποιήσομεν, καὶ ἀκουσόμεθα. καὶ ἔγραψε ταῦτα πάντα. Ὅτι Μωϋσῆς λαβὼν παρὰ Θεοῦ δόξαν, ἐν τῷ προσώπῳ κάλυμμα τιθεὶς ἐπὶ τεσσαράκοντα χρόνοις, διελέγετο τοῖς Ἰουδαίοις· οὐ γὰρ ἠδύναντο ἀτενίζειν εἰς αὐτόν. εἰσιόντος δὲ πρὸς Κύριον, περιῃρεῖτο τὸ κάλυμμα. ὥσπερ καὶ τοῖς κατὰ σάρκα μὲν τὸν νόμον ἀναγινώσκουσι, κάλυμμα πωρώσεως ἐπίκειται, τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ. τοῖς δὲ διὰ τοῦ πνεύματος εἰσιοῦσι, τὸ κάλυμμα τῆς ἀγνοίας ἀφαιρεῖται.

B

Ἀληθῶς δὲ τὰ ὀπίσθια τοῦ Θεοῦ, τὴν σάρκωσιν τοῦ μονογενοῦς, ἐπὶ τοῦ Θαβωρίου εἶδε Μωϋσῆς, ὡς ἐπὶ πέτρᾳ τεθεὶς καὶ σκεπασθεὶς τῷ Χριστῷ· παρερχόμενον δὲ ἐν δόξῃ εἶδεν οὐ γυμνὸν, ἀλλὰ σεσαρκωμένον Θεόν. ὅτι αἱ μὲν πρῶται πλάκες χειρὶ Θεοῦ λελάξευνται καὶ γεγράφαται, αἳ συντριβῆναι συγκεχώρηνται. ὅτι τύπος ἦσαν αὗται τοῦ πρώτου καὶ κατὰ τὸ γράμμα νόμου· ὥσπερ αἱ δεύτεραι, ἃς Μωϋσῆς ἐλάξευσε καὶ ἔγραψε,

C

τύπος ἦσαν σαφὴς τοῦ δευτέρου, καὶ κατὰ πνεῦμα νόμου. ὥσπερ καὶ λαὸς ὁ πρῶτος ὁ μοσχοποιήσας τὸν πρῶτον ἐτύπου Ἰσραήλ. διὸ καὶ ἐν ὀργῇ Θεοῦ καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ πρὸς αὐτὸν παλαιὸς διεσκεδάσθη νόμος. ὁ λαὸς δὲ ὁ δεύτερος, τὸν νέον καὶ κατὰ Χριστὸν εἰκόνιζεν Ἰσραήλ. διὸ καὶ ἐν δόξῃ τοῦ προσώπου Μωϋσέως, τὰς δευτέρας εὐλαβῶς ὑπεδέδεκτο πλάκας, καὶ ταύτας ἀφθάρτους ἐν τῇ τοῦ μαρτυρίου ἀποθέμενος ἐφύλαξε κιβωτῷ. ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν κτηνῶν, ὁ βοῦς καὶ τὸ πρόβατον, καὶ τὸ αἰγίδιον, ὡς ἥμερα, καὶ καθαρὰ, καὶ εἰκόνα τῶν τοῦ Χριστοῦ τυποῦντα προβάτων, εἰς θυσίαν καὶ ὁλοκαύτωσιν τῷ νόμῳ παρείληπται. ἀπὸ δὲ τῶν πτηνῶν μόνα τρυγὼν καὶ περιστερὰ, τὸ μὲν ὡς φίλαγνον καὶ φιλήσυχον, τὸ δὲ ὡς φιλάλληλον καὶ φιλάνθρωπον· καὶ ἄμ-

D

φω ὡς καθαρὰ καὶ ἀκέραια, καὶ ἁγίων ψυχῶν ἰδιότητας χαρακτηρίζοντα, εἰς θυσίαν καὶ ὁλοκαύτωσιν τῷ νόμῳ ἐξείλεκται καὶ παρείληπται.

Ὅτι τὴν ἐρυθρὰν αἱ μὲν εἰς δώδεκα τομὰς λέγουσι κοπῆναι, καθὼς καὶ ὁ μέγας Χρυσόστομος ἑκάστῃ φυλῇ λέγει δίοδον ἰδίαν παρεχομένην, αἱ δὲ εἰς μίαν, διὰ τὸ μίαν πληγὴν τὸν Μωσῆν τῇ θαλάσσῃ δεδωκέναι. ὅτι τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς θαλάσσης ἐξελθόντων, τοὺς Αἰγυπτίους ἡ θάλασσα ἐκβράσασα νεκροὺς αὐτοῖς παραδέδωκεν. οὓς καὶ σκυλεύσαντες, βουνοὺς πεποιήκασι. καὶ ἡ γῆ χάνασα τούτους κατέπιε κατὰ τὸ εἰρημένον· Ἐξέτεινας τὴν

E

δεξιάν σου, κατέπιεν αὐτοὺς γῆ. Ἐλθόντες δὲ εἰς Ἐλὰμ, εὗρον δεκαδύο πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἑβδομήκοντα στελέχη φοινίκων, οἵτινες ἦσαν τύποι τῶν Χριστοῦ μαθητῶν· αἱ μὲν δώδεκα πηγαὶ, τῶν δεκαδύο κορυφαίων· οἱ δὲ ἑβδομήκοντα φοίνικες, τῶν τούτων φοιτητῶν. μεθ' ὧν τὴν οἰκουμένην ποτίσαντες, τὴν γλυκεῖαν καὶ στερεὰν τροφὴν τῆς θεογνωσίας τῷ κόσμῳ ἐπώμβρησαν. τὸ δὲ μάννα αὐτοῖς δοθὲν, πᾶσιν ἴσον συνήγετο, καὶ

A marem coram Deo sisti. Fermentum sacrificio Domini non adhibere, sed infermentatos panes. Adipem sacrificii non relinquere in diem crastinum. Omnium terræ frugum primitias in templo Dei offerre. Non coquere agnum in lacte matris suæ. Has constitutiones Moses a Deo veniens populo exposuit, additis etiam aliis divinis exhortationibus. Respondens autem una voce totus populus, promisit se omnibus Domini dictis obtemperaturum. Atque omnia ista conscripta sunt. Moses a Deo splendore faciei ornatus, velato vultu per annos quadraginta cum Judæis est locutus, conspectum faciei ejus non ferentibus: cum autem ad Dominum ingrederetur,

B velum removebat a facie sua. Ita sane iis qui carnis dictata sequentes legem legunt, velum obdurati animi obducitur, ne gloriam Christi possint cognoscere. At qui spiritu duce intrant, iis velum ignorationis aufertur. *2. Cor. 3.*

Cæterum Moses in Thabore monte revera posticum Dei vidit, nempe incarnationem unigeniti: cum in saxo positus, eoque tectus, nimirum Christo, præterire cum majestate non nudum, sed incarnatum vidit Deum. Primæ tabulæ manu Dei excisæ fuerunt, & inscriptæ: permissumque est ut eæ confringerentur. Erant enim typus primæ ac litteralis legis: sicuti posteriores quas Moses excidit atque inscripsit, manifestum erant exemplum *Exod. 33. Edit. Paris. pag. 77.* *Binæ tabulæ.*

C posterioris ac spiritualis legis. Sicut & prior populus, qui vitulum conflavit, primi Israeli figuram gerebat: itaque is ira Dei una cum antiqua lege abolitus est. At populus posterior novum ac Christianum Israelem designavit. Itaque & a Mose faciei splendore illustrato populus posteriores reverenter accepit tabulas, easque in arca fœderis repositas, integras conservavit. De bestiis in lege ad sacrificia solida, atque ad alia sacrificia tantum bos, ovis, & hœdus admittuntur: ut animalia mansueta, pura & oves Christi repræsentantia. Ea volucribus tantum turtur & columba ad sacrificium & holocaustoma admittuntur: alterum ut castitatis ac quietis, alterum ut sui com-

D paris & hominum amans: utrumque ut purum & impollutum, ac proprietates sanctarum animarum sub imagine referens.

Mare rubrum alii in duodecim partes divisum fuisse tradunt: sicut & magnus ille Chrysostomus cuivis tribui ait peculiarem transitum præbitum. Alii unam tantum ejus fissionem agnoscunt, eo quod Moses unicum ictum mari dederit. Israelitis de mari egressis, mare cum impetu in alveum rediens, Ægyptios necatis ipsis obtulit: quorum cadavera, spoliata prius, acervatim congessere: ac terræ ea hiatu absorpta sunt. Sicut scriptum est: (Simulatque extendisti manum tuam, illos terra deglutivit.) Cum ad Elima venissent, invenerunt duodecim fontes aquarum, ac septuaginta truncos palmarum. Erant hi typi discipulorum Christi: ac duodecim quidem fontes, duodecim apostolos: septuaginta palmæ, eorum discipulos significabant: per quos orbem terrarum irrigantes, dulci ac solido cibo divinæ cognitionis mundum humectarunt. Manna autem, quod ipsis da- *Exod. 15.* *Manna.*

E

Exod. 16. rum fuit, ab omnibus æquali colligebatur mensura, tantum a valido, quantum ab imbecilli. Nam neque validus gomore (ea est mensura unciarum triginta duarum cum semisse) amplius &
50 tantumdem ignavus colligebat. Quod in
Edit. Paris. pag. 78. crastinum adservabatur, id vermes corrumpebant: dempto sabbato. Quod enim pridie sabbati colligebatur, id etiam per sabbatum integritati suæ constabat. Eo adumbrabatur, corpus Servatoris nostri, quo tempore in sepulcro erat futurum, omnis corruptionis expers fore. Nam in cruce ea quæ humana fert natura, ac nostræ similis, a clavis erat atque lancea perpessum: sed neque ullam vel corruptionem vel dissolutionem senserat. Castissimam quoque Dei genitricem manna præfigurat, & vitam secundum virtutem institutam. Ederunt Ebræi manna istud in solitudine per annos quadraginta. Iter enim Ebræorum ab Ægypti egressu, a Cades-barnea usque ad vallem Zaretham, cum non sit plurimum L. dierum: ab ipsis divinitus hinc inde otiose vagari coactis, annis totis XXXVIII est confectum. Josua Nunis
Exod. 17. F. adversus Amalecum præliante (eo qui ante Osea fuit dictus) quamdiu Moses in crucis formam manus intendit, victoria penes Israelicos fuit: remittente manus Mose, Amalecus prævaluit. Itaque Aaron & Or manibus ejus saxa supposuerunt, ut usque ad occasum solis ita precando duraret. ac Josua Amalecum ferro concidit, atque vires ejus attrivit.

Phoroneus Inachi & Niobæ F. primus fertur Græcis leges dedisse, ac judicia constituisse. Creta autem a Crete quodam, qui ibi imperium obtinuit, nominata est.

51 Scythopolis, antea Basanis nomen gessit. Hactenus quinque Mosis libri complectuntur historiam atque res gestas ab Adamo ter mille octingentorum sexaginta septem annorum. In divini mysterii celebratione, urbs sancta de novo pane factum pascha offert.

In monte Sinai Moses ante oculos vidit universum arcæ apparatum, amictum Pontificis, atque omnia ad eum pertinentia, fibulam, tabellam oraculi, quæ pendebat ad pectus pontificis maximi duodecim ornata gemmis, quarum fulgore quid expediret, obscuratione quid damno foret significabatur. Ad eorum imitationem confecit arcam cum omni instrumento. Tunc
Exod. 32. & priores accepit tabulas, Deumque audivit per iram hæc dicentem: (Permitte ut eos deleam, atque ex te deinde gentem magnam atque potentem propagem.) Sed Moses suis deprecationibus iram Dei leniit. Cum a monte descendisset, vitulum igne combussit, inque pulverem redegit: hunc aqua inspersit, eam populo bibendam exhibuit. Cumque bello intestino Deum placasset, rursus inedia quadraginta dierum tolerata in montem evasit, ac posteriores tabulas accepit. Tunc etiam Domini majestatem vidit rimæ saxi assidens, & facies ipsius illustrata est. Per posteriora autem Dei, intelligere debes divinas dispositiones atque effectiones. Per saxum, fidei firmitatem inconcussam. Per saxi rimam, fidei oculum: eo enim Moses, & qui eum imitantur, inaccessa & invisibilia attingunt. Per velamen, incredulitatem: quando enim Deo credit homo, tunc aufertur, teste Apo-

A δυνατῷ καὶ ἀσθενεῖ. ὁπόσον γὰρ τῷ ἰσχυρῷ προθυμηθέντι συναχθῆναι, γομὸρ συνήγετο (ὅπερ ἐστὶν οὐγγίαι τριακονταδύο ἥμισυ) καὶ τῷ καταῤῥαθυμήσαντι, γομὸρ συνήγετο. καὶ εἰ εἰς τὴν αὔριον ἐφυλάχθη, διὰ σκωλήκων ἐφθείρετο, ἐκτὸς τῶν σαββάτων· τὸ γὰρ τῇ παρασκευῇ συναγόμενον, καὶ τῷ σαββάτῳ διεφυλάττετο ἀβλαβές. τύπος δὲ ἦν τοῦτο, τὸ ἀδιάφθορον δηλοῦν τοῦ δεσποτικοῦ σώματος κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ταφῆς. σταυρῷ μὲν καὶ ἥλοις καὶ λόγχῃ φυσικῶς πεπονθὸς ὁμοιοπαθῶς ἡμῖν, διαφθορὰν δὲ καὶ διάλυσιν μηδόλως ὑπομεμενηκός. προτυποῖ δὲ τὸ μάννα καὶ τὴν πάναγνον Θεομήτορα, καὶ τὸν κατ᾽ ἀρετὴν βίον. τοῦτο τὸ μάννα ἔφαγον Ἑβραῖοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη. καὶ γὰρ ἡ πᾶσα ὁδὸς τῆς ἀπὸ Αἰγύπτου ἐξελεύσε-
B ως τῶν Ἑβραίων, ἀπὸ Κάδδης βαρνὰ ἕως φάραγγος Σαρὲθ, μὴ οὖσα πλέον τῶν πεντήκοντα ἡμερῶν, αὐτοῖς καταρεμβομένοις ὑπὸ Θεοῦ, ἐν λη΄. χρόνοις διήνυσται. ὅτι πολεμούντων τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸν Ἀμαλὴκ διὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὃς πρὸ τούτου Ναύσης ἐκαλεῖτο, Μωϋσῆς τὰς χεῖρας σταυροειδῶς ἐξέτεινε, καὶ ἐκράτησεν ὁ Ἰσραὴλ τοῦ Ἀμαλήκ. ἐπὰν δὲ ἀπονήσας καθῆκεν αὐτὰς, ἐκράτει ὁ Ἀμαλήκ. τότε Ἀαρὼν καὶ Ὢρ ὑποθέντες ταῖς χερσὶν αὐτοῦ πέτρας, ἐφύλαξαν αὐτὸν ἕως δύσεως ἡλίου. ὅθεν καὶ κατετροπώσατο Ἰησοῦς τὸν Ἀμαλὴκ, ἀποκτείνας αὐτὸν μαχαίρᾳ.

Ὅτι Φορωνεὺς ὁ παῖς Ἰνάχου καὶ Νιόβης, πρῶτος λέγεται παρ᾽ Ἕλλησι νόμους καὶ κριτήρια θέσθαι. ἡ δὲ Κρή-
C τη, ἀπὸ Κρητός τινος ἄρξαντος ἐκεῖσε ὠνόμασται.

Ὅτι ἡ Σκυθόπολις Βασὰν ἐλέγετο πρότερον. ἕως ὧδε ἡ πεντάβιβλος περιέχει ἱστορίαν τε καὶ πρᾶξιν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἐτῶν τρισχιλίων ὀκτακοσίων ἑξηκονταεπτά. ὅτι ἀπὸ τοῦ νέου σίτου προσφέρει ἡ ἁγία πόλις τὸ ἅγιον πάσχα, τὴν προσφορὰν ἐν τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ.

Ὅτι τὴν κατασκευὴν τῆς κιβωτοῦ πᾶσαν, καὶ τὴν στολὴν τοῦ ἱερέως, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων, τῆς τε πόρπης, ἥτις ἐστὶ φίβλα ἢ περόνη, καὶ τοῦ λογείου, ὅπερ ἔκειτο ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Ἀρχιερέως διὰ δώδεκα λίθων, σημαινόντων διὰ μὲν τῆς αὐγῆς τὰ χρηστὰ, διὰ δὲ τῆς ἐπισκοτώσεως τὰ δεινὰ, εἰς τὸ Σιναῖ ὄρος ὀφθαλμοφανῶς ἐθεάσατο Μωϋσῆς· καὶ κατὰ ταῦτα ᾠκοδόμησε τὴν κιβωτὸν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ.
D τότε καὶ τὰς πλάκας τὰς πρώτας ἔλαβε, καὶ τοῦ Θεοῦ ἤκουσεν ὀργιζομένου καὶ λέγοντος· ἔασόν με ἐξολοθρεῦσαι αὐτοὺς, καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ ἰσχυρόν. αὐτὸς δὲ δεηθεὶς, ἐξιλάσατο τὸν Θεόν. καὶ κατελθὼν, τὸν μὲν μόσχον κατέκαυσε πυρὶ, καὶ κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὰ, καὶ ἔσπειρεν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπότισε τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. καὶ ἐμφυλίῳ πολέμῳ τὸν Θεὸν ἱλασάμενος, πάλιν ἑτέρας τεσσαράκοντα ἡμέρας νηστεύσας, ἄνεισιν εἰς τὸ ὄρος, καὶ τὰς δευτέρας πλάκας λαμβάνει. τότε εἶδε καὶ τὴν δόξαν Κυρίου παρὰ τῇ ὀπῇ τῆς πέτρας καθίσας, καὶ ἐδοξάσθη τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. ὀπίσθια δὲ
E Θεοῦ χρὴ νοεῖν, τὰς θείας οἰκονομίας καὶ ἐνεργείας. πέτραν δὲ, τῆς πίστεως τὸ στεῤῥὸν, καὶ ἀκράδαντον· ὀπὴν δὲ τῆς πέτρας, τὸν τῆς πίστεως ὀφθαλμόν. (διὰ τοῦτο γὰρ οἱ κατὰ Μωσέα θεωροῦσι τὰ ἀπρόσιτα καὶ ἀθέατα) κάλυμμα δὲ τὴν ἀπιστίαν. ἡνίκα γὰρ ἄνθρωπος πιστεύσῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμ-

ἀπόλυμμα, ὥς φησιν ὁ Ἀπόστολος. τότε κατεσκεύαζε καὶ τὴν κιβωτὸν διὰ Βεσελεὴλ, υἱοῦ Μαρίας τῆς ἀδελφῆς Μωϋσέως, καὶ Ὢρ τοῦ στηρίξαντος σὺν Ἀαρὼν, ὅτε τὰς χεῖρας ἀνεῖχε Μωϋσῆς κατὰ τοῦ Ἀμαλήκ. ἐτελειώθη δὲ τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς ἐν ἑπτὰ μησί· καὶ τῇ α΄. ἡμέρᾳ τοῦ πρώτου μηνὸς, τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἐξόδου, ἐστάθη· ὅπερ καὶ ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Λευιτικῶν. τῷ δὲ δευτέρῳ μηνὶ ἐγένετο ἡ ἐξαρίθμησις τοῦ λαοῦ. καὶ εὑρέθη ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω (καθὼς ἡ τετάρτη βίβλος τῶν ἀριθμῶν λέγει) μυριάδες ἑξήκοντα καὶ γφ΄, χωρὶς τῶν Λευιτῶν. οἱ δὲ Λευῖται ἀριθμηθέντες εὑρέθησαν χιλιάδες κβ΄. τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου Ἀαρὼν ἐτελεύτησε, ρκγ΄. ἐτῶν. καὶ Μωϋσῆς προχειρίζεται Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν Ἀαρών. Μωϋσῆς δὲ τῷ ια΄. μηνὶ τοῦ μ΄. ἔτους τῆς ἐξόδου, ἑκατοστῷ δὲ εἰκοστῷ ἔτει τῆς ζωῆς αὐτοῦ, εὐλογήσας πάντα τὸν λαὸν, ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος Ναβαῦ, ἤτοι Ἀβαρείμ, κείμενον ἐν τῇ Μωαβίτιδι, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, κατὰ πρόσωπον Ἱεριχὼ, καὶ κατοπτεύσας τὴν γῆν τὴν ἐπηγγελμένην αὐτῷ τῷ Ἰσραὴλ, ἐτελεύτησε· καὶ οὐκ εἶδεν οὐδεὶς τὸν τάφον αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἠμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, οὐδὲ ἐφθάρησαν τὰ χείλη αὐτοῦ. ἐπείραζε δὲ αὐτὸν ὁ διάβολος, ὡς ἁμαρτήσαντα τῷ Θεῷ, συνελαῦσαι μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν. ἀλλ' ἀρχαγγελικῇ διεκρούσθη χειρὶ, ὡς προπετὴς καὶ θρασὺς, καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ φίλων δυσμενής. ἐγένετο δὲ νεφέλη καὶ σκότος κατὰ τὸν τόπον, ὡς μὴ ἰδεῖν τινὰ ποῦ ἐτάφη Μωϋσῆς, καθὼς Ἰώσηπος ἱστορεῖ.

Ἰστέον, ὅτι τὰ πέντε βιβλία τῆς ἀρχαιολογίας, ὁ μακαριώτατος ἐν ἁγίῳ πνεύματι Μωϋσῆς ἀνετάξατο κατὰ τὴν Ἑβραΐδα γλῶσσαν. ἅτινα μετὰ ταῦτα, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ, εἰς ἑλληνικὴν μετεβλήθησαν διάλεκτον, ὑπὸ τῶν ἑβδομήκοντα ἑρμηνευθέντα, ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. καὶ ἡ μὲν Γένεσις, ἄνωθεν ἀπ' ἀρχῆς τὴν κοσμογένεσιν, τήν τε τοῦ ἀνθρώπου πλάσιν, τὸν κατακλυσμὸν, τὴν τῶν Σοδομιτῶν ἀπώλειαν, τὴν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους τῶν πατέρων Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ βίωσιν καὶ τελείωσιν, τοὺς χρηματισμοὺς, καὶ τὴν τοῦ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ βασιλείαν περιέχει. Ἡ δὲ Ἔξοδος τὴν τοῦ Ἰσραὴλ περιέχει κάκωσιν, καὶ τὴν διὰ Μωϋσέως ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς διάβασιν, καὶ τὴν ἐν ἐρήμῳ διατριβὴν, καὶ ὅσα νομοθετηθέντες ἐπείρασαν τὸν Θεὸν, καὶ τὴν τῆς σκηνῆς κατασκευήν. τὸ Λευιτικὸν, τὴν τῶν θυσιῶν ποικίλην παράδοσιν, καὶ τὴν τῶν ἱερέων διακόσμησιν. οἱ Ἀριθμοὶ, τὴν διττὴν ἐπίσκεψιν, εἴτουν ἀπαρίθμησιν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ περιέχει. τὴν μὲν πρώτην ἐπὶ Μωϋσέως καὶ Ἀαρὼν, μετὰ τὴν ἔξοδον εὐθὺς ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ γενομένην. τὴν δὲ δευτέραν, ἐπὶ Μωϋσέως καὶ Ἐλεάζαρ, μετὰ τὴν ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσιν πανωλεθρίαν τῶν πρώτων, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν γενομένην ἐν Ἀραβὼθ Μωὰβ, ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου, κατὰ τὴν Ἱεριχώ. τὸ δὲ Δευτερονόμιον, πάσας τὰς ἐξ ἀρχῆς μεγαλουργίας τοῦ Θεοῦ, μέχρι καὶ τῆς τοῦ Μωϋσέως τελευτῆς γενομένας εἰς αὐτοὺς περιέχει. ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν δευτέραν ᾠδὴν πᾶσαν, καὶ τοὺς φυλάρχους, οἳ καὶ ἔμελλον κατακληρονομεῖν τὴν τῆς ἐπαγγελίας γῆν.

Διελθόντος δὲ τοῦ Ἰσραὴλ τὸν Ἰορδάνην, περιέτεμεν ὁ Ἰησοῦς πάντα τὸν λαὸν μαχαίραις πετρίναις· τὰ γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα

Cedren.

A stolo. Tunc etiam aram fabricatur opera Beseleelis, filii sororis suæ Mariæ: & Oris, ejus qui cum Aarone manus Mosis contra Amalecum orantis sustentavit. Opera tabernaculi absoluta sunt septem mensibus: idque erectum stetit prima die primi mensis, secundi ab exitu Ægyptiaco aoni: ut quidem Scriptura tertio libro, qui est Leviticus, testatur. Secundo autem mense initus est populi numerus, censique a viginti annos nato & supra, ut est in Numerorum libro quarto, millia DCIII, ac DL viri: absque Levitis. qui seorsim numerati, deprehensi sunt viginri duo milia. Quadragesimo ab exitu anno mortuus est Aaron, natus annos centum viginri tres. In ejus locum substituit Moses Eleazarum Aaronis fi-

52

Num. 1.

B lium. Ipse Moses undecimo mense quadragesimi ab exitu anni, ætatis suæ vigesimo supra centesimum, fausta precatus universo populo, in montem Nabanum (alias Abarima) situm in Moabico solo, cis Jordanem, e regione Jerichuntis, subivit: speculatusque inde terram Israelico populo promissam, finem vivendi fecit. Nemo sepulchrum ejus novit: sed & viveoris neque caligaverunt oculi, neque labia marcuerunt. Tentavit autem eum diabolus, veluti eum qui adversus Deum deliquisset: eoque trahere conatus est, quo reliquos peccatores. sed is, ut temerarius, audaxque Dei amicorum hostis, principis ange-

C lorum manu profligatus ab eo fuit. Nebula autem & caligo circa eum locum est oborta, ne quis videre posset ubi Moses terræ esset conditus. ita Josephus narrat.

Summa Pentateuchi.

Scire convenit, quinque Antiquitatis libros a beatissimo Mose spiritus sancti instinctu fuisse sermone compositos Ebraico: qui sequenti tempore cum reliquis in Græcam linguam sunt conversi a septuaginta interpretibus, sub Ptolemæo Philadelpho. Et liber quidem Geneseos complectitur ab initio repetitam mundi creationem, hominis effictionem, diluvium, Sodomæorum interitum: tum natales, vitam, atque obitum Abrahami, Isaa-

Edit. Paris. pag. 80.

D ci, Jacobi, oracula, regnum Josephi in Ægypto. Exodus habet Israelici populi afflictionem, & ejusdem Mose duce per rubrum mare transitum, vitam in solitudine actam, utque populus lege accepta Deum tentarit: nec non tabernaculi apparatum. Levitico insunt variæ de sacrificiis præceptiones, & sacerdotum administratio. Numeri duplicem populi recogoitionem sive recensionem cootineot: quarum prior statim ab exitu apud Sinaim montem habita fuit a Mose & Aarone: posteriorem censum, prioribus per quadraginta annos suæ incredulitatis culpa a Deo occidione deletis, juxta Arabaotham Moabicæ regionis ad Jordanem prope Jerichuntem Moses & Eleaza-

E rus egerunt. Deuteronomium, omnia magnifica Dei facta & in Ebræos beneficia, ab initio usque ad mortem Mosis recenset: itemque totum secundum canticum, ac tribuum principes, qui terram promissam erant distributuri.

Josue lib. compendium. Josue 5.

Cum populus Israelicus Jordanem fluvium transivisset, Josua cum cultris saxeis circumcidit. nam per quadraginta annos, quos in solitudine eaegerunt,

I

nemo circumcisus fuerat : ac plerique eorum qui ad bellum apti erant, incircumcisi manserant. Causa fuit, quod ab omnibus alienigenis separati, nihil circumcisione indigebant. Præclare itaque a divino apostolo dictum est, Neque circumcisionem quicquam valere, neque præputium, sed præceptorum Dei observationem. Quo die novis fructibus populus vesci cœpit, eo manna defecit. Tunc & divini exercitus principem Michaelum Josua Jericunthe vidit, urbsque ipsi ab eo tradita est. Cum enim populus eam per sex dies circumivisset, simul gestata fœderis arca; posteaquam tubis cecinit, ac clamorem sustulit, mœnia urbis corruerunt, populusque in eam intravit. Oppidani internecione deleti sunt cum bestiis suis, sola Rahaba meretrice, & ejus familia superstite. Tunc & Achanus lapidibus cum familia sua coopertus est, quod de præda esset peculatus. Tunc etiam Gabaonitæ, Evæi posteri, ac reliqui, simulato se longinquam terram incolere, cum Josua fœdus pepigerunt. quos cum deinde Josua intellexisset finitimos esse, capitibus quidem eorum pepercit, populi tamen Israelici lixas calonasque esse jussit.

Edit. Paris. pag. 81. Cum Amorræis porro pugnans, solem apud Gabaonem, lunamque ad vallem Elomam subsistere jussit, dum hostes exscinderet. Regna in suam potestatem redegit Josua numero XXIX, principatus VII, excepta Jerichunte & Getha. Urbem Jerichuntem etiam Phœnicum urbem appellat: Cinnæos, posteritatem Jothoris. Josua ergo terram promissam Judaico populo tributim distribuit. Mortuus est annos natus CX, cum Israelicum populum annos XXVII. rexisset. humatus est Thamnathsarache, in montibus Ephraimicis, cumque eo lapidei cultri.

In Argivos post Inachum Phoroneus regnum obtinuit, ac post hunc plures alii, usque ad Lynceum: qui Danao regi bellum intulit, eum occidit, regnoque potitus filiam ejus Clytæmnestram

53 uxorem duxit. Post hunc Meriopas cum quinque annos tantum regnasset, imperio excidit: atque sic regnum Argivorum, cum ID XLII annos durasset, ad Sicyonios Græcos translatum est.

Mosis ætate quidam magnus vir Gyges nomine, de Japeti stirpe, Atticam indigena ipse regno tenuit, per annos XXXI. Eo regnante, diluvium in sola Attica extitit: quo & rex periit, & tota ea regio: quæ etiam per CC deinceps annos vasta atque inculta jacuit.

Græca. Quo tempore Israelicus populus ex Ægypto est egressus, Molossis indigena quidam, Aides nomine (Plutonem Latini vocant) cum uxore sua Melindia, imperavit. Ei regi filia fuit, nomine Proserpina. Quam cum Pirithous regis consiliarius amaret, re cum virgine composita, noctu eam rapere instituit. Deprehenso hoc conatu Pluto, canem, quem vasto corpore & sævum habebat, Tricerberum nomine, foris ad januam Proserpinæ, ipsa rei imprudente constituit. Ita Pirithoum nocte se ad illam conferentem adortus canis interfecit; atque ipsam quoque Proserpinam, cum ad tumultum excurreret, discerpsit. Inde nata est fabula, quod Pluto (ea vox divitias viri ejus designat) virgine Proserpina rapta, ad inferos (id est, ad Aidem) concesserit.

A ἔτη, οὐδεὶς περιετμήθη, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν μαχίμων ἀπερίτμητοι ἦσαν. τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι παντὸς ἀλλογενοῦς ἀποκεχωρισμένοι, χρείαν τῆς περιτομῆς οὐκ εἶχον. Καλῶς ἄρα εἴρηται τῷ θείῳ Ἀποστόλῳ, ὅτι οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν. Καὶ φαγόντος ἐκ τοῦ νέου σίτου τοῦ λαοῦ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐξέλιπε τὸ μάννα. τότε καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ εἶδεν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ εἰς Ἱεριχὼ, δι᾽ οὗ καὶ παρεδόθη αὐτῷ ἡ Ἱεριχώ. μετὰ γὰρ ἡμέρας ἓξ περικυκλωσάντων αὐτὴν μετὰ τῆς κιβωτοῦ, ἐπεὶ ἐσάλπισαν καὶ ἐβόησαν ὁ λαὸς, ἔπεσον αὐτόματα τὰ τείχη, καὶ εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ Ἰσραὴλ, καὶ ἐσφάγη πᾶς ὁ λαὸς τῆς Ἱεριχὼ, καὶ πᾶν ζῶον, πλὴν Ῥαὰβ

B τῆς πόρνης καὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς. ἐκεῖ δὲ Ἀχὰρ ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τοῦ Ἰσραὴλ, σὺν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ, διὰ τὸ ἀποκρύψαι χρήματα. τότε καὶ Γαβαωνῖται, καὶ οἱ τοῦ Εὐαίου, καὶ οἱ λοιποὶ, ὡς μακρόθεν οἰκοῦντες, πρὸς Ἰησοῦν σπονδὰς ποιοῦνται· οὓς ἐπιγνοὺς ὕστερον πλησιοχώρους ὑπάρχειν, τὴν μὲν αἰχμαλωσίαν συνεχώρησε, ξυλοκοπεῖν δὲ καὶ ξυλοφορεῖν τῷ λαῷ προσέταξε. τοὺς δὲ Ἀμορραίους πολεμῶν, ἔστησε τὸν ἥλιον κατὰ Γαβαὼν, καὶ κατὰ φάραγγα Ἐλὼμ τὴν σελήνην, ἕως ἐξεπολέμησε τοὺς ἐχθρούς. Πάσας δὲ ἃς παρέλαβεν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ βασιλείας, εἰκοσιεννέα ἦσαν, ἐπαρχίαι δὲ ἑπτὰ, πάρεξ τῶν τῆς Ἱεριχὼ καὶ τῆς

C Γέθ. τὴν δὲ Ἱεριχὼ πόλιν καὶ Φοινίκων πόλιν ὀνομάζει· Κιναίους δὲ τοὺς ἀπογόνους Ἰωθόρ. οὗτος τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας τῷ τῶν Ἰουδαίων ἔθνει διανέμει εἰς κλῆρον. τελευτᾷ δὲ ζήσας ἔτη ἑκατὸν δέκα, κρατήσας τοῦ Ἰσραὴλ ἔτη εἴκοσι ἑπτά. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν Θαμναθσαρὰχ, ἐν τῷ ὄρει Ἐφραῒμ, συνθάψαντες αὐτῷ καὶ τὰς πετρίνας μαχαίρας.

Ὅτι τῶν Ἀργείων μετὰ Ἴναχον, ἐβασίλευσε Φορωνεὺς, καὶ ἄλλοι δὲ πλείους μετ᾽ αὐτὸν, ἕως τοῦ Λυγκέως· ὃς Δαναῷ πολεμήσας τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῦτον ἀποκτείνας, τήν τε βασιλείαν αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα Κλυταιμνήστραν εἰς γυναῖκα παρέλαβε. μετὰ τοῦτον Μεριόπας πέντε μόνους χρόνους βεβασιλευκὼς, αὐτὸς καταλύεται. καὶ ἡ βασι-

D λεία τῶν Ἀργείων ἐπὶ φμβ´. ἔτη διαρκέσασα, εἰς Σικυωνίους τοὺς Ἑλλαδικοὺς μεταπεπτώκει.

Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Μωϋσέως γέγονέ τις ἀνὴρ μέγας ἐκ τῆς φυλῆς Ἰαφὲθ, ὃς αὐτόχθων ὢν ἐβασίλευσε τῆς Ἀττικῆς ἔτη λβ´. ὄνομα τῷ ἀνδρὶ Γύγης. ἐπ᾽ αὐτοῦ γέγονε κατακλυσμὸς ἐν τῇ Ἀττικῇ μόνῃ· αὐτός τε ἀπώλετο, καὶ ἡ χώρα πᾶσα, καὶ ἕως ἐτῶν διακοσίων ἔρημος ἔμεινεν.

Ἐν δὲ τοῖς καιροῖς τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, τῆς τῶν Μολοσσῶν χώρας αὐτόχθων τις Ἀΐδης ὄνομα, βεβασιλευκὼς μετὰ Μελινδίας τῆς αὐτοῦ γυναικὸς, ἔσχε θυγατέρα τὴν Περσεφόνην· ἧς Πειρίθους ὁ αὐτοῦ συγκλητικὸς ἐρασθεὶς, κατὰ συνταξιν αὐτῆς, ἁρπάσαι ταύτην

E νυκτὸς ἐβουλήθη. τοῦτο γνοὺς Ἀΐδης, ὃν εἶχε κύνα μέγιστον καὶ ἄγριον, Τρικέρβερον ἐπονομαζόμενον, ἔξω τῆς θύρας ἔστησε, Περσεφόνης ἀγνοούσης. τοῦ δὲ Πειρίθου πρὸς αὐτὴν παραγινομένου νυκτὸς, ἐφορμήσας ὁ κύων ἀνεῖλεν αὐτόν. ἐξελθοῦσα δὲ πρὸς τὴν ταραχὴν ἡ κόρη, διεσπάρακται καὶ αὐτὴ τῷ κυνί· ἐντεῦθεν ἐρρήθη, ὅτι ὁ Πλούτων, τὸ τοῦ ἀνδρὸς εὔπορον σημαῖνον, τὴν κόρην Περσεφόνην ἁρπάσας εἰς ᾅδην ᾤχετο.

A Ὅτι ὁ Αἰγιαλεὺς πρῶτος Σικυωνίων πεντήκοντα δύο ἔτη ἦρξε· μεθ' ὃν ἄλλοι κϛʹ. ἕως τοῦ κληθέντος Ζευξίππου, ὃς ἔτος ἓν καὶ τριάκοντα ἐβασίλευσεν ἐν αὐτοῖς. καὶ κατέσχεν αὐτῶν ἡ βασιλεία ἔτη ἐννακόσια ὀγδοήκοντα.

Τὰ δὲ δυτικὰ καὶ τὰ κατὰ Ἰταλίαν μέρη ὑπὸ τῶν υἱῶν Πίκου, τοῦ καὶ Διός, ἐτοπαρχοῦντο. ἐν δὲ τοῖς Ἕλλησιν ὁ Προμηθεὺς καὶ Ἐπιμηθεύς, Ἄτλας τε, καὶ ὁ πανόπτης Ἄργος ἐγνωρίζοντο· ὃν καὶ ἑκατοντόφθαλμον, διὰ τὸ ὀξυωπέστατον καὶ περίβλεπτον εἶναι τὴν διάνοιαν, ἐκάλουν. καὶ ὁ μὲν Ἄτλας ἀστρονομικὴν μετήει ἐπιστήμην· διὸ καὶ τὸν οὐρανὸν βαστάζειν αὐτὸν ἐμυθεύσαντο. Προμηθεὺς δέ, γραμματικὴν (ὥς φασιν) ἐξεῦρεν. οἱ δὲ Ἀναξαγόρειοι ἑρμηνεύουσι νοῦν μὲν τὸν Δία, τὴν δὲ Ἀθηνᾶν τέχνην. ὅθεν καὶ τό. B

Χειρῶν ὀλλυμένων ἔρρει πολύμητις Ἀθήνη.

Τὸν δὲ Προμηθέα, νοῦν ἔλεγον· Προμήθεια γάρ ἐστιν ἀνθρώποις ὁ νοῦς. διὸ καὶ μυθεύονται, τοὺς ἀνθρώπους μεταπεπλάσθαι, δηλονότι ἀπὸ ἰδιωτείας εἰς γνῶσιν. Ἐπιμηθεὺς δὲ τὴν μουσικὴν ἐξεῦρε, καὶ Δευκαλίων τὰ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ τῆς Ἀττικῆς ἀνετάξατο. ὁ Κέκροψ δὲ διφυὴς ὠνομάσθη, ἢ διὰ μῆκος σώματος, ἢ ὅτι Αἰγύπτιος ὢν τὰς δύο γλώσσας ἠπίστατο. οὗτος μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῆς Ἀττικῆς, Ἀθηνῶν ἐβασίλευσε χρόνους νʹ. καὶ ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, τὴν πόλιν Ἀθήνας ὠνόμασεν. ἐπὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐλαία πρῶτος ἐφύη. ἀπὸ τούτου Κεκροπία ἡ χώρα πρῶτον ἐκλήθη. οὗτος πρῶτος βοῦν ἐθαύμασε, καὶ Ζῆνα προσηγόρευσεν. ἐπὶ τούτου τὸ ἐν Δήλῳ ἱερὸν Ἀπόλλωνος Δηλίου, ὑπὸ Ἐριχθονίου υἱοῦ Κέκροπος ἱδρύθη. οὗτος νομοθετεῖ, τὰς γυναῖκας ἔτι παρθένους οὔσας ἑνὶ ἀνδρὶ τῷ βουλομένῳ γαμεῖσθαι, καὶ μηδενὶ ἄλλῳ ἕως θανάτου προσανέχειν· ἕως γὰρ αὐτοῦ ἀδιαφόρως ἔζων, πρὸς καιρὸν μιγνύμεναι, καὶ αὖθις ὡς βούλονται διαχωριζόμεναι, ὡς ἄδηλον εἶναί τις ἂν εἴη τούτου πατήρ, κτηνῶν τρόπον νοθευομένου τοῦ γένους τῇ ἐπιμιξίᾳ. ἔλεγε γάρ, αὐτὸ αἴτιον εἶναι τοῦ κατακλυσμοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν Κραναὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. ὅτε καὶ Σαπφὼ ἔζη, ἡ καὶ πρώτη Μουσῶν ἀνηγορεύετο. εἶτα Φορβὰς, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτόν, ἕως Κόδρου βασιλεύσαντος αὐτῶν ἔτη καʹ. ἐκράτησεν οὖν ἡ Ἀθηναίων βασιλεία ἔτη υϟβʹ. κἀντεῦθεν ἄρχοντας δώδεκα προεβάλλοντο, δι' ὧν ἡ κατ' αὐτοὺς D διῳκονομεῖτο πολιτεία. ἐν τούτοις τοῖς ἄρχουσιν ἐνομοθέτει Ἀθηναίων πρῶτος Δράκων ὀνόματι. μετ' αὐτὸν δὲ Σόλων τοῦ Δράκοντος τοὺς νόμους ἀθέτει. εἶτα Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐθεσμοθέτει. καὶ πάλιν Αἰσχύλος τυραννήσας ἔτος ἓν καὶ μῆνας ζʹ. μεθ' ὃν Ἀλκιβιάδης ἔτη δύο. εἶτα ἄλλοι ιηʹ, καὶ αὖθις ἡ τούτων κατελύθη βασιλεία. ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς καὶ οἱ κριταὶ ἦρχον ἐν υἱοῖς Ἰσραήλ.

Τῶν κριτῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἐπανάληψις, διὰ τὰς τῶν Ἑλλήνων ἱστορίας.

E Μετὰ Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ, ἐκ τῆς Ἰούδα καὶ Συμεὼν φυλῆς τοῖς ἀλλήλων χρονίσμασιν ἀνὰ μέρος βοηθούσης, πρῶτος ἄρξαι τοῦ λαοῦ λέγεται Χάλεβ, ἔτη λʹ. μετὰ τοῦτο ὁ λαὸς εἰδώλοις λατρεύσας, ἐκδίδοται δουλεύειν τῷ Χουσαρσαθὼμ βασιλεῖ Συρίας, τῆς Μεσοποταμίας ἔτη ηʹ. ἐπιστρέ-

Cedren.

A Æglaleas primus regnum in Sicyonios gessit, annos LII. Post hunc alii reges viginti sex fuerunt, usque ad Zeuxippum. Hic Sicyoniis annos triginta unum imperavit. Duravit hoc regnum annos IↃCCCLXXX.

Regionibus autem ad solis occasum vergentibus, & Italiæ, posteritas Pici Jovis per provincias præfuit. Inter Græcos autem innotuerunt Prometheus, Epimetheus, *Edit. Paris. pag. 82.* Atlas: & acutissimo visu præditus Argus, qui ob perspicacitatem oculorum atque ingenii Centamoculus est perhibitus: Atlas Astronomicam tractavit scientiam: itaque fabulati sunt, ab eo cælum gestari. Prometheum Grammaticæ inventorem fuisse tradunt. Anaxagorei porro philosophi, Jovis nomine mentem, Minervæ vocabulo artem intelligunt. unde est B illud:

Et manibus cassus sapientem Pallada quærit.

Prometheum autem J, mentem interpretantur. 54 Est enim hominibus a mente prudentia, quam Prometheiam dicunt. iccirco etiam fabulantur, ab eo homines fuisse transfiguratos: nimirum quod rudes ad scientiam adduxerit. Musicam invenit Epimetheus: Deucalion historiam diluvii Attici conscripsit. Cecropem duplicem, sed duabus naturis constantem dixerunt, sive ob corporis proceritatem: sive quod Ægyptius patria, utramque linguam calleret. Is post diluvium Atticum, Athenis regnavit annos L, urbemque Athenas a Minervæ græco nomine nuncupavit. Eo regnante primum in arce olea est enata. Ab ipso, regio Cecropia est appellata. Is C primus bovem admiratus est, & Jovem cognominavit. Ejus tempestate fanum Apollinis Delii in insula Delo positum est ab Erichthonio Cecropis F. Is legem tulit, uti virgines uni alicui viro volenti nuberent, neque eo vivo rem cum alio aiio haberent. Hactenus enim promiscuo concubitu usi fuerant, arbitrio suo inter se juncti, rursusque separati: quo factum est, ut nemo patrem suum scire posset, pecoris instar spurios procreantibus hominibus. Eam rem ille causam diluvio præbuisse dicebat. Post hunc Cranaus regnavit annos IX: quo tempore Sappho vixit, quæ prima Musarum dicta fuit. Successit Cranao Phorneus, aliique deinceps usque ad Codrum: qui regnum per annos XXI gessit. Duravit regnum Atheniense annos CCCCXCII. Inde D rempublicam suam duodenis principibus administrandam tradiderunt. Ex his primus Draco leges Atheniensibus posuit, quas ejus successor Solon abrogavit. Post hunc alias Thales Milesius tulit: rursumque Æschylus, cum in rempublicam tyrannidem obtineret per annum ac VII menses. Post hunc Alcibiades biennium: deinde alii XVIII, rursusque horum regnum abolitum est. Eo tempore Judices populo Israelico præfuerunt, quos propter Græcorum historias denuo commemorare placuit.

Judicum Ebræorum tempora cum Græcis collata.

E Mortuo Josue, Judæ & Simeonis tribus mutua auxilia junxerunt. Primus populo dux fuisse narratur Calebus, annos XXX. *pag. 83.* Inde populus simulacris divinum exhibendo cultum meruit, ut Chusarthomo Syriæ, quæ est Mesopotamia, regi servitutem serviret annos

octodecim. Cum autem sa ad Deum populus convertisset, is eis primum Judicem excitavit Gothonielem, Chalebi fratrem, natu minorem. Is populum quadraginta annos gubernavit. Hujus tempore diluvium Deucalioneum in Græcia fuit. Rursum peccatis populus Deum irritans, ab eo in potestatem Egloni Moabico regi traditus est, anno mundi ꟾↃ ꟾↃꟾↃ ꟾↃ CCCCXLII: eique servivit annos XVIII. Resipiscentem populum Deus postea in libertatem asseruit ambidextri Aodi opera. Is LXXX annos populum gubernavit. Anno ejus XXVII, Atticæ rex Cecrops extitit. Anno septuagesimo septimo diluvium fuit in Thessalia & Æthiopia. Rursus fictitiorum deorum cultu insaniente populo, concessit Deus ut is per viginti annos a Jabimo rege Chananaico opprimeretur. Post Debora fatidica mulier, uxor Apheldothi de tribu Ephraimica, Israelico populo præfuit. Hac duce Barachus Abinoemi filius tribu Nephthalimicus, cum Sisera copiarum Jabini imperatore pugnam commisit, totumque ejus exercitum fudit. Ipse Sisera pedes fugiens, a Jaela uxore Coschameri Cinnæi interfectus est, mala clavo transfadacta. Ea tempestate Cadmus Thebis regnavit. Secundum Deboræ mortem sursus deliquit populus, Madianitisque vexandus per septem annos divinitus est exhibitus. Eos Gedeon tribu Manassæus, victoriæ fiducia signis a Deo datis confirmata, cum manu virorum qui canum more aquam lambendo hausissent adortus est: ac extinctis eorum CXX millibus, populi per quadraginta annos dux fuit. Post hunc Abimelecus filius ejus, annos III. Tholas, viginti tres, Jairus Galaaditès, viginti duos. Inde ob sua peccata populus Ammonitis deditus est, ab eoque octodecim annos divexatus. Cum autem ad Deum revertisset, per Jephtham Galaaditam is eos liberavit. Princeps populi fuit hic annos VI. Post hunc Esebon, septem. Eo fere tempore Troja & Ilium condantur: & Æsculapius artem medicam constituit.

55 Eglon Zabulonius, annos decem. Abdon Selemi filius Pharathonites, cui quadraginta fuerunt filii, nepotes triginta, Israelicum populum rexit annos octo. Hoc tempore apud Græcos

Orpheus. innotuit Orpheus Thrax, Lyricus, omniumque poetarum celeberrimus.

Edit. Paris. pag. 84. Is in poematibus suis plurimos versus posuit de elementorum ortu, itemque hominis nativitate, lucis ex æthere effulsione philosophatus: item de principiis incorporeis, de potestatibus, de sole & luna sideribusque universis, terra, mari, atque omnibus quæ in iis sunt, sive videri ea queant, seu visum fugiant, omnia hæc ab universi conditore effecta docens. ab eodem hominum genus ex terra effictam, animaque rationis compote præditum: tum omnia ad unum divinæ naturæ imperium atque vim referri, nempe ad verum Deum, quem nemo videt: cui tria sunt nomina, consilium, lumen, & vita in ipso. Ita sapientissimus Orpheus propemodum veritati, quam nos profitemur consentanea de Deo & hominibus pronunciavit. Lyricen & citharœdus fuisse prædicatur, qui suavitate sermonis quamvis oblectet atque demulceat animam. reliqua supra retulimus.

Marsyas. Eodem tempore Marsyam quoque phi-

A ψαντος τοίνυν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Θεὸν, ἀνέστησε τὸν Γοθονιὴλ πρῶτον κριτὴν, ἀδελφὸν νεώτερον τοῦ Χαλεβ, ὃς ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτη μ΄. ἐπὶ τούτου γέγονεν ὁ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸς ἐν τῇ Ἑλλάδι. καὶ πάλιν τὸ πονηρὸν ποιήσας Ισραὴλ, παρεδόθη Εγλὼν βασιλεῖ Μωαβιτῶν ἐν τῷ γ΄ϡμβ΄. ἔτει, καὶ ἐδούλευσεν ἔτη ιή. πάλιν δὲ αὐτοὺς ἐπιστρέψαντας ἐξαιρεῖται διὰ τοῦ ἀμφοτεροδεξίου Αὼδ. ὃς ἔσχε τὸ ἐπώνυμον τοῦτο, διὰ τὸ ὁμοίως ἐν παντὶ πράγματι τῇ εὐωνύμῳ χρῆσθαι χειρὶ, καθάπερ καὶ τῇ δεξιᾷ. οὗτος ἀγάσατο τοῦ λαοῦ ἔτη π΄. τούτου τῷ κζ΄. ἔτει ἐβασίλευσε τῆς Αττικῆς ὁ Κέκροψ. ἐν δὲ τῷ οζ΄.

B ἔτει γέγονε κατακλυσμὸς ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Αἰθιοπίᾳ. πάλιν εἰδωλομανοῦντα τὸν Ισραὴλ παρέδωκε Κύριος ἐν χειρὶ Ιαβεὶμ βασιλέως Χαναὰν, ἔτη κ΄. μετὰ ταῦτα Δεβόρρα προφῆτις, γυνὴ Αφελδὼθ φυλῆς Εφραὶμ, ἔκρινε τὸν Ισραὴλ. διὰ ταύτης ἡγήσατο Βαρὰκ, υἱὸς Αβινοεὶμ ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, τῆς κατὰ Σισάρα μάχης τοῦ ἀρχιστρατήγου Ιαβεὶμ, καὶ ἐτρέψατο πάσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ὁ Σισάρα τοῖς ποσὶ διαφυγὼν, ὑπὸ Ιαὴλ γυναικὸς Χάμερ τοῦ Κιναίου ἀναιρεῖται, πασσάλῳ κατὰ τῆς γνάθου διαπαρείς. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Κάδμος ἐν Θήβαις ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τὴν Δεβόρρας τελευτὴν ἐξήμαρτε πάλιν ὁ λαὸς, καὶ παρεδόθη τοῖς Μαδιηναίοις ἔτη ζ΄. Γεδεὼν

C δὲ αὐτοῖς ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, θείοις σημείοις τῆς νίκης κομισάμενος τὴν πίστιν, ἐπανίσταται, καὶ ἐν τοῖς ἄνδρασι τοῖς λάψασι καθὼς κύων, * τῶν ιβ΄. μυριάδας διαχειρισάμενος, ἄρξε τοῦ λαοῦ ἔτη μ΄. Αβιμέλεχ τούτου υἱὸς, ἔτη γ΄. Θώλα, ἔτη κγ΄ Ιαεὶρ ὁ Γαλααδίτης, ἔτη κβ΄. μετὰ τοῦτο ἐξήμαρτεν ὁ λαὸς, καὶ παρεδόθη τοῖς Αμανίταις ἔτη ιή. ἔπειτα τὴν πρὸς Θεὸν ποιησάμενος ἐπάνοδον, σώζονται διὰ τοῦ Ιεφθάε τοῦ Γαλααδίτου, ἔτη ς΄. μετὰ τοῦτον Εσεβὼν, ἔτη ζ΄. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους τὸ Ιλιον ἐκτίσθη, καὶ ἡ Τροία. καὶ Ασκληπιὸς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην μετάγει. Εγλὼν ὁ Βαβυλωνίτης, ἔτη δέκα. Αβδὼν υἱὸς Σελεὶμ ὁ Φαραθω- * τειχέων forte.

D νίτας, ὃς ἦν πατὴρ παίδων μ΄, καὶ ἐκγόνων λ΄, ἔκρινε τὸν Ισραὴλ ἔτη ή. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ορφεὺς ὁ Θρᾷξ, ὁ λυρικὸς, καὶ ποιητῶν ἁπάντων ἐπισημότατος, παρ' Ἕλλησιν ἐγνωρίζετο. ὃς ἐν ποιητικοῖς στίχοις περὶ στοιχείων ποιήσεως, καὶ ἀνθρώπου γενέσεως, καὶ φωτὸς ἐξ αἰθέρος ἐκλάμψεως φιλοσοφῶν, ἀρχάς τε ἀσωμάτους, καὶ ἐξουσίας, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα πάντα, γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ὁρατά τε καὶ ἀόρατα πάντα, ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων γενέσθαι, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ πλασθῆναι ἐκ γῆς, καὶ ψυχὴν ὑπ' αὐτοῦ λογικὴν λαβεῖν· εἰς μίαν δὲ δύναμιν

E καὶ ἓν κράτος θεότητος ἀνάγεσθαι τὰ πάντα θεολογεῖ· ὅς ἐστιν ὁ ὢν Θεὸς, ὃν οὐδεὶς ὁρᾷ. τρία δέ φησιν ὀνόματα, βουλὴ, φῶς, ζωὴ, ἐν αὐτῷ. ὀλίγου δεῖν συμφώνως τῇ ἀληθείᾳ τῇ καθ' ἡμᾶς περί τε Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ὁ σοφώτατος ἀποφθεγγόμενος Ορφεύς. λυρῳδὸς δὲ καὶ κιθαρῳδὸς ὑμνεῖται, πᾶσαν κατακηλῶν καὶ θέλγων ψυχήν. καὶ τὰ λοιπὰ προγράφησαν.

Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ Μαρσύαν φι-

A λόσοφον λέγεταί τις γενέσθαι, ὃς ἐξεῦρε διὰ μουσικῆς αὐλοὺς ἀπὸ καλάμων, καὶ ἀπενόει ἀπὸ Θεῶν ἑαυτὸν καὶ λέγων ἀνθρώποις εὑρηκέναι διὰ τοῦ μέλους τῶν καλάμων τροφήν. τοῦτον παραφρονήσαντα ῥῖψαι λέγεται ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν, ὅθεν καὶ ὁ ποταμὸς Μαρσύας ὠνομάσθη. ἀπὸ Κολχίδος δὲ οὗτος ὥρμηται. πάλιν ὁ λαὸς προσπταίσας, ἐκδέδοται ἀλλοφύλοις ἔτη μ΄. ἐπιστρέψαντος δὲ αὐτοῦ πρὸς Θεὸν, ἀνίστησι τὸν Σαμψὼν, τὸν τοῦ Μανωὲ υἱὸν, ἐκ φυλῆς Δάν. ὅστις καταπολεμήσας τοὺς ἀλλοφύλους, ἄρχει ἔτη κ΄. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ἡρακλῆς ἐγνωρίζετο, ὁ τοὺς δώδεκα ἄθλους διανύσας. Σαμανῆς ἡγήσατο τοῦ λαοῦ ἔτος α΄. ἀναρχίας γεγονυίας κατὰ τὰς Ἑβραϊκὰς παραδόσεις, καὶ ἔπραττεν ἕκαστος ἅπερ ἠβούλετο, οἷα εἰκὸς ἐν ἀναρχίᾳ γίνεσθαι, ἔτη μ΄. B Εἰρήνην ἦγεν ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους ἔτη λ΄ Σαμανοῦ ἡγουμένου. Ἠλεὶ ὁ ἱερεὺς ἦρξε τοῦ λαοῦ ἔτη κ΄. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ὁ Ἰλιακὸς πόλεμος ἐγένετο ἐπὶ δέκα, καὶ τὸ Ἴλιον ἥλω. Σαμουὴλ διαδεξάμενος τὴν Ἠλεὶ ἱερατείαν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν κρατεῖ τοῦ λαοῦ. φασὶ δὲ αὐτὸν δωδεκαέτη εἶναι, ὅτε πρῶτον αὐτῷ ἐφάνη λαλήσας ὁ Θεός· οἷς ἡ κιβωτὸς ἐν τῷ Ἀμιναδὰμ οἴκῳ διέτριψε. καὶ βασιλέως χρισθέντος, ἦν ἀντιλαμβανόμενος ὁ Ἠλεὶ ἔτη ο΄. γίνεται τοίνυν ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰησοῦ ἐπὶ τὴν τελευτὴν Σαμουὴλ, ἔτη χ΄. ἀπὸ δὲ Νῶε τοῦ κατακλυσμοῦ, ἔτη βρκ΄. ἀπὸ Ἀδὰμ, ἔτη δτπβ΄. ὁ μὲν Σαμουὴλ ἤδη γεγηρακὼς, καὶ τοῦ λαοῦ ὀκνηροτέρως ποιούμενος τὴν ἐποψίαν, τῶν τε παίδων αὐτοῦ δώροις ἀεὶ τὸ δίκαιον προϊεμένων, χρίει βασιλέα, τοῦ λαοῦ μὲν καταναγκάζοντος, τοῦ Θεοῦ δὲ συγχωρήσαντος, C τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς, ἐκ φυλῆς Βενιαμίν. οὗτος, συνεπισχύοντος τοῦ Σαμουὴλ, βασιλεύει ἔτη κ΄. ἐφ᾽ ἑαυτοῦ δὲ ἔτη κ΄. προεφήτευσε δὲ ἐπ᾽ αὐτοῦ ἅμα, καὶ ἱεράτευσε Σαμουήλ. Ἀβεννὴρ δὲ ὁ τοῦ Νὴρ, τῆς στρατιᾶς ἀφηγεῖτο. τοῦ δὲ Σαοὺλ προσπταίσαντος τῷ Θεῷ πολλάκις, μειζόνως δὲ διὰ τὴν παράβασιν τῆς αὐτοῦ προστάξεως, περιποιησαμένου τὸν Ἀγὰγ βασιλέα Ἀμαληκιτῶν, ἤκουσε παρὰ τοῦ προφήτου. Μεματαίωταί σοι, ὅτι οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολὴν, ἣν ἐνετείλατό σοι Κύριος. ἡτοίμασε γὰρ ἂν τὴν βασιλείαν σου ἕως αἰῶνος ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ νῦν οὐ στήσεται ἡ βασιλεία σου· ἀλλὰ ζητήσει Κύριος ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ. D μετὰ δὲ ταῦτα χρίσαντος τὸν Δαβὶδ τοῦ Σαμουὴλ, εἶτα γηράσαντος καὶ τελευτήσαντος, προσετίθετο μᾶλλον ὁ Σαοὺλ παροργίζειν τὸν Κύριον. ὅθεν καὶ πνεῦμα Κυρίου ἀπέστη ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἔπνιγεν αὐτὸν πνεῦμα πονηρόν, οὗ χάριν καὶ ὁ Δαβὶδ ἄγεται πρὸς αὐτὸν, εἰς παρηγορίαν ψάλλων διὰ τῆς κινύρας, καὶ ἀφίσταται ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ πονηρὸν πνεῦμα. ἀλλ᾽ ἔτι γε πατάξας ὁ Δαβὶδ τὸν ἀλλόφυλον Γολιὰθ, ὃς ἦν ἡλικίᾳ πηχῶν τεσσάρων καὶ σπιθαμῆς τὸ ὕψος, καὶ περικεφαλαίαν ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ θώρακα ἁλυσιδωτὸν πέντε χιλιάδων σίκλων χαλκοῦ καὶ σιδήρου, καὶ κνημῖδας χαλκᾶς E ἐπὶ τὰ σκέλη αὐτοῦ, καὶ τὸ ξύλον τοῦ δόρατος αὐτοῦ ὡς * ἀντίον ὑφαινόντων, καὶ ἡ ἐπ᾽ αὐτὸ λόγχη ἑξακοσίων σίκλων σιδήρου, καὶ ἀσπὶς χαλκῆ ἀνὰ μέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο ἐπιγαμβρευθεὶς τῷ Σαοὺλ, καὶ φθονηθεὶς προφάσει τῶν χορευτριῶν, ἀποδιδράσκει ἀπ᾽ αὐτοῦ. ὅτε καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγε, καὶ τοὺς τριακοσίους πεντήκοντα ἱερεῖς ἀνεῖλε Σαοὺλ, καὶ πᾶσαν τὴν

* μισάντιον

A losophum fuisse narrant, qui arte Musica invenit fistularum ex calamis confectionem: atque ad insaniam prolapsus, Dei sibi nomen arrogavit, dicens sa alimenta hominibus carmine fistularum reperisse: ferusque mente captus, sese in fluvium abjecisse, cui Marsyæ nomen inde factum. Is ex Colchide venit. Cæterum populus cum rursus Deum offendisset, ab eo barbaris per XL annos deditus est. Conversis ad se Deus Samsonem Manoæ F. præfecit, tribu Danicum. Is devictis barbaris, populo annos XX præfuit. Ea tempestate Hercules innotuit, is qui duodecim ærumnas toleravit. Samanes populum rexit annum unum. Cum (ut est ab Ebræis traditum) magistratu populus vacaret, ac suo quivis arbitrio ageret, sicut in interregno fieri B assolet, per annos quadraginta, pacata a barbaris populo omnia fuerunt per annos XXX, Samane duce. Elis sacerdos viginti annos populum gubernavit. Hujus ætate bellum Trojanum decennale gestum est, ac Ilium captum. Eli Samuelus successit in sacerdotio, & populi gubernatione. hunc tradunt duodecim annorum fuisse, cum primum ei Deus apparuit, atque ipsum affatus est: * quibus arca in domo Aminadami commorata fuit. & rege uncto, apprehendebat Elis annos septuaginta. Proinde fluxerunt ab obitu Josuæ usque ad Samueli mortem, anni IↃCX a Noa & diluvio duo millia centum viginti, ab Adamo, quater mille ac CCCLXXXII. Enimvero Samuelus, cum ipse ob senectam ætatem C segnius populi negotia obiret, & filii ejus donis se corrumpi passi, ab æquitate identidem deflecterent, populo cogente, ac permissu Dei, regem populo unctione designat Saulum Kisi F. tribu Beniaminicum. Is Samuelo auxiliante regnum per viginti annos, totidemque solus gessit. Samuelus eo regnante & vaticinatus est, & sacerdotio functus. Abnerus Neri filius exercitui præfuit. Cum autem Saulus Deum sæpenumero offendisset, ac maxime quod contra ejus præceptum Amalecitarum regem Agagum incolumem servasset, ita est a vate compellatus. (Actum est de te, propterea quod mandatum Dei violasti. Absque enim hoc esset, regnum tuum D in Israelicam gentem fuerat Deus perenne facturus. nunc id non consistet: sed quæret Deus hominem ex animi sui sententia factum, quem suo populo præponat.) Secundum hæc cum Samuelus unctione Davidum regno destinasset, senioque confectus diem suum obivisset, perrexit Saulus etiam amplius Deum irritare. Itaque & a Dei spiritu desertus est, & a maligno spiritu premi cœpit. Eam ob rem Davidus ad eum adductus est, qui fidibus ludens, ab eo malum genium abigeret, ipsumque recrearet. Idem Davidus Goliathum barbarum interfecit, altum cubitos quatuor ac spithamam, casside caput ar- E matum, corpus lorica hamata, cujus æs & ferrum appendebat IↃ. Ↄ. unciarum millia, crura ocreis æreis tectum, gestantem hastile instar liciatorii textoris, cujus cuspis unciarum trecentarum ferrea, humerisque æream aspidem ferentem. Ob id facinus a Saulo gener adscitus, oborta prætextu choreas ducentium mulierculárum cantilenæ invidia, a socero profugit. Ea tempestate & panes sacros comedit, & trecen-

* 56

Samuelus.

Edit. Paris. pag. 85.

Saulus.

1. Sam. 15.

tos quinquaginta sacerdotes Saalus trucidavit, urbemque Nobam ferro vastavit, omnibus & hominibus & pecudibus interfectis: solo Abiatare Abimelechi filio superstite, qui fuga ad Davidum evaserat. Id parricidium Sauli omnia flagitia impietate superavit. quippe qui Agago & rebus omnibus pretiosis pepercisset, is ira permotus, trecentos quinquaginta sacerdotes, urbemque eorum cum omnibus mortalibus delevit. Enimvero inhumanissimus Saulus lenissimum Davidum crebro persequens, semel atque iterum io ejus manus incidit. Tantum autem a reponendo maleficio absuit Davidus, ut regem potius ita alloqueretur: (Cur, o rex, vitæ meæ insidiaris? disceptet Deus causam nostram.)

Edit. Paris. pag. 86.

Ac Davidi quidem domus paulatim crevit, Sauli familia marcescente. Tandem Saulus io suis iniquitatibus immortuus est, a barbaris sagitta io ilia confixus: quod vulnus cum mortem non accelerasset, ipse sibi necem conscivit, gladio suo incumbens, ne a barbaris per ludibrium haberetur.

Davidi regnũ.

Post Saulum Davidus regno per quadraginta annos functus est, & in omnibus factis Dei voluntati paruit, sicuti scriptum est: (Ioveni filium Isai Davidum, virum ex animi mei sententia: is voluntatem meam in omnibus exequetur.) Adfuit ergo omnipotens Davido, isque rebus secundis auctus est. Habuit potentes viros triginta septem, quorum minimus centum viris, maximus mille viris compararetur.

Heroes. 2. Sam. 23. 1. Paral. 11.

Ex his fuit Sebochas, qui Sephum Raphæ filium percussit, de gigantibus prognatum. Eleanas, qui Chetræum virum robustum stravit, cujus hastile erat liciatorii textoris æquale. Jonathas, qui virum ingenti robore ac mole corporis dejecit, senis pedum ac manuum digitis præditum. Adinon, qui uno prælio gladium contra octingentos viros strinxit. Jesebadas, qui una pugna trecentos sauciavit. Maras, qui barbaris irruentibus, agrique portionem lente consitam diripere conantibus, cum fugeret populus, solus ipse substitit, barbarisque in fugam actis agrum defendit. Eleazarus, qui messe hordei inita, cum barbarorum adventu populus fugisset, unicus substitit, & hordeum tutatus est, profligatis barbaris: quorum tantam edidit stragem, ut manus ejus defatigata gladio adhæserit, reversusque est populus ad legenda spolia. Banajas, cujus multa fuerunt facinora. filios Arielis Moabici iste percussit, & quadam die cum nix jaceret, in foveam descendit, inque ea leonem jugulavit. idem Ægyptium quemdam septem cubitos longum, qui ligno nautico hastæ loco utebatur aggressus, lignum id ei eripuit, ipsumque eo necavit. Abisajus, Joabi frater 1 ɔ e viros percussit: & Jesbam, qui Davido cædem intentabat. Fuit is Jesbas ex posteris Raphæ, cujus cuspis centum quinquaginta uncias appendebat. Cum Abisajus curreret, similis erat capreæ montanæ. Cum autem quodam tempore barbari Bethlechemam obsidione cinxissent, ac Davidus potum aquæ de fonte Bethlechemensi desideraret, tres viri de reliquis potentibus castra barbarorum perruperunt,

A πόλιν ἐπάταξε Νομβὰν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους· καὶ οὐχ ὑπελείφθη ἐξ αὐτῶν, εἰ μὴ Ἀβιάθαρ υἱὸς Ἀβιμέλεχ, φυγὼν πρὸς Δαβίδ. αὕτη τοῦ Σαοὺλ ἡ μιαιφονία, πάντων τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων δυσσεβεστέρα. καὶ τὸν μὲν Ἀγὰγ διέσωσε, καὶ πάντα ὅσα ἦν ἀξιόκτητα· τοῦ δὲ θυμοῦ κεκινηκότος, τοὺς τριακοσίους πεντήκοντα ἱερεῖς, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν αὔτανδρον διέφθειρε. πολλάκις δὲ καταδιώκων τὸν πρᾳότατον Δαβὶδ ὁ ἀπανθρωπότατος Σαούλ, εἰς χεῖρας Δαβὶδ ἅπαξ καὶ δὶς ἐμπέπτωκε. μὴ ἀνταποδιδοὺς δὲ ὁ Δαβὶδ αὐτῷ κακὸν ἀντὶ κακοῦ, μᾶλλον ἔλεγε πρὸς αὐτόν· ἵνα τί καταδιώκεις βασιλεῦ λαβεῖν τὴν ψυχήν μου; δικάσαι Κύριος μέσον ἡμῶν. καὶ ὁ μὲν οἶκος Δαβὶδ ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο, ὁ δὲ οἶκος Σαοὺλ ἐπορεύετο καὶ
B ἠσθένει. καὶ ἀπέθανε Σαοὺλ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτοῦ, τοξευθεὶς ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων εἰς τὰ ὑποχόνδρια· καὶ μὴ ἀποθνήσκων, αὐτὸς γέγονεν αὐτοφονευτής, ἐπιπεσὼν ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, μήπως ἐμπαίξωσιν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι.

Μετὰ δὲ Σαοὺλ ἐβασίλευσε Δαβὶδ ἔτη τεσσαράκοντα. ὃς ἐποίησε τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ πάντα, κατὰ τὸ εἰρημένον· εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. καὶ ἐπορεύετο Δαβὶδ πορευόμενος καὶ μεγαλυνόμενος, καὶ Κύριος παντοκράτωρ μετ' αὐτοῦ. εἶχε δὲ καὶ δυνατοὺς ἄνδρας τριακοντaεπτὰ τοιούτους, ὥστε τὸν μικρὸν αὐτῶν ποιεῖν
C πρὸς ἑκατὸν, τὸν δὲ μέγαν πρὸς χιλίους. ἐξ ὧν ἐστὶ τὰ ὀνόματα ταῦτα. Σεβοχὰ, οὗτος ἐπάταξε τὸν Σὶφ, τὸν τοῦ Ῥαφὰ, ἀπόγονον τῶν γιγάντων. Ἐλεανὰν, οὗτος ἀνεῖλεν ἄνδρα δυνατὸν Χετταῖον, οὗ ἦν τὸ ξύλον τοῦ δόρατος ὡς ἀντίον ὑφαινόντων. Ἰωνάθαν, οὗτος ἐφόνευσεν ἄνδρα δυνατὸν καὶ παμμεγέθη, ἔχοντα ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶν ἀνὰ δακτύλους ἕξ. Ἀδίνων, οὗτος ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ ὀκτακοσίων στρατιωτῶν εἰς μίαν παρεμβολήν. Ἰεσεβαδὰ, οὗτος ἐσπάσατο τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐν καιρῷ ἑνὶ, ἐπὶ τραυματιῶν τριακοσίων. Μαρὰ, οὗτος τῶν ἀλλοφύλων ἐπελθόντων, καὶ βουλομένων ἁρπάσαι τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ πλήρη οὖσαν φακῆς, καὶ τοῦ λαοῦ φυγόντος, μόνος ἔστη, καὶ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους ἐδίωξε, τὴν δὲ μερίδα τοῦ ἀγροῦ ἐφύλαξεν. Ἐλεάζαρ,
D οὗτος μερίδος οὔσης κριθῶν, καὶ τῶν ἀλλοφύλων ἐπελθόντων, καὶ τοῦ λαοῦ φυγόντος, μόνος ἐστηλώθη, καὶ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους ἔτρεψε, τὴν δὲ κριθὴν διέσωσε. τοσούτους γὰρ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις, ἕως ἡ χεὶρ αὐτοῦ κοπιάσασα, προσεκολλήθη τῇ μαχαίρᾳ, καὶ ὁ λαὸς ἐπέστρεψεν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸ σκυλεύειν. Βαναίας, οὗτος πολλὰ μὲν ἐποίησεν ἔργα, ἐπάταξε δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀριὴλ, τοῦ Μωάβ, καὶ καταβὰς ἐν ἡμέραις χιόνος εἰς λάκκον, ἐφόνευσε λέοντα. ἀνεῖλε δὲ καὶ ἄνδρα Αἰγύπτιον ἑπτάπηχυν, ἔχοντα ξύλον διαβάθρας ὡς δόρυ. ἁρπάσας γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τὸ ξύλον, ἐν αὐτῷ ἀπέκτεινεν
E αὐτόν. Ἀβισὰ, ὁ ἀδελφὸς Ἰωάβ· οὗτος ἐπάταξεν ἄνδρας ἑξακοσίους, καὶ τὸν Ἰεσβὰν, θέλοντα φονεῦσαι τὸν Δαβίδ (ἦν δὲ ὁ Ἰεσβὰν, ἔκγονος τοῦ Ῥαφὰν) δόρυ ἔχοντα σταθμοῦ σίκλων τριακοσίων. ἡνίκα δὲ ἔτρεχεν ὁ Ἀβισὰ, ἦν ὡς δορκὰς ἐν τοῖς ὄρεσι. τρεῖς δὲ ἀπὸ τῶν λοιπῶν δυνατοὶ, περικυκλωσάντων ποτὲ τῶν ἀλλοφύλων τὴν Βηθλεὲμ, καὶ τοῦ Δαβὶδ ἐπιθυμήσαντος πιεῖν ἐκ τοῦ ἐν Βηθλεὲμ φρέατος, διέρρηξαν οἱ τρεῖς τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων,

καὶ ἤνεγκαν τῷ Δαβὶδ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ φρέατος. ὁ δὲ θαυμάσας τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν, οὐκ ἔπιε τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ Κυρίῳ, λέγων· Ἵλεώς μοι Κύριε, εἰ αἷμα ἀνθρώπων πορευθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν πίωμαι. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ αὐτοῦ ὑπῆρχον ἄνδρες ἀκαταγώνιστοι καὶ φοβερώτατοι τοῖς ἐναντίοις, θυρεοὺς * ἔχοντες, καὶ δόρατα μέγιστα, καὶ κοῦφοι τοῖς ποσὶν, ὡς δορκάδες ἐπὶ τῶν ὀρέων, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα λεόντων. τὸ δέ γε πολεμιστῶν τοῦ κοινοῦ λαοῦ, οὓς εἶχεν ὁ Δαβὶδ ἦν ἀριθμὸς μυριάδες σλδ', οὕτως ἠρίθμησαν ὑπὸ Ἰωὰβ τοῦ ἀρχιστρατήγου. φησὶ γάρ· Καὶ προσέθετο ὀργῇ Κύριος ἐκκαυθῆναι ἐν Ἰσραήλ. καὶ ἐπέσεισε τὸν Δαβὶδ ἐν αὐτοῖς λέγων· πορεύθητι καὶ ἀρίθμησον τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἰούδαν. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωὰβ τὸν ἄρχοντα τῆς ἰσχύος τὸν μετ' αὐτοῦ· ἐπίσκεψαι τὸν λαὸν, καὶ γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν Ἰωάβ. προσθείη Κύριος ὁ Θεὸς πρὸς τὸν λαόν σου· καὶ ἱνατί ὁ Κύριός μου βούλεται ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ; καὶ ὑπερίσχυσεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπῆλθεν Ἰωὰβ, καὶ ἐπεσκέψατο τὸν λαόν. καὶ ἦν πᾶς Ἰσραὴλ, χίλιαι χιλιάδες καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν ἐσπασμένων ῥομφαίαν. καὶ Ἰούδας, χιλιάδες τετρακόσιαι ὀγδοήκοντα ἀνδρῶν ἐσπασμένων μάχαιραν. τὸν δὲ Λευὶ καὶ τὸν Βενιαμὶν οὐκ ἠρίθμησεν, ὅτι προσώχθισεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως τὸν Ἰωὰβ, καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπάταξε καρδία Δαβὶδ αὐτὸν ἐν τῷ ἀριθμῆσαι τὸν λαόν· καὶ ἀπέστειλε Κύριος Γὰδ τὸν προφήτην πρὸς Δαβὶδ, καὶ εἶπε. τάδε λέγει Κύριος· ἔκλεξαι σεαυτῷ γενέσθαι σοι ἢ τρία ἔτη λιμὸν ἐν τῇ γῇ σου, ἢ μῆνας τρεῖς φεύγειν σε ἐκ τῶν ἐχθρῶν σου ἔμπροσθεν, ἢ τρεῖς ἡμέρας θάνατον ἐν τῇ γῇ σου. καὶ εἶπε Δαβὶδ πρὸς Γὰδ, στενά μοι σφόδρα πάντοθεν ἐστί· πλὴν ἐμπεσοῦμαι εἰς χεῖρας Κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ. εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω. καὶ ἐξελέξατο Δαβὶδ τὸν θάνατον. καὶ ἡμέρα θέρους πυρῶν, καὶ ἔδωκε Κύριος θάνατον ἐν Ἰσραὴλ ἀπὸ πρωῒ ἕως ἀρίστου, καὶ ἀπέθανον ἐκ τοῦ λαοῦ χιλιάδες ἑβδομήκοντα. καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, τοῦ διαφθεῖραι ἐν αὐτῇ. καὶ εἶπε Δαβὶδ πρὸς τὸν Θεόν· Ἰδοὺ ἐγὼ ἡμάρτηκα, καὶ ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ κακοποιήσας, καὶ τὰ πρόβατα τί ἐποίησαν; γενέσθω δὲ ἡ χείρ σου ἐν ἐμοὶ Κύριε, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου. καὶ παρακληθεὶς ὁ Κύριος, εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον· ἄνες τὴν χεῖρά σου. καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ Δαβὶδ θυσιαστήριον, καὶ ἀνήγαγεν αὐθὺς ὁλοκαυτώσεις. καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ Κύριος, καὶ συνεσχέθη ἡ θραῦσις τοῦ λαοῦ. Ταῦτα δὲ (φησὶ Θεοδώρητος) οὐκ ἀπεικὸς συμβέβηκεν, ἀλλ' οἰκείας παρανομίας ἔτισε δίκας ὁ λαὸς διὰ προφάσεως. καταλιπὼν γὰρ τὸν εὐσεβῆ καὶ θεῖον βασιλέα, τυράννῳ καὶ πατραλοίᾳ παιδὶ συνεστράτευσεν. οὕτω δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ Σαοὺλ εἰς τοὺς Γαβαωνίτας ἀναίρεσιν, ἐπαιδεύθησαν διὰ λιμοῦ, μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν. Ὁ μὲν γὰρ λαὸς ἅπας, καὶ Ἰησοῦς ὁ Ναυῆ, πεποίηκε τὰς πρὸς τοὺς Γαβαωνίτας συνθήκας· ἐκοινώνησε δὲ τῶν ὅρκων καὶ Ἐλεάζαρ ὁ Ἀρχιερεύς. ἔδει τοίνυν τοὺς ἀπογόνους τῶν ὀμωμοκότων, μὴ παραβλέψαι τὸν ὅρκον. φησὶ γὰρ πρὸς αὐτοὺς Ἰησοῦς, μετὰ τὴν φανέρωσιν τῆς πανουργίας αὐτῶν· καὶ νῦν ἐπικατάρατοί ἐστε. οὐ μὴ ἐκλείψῃ ἐξ ὑμῶν δοῦλος, οὐδὲ ξυλοκόπος καὶ ὑδροφόρος ἐμοὶ καὶ τῷ Θεῷ μου. διὰ τοῦτο ἐγένοντο ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Θεοῦ, καὶ

* ἀίροντες.

A regique suo aquam de illo fonte attulerunt. Davidus eorum fortitudinem admiratus, non bibit aquam, sed Domino eam libavit, ita fatus: (Propitius mihi sit Domine: non bibam sanguinem virorum qui vitæ suæ periculo eam attulere aquam.) Itidem & reliqui eorum insuperabiles erant, summoque hostibus terrori, scutis armati & hastis prægrandibus, cursuque instar montanarum caprearum veloces, ac vultu leonino prædití. Cæterum numerus militum quos de populo Davidus habebat, fuit bis mille trecenta quadraginta millia, quem quidem Joabus exercitus princeps concepit. Ita enim scriptum est: (Porro autem ira Domini adversus Israelicum populum exarsit: isque Davidum incitavit, ut mitteret qui Israelicum ac Judaicum populum numerarent. B Mandavit ergo rex Joabo suarum copiarum summo duci, ut populum perlustraret, sibique ejus numerum indicaret. Joabus tametsi, incrementum populi regi precatus, causaretur sibi mirum videri cur rex hoc fieri vellet: tamen regis mandato prævalente abiit, populumque perlustravit. Inventa sunt Israelici populi CIↃ C millia virorum gladium stringentium: & Judaiel CCCCLXXX millia. Levis & Beniamini tribus recensitæ non sunt. offenderat enim regis sermo Joabum. Displicuit autem Deo id factum: & cor Davidi tremuit, instituta ea dinumeratione. C Dominus ergo vatem Gadum ad Davidum misit, qui ei suis verbis indicaret, Optionem ipsi dari liberam: vel penuriam triennalem regni, vel trium mensium fugam insequentibus hostibus, vel pestem trium dierum in regno suo deligeret. Respondit rex: Se in tantis angustiis versantem malle in Dei, cujus multiplex esset misericordia, quam in hominum manus incidere: proinde pestilentiam præferre. Ergo cum triticea messis esset luem Deus Israelico populo immisit: ac perierunt ab aurora usque ad prandii horam septuaginta hominum millia. Jamque etiam ad Jerusalemam angelus manum extendebat, ut in ea stragem ederet. Ibi Davidus Dominum interpellavit: D Suam esse culpam, se pastorem populi deliquisse, nullum esse ovium maleficium: se ergo Deus, & paternam Davidi familiam potius affligeret. Exoratus Deus angelo mandavit, ut manum suam retraheret. Ibique Davidus aram extruxit, & solidum Deo sacrificium obtulit: atque Deo precibus annuente, cessavit clades populi.) Hæc (inquit Theodoretus) non abs re ita evenerunt: verum ea occasione populus sui peccati pœnas dedit, quod pio ac divinitus constituto rege derelicto, castra tyranni ac patri suo necem struentis secutus erat. Sic etiam a morte Sauli fames eos castigavit, ob interfectos a Saulo Gabaonitas. Etenim & Josua & universus populus pactum E iterant cum Gabaonitis, cujus juramenti etiam particeps fuit Eleazarus pontifex. Non debuerunt ergo posteri eorum qui juraverant, jusjurandum violare. Post detectam enim fraudem Gabaonitarum, ita Josua eos affatus fuit: Jam nunc ergo execrationi obnoxii estis. numquam erit ut non de vobis sit servus, lignorum sector, & aquæ bajulator qui mihi & Deo meo serviat.

Edit. Paris. pag. 87.

57

2. Sam. ult. Populum Davidus numerat.

Pag. 88.

2. Sam. 21.

Jos. 9.

Gabaonitæ.

Propterea destinati sunt ad findendum ligna, & portandum aquam ad altare Dei, & roci cœtui, usque in hunc diem. Quoniam ergo calumnia id fœdus Israelici disciderunt, ideo etiam post ejus mortem fame castigati sunt. Hæc nos oratio docet, quæ interposito juramento pacta sunt teste Deo inita, violanda non esse, utcuoique ea violatio aliis expediat. Davidus autem causam divinitus immissæ penuriæ ignorans, Deum consuluit: ab eoque edoctus, puniri populum ob injuste necatos Gabaonitas: eos ipsos qui injuria fuerant affecti, arbitros constituit, ac percontatus est qua se placari ratione vellent? Responderunt Gabaonitæ, se neque aurum Sauli, neque argentum ejus, neque ullum ex Israelico populo hominem ad necem deposcere: ejus viri, qui ipsos persecutus fuisset, ac exscindere molitus, cupere se memoriam ex Israelica gente delere: itaque septem ejus stirpe natos se deposcere, his se flagitium coram Domino expiaturos in colle Sauli. Eo igitur in loco viros eos in crucem egerunt, in quo injustas ille cædes ausus fuerat. erant autem, qui crucibus affixi sunt, duo filii Sauli spurii, & quinque ex posterioribus filiis ejus. Eo supplicio peracto, placatus est Dominus, ac terra solitas fruges exhibuit.

2. Sam. 11. Adulterium Davidi.

Secundum hæc, quadam vespera Davides cum de lecto suo surrexisset, deambulavit in tecto regiæ, indeque mulierem lavantem prospexit forma insigni. Neque vero se ab eo spectaculo subtraxit: sed formæ pulchritudine inescatus, hamum peccati deglutivit. Quod ei alterius, nimirum deterioris, affectus fuit remedium: videlicer animi elationis, id quod ipse innuit his verbis: (Ego cum fuissem elatus, depressus sum, & in summas angustias redactus. Atque ego quidem rebus meis secundis dixi, Nullo umquam tempore labefactabor: ut primum vero tuam faciem avertisti, conturbatus fui. Mihi vero conducibile fuit, abs te deprimi, ut sic tua jura discerem.) Etenim rebellione filii aperte pœnas cum adulterii, tum homicidii persolvit, quomodo ei divinitus prædictum fuerat: Ecce ego tibi ex domo tua calamitates immittam, & cætera. Jam hæc quoque nos historia docet, res adversas, calamitates, atque solicitudines expedire. Quo enim tempore beatus Davidus infestum Saulum fugit, eo in omnibus sapientiæ studiis præclare se gessit: interque belli pericula, & hostilium conatuum occupationibus animo intento, ex præscripto sacrarum legum vixit. Idem pauxillum requietis nactus, in istam est prolapsus fœditatem. Ingresso ad se vate, & delicti exprobrationem sustinuit: & confessus flagitium est, peccasse contra Dominum sese perhibens. Itaque vates eum morte non plectendum hujus culpæ causa pronunciavit, quamquam vehementer Deum exasperasset. Is primum prolem ex ea adulterio natam necavit: deinde filii rebellionem ei significavit, cum in familia ipsius numquam a gladiis fore vacationem denunciaret. Convenienter ergo Davidus dixit, se a Deo vehementer quidem castigatum, non tamen neci traditum fuisse. nam Deus, ut sapientissimus medicus, omnis generis castigationibus eum exercuit, postquam peccatum suum confessus fuit. Is ergo beatus Davidus, antequam ex hac vita commigraret, advoca-

Edit. Paris. pag. 89.

Psalm. 117.

A πάσῃ τῇ συναγωγῇ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ἐπεὶ οὖν ταῦτα παρελογίσαντο, διὰ τοῦτο καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ὑπέστησαν τὴν διὰ τοῦ λιμοῦ παιδείαν. διδάσκει γοῦν ἡμᾶς ὁ λόγος μὴ παραβαίνειν τὰς μεθ' ὅρκων συνθήκας ἐπὶ Θεοῦ γινομένας, κἂν εἰς ἄλλων ὠφέλειαν ἡ παράβασις γίνηται. Ἀγνοῶν δὲ τὴν αἰτίαν ὁ Δαβὶδ τῆς θεηλάτου πληγῆς τοῦ λιμοῦ, τὸν Θεὸν ἀνηρώτα. καὶ μαθὼν, ὡς ἕνεκα τῆς τῶν Γαβαωνιτῶν ἀδίκου ἀναιρέσεως εὐθύνας εἰσπράττονται, αὐτοῖς ἐκείνοις ἐχρήσατο κριταῖς τοῖς ἠδικημένοις, λέγων. τί ποιήσω ὑμῖν; καὶ ἐν τίνι ἐξιλάσομαι; καὶ φασίν· οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀργύριον, οὐδὲ χρυσίον μετὰ Σαούλ. καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν θανατῶσαι ἄνδρα ἐκ παντὸς Ἰσραήλ· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ὁ διώξας καὶ συντε-

B λέσας ἡμᾶς, ὥσπερ ἐλογίσατο ἡμᾶς ἐξολοθρεῦσαι, ἀφανίσωμεν αὐτὸν, τοῦ μὴ ἀντικαθίστασθαι παντὶ ὁρίῳ Ἰσραήλ. καὶ δοθήτωσαν ἡμῖν ἄνδρες ἑπτὰ ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. καὶ ἐξιλασόμεθα ἐν αὐτοῖς Κυρίῳ ἐν τῷ βουνῷ Σαούλ. ἐν ἐκείνῳ τοίνυν τῷ χωρίῳ ἀνεσκολόπισαν τοὺς ἄνδρας, ἐν ᾧ τὰς παρανόμους ἐτόλμησεν ἐκεῖνος μιαιφονίας. αὐτοὶ δὲ ἦσαν τοῦ Σαοὺλ δύο μὲν υἱοὶ νόθοι, πέντε δὲ τῶν ὑστέρων υἱῶν αὐτοῦ. τῆς οὖν τιμωρίας γεγενημένης, ἵλεως ὁ δεσπότης ἐγένετο, καὶ ἡ γῆ τὸν ἐξ ἔθους ἔδωκε καρπόν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν καιρῷ δείλης ἀνέστη Δαβὶδ ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου τῶν βασιλέων καὶ εἶδε γυναῖκα λουομένην ἀπὸ τοῦ δώματος, καὶ ἡ γυνὴ καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα. καὶ ἰδὼν τὸ γυναῖον λουόμενον, οὐκ ἔφυγε τὴν θέαν ὡς ὀλε-

C θρίαν· ἀλλὰ καταθελχθεὶς τῷ τῆς ὥρας δελέατι, τὸ τῆς ἁμαρτίας κατέπιεν ἄγκιστρον. καὶ ἑτέρου τάχα πάθους χείρονος, τῆς ἐπάρσεως δηλονότι, γέγονεν ἴαμα. ὅπερ δὴ καὶ αὐτὸς ὑποφαίνων ἔλεγεν· ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην, καὶ ἐξηπορήθην. καὶ ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγενήθην τεταραγμένος· ἀλλ' ἀγαθόν μοι, ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου. διὰ γὰρ τῆς τοῦ υἱοῦ ἐπαναστάσεως δίκας ἐναργεῖς ἔτισε τοῦ τε φόνου, καὶ τῆς μοιχείας, κατὰ τὴν θείαν πρόρρησιν. φησὶ γάρ· τάδε λέγει Κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐγείρω κακὰ ἐπὶ σὲ ἐκ τοῦ οἴκου σου, καὶ τὰ ἑξῆς. Ὅσον τοίνυν θλῖψις ὀνίνησι, καὶ συμφορὰ,

D καὶ μέριμνα, καὶ ἐκ ταύτης τῆς ἱστορίας μανθάνομεν. διωκόμενος γὰρ ὑπὸ τοῦ Σαοὺλ ὁ θεῖος Δαβὶδ, πᾶσαν κατώρθου φιλοσοφίαν· καὶ παρατεταγμένος, καὶ ταῖς φροντίσι τῶν πολέμων ἐνασχολῶν τὴν διάνοιαν, κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἐπολιτεύετο νόμους. ἀνακωχῆς δὲ τυχὼν ὀλίγης, τὸν ὄλισθον ἐκεῖνον ὑπέμεινε. τοῦ δὲ προφήτου πρὸς αὐτὸν εἰσελθόντος, καὶ τὸν ἔλεγχον αὐτοῦ ὑπομείναντος, καὶ τὴν ἐξομολόγησιν ποιησαμένου, καὶ ἡμάρτηκα τῷ Κυρίῳ μου φήσαντος, φησὶν ὁ προφήτης· οὐ μὴ ἀποθάνῃς· πλὴν παροργίζων παρώργισας ἐν τοῖς ὑπεναντίοις τὸν Κύριον. καὶ πρῶτον μὲν τὸ μοιχαλίδιον παιδίον ἐπάταξεν ὁ Θεός. ἔπειτα καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπανάστασιν κατ'

E αὐτοῦ παραδηλῶν φησι· καὶ νῦν οὐκ ἐξαρθήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου. εἰκότως οὖν ἔλεγε· παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος, καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με. καὶ γὰρ παντοδαπαῖς αὐτὸν, οἷα δὴ πάνσοφος ἰατρὸς, παιδείαις ὑπέβαλεν ὁ Θεὸς, μετὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἁμαρτίας. Ὁ οὖν μακάριος Δαβὶδ πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ καλέσας

σας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα, εἶπεν αὐτῷ· Σολομὼν τέκνον μου, ἐμοὶ ἐγένετο ἐπὶ ψυχὴν τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον Κυρίῳ τῷ Θεῷ. καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου ἐπ' ἐμοὶ, λέγων. αἷμα εἰς πλῆθος ἐξέχεας καὶ πολέμους ἐποίησας μεγάλους. οὐκ οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου. ἰδοὺ υἱὸς τίκτεταί σοι, καὶ ἀναπαύσω αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. ὅτι Σολομὼν ὄνομα αὐτῷ. οὗτος οἰκοδομήσει οἶκον τῷ ὀνόματί μου. καὶ νῦν ἀνδρίζου, καὶ ἴσχυε. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὴν πτωχείαν μου ἡτοίμασα εἰς οἶκον Κυρίου, χρυσίου τάλαντα χιλιάδας ἑκατὸν, καὶ ἀργυρίου τάλαντα χιλίας χιλιάδας, καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον οὗ οὐκ ἔστιν ἀριθμός. καὶ πρὸς ταῦτα πρόσθες εἰς οἰκοδομὴν ναοῦ Κυρίου. * καὶ Δαβὶδ πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν. καὶ βασιλεύσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα, πάλιν εἶπεν αὐτῷ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. ἰδοὺ ἡτοίμασα εἰς οἶκον τοῦ Θεοῦ μου, χρυσίον, ἀργύριον, χαλκὸν, σίδηρον, καὶ πάντα λίθον τίμιον, καὶ λίθους τιμίους πολυτελεῖς καὶ ποικίλους. καὶ πρὸς τούτοις δίδωμι ἐκτὸς ὧν ἡτοίμασα εἰς οἶκον τὸν ἅγιον, χρυσίου τοῦ ἐξ Ωφεὶρ, τάλαντα τρισχίλια, καὶ ἑπτακισχίλια τάλαντα ἀργυρίου δοκίμου, τοῦ ἐξαλειφθῆναι ἐν αὐτοῖς τοὺς τοίχους τοῦ ἱεροῦ. οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν υἱῶν Ισραὴλ, ἔδωκαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ χρυσίου τάλαντα ἑπτακισχίλια, καὶ ἀργύριον καὶ λίθους τιμίους, καὶ χαλκὸν ἄπειρον. καὶ εὐλογήσας τὸν λαὸν ὁ Δαβὶδ, καὶ ἀποστείλας, εἶπεν αὖθις τῷ υἱῷ αὐτοῦ. καὶ νῦν Σολομὼν, γνῶθι τὸν Θεὸν τῶν πατέρων σου, καὶ δούλευσον αὐτῷ ἐν καρδίᾳ, τελείᾳ, καὶ ψυχῇ θελούσῃ. ὅτι καρδίας πάσας ἐτάζει Κύριος, καὶ πᾶν ἐνθύμημα γινώσκει καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὸν, εὑρεθήσεταί σοι· καὶ ἐὰν καταλείψῃς αὐτὸν, καταλείψει σε εἰς τέλος. καὶ ἔδωκε Δαβὶδ Σολομῶντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ, τὸ παράδειγμα τοῦ ναοῦ παντὸς, καὶ τῶν Χερουβὶμ, τῶν διαπεπετασμένων ταῖς πτέρυξι, καὶ σκιαζόντων ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ διαθήκης Κυρίου. πάντα ἐν γραφῇ χειρὸς Κυρίου δέδωκε Δαβὶδ Σολομῶντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ, λέγων. ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου, ὅτι Κύριος ὁ Θεός μου μετὰ σοῦ.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησε Δαβὶδ πλούτῳ καὶ δόξῃ καὶ εὐσεβείᾳ ἐν γήρει καλῷ, καὶ πλήρης ἡμερῶν ἐτῶν ἑβδομήκοντα. φησὶ γάρ. καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν Σαοὺλ, καὶ ἔρχονται οἱ ἄνδρες τῆς Ιουδαίας ἐν Χεβρὼν, καὶ χρίουσιν αὐτὸν εἰς βασιλέα ἐπὶ πάντα Ισραὴλ τριάκοντα ἐτῶν Δαβὶδ ὢν τῷ βασιλεύειν αὐτόν. καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαράκοντα. ἀλλὰ τῆς μὲν βασιλικῆς χρίσεως παρὰ Σαμουὴλ ἠξιώθη. τὰς δέ γε τοῦ λαοῦ ἀναγορεύσεις ἡ ἱστορία χρίσεις ἀδιαφόρως ὀνόμασε. τελευτήσας τοίνυν ἐτάφη ἐν τῇ πόλει Ιερουσαλὴμ εἰς τὸ μέγιστον μνῆμα, ὃ ᾠκοδόμησεν ὁ σοφώτατος υἱὸς αὐτοῦ Σολομὼν, παρὰ τὴν Σιλωάμ. βασιλεύει δὲ ὁ Δαβὶδ ἑπτὰ μὲν ἔτη περιόντος τοῦ Σαοὺλ. μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τούτου, λγ'. προεφήτευσε δὲ αὐτός τε Δαβὶδ, καὶ Γὰδ, καὶ Νάθαν, καὶ Ασὰφ, καὶ Ιδιθοὺμ ἐστρατηλάτει δὲ αὐτῷ Ιωάβ. ὃς ἠρίθμησε τὸν λαὸν, καὶ εὑρέθη χίλιαι ἑκατὸν χιλιάδες. τοῦ δὲ Ιούδα, υο' χιλιάδες· τὸν δὲ Λευὶ καὶ τὸν Βενιαμὶν οὐκ ἠρίθμησαν. πεπτώκασι δὲ κατ' ὀργὴν Θεοῦ ἐκ τοῦ λαοῦ, ἐν τρισὶν ὥραις, χιλιάδες ο'.

Σημειωτέον, ὡς ἐκεῖνα τις ἀπόκειται τοῖς ἀνομοῦσι καὶ καταφρονοῦσιν ἐξαισία πληγὴ καὶ ὀργὴ, παρὰ τῷ δικαίοις τὰ πάντα διευθετοῦντι ζυγοῖς. Cedren.

A tum ad se filium Solomonem in hanc sententiam est allocutus. Fili mi Solomon, induxeram ego in animum meum Domino Deo templum ædificare: sed me Deus ita monuit, ut significaret, me, quia multum sanguinis fudissem, ac magna bella gessissem, ipsius nomini ædem conditurum non esse: filium mihi nasci, a quo (id quod & Solomonis nomen denotat) omnem hostium impetum esset ipse prohibiturus: eum nomini Dei templum extructurum. Tu itaque, fili, vir esto, & vires sume. Atque ecce ego, quantum mea paupertas tulit, ad ædificandam Domino domum, confeci talenta auri ccc ɔɔɔ, argenti talenta cccc ɔɔɔɔ: præterea æris atque ferri innumerabilem vim. tu iis adde, quæ ad ædificandum Deo templum faB cient. Erat autem Davidus admodum provecta ætate, & satur annorum. Cumq; filium suum Solomonem regno inaugurasset, rursus coram populo ita eum est allocutus. (Ecce paravi ad structuram ædis Deo meo consecrandæ, aurum, argentum, æs, ferrum, lapides, omnis generis pretiosas gemmas: his addo auri Ophirei talenta ter mille, ac septem millia talentorum argenti probati, ad muros templi incrustandos.) Principes autem populi Israelici ad idem opus faciundum contulerunt talentorum auri millia VII, argentum, lapides pretiosos, & immensam vim æris. Davidus cum populum, felicia ei omnia prius comprecatus, dimisisset, rursus ita filium suum compellavit: (Proinde, o Solomon, Deum majorum tuorum agnosce, eumque toto corde atque animo volente coC le. Omnia enim corda scrutatur Deus, omnesque cogitationes videt. Si quæras eum, invenies: si dereliquas, prorsus destituet te.) Dedit autem Davidus Solomoni filio suo exemplar totius templi, & Cherubimorum qui passis aliis arcam fœderis divini obumbrant. quæ omnia manu Dei depicta Davidus filio præbens, hortatus est, ut præsidio Dei, quem pater coluisset, fretus, virum se præberet, ac fortiter rem gereret.

58

Edit. Parif. pag. 90.

His actis, Davidus grandis natu, pietate, opibus & gloria insignis, finem hujus vitæ fecit, satur annorum, septuagenarius. Ita enim habet sacra scriptura. (Mortuo Saulo, Judæi Chebronem venerunt, ac Davidum anno suæ ætatis trigesimo totius Israelici populi regem unctione inauguraverunt. gessit deincepsD regnum annos XL.) Et vero regno unctione inauguratus fuerat Davidus a Samuelo: quod autem populus eum regem declaravit, id scriptura promiscua vocabuli usurpatione unctionem nominavit. Sepultus est Jerusalemæ in maximo sepulcro, quod extruxerat sapientissimus filius Solomon ad Siloamam. Regnavit Davidus annos, Saulo superstite, septem: ab ejus exitu, annos XXXIII. Vaticinatus est & ipse, & eodem tempore Gadus, Nathanus, Asaphus, atque Idithumus. Exercitum regis duxit Joabus: qui cum populum censuisset, Israelicorum inventa sunt c ɔ millia, Judææ tribus CCCCLXX millia, Levis & BenE iamini census actus non est: & quidem irato Deo, trium horarum spatio mortua sunt hominum LXX millia de populo.

Notandum est, cum peccatores & contemptores Dei gravis aliqua & insolens manet calamitas, quam omnia æqua dispensans lance Deus immissu-

Publicarum calamitatum causæ.

rus est : tum populi principibus hoc permitti, uti aliquod malum facinus perpetrent. id en fit, ne temere, aut fortuito, sed justo judicio mala infligi putentur. Neque existimandum est propter sola principum delicta pestes, ingentes calamitates communesque

Edit. Paris. pag. 91.

populi interneciones accidere. imo autem omnes legis aut naturalis aut scriptæ violatæ rei, suo tempore dignis afficiuntur suppliciis. Ac sacra scriptura, cum ob infinitatem peccatorum quæ a singulis hominibus committuntur, ab eorum enumeratione abstineat: regis delictum tamquam pœnæ causam subditis commemoret. Cujus rei exemplum historia Davidica suggerit. Nimirum enim ira Dei malum Israelico populo

B

parabat, propter multiplices legis violationes: spiritus autem Davidum ad recensionem populi impulit. Qua peracta mane Gadus a Deo missus vates eum convenit, optionemque vel triennalis penuriæ per regnum, vel trimestris fugæ insequentibus hostibus, vel triduanæ per regnum pestis, liberam proposuit. Davidus circumseptum se miseriis fassus, in Dei multipliciter misericordis, quam in hominum crudelium manus se incidere malle dixit: sibique mortem delegit. Metebatur tum triticum: & divinitus immissa peste, e diluculo usque ad prandii horam interierunt LXX hominum millia. Stabat angelus Dei ad aream

C

Ornæ Jebusæi. Davidus autem vociferabatur: (Ecce ego sum qui peccavi, in me & patris mei familiam manus tua sæviat.) Tum placatus Deus, cladi Israelicæ finem statuit.

3. Reg. 1.

Magno jam natu Davidum vestes non amplius calefaciebant. itaque adducta est ad eum puella virgo Abisace Sunamitis, quæ eum in lecto concalefaceret: neque tamen eam rex cognovit. Cæterum Adonias filius Davidi sese extulit, regnumque occupavit. Itaque Bersabea ad Davidum intravit, eique supplex ita dixit: (Deum Dominum tuum, o rex, jurasti, in regno tibi Solomonem filium meum successurum. atqui ecce tibi, nunc Adonias te ignorante regnum occœpit.) His auditis Davi-

D

dus, convocatis vatibus ac sacerdotibus Solomonem inungit, itaque regno inauguratum in solio suo collocat. Dum esset in vivis Davidus, Sionem, quæ est arx Hierosolymorum, ædificavit, inque ea tabernaculum Deo fixit, atque in hoc arcam reposuit. Davidi ætate apud Græcos Homerus & Hesiodus innotuerunt.

Solomonis regnum.

Anno a mundo condito IIII CIↃ CCCCLXX, Solomon annum agens ætatis duodecimum, regnum iniit: idque per annos XL tenuit. Habuit uxores Israelicas atque alienigenas numero IↃCC, pellices trecentas: unum tantum filium Roboamum, regno indignum, & hunc quoque ex alienige-

E

na uxore, Naaba nimirum Amanitide.

pag. 92.

Is Solomon templum Hierosolymis ædificavit, quo loco pater ejus Sionem metatus fuerat. Orsus est structuram anno regni sui altero, absolvit septem annis. Ab Adamo usque ad vigesimum annum ætatis Solomonis, anni habentur IIII CIↃ IↃX. Fuit is Solomon secundus Davidi ex Bersabea filius. Primus enim, quem ex adulterio conceperat, mortuus est. Eo ægrotante, Davi-

2. Sam. 12.

A συγχωρεῖται τὰς ἐνεργηθείσας πονηροπραξίας τοῖς τοῦ λαοῦ ἡγουμένοις· ὡς ἂν μὴ ἀλόγως, μηδὲ ὡς ἐξ αὐτομάτου, ἀλλ' ἐκ δικαίας κρίσεως ἐπάγεσθαι πιστεύοιτο τὰ κακά. οὐ δεῖ δὲ οἴεσθαι, ὡς διὰ μόνην τῶν ἀρχόντων τὴν ἀπροσεξίαν ἐξαίσιοι θάνατοι καὶ συμφορῶν ὑπερβολαὶ τοῖς λαοῖς, καὶ κοιναὶ τοῖς ὄχλοις ἐπισυμβαίνουσι πανολεθρίαι. πάντες δὲ τοῦ νόμου ἢ τοῦ φυσικοῦ, ἢ τοῦ γραπτοῦ, ἢ καὶ ἀμφοῖν ὑπόδικοι καθιστάμενοι, τοῖς ἀξίοις κατὰ καιρὸν τυγχάνουσιν ἐπιτιμίοις. φείγουσα δὲ τὸ τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτήματα διὰ τὸ ἄπειρον ἀπαριθμεῖν ἡ γραφὴ, τὸ τοῦ βασιλέως ἀνόμημα, ὡς αἴτιον τιμωρίας γενόμενον, τοῖς βασιλευομένοις ὑφηγεῖται· οἷον δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ Δαβὶδ γεγο-

B

νὸς ὦπται. ἀπέκειτο μὲν γὰρ ὀργὴ Κυρίου κατὰ Ἰσραὴλ, διὰ τὰς πολυτρόπους αὐτῶν ἀθετήσεις δηλαδή. ἐπέσεισε δὲ πνεῦμα τὸν Δαβὶδ, ἀριθμῆσαι τὸν Ἰσραήλ· καὶ τούτου γενομένου, παρέστη αὐτῷ πρωῒ Γὰδ ὁ προφήτης Θεόθεν ἀποσταλεὶς, καὶ τρία ἐκλέξασθαι αὐτῷ παρεγγυῶν, ἢ τρία ἔτη λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν σου, ἢ τρεῖς μῆνας διωκόμενον φεύγειν ἐκ προσώπου τῶν ἐχθρῶν σου, ἢ τρεῖς ἡμέρας θάνατον γενέσθαι ἐν τῇ γῇ σου. ὁ δὲ, στενά μοι πάντοθεν· πλὴν ἐμπεσοῦμαι δὴ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ. εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων μὴ ἐμπέσοιμι, ὅτι ἀνελεήμονες. καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ τὸν θάνατον. ἦσαν δὲ ἡμέραι θερισμοῦ πυρῶν, καὶ ἔδωκε Κύριος θάνατον ἀπὸ πρωΐθεν ἕως

C

ἀρίστου, καὶ ἀπέθανον ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν. ἦν δὲ ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἑστηκὼς παρὰ τὴν ἅλωνα Ὀρνᾶ τοῦ Ἰεβουσαίου. Δαβὶδ δὲ ἐβόα· ἰδοὺ ἐγὼ ἠδίκησα· γενέσθω ἡ χείρ σου ἐν ἐμοὶ, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου. καὶ παρακληθεὶς ὁ Κύριος, συνέσχε τὴν θραῦσιν τὴν κατὰ Ἰσραήλ.

Ὅτι πρεσβύτερος γενόμενος ὁ Δαβὶδ, τοῖς ἱματίοις οὐκ ἐθερμαίνετο· καὶ ἤνεγκαν νεάνιδα παρθένον Ἀβισὰκ τὴν Σωμανῖτιν, καὶ ἦν αὐτὸν περιθάλπουσα ἐπὶ τῆς κοίτης. καὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔγνω αὐτήν. Ἀδωνίας δὲ υἱὸς Δαβὶδ ἐπαιρόμενος, ἐκράτει τῆς βασιλείας. καὶ εἰσῆλθε Βηρσαβεὲ πρὸς Δαβὶδ, καὶ προσκυνήσασα εἶπε· Κύριε βασιλεῦ, ὤμοσάς μοι ἐν Κυρίῳ Θεῷ σου, ὅτι Σολομὼν

D

ὁ υἱός μου βασιλεύσει μετ' ἐμέ. καὶ ἰδοὺ νῦν Ἀδωνίας ἐβασίλευσε, καὶ σὺ οὐκ ἔγνως. ταῦτα ἀκούσας Δαβὶδ, ἀθροίσας τοὺς προφήτας καὶ ἱερεῖς, χρίει Σολομῶντα, καὶ καθίζει ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. ᾠκοδόμησε δὲ Δαβὶδ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως Ἱερουσαλὴμ, τὴν Σιὼν, σκηνὴν ἐν αὐτῇ τῷ Θεῷ πηξάμενος, ἐν ᾗ τὴν κιβωτὸν ἀπέθετο. Ἐπὶ τούτου, παρ' Ἕλλησιν Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος ἐγνωρίζοντο.

Τῷ δὲ δυσό ἔτει Σολομὼν ἐβασίλευσε δωδεκαέτης ὢν, καὶ κρατεῖ ἔτη μ'. εἶχε δὲ γυναῖκας Ἰσραηλίτιδας καὶ ἐθνικὰς ἑπτακοσίας, καὶ παλλακὰς τριακοσίας. ἕνα δὲ μόνον ἄρρενα υἱὸν ἔσχε τὸν Ῥοβοὰμ, καὶ τοῦτον ἐξ ἀλλο-

E

φύλης Νααβᾶς τῆς Ἀμανίτιδος, ἀνάξιον τῆς ἀρχῆς. αὐτὸς τὸν Ἱερουσαλὴμ ναὸν ᾠκοδόμησεν, ἔνθα Δαβὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὴν Σιὼν ἐπήξατο, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς αὐτοῦ βασιλείας. ἐν ἔτεσιν οὖν ἑπτὰ πληροῖ αὐτόν. εἰσὶν οὖν ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως εἰκοστοῦ χρόνου τῆς ζωῆς Σολομῶντος, ἔτη δφί. οὗτος ὁ Σολομὼν, δεύτερος υἱὸς τοῦ Δαβὶδ ἐκ τῆς Βηρσαβεὲ γέγονεν. ὁ γὰρ πρῶτος, ὁ ἀπὸ μοιχείας τέθνηκε. καὶ γὰρ ἀῤῥωστοῦντος αὐτοῦ, ἐκακοπάθει Δαβὶδ ἐν ἀγρυ-

νηστείᾳ, καὶ σάκκῳ καὶ σποδῷ προσευχόμενος τῷ Θεῷ, ἐπὶ τῷ ζῆσαι τὸ παιδίον. καὶ ῥῆμα ἐξέθετο, ὡς εἴ τις εἴπῃ, ὅτι ἐπελεύτησεν, εὐθὺς ἀποθανεῖται αὐτός. τεθνηκότος δὲ τοῦ παιδὸς, εἰσῆλθον πρὸς Δαβὶδ οἱ συνήθεις, στυγνοὶ καὶ κατηφεῖς. ὁ δὲ γνοὺς ἀπὸ τοῦ σχήματος, εἶπε· τέθνηκε τὸ παιδίον. οἱ δὲ εἶπον· σὺ εἶπας. καὶ εὐθὺς κατελθὼν ἐλούσατο, καὶ ἠμφιάσατο, καὶ ηὐχαρίστησε τῷ Θεῷ, καὶ μετέλαβε τροφῆς. ἐρωτώμενος δὲ τὴν αἰτίαν τῆς ἐναλλαγῆς, εἶπεν· ὅτι ἀσθενοῦντος αὐτοῦ, ἐδυσώπει τὸν Θεὸν ἀναστῆναι τὸν παῖδα. ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκε, τίς ἡ χρεία κοπιᾶσθαί με; μὴ δυνηθῶ ἀναστρέψαι τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου ἐν αὐτῷ;

Ὅτι ἔδωκε Κύριος τῷ Σολομῶντι φρόνησιν καὶ σοφίαν πολλὴν σφόδρα, καὶ πλάτος καρδίας, ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ ἐπληθύνθη ἐν αὐτῷ ἡ φρόνησις ὑπὲρ πάντας ἀρχαίους, καὶ ὑπὲρ πάντας φρονίμους Αἰγύπτου. ἔρχονται πρὸς αὐτὸν γυναῖκες δύο δικασθῆναι, καὶ εἶπεν ἡ μία· ἐγὼ, καὶ ἡ γυνὴ αὕτη, οἰκοῦμεν ἐν οἴκῳ ἑνί. καὶ ἐγὼ μὲν ἔτεκον, καὶ μετὰ τρίτην αὕτη. ταύτης τὸ παιδίον τέθνηκεν, ἐπεὶ τὴν νύκτα ἐπεκοιμήθη αὐτῷ. καὶ ἰδοὺ ἀναστᾶσα, ἔλαβε τὸ ἐμὸν παιδίον ἐκ τῆς ἀγκάλης μου ὑπνούσης, καὶ τέθεικε τὸ ἑαυτῆς τεθνηκός· ἐμοῦ δὲ τὸ πρωῒ ἀναστάσης θηλάσαι αὐτὸ, εὑρέθη τὸ τεθνηκός. καὶ καταμαθοῦσα, εἶδον ὡς οὐκ ἔστι τὸ παιδίον μου. καὶ εἶπεν ἡ ἑτέρα· οὐχὶ, ἀλλὰ σόν ἐστι τὸ τεθνηκός, ἐμὸν δὲ τὸ ζῶν. καὶ εἶπε Σολομών· διχοτομήσατε ἀμφότερα τὰ βρέφη, καὶ δότε ἀμφοτέραις ταῖς γυναιξὶν ἀπὸ τῶν δύο παιδίων. καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, ἡ μήτηρ τοῦ ζῶντος· μὴ, Κύριε. ἀλλὰ δότε αὐτῇ τὸ παιδίον τὸ ζῶν, καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ἡ δὲ ἑτέρα εἶπε· μήτε αὐτῇ, μήτε ἐμοὶ ἔστω. διέλετε αὐτό. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεύς· δότε τὸ παιδίον τὸ ζῶν τῇ μὴ θελησάσῃ γυναικὶ ἀποθανεῖν αὐτὸ, ὅτι αὐτῆς ἐστι τοῦτο. ὅτι ἐλάλησε Σολομὼν περὶ τῶν ξύλων τῶν ἀπὸ τῆς κέδρου τοῦ Λιβάνου, καὶ ἕως τῆς ὑσσώπου τῆς ἐκπορευομένης διὰ τοῦ τοίχους· καὶ περὶ τῶν κτηνῶν, καὶ τῶν ἑρπετῶν, καὶ τῶν πετεινῶν, καὶ τῶν ἰχθύων, τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, καθὼς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ· ἀλλὰ καὶ ἐπῳδὰς καὶ ἐξορκισμοὺς κατὰ δαιμόνων ἐπενόησεν, αἷς χρώμενοι τινὲς Ἰουδαῖοι τούτους ἐξήλαυνον· δακτύλιον γὰρ ἔχοντα τινὰ σφραγῖδα καὶ ῥίζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομὼν, ἐν ῥινὶ ὑποθέντες, ὀσφραίνεσθαι τὸν πάσχοντα παρεσκεύαζον, ὧν τῇ δυνάμει εὐθὺς τὸ δαιμόνιον ἐξελαύνεσθαι. σημεῖον δὲ τούτου ἦν ποτήριον μεστὸν ὕδατος, ἢ ἕτερόν τι ἀγγεῖον, ὃ πάντως συνέτριβε φεῦγον τὸ δαιμόνιον. Μετὰ γοῦν τὸ συντελέσαι τὸν οἶκον Κυρίου Σολομὼν, ἐνεκαίνισεν αὐτὸν, θύσας μόσχους χιλιάδας κβ. καὶ πρόβατα χιλιάδας ἑκατὸν εἴκοσι, καὶ ἐποίησε μεγάλην ἑορτὴν ἡμέρας ἑπτά. τῇ δὲ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ εὐλογήσας τὸν λαὸν ἐξαπέστειλε. καὶ μετὰ τὸ προσεύξασθαι αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ναοῦ, ὤφθη αὐτῷ ὁ Κύριος λέγων· ἤκουσα τῆς φωνῆς τῆς προσευχῆς σου, καὶ ἡγίακα τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ᾠκοδόμησας, τοῦ θέσθαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκεῖ, καὶ ἡ καρδία μου πάσας τὰς ἡμέρας. καὶ σὺ ἐὰν πορευθῇς ἐνώπιόν μου, καθὼς ἐπορεύθη Δαβὶδ ὁ πατήρ σου ἐν ὁσιότητι καὶ εὐθύτητι καρδίας, τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐ-
Ϲεάτα.

A dus vigiliis sese afflictavit, saccum indutus, & cinere sparsus, Deumque pro vita infantis deprecans. quin & præsentem mortem ei denunciaverat, quicumque de infantis obitu retulisset. Mortuo infante, accesserunt regem familiares tristi vultu. unde rex quid factum esset colligens: Mortuus est, loquit, puer. Responderunt, Tu hoc dixisti. At rex statim surgere, lavare corpus, vestire, Deo gratias agere, cibum sumere. Interrogatus causam hujus mutationis: Dum, inquit, decumbebat infans, a Deo precibus salutem ejus flagitavi: mortuo eo, quorsum attineret me afflictari, numquam effecturum ut anima in corpus redeat?

Solomonem Deus prudentia ac sapien-
B tia maxima donavit, pectusque tot cognitionibus rerum implevit, quot numerum arenæ maritimæ æquarent. itaque sapientia & priscos omnes superavit, & universis Ægypti sapientibus antecelluit. Veniunt ad eum duæ mulieres *3. Reg. 3.* disceptandæ litis causa. Prior refert, se, cum in una ambæ domo degerent, pepe-risse, atque alteram item triduo post. Ejus infantem, cum per noctem cum matre sua cubasset, extinctum fuisse: atque eam surrexisse, sibique dormienti suum infantem surripuisse ex ulnis, inque locum ejus mortuum supposuisse. Se, cum mane ad lactandum suum surrexisset, mortuum infantem offendisse: ac re explorata deprehendisse, eum suum
C non esse. Cum altera hoc negaret, non suum, sed illius infantem mortem obiisse contendens: Solomon utrumque medium secari infantem jussit, ac de utroque portionem ambabus dari. Ibi mater infantis regem precata est, ne hoc ageretur, potiusque concederetur alteri mulieri vivus infans, ut ne periret: altera divisionem istam probante, ut neque sibi neque alteri vivus infans obtingeret. Pronunciat ergo Solomon, vivum infantem ei esse mulieri dandum, quæ eum mori noluisset: hanc enim esse ejus matrem. Disseruit Solomon de stirpibus, a cedro Libani usque ad hyssopum ex muro enascentem: item de pecudibus, iisque quæ humi repunt, de vo-
D lucribus & piscibus, vires eorum atque actiones explicans, uti Josephus refert. Incantationes quoque & excantationes dæmonum invenit, quibus quidam Judæi u- *Edit. Paris. pag. 93.* tentes, dæmones exigebant. Naribus ejus qui a dæmonio obsidebatur, annulum quemdam, in cujus pala radix erat a Solomone ad hos usus demonstrata, adhibebant, ut olfaceret: ejus vi statim dæmon expellebatur. argumento erat poculum, aut aliud vas aqua plenum, quod fugiendo dæmon comminuebat. Solomon templum Dei cum absolvisset, dedicavit, mactatis ad sacrificia vitulorum xxii. millibus, ovium millibus cxx. diesque festos septem splendide egit: octavo populum fausta compre-
E catus dimisit. Post peractas pro templo & populo deprecationes, Deus *3. Reg. 9.* ei apparuit, itaque est fatus: (Exaudivi vocem tuæ precationis: templumque, quod extruxisti, consecravi, ut in eo nomen meum collocem in sempiternum: ibique perpetuo erunt oculi mei, & cor meum. Tu quoque, si ad exemplum patris tui Davidi te in conspectu meo geras sancte & sincero corde, atque omnia præcepta, mandata & jussa mea obeas,

τῶν, καὶ τῶν πετεινῶν, καὶ περὶ τῶν ἰχθύων. ἀφ' ὧν οἱ τῶν Ἑλλήνων ἰατροσοφισταὶ σφετερισάμενοι, καὶ τὰς ἀφορμὰς εἰληφότες, τὰς οἰκείας συνεστήσαντο τέχνας. ταύτας ἀφανεῖς ἐποίησεν Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς, ἐπειδὴ τὰς θεραπείας τῶν νοσημάτων ἐνθένδε κομιζόμενος ὁ λαὸς, περιεώρα τὰς ἰάσεις αἰτεῖν παρὰ Θεοῦ. καὶ ἐμεγαλύνθη Σολομὼν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, πλούτῳ καὶ φρονήσει. καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς ἐζήτουν ἰδεῖν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ. καὶ παρεγίνοντο φέροντες ἕκαστος κατ' ἐνιαυτὸν τὰ δῶρα αὐτῶν, σκεύη χρυσᾶ, καὶ ἱματισμὸν, καὶ ἡδύσματα, καὶ ἵππους, καὶ ἡμιόνους. καὶ ἦσαν αὐτῷ χίλια τετρακόσια ἅρματα, καὶ ἵπποι θήλειαι τοκάδες χιλιάδες τεσσαράκοντα, καὶ ἵπποι εἰς ἅρματα χιλιάδες δώδεκα. καὶ ἦν ἡγούμενος τῶν βασιλέων πάντων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου ἕως γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἕως τῶν ὁρίων Αἰγύπτου.

Καὶ βασίλισσα Σαβᾶ, ἥτις ἐλέγετο Σιβύλλα παρ' Ἕλλησιν, ἀκούσασα τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ, πειράσαι αὐτὸν ἐν αἰνίγμασι. καὶ κάμηλοι αἴρουσαι ἡδύσματα πολλὰ καὶ ἐξαίρετα, καὶ χρυσὸν πολὺν, καὶ λίθους τιμίους, καὶ ἐν δυνάμει βαρείᾳ σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς αὐτὸν, καὶ λαλήσασα αὐτῷ πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς· καὶ πάντα διέλυσεν αὐτῇ ἐν συντάξει λόγων, καὶ ἑρμηνείᾳ * λεπτοτάτῃ. ἡ δὲ προσέθετο τοῦ πειράσαι αὐτὸν καὶ ἐν τούτῳ. Εὐόπτας γὰρ παῖδας ἄρρενάς τε καὶ θηλείας ὁμοιοτρόπῳ στολῇ καὶ κουρᾷ τῇ αὐτῇ περικαλλωπίσασα, παρέστησεν αὐτῷ, ζητοῦσα ἑκατέρου γένους διάκρισιν ποιήσασθαι· ἦν γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ Σιβύλλα, πάνυ ἐπ' ἀγχινοίᾳ τε καὶ σοφίᾳ καὶ πολυπειρίᾳ διαβόητος. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς νίψασθαι τούτοις προσέταξε τὸ πρόσωπον, τὴν φύσιν ἑκατέρων διέγνωκε· τῶν μὲν ἀρρένων εὐτόνως καὶ ἀνδρικῶς τὰς ὄψεις καταψυχόντων, τῶν δὲ θηλειῶν ἁπαλῶς καὶ ἀπεσεμνυμένως. ὡς τὴν βασίλισσαν καταπλαγεῖσαν πάνυ, ἔκ τε τῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ ἐξ ἑαυτῆς γενομένων, εἰπεῖν· ἀληθὴς ὁ λόγος, ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου, καὶ οὐκ ἔστι τὸ ἥμισυ καθὼς ἀπηγγέλη μοι· πλείονα γὰρ ἑώρακα, ὑπὲρ ἃ ἤκουσα. μακάριαι γοῦν αἱ γυναῖκές, καὶ οἱ παῖδές σου, οἱ παρεστηκότες οὗτοι ἐνώπιόν σου, καὶ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς φρονήσεώς σου. καὶ δοῦσα αὐτῷ χρυσίου τάλαντα ἑκατὸν εἴκοσι, καὶ ἡδύσματα πολλὰ, καὶ λίθους τιμίους, καὶ δὴ καὶ τὴν τοῦ ὀποβαλσάμου ῥίζαν (ὑφ' ἧς ἡ Παλαιστίνη τοῦτο γεώργιον ἔχει, ὥς φησιν Ἰώσηπος) ὑπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν αὐτῆς, ὑπερεκπληττομένη λίαν. περὶ ἧς καὶ ὁ Κύριος ἔφη· βασίλισσα νότου ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς, ἰδεῖν τὴν σοφίαν Σολομῶντος. πρὸς ὃν μέντοι καὶ Σειρὰχ ὁ σοφώτατος ἔλεγε. Σολομὼν ἐσοφίσθης ἐν νεότητί σου, καὶ ἐνεπλήσθης ὡς ποταμὸς συνέσεως. γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ σοφία σου, καὶ ἐνέπλησας ἐν παραβολαῖς αἰνιγμάτων. εἰς νήσους πόρρω καὶ μακρὰς χώρας ἀφίκετό σου τὸ μνημόσυνον, καὶ ἠγαπήθης ἐν τῇ εἰρήνῃ σου, ἣν κατέπαυσεν ὁ Θεὸς κυκλόθεν. καὶ ᾠδαῖς καὶ παροιμίαις καὶ παραβολαῖς ἐθαυμάσθης. καὶ συνήγαγες ὡς κασσίτερον τὸ χρυσίον, καὶ ὡς μόλυβδον ἐπλήθυνας ἄργυρον. ἀλλὰ παρέκλινας τὰς λαγόνας σου γυναιξὶ, καὶ ἐνεξουσιάσθης ἐν τῷ σώματί σου, καὶ ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου, καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου, ἐπαγαγεῖν ὀργὴν ἐπὶ τὰ τέκνα σου. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ σαφέστατα περὶ τῆς ἰδίας σοφίας, καὶ τοῦ πλούτου φησίν.

* γλυκυτάτῃ.

A pentibus, de volucribus, de piscibus.) Ex scriptis ejus Græci qui Jatrosophistæ vocantur, rei medicæ scriptores, materiam & argumenta suffurati, artes suas conscripserunt. Libros Solomonis rex Ezechias de medio sustulit, cum morborum remedia ex his populus petens, a Deo sanationem flagitare negligeret. Solomon magnitudine divitiarum ac sapientiæ supra omnes reges terræ elatus fuit: omnesque reges faciem ejus videre ac vocem audire cupiebant: veniebantque ferentes singuli quotannis munera sua, vasa aurea, vestem, aromata, equos, mulas. Habebat currus CIↃ CCCC, equas fœcundas quadragies CIↃ, equorum ad currus millia XII. Præerat autem omnibus regibus a B fluvio Euphrate usque ad terram barbarorum, & fines Ægypti. *Edit. Paris. pag. 93.*

Ac regina Sabæ, quæ a Græcis Sibylla dicta fuit, audita ejus fama, Hierosolyma advenit, ut proposita quæstione de sapientia ejus periculum faceret. Multa cameli aromata portabant, ac eximia: multumque auri & gemmarum, ac magno admodum cum apparatu accedebat. Postquam coram cum Solomone est quæ voluit locuta, isque ei omnia sermone composito & elegantissima interpretatione dissolvit: denuo eum sic tentavit. Formosos pueros & formosas puellas eodem vestitu & ornatu instructos coram eo constituit, petiitque ut inter sexum internosceret (nam & ipsa Sibylla ob ingenii promptitudinem, sapientiamque, & rerum C multarum peritiam magni erat nominis.) Rex omnes lavare faciem jussit, itaque discrimen sexus deprehendit, cum mares fortiter atque valide facies tergerent: femellæ teneriter & timide. Itaque regina omnino stupefacta propter ea quæ ab ipso & ejus familia, & a seipsa erant facta, dixit: Verus est sermo quem in terra mea audivi, tametsi mihi ne dimidia quidem pars renunciata fuit: multo enim plura vidi, quam inaudiveram. felices profecto mulieres & pueri qui coram te adstant, tuosque sapientes sermones audiunt. Proinde cum Solomonem cum talentis auri, multis aromatibus atque gemmis, nec non opobalsami radice donasset (unde D eam stirpem in Palæstina propagari cœptam, Josephus refert) ingenti admiratione perculsa domum rediit. De hac etiam Dominus dixit: (Ab extremis terræ finibus Austrinam venisse reginam, ut sapientiam Solomonis cerneret. Et Sirachus sapientissimus, ita eum alloquitur. O Solomon, in juventute tua sapiens factus es, atque amnis instar scientia impletus: sapientia tua terram texit, eamque parabolis & subtilibus quæstionibus replevisti. longe in insulas & remotas terras tua memoria pervenit: charusque fuisti in quiete tua, divinitus paratis circum te regionibus. Carmina tua, dicteria, & parabolæ admirationem tui excitarunt. Aurum cupri instar collegisti, ac argentum ea copia, ac si plumbum esset. Enimvero lumbi tui E mulieribus dediti fuerunt, tuoque es abusus corpore. quare gloriæ tuæ maculam inussisti, tuamque progeniem contaminasti: iratumque proli tuæ Deum reddidisti.) Ac ipse quidem suis verbis apertissime sapientiam divitiasque suas prædicat: Mihi, ait, Deus largitur, ut recte cogi-

3. Reg. 10. Regina Sabæ.

2. Antiq. 9.

Matth. 12.

Eccles. 47.

Edit. Paris. pag. 96.

tem atque eloquar quæ dicuntur. Ipse enim Dominus & sapientiæ dux est, & sapientes dirigit: quippe in manu ejus & nos sumus, & rationes nostræ. ipse enim mihi veram rerum cognitionem dedit, ut scirem mundi exordium, elementorum actiones, principium, finem & medium temporum, annorum circuitiones, siderum positus, naturas animalium, sævitiem ferarum, vires ventorum, hominum cogitationes, plantarum differentias, radicum facultates. Cognovi omnia & occulta & manifesta. nam opifex omnium instruxit me sapientia. Ego concionator Hierosolymis, regnum in Israelicos gessi: induxique in animum meum perquirere de omnibus, ac sapienter pervestigare omnia quæ sub cælo fiunt. Ecce sapientia auctus sum, eaque superavi omnes qui ante me fuerunt Hierosolymis, animusque meus multarum rerum cognitione fuit & sapientia præditus, parabolis, atque scientiis. Magnifice omnia egi, domos mihi extruxi, vineas consevi, hortos & pomaria confeci, inque iis omnes generis frugiferas arbores plantavi. piscinas mihi paravi, unde viridantia nemora rigarentur. Acquisivi servos & ancillas, & vernæ mihi nati sunt: item armenta ac greges copiose, quantum ante me Hierosolymis nemo possedit. Sane & sapientia mea constitit, neque oculos meos ab ulla re desiderata ipsis abstinui, nullumque genus lætitiæ cordi meo non permisi. Nam sane ei datum fuit, ut alta pace, summa prosperitate, securitate ac vitæ voluptatibus frueretur: verum luxus iste & delicata vita ad extremum acerbitati fuit, ac intemperantiæ materies. Itaque hæc dicit. Odio habui totam meam vitam, omnesque ærumnas meas: omnia enim vana sunt. Expertus enim sum, mulierem morte esse amariorem, quia rete est & nassa illaqueando animo. De hac re ita scriptura narrat: Cæterum rex Solomon mulierosus erat. Fuerunt ei uxores principes DCC, pellices CCC. duxit enim uxores Moabitidas, Amanitidas, Syras, Idumæas, Chettæas, Amorræas: nimirum illis de gentibus, quarum conjugiis Deus Israelico populo interdixerat. Cum ætas ipsius jam esset gravis, animum non gessit exemplo patris sui Davidi rectum erga Dominum Deum suum: sed eum alienigenæ uxores averterunt, ut ipsarum Deos amplecteretur. Itaque tunc Solomon delubra condidit Chamoso Moabico, Astartæ Sidoniorum, & Melchomo Ammonitarum, abominandis ac Deo invisis deastris (Astarte est, quam Venerem nos dicimus: Chamosum pro Deo Tyrii habebant) eoque modo fecit in gratiam omnium alienigenarum uxorum: eæque suffitibus & sacrificiis simulacra sua venerabantur. Ea ergo fecit Solomon, quæ Deo displicerent, neque in eo colendo vestigia Davidi patris sui secutus est. Succensuit itaque Dominus Solomoni, quod a se Israelicorum Deo animum abalienasset, bis ipsi viso, & interminato ne quem omnino peregrinum Deum sectaretur. Denunciavitque ei Deus, quando jussa ac mandata sua sprevisset, se regnum ideo ex manu ipsius abrepturum, servoque ejus traditurum: atque id quidem propter Davidem ipsius patrem, suum famulum, vivo ipso non factu-

Eccl. 7. — 3. Reg. 11. — pag. 97.

A ἐμοὶ δὲ δῴη ὁ Θεὸς, καὶ γνώμην εἰπεῖν καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως τῶν λεγομένων. ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος, καὶ τῆς σοφίας ὁδηγός ἐστι, καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής. ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν. Αὐτὸς γάρ μοι δέδωκε τῶν ὄντων τὴν γνῶσιν ἀψευδῶς, εἰδέναι σύστασιν τοῦ κόσμου, καὶ ἐνεργείας στοιχείων, ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα χρόνων, ἐνιαυτῶν κύκλους, καὶ ἀστέρων θέσεις, φύσεις ζώων, καὶ θυμοὺς θηρίων, πνευμάτων βίας, καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, διαφορὰς φυτῶν, καὶ δυνάμεις ῥιζῶν, ὅσα τέ ἐστι κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ ἔγνων. ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις ἐδίδαξέ με σοφίαν. καὶ ἐγὼ ἐκκλησιαστὴς ἐγενόμην βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ κατασκέψασθαι ἐν τῇ σο- B φίᾳ, περὶ τῶν γενομένων πάντων ὑπὸ τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐμεγαλύνθην, καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν, οἳ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ καρδία μου εἶδε πολλὰ, σοφίαν καὶ γνῶσιν. καὶ ἔγνων παραβολὰς καὶ ἐπιστήμας, καὶ ἐμεγάλυνα τὰ ποιήματά μου· ᾠκοδόμησά μοι οἴκους, ἐφύτευσά μοι ἀμπελῶνας, ἐποίησά μοι κήπους καὶ παραδείσους, καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον πάγκαρπον· ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων, τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν δρυμῶνα βλαστῶντα ξύλα. ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι· καί γε κτήσεις βουκολίου καὶ ποιμνίου ἐγένοντό μοι πολλαὶ, ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ· καί γε σοφία C μου ἐστάθη μοι. καὶ πᾶν ὃ ἂν ᾔτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου, οὐκ ἀφεῖλον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πάσης εὐφροσύνης. Καὶ γὰρ πολλῆς εἰρήνης καὶ πολυολβίας, ἀδείας τε καὶ τρυφῆς ἀπήλαυσεν· ἀλλ' ὕστερον εἰς πικρίαν ἡ σπατάλη καὶ ἡ ἡδονὴ γέγονεν αὐτῷ ὑπόθεσις ἀκολασίας. ὅθεν φησίν· ἐμίσησα σύμπασαν τὴν ζωήν μου, καὶ πάντα τὸν μόχθον μου, ὅτι πάντα ματαιότης. εὗρον γὰρ πικρότερον ὑπὲρ τὸν θάνατον τὴν γυναῖκα, ἥτις ἐστὶ θήρευμα καὶ σαγήνη καρδίας. ταῦτά τοί φησι· καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν ἦν φιλογύναιος. καὶ ἦσαν αὐτῷ ἄρχουσαι ἑπτακόσιαι, καὶ παλλακαὶ τριακόσιαι. καὶ ἔλαβε γυναῖκας Μωαβίτιδας καὶ Ἀμανίτιδας, Σύρας καὶ Ἰδουμαίας, Χετταί- D ας καὶ Ἀμορραίας, ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπεῖπε Κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο ἐν καιρῷ γήρους αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία μετὰ Κυρίου Θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς καὶ ἡ καρδία Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐξέκλιναν αἱ ἀλλότριαι γυναῖκες τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν αὐτῶν. καὶ τότε ᾠκοδόμησε Σολομὼν ναὸν τῷ Χαμὼς εἰδώλῳ Μωὰβ, καὶ τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδωνίων, καὶ τῷ Μελχὼμ προσοχθίσματι υἱῶν Ἀμών (ἡ μὲν γὰρ Ἀστάρτη ἐστὶν ἡ παρ' Ἕλλησιν Ἀφροδίτη λεγομένη, ὁ δὲ Χαμὼς Θεὸς ἦν Τυρίων) καὶ οὕτως ἐποίησε ταῖς ἀλλοφύλοις αὐτοῦ γυναιξὶ πάσαις, αἵτινες ἐθυμίων καὶ ἔθυον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. καὶ ἐποίησε Σολομὼν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω Κυρίου, E ὡς Δαβὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη Κύριος ἐπὶ Σολομὼν, ὅτι ἐξέκλινεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ Κυρίου Θεοῦ Ἰσραὴλ, τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ δὶς, καὶ ἐντειλαμένου αὐτῷ μὴ πορεύεσθαι ὀπίσω θεῶν ἑτέρων τὸ παράπαν. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς αὐτόν· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐφύλαξάς μου τὰς ἐντολὰς, καὶ τὰ προστάγματα ἃ ἐνετειλάμην σοὶ, διαῤῥήσσων διαῤῥήξω τὴν βασιλείαν ἐκ χειρός σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου· πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις

σε τοῦτο οὐ ποιήσω, διὰ Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, καὶ πατέρα σου, καὶ διὰ Ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν μου, ἣν ἐξελεξάμην. καὶ ἤγειρε Κύριος τῷ Σολομῶντι σατὰν, Ἀδὲρ τὸν Ἰδουμαῖον, καὶ τὸν Ἐδραζάρ βασιλέα Σουβᾶ, καὶ ἦσαν τῷ Ἰσραὴλ σατὰν πάσας τὰς ἡμέρας Σολομῶντος. καὶ ἀπέθανε Σολομὼν, ἐτῶν ογ΄. καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἐφ' οὗ ἦν Ὅμηρος, καὶ Ἡσίοδος.

Θαυμάσειε δ' ἄν τις, καὶ μάλα εἰκότως, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ θεσπεσίου Μωϋσέως, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦδε τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος, πῶς ἑκάτερος αὐτῶν τοσαύτης πάλαι θείας δόξης καὶ προμηθείας ἀξιωθεὶς, ὕστερον ὁ μὲν εἰς ἀγανάκτησιν καὶ λύπην τὸν Θεὸν κινήσας, τῆς ἐπαγγελίας ἐξέπεσεν· ὁ δὲ εἰς ὀργὴν καὶ θυμὸν ἐγείρας αὐτὸν, τούς τε προειργασμένους ἀρίστους πόνους ἄρδην ἐζημίωτο, καὶ τὴν ψυχὴν προσαπώλεσε. ποῦ γὰρ ἡ τοιαύτη πρὸς Θεὸν οἰκείωσις καὶ παῤῥησία, καὶ οἱ τοσοῦτοι καὶ τηλικοῦτοι πόνοι καὶ κόποι, καὶ ἀγῶνες τοῦ θεσπεσίου Μωϋσέως; εἴπερ ὡς διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας ἁμαρτίαν παρεωράθησαν, καὶ τῆς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσόδου, ἀθρόως ὁ δίκαιος καὶ ἀσυγχωρήτως ἀπεστέρητο, καθὼς καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται. ποῦ δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸν Σολομῶντα θεία φιλοστοργία, καὶ ἡ τοσαύτη χάρις τε καὶ σοφία; καὶ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς πολλῆς ἐκείνης φρονήσεως καὶ συνέσεως; καὶ ἡ προλαβοῦσα τοιαύτη νηφαλιωτάτη ἔννοια, καὶ θεολογία, καὶ φυσιολογία; ἔσχατον ἐκ γυναικομανίας εἰς εἰδωλομανίαν ἐκπεπτωκότος, ὡς σαφῶς δεδήλωται. τῷ ὄντι γὰρ οὐδὲν ὄφελος, ἐναρξάμενον πνεύματι, σαρκὶ ἐπιτελέσαι. ἕως μὲν γὰρ ἀπήλαυε Σολομὼν τῆς ἄνωθεν προμηθείας, ἐν εἰρήνῃ καὶ γαλήνῃ διῆγε, πάντας ἔχων ὑποκειμένους, καθὼς προείρηται, καὶ δασμὸν κομίζοντας ὅτι μάλιστα. ἐπειδὴ δὲ ταύτης ἐγυμνώθη, τοῖς δυσμενέσιν εὐεπιχείρητος γέγονε. ἀληθῶς ὄντως φοβερὸν, τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. ὥσπερ γὰρ ὁ ἔλεος ἄῤῥητος, οὕτω καὶ ἡ κόλασις ἀνυπόστατος. ὅτι δὲ τοῖς εἰδώλοις ἐλάτρευσε, καταλείψας τὸν ὄντως ὄντα Θεὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Δαβὶδ, δῆλον ἐξ ὧν καὶ Ἀχίας ὁ προφήτης ἔφη πρὸς τὸν Ἱεροβοάμ. Τάδε λέγει Κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ῥήσσω τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς Σολομῶντος, καὶ δώσω σοι τὰ δέκα σκῆπτρα (καὶ δύο σκῆπτρα δώσω αὐτῷ διὰ Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, καὶ Ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν μου, ἣν ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν Ἰσραὴλ) ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπέ με, καὶ ἐδούλευσε τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδονίων, καὶ τῷ Χαμὼς εἰδώλῳ Μωὰβ, καὶ τῷ Μελχὼμ προσοχθίσματι υἱῶν Ἀμμὼν, * καὶ γυναῖκας ἀλλοτρίας πολλάς. καὶ ἔτι ἔλαβε τὴν θυγατέρα Φαραὼ ἐκ τῶν ἐθνῶν. ὧν ἀπεῖπε Κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, οὐκ εἰσελεύσεσθε ἐν αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς ὑμᾶς, ἵνα μὴ ἐκκλίνωσι τὰς καρδίας ὑμῶν ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν. καὶ ἔκλιναν αὐτοῦ τὴν καρδίαν ἐν καιρῷ γήρους αὐτοῦ, ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν. καὶ ᾠκοδόμησεν ὑψηλὸν τῷ Χαμὼς εἰδώλῳ Μωὰβ ἐν τῷ ὄρει, ἐπὶ προσώπου Ἱερουσαλὴμ· καὶ τῷ Μελχὼμ εἰδώλῳ υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδονίων· καὶ οὕτως ἐποίησε πάσαις ταῖς γυναιξὶν αὐτοῦ ταῖς ἀλλοτρίαις, αἳ ἐθυμίων καὶ ἔθυον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. καὶ ὠργίσθη Κύριος τῷ Σολομῶντι, καὶ εἶπεν· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐφύλαξας τὰ προστάγματά μου, ἃ ἐνετειλάμην σοι,

A rum : itemque propter Hierosolyma, urbem a se delectam. Excitavitque Deus Solomoni adversarium, Adarem Idumæum, atque Hedraazarem regem Subensem, qui Israelicos infestaverunt, quamdiu vixit Solomon. Mortuus est anno ætatis LXXIII, inque sepulcro patris depositus. Sub eo Homerus fuit, ac Hesiodus.

Miretur aliquis optimo jure, quid causæ fuerit, quod & divinissimus Moses, & hic sapientissimus Solomon, cum utrumque eorum ante Deus tanto honore atque procuratione dignatus fuisset: tandem tamen alter, Dei indignatione atque dolore excitato, promissæ sibi rei impos factus est: alter, cum irritasset Deum præmio priorum, eorumque optimorum la-
B borum mulctatus, animam quoque insuper perdidit. Quorsum enim reciderunt tanta cum Deo familiaritas, tanta in eo compellando libertas, tot tantique labores, ac tam gravia & multa certamina divini Mosis? quæ omnia ob peccatum apud aquam jurgii admissum, posthabita sunt: atque ipse introitu in promissam terram, homo justus, prorsus & irretractabili sententia privatus fuit, uti supra est commemoratum. Quorsum Dei erga Solomonem amor tantus, tantaque gratia & sapientia? quid tam ingens prudentia atque intelligentia profuit, ac sobriissima divinarum humanarumque rerum consideratio & cognitio? cum se ad extremum ex insano mulierum amore ad impios falsorum deorum cultus sit prolapsus? sicuti demonstravimus. (Ni- Galat. 3.
C mirum revera non prodest spiritu cœpisse, ubi carne absolvere velis.) Quippe Solomon, quamdiu divinæ providentiæ commodis fretus fuit, eatenus pacatam ac tranquillam vitam egit, omnes (ut diximus) subditos ac stipendiarios habens. Destitutus ab ea, facilis vexatu hostibus fuit. Adeo verum est, terribile esse in manus Dei incidere viventis: cujus ut ineffabilis est misericordia, ita & intolerabiles sunt pœnæ. Porro autem in promptu est, Solomonem derelicto vero Deo patris sui Davidi, simulacris divinum detulisse honorem: cum hæc sint verba Achiæ vatis ad Jeroboamum. (Ecce ego abrumpo regnum ex manu Solomonis. Tibi decem tribus dabo: duas ipsi relinquam, in gratiam Davidi servi mei,
D ac Hierosolymorum urbis meæ, quam de omnibus Israelicis tribubus mihi delegi. Causa est, quod me spreto, Astartam Sidoniorum, Chamosum Moabitarum, & Melchomum Ammonitarum abominanda simulacra divino cultu honoravit.) Duxit autem Solomon uxores multas alienigenas, & tandem etiam Pharaonis filiam: nuptiis contractis cum gentibus, quarum affinitatibus & necessitudine Deus interdixerat ob hanc rem, ne eæ Israelicorum animos ea occasione a Deo ad simulacrorum impium cultum abducerent. Quod quidem Solomoni provecta jam ætate a suis uxoribus acci-
E dit, adeo ut Chamoso delubrum extrueret sublime in monte è regione Hierosolymæ: itemque Melchomo & Astartæ, Moabitarum, Ammonitarum & Sidoniorum detestandis simulacris: atque eodem modo singulis suis peregrinis uxoribus est gratificatus, simulacra sua adolendo & sacrificando colentibus. Iratus itaque Deus Solo-

Magnorum virorum lapsus.

Ebr. 10.

Edit. Paris. pag. 98.

3. Reg. 11.

moni, dixit: (Quando is præcepta sua non observasset, se vicissim regnum ei de manibus erepturum, servo ipsius traditurum: tametsi hoc ipso vivo non esset facturus, neque totum regnum ablaturus, sed unam tribum posteris ejus daturus, Davidi causa servi sui, & electæ a se urbis. Vita functo Davidi, sepulchrum Solomon apud Siloamum ædificavit, totum in specus formam effectum, ne esset conspicuum. Et cum patre eum ibi defodisse multa talentorum auri millia, Josephus scribit. Ibidem & Solomon obita morte sepultus est.

Sepulchrum Davidi.

Perhibent postea temporis Hyrcanum pontificem, cum urbs obsidione premeretur, aperto monumento auri talenta ter mille inde exportasse. Post hunc Herodem idem tentantem, pecuniæ nihil invenisse, sed aurea ornamenta atque reposita donaria permulta abstulisse: interiusque penetrare aggressum, igni fuisse prohibitum.

Roboami & Jeroboami regnum. 3. Reg. 12.

Solomoni Roboamus successit. Eum, cum ad comitia populi regem ipsum declaraturi Sichemam venisset, populus rogavit, uti jugum, quod eis pater ipsius aggravasset, levaret, ita se paratos esse ad serviendum ipsi. Roboamus discedere populo, atque triduo post ad accipiendum responsum redire jusso, populi postulata cum senibus communicavit. Ii consuluerunt, uti populo morem gereret, ita eum sub se perpetuo habiturum. Consulti etiam a rege adolescentuli, quos circum se habere solebat, hortati eum sunt ut populo sic responderet: Tenuissimam sui corporis partem crassiorem lumbis paternis esse, patrem ipsis grave jugum imposuisse: at se id porro quoque aggravaturum. patrem in ipsis castigandis usum fuisse flagellis, se scorpios ad hoc adhibiturum. Hoc adolescentulorum consilium probavit Roboamus, itaque omnino respondit populo Sichemam reverso. Ad hæc populus uno ore protestatus est, nihil porro sibi cum Davido & Jessæ prole commune, Israelicos in suum quemque tabernaculum abire, ipsum Davidum suam domum pascere ac gubernare debere. Hoc modo Solomonis regnum scissum est. Nam Roboamo duæ tantum tribus, Judæ & Beniamini, adhæserunt: reliquæ omnes Jeroboamum Nabati F. regem sibi constituerunt. Regia Roboami fuit Hierosolymis: & multitudo regno ejus subdita, Judas appellabatur, ac domus Davidica, nomine a tribu præstantiore sumpto. At Jeroboamus regni caput habuit Samariam, regiam Tharsæ, populus quam regebat Israelus, ob multitudinem: & Ephraimus, ob regni tribum nuncupabatur.

Edit. Paris. pag. 99.

3. Reg. 13.

Decimaquinta die octavi mensis Jeroboamus Bethelam adscendit, ad aram quam extruxerat ut buculis, quas fuderat, rem sacram faceret, constituitque sacerdotes, qui in editis locis sacrificarent, a se consecratis.

Vaticinium de Josia.

Ecce autem ex Juda quidam divinus homo mandato Dei instructus Bethelam advenit. Is, cum Jeroboamus altari suo sacrificandi gratia adstaret, ita divino instinctu altare est affatus: (Altare altare, hoc tibi denunciat Deus, in domo Davidi nasciturum puerum, Josiam nomine, qui sacrificulos editorum locorum super te adolere solitos, tibi impositos mactabit, ac supra te hominum ossa accen-

A διαῤῥήσσων διαῤῥήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρός σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου· πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σου οὐ ποιήσω ταῦτα, οὐδὲ ὅλην τὴν βασιλείαν λήψομαι· σκῆπτρον ἓν δώσω σοι διὰ Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, καὶ διὰ τὴν πόλιν ἣν ἐξελεξάμην. ἀποθανόντι δὲ τῷ Δαβὶδ, ἐποίησε Σολομὼν μνημεῖον παρὰ τῷ Σιλωὰμ ἀντρῶδες διὰ βάθους, πρὸς τὸ μὴ ὁρᾶσθαι μεμηχανημένον. συγκατώρυξε δὲ τῷ πατρὶ καὶ χρυσίου πολλὰς μυριάδας, ὡς Ἰώσηπός φησιν. ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Σολομὼν ἀποθανὼν ἐτάφη. φασὶ δὲ, καὶ Ὑρκανὸν ὕστερον τὸν ἱερέα, τῆς πόλεως πολιορκουμένης, ἀνοῖξαι τὸ μνημεῖον, καὶ χρυσοῦ τρισχίλια τάλαντα ἐκεῖθεν ἐκφορῆσαι. ἀλλὰ καὶ Ἡρώδην μετ' αὐτὸν, ἀνοῖξαι μὲν τὸν τάφον, χρήματα B δὲ μὴ εὑρεῖν. κόσμον δὲ χρυσοῦν, καὶ κειμήλια πάμπολλα τοῦτον ἀνελέσθαι ἱστοροῦσι. πειραθέντα δὲ καὶ ἐνδοτέρω χωρεῖν, πυρὶ ἐπισχεθῆναι. ἀποθανόντος δὲ τοῦ Σολομῶντος, Ῥοβοὰμ τὴν βασιλείαν διαδέχεται. καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς Σίκιμα, ὅτι ἐκεῖ πᾶς Ἰσραὴλ ἀπήεσαν τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν. καὶ ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς Ῥοβοὰμ, ὁ πατήρ σου ἐβάρυνε τὸν κλοιὸν ἡμῶν. καὶ σὺ νῦν κούφισον, καὶ δουλεύσομέν σοι. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἀπέλθετε ἕως ἡμερῶν τριῶν καὶ ἀναστρέψατε, καὶ λαλήσω ὑμῖν. καὶ ἀπήγγειλε Ῥοβοὰμ τοῖς πρεσβυτέροις τὸ ῥῆμα τοῦ λαοῦ. καὶ αὐτοὶ εἶπον· ὡς ἠτήσαντό σε ποιήσεις, καὶ αὐτοὶ δοῦλοί σου πάσας τὰς ἡμέρας. καὶ συνεβουλεύσατο μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν παρεστώτων αὐτῷ περὶ τούτου, καὶ C αὐτοὶ εἶπον· λάλησον τῷ λαῷ οὕτως. ἡ μικρότης μου παχυτέρα ἐστὶ τῆς ὀσφύος τοῦ πατρός μου. ὁ πατήρ μου ἐπέταξεν ὑμᾶς ἐν κλοιῷ βαρεῖ, ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τῷ κλοιῷ αὐτοῦ· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιξιν, ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις. ταύτην τὴν βουλὴν τῶν παιδαρίων εἶπε Ῥοβοὰμ ὑποστρέψαντι τῷ Ἰσραήλ. καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαός. οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἔτι μερὶς ἐν Δαβὶδ, οὐδὲ κληρονομία ἐν υἱῷ Ἰεσσαί. ἀπότρεχε Ἰσραὴλ εἰς τὰ σκηνώματά σου, βόσκε τὸν οἶκόν σου Δαβὶδ, καὶ κρῖνε. καὶ διεμερίσθη ἡ βασιλεία Σολομῶντος· καὶ αὐτῷ μὲν τῷ Ῥοβοὰμ ἡ ἐξ Ἰούδα παραμένει φυλὴ, καὶ ἡ τοῦ Βενιαμίν· αἱ δὲ λοιπαὶ δέκα φυλαὶ, Ἱεροβοὰμ τὸν τοῦ Ναβὰτ προεστήσαν- D το βασιλέα. ἦν μὲν τῷ Ῥοβοὰμ τῆς βασιλείας ὁ οἶκος ἐν Ἱερουσαλήμ. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ ὑπ' αὐτὸν τεταγμένον πλῆθος Ἰούδας, καὶ ὁ οἶκος Δαβὶδ, ἐκ τῆς ἐπικρατεστέρας φυλῆς εἰληφὼς τὴν προσηγορίαν. τοῦ δὲ Ἱεροβοὰμ, Σαμάρεια ἡ μητρόπολις· ὁ δὲ τῆς βασιλείας οἶκος, ἐν Θαρσᾶ· ὄνομα δὲ τῷ ὑπ' αὐτὸν λαῷ Ἰσραὴλ, διὰ τὸ πλῆθος· καὶ Ἐφραὶμ, διὰ τὴν τῆς βασιλείας φυλήν. κατὰ δὲ τὸν * ὄγδοον μῆνα, ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ἀνέβη Ἱεροβοὰμ ἐν Βεθὴλ, εἰς τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησε τοῦ θύειν ταῖς δαμάλεσιν αἷς ἐχώνευσε· καὶ παρέστησε τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν, οὓς αὐτὸς κατέστησεν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος τοῦ E Θεοῦ παρεγένετο ἐν Βεθὴλ, ἐν λόγῳ Κυρίου ἐξ Ἰούδα· καὶ Ἱεροβοὰμ εἱστήκει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ, τοῦ θῦσαι. καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ἐν λόγῳ Κυρίου· θυσιαστήριον, θυσιαστήριον, τάδε λέγει Κύριος· ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ, Ἰωσίας ὄνομα αὐτῷ. καὶ θύσει ἐπὶ σὲ τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τῶν θυόντων εἰς σὲ, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων καύσει ἐπὶ σέ. καὶ ἔδωκεν εὐθὺς τέρας, λέγων. ἰδοὺ τὸ θυσιαστήριον ῥήγνυται,

* codex habebat πεντηκοστόν.

ται, καὶ ἐκχυθήσεται ἡ πιότης ἡ οὖσα ἐπ' αὐτῷ. καὶ (A) ὡς ἤκουσεν Ιεροβοὰμ, ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, συλλαβέσθαι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη, καὶ ἡ πιότης αὐτοῦ ἐξεχύθη. καὶ εἶπεν Ιεροβοάμ· δεήθητι τοῦ προσώπου Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, καὶ ἐπιστρεψάτω ἡ χείρ μου πρός με. καὶ ἐδεήθη ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιής. καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἀπὸ προσώπου Ιεροβοάμ. ἦν δέ τις ἄλλος ψευδοπροφήτης, κατοικῶν ἐν Βεθὴλ, πρεσβύτης· καὶ μαθὼν ὅσα ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ εὗρεν αὐτὸν καθήμενον ἐπὶ δρυῒ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· δεῦρο μετ' ἐμοῦ, καὶ φάγε ἄρτον. καὶ εἶπεν, οὐ φάγομαι ἄρτον, οὐδὲ πίομαι ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅτι Κύριος (B) ἐνετείλατό μοι οὕτω, καὶ εἶπε· κἀγὼ προφήτης εἰμὶ, καθὼς σὺ, καὶ ἄγγελος Κυρίου ἐλάλησέ μοι τοῦ ἐπιστρέψαι σε, καὶ φαγεῖν ἄρτον. καὶ ἠπάτησεν αὐτὸν, καὶ ὑπέστρεψε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔπιε. γίνεται οὖν λόγος Κυρίου πρὸς τὸν ψευδοπροφήτην, τὸν ἀποστρέψαντα αὐτὸν, καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ· τάδε λέγει Κύριος· ἀνθ' ὧν παρέβης τὸν νόμον Κυρίου, καὶ ἐπέστρεψας, καὶ ἔφαγες καὶ ἔπιες ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, οὐ μὴ εἰσέλθῃ τὸ σῶμά σου εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων σου. ἐξελθόντα δὲ λέων συναντήσας ἐθανάτωσεν αὐτόν. Ιεροβοὰμ δὲ οὐκ ἀπέστρεψεν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ.

Τῷ λή. ἔτει τοῦ Ασὰ βασιλέως Ιούδα, ἐβασίλευσεν (C) Αχαὰβ, ὁ πάντων βασιλέων πονηρότατος ἐν Ισραὴλ, ὃς θυσιαστήριον ἔστησεν τῷ Βάαλ· οὗτος εἶχε γυναῖκα τὴν Ιεζάβελ. ἐπὶ τούτου ὁ Αχιὴλ ὁ Βεθηλίτης ᾠκοδόμησε τὴν Ιεριχώ. ἐν τῷ Αχιὰ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν, καὶ ἐν Σεγοὺβ τῷ νεωτέρῳ ἐπέστησε τὰς θύρας αὐτῆς· κατὰ τὸ ῥῆμα Κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ Ιησοῦ τοῦ υἱοῦ Ναυῆ. τότε καὶ ὁ προφήτης Ηλίας εἶπε πρὸς Αχαάβ· ζῇ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος ἢ ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς, εἰ μὴ διὰ στόματός μου. καὶ ἐπορεύθη κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐν λόγῳ Κυρίου, καὶ ἐκρύβη ἐν τῷ χειμάῤῥῳ Χοραθ, τῷ ἐπὶ προσώπου τοῦ Ιορδάνου, καὶ ἔπιεν ὕδωρ ἐκεῖθεν· καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ κρέας πρωῒ, καὶ τὸ δείλης ἄρτον. τοῦ (D) χειμάῤῥου δὲ τῇ ἀνομβρίᾳ ξηρανθέντος, διὰ λόγου Κυρίου ἔρχεται εἰς Σάρεφθα· καὶ χήρᾳ γυναικὶ ἐπιξενωθεὶς, ἤσθιεν αὐτός τε καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ ἡ δρὰξ τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐξέλιπεν, οὐδὲ ὁ καμψάκης τοῦ ἐλαίου ἠλαττονήθη, ἕως οὗ διελύθη ὁ λιμός. ταύτης καὶ τὸν υἱὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ὃν φασί τινες εἶναι Ιωνᾶν τὸν προφήτην. τότε καὶ τὴν θυσίαν ἐποίησεν, ἐν ᾗ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατελθὸν, κατέκαυσε τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸν χοῦν τῆς γῆς. ἐκεῖ καὶ τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βὴλ, καὶ τοὺς προφήτας ἔσφαξεν υν΄. καὶ ὑετὸν κατήνεγκεν. Ιεζάβελ δὲ τοῦτο μαθοῦσα, προσηπείλησεν αὐτῷ· καὶ ἔφυγεν Η- (E) λίας ἀπὸ προσώπου Ιεζάβελ, ὁδὸν ἡμερῶν τεσσαράκοντα. μόνος δὲ Αβδιοὺ ἐκ νέας ἡλικίας προφήτης γέγονε, δι' εὐσέβειαν, ἀπὸ προφητῶν μὴ γενεαλογούμενος. ἦν δὲ τοῦ Αχαὰβ οἰκονόμος, ἐν κρυπτῷ σεβόμενος τὸν Θεὸν Ισραήλ. οὗτος καὶ ἑκατὸν προφήτας ἐν δυσὶ σπηλαίοις κρύψας, διὰ τὸν φόβον Ιεζάβελ (ἀπέκτεινε γὰρ αὐτοὺς) ἄρτῳ καὶ ὕδατι ἔθρεψεν, ἕως ἦλθεν ὁ λιμός. ταῦτα
Cedren.

(A) det. Et fatum prodigio ut confirmaret: En, ait, altare rumpetur, atque effundetur qui est ei impositus adeps.) Hæc audiens Jeroboamus, manum suam hominis apprehendendi causa extendit: quæ subito exaruit, simulque ara rupta adeps effusus est. Tum Jeroboamus vatem oravit, uti Deum pro se deprecaretur, uti sibi sua manus in integrum restitueretur. quo facto, vates, & sanata manu, ex conspectu regis abiit. Erat alius impostor quidam vatis nomine, senex Bethelæ habitans. Is, cum audivisset quæ a divino homine acta erant, eum persecutus est: inventumque sub quercu sedentem, hortatus est ut secum reverteret, ac cibum sumeret. Divinus vero id abnuere, quod sibi interdictu Dei eo loci neque edere neque (B) bibere permitti diceret. Ibi impostor ille, se quoque, perinde atque ipsum, esse vatem: angelumque Dei sibi mandasse, ut ipsi retracto cibum daret. Eo mendacio divinum permovit, ut secum reversus ederet atque biberet. Tum impostor, Dei instincta vati denunciavit: Quandoqaidem contra Dei mandatum reversus eo loci cibum ac potum sumpsisset, cadaver ipsius in sepulcro majorum suorum non iri conditum. Atque egressum inde divinum, leo obviam factus interfecit. Interim Jeroboamus a malitia non discessit.

Vates, quod Dei mandato non steterit, punitur.

Edit. Paris. pag. 100.

Trigesimo octavo anno Asæ regis (C) Judæ, regnum Israelicum tenuit Achabus, omnium regum deterrimus. Is Baali aram statuit. Uxorem habuit Jezabelam. Ejus tempore Achiel Bethelita Jerichuntem instauravit. cujus cum fundamenta poneret, primogenitum filium suum Achiam perdidit: ac minimum natu Segubum, cum portas aptaret. ita enim sote, Deus per Josuam Navæ F. prædixerat. Tunc etiam Elias vates Achabo dixit: (Ita vivit Deus cælestium exercituum imperator, ante quem adstiti, ut per hos annos neque ros neque pluvia in terram cadet, nisi me edicente.) Ivitque Elias versus ortum solis, Dei verbo instructus: delituitque ad torrentem Choratum, qui est e regione Jordanis, & ejus aquam bibit: corvique mane carnes, vesperi panem ei (D) attulerunt. Cum vero torrens pluviarum defectu exaruisset, jussu Dei Sarephtam ivit. ibi hospitio usus viduæ mulieris, ipse cum ea & ejus liberis toto illo tempore cibum sumpsit, dum sterilitas ac penuria finirentur: cum interim neque farina cadi, neque oleum trullæ deficerent. Hujus etiam viduæ filium mortuum in vitam revocavit: quem Jonam vatem illum fuisse autumant. Tunc & sacrificium Elias peregit: ad quod cælitus ignis delapsus hostiam, aquam, & pulverem terræ consumpsit. Ibi & Beli sacerdotes ac vates jugulavit ꟾↄ CCCL. & pluviam devocavit. Jezabela, re comperta, gravi- (E) ter minata Eliæ est. Quam ille fugiens, iter XL dierum profectus est. Solus Abdias jam inde ab adolescentia vates extitit, genus a vatibus non ducens. quod ei ob pietatem evenit. Cum enim esset procurator Achabi domesticus, Deum Israelicum occulte venerabatur: ac c vates metu Jezabelæ (mortem enim ea omnibus machinabatur vatibus Dei) in duas speluncas abdiderat, ibique usque ad famis exitum pane & aqua

3. Reg. 16. Josue 6.

3. Reg. 17.

Jonas.

pag. 101.

eos alebat. Eadem tempestate Elias jussu Dei Elisæum unctione vatem inaugurat, eum in eum incidisset duodecim jugis boum arantem. Elisæus statim mactatis bobus, instrumentis aratoriis accensis, percoctam eorum carnem populo vescendam præbet: atque ipse Eliam sectatur, & ei administrat. Porro Achabus cum filium Aderi regem Syriæ cepisset, donatum dimisit. Ergo quidam ex vatum familia Michæas nomine, alteri cuidam Dei instinctu dixit: Feri me. quod cum ille detrectaret, denunciavit ei, quod mandato Dei non esset obsecutus, ideo eum egressum a leone cæsum iri. atque ita factum est. Alius deinde vati, jussu ipsius plagas & vulnera imposuit. Inde vates fascia vultu obligato, qua rex Israelicorum transiturus erat constitit: eoque prætereunte alta voce questus est, se regium servum in bellum profectum, alium quemdam ad se virum adduxisse, ejusque sibi custodiam mandasse ea lege, ut si is vir aufugisset, pro eo vitam suam aut argenti talenta penderet. Se hac illac circumspiciente, interim virum fuga se proripuisse. Respondit rex, eum de seipso sententiam tulisse: esseque suo arbitratu homicidii sontem. Tum vates propere fasciam a facie removit, agnitusque unus de vatibus esse, ita locutus est: Sic ait Dominus regi. (Quia tu virum perniciei destinatum ea manibus tuis dimisisti, ecce tibi, vita tua pro vita ipsius, populusque tuus pro populo ejus luet.) Abiit ergo Achabus animi æger, atque flens. Secundum hæc Achabus vineam Nabothi Israelitæ, contiguam areæ regis, vel permutatione alterius vineæ, vel soluto pretio suam facere cupiebat. At vero Nabothus pernegare, se suum patrimonium cuiquam addicturum. Quæ res cum dolorem intulisset Achabo, Jezabela eo cognito, ad seniores urbis litteras dat, mandans uti Nabothum quæsita occasione facti interficiant. Ii conficta adversus eum calumnia, quasi regem execratus esset, hominem trucidant, vineam Achabus occupat. Hunc Elias aggressus, ita compellavit. Hæc dicit Dominus: Tu homicidio perpetrato, alienam possessionem invasisti. iccirco, quo loco sanguinem Nabothi sues & canes linxerunt, eodem & canes sanguinem tuum lambent, & in eo scorta lavabunt: ac Jezabelam canes vorabunt ante muros Jezraelenses. Exitus hoc vaticinium comprobavit. Nam Achabus cum Josaphato rege Judæ egressus in prælium contra regem Syriæ, sagitta jecur ictus, Samariam rediit, ibique mortuus est: & cum sanguis ejus elueretur apud fontem Samariæ, eum sues & canes linxerunt, paulumque infra meretrices in ejus sanguine lavarunt. Jezabela etiam de muro dejecta, canibus escæ fuit, sicuti Deus fatus fuerat. Ochozias Achabi F. regnum in Israelicos tenuit biennium. Is cum ægrotaret, nuncios misit Accaronem, qui ex deo principe muscarum quærerent, an valetudinem ex morbo suo esset recepturus. Iis Elias occurrit, ac reversi Ochoziæ nunciarunt, hominem ipsis hirsutum obviam factum, cinctu pelliceo: eum jussisse ut ad eum qui miserat redirent, eique nunciarent, Deum ita fari: (Eum, scilicet quod in

3 Reg. 19.

3 Reg. 20. Achabus.

3 Reg. 21.

Edit. Paris. pag. 102.

4 Reg. 1. Idololatria.

A καὶ Ἠλίας ἐν λόγῳ Κυρίου χρίει Ἐλισαιὲ εἰς προφήτην· εὑρίσκει γὰρ αὐτὸν ἀροτριῶντα ἐν δώδεκα ζεύγεσι βοῶν. καὶ εὐθὺς θύει μὲν τοὺς βόας, ἐν δὲ τοῖς σκεύεσιν ἀνάπτει πῦρ, καὶ ἑψήσας δίδωσι τῷ λαῷ φαγεῖν. καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν ὀπίσω Ἠλιοῦ, καὶ διηκόνει αὐτῷ. Ἀχαὰβ κρατήσας τὸν υἱὸν Ἄδερ τῆς Συρίας, ἀπέλυσεν αὐτὸν μετὰ δώρων. καὶ ἄνθρωπός τις ἐκ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν Μιχαίας ὄνομα, εἶπε πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἐν λόγῳ Κυρίου· πάταξόν με· καὶ οὐκ ἠθέλησε, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς Κυρίου, καὶ ἰδοὺ σὺ ἀποτρέχεις ἔξω, καὶ πατάξει σε λέων· ὅπερ καὶ γέγονε. καὶ εἶπε πρὸς ἄλλον, καὶ ἐπάταξεν αὐτόν, καὶ συνετρίβη. B καὶ καταδησάμενος ὁ προφήτης τελαμῶνα τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ παρεπορεύετο, καὶ αὐτὸς ἐβόα· ὁ δοῦλός σου ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν στρατιὰν τοῦ πολέμου, καὶ ἀνὴρ εἰσῆγεν ἄνδρα πρός με λέγων· φύλαξόν μοι τὸν ἄνδρα τοῦτον. ἐὰν δὲ ἀποφύγῃ, ἡ ψυχή σου ἔσται ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ τάλαντα ἀργυρίου στήσεις, καὶ ἐγένετο, ὡς περιεβλέπετο ὁ δοῦλός σου ὧδε καὶ ὧδε, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦν. καὶ εἶπεν Ἀχαάβ, ἰδοὺ δικαστής σου, καὶ τὰ ἔνεδρα παρ' ἐμοί. ἐφόνευσας. καὶ σπεύσας ὁ προφήτης, ἀφεῖλε τὸν τελαμῶνα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. καὶ ἐγνώσθη ὅτι ἐκ τῶν προφητῶν ἐστὶν οὗτος, καὶ εἶπε. τάδε λέγει Κύριος· διότι ἐξήγαγες σὺ ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ χειρός μου, ἰδοὺ ἡ ψυχή σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. C καὶ ἀπῆλθεν Ἀχαὰβ ἐκλελυμένος, καὶ κλαίων. ἀμπελὼν εἷς ἦν Ναβουθαὶ τῷ Ἰεζραηλίτῃ παρὰ τὴν ἅλω τοῦ Ἀχαάβ, ὃν ἐζήτει λαβεῖν Ἀχαάβ, καὶ δοῦναι ἢ ἕτερον ἀμπελῶνα, ἢ τὴν τιμὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπε· μὴ γένοιτό μοι, δοῦναι τινὶ τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μου. Λυπηθέντος δὲ Ἀχαάβ, ὡς ἤκουσεν Ἰεζάβελ, γράφει πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τοὺς ἐν τῇ πόλει, διὰ προφάσεως ἀποκτεῖναι αὐτόν. οἱ δὲ συκοφαντοῦσιν αὐτόν, ὡς καταράσατο τοῦ βασιλέως, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν, καὶ κληρονομεῖ Ἀχαὰβ τὸν ἀμπελῶνα. καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν Ἠλιοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· τάδε λέγει Κύριος· ὡς σὺ ἐφόνευσας καὶ ἐκληρονόμησας, διὰ τοῦτο ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἔλειξαν D οἱ ὕες καὶ οἱ κύνες τὸ αἷμα Ναβουθαί, ἐκεῖ λείξουσιν οἱ κύνες τὸ αἷμά σου, καὶ αἱ πόρναι λούσονται ἐν τῷ αἵματί σου· καὶ τὴν Ἰεζάβελ καταφάγονται οἱ κύνες, ἐν τῷ προτειχίσματι Ἰεζραήλ. ὅπερ καὶ γέγονε. ἐξελθὼν γὰρ μετὰ βασιλέως Ἰούδα Ἰωσαφὰτ πολεμῆσαι τὸν βασιλέα Συρίας, τοξεύεται κατὰ τοῦ ἥπατος, καὶ ὑποστρέφει πρὸς Σαμάρειαν, αὐτὸς δὲ τελευτᾷ· τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἀπονίπτουσιν ἐπὶ τῆς κρήνης Σαμαρείας, καὶ ἐξέλειξαν οἱ ὕες καὶ οἱ κύνες τὸ αἷμα αὐτοῦ. μικρὸν δὲ κάτωθεν αἱ πόρναι ἐλούσαντο ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ. καὶ Ἰεζάβελ ἀπὸ τοῦ τείχους πεσοῦσα, τοῖς κυσὶ κατάβρωμα γέγονε, κατὰ τὸ ῥῆμα Κυρίου. Ὀχοζίας E υἱὸς Ἀχαάβ, κρατεῖ τοῦ Ἰσραὴλ ἔτη δύο. οὗτος ἀρρωστήσας, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἐπερωτῆσαι ἐν τῷ Βαὰλ μυιῶν θεὸν Ἀκκαρών, εἰ ζήσεται ἐκ τῆς ἀρρωστίας αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἠλίας συνήντησεν αὐτοῖς. καὶ ἀποστραφέντες εἶπον τῷ Ὀχοζίᾳ· ἀνὴρ δασὺς συνήντησεν ἡμῖν, καὶ ζώνη δερματίνη ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς ἡμᾶς, ἀποστράφητε πρὸς τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς, καὶ εἴπατε αὐτῷ· τάδε λέγει Κύριος· διὰ τὸ

A μὴ εἶναι Θεὸν ἐν Ἰσραὴλ, σὺ πορεύῃ ἐπερωτῆσαι ἐν τῇ Βάαλ. οὐχ οὕτως. ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης, οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς. καὶ εἶπεν· Ἠλίου ὁ Θεσβίτης ἐστί. καὶ ἀπέστειλεν ἡγούμενον πεντηκοντάρχην, καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ. καὶ Ἠλίου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. καὶ εἶπεν ὁ πεντηκοντάρχης πρὸς αὐτόν· Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ὁ βασιλεὺς καλεῖ σε, κατάβηθι. πρὸς ὃν Ἠλίας· εἰ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐγώ, καταβήσεται πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ καταφάγεταί σε, καὶ τοὺς πεντήκοντά σου. καὶ κατέβη πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτόν, καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ. οὕτως ἐγένετο καὶ τοῖς δευτέροις. ὁ δὲ τρίτος πεντηκοντάρχης ἐλθών, πεσὼν ἐπὶ τὰ γόνυ, ἐδεήθη καὶ εἶπεν· Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἐντιμωθήτω δὴ ἡ ψυχή μου καὶ ἡ ψυχὴ τῶν παιδίων σου τούτων ἐν ὀφθαλμοῖς σου. B καὶ ἐλάλησεν ἄγγελος Κυρίου πρὸς Ἠλίου, καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπε κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ ἔμπροσθεν· ἀνθ' ὧν ἐξαπέστειλας ἐπερωτᾶν τὴν μυῖαν, ἀποστὰς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποθανῇ σύ, καὶ οὐ ζήσῃ. καὶ ἀπέθανεν Ὀχοζίας κατὰ τὸ ῥῆμα Ἠλίου, * καὶ κατέπαυσεν ἐν τῷ σπηλαίῳ Μωσέως. ἐπὶ τούτου τοῦ Ὀχοζίου λιμώξαντες οἱ κατ' ἐκείνην τὴν περίχωρον, τὰ ἴδια σφάξαντες τέκνα κατέφαγον. ἐν κόπρῳ γὰρ περιστερῶν ἀντὶ ἁλὸς βάπτοντες ἐχρῶντο.

Ἐν δὲ τῷ τετρακισχιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ δευτέρῳ ἔτει, ἀνελήφθη Ἠλίας. ἐντεῦθεν ὑποστρέφων Ἐλισσαιὲ εἰς Ἱεριχὼ, θεραπεύει τὰ πονηρὰ ὕδατα διὰ ἁλῶν. ἀναβαίνοντος δὲ εἰς Βεθὴλ, ἐξῆλθον παιδάρια μικρὰ ἐκ τῆς πόλεως, C καὶ ἐλίθαζον αὐτὸν, καὶ κατέπαιζον αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Ἀνάβαινε φαλακρέ, ἀνάβαινε. ὁ δὲ κατηράσατο αὐτοῖς· καὶ ἰδοὺ ἐξῆλθον δύο ἄρκτοι ἐκ τοῦ δρυμοῦ, καὶ διέρρηξαν ἐξ αὐτῶν τεσσαράκοντα καὶ δύο παῖδας. κἀκεῖθεν ὑπέστρεψεν εἰς Σαμάρειαν· ταύτην τὴν Σαμάρειαν ὁ πέμπτος βασιλεὺς Ἰσραὴλ κτίζει εἰς πόλιν (αὕτη δέ ἐστιν ἡ νῦν καλουμένη Σεβαστή) ἐπωνόμασε δὲ αὐτὴν Σεβὴρ, εἰς ὄνομα Σεβὰρ, τοῦ Κυρίου τοῦ ὄρους. Τότε καὶ τὸ θαῦμα τοῦ ἐλαίου εἰς πληθυσμὸν τῇ γυναικὶ δέδωκεν Ἐλισσαῖος, καὶ τὰ χρέα αὐτῆς δι' αὐτοῦ τοῦ ἐλαίου ἐπλήρωσε· καὶ τῆς Σωμανίτιδος τὸν υἱὸν ἀνέστησε. τότε καὶ ἡ τολύπη τοῖς ἀνθρώποις φάρμακον ὂν, ἰάθη, καὶ δι' ἀλεύρου ἐθεραπεύθη. καὶ οἱ κρίθινοι κ΄. ἄρτοι, καὶ αἱ πέντε D παλάθαι τῶν ἰσχάδων ἐν τοῖς ἑκατὸν ἀνδράσιν ἐπερίσσευσαν. καὶ τοῦ Νεεμὰν ἡ λέπρα ἐθεραπεύθη· Γιεζῆ δὲ ἔλαβεν ἱμάτια καὶ ἀργύρια, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ λέπραν. ἐπὶ τούτοις, καὶ τὴν ἀξίνην ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου ἀνήγαγε· καὶ τὰ ἔνεδρα τοῦ βασιλέως Συρίας ἀνήγγειλε τῷ βασιλεῖ Ἰσραήλ. καὶ τοῦ βασιλέως Συρίας κυκλώσαντος αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος ἐπὶ τῷ κρατῆσαι, ὡς εἶδεν ὁ λειτουργὸς Ἐλισσαιὲ τὰ ἅρματα καὶ τὴν δύναμιν, ἐφοβήθη, καὶ εἶπε· Κύριε τί ποιήσομεν; ὁ δὲ εἶπε· μὴ φοβοῦ· ὅτι πλείους οἱ μεθ' ἡμῶν, ὑπὲρ τοὺς μετ' αὐτῶν· καὶ προσηύξατο, καὶ διήνοιξεν ὁ Θεὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδαρίου· E καὶ εἶδε τὸ ὄρος ὅλον πλῆρες ἵππων, καὶ ἅρμα πυρὸς περικύκλῳ Ἐλισσαιέ. καταβάντων δὲ πρὸς αὐτὸν, ἐπάταξεν αὐτοὺς Κύριος ἀορασίᾳ· καὶ εἶπεν Ἐλισσαιέ· δεῦτε ὀπίσω μου. καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς Σαμάρειαν· καὶ ἠνοίγησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐν μέσῳ Σαμαρείας· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Σαμαρείας· εἰ πατάξω πάτερ; καὶ εἶπεν· οὐ πατάξεις. παράθες αὐτοῖς ἄρτον καὶ ὕδωρ· καὶ φα-

Cedren.

A Israelo nullus sit Deus; ideo Baalum consultum misisse. non ita fore. ipsum de lecto, quem conscendisset, nequaquam descensurum.) Respondit Ochozias, Eliam eum fuisse Thisbitam: misitque viros quinquaginta cum suo præfecto. Sedebat tum Elias in montis vertice. cui cum præfectus dixisset, Vir Dei, rex te vocat, descende: respondit, Si ego vir Dei sum, de cælo ignis decidat, ac te cum tuis L viris perimat. idque statim factum est. Eadem evenerunt iis qui secundo loco missi fuerunt. Tertius cum L viris eodem missus, in terram procubuit, vatemque obtestatus est, uti sibi suisque parceret. Monuit autem angelus Dei B Eliam ut descenderet: isque cum illis ad regem profectus, priorem sermonem repetiit: quod Deo deserto, ad principem muscarum consultum misisset: ideo non victurum, sed moriturum. Mortuus est ergo Ochozias secundum verba Eliæ, * & requievit in spelunca Mosis. * Hujus Ochoziæ ætate circum ista loca incolentes penuria eo adacti sunt, ut suos liberos necatos comederent fimo columbarum pro sale adhibito.

Elias in cælum raptus est anno mundi quater millesimo sexcentesimo secundo. Inde reversus Elisæus Jerichuntem, sale injecto vitiosas aquas correxit. Inde cum Bethelam adscenderet, pueruli urbe egressi eum la- C pidibus impetiverunt, atque illuserunt vociferando: Adscende calve, adscende. Eos Elisæus cum esset execratus, subito ex sylva duo ursi egressi, pueros quadraginta duos discerpserunt. Inde Samariam reversus est. Hanc urbem quintus Israelicus rex condidit: nunc Sebaste appellatur, id est Augusta. Nomen ei imposuit Seber, a nomine Sebaris, qui dominus montis ejus fuit. Tunc & oleum mulierculæ prodigiose multiplicavit Elisæus, ac eo æs alienum ipsius diluit: & filium Sunamitidis extinctum vitæ restituit: & cucurbitam sylvestrem ad vescendum hominibus propositam, cum sit venenata, farinæ inspersione medicatam, vescam fecit: & viginti panibus hordeaceis ac quin- D que caricarum massis centum viros saturavit, superante adhuc cibo. Eadem tempestate Neeman lepra liberatus est: & eadem in Geezim, ob acceptas vestes atque argentum, translata. Præterea is vates & securim ex Jordane fluvio emergere fecit: & insidias regis Syri, regi Israelico aperuit. Cum autem rex Syriæ vatem in monte obsidione cinxisset, uti eum in suam potestatem redigeret, famulus Elisæi conspectis curribus & copiis, pertimuit: dominumque trepide rogavit, ecquid sui defendendi causa facere possent? Vates eum bono esse animo jussit: plures enim sibi adesse, quam hostibus. Deusque ad ipsius preces fa- E mulo oculos aperuit, ita ut cerneret montem equis obsitum, & Elisæum igneo curru circumdatum. Deinde cum ad hostes Elisæus degressus esset, eorum oculos Deus cæcitate quadam perstrinxit, ita ut Elisæi monitu cum ipso Samariam intrarent: idque tum demum sentirent, cum essent in media ea urbe constituti. Ibi cum rex diceret: Mi pater, anne illis manus afferam? Elisæus vetuit, cibumque iis & potum apponi manda-

4. Reg. 2. &c.

Elisæus.

Edit. Paris. pag. 103.

L ij

vit. quibus refecti, ad Dominum suum redierunt, neque ab eo tempore levis Syriorum armatura in Israelicos ullam impressionem fecit.

Ochoziæ Joramus frater successit: qui cum se adversus Deum male gereret, duodecim annis regno gesto, ab Jehuo est interfectus. Is Joramus regem Moabitarum Masam devictum a se, tributarium fecit: accepitque ab eo quotannis tributi nomine agnos cccc ↄↄↄ, totidemque arietes. Eo regnante, Elias ille magnus in cælum sublatus est. Et Ader

4. Reg. 6. Syriæ rex venit, ac Samariam circumsedit. qua obsidione tanta in urbe fames extitit, ut caput asini xxx argenteis nummis venderetur. Ea durante, cum Joramus murum obiret, quædam eum mulier contenta voce interpellavit: Serva, inquiens, me domine rex. Is respondit: Hoc quidem a Deo esse postulandum. an enim putaret sibi vel de area,

Samaria divinitus obsidione liberata. vel de torculari, posse opem abs rege ferri? Mulier respondit: nihil tale se flagitare. Muliere alia (ea coram aderat) ita rogan-

Edit. Paris. pag. 104. te, suum se heri filium mactasse, coctumque ab ipsis communiter esse manducatum: ea autem se id lege fecisse, ut postridie illam suum ad cœnam præberet, quem hodie ipsa abscondat: hoc audito rex vestimenta sua laceravit, conspexitque populus saccum quo cutis regis amicta erat. Diris autem tum execrationibus sese rex devovit, nisi eo ipso die Elisæum

62 capite truncasset. Ac misit eum qui a rege erat tertius, ac intimus regis satelles. Huic vates ita est locutus. Ita fatur Deus: (Cras hac eadem hora, mensura similaginis siclo, & duæ mensuræ hordei siclo vendentur in portis Samariæ. At ille satelles: Ne si quidem fenestras cæli aperiat Deus, hoc ullo modo fieri potest. Elisæus contra: Sane, inquit, hoc ita fieri oculis tuis videbis, neque tamen inde quicquam gustabis.) Ea ipsa nocte quatuor leprosi qui ad urbis portam desidebant, fame superati ad hostes transfugere statuerunt. Ii cum per tenebras Syrorum castra essent ingressi, neminem omnino hominem ibi repererunt. Etenim Deus fecerat, ut in iis castris sonitus curruum, equorum magnique exercitus audiretur: quo perterriti Syri, omnibus rebus relictis in tenebris profugere. Quam rem cum leprosi in urbem renunciassent, misit rex quosdam exploratum, an ne id indicium verum esset? Qui regis Syri vestigia usque ad Jordanem fluvium secuti, totam viam vestibus & vasis repletam viderunt, quæ trepidantes inter fugiendum Syri abjecerant. Exploratoribus reversis, populus urbe se ad hostium castra diripienda effudit. Atque ita tum impleta sunt, quæ de vilitate annonæ per vatem Deus prædixerat. Ille autem a rege tertius, cum eum rex portæ præfecisset, obtritus a populo periit, non gustatis iis alimentis: sicuti & vates fore affirmaverat. Idem Elisæus precibus obtinuit, ut aquæ Hierichuntinæ essent salubres: cum natura essent amaræ, potui incommodæ, fœcunditati adversæ, & lethales, ac nonnumquam etiam ad rigandum solum inutiles. Quæ aqua mutatione ista & hominum pecoris usui accommodata, fertilitatis ac salutis plurimam isti regioni conciliavit. Nam in hunc usque diem exundans campestrem maximam regionem impinguat, nutritque pomaria & palmeta mellifera, quorum

A γόντες ἀπῆλθον πρὸς τὸν Κύριον αὐτῶν. καὶ οὐ προσέθεντο ἔτι οἱ μονόζωνοι Συρίας τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὸν Ἰσραήλ.

Μετὰ δὲ Ὀχοζίαν ἐβασίλευσεν Ἰωρὰμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου. καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ἰηοῦ, βασιλεύσας ἔτη δεκαδύο. ὃς ὑποτάξας τὸν Μασὰ βασιλέα Μωὰβ, ἦν λαμβάνων ἐξ αὐτοῦ φόρον κατ' ἐνιαυτὸν, ἀρνὰς χιλιάδας ἑκατὸν, καὶ κριοὺς χιλιάδας ἑκατόν. ἐφ' οὗ ἀνελήφθη ὁ μέγας Ἠλίας. καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς Συρίας, καὶ περιεκάθισεν ἐπὶ Σαμάρειαν. καὶ γέγονε λιμὸς μέγας, ὥστε πραθῆναι κεφαλὴν ὄνου ἀργυρείων τριάκοντα. Καὶ ἦν Ἰωρὰμ διαπορευόμε-
B νος ἐπὶ τοῦ τείχους. καὶ γυνή τις ἐβόησε πρὸς αὐτόν· Σῶσον Κύριε βασιλεῦ. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε· μὴ σώσει σε Κύριος; πόθεν σώσω σε; μὴ ἀπὸ τῆς ἅλωνος, ἢ ἀπὸ τῆς ληνοῦ. καί φησιν ἡ γυνή· οὐχὶ βασιλεῦ. ἀλλ' ἡ γυνὴ αὕτη εἶπέ μοι. Δὸς τὸν υἱόν σου, φαγώμεθα αὐτὸν σήμερον, καὶ τὸν υἱόν μου αὔριον· καὶ ἑψήσαντες αὐτὸν χθὲς, ἐφάγομεν. καὶ σήμερον ἔκρυψε τὸν υἱὸν αὐτῆς. ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ εἶδεν ὁ λαὸς τὸν σάκκον ἐπὶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἔσωθεν. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε· τάδε ποιήσει μοι ὁ Θεὸς, καὶ τάδε προσθείη, εἰ στήσεται ἡ κεφαλὴ Ἐλισσαίου σήμερον ἐπ' αὐτῷ. καὶ ἀπέστειλε τὸν τριστάτην, ἐφ' ὃν ἐπανεπαύετο. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ προφή-
C της· τάδε λέγει Κύριος. αὔριον, ὡς ἡ ὥρα αὕτη, μέτρον σεμιδάλεως σίκλου, καὶ δίμετρον κριθῆς σίκλου ἐν ταῖς πύλαις Σαμαρείας. καὶ εἶπεν ὁ τριστάτης· εἰ ἀνοίξει Κύριος τοὺς καταῤῥάκτας τοῦ οὐρανοῦ, οὐ μὴ ἔσται τοῦτο. ὁ δὲ Ἐλισσαῖος φησίν· ἰδοὺ ὄψει τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἐκεῖθεν οὐ μὴ φάγῃ. καὶ ἄνδρες λεπροὶ τέσσαρες παρὰ τὴν πύλην τῆς πόλεως καθήμενοι, καὶ τὸν λιμὸν μὴ φέροντες, ἐβουλεύσαντο πρὸς τοὺς ἐναντίους αὐτομολῆσαι. καὶ ἐξαναστάντες ἐν τῷ σκότει, εἰσῆλθον εἰς τὴν παρεμβολὴν Συρίας. καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἀνὴρ ἐκεῖ, ὅτι Κύριος ἀκουστὴν ἐποίησε τὴν παρεμβολὴν Συρίας φωνὴν ἁρμάτων καὶ ἵππων, καὶ δυνάμεως μεγάλης. καὶ ἀπέδρασαν ἐν τῷ σκότει πάντες, καταλείψαντες ἅπαντα. καὶ τῶν λεπρῶν διασαφησάντων ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς,
D γνῶναι εἰ ἀληθὴς ὁ λόγος. καὶ πορευθέντες ὀπίσω τοῦ βασιλέως Συρίας ἕως τοῦ Ἰορδάνου, ἰδοὺ πᾶσα ἡ ὁδὸς πλήρης ἱματίων καὶ σκευῶν, ὧν ἔρριψαν ἐν τῷ θαμβεῖσθαι αὐτούς. καὶ ὑποστρεψάντων τῶν ἀπεσταλμένων, ἐξῆλθεν ὁ λαὸς τῆς πόλεως, καὶ διήρπασε τὴν παρεμβολὴν Συρίας· καὶ ἐγένετο μέτρον σεμιδάλεως σίκλου, καὶ δίμετρον κριθῆς σίκλου, κατὰ τὸ ῥῆμα Κυρίου. τοῦ δὲ βασιλέως καταστήσαντος τὸν τριστάτην ἐπὶ τῆς πύλης, συνεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαὸς (καὶ ἀπέθανε) μὴ φαγόντα ἐκ τοῦ σίτου, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ προφήτου. καὶ μέντοι καὶ τὸ Ἰερι-
E χουντεῖον ὕδωρ δι' εὐχῆς ἰάσατο. πικρὸν γὰρ ἦν φύσει, καὶ ἄποτον, καὶ πρὸς τεκνογονίαν ἐμποδών τε, καὶ θανατηφόρον, οὐδ' ὅτι καὶ πρὸς ἄρδευσιν ἐπιτήδειον· ὅπερ εἰς εὔχρηστον ἀνθρώποις καὶ κτήνεσι μεταβληθὲν, εὐκαρπίας μάλιστα πολλῆς καὶ σωτηρίας ὑπῆρχε τῇ χώρᾳ πρόξενον. Ἄχρι γὰρ δεῦρο πλημμυροῦν, μεγίστην πιαίνει πεδιάδα, καὶ τρέφει παραδείσους, καὶ φοινίκων γένη διάφορα μελιτοφόρα· ὧν οἱ πλεῖστοι πατούμενοι καὶ ἀποθλιβόμενοι, μέλι

πολὺ ἐκχέουσιν. ἔστι γὰρ μελιτοφόρος καὶ ἀρωματοφόρος ἡ χώρα πάνυ, φέρουσα κίτρον, καὶ μυροβάλανον, καὶ ἀποβάλσαμον ἔτι πλεῖστον. ἥτις δὲ ὀλίγον καρπῶν καὶ ἀνθρώποις ἐπιθυμητῶν, οὐ μάλα τῷ παραδείσῳ πῶς παρεικάζεται.

Μετὰ δὲ Ἰωρὰμ, ἐβασίλευσεν Ἰοὺ υἱὸς Ναμεσσί. τούτου εἰσερχομένου ἐν τῇ πόλει Σαμαρείας, παρέκυψεν Ἰεζάβελ διὰ τῆς θυρίδος περιακαλλωπισμένη· ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξε τοῖς εὐνούχοις αὐτῆς, κατακρημνίσαι αὐτήν. τούτου δὲ γεγονότος, Ἰεζάβελ κατεπατήθη ὑπὸ τῶν ἵππων, καὶ κατεβρώθη ὑπὸ τῶν κυνῶν. ἐπάταξε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα υἱοὺς Ἀχαὰβ, καὶ τοὺς περιλειφθέντας αὐτοῦ πάντας ἐν Σαμαρείᾳ, κατὰ τὸ ῥῆμα Ἠλιοῦ. συναθροίσας δὲ ἅπαν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἔφη πρὸς αὐτοὺς μετὰ πανουργίας· Ἀχαὰβ μὲν ἐδούλευσε τῷ Βάαλ ὀλίγα, Ἰοὺ δὲ πολλὰ δουλεύσει αὐτῷ. καὶ νῦν πάντας καλέσατε πρός με τοὺς προφήτας καὶ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, ὅτι μεγάλη μοι θυσία τῷ Βάαλ. πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἀπολείψῃ, οὐ ζήσεται. συναθροισθέντων οὖν πάντων, καὶ τοῦ εἰδωλείου πλησθέντος, στόμα πρὸς στόμα φησὶν ὁ βασιλεὺς τοῖς δούλοις τοῦ Βάαλ· ἐρευνήσατε ἀκριβῶς, εἰ ἔστι μεθ᾽ ὑμῶν τις τῶν δούλων Κυρίου; καὶ μηδενὸς εὑρεθέντος, ἐκέλευσε τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν πάντας ἐν στόματι ῥομφαίας· καὶ τὴν Βάαλ, καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα ἐνέπρησε. πλὴν οὐκ ἐφύλαξεν εἰς τέλος τοῦ πορεύεσθαι ἐν νόμῳ Κυρίου. καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ, βασιλεύσας ἔτη εἴκοσι δύο.

Μετὰ δὲ Ἰοὺ ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη ιζ΄. μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἐβασίλευσεν Ἰωὰς ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη ιδ΄, ἐφ᾽ οὗ Ἐλισσαιὲ ἐτελεύτησε, προφητεύσας τῷ Ἰωὰς τὴν προτέραν διὰ συμβόλων κατὰ Συρίας νίκην, ἐπιτρέψας αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν τοξεῦσαι πεντάκις· καὶ τὸ μὲν τρίτον, εὐστόχως ἔρριψε· τὸ δὲ τέταρτον, ἠστόχησε· καὶ προφητεύει αὐτῷ, ἕως τρίτης συμβολῆς νικῆσαι τοὺς Σύρους, τῆς δευτέρας ἡττηθῆναι. εἰ γὰρ ἄχρι τῆς πέντε τὰ βέλη εὐστόχως ἐβεβλήκει, πεντάκις ἂν παραταξάμενος, τὴν Σύρων ἀρχὴν κατέβαλε.

Γίνονται οὖν ὁμοῦ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ βασιλευσάντων ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Σεδεκίου, ἔτη υϙη΄. οἱ δὲ βασιλεῖς ὑπῆρχον τὸν ἀριθμὸν κβ΄. πάντες δὲ ἐξ ἑνὸς ἐγένοντο γένους τοῦ Δαβίδ. ἐφ᾽ ὧν ἦσαν προφῆται, ἐπὶ μὲν Σαοὺλ Δαβὶδ καὶ Σαμουήλ. ἐπὶ δὲ Δαβίδ, αὐτὸς ὁ Δαβίδ, Γάδ, Νάθαν, Ἀσάφ· ἐπὶ Σαλομῶντος, καὶ τῶν μετ᾽ αὐτόν. Ἀχίας ὁ Σιλωνίτης, Σαμαίας ὁ Ἀδὼν· ἐπὶ δὲ Ἰωσαφὰτ, καὶ τῶν μετ᾽ αὐτὸν, Μιχαίας, Ἠλίας, Ἐλισσαῖος, Ἀβδίου· ἐπὶ δὲ Ἰοῦ, Ὀζιὴλ, Ἐλεάζαρ, Ἀζαρίας. ἐπὶ δὲ Ἐζεκίου, καὶ τῶν μετ᾽ αὐτὸν, Ὠσηὲ, Ἀμώς, Ἠσαΐας, Ἰωνᾶς. ἐπὶ δὲ Ἰωσίου, καὶ τῶν μετ᾽ αὐτὸν, Ἱερεμίας, Σοφονίας, Ὀλδὰ, Βαρούχ. ἐπὶ Σεδεκίου, Ἱερεμίας, Ἀββακούμ. μετὰ δὲ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐπὶ Ἰησοῦ, Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας, Δανιὴλ καὶ Ἰεζεκιὴλ, ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἐν Βαβυλῶνι προφητεύσαν. *

Ἰωσαφὰτ ὑπὸ Ἐλισσαίου χρισθεὶς εἰς βασιλέα ἐπὶ Σαμαρείας, πάντα τὸν Ἀχαὰβ τὸν οἶκον ἐτιμωρήσατο. αὐτὸν μὲν γὰρ τὸν βασιλέα Ἰωρὰμ κατατοξεύσας ἀναιρεῖ, κρημνῷ δὲ Ἰεζάβελ τὴν τούτου μητέρα χαρίζεται. καὶ ὁ τοῦ Ἀχαὰβ υἱοὺς ἀποχειρισάμενος, προὔθηκεν αὐτῶν ἐπὶ τὰς διεξόδους τὰς κεφαλάς· ἔπειτα συναγαγὼν πάντας τοὺς τοῦ Βάαλ προφήτας καὶ ἱερεῖς, δημοτελῆ θυσίαν ἐπιτελεῖν προσποι-

A fructus calcati atque pressi magnam mellis vim effundunt. Est enim apprime mellifera & aromatifera ista regio, citrum producens, & glandem unguentariam, & opobalsami plurimum: ut propter raros & hominibus desiderabiles fructus non absurde Paradiso comparari posse videatur.

63 Joramo Jehuus successit, Namesi F. Is cum Samariam intraret, Jezabela exornato corpore de fenestra prospexit. Jehuus ejus eunuchis imperavit, uti eam præcipitarent: quo facto, Jezabela ab equis obtrita, a canibus devorata est. Idem rex etiam septuaginta filios Achabi, omnemque ejus stirpem superstitem Samariæ interfecit, secundum Eliæ vaticinium. Inde coacta omni multitudine, astute eos compellavit: Achabum exiguos, se multo plures Baali cultus præstiturum. Proinde omnes Baalis vates ac pontifices ad se convocarent. nam se magnum Baali sacrificium instituisse. & necaturum, si quis illorum ab hoc abfuisset. Ita iis omnibus congregatis, ac fano simulacri repleto, diserte mandavit servis Baalis rex, uti dispicerent, ecquis in turba esset Dei cultor. Cum inter Baalicos horum nullus inveniretur, regii famuli jussu regis Baalicos omnes ferro trucidarunt, Baalemque cum omni ejus instrumento cremaverunt. Cæterum Jehuus non perseveravit usque ad finem servandis Dei præceptis. In bello cecidit, regno per annos viginti duos gesto.

Jehuus. 4. Reg. 9. Edit. Paris. pag. 105.

Successit ei Joachazus filius, qui cum impie viveret, regno per annos viginti C septem functus obiit. Post hunc regnavit filius ejus Joas annos quatuordecim, impius ipse quoque. Eo regnante, Elisæus moritur, prædictis prius Joæ de Syriis victoria, idque per signa. Jussit eum sagitta terram quinquies petere. tertium Joas scopum attigit, quarto aberravit. Itaque ei vaticinatus est Elisæus, tribus eum præliis de Syris victorem fore, reliquis succubiturum. Quod si quinquies scopum attigisset, quinquies collatis signis, Syrorum imperium eversurum fuisse.

Annorum, quibus Hierosolymis regnatum fuit a Davido usque ad Sedeciam, summa est quadringentorum nonaginta octo. Reges fuerunt viginti duo, omnes Davido prognati. Vates fuerunt Sauli tempore, Samuelus & Davidus. Davidi, D ipse David, Gadus, Nathanus, Asaphus. Solomonis & posterorum Achias Silonites, Samæas Adonius. Sub Josaphato & successoribus, Michæas, Elias, Elisæus, Abdius, * Jehuus, Ozielus, Eleazarus, Azarias. Ezechia regnante, ac deinceps, Oseas, Amosius, Esaias, Jonas. Josiæ ætate, ac post, Jeremias, Sophonias, Oldas, Baruchus. Sedeciæ regno, Jeremias, Abacucus. Post exilium sub Jeso, Aggæus & Zacharias. Danielus, Ezechielusque, in ipso exilio Babylone vaticinati sunt.

** Forte, sub Jehuo.*

* Josaphati F. ab Elisæo sacra unctione regno Samariæ inunctus, totam Achabi familiam ultus est. Nam & Joramum ejus filium regem sagitta interfeE cit, & hujus matrem Jezabelam præcipitavit: & Achabi filios cum necasset, eorum capita in biviis exposuit. Inde simulato se solemne sacrificium peracturum, universos Baalis vates atque sacerdotes conduxit, atque ad unum omnes jugulavit, fanumque simulacri demolitus in latrinam convertit. Regnavit an-

Jehuus pag. 106.

nos duodetriginta. Joas Ochoziæ filius post eum annos sedecim. Is Gotholiam necavit. Hoc regnante Jodaas sacrificavit, annos natus cxxx. Estque notandum, hunc solum ad tantam ætatem pervenisse post Mosem.

Reges Israelitici.

Anno mundi ɪɪɪɪ cɪↄ ɪↄ cxlɪ vates Elisæus moritur, ac sepelitur. Paulo post prædones Moabici in terram Israeliticam impressionem faciunt, ac hominem quemdam in Elisæi monumento sepeliunt: is ut ossa vatis attigit, redivivus in pedes suos constitit. Joroboamus Joæ filius, regnavit annos quadraginta unum. eo regnante, Jonas & Amosius vaticinati sunt. Successit ei Zacharias filius. Quem, cum vi menses regnum tenuisset, Sellumus necavit, decemque menses regnavit. Hunc Manaimus dejecit: & regno potitus, decennium præfuit. Is Thersam, cum oppidani eum non admitterent, vi cœpit, oppidanos interfecit, ac gravidas etiam mulieres discidit. Successit ei Phalcias filius, ac biennium regnavit. Hunc Phaceas Romelii F. cum interfecisset, octennium regnum tenuit. Hoc regnante, Theglaphalassar Assyriorum rex Judææ bellum intulit, majoremque ejus partem in suam potestatem redegit. Oseas Ilæ filius post Phaceam annos novem regnavit. Tum Salmanassar Assyriorum rex Samariam expugnavit, regemque cum toto Israelico populo captivos abduxit, ac Alare & Aboro Medicis in urbibus collocavit, ad flumen Gozanem. ibi in magnis calamitatibus viventes, impietatis suæ pœnas dederunt. Sed victor Babylonios, quorum vita erat flagitiis cooperta, habitatum Samariam misit: quos Deus immissis leonibus perdidit. Barbarus ea re cognita, sentiens oportere in ista terra Deum ex præscripto legis suæ coli, unum de sacerdotibus Esdram misit, qui rite ibi quæ essent agenda conficeret. Is Bethelæ moratus, populum legem divinam ac Dei cultum docuit. quo factum est, ut regionem leones infestare desinerent. Hos etiamnum Samaritas a loco vocant: propterea etiam a Judæis diverso instituto vitæ, tamen ob legis disciplinam aliquantulum religionis præ se ferunt. neque enim præter Decalogum quicquam iis discere concessum fuit. Hic finis est regni Israelici, quod annos cccɪɪɪ, mensesque vɪɪ duravit, cœptum a Jeroboamo Nabati F. & finitum Osea Ilæ F. rege, cum is ac populus Israelicus a Salmanassare est a Samaria in Mediam deportatus. Cæterum a decimo regni Sauli anno, regnum Davido & ejus progeniei propositum cœpit: floruitque ita, ut in Roboamo Solomonis F. deficeret. Huic Abias successit, regnumque per annos tres Jerusalemæ gessit. Asas deinde, annos xlɪ. is magno jam natu ex pedum articulis laboravit. Post hunc Josaphatus, annos xxv. Eo regnante Michæas, Abdias, Eleazarus & Ananias vaticinati sunt. Joramus patri Josapharo suffectus, annos vɪɪɪ. * Samariæ Gotholia, filia Zambræ regis Israelici, annos vɪɪɪ. Hæc omnium mulierum sceleratissima, Ochoziæ universam prolem interficit: ulta hoc modo Achabum Israelicum regem, qui ex ea genre videbatur fuisse. Sed Jozabea Ochoziæ soror, uxor Jojadæ summi pontificis, Joasum filium Ochoziæ octo an-

Samaritæ.

Edit. Paris. pag. 107.

Davidica successio.

A σάμϐος, πάντας ὑφ' ἓν ἀποσφάττει, καὶ τὸ εἰδωλεῖον κατασκάπτει, καὶ καθιστᾷ λύτρωμα. ἐβασίλευσε δὲ ἔτη κη'. Ἰωὰς υἱὸς Ὀχοζίου, βασιλεύει μετ' αὐτὸν ἔτη ις'. οὗτος τὴν Γοθολίαν ἀνεῖλεν. ἐπὶ τούτου ἱεράτευεν Ἰωδαὲ, ζήσας ἔτη ρλ'. σημειωτέον, ὅτι τοῦτον οὗτος φαίνεται μόνος βιώσας τὸν χρόνον μετὰ Μωϋσῆν.

Τῷ ͵δχμα'. ἔτει τοῦ κόσμου ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος τελευτᾷ, καὶ θάπτουσιν αὐτόν. μετ' οὐ πολὺ δὲ μονόζωνοι Μωὰβ ἦλθον ἐν τῇ γῇ, καὶ ἔθαψαν ἄνθρωπον ἐν τῷ μνημείῳ Ἐλισσαιέ. ὡς δὲ προσήγγισεν ἐκεῖνος τοῖς ὀστέοις τοῦ προφήτου, ἀνέζησε, καὶ ἔστη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἱεροβοὰμ ὁ υἱὸς Ἰωὰς, ἐβασίλευσεν ἔτη μα'. ἐπὶ τούτου προεφήτευον Ἰωνᾶς καὶ Ἀμώς. Ζαχαρίας υἱὸς αὐτοῦ, μῆνας ἕξ. Σελοὺμ τὸν Ζαχαρίαν ἀνελὼν, ἐβασίλευσε μῆνας δέκα. Μα- B ναεὶμ τῷ Σελοὺμ ἐπαναστὰς, ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα. οὗτος μὴ δεξαμένων αὐτὸν τῶν ἐν Θερσᾷ, χειρωσάμενος ἀναιρεῖ, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας διέῤῥηξε. Φαλκίας τοῦ Μαναεὶμ υἱὸς τὸν πατέρα διαδεξάμενος, ἐβασίλευσεν ἔτη δύο. Φακεὲ ὁ τοῦ Ῥωμελίου τὸν Φαλκίαν ἀνελὼν, ἐβασίλευσεν ἔτη κ'. ἐπὶ τούτου Θεγλαφαλασσὰρ ὁ Ἀσσυρίων βασιλεὺς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπιστρατεύσας, τὰ πλεῖστα τῆς γῆς αὐτῶν σφετερίζεται. Ὠσηὲ, μετὰ τὸν Φακεὲ, ὁ τοῦ Ἠλᾶ βασιλεύει ἔτη θ'. ἐπὶ τούτου Σαλμανασσὰρ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπιστὰς τῇ Σαμαρείᾳ, αὐτόν τε ἄγει αἰχμάλωτον, καὶ πάντα τὸν Ἰσραὴλ σὺν αὐτῷ· καὶ κατοικίζει αὐτοὺς ἐν Ἀλαὲρ καὶ Ἀβώρ, Μηδικαῖς πόλεσι, καὶ ἐπὶ ποταμῷ Γοζάν· ἔνθα τῆς εἰς Θεὸν παραβάσεως δίκας ἐκτιννύουσι κακουχούμενοι. ὁ δὲ Ἀσσύριος, Βαβυλωνίους ἐν Σαμα- C ρείᾳ πέμψας, αἰσχρῶς καὶ ἀνόμως βεβιωκότας, οἰκεῖν αὐτόθι ἐκέλευσε. τούτους ὁ Θεὸς, λέοντας ἐξαποστέλλων, διέφθειρε. πυθόμενος δὲ ὁ βάρβαρος, καὶ συνιεὶς δεῖν ἐκείνους ἐπὶ τῆς γῆς ἐκείνης τὰς κατὰ νόμον Θεοῦ λατρείας ἐπιμελεῖσθαι· καὶ ἕνα τῶν ἱερέων ἐξαποστείλας τὸν Ἔσδραν, τὰ νομιζόμενα αὐτόθι ποιεῖν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ καταμένων ἐν Βεθὴλ, τὸν νόμον αὐτοὺς ἐξεπαίδευσε, καὶ τὸν Θεὸν σέβεσθαι αὐτοὺς ἐδίδασκε. καὶ οὕτως ἐξ ἐκείνου συμβαίνει, ἐκ τῶν λεόντων τὴν χώραν ἠρεμῆσαι. Τούτους εἰσέτι Σαμαρείτας, ἀπὸ τῆς χώρας προσαγορεύουσι· διὸ καὶ ἀλλόκοτοι τὰς προαιρέσεις, διὰ δὲ τὴν τοῦ νόμου διδασκαλίαν, βραχεῖαν ἔχουσι θεοσεβείας ἔμφασιν· οὐδὲ γὰρ τῆς Δεκαλόγου πλεῖον παραλα- D βεῖν ἠξιώθησαν. ἐνταῦθα τῆς Ἰσραηλιτικῆς βασιλείας οἱ χρόνοι κατέληξαν, εἰς ἔτη τριακόσια τρία, καὶ μῆνας ἑπτά· ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ Ἱεροβοὰμ τοῦ Ναβὰτ, καταλήξαντες δὲ εἰς Ὠσηὲ τὸν τοῦ Ἠλᾶ, καὶ τὴν ὑπὸ Σαλμανασσὰρ τοῦ Ἰσραὴλ μετοικεσίαν ἀπὸ Σαμαρείας εἰς Μήδους. ἤκμαζε δὲ καὶ ἡ προκειμένη τῶν ἐκ Δαβὶδ βασιλεία, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ δεκάτου τοῦ Σαοὺλ ἔχουσα μοναρχίας, καταλήξασα δὲ ἐπὶ τὸν Ῥοβοὰμ τὸν τοῦ Σολομῶντος. Ἀβιὰ διαδεξάμενος τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν βασιλεύει ἔτη τρία ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀσᾶ ἔτη μα'. οὗτος ἤδη γηραιὸς ὢν, ἀρθριτικῷ τοὺς πόδας ἤλγησε πάθει. Ἰωσαφὰτ μετὰ τοῦτον, ἔτη κε'. ἐπὶ τούτου προεφήτευσε Μιχαίας, καὶ Ἀβδίας, E καὶ Ἐλεάζαρ, καὶ Ἀνανίας. Ἰωρὰμ τὸν πατέρα Ἰωσαφὰτ διαδεξάμενος, ἔτη η'. * ἐν Σαμαρείᾳ Γοθολία ἡ θυγάτηρ Ζαμβρᾶ τοῦ βασιλέως Ἰσραὴλ, ἔτη η'. αὕτη πασῶν ἀσεβεστάτη γενομένη γυναικῶν, πάντας ἀναιρεῖ τοὺς Ὀχοζίου παῖδας, Ἀχαὰβ τῷ Ἰσραηλίτῃ βασιλεῖ τιμωρουμένη. ἐδόκει γὰρ ἐκ τοῦ γένους εἶναι τούτου· Ἰωσαβὶδ δὲ ἡ τοῦ Ὀζίου ἀδελ-

φὶ γυνὴ τοῦ Ἀρχιερέως Ἰωδαὲ, κλέψασα Ἰωὰς τὸν Ὀχοζίου υἱὸν ὀκταετῆ τυγχάνοντα, Ἰωδαὲ προσήγαγεν. αὐτὸς δὲ χρίσας ἀνέδειξε βασιλέα, Γοθολίαν ἀνελών. Εὐσεβὴς δὲ κατ' ἀρχὰς γενόμενος, πάντα καθαιρεῖ τὰ εἴδωλα, πλὴν τῶν μετεώρων. εἰδωλολατρεῖ δὲ ἐπὶ τῷ τέλει Ἰωὰς, καὶ Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Ἰωδαὲ υἱὸν, τὸν προφήτην, αἰτιώμενον τὴν ἐκτροπὴν, καταλεύσας ἀναιρεῖ. βασιλεύει δὲ ἔτη μ΄. Ἀμεσίας υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη κθ΄. ἐπὶ τούτου Σίβυλλα ἡ Κυμαία ἐγνωρίζετο. Ὀζίας, ὁ καὶ Ζαχαρίας, υἱὸς Ἀμεσίου, ἔτη νβ΄. οὗτος θεοσεβὴς ἀνὴρ ἦν· ὕστερον δὲ τῶν ἁγίων ἐπιβῆναι πειραθεὶς, λεπροῦται, καὶ ἐδίκαζεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ἦν δὲ Ἀρχιερεὺς Ἀζαρίας, προφήτης δὲ Ἀμὼς, καὶ Ἡσαΐας ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ Ὠσηὲ, καὶ Ἰωνᾶς. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους, Λυκοῦργος Λακεδαιμονίων ἐνομοθέτει. Ἰωάθαμ ὁ υἱὸς Ὀζίου, ἔτη ις΄ ἐπὶ τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει, Ἴφιτος τὰς Ὀλυμπιάδας ἐνέστησεν, ὅ ἐστι τετραετηρικὸς χρόνος. παρ' Αἰγυπτίοις δὲ κυρίως Ὀλυμπιὰς ἡ σελήνη καλεῖται. διὰ τὸ κατὰ μῆνα περιπολεῖν τὸν ζῳδιακὸν κύκλον, ὃν οἱ παλαιοὶ Ὄλυμπον ἐκάλουν. ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ Ὀλυμπιάδι Ῥῶμος καὶ Ῥωμύλος ἐγεννήθησαν, οἵτινες ἐν τῇ ζ΄. Ὀλυμπιάδι τὴν Ῥώμην ἤρξαντο κτίζειν· τούτων τὴν διήγησιν, πλατύτερον ἐν τῇ τάξει τῶν βασιλέων εὑρήσεις. Ἐζεκίας τὸν Ἀχὰζ διαδεξάμενος ὁ υἱὸς, ἐβασίλευσεν ἔτη κθ΄. ἐν τῷ ς΄. ἔτει τούτου μετῳκίσθη ὑπὸ Σαλμανασὰρ, τοῦ καὶ Ναβουνασάρου, βασιλεὺς Ἀσσυρίων, Σαμάρεια αἰχμαλωτισθεῖσα. αὕτη πρώτη ἡ αἰχμαλωσία Ἰσραήλ. οὗτος δὲ καὶ Σαρδανάπαλος ἐλέγετο· ἦν δὲ πατὴρ τοῦ Ναβουχοδονόσορ. ἀναγκαῖον δὲ ζητῆσαι περὶ τῆς τῶν Ἀσσυρίων βασιλείας, πῶς ταύτης πρὸ ϙς΄. ἐτῶν καθαιρεθείσης ὑπὸ Ἀρβάκου τοῦ Μήδου, τοῦ ταύτην ὡς Μήδους μετενέγκαντος, ἡ γραφὴ τὸν Σαλμανασὰρ βασιλέα Ἀσσυρίων καλεῖ; καί * φησιν, ὅτι Μήδων μὲν γένος κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ Ἀρβάκου ἐβασίλευσεν· ἡ δὲ βασιλεία καὶ Ἀσσυρίων ἐλέγετο, διὰ τὸ εὐγενὲς καὶ παλαιὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ τῆς χώρας ὄνομα. ὁ γὰρ τῶν Ἀσσυρίων οὗτος βασιλεὺς ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν Μήδων ὢν, Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατέστη. ὁ τοίνυν Ἐζεκίας τῷ ιε΄. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ νοσήσας πρὸς θάνατον, προσθήκην ζωῆς ἔλαβε διὰ Ἡσαΐου, ἐτῶν ιε΄. καὶ πιστοῦται ταῦτα, διὰ τοῦ παραδόξου σημείου τῆς ἐπανόδου ἡλίου, τῆς φυσικῆς κινήσεως δέκα βαθμοὺς ἀναποδισάσης, ἤγουν δέκα ὥρας καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὡς εἶναι τὴν ἡμέραν ἐκείνην μόνην χωρὶς τῆς ἰδίας νυκτὸς, ὡρῶν κβ΄. οὗτος καὶ σωφροσύνην ἀσκῶν ἀπὸ τῆς νόσου ἀναστὰς, ηὔξατο παιδοποιῆσαι. οὗτος τὸν ὄφιν, ὃν ἐκρέμασε Μωϋσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθεῖλε, καὶ ἐχώνευσεν, ὅτι αὐτῷ ἐθυμία ὁ λαός. ἀλλὰ καὶ βιβλίον Σολομῶντος, ἰαματεῖον παντὸς πάθους ἐγκεκολαμμένον, ἐξέκαυσε καὶ ἠφάνισε· τάς τε περὶ τῶν παραβολῶν καὶ ᾠδῶν, ἐν αἷς περὶ τῶν φυτῶν καὶ παντοίων ζώων φυσιολογία, χερσαίων πετεινῶν τε καὶ νηκτῶν καὶ ἰαμάτων πάθους παντὸς, γραφείσας αὐτῷ· ἀφ' ὧν καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων ἰατροσοφισταὶ σφετερισάμενοι, καὶ τὰς ἀφορμὰς εἰληφότες, τὰς ἰδίας συνεστήσαντο τέχνας. ταῦτα τοίνυν τὰ βιβλία Ἐζεκίας κατακαύσας, ἀφανῆ ἐποίησεν, ὡς λέλεκται· ἐπειδὴ τὰς θεραπείας τῶν νοσημάτων ἔνθεν κομιζόμενος ὁ λαὸς, περιεώρα τὰς ἰάσεις αἰτεῖν παρὰ Θεοῦ. ἐν ταύ-

A norum suffurata, Jojadæ tradidit: quem is unctione sacra regno inauguravit, ac Gotholiam necavit. Joasus ab initio pius fuit, & simulacra omnia abolevit, solis collibus non excisis. Sed ad extremum impios simulacrorum cultus amplexus, vatem Zachariam Jojadæ F. quod is hanc regis perversionem culparet, lapidibus obrutum necavit. Regnavit annos quadraginta, Amasias filius ejus annos viginti novem. Hujus ætate Sibylla Cumæa innotuit. Ozias, qui & Zacharias, Amasiæ filius annos quinquaginta duos. Fuit hic vir religiosus: sed postea temporis templi aditum intrare conatus, in lepram incidit, filiusque ipsius loco jus populo dixit. Erat tum pontifex maximus Azarias, vates Amosus, & ejus filius Esajas, ac Oseas & Jonas. B Ea tempestate Lycurgus Lacedæmoniis leges posuit. Joathamus Oziæ F. regnavit annos sexdecim. Primo hujus regni anno Iphitus Olympiadas instituit, quod est quatuor annorum tempus. *Olympiades.* apud Ægyptios autem proprie lunæ Olympiadis nomen tribuitur ideo, quia mensis spatio signiferum orbem circuit, quem Olympum veteres dixerunt. Prima ista Olympiade Romulus & Remus nati sunt, qui septima Olympiade Romam cœperunt condere: quarum rerum narrationem copiosiorem in Regnum recensione invenies. * Ezechias patri Achazo successit, regnumque C annos XXIX gessit. *Edit. Paris. pag. 108.* Hoc sextum annum regnante, Salmanassar, qui & Nabunassar dicitur, rex Assyriorum, Samaria capta Israelicum populum captivum abduxit. Hæc est prima Israelicorum deportatio. Is rex etiam Sardanapalus fuit appellatus, & est pater Nabuchodonosori. Necesse est autem quærere de regno Assyrio, qui fiat quod scriptura Salmanassarem Assyriorum regem nominet, cum ante annos XCVI ab Arbace id regnum abolitum, & ad Medos translatum fuerit? Causa redditur, quod quamvis ab Arbace successio in regno fuit Medicæ generis: id tamen etiam Assyrium nuncupatum fuit, ob nobilitatem & vetustatem Assyriorum, ac regionis nomen. Namque hic Assyriorum rex cum Medis subesset, Assyriorum rex constitutus fuit. D Cæterum Ezechias rex anno sui regni quindecimo *Ezechias.* lethali morbo correptus, ministerio Esaiæ propagationem vitæ in quindecim annos obtinuit: quæ ei confirmata est prodigioso solis per decem gradus adversus suum naturalem cursum reditu, quo dies per totum terrarum orbem horis decem auctus, XXII. horarum fuit, suaque nocte caruit. Is rex quantumvis castitati deditus, a morbo tamen resurgens, voto concepto liberis operam dedit. Idem serpentem æneum, quem in solitudine Moses suspenderat, deposuit atque conflavit, quod ei populus adoleret. Quin & librum Solomonis, E cui omnis generis morborum remedia incisa erant, crematum de medio sustulit: & ejusdem libros de comparationibus, & carmina in quibus de stirpium atque animalium omnium, terrestrium, volucrium, & natantium natura, remediisque omnium morborum inde petendis differuerat (unde Græcorum medici materiam suffurati, suas artes constituerunt) combussit, sicuti retulimus: quia populus ex iis remedia mor-

4. Reg. 18. borum petens, a Deo sanitatem poscere negligebat. Regnante Ezechia, in Judæam copias adduxit Senacheribus, Salmanassaris successor. Qui cum gloriose multa in Dominum & populum ejus deblaterasset, irritatus est is qui consilia gentium dissipat, & populorum cogitationes irritas facit, ac consilia principum eludit. is misso angelo, de exercitu Assyriorum millia cxxcv interfecit. Ita cum dedecore & rabie Niniven reversus Senacheribus, in captivos a Salmanassare abductos Israelicos magna cæde deseviit. quem mox divina ultio insecuta, suorum filiorum manibus occidit, eaque justa cæces injustam captivorum occidionem sedavit.

Edit. Paris. pag. 109.

Tobiæ historia.

Fuit tum inter captivos homo quidam misericors, nomine Tobias, qui in sepeliendo interfectos Judæos multum operæ impendebat. Qua de causa apud regem delatus, cum sibi fuga consuluisset, & extra mœnia dormiret apertis, ut sæpe fit, oculis, passeres in oculos ejus stercus dejecerunt, eoque casu in albuginem incidit. Erat Ecbatanis puella, ipsum cognatione attingens: quæ cum septies nupsisset, sponsosque singulos dæmon, priusquam rem cum sponsa haberent, necasset, Deum precibus interpellabat: isque ei auxilio misit angelum Raphaelum. Enimvero Tobias filium suum hortatus, ne aliunde quam ex sua stirpe & genere suo uxorem duceret, sicuti lex mandabat: eum ad repetenda quamprimum decem talenta, quæ ipse quondam in Media deposuerat, cum syngrapha mittit. Filius itineris comitem ac ducem quærens, quod viam ignoraret, divinæ providentiæ ductu in Raphaelum incidit, sub viri specie in foro stantem: cujus Azariam se nominantis, & viæ se gnarum profitentis, opera conducta, iter eo comitatus ingreditur. Cum ad Tigrin fluvium pervenissent, puer lavandi causa aquam ingressus est, atque ingens ibi piscis eum invasit. eum jussus est ab angelo capere: & dissecto ventre jecur, cor, & fel eximere ac servare. Angelus ad quid ea prodessent interrogatus, jocinoris & cordis suffitu dæmones abigi respondit, felle albugines tolli. Proinde eam, de qua dictum est, puellam, consanguineam suam, Tobiæ F. uxorem duxit, angeli consilio & auxilio, malo dæmone vi ejus suffitus fugato: reversusque cum comite suo & uxore ad patrem, oculos ejus felle inungit: quo facto, senex visum illico recepit. Tum angelus se quis esset aperit: Non hominem se esse, sed a Deo missum docens, opitulatum ipsis & puellæ Saræ, idque propter ipsorum pietatem. id quoque ipsis dixit: (Regis arcanum recte tegi: sed facta Dei prædicare honorificum esse.)

Tob. 12.

Fabula de divite, cui opes dimissas Deus rependit.

Eodem tempore vir quidam in populo Israelico celebrabatur, dives & inhumanus. Is cum quemdam doctorem convenisset, librumque sapientiæ Solomonis aperuisset, primo obtutu in hæc verba incidit. (Qui miseratur pauperem, is Deo fœneratur.) Itaque in se descendens, & compunctus animum, digressus omnia sua vendidit, ac pretium inter egenos distribuit, nihil sibi præter duos nummos reservans. Ita ad summam redactus paupertatem, cum (Deo ita ordinante, uti eum probaret) nemo ipsius misereretur, tandem animo fracto secum statuit ire Hie-

Proverb. 19.

A ταῖς ταῖς ἡμέραις τοῦ Ἐζεκίου, ἀνέβη Σενναχηρεὶμ, ὁ διάδοχος Σαλμανασάρ· καὶ πλεῖστα μεγαλορῥημονήσαντος κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, παρωξύνθη ὁ διασκεδάζων βουλὰς ἐθνῶν, καὶ ἀθετῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ βουλὰς ἀρχόντων. καὶ ἀποστείλας ἄγγελον, ἀνεῖλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν Ἀσσυρίων, χιλιάδας ρπέ. καὶ οὕτω μετ' αἰσχύνης καὶ λύσσης ὁ Σενναχηρεὶμ ἀναζεύξας εἰς Νινευὴ, δεινῶς ἀνῄρει τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ὑπὸ Σαλμανασὰρ ἀπὸ Σαμαρείας τοῦ Ἰσραήλ. ὃν αὐτίκα θεία δίκη μετελθοῦσα, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἀναιρεθέντος, ἐπαύθη τῆς αἰχμαλωσίας ἡ ἄδικος σφαγὴ, διὰ τῆς ἐνδίκου ἀναιρέσεως.

B Ἐν ταύτῃ τῇ αἰχμαλωσίᾳ ὑπῆρχέ τις ἐλεήμων ἄνθρωπος τοὔνομα Τωβὴτ, καὶ πολλὴν ἔχων σπουδὴν εἰς τὸ θάπτειν τοὺς ἀποθνήσκοντας τῶν Ἰουδαίων. περὶ οὗ καὶ διαβληθεὶς τῷ βασιλεῖ, καὶ φυγὼν, ἐκοιμήθη ἔξω τοῦ τείχους. καὶ ὡς εἴωθε πολλάκις γίνεσθαι, κοιμώμενος, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεῳγμένους ἔχων, καὶ στρουθίων ἀφοδευσάντων εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, * λευκώματα πεποίηκεν. ἦν δὲ καὶ ἐν Ἐκβατάνοις κόρη συγγενὴς αὐτοῦ, ἥτις ἑπτὰ ἄνδρας λαβοῦσα, καὶ πάντων ὑπὸ δαίμονος ἀναιρουμένων πρὸ τοῦ γνῶναι ταύτην, ηὔξατο, καὶ ἀπέστειλεν αὐτῇ βοηθὸν ὁ Θεὸς τὸν ἄγγελον Ῥαφαήλ. Ὁ οὖν Τωβὴτ παραγγείλας τῷ υἱῷ αὐτοῦ Τωβίᾳ, μὴ λαβεῖν ἀλλαχόθεν γυναῖκα, εἰ μὴ ἐκ τῆς φυλῆς καὶ τοῦ γένους αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον, δίδωσιν αὐτῷ χειρόγραφον περὶ ταλάντων δέκα χρυσίου,

C ἃ καὶ παρέθετο ἐν τῇ Μηδίᾳ, πρὸς τὸ ἀπελθεῖν καὶ λαβεῖν αὐτὰ διὰ τάχους. τοῦ δὲ παιδὸς ζητοῦντος συνοδοιπόρον, ὡς τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντος, εὑρίσκει Θεοῦ προνοίᾳ τὸν ἄγγελον Ῥαφαὴλ ὡς ἄνθρωπον ἑστῶτα. ὃν μισθωσάμενος, εἰδέναι τὴν ὁδὸν λέγοντα, καὶ Ἀζαρίαν ὀνομαζόμενον, συνοδεύει τούτῳ. καὶ διελθόντων αὐτῶν εἰς τὸν ποταμὸν Τίγριν, καὶ τοῦ παιδὸς εἰσελθόντος λούσασθαι, καὶ ἰχθύος αὐτῷ μεγάλου ἐπιπηδήσαντος, εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ἐπιλαβέσθαι τοῦ ἰχθύος, καὶ τεμεῖν αὐτοῦ τὴν γαστέρα, καὶ λαβεῖν τό τε ἧπαρ, καὶ τὴν καρδίαν, καὶ τὴν χολὴν, καὶ φυλάττειν. τοῦ δὲ πυνθανομένου τὸ χρήσιμον αὐτῶν· τὸ μὲν ἧπαρ (φησὶ) καὶ ἡ καρδία θυμιώμενα, διώκει δαίμονας· ἡ δὲ χολὴ, καθαρίζει λευκώματα. εἶτα ὁ μὲν παῖς λαμβάνει τὴν ἐκ τοῦ

D γένους αὐτοῦ προλεχθεῖσαν κόρην εἰς γυναῖκα, τῇ συμβουλίᾳ καὶ συνεργίᾳ τοῦ ἀγγέλου, διωχθέντος τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἐν τῷ θυμιάματι τούτῳ. καὶ ὑποστρέφει μετὰ τοῦ παιδὸς, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, πρὸς τὸν πατέρα Τωβήτ· οὗ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ παῖς τῇ χολῇ τοῦ ἰχθύος ἐπιχρίσας, καὶ παραυτὰ Τωβὴτ ἀναβλέψαντος, ἐμφανίζει ἑαυτὸν ὁ ἄγγελος, ὅτι οὐκ ἄνθρωπός ἐστιν, ἀλλὰ παρὰ Θεοῦ ἀπεστάλη πρὸς βοήθειαν αὐτοῖς τε καὶ τῇ κόρῃ Σάῤῥᾳ, διὰ τὴν αὐτῶν εὐσέβειαν, λέγων πρὸς αὐτούς· μυστήριον βασιλέως κρύπτειν, καλόν· τὰ δὲ ἔργα τοῦ Κυρίου ἀνυμνεῖν ἐνδόξως.

Ἐπὶ τούτου καὶ ἄνθρωπός τις ἐγνωρίζετο ἐν τῷ Ἰσραὴλ,

E πλούσιος καὶ ἀνελεήμων. ὃς ἐλθὼν πρός τινα τῶν διδασκάλων, καὶ ἀναπτύξας τὴν σοφίαν Σολομῶντος, εὗρεν εὐθὺς τό· ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ, καὶ εἰς ἑαυτὸν γενόμενος, καὶ κατανυγεὶς ἀπελθὼν πέπρακε πάντα, καὶ διένειμε πτωχοῖς, μηδὲν ἑαυτῷ καταλείψας, πλὴν νομισμάτων δύο· καὶ πτωχεύσας πάνυ, καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἐκ θείας δοκιμασίας ἐλεούμενος, ὕστερον ἐν ἑαυτῷ λέγει μικροψυχήσας· ἀπελεύσομαι ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ διαμαρτύρομαι τῷ Θεῷ μου ὅτι ἐπλάνησέ

* forte λευκώματι περιέπεσεν.

A νησέ με διασκορπίσαι τὰ ὑπάρχοντά μου. πορευομένου δὲ αὐτοῦ, εἶδεν ἄνδρας δύο μαχομένους πρὸς ἀλλήλους, εὑρόντας λίθον τίμιον. καὶ φησὶ πρὸς αὐτούς· ἵνα τί, ἀδελφοί, μάχεσθε; δότε μοι αὐτὸν, καὶ λάβετε νομίσματα δύο. τῶν δὲ μετὰ χαρᾶς τοῦτον παρασχόντων (οὐ γὰρ ᾔδεισαν τὸ τοῦ λίθου τὸ ὑπερτίμιον) ἀπῆλθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ λίθον ἐπιφερόμενος. καὶ δείξας αὐτὸν χρυσοχόῳ, παραχρῆμα τὸν λίθον ἐκεῖνος ἰδὼν, ἀναστὰς προσεκύνησε. καὶ ἔκθαμβος γενόμενος ἐπυνθάνετο, ποῦ τὸν πολύτιμον (λέγων) καὶ θεῖον λίθον τοῦτον εὗρες; ἰδοὺ γὰρ ἔτη τρία σήμερον Ἱερουσαλὴμ δονεῖται καὶ ἀκαταστατεῖ, διὰ τὸν περιβόητον λίθον τοῦτον. καὶ ἀπελθὼν δὸς αὐτὸν τῷ Ἀρχιερεῖ, καὶ σφόδρα πλουτήσεις. τοῦ δὲ ἀπερχομένου, ἄγγελος Κυρίου εἶπε πρὸς τὸν Ἀρχιερέα· νῦν ἐλεύσεται ἄνθρωπος πρὸς σὲ, τὸν ἀπολεσθέντα πολυθρύλλητον λίθον ἐκ τῆς διπλοΐδος Ἀαρὼν τοῦ Ἀρχιερέως ἔ- B χων· λαβὼν αὐτὸν, δὸς τῷ ἐνέγκαντι αὐτὸν χρυσίον πολὺ καὶ ἀργύριον. ἅμα δὲ καὶ ῥαπίσας μετρίως, εἰπέ· μὴ δίσταζε ἐν τῇ καρδίᾳ σου, μηδὲ ἀπίστει τῷ διὰ τῆς γραφῆς λέγοντι· ὁ ἐλεῶν πτωχὸν, δανείζει Θεῷ. ἰδοὺ γὰρ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἐξεπλήρωσά σοι πολλαπλασίονα ὑπὲρ ὧν ἐδάνεισάς μοι. καὶ εἰ πιστεύσεις, λήψῃ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πλοῦτον ἀνυπέρβλητον. καὶ ὁ μὲν Ἀρχιερεὺς τὰ διατεταγμένα πάντα πεποίηκε πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ λελάληκεν. ὁ δὲ ἀκούσας, καὶ ἔντρομος γενόμενος, πάντα ἐάσας ἐν τῷ ναῷ ἐξῆλθεν, εὐχαριστῶν, καὶ πιστεύων Κυρίῳ, καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ διηγορευμένα.

Μετὰ Ἐζεκίαν, ἐβασίλευσε Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ· ὃς ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασι- C λεύσας ἔτη νε΄. ὃς παρανομώτατος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν βασιλεῖς ὑπάρχων, ἐπὶ εἰδωλομανίᾳ τε καὶ αἱματεκχυσίᾳ, καὶ τὸν μέγαν Ἡσαΐαν πρίσας ξυλίνῳ πρίονι, καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ αἱμάτων ἀδίκων πληρώσας, οὐχ ἧττον εἰδωλολάτρησε τῶν Ἀμορραίων, καὶ τὸν οἶκον Κυρίου καταμολύνας, καὶ τετραπρόσωπον εἴδωλον τοῦ Διὸς ἐν αὐτῷ στήσας, οὐ διέλειπεν οἰωνιζόμενος καὶ φαρμακεύων καὶ αἰσχρουργῶν. Διὸ καὶ κατὰ θείαν ὀργὴν δέσμιος εἰς Νινευὶ ἀπήχθη ὑπὸ Μαροδὰχ βασιλέως· καὶ χαλκοῖς δεσμοῖς ὑποβληθεὶς, δι' εἰλικρινοῦς μετανοίας δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ, τὸν βασιλέα ἐγάθυνε, καὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ αὐτὸν ἐξέπεμψεν. ὃς ἐπανελθὼν, πᾶσαν μὲν κατέστρεψεν εἰδωλικὴν σκηνὴν, τὸ δὲ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ ἥγνισε, καὶ τὸν νόμον ἐφύλαξε, καὶ εὐσεβῶς ἐβίωσεν δι' ἀρετῶν τῷ Θεῷ ἄχρι τελευταίας ἀναπνο- D ῆς αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Μανασσῆν, ἐβασίλευσεν Ἀμὼς υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη δύο. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Μίδας ὁ Φρυγίας βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ὅντινα ἔλεγον ὦτα ἔχειν ὄνου.

Ἰωσίας τὸν πατέρα Ἀμὼς διαδεξάμενος, ὀκταετὴς ἀντιλαμβάνεται τῆς ἀρχῆς. βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα ἓν, καὶ ἐτελεύτησε τοξευθεὶς ἐν πολέμῳ. ὁ γὰρ Νεχαὼ βασιλεύσας Αἰγύπτου, κατὰ τῶν Ἀσσυρίων ἐστράτευσεν, ἐπικουρῆσαι δὲ τοῖς Ἀσσυρίοις οὗτος ἐσπούδαζεν. ὅθεν φησὶν Ἔσδρας· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου πρὸς Ἰωσίαν· τί ἐμοὶ καὶ σοὶ βασιλεῦ τῆς Ἰουδαίας; οὐχὶ πρὸς σὲ ἐξαπέσταλ- E μαι παρὰ Κυρίου Θεοῦ ποιῆσαι πόλεμον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. καὶ νῦν Κύριος μετ' ἐμοῦ ἐστιν. ἀπόστηθι, καὶ μὴ ἐναντιοῦ τῷ Κυρίῳ· καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτοῦ Ἰωσίας, ἀλλὰ συνεστήσατο πρὸς αὐτὸν πόλεμον ἐν τῷ πεδίῳ, παρὰ γνώμην Θεοῦ. καὶ τοξευθεὶς ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ· ἐξαγάγετέ με, ὅτι σφόδρα

A rosolymam, & cum Deo suo disceptare, qui se ad bona sua dissipanda per fallaciam induxisset. In eo itinere videt viros duos depugnantes, qui lapidem pretiosum invenerant. eos ita affatur: Quid, fratres, pugnatis? date mihi lapidem, ac vos pro eo duos nummos accipite. Quod illi, quos ingens lapidis pretium latebat, perlibenter fecere. Venit ergo iste Hierosolymam, lapidem secum gestans, eumque aurifici monstrat. Qui simulatque lapidem conspexit, adoravit, stupensque sciscitatus est, ubinam pretiosissimum hunc & divinum lapidem invenisset, propter quem totum jam triennium urbs perturbata atque solicita sit? Simul eum ad summum pontificem auferre jussit, maximas ab eo divitias reportaturum. Dum iret, angelus Dei pontificem sic monuit: Veniet B nunc ad te homo, nobilem lapidem ex diploide Aaronis pontificali, qui amissus fuerat, reportans. Recipe hunc, & ferenti multum auri atque argenti da. Simul & alapa mediocri inflicta, jube porro non esse animi dubium, neque diffidere Deo in sacris litteris dicenti, (Eum qui pauperem miseratur, Deo fœnerari. me enim & in hac vita implesse hoc, redditis illi longe pluribus quam ipse mihi mutuatus fuit: & si fidem habeat, in altera vita adepturum insuperabiles divitias.) Omnia, ut jussus fuerat, egit pontifex. Ille vero hæc audiens, tremebundus omnibus in templo relictis discessit, agens gratias Deo: eique & omnibus, quæ in scriptura dicuntur fidem adhibens.

Ezechiæ successit Manasses filius, qui (Manasses. 4 Reg. 21. 2. Paral. 33.) C se impie adversus Deum gessit, regnoque annos L V functus obiit. Is impietate omnes superiores reges superavit, simulacrorum cultu & homicidiis. Is & magnum illum Esaiam serra lignea dissecuit, & Hierosolyma cruore injuste fuso inundavit, & colendis simulacris nihil Amorræis concessit. Ædem Dei incestavit, constituens in ea quadrifrontem Jovis imaginem: neque ullam auspices consulendi, veneficia tractandi, ac obscœna agendi intercapedinem fecit. Itaque irato Deo, Ninivem captivus abductus est a rege Merodacho: ubi in æreis habitus vinculis, sincera resipiscentia correctus Deum oravit. Cujus voluntate rex Merodachus mitigatus, Manassem Hierosolymam remisit. Hic D reversus omnia simulacrorum domicilia evertit, ædem Dei expiavit, legis jussa exetutus est, piamque & Deo acceptam vitam usque ad extremum spiritum perduxit.

Manassæ Amosus filius successit, ac biennium regnavit. Eo tempore Midas (Edit. Paris. pag. 145.) Phrygiæ rex moritur: quem aures asininas habuisse perhibitum est.

Josias post patrem Amosum regnum tenuit annos xxxs, cum id octo annos natus occepisset: in bello sagitta ictus periit. Nam rex Ægypti Nechevo Assyriis bellum cum fecisset, his Josias auxi- (Josias. 2. Paral. 35.) lium ferre studuit. Inde, ut Esdras memorat, rex Ægypti Josiam ita est affatus. Quid mihi tecum rei est, o rex Judææ? E Non contra te missus sum a Deo, sed Euphratæos bello petiturus. Et sane mihi Deus adest: tu itaque desiste, neque illi reluctare. Sed Josias eum missum non fecit, verum in campo aciem contra eum instruxit, adversus Dei sententiam. Ergo ab hostibus sagitta percussus, ministris jussit ut se gravi dolore affe-

ctum prælio educerent : statimque Hierosolyma reversus, mortem obiit. Magnum ejus mors luctum per Judæam totam excitavit : cumque maxime Jeremias lamentatus est. Anno Josiæ supra decimum octavum, Chelkias sacerdos qui vatis Jeremiæ fuit pater, in templo librum invenit, cumque ad regem attulit. Rex, qui pietate & justitia priores reges longe antecederet, noluit ipse legere. Sacerdos itaque recitavit, flevitque universus populus. Sacerdos, ot primum legendi finis factus est, clamorem sustulit. Rex autem ingenti dolore perculsus, quod deprehenderet tot annos legem Dei conculcatam fuisse, vestes suas laceravit : graviterque metuens, misit qui Oldam mulierem fatidicam consulerent, quidnam a rege ac toto populo Deus requireret. Ea respondit, sic fari Deum : Quandoquidem cor tuum emollitum est, eique me reveritus, cum audires me pronunciare, hunc locum & ejus incolas pessumdatum atque execrationi obnoxium iri : ac quando propterea scissis vestibus coram me lacrymas fudisti : ideo en ego te in pace mori sinam, ne conspicias calamitates quas ego huic loco & ejus habitatoribus infligam, uti eos aboleam. Inde Josias divino fervore animi instinctus, non modo quæ ubicumque locorum extabant simulacra & superstitiosi cultus instrumenta funditus excidit : sed & cultores eorum alios vivos perdidit, alios mortuos in bustis cremavit. Cumque tumulum conspexisset, sub quo vir Dei jacebat, quæsivit quisnam esset ille scopulus ? oppidanis respondentibus, cippum esse divini istius hominis qui de Bethelico altari esset vaticinatus : relinqui eum, & ossa ejus non moveri jussit. Idem ariolos, falsos vates, atque quidquid flagitiosum & abominandum erat Hierosolymis, exstirpavit : seque ad Dominum toto corde ac pectore convertit. omnibus viribus annixus ad Mosaicæ legis observationem. Ideo etiam Pascha tale celebravit, quale post Josuam & Samuelum actum nullum fuit. mactavit enim boum millia XII, ovium millia duodequadraginta. Testatur scriptura, probata fuisse Deo Josiæ officia, a corde pietatis pleno profecta : nam similis ejus neque ante, neque post ipsum extitit. Neque tamen iram in Judæos conceptam Deus deposuit, memor quibus modis ipsum Manasses irritasset. Eo tempore etiam Byzantium, a Byzo Thraciæ rege conditum est : alii Megarenses ejus urbis auctores faciunt. Tunc & Sibylla Samonæa innotuit.

Oldæ vaticinium.

Edit. Paris. pag. 112.

Josiæ successit Joachazus filius. Is voluntati Dei adversatus est : captusque a rege Ægypti Nechabo est, inque Ægyptum captivus abductus, ibi periit. Tantum tres menses regnum tenuit. Hujus ætate (ut narrat Josephus) obtinuit, ut Israeliticus populus a Judæa tribu, quæ cæteris multo præstabat, Judæi dicerentur : urbs autem Sion, Judæa denominaretur. Antiquitus ea Jebus appellata fuit, a Jebusæis ea loca habitantibus : Davidus autem Hierosolymæ nomen ei imposuit, ab eventu. est enim in altissimo monte extructa, quo in monte Dominus Davido apparuit ad aream Ornæ Jebusæi, cum ob imprudenter factam populi recensionem populus peste affligeretur. Etenim

2. Sam. fin.

A ὀδυρόμενος. καὶ δὲ Ἰωσίου ὑποστρέψαντος αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὸν βίον μεταλλάξαντος, ἐγένετο πένθος μέγα κατὰ πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν. καὶ μᾶλλον Ἱερεμίας ἐθρήνησεν ὑπὲρ Ἰωσίου· ἐν τῷ ιη΄. τούτου ἔτει εὑρὼν ὁ ἱερεὺς Χελκίας ἐν τῷ ἱερῷ βιβλίον (ὃς ἦν πατὴρ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου) προσκομίζει τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ εὐλαβὴς ὢν, καὶ δικαιότατος ὑπὲρ τοὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασιλεῖς, οὐκ ἠθέλησεν ἀναγνῶναι αὐτό. ἀνέγνω τοίνυν αὐτὸ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἔκλαυσε πᾶς ὁ λαός. ὁ δὲ ἱερεὺς ἅμα τῷ τοῦτο ἀναγνῶναι, ἀνεπεφώνησεν. ὁ δὲ βασιλεὺς λίαν ἀθυμήσας, εἰδὼς ἐν τοσούτοις ἔτεσι καταπατούμενον τὸν νόμον Κυρίου, τὰ ἱμάτια διαῤῥήξας, καὶ ἔμφοβος γενόμενος, ἀπέστειλε πρὸς Ὀλδὰν τὴν προφῆτιν, πυνθανόμενος τί βούλεται Κύριος περὶ αὐτοῦ καὶ παντὸς τοῦ
B λαοῦ. ἡ δὲ φησί· τάδε λέγει Κύριος. ἀνθ' ὧν ἡπαλύνθησεν ἡ καρδία. καὶ ἐνετράπης ὑπὸ προσώπου μου, ὡς ἤκουσας ὅτι ἐλάλησα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὸν, τοῦ εἶναι εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς κατάραν, καὶ διέῤῥηξας τὰ ἱμάτιά σου, καὶ ἔκλαυσας ἐνώπιόν μου· ἰδοὺ προστίθημί σε πρὸς τοὺς πατέρας σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὄψει πᾶσι τοῖς κακοῖς οἷς ἐπάξω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὸν, τοῦ εἶναι εἰς ἀφανισμόν. ὅθεν ζήλῳ θείῳ κινούμενος, οὐ μόνον τὰ πανταχοῦ εἴδωλά τε καὶ σεβάσματα κατέστρεψεν ἐκ βάθρων· ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰδωλολάτρας, τοὺς μὲν ἔτι ζῶντας ὠλόθρευσε, τοὺς δὲ ἤδη τεθνηκότας ἐν τοῖς τάφοις κατέκαυσε. καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, εἶπε τί τὸ σκόπελον ἐκεῖ-
C νο, ὃ ἐγὼ βλέπω, καὶ φασὶν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως· ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν, ὁ προφητεύσας τοὺς λόγους τούτους ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον Βεθήλ. καὶ εἶπεν· ἄφετε αὐτὸν, μηδεὶς κινήσει τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ. καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους, καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας, καὶ πᾶν βδέλυγμα καὶ προσόχθισμα ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐξῆρε· καὶ ἐπέστρεψε πρὸς Κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ἰσχύϊ, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως. Διὸ δὴ καὶ τὸ πάσχα τοιοῦτον ἐποίησεν, οἷον οὐ γέγονεν ἀπὸ χρόνων Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ Σαμουήλ· ἐν ᾧ βόας μὲν ἔθυσε χιλιάδας δώδεκα, πρόβατα χιλιάδας λη΄. καὶ κατωρθώθη (φησὶ) τὰ ἔργα Ἰωσίου ἐναντίον Κυρίου, ἐν καρδίᾳ πλήρει εὐσεβείας. καὶ γὰρ ὅμοιος αὐτῷ οὐκ ἐγενή-
D θη ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνέστη ὅμοιος αὐτῷ· πλὴν οὐκ ἀπεστράφη Κύριος ἀπὸ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, οὗ ἐθυμώθη ἐν τῷ Ἰούδᾳ, ἐπὶ τοὺς παροργισμοὺς οὓς παρώργισεν αὐτὸν Μανασσῆς. ἐφ' ὧν χρόνων καὶ τὸ Βυζάντιον, ὑπὸ Βύζου βασιλέως τῆς Θρᾴκης ἐκτίσθη· ὡς δέ τινες, ὑπὸ Μεγαρέων. ἐφ' ὧν καὶ Σίβυλλα ἡ Σαμωνία ἐγνωρίζετο.

Μετὰ δὲ Ἰωσίαν ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτοῦ. ὃς ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου· καὶ ληφθεὶς ὑπὸ Νεχαὼβ βασιλέως Αἰγύπτου, ἀπήχθη εἰς Αἴγυπτον, ἐν ᾗ καὶ ἀπέθανε, βασιλεύσας μῆνας τρεῖς. ἐφ' οὗ οἱ Ἰσραηλῖται (καθώς φησιν Ἰώσηππος) ἐκ τοῦ * κρατῆσαι τὴν τοῦ Ἰούδα φυλὴν, καὶ κατοικῆσαι τὴν πόλιν Ἱε-
E ρουσαλὴμ, ὕστερον μὲν ἐκλήθησαν Ἰουδαῖοι· ἡ δὲ πόλις, ἡ καὶ Σιὼν, Ἰουδαία, ἥτις πάλαι μὲν Ἰεβοὺς ἐλέγετο, διὰ τὸ τοὺς Ἰεβουσαίους κατοικῆσαι τὸν τόπον ἐκεῖνον. Δαβὶδ δὲ Ἱερουσαλὴμ προσηγόρευσεν, ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τεχνησάμενος τὸ ὄνομα. ἐν ὄρει γὰρ ἐστιν ὑψηλοτάτῳ κατῳκοδομημένη, ἐν ᾧ Κύριος ὤφθη τῷ Δαβὶδ, ἐν ἅλωνι Ὀρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου, ἐν τῇ θραύσει τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἄλογον ἐπαρίθμησιν. καὶ τὸ

* περικρατῆσαι.

A μὲν ὄρος Ἑβραΐδι φωνῇ λέγεται Αρ, ἡ δὲ πόλις Σαλήμ. ὁ οὖν Δαβὶδ νέον τόπον εἰς βασίλειον κατασκευάζων, Ἀρσαλὴμ ὠνόμασεν, ὅ ἐστι τόπος εἰρήνης. Ἱερουσαλὴμ δὲ εἰς τὸ ἑλληνικὸν παρωνιγμένη κέκληται, διὰ τὴν καλλιφωνίαν.

Μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἐβασίλευσεν Ἰωακείμ, καὶ Ἐλιακεὶμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου· καὶ ἐλθὼν Ναβουχοδονόσορ, ὁ διάδοχος Μαροδὰχ, καὶ πολιορκήσας τὴν Ἰουδαίαν, ὑπόφορον αὐτὴν ἐποίησεν. Ἀθετήσαντος δὲ τὴν φορολογίαν Ἰωακείμ, ἦλθε πάλιν εἰς Ἱερουσαλὴμ Ναβουχοδονόσορ, καὶ τοῦτον χειρωσάμενος, καὶ ἀνελών, καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι κελεύσας, ἄταφον ἐπὶ πολὺν κατέλιπε χρόνον, βασιλεύσαντα ἔτη B ἕνδεκα. περὶ οὗ φησιν Ἱερεμίας· τάδε λέγει Κύριος ἐπὶ Ἰωακεὶμ, υἱὸν Ἰωσίου· Οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον. οὐ μὴ κόψονται αὐτόν, ὦ ἀδελφέ· οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτόν, οἴμοι κύριε, καὶ οἴμοι ἀδελφέ· ἀλλὰ ταφὴν ὄνου ταφήσεται, καὶ συμψηφισθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς πύλης Ἱερουσαλήμ. Τότε καὶ Δανιὴλ ἀπήχθη, καὶ οἱ τρεῖς παῖδες, καὶ ἄλλοι τοῦ λαοῦ πλεῖστοι, καὶ μέρος τῶν σκευῶν Κυρίου, εἰς Βαβυλῶνα. οἱ δὲ ἅγιοι τρεῖς παῖδες υἱοὶ Ἐζεκίου εἰσίν. ἐν γὰρ τῷ ἀναστῆναι αὐτὸν ἀπὸ τῆς νόσου, ἀποστεῖλαι δὲ πρὸς αὐτὸν Μαροδὰχ υἱὸς Βαλαδὰν βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἐπιστολὴν καὶ δῶρα. ἤκουσε γὰρ ὅτι ἠρρώστησε C καὶ ἀνέστη· ὑπέδειξεν αὐτοῖς τοῖς ἀγγέλοις Μαροδὰχ πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ. πρὸς ὃν λυπούμενος εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Ἄκουσον λόγον Κυρίου. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, καὶ ληφθήσονται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ ὅσα ἐθησαύρισαν οἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ εἰς Βαβυλῶνα ἀπενεχθήσονται. ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν σου τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ σοῦ, λήψονται καὶ ποιήσουσι * σπάδοντας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος. Τῷ δὲ εἰκοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, τετρακισχιλιοστῷ δὲ καὶ ἐνενηκοστῷ τετάρτῳ τοῦ κόσμου, διεσάφησε τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ ὁ Δανιήλ. τῷ δὲ τετρακισχιλιοστῷ ἑκατοστῷ δεκάτῳ ἔτει, τὰ κατὰ τὴν κάμινον τῶν ἁγίων τριῶν παίδων ἐπράχθησαν. καὶ γὰρ Βαλτάσαρ, ὃς καὶ Ῥινγλίσαρος ἐλέγετο, D πίνοντος ἐν τοῖς ἱεροῖς σκεύεσιν οἴκου Κυρίου, σὺν τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ, καὶ ταῖς παλλακαῖς ἐν δείπνῳ, εἶδεν ἀνθρώπου δακτύλους γράφοντας ἐν τῷ τοίχῳ· ὧν τὴν γραφὴν μόνος Δανιὴλ ἡρμήνευσεν. ἔχει δὲ οὕτως. μανή· ὅ ἐστιν, ἐμέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν βασιλείαν σου, καὶ ἐπλήρωσεν αὐτήν. θεκέλ· καὶ ἐστάθμησεν ἐν ζυγῷ, καὶ εὑρέθη ὑστεροῦσα. φαρὲς διῄρηται ἡ βασιλεία σου καὶ ἐδόθη Μήδοις καὶ Πέρσαις. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀναιρεῖται Βαλτάσαρ.

* εὐνούχους

Αἰχμαλωτισθείσης τῆς Ἱερουσαλήμ, Ἱερεμίας καίτοι πολλὰ παρὰ τῶν Χαλδαίων ἀναγκασθείς, ᾑρετίσατο μᾶλλον μετὰ τῶν καταλειφθέντων πενήτων ἐναπομεῖναι. καὶ ὡς αὐτὸν εἰς τὸν βόρβορον ἔβαλλον πολύστιχον βιβλίον συνέταξε. κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους καὶ E Ἰεζεκιὴλ ὁ θεόπτης, αἰχμάλωτος ἀπαχθείς, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ λαχὼν τοῦ Χοβάρ, διανοιγέντων αὐτῷ τῶν οὐρανῶν, εἶδε δόξαν Θεοῦ· πνεῦμα ἐρχόμενον ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ νεφέλην ἐν αὐτῷ, καὶ φέγγος κύκλωθεν, τὴν τριάδα φανταζόμενος. ἐκεῖ καὶ τῶν Χερουβὶμ εἶδεν ὑποτύπωσιν, ἐν προσώπῳ ἀνθρώπου, καὶ μόσχου, καὶ λέοντ-

Cedren.

mons Ebræo sermone Ar dicitur, urbs autem Salem. itaque Davidus, cum novam sibi regiam condidisset, Atsalem nuncupavit, quod significavit locum pacis: in Græcum autem sermonem ea vox traducta, ob soni concinnitatem in Hierosolyma deflexit.

Judæi a Chaldæo subacti.

Post Joachazum regnavit Joacimus, collegamque habuit fratrem Eliacimum. Is quoque Joacimus ea fecit, quæ Deo displicerent. Itaque Nabuchodonosor Merodachi successor Judæam bello invasit, ac sibi tributariam fecit: & cum tributum Joacimus, quod pactus erat, recusaret, denuo in Judæam duxit. Hierosolymisque potitus, Joacimum in suam potestatem redactum interfecit, ac de muro projectum longo tempore insepultum jacere jussit, functum regno annos XI. De hoc ita Jeremias. (Hæc pronunciat Deus de Joacimo Josiæ F. Væ isti viro, non eum plangentes clamabunt, Eheu frater: neque inter plorandum, eum dominum ac fratrem inclamabunt: sed asini sepultura ei obtinget: & cum computruerit, projicietur ultra portam Hierosolymorum.) Tunc Babylonem abductus est Daniel ac tres pueri, & de populo plurimi, ac pars vasorum Domini. Cæterum tres isti sacti pueri, filii sunt Ezechiæ. Cum enim ea morbo convaluisset, Merodachus Baldanis F. rex Babylonis, ad eum misit litteras & munera, gratulans quod eum sanitati restitutum audivisset. Hujus legatis Ezechias omnes suas divitias atque thesauros demonstravit. Quod factum moleste ferens Esaias, ita est regem suum allocutus. Audi sermonem Domini. (Ecce appetet dies, qua die omnia de domo tua auferentur, quæcumque majores tui in hanc usque diem congesserunt, atque omnia Babylonem deportabuntur. Quin & filios tuos, a te procreatos, abducent, & Eunuchos in regia Babylonica constituent.) Anno regni Nabuchodonosoris vigesimo, qui fuit ab exordio mundi annus quatermillesimus nonagesimus quartus, Danielus regis insomnia interpretatus est. Sedecim annis post, tres isti sancti pueri in inflammatum furnum sunt conjecti. Baltassar, qui & Riniglisar nominatur, in convivio cum suis principibus ac pellicibus bibens de sacris Dei vasis, digitos hominis vidit in parietem scribentes, quam scripturam nemo præter unum Danielum interpretatus est. Ita autem habet. *Mani*: hoc est, Deus dimensus est tuum regnum, idque absolvit. *Thekel*: in trutina examinavit, ac deprehensum est id deficere. *Phares*: abscissum est regnum tuum, Medisque & Persis traditum. Atque ea ipsa nocte interfectus est Baltasar.

Cap. 22.

64 Edit. Paris. pag. 113.

4. Reg. 20.

Jeremias.

Hierosolymis captis, Jeremias, tametsi eum vehementer urgerent Chaldæi, tamen prætulit ibi cum relictis egenis permanere. Cumque esset in voraginem abjectus, magnum librum composuit. Eo tempore etiam divinissimus Ezechielus captivus abductus, cum ad fluvium Chobarem degeret, cælis ipsi apertis, majestatem Dei vidit: ventum a Borea venientem, nubemque in eo & splendorem in orbem circumfusum. quo viso, Trinitatem est imaginatus. Ibi & Cherubinorum vidit repræsentationem, in forma hominis, vituli, leonis,

Ezechielus.

& aquilæ : ac supra hos quemdam humana specie , nimirum Deum qui humanam naturam induit , cernens , qui eum Israelicis vatem constituit , futurorumque cognitioni initiavit .

Hierosolyma capta. Post Joacimum Jechonias filius ejus , cui & Joachimo nomen fuit , jussu Nabuchodonosoris regnum occœpit . Vixit & ipse imple , & tributum mala fide persolvit . Eapropter ad Hierosolyma

Edit. Paris. pag. 124. rursus cum exercitu Nabuchodonosor accessit , urbemque obsedit . Exiit ad eum Jechonias cum matre , liberis , & primoribus . Et qui erant apud Nabuchodonosorem , primi in urbem ingressi , thesauros tam sacros quam regios , omniaque aurea templi Dei instrumenta , quæ Sulomon fecerat , exportarunt . Sedechiam regno barbarus præfecit , Jecho-

Cap. 22. nia , cum is anni quadrantem regnum gessisset , una cum matre & principibus Babylonem deportato . De hoc Jechonia sic Jeremias pronunciavit : (Nullius pretii est Jechonias , perinde atque vas nullis usibus idoneum . est enim abjectus , & ejectus in terram sibi ignotam , ait Dominus . O terra , terra , audi sermonem Dei . Scribe hunc hominem , virum abdicatum , non enim umquam ex semine ejus adolescet vir , qui in solio Davidico sedeat , aut porro in Juda princeps sit .) Ergo post Jechoniam patruus ejus Sedechias regnavit , qui & ipse Deum sua vita offendit , & pacti tributi fidem fefellit . Rursum itaque Nabuchodonosor ad Hierosoly-

Hierem. 38. ma accessit , urbemque biennium obsedit . Jeremiam , fore ut urbs capiatur vaticinantem , Sedechias vinctum in foveam abjecit . Is postquam solutus est , jamjam capienda urbe , jussu Dei , arcam , aram , & mensam , & lucernam de templo abstulit , & loco ignoto

2 Mach. 2. occultavit : neque deinde ea inventa sunt , uti quidem liber Machabæorum tradit . Urbe potitus Nabuchodonosor , eam totam incendio vastavit . Sedechiam vero nactus , uxorem ejus & liberos ipso vidente trucidavit : tum ipsi oculos eruit , atque in vinculis Babylonem abduxit , cum is triennium imperasset . Populum quoque captivum abduxit , qui eo in exilio annos LXX mansit . Huic Sedechiæ quidam vates ante captam urbem prædixerat , eum Babylonem abductum iri . alius , non esse ipsi metuendum ne Babylonem esset visurus . Verum uterque dixerat : Babylonem quippe , in quam luminibus privatus venit , non conspexit . (De Sede-

Cap. 29. chia sic Jeremias : Hæc Deus de Sedechia dicit : Ecce trado eum in manus regis Babylonis , is feriet eum : sumeturque de eo formula execrandi hæc : Agat tecum Deus ut cum Sedechia & Achiabo , quos rex Babylonius igne frixit , propter flagitia quæ Jerusalemæ perpetraverunt , stuprandis civium uxoribus , & prætextu nominis mei vaticinando quæ ipsis non mandavi : inquit Dominus)

Hierem. 52. 4. Reg. 25. Anno a capta urbe tertio , Nabuchodonosor Nabuzardanem principem militum misit Hierosolyma . Is ædem Dei , domum regis , (Templum Dei annos ,

pag. 225. a quo tempore primum ædificatum est , duravit CCCCXLII .) Cæterum duas magnas æreas pilas , & mare æreum , & duodecim ei suppositos vitulos , ac beses , denique quidquid æris in templo fuit , con-

A τος, καὶ αὐτοῦ ἀποτυπουμένου. ὑπεράνω δὲ τούτων, ὡς εἶδος ἀνθρώπου, τὸν Θεὸν ἄνθρωπον ὁρῶν. δι' αὐτοῦ προφήτης τοῦ Ἰσραὴλ κατέστη, καὶ τὴν τῶν ἐσομένων γνῶσιν ἐντεῦθεν μεμυσταγώγηται.

Μετὰ δὲ Ἰωακεὶμ, ἐβασίλευσεν Ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Ἰωακεὶμ, διὰ προστάγματος Ναβουχοδονόσορ. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου. καὶ περὶ τοὺς φόρους ἀγνωμονήσαντος αὐτοῦ, ἦλθεν αὖθις Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν. πρὸς ὃν Ἰεχονίας ἐξῆλθε σὺν μητρὶ, καὶ τέκνοις, καὶ τοῖς ἄρχουσιν αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθον οἱ μεγιστᾶνες Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐξήνεγκαν τοὺς θησαυροὺς Κυρίου καὶ τοῦ βασιλέως, καὶ τὰ χρυσᾶ σκεύη, ἃ ἐποίησε Σολομὼν ἐν ναῷ Κυρίου. τὸν

B δὲ Σεδεκίαν ἀντὶ Ἰεχονίου καταστήσας, ἀπῴκισεν Ἰεχονίαν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, βασιλεύσαντα μῆνας τρεῖς. περὶ οὗ πάλιν Ἱερεμίας ἔλεγεν· ἠτιμώθη Ἰεχονίας, ὡς σκεῦος, οὗ οὐκ ἔστι χρεία· ὅτι ἀπερρίφη, καὶ ἐξεβλήθη εἰς γῆν, ἣν οὐκ ᾔδει, λέγει Κύριος. Γῆ, γῆ, ἄκουσον λόγον Κυρίου, γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον, ἐκκήρυκτον ἄνθρωπον· ὅτι οὐ μὴ αὐξηθῇ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου Δαβὶδ, ἄρχων ἔτι ἐν τῷ Ἰούδα. μετὰ δὲ Ἰεχονίαν, ἐβασίλευσε Σεδεκίας πατράδελφος αὐτοῦ. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου· καὶ περὶ τὴν φορολογίαν ὡσαύτως παρασπονδήσαντος αὐτοῦ, ἦλθε πάλιν Ναβουχοδονόσορ εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ

C ἐπολιόρκει αὐτὴν ἔτη δύο. καὶ προφητεύσας Ἱερεμίας τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως, δέσμιος ἐβλήθη ὑπὸ Σεδεκίου ἐν λάκκῳ. μετὰ δὲ τὸ λυθῆναι αὐτὸν τοῦ δεσμοῦ, λαβὼν τὴν κιβωτὸν, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὴν τράπεζαν, καὶ τὴν λυχνίαν ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐν λόγῳ Κυρίου, μελλούσης τὴν πόλιν ἤδη παραλαμβάνεσθαι, κατέκρυψεν ἐν ἀδήλῳ τόπῳ· καὶ οὐχ εὑρέθησαν ἔτι, ὡς ἡ τῶν Μακκαβαίων βίβλος λέγει. ὁ δέ γε Ναβουχοδονόσορ, παραλαβὼν τὴν πόλιν, ἐνέπρησε πᾶσαν. τὸν δὲ Σεδεκίαν χειρωσάμενος, τὴν μὲν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ κατ' ὀφθαλμοὺς ἀνεῖλεν· αὐτὸν δὲ ἐκτυφλώσας, καὶ δεσμοῖς κρατήσας, εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτον ἀνήγαγε, βασιλεύσαντα ἔτη τρία. καὶ τὸ πλῆθος ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον ἐπὶ ἔτη ο΄. Τούτῳ τῷ Σεδεκίᾳ εἶ-

D πέ τις προφήτης πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀπαχθῆναι εἰς Βαβυλῶνα. καὶ ἄλλος εἶπεν αὐτῷ· μὴ φοβοῦ, οὐκ ὄψει Βαβυλῶνα. καὶ ἀμφότεροι ἠλήθευσαν· κατῆλθε γὰρ, οὐ μὴν ἐθεάσατο αὐτήν· τυφλὸς γὰρ ἦν. περὶ οὗ Ἱερεμίας αὖθις ἔφη· οὕτως εἶπε Κύριος ἐπὶ Σεδεκίαν· ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ πατάξει αὐτὸν, καὶ λήψονται ἐπ' αὐτὸν κατάραν λέγοντες· ποιήσαι σε Κύριος ὡς Σεδεκίαν, καὶ ὡς Ἀχιὰβ, οὓς ἀπετηγάνισε βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν πυρὶ, δι' ἣν ἐποίησαν ἀνομίαν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐμοιχῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν αὐτῶν, καὶ λόγους ἐχρημάτισαν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, οὓς οὐ προσέταξα αὐτοῖς, λέγει Κύριος.

E Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς αἰχμαλωσίας, ἀπέστειλε Ναβουχοδονόσορ τὸν Ναβουζαρδὰν ἀρχιμάγειρον αὐτοῦ, εἰς Ἱερουσαλήμ· καὶ τὸν μὲν οἶκον Κυρίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς περιλειφθέντας πάντας οἴκους ἐνέπρησε, διαρκέσαντα τὸν θεῖον οἶκον ἀπὸ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς ἔτεσι υμβ΄. τοὺς δὲ χαλκοῦς δύο μεγάλους, καὶ τὴν χαλκῆν θάλασσαν, καὶ τοὺς ὑποκάτω αὐτῆς δώδεκα μόσχους, καὶ τὰ ὑποστηρίγματα, καὶ πάντα τὸν ἐν ναῷ

A Κυρίου χαλκὸν συντρίψας, ἀπήγαγεν ὡς Βαβυλῶνα. καὶ μέν τοι καὶ τὰς χρυσᾶς φιάλας, καὶ τὰς ἀργυρᾶς, καὶ τὰς χαλκᾶς. καὶ οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ τῶν σκευῶν πάντων, ὧν ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος. τῶν δὲ ὑπολοίπων Ἰουδαίων τοὺς ἐπισήμους ἀπαγαγὼν πρὸς Ναβουχοδονόσορ, τοὺς μὲν ἐθανάτωσε, τοὺς δὲ δούλους παρέδωκε. τὸν δὲ Σεδεκίαν ἐπὶ σκότει καθίσας, μυλωθρεῖν κατεδίκασεν· ἐφ' οὗ ἡ παντελὴς καὶ πρώτη ἅλωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ γέγονεν, οὐκ ἔτι βασιλευθείσης ὑπὸ Ἰουδαίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Χαλδαίων κρατηθείσης. τοιγαροῦν τρίτον Ναβουχοδονόσορ ἐπόρθησε τὴν Ἱερουσαλήμ. πρῶτον μὲν, ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει Ἐλιακεὶμ ἀνῆλθε. καὶ ἔλαβε σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἁγίους τρεῖς παῖδας, καὶ Δανιὴλ, ἔτος ἄγων τῆς βασιλείας πρῶτον.
B δεύτερον δὲ, ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ Ἰεχονίου, τοῦ καὶ Ἰωακεὶμ, ὅτε ἔλαβεν αὐτόν τε τὸν Ἰεχονίαν, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ Ἰεζεκιὴλ τὸν προφήτην, ἔτος ἄγων αὐτὸς τῆς βασιλείας ὄγδοον. καὶ τρίτον, ὅτε ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τοῦ Σεδεκίου τὸν ναὸν ἐνέπρησε, καὶ τὸν Σεδεκίαν ἐξετύφλωσε, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ κατέσφαξε, καὶ τὸ πλῆθος ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα, ἔτος ἄγων τῆς βασιλείας ἐννεακαιδέκατον.

Περὶ τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ.

C Μετὰ δὲ τοὺς προειρημένους τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖς, ἐβασίλευσεν (ὡς εἴρηται) Ναβουχοδονόσορ ἔτη κδ'. ὃς καὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐκράτησεν ἔτη ἑπτά. καὶ πόλιν μεγίστην εἰς Βαβυλῶνα ἔκτισεν, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ λίθων λελαξευμένων, ἐχόντων ἀνὰ τρεῖς πήχεις τὸ πλάτος, καὶ μῆκος ἀνὰ πήχεις ἕξ. τὸ δὲ περίμετρον αὐτῆς ὑπῆρχε στάδια μ'. γινόμενα μίλια ς'. τὸ δὲ ὕψος τοῦ τείχους, πήχεις π'. καὶ τὸ πλάτος, πήχεις λ'. τὸ δὲ ὕψος τῶν πύργων πηχῶν ρ'. καὶ τὸ πλάτος ξ'. τῶν δὲ πυλῶν χαλκῶν οὐσῶν, τὸ ὕψος ἦν πηχῶν ν'. τὸ δὲ πλάτος πηχῶν κ'. ἔγγιστα δὲ τῆς πόλεως ὤρυξε κινστέρναν, καὶ περιετείχισεν ἀξιολόγως. τὸ βάθος αὐτῆς ὀργυιαὶ μ'. τὸ δὲ περίμετρον αὐτῆς στάδια μ'. ὑπεράνω δὲ αὐτῆς κατεφύτευσε δένδρα παντοδαπὰ, ὡς παρομοιοῦσθαι δασυτάτοις
Γ ὄρεσιν· ἃ καὶ κρεμαστὸν παράδεισον ὠνόμασεν. ἐν αὐτῷ μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτοῦ περιπολῶν, καὶ τοὺς κάτω καθορῶν ἐξ ἀπόπτου, ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων ὁρώμενος, ὡς ἐπὶ διαπορευόμενος στόματι ὑπερηφάνῳ εἶπεν· οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ ὡς οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου, ὡς τιμὴν τῆς δόξης μου ᾠκοδόμησα; καὶ ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ὄντος, φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γέγονε· σοὶ λέγεται Ναβουχοδονόσορ· ἡ βασιλεία σου παρῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ ἀνθρώπων ἐκδιώξουσί σε, καὶ μετὰ θηρίων ἡ κατοίκησίς σου, καὶ χόρτον ὡς βοῦν ψωμιοῦσί σε. καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σὲ, ἕως οὗ γνῷς, ὅτι κυριεύει ὁ Ὕψιστος
E τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἂν δόξῃ δώσει αὐτήν. καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ ἐν ἐρήμοις ηὐλίσθη, καὶ ὄρεσι. γέγονε γὰρ τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ σὺν τῇ κεφαλῇ ὡς βοῦς, καὶ οἱ πόδες σὺν τοῖς ὀπισθίοις ὡς λέων. ἀπεκαλύφθη δὲ τῷ ἁγίῳ Δανιὴλ περὶ τούτου, ὅτι διὰ τὸ ἄλογον αὐτοῦ φιλήδονον καὶ σκληροκάρδιον, ὑπὸ ζυγὸν ὡς βοῦς ἐγένετο τῷ Βελίαρ. λέων δὲ, διὰ τὸ τυραννικὸν καὶ ἁρπακτικὸν καὶ θηριωδέστατον αὐτοῦ τρόπον. οἱ γὰρ δυνάσται

A tritum secum Babylonem abduxit. Quin & pateras aureas, argenteas, æreasque secum abstulit: pondus æris vasorum quæ aveait, est immensum. Reliquorum adhuc Judæorum præcipuos, ad Nabuchodonosorem abductos, partim occidit, alios in servitutem tradidit. In Sedechiam lata est sententia, uti in tenebris sedens pistrinum agitaret. Sub hoc Sedechia prorsus ac primo Hierosolyma capta, non Judæis postmodo, sed Chaldæis regibus subdita fuit. Ter omnino Hierosolyma Nabuchodonosor oppugnavit. Primum, cum regnante tertium annum Eliachimo adscendit, secumque inter alios etiam Danielum ac tres illos sanctos pueros abduxit, primo sui regni an-
B no. Secundum, quando tertio mense regni Jechoniæ, qui & Joacimus dicitur, anno sui regni octavo, Jechoniam cum matre, & Ezechielum vatem abduxit. Tertium, cum undecimo anno regni Sedechiæ, sui undevigesimo templum cremavit, Sedechiæ oculos eruit, filios ejus necavit, populumque captivum abduxit, annos LXX ea conditione acturum.

De regno Nabuchodonosoris.

Post Assyriorum reges, quos retulimus, regnum, sicuti diximus, ad Nabuchodonosorem est devolutum, qui id viginti quatuor annos tenuit. Idem Hie-
C rosolyma annos VII in sua potestate habuit: & Babylonem urbem maximam extruxit ex latere cocto & lapidibus dolatis, quorum singuli tres cubitos lati, sex cubitos longi. Ambitus urbis fuit stadia quadraginta, quæ faciunt milliasia VI. s. muri altitudo, cubiti octuaginta, latitudo triginta, altitudo turrium cubiti centum, latitudo sexaginta. Portarum (erant autem æreæ) altitudo cubiti quinquaginta, latitudo viginti. Proxime urbem, cisternam fodit, muroque præclare eam circumvenit, profundam ulnas quadraginta, ambitu stadiorum quadraginta. Supra hanc plantavit omnis generis arbores, ita ut monti densis arboribus obsito hortus
Γ similis videretur: appellavit ipse hortum pensilem. In eo cum mulieribus suis degebat, desuper omnia cernens, ipse omnium conspectui exemptus. Ibi obambulans, arroganter ita est fatus: Nonne hæc est magna urbs Babylon, quam meis ego viribus mihi regiam extruxi, gloriæ mihi honorique futuram? Cum adhuc in ore ei hæc verba hærerent, vox de cælo edita est talis. Tibi hoc, o Nabuchodonosor, dicitur: (Regnum tuum a te ablatum est, & ab hominibus expelleris, degesque inter feras, pascerisque tamquam bos herbis, septemque annos hæc mutatio durabit; dum dis-
E cas, Altissimum in regna hominum potestatem habere: qui regnum, cui velit, ipse concedat.) Et ea ipsa hora impletus est hic sermo: exactusque ab hominibus in solitudinibus & montibus delituit. Nam prior corporis pars cum capite in bovis, posterior cum pedibus in leonis formam abierunt. Patefactum autem est beato Danielo, eum propter brutam voluptatum cupiditatem, cordisque obstinationem, Beliari sub jugum instar bovis traditum: leonis formam tyrannicis, rapacibus, ac

Edit. Paris. pag. 116.

Mutatio Nabuchodonosoris.

feriſſimis moribus meruiſſe. quippe præpotentes tale habent exordium, & in fine ferarum inſtar rapiant perdentes ac necantes. Is ergo bovis inſtar herba ſe pavit, creveruntque crines ejus, & ungues avium unguibus ſimiles facti ſunt, ſeptennioque cato ejus incraſſata eſt, victuſque eum tam fœdus denigravit: ademptus eſt & ſermonis uſus, & ſecum cogitans lachrymabat, flendoque oculi ejus inſtar carnis redacti ſunt. Multi autem cum exirent, eum non viderunt: ſolo Danielo excepto. Is enim toto ejus mutationis tempore pro ipſo deprecatus aſſidue fuit. Exacto ſeptennio Nabuchodonoſor ad ſe rediit: ſexque deinceps annos & anni ſemiſſem exegit, Deo ſeſe ſubmittendo, & delicta ſua confitendo: neque vel panem edit, neque vinum bibit, vitam madefactis leguminibus & oleribus tolerans, magni Danieli hortatu, Deumque toto vitæ ſuæ tempore placans. Secundum hæc ipſe ita de ſua reſtitutione loquitur. (Eo tempore ad animum redii, regiamque dignitatem recepi, ac formæ meæ reſtitutus ſum, principeſque & præfecti mei me requiſiverunt: ac in regno meo confirmatus, auctus etiam ſum ampliore majeſtate. Nunc itaque ego Nabuchodonoſor laudo, extollo, & prædico gloriam cæleſtis regis: quoniam omnia ejus facta recta ſunt, ac juſtum in moribus ejus judicium. iſque omnes elate ſeſe gerentes deprimere novit.) Sane opes, potentiam atque gloriam illi a Deo conceſſa, ſacræ ſcriptura verbis Jeremiæ ſic indicat. Hæc dicit Dominus. (Ecce

Capit. 27. Edit. Pariſ. pag. 117.

omnem hanc terram Nabuchodonoſori regi Babylonis in ſervitutem tradidi, & beſtias ſilveſtres, ut ei operentur. Gens autem & regnum quod ejus jugo collum non ſubdiderit, ferro & fame a me punietur, tantiſper dum manu ejus conficiatur. Item: Eſt ferox, & non miſerebitur. Vox ejus eſt inſtar ſonitus maris fluctuantis, equis curribuſque multis inſtructus, ignis in morem te cinget obſidione, o filia Sionis. Item: Ob vocem impetus ejus, & arma pedum ipſius, & propter curruum ejus quaſſationem, ac ſonitum rotarum, non convertentur patres ad filios ſuos, præ laſſitudine manuum ſuarum. Item: Ex Dane audietur fremitus equorum ejus accelerantium. Sed & Ezechielus ita vaticinatur: Ecce ego contra te Tyre adduco Nabuchodonoſorem regem Babylonis, regem regum, inſtructum equis, curribus, & conductis multarum gengentium ingentibus copiis. Is te vallo foſſaque circumveniet, & infeſtis armis. Muros & turres tuas armis dejiciet: pulviſque a multitudine equorum ejus excitatus te obteget. Ac rurſum: Hoc fatur Dominus Deus. Ecce ego Ægyptum Nabuchodonoſori trado. Is copiis ejus potietur, ac ſpolia leget, & prædam avertet. Ægyptum ei mercedis loco do, ob navatam mihi adverſus Tyrum operam: ac per ipſum perdam multitudinem Ægyptiorum. Itaque conſentaneum eſt, quod ei Danielus dixit: Tu rex regum es, cui cæleſtis Deus regnum dedit validum ac potens, & ubicumque homines incolunt magni æſtimatum. In tuam poteſtatem tradidit feras agreſtes, & aereas volucres, teque omnium

Cap. 6.

Cap. 47.

Cap. 8.

Cap. 26.

Cap. 2.

A πρώτην ἔχουσι τὴν ἀρχὴν, ἐπὶ τέλει δὲ ὡς θῆρες ἁρπάζουσιν ὀλοθρεύοντες καὶ ἀναιροῦντες. καὶ ὡς βοῦς ἤσθιε χόρτον, καὶ αἱ τρίχες αὐτοῦ ηὐξήθησαν, καὶ οἱ ὄνυχες ἐγένοντο ὡς ὀρνέου, καὶ ἡ σάρξ ἐν ἑπτὰ καιροῖς ἐπαχύνθη καὶ ἐμαλακώθη τῇ κακοπαθείᾳ, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ἤρθη τοῦ μὴ λαλεῖν. καὶ νοῶν εὐθὺς ἐδάκρυε, καὶ ἀπὸ τοῦ κλαίειν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐγένοντο ὡς κρέας. καὶ πολλοὶ ἐξιόντες οὐχ ἑώρων αὐτὸν πλὴν τοῦ ὁσίου Δανιήλ· οὗτος γὰρ πάντα τὸν χρόνον τῆς ἀλλοιώσεως αὐτοῦ ἐν προσευχαῖς ἦν περὶ αὐτοῦ· καὶ μετὰ τὸ ἀλλαγῆναι τοὺς ἑπτὰ καιροὺς, ἀποκατέστη εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἐποίησεν ἓξ ἥμισυ χρόνους, ὑποπίπτων καὶ ἐξομολογούμενος τῷ Κυρίῳ, μήτε ἄρτον φαγὼν, μήτε οἶνον πιὼν, ἀλλ' ἐν

B ὀσπρίοις βρεκτοῖς καὶ λαχάνοις διαζῶν, κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου Δανιὴλ προσλάλησιν, καὶ τὸν Κύριον ἐξιλεούμενος πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ. μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν φησὶν ὁ αὐτὸς περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀποκαταστάσεως· ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, αἱ φρένες μου ἐπεστράφησαν ἐπ' ἐμὲ, καὶ εἰς τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφή μου ἐπέστρεψεν ἐπ' ἐμέ. καὶ οἱ τύραννοί μου καὶ οἱ μεγιστᾶνές μου ἐζήτουν με, καὶ περὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθην, καὶ μεγαλωσύνη περισσοτέρα ἐτέθη μοι. Νῦν οὖν ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ αἰνῶ καὶ ὑπερυψῶ καὶ δοξάζω τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀληθινὰ, καὶ αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρίσεις, καὶ πάντας τοὺς πορευομένους ἐν ὑπερηφανίᾳ δύναται ταπεινῶσαι. τὴν τοίνυν ἐκ Θεοῦ

C δοθεῖσαν πολυολβίαν, ῥώμην τε καὶ περιφάνειαν ὁ θεῖος λόγος ὑπεμφαίνων, διὰ Ἱερεμίου φάσκει· τάδε λέγει Κύριος· ἰδοὺ δέδωκα πᾶσαν τὴν γῆν τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος, δουλεύειν αὐτῷ, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ἐργάζεσθαι αὐτῷ. καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι ἂν μὴ ἐμβάλωσι τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν αὐτοῦ, ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἐπισκέψομαι αὐτοὺς, ἕως ἂν ἐκλείπωσιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἰταμός ἐστι, καὶ οὐκ ἐλεήσει. φωνὴ αὐτοῦ ὡς θάλασσα κυμαίνουσα. ἐφ' ἵπποις πολλοῖς καὶ ἅρμασι παρατάξεται ὡς πῦρ, εἰς πόλεμον ἐπὶ σὲ, θύγατερ Σιών. καὶ, ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ὅπλων τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ σεισμοῦ τῶν ἁρμάτων, καὶ ἤχου τροχῶν αὐτοῦ, οὐκ ἐπιστραφήσονται πατέρες ἐπὶ υἱοὺς αὐτῶν, ἀπὸ ἐκλύσεως χειρῶν αὐτῶν. καὶ, ἐκ Δὰν ἀκουσθήσεται φωνὴ ὀξύτητος

D ἵππων αὐτοῦ. καὶ διὰ Ἰεζεκιὴλ οὕτω λέγει· ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ Σὸρ Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος, ὅς ἐστι βασιλεὺς βασιλέων, μεθ' ἵππων καὶ ἁρμάτων καὶ συναγωγῆς ἐθνῶν πολλῶν σφόδρα καὶ περιβαλεῖ σοι τάφρον, καὶ οἰκοδομήσει σε κύκλῳ χάρακα, καὶ περιστάσιν ὅπλων καὶ τὰς λόγχας αὐτοῦ ἀπέναντί σου δώσει, τὰ τείχη σου καὶ τοὺς πύργους σου καθελεῖ ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἵππων αὐτοῦ καλύψει σε κονιορτὸς αὐτῶν. καὶ πάλιν· τάδε λέγει Ἀδωναῒ Κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τῷ Ναβουχοδονόσορ τὴν γῆν Αἰγύπτου, καὶ λήψεται τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς, καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς ἀντὶ τῆς λειτουργίας ἧς ἐδούλευσεν ἐπὶ Τύρον,

E δέδωκα αὐτῷ τὴν γῆν Αἰγύπτου, καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος Αἰγυπτίων δι' αὐτοῦ. εἰκότως οὖν ἔλεγε πρὸς αὐτὸν Δανιήλ· σὺ βασιλεὺς βασιλέων, ᾧ ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἰσχυράν τε καὶ κραταιὰν ἔδωκεν, ἔντιμος ἐν παντὶ τόπῳ, ὅπου κατοικοῦσιν υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. θηρία τε τοῦ ἀγροῦ, καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν ἐν τῇ χειρί σου, καὶ

πάντων. καὶ σὺ εἶ, ἡ χρυσῆ κεφαλὴ τῆς εἰκόνος, καὶ τὸ δένδρον ὃ εἶδες τὸ μεγαλυνθὲν, οὗ τὸ ὕψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ κατῴκουν τὰ θηρία. ὅτι ἐμεγαλύνθης, καὶ ὑπερίσχυσας, καὶ ἡ μεγαλωσύνη σου ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἡ κυρεία σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς.

Μετὰ δὲ Ναβουχοδονόσορ ἐβασίλευσεν Οὐλεμαροδὰχ, υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ε. ὃς τὸν Ιεχονίαν λύσας τῶν δεσμῶν, ἐποίησε συνεστιάτορα αὐτοῦ. περὶ οὗ καὶ ἡ τῶν βασιλειῶν ἱστορία, καὶ ὁ θεῖος Ιερεμίας ἔφη· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει ἀποικισθέντος τοῦ Ιωακεὶμ βασιλέως Ιούδα, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ, ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς, ἔλαβεν * Εὐιλὰδ Οὐλεμαροδὰχ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ᾧ ἐβασίλευσε, τὴν κεφαλὴν βασιλέως Ιούδα Ιωακεὶμ, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἴκου οὗ ἐφυλάττετο, καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ χρηστὰ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸν δίφρον ἐπάνω τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ἤλλαξε τὴν στολὴν τῆς φυλακῆς αὐτοῦ· καὶ ἤσθιεν διὰ παντὸς ἄρτον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἔζησεν. Ιωακεὶμ δὲ οὗτος, ἐστὶ καὶ Ιεχονίας. Ιωακεὶμ γὰρ τὸν τούτου πατέρα, ἐφ' οὗ καὶ Δανιὴλ ᾐχμαλωτίσθη, Ναβουχοδονόσορ ἀνελὼν ἐν Ιερουσαλὴμ, ἔρριψεν ἔξω τοῦ τείχους.

* Εὐιλμαρώδαχ, Bibl.

Μετὰ δὲ Οὐλεμαροδὰχ ἐβασίλευσε Βαλτάσαρ, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη τρία· ὃς μιάνας τὰ ἱερατικὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ συμποσίῳ, ἅπερ ἤγαγεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐξ Ιερουσαλὴμ, ἀνῃρέθη κατὰ θείαν ὀργήν. φησὶ γὰρ πρὸς αὐτὸν τηνικαῦτα Δανιήλ· ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος τὴν βασιλείαν καὶ τὴν μεγαλωσύνην ἔδωκε Ναβουχοδονόσορ τῷ πατρί σου, καὶ ἀπὸ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ πάντες οἱ λαοὶ, φυλαὶ, γλῶσσαι ἦσαν τρέμοντες, καὶ φοβούμενοι ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ οὓς ἐβούλετο ᾕρει, καὶ οὓς ἤθελεν ἔσωζε. καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερηφανεύσασθαι, κατηνέχθη ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἡ τιμὴ αὐτοῦ ἀφῃρέθη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ μετὰ τῶν θηρίων ἐδόθη, καὶ μετὰ τῶν ὀνάγρων ἡ κατοίκησις αὐτοῦ, καὶ χόρτον ὡς βοῦν ἐψώμιζον αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη· ἕως οὗ ἔγνω, ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἂν δόξῃ, δώσει αὐτήν. καὶ σὺ οὖν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βαλτάσαρ, οὐκ ἐταπείνωσας τὴν καρδίαν σου. καὶ οἱ μεγιστᾶνες, καὶ αἱ παράκοιτοι, καὶ αἱ παλλακαί σου οἶνον ἐπίνετε ἐν τοῖς ἁγίοις σκεύεσι. διὰ τοῦτο ἀπεστάλη ἀστράγαλος χειρὸς ἐκ προσώπου αὐτοῦ, καὶ τὴν γραφὴν αὐτοῦ ἐνέταξεν, ὡς προγράφη.

Καὶ μετὰ τὸ ἀναιρεθῆναι Βαλτάσαρ, Δαρεῖος παραλαβὼν τὴν βασιλείαν, ὁ Μῆδος, ὁ καὶ Ἀρταξέρξης καὶ Ἀστυάγης, ἔτη ιζ. ὃς ἔσχε γυναῖκα τὴν τοῦ Μαρδοχ, Ἐσθὴρ, ἐπιλεχθεῖσαν διὰ κάλλος ἐκ τῶν Ἑβραικῶν νεανίδων· ἥτις καὶ τὸν ἴδιον λαὸν τὸν Ιουδαϊκὸν ἀναιρεῖσθαι μέλλοντα, ἐξ ἐπιβουλῆς Ἀμὰν τοῦ ἀρχιστρατήγου λυτρωσαμένη, παρεσκεύασεν ἐκεῖνον ἀνασκολοπισθῆναι, εἰς ὅπερ ξύλον ἐβουλεύσατο Μαρδοχαῖον τὸν ἑαυτῆς ἀνασκολοπίσαι θεῖον, μὴ τιμῶντα αὐτὸν καὶ προσκυνοῦντα. φησὶ γάρ τις τῶν μεγιστάνων· ἰδοὺ ξύλον ἔστησεν Ἀμὰν τῷ Μαρδοχαίῳ πηχῶν ν. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς· σταυρωθήτω Ἀμὰν ἐκεῖ. καὶ ἐγένετο οὕτω κατὰ τὴν κέλευσιν τῆς βασιλείας Ἀρταξέρξου. ὥσπερ οὖν πεπλήρωται ἡ γραφὴ, ἡ λέγουσα· ὁ ποιῶν πονηρὰ, εἰς αὐτὰ ἐγκυλι-

dominum constituit. Tu es aureum illud statuæ caput, & arbor quæ in magnitudinem succrevit, ita ut cœlum cacumine attingat, & amplitudo in universam terram porrigatur, sub qua feræ degant. Nam potentiam, & majestatem nactus es maximam, majestasque tua in cælo, & potentia ad fines terræ protenditur. *Cap. 4.*

Nabuchodonosori successit Ulemarodachus filius, & quinquennium regnavit. Is Jechoniam vinculis solutum convivio adhibuit. De quo & in Regnorum historia scriptum est, & Jeremias sic ait: Anno post abductum in vinculis Joacimum regem Judæ trigesimoseptimo, vigesimaquarta die mensis decimi, Evilmerodachus eo anno Babylonicum regnum adeptus, respectum habuit Joachimi regis Judæ, eumque ex custodia in quam datus fuerat eduxit: benigneque allocutus, solium ei solitis regum quos secum habebat Babylone prius attribuit: vesteque, qua in custodia usus erat, exutum, alia induit: isque reliquum vitæ tempus cibum coram rege sumpsit. Is Joacimus est, qui etiam Jechonias nominatur. Patrem enim ejus Joachimum, sub quo in captivitatem abductus est Danielus, Nabuchodonosor necatum Hierosolymis extra mœnia abjecerat.

Evilmerodachus. *4. Reg. 25. Cap. 52.* *Edit. Paris. pag. 118.*

Evilmerodacho frater Baltasar successit, regnavitque annos III. Hic cum in convivio prophanasset sacra vasa, quæ pater ipsius Nabuchodonosor Hierosolymis avexerat, irati Dei jussu interfectus est. Tunc enim ita eum Danielus est allocutus. Deus altissimus regnum & majestatem patri tuo Nabuchodonosori dedit: ita quidem, ut omnibus populis, gentibus ac quavis utentibus lingua nationibus formidolosa fuerit ipsius potentia, atque ipse quos vellet, aut necaret, aut vivere sineret. Atqui cum is animo extolleretur, spiritusque superbos sumeret, per ignominiam est solio regni sui detrusus, suoque honore spoliatus: & ab hominibus profligatus, inter feras vixit ac apud asinos sylvestres habitavit, herbaque se bovis instar pavit, & cælesti rore corpus ejus maduit, eo usque, dum altissimum regna hominum gubernare, eaque suo arbitrio concedere quibus vult intellexit. Tu vero filius ejus, animo nequaquam submisso, cum principibus, concubinis & pellicibus tuis vinum de sacris vasis bibisti. Eam ob rem summa apparuit ei ex adverso manus, cujus scripturæ sententiam exquisivit: quæ a nobis supra est scripta.

Baltasar.

Hoc Baltasare interfecto, Darius regnum obtinuit annos XVII, Medus natione, qui Artaxerxes etiam nominatur, & Astyages. Is uxorem habuit Estheram, ob pulchritudinem ex Judaicis puellis lectam, Mardochæi cognatam: quæ populum Judaicum, cui Aman copiarum regiarum præfectus summus internecionem erat machinatus, eripuit: effecitque ut is Aman in crucem istam tolleretur, quam in crucem statuerat Estheræ avunculum Mardochæum agere, quod ab eo honore affectus & adoratus non fuisset. Dixit enim quidam principum: Ecce Aman crucem Mardochæo constituit, L cubitos altam, & rex jussit in eam crucem suffigi Amanem: itaque, uti imperaverat, factum est. Ac sane tum impletum est illud scripturæ: (Qui

Darius. Esthera. *Proverb. 26. Sirac. 27.*

oiala molitur, iis iovolvetur: & qui auctor facinoris mali exiftet, eo perdetur. Qui rete alteri pooit, fuis id pedibus induet: ac qui foveam alteri fodit, in eam incidet. Item: Per quæ aliquis delinquit, iifdem etiam punitur.) Sub hoc five

Edit. Parif. pag. 119.

Artaxerxe, five Aftiage, Danielo Angelorum princeps divina fpectacula exhibuit, tempufque adventus Chrifti ei eft indicatum. Idem Danielus invidia principum, quod in magno effet apud regem honore, in leonum foveam projectus, Dei benignitate ibi incolumis eft fervatus.

Argonautæ.

Darium interfecit Cyrus Perfa, regnumque annos XXXII obtinuit, fubacta omni regione. Quo tempore judices Ifraelico populo præfuerunt, Argonautæ cum Jafone Theffalo, Polluce, Hyla, Telamone, ac reliquis in Colchidem navigaverunt. Qui cum per fauces in Ponticum mare tranfire vellent, Cyzicum Hellefponti dominum navali prælio ipfos prohibere conantem interfecerunt, ac Cyzicum urbem Hellefponti primariam ceperunt. Mox cognito, Cyzicum fibi genere propinquum fuiffe, venia poftulata templum condidere admodum mirabile: atque ad oraculum, quod eft ante Pythias thermas, profecti, Phœbum Apollinem rogaverunt, ut fibi ediceret cui ea ædes confecranda effet. Refponfum iis in hanc eft fententiam;

Affidua fublime decus virtutv parate.
Atque unum (fic mando) Deum, qui cuncta gubernat,
Cæleſti refidens folio, colite atque timetv.
Illius æternum, natum anteque fæcula Verbum,
Nefcia virgo viri quondam parta tvaetavdet:
Qui velut ignifeiis impulfa fagitta procellis,
Edomitum veddet Patri pro munerv mundum.
Hujus, quam Mariæ nomen manet, alma genitrix,
Agnofcvt templum proprium, fibi vitv dicatum.

Hoc oraculum æreis litteris iin marmor impreffis confcriptum, illi in fupero portæ limine pofuerunt. atque ipfi quidem tunc ædem Rheæ matris deum dixerunt: fed ea poftea Zenone imperante, Templum fanctæ Dei genitricis denominata fuit. Ex eo loco moventes Argonautæ, cum vellent per Propontidem navigare, ab Amyco prohibiti funt, ipfis obviam cum copiis profecto. Cujus metu cum io fioum quemdam defertum atque nemoribus obfitum naves fubduxiffeot, confpicati funt cælitus ipfis apparentem viri formam terribilis, aquilinifque inftructi pennis: quo vifo confirmati, pugnam cum Amyco conferuerunt: eoque interfecto, quo loco id vifum ipfis oblatum fuerat, templum condiderunt: exemplarique ejus quod apparuerat vifum in ftatua expreffo, templum a falute ibi parta Softhenium no-

Softhenium. pag. 120.

minaverunt. Hoc poftea Conftantinus Magnus, oraculo per quietem admonitus, mutavit: araque ad ortum Solis conversa, templum Michaelo angelorum principi confecravit, expreffis io eo omnibus elegantiæ & abundantiæ operibus. Victo Amyco, Argonautæ cum Heracle in mare ponticum advecti funt, urbemque Herculis cognominem condiderunt. Inde aurei velleris caufa io Colchidem curfum tenuerunt: & cum

A θήσεται· καὶ ὃς δ' ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν, ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς. καὶ ὃς παρασκευάζεται δίκτυον ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πλησίον, περιβαλεῖ αὐτὸ τοῖς ἑαυτοῦ ποσί. καὶ ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται. καὶ, δι' ὧν τις ἁμαρτάνει, δι' αὐτῶν καὶ κολάζεται. ἐφ' οὗ Ἀρταξέρξου, τοῦ καὶ Ἀστυάγου, καὶ τῷ Δανιὴλ ὡράθησαν αἱ διὰ τοῦ Ἀρχαγγέλου ὀπτασίαι, καὶ ὁ χρόνος ἐδηλώθη τῆς Χριστοῦ παρουσίας. ὅστις καὶ φθονηθεὶς ὑπὸ τῶν μεγιστάνων, διὰ τὸ μεγάλως τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἐβλήθη ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων. ὃς καὶ ἀβλαβὴς διετηρήθη τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ δὲ Δαρεῖον ἐβασίλευσε Κῦρος ὁ Πέρσης, ἔτη λβ'. ὃς ἀνελὼν Δαρεῖον, πάσης γῆς ἐκράτησεν. B Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν Κριτῶν, καὶ οἱ Ἀργοναῦται οἱ περὶ Ἰάσονα τὸν Θεσσαλὸν, καὶ Πολυδεύκην, καὶ Ὕλαν, καὶ Τελαμῶνα, καὶ τοὺς λοιποὺς, πρὸς τὴν Κολχίδα ἐκπλέοντες, καὶ διὰ τοῦ ἀνάπλου πρὸς τὴν Ποντικὴν θάλασσαν διαβῆναι θέλοντες, ἀντιστάντος αὐτοῖς Κυζίκου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ τοπαρχοῦντος ἐν ναυμαχίᾳ, τὸν μὲν ἐφόνευσαν, τὴν δὲ Κύζικον ἔλαβον, μητρόπολιν οὖσαν Ἑλλησπόντου. καὶ μαθόντες ὅτι Κύζικος ὁ σφαγεὶς παρ' αὐτῶν, συγγενὴς ἦν αὐτοῖς, συγγνώμην ᾐτοῦντο, καὶ κτίζουσιν ἱερὸν θαυμάσιον οἷον. πρὸς δὲ τὸ τῶν Θερμῶν μαντεῖον γενόμενοι, καὶ θυσάμενοι ἐπύθοντο· προφήτευσον ἡμῖν, Φοῖβε Ἄπολλον, τίνος ἂν εἴη δόμος οὗτος; καὶ ἀκούουσιν· C Ὅσα μὲν πρὸς ἀρετὴν καὶ κόσμον ὁρᾶτε, ποιεῖτε. ἐγὼ δὲ ἐφετμέω τρεῖν ἕνα μοῦνον ὑψιμέδοντα Θεὸν, οὗ λόγος ἄφθιτος ἐν ἀδαεῖ κούρῃ ἔγκυος ἔσται. οὗτος ὥσπερ τόξον πυρφόρον, μέσον διαδραμὼν ἅπαντα κόσμον, ζωγρήσας πατρὶ προσάξει δῶρον. αὐτῆς ἔσται δόμος οὗτος· Μαρία δὲ τοὔνομα αὐτῆς. Τοῦτον τὸν χρησμὸν ἐν λίθῳ μαρμαρίνῳ χαλκοῖς γράμμασι γράψαντες, εἰς τὸ τοῦ ναοῦ ὑπέρθυρον ἀνέθεσαν. τότε μὲν καλέσαντες τὸν οἶκον, Ῥέας μητρὸς θεῶν. ὕστερον δὲ ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ βασιλέως, ναὸς τῆς ἁγίας Θεοτόκου μετωνομάσθη. ἐκεῖθεν τοίνυν οἱ Ἀργοναῦται ἐξορμήσαντες, καὶ διὰ τοῦ ἀνάπλου βουλόμενοι παρελθεῖν, ἐκωλύοντο ὑπὸ Ἀμύκου, στρατευομένου κατ' αὐτῶν. δεδιότες οὖν, κόλπῳ τινὶ ἀγρί- D ῳ καὶ ἀλσώδει προσίσχουσι. κἀκεῖ ὀπτασίαν θείαν ἐξ οὐρανοῦ αὐτοῖς ἐπιφανεῖσαν ἐν ἀνδρὸς φοβεροῦ εἴδει, πτέρυγας ὡς ἀετοῦ περικειμένου, θεασάμενοι, τούτῳ καταθαρρήσαντες, εἰς πόλεμον τῷ Ἀμύκῳ συμβάλλουσι. καὶ ἀποκτείναντες αὐτὸν, ἔκτισαν ἐν τῷ τῆς ὀπτασίας τόπῳ ἱερόν. καὶ δι' εἰκόνος τῆς αὐτοῖς ὀφθείσης μορφῆς τὸ ἐκτύπωμα ἀναστηλώσαντες, Σωσθένιον τὸ ἱερὸν ὠνόμασαν, διὰ τὸ ἐν τούτῳ αὐτοὺς σωθῆναι. τοῦτο τὸ ἱερὸν ὕστερον ὁ μέγας ἐν βασιλεῦσι Κωνσταντῖνος, κατ' ὄναρ χρηματισθεὶς, μετεποίησε. καὶ τὸ μὲν θυσιαστήριον πρὸς ἀνατολὰς ὁ- E ρᾶν ἐτύπωσε, τὸν δὲ ναὸν, τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐκάλεσε, πᾶσαν καλλιεργίαν καὶ καρποφορίαν ἐν αὐτῷ τυπώσας. μετὰ δὲ τὴν νίκην Ἀμύκου, οἱ Ἀργοναῦται μετ' Ἡρακλέους ἐπὶ τὴν Ποντικὴν θάλασσαν ἐκπλεύσαντες, πόλιν ἐδείματο ἐπὶ τῷ τοῦ Ἡρακλέους ὀνόματι. εἶτα διὰ τὸ χρυσοῦν δέρας ἐπὶ τὴν Κολχίδα διαπεράσαντες, αὐτό τε καὶ Μήδειαν τὴν τοῦ βασιλέως Κολχίδος θυγατέρα, Ἰάσονος ἐρασθεῖσαν, ἀνελόμενοι, ὑπέστρεψαν.

ψαν. τότε καὶ Τρῶς τῆς Φρυγῶν χώρας ἦρχεν, ὁ Ἤλου καὶ Γανυμήδους πατήρ. οὗτος δύο πόλεις Τροίαν καὶ Ἴλιον ᾠκοδόμησε· καὶ τοὺς ἀστυγείτονας εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῶν πόλεων προσκαλεσάμενος, τοῦ Μυκηναίων ἀνάσσοντος Ταντάλου ἐπελάθετο· ὃς καὶ εἰς ἔχθραν αὐτοῦ διὰ τοῦτο ἀντικατέστη. ἦν δὲ ὁ Τρῶς πρὸ τῆς τῶν πόλεων οἰκοδομῆς δεξάμενος εὐχὴν τῷ Διῒ, θυσίας καὶ δῶρα πέμπων εἰς Εὐρώπην. καὶ ἐπεὶ αἱ πόλεις ἐπελέσθησαν, τὸν Γανυμήδην σὺν ἀνδράσι πεντήκοντα, δῶρά τε καὶ θυσίας πρὸς τὸ τοῦ Διὸς ἱερὸν ἐξαπέμπει. Τάνταλος δὲ δόλον οἰηθεὶς, δύναμιν ἀποστείλας, ἥρπασε Γανυμήδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, οἳ καὶ ἔλεγον θυσίας κομίζειν τῷ Εὐρωπαίῳ Διΐ. ὁ δὲ Γανυμήδης διὰ τὴν αἰσχύνην ἅμα, καὶ τὸν φόβον, ἀῤῥωστεῖ, καὶ συγγνώμης τυγχάνει, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τελευτᾷ. καὶ τὰ μὲν δῶρα τοῦ Ταντάλου κελεύσαντος τῷ ἱερῷ τοῦ Διὸς ἀπεδόθη, τὸ δὲ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ ἔνδον ἀπετέθη. ἐντεῦθεν ἐμυθεύσαντο, τὸν Δία γενόμενον ἀετὸν, διὰ τὸ τῆς ἁρπαγῆς ὀξὺ, τὸν Γανυμήδην ἀναλαβεῖν, εἰς τὸ οἰνοχοεῖν αὐτῷ.

Ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις τῶν Κριτῶν ἐβασίλευσε τῆς Εὐρώπης ὁ Λάπαθος. ἔσχε δὲ δύο υἱοὺς, Ἀχαιὸν καὶ Λάκωνα. τελευτήσαντος δὲ τοῦ πατρὸς, εἰς δύο κατεμερίσθη ἡ ἀρχή. ὁ τοίνυν Λάκων τὴν ἡμίσειαν χώραν λαχὼν, Λακωνικὴν ἐκάλεσεν· ἧς τριάκοντα τρεῖς χρόνους βασιλεύσας, ἔκτισε πόλιν παράλιον, τὴν Γαθυνίαν. καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλοι τινὲς ἦρξαν, ἕως Θεστίου, ὃς παρὰ τὸν Εὐρώταν ποταμὸν πόλιν οἰκοδομεῖ τὴν Θεστίαν. οὗτος ὁ Θέστιος τῶν Λακώνων βασιλεύσας, τίκτει θυγατέρας τρεῖς εἰς ὑπερβολὴν εὐπρεπεῖς, Λήδαν, καὶ Κλυτίαν, καὶ Μελίππην, αἳ καὶ Λακωνίδες ἐκαλοῦντο. τὴν μέντοι Λήδαν Τυνδάρεως λαβὼν εἰς γυναῖκα, ὃς καὶ μετὰ Θέστιον τῆς τῶν Λακώνων χώρας ἐπεκράτησεν, ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὴν Κλυταιμνήστραν, ἣν μετὰ ταῦτα Ἀγαμέμνων ἠγάγετο γυναῖκα τῶν Μυκηναίων ὁ βασιλεύς. ἡ μέντοι Λήδα ἐν προαστείῳ παρὰ τὸν Εὐρώταν ὡραϊζομένη, ἐπεὶ Τυνδάρεως μὴ παρὼν ἦν, μοιχευθεῖσα ὑπὸ νεωτέρου τινὸς, Κύκνου καλουμένου, υἱοῦ Εδεζίωνος, βασιλέως Ἀχαΐας, τίκτει βρέφη τρία ἐν ἑνὶ τοκετῷ, Κάστορα, Πολυδεύκην, καὶ Ἑλένην. ἦν δὲ ἡ Ἑλένη ὡραιοτάτη, ἣν ὁ Τυνδάρεως Μενελάῳ ἀδελφῷ Ἀγαμέμνονος, βασιλεύοντι τότε τῶν Ἀργείων, εἰς γυναῖκα ἐξέδοτο. εἶτα δεῖν τὸν Δία κύκνον γενέσθαι, καὶ τῇ Λήδᾳ συνελθεῖν, μεμυθολογήκασιν οἱ ποιηταί.

Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ κριτοῦ Σαμψὼν, Δάρδανος μὲν υἱὸς Ἴλου τῶν Φρυγῶν, Ἑλλήνων δὲ καὶ τῆς Ἑλλάδος Ἄβαντος ἔτη κγ΄. ἐβασίλευσε. Προῖτος δὲ μετ' αὐτὸν, ἔτη ιζ΄. τούτου ἡ γυνὴ Σθενέβοια, ἡ καὶ Ἀντεια, Βελλεροφόντου ἐρῶσα (ὃν Προῖτος εὑρὼν χαμαιῤῥιφῆ, καὶ ἀναθρεψάμενος, καὶ τιμῆς ἀξιώσας, ὁμοδίαιτον εἶχε) τούτου μανικῶς ἐρῶσα ἡ Ἀντεια, πολλάκις τε προαγωγοὺς προπέμψασα καὶ ἀποκρουσθεῖσα δι' ἀρετὴν τοῦ νέου, καὶ πίστιν τὴν πρὸς τὸν εὐεργέτην, πρὸς τὸν ἄνδρα Προῖτον διαβάλλει. ὁ δὲ, μὴ εἶναι νόμον ἔφη, τῷ ἁλῶν κοινῶν μετασχόντι, εἰς ψυχὴν ἐπιβουλεῦσαι· ἀλλὰ τῷ σῷ πατρὶ Ἰοβάτῃ γράψας, αὐτὸν ἀποστελῶ μεθ' οὗ οὐδέποτε

Cedren.

A aureo vellere Medea etiam, regis filia Colchici, quæ amore Jasonis correpta, fuerat abducta, reversi sunt. Eo tempore Tros Ili & Ganymedis pater Phrygiæ imperavit. Is duas urbes extruxit, nempe Trojam atque Ilium: ad quarum dedicationem cum vicinos convocasset, Tantali Mycenarum regis oblitus fuit, atque hunc propterea sibi infensum habuit. Voverat ante ædificatas urbes Tros Jovi, victimas se ei & dona in Europam missurum. Idcirco urbibus jam absolutis, Ganymedem cum L viris dona & victimas ad templum Jovis allatum mittit. Tantalus vero dolum subesse suspicatus, misso exercitu, Ganymedem cum comitatu rapuit, dicentes se Europæo Jovi victimas afferre. B Ganymedes turpitudine rei & metu consternatus, in morbum incidit: impetrataque venia, non multo post vita excedit. Proinde munera Tantali jussu fano Jovis reddita sunt, & reliquiæ Ganymedis in templo intus reconditæ. Hinc fabula conficta est, Ganymedem a Jove in aquilam converso (nempe ob celeritatem raptus) abreptum, ac ejus pincernam factum. *Ganymedes.*

Eadem Judicum ætate, regnum Europæ tenuit Lapathus. Duos hic filios habuit, Achæum & Laconem. itaque ipso mortuo, regnum in duas partes est divulsum. Laco dimidiæ regni parti, C quæ sibi obtigerat, nomen Laconicæ indidit & in ea triginta tres annos regnavit, urbemque maritimam Gathyniam ædificavit. Post hunc alii quidam reges fuerunt, usque ad Thestium, qui ad Eurotam fluvium urbem Thestiam fundavit. Is Thestius Laconum rex tres longe pulcherrimas filias progeneravit, Ledam, Clytiam, Melippam nomine: quæ & Laconides appellabantur. Ledam Tyndareus uxorem duxit, qui post Thestium Laconicæ regno potitus est: & ex ea sustulit Clytæmnestram, quam postea temporis Agamemnon Mycenarum rex conjugio sibi copulavit. Verum Leda in suburbio ad Eurotam cum se absente Tyndareo oblectaret cum juvene quodam, cui Cygnus nomen, Ederion Achæorum rex pater fuit, D adulterium commisit: atque ex eo tres uno partu infantes edidit, Castorem nimirum, Pollucem, atque Helenam. Formosissima fuit Helena: quam Tyndareus Menelao regi eo tempore Argivorum, fratri Agamemnonis, nuptum tradidit. Falso itaque poetæ commenti sunt, Jovem in olorem conversum cum Leda rem habuisse. *Edit. Parif. pag. 121.* *Helena.*

Samsone Judæos gubernante, Dardanus Ili F. Phryges, Græcos Abas annos XXIII rexit. Post Abatem Prœtus, annos XVII. Hujus uxor Stenebœa, quæ etiam Anteja appellatur, Bellerophontis amore capta (eum expositum Prœtus invenerat, educaverat, E multoque honore dignatus contubernalem habebat) hunc ergo cum deperiret Anteja, ac sæpenumero missis internunciis repulsam ab juvene virtute prædito, & benefactori suo fideliter grato passa esset, hunc apud maritum falso accusat crimine. Prœtus, sibi ejus vitæ, qui cum communem salem vesci consuevisset, periculum creare nefas esse causatus, missurum se eum ad Antejæ patrem Jobatem dixit, una cum literis: ab hoc il- *Bellerophon.*

A lum, quod communi mensa usi numquam sint, interfectum iri. Ita Bellerophontem cum litteris regio sigillo suo obsignatis, ad eum mittit, nihil mali suspicantem. Pervenit ergo ad Jobatem, forte tum prandentem: qui Bellerophontem, ut a genero missum, statim mensæ adhibuit. Inde lectis litteris, neque jam necare hominem lege communicatæ mensæ permittebatur: & calumnia eum circumventum ex multis evidentibus signis deprehendens, pepercit. Ita virtus, eum, qui ea præditus est, malis liberare valet. Præto successit Acrisius posterior, & regnavit annos XXXI. Post eum Pelops, annos XXXII. qui urbem nomine Peloponnesum condidit, unde etiam Græci Peloponnesiorum nomen traxerunt.

Democritus. B Ea ætate Democritus innotuit, philosophus: qui præter alia docuit, eum, qui velit philosophari, debere omnibus abstinere vitiis, temperantiæ studere, omnia recte agere atque facere: ita demum licere, cognitione eorum, quæ novem litteris notata sunt, potiri, sic (inquit) videbis filium Dei verbum omnis perpessionis expers, quod ipsum denuo perpessionibus obnoxium apparuit.

Hippocrates. Floruit tunc etiam Hippocrates, philosophus, & præstantissimus medicus. Frater huic fuit Sosander (id nomen viros servantem designat, qui & Hippocraticam & veterinariam artem tractabat. huic ferunt Hippocratem dixisse: Vel nomen muta, vel artem dedisce.

Edit. Paris. pag. 222. Post Pelopem regnum tenuit Atreus, annos XX. Inde Thyestes XXII. tum Agamemnon XVIII. Post Ægysthus VII. C Duravit ergo regnum Græcorum, sive Peloponnesiorum, annos CLXIV.

Superioribus aliquanto temporibus Mi-
65 nos Jovis & Europæ F. Cretæ regnum tenuit: cumque classe plurimum valeret, Atheniensibus bellum fecit, & leges posuit. Tunc & Dædali, Icari, ac Tauri nobilibus fabulis Pasiphae Minois uxor occasionem præbuit. Ea cum Tauro scriba suo adulterio commisso, filium peperit, qui Minotaurus fuit appellatus. Ipsa autem una cum duabus ancillis in carcerem inclusa ex morbo periit. Icarus, cum ex carcere profugus navigaret, in mari periit. Dædalus jugulatus est.

Minotaurus.

Hercules autem, is cujus ærumnæ in omnium sunt ore, ex Colchide cum Argonautis reversus, in Africam venit: ibi D Antæum, portentosis dæmonum & abominandis utentem præstigiis, congressus cum superasset, in morbum pestilentem incidit: versusque in furorem, se ipsum in ignem conjecit, itaque periit.

Post Minoem, Minotaurus Pasiphaæ & Tauri filius regnum inivit. At Senatores probro sibi ducentes, si ex adulterio natum regem haberent, Theseum Ægei regis Thessaliæ F. ad impetendum bello Minotaurum exhortantur: promittentes ipsi, se & Minotaurum predituros, & Ariadnam Minois filiam, totamque Cretam tradituros. Statim itaque Theseus in Cretam trajicit. Ibi dux exercitus reliquique omnes simu- E lata fuga, Minotaurum Gortynæ relictum deserunt: qui proditionem sentiens, in locum, cui Labyrintho nomen est, confugit: ibique in spelunca abditus latuit, donec cujusdam indicio Theseus eum ibi repertum jugulavit. Theseus triumpham Gortynem introduxit. Æ-

A φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτὸς τοῦτον ἀναιρήσει. γράψας οὖν, καὶ σφραγῖδι σφραγίσας βασιλικῇ τὸ γράμμα, ἀποστέλλει. ἀπῄει δὲ οὗτος, μηδὲν ὑφορώμενος κακόν. εὑρίσκει δὲ αὐτὸν ἐν τῷ ἀρίστῳ, καὶ ὡς ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ ἀπεσταλμένον ὁμοτράπεζον ἐποίησε. μετὰ δὲ ταῦτα ἀναγνοὺς τὸ γράμμα, οὔτε φονεύειν διὰ τὸν τῆς συνεστιάσεως νόμον ἰσχυρῶς εἶχεν, ἀλλὰ καὶ συκοφαντίαν τὸ πρᾶγμα ἐκ τεκμηρίων πλειόνων καταμαθὼν, ἐφείσατο αὐτοῦ. Οὕτως οἶδεν ἀρετὴ τὸν κεκτημένον ἀπολυτροῦσθαι κακῶν. μετὰ δὲ Προῖτον, ὁ δεύτερος Ἀκρίσιος ἐβασίλευσεν ἔτη λα΄. μεθ᾽ ὃν Πέλοψ, ἔτη λβ΄. ὃς καὶ πόλιν κτίσας, Πελοπόννησον ταύτην ὠνόμασεν· ἐξ οὗ καὶ Πελοποννήσιοι οἱ Ἑλλαδικοὶ λέγονται.

B Τότε καὶ Δημόκριτος ἐγνωρίζετο ὁ φιλόσοφος, ὃς ἐδίδασκε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι δεῖ τὸν φιλοσοφεῖν ἐθέλοντα, πάντων ἀπέχεσθαι κακῶν, σωφροσύνην ἀσκεῖν, καὶ πάντα ὀρθῶς νοεῖν καὶ πράττειν, καὶ οὕτως ἐστὶ τὸ ἐννεαγράμματον μαθεῖν· καὶ οὕτω (φησὶν) ὄψει τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, τὸν ἀπαθῆ, παθητὸν νεοφανῆ.

Τούτῳ συνήκμαζε καὶ Ἱπποκράτης, φιλοσοφῶν, καὶ τὴν ἰατρικὴν ὡς ἄριστα κατορθούμενος. ᾧ ἦν ἀδελφὸς Σώσανδρος ὀνομαζόμενος, καὶ τὴν ἱπποσατρικὴν, ἅμα δὲ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τέχνην μετερχόμενος· πρὸς ὃν φασιν εἰρηκέναι τὸν Ἱπποκράτην· ἢ τὸ ὄνομα μετάβαλε, ἢ τὴν τέχνην μετάμαθε.

C Μετὰ Πέλοπα ἐβασίλευσεν Ἀτρεὺς, ἔτη κ΄. εἶτα Θυέστης, ἔτη δώδεκα. μεθ᾽ ὃν Ἀγαμέμνων, ἔτη ιη΄. εἶτα Αἴγισθος, ἔτη ἑπτά. κατέσχεν οὖν ἡ βασιλεία Ἑλλήνων, ἤτοι Πελοποννησίων, ἔτη ἑκατὸν ἑξήκοντα τέσσαρα.

Ἐν τοῖς ἀνωτέρω τῶν εἰρημένων χρόνοις, Μίνως τῆς Κρήτης, ὁ υἱὸς τῆς Εὐρώπης, ἐβασίλευσε. καὶ θαλασσοκρατῶν Ἀθηναίοις ἐπολέμει, καὶ νόμους ἐξετίθει. τότε καὶ ὁ Δαίδαλος, καὶ ὁ Ἴκαρος, καὶ ὁ Ταῦρος, ἕνεκεν τῆς Πασιφάης τῆς Μίνωος ἐθρυλλοῦντο γυναικός. ἐκ τοῦ Ταύρου μὲν οὖν νοταρίου αὐτῆς ὄντος μοιχευθεῖσα, ἔτεκεν υἱὸν, ὃς Μινώταυρος ἐκλήθη. ἡ δὲ Πασιφάη ὑπὸ Μίνωος μετὰ δύο δουλίδων κλεισθεῖσα ἐν οἰκήματι, νόσῳ τελευτᾷ. Ἴκαρος δὲ τῆς εἱρκτῆς ὑπαλύξας, ὡς ἔπλει, ἐποντίσθη· Δαίδαλος δὲ ἐσφάγη.

D Ἡρακλῆς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ τοῖς ἄθλοις πολυθρύλλητος, μετὰ τὴν ἀπὸ Κολχίδος μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ὑποστροφὴν, ἐν Λιβύῃ γενόμενος, καὶ Ἀνταίῳ συμβαλὼν, δαιμονιώδη τινὰ καὶ μιαρὰ φάσματα τελοῦντι, καὶ νικήσας αὐτὸν, νόσῳ λοιμώδει περιπίπτει· καὶ μανεὶς εἰς πῦρ ἑαυτὸν ῥίψας τελευτᾷ.

Μετὰ Μίνωα, Μινώταυρος ὁ Πασιφάης καὶ Ταύρου βασιλεύει. ὕβριν δὲ οἱ συγκλητικοὶ, τὸ ὑπὸ μοιχογενοῦς βασιλεύεσθαι ἡγούμενοι, Θησέα προτρέπονται τὸν υἱὸν Αἰγέως, βασιλέως Θεσσαλίας, εἰς πόλεμον κατ᾽ αὐτοῦ ἐκτρέψαι. ὑπισχνοῦνται δὲ αὐτῷ, αὐτόν τε προδοῦναι Μινώταυρον, καὶ Ἀριάδνην τὴν E Μίνωος καὶ Πασιφάης, καὶ πᾶσαν Κρήτην. Διαπερᾷ γοῦν εἰς τὴν Κρήτην ἐξαίφνης ὁ Θησεύς. ὁ γοῦν στρατηγὸς, καὶ πάντες τὸν Μινώταυρον ἐν Γορτυνῇ ἀφέντες, σχῆμα φυγῆς ἐποιήσαντο. γνοὺς δὲ αὐτὸς τὴν προδοσίαν, φεύγει εἰς τὴν Λαβυρίνθου χώραν, καὶ ἐν σπηλαίῳ λανθάνει κρυβεὶς, ἕως ὑπό τινος τῷ Θησεῖ μηνυθεὶς ἐσφά-

γη. ὁ δὲ Θησεὺς εἰς Γορτυνίαν εἰσελθὼν, ἐθεμελίωσεν. Αἰγεὺς δὲ ὁ τούτου πατὴρ τὴν φυγὴν ἀκούσας τῶν Κρητῶν, καὶ ὡς δόλῳ ὑπονοήσας ἀπώλετο Θησεὺς, λύπῃ καταποθεὶς, ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπεπνίγη· ὅθεν καὶ Αἰγαῖον τὸ πέλαγος ὠνόμασται. ὁ δὲ Θησεὺς τὴν Κρήτην ἐάσας, καταφρονήσας δὲ καὶ Ἀριάδνης, ἥτις ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διὸς παρεδρεύουσα παρθένος (ὥς φασι) τελευτᾷ, τῆς Θετταλίας βασιλεύσας, ἠγάγετο γυναῖκα Φαίδραν. ἣ καὶ ἐσυκοφαντήθη, ὡς Ἱππολύτῳ, υἱῷ μὲν Θησέως ἐκ παλλακῆς, αὐτῆς δὲ προγόνῳ, πορνικῶς μιγεῖσα. ὁ μὲν οὖν Ἱππόλυτος ἔφιππος σύαγρον διώκων, τοῦ ἵππου ἐξετινάχθη. τοῦ δὲ λώρου τοῦ χαλινοῦ περιελιχθέντος τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ, ἐσύρη ὑπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ τελευτᾷ. ἐφ᾽ ᾧ ὁ Θησεὺς σφοδρῶς ἀνιαθεὶς, ἀλλὰ καὶ τὴν Φαίδραν, καί τοι πολλὰ ἐξομνυμένην λοιδορήσας, ἀπὸ ὄψεως ἐποίησεν. αὐτὴ δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῆς θλίψεως δεινοπαθήσασα, ἐτεθνήκει. τότε καὶ Εὐρυσθεὺς ἐκράτει τῶν Λακεδαιμονίων ἔτη μβʹ. καὶ ἄλλοι μετ᾽ αὐτὸν, ὀκτώ. τὰ δὲ πάντα ἔτη κατέσχεν ἡ αὐτῶν ἀρχὴ, τκεʹ.

Ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις Σαοὺλ πρῶτον ἀγῶνα οἱ Πισσαῖοι ἐν Ὀλυμπίᾳ κατεβάλλοντο, καὶ Διὶ Ὀλυμπίῳ κοσμικὴν πρώτην ἐπετέλεσαν ἑορτήν. ἐντεῦθεν καὶ τέσσαρα ἔτη τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἑορτὴν ἐπιτελοῦντες, Ὀλυμπιάδας τὰς τετραετηρίδας καθεξῆς ἠρίθμουν. ἐν οἷς χρόνοις καὶ Κορίνθιοι μετὰ τοὺς Λακεδαιμονίους τοπαρχοῦντες, Ἑλλήνων ἐβασίλευσαν τὰ πάντα ἔτη τιαʹ. καὶ μετὰ Δάρδανον τοῦ Ἴλου υἱὸν, καὶ τὸν Δαρδάνου υἱὸν Λαομέδοντα, Πρίαμος ὁ Λαομέδοντος τῆς Φρυγῶν χώρας ἀνηγορεύετο βασιλεύς. τότε καὶ τὸ Δάρδανον, καὶ τὸ Ἴλιον, καὶ ἡ Τροία, καὶ ἡ πᾶσα χώρα Φρυγίας, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἐκπεπολιόρκηται Πριάμου. ἡ δὲ αἰτία τῆς καταδηώσεως, Ἀλέξανδρος, ὁ καὶ Πάρις. τούτου γὰρ γεννηθέντος ὑπὸ Πριάμου, χρησμὸς αὐτῷ ἀναδίδοται τοιοῦτος· ἐτέχθη σοὶ Πάρις δύσπαρις· τριακοντούτης γὰρ γενόμενος, ὀλέσει βασιλείαν Φρυγῶν. εὐθὺς οὖν ὁ Πρίαμος Ἀλέξανδρον μετονομάσας, ἔπεμψεν εἰς ἀγρὸν, Μανδρὰν λεγόμενον, γαλακτοτροφηθῆναι, καὶ αὐξηθῆναι παρὰ γηπόνῳ τινὶ, ἄχρις οὗ τὰ τριάκοντα ἔτη τοῦ χρησμοῦ παρέλθῃ. ἐποίησε δὲ καὶ τεῖχος μέγα ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃ καὶ Πάριον ὠνόμασεν. ἐκεῖ ὁ Πάρις διάγων, εὐμαθής τε περὶ τὰ γράμματα γενόμενος, καὶ παιδείας οὐ τῆς τυχούσης μετασχὼν, ἐγκωμιαστικὸν λόγον καὶ ὕμνον εἰς τὴν Ἀφροδίτην διετάξατο, τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν λέγων εἶναι, ἐξ ἧς καὶ τέκνα καὶ σοφίαν καὶ τέχνας ἐν λογικοῖς καὶ ἀλόγοις ἀποτίκτεσθαι, καὶ αὐτὴν ἐν συγκρίσει τὴν Ἀφροδίτην, Παλλάδος προέκρινε καὶ Ἥρας· διὸ καὶ ἐμυθεύσαντο, τοῦτον κριτὴν τῶν τριῶν γενόμενον, τῇ Ἀφροδίτῃ τὸ μῆλον, ἤγουν τὴν νίκην, ὡς τῶν ἄλλων κρείττονι βραβεῦσαι. μετὰ δὲ τοὺς τριάκοντα χρόνους, λογισάμενος ὁ Πρίαμος τὸν περὶ αὐτοῦ χρησμὸν παρελθεῖν, καταφρονήσας, προσηγάγετο αὐτόν. γράμματά τε καὶ δῶρα καὶ θυσίας ἐπιδοὺς, μετὰ καὶ ἱκανῶν νεανίσκων Φρυγῶν πρὸς τοὺς τοπάρχας Εὐρώπης διαβῆναι κελεύει, καὶ τῷ Δαφναίῳ Ἀπόλλωνι θῦσαι. καὶ πρῶτον ἐν τῇ Σπάρτῃ πόλει τῆς Ἑλλάδος ἐλθεῖν, ὑπὸ Μενελάου τότε βασιλευομένῃ. ὃς υἱὸς μὲν Πλεισθένους ἦν ἀληθῶς, ὑπὸ δὲ Ἀτρέως βασιλέως τῶν Ἀργείων, ἅμα τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀγαμέμνονι ἀνατραφεὶς, Ἀτρείδης ἐλέγετο, καὶ σύγγονος Ἀγαμέμνονος. οὗτος φιλοφρόνως ἄγων τὸν Πάριν προσδεξάμενος, παντοδαπῇ θεραπεί-

Cedren.

A geus autem pater ejus, fuga Cretum auditæ, suspicatus Theseum dolo interfectum, luctu absorptus, in mare seipsum projecit, ac suffocatus est: unde & Ægeum mari nomen obtigit. Cæterum Theseus Creta omissa, spreta etiam Ariadna (quam ferunt in æde Jovis virginem desedisse, ibique mortuam) Thessaliæ regnum occepit, uxoremque duxit Phædram. Hæc apud ipsum falso delata fuit, cum Hippolyto privigno suo, qui Theseo ex pellice natus fuerat, corpus per adulterium miscuisse. Ac Hippolytus quidem cum eques aprum insequeretur, equo excussus, habenis manus digitis implicatis, ab equo raptatus, sexto post die vitam clausit. Qua re cum in maximum B venisset dolorem Theseus, Phædræ, quamquam multa dejeranti, adulterium exprobravit, eamque e conspectu suo removit. ea, calamitate immodica afflicta, mœrore extincta est. Tunc etiam Eurystheus regnum in Lacedæmonios gessit, annos XLII, & post illum fuerunt alii octo reges. Duravit id regnum annos CCCXXV.

Theseus.

Edit. Paris. pag. 123.

Sauli tempore primum certamen Pisæi ad Olympiam instituerunt, Jovique Olympio primam solemnem festivitatem celebraverunt. Inde quadrienniis singulis id sacrificium iterantes, lustra Olympiadum nomine ab eo initio numeraverunt. Quo tempore etiam Corinthii post Lacedæmonios, regione in suam C potestatem redacta, Græciæ regnum annos omnino CCCXVIII. obtinuerunt. Et post Dardanum Ili F. ac Laomedontem Dardani F. Priamus Laomedontis F. Phrygiæ rex declaratus est. Sub quo Dardanum, Ilium, Troja, ac tota Phrygia excisa sunt. Causam ei devastationi præbuit Alexander, alio nomine Paris dictus. Is cum natus Priamo esset, tale oraculum patri est allatum. Paris infœlix tibi natus est, qui anno ætatis suæ trigesimo Phrygiæ regnum perdet. Statim itaque Priamus eum nomine Alexandri affectum, in prædium cui Mandro nomen, agricolæ cuidam lacte alendum & educandum mandavit, donec XXX anni oraculo designati præteriirent. Arcem quoque in agro magnam extruxit, quod Parium D appellavit. Ibi degens Paris, cum & ingenio esset fœlici, & institutione non vulgari formaretur, orationem laudatoriam & hymnum in Venerem composuit, dicens eam esse cupiditatem, quæ liberos, sapientiam, & artes apud homines & bruta procreet: eamque in comparatione Minervæ ac Junoni prætulit. Inde orta est fabula, eum arbitrum delectum inter deas, Veneri uti potiori malum victoriæ signum adjudicasse. Exactis triginta annis, Priamus oraculi tempus jam exivisse ratus, securus animi Paridem produxit eumque, additis e Phrygibus adolescentibus, cum E litteris, muneribus & victimis, ad regulos Europæ trajicere jussit, & Daphnæo Apollini sacrificare. Primo omnium Paris venit Spartam Græciæ urbem, ubi regnabat Menelaus. Is Plisthenis filius revera fuit: sed ab Atreo Argivorum rege una cum ejus filio Agamemnone educatus, Atrides appellabatur, ac frater Agamemnonis. Menelaus Paridem perhumaniter excepit, inque suo palatio omni officio studiosissime tractavit, requiescere

Paris. Bellum Trojanum.

ibi quamdiu visum fuisset ipsi jubens, atque ita demum ad sacrificandum proficisci. ipse cum cognatis in Cretam continuo navigavit, ut Gortynæ rem sacram Jovi Asterio faceret. Quadam die Paris cum in Helenæ hortum despexisset, vidit eam incomparabili esse pulchritudine. erat enim gracilis, papillis formosis, nivis instar alba, specioso supercilio, eleganti naso, crine crispo ac subflavo, oculis grandibus. Proinde ejus amore saucius, opera Æthræ, quæ Menelao cognata erat, eam corrupit, ac cum multis opibus ornatuque & quinque ancillis rapuit: & sacrificiis quorum causa venerat omissis, Sidonem ad Ægypti regem Proteum trajecit. Qui custodiæ domus Menelai erant præfecti, animadverso Helenæ raptu, statim ei in Cretam rem nunciant: qui ingenti dolore ictus, illico Spartam rediit, & in omnes partes dimittit qui Helenam requirant. Aliquanto post tempore Paris Ægypto domum salvus revertitur: quem Priamus & Hecuba recipientes, visa Helena obstupuerunt: & quænam ea mulier, undeque esset sciscitati sunt. Ipsa se Alexandri cognatam, magisque se ad Priamum & Hecubam, quam ad Plisthenis F. Menelaum pertinere respondit: quippe Dardanum, Troem, ac reliquos ab hoc procreatos reges, originem ducere a Danai filia Plesiona. Dynam porro regem Hecubæ patrem, genus repetere ab Agenore Danai patruo: eum Dynam consanguineum esse Ledæ, suæ matris. Hæc locuta Helena, & juramento confirmans nihil se de bonis Menelai secum tulisse, cum jurejurando sibi confirmari vicissim impetrasset se deditum non iri, apud ipsos chara acceptaque remansit. Agamemnon re cognita, ante bellum nuncios legat Menelaum & Ulyssem, cum litteris Clytæmnestræ, quæ soror Helenæ, uxor Agamemnonis erat, Menelao reddi conjugem suam postulans. Sed ii re infecta sunt dimissi. Itaque Agamemnon & Menelaus omnibus Europæ regulis ad belli societatem conductis, etiam filio Thetidis & Pelei Achille cum Myrmidonum ipsi subdita cohorte, Nestore præterea Eleo, Ulysse Ithacense, duobus Ajacibus, Diomede, Idomeneo, aliisque multis & generosis, cum classe navium sexcentorum octoginta octo ad bellum Ilio inferendum proficiscuntur: atque Aulide primum in hibernis subsistunt. Ibi cum tempestate diutius detinerentur, Calchas vates edixit, debere Agamemnonem filiam suam Dianæ, quæ dea ejus loci esset, immolare. Verum hoc Agamemnon renuit. Sed & mulier Calchantis oraculo consentanea vaticinabatur: Tempestatis non ante finem fore, quam prima Agamemnonis filia Dianæ sacrificaretur. Alii non tempestatis causa hæc evenisse tradunt: sed ab Agamemnone capram maximam sagitta fuisse interfectam, juxta Dianæ fanum: ob id acrem pestem excitisse: obortaque in castris discordia, Agamemnoni imperium fuisse abrogatum, & Palamedi mandatum. Ulyssem, quod ea ægerrime ferret, simulato se in patriam navigare, Argos ad Clytæmnestram se contulisse, Agamemnonis uxorem: ab ea Iphigeniam, filiarum Agamemnonis natu maximam,

Edit. Paris. pag. 124.

Iphigenia. pag. 125.

A ἃ τοῦτον ἐν τῷ παλατίῳ αὐτοῦ ἐθεράπευσεν, ἀναπαυθῆναι ἐντειλάμενος ὅσον καὶ βούλοιτο, καὶ οὕτω ἐπὶ τὴν θυσίαν ἀπελθεῖν. αὐτὸς δὲ ὁ Μενέλαος ἅμα τοῖς συγγενέσιν, εὐθὺς ἐπὶ Κρήτην ἀπέπλει, ὡς Ἀστερίῳ Διὶ ἐν Γορτύνῃ πόλει θυσιάσων. ἐν μιᾷ τοίνυν ὁ Πάρις εἰς τὸν τῆς Ἑλένης παράδεισον ἐγκύψας, ὁρᾷ αὐτὴν τῷ κάλλει ἀμήχανον οὖσαν (ἦν γὰρ εὔστολος, εὔμαστος, λευκὴ ὡσεὶ χιών, εὔοφρυς, εὔρινος, οὐλόθριξ, ὑπόξανθος, ὀφθαλμοὺς ἔχουσα μεγάλους) καὶ τρωθεὶς τῷ ταύτης ἔρωτι, διὰ τῆς Αἴθρας, ἥτις ἦν συγγενὴς Μενελάου, ὑπονοθεύσας τὴν Ἑλένην, ἅρπασεν αὐτὴν μετὰ καὶ πλούτου πολλοῦ καὶ κόσμου, καὶ πέντε δουλίδων κορασίων. καὶ B τῶν θυσιῶν, δι' ἃς καὶ παρῆν, ἀμελήσας, εἰς Σιδῶνα πρὸς Πρωτέα τὸν Αἰγύπτου βασιλέα διεπέρασεν. Οἱ δὲ τὸν οἶκον Μενελάου φυλάσσειν τεταγμένοι, τὴν ἁρπαγὴν τῆς Ἑλένης ἰδόντες, εὐθὺς ἀπαγγέλλουσι τῷ Κρήτῃ αὐτῷ μένοντι. ἐφ' οἷς ὁ Μενέλαος δεινοπαθῶν, καταπλέει μὲν εἰς τὴν Σπάρτην εὐθὺς, πέμπει δὲ εἰς ἀναζήτησιν τῆς Ἑλένης πανταχοῦ. μετὰ δὲ χρόνον ἧκεν ὁ Πάρις ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου σωθείς. ὃν Πρίαμος καὶ Ἑκάβη ἀποδεδεγμένοι, ἰδόντες τὴν Ἑλένην, ἐξέστησαν· καὶ τίς ἂν εἴη, καὶ πόθεν, ἐπυνθάνοντο; ἡ δὲ, Ἀλεξάνδρου ἔφη εἶναι συγγενής· καὶ αὐτῷ μᾶλλον Πριάμῳ, καὶ τῇ Ἑκάβῃ, ἢ τῷ Πλεισθένους υἱῷ προσήκειν Μενελάῳ. ἐκ τῆς Δαναοῦ γὰρ θυγατρὸς Πλησιόνης, Δάρδανον καὶ Τρῶα κατάγεσθαι, καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ βασιλεῖς· Ἀγήνορος δὲ τοῦ πατραδέλφου Δαναοῦ ἀπόγονος Δυμᾶς βασιλεύς, ὁ Ἑκάβης πατήρ. ἐκ γένους δὲ τοῦ Δυμᾶ, καὶ Λήδα ἐστὶ, μήτηρ ἐμή. ταῦτα Ἑλένη εἰποῦσα, καὶ ἅμα διομνυμένη, μηδὲν τοῦ Μενελάου λαβεῖν· καὶ ὅρκον δὲ ἀπαιτήσασα, μὴ προδοθῆναι, ἔμεινεν ἀγαπωμένη πρὸς αὐτῶν. τοῦτο μαθόντες οἱ περὶ Ἀγαμέμνονα, πέμπουσι πρέσβεις πρὸ τοῦ πολέμου, αὐτόν τε Μενέλαον καὶ Ὀδυσσέα, καὶ γράμματα Κλυταιμνήστρας, γυναικὸς Ἀγαμέμνονος, ἀδελφῆς Ἑλένης ἀξιοῦντες ἀποδοθῆναι Μενελάῳ τὴν γυναῖκα. οἳ καὶ ἀποπέμπονται ἄπρακτοι. διὸ καὶ τοὺς τοπάρχοῦντας τῆς Εὐρώπης C D ἅπαντας, καὶ τὸν Θέτιδος καὶ Πηλέως Ἀχιλλέα, μετὰ τοῦ ὑποκειμένου αὐτῷ τῶν Μυρμιδόνων στίφους, καὶ Νέστορα τὸν Ἠλεῖον, καὶ τὸν Ἰθακήσιον Ὀδυσσέα, καὶ τοὺς δύο Αἴαντας, Διομήδην τε καὶ Ἰδομενέα, καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ γενναίους, σὺν ναυσὶ χιλίαις ἑκατὸν ἐνενηκονταοκτὼ ἐκστρατεύσαντες ἀποπλέουσι. καὶ παρὰ Αὐλίδι ὑπὸ καλουμένῳ χωρίῳ παραχειμάσαντες, κατὰ Ἰλίου ἐστρατοπεδεύοντο. τοῦ χειμῶνος δὲ ἀντιλαμβανομένου αὐτοῖς ἐπὶ πολὺ, Κάλχας ὁ μάντις θυσίαν ὀφείλειν τὸν Ἀγαμέμνονα εἶπε τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τῇ Ἀρτέμιδι παρασχεῖν, θεᾷ τῆς χώρας οὔσῃ· ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν. ἀλλὰ μὴν καὶ γυνὴ συνῳδὰ τῷ Κάλχαντι προφητεύουσα εἶπεν, ὡς εἰ μὴ τὴν πρώτην Ἀγαμέμνονος θυγατέρα τῇ E Ἀρτέμιδι προσαγάγωσι, ὁ χειμὼν οὐ λυθήσεται. οἱ δὲ, οὐ διὰ τὸν χειμῶνα τοῦτο φασὶ συμβῆναι, ἀλλὰ διὰ τὸ αἶγα μεγίστην παρὰ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος τοξεῦσαι καὶ ἀνελεῖν τὸν Ἀγαμέμνονα· καὶ ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον λοιμικὴν νόσον γενέσθαι. καὶ διαστάσεως γενομένης, καθαιρεῖται μὲν Ἀγαμέμνων τῆς βασιλείας, Παλαμήδης δὲ ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται· ἐφ' οἷς Ὀδυσσεὺς δεινῶς διατεθεὶς, προσποιεῖται μὲν, πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ἀποπλεῖν. παραγίνεται δὲ

A πρὸς Κλυταιμνήστραν τὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος γυναῖκα, εἰς τὸ Ἄργος, καὶ πλαστοῖς γράμμασι τὴν Ἰφιγένειαν λαβὼν (αὕτη γὰρ ἦν πρώτη τῶν τοῦ Ἀγαμέμνονος θυγατέρων) ὡς Ἀχιλλεῖ κατὰ τὸ στρατόπεδον ἀριστεύοντι δοθησομένην γυναῖκα, ὑποστρέφει μετὰ ἕδνων, καὶ παραδίδωσι ταύτην τοῖς ἱερεῦσι πρὸς ἱλασμὸν τῆς Ἀρτέμιδος. ὡς οὖν ἔμελλεν εἰς θυσίαν ταύτην προσάγειν, ἔλαφος ἀντ' αὐτῆς εὑρέθη προϊσταμένη τῷ βωμῷ, ἥτις καὶ προσηνέχθη θυσία ἀντὶ τῆς παρθένου. καὶ ταύτης διασωθείσης, καὶ ἀποδοθείσης τῷ πατρὶ ζώσης, ἱέρειαν αὐτὴν παραυτὰ τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος Ἀγαμέμνων ἀφιέρωσε. καὶ Ὀδυσσεὺς ἀποδοθῆναι αὖθις τὴν βασιλείαν τῷ Ἀγαμέμνονι παρεσκεύασε. Παλαμήδην δὲ μετ' ὀλίγον Ὀδυσσεὺς, πλαστοῖς γράμμασι καὶ μάρτυσι χρη-
B σάμενος, αἰτίαν προδότου τίθησι. καὶ παρασκευάζει τὸν στρατὸν, λιθοβολῆσαι αὐτὸν, καὶ τὸ λείψανον πυρώσαντας Ναυπλίῳ τῷ αὐτοῦ πατρὶ παραπέμψαι. οὗτός ἐστι Παλαμήδης, ὁ καὶ τὴν ταύλαν ἐφευρὼν πρὸς μετεωρισμὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ σύνθεσιν σὺν φιλοσοφίᾳ πολλῇ καταστήσας. ὥριστε γὰρ εἶναι τὴν ταύλαν, τὸν γήϊνον κόσμον· τὰς δὲ δώδεκα κάσεις, τὸν ζωδιακὸν ἀριθμόν· τὸ δὲ ψηφόβολον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κοκκία, τὰ ἑπτὰ ἄστρα τῶν πλανήτων. τὸν δὲ πύργον, τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ ἀνταποδίδοται πᾶσι καλὰ ἢ κακά. ὁ αὐτὸς εὗρε καὶ τὰ ιϛʹ. γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, α β γ δ ε ι κ λ μ ν ο π ρ σ τ υ. Προσέθηκε δὲ αὐτοῖς Κάδμος ὁ Μιλήσιος ἕτερα γράμματα
C τρία, θ φ χ. διὸ καὶ πολλῷ τῷ χρόνῳ τοῖς ιθʹ. ἐχρῶντο. ὅθεν οἱ ἀρχαῖοι μὴ ἔχοντες τὸ ψ, τὴν ψαλίδα, παλίδα ἔλεγον. καὶ ἄλλα πολλὰ ῥήματα ἄλλως ἐξεφώνουν, καὶ ἔλεγον, καὶ ἔγραφον. πρὸς ταῦτα Σιμωνίδης ὁ Χῖος προσέθηκε δύο, η καὶ ω μέγα. Ἐπίχαρμος δὲ ὁ Συρακούσιος τρία, ζ ξ ψ καὶ οὕτως ἐπληρώθησαν τὰ κδ στοιχεῖα. Παρεμβαλόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων σὺν ταῖς ναυσὶ κατὰ τῆς Τροίας, οὐ συνεχώρησαν οἱ Τρῶες προσορμίσαι. πολέμου δὲ συῤῥαγέντος ἰσχυροῦ, καὶ πολλῶν ἐξ ἑκατέρων ἀναιρουμένων σὺν Πρωτεσιλάῳ προμάχῳ Δαναῶν. νυκτὸς ἐπιγενομένης Τρῶες μὲν εἰς τὴν πόλιν εἰσιόντες, ἀσφαλῶς συνεκλείσθησαν. οἱ δὲ τὰ πλοῖα τῷ παραλίῳ τῆς Τροίας ἀκτῇ κατασφαλισάμενοι, ἔμενον τὴν ἕω. περὶ μέσας δὲ νύκτας Κύκνος τις ὄνο-
D μα, συγγενὴς ὢν Πριάμου, ἄρχων δὲ πόλεως Νεάνδρου, μετὰ πολλοῦ πλήθους πολεμικοῦ τολμήσας, ἐπέθετο κατ' αὐτῶν. συμβολῆς δὲ γενομένης, αὐτός τε Κύκνος ὑπὸ Ἀχιλλέως, καὶ οἱ πλείους τῶν μετ' αὐτοῦ ἀνῃρέθησαν. ἡμέρας δὲ γενομένης βουλῇ * τὰς κύκλῳ πόλεις Ἰλίου καὶ Τροίας τῷ Πριάμῳ συμμαχούσας, παρεστήσαντο, καὶ ὁ μὲν τοῦ Τυδέως υἱὸς Διομήδης, τὴν τοῦ εἰρημένου Κύκνου πόλιν Νέανδρον, καὶ τοὺς υἱοὺς καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν προνομεύσας καὶ καταδηώσας, εἰς τὸ μέσον ἤγαγε τοῦ στρατοῦ. Ἀχιλλεὺς δὲ κατὰ Λέσβου καὶ τῆς ὑπ' αὐτὴν χώρας μετὰ τῶν Μυρμιδόνων ἐκστρατεύει. καὶ Φόρβαντα μὲν τὸν τοπάρχην αὐτῶν συγγενῆ Πριάμου ὄντα, ἀναιρεῖ· τὴν αὐτοῦ δὲ θυγατέρα Διομήδην, καὶ πᾶσαν τὴν χώραν λαφυραγωγήσας, ἤνεγκεν εἰς τὸν στρατόν. αὖθις δὲ
E πρὸς τὴν Λυρνησσὸν ὁρμήσας, καὶ τὴν πόλιν ἑλὼν, καὶ Ἠετίωνα τὸν αὐτῆς πολιοῦχον ἀνελὼν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἀστυνόμην, τὴν καὶ Χρυσηΐδα, θυγατέρα Χρύσου ἱερέως Ἀπόλλωνος ἑλὼν, καὶ πάντα τὸν πλοῦτον ἐνεγκὼν, εἰς τὸ μέσον τίθεικε τοῦ στρατοῦ. ἐντεῦθεν ἐφορμήσας κατὰ τῆς λεγομένης Λεγοπόλεως * τοῖς παισὶ * Βρίσου θυγατέρα Ἱπποδάμειαν, γυναῖ-

A fictarum litterarum ope (in quibus erat, eam Achilli virtute in exercitu primo, nuptum peti) cum dote abstulisse: reversumque ad stationem, sacerdotibus eam tradidisse, cujus sacrificio Diana placaretur. Cæterum cum Iphigenia jam ad mactandum duceretur, ejus loco cervam aræ adstitisse, hancque loco virginis Deæ victimam cæsam, ipsam incolumem patri redditam, atque ab eo confestim sacerdotem in fano Dianæ constitutam fuisse. Exinde Ulyssem confecisse, ut imperium Agamemnoni redderetur. Eumdem Ulyssem post paulo falsis litteris & testibus adversus Palamedem usum, hunc proditionis crimine oppressisse: & machina- *Palamedes.*
B tum, ut ab exercitu is lapidibus obrueretur, reliquiæque in cinerem redactæ patri ejus Nauplio mitterentur. Is est Palamedes, qui ad exercitus reficiendos oblectatione animos, tabulam, & ejus compositionem, philosophica admodum industria invenit. Sic enim instituit, ut tabula esset mundus elementaris: duodecim casus, signorum Zodiaci numerus: talorum jactus, & quæ in talis sunt grana, septem planetarum astra: turris, cæli altitudo, ex quo omnibus bona malave tribuuntur. Idem sexdecim alphabeti litteras invenit, α β γ δ ε ι κ λ μ ν ο π ρ σ τ υ. His tres addidit Cadmus Millesius, θ φ χ. Ac multo tempore tantum his novemdecim usi sunt ele- *Ludus tabulæ.*
C mentis: cumque ψ carerent antiqui, pro psalide palidem scripserunt, multaque omnino alia vocabula secus pronunciaverunt quam scriberent. Adjecit his duas Simonides Ceus, η & ω. Epicharmus Syracusanus tres, ζ ξ ψ atque sic 66
viginti quatuor litterarum summa impleta est. Appellentes ad litus Trojæ classem Græcos, Trojani conati sunt littore prohibere: pugnaque acri commissa, multi utrinque ceciderunt, interque hos Protesilaus Græcorum antesignanus. Nocte facta, Trojani urbem repetiverunt, eamque accurate clauserunt. Græci vero subductis in litus Trojæ navibus, atque stabilitis, auroram præstolati sunt. Media nocte Cygnus quidam, *Edit. Paris. pag. 126.* *Cygnus.*
D cognatus Priami, ac urbis Neandri dominus, cum magna militum manu adoriri Græcos ausus, commissa pugna ipse ab Achille occisus est, ac plerique, qui cum ipso erant interfecti sunt. Die orta, consili * Trojæ & Ilio in orbem circumjacentes urbes, quod Priamo opitularentur, subegerunt. Diomedes Tydei filius Neandrum, Cygni urbem, filios ejus, & universam ditionem depopulatus, prædam in castris in medium contulit. Achilles cum Myrmidonibus in Lesbum & vicinam regionem expeditione facta, Phorbantem eorum locorum dominum, Priami consanguineum, interfecit: filiam ejus Diomedam, cum præda, quam ex tota
E ista regione egerat, in castra adduxit. Inde ad Lyrnesum duxit, eamque urbem cepit: & Eetionem, ejus principem, occidit: uxorem ejus Astynoman, quæ & Chryseis dicitur, filiam Chrysæ sacerdotis Apollinis, cum omnibus opibus ejus urbis in castra abduxit, atque in medium contulit. Postea ad Legopolim contendit * pueris * Brisi filiam Hip-

podamiam, uxorem Amyntæ, qui regnum in ea urbe tenebat. Is tunc aberat. ac post adscitis adversus Græcos Lyciorum & Lycaonum auxiliis, magna cum hominum turba gravi ira percitus rediit. Ibi cum Achille congressus, neque filiæ, filiisque & urbi suæ quicquam profuit, & ipse cum exercitu suo interfectus est. Divisa inter milites præda, Chryseidem Agamemnon, Hippodamiam Achilles pellicis loco obtinuit. Peste autem exercitum infestante, Calchantis vaticinio Chryseis patri redditur: Briseidem Achilli Agamemnon aufert, & aliquamdiu secum tenet. Quamobrem Achilles iratus, se & Myrmidonas a pugna abstinuit tantisper, donec Agamemnon gravibus cladibus attritus, multis eum donis ac deprecationibus permovit, ut rursum cum Græcis in aciem exiret. Ajax autem Telamonius Thraces obsidebat, qui in Cherroneso habitant. Eum timens rex horum Polymestor, auri multum ipsi dedit: tantumque frumenti, quantum Achaico exercitui in annum sufficeret. Habebat secum Polymestor Priami filiorum ætate minimum Polydorum, sibi a patre educandum traditum. hunc quoque Ajaci tradidit, fœdusque scriptum pepigit, numquam se Priamo opem laturum: itaque Ajacem pacatum dimisit. Ajax inde ad Teuthrantem regulum se contulit, quem & necarit, urbem ejus expugnarit, filiamque Tecmensam captivam abduxit: ac noctu omnes opes in castra Græcorum advexit. Postridie Græci Polydorum e regione muri constituunt, Priamoque significant ut Helenam reddat, filiumque recipiat: eo facto, se pace confirmata domum redituros. Cum id non consequerentur, omnibus de muro conspicientibus Polydorum gladio trucidant. Idomenei, qui unus de ducibus Græcorum fuit, scriba fuit Dictys, vir præclarus & prudens, inter eos qui ex Creta ad Ilium belli causa profecti sunt. Is toto belli tempore cum Idomeneo fuit, & omnium quæcumque ab initio ad finem usque gesta sunt, veram historiam conscripsit. Ductores etiam Græcorum, quos omnes viderat, suis quemque notis expressit, accurateque depinxit: tempora quoque, loca, circumstantiasque omnes omnium quæ illo bello evenerunt, perspicue annotavit: & quot quisque principum naves secum adduxerit: quod ipsum etiam ab Homero est in libro secundo Iliadis expositum. Enimvero cum Hector Græcorum copias urgeret, multosque interficeret, coacti sunt Græci Achillis opem missis legatis implorare: isque ægre concedens, Patroclum suum charissimum socium cum Myrmidonibus mittit. Patroclus multis barbarorum dejectis, alios fugientes persequens, ad ipsas urbis portas pugnans ab Hectore interimitur. Id ubi Achilles comperit, ac præterea statuisse Hectorem noctu reginæ Penthesileæ obviam ire: clam antecapta opportunitate cum suo exercitu, in insidiis se abdit, Hectoremque fluvium transeuntem interficit: neque ipsum modo, sed & omnes qui ei aderant: uno dempto, quem præcisis manibus Priamo cladis nuncium mittit. Ipse corpus Hectoris currui appensum, raptatumque, ante lucem in suum tentorium,

Polymestor.

Edit. Paris. pag. 127.

67 Dictys Cretensis.

Hector.

A ... αχ ἦσαν Ἀμύντου βασιλέως ἐκείνης τῆς πόλεως. ὃς οὐ παρῆν τότε· μετὰ ταῦτα δὲ Λυκίους καὶ Λυκάονας κατὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς συμμαχίαν ἐπικαλεσάμενος, ἐπειδὰ ἧκε σὺν ὄχλῳ πολλῷ καὶ θυμῷ βαρεῖ, τῷ Ἀχιλλεῖ συμβαλὼν, οὐ μόνον τὴν θυγατέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς καὶ τὴν αὐτοῦ πόλιν οὐδὲν ὤνησεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πάντες ἔργον πολέμου γεγόνασι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα τῷ στρατῷ ἐμερίσθη· τὴν δὲ Χρυσηΐδα ὁ Ἀγαμέμνων, Ἱπποδάμειαν δὲ (τὴν καὶ Βρισηΐδα) ὁ Ἀχιλλεὺς, λόγῳ ἑταιρίσας παλλακῶν. Λοιμώδους δὲ νόσου ἐνσκηψάσης τῷ στρατῷ, τῇ τοῦ Κάλχαντος μαντείᾳ Χρυσηῒς τῷ πατρὶ ἀποδίδοται· Βρισηΐδα δὲ τοῦ Ἀχιλλέως ἀφαιρεῖται Ἀγαμέμνων, ἄχρι καιροῦ. ἐντεῦθεν χολωθεὶς Ἀχιλ-

B λεὺς, ἀπέσχετο μετὰ τῶν Μυρμιδόνων τοῦ τοῖς Τρωσὶ πολεμεῖν ἕως ἰσχυροῖς πολέμοις ὕστερον οἱ περὶ τὸν Ἀγαμέμνονα καταπονούμενοι, δώροις πολλοῖς καὶ παρακλήσεσιν ἐδυσώπησαν αὐτὸν ἐξελθεῖν μετ' αὐτῶν. Αἴας δὲ ὁ Τελαμώνιος πρὸς τοὺς ἐν Χερρονήσῳ Θρᾷκας γενόμενος ἐπολιόρκει· ὃν Πολυμήστωρ ὁ τούτων βασιλεὺς φοβηθεὶς, χρυσὸν ἐδίδου πολὺν καὶ σῖτον τοσοῦτον, ὅσον τῷ Ἀχαϊκῷ στρατῷ εἰς ἐνιαυτὸν ἐξαρκέσαι. εἶχε δὲ ἐκεῖ Πολύδωρον τὸν πάντων τῶν Πριάμου υἱῶν μικρότερον, ὃν παρέθετο Πολυμήστορι Πρίαμος ἀνατραφῆναι. ἀλλ' αὐτὸς αὐτὸν ἔκδοτον τῷ Αἴαντι δεδωκὼς, καὶ ἐγγράφους συνθήκας πεποιηκὼς, μηδέποτε ὑπερμαχήσειν Πριάμου, ἀπέστειλεν αὐτόν. ὁ Αἴας δὲ ἐκεῖθεν ὁρ-

C μήσας, πρὸς Τεύθραντα ἦλθε τοπάρχην. ὃν ἀνελὼν καὶ τὴν αὐτοῦ πόλιν ἐκπολιορκήσας, καὶ τὴν θυγατέρα Τέκμησσαν αἰχμαλωτίσας, ἤγαγε πάντα τὸν πλοῦτον νυκτὸς ἐπὶ τὸ στρατόν. τῇ γοῦν ἑξῆς ἱστῶσι κατέναντι τοῦ τείχους τὸν Πολύδωρον, καὶ τῷ Πριάμῳ δηλοῦσι πέμψαι τὴν Ἑλένην, καὶ λαβεῖν αὐτόν. καὶ εἰρήνης κυρωθείσης, ἀπαίρομεν ἐντεῦθεν. τούτου δὲ μὴ γενομένου, βλεπόντων ἐκ τοῦ τείχους πάντων, τὸν Πολύδωρον ἀνεῖλον ξίφει. Ἰδομενέως τοῦ προμάχου τῶν Ἑλλήνων ὑπογραφεὺς ἦν ὁ Δίκτυς, ἀνὴρ ἀξιόλογος καὶ συνετὸς, ὃς ἀπὸ τῆς Κρήτης τοῖς ἐπὶ Ἴλιον ἄγουσι συνεστρατεύετο. οὗτος τὸν τοῦ πολέμου χρόνον πάντα συνὼν τῷ Ἰδομενεῖ, τὰ παρακολουθήσαντα πάντα ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους μετὰ ἀληθείας συνέγραψε. καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῶν προμά-

D χων, ὡς πάντας ἑωρακὼς, ὑπέγραψε, καὶ ἀκριβῶς ὑπεμνημάτισε. τοὺς δὲ χρόνους καὶ τόπους, καὶ τρόπους, καὶ τὰ ἐκείνου τοῦ πολέμου διαφορῶν μετὰ ἀκριβείας ἱστοριογραφῶν, καὶ καθ' ἕνα τῶν ἀρχόντων μεθ' ὅσων νηῶν παρεγένετο συνέταξε. τοῦτο δὲ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῆς Ἰλιάδος ῥαψῳδίᾳ, παρ' Ὁμήρῳ δηλοῦται. τοῦ δὲ Ἕκτορος τὰ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδα συνελαύνοντος, καὶ πολλοὺς ἀναιροῦντος, ἠναγκάσθησαν πρὸς Ἀχιλλέα διαπρεσβεύσασθαι. Μόλις οὖν εἴξας, Πάτροκλον αὐτοῖς τὸν φίλτατον ἑταῖρον, μετὰ τῶν Μυρμιδόνων ἀποστέλλει. καὶ ὃς ἐξελθὼν πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖ τῶν βαρβάρων, τοὺς δὲ διώκει· πρὸς αὐταῖς δὲ πύλαις τῆς πόλεως, ὑπὸ

E Ἕκτορος ἀπόλλυται μαχόμενος. τοῦτο μαθὼν Ἀχιλλεὺς καὶ γνοὺς ὅτι βουλή ἐστι τῷ Ἕκτορι νυκτὸς τῇ βασιλίδι Πενθεσιλείᾳ ἀπαντῆσαι, λάθρα προφθάσας ἅμα τῷ ἰδίῳ στρατῷ, καὶ ἀποκρύψας ἑαυτὸν, τὸν ποταμὸν περῶντα Ἕκτορα κτείνει. οὐ μόνον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἑπομένους αὐτῷ, πλὴν ἑνὸς, ὃν χειροκοπήσας ἄγγελον ἔπεμψε Πριάμῳ. αὐτὸς δὲ τὸ σῶμα τοῦ Ἕκτορος δίφρῳ ἐξαρτήσας μηδενὸς τῶν Ἑλλήνων

A γενόμενος εἰς τὴν αὐτοῦ σκηνὴν ἄγει πρὸ ἡμέρας καταικισθέν. ὁ δὲ Πρίαμος τῇ ἑξῆς σχῆμα πένθιμον περιθέμενος, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον καὶ ἐσθῆτα πολυτελῆ λαβὼν, λαβὼν δὲ καὶ τὴν θυγατέρα Πολυξένην ἀειδῆ παρθένον, καὶ Ἀνδρομάχην γυναῖκα, Ἀστυάνακτά τε καὶ Λαομέδοντα νηπίους αὐτῆς παῖδας, ἦκε τολμήσας εἰς μέσον τῶν ἡγεμόνων τῶν Ἑλλήνων, καὶ πάντας ἱκέτευε προκυλινδούμενος ἱκέτας σὺν αὐτῷ πρὸς Ἀχιλλέα γενέσθαι, τοῦ ἀπολυτρώσασθαι τὸ σῶμα τοῦ Ἕκτορος. καί γε φκτείρησαν, ἐκπλαγέντες τὴν τόλμαν τοῦ γέροντος, Νέστωρ καὶ Ἰδομενεύς· οἳ καὶ προεισελθόντες Πριάμου εἰς τὴν σκηνὴν, ἐδυσώπησαν καὶ Πρίαμον εἰσελθεῖν. ὃς κόνιν κατὰ κεφαλῆς ἔχων, ἅμα Ἀνδρομάχῃ καὶ τοῖς παισὶν, ἐπὶ πρόσωπον πεσόντες εἰς ἔδαφος, μεγάλαις κατα-
B βόων οἰκτειρηθῆναι φωναῖς. Πολυξένη δὲ τοῖς Ἀχιλλέως περιπλακεῖσα ποσὶ, περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἕκτορος διωλύγιον ἱκέτευε κεκραγυῖα, μένειν τε σὺν αὐτῷ καὶ δουλεύειν ἐπαγγελλομένη, εἰ ἀποδῷ τὸν νεκρόν· οἱ δὲ περὶ τὸν Νέστορα, οἰκτεῖραι τὸ γῆρας ἠξίουν, καὶ ἐλεεῖν· καὶ πολλῶν ἐξ ἀμφοτέρων κινηθέντων λόγων, ὅμως ἐπένευσε λύτρα λαβεῖν, καὶ τὸν νεκρὸν τοῖς ἰδίοις παραχωρεῖν. τὸν χρυσὸν οὖν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τοῦ ἱματισμοῦ μέρος λαβὼν, τἄλλα χαρίζεται τῇ Πολυξένῃ. Πρίαμος δὲ καὶ αὐτὴν παρ' αὐτῷ κατελιπάρει λιπεῖν· ὁ δὲ εἰς ἄλλον τοῦτο δρᾷν ὑπέσχετο καιρόν. ὁ δέ γε Πρίαμος καὶ τὸν νεκρὸν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας ἐπανῆκε λαχὼν, ὃν ἀποχρώντως πενθήσαντες, καὶ ὡς θέμις τεφρώσαντες, ἔξω τοῦ τείχους κα-
C ταθάπτουσιν. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα περὶ τὸν Ἕκτορα διῳκονόμηται, καὶ ἰδοὺ ἡ Ἀμαζὼν Πενθεσίλεια ἐκ Χερρονήσου τῆς ἀντιπέρας πλῆθος γενναίων ἀνδρῶν καὶ Ἀμαζονίδων ἦκεν ἐπαγομένη. γνοῦσα δὲ τὰ κατὰ τὸν Ἕκτορα, ὑποστρέφειν ἐπειρᾶτο. Πάρις δὲ ταύτην πολλῷ χρυσῷ μένειν πείθει. ἣ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁπλισαμένη, ἐπὶ τὸ πολεμικὸν δάπεδον εἰσέει· διχῇ δὲ τὸν αὐτῆς διελοῦσα στρατὸν, καὶ ἐν δεξιῷ μὲν αὐτῆς τοὺς τοξότας, τῷ λαιῷ δὲ μέρει τοὺς ὁπλίτας πεζοὺς, πλείους τῶν ἱππέων ὄντας, ἐκτάξασα, ἡ Πενθεσίλεια μέσον τῶν ἱππέων ἦν ἐν τῷ σίγνῳ. καὶ πολέμου λοιπὸν κροτηθέντος, ἄλλοι μὲν ἄλλους ἀπεκτίνυσαν. Ἀχιλλεὺς δὲ τὴν Πενθεσίλειαν δόρατι καρτερῶς μαχομένην κρούσας, τοῦ ἵππου καταβάλλει· ἣν
D τῆς κόμης ἑλκύσαντες, τῷ Σκαμάνδρῳ ἐναπέπνιξαν ποταμῷ. τοὺς πολίτας δ' αὖ ἔτρεψαν οἱ Αἴαντες· καὶ εἰσελθόντες, ἔκλεισαν τὰς πύλας. οἱ λοιποὶ δὲ τῶν Ἑλλήνων τοὺς περιλειφθέντας περὶ τὸ τεῖχος ἀπεκτίνυσαν ἐπιδιώκοντες· τῶν Ἀμαζόνων δὲ ἀποσχόμενοι, μετὰ τὸν πόλεμον ὁ στρατὸς ταύτας δεσμεύσας ἐμερίσατο. μετὰ ταῦτα Ἰνδοὶ πολλοὶ ἔφιπποι καὶ πεζοὶ, καὶ Φοίνικες μαχιμώτατοι μετὰ τῶν βασιλέων αὐτῶν, ἐν ναυτικῷ στόλῳ παρεγένοντο, ὑπὸ Πριάμου προσκληθέντες εἰς συμμαχίαν. καὶ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἦσαν, ὡς μήτε τὸ Ἴλιον, μήθ' ὅλον τὸ δάπεδον αὐτοὺς χωρεῖν. πάντες δὲ ὑπὸ Μέμνονος τοῦ τῶν Ἰνδῶν βασιλέως, ὡς δυνατωτάτου καὶ πολεμικωτάτου, οἵ τε Πριαμίδαι καὶ Τρῶες, καὶ πᾶς ὁ στρατὸς ὑπ' αὐτοῦ ἐξεστρατεύ-
E μένος, ἐφ' ἅρματος λαμπρῶς ὀχούμενος εἰς τὸ δάπεδον ἐξήεσαν. ἐξέστησαν δὲ Ἕλληνες, ξίφη καὶ ὅπλα φοβερὰ καὶ σφενδόνας καὶ ἀσπίδας τετραγώνους, καὶ Αἰθίοπας πολλοὺς κατ' αὐτῶν ὁρῶντες ὁρμῶντας, φοβεροὺς καὶ φρικτούς. καὶ οἱ Τρῶες δὲ, στεῤῥοῖς καὶ ἅλμασιν ἐπιτιθέμενοι, πλείστους ἀνῄρουν καὶ αὐτοὶ τῶν Ἀχαιῶν. οἱ ἡγεμόνες δὲ τὴν βίαν τοῦ πλήθους οὐ φέροντες, ὑπεχώρουν

A nemine Græcorum sciente, perfert. Postridie Priamus habitu lugubri sumpto, secum ferens aurum, argentum ac pretiosas vestes, ducens etiam secum filiam Polyxenam, formosam virginem, & Andromacham Hectoris uxorem, parvulosque ejus filiolos Astyanactem & Laomedontem, ausus est inter medios Græcorum principes se ingerere, eosque supplex orare, uti pro se apud Achillem deprecatores fierent, ut is Hectoris corpus redimendum daret. Miserti sunt senis, cum stupore admirati audaciam, Nestor & Idomeneus: ac priores ipsi in Achillis ingressi tentorium, obtinuerunt ut Priamum admitteret. Priamus capite pulvere conspersо, unaque Andromacha cum liberis, proni in terram procubuerunt,
B misericordiamque magna vociferatione flagitaverunt. At Polyxena Achillis pedes amplexa, pro fratre suo Hectore alta voce prolixe deprecata est: pollicens se Achillis, si is cadaver Hectoris redderet, servam remansuram in castris. Nestor misereri senectutis hortabatur. Multis ultro citroque commutatis verbis, tandem Achilles pretio redemptionis accepto, se cadaver suis redditurum annuit. accepit autem aurum, argentum, & vestium partem: reliqua Polyxenæ donavit. Priamo urgente, ut Achilles hanc secum manere pateretur: Achilles in præsens eam retinere noluit, alio se recepturum eam tempore promittens. Ita Priamus cum cadavere & suis omnibus rediit
C domum; Hectorque ploratus abunde, & uti assolet crematus, extra urbem est sepultus. Dum hæc de Hectore fiunt, interim Amazon Penthesilea ex opposita Cherroneso copias virorum ac Amazonidum ducens advenit. quam cognita Hectoris morte retrocedere conantem, Paris magna vi auri donatam detinuit. Ea post paucos dies in campum præliis destinatum copias deduxit, iisque in duas partes divisis, a dextro latere sagittarios constituit, in lævo gravis armaturæ milites, plures pedites quam equites: ipsa ad signum in medio equitum constitit. Commissa pugna, aliisque alios cædentibus, Achilles Penthesileam acriter prælantem hasta equo detru-
D sit: quam crinibus in Scamandrum protractam suffocaverunt. Oppidanos, Ajaces loco pepulerunt: ita ut in urbem fuga facta, portas objecerint. reliquos Græci juxta muros persecuti interfecerunt. Amazonibus autem abstinentes, secundum pugnam eas vinculis injectis diviserunt. His actis, multi Indi, equites ac pedites, & Phœnices bellicosissimi, cum regibus suis classe appulerunt, a Priamo ad ferendas suppetias exciti. Tanta autem erat multitudo, ut eos neque Ilium, neque omnino campus universos caperet. in quem universi una cum Trojanis, Memnone Indorum rege, quod is potentissimus erat, atque bellicosissimus, ducente exierunt. Ipse Mem-
E non splendide curru invehebatur. Obstupuerunt Græci, gladios armaque cernentes terribilia, fundasque & quadrata scuta, multosque Æthiopes horrendos homines irruentes: sed & Trojani magno cum clamore & saltu impetum dantes, plurimos de Græcis interficiebant. Itaque horum duces multitudinis violentiam non sustinentes, ad

Edit. Paris. pag. 128.

Penthesilea.

Memnon.

pag. 129.

naves recesserunt : quæ ipsæ tum fuissent a barbaris crematæ, nisi nox superveniens eorum conatum inhibuisset. Orta nocte, Græci cadavera suorum qui in prælio ceciderant, combusserunt, sauciosque diligenter curaverunt. Ibi cum primores Græcorum consultarent, quisnam, aliis circa alios occupatis, cum Memnone manum conserere auderet? id muneris Ajaci Telamonis F. forte obtigit. Ante solis ortum armati ad pugnam exiverunt Græci primum, mox etiam Memno cum universo exercitu. Ibi cum alii alios aggrederentur, Ajax Achille a tergo ipsum confirmante, Memnonem adoritur. Memnon curru degressus, hasta Ajacem tentavit. sed Ajax prius eum, scuto ipsius deturbato, graviter ursit : cumque omnes Indi in Ajacem essent intenti, Achilles cervicem Memnonis nudatam hasta trajecit, eumque præter omnium spem occidit. Inde effusa barbarorum fuga, cædes atque ejulatus : Græcorum contra exultatio, certaque & illustris victoria. Tunc etiam Polydamas fortissimus Phœnicum rex, inguen hasta Ajacis confossus cecidit. Æthiopum vero & barbarorum ineffabilis periit multitudo, ita ut campum cadavera oppleverint, cum pedites ab equitibus mirum in modum obtererentur, atque necarentur. Secundum hæc Trojani, Achille eos ad pugnam provocante, omnem exercitum in aciem eduxerunt, ducibus Paride ac Deiphobo, & horum fratribus Troilo atque Lycaone. Quos Achilles cum auxiliari Achæorum manu persecutus, partim vivos cepit, alios in Scamandrum fluvium compulsos submersit, interfectis Troilo & Lycaone. His gestis, donatiorum feriæ appetierunt, induciasque attulerunt. Ibi cum, ut in pace, universi & Danai & Troes Apollini Tymbræo rem sacram facerent in luco qui urbe haud procul aberat : Achilles Polyxenam cum matre Hecuba in templum egressam conspicatus, formæ ejus admiratione est percitus. Priamus Achille observato, Idæum mittit, qui in luco cum eo de Polyxena colloqueretur. At Græcorum principes hunc solum cum Achille verba commutare cernentes, conturbati : missisque Ajace, Diomede & Ulysse, hortari ne quid Barbaris concederet, neve hostibus sese crederet : ipsi extra lucum præstolari, ut egressum seorsim monerent. At vero Achilles ducturum se Polyxenam uxorem promiserat Idæo, ejusque rei causa in luco obambulans expectabat. Paulo post Paris ac Deiphobus adfuerunt, qui eum jam ad confirmandum conjugium vocarent. Achilles nihil sinistri suspicans, in templo Apollinis stans, eos admisit. Ibi Paris altari assistens, jurejurando ea quæ erant utrinque dicta sanxit. Deiphobo autem Achillem amplexo & deosculante, ensem quem gestabat, in Achillis intestina defixit : statimque, adhuc eam Deiphobo tenente, Paris alterum ictum intulit. Achilles viribus deficientibus concidit. Illi citra suspicionem tel alia via ex luco egressi, cum paululum inde processissent, citato cursu in urbem se proripuerunt. Ulysses cum sociis currere eos cernentes, in templum accurrunt, ibique pone aram jacentem Achillem cruore fœdatum reperiunt. Cui A-

Edit. Paris. pag. 130.

Achillis interitus.

A πρὸς τὰς ναῦς. ἃς καὶ αὐτὰς οἱ βάρβαροι κατέκαυσαν ἂν, εἰ μὴ νὺξ ἐπιοῦσα τῆς αὐτῶν κατέσχεν ὁρμῆς. ἐπιγενομένης δὲ αὐτῆς νυκτὸς, τὰ τῶν ἀνῃρημένων πυρώσαντες σώματα, καὶ τῶν τραυματιῶν ἐπιμελησάμενοι, ὡς εἰκὸς, οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν ἐβουλεύσαντο, τίς ἂν τολμήσῃ κατὰ τοῦ Μέμνονος βαλεῖν; τῶν ἄλλων περὶ ἄλλους ἀσχολουμένων. κληροῦται τοίνυν Αἴας ὁ Τελαμώνιος. καὶ πρὶν ἥλιον ἀνελθεῖν, ὁπλισάμενοι ἐξῄεσαν, Ἕλληνες μὲν πρῶτοι, εὐθὺς δὲ καὶ ὁ Μέμνων, καὶ πάντες οἱ ὑπ᾽ αὐτὸν στρατιῶται. ἄλλοι μὲν οὖν πρὸς ἄλλους, ὁ Αἴας δὲ Ἀχιλλέως αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄπισθεν συνεπισχύοντος, κατὰ τοῦ Μέμνονος ὁρμᾷ. Μέμνων δὲ τοῦ ἅρματος καταβὰς, τῷ δόρατι ἐπείραζεν Αἴαντα. Αἴας δὲ πρῶτος τὴν αὐτοῦ ἀναστρέψας ἀσπίδα, ἐπέθετο βαρέως αὐτῷ· πάντων δὲ τῶν σὺν αὐτῷ Ἰν-
B δῶν προσεχόντων τῷ Αἴαντι, τὸ δόρυ βαλὼν εἰς τὸν Μέμνονος τράχηλον γυμνωθέντα, κτείνει τοῦτον ὑπὲρ ἐλπίδα πᾶσαν ὁ Ἀχιλλεύς. κἀντεῦθεν Βαρβάρων μὲν κατὰ κράτος φυγὴ, καὶ φόνος, καὶ οἰμωγή· Ἑλλήνων δὲ ἀλαλαγμὸς καὶ νίκα ἀναμφήριστος καὶ λαμπρά. ἔτι δὲ Πολυδάμας ὁ τῶν Φοινίκων ἀλκιμώτατος βασιλεὺς, τῷ Αἴαντος δόρατι τὸν βουβῶνα κεντηθεὶς, πίπτει. Αἰθιόπων τε καὶ Βαρβάρων ἀμύθητος ἑσμὸς ἐκεῖ θνήσκει, ὡς πληθῦναι τὸ δάπεδον νεκρῶν, ὑπὸ τῶν ἱππέων δεινῶς τῶν πεζῶν συμπατουμένων καὶ ἀναιρουμένων. μετὰ ταῦτα τοὺς Τρῶας Ἀχιλλέως εἰς πόλεμον προσκαλουμένου, ἄρχοντες ἐξῆλθον ὁ Πάρις καὶ Δηΐφοβος υἱοὶ Πριάμου, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τούτων Τρώϊλος καὶ Λυκάων, σὺν τῷ λοιπῷ παντὶ τῶν Τρώων
C στρατῷ. οὓς Ἀχιλλεὺς μετὰ τῶν συνασπιζομένων αὐτῷ Ἀχαιῶν καταδιώξας, τοὺς μὲν ζῶντας εἷλε, τοὺς δὲ εἰς τὸν Σκάμανδρον ποταμὸν ἀπέπνιξε, Τρώϊλον δὲ καὶ Λυκάονα ἀνεῖλε. μετὰ ταῦτα ἀνέστη ἡ τῶν ἀναθημάτων ἑορτὴ, ἀνοχὴν φέρουσα πολέμου. ὅτε δὲ πάντων ἐν εἰρήνῃ θυόντων τῷ Θυμβραίῳ Ἀπόλλωνι, Δαναῶν καὶ Τρώων, ἐν τῷ ἀπὸ μικροῦ τῆς πόλεως ἄλσει, ἐξελθούσης Πολυξένης μετὰ τῆς μητρὸς Ἑκάβης εἰς τὸ ἱερὸν, Ἀχιλλεὺς ταύτην ἐθαύμασεν ἰδών. εὐρακὼς δὲ ὁ Πρίαμος τὸν Ἀχιλλέα, πέμπει τὸν Ἰδαῖον πρὸς αὐτὸν ἐν ἄλσει, φέροντα λόγους περὶ Πολυξένης. τοῦτον ἰδιαζόντως ὁμιλοῦντα τῷ Ἀχιλλεῖ, τῶν Ἑλλήνων οἱ ἄριστοι ἰδόντες καὶ θορυβηθέντες, Αἴαντα καὶ Διομήδην καὶ Ὀδυσσέα πέμπουσι, μὴ ἐπιδιδόναι παραγγέλλοντες τοῖς Βαρβάροις, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν τοῖς ἐχθροῖς, καὶ
D αὐτοὶ ἔμενον ἔξω τοῦ ἄλσους, ἐκδεχόμενοι τὸν Ἀχιλλέα, ὥστε κατιδίαν παραγγεῖλαι αὐτῷ. ὁ δ᾽ ἦν ὑποσχόμενος τῷ Ἰδαίῳ, πρὸς γάμον τὴν Πολυξένην λαβεῖν· διὸ καὶ προσέμενεν ἐν τῷ ἄλσει ἀναπατῶν. μετὰ βραχὺ δὲ ὁ Πάρις καὶ ὁ Δηΐφοβος ἧκον, παρακαλοῦντες αὐτὸν δῆθεν περὶ τοῦ γάμου. ὁ δὲ φαῦλον μηδὲν ὑπονοῶν, ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἑστὼς ἱερῷ, κατεδέξατο αὐτούς. καὶ ὁ μὲν Πάρις ὅρκῳ τὰ μεταξὺ ἀμφοτέρων λεγόμενα βεβαιῶν, παρὰ τὸν βωμὸν ἵστατο. περιπλεκομένου δὲ Δηϊφόβου τὸν Ἀχιλλέα, καὶ καταφιλοῦντος, ἐβάπτισεν ὃ ἐπεφέρετο ξίφος κατὰ τῶν αὐτοῦ σπλάγχνων· καὶ ἔτι κρατοῦντος αὐτοῦ, δευτέραν εὐθὺς
E ὁ Πάρις ἐπάγει κατ᾽ αὐτοῦ πληγήν. καὶ ὃς ἔκλυτος γεγονὼς, πίπτει· ἐκεῖνοι δὲ ἀνυπόπτως δι᾽ ἄλλης τοῦ ἄλσους ἐξελθόντες, ὡς μικρὸν ἀπεῖχον, δρόμῳ πολλῷ χρησάμενοι, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. οἱ περὶ τὸν Ὀδυσσέα δὲ ἰδόντες αὐτοὺς τρέχοντας, εἰσδραμόντες εὑρίσκουσι τὸν Ἀχιλλέα ᾑμαγμένον, κείμενον παρὰ τὸν βωμόν. πρὸς ὃν ὁ Αἴας·

ἄρ ἰδὼν

ἀρ᾽ ἦν ἄνθρωπος δυνάμενος κτεῖναί σε; ἀλλ᾽ ἡ σὴ προπέτεια μόνη σε ἀπώλεσε. πρὸς ὃν ὁ Ἀχιλλεὺς ἔσχατα πνέων· δόλῳ εἰργάσαντό με, φησί, Πάρις καὶ Δηΐφοβος, διὰ Πολυξένην. ὀξύτατα οὖν ἐπ᾽ ὤμων ἁρπάσαντες τὸ σῶμα, καὶ ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἀγαγόντες, καὶ τεφρώσαντες, θάπτουσι γῇ. μετὰ δὲ θάνατον Ἀχιλλέως πολέμου γενομένου, καὶ πολλῶν ἐξ ἑκατέρων πεσόντων, εἰς μονομαχίαν ὁ Φιλοκτήτης καὶ ὁ Πάρις ἔρχονται. καὶ πρῶτος λαχὼν ὁ Πάρις, βάλλει κατὰ Φιλοκτήτου· ἀστοχεῖ δέ. ὁ δὲ ἀντιτοξεύσας, τὴν ἀριστερὰν χεῖρα Πάριδος διαπείρει. καὶ δευτερώσας, τὸν δεξιὸν αὐτοῦ ἐπήρωσεν ὀφθαλμόν· καὶ τρίτον βαλὼν ἐπὶ τοὺς πόδας καὶ τὰ σφυρά, ῥίπτει Πάριν εἰς γῆν. ὃν ἁρπάσαντες ἡμιθανῆ, εἰς τὴν Ἴλιον εἰσῆλθον. καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς Ἑλένης υἱοὺς τρεῖς, Βουνίμον, Κορυθαῖον, καὶ Ἰδαῖον, μικροὺς αὐτῷ παρεστῶτας ἰδών, ἄφωνος ἔμεινε, καὶ διὰ μέσης ἐξέπνει νυκτός. ἡ δὲ προτέρα αὐτοῦ γυνὴ Οἰνώνη, ἑαυτὴν ἀπεχρήσατο ἀγχόνῃ. Ἑλένην δὲ γυναῖκα Δηΐφοβος ἠγάγετο παραυτά. ὃν ὁ Μενέλαος ὕστερον ἠκρωτηρίασε δι᾽ αὐτήν. ὅτι τὸ Παλλάδιον λεγόμενον, ξύλινον ὑπῆρχεν εἴδωλον τῆς Παλλάδος. τοῦτο ἔλεγον τετελεσμένον εἶναι ἀρρήτοις τισὶ καὶ δαιμονιώδεσι τελεσμαίοις, ἤτοι μυσαροῖς μυστηρίοις ἐστοιχειωμένον, νικηφόρον (ὅ φασι) καὶ ἀνάλωτον διατηροῦν τὴν πόλιν ἐν ᾗ ἀπόκειται. τοῦτο τὸ ξόανον τὴν πόλιν Ἴλιον μέλλοντι κτίζειν Τρωῒ τῷ τῶν Τρώων βασιλεῖ, φιλόσοφός τις καὶ ἀρρήτων γοητειῶν τελεστὴς Ἄσιος ὄνομα, φέρων ἐχαρίσατο. ᾧ ἀντιχαριζόμενος ὁ Τρώς, τὴν ὑπ᾽ αὐτὸν χώραν πᾶσαν Ἐπίρροπον πρῶτον καλουμένην, εἰς τὸ ἐκείνου ὄνομα Ἀσίαν ἐπωνόμασε. τοῦτο οὖν τὸ βρέτας, ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες, ὡς οὐκ ἂν δύναιντο τὴν πόλιν ἑλεῖν, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ ἀποκείμενον ᾖ, κλέψαι ἴσχυσαν, Ὀδυσσέως καὶ Διομήδους κρυφᾶ εἰσελθόντων, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Παλλάδος ἐν ἡμέραις τῆς ἑορτῆς παραμεινάντων, καὶ γνώμῃ τοῦ Ἀντήνορος ἐξάρχου τῶν Τρώων ὄντος, διὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Θεανοῦς, ἱερείας τῆς Ἀθηνᾶς οὔσης, τοῦτο νυκτὸς ἀφελόμενοι, ἐξῆλθον. ὅτε καὶ τὰ συμβάντα τοῖς Τρωσὶ κατ᾽ ἐκείνην τὴν νύκτα ἐλεεινὰ σύμβολα καὶ ἀπαίσια κατενοοῦντο· καὶ πρωῒ ἐξελθόντες, τοῖς Ἕλλησιν ἀπήγγειλον. φασὶ γάρ, ὅτι τῶν Τρώων ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος θυσιάζειν ἀγωνιζομένων, τὰ ξύλα μὲν καὶ τὰ κρέα καθὸ θέμις ἐπετίθοντο. πῦρ δὲ τοῖς ξύλοις ἐπιβαλλόμενον, οὐχ ἧπτεν, ἐσβέννυτο δέ. πολλάκις δὲ τοῦ πυρὸς ἐνεχθέντος, καὶ μὴ καιομένου, πίπτει τὰ ἐν τῷ βωμῷ πάντα εἰς τοὔδαφος. οἱ Τρῶες δὲ οὐκ ἀγαθὸν αὐτοῖς εἶναι οἰωνὸν ταῦτα τεκμηράμενοι, ὅτι Πρίαμος καὶ οἱ λοιποὶ τὸν Ἀντήνορα πρεσβεῦσαι πρὸς Δαναοὺς ἀποστέλλουσιν, ὥστε λύτρα λαβόντας, ὅσα ἂν ἐθέλωσι, λῦσαι τὸν πόλεμον. καὶ ὁ Ἀντήνωρ πρεσβεύων ἔφη πρὸς Ἀχαιούς. πάντα ἐπάθομεν, ὅσα τοὺς ἡμαρτηκότας παθεῖν ἐχρῆν. ἀνθ᾽ ὧν Μενέλαον ὁ Πάρις ἠδίκησε, δίκας ἔδωκεν· ἀνθ᾽ ὧν τὸ Ἴλιον, μαρτυροῦσιν οἱ τάφοι τῶν ἀνῃρημένων· νῦν οὖν οἱ περιλειφθέντες ἡμεῖς, λύτρα φέρομεν ὑμῖν. ὑπὲρ θεῶν, ὑπὲρ πατρίδος, ὑπὲρ τέκνων, Ἕλληνες ὄντες, τοὺς πρὶν ἀπειθεῖς, νῦν ἱκέτας σώσατε. ἐπὶ τούτοις πεισθέντες οἱ Ἕλληνες, Ὀδυσσέα καὶ Διομήδην ἀποστέλλουσι τὴν τῶν χρημάτων ποσότητα τυπῶσαι. καί γε ἐτύπωσαν χρυσίου τάλαντα δισχίλια, καὶ ἀργυρίου τάλαντα δισχίλια· καὶ τὰ δόξαντα πάντα κομισάμενοι, καὶ ἀφορμηθέντες τῆς πόλεως, ὑπέστρεψαν εἰς τὸν στρατόν.

Cedren.

A jax: Profecto nemo hominum te poterat interficere: sed tua temeritas te sola perdidit. respondit Achilles hæc, extremum spiritum jam ducens: Dolo me Paris & Deiphobus Polyxenæ causa necaverunt. Proinde corpus Achillis ii celerrime rapuerunt, & humeris suis impositum in castra pertulerunt, crematumque humarunt. Post mortem Achillis pugna conserta, multisque utrinque dejectis singulari certamine Philoctetes & Paris congrediuntur. Prior sorte Paris Philoctetem sagitta petens, aberrat a scopo. Philoctetes vicissim, primum lævam Paridis manum sagitta trajicit, secundo dextrum ejus oculum eruit, tertio talos & pedes impetens cum solo prosternit. Qui semianimis a suis abreptus, B & Ilium perlatus est: ubi tres, quos ei Helena pepererat, filios, Bunymum, Corythæum, & Idæum, parvulos etiamnum, sibi adstare videns, interclusa voce, sub mediam noctem expiravit. Tum Oenone, quæ prius uxor Paridis fuerat, seipsam strangulavit. Deiphobus statim Helenam uxorem duxit: quem postmodo Menelaus propterea auribus & naso manibusque truncavit. Palladium, lignea fuit Minervæ, quæ eadem Pallas dicitur, imago. Ajunt, id nefandis quibusdam dæmonum consecrationibus arcanisque ritibus dedicatum, ea vi fuisse, ut urbem in qua esset, inexpugnabilem conservaret. Id signum Troi Trojanorum regi Ilium condituro, philosophus quidam & innominatarum præstigiarum sacer- C dos, Asius nomine, dono attulit: in cujus gratiam Tros universam suam regionem hactenus Epirrhopon appellatam, ab ipso Asiam denominavit. Græci cum Ilium capi non posse, quamdiu simulacrum id ea esset in urbe, inaudivissent, furto id abstulerunt, Ulyssis & Diomedis opera. Hi clam ingressi urbem, & in fano Minervæ per ferias commorati, consilio Antenoris Trojanorum principis, adjuvante hujus uxore Theanone, quæ sacerdos erat Minervæ, noctu sublatum simulacrum secum in castra attulerunt. Ea nocte Trojanis miserabilia portenta & abominanda apparuerunt, quæ mane egressi Græcis narraverunt. Ferunt enim, cum Trojani rem Apolli- D ni sacram facere instituissent, ejusque altari ligna & carnes rite imposuissent, ignem lignis injectum non arsisse, sed extinctum fuisse, ac sepius repetitum ignem non arsisse: & quicquid aræ impositum fuerat, in terram decidisse. Troes cum adversum sibi aliquid hoc ostento denunciari judicarent, Priamus ac reliqui Antenorem legatum ad Græcos mittunt, rogatum ut ii pacem ipsis, pretio suo arbitrio constituto, redimendam darent. Antenor legatus ad Græcos, hujusmodi orationem habuit. Quidquid pœnarum dare nos ob nostra flagitia debuimus, dedimus. Paris, quod ob injuriam Menelao factam luendum fuit, pependit: etiam Ilium. ejus rei documento sunt sepulcra cæsorum. Nos ita- E que reliqui, pretium vobis afferimus, quo nos redimamus. Vos per deos, per patriam, per liberos obtestamur, Græci cum sitis, supplices nunc vestros, quondam contumaces, miseremini. His moti Græci, Ulyssem & Diomedem mittunt, qui argenti pondus signarent. Signaveruntque ii talenta auri bis mille, totidemque argenti. Cumque omnia

Paridis mors.

Palladium.

Edit. Paris. pag. 132.

Prodigium.

Antenor.

pro suo arbitrio abstulissent, ex urbe in castra reversi sunt. Post hæc sacrificantibus Græcis, & discessum parantibus, Ulysses universos inter sacra jurejurando adstrinxit, non ante discessuros ab Ilio, quam equus ligneus, qui ob id & Durejus vocatur, absolutus esset. Hunc

Equus Durateus.

Græci, Epei artificio, lignis concinnissime compactis, insigni ornatu admirabilique opere construxerunt, ita ut intus xxiiii militibus gravis armaturæ abditis, rotulis impositus trahentes capistrum facile sequeretur. Eo absoluto, tabernacula sua combusserunt: & in Tenedum insulam navigantes, ibi sese occultaverunt, Ulyssis consilio: uno tantummodo relicto proditore, homine generosi animi, qui laude & præmio inductus, ad hoc sese vulneribus fœdandum, & extremis partibus leviter mutilandum ultro præbuerat. Is barbaris interrogantibus, quidnam sibi ista equi machina vellet? respondit, Græcos eam templo Minervæ consecrare atque dedicare, cum ad expiandas, quas ejus urbi intulissent injurias:

Edit. Paris. pag. 532.

tum ut esset donum pro reditu ipsorum in patriam, ipsorumque monimentum. Troes ergo his fidem habentes, cum gaudio & lætitia Durejum equum (imo autem suam ipsorum perniciem) funibus alligatum in urbem traxerunt, pæanem accinentes: portæque superiore limine amoto, eum ut erat hostibus refertus, in penetrale Deæ introduxerunt. Media nocte, ii qui in equo per insidias abditi latebant, capto tempore desilientes, Priamum ejusque filios occidunt, Deiphobum extremis corporis partibus truncant: ac multitudine hostium trucidata, crebris ac fulgentibus ignibus de muro editis, classi Græcæ ad ipsos revertendi signum exhibent. Ut primum illuxit, cæteri etiam adfuerunt. ibi Trojanis, quotquot supererant, omnibus interfectis, uxores eorum, atque ipsam quoque Hecubam captivam abduxerunt: necnon & pecus omne, supellectilemque inter se partiti sunt; redditaque Menelao Helena, & urbe undique incensa atque diruta, domum redire intenderunt.

Ilii excidium.

Ilio capto, Ajax Telamonius & Ulysses uterque sibi Palladium vindicavit, cum uterque ob toleratos pro toto exercitu labores sibi id ad suæ urbis tutelam deberi contenderet. Cum uterque multa præclara sua ejus belli facinora commemorasset, Palladium tamen usque in crastinum diem apud Diomedem depositum fuit. Sed ea nocte Ajax, incertum a quo, occiditur. Quæ res cum magnam turbam excitasset, Ulysses in suspicionem ejus facti devenit: cumque ad intestinum jam res bellum spectaret, primus Ulysses deductis suis navibus e Troja abiit, eumque omnes sunt secuti. Hoc fuit principium Græcorum discessionis. Hecubam autem, cum ea exercitui dira imprecaretur, Ulysses cum sociis lapidibus obruunt, & in mare ejiciunt ad locum cui nomen Maronea: qui & Cynos sema, hoc est canis monimentum, appellatus ab iis est.

Ajacis interitus.

Hecuba.

Deinde Ulysses apud Siciliam incidit in Cyclopem. Non fuit is, ut Homerus fabulatur, unoculus: sed omnium hominum natura similis, ut & reliqui Cyclopes. sed ii vastis corporibus erant, efferi atque immanes, sævissimi, inhumanissimi, atque cædibus humanis deditissimi. Inde ad Æolicas insulas delatus est: post ad Circen & Calypsonem, Atlantis filias. ex

Ulyssis errores, & exitus.

A μετὰ ταῦτα θυσιαζόντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀποπλεῦσαι βουλομένων, πάντας ἐνώρκωσεν Ὀδυσσεὺς ἐν ταῖς θυσίαις, μὴ ἀποπλεῦσαι τῆς Ἰλίου, πρὶν τὸν Δούρειον ἵππον κατασκευασθῆναι· ἐνθέντες καὶ ξύλοις τοῖς ἁρμοδιωτάτοις συμπήξαντες, καὶ ἐκφυῶς κατακοσμήσαντες, καὶ τῇ Ἐπειοῦ τεχνουργίᾳ θαυμαστὸν αὐτὸν ὑπερφυῶς κατασκευασάμενοι, πάσαις μηχανορραφίαις, ὥστε καὶ στρατὸν εἰκοσιτεσσάρων ὁπλιτῶν ἔνδον ἀρύττοντα, ἀβίαστα διὰ τροχιλίσκων ἑλκόμενον τῆς φορβειᾶς ἀκολουθεῖν. καὶ τοῦτον οὕτω τεχνησάμενοι, τὰς σκηνάς τε κατακαύσαντες, καὶ ἀποπλεύσαντες, καὶ εἰς Τένεδον ὑποθήκαις Ὀδυσσέως ἀποκρυβέντες τὴν νῆσον· ἕνα τινὰ γενναῖον ἄνδρα καταλειψάμενοι, καὶ B μετρίως αὐτὸν ἀκρωτηριάσαντες ἐθέλοντα, καὶ χαίροντα τῷ ἐπαίνῳ καὶ τῷ μισθῷ, προδότην ἀφιᾶσιν αὐτόν· ὃς διαπυνθανομένοις τοῖς βαρβάροις, τί ἂν εἴη τὸ προκείμενον ἔργον τοῦτο, καὶ πρός τι φέροιτο; ἀπεκρίνατο λέγων τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἀνατιθέασι Δαναοὶ τοῦτο, ὁμοῦ μὲν ἀπολογίαν ὑπὲρ ὧν εἰς τὴν πόλιν αὐτῆς ἠδίκησαν, ὁμοῦ δὲ καὶ δῶρον τοῦτο ὑπὲρ εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας σωτηρίας, καὶ εἰς μνήμην αὐτῶν ἀφιερῶν κεκρίκασι δεῖν. οἱ τοίνυν Τρῶες πεισθέντες τούτοις γενόμενοι, λαβόντες σὺν εὐθυμίᾳ καὶ χαρμονῇ τὸν Δούρειον ἵππον, μᾶλλον δὲ τὸν ἴδιον ὄλεθρον, καὶ καλῳδίοις ἀνέλκοντες καὶ παιάζοντες, τὸ τῆς πύλης ὑπέρθυρον ἄραντες, τοῖς τῆς θεοῦ αὐτὸν ἀδύτοις μετὰ τῶν ἐχθρῶν εἰσήγαγον. ἐν δὲ τῷ μεσονυκτίῳ, οἱ ἐν τῷ ἵπ- C πῳ λοχῶντες, ἐπὶ σχολῆς ἐκπεπηδηκότες, αὐτόν τε τὸν Πρίαμον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀνελόντες, τόν τε Δηΐφοβον ἀκρωτηριάσαντες, τὸ πλῆθος δὲ τῶν ἀνδρῶν ἀποκτείναντες, πυρσοῖς μάλα λαμπροῖς καὶ συχνοῖς τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους τὸν τῶν Δαναῶν στόλον πρὸς ἑαυτοὺς ἐπέστρεψαν. ἡμέρας δὲ ἤδη διαγελώσης, καὶ αὐτοὶ παραστάντες, τοὺς ὑπολειφθέντας πάντας ἀπέκτειναν· τὰς δὲ γυναῖκας αἰχμαλώτους, καὶ τὴν Ἑκάβην, καὶ τὰ κτήνη λαβόντες, τά τε σκεύη καὶ εἴδη καταμερισάμενοι, τήν τε Ἑλένην τῷ Μενελάῳ ἀποδόντες, καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν ἐμπρήσαντες, καὶ καταστρεψάμενοι ἐπαλινόστησαν.

Μετὰ τὸ ἁλῶναι τὸ Ἴλιον, Αἴας ὁ Τελαμώνιος καὶ Ὀδυσσεὺς, τοῦ * ζωδίου Παλλάδος ἑκάτερος ἀντεποιοῦντο, ὡς D αὐτοῦ διαφέροντος καὶ τῇ ἰδίᾳ πόλει ἔχειν αὐτὸ φυλακτήριον, ὡς πάντων ἐπίπροσθεν ἀγωνιζόμενοι. πολλὰ δὲ στρατηγήματα ἐξ ἀμφοτέρων ῥηθέντα, ὅμως ἐν παραθήκῃ δίδοται τὸ Παλλάδιον ἕως πρωῒ τῷ Διομήδει. διὰ μέντοι νυκτὸς ἀδήλως σφάζεται Αἴας. πρωΐας δὲ γενομένης, ὡς εὑρέθη νεκρὸς, πολλῆς στάσεως γενομένης, εἰς ὑπόληψιν ἦλθε τῆς πράξεως Ὀδυσσεύς· ὅθεν καὶ εἰς ἐμφύλιον ἀναπτομένου τοῦ πράγματος πόλεμον, πρῶτος Ὀδυσσεὺς λύσας τὰ ἑαυτοῦ πλοῖα, ἀφώρμησε τῆς Τροίας, καὶ μετ' ἐκεῖνον ἅπαντες· καὶ τοῦτο ἀρχὴ γέγονε τῆς τῶν Ἑλλήνων ὑποχωρήσεως. τὴν δὲ Ἑκάβην καταρωμένην τῷ στρατῷ, οἱ μετὰ Ὀδυσσέως λίθοις βάλλουσι, καὶ τῇ θαλάσσῃ ῥίπτουσιν εἰς χώραν λεγομένην Μαρώνειαν, ἣν καὶ κυνὸς σῆμα E ὠνόμασαν.

* nihil igitur mutandum p. 130.

Ἐκεῖθεν ἐμπίπτει ἐν Σικελίᾳ Κύκλωπι, οὐχὶ ἑνὶ ὀφθαλμῷ, κατὰ τὰς μυθολογίας Ὁμήρου, κεχρημένῳ· ἀλλ' ἄνθρωπος μὲν ἦν τὴν φύσιν ὡς πάντες ἄνθρωποι, καὶ οἱ λοιποὶ κύκλωπες· οἳ καὶ τὸ εἶδος ἦσαν μεγάλοι, καὶ ἀπηγριωμένοι, καὶ ἀπαίδευτοι, τὴν προαίρεσιν παγχάλεποι, καὶ μισανθρωπότατοι, καὶ φονικώτατοι. εἶτα εἰς τὰς Αἰολίας νήσους, εἰς Κίρκην καὶ Καλυψὼ, τὰς θυγατέρας Ἄτλαντος· ἀφ' ἧς Κίρκης καὶ υἱὸν ἔσχε, τὸν Τη-

λίγοντο. εἶτα εἰς λίμνην τὴν καλουμένην Νεκυόπον, A ἐν ᾗ διὰ φαντασμάτων ἔγνω τὰ μέλλοντα συμβαίνειν αὐτῷ. ἐκεῖθεν εἰς τὰς Σειρήνας ἐκρίπτεται πέτρας, καὶ τὴν καλουμένην Χάρυβδιν καὶ Σκύλλαν, ἥτις ἐν στενῷ τόπῳ διακειμένη, ὑποδέχεται τὰ τοῦ Ὠκεανοῦ ῥεύματα, καὶ τοὺς παραπλέοντας βυθίζει. ἐν ᾧ τὰ πλοῖα πάντα, μετὰ καὶ τῶν ἑταίρων ἀποβαλών, αὐτὸς κρατήσας σανίδος, ἐν τοῖς ῥεύμασι τῶν ὑδάτων ἐφέρετο. τοῦτον Φοίνικες πλέοντα λαβόντες, εἰς Κρήτην πρὸς Ἰδομενέα γυμνὸν ἤγαγον. καὶ αὐτὸς πέμπει τοῦτον εἰς Φαιακίαν, τὴν νῦν λεγομένην Κέρκυραν, πρὸς Ἀλκίνοον, δεδωκὼς αὐτῷ ναῦς δύο, καὶ ἄνδρας ἐπιλέκτους ν'. ὁ Ἀλκίνοος τοίνυν μετὰ τοῦ Ὀδυσσέως, πλείονας στρατιώτας ἀναλαβόμενος καταλαμβάνει τὴν Ἰθάκην. καὶ τοὺς μνηστῆρας ἀποκτεί- B νας, καθάρας τε τὸν οἶκον ἀπὸ τῶν ἐπιβουλευόντων αὐτῷ, ἀνακτᾶται τὴν βασιλείαν. Βιώσας δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς πολλοὺς χρόνους, ὑπὸ τοῦ ἰδίου παιδὸς τοῦ ἀπὸ τῆς Κίρκης αὐτῷ γεγενημένου τοῦ Τηλεγόνου, τὸν βίον καταλύει. τὸν γὰρ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ θάνατον ἔκ τινων μαντευμάτων ὑφορώμενος, τὸν Τηλέμαχον ἐφυλάττετο, καὶ συμμένειν αὐτῷ παρῃτεῖτο. τοῦ δὲ Τηλεγόνου τὴν Ἰθάκην καταλαβόντος, καὶ ἑαυτὸν τῷ πατρὶ καταμηνύσαντος, μὴ προσδεχομένου παρὰ τῶν φυλάκων, νυκτός τε οὔσης, καὶ κραυγῆς γενομένης, νομίσας Ὀδυσσεὺς τὸν Τηλέμαχον εἶναι, ἀνίσταται μετὰ ξίφους, καὶ συμπεσὼν Τηλεγόνῳ, πλήττεται ὑπ' αὐτοῦ κέντρῳ τρυγόνος, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τελευτᾷ.

C Ἀγαμέμνων ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν πατρίδα μετὰ Κασάνδρας ἀποπλεύσας, εὗρε Κλυταιμνήστραν μοιχευομένην Αἰγίσθῳ. αὕτη γὰρ ἀκούσασα, ὡς Ἀγαμέμνων τὴν Κασάνδραν ἔσχεν ἐν Τροίᾳ, θάνατον καταψηφίζεται τῷ ἀνδρὶ τοιοῦτον. ἐνδύσασα γὰρ αὐτὸν ἐπανελθόντα χιτῶνα πανταχόθεν ὑφασμένον, παρασκευάζει τοῦτον ὑπὸ Αἰγίσθου σφαγιασθῆναι, καὶ λαμβάνει τὸν Αἴγισθον. ὁ γοῦν τοῦ Ἀγαμέμνονος υἱὸς Ὀρέστης, ὃς ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἐν τῇ πρὸς Ἴλιον ἐκστρατείᾳ νέος ὢν πρὸς Σχοινέα ἀπεστάλη ἀνατραφῆναι, τοῦτο μαθών, ἦλθε, καὶ ἀνελὼν Αἴγισθον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ἀναλαμβάνει τὴν βασιλείαν.

Μενέλαος δὲ σὺν τῇ Ἑλένῃ εἰς Αἴγυπτον ἀπορριφεὶς, καὶ μόλις εἰς Λακεδαίμονα κατεχθεὶς, τὰ κατὰ τὸν Ἀγαμέμνονα μαθὼν, μετὰ πολλοῦ δέους ἐβίου.

D Αἴας δὲ ὁ τοῦ Οἰλέως υἱὸς, μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ ἐποντίσθη.

Διομήδης δὲ ὁ τοῦ Τυδέως υἱὸς, εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν καταπλεύσας, οὐκ ἐδέχθη· ἀλλὰ διωχθεὶς ὑπὸ Αἰγιαλείας τῆς αὐτοῦ γυναικὸς καὶ τῶν πολιτῶν, κατέφυγεν εἰς Καλαβρίαν. κτίζει οὖν πόλιν ἐκεῖ, ἣν ἐκάλεσεν Ἀργυρίππην, τὴν μετονομασθεῖσαν Μαλεβέντον, εἶτα καὶ Βενεβέντον καὶ ἐν αὐτῇ οἰκεῖ, ἔχων καὶ τὸ Παλλάδιον, ὅπερ ἔλαβεν ἐκ Τροίας.

Ὅτι Ὀρέστης μετὰ τὴν μητροκτονίαν, εἰς μανίαν περιέπεσε λυσσώδη· καὶ ποτὲ μὲν ἐν ἀνέσει διῆγε, ποτὲ δὲ τὰ ἐξόχως ἐπετέλει. ἀγαπώντων δὲ αὐτὸν τῶν πολιτῶν, εἰς Δελφοὺς ἀπέρχεται, καὶ δέχεται χρησμὸν τοιοῦτον.

E Ὀρέστα, οὐκ ἄλλως σε δεῖ ἀργαλέης νόσου μανίην ἀποθέσθαι, εἰ μὴ περάσας Πόντου κύματα Σκυθίης γαῖαν καταλάβῃς, Αὐλίδος τ' ἐχώραν ἐν ἱερῷ Ἀρτέμιδος ληφθεὶς, σωθήσῃ ἐκ τῶν βωμῶν. κἀκεῖθεν ἐκφυγὼν ἀπὸ χθονὸς βαρβάρου, χθόνα περάσας καταλάβῃς Συρίης γαῖαν, αὐλῶνος Σιλπίου ὄρους ἄντικρυ, εὑρήσεις Μελάνθιον τοὔνομα ἔχον ὄρος, ἔνθα μέγα ἐστὶ ναὸς

Cedren.

A Circe etiam filium habuit, Telegonum. Postea ad paludem nomine Necyopam, ubi ex visis quibusdam ea quæ sibi eventura essent cognovit. Inde ad Syrenum saxa ejectus est, & ad Charybdin ac Scyllam, quæ in faucibus sita Oceani fluctus excipit, ac præternavigantes submergit. Ibi omnibus navibus ac sociis amissis, ipse tabula arrepta cum undis ferretur, ita vehens a Phœnicibus exceptus, nudusque in Cretam est ad Idomeneum deductus. Idomeneus eum additis duabus navibus, ac L viris delectis, ad Alcinoum misit, in insulam Phæaciam, quæ nunc Corcyræ nomen gerit. Alcinous eum, pluribus adhuc militibus adhibitis, in Ithacam deduxit: qua potitus Ulysses, procis interfectis, domo- B que ab iis qui ipsi insidiabantur purgata, regnum recuperavit. Cum autem multos annos vixisset, a Telegono, suo & Circes filio, occisus est. Nam cum necem a filio suo ex quibusdam vaticiniis metueret, a Telemacho sibi cavebat, ejusque convictu abstinebat. Ac cum Telegonus Ithacam appulisset, seque, cum a custodibus non admitteretur, patri suo indicari jussisset: quod tum nox erat, vociferatione oborta, Telemachum adesse ratus Ulysses, cum gladio obviam ivit: congressusque Telegono, ab eo pastinacæ spina ictus periit. *Edit. Paris. pag. 133.*

Agamemnon cum una cum Casan- C dra in patriam navigatione esset delatus, in Clytæmnestram uxorem suam ab Ægistho adulteratam incidit. nam ea cum inaudivisset Agamemnonem apud Trojam Casandra uti, mortem marito sic est machinata, ut reversum veste undiquaque contexta indueret, subornato qui eum sic deprehensum jugularet Ægistho: cui & statim nupsit. At filius Agamemnonis Orestes, qui puer a patre ad bellum Trojanum proficiscente, ad Schœneum fuerat educatum missus, re comperta domum reversus, suam matrem una cum Ægistho interfecit, regnumque recuperavit. *Agamemnonis interitus.*

Menelaus cum Helena in Ægyptum ejectus, vix tandem Spartam cum rediisset, Agamemnonis casu cognito, in ma- D gna solicitudine vitam exegit.

Ajax Oilei F. una cum suo exercitu fluctibus est marinis obrutus. *Ajax Oilei F.*

Diomedes Tydei F. cum ad suam urbem revectus esset mari, non est admissus: sed ab Ægialea uxore sua & civibus repulsus, in Calabriam confugit, ibique urbem Argyripam condidit, & eam habitavit: secum etiam Palladium tenens, quod apud Trojam nactus fuerat. Ea urbs postea Maleventum, ac rursus Beneventum est denominata. *Diomedis casus.*

Orestes post perpetratam matris cædem, in rabiosam incidit insaniam: quæ aliquando remittebat, alio tempore vehementius vexabat. Civibus ergo instantibus Delphos profectus, tale oraculum accepit: *Orestis historia.* 68

E *Oresta, non aliter vesania gravi*
Te liberari fata concedunt Deum, pag. 134.
Quam Pontici transvectus undas æquoris,
Scythicas in oras, Aulidemque veneris.
Hic ad Dianæ constitutus victima
Altare, salvus Barbaricum fugiens solum,
Terram Syrorum transmisso attinges mari,
Quæ Silpii montis convallem oppositam habet.
Hic reperies montem nomine Melanthium,

Vestæque fanum nobiles vetustæ deæ.
Ibi tu rabiosam depones insaniam.
Abi cito hinc: quæ sint futura, diximus.

A Eo annotato Orestes, statim comitatus Pylade, in Scythiam navigavit, & Aulidem pervenit. Ergo cum Pontico mari trajecto, terrestri itinere ad milliaria duo progressi essent, templum divæ cernunt, forisque ossa hominum projecta, quæ indigenæ sua lingua Crustemia nominabant. Hic ipsis quid facto usus esset consultantibus, pastores ad Iphigeniam accurrunt, duosque nunciant juvenes mari advectos esse. Ea primum nomina hospitum, ac cuji, scitatur: simul de Agamemnone patre suo, & Trojano bello, exploraris eorum indiciis. Inde ii ut deæ victima fiant vinciuntur; reservaturque in proxime insequentem diem Orestes, B Pylades ad aram Dianæ constituitur. Percontata est eum Iphigenia, cujas esset? Græcum se esse respondit domo, patria Mycenæum. Illacrymavit ea, nomine gentis & urbis suæ audito: suspicata tamen, eum de ipsius rebus aliquid ex pastoribus inaudivisse, quæsivit porro quis rex Mycenarum, quæ ejus uxor, quæ proles? Ad hæc Pylades: Pridem Agamemnonem ibi regnum obtinuisse: ejus uxorem Clytæmnestram, liberos Orestem, Electram, Iphigeniam, (hanc, famam ferre, Dianæ pro victima oblatam, ab ea neci subtractam fuisse, neque hactenus cognitum esse ubinam locorum agat) ac præterea Chrysothemin atque Laodicen. His auditis, Iphigenia Pyladem statim vinculis solvi ju- C bet: litterisque conscriptis eas ipsi tradit, ita fata. Vitam tibi dea per me donat: per eam tu mihi jura, litteras has Oresti te redditurum, ab eoque responsum relaturum. Juravit se & litteras in manus Orestis traditurum, & hunc ad ipsam adducturum. acceptisque litteris, fano egressus, eo venit ubi Orestes custodiebatur: impetratoque a Scythis aditu, tabulam Oresti tradidit, his verbis. I quam primum ad Iphigeniam, sororem tuam. Obstupuerunt audito hoc casu Scythæ. Illi ambo recta ad Iphigeniam se contulerunt. ac Pylades: Ecce, inquit, hic Orestes frater tuus. non tamen eum Iphigenia agnovit ante, quam signum Pelopei generis oleam in D

Edit. Paris. pag. 135. dextro humero vidit. tum eum amplexa, naves subduci in navale jussit, ipsosque secum totam eam hiemem detinuit. Æstate facta, Orestes & Pylades clam simulacro Dianæ, quod ex solido erat auro, ipsaque assumpta Iphigenia, quibus advecti fuerant navibus aufugerunt: tra-

69 jectaque Diabena, ad ortum Solis ad Emet Sarracenicum appulerunt, indeque ad Tricomin Palæstinæ. Ibi cum Orestes fureret, Tricomitæ magnum Dianæ fanum condiderunt: Iphigeniamque, quod eam ut sacerdotem honorarent, rogaverunt, uti deæ virginem puellam immolaret. adduxeruntque puellam nomine Nyssam, quam Iphigenia hostiam E mactavit. Ibi ærea columna posita, loco Nyssæ nomen indiderunt. Oreste tunc sanitati mentis restituto, Iphigenia per insomnium est a cerva admonita, ut hanc terram fugeret. Statimque fugientes, maritimam Palæstinam tenuerunt. Inde in Syriam, & ad montem Melantiam delati sunt: ubi Orestes ex oraculo fanum Vestæ reperit. ac sacris operatus, difficili est liberatus insania. Inde Oron-

A Εςίας, ἐκεῖ λυσσώδη μανίαν ἀποτίθει. θᾶττον οἴχνει. ταῦτ' ἔφην, ἃ γίνεται. Ταῦτα σημειωσάμενος Ορέςης, εὐθέως ἀναπλεύσας ἅμα τῷ Πυλάδῃ, ἔφθασεν ἐπὶ τὴν Αὐλίδα χώραν τῆς Σκυθίας. τὴν Ποντικὴν τοίνυν θάλασσαν διαπεράσαντες, καὶ ὡς ἀπὸ μιλίων δύο τῆς ἀπείρου πεζεύσαντες, ὁρῶσιν ὡς μέλαθρα θεᾶς, καὶ ἔξωθεν ἀνθρώπων ὀστέα ἐρριμμένα, ἃ καὶ Κρουςέμια ἐγχώριος καλεῖ γλῶσσα· καὶ τί δράσωσιν, ἐβουλεύοντο. τρέχουσι βουκόλοι πρὸς τὴν Ιφιγένειαν, ἥκουσι (φάσκοντες) δύο νεανίσκοι παρὰ τὴν κυάνεαν. ἐκείνη δὲ, τίνες καὶ ποταποὶ, καὶ τίνα τούτοις ὀνόματα πρῶτον ἐρωτῶσα τοὺς ξένους, καὶ περὶ Αγαμέμνονος τοῦ πατρὸς, καὶ περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἐξήταζεν. εἶτα δεσμοῦνται τοῦ θύε- B σθαι. καὶ τὸν μὲν Ορέςην εἰς τὴν ἐξῆς, Πυλάδην δὲ τῷ βωμῷ τῆς Αρτέμιδος παριςάσατο. καὶ ἡ Ιφιγένεια, ποίας ἂν εἴη χώρας ἐπύθετο, καὶ ποίας πόλεως; Χώρας μὲν Ελλάδος, ἔφη, Μυκήνης δὲ πόλεως ἄθλιος πάρειμι. ἡ δὲ τὴν πόλιν αὐτῆς καὶ τὴν χώραν ἀκούσασα, ἐδάκρυσεν· ὑποπτεύσασα δὲ, ὑπὸ τῶν βουκόλων αὐτὸν ἀκοῦσαι τὰ περὶ αὐτῆς, Τίς (ἔφη) βασιλεὺς Μυκήνης; τίς δὲ ἡ τούτου γυνή; τίνα δὲ τέκνα; Αγαμέμνων (εἶπε) πρώην, γυνὴ δὲ Κλυταιμνήςρα, τέκνα δὲ οἱ Ορέςης καὶ Ηλέκτρα καὶ Ιφιγένεια, ἣ (ὡς λέγουσι) τῇ θυσίᾳ Αρτέμιδι προσήχθη· ῥυσθεῖσα δὲ ὑπὸ τῆς Θεοῦ, ἕως ἄρτι ποῦ ἐςὶν οὐκ ἐγνώσθη· εἶχε δὲ καὶ Χρυσόθεμιν καὶ Λαοδίκην θυγατέρας. ἡ δὲ ἀκούσασα, κελεύει τοῦτον αὐτίκα λυθῆναι τῶν δεσμῶν. καὶ γράψασα δίπτυχον, ἐπιδέδωκεν C αὐτῷ, εἰποῦσα· ἰδοὺ τὸ ζῆν σοι ἡ Θεὸς δωρεῖται δι' ἐμοῦ· ἐπόμνυθί μοι κατ' αὐτῆς, ὅτι τὸ δίπτυχον τοῦτο ἐπιδίδως τῷ Ορέςῃ, καὶ κομίζεις μοι παρ' αὐτοῦ γράμματα. ὁ δὲ ἐπώμνυτο, καὶ τὸ γράμμα δίδοσθαι αὐτῷ εἰς χεῖρας, καὶ αὐτὸν ἄγειν Ορέςην πρὸς αὐτήν. εἰληφὼς δὲ τὸ δίπτυχον, ἐξῆλθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐλθὼν ὅπου Ορέςης ἐφρουρεῖτο, ᾐτήσατο τοὺς φρουροὺς Σκύθας, καὶ εἰσελθὼν ἐπιδίδωσι τὴν πυκτίδα, οὕτως εἰπών· ἴθι τὸ τάχος πρὸς Ιφιγένειαν, τὴν σὴν ἀδελφήν. Εμμενον οὖν ἐνεοὶ οἱ Σκύθαι πρὸς τὸ συμβάν· καὶ δὴ αὐτίκα πρὸς Ιφιγένειαν εἰσῆλθον ἀμφότεροι· καὶ ὁ Πυλάδης, ἴδε (ἔφη) Ορέςης ὁ σὸς ἀδελφός. ἡ δὲ οὐκ ἐγνώρισεν αὐτὸν, ἕως τὸ Πελόπειον τοῦ γένους σήμαντρον, τὴν ἐλαίαν εἶδεν ἔχοντα ἐν τῷ ὤμῳ τῷ δεξιῷ. πε- D ριπτυξαμένη τε αὐτὸν, ἐκέλευεν ἑλκυσθῆναι τὰ πλοῖα αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ ὅλον αὐτοὺς μεῖναι τὸν χειμῶνα παρ' αὐτῇ. θέρους δὲ γενομένου, λάθρα Ορέςης καὶ Πυλάδης τὸ ὁλόχρυσον ἄγαλμα Αρτέμιδος, καὶ αὐτὴν ἀναλαβόμενοι τὴν Ιφιγένειαν, ἀπέδρασαν μεθ' ὧν ἀπῆλθον πλοίων. καὶ τὴν Διαβήνην περάσαντες, ἦλθον πρὸς ἀνατολὰς, ἐπὶ τὸ Σαρακηνικὸν Εμετ. κἀκεῖθεν ἐπὶ Τρίκωμον τῆς Παλαιςίνης, καὶ δὴ Ορέςου μανέντος, οἱ Τρικωμῖται ἱερὸν μέγα τῇ Αρτέμιδι κτίσαντες, ἀξιοῦσι τὴν Ιφιγένειαν, ὡς ἱέρειαν τιμῶντες αὐτὴν, θυσιάσαι κόρην παρθένον τῇ Θεῷ. καὶ δὴ ἄγουσι νέαν, Νύσσαν ὀνόματι, ἣν καὶ ἐθυσίασεν Ιφιγένεια. καὶ ςήλην χαλκῆν ςήσαν- E τες, Νύσσαν τὸν τόπον ὠνόμασαν. τοῦ γοῦν Ορέςου τὰς φρένας ἀναλαβόντος, ἡ Ιφιγένεια ὄναρ εἶδεν, ἔλαφον λέγουσαν αὐτῇ· φύγε ἀπὸ τῆς χώρας ταύτης. εὐθὺς οὖν φυγόντες, τὴν παράλιον καταλαμβάνουσι Παλαιςίνην, κἀκεῖθεν εἰς Συρίαν, καὶ τὸ Μελάντιον ὄρος· καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Εςίας κατὰ τὸν χρησμὸν εὑρακὼς Ορέςης, καὶ θυσιάσας, τῆς χαλεπῆς ἀπαλλάττεται μανίας. εἶτα τὸν Ορ'ρόντην περάσας, ἐπὶ τὸ Σίλπιον ὄρος ἦλθε· καὶ τοὺς

A Ἀργείοις Ἰωνίτας ὡς συγγενείας ἀσπασάμενος, δι' αὐτῶν εἰς τὸ παράλιον τῆς Παλαιοπόλεως πρώην λεγομένης, νῦν δὲ Σελευκείας, παρεπέμφθη. κἀκεῖθεν ναῦν εὑρηκὼς, ἕως Ἑλλάδος διέβη. καὶ τὴν ἀδελφὴν Ἠλέκτραν εἰς γάμον τῷ Πυλάδῃ ζεύξας, ἕως θανάτου τῶν Μυκηνῶν βασιλεύει χώρας. Θόας δὲ τότε τοπάρχης ὢν Σκυθίας, εἰς καταδίωξιν Ἰφιγενείας διὰ τὸ ἄγαλμα, Σκύθας πλείστους ἀπέστειλε. ἐπεὶ δὲ εἰς Τρίκωμιν ἐλθόντες, ἔμαθον ἀποπλεῦσαι τοὺς διωκομένους, ἐκεῖ ἔμειναν, καὶ πόλιν τὴν λεγομένην Σκυθόπολιν οἰκοδομήσαντες, οὐκέτι ὑπέστρεψαν.

B Αἰνείας παρὰ Διομήδης ἐν Καλαβρίᾳ ξενωθεὶς, ἐπεὶ ἀποφοιτᾶν ἔμελλεν, ᾔτει τὸ λαβεῖν τὸ Παλλάδιον παρ' αὐτοῦ. πρὸς ὃν ἐκεῖνος· ἐξ οὗ, φησι, τὴν ἀρχὴν τοῦτο μετὰ Ὀδυσσέως τῆς Ἰλίου ἀφειλόμην, οὔτε ἐμοὶ, οὔτε τῷ ὑπ' ἐμὲ στρατῷ θλίψεις ἐπέλιπον ἕως ἄρτι, καὶ συμφοραί. διὸ καὶ ἐπυθόμην τῆς Πυθίας περὶ αὐτοῦ, ἣ καὶ ἀνεῖλεν, ἀποδοῦναι αὐτὸ τοῖς Τρωσί. ταῦτα Διομήδης εἰπὼν, καὶ θυσάμενος τῷ Θεῷ, ἐκβαλὼν εὐθὺς τὸ Παλλάδιον τῷ Αἰνείᾳ δωρεῖται. τοῦτο λαβὼν Αἰνείας, πρὸς τὸν τότε τοπαρχοῦντα Ἰταλίας Λατῖνον ἐφορμᾷ, καὶ κατὰ τῶν Ῥουτύλων σὺν αὐτῷ ἐκστρατεύει. ἐν ᾧ πολέμῳ Λατῖνος ὁ Τηλέφου υἱὸς ἀναιρεῖται. Αἰνείας δὲ στρατὸν συνεγηγερκὼς, κατὰ τῶν Ῥουτύλων πολεμεῖ· καὶ τούτους τρεψάμενος, τὴν θυγατέρα Λατίνου Ἀλβανίαν, καὶ τὴν βασιλείαν λαβὼν, πόλιν κτίζει μεγάλην, Ἀλβανίαν καλέσας, ἐν αὐτῇ τὸ Παλλάδιον ἀπέθετο. καὶ αὐτὸς μετὰ Λατῖνον ιθ'. ἔτη βασιλεύσας, τελευτᾷ.

C Μετ' αὐτὸν δὲ Ἀσκάνιος Ἴουλος, υἱὸς Αἰνείου ἀπὸ Κρεούσης Τρῳάδος, τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς, ἔτη λε'. οὗτος καὶ τὴν Λαβινίαν κτίσας πόλιν, αὐτόσε τὸ βασίλειον, καὶ τὸ Παλλάδιον ἀπὸ τῆς Ἀλβανίας εἰς τὴν Λαβινίαν μετέθηκε, τὴν κτισθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ.

Λαβινίας δὲ ἦρξεν Ἄλβας, ὁ υἱὸς Ἀσκανίου, ἔτη λε'. ὃς καὶ κτίζει τὴν πόλιν Σίλβαν, ἐξ οὗ καὶ οἱ βασιλεῖς Σίλβιοι ἐκαλοῦντο. οὗτος δὲ πάλιν ὁ Ἄλβας τὸ Παλλάδιον ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ πόλει Σίλβῃ, ἐκ τῆς Λαβινίας μετήγαγε πόλεως. ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐκεῖ βασιλεύουσι κατὰ διαδοχὴν οἱ Αἰνειάδαι, ἔτη τλά. Εὔανδρος δὲ καὶ Πάλας οἱ τοῦ Αἰνείου υἱοὶ, τὴν καλουμένην Βαλέντα ἐπαρχίαν ἰθύνοντες, οἶκον οἰκοδομοῦσι πάνυ μέγαν καὶ θαυμαστόν· καὶ τοῦτον, ἐξ ἐκείνου πάντα βασίλειον οἶκον, Παλάτιον ὀνομάζεσθαι.

D Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τρία διαιροῦσι τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας· εἰς Καλάνδας, εἰς νόννας, καὶ εἰς εἴδους. καὶ αἱ μὲν καλάνδαι εἰσὶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μηνὸς, μέχρι τῆς ζ'. ἡμέρας· αἱ δὲ ἀπ' αὐτῆς, νόνναι, μέχρι τῆς ιε'. ἡμέρας· εἴδοι δὲ, αἱ μέχρι τῶν λ'. ἡμερῶν καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ μηνός. ἅτις καλεῖται ἕνη καὶ νέα, παρὰ τῷ κωμικῷ Ἀριστοφάνῃ, καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς. εἴδοι δὲ καλοῦνται αἱ μέχρι τῆς λ'. ὅτι τηνικαῦτα ἀρχομένη τῆς ιϛ'. εἰδοποιεῖται παντελῶς ἡ σελήνη, εἶτα φθίνει.

E Μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἄρδυος, ἐβασίλευσαν Λυδῶν ἕτεροι η'. ἕως Κροίσου τοῦ ὑπερηφάνου, καὶ Κύρου βασιλέως Ἀσσυρίων. ἐβασίλευσε δὲ ὁ αὐτὸς Κροῖσος ἔτη ιε'. κατέσχεν οὖν ἡ βασιλεία Λυδῶν τὰ ὅλα ἔτη, σλβ'. Κροῖσος δὲ ὑπέταξε πάσας τὰς πλησίον αὐτοῦ βασιλείας, καὶ τὰ [illegible] πόρρωθεν αὐτοῦ λαμβάνει. ἐμήνυσε δὲ καὶ Κύρῳ, ἐάσαι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἀναχωρῆσαι, ἢ δέξασθαι τὴν παρουσίαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ πολεμοῦσαν. ὁ δὲ Κῦρος αὐτοῖς [illegible]

A te fluvio trajecto, ad Silpium montem pervenit: salutatisque Jonitis Argivis, utpote propinquis suis, ab iis ad portum Seleuciæ, quæ antiquitus Palæopolis fuit nominata, deductus, navemque ibi nactus, in Græciam transmisit. Hic tradita in matrimonium Electra sua sorore Pyladi, Mycenæorum regnum usque ad vitæ finem gessit. Thoas autem Scythiæ regulus, propter simulacrum per multos Scythas misit, qui Iphigeniam persequerentur. Hi cum Tricomin pervenissent, indeque eos quos insequebantur abiisse intellexissent, ibi remanserunt: urbeque, cui Scythopolis est nomen, condita, domum reversi non sunt.

Palæopolis Seleucia.

Scythopolis.

Æneas in Calabria usus Diomedis B hospitio, jam discessurus, ab eo Palladium petiit. Respondit Diomedes, ex eo tempore, quo primum cum Ulysse Palladium Ilio abstulisset, se atque exercitum suum continentibus malis atque calamitatibus fuisse vexatum: & cum ejus rei causa Pythiam consuluisset, jussum fuisse Trojanis id reddere. His dictis Deo rem sacram fecit, Æneamque deprompto Palladio donavit. Æneas cum Palladio ad Italiæ dominum Latinum profectus, cum eo adversum Rutulos expeditionem facit. Eo in bello Latinus cecidit. Æneas autem exercitu collecto, Rutulis bellum facit: iisque pulsis, filiam C Latini Albaniam uxorem, & regnum consecutus, urbem magnam extruit, nomine Albaniam, inque ea Palladium collocat. Ipse regno post Latinum annos undeviginti functus, moritur.

Æneæ successio.

Edit. Paris. pag. 136.

Post hunc Ascanius Julus, Æneæ ex Creusa Trojana, prima uxore, F. regnum annos XXXV gessit. Is urbem Laviniam condidit, eoque regiam & Palladium transtulit.

Laviniæ rexit Albas, Ascanii F. annos XXXV. Is urbem Silvam condidit, unde etiam reges Silvii denominati sunt. Is quoque Palladium Lavinia in urbem a se conditam Silvam traduxit. Ibi deinceps Æneadæ ordine regnaverunt, annos CCCXXXI. Evander autem & Palas Æneæ filii, cum provinciam D Valentem gubernarent, domum ædificarunt mole & structura mirabilem. inde obtinuit, ut regiæ Palatia nominentur.

Romani dies mensis in tres partes digerunt: in Kalendas, in Nonas, & in Idus. Kalendæ, a mensis principio usque ad nonum diem durant, inde Nonæ, ad decimumquintum usque diem pertinent. sequuntur Idus, usque ad diem trigesimum, & mensis initium: quod Ene Kænea ab Aristophane comico, Hesiodo, & reliquis appellatur. Idus autem nomen inde habent, quod ab earum initio lunæ forma (eidos forma est Græco sermone) omnino perficitur, atque ea E exinde deperit.

Mensis divisio.

Post Ardyn, octo Lydorum reges fuerunt, usque ad Crœsum superbum, & Cyrum Assyriorum regem. Regnavit Crœsus annos XV. duravit regnum Lydorum annos omnino CCXXXII. Subegit Crœsus omnia & vicina & longinqua regna. quin & Cyro significavit, ut is suo regno decedat, alias se ipsi bellum facturum. Respondit Cyrus per legatos: Ecquid injuriæ Crœso abs me

Lydorum regnum.

Crœsus.

ortum est, qui a me & regno meo tantum terræ abstulit? Interim animi anxius, & fœlicitatem Crœsi metuens, in Indiam fugere cogitabat. Cæterum uxor eum ita ægrum animo videns, causamque scitata & edocta, indicavit, vivente Dario suo priore marito, vatem quemdam fuisse Ebræum, divina sapientia præditum, nomine Danielum: eum a rege in summo fuisse honore habitum, neque regem nisi cum eo communicata re quicquam in bello egisse. Hunc, mortuo Dario, cum & ad senectam ætatem, & ad magnas opes pervenisset, in Marabitidem regionem profectum, ibi privatam vitam agere. Cyrus hoc audito, principes suos ad Danielum mittit, qui eum honorifice adducerent. Interea Crœsus Lydorum rex quosdam

Edit. Paris. pag. 137. suorum familiarium deligit, iisque & vulgaria & simul regia dona dat, Delphosque eos amandat ad oraculum Apollinis. mandabat autem, ut habitu mutato oraculum intrarent, sacerdotique viliora dona offerrent, dicentes se esse Ægyptios, consultumque Pythiam venisse: verum ex itineris longitudine sibi, cujus rei causa perquirendæ profecti essent, ex animo effluxisse. ipse proinde votis conceptis, ex Deo, cur adessent, sciscitaretur. Quod si sacerdos causam ipsorum adventus edixisset, regia etiam Crœsi nomine dona offerrent: indicarentque sacerdoti, Crœsum quærere, anne Cyrum Persarum regem esset superaturus? Illi imperata executi sunt. Sacerdos votis peractis, hoc responsi a Pythia accepit:

Est mensura maris, numerus mihi notus arenæ:
Elinguis animi sensa, & cognosco tacentis:
Sed mihi rex Crœsus, cupiuntque illudere Lydi.

Egressus sacerdos: Non estis, inquit Ægyptii, sed Lydi: neque oblivione capti, sed animo divina illudendi adestis. Simul eis oraculum in tabula scriptum tradidit. Lydi attoniti rei miraculo, sacerdoti reliqua etiam regia dona obtulerunt: exposueruntque, missos se a Crœso rege, qui bellum contra Cyrum regem Persarum haberet: interrogaret ergo Deum, an Crœsum victoria maneret? Ingressus in sacrarium sacerdos, & precatus, hoc oraculum retulit.

Crœsus Halyn penetrans, magnam pervertet opum vim.

Danielus Cyri consiliarius. idque in tabula scriptum exhibens, legatos ad Crœsum dimisit. Danielus vero ad Cyrum est profectus: ab eoque interrogatus, an Crœsum esset victurus? cum responsum differret, indignantis regis jussu est in foveam leonum projectus. Nihil a leonibus mali passum, Cyrus educi jussit: genibusque ejus advolutus, peccatumque suum confessus, oravit uti Deo invocato sibi diceret, an bellum gerere posset contra Crœsum, raptorem illum atque superbum regem, qui omni terra suo regno subjugata, tamen contentus non esset. Danielus Deo invocato, ita respondit Cyro, & vinces Crœsum, & eum captivum habebis. sic enim de te Deus (qui, quæcumque videntur, omnia creavit) ore Isajæ vatis pronunciavit: (Hæc dicit Dominus Cyro uncto

Cap. 45. meo, cujus dextram apprehendi, ut ei gentes subdam, perrumpam robur regum, aperiam januas ante eum: præcedam eum, & complanabo montes: fores æreas conteram, & vectes ferreas confrin-

A αὐτοῦ διὰ τὴν πρεσβείαν. τί γὰρ ἠδίκηταί παρ' ἐμοῦ ὁ Κροῖσος, τοσαύτην γῆν ἀφεσηκὼς ἀπ' ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμῶν βασιλείων; καὶ ἀδημονῶν, ἐβουλεύσατο φυγεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδιαὴν χώραν, δεδοικὼς τὴν εὐτυχίαν Κροίσου. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ οὕτως ἀθυμοῦντα, καὶ ἐπερωτήσασα, καὶ μαθοῦσα παρ' αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα, λέγει αὐτῷ· ὡς ἐπὶ Δαρείου τοῦ πρώτου μου ἀνδρός, ἦν τις ἀνὴρ Ἑβραῖος προφήτης, σοφίαν ἔχων Θεοῦ, ὀνόματι Δανιήλ, ὅντινα ἐν πολλῇ τιμῇ εἶχε Δαρεῖος ὁ βασιλεύς, οὐ χωρὶς οὐδὲν ἔπραττεν ἐν τοῖς πολέμοις. ὅστις μετὰ τὴν τελευτὴν ἐκείνου πλούσιος ὢν, καὶ γεγηρακώς, ἰδιάζει εἰς τὴν Μαραβίτιδα χώραν. ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας ταῦτα, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν τοὺς μεγι-

B στᾶνας αὐτοῦ, ὅπως μετὰ τιμῆς ἀγάγωσιν αὐτόν. ὁ δὲ Κροῖσος βασιλεὺς Λυδῶν, ἐπιλεξάμενος τινὰς τῶν οἰκείων αὐτοῦ, δοὺς αὐτοῖς δῶρα εὐτελῆ, καὶ ἄλλα δῶρα βασιλικά, ἀποστέλλει αὐτοὺς ἐν Δελφοῖς εἰς τὸ Ἀπόλλωνος μαντεῖον, εἰρηκὼς αὐτοῖς· ἀλλάξατε τὰ σχήματα, καὶ ἀνέλθετε εἰς τὸ μαντεῖον, καὶ ἐπίδοτε ἁπλᾶ δῶρα τῷ ἱερεῖ, λέγοντες· ὅτι Αἰγύπτιοί ἐσμεν, καὶ ἤλθομεν ἐπερωτῆσαι τὴν Πυθίαν, καὶ ἐκ τοῦ τῆς ὁδοῦ μήκους ἐληθαργήσαμεν τί ἤλθομεν αἰτῆσαι ἢ ἐπερωτῆσαι· ἀλλὰ δέξαι, καὶ ἐπερώτησον τὸν Θεόν, διὰ τί ἤλθομεν, καὶ εἰ μὲν εἴπῃ ὑμῖν διὰ τί ἤλθετε, δότε καὶ τὰ παρ' ἐμοῦ βασιλικὰ δῶρα, καὶ εἴπατε τῷ ἱερεῖ, εἰ νικῶ τὸν βασιλέα Περσῶν τὸν Κῦρον; Οἱ δὲ ποιήσαντες οὕτως, ἐπηρώτησαν τὸν ἱερέα. ὃς δεξάμενος, ἔλαβε τὴν ἀπόκρισιν ταύτην παρὰ τῆς Πυθίας· * Οἶδα ψάμμου ἀριθμόν, θαλάσσης τε μέτρα, οὐ λαλέοντος δ' ἀκούω,

C καὶ κωφοῦ ξυνίημι. παίζειν δέ με πειρᾶται Κροῖσος βασιλεὺς καὶ οἱ τούτου Λυδοί. Καὶ ἐξελθὼν ὁ ἱερεύς, εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἐστὲ Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ Λυδοί· καὶ οὐκ ἐληθαργήσατε, ἀλλὰ παίζοντες τὰ θεῖα εἴπατε. καὶ ἐπέδωκεν αὐτοῖς τὸν χρησμὸν γράψας ἐν διπτύχῳ. οἱ δὲ ἐκπλαγέντες, ἐπέδωκαν καὶ τὰ ἄλλα βασιλικὰ δῶρα τῷ ἱερεῖ, εἰπόντες αὐτῷ· ὅτι Κροῖσος ὁ βασιλεὺς ἔπεμψεν ἡμᾶς, ἐπειδὴ πόλεμον ἔχει πρὸς Κῦρον τὸν βασιλέα Περσῶν· καὶ μάθε εἰ νικᾷ αὐτόν. εἰσελθὼν οὖν πάλιν ὁ ἱερεύς, καὶ εὐξάμενος, ἔλαβε τὸν χρησμὸν τοῦτον. Κροῖσος ὁ βασιλεὺς Ἅλυν (ποταμὸν) διαβάς, μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει. καὶ γράψας τὸν χρησμὸν τοῦτον ἐν διπτύ-

D χῳ, ἀπέλυσε πρὸς Κροῖσον. ὁ δὲ προφήτης Δανιὴλ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα Κῦρον, καὶ λέγει αὐτῷ Κῦρος· εἰπέ μοι, εἰ νικῶ Κροῖσον τὸν βασιλέα Λυδῶν; ὁ δὲ Δανιὴλ ἀνεβάλλετο τοῦ εἰπεῖν. καὶ ἀγανακτήσας κατ' αὐτοῦ Κῦρος, ἔβαλεν αὐτὸν καὶ οὕτως εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων· καὶ μήτι πεπονθότα ὑπ' αὐτῶν, ἀνήγαγεν αὐτόν, καὶ προσέπεσεν αὐτῷ ὁ Κῦρος λέγων· ἥμαρτον εἰς σέ, ἀλλ' εὖξαι τῷ Θεῷ· καὶ εἰπέ μοι, εἰ δύναμαι πολεμῆσαι τῷ ἅρπαγι τούτῳ, καὶ ὑπερηφάνῳ Κροίσῳ; ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν ὑ-

E πέταξε, καὶ οὐ κορέννυται. καὶ ὁ Δανιὴλ δεξάμενος, εἶπεν αὐτῷ· καὶ νικᾷς τὸν Κροῖσον, καὶ λαμβάνεις αὐτὸν αἰχμάλωτον· περὶ σοῦ γὰρ εἶπεν ὁ Θεός, ὁ ποιήσας πάντα τὰ ὁρώμενα ταῦτα, διὰ τοῦ προφήτου Ἠσαΐου· Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Χριστῷ μου Κύρῳ· * σὺ ἐκράτησας τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχὺν βασιλέων διαρρήξω· ἀνοίξω ἔμπροσθεν αὐτοῦ, πορεύσομαι καὶ ὁμαλιῶ, καὶ θύρας χαλκᾶς συντρίψω, καὶ

* ὃ ἐκράτησα

μοχλοὺς σιδηροῦς συνθλάσω, καὶ θησαυροὺς ἀοράτους ἀνοίξω σοι· ἵνα γνῷς, ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός. ἐγὼ ἐγερῶ αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης· πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι. οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἀποστρέψει, οὐ μετὰ λύτρων, οὐ μετὰ δώρων· εἶπε Κύριος Σαβαώθ. ὁ δὲ βασιλεὺς Κῦρος ἀκούσας, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Δανιὴλ, λέγων· ζῇ Κύριος ὁ Θεός σου, ἐγὼ ἀπολύσω ἐκ τῆς γῆς μου τὸν Ἰσραὴλ, ἵνα λατρεύσωσι τῷ Θεῷ αὐτῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. καὶ ὁπλισάμενος, παρετάξατο τῷ Κροίσῳ. ὁ δὲ Κροῖσος ἀκούσας τὴν τοῦ χρησμοῦ ἀπόκρισιν, ἐξῆλθε κατὰ Κύρου μετὰ δυνάμεως πολλῆς· καὶ παρελθὼν τὸν Ἅλυν ποταμὸν τῆς Καππαδοκίας, συνέκρουσε τῷ Κύρῳ, χειμῶνος ὄντος πολλοῦ. καὶ ἡττηθεὶς, ἠθέλησε φυγεῖν· πλημμυρήσαντος δὲ τοῦ ποταμοῦ, οὐκ ἠδυνήθη, καὶ ἐλήφθη αἰχμάλωτος. καὶ ἀπώλοντο τὰ πλήθη αὐτοῦ, χιλιάδες τετρακόσιαι. τοὺς δὲ ὑπολειφθέντας ἅμα τῷ Κροίσῳ, ἔλαβεν αἰχμαλώτους ὁ Κῦρος. καὶ στήσας αὐτὸν ἐν ξυλίνῳ τρίποδι, ἐν ὕψει δεδεμένον, ἐθριάμβευσεν αὐτὸν, καὶ κατήγαγεν ἐν Περσίδι. ὁ αὐτὸς Κῦρος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἀπέλυσε πάντας ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, μετὰ Ζοροβάβελ, καθὼς προϊὼν ὁ λόγος δηλώσει. οὐκ ἠθέλησαν δὲ ἐξελθεῖν οἱ Ἰουδαῖοι πάντες μετὰ Ζοροβάβελ, εἰ μὴ σκῆπτρα δύο ἥμισυ μόνον, ὡσεὶ χιλιάδες πεντήκοντα. Ἔμειναν δὲ εἰς τὰ Περσικὰ ἰδίᾳ προαιρέσει σκῆπτρα θʹ, φοβηθέντες τὰ ἔθνη τὰ πέριξ τῆς Ἰουδαίας χώρας. ἀπέλυσε δὲ αὐτοὺς, τοῦ Δανιὴλ αἰτησαμένου.

Μετὰ δὲ τὸ ἀπολέσθαι τὴν βασιλείαν Λυδῶν, οἱ Σάμιοι θαλασσοκρατοῦντες, ἐβασίλευσαν τῶν μερῶν ἐκείνων. καὶ ἀκούσας μετὰ χρόνον ὁ Κῦρος, ἐπεστράτευσε κατ᾽ αὐτῶν· καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ναυμαχίᾳ, ἡττήθη, καὶ ἔφυγε· καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, ἐσφάγη. περὶ οὗ πολέμου Κύρου καὶ Σαμίων, Πυθαγόρας ὁ Σάμιος συνεγράψατο· ὃς καὶ εἶπεν, αὐτὸν ἐκεῖ τεθνάναι εἰς τὸν πόλεμον.

Μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν Κύρου, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δαρεῖος, ὁ καὶ Καμβύσης, καὶ οἱ λοιποὶ ἐβασίλευσαν Ἀσσυρίων. ἐπὶ τῶν χρόνων οὖν τῆς βασιλείας τοῦ τοιούτου Δαρείου, ἐφιλοσόφει παρ᾽ Ἕλλησιν Ἀναξίμανδρος. ὃς καὶ τὰς ἰσημερίας καὶ τὰς τροπὰς ἐξέθετο. ἀλλὰ καὶ Πυθαγόρας τὴν ἀριθμητικὴν συνεγράψατο· καὶ δόγμα παρεισήγαγεν Ἕλλησιν, ἀσωμάτους εἶναι ἀρχάς. ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ Δαρείου, υἱοῦ Κύρου, πόλεμος ἐκινήθη ἀπὸ τῶν Αἰθιόπων κατ᾽ αὐτοῦ, οἵτινες κακῶς αὐτὸν ἔφερον. ὅπερ γνόντες οἱ ἐν τῇ Μαδιανῇ χώρᾳ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἀφέντες κατέλαβον τὴν Ἱερουσαλήμ. ἦν δὲ πλῆθος πολὺ τῶν Ἰουδαίων. καὶ μαθὼν τοῦτο Δαρεῖος ὁ Κύρου, ἀπέστειλε στρατηγὸν αὐτοῦ ὀνόματι Ὀλοφέρνην, μετὰ δυνάμεως πολλῆς, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, κατὰ Ἰουδαίων· καὶ ἐπολιόρκει τὴν Ἱερουσαλήμ. καὶ συνέβη τι φοβερὸν τότε γενέσθαι.

Ἰουδὴθ γὰρ Ἑβραία ἐμηχανήσατο κατὰ τοῦ Πέρσου Ὀλοφέρνου προσποιητῶς, ὡς τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων θέλουσα προδοῦναι· ἥτις καὶ παρεγένετο κρυπτομένη πρὸς Ὀλοφέρνην. ὁ δὲ ἑωρακὼς τὴν εὐμορφίαν αὐτῆς, εἰς ἔρωτα ἔπεσεν αὐτῆς. ἡ δὲ λέγει αὐτῷ μηδένα ἐάσῃς ἐνταῦθα ἐγγιστά σου εἶναι δι᾽ ἐμέ· ἐπέρχονται γάρ μοι πορνεῦσαί με βουλόμενοι. καὶ πεισθεὶς μόνος διῆγε μετ᾽ αὐτῆς. τρεῖς δ᾽ ἐκεῖ αὐτὴ προσκαρτερήσασα ἡμέρας, ὡς καθεύδει, ἰσχύσασα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀφείλετο. καὶ νυκτὸς, κατὰ τὸ εἰωθὸς, δι᾽ οὗ εἰσήρχετο πρὸς αὐτὸν παραπυλίου, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἰσελθοῦσα, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπήγαγε· πλησίον γὰρ τοῦ τεί-

gam. Aperiam tibi thesauros numquam visos, ut cognoscas me esse Deum Dominum. Ego eum excitavi, justitia præditum: omnes ejus viæ rectæ. ipse urbem meam ædificabit, & populum meum captivum in libertatem ac patriam restituet, non accepto pretio aut mercede, ait Dominus exercituum. His auditis, Cyrus ad pedes Danieli concidit: juravitque per vitam Dei, se populum Israelicum ex sua ditione dimissurum, ut is Hierosolymis Deo suo cultum exhibeat. Simul exercitu armato, adversus Crœsum duxit. Sed Crœsus oraculi responso accepto, cum magnis copiis contra Cyrum est profectus: amnemque Cappadociæ Halyn trajecit, multa tum hieme. Cæterum commisso prælio Crœsus victus, eum fugam tentaret, impeditus amnis exundatione, vivus in hostium potestatem venit. Quadringenta millia de Crœsi exercitu cæsa sunt, reliqui cum eo capti. Eum in ligneo tripode collocatum Cyrus, in triumpho in Persidem abduxit. Idem Cyrus omnes Israelicos captivos dimisit, at duce Zorobabelo Jerusalemam repeterent: sicut suo loco dicetur. Noluerunt autem universi Judæi cum Zorobabelo in patriam redire, sed eum tantum duæ tribus ac dimidia secutæ sunt: reliquæ sex. s. tribus altero in Persia manserunt, metu gentium Judææ circumjectarum. Dimisit autem Judæos Cyrus, Danieli rogatu.

Edit. Paris. pag. 138.

Cyrus Crœsum vincit.

Regno Lydorum everso, Samii maris imperio potiti, istis regionibus imperaverunt. Quod cum postea temporis Cyrus cognovisset, expeditionem adversos Samios fecit: ab iisque navali pugna victus, cum in suum regnum fuga pervenisset, ibi interfectus est. Hujus inter Cyrum ac Samios belli historiam conscripsit Pythagoras Samius: qui & hoc habet, in ipso bello Cyrum occubuisse.

Cyro successit Darius filius, qui & Cambyses cognominatur: ac reliqui ordine, alius alii suffecti, regnum in Assyrios tenuerunt. Hoc Dario regnante, apud Græcos Anaximander philosophatus est, qui æquinoctia ac solstitia exposuit. Quinetiam Pythagoras Arithmeticam conscripsit, auctorque Græcis fuit opinionis de principiis incorporeis. Idem rex ab Æthiopibus bello impetitus, graviterque vexatus est. Quod cum animadvertissent Judæi qui in Media habitabant captivi, quorum ingens erat multitudo, eo deserto, Hierosolymam occupaverunt. Darius Cyri, ubi ea de re certior factus est, Olophernem cum magno exercitu contra Hierosolymam, & Judæos misit, atque is Hierosolymam obsedit.

Darius Cambyses.

pag. 139.

Eo tempore terribile facinus est factum. Juditha enim Ebraica mulier insidias Olopherni tendens Persæ, clam ad eum se contulit, simulans se gentem Judæam velle prodere. Barbarus pulchritudine ejus captus, amore statim correptus est. At vero Juditha eum monere, ne quem suorum circa se haberet: se enim ab iis de stupro appellari. Olophernes fidem mulieri adhibens, solus cum ea vixit. Ipsa triduo ita tolerato, nocte capta occasione, dormientis caput amputavit: ac more suo per portulam egressa, qua ad ipsum ventitaverat, Hierosolymam caput ejus pertulit. nam portulam Judithæ causa urbi vicinam barbarus fecerat.

Juditha.

A Judæi Olophernis caput conto impactum de muro extulerunt, id exercitui hostili ostendentes. Sub auroram Persæ viso ducis capite in conto extante fugam fecerunt: ac soluta obsidione, victoria penes Judæos fuit.

Post Darium Artaxerxes regnum in Assyrios tenuit. Extitit tunc Neemias Judæus, a Davido genus ducens. Hic regem (quem ipsi libere compellare licebat, cum quidem ab eo diligeretur, atque etiam eunuchis esset præfectus) permovit eo, ut rea magnam pecuniam ad Hierosolymorum instaurationem largiretur, ipsumque ad eam rem conficiendam dimitteret. Primo tum fuerant Hierosolyma diruta, templumque eversum. ac urbs desolata jacuerat annos jam septuaginta. Neemias autem B dimissus, eam instauravit. Idem Artaxerxes, instigantibus quibusdam consiliariis, reliquos etiam Judæos dimisit: ac qui voluerunt, ii duce Esdra vate in patriam redierunt. Eidem rex etiam sacra vasa, & libros sacerdotales tradidit. Idem Esdra, eorum librorum qui non extabant, ex memoria sua describendi copiam fecit.

Eo tempore Io Macedonis regnum fuit. Id primus Cranaus annos XVIII tenuit. inde alii viginti tres reges, usque ad Philippum Alexandri patrem. Erant tunc Græcorum doctores atque poetæ, Sophocles, Heracletus, Euripides, Herodotus, Socrates, & magnus iste Pythagoras. Et erat Hercules, supra commemoratis temporibus natus in Lato C Thebarum, prognatus Alcmena & Pico Jova. Is Hercules in Hispania educatus, cum virilis esset, ex Hispania profugus, tunc in Italiam venit, in eaque regnum annos XXXVIII tenuit. Is accepit uxorem Lytbam, Aletæ regis filiam. itaque ei Itali reges ab ipso procreati, columnas ea auro ductas posuerunt, quæ etiamnum stant. Post ipsum, Italiæ regnum tenuit ipsius ex Auga filius Thelephus: & post hunc Latinus filius annos XVIII, qui Cetæis nomen Latinorum fecit.

Hercules.

Edit. Paris. pag. 140.

72

Eo regnante, Æneas Anchisæ filius Phryx ab excidio Trojæ fugiens, in Africa pervenit ad Didonem Phœnissam mulierem, quæ & Elisa dicitur: ibique D cum aliquamdio esset commoratus, ab Jarba rege Africæ sibi metuens, clam relicta Didone aufugit. Erat Dido oriunda Charticha, exigua & maritima Phœniciæ urbe, quæ fines Tyri ac Sidonis interjacet. Amplissimis autem prædita opibus maritum habebat Sichæum: cujus divitiis atque potentiæ invidens Pygmalion Didonis frater, eum in venatione, cum equites una aprum persequerentur, hasta in tergum conjecta interficit: corpusque de præcipitio deturbans, domum reversus necessariis ejus retulit, eum, dum aprum insequitur, præcipitem actum periisse. Quo & sororis suæ vitæ Pygmalion, fortunisque insidiabatur. Sed Sy-E chæus uxori per insomnium visus, ab ipsius fratre se necatum indicavit, monstrato etiam vulneris loco, ipsamque fuga sibi consulere, ne idem eveniret, monuit. Proinde Dido clam fratre navim ingressa omnibusque suis impositis divitiis, a Phœnicia solvit: inque Africam delata, Carthaginem, quæ est Nea-

Dido.

A χος, δι' αὐτὴν τὴν παραπυλεῶνα αὐτοῦ ἔστησεν. λαβόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι παρ' αὐτῆς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀλοφέρνου, εἰς κοντὸν ἄνω τοῦ τείχους ἔπηξαν, ἐπιδεικνύοντες αὐτὴν τῷ στρατῷ αὐτοῦ. πρωΐας δὲ γενομένης, ἑωρακότες τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνου κοντωθεῖσαν, ἔφυγον ἅπαντες. καὶ διελύθη ὁ πόλεμος, καὶ ἔλαβον τὴν νίκην οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τῶν Περσῶν.

Μετὰ δὲ Δαρεῖον ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων Ἀρταξέρξης. καὶ Νεεμίας Ἰουδαῖος ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ (ὃς παρρησίαν ἔχων πρὸς αὐτόν· ἠγάπα γὰρ αὐτὸν, ὅτι καὶ ἀρχὴν εὐνούχων ἐπεποίηκεν) ἐδυσώπησεν αὐτόν· καὶ λαβὼν χρήματα πολλὰ, ἔπεισεν αὐτὸν ἀπελθεῖν, καὶ κτίσαι τὴν Ἱερουσαλὴμ πορθηθεῖσαν. πρώτη γὰρ αὕτη τῆς Ἱερουσαλὴμ ἅλωσις ἦν, καὶ τοῦ ἱεροῦ καταστροφή. ὁ δὲ Νεεμίας ἀπολυθεὶς, ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀνήγειρεν αὐτήν· ἔκειτο γὰρ ἔρη-B μος ἔτη ο. ὁ δὲ αὐτὸς Ἀρταξέρξης παρακληθεὶς ὑπό τινων τῶν τῆς συγκλήτου αὐτοῦ, καὶ τοὺς ὑπολοίπους Ἰουδαίους ἀπέλυσε. καὶ ὅσοι ἂν ἐβούλοντο τότε ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀνῆλθε μετὰ Ἔσδρα τοῦ προφήτου, καὶ ἡγουμένου· ᾧτινι καὶ τὰ ἱερατικὰ σκεύη ἀνέθετο, καὶ τὰς βίβλους τὰς ἱερατικὰς, τὰς εὑρεθείσας. ὁ δὲ αὐτὸς Ἔσδρας τῶν μὴ εὑρεθέντων βιβλίων, ἐξ ὑπομνήσεως αὐτοῦ, γράφεσθαι ἐποίησε τὴν δύναμιν.

Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις τούτοις ἐβασίλευσεν ἡ Μακεδονία χώρα, ἐν ᾗ πρῶτος ἐβασίλευσε Κραναὸς ἔτη κζ. καὶ λοιποὶ ἄλλοι βασιλεῖς κγ΄. ἕως Φιλίππου τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου. ἦσαν δὲ τότε Ἑλλήνων διδάσκαλοι καὶ ποιηταὶ, Σοφοκλῆς, Ἡράκλειτος, Εὐριπίδης, Ἡρόδοτος, Σωκράτης, καὶ ὁ μέγας Πυθαγόρας. ἦν δὲ ὁ Ἡρακλῆς γεννη-C θεὶς ἐν τοῖς ἀνωτέρω προειρημένοις χρόνοις, ἐν τῇ Λάτῳ τῆς Θήβης, ἐκ τοῦ γένους τῆς Ἀλκμάνης ὑπάρχων, καὶ τοῦ Πίκου Διός. ὃς ἀνετράφη ἐν τῇ Ἱσπανίᾳ χώρᾳ· καὶ ἀνδρεῖος γενόμενος, ἦλθε τότε ἀπὸ τῶν Ἱσπανῶν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν φυγών, καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ ἔτη λέ. ὅστις ἔλαβε γυναῖκα τὴν Λύτβην, τὴν Ἀλέτου βασιλέως θυγατέρα· ὅθεν καὶ στήλας αὐτῷ χρυσοσφυρήτους ἀνέστησαν οἱ Ἰταλοὶ βασιλεῖς, εἶτ' οὖν ῥῆγες, ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ. αἵτινες στῆλαι μέχρι τοῦ παρόντος ἵστανται. τῆς δὲ Ἰταλίας ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς Αὔγης, Τέλεφος· καὶ μετ' αὐτὸν υἱὸς αὐτοῦ Λατῖνος, ἔτη ιη. ὃς τοὺς Κητταίους ἐπωνόμασε Λατίνους.

D Τότε Αἰνείας ὁ τοῦ Ἀγχίσου, ὁ Φρὺξ, φεύγων ἐκ τῆς πορθήσεως τῆς Ἰλίου, ἀνῆλθεν ἐν τῇ Λιβύῃ πρὸς τὴν Φοίνισσαν Διδὼ, τὴν καὶ Ἔλισσαν. καὶ ἐνδιατρίψας ἐκεῖ, λάθρα ἐάσας αὐτὴν, φοβηθεὶς τὸν * Ἰορδὰν βασιλέα τῆς Ἀφρικῆς, ἔφυγεν. ἦν δὲ ἡ Διδὼ ἐκ μικρᾶς πόλεως Χαρτικαῆς, τῆς Φοινίκης παραλίας οὔσης, μεταξὺ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος· ἥτις Διδὼ ἦν πλουσιωτάτη, ἔχουσα ἄνδρα Συχαῖον, ὃν ἐφόνευσεν ἐν κυνηγεσίῳ ὁ ἀδελφὸς τῆς Διδοῦς ὁ Πυγμαλίων, διαφθονούμενος αὐτῷ ὡς πολυεὐπόρῳ καὶ δυνάστῃ. καταδιώκοντες γὰρ σύαγρον ἔφιπποι, ἔλασεν ἐκ τῶν ὄπισθεν κατ' αὐτοῦ τὸ δόρυ, καὶ ἀπέκτεινε· καὶ λαβὼν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἔρριψε κατὰ τοῦ κρημνοῦ. καὶ ὑποστρέψας, εἶπε τοῖς ἐξωφόροις αὐτῷ, ὅτι ἐκρημνίσθη διώκων τὸν σύαγρον. ἐβούλετο δὲ ὁ αὐτὸς Πυγμαλίων καὶ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν δια-E χειρίσασθαι, καὶ λαβεῖν τὰ χρήματα αὐτῆς· ᾗ τινι Διδοῖ ἐφάνη ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Συχαῖος ἐν ὁράματι, καὶ εἶπεν, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἐφόνευσέ με. δείξας αὐτῇ καὶ τὸν τόπον τῆς πληγῆς. καὶ εἶπεν αὐτῇ· φύγε, μὴ καὶ σὲ φονεύσῃ· καὶ λοιπὸν ἡ αὐτὴ Διδὼ λαθοῦσα τὸν ἴδιον ἀδελφὸν, ἀνελάβετο πάντα χρήματα αὐτῆς, καὶ ἐμβᾶσα εἰς πλοῖον, ἀπέπλευσεν ἐκ τῆς Φοινί-

* Ἰάρβαν rectius.

Φοινίκας. καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Λιβύην, καὶ κτίζει τὴν Καρτάγαιναν, ἥτις ἐστὶ Νεάπολις· καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ, καὶ τελευτᾷ σωφρόνως ζήσασα. A

Ὁ δὲ Διομήδης ὑπῆρχεν ἐξ Αἰτωλίας, φέρων τὸ γένος ἐκ τοῦ Οἰνέως. ὅστις Οἰνεὺς μετὰ τὴν τελευτὴν τῆς Εὐριβοίας, ἠγάγετο τὴν Ἀλθαίαν, ἐξ ἧς ἔσχε τὸν Μελέαγρον καὶ τὴν Δαιάνειραν, ἥν τινα ἁρμόσατο Ἀχελῷος ὁ υἱὸς Ποσειδωνίου συγκλητικοῦ, ὁ γοῦν Ἀχελῷος πρὸ τοῦ γάμου ἔφθειρε τὴν Δαιάνειραν λάθρα. καὶ μετὰ ταῦτα λέγει τῷ Οἰνεῖ βασιλεῖ ἵνα ἄλλως παραλαμβάνω ταύτην, εἰ μὴ παραχωρήσεις μοι διοικεῖν τὴν βασιλείαν σου. ὁ δὲ οὐκ ἐπείσθη. καὶ λοιπὸν σὺν τῷ ἰδίῳ πατρὶ ἀντῆρεν ὁ Ἀχελῷος ὁ υἱὸς Ποσειδωνίου τῷ Οἰνεῖ, καὶ ἐπολέμησεν αὐτῷ. καὶ ἀναγκασθεὶς ὁ Οἰνεὺς, προετρέψατο ἐκ τῆς Φθίας χώρας στρατηγὸν γενναῖον Ἡρακλέα, τὸν λεγόμενον Πολύφημον, συνταξάμενος δοῦναι αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Δαιάνειραν. ὃς ἐλθὼν μετὰ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς, συνέβαλε πόλεμον μετὰ Ποσειδωνίου, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀχελῴου· καὶ εἰς τὴν συμβολὴν ἀνεῖλε ξίφει ὁ Πολύφημος Ποσειδώνιον, τὸν Ἀχελῴου πατέρα. διὰ τοῦτο ἐξέθεντο οἱ ποιηταὶ, ὅτι τὸ κέρας τοῦ Ἀχελῴου ἀπέσπασεν ὁ Ἡρακλῆς· ὅπερ ἐστὶ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ δύναμιν. Ἑωρακὼς δὲ τὴν πτῶσιν τοῦ ἰδίου πατρὸς ὁ Ἀχελῷος, φεύγει ἔφιππος. διὸ καὶ γράφουσιν αὐτὸν ἱπποκένταυρον. καὶ ἐν τῷ καταδιώκειν αὐτὸν τὸν Πολύφημον Ἡρακλέα, ἐπιστραφεὶς τοξεύει αὐτὸν ὁ Ἀχελῷος κατὰ τοῦ μαστοῦ καὶ εὐθέως ὡς εἶχεν ὁ Ἡρακλῆς, ἀντετόξευσε τὸν Ἀχελῷον πλησίον τοῦ ποταμοῦ Εὐήνου. ὁ δὲ Ἀχελῷος ἔβαλεν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ ἵππου εἰς τὰ ῥεῖθρα τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀπώλετο· καὶ ἐξ ἐκείνου μετεκλήθη ὁ ποταμὸς Ἀχελῷος. ὁ δὲ Πολύφημος Ἡρακλῆς ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ μαστοῦ αὐτοῦ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τελευτᾷ. B C

Μελέαγρος δὲ ὁ υἱὸς Οἰνέως, ἀδελφὸς τοῦ Τυδέως καὶ Δαϊανείρας, ἐποίησεν ἆθλον μέγαν, φονεύσας κάπρον ὃς ἐλυμαίνετο τὴν χώραν ἐκείνην πᾶσαν, τῆς κυνηγέτιδος Ἀταλάντης προβαλούσης τόξῳ τὸν σύαγρον. καὶ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ θηρὸς τὸ δέρμα αὐτοῦ τῇ Ἀταλάντῃ Μελέαγρος ἐχαρίσατο, εἰς ἔρωτα ταύτης βληθείς. Ἀπελθὼν δὲ ὁ Μελέαγρος εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Οἰνέα, ἀπῃτεῖτο παρ' αὐτοῦ τὰ νικητήρια τοῦ θηρός. καὶ μαθὼν ὅτι τῇ Ἀταλάντῃ τὸ δέρμα ἐχαρίσατο, ὀργισθεὶς κατ' αὐτοῦ, ἔλαβεν ὃν ἐφύλαττε θαλλὸν τῆς ἐλαίας ἡ Ἀλθαία, ὅν τινα θαλλὸν τῆς ἐλαίας ἔγκυος οὖσα ἡ Ἀλθαία ἐπιθυμήσασα ἔφαγε· καὶ καταπιοῦσα τὸ φύλλον τῆς ἐλαίας, εὐθέως συνέτεκε τὸ τῆς ἐλαίας φύλλον τῷ Μελεάγρῳ. περὶ οὗ χρησμὸς ἐδόθη τῷ πατρὶ αὐτοῦ Οἰνεῖ, τοσοῦτον χρόνον ζήσειν τὸν Μελέαγρον, ὅσον χρόνον φυλάττεται τὸ φύλλον τῆς ἐλαίας, τὸ συγγεννηθὲν αὐτῷ. ὅπερ φύλλον ἔκαυσεν ὁ Οἰνεὺς, ἀγανακτήσας κατὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ, καὶ παραχρῆμα ἐτελεύτα. καὶ ὁ Εὐριπίδης δὲ δρᾶμα περὶ Μελεάγρου ἐξέθετο. μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν τοῦ Οἰνέως, ἐβασίλευσε τῆς Αἰτωλίας χώρας ὁ ἕτερος υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τυδεὺς, ὁ πατὴρ Διομήδους. D

Ὃς μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσε τῆς τῶν Ἀργείων χώρας, ἀγαγόμενος ἐκ τοῦ Ἄργους γυναῖκα ὀνόματι Αἰγιάλειαν. καὶ ἀπονοηθεὶς, κατέλυσε πολέμῳ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χώραν καὶ βασιλείαν, ποιήσας αὐτὴν ὑπὸ τὴν τῶν Ἀργείων βασιλείαν καὶ εὐθέως ἐξώρμησε μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸ Ἴλιον. καὶ ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς Τροίας ἐπὶ τὸ ἴδιον βασίλειον, οὐκ ἐδέχθη ὑπὸ τῶν αὐτοῦ. μαθὼν δὲ, ὅτι ἡ γυνὴ αὐτοῦ Αἰγιάλεια κατασκευάζει αὐτῷ δόλον, ὡς πορνευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κόμητος τοῦ συγκλητικοῦ αὐτοῦ, ὅστις καὶ ἀνθίστατο αὐτῷ κρατερῶς ἅμα τῷ υἱῷ Ναυπλίου, τῷ Αἴαντι τὰ ὅμοια φωραθέντι, οἳ διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα πολλῷ σθένει ἀντεμάχοντο αὐτῷ. ἰδὼν δὲ τούτους καὶ πᾶσαν τὴν Ἀργείαν χώραν ἀνθισταμένην αὐτῷ, καὶ μηδὲ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν τὴν Αἰτωλίαν δυνάμενος ἀνελθεῖν, ἀνεχώρησεν ἀποπλεύσας ἐπὶ τὴν Καλαβρίαν χώραν, καὶ κτίζει πόλιν ἐκεῖ παράλιον ἣν ὠνόμασεν Ἀργυρίππην, τὴν νυνὶ Βενεβεντόν.

A polis, condidit: regnoque ibi functa, & vita pudice exacta, decessit.

Diomedes porro Ætolus fuit, genus ab Oeneo ducens. Is Oeneus mortua Euribœa, Althæam sibi matrimonio copulavit, sustulitque ex ea Meleagrum & Dejaniram. Hanc cum Achelous Posidonii senatoris filius despondisset, ante nuptias occulte vitiavit: ac deinde regi Oeneo dixit, se eam non alia conditione ducturum, quam sibi ut regni administrationem socer concedat: ac tandem cum patre suo regi Oeneo abnuenti bellum fecit. Necessitate adactus Oeneus, ex Phthia regione Herculem cognomento Polyphemum, ducem præclarum, evocavit, pollicitus ei filiæ suæ Dejaniræ conjugium. Is cum exercitu suo veniens bellum Posidonio, ejusque filio Acheloo intulit, Posidoniumque B in pugna gladio obtruncavit. Inde poetæ commenti sunt, Herculem Acheloi cornua avellisse: nimirum patriam potentiam. Achelous patris nece conspecta, eques fugam facit (ideo eum Hippocentaurum fuisse scribunt) Herculemque sibi instantem conversus sagitta ad mammillam sauciat: ac confestim ab Hercule vicissim sagitta petitus, ab equo se in Eveni amnis undas demittit, ibique periit: ab eo fluvius mutato nomine Achelous appellari cœpit. Cæterum Hercules Polyphemus ex vulnere mammæ paucis post diebus interiit.

Achelous. Hercules. Edit. Paris. pag. 141.

Meleager autem Oenei filius Tydei & Dejaniræ frater, magnum certamen obivit, apro interfecto, qui totam eam regionem vastabat: cum quidem venatrix Atalanta eum aprum sagitta ferire occupasset. itaque Meleager Atalantæ, cujus amore jam erat captus interfecti apri exuvium dono dedit. C Reversus ad patrem suum Oeneum Meleager, ab eo feræ devictæ pellem poscitur. Cum vero pater intelligeret, Meleagrum eam Atalantæ dono dedisse, oleæ frondem quam Althæa asservabat (cum ferret uterum Althæa, cupiditate adducta frondem oleæ devoraverat, eamque partu una cum Meleagro ediderat: Oeneo autem oraculum erat datum, tamdiu victurum Meleagrum, quamdiu frons oleæ eodem partu edita asservaretur) hanc igitur frondem Oeneus iratus cremavit, statimque mortuus est Meleager. Edidit de Meleagro tragœdiam Euripides. Ætoliæ Oeneo in regnum successit alter filius Tydeus, pater Diomedis.

Meleager. Atalanta.

Diomedes, mortuo patre in Argivos regnum tenuit, Argiva uxore Ægialea ducta: Insaniaque concitus, Ætoliam & regnum suum armis Argivo regno subdidit. Inde statim D cum Achæis est ad Ilium profectus. Reversus autem a Troja in regnum suum, non est receptus a suis. Cumque sentiret dolum sibi ab uxore Ægialea necti (ea enim stuprata erat a Comete, suo consiliario: atque is Comes, unaque ejusdem flagitii manifestus Ajax Nauplii filius propter Æglaleæ amorem summa ope Diomedi repugnabant) & cum hos, quos dixi, omnesque Argivos sibi resistere cerneret, neque in Ætoliam porro sibi redire esset integrum, in Calabriam navigavit, ibique maritimam urbem Argyrippam a se nominatam condidit, quæ nunc Beneventum dicitur.

Diomedes.

Darius astyages. *Edit. Paris. pag. 142.*

A Darius Medus etiam Artaxeraes appellatus est, & Astyages, & Nabogiadus. fertur asininas aures habuisse, avus fuit Cyri. Idem Estheram formæ gratia duxit uxorem, ac Danielum inter proceres regni constituit, eumdemque procerum conspiratione circumventum in caveam leonum abjecit: servatoque ipso, adversarii eodem dejecti a leonibus vorati sunt. Hunc Darium cum interfecisset Cyrus Persa Babylonem annos xxxii tenuit. Huic Crœsus Lydus, auri & victoriarum multitudine elatus mandavit, ut vel regno sibi cederet, vel bello congrederetur. Danielus autem evocatus Cyro promisit, eum de Crœso victoriam reportaturum, ac Israelicum populum Hierosolyma remissurum. Tunc res Mardochæi & Amani gesta est, & Ebræis ab B Esthera parta salus. Tunc Danielo Gabrielus visa ostendit, isque tempus adventus Domini didicit. Tunc & in Samo Sibylla innotuit.

Fortunæ ludus.

Primus annus Cyri, annus mundi fuit quatermillesimus, noningentesimus, quinquagesimus secundus. Hic Cyrus cum multos haberet reges captivos, & in custodia detineret, solemni quadam festivitate eos quadrigas quibus invehebatur humeris suis agitare jussit. Eorum quidam crebro respiciens, rotas spectavit sursum deorsumque se circumvertentes. quod cum animadvertisset Cyrus, indignabundus interrogavit, Quid ita subinde se convertens, sectum quadrigarum incessum averteret? Is timide respondit: Se, cum rotas sursum deorsumque volvi cernat, C vitæ instabilitatem considerare, in qua summa ad imum devolvuntur, ima ad summum evehuntur. Hoc audiens Cyrus, atque animo reputans, eum solvit; ac comiter honore affectum, in quadrigas sustulit, libertateque & ipsum & reliquos donavit. Hic Cyrus regnum in Persas, Medos, Chaldæos, Assyrios, Syrios & Lydos tenuit.

Idem Cyrus Crœso, quem captum comburere statuerat, propter Solonem pepercit. res ea ita gesta est. Crœsus cum jam ad flammas duceretur, exclamavit. O Solon, o Solon. Id Cyrus audiens, causam cur Solonem nominaret requisivit. Respondit Crœsus: Se aliquando Soloni, D cum eum cepisset, gloriam & divitias regni sui ostentasse: ac interrogasse, anne ipso aliquem beatiorem se invenire posse putaret? Solonem vero dixisse, Diogenem Cynicum, multosque alios ipso esse feliciores. Ac tunc quidem a se Solonem ita, ut qui mente captus videretur, fuisse dimissum; nunc autem se experiri, quidquid in mundo est, id nihil esse. nam sibi quidem divitias regni sui nihil profuisse. Ibi Cyrus re considerata, non supplicio tantum Crœsum subtraxit, sed honore etiam affecit; consiliarium sibi eum, & filii sui Cambysis magistrum faciens. Huic Crœso, cum Cyro bellum illaturus oraculum poposcisset, sic fuerat E responsum:

Crœsus.

pag. 143.

Crœsus Halyn penetrans magnam pervertet opum vim.

Quod ille non intelligens, suum regnum perdidit.

Cyrus Crœso subacto, Danielum vaticinii causa domus mensæque suæ dignatus est communitate, populique reditum insigni edicto publicavit. Tunc & Belus consilio Danieli eversus est, &

A Ὅτι ὁ Μῆδος Δαρεῖος, καὶ Ἀρταξέρξης, καὶ Ἀστυάγης, καὶ Ναβογίαδος ἐλέγετο. φασὶ δὲ, αὐτὸν ὄνου ἔχειν ὦτα· πάππος δὲ ἦν Κύρου. οὗτος ἐζεύχθη τῇ Ἐσθὴρ διὰ κάλλος, καὶ τὸν Δανιὴλ ἐν μεγιστᾶσι κατέστησε. συσκευῆς δὲ ὑπὸ τῶν μεγιστάνων κατὰ Δανιὴλ γενομένης, ἐν τῷ λάκκῳ αὐτὸν τῶν λεόντων ἐνέβαλον. οὗ διασωθέντος, ἐκεῖνοι τροφὴ τοῖς λέουσι ἐμβληθέντες γεγόνασι. τοῦτον τὸν Δαρεῖον Κῦρος ὁ Πέρσης ἀνελὼν, τριάκοντα δύο ἔτη Βαβυλῶνος ἐκράτησε· ἐφ᾽ οὗ Κροῖσος ὁ Λυδὸς τῷ τε πολλῷ χρυσίῳ καὶ ταῖς νίκαις ἐπαρθεὶς, δηλοῖ τῷ Κύρῳ, ἢ παραχωρῆσαι τούτῳ τῆς βασιλείας Περσῶν, ἢ προσδέχεσθαι τοῦτον εἰς πόλεμον. Κῦρος δὲ τὸν Δανιὴλ εἰσκαλεσάμενος, B ἤκουσε παρεγγυῶντος θαῤῥεῖν, ὅτι καὶ Κροῖσον κατὰ κράτος νικήσεις, καὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ τὸν λαὸν Ἰσραὴλ ἀποστρέψεις. ἐπὶ αὐτοῦ τὰ κατὰ τὸν Μαρδοχαῖον καὶ Ἀμὰν, καὶ ἡ διὰ τῆς Ἐσθὴρ ἀπολύτρωσις τῶν Ἑβραίων. ἐπὶ αὐτοῦ Δανιὴλ τὰς διὰ τοῦ Γαβριὴλ ὀπτασίας εἶδε, καὶ τὸν χρόνον τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἔμαθε. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ Σιβύλλα ἐν Σάμῳ ἐγνωρίζετο.

Κύρου τὸ πρῶτον ἔτος, κόσμου ἦν ,δϡνβ΄. οὗτος ὁ Κῦρος αἰχμαλωτεύσας πολλοὺς βασιλεῖς, καὶ ἔχων αὐτοὺς ἐν φυλακῇ, προσέταξε κατὰ ἑορτὴν τοῖς ὤμοις αὐτῶν σύρειν τὸ τετράϊππον ἅρμα, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐπωχεῖτο. εἷς δὲ ἐκ τῶν βασιλέων ἐπιστρεφόμενος, συχνῶς ἑώρα τοὺς τροχοὺς ἀναβαίνοντας. ὃν θεασάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ θυμωθεὶς, ἤρετο τίνος χάριν C πυκνῶς στρεφόμενος, οὐκ ἐᾷ τὸ ἅρμα κατ᾽ εὐθεῖαν τρέχειν, ὅσπερ μετὰ φόβου ἀπελογήσατο· τοὺς τροχοὺς ὁρῶν ἀναβαίνοντας, καὶ καταβαίνοντας, ἐννοῶ τὸ ἄστατον τοῦ βίου, πῶς τὰ κάτω ἄνω γίνονται, καὶ τὰ ἄνω κάτω. ὅπερ ἀκούσας ὁ Κῦρος, καὶ αἰδεσθόμενος, ἔλυσεν αὐτὸν, καὶ τιμήσας φιλοφρόνως ἀνεβίβασεν ἐν τῷ ἅρματι, καὶ ἐλευθερίας ἠξίωσεν οὐ μόνον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιπούς. οὗτος ὁ Κῦρος Περσῶν καὶ Μήδων, Χαλδαίων τε καὶ Ἀσσυρίων, Συρίας καὶ Λυδῶν ἐκράτησεν.

Οὗτος τὸν Κροῖσον αἰχμαλωτίζει. καὶ θελήσας αὐτὸν πυρὶ κατακαῦσαι, διὰ Σόλωνα ἐφείσατο τρόπῳ τοιῷδε. Ἀπερχόμενος ὁ Κροῖσος καίεσθαι, ἀνέκραξεν, ὦ Σόλων, ὦ Σόλων. τοῦτο ἀκούσας ὁ D Κῦρος, ἐπύθετο τίνος χάριν ὀνομάζει τὸν Σόλωνα; καὶ παρ᾽ αὐτοῦ ἀκούει, ὅτι ὅτε αἰχμαλωτεύσας τὸν Σόλωνα, ἤνεγκα αὐτὸν καυχώμενος ἐν τῇ δόξῃ μου, καὶ ἐν τῷ πλούτῳ τῆς βασιλείας μου, εἶπον αὐτῷ· δύνασαι εὑρεῖν, ὦ Σόλων, εὐδαιμονέστερόν μου; καὶ εἴρηκέ μοι, ὅτι Διογένης ὁ κυνικὸς εὐδαιμονέστερός σου ἐστὶ, καὶ ἄλλοι πολλοί. ὃν ἀποπεμψάμενος ὡς ἔξηχον, ἀρτίως ᾐσθόμην ὅτι πάντα τοῦ κόσμου οὐδέν εἰσι. ἰδὲ γὰρ, ὅτι οὐδὲν ὠφελήθην ἀπὸ τοῦ πλούτου τῆς βασιλείας μου. τοιαῦτα αἰδεσθόμενος ὁ Κῦρος, οὐ μόνον αὐτὸν ἀτιμώρητον εἴασεν, ἀλλὰ καὶ τιμήσας σύμβουλον προσήκατο, καὶ παιδαγωγὸν τοῦ παιδὸς Καμβύσου. οὗτος ὁ Κροῖσος βουλόμενος τῷ Κύρῳ E μαχέσασθαι, ᾔτησε χρησμὸν, καὶ λαμβάνει τοιοῦτον.

Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει. ὃν μὴ νοήσας, τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἀπώλεσε.

Κῦρος τοίνυν τὸν Κροῖσον ὑποτάξας, τὸν Δανιὴλ συμβιωτὴν διὰ τῆς προφητείας εἶχε, καὶ ὁμοέστιον. καὶ τῷ λαῷ δὲ τὴν ἐπάνοδον, μετὰ λαμπροῦ τοῦ κηρύγματος ἐθέσπισε. τότε καὶ ὁ Βὴλ ταῖς αὐτοῦ συμβουλίαις κατεστράφη, καὶ ὁ δράκων τῇ τοῦ Δανιὴλ

ἀνταναιρεῖται συνέσει, καὶ οἱ τούτου θεραπευταὶ ἀπώλοντο. καὶ αὐτὸς τὸ δεύτερον τῆς τῶν λεόντων ὠμότητος ἐῤῥύσθη· καὶ οἱ τοῦτον διαβαλόντες ἐν αὐτοῖς ἀνταναιροῦντο, οὗτος Κῦρος μὲν Ἑλληνιστὶ ἐκαλεῖτο, Ἀρταξέρξης δὲ καὶ Ἀρθασασθὰς Περσιστί. τοῦτον δὲ τὸν Κῦρον κτείνει ἡ βασιλὶς Μασσαγετῶν. προσποιησαμένη γὰρ διὰ μηνυμάτων εἶναι αὐτοῦ δούλη, ἔπεμψεν αὐτῷ δῶρα, καὶ πρόβατα, καὶ οἶνον πολὺν μετὰ ἀσκῶν. καὶ μεθυσάντων τῶν περὶ τὸν Κῦρον, ἐξελθοῦσα σχεδὸν πάντας ἀπέκτεινε. καὶ λαβομένη τοῦ Κύρου ἔβαλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς ἀσκὸν, λέγουσα· κορέσθητι ἀκόρεστε Κῦρε.

Μετὰ Βαλτάσαρ τὸν υἱὸν Ναβουχοδονόσορ, ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς Δαρεῖος ὁ Ἀστυάγης, ἔτη ιζʹ. ἐφ' οὗ Δανιὴλ τὸν ἑβδομηκονταετῆ τῆς μετοικεσίας χρόνον διαγινώσκει, καὶ τῶν ἑπτὰ ἑβδομάδων αὐτῷ τὸ μυστήριον ἀποκαλύπτεται. καὶ εἴ τις ἀκριβῶς ἐξετάσαι βουληθείη τὸν λόγον, καὶ διαριθμήσασθαι τοὺς χρόνους ἀρξάμενος ἀπὸ ἐξόδου λόγου κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλὴμ, τουτέστιν ἀπὸ Νεεμίου υἱοῦ Ἀχελῆ τοῦ ἀρχιοινοχόου Ἀρταξέρξου (ὃς ἀξιωθεὶς καὶ ἐπιτραπεὶς ἄνεισιν οἰκοδομῆσαι τὰ Ἱεροσόλυμα) εὑρήσει τὰς οʹ. συμπεραινομένας ἑβδομάδας, ἔτη υϟʹ, ἐπὶ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὅτι παλαιοῦται τὸ παράπτωμα, καὶ συντελεῖται ἡ ἁμαρτία, καὶ σφραγίζεται ὅραμα, καὶ προφητεία καὶ χρίεται ἅγιος ἁγίων τουτέστι, ἐπὶ τὴν Χριστοῦ παρουσίαν, καὶ τὴν λοιπὴν πραγματείαν.

Κῦρος ὁ Πέρσης καταλύσας τὴν Μήδων καὶ Ἀσσυρίων δυναστείαν, κρατήσας δὲ τῆς Ἀσίας ἁπάσης ἐβασίλευσεν ἔτη λαʹ. τούτου τῷ πρώτῳ ἐνιαυτῷ ἑβδομηκονταετὴς χρόνος τῆς μετοικεσίας συμπληροῦται. ἐν δὲ τῷ ἑπομένῳ ἔτει, συγχωρεῖ τοὺς δυναμένους τῶν Ἑβραίων, οἰκίζειν ἀνελθόντας εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομηθῆναι προσέταξε. τῆς δὲ ἐπανόδου ἡγοῦντο, Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ μεγάλου ἱερέως, καὶ Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιὴλ, καὶ προφήτης Ἀγγαῖος, καὶ Ζαχαρίας ὁ τοῦ Ἀδδώ. καταθέμενοι δὲ οἱ περὶ Ἰησοῦν τοῦ ναοῦ τὴν ἕδραν, ἐφ' ὅλοις τεσσαράκοντα καὶ δύο ἔτεσι τὸ ἔργον ἐκωλύοντο συμπεραιῶσαι· μέχρις οὗ Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου, δευτέρῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, τοὺς ἐμποδίζοντας ἀναστείλας, τελείαν ἐπιτρέπει τοῦ ναοῦ τὴν κατασκευήν· καὶ συμπληροῦται ἐν ἄλλοις τέτρασιν ἔτεσιν, ὥστε συντελεσθῆναι αὐτὸν ἐν ὅλοις ἔτεσι μϛʹ.

Καμβύσης, ὁ καὶ Ἀρταξέρξης, ἐβασίλευσεν ἔτη ηʹ. Σφενδαδάτης καὶ Κιμέρδιος ἀδελφοὶ μάγοι, μῆνας ζʹ. Δαρεῖος ὁ Κύρου ἀπόγονος, Ὑστάσπου δὲ υἱὸς, τοῖς μάγοις ἐπιθέμενος καὶ κρατήσας, ἐβασίλευσε μέχρι συμπληρώσεως Ἱερουσαλὴμ, ἔτη ἕξ, καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα λʹ. ἐπὶ τούτου Ἱπποκράτης ὁ ἰατρὸς ἐγνωρίζετο.

Ξέρξης ὁ Δαρείου υἱὸς, ἐβασίλευσεν ἔτη κʹ. Ἀρτάβανος, μῆνας ζʹ. Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ, ἔτη μʹ. ἐπὶ τούτου τὰ κατὰ Ἐσθὴρ, καὶ Μαρδοχαῖον, καὶ Ἀμὰν ἐπράχθη. ἐπὶ τούτου ᾠκοδομήθη Ἱερουσαλὴμ, ὅπλοις τοὺς ἐνεργοῦντας περιτειχισάντων. ἀπὸ τοῦ ὀγδόου ἔτους τούτου, ἀριθμεῖσθαι δεῖ τὰς ἑβδομήκοντα ἑβδομάδας τῆς τοῦ Δανιὴλ ὀπτασίας, μέχρι τῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας.

Ἔδει δὲ τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην προταχθῆναι τούτων, ὡς ἀρχαιότερα· ἀλλὰ διὰ τὴν συν-

A ejusdem calliditate draco interfectus, occisique famuli & Danielus denuo ereptus leonum sævitiæ, calumniatores ejus ab iis necati sunt. Hic Cyrus Græce, Persice Artaxeraes & Arthasasthas dicitur. Interfectus est a regina Massagetarum. Hæc per nuntios, simulans se ei in servitutem dare, dona misit, & oves, & vini multum in utribus. Inebriato autem cum suis Cyro, eos adorta, universos prope occidit: Cyrique caput in utrem conjecit dicens, Saturare insatiabilis Cyre. *Cyri mors.*

Post Baltazarem Nabuchodonosoris filius regnum per annos XVII Darius Astyages tenuit. Sub eu Danielus tempus septuaginta annorum exilii dignovit, eique mysterium septem septi-

B manarum est patefactum. Ac si quis præcise examinare eam rem volet, ac tempora dinumerare: is facto principio ab eo tempore quo impletum est vaticinium de instaurandis Hierosolymis, nimirum a Nehemia Achelæ filius (qui princeps fuit pincernarum Artaxerais, qui impetravit missionem ad instauranda Hierosolyma, eique præfectus fuit) deprehendet septuaginta septimanas, id est annos XID, exivisse ad id tempus, quo antiquatum est delictum, & finis peccaro impositus, ac visio obsignata, vaticinatusque est & unctus sanctus sanctorum: hoc est, usque ad Christi adventum & res gestas. *Danielicæ septimanæ.*

C Cyrus Persa, everso Medorum & Assyriorum imperio, universaque Asia subacta, regnavit annos triginta unum. Primo ejus anno LXX exilii anni completi sunt. Insequenti anno Ebræis, qui vellent, concessit ut Hierosolyma redirent, ibique habitarent: & templum ædificari jussit. Duces reditus fuerunt, Jesus Josedeci pontificis maximi filius & Zorobabelus Salathieli filius ac vates Aggeus, & Zacharias Iddnnis filius. Hi cum fundamenta templi posuissent, ab absolvendo opere totos XLII annos impediti sunt: donec Darius Hystaspis F. secundo sui regni anno repressis qui obstabant, ædificii templi absolutionem expedivit: in quam alii IV anni insumpti, itaque templum annis omnino XLVI perfectum fuit. *Persici reges.* *Edit. Paris. pag. 344.*

D Cambyses, qui idem Artaxerxes usurpatur, annos regnavit VIII. Sphendanes & Cimerdius, fratres magi, menses VII. Hos adortus, & victoria potitus Darius ex posteritate Cyri, Hystaspis filius regnavit asque ad urbis absolutionem annos sex, ac alios deinde triginta. Sub hoc Hippocrates medicus innotuit.

Xerxes Darii filius regnum gessit annos XX. Artabanus, menses VII. Artaxerxes Longimanus, annos XL. Sub hoc Estheræ, Mardochæi & Amanis historia evenit. Atque hoc armis ædificantes cingente, Hierosolyma instaurata sunt. Ab hujus octavo anno,

E LXX septimanæ numerandæ sunt, Danielo per visum patefactæ, usque ad Christi adventum.

Ante hæc collocandæ erant res Romanorum, ut pote vetustiores: verum ob continuationis perpetuitarem in alium locum dilatæ sunt, commemorandæ ubi Assyriorum regni & Judaici exilii finem attigerimus.

Xerxes Artaxerxis filius cognomento Spurius (id enim Nothus significat) in-

terfecto Sogdiano, annos undeviginti regnavit. Darius, Hystapis & Parysaditis, annos triginta sex, anno mundi quatermillesimo, noningentesimo, nonagesimo secundo. Is cum adhuc privatim viveret, votum Deo fecerat, si quidem regnum in Persas consequeretur, templum Hierosolymis se instauraturum, omniaque Judæorum sacra & captivos redditurum, ac moribus eos majorum restiturarum. Ejus voti auditor atque

Judæi liberati. suasor fuerat Zorobabelus Salathieli filius, ac postmodo regem, cui erat familiaris, ejus admonuit. Quippe jam ante etiam populus dimissus fuerat, & fundamenta templo posuerat: verum vicinorum Samaritarum calumnia effectum fuit, ut ædificatio omitteretur annos quadraginta unum totos, usque ad secundum annum Darii. Inde sexennio templum est absolutum, Zorobabeli ac Jesu Josedeci filii admonitione atque opera, annis nimirum XLVII totis

Joann. 2. a primo Cyri anno. Inde a Judæis ad Dominum est dictum: Templum hoc annis XLVI ædificatum est, & tu id triduo te extructurum ais? Solomon VII annos sui templi ædificio impenderat.

Edit. Paris. pag. 145. Numerus Judæorum ab exilio Babylonico revertentium fuit vigintiquatuor millia, & capita CCCLX, servorum VIICCCXXXVII.

Zorobabelus. Cæterum quod de admonitione a Zorobabelo facta indicatum est, id sic habet.

3. Esdr. 5. Tres, quibus custodia corporis regii commissa erat, inter se collocuti, statuerunt singuli quæstionem de eo quod fortissimum in mundo sit, atque omnia vincat, regi exponere: victori nempe a rege honorem habitum iri. Primus dixit, Vinum esse fortissimum, & omnia vincere. Secundus dixit: Vincit rex, quia voluntati facultatem adjunctam habet. Tertius Zorobabelus, Mulierem prævalere, sed omnibus rebus potentiorem esse veritatem, dixit. Hic meruit laudem: & liberam optionem nactus, regem voti admonuit: & rex populum dimisit, ac urbem ædificavit, atque templum.

In secunda epistola Machabæorum ad Judæos in Ægypto degentes, scriptum est, quod refecerit templum & altare

Neemias. Neemias: ac sacrificaturus sacerdotum posteros ad foveam miserit, in quam tempore excidii majores ipsorum abdiderant ignem de altari sumptum (ut Jeremias ait) ut de eo ignem afferrent. Missos, eo cum venissent, non invenisse ignem, sed aquam crassam. ex ea afferri jussisse Nuemiam, eamque inspersisse lignis quibus victima erat imposita. Cum autem sol ea nube effulsisset, magnos ignes exarsisse, ac victimas absumpsisse: quamobrem omnes admiratione captos, Deum factis votis prædicasse.

Is Xerxes Ægypto in potestatem suam redacta, Athenas juncto ponte Hellesponto perveniens, urbem incendit. Romæ Portila quædam virgo incesti damnata, viva defossa fuit. Leges duodecim tabularum ex Græcia Romam allatæ sunt. Ea ætate Ætna mons in Sicilia ruptus est, ignemque edidit. Et terræ motibus Atlanta a Locris abrupta, insula facta est. Eodem tempore Athenienses Græcis vigintiquatuor litteris usi sunt, cum ante litteræ tantum XVI fuissent. Et Socrates hausto, per vesaniam Athenensium, cicutæ veneno moritur.

A ἔχειν τῆς ἀκολουθίας ὑπερετέθησαν, καὶ τεθήσονται ἀθρόως μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς τῶν Ἀσσυρίων βασιλείας, καὶ τῆς τῶν Ἑβραίων αἰχμαλωσίας.

Ξέρξης ὁ Ἀρταξέρξου, ἐπικληθεὶς Νόθος, ἀνελὼν Σογδιανὸν, ἐβασίλευσεν ἔτη ιθ΄. Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου καὶ Παρυσάτιδος, ἔτη λϛ΄. κόσμου ἔτη ͵δϡϟβ΄. οὗτος ἔτι ἰδιωτεύων, ηὔξατο τῷ Θεῷ, εἰ βασιλεύσει Περσῶν, ἀνεγεῖραι τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν καὶ πάντα τὰ Ἰουδαίων ἀποδοῦναι ἱερὰ, σὺν τοῖς αἰχμαλώτοις καὶ πατρῴοις ἔθεσι. τούτου τῶν εὐχῶν καὶ Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιὴλ ἀκουστὴς καὶ σύμβουλος γεγονὼς, ὕστερον ἀνέμνησε, συνήθης ὤν. καὶ γὰρ ἀπεστάλη μὲν καὶ πρώην ὁ λαὸς, καὶ τῶν θεμελίων τοῦ ναοῦ ὑποβλη-

B θέντων, ἐπαύθη ἡ οἰκοδομὴ, ἐκ διαβολῆς τῶν περιοίκων Σαμαρειτῶν. καὶ ἦσαν ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι χρόνους μα΄, ἕως τοῦ δευτέρου ἔτους Δαρείου. εἶτα πληροῦται ὁ ναὸς ἐπὶ ἓξ χρόνοις, δι᾽ ὑπομνήσεως καὶ χειρῶν Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδὲκ, ἤγουν ἐν μζ΄. ὅλοις ἐνιαυτοῖς, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους Κύρου. διὸ καὶ εἴρηται παρὰ τῶν Ἰουδαίων πρὸς τὸν Κύριον· ἐν μϛ΄ ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος· καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ὁ γὰρ Σολομὼν ἐν ἑπτὰ ἔτεσι κατεσκεύασεν αὐτόν. ἦσαν δὲ οἱ ὑποστρέψαντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας Βαβυλῶνος, χιλιάδες κδ΄. καὶ τξ΄. δοῦλοι δὲ ἑπτακισχίλιοι λζ΄.

Ἡ δὲ τοῦ Ζοροβάβελ ὑπόμνησις τοιαύτη ἐστί.

C τρεῖς σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως εἰς ἑαυτοὺς διαλεχθέντες εἶπον· λαλήσωμεν τῷ βασιλεῖ ζητήματα, ἕκαστος περὶ τοῦ τί ἐστιν ἰσχυρότερον ἐν τῷ κόσμῳ, ὃ νικᾷ πάντα. καὶ οὗτος ἂν εὑρεθῇ νικήσας, τιμηθήσεται παρὰ τοῦ βασιλέως. ὁ πρῶτος εἶπεν ἰσχυρότερος ὁ οἶνος, καὶ νικᾷ πάντα. ὁ δεύτερος εἶπε. νικᾷ ὁ βασιλεὺς, τὸ βούλεσθαι ἔχων τῇ δυνάμει συνδρομοῦν. ὁ τρίτος, ὁ καὶ Ζοροβάβελ, εἶπε. νικᾷ ἡ γυνὴ, καὶ ὑπὲρ πάντα ἡ ἀλήθεια ὡς ἐπῃνέθη, καὶ ἐδόθη αὐτῷ αἴτησις. ὁ δὲ ὑπέμνησε τὸν βασιλέα τῆς εὐχῆς, καὶ ἀπέλυσε τὸν λαὸν πάντα, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ᾠκοδόμησεν.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Μακκαβαϊκῶν ἐπιστολῶν, τοῖς κατ᾽ Αἴγυπτον Ἰουδαίοις γέγραπται περὶ Νεεμίου, ὅτι ἀνοικοδομήσας τὸ ἱερὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ μέλ-

D λων θυσίαν ἀναφέρειν, ἔπεμψε τοὺς ἐγγόνους τῶν ἱερέων ἐπὶ τὸ φρέαρ, ἐν ᾧ κατώρυξαν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας, λαβόντες ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς Ἱερεμίας φησὶ, τοῦ ἀγαγεῖν πῦρ ἐξ αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀπελθόντες οὐχ εὗρον πῦρ, ἀλλ᾽ ὕδωρ παχύ. ἐκέλευσε δὲ Νεεμίας ἀγαγεῖν ἐκ τούτου καὶ ἐπιρρᾶναι τοῖς ξύλοις τοῖς ὑποκειμένοις τῇ θυσίᾳ. τοῦ δὲ ἡλίου ἀπὸ νέφους λάμψαντος, ἀνήφθη πυρὰ μεγάλη κατὰ τῶν θυσιῶν, καὶ ἐδαπάνησεν αὐτὰς ὥστε θαυμάσαι πάντας, καὶ δοξάσαι τὸν Θεὸν μετ᾽ εὐχῆς.

Ὅτι ὁ Ξέρξης οὗτος, Αἴγυπτον παραλαβὼν, καὶ εἰς Ἀθήνας ἐλθὼν, ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνέπρησεν αὐτάς. ἐν δὲ Ῥώμῃ Πορτίλα τις παρθένος

E ἐπὶ φθορᾷ καταγνωσθεῖσα, ζῶσα, κατωρύγη. καὶ νόμοι ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ Ἑλλάδος δὲ δώδεκα βιβλίων ἐπέμφθησαν. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἐρράγη ἐν Σικελίᾳ τὸ Αἰτναῖον ὄρος, καὶ ἐξῆλθε πῦρ. καὶ σεισμῶν γενομένων, ἡ πρὸς Λοκροῖς Ἀτλάντη ῥαγεῖσα, νῆσος ἐγένετο. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς κδ΄. Ἑλληνικοῖς γράμμασιν ἐχρήσαντο, μόνα ιϛ΄. ὄντα πρότερον. καὶ Σωκράτης, ἐξ ἀνοίας τῶν Ἀθηναίων, τὸ κώ-

νοσον ποιῶν ἐτελεύτα. Ἑλίκη δὲ καὶ Βοῦρα πόλεις Ἀχαΐας, μεγάλοις σεισμοῖς * κατεποντώθησαν· ὧν ἔτι κατὰ θάλασσαν τὰ ἴχνη φαίνονται τοῖς πλέουσιν ἀπὸ Πατρῶν ἐπὶ Κόρινθον δεξιᾷ. ὅτι Σκηπίων Ἀφρικανὸς Ῥωμαῖος δικτάτωρ, πορθήσας Καρχηδόνα, Ἀφρικὴν τὴν χώραν μετωνόμασεν. ὅτι Γαλάται δὲ καὶ Κελτοὶ Ῥώμης ἐκράτησαν, πλὴν τοῦ Καπιτωλίου. Ἀριστοτέλης τῷ Πλάτωνι μαθητεύει ἀπὸ δεκαεπτὰ χρόνων τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

* κατεπόθησαν lege.

Ἐπ' αὐτοῦ Διονύσιος ἐτυράννει τῶν Σικελῶν. καθ' ὃν ὁ Πλάτων ἀποδημήσας, ἱστορίας ἕνεκα τῶν λεγομένων Αἰτναίων κρατήρων τοῦ πυρός, τῷ τυράννῳ γνωρίζεται. ὃς δὲ ἐπερωτᾷ Πλάτωνα, τίς εὐδαίμων ἐν ἀνθρώποις; ἐλπίζων ἀκοῦσαι παρὰ τοῦ φιλοσόφου, ὅτι σύ. ὁ δὲ εἶπε· Σωκράτης ἁπάντων, καὶ οἱ κατ' ἐκεῖνον ζῶντες φιλόσοφοι. καὶ αὖθις ἠρώτα, τί ἔργον πολιτικοῦ; ποθῶν ἀκοῦσαι, τὸ ὀρθῶς δικάζειν· ηὔχει γὰρ ἐπὶ τούτῳ Διονύσιος. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, Τὸ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ποιεῖν τοὺς πολίτας. εἶτά φησι· Τὸ ὀρθῶς δικάζειν, τίνος ἔργον σοὶ δοκεῖ; Μέρος τι μικρὸν πολιτικοῦ τὸ δικάζειν ὀρθῶς. ἀκεσταῖς γὰρ ἐοίκασι τοῖς τὰ διερρωγότα ἱμάτια ἀνυφαίνουσι. καὶ τρίτον αὐτὸν ἐπανήρετο, ὅτι τύραννον εἶναι φάσκων, ποταπόν σοι φαίνεται; πρὸς ὃν ἀντέφησε Πλάτων, Σφόδρα δεινόν, ὅπου γε καὶ τὰ κουρευτικὰ μαχαίρια φοβεῖται.

Ἀρταξέρξης ὁ ἐπικληθεὶς Ὦχος, ἔτη κϛʹ. Ἄρσης * Ὤχ, ἔτη βʹ. Δαρεῖος Ἀρσάμου, ἔτη ϛʹ. Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ Μακεδόνος, περὶ οὗ ἐν ταῖς βασιλείαις εἰρήσεται πλατύτερον, Πέρσαις ἐπικειμένου, Δαρεῖον οἱ περὶ τὸν Βῆσσον ἀναιροῦσιν ἐν Βάκτροις· καὶ καταλύεται ἡ Περσῶν βασιλεία, ἐφ' ὅλοις παρατείνασα ἔτεσι τριακοσίοις. ὧν τὰ μὲν τῆς μετοικεσίας, οʹ. τὰ δὲ ἑξῆς, σλʹ. κόσμου, ἔτη δψμγʹ.

* Ὤχου lege.

Ἀρχὴ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας.

ΡΩΜΥΛΟΣ καὶ Ῥῶμος, οἱ αὐτάδελφοι ὄντες ὑπὸ Ἰουλίας θυγατρὸς Ἀμουλίου, ἱερείας τοῦ Ἄρεος οὔσης, καὶ ὑπό τινος στρατιώτου πορνευθείσης, δίδυμοι ἐγεννήθησαν. ὁ τούτων πάππος Ἀμούλιος διὰ τὴν πορνείαν παροξυνθείς, εἰς τὰς ὕλας αὐτοὺς ἐξέθετο. οὓς εὑροῦσα γυνὴ πρόβατα νέμουσα, ἐν τῷ ὄρει ἀνεθρέψατο. ἔθος δὲ τοῖς ἐγχωρίοις λυκαίνας τὰς τοιαύτας καλεῖν γυναῖκας, διὰ τὸ ἐπίπαν ἐν τοῖς ὄρεσι μετὰ λύκων διατρίβειν. διὸ καὶ τούτους ὑπὸ λυκαίνης ἀνατραφῆναι μυθολογεῖται. οὗτος ὁ Ῥωμύλος Ῥώμην κατεσκεύασε, τῇ οἰκείᾳ προσηγορίᾳ ταύτην καλέσας. τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ ἐχέφρονας ἐπιλεξάμενος ἑκατόν, Πατρικίους αὐτοὺς καὶ προέδρους τῶν κοινῶν ἀπέφηνε πραγμάτων, καὶ Σενάτορας καὶ βουλευτὰς διὰ τὴν ἡλικίαν τοὺς ἄνδρας ὠνόμασεν. ἐκ τούτων δὲ δέκα τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος, Πατρικίους ἐκάλεσεν, ἐκ μεταφορᾶς τῶν πατέρων. τριακοσίους δὲ ἱππεῖς, καὶ τρισχιλίους πεζοὺς πρὸς τὴν τῆς πόλεως φρουρὰν ἀπεγράψατο στρατιώτας. εἰς φυλὰς δὲ τέσσαρας τὸ τοῦ δήμου διένειμε πλῆθος. τῷ δὲ Διὶ Πίκῳ μέγαν ναὸν ᾠκοδόμησε. καὶ εὑρὼν τὰ τοῦ Ἡρακλέους ὅπλα τοῦ ἐκ Πίκου Διὸς γενομένου, ἐκεῖ ταῦτα ἀπέθετο. ἀνενέωσε δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Πάλαντος καλούμενον Παλάτιον. τῷ δὲ Ἄρει ᾠκοδόμησε ναόν, ὃν ἐγκαινίζοντες ἐν μηνὶ τῷ παρ' αὐτοῖς πρώτῳ Πρίμῳ καλουμένῳ, Μάρτιον

A Helice & Bura Achajæ urbes magnis terræ motibus absorptæ sunt: & adhuc earum vestigia in mari visuntur, ad dextram cum a Patris Corinthum navigatur. Scipio Africanus Romanorum dictator, Carthagine deleta regioni nomen Africæ indidit. Galatæ & Celtæ Romam, dempto Capitolio, ceperunt. Aristoteles a XVII suæ ætatis anno Platonis discipulus fuit.

Eo tempore Dionysius Siculorum fuit tyrannus. Ad eum Plato profectus est, Ætnæ dictos ignis crateras contemplandi studio: ac tyranni in notitiam pervenit. Cum tyrannus interrogasset, Quis hominum felix esset? sperans sibi beatitatem assignatum iri: respondit Plato, Omnium (B) felicissimum esse Socratem, & qui ejus uterentur consuetudine philosophos. Rursus interrogavit Dionysius, Quodnam officium esset hominis rempublicam gubernantis? cupiens sibi responderi, id in recte judicando consistere, qua re gloriabatur ipse. Sed Plato respondit: Id in eo versari, ut cives boni efficiantur. Tum Dionysius: Judicia recte facere cujusnam tibi videtur esse officium? Plato: Hanc, inquit, ego exiguam civilis scientiæ partem esse judico. nam judices mihi sartorum similes videntur, qui laceras vestes consuunt. Tertio Dionysius quæsivit, Quid rei tyrannidem putaret? Plato, rem admodum miseram sibi videri, respondit: quod ea etiam novaculas ti- (C) meret.

Edit. Paris. pag. 146. Plato.

Artaxerxes cognomento Ochus, annos regnavit XXVI. Arses Ochus, annos duos. Darius Arsamis F. annos VI. Enimvero cum Alexander Macedo, de quo fusius in regnorum recensione dicetur, Persas premeret, Bessus Bactris Darium necavit: itaque regnum Persicum deletum est, cum quidem annos in universum CCC durasset: quorum LXX sane exilii Judaici, reliqui CCXXX. Pertinuit usque ad annum mundi quatermillesimum, septingentesimum, quadragesimum tertium.

Initium regni Romani.

(D) ROMULUM & Remum fratres germanos, Julia Amulii filia, Martis sacerdos, a quodam milite constuprata, uno partu edidit. Avus Amulius stupro irritatus, eos in sylva exposuit. eos mulier oves pascens invenit, & in monte educavit. Mos erat eorum locorum hominibus, id genus mulieres lupas appellare, quod perpetuo in montibus inter lupos agerent. inde fabula est, gemellos istos fuisse a lupa enutritos. Is Romulus urbem Romam a se denominatam condidit. Centum viros ætate & prudentia præstantes delegit, quos Patricios, & in reipublicæ tractatione præsides, eosdemque Senatores ab ætate nominavit. Horum decem primarios delegit, quos a patrum officio ducta translatione, Patres di- (E) xit. Conscripsit etiam exercitum urbi præsidio futurum, trecentis equitibus ac tribus peditum millibus constantem. Multitudinem populi in quatuor tribus distribuit. Jovi Pico magnum templum condidit. atque ibi Herculis, Jovis Pici filii arma, a se alicubi reperta, consecravit. Instauravit etiam Palatium, a Palante sic appellatum. Marti quoque ædem ædificavit, quam cum dedicarent eo mense qui ante ipsis Primus dicebatur, mensi a Deo nomen Martii imposuerunt. Ea

Romulus. Romæ exordium.

Legio.

pag. 147.

in æde Palladium, Troja olim allatum, tunc repositum fuit. Remus contra Romulum insurgens, occisus fuerat. Ex eo Romæ motuum, tumultuum & seditionum finis nullus fuit, donec Pithiæ oraculum Romulo significavit, hæc ob Remi cædem evenire: neque finem fore, nisi frater ipsi regnanti collega assideret. Eapropter Romulus auream statuam fecit, fratris effigiem repræsentantem, eamque juxta suam collocari jussit. idemque proceribus mandavit, & in responsis suis se alterumque auctorem edixit, ita loquens: Jussimus, decrevimus, permisimus. Hoc modo urbis motus ac tumultus finiti sunt. Idem primus equestrem aream Romæ condidit, a Romanis Circum dictam, ad Solis ferias celebrandas. Urbem in quatuor partes divisit, in honorem quatuor elementorum, terræ, maris, aeris, & ignis. Circum sic instituit, ut duodecim januæ duodecim domos signiferi cælestis circuli denotarent: solum, terram: euripus, mare a terra media interceptum: flexus qui ad fores est, ortum solis: qui ad fundam, occasum: septem spatia, cursum septem planetarum: aer, cælum. Imposuitque partibus hæc nomina: terræ viride, qui est herbæ color: mari cæruleum, quia is est aquarum color: igni roseum, aeri album: prasini nomen a præsentia est deductum, quod nimirum terra perpetuo vireat: venetum, a Venetia. terræ album, id est, aerem copulavit, quod utrumque alterius temperatione opus habeat. ita etiam roseum cæruleo subdidit, quia ignis aeri est subjectus. Brumalia etiam instituit, quibus diebus agricolæ operis defuncti, ac quietem nacti vicissim alii apud alios epulando festos dies agunt, pernoctantque alter alterius nomine. Effecit etiam, ut Roma civium prius inopia laborans frequentaretur. Legemque tulit, ut filii servorum more, patriæ potestati subjicerentur: quæ lex etiamnum apud Romanos valet. Regno in Romanos functus Romulus annos triginta septem, e vita excessit. Is urbem a suo nomine denominavit: ac gentem, Romanam. Prius enim Latini, & antiquitus Aborigines appellabantur.

Circus.

Post Romulum rex factus Numa Pompilius Sabinus, nullum plane bellum gessit, sed res urbanas utilissime constituit. Etenim leges posuit civiles atque pacatas, quibus ad humanitatem & civilitatem cives adduxit. Anni primus fuit inventor: plurima fana lucosque deorum dedicavit. Instituit etiam Vestales virgines, quæ ignis atque aquæ curam gererent, virginitatemque toto vitæ decursu conservarent: quæ eam prodidisset, ea lapidibus obrueretur. Capitolium (id vocabulum caput urbis notat) ex fundamentis extruxit. Annum, qui eousque fuerat decem mensium usurpatus, duos apposuit menses, Januarium & Sextilem. Ab Isauris lænæ gestationem sumpsit. Primus Romanis * asses æreos littera A signatos largitus est, cum ii necessitatibus suis antehac coriaceis, ligneis, testaceisque pecuniis usi essent: assesque a suo nomine nummos nuncupavit. Ita horum duorum regum industria urbs celeriter & robur & ornatum est

Numa.
Edit. Paris. pag. 148.

74
* Asses ex argento & ære cusos l. A. quum antea eorum usum scortei, lignei, & fictili supplerent. vid. Scal. ad Euseb. p. 72.

A μετωνόμασε τὸν μῆνα, ὃ ἑρμηνεύεται Ἄρης. ἐν ᾧ καὶ τὸ Παλλάδιον ἀπέθετο τὸ ἀπὸ Τροίας. Ῥῶμος ἐπαναστὰς Ῥωμύλῳ, πεφόνευται. οὗ γενομένου, οὐ διέλιπον ἐν τῇ πόλει γίνεσθαι σεισμοὶ καὶ θόρυβοι, καὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι. ἄχρις οὗ ἐκ τοῦ μαντείου τῆς Πυθίας ἔμαθεν, ὅτι διὰ τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ σου ταῦτα γίνεσθαι. καὶ οὐ παύσονται, εἰ μὴ συγκαθεσθῇ σοι ἐν τῇ βασιλείᾳ. ποιήσας οὖν στήλην χρυσῆν, ἐκτυπώσας τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, παρεσκεύασε τίθεσθαι αὐτὴν ἔνθα ἂν αὐτὸς ἦν. ἐκέλευσε δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ τοῦτο ποιεῖν· καὶ εἴτι ἂν προσέταξεν, ὡς ἀπὸ τῶν δύο ἀπεφαίνετο. οἷον, ἐκελεύσαμεν, ἐθεσπίσαμεν, ἐπετρέψαμεν. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ σεισμοὶ καὶ αἱ ταραχαὶ τῆς πόλεως ἐπαύσαντο. οὗτος κτίζει πρῶτον ἱππικὸν ἐν πόλει Ῥώμῃ, ὃ Κιρκέσιον Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἡλίου·
B διελὼν δὲ Ῥώμην εἰς μέρη τέσσαρα, εἰς τιμὴν τῶν τεσσάρων στοιχείων, γῆς, θαλάσσης, ἀέρος, καὶ πυρός. τυποῖ δὲ τὰς μὲν δώδεκα θύρας, τοὺς δώδεκα οἴκους τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου. τὸ δὲ πέλμα, τὴν γῆν πᾶσαν εἶναι, τὸν δὲ εὔριπον, τὴν θάλασσαν ὑπὸ τῆς γῆς μεσαζομένης. τὸν δὲ ἐπὶ τὰς θύρας καμπτὸν, τὴν ἀνατολήν. καὶ τὸν ἐπὶ τῇ σφενδόνῃ, τὴν δύσιν. τὰ δὲ ἑπτὰ σπάτια, τὸν δρόμον τῶν ἑπτὰ πλανήτων. τὸν δὲ ἀέρα, οὐρανόν. καὶ ἐπέθηκε τοῖς μέρεσι τὰ ὀνόματα ταῦτα· τῇ γῇ τὸ πράσινον, ὅ ἐστι χλοῶδες. τῇ θαλάσσῃ τὸ βένετον, καθὸ εἰσὶ τὰ ὕδατα κυανᾶ. τῷ πυρὶ τὸ ῥούσιον, καὶ τῷ ἀέρι τὸ λευκόν· τὸ δὲ πράσινον ἐκάλεσεν ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ πρασίνου, διὰ τὸ εἶναι παραμένον· ἴδιον γὰρ τῆς γῆς τὸ χλοῶδες διὰ παντός. τὸ δὲ
C βένετον, ἀπὸ τῆς Βενετίας. καὶ προσεκόλλησε τῇ γῇ τὸ λευκόν, τουτέστι τὸν ἀέρα, διότι ἑκάτερα τῆς ἀλλήλων συγκράσεως δέονται. ὁμοίως καὶ τὸ ῥούσιον τῷ κυανῷ ὑπέταξε, διότι τὸ πῦρ ὑπόκειται τῷ ὕδατι. ἐπετέλεσε δὲ καὶ τὰ καλούμενα Βρουμάλια, καθάπερ οἱ γεωργοὶ μετὰ τὴν γεωπονίαν ἀναπαυόμενοι, ἀμοιβαδὸν ἑαυτοὺς ἀπέτρεφον πανηγυρίζοντες, καὶ ἀγραυλοῦντες ἐπὶ τοῖς ἀλλήλων ὀνόμασιν. ἀλλὰ καὶ τὴν Ῥώμην λαοῦ ἐνέπλησε, πολιτῶν τὸ πρῶτον σπανίζουσαν. καὶ νόμον τίθησι, τοὺς παῖδας ἐν οἰκετῶν μοίρᾳ τοῖς πατράσιν ὑπείκειν· ὃς μέχρι τοῦ παρόντος παρὰ Ῥωμαίοις κρατύνεται. αὐταρχήσας δὲ λζ΄. ἔτη Ῥωμύλος, κατέλυσε τὸν βίον. οὗτος μετωνόμασε τὴν πόλιν, καὶ τὸ ἔθνος τῷ ἰδίῳ ὀνόματι Ῥωμαίους, πρότερον λεγομένους Λατίνους, πρὸ δὲ τούτου Ἀβοριγίνας.

D Νουμᾶς Πομπήλιος Σαβῖνος μετὰ Ῥωμύλον ἐβασίλευσε. Πόλεμον μὲν οὐδένα πώποτε διῳκήσατο, τὰ δὲ κατὰ πόλιν, εἰς τὸ ὠφελιμώτερον διεκόσμησε. νόμους τε καθιστὰς πολιτικοὺς καὶ ἡμέρους, δι' ὧν ἀστείους τε καὶ φιλανθρώπους τοὺς πολίτας ἀπειργάζετο. ἐνιαυτόν τε πρῶτος εὕρατο, ἱερά τε πλεῖστα καὶ τεμένη θεῶν ἱδρύσατο. καὶ τὰς ἑστιάδας παρθένους, τοῦ πυρὸς καὶ ὕδατος τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν ἐπέτρεψεν, αἳ διὰ τοῦ βίου τὴν παρθενίαν ἐφύλαττον· εἰ δὲ μὴ, λίθοις κατεχώννυντο. καὶ τὸ Καπιτώλιον (ὅπερ κεφαλὴν πόλεως σημαίνει) ἐκ θεμελίων ᾠκοδόμησε. καὶ τῷ ἐνιαυτῷ δύο μῆνας προσέθηκε, τὸν Ἰανουάριον, καὶ τὸν Σεξτίλιον, δεκαμηνι-
E αίου τοῦ ἐνιαυτοῦ πρὸ τούτου χρηματίζοντος. οὗτος ἐκ τῶν Ἰσαύρων τὴν τῆς χλαμύδος στολὴν φορεῖν ἐφεύρατο. καὶ ἀσσάρια δὲ ἀπὸ α΄ σημειωμένα καὶ χαλκοῦ πεποιημένα, πρῶτος Ῥωμαίοις ἐχαρίσατο, πρὶν διὰ σκυτίνων καὶ ξυλίνων καὶ ὀστρακίνων τὴν χρείαν πληρούντων· ἅπερ ἐκ τοῦ ἰδίου ὀνόματος νουμία ἐκάλεσε. οὕτω μὲν οὖν ἐξ ἀμφοτέρων καὶ ἰσχυρὰ

A ταχέως καὶ εὔκοσμος ἡ πόλις ἐγένετο, τὰ μὲν τὰ πολιτικὰ καὶ εἰρηνικὰ ἐκτυπώσαντος, τὰ δὲ Ῥωμύλου τὰ πολεμικά. βασιλεύσας δὲ Νουμᾶς τῆς Ῥώμης ἔτη μζ΄, νόσῳ τελευτᾷ.

Τοῦλλος Ὀστίλιος, ἔτη λβ΄. οὗτος τὸ τῆς Ῥώμης πόλισμα εὐρύτερον κατασκευάζει, λιμένα τε καὶ γέφυραν ποιήσας, κεραυνῷ βληθεὶς, αὐτοῖς ἅμα τοῖς βασιλείοις καταναλίσκεται.

Ἄγκος Μάρκιος, ἔτη κδ΄. βασιλεύει Ῥώμης, ὃς ἐκ θυγατρὸς Νουμᾶ Πομπιλίου γέγονεν. οὗτος τὸ τῆς Ῥώμης τείχισμα πρὸς τοῖς εἰρημένοις πλατύνας, καὶ τὸν ποταμὸν Τίβεριν πρὸς ταῖς ἐκβολαῖς τειχίσας, ἐπ' αὐτῆς τῆς ῥαχίας ἀνίστησι πόλιν, ἣν Ὀστίαν ἀπὸ τῆς θέσεως προσηγόρευσεν, ὃ σημαίνει θύραν, ἑκκαίδεκά που σημείοις ἀπέχουσαν Ῥώμης. οὗτος νόσῳ τελευτᾷ.

B Πρίσκος Ταρκύνιος Ῥώμης ἐβασίλευσε μετὰ τοῦτον, ὃς τὴν Ῥώμην τείχει μεγάλῳ ὠχύρωσε, περιγραφὴν τινὰ μόνην τοῦ προτέρου ἐπισημήνας. καὶ τὰς ὑπονόμους τάφρους, δι' ὧν ἐπὶ τὸν Τίβεριν τὸ ἐκ τῶν στενωπῶν ὕδωρ ἀχετεύεται, ἔργον ἐς τὰ μάλιστα τῇ πόλει χρήσιμον, κατεσκεύασεν. οὗτος λθ΄ ἔτη τῆς ἀρχῆς κρατήσας, ὑπὸ τῶν Μαρκίου παίδων, τοῦ πρότερον δυναστεύοντος τῆς Ῥώμης, ἀναιρεῖται.

Σέρβιος Τύλλιος τὴν ἡγεμονίαν ἐκδέχεται, τεχθεὶς ἐκ γυναικὸς εὐγενοῦς μὲν, αἰχμαλώτου δὲ καὶ δούλης κατὰ τὴν συμφορὰν νενομισμένης. ἥτις εἰς Ῥώμην ἀχθεῖσα ἔγκυος, μικρὸν ὕστερον τεκοῦσα, Σέρβιον τὸ τεχθὲν ἐπωνόμασεν, ὡς ἂν εἰ εἴποιμεν δούλειον. οὗτος ἔτι προσέθηκε τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, καὶ τάφρον ὅτι μεγίστην περὶ τὸ τεῖχος ἤλασε. καὶ πρῶτος ἁπάντων τὸ τῶν Ῥωμαίων πλῆθος ἀριθμηθεὶς, εὗρεν ὀκτὼ μυριάδας πολιτῶν οὔσας, σὺν τρισχιλίοις ἀνδράσι, πρὸς τοῖς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν διαιτωμένοις. οὓς εἰς λόχους κατανείμας, καὶ ταῖς οὐσίαις ἑκάστου τιμήματα πρὸς λόγον τῆς δυνάμεως ἐπιθεὶς, δικαιότατον ἁπάντων πολίτευμα καὶ πολυωφελέστατον εἰσηγάγετο. ταύτῃ γὰρ τῇ διακοσμήσει, τάς τε τῶν στρατιωτῶν καταγραφὰς, καὶ τὰς τῶν εἰσφορῶν συντάξεις, καὶ τὰ τιμήματα τῶν βίων ἐποιεῖτο. τέσσαρα γὰρ οὗτος τὰ τιμωρημάτων ἐφεῦρεν ὄργανα. καὶ τεσσαράκοντα ἔτη τῆς ἀρχῆς κρατήσας διαφθείρεται, δολοφονηθεὶς ὑπὸ Ταρκυνίου Σουπέρβου.

D Ταρκύνιος Σούπερβος. οὗτος δ' εὐθὺς πάντας ἐξένισεν ἐπὶ τὸ αὐθαδέστερον, καὶ βαρυτέραν τὴν πολιτείαν ἀπέφηνε. τοὺς δὲ νόμους μεταθεὶς, καὶ ἄρχοντας προβαλλόμενος, καὶ δι' αὐτῶν τὸν δῆμον δεσμοῖς παντοίοις καὶ μεγάλοις καὶ κολάσεσι καὶ ἐξορίαις αἰκιζόμενος. αὐτὸς γὰρ ἐξεῦρε δεσμὰ, μάστιγας, ξύλα, εἱρκτὰς, φυλακὰς, κλοιοὺς, πέδας, ἁλύσεις, ἐξορίας, μέταλλα, καὶ εἴ τι ἄλλο κακόν. Φιλοπόλεμός τε εἰ καί τις ἄλλος πώποτε γέγονεν, ὑπερόπτης τε καὶ ἀλαζών· ὅθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἀπηνέγκατο. Σουπέρβους γὰρ τοὺς ὑπερηφάνους Ῥωμαῖοι ὀνομάζουσιν. οὗτος παρὰ Ῥωμαίοις μισηθεὶς διά τε

E τ' ἄλλα, καὶ διὰ τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ Ταρκύνιον, ὃς καὶ γυναῖκα Λατίνου Λουκρητίαν λεγομένην εὐγενῆ παρὰ Ῥωμαίοις, νυκτὸς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου πορευθεὶς, πρὸς βίαν ᾔσχυνεν. ἡ δὲ τὸ περὶ αὐτὴν ἀδίκημα τῷ τε ἀνδρὶ μικρὸν ὕστερον ἐπανελθόντι καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ λοιπῇ κατεμήνυσε συγγενείᾳ· καὶ ἐπαρασαμένη πολλὰ τοῖς ἐφ' αἵματος, εἰ τὴν συμφορὰν αὐτῆς καταλίποιεν ἀτιμώρητον, ξίφος ἀνασπασαμένη, ὅπερ ὑπὸ τοῖς κόλποις ἀφανῶς ἔφερεν, ἑαυτὴν ἐν ὄψει τῶν παρόντων κατειργάσατο. τοῦτο πᾶσαν τὴν πόλιν εἰς ὀργὴν

A adepta, cum prior bellicas res, posterior civiles & paci aptas instituisset. Mortuus est Numa ex morbo, cum regno Romano annos quadraginta septem præfuisset.

Post hunc Tullus Hostilius, annos triginta duos. Is urbem Romam ampliorem fecit, portuque & ponte auxit. Post fulmine ictus, cum regia conflagravit. *Tullus.*

Inde Romæ regnavit annos vigintiquatuor, Ancus Marcius, Numæ Pompilii sorore natus. Is pomœrium urbis Romæ post superiores protulit, & ad ostia Tiberis fluvii urbem extruxit, Ostiæ (quasi si januam dicas) nomine. abest ab urbe sedecimum circiter lapidem. *Ancus.*

B Hunc regem morbus sustulit.

Successit ei in regnum Tarquinius Priscus. Hic Romam magno muro munit, prioris muri tantum delineatione quadam expressa. Atque idem subterraneos cuniculos fecit, per quos aqua ex vicis in Tiberim deveheretur, opus apprime urbi conducibile. Cum regnum per annos triginta novem tenuisset, a Marcii, cui successerat, filiis interemptus est. *Tarquinius.*

Ejus morte regnum ad Servium Tullium est devolutum. Mater ejus nobilis quidem fuit, sed captiva & serva ob calamitatem habita. Ea cum Romam prægnans esset adducta, ac paulo post pareret, filium Servium nomi- *Ser. Tullius.*

C navit, a servili conditione. Is quoque urbis magnitudinem adauxit, fossamque maximam mœnibus circumdedit. Primusque omnium censum multitudinis Romanæ egit. Censa sunt civium octoginta tria millia, præter eos qui rure vivebant. Eam multitudinem in classes distribuit, singulisque censu pro ipsorum habitu injuncto, justissimæ juxta, longeque utilissimæ constitutionis auctor fuit: qua & scribendi exercitus rationem, & tributi collationem, & facultatum cujusque æstimationem expedivit. quatuor enim hic invenit census instrumenta. Cum annos quadraginta regnasset, per dolum est a Tarquinio Superbo necatus. *Edit. Paris. pag. 149.*

Tarquinius Superbus regno potitus, omnia pro sua voluntate agere cœpit, *Tarq. Superb.*

D reipublicæque gubernationem civibus molestiorem reddidit: cum & leges refigeret, & magistratus constitueret, quorum opera populares variis vinculorum generibus, metallariis operis, mulctis atque exiliis injuriose puniret. Etenim vincula, flagella, ligna, carceres, custodiæ, numellæ, compedes, catenæ, exilia, metalla, & si qua alia sunt mala, hujus sunt inventa. Erat autem, ut quisquis umquam alius, belli studiosus, contemptor hominum, & arrogans: unde & Superbi cognomentum ei Romani fecerunt. Cum in odio esset Romanorum, id quoque ad ea acces-

E sit, quod cognominis ejus Tarquinius noctu ab exercitu reversus, Lucretiam Collatini uxorem, nobilem matronam, per vim compresserat. quod illa flagitium marito paulo post reverso, patrique & omnibus cognatis aperuit: multaque dira propinquis suis imprecata, siquidem hanc suam calamitatem inultam dimitterent, gladio, quem occulte in sinu gestabat, educto se in conspectu ipsorum necavit. Id factum totam civitatem odio Tarquinii inflammavit: &

Brutus Lucretiæ propinquus, vir popularis, ac tyrannis infensus, majorem in modum cives ad defectionem a rege faciendam commovit. Ita omni potestate sua Tarquinius est exutus. Simul enim atque Romæ contra eum cives insurrexerunt, exercitus quoque Romanus qui tum apud Ardeam erat, tyrannum deseruit, neque revocantem, neque ut manerent hortantem quicquam moratus. Tarquinius consilii eo eventu inops, cum Romam contenderet, spe adventu suo tumultus sedandi, & regnum recuperandi, a civibus repulsus cum familia discessit, regno annos viginti quatuor gesto. Eo tempore tyrannidis Roma jugum excussit.

Edit. Parif. pag. 150.

PRINCIPIUM GESTÆ a populo reipublicæ.

Inde populi in republica potestas Romam annos quadraginta tres conservavit, duobus quotannis imperium gerentibus: quos ut duces, ac qui consilio præirent, Consules appellabant: Græci hypatus, quasi dicas summos, nominant. Eo reipublicæ statu Galli grassantes, Romanum imperium adorti sunt. Contra quos missus cum exercitu a Romanis Manlius, iis pulsis rediit. Erat quidam tum in senatu Februarius Gallicarum partium. Is, cum in Comitium venisset Manlius, cui cognomentum est Capitolini, utilisque sententiæ auctor fuisset, peracerbe insectatus eum est, regnum ab ipso affectari dictitans. Quo factum est, ut solum vertere Manlius cogeretur, & bona ejus publicarentur. Secundum hæc, hiberna nocte Galli Romam aggressi, vigiles obtruncaverunt, magnamque in media urbe civium cædem ediderunt, nisi quos fuga in Capitolium facta servavit. Ea re cognita Manlius Capitolinus, acceptæ injuriæ oblitus, quantam potuit civium & incolarum manum coegit, Gallosque de improviso adortus, universos una cum eorum rege Briso interfecit, urbemque calamitate liberavit. Ob id dictator Romæ creatus, statim inimicum suum Februarium, exilii sui auctorem, apprehendit, nudumque eum urbe ejecit, storea juncea opertum, ac fune lumbos præcinctum per ludibrium, virgisque eum cæsum diis manibus immolari jussit. Actum est hoc mense Sextili, quem, ut mutilum, Manlius Februarium denominavit. Exinde quotannis Romani stoream in foro propositam virgis cædunt, acclamantes, Februari exi urbe.

Consules.

Manlii & Februarii histor.

75

Storea.

Quo tempore penes populum potestas summa Romæ fuit, eo rex Ægypti Nectenabo, Artaxerxis qui tum Ægyptum occupabat impetum non sustinens, tonsa coma, & regio habitu mutato, Pellam venit: quæ urbs est Macedoniæ, non procul Thessalonica. Ibi præstigias quasdam & magicas Ægyptiorum artes exercens, ac futura prædicens, indeque Philippo & Olympiadi notus, creditus est quarumdam præstigiarum ope cum Olympiade concubuisse, & ex ea Alexandrum genuisse. Diodorus Alexandrum genus paternum ab Hercule traxisse, materno Æacidam fuisse ait. Sunt qui Jovem Ammonem ejus patrem faciant. Tunc etiam Rhodus terræ motu est concussa, ac colossus corruit.

Alexandri Magni genus & res gestæ.

pag. 151.

A ἀνῆψεν· ἀλλὰ καὶ Βρῦτον προσήκοντα μὲν κατὰ γένος ἐκείνῃ, ἄνδρα δὲ δημοτικόν τε καὶ μισοτύραννον, ὃς μάλιστα τὸ πλῆθος εἰς τὴν τοῦ βασιλέως ἤγειρεν ἀποστασίαν. Αφείλετό τε τῆς ἐξουσίας πάσης Ταρκύνιος. ἅμα γὰρ τῇ κατὰ τὴν πόλιν ἐπαναστάσει, καὶ ἡ πρὸς Αρδέαν οὖσα στρατιὰ Ρωμαίων, ἀπολιποῦσα τὸν τύραννον ᾤχετο, οὐδὲν οὔτε ἀνακαλοῦντος οὐδὲ μένειν δεομένου πεφροντικυῖα. Ταρκύνιος δὲ τοῖς παροῦσιν ἀμηχανῶν, ἤλαυνεν ἐπὶ τὴν Ρώμην, ὡς παύσων τῇ παρόδῳ τὴν ταραχὴν, καὶ τὴν δυναστείαν μετὰ πειθοῦς ἀναληψόμενος. ἀπωσθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἀπεχώρει σὺν τοῖς οἰκείοις, βασιλεύσας ἔτη κδ΄. καθ᾽ ὃν δὴ χρόνον ἡ πόλις ἀπελύθη τῆς τυραννίδος.

Αρχὴ τῆς δημοκρατίας Ρώμης.

B Δημοκρατία δὲ τὴν Ρώμην ἐπὶ χρόνους τεσσαράκοντα τρεῖς, δυσὶ στρατηγοῖς ἐνιαυσιαίαν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν, ἐφύλαττεν, οὓς Κονσούλους, οἷα δὴ στρατηγοὺς καὶ προβούλους καὶ προηγόρους, ὠνόμαζον· ὑπάτους δὲ τούτους οἱ Ελληνες λέγουσι. ἐπὶ ταύτης τῆς δημοκρατίας οἱ Γάλλοι τυραννήσαντες, κατὰ Ρωμαίων ἔρχονται. καὶ Μάλιον στρατηγὸν οἱ Ρωμαῖοι κατ᾽ αὐτῶν στέλλουσιν, ὃς καὶ τροπωσάμενος αὐτοὺς ὑπέστρεψεν. ἦν δέ τις ἐκ τοῦ μέρους τῶν Γάλλων καταγόμενος συγκλητικὸς, Φεβρουάριος ὀνομαζόμενος. οὗτος Μαλίου, τοῦ καὶ Καπιτωλίνου, ἐν Κομέντῳ ποτὲ εἰσελθόντος, καὶ ἀγαθὰ συμβουλεύσαντος, ὁ Φεβρουάριος πικρῶς ὠνείδισε Μάλιον, ὡς ἀνταρσίαν μελετῶντα. διὸ καὶ ἀποδοκιμάζεται Μάλιος, καὶ τῆς ὑπάρξεως στερεῖται. * Μετὰ C ταῦτα τῶν Γάλλων νυκτὸς τὴν Ρώμην καταδραμόντων ἐν χειμῶνι, καὶ τοὺς φύλακας ἀποκτεινάντων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως πάντας ἀναιρούντων, τῶν δὲ δυναμένων εἰς τὸ Καπιτώλιον φυγόντων, Μάλιος, ὁ καὶ Καπιτωλῖνος, τοῦτο διεγνωκὼς, οὐ τοῖς λελυπηκόσιν ἐνεκότησεν· ἀλλ᾽ ὅσους ἠδυνήθη τῶν πολιτῶν καὶ ἐγχωρίων συλλέξας, καὶ ἀπροόπτως τοῖς Γάλλοις ἐπιπεσὼν, πάντας μετὰ τοῦ ῥηγὸς Βρέσου ἀπέκτεινε, καὶ τὴν πόλιν τῆς συμφορᾶς ἐλυτρώσατο. διὸ καὶ Μάλιος μόνος ἐψηφίσθη τὰ τῶν Ρωμαίων διοικεῖν· καὶ εὐθὺς τὸν ἐχθρὸν Φεβρουάριον κατασχὼν, δι᾽ ὃν καὶ ἐπεφυγάδευτο, καὶ ἐκβαλὼν ἔξω τῆς πόλεως γυμνὸν, ψιάθῳ θρυΐνῳ περιβεβλημένον, καὶ σχοινίῳ τὴν ὀσφὺν περιεζωσμένον, ὡς παίγνιον, καὶ ῥάβδοις τυπτόμενον, τοῖς καταχθονίοις αὐτὸν θεοῖς δοθῆναι θυσίαν προσέταξε. Σεξτίλιος ἦν τότε μὴν, ὃν ὡς κολοβὸν ὁ Μάλιος Φεβρουάριον D ἐπωνόμασεν. ὅθεν καὶ κατ᾽ ἔτος ψίαθον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς προτιθέντες Ρωμαῖοι, τύπτουσι ῥάβδοις ἐπιφωνοῦντες, ἔξελθε Φεβρουάριε τῆς πόλεως.

Ἐπὶ τοῖς τῆς δημοκρατίας χρόνοις, ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου Νεκτεναβὼ μὴ φέρων τὴν ἔφοδον τοῦ Αρταξέρξου παραλαβόντος τότε τὴν Αἴγυπτον, κειράμενος τὴν κόμην, καὶ τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας ἀμείψας, κατέλαβε τὴν Πέλλην, πόλιν Μακεδονίας, ἀγχοῦ Θεσσαλονίκης κειμένην, φαντασίας τινὰς καὶ μαγείας Αἰγυπτιακὰς ἐνδεικνύμενος, καὶ παρηγορῶν τὰ μέλλοντα. γνώριμός τε ἐντεῦθεν Φιλίππῳ καὶ Ολυμπιάδι γενόμενος, ἐθρυλλήθη ὡς διά τινος μαγγανείας τῇ Ολυμπιάδι ἐ- E μίγνυτο, καὶ υἱὸν ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν Αλέξανδρον. Διόδωρος δέ φησιν, ὅτι Αλέξανδρος ἐξ Ηρακλέους τὸ πρὸς πατρὸς εἷλκε γένος. πρὸς μητρὸς δὲ Αἰακιδῶν. ἔνιοι δὲ τοῦτον ὑπὸ Αμμωνος τοῦ Διὸς συλληφθῆναι μυθεύονται. τότε καὶ ἡ Ρόδος ὑπὸ σεισμοῦ κατηνέχθη, καὶ ἡ στήλη τοῦ κολοσσοῦ.

Φίλιπ-

A Φίλιππος δὲ τῆς Μακεδονίας βασιλεύσας χρόνους κα´, πολλὴν τῆς Ἑλλάδος καταστρεψάμενος μοῖραν, ἐπὶ τῷ πρὸς Ἀθηναίους καὶ τὸν Δημοσθένην πολέμῳ τὸν δεξιὸν τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκεκοπείς, ὑπὸ Παυσανίου τοῦ ἰδίου ὑπασπιστοῦ διαφθείρεται. καὶ μένει ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τετραετίαν γυμνή.

Ἄρτι δὲ τοῦ Φιλίππου τοῦ παιδὸς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας προελθόντος, οἱ πρῶτοι τῶν Μακεδόνων αὐτὸν αἱροῦνται εἰς βασιλέα. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν προελθὼν Ἀλέξανδρος, κατ' ἀμφοῖν τὸ γένος ἐσέμνυνεν. οὐδὲ γάρ ἐστιν εὑρεῖν ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἄνδρα τοσούτοις κατορθώμασι πλεονεκτοῦντα. ὡς γὰρ Δέξιππος ἱστορεῖ, πᾶσαν ἄσκησιν ἠσκήθη σωματικήν, Ἀριστοτέλους γνησιώτατος γεγονὼς φοιτητής, εἴς τε λόγους ἄριστος, καὶ εἰς ἔργα ἐπαινούμενος ὤφθη. τὰ δὲ πολεμικὰ θαυμαστῶς ὑπελθών, B ποθῆς ἄξια διεπράξατο. Βασιλεύσας γὰρ χρόνους ὀκτώ, τοὺς Μακεδόνας καὶ Ἰλλυριούς, καὶ Θρᾷκας ὑπέταξε, τὴν Ἑλλάδα κατέστρεψε καὶ τοὺς τοῦ πατρὸς φονέας τιμωρησάμενος, καὶ τοὺς Παίονας ὑποτάξας, ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διαπερᾷ. καὶ τὴν Πριάμου πόλιν, καὶ τὰς ἐν Λυδίᾳ Σάρδεις ὑποτάξας, ἐπὶ Κιλικίαν ἀφικνεῖται. καὶ τὸν Δαρεῖον καταπολεμήσας καὶ νικήσας, ἀμύθητον φόνον ἐργάζεται. τὰς παραλίους Φοίνικης παραλαμβάνει πόλεις. ἔνθα καὶ σάτυρον βλέπει καθ' ὕπνους, ἐν τῇ πορθήσει Τύρου· φήσαντος αὐτῷ τοῦ ὀνειροκρίτου, σὰ Τύρος Ἀλέξανδρε. ταύτην ἅμα Σιδῶνι δῃώσας, ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἐλθών, καὶ ταύτην ἑλών, ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως Ἀδδοῦ τιμηθείς, θύσας C τῷ Θεῷ ὡς παρ' αὐτοῦ τὴν οἰκουμένην προσειληφώς, Ἀνδρόμαχον τῶν τόπων ἐπιμελητὴν καθίστησιν· ὃν ὕστερον Σαμαρεῖται ἀποκτείναντες, δίκας ἔτισαν. ἐπὶ τούτοις Γάζαν καὶ Κυρήνην καὶ τὴν Γαλιλαίαν ἑλών, εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀφίκετο. ἔνθα τήν τε ἄνυδρον χώραν, καὶ τὴν πικροτάτην λίμνην, τό, τε ἱερὸν Ἄμμωνος, καὶ ὅσα παρ' Αἰγύπτῳ μυθεύεται θεασάμενος, καὶ ἱεροῖς ἀναθήμασι τιμήσας, πρὸς τῷ τῆς θαλάσσης στόματι πόλιν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ τὴν Ἀλεξάνδρειαν κτίζει, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. καὶ διὰ τῆς τοῦ Νείλου διώρυγος ἐπὶ τὴν τῶν Ἀσσυρίων γῆν ἔρχεται. καὶ πολεμήσας Δαρεῖον, ἑκατὸν λ´. χιλιάδας Ἀσσυρίων διαφθείρει. αὐτὸς δὲ Δαρεῖος φεύγων, ὑπὸ ἰδίου σατράπου (ὄνομα τούτῳ Βῆσος) τὴν κεφαλὴν ἀφαιρεθείς, τελευτᾷ. ἀλλ' ὁ μὲν σατράπης δίκας ἔτισε· τὸ δὲ Δαρείου σῶμα ἐντίμως D κηδεύεται. τήν τε Περσέπολιν διαβάς, ἔνθα τὰ Περσῶν βασίλεια, αὐτήν τε εἷλε, καὶ Σοῦσαν, καὶ τὰς Δαρείου θυγατέρας ἅμα τῇ μητρὶ καὶ μάμμῃ. καὶ καταλύσας τὴν Περσῶν ἀρχήν, διαρκέσασαν ἀπὸ Κύρου ἔτη σδ´. τάς τε πόλεις πυρπολήσας, καὶ τὸν ἐν αὐταῖς ἀφελόμενος πλοῦτον, πρὸς Μάρδους, καὶ Κεδρωσίους, καὶ Ὑρκανούς, καὶ τοὺς λεγομένους Ἀριμασποὺς (ἐξ ὧν Θαλῆστιν τὴν Ἀμαζόνα σύμμαχον ἐδέξατο) Παραπανίταις τε καὶ τοῖς περὶ τὸν Θερμώδοντα καὶ τὴν λεγομένην ἄορνον πέτραν ἐπιφοιτήσας. πρός τε τὴν Ἰνδῶν χώραν, ἧς Πῶρος ἐβασίλευεν, ἀνὴρ εἴδει τε καὶ E ἔργῳ μέγιστος. ὃς καὶ εἰς χεῖρας ἐλθὼν Ἀλεξάνδρῳ, πολλούς τε τῶν Ἰνδῶν ζημιωθείς, καὶ τρωθεὶς τὸν ἀγκῶνα, σὺν τῷ ἐλέφαντι κατέπεσε. πολλῆς τε θεραπείας τυχών, σύμμαχος Ἀλεξάνδρου γέγονεν. ἐκεῖθεν τε διαβὰς εἰς τὰ πρόσω τῆς Ἰνδίας μέρη, καὶ τὴν βασιλείαν Κανδάκης τῆς χήρας, ὑπ' αὐτῆς συνελήφθη τρόπῳ τοιῷδε.

Ἔθος ἦν Ἀλεξάνδρῳ ἀλλάσσοντι τὸ βασιλικὸν

Cedren.

A Philippus, cum regnum Macedonicum annos XXI tenuisset, magnam Græciæ partem subegisset, in bello contra Athenienses & Demosthenem dextrum oculum amisisset, x Pausania satellite suo est interfectus. Quadriennium inde Macedonia rege caruit.

Alexandrum ejus filium, ut primum is ex ephebis excessit, Macedonum principes regem sibi delegerunt. Alexander regno inito, majoribus ab utraque parte suis dignum se præbuit. Nemo enim umquam vir ab omni hominum memoria fuit tot tantisque rebus gestis insignis. Dexippus scribit, omnibus corporis exercitationibus fuisse eum exercitatum. Aristote- B lis diligentissimus fuit discipulus: neque oratione tantum, sed & factis laudem meruit. Re bellica mirum in modum polluit, gessitque res stupendas. Octennio enim sui regni Macedonas, Illyrios ac Thraces subjugavit, Græciam domuit, patris percussores ultus est: Pæonibusque subactis, in Asiam trajecit. Ibi Ilio & Sardibus captis, in Ciliciam profectus Darium debellavit, ingente hostium edita strage. Tum maritimas Phæniciæ urbes recipiens, in oppugnatione Tyri Satyrum per quietem vidit, quod insomnii conjector ita exposuit, Sa Tyros, tua est Tyrus. Tyro C ergo ac Sidone vastatis, in Judæam venit: eaque potitus, ab Addone pontifice maximo honorifice exceptus, Deo rem sacram fecit: quod nimirum ab ipso orbem terrarum in suam potestatem accepisset. Ac Judææ Andromachum præfecit: quem Samaritæ postea cum occidissent, impune id factum non tulerunt. Post hæc Gaza, Cyrene, & Galilæa occupatis, in Ægyptum se contulit. Ibi terram aquæ expertem, amarissimam paludem, templum Ammonis, & quæ alia in Ægypto fabulosa sunt contemplatus, ac fanis donaria largitus, ad fauces maris urbem sibi cognominem Alexandream posuit, anno sui regni septimo. Hinc per Nili fossam in Assyriam advectus, pugna cum Dario D facta, CXXX millia Assyriorum delevit. Darius in fuga a Besso satrapa suo, capite truncatus periit. Sed Bessus pœnas sceleris dedit. Darii corpus Alexander honorifice sepelivit. Porro Persepolin, ubi regia erat Persarum, profectus, eam urbem, ac Susa etiam, & filias, matrem, aviamque Darii cepit. Iis urbibus incensis, Persarumque regno, quod a Cyro annos CCIV duraverat, everso, thesauris urbium earum ablatis, in Mardos, Gedrosios, Hyrcanos, & Arimaspos duxit: ex quibus Thalestan Amazonem, sociam belli adscivit. Inde Paropanitas, & eos qui ad Thermodontem fluvium ac saxum Aornum habitant, E petiit. Ab his in Indiam contendit, ubi Porus regnabat, vir forma factisque summus. Is cum Alexandro conserto prælio, multis Indorum suorum amissis, accepto in cubitum vulnere, cum elephantho concidit: diligenterque curatus, cum Alexandro fœdus & societatem pepigit. Alexander in ulteriorem progressus Indiam, & regnum Candacæ viduæ, ab ea est hoc pacto captus.

Mos erat Alexandro, ut regio habitu

Edit. Paris. pag. 252.

Candace Alexandrum capit.

mutato, cum proceribus ipse legationes obiret: sicque formas, consuetudines, & mores barbarorum in regionibus ipsorum cognosceret. Id cum audivisset Candace, ac notas faciei ejus concepisset, in sua eum regia detinuit, dicens: O rex Alexander, tu mundum, te mulier cepit. Ejus prudentiam admiratus Alexander, pacem composuit, & omne maleficium ab ipsius ditione abstinuit. Inde ad Phasin, Gades, & Britannicas gentes pervenit: navibusque mille paratis, ipse dextram Indici fluvii partem navigavit, sinistra Hephæstioni mandata. itaque ad Oceanum pervenit. Post bello cum Xandame rege facto, eoque pulso, ad Brachmanes

Brachmanes.

pervenit. Horum admirabilem ac humana potiorem vitam, pietatem & cultum Dei, qui universi est dominus, expertus, summopere istorum hominum est admiratus philosophiam. Quo loco etiam columna posita inscripsit: Hucusque ego rex Alexander Magnus perrexi. Etenim in ea insula habitant, qui a vivacitate Macrobii dicuntur: quia plerique ipsorum annos circiter CL vivunt. Fit hoc ob multam aeris puritatem, ac optimam temperiem. neque ullo tempore ullus ibi fructus deest: sed alio florente, alius jam maturescit, alius decerpitur. Ibi etiam maximæ Indicæ nuces proveniunt, & quæ ad nos difficulter perveniunt, ac maximo habentur in pretio aromata, & magnes lapis.

Brachmanes porro gens est religiosissima. vitam opum omnino expertem agunt, nudique degentes assidue Deum laudant. Apud eos neque quadrupedes, neque agricultura est, neque ferrum, neque ædificium, neque ignis, neque aurum, neque argentum, neque panis, neque vinum, neque vestis, neque carnis esus, neque omnino

Edit. Paris. pag. 153.

quicquam eorum quæ ad opus faciendum aut fruitionem pertinent. sed liquidum, dulcem, optimeque temperatum & pulcherrimum aerem, omnis imbecillitatis aut corruptelæ vacuum haurientes & aliquantulo frugum ac limpidissimæ aquæ vescentes, Deum sincere colunt, ac perpetuo precantur. Viri quidem ad Oceanum incolunt: mulieres autem inde ad Gangem fluvium Indiæ, qui in Oceanum effluit. Ad mulieres trajiciunt viri Julio & Augusto mensibus, quibus frigidiores sunt, sole ad nos & septentriones evecto. itaque ii menses temperatiores, eos ad venerem dicuntur stimulare.

Nili exundatio.

Quo pacto Nilum quoque non eodem quo alios amnes tempore increscere dicunt, sed media æstate Ægyptum inundare; quippe sole tunc septentrioni viciniorem percurrente zonam, aliosque fluvios vexante & imminuente, a Nilo autem tum longissime recedente. Brachmanes quadraginta dies cum uxoribus morati, rursum ad sua redeunt. Ad mulierem post secundum partum, maritus porro non trajicit: atque ipsi cum alio exinde viro rem habere religio est. Quod si quam sterilem esse contingat, usque ad quinquennium eam maritus invisit: & si eo circumacto non pariat, ea in posterum abstinet. Ita fit, ut non sit apud ipsos hominum abundantia, cum & pauca desiderent, & natura continentes sint. Fluvium autem summo cum periculo ajunt trajici, propter odontotyrannum

A σχῆμα, τὰς πρεσβείας ποιεῖσθαι ἅμα τοῖς ἰδίοις ἐξάρχοις, καὶ καταμανθάνειν τὰ εἴδη καὶ ἤθη καὶ τρόπους τῶν ἐν ταῖς χώραις βαρβάρων. ὅπερ ἀκούσασα ἡ Κανδάκη, καὶ σημεῖα τοῦ προσώπου λαβοῦσα, συνέσχεν αὐτὸν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ εἶπεν· Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, τὸν κόσμον παρέλαβες, καὶ γυνή σε ἐκράτησεν. ὁ δὲ καταπλαγεὶς ἐπὶ τῇ ταύτης φρονήσει, εἰρήνην πρὸς αὐτὴν ἐποίησε, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς καὶ τὴν χώραν ἀβλαβῆ διεφύλαξεν. ἐκεῖθεν δὲ πρὸς Φᾶσιν καὶ Γάδειρα, καὶ τὰ Βρεττανικὰ ἔθνη γενόμενος, χιλίας τε ὁλκάδας κατασκευασάμενος, αὐτὸς μὲν τὸ δεξιὸν τοῦ Ἰνδικοῦ ποταμοῦ διέπλει μέρος, Ἡφαιστίωνι δὲ τὸ ἕτερον ἐγχειρίσας, ἐπὶ τὸν Ὠκεανὸν ἀνῆλθε. τῷ δὲ βασιλεῖ Ξανδάμῃ πολεμήσας, καὶ τοῦτον B τροπωσάμενος, πρὸς τοὺς Βραχμᾶνας ἀφίκετο. ὧν καὶ τὸν θαυμάσιον, καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον βίον, καὶ τὴν εἰς τὸν πάντων Θεὸν εὐσέβειάν τε καὶ λατρείαν μεμαθηκώς, κατεπλάγη πάνυ, καὶ ἠράσθη τῆς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων φιλοσοφίας. ἐν ᾧ τόπῳ καὶ στηλώσας, ἐπέγραψεν· ἐγὼ μέγας Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἔφθασα μέχρι τούτου. ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ νήσῳ κατοικοῦσιν οἱ λεγόμενοι μακρόβιοι. ζῶσι γὰρ οἱ πλείους αὐτῶν περὶ τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα ἔτη, διὰ πολλὴν καθαρότητα καὶ εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος. οὐδέποτε γὰρ ἐν αὐτῇ λείπει ὀπώρα παντοία τὸν ὅλον χρόνον· ἐν ταὐτῷ γὰρ ἡ μὲν ἀνθεῖ, ἡ δὲ ὀμφακίζει, ἡ δὲ τρυγᾶται. καί γε καὶ τὰ μέγιστα Ἰνδικὰ γίνονται κάρυα, καὶ τὰ δυσπόριστα ἡμῖν καὶ πανυπέρατα ἀρώματα, καὶ ἡ Μα- C γνῆτις λίθος.

Οἱ τοίνυν Βραχμᾶνες, ἔθνος εἰσὶν εὐσεβέστατον, βίον ἀκτήμονα σφόδρα κεκτημένοι, καὶ γυμνοὶ διάγοντες ἀεὶ τὸν Θεὸν δοξάζουσι. παρ' οἷς οὐ τετράποδά ἐστι, οὐ γεώργιον, οὐ σίδηρος, οὐκ οἰκοδομή, οὐ πῦρ, οὐ χρυσός, οὐκ ἄργυρος, οὐκ ἄρτος, οὐκ οἶνος, οὐχ ἱμάτιον, οὐ κρεωφαγία, οὐκ ἄλλο τι τῶν εἰς ἐργασίαν συντελούντων, ἢ πρὸς ἀπόλαυσιν συντεινόντων· ἀλλὰ τὸν ὑγρὸν καὶ γλυκύτατον καὶ εὔκρατον ἄγαν καὶ κάλλιστον ἀέρα, καὶ πάσης ἀρρωστίας καὶ φθορᾶς ἀπηλλαγμένον σπῶντες, καὶ μικρᾶς ὀπώρας καὶ διαυγεστάτου ὕδατος ἀπολαύοντες, σέβονται γνησίως τὸν Θεόν, καὶ ἀδιαλείπτως προσεύχονται. καὶ οἱ μὲν ἄνδρες, εἰς τὸ τοῦ Ὠκεανοῦ μέρος παροικοῦσιν· αἱ D δὲ γυναῖκες ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, τοῦ παραῤῥέοντος εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἐπὶ τὸ τῆς Ἰνδίας μέρος. οἱ γοῦν ἄνδρες περῶσι πρὸς τὰς γυναῖκας Ἰουλίῳ καὶ Αὐγούστῳ μηνί, παρ' οἷς ὑπάρχουσι ψυχρότεροι, τοῦ ἡλίου πρὸς ἡμᾶς, καὶ πρὸς Βορρᾶν ὑψωθέντος· οἵ γε καὶ εὐκρατότεροι γενόμενοι, πρὸς οἶστρον αὐτοὺς κινεῖν λέγουσιν. ὥσπερ δὲ καὶ τὸν Νεῖλόν φασιν, οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ τοῖς ἄλλοις πλημμυρεῖν καὶ ῥεῖν ποταμοῖς. ἀλλὰ καὶ μεσοῦντος τοῦ θέρους ἐπικλύζειν τὴν Αἴγυπτον, ὡς τοῦ γε πάντως ἡλίου τὴν βορειοτέραν διαθέοντος ζώνην, καὶ τοῖς ἄλλοις παρενοχλοῦντος ποταμοῖς, σμικραινόντος, τούτου δὲ πλεῖστον ἀπέχοντος. καὶ ποιήσαντες μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτοῦ ἡμέρας μ', E πάλιν ἀντιπερῶσι. τῆς δὲ γυναικὸς δύο παιδία γεννησάσης, οὐκέτι ὁ ἀνὴρ ἀντιπερᾷ πρὸς αὐτήν, ὅτι μὴ ἐκείνη πλησιάζει ἑτέρῳ ἀνδρί, διὰ πολλὴν εὐλάβειαν. εἰ δὲ συμβῇ στεῖραν ἐν αὐταῖς εὑρεθῆναι, μέχρι πενταετίας διαπερῶν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ συγγινόμενος αὐτῇ, ἐὰν οὐ τέκῃ, οὐκέτι προσεγγίζει αὐτῇ. διὰ τοῦτο οὐδὲ πολυάνθρωπός ἐστιν ἡ χώρα αὐτῶν, διά τε τὴν ὀλιγοδεΐαν, καὶ τὴν φυσι-

A αἰῶ ἐγαρατεύειν. τὸν δὲ ποταμὸν φασὶ δυσπερατώτατον εἶναι, διὰ τὸ λεγόμενον ὀδοντοτύραννον. Ζῶον γάρ ἐστιν ἀμφίβιον, μέγιστον λίαν, ἐν τῷ ποταμῷ διαιτώμενον, καὶ δυνάμενον ἐλέφαντα καταπιεῖν ὁλόκληρον. ὃ ἐν ταῖς μὲν ἡμέραις τῆς περαιώσεως τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἀφανὲς γίνεται κατὰ θείαν πρόσταξιν. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ δράκοντες εἰσὶν ἐν τοῖς ἐρημοτέροις τόποις ἐκείνοις μέγιστοι σφόδρα, πηχῶν ό. τὸ μέγεθος καὶ τὸ πάχος πολὺ καὶ φρικωδέστατον, καὶ τὴν σοφίαν τοῦ δημιουργοῦ καὶ δόξαν φαινόμενοι, προφανῶς ἐνδείκνυνται. καὶ οἱ μὲν σκορπίοι πάλιν [illegible] πηχυαῖοι, οἱ δὲ μύρμηκες παλαιστιαῖοι. διὸ καὶ δυσδιόδευτοί εἰσιν οἱ ἐρημικοὶ τόποι ἐκεῖνοι, καὶ ἀοίκητοι, διὰ τὰ φοβερώτατα θηρία τε καὶ ἰοβόλα. Ἐλέφαντες δὲ γίνονται κατὰ τὰς χώρας ἐκείνας πλεῖστοι, ὡς καὶ ἀγεληδὸν παραπορευόμενοι βόσκεσθαι.

B Ἀμέλει γέ τοι καὶ ὁ μέγας Καισάριος, ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου Γρηγορίου, διαφόρων ἐθνῶν καὶ ἠθῶν καὶ τρόπον τινὰ καὶ νόμον ἐξηγούμενος ἐν ἐπιτομῇ, τοιάδε φάσκει· ἐν γὰρ ἑκάστῃ χώρᾳ καὶ ἔθνεσιν, ἐν τοῖς μὲν ἔγγραφος νόμος ἐστὶ, ἐν τοῖς δὲ ἡ συνήθεια· νόμος γὰρ ἀνόμοις τὰ πάτρια δοκεῖ. ὧν πρῶτοι Σῆρες, τὸ ἄκρον τῆς γῆς οἰκοῦντες, νόμον ἔχουσι τὸ πατρῷον ἔθος, μὴ πορνεύειν, ἢ μοιχεύειν, ἢ κλέπτειν, ἢ λοιδορεῖν, ἢ φονεύειν, ἢ κακουργεῖν τὸ σύνολον. Νόμος δ' ἀπαρὰ Βακτριανοῖς, ἤτοι Βραχμάναις, ἡ ἐκ προγόνων παιδεία καὶ εὐσέβεια, μὴ κρεωφαγεῖν, ἢ οἰνοποτεῖν, ἢ λαγνεύειν, ἢ παντοίαν κακίαν διαπράττεσθαι, διὰ πολὺν φόβον Θεοῦ καὶ πίστιν· καίτοιγε τῶν παρακειμένων αὐτοῖς Ἰνδῶν τἀναντία διαπραττομένων ἀδεῶς. ἐν δὲ τοῖς ἐνδοτέροις μέρεσι τόπων ἀνθρωποβοροῦντες, καὶ τοὺς ἐπιξενωμένους ἀναιροῦντες, κατεσθίουσιν, ὡς Κάβεις. ἑτέροις νόμος Χαλδαίοις καὶ Βαβυλωνίοις ἀσελγείας ἀνάμεστος, καὶ αἰσχρουργίας. ἄλλος δὲ παρὰ Γαλαίοις νόμος, γυναῖκας γεωργεῖν καὶ οἰκοδομεῖν, καὶ τὰ ἀνδρῶν πράττειν, ἀλλὰ καὶ πορνεύειν ὡς ἂν βούλωνται, μὴ κωλυομένας παντελῶς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἐν αἷς ὑπάρχουσι, καὶ πολεμικώτατοι, καὶ θηρῶσαι τὰ μάλιστα ἰσχυρότατα τῶν θηρίων· ἄρχουσι δὲ τῶν οἰκείων ἀνδρῶν, καὶ κυριεύουσιν. ἐν Βρεττανίᾳ δὲ πλεῖστοι ἄνδρες μιᾷ συγκαθεύδουσι γυναικὶ, καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἑνὶ ἑταιρίζονται ἀνδρί. Ἀμαζόνες δὲ ἄνδρας οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἅπαξ τοῦ ἔτους περὶ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν ὑπερόριοι γίνονται, καὶ μιγνύμεναι τοῖς γειτνιῶσιν ἀνδράσι, ὡς πανήγυριν τινὰ καὶ μεγάλην ἑορτὴν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἡγοῦνται· ἐξ ὧν καὶ κατὰ γαστρὸς συλλαβοῦσαι, παλινδρομοῦσιν οἴκαδε πᾶσαι. τῷ δὲ καιρῷ τῆς ἀποκυήσεως, τὸ μὲν ἄρρεν φθείρουσι, τὸ δὲ θῆλυ ζωογονοῦσι, καὶ τιθηνοῦσι ἐπιμελῶς, καὶ ἐκτρέφουσιν.

Ὁ μέντοιγε Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἀπὸ Βραχμάνων ὑποστροφὴν, καταλαβὼν τὴν Αἴγυπτον, κτίζει τὴν μεγάλην Ἀλεξάνδρειαν εἰς ἴδιον ὄνομα, πάλαι Ῥακάστην λεγομένην· * ἧς ἐπεθύμησε τὴν λίμνην θεάσασθαι, διὰ τὰ ἐν αὐτῇ μυθευόμενα. πολλὰ μὲν οὖν τέρατα καὶ ὀνείρατα παρακρούσατο, τῆς τε τῶν Χαλδαίων γνώσεως καταφρονήσας· καὶ σὺν ὀλίγαις ναυσὶν ἐπὶ τὴν εἰρημένην λίμνην διαβὰς, τότε τῆς κεφαλῆς διάδημα ἀπέβαλεν, ὄμβρου καὶ λαίλαπος καταρραγέντος πολλοῦ, καὶ μόλις ἐπὶ τὴν γῆν διενήξατο. καὶ παραχρῆμα ὑπὸ Κασάνδρου τοῦ ἰδίου στρατηγοῦ φάρμακον δεξάμενος ἐσπαράχθη. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοσούτοις κατορθώμασι τὸν βίον μετήλλαξε, δυσὶ καὶ δέκα χρό-

Cedren.

A (quasi si deotesævientem dicas) bestiam. Est autem ingens admodum, adeo ut integrum possit elephantum deglutire. degit eo in flumine, cum quidem etiam in terra vivere soleat: quod genus animalia Græci amphibia dicunt. Ea bestia Dei jussu quadraginta istos dies, quibus Brachmanes ad suas uxores trajiciunt nusquam eatat. Sunt & in solitudinibus locorum istorum dracones ingentes, longitudine LXX cubitorum, mole ac crassitie horribili, qui palam se conspectui offerentes, opificis sapientiam ac majestatem demonstrant. Inveniuntur etiam scorpii cubitales, formicæ palmi magnitudine. Itaque istæ solitudines transitu difficiles sunt, & desertæ, propter bestias terribiles admodum, ac venenum ejaculantes. Elephanti istis in locis nascuntur plurimi, ita ut armenta tota simul pascaotur.

B Enimvero magnus ille Cæsarius, Gregorii magni frater, diversarum gentium mores & leges compendio enarrans, sic ait: Apud omnes gentes, & ubique locorum aut lex scripta est, aut consuetudo obtinet. nam a majoribus tradita pro lege habentur. Primi Seres, qui eatremum terræ habitant, pro lege habent consuetudinem a majoribus ad se propagatam, ut omni stupro, adulterio, furto, convicio, cæde ac maleficin abstineaot. Apud Bactrianos seu Brachmanas lex est, institutio & pietas a majoribus accepta, quod neque carnem edunt, neque vinum bibunt, & quod ob fidem & metum Dei constantem omnem lasciviam atque flagitium vitant: cum quidem vicini Indi nullo metu contrariam vitæ rationem teneant, & in interioribus regionibus carnibus humanis vescantur, hospitesque jugulatos devorent veluti Cabes. Chaldæorum & Babyloniorum leges plenæ sunt impudicitiæ atque turpitudinis. Agelæis lex est, ut mulieres terram colant atque ædificent, & ea quæ virorum sunt regant, ac sua libidine nihil impedientibus maritis scortentur: sunt inter eas etiam bellicosissimæ, & quæ feras (nisi quæ sunt robustissimæ) venentur: Imperant autem suis maritis. In Britannia compluribus viris ona est communis mulier, multæque mulieres uni viro copulantur. Amazones autem maritos nullos habent: sed brutorum in morem semel quotannis extra suos fines profectæ, cum vicinis maribus concumbunt, id tempus solemne ac festivum agitaotes: & postquam conceperunt, omnes domum redeunt: ubi pariunt, mares perdunt; femellas tollunt, accurateque alunt & educant.

Variæ variorum gentium leges & consuetudines.

Edit. Paris. pag. 154.

26

Cæterum Alexander a Brachmaoibus reversus, Ægypto occupata, Alexandriam de suo nomine condidit, antiquitus Racastam dictam * cujus paludem videre cupiebat, ob ea quæ de ea fabulose jactabantur. Itaque multis ostentis & insomniis contemptis, spreta etiam Chaldæorum divinatione, cum paucis navibus paludem eam accessit. Ibi imbre ac turbine subito exorto, amisso capitis diademate, ægre in terram enavit. Statimque a Casandro duce exercitus sui veneno exhibito, doloribus laniatus est. Ita Alexander tot rebus præclare gestis mortuus est, cum regnasset annos duode-

Alexandri mors.

eint & sex menses, vixisset autem triginta duos.

Hierosolymis quondam in Persidem profectus, quosdam Judæos in exercitum adsciverat. Fuit inter hos præstantissimus Mosomachus, & ingenio optimo præditus, & sagitta scopum tangendi peritissimus. Is cum Babylonem iretur, & quidam ariolus auspicio suo exercitum moraretur, causam cur substitisset populus sciscitatus, cum auspex ave monstrata dixisset, si ea immobilis maneret, bonum universis portendi, ut ibi maneant: sin porro volaret, procedendum: sin retro volaret, recedendum ipsis esse. his auditis, clam ducto arcu avem dejecit. Quod cum ariolus, & reliqui isto errore capti ægre ferrent, arrepta Mosomachus ave: Quid inquit, infelices me culpatis? quonam modo avis ne suam quidem ipsius salutem prævidens, vobis commodum vestrum denunciasset? quæ futura prænosse quivisset, numquam profecto huc venisset. Hoc dicto magnum iis pudorem incussit.

Auspicium refutatum.

Edit. Paris. pag. 535.

Verum Alexander infinitas alias victorias commemoratu difficiles, & quavis oratione superiores retulit. Itaque eum vates sanctus prævidit specie volantis pardalis: celeritatem nimirum, ac velut igneam vehementiam præsagiens, quas is erat subito mundum victoriis & trophæis suis pervolaturus. Idem Alexander cum de quodam philosopho audivisset mundos esse infinitos, alte ducto gemitu; Et ego, ait, ne unum quidem adhuc subegi. Adeo magnanimus erat atque temperans. erat enim ab Aristotele omni doctrina informatus. Non desunt, qui eum Dario victo in deterius mutasse animum, ac se voluptatibus corporis dedidisse affirment: Etenim qui olim Darii filias ne videre quidem sustinuisset, is & Persico amictu postea usus, decem millia juvenum præsidii loco circa se habuit, ac ccc pellicibus usus est, Macedonicamque regum consuetudinem prorsus in Persicam mutavit. qua de causa etiam permultos Macedonici exercitus ductores interfecit.

Dan. 7.

Mortuo Alexandro, regnum ejus in multas divisum est partes. Perdicæ Macedonicum regnum sorte obtigit. Ptolemæo Lagi filio Ægyptus & Alexandria. Seleuco, qui & Nicanor dicitur, eo quod ad Babylonem duxisset, ac barbaros superasset, Syria & Babylon. Antigono Cilicia, quæ est ad Taurum. Philoni Media, Pythoni Phrygia & Lydia, Meleagro Paphlagonia, Eumeni Cappadocia, Casandro Lycia ad Hellespontum, Lysimacho Thracia, Antipatro Pontus, Oxyartæ Bactriana, Philippo Dragæna, Poro India, Phrataphemi Parthia & Hyrcania, Tripolemo Persis, Arcesilao Mesopotamia. Neque hi ante finem fecerunt mutuis sese bellis infestandi, quam Romanum imperium istos principatus omnes abolevit.

Successores Alexandri.

Casander Thessalonica Alexandri filia ducta, de ejus nomine urbem Thessalonicam condidit. Alii ab Ænea conditam ajunt cum is Trojanum bellum fuga evasisset: ideo regioni nomen Ænea esse. Alii Thessalonicam perhibent filiam fuisse Philippi, Amyntæ filii. Is arcem, quæ Pallenæ est, ab ipso extructa Ænea cum ex subditis cognovisset filiam

pag. 536.

A τοῖς πρὸς μησὶν ἓξ τῆς ἀρχῆς ἀπολαύσας, βιώσας δὲ τὰ πάντα ἔτη δύο καὶ τριάκοντα.

Ἀνερχόμενος δέ ποτε ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Περσίδα, ἔλαβέ τινας τῶν Ἰουδαίων πρὸς συμμαχίαν. ἐν οἷς ἦν τις ὑπερέχων, ὀνόματι Μεσόμαχος· ὃς διϊόντων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ὁδὸν, καὶ μάντεώς τινος ὀρνιθευομένου, καὶ πάντας ἐπέχοντος, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς παραμονῆς τοῦ λαοῦ. καὶ ὁ ὀρνιθοσκόπος ὑποδεικνὺς τὸν ὄρνιν, ἔφη· ἂν μὲν ἀσάλευτος μένῃ, προσμένειν συμφέρον πᾶσιν· ἂν δ᾽ ἀναστὰς εἰς τοὔμπροσθεν πέτηται, προάγειν· εἰ δ᾽ ὄπισθεν, ἀναχωρεῖν αὖθις. καὶ ταῦτα ἀκούσας Μοσόμαχος παρὰ τοῦ μάντεως, καὶ λάθρα τόξον ἑλκύσας, βάλλει τὸν ὄρνιν. ἐφ᾽ οἷς τοῦ μάντεως χαλεπήναντος, καὶ πάντων τῶν τῇ πλάνῃ δεδουλωμένων, B λαβὼν εἰς χεῖρας τὸν ὄρνιν Μεσόμαχος, ἔφη· τί μοι μέμφεσθε κακοδαίμονες; πῶς γὰρ οὗτος, μὴ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προγινώσκων, τὸ ὑμέτερον συμφέρον προαπήγγειλεν; εἰ γὰρ ἠδύνατο προειδέναι τὸ μέλλον, οὐκ ἂν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἦλθε. καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, κατῃσχύνθησαν σφόδρα.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα μυρία τρόπαια, καὶ δυσδιήγητα, καὶ λόγον ὑπερβαίνοντα εἰργάσατο. καὶ διὰ τοῦτο πτανὴν πάρδαλιν ὁ προφήτης αὐτὸν προβλέπει, τὸ ταχὺ καὶ σφοδρὸν καὶ πυρῶδες καὶ τὸ ἄφνω διαπτῆναι τὴν οἰκουμένην μετὰ τροπαίων καὶ νίκης προϋποφαίνων. ἤκουσε δὲ καί τινος φιλοσόφου εἰπόντος, ὅτι ἄπειροι κόσμοι εἰσί· καὶ μεγάλα στενάξας ἔφη· εἰ ἀπείρων ὄντων μηδενὸς ἐγὼ ἐκράτησα. C οὕτως ἦν μεγαλόφρων, καὶ μεγαλόψυχος, καὶ σώφρων. Ἀριστοτέλει γὰρ μαθητευθεὶς, πᾶσαν λογικὴν ἐπιστήμην εἰς ἄκρον ἐπαιδεύθη. φασὶ δέ τινες, ὅτι μετὰ τὴν νίκην Δαρείου διαφθαρεὶς τὸν νοῦν, πρὸς τὰς τοῦ σώματος ἡδονὰς διωλίσθεν, ὁ μηδ᾽ ἀνασχόμενος πρότερον τὰς Δαρείου θυγατέρας θεάσασθαι. Περσικὴν τε στολὴν ἐνδυσάμενος, μυρίοις νέοις ἐδορυφορεῖτο, καὶ τριακοσίαις παλλακαῖς ἐχρῆτο, ὡς τὴν Μακεδονικὴν πᾶσαν τῶν βασιλέων συνήθειαν εἰς Περσικὴν μετελθεῖν. ὅθεν καὶ ἐξάρχους ἄνδρας τῶν Μακεδονικῶν ταγμάτων πλείστους ἀνεῖλε.

Μετὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν, εἰς πολλὰς ἀρχὰς ἡ βασιλεία αὐτοῦ διερρίφθη. καὶ Περδίκκας μὲν τῆς Μακεδονίας ἐκληρώσατο βασιλείαν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου, Αἰγύ- D πτου καὶ Ἀλεξανδρείας. Σέλευκος, ὁ καὶ Νικάνωρ, διὰ τὸ ἀναβῆναι εἰς Βαβυλῶνα, καὶ κρατῆσαι τῶν βαρβάρων, Συρίας καὶ Βαβυλῶνος. Ἀντίγονος τῆς πρὸς τῷ ταύρῳ Κιλικίας. Φίλων Μηδείας· Πύθων Φρυγίας καὶ Λυδίας· Μελέαγρος Παφλαγονίας· Εὐμένης Καππαδοκίας, Κάσανδρος Λυκίας Ἑλλησπόντου, Λυσίμαχος Θρᾴκης, Ἀντίπατρος Ποντικῆς, Ὀξυάρτης Βακτριανῆς, Φίλιππος Δραγγιανῆς, Πῶρος Ἰνδίας, Φραταφέρνης Παρθίας καὶ Ὑρκανίας, Τριπόλεμος Περσίδος, καὶ Μεσοποταμίας Ἀρκεσίλαος. καὶ οὐ διέλειπον ἀεὶ κατ᾽ ἀλλήλων ἐπανιστάμενοι, ἕως ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ τὰς τοπαρχίας πάσας κατέλυσε.

Ὁ μέντοι Κάσανδρος Θεσσαλονίκην, τὴν τοῦ Ἀλεξάν- E δρου θυγατέρα, ποιησάμενος γυναῖκα, εἰς ὄνομα ταύτης κτίζει πόλιν Θεσσαλονίκην. οἱ δὲ Αἰνείαν ταύτην κτίσαι, μετὰ τὸ ἀποφυγεῖν τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὅθεν καὶ ἡ χώρα λέγεται Αἰνεία. οἱ δέ φασι, Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου εἶναι θυγατέρα τὴν Θεσσαλονίκην· τὸ δὲ ἐν τῇ Παλλήνῃ φρούριον, παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ Αἰνείου οἰκοδομούμενον, ἐπεὶ παρὰ τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν ἀκήκοε γεγενῆσθαι αὐτῷ θυγατέρα,

A καὶ Κασάνδραν ὀνομασθῆναι, καὶ αὐτὸς αὐτὸν τὸν τόπον Κασάνδρειαν ὠνόμασε, καὶ στήλην λιθίνην γυναικὸς σχῆμα ἔχουσαν, καὶ πρὸς Τροίαν βλέπουσαν ἐπάνω τοῦ τείχους ἔστησε.

Τότε καὶ Αἴσωπος ὁ μυθογράφος ἤκμαζε. καὶ Αναξίμανδρος, ὃς εἶπε τὴν γῆν μέσην εἶναι τοῦ παντὸς κόσμου, καὶ τὸν ἥλιον οὐκ ἐλάττω τῆς γῆς, ἀρχὴν δὲ πάντων τὸν αἰθέρα, καὶ πάντα ἐξ αὐτοῦ γίνεσθαι, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀναλύεσθαι. ἐξέθετο δὲ καὶ τὰς ἰσημερίας, καὶ τὰς τροπὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ, καθὼς ἔμπροσθεν λέξομεν.

Πυθαγόρας δὲ ὁ Σάμιος τὴν ἀριθμητικὴν ἔγραψε, καὶ ἀσωμάτους δυνάμεις καὶ ἀρχὰς ἐδόξαζεν. οὗτος καὶ τὰ χρυσᾶ ἔπη ἔγραψεν, ἅτινα (ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν) διαγορεύουσι τάδε. πρῶτα μὲν προτρέπει τὸ θεῖον νέμειν ὡς χρή. B δεύτερον, τοὺς κατὰ δύναμιν ὁμοιωθέντας αὐτῷ. τρίτον, τῶν σωματικῶν δυνάμεων ὑπερέχειν. τέταρτον, ἑαυτὸν αἰδεῖσθαι πανταχοῦ. πέμπτον, δικαιοσύνης ἐπιμελεῖσθαι πανταχοῦ. ἕκτον, τὸν ἀπὸ τῆς θείας κρίσεως ἀπονεμηθέντα κλῆρον ἀσπάζεσθαι. ἕβδομον, πρὸς τὸ βέλτιον ἀεὶ τὴν γνώμην μεθιστάνειν. ὄγδοον, ἀνεξαπάτητον εἶναι καὶ ἀδούλωτον δι᾽ ἄλλου πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς τήρησιν. ἔνατον, εὐβουλίᾳ πρὸ τῶν ἔργων χρῆσθαι, ὡς ἐξ ἧς τὸ ἀμεταμέλητον ἐν τοῖς ἔργοις παραγίνεται. δέκατον, οἰήσεως καθαρεύειν. ἑνδέκατον, πρᾴους καὶ ἀοργήτους καὶ ἀνεκτικοὺς πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας εἶναι. δωδέκατον, τὸ σῶμα καὶ τὰ ἐκτὸς πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς συνεργίαν μεταρρυθμίζειν.

Ταῦτα (φησὶ) πόνει, ταῦτ᾽ ἐκμελέτα, τούτων χρὴ ἐρᾶν σε.

C Ταῦτά σε τῆς θείας ἀρετῆς εἰς ἴχνια θήσει.

Αντὶ τοῦ, ταῦτα πάντα εἰς τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν ἐνάξει, καὶ εἰς τὴν θεωρητικὴν ἐπιστήμην, ἤτοι τὴν κατὰ νοῦν ἐνέργειαν, νοοῦντα τὰ νοητά· καὶ ἀρχή σοι πάνυ καλλίστη γενήσεται, καὶ ὁμοιωθήσῃ θεῷ διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἐργασίας. διὸ καὶ βουλόμενος τὸν ἀκροατὴν ὁλοσχερῶς πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐργασίαν διαναστῆσαι, ὅρκῳ τὰ λεχθέντα πιστοῦται, λέγων οὕτως·

Ναὶ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτύν,

Παγὰν ἀενάου φύσεως.

ὁ δὲ ὅρκος γίνεται αὐτοῖς καὶ δόγμα. οὗτος ὁ Πυθαγόρας μετεμψύχωσιν ἐδογμάτιζεν· ἣν θέλων κυρῶσαι, ἔλεγεν ἑαυτὸν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν Αἰθαλίδην γεγονέναι, D ἐν δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς Εὔφορβον, μετὰ δὲ ταῦτα Ερμότιμον Σάμιον, μεθ᾽ ὃν Πύρρον Δήλιον, καὶ πέμπτον Πυθαγόραν.

Πρὸ τούτου δὲ γέγονε Θαλῆς· ὃς ἐπικεχείρηκε φιλοσοφίαν φυσικὴν, ἀρχὴν τοῦ παντὸς καὶ τέλος τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι φάσας, καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ πάντα συνίστασθαι· ἀφ᾽ ὧν καὶ τοὺς σεισμοὺς, καὶ πνευμάτων συστροφὰς, καὶ ἄστρων κινήσεις γίνεσθαι. ὅτι πρῶτος ὁ Θαλῆς τὸ τοῦ σοφοῦ ἔσχεν ὄνομα, καὶ πρῶτος τὴν ψυχὴν εἶπεν ἀθάνατον, ἐκλείψεις τε καὶ ἰσημερίας κατείληφε. καὶ ἀποφθέγματα πλεῖστα κατέλιπε, καὶ τὸ θρυλλούμενον, Γνῶθι σεαυτόν. τὸ γὰρ, Εγγύα, παρὰ δ᾽ ἄτη, E Χίλωνος μᾶλλόν ἐστι, ἰδιοποιησαμένου αὐτό· καὶ τὸ, Μηδὲν ἄγαν.

Τρίτος φιλόσοφος Εμπεδοκλῆς· οὗτος μετὰ πολλὰς τερατολογίας ἐδογμάτισε καὶ ταῦτα· τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν νεῖκος καὶ φιλίαν λέγων. καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν, πῦρ τὸν Θεόν· καὶ ὅτι ἐκ πυρὸς

A sibi natam, ac Casandram nominatam esse, ipse eum locum Casandream appellavit, statuamque lapideam mulieris forma ad Trojam respicientem supra murum posuit.

Æsopus.

Eo tempore floruit etiam Æsopus, fabularum conditor: & Anaximander, qui terram in medio universi esse dixit, solem terra non minorem: principium omnium rerum aerem, ex quo omnia oriantur, inque eum dissolvantur. æquinoctia etiam & solstitia anni exposuit, & alia quæ deinde referemus.

Pythagoræ aurea carmina.

Pythagoras autem Samius scientiam numerorum scripsit, opinionisque de facultatibus atque principiis incorporeis auctor fuit. Composuit etiam aureum, quod vocatur, carmen: cujus hæc est summa. B Primum caput hortatur ad numen rite colendum. II, Eos qui ei facultate sunt æquali. III, Jubet se supra corporeas facultates attollere. IV, Sui ipsius ubique verecundia moveri. V, In omni re justitiæ curam habere. VI, Sorte, quæ divino judicio obtigit, contentum esse. VII, Sententiam semper ad id quod melius est accommodare. VIII, Ita virtutem colere, ut numquam ab ejus cultu abstrahi, aut alio in servitutem abduci te sinas. IX, Ante factum rationes probe subducere. X, Vacare opinione. XI, In consuetudine cum hominibus placidos se, iræ vacuos, & patientes præbere. XII, Corpus & fortunæ bona ita comparare, ut virtuti sint adjumento. Sic autem claudit carmen:

His incumbe animo, his operamque impende, & amorem.

C *Divina hæc te in virtutis vestigia ducent.*

Hoc vult dicere: Hæc te ad philosophiam, cujus in agendo vis est, perducent, & ad contemplatricem scientiam: nempe ut mente suam vim exercente, ea percipias, quæ solo intellectu cernuntur: eruntque tibi præclarissimum principium, & actionibus virtutum Dei similis fies. Itaque ut auditorem magis ad honestarum actionum studium excitaret, juramento dictis fidem concilians, in hanc sententiam:

Per tibi ego divam vera esse hæc juro tetractyn,
Nostram animam qui naturę de fonte perenni
Irrigat.

Edit. Paris. pag. 157.

Hoc juramentum unum est ex decretis Pythagoræ. Idem animas de corporibus in D corpora migrare sensit. Quod ut confirmaret, se ante bellum Trojanum fuisse Æthalidem dixit, in bello Trojano Euphorbum. postea Hermotimum Samium, ac rursus Pyrrhum Delium, quinto demum loco Pythagoram.

Thales.

Prior Pythagora fuit Thales, qui naturam rerum explicare conatus, initium & finem omnium rerum dixit esse aquam atque ignem. ex his omnia constare: ab his etiam terræ motus, ventorum turbines, & siderum motus proficisci. Primus Thales sapientis nomen reportavit, primusque animam immortalem dixit, atque defectus solis & Lunæ & æquinoctia deprehendit. Plurima etiam dicteria reliquit: quorum est etiam famosum E illud, Nosce teipsum. Nam illud, Sponde, præsto noxa est, Chilonis potius est, qui id sibi vindicavit: & illud, Ne quid nimis.

Empedocles.

Tertius philosophus Empedocles, præter multa alia portentosa decreta, hoc etiam sensit, Universi principia esse Amicitiam atque Discordiam, Unitatem in-

tellectu percipi, ignem esse deum: Omnia ex igne esse compacta, in eumque omnia resolutum iri. Cui fere Stoici adstipulantur, conflagrationem expectantes. Idem censuit, animam in omne brutorum genus transire: ita enim Pythagoræ opinionem secutus ait:

Jamque valete. Deus nunc immortalis & expers
Interitus ego sum. Puer, & quandoque puella
Ipse fui: fruticem memini, piscemque marinum,
Pisæ meque fuisse bovem.

Heraclitus. Quartus, Heraclitus, fere Pythagoræ consona pronunciavit. Hæc quoque præterea ejus sunt: Corporis quam minimam omnino habendam rationem, idque fimetis abjectius censendum: ac quamdiu Deus corpore tamquam instrumento uti præcipiat, ejus necessitatibus quam minimo inserviendum impendio. Vixit tempore Darii Hystaspei. Fuerunt & alii, qui suas de rerum natura opiniones perscripserunt, nihil a dictis discrepantes: quas commemorare non duximus necessarium.

Anaximander. Quintus, Anaximander. Is pro rerum principio quamdam infinitam naturam agnovit, unde & cælum & eo contentus mundus orta sint. hanc esse sempiternam, & senectutis expertem, ab eaque omnes mundos contineri. Idem terram pronunciavit pendere, nemine eam tenente: & loco manere, ideo quod undique æquali intervallo absit: sitam esse eam in medio figura vel mobilis ac teretis & niveæ, lapidis instar. Primus iste & æquinoctium
Edit. Paris. pag. 138. observavit, & solstitia, & gnomones horologiorum in usum produxit, omninoque Geometricas descriptiones ostendit. Stellas dixit esse orbes igneos ab aere comprehensos: porro expirationes esse quasdam auræ permeatus, ob quas stellæ videantur, & quibus meatibus obturatis defectus existant: ac juxta horum vel apertionem vel obstructionem, lunam modo plenam, modo lumine diminutam videri. Solis circulum ad lunæ orbem, esse proportione vigintiseptupla. In summo esse solem, in imo orbes stellarum fixarum. Animalia nasci, vapo-
77 ribus a sole elevatis. Ventos, cum tenuissimi vapores ea aere secernuntur, qui collecti commoveantur. Pluvias, ex exhalationibus a sole sursum elevatis: fulgura, cum ventus erumpens nubes scindit. Hominem ab initio piscis similem natum fuisse.

Anaximenes. Sextus fuit Anaximenes. Is aerem infinitum statuit rerum principium: ex eo quæ sunt, quæ fuerunt, omnia ortum habere. Esse deos, & res divinas. Terram latitudine sua aeri incumbere. Similiter solem & lunam & reliquas stellas, cum ignea sint omnia, ab aere propter latitudinem gestari. Stellas ex terra ortas, eo quod ex ea humor effertur, quo attenuato ignis existat. Esse etiam terrenas quasdam naturas in loco stellarum, quæ una cum his circumagantur. Hic floruit ætate Alexandri Macedonis, cujus etiam præceptor fuit.

Anaxagoras. Septimus, Anaxagoras, cognomento Mens, quod omnium rerum principium ac conservationem materiæ ac menti adscriberet: ita quidem, ut hæc efficeret, ea illa res fierent. etenim cum omnia essent ejusdem naturæ & confu-

A τὰ πάντα συνίσταται, καὶ εἰς πῦρ αὖθις ἀναλύεται. ᾧ σχεδὸν καὶ οἱ Στωϊκοὶ συντίθενται, ἐκπύρωσιν προσδοκῶντες. οὗτος εἰς πάντα τὰ ζῶα τὴν ψυχὴν μεταλλάττειν εἴρηκε, τῷ Πυθαγόρου δόγματι κατακολουθῶν. Χαίρετε γάρ φησιν, ἐγὼ δ᾽ εἰμὶ Θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνατός. Ἤτοι μὲν πρῶτα κοῦρος ἐγενόμην, κόρα τε καὶ θὴρ, καὶ θάμνος, καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπνοος ἰχθὺς, καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ βοῦς.

Τέταρτος, Ἡράκλειτος, καὶ αὐτὸς σχεδὸν σύμφωνα τῷ Πυθαγόρᾳ φθεγξάμενος. ἔφα δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι πάντη τοῦ σώματος χρεὼν ὀλιγωρεῖν, καὶ νομίζειν αὐτὸ κοπρίων ἐκβλητότερον, καὶ ἐᾶν τὰ ῥᾶστα πληροῦν
B αὐτοῦ τὰς θεραπείας, ἕως ἂν ὁ Θεὸς ὥσπερ ὀργάνῳ τῷ σώματι χρῆσθαι ἐπιτάττῃ. οὗτος ἦν ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου. ἐγένοντο δὲ καὶ ἕτεροι φυσικὰς δόξας καὶ αὐτοὶ γράψαντες, μηδὲν ἀπεμφαινούσας τῶν προειρημένων, ἃς οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα γραφῇ παραδοῦναι.

Πέμπτος, Ἀναξίμανδρος. οὗτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων, φύσιν τινὰ τοῦ ἀπείρου, ἀφ᾽ ἧς γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς κόσμον· ταύτην δ᾽ ἀΐδιον εἶναι, καὶ ἀγήρω, καὶ πάντας περιέχειν τοὺς κόσμους. οὗτος καὶ τὴν γῆν εἴρηκε μετέωρον εἶναι, ὑπὸ μηδενὸς κρατουμένην, μένουσαν δὲ διὰ τὴν ὁμοίαν πάντων ἀπόστασιν. καὶ κεῖσθαι ταύτην μὲν μεσαιτάτῳ· τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς ὑγρὸν, στρογγύλον, χιο-
C νῶδες, λίθῳ παραπλήσιον. πρῶτος δὲ αὐτὸς καὶ ἰσημερίαν εὗρε, καὶ τροπὰς καὶ ὡρολογίας, γνώμονά τε συνήγαγεν (ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐν τοῖς ἡλιοτροπίοις πηγνύμενον) καὶ ὅλως γεωμετρίας ὑποτύπωσιν ἔδειξε· τὰ δὲ ἄστρα φησὶ γενέσθαι κύκλον πυρὸς, περιληφθέντα δὲ ὑπὸ ἀέρος. ἐκπνοὰς δὲ εἶναι, πόρους τινὰς αὐλώδεις, καθ᾽ οὓς φαίνονται τὰ ἄστρα· διὸ φησὶ καὶ ἐπιφρασσομένων τῶν ἐκπνοῶν, τὰς ἐκλείψεις γίνεσθαι. τὴν δὲ σελήνην ποτὲ μὲν φαίνεσθαι πληρουμένην, ποτὲ δὲ μειουμένην παρὰ τὴν τῶν πόρων ἐπίφραξιν, ἢ ἄνοιξιν. εἶναι δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου, ἑπτὰ καὶ εἰκοσιπλασίονα τῆς σελήνης· καὶ ἀνωτάτω μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατωτάτω δὲ τοὺς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων κύκλους. τὰ δὲ ζῶα γίνεσθαι ἐ-
D ξατμιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ἀνέμους δὲ γίνεσθαι, τῶν λεπτοτάτων ἀτμῶν ἐκ τοῦ ἀέρος ἀποκρινομένων, καὶ ὅταν ἀθροισθῶσι κινουμένων. ὑετοὺς δὲ ἐκ τῆς ἀτμίδος τῆς ἐκ τῶν ὑφ᾽ ἡλίου ἀναδιδομένης· ἀστραπὰς δὲ, ὅταν ἄνεμος ἐκπίπτων διϊστῇ τὰς νεφέλας. τὸν δὲ ἄνθρωπον κατ᾽ ἀρχὰς ἰχθύϊ παραπλήσιον γενέσθαι.

Ἕκτος Ἀναξιμένης· οὗτος ἀέρα ἄπειρον τὴν ἀρχὴν ἔφα εἶναι, ἐξ οὗ τὰ γινόμενα καὶ τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι. τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν ἐπ᾽ ἀέρα ὀχουμένην. ὁμοίως δὲ ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα πάντα πύρινα ὄντα, ἐποχεῖσθαι τῷ
E ἀέρι διὰ τὸ πλάτος. γέγονε δὲ τὰ ἄστρα ἐκ γῆς, διὰ τὸ τὴν ἰκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι· εἶναι δὲ καὶ γεώδεις φύσεις ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων, συμπεριφερομένας ἐκείνοις. οὗτος ἤκμασε κατὰ τοὺς χρόνους Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, οὗτινος καὶ διδάσκαλος γέγονεν.

Ἕβδομος Ἀναξαγόρας, ὃς ἐκαλεῖτο Νοῦς, ἐπειδὴ ὕλην καὶ νοῦν πάντων ἀρχὴν καὶ φρουρὸν εἶπε· καὶ τὸν μὲν νοῦν ποιοῦντα, τὴν δὲ ὕλην γινομένην. ὄν-

τῶν γὰρ πάντων ἀμορφιῶν, ὁ νοῦς ἐπελθὼν διεκόσμησεν. A οὗτός ἐστιν, ὃς τὸν ἥλιον εἶπε μύδρον διάπυρον, τουτέστι πύρινον λίθον· μύδρος δ' ἐστὶ, σίδηρος ἀργὸς πεπυρακτωμένος. τὸ δ' ἔπος·

Ἥλιον πυρόεντα μύδρον ποτὲ φάσκεν ὑπάρχειν,
Καὶ διὰ τοῦτο θανεῖν μέλλεν Ἀναξαγόρας.

Ὅτι δὲ μείζω τῆς Πελοποννήσου τὸν ἥλιον ἔλεγεν. οὗτος Κλαζομένιος ὢν, ἀγέλαις τε καὶ καμήλοις τὰ ἑαυτοῦ ἀνῆκε. περὶ τούτου ἔφη Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς, προβάτοις μᾶλλον, ἢ ἀνθρώποις φιλοσοφῆσαι. ὁ δὲ Θηβαῖος Κράτης καταποντώσας τὴν οὐσίαν, οὔτε προβάτοις ποιήσας ἐπιτήδεια, οὔτε ἀνθρώποις: οὗτος ἤκμασε κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πη΄. Ὀλυμπιάδος· καθ' ἣν καὶ Πλάτων λέγεται γεγενῆσθαι. B

Ὄγδοος Ἀρχέλαος· οὗτος ἔφη τὴν μίξιν τῆς ὕλης, ὁμοίως Ἀναξαγόρᾳ, καὶ τὰς ἀρχὰς ὡσαύτως. φησὶ δὲ καὶ περὶ τῶν ζώων, ὅτι θερμαινομένης τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῷ κάτω μέρει, ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐμίσγετο, ἀναφανῆναι τά τε ζῶα, καὶ οἱ ἄνθρωποι· ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἡ ἐξ ἀλλήλων γένεσις ἐπηκολούθησεν. ἤκμαζε δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τοὺς χρόνους Ἀναξαγόρᾳ· συνέταξε δὲ καὶ φυσιολογίαν.

Ἔνατος Πλάτων, μαθητὴς Σωκράτους· ὁ δὲ Σωκράτης μαθητὴς Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ. ἔσχε δὲ πάντων τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα. οὗτος ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντὸς Θεὸν, καὶ ὕλην, καὶ παράδειγμα, ὃ καὶ C ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰδέαν καλεῖ, οἷον εἰκόνισμά τι ᾧ προσέχων, φησὶν, ὁ Θεὸς, τὰ πάντα ἐδημιούργησε. καὶ τὸν μὲν Θεὸν ἀσώματον, καὶ ἀνείδεον, καὶ ἄφθαρτον, καὶ μόνοις σοφοῖς ἀνδράσι καταληπτόν· Θεὸν μὲν λέγων τὸν ποιήσαντα καὶ διακοσμήσαντα τόδε τὸ πᾶν, καὶ προνοούμενον αὐτοῦ· ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, ἣν τιθήνην καλεῖ, ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ κόσμος, ὡς ἐν τοῖς νόμοις λέγει. Ὁ μὲν δὴ Θεὸς, ὥσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχήν τε, καὶ τελευτὴν, καὶ μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχων, εὐθείᾳ περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος. τῷ δὲ ἀεὶ ξυνέπεται Δίκη, τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νό- D μου τιμωρός. ἧς ὁ μὲν εὐδαιμονήσειν μέλλων ἐχόμενος, ξυνέπεται ταπεινὸς καὶ κεκοσμημένος. εἰ δέ τις ἐξαρθεὶς ὑπὸ μεγαλαυχίας ἢ χρήμασιν ἐπαιρόμενος, μεθ' ὕβρεως πορεύεται, ἔρημος οὗτος Θεοῦ καταλείπεται. Τὴν δὲ ὕλην, σύγχρονον τῷ Θεῷ, καὶ τὸν κόσμον ἀγέννητον λέγει. ἐκ γὰρ τῆς ὕλης συνεστάναι φησὶν αὐτόν. τῷ δὲ ἀγεννήτῳ ἀκολουθεῖ πάντως καὶ τὸ ἄφθαρτον. ὁ αὐτὸς ἀποφαίνεται καὶ ἄλλους ἀορίστως θεοὺς, ὅταν λέγει· Θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ. ἐνίοτε δὲ καὶ ὡρισμένως, φάσκων· ὁ μὲν δὴ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνὸν ἅρμα ἐλαύνων. καὶ ὅταν γενεαλογῇ τοὺς οὐρανοῦ παῖδας καὶ γῆς. Συστήσας δὲ τὸν ἕνα Θεὸν, εἰσάγει καὶ θεοὺς γεν- E νητούς. καὶ διὰ μὲν τοῦ γεγεννῆσθαι αὐτοὺς, πάντως ἀνάγκην ἔχειν καὶ φθαρῆναι· διὰ δὲ τὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ, ἀθανάτους πάλιν εἶναι. ὁ αὐτὸς καὶ τὸν τοῦ παντὸς δημιουργὸν, δείκνυσι κηδεμόνα καὶ μακρόθυμον ἐπί τινων ἀδίκων· καὶ τὴν ἐντεῦθεν αὐτοῖς προσγινομένην βλάβην, καὶ τὴν ἐσύστερον τούτοις ἐπιφερομένην πανωλεθρίαν. καὶ ὅτι εἰ καὶ δοκεῖ τισιν εἶναι πρὸς μικρὸν ὁ ἄδικος, ἀλλ' οὐ

sa, mentem supervenisse, ac ea secrevisse, & in ordinem adduxisse. Is est, qui dixit solem esse massam ferri candentem, id est, lapidem igneum. ea de versus feruntur tales:

Candentem ferri massam quod dixerat esse
Solem, vix mortem fugit Anaxagoras.

& quod Solem Peloponneso majorem dixisset. Clazomenis oriundus fuit. Agros suos ovibus & camelis pascendos reliquit. Itaque Apollonius Tyaneus, eum ovibus magis quam hominibus philosophatum dixit. At Crates Thebanus in mare abjectis suis opibus, neque ovium neque hominum utilitati inservivit. Floruit circa primum annum Olympiadis octogesimum octavum: e quo tempore etiam Plato extitisse dicitur.

Octavus Archelaus. hic Anaxagoræ sententiam de mixtione materiæ & principiis secutus est. De animalibus dixit, cum primum terra incaluisset imis partibus, ubi calidum & frigidum commiscebantur, extitisse & animalia & homines. postea iis evenisse, ut sui similes procrearent. Æqualis fuit Anaxagoræ: & librum de natura rerum composuit. — Archelaus. *Edit. Paris. pag. 159.*

Nonus Plato, discipulus Socratis, qui Archelaum physicum audiverat, & omnium suorum discipulorum præstantissimum habuit Platonem. Is Universi principia sensit Deum, materiam, & exemplar: quod & cogitationem Dei, & ideam, quasi effigiem quamdam, appellat, cui intentum Deum omnia fabricatum ait. Deum corporis, figuræ, & interitus expertem facit, ac quem soli sapientes cognoscere queant. ab hoc dicit Universum factum esse, & temperari, ejusque providentia regi. Materiam omnium rerum subjectum, quam & nutricem nominat: qua formis distincta primo quatuor elementa orta, ex his deinde mundum confectum. (Sic in libro de Legibus scribit: Deus quidem, ut antiquo etiam sermone perhibetur, principium, finem, ac medium omnium rerum habens, recta secundum naturam progreditur via. Hunc vero semper comitatur Justitia, eorum qui a divina desciverunt lege ultrix. Eam, quicumque beatus est futurus, observans, humiliter ac composite subsequitur. Siquis vero arrogantia elatus, aut opibus superbiens, petulanter incedat, is a Deo deseritur.) Cæterum materiam juxta Deo æternam, mundumque semper fuisse asserit, qui sit ex materia factus. Jam quod numquam cœpit, consentaneum haud dubie est id numquam desiturum. Alios quoque infinitos deos statuit: ut cum dicit: Dii deorum, quorum ego opifex & pater. Aliquando & definite dicens: Magnus quidem in cœlo Jupiter volucrem currum agens. Item cum recenset seriem cœlo ac terra prognatorum. Uno Deo statuto, introducit etiam natos deos: quibus cum intereundi necessitatem ortus suus imponat, eos voluntate Dei immortales reddi. Idem, Universi opificem curam rerum humanarum gerere, ac patienter quosdam improbos & scelestos ferre ostendit: tum quid eos damni maneat, ac exitium, quo tandem sint funditus perituri demonstrat: docetque, tametsi aliquandiu videantur beati esse ta- — Plato.

las, eos tamen post aliquod tempus ipsos, domum, orbemque pessumdaturos. Idem in Phædone scribit: Is quidem qui sacris initiatus & lustratus non est, ad inferos deveniet: inde migrans, cum Deo habitabit. & rursus: Qui enim juste ac sancte vixit, is post mortem apud insulas beatorum, omnis mali expers, in summa felicitate vitam ducet. Qui autem impie & injuste vixit, is ad judicii carcerem, quem Tartarum dicunt, atque ad Acherontem & Cocytum proficiscitur. Dæmonas quoque Plato agnovit, alios bonos, malos alios. Animam aliquando ortu interituque carere pronunciat, ut in his verbis: Omnis anima immortalis est. Quod enim semper movetur, id immortale est. Aliquando ei ortum interitumque tribuit, respectu scilicet divinæ voluntatis. alias compositam, natam, interitui obnoxiam: rursus immortalem. Judicium quoque post mortem fieri, & esse apud inferos tribunal affirmat. Ac bonas quidem animas bonam mercedem consequi, malas digna supplicia. Tradit etiam, mortuorum animas alias in alia corpora immigrare, pro ut quæque meruit: easque statis quibusdam peractis circuitibus in hunc mundum redire, ut sibi suæ voluntatis specimen exhibeant. Esse quasdam animas cum Jove, quasdam cum aliis diis. Fatum quoque esse, sed non omnia fato fieri. Ac Plato quidem tres totius philosophiæ partes complexus, quarum prima de rerum natura, secunda de moribus, tertia de disserendi est ratione, hujusmodi opiniones tenuit. Nomen Platonis habuit a latitudine pectoris, (est enim Platos Græcis latitudo) vel, ut aliis videtur, ab orationis latitudine. Vixit annos octoginta duos.

Edit. Paris. pag. 160.

Aristoteles.

Decimus, Aristoteles. Is cum audivisset Platonem, artem philosophandi constituit. Disserendi rationem subtiliorem redegit, principia omnium rerum statuens Substantiam & Accidentia: quorum illa omnium esset subjectum, hæc in novem classes distinguerentur. Substantiam, ut (verbi causa) Deus, homo, animal. in quibus nimirum accidentia considerantur: Qualitas, ut album, nigrum: Quantitas: ut bicubitum, tricubitale, duplum, dimidium, majus: Relatio, ut pater, filius: Ubi, ut Athenis, Megaræ, domi, in foro: Quando, ut heri, superiore anno, decima Olympiade: Actio, ut scribere, secare, urere, atque omnino agere aliquid: Passio, ut secari, uri, feriri: Habitus, ut possidere, armatum esse: Situs, ut decumbere, accumbere, sedere, accipere. In plerisque omnibus Aristoteli cum Platone convenit, excepto de anima judicio. manere enim eam post corpus sentit, ac postea cum quinto corpore aboleri. Ponit enim hic, præter quatuor corpora, quintum quoddam, velut spiritum. animam enim totius mundi ait esse immortalem, ipsumque mundum æternum: singulorum autem animas, ut diximus, interire. Vixit Aristoteles annos LXX & fuit tempore Artaxerxis Ochi. Zenonem secuti philosophi a porticu, quæ ob picturæ varietatem Stoa Pœcile Græcis dicitur, Stoici nominantur. Aristotelei autem Peripatetici, a deambulando, quod Græce peripatein dicitur. obambulantes enim in Lyceo disputabant.

pag. 161.

A μετά τινα χρόνον ἑαυτόν τε καὶ οἶκον καὶ πόλιν ἄρδην ἀνάστατον ποιεῖ. ὁ αὐτὸς ἐν τῷ Φαίδωνι φησίν. ὁ μὲν ἀτέλεστος καὶ ἀκάθαρτος εἰς ᾅδου ἀφικόμενος, ἐκεῖ μεταχωρήσας, μετὰ Θεῶν οἰκήσει. καὶ αὖθις· τὸν μὲν γὰρ δικαίως τὸν βίον διεληλυθότα, καὶ ὁσίως, ἐπειδὰν τελευτήσῃ, εἰς μακάρων νήσους οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ, κακῶν ἐκτός· τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως, εἰς τὸ τῆς κρίσεώς τε καὶ δίκης δεσμωτήριον, ὃ δὴ Τάρταρον καλοῦσι, καὶ εἰς τὸν Ἀχέροντα καὶ Κωκυτὸν ἰέναι. ὁ αὐτὸς παραδέχεται καὶ φύσεις δαιμόνων, καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς δὲ φαύλους· καὶ τὴν ψυχὴν ποτὲ μὲν ἄφθαρτον καὶ ἀγέννητον, ὅταν λέγῃ, ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος· τὸ γὰρ ἀεικίνητον, καὶ ἀθάνατον.
B ποτὲ δὲ γεννητὴν καὶ ἄφθαρτον, διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ βούλησιν· ἄλλοτε σύνθετον καὶ γεννητὴν καὶ φθαρτὴν, καὶ πάλιν ἀθάνατον. καὶ κρίσιν φησὶν εἶναι μετὰ τὴν τελευτὴν, καὶ ἐν ᾅδου δικαστήριον. καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς, ἀγαθοῦ μισθοῦ τυγχάνειν· τοὺς δὲ πονηροὺς, τῶν ἀκολούθων δικῶν. ὁ αὐτὸς καὶ μετενσωμάτωσιν ψυχῶν δογματίζει, καὶ μεταβαίνειν τὰς ψυχὰς εἰς ἄλλα σώματα, κατ' ἀξίαν ἑκάστης· καὶ κατά τινας περιόδους ὡρισμένας ἀναπέμπεσθαι πάλιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, πεῖραν παρεξομένας τῆς ἑαυτῶν προαιρέσεως. καὶ ὅτι μετὰ Διός τινας εἶναι τῶν ψυχῶν, καὶ ἄλλας μετὰ τῶν ἄλλων Θεῶν. εἱμαρμένην δὲ φησιν
C εἶναι, οὐ μέν τοι πάντα καθ' εἱμαρμένην γίνεσθαι. ὁ μὲν οὖν Πλάτων συναγαγὼν τὰ τρία μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας, φυσιολογικὸν, ἠθικὸν, καὶ λογικὸν, οὕτως ἐδογμάτισε. Πλάτων δὲ ἐπωνομάσθη, διὰ τὸ πλατὺς εἶναι τὸ στέρνον. ἄλλοι δὲ, ὡς πλατὺν ἐν λόγοις, Πλάτωνα κληθῆναι. οὗτος ἐβίωσεν ἔτη πβ.

Δέκατος Ἀριστοτέλης. οὗτος ἀκροατὴς γενόμενος τοῦ Πλάτωνος, εἰς τέχνην τὴν φιλοσοφίαν ἤγαγε· καὶ λογικώτερος ἐγένετο, τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ὑποθέμενος· οἷον τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ συμβεβηκός. τὴν μὲν οὐσίαν, μίαν τοῖς πᾶσιν ὑποκειμένην, τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐννέα. καὶ τὴν μὲν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι, οἷον Θεὸν, καὶ ἄνθρωπον, καὶ ζῶον, περὶ ἃ καὶ τὰ συμβεβηκότα θεωρεῖται· τὸ μὲν Ποιὸν, οἷον λευκὸν, μέ-
D λαν· τὸ δὲ Ποσὸν, οἷον δίπηχυ, τρίπηχυ, καὶ διπλάσιον, καὶ ἥμισυ, καὶ μεῖζον· τὸ δὲ πρός τι, οἷον πατὴρ, υἱός· τὸ δὲ Ποῦ, οἷον Ἀθήνησι, Μεγάροις, ἐν οἰκίᾳ, ἐν ἀγορᾷ· τὸ δὲ Πότε, οἷον χθὲς, πέρυσιν, ἐπὶ τῆς δεκάτης Ὀλυμπιάδος· τὸ δὲ Ποιεῖν, οἷον γράφειν, τέμνειν, καίειν, καὶ ὅλως ἐνεργεῖν τι· τὸ δὲ Πάσχειν, οἷον τέμνεσθαι, καίεσθαι, τύπτεσθαι· τὸ δὲ Ἔχειν, οἷον κεκτῆσθαι, ὡπλίσθαι· τὸ δὲ Κεῖσθαι, οἷον κατάκειται, ἀνάκειται, κάθηται, δέχεται. ὁ αὐτὸς Ἀριστοτέλης σχεδὸν τὰ πλεῖστα συμφωνεῖ τῷ Πλάτωνι, πλὴν τοῦ περὶ ψυχῆς δόγματος. ἐπιδιαμένειν γάρ φησι, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὴν συναφανίζεσθαι τῷ ε'. σώματι· ὑποτίθεται γὰρ οὗτος καὶ ε'. σῶμα μετὰ τῶν
E ἄλλων σωμάτων τῶν τεσσάρων, οἷον πνεῦμα· τὴν γὰρ ψυχὴν ὅλου τοῦ κόσμου φησὶν ἀθάνατον εἶναι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον ἀΐδιον· τὴν δὲ καθέκαστον, ὡς προείπομεν, ἀφανίζεσθαι. ἦν ἐπὶ Ἀρταξέρξου τοῦ Ὤχου ἦν ὁ Ἀριστοτέλης· ἐτελεύτησε δὲ βιώσας ἔτη ο'. ἐκλήθησαν δὲ οἱ μὲν ἀπὸ Ζήνωνος, ἀπὸ τῆς ποικίλης στοᾶς, Στωικοί. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀπὸ τοῦ ἔργου Περιπατητικοί. περιπατοῦντες γὰρ ἐν τῷ Λυκείῳ, ἐποιοῦντο τὰς ζητήσεις.

Ἐνδέ-

Ἑνδεκάτη αἵρεσις, τῶν Στωϊκῶν. καὶ οὗτοι ὑπέθεντο ἀρχὴν μὲν τὸν πάντων Θεὸν, καὶ τὸ καθ' εἱμαρμένην τὰ πάντα διεβεβαιώσαντο. τὴν σελήνην λέγουσιν ἀθάνατον εἶναι. σῶμα δὲ λέγουσι γενέσθαι, ἐκ τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχοντος. διὸ καὶ ψυχὴν αὐτὴν καλοῦσιν. ὁμολογοῦσι καὶ μετενσωμάτωσιν, ὡρισμένων οὐσῶν τῶν ψυχῶν.

Δωδέκατος Ἐπίκουρος. οὗτος σχεδὸν ἐναντίαν πᾶσαν δόξαν ἔθετο. Ἀρχὰς μὲν τῶν ὅλων ὑπέθετο ἀτόμους καὶ κενόν· κενὸν μὲν, οἷον τὸν τόπον τῶν ἐσομένων· ἀτόμους δὲ τὴν ὕλην ἐξ ἧς τὰ πάντα. ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων συνελθουσῶν γενέσθαι καὶ τὸν Θεὸν, καὶ τὰ στοιχεῖα, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. ὡς μηδὲν μήτε γενέσθαι, μήτε ἑστάναι, εἰ μὴ ἐκ τῶν ἀτόμων ἦν. ἀτόμους δὲ λέγουσι, τὸ λεπτομερέστερον, καὶ μεθ' ὧν οὐκ ἂν γένοιτο κέντρον, ἢ σημεῖον οὐδὲν, οὐδὲ διαίρεσις οὐδεμία. τὸν δὲ Θεὸν ἀΐδιον καὶ ἄφθαρτον ὄντα, μηδόλως τινὸς προνοεῖν. καὶ ὅλως πρόνοια, φησὶν, οὐκ ἔστιν, οὐδὲ εἱμαρμένη· ἀλλ' αὐτοματισμῷ πάντα γίνεσθαι. τὸ δὲ οἰκητήριον τοῦ Θεοῦ, ἔξω τοῦ κόσμου εἶναι λέγει, ἐν τοῖς μετακοσμίοις οὕτω καλουμένοις τόποις· ἡσυχάζοντα γὰρ ἥδεσθαι ἐν τῇ ἀκροτάτῃ εὐφροσύνῃ, καὶ οὔτε αὐτὸς βούλεται πράγματα ἔχειν, οὔτε ἄλλῳ παρέχειν· τέλος δὲ τῶν ἀγαθῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, τὴν ἡδονὴν εἶναί φησιν, εἴτε τὴν κατὰ τὰς θνητὰς ἐπιθυμίας, εἴτε τὴν κατ' ἀρετήν. αἷμα δὲ καὶ τὰς ψυχὰς εἶναι, καὶ συνδιαλύεσθαι τοῖς σώμασιν, ὥσπερ καὶ συγγεννῶνται. κρίσιν φησὶ μὴ εἶναι, μήτε δικαστήρια, ἀλλ' ἀνευθύνους εἶναι παντελῶς τοὺς τὰ ἄθεσμα δράσαντας.

Τρισκαιδέκατος, Σέξτοι καὶ Πυῤῥώνιοι. ὁ μὲν μὴ εἶναι πάντη γνωστὸν καὶ καταληπτὸν ὁ Σέξτος δογματίζων, ἐπέχων καὶ ἐνιστάμενος· οὗτος καὶ πρὸς πᾶσαν ἀντεῖπε τέχνην καὶ ἐπιστήμην. ὁ δὲ Πύῤῥων φιλόσοφος ὢν, ἐφεκτικὸς ἐκαλεῖτο, ἐνιστάμενος κατὰ τοῦ ἐξ ἐναντίας, φιλοσόφου καὶ τούτου ὄντος. οὗτος πάντα γνωστὰ καὶ καταληπτὰ ἔφασκεν εἶναι. καὶ οὕτω τὰ ἀλλήλων λογομαχοῦντες ἀνῄρουν. Ἀκαδημαϊκοὶ καὶ Πυῤῥώνειοι, ἄλλη αἵρεσις φιλοσόφων. ἐκλήθησαν δὲ Ἀκαδημαϊκοὶ, διὰ τὸ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰς διατριβὰς αὐτοὺς ποιεῖσθαι. ὧν ἄρξας ὁ Πύῤῥων, ἀφ' οὗ Πυῤῥώνειοι ἐπεκλήθησαν φιλόσοφοι, τὴν ἀκαταληψίαν ἁπάντων πρῶτος εἰσήγαγεν, ὡς ἐπιχειρεῖν μὲν εἰς ἑκάτερα, μὴ μέντοι ἀποφαίνεσθαι μηδέν. οὐδὲν γὰρ εἶναι ἔλεγεν οὔτε αἰσθητὸν ἀληθές. ἀλλὰ δοκεῖν τοῖς ἀνθρώποις οὕτως ἔχειν. οὗτοι μὲν οὖν πάντες ἐπὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεώς τε, καὶ γενέσεως ταύτης, καθὼς ἐξεθέμεθα, ἐξεῖπον τῇ αὐτῶν δόξῃ. κάτω δὲ τοῦ Θείου πάντες χωρήσαντες, περὶ τὴν τῶν γινομένων οὐσίαν ἠσχολήθησαν, τὰ μεγέθη τῆς κτίσεως καταπλαγέντες, καὶ αὐτὰ τὸ θεῖον εἶναι νομίσαντες, ἕτερος ἕτερον μέρος τῆς κτίσεως προκρίναντες, τὸν τούτων Θεὸν καὶ δημιουργὸν οὐκ ἐπέγνωσαν. ἡμεῖς δὲ τῶν ἐφεξῆς ἱστοριῶν πάλιν τὴν τάξιν ἀναλαβόντες, τοῦ λόγου ἐχόμεθα.

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἐβασίλευσεν Αἰγύπτου ἔτη τεσσαράκοντα (ἐπὶ τούτου Ἐπίκουρος ὁ φιλόσοφος ἐγνωρίζετο) μετὰ Δαρεῖον Ἀρσάμου, ὃν διὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς παρελίπομεν, βασιλεύσαντα ἔτη ϛ'. ὃν καὶ ἀνεῖλεν Ἀλέξανδρος, καταλύσας τὴν βασιλείαν Περσῶν, διαρκέσασαν ἔτη σμ'. αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος πάσης γῆς σχεδὸν κυριεύσας, ἐν Βα-

Cedren.

Undecima philosophorum secta, Stoici. Hi quoque Deum principium omnium rerum statuerunt, contenderuntque omnia fato fieri. Lunam dicunt esse immortalem, corpus ejus natum esse ex aeris circumdati refrigeratione. unde & Psychen, id est, animam eam appellant: cum psychos Græce frigus significet. Numerum animarum definitum statuunt, easque de corporibus in corpora migrare. Stoici.

Duodecimus est Epicurus. is fere omnia his contraria censuit. Principia rerum posuit atomos ac inane: hoc, ut locum rebus natis recipiendis: atomos ut omnium materiam. Earum atomorum congressu & Deum, & elementa, & quæ in iis sunt omnia extitisse: neque quicquam aut ortum, aut constare, nisi ex atomis. ita vocant tenuissima corpuscula, quæ centro aut puncto nullo dividi possunt. Deum immortalem nullius omnino rei curam gerere: neque esse aut providentiam ullam, aut fatum aliquod, sed omnia fortuito evenire. Habitationem Deo assignat extra mundum, in iis quæ ipse ¡vocat intermundiis: ibi eum otiosum summa in voluptate agere: neque eum aut negotia habere velle, aut aliis facessere. Finem bonorum, ac in quem sapientes tendant, voluptatem esse: sive eam quæ mortales sequitur cupiditates, sive eam quæ virtutibus comitatur. Animas esse sanguinem: & cum corporibus ut nasci, sic etiam interire. Nullum judicium expectandum, aut tribunal metuendum: sed impunes prorsus futuros qui flagitiose vixerint. Epicurus.

Decimus tertius, Sextus & Pyrrho. Sextus quicquam cognosci aut percipi posse negavit: itaque sustinendam Pyrrhonii. assensionem, & resistendum ei: idemque contra omnes artes atque scientias disputavit. Pyrrho autem philosophus, ephecticus appellabatur, quod assensionem tolleret. disputabat enim contra alium philosophum, qui omnia cognosci ac comprehendi posse contendebat. Sic illi verbis altercantes, alter alterius *Edit. Paris.* refellebat opinionem. Est ergo Acade- *pag. 162.* micorum & Pyrrhoniorum Philosophorum peculiaris secta, & Academici vocabantur, quod in Academia commorabantur. Princeps eorum Pyrrho, a quo Pyrrhonii dicti sunt, nihil percipi posse affirmavit: jussitque in utramque partem disputare, de oeutra quicquam pronunciare. nihil enim vere neque animo neque sensu percipi, videri tantum hominibus ita habere. Hi ergo omnes de Universi natura & ortu ea senserunt ac tradiderunt, quæ retulimus: infraque Dei cognitionem subsistentes, in rerum caducarum natura studium occupaverunt cognoscenda, ad magnitudinem rerum creatarum stupentes, easque pro numine ipso amplexi. Ita alius aliam creaturæ partem præferentes, Deum, horum opificem non agnoverunt. Nos autem dcioceps sequentes historias]persequi aggrediemur.

Ptolemæus ergo Lagi filius Ægypti regnum annos XL gessit (ejus ætate Epicu- Successores rus philosophus innotuit) post Darium Alexandri. Arsamis filium quem Romanorum regum causa referendorum omisimus, regno functum annos VI. Quo interfecto, Alexander Persicum regnum abolevit, tractum per annos CCXL. Alexander totius prope orbis terrarum imperium adeptus,

R

Babylone mortuus, regnum ejus inter proceres divisum est. Ptolemæus Lagi F. Ægypti regnum obtinuit: ac post eum Ptolemæi alii XIII. usque ad Cleopatram Dyonisii filiam. Asiam universam Antigonus occupavit. Assyriæ, Babylonis, & Palæstinæ regno potitus est Seleucus Nicanor: cui successit Antiochus filius, & deinceps alii XV, usque ad Antiochum Epiphanem, Seleuci Philopatoris filium. Hoc regnante Hierosolyma denuo capta, & res Maccabæorum gestæ, templumque (uti prædixerat Danielus) pollutum est. Ea enim tempestate impleta est terra calamitatibus, postquam radix peccatorum Antiochus Epiphanes Seleuci Philopatoris filius prodiit. Is Antiochus acer homo, & cupidus, multis rapinis ac deprædationibus usus, argenti aurique magnas opes coegit, ac vesania intemperamiaque eo prolapsus est, ut inter mimos in conspectu omnium impudenter suæ in mulieres libidini obsequeretur. Idem regno prospere eunte, statuit suo regno Ægyptum adjicere. Itaque in Ægyptum cum magno exercitu, curribus, elephantis, ac classe magna profectus, bellum Ptolemæo regi Ægypti intulit: eoque pulso, urbes Ægypti omnes cepit, ac deprædatas est.

Hierosolyma ab Antiocho Epiphane capta. 1. Machab. 1.

Edit. Paris. pag. 163.

Eo tempore cum sacra urbs Hierosolyma alta in pace incoleretur, Oniæ summi pontificis pietate, ac in malos severitate: per XL fere dies per totam urbem in aere visi sunt equi auratis armis tecti, aciesque adversæ inter se confligentes, utrinque motus armorum, omnisque generis aureorum thoracum atque integumentorum fulgor. Quod ostentum uti bene verteret, omnes optaverunt: illud vero infelicem Antiochi adventum designabat. Revertens enim ex Ægypto Antiochus, insigni victoria elatus, efferatoque animo Hierosolyma adortus, vi expugnavit: militibusque imperavit, ut jugularent, in quoscumque incidissent, neque cuiquam parcerent. ita CLXXX millia Judæorum cæsi sunt. Cæterum eo temeritatis progressus est Antiochus, ut etiam in sacrarium superbissime intraverit, aramque ibi & simulacrum statuerit, abominandum vastitatis signum: templumque impuris prophanatam sacrificiis, ædem Jovis Olympii denominaverit. Sedens porro in sublimi loco, satellites jussit, ut Ebræos singulatim ad carnes suillas ac sacrificia simulacrorum gustanda adigerent, recusantesque interficerent. Inter multos qui eam ejus rei causa comprehendebantur, fuit etiam Eleazarus scribarum princeps, provecta jam ætate. Is cum ad cibum nefariam urgeretur, mortem gloriosam vitæ flagitio contaminatæ prætulit, ac sponte sua in nervum sese abduci passus est: ubi multis prius ac fœdis tortus cruciatibus, vitam finiit, non adolescentibus modo, sed & natu majoribus mortem suam magnanimitatis ac fortitudinis relinquens exemplam. Post eum alii septem fratres una cum matre varie excarnificati, martyrii coronam gloriose retulerunt. Ab his tyrannus turpitudinis convictus, majore furore exarsit: sacrisque omnibus vasis abreptis, aurique & argenti vi immensa, & urbem totam depopulatus, mactatis etiam pecudibus, & cæde hominum magna edita, jactabundus Antiochiam rediit. Post biennium expeditionem in Per-

Templum pollutum.

A βυλῶνι τελευτᾷ. διαιροῦνται δὲ τὴν βασιλείαν οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ· καὶ βασιλεύει Πτολεμαῖος μὲν ὁ Λάγου, Αἰγύπτου, καὶ καθεξῆς Πτολεμαῖοι ιγʹ. ἕως Κλεοπάτρας θυγατρὸς Διονυσίου. τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος ἐκράτει. τῆς δὲ Ἀσσυρίας καὶ Βαβυλῶνος καὶ Παλαιστίνης, Σέλευκος ἐκράτει ὁ Νικάνωρ. μετὰ δὲ Σέλευκον ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἄλλοι ιεʹ. εἶτα ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς, υἱὸς Σελεύκου τοῦ Φιλοπάτορος· ὑφ' οὗ γέγονεν ἡ δευτέρα ἅλωσις Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰ Μακκαβαίων ἐπράχθη, καὶ τὸ ἱερὸν ἐμολύνθη κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ πρόῤῥησιν. ἐπὶ γὰρ τῶν ἡμερῶν τούτων ἐπληθύνθη ἐν τῇ γῇ τὰ κακὰ, ἀφ' ὧν ἐξῆλθε ῥίζα ἁμαρτωλὸς, Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς, υἱὸς Σελεύκου, τοῦ Φιλοπάτορος. ὃς ὑπάρχων δεινὸς ἀνὴρ καὶ πλεονέκτης, καὶ πολλὰς ἁρπαγὰς B καὶ λεηλασίας ποιήσας, συνάγαγεν ἀργύριον καὶ χρυσίον ποθητὸν, καὶ εἰς πολλὰς ἀσελγείας καὶ ἀκολασίας εἰς τοὺς μίμους καθεὶς ἑαυτὸν, ἐν ὄψει πάντων ἀναιδῶς ταῖς γυναιξὶν ἐπεμαίνετο. ὃς κατὰ πρόσωπον τῆς βασιλείας χωρήσας, ἠβουλήθη μίαν βασιλείαν ποιῆσαι, τήν τε Ἀντιοχείας καὶ τὴν Αἰγύπτου. καὶ δὴ τὴν Αἴγυπτον καταλαβὼν ἐν ὄχλῳ βαρεῖ, καὶ ἐν ἅρμασι καὶ ἐλέφασι καὶ στόλῳ μεγάλῳ, συνάπτει πόλεμον πρὸς Πτολεμαῖον βασιλέα Αἰγύπτου· ὃν καὶ τρέψας, κατεκράτησε τὰς ἐν Αἰγύπτῳ πόλεις, καὶ πάσας ἐσκύλευσε.

Τῆς δὲ ἁγίας πόλεως κατοικουμένης μετὰ πάσης εἰρήνης, διὰ τὴν τοῦ Ἀρχιερέως Ὀνίου μισοπονηρίαν τε καὶ εὐσέβειαν, συνέβη καθ' ὅλην τὴν πόλιν σχεδὸν ἐφ' ἡμέραις μʹ. φαίνεσθαι διὰ τοῦ ἀέρος ἱππεῖς τρέχοντας ἐνόπλους, διαχρύσους στολὰς ἔχοντας, καὶ προσβολὰς ἑκατέρων γενομένας, C καὶ ὅπλων κινήσεις, καὶ χρυσέων κόσμων ἐκλάμψεις παντοίοις εἴδεσιν ἀμφιάσεων τεθωρακισμένους· διὸ πάντες ηὔξαντο, ἐπ' ἀγαθῷ γενέσθαι τὴν ἐπιφάνειαν· ἥτις καὶ προεδήλου τὴν πονηρὰν ἔφοδον Ἀντιόχου. Ἀναζεύξας γὰρ μετὰ νίκας πολλὰς, καὶ τεθηριωμένος τὴν ψυχὴν, παρέλαβε τὴν πόλιν δοριάλωτον. εἶτα προστάξαντος τοὺς στρατιώτας ἀφειδῶς κόπτειν τοὺς παρατυγχάνοντας ἀνῃρέθησαν χιλιάδες ρπʹ. Κατατολμήσας οὖν, καὶ εἰς τὸ ἁγίασμα εἰσελθὼν ἐν ὑπερηφανίᾳ πολλῇ, καὶ στήσας βωμὸν καὶ εἴδωλον, βδέλυγμα ἐρημώσεως, καὶ τὸν ναὸν μιάνας δι' ἀκαθάρτων θυσιῶν, ἱερὸν Διὸς Ὀλυμπίου προσαγορεύσας, καὶ ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου καθίσας, ἐκέλευσε τοῖς δορυφόροις ἕνα ἕκαστον D Ἑβραίων κρεῶν χοιρείων καὶ εἰδωλοθύτων ἀπογεύεσθαι ἀναγκάζειν· εἰ δέ τινες μὴ θέλοιεν, τούτους ἀναιρεῖσθαι. πολλῶν δὲ συναρπασθέντων, ἐξ ὧν Ἐλεάζαρ τις τῶν πρωτευόντων γραμματέων, ἤδη προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, ἠναγκάζετο μιαροφαγῆσαι· ὁ δὲ τὸν μετ' εὐκλείας θάνατον μᾶλλον, ἢ τὸν μετὰ μύσους βίον ἀναδεξάμενος, αὐθαιρέτως ἐπὶ τὸ τύμπανον προσῄει· καὶ ὑπὸ μετὰ πολλῶν πρότερον αἰκισμῶν καὶ μαστίγων ὑπαλλάξας τὸν βίον, οὐ μόνον τοῖς νέοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς προβεβηκόσι τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος καὶ ἀρετῆς καταλέλοιπε. μεθ' ὃν καὶ ἄλλοι τινὲς ἑπτὰ ἀδελφοὶ, μετὰ μητρὸς διαφόρως βασανισθέντες, τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἐνδόξως ἀνεδήσαντο. ὑφ' ὧν ὁ τύραννος E καταισχυνθεὶς, καὶ μᾶλλον ἐκμανεὶς, τὰ ἱερὰ πάντα σκεύη λαβὼν, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἄπειρον, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν λαφυραγωγήσας, καὶ τὰ κτήνη κρεουργήσας, καὶ πολλὴν φονοκτονίαν ποιήσας, καὶ μεγαλορρημονήσας, ἀνεχώρησεν εἰς Ἀντιόχειαν. καὶ μετὰ δύο ἔτη κατὰ Περσῶν ἐπιστρατεύσας, ἀπέστειλεν ἄρχοντα φορο-

λογῆσαι τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ. ὃς παραγενόμενος μετὰ πολλῆς δυνάμεως, καὶ λαλήσας εἰρηνικοὺς λόγους μετὰ δόλου πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ εἰσελθὼν, ἐπάταξεν αὐτὴν πληγῇ μεγάλῃ, καὶ καθελὼν τὰ τείχη πᾶσαν ἐνέπρησε· καὶ τὸ μὲν ἱερὸν μιαρῶν θυσιῶν ἐνέπλησε· τοὺς δὲ μὴ προαιρουμένους τῶν Ἰουδαίων Ἑλληνίσαι, ἀφειδῶς κατέτεινε. πολλοὺς δὲ ὠμῶς ἀνελὼν ἀπῆλθεν, ἄρχοντα καταλιπὼν εἰς τὸ βασανίζειν τοὺς Ἰουδαίους.

Ματθίας δέ τις ἱερεὺς ἔχων υἱοὺς πέντε, ἀφ' ὧν Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος ἐτύγχανε, ζήλῳ πλησθεὶς, ὁρμήσας κατὰ τοῦ ἄρχοντος, ἀνεῖλεν αὐτόν, καὶ συναγαγὼν ἅπαντας τοὺς περὶ αὐτὸν, ἀπέρχεται καὶ κατασκάπτει τοὺς ἀκαθάρτους βωμοὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὺς ἀποστάντας τοῦ νόμου ἀναιρεῖ.

Ὁ δέ γε Ἀντίοχος ἀκόσμως τε καὶ ἡττημένως ἐκ τῆς Περσίδος τὴν ὑποστροφὴν ποιούμενος, ἐκ πολλῆς ἀθυμίας ἀρρωστήσας, ἔφη πρὸς τοὺς οἰκείους ἑαυτοῦ· ἀφίσταται ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ συμπέπτωκα ἀπὸ τῆς μερίμνης· νῦν δὲ μιμνήσκομαι τῶν κακῶν, ὧν ἐποίησα ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἔγνων ὅτι χάριν τούτων εὗρον τὰ κακὰ ταῦτα, καὶ ἰδοὺ ἀπόλλυμαι ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ. καὶ συνέταξε τῷ ἁρματηλάτῃ αὐτοῦ ἐλαύνειν ἀνυδότως, ἐπαισθανόμενος ἐναργῶς τῆς ἄνωθεν κρείσσονος τιμωρίας. Συνείχετο γὰρ αὐτὸν ἀνήκεστος ἀλγηδὼν τῶν σπλάγχνων· συνέβη δὲ πεσεῖν αὐτὸν καὶ ἀπὸ τοῦ ἅρματος ῥοίζῳ φερόμενον, καὶ δυσχερεῖ πτώματι περιπεσεῖν, καὶ πάντα τοῦ σώματος ἀποστρεβλοῦσθαι τὰ μέλη, ὥστε καὶ σκώληκας ἐκβράσαι, καὶ ἐν ὀδύναις μεγίσταις καταπίπτειν αὐτοῦ τὰς σάρκας. καὶ οὕτως αἰσχίστῳ μόρῳ τὸν βίον ἐπὶ ξένης κατέστρεψε.

Μετὰ δὲ Ἀντίοχον, ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ, υἱὸς αὐτοῦ. ἐφ' οὗ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος, τοὺς φρουράρχας Ἀντιόχου τροπωσάμενος, ἐπελθεῖν καθ' ἑαυτοῦ Ἀντίοχον παρεσκεύασε, μετὰ χιλιάδων ἱππέων εἴκοσι, καὶ πεζῶν χιλιάδων ἑκατὸν, καὶ ἁρμάτων τριακοσίων, καὶ ἐλεφάντων νε', γεγυμνασμένων πρὸς πόλεμον. ὃς καὶ διελὼν τοὺς ἐλέφαντας εἰς τὰς φάλαγγας, παρέστησεν ἑκάστῳ ἐλέφαντι ἄνδρας χιλίους τεθωρακισμένους ἐν ἁλυσιδωτοῖς, καὶ περικεφαλαῖαι χαλκαῖ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἱππεῖς ἐκλεκτοὶ πεντακόσιοι διατεταγμένοι ἑκάστῳ θηρίῳ. καὶ πύργοι ξύλινοι ἐφ' ἑκάστῳ θηρίῳ διὰ μηχανῆς, καὶ ἐφ' ἑκάστῳ ἄνδρες δυνάμεως ἔνοπλοι τριακονταδύο. ὡς δὲ κατέλαμπεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς χρυσᾶς ἀσπίδας καὶ τὰ ἅρματα, ἔστιλβε τὰ ὄρη ἀπ' αὐτῶν. ἦν γὰρ ἡ παρεμβολὴ μεγάλη, καὶ ἰσχυρὰ λίαν. καὶ ὡς ἐπετείνετο ἡ μάχη, θεασάμενος Ἐλεάζαρ ὁ ἀδελφὸς Ἰούδα πεπυργωμένους τοὺς ἐλέφαντας, καὶ τοξότας ἐπ' αὐτῶν φερομένους, ἕνα δ' ἰδὼν ὑψηλότερον τῶν ἄλλων, καὶ βασιλικοῖς θώραξι καθωπλισμένον, καὶ νομίσας ἐπ' αὐτὸν φέρεσθαι τὸν βασιλέα, ἐκπηδήσας τῆς παρατάξεως, ἐμπλέκεται τῷ τῶν πολεμίων ἀθροίσματι· καὶ πολλοὺς ἀποκτείνας τῶν περὶ τὸν ἐλέφαντα ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ὑπέδυ, καὶ πατάξας εἰς τὴν γαστέρα τὸν ἐλέφαντα, ἐπικαθίσαι καὶ συντρίψαι αὐτὸν τὸ θηρίον ἐποίησεν· ὅπερ Ἰούδας θεασάμενος, καὶ κραταιότερον τὸν πόλεμον αἰσθόμενος, εἰς Ἱερουσαλὴμ ἔφυγε. καὶ ἐπιδιώξας Ἀντίοχος, ἐπολιόρκει ταύτην. εἶτα λόγους εἰρηνικοὺς μεθ' ὅρκων ποιησαμένῳ, δέχεται αὐτὸν Ἰούδας ἔνδον τῆς πόλεως. ὁ δὲ εἰσελθὼν, καὶ τὸν ὅρκον παρασπονδήσας, καὶ τὸ τεῖχος καταστρέψας, καὶ τοὺς οἰκήτορας σκυλεύσας, εἰς Ἀντιόχειαν ὑπέστρεψε. μετὰ δὲ ταῦτα Ἰούδας νεωστὶ ἐν τρισὶ τὴν θρησκείαν ὀλιγωρηθεῖσαν τὴν πάτριον ἀνεκτήσατο, καὶ πολέμους πολλοὺς ἐπιδειξάμενος, καὶ τρόπαια μεγάλα στησάμενος, καὶ τῆς χώρας ἅπαντας ἀπελάσας τοῦ Ἀντιόχου, καὶ τὸν ναὸν ἐκκαθάρας, γνώμῃ παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀρχιερωσύνην παρέλαβε.

Τὰ δὲ Ῥωμαίων πράγματα διῳκεῖτο πρώην ὑπὸ ὑπάτων ἐπὶ ἔτη τξδ', ἕως Ἰουλίου Καίσαρος.

Cedren.

A sas parans, legatum misit, qui Hierosolymis tributum exigeret. Is cum magnas adduxisset copias, astu pacata omnia loquens urbem intravit: inque ea crudeliter cæde grassatus, muros dejecit, urbemque incendit: templum quoque impiis sacrificiis opplevit, & Judæos qui Græcis ritibus uti recusarent, promiscue occidit: abiitque relicto præfecto qui Judæos torqueret.

At sacerdos quidam nomine Matthias, quinque filios habens, quorum unus fuit Judas Maccabæus, indignitate rei stimulatus, in præfectum impetum fecit; eoque trucidato, omnes suos congregavit, Græcorumque incestas aras subvertit, & eos qui a lege divina desciverant interemit. — *Matthias.* — *Edit. Paris. pag. 164.*

Sed Antiochus turpiter ex Perside reverB tens, accepta clade, præ nimio mœrore in morbum incidit: familiaribusque suis fassus est se insomnio torqueri, ac solicitudine confici: nunc se recordari quæ Hierosolymis maleficia exercuisset, & sentire propter ista in has se calamitates devenisse, inque alieno solo perire. Simul aurigæ suo mandavit, ut citato cursu pergeret, perspicue animadvertens divinitus immissum supplicium. Vexabatur insanabili intestinorum dolore. Accidit autem, ut de curru præceps cum impetu deturbaretur, eoque casu afflicti omnia membra corporis excruciarentur, ac vermes quoque erumperent, gravissimisque doloribus carnes etiam deciderent. Ita ille vitam in aliena terra cum turpissima morte commutavit. — *Antiochi Epiphanis interitus.*

C Successit filius Antiochus Eupator. Hic adversus Judam Maccabæum, quod is regia præsidia dejecisset, ingentem duxit exercitum. viginti millia equitum, pedites CCCI϶϶϶, currus CCC, elephantos ad bellum exercitatos LV. Aciem ita instruxit, ut divisis in phalanges elephantis, cuivis CI϶ viros loricis & cassidibus æreis armatos adjungeret, ac I϶ delectos equites: gestabat quivis elephantus turrim ligneam, inque ea armatos viros XXXII. Cum solis radii in aurata scuta & currus incidissent, eorum reflexu montes splenduerunt. Acre tum & magnum est commissum prælium. Quod cum maxime ferveret, Eleazarus frater Judæ cernens arD dere Elephantos, supraque eos sagittarios, unum eorum videns reliquis sublimiorem, ac thoracibus regiis armatum, & suspicatus eo regem ferri, extra ordines sese proripit: inque cuneum hostium sese immittens, multis circa elephantum occisis belluam subiit, ventremque ejus feriit: quo ex vulnere bellua concidit, ipsumque ruina oppressit. Judas cum hoc videret, & pugnam sibi iniquam esse sentiret, Hierosolymam profugit. Eum insecutus Antiochus urbem obsidione cinxit. Post pace composita, & dato jurejurando, admissus in urbem a Juda, violato juramento muros prorsus dejecit, ab incolis spoliatis Antiochiam rediit. Post hæc triennio Judas avitam religioE nem pene obsoletam instauravit, bella magna gessit, trophæaque præclara erexit, & Judæa Antiochi ducibus omnibus profligatis, temploque repurgato, totius populi consensu pontifex maximus factus est. — *Antiochus Eupator.* — *1. Macchab. 6.* — *pag. 165.*

Res Romana primum a consulibus administrata fuit per annos CCCLXIV:

usque ad Julium Cæsarem. Hic quia non fuit natus, sed matre ejus nono post conceptum fœtum mense mortua, ejus utero dissecto extractus, ab ea incisione cognomen Cæsaris habuit: quod ab eo in omnes Romanorum reges transiit.

Anno mundi VCCIↃCCXI, regnum Alexandriæ & Ægypti Ptolemæus Philadelphus init, gessitque id annos triginta octo. Hic sacras litteras, sed & reliquos Chaldaicos, Ægyptiacos, Romanos, aliisque linguis scriptos libros, opera doctissimorum Ebræorum in græcum sermonem transcripsit, libros numero ad CCCIↃↃↃ: eosque in sua A-
LXX. translatio. lexandrina bibliotheca reposuit. Ebraicorum librorum translatio diebus omnino LXXII absoluta est. Rex pulcritudine sacræ Scripturæ stupefactus, proceribus præsentibus unaque Menedemo philosopho & Demetrio Phalereo, quæsivit quidnam esset causæ, quod sacrarum litterarum, quarum tanta sit dignitas, nemo historicorum aut poetarum mentionem fecerit? Respondit Demetrius, neminem eas fuisse ausum attingere: quando Theopompus etiam scrutari eas aggressus, mente captus fuerit; ac per insomnium monitus, id sibi accidisse, quod curiose sacras res inquirere conatus fuisset: & Theodectes tragœdiarum scriptor, in quadam Fabula sacrorum librorum facta mentione, excæcatus fuerit. uterque autem horum ab incepto desistens Deum placaverit, ac sanitati restitutus sit.

Ptolemæorum successio. Ptolemæus Evergetes, Philadelphi & Arsinoæ F. regnavit annos XXVI. Eo tempore Jesua Sirachi F. qui sapientiam scripsit, apud Ebræos celebris fuit.

Ptolemæus Philopator, Evergetæ F. regnavit annos XVII. Sub hoc cum populus Judæus esset captivus in Ægyptum
Judæi divinitus servati. abductus, mira res evenit. Mandavit rex satellitibus ut ⅠↃ elephantos vino libanotico inebriatos Judæis immitterent, itaque universos obtererent. Sed Judæis Deum precantibus, elephanti in ipsos milites ac Ægyptios sese converterunt, magnamque per furorem multitudinem interfecerunt. Ita Judæi servati, cum gratiarum actione in patriam dimissi abierunt.

Edit. Paris. pag. 166. Ptolemæus Epiphanes, Philopatoris filius regnavit annos viginti quatuor. Hujus filius Ptolemæus Philometor, triginta quinque. Hoc regnante Antiochus Maccabæos, illicito cibo vesci recusantes, suppliciis affecit. Tunc sacerdotio functi sunt, Judas, Hyrcanus, & Aristobulus. Usque ad hunc Hyrcanum, regnum Israelicum duravit. Hujus regnum a Romanis obtinuit Herodes alie-
78 nigena, Christi adventui vicinus. Hircano favebat populus, Aristobulo sacerdotes. Erat autem quidam Onias nomine inter sacerdotes, pius ac justus, & qui aliquando pluviam precibus elicuerat. Hunc coegerunt victoriam petere a Deo. Is ergo sic est precatus: Domine Deus, neque populo contra sacerdotes, neque his contra populum auxilium fer. Eum statim crudeles illi atque impii lapidibus obruerunt. Insecuta est statim vindicta divina: venitque Romanorum imperator Pompejus, & urbem cepit. ingressusque in sacrarium intimum, pietate ductus nihil sacræ supellectilia attigit, quamvis esset

A ρος, τοῦ μὴ γεννηθέντος. τῆς γὰρ μητρὸς αὐτοῦ θανούσης ἐν τῷ θ'. μηνὶ, ταύτην ἀναχίσαντες, ἐξέβαλον αὐτόν. ὅθεν καὶ λέγεται Καῖσαρ, ὅ ἐστιν ἀνατομή· ἀφ' οὗ Καίσαρες καὶ οἱ τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς προσηγορεύθησαν.

Τῷ δὲ ͵ϛσια'. ἔτει τοῦ κόσμου, Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἐβασίλευσεν ἔτη λη'. ὃς καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν θείων γραφῶν, καὶ λοιπῶν Ἑλληνικῶν, Χαλδαϊκῶν, Αἰγυπτίων, καὶ Ῥωμαϊκῶν εἰς δέκα μυριάδας ἀριθμουμένων βιβλίων, πασῶν τε ἀλλογλώσσων οὐσῶν, εἰς τὴν ἑλλάδα γλῶσσαν μετεποίησε, διὰ τῶν ο'. σοφωτάτων Ἑβραίων· ἃς καὶ ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν βιβλιοθήκαις αὐτοῦ ἀπέθετο. Γέγονε
B δὲ ἡ μεταβολὴ πᾶσα τῶν Ἑβραϊκῶν βιβλίων, ἐν ὅλαις ἡμέραις οβ'. ἐπὶ τῷ κάλλει τοίνυν τῶν θείων γραφῶν ἐκπλαγέντος τοῦ βασιλέως, καὶ πάντων τῶν ἐν τέλει, παρόντος καὶ Μενεδήμου φιλοσόφου, καὶ Δημητρίου Φαληρέως, ἠρώτα ὁ βασιλεὺς, ὅτι πῶς τοσούτων ὄντων τῶν θείων λόγων, οὐδεὶς ἱστορικῶν ἢ ποιητῶν ἐμνήσθη αὐτῶν; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Δημήτριος, ὅτι οὐδείς ποτε ἐτόλμησε τούτων ἅψασθαι, διὰ τὸ καὶ Θεόπομπον θελήσαντα ἱστορῆσαι περὶ αὐτῶν, παραφροσύνῃ κρατηθῆναι· καὶ ὄναρ ἰδεῖν, ὅτι διὰ τοῦτο αὐτῷ συνέβη, περιεργασαμένῳ τὰ θεῖα. καὶ Θεοδέκτην τὸν τῶν τραγῳδιῶν ποιητὴν, ἐν ἑνὶ δράματι μνησθέντα τῶν ἱερῶν βίβλων, τυφλωθῆναι. ἑκατέρους δὲ ἀποσχομένους τοῦ τολμήματος, καὶ τὸ θεῖον ἐξευμενισαμένους ὑγιεῖς γενέσθαι.

C Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, ὁ Φιλαδέλφου καὶ Ἀρσινόης, ἔτη κϛ'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σειρὰχ, ὁ τὴν Σοφίαν συγγράψας, παρ' Ἑβραίοις ἐγνωρίζετο.

Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ, ὁ τοῦ Εὐεργέτου υἱὸς, ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ'. ἐπὶ τούτου ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων αἰχμάλωτος ἐν Αἰγύπτῳ ἀπαχθεὶς, τοιοῦτόν τι ἔπαθεν. οὗτος προσέταξε τοῖς αὐτοῦ ὑπασπισταῖς, ἐλέφαντας φ', οὓς εἶχε, ποτίσαι οἶνον λιβανωτὸν, ὅπως ἅπαντας τοὺς Ἰουδαίους δι' αὐτῶν ὀλέσῃ· δεξαμένων δὲ ἐκείνων, οἱ ἐλέφαντες εἰς τοὺς ἰδίους στρατιώτας καὶ δήμους ἐμπηδήσαντες, πολὺν αὐτῶν ὄχλον ἐν τῇ περικεχυμένῃ μανίᾳ κατέσφαξαν· καὶ οὕτω σωθέντες, μετ' εὐχαριστίας ἀπελύθησαν εἰς τὰ
D ἴδια.

Πτολεμαῖος ὁ Ἐπιφανὴς, ὁ τοῦ Φιλοπάτορος υἱὸς, ἐβασίλευσεν ἔτη κδ'. Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ, ὁ τοῦ Ἐπιφανοῦς υἱὸς, ἔτη λε'. ἐπὶ τούτου Ἀντίοχος τοὺς Μακκαβαίους μὴ βουλομένους μιαροφαγεῖν, ἐκόλαζεν. ἐπὶ τούτου ἱεράτευσεν Ἰούδας, Ὑρκανὸς, καὶ Ἀριστόβουλος. καὶ ἕως αὐτοῦ τοίνυν τοῦ Ὑρκανοῦ ἡ βασιλεία τοῦ Ἰσραὴλ ἦν. καὶ λαμβάνει τὴν βασιλείαν αὐτοῦ Ἡρώδης ὁ ἀλλόφυλος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὃς καὶ πλησιάζει τῇ Χριστοῦ παρουσίᾳ. καὶ Ὑρκανῷ μὲν συνεμάχει τὸ δημοτικὸν, Ἀριστοβούλῳ δὲ οἱ ἱερεῖς. ἦν δέ τις Ὀνίας ὀνόματι εὐσεβὴς καὶ δίκαιος, εἷς ἐκ τῶν ἱερέων, ὃς καὶ ἀνομβρίαν ἔλυσε ποτὲ εὐξάμενος· τοῦτον ἠνάγκασαν εὔξασθαι περὶ νίκης. ὁ δὲ ηὔξατο λέγων· Θεὲ Κύ-
E ριε ὁ δεσπότης, μήτε τῷ δήμῳ κατὰ τῶν ἱερέων συ, μήτε τοῖς ἱερεῦσι κατὰ τοῦ δήμου βοηθήσῃς. τοῦτον δὲ εὐθέως οἱ ὠμοὶ καὶ ἀσεβεῖς ἐλίθασαν. καὶ παρ' αὐτὰ τῆς θείας δίκης τούτους μετελθούσης, ἦλθε κατ' αὐτῶν Πομπήϊος Ῥωμαίων στρατηγὸς, καὶ τὴν πόλιν ἐπόρθησε, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, δι' εὐσέβειαν οὐδενὸς τῶν ἱερῶν σκευῶν ἥψατο, καίπερ πολλῶν χρημάτων ὄντων· ἀλλὰ καὶ ἀνακα-

θάραι τὸ ἱερὸν, καὶ τὰς θυσίας ἐπιτελεῖν προσέταξεν. ἔπεμψε δὲ Ἀριστόβουλος δῶρον Πομπηΐῳ, ἄμπελον χρυσῆν πεντακοσίων ταλάντων.

Πτολεμαῖος ὁ δεύτερος Εὐεργέτης, ἔτη κθ´. Πτολεμαῖος ὁ Φύσκων διὰ ὄγκον τοῦ σώματος ἐπικληθεὶς, ἔτη ιζ´. μῆνας ς´. Πτολεμαῖος Ἀλέξας, ἔτη ι´. Πτολεμαῖος ὁ δεύτερος Σωτὴρ, ὁ υἱὸς τοῦ δευτέρου Εὐεργέτου, ἔτη κθ´. Κλεοπάτρα, ἔτη η´. Πτολεμαῖος ὁ νέος Διόνυσος ἐβασίλευσεν ἔτη λ´. Κλεοπάτρα ἡ τοῦ νέου Διονύσου θυγάτηρ, τελευτήσαντα διαδέχεται τὸν πατέρα, καὶ συμβασιλεύει αὐτῇ Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφός. τοῦτον διενεχθέντα πρὸς αὐτὴν ἀνελοῦσα, μόνη κατέχει τὴν ἀρχὴν, καὶ βασιλεύει ἔτη κβ´. ὅτι ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν χρόνων, δ´. μόνα ἔτη τῆς βασιλείας αὐτῆς δεῖ ἀριθμεῖν.

Τῆς Ἀσίας πρῶτος βασιλεὺς Ἀντίγονος γενόμενος, Ἀντιγονίαν ἔκτισε, τὴν πρὸς τῷ Ὀρόντῃ ποταμῷ. ταύτην Σέλευκος ἐπικτίσας ὁ Ἀντιόχου πατὴρ, Ἀντιόχειαν ὠνόμασεν. ἡ δ᾽ ἐστὶν ἡ μεγάλη Ἀντιόχεια. οὗτος ὁ Σέλευκος καὶ Λαοδίκειαν ἔκτισε, καὶ Σελεύκειαν, Ἀπάμειαν, Ἔδεσσαν, Βέῤῥοιαν, Πέλλαν καὶ Βαβυλῶνα παρεστήσατο. καὶ ἐν ταῖς νέαις πόλεσι Ἰουδαίους συνῴκισεν Ἕλλησι.

Ὅτι Διαφανὴς λεγόμενος Ἐρασίστρατος ἰατρὸς, διέγνω Ἀντίοχον τὸν Σελεύκου παῖδα δεινῶς νοσοῦντα, διὰ τὸ πρὸς αὐτὴν τοῦ πατρὸς γαμετὴν ἔρωτα, θυγατέρα Δημητρίου. ὅθεν Σέλευκος τῷ πάθει περιαλγήσας, παραχωρεῖ τῷ παιδὶ Ἀντιόχῳ τῆς γαμετῆς. οὗτος Ἀντίοχος ὁ λεγόμενος Σωτὴρ, ἔσχεν ἐκ τῆς θυγατρὸς Δημητρίου, γαμετῆς δὲ Σελεύκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Στρατονίκης, ἄρσενα υἱὸν τὸν ἐπικληθέντα Θεόν· ὃς καὶ ἐβασίλευσε μετ᾽ αὐτὸν Συρίας καὶ Ἀσίας, ἔτη ιε´.

Ἐν τῷ ͵εσπα´. ἔτει τοῦ κόσμου, Νικομήδης βασιλεὺς Βιθυνῶν, ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτοῦ τὴν Νικομήδειαν ἔκτισε, πρώην καλουμένην Ἀστακόν. Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς βασιλεὺς Συρίας, τὴν Ἱερουσαλὴμ πορθήσας, καὶ τὸν ναὸν βεβηλώσας, Διὸς Ὀλυμπίου βδέλυγμα ἐν αὐτῷ ἀνεστήλωσε, κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ προφητείαν, ἤγουν τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως. ὅτι ρο´. ἔτη ἐτελεσφόρουν Ῥωμαίοις Ἰουδαῖοι, ἀπὸ Σελεύκου.

Ἰούλιος Καῖσαρ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας Κλεοπάτρας, ὑπὸ Ῥωμαίων ἀναῤῥηθεὶς ὕπατος, εἰς τὴν ἀνατολὴν σὺν πολλῇ ἀπελθὼν δυνάμει, καὶ πολλοὺς τῶν αὐτόθι τροπωσάμενος, καὶ ὑποφόρους καταστήσας, ἰδίους τῶν τόπων καθίστησιν ἐπιμελητάς. Ἀντίπατρον μὲν οὖν τὸν Ἀσκαλωνίτην Παλαιστίνης κατέστησε διοικητήν. υἱὸς δὲ ἦν Ἀντίπατρος Ἡρώδου τινὸς, τῶν ἐν νεωκόροις ἀριθμουμένων, καὶ τῶν αὐτόθι τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεροδούλων. παῖδα δὲ ὄντα ποτὲ τὸν Ἀντίπατρον, λῃσταὶ ἀναρπάσαντες Ἰδουμαῖοι κατεῖχον, λύτρα ὑπὲρ αὐτοῦ κομιεῖσθαι ὑπειληφότες. τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ εἰς ἔσχατον πενίας ἐληλακότος, ἔμεινε παρὰ τοῖς ἁρπάσασιν δουλεύων, καὶ τοῖς ἐκείνων ἔθεσι τρεφόμενος.

Ἀναιρεθέντος δὲ τοῦ Ἀντιπάτρου φαρμάκῳ, βασκανίᾳ τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας ὑπὸ Βαλίχου τινὸς Ἰουδαίου, διαδέχονται οἱ παῖδες αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν, Ἡρώδης καὶ Φασάηλος. καὶ ὁ μὲν τὴν Ἰδουμαίων, καὶ τὴν Ἱεροσολύμων ἐκληρώσατο γῆν· τὴν δὲ Ἰουδαίαν καὶ Γαλιλαίαν ὁ Ἡρώδης. γνοὺς δὲ, ὡς Ὑρκανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεὺς τὸν τοῦ Δαβὶδ τάφον ἀνοίξας, τρισχίλια ἔλαβε τάλαντα, ἀνοίξε καὶ αὐτὸς, καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὗρε, κόσμον δὲ

A permulta ibi. Quin & repurgari fanum, & sacrificia peragi jussit. Aristobulus Pompejo dono misit vitem auream, IↃ talenta appendentem.

Ptolemæus Evergetes secundus, regnavit annos viginti novem. Ptolemæus, qui a tumiditate corporis Physcon est nominatus, XVII. & Ptolemæus Alexas, annos decem. Ptolemæus Soter secundus, secundi Evergetis filius annos viginti novem. Cleopatra VIII. Ptolemæus junior Dionysius, triginta. Cleopatra hujus filia patri successit, collega regni fratre Ptolemæo, quem illa ob ortum dissidium necavit, annosque viginti duos regnum tenuit. Sed in temporum supputatione, quatuor tantum anni regni hujus Cleopatræ numerandi sunt.

Antigoni successio.

B Asiæ regno primus Antigonus potitus, Antigonam urbem ad Orontem fluvium condidit. Hanc Seleucus Antiochi pater refecit, ac Antiocheam nominavit. Hæc est Antiochea magna. Idem Seleucus condidit etiam Laodiceam, Seleuciam, Apameam, Edessam, Berœam, Pellam & Babylonem recepit, inque novis urbibus Judæos cum Græcis habitare jussit.

Edit. Paris. pag. 167.

Erasistratus medicus, cognomine Diaphanes, deprehendit Antiochum Seleuci filium graviter ægrotare, quod novercam deperiret, Demetrii filiam. & Seleucus filii morbum ægerrime ferens, ei uxorem suam concessit. Is Antiochus Seleuci filius ex patris sui conjuge Stratonica, filia Demetrii, fi- C lium genuit cognomento Deum, qui post ipsum Syriæ & Asiæ regnum annos XV tenuit.

Nicomedia.

Anno mundi V CIƆ CCLXXXI, Nicomedes Bithyniæ rex, Nicomediam urbem de suo nomine condidit, quæ ante Astacus fuit dicta. Antiochus Epiphanes rex Syriæ, Hierosolymis captis ac populatis, templum prophanavit, inque eo abominabile Jovis Olympii constituit simulacrum: quod Danieli vaticinio, desolationis seu vastitatis abominabile signum dicitur. Annos a Seleuco CLXX, Judæi Romanorum fuerunt tributarii.

Jul. Cæsar.

Antipater.

Julius Cæsar quarto anno regni Cleopatræ consul creatus, cum magno exercitu in Orientem venit, multisque ibi D victis & stipendiariis factis suos provinciarum constituit procuratores. Ita Antipatrum Ascalonitam præficit Palæstinæ. Fuit is filius cujusdam Herodis, inter æditutos censi, & eos qui ibi Apollinis fano inserviunt. atque hunc puerum quondam Idumæi prædones rapuerant, spe pro ipsius missione mercedis accipiendæ: sed quia pater erat pauperrimus, Antipater apud ipsos servus remansit, ipsorumque moribus institutus est.

Herodes.

Cum Balichus quidam Judæus Antipatrum veneno sustulisset, tantam ei felicitatem invidens, filii Antipatri hæreditatem regni adierunt, Herodes atque Phaselus, ea lege, ut hic Idu- E mæam & Hierosolymitanum sortiretur territorium, ille Judæam & Galilæam. Et Herodes cognito, Hircanum qui ante ipsum regno fuerat functus, Davidi sepulcro aperto tria talentorum millia abstulisse, ipse quoque sepulcrum id aperuit: sed nihil pecuniæ, verum ornamenta aurea & reposita donaria multa

reperit, atque asportavit. cumque conatus esset interius penetrare, ubi Davidi & Solomonis corpora erant reposita, ignis erupit, duosque satellitum interfecit.

Julius cum in Ægyptum venisset, insidiis evitatis, quas ipsi adversarii tetenderant, Cleopatræ regnum in suam redegit potestatem: rebusque per Orientem constitutis, Romam rediit, solus toti reipublicæ imperaturus.

Julius mensis ante Quintilis dicebatur. Julii nomen ei ab Antonio impositum est ideo, quod isto mense C. Julius natus fuerat. Sextilis, ab Augusto Augustus est denominatus.

Carmentæ fatidicæ mulieri nomen obtigit a vaticiniis, quæ carmina Romanis dicuntur.

Mensium & dierum Rom. ratio.

Primam mensis diem Romani Kalendas appellant: Nonas, quintam mensis diem: & Idus, decimamtertiam. nisi quod Martii, Maii, Julii & Decembris Nonas septima, Idus decimaquinta die constituunt. Itaque ubi Kalendas Januarias leges, primam Januarii diem intellige. tertia, vocatur A. D. tertium: & quarta pridie Nonas Januarii: quia, ut dixi, quinta est Nonis Januarii. Sextam appellabis A. D. VIII Idus Januarii. septimam, A. D. VII, octavam, A. D. VI, & cætera. Quia decimatertia dies, Idus vocatur. Decimamquartam scribes, A. D. XIX. Kalendas Februarias. Decimamquintam, A. D. XVIII. Kalendas Februarias, itaque progredieris usque ad primam Februarii diem, quæ nominatur Kalendæ Februarii. eodemque modo de reliquis mensibus judicabis.

79 Edit. Paris. pag. 165.

A cibo, Janus Romanis Cibullius est dictus, quia convivia juvet. Est & Janus Quirinus dictus, veluti propugnator: & Consivus, quasi itinerarius: & Patricius, ut indigena. Dio Romanus antiquum quemdam Heroem nomine Janum ait, eo quod Saturno hospitium præbuisset, præteritorum ac futurorum notitia fuisse præditum. ideo eum a Romanis bifrontem pingi: mensem ab eo Januarium dictum, eumque anni principium esse.

Februam deam quamdam piacularem Romani crediderunt esse. Anysius libro de mensibus, Etrusca lingua februum appellari ait, eum qui est apud inferos. Labeo Februarium a dolore dictum autumat, quia Fabrus Romanis dolor dicatur. Eo mense defunctos honorabant. Februare porro, est purgare.

Marti nomen Romani imposuerunt a morte, aut quod artium sit motor, aut quod a solis maribus colatur. aut a μάρναθαι, pugnando, secundum Philoxenum. Lingua Ægyptia vocatur Ertosi, quod vocabulum omnis generis procreationem vitalem designat, vimque omnis naturæ & materiæ permutatricem ac vivificam. Kerdos, Latine lucrum, id quod datur ad tempus, dicitur. Miliarisia autem, a militia. Scipio enim auro destitutus, & urgente Annibale, militibus ea paravit atque distribuit. Delatores quos Romani vocant, ii Græcis sunt diaboli, & sycophantæ. Spatharius Romanis est corporis custos. Oratio, compellatio. Fabricenses, armorum opifi-

A χρύσεον καὶ κειμήλια πολλὰ ἀνείλετο. πειραθέντος δὲ αὐτοῦ ἐνδοτέρω χωρεῖν, οὗ τὰ σώματα Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος ἐτέθησαν, πῦρ ἐξελθὸν δύο τῶν δορυφόρων κατέφθειρε.

Γενόμενος δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον Ἰούλιος, τῆς Κλεοπάτρας κρατύνει τὴν ἀρχὴν, τῶν ἐπιτιθεμένων ἀνασείλας τὰς ἐπιβουλάς. καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ἅπαντα διοικησάμενος, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην μοναρχήσας.

Ὅτι ὁ Ἰούλιος μὴν Κυιντίλιος ἐλέγετο· μετωνομάσθη δὲ παρὰ Ἀντωνίου, διὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτῷ Γάϊον Ἰούλιον. ὁ δὲ Σεξτίλιος, ἀπὸ Αὐγούστου Αὔγουστος, ὅ ἐστι σεβαστός.

Ὅτι κάρμινα παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται τὰ ἔπη, καὶ καρμεντία ἡ μαντεία.

B Ὅτι τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Ῥωμαῖοι Καλάνδας καλοῦσι· Νόννας δὲ, καὶ εἰδοὺς, ἐπὶ μὲν Ἰαννουαρίου καὶ Φεβρουαρίου, Ἀπριλλίου τε καὶ Ἰουνίου, καὶ Αὐγούστου καὶ Σεπτεμβρίου, καὶ Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου, τὰς μὲν Νόννας λέγουσι ε΄. τοῦ μηνὸς, τὰς δὲ εἰδοὺς ιγ΄. τοῦ μηνός. ἐπὶ δὲ Μαρτίου καὶ Μαΐου καὶ Ἰουλίου καὶ Δεκεμβρίου, τὰς μὲν Νόννας τὴν ζ΄. τοῦ μηνὸς, τὰς δὲ εἰδοὺς τὴν ιε΄. τοῦ μηνός. Καλάνδας τοίνυν Ἰαννουαρίου ἀκούσας, τὴν α΄. Ἰαννουαρίου νομίσεις. ἔτι δὲ πρὸ τριῶν τὴν τρίτην, καὶ πρὸ μιᾶς νοννῶν Ἰαννουαρίων τὴν δ΄, διὰ τὸ τὴν ε΄. ὡς ἔφημεν νόννας καλεῖσθαι. μετὰ δὲ τὴν ε΄. εἴποις ἂν πρὸ η΄. εἰδῶν Ἰαννουαρίων, ἤγουν τῇ ς΄. τούτου. καὶ πρὸ ἑπτὰ πάλιν τῇ ζ΄, καὶ ἑξῆς ὁμοίως, διὰ τὸ τὴν ιγ΄. Ἰαννουαρίου, εἰδοὺς Ἰαννουαρίου
C λέγεσθαι· τὴν δὲ ιδ΄. τούτου εἴποις ἂν πρὸ ιθ΄. καλανδῶν Φεβρουαρίου, τὴν δὲ ιε΄. πρὸ ιη΄, καὶ ἑξῆς κατὰ τὸν τρόπον μέχρι τῆς πρώτης Φεβρουαρίου· εἶτα ἐρεῖς καλάνδας Φεβρουαρίου. ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μηνῶν ὁμοίως.

Ὅτι Ῥωμαῖοι κίβους τὴν τροφὴν ἐκάλουν· ἐξ οὗ καὶ Ἰανὸν Κιβούλλιον, διὰ τὸ εὐωχιαστικόν, καὶ Ἰανὸν Κυρῖνον, ὡσανεὶ πρόμαχον· καὶ Κονσίβιον, ἀντὶ τοῦ ὁδαῖον, καὶ πατρίκιον, αὐτόχθονα. Δίων ὁ Ῥωμαῖος, ἀρχαῖόν τινα ἥρωα Ἰανὸν λέγει, διὰ τὴν τοῦ Κρόνου ξένισιν λαβόντα τὴν γνῶσιν τῶν μελλόντων καὶ τῶν προϋπαρχόντων, καὶ διὰ τοῦτο διπρόσωπον ὑπὸ Ῥωμαίων πλάττεσθαι· ἐξ οὗ τόν τε μῆνα κληθῆναι Ἰαννουάριον, καὶ τὴν τοῦ ἔτους ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς γίνεσθαι.

D Φέβρουαν θεάν τινα καθαρτικὴν τῶν πραγμάτων, οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἀνύσιος δὲ ἐν τῷ περὶ μηνῶν, φέβρουον τὸν καταχθόνιον τῇ Θούσκων φωνῇ λέγει. ὁ δὲ Λαβεὼν, ἀπὸ τοῦ πένθους λέγει κληθῆναι τὸν Φεβρουάριον. Φέβρις γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ πένθος προσαγορεύεται· κατ' αὐτὸν δὲ τοὺς κατοιχομένους ἐτίμων. καὶ φεβρουᾶραι, τὸ καθᾶραι.

Ὅτι τὸν Μάρτιον οἱ Ῥωμαῖοι μόρτιον ἐκάλουν, οἱονεὶ θάνατον, ἢ κινητὴν τῶν τεχνῶν, ἢ τὸν παρ' ἀῤῥένων καὶ μόνων τιμώμενον. ἢ ἐκ τοῦ μάρνασθαι, κατὰ Φιλόξενον. καλεῖται δὲ Αἰγυπτιακῶς Ἐρτωσί. τοῦτο δὲ σημαίνει παντὸς γένους ζωογονίαν, καὶ πάσης οὐσίας καὶ ὕλης, κατὰ φύσιν καὶ δύναμιν διακοσμητικὴν, ζωο-
E γονικήν. ὅτι * κέρδος ἡ ἐπίκαιρος δόσις λέγεται. μιλιαρίσια δὲ ἀπὸ τῆς μιλιτίας, ἤγουν στρατείας. ὁ γὰρ Σκιπίων δι' ἔνδειαν χρυσίου τοῖς στρατιώταις τὰ μιλιαρίσια κατασκευάσας ἐπιδέδωκε, Ἀννίβου τοῖς πράγμασιν ἐπικειμένου. ὅτι δηλάτορας, τοὺς διαβόλους καὶ συκοφάντας καλοῦσι Ῥωμαῖοι. ὅτι σπαθάριος, ὁ σωματοφύλαξ ἐστίν. ὀράτιο, ἡ προσφώνησις. καὶ φαβρικήσιοι, οἱ τῶν ὅπλων δημι-

ουργοί. ὅτι Ῥωμαῖοι τὰς σώφρονας γυναῖκας, ματρώνας ἐκάλουν· οἱ δὲ Ἕλληνες, οἰκοδεσποίνας. αἱ τοσοῦτον τῆς αἰδοῦς ἐφρόντιζον, ὡς μηδὲ ταῖς πολλαῖς τῶν γυναικῶν ὁμιλεῖν, ἀλλὰ τόπους τινὰς ἡσυχίους ἐν τοῖς βαλανείοις ἔξω τοῦ πλήθους ἑαυταῖς ἀφορίζειν, οὓς ἔτι καὶ νῦν ματρωνίκια καλοῦσιν.

Ὅτι σώφρονες Ἑλλήνων οὗτοι. Βελλεροφόντης, Σθενεβοίας· καὶ Τέλης, Ἀλφεσιβοίας· καὶ Πηλεὺς, Ἀστυδαμείας· καὶ Ἱππόλυτος, Φαίδρας. ὅτι ἡ ἀὼ παρὰ Χαλδαίοις, ἑρμηνεύεται φῶς νοητὸν τῇ Φοινίκων γλώσσῃ· καὶ Σαβαὼθ δὲ ὁ ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ πόλους, τουτέστιν ὁ δημιουργὸς Θεός. ὅτι νέα ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς παρὰ Ἀττικοῖς, ἔνη δὲ ἡ τελευταία. καλάνδη, ἡ νεομηνία, ἀπὸ τοῦ καλεῖν ἐν αὐτῇ τὸν ἱερέα τὸν δῆμον, καὶ κηρύττειν τὴν ἡμέραν τῆς νόννας· ἐξ ἧς ἐδηλοῦτο ἡ μεσομηνία, ἣν αὐτοὶ πατρίως εἰδοὺς προσαγορεύουσιν. Ἰστέον, ὅτι Μάρτιος, καὶ Μάϊος, καὶ Ἰούλιος, καὶ Ὀκτώβριος, ἑβδομαίας ἔχουσι τὰς νόννας, καὶ πεντεκαιδεκαταίας τὰς εἰδοὺς· οἱ δὲ λοιποὶ, πεμπταίας τὰς νόννας, καὶ τρισκαιδεκαταίας τὰς εἰδοὺς. Φορτοῦνα παρὰ Ῥωμαίοις ἡ εὐδαιμονία. ὅτι ἡ δεκὰς προσαγορεύεται, ὡς δεκτικὴ τοῦ ἀπείρου. ἡ αὐτὴ καὶ δαδοῦχος, διότι ἐξ αὐτῆς οἱ ἀριθμοὶ πάντες ὡς κλάδοι τινὲς φύονται. * Ἰασόρτα παρὰ τοῖς αὐτοῖς, ἡ σπυρὶς, ἡ καὶ φίσκος καλεῖται· κἂν διαφέρωσι, τῷ φίσκον μὲν καλεῖσθαι τὴν ῥάβδῳ τὴν πλεκτάνην,* ἰασόρτι δὲ τὴν φλοιώδη. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα κατασκευὴ σπυρίδος, ἀντὶ πίλου τῇ κεφαλῇ τιθεμένη κάμηλα, ἐξ οὗ καὶ καλεῖται δὲ παρ' Ἰταλοῖς καμηλαύκια. Μαππάριον τοῖς Ῥωμαίοις ἔδοξε καλεῖν ἐξ αἰτίας τοιαύτης· ἔθος ἦν τοῖς ὑπάτοις, ἐπὶ τῶν θεάτρων εὐωχεῖσθαι. μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τῆς εὐωχίας, τὸ ἐν χερσὶν ἐκμαγεῖον, ὃ καὶ μάππαν πατρίως καλοῦσιν, ἐξ οὗ καὶ μανδύλια, ἔρριπτον. ὅπερ ὑποδεχόμενος ὁ λεγόμενος μαππάριος, τὸν ἀγῶνα παρεσκεύαζεν. οὐ πλέον δὲ τῶν ἑπτὰ κύκλων (οὓς σπατία, οἱονεὶ στάδια, καὶ μίσσους, ἀντὶ τοῦ ἄθλους) περὶ τὴν πυραμίδα, ἣν νῦν ὀβελὸν καλοῦσι, διαπληκτίζοντο οἱ ἀγωνισταὶ, διὰ τὸ τοσούτους εἶναι τοὺς τῶν πλανήτων πόλους, οὓς Χαλδαῖοι στερεώματα καλοῦσιν, ἄνω τῆς σεληνιακῆς διὰ τὸ μέχρις αὐτῆς διήκειν τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον, κατὰ τὸ λόγιον. ὅτι Βιξιλατίωνες οἱ Ῥωμαίων ἱππεῖς. καὶ βίξιλα παραπετάσματα ἐκ πορφύρας καὶ χρυσοῦ, εἰς τετράγωνον σχῆμα πεποιημένα. ταῦτα ἐξαρτῶντες ἐπὶ μακρῶν δοράτων, κύκλῳ παραπορευόμενοι τὸν βασιλέα, κατασκέπτουσιν αὐτούς. εἶεν δ' ἂν τὰ λεγόμενα φλάμμουλα. ἡ παρ' Ἕλλησιν ὀπτὴ πλίνθος, λατέρκουλον παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται. ἦν δὲ πλίνθος δημοσία, ἐφ' ἧς πάντα τῆς βουλῆς, καὶ τὰ τῶν στρατευμάτων ὀνόματα ἀπεγράφετο, καὶ ἐγράφετο ἐπὶ τοίχους εἰς τετράγωνον σχῆμα τύπος τις καὶ γραμμὴ πλίνθος. τίτλον καὶ αὐτὴν τινὲς ὀνομάζουσιν, οὐκ εἰδότες ὡς τίτλος κυρίως ἡ προγραφὴ τῶν ἀξιωμάτων λέγεται, οὐ μὴν ἡ τετράγωνος γραμμή. λέγεται παρὰ Ῥωμαίοις ματρίκιον, τὸ πλατὺ ξύλον, καὶ παχύ. οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ξύλοις καὶ φλοιοῖς καὶ φιλυρίνοις πίναξι προσγράφοις ἐκέχρηντο. ἔστι δὲ καὶ σανὶς φιλυρίνη, ἐφ' ἧς τὰ ῥήματα τῆς ἐλευθερίας εἴωθε γράφεσθαι. τιλία δὲ παρὰ τοῖς αὐτοῖς, ἡ φιλύρα, τὸ ξύλον· ὅθεν κώδιξ τὸ βιβλίον. κώδιξ δὲ κυρίως ὁ φιτρὸς παρ' αὐτοῖς καλεῖται· καὶ λίβερ τὸ βιβλίον. λίβερ δὲ ὁ φλοιός ἐστι κυρίως. ταῦτα καὶ ματρίκιον. καὶ ματρικαρίους, τοὺς ξυλουργοὺς καλοῦσι.

Τρισώματον τὸν Γηρυόνην φασὶν, οὐχ ὅτι τοσούτοις ἐ-

ces. Romani pudicas mulieres matronas appellant: Græci, dominas familias. Eæ tantopere verecundiæ studebant, ut ne conversarentur quidem cum vulgaribus mulieribus, sed in balneis extra multitudinem sibi quieta quædam deligerent loca, quæ etiamnum * Matronalia dicuntur. *Edit. Paris. pag. 169.*

* Anastasius, Matronea.

De Græcis casti fuerunt Bellerophontes, qui Sreneboea: Teles, qui Alphesiboea: Pelus, qui Astydamea, & Hyppolitus, qui Phædra abstinuit. Ao apud Chaldæos interpretatum est lumen, quod mente percipitur, linguæ Phœnicum: Sabaoth autem is, qui est supra septem cælos, nimirum opifex. Apud Atticos prima mensis dies Nea, id est nova appellatur: & ultima Ene, quasi tacita. Novilunium Kalendæ usurpatur, a calando seu vocando, Græca origine. tunc enim pontifex convocato populo, Nonarum diem patefecit, quæ mensis medium indicat: quod ipsi patria lingua Idus nominant. Observandum est, Martium, Majum, Julium, & Octobrem suas Nonas septima, Idus xv die habere: cæteri has decimotertio, illas quinto habent. Fortuna Romanis est, quæ Græcis *εὐδαιμονία*. Denarius apud Græcos decbas a recipiendo dicitur, quod capax sit infiniti. Eadem daduchos dicitur, quasi ramos in se recipiens: quod ex ea omnes numeri tamquam rami pullulant. Sportæ, corbis, & fiscelia, apud Romanos fere idem significant: differunt tamen. fiscella quippe dicitur, quæ est ea virgis contexta: sporta, quæ ea subere. est & aliud genus sportæ quæ pilei loco capiti imponitur, Italis Camela dicta: unde & Camelauciæ. * Mappullæ nomen Romanis tali de causa usurpatur. Mos erat, ut consules in theatro epularentur: ac postquam saturati convivio erant, mantile quod manibus tenebant, quod & mappa dicitur, projicerent, idque is qui ab ea re mapparius dicitur, arripiens, certamen adornabat. Qui autem curribus certabant, non amplius septem gyris seu spatiis (seu missos, id est præmia, vocare velis) circa metam sive obelum conficiebant: quia totidem sunt planetarum orbes, quos Chaldæi firmamenta nominant, extra lunæ orbem, ad quem usque repurgamenta elementarium rerum pertinguntur, juxta oraculum. Romani equites appellantur Bexillationes. & vexilla, velæ sunt quadrangulæ forma, ex auro & purpura contexta. ea longis contis suspensa, circa regem gestant, eumque ita tegunt. Sunt autem forte eæ quæ & flammula dicuntur. Plinthon Græci vocant * laterem coctum. erat autem plinthus quædam publica, in qua senatorum ac legionum nomina inscribebantur quadrata figura in muro plinthus erat. quidam titulum appellant: cum titulus non sit quadrangula figura, sed dignitatum præscriptio. A Romanis crassum & latum lignum, matrix dicitur. antiqui enim in ligno, corticibus, ac e libro tiliæ confectis tabulis scribebant. Est & tabula tiliacea, in quam verba libertatis solebant inscribi: Græce tilia, est philyra. Liber & codex idem habentur: proprie autem codex truncum significat, liber corticem. eadem matricula nuncupatur: & matricarii, qui ligna conficiunt.

80

* Mapparii.

81

* Laterculum

pag. 170.

Geryonem tricorporem perhibent fuisse, non quod tribus fuerit præditus cor-

poribus : sed quia tres in Oceano insulæ suppetias ipsi ferebant. Bigæ Romanis appellantur currus bijugi. inde bigarii dicti. Iidem Latinos, suos incolas: Hellenes, Græcos nominant: & decanos, quos alias lictores. Septem spectacula hæc sunt:

Priscorum inanis pyramides superbia,
Jactavit Aegyptus quibus se callida.
Phariaque turris astra tangens summitas.
Magnus colossus ille, celebris in Rhodo:
Tumulusque Mausoli, exauditus omnibus.
Et Cyzici domus ruinæ nescia,
Aedes Dianæ nobilisque apud Ephesum,
Cujus perhibetur auctor Artemisia:
Mausolus olim conjugem hanc miseram habuit.
Lyciæ theatrum in urbe conditum Myris,
Quod Ismaelis stirps adæquavit solo.
Rufiniusque dictus lucus Pergami,
Cujus per orbem pulcritudo cognita est.

A χήσατο σώμασιν· ἀλλ' ὅτι τρεῖς νῆσοι ἐν τῷ ὠκεανῷ κείμεναι, συνεμάχουν αὐτῷ. ὅτι Ῥωμαῖοι τὰ δίζυγα ἅρματα, βίγας ἐκάλουν, ἐξ ὧν καὶ βιγάριοι. Λατίνους, τοὺς ἐπιχωριάζοντας· Γραικοὺς δὲ, τοὺς Ἑλληνίζοντας καλοῦσιν. δεκανοὺς, τοὺς ῥαβδούχους. ὅτι τὰ ἑπτὰ θεάματα ἐστὶ ταῦτα.

Κενὸν φρύαγμα τῶν πάλαι πυραμίδες,
Αἴγυπτος, ὅνπερ εἶχε κόμπον ἢ πλάνος.
Καὶ πύργος ἄστροις ἐξισούμενος Φάρου.
Μέγας κολοσσὸς ὁ θρυλλούμενος Ῥόδου.
Καὶ τύμβος ἐξάκουστος ὁ τοῦ Μαυσώλου.
Καὶ Κυζίκου φέριστος ἄρραγὴς δόμος.
Τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας δόμος,
B Τὸν ὅνπερ ἐξήγειρεν Ἀρτεμισία,
Η Μαυσώλου τάλαινα σύζυγος πάλαι.
Καὶ τὸ θέατρον Λυκίας τῆς τῶν Μύρων,
Ὅπερ κατεστάραξεν Ἰσμαὴλ γόνος.
Καὶ Ῥουφίνιον ἄλσος ἐν τῇ Περγάμῳ,
Οὗπερ τὸ κάλλος πᾶσαν ἔδραμε χθόνα.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΓΑΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ,

ἔτη δ'. μῆνας ζ'.

REGNUM CAII CÆSARIS,

annos IV, menses VII.

CAJUS Julius Cæsar regnavit annos quatuor, menses septem. Cæsar autem ab eo dictus est, quod cæso matris utero natus esset. Dictus est etiam Dictator, quasi penes quem unum omnis esset potestas. Est autem Dictatura, magistratus nullius legibus subjectus. Cæsari natus fuit equus, ungulas habens fissas, nullumque alium sessorem admittens: sicuti Bucephalus solum recepit Alexandrum. Is adhuc juvenis per quietem imaginatus est se cum matre sua coire.

Idem, ut Plutarchus scribit, maximis præliis Germanos, Gallos & Britannos
Edit. Paris. pag. 170. domuit, urbesque hominibus frequentes quingentas Romanis stipendiarias redegit. Ea nocte, quæ cædem ipsius præcessit, uxor per insomnium vidit domum mariti sui Cæsaris corruere, ipsumque multis confectum vulneribus ac cruentum, in suum collabi gremium. Et cum ipse in curiam iturus, janua atrii exiret, imago ejus quæ in vestibulo stabat sponte sua decidit. Præterea chartam ei quidam exhibuit, in qua omnes quæ ei parabantur, erant indicatæ insidiæ: quam ille de alia re existimans esse, non legit, sed alii servandam dedit. Ipse in curia est a Bruto & Cassio occisus, annos natus LVI. Adoptavit & hæredem constituit Octavium, filium Juliæ sororis suæ, annum agentem XVI.

AUGUSTUS. Octavius Augustus Cæsar, sorore Julia natus, annos regnavit LVI. Ab hoc Romanorum reges, & mensis Sextilis, Augusti nomen habent. Qua nocte natus est, pater insomnis opinatus est ex sinu uxoris suæ solem oriri: mater autem imaginata est, viscera sua sibi extracta in cælum ferri. Nigidius senator astrologus, patrem ejus interrogavit, cur tam tarde domo prodiisset? cumque is responderet, filium sibi natum esse: exclamavit Nigidius, O quid egisti? dominum nobis genuisti. Cum

C ΓΑΙΟΣ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐβασίλευσεν ἔτη δ', μῆνας ζ'. Καῖσαρ δὲ ἐκλήθη, ὃ λέγεται ἀνατομή· ὅτι θανούσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ἐννάτῳ μηνὶ, ταύτην ἀνατεμόντες, ἐξήγαγον αὐτόν. οὗτος καὶ δικτάτωρ ἐκλήθη, ὅ ἐστι μονάρχης. δικτάτωρ δέ ἐστιν ἀρχὴ ἀνυπεύθυνος. τούτῳ ἐτέχθη ἵππος, ἀντὶ ὁπλῆς χηλὰς ἔχων· καὶ μηδένα ἕτερον ἀναβάτην δεχόμενος, ἢ αὐτὸν, ὡς Βουκέφαλος τὸν Ἀλέξανδρον. οὗτος νέος ὢν, ἔδοξεν ἐν τοῖς ὕπνοις συνουσιάζειν τῇ ἰδίᾳ μητρί.

Ὅτι αὐτὸς Ἰούλιος, ὥς φησι Πλούταρχος, μεγίστοις ἀγῶσι Γερμανοὺς καὶ Γάλλους καὶ Βρεττανοὺς χειρωσάμε-
D νος, ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις πεντακοσίας πόλεις οἰκουμένας κατεστήσατο. ὅτι ἡ γαμετὴ αὐτοῦ, ἐν νυκτὶ μεθ' ἣν ἐσφάγη, ἔδοξεν ὁρᾶν τὴν οἰκίαν Καίσαρος συμπεπτωκέναι, καὶ αὐτὸν κατατετρωμένον, καὶ αἵματι περιῤῥεόμενον ἐμπεσεῖν τοῖς κόλποις αὐτῆς. τούτῳ μέλλοντι τὴν αὔλειον ἐξελθεῖν θύραν ἀπερχομένῳ ἐπὶ τὸ βουλευτήριον, εἰκὼν αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἐφεστῶσα τῷ προθύρῳ αὐτομάτως κατέπεσε. καὶ πρὸς τούτοις, χάρτην αὐτῷ τὶς ἐπιδέδωκε, πᾶσαν τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ἔχοντα. καὶ νομίσας ἄλλο τι εἶναι, οὐκ ἐνέτυχεν· ἀλλὰ δέδωκεν ἑτέρῳ φυλάττειν, ἐσφάγη ὑπὸ Βρούτου καὶ Κασίου ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, χρόνων
E ὑπάρχων νς'. κληρονόμον δὲ καὶ θετὸν υἱὸν κατέλιπεν Οκταούϊον, τὸν υἱὸν Ἰουλίας τῆς ἰδίας ἀδελφῆς, ἔτος ἄγοντα ις'.

Οκταούϊος Αὔγουστος Καῖσαρ, ὁ ἀνεψιὸς Ἰουλίας, ἐβασίλευσεν ἔτη νς'. ἀφ' οὗ Αὔγουστοι οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς, καὶ ὁ μὴν Αὔγουστος ἐκλήθη, ὅ ἐστι σεβαστὸς, Σεξτίλιος πρὶν ὀνομαζόμενος. ἐν τῇ νυκτὶ δὲ ᾗ ἐγεννήθη, εἶδεν αὐτοῦ ὁ πατὴρ καθ' ὕπνους, ἐκ τῶν κόλπων τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ εἶδεν, ὡς τὰ σπλάγχνα αὐτῆς ἐξαρπαγέντα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνεφέρετο· καὶ ὅτι Νιγίδιος βουλευτὴς ἀστρολόγος, βραδὺ προελθόντος τοῦ πατρὸς

σταυρὸς αὐτοῦ, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν; ὁ δὲ ἔφη, υἱὸν αὐτῷ τετέχθαι· κἀκεῖνος ἀνεβόησεν. ὦ νεώποίησας, δεσπότην ἡμῖν ἐγέννησας. ὅτι τρεφομένου αὐτοῦ ἐν ἀγρῷ, καταπτὰς ἀετὸς, τὸν ἄρτον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀφείλετο· καὶ ἐπανελθὼν πάλιν, εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦτον κατέθετο. ὅτι ἐν παισὶν αὐτοῦ τελοῦντος, Κικέρων αὐτὸν ἐν ὀνείροις ἐθεάσατο, χρυσῇ ἁλύσει δεδεμένον, καὶ μάστιγα κρατοῦντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ χαλασθῆναι εἰς τὸ Καπιτώλιον. ὅτι ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ κεραυνὸς εἰς τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐμπεσὼν, τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἠφάνισεν. ὡς τοὺς μάντεις εἰπεῖν, ὅτι τεθνήξεται. συγκαλέσας δὲ τοὺς βουλευτὰς εἶπε· πηλίνην παραλαβὼν τὴν Ῥώμην, λιθίνην ὑμῖν αὐτὴν καταλέλοιπα· διὰ τὸ περιὸν τῆς δυνάμεως. ἐν τῷ Σεξτιλίῳ δὲ μηνὶ γενόμενος ὕπατος, καὶ πολλὰς νικήσας, ἐν τούτῳ καὶ τελευτᾷ. διὸ καὶ Σεξτίλιος αὐτὸς πάλιν ἐλέγετο, διὰ τὸ τὸν Σεξτίλιον μῆνα ἐπονομασθῆναι Αὔγουστον. Ἠγαπᾶτο δὲ ὑπ' αὐτοῦ Μαικήνας ἀνὴρ σοφὸς, ὃς καὶ πρῶτος τὰ σημεῖα ἐφεῦρεν. ὃς ποτὲ δικάζοντος τοῦ Καίσαρος, καὶ πολλῶν θάνατον καταψηφισαμένου, μὴ δυνάμενος διὰ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἔγραψεν. ἀνάστα δήμιε. καὶ σημηνάμενος, ἔρριψεν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ. ὅπερ ἀναγνοὺς ὁ Καῖσαρ, ἀνέστη, κελεύσας ἀργῆσαι τὰ κριθέντα παρ' αὐτοῦ. ἦν δὲ πάνυ τῶν φίλων θεραπευτικός. τινὸς γὰρ τῶν συστρατευομένων αὐτῷ δεηθέντος τῆς εἰς τὸ βουλευτήριον αὐτοῦ παρουσίας, εἰπεῖν· αὐτὸν μὲν ἀσχολεῖσθαι, ἐπιτρέψαι δέ τινι τῶν φίλων παραγενέσθαι, καὶ τὴν χρείαν πληρῶσαι. ὃς ὀργισθεὶς ἔφη. ἐγὼ ὁσάκις τῆς ἐμῆς ἐπικουρίας ἐδεήθης, οὐκ ἄλλον ἀντ' ἐμοῦ ἔπεμψα. καὶ ἐρυθριάσας ὁ Καῖσαρ, καὶ συναπῆλθε, καὶ συνέπραξεν. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Αὐγούστου Καίσαρος, εἰσῆλθε πλοῖον ἀπὸ Ἀλεξανδρείας * εἰς τὴν πόρταν Ῥώμης, ἐπιφερόμενον σίτου μοδίων χιλιάδας υʹ, ἐπιβάτας ͵ασʹ, ναύτας σʹ. πέπερι, ὀθόνας, χάρτην, ὑελία, καὶ τὸν μέγαν ὀβελίσκον μετὰ τοῦ βασιλέως, αὐτόν τε ἑστῶτα ἐν τῷ μεγάλῳ ἱππικῷ, ἔχοντα ὕψος πόδας πζʹ. ἥμισυ. εἶχε δὲ καὶ Ἀθηνόδωρον τὸν Ἀλεξανδρέα, σοφώτατον πάνυ. ἦν δὲ Καῖσαρ μανιώδης ἀεὶ περὶ τὰς τῶν ἀλλοτρίων γυναῖκας, αἷς καὶ αὐτοὺς ἐξυπηρετεῖν τῷ μιάσματι. ἡνίκα γὰρ ἤρχετό τις τῶν βουλευτῶν πρὸς αὐτὸν, ὡραίαν ἔχων γυναῖκα, ἔπεμπε πρὸς τοῦτον τὸν οἰκεῖον δακτύλιον, καὶ ἠξίου ἐκβαλεῖν τὴν γαμετὴν ἐν καταστέγῳ φορείῳ, καὶ κατασημαίνεσθαι, καὶ αὖθις τὸν δακτύλιον ἀντιπέμψασθαι· καὶ οὕτω δεχόμενος τὴν γυναῖκα ἐν τῷ φορείῳ ἀσελγαίνων, ἐσφράγιζε, καὶ ἀντεπέστρεφεν ὅπερ γέγονέ τινι, ὃς μὴ τολμήσας ἀντειπεῖν, ἀπωδύρετο τὸ δυστύχημα. εἷς ἐπιστὰς Ἀθηνόδωρος κλαίοντι, καὶ τὴν αἰτίαν μαθὼν, ἑαυτὸν ἔπεισεν ἐμβαλεῖν τῷ φορείῳ, καὶ κατασημηναμένους ἀποστεῖλαι, γυμνὸν ξίφος ἐπιφερόμενον. οὗ ἀπαχθέντος, ἐδόκει Καῖσαρ τὴν γυναῖκα εἶναι τοῦ συγκλητικοῦ. καὶ ἀνοίξαντος τὰς θύρας ἐξέθορε ξιφήρης Ἀθηνόδωρος, καὶ πάνυ κατέπτηξε τῷ ἀθρόῳ τὸν Καίσαρα· καὶ δεδιότα αὐτὸν ἀνεκτήσατο, καὶ τοῖς μεγίστοις κατέδησεν ὅρκοις, μηδέποτε τοῦτο πρᾶξαι. ὃν τοσοῦτον ἀπεδέξατο, ὡς τὴν σύγκλητον συναγαγὼν, πολλὰ τὸν Ἀθηνόδωρον ἐγκωμιάσαι. προσθεῖναι δὲ καὶ τοῦτο, ὡς κακὸν βίον ἔχων, ὑπὸ Ἀθηνοδώρου ἐπανωρθώθη. γηράσας δὲ ὁ Ἀθηνόδωρος, ᾔτησεν ἀπελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα. ἔλεγε γὰρ, ὡς

* εἰς τὸν πόρτον. Meurs.

Cedren.

A rure ageret Octavius, aquila devolans panem ei de manibus rapuit, ac reversa eum rursus in manus deposuit. Cum adhuc puer esset, Cicero per insomnium vidit eum flagellum tenentem, e cælo aurea catena in Capitolium demitti. Sub exitum ejus fulmine tacta est ipsius imago & prima nominis littera abolita. inde arioli pronunciarunt, non multo post moriturum. Convocato senatu dixit, se Romam ex luto conditam accepisse, cæterum eam ipsis lapideam relinquere: potentiæ magnitudinem innuens. Sextili mense consul creatus, diversis annis eodem mense multas victorias obtinuit, eodemque mortuus est: itaque ei mensi est nomen Augusti impositum. Charus ei fuit Mœcenas, vir sapiens: qui & primus rationem per notas scribendi reperit. Is cum quodam die Cæsar jus diceret, multosque capite damnaret, neque ipse ad eum præ turba hominum accedere posset, in scheda scripsit, Surge carnifex: eamque signatam in gremium ejus conjecit. Ea lecta, Cæsar surrexit, jussitque sententiarum latarum a se executionem differri. Erat autem in amicos admodum officiosus. Cum quidam cujus militiæ erat Cæsar usus opera, ab eo peteret, ut sui in quadam re juvandi gratia in curiam veniret: Cæsarque se occupatum esse, sed misso amico ejus necessitati subserviturum responderet: succensens alter: Ego (inquit) quoties tu auxilium meum requirebas, non alium meo loco misi. ita Cæsar verecundia motus, una abiit, eique in causa sua agenda adfuit. Augusto imperante, navis Alexandrina in portum Romæ est advecta, quadringenta modiorum frumenti millia adferens, classiarios ↀↀcc, nautas cc, tum piper, lintea, chartas, vitra: magnumque obeliscum, & imperatorem collocatum in magno circo, altum pedes LXXXVII. S. Habuit etiam Athenodorum Alexandrinum, sapientissimum virum. Insano alienarum uxorum amori indulgebat Cæsar: adeoque ipsi flagitio ejus mariti inserviebant. Cum enim aliquis senatorum ad eum veniret, cui uxor esset formosa, ad hunc Cæsar misit suum annulum, postulavitque ut uxorem in lectica ad se mitteret operta obsignataque & una annulum remitteret: itaque mulierem in lectica accipiens, expleta libidine eam obsignatam marito remittebat. Petierat aliquando idipsum a quodam Cæsar: qui cum recusare non auderet, suam calamitatem deplorabat. Athenodorus, cum in plorantem incidisset, causa cognita, se cum stricto gladio in lecticam abdi, itaque obsignata ea ad Cæsarem mitti jussit. Cæsar cum senatoris uxorem sibi allatam putans, januam lecticæ aperuisset, exiluit gladium strictum tenens Athenodorus, subitoque visus admodum perterruit Cæsarem, metuentemque sibi confirmavit rursum: juramentoque adegit promittere, nihil se in posterum tale acturum. Id adeo gratum Cæsari fuit, ut convocato Senatu, Athenodorum multis verbis laudaverit: addideritque, se cum turpem ageret vitam, ab eo fuisse correctum. Jam gravis ætate Athenodorus, in patriam redeundi veniam petiit, quod jam perfectam rerum cognitionem & agendi rationem

Mœcenas.

Edit. Paris. pag. 172.

Athenodorus Augusti libidines castigat.

Cæsar esset consecutus. Cum ægra veniam impetrasset, ultimo digressu valedicens Cæsari, in aurem insusurravit, hortans ut quoties ira commoveretur, non ante agi quicquam mandaret, quam apud sese XXIV vocabulorum elementa enumerasset. norat enim animam Cæsaris subita ira exardescere, & facile mutari. Tum Cæsar: Bene (inquit) habet, commonuisti me quod nondum sim perfectus. itaque nondum patiar te in patriam redire. Anno Augusti XL indictiones institutæ sunt,
Edit. Paris. pag. 173. & bisextus, legesque ab eo civiles propositæ. Tunc etiam Romæ Virgilius poeta innotuit. Sub eo etiam Judam Galilæum,
Act. 5. cujus est in Actis mentio, ferunt seditionem movisse: & Antipatrum, Herodis patrem, Judææ regem a Romanis factum.

Antonius autem consul & imperator Romanus, uti Dio Cocceius scribit, Bruto & Cassio, qui Cæsarem Julium necaverant, interfectis, exercitus recreandi causa in Syriam venit. Inde Cleopatræ amore captus, Augusto Cæsari se opposuit: Romamque redire, ne causam dicere opus haberet, posthabuit. Hic Anto-
Antonius. nius cum Cleopatra Alexandriæ & Ægypti regina inito consilio, Dexiophane mechanico ei operi præfecto, magnæ hominum multitudinis opera multoque labore & impendio usus, maris fretum quod urbem Alexandriam & pharum insulam interfluebat quatuor milliarium latitudine, ingesta materia siccavit; fecitque ut tamquam per continentem liber esset ex urbe Pharum aditus.

Christus natus. Hujus Cleopatræ decimo quarto, Augusti autem Cæsaris regni XLII anno, Christus Dominus noster natus est. (fuit is annus mundi, secundum accuratiores annales, V CIↃ IↃ VI.) mensis Decembris die XXV, feria quarta. cyclus solis erat XVII, lunæ XV. Cum ergo diem volumus explorare, qua Christus verus noster Deus natus est, anni præsentis quatuor solis epactas ponimus: iisque addimus dies qui sunt ab initio primi mensis, nempe Aprilis XXX, Maii XXXI, Junii XXX, Julii XXXI, Augusti XXXI, Septembris XXX, Octobris XXXI, Novembris XXX, Decembris XXV. Summa, dies CCXCI. Hanc per septem divide ita: Septies XL, sunt CCLXXX. hoc de summa aufer, restant XI. ab his VII detrahe, remanebunt IV. Ita ergo deprehendimus, qua die luminaria fabricatus fuerat, eodem & natum fuisse Christum, verum Deum nostrum, qui est sol justitiæ.

Anno Tiberii Cæsaris XV, indictione prima, ab Joanne baptizatus est in amne Jordane, XXXI die anni ætatis suæ XXXI, sexta die Januarii mensis. Proinde Chri-
Christus baptizatus. stus Deus noster natus est anno ab exordio mundi V CIↃ IↃ VI, baptizatus anno V CIↃ IↃ XXXVI. Cum & universus populus esset baptizatus, ut sacræ litteræ tradunt, & Jesus baptizatus precaretur, cæli aperti sunt, ac sanctus Spiritus forma corporea tamquam columba supra ipsum se demisit; & vox de cælo talis audita est: (Tu es filius meus dilectus, in te acquiesco.) Porro scire cupiens, quota fuerit septimanæ dies, qua baptizatus est Jesus, pone anno 5536. adjice his quadrantem suum, fient in sum-
pag. 174. ma 6920. Hæc sic per 7 divides: Septies 900. sunt 6300. rursum septies 80, faciunt 560. tandem septies 8, sunt 56. his omnibus detractis, restabunt quatuor epactæ. his addemus a primo mense usque

πλέως εἰ ὁ Καῖσαρ κατὰ πᾶσαν φιλοσοφίαν καὶ πρᾶξιν. ὁ δὲ μόλις ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἀναχώρησιν. ὡς δὲ μέλλων ἀπαίρειν ἠσπάζετο αὐτὸν, καὶ ἐπικύψας εἰς τὸ οὖς, παρεκάλει ἵν᾽ ὁσάκις ὀργισθῇ, μὴ πρότερον κελεύσῃ τὸ πρακτέον, πρὶν ἂν καθ᾽ ἑαυτὸν ἀριθμήσῃ τὰ κδ΄. στοιχεῖα. ᾔδει γὰρ αὐτοῦ τὸ ὀξύθυμον καὶ εὐμετάβλητον. ὁ δὲ Καῖσαρ αἰδούμενος, ἔφη· εὖγε, ὑπέμνησάς με ὡς ἀτελής εἰμι, καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας δεόμενος. διὰ τοῦτο οὐ συγχωρήσω σοι τὴν ἐνεγκαμένην σου ἐπιβλῆναι. τούτῳ τῷ δευτέρῳ ἔτει, αἱ ἰνδικτιῶνες ἐπενοήθησαν, καὶ τὸ βίσεξτον, καὶ νόμους ἐξέθετο πολιτικούς. καὶ Βιργίλλιος παρὰ Ῥωμαίοις ἐγνωρίζετο ποιητής. ἐπὶ τούτου καὶ Ἰούδαν τὸν Γαλιλαῖον, τὸν ἐν ταῖς πράξεσιν ἐμφερόμενον, ἱστοροῦσιν ἐξεγέρθαι· καὶ Ἀντίπατρον τὸν Ἡρώδου πατέρα, τῆς Ἰουδαίας βασιλέα καταστῆναι ὑπὸ Ῥωμαίων.

Ἀντώνιος δὲ ὁ στρατηγὸς καὶ ὕπατος Ῥωμαίων, ὥς φησι Δίων ὁ Κοκκήϊος, ἀνελὼν Βροῦτον καὶ Κάσσιον, τοὺς φονευτὰς Ἰουλίου Καίσαρος, τὸν στρατὸν ἀναλαβὼν, ἦλθεν ἐν Συρίᾳ. Ἔρωτι δὲ βληθεὶς Κλεοπάτρας, ἀντῆρεν Αὐγούστῳ Καίσαρι. ὅθεν ἐπανελθεῖν εἰς Ῥώμην οὐκ ἐγνώκει, ὡς λόγον ἀποδώσων. οὗτος ὁ Ἀντώνιος μετὰ Κλεοπάτρας, Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου ἀντάρσιον βουλευσάμενος, προσέχωσε τὸν Ἀλεξανδρείας τῆς πόλεως καὶ Φάρου τῆς νήσου μεταξὺ διακείμενον θαλάσσιον πορθμὸν, ὡσεὶ τέσσαρα μίλια ἔχοντα διάστημα. τοῦτον οὖν τὸν πορθμὸν χειρὶ πολλῇ καὶ σπουδῇ καὶ δαπάνῃ, Δεξιοφάνους μηχανικοῦ τοῦ ἔργου προηγουμένου, συμπληρώσαντες ἤπειρον καὶ βατὸν εἶναι παρεσκεύασαν, ἄβατον ὄντα τὸ πρότερον, καὶ ἀκωλύτως ἐξεῖναι πρὸς τὴν Φάρον διαβαίνειν.

Τούτου τῷ ιδ΄. ἔτει, Αὐγούστου δὲ Καίσαρος μβ΄. ἔτει τῆς μοναρχίας αὐτοῦ, τίκτεται Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἔτος τοῦτο κτίσεως κόσμου κατὰ τὰς ἀκριβεστέρας ἀναγραφὰς, ͵εφϛ΄. μηνὶ Δεκεμβρίῳ κε΄. ἡμέρᾳ δ΄. κύκλος ἡλίου ὁ ἑπτακαιδέκατος, καὶ σελήνης κύκλος ιε΄. εἰ τοίνυν γνῶναι τὴν ἡμέραν βουλόμεθα, καθ᾽ ἣν ἐτέχθη Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, τίθεμεν τὰς κατὰ τὸ παρὸν ἔτος δ΄. ἐπακτὰς τοῦ ἡλίου, καὶ ταύταις προστίθεμεν τὰς ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ πρώτου μηνὸς ἡμέρας, Ἀπριλλίου λ΄. Μαΐου λα΄. Ἰουνίου λ΄. Ἰουλίου λα΄. Αὐγούστου λα΄. Σεπτεμβρίου λ΄. Ὀκτωβρίου λα΄. Νοεμβρίου λ΄. Δεκεμβρίου κε΄. ὁμοῦ σϟα΄. ταύτας ὕφελε ἐπὶ τῶν ἑπτὰ οὕτως ἑπτάκις μ΄, σπ΄. ια΄. ζ΄. λοιπαὶ δ΄. ἐγνώκαμεν οὖν, ὡς καθ᾽ ἣν ἡμέραν ἐδημιούργησε τοὺς φωστῆρας, κατ᾽ αὐτὴν ἐτέχθη Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ὡς ὑπάρχων ἥλιος δικαιοσύνης.

Τῷ ιε΄. ἔτει Τιβερίου Καίσαρος βαπτίζεται ὑπὸ Ἰωάννου, ἰνδικτιῶνι πρώτῃ, ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, τῇ ϛγ΄. ἡμέρᾳ, τὸ λα΄. ἔτος αὐτοῦ, ϛ΄. τοῦ Ἰανουαρίου μηνός. ἐν τῷ ͵εφϛ΄. ἔτει τοίνυν τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ἐγεννήθη Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἐν δὲ τῷ παρόντι ͵εφλϛ΄. ἔτει ἐβαπτίσθη, καθὼς λέλεκται. μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν, ὥς φησι τὰ ἱερὰ λόγια, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἐγένετο ἀνοιχθῆναι τὸν οὐρανὸν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν. Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ ηὐδόκησα. εἰ τοίνυν γνῶναι βουλόμεθα, καὶ ποία ἦν τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα, ὅτε ὁ Κύριος ἐβαπτίσθη, τίθεμεν τὸ ͵εφλϛ΄. ἔτος. τούτοις προστίθεμεν τὸ τέταρτον, καὶ γίνονται ͵ϛϠκ΄. ταῦτα ὑφέλωμεν παρὰ τὸ * ἑπτάκις λέγοντες, ἑπτάκις Ϡ΄, ͵ϛτ΄., ἑπτάκις π΄. φξ΄. ἑπτάκις η΄, νϛ΄. λοιπαὶ δ΄. ἐπακταί. ταύταις προσάπτομεν τὰς ἀπὸ τοῦ πρώτου μηνὸς ἡμέρας, ἕως αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἐν ᾗ ὁ

Κύριος ἐβαπτίσθη, οὕτως ἕξεις ἐπακτὰς δ'. Ἀπριλλίου λ'. Μαΐου λα'. Ἰουνίου λ'. Ἰουλίου λα'. Αὐγούστου λα'. Σεπτεμβρίου λ'. Ὀκτωβρίου λα'. Νοεμβρίου λ'. Δεκεμβρίου λα'. Ἰανουαρίου ς'. ὁμοῦ, σπέ. ταύτας ὕφειλε ἐπὶ τῶν ἑπτὰ, λέγων ἑπτάκις μ', σπ', λοιπαὶ ε'. εὑρομεν οὖν, ὡς ἐν ε'. τῆς ἑβδομάδος ἡμέρᾳ, ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος, καθ' ἣν ἡμέραν αὐτὸς ὁ Κύριος προσέταξεν ἐξαγαγεῖν τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν. αὐτὸς ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων ἐβαπτίσθη καὶ ἡγίασε τὸ ὕδωρ, καὶ ζωοποιὸν ἡμῖν ἀπειργάσατο.

Μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι, καὶ πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ σατανᾶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ νικῆσαι τὸν πειράζοντα, παραγένετο εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας. καὶ κελεύσας τοὺς μαθητὰς πιστεύσαντας, καὶ δεξαμένους τὸ κήρυγμα τῆς εὐσεβείας, ἀνελθεῖν μετ' αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἑορτάσαι τὸ νομικὸν πάσχα. εἶτα θέλοντες γνῶναι, ποσῇ τοῦ μηνὸς ἔφθασε κατὰ τὸ παρὸν ͵εφλζ'. ἔτος ἀρχὴν εἰληφυῖα ἀπὸ κα'. τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἡ ιδ'. τοῦ πρώτου μηνὸς τῆς σελήνης. τὰ ͵εφλς'. ὑφείλαμεν ἐπὶ τῶν ιθ'. λοιπαὶ ζ'. ταύτας ἐνδεκαπλασιάζοντες, γίνονται οζ'. ἔκβαλε τριακάδας δύο, λέγων. δὶς λ', ξ'. λοιπαὶ ιζ'. πρόσβαλε ταύταις τρεῖς τὰς πρὸ τῶν φωστήρων, πρὸ σελήνης ζ'. καὶ ζ'. τὰς ἀπὸ κα', καὶ αὐτοῦ τοῦ Μαρτίου μηνός· ὁμοῦ μδ'. ὕφειλε λ'. λοιπὰς ιδ'. καὶ ἔφθασεν ἡ ιδ'. τοῦ πρώτου μηνὸς τῆς σελήνης τῇ κζ'. τοῦ Μαρτίου μηνός. εἶτα θέλοντες γνῶναι, καὶ ποίᾳ ἡμέρᾳ ἔφθασεν ἡ αὐτὴ ιδ'. τοῖς ͵εφλς'. προστίθεμεν τὸ τέταρτον, ͵ατπδ'. καὶ γίνονται ͵ςϡκ'. ταῦτα ὕφειλε εἰς τὰ ζ'. λέγων· ζϡ', ςτ'. ζκ'. ρμ'. ζή, ςς'. λοιπαὶ δ'. ἐπακταί. ταύταις πρόσβαλε τρεῖς τὰς πρὸ τῶν φωστήρων, καὶ ζ' τὰς ἀπὸ κα', καὶ αὐτῆς τοῦ Μαρτίου μηνός. ὁμοῦ ιδ'. καὶ ὕφειλε ζ'. λοιπαὶ ζ'. καὶ ἦν σάββατον.

Τῷ δὲ ιθ'. ἔτει Τιβερίου Καίσαρος, ὁ Κύριος ἐπὶ τὸ πάθος παρῆν· ἔτος τοῦτο ͵εφλθ'. μηνὶ Μαρτίῳ κγ'. ἡμέρᾳ ς'. ἀνέστη δὲ τῇ κε'. τοῦ αὐτοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελέσθη ἡμέρᾳ α'. ὅθεν καὶ τὸ Κύριον πάσχα ἑορτάζειν ἡ ἐκκλησία παρείληφε, τῇ κε'. τοῦ Μαρτίου μηνός. ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελέσθη τὸ Ἰουδαϊκὸν πάσχα, μηνὶ Μαρτίῳ κδ'. ἡμέρᾳ ζ'. κύκλος ἡλίου κγ'. καὶ σελήνης ι'. ἀρχὴν εἰληφότα τὴν κα'. τοῦ Μαρτίου μηνός, τῆς ἐνεστώσης δ'. ἰνδικτιῶνος. καὶ ια'. ἔτος τῆς κατὰ φύσιν ἐννεακαιδεκαετηρίδος τῆς σελήνης, καὶ κς'. τῆς κατὰ φύσιν ὀκτὼ καὶ εἰκοσαετηρίδος τοῦ ἡλίου. τοῦτο δὲ τὸ τέταρτον πάσχα ἐστὶν, ἐν ᾧ πέπονθεν ὑπὲρ ἡμῶν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιον, τό, Καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα ἀκωλύτως τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ φάγωσι τὸ πάσχα. καὶ αὖθις· οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μένῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου) ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. ἐν ᾧ οὖν καιρῷ κατὰ σάρκα ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Κύριος, τὸ κατὰ νόμον οὐκ ἔφαγε πάσχα, ἀλλ' αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη. ὅτι δὲ οὐ κατὰ τὴν ιδ'. ἐπετέλεσε τὸ πάσχα, ἀλλὰ πρὸ τούτου τὸ μυστικὸν ἐτέλεσε δεῖπνον, ὅτε καὶ ὁ ἁγιασμὸς τῶν ἀζύμων, καὶ ἡ προετοιμασία τῆς ἑορτῆς ἐγίνετο, εὑρίσκεται τοῖς μαθηταῖς μεταδιδοὺς οὐ θύματος, οὐδὲ ἀζύμων, ἀλλ' ἄρτου καὶ ποτηρίου.

A ad propositum diem, sic habebis 4 epactas, Aprilis dies 30, Maii 31, Junii 30, Julii 31, Augusti 31, Septembris 30, Octobris 31, Novembris 30, Decembris 31, Januarii 6. Summa, 285. hæc per septenarium divide, hoc pacto. Septies 40, sunt 280. restant quinque. Sic invenimus, quinta septimanæ die Dominum fuisse baptizatum. qua enim die ipse jusserat aquas producere reptilia, animalia viventia: ea in fine sæculorum etiam baptizatus aquam consecravit, utque nobis esset vivifica effecit.

Postquam baptizatus, in solitudine a Satana tentatus de eo victoriam retulit, in Galilæam profectus est, ibique lætum de regno Dei nuncium dididit. discipulosque qui crediderant, & pietatis præconium amplexi erant, secum Hierosolyma adscendere jussit ad pascha secundum

B legis præscriptum celebrandum. Jam si velimus cognoscere, quota die mensia incidisset in præsentem annum V CIↃ IↃ XXXVII, initium nacta a vigesima Martii die, decimaquarta dies primi mensis lunaris: dividemus 5536 per 19, supererunt 7. hujus undecuplum est 77 bis triginta hoc est 60 inde aufer: restabunt 17. adde bis tres, quæ ante luminarium coitum sunt: ante lunam 7, & alias 7 ab vigesima prima Martii die: summa, 44, hinc tolle 30, supersunt 14. itaque decimaquarta primi mensis lunæ dies incidit in vigesimumseptimum Martii diem. Porro volentes cognoscere, quota dies septimanæ fuerit, adde quadrantem suum ad 5536, qui est 1384, summa erit 6920. eam divide per 7, ut supra: relinquentur

C quatuor epactæ. his adde 3 dies antegressos conjunctionem luminarium, & 7 dies a vigesimaprima Martii. summa 14 divide per 7: nihil supererit, fuit ergo sabbatum.

Decimonono Tiberii anno Christus supplicio sese subdidit: anno mundi V CIↃ IↃ XXXIX, die mensis Martii XXIII, septimanæ sexta. Exitit a mortuis XXV die ejusdem Martii, die a sabbato proxima. Inde in ecclesia receptum est, pascha Dominicum celebrare vigesimaquinta die Martii. Quo tempore Judaicum pascha peragebatur, dies erat Martii XXIV, septimanæ septima, id est sabbatum. circulus solis 23, lunæ 10, utrumque numeratum a XXI Martii præsentis anni, indictione quarta. Et undecimus annus erat naturalis no-

D vendecennii lunæ, ac vigesimus sextus annus naturalis vigintoctennii solis. Hoc autem quartum pascha est, quo pro nobis passus est Christus, verus Deus noster. Testimonium autem perhibet ipsum quoque Evangelium, his verbis: (Ipsi vero in prætorium non intrabant, ne polluerentur, sed postridie pascha possent rite comedere.) Item: (Judæi porro, ne eorum corpora in cruce manerent sabbato (erat enim pridie sabbati, quod admodum magna solemnitate acturi erant) a Pilato postularunt, ut illa ossa confringerentur, atque deponerentur.) Quo igitur tempore Christus suo

E corpore pro nobis supplicium luit, eo legitimum pascha non edit, sed ipse pro nobis victima factus est. Quod autem non decimoquarto die pascha celebraverit, sed eum anteceperit mysticæ cœnæ institutione, quo tempore infermentatorum panum sanctificatio & festivitatis apparatus aguntur; argumento est, quia discipulis non de victima & panibus infermentatis, sed panem & vinum tradidit.

82

Christus supplicio qua die affectus.

Edit. Paris. pag. 175.

Joan. 18.

Cap. sequen.

Qui Christum scribunt anno v CIↃIↃ natum, anno v CIↃIↃXXXIII supplicio affectum, errant, neque præcise annos norunt.

Augari Edesseni ad Christum epistola.

Eo tempore quo in terris homo Christus egit, fuit quidam Edessæ regulus, nomine Augarus. ad hunc quoque miraculorum a Deo nostro Christo editorum undique sparsa pervenit fama: quorum admiratione perculsus, Christum videre desideravit. quod ne fieret, insanabili morbo impediebatur. Itaque ad eum mittit epistolam per unum de suis cursoribus Ananiam nomine, eique (nam & pingere norat) mandat, ut Christi formam in tabula depingeret. Epistolæ exemplum infra scriptum est: (Augarus regulus Edessæ urbis, Jesu servatori bono, existenti in urbe Hierosolyma, Salutem: Allatum ad me est, te sine medicamentis morbos depellere: fertur enim, abs te cæcis visum, claudis ingressum restitui, leprosos repurgari, verbisque tuis immundos spiritus abigi, eos qui diuturnis morbis torquentur sanari, mortuos in vitam revocari. Quibus omnibus de te auditis, in eam veni cogitationem, te Deum esse cœloque degressum ista facere, aut filium esse Dei, qui ista præstes. Itaque missis litteris, volui hoc abs tua potestate & bonitate contendere, uti ad me proficiscare, ac me morbo meo liberes. Nam & hoc mihi nunciatum est, Judæos tibi obloqui, ac insidias tendere. At mihi urbs est, quamquam perexigua, tamen ambobus suffectura. Vale.) Cursor Hierosolyma profectus, Christo epistolam exhibuit: eumque diligenter attentis contemplatus oculis, cum a confluente turba propius astare non sineretur, in saxum quoddam paululum supra terram eminens consedit: ibique statim oculos Christo, manum chartæ intendit, ut apparentis figuræ effigiem depingeret. Verum is conatus frustra fuit, Domino subinde vultum mutante. Sed Christus, cui occultæ cordis cogitationes exploratæ essent, proposito ipsius intellecto, hominem ad se vocavit: ac lavare faciem quærens, postquam abluisset, in pannum quadruplicem sibi oblatum divinæ suæ & immaculatæ faciei simulacrum maximo miraculo impressit. Eam sindonem Ananiæ tradidit, mandans ut domino suo afferret: ac unam epistolam, quam in hæc verba rescripsit. (Beatus es Augare, qui mihi non viso fidem habuisti. Sic enim de me litteris traditum est, eos qui me videant, fidem mihi non habituros: verum eos qui me non vidissent, fidem mihi, atque vitam habituros. Quod petis ut ad te veniam, mihi omnia absolvenda sunt ea, quorum gratia missus sum: iisque confectis redeundum ad patrem, qui miserat. Eo facto, mittam ad te unum meorum discipulorum, nomine Thaddæum: is & morbo te solvet, & vitam æternam pacemque tibi & tuis præbebit, urbsque tua ab omnibus hostibus tuta & invicta fiet.) In fine sigillum posuit litteris septem Ebraicis notatum: quarum sensus est, Dei spectatum divinum miraculum. Augarus recepto magna cum lætitia tabellario, pronus concidit, divinamque adoravit imaginem magna cum fide & desiderio: statimque mor-

Edit. Paris. pag. 176.

Christi facies in sindone expressa.

Epist. ad Augarum.

Οἱ δὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ἀναγράφοντες εἰς τὸ ͵εφ´ ἔτος, καὶ τὸ πάθος ἐν τῷ ͵εφλγ´. σφάλλουσι, μὴ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ἔτους ἐπιστάμενοι.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐνσάρκου ἐπιδημίας Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἦν τις τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης, ὀνόματι Αὔγαρος. διαδοθείσης οὖν πανταχοῦ τῆς τῶν θαυμασίων φήμης Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀκούσας καὶ αὐτὸς ὁ ῥηθεὶς τοπάρχης, ἐξίστατο ἐπὶ τούτοις, καὶ ἐπόθει ἰδεῖν τὸν Χριστόν. οὐκ ἠδύνατο δὲ διὰ τὸ ἀνιάτως νοσεῖν. γράφει τοίνυν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν, ἣν ἀπέστειλε δι' Ἀνανίου τοῦ αὐτοῦ ταχυδρόμου, ὃς ἐν πείρᾳ ἐτύγχανε καὶ τῆς ζωγραφικῆς τέχνης. παρήγγειλε δὲ αὐτῷ ὁ Αὔγαρος λαβεῖν ἐν σανίδι τὸ ὁμοίωμα τῆς τοῦ Χριστοῦ ἰδέας. ἡ δὲ ἐπιστολὴ τοῦ Αὐγάρου κατὰ ῥῆμα διέξεισι τάδε. Αὔγαρος τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης, Ἰησοῦ σωτῆρι ἀγαθῷ, ἀναφανέντι ἐν πόλει Ἱεροσολύμων, χαίρειν. Ἤκουσταί μοι τὰ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν ἰαμάτων, ὡς ἄνευ φαρμάκων ὑπὸ σοῦ γινομένων. ὡς γὰρ λόγος, τυφλοὺς ἀναβλέπειν ποιεῖς, χωλοὺς περιπατεῖν, λεπροὺς καθαρίζεις, καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα λόγῳ ἀπελαύνεις, καὶ τοὺς ἐν μακρονοσίᾳ βασανιζομένους θεραπεύεις, καὶ νεκροὺς ἐγείρεις. Ταῦτα πάντα ἀκούσας περὶ σοῦ, κατὰ νοῦν ἐθέμην, ὅτι Θεὸς εἶ, καὶ καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ ταῦτα ποιεῖς· ἢ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, ποιῶν ταῦτα. διὰ τοῦτο τοίνυν γράψας, ἐδεήθην τῆς σῆς ἰσχύος καὶ ἀγαθότητος σκυλῆναι, καὶ ἐλθεῖν πρός με, ἵνα τὸ πάθος ὃ ἔχω θεραπεύσῃς. καὶ γὰρ ἤκουσα, ὅτι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καταγογγύζουσί σου, καὶ βούλονται κακῶσαί σε. πόλις δέ μοι ἐστὶ σμικροτάτη, ἥτις ἐξαρκέσει ἀμφοτέροις ἡμῖν. ἔρρωσο. Ὁ δὲ ταχυδρόμος ἀπελθὼν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ δοὺς τῷ Κυρίῳ τὴν ἐπιστολὴν, ἦν ἐπιμελῶς ἀτενίζων αὐτῷ, μὴ δυνάμενος δὲ πλησίον αὐτοῦ εἶναι διὰ τὸ συῤῥεῦσαν πλῆθος, ἐπί τινα πέτραν μικρὸν τῆς γῆς ἀνεστηκυῖαν ἀναβὰς ἐκαθέσθη· καὶ εὐθὺς ἐκείνῳ μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς, τῷ δὲ χάρτῃ τὴν χεῖρα προσήρεισε, καὶ τὴν τοῦ φαινομένου μετέγραφεν ὁμοιότητα. καὶ οὐδαμῶς ἠδύνατο αὐτὴν καταλαβεῖν, διὰ τὸ ἑτέρᾳ καὶ ἑτέρᾳ ὄψει φαίνεσθαι. ὁ δὲ Κύριος, ὡς ἅτε κρυφίων γνώστης καὶ καρδιῶν ἐξεταστὴς, γνοὺς τὴν ἐνθύμησιν αὐτοῦ, μετεκαλέσατο αὐτόν. καὶ ζητήσας νίψασθαι, ἐπεδόθη αὐτῷ ῥάκος τετράδιπλον· μετὰ τὸ νίψασθαι, ἐν ᾧ καὶ ἀπεμάξατο τὴν ἄχραντον καὶ θείαν αὐτοῦ ὄψιν. καὶ ὢ τοῦ θαύματος· παραδόξως ἐνετυπώθη τῆς αὐτοῦ μορφῆς τὸ ἀπεικόνισμα ἐν τῇ σινδόνι, ἣν καὶ ἀπέδωκε τῷ Ἀνανίᾳ εἰπών· ἄπελθε, καὶ ἀπόδος αὐτὴν τῷ ἀποστείλαντί σε. ἀντέγραψε δὲ ὁ Κύριος καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Αὔγαρον, ἐπὶ λέξεως ἔχουσαν οὕτως· Μακάριος εἶ Αὔγαρε, πιστεύσας ἐν ἐμοὶ, μὴ ἑωρακώς με. γέγραπται γὰρ περὶ ἐμοῦ, τοὺς ἑωρακότας με, μὴ πιστεύειν ἐν ἐμοί· οἱ δὲ μὴ ἑωρακότες με, αὐτοὶ πιστεύουσι, καὶ ζήσονται. περὶ δὲ οὗ ἔγραψάς μοι ἐλθεῖν πρὸς σὲ, δέον ἐστὶ πάντα πληρῶσαί με, δι' ἃ ἀπεστάλην, καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι ἀναληφθῆναί με πρὸς τὸν ἀποστείλαντά με πατέρα. ἐπειδὰν δὲ ἀναληφθῶ, ἀποστελῶ σοι ἕνα τῶν μαθητῶν μου, ὀνόματι Θαδδαῖον, ὅστις καὶ τὸ πάθος σου θεραπεύσει, καὶ ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰρήνην σοὶ παρέξει, καὶ τῇ πόλει σου γενήσεται τὸ ἱκανὸν πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἐχθρῶν κατισχῦσαι αὐτῆς. ἐπιθεὶς ἐν τῇ πόλει καὶ σφραγῖδα γράμμασιν Ἑβραϊκοῖς ἐνσημανθεῖσαν ἑπτὰ, ἅτινα μεθερμηνευόμενα ταῦτα δηλοῦσι. Θεοῦ θεαθὲν θαῦμα θεῖον. ὁ δὲ τοπάρχης Αὔγαρος δεξάμενος περιχαρῶς τὸν Ἀνανίαν, πεσὼν προσεκύνησε τὴν ἁγίαν εἰκόνα καὶ ἄχραντον τοῦ Κυρίου πίστει καὶ πόθῳ πολλῷ, καὶ παραχρῆμα ἰάθη ἀπὸ τῆς νόσου αὐτοῦ, μικροῦ τινος λειψάνου ὑπολει-

θέντος ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ. ἦν γὰρ ὁ Αὔγαρος δυσὶ νοσήμασι ταλαιπωρούμενος, ἑνὶ μὲν ἀρθρίτιδι χρονίᾳ· ἑτέρῳ δὲ, λέπρᾳ μελαίνῃ, ἐδαπανώσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ. ὃς καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ἄρθρων ὀδύναις συνείχετο, καὶ τοῖς τῆς λέπρας ἐταλαιπωρεῖτο κακοῖς, ἀφ' ἧς ἐγένετο αὐτῷ ἡ τῆς ἀμορφίας αἰσχύνη, δι' ἣν οὐδὲ θεατὸς ἦν σχεδὸν τοῖς ἀνθρώποις.

Μετὰ δέ γε τὸ τοῦ Χριστοῦ πάθος, καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς αὐτοῦ ἄνοδον, καταλαβὼν ὁ Ἀπόστολος Θαδδαῖος τὴν Ἔδεσσαν, προσήγαγε τῇ κολυμβήθρᾳ τὸν Αὔγαρον, καὶ πάντας τοὺς αὐτοῦ ἐβάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ ἐξῆλθε τοῦ ὕδατος καθαρὸς καὶ ὑγιὴς, ἀπαλειφθέντος καὶ τοῦ μικροῦ λειψάνου τῆς λέπρας, τοῦ ὑπολειφθέντος ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ. ἔκτοτε δὲ παντοίως ἐσέβετο καὶ ἐτίμα τὸ σεβάσμιον ἐκτύπωμα τῆς τοῦ Κυρίου μορφῆς, προσθεὶς καὶ τοῦτο ὑπάρχειν τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ καλοῖς. ἔκπαλαι τῶν καιρῶν πρὸ τῆς δημοσίας πύλης τῆς πόλεως Ἐδέσσης, ἄγαλμά τι τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν ὕπερθεν ἀνεστήλωτο, ὃ πάντα τὸν ἐντὸς τῆς πόλεως βουλόμενον εἰσιέναι, ἀνάγκη ἦν προσκυνεῖν, καὶ εὐχὰς ἀποδιδόναι, καὶ οὕτως εἰσέρχεσθαι ἐν τῇ πόλει. τοῦτο οὖν τὸ ἀκάθαρτον καὶ δαιμονιῶδες ἄγαλμα καθελὼν, καὶ τελείῳ παραδοὺς ἀφανισμῷ, εἰς τὸν ἐκείνου τόπον τὴν ἀχειροποίητον ταύτην εἰκόνα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἐπὶ σανίδος κολλήσας καὶ καλλωπίσας, ἀνέστησεν, ἐπιγράψας ἐν αὐτῇ ταῦτα τὰ ῥήματα· Χριστὲ ὁ Θεὸς, ὁ εἰς σὲ ἐλπίζων οὐκ ἀποτυγχάνει. καὶ λοιπὸν ἐθέσπισε πάντα τὸν διὰ τῆς πύλης ἐκείνης εἰσέρχεσθαι μέλλοντα, τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πολυθαυμάστῳ καὶ θαυματουργῷ τοῦ Χριστοῦ εἰκόνι, καὶ οὕτως εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεσθαι. καὶ διετηρήθη τὸ τοιοῦτον τοῦ ἀνδρὸς εὐσεβὲς θέσπισμα, μέχρι τῆς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ παροικίας καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ δὲ τούτου ἔκγονος τῆς παππῴας ἀρχῆς διάδοχος γεγονὼς, ἀπελάκτισε τὴν εὐσέβειαν, καὶ πρὸς τὰ εἴδωλα ηὐτομόλησε· καὶ πάλιν ἠβουλήθη ἀναστηλῶσαι δαιμονικὴν στήλην, καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καθελεῖν. τοῦτο γνοὺς ὁ ἐπίσκοπος Ἐδέσσης διὰ θείας ἀποκαλύψεως, τὴν ἐνδεχομένην ἔθετο πρόνοιαν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ τόπος ὑπῆρχε κυλινδροειδὴς, θρυαλλίδα πρὸ τῆς θείας εἰκόνος ἀνάψας, καὶ κέραμον ἐπιθεὶς, ἄνα ἔξωθεν τιτάνῳ καὶ πλίνθοις ἀποφράξας τὸ ἐμβαδὸν, εἰς ὁμαλὴν ἐπιφάνειαν τὸ τεῖχος ἀπηύθυνε· καὶ ἐν τῷ μὴ ὁρᾶσθαι τὴν φθονουμένην μορφὴν, ἀπέστη τῆς ἐγχειρήσεως ὁ δυσσεβής. ἔρρει τοίνυν διὰ μέσου χρόνος πολὺς, καὶ τῆς ἐξ ἀνθρώπων μνήμης ἀπερρύη ἡ τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνος ἀπόκρυψις.

Ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσρόης, τὰς τῆς Ἀσίας πόλεις πορθῶν καὶ καταστρεφόμενος, κατέλαβε καὶ Ἔδεσσαν ἐπὶ τῆς βασιλείας * καὶ πᾶσαν μηχανὴν κινήσας πρὸ τῶν ἄλλων τῆς πόλεως, οἷον βελῶν ἀφέσεις, καταρρίψεις τειχῶν, διαθραύσεις πυλῶν, εἰς φόβον καὶ ἀγωνίαν ἐνέβαλε τοὺς τῆς πόλεως. οἱ ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ἀπογνώσει καταστάντες, πρὸς τὸν Θεὸν καταφεύγουσι, καὶ μετ' ὀδύνης καρδίας καὶ δακρύων ἐζήτουν αὐτὸν, διὸ καὶ εὗρον· ἐγγὺς γὰρ Κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, κατὰ τὸν θεῖον Δαβίδ. φαίνεται γὰρ ὄναρ διὰ τῆς νυκτὸς Εὐλαλίῳ τῷ ἐπισκόπῳ γυνή τις εὐσταλὴς καὶ κοσμία, κρείττων ἢ κατὰ ἄνθρωπον, ὑποτιθεμένη αὐτῷ, καὶ λέγουσα ὅτι ἐπάνω τῆς πύλης τῆς πόλεως, ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, διὰ τόνδε τὸν τρόπον, ἡ τιμία εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ ἀποκέκρυπται. ἣν ἀναζητήσας καὶ λαβὼν, πάντα αἰσίως πράξεις. ὁ δ' ἐπίσκοπος χαρᾶς ἀφάτου πλησθεὶς, καὶ τὸν τόπον καταλαβὼν, καὶ τοῦτον διαρρήξας, ὢ τοῦ θαύματος, εὗρε τὴν θείαν εἰκόνα ἀλώβητον, καὶ κεχαραγμένην, καὶ τὴν θρυαλλίδα ἐν τοσού-

bis suis liberatus est, exiguis in facie remanentibus adhuc reliquiis. Etenim duobus morbis fuerat conflictatus: articulorum scilicet diuturnis doloribus, ac lepra nigra: quæ corpus ejus depascens adeo deformaverat, ut præ pudore vix umquam se cernendum hominibus præberet.

Postquam Christus supplicio tolerato in cælum rediit, Thaddæus Edessam venit apostolus: adduxitque Augarum ad piscinam, omnesque qui cum illo erant in nomine Patris, Filii, ac Spiritus sancti baptizavit. atque Augarus purus ac sanus de aqua exiit, deleto etiam parvo illo, quod remansisse in ejus fronte diximus, vestigio. Exinde summo studio Augarus venerandam divinæ formæ imaginem coluit: addiditque hoc aliis suis benefactis. Antiquitus ante publicam Edessæ portam in sublimi quædam alicujus Græcorum deorum effigies stabat, quam adorare cogebatur, ac ei vota facere, quicumque urbem intrare vellet. Eam Augarus sustulit, atque pessumdedit: inque ejus locum imaginem illam Christi, sine manuum opera factam, constituit tabulæ agglutinatam exornatamque, cum tali inscriptione: (Christe Deus, qui in te sperat, voti fit compos.) jussitque, ut quicumque per eam intrare vellet portam, imagini debitum honorem atque venerationem exhiberet. Hoc pio instituto obtemperatum est, quamdiu Augarus, atque post hunc filius vixerunt. Nepos autem cum in avi locum & regnum successisset, abjecta pietate, ad simulacrorum cultum descivit: statuitque, sublata Christi imagine, statuam dæmonis reponere. At Episcopus Edessæ, cum sibi ea res divinitus esset patefacta, quanta licuit providentia malo occurit. Quia enim locus erat cylindri forma, lucernam accensam divinæ imagini præposuit: injectaque tegula, & reliqua capacitate calce ac lateribus obstructa, ita locum complanavit, ut æqualis cætero muro esset. Itaque impius ille, cum invisa ipsi imago non conspiceretur, ab incœpto destitit. Sed longo deinceps temporis tractu prorsus ex hominum memoria sacræ istius imaginis occultatio deleta est. *Edit. Paris. pag. 177.*

Post, Justiniano imperatore Romanorum, Chosroes Persarum rex urbes Asiæ oppugnans atque vastans, etiam Edessam obsedit. quam cum omnibus machinis ac conatu tentaret, tormentis, concussione murorum, portarum perruptione urgens, magnum oppidanis metum incussit. Ii cum jam de salute desperarent, inque extremis essent angustiis, ad Deum confugerunt, atque eum ægro corde & lacrymis requirentes invenerunt: quia (ut divinus cecinit Davidus) propinquus est omnibus ipsum vere invocantibus. proinde noctu Eulalio episcopo apparuit mulier quædam forma & ornatu quam humana fert natura augustiore, monuitque eum supra portam (locum ac modum simul indicabat) latere abditam venerandam Christi imaginem: qua inventa & recepta, omnia dextre esset acturus. Episcopus immensa repletus lætitia, loco invento & aperto, reperit (proh miraculum) divinam imaginem incolu- 83

Edessa miraculose liberata.

Psal. 145.

mem, lucernamque tanto temporis decursu non extinctam: atque adeo in tegula quæ fuerat ante lucernam custodiæ causa objecta, aliam exemplari per omnia assimilem impressam imaginem. Hac ille ingenti cum gaudio arrepta, supplicatione & gratiarum actione peractis, eum locum petiit, qua Persæ cuniculos agebant. cumque prope illos pervenisset, ex lucerna oleum instillavit in ignem ab iis paratum, isque ignis hostes ad unum omnes consumpsit. Sed & foris Persæ ad lædendos oppidanos rogum succenderant: qui ignis cum aleretur copiosissima materia, ubi prope cum divina effigie accessit episcopus, subito exortus validus ventus, eum in eos qui succenderant distulit eosque urens abegit. Ita Persæ non semel tantum, sed sæpius male accepti, Edessa integra, & re infecta maximo cum dedecore discesserunt.

Enimvero cum in urbem quæ Imperii caput est omnia undique sacerrima atque pulcherrima confluerent: ac Dei voluntas esset, ut inter alia ibi hæc quoque reconderetur divina imago: Romanus Lacapenus, imperator Romanorum, operam dedit ut ea potiretur, eaque Constantinopolim ditaret. Sæpe ejus rei causa frustra legatos miserat. tandem cupiditate ejus obtinendi cum Edessenis omnia ipsorum postulata concessisset, obtinuit. Dedit CC Saracenos, XII millia argenti signati: aureoque sigillo confirmavit, numquam legiones Romanas hostiliter quatuor illas urbes accessuras, aut prædam acturas. Ita voti compos factus, Amera concedente, episcopi Samosatenus, Edessenus, aliique pii sanctam illam effigiem ac epistolam a Christo scriptam Edessa auferentes, iter ingressi sunt. Rursus tum infinita sunt edita miracula. Cum pervenissent ad templum Dei genitricis, quod est in Optimatum regione, ac Eusebii dicitur: multi fide præditi accedentes, a variis morbis sunt liberati. Ibi etiam quidam accessit, qui a dæmone vexabatur, atque hæc quasi divino instinctu vaticinatus est: Recipe Constantinopolis gloriam & lætitiam, tuque Porphyrogennete tuum regnum. statimque sanatus est. Die decimaquinta Augusti anno mundi VI CIↃ CCCCLII, ii qui sacram imaginem ferebant, Blachernas ad ædem Beatissimæ Dei genitricis pervenerunt. ibi accepta est reverenter ac magno cum gaudio, adorataque a Cæsaribus, a proceribus, & reliquis omnibus. Postridie post salutationem & adorationem, humeris suis sublatam imaginem Christi, summus pontifex Theophylactus, & imperatoris filii (senex enim imbecillitate detinebatur) ac præterea senatores omnes cum universa Ecclesiasticorum turba, quo decet comitatu usque ad portam Auream deduxerunt. Inde eodem ritu, psalmis & hymnis adhibitis, ad nobile & maximum divinæ Sapientiæ templum detulerunt. Postea ad Imperatorem ascenderunt, & in Pharo, quæ est ædes divæ Virginis, venerandam atque sacram Christi imaginem deposuerunt, magnum præsidium Reginæ urbium Urbis & omnium Christianorum. Atque hæc quidem hactenus. Nos ad historiæ continuationem revertamur.

Christi imago Edessa Byzantium allata.

Edit. Paris. pag. 178.

A τῷ χρόνῳ μὴ ἀποσβεσθεῖσαν· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρὸς φυλακὴν ἐπιτεθέντι πρὸ τοῦ λύχνου κεράμῳ, ἐκτυπωθὲν ἕτερον ὁμοίωμα ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου. τοῦτο λαβὼν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ χαρᾶς ἀμέτρου, καὶ λιτανεύσας καὶ εὐχαριστήσας, κατέλαβε τὸν τόπον καθ᾽ ὃν οἱ Πέρσαι διώρυττον. ὡς δὲ πλησίον ἀλλήλων ἐγένοντο ἐν τῷ ὀρύγματι, ἀπὸ τῆς λυχνίας ἐκείνης ἐλαίου ἐπιστάξαντες εἰς τὸ εὐτρεπισμένον πῦρ, πάντας ἀπώλεσαν ἄρδην. ἀλλὰ καὶ τῆς ἔξωθεν ἀναφθείσης πυρᾶς ὑπὸ τῶν Περσῶν κατὰ τῶν ἔνδον, ἣν ἄπειρος ὕλη ὑπέτρεφεν, ὡς πλησίον αὐτῆς ἐγένετο ὁ ἐπίσκοπος μετὰ τοῦ θείου ἐκτυπώματος, ἐξαίφνης βίαιος ἄνεμος ἐγερθεὶς, κατὰ τῶν ἀναφλεγόντων ταύτην ἀντέστρεψεν, ὡς καὶ ἐμπυρίζουσα ἀπέστρεψε. ταῦτα παθόντες B τὸ μᾶλλον, ἢ δράσαντες οἱ Πέρσαι, οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ δὶς καὶ πολλάκις, μετ᾽ αἰσχύνης ἀπείρου ὑπεχώρησαν ἄπρακτοι.

Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων πανταχόθεν συνεῤῥύη τὰ ἁγιώτατα καὶ κάλλιστα (ἦν δὲ ἄρα θεῖον βούλημα, καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην καὶ θείαν εἰκόνα μετὰ τῶν ἄλλων ἀποθησαυρισθῆναι καλῶν) ὁ τῶν Ῥωμαίων κοιράνων Ῥωμανὸς ὁ Λακαπηνὸς σπούδασμα ποιεῖται κατευμοιρῆσαι ταύτης, καὶ καταπλουτίσαι τὴν βασιλεύουσαν. καὶ δὴ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐξαπέστειλε πρὸς τὴν Ἔδεσσαν, μηδὲν ἀνύσας. ὁ μὲν γὰρ ἐπέκειτο αἰτῶν, οἱ δὲ ἀνένευον καὶ παρῃτοῦντο, καὶ τελευταῖον πεισθέντες, ἐπένευσαν. ὁ γὰρ ἄναξ Ῥωμαίων τῇ ἐφέσει τοῦ τοιούτου καλοῦ πρὸς πάντα ὑπείξας τὰ παρ᾽ αὐτῶν προβαλλόμενα, καὶ δοὺς αὐτοῖς διακοσίους Σαρακηνοὺς, καὶ ἀρ- C γύρου ἐπισήμου χιλιάδας δώδεκα, καὶ ἀσφαλισάμενος διὰ σφραγῖδος χρυσῆς τοῦ μὴ πολεμίως ἐπέρχεσθαι τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα κατὰ τῶν τεσσάρων πόλεων ἐκείνων, μηδὲ λαΐζεσθαι ταύτας, ἐπέτυχε τῆς αἰτήσεως. ἐπεὶ γὰρ συγκεχώρητο γενέσθαι, καὶ παρεχώρησεν ὁ Ἀμηρᾶς λαβόντες οἱ ἐπίσκοποι, ὅ τε Σαμοσάτων, καὶ ὁ τῆς Ἐδέσσης, καὶ ἕτεροί τινες τῶν εὐλαβῶν τὸ ἅγιον ἐκεῖνο ἀπεικόνισμα, καὶ τὸ χειρόγραφον ἐπιστολίδιον, εἴχοντο τῆς ὁδοῦ· καὶ πάλιν ἄπειρα ἐτελεῖτο θαύματα. ὡς δὲ κατέλυσαν ἐν τῷ τῶν Ὀπτιμάτων θέματι, ἐν τῷ τῆς Θεοτόκου ναῷ, τῷ Εὐσεβίου λεγομένῳ, πολλοὶ προσελθόντες μετὰ πίστεως, ἀπὸ ποικίλων νόσων ἰάθησαν. ἔνθα καί τις προσῆλθεν ὑπὸ δαίμονος ἐνοχλούμενος, καὶ τάδε εἶπεν ἀποφοιβάσας· ἀπόλαβε Κωνσταντινούπολις δόξαν καὶ χαράν. καὶ D σὺ Πορφυρογέννητε τὴν βασιλείαν σου. καὶ παραυτὰ ἰάθη ὁ ἄνθρωπος. τῇ δὲ ιε´. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, κατὰ τὸ ςυνβ´. ἔτος τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, κατέλαβον τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου οἱ τὸ ἅγιον διακομιζόμενοι. ὃ καὶ σεβασμίως καὶ περιχαρῶς ὑπεδέχθη, καὶ προσεκυνήθη παρά τε τῶν βασιλέων, καὶ τῶν ἐν τέλει, καὶ τῶν λοιπῶν πάντων· τῇ δὲ ἐπαύριον μετὰ τὸν ἀσπασμὸν καὶ τὴν προσκύνησιν, ἀράμενοι τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα ἐπὶ τῶν ὤμων, ὅ τε Ἀρχιερεὺς Θεοφύλακτος, καὶ οἱ νεάζοντες βασιλεῖς (ὁ γὰρ γέρων δι᾽ ἀσθένειαν ἀπελίπετο) ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς γερουσίας ἅπαντες μετὰ παντὸς τοῦ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματος, τῇ προσηκούσῃ δορυφορίᾳ παρέπεμπον, μέχρι τῆς χρυσέας πόρτης. E κἀκεῖθεν πάλιν ἀναλαβόμενοι ὁμοίως μετὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων, κατέλαβον τὸν περιώνυμον μέγιστον ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας. εἶτα ἀνῆλθον εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἐν τῷ τῆς Θεομήτορος ναῷ Φάρῳ κατέθεντο τὸ τίμιον καὶ ἅγιον ἐκτύπωμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς φυλακτήριον μέγιστον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ πάντων τῶν χριστιανῶν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. πάλιν δὲ τῆς τῶν ἱστοριῶν ἀκολουθίας ἐχόμεθα.

Τοῦ δὲ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα τεχθέντος, εὐθὺς Αὔγουστος Καῖσαρ ἐκράτησε πάντων, καὶ τὰς ἐθναρχίας πάσας καὶ μερικὰς βασιλείας καταλύσας, τοῖς Ῥωμαίων οἴαξι πάντας ὑπέταξε. καὶ βαθεῖα εἰρήνη πανταχοῦ γέγονε. τῆς γὰρ θείας βοηθείας ἐπιφανείσης, νῶτα δεδώκασιν οἱ πολέμιοι, καὶ αἱ πάλαι τἀναντία φρονοῦσαι βασιλεῖαι ὑπέκλιναν τὸν αὐχένα, καὶ τὸν σωτήριον ζυγὸν ὑπεδέξαντο. τῇ γὰρ ἀληθείᾳ, καὶ τῇ τῶν πραγμάτων μαρτυρίᾳ, οἷόν τινι φωνῇ χρησάμενος ὁ Θεός, τὸ οἰκεῖον ὕψος ὑπέδειξε. προειδὼς τοίνυν ὁ Θεὸς τὴν Ἰουδαίων ἀπόνοιαν, ἔφη διὰ τοῦ προφήτου· σχολάσατε, καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεός, ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ. ἡμῖν δὲ παραδηλῶν, τίς οὗτος ἐστι, καὶ ὥσπερ συνευφραινόμενος ἐπάγει· Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ Θεὸς Ἰακώβ. τοῦ δὲ Ἰακὼβ τὴν μνήμην οὐχ ἁπλῶς ἐποιήσατο· ἀλλ' ἐπειδὴ πρῶτος ἐκεῖνος τὴν τῶν ἐθνῶν προεθέσπισε κλῆσιν (οὐκ ἐκλείψει γάρ, φησιν, ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν) τὴν μεταβολὴν τῶν ἐθνῶν κἀνταῦθα προθεσπίζων, εἰκότως τὸν τοῦ Ἰακὼβ Θεὸν τοῦ ταῦτα προειρηκότος ἔφη κατορθωκέναι.

Τοιγαροῦν ἐν τῷ μβ΄. τῆς Αὐγούστου βασιλείας, ἐν τῷ ͵εφϛ΄. ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἤρχθη ὁ κατὰ Ἀντιόχειαν τῶν ἐτῶν ἀριθμός. καὶ Ἡρώδης μὲν ἐξ ἐθνῶν ἤδη βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἀνηγορευμένος, καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα γεννηθέντος, καὶ τοῦ Ἡρώδου κακῶς τὸν βίον διαλλάξαντος, πεπλήρωται τό, οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα ἕως ἂν ἔλθῃ ὃ ἀπόκειται, ὅς ἐστιν ὁ Χριστός. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ὁ Ἡρώδης ἀλλόφυλος ὤν, περιτμηθεὶς ἦρξε τῶν Ἰουδαίων, καὶ Ἀρχιερέα κατέστησεν ἀλλογενῆ τὸν Ἀνάνηλον, εὐθὺς ἐπαύθη κατὰ τὴν θείαν πρόρρησιν ἡ ἐξ Ἰούδα ἀρχή, μέχρι τότε κρατήσασα. οἱ γὰρ ἱερεῖς προειστήκεισαν τῶν πραγμάτων, ἄχρις οὗ Πομπήιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπιστάς, τὴν μὲν Ἱερουσαλὴμ κατὰ κράτος πολιορκεῖ, μιαίνει δὲ τὰ ἅγια. τὸν δὲ ἐκ τῆς προγόνων διαδοχῆς μέχρις ἐκείνου τοῦ καιροῦ διαρκέσαντα βασιλέα τε ὁμοῦ καὶ Ἀρχιερέα Ἀριστόβουλον, δέσμιον ἐπὶ Ῥώμην ἐκπέμψας, τὸ πᾶν Ἰουδαίων ἔθνος Ῥωμαίοις ὑπόφορον κατέστησε. καὶ οὕτω πρῶτος ἀλλόφυλος Ἡρώδης, ὡς ἔφην, τὸ Ἰουδαίων ἔθνος ἐγχειρίζεται· καθ' ὃν καιρὸν ἐναργῶς τῆς Χριστοῦ παρουσίας ἐνστάσης, ἐξέλιπον οἱ τῶν Ἰουδαίων Ἀρχιερεῖς καὶ ἡγούμενοι.

Γεννηθεὶς τοίνυν ὁ Χριστός, οὐδ' αὐτὸς ἐπὶ τοῦ αἰσθητοῦ θρόνου Δαβὶδ ἐκάθισεν. ἀλλὰ θρόνον λέγει Δαβὶδ τὴν ἀκαθαίρετον καὶ αἰώνιον βασιλείαν. αὐτὸς γάρ ἐστι προσδοκία ἐθνῶν, οὐχὶ τοῦ ἐλαχίστου μέρους τῆς οἰκουμένης. ἔσται γάρ, φησιν, ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι· καί, Τέθεικά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς φῶς ἐθνῶν, καί, Θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ. οὗτος οὖν καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς διέμεινεν, εἰ καὶ μὴ τὰ σκῆπτρα τῆς Ἰουδαίας παρέλαβε, καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ἐστιν ὁ Θεός. καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ Ἰακὼβ ἐβεβαιώθη, καὶ ἐνευλογήθησαν ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ πάντα τὰ ἔθνη μακαρίζουσι τὸν Χριστόν.

A Nato Christo, statim Augustus omnia in suam redegit potestatem: ac dominationibus gentium, regnisque particularibus abolitis, omnia Romano imperio subjecit. Ita tum summa pax obtinuit. Quippe Deo rem Romanam adjuvante, hostes terga verterunt: & regna pridem adversa, tum cervices subdiderunt jugo salutari. Nam Deus veritate & rerum ipsarum testimonio, tamquam voce utens, suam tunc majestatem demonstravit. Proinde Deus Judæorum recordiam prævidens, per vatem ita est vaticinatus: (Cessate & cognoscite me esse Deum, qui & inter gentes & in terra exaltabor.) Nobis autem significans, quisnam ille sit, ac quasi gratulans nobis vates: (Deus, inquit, exer-B citum Dominus a patribus nostris est: patrocinium nostri suscipit Deus Jacobi.) Neque vero otiosa est Jacobi mentio, sed ideo facta, quod is primus de vocatione gentium est vaticinatus. Verba ejus sunt: (Non deerit princeps Juda oriundus, donec is veniat, cui reposita est summa rerum: is erit spes gentium.) Itaque Davidus jam tum mutationem gentium prædicens, convenienter ait, Deum Jacobi, qui ista fuit vaticinatus, rem præclare gessisse.

Gentium vocatio. Psalm. 46. Gen. 49.

Cæterum anno regni Augusti XLVIII, anno mundi ↄɪↄɪↄvɪ, annorum Antiochensium numerus cœpit. Cumque eo tempore Herodes alienigena Judæorum rex esset declaratus, nato Domino nostro Jesu Christo, Herodesque vitam misere cum morte commutasset: impletum est illud oraculum, quo non ante defuturum principem populi Juda C procreatum dicebatur, quam is cui reposita erat summa rerum, id est Christus, nasceretur. Quando enim Herodes alienigena posito præputio regnum in Judæos obtinuit, & Ananilum alienigenum pontificatu maximo affecit: statim Judaicum imperium, quod hactenus obtinuerat, finitum fuit. Etenim sacerdotes reipublicæ præfuerant, donec Pompejus Romanorum dux Hierosolymis expugnatis templum polluit: ac Aristobulum, qui eo usque regnum juxta ac pontificatum a majoribus per successionem accepta gesserat: vinctum Romam misit, ac populum Judaicum omnem Romanis stipendiarium fecit. Eo modo primum He-D rodi alienigenæ in Judæos regnum commissum fuit: quo tempore perspicue instante Christi adventu, Judæorum & pontifices & principes defecerunt.

Edit. Paris. pag. 130.

Natus Christus, non in visibili Davidico solio rex consedit, sed solium Davidicum Scriptura appellat æternum & indissolubile. Ipse enim est, quem expectant gentes, quæ non sunt minima pars orbis terrarum. (Erit enim, ait, stirps Jessæ, & is qui ad imperium in gentes gerendum exorietur: in eo gentes spem ponent. Posui te in fœ-E dus generis, & lumen gentium. in omnia sæcula propagabo ejus progeniem: neque ante solium ejus regium successore carebit, quam dies cælo non oriatur.) Is ergo & rex universæ terræ permansit, quamquam sceptra Judaica non acceperit: & rex universæ terræ est Deus, ac libertas Jacobi confirmata est, inque ejus semine omnes terræ tribus beatæ factæ sunt, omnesque populi Christum prædicant.

Christi regn. Esaiæ 11.

Sacerdotalis tribus regiæ permixta.

Ut autem manifestius fiat, quomodo sacerdotalis tribus permixta fuerit cum regia, sic rem exponemus. Judas Pharezum procreavit. Inde ordine prognati sunt Esromus, Aramus, Aminadamus, Naasson, Salmon, Boozus, Obedus, Jessus, rex Davidus. Quoniam igitur Naasson filius erat Aminadami, hujus sororem Elizabetam Aaron pontifex maximus uxorem duxit, frater Mosis, tribu Levita. Quin & divinus Jodaas, pontifex & ipse maximus, tribu Levita in matrimonio habuit sororem Ochoziæ, Judæum tri-

2. Paral. 22. bu. Cumque exinde tribus regia fuerit cum sacerdotali permixta, admodum convenienter Dominus ex Maria virgine ac matre carnis suæ natus, serie generis exposita & rex & sacer-

Edit. Paris. pag. 181. dos Dei, ut dictum est, deprehenditur. Itaque manifesto prædicatur rex sempiternus, idemque æternus pontifex secundum Melchizedeci ordinem. Atque hoc est initium quarti regni, quod Da-

Cap. 7. nielus, cum ei quatuor animalia apparerent, sibi animalis specie a reliquis differente repræsentatum ait, quo veheretur primorum quatuor elementorum opifex, qui quatriparentem mundum concinnavit: quo regno scilicet nostræ salutis causa Jesus Christus homo natus est. Quare merito omnibus regibus major illustriorque fuit Augustus, omniaque particularia regna suo imperio subjecit, propter eum qui ipsius ætate nasci debuit rex & Dominus universi, quæ

Cap. 2. Esaias his verbis prædixerat: (Ultimis porro temporibus mons Domini erit illustris, ædesque Dei in summo montium: exaltabitur supra colles, & ad eam proficiscentur omnes nationes. Multique populi ibunt, ac dicent: Agedum conscendamus montem Domini & adeamus ædem Dei Jacobei: is nobis viam suam monstrabit, inque ea nos ambulabimus. Nam de Sione lex egredietur, & sermo Domini Hierosolymis exibit: atque causas multarum is nationum disceptabit, & populum multum arguet. Tunc de gladiis suis vomeres, & de frameis suis falces cudent, neque gens contra gentem gladium arripiet, neque rem porro bellicam discent.) Jam res ipsæ testantur, his verbis tempus Christi adventus prædici. Antequam enim Romanum imperium inivit, crebra fuerunt populorum alterius adversus alterum bella, quod regnum singulatim per populos divisum esset. Postquam summa rerum ad Romanos devoluta est, alta per totum orbem pax fuit, populique mutuis bellis omissis agriculturæ vacaverunt. ita vaticinii istius exitus apertis-

Danieli vaticinium exponit. sime declaratur. Itaque etiam Danielus vaticinatur his verbis: Cognosces autem & intelliges ex exitu sermonis, cum de-

Cap. 9. cretum fiet, & ædificabitur Hierosolyma usque ad Christi principatum septimanas VII, septimanas LXII. Hæ annos efficiunt CCCCLXXXIII: totidemque annos Uncti potestatem in populum Judaicum gesserunt. Quorum ultimus Hyrcanus, cum a Parthis esset captus, Augustus Herodi regnum tradidit: cujus posteri deinceps id tenuerunt, usque ad Hierosolymorum excidium. Nam, quod & Josephus testatur, ab eo tempore non jam ex summorum pontificum stirpe, aut Asmoneorum, qui & Maccabæi dicuntur, Deo pontifices creabantur: sed id munus obscuri homines alii per annum gerebant,

A Ἵνα δὲ σαφέστερον γένηται, πῶς ἡ ἱερατικὴ φυλὴ ἐμίγη τῇ βασιλικῇ, λέξομεν οὕτως. ὁ μὲν Ἰούδας ἐγέννησε τὸν Φαρές. ὁ δὲ Φαρὲς, τὸν Ἐσρώμ. ὁ δὲ Ἐσρώμ, τὸν Ἀράμ. ὁ δὲ Ἀρὰμ, τὸν Ἀμιναδάμ. ὁ δὲ Ἀμιναδάμ, τὸν Ναασσών. ὁ δὲ Ναασσὼν, τὸν Σαλμών. ὁ δὲ Σαλμὼν, τὸν Βοόζ. Βοὸζ δὲ τὸν Ὠβήδ. Ὠβὴδ δὲ τὸν Ἰεσσαί. ὁ δὲ Ἰεσσαὶ, Δαβὶδ τὸν βασιλέα. ἐπεὶ οὖν ὁ Ναασσὼν υἱὸς ἦν τοῦ Ἀμιναδὰμ, τούτου τὴν ἀδελφὴν Ἐλισάβετ ἠγάγετο γυναῖκα ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς Ἀαρὼν, ἀδελφὸς Μωϋσέως, ἐκ φυλῆς ὑπάρχων τοῦ Λευΐ. καὶ μέντοι καὶ ὁ θεσπέσιος ἱεράρχης Ἰωδαὲ φυλῆς ὢν τῆς Λευιτικῆς, ἠγάγετο γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν Ὀχοζίου, φυλῆς οὖσαν τοῦ Ἰούδα. κἀντεῦθεν λοιπὸν τῆς βασιλικῆς φυλῆς συμμιγείσης τῇ Λευιτικῇ, μάλα γε εἰκότως ὁ Κύριος ἐκ Μαρίας τῆς B παρθένου καὶ κατὰ σάρκα μητρὸς αὐτοῦ γενεαλογούμενος, οὕτω βασιλεὺς καὶ ἱερεὺς εἰς τὰ πρὸς Θεὸν (ὡς εἴρηκεν) ἀνθρώποις ἀναδέδεικται, καὶ προδήλως κηρύττεται βασιλεὺς αἰώνιος, καὶ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ἐντεῦθεν τοίνυν ἄρχεται ἡ τετάρτη βασιλεία, ἣν ὁ Δανιὴλ ἐν τῇ τῶν τεσσάρων θηρίων ὀπτασίᾳ τέταρτον θηρίον διαφέρον τῶν ἄλλων τροπικῶς ὀνομάζει, ἐφ' οὗ καὶ ὁ τῶν πρώτων τεσσάρων στοιχείων δημιουργὸς, καὶ τὸν τετραπέρατον κόσμον συνδήσας. ἐν τούτοις Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσαρκώθη διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. ὅθεν εἰκότως μέγας βασιλεὺς, καὶ ἐπίσημος ὑπὲρ πάντας ὁ Αὔγουστος, καὶ δυνατὸς γενόμενος, ὑπέταξε τὰς μερικὰς βασιλείας πάσας, διὰ τὸν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ βασιλέα τοῦ C παντὸς καὶ Κύριον τεχθέντα, κατὰ τὴν Ἡσαΐου προφητείαν· φησὶ γάρ· Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς τὸ ὄρος Κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἄκρων τῶν ὀρέων. καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ ἥξουσιν ἐπ' αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πορεύσονται λαοὶ πολλοὶ, καὶ ἐροῦσι, δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος Κυρίου, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ. καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ. ἐκ γὰρ Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον ἐθνῶν πολλῶν, καὶ ἐλέγξει λαὸν πολύν. καὶ συγκόψουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα, καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα. καὶ οὐ λήψεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν. ὅτι δὲ τὸν μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου D παρουσίαν προσημαίνονται ταῦτα καιρὸν, τὰ πράγματα σαφῶς μαρτυροῦσι. πρὸ μὲν γὰρ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, συχναὶ τῶν ἐθνῶν κατ' ἀλλήλων ἐπαναστάσεις ἐγίνοντο, ἅτε δὴ καθ' ἕκαστον ἔθνος τῆς βασιλείας μεμερισμένης. πάσης δὲ ἡγεμονίας εἰς Ῥωμαίους μετατεθείσης, εἰρήνη βαθεῖα κατέσχε τὴν οἰκουμένην, ὡς μηκέτι ἔθνος κατ' ἔθνους ἐπιστρατεύειν, ἀλλὰ τῇ γεωργίᾳ προσέχειν. ἐκ τούτου μάλα δείκνυται σαφῶς τὸ τῆς προρρήσεως τέλος. διὸ καὶ Δανιὴλ προφητεύει λέγων· καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδας ζ', καὶ ἑβδομάδας ξβ'. αἳ συμπληροῦσιν ἔτη υπγ'. ὅσα τὰ τῆς ἀρχῆς ὑπάρχει τῶν Χριστῶν ἡγουμένων. E ὧν τελευταίου Ὑρκανοῦ ὑπὸ Πάρθων αἰχμαλωτισθέντος, Ἡρώδης ἀπὸ Αὐγούστου παραλαμβάνει τὴν βασιλείαν. μεθ' ὃν οἱ τούτου παῖδες, μέχρι τῆς ὑστάτης Ἱεροσολύμων πολιορκίας. οὐκ ἔτι γὰρ ἐκ διαδοχῆς τοῦ ἀρχιερατικοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἀσαμωναίων, ἤτοι Μακκαβαίων, ὥς φησιν Ἰώσηπος, ἱερῶνται τῷ Θεῷ, ἀλλ' ἄσημοί τινες, οἱ μὲν ἐνιαύσιοι, οἱ δὲ

οἱ δὲ ἐπὶ λόγῳ, παρὰ Ῥωμαίων τὴν ἱερωσύνην ὠνούμενοι. διὸ καὶ Δανιὴλ προφητεύει λέγων, καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα δύο ἑβδομάδας, ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται, καὶ τὰ ἑξῆς. διεῖλε δὲ τὰς ξθʹ. ἑβδομάδας οὕτω· τὰς μὲν ἑπτὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς αἰχμαλωσίας, ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. τὰς δὲ ξβʹ. συναπτομένας ταῖς ζʹ. εἰς τὸν χρόνον ὃν κατέσχον οἱ Χριστοὶ ἡγούμενοι. τὴν δὲ μίαν ἑβδομάδα, καθ᾽ ἣν ὁ Κύριος ἐκήρυξε τὴν καινὴν διαθήκην, ἧς ἑβδομάδος ἐν τῷ ἡμίσει ἦλθεν ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος, καὶ ἤρθη ἐκ μέσου ἡ διὰ Μωϋσέως παραδεδομένη διαθήκη. καὶ αὖθις· καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία· καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδή. καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεως συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν Ἱερουσαλήμ· καὶ τὰ λοιπὰ εὑρήσεις ἐν τῇ βασιλείᾳ Τίτου.

Ὀκταβιανὸς Αὔγουστος τὴν ἐξ Ἰταλίας συναθροίσας δύναμιν, κάτεισιν ἐπὶ Ἀντώνιον. καὶ συμβολῆς γενομένης, ἡττᾶται Ἀντώνιος, καὶ φεύγει μετὰ τῆς Κλεοπάτρας εἰς Αἴγυπτον. καὶ ὁ μὲν Ἀντώνιος ἑαυτὸν διεχειρίσατο· ἡ δὲ Κλεοπάτρα εὐλαβηθεῖσα τὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ θρίαμβον συσχεθεῖσα, ἀσπίδι τῷ θηρίῳ ἑαυτὴν προσενεγκαμένη τελευτᾷ. Ἥλιος δὲ καὶ Σελήνη τὰ τέκνα αὐτῶν συσχεθέντα, προσήχθησαν τῷ θριάμβῳ Ῥώμης.

Ἐπὶ τούτου τοῦ Αὐγούστου, ὥς φησιν Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου, ἀρχὴν ἡ τετάρτη λαμβάνει βασιλεία· ἣν ὁ Δανιὴλ ἐν τῇ τῶν τεσσάρων θηρίων ὀπτασίᾳ, τέταρτον θηρίον φοβερὸν ὀνομάζει. τότε πρῶτον ἐπὶ τῆς δʹ. βασιλείας ἐμονάρχησεν Αὔγουστος, ὅτε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, τὴν ἐκ γυναικὸς ἀειπαρθένου γέννησιν δι᾽ ἡμᾶς κατεδέξατο. ὁ δὲ αὐτός φησιν Εὐσέβιος, ὅτι οὗτος ὁ Αὔγουστος ἀπελθὼν εἰς Δελφούς, ἠρώτησε τίς μετ᾽ αὐτὸν βασιλεύσει; τῆς δὲ Πυθίας μηδὲν ἀποκρινομένης, καὶ τοῦ Αὐγούστου πάλιν ἐρωτήσαντος, διατί σιγᾷ τὸ μαντεῖον; ἔφη ἡ Πυθία ταῦτα.

Παῖς Ἑβραῖος κέλεταί με θεὸς μακάρεσσιν ἀνάσσων
Τόνδε δόμον προλιπεῖν, καὶ ἅδην αὖθις ἱκέσθαι.
Ἄπιθι λοιπὸν ἐκ δόμων ἡμετέρων.

Τῷ δὲ ϛφϛʹ. ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μβʹ. δὲ Αὐγούστου, ἐξῆλθε δόγμα παρ᾽ αὐτοῦ, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ἐν ᾧ ἔτει καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη, Ἡρώδου βασιλεύοντος τῆς Ἰουδαίας, ὃν ὁ Καῖσαρ Αὔγουστος προεχειρίσατο. οὗτος ὁ Καῖσαρ τὸν κόσμον ἑαυτῷ ἅπαντα καθυποτάξας, ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ ὄντα ἀποβιῶναι, παρηγγύησε τοὺς ἐν τέλει πάντας ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ, χεῖρας κροτῆσαι καὶ γελάσαι, ὡς ἐπὶ μίμου τελευτῆς. τοῦτο δὲ ποιῆσαι διετάξατο, ἀποσκώπτων εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, ὡς γέλωτος ἄξιον.

Ὅτι Ἡρώδης οὐ μόνον διὰ τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντας ἐπὶ τῇ κατὰ τοῦ Χριστοῦ μανίᾳ παῖδας, παιδοκτόνος ὀνομάζεται. ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τοὺς ἰδίους τρεῖς υἱοὺς ἀποκτεῖναι, καὶ τὴν μητέρα τούτοις ὁμοῦ σφάξαι, καὶ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφόν, ἑτέρους τε πολλοὺς τῶν οἰκείων, καὶ πλῆθος οὐκ ὀλίγον Ἰουδαίων ἀποκτεῖναι, ἐν τῇ αὐτοῦ τελευτῇ.

Ἰστέον δέ, ὅτι τρεῖς ἔσχεν ὁ μέγας Ἡρώδης υἱούς· Ἡρώδην τὸν καὶ Ἀντίπαν, τὸν ἀποτεμόντα τὸν πρόδρομον. (ἐφ᾽ οὗ καὶ ὁ Κύριος ἐσταυρώθη, ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος) Ἡρώδην τὸν καὶ Φίλιππον, ᾧ πρώτως Ἡρωδιὰς ἐγαμήθη· ἐξ ἧς ἔσχε θυγα-

Cedren.

A alii alia ratione, redemptum a Romanis pecunia. Ideo Danieli quoque oraculum ait: (Post VII & post LXII septimanas abolitum iri unctionem, neque fore judicium, & cætera.) Sic autem dividendæ sunt LXIX septimanæ. VII a reditu ex exilio, usque ad templi absolutionem. Reliquæ LXII his sine intervallo succedentes, in tempus quo Uncti rerum potiti sunt. Una autem in tempus quo Christus novum fœdus promulgavit: qua media, nobis salutiferum Christus subiit supplicium, & sublatum est e medio testamentum quod fuerat per Mosen traditum. (Rursus: Corroboravit fœdus multis una septimana: ejusque dimidio, tolletur sacrificium & libatio, & in templo abominandum vastitatis signum ponetur, ac excidium Hierosolymorum perficietur.) B Reliqua ibi invenies, ubi regnum Titi descripsimus.

Edit. Paris. pag. 121.

Cæterum Augustus collectis per Italiam copiis, contra Antonium movit. Victus prælio Antonius, cum Cleopatra in Ægyptum fugit, ibique sibi ipse mortem conscivit. Cleopatra cum comprehenderetur, ne Romam in triumpho introduceretur, aspidi serpenti sese mordendam præbuit, itaque periit. Sol & Luna, liberi ipsorum, in triumpho Romam ducti sunt.

Antonius. Cleopatra.

Sub hoc Augusto, ut Eusebius Pamphili ait, quartum regnum cœpit, quod in quatuor animalium visione Danielus animal quartum terribile nominat. Tunc primum, inito jam quarto regno, Augustus solus omnem potestatem gessit. Quo tempore etiam Dominus noster Jesus Christus, C nostri causa nasci ex muliere perpetuam virginitatem conservante sustinuit. Idem Eusebius narrat, Augustum Delphos profectum, de successuro sibi oraculum consuluisse. & cum vates nihil responderet, sciscitatum causam cur oraculum conticuerit, hoc responsum tulisse:

* *Me puer Ebræus jubet hoc discedere templo,*
Rex divum, & Stygium rursum remeare sub orcum.
Tu tacitus nostra hæc jam nunc altaria linque.

* Vid. Not. 84

Anno mundi ꟾↃↃ ꟾↃ VI, qui regno Augusti fuit XLII, decretum ab ipso exiit, ut totus mundus consceretur. Eo anno Christus natus est, D Herode Judææ regnum sibi ab Augusto concessum tenente. Augustus cum totum sibi mundum subjecisset, morte jam appetente, Romæ proceribus omnibus mandavit, ut se defuncto plauderent, ac risum tollerent, sicut in mimorum fine fieri assolebat. Eo mandato vitam humanam, ut pote ridiculam rem, subsannavit.

Vita hominis

Herodes puericida appellatur non modo ob pueros Bethlehemæ ab ipso, cum contra Christum sæviret, interfectos, sed etiam quod suos ipsius tres filios jugulasset, facinusque matrem eorum necando cumulasset, & fratrem uxoris, ac reliquos E domesticorum complures iis addidisset. Non parvam etiam Judæorum multitudinem moriturus necavit.

pag. 183.

Notandum est, Herodi magno tres fuisse filios: Herodem, qui & Antipas appellatur, qui cervicem præcidi præcursori Christi jussit: (eo regnante Christus crucifixus est, imperante Tiberio Cæsare:) Herodem cognomento Philippum, cujus primum uxor fuit Herodias, eique

Herodis filii.

Babylone mortuus, regnum ejus inter proceres divisum est. Ptolemæus Lagi F. Ægypti regnum obtinuit: ac post eum Ptolemæi alii ɪɪɪ. usque ad Cleopatram Dyonisii filiam. Asiam universam Antigonus occupavit. Assyriæ, Babylonis, & Palæstinæ regno potitus est Seleucus Nicanor: cui successit Antiochus filius, & deinceps alii xv, usque ad Antiochum Epiphanem, Seleuci Philopatoris filium.

Hierosolyma ab Antiocho Epiphane capta. 2. Macchab. 2.

Hoc regnante Hierosolyma denuo capta, & res Maccabæorum gestæ, templumque (uti prædixerat Danielus) pollutum est. Ea enim tempestate impleta est terra calamitatibus, postquam radix peccatorum Antiochus Epiphanes Seleuci Philopatoris filius prodiit. Is Antiochus acer homo, & cupidus, multis rapinis ac deprædationibus usus, argenti aurique magnas opes coegit, ac vesania intemperantiaque eo prolapsus est, ut inter mimos in conspectu omnium impudenter suæ in mulieres libidini obsequeretur. Idem regno prospera eunte, statuit suo regno Ægyptum adjicere. Itaque in Ægyptum cum magno exercitu, curribus, elephantis, ac classe magna profectus, bellum Ptolemæo regi Ægypti intulit: eoque pulso, urbes Ægypti omnes cepit, ac deprædatus est.

Edit. Paris. pag. 163.

Eo tempore cum sacra urbs Hierosolyma alta in pace incoleretur, Oniæ summi pontificis pietate, ac in malos severitate: per a L fere dies per totam urbem in aere visi sunt equi auratis armis tecti, aciesque adversæ inter se confligentes, utrinque motus armorum, omnisque generis aureorum thoracum atque integumentorum fulgor. Quod ostentum uti bene verteret, omnes optaverunt: illud vero infelicem Antiochi adventum designabat. Revertens enim ex Ægypto Antiochus, insigni victoria elatus, efferatoque animo Hierosolyma adortus, vi expugnavit: militibusque imperavit, ut jugularent, in quoscumque incidissent, neque cuiquam parcerent. ita

Templum pollutum.

CLXXX millia Judæorum cæsi sunt. Cæterum eo temeritatis progressus est Antiochus, ut etiam in sacrarium superbissime intraverit, aramque ibi & simulacrum statuerit, abominandum vastitatis signum: templumque impuris prophanatum sacrificiis, ædem Jovis Olympii denominaverit. Sedens porro in sublimi loco, satellites jussit, ut Ebræos singulatim ad carnes suillas ac sacrificia simulacrorum gustanda adigerent, recusantesque interficerent. Inter multos qui tum ejus rei causa comprehendebantur, fuit etiam Eleazarus scribarum princeps, provecta jam ætate. Is cum ad cibum nefarium urgeretur, mortem gloriosam vitæ flagitio contaminatæ prætulit, ac sponte sua in nervum sese abduci passus est: ubi multis prius ac fœdis tortus cruciatibus, vitam finiit, non adolescentibus modo, sed & natu majoribus mortem suam magnanimitatis ac fortitudinis relinquens exemplum. Post eum alii septem fratres una cum matre varie excarnificati, martyrii coronam gloriose retulerunt. Ab his tyrannus turpitudinis convictus, majore furore exarsit: sacrisque omnibus vasis abreptis, aurique & argenti vi immensa, & urbem totam depopulatus, mactatis etiam pecudibus, & cæde hominum magna edita, jactabundus Antiochiam rediit. Post biennium expeditionem in Per-

A βυλῶνι τελευτᾷ. διαιροῦνται δὲ τὴν βασιλείαν οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ· καὶ βασιλεύει Πτολεμαῖος μὲν ὁ Λάγου, Αἰγύπτου, καὶ καθεξῆς Πτολεμαῖοι ιγ΄. ἕως Κλεοπάτρας θυγατρὸς Διονυσίου. τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος ἐκράτει. τῆς δὲ Ἀσσυρίας καὶ Βαβυλῶνος καὶ Παλαιστίνης, Σέλευκος ἐκράτει ὁ Νικάνωρ. μετὰ δὲ Σέλευκον ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἄλλοι ιε΄. εἶτα ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς, υἱὸς Σελεύκου τοῦ Φιλοπάτορος· ὑφ᾽ οὗ γέγονεν ἡ δευτέρα ἅλωσις Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰ Μακκαβαίων ἐπράχθη, καὶ τὸ ἱερὸν ἐμολύνθη κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ πρόρρησιν. ἐπὶ γὰρ τῶν ἡμερῶν τούτων ἐπληθύνθη ἐν τῇ γῇ τὰ κακὰ, ἐφ᾽ ὧν ἐξῆλθε ῥίζα ἁμαρτωλὸς, Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς, υἱὸς Σελεύκου, τοῦ Φιλοπάτορος. ὃς ὑπάρχων δεινὸς ἀνὴρ καὶ πλεονέκτης, καὶ πολλὰς ἁρπαγὰς B καὶ λῃστείας ποιήσας, συνήγαγεν ἀργύριον καὶ χρυσίον ποθητὸν, καὶ εἰς πολλὴν σπαταλίας καὶ ἀκολασίας εἰς τοὺς μίμους καθεὶς ἑαυτὸν, ἐν ὄψει πάντων ἀναιδῶς ταῖς γυναιξὶν ἐπεμαίνετο. ὃς κατὰ πρόσωπον τῆς βασιλείας χωρήσας, ἐβουλήθη μίαν βασιλείαν ποιῆσαι, τήν τε Ἀντιόχειαν καὶ τὴν Αἴγυπτον. καὶ δὴ τὴν Αἴγυπτον καταλαβὼν ἐν ὄχλῳ βαρεῖ, καὶ ἐν ἅρμασι καὶ ἐλέφασι καὶ στόλῳ μεγάλῳ, συνάπτει πόλεμον πρὸς Πτολεμαῖον βασιλέα Αἰγύπτου· ὃν καὶ τρέψας, κατεκράτησε τὰς ἐν Αἰγύπτῳ πόλεις, καὶ πάσας ἐσκύλευσε.

Τῆς δὲ ἁγίας πόλεως κατοικουμένης μετὰ πάσης εἰρήνης, διὰ τὴν τοῦ Ἀρχιερέως Ὀνίου μισοπονηρίαν τε καὶ εὐσέβειαν, συνέβη καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν σχεδὸν ἐφ᾽ ἡμέραις μ΄. φαίνεσθαι διὰ τοῦ ἀέρος ἱππεῖς τρέχοντας ἐνόπλους, C διαχρύσους στολὰς ἔχοντας, καὶ προσβολὰς ἑκατέρων γινομένας, καὶ ὅπλων κινήσεις, καὶ χρυσέων κόσμων ἐκλάμψεις παντοίοις εἴδεσιν ἀμφιέσεων τεθωρακισμένους· διὸ πάντες ἠξίουν, ἐπ᾽ ἀγαθῷ γενέσθαι τὴν ἐπιφάνειαν· ἥτις καὶ προεδήλου τὴν πονηρὰν ἔφοδον Ἀντιόχου. Ἀναζεύξας γὰρ μετὰ νίκης πολλῆς, καὶ τεθηριωμένος τὴν ψυχὴν, παρέλαβε τὴν πόλιν δοριάλωτον. εἶτα προστάξαντος τοὺς στρατιώτας ἀφειδῶς κόπτειν τοὺς παρατυγχάνοντας ἀνῃρέθησαν χιλιάδες ρπ΄. Κατατολμήσας δὲ, καὶ εἰς τὸ ἁγίασμα εἰσελθὼν ἐν ὑπερηφανίᾳ πολλῇ, καὶ στήσας βωμὸν καὶ εἴδωλον, βδέλυγμα ἐρημώσεως, καὶ τὸν ναὸν μιάνας δι᾽ ἀκαθάρτων θυσιῶν, ἱερὸν Διὸς Ὀλυμπίου προσαγορεύσας, καὶ ἐφ᾽ ὑψηλοῦ τόπου καθίσας, ἐκέλευσε τοῖς δορυφόροις ἵνα ἕκαστον D Ἑβραῖον καὶ κρεῶν χοιρείων καὶ εἰδωλοθύτων ἀπογεύεσθαι ἀναγκάζειν· εἰ δὲ τινες μὴ θέλοιεν, τούτους ἀναιρεῖσθαι. πολλῶν δὲ συναρπαχθέντων, ἐξ ὧν Ἐλεάζαρ τις τῶν πρωτευόντων γραμματέων, ἤδη προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, ἠναγκάζετο μιαροφαγῆσαι· ὁ δὲ τὸν μετ᾽ εὐκλείας θάνατον μᾶλλον, ἢ τὸν μετὰ μύσους βίον ἀναδεξάμενος, αὐθαιρέτως ἐπὶ τὸ τύμπανον προσήγετο· καὶ ὑπὸ μετὰ πολλῶν πρότερον αἰκισμῶν καὶ μαστίγων ὑπαλλάξας τὸν βίον, οὐ μόνον τοῖς νέοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς προβεβηκόσι τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος καὶ ἀρετῆς κατέλιπε. μεθ᾽ ὃν καὶ ἄλλοι νεοὶ ἑπτὰ ἀδελφοὶ, μετὰ μητρὸς διαφόρως βασανισθέντες, τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἐνδόξως ἀνεδήσαντο. ὑφ᾽ ὧν ὁ τύραννος E καταισχυνθεὶς, καὶ μᾶλλον ἐκμανεὶς, τὰ ἱερὰ πάντα σκεύη λαβὼν, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἄπειρον, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν λαφυραγωγήσας, καὶ τὰ κτήνη κρεουργήσας, καὶ πολλὴν φονοκτονίαν ποιήσας, καὶ μεγαλορρημονήσας, ἀνεχώρησεν εἰς Ἀντιόχειαν. καὶ μετὰ δύο ἔτη κατὰ Περσῶν ἐπιστρατεύσας, ἀπέστειλεν ἄρχοντα φορο-

A λογήσαι τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ. ὃς παραγενόμενος μετὰ πολλῆς δυνάμεως, καὶ λαλήσας εἰρηνικοὺς λόγους μετὰ δόλου πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ εἰσελθών, ἐπάταξεν αὐτὴν πληγῇ μεγάλῃ, καὶ καθελὼν τὰ τείχη πᾶσαν ἐνεπύρισε· καὶ τὸ μὲν ἱερὸν μιαρῶν θυσιῶν ἐνέπλησε· τοὺς δὲ μὴ προαιρουμένους τῶν Ἰουδαίων Ἑλληνίσαι, ἀφειδῶς κατέτεινε. πολλοὺς δὲ αὐτῶν ἀνελὼν ἀπῆλθεν, ἄρχοντα καταλιπὼν εἰς τὸ βασανίζειν τοὺς Ἰουδαίους.

Ματθίας δέ τις ἱερεὺς ἔχων υἱοὺς πέντε, ἀφ' ὧν Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος ἐτύγχανε, ζήλου πλησθεὶς, ὁρμήσας κατὰ τοῦ ἄρχοντος, ἀνεῖλεν αὐτόν, καὶ συναγαγὼν ἅπαντας τοὺς περὶ αὐτὸν, ἀπήρχετο καὶ κατασκάπτει τοὺς ἀκαθάρτους βωμοὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὺς ἀποστάντας τοῦ νόμου ἀναιρεῖ.

B Ὁ δέ γε Ἀντίοχος ἀκόσμως τε καὶ ἡττημένος ἐκ τῆς Περσίδος τὴν ὑποστροφὴν ποιούμενος, ἐκ πολλῆς ἀθυμίας ἀρρωστήσας, ἔφη πρὸς τοὺς οἰκείους ἑαυτοῦ· ἀφίσταται ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ συμπέπτωκα ἀπὸ τῆς μερίμνης· νῦν δὲ μιμνήσκομαι τῶν κακῶν, ὧν ἐποίησα ἐν Ἱερουσαλήμ, ἔγνων ὅτι χάριν τούτων εὗρον τὰ κακὰ ταῦτα, καὶ ἰδοὺ ἀπόλλυμαι ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ. καὶ συνέταξε τῷ ἁρματηλάτῃ αὐτοῦ ἐλαύνειν ἀνενδότως, ἐπαισθανόμενος ἐναργῶς τῆς ἄνωθεν ἀρξάσης τιμωρίας. Συνείχετο γὰρ αὐτὸν ἀνήκεστος ἀλγηδὼν τῶν σπλάγχνων· συνέβη δὲ πεσεῖν αὐτὸν καὶ ἀπὸ τοῦ ἅρματος ῥοίζῳ φερόμενον, καὶ δυσχερεῖ πτώματι περιπεσεῖν, καὶ πάντα τοῦ σώματος ἀποστρεβλοῦσθαι τὰ μέλη, ὥστε καὶ σκώληκας ἐκβράσαι, καὶ ἐν ὀδύναις μεγίσταις καταπίπτειν αὐτοῦ τὰς σάρκας. καὶ οὕτως αἰσχίστῳ μόρῳ τὸν βίον ἐπὶ ξένης κατέστρεψε.

C Μετὰ δὲ Ἀντίοχον, ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ, υἱὸς αὐτοῦ. ἐφ' οὗ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος, τοὺς φρουράρχας Ἀντιόχου τροπωσάμενος, ἐπελθεῖν καθ' ἑαυτοῦ Ἀντίοχον παρεσκεύασε, μετὰ χιλιάδων ἱππέων εἴκοσι, καὶ πεζῶν χιλιάδων ἑκατὸν, καὶ ἁρμάτων τριακοσίων, καὶ ἐλεφάντων νε', γεγυμνασμένων πρὸς πόλεμον. ὃς καὶ διελὼν τοὺς ἐλέφαντας εἰς τὰς φάλαγγας, παρέστησεν ἑκάστῳ ἐλέφαντι ἄνδρας χιλίους τεθωρακισμένους ἐν ἁλυσιδωτοῖς, καὶ περικεφαλαίας χαλκᾶς ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἱππεῖς ἐκλεκτοὶ πεντακόσιοι διατεταγμένοι ἑκάστῳ θηρίῳ. καὶ πύργοι ξύλινοι ἐφ' ἑκάστῳ θηρίῳ διὰ μηχανῆς, καὶ ἐφ' ἑκάστῳ ἄνδρες δυνάμεως ἔνοπλοι τριακονταδύο. ὡς δὲ κατέλαμπεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς D χρυσᾶς ἀσπίδας καὶ τὰ ἅρματα, ἔστιλβε τὰ ὄρη ἀπ' αὐτῶν. ἦν γὰρ ἡ παρεμβολὴ μεγάλη, καὶ ἰσχυρὰ λίαν. καὶ ὡς ἐπετείνετο ἡ μάχη, θεασάμενος Ἐλεάζαρ ὁ ἀδελφὸς Ἰούδα πτερουμένους τοὺς ἐλέφαντας, καὶ τοξότας ἐπ' αὐτῶν φερομένους, ἕνα δ' ἰδὼν ὑψηλότερον τῶν ἄλλων, καὶ βασιλικοῖς θώραξι καθωπλισμένον, καὶ νομίσας ἐπ' αὐτοῦ φέρεσθαι τὸν βασιλέα, ἀποπηδήσας τῆς παρατάξεως, ἐμπλέκεται τῷ τῶν πολεμίων ἀθροίσματι· καὶ πολλοὺς ἀποκτείνας τῶν περὶ τὸν ἐλέφαντα ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ὑπέδυ, καὶ πατάξας εἰς τὴν γαστέρα τὸν ἐλέφαντα, ἐπικαθίσαι καὶ συντρῖψαι αὐτὸν τὸ θηρίον ἐποίησεν· ὅπερ Ἰούδας θεασάμενος, καὶ κραταιότερον τὸν πόλεμον αἰσθόμενος, εἰς Ἱερουσαλὴμ ἔφυγε. καὶ ἐπιδιώξας Ἀντίοχος, ἐπολιόρκει ταύτην. εἶτα λόγους εἰρηνικοὺς μεθ' ὅρκων ποιησαμένου, δέχεται αὐτὸν Ἰούδας ἔνδον τῆς πόλεως. ὁ δὲ εἰσελθών, καὶ τοὺς ὅρκους παρασπονδήσας, καὶ τὸ τεῖχος καταστρέψας, καὶ τοὺς οἰκήτορας σκυλεύσας, εἰς Ἀντιόχειαν ὑπέστρεψε. E μετὰ δὲ ταῦτα Ἰούδας τρισὶν ἔτεσι τὴν θρησκείαν ὀλιγωρηθεῖσαν τὴν πάτριον ἀνεκτήσατο, καὶ πολέμους πολλοὺς ἐπιδειξάμενος, καὶ τρόπαια μεγάλα στησάμενος, καὶ τῆς χώρας ἅπαντας ἀπελάσας τοὺς Ἀντιόχου, καὶ τὸν ναὸν ἐκκαθάρας, γνώμῃ παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀρχιερωσύνην παρέλαβε.

Τὰ δὲ Ῥωμαίων πράγματα διῳκεῖτο πρώην ὑπὸ ὑπάτων ἐπὶ ἔτη τξδ', ἕως Ἰουλίου Καίσαρος.

fas parens, legatum misit, qui Hierosolymis tributum exigeret. Is cum magnas adduxisset copias, astu pacata omnia loquens urbem intravit: inque ea crudeliter cæde grassatus, muros dejecit, urbemque incendit: templum quoque impiis sacrificiis opplevit, & Judæos qui Græcis ritibus uti recusarent, promiscue occidit: abiitque relicto præfecto qui Judæos torqueret.

At sacerdos quidam nomine Matthias, quinque filios habens, quorum unus fuit Judas Maccabæus, indignitate rei stimulatus, in præfectum impetum fecit; eoque trucidato, omnes suos congregavit, Græcorumque incestas aras subvertit, & eos qui a lege divina desciverant interemit. — *Matthias.* — *Edit. Paris. pag. 164.*

Sed Antiochus turpiter ex Perside revertens, recepta clade, præ nimio mœrore in morbum incidit: familiaribusque suis fassus est se insomnio torqueri, ac solicitudine confici: nunc se recordari quæ Hierosolymis maleficia exercuisset, & sentire propter ista in has se calamitates devenisse, inque alieno solo perire. Simul aurigæ suo mandavit, ut citato cursu pergeret, perspicue animadvertens divinitus immissum supplicium. Vexabatur insanabili intestinorum dolore. Accidit autem, ut de curru præceps cum impetu deturbaretur, eoque casu afflicti omnia membra corporis excruciarentur, ac vermes quoque erumperent, gravissimisque doloribus carnes etiam deciderent. Ita ille vitam in aliena terra cum turpissima morte commutavit. — *Antiochi Epiphanis interitus.*

Successit filius Antiochus Eupator. Hic adversus Judam Maccabæum, quod is regia præsidia dejecisset, ingentem duxit exercitum, viginti millia equitum, pedites CCCIↃↃↃ, currus CCC, elephantos ad bellum exercitatos LV. Aciem ita instruxit, ut divisis in phalanges elephantis, cuivis CIↃ viros loricis & cassidibus æreis armatos adjungeret, ac IↃ delectos equites: gestabat quivis elephantus turrim ligneam, inque ea armatos viros XXXII. Cum solis radii in aurata scuta & currus incidissent, eorum reflexu montes splenduerunt. Acre tum & magnum est commissum prælium. Quod cum maxime ferveret, Eleazarus frater Judæ cernens ardere Elephantos, supraque eos sagittarios, unum eorum videns reliquis sublimiorem, ac thoracibus regiis armatum, & suspicatus eo regem ferri, extra ordines sese proripit: inque cuneum hostium sese immittens, multis circa elephantum occisis belluam subiit, ventremque ejus feriit: quo ea vulnere bellua concidit, ipsumque ruina oppressit. Judas cum hoc videret, & pugnam sibi iniquam esse sentiret, Hierosolymam profugit. Eum insecutus Antiochus urbem obsidione cinxit. Post pace composita, & dato jurejurando, admissus in urbem ab Juda, violato juramento muros prorsus dejecit, ab incolis spoliatis Antiochiam rediit. Post hæc triennio Judas avitam religionem pene obsoletam instauravit, bella magna gessit, trophæaque præclara erexit, & Judæa Antiochi ducibus omnibus profligatis, temploque repurgato, totius populi consensu pontifex maximus factus est. — *Antiochus Eupator.* — *1. Maccab. 6.* — *pag. 165.*

Res Romana primum a consulibus administrata fuit per annos CCCLXIV:

usque ad Julium Cæsarem. Hic quia non fuit natus, sed matre ejus nono post conceptum fœtum mense mortua, ejus utero dissecto extractus, ab ea incisione cognomen Cæsaris habuit: quod ab eo in omnes Romanorum reges transiit.

Anno mundi V CIↃCCXI, regnum Alexandriæ & Ægypti Ptolemæus Philadelphus iniit, gessitque id annos triginta octo. Hic sacras litteras, sed & reliquos Chaldaicos, Ægyptiacos, Romanos, aliisque linguis scriptos libros, opera doctissimorum Ebræorum in græcum sermonem transcripsit, libros numero ad CCCIↃↃↃ: eosque in sua Alexandrina bibliotheca reposuit. Ebraicorum librorum translatio diebus omnino LXXII absoluta est. Rex pulcritudine sacræ Scripturæ stupefactus, proceribus præsentibus unaque Menedemo philosopho & Demetrio Phalereo, quæsivit quidnam esset causæ, quod sacrarum litterarum, quarum tanta sit dignitas, nemo historicorum aut poetarum mentionem fecerit? Respondit Demetrius, neminem eas fuisse ausum attingere: quando Theopompus etiam scrutari eas aggressus, mente captus fuerit: ac per insomnium monitus, id sibi accidisse, quod curiose sacras res inquirere conatus fuisset: & Theodectes tragœdiarum scriptor, in quadam Fabula sacrorum librorum facta mentione, excæcatus fuerit. uterque autem horum ab incepto desistens Deum placaverit, ac sanitati restitutus sit.

LXX. translatio.

Ptolemæorum successio.

Ptolemæus Evergetes, Philadelphi & Arsinoæ F. regnavit annos XXVI. Eo tempore Jesus Sirachi F. qui sapientiam scripsit, apud Ebræos celebris fuit.

Ptolemæus Philopator, Evergetæ F. regnavit annos XVII. Sub hoc cum populus Judæus esset captivus in Ægyptum abductus, mira res evenit. Mandavit rex satellitibus ut IↃ elephantos vino libanotico inebriatos Judæis immitterent, itaque universos obtererent. Sed Judæis Deum precantibus, elephanti in ipsos milites ac Ægyptios sese converterunt, magnamque per furorem multitudinem interfecerunt. Ita Judæi servati, cum gratiarum actione in patriam dimissi abierunt.

Judæi divinitus servati.

Edit. Paris. pag. 166.

Ptolemæus Epiphanes, Philopatoris filius regnavit annos viginti quatuor. Hujus filius Ptolemæus Philometor, triginta quinque. Hoc regnante Antiochus Maccabæos, illicito cibo vesci recusantes, suppliciis affecit. Tunc sacerdotio functi sunt, Judas, Hyrcanus, & Aristobulus. Usque ad hunc Hyrcanum, regnum Israelicum duravit. Hujus regnum a Romanis obtinuit Herodes alienigena, Christi adventui vicinus. Hircano favebat populus, Aristobulo sacerdotes. Erat autem quidam Onias nomine inter sacerdotes, pius ac justus, & qui aliquando pluviam precibus elicuesat. Hunc coegerunt victoriam petere a Deo. Is ergo sic est precatus: Domine Deus, neque populo contra sacerdotes, neque his contra populum auxilium fer. Eum statim crudeles illi atque impii lapidibus obruerunt. Insecuta est statim vindicta divina: venitque Romanorum imperator Pompejus, & urbem cepit. ingressusque in sacrarium intimum, pietate ductus nihil sacræ supellectilis attigit, quamvis esset

78

A ρος, τοῦ μὴ γεννηθέντος. τῆς γὰρ μητρὸς αὐτοῦ θανούσης ἐν τῷ θ΄. μηνί, ταύτην ἀναχίσαντες, ἐξέβαλον αὐτόν. ὅθεν καὶ λέγεται Καῖσαρ, ὅ ἐστιν ἀνατομή· ἀφ' οὗ Καίσαρες καὶ οἱ τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς προσηγορεύθησαν.

Τῷ δὲ ͵εσια΄. ἔτει τοῦ κόσμου, Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἐβασίλευσεν ἔτη λη΄. ὃς καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν θείων γραφῶν, καὶ λοιπῶν Ἑλληνικῶν, Χαλδαϊκῶν, Αἰγυπτίων, καὶ Ῥωμαϊκῶν εἰς δέκα μυριάδας ἀριθμουμένων βιβλίων, πασῶν τε ἀλλογλώσσων οὐσῶν, εἰς τὴν ἑλλάδα γλῶσσαν μετεποίησε, διὰ τῶν ο΄. σοφωτάτων Ἑβραίων· ἃς καὶ ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν βιβλιοθήκαις αὐτοῦ ἀνεπέθετο. Γέγονε δὲ ἡ μεταβολὴ πᾶσα τῶν Ἑβραϊκῶν βιβλίων, ἐν ὅλαις B ἡμέραις οβ΄. ἐπὶ τῷ κάλλει τοίνυν τῶν θείων γραφῶν ἐκπλαγέντος τοῦ βασιλέως, καὶ πάντων τῶν ἐν τέλει, παρόντος καὶ Μενεδήμου φιλοσόφου, καὶ Δημητρίου Φαληρέως, ἐρώτα ὁ βασιλεύς, ὅτι πῶς τοιούτων ὄντων τῶν θείων λόγων, οὐδεὶς ἱστορικῶν ἢ ποιητῶν ἐμνήσθη αὐτῶν; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Δημήτριος, ὅτι οὐδεὶς ποτε ἐτόλμησε τούτων ἅψασθαι, διὰ τὸ καὶ Θεόπομπον θελήσαντα ἱστορῆσαι περὶ αὐτῶν, παραφροσύνῃ κρατηθῆναι· καὶ ὄναρ ἰδεῖν, ὅτι διὰ τοῦτο αὐτῷ συνέβη, περιεργασαμένῳ τὰ θεῖα. καὶ Θεοδέκτην τὸν τῶν τραγῳδιῶν ποιητήν, ἐν ἑνὶ δράματι μνησθέντα τῶν ἱερῶν βίβλων, τυφλωθῆναι. ἑκατέρους δὲ ἀποσχομένους τοῦ τολμήματος, καὶ τὸ θεῖον ἐξιλεωσαμένους ὑγιεῖς γενέσθαι.

C Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, ὁ Φιλαδέλφου καὶ Ἀρσινόης, ἔτη κϛ΄. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σειρὰχ, ὁ τὴν Σοφίαν συγγράψας, παρ' Ἑβραίοις ἐγνωρίζετο.

Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ, ὁ τοῦ Εὐεργέτου υἱός, ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ΄. ἐπὶ τούτου ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων αἰχμάλωτος ἐν Αἰγύπτῳ ἀπαχθείς, τοιοῦτόν τι ἔπαθεν. οὗτος προσέταξε τοῖς αὐτοῦ ὑπασπισταῖς, ἐλέφαντας φ΄, οὓς εἶχε, ποτίσαι οἴνου λιβανωτοῦ, ὅπως ἅπαντας τοὺς Ἰουδαίους δι' αὐτῶν ἀπολέσῃ· δεξαμένων δὲ ἐκείνων, οἱ ἐλέφαντες εἰς τοὺς ἰδίους στρατιώτας καὶ δήμους ἐμπηδήσαντες, πολὺν αὐτῶν ὄχλον ἐν τῇ περιεχούσῃ μανίᾳ κατέσφαξαν· καὶ οὕτω σωθέντες, μετ' εὐχαριστίας ἀπελύθησαν εἰς τὰ D ἴδια.

Πτολεμαῖος ὁ Ἐπιφανής, ὁ τοῦ Φιλοπάτορος υἱός, ἐβασίλευσεν ἔτη κδ΄. Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ, ὁ τοῦ Ἐπιφανοῦς υἱός, ἔτη λε΄. ἐπὶ τούτου Ἀντίοχος τοὺς Μακκαβαίους μὴ βουλομένους μιαροφαγεῖν, ἐκόλαζεν. ἐπὶ τούτου ἱεράτευσαν Ἰούδας, Ὑρκανός, καὶ Ἀριστόβουλος. καὶ ἕως αὐτοῦ τοίνυν τοῦ Ὑρκανοῦ ἡ βασιλεία τοῦ Ἰσραὴλ ἦν. καὶ λαμβάνει τὴν βασιλείαν αὐτοῦ Ἡρώδης ὁ ἀλλόφυλος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὡς καὶ πλησιάζειν τῇ Χριστοῦ παρουσίᾳ. καὶ Ὑρκανῷ μὲν συνεμάχει τὸ δημοτικόν, Ἀριστοβούλῳ δὲ οἱ ἱερεῖς. ἦν δέ τις Ὀνίας ὀνόματι εὐσεβὴς καὶ δίκαιος, εἷς ἐκ τῶν ἱερέων, ὃς καὶ ἀνομβρίαν ἔλυσέ ποτε δεξάμενος· τοῦτον ἠνάγκασαν εὔξασθαι περὶ νίκης. ὁ δὲ ηὔξατο λέγων· Θεὲ Κύ- E ριε ὁ δεσπότης, μήτε τῷ δήμῳ κατὰ τῶν ἱερέων στῇς, μήτε τοῖς ἱερεῦσι κατὰ τοῦ δήμου βοηθήσῃς. τοῦτον δὲ εὐθέως οἱ μιαροὶ καὶ ἀσεβεῖς ἐλίθασαν. καὶ παρευθὺς ἡ θεία δίκη τούτους μετελθοῦσα, ἦλθε κατ' αὐτῶν Πομπήϊος Ῥωμαίων στρατηγός, καὶ τὴν πόλιν ἐπόρθησε, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, δι' εὐσέβειαν οὐδενὸς τῶν ἱερῶν σκευῶν ἥψατο, καίπερ πολλῶν χρημάτων ὄντων· ἀλλὰ καὶ ἀνακα-

A θαίρει τὸ ἱερὸν, καὶ τὰς θυσίας ἐπιτελεῖν προσέταξεν. ἔπεμψε δὲ Ἀριστόβουλος δῶρον Πομπηΐῳ, ἄμπελον χρυσῆν διακοσίων ταλάντων.

Πτολεμαῖος ὁ δεύτερος Εὐεργέτης, ἔτη κθ΄. Πτολεμαῖος ὁ Φύσκων διὰ ὄγκον τοῦ σώματος ἐπικληθεὶς, ἔτη ιζ΄. μῆνας ς΄. Πτολεμαῖος Ἀλέξας, ἔτη ι΄. Πτολεμαῖος ὁ δεύτερος Σωτὴρ, ὁ υἱὸς τοῦ δευτέρου Εὐεργέτου, ἔτη κθ΄. Κλεοπάτρα, ἔτη η΄. Πτολεμαῖος ὁ νέος Διόνυσος ἐβασίλευσεν ἔτη λ΄. Κλεοπάτρα ἡ τοῦ νέου Διονύσου θυγάτηρ, τελευτήσαντα διαδέχεται τὸν πατέρα, καὶ συμβασιλεύει αὐτῇ Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφός. τοῦτον διενεχθέντα πρὸς αὐτὴν ἀναιρεῖ, μόνη κατέχει τὴν ἀρχὴν, καὶ βασιλεύει ἔτη κβ΄. ὅτι ἐν τῷ ἐξηθμημένῳ χρόνῳ, δ΄. μόνα ἔτη τῆς βασιλείας αὐτῆς δεῖ ἀριθμεῖν.

B Τῆς Ἀσίας πρῶτος βασιλεὺς Ἀντίγονος γενόμενος, Ἀντιγονίαν ἔκτισε, τὴν πρὸς τῷ Ὀρόντῃ ποταμῷ. ταύτην Σέλευκος ἐπικτίσας ὁ Ἀντιόχου πατὴρ, Ἀντιόχειαν ὠνόμασεν. ἡ δ᾽ ἐστιν ἡ μεγάλη Ἀντιόχεια. οὗτος ὁ Σέλευκος καὶ Λαοδίκειαν ἔκτισε, καὶ Σελεύκειαν, Ἀπάμειαν, Ἔδεσσαν, Βέῤῥοιαν, Πέλλαν καὶ Βαβυλῶνα παραλαβὼν. καὶ ἐν ταῖς νέαις πόλεσι Ἰουδαίους συνῴκισεν Ἕλλησι.

Ὅτι Διοφανὴς λεγόμενος Ἐρασίστρατος ἰατρὸς, διέγνω Ἀντίοχον τὸν Σελεύκου παῖδα δεινῶς νοσοῦντα, διὰ τὸ πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς γαμετὴν ἔρωτα, θυγατέρα Δημητρίου. ὅθεν Σέλευκος τῷ πάθει περιαλγήσας, παραχωρεῖ τῷ παιδὶ Ἀντιόχῳ τῆς γαμετῆς. οὗτος Ἀντίοχος ὁ λεγόμενος Σωτὴρ, ἔσχεν ἐκ τῆς θυγατρὸς Δημητρίου, γαμετῆς δὲ Σελεύκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Στρατονίκης, ἄρσενα υἱὸν τὸν ἐπικληθέντα Θεὸν· ὃς καὶ ἐβασίλευσε μετ᾽ αὐτὸν Συρίας καὶ Ἀσίας, ἔτη ιε΄. C

Ἐν τῷ ϛσπά. ἔτει τοῦ κόσμου, Νικομήδης βασιλεὺς Βιθυνῶν, ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτοῦ τὴν Νικομήδειαν ἔκτισε, πρώην καλουμένην Ἀστακόν. Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς βασιλεὺς Συρίας, τὴν Ἱερουσαλὴμ πορθήσας, καὶ τὸν ναὸν βεβηλώσας, Διὸς Ὀλυμπίου βδέλυγμα ἐν αὐτῷ ἀνεστήλωσε, κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ προφητείαν, ἤγουν τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως. ὅτι ρο΄. ἔτη ἐπλειοφόρουν Ῥωμαίοις Ἰουδαῖοι, ἀπὸ Σελεύκου.

Ἰούλιος Καῖσαρ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας Κλεοπάτρας, ὑπὸ Ῥωμαίων ἀναῤῥηθεὶς ὕπατος, εἰς τὴν ἀνατολὴν σὺν πολλῇ ἀνελθὼν δυνάμει, καὶ πολλοὺς τῶν αὐτόθι τροπωσάμενος, καὶ ὑποφόρους D καταστήσας, ἰδίους τῶν τόπων καθίστησιν ἐπιμελητάς. Ἀντίπατρον μὲν οὖν τὸν Ἀσκαλωνίτην Παλαιστίνης κατέστησε διοικητήν. υἱὸς δὲ ἦν Ἀντίπατρος Ἡρώδου τινὸς, τῶν ἐν νεωκόροις ἀριθμουμένων, καὶ τῶν αὐτόθι τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεροδούλων. παῖδα δὲ ὄντα ποτὲ τὸν Ἀντίπατρον, λῃσταὶ ἀναρπάσαντες Ἰδουμαῖοι κατεῖχον, λύτρα ὑπὲρ αὐτοῦ κομιεῖσθαι ὑπειληφότες. τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ εἰς ἔσχατον πενίας ἐληλακότος, ἔμεινε παρὰ τοῖς ἁρπάσασιν δουλεύων, καὶ τοῖς ἐκείνων ἔθεσι τρεφόμενος.

Ἀναιρεθέντος δὲ τοῦ Ἀντιπάτρου φαρμάκῳ, βασκανίᾳ τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας ὑπὸ Βαλίχου τινὸς Ἰουδαίου, διαδέχονται οἱ παῖδες αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν, Ἡρώδης καὶ Φασάηλος. καὶ ὁ μὲν τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ τὴν Ἱεροσολύμων ἐκληρώσατο γῆν· τὴν δὲ Ἰουδαίαν καὶ Γαλιλαίαν ὁ Ἡρώδης. E Γνοὺς δὲ, ὡς Ὑρκανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεὺς τὸν τοῦ Δαβὶδ τάφον ἀνοίξας, τρισχίλια ἔλαβε τάλαντα, ἤνοιξε καὶ αὐτός, καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὗρε, κόσμον δὲ

A permulta ibi. Quin & repurgari fanum, & sacrificia peragi jussit. Aristobulus Pompejo dono misit vitem auream, cc talenta appendentem.

Ptolemæus Evergetes secundus, regnavit annos viginti novem. Ptolemæus, qui a tumiditate corporis Physcon est nominatus, XVII. & Ptolemæus Alexas, annos decem. Ptolemæus Soter secundus, secundi Evergetis filius annos viginti novem. Cleopatra VIII. Ptolemæus junior Dionysius, triginta. Cleopatra hujus filia patri successit, collega regni fratre Ptolemæo, quem illa oborto dissidio necavit, annosque viginti duos regnum tenuit. Sed in temporum supputatione, quatuor tantum anni regni hujus Cleopatræ numerandi sunt. B

Asiæ regno primus Antigonus potitus, Antigonam urbem ad Orontem fluvium condidit. Hanc Seleucus Antiochi pater refecit, ac Antiocheam nominavit. Hæc est Antiochea magna. Idem Seleucus condidit etiam Laodiceam, Seleuciam, Apameam, Edessam, Berœam, Pellam & Babylonem recepit, inque novis urbibus Judæos cum Græcis habitare jussit. — *Antigoni successio.*

Erasistratus medicus, cognomine Diaphanes, deprehendit Antiochum Seleuci filium graviter ægrotare, quod novercam deperiret, Demetrii filiam. & Seleucus filii morbum ægerrime ferens, ei uxorem suam concessit. Is Antiochus Seleuci filius ex patris sui conjuge Stratonica, filia Demetrii, fi- C lium genuit cognomento Deum, qui post ipsum Syriæ & Asiæ regnum annos XV tenuit. — *Edit. Paris. pag. 167.*

Anno mundi V CIↃ CCLXXXI, Nicomedes Bithyniæ rex, Nicomediam urbem de suo nomine condidit, quæ ante Astacus fuit dicta. Antiochus Epiphanes rex Syriæ, Hierosolymis captis ac populatis, templum prophanavit, inque eo abominabile Jovis Olympii constituit simulacrum: quod Danieli vaticinio, desolationis seu vastitatis abominabile signum dicitur. Annos a Seleuco CLXX, Judæi Romanorum fuerunt tributarii. — *Nicomedia.*

Julius Cæsar quarto anno regni Cleopatræ consul creatus, cum magno exercitu in Orientem venit, multisque ibi D victis & stipendiariis factis suos provinciarum constituit procuratores. Ita Antipatrum Ascalonitam præficit Palæstinæ. Fuit is filius cujusdam Herodis, inter æditnos censi, & eos qui ibi Apollinis fano inserviunt. atque hunc puerum quondam Idumæi prædones rapuerant, spe pro ipsius missione mercedis accipiendæ: sed quia pater erat pauperrimus, Antipater apud ipsos servus remansit, ipsorumque moribus institutus est. — *Jul. Cæsar.* — *Antipater.*

Cum Balichus quidam Judæus Antipatrum veneno sustulisset, tantam ei felicitatem invidens, filii Antipatri hæreditatem regni adierunt, Herodes atque Phaselus, ea lege, ut hic Idu- E mæam & Hierosolymicum sortiretur territorium, ille Judæam & Galilæam. Et Herodes cognito, Hircanum qui ante ipsum regno fuerat functus, Davidi sepulcro aperto tria talentorum millia abstulisse, ipse quoque sepulcrum id aperuit: sed nihil pecuniæ, verum ornamenta aurea & reposita donaria multa — *Herodes.*

reperit, atque asportavit. cumque conatus esset interius penetrare, ubi Davidi & Solomonis corpora erant reposita, ignis erupit, duosque satellitum interfecit.

Julius cum in Ægyptum venisset, insidiis evitatis, quas ipsi adversarii tetenderant, Cleopatræ regnum in suam redegit potestatem: rebusque per Orientem constitutis, Romam rediit, solus toti reipublicæ imperaturus.

Julius mensis ante Quintilis dicebatur. Julii nomen ei ab Antonio impositum est ideo, quod isto mense C. Julius natus fuerat. Sextilis, ab Augusto Augustus est denominatus.

Carmentæ fatidicæ mulieri nomen obtigit a vaticiniis, quæ carmina Romanis dicuntur.

Mensium & dierum Romanorum ratio.

Primam mensis diem Romani Kalendas appellant: Nonas, quintam mensis diem: & Idus, decimamtertiam. nisi quod Martii, Maii, Julii & Decembris Nonas septima, Idus decimaquinta die constituunt. Itaque ubi Kalendas Januarias leges, primam Januarii diem intellige. tertia, vocatur A. D. tertium: & quarta pridie Nonas Januarii; quia, ut dixi, quinta est Nonis Januarii. Sextam appellabis A. D. VIII Idus Januarii. septimam, A. D. VII, octavam, A. D. VI, & cætera. Quia decimatertia dies, Idus vocatur. Decimamquartam scribes, A. D. XIX. Kalendas Februarias. Decimamquintam, A. D. XVIII. Kalendas Februarias, itaque progredieris usque ad primam Februarii diem, quæ nominatur Kalendæ Februarii. eodemque modo de reliquis mensibus judicabis.

79 Edit. Paris. pag. 168.

A cibo, Janus Romanis Cibullius est dictus, quia convivia juvet. Est & Janus Quirinus dictus, veluti propugnator: & Consæus, quasi itinerarius: & Patricius, ut indigena. Dio Romanus antiquum quemdam Heroem nomine Janum ait, eo quod Saturno hospitium præbuisset, præteritorum ac futurorum notitia fuisse præditum. ideo eum a Romanis bifrontem pingi: mensem ab eo Januarium dictum, eumque anni principium esse.

Februam deam quamdam piacularem Romani crediderunt esse. Anysius libro de mensibus, Etrusca lingua februum appellari ait, eum qui est apud inferos. Labeo Fabruarium a dolore dictum autumat, quia Februs Romanis dolor dicatur. Eo mense defunctos honorabant. Februare porro, est purgare.

Marti nomen Romani imposuerunt a morte, aut quod artium sit motor, aut quod a solis maribus colatur. aut a μάρνασθαι, pugnando, secundum Philoxenum. Lingua Ægyptia vocatur Ertosi, quod vocabulum omnis generis procreationem vitalem designat, vimque omnis naturæ & materiæ permutatricem ac vivificam. Kerdos, Latine lucrum, id quod datur ad tempus, dicitur. Miliarisia autem, a militia. Scipio enim auro destitutus, & urgente Annibale, militibus ea paravit atque distribuit. Delatores quos Romani vocant, ii Græcis sunt diaboli, & sycophantæ. Spatharius Romanis est corporis custos. Oratio, compellatio. Fabricenses, armorum opifi-

A χρύσεον καὶ κειμήλια πολλὰ ἀνείλετο. πειραθέντος δὲ αὐτοῦ ἐνδοτέρω χωρεῖν, οὗ τὰ σώματα Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος ἐτέθησαν, πῦρ ἐξελθὸν δύο τῶν δορυφόρων κατέφθειρε.

Γενόμενος δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον Ἰούλιος, τῆς Κλεοπάτρας κρατύνει τὴν ἀρχὴν, τῶν ἐπιτιθεμένων ἀνατρέψας τὰς ἐπιβουλάς. καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ἅπαντα διοικησάμενος, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην μοναρχήσας.

Ὅτι ὁ Ἰούλιος μὲν Κυιντίλιος ἐλέγετο· μετωνομάσθη δὲ παρὰ Ἀντωνίου, διὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτῷ Γάϊον Ἰούλιον. ὁ δὲ Σεξτίλιος, ἀπὸ Αὐγούστου Αὔγουστος, ὅ ἐστι σεβαστός.

Ὅτι κάρμινα παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται τὰ ἔπη, καὶ καρμεντία ἡ μαντεία.

B Ὅτι τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Ῥωμαῖοι Καλάνδας καλοῦσι· Νόννας δὲ, καὶ εἴδους, ἐπὶ μὲν Ἰαννουαρίου καὶ Φεβρουαρίου, Ἀπριλλίου τε καὶ Ἰουνίου, καὶ Αὐγούστου καὶ Σεπτεμβρίου, καὶ Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου, τὰς μὲν Νόννας λέγουσι ε΄. τοῦ μηνός, τὰς δὲ εἴδους ιγ΄. τοῦ μηνός. ἐπὶ δὲ Μαρτίου καὶ Μαΐου καὶ Ἰουλίου καὶ Δεκεμβρίου, τὰς μὲν Νόννας τὴν ζ΄. τοῦ μηνὸς, τὰς δὲ εἴδους τὴν ιε΄. τοῦ μηνός. Καλάνδην τοίνυν Ἰαννουαρίου εὑρίσκων, τὴν α΄. Ἰαννουαρίου νομίσεις. ὅτι δὲ πρὸ τριῶν τὴν τρίτην, καὶ πρὸ μιᾶς νόννων Ἰαννουαρίων τὴν δ΄, διὰ τὸ τὴν ε΄. ὡς ἔφημεν νόννας καλεῖσθαι. μετὰ δὲ τὴν ε΄ εἴποις ἂν πρὸ ἡ΄. εἰδῶν Ἰαννουαρίων, ἤγουν τῇ ϛ΄. τούτου. καὶ πρὸ ἑπτὰ πάλιν τῇ ζ΄, καὶ ἑξῆς ὁμοίως, διὰ τὸ τὴν ιγ΄. Ἰαννουαρίου, εἴδους Ἰαννουαρίου λέγεσθαι· τὴν δὲ ιδ΄. τοῦτο εἴποις ἂν πρὸ ιθ΄. καλανδῶν Φεβρουαρίου, τὴν δὲ ιε΄. πρὸ ιη΄, καὶ ἑξῆς κατὰ τὸν τρόπον μέχρι
C τῆς πρώτης Φεβρουαρίου· εἶτα ἐρεῖς καλάνδας Φεβρουαρίου· ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μηνῶν ὁμοίως.

Ὅτι Ῥωμαῖοι κίβους τὴν τροφὴν ἐκάλουν· ἐξ οὗ καὶ Ἰανὸν Κιβούλλιον, διὰ τὸ εὐωχιαστικόν, καὶ Ἰανὸν Κυρῖνον, ὡσανεὶ πρόμαχον· καὶ Κονσαῖον, ἀντὶ τοῦ ὁδαῖον, καὶ πατρίκιον, αὐτόχθονα. Δίων ὁ Ῥωμαῖος, ἀρχαῖόν τινα ἥρωα Ἰανὸν λέγει, διὰ τὸ τὸν Κρόνον ξενίσαι λαβόντα τὴν γνῶσιν τῶν μελλόντων καὶ τῶν προϋπαρχόντων, καὶ διὰ τοῦτο διπρόσωπον ὑπὸ Ῥωμαίων πλάττεσθαι· ἐξ οὗ τόν τε μῆνα κληθῆναι Ἰαννουάριον, καὶ τὴν τοῦ ἔτους ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς γίνεσθαι.

D Φέβρουαν θεάν τινα καθαρτικὴν τῶν πραγμάτων, οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἀνύσιος δὲ ἐν τῷ περὶ μηνῶν, φέβρουον τὸν καταχθόνιον τῇ Θούσκων φωνῇ λέγει. ὁ δὲ Λαβεών, ἀπὸ τοῦ πένθους λέγει κληθῆναι τὸν Φεβρουάριον. Φέβρους γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ πένθος προσαγορεύεται· κατ' αὐτὸν δὲ τοὺς κατοιχομένους ἐτίμων. καὶ φεβρουᾶραι, τὸ καθᾶραι.

Ὅτι τὸν Μάρτεμ οἱ Ῥωμαῖοι μόρτεμ ἐκάλουν, οἱονεὶ θάνατον, ἢ κινητὴν τῶν τεχνῶν, ἢ τὸν παρ' ἀρρένων καὶ μόνων τιμώμενον. ἢ ἐκ τοῦ μάρνασθαι, κατὰ Φιλόξενον. καλεῖται δὲ Αἰγυπτιακοῖς Ερτωσί. τοῦτο δὲ σημαίνει παντὸς γένους ζωογονίαν, καὶ πάσης οὐσίας καὶ ὕλης, κατὰ φύσιν καὶ δύναμιν διαπρακτικὴν, ζωο-
E γονικήν. ὅτι * κέρδος ἐπίκαιρος δόσις λέγεται. μιλιαρίσια δὲ ἀπὸ τῆς μιλιτίας, ἤγουν στρατείας. ὁ γὰρ Σκιπίων δι' ἔνδειαν χρυσίου τοῖς στρατιώταις τὰ μιλιαρίσια κατασκευάσας ἐπιδέδωκε, Ἀννίβου τοῖς πράγμασιν ἐπικειμένου. ὅτι δηλάτορας, τοὺς διαβόλους καὶ συκοφάντας καλοῦσι Ῥωμαῖοι. ὅτι σπαθάριος, ὁ σωματοφύλαξ ἐστίν. ὁράτιο, ἡ προσφώνησις. καὶ φαβρικήσιοι, οἱ τῶν ὅπλων δημι-

ουργοί. ὅτι Ῥωμαῖοι τὰς σώφρονας γυναῖκας, ματρώνας ἐκάλουν· οἱ δὲ Ἕλληνες, οἰκοδεσποίνας. αἱ τοσοῦτον τῆς αἰδοῦς ἐφρόντιζον, ὡς μηδὲ ταῖς πολλαῖς τῶν γυναικῶν ὁμιλεῖν, ἀλλὰ τόπους τινὰς ἀσυχίους ἐν τοῖς βαλανείοις ἔξω τοῦ πλήθους ἑαυταῖς ἀφορίζειν, οὓς ἔτι καὶ νῦν ματρωνίκια καλοῦσιν.

Ὅτι σώφρονες Ἑλλήνων οὗτοι. Βελλεροφόντης, Σθενεβοίας· καὶ Τέλης, Ἀλφεσιβοίας· καὶ Πηλεὺς, Ἀστυδαμείας· καὶ Ἱππόλυτος, Φαίδρας. ὅτι ἡ αὼ παρὰ Χαλδαίοις, ἑρμηνεύεται φῶς νοητὸν τῇ Φοινίκων γλώσσῃ· καὶ Σαβαὼθ δὲ ὁ ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ πόλους, τουτέστιν ὁ δημιουργὸς Θεός. ὅτι νέα ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς παρὰ Ἀττικοῖς, ἕνη δὲ ἡ τελευταία. καλάνδη, ἡ νουμηνία, ἀπὸ τοῦ καλεῖν ἐν αὐτῇ τὸν ἱερέα τὸν δῆμον, καὶ κηρύττειν τὴν ἡμέραν τῆς νόννας· ἐξ ἧς ἐδηλοῦτο ἡ μεσομηνία, ἣν αὐτοὶ πατρίως εἰδοὺς προσαγορεύουσιν. Ἰστέον, ὅτι Μάρτιος, καὶ Μάϊος, καὶ Ἰούλιος, καὶ Ὀκτώβριος, ἑβδομαίας ἔχουσι τὰς νόννας, καὶ πεντεκαιδεκαταίας τὰς εἰδοὺς· οἱ δὲ λοιποὶ, πεμπταίας τὰς νόννας, καὶ τρεισκαιδεκαταίας τὰς εἰδοὺς. Φορτοῦνα παρὰ Ῥωμαίοις ἡ εὐδαιμονία. ὅτι ἡ δεκὰς προσαγορεύεται, ὡς δεκτικὴ τοῦ ἀπείρου. ἡ αὐτὴ καὶ κλαδοῦχος, διότι ἐξ αὐτῆς οἱ ἀριθμοὶ πάντες ὡς κλάδοι τινὲς φύονται. * Ἰσπόρτα παρὰ τοῖς αὐτοῖς, ὁ ἀσπυρὶς, ὁ καὶ φίσκος καλεῖται· πλὴν διαφέρουσι, τὸν φίσκον μὲν καλεῖσθαι τὸν ἐκ ῥάβδων πλεκτάνην, * ἰσπόρτι δὲ τὸν φλοιώδη. ἐστὶ δὲ καὶ ἑτέρα κατασκευὴ σπυρίδος, ἀντὶ πίλου τῇ κεφαλῇ τιθεμένη κάμελα, ἐξ οὗ καὶ καλεῖται δὲ παρ' Ἰταλοῖς καμελαύκια. Μαππάριον τοῖς Ῥωμαίοις ἔδοξε καλεῖν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. ἔθος ἦν τοῖς ὑπάτοις, ἐπὶ τῶν θεάτρων δειπνεῖσθαι. μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τῆς εὐωχίας, τὸ ἐν χερσὶν ἐκμαγεῖον, ὃ καὶ μάππαν πατρίως καλοῦσιν, ἐξ οὗ καὶ μανδύλια, ἔρριπτον. ὅπερ ὑποδεχόμενος ὁ λεγόμενος μαππάριος, τὸν ἀγῶνα παρεσκεύαζεν. οὐ πλέον δὲ τῶν ἑπτὰ κύκλων (οὓς σπάτια, οἱονεὶ στάδια, καὶ μίσους, ἀντὶ τοῦ ἄθλους) περὶ τὴν πυραμίδα, ἣν νῦν ὀβελὸν καλοῦσι, διαπλαστίζοντο οἱ ἀγωνισταὶ, διὰ τὸ τοσούτους εἶναι τοὺς τῶν πλανήτων πόλους, οὓς Χαλδαῖοι στερεώματα καλοῦσιν, ἄνω τοῦ σεληνιακοῦ διὰ τὸ μέχρις αὐτῆς διήκειν τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον, κατὰ τὸ λόγιον. ὅτι Βεξιλατίωνες οἱ Ῥωμαίων ἱππεῖς. καὶ βέξιλα παραπετάσματα ἐκ πορφύρας καὶ χρυσοῦ, εἰς τετράγωνον σχῆμα πεποιημένα. ταῦτα ἐξαρτῶντες ἐπὶ μακρῶν δοράτων, κύκλῳ παραπορευόμενοι τὸν βασιλέα, κατασκέπτουσιν αὐτόν. εἶεν δ' ἂν τὰ λεγόμενα φλάμμουλα. ἡ παρ' Ἕλλησιν ὀπτὴ πλίνθος, λατέρκυλον παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται. ἦν δὲ πλίνθος δημοσία, ἐφ' οὗ τά τε τῆς βουλῆς, καὶ τὰ τῶν στρατευμάτων ὀνόματα ἀπεγράφετο, καὶ ἐγράφετο ἐπὶ τοίχους εἰς τετράγωνον σχῆμα τύπος τις καὶ γραμμὴ πλίνθος. τίτλον καὶ αὐτὴν τινὲς ὀνομάζουσιν, οὐκ εἰδότες ὡς τίτλος κυρίως ἡ προσγραφὴ τῶν ἀξιωμάτων λέγεται, οὐ μὴν ἡ τετράγωνος γραμμή. λέγεται παρὰ Ῥωμαίοις ματρίκιον, τὸ πλατὺ ξύλον, καὶ παχύ. οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ξύλοις καὶ φλοιοῖς καὶ φιλυρίνοις πίναξι προσγράφοις ἐκέχρηντο. ἐστὶ δὲ καὶ σανὶς φιλυρίνη, ἐφ' ἧς τὰ ῥήματα τῆς ἐλευθερίας εἰώθει γράφεσθαι. τιλία δὲ παρὰ τοῖς αὐτοῖς, ἡ φιλύρα, τὸ ξύλον· ὅθεν κώδιξ τὸ βιβλίον. κώδιξ δὲ κυρίως ὁ στρὸς παρ' αὐτοῖς καλεῖται· καὶ λίβερ τὸ βιβλίον. λίβερ δὲ ὁ φλοιός ἐστι κυρίως. ταῦτα καὶ ματρίκιον. καὶ ματρικαρίους, τοὺς ξυλουργοὺς καλοῦσι.

Τρισώματον τὸν Γηρυόνην φασὶν, οὐχ ὅτι τοσούτοις ἐ-

ces. Romani pudicas mulieres matronas appellant; Græci, dominas familias. Eæ tantopere verecundiæ studebant, ut ne convenirentur quidem cum vulgaribus mu- *Edit. Paris. pag. 169.* lieribus, sed in balneis extra multitudinem sibi quieta quædam deligerent loca, quæ etiamnum * Matronalia dicun- ** Anastasius, Matronea.* tur.

De Græcis casti fuerunt Bellerophontes, qui Stenobœa: Teles, qui Alphe- 80 sibœa: Pelus, qui Astydamea, & Hyppolitus, qui Phædra abstinuit. Ao apud Chaldæos interpretatum est lumen, quod mente percipitur, lingua Phœnicum: Sabaoth autem is, qui est supra septem cælos, nimirum opifex. Apud Atticos prima mensis dies Nea, id est nova appellatur: & ultima Ene, quasi tacita. Novilunium Kalendæ usurpatur, a calando seu vocando, Græca origine. tunc enim pontifex convocato populo, Nonarum diem patefecit, quæ mensis medium indicat: quod ipsi patria lingua Idus nominant. Observandum est, Martium, Majum, Julium, & Octobrem suas Nonas septima, Idus xv die habere: cæteri has decimotertio, illas quinto habent. Fortuna Romanis est, quæ Græcis εὐδαιμονία. Denarius apud Græcos dechas a recipiendo dicitur, quod capax sit infiniti. Eadem daduchos dicitur, quasi ramos in se recipiens: quod ea ea omnes numeri tamquam rami pullulant. Sporta, corbis, & fiscella, apud Romanos fere idem significant: differunt tamen. fiscella quippe dicitur, quæ est ex virgis contexta: sporta, quæ ex subere. est & aliud genus sportæ quæ pilei loco capiti imponitur, Italis Camela dicta: unde & Camelaucia. * Mappulæ nomen Romanis ** Mapparii.* tali de causa usurpatur. Mos erat, ut consules in theatro epularentur: ac postquam saturati convivio erant, mantile quod manibus tenebant, quod & mappa dicitur, projicerent, idque is qui ab ea re mapparius dicitur, arripiens, certamen adornabat. Qui autem curribus certabant, non amplius septem gyris seu spatiis (seu missos, id est præmia, vocare velis) 81 circa metam sive obelum conficiebant: quia totidem sunt planetarum orbes, quos Chaldæi firmamenta nominant, extra lunæ orbem, ad quem usque repurgamenta elementarium rerum pertinguntur, juxta oraculum. Romani equites appellantur Bexillationes. & vexilla, vela sunt quadrangula forma, ex auro & purpura contexta. ea longis contis suspensa, circa regem gestant, eumque ita tegunt. Sunt autem forte ea quæ & flammula dicuntur. Plinthon Græci vocant * late- ** Laterculum* rem coctum. erat autem plinthus quædam publica, in qua senatorum ac legionum nomina inscribebantur quadrata figura in muro plinthus erat. quidam titulum appellant: cum titulus *pag. 170.* non sit quadrangula figura, sed dignitatum præscriptio. A Romanis crassum & latum lignum, matrix dicitur. antiqui enim in ligno, corticibus, ac e libro tiliæ confectis tabulis scribebant. Est & tabula tiliacea, in quam verba libertatis solebant inscribi: Græce tilia, est philyra. Liber & codex idem habentur: proprie autem codex truncum significat, liber corticem. eadem matricula nuncupatur: & matricarii, qui ligna conficiunt.

Geryonem tricorporem perhibent fuisse, non quod tribus fuerit præditus cor-

poribus : sed quia tres in Oceano insulæ suppetias ipsi ferebant. Bigæ Romanis appellantur currus bijugi. inde bigarii dicti. Iidem Latinos, suos incolas: Hellenes, Græcos nominant: & decanos, quos alias lictores. Septem spectacula hæc sunt:

Priscorum inanis pyramides superbia,
Jactavit Aegyptus quibus se callida.
Phariaque turris astra tangens summitas.
Magnus colossus ille, celebris in Rhodo:
Tumulusque Mausoli, exauditus omnibus.
Et Cyzici domus ruinæ nescia,
Aedes Dianæ nobilisque apud Ephesum,
Cujus perhibetur auctor Artemisia:
Mausolus olim conjugem hanc miseram habuit.
Lyciæ theatrum in urbe conditum Myris,
Quod Ismaelis stirps adæquavit solo.
Rufiniusque dictus lucus Pergami,
Cujus per orbem pulcritudo cognita est.

A χρήσατο σώμασιν· ἀλλ' ὅτι τρεῖς νῆσοι ἐν τῷ ὠκεανῷ κείμεναι, συνεμάχουν αὐτῷ. ὅτι Ῥωμαῖοι τὰ δίζυγα ἅρματα, βίγας καλοῦσιν, ἐξ οὗ καὶ βιγάριοι. Λατίνους, τοὺς ἐπιχωριάζοντας· Γραικοὺς δὲ, τοὺς Ἑλληνίζοντας καλοῦσιν. δεκανοὺς, τοὺς ῥαβδούχους. ὅτι τὰ ἑπτὰ θεάματα ἐστι ταῦτα.

Κενὸν φρύαγμα τῶν πάλαι πυραμίδες,
Αἴγυπτος, ὅνπερ εἶχε κόμπον ἡ πλάνος.
Καὶ πύργος ἄστροις ἐξισούμενος Φάρου.
Μέγας κολοσσὸς ὁ θρυλλούμενος Ῥόδου.
Καὶ τύμβος ἐξάκουστος ὁ τοῦ Μαυσώλου.
Καὶ Κυζίκου φέριστος ἀρραγὴς δόμος.
Τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας δόμος,
B Τὸν ὅνπερ ἐξήγειρεν Ἀρτεμισία,
Ἡ Μαυσώλου τάλαινα σύζυγος πάλαι.
Καὶ τὸ θέατρον Λυκίας τῆς τῶν Μύρων,
Ὅπερ κατηδάφιξεν Ἰσμαὴλ γόνος.
Καὶ Ῥουφίνιον ἄλσος ἐν τῷ Περγάμῳ,
Οὗπερ τὸ κάλλος πᾶσαν ἔδραμε χθόνα.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΓΑΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ,

ἔτη δ'. μῆνας ζ.

REGNUM CAII CÆSARIS,

annos IV, menses VII.

CAJUS Julius Cæsar regnavit annos quatuor, menses septem. Cæsar autem ab eo dictus est, quod cæso matris utero natus esset. Dictus est etiam Dictator, quasi penes quem unum omnis esset potestas. Est autem Dictatura, magistratus nullius legibus subjectus. Cæsari natus fuit equus, ungulas habens fissas, nullumque alium sessorem admittens: sicuti Bucephalus solum recepit Alexandrum. Is adhuc juvenis per quietem imaginatus est se cum matre sua coire.

Idem, ut Plutarchus scribit, maximis præliis Germanos, Gallos & Britannos domuit, urbesque hominibus frequentes quingentas Romanis stipendiarias redegit. Ea nocte, quæ cædem ipsius præcessit, uxor per insomnium vidit domum mariti sui Cæsaris corruere, ipsumque multis confectum vulneribus ac cruentum, in suum collabi gremium. Et cum ipse in curiam iturus, janua atrii exiret, imago ejus quæ in vestibulo stabat sponte sua decidit. Præterea chartam ei quidam exhibuit, in qua omnes quæ ei parabantur, erant indicatæ insidiæ: quam ille de alia re existimans esse, non legit, sed alii servandam dedit. Ipse in curia est a Bruto & Cassio occisus, annos natus LVI. Adoptavit & hæredem constituit Octavium, filium Juliæ sororis suæ, annum agentem XVI.

Edit. Paris. pag. 170.

AUGUSTUS. Octavius Augustus Cæsar, sorore Juliæ natus, annos regnavit LVI. Ab hoc Romanorum reges, & mensis Sextilis, Augusti nomen habent. Qua nocte natus est, pater insomnis opinatus est ex sinu uxoris suæ solem oriri: mater autem imaginata est, viscera sua sibi extracta in cælum ferri. Nigidius senator astrologus, patrem ejus interrogavit, cur tam tarde domo prodiisset? cumque is responderet, filium sibi natum esse: exclamavit Nigidius, O quid egisti? dominum nobis genuisti. Cum

C ΓΑΙΟΣ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐβασίλευσεν ἔτη δ', μῆνας ζ. Καῖσαρ δὲ ἐπεκλήθη, ὃ λέγεται ἀνατομή· ὅτι θανούσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ἐννάτῳ μηνὶ ταύτην ἀνατεμόντες, ἐξήγαγον αὐτόν. οὗτος καὶ δικτάτωρ ἐκλήθη, ὅ ἐστι μονάρχης. δικτάτωρ δέ ἐστιν ἀρχὴ ἀνυπεύθυνος. τούτῳ ἐτέχθη ἵππος, ἀντὶ ὁπλῆς χηλὰς ἔχων· καὶ μηδένα ἕτερον ἀναβάτην δεχόμενος, ἢ αὐτὸν, ὡς Βουκέφαλος τὸν Ἀλέξανδρον. οὗτος νέος ὢν ἔδοξεν ἐν τοῖς ὕπνοις συνουσιάζειν τῇ ἰδίᾳ μητρί.

Ὅτι αὐτὸς Ἰούλιος, ὥς φησι Πλούταρχος, μεγίστοις ἀγῶσι Γερμανοὺς καὶ Γάλλους καὶ Βρεττανοὺς χειρωσάμενος, ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις πεντακοσίας πόλεις οἰκουμένας κατεστήσατο. ὅτι ἡ γαμετὴ αὐτοῦ, ἐν νυκτὶ μεθ' ἣν ἐσφάγη, ἔδοξεν ὁρᾷν τὴν οἰκίαν Καίσαρος συμπεπτωκέναι, καὶ αὐτὸν κατατετρωμένον, καὶ αἵματι περιρρεόμενον ἐμπεσεῖν τοῖς κόλποις αὐτῆς. τούτῳ μέλλοντι τὴν αὔλιον ἐξελθεῖν θύραν ἀπερχομένῳ ἐπὶ τὸ βουλευτήριον, εἰκὼν αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἑστῶσα τῷ προθύρῳ αὐτομάτως κατέπεσε. καὶ πρὸς τούτοις, χάρτην αὐτῷ τὶς ἐπιδίδωσι, πᾶσαν τῶν κατ' αὐτοῦ μελετωμένων ἐπιβουλὴν ἔχοντα. καὶ νομίσας ἄλλο τι εἶναι, οὐκ ἐνέτυχεν· ἀλλὰ δεδωκὼς ἑτέρῳ φυλάττειν, ἐσφάγη ὑπὸ Βρούτου καὶ Κασίου ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, χρόνων ὑπάρχων νς'. κληρονόμον δὲ καὶ θετὸν υἱὸν κατέλιπεν Ὀκταούϊον, τὸν υἱὸν Ἰουλίας τῆς ἰδίας ἀδελφῆς, ἔτος ἄγοντα ις'.

Ὀκταούϊος Αὔγουστος Καῖσαρ, ὁ ἀνεψιὸς Ἰουλίας, ἐβασίλευσεν ἔτη νς'. ἀφ' οὗ Αὔγουστοι οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς, καὶ ὁ μὴν Αὔγουστος ἐκλήθη, ὅ ἐστι σεβαστὸς, Σεξτίλιος πρὶν ὀνομαζόμενος. ἐν τῇ νυκτὶ δὲ ᾗ ἐγεννήθη, εἶδεν αὐτοῦ ὁ πατὴρ καθ' ὕπνους, ἐκ τῶν κόλπων τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ εἶδεν, ὡς τὰ σπλάγχνα αὐτῆς ἐξαρπαγέντα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνεφέρετο· καὶ ὅτι Νιγίδιος βουλευτὴς ἀστρολόγος, βραδὺ προελθόντος τοῦ

πατρὸς

πατρὸς αὐτοῦ, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν· ὁ δὲ ἔφη, ὑπὸ αὐτοῦ τετάχθαι· κἀκεῖνος ἀνεβόησεν· ὦ τί ἐποίησας, δεσπότην ἡμῖν ἐγέννησας. ὅτι τρεφομένου αὐτοῦ ἐν ἀγρῷ, καταπτὰς ἀετὸς, τὸν ἄρτον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀφείλετο· καὶ ἐπανελθὼν πάλιν, εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦτον κατέθετο. ὅτι ἐν παισὶν αὐτοῦ τελοῦντος, Κικέρων αὐτὸν ἐν ὀνείροις ἐθεάσατο, χρυσῇ ἁλύσει δεδεμένον, καὶ μάστιγα κρατοῦντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ χαλασθῆναι εἰς τὸ Καπιτώλιον. ὅτι ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ κεραυνὸς εἰς τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐμπεσὼν, τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἠφάνισεν. ὡς τοὺς μάντεις εἰπεῖν, ὅτι τεθνήξεται. συγκαλέσας δὲ τοὺς βουλευτὰς εἶπε· πηλίνην παραλαβὼν τὴν Ῥώμην, λιθίνην ὑμῖν αὐτὴν καταλέλοιπα· διὰ τὸ ὀχυρὸν τῆς δυνάμεως. ἐν τῷ Σεξτιλίῳ δὲ μηνὶ γενόμενος ὕπατος, καὶ πολλὰς νικήσας, ἐν τούτῳ καὶ τελευτᾷ. διὸ καὶ Σεξτίλιος αὐτὸς πάλιν ἐλέγετο, διὰ τὸ τὸν Σεξτίλιον μῆνα ἐπονομασθῆναι Αὔγουστον. Ἠγαπᾶτο δὲ ὑπ' αὐτοῦ Μαικήνας ἀνὴρ σοφὸς, ὃς καὶ πρῶτος τὰ σημεῖα ἐφεῦρεν. ὃς ποτὲ δικάζοντος τοῦ Καίσαρος, καὶ πολλῶν θάνατον καταψηφισαμένου, μὴ δυνάμενος διὰ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἔγραψεν. ἀνάστα δήμιε. καὶ σημηνάμενος, ἔρριψεν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ. ὅπερ ἀναγνοὺς ὁ Καῖσαρ, ἀνέστη, κελεύσας ἀργῆσαι τὰ κριθέντα παρ' αὐτοῦ. ὅτι πάνυ ἦν τῶν φίλων θεραπευτικός. τινὸς γὰρ τῶν συστρατευομένων αὐτῷ δεηθέντος τῆς εἰς τὸ βουλευτήριον αὐτοῦ παρουσίας, εἰπεῖν· αὐτὸν μὲν ἀσχολεῖσθαι, ἐπιτρέψαι δέ τινι τῶν φίλων παραγενέσθαι, καὶ τὴν χρείαν πληρῶσαι. ὃς ὀργισθεὶς ἔφη. ἐγὼ ὁσάκις τῆς ἐμῆς ἐπικουρίας ἐδεήθης, οὐκ ἄλλον ἀντ' ἐμοῦ ἔπεμψα. καὶ ἐρυθριάσας ὁ Καῖσαρ, καὶ συναπῆλθε, καὶ συνέπραξεν· ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Αὐγούστου Καίσαρος, εἰσῆλθε πλοῖον ἀπὸ Ἀλεξανδρείας * εἰς τὴν πόρταν Ῥώμης, ἐπιφερόμενον σίτου μοδίων χιλιάδας υ΄, ἐπιβάτας φσ΄, ναύτας σ΄. πέπερι, ὀθόνας, χάρτην, ὑελία, καὶ τὸν μέγαν ὀβελίσκον μετὰ τοῦ βασιλέως, αὐτόν τε ἑστῶτα ἐν τῷ μεγάλῳ ἱππικῷ, ἔχοντα ὕψος πόδας πζ΄. ἥμισυ. εἶχε δὲ καὶ Ἀθηνόδωρον τὸν Ἀλεξανδρέα, σοφώτατον πάνυ. ἦν δὲ Καῖσαρ μανιώδης ἀεὶ περὶ τὰς τῶν ἀλλοτρίων γυναῖκας, ὡς καὶ αὐτοὺς ἐξυπηρετεῖν τῷ μιάσματι. ἡνίκα γὰρ ἤρχετό τις τῶν βουλευτῶν πρὸς αὐτὸν, ὡραίαν ἔχων γυναῖκα, ἔπεμπε πρὸς τοῦτον τὸν οἰκεῖον δακτύλιον, καὶ ἠξίου ἐκβαλεῖν τὴν γαμετὴν ἐν κατεστέγῳ φορείῳ, καὶ κατασημαίνεσθαι, καὶ αὖθις τὸν δακτύλιον ἀντιπέμψασθαι· καὶ οὕτω δεχόμενος τὴν γυναῖκα ἐν τῷ φορείῳ ἀσελγαίνων, ἐσφράγιζε, καὶ ἀντεπέστρεφεν ὅπερ γέγονέ τινι, ὃς μὴ τολμήσας ἀντειπεῖν, ἀπωδύρετο τὸ δυστύχημα. οἷς ἐπιστὰς Ἀθηνόδωρος κλαίουσι, καὶ τὴν αἰτίαν μαθὼν, ἑαυτὸν ὑπέστησεν ἐμβαλεῖν τῷ φορείῳ, καὶ κατασημηναμένους ἀποστεῖλαι, γυμνὸν ξίφος ἐπιφερόμενον. οὗ ἀπαχθέντος, ἐδόκει Καῖσαρ τὴν γυναῖκα εἶναι τοῦ συγκλητικοῦ. καὶ ἀνοίξαντος τὰς θύρας ἐξέθορε ξιφήρης Ἀθηνόδωρος, καὶ πάνυ κατέπτηξε τῷ ἀθρόῳ τὸν Καίσαρα· καὶ δεδιότα αὐτὸν ἀνεκτήσατο, καὶ τοῖς μεγίστοις κατέδησεν ὅρκοις, μηδέποτε τοῦτο πρᾶξαι. ὃν τοσοῦτον ἀπεδέξατο, ὡς τὴν σύγκλητον συναγαγὼν, πολλὰ τὸν Ἀθηνόδωρον ἐγκωμιάσαι. προσθεῖναι δὲ καὶ τοῦτο, ὡς κακὸν βίον ἐσχηκὼς, ὑπὸ Ἀθηνοδώρου ἐπανωρθώθη. γηράσας δὲ ὁ Ἀθηνόδωρος, ᾔτησεν ἀπελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα. ἔλεγε γὰρ, ὡς

Cedren.

* εἰς τὸν πόρτον. Meurs.

A rure ageret Octavius, aquila devolans panem ei de manibus rapuit, ac reversa eum rursus in manus deposuit. Cum adhuc puer esset, Cicero per insomnium vidit eum flagellum tenentem, e cælo aurea catena in Capitolium demitti. Sub exitum ejus fulmine tacta est ipsius imago & prima nominis littera abolita. inde arioli pronunciarunt, non multo post moriturum. Convocato senato dixit, se Romam ex luto conditam accepisse, cæterum eam ipsis lapideam relinquere: potentiæ magnitudinem innuens. Sextili mense consul creatus, diversis annis eodem mense multas victorias obtinuit, eodemque mortuus est: itaque ei mensi est nomen Augusti impositum. Charus ei fuit Mæcenas, vir sapiens: B qui & primus rationem per notas scribendi reperit. Is cum quodam die Cæsar jus diceret, multosque capite damnaret, neque ipse ad eum præ turba hominum accedere posset, in scheda scripsit, Surge carnifex: eamque signatam in gremium ejus conjecit. Ea lecta, Cæsar surrexit, jussitque sententiarum latarum a se executionem differri. Erat autem in amicos admodum officiosus. Cum quidam cujus militiæ erat Cæsar usus opera, ab eo peteret, ut sui in quadam re juvandi gratia in curiam veniret: Cæsarque se occupatum esse, sed misso amico ejus necessitati subserviturum responderet: succensens alter: Ego (inquit) quoties tu auxilium meum requi- C rebas, non alium meo loco misi. ita Cæsar verecundia motus, una abiit, eique in caussa sua agenda adfuit. Augusto imperante, navis Alexandrina in portum Romæ est advecta, quadringenta modiorum frumenti millia adferens, classiarios CIↃCC, nautas CC, tum piper, lintea, chartas, vitra: magnumque obeliscum, & imperatorem collocatum in magno circo, altum pedes LXXXVII. S. Habuit etiam Athenodorum Alexandrinum, sapientissimum virum. Insano alienarum uxorum amori indulgebat Cæsar: adeoque ipsi flagitio ejus mariti inserviebant. Cum enim aliquis senatorum ad eum veniret, cui uxor esset formosa, ad hunc Cæsar misit suum annulum, postulavitque ut uxorem in lectica ad se mitteret operta obsignataque & D una annulum remitteret: itaque mulierem in lectica accipiens, expleta libidine eam obsignatam marito remittebat. Petierat aliquando idipsum a quodam Cæsar: qui cum recusare non auderet, suam calamitatem deplorabat. Athenodorus, cum in plorantem incidisset, causa cognita, se cum stricto gladio in lecticam abdi, itaque obsignata ea ad Cæsarem mitti jussit. Cæsar cum senatoris uxorem sibi allatam putans, januam lecticæ aperuisset, exiluit gladium strictum tenens Athenodorus, subitoque visus admodum perterruit Cæsarem, metuentemque sibi confirmavit rursum: juramentoque adegit promittere, nihil se in posterum tale acturum. Id adeo gra- E tum Cæsari fuit, ut convocato Senatu, Athenodorum multis verbis laudaverit: addideritque, se cum turpem ageret vitam, ab eo fuisse correctum. Jam gravis ætate Athenodorus, in patriam redeundi veniam petiit, quod jam perfectam rerum cognitionem & agendi rationem

Mæcenas.

Edit. Paris. pag. 172.

Athenodorus Augusti libidines castigat.

Cæsar esset consecutus. Cum ægre veniam impetrasset, ultimo digressu valedicens Cæsari, in aurem insusurravit, hortans ut quoties ira commoveretur, non ante agi quicquam mandaret, quam apud sese XXIV vocabulorum elementa enumerasset. norat enim animum Cæsaris subita ira exardescere, & facile mutari. Tum Cæsar: Bene (inquit) habet, commonuisti me quod nondum sim perfectus. itaque nondum patiar te in patriam redire. Anno Augusti XLI indictiones institutæ sunt, & bisextus, legesque ab eo civiles propositæ. Tunc etiam Romæ Virgilius poeta innotuit. Sub eo etiam Judam Galilæum, cujus est in Actis mentio, ferunt seditionem movisse: & Antipatrum, Herodis patrem, Judææ regem a Romanis factum.

Edit. Paris. pag. 173.

Act. 5.

Antonius autem consul & imperator Romanus, uti Dio Coccejus scribit, Bruto & Cassio, qui Cæsarem Julium necaverant, interfectis, exercitus recreandi causa in Syriam venit. Inde Cleopatræ amore captus, Augusto Cæsari se opposuit: Romamque redire, ne causam dicere opus haberet, posthabuit. Hic Antonius cum Cleopatra Alexandriæ & Ægypti regina inito consilio, Dexiophane mechanico ei operi præfecto, magnæ hominum multitudinis opera multoque labore & impendio usus, maris fretum quod urbem Alexandriam & pharum insulam interfluebat quatuor milliarium latitudine, ingesta materia siccavit; fecitque ut tamquam per continentem liber esset ex urbe Pharum aditus.

Antonius.

Hujus Cleopatræ decimo quarto, Augusti autem Cæsaris regni XLII anno, Christus Dominus noster natus est. (fuit is annus mundi, secundum accuratiores annales, VCCIↃIↃVI.) mensis Decembris die XXV, feria quarta. cyclus solis erat XVIII. lunæ XV. Cum ergo diem volumus explorare, qua Christus verus noster Deus natus est, anni præsentis quatuor solis epactas ponimus: iisque addimus dies quæ sunt ab initio primi mensis, nempe Aprilis XXX, Maii XXXI, Junii XXX, Julii XXXI, Augusti XXXI, Septembris XXX, Octobris XXXI, Novembris XXX, Decembris XXV. Summa, dies CCLXXIII. Hanc per septem divide ita: Septies XL, sunt CCLXXX. hæc de summa aufer, restant XI. ab his VII detrahe, remanebunt IV. Ita ergo deprehendimus, qua die luminaria fabricatus fuerat, eadem & natum fuisse Christum, verum Deum nostrum, qui est sol justitiæ.

Christus natus.

Anno Tiberii Cæsaris XV, Indictione prima, ab Joanne baptizatus est in amne Jordane, XIII die anni ætatis suæ XXXI, sexta die Januarii mensis. Proinde Christus Deus noster natus est anno ab exordio mundi VCCIↃIↃVI, baptizatus anno VCCIↃIↃXXXVI. Cum & universus populus esset baptizatus, ut sacræ literæ tradunt, & Jesus baptizatus precaretur, cæli aperti sunt, ac sanctus Spiritus forma corporea tamquam columba supra ipsum se demisit; & vox de cælo talis audita est: (Tu es filius meus dilectus, in te acquiesco.) Porro scire cupiens, quota fuerit septimanæ dies, qua baptizatus est Jesus, pone anno 5536. adjice his quadrantem suum, fient in summa 6920. Hæc sic per 7 divides: Septies 900. sunt 6300. rursum septies 80, faciunt 560. tandem septies 8, sunt 56. his omnibus detractis, restabant quatuor epactæ. his addemus a primo mense usque

Christus baptizatus.

pag. 174.

A τέλειος εἶ ὦ Καῖσαρ κατὰ πᾶσαν φιλοσοφίαν καὶ πρᾶξιν. ὁ δὲ μόλις ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἀναχώρησιν. ὡς δὲ μέλλων ἀπαίρειν ἠσπάζετο αὐτὸν, καὶ ἐπικύψας εἰς τὸ οὖς, παρεκάλει ἵν' ὁσάκις ὀργισθῇ, μὴ πρότερον κελεύσῃ τὸ προστακτέον, πρὶν ἂν καθ' ἑαυτὸν ἀριθμήσῃ τὰ κδ'. στοιχεῖα. ᾔδει γὰρ αὐτοῦ τὸ ὀξύθυμον καὶ εὐμετάβλητον. ὁ δὲ Καῖσαρ αἰσθόμενος, ἔφη· εὖ γε, ὑπέμνησάς με ὡς ἀτελής εἰμι, καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας δέομαι. διὰ τοῦτο οὐ συγχωρήσω σοι τῆς ἐνεγκαμένης τέως ἐπιβῆναι. τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει, αἱ ἴνδικτοι ἐπινοήθησαν, καὶ τὸ βίσεξτον, καὶ νόμους ἐξέθετο πολιτικούς. καὶ Βιργίλλιος παρὰ Ῥωμαίοις ἐγνωρίζετο ποιητής. ἐπὶ τούτου καὶ Ἰούδαν τὸν Γαλιλαῖον, τὸν ἐν ταῖς πράξεσιν ἐμφερόμενον, ἱστοροῦσιν ἐγηγέρθαι· καὶ Ἀντίπατρον τὸν Ἡρώδου πατέρα,
B τῆς Ἰουδαίας βασιλέα καταστῆναι ὑπὸ Ῥωμαίων.

Ἀντώνιος δὲ ὁ στρατηγὸς καὶ ὕπατος Ῥωμαίων, ὥς φησι Δίων ὁ Κόκκειος, ἀνελὼν Βροῦτον καὶ Κάσσιον, τοὺς φονευτὰς Ἰουλίου Καίσαρος, τὸν στρατὸν ἀναλαβὼν, ἦλθεν ἐν Συρίᾳ. Ἔρωτι δὲ βληθεὶς Κλεοπάτρας, ἀντῆρεν Αὐγούστῳ Καίσαρι. ὅθεν ἐπανελθεῖν εἰς Ῥώμην οὐκ ἐγνώκει, ὡς λόγον ἀποδώσων. οὗτος ὁ Ἀντώνιος μετὰ Κλεοπάτρας, Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου ἀνάσσης βουλευσάμενος, προσέχωσε τὸν Ἀλεξανδρείας τῆς πόλεως καὶ Φάρου τῆς νήσου μεταξὺ διακείμενον θαλάσσιον πορθμὸν, ὡσεὶ τέσσαρα μίλια ἔχοντα διάστημα. τοῦτον οὖν τὸν πορθμὸν χώσει πολλῇ καὶ σπουδῇ καὶ δαπάνῃ,
C Δεξιοφάνους μηχανικοῦ τοῦ ἔργου προηγουμένου, συμπλήσαντες ἤπειρον καὶ βατὸν εἶναι παρεσκεύασαν, ἄβατον ὄντα τὸ πρότερον, καὶ ἀκωλύτως ἐξεῖναι πρὸς τὴν Φάρον διαβαίνειν.

Τούτου τῷ ιδ'. ἔτει, Αὐγούστου δὲ Καίσαρος μβ'. ἔτει τῆς μοναρχίας αὐτοῦ, τίκτεται Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἔτος τοῦτο γενέσεως κόσμου κατὰ τὰς ἀκριβεστέρας ἀναγραφὰς, ͵εφϛ'. μηνὶ Δεκεμβρίῳ κε'. ἡμέρᾳ δ'. κύκλος ἡλίου ὀκτωκαιδέκατος, καὶ σελήνης κύκλος ιε'. εἶτα γνῶναι τὴν ἡμέραν βουλόμενοι, καθ' ἣν ἐτέχθη Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, τίθεμεν τὰς κατὰ τὸ παρὸν ἔτος δ'. ἐπακτὰς τοῦ ἡλίου, καὶ ταύταις προστίθεμεν τὰς ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ πρώτου μηνὸς ἡμέρας, Ἀπριλλίου λ'. Μαΐου λα'. Ἰουνίου λ'. Ἰουλίου λα'. Αὐγούστου λα'. Σεπτεμβρίου λ'. Ὀκτωβρίου λα'. Νοεμβρίου λ'. Δεκεμβρίου
D κε'. ὁμοῦ σξα'. ταύτας ὕφελε ἐπὶ τῶν ἑπτὰ οὕτως· ἑπτάκις μ', σπ'. ια'. ζ'. λοιπαὶ δ'. εὑρίσκομεν οὖν, ὡς καθ' ἣν ἡμέραν ἐδημιούργησε τοὺς φωστῆρας, κατ' αὐτὴν ἐτέχθη Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ὡς ὑπάρχων ἥλιος δικαιοσύνης.

Τῷ ιε'. ἔτει Τιβερίου Καίσαρος βαπτίζεται ὑπὸ Ἰωάννου, ἰνδικτιῶνι πρώτῃ, ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, τῇ ιγ'. ἡμέρᾳ, τοῦ λα'. ἔτους αὐτοῦ, ϛ'. τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς. ἐν τῷ ͵εφϛ'. ἔτει τοίνυν τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ἐγεννήθη Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἐν δὲ τῷ παρόντι ͵εφλϛ'. ἔτει ἐβαπτίσθη, καθὼς λέλεκται. μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν, ὥς φησι τὰ ἱερὰ λόγια, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἐγένετο ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡσεὶ περιστερὰν
E ἐπ' αὐτὸν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν. Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ ηὐδόκησα. εἶτα γνῶναι βουλόμενοι, καὶ ποία ἦν τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα, ὅτε ὁ Κύριος ἐβαπτίσθη, τίθεμεν τὸ ͵εφλϛ'. ἔτος. τούτοις προστίθεμεν τὸ τέταρτον, καὶ γίνονται ͵ϛϡκ'. ταῦτα ὑφείλομεν παρὰ τὸ * ἑπτάκις λέγοντες, ἑπτάκις ϡ', ͵ϛτ'. ἑπτάκις π', φξ'. ἑπτάκις η', νϛ'. λοιπαὶ δ'. ἐπακταί. ταύταις προσάπτομεν τὰς ἀπὸ τοῦ πρώτου μηνὸς ἡμέρας, ἕως αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἐν ᾗ ὁ

Κύριος ἐβαπτίσθη, ὥστε ἔχεις ἐπακτὰς δ΄. Ἀπριλλίου λ΄. Μαΐου λα΄. Ἰουνίου λ΄. Ἰουλίου λα΄. Αὐγούστου λα΄. Σεπτεμβρίου λ΄. Ὀκτωβρίου λα΄. Νοεμβρίου λ΄. Δεκεμβρίου λα΄. Ἰανουαρίου ς΄. ὁμοῦ, σπε΄. ταύτας ὕφειλε ἐπὶ τῶν ἑπτὰ, λέγων ἑπτάκις μ΄, σπ΄, λοιπαὶ ε΄. εὑρίσκομεν οὖν, ὡς ἐν ε΄. τῆς ἑβδομάδος ἡμέρᾳ, ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος, καθ᾽ ἣν ἡμέραν αὐτὸς ὁ Κύριος προσέταξεν ἐξαγαγεῖν τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν. αὐτὸς ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων ἐβαπτίσθη καὶ ἡγίασε τὸ ὕδωρ, καὶ ζωοποιὸν ἡμῖν ἀπειργάσατο.

Μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι, καὶ πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ σατανᾶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ νικῆσαι τὸν πειράζοντα, παρεγένετο εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας. καὶ κελεύσας τοὺς μαθητὰς πιστεύσαντας, καὶ δεξαμένους τὸ κήρυγμα τῆς εὐσεβείας, ἀνελθεῖν μετ᾽ αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἑορτάσαι τὸ νομικὸν πάσχα. εἶτα θέλοντες γνῶναι, ποσῇ τοῦ μηνὸς ἔφθασε κατὰ τὸ παρὸν ͵εφλζ΄. ἔτος ἀρχὴν εἰληφυῖα ἀπὸ κα΄. τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἡ ιδ΄. τοῦ πρώτου μηνὸς τῆς σελήνης. τὰ ͵εφλς΄. ὑφείλαμεν ἐπὶ τῶν ιθ΄. λοιπαὶ ζ΄. ταύτας ἐνδεκαπλασιάζοντες, γίνονται οζ΄. ἔκβαλε τριακάδας δύο, λέγων. δὶς λ΄, ξ΄. λοιπαὶ ιζ΄. πρόσβαλε ταύταις τρεῖς τὰς πρὸ τῶν φωστήρων, πρὸ σελήνης ζ΄. καὶ ζ΄. τὰς ἀπὸ κα΄, καὶ αὐτοῦ τοῦ Μαρτίου μηνός· ὁμοῦ μδ΄ ὕφειλε λ΄. λοιπὰς ιδ΄. καὶ ἔφθασεν ἡ ιδ΄. τοῦ πρώτου μηνὸς τῆς σελήνης τῇ κζ΄. τοῦ Μαρτίου μηνός. εἶτα θέλοντες γνῶναι, καὶ ποίᾳ ἡμέρᾳ ἔφθασεν ἡ αὐτὴ ιδ΄. τοῖς ͵εφλς΄. προστίθεμεν τὸ τέταρτον, ͵ατπδ΄. καὶ γίνονται ͵ϛϡκ΄. ταῦτα ὕφειλε εἰς τὰ ζ΄. λέγων· ζϡ΄, ͵στ΄. ζπ΄. φξ΄. ζα΄, νς΄. λοιπαὶ δ΄. ἐπακταί. ταύταις πρόσβαλε τρεῖς τὰς πρὸ τῶν φωστήρων, καὶ ζ΄ τὰς ἀπὸ κα΄, καὶ αὐτῆς τοῦ Μαρτίου μηνός. ὁμοῦ ιδ΄. καὶ ὕφειλε ζ΄. λοιπαὶ ζ΄. καὶ ἦν σάββατον.

Τῷ δὲ ιθ΄. ἔτει Τιβερίου Καίσαρος, ὁ Κύριος ἐπὶ τὸ πάθος παρῆν· ἔτος τοῦτο ͵εφλθ΄. μηνὶ Μαρτίῳ κγ΄. ἡμέρᾳ ς΄. ἀνέστη δὲ τῇ κε΄. τοῦ αὐτοῦ Μαρτίου μηνός, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελέσθη ἡμέρᾳ α΄. ὅθεν καὶ τὸ Κύριον πάσχα ἑορτάζειν ἡ ἐκκλησία παρείληφε, τῇ κε΄. τοῦ Μαρτίου μηνός. ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελέσθη τὸ Ἰουδαϊκὸν πάσχα, μηνὶ Μαρτίῳ κδ΄. ἡμέρᾳ ζ΄. κύκλος ἡλίου κγ΄. καὶ σελήνης ι΄. ἀρχὴν εἰληφότα τὴν κα΄. τοῦ Μαρτίου μηνός, τῆς ἐνεστώσης δ΄. ἰνδικτιῶνος. καὶ ια΄. ἔτος τῆς κατὰ φύσιν ἐννεακαιδεκαετηρίδος τῆς σελήνης, καὶ κς΄. τῆς κατὰ φύσιν ὀκτὼ καὶ εἰκοσαετηρίδος τοῦ ἡλίου. τοῦτο δὲ τὸ τέταρτον πάσχα ἐστὶν, ἐν ᾧ πέπονθεν ὑπὲρ ἡμῶν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιον, τό. Καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ᾽ ἵνα ἀκωλύτως τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ φάγωσι τὸ πάσχα. καὶ αὖθις· οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου) ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. ἐν ᾧ οὖν καιρῷ κατὰ σάρκα ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Κύριος, τὸ κατὰ νόμον οὐκ ἔφαγε πάσχα, ἀλλ᾽ αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη. ὅτι δὲ οὐ κατὰ τὴν ιδ΄. ἐπετέλεσε τὸ πάσχα, ἀλλὰ πρὸ τούτου τὸ μυστικὸν ἐτέλεσε δεῖπνον, ὅτε καὶ ὁ ἁγιασμὸς τῶν ἀζύμων, καὶ ἡ προετοιμασία τῆς ἑορτῆς ἐγίνετο, εὑρίσκεται τοῖς μαθηταῖς μεταδιδοὺς οὐ θύματος, οὐδὲ ἀζύμων, ἀλλ᾽ ἄρτου καὶ ποτηρίου.

Cedren.

ad propositum diem, sic habebis 4 epactas, Aprilis dies 30, Maii 31, Junii 30, Julii 31, Augusti 31, Septembris 30, Octobris 31, Novembris 30, Decembris 31, Januarii 6. Summa, 285. hæc per septenarium divide, hoc pacto. Septies 40, sunt 280. restant quinque. Sic invenimus, quinta septimanæ die Dominum fuisse baptizatum. qua enim die ipse jusserat aquas producere reptilia, animalia viventia: ea in fine sæculorum etiam baptizatus aquam consecravit, utque nobis esset vivifica effecit.

Postquam baptizatus, in solitudine a Satana tentatus de eo victoriam retulit, in Galilæam profectus est, ibique lætum de regno Dei nuncium dedidit. discipulosque qui crediderant, & pietatis præconium amplexi erant, secum Hierosolyma adscendere jussit ad pascha secundum legis præscriptum celebrandum. Jam si velimus cognoscere, quota die mensis incidisset in præsentem annum v CIↃ IↃ XXXVII, initium nacta a vigesima Martii die, decimaquarta dies primi mensis lunaris: dividemus 5536 per 19, supererunt 7. hujus undecuplum est 77 bis triginta hoc est 60 inde aufer: restabunt 17. adde his tres, quæ ante luminarium coltum sunt: ante lunam 7, & alias 7 ab vigesima prima Martii die. summa, 44, hinc tolle 30, supersunt 14. itaque decimaquarta primi mensis lunæ dies incidit in vigesimumseptimum Martii diem. Porro volentes cognoscere, quota dies septimanæ fuerit, adde quadrantem suum ad 5536, qui est 1384, summa erit 6920. eam divide per 7, ut supra: relinquentur quatuor epactæ. his adde 3 dies antegressos conjunctionem luminarium, & 7 dies a vigesimaprima Martii. summa 14 divide per 7: nihil supererit, fuit ergo sabbatum.

Decimonono Tiberii anno Christus supplicio sese subdidit: anno mundi v CIↃ IↃ XXXIX, die mensis Martii XXIII, septimanæ sexta. Exiit a mortuis XXV die ejusdem Martii, die a sabbato proxima. Inde in ecclesia receptum est, pascha Dominicum celebrare vigesimaquinta die Martii. Quo tempore Judaicum pascha peragebatur, dies erat Martii XXIV, septimanæ septima, id est sabbatum. circulus solis 23, lunæ 10, utrumque numeratum a XXI Martii præsentis anni, indictione quarta. Et undecimus annus erat naturalis novendecennii lunæ, ac vigesimus sextus annus naturalis vigintoctennii solis. Hoc autem quartum pascha est, quo pro nobis passus est Christus, verus Deus noster. Testimonium autem perhibet ipsum quoque Evangelium, his verbis: (Ipsi vero in prætorium non intrabant, ne polluerentur, sed postridie pascha possent rite comedere.) Item: (Judæi porro, ne eorum corpora in cruce manerent sabbato (erat enim pridie sabbati, quod admodum magna solemnitate acturi erant) a Pilato postularunt, ut iis ossa confringerentur, atque deponerentur.) Quo igitur tempore Christus suo corpore pro nobis supplicium luit, eo legitimum pascha non edit, sed ipse pro nobis victima factus est. Quod autem non decimoquarto die pascha celebraverit, sed eum anteceperit mysticæ cœnæ institutione, quo tempore infermentatorum panum sanctificatio & festivitatis apparatus aguntur: argumento est, quia discipulis non de victima & panibus infermentatis, sed panem & vinum tradidit.

Christus supplicio qua die affectus.

Edit. Paris. pag. 175.

Joan. 18.

Cap. sequen.

Qui Christum scribunt anno V CIↃIↃ natum, anno V CIↃIↃXXXIII supplicio affectum, errant, neque præcise annos norunt.

Augari Edesseni ad Christum epistola.

Eo tempore quo in terris homo Christus egit, fuit quidam Edessæ regulus, nomine Augarus. ad hunc quoque miraculorum a Deo nostro Christo editorum undique sparsa pervenit fama: quorum admiratione perculsus, Christum videre desideravit. quod ne fieret, insanabili morbo impediebatur. Itaque ad eum mittit epistolam per unum de suis cursoribus Ananiam nomine, eique (nam & pingere norat) mandat, ut Christi formam in tabula depingeret. Epistolæ exemplum infra scriptum est: (Augarus regulus Edessæ urbis, Jesu servatori bono, existenti in urbe Hierosolyma, Salutem: Allatum ad me est, te sine medicamentis morbos depellere: fertur enim, abs te cæcis visum, claudis ingressum restitui, leprosos repurgari, verbisque tuis immundos spiritos abigi, eos qui diuturnis morbis torquentur sanari, mortuos in vitam revocari. Quibus omnibus de te auditis, in eam veni cogitationem, te Deum esse cœloque degressum ista facere, aut filium esse Dei, qui ista præstes. Itaque missis litteris, volui hoc abs tua potestate & bonitate contendere, uti ad me proficiscare, ac me morbo meo liberes. Nam & hoc mihi nunciatum est, Judæos tibi obloqui, ac insidias tendere. At mihi urbs est, quamquam pereaigua, tamen ambobus suffectura. Vale.) Cursor Hierosolyma profectus, Christo epistolam exhibuit: eumque diligenter attentis contemplatus oculis, cum a confluente turba propius astare non sineretur, in saxum quoddam paululum supra terram eminens consedit: ibique statim oculos Christo, manum chartæ intendit, ut apparentis figuræ effigiem depingeret. Verum is conatus frustra fuit, Domino subinde vultum mutante. Sed Christus, cui occultæ cordis cogitationes exploratæ essent, proposito ipsius intellecto, hominem ad se vocavit: ac lavare faciem quærens, postquam abluisset, in pannum quadruplicem sibi oblatum divinæ suæ & immaculatæ faciei simulacrum maximo miraculo impressit. Eam sindonem Ananiæ tradidit, mandans ut domino suo afferret: ac unam epistolam, quam in hæc verba rescripsit. (Beatus es Augare, qui mihi non viso fidem habuisti. Sic enim de me litteris traditum est, eos qui me videant, fidem mihi non habituros: verum eos qui me non vidissent, fidem mihi, atque vitam habituros. Quod petis ut ad te veniam, mihi omnia absolvenda sunt ea, quorum gratia missus sum: iisque confectis redeundum ad patrem, qui miserat. Eo facto, mittam ad te unum meorum discipulorum, nomine Thaddæum: is & morbo te solvet, & vitam æternam pacemque tibi & tuis præbebit, urbsque tua ab omnibus hostibus tuta & invicta fiet.) In fine sigillum posuit litteris septem Ebraicis notatum: quarum sensus est, Dei spectatum divinum miraculum. Augarus recepto magna cum lætitia tabellario, pronus concidit, divinamque adoravit imaginem magna cum fide & desiderio: statimque mor-

Edit. Paris. pag. 176.

Christi facies in sindone expressa.

Epist. ad Augarum.

A Οἱ δὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ἀναγράφοντες εἰς τὸ ͵εφʹ ἔτος, καὶ τὸ πάθος ἐν τῷ ͵εφλγʹ. σφάλλουσι, μὴ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ἔτους ἐπιστάμενοι.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐνσάρκου ἐπιδημίας Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἦν τις τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης, ὀνόματι Αὔγαρος. διαδοθείσης οὖν πανταχοῦ τῆς τῶν θαυμασίων φήμης Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀκούσας καὶ αὐτὸς ὁ ῥηθεὶς τοπάρχης, ἐξίστατο ἐπὶ τούτοις, καὶ ἐπόθει ἰδεῖν τὸν Χριστόν. οὐκ ἠδύνατο δὲ διὰ τὸ ἀνιάτως νοσεῖν. γράφει τοίνυν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν, ἣν ἀπέστειλε δι' Ἀνανίου τοῦ αὐτοῦ ταχυδρόμου, ὃς ἐν πείρᾳ ἐτύγχανε καὶ τῆς ζωγραφικῆς τέχνης. παρήγγειλε δὲ αὐτῷ ὁ Αὔγαρος λαβεῖν ἐν σανίδι τὸ ὁμοίωμα τῆς τοῦ Χριστοῦ ἰδέας. ἡ δὲ ἐπιστολὴ τοῦ Αὐγάρου κατὰ ῥῆμα διέξεισι τάδε. Αὔγαρος τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης, Ἰησοῦ B σωτῆρι ἀγαθῷ, ἀναφανέντι ἐν πόλει Ἱεροσολύμων, χαίρειν. Ἤκουσταί μοι τὰ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν ἰαμάτων, ὡς ἄνευ φαρμάκων ὑπὸ σοῦ γινομένων. ὡς γὰρ λόγος, τυφλοὺς ἀναβλέπειν ποιεῖς, χωλοὺς περιπατεῖν, λεπροὺς καθαρίζεις, καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα λόγῳ ἀπελαύνεις, καὶ τοὺς ἐν μακρονοσίᾳ βασανιζομένους θεραπεύεις, καὶ νεκροὺς ἐγείρεις. Ταῦτα πάντα ἀκούσας περὶ σοῦ, κατὰ νοῦν ἐθέμην ὅτι Θεὸς εἶ, καὶ καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ ταῦτα ποιεῖς· ἢ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, ποιῶν ταῦτα. διὰ ταῦτα τοίνυν γράψας, ἐδεήθην τῆς σῆς ἰσχύος καὶ ἀγαθότητος σκυλῆναι, καὶ ἐλθεῖν πρός με, ἵνα τὸ πάθος ὃ ἔχω θεραπεύσῃς. καὶ γὰρ ἤκουσα, ὅτι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καταγογγύζουσί σου, καὶ βούλονται κακῶσαί σε. πόλις δέ μοί ἐστι σμικροτάτη, ἥτις ἐξαρκέσει ἀμφοτέροις ἡμῖν. ἔρρωσο. Ὁ δὲ ταχυδρόμος ἀπελθὼν ἐν Ἱερουσα- C λήμ, καὶ δοὺς τῷ Κυρίῳ τὴν ἐπιστολήν, ἦν ἐπιμελῶς ἀτενίζων αὐτῷ, μὴ δυνάμενος δὲ πλησίον αὐτοῦ εἶναι διὰ τὸ συρρεῦσαν πλῆθος, ἐπί τινα πέτραν μικρὸν τῆς γῆς ἀνεστηκυῖαν ἀναβὰς ἐκαθέσθη· καὶ εὐθὺς ἐκείνῳ μὲν τοὺς ὀφθαλμούς, τῷ δὲ χάρτῃ τὴν χεῖρα προσήρειδε, καὶ τὴν τοῦ φαινομένου μετέγραφεν ὁμοιότητα. καὶ οὐδαμῶς ἠδύνατο αὐτὴν καταλαβεῖν, διὰ τὸ ἑτέρᾳ καὶ ἑτέρᾳ ὄψει φαίνεσθαι. ὁ δὲ Κύριος, ὡς ἅτε κρυφίων γνώσεων καὶ καρδιῶν ἐξεταστής, γνοὺς τὴν ἐνθύμησιν αὐτοῦ, μετεκαλέσατο αὐτόν. καὶ ζητήσας νίψασθαι, ἐπεδόθη αὐτῷ ῥάκος τετράδιπλον μετὰ τὸ νίψασθαι, ἐν ᾧ καὶ ἀπεμάξατο τὴν ἄχραντον καὶ θείαν αὐτοῦ ὄψιν. καὶ ὢ τοῦ θαύματος· παραυτίκα ἐνετυπώθη τῆς αὐτοῦ μορφῆς τὸ ἀπεικόνισμα ἐν τῇ σινδόνι, ἣν καὶ ἀπέδωκε τῷ Ἀνανίᾳ εἰ- D πών· ἄπελθε, καὶ ἀπόδος αὐτὴν τῷ ἀποστείλαντί σε. ἀντέγραψε δὲ ὁ Κύριος καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Αὔγαρον, ἐπὶ λέξεως ἔχουσαν οὕτως· Μακάριος εἶ Αὔγαρε, πιστεύσας ἐν ἐμοί, μὴ ἑωρακώς με. γέγραπται γὰρ περὶ ἐμοῦ, τοὺς ἑωρακότας με, μὴ πιστεύειν ἐν ἐμοί· οἱ δὲ μὴ ἑωρακότες με, αὐτοὶ πιστεύσουσι, καὶ ζήσονται. περὶ δὲ οὗ ἔγραψάς μοι ἐλθεῖν πρὸς σέ, δέον ἐστὶ πάντα πληρῶσαί με, δι' ἃ ἀπεστάλην, καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι ἀναληφθῆναί με πρὸς τὸν ἀποστείλαντά με πατέρα. ἐπειδὰν δὲ ἀναληφθῶ, ἀποστείλω σοι ἕνα τῶν μαθητῶν μου, ὀνόματι Θαδδαῖον, ὅστις καὶ τὸ πάθος σου θεραπεύσει, καὶ ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰρήνην σοὶ παράσχῃ, καὶ τῇ πόλει σου γενήσεται τὸ ἱκανὸν πρὸς τὸ μηδένα τῶν E ἐχθρῶν κατισχῦσαι αὐτῆς. ἐπιθεὶς ἐν τῷ τέλει καὶ σφραγῖδα γράμμασιν Ἑβραϊκοῖς ἐνσημανθεῖσαν ἑπτά, ἅτινα μεθερμηνευόμενα ταῦτα δηλοῦσι. Θεοῦ θεαθὲν θαῦμα θεῖον. ὁ δὲ τοπάρχης Αὔγαρος δεξάμενος περιχαρῶς τὸν Ἀνανίαν, πεσὼν προσεκύνησε τὴν ἁγίαν εἰκόνα καὶ ἄχραντον τοῦ Κυρίου πίστει καὶ πόθῳ πολλῷ, καὶ παραχρῆμα ἰάθη ἀπὸ τῆς νόσου αὐτοῦ, μικροῦ τινος λειψάνου ὑπολει-

θέντος ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ. ἦν γὰρ ὁ Αὔγαρος δυσὶ νοσήμασι ταλαιπωρούμενος, τῇ μὲν ἀρθρίτιδι χρονίᾳ, ἑτέρᾳ δὲ λέπρᾳ μελαίνῃ, ἐκδαπανώσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ· ὃς καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ἄρθρων ὀδύναις συνείχετο, καὶ τοῖς τῆς λέπρας ἐταλαιπωρεῖτο κακοῖς, ἀφ' ἧς ἐγένετο αὐτῷ ἡ τῆς ἀμορφίας αἰσχύνη, δι' ἣν οὐδὲ θεατὸς ἦν σχεδὸν τοῖς ἀνθρώποις.

Μετὰ δέ γε τὸ τοῦ Χριστοῦ πάθος, καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς αὐτοῦ ἄνοδον, καταλαβὼν ὁ Ἀπόστολος Θαδδαῖος τὴν Ἔδεσσαν, προσήγαγε τῇ κολυμβήθρᾳ τὸν Αὔγαρον, καὶ πάντας τοὺς αὐτοῦ ἐβάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρός, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ ἐξῆλθε τοῦ ὕδατος καθαρὸς καὶ ὑγιής, ἀπαλειφθέντος καὶ τοῦ μικροῦ λειψάνου τῆς λέπρας, τοῦ ὑπολειφθέντος ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ. ἔκτοτε δὲ παντοίως ἐσέβετο καὶ ἐτίμα τὸ σεβάσμιον ἐκτύπωμα τῆς τοῦ Κυρίου μορφῆς, προσθεὶς καὶ τοῦτο ὁ τοπάρχης τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ καλοῖς. ἐκπάλαι τῶν καιρῶν πρὸ τῆς δημοσίας πύλης τῆς πόλεως Ἐδέσσης, ἄγαλμά τι τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν ὕπερθεν ἀνεστήλωτο, ὃ πάντα τὸν ἐντὸς τῆς πόλεως βουλόμενον εἰσιέναι, ἀνάγκη ἦν προσκυνεῖν, καὶ εὐχὰς ἀποδιδόναι, καὶ οὕτως εἰσέρχεσθαι ἐν τῇ πόλει. τοῦτο οὖν τὸ ἀκάθαρτον καὶ δαιμονιῶδες ἄγαλμα καθελὼν, καὶ τελείῳ παραδοὺς ἀφανισμῷ, εἰς τὸν ἐκείνου τόπον τὴν ἀχειροποίητον ταύτην εἰκόνα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἐπὶ σανίδος κολλήσας καὶ καλλωπίσας, ἀνέστησεν, ἐπιγράψας ἐν αὐτῇ ταῦτα τὰ ῥήματα· Χριστὲ ὁ Θεός, ὁ εἰς σὲ ἐλπίζων οὐκ ἀποτυγχάνει. καὶ λοιπὸν ἐθέσπισε πάντα τὸν διὰ τῆς πύλης ἐκείνης εἰσέρχεσθαι μέλλοντα, τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πολυθαυμάστῳ καὶ θαυματουργῷ τοῦ Χριστοῦ εἰκόνι, καὶ οὕτως εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεσθαι. καὶ διετηρήθη τὸ τοιοῦτον τοῦ ἀνδρὸς εὐσεβὲς θέσπισμα, μέχρι τῆς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ παροικίας καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ δὲ τούτου ἔγγονος τῆς παππῴας ἀρχῆς διάδοχος γεγονώς, ἀπελάκτισε τὴν εὐσέβειαν, καὶ πρὸς τὰ εἴδωλα ηὐτομόλησε· καὶ πάλιν ἠβουλήθη ἀναστηλῶσαι δαιμονικὴν στήλην, καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καθελεῖν. τοῦτο γνοὺς ὁ ἐπίσκοπος Ἐδέσσης διὰ θείας ἀποκαλύψεως, τὴν ἐνδεχομένην ἔθετο πρόνοιαν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ τόπος ὑπῆρχε κυλινδροειδής, θρυαλλίδα πρὸ τῆς θείας εἰκόνος ἀνάψας, καὶ κέραμον ἐπιθείς, εἶτα ἔξωθεν τιτάνῳ καὶ πλίνθοις ἀποφράξας τὸ ἐμβαδόν, εἰς ὁμαλὴν ἐπιφάνειαν τὸ τεῖχος ἀπηύθυνε· καὶ ἐν τῷ μὴ ὁρᾶσθαι τὴν φθονουμένην μορφήν, ἀπέστη τῆς ἐγχειρήσεως ὁ δυσσεβής. ἐρρύη τοίνυν διὰ μέσου χρόνος πολύς, καὶ τῆς ἐξ ἀνθρώπων μνήμης ἀπερρύη ἡ τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνος ἀπόκρυψις.

Ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσρόης, τὰς τῆς Ἀσίας πόλεις πορθῶν καὶ καταστρεφόμενος, κατέλαβε καὶ Ἔδεσσαν ἐπὶ τῆς βασιλείας * καὶ πᾶσαν μηχανὴν κινήσας πρὸ τῶν ἄλλων τῆς πόλεως, οἷον βελῶν ἀφέσεις, ἀπερείσεις τειχῶν, διαθραύσεις πυλῶν, εἰς φόβον καὶ ἀγωνίαν ἐνέβαλε τοὺς τῆς πόλεως. οἱ ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ἀπογνώσει καταστάντες, πρὸς τὸν Θεὸν καταφεύγουσι, καὶ μετ' ὀδύνης καρδίας καὶ δακρύων ἐζήτουν αὐτόν, διὸ καὶ εὗρον· ἐγγὺς γὰρ Κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, κατὰ τὸν θεῖον Δαβίδ. φαίνεται γὰρ εἶναι διὰ τῆς νυκτὸς Εὐλαλίῳ τῷ ἐπισκόπῳ γυνή τις εὐσταλὴς καὶ κοσμία, κρείττων ἢ κατὰ ἄνθρωπον, ὑποτιθεμένη αὐτῷ, καὶ λέγουσα ὅτι ἐπάνω τῆς πύλης τῆς πόλεως, ἐν τῷ δεῖνι τῷ τόπῳ, διὰ τόνδε τὸν τρόπον, ἡ τιμία εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ ἀποκέκρυπται. ἣν ἀναζητήσας καὶ λαβών, πάντα αἰσίως πράξεις. ὁ δ' ἐπίσκοπος χαρᾶς ἀφάτου πλησθείς, καὶ τὸν τόπον καταλαβών, καὶ τοῦτον διαρρήξας, ὢ τοῦ θαύματος, εὗρε τὴν θείαν εἰκόνα ἀλώβητον, καὶ κεχαραγμένην, καὶ τὴν θρυαλλίδα ἐν τοσού-

A bis suis liberatus est, exiguis in facie remanentibus adhuc reliquiis. Etenim duobus morbis fuerat conflictatus: articulorum scilicet diuturnis doloribus, ac lepra nigra: quæ corpus ejus depascens adeo deformaverat, ut præ pudore vix unquam se cernendum hominibus præberet.

Postquam Christus supplicio tolerato in cælum rediit, Thaddæus Edessam venit apostolus: adduxitque Augarum ad piscinam, omnesque qui cum illo erant in nomine Patris, Filii, ac Spiritus sancti baptizavit. atque Augarus purus ac sanus de aqua exiit, deleto etiam parvo illo, quod remansisse in ejus fronte diximus, vestigio.
B Exinde summo studio Augarus venerandam divinæ formæ imaginem coluit: addiditque hoc aliis suis benefactis. Antiquitus ante publicam Edessæ portam in sublimi quædam alicujus Græcorum deorum effigies stabat, quam adorare cogebatur, ac ei vota facere, quicumque urbem intrare vellet. Eam Augarus sustulit, atque pessumdedit: inque ejus locum imaginem illam Christi, sine manuum opera factam, constituit tabulæ agglutinatam exornatamque, cum tali inscriptione: (Christe Deus, qui in te sperat, voti fit compos.) jussitque, ut quicumque per eam intrare vellet portam, imagini debitum honorem atque venerationem exhiberet. Hoc pio instituto obtemperatum est, quamdiu
C Augarus, atque post hunc filius vixerunt. Nepos autem cum in avi locum & regnum successisset, abjecta pietate, ad simulacrorum cultum descivit: statuitque, sublata Christi imagine, statuam dæmonis reponere. At Episcopus Edessæ, cum sibi ea res divinitus esset patefacta, quanta licuit providentia malo occurit. Quia enim locus erat cylindri forma, lucernam accensam divinæ imagini præposuit: injectaque tegula, & reliqua capacitate calce ac lateribus obstructo, ita locum complanavit, ut æqualis cætero muro esset. Itaque impius ille, cum invisa ipsi imago non conspiceretur, ab incœpto destitit. Sed longo deinceps temporis
D tracto prorsus ex hominum memoria sacræ istius imaginis occultatio deleta est.

83 Post, Justiniano imperatore Romanorum, Chosroes Persarum rex urbes Asiæ oppugnans atque vastans, etiam Edessam obsedit. quam cum omnibus machinis ac conatu tentaret, tormentis, concussione murorum, portarum perruptione urgens, magnum oppidanis metum incussit. Ii cum jam de salute desperarent, inque extremis essent angustiis, ad Deum confugerunt, atque eum ægro corde & lacrymis requirentes invenerunt: quia (ut divinus cecinit Davidus) propinquus est omnibus ipsum vere invocantibus. proinde noctu Eulalio episcopo apparuit mulier
E quædam forma & ornatu quam humana fert natura augustiore, monuitque eum supra portam (locum ac modum simul indicabat) latere abditam venerandam Christi imaginem: qua invento & recepta, omnia dextere esset acturus. Episcopus immensa repletus lætitia, loco invento & aperto, reperit (proh miraculum) divinam imaginem incolu-

Edit. Paris. pag. 177.

Edessa miraculose liberata.

Psal. 145.

mem, lucernamque tanto temporis decursu non extinctam: atque adeo in tegula quæ fuerat ante lucernam custodiæ causa objecta, aliam exemplari per omnia assimilem impressam imaginem. Hac ille ingenti cum gaudio arrepta, supplicatione & gratiarum actione peractis, eum locum petiit, qua Persæ cuniculos agebant. cumque prope illos pervenisset, ex lucerna oleum instillavit in ignem ab iis paratum, isque ignis hostes ad unum omnes consumpsit. Sed & foris Persæ ad lædendos oppidanos rogum succenderant: qui ignis cum aleretur copiosissima materia, ubi prope cum divina effigie accessit episcopus, subito exortus validus ventus, eum in eos qui succenderant distulit eosque urens abegit. Ita Persæ non semel tantum, sed sæpius male accepti, Edessa integra, & re infecta maximo cum dedecore discesserunt.

Christi imago Edessa Byzantium allata.

Enimvero cum in urbem quæ Imperii caput est omnia undique sacerrima atque pulcherrima confluerent: ac Dei voluntas esset, ut inter alia ibi hæc quoque recondenetur divina imago: Romanus Lacapenus, imperator Romanorum, operam dedit ut ea potiretur, eaque Constantinopolim ditaret. Sæpe ejus rei causa frustra legatos miserat. tandem cupiditate ejus obtinendi cum Edessenis omnia ipsorum postulata concessisset, obtinuit. Dedit ce Saracenos, XII millia argenti signati: aureoque sigillo confirmavit, numquam legiones Romanas hostiliter quatuor illas urbes accessuras, aut prædam acturas. Ita voti compos factus, Amera concedente, episcopi Samosatenus, Edessenus, aliique pii sanctam illam effigiem ac epistolam a Christo scriptam Edessa auferentes, iter ingressi sunt. Rursus tum infinita sunt adita miracula. Cum pervenissent ad templum Dei genitricis, quod est in Optimatum regione, ac Eusebii dicitur: multi fide præditi accedentes, a variis morbis sunt liberati. Ibi etiam quidam accessit, qui a dæmone vexabatur, atque hæc quasi divino instinctu vaticinatus est: Recipe Constantinopolis gloriam & lætitiam, tuque Porphyrogennete tuum regnum. statimque sanatus est. Die decimaquinta Augusti anno mundi VI CIↃ CCCCLII, ii qui sacram imaginem ferebant, Blachernas ad ædem Beatissimæ Dei genitricis pervenerunt. ibi accepta est reverenter ac magno cum gaudio, adorataque a Cæsaribus, a proceribus, & reliquis omnibus. Postridie post salutationem & adorationem, humeris suis sublatam imaginem Christi, summus pontifex Theophylactus, & imperatoris filii (senex enim imbecillitate detinebatur) ac prætetea senatores omnes cum universa Ecclesiasticorum turba, quo decet comitatu usque ad portam Auream deduxerunt. Inde eodem ritu, psalmis & hymnis adhibitis, ad nobile & maximum divinæ Sapientiæ templum detulerunt. Postea ad Imperatorem ascenderunt, & in Pharo, quæ est ædes divæ Virginis, venerandam atque sacram Christi imaginem deposuerunt, magnum præsidium Reginæ urbium Urbis & omnium Christianorum. Atque hæc quidem hactenus. Nos ad historiæ continuationem revertamur.

Edit. Paris. pag. 179.

A τῷ χρόνῳ μὴ ἀποσβεσθεῖσαν· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρὸς φυλακὴν ἐπιθέντι πρὸ τοῦ λύχνου κεράμῳ, ἐκτυπωθὲν ἕτερον ὁμοίωμα ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου. τοῦτο λαβὼν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ χαρᾶς ἀμέτρου, καὶ λιτανεύσας καὶ εὐχαριστήσας, κατέλαβε τὸν τόπον καθ' ὃν οἱ Πέρσαι διώρυττον. ὡς δὲ πλησίον ἀλλήλων ἐγένοντο ἐν τῷ ὀρύγματι, ἀπὸ τῆς λυχνίας ἐκείνης ἐλαίου ἐπιστάξαντες εἰς τὸ εὐτρεπισμένον πῦρ, πάντας ἀπώλεσαν ἄρδην. ἀλλὰ καὶ τὴν ἔξωθεν ἀναφθεῖσαν πυρὰν ὑπὸ τῶν Περσῶν κατὰ τῶν ἔνδον, ἣν ἄπειρος ὕλη ὑπέτρεφεν, ὡς πλησίον αὐτῆς ἐγένετο ὁ ἐπίσκοπος μετὰ τοῦ θείου ἐκτυπώματος, ἐξαίφνης βίαιος ἄνεμος ἐγερθείς, κατὰ τῶν ἀναφλεγόντων ταύτην ἀντέστρεψεν, ὡς καὶ ἐμπυρίζουσα ἀπέστρεψε. ταῦτα παθόντες τὸ μᾶλλον, ἢ δράσαντες οἱ Πέρσαι, οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ B δὶς καὶ πολλάκις, μετ' αἰσχύνης ἀπείρου ὑπεχώρησαν ἄπρακτοι.

Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων πανταχόθεν συνερρύη τὰ ἁγιώτατα καὶ κάλλιστα (ἦν δὲ ἄρα θεῖον βούλημα, καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην καὶ θείαν εἰκόνα μετὰ τῶν ἄλλων ἀποθησαυρισθῆναι καλῶν) ὁ τῶν Ῥωμαίων κυριαρχῶν Ῥωμανὸς ὁ Λακαπηνὸς σπούδασμα ποιεῖται κατευμοιρᾶσαι ταύτης, καὶ καταπλουτίσαι τὴν βασιλεύουσαν. καὶ δὴ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐξαπέστειλε πρὸς τὴν Ἔδεσσαν, μηδὲν ἀνύσας. ὁ μὲν γὰρ ἐπέκειτο αὐτῶν, οἱ δὲ ἀνένδοτοι καὶ παρεκρούοντο, καὶ τελευταῖον πεισθέντες, ἐπένευσαν. ὁ γὰρ ἄναξ Ῥωμαίων τῇ ἐφέσει τοῦ τοιούτου καλοῦ πρὸς πάντα ὑπείξας τὰ παρ' αὐτῶν προβαλλόμενα, καὶ δοὺς αὐτοῖς διακοσίους Σαρακηνούς, καὶ C ἀργύρου ἐπισήμου χιλιάδας δώδεκα, καὶ ἀσφαλισάμενος διὰ σφραγίδος χρυσῆς τοῦ μὴ πολεμίως ἐπέρχεσθαι τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα κατὰ τῶν τεσσάρων πόλεων ἐκείνων, μηδὲ ληΐζεσθαι ταύτας, ἐπέτυχε τῆς αἰτήσεως. ἐπεὶ γὰρ συνεχωρεῖτο γενέσθαι, καὶ παρεχώρησεν ὁ Ἀμηρᾶς λαβόντες οἱ ἐπίσκοποι, ὅ τε Σαμοσάτων, καὶ ὁ τῆς Ἐδέσσης, καὶ ἕτεροί τινες τῶν εὐλαβῶν τὸ ἅγιον ἐκεῖνο ἀπεικόνισμα, καὶ τὸ χριστόγραφον ἐπιστολίδιον, εἴχοντο τῆς ὁδοῦ· καὶ πάλιν ἄπειρα ἐτελεῖτο θαύματα. ὡς δὲ κατήντησαν ἐν τῷ τῶν Ὀπτιμάτων θέματι, ἐν τῷ τῆς Θεοτόκου ναῷ, τῷ Εὐσεβίου λεγομένῳ, πολλοὶ προσελθόντες μετὰ πίστεως, ἀπὸ ποικίλων νόσων ἰάθησαν. ἔνθα καί τις προσῆλθεν ὑπὸ δαίμονος ἐνοχλούμενος, καὶ τάδε οἱονεὶ ἀπεφοίβασεν· ἀπόλαβε Κωνσταντινούπολις δόξαν καὶ χαράν. καὶ D σὺ Πορφυρογέννητε τὴν βασιλείαν σου. καὶ παραυτὰ ἰάθη ὁ ἄνθρωπος. τῇ δὲ ιε΄. τοῦ Αὐγούστου μηνός, κατὰ τὸ ͵ςυνβ΄. ἔτος τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, κατέλαβον τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου οἱ τὸ ἅγιον διακομιζόμενοι. ὃ καὶ σεβασμίως καὶ περιχαρῶς ὑπεδέχθη, καὶ προσεκυνήθη παρά τε τῶν βασιλέων, καὶ τῶν ἐν τέλει, καὶ τῶν λοιπῶν πάντων· τῇ δὲ ἐπαύριον μετὰ τὸν ἀσπασμὸν καὶ τὴν προσκύνησιν, ἀράμενοι τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα ἐπὶ τῶν ὤμων, ὅ τε Ἀρχιερεὺς Θεοφύλακτος, καὶ οἱ νεάζοντες βασιλεῖς (ὁ γὰρ γέρων δι' ἀσθένειαν ἀπελίπετο) ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς γερουσίας ἅπαντες μετὰ παντὸς τοῦ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματος, τῇ προσηκούσῃ δορυφορίᾳ παρέπεμπον, μέχρι τῆς χρυσείας πόρτης. E κἀκεῖθεν πάλιν ἀναλαβόμενοι ὁμοίως μετὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων, κατέλαβον τὸν περιώνυμον μέγιστον ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας. εἶτα ἀνῆλθον εἰς τὸ βασίλεια, καὶ ἐν τῷ τῆς Θεομήτορος ναῷ Φάρῳ κατέθεντο τὸ τίμιον καὶ ἅγιον ἐκτύπωμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς φυλακτήριον μέγιστον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ πάντων τῶν χριστιανῶν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. πάλιν δὲ τῆς τῶν ἱστοριῶν ἀκολουθίας ἐχόμεθα.

Τοῦ δὲ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα τεχθέντος, εὐθὺς Αὔγουστος Καῖσαρ ἐκράτησε πάντων, καὶ τὰς ἐθναρχίας πάσας καὶ μερικὰς βασιλείας καταλύσας, τοῖς Ῥωμαίων οἴαξι πάντας ὑπέταξε. καὶ βαθεῖα εἰρήνη πανταχοῦ γέγονε. τῆς γὰρ θείας βοηθείας ἐπιφανείσης, νῶτα δεδώκασιν οἱ πολέμιοι, καὶ αἱ πάλαι τἀναντία φρονοῦσαι βασιλεῖαι ὑπέκλιναν τὸν αὐχένα, καὶ τὸν σωτήριον ζυγὸν ὑπεδέξαντο. τῇ γὰρ ἀληθείᾳ, καὶ τῇ τῶν πραγμάτων μαρτυρίᾳ, οἷον τινι φωνῇ χρησάμενος ὁ Θεὸς, τὸ οἰκεῖον ὕψος ὑπέδειξε. προειδὼς τοίνυν ὁ Θεὸς τὴν Ἰουδαίων ἀπόνοιαν, ἔφη διὰ τοῦ προφήτου· σχολάσατε, καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς, ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ. ἡμῖν δὲ παραδηλῶν, τίς οὗτος ἐστι, καὶ ὥσπερ συνευφραινόμενος ἐπάγει· Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ Θεὸς Ἰακώβ. τοῦ δὲ Ἰακὼβ τὴν μνήμην οὐχ ἁπλῶς ἐποιήσατο· ἀλλ' ἐπειδὴ πρῶτος ἐκεῖνος τὴν τῶν ἐθνῶν προεθέσπισε κλῆσιν (οὐκ ἐκλείψει γὰρ, φησιν, ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν) τὴν μεταβολὴν τῶν ἐθνῶν κἀνταῦθα προθεσπίζων, εἰκότως τὸν τοῦ Ἰακὼβ Θεὸν τοῦ ταῦτα προειρηκότος ἔφη κατορθωκέναι.

Τοιγαροῦν ἐν τῷ μβ΄. τῆς Αὐγούστου βασιλείας, ἐν τῷ εφϛ΄. ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἤρχθη ὁ κατὰ Ἀντιόχειαν τῶν ἐτῶν ἀριθμός. καὶ Ἡρώδης μὲν ἐξ ἐθνῶν ἤδη βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἀναγορευόμενος, καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα γεννηθέντος, καὶ τοῦ Ἡρώδου κακῶς τὸν βίον μεταλλάξαντος, πεπλήρωται τὸ, οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, ὅς ἐστιν ὁ Χριστός. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ὁ Ἡρώδης ἀλλόφυλος ὢν, περιτμηθεὶς ἦρξε τῶν Ἰουδαίων, καὶ Ἀρχιερέα κατέστησεν ἀλλογενῆ τὸν Ἀνάηλον, εὐθὺς ἐπαύθη κατὰ τὴν θείαν πρόρρησιν ἡ ἐξ Ἰούδα ἀρχὴ, μέχρι τότε κρατήσασα. οἱ γὰρ ἱερεῖς προειστήκεισαν τῶν πραγμάτων, ἄχρις οὗ Πομπήϊος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπιστὰς, τὴν μὲν Ἱερουσαλὴμ κατὰ κράτος πολιορκεῖ, μιαίνει δὲ τὰ ἅγια. τὸν δὲ ἐκ τῆς προγόνων διαδοχῆς μέχρις ἐκείνου τοῦ καιροῦ διαπρέψαντα βασιλέα τε ὁμοῦ καὶ Ἀρχιερέα Ἀριστόβουλον, δέσμιον ἐπὶ Ῥώμην ἐκπέμψας, τὸ πᾶν Ἰουδαίων ἔθνος Ῥωμαίοις ὑπόφορον κατέστησε. καὶ οὕτω πρῶτος ἀλλόφυλος Ἡρώδης, ὡς ἔφην, τὸ Ἰουδαίων ἔθνος ἐγχειρίζεται· καθ' ὃν καιρὸν ἐναργῶς τῆς Χριστοῦ παρουσίας ἐνστάσης, ἐξέλιπον οἱ τῶν Ἰουδαίων Ἀρχιερεῖς καὶ ἡγούμενοι.

Γεννηθεὶς τοίνυν ὁ Χριστὸς, οὐδ' αὐτὸς ἐπὶ τοῦ αἰσθητοῦ θρόνου Δαβὶδ ἐκάθισεν. ἀλλὰ θρόνον λέγει Δαβὶδ τὴν ἀκαθαίρετον καὶ αἰώνιον βασιλείαν. αὐτὸς γάρ ἐστι προσδοκία ἐθνῶν, οὐχὶ τοῦ ἐλαχίστου μέρους τῆς οἰκουμένης. ἔσται γὰρ, φησιν, ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι· καὶ, Τέθεικά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς φῶς ἐθνῶν, καὶ, θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ. οὕτως οὖν καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς διέμεινεν, εἰ καὶ μὴ τὰ σκῆπτρα τῆς Ἰουδαίας παρέλαβε, καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ἐστιν ὁ Θεός. καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ Ἰακὼβ ἐβεβαιώθη, καὶ ἐνευλογήθησαν ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσι τὸν Χριστόν.

A Nato Christo, statim Augustus omnia in suam redegit potestatem: ac dominationibus gentium, regnisque particularibus abolitis, omnia Romano imperio subjecit. Ita tum summa pax obtinuit. Quippe Deo rem Romanam adjuvante, hostes terga verterunt: & regna pridem adversa, tum cervices subdiderunt jugo salutari. Nam Deus veritate & rerum ipsarum testimonio, tamquam voce utens, suam tunc majestatem demonstravit. Proinde Deus Judæorum vecordiam prævidens, per vatem ita est vaticinatus: (Cessate & cognoscite me esse Deum, qui & inter gentes & in terra exaltabor.) Nobis autem significans, quisnam ille sit, ac quasi gratulans nobis vates: (Deus, inquit, exer- *Gentium vocatio.* *Psalm. 46.*

B cituum Dominus a patribus nostris est: patrocinium nostri suscipit Deus Jacobi.) Neque vero otiosa est Jacobi mentio, sed ideo facta, quod is primus de vocatione gentium est vaticinatus. Verba ejus sunt: (Non deerit princeps Juda oriundus, donec is veniat, cui reposita est summa rerum; is erit spes gentium.) Itaque Davidus jam tum mutationem gentium prædicens, convenienter ait, Deum Jacobi, qui ista fuit vaticinatus, rem præclare gessisse. *Gen. 49.*

Cæterum anno regni Augusti XLVIII, anno mundi ɔɪɔɪɔvɪ, annorum Antiochensium numerus cœpit. Cumque eo tempore Herodes alienigena Judæorum rex esset declaratus, nato Domino nostro Jesu Christo, Herodesque vitam misere cum morte commutasset: impletum est illud oraculum, quo non ante defuturum principem populi Juda

C procreatum dicebatur, quam is cui reposita erat summa rerum, id est Christus, nasceretur. Quando enim Herodes alienigena posito præputio regnum in Judæos obtinuit, & Ananilum alienigenam pontificatu maximo affecit: statim Judaicum imperium, quod hactenus obtinuerat, finitum fuit. Etenim sacerdotes reipublicæ præfuerant, donec Pompejus Romanorum dux Hierosolymis expugnatis templum polluit: ac Aristobulum, qui eo usque regnum juxta ac pontificatum a majoribus per successionem accepta gesserat: vinctum Romam misit, ac populum Judaicum omnem Romanis stipendiarium fecit. Eo modo primum He- *Edit. Paris. pag. 150.*

D rodi alienigenæ in Judæos regnum commissum fuit: quo tempore perspicue instante Christi adventu, Judæorum & pontifices & principes defecerunt.

Natus Christus, non in visibili Davidico solio rex consedit, sed solium Davidicum Scriptura appellat æternum & indissolubile. Ipse enim est, quem expectant gentes, quæ non sunt minima pars orbis terrarum. (Erit enim, ait, stirps Jessæ, & is qui ad imperium in gentes gerendum exorietur: in eo gentes spem ponent. Posui te in fœ- *Christi regnum.* *Esaiæ 11.*

E dus generis, & lumen gentium. in omnia sæcula propagabo ejus progeniem: neque ante solium ejus regium successore carebit, quam dies cælo non orietur.) Is ergo & rex universæ terræ permansit, quamquam sceptra Judaica non acceperit: & rex universæ terræ est Deus, ac libertas Jacobi confirmata est, inque ejus semine omnes terræ tribus beatæ factæ sunt, omnesque populi Christum prædicant.

οἱ δὲ ἐπὶ λόγῳ, παρὰ Ῥωμαίων τὴν ἱερωσύνην ὠνούμενοι. διὸ καὶ Δανιὴλ προφητεύει λέγων, καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα δύο ἑβδομάδας, ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται, καὶ τὰ ἑξῆς. διεῖλε δὲ τὰς ξθ΄. ἑβδομάδας οὕτω· τὰς μὲν ἑπτὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς αἰχμαλωσίας, ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. τὰς δὲ ξβ΄. συναπτομένας ταῖς ζ΄. εἰς τὸν χρόνον ὃν κατέσχον οἱ Χριστοὶ ἡγούμενοι. τὴν δὲ μίαν ἑβδομάδα, καθ᾽ ἣν ὁ Κύριος ἐκήρυξε τὴν καινὴν διαθήκην, ἧς ἑβδομάδος ἐν τῷ ἡμίσει ἦλθεν ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος, καὶ ἤρθη ἐκ μέσου ἡ διὰ Μωϋσέως παραδεδομένη διαθήκη. καὶ αὖθις· καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία· καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδή. καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεως συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν Ἱερουσαλήμ· καὶ τὰ λοιπὰ εὑρήσεις ἐν τῇ βασιλείᾳ Τίτου.

Ὁ γοῦν Αὔγουστος τὴν ἐξ Ἰταλίας συναθροίσας δύναμιν, κάτεισιν ἐπὶ Ἀντώνιον. καὶ συμβολῆς γενομένης, ἡττᾶται Ἀντώνιος, καὶ φεύγει μετὰ τῆς Κλεοπάτρας εἰς Αἴγυπτον. καὶ ὁ μὲν Ἀντώνιος ἑαυτὸν διεχειρίσατο· ἡ δὲ Κλεοπάτρα εὐλαβουμένη τὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ θρίαμβον συσχεθεῖσα, ἀσπίδι τῷ θηρίῳ ἑαυτὴν προσενεγκαμένη τελευτᾷ. Ἥλιος δὲ καὶ Σελήνη τὰ τέκνα αὐτῶν συσχεθέντα, προσήχθησαν τῷ θριάμβῳ Ῥώμης.

Ἐπὶ τούτου τοῦ Αὐγούστου, ὥς φησιν Εὐσέβιος ὁ τοῦ Παμφίλου, ἀρχὴν ἡ τετάρτη λαμβάνει βασιλεία· ἣν ὁ Δανιὴλ ἐν τῇ τῶν τεσσάρων θηρίων ὀπτασίᾳ, τέταρτον θηρίον φοβερὸν ὀνομάζει. τότε πρῶτον ἐπὶ τῆς δ΄. βασιλείας ἐμονάρχησεν Αὔγουστος, ὅτε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, τὴν ἐκ γυναικὸς ἀειπαρθένου γέννησιν δι᾽ ἡμᾶς κατεδέξατο. ὁ δ᾽ αὐτός φησιν Εὐσέβιος, ὅτι οὗτος ὁ Αὔγουστος ἀπελθὼν εἰς Δελφούς, ἠρώτησε τίς μετ᾽ αὐτὸν βασιλεύσει; τῆς δὲ Πυθίας μηδὲν ἀποκρινομένης, καὶ τοῦ Αὐγούστου πάλιν ἐρωτήσαντος, διατί σιγᾷ τὸ μαντεῖον; ἔφη ἡ Πυθία ταῦτα.

Παῖς Ἑβραῖος κέλεταί με θεὸς μακάρεσσιν ἀνάσσων
Τόνδε δόμον προλιπεῖν, καὶ ἄδην αὖθις ἱκέσθαι.
Ἄπιθι λοιπὸν ἐκ δόμων ἡμετέρων.

Τῷ δὲ ͵εφϛ΄. ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μβ΄. δὲ Αὐγούστου, ἐξῆλθε δόγμα παρ᾽ αὐτοῦ, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ἐν ᾧ ἔτει καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη, Ἡρώδου βασιλεύοντος τῆς Ἰουδαίας, ὃν ὁ Καῖσαρ Αὔγουστος προεχειρίσατο. οὗτος ὁ Καῖσαρ τὸν κόσμον ἑαυτῷ ἅπαντα καθυποτάξας, ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ ὄντα ἀποβιῶναι, παρηγγύησε τοὺς ἐν τέλει πάντας ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ, χεῖρας κροτῆσαι καὶ γελάσαι, ὡς ἐπὶ μίμου τελευτῆς. τοῦτο δὲ ποιῆσαι διωρίσατο, ἀποσκώπτων εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, ὡς γέλωτος ἄξιον.

Ὅτι Ἡρώδης οὐ μόνον διὰ τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντας ἐπὶ τῇ κατὰ τοῦ Χριστοῦ μανίᾳ παῖδας, παιδοκτόνος ὀνομάζεται. ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τοὺς ἰδίους τρεῖς υἱοὺς ἀποκτεῖναι, καὶ τὴν μητέρα τούτοις ὁμοῦ σφάξαι, καὶ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφόν, ἑτέρους τε πολλοὺς τῶν οἰκείων, καὶ πλῆθος οὐκ ὀλίγον Ἰουδαίων ἀποκτεῖναι, ἐν τῇ αὐτοῦ τελευτῇ.

Ἰστέον δὲ, ὅτι τρεῖς ἔσχεν ὁ μέγας Ἡρώδης υἱούς· Ἡρώδην τὸν καὶ Ἀντίπαν, τὸν ἀποτεμόντα τὸν πρόδρομον. (ἐφ᾽ οὗ καὶ ὁ Κύριος ἐσταυρώθη, ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος) Ἡρώδην τὸν καὶ Φίλιππον, ᾧ πρώτως Ἡρωδιὰς ἐγαμήθη· ἐξ ἧς ἔσχε θυγα-

Cedren.

A alii alia ratione, redemptum a Romanis pecunia. Ideo Danieli quoque oraculum ait: (Post VII & post LXII septimanas abolitum iri unctionem, neque fore judicium, & cætera.) Sic autem dividendæ sunt LXIX septimanæ. VII a reditu ex exilio, usque ad templi absolutionem. Reliquæ LXII his sine intervallo succedentes, in tempus quo Uncti rerum potiti sunt. Una autem in tempus quo Christus novum fœdus promulgavit: qua media, nobis salutiferum Christus subiit supplicium, & sublatum est e medio testamentum quod fuerat per Mosen traditum. (Rursus: Corroboravit fœdus multis una septimana: ejusque dimidio, tolletur sacrificium & libatio, & in templo abominandum vastitatis signum ponetur, ac excidium Hierosolymorum perficietur.) Reliqua ibi invenies, B ubi regnum Titi descripsimus.

Edit. Paris. pag. 182.

Cæterum Augustus collectis per Italiam copiis, contra Antonium movit. Victus prælio Antonius, cum Cleopatra in Ægyptum fugit, ibique sibi ipse mortem conscivit. Cleopatra cum comprehenderetur, ne Romam in triumpho introduceretur, aspidi serpenti sese mordendam præbuit, itaque periit. Sol & Luna, liberi ipsorum, in triumpho Romam ducti sunt.

Antonius. Cleopatra.

Sub hoc Augusto, ut *Eusebius* Pamphili ait, quartum regnum cœpit, quod in quatuor animalium visione Danielus animal quartum terribile nominat. Tunc primum, inito jam quarto regno, Augustus solus omnem potestatem gessit. Quo tempore etiam Dominus noster Jesus Christus, C nostri causa nasci ex muliere perpetuam virginitatem conservante sustinuit. Idem Eusebius narrat, Augustum Delphos profectum, de successuro sibi oraculum consuluisse. & cum vates nihil responderet, sciscitatum causam cur oraculum conticuerit, hoc responsum tulisse:

* *Me puer Ebræus jubet hoc discedere templo,*
Rex divum, & Stygium rursum remeare sub orcum.
Tu tacitus nostra hæc jam nunc altaria linque.

* Vid. Not. 84

Anno mundi IƆƆ IƆ VI, qui regno Augusti fuit XLII, decretum ab ipso exiit, ut totus mundus censeretur. Eo anno Christus D natus est, Herode Judææ regnum sibi ab Augusto concessum tenente. Augustus cum totum sibi mundum subjecisset, morte jam appetente, Romæ proceribus omnibus mandavit, ut se defuncto plauderent, ac risum tollerent, sicut in mimorum fine fieri assolebat. Eo mandato vitam humanam, ut pote ridiculam rem, subsannavit.

Vita hominis.

Herodes puericida appellatur non modo ob pueros Bethlehemæ ab ipso, cum contra Christum sæviret, interfectos, sed etiam quod suos ipsius tres filios jugulasset, facinusque matrem eorum necando cumu- E lasset, & fratrem uxoris, ac reliquos domesticorum complures iis addidisset. Non parvam etiam Judæorum multitudinem moriturus necavit.

pag. 183.

Notandum est, Herodi magno tres fuisse filios: Herodem, qui & Antipas appellatur, qui cervicem præcidi præcursori Christi jussit: (eo regnante Christus crucifixus est, imperante Tiberio Cæsare:) Herodem cognomento Philippum, cujus primum uxor fuit Herodias, eique

Herodis filii.

Salomen filiam peperit, eam quæ saltavit: Herodem denique Agrippam, qui Jacobum Zebedæi F. necavit.

Herodes magnus mortuus est septuagenarius. Annos XXXVII regnum in Judæam illegitimum tenuit: inque ipso impletum est patriarchæ Jacobi vaticinium, qui non ante defuturum Juda ortum principem, & ducem femore ejus eretum edixerat, quam is veniret cui reposita omnia erant: id est, Christus. Primus enim alienigena Judæis imperavit Herodes, Idumæus Arabs: primumque alienigenam pontificem constituit Ananilum, ut Josephus narrat.

Herodes patricida præter multas cognatorum neces, etiam Hyrcanum interfecit, antiquum pontificem maximum, ejusque & filium, & sororem, quam ipse uxorem habebat: item duos filios, jam ad virilem ætatem provectos, socrum, Salomes suæ sororis maritum, ac rursus alterum cum quo illa secundas nuptias fecerat. Addidit & divinæ legis enarratores, & qui patrios ritus amplectebantur. Divinitus autem aqua intercute punitus, erumpentibus ex corpore ejus vermibus, gravissimis doloribus cruciatus periit.

Christus ab Ægypto rediit annos natus quinque.

Archelaus. Archelaum Herodis F. Augustus Judææ genti præfecit. reliquam regionem in IV partes distribuit, eisque reliquos Archelai fratres præposuit, tetrarchas a quadripartito imperio appellatos. Horum nomina sunt, Herodes patri, Antipater avo cognomines, Lysanias, & Philippus. Tanta eo tempore fuit Romæ penuria, ut modius aureis XXVII sit venditus.

Agrippa. Anno mundi IↃↃ IↃ XIX, incarnationis autem divinæ XIII, tertius Herodes, cognomine Agrippa, regnum in Judæos obtinuit, alienigena, Herodis F. frater Archelai. regnavit ann. XXIV. Nam Archelaus cum IX ann. regnasset, a Romanis est Viennam Galliæ urbem in exilium missus. Hic Herodes, qui & Antipas

Edit. Paris. pag. 184.

anno sui regni XIII, Joannem Baptistam necavit, Christo XXXII agente annum. Sub eodem Christus propter nos sponte supplicium pertulit. Sub hoc Panosus urbs, Cæsarea Philippi denominata est: quod eam Philippus tetrarcha refecisset. Is in honorem Tiberii Cæsaris urbem Tiberiadem condidit: & Gabiniorum urbem, olim Samariæ nomine notam, instauravit: ac Sebasten, hoc est Augustam nuncupavit. Ejusque navale turrim Stratonis muro cum cinxisset, Cæsaream ab ipso Cæsare appellavit. Post & Antipatridem condidit: & Paneade, quæ nunc Cæsarea Palæstinæ usurpatur, Pani fanum, nomine Paneum posuit, ac templum Hierosolymitanum duplum ædificavit. Missus autem in exilium Lugdunum Galliæ urbem, vita cum adultera Herodiade summa in egestate exacta, mortuus est. Filiam, quæ saltando impetrarat ut præcursori caput amputaretur, terra vivam absorpsit. Alii ferunt eam, cum in glacie palustri luderet, rupta glacie ita in fundum decidisse, ut caput abscissum supra glaciem exstaret.

Herodis & Herodiadis mors.

Herodis tempore impletum est Danieli oraculum. Nam ad eum usque uncti, hoc est summi pontifices Judæos rexerant, ab instaurato Darii opera templo usque ad Hyrcanum ᵃ (nomen huic a subactis Hyrcanis fuit)

ᵃ Vid. Joseph. Scal. ad Euseb. Chr. p. 130.

A τέρα Σαλώμην, τὴν καὶ ὀρχησαμένην. καὶ Ἡρώδην τὸν καὶ Ἀγρίππα, τὸν ἀνελόντα τὸν Ζεβεδαίου Ἰάκωβον.

Ὅτι Ἡρώδης ὁ μέγας τέθνηκεν, ἑβδομήκοντα ἔτη ζήσας· ἐξ ὧν ἐβασίλευσε τῆς Ἰουδαίας, ἔτη λζ΄. παρανόμως. ἐπὶ αὐτοῦ γὰρ ἡ πρόρρησις τοῦ πατριάρχου Ἰακὼβ ἐπληρώθη, ἡ λέγουσα· οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, οὗτος ὁ Χριστός. πρῶτος γὰρ ἀλλόφυλος Ἡρώδης Ἰουδαίων ἦρξεν, Ἄραψ ὢν Ἰδουμαῖος, καὶ πρῶτος ἀλλόφυλον Ἀρχιερέα κατέστησεν Ἀνάνηλον, ὡς Ἰώσηπος λέγει.

Ὅτι Ἡρώδης ὁ μιαιφόνος, πρὸς ταῖς πολλαῖς τῶν συγγενῶν φονοκτονίαις, ἀναιρεῖ καὶ Ὑρκανὸν τὸν πάλαι Ἀρχιερέα, καὶ τὸν τούτου υἱόν, καὶ τὴν τούτου ἀδελφήν, ἑαυτοῦ δὲ γυναῖκα, B τοὺς δύο οἰκείους υἱοὺς εἰς ἄνδρας τελοῦντας, καὶ τὸν πενθερόν, ἔτι δὲ Σαλώμης τῆς ἰδίας ἀδελφῆς τὸν ἄνδρα· γήμαντος δὲ αὐτὴν ἑτέρου, καὶ τοῦτον προστίθησι. πρὸς δὲ καὶ τοὺς ὑφηγητὰς τῶν ἱερῶν νόμων, καὶ τοὺς τῶν πατρίων ζηλωτάς. Θεηλάτῳ δὲ πληγῇ καὶ ὕδρωπι συσχεθείς, σκώληκας ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξέβρασε, καὶ οὕτω δεινῶς ὀδυνώμενος τέθνηκεν.

Ὅτι πενταετὴς ὁ Χριστὸς ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ἀνέρχεται.

Ὅτι Αὔγουστος Ἀρχέλαον μὲν υἱὸν Ἡρώδου, Ἰουδαίων ἐθνάρχην κατέστησε· τοὺς δὲ ἄλλους ἀδελφοὺς αὐτοῦ τέσσαρας ὄντας, Ἡρώδην ὁμώνυμον τῷ πατρί, καὶ Ἀντίπατρον τῷ C πάππῳ, Λυσανίαν τε καὶ Φίλιππον, εἰς τέσσαρα μέρη διατεμὼν τὴν χώραν, ἑκάστῳ δέδωκε, καὶ τετράρχας αὐτοὺς ὠνόμασε. τότε καὶ λιμὸς ἐν Ῥώμῃ γέγονεν, ὡς πραθῆναι τὸν μόδιον χρυσίνων κζ΄.

Ὅτι τῷ ͵εφιθ΄. τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ἔτει ιγ΄, Ἰουδαίων τρίτος Ἡρώδης ἐκράτησεν, ὃς καὶ Ἀγρίππας ἐλέγετο, ἀλλόφυλος ὤν, υἱὸς Ἡρώδου, ἀδελφὸς Ἀρχελάου, ἔτη κδ΄. ὁ γὰρ Ἀρχέλαος μετὰ θ΄. τῆς ἀρχῆς ἔτη, εἰς ᵃ Βίενναν πόλιν τῆς ᵃ Γαλλίας ὑπὸ Ῥωμαίων ἐξωρίσθη. οὗτος Ἡρώδης, ὁ καὶ Ἀγρίππας, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν ἀνεῖλε, τῷ ιγ΄. μὲν ἔτει τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, λβ΄. δὲ τῆς τοῦ Κυρίου σαρκώσεως· ὑφ᾽ οὗ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἑκουσίως δι᾽ ἡμᾶς τὸ σωτήριον ὑπέστη πάθος. D ὑπὸ τούτου ἡ Πανεάς, Καισάρεια Φιλίππου μετωνομάσθη, διὰ τὸ ἀνακτισθῆναι παρὰ τοῦ τετράρχου Φιλίππου. οὗτος τὴν Τιβεριάδα πόλιν, διὰ Τιβέριον Καίσαρα ἔκτισε. καὶ τὴν τῶν Γαβινίων πόλιν, τὴν ποτὲ Σαμάρειαν ἐπικτίσας, Σεβαστὴν αὐτὴν προσηγόρευσε. τὸ δὲ ἐπίνειον αὐτῆς, τὸν Στράτωνος πύργον τειχίσας, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Καίσαρος Καισάρειαν ἐκάλεσεν· ὕστερον δὲ καὶ Ἀντιπατρίδα κτίζει. καὶ Πανεῖον εἰδωλεῖον κατεσκεύασεν ἐν Πανεάδι. τῷ Πανί, ἐν τῇ νῦν λεγομένῃ Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης· καὶ τὸν ναὸν Ἱεροσολύμων διπλοῦν ᾠκοδόμησεν. οὗτος ἐξορισθεὶς ἐν Λουγδούνῳ τῆς Γαλλίας, ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ σὺν τῇ μοιχαλίδι Ἡρωδιάδι θνήσκει· τὴν δὲ ὀρχησαμένην κόρην ἐπὶ τῇ ἀποτομῇ τοῦ προδρό- E μου, ζῶσαν κατέπιεν ἡ γῆ· οἱ δέ φασιν, ὅτι ὡς πάγον παίζουσα ἐπάνω λίμνης διαρραγέντος κατῆλθε κάτω, καὶ τῆς κεφαλῆς ἀποσφηνωθείσης, τὸ μὲν σῶμα ἅπαν εἰς τὸν βυθὸν κατῆλθεν, ἡ δὲ κεφαλὴ ἐπάνω τοῦ πάγου ὑπελείφθη.

ᵃ Βίενναν & Γαλλ. rectum est.

Ὅτι ἐπὶ Ἡρώδου πεπλήρωται ἡ προφητεία Δανιήλ. μέχρι γὰρ Ἡρώδου Χριστοὶ ἡγούμενοι ἦσαν, οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ τῆς κατὰ Δαρεῖον ἀνανεώσεως τοῦ ἱεροῦ, λήξαντες δὲ ἐπὶ

Ὑρκανὸν τὸν ἀρχιερέα· ὃς διὰ τὸ ὑποτάξαι Ὑρκανοὺς, οὕτως ὠνομάσθη. ἔτη υπγʹ. τὰ μεταξὺ τούτων, ὁπόσα καὶ ἡ τοῦ Δανιὴλ προφητεία θεσπίζει λέγουσα· καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδας ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδας ξβʹ. αὗται αἱ ξθʹ. ἑβδομάδες, συμπληροῦσι χρόνους ἐτῶν υπγʹ. ὁπόσα ἔτη τυγχάνει τῆς ἀρχῆς τῶν Χριστῶν ἡγουμένων. ὧν τελευταίου τοῦ Ὑρκανοῦ ὑπὸ Πάρθων αἰχμαλωτισθέντος, Ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτρου τὴν βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων, μηδὲν προσήκουσαν αὐτῷ, ὑπὸ Αὐγούστου, καὶ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων παραλαμβάνει, κἀκεῖθεν οἱ τούτου παῖδες μέχρι τῆς ὑστάτης Ἱεροσολύμων πολιορκίας. οὗτος δὲ ἦν Ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτρου τοῦ Ἀσκαλωνίτου παῖς, καὶ μητρὸς Κύπριδος Ἀραβίσσης. καθ' ὃν καιρὸν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως πλησιαζούσης, ἡ ἐκ προγόνων διαδοχὴ, ἀρχιερωσύνη τε, καὶ ἀρχὴ τῶν Ἰουδαίων κατελύθη, συμπληρουμένης τῆς προφητείας Ἰακώβ.

Ἑξῆς δὲ ὁ Δανιὴλ προφητεύει λέγων· καὶ μετὰ τὰς ἑξήκοντα δύο ἑβδομάδας, ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ἅγιον διαφθαρεῖ λαὸς ἡγουμένου ἐρχομένου, καὶ κοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ πολέμου. καὶ ἑξῆς φησί· καὶ ἐπὶ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως. καὶ ἕως συντελείας καιροῦ, συντέλεια δοθήσεται περὶ τὴν ἐρήμωσιν. τὸ δὲ ἐξολοθρευθήσεσθαι χρίσμα, καὶ κρίμα μὴ εἶναι ἐν αὐτῇ, τήν τε πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθαρήσεσθαι δηλοῖ. δύναται δὲ νοηθῆναι τοῦτο ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ. ἐλθόντος γὰρ αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ ἔθνους σωτηρίαν, διὰ τὴν εἰς αὐτὸν παρανομίαν καὶ ὕβριν, ἥ τε ἱερωσύνη αὐτοῖς καθόλου καὶ ὁ ἁγιασμὸς, καὶ ἡ πόλις ἀνταπήρηται. μιᾶς δὲ οὔσης ἑβδομάδος πρὸς τὴν τῶν οʹ. συμπλήρωσιν, τὸ ἥμισυ μετ' αὐτῆς ἀπὸ τοῦ κηρύγματος τοῦ εὐαγγελίου νοητέος ὁ χρόνος. τρισὶ γὰρ ἔτεσι καὶ ἡμίσει τὸ ἔργον τοῦ πατρὸς πεπληρωκὼς ὁ μονογενὴς, ἀνελήφθη. πνεύματι δὲ ἁγίῳ τοὺς ἁγίους ἐμπλήσας μαθητὰς, ἐπ' ἄλλοις τρισὶν ἔτεσι καὶ ἡμίσει εἰς Ἱερουσαλὴμ παρακατεῖχεν αὐτούς· ὁμοῦ μὲν πρὸς τὸν μέγιστον ἆθλον, καὶ τὸν τῶν ἐθνῶν τούτοις ἀγῶνα παρασκευαζόμενος· ὁμοῦ δὲ καὶ τοὺς εἰς ζωὴν τεταγμένους ἐκ τοῦ ἔθνους, διὰ πίστεως προσλαμβανόμενος, καὶ τῶν σκιῶν καὶ τῶν τύπων τῆς παλαιᾶς διαθήκης ἀφιστῶν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς καινῆς διαθήκης προσαγόμενος. διὸ καὶ ὁ ἱερός φησι λόγος· καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία. διὰ τῶν εἰρημένων δηλονότι ἑπτὰ ἐτῶν, τοῖς πιστεύσασι τῷ Χριστῷ.

Ὅτι τῷ εφϛʹ. τοῦ κόσμου ἔτει. τῷ δὲ Αὐγούστου Καίσαρος μβʹ. Ἡρώδου δὲ λβʹ. ἑβδόμῳ μηνὶ καθ' Ἑβραίους δεκάτῳ, ἤτοι Σεπτεμβρίου κγʹ. Ζαχαρίας θυμιῶν εἰς τὸ ἁγίασμα, κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ, εἶδε τὸν Ἀρχάγγελον Γαβριὴλ, τὴν τοῦ μεγάλου προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου σύλληψιν εὐαγγελιζόμενον αὐτῷ.

Ὅτι Ἰωακεὶμ ἔτει πʹ. τελευτᾷ· ἡ δὲ Ἄννα οθʹ. ἡ Θεοτόκος δὲ ὑπ' αὐτῶν τριετίζουσα εἰσήχθη εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. Ἐνδέκατα δὲ γενομένη ἐτῶν, ἀπωρφανίσθη. Οὐδόλως δὲ ἐξῄει τοῦ ναοῦ· ἀλλ' εἰ καὶ χρείαν εἶχέ τινος, εἰς μόνην ἀπῄει τὴν Ἐλισάβετ, ὡς συγγενίδα, καὶ πλησίον τοῦ ναοῦ οἰκοῦσαν. τὰ μέντοι Ἑβραϊκὰ γράμματα ἔτι ζῶντος τοῦ Ἰωακεὶμ ἔμαθεν. ἀφωρισμένος δὲ ἦν τόπος ἐν τῷ ναῷ πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου, ἔνθα μόναι ἵσταντο αἱ παρθένοι· καὶ αἱ μὲν ἄλλαι, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀπῄεσαν πρὸς τοὺς ἰδίους· ἡ δὲ παρθένος προσεκαρτέρει τῷ ναῷ,

Cedren.

per annos quadringentos octuaginta tres, quos etiam Danieli oraculum exprimit. (Cognosces & intelliges ab exitu sermonis, quod decretum fiet, & ædificabitur Jerusalem usque ad Christum ducem, septimanæ septem, & septimanæ sexaginta duæ.) *Dan. c. 9.* Hæ septimanæ sexaginta novem, annos conficiunt CCCCLXXXIII: totidemque annos imperium Judaicum penes unctos fuit. quorum postremus Hyrcanus cum esset a Parthis captus, Herodes Antipatri F. regnum in Judæos, nihil ad se pertinens, ab Augusto & Senatu Romano accepit; idque in ejus deinceps stirpe usque ad excidium Hierosolymorum permansit. Is ergo Herodes Antipatri Ascalonitæ F. fuit, matre Cypride Arabica. Quo tempore natalibus Christi appetentibus Judæorum in sacerdotium & regnum successio cessavit, impleto Jacobi vaticinio.

Danielus porro ita prædicit: Post LXII septimanas, abolebitur unctio, neque erit judicium: templumque & sacrarium corrumpentur a populo, cum dux advenerit: cædenturque inundatione belli. His addit: Et in templum abominabile vastitatis signum. Et dum tempus implebitur, vastitati consummatio dabitur.) *Edit. Paris. pag. 185.* Quod unctionem abolitum iri, neque in urbe fore judicium, ait: id urbis ac templi excidium denotat. Potest etiam de Christo intelligi. Cum enim is ad salutem populo suo reparandam venisset, hic quod eum injuriose ac per contumeliam habuisset, una cum ipsa urbe & sacerdotium & sanctitatem amisit. Jam quod ad summam LXX septimanarum una adhuc requiritur: ejus dimidium intelligi debet impensum Evangelii publicationi. nam unigenitus Dei F. cum annos III. S a patre sibi demandatum negotium gessisset, in cælum receptus est. Inde cum Spiritu sancto discipulos suos implevisset, III. S annos eos Hierosolymis detinuit, cum ut eos ad maximum certamen convertendarum ad Deum nationum præpararet; tum ut de Judæis eos qui erant vitæ destinati, interim fide imbueret, atque ab umbris & exemplis veteris Testamenti ad veritatem Evangelii & repræsentationem novi Testamenti adduceret. Itaque etiam oraculum ita habet. (Et una septimana testamentum multis confirmabit:) nimirum iis qui Christo credent, spatio istius septennii.

Anno mundi IƆƆ IƆ VI, anno regni Augusti XLVIII, Herodis XXXII, mense Ebræorum septimo, qui est September, Zacharias cum in sacrario adoleret secundum ordinem suæ classis, principem angelorum Gabrielem vidit, sibi partum magni præcursoris ac Baptistæ Joannis annunciantem. 85

Joachimus octogenarius decessit: Anna annos nata undeoctoginta vitam finiit. Ab iis in templum deducta Dei genitrix, anno ætatis suæ tertio, undecim annos nata parentes amisit. Neque vero unquam templo excedebat: sed si qua re opus haberet, ad solam Elisabetam ibat, cognatam, & templo vicinam. Litteras Ebraicas superstite etiamnum Joachimo didicit. Erat in templo secretus locus aræ vicinus, ubi solæ virgines stare solebant. ac reliquæ sane, populo dimisso, domum suam redibant: Maria autem in templo permanebat, atque ab angelo nutriebatur. Erat statura medio-

B. Mariæ genus, forma, & vita.

eri, subfusca, fulvo crine, oculis fulvis ac mediocribus, magno supercilio, naso mediocri, manibus ac digitis longis, vestes amplexabatur nullo colore tinctas. Anno ætatis suæ XII, media nocte cum precaretur, divinitus editam ad se vocem audivit: Paries filium meum. neque hoc ex ea quisquam rescivit, ante Christi in cælos adscensum.

Edit. Paris. pag. 136.

Cum annum XIIII attigisset, Judæi eam usitata mulierum imbecillitate laboraturam rati, in templo eam deinde morari non sunt passi. Porro sacerdotes ejus causa Deum precati sunt. Ibi Zacharias pontifex maximus, Baptistæ pater, duodecim senum cognatorum Mariæ ferulas accepit, inque ara posuit, dicens: Ostende Domine, cui virgo hæc debeat copulari. Floruit autem virga Josephi fabri, atque huic octogenario in matrimonium tradita est, isque eam domum secum abduxit. Maria in mariti domo jejunans, ac progressu in publicum abstinens, cum duabus Josephi filiabus vixit.

Elapsis autem sex mensibus, princeps angelorum Gabrielus ei apparuit, lætumque de salute mundi nuntium attulit. id ea, donec peperisset, occultum habuit. Res acta est primi, qui est Martius, mensis die XXV, prima & septimanæ & lunæ die. is mensis sextus fuit concepti Joannis.

Maria digresso archangelo, in montanam, nimirum Bethlehemam, profecta (nam ea urbs editiori quam Nazareta loco sita est) Elisabetam consobrinam invisit: eique angeli apparitionem, quodque masculum concepisset, itemque de visione Zachariæ exposuit, quam voce Zachariæ intercluso ea ignorabat: & exactis tribus mensibus, in Galilæam rediit.

At Josephus cum peregre domum reversus, virginem uterum ferre deprehendisset, perturbatus eam clam deserere statuit. Sed angeli apparitione confirmatus, eam retinuit. Deinde cum finitimi calumniarentur, acerbeque obtrectarentur, eum virginem non ad nuptias, sed custodiæ causa templo abduxisse, itaque eam matrimonio subtraxisse: uterque aquam experimenti biberunt, & in montana missi sunt: unde cum eos incolumes, nihilque mali passos, accusatores viderent, crimine absolverunt.

Porro cum census jam ageretur, Josephus cum Maria in Judæam abiit: angustiaque temporis præventi, divertunt in suburbium Bethlehemæ, quod possidebat Salome obstetrix, Mariæ consobrina. Ibi ex Maria natus Emmanuelus, octavo die circumcisus, post quadraginta dies Hierosolymam adductus est, ut Domino secundum legem sisteretur: acceptusque est a justo Simeone. Is Dei receptor Simeon Judæus, unus erat de LXX illis interpretibus, qui Ptolemæo Philadelpho Ægypti regi Ebraicum vetus testamentum in Græcum transtulerant sermonem, ante Christi adventum: sicut D. Chrysostomus in suo de sex diebus opere tradit. Atque hic Simeon cum Esaiæ vaticinium legisset, virginem gravidam fore, partuque filium Emmanuelum nomine edituram; fidem dicto prorsus derogavit, quod humana natura omnino virginem parere non admitteret. Sic ei animato divinitus patefactum

86 pag. 137. Esaiæ 7.

A ὑπ' ἀγγέλου τρεφομένη· ἦν δὲ τῇ ἡλικίᾳ μέση, σιτόχρους, ξανθόθριξ, ξανθόμματος, εὐόφθαλμος, μεγαλόφρυς, μεσόρριν, μακρόχειρ, μακροδάκτυλος. ἱμάτια αὐτόχροα ἀγαπῶσα. ἐνιαυτῶν δὲ γέγονεν ἐτῶν δώδεκα, ἐν μεσονυκτίῳ προσευχομένη, ἤκουσε φωνῆς λεγούσης αὐτῇ θεόθεν, τέξῃ τὸν υἱόν μου. οὐδενὶ δὲ τοῦτο ἀπήγγειλεν, ἕως ὁ Χριστὸς εἰς οὐρανοὺς ἀνελήφθη.

Γενομένης δὲ αὐτῆς ἐτῶν ιδʹ. καὶ δοκούντων τῶν Ἰουδαίων ὅτι μέλλει γενέσθαι αὐτῇ ἡ συνήθεια τῆς γυναικείας ἀσθενείας, λοιπὸν οὐ συνεχωρεῖτο εἶναι ἐν τῷ ναῷ. ἔστησαν δὲ οἱ ἱερεῖς εἰς προσευχὰς περὶ αὐτῆς· καὶ Ζαχαρίας ὁ Ἀρχιερεὺς, ὁ τοῦ Βαπτιστοῦ πατὴρ, ἔλαβε δώδεκα ῥάβδους γερόντων συγγενῶν αὐτῆς, καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ λέ-
B γων· δεῖξον Κύριε, τίνος ἔσται ἡ παρθένος. καὶ ἐβλάστησεν ἡ τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ τέκτονος ῥάβδος· καὶ ἡρμόσατο τούτῳ αὐτὴν, ὄντι ἐτῶν πʹ καὶ κατήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ διῆγε νηστεύουσα καὶ ἀπρόϊτος σὺν ταῖς δυσὶ θυγατράσιν αὐτοῦ.

Καὶ μετὰ μῆνας ἕξ, ὤφθη αὐτῇ ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ, εὐαγγελιζόμενος τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν. οὐδενὶ δὲ ἀπήγγειλεν, ἕως οὗ ἔτεκεν. ἐγένετο δὲ ταῦτα τῷ πρώτῳ μηνὶ, ἤγουν Μαρτίῳ τῇ κεʹ. τῇ αʹ. τῆς ἑβδομάδος ἡμέρᾳ, καὶ αʹ. τῆς σελήνης. αὐτὸς γάρ ἐστι καὶ ἕκτος μὴν τῆς συλλήψεως Ἰωάννου.

Ἡ δὲ Θεοτόκος, ἡνίκα ἀπεχώρησεν ὁ ἀρχάγγελος, ἦλθεν εἰς τὴν ὀρεινὴν, ἤτοι τὴν Βηθλεὲμ, (ὑψηλότερος γὰρ
C τῆς Ναζαρὲτ οὗτος ὁ τόπος) καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ, ἐξαδέλφην αὐτῆς οὖσαν. καὶ ἐγνώρισεν αὐτῇ τὴν ὀπτασίαν τοῦ ἀγγέλου, καὶ ὅτι ἄρρεν ἔχει, καὶ ὅτι Ζαχαρίας ὀπτασίαν ἑώρακεν (οὐ γὰρ ἐγίνωσκεν Ἐλισάβετ, τοῦ Ζαχαρίου σιγήσαντος) καὶ μετὰ μῆνας τρεῖς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Ἰωσὴφ τοίνυν ἀπὸ τῆς ἀποδημίας ἐπανελθὼν, καὶ εὑρὼν τὴν Παρθένον ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, καὶ θορυβηθεὶς, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν· ἀλλὰ τῇ ὀπτασίᾳ τοῦ ἀγγέλου θαρρήσας, κατέσχεν αὐτήν. εἶτα διαβαλλομένων αὐτὸν, καὶ πικρῶς λοιδορουμένων τῶν ὁμορούντων, ὡς οὐκ ἐπὶ γάμῳ, ἀλλ' ἐπὶ φυλακῇ τὴν παρθένον ἐκ τοῦ ἱεροῦ λαβόντα, καὶ κλεψιγαμήσαντα, τὸ ὕδωρ τῆς ἐλέγξεως ἀμ-
D φότεροι πίνουσι, καὶ εἰς τὴν ὀρεινὴν πέμπονται. μετὰ ταῦτα ὡς εἶδον αὐτοὺς ὑποστρέψαντας, καὶ μηδὲν παθόντας πονηρὸν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

Τῆς ἀπογραφῆς δὲ γινομένης, ἀνήχθησαν τῷ Ἰωσὴφ εἰς τὴν Ἰουδαίαν· μὴ φθάσαντες δὲ, κατέλυσαν εἰς προάστειον τῆς Βηθλεὲμ, ὃ ἦν κτῆμα Σαλώμης τῆς μαίας, τῆς ἐξαδέλφης τῆς Θεοτόκου. κἀκεῖσε τίκτει τὸν Ἐμμανουὴλ, καὶ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ περιέτεμε τὸ παιδίον καὶ μετὰ μʹ. ἡμέρας ἀνάγαγεν αὐτὸ εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ κατὰ τὸν νόμον, καὶ ὑπεδέχθη παρὰ τοῦ δικαίου Συμεών. οὗτος γὰρ ὁ θεοδόχος Συμεὼν, Ἰουδαῖος ὢν, εἷς ὑπῆρχε τῶν οʹ. τῶν καὶ Ἑβραϊκῶς συντεθειμένην τὴν παλαιὰν θείαν γραφὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν μεταβαλόντων ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ
E Φιλαδέλφου βασιλέως Αἰγύπτου, πρὸ χρόνων τῆς Χριστοῦ παρουσίας, ὡς ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐν τῇ ἑξαημέρῳ λέγει. ὃς ἐντυχὼν τῷ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου ῥητῷ, τῷ λέγοντι, ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· ἠπίστησε τούτῳ, ἀδύνατον εἶναι λέγων, ὅσον ἐπ' ἀνθρωπίνῃ φύσει, τὸ παρθένον τεκεῖν. οὕτως οὖν ἔχων, ἀποκαλύψεως ἔτυχε θείας, ὥστε τοῦ τῷ βίῳ περιμεῖναι, ἕως ἂν τελε-

ϑῆ τὸ θεῖον τῷ προφήτῃ ῥηϑέν· ὃ δὴ καὶ τὸ θεῖον ἡμᾶς διδάσκει σαφῶς Εὐαγγέλιον, λέγον· Πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτῷ. καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον, πρὶν ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. ἰδὼν τοίνυν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ βρέφος τεσσαρακονθήμερον, καὶ δεξάμενος αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εἰπών· νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ· πρὸς αὐτὸν ἐξεδήμησε χαίρων, εἶτα ἐχρηματίσθη Ἰωσὴφ φυγεῖν εἰς Αἴγυπτον.

Μετὰ δὲ δύο ἔτη ἐποίησε τὴν βρεφοκτονίαν Ἡρώδης, καὶ τὸν Ζαχαρίαν ἔσωθεν τοῦ θυσιαστηρίου ἀνεῖλε λειτουργοῦντα. ἡ δὲ Ἐλισάβετ λαβοῦσα τὸν Ἰωάννην, ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐκρύβη ἐν σπηλαίῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ Ἰωάννης ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου, καὶ ἐν αὐτῇ ἀνατραφεὶς, ἔμεινεν ἕως τῆς τοῦ Κυρίου ἀναδείξεως.

Μετὰ δὲ πενταετῆ χρόνον, ὑπέστρεψεν Ἰωσὴφ εἰς Ναζαρὲτ ἐξ Αἰγύπτου. καὶ ἔλαβε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μαρίαν Κλεόπας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμοπάτριος καὶ ὁμομήτριος. καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Συμεὼν, ὃς μετὰ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου ἐπίσκοπος γέγονεν Ἱεροσολύμων, καὶ ἐπὶ Δομετιανοῦ μαρτυρήσας ἐσταυρώθη· Ἰούδας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐγέννησε δύο υἱοὺς, Ζωκῆρα καὶ Ἰάκωβον.

Ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης λα'. χρόνων, ὅτε ἐξῆλθε τῆς ἐρήμου. καὶ κηρύσσοντι ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοὶ, ἐν οἷς ἦν καὶ Ἀνδρέας καὶ Ἰωάννης. καὶ τῶν μὲν λεγόντων ὅτι ὁ Χριστός ἐστι, τῶν δὲ ὅτι προφήτης, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἦλθον πολλοὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐν χώρᾳ Βηθαβαρᾶ, καὶ ἐβαπτίζοντο. ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Ἰωάννης, εἶπεν· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἀκούσας Ἀνδρέας καὶ Ἰωάννης, ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. μετὰ δὲ τὸ ὑποστρέψαι αὐτὸν εἰς Ναζαρὲτ, ἐτελεύτησεν Ἰωσὴφ, ἐτῶν ρί. δέκα. τελευτήσαντος δὲ καὶ Ζεβεδαίου, ἤγαγεν Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος τὴν μητέρα αὐτῶν, καὶ συνῴκει τῇ Θεοτόκῳ· τὴν δὲ κτῆσιν αὐτῶν πωλήσαντες Καϊάφᾳ, ἠγόρασαν τὴν Σιών· ἔνθα τὸ μυστικὸν πάσχα ὁ Χριστὸς ἐποίησε, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων εἰσῆλθε. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάληψιν ἡ Θεοτόκος ἐν Σιὼν διετέλεσεν, ἕως τῆς τελευτῆς αὐτῆς. πρὸ δὲ ἡμερῶν ιε'. ἔγνω τὴν ἔξοδον αὐτῆς. πρὸ δὲ τριῶν ἡμερῶν ὁ Ἀρχάγγελος παραγένετο πρὸς αὐτὴν, καὶ βραβεῖον κομίζων. παρέδωκε δὲ τὴν ἁγίαν αὐτῆς ψυχὴν τῷ Κυρίῳ καὶ υἱῷ τῷ Θεῷ αὐτῆς, ἐτῶν οὖσα οβ'. οἱ δέ φασι, νη'. ὥστε μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ εἰκοσιτέσσαρας χρόνους ἐπεβίωσεν.

Ὅτι ἐν τῷ ια'. ἔτει Ἡρώδου τοῦ τετράρχου, ὁ Ἀρχιερεὺς Ἄνανος ἐτελεύτησε· μεθ' ὃν ἐνιαύσιοι Ἀρχιερεῖς καθίσταντο, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. καὶ τὰ θεῖα δ' εὐαγγέλια αὐτῷ μαρτυρεῖ ἀληθεύοντι, ἐν οἷς περὶ τοῦ Καϊάφα λέγει. τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλ' Ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου προεφήτευσεν.

Ὅτι τῆς παραδόξου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀναστάσεώς τε, καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως τοῖς πλείστοις ἤδη περιβοήτου καθεστώσης, Πιλάτος ἀγωνιάσας ὡς μὴ ἀνενέγκας τῷ βασιλεῖ τοιαῦτα γενόμενα θαύματα, τέλος ἀναγκασθεὶς, ὡς μὴ λάθῃ, ἀνεκοινώσατο τῷ βασιλεῖ Τιβερίῳ τὰ περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τάς τε ἄλλας τερατουργίας αὐτοῦ, καὶ ὡς ὅτι μετὰ

A est, victurum eo usque dum vatis oraculum impleretur. Id nos sacrum etiam docet Evangelium his verbis: (Erat Spiritu sancto præditus, ab eoque *Luc. 2.*
oraculum acceperat, se non ante moriturum, quam unctum Domini vidisset.) Eum ergo io templo videns, puerulum quadraginta dierum, in ulnas accepit, fatusque, Nunc Domine servum tuum dimitte in pace, secundum verbum tuum: lætus ad eum hinc emigravit. Deinde Josephus divinitus est in Ægyptum fugere jussus.

Post biennium Herodes puerulos necavit, Zachariamque sacris operantem inter altare interfecit. At Elisabeta assumpto Joanne in solitudinem exiit: in-
B que spelunca dies quadraginta cum delituisset, diem suum obiit. Joannes in solitudine ab angelo institutus atque enutritus, ibi mansit donec Christus in publicum prodiit.

Post quinquennium Josephus ex Ægypto Nazaretam revertit. Ejus filiam Mariam Cleophas, frater Josephi ex utroque parente, duxit uxorem: ex eaque Simeonem sustulit, qui post Jacobum Domini fratrem Episcopus fuit Hierosolymis: ac Domitiano imperante in crucem actus, divinæ veritati suo supplicio testimonium perhibuit. Judas autem frater ejus, duos genuit filios, Zocterem & Jacobum.

Annum agens Joannes XXXI, solitudine egressus est, eumque concio- *Joannes Baptista.*
nantem multi secuti sunt: quorum erant etiam Andreas ac Joannes. alii autem eum Christum, alii vatem puta-
C bant. Die quadam multi Bethabaram, qui est trans Jordanem locus, venerunt, ac baptizati sunt. Eo cum Jesus advenisset, videns eum Baptista dixit: En agnus Dei. Quo audito, Andreas & Joannes Jesum secuti sunt. Eo Nazaretam reverso, Josephus moritur, annos natus CX. Cum autem Zebedæus quoque mortuus esset, adduxerunt Joannes & Jacobus matrem suam, eaque cum Maria habitavit. Bonis porro suis Cajaphæ venditis, Sionem emerunt. is est lo-
cus, ubi mysticum pascha Christus ce- *Sion.*
lebravit, & foribus clausis ingressus est: ibique, Christo in cælum assumpto, Maria usque ad finem vitæ egit. Ea quindecim ante diebus suum exitum
D cognovit. triduoque ante archangelus ad *B. Mariæ exitus.*
eam venit, præmium portans. Tradidit *Edit. Paris.*
sanctam suam animam Domino, ac filio *pag. 188.*
& Deo suo, annos nata septuaginta duos. (quidam tradunt quinquaginta octo.) vixit ergo viginti quatuor annos post Christi in cælos adscensum.

Undecimo anno Herodis tetrarchæ, summus pontifex Ananus moritur. Post hunc annua fuit ea dignitas, quod & Josephus refert: & eum vere dicere, sacra Evangelia testantur, ita de Cajapha loquentia. (Id vero non de suo dicebat,
sed quia erat pontifex maximus anni *Joan. 12.*
E istius, vaticinabatur.)

Cum admirabilis in vitam reditus, atque in cælos ascensio Servatoris nostri fama jam longe lateque increbuisset: Pilatus animi anxius, quod de his quæ evenerant miraculis nihil ad Imperatorem retulisset, tandem necessitate
adactus Tiberio Cæsari perscripsit, *Tiberius de*
Christum mortuum vitam recepisse, *Christo quid*
tum quæ is miracula ediderat, utque *senserit.*
de morte in vitam reversus jam a mul-

tis Deus esse credatur. Ac Tiberius quidem nomen Christianorum per orbem jam propagatum sentiens, de ea re ad Senatum retulit; neque obscure tulit sibi religionem Christianam probari. Senatus autem, quod eam improbaret, ipse quoque repudiavit. Vera causa ejus rei est, quod divinum salutis præconium humanam approbationem atque commendationem nequaquam requirit. Hæc Tertullianus refert. Idem Tiberius
87 mortem Christianorum accusatoribus minatus est.

Anno Tiberii undevigesimo Joannes Baptista capite truncatur a juniore Herode & Cleopatra, propter Herodiadem, ut Josephus scribit libro Antiquitatum decimo octavo. Tunc quoque bellum suscipitur contra Aretam, qui filiam suam ab Herode contumeliose habitam querebatur. Eo in bello, ait, propter Joannis necem, Herodis exercitum universum periisse.

Anno Tiberii regni undevigesimo, Dominus noster Jesus Christus supplicium adiit, sicuti de eo vates prædixerant. Quo tempore hæc in Græcis commentariis annotata, ipsis verbis referemus. (Solis extitit defectus, omnibus prioribus major: noxque diei sexta hora oborta est, ita ut & stellæ in cælo conspectæ sint.) Terræmotus quoque ingens in Bithynia fuit, qui magnam Nicææ partem prostravit. Hæc Phlegon. Africanus etiam narrat, quo die Christus est supplicio affectus, tenebras admodum terribiles per totum mundum obortas, terræ motu saxa dirupta, multumque terræ prostratum. Eas tenebras Judæi Solis defectum appellant, absurde id quidem (meo judicio) & repugnante veritate. Nam secundum lunæ motum Ebræi pascha instituunt, pridie autem Paschatis Christus in cruce supplicium passus est. Jam Solis defectus non fit, nisi eum cum Luna subit: neque potest nisi in novilunio, cum luminaria coeunt, aut proxime, evenire. Quomodo igitur istæ tenebræ defectus Solis fuerint, cum eo tempore Luna pene e regione Soli opposita fuerit? Sed esto tamen id, quod multis probatum fuit; errorenque visus secuti, tenebras toti mundo injectas defectum Solis putemus. Quid interim rei est defectui Solis cum terræmotu, saxorum fissione, mortuorum in vitam reditu, ac tanta mundi commotione? Certe nemo quisquam tale aliquid tanto temporis decursu evenisse commemoravit. Enimvero tenebræ erant a Deo creatæ, quod ea die Dominus moreretur. hæc est verissima ratio. Exactius etiam tempus salutaris istius supplicii a Romanis est annotatum: evenisse nimirum Gemino consule. Fuit hoc, primo anno Olympiadis ducentesimæ secundæ. Atque argumento ei rei est etiam testimonium Evangelii a Joanne conscripti; quod scriptum post decimum quintum Tiberii
88 annum docendo triennium consumpsisse perhibet.

De solis defectu, Christo moriente.

Edit. Paris. pag. 189.

Anno Herodis trigesimo tertio, Cyrenius a Senatu in Judæam missus, incolas & facultates censuit. Eodem anno Christus Bethlehemæ nascitur, urbe Judææ.

Ab Abrahamo usque ad Christi natales, anni sunt ꞏꞏ ϹꞮϽϹV.

A θάνατον ἐκ νεκρῶν ἀναστάς, Θεὸς ἤδη παρὰ πολλοῖς εἶναι πιστεύεται. Τιβέριος οὖν, ἐφ' οὗ τὸ τῶν Χριστιανῶν ὄνομα εἰς τὸν κόσμον εἰσεληλυθέναι μαθὼν, τῇ συγκλήτῳ ἀνεκοινώσατο, δῆλος ὢν ἐκεῖνος ὡς τῷ δόγματι ἀρέσκοιτο. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐπεὶ μὴ αὐτὴ δεδοκιμάκει, ἀπώσατο. τῇ δὲ ἀληθείᾳ, ὅτι μηδὲ τῆς ἐξ ἀνθρώπων ἐπικρίσεως τε καὶ συστάσεως ἡ σωτήριος τοῦ Θείου κηρύγματος ἐδεῖτο διδασκαλία. ταῦτά φησι Τερτυλλιανός. οὗτος ὁ Τιβέριος θάνατον ἠπείλησε τοῖς Χριστιανῶν κατηγόροις.

Οτι ἐν τῷ ιθ'. ἔτει Τιβερίου, Ιωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλὴν, ὑπὸ τοῦ νέου Ηρώδου καὶ Κλεο-
B πάτρας διὰ Ηρωδιάδα, καθὼς ἱστορεῖ Ιώσηπος ἐν τῷ ιη'. τῆς ἀρχαιολογίας. Ενθα καὶ πόλεμος αἴρεται πρὸς τὸν Αρέταν, ὡς ἀτιμασθείσης αὐτῷ τῆς θυγατρός· ἐν ᾧ πολέμῳ πάντα φησὶ τὸν Ηρώδου στρατὸν διαφθαρῆναι διὰ τὸν Ιωάννου θάνατον.

Οτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστὸς, κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ προφητείας, ἐπὶ τὸ πάθος προήει ἔτους ιθ'. τῆς Τιβερίου βασιλείας. καθ' ὃν καιρὸν, καὶ ἐν ἄλλοις μὲν ἑλληνικοῖς ὑπομνήμασιν εὕρομεν ἱστορημένα ταῦτα κατὰ λέξιν. ἐγένετο ἔκλειψις ἡλίου μεγίστη τῶν ἐγνωσμένων πρότερον, καὶ νὺξ ὥρᾳ ἕκτῃ τῆς ἡμέρας ἐγένετο, ὡς καὶ ἀστέρας ἐν οὐρανῷ φανῆναι· σεισμός τε μέγας κατὰ Βιθυνίαν γενόμενος, τὰ πολλὰ τῆς Νικαίας κα-
C τεστρέψατο· ταῦτα Φλέγων φησί· καὶ Αφρικανὸς δὲ ἱστορεῖ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ πάθους, σκότος καθ' ὅλου τοῦ κόσμου φοβερώτατον γενέσθαι· σεισμῷ τε αἱ πέτραι διερρήγνυντο, καὶ πολλὰ τῆς γῆς κατερρίφη. τοῦτο τὸ σκότος ἔκλειψιν ἡλίου οἱ Ιουδαῖοι καλοῦσιν, ἀλόγως, ὡς ἐμοὶ καὶ τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ. Εβραῖοι γὰρ ἄγουσι τὸ πάσχα κατὰ σελήνην· πρὸ δὲ τῆς μιᾶς τοῦ πάσχα τὰ περὶ τὸν σωτῆρα συνέβη. ἔκλειψις δὲ ἡλίου, τῆς σελήνης αὐτὸν ὑπελθούσης, γίνεται. ἀδύνατον δὲ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ, πλὴν ἐν τῷ μεταξὺ νουμηνίας καὶ τῆς πρὸ αὐτῆς, κατὰ τὴν σύνοδον αὐτὴν ἀποβῆναι· πῶς οὖν ἔκλειψις νομισθείη, κατὰ διάμετρον σχεδὸν ὑπαρχούσης τῆς σελήνης ἡλίῳ; ἔστω δὲ
D συναρπαζέτω τοὺς πολλοὺς τὸ γεγενημένον, καὶ κοσμικὸν τέρας ἡλίου ἔκλειψις ὑπονοείσθω ἐκ γε τῆς κατὰ τὴν ὄψιν πλάνης· τίς δὲ ἡ κοινωνία σεισμῷ καὶ ἐκλείψει, πέτραις τε ῥηγνυμέναις, καὶ ἀναστάσει νεκρῶν; τοσαύτῃ τε κινήσει κοσμικῇ; ἐν γοῦν τῷ μακρῷ χρόνῳ τοιοῦτόν τι συμβὰν οὐ μέμνηταί τις. ἀλλ' ἦν σκότος θεοποίητον, διότι τῇ δὲ τῇ ἡμέρᾳ τὸν Κύριον συνέβη παθεῖν· καὶ ὁ λόγος ἀληθέστατος, καὶ χρόνος τοῦ σωτηρίου πάθους παρὰ Ρωμαίοις μᾶλλον σεσημείωται· ἐν γὰρ τῇ Γεμίνου ὑπατείᾳ πεπονθέναι αὐτὸν ἐσημειώσαντο, ἥτις γέγονεν ἐν τῷ α'. τῆς σβ'. Ολυμπιάδος. τεκμήριον δ' ἂν γένοιτο τοῦ κατὰ τόδε τὸ ἔτος πεπονθέναι τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, ἡ τοῦ κατὰ Ιωάννην εὐαγγελίου μαρτυρία, ἥτις μετὰ τὸ ιε'. ἔ-
E τος Τιβερίου τριετῆ χρόνον τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ διαγεγενῆσθαι μαρτυρεῖ.

Οτι ἐν τῷ λγ'. ἔτει Ηρώδου, Κυρήνιος ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀποσταλμένος εἰς τὴν Ιουδαίαν, ἀπογραφὰς ἐποιήσατο τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν οἰκητόρων. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει Ιησοῦς Χριστὸς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ιουδαίας γεννᾶται.

Ομοῦ συνάγεται ἀπὸ Αβραὰμ ἐπὶ τὴν Χριστοῦ γέννησιν, ἔτη ͵βρε'.

A Οτι Ηρώδης ὕδρωπι δεινῷ πιεσθεὶς, σκώληκάς τε ἐκβράσας ἀπὸ τοῦ σώματος καταστρέφει τὸν βίον. Αὔγουστος δὲ μετὰ θάνατον Ηρώδου, Αρχέλαον μὲν τὸν υἱὸν Ηρώδου Ιουδαίων ἐθνάρχην καθίστησι, δοὺς αὐτῷ τὰ περὶ Ιεροσόλυμα ὄρεια, καὶ Σαμαρέων τὸ ἔθνος, καὶ Σεβαστὴν, καὶ Καισάρειαν, καὶ Ιόππην, καὶ Αντιπατρίδα, καὶ Λύδαν, καὶ τὸ πεδίον. Φιλίππῳ δὲ, τὰ περὶ τὴν νῦν Πανεάδα, καὶ Βαταναίαν, καὶ Τράχωνα, καὶ τὴν Ακραβατίνην, καὶ Γαυλανῖτιν, καὶ Γάλαθα, ἔνθα ἦν Γαμάλα πόλις. Ηρώδῃ δὲ τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὸ ὑπὸ τὴν Πάρναν πεδίον, καὶ Νάρβαθον, καὶ τὴν * Περαίαν. οὗτος ἔκτισε Τιβεριάδα. τῷ δὲ Λυσανίᾳ τὴν Ιδουμαίαν, καὶ Ζιφηνὴν, καὶ τὰ ταύτης χωρία, καὶ Αβιληνήν.

* Γαραίαν lege.

B Γίνονται οὖν ἀπὸ Αδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ, ἔτη δισχίλια σμβ'. καὶ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τοῦ Φάλεκ καὶ τῆς πυργοποιΐας, ἔτη φλά. καὶ ἀπὸ τοῦ Φάλεκ καὶ τῆς πυργοποιΐας ἕως ἦλθεν Αβραὰμ εἰς γῆν Χαναὰν, ἔτη χις'. καὶ ἀπὸ Αβραὰμ ἕως τῆς τελευτῆς Ιησοῦ υἱοῦ Ναυῆ, ἔτη φκς'. καὶ ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ιησοῦ ἕως παρέλαβε Δαβὶδ τὴν βασιλείαν τῆς Ιουδαίας, ἔτη υπ'. καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Σεδεκίου υἱοῦ Ιεχονίου, καὶ τῆς ἐκ Βαβυλῶνος μετοικεσίας, ἔτη υμά. καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας ἕως Ζοροβάβελ, ἐπὶ πρώτου ἔτους Κύρου βασιλέως Περσῶν, ἔτη ο', καὶ ἀπὸ τοῦ α'. ἔτους Κύρου ἕως Αὐγούστου Καίσαρος, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐγεννήθη ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ιησοῦς Χριστὸς, ἔτη φλβ'. ὁμοῦ ἔτη ͵εφ',

C Μετὰ δὲ Αὔγουστον ἐβασίλευσε Τιβέριος ἔτη κγ'. ὃς ἔκτισε πόλιν ἐν τῇ Ιουδαίᾳ Τιβεριάδα· καὶ ἐν μὲν τῷ ιε'. ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ὁ Κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστὸς ἐβαπτίσθη, καὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἀπήρξατο. ἐν δὲ τῷ ιή. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐσταυρώθη ὁ Κύριος. ἀνέστη δὲ τῇ κέ. Μαρτίῳ ἐπιφωσκούσῃ κυριακῇ, ἥτις ἐστὶ μία καὶ πρώτη, καὶ αὐτὰ καὶ πάσχα κυριακόν. ἐν ταύτῃ γὰρ ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἐδημιούργησε· καὶ ἐν ταύτῃ τὸ ἀληθινὸν φῶς, ὁ Χριστὸς ἐκ τάφου ἀνέτειλεν.

Ος καὶ ἐπεσφράγισε τὴν τοῦ Δανιὴλ προφητείαν, μέσον τῆς ἑβδομάδος τῶν χρόνων ἐλθὼν ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος. φησὶ γάρ· καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεως, συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. D ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ διαθήκῃ, δέδοται καινὴ τοῖς πιστεύουσι, καὶ δυνάμεως ἁπάσης αὐτῆς ἐπλήρωσεν. ἐπείπερ μεσούσης τῆς ἑβδομάδος ταύτης ἡ κατὰ νόμον ἤρθη θυσία· * τῆς τε ἀληθινῆς προσφερομένης θυσίας. σημεῖα δὲ τῆς ἐρημώσεως προεῖπέ φησι λέγων ὁ Κύριος· ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. καὶ ἵνα μὴ νομίσωσι οἱ Ιουδαῖοι πάλιν ἀπολήψεσθαι τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν, ἐπάγει· καὶ ἕως συντελείας καιροῦ, συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. ἕως γὰρ, φησὶ, τῆς τοῦ κόσμου συντελείας, ἡ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταβολὴν οὐ δεχομένη. τοῦτο E καὶ Δαβὶδ ἔφη· ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι· καὶ γνώσονται ὅτι δεσπόζει τοῦ Ιακὼβ, καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς. καὶ τότε μᾶλλον γνώσονται, ὅταν ἴδωσι τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ. ὥσπερ γὰρ διὰ ξύλου εἰσῆλθεν ὁ θάνατος, καὶ διὰ ξύλου ἡ ζωή. ἐπειδὴ ἑπτάκις νεκρῶν ἀνάστασιν εὑρομεν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ· καὶ μετὰ τοὺς ἑπτὰ, ὄγδοος ἐκ νεκρῶν ἀνέστη ὁ Κύριος, ὁ ἐγείρας τοὺς ἑπτά.

A Herodes hydrope vehementi excruciatus, vermibus de corpore ipsius scaturientibus, vitam cum morte commutavit: Ejus filium Archelaum Augustus Judææ genti præposuit: eique attribuit montana circum Hierosolyma, Samaritanam gentem, Sebastam, Cæsaream, Joppen, Antipatridem, Lydam, & campestria. Philippo loca Paneadi nunc vocatæ finitima, Bataneam, Trachonem, Acrabatinam, Gaulonitidem, ac Galatha, ubi erat urbs Gamala. Herodi Galilæam, & planiciem Parnæ subjectam, Narbathum, Peræam. is Tiberiadem condidit. Lysaniæ Idumeam, Ziphenen, & quæ ejus sunt ditionis, atque Abilenam.

Judæa filiis Herodis divisa.

B Ab Adamo usque ad diluvium sunt anni omnino IↃ CIↃ CCXLII. Inde usque ad Phalecum & turris ædificationem, anni IↃXXXVIII. Hinc usque ad Abrahami in Chananaicam terram adventum, CIↃ CXV. ab hoc usque ad mortem Josuæ Navis filii IↃXXXVI. Porro usque ad tempus, quo Judaicum regnum Davidus occœpit, anni CCCCXXC. Hinc usque ad Sedechiam Jechoniæ filium, & exilium Babylonicum, anni CCCCXLVIII. inde usque ad Zorobabelem, ac primum annum Cyri in Persas regni, anni LXX. Denique a primo anno Cyri usque ad annum Augusti, quo Christus natus fuit, anni IↃXCII. Summa anni IↃↃ CIↃ VI.

Computus. *Edit. Paris. pag. 190*

C Post Augustum Tiberius regnum tenuit, annos XXIII. is in Judæa urbem Tiberiadem condidit. Ejus regni anno XV baptizatus est Christus, & prædicare Evangelium cœpit. Anno ejus XVIII ejus regni, cruci affixus est. Vigesimaquinta Martii die de mortuis extitit vivus, illucescente die Dominica, quæ est a sabbatho proxima, ac prima septimanæ dies, diesque Paschatis Dominici. Ea die principio Deus lucem creaverat: tunc autem vera lux de sepulcro orta est.

Ac confirmavit Christus vaticinium Danieli, mediante annorum septimana supplicium subiens, ita dicentis: (In templo erit abominabile vastitatis signum, eique vastitati explendæ tempus D dabitur, &c.) In hac enim septimana novum credentibus testamentum est datum, idque omni facultate impleri, cum mediante illa septimana legis Mosaicæ sublatum est sacrificium, vera victima Deo mactata. Ipse autem Dominus signa futuræ vastitatis prædixit, (Cum, inquit, abominabile vastitatis signum videbitis, de quo Danielus vates prædixit, tunc intelligite imminere vastitatem ejus.) Ac ne putarent Judæi, se templum atque urbem recuperaturos, additur in vaticinio: vastitatis ejus finem ante finem sæculi non futurum. ut intelligerent, in fine demum mundi, finem ei vastitati futurum, nullam aliam ejus muta- E tionem. Idem & Davidus prædixerat his verbis: (In ira consummationis, & non erunt: cognoscentque quod Deus Jacobo dominatur, & finibus terræ.)

Matth. 24. Luc. 21.

Psalm. 58.

Idque tunc eo magis intelligent, cum videbunt signum filii hominis in cælo. Sicut enim per lignum mors, ita etiam vita per lignum intravit. Nam septies in sacris litteris legitur, aliquem ex morte vitam recepisse. Post eos septem, octavus Christus de mortuo vivus extitit, qui & septem illos in vitam revocaverat.

Mortui qui revixerunt.

Edit. Parif. pag. 191. Ante enim quam Christus revixit, tantum septem numero mortales in vitam restituti fuerunt. Primus in veteri testamento fuit
3. Reg. 17. Sareptææ viduæ filius, ab Elia suscitatus. Secundus, Sunamitidis filius, quem Elisæus
4. Reg. 4. 4. Reg. 13. in vitam reduxit. Tertius, miles, qui prope Elisæi cadaver sepultus, quasi ex igne exiluit. Quarta, in novo testamento filia
Matth. 9. Luc. 7. præfecti synagogæ. Quintus, viduæ filius.
Joann. 11. Sextus Lazarus. Septimo, quod multa
Matth. 27. sanctorum qui obdormiverant corpora resurrexerunt. Octavus, Christus post toleratum salutis causa nostræ supplicium, ex morte in vitam rediit. Inventum est in multis Græcorum commentariis, quo tempore Christus in cruce mortem obiit, terram motu fuisse ingenti concussam, tenebrasque toti terrarum orbi inductas fuisse, ita ut stellæ etiam apparuerint. B
Belli Jud. l. 6. Præterea Josephus narrat, oraculum quoddam fuisse in sacris litteris inventum, quo Judæis prædiceretur, eo tempore quemdam ex ipsorum patria imperium totius orbis habiturum: hoc ille Vespasianum implevisse interpretans, tota (quod ajunt) via a vero aberravit. neque enim Vespasiano totus mundus subditus fuit. Reliquum ergo est, id a Domino nostro Jesu Christo impletum fuisse, quem ita affatur pater:
Psalm. 2. Posce a me, dabo tibi gentes loco hæreditatis, ac terminos terræ tibi mancipabo. Inde factum, ut sonus sanctorum ejus Apostolorum in universam terram exiret, ac sermo eorum ad fines usque orbis pertingeret. Quoniam ergo eo temporis articulo mundum fabricatus est Deus, cui rei testimonium arbores tunc florentes exhibent: ideo eodem C
Psal. 18. tempore Israelum quoque Ægyptiaca servitute liberavit, lætumque post nuntium Gabrielus angelorum princeps Mariæ attulit. Quare consentaneum erat, eodem etiam tempore Christum nobis salutare supplicium luere.

Cæterum Pilatus Christo crucifixo, postea noctu in templum imagines Cæsaris intulit: quod cum prima luce Judæi vidissent, tantus eorum fuit motus, ut Pilatus territus alio eas transtulerit. Tiberius porro justitiæ observantissimus, præfectis urbium missis litteris mandavit, ut si quid scribens ipse contra leges fieri juberet, ne tum sibi obtemperarent, quippe ignoratione lapso. Itaque Pilatus, cui Imperatoris studium veritatis & justitiæ cognitum erat, miracula D Christi omnia, ejusque de religione doctrinam compendio ad eum perscripsit: ut auctor est in defensione Christianorum Tertullianus. Simulq; indicavit eum morte obita revixisse, & ab omnibus jam pro Deo haberi. Tiberius attonitus eo nuntio,
pag. 192. totam rem ad Senatum retulit. Senatus legi se antiquæ obtemperare potius dixit, qui nisi ex S. C. non patiatur quemquam pro Deo haberi. Imperator ea lege approbata, edixit tamen, ne quis præconium de Christo impediret: mortem etiam minans, si quis eam doctrinam accusare auderet.

At Pilatus odio in Judæos stimulante, cum sacrum thesaurum (Corbanem ipsi nominabant) diripuit, tum multos E eorum interfecit: quin & Cæsaris ætate, quorumdam sacrificia ipsorum sanguine
Luc. 13. Act. 5. miscuit. res ita acta est. Galilæi doctrinam Judæ cujusdam Galilæi (cujus etiam in Actis meminit Lucas) amplexi, vocabula ex eo rerum inania errotemque hauserunt, ut ait Josephus. quippe

A πρὸ γὰρ τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως, ἑπτὰ μόναι ἀναστάσεις νεκρῶν ἐγένοντο. πρώτη μὲν, ἡ ἐν τῇ παλαιᾷ, ὁ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας τῆς Σαραφθίας, ὃν ἤγειρεν Ἠλίας. δευτέρα, ἡ τοῦ υἱοῦ τῆς Σωμανίτιδος, ὃν Ἐλισσαῖος ἤγειρε. τρίτη, ἡ τοῦ στρατιώτου, ὃν ἐγγὺς Ἐλισσαίου θάψαντες, ὡς ἀπὸ πυρὸς ἐξεπήδησε. τετάρτη δὲ ἐν τῇ καινῇ, ἡ τοῦ ἀρχισυναγώγου τῆς θυγατρός. πέμπτη, ἡ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας. ἕκτη, ἡ τοῦ Λαζάρου. ἑβδόμη, ὅτι πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἀνέστη. καὶ ὀγδόη, ἡ τοῦ Κυρίου ἀνάστασις μετὰ τὸ σωτήριον πάθος. καθ' ὃν καιρὸν τοῦ πάθους γενομένου σεισμοῦ, ἐν πολλοῖς εὑρέθη ἑλληνικοῖς ὑπομνήμασιν, ὅτι σεισμὸς ἐγένετο μέγας καὶ σκότος ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ὥστε B καὶ ἀστέρας φανῆναι. Ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἰώσηππος χρησμόν τινα ἐν ἱεροῖς γράμμασιν εὑρεθῆναι, περιέχοντα ὡς κατὰ καιρὸν ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς αὐτῶν χώρας ἄρξει τις ἄνθρωπος τῆς οἰκουμένης πάσης, ὃν αὐτὸς μὲν ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ ἐξείληφε πεπληρῶσθαι· διήμαρτε δὲ τῆς ἑρμηνείας ἐκ διαμέτρου. οὐ γὰρ πάσης οὗτος ἦρξε. λείπεται δὲ οὖν, ἐπὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τοῦτο πληρῶσθαι, πρὸς ὅν φησιν ὁ πατήρ· αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοὶ ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς. ὅθεν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος τῶν ἱερῶν ἀποστόλων αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ἐπεὶ οὖν κατὰ τὸν καιρὸν C τοῦτον ὁ Θεὸς τὴν κτίσιν ἐδημιούργησε, καὶ μαρτυρεῖ τῶν δένδρων ἡ βλάστησις, διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἰσραὴλ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἠλευθέρωσε τῆς Αἰγυπτιακῆς δουλείας, καὶ τῇ παρθένῳ Γαβριὴλ ὁ Ἀρχάγγελος εὐηγγελίσατο. εἰκότως οὖν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Χριστὸς ὑπέμεινε τὸ σωτήριον πάθος.

Ὁ τοίνυν Πιλάτος μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ σταύρωσιν, εἰκόνας τοῦ Καίσαρος εἰς τὸ ἱερὸν νύκτωρ ἀνέθηκεν. ὄρθρου δὲ γενομένου οἱ Ἰουδαῖοι θεασάμενοι, τοσοῦτον ἐταράχθησαν, ὥστε Πιλάτος ἐκδειματωθεὶς, ἀλλαχοῦ ταύτας μετέθηκε. Τιβέριος δὲ λίαν τοῦ δικαίου φροντίζων, ἔγραφε τοῖς ἄρχουσι τῶν πόλεων, ἐάν τι γράφῃ παρὰ τοὺς νόμους προστάσσων γίνεσθαι, μὴ προσέχειν, ὡς ἠγνοηκότι. Διὸ καὶ Πι- D λάτος εἰδὼς αὐτοῦ τὸ φιλάληθες καὶ φιλοδίκαιον, τὰ τεράστια Χριστοῦ πάντα, καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα αὐτῷ δι' ἐπιτομῆς ἀνεκοινώσατο (καθὼς ἱστορεῖ Τερτυλλιανὸς ἐν τῇ ὑπὲρ Χριστιανῶν ἀπολογίᾳ) καὶ ὅτι μετὰ θάνατον ἀνεβίωσε, καὶ ἤδη παρὰ πᾶσι Θεὸς εἶναι πιστεύεται. Καὶ ὅτι Τιβέριος καταπλαγεὶς, ἀνήγγειλε πάντα τῇ συγκλήτῳ. ἡ δὲ, οὐ προσήκατο. πειθαρχεῖν νόμῳ παλαιῷ λέγουσα, μὴ πρότερον θεοποιήσειν τινὰ, εἰ μὴ ψήφῳ καὶ δόγματι παρ' αὐτοῖς κυρωθείη. ὁ δὲ, τὸν μὲν νόμον τοῦτον ἐδέξατο· ἐκέλευσε δὲ, μηδένα ἐμποδίζειν τῷ Χριστοῦ κηρύγματι· καὶ μέντοι καὶ θάνατον προσηπείλησε τοῖς κατηγορεῖν τολμῶσι τοῦ κηρύγματος.

Ὁ δέ γε Πιλάτος μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους, καὶ τὸν ἱε- E ρὸν θησαυρὸν τὸν καλούμενον Κορβανᾶν διέφθειρε, καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. ἔμιξε δὲ καί τινων ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Καίσαρος, τὸ αἷμα τῶν θυσιῶν, τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Γαλιλαῖοι τοῖς δόγμασιν ἐξακολουθήσαντες Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, οὗ καὶ Λουκᾶς ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων μέμνηται. κενοφωνίαν καὶ πλάνην ἔμαθον ἐξ αὐτοῦ, καθὼς

ἔφη

ἔφη Ιώσηππος. προφάσει γὰρ εὐσεβείας ἔλαθεν, κύριον μηδὲ μέχρι στόματος ἔφασκε δεῖν τινὰ λέγειν, μήτε κατὰ τιμὴν, μήτε φιλοφροσύνην, καὶ τῷ Θεῷ μόνῳ πρέπουσαν τιμήν τε καὶ δόξαν ἀνθρώποις ἀπονέμειν. ὅθεν καὶ πολλοὶ αὐτῶν περὶ τοῦ μὴ εἰπεῖν Καίσαρα Κύριον καὶ δεσπότην, χαλεπὰς αἰκίας ὑπέστησαν. οἵ τινες λοιπὸν ἐδίδασκον, μηδὲν παρὰ τὰς διατεταγμένας ἐν τῷ Μωσέως νόμῳ θυσίας ἀναφέρεσθαι τῷ Θεῷ. κἀντεῦθεν τὰς ὑπὲρ τῆς γερουσίας τοῦ λαοῦ παραδιδομένας γίνεσθαι περὶ τῆς τοῦ βασιλέως σωτηρίας, καὶ τοῦ Ῥωμαίων ἔθνους θυσίας, εἰκότως ἐπὶ τούτοις ἀγανακτεῖ πρὸς Γαλιλαίους Πιλάτος· καὶ κελεύει παρὰ τὰς θυσίας ἃς ἐδόκουν κατὰ νόμον προσφέρειν ἀναιρεθῆναι, ὥστε ἀναμιχθῆναι ταῖς προσφερομέναις θυσίαις τὸ αἷμα τῶν προσφερόντων.

Ο γοῦν Τιβέριος τοιοῦτος ὑπάρχων ἐν νεότητι, ἄριστος, καὶ * πρὸς γῆρας ἐλθὼν, * λόγοις φιλοσόφοις καὶ ῥητορικοῖς καὶ βελτίστοις τρόποις καὶ ἔργοις κομῶν ὁ γεννάδας, * αἰφνίδιον εἰς τὴν χείρονα μετεβλήθη γνώμην· ὥστε καὶ παραφρονεῖν αὐτὸν νομισθῆναι, καὶ ὡς ὑπὸ δαίμονος ἐλαύνεσθαι πρὸς πᾶσαν ἀνοσιουργίαν καὶ μιαιφονίαν τε καὶ οἰστρηλασίαν. καὶ οὐ μόνον ἐν ταῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν ἑαυτὸν ἐβεβήλωσε καθ' ὑπερβολὴν, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ ἀδικίᾳ καὶ τυραννίδι. οὕτως οὖν τὴν ἀρχὴν διοικήσας, καὶ ἐξ ἀγαθοεργίας εἰς κακουργίαν κατενεχθεὶς, φοβερᾷ μὲν ὠμότητι, μυσαρᾷ δὲ πλεονεξίᾳ καὶ αἰσχρουργίᾳ καταστρέφει τὸν βίον, μηδὲν ἐκ τῆς προλαβούσης καλοκαγαθίας καὶ ἀρετῆς ὠφεληθεὶς, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπὸ πάντων μισηθεὶς, ὡς ἐν τῷ τέλει τὸ πᾶν ἐξυβρίσας καὶ διαφθείρας, καὶ εἰς αἰώνιον κόλασιν μετὰ τῶν αὐτοῦ ὁμοίων ἀσεβῶν ἀπενεχθείς. Τοὺς γὰρ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιὰς, ἀπάξει Κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν εἰκότως οὖν ὁ μὲν Ἀπόστολος ἔλεγεν· ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει. ὁ δὲ Κύριος φησίν· ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

Ο τοίνυν πολυμαθὴς καὶ πολυΐστωρ Εὐσέβιος, ἐν τοῖς χρονικοῖς κανόσι, περὶ τῶν Ἀντιόχων καὶ Σελευκιδῶν καὶ Πτολεμαίων, καὶ τῶν μετὰ τὴν ἐκ τῆς Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καθηγησαμένων Ἀρχιερέων διεξιὼν ἐν ἐπιτομῇ, τάδε φησίν· ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἕκτον ἔτος ἄγων τῆς βασιλείας, Δαρεῖον τὸν Ἀρσάμου χειρωσάμενος, καθεῖλε τὴν Περσῶν δυναστείαν, διαρκέσασαν ἀπὸ Κύρου μέχρι Δαρείου ἔτη σλ'. τῆς δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλείας κατασχούσης ἀπὸ Κρανάου ἕως Ἀλεξάνδρου ἔτη φιά'. καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐν Βαβυλῶνι, διάδοχοι γίνονται τῆς ἀρχῆς τῆς μὲν Μακεδονίας Φίλιππος, τῆς δὲ Ἀσίας Ἀντίγονος, τῆς δὲ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, τῆς δὲ Συρίας Σέλευκος ὁ Νικάνωρ· ὃς καὶ πόλεις δύο ἔκτισεν εἰς τὰ μέρη Κιλικίας, καὶ ἑτέραν εἰς Συρίαν· καὶ τὴν μὲν Σελεύκειαν ἐκάλεσεν εἰς τὸ αὐτοῦ ὄνομα, τὴν δὲ Ἀντιόχειαν εἰς τὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν δὲ Λαοδίκειαν εἰς τὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ. καὶ οἱ μὲν τῆς Συρίας βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον εἰσὶν οὗτοι· Σέλευκος ὁ Νικάνωρ, Ἀντίοχος ὁ ἐπικληθεὶς Σωτὴρ, Ἀντίοχος ὁ νόθος, Σέλευκος ὁ Καλλίνικος, Ἀλέξανδρος Ἀντίοχος, Σέλευκος ὁ Φιλοπάτωρ· Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς, ὃς Ονίαν τὸν Ἀρχιερέα τῶν Ιουδαίων παύσας τῆς ἱερωσύνης, ὡρμήθη μεταστῆσαι τὸ πᾶν ἔθνος τῆς πατρῴας θρησκείας. καὶ τὸ μὲν ἱερὸν μιάνας, Ολυμπίου Διὸς ναὸν προσηγόρευσε· τῷ δὲ ἔθνει κολάσεις ἀνηκέστους ἐπάγων, ἑλληνίζειν ἠνάγκαζεν. ἐφ' οὗ καὶ οἱ Μακκαβαῖοι ἐμαρτύρησαν. τὸ δὲ ἱερὸν ἔτεσι τρισὶν ἐρημωθὲν, Ιούδας ὁ ἐπικληθεὶς Μακκαβαῖος

Cedren.

* Non huc pertinent.
* hic ponerem.

A pietatis prætextu, neminem omnino ne verbis quidem Domini appellatione dignandum asserebant: neque id vel honoris, vel comitatis ergo faciendum: omninoque honorem soli Deo debitum, nulli hominum debere tribui. Itaque horum multi, quod Cæsarem nomine Domini afficere nollent, gravia sunt perpessi supplicia. Tandem id quoque docuerunt, non alia esse sacrificia peragenda, quam quæ offerri Deo Moses in lege jussit. Itaque sacrificia quæ jussu Senatus pro salute Imperatoris & P. R. fiebant, impedire aggressi, Pilatum irritarunt: isque Galilæos jussit apud sacrificia quæ secundum legem videbantur agere, necari: itaque victimis cruor offerentium eas permixtus est.

B At vero Tiberius, qui in juventute rectissime vixerat, philosophiæ & eloquentiæ arte optimisque moribus institutus ac florens, jam provecta ætate subito descivit ad vitia, ita quidem ut de potestate mentis exiisse putaretur, & a malo aliquo genio ad omnia flagitia, parricidia, insaniamque exagitari. Non enim omnibus modo & naturalibus & naturæ adversis majorem in modum sese polluebat libidinibus, sed iis insuper omne injustitiæ ac crudelitatis genus addebat. Ita ergo gesto imperio, ut a virtute ad turpitudinem prolapsus, terribili sævitia, fœdaque avaritia & obscœnitate infamis esset, vitam finiit nullo pristinæ virtutis percepto fructu: sed tanto magis C exosus omnibus, qui ad extremum libidinose omnia deturpasset atque pervertisset. Is ergo ad æterna supplicia, cum omnibus ipsius similibus toleranda abiit. (Qui enim in salebras declinant, eos Dominus cum flagitiosis abducet.) Proinda convenit huc, quod Apostolus dixit: (Is qui auctor vobis fuit recte agendi, is etiam perficiet.) & Dominus: (Qui ad finem usque perseverat, is servabitur.)

Eusebius, multæ vir eruditionis, plurimarumque rerum cognitione insignis, in tabulis Annalibus, de Antiochis, Seleucis, Ptolemæis, & pontificibus qui post reditum ex Babylone, populo Judaico præfuerunt, hæc compendio scribit. Alexander Macedonum rex, anno sui regni sexto Darium Arsamis F. devicit, Persarumque im- D perium destruxit, quod ad eum a Cyro duraverat annos CCXXX. Macedonicum regnum a Cranao usque ad Alexandrum obtinuit per annos DXVIII. Eo Babylone mortuo, regnum Macedoniæ Philippo obtigit, Asiæ Antigono, Ægypti Ptolemæo Lagi F. Syriæ Seleuco Nicanori. Hic duas urbes condidit, in Cilicia Seleuciam suo de nomine, in Syria Antiocheam filio suo cognominem: itemque Laodiceam a filia sua sic dictam. Regnum ergo Syriæ post Alexandrum hi gesserunt: Seleucus Nicanor, Antiochus Soter, Antiochus Nothus, id est spurius: Seleucus Cal- E linicus, Alexander Antiochus, Seleucus Philopator, Antiochus Epiphanes. Hic Oniam pontificem maximum Judæorum depulit sacerdotio, conatusque est totum populum a patriis ritibus detrudere: ædem Dei a se prophanatam, Jovis Olympii fanum appellavit, Judæosque gravissimis suppliciis ad Græcos ritus adegit: quo tempore etiam Maccabæi excarnificati sunt. Templum tres annos vastatum, Judas Maccabæus impio cultu ex Judæa profliga-

Tiberius a virtute deficit.

Psalm. 124.

Philip. 1.

Matth. 10.

Edit. Paris. pag. 193.

Rursum de Alexandri successoribus.

Syriæ reges.

to instaaravit. Successit Epiphani Antiochus Eupator: inde Demetrias Seleacus: Aleaander Balis F. Demetrius Nicanor, Antiochus Tryphon, Prolemæus, Antiochus Sidita, Demetrius, Antiochus Grypus, Antiochus Cyzicenus, Seleucus Grypi F. Eo regnante Romani Antiocheam ceperunt, Syriæque regnum est abolitam, cam id durasset annos c c L.

Ægypti reges. Ægypti reges post Alexandrum fuerunt, Ptolemæus Lagi F. cujus ætate Menander comœdiarum scriptor claruit & Theophrastas philosophus. Ptolemæus Philadelphus, cajus jussu L x x Ebræorum doctissimi legem transtulerunt. Ptolemæus Evergetes, sub quo Jesus Sirachi F. innotait, qui librum de Sapientia præstantissimum Ebræis composuit. Ptolemæus Philopator: is rex Ebraieam populum, qui captivus in Ægyptum fuerat abductus, perdere statuens, satellitibus mandavit, at 1 ɔ elephantos instruerent eosque vino libanoto inebriatos Jadæis immitterent. Sed his Deum precantibus, elephanti in regios milites *Edit. Paris. pag. 194.* & Ægyptiacam turbam impetu dato, per furorem magnam hominum multitudinem eliserunt. Itaque præter omnium spem servati Judæi, incolumes in patriam sunt dimissi, Deo suo benefactori gratias agentes. Post hunc regno functus est Ptolemæus cognomine Suter. Inde Ptolemæus Alexander, Ptolemæus frater ejus, Ptolemæus Dionysius, Cleopatra hujus filia: quam Augustus annum x ɔ r z ɔ imperans interfecit: Ægyptoque potirus regnum Ptolemæorum delevit, quod daraverat annos c c x c.

Pontifices post reditum ex Babylone. Porro qai a reditu ex Babylone populum Jadaicum gubernaverunt Pontifices maximi, hi sant. Jesus, Josedecus cum Zorohabelo, Jacobus Jesa F. Iliasmus Jacimi F. Jodaas Josebi F. Joannes Jodaæ F. Jadus: quo pontificatum gerente, *Alexander Deum adorat.* Alexander Hierosolymis Deum adoravit. etenim attonitus babitu Pontificis insolente, sulus a curru descendit, nomenqae Dei adoravit, pontificemque maximum salutavit, ab eoque & universis Judæis vicissim est uno ore salutarus. Cum autem Syriæ ac cæteri reges id factum mirarentar, atqae mente abalienatum Alexandrum putarent: ac præsertim Parmenio eaereitus ductor miraretur quid rei esset, quod instar subditorum alicujus se in terram rex prostravisset: respondit Alexander, hunc se honorem non pontifici detulisse, verum Deo quem is coleret, ac qui sibi aaxilium contra hostes promisisset. Quo enim tempore bellum contra Persas meditatus, eorum ingentem potentiam reformidasset, Deum sibi per insomnium specie bujas pontificis visum, bono esse animo jussisse, & alacriter institutam exequi: nam suo nuta Persarum regnum in ipsam Alexandram desiturum. Itaque sibi pontifice in hoc habitu conspecto, in memoriam insomnium redactum: seque haud abs re adorasse. Hæc fatus, dextra summo pontifici injecta, comitantibus cæteris sacerdotibas Hierosolyma intravit. Ibi sacrarum literarum doctores allato Danieli libro, ejus vaticinium exposuerunt, quo prædicebatur, fore at Macedo Persarum regnam everteret. Qua ex re Alcaander eum ingentem cepisset lætitiam, templum Dei adiit, Deoque rem sacram præscribente omnia pontifice maximo fecit,

A καθαρὰς τῶν ἀσεβειῶν, τὴν χώραν ἀνεπαύσατο. εἶτα ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ, Δημήτριος Σέλευκος, Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Βαλᾶ. Δημήτριος ὁ Νικάνωρ, Ἀντίοχος ὁ Τρύφων, Πτολεμαῖος, Ἀντίοχος ὁ Σιδίτης, Δημήτριος, Ἀντίοχος ὁ Γρυπὸς, Ἀντίοχος ὁ Κυζικηνὸς, Σέλευκος ὁ τοῦ Γρυποῦ· ἐφ' οὗ Ἀντιόχεια ὑπὸ Ῥωμαίων ἥλω, καὶ ἡ Συρίας ἀρχὴ κατελύθη, διαρκέσασα ἔτη σ ν'.

Οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον εἰσὶν οἵδε. Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἐφ' οὗ Μένανδρος ὁ κωμῳδοποιὸς ἐγνωρίζετο, καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος, ἐφ' οὗ οἱ ο'. Ἑβραίων σοφοὶ τὸν νόμον ἡρμήνευσαν. Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, ἐφ' οὗ ὁ τὴν πανάρετον σοφίαν συντάξας Ἑβραίοις Ἰησοῦς ὁ τοῦ
B Σειρὰχ ἐγνωρίζετο. Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ, ἐφ' οὗ ὁ τῶν Ἑβραίων λαὸς αἰχμάλωτος ἀχθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ, τοιοῦτόν τι πέπονθε. προσέταξε γὰρ οὗτος τοῖς αὐτοῦ ὑπασπισταῖς ἐλέφαντας φ'. εὐτρεπῆσαι, καὶ τούτους μεθύσαι οἴνῳ λιβανωτῷ, ἵνα ἀποκτείνωσι τοὺς Ἰουδαίους. τῶν Ἰουδαίων δὲ εὐξαμένων, οἱ ἐλέφαντες εἰς τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας τε καὶ δήμους ἐξορμήσαντες, πολλοὺς αὐτῶν ὄχλον ἐν τῇ περιεχούσῃ μανίᾳ διέφθειραν. καὶ οὕτω παραδόξως οἱ Ἰουδαῖοι περισωθέντες, ἀβλαβεῖς ἀπελύθησαν εἰς τὰ ἴδια, τῷ εὐεργέτῃ Θεῷ εὐχαριστοῦντες. εἶτα βασιλεύει Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Σωτὴρ, Πτολεμαῖος ὁ Ἀλέξανδρος, Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Διονύσιος, Κλεοπάτρα ἡ τούτου θυγά-
C τηρ· ἣν Αὔγουστος ἀνελὼν ἐν τῷ ιδ'. ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἐκράτησε τῆς Αἰγύπτου, καθελὼν τὴν βασιλείαν τῶν Πτολεμαίων, διαρκέσασαν ἐν ἔτεσι διακοσίοις ϟ'.

Οἱ δὲ μετὰ τὴν Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καθηγησάμενοι Ἀρχιερεῖς, εἰσὶν οὗτοι· Ἰησοῦς, Ἰωσεδὲκ ἅμα Ζοροβάβελ. Ἰάκωβος υἱὸς Ἰησοῦ. Ἠλιάσιμος Ἰακίμου. Ἰωδαὲ Ἰωσήβου. Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἰωδαὲ Ἰαδοῦς, ἐφ' οὗ Ἀλέξανδρος ἐν Ἱερουσαλὴμ τῷ Θεῷ προσεκύνησε. καταπλαγεὶς γὰρ ἐπὶ τῇ ξένῃ θέᾳ τῆς στολῆς τοῦ Ἀρχιερέως, ἀπὸ τοῦ ἅρματος καταβὰς μόνος, προσεκύνησε τὸ θεῖον ὄνομα, καὶ τὸν ἀρχιερέα ἠσπάσατο. ὃν πάντες Ἰουδαῖοι μιᾷ φωνῇ σὺν τῷ ἀρχιερεῖ γνησίως ἀντησπάσαντο. τῶν δέ γε τῆς Συρίας βασιλέων καὶ τῶν λοιπῶν καταπλαγέντων, καὶ διεφθάρθαι τὴν διάνοιαν Ἀλε-
D ξάνδρου ὑπειληφότων, καὶ Παρμενίωνος τοῦ στρατηγοῦ μᾶλλον θαυμάσαντος, διότι καθάπερ τις τῶν ὑπηκόων πεσὼν προσεκύνησεν, εἶπεν Ἀλέξανδρος· οὐ τὸν Ἀρχιερέα προσεκύνησα, ἀλλὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ τιμώμενον Θεὸν, καὶ μοὶ τὴν βοήθειαν κατὰ τῶν ἐναντίων ὑποσχόμενον. ἡνίκα γὰρ τὴν κατὰ Περσῶν διενοούμην στρατείαν, καὶ ἐδεδίειν τὸ μέγεθος τῆς δυναστείας αὐτῶν, ὤφθη μοι κατ' ὄναρ κατὰ τὸ σχῆμα τόδε τοῦ Ἀρχιερέως, ὁ Θεὸς, καὶ θαρρεῖν μοι παρεκελεύσατο, καὶ τῆς προθυμίας σπουδαίως ἔχεσθαι, λέγων· εἰς σὲ γὰρ καταλήξω τὴν Περσῶν δυναστείαν. Διὸ τοῦτον θεασάμενος ἐν τοιαύτῃ στολῇ, καὶ τῆς κατὰ τοὺς ὕπνους ὑπομνησθεὶς ὄψεως, εἰκότως προσεκύνησα. ταῦτα εἰπὼν, καὶ τὸν Ἀρχιερέα δεξιωσάμενος, τῶν ἱερέων παρεπομένων, εἰς τὴν πόλιν Ἱερου-
E σαλὴμ παραγίνεται. οἱ δὲ γραμματεῖς τὴν βίβλον τοῦ Δανιὴλ προσκομίσαντες, τὴν προφητείαν αὐτοῦ διηρμήνευον, ὡς δεῖν τινα τῶν Μακεδόνων τὴν βασιλείαν Περσῶν χειρώσασθαι. ὃς ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον ἡσθεὶς, καὶ περιχαρὴς γενόμενος, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν, θύει μὲν τῷ Θεῷ κατὰ τὴν τοῦ Ἀρχιερέως ὑφήγη-

σιν· αὐτόν τε τὸν Ἀρχιερέα καὶ πάντας τοὺς ἱερεῖς ἀξιοπρεπῶς τιμήσας, καὶ λαμπροῖς καὶ μεγίστοις ἀναθήμασι τὸν ναὸν διακοσμήσας, κατὰ τῶν Περσῶν ἐχώρησε. μετὰ δὲ Ἰαδοὺ, Ἰωνίας Ἰαδοῦ, Ἐλεάζαρος, Ἰωνίας, Σίμων, Ἰωνᾶς Σίμων. Ἰαννῆς, ὁ καὶ Ὑρκανός. Ἀριστόβουλος, ὃς καὶ πρῶτος ἐπέθετο διάδημα βασιλικὸν πρὸς τῇ ἀρχιερωσύνῃ. Ἰαννέας, ὁ καὶ Ἀλέξανδρος, βασιλεὺς ἅμα καὶ Ἀρχιερεύς. μέχρι τούτου οἱ ἀπὸ Κύρου Χριστοὶ ἡγούμενοι, διαρκέσαντες ἔτη υπγ΄. ἅ εἰσιν ἑβδομάδες ἐτῶν ξθ΄. καθὼς ἔφη καὶ Δανιὴλ, τό· καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ξβ΄. ἅ τινα εἰσὶν ἔτη υπγ΄. ἀπὸ δὲ Κύρου ἐπὶ Ἀντίοχον τὸν Ἐπιφανῆ, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐκείνην, ἔτη εἰσὶ τϟδ΄.

Εἶτα διδάσκει ἡμᾶς πόθεν ἀριθμεῖν δεῖ· ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπανόδου, ἀλλ' ἀπὸ ἐξόδου λόγου ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλήμ. οὐκ ἐπὶ Κύρου δὲ ᾠκοδομήθη, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μακρόχειρος Ἀρταξέρξου. μετὰ γὰρ τὴν κάθοδον ἐπανῆλθε Καμβύσης, εἶτα οἱ μάγοι, καὶ μετ' ἐκείνους Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου, μεθ' ὃν Ξέρξης ὁ Δαρείου, καὶ Ἀρτάβανος. εἶτα Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ ἐβασίλευσε τῆς Περσίδος. ἐν δὲ τῷ εἰκοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, Νεεμίας ἀνελθὼν τὴν πόλιν ἀνέστησε, καθὼς Ἔσδρας διηγήσατο. ἐντεῦθεν υπγ΄. ἔτη γεγόνασι, ἕως τῆς κατασκαφῆς τῆς πόλεως, καθὼς Ἰώσηπος ὁ Ἑβραῖος μαρτυρεῖ. Ἰώσηπος ἱστορεῖ, ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Κυρίου σταυρώσεως, κτύπους τοῦ ἱεροῦ ἀντιλαμβάνεσθαι πρῶτον. ἔπειτα φωνῆς ἀθρόας ἔνδοθεν ἀκοῦσαι ἀπὸ τοῦ ἐσωτάτου ἱεροῦ, μεταβαίνομεν ἐντεῦθεν.

Ὅτι ὁ Πόντιος Πιλάτος ἐπὶ Γαΐου Καίσαρος ποικίλαις περιπεσὼν συμφοραῖς, ὥς φασιν οἱ τὰ Ῥωμαίων συγγραψάμενοι, αὐτοφονευτὴς ἑαυτοῦ ἐγένετο. οἱ δὲ Μαγδαληνὴν λέγουσι κατ' αὐτοῦ τῷ Καίσαρι ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ προσελθεῖν. ὃς δέρματι βοείῳ νεοδάρτῳ τοῦτον μετὰ ἀλέκτορος καὶ ἐχίδνης καὶ πιθήκου (ὡς ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις) ἐγκλείσας, καὶ εἰς καῦσιν ἡλίου θεὶς ἀπέκτεινεν. οἱ δὲ, ὡς ἀσκὸν μᾶλλον αὐτὸν λέγουσι ἐκδαρῆναι, καὶ οὕτως ἀποθανεῖν.

Ὅτι ἡ τῶν ἀλλοφύλων ἐπὶ Ἰουδαίους βασιλεία, ἕως τοῦ μικροῦ Ἀγρίππα, ἐκράτει χρόνους ἑκατὸν ἔτος. Ἡρώδης πρῶτος ὁ τὰ νήπια ἀνελὼν, ἔτη λζ΄. Ἀρχέλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, θ΄. Ἡρώδης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, κδ΄. Ἡρώδης ὁ καὶ Ἀγρίππας ὁ σκωληκόβρωτος, ἑπτά. Ἀγρίππας υἱὸς αὐτοῦ ὁ μικρὸς, ἔτη κζ΄.

Ὅτι τῶν Ἑβραίων σεληνιακῶς τὸν μῆνα ψηφιζόντων, ἤτοι κθ΄. καὶ ἡμισείας ἡμέρας· καὶ τοῦ κυκλικοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ καθ' ἥλιον, ὑπάρχοντος ἡμερῶν τξεδ΄. τὴν κατὰ σελήνην δωδεκάμηνον παραλλάσσειν ἡμέρας ιαδ΄. διὰ τοῦτο Ἰουδαῖοι τρεῖς μῆνας ἐμβολίμους ἐν ἔτεσιν ὀκτὼ παρεμβάλλουσιν. ὀκτάκις γὰρ τὰ ια΄. καὶ τὰ δ΄. ποιοῦσι τρίμηνον.

Τιβέριος ὁ υἱὸς τοῦ Καίσαρος ὁ προμνημονευθεὶς, οὗτος ἔσχε Γάϊον ἀνεψιόν. Ἀστρολόγου δὲ τοῦ Θρασύλλου γέγονε Τιβέριος φοιτητής. ὃς τοσοῦτος ἦν τὴν τέχνην, ὡς ἀγανακτήσαντος ποτὲ τοῦ Τιβερίου κατ' αὐτοῦ, καὶ βουληθέντος ἄρτι κατὰ τοῦ τείχους αὐτὸν ὠθῆσαι, σκυθρωπάσαι φασὶ τὸν Θράσυλλον

Cedren.

eumque pontificem ac reliquos omnes sacerdotes dignis muneribus donavit, templum splendidis ac magnificis donariis exornavit, atque ita demum contra Persas movit. Deinceps summi pontifices ac populi rectores fuerunt Jonias Jadu F. Eleazarus, Jonias, Simon, Jonaas Simon: Janes, qui & Hyrcanus: Aristobulus, qui primus regium diadema pontificali ornatui superaddidit: Janeas, qui & Alexander, rex idem & sacerdos. Ad hunc usque a Cyro Uncti rerum summa tractarunt, per annos cccclxxxiii, quæ sunt septimanæ lxix, sicuti Danielus erat vaticinatus: (Cognosces inquiens, & intelliges ab exitu sermonis, quo decernetur ut ædificetur Hierosolyma usque dum Christus imperet, septimanas vii, & septimanas lxii, qui sunt anni cccclxxxiii.) A Cyro usque ad Antiochum Epiphanem, & urbi excidium ab eo illatum, anni sunt cccxciv.

Edit. Paris. pag. 195.

Danielis septimanæ.

Porro autem nos docet, unde initium numerandi sit sumendum: nimirum non ab eo die quo in patriam reditum fuit: sed ab exitu sermonis, quo decretum factum est de instaurandis Hierosolymis. At urbs ea non est sub Cyro refecta, sed sub Artaxerxe Longimano. Reversis enim in patriam Judæis, supervenit Cambyses, inde Magi, post hos Darius Hystaspis F. post hunc Xerxes Darii F. & Artabanus. secundum hos, Artaxerxes Longimanus regnum Persicum obtinuit. Eo annum vigesimum regnante, Neemias adscendit, urbemque instauravit: sicuti Esdras narravit. Inde autem cccclxxxiii. anni elapsi sunt usque ad excidium urbis: quemadmodum Josephus Ebræus testatur. Idem memoriæ tradidit, ea ipsa die qua in crucem sublatus est Christus, primum in templo fragores auditos fuisse: deinde ex intimis penetralibus vocem exauditam ingentem, Abeamus hinc.

Pontius Pilatus imperante C. Cæsare, ut Romanarum rerum scriptores perhibent, variis calamitatibus circumventus, manus sibi attulit. Alii ajunt, eum apud Cæsarem Christi causa accusatum a Maria Magdalena, pelli recens bovi detractæ insutum, una cum gallo, vipera & simia (ut est Romanis consuetudo) radiisque solis expositum periisse. Non desunt, qui eum utris instar excoriatum obiisse perhibeant.

Alienigenarum in Judæos regnum usque ad Agrippam minorem, obtinuit annos c, hoc modo. Regnavit primus Herodes infanticida, annos xxxvii. Ejus filius Archelaus, annos ix. Herodes frater ejus, annos xxiv. Herodes Agrippa, is qui a vermibus consumptus est, vii. Agrippa minor, filius ejus, annos xxvii.

Ebræi mensem lunarem supputant, undetriginta nimirum dierum, cum semisse diei. Et cum solaris circuitionis annus sit dierum ccclxv. ac quadrantis: itaque duodecim lunares menses xi. diebus, dieique quadrante superet: ideo Judæi tres menses (qui a re Græcis Embolimæi dicuntur) intercalant octavo quoque anno. nam octies undecim dies, & octo quadrantes diei, efficiunt tres menses.

89 pag. 196

Tiberius prædictus fratrem habuit, quo natus est Cajus. Tiberius astrologi Thrasylli fuit discipulus assiduus. Tanta fuit Thrasyllo peritia, ut cum eum Tiberius iratus quodam die subito præcipitem de muro agere statuisset secum, illico vultu mœstitiam Thrasyllus præ-

Thrasyllus astrologus.

tulerit: causamque a Tiberio interrogatus, eam sibi horam vel maaime scansili annorum lege periculosam se intelligere diaerit: itaque Tiberium admiratione captum, ei pepercisse. auctor Plutarchus.

Novi præfecti.

Scripsit Tiberius ad urbium præfectos, ne sibi aliquid legibus adversum perscripta mandanti, obtemperarent, sed ignorationi id tribuerent. Idem præfectis tardius successores misit, subditis ea in re parcens. Causamque rogatus, fabulam protulit. Cujusdam vulneribus muscas insedisse, supervenisse quemdam, qui eas vellet abigere: saucium vero id prohibuisse, quod diceret, in metu se esse, ne earum in locum aliæ sanguinem etiamnum sitientes succederent.

Josephus de Joanne & Christo, lib. 18. Cap. 7.

Tradit Eusebius, anno Tiberii xv. Christum baptizatum: quod cum Evangelio congruit. passumque anno Tiberii xviii, mundi ɔɔɔ ɾɔ xxxɪa. Idem de Joanne Baptista sic scribit. Quidam Judæi existimaverunt, Herodis exercitum a Deo fuisse deletum justa admodum vindicta, ob cædem Joanni cognomento Baptistæ illatam. Hunc enim necari Herodes jusserat, virum bonum, & Judæos ad studium virtutis eahortantem, justitiamque in vitæ communis usu, & ad pietatem Deo præstandam, intelligendumque baptismum. Rursum de Christo idem hæc. (Fuit eo tempore Jesus, vir sapiens, si quidem eum virum appellare licet. nam & mirabilia facta fecit, & homines docuit veritatem libenter amplectentes, multosque etiam de Græcis discipulos habuit. Eum, cum esset a Pilato in crucem actus, prædicare non destiterunt discipuli, qui semel ipsum dilexerant. Tertia enim ab obitu suo die redivivus eis apparuit: cum quidem divini vates hæc & alia de eo miraculosa jam ante testati ac vaticinati fuissent.) Voluit Tiberius, miraculorum a Christo editorum fama excitatus, imperatorio edicto eum inter Deos referre: sed a Senatu impeditus fuit. auctor Eusebius.

Judæ proditoris exitus.

Eodem Tiberio imperaote, in locum proditoris subrogatur ab Apostolis Matthias. Judas, cum sese suspendio affecisset, quotidie ad resipiscentiam exhortantibus Apostolis non obtemperans, ut Dominum cælo subiisse audivit, illico ita intumuit, ut medius crepans periierit. Qui si facti pœnitentiam egisset, nunquam profecto eum aspernatus fuisset is, qui omnes vult salvos fieri.

Edit. Paris. pag. 197.

Tiberius ingenio truculentus fuit, vinoque deditus. ideo a Romanis Biberius denominabatur. Suffocavit eum Cajus, fratre ipsius natus, ægrotanti multam injiciens vestem.

C. Caligula imperator.

C. Caligula exinde regnavit annos vii, homo stupris supra modum deditus. Is in forum progressus, cum cœnum conspexisset; eo accivit Flavium Vespasianum, tunc ædilem, sed qui postea Imperator est factus: inque ejus, ut rempublicam negligentis, vestem cœnum conjici jussit. Eo designabatur, eum rempublicam conturbatam recepturum. Ejusdem Caligulæ imperio Agrippa rex Judææ & Simon Magus baptizantur a Philippo, qui fuit unus de septem diaconis.

Caligulam Claudius necat. Sub hoc Cornelius, primus omnium de gentibus

A παρέλθοι. ἐρωτήσαντος δὲ Τιβερίου τὴν αἰτίαν, ἔφη αἰσθάνεσθαι κλιμακτῆρα ἐγγὺς αὐτοῦ μέγιστον ταύτῃ τῇ ὥρᾳ. καὶ τοῦ Τιβερίου θαυμάσαντος, ἐάσαι αὐτόν, φησὶ Πλούταρχος.

Ὅτι Τιβέριος τοῖς τῶν πόλεων ἄρχουσι ἔγραφεν, ὡς εἴ τι παρὰ τοὺς νόμους γράψει, μὴ προσέχειν φησὶν, ὡς ἀγνοοῦντι. οὗτος καὶ βραδέως τοὺς ἄρχοντας διεδέχετο, φειδοῖ τῶν ὑπηκόων. ἐρωτηθεὶς δὲ τὴν αἰτίαν, εἶπε τὴν παροιμίαν τῶν ἐπικαθημένων μυιῶν τῷ τραυματίᾳ, καὶ τοῦ θελήσαντος ἀποσοβῆσαι ταύτας, καὶ κωλυθέντος ὑπὸ τοῦ τραυματίου, εἰπόντος· ἵνα μὴ ἄλλαι πεινῶσαι αἵματος ἐπέλθωσιν.

Φησὶ δὲ Εὐσέβιος, ὅτι τῷ ιε΄. ἔτει Τιβερίου βαπτίζεται ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς (συνῳδὰ τῷ εὐαγγελίῳ) B καὶ ἐν τῷ ιη΄. τὸ σωτήριον ὑπέστη πάθος, ἐν ἔτει τοῦ κόσμου ,εφλθ΄. Γράφει δὲ καὶ Ἰώσηπος περὶ μὲν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ταῦτα· τισὶ τῶν Ἰουδαίων ἐδόκει, διολωλέναι τὸν Ἡρώδου στρατὸν ὑπὸ Θεοῦ, καὶ μάλα δικαίως τιννυμένου δίκην, διὰ ποινὴν Ἰωάννου τοῦ καλουμένου Βαπτιστοῦ. τοῦτον γὰρ Ἡρώδης κτείνει, ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις κελεύοντα ἀρετὴν ἐπασκεῖν, καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνῃ, καὶ τῇ πρὸς Θεὸν εὐσεβείᾳ χρῆσθαι, καὶ συνιέναι βαπτισμόν. περὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ πάλιν ὁ αὐτός φησιν· ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον Ἰησοῦς ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἦν, εἴγε ἄνδρα λέγειν αὐτὸν χρή· ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής, καὶ διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἐν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων· πολλοὺς γὰρ καὶ ἀπὸ Ἑλλήνων ἠγάγετο. Χριστὸς, C οὗ Πιλάτου σταυρώσαντος, οὐκ ἐπαύσαντο κηρύσσοντες περὶ αὐτοῦ οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες μαθηταί. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἡμέραν ἔχων, πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μαρτυρησάντων περὶ αὐτοῦ θαυμάσια, καὶ εἰρηκότων. οὗτος ὁ Τιβέριος ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ θαύματα, ἐβουλήθη διὰ βασιλικοῦ τύπου ἀναγορεῦσαι αὐτὸν Θεόν· ἀλλ' ἀντεπράχθη τούτῳ παρὰ τῆς συγκλήτου. καθὼς δῆλον Εὐσέβιος λέγει.

Ὅτι ἐπὶ Τιβερίου μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων Ματθίας ἀντὶ τοῦ προδότου. ὅστις Ἰούδας μετὰ τὴν ἀγχόνην, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων παρακαλούμενος καὶ νουθετούμενος πρὸς μετάνοιαν ἐλθεῖν, D καὶ μὴ πεισθεὶς, ἐπεὶ ἀνελήφθη ὁ Χριστὸς, ὡς ἤκουσεν, εὐθὺς ὀγκωθεὶς ἐλάκησε μέσος, καὶ ἀπώλετο. εἰ γὰρ εἰς μετάνοιαν ἦλθεν, οὐκ ἂν αὐτὸν ἀπώσατο ὁ πάντας θέλων σωθῆναι.

Τιβέριος δὲ τῷ τρόπῳ καὶ τῇ γνώμῃ, ἀπηνὴς ἦν, καὶ οἴνῳ ἐλάττων. διὸ καὶ Βιβέριον αὐτὸν Ῥωμαῖοι ἐκάλουν, ὃ σημαίνει παρ' αὐτοῖς τὸν οἰνοπότην. τοῦτον Γάϊος ὁ ἀδελφιδοῦς, ἐν τῇ νόσῳ αὐτοῦ ἱμάτια πολλὰ περιθεὶς, ἀπέπνιξεν.

Ἐκράτησε δὲ Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ ἔτη ζ΄. οὗτος ἦν μοιχικώτατος πάνυ· ὃς προϊὼν ποτὲ τὴν ἀγορὰν, καὶ ἰδὼν πηλὸν ἐν τῇ ὁδῷ, ἤγαγε Φλάβιον Οὐεσπασιανὸν, ἀγορανόμον τότε ὄντα, τὸν μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντα· E καὶ ὡς ἀμελοῦντα τῶν κοινῶν, τὸν πηλὸν εἰς τὴν ἐσθῆτα βληθῆναι ἐκέλευσεν· ὅπερ ἐσήμαινε, τὰ κοινὰ τεταραγμένα αὐτὸν παραλήψεσθαι. ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ αὐτοῦ Γαΐου βασιλείας, Ἀγρίππας βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας, καὶ Σίμων ὁ Μάγος βαπτίζεται ὑπὸ Φιλίππου, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ διακόνων.

Γάϊος δὲ ὑπὸ Κλαυδίου σφάζεται. ἐπὶ τούτου Κορνήλιος πρῶτος ἐξ ἐθνῶν βαπτίζεται ὑπὸ Πέτρου.

καὶ Παῦλος τὸ τῆς ἐκλογῆς σκεῦος, δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος ἀναδείκνυται. Κλαύδιος ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ'. μῆνας θ'. οὗτος δειλὸς ὢν, πάντας τοὺς προσιόντας αὐτῷ ἐποίει ἐρευνᾶσθαι, μή τι ξιφίδιον ἔχωσι. καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις ὡπλισμένοι εἰς φυλακὴν παρειστήκεισαν αὐτῷ. ἐξ οὗ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς βασιλεῖς ἔθιστο γίνεσθαι τοῦτο. ἐπὶ τούτου καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς ἦν φιλόσοφος Πυθαγόρειος, στοιχειωματικός. οὗτος ἐν Βυζαντίῳ ἐλθὼν, παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, ἐστοιχείωσεν, ὄφεις μὲν καὶ σκορπίους μὴ πλήσσειν, κώνωπας μηδὲ παρεῖναι, ἵππους μὴ καταφρυάσσεσθαι, μήτε μὴν ἀγριαίνεσθαι κατ' ἀλλήλων, ἢ καὶ κατά τινος. καὶ Λύκον δὲ τὸν ποταμὸν ἐστοιχείωσεν, ὥστε μὴ πλημμυρήσαντα τὸ Βυζάντιον καταλυμαίνεσθαι.

Τότε Αἰγύπτιος λῃστὴς ἐξήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς σικαρίους· οὓς μετῆλθε Φῆλιξ ὁ ἡγεμών. σικαρίους δὲ αὐτοὺς ὠνόμασεν, ἀπὸ τῶν σικαρίων, οἷα ἐστὶ μαχαίρια μικρὰ, ἃ ἐπεφέροντο κρυφῇ, εἰς τὸ λαθραίως τοὺς παρατυγχάνοντας πλήττειν. καθ' ὃν καιρὸν μεταξὺ Θήρας καὶ Θηρασίας, νῆσος ἀνεφυήθη σταδίων λ'.

Οὗτος πόλιν ἔκτισεν, ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι καλέσας αὐτὴν Κλαυδίου πόλιν, καὶ Ἰουδαίους τῆς Ῥώμης ἀπήλασεν. ἐπὶ τούτου κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα συγχύσεως γενομένης ἐν Ἱεροσολύμοις, μόνοι πατηθέντες καὶ ἀποθανόντες εὑρέθησαν τρισμύριοι. Οὗτος οὐ μόνον Ἰουδαίους ἐτυράννει, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους ἀναιρῶν, ἐλάμβανεν αὐτῶν τὰς οὐσίας. πρὸς τούτοις καὶ δουλοκρατίαν νομοθετήσας, ἐπέτρεψε κατηγορεῖν τῶν δεσποτῶν, εἴ τι συνείδοιεν αὐτοῖς πλημμέλημα. ἀφ' οὗ πολλὴ δεινὴ συμφορὰ κατειλήφει τὴν οἰκουμένην πᾶσαν, τῶν οἰκετῶν μεγάλας τιμωρίας ὑποβαλλόντων τοὺς δεσπότας. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς μανίαν ἐκτραπεὶς, ἄθεσμά τινα διεπράττετο. φονεύσας δὲ τοὺς φονεῖς Γαΐου, ἀνῃρέθη ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς φαρμάκῳ.

Ἐπὶ τούτου Ἰάκωβος ὁ Ζεβεδαίου ἐμαρτύρησε, καὶ Μάρκος δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον προτροπῇ Πέτρου συνεγράψατο. καὶ ἐν Αἰγύπτῳ σταλεὶς ὑπ' αὐτοῦ, πρῶτος ἐκκλησίαν πηξάμενος, πολλὰ μοναστήρια συνεστήσατο, ἅπερ σεμνεῖα τότε προσηγορεύθησαν, καθώς φησιν Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου. ὅτι Μάρκον πρῶτον ἴσμεν ἐν Αἰγύπτῳ τὸ εὐαγγέλιον συγγεγραφέναι, καὶ ἐκκλησίαν πρῶτον ἐπ' αὐτῆς Ἀλεξανδρείας συστήσασθαι. τοσαύτη δὲ τῶν αὐτόθι πεπιστευκότων πληθὺς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐκ πρώτης ἐπιβολῆς συνέστη, δι' ἀσκήσεως φιλοσοφωτάτης καὶ σφοδροτάτης, ὡς καὶ συγγραφῆς ἀξιῶσαι τὰς διατριβάς τε καὶ συνελεύσεις καὶ πᾶσαν ἄλλην τοῦ ἀρίστου βίου διαγωγὴν, Φίλωνα τὸν σοφώτατον, ὡς καὶ αὐτόπτην τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, καὶ ἀκροατὴν καὶ συνόμιλον ἐν Ῥώμῃ γενόμενον. τὸν γὰρ παρ' ἡμῶν ἀσκητῶν ἀποδεχόμενος τὸν βίον, ἐκθειάζει σφόδρα, καὶ σεμνύνει τοὺς κατ' αὐτὸν ἀποστολικοὺς ἄνδρας, ἐξ Ἑβραίων, ὡς ἔοικε, γεγονότας καὶ τῶν Ἐσσαίων τῆς ἀσκήσεως καὶ πολιτείας καὶ μάλα προκατηχηθέντων.

Ἥτις γε τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων τῆς δικαιοσύνης ἐξ ὑπερμέτρου διενήνοχεν. ἀπὸ γὰρ Ἰωναδὰμ υἱοῦ Ῥηχὰβ καταγόμενοι οὗτοι, τὴν πανάριστον ἀκτημοσύνην καὶ δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ σκληραγωγίαν ἐπετήδευσαν. καθώς φησι καὶ Ἰώσηππος περὶ αὐτῶν. ὅτι Ἐσσαῖοι Ἰουδαῖοι μὲν εἰσὶ τὸ γένος, φιλάλληλοι δὲ, καὶ τῶν ἄλλων εὐλαβεῖς πλέον. οἱ τὴν μὲν ἡδονὴν ὡς κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν

A baptizatur a Petro: & Paulus instrumentum electionis, Christi patefactione Apostolus designatur. Imperavit Claudius annos XIII, menses IX. Is adeo fuit meticulosus, ut omnes ad se accedentes excuti juberet, ne quis forte sicam gestaret. Atque in conviviis armato utebatur præsidio: quod ab eo cœptum, reliqui etiam deinceps usurpaverunt imperatores. Eo imperante Apollonius fuit, patria Tyaneus Philosophus Pythagoreus, qui magicis notis mira præstabat. Cum enim Byzantium profectus ab incolis rogaretur, suis magicis artibus effecit, ne serpentes eo, aut scorpii accederent: neque culices, ne equi ferocirent, neve illi vel mutuo vel in alios animantes rabie sævirent. B Lycum quoque amnem compescuit, ne suis exundationibus Byzantio noceret.

Claudius imperator.

Apollonius Tyaneus. 90

Tunc Ægyptius latro sicarios in solitudinem eduxit: quos Felix præfectus ultus est. Eodem tempore inter Theram & Therasiam insula enata est, stadiorum XXX.

Claudius urbem condidit de suo nomine Claudiopolin: & Judæos Roma expulit. Ejus tempore cum inter paschatis celebrationem tumultus extitisset, XXX millia hominum tantum elisi atque interfecti sunt. Neque in Judæos modo ille sævijt, sed & Romæ nobilissimum quemque trucidavit, ejusque bona sibi vindicavit. Ad hæc, servili potestate legibus confirmata, servis permisit ut dominos suos accusarent, si cujus eorum delicti essent C conscii. quæ res atroces per orbem terrarum calamitates excitavit, cum omnes passim servi dominis suis gravia supplicia conciliarent. Quin & eo vecordiæ est prolapsus, ut summis sese flagitiis pollueret. Tandem cum Caii percussores necasset, veneno est ab uxore sua sublatus.

Edit. Paris. pag. 193.

Hoc rerum potiente, Jacobus Zebedæi F. supplicio suo veritati testimonium tulit. & Marcus Evangelium Petri monitu conscripsit: missusque ab eo in Ægyptum, primus fundata ecclesia, ibi multa monasteria instituit, quæ a gravitate vitam ibi degentium Semnæa tunc appellabantur: quemadmodum Eusebius Pamphili scribit: Primum Marcum scimus in Ægypto Evangelium composuisse, primumque D Ecclesiam apud ipsam Alexandream instituisse. Tanta autem primo eo aggressu multitudo virorum mulierumque fidem Evangelio adhibens, exercitationi virtutum vehementissimæ & quam maxime philosophicæ sese dedit, ut eorum consuetudines, conventus, cæteramque optimæ vitæ rationem describere dignatus sit Philo doctissimus vir, qui Romæ Petrum Apostolum vidit, audivit, cumque eo est collocutus. Is enim nostrorum, quos ab exercitatione bonorum operum Asceтas vocabant, probans vitam, mirum in modum laudibus tollit, ac magnifice prædicat Apostolicos suæ ætatis viros, ab Ebræis (ut videtur) oriundos, ac Essæo- E rum moribus & disciplina præclare prius institutos.

Marci Evangelium.

Prima monasteria.

Essæorum secta, scribarum & Pharisæorum justitiam magno post se reliquit intervallo. Ii a Jonadabo Richabi F. genus ducentes, præstantissimam longe nihil possidendi rationem, justitiam, temperantiam, atque duriter agendæ vitæ institutum intenderunt: sicut & Josephus de iis scribit. Essæi natione Judæi sunt. Ii amore mutuo, & religione aliis antecellunt, vo-

Essæi.

91

luptatem tamquam flagitium aversantur: temperantiam, continentiam & affectuum vacuitatem virtutis loco sectantur. matrimonia ipsi negligunt, alienos autem liberos tenera adhuc ætate suscipientes docent, ac pro suis habent, suisque eos moribus formant. Legitimas castasque nuptias, & successionem iis propagatam probant: vitiosos autem & Deo invisos concubitus ac lasciviam summopere abominantur. Divitias & opulentiam contemnunt: nihil possidere gaudent, quod id præstet ut vita a studio virtutis nequaquam abstrahatur, aut impediatur. Nullum prophanum verbum ante solis ortum edunt: preces autem & psalmorum cantum a media nocte ad lucem usque Deo religiose ac cum gravitate offerunt. eo facto, quisque ad suum munus a præside dimittitur. Id cum quisque pro se jejunus atque inter divinarum rerum considerationem obiit, hora sexta ad prandium in commune conveniunt, magna cum modestia atque silentio. Ibi pistor panes ordine singulis proponit, ac cocus vasculum de unico cibi genere singulis affert. ante autem quam cibum, purum eum & castum, capiant, sacerdos preces fundit. nam nefas putant gustare aliquid, Deo non ante invocato. Idem precandi mos est prandio finito: omninoque & principium & finem suarum actionum habent Dei assiduam venerationem. Finito prandio, ad opera sua digressi, ea usque ad vesperam tolerant: cœnaque consueto silentio & modestia refecti, rursum ad preces conveniunt, brevissimo & levissimo somno excusso. cujus rei causa est continuum jejunium, & quod eis certa mensura datur cibus potusque exilis & vulgaris ac parcus: neque enim apud eos ulla est satietas, aut ventris repletio: sed magnus defectus, & paucissima requirere didicerunt. Si quis ad eos se conferat, eamdem vitæ rationem sectandi causa, is non statim exploratione aut exercitatione nulla præmissa admittitur: sed per annum foris jubetur eodem victu iisdemque moribus uti. securis ei datur, & subligaculum, ac tunicula misera: itaque operibus & dictis optimis exercetur. Postquam tolerantiam suam probavit, alio biennio de moribus ejus & obedientia omnibus in rebus fit periculum: ita tandem dignus atque idoneus judicatus, in sacrum cœtum recipitur. Ante omnia terribili jurejurando obligare se cogitur, primo ad pietatem observandam, Deumque pura mente & corpore colendum: deinde ad juste cum omnibus hominibus ac sine personæ ullius respectu agendum, quod neque læsurus quemquam dedita opera, neque injustis se socium præbiturus sit: quod pro virili & culturus & defensurus sit justitiam: voluptatibus, rebus non necessariis ac molliciei deditam vitam ad mortem usque declinaturus. Rursus præter hæc jurant, nemini se quicquam omnino sacræ istius doctrinæ ac venerabilium studiorum secus tradituros, quam ipsi acceperint: omnem diversam opinionem ac religionem vitaturos: huic divinæ religioni unice usque ad sanguinem se pie ac reverenter operam navaturos. Consequuntur hoc multi ipsorum perpetua exercitatione atque puritate, ut divino nutu atque gratia etiam futura prævideant, dum jugi studio vatum oracula & reliquum sacrarum litterarum lectitantes, precibusque incumbentes, ita erudiuntur.

Edit. Paris. pag. 199.

A δὲ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. καὶ γάμος μὲν παρ' αὐτοῖς ὑπερορᾶται· τοὺς δὲ ἀλλοτρίους παῖδας νέους ἔτι προσλαμβανόμενοι καὶ διδάσκοντες, ὡς συγγενεῖς ἡγοῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσιν ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. καὶ τὸν μὲν ἔννομον καὶ σώφρονα γάμον, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν ἀποδέχονται· τὰς δὲ πονηρὰς καὶ θεοστυγεῖς μίξεις καὶ ἀσελγείας τέλεον ἀποστρέφονται καὶ ἀποβάλλονται. καταφρονεῖται δὲ παρ' αὐτοῖς πλοῦτος καὶ πολυκτησία, τὴν δὲ ἀκτημοσύνην ὡς ἀπερίσπαστον καὶ ἐνάρετον ἀσπάζονται. καὶ πρὶν μὲν ἀνίσχειν τὸν ἥλιον, οὐδὲν ἀργὸν φθέγγονται, προσευχὰς δὲ καὶ ψαλμῳδίας ἐκ μέσης νυκτὸς B μέχρις αὐγῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀναφέρουσι μετ' εὐλαβείας καὶ σεμνότητος. καὶ οὕτω πρὸς ἣν ἕκαστος ἔχει τέχνην, ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἀποστέλλεται. καὶ μέχρις ὥρας * ἕκτης μετὰ νήψεως καὶ θεολογίας, οὕτως ἐπὶ τὸ δειπνητήριον συναθροΐζονται, μετ' εὐλαβείας καὶ ἡσυχίας πολλῆς. καὶ ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθησιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἐδέσματος πάντοτε προσάγει. καὶ προκατεύχεται δὲ τῆς τροφῆς ἁγνῆς οὔσης καὶ καθαρᾶς ὁ ἱερεύς. ἀθέμιτον γὰρ πρὸ τῆς εὐχῆς ἡγοῦνται γεύσασθαί τι. καὶ πάλιν ἀριστησάντων, ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται. καὶ ἁπλῶς ἀρχόμενοί τε καὶ παυόμενοι, γεραίρουσι τὸν Θεὸν ἀδιαλείπτως. καὶ αὖθις ἐπ' ἔργα μέχρις ἑσπέρας διακαρτε- C ρήσαντες, καὶ δειπνήσαντες μετὰ τῆς συνήθους σιωπῆς καὶ σεμνοπρεποῦς καταστάσεως, ἐπ' εὐχὰς πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχονται, τοὺς βραχυτάτους ὕπνους καὶ κουφοτάτους ἐκτιναξάμενοι. ὧνπερ ἐστὶν αἴτιον ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφὴν καὶ πόσιν λιτὴν καὶ ἀπερίεργον καὶ σπανίζουσαν. οὐδεὶς γὰρ παρ' αὐτοῖς κόρος, καὶ χορτασία κοιλίας, ἀλλ' ἔνδεια πολλὴ καὶ ὀλιγοδεΐα. τὸν δὲ προσερχόμενον ζηλῶσαι τὸν βίον, οὐκ εὐθὺς ἀδοκιμάστως καὶ ἀγυμνάστως παραδέχονται· ἀλλ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι, τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν καὶ κατάστασιν. ἀξινάριόν τε καὶ περίζωμα δόντες, καὶ πενιχρὸν ἱμάτιον, γυμνάζουσιν ἐπ' ἔργοις ἀρίστοις καὶ λόγοις. εἶ- D τα μετὰ τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσιν τὸ ἦθος καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ὑπήκοον δοκιμάζεται. καὶ φανεὶς ἄξιος καὶ δόκιμος, οὕτως εἰς τὸν ἱερὸν ὅμιλον ἐγκρίνεται. πρό γε μὴν πάντων ὅρκους φρικώδεις ἀπαιτοῦσι, πρῶτον μὲν εὐσεβεῖν καὶ θεραπεύειν ἐξ ὅλης καὶ καθαρᾶς ψυχῆς καὶ σώματος τὸ θεῖον· ἔπειτα δὲ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάττειν ἅπαντα καὶ ἀπροσωπόληπτα, καὶ μὴ κατὰ γνώμην βλάψαι τινά. μήγε μὴν συγκοινωνεῖν ἀδίκοις, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν τοῦ δικαίου καὶ φροντίζειν καὶ βιάζεσθαι πάντως, καὶ τὸν ἐνήδονον καὶ περιττὸν καὶ ὑγρὸν ἀποστρέφεσθαι βίον μέχρι θανάτου· πρὸς δὲ τούτοις ὀμνύουσι πάλιν, μηδενὶ μὲν τὸ παράπαν μεταδοῦναι τῶν E δογμάτων, καὶ τῶν ἁγιοπρεπῶν τούτων ἐπιτηδευμάτων ἢ ὡς ἀκριβῶς αὐτὸς παρέλαβεν· ἀφέξεσθαι πάσης ἐναντίας δόξης καὶ λατρείας, καὶ ταύτῃ μόνῃ προσανέχειν τῇ θείᾳ, μέχρις αἵματος θρησκείᾳ καὶ καταστάσει. ἐκ τῆς πολλῆς δὲ ἀσκήσεως καὶ καθαρότητος πολλοὶ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκουσιν ἐκ θείας ἐπιπνοίας καὶ χάριτος, ἀκαταπαύστῳ μελέτῃ προφητῶν καὶ λοιπῶν ἱερῶν λογίων, καὶ προσευχῇ ἐμπαιδοτριβούμενοι.

* πέμπονται, Joseph.

A Ταύτην οὖν ὁ Ἰώσηπος ἄκρως ἀσκήσας τὴν φιλοσοφίαν, ἐπὶ μείζονι προκόπτειν ἐπόθησεν. ἀκούσας γάρ τινα διαφερόντως ἀσκοῦντα κατὰ τὴν ἔρημον Ἀββᾶν ὀνομαζόμενον, ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ δένδρων καλυπτόμενον, τροφῇ δὲ αὐτομάτως φυομένῃ χρώμενον· καὶ τὴν ἄκραν ἄσκησιν αὐτοῦ ζηλώσας, πρὸς αὐτὸν ἀφίκετο. καὶ τρεῖς παρ' αὐτῷ ποιήσας ἐνιαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεψε, καὶ τῇ τῶν Φαρισαίων ἐπολιτεύετο δικαιοσύνῃ.

Ὁ δέ γε Φίλων, ὡς εἴρηται, περὶ τῶν ἐξ Ἑβραίων ἡμετέρων ἀσκητῶν ἀναφανέντων, μέμνηται σαφῶς ἐν τῷ λόγῳ, ἐν ᾧ ἐπέγραψε περὶ θεωρητικοῦ βίου. οὓς θεραπευτὰς, καὶ τὰς ὁμοιοσχήμους καὶ ὁμοτρόπους γυναῖκας θεραπευτρίδας ὠνόμασε. καὶ θεραπευταὶ μὲν (φασὶ) ἐκέκληντο, ἢ περὶ τὸ τὰς ψυχὰς τῶν προσιόντων αὐτοῖς B ἀπὸ κακίας παθῶν, ἰατρῶν δίκην, ἀπαλλάττοντας θεραπεύειν, ἢ τῆς περὶ τὸ θεῖον καθαρᾶς καὶ εἰλικρινοῦς θεραπείας καὶ θρησκείας ἕνεκα. εἶτά φησι πρῶτα μὲν ἀρχόμενοι φιλοσοφεῖν, ἐξίστανται τῶν προσηκόντων, καὶ τῶν ὑπαρχόντων· ἔπειτα δὲ πάσαις ἀποταξάμενοι ταῖς τοῦ βίου φροντίσι, καὶ ἔξω τειχῶν προελθόντες, ἐν μονάγροις καὶ κήποις καὶ ὄρεσι τὰς διατριβὰς ποιοῦνται, τὰς ἐκ τῶν ἀνομοίων ἐπιμιξίας ἀλυσιτελεῖς τε καὶ βλαβερὰς εἰδότες, τὸν προφητικὸν ζηλοῦσι καὶ ἀσκοῦσι βίον. ὑπὸ πολλαχοῦ μὲν τῆς οἰκουμένης ἐστὶ τὸ γένος, (ἔδει γὰρ ἀγαθοῦ τελείου μετασχεῖν καὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν βάρβαρον) ἐν Αἰγύπτῳ δὲ πλεονάζει, καὶ μάλιστα περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. καὶ ἐν ἑκάστῃ συμμορίᾳ οἴκημα ἐστὶν ἱερὸν, C ὃ καλοῦσι σεμνεῖον καὶ μοναστήριον, ἐν ᾧ μονούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελοῦνται, μηδὲν μαδὲν κομίζοντες, μὴ ποτὸν, μὴ σιτίον, μηδέ τι τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς τὴν τοῦ σώματος χρείαν ἀναγκαῖα· ἀλλὰ νόμους καὶ λόγια θεσπισθέντα διὰ προφητῶν καὶ ὕμνους καὶ τἄλλα, οἷς ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια συναύξονται καὶ τελειοῦνται. τὸ δὲ ἐξ ἑωθινοῦ μέχρις ἑσπέρας διάστημα, σύμπαν αὐτοῖς ἐστὶν ἄσκησις. ἐντυγχάνοντες γὰρ τοῖς ἱεροῖς γράμμασι, φιλοσοφοῦσι τὴν πάτριον φιλοσοφίαν. ἐγκράτειαν δὲ ὥσπερ τινὰ θεμέλιον προκαταβαλλόμενοι τῇ ψυχῇ, τὰς ἄλλας ἐποικοδομοῦσιν ἀρετάς. Σιτίον γὰρ ἢ ποτὸν οὐδεὶς αὐτῶν προσενέγκοιτο πρὸ ἡλίου δύσεως. ἐπειδήπερ τὸ μὲν φιλοσοφεῖν ἄξιον φωτὸς κρίνουσι, σκότους δὲ τὰς τοῦ σώματος ἀνάγκας. ἔνιοι δὲ καὶ διὰ D ἡμερῶν τριῶν ὑπομιμνήσκονται τροφῆς, οἷς πλείων ὁ πόθος τῆς ἐπιστήμης ἐνίδρυται. Τινὲς δὲ οὕτως ἐνευφραίνονται καὶ τρυφῶσιν, ὑπὸ σοφίας ἑστιώμενοι πλουσίως καὶ ἀφθόνως τὰ δόγματα χορηγούσης, ὡς καὶ πρὸς διπλασίονα χρόνον ἀντέχειν, μόγις δι' ἡμερῶν ἓξ ἀπογεύεσθαι τροφῆς ἐθισθέντες. αἱ δὲ ἐξηγήσεις τῶν ἱερῶν λογίων γίνονται αὐτοῖς δι' ὑπονοιῶν ἐν ἀλληγορίαις. πᾶσα γὰρ ἡ νομοθεσία δοκεῖ τοῖς ἀνδράσι τούτοις ζώῳ ἐοικέναι· καὶ σῶμα μὲν ἔχειν τὰς ῥητὰς διαλέξεις, ψυχὴν δὲ τὸν ἀποκείμενον ταῖς λέξεσιν ἀόρατον νοῦν. ὡσαύτως δὲ τῆς αὐτῆς εἰσὶν ἱερᾶς πολιτείας καὶ καταστάσεως καὶ γυναῖκες, ὧν αἱ πλεῖσται γηραλέαι τυγχάνουσι, καὶ παρθένοι, καὶ τὴν ἁγνείαν οὐκ ἀνάγκῃ, καθάπερ E ἔνιαι τῶν παρ' Ἕλλησιν ἱερειῶν φυλάξασαι διὰ πρόσκαιρον ἔπαινον, ἀλλ' ἐκ προαιρέσεως ἀγαθῆς ἐρασθεῖσαι τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ καὶ αἰώνια.

Ὅτι δὲ τοὺς πρώτους κήρυκας τῆς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον διδασκαλίας, ταῦτα ἀρχῆθεν πρὸς τῶν Ἀποστόλων παραδιδόμενα ἔθη καταλαβὼν ὁ Φί-

A In hoc studio cum Josephus ad summam perfectionem provectus, majores adhuc facere progressus cuperet: audito quemdam in solitudine vitam degere, Abbam nomine, cui sub arboribus latibula, vestis, cibus quem terra ultro educeret: ductus æmulatione ejus tam absolutæ exercitationis, ad ipsum se contulit, trienniumque cum homine versatus in urbem rediit, Pharisæorumque justam vitam coluit. *Josephus Asceta.* *Edit. Paris. pag. 200.*

Cæterum Philo de Ebraicis nostris Ascetis perspicuam facit mentionem, in libro quem de vita contemplationi dedita inscripsit. Mares therapeutas, fœminas habitu & moribus utentes iisdem therapeutidas nominat: idque nominibus eis ait inditum, vel quod animas eorum qui se B ad ipsos conferunt, a vitiis medicorum instar sanant, quod Græce est therapeuin: vel quod Deo pure atque sincere colendo serviunt. nam servire etiam, seu famulum esse, Græcum vocabulum significat. Addit deinde Philo: Hi ergo cum primum se ad sapientiæ studium applicant, bona sua atque possessiones resignant: deinde omnibus vitæ curis valere jussis, orbes egressi, in solitariis villis, hortis, aut montibus vitam degunt. quippe consuetudinem peccantium damnosam scientes, vatum priscorum æmulantur atque imitantur vitam. Hoc genus hominum est in diversis mundi partibus: bonum enim perfectum oportebat & ad Græcos pervenire, & ad barbaros. In Ægypto autem magna est ejus C copia, maaime apud Alexandriam: & in quavis classe domus est sacra, quod Semneum dicitur, & Monasterium, quod in ea ab hominum turba seclusi venerabilis vitæ mysteriis initiantur, nihil quisquam afferentes, non potum, non cibum, non quidquam aliud eorum quæ ad usus corporis sunt necessaria: sed leges & oracula vatum, hymnos, atque alia quibus Dei cognitio & cultus augentur atque perficiuntur. Quicquid est ab aurora ad vesperam usque temporis, id omne iis exercitationibus impeditur. Sacras enim litteras legentes, philosophiam paternam exercent. Continentiam tamquam fundamentum in animo suo locant, superque eam reliquas extruunt virtutes. Nemo eorum cibum potumve gustat an- *Philo de Therapeutis.*
D te solis occasum. Etenim philosophari dignum luce putant, tenebras corporis necessitatibus congruere. Quidam scientiæ ardentiori desiderio alimenta tertio tantum quoque die admittunt. alii tantum lætitiæ ac voluptatis studio sapientiæ immorando percipiunt, abunde doctrinæ suppeditantis, ut eo veluti convivio detenti, ægre sexto demum die cibum sumere adsueverint. Cæterum divinorum oraculorum expositio per allegorias, quas vocant, ab iis fit, cum tectus verborum sensus elicitur. Tota enim lex sacra iis hominibus videtur animali similis: cujus corpus verba referant; animam autem, qui abditus sub iis conspectum fugit sensus. Eadem est & sacrarum mulierum conversatio. Pleræque ea- *pag. 201.*
E rum vetulæ jam, virginitatem non coactæ, sicuti quædam apud Græcos sacerdotes momentaneæ laudis causa, sed instituto bono, ac cupiditate futurorum atque æternorum bonorum conservarunt.

Constat autem Philonem hæc scripsisse, quo tempore primum Evangelii præconium divulgatum est, cum instituta Apostolo-

Vitæ monasticæ commendatio, ex Athanasio. *Matth. 13.*

rum prima ipse vidisset. Idque Eusebius in historia Ecclesiastica, & ad Marinum scribens testatur. Eodem modo etiam magnus ille Athanasius scribit. Cum enim, inquit, duo sint vitæ genera, mediocre unum, & humanæ vitæ accommodatum, quod est in matrimonio: alterum angelicum & Apostolicum atque incomparabile, quod est virginitatis atque monasticæ vitæ: si quis sane mundanum, id est conjugii, ingressus fuerit, culpandus non est, dona tamen tanta non accipiet: accipiet tamen, quia is est qui trigecuplum fructum fert. Quod si quis castum illud mundoque superius amplectatur, tametsi id principio asperum atque difficile videatur, tamen legitime confecto certamine, toleratisque ærumnis dona consequetur majore digna admiratione: tulit enim fructum centuplum, perfectum & plenissimum, splendidum omnino, atque sancta dignitate insignem. Quo igitur modo antiqua lex in duo vitæ genera fuit distincta, alterum Pharisaicum & sublime, alterum eo deterius & hujus vitæ necessitatibus obnoxium: ita & Christianorum nova lex in monasticam ac sublimem, & in vulgarem vivendi rationem tribuitur.

Pharisæi & Scribæ.

Pharisæi nomen a separatione habent, quod sese ab omnibus aliis sejunxissent, ut vitam purissimam atque accuratissimam secundum legis præscriptum possent agere. Eamdem vitæ rationem etiam legis doctores, Scribæ dicti, tenuerunt. Eadem utrinque studia continentiæ, virginitatis, jejunii bis in septimana, scatariorum patellarum atque poculorum ablutionis, decimationis & primitiarum, assiduarum precum, ac reliqua omnia. Mirabiles autem Essæi iis potiores sunt, qui longe his antecellunt. Sane Paulus Pharisaicam vitam ut præstantissimam sectatus, haud obscure eam rem jactat: Ebræum se ea Ebræis, & Pharisæum secundum legem nominans. Itaque Dominus noster perfectiorem & angelicam vitam perspicue præscribens, haud injuria denunciavit cælestem hæreditatem appetentibus, eos in regnum cælorum non intraturos, nisi justitiam Pharisaica & scribarum justitia ampliorem consecuti fuissent. Atque hinc Dionysius ille apostolicus, sacrum monachorum ordinem prædicans, ita loquitur. Omnium sacrorum ordinum supremus est celsissimus monachorum ordo, purgatus exactissime secundum universam facultatem, omnique ornatus castitate suarum actionum. Itaque beati nostri majores sacris seipsos nominibus affecerunt, Therapeutas & Monachos appellantes, eo quod Deo caste serviunt. Hæc pauca de multis necesse habui colligere ac referre, propter eos qui disputant, quando & unde monachorum cœperit ordo, atque vitæ institutum. Ubi sunt ergo Imaginum oppugnatores, qui monasticam vitam una cum aliis Apostolicæ Ecclesiæ traditionibus atque constitutionibus impie & stolide rejiciunt atque conspuunt, recentes Judæi? qui impium ac diis invisum suum initiatorem Copronymum secuti, novum esse atque recentem hunc ordinem asserunt, summa insania, dementia ac stultitia decepti, neque vel quid dicant, vel de quibus asseverent intelligentes? Nos autem doctrinam sanctorum patrum secuti, credimus eum vetustum atque antiquum esse.

Philip. 3. *Edit. Paris. pag. 202.* *Matth. 5.* *Monachatus laus.*

A λον ἔγραψε ταῦτα, παντί που δῆλον. ὡς καὶ Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ταῦτα λέγει. ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Μαρῖνον ταῦτά φησιν· ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος φησί· δύο γὰρ ὁδῶν καὶ πολιτειῶν οὐσῶν ἐν τῷ βίῳ, μιᾶς μὲν μετριωτέρας καὶ βιωτικῆς, τοῦ γάμου λέγω· ἑτέρας δὲ ἀγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς καὶ ἀνυπερβλήτου, τῆς παρθενίας, ἤτοι τῆς μοναδικῆς πολιτείας· εἰ μέν τις τὴν κοσμικὴν, τουτέστι τὸν γάμον ἕλοιτο, μέμψιν οὐκ ἔχει. τοσαῦτα δὲ χαρίσματα οὐ λήψεται, λήψεται μέντοι, ἐπειδὴ φέρει καὶ αὐτὸς καρπὸν τὸν τριάκοντα. εἰ δὲ τὴν ἁγνὴν καὶ ὑπερκόσμιον ἀσπάσοιτό τις, εἰ καὶ τραχεῖα παρὰ τὴν ἀρχὴν μάλιστα καὶ δυσκατόρθωτος φαίνεται, ἀλλ' ἔχει μετὰ τὴν B ἔννομον ἄθλησιν καὶ καρτερίαν χαρίσματα θαυμασιώτερα καὶ ἀξιάγαστα. τὸν γὰρ τέλειον καὶ πληρέστατον καρπὸν, τὴν ἑκατοντάδα λέγω, φαιδρὸν καὶ ἁγιοπρεπῆ πάντως ἐγεώργησεν. ὥσπερ οὖν ὁ παλαιὸς νόμος εἰς δύο βίους ἦν διῃρημένος, εἴς τε τὸν Φαρισαϊκὸν, καὶ ὑψηλὸν, καὶ εἰς τὸν ὑποδεέστερον καὶ κοσμικόν· οὕτω δὲ καὶ ὁ κατὰ Χριστιανισμὸν νέος θεσμὸς εἰς μοναδικὸν ὑπερφερῆ, καὶ βιωτικόν.

Φαρισαῖοι τοίνυν, ἑρμηνευόμενοι ἀφωρισμένοι καὶ μεμερισμένοι, παρὰ τὸ μερίζειν καὶ ἀφορίζειν ἑαυτοὺς τῶν ἄλλων ἁπάντων, ἐλέγοντο, εἴς τε τὸ καθαρώτατον τοῦ βίου καὶ ἀκριβέστατον, καὶ εἰς τὰ νόμου ἐντάλματα. τὸν δὲ αὐτὸν βίον μετήρχοντο καὶ οἱ γραμματεῖς, παρ' οἷς καὶ πολιτεία ἡ αὐτὴ, ἐγκράτειά τε καὶ παρθενία, νηστεία δὶς τοῦ σαβ- C βάτου, ξεστῶν καὶ πινάκων καὶ ποτηρίων καθαρισμοὶ, ἀποδεκατώσεις τε καὶ ἀπαρχαὶ καὶ ἐνδελεχεῖς εὐχαὶ, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. ὑπεξαιρουμένων δηλονότι τῶν θαυμασίων Ἐσσαίων, ὡς ὑπερτέρων σφόδρα καὶ λίαν ὑπεραιρομένων. τὴν δὲ Φαρισαϊκὴν ὡς ἄριστον πολιτείαν ὁ Παῦλος ζηλώσας, οὐ μάλα σεμνύνεται, φάσκων. Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων κατὰ νόμον Φαρισαῖος. ὅθεν εἰκότως καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν τὸν τελειότερον καὶ ἀγγελικὸν ὑποτιθέμενος ἐναργῶς βίον, ἔφασκε πρὸς τοὺς ἐραστὰς τῆς οὐρανίου κληρουχίας· ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ἔνθεν γέ τοι καὶ ὁ ἀποστολικὸς Διονύσιος, ἀποσεμνύνων τὴν ἱερὰν τῶν μοναχῶν τάξιν, οὕτω φησίν· Ἡ δὲ τῶν D τελουμένων ἁπασῶν ὑψηλοτέρα τάξις, ἡ τῶν μοναχῶν ἐστιν ἱερὰ διακόσμησις, πᾶσαν μὲν ἀποκεκαθαρμένην κάθαρσιν ὁλικῆς δυνάμει, καὶ παντελεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἁγνότητι· ἔνθεν οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν ἐπωνυμιῶν ἑαυτοὺς ἱερῶν ἠξίωσαν, οἱ μὲν θεραπευτὰς, οἱ δὲ μοναχοὺς ὀνομάσαντες, ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ θεραπείας. Ταῦτα ἐκ πολλῶν ἐρανισάμενος ὀλίγα, ἀναγκαίως οἶμαι συντέθεικα, διὰ τοὺς ἐπαποροῦντας πότε καὶ πόθεν ἡ τῶν μοναχῶν ἤρξατο διαγωγή τε καὶ ἄσκησις καὶ τάξις. ποῦ τοίνυν εἰσὶν, οἱ τὴν μοναδικὴν πολιτείαν μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας θείων παραδόσεών τε E καὶ θεσμῶν εἰκονομάχοι δυσσεβῶς καὶ ἀνοήτως ἀποβαλλόμενοι καὶ διαπτύοντες, ἀρτιφανεῖς Ἰουδαῖοι; καὶ κατὰ τὸν ἀσεβῆ καὶ θεοστυγῆ μυσταγωγὸν αὐτῶν Κοπρώνυμον, νέαν καὶ πρόσφατον ταύτην δογματίζοντες ἐξ ἄκρας μανίας τε καὶ ἀπονοίας καὶ ἀβελτηρίας· μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται; ἡμεῖς δὲ ταῖς διδασκαλίαις τῶν ἁγίων πατέρων ἑπόμενοι, καὶ ἀρχαίαν ταύτην καὶ παλαιὰν πιστεύομεν ὑπάρχειν.

Ἀλλ᾽

* Scriptum erat etiam ἀποταγῆς.

A Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος περὶ * ὑποταγῆς καὶ μοναδικῆς πολιτείας ἐξιὼν, οὕτως ἔφη· διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλάνθρωπος Κύριος, κηδόμενος ἡμῶν τῆς σωτηρίας, εἰς δύο βίους διεῖλε τὸν τῶν ἀνθρώπων, συζυγίαν καὶ παρθενίαν. ἵνα ὁ μὴ δυνάμενος ὑπενεγκεῖν τὸν τῆς παρθενίας καὶ ἀσκήσεως ἆθλον, ἔλθῃ εἰς συνοικεσίαν γυναικὸς, ἐκεῖνο εἰδὼς, ὡς ἀπαιτηθήσεται λόγον σωφροσύνης καὶ ἁγιασμοῦ, καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἐν συζυγίαις καὶ παιδοτροφίαις ἁγίους ὁμοιώσεως, τούς τε ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ τῇ νέᾳ. πάντες γὰρ ἄνθρωποι ἀπαιτηθησόμεθα τὴν πρὸς τὸ εὐαγγέλιον ὑπακοὴν, μοναχοί τε, καὶ οἱ ἐν συζυγίαις. ἀρκέσει γὰρ τῷ ἐπὶ γάμον ἐλθόντι εἰς συγγνώμην, τὸ τῆς ἀκρασίας, καὶ τῆς πρὸς τὸ θῆλυ ἐπιθυμίας καὶ συνουσίας. τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ἐντολῶν πᾶσιν ὁμοίως νενομοθετημένα, οὐκ ἀκίνδυνα B τοῖς παραβαίνουσι, καθὼς φησιν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς· ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω· ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι τῶν θείων καὶ μακαρίων πατέρων, ἐν διαφόροις αὐτῶν λόγοις διαβεβαιοῦνται ἀρχαίαν καὶ ἀποστολικὴν εἶναι τὴν τοῦ μονήρους βίου παράδοσιν. εἰ δὲ καί τινας τῶν θύραθεν εἰς ταύτην τὴν μαρτυρίαν παράξομεν, μηδεὶς μεμφέσθω ἡμῖν. εἰκότως οὖν ὁ Πλάτων ὑπεμφαίνων τῶν τελείων τὸ σπάνιον, ἔφασκεν. οὔ μοι δοκεῖ δυνατὸν ἀνθρώποις μακαρίοις τε καὶ εὐδαίμοσι γενέσθαι, πλὴν ὀλίγων. μέχρι περ ἂν ζῶμεν, τοῦτο διορίζομεν· ναρθηκοφόροι μὲν γὰρ πολλοί, φιλόσοφοι δὲ σπάνιοι καὶ ὀλίγοι. καλὴ δὲ φράξις καὶ πίστις, τελευτήσαντα τυχεῖν ἁπάντων. ὅθεν C ἐπήγαγεν, ἄνδρα ἁπλοῦν καὶ γενναῖον * κατ' Αἰσχύλον. ἔσονται αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ, δοκοῦντι τοιούτῳ εἶναι. ἄδηλον οὖν εἴτε τοῦ δικαίου, εἴτε τῶν δωρεῶν καὶ τιμῶν ἕνεκα τοιοῦτός ἐστι. γυμνωτέος δὲ πάντων πλὴν δικαιοσύνης, καὶ ποιητέος ἐναντίως διακείμενος τῷ προτέρῳ. μηδὲν γὰρ ἔχων, δόξαν ἐχέτω μεγίστης ἀδικίας, ἵνα βεβασανισμένος ᾖ εἰς δικαιοσύνην, τὸ μὴ τέγγεσθαι ὑπὸ κακοδοξίας, ἢ φιλοδοξίας καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς γινομένων, ἀλλ' ἴτω ἀμετάστατος μέχρι θανάτου δοκῶν ἄδικος εἶναι διὰ βίου. Καὶ δὴ καὶ Σωκράτης ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, πρὸς αὐτὸν οὕτως ἔφη· πότερον δὲ τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς πείθεσθαι καὶ φοβεῖσθαι, ἢ δὲ τῇ τοῦ ἑνὸς, ὅ τις ἐστὶν ἐπαΐων ὃν δεῖ καὶ φοβεῖσθαι καὶ αἰσχύνεσθαι μᾶλλον ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, δεινῶς λωβησόμεθα, οὐκ ἄρα γε, ὦ βέλτιστε, φροντιD στέον ἡμῖν τί ἐροῦσιν ἡμῖν οἱ πολλοί, ἀλλὰ τί ὁ ἐπαΐων τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου, ὅ τις ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ταῦτα δὲ σαφῶς ἐοίκασι τοῖς ἡμετέροις μᾶλλον ἱεροῖς καὶ ἀποστολικοῖς λόγοις, ἐν οἷς φησιν ὁ μέγας Παῦλος, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ ἀθυμίας. ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, καὶ τὰ ἑξῆς. τοιαύτην οὖν περὶ δικαιοσύνης καὶ θεαρέστου πολιτείας πάνυ Σωκράτης καὶ Πλάτων διδασκαλίαν ἐποιήσαντο, θαυμαστὴν ὄντως καὶ ἀξιέπαινον ἀληθῶς τῷ λογικῷ E φύσει τῶν ἀνθρώπων συμβαίνουσαν. τὰ γὰρ ἠθικὰ μαθήματα πάντας ἀνθρώπους ἡ φύσις ἐπαίδευσε. πλάσας γάρ τοι τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ὁ Θεὸς, ἐντέθεικε τῇ φύσει τὴν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων τὴν διάγνωσιν. ὁ καὶ

Cedren.

A Sed & magnus Basilius, de bonorum suorum dimissione, & vita Monastica sic disserit. Itaque etiam humanus noster Dominus nostræ salutis curam gerens, in duo vitæ genera divisit homines, virginitatis nempe, & conjugii: ut qui impar virginitatis & exercitationis esset certamini, is matrimonium contraheret: id sciens, fore sibi de temperantia, sanctimonia, & similitudine eorum sanctorum qui in veteri novoque testamento in matrimonio vixerunt, rationem reddendam. Omnes enim homines rationem postulabimur de præstita Evangelio obedientia, sive monachi, sive mariti. Sufficiet enim ei qui nuptias habuit, ad veniam incontinentia, 92 mulieris appetitio & concubitus. Reliqua præcepta omnibus ex æquo imposita qui violaverint, non impune fe-B rent, sicut Dominus suis discipulis ait: Mat. 13. (Quæ vobis dico, omnibus dico.) Quin & magnus ille theologus Gregorius, sanctusque Joannes Chrysostomus, aliique plurimi de beatis patribus, hinc inde suis in scriptis confirmant, antiquam esse Edit. Paris. atque Apostolicam vitæ monasticæ tra- pag. 203. ditionem. Quod si quos etiam extraneos testes laudemus, vitio nobis id verti non debet. Plato proinde, quam rara sint ea quæ absoluta sunt indicans, haud absurde ita scribit. Non mihi videntur homines, nisi pauci, beati ac felices fieri posse, quantisper hanc vitam ducimus. Multi enim sunt virgiferi, pauci autem & rari philosophi. Recte autem traditur ac creditur, mortuos bona consequi. His infert. Vir sincero animo atque ge-C neroso, (qualem Æschylus describit) præmiis ac donis afficietur. Qui videtur talis esse. Atqui in incerto est, justitiæne, an vero munerum & honorum causa talis sit. Nudandus igitur omnibus est, itaque redigendus, ut sit ejus quem prius descripsimus contrarius. nullu enim re præditus, opinionem habeat summæ injustitiæ: ut ita exploratum sit, eum esse justum, cum non cedat sinistræ famæ, neque ambitione, aut iis quæ inde oriuntur propellatur: sed sit mutabilis, toto vitæ spatio cum putetur esse injustus. Et quidem etiam Socrates, ejus præceptor, ita eum interrogavit: An debemus vulgi de nobis judicia metuere? aut potius spretis omnibus aliis, ejus judicium revereri, qui ei quod rectum est obtemperet? cui nisi pareamus, ingens si-D mus damnum percepturi. Non equidem, heus tu, curandum nobis est quid plebs judicet: sed quid veritas probet, quæ justum ab injusto discernit. Hæc perspicue magis conveniunt nostris sacris atque Apostolicis sermonibus.) Nam 2. Cor. 6. Paulus ita loquitur. Armis justitiæ dextris & sinistris, per gloriam & ignominiam, per opprobria & mœstitiam: tamquam impostores, cum quidem simus veraces: tamquam ignoti cum simus noti: tamquam morientes, cum quidem vivamus: ut qui castigamur, neque tamen necamur, &c.). Hanc de justitia ac vitæ ratione Deo acceptæ doctrinam principes philosophorum Socrates ac Plato tradiderunt, admirabilem profecto, & E laude dignam, ut quæ sit rationi hominis naturali consentanea. Etenim doctrina morum omnes homines ab ipsa natura instituuntur. Quippe Deus cum humanum genus condidisset, ejus naturæ bona ac mala discernendi rationem indidit: idemque gentes erudiit, &

X

hominem cognitione imbuit. Itaque non tantum Socrates, Plato, aliique nonnulli Græci injustam sunt abominati vitam, sed
Barbari virtutis studiosi. & barbarorum multi. Quippe Hyperboreos etiam perhibent habitare trans Riphæos montes justitiæ studio assiduo incumbentes. nam neque carnibus vescuntur, & arborum fructibus aluntur, aquamque bibunt.
Edit. Paris. pag. 204. Et Brachmanas in sylvis degere, corpora foliis tectos ac virtutis majorem quam pro humana conditione studio deditos. Anacharsin quoque Scytham philosophum fuisse ajunt, ita amore sapientiæ inflammatum, ut ob insignem ejus exercitationem atque temperantiam sit celeberrimus. Non enim vigilans modo animi motibus obluctabatur tacens atque quiescens, sed etiam dormiens signa temperantiæ atque continentiæ edebat. solebat enim læva manu pudenda, dextra labia tenere: innuens, multo gravius esse adversus linguam certamen, ac ad securitatem ab eo præstandam majori opus esse præsidio. Chironem quoque Centaurum Græci narrant justitiæ fuisse atque castitatis
Fine llis A. magistrum. id quod Homerus etiam testatur, qui eum Centaurorum ait extitisse justissimum: nimirum ob eximiam tolerantiam atque continentiam, corporisque subactionem & concinnam curam. Unde rursus Plato evidenter sic præcipit. Curam corporis gerere oportet eam, ut cum anima servet harmoniam: propter quod & vivit, & recte vivens, & veritatis præconium faciens. Sic & B. Paulus ait, suum se corpus affligere & subigere: hoc est, exer-
1. Cor. 9. citatione se id ad statum rectam scienter prudenterque parare, ut id sibi in rebus præstantibus adjumento sit, non ei prospicere quæ faciant ad lasciviam. Quo loco cum nostris præclare convenit Platoni, qui nos jubet necessariam ac debitam corporis curam gerere. Idem monstravit atque patefecit, quomodo pravi affectus animi oriantur, augeanturque cupiditates malæ & in consuetudinem abeant. Initium, inquit, amoris est a visu: auget autem cum affectum spes, nutrit memoria, conservat consuetudo. Itaque Socrates docebat vitare conspectum & oscula formosorum, quod hæc virus scorpiorum & serpentum veneno damnosius immitterent. Ideoque cernens quemdam formoso adolescenti osculum dare: Hic, inquit, vel in gladium insiliret, vel in ignem se abjiceret: scilicet, qui tantum in seipso rogum accendere ausus esset. Diogenes autem adolescentulum videns lascivius quam eum sexum decet ornatum: Siquidem, inquit, viris te ita ornas, infortunatus es: sin mulieribus, injuste facis. nam viri mulieres ornatu captant, mulieres autem & semiviri viros. Sane Agesilaus quoque formosum amabat puerum, eumque osculum sibi ferantem rejecit, evitans damnum. Alexander Darii filias, formosas virgines ne videre quidem voluit: turpe ratus, eum qui viros vicisset, a mulieribus vinci.
pag. 205. Ita Cyrus quoque Persarum rex, neque intueri sustinuit puellam quamdam ipsi exemptam, cujus admirabilis forma prædicabatur: quin & ei qui se eam crebro videre, neque inde quicquam mali habere dictitabat, suasit ne hoc vel faceret, vel diceret. ignem enim omnino adstantes urere, amoris incendium etiam ad remotos pertinere. Quoniam igitur ex visu amor nascitur, isque consensum,

A παιδείας ἔθνη καὶ διδάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν. Διόπερ οὐ μόνον Σωκράτης καὶ Πλάτων, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἑλλήνων τὸν ἄδικον ἐβδελύξαντο βίον, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν βαρβάρων. Καὶ γὰρ τοὺς ὑπερβορέους μὲν οἰκεῖν ὑπὲρ τὰ Ῥιπαῖα ὄρη φασίν, ἀσκεῖν δὲ δικαιοσύνην μὴ κρεωφαγοῦντας, ἀλλ' ἀκροδρύοις καὶ ὕδασι χρωμένους. καὶ τοὺς Βραχμᾶνας ἐν ταῖς ὕλαις διάγειν, φύλλοις τὸ σῶμα καλύπτοντας, καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀσκοῦντας. καὶ Ἀνάχαρσιν δὲ τὸν Σκύθην φιλόσοφον γεγενῆσθαι λέγουσι, καὶ οὕτως αὐτὸν ὁ τῆς φιλοσοφίας ἔρως ἐπύρωσεν, ὡς ὀνομαστότατον διὰ πολλὴν ἄσκησιν καὶ σωφροσύνην γενέσθαι. οὐ γὰρ μόνον γρηγορῶν πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς ἀγωνίζετο πάθη σιωπῶν
B καὶ ἡσυχάζων, ἀλλὰ καὶ καθεύδων τὰ τῆς σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας ἐδήλου σημεῖα. εἰώθει γὰρ τῇ μὲν λαιᾷ χειρὶ τὰ αἰδοῖα κατέχειν, τῇ δεξιᾷ δὲ τὰ χείλη συνέχειν. ὑπεμφαίνων, ὡς πολλῷ μείζων ἐστὶν ἡ ἀγωνία τῆς γλώττης, καὶ πλείονος ἐπιμελείας εἰς ἀσφάλειαν δεῖται. καὶ τὸν * Χειρώνειον δὲ κένταυρον ἱστοροῦσιν Ἕλληνες, δικαιοσύνης καὶ ἁγνείας γενέσθαι διδάσκαλον, ὡς καὶ Ὅμηρος μαρτυρεῖ τοῦτον δικαιότατον πεφυκέναι κενταύρων, διὰ πολλὴν δήπουθεν καρτερίαν καὶ ἐγκράτειαν, καὶ σώματος δουλαγωγίαν, καὶ σύμμετρον ἐπιμέλειαν. ὅθεν δὴ Πλάτων ἐναργῶς αὖθις ἐκδιδάσκων φασίν· ἐπιμελεῖσθαι δὲ σώματος ψυχῆς ἕνεκα * ἁρμονίας, δι' οὗ βιοῦν τέ ἐστι, καὶ ὀρθῶς βιοῦν, καὶ καταγγέλλειν τῆς ἀληθείας τὸ κή-
C ρυγμα. τοῦτο καὶ ὁ θεῖος ἔφη Παῦλος, ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα, καὶ δουλαγωγῶ· τουτέστι, πρὸς ἄσκησιν καὶ σύστασιν αὐτὸ μετ' ἐπιστήμης καὶ φρονήσεως γυμνάζω, καὶ πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων συνεργίαν, οὐ πρὸς ἀσέλγειαν, προνοούμενος. Συμπεφώνηκε τούτῳ καὶ τούτοις ὁ Πλάτων ὁμαλὰ τοῖς ἡμετέροις, τὴν ἀναγκαίαν καὶ δέουσαν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι παρεγγυήσας τοῦ σώματος. ὑπέδειξέ τε πάλιν καὶ διεσάφησεν, ὅπως ἄρχεται καὶ αὔξεται τῆς φαύλης ἐπιθυμίας καὶ κακίστης συνηθείας τὸ πάθος, φάσκων οὕτως· ἀρχὴ μὲν ἔρωτος ὅρασις· αὔξει δὲ τὸ πάθος ἐλπίς. τρέφει δὲ μνήμη· τηρεῖ δὲ συνήθεια. διὸ καὶ Σωκράτης τὰ βλέμματα καὶ τὰ φιλήματα τῶν εὐμόρφων ὡς χαλεπώτερον σκορπίων καὶ ὄφεων ἰὸν ἐνιέναι πεφυκότα ἀποφεύγειν ἐδίδασκεν. ὅθεν ἰδών τινα νέον φιλήσαντα ὡραῖον, οὗτος (ἔφη) ῥᾳδίως ἂν
D καὶ εἰς μαχαίρας κυβιστήσῃ, καὶ εἰς πῦρ ἐμπέσῃ· ὁ τοσαύτην δαλουδόνι πυρὰν ἐν ἑαυτῷ κατατολμήσας ἀνάψαι. Διογένης δὲ θεασάμενος μειράκιον ἀσελγέστερον ἢ κατ' ἄνδρα κεκοσμημένον εἶπεν· εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας, ἀτυχεῖς· εἰ δὲ πρὸς γυναῖκας, ἀδικεῖς. Θηρῶσι διὰ τοῦ καλλωπισμοῦ οἱ μὲν ἄνδρες τὰς γυναῖκας, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ οἱ ἀνδρόγυνοι τοὺς ἄνδρας. καὶ μέν τοι καὶ Ἀγησίλαος εὐμόρφου ἤρα παιδός, καὶ βουλόμενον αὐτὸν φιλῆσαι, διεκώλυεν ἑαυτόν, φεύγων τὴν βλάβην. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος οὐδὲ ἰδεῖν τὰς Δαρείου θυγατέρας εὐειδεῖς ἄγαν καὶ παρθένους οὔσας, ἠνέσχετο παντελῶς. αἰσχρὸν νομίσας τὸν ἄνδρας ἑλόντα, ὑπὸ γυναικῶν ἡττηθῆναι. Οὕτω δὲ καὶ Κῦρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς οὐδὲ θεάσασθαι κόρην τινὰ θαυμασίαν ἀφαιρε-
E θεῖσαν αὐτῷ, καὶ ἀμήχανον κάλλος ἔχειν μαρτυρουμένην, κατεδέξατο. ἀλλά γε καὶ τῷ ὁρῶντι συνεχῶς, καὶ μηδὲν ἐκ τούτου δεινὸν πάσχειν λέγοντι, παρῄνει, μήτε λέγειν τοῦτο, μήτε πράττειν. τὸ μὲν γὰρ πῦρ (φησὶ) τοὺς πλησίον πάντῃ ἑστῶτας καίει, τὸ δὲ κάλλος καὶ τοὺς πόρρωθεν ἑστῶτας. ἐπεὶ οὖν τὸ ἐ-

* Χείρωνα scribe.

ρῶν ἐκ τοῦ ὁρᾶν τίκτεται, καὶ ἐκ τοῦ ἐρᾶν ἡ συγκατάθεσις γίνεται, καὶ διὰ τῆς συγκαταθέσεως ἡ πρᾶξις ἐπιτελεῖται. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τὸν ἀκολάστως ἐνιῶντα τὰς ὄψεις μοιχὸν ἔκρινεν, οὐ τὴν πρᾶξιν μόνην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔννοιαν προαναστέλλων. καὶ ὁ Σωκράτης δὲ πάλιν, φυλάττεσθαι σφόδρα καὶ παρατηρεῖσθαι τὴν ἀκρασίαν διδάσκων, ἔφη. μὴ πεινῶντας λίαν μὴ ἐσθίειν, μηδὲ διψῶντας πολλὰ μὴ πίνειν· καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἐμακάρισε τοὺς τοιούτους ἐν τοῖς μακαρισμοῖς.

Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Νέρων, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιδʹ. περὶ οὗ λόγιον ἦν.

Ἔσχατος Αἰνεαδῶν μητροκτόνος ἡγεμονεύσει.

κατήγετο γὰρ ἐκ τῆς γενεᾶς Αἰνείου, καὶ Ῥωμύλου καὶ Αὐγούστου. οὗτος κρατυνομένης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς, εἰς ἀνοσίους πράξεις ἐξώκειλε, καὶ ἀλλότρια τῆς βασιλείας ἐπετήδευε πράγματα, κιθαρίζων καὶ τραγῳδῶν, καὶ ὀρχούμενος ἐπὶ τῶν θεάτρων. καὶ πρὸς τούτοις, ἐν πάσαις αὐτοῦ ἀθεμιτουργίαις, καὶ τὸ τῆς θεομαχίας προσέθηκε μύσος, διώκτης πρῶτος γενόμενος τοῦ θείου λόγου. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπιβουλῆς κατ' αὐτοῦ μελετηθείσης αὐτῷ, εἰς ἄκρον μανίας ἐλθὼν, ἀνεῖλε τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἄλλους μυρίους τῷ γένει προσήκοντας, καὶ τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους, τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπανάστασιν ὑφορώμενος. μετὰ δὲ τὸ ἀνελεῖν τὴν γυναῖκα, ἔγημεν εὐνοῦχον. οὗτος ἀνεῖλε τοὺς κορυφαίους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον, καὶ πολλοὺς ἑτέρους μάρτυρας· ἐφ' οὗ καὶ Ἰουδαῖοι τὸν ἀδελφόθεον Ἰάκωβον ἀπέκτειναν. ὃς ἁγνὸς ὑπάρχων ἐκ κοιλίας μητρὸς, οἶνον καὶ σίκερα οὐκ ἔπιεν, ἔμψυχον οὐκ ἔφαγε πώποτε, ξυρὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ οὐκ ἀνέβη, ἐλαίῳ οὐκ ἠλείψατο, βαλανείῳ οὐκ ἐχρήσατο. οὗτος ἐπὶ τοῦ Κυρίου ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας κατέστη. τὰ δὲ γόνατα αὐτοῦ ἦσαν ἀπεσκληκότα ὡς καμήλου, ἐκ τοῦ ἀεὶ κάμπτειν ἑαυτὸν, καὶ τῷ Θεῷ προσκυνεῖν. ὅθεν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ θαυμαστῆς πολιτείας, ἐκαλεῖτο δίκαιος· καὶ Ὠβλίας, ὅ ἐστι περιοχὴ λαοῦ καὶ δικαιοσύνη. ἐπεὶ οὖν αἰδέσιμος καὶ σεβάσμιος καὶ σφόδρα περιβόητος ὑπῆρχεν ὁ ἰσάγγελος Ἰάκωβος, ἑορτῆς γινομένης τοῦ πάσχα, καὶ πολλῶν μυριάδων συνελθόντων τῶν Ἰουδαίων, τοῦτον ἀνενέγκαντες οἱ γραμματεῖς καὶ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, διασκεδάσαι βουλόμενοι τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, εἶπον μεγάλῃ τῇ φωνῇ· ἀξιοῦμέν σε δίκαιε, εἰπεῖν τῷ λαῷ, ἵνα μὴ πλανῶνται ὀπίσω τοῦ λεγομένου Χριστοῦ. σοὶ γὰρ πάντες πειθόμεθα, γινώσκοντές σε δίκαιον, καὶ ἀπροσωπόληπτον. εἰπὲ ἡμῖν τίς ἐστιν ἡ θύρα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, ἔφη· τί με ἐπερωτᾶτε περὶ τοῦ Χριστοῦ; καὶ αὐτὸς καθέζεται ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ αὐτὸς μέλλει ἔρχεσθαι ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. πολλοὶ γοῦν πληροφορηθέντες ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ Ἰακώβου, ἔκραξαν λέγοντες, ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ παράνομοι Ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαῖοι, ἔκραξαν· ὢ ὤ, καὶ ὁ δίκαιος πεπλάνηται. καὶ μανέντες ἔρριψαν αὐτὸν κάτω. πεσὼν δὲ οὐκ ἀπέθανε, καὶ ἤρξαντο λιθάζειν αὐτόν· ὁ δὲ θεὶς τὰ γόνατα, προσηύχετο λέγων· παρακαλῶ σε Θεὲ πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί πράττουσιν.

Εἷς δὲ τῶν υἱῶν Ῥεχάβ, ἔκραξε λέγων. παύ-

Cedren.

consensus facinus gignit : idcirco Christus eum qui oculos intemperanter pascit, adulterum judicavit : non a facto tantum, sed maturius etiam a cogitatione facti dehortans. Rursum Socrates, cum docet intemperantiam summopere vitare, nisi admodum esurientem non edere, neque bibere nisi vehementi urgente siti jubet. Ac Christus quoque tales beatos prædicat, in beatitatum enumeratione. *Matth. 5.*

Post Claudium imperavit Nero, filius ejus, annos XIV. De hoc extabat oraculum:

Ultimus Æneadum matricida imperitabit. *Nero imperator.*

Deducebat enim genus ab Ænea per Romulum & Augustum. Is, cum ei confirmatum esset imperium, turpibus sese flagitiis dedidit, studiisque ab officio Imperatoris prorsus alienis. Fidibus enim ludebat, tragœdias agebat, inque theatro saltabat. Porro autem reliquis suis sceleribus hoc addidit, ut Deum oppugnaret, primusque persecutor verbi Dei extitit. Post, cum ei insidiæ adversus ipsum structæ essent detectæ, matrem, sororem, uxoremque suas extrema incitatus insania interfecit, aliosque innumeros suos cognatos, virosque illustres Romæ, metuens ne ab iis per seditionem impeteretur. Interfecta uxore, eunuchum uxoris loco duxit. Is Nero principes Apostolorum Petrum ac Paulum, multosque alios martyres interfecit. Eo imperante, etiam Judæi Jacobum fratrem Domini necaverunt. Is ab utero matris castus fuerat, vinum aliosque inebriantes potus numquam biberat, animans nullum ederat, novacula caput ipsius numquam tetigerat, oleo unctus & balneo usus non fuerat. Is jam inde ab reditu Christi in cælos episcopus Hierosolymæ fuerat creatus. Genua porro ipsius callos cameli instar genuum obduxerant, quod in ea identidem adorandi Dei causa consideret. Itaque ob excellentem justitiam, admirabilemque vitæ rationem Justus appellabatur : & Oblias, quod populi complexum denotat. Hunc Jacobum, virum venerabilem, honoratum, & celeberrimum, angelorumque similem, cum Paschatis festivitas ageretur, ac permulta Judæorum millia in urbem confluxissent, scribæ & sacerdotes in templi pinnaculo constituerunt : utque Christi prædicationem abolerent, magna voce ita sunt affati. Te Juste hortamur, ut universo populo dicas, ne errore abducti, eum qui Christus usurpatur sectentur. tibi enim nos omnes fidem habemus, quem scimus justum esse, & personarum rationem nullam ducere. dic ergo nobis, quæ est janua Jesu? Ad hæc ille : Quid me, inquit, de Christo interrogatis? is quidem in cælo ad dexteram Dei sedet, indeque veniet vectus nubibus cæli, redderque unicuique ea quæ meritus fuit. Multi ergo certissime vera esse quæ Jacobus dixerat credentes, exclamaverunt : Hosanna filio Davidi. Quod cum audirent impii sacerdotes atque scribæ, vociferati sunt : Ohe etiam justus in errorem lapsus est. actique in furorem, eum deturbaverunt. Neque tamen eo ex casu mortuus est : & cum lapides in eum conjicere cœpissent, flexis poplitibus ita est precatus : Oro te o Deus genitor, condona hoc istis : non enim sciunt quam rem agunt.

Jacobi Justi vita & martyrium.

93

Edit. Paris. pag. 206.

Unus autem de progenie Richabi ex-

clamavit: Desinite, quid agitis? justus pro vobis precatur. Interim quidam fullo accurrens, ligneo suo instrumento Jacobum in caput imposita plaga occidit. Sepelierunt eum pone templum, ac columnam in monimento ejus posuerunt. Necem ejus statim subsecuta est Hierosolymorum obsidio. ait enim Josephus: Hæc Judæis evenerunt, ut pœnas luerent necis, quam Jacobo, qui frater Jesu cognomento Christi fuit, homini justissimo intulerant.

Simonis magi & S. Petri certamen.

Imperante Nerone Romam profectus Simon magus, cum artibus magicis multa edidisset prodigiosa, sibi Dei nomen arrogavit. Quo tempore magnus ille apostolus Petrus Romam cum venisset, statuit Simonem adire. Erat ad fores Simonis canis prægrandis catena vinctus, cujus opera Simon arcebat quoscumque ad se accedere nollet: idque primum miraculum occurrebat ad Simonem intratoris. Petrus canem ita magnum & efferatum cernens, cognito multos ab eo fuisse interfectos, quod ante jussum Simonis ingredi conati essent: apprehendit eum, solutumque intrare ad Simonem jussit, eique humana voce dicere, Petrum servum Christi cupere ipsum conventum. Cum canis statim intro accurrisset, itaque esset locutus, obstupuerunt qui cum Simone erant: percontatique sunt, Quisnam iste Petrus, & quæ ejus tanta potestas esset. Simon respondit: non debere hoc eos mirari. nam se idem præstiturum. simul cani mandat, ut humana voce Petrum intro venire jubeat. Quod cum canis fecisset, ita ad Simonem intravit Petrus: cumque edendis miraculis certarent, Petrus sanandis morbis superior fuit. multique fidem amplexi, baptizati sunt. Erat autem Romæ magnus tumultus, ob Petri & Simonis certamen, cum alter alterum miraculis edendis superare contenderet: quæ præfectus urbis ad Neronem retulit. Nero ambos ad se jussit adduci, & ex Simone quæsivit, ipsene esset is quem Christum appellant? Ajebat. Petrus eadem de re interrogatus: Absit, inquit, ut iste sit Christus. Ego discipulus sum Christi crucifixi, qui redivivus in cælos est sublatus. Nero eos statim ex conspectu suo jussit abire, ut qui prodigiose nugarentur. Illi Romæ degentes, miraculis certabant. Quodam die Simon ingentem taurum ad se adduci jussit, cumque ei in aurem aliquid dixisset, is illico mortuus est. quem taurum Petrus, Deum comprecatus, in vitam revocavit. Quod populus cernens, admiratus est: fassusque, majus esse vivificandi quam necandi miraculum. Alia quoque miracula ediderunt, neque id Romæ modo, sed ante etiam in Syria. quæ Clemens Romanus, vir sapientissimus, Petri discipulus atque comes, recitavit. inde paucula huc ponemus.

Edit. Paris. pag. 107.

Disputatio Petri & Simonis.

Cum beatus Petrus apostolus populum doceret colere & adorare unicum verum Deum, omnia in sua potestate habentem: Simon, qui extra turbam adstabat, clamavit: Quid conaris mentiendo in errorem abducere rudem multitudinem, tibi circumfusam? persuades eis, deos neque putandum, neque omnino esse. Atqui Ebræorum libri multos esse deos affirmant. Jam quem tu prædicas Deum, quid si ego ostendam eum

A σατε, τί ποιεῖτε; ὁ δίκαιος μᾶλλον ὑπὲρ ὑμῶν εὔχεται. καὶ δραμών τις γναφεὺς, ἔδωκεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ ξύλου κναφικοῦ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. θάψαντες δὲ αὐτὸν πρὸς τῷ ναῷ, ἀνήγειραν τὴν στήλην αὐτοῦ. μετὰ δὲ τὸ μαρτύριον αὐτοῦ παραπόδας πολιορκεῖται Ἱερουσαλήμ. φησὶ γὰρ Ἰώσηππος· ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις κατ' ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιότατον ὄντα Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν.

Ἐπὶ τούτου τοῦ Νέρωνος Σίμων ὁ μάγος ἐλθὼν ἐν Ῥώμῃ, καὶ πολλὰ σημεῖα διὰ γοητείας ἐπιτελῶν, ἑαυτὸν Θεὸν ὠνόμαζε. τοῦ μεγάλου δὲ Ἀποστόλου Πέτρου τότε τὴν Ῥώμην καταλαβόντος, καὶ πρὸς τὸν μάγον
B ἀπελθόντος, εὗρε κύνα παμμεγέθη δεδεμένον ἁλύσει ἐν τῷ πυλῶνι, ὃν ὁ Σίμων δεσμεύσας, δι' αὐτοῦ ἐκώλυε πάντας οὓς οὐκ ἤθελε πρὸς αὐτὸν εἰσιέναι· καὶ τοῦτο ἦν πρῶτον θαῦμα τῷ μέλλοντι πρὸς Σίμωνα εἰσέρχεσθαι. ὁ δὲ Πέτρος ἰδὼν τὸν κύνα οὕτω μέγαν καὶ ἀπηγριωμένον, καὶ μαθὼν ὅτι πολλοὺς ἀνεῖλεν ἐπιχειρήσαντας εἰσελθεῖν πρὸ τῆς ἐπιτροπῆς Σίμωνος, κρατήσας ἔλυσεν αὐτὸν λέγων· εἴσελθε πρὸς Σίμωνα, καὶ εἰπὲ αὐτῷ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ, Πέτρος ὁ δοῦλος Χριστοῦ εἰσελθεῖν πρὸς σὲ θέλει. καὶ τοῦ κυνὸς εὐθὺς δρόμῳ εἰσελθόντος, καὶ οὕτω λαλήσαντος, κατεπλάγησαν οἱ μετὰ Σίμωνος
C λέγοντες· τίς ἐστι Πέτρος, καὶ τίς ἡ τοσαύτη δύναμις αὐτοῦ; πρὸς οὓς φησιν ὁ Σίμων· τοῦτο ὑμᾶς μὴ ξενιζέτω, ὅπερ κἀγὼ ποιήσω· καὶ προσέταξε τῷ κυνὶ, ἀνθρωπίνῃ φωνῇ εἰπεῖν τῷ Πέτρῳ εἰσελθεῖν. καὶ τοῦτο ποιήσαντος πάλιν τοῦ κυνὸς, εἰσῆλθε Πέτρος πρὸς Σίμωνα· καὶ συμβαλὼν μετὰ τοῦ Σίμωνος εἰς θαυματουργίαν, ἐνίκησε Πέτρος ἰάσεις ποιῶν, καὶ πολλοὶ πιστεύσαντες ἐβαπτίσθησαν. καὶ ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ταραχὴ πολλὴ καὶ σύγχυσις ἕνεκεν Πέτρου καὶ Σίμωνος, ὅτι κατέναντι ἀλλήλων ἐποίουν θαύματα. ἀπήγγειλεν ὁ ἔπαρχος τῷ Νέρωνι. οὓς κελεύσας ὁ Νέρων ἀχθῆναι ἐνώπιον αὐτοῦ, λέγει πρὸς Σίμωνα· σὺ εἶ ὃν λέγουσι Χριστόν; ὁ δέ φησιν, ἐγώ εἰμι. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Πέτρον ἐπερωτήσαντος,
D εἰ ἀληθῶς οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ἀπεκρίθη Πέτρος, οὐκ ἔστιν οὗτος, μὴ γένοιτο. ἐγὼ γὰρ ἐκείνου εἰμὶ μαθητὴς, τοῦ σταυρωθέντος, καὶ ἀναστάντος, καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναληφθέντος. ὁ δὲ Νέρων ὡς τερατολόγους, ἀμφοτέρους ἐκ προσώπου αὐτοῦ θᾶττον ἐξήλασεν. οἱ καὶ διάγοντες ἐν Ῥώμῃ, ἐποίουν θαύματα κατέναντι ἀλλήλων. μιᾷ γοῦν τῶν ἡμερῶν προστάξαντος τοῦ Σίμωνος ἀχθῆναι αὐτῷ ταῦρον παμμεγέθη, ἐλάλησεν εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ, καὶ παραυτίκα τέθνηκεν ὁ ταῦρος. ὁ δὲ Πέτρος εὐξάμενος, ἤγειρεν αὐτόν. οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες, ἐθαύμασαν λέγοντες· ἀληθῶς τὸ ζωογονῆσαι ὑπὲρ τὸ θανατῶσαι μεῖζον θαῦμά ἐστι. καὶ μέντοι καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησαν πολλὰ, οὐ μόνον ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίᾳ πρότερον,
E ἅτινα Κλήμης ὁ Ῥωμαῖος καὶ πάνσοφος μαθητὴς Πέτρου καὶ συνέκδημος διηγήσατο, ἀφ' ὧν ὀλίγα συντάξομεν ἐνταῦθα.

Τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου διδάσκοντος τὸν λαὸν, σέβεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν ἐπὶ πάντων μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, ὁ Σίμων ἔξω τοῦ ὄχλου ἑστὼς, ἐβόησε· τί ψευδόμενος ἀπατᾷν θέλεις τὸν παρεστῶτά σοι ἰδιώτην ὄχλον, πείθων αὐτοὺς, θεοὺς μήτε νομίζειν, μήτε εἶναι; καίπερ τῶν παρ' Ἑβραίοις βιβλίων λεγόντων, πολλοὺς Θεοὺς εἶναι; πλὴν

ὅτω περὶ οὗ ἔφης Θεοῦ, εἰ δείξω ἐγὼ μὴ αὐτὸν εἶναι τὸν A ἀνώτατον καὶ παντοδύναμον Θεόν, καθὸ ἀπρόγνωστός ἐστι, καὶ ἀτελής, καὶ ἐνδεής, καὶ οὐκ ἀγαθός, καὶ πολλοῖς ὑποκείμενος πάθεσι κατὰ τὰς ὑμετέρας γραφάς· ἕτερος πάντως περιλείπεται προγνωστικός, τέλειος, ἀνενδεής, ἀγαθός, καὶ παντὸς πάθους ἀπηλλαγμένος· ὃν δὲ σὺ φῂς δημιουργὸν καὶ ὑπέρθεον, τοῖς ἐναντίοις ἀντικειμένοις ὑπάρχει. αὐτίκα γοῦν ὁ κατ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ γεγονὼς Ἀδάμ, καὶ τυφλὸς κτίζεται, καὶ γνῶσιν ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ μὴ ἔχων, παραβάτης ἐλέγχεται, καὶ τοῦ παραδείσου ἐκβάλλεται, καὶ θανάτῳ καταδικάζεται, ὁμοίως τε ὁ πλάσας αὐτόν, ἐπειδὴ μὴ πανταχοῦ βλέπει, ἐπὶ τῇ τῶν Σοδόμων καταστροφῇ λέγει· καταβὰς ὄψομαι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρός με συντελοῦνται· εἰ δὲ μή, ἵνα B γνῶ. καὶ ἑαυτὸν ἀγνοοῦντα δείκνυσι. καὶ τὸ εἰπεῖν περὶ τοῦ Ἀδάμ, ἐκβάλωμεν αὐτόν, μήποτε ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἅψηται τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ φαγὼν ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· ἀγνοοῦντος καὶ φθονοῦντός ἐστι σύμβολον. ὥσπερ καὶ τό, ἐνεθυμήθη ὁ Θεὸς ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον, μεταμελείας ἐστὶ καὶ ἀγνοίας τεκμήριον τοῦ μέλλοντος. καὶ τό, ὠσφράνθη Κύριος ὀσμὴν εὐωδίας, ἐνδείας ἐστὶ σημεῖον. ὡς καὶ τὸ πειράζειν τὸν Ἀβραὰμ καὶ ἄλλους, οὐκ ἀγαθοῦ ἐστιν ἀπόδειξις, καὶ τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς προειδότος.

Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη πρὸς τὸν Σίμωνα· εἰ τυφλὸς ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, ὡς λέγεις, πῶς ἐντελλόμενος αὐτῷ ὁ Θεὸς ἔλεγε δεικνύων, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε; καὶ ὁ C Σίμων φησί· τυφλὸς ἦν ὁ νοῦς αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· πῶς καὶ τὸν νοῦν τυφλὸς ἦν, ὁ πρὸ τοῦ γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ προσφόρως πᾶσι τοῖς ζώοις ἐπιθεὶς ὀνόματα; Ὅτι γὰρ καὶ τοὺς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὀφθαλμοὺς εἶχον ἀνεῳγμένους, καὶ βλέποντες ἦσαν ὅ, τε Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, δῆλον ἐντεῦθεν· εἶδε γάρ (φησὶν) ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν, καὶ ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, καὶ ὡραῖον τοῦ κατανοῆσαι· καὶ λαβοῦσα τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. εἰ γοῦν καλὸν θεασάμενοι τὸ δένδρον καὶ τὸν καρπὸν ἔφαγον, δῆλον ὅτι καὶ πρὸ τῆς τοῦ καρποῦ βρώσεως γνῶσιν μὲν εἶχον καλοῦ τε καὶ κακοῦ, ὄψιν τε ὀξυδερκεστάτην ὁρᾶν ἕκαστα δυναμένην. οὐκοῦν, οὐχ ὡς μετὰ τὴν βρῶσιν καὶ τὴν παράβασιν ἀναβλεψάντων, εἴρηται τό, διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλ- D μοί (δείκνυνται γάρ, καὶ πρὸ τῆς βρώσεως ὁρῶντες, ὡς ἔφημεν) ἀλλ' ὡς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ τῆς παραβάσεως, ὃ καὶ τὴν γνῶσιν ἀδιάφορον παρεῖχεν, ἐρρήθη, ὅτι διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει, διότι συνιέναι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἔχει, κἀντεῦθεν πολλάκις πρὸς ἕτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης, τυφλοῦ δίκην ἔσθ' ὅτε παρερχόμεθα καὶ τὸν πάνυ γνώριμον· καὶ ἐπειδὰν ἐγκληθῶμεν, τῇ ἀσχολίᾳ τοῦ λογισμοῦ τὸ αἴτιον ἀνατιθέντες, ἀπολογούμεθα. οὕτω καὶ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα τῇ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὄψιν διηγέρθησαν. τὸ γάρ, διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, E καὶ, ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν, ἀποκάλυψιν δηλοῖ τὴν ἐγγινομένην τοῦ λογισμοῦ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμῶν· ὥστε τὴν μετὰ τὴν ἁμαρτίαν αἴσθησιν, οὕτω κέκληκεν ἡ γραφή, παρελθὸν γὰρ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, τὸ συνειδὸς πλήττεται. Καὶ ὁ Σίμων φησίν· εἰ πρόγνωσιν εἶχεν ὁ Ἀδάμ, διὰ τί οὐ προέγνω τὴν διὰ τοῦ ὄφεως καὶ τῆς γυναικὸς

non esse supremum, neque omnipotentem? cum & futuri ignarus sit, & imperfectus, & carens aliquibus rebus: non bonus, sed variis obnoxius perpessionibus. Certe, si vestris litteris credidis, relinquetur, alium esse Deum futuri præscium, perfectum, nullius rei indigum, bonum, nulli perpessioni obnoxium: quorum contraria sunt in eo, quem tu opificem mundi, summumque Deum jactas. Jam primum Adamus, qui ad tui Dei imaginem est conditus, cæcus fuit creatus, cognitionneque boni & mali carens: peccatique manifestus paradiso ejicitur, & morte damnatur. Similiter is qui istum finxit, non ubiq; videt. itaque de excidio Sodomorum sic ait: (Descendam visum ac cognitum, an ita agatur apud eos uti ad me clamor pertulit, nec ne.) Quibus sane verbis suam ignorationem prodit. Jam quæ de Adamo dicit, (Ejiciamus eum, ne aliquando suam manum arbori vitæ intendat, ejusque fructu vescens immortalis fiat) certa sunt ignorantiæ invidiæque signa. Sicut hæc, (Pœnituit sive consideravit Deus quod hominem creasset:) argumento sunt, eum pœnitudini obnoxium, ac futurorum nescium esse. Tum hæc, (Olfecit Deus odorem suavem:) demonstrant, aliquibus eum indigere. Et quod Abrahamum aliosque tentavit, non est signum boni, & qui constantiam eorum prænosceret.

Gen. 18. *Edit. Paris. pag. 108.* *Gen. 3.* *Gen. 6.* *Gen. 8.*

Ad hæc Petrus: Si cæcus erat, inquit, Adamus, quomodo mandans ei Deus monstravit arborem cognitionis boni & mali, & ea abstinere jussit? Respondit Simon, mentis fuisse eam cæcitatem. Tum Petrus: Qui vero cæca ei fuerit mens, qui ante esum vetiti fructus nomina omnibus animalibus apte imposuit? nam Adamum Evamque habuisse & animi & corporis oculos apertos, ex his liquet: (Vidit (scriptum est) mulier arborem, quod fructus ejus esui aptus, atque adspectu gratus, elegansque esset: fructumque ex ea decerptum edit, atque etiam marito dedit.) Si ergo cum conspicati essent arboris atque fructus pulchritudinem, ederunt: constat, ante esum istum eos & boni malique notitiam, & visum acutissimum habuisse, quo singula cernerent. Ea proinde verba, *Aperti sunt eorum oculi*, non in hanc sententiam sunt posita, quasi post esum demum atque peccatum visu fuissent donati, quo ante præditos fuisse docui: sed quod peccato simplicitatem amisissent, mali omnis nesciam, quæ cognitionem indifferentem præbebat: ideo dictum est, oculos eorum fuisse apertos. Oculus enim ea est natura, ut a mente ad ea quæ cernit excitetur: ipse quippe per se oculus non intelligit. itaque sæpenumero aliis rebus occupato intentoque animo, cæcorum instar etiam notissimos præterimus: cumque id nobis vitio vertitur, culpa in animi occupationes rejecta nos purgamus: Sic ergo Adamus etiam ac Eva, sensu mentis ad videndum excitati sunt. Hæc enim, *Aperti sunt eorum oculi*: &, *Cognoverunt se nudos esse*: patefactionem in intellectu obortam designant, non oculorum novum obtutum. Sic ergo nominavit scriptura sensum peccati. statim enim a peccato commisso conscientia feritur. Intulit Simon: Cur ergo Adamus, si prænotione fuit præditus, non præsa-

Gen. 3.

Edit. Parif. pag. 209. A gìit fraudem ferpentis & mulieris? Immo, inquit Petrus, nisi futura præfcivit, qua ratione potuit filiis fuis, ut primum nati funt, ea nomina imponere, quibus futuræ actiones defignarentur? Primo filio Caini nomen indidit, quæ vox emulationam aut invidentiam notat: qua is impulfus, occidit fratrem fuum Abelum, cujus nomine luctus fignificatur. nimirum enim in luctu fuerunt parentes, eo primum necato. Jam fi Adamus Dei opus atque creatura, præfcientia fuit præditus: haud dubie magis etiam ea opifici ejus Deo tribui debet. Et vero futura fe prævidere Deus demonftrat, cum ita Abrahamum alloquitur: Genes. 15. (Certo intelliges, pofteros tuos in alieno folo exulaturos, fervientque barbaria fervitutem annos cccc. Ego B autam gentem, quæ eos fervitio premet, ulcifcar. atque tum huc revertentur magnis cum opibus quarta poft ætata. tu autem placida morte fenex ad majores tuos aggregaberis.) Quid autem? Nonne & Mofea & reliqui vatas peccata Ifraeli, ejus incredulitatem, & in Chriftum contumaciam, utque effent Judæi per gentes diffipandi, prædixerunt? Quod fi Mofes & reliqui vates, Dei dono futurorum cognitione funt instructi: quo pacto Deus, qui per eos locutus eft, futura ignoraret? Porro illud, *Confideravit Deus*, id eft, pœnituit eum: &, *Defcendam vifum*: dicta funt ad humanum captum accommodata. C Quod etiam tentaviffe Abrahamum dicitur, & odoratus, & quæ horum funt fimilia, ea dicta funt noftræ imbecillitatis caufa, verbis ad naturæ noftræ morem compofitis. Nam facrificia a fe non Pfalm. 49. expeti, Deus Davidi verbis fic exponit: (Egone ut carnea taurorum edam, aut fanguinem hircorum bibam?) Huic filius Dei, ante fæcula ex ipfo genitus, & ultimis temporibus noftræ falutis caufa de virgine natus, hæc & alia id genus rudibus quafi interpretatus eft. Quod Deus & pater omnia præfciat, Matth. 6. fic. (Novit pater vefter cæleftis, vos iftis omnibus indigere, idque antequam ipfum rogetis. Et qui eum non ubique omnia videre putarent, eo refutantur: Matth. 7. (Precamini in abdito: & pater vefter qui D occulta videt, vobis reddet in aperto.) Qui eum putarent non effe bonum, fic refelluntur: (Quod fi vos, qui mali eftis, liberis veftris noftis bona dona præbere: quanto magis pater vefter cæleftis, bona largietur iis qui a fe pofcent?) Qui eum facrificiorum cupidum Matth. 9. Matth. 5. putarent, iis diferte edixit: (Mifericordiam a Deo requiri, non facrificium.) Qui putarent eum effe malum, eos fic pag. 210. Joann. 17. Matth. 11. exhortatur: (Mifericordes eftote, ficut & pater vefter cæleftis.) Qui per errorem exiftimarent multos effe deos, eorum caufa hæc ait: (Ut cognofcant te folum verum Deum, & quem mififti Jefum Chriftum.) Item: (Prædico te pater, Domine cæli & terræ.) Atque etiam Scribæ E interroganti, quodnam effet primum legis Matth. 12. præceptum? refpondit: (Audi Ifrael, Dominus Deus tuus unicus eft.)

Cæterum Simon videns, a Petro fe facrarum litterarum teftimoniis in difputatione de Deo in arctum cogi, nolens judicium de controverfia fieri, victus cum magno dedecore fefe fubduxit. Erat enim fcelestiffimus ille, diabolicarum effectionum inftructiffimus peritia, fed fpiritualis doctrinæ expers.

A ἀπάτην; Καὶ ὁ Πέτρος· εἰ πρόγνωσιν οὐκ εἶχε, πῶς τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, πρὸς τὰς ἐσομένας πράξεις, ἅμα τῷ γεννηθῆναι, ἐπέθηκεν ὀνόματα; τὸν γὰρ πρωτότοκον ὠνόμασε Κάϊν, ὅ ἐστι ζῆλος· ὃς καὶ ζηλώσας, ἀνεῖλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀβελ, ὃ ἑρμηνεύεται πένθος· ἐπ' αὐτῷ γὰρ πρώτῳ φονευθέντι ἐπένθησαν οἱ γονεῖς. εἰ δὲ Ἀδὰμ ἔργον Θεοῦ καὶ ποίημα πρόγνωσιν εἶχε, πολλῷ μᾶλλον ὁ δημιουργήσας αὐτὸν Θεός. ὅτι γὰρ ὄντως προγινώσκει ὁ Θεός, φησὶ πρὸς τὸν Ἀβραάμ· γινώσκων γνώσῃ, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ ἔτη υ. τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγώ. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς· σὺ δὲ ἀπελεύσῃ πρὸς τοὺς πατέρας σου, μετ' εἰ- B ρήνης ταφεὶς ἐν γήρει καλῷ. τετάρτη δὲ γενεᾷ ἀποστραφήσονται ὧδε. τί δέ; οὐχὶ Μωϋσῆς καὶ οἱ λοιποὶ προφῆται τὰ ἁμαρτήματα τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τὴν ἀπείθειαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν εἰς τὰ ἔθνη διασπορὰν αὐτοῦ προεδήλωσαν; Εἰ δὲ Μωϋσῆς καὶ οἱ ἄλλοι προφῆται ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος τὰ μέλλοντα προεγίνωσκον, πῶς αὐτὸς ὁ ἐν αὐτοῖς λαλήσας Θεὸς οὐ προγινώσκει τὰ ἐσόμενα; ὥστε οὖν οἰκονομικῶς εἴρηται τὸ, ἐνεθυμήθη, τουτέστι μετεμελήθη. καὶ τὸ, καταβὰς ὄψομαι· καὶ μέν γε τὸ, ἐπείραζε τὸν Ἀβραὰμ, καὶ, ὠσφράνθη Κύριος, καὶ ὅσα τοιαῦτα, συγκαταβατικῶς διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν λέλεκται. C ἐπεὶ ὅτι γε θυσιῶν οὐκ ὀρέγεται, διὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ ὑπεμφαίνει λέγων· μὴ φάγωμαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίωμαι. ὅθεν ὁ ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθεὶς, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκ τῆς παρθένου διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τεχθεὶς, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥσπερ διερμηνεύων τοῖς ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ πάντα προγινώσκει, ἔλεγεν· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι χρήζετε τούτων ἁπάντων, πρὶν αὐτὸν αἰτῆσαι ὑμᾶς. καὶ τοῖς νομίζουσιν ὅτι μὴ πάντα βλέπει, ἔφασκε· προσεύχεσθε ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει ἐν τῷ φανερῷ· καὶ τοῖς οἰομένοις αὐτὸν μὴ ἀγαθὸν εἶναι, ἐπέπληττε D λέγων· εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν· πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; καὶ τοῖς δοκοῦσιν αὐτὸν θυσιῶν ὀρέγεσθαι, διηγόρευσεν· ὁ Θεὸς ἔλεος θέλει, καὶ οὐ θυσίας. καὶ τοῖς ὑπολαμβάνουσι κακὸν αὐτὸν εἶναι, παραινῶν ἐβόα· γίνεσθε οἰκτίρμονες, ὡς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. διὰ δὲ τοὺς ἀπατωμένους πολλοὺς θεοὺς ὑπάρχειν, ἔφη· ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. καὶ, ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. καὶ μέντοι πρὸς τὸν ἐπερωτήσαντα γραμματέα, ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολῶν, ἀ- E πεκρίθη· ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεός σου Κύριος εἷς ἐστι.

Ὁ δὲ Σίμων συνειδὼν, ὅτι ὁ Πέτρος αὐτὸν συνάγει ταῖς γραφαῖς εἰς τὸν περὶ Θεοῦ λόγον, ἐξετασμὸν γενέσθαι μὴ θελήσας, ἀνεχώρησε μετὰ πολλῆς αἰσχύνης καὶ ἥττης. ἦν γὰρ ὁ ἐξάγιστος πολύπειρος μὲν ἐν ταῖς διαβολικαῖς ἐνεργείαις, ἄπειρος δὲ ἐν ταῖς πνευματικαῖς διδασκαλίαις. καὶ γὰρ οὕτως ἐξησκημένος ἦν ἐν ταῖς μαγείαις

A καὶ μεθοδείαις τοῦ Σατᾶν, ὡς οὐκ ἄλλος τις τῶν πρὸς αὐτοῦ σχεδὸν περὶ ταῖς διαβολικαῖς ἐπινοίαις καὶ κακουργίαις διαβεβοημένων. ἀνδριάντας γὰρ ἐποίει περιπατεῖν, εἰς πῦρ κυλιόμενος οὐκ ἐκαίετο, εἰς ἀέρα ἵπτατο, ἐκ λίθων ἄρτους ἐποίει, δράκων ἐγίνετο, εἰς χρυσὸν μετεβάλλετο, καὶ εἰς ὄφεις καὶ ἕτερα ζῶα μετεμορφοῦτο, δυσπρόσωπος ἐγίνετο, θύρας κεκλεισμένας καὶ μεμοχλευμένας ἤνοιγε, σιδηρᾶ δεσμὰ ἔλυεν, ἐν δείπνοις εἴδωλα παντοδαπῶν ἰδεῶν παρίστα· τὰ ἐν οἰκίᾳ σκεύη αὐτομάτως φέρεσθαι πρὸς ὑπηρεσίαν ἐποίει, τῶν φερόντων οὐχ ὁρωμένων· σκιὰς πολλὰς προηγεῖσθαι αὐτοῦ παρεσκεύαζεν, ἅσπερ ψυχὰς τῶν τεθνεώτων ἔφασκεν εἶναι· πολλῶν δὲ γόητα καὶ πλάνον αὐτὸν ἐλέγχειν πειρωμένων, διαλλάξας πρὸς ἑαυτὸν, ἔπειτα προφάσει εὐωχίας βοῦν θύσας, καὶ B ἑστιάσας αὐτοὺς διαφόροις, δυσιάτοις νόσοις καὶ δαίμοσιν ὑπέβαλε· καὶ ἄλλα πλεῖστα εἰργάσατο, καθυπουργούντων αὐτῷ τῶν δαιμόνων. καὶ γοῦν ποτε ζητούμενος ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὡς πλάνος, ἀπέδρα, τὴν μορφὴν αὐτοῦ περιθεὶς Φαύστῳ μαθητῇ Πέτρου. καὶ οὗτος ἐπανελθὼν πρὸς τὸν Πέτρον, ἐδιώκετο ὑπὸ πάντων, διὰ τὴν ἀνόσιον ἰδέαν, ἣν περιέκειτο. ἐμβλέψας δὲ ὁ Πέτρος εἰς αὐτὸν, καὶ ἰδὼν λυπούμενον καὶ δακρύοντα, ἔφη· ὑπὸ Σίμωνος, ὦ Φαῦστε, τοῦ μάγου ἡ παραλλαγὴ τῆς μορφῆς σου γέγονε· ζητούμενος γὰρ ὑπὸ Καίσαρος, φοβηθεὶς ἔφυγε, τὴν ἑαυτοῦ σοι μορφὴν περιθεὶς, ἵνα σοῦ συλληφθέντος καὶ ἀναιρεθέντος, λύπην μεγάλην καὶ θλίψιν ἡμῖν προξενήσῃ· C ἀλλ' ὁ Θεὸς τοῦ τὸν λαὸν πλανῶντος καὶ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας Σίμωνος ἀπαλλάξας σε μορφῆς, τὴν προτέραν καὶ ἰδίαν σοι παρέξει τάχιον. ὅπερ δὴ καὶ σὺν τῷ λόγῳ γέγονε, πάντων ἡμῶν θεωρούντων. ταῦτα μὲν καὶ ἕτερα τοιαῦτα γεγράφηκεν, ὡς ἔφη Κλήμης, λεχθῆναι καὶ πραχθῆναι ἐν Συρίᾳ.

Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ, μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου Νέρωνος, ὡς προείρηται, εἶπε Σίμων τῷ Πέτρῳ· ἔφης ὅτι Χριστὸς ὁ Θεός σου ἀνελήφθη. ἰδοὺ κἀγὼ ἀναλαμβάνομαι. καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Πέτρος κουφιζόμενον διὰ τῆς μαγείας εἰς τὸν ἀέρα, ἐν μέσῳ τῆς πόλεως Ῥώμης ηὔξατο. καὶ εὐθὺς πεσὼν ὁ Σίμων, καὶ συντριβεὶς, ἀπέθανεν. ὁ δὲ τόπος ἐκεῖνος ὁ δεξάμενος αὐτοῦ τὸ βέβηλον καὶ παμμίαρον σῶμα, ἐκλήθη D Σιμώνιον. περὶ οὗ ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὁ μέγας Ἀπόστολος Πέτρος οὕτω φάσκει· ἡ δὲ καταρχὴ τῶν νέων αἱρέσεων γέγονεν ἀπὸ Σίμωνος τοῦ μάγου· ὃς καὶ ἐν Συρίᾳ πολλὰ διαπραξάμενος ἄτοπα, καὶ ἐν Ῥώμῃ γενόμενος, πολὺ τὴν ἐκκλησίαν ἔσκυλε διὰ μαγείας καὶ διαβολικῆς ἐνεργείας καὶ ἐμπειρίας. ἐν μὲν γὰρ Καισαρείᾳ τῇ Στράτωνος ἐμοὶ Πέτρῳ συντυχὼν, ἐπειρᾶτο διαστρέφειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, συμπαρόντων μοι τῶν ἱερῶν τέκνων, Ζακχαίου τοῦ ποτὲ τελώνου, καὶ Βαρνάβα, καὶ Ἀκύλα ἀδελφοῦ Κλήμεντος τοῦ Ῥωμαίου, μαθητεύσαντος δὲ καὶ Παύλῳ τῷ συναποστόλῳ ἡμῶν καὶ συνεργῷ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· καὶ τρίτον ἐπ' αὐτῶν E διαλεχθεὶς αὐτῷ ἐκ τῶν διὰ τῶν προφητῶν λόγων, καὶ περὶ Θεοῦ μοναρχίας, ἥττησα αὐτὸν δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς ἀφωνίαν κατέβαλον, φυγάδα τε αὐτὸν εἰς Ἰταλίαν κατέστησα· γενόμενος δὲ, ὡς ἔφην, ἐν Ῥώμῃ πολὺ τὴν ἐκκλησίαν ἐτάραξε, πολλὰ ἀνατρέπων καὶ ἑαυτῷ περιποιούμενος, τὰ δὲ ἔθνη ἐξιστάνων μαγικῇ τέχνῃ

Quippe adeo fuit magicis artibus ac satanæ præstigiis exercitatus, ut eorum qui ante diabolicis inventis ac maleficiis celebres fuerunt, nemo facile cum eo conferri posset. nam statuas ut incederent efficiebat, & in ignem volutatus non urebatur, in aerem subvolabat, lapides in panes convertebat, draco fiebat, in aurum & in angues aliaque animalia mutabatur, duas facies gerebat, fores occlusas & vectibus firmatas aperiebat, ferrea vincula solvebat, in conviviis simulachra omnigenum formarum statuebat: efficiebat ut domi instrumenta sua sponte ad ministerium ferrentur, nemine apparente qui ea gestaret: efficiebat etiam, ut se multæ umbræ præcederent, quas dicebat esse animas defunctorum. Multos qui ipsum præstigiatorem & impostorem demonstrare conati fuerant, simulato cum iis in gratiam reditu ad convivium invitavit: ac bove mactato varie iis tractatis, morbos difficillimos & malos genios immisit, ac plurima alia fecit ministerio dæmonum. Cum aliquando a Cæsare quæreretur ad supplicium ut impostor, aufugit, sua forma Fausto Petri discipulo imposita: isque Faustus ad Petrum reversus, ab omnibus pro Simone habitus exagitabatur. Quem Petrus intuitus, ut tristem lachrymantemque vidit: Simon, inquit, magus tuam Fauste formam pervertit, metuens enim sibi, quod a Cæsare quærebatur, aufugit, sua forma tibi imposita, ut te capto atque necato in magnum nos dolorem & calamitatem conjiceret. Sed Deus mox te, illius populum seducentis, veritatisque adversarii forma liberatum, tuæ restituet. Idque ita factum, Petro adhuc loquente, omnibus nobis cernentibus. Hæc & alia similia horum in Syria dicta atque facta fuisse, Clemens scripsit.

Simonis præstigiæ.

Sed Romæ, cum (uti retulimus) Petrus atque Simon a Nerone essent egressi, Simon Petro ait: Tu Christum Deum tuum inquis in cælum fuisse sublatum? En ipse quoque in cælum attollor. Cum autem Petrus eum magicis artibus sublimem in aerem efferri videret in medio urbis Romæ, Deum precatus est: atque confestim Simon decidit, comminutisque eo casu membris periit. Locus, qui impurum ejus & sceleratum corpus excepit, jam inde Simonium nominatur. De hoc magnus ille apostolus Petrus in Constitutionibus Apostolicis ita disserit: Principium novarum hæresium a Simone mago ducitur. Is & in Syria multa prodigiose fecit: & Romæ magicis diabolicisque artibus & calliditate Ecclesiam majorem in modum vexavit. Ac Cæsareæ quidem, quæ Stratonis dicitur, mihi Petro congressus, conatus est verbum Dei pervertere: cum essent mecum sancti filii, Zachæus, qui olim publicanus fuerat, Barnabas, & Aquila Clementis Romani frater: qui Aquila etiam discipulus fuit Pauli, in Apostolico munere & Evangelio docendo collegæ nostri. Tertium cum illo disputavi iis præsentibus ex scriptis divinorum vatum, de unius Dei imperio: & eum vi Domini nostri Jesu Christi superatum usu vocis privavi, inque Italiam exulatum abegi. Romæ autem cum esset, Ecclesiam, ut dixi vehementer perturbavit, multa pervertens, ac sibi arrogans, gentesque magicis artibus ac dæmonum effi-

Edit. Paris. pag. 211.

Simonis magi interitus.

Petri narratio de se & Simone.

cæcitate fallens. Quin & aliquando media die in theatrum progressus, promisit se per aerem sursam evolaturum, omnibus id mirantibus. Ego autem mecum tacitus Deum precabar. Et quidem Simon a dæmonibus sublevatus, in aerem sublimis efferebatur, profitens in cælum se adscendere, indeque bona populis suppeditaturum. Dæmones vero ei tamquam Deo faustis acclamationibus plaudebant. Tunc ego manibus sursum intentis, suppliciter a Deo petii, ut hanc hominum pestem deturbaret: ac Simonem, in eum defixis oculis, ita sum allocutus. Si ego Apostolus sum Jesu Christi, & non impostor, sicuti tu es o Simon, impero malis geniis ut te missum faciant. Hæc me dicente, magno ille cum sonitu decidit, confractisque membris interiit. Tum populo acclamante, Unum esse Deum qui a Petro prædicetur: ita eo tempore prima Simonianorum hæresis Romæ eversa, ac prorsus extincta est. itaque etiam illius sabbati diem Romani solemnem agunt.

Petri & Pauli martyrium. *Edit. Paris. pag. 212.*

Nero autem Simonem a Petro interfectum esse inaudiens, moleste id factum tulit, Petrumque in crucem agi jussit. Petrus ab urbis præfecto obtinuit, ne recto corpore ut magister suus Jesus, sed capite ad terram demisso crucifigeretur. Mortuo Petro, ut Eusebius est auctor, Paulus apostolus secundum primam defensionem ex Judæa vinctus missus, cum apud Neronem causam dixisset, ad prædicandum Verbum missus fuit. Atque inde (ut videtur) acta Apostolorum Lucas ad id usque tempus perscripsit, quamdiu fuit cum Paulo. nam Paulo non adfuit, quo is tempore supplicio est affectus. quod Apostolus diserte ait: (Nemo mihi in prima defensione adfuit, sed omnes me deseruerunt. non imputetur ipsis.) Posteriorem epistolam ad Timotheum scripsit captivus: ubi simul mentionem facit primæ suæ apud Neronem defensionis. quem & leonis nomine affecit, inhumanitatem ejus atque feros mores præclare notans, & immiocntem suum obitum mox indicat (Ereptus sum, inquiens, ori leonis. sed & in posterum me Dominus servabit ab omni mala re, inque suum cæleste regnum asseret.) innuens, propediem suo supplicio se veritati testimonium perhibiturum. Quod etiam apertius in eadem epistola prædicit, in hæc verba: (Ego enim nunc immolor, instatque tempus meæ solutionis.) Post primam defensionem dimissus est, ut rursus Evangelium prædicaret. Denuo autem in vinculis Romam adductus, itemque Neroni traditus, gladio truncatus martyrii coronam accepit, die Junii XXIX: eodem die, quo ante annum Petrus in crucem fuit actus. quo supplicii genere affecti sunt etiam Marcus & Lucas evangelistæ, ac Jacobus Domini frater, de quibus ante retulimus. Divo Lucæ pro cruce fuit olea frugifera, cum ad parandam crucem nullum iis in locis aridum lignum reperiretur. Ejus corpus quidam sublatum, inter multa alia sepulchra recondidit: itaque effecit, ut in obscuro ejus sepulturæ locus esset. Cum autem postea discipuli eam requirerent, atque propter sepulchrorum multitudinem non deprehendere possent: eorum precibus motus Deus, ea nocte collyria

2. Timot. 4.

A καὶ δαιμόνων ἐνεργείᾳ. ὅς καί ποτε μεσούσης ἡμέρας προελθὼν εἰς τὸ θέατρον, ἐπηγγείλατο δι' ἀέρος ἀναπτῆναι, πάντων θαυμαζόντων ἐπὶ τούτῳ. ἐγὼ δὲ Πέτρος καθ' ἑαυτὸν ηὐχόμην. καὶ δὴ μετεωρισθεὶς ὑπὸ δαιμόνων, ἵπτατο μετάρσιος εἰς τὸν ἀέρα, λέγων εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνιέναι, κἀκεῖθεν τοῖς λαοῖς τὰ ἀγαθὰ ἐπιχορηγήσειν. τῶν δὲ δαιμόνων ἐπευφημούντων αὐτὸν ὡς Θεὸν, ἐκτείνας ἐγὼ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος, ἱκέτευον τὸν Θεὸν, καταῤῥάξαι τὸν λυμεῶνα. Ἀτενίσας οὖν εἶπον τῷ Σίμωνι· εἰ Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰμὶ ἐγὼ, καὶ οὐχὶ πλάνος, ὥσπερ σὺ Σίμων, προστάσσω ταῖς πονηραῖς δυνάμεσιν, ἀφεῖναί σε τῆς κρατήσεως· καὶ ταῦτα εἰπόντος μου, κατηνέχθη μετ' ἤχου πολλοῦ, καὶ συνετρίβη· καὶ τοῦ ὄχλου βοή-B σαντος, εἷς Θεὸς, ὃν Πέτρος καταγγέλλει. οὕτως ἡ πρώτη κατελύθη τῶν Σιμωνιανῶν αἵρεσις ἐν Ῥώμῃ, καὶ τέλειον ἀπέσβη. διὸ δὴ καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνου τοῦ σαββάτου ἐπίσημον ἄγουσι Ῥωμαῖοι.

Ὁ μέν τοι Νέρων ἀκούσας, ὅτι πεφόνευται Σίμων ὑπὸ τοῦ Πέτρου, καὶ ἀγανακτήσας, ἐκέλευσεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. ὁ δὲ Πέτρος παρακαλέσας τὸν ἔπαρχον, ἵνα μὴ σταυρωθῇ ὄρθιος ὡς ὁ Κύριος, κατὰ κεφαλῆς ἐσταυρώθη. Μετὰ δέ γε τὴν Πέτρου τελευτὴν, ὥς φησιν Εὐσέβιος, Παῦλος ὁ Ἀπόστολος μετὰ μὲν τὴν πρώτην ἀπολογίαν ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας δέσμιος, ἀπολογησάμενος Νέρωνι, ἐπὶ τὴν διακονίαν τοῦ κηρύγματος ἐστάλη. κἀντεῦθεν, ὡς ἔοικε, τὰς τῶν C ἀποστόλων πράξεις ἐπ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον Λουκᾶς ἔγραψε, μέχρις ὅτε συνῆν τῷ Παύλῳ· καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἐμαρτύρησεν, οὐ συμπαρῆν αὐτῷ, τοῦ ἀποστόλου σαφῶς τοῦτο λέγοντος· ὅτι οὐδείς μοι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπολογίᾳ συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον, μὴ αὐτοῖς λογισθείη. τὴν δὲ πρὸς Τιμόθεον δευτέραν ἐπιστολὴν κατεχόμενος ἔγραψεν, ὁμοῦ σημαίνων τήν τε προτέραν αὐτοῦ ἀπολογίαν πρὸς Νέρωνα· ὃν καὶ λέοντα διὰ τὸ ἀπάνθρωπον καὶ θηριῶδες τοῦ τρόπου καλῶς ὠνόμασε, καὶ τὴν περὶ πόδας τελείωσιν ἐπάγει φάσκων· ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος· ἀλλὰ καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ὑ-D πεμφαίνων τὸ παραυτίκα μαρτύριον, ὃ καὶ σαφέστερον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ προσαγορεύει λέγων· ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. ἀπολογησάμενος τοίνυν τὴν πρώτην ἀπολογίαν, καὶ αὖθις ἐπὶ τὴν τοῦ κηρύγματος διακονίαν σταλάμενος, εἶτα πάλιν τὸ δεύτερον ἐπιβὰς τῇ Ῥώμῃ δέσμιος, καὶ ὡσαύτως Νέρωνι παραδοθεὶς, τὸν διὰ ξίφους τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσατο, μηνὶ Ἰουνίῳ κθ'. καθ' ἣν ἡμέραν καὶ Πέτρος ἐσταυρώθη, μετὰ περίοδον χρόνου ἑνός. καθάπερ καὶ Μάρκος, καὶ Λουκᾶς οἱ εὐαγγελισταὶ, καὶ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος, ὡς ἔμ-E προσθεν εἴρηται. Ὁ οὖν μακάριος Λουκᾶς ἐπὶ ἐλαίας καρποφόρου ἐσταυρώθη, μὴ εὑρισκομένου ξύλου ξηροῦ ἐν τῷ τόπῳ, πρὸς τὸ γενέσθαι σταυρόν. καὶ λαβών τις τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ μεταξὺ πολλῶν μνημείων θάψας, ἄδηλον ἐποίησε τὸν τάφον. τῶν δὲ μαθητῶν ἀναζητησάντων μετέπειτα, καὶ μὴ εὑρισκόντων αὐτοῦ τὸν τάφον διὰ τὸ πλῆθος τῶν μνημάτων, προσευξαμένων αὐτῶν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, κολλούρια

ἔβρεξεν

A ἔβρεξεν ὁ Θεὸς ἰατρικὰ ἐπάνω τοῦ τάφου τοῦ Ἀποστόλου, σύμβολα τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. καὶ ἐκ τούτου ἐγένετο γνώριμος ὁ τάφος. οὗ τὸ τίμιον καὶ ἅγιον λείψανον ἀνακομισθὲν ἐπὶ Κωνσταντίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, διὰ τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου, ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὑποκάτω τῆς ἁγίας τραπέζης, μετ᾽ Ἀνδρέου καὶ Τιμοθέου τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Οἱ τοίνυν Ἰουδαῖοι μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάληψιν ἀπολέμητοι διέμειναν ἔτη μ΄. μετανοίας αὐτοῖς καιρὸν τῆς μακροθυμίας ἀποτεινούσης τοῦ Θεοῦ, ἵνα γνωσιμαχήσαντες, τὴν ἰδίαν ἀνακαλέσωνται πλημμέλειαν. οἱ δὲ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον νεύσαντες τῷ φθόνῳ, καὶ τοὺς ἁγίους ἀνῄρουν, Στέφανον, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον, καὶ λοιπούς. B διὸ καὶ ἀξίως ἐφ᾽ ἑαυτοὺς τὸν θεήλατον ἐπεσπάσαντο πανωλεθρίαν. ὅθεν αὐτοῖς φοβερὰ σημεῖα καὶ ἐναργῆ ἐπεδείκνυντο, τὴν μέλλουσαν καταλαμβάνειν αὐτοὺς ἅλωσιν προμηνύοντα. ἐν γὰρ τῇ τῶν ἀζύμων ἑορτῇ, περὶ ὥραν θ΄ τῆς νυκτὸς, τοσοῦτον φῶς τὸν ναὸν περιέλαμψε, καὶ τὸν βωμὸν περὶ ὥραν μίαν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν γενέσθαι. ἔπειτα ἀστὴρ ὑπεράνω τῆς πόλεως, ῥομφαίᾳ παρόμοιος, ὠπτάνετο. ἄλλοτε ἡ ἀνατολικὴ πύλη χαλκῆ τῆς πόλεως, σιδηροδέτοις κλειομένη μοχλοῖς, καὶ μόλις ὑπὸ ἀνδρῶν λ΄. ἀνοιγομένη, ὤφθη περὶ ὥραν η΄. τῆς νυκτὸς ἀνοιγομένη. πάλιν ὡράθησαν πρὸ ἡλίου δύσεως ὡσεὶ ἅρματα μετέωρα, καὶ στρατόπεδα ἔνοπλα περὶ τὸν ἀέρα διατρέχοντα, καὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας φοβερῶς περιτειχίζοντα. C πρὸ ἐτῶν δὲ τεσσάρων τῆς ἁλώσεως, ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς σκηνοπηγίας, ἔτι τῆς πόλεως εἰρηνευούσης, ἄνθρωπός τις Ἰησοῦς ὀνόματι, ἐξαίφνης ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ παρελθὼν ἐβόα· φωνὴ ἀπὸ ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δυσμῶν, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ πάντα τὸν λαόν. καὶ ταῦτα ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις περιερχόμενος ὅλην τὴν πόλιν ἀνενδότως ἐβόα. διὸ καί τινες τῶν δημοτῶν ἀγανακτήσαντες, μάστιξιν αὐτὸν ᾐκίζοντο. ὁ δὲ πρὸς ἑκάστην τῶν πληγῶν ἔκραζεν· οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις. κατ᾽ αὐτὴν δὲ τὴν ἑορτὴν βοῦς ἀχθεῖσα πρὸς θυσίαν, παραδόξως ἔτεκεν ἄρνα ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ· ἥτις οἶμαι σαφῶς ἐνέφαινε τὴν γενησομένην αὐτοῖς ἄρδην πανωλεθρίαν.

D Τῶν οὖν Ἰουδαίων τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγὴν ἀθετηκότων, ἀπέστειλε Νέρων Οὐεσπασιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ Τίτον τὸν ἔκγονον αὐτοῦ. οἳ καὶ ἐπόρθησαν αὐτὴν, πάντων τῶν Χριστιανῶν δι᾽ ἀποκαλύψεως θείας τῶν Ἱεροσολύμων ἐξελθόντων, μόνων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐκ πάσης τῆς χώρας ἐν τῇ τοῦ Πάσχα ἑορτῇ, ὥσπερ ἐν εἱρκτῇ, τοῖς Ἱεροσολύμοις συγκλεισθέντων, ὡς ἀμφὶ τὰς τριακοσίας μυριάδας τὸ πλῆθος ἀριθμεῖσθαι. καὶ πάντες τὸν ἐπηρτημένον αὐτοῖς ὄλεθρον πρὸς Θεοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τολμηθεῖσαν αὐτοῖς θεομαχίαν, καὶ μιαιφονίαν, ἐνδίκως κατεδέξαντο. Οὐεσπασιανὸς γὰρ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ μετὰ θάνατον Νέρωνος ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, πρὸς Ῥώμην ἀπῆλθε, E Τίτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ καταλείψας ἐκεῖσε. Ὁ δὲ ἑλεπόλεις καὶ πύργους παντοίους κατασκευασάμενος, διχῶς τὰ τείχη Ἱεροσολύμων καταπολεμεῖ. ἐξελαύνει γοῦν τοῦ ἔξω τείχους τοὺς Ἰουδαίους. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον καταφυγόντας, κἀκεῖθεν σφόδρα βιαίοις πολέμοις ἀναγκάσας, ἐπὶ τὸ ἐνδότερον καὶ τρίτον συνωθεῖ χωρεῖν· ὅπου καὶ καρτερᾶς συμμαχίας γενομένης, ἐξ ἑκατέρας παρατάξεως πλεῖστοι ὅσοι ἀνῃροῦντο.

Cedren.

A medicæ super ejus tumulum depluit, notam artis quam exercuerat. atque hoc modo sepulchrum Lucæ innotuit. Hujus sanctæ atque venerandæ reliquiæ sub Constantio, Constantini Magni F. beati Artemii 94
opera Constantinopolim relatæ, depositæ sunt in templo D. Apostolorum, infra sacram mensam, una cum Andrea & Timotheo beatis Apostolis.

Cæterum Judæi a Christi in cælum *Edit. Paris.*
receptione pacem habuerunt annos quadraginta, *pag. 213.* cum eis divina lenitudo id ad resipiscendum largiretur tempus, ut sua damnantes peccata, factum mutarent. Ii vero in deterius ruentes, invidia eo adducti sunt, uti sanctos interficerent, Stephanum, Jacobum Zebedæi filium, Jacobum Domini fra- B trem, & alios. Itaque suo merito divinitus profectam sibi attraxerunt internecionem. Ea ipsis est terribilibus atque perspicuis denunciata portentis. Nam quo tempore azymorum solemnis agitur festivitas, circa horam noctis nonam, tantum aram templumque circumfulsit lumen quod per integram duravit horam, ut dies videretur facta. Deinde stella supra urbem, ensis specie, apparuit. Alio tempore portæ urbis, quæ porta Orientalis dicitur, ærea ac ferratis obdita vectibus, & quam ægre triginta viri possent aperire, circa octavam noctis horam visa est aperiri. Rursus ante solis occasum C visi sunt in sublimi currus & exercitus armati per aerem discurrentes, atque urbibus Judææ terribiliter circumfusi. Quatuor etiam ante excidium annis, festo Tabernaculorum die, orbe adhuc pacata, vir quidam Jesus nomine, subito in medium populi progressus, clamavit: Vox ab ortu solis, vox ab occasu, vox a quatuor mundi cardinibus, vox adversus Hierosolyma & totam gentem. Hæc ille per aliquot dies, totam circumiens urbem, sine intermissione vociferabatur. Quod quidam de populo indigne ferentes, flagris eum ceciderunt, ad singulos ictus exclamantem, Væ væ væ Hierosolymam. Eadem festivitate bos ad sacrificium adducta, D agnum partu edidit in medio templo: quo quidem prodigio, ni fallor, funditus exitium Judæis aperte fuit præmonstratum.

Excidium Hierosolymorum antegressa signa.

Cum ergo Judæi a Romanis defecissent, misit Nero Vespasianum filium, & Titum, nepotem suum, qui Hierosolymam exscinderent. Divina tum patefactione admoniti Christiani, universi Hierosolymis excesserant, solique Judæi in urbe erant, ad paschatis solemne sacrificium ex tota Judæa eo profecti, ibique tamquam in carcere inclusi. multitudinis numerus fuit ad ter millena millia: qui omnes divina vindicta rebellionis suæ contra Christum Dominum nostrum, cædisque in eum statutæ, exitio suo pœnas dederunt. Etenim Vespa- E sianus in Palæstina degens, a morte Neronis Imperator ab exercitu creatus, Romam abiit, Tito filio suo ibi relicto. Is *pag. 214.*
machinas ad oppugnandum aptas, omnisque generis turres fabricatus, bifariam muros Hierosolymorum oppugnavit, Judæosque muro exteriore abactos ad secundum compulit. inde quoque magnis certaminibus eos ad tertium redegit murum: ubi acri commissa pugna, plurimi ab utraque parte occubuerunt.

Y

Hierosolymitana calamitas. Interim cum urbs intolerabili fame conflictaretur, vidisses longe atrociora intus a raptoribus quam foris ab hostibus damna dari. Nam sicubi januam viderent occlusam, ea effracta irrumpebant, bolosque ex ipsis faucibus hominum eripiebant. Propterea & senes torquebant, & mulieres lamabant, & infantes terræ allidebant, meatus pudendorum pisis obturabant, anosque miserorum acutis virgis penetrabant, uti eos cogerent pugillum unum farinæ absconditum indicare. Manducabantur herbæ evulsæ: & matres suos infantes inter ipsarum manus fame tabescentes negligebant, fameque ante oculos suos morientium nullam ducebant rationem. Porro autem cadavera, quibus omnes erant domus oppletæ, fœtore edito gravem excitaverunt pestem, qua plures quam bello perierant. Quid enim non fuit absumptum? Tunc etiam mulier quædam nobilis atque dives, nomine Maria, quæ ex agro in urbem confugerat, cum omnibus suis facultatibus esset a militibus spoliata, infantem, quem adhuc lacte suo nutriebat, mactavit, assatique dimidium voravit, reliquo ad aliam cœnam servato. Sed milites nidore percepto, domum irruperant, mortemque mulieri minati sunt, nisi cibum ostendisset. Tum illa reliquiis pueruli prolatis: Hæc, inquit, olim mea fuit genuina proles, nunc miserrimus cibus. Edite & vos: nam ipsa quoque edi, neque este me genitrice humaniores. sin aversamini, mihi reliquum dimittite. His illi visis atque auditis, plangentes suam quisque faciem & tremebundi exierunt. Sic infans, ex quo recte eductus fuerat ventre, in eumdem per nefas rediit. Aliud porro iræ Dei, Judæis infestæ, signum commemoratur. Cum enim ad muros summa vi manus consererentur, subito venti turbo inter adversas acies incidit, qui a Romanis missa tela recta in Judæos dirigeret, Judæorum autem tela obliqua averteret: itaque Romani hostium oculos videntes turbine perstringi, clam iis in murum evaserunt, magnamque stragem ediderunt.

Edit. Paris. pag. 215. Titus Hierosolymam biennali obsidione in potestatem redactam, una cum templo totam in favillam flammis redegit. Tunc utique unctio & judicium abolita sunt, vastitasque urbis impleta, nimirum excidium: quem Judæi suæ contumaciæ fructum ceperunt. Quid autem attinet me hic prolixum esse? Josephus Judæus, veritatis observantissimus, qui & bello & excidio urbis interfuit, historiam ejus rei descripsit. en lecta, rem planius intelliges. Is ter millies mille numeratos fuisse narrat, cum uxoribus & liberis. Periisse autem fame, bello intestino, & in cuniculis in quos sese ultro incluserant atque interfecerant, CCCCIↃↃↃↃ & CCCIↃↃↃ viros. *1100000* Reliquos qui ætate integra ac pulchritudine corporis præstarent, Romam in triumpho ductos, ut ibi cum belluis decertarent. de reliqua turba qui annum XVII. excessissent, eos partim in Ægyptum ad opus faciendum missos: plerosque in provincias divisos, ut in theatris ibi, aut a feris necarentur. Qui autem intra XVII. annum ætatis e-

A Λιμοῦ δὲ τότε τὴν πόλιν ἀφορήτως καταχρατοῦντος, ἦν ἰδεῖν πολλῷ χείρω τῶν πολεμίων τοὺς ἔνδον δρῶντας στασιαστάς. εἴ που γὰρ θύραν ἔνδον κεκλεισμένην, κατακλῶντες εἰσεπήδων, καὶ ἐκ τῶν φαρύγγων διηρπάζοντο τὸν ψωμόν. τούτου δὲ ἕνεκα καὶ γέροντας ἐβασάνιζον, καὶ γυναῖκας ἐσπάραττον, καὶ νήπια ἤρασσον εἰς γῆν. ὀρόβοις δὲ τοὺς πόρους τῶν αἰδοίων ἐμφράττοντες, καὶ ῥάβδοις ὀξείαις τὰς ἕδρας τῶν ἀθλίων διαπερονῶντες, οὕτως ἠνάγκαζον δράκα μίαν ἀλφίτων μηνῦσαι κεκρυμμένην. καὶ χόρτου μὲν σπαράγματα διεμασῶντο. μητέρες δὲ τῶν νηπίων ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ τῷ λιμῷ μαραινομένων, ὑπερεώρων, καὶ τῶν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν θνησκόντων, καὶ τῇ ἐνδείᾳ καταφθειρομένων παρελογίζοντο. B πᾶσα δὲ οἰκία νεκρῶν πληρουμένη καὶ ἐπόζουσα, ἀργαλέον ἐνέσκηψε λοιμόν. καὶ πλείους ὁ λοιμὸς ἢ ὁ πόλεμος ἀνάλωσε. τί γὰρ παρελείφθη μὴ βρωθέν; τότε καὶ γυνή τις εὐγενὴς καὶ πλουσία, τοὔνομα Μαρία, ἐκ τῆς χώρας καταφυγοῦσα πρὸς τὴν πόλιν, ἐπειδὴ πᾶσαν αὐτῆς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἀφῃρέθη τὴν περιουσίαν, ὑπομάζιον ἔχουσα τέκνον τοῦτο καταθύει· καὶ ὀπτήσασα, τὸ ἥμισυ μὲν ἔφαγε, τὸ ἥμισυ δὲ καταλείψασα, ἐτήρει. οἱ δὲ τῆς κνίσσης αἰσθόμενοι, καὶ εἰσπηδήσαντες ἀνηλεῶς ἠπείλουν, εἰ μὴ ἐπιδείξειε τὸ μέρος. ἡ δὲ τοῦ παιδαρίου τὰ λείψανα προσαγαγοῦσα· τοῦτο, ἔφη, τὸ ἐμόν ποτε γνήσιον τέκνον, νῦν δὲ παναθλιον, φάγετε καὶ ὑμεῖς, ὅτι κἀγὼ βέβρωκα, καὶ μὴ C γένησθε μου τῆς αὐτὸ γεννησαμένης συμπαθέστεροι· εἰ δὲ ἀποστρέφεσθε, τὸ λοιπὸν ἐμοὶ καταλείψατε. οἱ δὲ οὕτως ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες, τὰς αὐτῶν ὄψεις τύψαντες, τρέμοντες, ἐξῆλθον. οὕτω τὸ καλῶς ἐκ κοιλίας ἐξελθὸν βρέφος, εἰς τὴν αὐτὴν πάλιν κακῶς ὑπέστρεψε γαστέρα. καὶ τοῦτο δὲ τῆς θεηλάτου ὀργῆς σημεῖον ἱστόρηται. καὶ γὰρ πολέμου ἐπὶ τῇ τειχομαχίᾳ σφοδρῶς συῤῥηγνυμένου, ἐξαπίνης θύελλα σφοδρὰ μεταξὺ τῶν δύο μερῶν παρεμπεσοῦσα, τὰ παρὰ τῶν Ῥωμαίων μὲν ἀφιέμενα βέλη εὐστόχως ἴθυνεν ἐπ' αὐτούς, τὰ παρὰ Ἰουδαίων δὲ πρὸς αὐτοὺς πεμπόμενα πλάγια παρέσυρεν. ὅθεν τὰς ὄψεις αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῆς θυέλλης ἀμαυρουμένας θεασάμενοι λαθραίως τε ἐπανέβαινον, καὶ ἐκπόνως κατέκτεινον αὐτούς.

D Ἐπὶ δυσὶ δὲ ἔτεσιν ὁ Τίτος τὴν Ἱερουσαλὴμ παραλαβὼν, πᾶσαν αὐτὴν, καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν κατηθάλωσεν ἐν πυρί. τότε ἀληθῶς ἐξωλοθρεύθη χρῖσμα καὶ κρίμα, καὶ ἐν συντελείᾳ ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς ἐδόθη, τουτέστι συντετελεσμένην ἀπώλειαν, καὶ πληρεστάτην ἐρήμωσιν τῆς ἀπειθείας αὐτῶν ἐτρύγησαν καρπόν. καὶ τί μοι τὰ πολλὰ λέγειν; Ἰώσηπος ἐκεῖνος φιλαλήθης ὢν, ἱστορεῖ περὶ τούτου, τοῦ τε πολέμου καὶ τῆς ἁλώσεως ἐκεῖσε συνών. τούτῳ τις ἐντυχὼν, εἴσεται σαφέστερον. ὃς τὸν μὲν λαὸν εἰς τριακοσίας μυριάδας ἠριθμεῖσθαι φησὶ, σὺν νηπίοις καὶ γυναιξίν. ἄνδρας δὲ ἑκατὸν δέκα μυριάδας ἐν τῷ λιμῷ καὶ τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐν τῷ συγ- E κλεισμῷ ᾧ ἑαυτοὺς ἑκουσίως ἐν ὑπογαίοις τόποις συνέκλεισαν καὶ κατέκτειναν, διεφθορέναι συγγράφεται· καὶ τοὺς μὲν ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας καὶ σώματος κάλλει διαφέροντας, τῷ θριάμβῳ Ῥώμης ἀχθῆναι εἰς θηριομαχίαν. τὸ ἄλλο δὲ πλῆθος, τοὺς μὲν ὑπὲρ τὰ ιζ΄. ἔτη τοὺς μὲν δεσμίους εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα παραπέμπεσθαι· τοὺς πλείστους δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑπορρίζεσθαι φθαρησομένους ἐν θεάτροις καὶ σιδήροις καὶ θηρίοις· τοὺς ἐντὸς δὲ τῶν ιζ΄. ἐτῶν

αἰχμαλώτους ἀπάγεσθαι πραθησομένους διετάξατο. τούτων δὲ μόνον τὸν ἀριθμὸν εἰς θ΄. μυριάδας ἀνδρῶν συνθεωρεῖσθαι.

A

Τότε δὴ καὶ λιμὸν κατὰ τὴν Ῥώμην φασὶ γενέσθαι τοιοῦτον, ὡς ὑπὲρ μυρίους ἐφ᾽ ἡμέραις πλείοσι καθημέραν ἀποθνήσκειν. τότε καὶ Κολοσσὸν φασὶ τοὺς Ῥοδίους ἀναστῆσαι στήλην ἐκ χαλκοῦ τοῦ Διὸς, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ποδῶν. μετὰ τὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἅλωσιν Συμεὼν, ὁ τοῦ Κλεόπα, τὸν θρόνον Ἱεροσολύμων διαδέχεται.

Οὗτος ὁ Νέρων μανίας ἀλόγου πλησθεὶς ἀνεῖλε μὲν τὴν αὐτοῦ μητέρα, καὶ τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς ἐγγόνους αὐτοῦ προσήκοντας πάντας, καὶ τῶν ἐπισημοτάτων Ῥωμαίων πλείστους. τοῦ καὶ διὰ τὸν αἰσχρὸν καὶ ἀσελγῆ βίον αὐτοῦ τῇ τραπέζῃ κεραυνὸς ἐπιπίπτει.

B

καὶ εὐθὺς ἐπιτίθενται αὐτῷ τινὲς τῶν ἐν τέλει ἀναιρήσοντες. ὁ δὲ παρεκάλει τοὺς συνόντας αὐτῷ, ἀνελεῖν αὐτόν. ὡς δὲ οὐδεὶς ἠνέσχετο τοῦτο πρᾶξαι· ἐγὼ μόνος, ἔφη, οὔτε φίλον ἔχω τὸν σώζοντα, οὔτε ἐχθρὸν τὸν ἀναιροῦντά με. ἀποθανεῖν θέλει ἡ ψυχὴ, καὶ ἡ χεὶρ οὐχ ὑπηρετεῖ. καὶ τελευταῖον εἰπών, ὦ Ζεῦ, οἷος τεχνίτης κιθαρῳδὸς ἀπόλλυται, ἑαυτὸν ἀνεῖλεν. ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ, τινὲς πιλία ὡς ἐλευθερούμενοι ἐφόρεσαν. περὶ οὗ καὶ Βέλβιος, περὶ τῆς κατ᾽ αὐτοῦ ἐπιθέσεως, ὡς οἰκεῖος αὐτοῦ ὢν, ἐρωτηθεὶς παρὰ Νέρωνος, ὡς καὶ αὐτὸς εἶ κατ᾽ ἐμοῦ; ἔφη· ἐφίλησά σε παντὸς μᾶλλον, καὶ ἐμίσησα. ἐφίλησα, ἐλπίσας ἀγαθὸν αὐτοκράτορα ἔσεσθαί σε· μισῶ δὲ, ὅτι ταῦτα ποιεῖς. οὔτε γὰρ ἁρματηλάτῃ, οὔτε κυνηγῷ, οὔτε κιθαρῳδῷ δουλεύειν δύναμαι.

C

Ἐπὶ Νέρωνος ἐν Ῥώμῃ ὕπατος Λεύκιος Κύντος Κικιννάτος, ἄριστος ἐδώχθη. τοῦτον ἡ βουλὴ ἔπεμψε τοὺς παραληψομένους ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἔτυχε δὲ τηνικαῦτα ἄρουραν ἐργαζόμενος εἰς σποράν, καὶ ἀκολουθῶν τοῖς βουσὶν, ἀχίτων, περιζωμάτιον ἔχων, καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πῖλον. προσδραμόντος δέ τινος, καὶ κελεύσαντος ἐπὶ τὸ κοσμιώτερον ἑαυτὸν ποιῆσαι, παρελθὼν εἰς τὴν καλύβην, καὶ ἀμφιασάμενος προῆλθεν. οἱ δὲ ἠσπάσαντό τε αὐτὸν ὡς ὕπατον, καὶ τὴν περιπόρφυρον ἐσθῆτα περιέθεσαν. ὁ δὲ μικρὸν ἐπισχὼν, καὶ δακρύσας. ἄσπορον ἄρα μοι (ἔφη) τὸ χωρίον ἔσται τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν, καὶ κινδυνεύσομεν οὐκ ἔχειν πόθεν διατραφῆναι;

D

Ὅτι ἡ ἐπωνυμία τοῦ ἐνιαυσιαίου κύκλου, ἡ μὲν Ῥωμαΐζουσα φωνὴ τὸ μήνυμα σημαίνει· μηνύει γὰρ ἡ ἀρχὴ τὴν περίοδον. καὶ τοῦτο ἐστὶν ἡ Ἰνδικτιών. ἡ δὲ Ἑλλὰς φερωνύμως ἔθηκε τὴν ἐπινέμησιν. οὐ γὰρ εἰς ἀπαράβατον καὶ ὡρισμένον βάρος τὸ παλαιὸν οἱ φόροι τοῖς ὑπηκόοις ἐπέττοντο, ἀλλ᾽ ἡ τῶν καρπῶν γένεσις τὴν σύνταξιν αὐτοῖς ἐφιλανθρωπεύσατο. σπανίζουσαν γὰρ ἐλάφρυνεν, εὐθηνοῦσαν δὲ οὐκ ἐβάρυνεν. καὶ διέτεινεν ἀλύπως τοῖς φορολογουμένοις τὸ ἀνάλογον, καὶ τότε, ὅτε χρεία ἐκάλει. μηδενὸς δὲ ὄντος τοῦ φορολογοῦντος, οὐδαμῶς ὁ φόρος ἐπράττετο, ἀλλ᾽ ἐγίνετο κέρδος ὁ πόνος ὅλος τοῖς γεωργήσασι.

E

Γάλβας ἐβασίλευσε μῆνας θ΄. ἡμέρας ιγ΄. ἦν δὲ τῶν εὐπατριδῶν, ὃς εἶχε παραδυναστεύοντα τὸν Ὄθωνα. ὃς καὶ ἰδὼν τὸν Γάλβαν, Λούκιον εἰς υἱοθεσίαν παραλαβόντα, φθονήσας, καὶ τὸ στράτευμα κατ᾽ αὐτοῦ κινήσας, ἀπέκτεινεν αὐτόν. ἀπαιτούμενος δὲ ὁ Ὄθων χρήματα παρὰ τῶν στρατιωτῶν, ἃ ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἔφη· οὐ δεῖ αὐτοκράτορα ἀναγκάζεσθαι.

Ὄθων ἐβασίλευσε μῆνας τρεῖς, ἡμέρας η΄. ἦν

Cedren.

rant, eos in servitutem abduci, ac divendi jussisse Titum: & virorum fuisse numerum, qui mancipia abducerentur, xc millia.

Tunc etiam Romæ ajunt tantam extitisse pestem, ut per multos dies quotidie supra ccIↃↃ hominum elata sint. Tunc & Rhodios ferunt Colossum statuisse, æream statuam Jovi, centum viginti septem pedes altam. Post captam Hierosolymam, Simeon Cleopæ filius episcopus ejus urbis factus est.

Nero

Nero plenus rabidi furoris, matrem, sororem, uxoremque suas necavit, & omnes suos cognatos, plurimosque nobilium Romanorum. Propter turpem ac libidinosam ejus vitam, mensa ipsius est de cælo tacta. Statim quidam primarii viri insidias ei struxerunt. Itaque suos ipse hortatus est, ut ipsi manus afferrent. quod cum omnes recusarent: Ego, inquit, solus neque amicum qui me servet habeo, neque inimicum qui me occidat: mori cupit animus, & manus ei non inservit: tandem fatus, O Jupiter quantus artifex & citharœdus perit: se ipsum jugulavit. Eo sublato, quidam pileos, ut libertatem adepti, gestaverunt. De eo Flavius, unus eorum qui ei insidias fecerunt, sic pronun- 93
ciavit. Interrogatus a Nerone, cui erat admodum familiaris, cur se quoque ipsi adversum præberet? Majore, ait, te quam ullum alium & amore & odio sum prosecutus. amore, quod sperabam te bonum fore imperatorem: nunc autem odi te ob tua facta, non enim possum aurigæ, venatori, aut fidicini servire.

Edit. Paris. pag. 216.

Nerone imperante, Romæ consul fuit L. Quinctius Cincinnatus, vir optimus habitus. Is, cum Senatus mitteret qui eum ad occipiendum magistratum vocarent, inventus est sine tunica arans, bovesque sequens subligaculo cinctus, ac pileum gestans. Cum accurrisset quidam, juberetque eum se ornare, in casam ingressus vestem sumpsit: progressusque salutatus est consul, & purpura prætexta veste amictus. Quinctius paululum moratus, flevit, dicens: Ergo ne hoc anno ager mihi non conseretur, & periculum erit de penuria?

Indictio. Tributum.

Nomen annui circuli indictio est apud Latinos: quia principium circuitu indicat. Græcia ab eventu nomen imposuit, ut epinemesin appellaret. Antiquitus enim tributum subditis non ita impositum erat, ut ejus fixa esset & immutabilis ratio: sed juxta frugum proventum humaniter iis imponebatur, ita ut eo tenuiore minus penderent, neque uberiore eo census augeretur. Itaque exactoribus pro portione tribuebant, idque tunc, quando necessitas postulabat. Cum autem nemo exigeret, prorsus censum non pendebant, sed omnis laboris fructus agricolis relinquebatur.

Galba Imperator.

Galba imperavit menses IX, dies XIII. Fuit patricius, habuitque imperii æmulum Othonem. qui cum Lucium a Galba videret adoptari, invidia ductus, exercitum adversus hunc concitavit, eumque interfecit. Otho autem a militibus pecuniam, quam promiserat, postulatus, respondit: Imperatorem non debere cogi.

Otho Imperator.

Imperavit Otho menses III, dies VIII.

tulerit: causamque a Tiberio interrogatus, eam sibi horam vel maxime scansili annorum lege periculosam se intelligere dixerit: itaque Tiberium admiratione captum, ei pepercisse. auctor Plutarchus.

Scripsit Tiberius ad urbium præfectos, ne sibi aliquid legibus adversum per rescripta mandanti, obtemperarent, sed ignorationi id tribuerent. Idem præfectis tardius successores misit, subditis ea in re parcens. Causamque rogatus, fa-
Novi præfecti. bulam protulit. Cujusdam vulneribus muscas insedisse, supervenisse quemdam, qui eas vellet abigere: saucium vero id prohibuisse, quod diceret, in metu se esse, ne earum in locum aliæ sanguinem etiamnum sitientes succederent.

Tradit Eusebius, anno Tiberii XV. Christum baptizatum: quod cum Evangelio congruit. passumque anno Tibe-
Josephus de Joanne & Christo. lib. 18. Cap. 7. rii XVIII, mundi ϽϽϽ IϽ XXXIX. Idem de Joanne Baptista sic scribit. Quidam Judæi existimaverunt, Herodis exercitum a Deo fuisse deletum justa admodum vindicta, ob cædem Joanni cognomento Baptistæ illatam. Hunc enim necari Herodes jusserat, virum bonum, & Judæos ad studium virtutis exhortantem, justitiamque in vitæ communis usu, & ad pietatem Deo præstandam, intelligendumque baptismum. Rursum de Christo idem hæc. (Fuit eo tempore Jesus, vir sapiens, si quidem eum virum appellare licet. nam & mirabilia facta fecit, & homines docuit veritatem libenter amplectentes, multosque etiam de Græcis discipulos habuit. Eum, cum esset a Pilato in crucem actus, prædicare non destiterunt discipuli, qui semel ipsum dilexerant. Tertia enim ab obitu suo die redivivus eis apparuit: cum quidem divini vates hæc & alia de eo miraculosa jam ante testati ac vaticinati fuissent.) Voluit Tiberius, miraculorum a Christo editorum fama excitatus, imperatorio edicto eum inter Deos referre: sed a Senatu impeditus fuit. auctor Eusebius.

Eodem Tiberio imperatore, in locum
Judæ proditoris exitus. proditoris subrogatur ab Apostolis Matthias. Judas, cum sese suspendio affecisset, quotidie ad resipiscentiam exhor-
Edit. Paris. pag. 197. tantibus Apostolis non obtemperans, ut Dominum cælo subiisse audivit, illico ita intumuit, ut medius crepans perierit. Qui si facti pœnitentiam egisset, nunquam profecto eum aspernatus fuisset is, qui omnes vult salvos fieri.

Tiberius ingenio truculentus fuit, vinoque deditus. ideo a Romanis Biberius denominabatur. Suffocavit eum Cajus, fratre ipsius natus, ægrotanti multam injiciens vestem.

C. Caligula imperator. C. Caligula exinde regnavit annos VII, homo stupris supra modum deditus. Is in forum progressus, cum cœnum conspexisset; eo accivit Flavium Vespasianum, tunc ædilem, sed qui postea imperator est factus: inque ejus, ut rempublicam negligentis, vestem cœnum conjici jussit. Eo designabatur, eum rempublicam conturbatam recepturum. Ejusdem Caligulæ imperio Agrippa rex Judææ & Simon Magus baptizantur a Philippo, qui fuit unus de septem diaconis.

Caligulam Claudius necat. Sub hoc Cornelius, primus omnium de gentibus

A παρελθόν. ἐρωτήσαντος δὲ Τιβερίου τὴν αἰτίαν, ἔφη αἰσθάνεσθαι κλιμακτῆρα ἐγγὺς αὐτοῦ μέγιστον ταύτῃ τῇ ὥρᾳ. καὶ τοῦ Τιβερίου θαυμάσαντος, ἐᾶσαι αὐτὸν, φησὶ Πλούταρχος.

Ὅτι Τιβέριος τοῖς τῶν πόλεων ἄρχουσι ἔγραφεν, ὡς εἴ τι παρὰ τοὺς νόμους γράψει, μὴ προσέχειν φησὶν, ὡς ἀγνοήσαντι. οὗτος καὶ βραδέως τοὺς ἄρχοντας διεδέχετο, φειδοῖ τῶν ὑπηκόων. ἐρωτηθεὶς δὲ τὴν αἰτίαν, εἶπε τὴν παροιμίαν τῶν ἐπικαθημένων μυιῶν τοῦ τραυματίου, καὶ τοῦ θελήσαντος ἀποσοβῆσαι ταύτας. καὶ κωλυθέντος ὑπὸ τοῦ τραυματίου, εἰπόντος· ἵνα μὴ ἄλλαι πεινῶσαι αἵματος ἐπέλθωσιν.

Φησὶ δὲ Εὐσέβιος, ὅτι τῷ ιε΄. ἔτει Τιβερίου βαπτίζεται ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς (συνῳδὰ τῷ εὐαγ-
B γελίῳ) καὶ ἐν τῷ ιη΄ τὸ σωτήριον ὑπέστη πάθος, ἐν ἔτει τοῦ κόσμου ͵ερλθ΄. Γράφει δὲ καὶ Ἰώσηπος περὶ μὲν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ταῦτα· τισὶ τῶν Ἰουδαίων ἐδόκει, διολωλέναι τὸν Ἡρώδου στρατὸν ὑπὸ Θεοῦ, καὶ μάλα δικαίως τινυμένου δίκην, διὰ ποινὴν Ἰωάννου τοῦ καλουμένου Βαπτιστοῦ. τοῦτον γὰρ Ἡρώδης κτείνει, ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις κελεύοντα ἀρετὴν ἐπασκεῖν, καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνῃ, καὶ τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβείᾳ χρῆσθαι, καὶ συνιέναι βαπτισμόν. περὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ πάλιν ὁ αὐτός φησιν· ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον Ἰησοῦς ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἦν, εἴγε ἄνδρα λέγειν αὐτὸν ἐχρῆν· ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, καὶ διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἐν ἡδονῇ τἀληθῆ
C δεχομένων. πολλοὺς γὰρ καὶ ἀπὸ Ἑλλήνων ἠγάγετο Χριστὸς, ὃν Πιλάτου σταυρώσαντος, οὐκ ἐπαύσαντο κηρύσσοντες περὶ αὐτοῦ οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες μαθηταί. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἡμέραν ἔχων, πάλιν ζῶν τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μαρτυρησάντων περὶ αὐτοῦ θαυμάσια, καὶ εἰρηκότων. οὗτος ὁ Τιβέριος ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ θαύματα, ἐβουλήθη διὰ βασιλικοῦ τύπου ἀναγορεῦσαι αὐτὸν Θεόν· ἀλλ' ἀντεπράχθη τούτῳ παρὰ τῆς συγκλήτου. καθὼς ἄνω Εὐσέβιος λέγει.

Ὅτι ἐπὶ Τιβερίου μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων Ματθίας ἀντὶ τοῦ προδότου. ὅστις Ἰούδας μετὰ τὴν ἀγχόνην, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων παρακαλούμενος καὶ νουθετούμενος πρὸς μετάνοιαν ἐλθεῖν,
D καὶ μὴ πεισθεὶς, ἐπεὶ ἀνελήφθη ὁ Χριστὸς, ὡς ἤκουσεν, εὐθὺς ὀγκωθεὶς ἐλάκησε μέσος, καὶ ἀπώλετο. εἰ γὰρ εἰς μετάνοιαν ἦλθεν, οὐκ ἂν αὐτὸν ἀπώσατο ὁ πάντας θέλων σωθῆναι.

Τιβέριος δὲ τῷ τρόπῳ καὶ τῇ γνώμῃ, ἀπηνὴς ἦν, καὶ οἴνου ἐλάττων. διὸ καὶ Βιβέριον αὐτὸν Ῥωμαῖοι ἐκάλουν, ὃ σημαίνει παρ' αὐτοῖς τὸν οἰνοπότην. τοῦτον Γάϊος ὁ ἀδελφιδοῦς, ἐν τῇ νόσῳ αὐτοῦ ἱμάτια πολλὰ περιθεὶς, ἀπέπνιξεν.

Ἐβασίλευσε δὲ Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ ἔτη ζ΄. οὗτος ἦν μοιχικώτατος πάνυ· ὃς προϊὼν ποτὲ τὴν ἀγορὰν, καὶ ἰδὼν πηλὸν ἐν τῇ ὁδῷ, ἤγαγε Φλάβιον Οὐεσπασιανὸν, ἀγορανόμον τότε ὄντα, τὸν μετὰ ταῦτα βασιλεύ-
E σαντα· καὶ ὡς ἀμελοῦντα τῶν κοινῶν, τὸν πηλὸν εἰς τὴν ἐσθῆτα βληθῆναι ἐκέλευσεν· ὅπερ ἐσήμαινε, τὰ κοινὰ τεταραγμένα αὐτὸν παραλήψεσθαι. ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ αὐτοῦ Γαΐου βασιλείας, Ἀγρίππας βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας, καὶ Σίμων ὁ Μάγος βαπτίζεται ὑπὸ Φιλίππου, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ διακόνων.

Γάϊος δὲ ὑπὸ Κλαυδίου σφάζεται. ἐπὶ τούτου Κορνήλιος πρῶτος ἐξ ἐθνῶν βαπτίζεται ὑπὸ Πέτρου.

καὶ Παῦλος τὸ τῆς ἐκλογῆς σκεῦος, δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος ἀναδείκνυται. Κλαύδιος ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ'. μῆνας θ'. οὗτος δειλὸς ὤν, πάντας τοὺς προσιόντας αὐτῷ ἐποίει ἐρευνᾶσθαι, μή τι ξιφίδιον ἔχωσι. καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις ὡπλισμένοι εἰς φυλακὴν παρειστήκεισαν αὐτῷ. ἐξ οὗ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς βασιλεῖς ἔθιστο γίνεσθαι τοῦτο. ἐπὶ τούτου καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς ἦν φιλόσοφος Πυθαγόρειος, στοιχειωματικός. οὗτος ἐν Βυζαντίῳ ἐλθὼν, παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, ἐστοιχείωσεν, ὄφεις μὲν καὶ σκορπίους μὴ πλήσσειν, κώνωπας μηδὲ παρεῖναι, ἵππους μὴ κατοφρυοῦσθαι, μήτε μὴν ἀγριαίνεσθαι κατ' ἀλλήλων, ἢ καὶ κατά τινος. καὶ Λύκον δὲ τὸν ποταμὸν ἐστοιχείωσεν, ὥστε μὴ πλημμυρήσαντα τὸ Βυζάντιον καταλυμαίνεσθαι.

Τότε Αἰγύπτιος λῃστὴς ἐξήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς σικαρίους· οὓς μετῆλθε Φῆλιξ ὁ ἡγεμών. σικαρίους δὲ αὐτοὺς ὠνόμαζεν, ἀπὸ τῶν σικαρίων, εἰσὶ μαχαίρια μικρὰ, ἃ ἐπεφέροντο κρυφῆ, εἰς τὸ λαθραίως τοὺς παρατυγχάνοντας πλήττειν. καθ' ὃν καιρὸν μεταξὺ Θήρας καὶ Θηρασίας, νῆσος ἀνεφυσήθη στάδια λ'.

Οὗτος πόλιν ἔκτισεν, ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι καλέσας αὐτὴν Κλαυδιούπολιν, καὶ Ἰουδαίους τῆς Ῥώμης ἀπήλασεν. ἐπὶ τούτου κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα συγχύσεως γενομένης ἐν Ἱεροσολύμοις, μόνοι πατηθέντες καὶ ἀποθανόντες εὑρέθησαν τρισμύριοι. Οὗτος οὐ μόνον Ἰουδαίους ἐτυράννει, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους ἀναιρῶν, ἐλάμβανεν αὐτῶν τὰς οὐσίας. πρὸς τούτοις καὶ δουλοκρατίαν νομοθετήσας, ἐπέτρεψε κατηγορεῖν τῶν δεσποτῶν, εἴ τι συνείδοιεν αὐτοῖς πλημμέλημα. ἀφ' οὗ ἐντεῦθεν δεινὰ συμφορὰ κατειλήφει τὴν οἰκουμένην πᾶσαν, τῶν οἰκετῶν μεγάλας τιμωρίας ὑποβαλλόντων τοὺς δεσπότας. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς μανίαν ἐκτραπεὶς, ἀθέσμά τινα διεπράττετο. φονεύσας δὲ τοὺς φονεῖς Γαΐου, ἀνῃρέθη ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς φαρμάκῳ.

Ἐπὶ τούτου Ἰάκωβος ὁ Ζεβεδαίου ἐμαρτύρησε, καὶ Μάρκος δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον προτροπῇ Πέτρου συνεγράψατο. καὶ ἐν Αἰγύπτῳ σταλεὶς ὑπ' αὐτοῦ, πρῶτος ἐκκλησίαν πηξάμενος, πολλὰ μοναστήρια συνεστήσατο, ἅπερ σεμνεῖα τότε προσηγορεύθησαν, καθώς φησιν Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου. ὅτι Μάρκον πρῶτον ἴσμεν ἐν Αἰγύπτῳ τὸ εὐαγγέλιον συγγεγραφέναι, καὶ ἐκκλησίαν πρῶτον ἐπ' αὐτῆς Ἀλεξανδρείας συστήσασθαι. τοσαύτη δὲ τῶν αὐτόθι πεπιστευκότων πληθὺς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐκ πρώτης ἐπιβολῆς συνέστη, δι' ἀσκήσεως φιλοσοφωτάτης καὶ σφοδροτάτης, ὡς καὶ συγγραφῆς ἀξιῶσαι τὰς διατριβάς τε καὶ συνελεύσεις καὶ πᾶσαν ἄλλην τοῦ ἀρίστου βίου διαγωγὴν, Φίλωνα τὸν σοφώτατον, ὡς καὶ αὐτόπτην τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, καὶ αὐτήκοον καὶ συνόμιλον ἐν Ῥώμῃ γενόμενον. τῶν γὰρ παρ' ἡμῶν ἀσκητῶν ἀποδεχόμενος τὸν βίον, ἐκθειάζει σφόδρα, καὶ σεμνύνει τοὺς κατ' αὐτὸν ἀποστολικοὺς ἄνδρας, ἐξ Ἑβραίων, ὡς ἔοικε, γεγονότας καὶ τῶν Ἐσσαίων τὴν ἄσκησιν καὶ πολιτείαν εὖ μάλα προεκπονηθέντων.

Ἥτις γε τὴν γραμματέων καὶ Φαρισαίων τὴν δικαιοσύνην ἐξ ἐπιμέτρου διενίκησαν. ἀπὸ γὰρ Ἰωναδὰμ υἱοῦ Ῥηχὰβ καταγόμενοι οὗτοι, τὸ πανάριστον ἀκτημοσύνην καὶ δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ σκληραγωγίαν ἐπέτεινον. καθώς φησι καὶ Ἰώσηππος περὶ αὐτῶν. ὅτι Ἐσσαῖοι Ἰουδαῖοι μὲν εἰσὶ τὸ γένος, φιλάλληλοι δὲ, καὶ τῶν ἄλλων εὐλαβεῖς πλέον. οἱ τὴν μὲν ἡδονὴν ὡς κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν

A baptizatur a Petro: & Paulus instrumentum electionis, Christi patefactione Apostolus designatur. Imperavit Claudius annos XIII, *Claudius imperator.* menses IX. Is adeo fuit meticulosus, ut omnes ad se accedentes excuti juberet, ne quis forte sicam gestaret. Atque in conviviis armato utebatur præsidio: quod ab eo cœptum, reliqui etiam deinceps usurpaverunt imperatores. Eo imperante Apollonius fuit, patria Tyaneus Philosophus Pythagoreus, *Apollonius Tyaneus.* 90 qui magicis notis mira præstabat. Cum enim Byzantium profectus ab incolis rogaretur, suis magicis artibus effecit, ne serpentes eo, aut scorpii accederent: neque culices, ne equi ferocirent, neve illi vel mutuo vel in alios animantes rabie sævirent. B Lycum quoque amnem compescuit, ne suis exundationibus Byzantio noceret.

Tunc Ægyptius latro sicarios in solitudinem eduxit: quos Felix præfectus ultus est. Eodem tempore inter Theram & Therasiam insula enata est, stadiorum XXX.

Claudius urbem condidit de suo nomine Claudiopolin: & Judæos Roma expulit. Ejus tempore cum inter paschatis celebrationem tumultus extitisset, XXX millia hominum tantum elisi atque interfecti sunt. Neque in Judæos modo ille sæviit, sed & Romæ nobilissimum quemque trucidavit, ejusque bona sibi vindicavit. Ad hæc, servili potestate legibus confirmata, servis permisit ut dominos suos *Edit. Paris. pag. 193.* accusarent, si cujus eorum delicti essent C conscii. quæ res atroces per orbem terrarum calamitates excitavit, cum omnes passim servi dominis suis gravia supplicia conciliarent. Quin & eo vecordiæ est prolapsus, ut summis sese flagitiis pollueret. Tandem cum Caii percussores necasset, veneno est ab uxore sua sublatus.

Hoc rerum potiente, Jacobus Zebedæi F. supplicio suo veritati testimonium tulit. & Marcus Evangelium Petri monitu conscripsit: *Marci Evangelium.* missusque ab eo in Ægyptum, primus fundata ecclesia, ibi multa monasteria instituit, quæ a gravitate virorum ibi degentium Semneia tunc appellabantur: *Prima monasteria.* quemadmodum Eusebius Pamphili scribit: Primum Marcum scimus in Ægypto Evangelium composuisse, primumque Ecclesiam apud ipsam Alexandream D instituisse. Tanta autem primo eo aggressu multitudo virorum mulierumque fidem Evangelio adhibens, exercitationi virtutum vehementissimæ & quam maxime philosophicæ sese dedit, ut eorum consuetudines, conventus, cæteramque optimæ vitæ rationem describere dignatus sit Philo doctissimus vir, qui Romæ Petrum Apostolum vidit, audivit, cumque eo est collocutus. Is enim nostrorum, quos ab exercitatione bonorum operum Ascetas vocabant, probans vitam, mirum in modum laudibus tollit, ac magnifice prædicat Apostolicos suæ ætatis viros, ab Ebræis (ut videtur) oriundos, ac Essæo- E rum moribus & disciplina præclare prius institutos.

Essæorum secta, scribarum & Pharisæo- *Essæi.* rum justitiam magno post se reliquit intervallo. Ii a Jonadabo Richabi F. genus 91 ducentes, præstantissimam longe nihil possidendi rationem, justitiam, temperantiam, atque duriter agendæ vitæ institutum intenderunt: sicut & Josephus de iis scribit. Essæi natione Judæi sunt. Ii amore mutuo, & religione aliis antecellunt, vo-

luptatem tamquam flagitium aversantur: temperantiam, continentiam & affectuum vacuitatem virtutis loco sectantur. matrimonia ipsi negligunt, alienos autem liberos tenera adhuc ætate suscipientes docent, ac pro suis habent, suisque eos moribus formant. Legitimas castasque nuptias, & successionem iis propagatam probant: vitiosos autem & Deo invisos concubitus ac lasciviam summopere abominantur. Divitias & opulentiam contemnunt: nihil possidere gaudent, quod id præstet ut vita a studio virtutis nequaquam abstrahatur, aut impediatur. Nullum prophanum verbum ante solis ortum edunt: preces autem & psalmorum cantum a media nocte ad lucem usque Deo religiose ac cum gravitate offerunt. eo facto, quisque ad suum munus a præside dimittitur. Id cum quisque pro se jejunus atque inter divinarum rerum considerationem obiit, hora sexta ad prandium in commune conveniunt, magna cum modestia atque silentio. Ibi pistor panes ordine singulis proponit, ac cocus vasculum de unico cibi genere singulis affert. ante autem quam cibum, purum eum & castum, capiant, sacerdos preces fundit. nam nefas putant gustare aliquid, Deo non ante invocato. Idem precandi mos est prandio finito: omninoque & principium & finem suarum actionum habent Dei assiduam venerationem. Finito prandio, ad opera sua digressi, ea usque ad vesperam tolerant; cœnaque consueto silentio & modestia refecti, rursum ad preces conveniunt, brevissimo & levissimo somno excusso. cujus rei causa est continuum jejunium, & quod eis certa mensura datur cibus potusque exilis & vulgaris ac parcus: neque enim apud eos ulla est satietas, aut ventris repletio: sed magnas defectus, & paucissima requirere didicerunt. Si quis ad eos se conferat, eamdem vitæ rationem sectandi causa, is non statim exploratione aut exercitatione nulla præmissa admittitur: sed per annum foris jubetur eodem victu iisdemque moribus ali. securis ei datur, & subligaculum, ac tunicula misera: itaque operibus & dictis optimis exercetur. Postquam tolerantiam suam probavit, alio biennio de moribus ejus & obedientia omnibus in rebus fit periculum: ita tandem dignus atque idoneus judicatus, in sacrum cœtum recipitur. Ante omnia terribili jurejurando obligare se cogitur, primo ad pietatem observandam, Deumque pura mente & corpore colendum: deinde ad juste cum omnibus hominibus ac sine personæ ullius respectu agendum, quod neque læsurus quemquam dedita opera, neque injustis se socium præbiturus sit; quod pro virili & culturus & defensurus sit justitiam: voluptatibus, rebus non necessariis ac mollitiei deditam vitam ad mortem usque declinaturus. Rursus præter hæc jurant, nemini se quicquam omnino sacræ istius doctrinæ ac venerabilium studiorum secus traditurum, quam ipsi acceperint: omnem diversam opinionem ac religionem vitaturos: huic divinæ religioni unice usque ad sanguinem se pie ac reverenter operam navaturos. Consequantur hoc multi ipsorum perpetua exercitatione atque puritate, ut divino nutu atque gratia etiam futura prævideant, dum jugi studio vatum oracula & reliquum sacrarum litterarum lectitantes, precibusque incumbentes, ita erudiuntur.

Edit. Paris. pag. 199.

A δὲ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. καὶ γάμος μὲν παρ' αὐτοῖς ὑπερορᾶται· τοὺς δὲ ἀλλοτρίους παῖδας νέους ἔτι προσλαμβανόμενοι καὶ διδάσκοντες, ὡς συγγενεῖς ἡγοῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσιν ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. καὶ τὸν μὲν ἔννομον καὶ σώφρονα γάμον, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν ἀποδέχονται· τὰς δὲ πονηρὰς καὶ θεοστυγεῖς μίξεις καὶ ἀσελγείας τέλεον ἀποστρέφονται καὶ ἀποβάλλονται. καταφρονεῖται δὲ παρ' αὐτοῖς πλοῦτος καὶ πολυκτησία, τὴν δὲ ἀκτημοσύνην ὡς ἀπερίσπαστον καὶ ἐνάρετον ἀσπάζονται. καὶ πρὶν μὲν ἀνίσχειν τὸν ἥλιον, οὐδὲν ἀργὸν φθέγγονται, προσευχὰς δὲ καὶ ψαλμῳδίας ἐκ μέσης νυκτὸς B μέχρις αὐγῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀναφέρουσι μετ' εὐλαβείας καὶ σεμνότητος. καὶ οὕτω πρὸς ἣν ἕκαστος ἔχει τέχνην, ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἀποστέλλεται. καὶ μέχρις ὥρας * ἕκτης μετὰ νήψεως καὶ θεολογίας, οὕτως ἐπὶ τὸ δειπνητήριον συναθροίζονται, μετ' εὐλαβείας καὶ ἡσυχίας πολλῆς. καὶ ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθησιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἐδέσματος πάντοτε προσάγει. καὶ προκατεύχεται δὲ τῆς τροφῆς ἁγνῆς οὔσης καὶ καθαρᾶς ὁ ἱερεύς. ἀθέμιτον γὰρ πρὸ τῆς εὐχῆς ἡγοῦνται γεύσασθαί τι. καὶ πάλιν ἀριστησάντων, ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται. καὶ ἁπλῶς ἀρχόμενοί τε καὶ παυόμενοι, γεραίρουσι τὸν Θεὸν ἀδιαλείπτως. καὶ αὖθις ἐπ' ἔργα μέχρις ἑσπέρας διακαρτε- C ρήσαντες, καὶ δειπνήσαντες μετὰ τῆς συνήθους σιωπῆς καὶ σεμνοπρεποῦς καταστάσεως, ἐπ' εὐχὰς πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχονται, τοὺς βραχυτάτους ὕπνους καὶ κουφοτάτους ἐκτινασσόμενοι. ὑπὲρ ἔστιν αἴτιον ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφὴν καὶ πόσιν λιτὴν καὶ ἀπερίεργον καὶ σπανίζουσαν. οὐδεὶς γὰρ παρ' αὐτοῖς κόρος, καὶ χορτασία κοιλίας, ἀλλ' ἔνδεια πολλὰ καὶ ὀλιγοδεία. τὸν δὲ προσερχόμενον ζηλῶσαι τὸν βίον, οὐκ εὐθὺς ἀδοκιμάστως καὶ ἀγυμνάστως παραδέχονται· ἀλλ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι, τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν καὶ κατάστασιν. ἀξινάριόν τε καὶ περίζωμα δόντες, καὶ πενιχρὸν ἱμάτιον, γυμνάζουσιν ἐπ' ἔργοις ἀρίστοις καὶ λόγοις. εἶ- D τα μετὰ τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσιν τὸ ἦθος καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ὑπήκοον δοκιμάζεται. καὶ φανεὶς ἄξιος καὶ δόκιμος, οὕτως εἰς τὸν ἱερὸν ὅμιλον ἐγκρίνεται. πρό γε οὖν πάντων ὅρκους φρικώδεις ἀπαιτοῦσι, πρῶτον μὲν εὐσεβεῖν καὶ θεραπεύειν ἐξ ὅλης καὶ καθαρᾶς ψυχῆς καὶ σώματος τὸ θεῖον· ἔπειτα δὲ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάττειν ἅπαντα καὶ ἀπροσωπόληπτα, καὶ μὴ κατὰ γνώμην βλάψαι τινά. μήτε μὴν συγκοινωνεῖν ἀδίκοις, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν τοῦ δικαίου καὶ φροντίζειν καὶ βιάζεσθαι πάντως, καὶ τὸν ἐνήδονον καὶ περιττὸν καὶ ὑγρὸν ἀποστρέφεσθαι βίον μέχρι θανάτου· πρὸς δὲ τούτοις ὀμνύουσι πάλιν, μηδενὶ μὲν τὸ παράπαν μεταδοῦναι τῶν E δογμάτων, καὶ τῶν ἁγιοπρεπῶν τούτων ἐπιτηδευμάτων ἢ ὡς ἀκριβῶς αὐτὸς παρέλαβεν· ἀφέξεσθαι πάσης ἐναντίας δόξης καὶ λατρείας, καὶ ταύτῃ μόνῃ προσανέχειν τῇ θείᾳ, μέχρις αἵματος θρησκείᾳ καὶ καταστάσει. ἐκ τῆς πολλῆς δὲ ἀσκήσεως καὶ καθαρότητος πολλοὶ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκουσιν ἐκ θείας ἐπιπνοίας καὶ χάριτος, ἀκαταπαύστῳ μελέτῃ προφητῶν καὶ λοιπῶν ἱερῶν λογίων, καὶ προσευχῇ ἐμπαιδοτριβούμενοι.

* σίμπτει, Joseph.

A Ταύτην οὖν ὁ Ἰώσηππος ἄκρος ἀσκήσας τὴν φιλοσοφίαν, ἐπὶ μείζονι προκόπτειν ἐσπούδαζεν. ἀκούσας γάρ τινα διαφερόντως ἀσκοῦντα κατὰ τὴν ἔρημον Ἀββᾶν ὀνομαζόμενον, ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ δένδρων καλυπτόμενον, τροφῇ δὲ αὐτομάτως φυομένῃ χρώμενον· καὶ τὴν ἄκραν ἄσκησιν αὐτοῦ ζηλώσας, πρὸς αὐτὸν ἀφίκετο. καὶ τρεῖς παρ' αὐτῷ ποιήσας ἐνιαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεψε, καὶ νῦν τῶν Φαρισαίων ἐπολιτεύετο δικαιοσύνῃ.

Ὁ δέ γε Φίλων, ὡς εἴρηται, περὶ τῶν ἐξ Ἑβραίων ἡμετέρων ἀσκητῶν ἀναφανέντων, μέμνηται σαφῶς ἐν τῷ λόγῳ, ἐν ᾧ ἐπέγραψε περὶ θεωρητικοῦ βίου. οὓς θεραπευτὰς, καὶ τὰς ὁμοιοσχήμους καὶ ὁμοτρόπους γυναῖκας θεραπευτρίδας ὠνόμασε. καὶ θεραπευταὶ μὲν (φησι) ἐκέκληντο, ἢ παρὰ τὸ τὰς ψυχὰς τῶν προσιόντων αὐτοῖς B ἀπὸ κακίας παθῶν, ἰατρῶν δίκην, ἀπαλλάττοντας θεραπεύειν, ἢ τῆς περὶ τὸ θεῖον καθαρᾶς καὶ εἰλικρινοῦς θεραπείας καὶ θρησκείας ἕνεκα. εἶτά φησι πρῶτα μὲν ἀρχόμενοι φιλοσοφεῖν, ἐξίστανται τῶν προσηκόντων, καὶ τῶν ὑπαρχόντων· ἔπειτα δὲ πάσαις ἀποταξάμενοι ταῖς τοῦ βίου φροντίσι, καὶ ἔξω τειχῶν προελθόντες, ἐν μοναγρίοις καὶ κήποις καὶ ὄρεσι τὰς διατριβὰς ποιοῦνται, τὰς ἐκ τῶν ἀνομοίων ἐπιμιξίας ἀλυσιτελεῖς τε καὶ βλαβερὰς εἰδότες, τὸν προφητικὸν ζηλοῦσι καὶ ἀσκοῦσι βίον. ὕπο πολλαχοῦ μὲν τῆς οἰκουμένης ἐστὶ τὸ γένος, (ἔδει γὰρ ἀγαθοῦ τελείου μετασχεῖν καὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν βάρβαρον) ἐν Αἰγύπτῳ δὲ πλεονάζει, καὶ μάλιστα περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. καὶ ἐν ἑκάστῃ συμμορίᾳ οἴκημα ἐστὶν ἱερὸν, C ὃ καλοῦσι σεμνεῖον καὶ μοναστήριον, ἐν ᾧ μονούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελοῦνται, μηδεὶς μηδὲν κομίζοντες, μὴ ποτὸν, μὴ σῖτον, μηδέ τι τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς τὴν τοῦ σώματος χρείαν ἀναγκαῖα· ἀλλὰ νόμους καὶ λόγια θεσπισθέντα διὰ προφητῶν καὶ ὕμνους καὶ τἄλλα, οἷς ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια συναύξονται καὶ τελειοῦνται. τὸ δὲ ἐξ ἑωθινοῦ μέχρις ἑσπέρας διάστημα, σύμπαν αὐτοῖς ἐστὶν ἄσκησις. ἐντυγχάνοντες γὰρ τοῖς ἱεροῖς γράμμασι, φιλοσοφοῦσι τὴν πάτριον φιλοσοφίαν. ἐγκράτειαν δὲ ὥσπερ τινὰ θεμέλιον προκαταβαλλόμενοι τῇ ψυχῇ, τὰς ἄλλας ἐποικοδομοῦσιν ἀρετάς. Σιτίον γὰρ ἢ ποτὸν οὐδεὶς αὐτῶν προσενέγκοιτο πρὸ ἡλίου δύσεως. ἐπειδήπερ τὸ μὲν φιλοσοφεῖν ἄξιον φωτὸς κρίνουσι, σκότους δὲ τὰς τοῦ σώματος ἀνάγκας. ἔνιοι δὲ καὶ διὰ D ἡμερῶν τριῶν ὑπομιμνήσκονται τροφῆς, οἷς πλείων ὁ πόθος τῆς ἐπιστήμης ἐνίδρυται. Τινὲς δὲ οὕτως ἐνευφραίνονται καὶ τρυφῶσιν, ὑπὸ σοφίας ἑστιώμενοι πλουσίως καὶ ἀφθόνως τὰ δόγματα χορηγούσης, ὡς καὶ πρὸς διπλασίονα χρόνον ἀντέχειν, μόγις δὲ ἡμερῶν ἓξ ἀπογεύεσθαι τροφῆς ἐθισθέντες. αἱ δὲ ἐξηγήσεις τῶν ἱερῶν λογίων γίνονται αὐτοῖς δι' ὑπονοιῶν ἐν ἀλληγορίαις. πᾶσα γὰρ ἡ νομοθεσία δοκεῖ τοῖς ἀνδράσι τούτοις ζώῳ ἐοικέναι· καὶ σῶμα μὲν ἔχειν τὰς ῥητὰς διαλέξεις, ψυχὴν δὲ τὸν ἀποκείμενον ταῖς λέξεσιν ἀόρατον νοῦν. ὡσαύτως δὲ τῆς αὐτῆς εἰσὶν ἱερᾶς πολιτείας καὶ καταστάσεως καὶ γυναῖκες, ὧν αἱ πλεῖσται γηραλέαι τυγχάνουσι, καὶ παρθένοι, καὶ τὴν ἁγνείαν οὐκ ἀνάγκῃ, καθάπερ E ἔνιαι τῶν παρ' Ἕλλησιν ἱερειῶν φυλάξασαι διὰ πρόσκαιρον ἔπαινον, ἀλλ' ἐκ προαιρέσεως ἀγαθῆς ὀρεχθεῖσαι τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ καὶ αἰώνια.

Ὅτι δὲ τοὺς πρώτους κήρυκας τῆς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον διδασκαλίας, τά τε ἀρχῆθεν πρὸς τῶν Ἀποστόλων παραδεδομένα ἔθη καταλαβὼν ὁ Φί-

In hoc studio cum Josephus ad summam perfectionem provectus, majores adhuc facere progressus cuperet: audito quemdam in solitudine vitam degere, Abbam nomine, cui sub arboribus latibula, vestis, cibus quem terra ultro educeret: ductus æmulatione ejus tam absolutæ exercitationis, ad ipsum se contulit, trienniumque cum homine versatus in urbem rediit, Pharisæorumque justam vitam coluit. *Josephus Asceta.* *Edit. Paris. pag. 200.*

Cæterum Philo de Ebraicis nostris Ascetis perspicuam facit mentionem, in libro quem de vita contemplationi dedita inscripsit. Mares therapeutas, fœminas habitu & moribus utentes iisdem therapeutidas nominat: idque nominibus eis ait inditum, vel quod animas eorum qui se ad ipsos conferunt, a vitiis medicorum instar sanant, quod Græce est therapeuin: vel quod Deo pure atque sincere colendo serviunt. nam servire etiam, seu famulum esse, Græcum vocabulum significat. Addit deinde Philo: Hi ergo cum primum se ad sapientiæ studium applicant, bona sua atque possessiones resignant: deinde omnibus vitæ curis valere jussis, urbes egressi, in solitariis villis, hortis, aut montibus vitam degunt. quippe consuetudinem peccantium damnosam scientes, vatum priscorum æmulantur atque imitantur vitam. Hoc genus hominum est in diversis mundi partibus: bonum enim perfectum oportebat & ad Græcos pervenire, & ad barbaros. In Ægypto autem magna est ejus copia, maxime apud Alexandriam: & in quavis classe domus est sacra, quod Semneum dicitur, & Monasterium, quod in ea ab hominum turba seclusi venerabilis vitæ mysteriis initiantur, nihil quisquam afferentes, non potum, non cibum, non quidquam aliud eorum quæ ad usus corporis sunt necessaria: sed leges & oracula vatum, hymnos, atque alia quibus Dei cognitio & cultus augentur atque perficiuntur. Quicquid est ab aurora ad vesperam usque temporis, id omne iis exercitationibus impeditur. Sacras enim litteras legentes, philosophiam paternam exercent. Continentiam tamquam fundamentum in animo suo locant, superque eam reliquas extruunt virtutes. Nemo eorum cibum potumve gustat ante solis occasum. Etenim philosophari dignum luce putant, tenebras corporis necessitatibus congruere. Quidam scientiæ ardentiori desiderio alimenta tertio tantum quoque die admittunt. alii tantum lætitiæ ac voluptatis studio sapientiæ immorando percipiunt, abunde doctrinæ suppeditantis, ut eo veluti convivio detenti, ægre sexto demum die cibum sumere adsueverint. Cæterum divinorum oraculorum expositio per allegorias, quas vocant, ab iis fit, cum tectus verborum sensus elicitur. Tota enim lex sacra iis hominibus videtur animali similis: cujus corpus verba referant: animam autem, qui abditus sub iis conspectum fugit sensus. Eadem est & sacrarum mulierum conversatio. Pleræque earum vetulæ jam, virginitatem non coactæ, sicuti quædam apud Græcos sacerdotes momentaneæ laudis causa, sed instituto bono, ac cupiditate futurorum atque æternorum bonorum conservarunt. *Philo de Therapeutis.* *pag. 201.*

Constat autem Philonem hæc scripsisse, quo tempore primum Evangelii præconium divulgatum est, cum instituta Apostolo-

rum prima ipse vidisset. Idque Eusebius in historia Ecclesiastica, & ad Marinum scribens testatur. Eodem modo etiam magnus ille Athanasius scribit. Cum enim, inquit, duo sint vitæ genera, mediocre unum, & humanæ vitæ accommodatum, quod est in matrimonio: alterum angelicum & Apostolicum atque incomparabile, quod est virginitatis atque monasticæ vitæ: si quis sane mundanum, id est conjugii, ingressus fuerit, culpandus non est, dona tamen tanta non accipiet: accipiet tamen, quia is est qui trigecuplum fructum fert. Quod si quis castum illud mundoque superius amplectatur, tametsi id principio asperum atque difficile videatur, tamen legitime confecto certamine, toleratisque ærumnis dona consequetur majore digna admiratione: tulit enim fructum centuplum, perfectum & plenissimum, splendidum omnino, atque sancta dignitate insignem. Quo igitur modo antiqua lex in duo vitæ genera fuit distincta, alterum Pharisaicum & sublime, alterum eo deterius & hujus vitæ necessitatibus obnoxium: ita & Christianorum nova lex in monasticam ac sublimem, & in vulgarem vivendi rationem tribuitur.

Pharisæi nomen a separatione habent, quod sese ab omnibus aliis sejunxissent, ut vitam purissimam atque accuratissimam secundum legis præscriptum possent agere. Eamdem vitæ rationem etiam legis doctores, Scribæ dicti, tenuerunt. Eadem utrinque studia continentiæ, virginitatis, jejunii bis in septimana, sextariorum patellarum atque poculorum ablutionis, decimationis & primitiarum, assiduarum precum, ac reliqua omnia. Mirabiles autem Essæi iis potiores sunt, qui longe his antecellunt. Sane Paulus Pharisaicam vitam ut præstantissimam sectatus, haud obscure eam rem jactat: Ebræum se ex Ebræis, & Pharisæum secundum legem nominans. Itaque Dominus noster perfectiorem & angelicam vitam perspicue præscribens, haud injuria denunciavit cælestem hæreditatem appetentibus, eos in regnum cælorum non intraturos, nisi justitiam Pharisaica & scribarum justitia ampliorem consecuti fuissent. Atque hinc Dionysius ille apostolicus, sacrum monachorum ordinem prædicans, ita loquitur. Omnium sacrorum ordinum supremus est celsissimus monachorum ordo, purgatus exactissime secundum universam facultatem, omnique ornatus castitate suarum actionum. Itaque beati nostri majores sacris seipsos nominibus affecerunt, Therapeutas & Monachos appellantes, eo quod Deo caste serviunt. Hæc pauca de multis necesse habui colligere ac referre, propter eos qui disputant, quando & unde monachorum cœperit ordo, atque vitæ institutum. Ubi sunt ergo imaginum oppugnatores, qui monasticam vitam una cum aliis Apostolicæ Ecclesiæ traditionibus atque constitutionibus impie & stolide rejiciunt atque conspuunt, recentes Judæi? qui impium ac diis invisum suum initiatorem Copronymum secuti, novum esse atque recentem hunc ordinem asserunt, summa insania, dementia ac stultitia decepti, neque vel quid dicant, vel de quibus asseverent intelligentes? Nos autem doctrinam sanctorum patrum secuti, credimus eum vetustum atque antiquum esse.

A λων ἔγραψε ταῦτα, παντί που δῆλον. ὡς καὶ Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ταῦτα λέγει. ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Μαρῖνον ταῦτά φησιν· ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος φησί· δύο γὰρ ὁδῶν καὶ πολιτειῶν οὐσῶν ἐν τῷ βίῳ, μιᾶς μὲν μετριωτέρας καὶ βιωτικῆς, τοῦ γάμου λέγω· ἑτέρας δὲ ἀγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς καὶ ἀνυπερβλήτου, τῆς παρθενίας, ἤτοι τῆς μοναδικῆς πολιτείας· εἰ μέν τις τὴν κοσμικὴν, τουτέστι τὸν γάμον ἕλοιτο, μέμψιν οὐκ ἔχει. τοσαῦτα δὲ χαρίσματα οὐ λήψεται, λήψεται μέντοι, ἐπειδὴ φέρει καὶ αὐτὸς καρπὸν τὸν τριάκοντα. εἰ δὲ τὴν ἁγνὴν καὶ ὑπερκόσμιον ἀσπάσοιτό τις, εἰ καὶ τραχεῖα παρὰ τὴν ἀρχὴν μάλιστα καὶ δυσκατόρθωτος φαίνεται, ἀλλ' ἔχει μετὰ τὴν B ἑπόμενον ἄθλησιν καὶ καρτερίαν χαρίσματα θαυμασιώτερα καὶ ἀξιάγαστα. τὸν γὰρ τέλειον καὶ πληρέστατον καρπὸν, τὴν ἑκατοντάδα λέγω, φαιδρὸν καὶ ἀγλαοπρεπῆ πάντως ἐγκαρπώσεται. οὐκοῦν ὥσπερ ὁ παλαιὸς νόμος εἰς δύο βίους ἦν διῃρημένος, εἴς τε τὸν Φαρισαϊκὸν, καὶ ὑψηλὸν, καὶ εἰς τὸν ὑποδεέστερον καὶ κοσμικόν· οὕτω δὴ καὶ ὁ κατὰ Χριστιανισμὸν νέος θεσμὸς εἰς μοναδικὸν ὑπερφερῆ, καὶ βιωτικόν.

Φαρισαῖοι τοίνυν, ἑρμηνευόμενοι ἀφωρισμένοι καὶ μεμερισμένοι, παρὰ τὸ μερίζειν καὶ ἀφορίζειν ἑαυτοὺς τῶν ἄλλων ἁπάντων, ἐλέγοντο, εἴς τε τὸ καθαρώτατον τοῦ βίου καὶ ἀκριβέστατον, καὶ εἰς τὰ νόμου ἐντάλματα. τὸν δὲ αὐτὸν βίον μετέρχονται καὶ οἱ γραμματεῖς, παρ' οἷς καὶ πολιτεία ἡ αὐτὴ, ἐγκράτειά τε καὶ παρθενία, νηστεία δὶς τοῦ σαβ- C βάτου, ξεστῶν καὶ πινάκων καὶ ποτηρίων καθαρισμοὶ, ἀποδεκατώσεις τε καὶ ἀπαρχαὶ καὶ ἐνδελεχεῖς εὐχαὶ, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. ὑπεξαιρουμένων δηλονότι τῶν θαυμασίων Ἐσσαίων, ὡς ὑπερτέρων σφόδρα. καὶ λίαν ὑπερκειμένων. ἣν δὴ φαρισαϊκὴν ὡς ἄριστον πολιτείαν ὁ Παῦλος ζηλώσας, εὖ μάλα σεμνύνεται, φάσκων. Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων κατὰ νόμον Φαρισαῖος. ὅθεν εἰκότως καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν τὸν τελειότερον καὶ ἀγγελικὸν ὑποτιθέμενος ἐναργῶς βίον, ἔφασκε πρὸς τοὺς ἐραστὰς τῆς οὐρανίου κληρουχίας· ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ἔνθεν γέ τοι καὶ ὁ ἀποστολικὸς Διονύσιος, ἀποσεμνύνων τὴν ἱερὰν τῶν μοναχῶν τάξιν, οὕτω φησίν· Ἡ δὲ τῶν D τελουμένων ἁπασῶν ὑψηλοτέρα τάξις, ἡ τῶν μοναχῶν ἐστὶν ἱερὰ διακόσμησις, πᾶσαν μὲν ἀποκεκαθαρμένην κάθαρσιν ὁλικῇ δυνάμει, καὶ παντελεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἁγνότητι· ἔνθεν οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν ἐπωνυμιῶν ἑαυτοὺς ἱερῶν ἠξίωσαν, οἱ μὲν θεραπευτὰς, οἱ δὲ μοναχοὺς ὀνομάσαντες, ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ θεραπείας. Ταῦτα ἐκ πολλῶν ἐρανισάμενος ὀλίγα, ἀναγκαίως οἶμαι συντέθεικα, διὰ τοὺς ἐπαπορήσαντας πότε καὶ πόθεν ἡ τῶν μοναχῶν ἤρξατο διαγωγή τε καὶ ἄσκησις καὶ τάξις. ποῦ τοίνυν εἰσὶν, οἱ τὴν μοναδικὴν πολιτείαν μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας θείων παραδόσεών τε E καὶ θεσμῶν εἰκονομάχοι δυσσεβῶς καὶ ἀνοήτως ἀποβαλλόμενοι καὶ διαπτύοντες, ἀρτιφανεῖς Ἰουδαῖοι; καὶ κατὰ τὸν ἀσεβῆ καὶ θεοστυγῆ μυσταγωγὸν αὐτῶν Κοπρώνυμον, νέαν καὶ πρόσφατον ταύτην δογματίζοντες ἐξ ἄκρας μανίας τε καὶ ἀπονοίας καὶ ἀβελτηρίας· μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται; ἡμεῖς δὲ ταῖς διδασκαλίαις τῶν ἁγίων πατέρων ἑπόμενοι, καὶ ἀρχαίαν ταύτην καὶ παλαιὰν πιστεύομεν ὑπάρχειν.

Ἀλλὰ

Vitæ monasticæ commendatio, ex Athanasio. Matth. 13.

Pharisæi & Scribæ.

Philip. 3.

Edit. Paris. pag. 202.

Matth. 5.

Monachatus laus.

* Scriptum erat etiam ὑποταγ.

A Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος περὶ * ὑποταγῆς καὶ μοναδικῆς πολιτείας ἐξιὼν, οὕτως ἔφη· διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλάνθρωπος Κύριος, κηδόμενος ἡμῶν τῆς σωτηρίας, εἰς δύο βίους διεῖλε τὰ τῶν ἀνθρώπων, συζυγίαν καὶ παρθενίαν. ἵνα ὁ μὴ δυνάμενος ὑπενεγκεῖν τὸ τῆς παρθενίας καὶ ἀσκήσεως ἆθλον, ἔλθῃ εἰς συνοικεσίαν γυναικὸς, ἐκεῖνο εἰδὼς, ὡς ἀπαιτηθήσεται λόγον σωφροσύνης καὶ ἁγιασμοῦ, καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἐν συζυγίαις καὶ παιδοτροφίαις ἁγίους ὁμοίωσιν, τούς τε ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ τῇ νέᾳ. πάντες γὰρ ἄνθρωποι ἀπαιτηθησόμεθα τὴν πρὸς τὸ εὐαγγέλιον ὑπακοὴν, μοναχοί τε, καὶ οἱ ἐν συζυγίαις. ἀρκέσει γὰρ τῷ ἐπὶ γάμον ἐλθόντι εἰς συγγνώμην, τὸ τῆς ἀκρασίας, καὶ τῆς πρὸς τὸ θῆλυ ἐπιθυμίας καὶ συνουσίας. τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ἐντολῶν πᾶσιν ὁμοίως νενομοθετημένα, οὐκ ἀκίνδυνα τοῖς παραβαίνουσι, B καθώς φησιν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς· ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω. ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι τῶν θείων καὶ μακαρίων πατέρων, ἐν διαφόροις αὐτῶν λόγοις διαβεβαιοῦνται ἀρχαίαν καὶ ἀποστολικὴν εἶναι τὴν τοῦ μονήρους βίου παράδοσιν. εἰ δὲ καί τινας τῶν θύραθεν εἰς ταύτην τὴν μαρτυρίαν παράξομεν, μηδεὶς μεμφέσθω ἡμῖν. εἰκότως οὖν ὁ Πλάτων ὑπεμφαίνων τῶν τελείων τὸ σπάνιον, ἔφασκεν. οὔ μοι δοκεῖ δυνατὸν ἀνθρώποις μακαρίοις τε καὶ εὐδαίμοσι γενέσθαι, πλὴν ὀλίγων. μέχρι περ ἂν ζῶμεν, τοῦτο διορίζομεν· ναρθηκοφόροι μὲν γὰρ πολλοὶ, φιλόσοφοι δὲ σπάνιοι καὶ ὀλίγοι. καλὰ δὲ πρᾶξις καὶ πίστις, τελευτήσαντα τυχεῖν ἁπάντων. ὅθεν C ἐπήγαγεν, ἄνδρα ἁπλοῦν καὶ γενναῖον * κατ' Αἰσχύλον. ἔσονται αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ, δοκοῦντι τοιούτῳ εἶναι. ἄδηλον οὖν εἴτε τοῦ δικαίου, εἴτε τῶν δωρεῶν καὶ τιμῶν ἕνεκα τοιοῦτός ἐστι. γυμνωτέος δὴ πάντων πλὴν δικαιοσύνης, καὶ ποιητέος ἐναντίως διακείμενος τῷ προτέρῳ. μηδὲν γὰρ ἔχων, δόξαν ἐχέτω μεγίστης ἀδικίας, ἵνα βεβασανισμένος ᾖ εἰς δικαιοσύνην, τῷ μὴ τέγγεσθαι ὑπὸ κακοδοξίας, ἢ φιλοδοξίας καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς γινομένων, ἀλλ' ἴτω ἀμετάστατος μέχρι θανάτου, δοκῶν ἄδικος εἶναι διὰ βίου. Καὶ δὴ καὶ Σωκράτης ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, πρὸς αὐτὸν οὕτως ἔφη· πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς πείθεσθαι καὶ φοβεῖσθαι, ἢ τῇ τοῦ ἑνὸς, ἥτις ἐστὶν ἐπαΐων, ὃν δεῖ καὶ φοβεῖσθαι καὶ αἰσχύνεσθαι μᾶλλον ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, ὄντως λωβησόμεθα, D οὐκ ἄρα γε, ὦ βέλτιστε, φροντιστέον ἡμῖν τί ἐροῦσιν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ, ἀλλὰ τί ὁ ἐπαΐων τῷ δικαίῳ καὶ ἀδίκῳ, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ταῦτα δὲ φανερῶς ἐοίκασι τοῖς ἡμετέροις μᾶλλον ἱεροῖς καὶ ἀποστολικοῖς λόγοις, ἐν οἷς φησιν ὁ μέγας Παῦλος, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ ἀθυμίας. ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, καὶ τὰ ἑξῆς. τοιαύτην οὖν περὶ δικαιοσύνης καὶ θεαρέστου πολιτείας πάνυ Σωκράτης καὶ Πλάτων διδασκαλίαν ἐποιήσαντο, θαυμασίαν ὄντως καὶ ἀξιέπαινον ἀληθῶς τῇ λογι- E κῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων συμβαίνουσαν. τὰ γὰρ ἠθικὰ μαθήματα πάντας ἀνθρώπους ἡ φύσις ἐκπαιδεύει. πλάσας γάρ τοι τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ὁ Θεὸς, ἐντέθεικε τῇ φύσει τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων τὴν διάγνωσιν. ὁ καὶ

Cedren.

A Sed & magnus Basilius, de bonorum suorum dimissione, & vita Monastica sic disserit. Itaque etiam humanas noster Dominus nostræ salutis curam gerens, in duo vitæ genera divisit homines, virginitatis nempe, & conjugii: ut qui impar virginitatis & exercitationis esset certamini, is matrimonium contraheret: id sciens, fore sibi de temperantia, sanctimonia, & similitudine eorum sanctorum qui in veteri novoque testamento in matrimonio vixerunt, rationem reddendam. Omnes enim homines rationem postulabimur de præstita Evangelio obedientia, sive monachi, sive mariti. Sufficiet enim ei qui nuptias habuit, ad veniam incontinentia, 92 mulieris appetitio & concubitus. Reliqua præcepta omnibus ex æquo imposita qui violaverint, non impune fe- B sent, sicut Dominus suis discipulis ait: Matt. 13. (Quæ vobis dico, omnibus dico.) Quin & magnus ille theologus Gregorius, sanctusque Joannes Chrysostomus, aliique plurimi de beatis patribus, hinc inde suis in scriptis confirmant, antiquam esse Edit. Paris. atque Apostolicam vitæ monasticæ tra- pag. 203. ditionem. Quod si quos etiam extraneos testes laudemus, vitio nobis id verti non debet. Plato proinde, quam rara sint ea quæ absoluta sunt indicans, haud absurde ita scribit. Non mihi videntur homines, nisi pauci, beati ac felices fieri posse, quantisper hanc vitam ducimus. Multi enim sunt virgiferi, pauci autem & rari philosophi. Recte autem traditur ac creditur, mortuos bona consequi. His infert. Vir sincero animo atque ge- C neroso, (qualem Æschylus describit) præmiis ac donis afficietur. Qui videtur talis esse. Atqui in incerto est, justitiæne, an vero munerum & honorum causa talis sit. Nudandus igitur omnibus est, itaque redigendus, ut sit ejus quem prius descripsimus contrarius. nulla enim re præditus, opinionem habeat summæ injustitiæ: ut ita exploratum sit, eum esse justum, cum non cedat sinistræ famæ, neque ambitione, aut iis quæ inde oriuntur propellatur: sed sit mutabilis, tota vitæ spatio cum putetur esse injustus. Et quidem etiam Socrates, ejus præceptor, ita eum interrogavit: An debemus vulgi de nobis judicia metuere? aut potius spretis omnibus aliis, ejus judicium revereri, qui ei quod rectum est obtemperet? cui nisi pareamus, ingens simus damnum percepturi. Non equi- D dem, heus tu, curandum nobis est quid plebs judicet: sed quid veritas probet, quæ justum ab injusto discernit. Hæc perspicue magis conveniunt nostris sacris atque Apostolicis sermonibus.) Nam 2. Cor. 6. Paulus ita loquitur. Armis justitiæ dextris & sinistris, per gloriam & ignominiam, per opprobria & mœstitiam: tamquam impostores, cum quidem simus veraces: tamquam ignoti cum simus noti: tamquam morientes, cum quidem vivamus: ut qui castigamus, neque tamen necamus, &c.) Hanc de justitia ac vitæ ratione Deo acceptæ doctrinam principes philosophorum Socrates ac Plato tradiderunt, admirabilem profecto, & E laude dignam, ut quæ sit rationi hominis naturali consentanea. Etenim doctrina morum omnes homines ab ipsa natura instituuntur. Quippe Deus cum humanum genus condidisset, ejus naturæ bona ac mala discernendi rationem indidit: idemque gentes erudiit, &

X

hominem cognitione imbuit. Itaque non
tantum Soctates, Plato, aliique nonnulli
Græci injustam sunt abominati vitam, sed
Barbari virtutis studiosi. & barbarorum multi. Quippe Hyperbo-
reos etiam perhibent habitare trans Riphæos
montes justitiæ studio assiduo incumbentes.
nam neque carnibus vescuntur, & arborum
fructibus aluntur, aquamque bibunt.
Edit. Paris. pag. 204. Et Brachmanas in sylvis degere, cor-
pora foliis tectos ac virtutis majorem quam
pro humana conditione studio deditos. Ana-
charsin quoque Scytham philosophum fuisse
ajunt, ita amore sapientiæ inflammatum,
ut ob insignem ejus exercitationem atque
temperantiam sit celeberrimus. Non enim
vigilans modo animi motibus obluctabatur
tacens atque quiescens, sed etiam dor-
miens signa temperantiæ atque conti-
nentiæ edebat. solebat enim læva ma-
nu pudenda, dextra labia tenere: in-
nuens, multo gravius esse adversus lin-
guam certamen, ac ad securitatem ab eo
præstandam majori opus esse præsidio.
Chironem quoque Centaurum Græci
narrant justitiæ fuisse atque castitatis
Fine illa a. magistrum. id quod Homerus etiam te-
statur, qui eum Centaurorum ait exti-
tisse justissimum: nimirum ob eximiam
tolerantiam atque continentiam, cor-
porisque subactionem & concinnam
curam. Unde rursus Plato evidenter
sic præcipit. Curam corporis gerere o-
portet eam, ut cum anima servet har-
moniam: propter quod & vivit, & re-
cte vivens, & veritatis præconium fa-
ciens. Sic & B. Paulus ait, suum se cor-
pus affligere & subigere: hoc est, exer-
1. Cor. 9. citatione se id ad statum rectam scien-
ter prudenterque parare, ut id sibi in
rebus præstantibus adjumento sit, non
ei prospicere quæ faciant ad lasciviam.
Quo loco cum nostris præclare conve-
nit Platoni, qui nos jubet necessariam
ac debitam corporis curam gerere. I-
dem monstravit atque patefecit, quo-
modo pravi affectus animi oriantur, au-
geanturque cupiditates malæ & in con-
suetudinem abeant. Initium, inquit, amoris
est a visu: auget autem eum affectum spes,
nutrit memoria, conservat consuetudo.
Itaque Socrates docebat vitare conspe-
ctum & oscula formosorum, quod hæc
virus scorpiorum & serpentum veneno
damnosius immitterent. Ideoque cer-
nens quemdam formoso adolescenti oscu-
lum dare: Hic, inquit, vel in gladium insi-
liret, vel in ignem se abjiceret: scilicet,
qui tantum in seipso rogum accendere au-
sus esset. Diogenes autem adolescentulum
vidans lascivius quam eum sexum decet
ornatum: Siquidem, inquit, viris te ita or-
nas, infortunatus es: sin mulieribus, inju-
ste facis. nam viri mulieres ornatu ca-
ptant, mulieres autem & semiviri viros.
Sane Agesilaus quoque formosum ama-
bat puerum, eumque osculum sibi fe-
rentem rejecit, evitans damnum. Ale-
xander Darii filius, formosas virgines
ne videre quidem voluit: turpe ratus,
eum qui viros vicisset, a mulieribus vinci.
pag. 205. Ita Cyrus quoque Persarum rex, neque
intueri sustinuit puellam quamdam ipsi
exemptam, cujus admirabilis forma præ-
dicabatur: quin & ei qui se eam crebro
videre, neque inde quicquam mali ha-
bere dictitabat, suasit ne hoc vel face-
ret, vel diceret. ignem enim omnino ad-
stantes urere, amoris incendium etiam
ad remotos pertinere. Quoniam igitur
ex visu amor nascitur, isque consensum,

A παιδείας ἔθνη καὶ διδάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν. Διό-
περ οὐ μόνον Σωκράτης καὶ Πλάτων, καὶ ἄλλοι τι-
νὲς τῶν Ἑλλήνων τὸν ἄδικον ἐβδελύξαντο βίον, ἀλλὰ
καὶ πολλοὶ τῶν βαρβάρων. Καὶ γὰρ τοὺς Ὑπερβορέας
μὲν οἰκεῖν ὑπὲρ τὰ Ῥιπαῖα ὄρη φασὶν, ἀσκεῖν δὲ
δικαιοσύνην μὴ κρεωφαγοῦντας, ἀλλ᾽ ἀκροδρύοις καὶ
ὕδασι χρωμένους. καὶ τοὺς Βραχμᾶνας ἐν ταῖς ὕλαις
διάγειν, φύλλοις τὸ σῶμα καλύπτοντας, καὶ ὑπὲρ
ἄνθρωπον ἀσκοῦντας. καὶ Ἀνάχαρσιν δὲ τὸν Σκύ-
θην φιλόσοφον γεγενῆσθαι λέγουσι, καὶ οὕτως αὐτὸν ὁ
τῆς φιλοσοφίας ἔρως ἐπύρωσεν, ὡς ὀνομαστότατον διὰ
πολλὴν ἄσκησιν καὶ σωφροσύνην γενέσθαι. οὐ γὰρ μόνον
γρηγορῶν πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς ἠγωνίζετο πάθη σιωπῶν
B καὶ ἡσυχάζων, ἀλλὰ καὶ καθεύδων τὰ τῆς σωφροσύνης
καὶ ἐγκρατείας ἐδίδου σημεῖα. εἰώθει γὰρ τῇ μὲν λαιᾷ
χειρὶ τὰ αἰδοῖα κατέχειν, τῇ δεξιᾷ δὲ τὰ χείλη συ-
νέχειν. ὑπεμφαίνων, ὡς πολλῷ μείζων ἐστὶν ἡ ἀγωνία
τῆς γλώττης, καὶ πλείονος ἐπικουρίας εἰς ἀσφάλειαν δεῖ-
ται. Καὶ τὸν * Χειρώνειον δὲ κένταυρον ἱστοροῦσιν Ἕλληνες, * Χείρωνα scribe.
δικαιοσύνης καὶ ἁγνείας γενέσθαι διδάσκαλον, ὡς καὶ Ὅ-
μηρος μαρτυρεῖ τοῦτον δικαιότατον πεφυκέναι κενταύρων,
διὰ πολλὴν δήπουθεν καρτερίαν καὶ ἐγκράτειαν, καὶ σώ-
ματος δουλαγωγίαν, καὶ σύμμετρον ἐπιμέλειαν. ὅθεν δὲ
Πλάτων ἐναργῶς αὖθις ἐκδιδάσκων φησίν· ἐπιμελεῖ-
σθαι δεῖ σώματος ψυχῆς ἕνεκα * ἁρμονίας, δι᾽ οὗ βιοῦν τέ
ἐστι, καὶ ὀρθῶς βιοῦν, καὶ καταγγέλλειν τῆς ἀληθείας τὸ κή-
C ρυγμα. τοῦτο καὶ ὁ θεῖος ἔφη Παῦλος, ὑποπιάζειν μου τὸ σῶ-
μα, καὶ δουλαγωγεῖν· τουτέστι, πρὸς ἄσκησιν καὶ σύστασιν αὐτὸ
μετ᾽ ἐπιστήμης καὶ φρονήσεως γυμνάζειν, καὶ πρὸς τὴν τῶν κρειτ-
τόνων συνεργίαν, οὐ πρὸς ἀσέλγειαν, προνοούμενος. Συμ-
πεφώνηκε τούτῳ καὶ τοῖς ὁ Πλάτων ἄγαν μάλα τοῖς ὑμετέ-
ροις, τὴν ἀναγκαίαν καὶ δέουσαν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι παρεγ-
γυήσας τοῦ σώματος. ὑπέδειξέ τε πάλιν καὶ διεσάφησεν, ὅ-
πως ἄρχεται καὶ αὔξεται τῆς φαύλης ἐπιθυμίας καὶ κακίστης
συνηθείας τὸ πάθος, φάσκων οὕτως· ἀρχὰ μὲν ἔρωτος ὅ-
ρασις· αὔξει δὲ τὸ πάθος ἐλπίς. τρέφει δὲ μνήμη· τηρεῖ
δὲ συνήθεια. διὸ καὶ Σωκράτης τὰ βλέμματα καὶ τὰ φιλή-
ματα τῶν εὐμόρφων ὡς χαλεπώτερον σκορπίων καὶ ὄφεων
ἰὸν ἐνιέναι πεφυκότα ἀποφεύγειν ἐδίδασκεν. ὅθεν ἰδὼν
τινὰ νέον φιλήσαντα ὡραῖον, οὗτος (ἔφη) ῥᾳδίως ἂν
D καὶ εἰς μαχαίρας κυβιστήσῃ, καὶ εἰς πῦρ ἐμπέσῃ· ὁ
τοσαύτην δηλονότι πυρὰν ἐν ἑαυτῷ καταπολμήσας ἀνά-
ψαι. Διογένης δὲ θεασάμενος μειράκιον ἀσελγέστερον ἢ
κατ᾽ ἄνδρα κεκοσμημένον εἶπεν· εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας,
ἀτυχεῖς· εἰ δὲ πρὸς γυναῖκας, ἀδικεῖς. Θηρῶσι διὰ
τοῦ καλλωπισμοῦ οἱ μὲν ἄνδρες τὰς γυναῖκας, αἱ δὲ
γυναῖκες καὶ οἱ ἀνδρόγυνοι τοὺς ἄνδρας. καὶ μέντοι καὶ
Ἀγησίλαος εὐμόρφου ἤρα παιδὸς, καὶ βουλόμενος αὐ-
τὸν φιλῆσαι, διεκώλυσεν ἑαυτὸν, φεύγων τὴν βλάβην.
ὁ δὲ Ἀλέξανδρος οὐδὲ ἰδεῖν τὰς Δαρείου θυγατέρας εὐει-
δεῖς ἄγαν καὶ παρθένους οὔσας, ἠνέσχετο παντελῶς.
αἰσχρὸν νομίσας τοὺς ἄνδρας ἑλόντα, ὑπὸ γυναικῶν
ἡττηθῆναι. Οὕτω δὲ καὶ Κῦρος ὁ Περσῶν βασι-
λεὺς οὐδὲ θεάσασθαι κόρην τινὰ θαυμαστὴν ἀφορι-
E σθεῖσαν αὐτῷ, καὶ ἀμήχανον κάλλος ἔχειν μαρτυ-
ρουμένην, κατεδέξατο. ἀλλά γε καὶ τῷ ὁρῶντι συνε-
χῶς, καὶ μηδὲν ἐκ τούτου δεινὸν πάσχειν λέγοντι,
παρῄνει, μήτε λέγειν τοῦτο, μήτε πράττειν. τὸ μὲν
γὰρ πῦρ (φησὶ) τοὺς πλησίον πάντη ἑστῶτας καίει,
τὸ δὲ κάλλος καὶ τοὺς πόρρωθεν ἑστῶτας. ἐπεὶ οὖν τὸ ἐ-

ρῶν ἐκ τοῦ ὁρᾷν τίκτεται, καὶ ἐκ τοῦ ἐρᾷν ἡ συγκατάθεσις γίνεται, καὶ ἐκ τῆς συγκαταθέσεως ἡ πρᾶξις ἐπιτελεῖται. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τὸν ἀκολάστως ἑστιῶντα τὰς ὄψεις μοιχὸν ἔκρινεν, οὐ τὴν πρᾶξιν μόνην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔννοιαν προαναστέλλων. καὶ ὁ Σωκράτης δὲ πάλιν, φυλάττεσθαι σφόδρα καὶ παραιτεῖσθαι τὴν ἀκρασίαν διδάσκων, ἔφη· μὴ πεινῶντας λίαν μὴ ἐσθίειν, μηδὲ διψῶντας πολλὰ μὴ πίνειν· καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἐμακάρισε τοὺς τοιούτους ἐν τοῖς μακαρισμοῖς.

Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Νέρων, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιδʹ. περὶ οὗ λόγιον ἦν.

Ἔσχατος Αἰνεαδῶν μητροκτόνος ἡγεμονεύσει.

κατήγετο γὰρ ἐκ τῆς γενεᾶς Αἰνείου, καὶ Ῥωμύλου καὶ Αὐγούστου. οὗτος κρατυνομένης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς, εἰς ἀνοσίους πράξεις ἐξώκειλε, καὶ ἀλλότρια τῆς βασιλείας ἐπετήδευε πράγματα, κιθαρίζων καὶ τραγῳδῶν, καὶ ὀρχούμενος ἐπὶ τοῦ θεάτρου. καὶ πρὸς τούτοις, ἐν πάσαις αὐτοῦ ἀθεμιτουργίαις, καὶ τὸ τῆς θεομαχίας προσέθηκε μύσος, διώκτης πρῶτος γενόμενος τοῦ θείου λόγου. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπιβουλῆς κατ' αὐτοῦ μηνυθείσης αὐτῷ, εἰς ἄκρον μανίας ἐλθὼν, ἀνεῖλε τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἄλλους μυρίους τῷ γένει προσήκοντας, καὶ τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους, τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπανάστασιν ὑφορώμενος. μετὰ δὲ τὸ ἀνελεῖν τὴν γυναῖκα, ἔγημεν εὐνοῦχον. οὗτος ἀνεῖλε τοὺς κορυφαίους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον, καὶ πολλοὺς ἑτέρους μάρτυρας. ἐφ' οὗ καὶ Ἰουδαῖοι τὸν ἀδελφόθεον Ἰάκωβον ἀπέκτειναν. ὃς ἁγνὸς ὑπάρχων ἐκ κοιλίας μητρὸς, οἶνον καὶ σίκερα οὐκ ἔπιεν, ἔμψυχον οὐκ ἔφαγε πώποτε, ξυρὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ οὐκ ἀνέβη, ἐλαίῳ οὐκ ἠλείψατο, βαλανείῳ οὐκ ἐχρήσατο. οὗτος ἐπὶ τοῦ Κυρίου ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας κατέστη. τὰ δὲ γόνατα αὐτοῦ ἦσαν ἀπεσκληκότα ὡς καμήλου, ἐκ τοῦ ἀεὶ κάμπτειν ἑαυτὸν, καὶ τῷ Θεῷ προσκυνεῖν. ὅθεν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ θαυμαστῆς πολιτείας, ἐκαλεῖτο δίκαιος· καὶ Ὀβλίας, ὅ ἐστι περιοχὴ λαοῦ καὶ δικαιοσύνη. ἐπεὶ οὖν αἰδέσιμος καὶ σεβάσμιος καὶ σφόδρα περιβόητος ὑπῆρχεν ὁ ἰσάγγελος Ἰάκωβος, ἑορτῆς γινομένης τοῦ πάσχα, καὶ πολλῶν μυριάδων συνελθόντων τῶν Ἰουδαίων, τοῦτον ἀνενέγκαντες οἱ γραμματεῖς καὶ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, ἐξαφανίσαι βουλόμενοι τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, εἶπον μεγάλῃ τῇ φωνῇ· ἀξιοῦμέν σε δίκαιε, εἰπεῖν τῷ λαῷ, ἵνα μὴ πλανῶνται ὀπίσω τοῦ λεγομένου Χριστοῦ. σοὶ γὰρ πάντες πειθόμεθα, γινώσκοντές σε δίκαιον, καὶ ἀπροσωπόληπτον. εἰπὲ ἡμῖν τίς ἐστιν ἡ θύρα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, ἔφη· τί με ἐπερωτᾶτε περὶ τοῦ Χριστοῦ; καὶ αὐτὸς καθέζεται ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ αὐτὸς μέλλει ἔρχεσθαι ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. πολλοὶ γοῦν πληροφορηθέντες ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ Ἰακώβου, ἔκραξαν λέγοντες, ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ παράνομοι Ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ἔκραξαν· ὢ ὢ, καὶ ὁ δίκαιος πεπλάνηται. καὶ μανέντες ἔρριψαν αὐτὸν κάτω. πεσὼν δὲ οὐκ ἀπέθανε, καὶ ἤρξαντο λιθάζειν αὐτόν· ὁ δὲ θεὶς τὰ γόνατα, προσηύχετο λέγων· παρακαλῶ σε Θεὲ πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί πράττουσιν.

Εἷς δὲ τῶν υἱῶν Ῥηχὰβ, ἔκραξε λέγων. παύ-

Cedren.

A consensus facinus gignit: idcirco Christus eum qui oculos intemperanter pascit, adulterum judicavit: non a facto tantum, sed maturius etiam a cogitatione facti dehortans. Rursum Socrates, cum docet intemperantiam summopere vitare, nisi admodum esurientem non edere, neque bibere nisi vehementi urgente siti jubet. Ac Christus quoque tales beatos prædicat, in beatitatum enumeratione. *Matth. 5.*

Post Claudium imperavit Nero, filius ejus, annos XIV. De hoc extabat oraculum:

Ultimus Æneadum matricida imperitabit. *Nero imperator.*

Deducebat enim genus ab Ænea per Romulum & Augustum. Is, cum ei confirmatum esset imperium, turpibus sese flagitiis dedidit, studiisque ab offi- B cio Imperatoris prorsus alienis. Fidibus enim ludebat, tragœdias agebat, inque theatro saltabat. Porro autem reliquis suis sceleribus hoc addidit, ut Deum oppugnaret, primusque persecutor verbi Dei extitit. Post, cum ei insidiæ adversus ipsum structæ essent detectæ, matrem, sororem, uxoremque suas extrema incitatus insania interfecit, aliosque innumeros suos cognatos, virosque illustres Romæ, metuens ne ab iis per seditionem impeteretur. Interfecta uxore, eunuchum uxoris loco duxit. Is Nero principes Apostolorum Petrum ac Paulum, multosque alios martyres interfecit. Eo imperante, etiam Judæi Jacobum fratrem Domini necaverunt. Is *Jacobi Justi vita & martyrium.* C ab utero matris castus fuerat, vinum aliosque inebriantes potus numquam biberat, animans nullum ederat, novacula caput ipsius numquam tetigerat, oleo unctus & balneo usus non fuerat. Is jam inde ab reditu Christi in cælos episcopus Hierosolymæ fuerat creatus. Genua porro ipsius callos cameli instar genuum obduxerant, quod in ea identidem adorandi Dei causa consideret. Itaque ob excellentem justitiam, admirabilemque vitæ rationem Justus appellabatur: & Oblias, quod populi complexum denotat. Hunc Jacobum, 93 virum venerabilem, honoratum, & celeberrimum, angelorumque similem, cum Paschatis festivitas ageretur, *Edit. Paris. pag. 206.* ac permulta Judæorum millia in urbem D confluxissent, scribæ & sacerdotes in templi pinnaculo constituerunt: utque Christi prædicationem abolerent, magna voce ita sunt affati. Te Juste hortamur, ut universo populo dicas, ne errore abducti, eum qui Christus usurpatur sectentur. tibi enim nos omnes fidem habemus, quem scimus justum esse, & personarum rationem nullam ducere. dic ergo nobis, quæ est janua Jesu? Ad hæc ille: Quid me, inquit, de Christo interrogatis? is quidem in cælo ad dexteram Dei sedet, indeque veniet vectus nubibus cæli, redderque unicuique ea quæ meritus fuit. Multi ergo certissime vera esse quæ Jacobus dixerat credentes, exclamaverunt: Hosanna filio Davidi. E Quod cum audirent impii sacerdotes atque scribæ, vociferati sunt: Ohe etiam justus in errorem lapsus est. actique in furorem, eum deturbaverunt. Neque tamen eo ex casu mortuus est: & cum lapides in eum conjicere cœpissent, flexis poplitibus ita est precatus: Oro te o Deus genitor, condona hoc istis: non enim sciunt quam rem agunt.

Unus autem de progenie Richabi ex-

clamavit : Desinite , quid agitis ? justus pro vobis precatur . Interim quidam fullo accurrens , ligneo suo instrumento Jacobum in caput imposita plaga occidit . Sepelierunt eum pone templum , ac columnam in monimento ejus posuerunt . Necem ejus statim subsecuta est Hierosolymorum obsidio . ait enim Josephus : Hæc Judæis evenerunt , ut pœnas luerent necis, quam Jacobo , qui frater Jesu cognomento Christi fuit , homini justissimo intulerant.

Simonis magi & B. Petri certamen.

Impetante Nerone Romam profectus Simon magus , cum artibus magicis multa edidisset prodigiosa , sibi Dei nomen arrogavit . Quo tempore magnus ille apostolus Petrus Romam cum venisset , statuit Simeonem adire . Erat ad fores Simonis canis prægrandis catena vinctus , cujus opera Simon arcebat quoscumque ad se accedere nollet : idque primum miraculum occurrebat ad Simonem intraturis . Petrus canem ita magnum & efferatum cernens , cognito multos ab eo fuisse interfectos , quod ante jussum Simonis ingredi conati essent : apprehendit eum , solutumque intrare ad Simonem jussit , eique humana voce dicere , Petrum servum Christi cupere ipsum conventum . Cum canis statim intro accurrisset , itaque esset locutus , obstupuerunt qui cum Simone erant : percontatique sunt , Quisnam iste Petrus , & quæ ejus tanta potestas esset . Simon respondit : non debere hoc eos mirari . nam se idem præstaturum . simul cani mandat , ut humana voce Petrum intro venire jubeat . Quod cum canis fecisset , ita ad Simonem intravit Petrus : cumque edendis miraculis certarent , Petrus sanandis morbis superior fuit , multique fidem amplexi , baptizati sunt . Erat autem Romæ magnus tumultus ob Petri & Simonis certamen , cum alter alterum miraculis edendis superare contenderet : quæ præfectus urbis ad Neronem retulit . Nero ambos ad se jussit adduci , & ex Simone quæsivit , ipsene esset is quem Christum appellant ? Ajebat . Petrus eadem de re interrogatus : Absit , inquit , ut iste sit Christus. Ego discipulus sum Christi crucifixi , qui redivivus in cælos est sublatus . Nero eos statim ex conspectu suo jussit abire , ut qui prodigiose nugarentur . Illi Romæ degentes , miraculis certabant . Quodam die Simon ingentem taurum ad se adduci jussit , cumque ei in aurem aliquid dixisset , is illico mortuus est . quem taurum Petrus , Deum comprecatus , in vitam revocavit . Quod populus cernens , admiratus est : fassusque , majus esse vivificandi quam necandi miraculum . Alia quoque miracula ediderunt , neque id Romæ modo , sed ante etiam in Syria . quæ Clemens Romanus , vir sapientissimus , Petri discipulus atque comes , recitavit . inde paucula huc ponemus .

Edit. Paris. pag. 207.

Disputatio Petri & Simonis.

Cum beatus Petrus apostolus populum doceret colere & adorare unicum verum Deum , omnia in sua potestate habentem : Simon , qui extra turbam adstabat , clamavit : Quid conaris mentiendo in errorem abducere rudem multitudinem , tibi circumfusam ? persuades eis , deos neque putandum , neque omnino esse . Atqui Ebræorum libri multos esse deos affirmant . Jam quem tu prædicas Deum , quid si ego ostendam eum

A σατε, τί ποιεῖτε; ὁ δίκαιος μᾶλλον ὑπὲρ ἡμῶν εὔχεται: καὶ δραμών τις κναφεὺς, ἔδωκεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ ξύλου κναφικοῦ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν· θάψαντες δὲ αὐτὸν παρὰ τῷ ναῷ, ἀνήγειραν τὴν στήλην αὐτοῦ. μετὰ δὲ τὸ μαρτύριον αὐτοῦ παραπόδας πολιορκεῖται Ἱερουσαλήμ· φησὶ γὰρ Ἰώσηπος· ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις κατ' ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιότατον ὄντα Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν.

Ἐπὶ τούτου τοῦ Νέρωνος Σίμων ὁ μάγος ἐλθὼν ἐν Ῥώμῃ, καὶ πολλὰ σημεῖα διὰ γοητείας ἐπιτελῶν, ἑαυτὸν Θεὸν ὠνόμαζε. τοῦ μεγάλου δὲ Ἀποστόλου Πέτρου τότε τὴν Ῥώμην καταλαβόντος, καὶ πρὸς τὸν μάγον B ἀπελθόντος, εὗρε κύνα παμμεγέθη δεδεμένον ἁλύσει ἐν τῷ πυλῶνι, ὃν ὁ Σίμων δεσμεύσας, δι' αὐτοῦ ἐκώλυε πάντας οὓς οὐκ ἤθελε πρὸς αὐτὸν εἰσιέναι· καὶ τοῦτο ἦν πρῶτον θαῦμα τῷ μέλλοντι πρὸς Σίμωνα εἰσέρχεσθαι. ὁ δὲ Πέτρος ἰδὼν τὸν κύνα οὕτω μέγαν καὶ ἀπηγριωμένον, καὶ μαθὼν ὅτι πολλοὺς ἀνεῖλεν ἐπιχειρήσαντας εἰσελθεῖν πρὸ τῆς ἐπιτροπῆς Σίμωνος, κρατήσας ἔλυσεν αὐτὸν λέγων· εἴσελθε πρὸς Σίμωνα, καὶ εἰπὲ αὐτῷ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ, Πέτρος ὁ δοῦλος Χριστοῦ εἰσελθεῖν πρὸς σὲ θέλει. καὶ τοῦ κυνὸς εὐθὺς δρόμῳ εἰσελθόντος, καὶ οὕτω λαλήσαντος, κατεπλάγησαν, οἱ μετὰ Σίμωνος C λέγοντες· τίς ἐστι Πέτρος, καὶ τίς ἡ τοσαύτη δύναμις αὐτοῦ; πρὸς οὓς φησιν ὁ Σίμων· τοῦτο ὑμᾶς μὴ ξενιζέτω, ὅπερ κἀγὼ ποιήσω· καὶ προσέταξε τῷ κυνὶ, ἀνθρωπίνῃ φωνῇ εἰπεῖν τῷ Πέτρῳ εἰσελθεῖν. καὶ τοῦτο ποιήσαντος πάλιν τοῦ κυνὸς, εἰσῆλθε Πέτρος πρὸς Σίμωνα: καὶ συμβαλὼν μετὰ τοῦ Σίμωνος εἰς θαυματουργίας, ἐνίκησε Πέτρος ἰάσεις ποιῶν, καὶ πολλοὶ πιστεύσαντες ἐβαπτίσθησαν. καὶ ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ταραχὴ πολλὴ καὶ σύγχυσις ἕνεκεν Πέτρου καὶ Σίμωνος, ὅτι κατέναντι ἀλλήλων ἐποίουν θαύματα. ἀπεφήνατο ὁ ἔπαρχος τῷ Νέρωνι. ὃς κελεύσας ὁ Νέρων ἀχθῆναι ἐνώπιον αὐτοῦ, λέγει πρὸς Σίμωνα· σὺ εἶ ὃν λέγουσι Χριστόν; ὁ δὲ φησιν, ἐγώ εἰμι. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Πέτρον ἐπερωτήσαντος, D εἰ ἀληθῶς οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ἀπεκρίθη Πέτρος, οὐκ ἔστιν οὗτος, μὴ γένοιτο. ἐγὼ γὰρ ἐκείνου εἰμὶ μαθητὴς, τοῦ σταυρωθέντος, καὶ ἀναστάντος, καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναληφθέντος. ὁ δὲ Νέρων ὡς τερατολόγους, ἀμφοτέρους ἐκ προσώπου αὐτοῦ θᾶττον ἐξέλασεν. οἱ δὲ διάγοντες ἐν Ῥώμῃ, ἐποίουν θαύματα κατέναντι ἀλλήλων. μιᾷ γοῦν τῶν ἡμερῶν προστάξαντος τοῦ Σίμωνος ἀχθῆναι αὐτῷ ταῦρον παμμεγέθη, ἐλάλησεν εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ, καὶ παραυτίκα τέθνηκεν ὁ ταῦρος. ὁ δὲ Πέτρος εὐξάμενος, ἤγειρεν αὐτόν. οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες, ἐθαύμασαν λέγοντες· ἀληθῶς τὸ ζωογονῆσαι ὑπὲρ τὸ θανατῶσαι μεῖζον θαῦμά ἐστι. καὶ μέντοι καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησαν πολλὰ, οὐ μόνον ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίᾳ πρότερον, E ἅτινα Κλήμης ὁ Ῥωμαῖος καὶ πάνσοφος μαθητὴς Πέτρου καὶ συνέκδημος διηγήσατο, ἀφ' ὧν ὀλίγα συντάξομεν ἐνταῦθα.

Τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου διδάσκοντος τὸν λαὸν, σέβεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν ἐπὶ πάντων μόνον ἀληθινὸν Θεόν· ὁ Σίμων ἔξω τοῦ ὄχλου ἑστὼς, ἐβόησε· τί ψευδόμενος ἀπατᾷν θέλεις τὸν παρεστῶτά σοι ἰδιώτην ὄχλον, πείθων αὐτοὺς, θεοὺς μήτε νομίζειν, μήτε εἶναι; καίπερ τῶν παρ' Ἑβραίοις βιβλίων λεγόντων, πολλοὺς Θεοὺς εἶναι; πλὴν

A ὅπω περὶ τοῦ ἔφης Θεοῦ, εἰ δείξω ἐγὼ μὴ αὐτὸν εἶναι τὸν ἀνωτάτω καὶ παντοδύναμον Θεόν, καθὼ ἀπρόγνωστός ἐστι, καὶ ἀτελής, καὶ ἐνδεής, καὶ οὐκ ἀγαθός, καὶ πολλοῖς ὑποκείμενος πάθεσι κατὰ τὴν ὑμετέραν γραφήν· ἕτερος πάντως περιλείπεται προγνωστικός, τέλειος, ἀνενδεής, ἀγαθός, καὶ παντὸς πάθους ἀπηλλαγμένος· ὃν δὲ σὺ φῂς δημιουργὸν καὶ ὑπέρθεον, τοῖς ἐναντίοις ἀντικείμενος ὑπάρχει. αὐτίκα γοῦν ὁ καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ γεγονὼς Ἀδάμ, καὶ τυφλὸς κτίζεται, καὶ γνῶσιν ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ μὴ ἔχων, παραβάτης εὑρίσκεται, καὶ τοῦ παραδείσου ἐκβάλλεται, καὶ θανάτῳ καταδικάζεται, ὁμοίως τε ὁ πλάσας αὐτὸν, οὐδὲ μὴν πανταχοῦ βλέπει. ἐπὶ τῇ τῶν Σοδόμων καταστροφῇ λέγει· καταβὰς ὄψομαι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρός με συντελοῦνται· εἰ δὲ μή, ἵνα B γνῶ· καὶ ἑαυτὸν ἀγνοοῦντα δείκνυσι. καὶ τὸ εἰπεῖν περὶ τοῦ Ἀδάμ, ἐκβάλωμεν αὐτόν, μήποτε ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἅψηται τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ φαγὼν ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· ἀγνοοῦντος καὶ φθονοῦντός ἐστι σύμβολον. ὥσπερ καὶ τό, ἐνεθυμήθη ὁ Θεὸς ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον, μεταμελείας ἐστὶ καὶ ἀγνοίας τεκμήριον τῶν μελλόντων. καὶ τό, ὠσφράνθη Κύριος ὀσμὴν εὐωδίας, ἐνδεοῦς ἐστι σημεῖον. ὡς καὶ τὸ πειράζειν τὸν Ἀβραὰμ καὶ ἄλλους, οὐκ ἀγαθοῦ ἐστιν ἀπόδειξις, καὶ τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς προειδότος.

Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη πρὸς τὸν Σίμωνα· εἰ τυφλὸς ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, ὡς λέγεις, πῶς ἐντελλόμενος αὐτῷ ὁ Θεὸς ἔλεγε δεικνύων, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ C φάγεσθε; καὶ ὁ Σίμων φησί· τυφλὸς ἦν ὁ νοῦς αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· πῶς καὶ τὸν νοῦν τυφλὸς ἦν, ὁ πρὸ τοῦ γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ προσφόρως πᾶσι τοῖς ζώοις ἐπιθεὶς ὀνόματα; ὅτι γὰρ καὶ τοὺς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὀφθαλμοὺς εἶχον ἀνεῳγμένους, καὶ βλέποντες ἦσαν ὅ, τε Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, δῆλον ἐντεῦθεν· εἶδε γὰρ (φησὶν) ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν, καὶ ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, καὶ ὡραῖον τοῦ κατανοῆσαι· καὶ λαβοῦσα τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. εἰ γοῦν καλὸν θεασάμενοι τὸ δένδρον καὶ τὸν καρπὸν ἔφαγον, δῆλον ὅτι καὶ πρὸ τῆς τοῦ καρποῦ βρώσεως γνῶσιν μὲν εἶχον καλοῦ τε καὶ κακοῦ, ὄψιν τε ὀξυδερκεστάτην ὁρᾶν ἕκαστα δυναμένην. λοιπόν, οὐχ ὡς μετὰ τὴν βρῶσιν καὶ τὴν παράβασιν ἀναβλεψάντων, εἴρηται τό, διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλ- D μοί (δείκνυνται γάρ, καὶ πρὸ τῆς βρώσεως ὁρῶντες, ὡς ἔφην) ἀλλ' ὡς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ τῆς παραβάσεως, ὃ καὶ τὴν γνῶσιν ἀδιάφορον παρεῖχεν, ἐρρέθη, ὅτι διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει, διότι σύνεσιν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἔχει, κἀντεῦθεν πολλάκις πρὸς ἕτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης, τυφλοῦ δίκην ἔσθ' ὅτε παρερχόμεθα καὶ τὸν πάνυ γνώριμον· καὶ ἐπειδὰν ἐγκληθῶμεν, τῇ ἀσχολίᾳ τοῦ λογισμοῦ τὸ αἴτιον ἀνατιθέντες, ἀπολογούμεθα. οὕτω καὶ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα τῇ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὄψιν διηνοίχθησαν. τὸ γάρ, διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, E καὶ, ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν, ἀποκάλυψιν δηλοῖ τὴν ἐγγινομένην τῷ λογισμῷ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμῶν· ὥστε τὴν μετὰ τὴν ἁμαρτίαν αἴσθησιν, οὕτω κέκληκεν ἡ γραφή, παρευθὺ γὰρ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, τὸ συνειδὸς πλήττεται. Καὶ ὁ Σίμων φησίν· εἰ πρόγνωσιν εἶχεν ὁ Ἀδάμ, διατί οὐ προέγνω τὴν διὰ τοῦ ὄφεως καὶ τῆς γυναικὸς

A non esse supremum, neque omnipotentem? cum & futuri ignarus sit, & imperfectus, & carens aliquibus rebus: non bonus, sed variis obnoxius perpessionibus. Certe, si vestris litteris creditis, relinquetur, alium esse Deum futuri præscium, perfectum, nullius rei indigum, bonum, nulli perpessioni obnoxium: quorum contraria sunt in eo, quem tu opificem mundi, summumque Deum jactas. Jam primum Adamus, qui ad tui Dei imaginem est conditus, cæcus fuit creatus, cognitioneque boni & mali carens: peccatique manifestus paradiso ejicitur, & morte damnatur. Similiter is qui istum finxit, non ubiq; videt. itaque de excidio Sodomorum sic ait. (Descendam visum ac cognitum, an ita agatur apud eos uti B ad me clamor pertulit, nec ne.) Quibus sane verbis suam ignorationem prodit. Jam quæ de Adamo dicit, (Ejiciamus eum, ne aliquando suam manum arbori vitæ intendat, ejusque fructu vescens immortalis fiat) certa sunt ignorantiæ invidiæque signa. Sicut hæc, (Pœnituit sive consideravit Deus quod hominem creasset:) argumento sunt, eum pœnitudini obnoxium, ac futurorum nescium esse. Tum hæc, (Olfecit Deus odorem suavem:) demonstrant, aliquibus eum indigere. Et quod Abrahamum aliosque tentavit, non est signum boni, & qui constantiam eorum prænosceret.

Gen. 18. *Edit. Parif. pag. 208.* *Gen. 3.* *Gen. 6.* *Gen. 8.*

Ad hæc Petrus: Si cæcus erat, inquit, Adamus, quomodo mandans ei Deus monstravit arborem cognitionis boni & C mali, & ea abstinere jussit? Respondit Simon, mentis fuisse eam cæcitatem. Tum Petrus: Qui vero cæca ei fuerit mens, qui ante esum vetiti fructus nomina omnibus animalibus apte imposuit? nam Adamum Evamque habuisse & animi & corporis oculos apertos, ex his liquet: (Vidit (scriptum est) mulier arborem, quod fructus ejus esui aptus, atque adspectu gratus, elegansque esset: fructumque ex ea decerptum edit, atque etiam marito dedit.) Si ergo eum conspicati essent arboris atque fructus pulchritudinem, ederunt: constat, ante esum istum eos & boni malique notitiam, & visum acutissimum habuisse, quo singu- D la cernerent. Ea proinde verba, *Aperti sunt eorum oculi*, non in hanc sententiam sunt posita, quasi post esum demum atque peccatum visu fuissent donari, quo ante præditos fuisse docui: sed quod peccato simplicitatem amisissent, mali omnis nesciam, quæ cognitionem indifferentem præbebat: ideo dictum est, oculos eorum fuisse apertos. Oculus enim ea est natura, ut a mente ad ea quæ cernit excitetur: ipse quippe per se oculus non intelligit. Itaque sæpenumero aliis rebus occupato intentoque animo, cæcorum instar etiam notissimos prætetimus: cumque id nobis vitio vertitur, culpa in animi occupationes rejecta nos purgamus: Sic ergo E Adamus etiam ac Eva, sensu mentis ad videndum excitati sunt. Hæc enim, *Aperti sunt eorum oculi*: &, *Cognoverunt se nudos esse*. patefactionem in intellectu obortam designant, non oculorum novum obtutum. Sic ergo nominavit scriptura sensum peccati. statim enim a peccato commisso conscientia feritur. Intulit Simon: Cur ergo Adamus, si prænotione fuit præditus, non præsa-

Gen. 3.

Edit. Paris. pag. 209. git fraudem serpentis & mulieris? Immo, inquit Petrus, nisi futura præscivit, qua ratione potuit filiis suis, ut primum nati sunt, ea nomina imponere, quibus futuræ actiones designarentur? Primo filio Caini nomen indidit, quæ vox emulationem aut invidentiam notat: qua is impulsus, occidit fratrem suum Abelum, cujus nomine luctus significatur. nimirum enim in luctu fuerunt parentes, eo primum necato. Jam si Adamus Dei opus atque creatura, præscientia fuit præditus: haud dubie magis etiam ea opifici ejus Deo tribui debet. Et vero futura se prævidere Deus demonstrat, cum ita Abrahamum alloquitur:

Genes. 15. (Certo intelliges, posteros tuos in alieno solo exulaturos, servientque barbaris servitutem annos cccc. Ego autem gentem, quæ eos servitio premet, ulciscar. atque tum huc revertentur magnis cum opibus quarta post ætate. tu autem placida morte senex ad majores tuos aggregaberis.) Quid autem? Nonne & Moses & reliqui vates peccata Israeli, ejus incredulitatem, & in Christum contumaciam, utque essent Judæi per gentes dissipandi, prædixerunt? Quod si Moses & reliqui vates, Dei dono futurorum cognitione sunt instructi: quo pacto Deus, qui per eos locutus est, futura ignoraret? Porro illud, *Consideravit Deus*, id est, pœnituit eum: &, *Descendam visum*: dicta sunt ad humanum captum accommodata. Quod etiam tentavisse Abrahamum dicitur, & odoratus, & quæ horum sunt similia, ea dicta sunt nostræ imbecillitatis causa, verbis ad naturæ nostræ morem compositis. Nam sacrificia a se non

Psalm. 49. expeti, Deus Davidi verbis sic exponit: (Egone ut carnes taurorum edam, aut sanguinem hircorum bibam?) Huic filius Dei, ante sæcula ex ipso genitus, & ultimis temporibus nostræ salutis causa de virgine natus, hæc & alia id genus rudibus quasi interpretatus est.

Matth. 6. Quod Deus & pater omnia præsciat, sic. (Novit pater vester cælestis, vos istis omnibus indigere, idque antequam ipsum rogetis. Et qui eum non ubique omnia videre putarent, eo refutantur:

Matth. 6. (Precamini in abdito: & pater vester qui occulta videt, vobis reddet in aperto.) Qui eum putarent non esse bonum, sic refelluntur: (Quod si vos, qui mali estis, liberis vestris nostis bona dona præbere: quanto magis pater vester cælestis, bona largietur iis qui a se poscent?) Qui eum sacrificiorum cupidum

Matth. 9. Matth. 5. putarent, iis diserte edixit: (Misericordiam a Deo requiri, non sacrificium.) Qui putarent eum esse malum, eos sic

pag. 210. Joann. 17. Matth. 11. exhortatur: (Misericordes estote, sicut & pater vester cælestis.) Qui per errorem existimarent multos esse deos, eorum causa hæc ait: (Ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Jesum Christum.) Item: (Prædico te pater, Domine cæli & terræ.) Atque etiam Scribæ interroganti, quodnam esset primum legis præceptum? respondit: (Audi Israel, Do-

Matth. 22. minus Deus tuus unicus est.)

Cæterum Simon videns, a Petro se sacrarum litterarum testimoniis in disputatione de Deo in arctum cogi, nolens judicium de controversia fieri, victus cum magno dedecore sese subduxit. Erat enim sceleratissimus ille, diabolicarum affectionum instructissimus peritia, sed spiritualis doctrinæ expers.

A ἀπάτην; καὶ ὁ Πέτρος· εἰ πρόγνωσιν οὐκ εἶχε, πῶς τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, πρὸς τὰς ἐσομένας πράξεις, ἅμα τῷ γεννηθῆναι, ἐπέθηκεν ὀνόματα; τὸν γὰρ πρωτότοκον ὠνόμασε Κάϊν, ὅ ἐστι ζῆλος· ὃς καὶ ζηλώσας, ἀνεῖλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἄβελ, ὃ ἑρμηνεύεται πένθος· ἐπ' αὐτῷ γὰρ πρώτῳ φονευθέντι ἐπένθησαν οἱ γονεῖς. εἰ δὲ Ἀδὰμ ἔργον Θεοῦ καὶ ποίημα πρόγνωσιν εἶχε, πολλῷ μᾶλλον ὁ δημιουργήσας αὐτὸν Θεός. ὅτι γὰρ ὄντως προγινώσκει ὁ Θεὸς, φησὶ πρὸς τὸν Ἀβραάμ· γινώσκων γνώσῃ, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ ἔτη υ. τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγώ. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς· σὺ δὲ ἀπελεύσῃ πρὸς τοὺς πατέρας σου, μετ' εἰ-

B ρήνης ταφεὶς ἐν γήρει καλῷ. τετάρτη δὲ γενεὰ ἀποστραφήσονται ὧδε. τί δέ; οὐχὶ Μωϋσῆς καὶ οἱ λοιποὶ προφῆται τὰ ἁμαρτήματα τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τὴν ἀπείθειαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν εἰς τὰ ἔθνη διασπορὰν αὐτοῦ προεδήλωσαν; Εἰ δὲ Μωϋσῆς καὶ οἱ ἄλλοι προφῆται ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος τὰ μέλλοντα προεγίνωσκον, πῶς αὐτὸς ὁ ἐν αὐτοῖς λαλήσας Θεὸς οὐ προγινώσκει τὰ ἐσόμενα; ὥστε οὖν οἰκονομικῶς εἴρηται τὸ, ἐνεθυμήθη, τουτέστι μετεμελήθη. καὶ τὸ, καταβὰς ὄψομαι· καὶ μέν γε τὸ, ἐπείραζε τὸν Ἀβραάμ, καὶ, ὠσφράνθη Κύριος, καὶ ὅσα τοιαῦτα, συγκαταβατικῶς διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν λέλεκται.

C ἐπεὶ ὅτι γε θυσιῶν οὐκ ὀρέγεται, διὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ ὑπεμφαίνει λέγων· μὴ φάγομαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίομαι. ὅθεν ὁ ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθεὶς, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκ τῆς παρθένου διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τεχθεὶς, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥσπερ διερμηνεύων τοῖς ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ πάντα προγινώσκει, ἔλεγεν· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι χρήζετε τούτων ἁπάντων, πρὶν αὐτὸν αἰτῆσαι ὑμᾶς. καὶ τοῖς νομίζουσιν ὅτι μὴ πάντα βλέπει, ἔφασκε· προσεύχεσθε ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει ἐν τῷ φανερῷ· καὶ τοῖς οἰομένοις αὐτὸν μὴ ἀγαθὸν εἶναι, ἐπέπληττε

D λέγων· εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν· πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; καὶ τοῖς δοκοῦσιν αὐτὸν θυσιῶν ὀρέγεσθαι, διηγόρευσεν· ὁ Θεὸς ἔλεος θέλει, καὶ οὐ θυσίας. καὶ τοῖς ὑπολαμβάνουσι κακὸν αὐτὸν εἶναι, παραινῶν ἐβόα· γίνεσθε οἰκτίρμονες, ὡς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. διὰ δὲ τοὺς ἀπατωμένους πολλοὺς θεοὺς ὑπάρχειν, ἔφη· ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. καὶ, ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. καὶ μέντοι πρὸς τὸν ἐπερωτήσαντα γραμματέα, ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολῶν, ἀπεκρίθη· ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεός σου Κύ-

E ριος εἷς ἐστι.

Ὁ δὲ Σίμων συνιδὼν, ὅτι ὁ Πέτρος αὐτὸν συνάγει ταῖς γραφαῖς εἰς τὸν περὶ Θεοῦ λόγον, ἐξετασμὸν γενέσθαι μὴ θελήσας, ἀνεχώρησε μετὰ πολλῆς αἰσχύνης καὶ ἥττης. ἦν γὰρ ὁ ἐξάγιστος πολύπειρος μὲν ἐν ταῖς διαβολικαῖς ἐνεργείαις, ἄπειρος δὲ ἐν ταῖς πνευματικαῖς διδασκαλίαις. καὶ γὰρ οὕτως ἐξησκημένος ἦν ἐν ταῖς μαγείαις

A καὶ μεθοδείαις τοῦ Σατᾶν, ὡς ἵνα ἄλλος τις τῶν πρὸς αὐτοῦ σχεδὸν περὶ τὰς διαβολικὰς ἐπινοίας καὶ κακουργίας διαβεβοημένων. ἀνδριάντας γὰρ ἐποίει περιπατεῖν, εἰς πῦρ κυλιόμενος οὐκ ἐκαίετο, εἰς ἀέρα ἵπτατο, ἐκ λίθων ἄρτους ἐποίει, δράκων ἐγίνετο, εἰς χρυσὸν μετεβάλλετο, καὶ εἰς ὄφεις καὶ ἕτερα ζῶα μετεμορφοῦτο, διπρόσωπος ἐγίνετο, θύρας κεκλεισμένας καὶ μεμοχλευμένας ἤνοιγε, σιδηρᾶ δεσμὰ διέλυεν, ἐν δείπνοις εἴδωλα παντοδαπῶν ἰδεῶν παρεῖχε· τὰ ἐν οἰκίᾳ σκεύη αὐτομάτως φέρεσθαι πρὸς ὑπηρεσίαν ἐποίει, τῶν φερόντων οὐχ ὁρωμένων· σκιὰς πολλὰς προηγεῖσθαι αὐτοῦ παρεσκεύαζεν, ἅσπερ ψυχὰς τῶν τεθνεώτων ἔφασκεν εἶναι· πολλῶν δὲ γόητα καὶ πλάνον αὐτὸν ἐλέγχειν πειρωμένων, διαλλάξας πρὸς ἑαυτὸν, ἔπειτα προφάσει εὐωχίας βοῦν θύσας, καὶ B ἑστιάσας αὐτοὺς διαφόροις, δυσιάτοις νόσοις καὶ δαίμοσιν ὑπέβαλε· καὶ ἄλλα πλεῖστα εἰργάσατο, καθυπουργούντων αὐτῷ τῶν δαιμόνων. καὶ γοῦν ποτὲ ζητούμενος ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὡς πλάνος, ἀπέδρα, τὴν μορφὴν αὐτοῦ περιθεὶς Φαύστῳ μαθητῇ Πέτρου. καὶ οὗτος ἐπανελθὼν πρὸς τὸν Πέτρον, ἐδιώκετο ὑπὸ πάντων, διὰ τὴν ἀνόσιον ἰδέαν, ἣν περιέκειτο. ἐμβλέψας δὲ ὁ Πέτρος εἰς αὐτὸν, καὶ ἰδὼν λυπούμενον καὶ δακρύοντα, ἔφη· ὑπὸ Σίμωνος, ὦ Φαῦστε, τοῦ μάγου ἡ παραλλαγὴ τῆς μορφῆς σου γέγονε· ζητούμενος γὰρ ὑπὸ Καίσαρος, φοβηθεὶς ἔφυγε, τὴν ἑαυτοῦ σοι μορφὴν περιθεὶς, ἵνα σοῦ συλληφθέντος καὶ ἀναιρεθέντος, λύπην μεγάλην καὶ θλίψιν ἡ- C μῖν προξενήσῃ· ἀλλ' ὁ Θεὸς τοῦ λαοπλάνου καὶ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας Σίμωνος ἀπαλλάξας σε μορφῆς, τὴν προτέραν καὶ ἰδέαν σοι παρέξει τάχιον. ὅπερ δὴ καὶ σὺν τῷ λόγῳ γέγονε, πάντων ἡμῶν θεωρούντων. ταῦτα μέντοι καὶ ἕτερα τοιαῦτα γεγράφηκεν, ὡς ἔφη Κλήμης, λεχθῆναι καὶ πραχθῆναι ἐν Συρίᾳ.

Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ, μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου Νέρωνος, ὡς προείρηται, εἶπε Σίμων τῷ Πέτρῳ· ἔφης ὅτι Χριστὸς ὁ Θεός σου ἀνελήφθη. ἰδοὺ κἀγὼ ἀναλαμβάνομαι. καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Πέτρος κουφιζόμενον διὰ τῆς μαγείας εἰς τὸν ἀέρα, ἐν μέσῳ τῆς πόλεως Ῥώμης ηὔξατο. καὶ εὐθὺς πεσὼν ὁ Σίμων, καὶ συντριβεὶς, ἀπέθανεν. ὁ δὲ τόπος ἐκεῖνος ὁ δεξάμενος αὐτοῦ τὸ βέβηλον καὶ παμμίαρον σῶμα, ἐκλήθη D Σιμώνιον. περὶ οὗ ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὁ μέγας Ἀπόστολος Πέτρος οὕτω φάσκει· ἡ δὲ καταρχὴ τῶν νέων αἱρέσεων γέγονεν ἀπὸ Σίμωνος τοῦ μάγου· ὃς καὶ ἐν Συρίᾳ πολλὰ διαπραξάμενος ἄτοπα, καὶ ἐν Ῥώμῃ γενόμενος, πολὺ τὴν ἐκκλησίαν ἔσκυλε διὰ μαγείας καὶ διαβολικῆς ἐνεργείας καὶ ἐμπειρίας. ἐν μὲν γὰρ Καισαρείᾳ τῇ Στράτωνος ἐμοὶ Πέτρῳ συντυχὼν, ἐπειρᾶτο διαστρέφειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, συμπαρόντων μοι τῶν ἱερῶν τέκνων, Ζακχαίου τοῦ ποτὲ τελώνου, καὶ Βαρνάβα, καὶ Ἀκύλα ἀδελφοῦ Κλήμεντος τοῦ Ῥωμαίου, μαθητεύσαντος δὲ καὶ Παύλῳ τῷ συναποστόλῳ ἡμῶν καὶ συνεργῷ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· καὶ τρίτον ἐπ' αὐτῶν E διαλεχθεὶς αὐτῷ ἐκ τῶν διὰ τῶν προφητῶν λόγων, καὶ περὶ Θεοῦ μοναρχίας, ἥττησα αὐτὸν δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς ἀφωνίαν κατέβαλον, φυγάδα τε αὐτὸν εἰς Ἰταλίαν κατέστησα· γενόμενος δὲ, ὡς ἔφην, ἐν Ῥώμῃ πολὺ τὴν ἐκκλησίαν ἐτάραξε, πολλὰ ἀνατρέπων καὶ ἑαυτῷ περιποιούμενος, τὰ δὲ ἔθνη ἐξιστάνων μαγικῇ τέχνῃ

Quippe adeo fuit magicis artibus ac satanæ præstigiis exercitatus, ut eorum qui ante diabolicis inventis ac maleficiis celebres fuerunt, nemo facile cum eo conferri posset. nam statuæ ut incederent efficiebat, & in ignem volutatus non urebatur, in aerem subvolabat, lapides in panes convertebat, draco fiebat, in aurum & in angues aliaque animalia mutabatur, duas facies gerebat, fores occlusas & vectibus firmatas aperiebat, ferrea vincula solvebat, in conviviis simulachra omnigenum formarum statuebat: efficiebat ut domi instrumenta sua sponte ad ministerium ferrentur, nemine apparente qui ea gestaret: efficiebat etiam, ut se multæ umbræ præcederent, quas dicebat esse animas defunctorum. Multos qui ipsum præstigiatorem & impostorem demonstrare conati fuerant, simulato cum iis in gratiam reditu ad convivium invitavit: ac bove mactato varie iis tractatis, morbos difficillimos & malos genios immisit, ac plurima alia fecit ministerio dæmonum. Cum aliquando a Cæsare quæreretur ad supplicium ut impostor, aufugit, sua forma Fausto Petri discipulo imposita: isque Faustus ad Petrum reversus, ab omnibus pro Simone habitus exagitabatur. Quem Petrus intuitus, ut tristem lachrymantemque vidit: Simon, inquit, magus tuam Fauste formam pervertit. metuens enim sibi, quod a Cæsare quærebatur, aufugit, sua forma tibi imposita, ut te capto atque necato in magnum nos dolorem & calamitatem conjiceret. Sed Deus mox te, illius populum seducentis, veritatisque adversarii forma liberatum, tuæ restituet. idque ita factum, Petro adhuc loquente, omnibus nobis cernentibus. Hæc & alia similia horum in Syria dicta atque facta fuisse, Clemens scripsit.

Simonis præstigiæ.

Edit. Paris pag. 211.

Sed Romæ, cum (uti retulimus) Petrus atque Simon a Nerone essent egressi, Simon Petro ait: Tu Christum Deum tuum inquis in cælum fuisse sublatum? En ipse quoque in cælum attollor. Cum autem Petrus eum magicis artibus sublimem in aerem efferri videret in medio urbis Romæ, Deum precatus est: atque confestim Simon decidit, comminatisque eo casu membris periit. Locus, qui impurum ejus & sceleratum corpus excepit, jam inde Simonium nominatur. De hoc magnus ille apostolus Petrus in Constitutionibus Apostolicis ita disserit: Principium novarum hæresium a Simone mago ducitur. Is & in Syria multa prodigiose fecit: & Romæ magicis diabolicisque artibus & calliditate Ecclesiam majorem in modum vexavit. Ac Cæsareæ quidem, quæ Stratonis dicitur, mihi Petro congressus, conatus est verbum Dei pervertere: cum essent mecum sancti filii, Zachæus, qui olim publicanus fuerat, Barnabas, & Aquila Clementis Romani frater: qui Aquila etiam discipulus fuit Pauli, in Apostolico munere & Evangelio docendo collegæ nostri. Tertium cum illo disputavi iis præsentibus ex scriptis divinorum vatum, de unius Dei imperio: & eum vi Domini nostri Jesu Christi superatum usu vocis privavi, inque Italiam exulatum abegi. Romæ autem cum esset, Ecclesiam, ut dixi vehementer perturbavit, multa pervertens, ac sibi arrogans, gentesque magicis artibus ac dæmonum effi-

Simonis magi interitus.

Petri narratio de se & Simone.

cacitate fallens. Quin & aliquando media die in theatrum progressus, promisit se per aerem sursum evolaturum, omnibus id mirantibus. Ego autem mecum tacitus Deum precabar. Et quidem Simon a dæmonibus sublevatus, in aerem sublimis efferebatur, profitens in cælum se adscendere, indeque bona populis suppeditaturum. Dæmones vero ei tamquam Deo faustis acclamationibus plaudebant. Tunc ego manibus sursum intentis, suppliciter a Deo petii, ut hanc hominum pestem deturbaret: ac Simonem, in eum defixis oculis, ita sum allocutus. Si ego Apostolus sum Jesu Christi, & non impostor, sicuti tu es o Simon, impero malis geniis at te missum faciant. Hæc me dicente, magno ille cum sonitu decidit, confractisque membris interiit. Tum populo acclamante, Unum esse Deum qui a Petro prædicetur: ita eo tempore prima Simoniaoorum hæresis Romæ eversa, ac prorsus extincta est. itaque etiam illius sabbati diem Romani solemnem agunt.

Petri & Pauli martyrium. *Edit. Paris. pag. 212.*

Nero autem Simonem a Petro interfectum esse inaudiens, moleste id factum tulit, Petrumque in crucem agi jussit. Petrus ab urbis præfecto obtinuit, ne recto corpore ut magister suus Jesus, sed capite ad terram demisso crucifigeretur. Mortuo Petro, ut Eusebius est auctor, Paulus apostolus secundum primam defensionem ex Judæa vinctus missus, cum apud Neronem caussam dixisset, ad prædicandum Verbum missus fuit. Atque inde (ut videtur) acta Apostolorum Lucas ad id usque tempus perscripsit, quamdiu fuit cum Paulo. nam Paulo non adfuit, quo is tempore supplicio est affectus. quod Apostolus diserte ait: (Nemo mihi in prima defensione adfuit, sed omnes me deseruerunt. non imputetur ipsis.) Posteriorem epistolam ad Timotheum scripsit captivus: ubi simul mentionem facit primæ suæ apud Neronem defensionis. quem & leonis nomine affecit, inhumanitatem ejus atque feros mores præclare notans, & imminentem suum obitum mox indicat (Ereptus sum, inquiens, ori leonis. sed & in posterum me Dominus servabit ab omni mala re, inque suum cæleste regnum asseret.) innuens, propediem suo supplicio se veritati testimonium perhibiturum. Quod etiam apertius in eadem epistola prædicit, in hæc verba: (Ego enim nunc immolor, instatque tempus meæ solutionis.) Post primam defensionem dimissus est, ut rursus Evangelium prædicaret. Denuo autem in vinculis Romam adductus, itemque Neroni traditus, gladio truncatus martyrii coronam accepit, die Junii xxix: eodem die, quo ante annum Petrus in crucem fuit actus. quo supplicii genere affecti sunt etiam Marcus & Lucas evangelistæ, ac Jacobus Domini frater, de quibus ante retulimus. Divo Lucæ pro cruce fuit olea frugifera, cum ad parandam crucem nullum iis in locis aridum lignum reperiretur. Ejus corpus quidam sublatum, inter multa alia sepulchra recondidit: itaque effecit, ut in obscuro ejus sepulturæ locus esset. Cum autem postea discipuli eam requirerent, atque propter sepulchrorum multitudinem non deprehendere possent: eorum precibus motus Deus, ea nocte collyria

2 Timoth. 4.

A καὶ δαιμόνων ἐνεργείᾳ. ὅς καί ποτε μεσούσης ἡμέρας προελθὼν εἰς τὸ θέατρον, ἐπηγγείλατο δι' ἀέρος ἀναπτῆναι, πάντων θαυμαζόντων ἐπὶ τούτῳ. ἐγὼ δὲ Πέτρος καθ' ἑαυτὸν ηὐχόμην. καὶ δὴ μετεωρισθεὶς ὑπὸ δαιμόνων, ἵπτατο μετάρσιος εἰς τὸν ἀέρα, λέγων εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνιέναι, κἀκεῖθεν τοῖς λαοῖς τὰ ἀγαθὰ ἐπιχορηγήσειν. τῶν δὲ δαιμόνων ἐπευφημούντων αὐτὸν ὡς Θεὸν, ἐκτείνας ἐγὼ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος, ἱκέτευον τὸν Θεὸν, καταρράξαι τὸν λυμεῶνα. Ἀτενίσας οὖν εἶπον τῷ Σίμωνι· εἰ Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰμὶ ἐγὼ, καὶ οὐχὶ πλάνος, ὥσπερ σὺ Σίμων, προστάσσω ταῖς πονηραῖς δυνάμεσιν, ἀφεῖναί σε τῆς κρατήσεως. καὶ ταῦτα εἰπόντος μου, κατηνέχθη μετ' ἤχου πολλοῦ, καὶ συνετρίβη· καὶ τοῦ ὄχλου βοή-
B σαντος, εἷς Θεὸς, ὃν Πέτρος καταγγέλλει. οὕτως ἡ πρώτη κατελύθη τῶν Σιμωνιανῶν αἵρεσις ἐν Ῥώμῃ, καὶ τέλεον ἀπέσβη. διὸ δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνου τοῦ σαββάτου ἐπίσημον ἄγουσι Ῥωμαῖοι.

Ὁ μέν τοι Νέρων ἀκούσας, ὅτι πεφόνευται Σίμων ὑπὸ τοῦ Πέτρου, καὶ ἀγανακτήσας, ἐκέλευσεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. ὁ δὲ Πέτρος παρακαλέσας τὸν ἔπαρχον, ἵνα μὴ σταυρωθῇ ὄρθιος ὡς ὁ Κύριος, κατὰ κεφαλῆς ἐσταυρώθη. Μετὰ δέ γε τὴν Πέτρου τελευτὴν, ὥς φησιν Εὐσέβιος, Παῦλος ὁ Ἀπόστολος κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἀπολογίαν ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας δέσμιος, ἀπολογησάμενος Νέρωνι, ἐπὶ τὴν διακονίαν τοῦ κηρύγματος ἐστάλη. κἀντεῦθεν, ὡς ἔοικε, τὰς τῶν
C Ἀποστόλων πράξεις ἐπ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον Λουκᾶς ἔγραψε, μέχρις ὅτε συνῆν τῷ Παύλῳ· καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἐμαρτύρησεν, οὐ συμπαρῆν αὐτῷ, τοῦ Ἀποστόλου σαφῶς τοῦτο λέγοντος· ὅτι οὐδείς μοι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπολογίᾳ συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλειπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη. τὴν δὲ πρὸς Τιμόθεον δευτέραν ἐπιστολὴν κατεχόμενος ἔγραψεν, ὁμοῦ σημαίνων τήν τε προτέραν αὐτοῦ ἀπολογίαν πρὸς Νέρωνα· ὃν καὶ λέοντα διὰ τὸ ἀπάνθρωπον καὶ θηριῶδες τῶν τρόπων καλῶς ὠνόμασε, καὶ τὴν περὶ πόδας τελείωσιν ἐπάγει φάσκων· ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος· ἀλλὰ καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ὑ-
D πεμφαίνων τὸ παραυτίκα μαρτύριον, ὃ καὶ σαφέστερον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ προσαγορεύει λέγων· ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. Ἀπολογησάμενος τοίνυν τὴν πρώτην ἀπολογίαν, καὶ αὖθις ἐπὶ τὴν τοῦ κηρύγματος διακονίαν σταλέμενος, εἶτα πάλιν τὸ δεύτερον ἐπιβὰς τῇ Ῥώμῃ δέσμιος, καὶ ὡσαύτως Νέρωνι παραδοθεὶς, τὸν διὰ ξίφους τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσατο, μηνὶ Ἰουνίῳ κθ'. καθ' ἣν ἡμέραν καὶ Πέτρος ἐσταυρώθη, μετὰ περίοδον χρόνου ἑνός. καθάπερ καὶ Μάρκος, καὶ Λουκᾶς οἱ εὐαγγελισταὶ, καὶ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος, ὡς ἔμ-
E προσθεν εἴρηται. Ὁ οὖν μακάριος Λουκᾶς ἐπὶ ἐλαίας καρποφόρου ἐσταυρώθη, μὴ εὑρισκομένου ξύλου ξηροῦ ἐν τῷ τόπῳ, πρὸς τὸ γενέσθαι σταυρόν. καὶ λαβών τις τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ μεταξὺ πολλῶν μνημείων θάψας, ἄδηλον ἐποίησε τὸν τάφον. τῶν δὲ μαθητῶν ἀναζητούντων μετέπειτα, καὶ μὴ εὑρισκόντων αὐτοῦ τὸν τάφον διὰ τὸ πλῆθος τῶν μνημάτων, προσευξαμένων αὐτῶν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, κολλύρια

ἔβρεξεν

ἔβριξεν ὁ Θεὸς ἰατρικὰ ἐπάνω τοῦ τάφου τοῦ Ἀποστόλου, σύμβολα τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. καὶ ἐκ τούτου ἐγένετο γνώριμος ὁ τάφος. οὗ τὸ τίμιον καὶ ἅγιον λείψανον ἀνακομισθὲν ἐπὶ Κωνσταντίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, διὰ τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου, ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὑποκάτω τῆς ἁγίας τραπέζης, μετ' Ἀνδρέου καὶ Τιμοθέου τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Οἱ μέντοι Ἰουδαῖοι μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάληψιν ἀπολέμητοι διέμειναν ἔτη μ΄. μετανοίας αὐτοῖς καιρὸν τῆς μακροθυμίας ἀποτεινάσης τοῦ Θεοῦ, ἵνα γνωσιμαχήσαντες, τὴν ἰδίαν ἀνακαλέσωνται πλημμέλειαν. οἱ δὲ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον νεύσαντες τῷ φθόνῳ, καὶ τοὺς ἁγίους ἀνῄρουν, Στέφανον, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον, καὶ λοιπούς. διὸ καὶ ἀξίως ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν θεήλατον ἐπεσπάσαντο πανωλεθρίαν. ὅθεν αὐτοῖς φοβερὰ σημεῖα καὶ ἐναργῆ ἐπεδείκνυντο, τὴν μέλλουσαν καταλαμβάνειν αὐτοὺς ἅλωσιν προμηνύοντα. ἐν γὰρ τῇ τῶν ἀζύμων ἑορτῇ, περὶ ὥραν θ΄ τῆς νυκτὸς, τοσοῦτον φῶς τὸν ναὸν περιέλαμψε, καὶ τὸν βωμὸν περὶ ὥραν μίαν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν γενέσθαι. ἔπειτα ἀστὴρ ὕπερθεν τῆς πόλεως, ῥομφαίᾳ παρόμοιος, ὠπτάνετο. ἄλλοτε ἡ ἀνατολικὴ πύλη χαλκῆ τῆς πόλεως, σιδηροδέτοις κλειομένη μοχλοῖς, καὶ μόλις ὑπὸ ἀνδρῶν λ΄ ἀνοιγομένη, ὤφθη περὶ ὥραν η΄ τῆς νυκτὸς ἀνοιγομένη. πάλιν ὡράθησαν πρὸ ἡλίου δύσεως ὡσεὶ ἅρματα μετέωρα, καὶ στρατόπεδα ἔνοπλα περὶ τὸν ἀέρα διατρέχοντα, καὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας φοβερῶς περιστοιχίζοντα. πρὸ ἐτῶν δὲ τεσσάρων τῆς ἁλώσεως, ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς σκηνοπηγίας, ἔτι τῆς πόλεως εἰρηνευούσης, ἄνθρωπός τις Ἰησοῦς ὀνόματι, ἐξαίφνης ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ παρελθὼν ἐβόα· φωνὴ ἀπὸ ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δυσμῶν, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ πάντα τὸν λαόν. καὶ ταῦτα ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις περιερχόμενος ὅλην τὴν πόλιν ἀνενδότως ἐβόα. διὸ καί τινες τῶν δημοτῶν ἀγανακτήσαντες, μάστιξιν αὐτὸν ᾐκίζοντο. ὁ δὲ πρὸς ἑκάστην τῶν πληγῶν ἔκραζεν· οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις. κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἑορτὴν βοῦς ἀχθεῖσα πρὸς θυσίαν, παραδόξως ἔτεκεν ἄρνα ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ· ἅτις οἶμαι σαφῶς ἐνέφαινε τὴν γενησομένην αὐτοῖς ἄρδην πανωλεθρίαν.

Τῶν μὲν Ἰουδαίων τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγὴν ἠθετηκότων, ἀπέστειλε Νέρων Οὐεσπασιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ Τίτον τὸν ἔκγονον αὐτοῦ. οἳ καὶ ἐπόρθησαν αὐτήν, πάντων τῶν Χριστιανῶν δι' ἀποκαλύψεως θείας τῶν Ἱεροσολύμων ἐξελθόντων, μόνων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐκ πάσης τῆς χώρας ἐν τῇ τοῦ Πάσχα ἑορτῇ, ὥσπερ ἐν εἱρκτῇ, τοῖς Ἱεροσολύμοις συγκλεισθέντων, ὡς ἀμφὶ τὰς τριακοσίας μυριάδας τὸ πλῆθος ἀριθμεῖσθαι. καὶ πάντες τὸν ἐπηρτημένον αὐτοῖς ὄλεθρον πρὸς Θεοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τολμηθεῖσαν αὐτοῖς θεομαχίαν, καὶ μιαιφονίαν, ἐνδίκως κατεδέξαντο. Οὐεσπασιανὸς γὰρ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ μετὰ θάνατον Νέρωνος ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, πρὸς Ῥώμην ἀπῆλθε, Τίτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ καταλείψας ἐκεῖσε. ὁ δὲ ἑλεπόλεις καὶ πύργους παντοίους τεκτηνάμενος, διχῶς τὰ τείχη Ἱεροσολύμων κατεπολέμει. ἐξελαύνει γοῦν τοῦ ἔξω τείχους τοὺς Ἰουδαίους. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον καταφυγόντας, ἀγῶσι σφόδρα βιαίοις πολέμοις ἀναγκάσας, ἐπὶ τὸ ἐνδότερον καὶ τρίτον συνωθεῖ χωρεῖν· ὅπου καὶ καρτερᾶς συμμάχης γενομένης, ἐξ ἑκατέρας παρατάξεως πλεῖστοι ὅσοι ἀνῃροῦντο.

Cedren.

A medica super ejus tumulum depluit, notam artis quam exercuerat. atque hoc modo sepulchrum Lucæ innotuit. Hujus sanctæ atque venerandæ reliquiæ sub Constantio, Constantini Magni F. beati Artemii opera Constantinopolim relatæ, depositæ sunt in templo D. Apostolorum, infra sacram mensam, una cum Andrea & Timotheo beatis Apostolis. 94

Cæterum Judæi a Christi in cælum receptione pacem habuerunt annos quadraginta, cum eis divina lenitudo id ad resipiscendum largiretur tempus, ut sua damnantes peccata, factum mutarent. Ii vero in deterius ruentes, invidia eo adducti sunt, uti sanctos interficerent, Stephanum, Jacobum Zebedæi filium, Jacobum Domini fratrem, & alios. B Itaque suo merito divinitus profectam sibi attraxerunt internecionem. Ea ipsis est terribilibus atque perspicuis denunciata portentis. Nam quo tempore azymorum solemnis agitur festivitas, circa horam noctis nonam, tantum aram templumque circumfulsit lumen quod per integram duravit horam, ut dies videretur facta. Deinde stella supra urbem, ensis specie, apparuit. Alio tempore porta urbis, quæ porta Orientalis dicitur, ærea ac ferratis obdita vectibus, & quam ægre triginta viri possent aperire, circa octavam noctis horam visa est aperiri. C Rursus ante solis occasum visi sunt in sublimi currus & exercitus armati per aerem discurrentes, atque urbibus Judææ terribiliter circumfusi. Quatuor etiam ante excidium annis, festo Tabernaculorum die, urbe adhuc pacata, vir quidam Jesus nomine, subito in medium populi progressus, clamavit: Vox ab ortu solis, vox ab occasu, vox a quatuor mundi cardinibus, vox adversus Hierosolyma & totam gentem. Hæc ille per aliquot dies, totam circumiens urbem, sine intermissione vociferabatur. Quod quidam de populo indigne ferentes, flagris eum ceciderunt, ad singulos ictus exclamantem, Væ væ væ Hierosolymam. Eadem festivitate bos ad sacrificium adducta, D agnum partu edidit in medio templo: quo quidem prodigio, ni fallor, funditus exitium Judæis aperte fuit præmonstratum.

Edit. Paris. pag. 253.

Excidium Hierosolymorum antegressa signa.

Cum ergo Judæi a Romanis defecissent, misit Nero Vespasianum filium, & Titum, nepotem suum, qui Hierosolymam exscinderent. Divina tum patefactione admoniti Christiani, universi Hierosolymis excesserant, solique Judæi in urbe erant, ad paschatis solemne sacrificium ex tota Judæa eo profecti, ibique tamquam in carcere inclusi. multitudinis numerus fuit ad ter millena millia: qui omnes divina vindicta rebellionis suæ contra Christum Dominum nostrum, cædisque in eum statutæ, exitio suo pœnas dederunt. Etenim Vespa- E sianus in Palæstina degens, a morte Neronis Imperator ab exercitu creatus, Romam abiit, Tito filio suo ibi relicto. Is machinas ad oppugnandum aptas, omnisque generis turres fabricatus, bifariam muros Hierosolymorum oppugnavit, Judæosque muro exteriore abactos ad secundum compulit. inde quoque magnis certaminibus eos ad tertium redegit murum: ubi acri commissa pugna, plurimi ab utraque parte occubuerunt.

pag. 214.

αἰχμαλώτους ἀπάγεσθαι πραθησομένους διετάξατο. τούτων δὲ μόνον τὸν ἀριθμὸν εἰς θʹ. μυριάδας ἀνδρῶν συνθεωρεῖσθαι.

Τότε δὴ καὶ λοιμὸν κατὰ τὴν Ῥώμην φασὶ γενέσθαι τοιοῦτον, ὡς ὑπὲρ μυρίους ἐφ' ἡμέραις πλείοσι καθημέραν ἀποθνήσκειν. τότε καὶ Κολοσσὸν φασὶ τοὺς Ῥοδίους ἀναστῆσαι στήλην ἐκ χαλκοῦ τῷ Διῒ, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ποδῶν. μετὰ τὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἅλωσιν Συμεὼν, ὁ τοῦ Κλεόπα, τὸν θρόνον Ἱεροσολύμων διαδέχεται.

Οὗτος ὁ Νέρων μανίας ἀλόγου πλησθεὶς ἀνεῖλε μὲν τὴν αὐτοῦ μητέρα, καὶ τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς ἐγγόνους αὐτῷ προσήκοντας πάντας, καὶ τῶν ἐπισημοτάτων Ῥωμαίων πλείστους. τῷ καὶ διὰ τὸν αἰσχρὸν καὶ ἀσελγῆ βίον αὐτοῦ τῇ τραπέζῃ κεραυνὸς ἐπιπίπτει. καὶ εὐθὺς ἐπετίθενται αὐτῷ τινὲς τῶν ἐν τέλει ἀναιρήσοντες. ὁ δὲ παρεκάλει τοὺς συνόντας αὐτῷ, ἀνελεῖν αὐτόν. ὡς δὲ οὐδεὶς ἠνέσχετο τοῦτο πρᾶξαι· ἐγὼ μόνος, ἔφη, οὔτε φίλον ἔχω τὸν σώζοντα, οὔτε ἐχθρὸν τὸν ἀναιροῦντά με. ἀποθανεῖν θέλει ἡ ψυχὴ, καὶ ἡ χεὶρ οὐχ ὑπηρετεῖ. καὶ τελευταῖον ἐπειπὼν, ὦ Ζεῦ, οἷος τεχνίτης κιθαρῳδὸς ἀπόλλυται, ἑαυτὸν ἀνεῖλεν. ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ, τινὲς πιλία ὡς ἐλευθερούμενοι ἐφόρεσαν. περὶ οὗ καὶ Βάλβιος, περὶ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεως, ὡς οἰκεῖος αὐτῷ ὢν, ἐρωτηθεὶς παρὰ Νέρωνος, ὡς καὶ αὐτὸς εἶ κατ' ἐμοῦ; ἔφη· ἐφίλησά σε παντὸς μᾶλλον, καὶ ἐμίσησα. ἐφίλησα, ἐλπίσας ἀγαθὸν αὐτοκράτορα ἔσεσθαί σε· μισῶ δὲ, ὅτι ταῦτα ποιεῖς. οὔτε γὰρ ἁρματηλάτῃ, οὔτε κυνηγῷ, οὔτε κιθαρῳδῷ δουλεύειν δύναμαι.

Ἐπὶ Νέρωνος ἐν Ῥώμῃ ὕπατος Λεύκιος Κοΐντος Κικιννάτος, ἄριστος ἐδείχθη. τοῦτον ἡ βουλὴ ἔπεμψε τοὺς παραληψομένους ἐπὶ τὴν ἀρχήν· ἔτυχε δ' τηνικαῦτα ἄρουραν ἐργαζόμενος εἰς σποράν, καὶ ἀκολουθῶν τοῖς βουσὶν, ἀχίτων, περιζωμάτιον ἔχων, καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πῖλον. προδραμόντος δέ τινος, καὶ κελεύσαντος ἐπὶ τὸ κοσμιώτερον ἑαυτὸν ποιῆσαι, παρελθὼν εἰς τὴν καλύβην, καὶ ἀμφιασάμενος προῆλθεν. οἱ δὲ ἠσπάσαντό τε αὐτὸν ὡς ὕπατον, καὶ τὴν περιπόρφυρον ἐσθῆτα περιέθεσαν. ὁ δὲ μικρὸν ἐπισχὼν, καὶ δακρύσας. ἄσπορον ἄρα μοι (ἔφη) τὸ χωρίον ἔσται τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν, καὶ κινδυνεύσομεν οὐκ ἔχειν πόθεν διατραφῆναι;

Ὅτι ἡ ἐπωνυμία τοῦ ἐνιαυσιαίου κύκλου, ἡ μὲν Ῥωμαΐζουσα φωνὴ τὸ μήνυμα σημαίνει· μηνύει γὰρ ἡ ἀρχὴ τῆς περιόδου. καὶ τοῦτο ἐστὶν ἡ Ἰνδικτιών. ἡ δὲ Ἑλλὰς φερωνύμως ἔθηκε τὴν ἐπινέμησιν. οὐ γὰρ εἰς ἀπαράβατον καὶ ὡρισμένον βάρος τὸ παλαιὸν οἱ φόροι τοῖς ὑπηκόοις ἐπέπτοντο, ἀλλ' ἡ τῶν καρπῶν γένεσις τὴν σύνταξιν αὐτοῖς ἐφιλανθρωπεύσατο. ἀπανίζουσαι γὰρ ἐλάφρυνον, εὐθηνοῦσαι δὲ οὐκ ἐβάρυνον. καὶ διένεμον ἀλύπως τοῖς φορολογουμένοις τὸ ἀνάλογον, καὶ τότε, ὅτε χρεία ἐκάλει. μηδενὸς δὲ ὄντος τοῦ φορολογουμένου, οὐδαμῶς ὁ φόρος ἐπράττετο, ἀλλ' ἐγίνετο κέρδος ὁ πόνος ὅλος τοῖς γεωργήσασι.

Γάλβας ἐβασίλευσε μῆνας θʹ. ἡμέρας ιγʹ. ἦν δὲ τῶν εὐπατριδῶν, ὃς εἶχε παραδυναστεύοντα τὸν Ὄθωνα. ὃς καὶ ἰδὼν τὸν Γάλβαν, Λούκιον εἰς υἱοθεσίαν παραλαβόντα, φθονήσας, καὶ τὸ στράτευμα κατ' αὐτοῦ κινήσας, ἀπέκτεινεν αὐτόν. ἀπαιτούμενος δὲ ὁ Ὄθων χρήματα παρὰ τῶν στρατιωτῶν, ἃ ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἔφη· οὐ δεῖ αὐτοκράτορα ἀναγκάζεσθαι.

Ὄθων ἐβασίλευσε μῆνας τρεῖς, ἡμέρας ηʹ. ἦν

Cedren.

A rant, eos in servitutem abduxi, ac divendi jussisse Titum: & virorum fuisse numerum, qui mancipia abducerentur, XC millia.

Tunc etiam Romæ ajunt tantam extitisse pestem, ut per multos dies quotidie supra CCIↃↃ hominum elata sint. Tunc & Rhodios ferunt Colossum statuisse, æream statuam Jovi, centum viginti septem pedes altam. Post captam Hierosolymam, Simeon Cleopæ filius episcopus ejus urbis factus est.

Nero plenus rabidi furoris, matrem, sororem, uxoremque suas necavit, & omnes suos cognatos, plurimosque nobilium Romanorum. Propter turpem ac libidinosam ejus vitam, mensa ipsius est de cælo tacta. Statim quidam primarii viri insidias ei struxerunt. Itaque suos ipse hortatus est, ut ipsi manus afferrent. quod cum omnes recusarent: Ego, inquit, solus neque amicum qui me servet habeo, neque inimicum qui me occidat: mori cupit animus, & manus ei non inservit: tandem fatus, O Jupiter quantus artifex & citharœdus perit: se ipsum jugulavit. Eo sublato, quidam pileos, ut libertatem adepti, gestaverunt. De eo Flavius, unus eorum qui ei insidias fecerunt, sic pronunciavit. Interrogatus a Nerone, cui erat admodum familiaris, cur se quoque ipsi adversum præberet? Majore, ait, te quam ullum alium & amore & odio sum prosecutus. amore, quod sperabam te bonum fore imperatorem: nunc autem odi te ob tua facta, non enim possum aurigæ, venatori, aut fidicini servire.

Nero — 95 — Edit. Paris. pag. 216.

Nerone imperante, Romæ consul fuit L. Quinctius Cincinnatus, vir optimus habitus. Is, cum Senatus mitteret qui eum ad occipiendum magistratum vocarent, inventus est sine tunica arans, bovesque sequens subligaculo cinctus, ac pileum gestans. Cum accurrisset quidam, juberetque eum se ornare, in casam ingressus vestem sumpsit: progressusque salutatus est consul, & purpura prætexta veste amictus. Quinctius paululum moratus, flevit, dicens: Ergo ne hoc anno ager mihi non conseretur, & periculum erit de penuria?

Nomen annui circuli indictio est apud D Latinos: quia principium circuitu indicat. Græcia ab eventu nomen imposuit, ut epinemesin appellaret. Antiquitus enim tributum subditis non ita impositum erat, ut ejus fixa esset & immutabilis ratio: sed juxta frugum proventum humaniter iis imponebatur, ita ut eo tenuiore minus penderent, neque uberiore eo census augeretur. Itaque exactoribus pro portione tribuebant, idque tunc, quando necessitas postulabat. Cum autem nemo exigeret, prorsus censum non pendebant, sed omnis laboris fructus agricolis relinquebatur.

Indictio. Tributum.

E Galba imperavit menses IX, dies XIII. Fuit patricius, habuitque imperii æmulum Othonem. qui cum Lucium a Galba videret adoptari, invidia ductus, exercitum adversus hunc concitavit, eumque interfecit. Otho autem a militibus pecuniam, quam promiserat, postulatus, respondit: Imperatorem non debere cogi.

Galba Imperator.

Imperavit Otho menses III, dies VIII.

Otho Imperator.

Natus fuit obſcuro genere. Aliquando rem ſacram in templo faciens, carmina Venerea ſacris permiſcuit. Ideoque adverſus ipſum a Vitellio mota ſeditione, gladio ſuo ſe interfecit, dicens: Quorium enim attinebat me quoque longis cantare tibiis.

Vitellius Imperator.

Vitellius unum annum imperavit, illuſtri familia ortus. Is aſtrologos, aſtronomos, præſtigiatoreſque omnes intra certum diem Italia eacedere juſſit. Atque ii libellum ſparſerunt, quo illi finem vitæ ad certum tempus prædicebant. quam prædictionem exitus comprobavit, Vitellio a militibus occiſo.

Veſpaſianus Imperator.

Veſpaſianus Neronis filius annos decem, dies octo imperavit. Imperium ei delatum eſt in Palæſtina, adbue Judæorum urbes oppugnanti. Is Joſephum hiſtoricum cepit. Romam proficiſcens, cum eſſet ab exercitu Imperator declaratus, Titum ad bellum in Palæſtina gerendum reliquit. Primo Veſpaſiani anno templum Capitolinum conflagravit: & quinto anno id reficere ipſe cœpit.

Edit. Pariſ. pag. 217.

TITUS Imperator.

Veſpaſiano ſucceſſit filius Titus, imperavitque annos tres. Is expugnavit Hieroſolyma, urbemque & templum incendit. Is minis, non ſupplicijs ſontes terrebat. Nulla dies eo imperante abiit, qua non aliquem ſubditorum dono aut beneficio aliquo afficeret. Dicere enim ſolebat: Regium eſſe benefacere, & precibus facile annuere. Omnium qui ipſum compellarent petitionibus annuebat. & cum quidam familiarium percontaretur, cur id faceret, cum tamen ſæpe promiſſa non impleret? reſpondit: Quia ab imperatore nemo debet mœſtus diſcedere. Hic Titus cum æſtate totum diem iter feciſſet, eique ſanguis per nares erupiſſet, atque a ſole uſtus in animi deliquium incidiſſet: adhuc ſpirantem frater Domitianus in ciſtam ligneam nive plenam conjecit, tamquam remedium adhibiturus: atque ita interfecit. Ille igitur dignus admiratione Titus Philoſophia apprime formatus, eloquentiſſimus, bellicoſiſſimus, atque moderatiſſimus, beneficentiaque, temperantia, juſtitia & prudentia inſigni ornatus, in excidio maxime Hieroſolymorum ſuam miſerandi promptitudinem demonſtravit. Vehementer enim tunc a Deo exagitatos deploravit Judæos: magiſque etiam illacrymavit, cum ædem Dei videret incendi: precatuſque eſt a Deo veniam, quod non ſua hæc voluntate, ſed ob impiam Judæorum perverſitatem evenirent. Cumque urbe exciſa eum ſui victorem atque triumphalem prædicarent, reſpuit eas appellationes, dicens: Non ſe iſta geſſiſſe, ſed divinæ iræ manus accommodaſſe, ac adminiſtrum fuiſſe. Inde cum virtute ſua & animi demiſſione in honore & amore omnium eſſet, eo quo diximus modo interiit. Tantus autem ejus morte Romæ luctus obortus fuit, ut multo tempore virtutes ejus commemorantes atque reputantes, publice & privatim per domos tamquam ſuo quiſque infortunio accepto plorarent.

Anno ejus ſecundo magnum fuit Romæ incendium. Ac S. conſulto Ti-

A δὲ γένους ἀσήμου. θύων δέ ποτε ἐν τῷ ἱερῷ, τὰ τῆς Ἀφροδίτης ᾄσματα τοῖς ἱεροῖς παρέμιξε. καὶ διὰ τοῦτο Οὐϊτελλίου αὐτῷ ἐπαναστάντος, ξιφιδίῳ ἑαυτὸν διεχειρίσατο. εἰπών, τί γάρ με ἔδει μακροῖς αὐλοῖς ᾄδειν καὶ αὐλεῖν;

Οὐϊτέλλιος, ὁ καὶ Βιτέλλιος, ἔτος ἕν, γένους ἐπιφανοῦς ὤν. οὗτος ἀστρολόγους καὶ ἀστρονόμους καὶ γόητας ἐντὸς ῥητῆς ἡμέρας πάντας ἐκχωρῆσαι τῆς Ἰταλίας προσέταξεν· οἱ καὶ πρόγραμμα ἔρριψαν, προαγγέλλοντες ἐντὸς ἡμέρας ῥητῆς ἀπαλλαγήσεσθαι αὐτὸν τοῦ βίου, ὃ δὴ καὶ γέγονεν· ἐσφάγη γὰρ ὑπὸ στρατιωτῶν.

Οὐεσπασιανός, υἱὸς Νέρωνος, ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα, ἡμέρας η΄. αὐτοκράτωρ δὲ γέγονεν ἐν Παλαιστίνῃ ἔτι τὰς πόλεις τῶν Ἰουδαίων πολιορκῶν. ὅστις καὶ Ἰώ-
B σηπον τὸν συγγραφέα ὑποχείριον ἐποιήσατο. ἀνήχθη δὲ ἐν Ῥώμῃ ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεύς, καταλιπὼν Τίτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὴν Παλαιστίνην πολιορκεῖν. τῷ πρώτῳ ἔτει Οὐεσπασιανοῦ, ὁ ναὸς τοῦ Καπιτωλίου ἐνεπρήσθη, καὶ τῷ ε΄. ἔτει οἰκοδομεῖσθαι παρ' αὐτοῦ ἤρξατο.

Μετὰ Οὐεσπασιανόν, Τίτος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη τρία. οὗτος πολιορκεῖ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐμπιπρᾷ, καθὼς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. οὗτος ἀπειλαῖς, καὶ οὐ τιμωρίαις τοὺς ὑπευθύνους ἐφόβει. βασιλεύοντος γὰρ αὐτοῦ, οὐ παρῆλθεν ἡμέρα, ἐν ᾗ δῶρον τί τῶν ὑπηκόων τινί, ἢ εὐεργεσίαν οὐ παρέσχεν. ἔλεγε γάρ, βασιλείας εἶναι γνώρισμα τὸ εὐεργετεῖν, καὶ ἐν ταῖς αἰτήσεσιν εὐεπήκοον εἶναι. πάντας δὲ τοὺς ἐντυγχά-
C νοντας αὐτῷ, αἰτουμένους τι, συνετίθετο ὅτι καὶ βούλοιτο. καί τινος τῶν συνήθων ἐρωτήσαντος, ὅτου χάριν τοῦτο ποιεῖς, πολλάκις μὴ ἐκπληρῶν τὰς ὑποσχέσεις; οὐδένα, εἶπεν ὁ Τίτος, ἀπὸ βασιλείας δεῖ σκυθρωπὸν ἀποπέμπεσθαι. οὗτος ὁ Τίτος ὥρᾳ θέρους πανήμερον ὁδοιπορήσας καὶ αἱμορραγήσας διὰ τῶν μυκτήρων, ὑπὸ ἡλίου τε φλεχθεὶς, καὶ πάνυ λειποθυμήσας, ἔτι ἐμπνέοντος αὐτοῦ, ἐνέβαλεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δομετιανὸς εἰς λάρνακα ξυλίνην χιόνος γέμουσαν, ὡς δῆθεν θεραπεύσων, καὶ ἀπέκτεινεν. ὁ γοῦν θαυμάσιος Τίτος φιλοσοφώτατος, καὶ εὐγλωττότατος, καὶ πολεμικώτατος, καὶ μέτριος ἄγαν ὑπάρχων, καὶ ἀγαθοεργίᾳ πολλῇ καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ φρονή-
D σει κοσμούμενος, ἐκδηλοτέραν ἅπασι πεποίηκε τὴν ἑαυτοῦ συμπάθειαν ἐν τῇ ἁλώσει τῆς Ἱερουσαλήμ. σφόδρα γὰρ ἐπένθησε τοὺς θεηλάτους Ἰουδαίους τότε. καὶ μᾶλλον τὸν θεῖον ναὸν πυρπολούμενον ὁρῶν, ἐδάκρυσε, καὶ τὸν Θεὸν ἐδυσώπησε τυχεῖν ἐλέους καὶ συγγνώμης, δι' οὗ οὐ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ταῦτα γεγόνασιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνων θεοστυγῆ δυστροπίαν. ὅθεν δὴ μετὰ τὴν ἅλωσιν πρὸς τοὺς ἀνακηρύττοντας αὐτὸν νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον, διωθεῖτο τὰς ἀναρρήσεις, ὡς οὐκ αὐτὸς εἰργάσθαι ταῦτα φήσας, ἀλλὰ θεηλάτῳ καὶ θείᾳ ὀργῇ καθυπουργῆσαι, καὶ τὰς χεῖρας ἐπιδεδωκέναι. κἀντεῦθεν τοί-
E νυν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ ταπεινοφροσύνην παγγέραστος καὶ πανέραστος γενόμενος, οὕτως ἐτελεύτησε. τοσοῦτος δὲ θρῆνος ἐπὶ τῇ τελευτῇ αὐτοῦ κατέσχε τὴν Ῥώμην, ὡς ἐν χρόνῳ πολλῷ τοῦτον ἀπομνημονεύοντας, καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ἀναλογιζομένους, δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους κλαίειν, ὥσπερ οἰκείῳ πάθει κατεχόμενος ἕκαστος.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει τούτου μέγας ἐμπρησμὸς ἐν

A Ῥώμῃ ἐγένετο. καὶ τῆς συγκλήτου ψηφισαμένης, Τίτος Θεὸς ἀνηγορεύθη. οὗτος ὁ Τίτος ἐν δυσὶν ἔτεσι παραλαβὼν τὴν Ἱερουσαλὴμ, πᾶσαν ἐνέπρησε καὶ ἠφάνισε, καθὼς εἴρηται. καὶ τὸν ναὸν ἐνέπρησε, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου προαγόρευσιν. εἰπόντων γὰρ τῶν μαθητῶν περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, ἔφη. ταῦτα πάντα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι, ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται· ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην τὴν Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ στρατοπέδων, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ καὶ πεσοῦνται ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη. B καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. καὶ ἔσται θλῖψις τοιαύτη, οἵα οὐ γέγονε πώποτε, οὐδ' οὐ μὴ ἔσται. ταῦτα δὲ πάντα πεπόνθασιν οἱ ἐχθροὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν Ἰουδαῖοι, κυριευθέντες ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἀποστάμενοι Χριστὸν τὸν βασιλέα τοῦ παντὸς καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν δυσσεβῶς ἐπισπασάμενοι, κράζοντες· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα· καὶ, τὸ αἷμα Χριστοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. διὸ καὶ μέχρι τῆς συντελείας τὴν εἰς τὰ ἔθνη πάντα διασπορὰν καὶ ταλαιπωρίαν ἕξουσιν αὐτῶν τὰ τέκνα, καθάπερ τινὲς δραπέται μαστιγίαι, μηδὲν τῶν νομίμων ἐπιτελεῖν δυνάμενοι. C ὑποφόρους γὰρ ἔχοντες αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, οὐκ ἐῶσι τοῖς ἰδίοις αὐτοὺς χρῆσθαι δικαιώμασιν. ἐπειδήπερ ἑκουσίως ἐπεσπάσαντο τὴν δουλείαν, εἰπόντες· οὐκ ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα. καί· ἐὰν μὴ ἀποκτείνωμεν τὸν Χριστὸν, πάντες εἰς αὐτὸν πιστεύσουσι, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν τὸν τόπον, καὶ τὸ ἔθνος. οἵ γε καὶ ἄκοντες προεφήτευσαν· καὶ γὰρ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τὰ ἔθνη· καὶ αὐτοὶ τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀφῃρέθησαν, καὶ τὴν λατρείαν, κεκωλυμένοι δὲ εἰσὶ καὶ ἀναιρεῖν οὓς θέλουσι, καὶ θύειν ὅτε βούλονται. διὸ καὶ ἐπικατάρατοι εἰσὶ, μὴ δυνάμενοι ποιεῖν τὰ διατεταγμένα. ἐπικατάρατος γάρ, φησι, πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει D πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ἀδύνατον δέ ἐστιν ἐν διασπορᾷ μεταξὺ ἐθνῶν ὄντας πάντως ἐπιτελεῖν αὐτοὺς τὰ τοῦ νόμου, καὶ τὴν λατρείαν ἐν ἑνὶ τόπῳ περιγεγραμμένην, ὡς ἐν λόγῳ Κυρίου Μωϋσῆς διετάξατο.

Τί οὖν πρὸς ταῦτα φατὲ, ὦ Ἰουδαῖοι; καὶ τί τὸ αἴτιον τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων ὑμᾶς κατειληφότων κακῶν; ἆρά γε συνήκατε, ὅτι οὐκ εἰς ὁμόδουλον, ἀλλ' εἰς Θεὸν προσεκρούκατε, εἰκότως ταῦτα πεπόνθατε, καὶ ἀσύγγνωστα πάσχετε; Ἡσαΐας γὰρ περὶ ὑμῶν ἐκ προσώπου Θεοῦ φησίν. υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. καὶ τί ποιήσω τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτῷ; E διότι ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ σταφυλὴν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας. καὶ ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ κρίσιν, ἐποίησε δὲ ἀνομίαν, καὶ οὐ δικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγήν. ποίας δὲ ἀκάνθας λέγει, καὶ ποίαν ἀνομίαν καὶ κραυγήν; ἢ δηλονότι, αἷς περ ἐστεφανώσατε αὐτὸν ἀνόμως ἐπὶ τοῦ πάθους, κράζοντες, ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. ὡς

A tus Deus appellatus est. Is Titus biennali obsidione Hierosolyma cepit eamque totam cremavit atque delevit: templumque incendit, sicuti Dominus prædixerat. *Edit. Paris. pag. 218.* Cum enim ei discipuli dicerent, templum pulchris lapidibus & donariis esse exornatum, dixit: (Tempus erit, cum de hoc quod videtis templo, non supererit lapis altari lapidi junctus. *Matth. 24. Luc. 21.* Cum autem cingi exercitibus Hierosolyma videbitis, tunc cogitatote, appetiisse ejus excidium: Væ autem prægnantibus & lactantibus, isto tempore. Magnam enim ira Dei necessitudinem huic populo immittet: & cadent acie ferri, ac captivi abducentur ad omnes gentes, conculcabiturque Hierosolyma a B barbaris, donec tempus gentium impleatur. tantaque erit calamitas, quanta neque prius extitit, neque postea existet.) Hæc omnia perpessi sunt hostes suæ ipsorum vitæ Judæi, a Romanis in servitutem acti, quod regem universi Christum respuerant, Romanoque imperio impie sese subjecerant clamando: (Regem, præter Cæsarem, nullum habemus. *Matth. 27.* Item: (Sanguis Christi nobis, nostrisque imputetur liberis.) Itaque etiam ad extremum usque posteritas eorum per nationes dispergetur, & affligetur, instar fugitivorum & notis compunctorum servorum, nihilque secundum legem agere iis permittetur. Romani enim cum eos habeant stipendiarios, non sinunt propriis uti le- C gibus: ideo quia ultro iis se in servitutem addixerant, cum vociferarentur, se non alium habere regem quam Cæsarem. item: (Nisi Christum occidamus, omnes ei fidem adhibebunt, *Joann. 11.* venientque Romani, & urbem gentemque nostram subigent. Et quidem non sponte sua, tamen vaticinati sunt. Nam & nationes Christum fide sunt amplexæ: & ipsis Romani imperium cultumque sacrorum eripuerunt: & neque interficere iis licet quos volunt, neque sacrificare quoties cupiunt. Quo fit, ut execrationi sint obnoxii, cum obire ea quæ legibus jubentur non possint. Ita enim lex ait; (Execratus esto quicumque non omnia quæ *Deut. 27.* D in libro legis scripta sunt, observat atque præstat.) Jam fieri nullo modo potest, ut qui hinc inde per populos dispersi sint, ii omnem Dei cultum lege Mosaica præscriptum, eumque uni loco affixum obeant.

At vos Judæi, quid ad hæc dicitis? quæ causa est tot tantorumque malorum, quæ vobis evenerunt? *In Judæos.* Intelligitisne eam esse, quod non in conservum, sed in ipsum Deum offendistis, ideoque tam graves sine venia pœnas penditis? Nam Esaias quidem de vobis sub persona Dei sic loquitur; (Filios genui, & extoli, ipsi autem me spreverunt.) *Pag. 219.* Item: (Quidnam restat quod adhuc in veniam istam laboris impendam, quod nondum impenderim? Expectavi dum uvas pro- E duceret; ecce autem spinas protulit: expectavi dum juste agerent, sed injustitiam illi & vociferationem ediderunt.) Quas vero spinas, & quam injustitiam, ac quem clamorem notat? nimirum spinas, ex quibus contextam ei coronam inter injusta supplicia imposuistis, vociferantes: Tolle, tolle, in crucem eum age) Sic & Jeremias; Hereditas mihi mea facta

Cap. 12. est instar leonis in sylva : adversus
me ea vocem sustulit , ideoque eam
odi .) Solomon quoque dicit : Exite o
Cant. 3. filiæ Sionis , ac videte coronam quam
ei mater ejus imposuit die nuptiali .)
96 Matrem ejus vocat , secundum carnem ,
Judæorum synagogam . dicit enim :
(Caro mea ex ipsis .) Dies autem
nuptiarum ejus est , quo sibi gentium
Ecclesiam desponsavit . Tum vero fatua
illa synagoga coronam spineam ejus ca-
piti imposuit , illudensque ei dixit : Sal-
ve o rex Judæorum . Quos etiam mi-
naclus objurgat Esaias his verbis : (Fi-
Cap. 57. lii perditi , ac semen injustum , cuinam
per libidinem illusistis , ac contra quem
fræna linguæ vestræ laxavistis ? Atque
ipse etiam Dominus apud Oseam eos
deplorat , ita inquiens : (Væ ipsis ,
Cap. 7. quoniam a me resilierunt . miseri sunt ,
quia adversum me impie egerunt , ma-
laque in me consilia inierunt : itaque
Israelus absorptus est , atque ad nihilum
redactus , factusque inter gentes instar
vasis perditi .) Rursus per Jeremiam
Cap. 2. Deus dicit : (Castigabit te tua defectio ,
& malitia tua te convincet : cognosces-
que acerbum tibi esse quod me dese-
ruisti .) At beatus Davidus acerrimo do-
lore compunctus in vos , ita execra-
tur ob petulanter a vobis vexatum Do-
Psal. 68. minum : (Obtenebrentur oculi eorum ,
ne videant : ac tergum eorum usquequa-
que curva . Effunde in eos iram tuam ,
& excandescente animo eos adorire .
adde eorum peccatis peccata , ne tuam
justitiam attingant . expungantur de li-
bro viventium , & inter justos eorum
nomina non scribantur . Dissipa eos
vi tua , ac dejice eos protector meus
Psal. 58. o Deus . Deprehendantur in fastu suo ,
& in ira excidii , ne extent . ita
experientur Deum Jacobo & finibus ter-
ræ imperare .) Nimirum hoc innuens ,
ipsos justo Dei judicio dispersos , intel-
lecturos Christum esse Deum patris ip-
sorum Jacobi . Eodem etiam modo vos
traducit Moses , is qui Deum vidit ,
Edit. Paris. pag. 220. ut impuros , & stolidos , & ingratos :
(Filii , inquit , reprehensione digni , pra-
vum genus ac perversum , hæccine Domi-
no rependitis ? Populus iste fatuus est ne-
que sapit . An non Deus pater est tuus ,
Deut. 32. qui te sibi paravit , qui te fecit , reforma-
vit ?) Eapropter recte pronunciat Deus :
(Dixi , disjiciam eos , abolebo ea hominibus
eorum memoriam .) Et quidem inclytus il-
le Jeremias admodum diserte exprimit ,
quisnam sit ille qui ita a vobis tractatus
Thren. 4. est : (Spiritus , inquit , faciem vestram
præcedens Christus , comprehensus est per-
versitate vestra . is de quo diximus , sub
umbra ejus nos inter gentes ambulaturos .)
Ac rursus Solomon in persona vestra , quo-
Sap. 2. modo essetis Deo adversaturi , prædicit (In-
sidiemur , inquit , justo . Est enim nobis in-
commodus , atq; factis nostris adversatur ,
nostraque ex lege peccata nobis exprobrat :
notitiam Dei sibi sumit , seque filium Dei
nominat . arguit nostras cogitationes , & vel
aspectu nobis molestus est . dissimilis alio-
rum vitæ est vita ejus , moresque ejus inu-
sitati nobis . habet nos pro adulterinis , &
a nostris moribus perinde atque ab immun-
ditia abstinet . beatum prædicat finem justo-
rum , Deumque patrem suum jactat . Expe-
riamur vera ne sint ejus verba , exitumq;
ejus exploremus . Si enim justus est & filius
Dei , tutelam ejus suscipiet Deus , eumque
ex adversariorum manibus liberabit . In-

A καὶ ἐπὶ Ἱερεμίου· ἐγένετο ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν
δρυμῷ. ἔδωκεν ἐπ' ἐμὲ τὴν φωνὴν αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο
ἐμίσησα αὐτήν. καὶ Σολομὼν λέγει. ἐξέλθετε θυγατέρες
Σιών, καὶ ἴδετε ἐν τῷ στεφάνῳ, ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ
αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ. μητέρα μὲν αὐτοῦ κατὰ
σάρκα λέγει τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγήν. σάρξ μου γάρ,
φησιν, ἐξ αὐτῶν. ἡμέρα δὲ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καθ' ἣν
τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐνυμφεύσατο ἐκκλησίαν. ἡ δὲ ματαιό-
φρων ἐκείνη συναγωγή, στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ θεῖσα, ἐμπαίζουσα αὐτῷ ἔλεγε. χαῖρε ὁ
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. πρὸς οὓς ἀποτεινόμενος Ἡσαΐας,
ἐπιπληκτικώτερον ἔφη· ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε; καὶ ἐπὶ τίνι
ἐχαλάσατε τὴν γλῶτταν ὑμῶν; τέκνα ἀπωλείας, καὶ σπέρ-
B μα ἄνομον. ὅθεν αὐτὸς ὁ Κύριος διὰ Ὠσηὲ τοῦ προφήτου
σχετλιαστικῶς εἶπεν· οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ'
ἐμοῦ. δείλαιοί εἰσιν, ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμέ, καὶ πονηρὰ εἰς
ἐμὲ ἐλογίσαντο. καὶ διὰ τοῦτο κατεπόθη Ἰσραήλ, καὶ εἰς
οὐθὲν ἐγένετο, καὶ ὅτι ὥσπερ σκεῦος ἄχρηστον ἐν τοῖς ἔθνε-
σι. καὶ διὰ Ἱερεμίου πάλιν φησί· παιδεύσει σε ἡ ἀποστα-
σία σου, καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε. καὶ γνώσῃ ὅτι πικρόν
σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ. ὁ δέ γε θεῖος Δαβίδ, ὥσπερ
διαπριόμενος καθ' ὑμῶν, ἐπαρᾶται πρὸς τὸν παροινη-
θέντα Κύριον λέγων. σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐ-
τῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγ-
καμψον. ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ θυ-
μὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβοι αὐτούς. πρόσθες ἀνομίαν
C ἐπὶ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιο-
σύνῃ σου, ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων, καὶ μετὰ
δικαίων μὴ γραφήτωσαν· διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ
δυνάμει σου, καὶ κατάβαλε αὐτοὺς ὁ ὑπερασπιστής μου
Κύριε. καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν ἐν
ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι. καὶ γνώσονται ὅτι ὁ
Θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ, καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς. ἐφ'
οἷς δὴ πόθεν διασπαρέντες ἐνδίκως, ἐπιγνώσονται πάν-
τως, ὅτι Θεός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ πατρὸς αὐτῶν Ἰα-
κώβ. οὕτω γέ μὴν καὶ ὁ θεόπτης Μωϋσῆς στηλιτεύων ὑ-
μᾶς, ὡς βδελυροὺς καὶ ἄφρονας καὶ ἀγνώμονας, ἔφη·
τέκνα μωμητά, γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη, ταῦ-
τα Κυρίῳ ἀνταποδίδοτε; οὕτως λαὸς μωρός, καὶ οὐχὶ σο-
φός. οὐκ αὐτὸς οὗτός σου πατὴρ ἐκτήσατό σε, καὶ ἐποίη-
D σέ σε, καὶ ἔπλασέ σε; κἀντεῦθεν εἰκότως φησὶν ὁ Θεός·
εἶπον, διασπερῶ αὐτούς, παύσω δὴ ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνη-
μόσυνον αὐτῶν. καὶ μέντοι καὶ ὁ κλεινὸς Ἱερεμίας μάλα
σαφηνίζων, τίς οὗτός ἐστιν ὁ ταῦτα πεπονθὼς ὑφ' ὑμῶν,
λέγει· Πνεῦμα πρὸ προσώπου ὑμῶν Χριστὸς Κύριος,
συνελήφθη ἐν ταῖς διαφθοραῖς ὑμῶν, οὗ εἴπομεν, ἐν τῇ σκιᾷ
αὐτοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσι. τοιαῦτα γοῦν καὶ ὁ Σολομὼν αὖθις ἐκ
προσώπου ὑμῶν τῶν θεομάχων διαρρήδην προσαγορεύει
φάσκων· ἐνεδρεύσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν
ἐστι, καὶ ἐναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡμῶν, καὶ ὀνειδίζει ἡμᾶς
ἁμαρτίας νόμου. καὶ ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν Θεοῦ, καὶ
παῖδα Κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει. ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον
ἐννοιῶν ἡμῶν, βαρύς ἐστιν ἡμῖν καὶ βλεπόμενος. ὅτι ἀνό-
E μοιος ἐστὶ τοῖς ἄλλοις ὁ βίος αὐτοῦ, καὶ ἐξηλλαγμέναι αἱ τρί-
βοι αὐτοῦ. ὡς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ. καὶ ἀπέχεται τῶν
ὁδῶν ἡμῶν, ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν. μακαρίζει δὲ ἔσχατα
δικαίων, καὶ ἀλαζονεύεται πατέρα Θεόν. ἴδωμεν εἰ οἱ
λόγοι αὐτοῦ εἰσιν ἀληθεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβά-
σει αὐτοῦ. εἰ γάρ ἐστι δίκαιος καὶ υἱὸς Θεοῦ. ἀντιλήψεται
αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἀνθεστηκότων. ὕβρει καὶ

βασάνῳ ἐτάσωμεν αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ, καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ· θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν αὐτόν, καὶ ἴδωμεν εἰ ἔσται αὐτοῦ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ. ὧν τὴν παράνοιάν τε καὶ δυσμένειαν δὴ μάλα εὐρημόνως ἐπήγαγε· ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθησαν. ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια Θεοῦ. οὓς δὴ καὶ ὁ θεσπέσιος Ἡσαΐας θρηνῶν, συμφώνως λέγει· οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν, εἰπόντες· δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστι. δέδεικται τοίνυν ἐναργέστατα ἡ αἰτία τῆς ὑμῶν ἀπὸ Θεοῦ ἀλλοτριώσεως καὶ ἐγκαταλείψεως, καὶ τῆς διηνεκοῦς καὶ ἀπεράντου ταλαιπωρίας, εἴπερ βούλεσθε ἀκούοντες ἐπιγνῶναι. καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίας ὑμῶν, ὡρισμένον χρόνον εἶπον οἱ προφῆται, καὶ μέν τοι γε καὶ τὴν ἐπάνοδον καὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆς πόλεως προκατήγγειλαν. ἀκούσατε γὰρ Ἱερεμίου πρὸς ὑμᾶς λέγοντος· διὰ τὰς ἁμαρτίας ἃς ἡμαρτήκατε κατεναντίον τοῦ Θεοῦ, ἀχθήσεσθε εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτοι ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος. εἰσελθόντες οὖν εἰς Βαβυλῶνα, ἔσεσθε ἐκεῖ ἔτη ο΄. μετὰ δὲ τοῦτο ἐξάξω ὑμᾶς ἐκεῖθεν μετ' εἰρήνης, λέγει Κύριος. καὶ πάλιν· καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔτη ο΄. καὶ ἐν τῷ πληρωθῆναι τὰ ο΄. ἔτη ἀποκαταστήσω τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, λέγει Κύριος. καὶ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς πόλεως Ἡσαΐας ἔφη· οὕτω λέγει Κύριος τῷ Χριστῷ μου Κύρῳ, οὗ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη. αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει. περὶ δὲ τῆς οἰκοδομῆς καὶ Ἀγγαῖος φάσκει· τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου ἐλάλησε Κύριος πρός με, λέγων· εἰπὸν δὴ πρὸς Ζοροβάβελ, καὶ πρὸς Ἰησοῦν τὸν ἱερέα, καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, λέγων· τίς ἐξ ὑμῶν, ὃς οἶδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν; καὶ πῶς νῦν βλέπετε αὐτόν, ὡς οὐχ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ νῦν κατίσχυε Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ καὶ πᾶς ὁ λαός, καὶ οἰκοδομήσατε τὸν οἶκον. καὶ εὐδοκήσω ἐν αὐτῷ, καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην, λέγει Κύριος. ὥσπερ τοίνυν Σολομὼν τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ γέγονε δομήτωρ, οὕτω Ζοροβάβελ τῆς δευτέρας καὶ ἐσχάτης. φησὶ γὰρ Ζαχαρίας· αἱ χεῖρες Ζοροβάβελ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπιτελέσουσιν αὐτόν. εἰ μὲν οὖν ἤμελλε πάλιν ἀνασταθῆναι, εἶπεν ἂν ὁ προφήτης, καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὰ ἔμπροσθεν. τὸ δὲ εἰπεῖν, ὑπὲρ τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν, ἐσχάτην ὑπέφηνε, καὶ τελευταίαν. ὡς γὰρ οὐκ ἔστι τῆς πρώτης προτέρα, οὕτως οὐδὲ τῆς ἐσχάτης ἐσχατωτέρα. ὥστε οὖν εἰ μὲν εἶπεν ἡ δευτέρα ὑπὲρ τὴν πρώτην, εἰκὸς ἦν καὶ τρίτην οἰκοδομὴν προσδοκᾶν. εἰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσχάτην ἐκάλεσε, τελευταίαν ἐκείνην οἰκοδομὴν προφανῶς τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ παρεδήλωσε. καὶ μάτην ἀπατᾶσθε, ὦ Ἰουδαῖοι, τὴν παλιγγενεσίαν τούτων μετὰ τὴν Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου καθαίρεσιν ἀποκαραδοκοῦντες. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ ἱεροψάλτης Δαβὶδ πρὸ τούτων, ἐκ προσώπου τῆς αἰχμαλωσίας φησίν· ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν, ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών. καὶ ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς ὕμνους. καὶ ἐπάγει ἑτέρωθεν ἐπὶ τῆς πόλεως λέγων· οἰκοδομῶν Ἱερουσαλὴμ ὁ Κύριος, τὰς διασπορὰς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπισυνάξει. καὶ πάλιν ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ φάσκει· ἐν τῷ ἐπιστρέψαι Κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιά-

A jaculis & cruciatibus eum probabimus, ut æquitatem ejus cognoscamus, patientiamque perspiciamus. Morte ignominiosa eum damnabimus: videbimusque utrum, sicuti dicebat, inventurus sit patrocinium.) His vestram dementiam ac malignitatem præclare insectans, hæc addit: (Ita illi ratiocinati sunt, atque falsi. excæcavit enim eos malitia, ne arcana Dei cognoscerent.) Quos quidem etiam divinus Esaias deplorans, ista convenientia dicit: (Væ animæ ipsorum, quia contra se ipsos malum inierunt consilium, ajentes: Vinciamus justum, est enim nobis incommodus.) Proinde manifestissime demonstrata est causa vestræ a Deo abalienationis & defectionis, ac continentium & finem nullum habiturarum miseriarum: modo vos

B hæc audientes, intelligere velitis. Nam Babylonici quidem exilii vestri definierunt tempus divini vates, reditumque & instaurationem urbis prædixerunt. Audite enim Jeremiam, ita vos alloquentem: (Propter peccata vestra, quæ commisistis contra Deum, captivi Babylonem abducemini a Nabuchodonozore Babylonico rege. *Cap. 25. & 29.* Babylone degetis annos LXX. iis exactis, vos pacate inde educam, ait Dominus.) Et alibi: (Servient barbaris annos septuaginta, quibus completis, Israelum in locum suum restituam, inquit Dominus.) Et de instauratione urbis Esaias sic vaticinatur: (Hæc ait Dominus Christo *Pag. 221.* meo Cyro, cujus dextram apprehendi, ut ei gentes obediant. is ædificabit urbem *Cap. 45.* meam, captivumque populum meum di-

C mittet.) De eadem sic Aggæus: (Anno secundo Darii, Dominus ita me est affatus: *Cap. 2.* Agedum ita dicito Zorobabelo, & Jesu pontifici, reliquisque omnibus de populo superstitibus? Quis vestrum vidit ædem hanc in majestate pristina sua? & quomodo eam nunc videtis, quasi non sit coram vobis? Nunc itaque tu Zorobabele, tuque Jesu, & omnis populus, fortes estote & ædem extruite: ego eam approbabo: eritque postremi hujus templi majestas amplior primo, inquit Dominus.) Quemadmodum igitur prius templum Solomon, ita posterius, & post quod nullum aliud erit, templum Zorobabelus ædificavit. Sic enim Zacharias: (Manus, inquit, *Cap. 4.* Zorobabeli templi hujus fundamenta posuerunt: idque eædem perficient.)

D Quod si denuo instaurari templum deberet, utique vates dixisset: Erit majestas hujus domus postrema prioribus major. Nunc secundum templum primo præferens, ostendit illud esse extremum atque ultimum. Sicut enim primo nullum prius, ita postremo nullum est posterius. Ut ergo si secundum templum cum primo comparasset vates, tertiam templi structuram expectare fuisset consentaneum: sic cum secunda ædes postrema dicitur, ultima ea urbis ac fani ædificatio perspicue prædicitur. Falso itaque & frustra eorum, postquam a Vespasiano & Tito excisa sunt, instaurationem speratis. Quinetiam divinus psaltes Davidus ante illos in persona captivi populi sic dicit: (Ad fluvium *Psal. 136.* Babylonis sedebamus, ac Sionis recor-

E dantes plorabamus. Ibi ii qui nos captivos tenebant, a nobis hymnum exigebant.) Alio loco de urbe sic vaticinatur: (Dominus Hierosolyma ædificat, & dispersum Israeliticum populum recolliget.) Alibi in persona populi: (Cum, inquit, *Psal. 13.* Dominus captivum populum in patriam reducet, exultabit tunc Jacobus & læ-

tabitur Israelus.) In magno itaque vos errore versamini, scripturas ignorantes, iisque contentas arcanas & divinitus inspiratas prædictiones. At vero ultimo huic exilio neque tempus certum definivit Deus, neque restitutionem ullus vates promisit. Sed exilium quidem & regni abolitionem, ac urbis excidium omnes vates: reditum, & urbis instaurationem, nequaquam: verum ejus excidium, vestræque gentis exitium, ac continuum supplicium, & dissipationem per omnes populos tantummodo prædixerunt. Sic enim princeps angelorum Danieli dicit: (Abolebitur unctio, & desinet judicium. urbem imperator superventurus exscindet atque templum. Tamquam in diluvio, ira prodentur. tolletur de medio sacrificium & libatio: statueturque in templo abominandæ signum vastitatis, eaque perficietur.) Unctione nimirum sacerdotium, judicio regnum & reipublicæ administrationem designavit, reliquorumque omnium exitium indicavit. diluvio autem, & profectione extremam proditionem notavit. Cum ergo, Judæe cæce, audis consummationem, quid porro expectas? Quod si ea legens non animadvertis (sicuti severa non animadvertis) de inopinata tua revocatione, atque ideo non intelligens rem veritati repugnas, audi in digressione hac voces vatum, atque insanum contendendi studium depone. Vates Oseas ita fatur. (Finem imponam regno domus Israelicæ, neque posthac miserabor eam domum, sed omni opere ei adversabor, inquit Dominus. Quippe propter studia sua mala mihi invisi sunt, domoque eos mea ejiciam, neque porro eos diligam, inquit Dominus. Radices Ephraimi vitiatæ sunt: exaruit, neque præterea fructum feret. Repellet eos Deus, quia ejus dicto audientes non fuerunt: vagique inter gentes oberrabunt.) Etiam Malachias ita loquitur: (Non placetis mihi, inquit Dominus omnipotens, neque sacrificium de vestris manibus accipiam. Nam ab ortu solis usque ad occasum, nomini meo apud populos magnifice gloria defertur, &: ubique adoletur nomini meo, sacrificiumque offertur purum: quia apud gentes nomen meum magni fit, ait Dominus omnipotens. Vos autem id prophanatis. ideo vos ad nihilum redigam, inque populos disjiciam, propterea quod meis præceptis non paruistis.) Idem, loquit Jeremias: (Hæc ait Dominus omnipotens: Ecce juravi per nomen meum magnum, non fore porro ut quisquam Juda oriundus nomen meum in ore habeat.) Cum dicit se nomen suum ex Juda sublaturum, liquet idem de lege sacrificiisque intelligendum esse. Non ergo præcipue Dei sententia hæc fuit, leges de sacrificiis ferre. Nam propterea postmodo per vates ita pronunciavit: (Quis enim hæc de manibus tuis requisivit?) Item: (Num nam vota & carnes tua peccata abolent?) Et: (Num sacrificastis mihi, & victimas obtulistis per XL. annos in solitudine?) Item: (Quorsum mihi thus ex Saba affers, & cinnamomum de terra longinqua?) Item: (Sacrificium & oblationem nolebas.) Et: (Anne Deus malit solidum sacrificium & victimas, quam sibi obediri? Item: (Obedientia sacrificio præstat.) Et: (Si sacrificium voluisses, utique tibi exhibuissem. (Et: (Victimas integras probabis.) Quin & festas solemnitates re-

Dan. 9. Edit. Paris. pag. 222. — Osee 2. — Cap. 9. — Cap. 1. — Cap. 44. — Sacrificia. — Isa. 1. — Amos 5. — Hierem. 6. — Psalm. 39. — 1. Sam. 15. — pag. 223. — Psal. 50.

A σεται Ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται Ἰσραήλ. οὐκοῦν ὑμεῖς πολὺ πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μήτε τὴν ἐν αὐταῖς μυστικὴν καὶ θεόπνευστον πρόῤῥησιν. περὶ δὲ τῆς ἐσχάτης αἰχμαλωσίας ταύτης οὔτε χρόνον ὥρισεν ὁ Θεὸς, οὔτε ἀποκατάστασιν ἐδήλωσεν ὁ προφήτης. ἀλλὰ τὴν μὲν αἰχμαλωσίαν, καὶ τὴν τῆς βασιλείας ὑμῶν κατάπαυσιν, καὶ τὴν τῆς πόλεως ἐρήμωσιν, πάντες οἱ προφῆται προανήγγειλαν. τὴν δὲ ἐπάνοδον, καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀνόρθωσιν, οὐδαμῶς· πλὴν μόνον τὸν παντελῆ ταύτης ἀφανισμὸν, καὶ τὸν ὄλεθρον ὑμῶν, καὶ τὴν διηνεκῆ τιμωρίαν καὶ διασπορὰν εἰς πάντα τὰ ἔθνη. φησὶ γὰρ ὁ ἀρχάγγελος πρὸς τὸν Δανιήλ. ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ, σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐπερχομένῳ. καὶ ἐκκοπή-B σονται ὡς ἐν κατακλυσμῷ, καὶ ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδὴ, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεως συντέλεια δοθήσεται. διὰ μὲν γὰρ τοῦ χρίσματος, τὴν ἱερωσύνην ἐδήλωσε· διὰ δὲ τοῦ κρίματος, τὴν βασιλικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τὴν ἀναίρεσιν ὑπέφηνε· διὰ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς ἐκκοπῆς καὶ τῆς συντελείας, τὴν ἄρδην ἔκπτωσιν καὶ πανωλεθρίαν ἐσήμανεν. ὅταν οὖν ἀκούσῃς, ὦ Ἰουδαῖε τυφλὲ, συντέλειαν, τί λοιπὸν ἕτερον προσδοκᾷς; εἰ ἀναγινώσκων οὐκ ἐπιγινώσκεις; ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἐπιγινώσκεις ὄντως περὶ τῆς ἀπροσδοκήτου σου ἀνακλήσεως, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀπομαχόμενος οὐ νοεῖς, ἄκουσον ἐν παρεκβάσει τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν, καὶ παῦσαι τῆς λοιπῆς φιλονεικίας καὶ ἀνοητείας. ὁ προφήτης C Ὠσηὲ οὕτω λέγει· καὶ καταπαύσω βασιλείαν οἴκου Ἰσραὴλ, καὶ οὐ μὴ προσθήσω ἔτι τοῦ ἐλεῆσαι τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, ἀλλ᾽ ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ, λέγει Κύριος. καὶ ἐμίσησα αὐτοὺς διὰ τὰς κακίας τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου μου ἐκβαλῶ αὐτοὺς, καὶ οὐ προσθήσω τοῦ ἀγαπῆσαι αὐτοὺς, λέγει Κύριος. ἐπόνεσεν Ἐφραῒμ. τὰς ῥίζας αὐτοῦ ἐξηράνθη, καὶ καρπὸν οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἐνέγκῃ. καὶ ἀπώσεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ, καὶ ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν. ἔφη γοῦν καὶ Μαλαχίας· οὐκ ἔστι μοι θέλημα ἐν ὑμῖν, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ θυσίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν. διότι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου, καὶ θυσία καθαρά. διότι μέγα τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς ἔθνεσι, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. ὑμεῖς δὲ βεβη-D λοῦτε αὐτό. διὰ τοῦτο δώσω ὑμᾶς ἐξουθενημένους καὶ παρειμένους εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἐφυλάξατε τὰς ἐντολάς μου. διό φησιν Ἱερεμίας, τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ· ἰδοὺ ὤμοσα τῷ ὀνόματί μου τῷ μεγάλῳ, εἰ ἔσται τοίνυν τοῦ λοιποῦ ὀνομαζόμενον τὸ ὄνομά μου ἐν παντὶ στόματι Ἰούδα. εἰ δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔφη περιαιρήσειν ἀπὸ Ἰουδαίων, εὔδηλον ὅτι καὶ τὸν νόμον καὶ τὰς θυσίας. οὐ τοίνυν προηγουμένως κατὰ θείαν γνώμην ἡ περὶ τῶν θυσιῶν ἐδόθη νομοθεσία· κἀντεῦθεν μὲν ταῦτα διὰ τῶν προφητῶν ἔφη· τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν σου; καὶ, μὴ εὐχαὶ καὶ κρέατα ἀφαιρήσουσι τὰς ἁμαρτίας σου; καὶ μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη μ´; καὶ ἵνα τί μοι λίβανον ἐκ Σαβὰ φέρεις, καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς E μακρόθεν; διὸ, φησὶ, θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας. καὶ, μὴ ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας θέλει ὁ Θεὸς, ἢ τὸ ὑπακούειν αὐτοῦ; καὶ, ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑπὲρ θυσίαν. καὶ, εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν. καὶ ὁλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις. καὶ διὰ καὶ τὰς ἑορτὰς ἐκβάλλων, ἐπάγει λέγων· μεμίσηκα ἀπῶσμαι τὰς ἑορ-

τὰς

τὰς ὑμῶν. καὶ, ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ ἦχον ᾠδῶν σου, καὶ ψαλμῶν ὀργάνων οὐκ ἀκούσομαι, καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι, καὶ νηστείαν καὶ ἀργίαν μισεῖ ἡ ψυχή μου, καὶ οὐ τοιαύτην νηστείαν ἐξελεξάμην. καὶ, δώσω ὑμῖν προστάγματα οὐ καλὰ, ἐν οἷς οὐ ζήσεσθε ἐν αὐτοῖς. ὥστε δὴ κατὰ τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν, καὶ οὐ κατὰ τὴν ἀγαθότητα δίδωσιν ὑμῖν ἐκεῖνα τὰ προστάγματα πάντως· καὶ ἀλλοίωσις οὐκ ἔστιν. ἐπεὶ οὖν ἀγνοῶμεν καὶ λίαν ἀχάριστος ὁ Ἰσραὴλ ἐκπαλαι γενόμενος, καὶ καταλείψας τὸν ὄντως ὄντα, καὶ ἀΐδιον ὄντα Θεὸν, τὸν ποιήσαντα καὶ εὐεργετήσαντα αὐτὸν πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως, καὶ τέλεον ἀποστὰς ἀπὸ Θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ, ἔθυσε τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ τοῖς δαιμονίοις, καὶ λατρεύσας καὶ προσκυνήσας τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, λέγων τῷ ξύλῳ καὶ τῷ λίθῳ, Θεός μου εἶ, σὺ με γεγέννηκας· οὐκ ἔφριξεν ὁ τάλας καὶ ἀπόπληκτος ἀπαρνήσασθαι τὸν γεννήσαντα αὐτὸν Θεὸν ζῶντα καὶ ἀληθινὸν, καὶ ἐπιλαθέσθαι τοῦ τρέφοντος αὐτὸν Θεοῦ· διὸ δὴ λοιπὸν, ὡς ἄχρηστον προσώχθισεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, καὶ ἀπεστράφη παντελῶς, διὰ τοῦ μὲν Δαβὶδ φάσκων· καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐ προσέσχε μοι. καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν πορεύεσθαι. ὡσαύτως καὶ διὰ Ζαχαρίου φησί· καὶ εἶπον, οὐ ποιμανῶ αὐτούς· ἀλλὰ τὸ ἀποθνῆσκον ἀποθνησκέτω, καὶ τὸ ἀπολλύμενον ἀπολλυέσθω· καὶ τὰ λοιπά. κατεσθιέτω ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ οὕτω μισητὸν καὶ διεφθαρμένον, καὶ εἰς ἄκρον ἐβδελυγμένον διὰ τῶν αἰσχίστων καὶ θεοστυγῶν ἐπιτηδευμάτων ἑαυτὸν ἀποφήνας, εἰκότως εὖ μάλα δικαίως εἰς τέλος κατεβλήθη καὶ ἀπελείφθη, καθὼς πάλιν ὁ θεῖος Μαλαχίας φησίν· ἔπεσεν Ἰσραὴλ, καὶ οὐ μὴ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι. οὕτω καὶ ὁ Ἡσαΐας φάσκει· τίς φείσεται ἐπὶ σοὶ Ἰσραὴλ, ἢ τίς ἀνακάμψει σε εἰς εἰρήνην; λέγει Κύριος. ὀπίσω πορεύσῃ, καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου, καὶ διαφθερῶ σε, καὶ διασπερῶ σε, καὶ οὐκέτι ἀνήσω σε. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω, καὶ ῥάσσω ὑμᾶς, καὶ τὴν πόλιν ἣν ἔδωκα ὑμῖν, καὶ δώσω ὑμῖν ὀνειδισμὸν αἰώνιον, καὶ ἀτιμίαν αἰώνιον, ἥτις οὐκ ἐπιλησθήσεται· τῆς τοίνυν ἐσχάτης ἁλώσεως ταύτης καὶ πανωλεθρίας τὰ δεινὰ καὶ φοβερὰ προαγορεύοντες ὅ, τε μέγας καὶ θαυμάσιος πάλιν Μωϋσῆς, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν θεηγόροι Ἰεζεκιὴλ καὶ Ἱερεμίας, οὕτω κεκρινῆ λίαν καὶ σφόδρα δῆλα τοῖς πᾶσι καὶ τοῖς ἄγαν ἰδιώταις αὐτὰ πεποίηνται. ὁ μὲν γὰρ Μωϋσῆς ἐν τῷ Δευτερονομίῳ φησί· Καὶ ἐπάξει Κύριος ἔθνη ἐπί σε μακρόθεν, ἐπ' ἐσχάτου τῆς γῆς, ὡσεὶ ὅρμημα ἀετοῦ. καὶ ἔθνος ἀναιδὲς προσώπῳ, καὶ ἐκθλίψει σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου, ἕως ἂν καθαιρεθῶσι τὰ τείχη σου τὰ ὑψηλὰ καὶ ὀχυρὰ, ἐν οἷς σὺ πέποιθας ἐπ' αὐτοῖς. καὶ φάγῃ τὰ ἔγγονα τῆς κοιλίας σου, κρέα υἱῶν καὶ θυγατέρων σου, διὰ τὸ μὴ καταλελεῖφθαι ὑμῖν μηδὲν ἐν τῇ στενοχωρίᾳ καὶ θλίψει, ᾗ ἂν θλίψῃ σε ὁ ἐχθρός σου ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου. καὶ ἡ ἁπαλὴ ἐν ὑμῖν καὶ ἡ τρυφερὰ γυνὴ τὸ ἔκγονον διὰ τῶν μηρῶν αὐτῆς, καὶ τὸ τέκνον ὃ ἂν τέκῃ καταφάγεται κρυφῇ, διὰ τὴν ἔνδειαν πάντων ἐν τῇ στενοχωρίᾳ ἐκείνῃ καὶ θλίψει. καὶ ἔσῃ ἐν αἰνίγματι καὶ παραβολῇ, καὶ ἐν διηγήματι πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, εἰς οὓς ἂν ἀπαγάγῃ σε Κύριος ἕως ἂν ἐξολοθρεύσῃ σε καὶ καταλειφθήσεσθε ἐν ἀριθμῷ βραχεῖς, ἀνθ' ὧν ὅτι ἦτε ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν. καὶ ἔσται ὃν τρόπον εὐ-

Cedren.

A jicit, ita inserens: (Odi & repudio festos dies vestros, amove a me sonitum tuarum cantilenarum, nolo audire tuorum musicorum instrumentorum carmen. Solemnitates vestras non fero, jejunia & ferias odit anima mea: non elegi tale jejunium.) *Esa. 58.* Item: (Dabo vobis præcepta non bona, quibus servandis non vivetis.) *Ezech. 20.* Omnino itaque istas leges de cæremoniis Deus non ut bonas per se, sed propter pervicaciam vestram vobis dedit. Quia ergo beneficia non agnoscebat, ingratissimusque jam inde ab initio erat Israelus, verumque & æternum Deum deserebat, a quo creatus tamque variis & multiplicibus erat affectus beneficiis, ac prorsus deficiens a Deo servatore suos filios & filias suas dæmonibus immolabat, honoremque

B & cultum Creatori debitum creaturæ deferret, lignum & lapidem Deum suum a quo genitus esset appellans: neque miser & stupidus populus horruit suum genitorem inficiari Deum vivum, ac verum, oblivisci que Dei a quo erat educatus: ideo tandem Deus istum populum, ut nauci homines, aversatus est, prorsusque repudiavit. Id quod magnus ille Davidus his verbis expressit: (Non fuit dicto meo audiens populus, neque animum mihi advertit Israelus: itaque eos dimisi, ut sua sectarentur studia.) *Psal. 105.* Ita etiam Zachariæ ore loquitur: (Dixi jam * non pascam eos amplius: sed quod moritur, moriatur sane, & pereat quod perit, & cætera.) ** gubernabo.* Devoret quisque carnes proximi sui. Ita

C ergo corruptus, turpissimisque, & impiis studiis extreme pollutus a se ipso, & Deo invisus redditus populus merito & justissime tandem abjectus atque desertus est. Sicut rursum Malachias ait: (Cecidit Israelus, neque posthac resurget.) Et Esaias: (Quis tibi parcet Israele, aut quis te in pacem reponat? inquit Dominus. Retro abibis, egoque manu mea extenta perdam te, ac dissipabo te, neque te missum faciam. Ecce ego vos arripiam, ac disrumpam, urbemque vestram quam vobis dedi: & exponam vos ignominiæ æternæ, ac opprobrio sempiterno, cujus memoria numquam aboleatur.) Enimvero extremum illud excidium, ejusque horrenda mala, cum magnus ille os Dei Moses,

D cum post eum Ezechielus ac Jeremias vates divini, ita prædixerunt, ut facile admodum quilibet, quantumvis rudis, ea de re judicium facere possit, Mosis hæc sunt verba in repetitione legis: (Adducet Dominus contra te nationes de longinquo, ab extremis terræ partibus, impetu aquilino: gentem impudentem facie, ea te in omnibus tuis urbibus obsidione urgebit, donec dejiciantur muri tui alti atque validi, quibus tu fretus es. Vorabunt fœtus ventris tui carnes filiorum & filiarum tuarum, ut nihil de vobis supersit, cum te affliget, atque in extremas angustias compellet hostis per omnes tuas urbes. Tenera ac delicata mulier de vobis, fœtum sui uteri, suum ipsius partum occulte come- *Deut. 28. Edit. Paris. pag. 224.*

E det: tanta erit omnium rerum penuria istis in calamitatibus. Eris autem proverbii loco, & fabula inter populos omnes, ad quos Deus te exulatum mittet, donec te prorsus exscindat. & qui ante numero stellas cæli æquabatis, perexiguo numero supereritis. Hæc vobis evenient, quia non paruistis voci Domini Dei vestri. Et quemadmodum ante lætitiæ Domi-

no fulstis, ita vos tum pessumdabit, atque ex bona hac terra sublatos disperget per omnes populos ab uno termino terræ usque ad alterum. Quin & apud illas gentes nullum tibi concedet requietem, neque patietur te vestigium pedis firmare. dabit tibi Deus ibi cor mœstum, oculos deficientes, animamque dolore tabescentem; eris in metu dies noctesque: mane præ timore cordis optabis vesperam, & vesperi diluculum.) Cap. 5. v. 12. Ezechieli hæc sunt: (Ita loquitur Dominus Deus: En o Jerusalem, ego te aggredior, inque medio tui coram gentibus te condemnabo. ea in te statuam, quæ neque ante in quemquam statui, neque postmodo statuam: idque propter summam tuæ impietatis. Patres a liberis, & liberi a parentibus comedentur in medio tui. Ulciscar te, & superstites omnes dispergam in omnes mundi plagas: ideo quod præter reliqua quibus me offendisti, templum quoque meum polluisti. Itaque te repellam a me, neque omnino miserebor tui. Quadrans tui peste absumetur, & quadrans in medio tui in conspectu tuo fame peribit: quadrans circum te gladio cadet, & quadrantem in omnes terrarum plagas disjiciam. Foris bellum & gladius vastabit, intus fames & pestis perdet. Qui ea fugient, ii captivi ducentur: ii quos non absumet gladius, fames & pestis ut in omnibus nationibus sua omnia peccata narrent, intelligantque me esse Dominum qui percutio.)

Propterea etiam B. Chrysostomus dicit: Non omnes internecione abolet, sed quosdam dispergit. id enim divinus Davidus jam ante innuens, ita Deum Psal. 58. alloquitur: (Non interfice eos (nimirum universos) sed quosdam eorum dissipa) (scilicet virtute tua.) Jam de seEdit. Paris. pag. 115. cundo adventu Domini, ac patefactione, & Judæorum gravi & insanabili calamitate Zacharias vaticinatus ita est: (Tunc Zach. 12. veniet Dominus Deus noster, magnusque erit ejulatus Hierosolymæ.) Cernent enim quem compunxerint. At quem compunxerunt? Crux fuit, quam compunxerunt. Nam ante Domini terribilem adventum, quomodo signum præferri regi assolet: ita tunc quoque signum ei præcedet, & ab angelis prædicabitur atque laudabitur. apparebit enim crux a terra, solem occultans, & lunam obscurans, ut Dominus his verbis prædixit: (Tunc in cælo conspicietur signum filii Dei.) Utque verbum Zachariæ impleatur, ipsis vocabulis eis Dominus usus est ad confirmandam veritatem dicens, (Et videbunt quem compunxerint.) Similiter & Jeremias loquitur: Cap. 19. (Hæc ait Dominus Deus Israeli. Ecce immittam huic loco res adversas, adeo ut quicunque de iis inaudierit, ejus aures tinniant: idque ideo, quia me deseruerunt, ac locum hunc abalienarunt. Jugulabo senatum Judæ, & senatum Israelicum hoc loco, sternamque eos gladio ante hostes suos, & cadavera ipsorum aereis avibus atque terrestribus bestiis devoranda exponam: efficiam ut urbs hæc aboleatur, sitque ludibrio in perpetuum. Quicumque ea præteribunt, obstupescent, frontemque corrugabunt, & caput movebunt memoria calamitatis illorum. Dispergam eos coram hostibus suis instar venti, aut æstus aeris: atque mactabo illos exitio. Edent suorum fi-

A φράνθη Κύριος ἐφ' ὑμῖν, ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς, καὶ ἐξαρθήσεσθε ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς γῆς ἐκείνης. καὶ διασπερεῖ σε Κύριος ὁ Θεός σου εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς, καὶ ἕως ἄκρου τῆς γῆς. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις οὐκ ἀναπαύσει σε, οὐδ' οὐ μὴ γένηται στάσις τῷ ἴχνει τῶν ποδῶν σου. καὶ δώσει σοι Κύριος ὁ Θεὸς ἐκεῖ καρδίαν ἀθυμοῦσαν, καὶ ἐκλείποντας ὀφθαλμούς, καὶ τηκομένην ψυχήν, καὶ φοβηθήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός. καὶ ἐρεῖς τὸ πρωῒ ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς καρδίας σου, πῶς ἂν γένοιτο ἑσπέρα· καὶ τὸ ἑσπέρας ἐρεῖς, πῶς ἂν γένοιτο τὸ πρωΐ. ὁ δέ γε Ἰεζεκιὴλ ἔφη· τάδε λέγει Ἀδωναῒ Κύριος. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπί σε Ἱερουσαλήμ, καὶ ποιήσω ἐν μέσῳ σου κρίμα ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν. καὶ ποιήσω ἐν σοὶ ἃ οὐ πεποίηκα, καὶ οὐ μὴ ποιήσω ὅμοια αὐτῶν. ὅτι διὰ τὰ βδελύγματά σου πάντα, διὰ τοῦτο B πατέρες φάγονται τέκνα αὐτῶν ἐν μέσῳ σου, καὶ πατέρας φάγονται τέκνα αὐτῶν. καὶ ποιήσω ἐν σοὶ κρίματα, καὶ διασπερῶ πάντας τοὺς καταλοίπους εἰς πάντα ἄνεμον, ἀνθ' ὧν τὰ ἅγιά μου ἐμίανας ἐν πᾶσι τοῖς προσοχθίσμασί σου. κἀγὼ ἀπώσομαί σε, καὶ οὐ μὴ ἐλεήσω σε ἔτι. τὸ τέταρτόν σου ἐν θανάτῳ ἀναλωθήσεται, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται ἐνώπιόν σου, ἐν μέσῳ σου. καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖται κύκλῳ σου, καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον διασκορπιῶ. καὶ ὁ μὲν πόλεμος καὶ ἡ ῥομφαία ἔξωθεν, ὁ δὲ λιμὸς καὶ ὁ θάνατος ἔσωθεν ὀλοθρεύσει. οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀνασωζόμενοι ἀναλαλωθήσονται. καὶ ὑπολείψομαι ἐξ αὐτῶν ἐκ ῥομφαίας καὶ λιμοῦ καὶ θανάτου, ὅπως ἂν ἐκδιηγῶνται τὰς ἀνομίας αὐτῶν πάσας ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ γνώσονC ται ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ τύπτων.

Διὰ δὴ τοῦτο φησὶ καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος· οὐκ ἀναιρεῖ πάντας ἄρδην, ἀλλὰ σκορπίζει. τοῦτο γὰρ προεμφαίνων ὁ θεῖος Δαυίδ, ἔλεγε πρὸς αὐτόν· μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, ἤτοι πάντας, ἀλλὰ διασκόρπισον ἐξ αὐτῶν δήπουθεν ἐν τῇ δυνάμει σου. περὶ δέ γε τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἐλεύσεως καὶ φανερώσεως, καὶ πολλῆς καὶ ἀπαραμυθήτου θλίψεως αὐτῶν, εἶπε Ζαχαρίας· τότε ἥξει Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἔσται κοπετὸς μέγας ἐν Ἱερουσαλήμ. ὄψονται γὰρ εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. ἀλλ' εἰς ὃν ἐξεκέντησαν; τί δέ ἐστι τὸ εἰς ὅν; σταυρός ἐστιν, εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. πρὸ γὰρ τῆς φοβερᾶς παρουσίας τοῦ Κυρίου, καθάπερ βασιλικὸν σημεῖον, τὸ λεγόμενον σίγνον κατὰ κοινὴν συνήθειαν, προτρέχει D τῆς Χριστοῦ παρουσίας, ὑπὸ τῶν ἀγγέλων δοξαζόμενον καὶ προδιαγγελλόμενον. καὶ φανήσεται ὁ σταυρὸς ἀπὸ τῆς γῆς ἀποκρύπτων τὸν ἥλιον, καὶ ἀμβλύνων τὴν σελήνην, ὥς φησιν ὁ Κύριος· τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥῆμα Ζαχαρίου, τὴν λέξιν αὐτὴν μετήγαγεν ὁ Χριστός, λαβὼν εἰς ἀλήθειαν, λέγων· τότε ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. ὁ δέ γε Ἱερεμίας ὁμοίως φάσκει· τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐπάγω ἐγὼ ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον κακά, ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτὰ ἠχήσει ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με, καὶ ἀπηλλοτρίωσαν τὸν τόπον τοῦτον. καὶ σφάξω τὴν βουλὴν Ἰούδα, καὶ τὴν βουλὴν Ἰσραὴλ ἐκ τοῦ τόπου τούE του, καὶ καταβαλῶ αὐτοὺς ἐν μαχαίρᾳ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς. καὶ τάξω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς συριγμὸν αἰώνιον, ἵνα πάντες οἱ διαπορευόμενοι δι' αὐτῆς ἐκστήσωνται, καὶ σκυθρωπάσωσι, καὶ κινήσωσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐπὶ πάσης τῆς πληγῆς αὐτῆς. καὶ ὡς ἄνεμον καύσωνα διασπερῶ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ δείξω αὐτοῖς ἡμέραν ἀπωλείας. καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν υἱῶν αὐτῶν

καὶ τῶν θυγατέρων, καὶ ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἔδονται ἐν τῇ περιοχῇ καὶ ἐν τῇ πολιορκίᾳ ᾗ πολιορκήσουσιν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. καὶ συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καθὼς συντρίβεται ἄγγος ὀστράκινον, ὃ οὐ δυνήσεται ἰαθῆναι ἔτι. οὕτω ποιήσω (λέγει Κύριος) τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ, τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν διαπίπτουσαν, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διασκορπισμὸν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς, καὶ ἔσονται εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς παραβολὴν, καὶ εἰς μῖσος, καὶ εἰς κατάραν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐὰν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ. Τί οὖν λοιπὸν τῶν θείων ῥημάτων τούτων ἐκφαντικώτερον ἢ ἀληθέστερον γένοιτ' ἄν; ὅρα οὖν ἀνόητε καὶ ἀλόγιστε Ἰουδαῖε, εἰ μὴ πεπλήρωνται ταῦτα πάντα ἀπαραλείπτως, κατὰ τὰς ἱερὰς προρρήσεις εἰς ὑμᾶς καὶ μέντοι καὶ τὰ ὑπὸ Χριστοῦ προκατηγγελμένα καὶ προηπειλημένα. φησὶ γὰρ περὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ναοῦ· οὐ μὴ μείνῃ λίθος ἐπὶ λίθον. ἆρα μεμένηκεν, οὐδαμῶς; καὶ ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ἆρα οὐκ ἠρήμωται; καὶ σφόδρα γε. καὶ ἔσται θλῖψις οἵα οὐ γέγονε. ἆρα οὐκ ἐγένετο; ἀνάγνωθι τὴν ἱστορίαν Ἰωσήπου, ἀνδρὸς Ἰουδαίου καὶ φιλαλήθους· καὶ οὐδὲ ἀναπνεῦσαι λοιπὸν δυνήσῃ, ἀκούων μόνον ἅπερ ἔπαθον οἱ ἄθλιοι τηνικαῦτα Ἰουδαῖοι, διὰ τὴν κατὰ Χριστοῦ μανίαν καὶ λύσσαν. ἵνα γὰρ μηδεὶς τῶν Ἰουδαίων ἀπιστήσῃ, οὐκ ἀλλόφυλόν τινα, ἀλλ' ὁμόφυλον καὶ ὁμόπιστον καὶ ζηλωτὴν παρεσκεύασεν ἡ ἀλήθεια, τὰ ἐλεεινὰ ἐκεῖνα καὶ δυσεξήγητα ἐκτραγῳδῆσαι πάθη. τοιαύτην γὰρ θεήλατον ὑπέστησαν ἅλωσιν, οἵαν οὐδ' ὁ σύμπας οἶδε χρόνος, ἀφ' οὗ γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος. καὶ εἰκότως. ἕως μὲν γὰρ εἰς τοὺς ὁμοδούλους ἡμάρτανον, συγγνώμης ἐτύγχανον. ἡνίκα δὲ εἰς τὸν κοινὸν δεσπότην ἐξήμαρτον, ἀσυγγνώστως ἐκολάσθησαν. ὅτι δὲ ὁ Χριστὸς αὐτοῖς πεποίηκε ταῦτα, ἄκουσον αὐτοῦ πάλιν καὶ διὰ παραβολῆς φάσκοντος· τοὺς δὲ μὴ θελήσαντας με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε. διὸ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν· ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. καὶ πρὸς μὲν τὴν Ἱερουσαλὴμ φησίν· ἥξουσιν ἐπὶ σὲ ἡμέραι, καὶ περιβαλοῦσι σοὶ οἱ ἐχθροί σου χάρακα, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφιοῦσι τὰ τέκνα σου ἐν σοί. πρὸς δὲ τοὺς ἀπειθεῖς Ἰουδαίους ἐπάγει λέγων· ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ὅπερ οὖν καὶ ὁ θεῖος Δανιὴλ προδηλῶν λέγει· καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ· τουτέστιν, ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων Ἰουδαίων τὰ σεμνὰ καὶ περίβλεπτα ἀνατρέψει. ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς ὁ Χριστὸς, ὁ παρ' αὐτῶν ὡς λυτρωτὴς προσδοκώμενος, καὶ σωτήρ. οὐ γὰρ εἶπε, διαφθαρήσεται ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς σὺν τῷ ἡγουμένῳ, καθὼς ἀλόγως οἴονταί τινες· ἀλλὰ, διαφθερεῖ ὁ πατὴρ τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν, συμπράττοντος δηλονότι καὶ τοῦ παροινηθέντος ὑπ' αὐτῶν ἡγουμένου. περὶ οὗ φησὶν ὁ Ἰακὼβ πρὸς τὴν Βηθλεέμ· ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται ἡγούμενος· καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ μέντοι καὶ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους οὕτω διηγόρευεν· ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω. ὃ δὴ καὶ πεπλήρωται, πρῶτον μὲν κατὰ καιρὸν τῆς ἁλώσεως καὶ ἐρημώσεως εἴς τε τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον, εἰσελθὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὴν πόλιν ἑλὸν, κατὰ τὴν ἐρήμωσιν, ὥς τινες τὸ ῥηθὲν βδέλυγμα οὕτως ἐξειλήφασιν. ἀποτρόπαιοι γὰρ καὶ βδελυκτοὶ κατὰ τὸν νόμον ὑπάρχοντες, εἰκότως προσείρηνται βδέλυγμα ἐρημώσεως. ἔπειτα δὲ, καὶ εἰς ὅπερ ἔστησεν Ἀδριανὸς ὁ βα-

Cedren.

A liorum filiarumque carnes, ac proximi
quisque sui tempore obsidionis qua ab
hostibus prementur. Ita conteram po-
pulum hunc, urbemque hanc, ut vas
testaceum conteritur, quod refici non po-
test. Sic (inquit Dominus) agam cum
urbe hac, & ejus habitatoribus, ut urbs
hæc exscindatur, & populus dissipetur
per omnia regna. erunt opprobrio, &
loco adagii, omnium odiis & execratio-
nibus obnoxii, quocumque locorum eos
expellam.) Et quid his divinis sermo-
nibus apertius potest, aut verius fieri?
Proinde tu, fatue & rationis inops Ju-
dæe, vide an non divinæ istæ prædi-
ctiones, nulla re omissa, omnes imple-
tæ sint vestris calamitatibus: atque ad-
eo etiam ea quæ Christus prædixit? Nam
B is de Hierosolyma, & templo quod in
ea fuit, pronunciavit, lapidem lapidi
junctum non relictum iri. idque ita eve-
nisse tu negabis? non puto. Item: (Ecce
domus vestra deserta manebit.) Nonne de-
serta est? & quidem prorsus. (Erunt ærum-
næ, quales ante non fuerunt.) Aisne eas
non fuisse? Lege historiam a Josepho con- *Edit. Paris. pag. 226.*
scriptam, homine Judæo, sed veritatis stu-
dioso: non poteris respirare, tantum auditis
iis quæ miseri Judæi tunc sunt perpessi, ob
rabidum furorem quo in Christum desævie-
rant. Quippe, ne quis Judæorum in du-
bium istas res vocaret, non alienigenam a-
liquem, sed popularem, & ejusdem cum
Judæis religionis, ejusque summopere
studiosum subornavit Veritas, qui mise-
C randas istas, enarratuque difficiles cala-
mitates tragice describeret. Tantum e-
nim iis divinitus excidium est inflictum,
quantum ab hominum memoria nullum
umquam fuit. idque merito. Quantisper
enim in conservos suos deliquerunt, con-
donata eis culpa est: ut vero communem
omnium Dominum impetierunt, sine ul-
la venia supplicio addicti sunt. Id autem
a Christo ipsis fuisse illatum, intelliges ex
parabola ab ipso proposita, (Eos, inquit, *Luc. 19.*
qui me suum regem esse noluerunt, huc
adductos interficite.) Atque iccirco iis di-
xit: (Adimetur vobis regnum, dabitur-
que genti fructus suos reddenti.) Urbem *Matth. 21.*
quoque ita alloquitur: (Tempus erit, cum
te hostes tui vallo & obsidione cingent, & *Luc. 13.*
undequaque prement, liberosque tuos in-
D tra te solo allident.) Incredulis quoque Ju-
dæis dixit: (Ecce relinquitur domus vestra
deserta.) Id quod etiam Danielus prædi-
xit. (Urbem inquit, & ædem sacram *Dan. 9.*
perdet cum principe venturo.) Hoc est,
Deus pater omnia quæ Judæi magnifica
atque præclara habent, evertet: & cum eo
filius Christus, quem illi servatorem libe-
ratoremque expectabant. Non enim dixit,
Exscindetur urbs & templum cum ductore,
sicuti quidam absurde opinantur: sed hoc
vult, Exscindet pater templum ac urbem,
una operante nimirum eo ductore: quem Ju-
dæi contumeliis affecerant. de quo du-
ctore Jacobus Bethlehemam affatur: (Ex *Mich. 5. est locus.*
te egredietur ductor, &c.) Ac discipu-
lis quoque suis Christus ita mandavit:
(Cum videbitis abominandum vastitatis si-
E gnum stare in loco sancto tunc is qui le-
git animadvertat.) Id sane impletum est,
Primum quidem, tempore excidii Romanus
exercitus ingressus in ædem Dei est, cum
urbs caperetur & vastaretur. atque ideo
quidam de eo signum vastitatis accipiunt:
quippe milites isti cum sint prophani ac scele-
sti, recte in vaticinio abominabile vastitatis
signum dicuntur. Deinde potest accipi de sta-

tua, quam sibi Adrianus imperator posuit, urbemq; prorsus devastavit. Rursus Theodoritus Danielicum oraculum exponens, (Abolebitur sacrificium & libatio medio septimanæ, & in templo statuetur abominandum vastitatis signum, ac vastitas consummabit.) Imagines, inquit, quædam Cæsaris, quibus lege divina erat interdictum, in templum a Pilato illatæ

Edit. Paris. pag. 227.

sunt. Ac ne existiment Judæi se ædem, urbem, regnumque recepturos, ait vates, vastitatis fore perfectionem usque ad finem sæculi: ostendens, vastitatem extremam sine ulla mutatione usque ad finem mundi permansuram. Quod & Davidus indicavit:

Psal. 58.

(In ira, inquit, consummationis, & non erunt amplius: atque cognoscent, Dominum Jacobo & terminis terræ imperare.) De hac extrema miserorum Judæorum in servitutem abactione, etiam Theologus sic loquitur: Cruce eos ad extremam adigente væsaniam, qua adversus Servatorem Deumque nostrum usi sunt, Deum humana amictum natura ignorantes, sceptrum ferreum eminus ipsis minans contra se acciverunt. De nunc obtinente imperio loquor, & Judæorum extremo exilio, eorumque hodierna servitute, ac dissipatione, qua a Romanis oppressi sunt. Quam & duraturam diutissime, oraculis divinis credimus. Quisnam eorum qui lamentationes scribere norunt, & miserias verbis æquare, istorum satis deploret fortunam? qui libri ista capiant? Totus orbis terrarum in quem dispersi sunt, iis pro columna est, in qua eorum calamitas incidatur: tum abolitus cultus, & solum urbis cognitu difficile. Josephus quidem, qui ibi bello interfuit, ter ccccↃↃↃↃ Judæorum periisse scribit. De his plenius in Neronis imperio retulimus.

B. porro Chrysostomus Judæorum væcordiam redarguens, inter multa alia etiam hæc habet: Quod si, Judæe, de fine rixaris, ex præteritis disce præsentia. Sic enim considera. Descendisti in Ægyptum: sed id fuit exilium annorum * cc. ac mox

* leg. cccc.

ex ista servitute te Deus asseruit, quamquam impie viveres, & scortatione pessima te pollueres. Ex Ægypto eductus, vitulum adoravisti, filios tuos filiasque Beelphegori & dæmonibus immolasti, templum polluisti, naturam pervertisti: abominandis sacrificiis montes, lucos, colles, fontes, flumina, hortos opplevisti: vates trucidasti, aras destruxisti, omne improbitatis genus exercuisti, neque quicquam tibi malitiæ atque impietatis reliquum fecisti. Et tamen per annos LXX Babyloniis subjectus, rursum deinde es restitutus libertati, tibique patria & templum reddita sunt, & pristinum vaticinii donum, rursusque vates habuisti, & Spiritus sancti gratiam: imo vero ne captivus quidem dum esses, iis destitutus es. nam & ibi Danielus ac Ezechielus, & in Ægypto Jeremias, atque ante illa tempora Moses atque Aaron in solitudine. Secundum hæc ad usitatam tibi improbitatem te te retu-

pag. 228.

listi: bacchatusque impio furore, Græcam religionem amplexus es, Antiocho impio regnante. Atque huic tum triennium dediti, mox Maccabæorum opera rursum præclara statuistis trophæa. Nunc nihil tale, sed prorsus omnia contraria fiunt: quod maxime mirandum est. nam & flagitiorum minus est, & plus pœnarum, neque ulla mutationis spes. Neque enim LXX tantum anni elapsi sunt, sed multo plures neque vel umbram spei licet invenire. Et

A σιλέως εἴδωλον αὐτοῦ, καὶ τὴν πόλιν τέλεον ἠρήμωσεν. ὁ δὴ Θεοδώρητος αὖθις φησὶν εἰς τὸν Δανιήλ· ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδὴ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος. καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεως, συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν, εἰκόνες τινὲς τοῦ Καίσαρος, ἀπηγορευμέναι τῷ νόμῳ, εἰς τὸν ναὸν εἰσκομιζόμεναι παρὰ τοῦ Πιλάτου. καὶ ἵνα μὴ νομίσωσιν οἱ Ἰουδαῖοι πάλιν ἀπολήψεσθαι τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν, ἐπήγαγεν ὁ προφήτης· καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. ἕως γάρ (φησι) τῆς τοῦ κόσμου συντελείας, ἡ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταβολὴν οὐ δεχομένη. τοῦτο καὶ Δαβὶδ ἔφη· ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι· καὶ γνώσονται ὅτι ὁ Θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακὼβ, καὶ τῶν περάτων τῆς

B γῆς. περὶ ταύτης γὰρ τῆς ἐσχάτης αἰχμαλωσίας τῶν ταλαιπώρων Ἰουδαίων καὶ ὁ Θεολόγος ἔφη γλώττῃ· φησὶ γὰρ, τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν ἐσχάτην αὐτοὺς ἐλαύνοντος ἀπόνοιαν, ἣν κατὰ τοῦ σωτῆρος καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐπενοήθησαν, τὸν ἐν ἀνθρώπῳ Θεὸν ἀγνοήσαντες, καὶ τὴν ῥάβδον τὴν σιδηρᾶν πόρρωθεν ἀπειλουμένην αὐτοῖς ἐφ' ἑαυτοὺς εἵλκυσαν· τὴν νῦν ἐπικρατοῦσαν ἀρχὴν λέγω, καὶ βασιλείαν, καὶ τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἀπαγωγὴν καὶ μετανάστασιν, καὶ τὸν νῦν ἐπικείμενον αὐτοῖς τῆς δουλείας ζυγὸν, καὶ τὴν περιβόητον ὑπὸ Ῥωμαίοις ταπείνωσιν, καὶ διασπορὰν, ἥν τε νῦν ἔχουσι, καὶ ἣν ἐπὶ πλεῖστον ἕξουσι. πείθομαι γὰρ ταῖς περὶ αὐτῶν προρρήσεσι· τίς θρηνήσει πρὸς ἀξίαν τῶν θρήνους γράφειν εἰδότων, καὶ λό-

C γους ἐξισοῦν πάθεσι; ποῖαι βίβλοι ταῦτα χωροῦσι; μία στήλη τούτοις τῆς συμφορᾶς ἡ οἰκουμένη πᾶσα, καθ' ἣν ἐσπάρησαν, καὶ ἡ λατρεία πεπαυμένη, καὶ αὐτῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸ ἔδαφος μόλις γινωσκόμενον. ὁ οὖν Ἰώσηπος ἐν Ἱερουσαλὴμ παρὼν τῷ πολέμῳ, συνέγραψε μυριάδας τ'. ἀπολεσθῆναι τῶν Ἰουδαίων. περὶ δὲ τούτων ἐν τῇ τοῦ Νέρωνος βασιλείᾳ ἐξηγησάμεθα.

Ὁ δέ γε θεῖος Χρυσόστομος τὴν τούτων ἄνοιαν διελέγχων, πρὸς πλείοσιν ἄλλοις καὶ ταῦτα φάσκει. εἰ δὲ φιλονεικεῖς ὦ Ἰουδαῖε, περὶ τοῦ τέλους, ἀπὸ τῶν φθασάντων μάνθανε καὶ τὰ παρόντα. σκόπει γὰρ κατέβης εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐγένοντο ἔτη * σ'. καὶ ταχέως σε τῆς δουλείας ἐκείνης ὁ Θεὸς ἀπήλλαξε, καίπερ ἀσεβοῦντα καὶ πορνεύοντα πορνείαν τὴν χαλεπωτάτην. ἀπηλλάγης Αἰγύπτου, καὶ προσεκύνησας μόσχον,

* υ. leg.

D ἔθυσας τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας σου τῷ Βεελφεγὼρ καὶ τοῖς δαιμονίοις, τὸν ναὸν ἐμόλυνας, τὴν φύσιν ἠγνόησας. τὰ ὄρη, τὰς νάπας, τοὺς βουνοὺς, τὰς πηγὰς, τοὺς ποταμοὺς, τοὺς κήπους τῶν μυσαρῶν θυσιῶν ἐπλήρωσας, προφήτας ἔσφαξας, θυσιαστήρια κατέσκαψας, πᾶν εἶδος κακίας ἐπῆλθες, καὶ πᾶσαν ὑπερβολὴν ἐπεδείξω πονηρίας καὶ ἀσεβείας. ἀλλ' ὅμως ἑβδομήκοντα ἔτη σὲ παραδοὺς Βαβυλωνίοις, πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήγαγεν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν ναὸν ἀπέδωκε, καὶ τὸ πάλαι τῆς προφητείας χάρισμα, καὶ πάλιν προφῆται, καὶ πνεύματος ἁγίου χάρις. μᾶλλον δὲ οὐδ' ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας ἐγκατελείφθης· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ Δανιὴλ καὶ Ἰεζεκιὴλ, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ Ἱερεμίας, καὶ μέντοι καὶ πρὸ τούτων Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ μετ' ἐκεῖνα

E πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανῆλθες κακίαν, καὶ ἐξεβακχεύθης, καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν μετεπήξω πολιτείαν ἐπὶ τοῦ ἀσεβοῦς Ἀντιόχου. ἀλλά γε καὶ τότε παραδοθέντες Ἀντιόχῳ ἔτη τρία, τὰ λαμπρὰ διὰ τῶν Μακκαβαίων αὖθις ἐστήσατε τρόπαια. ἀλλὰ νῦν τοιοῦτον οὐδὲν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἅπαν γέγονεν. ὃ καὶ μάλιστά ἐστι θαυμάσιον· ὅτι τὰ μὲν τῆς κακίας ἐλάττω, τὰ δὲ τῆς τιμωρίας ἐπιτέτατο, καὶ οὐδ' ἐλπίδα τινὰ μεταβολῆς ἔχει. οὐ γὰρ ο'. ἔτη παρῆλθε μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῷ

πλείονα, καὶ οὐδὲ ἐλπίδος σκιὰν ἐστὶν εὑρεῖν. καὶ ταῦτα οὐδὲ εἰδωλολατρούντων ὑμῶν, οὔτε ἄλλό τι ποιούντων ἅπερ ἔμπροσθεν ἐτολμᾶτε.

Ἵνα δὲ σαφέστερον καὶ διεξοδικώτερον τὰ περὶ τούτων εἴπωμεν, ἄνωθεν πάλιν ἀρξώμεθα. τρεῖς δουλείας ὑπέστησαν οἱ Ἰουδαῖοι χαλεπωτάτας, καὶ οὐδὲ μίαν χωρὶς προρρήσεως αὐτοῖς ἐπήγαγεν ἡ θεία δίκη, ἀλλὰ προλεχθείσας παρεσκεύασεν αὐτοῖς, καὶ τόπον καὶ χρόνον καὶ τρόπον, καὶ κάκωσιν καὶ τὴν ἐπάνοδον, καὶ τ' ἄλλα πάντα μετὰ πολλῆς ἀκριβείας. καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ πρώτης διαλεγόμενος ὁ Θεὸς, οὕτως ἔφη τῷ Ἀβραάμ· γινώσκων γνώσῃ, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ, καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια. τετάρτη δὲ γενεᾷ ἐλεύσονται ὧδε.

Περὶ δὲ τῆς δευτέρας εἶπεν Ἱερεμίας· οὕτως εἶπε Κύριος. ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι τῇ Βαβυλῶνι ο΄. ἔτη, ἐπισκέψομαι ὑμᾶς, καὶ ἐπιστήσω ἐφ' ὑμᾶς, τοὺς ἀγαθοὺς λόγους μου, τοῦ ἀποστρέψαι εἰς τὸν τόπον ὑμῶν· καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν, καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν πάντων, καὶ ἐκ τῶν ὑμῶν τόπων πάντων, οὗ διέσπειρα ὑμᾶς ἐκεῖ, φησὶ Κύριος. καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς εἰς τὸν τόπον, ὅθεν ἀπῴκισα ὑμᾶς ἐκεῖθεν. δύο μὲν τοιαύτας δουλείας ὁ λόγος ἡμῖν συντόμως ἀπέδειξε, μετὰ προφητείας ἐπελθούσας αὐτοῖς, καὶ οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ ἀπροσδοκήτως. λείπεται οὖν δὴ λοιπὸν τὴν τρίτην ἐπαγαγεῖν. εἶτα καὶ περὶ τῆς νῦν τετάρτης κατεχούσης αὐτοὺς εἰπεῖν δεῖ, καὶ δεῖξαι σαφῶς ὅπως οὐδεὶς προφήτης ἐπηγγείλατο λύσιν ἔσεσθαι τινὰ τῶν κατεχόντων αὐτοὺς κακῶν, οὔτε μὴν ἀπαλλαγὴν τὸ σύνολον.

Τίς οὖν ἐστὶν ἡ τρίτη; ἡ ἐπὶ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς. ἐπειδὴ γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, Δαρεῖον καθελὼν εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν ἀρχὴν, τελευτήσαντος τούτου πολλοὶ μετ' ἐκεῖνον ἐγένοντο βασιλεῖς. ἀφ' ὧν εἷς καὶ οὗτος ὁ Ἀντίοχος μετὰ πολλοὺ ὕστερον χρόνον, τό, τε ἱερὸν ἐνέπρησε, τά τε ἅγια τῶν ἁγίων ἠρήμωσε, τάς τε θυσίας καθεῖλε, τούς τε Ἰουδαίους ὑπέταξε, καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν κατέλυσε πᾶσαν. καὶ ταῦτα πάντα μετὰ ἀκριβείας ἁπάσης καὶ μέχρι μιᾶς ἡμέρας προηγόρευτο παρὰ τοῦ Δανιὴλ, καὶ πότε ἔσται, καὶ πῶς, καὶ παρὰ τίνι καὶ, τίνι τρόπῳ, καὶ ποῖ τελευτήσει, καὶ τίνα λήψεται μεταβολὴν, εἴσεσθε σαφέστερον αὐτῆς ἀκούσαντες τῆς ὁράσεως, ἣν διὰ παραβολῆς ὑμῖν ὁ προφήτης ἀνήγγειλε. κριὸν μὲν καλεῖ, τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα Δαρεῖον. Τράγον δὲ, τὸν τῶν Ἑλλήνων Ἀλέξανδρον, βασιλέα τῶν Μακεδόνων. τέσσαρα δὴ κέρατα λέγει τοὺς μετ' ἐκεῖνον ἀναστάντας, ἀφ' ὧν ὕστερον κέρας αὐτὸς ὁ Ἀντίοχος ἔφυ. φησὶ γάρ· εἶδον ἐν ὁράματι, καὶ ἰδοὺ κριὸς ἑστηκὼς, καὶ αὐτῷ κέρατα ὑψηλὰ, καὶ τὸ ἓν ὑψηλότερον, τοῦ ἑτέρου. καὶ τὸ ὑψηλὸν, ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτων· καὶ εἶδον τὸν κριὸν κερατίζοντα κατὰ θάλασσαν καὶ βορρᾶν καὶ νότον, καὶ τὰ θηρία πάντα οὐ στήσεται ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐποίησε κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐμεγαλύνθη. τὴν δύναμιν λέγει τὴν Περσικὴν, ἣ πᾶσαν ἐπέδραμε τὴν γῆν. εἶτα περὶ τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου διαλεγόμενος, φησί· καὶ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ Λιβὸς, καὶ ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἦν ἁπτόμενος τῆς γῆς. καὶ τῷ τράγῳ ἐκείνῳ κέρας ἐθεωρεῖτο ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. εἶτα λέγων τὴν πρὸς Δαρεῖον προσβολὴν καὶ συμβολὴν καὶ αὐτοῦ γενομένην, καὶ τὴν κατὰ κράτος νίκην· ἦλθε, φησὶν, ὁ τράγος ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, καὶ ἠγριώθη, καὶ ἔπαισε τὸν κριὸν καὶ συνέτριψεν ἀμφότερα τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. ἔπειτα δια-

A quidem neque simulacrorum cultu id vobis merentibus, ut olim, neque aliis solitis facinoribus.

Ut autem apertius atque plenius ista enarremus, altius paulo res repetenda est. Ter in servitutem acti sunt Judæi, numquam non prædictam. nam divina justitia iis & tempus & locum, & modum, & afflictionem, & reditum, aliaque omnia accuratissime prædici curavit. De prima seu Ægyptiaca Deus Abrahamum ita præmonuit: (Hoc certo scias, progeniem tuam in peregrino solo inquilinam fore, servituteque pressum & afflictum iri annos cccc. Sæculo quarto huc redibunt.

Judæi quater in servitutem acti.

Gen. 15.

De secunda Jeremias ita vaticinatus fuerat: (Sic fatur Dominus. Exactis Babylone LXX annis vos invisam, ac læta mea promissa implebo. reducam vos in patriam servitute liberatos, colligamque vos ex omnibus populis & locis quo vos disjeceram, inquit Dominus. ac restituam vos eo, unde vos abduxi.) Hæc ergo duo exilia compendio sunt explicata: atque juxta ea oracula evenerunt ipsis neque gravia adeo, neque insperata. Restat ut tertiam referamus calamitatem eorum, ac deinde de quarta dicamus, in qua hodieque sunt: demonstremusque aperte, neminem vatum iis malorum vel mitigationem, nedum finem promisisse.

Cap. 29.

Quæ ergo est tertia? in quam ab Antiocho Epiphane sunt conjecti. Mortuo enim Alexandro Macedonum rege, eo qui Dario victo rerum summam ad se transtulerat, multi postea reges extiterunt. Ex quibus ortus etiam Antiochus ille, longo post tempore templum combussit, sanctum adytum vastavit, sacrificia abolevit, Judæos subegit, eorumque rempublicam evertit. Hæc omnia exactissime, etiam dierum numero præcise annotato, Danielus prædixit, quando singula, qui, per quem, & quo modo essent futura, quem finem, quam mutationem habitura. Hæc liquidius cognosces, si Danielicam visionem audias exponi. In qua vates per ambages nomine arietis Darium regem Persarum notat, hirci Græcorum Macedonumque regem Alexandrum, IV cornuum reges qui ei successerunt: de quibus posterius cornu enatum est, Antiochus nimirum. Verba ejus sunt: (Vidi divinitus apparentem visionem. Ecce stabat aries cornibus elatis, quorum unum erat altero sublimius, idque posteriore loco surgebat. Vidique eum cornibus ictum edentem adversus mare, aquilonem & austrum: neque ullum animal poterat eum subsistere, neque erat qui ab eo defenderet. itaque suo arbitratu agebat, ac magnificus erat.) His verbis exprimitur regnum Persicum, cujus potentia orbem terrarum pervagata est. Inde loquitur de Alexandro Macedone: (Ecce autem hircus caprinus ingruebat a parte qua spirat Africus, super universam terram, neque tamen terram attingebat: conspiciebaturque inter oculos ejus cornu extans.) Postea conflictum ejus cum Dario, ac victoriam de eo describens: (Venit, inquit, hircus iste usque ad cornutum illum arietem, & efferatus eum percussit, amboque ejus cornua contrivit, neque erat qui vim ejus ab ariete defenderet.) Inde Alexandri exitum depingens, quatuorque regum successionem, hæc infert: (Cum autem hircus magnam esset potentiam adeptus, magnum cornu

Danieli vaticinium exponitur.

Edit. Paris. pag. 229.

Cap. 8.

ejus frangitur : atque infra illud erumpunt alia quatuor cornua spectantia ad quatuor plagas mundi .) Porro ad Antiochi regnum perveniens , illumque monstrans ex uno illorum quatuor cornuum extitisse, rursum dicit : (Et exiit de uno illorum cornu validum , ingensque factum est versus meridiem & ortum .) Tum indicans ab eo Judaicam rempublicam abolitum iri , addit: (Ille peccato sacrificium conturbabit , contraque id rem prospere gessit , ac templum vastabitur , & loco sacrificii erit flagitium .)

Cap. 11.

Nam Antiochus altari subverso , sacrisque conculcatis , in templo simulacrum statuit , ac contra legem dæmonibus sacrificavit . ideo vates dicit : (Et humi prostrata est justitia , contraque illam rem prospere gessit .) Rursum deinde ipsum illud Antiochi Epiphanis regnum , Judæorumque cladem & excidium atque vastationem templi referens , tempus etiam commemorat . Nam rursus initio petito ab Alexandri regno sub finem libri , atque omnia persecutus oratione quæ ab eo Ptolemæi & Seleuci intestinis bellis congressi invicem facturi essent , eorumque ductores , dolos , victorias , expeditiones , navalia & terrestria prælia : progressus ad Antiochi usque regnum , ita concludit : (Et brachia ex eo existent , quæ sacrarium prophanabunt , & juge sacrificium abolebunt atque polluent , & eos qui testamentum violant (hoc est , Judæos a lege deficientes) abducent , in lubricitatibus suis atque transferent : Superabitque eos populus qui Deum cognoscit (Maccabæos innuit , & res a Juda Simone ac Joanne gestas) ac prudentes de populo multa intelligent . Atterentur autem cædibus & incendiis (incendium urbis rursum designat) & servitute ac direptionibus . atque in suis angustiis modicum eis feretur auxilium (indicans eos inter sua mala respirare posse , & ex iis aliquatenus emergere .) Et accedent iis multi in lubricitatibus , multique prudentum deficient (innuens , etiam eorum qui stabant multos lapsuros) deinde etiam causam refert , cur Deus eos passus sit in tantas calamitates devenire . (Ut inquit , eos igne exploraret , ac probaret , & usque ad definitum tempus purgaret) (hoc indicat, Deum ista fieri sivisse , uti eos expurgaret , & qui inter eos probi essent ostenderet .) Deinde ejusdem Antiochi potentiam demonstrans , ait : (Agetque pro libito suo , exaltabitur , & fiet magnificus .) Impietatem quoque ejus expressit : (Superbe (inquit) Deo deorum obloquetur : & rebus secundis utetur , dum iræ finis fiat .) ostendens , Antiochum non a se ipso , sed propter Dei iram adversus Judæos conceptam , tantum potentiæ adepturum . Inde pluribus verbis complexus quæ is mala Ægypto Palæstinæque injuncturus , quomodo rediturus , quo vocante , & qua necessitate urgente : tandem etiam mutationem istarum rerum exponit . & quod Judæi istis omnibus cladibus puniti , tandem auxilium consequentur , misso ad eos tutandos angelo . (Eo , inquit , tempore exurget Michaelus magnus princeps , patronus populi tui . Ad eum usque diem calamitatis tempus erit , quæ tanta ingruet , quanta ab omni hominum memoria nulla fuit . Eo autem die magna servabitur multitudo , scripta in libro .

Edit. Paris. pag. 230.

A γενόμενος τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς, καὶ τὴν τῶν τεσσάρων βασιλέων διαδοχὴν, ἐπάγει λέγων· καὶ ἐν τῷ ἰσχύσαι αὐτὸν, συνετρίβη τὸ κέρας τὸ μέγα. καὶ ἀνέβη κέρατα τέσσαρα ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ. ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐπὶ τὴν Ἀντιόχου βασιλείαν ἐλθὼν, καὶ δεικνὺς ὅτι ἐξ ἑνὸς ἐκείνων τῶν τεσσάρων ἐστὶ, πάλιν φησί· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἑνὸς ἰσχυρὸν, καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς ἀνατολήν. καὶ σημαίνων ὅτι τὴν Ἰουδαϊκὴν πολιτείαν καθελεῖ, φάσκει· καὶ δι' αὐτὸν θυσία ἐταράχθη παραπτώματι, καὶ ἐγενήθη καὶ κατευοδώθη αὐτῷ. καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται, καὶ γενήσεται ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία. τοῦ γὰρ βωμοῦ καθαιρεθέντος, καὶ τῶν ἁγίων καταπατηθέντων, εἴδωλον ἔστησεν ἔνδον, καὶ θυσίαν

B ἐπετέλει τοῖς δαίμοσι παρανόμως. ὅθεν φησίν· ἐῤῥίφη χαμαὶ ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησε, καὶ εὐοδώθη. εἶτα πάλιν ἐκ δευτέρου τὴν αὐτὴν βασιλείαν Ἀντιόχου Ἐπιφανοῦς λέγων, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν, καὶ τὴν ἅλωσιν, καὶ τὴν ἐρήμωσιν τοῦ ἱεροῦ, προστίθησι καὶ τὸν χρόνον. Ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου βασιλείας, αὖθις πρὸς τῷ τέλει τοῦ βιβλίου καὶ τὰ μεταξὺ πάντα διηγησάμενος, ὅσα οἱ Πτολεμαῖοι καὶ οἱ Σέλευκοι συῤῥαγέντες ἀλλήλοις ἐποίησαν, καὶ οἱ στρατηγοὶ τούτων εἰργάσαντο, τοὺς δόλους, τὰς νίκας, τὰς στρατείας, τὰς μάχας, τὰς ναυμαχίας, τὰς πεζομαχίας, προϊὼν εἰς Ἀντίοχον τελευτᾷ πάλιν, καὶ φησί· βραχίονες ἐξ αὐτοῦ στήσονται, καὶ βεβηλώσουσι τὸ ἁγίασμα, καὶ μεταστήσουσι τὸν ἐνδελεχισμὸν (τὰς συνήθεις λέγων θυσίας καὶ καθημερινὰς) καὶ δώσουσιν εἰς αὐτὸ βδέλυγ-

C μα, καὶ τοὺς ἀνομοῦντας διαθήκην. (τουτέστι τοὺς παραβαίνοντας τῶν Ἰουδαίων ἀπάξουσιν ἐν ὀλισθήμασι μεθ' ἑαυτῶν, καὶ μεταστήσουσι) καὶ λαὸς γινώσκων τὸν Θεὸν αὐτοῦ κατισχύσουσι (τὰ ἐπὶ τῶν Μακκαβαίων λέγων, καὶ τὰ ἐπὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννου) καὶ οἱ συνετοὶ λαοῦ συνήσουσιν εἰς πολλά. καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν φλογὶ (τὸν ἐμπρησμὸν τῆς πόλεως ἐξηγούμενος πάλιν) καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐν διαρπαγῇ ἡμερῶν· καὶ ἐν τῷ ἀσθενῆσαι αὐτοὺς, βοηθήσονται βοήθειαν μικρὰν (ἐμφαίνων ὅτι μεταξὺ τῶν κακῶν ἐκείνων δυνήσονται ἀναπνεῦσαι καὶ ἀνανεγκεῖν ἐκ τῶν κατειληφότων αὐτοὺς δεινῶν) καὶ προστεθήσονται πρὸς αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλισθήμασι, καὶ ἀπὸ τῶν συνιόντων ἀσθενήσουσι (δεικνὺς ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἑστώτων πεσοῦνται) εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν συνεχώρησεν

D αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν τοσούτοις κακοῖς γίνεσθαι. τίς δὲ αὕτη; τοῦ πυρῶσαι, φησὶν, ἐν αὐτοῖς, καὶ τοῦ ἐκλέξασθαι, καὶ τοῦ ἐκλευκᾶναι ἕως καιροῦ πέρας. ταῦτα γάρ φησιν, ὁ Θεὸς συνεχώρησεν, ὥστε αὐτοὺς ἐκκαθᾶραι, καὶ δεῖξαι τοὺς ἐν αὐτοῖς δοκίμους. εἶτα διηγούμενος αὐτοῦ ἐκείνου τὴν δύναμιν, ἔφη· καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ὑψωθήσεται καὶ μεγαλυνθήσεται. καὶ μέντοι καὶ τὴν βλάσφημον αὐτοῦ γνώμην λέγων, προστίθησιν· ὅτι ἐπὶ τὸν Θεὸν τῶν θεῶν λαλήσει ὑπέρογκα. καὶ κατευθυνεῖ μέχρι συντελεσθῆναι τὴν ὀργὴν (δεικνὺς, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς οἰκείας γνώμης, ἀλλὰ διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ τὴν κατὰ τῶν Ἰουδαίων οὕτως ἐκεῖνος ἐκράτει καὶ ἴσχυεν) εἰπὼν οὖν δι' ἑτέρων πλειόνων, ὅσα κακὰ ἐργάσεται τὴν Αἴγυπτον, τὴν

E Παλαιστίνην, καὶ πῶς ἐπανήξει, καὶ τίνος καλοῦντος, καὶ ποίας αἰτίας καταναγκαζούσης, λέγει λοιπὸν καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων τούτων. καὶ ὅτι δίκην δόντες οἱ Ἰουδαῖοι, διὰ τούτων ἁπάντων τεύξονταί τινος ἀντιλήψεως, ἀγγέλου πεμφθέντος εἰς τὴν ἐκείνων βοήθειαν. ἐν τῷ καιρῷ γὰρ, φησὶν, ἐκείνῳ ἀναστήσεται Μιχαὴλ ὁ μέγας ἄρχων, ὁ ἑστηκὼς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου. καὶ ἔσται καιρὸς θλίψεως οἷος οὐ γέγονεν ἀφ' οὗ γεγένηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἕως τοῦ καιροῦ ἐ-

κείνη. καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σωθήσεται λαὸς πολὺς, ὁ γεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ. τουτέστιν, οἱ σωτηρίας ὄντες ἄξιοι. ἀλλὰ τὸ ζητούμενον, οὔπω καὶ νῦν ἀποδέδεικται. τί δὲ τοῦτό ἐστιν; ὁ χρόνος ὥρισεν ἐν τοῖς κακοῖς τούτοις, ὥσπερ ἐκεῖ ἔτη τετρακόσια, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ἴδομεν τοίνυν καὶ ἐνταῦθα, εἴ τινα χρόνον ὁρίζει. τοῦ δὴ τοῦτό ἐστιν εὑρεῖν; ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα λεχθησομένοις. ἐπειδὴ γὰρ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ἤκουσε κακὰ, τὸν ἐμπρησμὸν τῆς πόλεως, τὴν ἀνατροπὴν τοῦ νόμου, τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐπιθυμεῖ λοιπὸν τὸ τέλος αὐτῶν μαθεῖν, καὶ εἴ τις ἔσται τῶν συμφορῶν τούτων μεταβολή. καὶ δὴ ἐρωτῶν ἔλεγεν οὕτω· Κύριε τί τὰ ἔσχατα τούτων; καὶ εἶπε· δεῦρο Δανιὴλ, ὅτι ἐμπεφραγμένοι εἰσὶν οἱ λόγοι ἕως καιροῦ πέρας. τὸ ἀσαφὲς τῶν εἰρημένων αἰνιττόμενος. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν τῆς συγχωρήσεως τῶν κακῶν· ἕως ἂν ἐκλεγῶσι καὶ ἐκλευκανθῶσι καὶ πυρωθῶσι πολλοὶ, καὶ ἀνομήσωσιν ἄνομοι, καὶ οὐ συνήσουσι πάντες ἀσεβεῖς, καὶ νοήμονες νοήσουσιν. εἶτα τὸν καιρὸν προλέγων, ὅσον μέλλει κατέχειν αὐτοὺς τὰ δεινὰ, φησίν· ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως ἐνδελεχισμοῦ. ἐνδελεχισμὸς δὲ ἐκαλεῖτο ἡ καθημερινὴ θυσία. τὸ γὰρ ἐνδελεχὲς, τὸ πυκνὸν καὶ συνεχές ἐστιν. ἔθος γὰρ ἦν τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ ἐν πρωῒ καὶ ἐν ἑσπέρᾳ καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῷ Θεῷ θύειν. καὶ διὰ τοῦτο ἡ θυσία ἐκείνη ἐνδελεχισμὸς ἐλέγετο· καὶ ἤλλαξε. διὰ τοῦτο φησὶν ὁ ἄγγελος, ὅτι ἀπὸ καιροῦ τῆς ἀλλάξεως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, τουτέστιν ἀπὸ τῆς καταλύσεως τῆς θυσίας, εἰσὶ δὲ ἡμέραι ασϟ'. ὅπερ ἐστὶν ἔτη τρία ἥμισυ. εἶτα δηλῶν ὅτι καὶ λύσις τῶν κακῶν τούτων ἔσται, καὶ ἀπαλλαγὴ, ἐπήγαγε· μακάριος ὁ ὑπομείνας, καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας ατλέ. ταῖς ασϟ', μέ. προσθείς. ἐπειδὴ ἐν μηνὶ καὶ ἥμισυ μηνὸς τὴν συμβολὴν συνέβη γενέσθαι, ἐν ᾗ γέγονε καθαρὰ ἡ νίκη, καὶ ἡ παντελὴς τῶν ἐπικειμένων κακῶν ἀπαλλαγή. εἰπὼν γὰρ, μακάριος ὁ ὑπομείνας, καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας ατλέ, τὴν ἀπαλλαγὴν ἐδήλωσε. καὶ οὐχ ἁπλῶς εἶπεν, ὁ φθάσας. ἐπειδὴ γὰρ πολλοὶ τῶν ἀσεβησάντων εἶδον τὴν μεταβολὴν, οὐκ ἐκείνους μακαρίζει, ἀλλὰ τοὺς ἐν τοῖς καιροῖς τῶν κακῶν ὑπομείναντας, καὶ μὴ προδόντας τὴν εὐσέβειαν, καὶ τῆς ἀνέσεως τυχόντας. ἆρα τί τούτου σαφέστερον γένοιτ' ἄν; Ὥρα δὴ λοιπὸν ἐπὶ τὸ ζητούμενον ἐλθεῖν, καὶ τὴν παροῦσαν αἰχμαλωσίαν καὶ δουλείαν, δι' ἣν καὶ πάντα κεκινήκαμεν ταῦτα, ὅτι μὲν ἤδη αἱ τρεῖς προαναγορευθῆσαν αἰχμαλωσίαι, ἡ μὲν ἔτη ἔχουσα υ', ἡ δὲ ό, ἡ δὲ τρία ἥμισυ, ἱκανῶς ἐντεῦθεν ἡμῖν, ὡς οἶόν τε, ἀποδέδεικται.

* τετάρτης

Φέρε δὴ λοιπὸν καὶ περὶ * ταύτης εἴπωμεν. ὅτι γὰρ καὶ περὶ τῆς ἐσχάτης τετάρτης καὶ πλατυτέρας προανεφώνησεν ὁ προφήτης οὗτος, αὐτὸν παρεξόμεθα τὸν Ἰώσηπον μάρτυρα, τὸν τὰ ἐκείνων φρονοῦντα. ἐπειδὴ γὰρ, εἶπε, τὰ περὶ τῆς Ἀντιόχου αἰχμαλωσίας, καὶ μάρτυρα τὸν προφήτην παρήγαγεν, ἐπάγει καὶ περὶ ταύτης, καί φησι· τὸν αὐτὸν γέτοι τρόπον Δανιὴλ, καὶ περὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀνέγραψε, καὶ ὅτι ὑπ' αὐτῶν ἐρημωθήσεται τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ ναὸς καταλυθήσεται. σὺ δέ μοι σκόπει τὸ φιλάληθες τοῦ ἀνδρὸς, ὅς εἰ καὶ Ἰουδαῖος ἦν, ἀλλ' οὐκ ἠνέσχετο ζηλῶσαι τὴν Ἰουδαϊκὴν φιλονεικίαν τε καὶ ψευδηγορίαν. εἰπὼν γὰρ ὅτι ἐρημωθήσεται τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ ναὸς καταλυθήσεται, ἔγραψεν· ὅτι δὲ στήσεταί πη τὰ τῆς ἐρημώσεως, οὐκέτι προσέθηκεν. ἐπειδὴ μηδὲ τὸν προφήτην εὗρε τοιοῦτόν τι προσθέντα. τοῦ τοίνυν εἶπε Δανιὴλ, ὅτι ὁ ναὸς ἐρημωθήσεται, ἄκουσον. ἐπειδὴ γὰρ τὴν προσευχὴν ἐκείνην τὴν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ ἐποιήσατο, ἦλθε Γαβριὴλ πρὸς αὐτὸν, καί φησιν· ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν

id est, ii qui salute digni sunt.) Sed quod præcipue quærebatur, nondum demonstravimus: nimirum tempus malorum istorum. Nam sicut primæ calamitati CCCC annos definivit Deus, secundæ LXX: ita videamus an hic quoque certum tempus statuatur. Id ergo invenimus in iis verbis quæ apud vatem sequuntur. Postquam Danielus inaudivit de calamitatibus istis multis atque magnis, de incendio urbis, legis abrogatione, & servitute populi: cœpit tandem eorum finem cognoscere, & si qua sit futura istorum malorum mutatio. Itaque sic interrogat. (Domine, quis horum erit finis?) Et respondetur: (Vade Daniele: quia sermones isti usque ad exitum temporis obsignati sunt.) (ita obscuritas dictorum innuitur.) Additurque causa cur permissum sit ea mala incidere: Donec, inquit, eligantur, atque igne perpurgentur multi, & impii impie agent, neque sapient scelesti: prudentes autem sapient.) Inde tempus nominat, quamdiu mala ista essent Judæos pressura. (Ab eo (inquit) tempore, quo sacrificium juge mutatum fuerit) (juge seu assiduum sacrificium vocatur, quotidianum. Quotidie enim Judæi mane ac vesperi solebant Deo rem sacram facere) ab ejus ergo mutatione, hoc est ab ejus abolitione, dies sunt CIↃCC, nimirum anni III. S. Deinde malorum istorum finem fore, infert: (Beatus qui perfert, & sustinet usque ad dies CIↃCCCXXXV.) addens prioribus dies XLV. nam mense toto & dimidio exacto, pugna est commissa, solidaque victoria parta, & omnibus malis prorsus liberati Judæi. Dicens enim, (Beatus qui perfert, & sustinet dies CIↃCCCXXXV) liberationem a malis decluravit. Neque simpliciter eum vocat beatum, qui ad eum usque diem pertigerit. nam multi etiam impii mutationem istam viderunt: neque tamen eos felices dicit, sed eos tantum, qui in istis calamitatibus patientia usi, pietatem non prodiderunt, atque tunc sublevati sunt. Hisne aliquid evidentius dici potest? Tempus ergo est, ut ad institutum revertamur, cujus gratia hæc adduximus, & de ultimo Judæorum exilio dicamus. Satis enim perspicue demonstravimus, trium priorum calamitatum tempora expresse prædicta fuisse, annorum CCCC, annorum LXX, annorum III. S.

Edit. Paris. pag. 231.

Cap. 12.

Dicamus ergo etiam de quarta. nam de hac etiam quarta atque postrema Danielum vaticinatum, vel Josephum, hominem ab ipsorum partibus, testem citare licet. Cum enim de excidio Antiochico locutus, Danieli testimonio sua confirmasset, de quarto sic infert: (Eodem modo Danielus etiam de Romanorum imperio vaticinatus est, Hierosolymam ab iis vastatum, templumque eversum iri.) Ac mihi veritatis studium in eo viro considera, qui tametsi Judæus erat, Judaicam tamen contendendi & mentiendi libidinem imitari noluit. Cum enim excidium urbis & templi scripsisset, non addit quando ei calamitati finis sit futurus: quia ipsum quoque vatem nihil tale addidisse videbat. Audi vero, ubi Danielus vastationem templi prædixerit. Postquam sacco indutus, & cinere conspersus Deum deprecatus fuit, venit ad eum Gabrielus, ac dicit: LXX septimanæ deciduntur populo tuo, & urbi sanctæ. Ecce tempus, quo non ipsius ca-

pag. 232.

lamitatis mora, sed quando esset futura ex designatur. Mox expressius ait: (Cognosces atque intelliges, ab exitu sermonis, eum decretum fiet de instauranda Hierosolyma, usque ad Imperium Unctl, erunt septimanæ VII, & septimanæ LXII.)

Atque hic mihi diligenter animum adverte: hic enim est id quod quæritur. Septimanæ VII, & aliæ LXII, annos redigunt CCCCLXXXIII. (non enim dierum, non mensium, sed annorum septimanæ intelliguntur.) Jam a Cyro usque ad Antiochum Epiphanem, & urbem ab eo captam, anni sunt CCCXCIV. Docet porro nos, a quo initio anni sint numerandi, non a die reditus, sed a publicatione decreti de instauranda urbe. Atqui non Cyro, sed Artaxerxe demum Longimano regnante, ea est refecta. Nam a reditu Judæorum supervenit Cambises: deinde Magi, post eos Darius Hystaspis filius, inde Xerxes Darii filius, & Artabanus, tandem Artaxerxes Longimanus regno Persico est potitus. Ejus regni anno vigesimo, Neemias profectus urbem reparavit: quod Esdras nobis accurate narrat. Inde si numeremus annos CCCCLXXXIII, prorsus ad excidium ejus pertingemus. Sicut rursum his verbis testatur Josephus: Urbis autem & templi vastationem secundum Danielicum oraculum evenire contigit ante annos CCCCVIII. Propterea inquit, ædificabitur platea & murus. Cum ergo refecta fuerit urbs, suamque formam receperit, tunc incipe numerare LXX septimanas: quibus finitis, delebitur Unctio, & cessabit judicium uti prius diximus. Enimvero post excidium urbis, quod Vespasiano & Tito imperatoribus fuit, Adriano imperante Judæi collecti irrito contra Deum conatu aggressi sunt rem publicam pristinam instaurare. Sed Adrianus eos armis domuit, urbemque funditus evertit, & reliquias ejus omnes abolevit: aliamque inde ibi urbem condens, de suo nomine Æliam dixit. Itaque Christus post Antiochi tempora exhibitus, & futurum excidium prædicens, ostendensque de eo Danielum esse vaticinatum, ait: Cum videbitis abominandum vastitatis signum, de quo Danielus vates locutus est, stare in loco sancto: qui legit, animum advertat. Quia enim omne simulachrum & effigies humana a Judæis abominatio dicitur, per ambages illam statuam innuens, simul & quando & a quo urbs esset exscindenda monstravit. Atque id de Romanis esse dictum, etiam Josephi testimonio docuimus. Quid ergo Judæis superest quod dicant? quando vates calamitatum simul tempora prædicentes definita, hujus nullum terminum constituerunt, sed contra vastitatem eam usque ad finem mundi duraturam pronuntiaverunt. Satisque est a nobis demonstratum, si quidem finis esset futurus huic ultimo exilio, vates divinos eum fuisse prædicturos, & nequaquam silentio præterituros. Quippe superiores miserias omnes cum ita prædixerint, ut simul spatium quod duraturæ essent definirent, modosque & tempora exprimerent, (sicuti ex Scripturæ docuimus) huic ultimæ nemo eorum tempus constituit. Id quidem urbis &

Edit. Paris. pag. 233.

A ἁγίων. ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα χρόνος εἴρηται οὐ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀλλὰ μεθ' ὅσον χρόνον ἔμελλεν ἡ αἰχμαλωσία ἀπαντήσεσθαι. εἶτα πάλιν φησὶν ἀκριβέστερον· καὶ γνώσῃ, καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδας ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδας ξβ΄.

Ἐνταῦθά μοι νουνεχῶς πρόσεχε. τὸ γὰρ πᾶν ἐνταῦθα ἐστὶ τὸ ζητούμενον. ἑβδομάδες οὖν ἑπτὰ καὶ ἑβδομάδες ξβ΄. τετρακόσια πγ΄. ἔτη εἰσίν. ἑβδομάδας γὰρ οὐχ ἡμερῶν ἐνταῦθα λέγει, οὐδὲ μηνῶν, ἀλλ' ἑβδομάδας ἐνιαυτῶν. ἀπὸ δὲ Κύρου ἐπὶ Ἀντίοχον τὸν Ἐπιφανῆ, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐκείνην, ἔτη εἰσὶ τϟδ΄. εἶτα διδάσκων ἡμᾶς πόθεν ἀριθμεῖν δεῖ, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπανόδου, ἀλλ' ἀπὸ ἐξόδου λόγου τῆς ἀποκριθείσης καὶ τῆς οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλήμ. B οὐκ ἐπὶ Κύρου δὲ ᾠκοδομήθη, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ μακρόχειρος. μετὰ γὰρ τὴν κάθοδον ἐπανῆλθε Καμβύσης, εἶτα οἱ μάγοι, καὶ μετ' ἐκείνους Δαρεῖος Ὑστάσπου· μεθ' ὃν Ξέρξης ὁ Δαρείου καὶ Ἀρταβάνης· εἶτα Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ ἐβασίλευσε τῆς Περσίδος· ἐν τῷ κ΄. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, Νεεμίας ἀνελθὼν τὴν πόλιν ἀνέστησεν, ἅπερ ὁ Ἔσδρας ἀκριβῶς ἡμῖν διηγήσατο. ἂν τοίνυν ἐντεῦθεν τετρακόσια ὀγδοήκοντα γ΄. θῶμεν ἔτη, ἥξομεν πάντως ἐπὶ τὴν κατασκαφὴν ταύτης. ὡς καὶ Ἰώσηππος αὖθις μαρτυρεῖ λέγων· τὴν δὲ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ ἐρήμωσιν συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν Δανιὴλ προφητείαν, πρὸ υ΄ καὶ η΄ γενομένην ἐτῶν. διὰ τοῦτο φησὶν, οἰκοδομηθήσεται πλατεῖα καὶ περίτειχος. ἐπειδὰν οὖν ἀναστῇ, καὶ τὸ οἰκεῖον ἀ- C πολαύῃ σχῆμα, ἀπ' ἐκείνου τὰς ο΄. ἑβδομάδας ἀρίθμει. μετὰ δὲ τὰς ἑβδομάδας ἐξολοθρευθήσεται χρῖσμα, καὶ κρῖμα οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ, καθὼς προείρηται. μετὰ γὰρ τὴν Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου γενομένην ἐρήμωσιν, ἐπὶ Ἀδριανοῦ συστάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐσπούδαζον ἐπὶ τὴν προτέραν πολιτείαν ἐπανελθεῖν οἱ μάταιοι θεομαχοῦντες. χειρωσάμενος δὲ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν καταστρέψας, καὶ τὰ λείψανα ἀφανίσας πάντα, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὴν ἀνεγείρας, Αἰλίαν αὐτὴν προσηγόρευσε, κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐπωνυμίαν· ὅθεν ὁ Χριστὸς μετὰ Ἀντίοχον τὸν Ἐπιφανῆ παραγινόμενος, καὶ προαναφωνῶν τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι αἰχμαλωσίαν, καὶ δεικνὺς ὅτι ὁ Δανιὴλ περὶ αὐτῆς προεῖπε, φησίν. ὅταν D ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω. ἐπειδὴ γὰρ ἅπαν εἴδωλον, καὶ πᾶν ἐκτύπωμα ἀνθρώπου βδέλυγμα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἐκαλεῖτο, αἰνιγματωδῶς ἐμφαίνων τὸν ἀνδριάντα ἐκεῖνον, ἅμα καὶ πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἔσται ἡ αἰχμαλωσία προανήγγειλεν. ὅτι δὲ περὶ τῶν Ῥωμαίων εἴρηται ταῦτα, καὶ Ἰώσηππος μαρτυρεῖ, καθὼς προέφημεν. τίς οὖν αὐτοῖς ὑπολείπεται λοιπὸν λόγος; ὅταν τὰς μὲν αἰχμαλωσίας οἱ προφῆται φαίνωνται μετὰ διωρισμένων χρόνων εἰπόντες, ταύτῃ δὲ μηδένα χρόνον ὁρίσαντες, ἀλλὰ τοὐναντίον εἰπόντες, ὅτι μέχρι συντελείας ἔσται E ἡ ἐρήμωσις. ὅτι μὲν εἰ τέλος ἡ παροῦσα ἔμελλε δουλεία λήψεσθαι, καὶ τοῦτο ἂν προεῖπον οἱ προφῆται, καὶ οὐκ ἐσίγησαν, ἱκανῶς ἀπεδείξαμεν, τὰς αἰχμαλωσίας ἁπάσας μετὰ προῤῥήσεως δείξαντες ἐπενεχθείσας αὐτοῖς. ἑκάστης γὰρ τούτων καὶ τρόπους καὶ χρόνους προανακηρυχθέντας διὰ τῶν θείων γραφῶν ἀπεδείξαμεν. τῇ παρούσῃ δὲ οὐδεὶς προφήτης ὥρισε χρόνον· ἀλλ' ὅτι μὲν ἥξει καὶ ἐρημώσει πάντα, καὶ μεταστήσει τὴν πολιτείαν,

καὶ μετ

A καὶ μετὰ πόσον χρόνον τῆς ἐκ Βαβυλῶνος ἐπανόδου συμβήσεται, προεῖπεν ὁ Δανιήλ. ὅτι δὲ τέλος ἕξει καὶ στήσεταί ποτε τὰ κακὰ ταῦτα, οὔτ' ἐκεῖνος ἐδήλωσεν, οὔτ' ἄλλος τις προφήτης. ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον, ὡς εἴρηται, προεῖπον· ὅτι ἕως συντελείας καθέξει αὐτοὺς ἡ ταλαιπωρία αὕτη. καὶ μάλα εἰκότως. καὶ γὰρ μαρτυρεῖ τοῖς εἰρημένοις ὁ τοσοῦτος διαγενόμενος χρόνος, καὶ οὔτε ἴχνος, οὔτε προοίμιον χρηστῆς μεταβολῆς ἐνδειξάμενος. καὶ ταῦτα, πολλάκις ἐπιχειρησάντων αὐτῶν ἀναστῆσαι τὸν ναὸν, ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ διακωλυθέντων πρῶτον μὲν ὑπὸ στρατιωτῶν, ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ παραβάτου, πυρὸς τῶν θεμελίων ἐκπηδήσαντος, καὶ κατασχόντος αὐτοὺς τῆς ἀκαίρου φιλονεικίας τε καὶ παραβάσεως. ὅθεν τοίνυν λεB γέτωσαν ἡμῖν, τίνος ἕνεκα ἐν Αἰγύπτῳ μὲν τοσοῦτον διατρίψαντες χρόνον ἐν κακουχίᾳ, ἐλέους ἔτυχον· καὶ εἰς Βαβυλῶνα πάλιν ἀπενεχθέντες, ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια· καὶ ὑπ' Ἀντιόχου τοσαῦτα κακὰ παθόντες, αὖθις πρὸς τὸ πρότερον ἐπανῆλθον ἀξίωμα· νῦν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον γεγένηται· ἀλλὰ πεντακοσίων ἐτῶν, νῦν δὲ χιλίων ἐξ ἐκείνου διελθόντων, οὐδὲ αἴνιγμα τοιαύτης μεταβολῆς ὁρῶμεν φαινόμενον, οἷον τὸ πρότερον. εἰ δὲ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν προβάλλοιντο, καὶ εἴποιεν, ἐπεὶ ἡμάρτομεν τῷ Θεῷ, διὰ τοῦτο οὐκ ἀπολαμβάνομεν τὴν οἰκείαν χώραν· πάλιν δ' ἂν εἰκότως αὐτοὺς ἐρησόμαι· διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν, ὦ Ἰουδαῖοι, ἔξω τῆς ἹεC ρουσαλὴμ διατρίβετε χρόνον τοσοῦτον; καὶ τί τὸ καινὸν καὶ παράδοξον; μὴ γὰρ νῦν ἐν ἁμαρτίαις ζῆτε μόνον; παρὰ δὲ τὴν ἀρχὴν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κατορθώμασιν; οὐκ ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς συνανεστράφητε παρανομίαις; οὐχὶ τῆς θαλάσσης σχιζομένης, καὶ τῶν πετρῶν ῥηγνυμένων, καὶ τοσούτων θαυμάτων γινομένων περὶ τῆς ἐρήμου, προσεκυνήσατε μόσχῳ; οὐ τὸν Μωϋσέα λίθοις βάλλοντες, καὶ ἑτέροις μυρίοις τρόποις ἀνελεῖν ἐπεχειρήσατε πολλάκις, καὶ τὸν Θεὸν παρωργίζετε βλασφημοῦντες; οὐ τῷ Βεελφεγὼρ ἐτελέσθατε; οὐ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἐθύσατε τοῖς δαιμονίοις, καὶ τοὺς ἀλλοτρίους Θεοὺς ἐθεραπεύσατε; οὐ πᾶν εἶδος ἁμαρτίας καὶ κακίας ἐπεδείξαD σθε; πῶς οὖν ὑμᾶς οὐκ ἀπεστράφη τότε ὁ Θεός; ἀλλὰ μετὰ τὰς παιδοκτονίας καὶ τὰς εἰδωλολατρείας. μετὰ τὴν πολλὴν ἀγνωμοσύνην, καὶ προφήτας ἀφῆκε παρ' ὑμῖν εἶναι διαφόρους, καὶ σημεῖα εἰργάζοντο καὶ θαύματα παράδοξα; τίνος οὖν ἕνεκεν πάλαι μὲν ἀσεβοῦντες καὶ μυρία διαπραττόμενοι δεινὰ, τοσαύτης εὐνοίας ἀπηλαύσατε παρὰ Θεοῦ, καὶ προστασίας καὶ προμηθείας; νῦν δὲ οὔτε εἰδωλολατροῦντες, οὔτε παιδοκτονοῦντες, ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ταλαιπωρίᾳ διάγετε; μὴ γὰρ ἕτερος ἦν Θεὸς τότε, καὶ ἕτερος νῦν; οὐκ αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἐκεῖνα οἰκονομῶν, καὶ ταῦτα νῦν ἐργαζόμενος; διὰ τί, ὅτε μείζω μὲν ἦν τὰ ἁμαρτήματα, πολλὴ δόξα ὑμῖν ἦν παρὰ E Θεοῦ; ὅτε δὲ ἐλάττονα πλημμελεῖτε νῦν, παντελῶς ὑμᾶς ἀπεστράφη καὶ ἀτιμίᾳ παρέδωκεν ἀπεράντῳ; ἀλλὰ κἂν ὑμεῖς σιγήσητε, οἱ λίθοι κεκράξονται. ἐπειδὴ γὰρ κατὰ τοῦ Δεσπότου τὰς χεῖρας ἐξετείνατε, διὰ τοῦτο οὐκ ἔσται ὑμῖν διόρθωσις, οὐδὲ συγγνώμη λοιπὸν, οὐδὲ ἀπολογία. τότε μὲν γὰρ εἰς δούλους ἦν τὰ τολμώμενα. νῦν δὲ πάντα ἐκεῖνα τὰ παλαιὰ, σαφῶς ἀπεκρύψατε διὰ τῆς εἰς τὸν κοινὸν δε-

Cedren.

A reipublicæ fore excidium, addito quot annos post reditum ex Babylone id eventurum esset, vaticinatus est Danielus: finem autem istis malis aliquem fore, neque ille, neque quisquam omnino vatum prædixit: imo, uti diximus, contrarium pronunciaverunt, usque ad finem mundi in istis miseriis futuros Judæos. Idque admodum consentaneum fuit: & tantum ab illo excidio temporis elapsum, iis testimonium perhibet, quo toto ne vestigium quidem ullum aut principium bonæ mutationis sese ostendit. Et quidem Judæi sæpe conati templum reficere sub Adriano, Constantino, & Juliano, prohibiti sunt: primum quidem a militibus. sub Juliano autem, igne ex fundamentis erumpente, eorumque intempestivum atque impium B conatum avertente. Dicant vero nobis, quidnam causæ sit, quod & in Ægypto tantum tempus in magnis miseriis versatos Deus miseratus est, & in Babylonem captivi abducti, inde in patriam reduti sunt, & tot malis ab Antiocho affecti, tamen pristinam recuperarunt dignitatem: nunc autem tale nihil fit, sed ᴅ, imo ᴄɪᴅ jam exactis ab excidio annis, ne speciem quidem ullam priorum mutationum videmus? Quod si peccata sua causentur, dicantque ideo sibi patriam non reddi, quia delictis suis Deum offenderint: haud abs re fuerit, ita eos rogare. Propter peccata vestra, o Judæi, tanto tempore Hierosolyma C extorres degitis? Quid hoc novi & inauditi est? Scilicet antiquitus juste vixistis, & officii rationes tenuistis ac non jam inde ab initio innumera inter delicta vitam egistis? Nonne cum & mare scindi, & saxa rumpi, totque alia miracula vidissetis in solitudine, tamen vitulum adoravistis? nonne Mosen lapidibus obruere, multisque aliis modis interficere sæpenumero aggressi estis? nonne Deum impiis dictis irritastis? Nonne Beelphegori initiati estis? nonne filios & filias vestras dæmonibus immolastis? nonne alienos deos coluistis? nonne omne flagitiorum ac malitiæ genus exercuistis? Qui fit ergo, quod tunc Deus vos non est aversatus? Sed post infantiD cidia vestra, post impios deastrorum cultus, post extremam ingratitudinem cum vates vobis misit varios, tum miracula & prodigia inusitata edidit? Cur olim tanta impietate obstricti, & tot flagitiis ac sceleribus cooperti, Deum ita benevolum, propitium atque tutorem habuistis? nunc autem neque impio cultu, neque infantium cæde eum irritantes, in servitute & miseriis vitam degitis? Nisi fortassis alius nunc est quam quondam Deus, neque idem & illa & hæc egit. Alioqui cur vos tanto in pretio habuisset, cum graviora committeretis peccata? nunc vero cum minus delinquitis, omnino aversatus, infinitæ ignominiæ exponeret? At enim, vobis tacentibus vel lapides vociferabuntur. Ex E quo enim manus Domino intulistis, porro neque correctio vobis reliqua est, neque venia, neque defensioni locus est. Nam priores vestræ injuriæ, in servos erant profectæ a vobis: Christo autem per insaniam necando, priora vestra scelera novi magnitudine obliterastis. Ea de causa nunc gravioribus suppliciis afficimini. Et tamen ne sic quidem majorum vestrorum væcordiam atque rabiem deponitis: sed et-

Edit. Paris. pag. 234.

Aa

iamnum Christum impostorem atque legis violatorem appellatis. Qui si talis fuisset, qualem vos dicitis, propter necem ei illatam vos majori etiam quam ante in existimatione esse conveniebat. Si enim Phinees uno legis violatore trucidato iram Dei, quæ contra totum exarserat populum, placavit:

Num. 25.

(stabat enim, ait Scriptura, Phinees, & placabat Deum, ac desiit occidio; eaque res illi justitiæ loco imputata est) quanto magis vobiscum ita agi debuit, si quidem is quem in crucem egistis, legis erat violator?

Judæos a Deo esse rejectos.

Audes tamen adhuc quærere, unde constet, Deum vos omnino aversari: cum quidem res ipsæ clamet, & vocem tuba clariorem edat, urbis excidium, templi vastatio, & reliqua omnia. Ab hominibus, ajunt, non a Deo, ista sibi mala imposita. Quod si non ira Dei, sed homines horum essent malorum auctores, utique excidium ea finisset, neque ultra ignominiæ atque miseriæ ventum esset.

Edit. Paris. pag. 235.

Verum esto ita, uti dicitis, ac muros, urbem, & altare dejecerint homines. Num & homines hominum vi existere cessaverunt? num homines gratiam spiritus, aliaque apud vos magnifica aboleverunt? cujus generis est, quod nunc neque (ut quondam) vox a propitiatorio effertur, neque sua unctioni constat efficacitas, neque lapis sacerdotis docet. Nam Judaica religio, sua principia non omnia de rebus terrestribus habebat, sed pleraque & præcipua cælitus. Exempli causa; Sacrificia Deus præscripserat; atque ara quidem, ligna, culter, & sacerdos, terrena erant. ignis autem qui in adyto arsurus, & sacrificium consumpturus erat, cælitus habebat ortum. non enim homo ignem templo inferebat, sed flamma de cælo lata sacrificium perficiebat. Item, si qua de re certiores fieri cuperent, inter Cherubimos & propitiatorium vox quædam edebatur, futura prædicens. Eodem modo de lapide qui supra pectus sacerdotis summi pendebat, fulgor exibat, qui futura detegeret; unde ei nomen patefactionis. Itemque, si quis inungeretur, gratia spiritus in eum insiliebat, & oleum resiliebat. Iisque rebus vates erant administri, ac sæpe nebula & fumus adytum occupaverunt. Ne igitur pro impudentia vestra, calamitates vestras hominibus acceptas ferretis, non urbis modo & templi excidium fieri Deus permisit: sed & eas res, quarum de cælo principia erant, e medio sustulit. Cur enim nunc & prophetis, & omnibus istis divinis rebus destituimini? nonne in promptu est, id fieri, quia Deus vos aversatur? Unde, dicis, id liquet? inde, quod quondam admodum impii fuistis; nunc autem post cruci affixum Christum, cum videamini rectius vivere, graviores penditis pœnas, nihilque priorum bonorum vobis adest: neque vero umquam aderit, quemadmodum divinæ prædictiones perspicue ostendunt.

Vatum testimonia, de Judaicis ritibus abolendis.

Vultisne, ut plures etiam vates contra vos ad auxilium advocemus, qui diserte pronuncient, finem esse rerum vestrarum, nostras res florituras, ac per totum orbem propagatum iri præconium: aliumque sacrificandi modum instituendum, vestro sublato? Sane non producam testem Esaiam aut Jere-

ἀντὶ τῆς Χριστοῦ μανίας. ὅθεν καὶ μειζόνως κολάζεσθε, καὶ οὐδ' οὕτως ἀπέχεσθε τῆς παρ' ὑμῖν ἐμβροντησίας τε καὶ λύσσης, πλάνον αὐτὸν καὶ παράνομον ἀποκαλοῦντες. εἰ γοῦν πλάνος ἦν ὁ Χριστός, ὥς φατε, καὶ παράνομος, ἐχρῆν μᾶλλον ὑμᾶς εὐδοκιμῆσαι, ὅτι αὐτὸν ἀπεκτείνατε. εἰ γὰρ Φινεὲς ἕνα τινὰ παρανομοῦντα ἀνελὼν, ὁλόκληρον τὴν κατὰ τοῦ ἔθνους ὀργὴν κατέπαυσεν (ἔστη γὰρ Φινεὲς, καὶ ἐξιλάσατο, καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην) πολλῷ μᾶλλον ἐφ' ὑμῶν ἔδει τοῦτο γενέσθαι, εἴ γε παράνομος ἦν ὁ ὑφ' ὑμῶν σταυρωθείς. καὶ πόθεν δῆλον, φησὶν, ὅτι τέλειον ἀπεστράφη ὑμᾶς ὁ Θεός; τῶν πραγμάτων αὐτῶν βοώντων, καὶ σάλπιγγος λαμπροτέραν ἀφιέντων φωνὴν, διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως, διὰ τῆς ἐρημώσεως τοῦ ναοῦ, διὰ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἀλλ' ἄνθρωποι (φησὶν) ἐπήγαγον, οὐχ ὁ Θεός. εἰ γοῦν ἀνθρώπων ἔργα ταῦτα, καὶ οὐχὶ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ, ἔδει μέχρι τῆς ἁλώσεως τὰ ὑμέτερα στῆναι, καὶ μὴ περαιτέρω προελθεῖν ὑμῖν τὴν ἀτιμίαν καὶ κάκωσιν. πλὴν ἔστω κατὰ τὸν ὑμέτερον λόγον, ὅτι τὰ τείχη κατέστρεψαν ἄνθρωποι, καὶ τὴν πόλιν καθεῖλον, καὶ τὸν βωμὸν ἀνέστρεψαν. μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἄνθρωποι κατέπαυσαν; μὴ καὶ τὴν τοῦ πνεύματος χάριν, καὶ τἆλλα τὰ σεμνὰ τὰ παρ' ὑμῖν αὐτοὶ κατέλυσαν; οἷον τὸ φωνὴν ἐκ τοῦ ἱλαστηρίου φέρεσθαι, τὴν ἐπὶ τῷ χρίσματι γενομένην ἐνέργειαν, τὴν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦ ἱερέως δήλωσιν. καὶ γὰρ ἡ Ἰουδαϊκὴ πολιτεία, οὐχὶ κάτωθεν εἶχε τὰς ἀρχὰς ἁπάσας, ἀλλὰ τὰς πλείους καὶ σεμνοτέρας ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν. οἷον τί λέγω, θυσίας γίνεσθαι συγχωρήσας, ὁ μὲν βωμὸς ἦν κάτω, καὶ τὰ ξύλα, καὶ ἡ μάχαιρα, καὶ ὁ ἱερεύς· τὸ δὲ πῦρ τὸ μέλλον ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῖς ἐκείνοις εἶναι, καὶ δαπανᾶν τὰς θυσίας, ἄνωθεν τὴν ἀρχὴν εἶχεν· οὐ γὰρ ἄνθρωπος εἰς τὸν ναὸν εἰσῆγε πῦρ, ἀλλὰ φλὸξ ἄνωθεν κατενεχθεῖσα, τὴν ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης ἐπλήρου θυσίαν. πάλιν εἴποτε ἔδει τι μαθεῖν, ἀναμέσον τῶν Χερουβὶμ καὶ τοῦ ἱλαστηρίου φωνή τις ἐφέρετο, καὶ τὰ μέλλοντα προέλεγεν. ὡσαύτως ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Ἀρχιερέως, ὅνπερ ἐκάλουν δήλωσιν, ἐγίνετό τις ἔλλαμψις, καὶ τὰ μέλλοντα προεσήμαινεν· ὁμοίως ἡνίκα χρίεσθαι ἔδει τινὰ, πνεύματος ἐφίπτατο χάρις, καὶ τὸ ἔλαιον ἀνεπήδα. καὶ προφῆται διηκόνουν τοῖς πράγμασι τούτοις, καὶ νεφέλη πολλάκις καὶ καπνὸς τὰ ἄδυτα κατελάμβανον. ἵνα τοίνυν μὴ ἀναισχυντῆτε, μηδὲ ἀνθρώποις λογίζησθε τὴν ἐρήμωσιν αὐτῶν· οὐχὶ τὴν πόλιν μόνην ἀφῆκε πεσεῖν, καὶ τὸν ναὸν ἐρημωθῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα ἐκεῖνα, ἅπερ ἐκ τῶν οὐρανῶν τὰς ἀρχὰς εἶχεν, ἐκ ποδῶν γενέσθαι πεποίηκε. τίνος οὖν ἕνεκεν οὐκ ἔχετε νῦν προφήτας, οὐδέ τι τῶν λοιπῶν ἐκείνων θείων; οὐκ εὔδηλον, ὅτι τοῦ Θεοῦ τὰ καθ' ὑμᾶς ἀποστραφέντος; καὶ πόθεν, φησὶ, τοῦτο δῆλον; ἀφ' ὧν πρὸ τούτου μὲν ἀσεβοῦντες ἐτυγχάνετε πάντως· νῦν δὲ δοκοῦντες ἐπιεικέστερον ζῆν μετὰ τὸν σταυρὸν, μείζονα τιμωρίαν ὑπομένετε, καὶ οὐδενὸς ἀπολαύετε τῶν προτέρων· οὔτε μὴν ἀπολήψεσθε, καθὼς αἱ θεῖαι προρρήσεις ἐναργῶς δηλοῦσιν. εἰ δὲ βούλεσθε, καὶ ἑτέρους προφήτας ἐκκαλεσώμεθα, λέγοντας φανερῶς, ὅτι τὰ μὲν ὑμέτερα τέλος λήψεται, τὰ δὲ ἡμέτερα ἀνθήσει, καὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἐκταθήσεται τὸ κήρυγμα, καὶ θυσίας ἑτέρας προσενεχθήσεται τρόπος, ἐκείνων τῶν παρ' ὑμῖν καταλυθεισῶν. οὐδὲ γὰρ Ἡσαΐαν παράγω

τίως μάρτυρα, οὔτε Ἱερεμίαν, οὔτε τοὺς ἄλλους πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας· ἵνα μὴ λέγητε, ὅτι τὰ δεινὰ ἐκεῖνα ἃ ἔλεγον, περὶ τῆς αἰχμαλώσεως ἐξέβη. ἀλλὰ Μαλαχίαν, τὸν μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀποκατάστασιν σαφῶς περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῶν προφητεύσαντα. ἐπειδὴ γὰρ ἐπανῆλθον, καὶ τὴν πόλιν ἀπέλαβον, καὶ τὸν ναὸν ᾠκοδόμουν, καὶ τὰς θυσίας ἐπετέλουν, τὴν μέλλουσαν παντελῆ ταύτην καὶ τελευταίαν ἐρήμωσιν καὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν θυσιῶν προλέγων φησίν· εἰ λήψομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν θυσίαν· λέγει Κύριος παντοκράτωρ. ὅτι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ μέχρι δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου, καὶ θυσία καθαρά. ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτήν. πότε οὖν ταῦτα πεπλήρωται, ὦ Ἰουδαῖοι; καὶ πότε ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσηνέχθη τῷ Θεῷ, καὶ θυσία καθαρά; οὐκ ἂν ἔχοιτε εἰπεῖν ἕτερον καιρὸν, ἀλλ' ἢ τοῦτον τὸν μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν. ὡς εἰ μὴ τοῦτον προλέγοι τὸν καιρὸν, μηδὲ τὴν ἡμετέραν θυσίαν, ἀλλὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν, παράνομος ἐστὶν ἡ προφητεία. εἰ γὰρ τοῦ Μωσέως κελεύοντος εἰς μηδένα τόπον ἀνάγεσθαι θυσίαν, ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον ὃν ἐξελέξατο Κύριος ὁ Θεὸς, καὶ εἰς ἓν χωρίον ἐν Ἱερουσαλὴμ συγκλείοντος τὰς θυσίας ἐκείνας, ὁ προφήτης λέγων ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα μέλλειν προσάγεσθαι, καὶ θυσίαν καθαρὰν ἐναντιοῦται καὶ μάχεται τῷ Μωσῇ. ἀλλὰ μὴ γένοιτο. περὶ γὰρ ἑτέρας ἐκεῖνος εἶπε θυσίας, καὶ περὶ ἑτέρας οὗτος. ἀκούσατε δὲ Σοφονίου, φωνοῦντος τὰ αὐτὰ, καὶ λέγοντος. ἐπιφανήσεται Κύριος ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνῶν, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ. καίτοιγε τοῦτο οὐκ ἐφεῖτο, ἀλλ' εἰς ἕνα τόπον ἐθέσπισε Μωϋσῆς λατρεύειν. ὅταν οὖν ἀκούσητε τῶν προφητῶν προλεγόντων καὶ προαναφωνούντων, ὅτι οὐκέτι εἰς μίαν πόλιν, οὐδὲ εἰς ἕνα τόπον ἀναγκασθήσονται ἄνθρωποι πάντοτε συνάγεσθαι, ἀλλ' οἴκοι καθήμενος ἕκαστος θεραπεύσει τὸ θεῖον, τίνα ἂν ἔχοιτε εἰπεῖν ἕτερον καιρὸν, ἀλλ' ἢ τὸν παρόντα τοῦτον, καθ' ὃν τὰ μὲν ἡμέτερα διαλάμπουσι κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, τὰ δὲ ὑμέτερα κατεσβέσθη, καὶ ἐν σκότει διαπορεύεσθε κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην; ὅτι δὲ πάλιν οὐ παρὰ τὴν ἀρχὴν ὑμῖν δοῦναι τὰς τοιαύτας ἐβούλετο θυσίας, ἀκούσατε τί φησιν Ἡσαΐας· τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; λέγει Κύριος. καὶ τίς ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; εἰ δὲ ταῦτα παρὰ τὴν ἀρχὴν ἐζήτει, καὶ τοὺς παλαιοὺς πάντας τοὺς παρ' ὑμῖν λάμψαντας, πρώτους ἂν εἰς τὴν πολιτείαν ἤγαγε ταύτην. πῶς οὖν ταῦτα (φησὶν) ἐπέτρεψε; τῇ ὑμετέρᾳ συγκαταβαίνων ἀσθενείᾳ. καὶ καθάπερ ἰατρὸς πυρέττοντα ἰδὼν ἄνθρωπον δυσάρεστόν τε καὶ ἀκαρτέρητον, ἐπιθυμοῦντα ψυχροποσίας, καὶ ἀπειλοῦντα εἰ μὴ λάβοι ἑαυτὸν ἀναιρήσειν, βουλόμενος τὸ μεῖζον κωλῦσαι κακὸν, τὸ ἔλαττον δέδωσι, πρὸς ἀλλαγὴν τελευτῆς βιαίας· οὕτω δὴ καὶ ὁ Θεὸς ἐποίησεν. ἐπειδὴ γὰρ εἶδε μαινομένους, ἀγχομένους, ἐπιθυμοῦντας θυσιῶν, καὶ παρεσκευασμένους εἰ μὴ λάβοιεν, αὐτομολήσειν πρὸς τὰ εἴδωλα, (μᾶλλον δὲ οὐ παρεσκευασμένους, ἀλλὰ καὶ αὐτομολήσαντας ἤδη) ἐπέτρεψε τὰς θυσίας· καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ αἰτία, δῆλον ἐντεῦθεν. μετὰ γὰρ τὴν μυσαρὰν ἑορτὴν, ἣν ἐπετέλεσαν τοῖς δαιμονίοις μοσχοποιήσαντες, τότε τὰς θυσίας ἐπέτρεψε, μονονουχὶ λέγων· μαίνεσθε, καὶ βούλεσθε θύειν;

Cedren.

A miam, aut alios qui ante Babylonicum vixerunt exilium: ne eo impleta fuisse dicatis, quæ illi mala minati sunt: sed Malachiam, qui post vestrum ex Babylone reditum, & urbis instaurationem, evidenter de vestris rebus est vaticinatus. *(Edit. Paris. pag. 236.)* Is ergo, cum Judæi in patriam reversi urbem recepissent, templum ædificassent, ac sacrificarent ex lege, de postrema hac & perfectissima vastatione, sacrificiorumque abolitione ita prædixit. (Scilicet ut ego de manibus tuis sacrificia accipiam, inquit Dominus omnipotens. *(Cap. 1.)* Ab ortu solis usque ad occasum nomen meum magnifice prædicatur, eique omnibus locis adoletur, & sacrificium offertur purum. Vos autem sacrificium contaminatis.) Quando autem, o Judæi, ista B impleta sunt? quando ubique Deo purum sacrificium & suffitus oblatus est? Certe tempus aliud dicere non potestis, quam quod fuit ab adventu Christi. Quod tempus nisi vates indicavit, neque nostrum, sed Judaicum sacrificium intelligi voluit, legi Dei ejus adversabitur oraculum. Nam cum Moses non alibi, quam eo loco quem Deus elegerat, jusserit sacrificari, & omnia sacrificia Hierosolymam compegerit: vates ille ait omnibus locis Deo sacrificium purum & suffitum oblatum iri. Ita Mosi videtur repugnare. Verum hoc absit ut dicamus. nam alter de altero est locutus sacrificio. Audite etiam eadem dicentem Sophoniam. *(Cap. 2.)* (Apparebit, inquit, Dominus omnibus nationibus & exscindet omnes earum deos, adorabuntque eum omnes, quisque suo C loco.) Atqui hoc non permittebat lex, sed in uno tantum loco jubebat Moses sacrificari. Cum ergo auditis vates tanto ante tempore pronunciare, non fore necesse ut omnes in unam urbem, unumve locum undique confluant, sed quemque domi suæ Deo cultum exhibiturum: quodnam aliud tempus ei rei deputabitis, quam hoc ipsum, quo res nostræ per totum terrarum orbem vigent, vestræ autem dissipatæ sunt, vosque in tenebris per totum orbem erratis? Jam quod ab initio sacrificia talia a vobis Deus non exegerit, ex Esaiæ verbis cognoscite. (Quid ad me multitudo vestrorum sacrificiorum, *(Cap. 1. Sacrificia cur Judæis præcepta.)* inquit Dominus: quis ea de manu vestra requirit?) Profecto enim si hæc D initio desiderasset, priscos illos qui de vestra gente illustres fuerunt, primos omnium ad eos ritus adegisset. Quæritis causam, cur ea vobis injunxerit? Ea est vestra imbecillitas. Sicut enim medicus hominem cernens febricitantem, morosum & incontinentem, qui frigidæ potum ita postulet, ut eo negato minetur se sibi manus allaturum: studio majus malum avertendi, minus concedit ut eum a violento exitio conservet. *(pag. 237.)* Ita etiam Deus vobiscum egit. Cum enim videret vos insana sacrificandi cupiditate ardere, E paratosque, nisi eam explere vobis concederetur, deficere ad falsos deos: (quid dico paratos? imo autem cum jam defecissetis) sacrificia permisit. Atque hanc esse veram causam, inde fiet manifestum, quod post incestum illud demum sacrificium, quod dæmonibus ad vitulum a vobis conflatum obtulistis, sacrificandi vobis potestatem fecit, perinde ac si diceret; Insanitis sacrificandi studio? mihi ergo po-

tius sacrificate. Neque tamen immensam vobis sacrificandi licentiam permisit, sed scitissima via atque ratione vos revocavit. Ac quemadmodum ille medicus cupiditati ægrotantis indulgens, post poculo domo allato ei persuaderet, uti non alio ex vase frigidam biberet: eoque parente, occulte ejus familiaribus mandaret ut confringerent vitrum: itaque ille non animadvertens, & tacite ab sua cupiditate abduceretur. sic Deus quoque sacrificia permisit, ea lege, ut non alibi terrarum quam Hierosolymis fierent. (Hinc Davidus ait: Te, o Deus, hymnus Sione decet, tibique vota solventur Hierosolymis.) Deinde cum aliquandiu sacrificassent Judæi, urbem eam evertit: eosque ejus excidio urbis, veluti medicus vitro confringendo, etiam nolentes a sacrificiis retraxit. Quia enim aperte eos jubenti desinere sacrificandi morem Deo non erant facile obtemperaturi, loci necessitudine obstricti: ideo eos occulte ab ea væsania revocavit. Comparem ergo Deum medico, urbem poculo, Judæum populum morosum atque refractarium ægrotanti, frigidæ potui sacrificandi licentiam. Nam nisi Deus hoc ipsum machinatus esset, quæ causa erat cur tantum sacrificium unico loco circumscriberet, qui ubique præsens adest, & omnia replet? cur cultum in sacrificium, sacrificium in locum, locum in certum tempus, atque hoc in unicam urbem includens, eam deinde urbem evertisset? Idque maxime mirabile est, & communi opinioni adversum, quod toto orbe terrarum Judæis concesso, ubi sacrificare non licet, sola Hierosolyma vasta incultaque jacent, in qua urbe sola sacrificare leges sinebant. De quibus sane etiam divinus sermo in Apostolicis constitutionibus ita loquitur. Jam Christo in carne rem gerente, evidenter Deus Judæorum rejecit sacrificia, cum ii tam sæpe contra eum peccassent, putarentque se sacrificiis, non resipiscentia, Deum placare posse. Ita enim Deus per suos vates dicit. (Quorsum mihi thus ex Saba offertis, & cinnamomum ex longinqua terra? Solida vestra sacrificia non sunt mihi accepta, & victimæ me non delectant vestræ. Conducite in unum sacrificia & victimas vestras, atque edite carnes: non enim præcepi vobis quicquam de sacrificiis solidis & fertis, cum vos ex Ægypto educerem. Quorsum mihi multitudo sacrificiorum vestrorum? satur sum immolatorum arietum, adipem agnorum ac sanguinem taurorum hircorumque nolo: non veniatis in conspectum meum. Quis enim hæc de vestris manibus exegit? Porro atrium meum non calcabitis. Frustra mihi similam offertis, abominor suffitum, novilunia vestra & sabbata & festum diem non fero: jejunium, ferias & solemnitates vestras odit anima mea: satietas vestri me cepit.) Item: (Amove a me sonitum canticorum vestrorum, psalmum organorum tuorum nolo audire.) Item: (Non accipiam de domo tua vitulos, neque hœdos ex caulis tuis. Mea enim est terra, & quicquid eam implet. Num ego taurorum carne vescar, aut sanguinem hircorum bibam? Offer Domino sacrificium laudis. (Et:) Sacrificium Deo acceptum est spiritus contritus.) In summa, passim in Scriptura Deus sacrificia respuit, quod Judæi

Psalm. 64.

Jerem. 6. Edit. Paris. pag. 238.

Esaia 1. Hierem. 7.

Psalm. 49.

Psalm. 50.

A μονονουχὶ λέγων· μαίνεσθε, καὶ βούλεσθε θύειν; οὐκοῦν ἐμοὶ θύετε. ἀλλ᾽ ὅμως καὶ τοῦτο ἐπιτρέψας, οὐ μέχρι τέλους ἀφῆκεν· ἀλλὰ διὰ σοφωτάτης μεθόδου πάλιν ἀπήγαγε. καὶ ὥσπερ ὁ ἰατρὸς ἐκεῖνος συγχωρήσας τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ κάμνοντος, εἶτα φιάλην οἴκοθεν κομίσας, κελεύσει ταύτῃ μόνῃ τῆς ψυχροποσίας μεταλαβεῖν· καὶ τοῦ κάμνοντος πεισθέντος, λάθρα τοῖς ἐπιτηδείοις ἐπιτάξειε συντρίψαι τὴν φιάλην αὐτήν, ἵνα λανθανόντως καὶ ἀνυπόπτως αὐτὸν ἀπαγάγῃ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῆς· οὕτως ὁ Θεὸς ἐποίησε θύειν ἐπιτρέψας, ἐν οὐδενὶ τόπῳ τῆς οἰκουμένης εἴασε τοῦτο γενέσθαι, ἀλλ᾽ ἢ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ μόνον. ὅθεν φησὶν ὁ Δαβίδ. Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ Θεὸς ἐν Σιών, καὶ σοὶ
B ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν Ἱερουσαλήμ. εἶτα ἐπειδὴ χρόνους τινὰς ἔθυσαν, καθεῖλε τὴν πόλιν. ὥσπερ ὁ ἰατρὸς διὰ τῆς τοῦ σκεύους συντριβῆς, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως, καὶ ἄκοντας αὐτοὺς ἀπήγαγε τοῦ πράγματος. ἐπεὶ γὰρ εἰ φανερῶς εἶπεν, ἀπόστητε, οὐκ ἂν ἠνέσχοντο ῥᾳδίως, διὰ τῆς κατὰ τὸν τόπον ἀνάγκης, λανθανόντως αὐτοὺς ἀπήγαγε τῆς περὶ τὸ πρᾶγμα μανίας. ἔστω τοίνυν ὁ μὲν ἰατρὸς ὁ Θεός· ἡ δὲ φιάλη, ἡ πόλις· ὁ δὲ νοσῶν, ὁ δυσάρεστος δῆμος τῶν Ἰουδαίων· ἡ δὲ ψυχροποσία, ἡ τῶν θυσιῶν ἐπιτροπὴ καὶ ἐξουσία. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἐβούλετο κατασκευάσαι, τίνος ἕνεκεν εἰς τόπον ἕνα συνέκλεισε τὴν τοιαύτην θυσίαν, ὁ πανταχοῦ παρών, καὶ τὰ πάντα πληρῶν; τίνος χάριν τὴν μὲν λατρείαν εἰς θυσίας, τὰς δὲ θυσίας εἰς
C τόπον, τὸν δὲ τόπον εἰς καιρόν, τὸν δὲ καιρὸν εἰς μίαν πόλιν συναγαγών, αὐτὴν πάλιν ἐκείνην κατέστρεψε τὴν πόλιν; καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν καὶ παράδοξον, ὅτι πᾶσα μὲν ἡ οἰκουμένη τοῖς Ἰουδαίοις ἀνεῖται, ἔνθα οὐκ ἔξεστι θύειν· μόνη δὲ ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐν ᾗ καὶ μόνον ἐξῆν, ἄβατος καὶ ἔρημος γέγονε. περὶ ὧν μέντοι κἀν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσί φησιν ὁ θεῖος λόγος· ἤδη δὲ καὶ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἐναργῶς ὁ Θεὸς καὶ μάλα παραιτεῖται τὰς τῶν Ἰουδαίων θυσίας, ἐξαμαρτανόντων εἰς αὐτὸν πολλάκις, καὶ οἰομένων διὰ θυσίας, ἀλλ᾽ οὐ διὰ μετανοίας αὐτὸν ἐξιλεοῦσθαι. φησὶ γὰρ διὰ τῶν προφητῶν· Ἵνα τί μοι φέρετε λίβανον ἐκ Σαβᾶ, καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν; τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ ἔστι δεκτά,
D καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν οὐχ ἥδυνάν με. καὶ συναγάγετε τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν, καὶ φάγετε τὰ κρέα· ὅτι οὐκ ἐνετειλάμην ὑμῖν ἡνίκα ἐξήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου περὶ θυσιῶν καὶ ὁλοκαυτωμάτων. καί, τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; πλήρης εἰμὶ ὁλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ στέαρ ἀρνῶν, καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ᾽ ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι. τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλήν μου οὐ προσθήσεσθε ἔτι. ἐὰν φέρητέ μοι σεμίδαλιν, μάταιον· θυμίαμα, βδέλυγμά μοί ἐστι. τὰς νουμηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι. νηστείαν καὶ ἀρ-
E γίαν καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου. ἐγενήθητέ μοι εἰς πλησμονήν. καὶ ἀπόστησον ἀπ᾽ ἐμοῦ ἦχον ᾠδῶν σου, καὶ ψαλμὸν ὀργάνων σου οὐκ ἀκούσομαι. καί, οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους. ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ οἰκουμένη, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. μὴ φάγομαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίομαι; θῦσον τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως. καί, θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον· καὶ ἁπλῶς, ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς ὁμοίως τὰς θυσίας ἀπαναίνεται, διὰ τὸ ἐξαμαρτάνειν αὐτοὺς εἰς αὐτὸν ἐξ ἄκρας

κακίας τε καὶ ἀπειθείας καὶ σκληροκαρδίας. Θυσίαι γὰρ
ἀσεβῶν βδέλυγμα Κυρίῳ. καὶ γὰρ παρανόμως προσφέ-
ρουσιν αὐτάς, καὶ θυσίαι αὐτῶν ὡς ἄρτος πένθους αὐτοῖς, καὶ
πάντες οἱ ἐσθίοντες αὐτὰς μολυνθήσονται. διὸ δὴ καὶ τῷ
Σαοὺλ ὁ θεῖος Σαμουὴλ ἔλεγεν· ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑπὲρ θυ-
σίαν, καὶ ἀκρόαμα ὑπὲρ στέαρ κριῶν. ἰδοὺ γὰρ θέλει Κύ-
ριος θυσίαν, ὡς τὸ εἰσακούειν αὐτοῦ. εἰ τοίνυν καὶ πρὸ
τῆς παρουσίας αὐτοῦ ὑπὲρ θυσίαν καρδίαν καθαρὰν ἐ-
πεζήτει, καὶ πνεῦμα συντετριμμένον· πολλῷ μᾶλλον
ἐλθὼν ἔπαυσε τὰς δι' αἱμάτων θυσίας, οὐδὲ πάλαι δεό-
μενος αὐτῶν, ὡς εἴρηται, ἀλλ' εἰ βουληθῶσι συγχωρῶν
καὶ εἰ ἀπὸ γνώμης ὀρθῆς προσοίσουσιν· εἰ θύειν ἐπιθυ-
μεῖς, οὐ δεομένῳ μοι θύε· ὁπότε δὲ τούτου ἀμνήμονες ἐ-
γένοντο, καὶ μόσχον ἀντὶ Θεοῦ Θεὸν ἐπεκαλέσαντο, καὶ
τούτῳ τὴν αἰτίαν τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας ἐπεγράψαντο,
λέγοντες· οὗτοι οἱ Θεοί σου Ἰσραήλ, οἱ ἐξαγαγόντες
σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου. καὶ ἀπαρνησάμενοι Θεὸν τὸν διὰ
Μωσέως ἐπισκεψάμενον αὐτοὺς ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, τὸν
τὰ σημεῖα περὶ χειρὸς καὶ ῥάβδου ποιησάμενον, τὸν Αἰ-
γυπτίους δεκαπλήγῳ πατάξαντα, τὸν ἐρυθρὰν θά-
λασσαν εἰς διαιρέσεις διελόντα, καὶ διαγαγόντα αὐτοὺς ἐν
μέσῳ τοῦ ὕδατος ὡς διὰ ξηρᾶς, τὸν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν
βυθίσαντα, τὸν Μερρὰν τὴν πηγὴν τὴν πικρὰν γλυκά-
ναντα, τὸν ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ εἰς πλησμονὴν ἀ-
ναβλύσαντα, τὸν στύλῳ νεφέλης καὶ στύλῳ σκιάζοντα αὐ-
τοὺς ὑπὸ θάλπος ἄμετρον, καὶ φωτίζοντα καὶ ὁδηγοῦντα τοὺς
οὐκ εἰδότας ὅπη πορευθῶσι, τὸν ἐξ οὐρανοῦ μαννοδοτήσαν-
τα αὐτοῖς, καὶ ἐκ θαλάσσης κρεοδοτήσαντα ὀρτυγομή-
τραν, τὸν ἐν τῷ ὄρει νομοθετήσαντα αὐτοῖς, οὗ τῆς θείας
καὶ βροντοφώνου φωνῆς ἠξιώθησαν ἀκοῦσαι· τοῦτον ἀ-
πηρνήσαντο, εἰπόντες τῷ Ἀαρών, ποίησον ἡμῖν θεούς,
οἳ προπορεύσονται ἡμῶν. καὶ ἐμοσχοποίησαν χωνευτόν,
καὶ ἔθυσαν τῷ εἰδώλῳ. αὐτόθεν οὖν ὀργισθεὶς ὁ μα-
κρόθυμος Θεός, ἅτε δὴ ἀχαριστηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἔδησεν
αὐτοὺς δεσμοῖς ἀλύτοις, στιβάσι φορτισμῶν καὶ σκληρό-
τητι κλοιῶν· καὶ οὐκέτι εἶπεν, ἐὰν ποιήσῃς, ὡς πρὸ τῆς
μοσχοποιΐας εἰρήκει· ἀλλά, ποίησον θυσιαστήριον, καὶ
θύε διηνεκῶς. ἐπιλήσμων γὰρ ὑπάρχεις, καὶ ἀχάριστος,
ἵνα συνεχῶς ἐπιμιμνήσκῃ μου. ἐπεὶ οὖν τῇ ἐξουσίᾳ
κακῶς ἐχρήσαντο οἱ τάλανες καὶ ἀγνώμονες, ἀνάγκην ἐ-
πέθηκε λοιπὸν θύειν, καὶ βρωμάτων ἀπέχεσθαι τινῶν καὶ
ζώων διαφορὰς καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων διέστειλε, καί-
τοι παντὸς ζώου καθαροῦ τυγχάνοντος. πάντα γὰρ ὅσα
ἐποίησεν ὁ Θεός, καλὰ λίαν· καὶ δὴ καὶ ἀφορισμοὺς προ-
σέταξε, καὶ καθαρισμούς, καὶ βαπτισμούς, καὶ δεκατι-
σμούς, καὶ ἁγνείας, καὶ ἀργίας διαφόρους, ὧν παρακού-
οντι τιμωρίαν ὡρίσατο· ἵνα πιεζόμενοι, καὶ ὑπὸ τοῦ
κλοιοῦ ἀγχόμενοι, τῆς πολυθέου πλάνης ἐκστήσονται,
ἐκείνου διὰ τὴν σκληροκαρδίαν αὐτῶν ἐπιδήσαντος αὐτούς,
ὅπως διὰ τοῦ θύειν καὶ ἀργεῖν καὶ ἁγνίζεσθαι, καὶ τὰ τοιά-
δε παρατηρεῖσθαι, εἰς ἔννοιαν ἔρχωνται Θεοῦ, τοῦ ταῦτα
διαταξαμένου αὐτοῖς, καὶ νομοθετήσαντος. οἵγε μοχθη-
ρίᾳ τρόπου καὶ γνώμης ἀγνώμονος, οὐ διελίμπανον ἄνωθεν καὶ
ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐπιλανθανόμενοι τοῦ Θεοῦ, καὶ παρα-
τρεπόμενοι προσκυνεῖν ἀντὶ τοῦ κτίσαντος τὴν κτίσιν· καὶ ποτὲ μέν,
ὡς εἴρηται, μοσχοποιήσαντες, ποτὲ δὲ τῷ Βεελφεγὼρ προσ-
κυνήσαντες, ἄλλοτε δὲ τῷ Βάαλ, καὶ τῷ Χαμώς, καὶ τῇ Σι-
δωνίᾳ Ἀστάρτῃ, καὶ τῷ Μολχόμ· καὶ ποτὲ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ
σελήνῃ καὶ τοῖς ἄστροις, ἃ ὁ Θεὸς εἰς φαῦσιν ἀν-
θρώποις ἐποίησε, καὶ οὐκ εἰς προσκύνησιν· ποτὲ δὲ

A adversus ipsum peccarent summa malitia,
contumacia atque pertinacia. Quippe im-
piorum sacrificia Deus abominatur: nam
impie ea offerunt, suntque ipsi tamquam pa-
nis luctus: & quicumque de iis edunt, con-
taminabuntur. Itaque etiam Saulo Samue-
lus dixit, (Obedientiam sacrificio atque 1. Sam. 15.
adipi arietino præstare, atque a Deo iis
præferri. Qui ergo ante adventum suum
cor purum & animam contritam sacrificio
potiora habuit: Is utique postquam in car-
nem venit, multo magis sanguinaria ista
abolevit sacrificia, quæ ne pridem quidem
requisierat, sed sacrificare cupientibus li-
beram rem permiserat, modo ea corde
recto offerrent. Ideo dicit, (Si sacri-
ficare cupis, mihi non requirenti sacri-
B fica.) Cum vero Dei obliti, ejus loco
vitulum invocaverunt, eique reditum ex
Ægypto acceptum tulerunt, dicentes,
(Ecce dii tui Israele, qui te ex Ægy- Exod. 32.
pto eduxerunt:) diffitentes Deum, qui
eos afflictos Mosis opera sublevarat, qui
manu & virga Mosis miracula ediderat,
qui Ægyptiis decemplicem pœnam in-
flixerat, qui rubrum mare in portio-
nes disciderat, ipsosque per medias a-
quas ut per continentem traduxerat,
qui hostes eorum submerserat, qui fon-
tem Merræ de amaro dulcem redege-
rat, qui de cacumine saxi icto aquas
abunde elicuerat, qui columna nubis Edit. Paris.
eos obumbrans nimium aeris æstum a- pag. 239.
vertebat, qui columna ignea præluce-
C bat, viamque eos ignotam docebat, qui
eis cælitus manna præbebat, qui a mari
coturnicibus missis carne eos saturabat,
qui in monte legem ipsis dederat, qui eos
auditione suæ divinæ ex tonitribus vocis
dignatus fuerat. Hunc illi diffidentes,
Aaronem jusserunt sibi deos fabricari,
itineris duces fusoque vitulo sacrificave-
runt. Ea ipsorum ingratitudine Deus ira,
quantumvis ad eam lentus, exarsit, eoque
vinculis insolubilibus ligavit, oneribus gra-
vibus & duris pressos compedibus: ne-
que, ut ante confectum vitulum, permi-
sit iis sacrificare, sed imperavit uti altari
condito continenter sacrificarent, homi-
nesque obliviosi alioquin & ingrati, ita
Dei perpetuo colerent memoriam. Quo-
D niam igitur miseri, obnoxioque præditi
animo Judæi, licentia sua male usi sunt,
necessitatem eis exinde imposuit Dominus
sacrificandi, & cibis quibusdam abstinen-
di, discrimenque mundorum & immun-
dorum animalium statuit (quamquam o-
mnia animalia munda sint, omnia e-
nim quæ Deus creaverat, valde bona e-
rant) injunxit etiam quasdam separatio-
nes, purgationes, ablutiones, decima-
tiones, castimonias, feriasque varias,
pœnis etiam sancitæ omnia: ut pressi ac
compedibus adstricti, errorem de multis
diis vitarent. Sic ergo Deus eos ob a-
nimi obstinationem devinxit, ut sacri-
ficiis, feriis, castimoniis, aliisque id ge-
nus cæremoniis observandis Dei memo-
E riam retinerent, qui omnia ista præcepis-
set, atque legibus descripsisset. Illi tamen
perversitate morum & animi ingratitudine
ea jam inde a principio ad finem usque
fuerunt, ut identidem Dei oblivisceren-
tur: deviantesque a recto, creatoris lo-
co creaturam adorarent. Itaque alias vi-
tulum, uti diximus, conflarunt, alias
Beelphegori supplicarunt, alias Baali,
Chamoso, Sidoniæ Astartæ, Molocho:
alias Soli, Lunæ, & stellis, quæ Deus non
ut colerentur, sed ut lumen præberent ho-

mioibus eresverat; alias bruta animantia cultu Dei affecerunt, ut in Ægypto Apin bovem, & hircum Mendesium: alias argenteos & aureos deos, ut in Judæa. Eam ob rem perspicue iis Deus voce vatis sui ita minatur. (Parumne hoc Judææ familiæ videtur, quod tam multa abominanda fecerunt, terramque impietatis repleverunt, ut me irritarent?) Merito igitur excisi sunt, cum Dei iram provocarent, sacramque terram ab initio polluerent ideotidem, usque ad postremum illud suum sub Vespasiano & Tito excidium. Cum enim, inquit Theodoritus, diversi Hierosolymam cepissent atque destruxissent, semper ea pristinæ dignitati est atque formæ restituta, dempto postremo excidio. Primus Thelaphalasar majorem decem tribuum partem captivam abduxit. Secundus, Salmanasar Samariam & circumpositas urbes subegit, & incolas in servitutem abegit. Tertius, Senacherimus reliquas Judææ orbes oppugnavit, multosque servitum in suum regnum misit. verum Hierosolymam quoque adortus, ac superbe & impie contra Deum elatus, justas suæ impiæ maledicentiæ pœnas dedit, exercitu divinitus cæso coactus cum dedecore obsidionem solvere, domumque reversus a filiis suis est interfectus. Post hunc Nabuchodonosor, Joacbimo Josiæ F. tertium annum regnante, copias in Judæam adduxit: multisque auri & argenti talentis acceptis, multis qui regii erant sanguinis captivis abductis, ablata etiam sacrorum vasorum parte, impositoque tributo domum rediit. Paulo post Joachimo tributum non solvente, Nabuchodonosor anno regni ejus undecimo, sui autem octavo, rursum Hierosolymam oppugnavit, Joachimumque necatum de muro projici, & aliquamdiu inhomatum relinqui imperavit: (de quo & Jeremias dicit: (Hæc pronunciat Dominus de Joachimo Josiæ regis Judæ F. Væ ei viro: inter plangendum super eo non dicent, Heu frater: neque inter defleudum dicent, Heu domine, & heu frater: sed asini sepultura ei obtinget, ac putrefactus projicietur trans muros Hierosolymitanos?) proceres omnes captivos abduxit, constitutoque ibi relictis rege Jechonia Eliachimi F. Babylonem se recepit. Post tres menses hunc quoque defectionem moliri sentiens, rediit, eumque in compedibus cum multis juvenibus captivum abduxit, regno Sedechiæ ejus patruo tradito, cum is per Deum jurasset se fidem servaturum. Sed & hoc perjurii sese obligante; ac neque amicitiam servante, & tributum abnegante, & ad Ægyptios confugiente, denuo Hierosolymam advenit. Ibi Sedechiæ capto oculos eruit: urbeque & hominibus potitus, regiam, ædem Dei, omnesque domos incendit, & quod a fame & bello hominum erat reliquum, captivos, simulque præcipua templi vasa abduxit. Joelus sane multitudinem calamitatum enarrans, primo ait erucam venturam: quod ea non absumpserit, id locustam perditoram: si quid ea reliquum fecerit, id bruchum vastaturum: ad extremum superventuram rubiginem, eamque nihil omnino integrum relicturam. sic enim ait: (Residua erucæ comedit locusta) & quæ sequuntur. Hæc mutatis nominibus de Assyrio & Babylonico regno sunt intelligenda.

Hierosolyma quoties capta. Edit. Paris. pag. 240.

Cap. 22.

Cap. 1.

pag. 241.

A καὶ ἄλογα ζῶα ἐτίμων, ὡς παρ' Αἰγυπτίοις τὸν Ἆπιν βοῦν, καὶ τὸν Μενδήσιον τράγον, καὶ θεοὺς ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς, ὡς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. ταύτῃ τοι προδήλως ἀπειλῶν αὐτοῖς ὁ Θεὸς, ἔλεγε διὰ τοῦ προφήτου· μὴ μικρὸν τοῦτο τῷ οἴκῳ Ἰούδα, ποιεῖν τὰ βδελύγματα ταῦτα, ἃ ἐποίησαν; ὅτι ἔπλησαν τὴν γῆν ἀνομίας, τοῦ παροργίσαι με. διὸ τοίνυν εἰκότως ἐξωλοθρεύθησαν, ὡς τὸν Θεὸν παροργίζοντες, καὶ τὴν ἁγίαν γῆν ἐκείνην καταμιαίνοντες ἀπ' ἀρχῆς ἕως τῆς ἐσχάτης καὶ τελευταίας ταύτης ἁλώσεως ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου. καὶ γὰρ διαφόρων ταύτην ἑλόντων καὶ καθελόντων (φησὶ Θεοδώρητος) πάλιν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατέστησαν ἀξίωμά τε καὶ σχῆμα. ἀλλὰ νῦν οὐκέτι. πρῶτος μὲν γὰρ Θελαφάλασαρ δορυάλωτον ἔλαβε τῶν δέκα φυλῶν τὸ πλεῖστον. δεύτερος δὲ Σαλαμανασὰρ, τὴν Σαμάρειαν καὶ B τὰς περὶ αὐτὴν ἐξηνδραπόδισε πόλεις. τρίτος δὲ ὁ Σεναχηρεὶμ, τὰς μὲν ἄλλας τῆς Ἰουδαίας ἐπολιόρκησε πόλεις, καὶ πολλοὺς μετῴκισεν αἰχμαλώτους. ἐπιστρατεύσας δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀλαζονικῶς τε καὶ δυσσεβῶς, ἐκομίσατο δικαίως τῆς βλασφημίας τὰ ἐπίχειρα, θεηλάτῳ πληγῇ τὴν στρατιὰν ἀπολέσας, καὶ μετ' αἰσχύνης ἀναζεύξας, ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἀναιρεῖται. μετὰ δὲ τοῦτον Ναβουχοδονόσορ ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἰωακεὶμ τοῦ υἱοῦ Ἰωσίου, μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀφικόμενος, καὶ πολλὰ τάλαντα χρυσίου καὶ ἀργύρου λαβὼν, καὶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους αἰχμαλώτους πολλοὺς, καὶ μέρος ἐκ τῶν ἱερῶν σκευῶν ὑπέστρεψε δασμὸν ἐπιθείς. καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον, ὁ μὲν Ἰωακεὶμ τὸν φόρον ἀθέτησεν. ὁ δὲ Ναβουχοδονόσορ τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς τούτου βασιλείας, ὀγδόῳ δὲ τῆς C οἰκείας ἡγεμονίας, πάλιν ἐπεστράτευσε τοῖς Ἱεροσολύμοις, τὸν μὲν Ἰωακεὶμ ἀνελὼν, καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι κελεύσας, ἄταφον ἐπί τινα χρόνον κατέλιπε. περὶ οὗ καὶ Ἱερεμίας φησί· τάδε λέγει Κύριος ἐπὶ Ἰωακεὶμ υἱὸν Ἰωσίου, βασιλέως Ἰούδα. οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον. οὐ μὴ κόψονται αὐτὸν, ὦ ἀδελφέ. οὐδ' οὐ μὴ κλαύσονται αὐτὸν, οἴμοι Κύριε, καὶ οἴμοι ἀδελφέ. ἀλλὰ ταφὴν ὄνου ταφήσεται, καὶ συμψηφισθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς πύλης Ἱερουσαλήμ. τοὺς δὲ ἐν τέλει πάντας αἰχμαλώτους λαβὼν, καὶ τοῖς ὑπολειφθεῖσι χειροτονήσας βασιλέα Ἰεχονίαν υἱὸν Ἐλιακεὶμ, ἀπῆρεν εἰς Βαβυλῶνα. εἶτα καὶ τοῦτον μαθὼν στασιάσαντα μετὰ μῆνας τρεῖς πάλιν ἔρχεται, καὶ τοῦτον πεδήσας μετὰ πολλῶν νεωτέρων δορυάλωτον ἄγει, καταστήσας ἀντ' αὐτοῦ βασιλεύειν τῶν ὑπολοί- D πων Σεδεκίαν πατράδελφον αὐτοῦ, ὅρκοις κατὰ τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ μὴ ἀποστῆναι καταδεσμήσας. ἀλλὰ καὶ τούτου παραβάντος τοὺς ὅρκους, καὶ μήτε τὸν δασμὸν ἀποδοῦναι θελήσαντος, μήτε μὴν εὔνοιαν φυλάξαντος, ἀλλ' Αἰγυπτίοις προσφυγόντος, αὖθις παρεγένετο· καὶ τὸν μὲν Σεδεκίαν χειρωσάμενος καὶ ἐκτυφλώσας, καὶ τὴν πόλιν αὔτανδρον εἰληφὼς, τά τε βασίλεια καὶ τὸν θεῖον ναὸν καὶ πᾶσαν ἐμπρήσας οἰκίαν, αἰχμαλώτους ἀπήγαγε τοὺς διασωθέντας ἐκ τοῦ λιμοῦ καὶ τοῦ πολέμου. καὶ τὰ διαφέροντα σκεύη τοῦ ναοῦ Κυρίου. τὸ πλῆθος τοίνυν τῶν συμφορῶν αὐτῶν καὶ Ἰωὴλ διηγούμενος, πρῶτον μὲν ἐπελεύσεσθαι κάμπην λέγει. τὰ δὲ ὑπ' αὐτῆς μὴ ἀναλωθέντα, ὑπὸ ἀκρίδος ἀναλωθήσεσθαι· ὅσα E δὲ ταύτην διαφεύξεται, δαπανήσειν τὸν βροῦχον. ἔσχατον δὲ τὴν ἐρυσίβην ἐπαχθεῖσαν, μηδὲν παντελῶς καταλείψειν ἀλώβητον. φησὶ γὰρ, τὰ κατάλοιπα τῆς ἀκρίδος καταφάγεται ὁ βροῦχος, καὶ τὰ ἑξῆς. ταῦτα γὰρ τροπικῶς εἰς τὸν Ἀσσύριον καὶ Βαβυλώνιον ἐκληπτέον, κάμπην μὲν τὸν Θελαφαλασὰρ ὀνομάζων

τας, ἀκρίδα δὲ τὸν Σαλαμανασὰρ, βροῦχον δὲ τὸν Σενναχηρεὶμ, ἐρυσίβην δὲ τὸν Ναβουχοδονόσορ, τελευταῖον ἐπιστρατεύσαντα, καὶ τὴν Ἰουδαίαν δῃώσαντα, καὶ τοὺς τὸν θάνατον διαφυγόντας αἰχμαλωτίσαντα, καθὼς εἴρηται. πλειστάκις μὲν οὖν πάλιν συμβέβηκεν ἁλῶναι τὴν Ἰουδαίαν, ὥς φασι πάλιν ὁ μέγας Κύριλλος, ὑπό τε Ἀσσυρίων καὶ Αἰγυπτίων, Σύρων τε καὶ Μωαβιτῶν, Ἰδουμαίων, καὶ τῶν λεγομένων Φυλιστιείμ, τουτέστι Παλαιστινῶν. ἀλλ' ὀλίγα παθοῦσαν, καὶ συμμέτροις ἔσθ' ὅτε περιπεσοῦσαν συμφοραῖς, πάλιν ἀνῆκεν, ἐπαμύναντος Θεοῦ, τοῦ καὶ παιδεύσαντος. ἀπόλωλε δὲ νῦν ὁλοσχερῶς, μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου σταύρωσιν.

Ὥσπερ τοίνυν ἡ μὲν τῶν Ἀσσυρίων βασιλεία κατελύθη ὑπὸ Βαβυλωνίων, ἡ δὲ Βαβυλωνίων ὑπὸ Περσῶν, ἡ δὲ Περσῶν ὑπὸ Μακεδόνων, ἡ δὲ Μακεδόνων ὑπὸ Ῥωμαίων. οὕτως ἡ τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου καταλυθήσεται, καὶ ἡ τοῦ Ἀντιχρίστου ὑπὸ Χριστοῦ διαφθαρήσεται. διὰ μὲν οὖν τῶν τεσσάρων ἀνέμων, τὰς μεγάλας τέσσαρας βασιλείας ὁ μέγας διδάσκει Ζαχαρίας· τὴν Χαλδαίων, τὴν Περσῶν, τὴν Μακεδόνων, καὶ τὴν Ῥωμαίων. τὰ δὲ δύο ὄρη, τὰ δύο κλίματα τῆς οἰκουμένης φησίν. εἰς δύο γὰρ τέμνεται, εἴς τε Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην. καὶ οἱ μὲν πυρροὶ ἵπποι, τὸ μιαιφόνον τῶν Χαλδαίων σημαίνουσιν. οἱ δὲ μέλανες, τὸν ἐπενεχθέντα παρὰ Περσῶν καὶ Μήδων τοῖς Βαβυλωνίοις θάνατον· οἱ δὲ λευκοί, τὸ σαφὲς τῆς δόξης τῶν Μακεδόνων· οὐ γὰρ ὥσπερ αἱ ἄλλαι βασιλεῖαι, καὶ αὕτη. οἱ δὲ ψαροὶ καὶ ποικίλοι, τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἄστατον τῆς Ῥωμαίων βασιλείας δηλοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ κατεστρατεύοντο Μῆδοι καὶ Πέρσαι κατὰ Βαβυλωνίων, τότε χάριν πορευόμενοι, καὶ δὴ καὶ ἀναπαῦσαι λέγονται τὸν θυμὸν Κυρίου. ἐπειδὴ γὰρ σκληροὶ γεγόνασι κατὰ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο παρεδόθησαν εἰς χεῖρας Κύρου τοῦ Πέρσου. τὸ δὲ καὶ τοὺς λευκοὺς ἵππους, τουτέστι τοὺς Μακεδόνας κατόπισθεν τῶν μελάνων πορεύεσθαι, σημαίνει, ὡς καὶ οἱ Μακεδόνες τὴν Περσῶν βασιλείαν χειρώσονται. τὸ δὲ τοὺς ψαροὺς ἐπὶ νότον ἔρχεσθαι, δηλοῖ ὡς ἔμελλον Ῥωμαῖοι στρατεύειν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ. ἐν γὰρ τῷ νότῳ κεῖται ἡ πόλις. τὸ δὲ προσταχθέντας αὐτοὺς περιοδεῦσαι τὴν γῆν, διδάσκει πάλιν, ὡς διὰ τοῦ Θεοῦ πᾶσα βασιλεία συνίσταται.

Γίνονται οὖν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως Ἱερουσαλὴμ, ἔτη ͵εσξβ'. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ Σολομωντείου ναοῦ, καὶ τῆς πόλεως, ἔτη ͵απη'. ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας οἰκοδομῆς, ἔτη φϟς'. ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ Ἀντίοχον πολιορκίας, σμη'. ἀπὸ δὲ τῆς ἀναλήψεως Χριστοῦ, ἕως τῆς ὑπὸ Τίτου ἁλώσεως, ἔτη μβ'.

Τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Τίτου, υἱοῦ Οὐεσπασιανοῦ, τὸ Βέσβιον ὄρος ἐν τῇ δύσει κατὰ κορυφῆς ῥαγὲν, ἐξεφύσησε πῦρ τοσοῦτον, ὡς καταφλέξαι τὴν παρακειμένην χώραν καὶ τὰς πόλεις. ὅπερ θεασάμενοι οἱ Ἕλληνες, καὶ σφόδρα καταπλαγέντες, ἠρώτων τινὰς τῶν ἐλλογίμων Χριστιανῶν, πῶς καὶ πόθεν ἐξῆλθε τὸ πῦρ ἐκ τῶν μυχαιτάτων τῆς γῆς; οἱ δὲ φασιν, ἐκ τῆς ἡτοιμασμένης τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καὶ πᾶσι τοῖς ἁμαρτωλοῖς καὶ ἀσεβέσιν ἀνθρώποις γεέννης ἀνεδόθη, πρὸς σωφρονισμὸν καὶ ἐπίγνωσιν τῶν ἁμαρτανόντων. καὶ δῆλον, ἐξ ὧν καὶ ὁ περιβόητος ὑμῶν διδάσκαλος Πλάτων ἔφη, διεξερχόμενος ἐν τῷ Φαίδωνι περὶ τῶν λήξεων καὶ ἀποκληρώσεων τῶν ψυχῶν, ὅτι οἱ κακῶς βεβιωκότες κολάζονται ἐν τῷ Κωκυτῷ, καὶ ἐν τῷ Πυριφλεγέθοντι, καὶ ἐν τῷ ταρτάρῳ, ἅ τινά εἰσιν ἐν τῷ βάθει τῆς γῆς. καὶ ταῦτα

Eruca enim Thelaphalasarem notat, locusta Salmanasarem, bruchus Senacherimum, rubigo Nabuchodonosorem, qui ultimo Judæam depopulatus est, eosque qui mortem evaserant in servitutem abegit, sicut diximus. Persæpe igitur, ut magnus ait Cyrillus, Judæa ab hostibus est vastata, ab Assyriis, ab Ægyptiis, a Syris, a Moabitis, ab Idumæis, a Philistiis, qui sunt Palæstini. Verum ea mediocri percepto damno, & non magnis interdum affectata calamitatibus, rursum liberata fuit, Deo tantum castigante, ac rursum tutante populum. Nunc autem postquam Christus fuit crucifixus, funditus ea interiit.

Quemadmodum ergo Assyriorum regnum a Babylonico, hoc a Persico, idque a Macedonico, rursumque hoc a Romano est deletum: ita & Romanum imperium ab Antichristo evertetur, & Antichristi a Christo. Proinde per quatuor ventos, Zacharias quatuor *Cap. 6.*
magna regna designavit: Chaldaicum, Persicum, Macedonicum, & Romanum. duo montes, duas orbis terrarum partes indicant. is enim in duas partes scinditur, Asiam nempe, & Europam. Ac rufi quidem equi, Chaldæorum homicidia notant: nigri, necem iis a Persis & Medis illatam: albi, illustrem Macedonum gloriam; (non enim simile fuit cæterorum regnorum id regnum) variegati, robur Romani regni. Quoniam vero Medi & Persæ expeditionem in Babylonios fecerunt, ea propter ire dicuntur, & quidem etiam placare Dei iram. Quia enim Babylonii populum Dei duriter tractarunt, ideo in manus Cyri Persæ traditi sunt. Quod autem albi equi nigros a tergo subsequantur, id ostendit, Macedonas Persarum regnum eversuros fuisse. Et quod variegati ad Austrum vadunt, eo Romanorum contra Hierosolymam expeditio adumbratur. ad Austrum enim urbs sita fuit. Quod terram jubentur circuire, docet, a Deo omnia regna constitui.

Ab Adamo usque ad extremum Hierosolymæ excidium, supputantur annorum *Temporum*
quinque millia & ducenti sexaginta *supputatio.*
duo. A prima templi Solomonis & urbis ædificatione, anni mille octuaginta octo. ab instauratione quingenti nonaginta sex anni. Ab oppugnatione Antiochi, ducenti quadraginta octo. A Christi in cælum adscensu, usque ad excidium urbis sub Tito, anni quadraginta duo.

Tertio anno Titi, Vespasiani F. Besbius mons in Occasu a vertice summo *Vesuvii incendium.*
raptus, tantum ignis efflavit, ut eo re- *Edit. Parif.*
gio urbesque circumjacentes incensæ *pag. 242.*
fuerint. Quod cum vidissent Græci vehementer admirati, quosdam Christianorum primarios interrogarunt, quonam modo atque unde ignis ex penetralibus terræ erupisset? Hi responderunt, eum admonendorum resipiscentiæ causa peccatorum editum fuisse ex gehenna, quæ diabolo ejusque angelis & omnibus peccatoribus parata est. Idque manifestum esse etiam ex his quæ celebris ipsorum doctor Plato in Phædone, de animarum ordinibus atque statu narrat: nimirum eos qui male vixissent, in Cocyto, igneo Phlegetonte, & tartaro suppliciis affici, quæ sint in

visceribus terræ. Atque hæc quidem isti tunc Græcis rei causam sciscitantibus responderunt. Beatus autem Patricius Prusæ episcopus & martyr, a proconsule judice coram universo populo causam thermarum, id est aquarum quæ sua sponte calidæ terra erumpunt, interrogatus, ita respondit: Cum Deus ignem & aquam ex nihilo condidisset, verbi sui vi ex igne lucem, solem, & reliquas stellas fecit, jussitque ea dies noctesque lumen præbere. Tantum quippe ei est potestatis, quantum voluntatis. Porro ex aqua firmamentum cæli compegit, terramque supra aquas statuit: effecitque in his omnia efficacitate futuri providente, ut homo, quem erat formaturus, nulla suis necessitatibus usibusque commoda re destitueretur. Rursum in his duo loca condidit sempiterna: quorum alterum luce illustrem, infinitis bonis replevit: alterum tenebris obsitum æterni ignis suppliciis destinavit: ut qui ei sese probassent, neque a diabolo se in fraudem illici sivissent, ii vitæ restituti, inque locum lucia & bonorum refertum recepti, æternum cum ipso regnent: qui vero ipsum irritassent, communi hosti obsecuti, cum hoc in tenebricoso isto carcere sine fine supplicia luentes plorent. Proinde cum aquam ab igne (sicut & tenebras a luce) divisisset, ea per omnem suam creaturam minutis partibus distribuit. Itaque & aqua supra firmamentum est æther: & est ignis atque aqua infra terram. Et aqua quidem superior in unum collecta, mare dicitur: quæ autem infra terram residet, abyssus nominatur, unde veluti tubuli quidam emittuntur fontes, ad vitæ nostræ & animalium omnium usus: atque indidem etiam calidæ ebulliunt. Nam quæ, Dei providentia sic ordinante, longius ab igne inferiore absunt aquæ, eæ frigidiores educuntur; quæ igni propiores sunt, ab eo calorem concipiunt, & admodum fervidæ sursum efferuntur. quæ autem non prope ignem sunt, tepidæ evadunt. Atque ignis quidem qui infra terram est, dæmonum & peccatorum hominum supplicio inservit. aqua etiam imo infra terram loco, ita frigida, ut in glebas glaciei congelet, qui & tartarus dicitur, ipsa etiam facit ad cruciandos eos qui Dei præcepta violaverunt. Esse autem ignem subter terram, persuadere tibi debet ignis qui in Sicilia, Lycia aliisque locis manifesto erumpit: quo nimirum præmonstratur, in horrenda Gehenna omnes uri, qui ignem suis factis meruerunt. De hoc igne etiam magnus ille Moses in persona Dei loquitur: (Exarsit ignis me excandescente, cujus incendium pertinget usque ad infima inferorum, consumet terram, & ejus proventus, comburet fundamenta montium.) Sic etiam Esaias exclamat, peccatoribus diserte prædicens inextinguibilis ignis pœnas, jampridem eos manentis: (Quis, inquit, vobis nunciabit, ignem jam ardere? quis vobis locum æternum demonstrabit? Ambulate in lumine ignis vestri, & flamma quam concepistis. Et exibunt alii, ac videbunt membra hominum eorum qui contra me deliquerunt: quia vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur, ostentuique erunt omnibus hominibus.) Sed & divino præditus eloquio Chrysostomus dicit: Rursum mihi aliud admirabile considera. Congrediuntur duæ natu-

Patricius de thermis & inferis.

Edit. Paris. pag. 243.

Ignis infra terram.

Deut. 32.

Cap. ult.

A μὲν ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ διαπορoῦντας Ἕλληνας. ὁ δὲ θεῖος Πατρίκιος ὁ τῆς Προύσης ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς, πρὸς τὸν δικαστὴν ἀνθύπατον, ἐρωτηθεὶς ἐπὶ λαοῦ καὶ δήμου περὶ τῶν αὐτοφυῶν, πόθεν ἐξέρχεται, οὕτως ἀπεκρίθη· ὁ κτίσας Θεὸς πῦρ καὶ ὕδωρ ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι, καὶ ἐκ μὲν τοῦ πυρὸς φῶς καὶ ἥλιον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας κατασκευάσας λόγῳ, προσέταξεν αὐτοῖς ἡμέραν καὶ νύκτα διαδέχειν. τοσαύτη γὰρ αὐτοῦ ἡ δύναμις, ὅσον καὶ τὸ θέλημα. ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ συμπήξας, καὶ γῆν ἐπάνω τῶν ὑδάτων ἑδράσας, ἐποίησε τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα προγνωστικῇ ἐνεργείᾳ, ἵνα ὁ μέλλων παρ' αὐτοῦ πλασθήσεσθαι ἄνθρωπος, μηδενὸς τῶν ἀναγκαίων καὶ συμφερόντων εἰς χρῆσιν ἐνδέηται. B ἐν οἷς δύο τόπους εὐτρεπίσας πάλιν ἀϊδίως, τὸν μὲν φωτὶ καταλάμπεσθαι, καὶ ἀπεράντων ἀγαθῶν ἔμπλεων κατεσκεύασε· τὸν δὲ σκότους καὶ κολαστηρίου πυρὸς αἰωνίου πεποίηκεν. ὅπως οἱ μὲν διαρεστήσαντες αὐτῷ καὶ πρὸς τὴν τοῦ διαβόλου μὴ κατολισθήσαντες ἀπάτην, τὸν τῶν φωσφόρων ἀγαθῶν μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀπολαβόντες τόπον, αἰωνίως αὐτῷ συμβασιλεύσωσιν. οἱ δὲ παροργίσαντες αὐτόν, καὶ τῷ κοινῷ ἐχθρῷ ἐξακολουθήσαντες, σὺν αὐτῷ καὶ τὸν τῶν σκοτεινοφόρων κολαστηρίων ἀπειληφότες χῶρον, ἀτελευτήτως ἀποκλαύσωσι. διαχωρίσας δὲ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ, ὥσπερ τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, κατεκερμάτισε ταῦτα κατὰ πάσης αὐτοῦ τῆς κτίσεως, καὶ ἐστὶν ὕδωρ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, ὅ ἐστιν αἰθήρ, καὶ ἔστιν ὕδωρ καὶ πῦρ ὑποκάτω τῆς γῆς. καὶ τὸ μὲν C ἐπάνω τῆς γῆς ὕδωρ, συναχθὲν εἰς συναγωγὴν μίαν, θάλασσα προσηγορεύθη· τὸ δὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀπομεῖναν, ἄβυσσος ἐκλήθη· ἐξ οὗ καθάπερ σίφωνές τινες ἀναπέμπονται πρὸς ζωὴν ἡμῶν, καὶ παντὸς ζώου αἱ πηγαί. ἀφ' οὗ καὶ τὰ θερμὰ ἀνάγονται. καὶ τὰ μὲν πορρωτέρω τοῦ κάτω πυρὸς ἀπέχοντα προνοίᾳ Θεοῦ, ἀναδίδονται ψυχρότερα· τὰ δὲ πλησίον τοῦ πυρὸς ἐκεῖθεν ἐκπυρούμενα, ζέοντα λίαν ἀναφέρονται· ὅσα δὲ οὐ πολὺ πλησιάζουσι, χλιαρὰ ἀναδίδονται. καὶ τὸ μὲν ὑποκάτω τῆς γῆς πῦρ, κολαστήριόν ἐστι δαιμόνων καὶ ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων· τὸ δὲ κατωτάτω τὸ ὕδωρ, ψυχρότερον ὄν, καὶ εἰς βώλους κρυστάλλου πεπηγός, ὃ καὶ τάρταρος λέγεται, βασανιστήριόν ἐστιν ὡσαύτως καὶ τοῦτο τῶν μὴ φυλαξάντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου. ὅτι δὲ πῦρ ἐστὶν ὑποκάτω τῆς γῆς, D πεισθήτω σε τὸ ἐν Σικελίᾳ καὶ ἐν Λυκίᾳ προφανῶς ἀναδιδόμενον, καὶ μέντοι καὶ ἐν ἄλλοις διαφόροις τόποις ὁμοίως παραδεικνύμενον πῦρ, εἰς τὴν φοβερὰν γέενναν, προδήλως πάντας κατακαῖον, ὅσοι τὰ τοῦ πυρὸς ἔργα πεπράχασι. περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας Μωϋσῆς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ φησίν· ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου, καυθήσεται ἕως ᾅδου κατωτάτου, καταφάγεται γῆν, καὶ τὰ γεννήματα αὐτῆς, φλέξει θεμέλια ὀρέων. οὕτω δὲ καὶ Ἡσαΐας διαρρήδην προφαίνων τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὴν ἐσομένην καὶ ἡτοιμασμένην αὐτοῖς διὰ τοῦ ἀσβέστου πυρὸς κόλασιν, ἐκβοᾷ· τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν E ὅτι πῦρ καίεται, καὶ τίς ἀπαγγελεῖ ὑμῖν τὸν τόπον τὸν αἰώνιον; πορεύεσθαι τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ᾗ ἐξεκαύσατε. καὶ ἐξελεύσονται καὶ ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβεβηκότων ἐν ἐμοί, λέγει Κύριος. ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὅρασιν πάσῃ σαρκί. καὶ δὴ καὶ ὁ θεηγόρος Χρυσόστομος φησίν· Ὅρα παράδοξον αὖθις ἕτερον, ἐναντίας φύσεις συνιούσας. οὔτε γὰρ ἀστραπῆς τί πυρωδέστερον, οὔτε ὕδατος ψυχρότερον, ἀλλ'

ἀλλ' ὅμως ἀναμίγνυνται, καὶ οὐ συγχέονται· οὐδὲ κεράννυνται, ἀλλὰ τὰς οἰκείους ἕκαστον διατηρεῖ ὅρους. τὸ πῦρ ἐν τῷ ὕδατι, καὶ τὸ ὕδωρ ἐν τῷ πυρὶ, καὶ οὔτε τοῦτο ἐξηράνε ἐκεῖνο, οὔτε ἐκεῖνο κατέσβεσε τοῦτο. καί τοι ἀστραπὴ τοῦ ἡλιακοῦ πυρὸς ὀξύτερον καὶ φανότερον. καὶ μαρτυροῦσιν αἱ ὄψεις αἱ ταῖς ἀκτῖσι διηνεκῶς καταλαμπόμεναι, ἐκείνης δὲ τὴν φορὰν οὐδὲ πρὸς βραχὺ δυνάμεναι ἐνεγκεῖν. καὶ ὁ μὲν ἥλιος διὰ πάσης ἡμέρας διατρέχει τὸν οὐρανόν· αὕτη δὲ ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, ὡς καὶ Χριστὸς μαρτυρεῖ λέγων· ὥσπερ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἐξ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν. εἶτα φησίν· ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν. αὕτη πάλιν ἑτέρα φύσις, οὐ μικρὰν ἡμῖν παρέχουσα χρείαν, ἀλλὰ τοσαύτην, ὥστε εἰς τὸ πολὺ τῆς ζωῆς ἡμῖν συντελεῖν, κεκμηκότα ἀνακτᾶσθαι τὰ σώματα. τοῦτο γὰρ ἔργον ἀνέμων ἀναῤῥιπίζειν τὸν ἀέρα, ὥστε μὴ ἀκίνητον ὄντα διαφθείρεσθαι· πεπαίνειν δὲ τοὺς καρποὺς, καὶ τρέφειν τὰ σώματα. τί ἄν τις εἴποι τὰς ἐν ναυτιλίᾳ χρείας αὐτῶν, καὶ τοὺς καιροὺς οἷς τεταγμένοις ἐφίστανται καὶ παραχωροῦσιν ἀλλήλοις χορεύοντες ἐν τῷ πελάγει, καὶ τοὺς πλωτῆρας διαβιβάζοντες; καὶ ὁ μὲν παρέπεμψεν, ὁ δὲ διεδέξατο. καὶ ἐναντίας ὁδεύοντων ὁδοὺς καὶ διακονούντων, ἡ μάχη αὐτῶν πάλιν τῷ βίῳ γίνεται χρήσιμος. καὶ μυρία ἄν τις εἴποι τῶν ἀνέμων ἔργα. ἀλλ' ὅμως πάντα ταῦτα παραδραμὼν ὁ προφήτης, καὶ καταλιπὼν ἀναλέγεσθαι, αὐτὸ μόνον τὴν εὐκολίαν τῆς δημιουργίας παρέστησε. τὸ γὰρ εἰπεῖν, ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν, οὐ τοῦτο δηλοῦντός ἐστι, ὅτι θησαυροί τινες εἰσὶν ἀνέμων· ἀλλὰ τὴν εὐκολίαν τοῦ ἐπιτάττοντος, καὶ τὸ ἕτοιμον τῆς βουλῆς, καὶ παρεσκευασμένον. ὥσπερ γὰρ ὁ ἔχων ἐν θησαυρῷ μετὰ ἀδείας ἐξάγει πάντα, καὶ ὅτε βούλεται πάλιν εἰσάγει· οὕτως ὁ τοῦ παντὸς δημιουργὸς, πάντα εὐκόλως ἐποίησε, καὶ τῇ φύσει παρέδωκεν. εἶδες καὶ πόση ἐν ἀέρι διαφορὰ, καθάπερ καὶ ἐν πυρὶ καὶ ἐν ὕδατι πολλαὶ ἐναλλαγαί. καὶ γὰρ τοῦ ὕδατος τὸ μὲν ἐστι πηγαῖον, τὸ δὲ θαλάττιον, τὸ δὲ ἀέριον, τὸ δὲ ἐν νεφέλαις, τὸ δὲ ὑπερουράνιον, τὸ δὲ ὑπεράνω τῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ ὑπόγειον. ἀφ' οὗ καὶ τὰ θερμὰ ὕδατα ἐν διαφόροις τόποις ἀνάγονται, διὰ τοῦ ὑπογείου πυρὸς θερμανθέντα παραδόξως. καὶ τοῦ πυρὸς τὸ μὲν ἐστιν ἐν ἡλίῳ, τὸ δὲ ἐν σελήνῃ, τὸ δὲ ἐν ἀστραπαῖς, τὸ δὲ ἐναέριον, τὸ δὲ ἀπὸ ξύλων τὸ περὶ ἡμᾶς, καὶ τὸ λυχναῖον, τὸ δὲ ἀπὸ γῆς (καὶ γὰρ ἐστι πολλαχοῦ τὸ τοιοῦτον ἀπὸ γῆς ἀναδιδόμενον ἰδεῖν, ὥσπερ αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων) τὸ δὲ ἐν λίθοις παρατριβομένοις, τὸ δὲ ἐν κόμαις δένδρων καὶ αὐτῶν παρατριβομένων, τὸ δὲ ἐν κεραυνοῖς ἐκ τοῦ αἰθέρος, τὸ δὲ ἐξ ὑδάτων καὶ ὑέλων διαυγεστάτων καὶ καθαρωτάτων ἐξάλλεσθαι πέφυκεν. οὕτω δὲ καὶ ἐν ἀέρι πάλιν, ὁ μὲν ἐστι παχύτερος ὁ περὶ ἡμᾶς, καὶ φθοροποιὸς, καὶ νόσων ποικίλων ἐπικινδύνων αἴτιος. ὁ δὲ λεπτότερος, καὶ σωμάτων εὐκρασίας καὶ εὐρωστίας πρόξενος. ὁ δὲ αὐστηρότερος, καὶ πυρωδέστερος. ὥσπερ καὶ τῶν ἀνέμων πολλαὶ διαφοραί· ὁ μὲν γάρ ἐστι λεπτότερος, ὁ δὲ παχύτερος, ὁ μὲν ψυχρότερος, ὁ δὲ ξηρότερος, ὁ μὲν ὑγρότερος, ὁ δὲ θερμότερος. ὅθεν οὖν ὁ προφήτης ἐμπεσὼν εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν εὐεργετημάτων τούτων καὶ τῶν τοσούτων, ἐν οἷς ἡ τοῦ Θεοῦ δύναμις καὶ σοφία δείκνυται, καὶ ἰδὼν πέλαγος ἀχανὲς, ἀπεπήδησε μέγα βοήσας· ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας· καὶ σοφίας ἐνέπλησας τά τε ἔμψυχα καὶ τὰ ἄψυχα.

Μετὰ δὲ Τίτον ἐβασίλευσε Δομετιανὸς ὁ ἀ-

Cedren.

A ræ contrariæ: quid enim fit aut fulgure magis igneum, aut aqua frigidius? tameo ita coeunt, ut neque confundantur, neque temperentur: sed & aqua in igne, & ignis in aqua, suas utrumque servat proprietates. Nam neque aquam ignis exsiccat, neque ignem aqua extinguit. Et sane fulgur etiam solari igne acutius est, & lucidius: quod testantur oculi, qui cum perpetuo radiis solaribus illustrentur, fulguris splendorem ne exiguo quidem tempore possunt ferre. & sol totum diem permeando cælo insumit: fulgur uno momento totum orbem pervadit, quod & Christus testatur, inquiens: (Sicuti fulgur ab ortu exit, & usque ad occasum videtur.) Deinde addit: (Qui ventos educit ex eorum thesauris.) Quæ rursum alia est natura, non parvam nobis B utilitatem conferens: sed tantam, ut ad plurimam vitæ partem nobis conducat, ad reficiendum fatigata corpora. Ventorum enim officium est, aerem excitare, ne motu carens vitium capiat: itemque coquere fructus, & alere corpora. Quis explicet, quantum navigationibus prosint? & eorum tempora, quibus ordine ingruunt, aliusque alii cedunt, choreas in mari ducentes, aliique eorum navigantes quo volunt deducentes, alii excipientes? Quin & contrariis incedentes viis, atque ministeria sua obeuntes, utili vitæ nostræ pugna inter se decertant. Sexcenta possent commemorari ventorum officia: sed tamen vates his omnibus enumerandis supersedens, facilitatem tantummodo opificii C expressit. Qui enim dicit, *de thesauris ipsorum*, is non dicit quosdam esse ventorum thesauros: sed significat, quam facile sit ei qui mandat, omnia pro suo arbitrio in promptu habere. Quemadmodum enim rem, quam in thesauro habemus, facile ex eo vel promimus: vel, si visum sit, recondimus: ita universi opifex omnia nullo negotio effecit, ac naturæ tradidit. Vidisti quanta sit in aere varietas: sicut & in aqua & in igne multæ sunt varietates. Aquarum enim alia est fontana, alia marina, alia aerea, alia in nebulis, alia supra cælos, alia supra homines, alia infra terram, ex qua etiam diversis locis aquæ ebulliunt, mirabiliter ab igne qui sub terra est calefactæ. Ignis alius in sole est, alius in luna, alius in fulguribus, alius in D aere, alius qui ex lignis a nobis & lucernis exit, alius qui ex terra erumpit (multis enim locis eum edi videmus, non secus quam etiam fontes) alius ignis est qui attritu lapidum ejicitur, & alius qui attritu frondium arborearum, alius in fulminibus ex æthere, alius ex aqua & vitris pellucidissimis ac purissimis exilire solet. Sic & quod ad aerem attinet, alius est crassior, qui nos ambit, isque corruptionis causa est, & multorum periculosorum morborum: alius tenuior, qui corporibus bonam temperiem & firmitatem conciliat: alius siccior & fervidior. Sic & ventorum sunt differentiæ, secundum tenuitatem, crassitiem, frigus, siccitatem, humiditatem, caliditatem. Itaque vates cum in inexhaustam tot tantorumque Dei beneficio- E rum abyssum incidisset commemorandam, quibus Dei potentia atque sapientia demonstratur, vidensque immensum se mare ingressum, resiluit hac cum exclamatione: Magnificentissima sunt tua, Domine, opera: sapienter omnia fecisti, sapientiaque omnia & animata & inanimata implevisti.

Tito successit in imperium frater

Fluminis mirum.

Matth. 24. Psalm. 134. Hieron. 10.

Venti.

Edit. Paris. pag. 244.

Aquarum, veris, & ignium diversitas.

Imperium DOMIT.

ejus Domitianus: idque tenuit annos XV, menses XI. isque in templo Romæ est interfectus, insidiis suæ uxoris. Neque patris hic, neque fratris sectatus est mores: sed contra Tiberii ac Neronis scelera imitatus est. Cum se omni genere flagitiorum homicidiorumque, & libidine in mares fœminasque effusa polluisset, tandem homo a

Edit. Paris. pag. 245.

Deo alienus Deum seipsum appellavit. Indeque cum se ob truculentiam, immanitatem, ac flagitiosa consilia omnibus invisum & contemptum reddidisset, miser meritas domesticis inimicitiis pœnas dedit, turpissimaque morte sceleratam clausit vitam. Is principum Romæ virorum indagans nativitates, cum non paucis promitti magnam potentiam deprehenderet, eos capta occasione sustulit. Edixit per urbes, ne quis vites plantaret. Idem

Davidi posteris sustulit suspectis.

genere Davidum & Christum attingentes conquiri jussit, exemplo Herodis infanticidæ sibi a Christi adventu metuens. Mandatum ejus ministri executi, adduxerunt Christi cognatos ad Imperatorem. Ii interrogati a Domitiano, an a Davido & Christo genus ducerent, ita esse fassi sunt. Quantæ ergo (inquit Domitianus) vestræ sunt facultates? Responderunt, universis esse novem denarios, & pauca agri jugera, unde tributum solvant: simul & manus, quæ callos duxerant, opere faciundo ostenderunt. Tum Imperator: Et quodnam est Christi regnum, ac quando appetet? Responderunt, non esse mundanum, neque terrenum, sed cæleste, & Christum in fine mundi id initurum, ubi de vivis sit & mortuis judicaturus. Ob hæc Imperator istis hominibus spretis, libertate donavit eos, & a persequendis Christianis desisti jussit. Is Domitianus Nervam quemdam rei capitalis damnatum, vivum in ignem conjici jussit. Astrologis autem prædicentibus eum a cane laniatum iri, statim largus imber obortus rogum extinxit: & immissi Nervæ adhuc manus ligato canes, eum devoraverunt. Largius vero astrologus in faciem Domitiano dixit, eum die quam nominabat moriturum. Domitianus eum servari in vinculis jussit, at ea die exacta, postridie necandum. Sed imperatore, uti prædixerat, occiso, fuit a Stephano liberto illius

Apollonius Tyaneus.

sine noxa dimissus. Is Domitianus Apollonium Tyaneum tonsum vinctumque ad tribunal adduxit. quo tempore ferunt id fuisse ab Apollonio dictum, quod omnium deinde sermone est celebratum:

Me non interimes: non hoc tibi fata dederunt.

97 Simulque subito conspectui hominum subductum fuisse: inventumque eadem hora Puteolis, tridui a Roma itinere, discipulo suo Damidi ibidem reperto, quid secum fuisset actum exposuisse: auctor Philostratus. Hic Apollonius Nervæ, qui fuerat Domitiano successurus, exitum propriis litteris prædixit. Domitiano imperante, doctrinam

Martyres Christi.

Christianam Timotheus apostolus, & Onesimus, suo supplicio confirmarunt: itemque Clemens, & Joannes evangelista damnatus, in Insulam Patmon est deportatus.

Apollonii miracula. pag. 246.

Cæterum Apollonius Roma Byzantium profectus, rogatu civium ea urbe multitudinem anguium ac scorpiorum expulit, ne cui porro homini nocerent. Equorum etiam in conventibus principum confuse ferocientium intemperiem refrænavit. Idem ab eo Antiochiæ, cum

A δελφὸς αὐτοῦ, ἔτη ιέ. μῆνας ιά, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ ναῷ Ῥώμης, κατ' ἐπιβουλὴν τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. διάδοχος γὰρ γενόμενος τοῦ ἀδελφοῦ, οὐ τὴν πατρῴαν τε καὶ ἀδελφιαίαν ἐζήλωσεν ἀρίστην πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν τῆς Τιβερίου καὶ Νέρωνος ἀνοσιουργίαν ἐκ διαμέτρου. καὶ διὰ πᾶν εἶδος κακίας ἐπελθὼν, μιαιφονίας τε καὶ γυναικομανίας ἅμα καὶ ἀνδρομανίας ἀνάπλεως γενόμενος, ἑαυτὸν ὁ ἄθεος τελευταῖον ἀπεθέωσε. κἀντεῦθεν ἐχθιστον ἅπασι καὶ ἀπόβλητον διὰ τὸ φονικόν τε καὶ θηριῶδες τῆς μιαρᾶς γνώμης ἑαυτὸν ὁ τάλας ἀποφήνας, εἰκότως μάλα τὰ ἐπίχειρα τῆς οἰκείας δυσμενείας κομισάμενος, αἰσχίστῳ μόρῳ τὸν μυσαρὸν καὶ βέβηλον καταστρέφει βίον, ὡς εἴρηται. οὗτος τὰς

B γενέσεις τῶν πρώτων τῆς Ῥώμης ἐρευνῶν, οὐκ ὀλίγους εὑρίσκων ἐν δυνάμει ἔσεσθαι, ἀνῄρει διὰ προφάσεως. οὗτος διέταξεν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἀμπέλους μὴ φυτεύειν. οὗτος τοὺς ἀπὸ γένους Δαβὶδ καὶ Χριστοῦ ἀναιρεῖσθαι προσέταξεν. ἐδεδίει γὰρ τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, ὡς καὶ Ἡρώδης ὁ παιδοκτόνος. τοῦ κηρύγματος δὲ ἤδη δύναμιν λαμβάνοντος, ἤγαγον συγγενεῖς τοῦ Κυρίου πρὸ Δομετιανόν. οὓς καὶ ἐπηρώτησεν, εἰ ἐκ Δαβὶδ καὶ Χριστοῦ εἰσι; καὶ ὡμολόγησαν. καὶ πόσων (ἔφη) χρημάτων κυριεύετε; ἐννέα, φασὶ, δηναρίων οἱ πάντες, καὶ πλέθρων γῆς ὀλίγων, ἐξ ὧν τοὺς φόρους ἀναφέρομεν. καὶ τὰς χεῖρας σκληρὰς ἐκ τῆς

C ἐργασίας ἐπεδείκνυον. ὁ δὲ, καὶ ὁποία τίς ἐστιν ἡ τοῦ Χριστοῦ βασιλεία, καὶ πότε φανησομένη; ὡς οὐ κοσμικὴ, οὐδὲ ἐπίγειος, ἔφασαν, ἐπουράνιος δὲ, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων ἐν δόξῃ ἐρχομένη κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· ἐφ' οἷς αὐτὸς τούτων καταφρονήσας, ἐλευθέρους μὲν αὐτοὺς ἀφεῖναι ἐκέλευσε, τὸν δὲ τῆς ἐκκλησίας διωγμὸν καταπαῦσαι. οὗτος ὁ Δομετιανὸς Νέρουαν τινὰ ὑπεύθυνον ἐκέλευσε ζῶντα βληθῆναι εἰς πῦρ. τῶν δὲ ἀστρονόμων εἰπόντων, ὑπὸ κυνὸς τοῦτον ἀναλωθήσεσθαι, εὐθὺς ὑετὸς καταρραχθεὶς πολὺς, τὴν πυρκαϊὰν ἔσβεσε. καὶ δεδεμένον ἔτι τὼ χεῖρε κύνες ἀφεθέντες, τοῦτον κατέφαγον. Λάργιος δὲ ἀστρονόμος εἶπεν εἰς ὄψιν τῷ Δομετιανῷ, τεθνήξεσθαι ἡμέρᾳ τῇδε. ὁ δὲ ἐκέλευσεν αὐτὸν φυλαχθῆναι ἐν δεσμοῖς, ὡς ἂν τῆς

D ἡμέρας διελθούσης, τῇ ἐπαύριον ἀναιρήσῃ. ἀλλὰ σφαγέντος αὐτοῦ ὑπὸ Στεφάνου ἀπελευθέρου αὐτοῦ, ἀπελύθη ἀβλαβής. οὗτος Ἀπολλώνιον τὸν Τυανέα ἀπέκειρε, καὶ δέσμιον εἰς δικαστήριον ἤγαγε. τότε φασὶ καὶ τὸ πολυθρύλλητον ἔπος ἐκεῖνο τὸν Ἀπολλώνιον εἰπεῖν.

Οὐ μέν με κτενέεις, ἐπεὶ οὔτοι μόρσιμός εἰμι. καὶ ἄφαντον γενέσθαι παραχρῆμα, κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ὥραν εὑρεθῆναι εἰς Ποτιόλους ἡμερῶν τριῶν διάστημα. ὃς εὑρὼν ἐκεῖσε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ * Δάμιδα, ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰ κατ' αὐτὸν, καθὰ Φιλόστρατος ἱστορεῖ. καὶ τῷ μετὰ Δομετιανὸν μέλλοντι βασιλεῦσαι Νέρουᾳ τὴν τελευτὴν γράμμασιν οἰκείοις προεσήμανεν. ἐφ' οὗ Τιμόθεος ὁ Ἀπόστολος καὶ Ὀνήσιμος ἐμαρτύρησαν, καὶ Κλήμης ὑπὲρ

E Χριστοῦ ἀναιρεῖται, καὶ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ὡς ὑπεύθυνος ἐξορίζεται.

Ὁ δὲ Ἀπολλώνιος ἀπὸ Ῥώμης ἐλθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, ἐποίησε ταῦτα, φυγαδεύσας τὸ πλῆθος τῶν ὄφεων καὶ σκορπίων ἐκ τῆς πόλεως, ὥστε μὴ ἀδικεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν τοὺς ἀνθρώπους· καὶ τῶν ἵππων τὴν ἀταξίαν χαλινώσας, ἐν ταῖς συμπλεύσεσι τῶν ἀρχόντων. ὡσαύτως καὶ εἰς Ἀντιόχειαν παραγενό-

μῶμες, δυσωπηθεὶς ἐποίησε. τυραννουμένων γὰρ τῶν Ἀντιοχέων ὑπὸ τῶν σκορπίων καὶ κωνώπων, ποιήσας χαλκοῦν σκορπίον, καὶ χώσας αὐτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ μικρὸν ἐπιστήσας ἐπάνω κίονος, βαστάζειν προσέταξε καλάμους τῷ λαῷ, καὶ περιερχομένους ἐν τῇ πόλει κράζειν τοὺς καλάμους ἐπισείοντας, ἀκώνωπα τῇ πόλει. καὶ οὕτως ἐξηφανίσθησαν ἐκ τῆς πόλεως οἵ τε σκορπίοι καὶ οἱ κώνωπες. αἰτηθεὶς δὲ καὶ περὶ τῶν ἐπικειμένων αὐτῇ σεισμῶν, στενάξας ἔγραψεν ἐν διπτύχῳ ταῦτα· οὐαί σοι τάλαινα πόλις, ὅτι σεισμοῖσι πολλοῖς καὶ πυρσοῖς κατενεχθήσῃ. κλαύσεταί σε καὶ ὁ παρ' αἰγιαλοῖς Ὀρόντης. περὶ οὗ μέντοι καὶ ὁ μέγας Ἀναστάσιος Θεουπόλεως φησίν· Ἀπολλωνίου δὲ μέχρι νῦν ἔν τισι τόποις ἐνεργοῦσι τὰ ἀποτελέσματα ἱστάμενα, τὰ μὲν εἰς ἀποτροπὴν ζώων τετραπόδων καὶ πετεινῶν βλάπτειν δυναμένων ἀνθρώπους, τὰ δὲ εἰς ἐποχὴν ῥευμάτων ποταμοῦ ἀτάκτως φερομένου, καὶ ἄλλα εἰς ἕτερα ἐπὶ φθορᾷ καὶ βλάβῃ ἀνθρώπων ὑπάρχοντα ἀποτρόπαια ἱστάντες. καὶ οὐ μόνον ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα εἰργάσαντο οἱ δαίμονες δι' αὐτοῦ, ἀλλά γε καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ παραμένοντες τῷ μνήματι αὐτοῦ, σημεῖα τινὰ ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπετέλεσαν πρὸς ἀπάτην τῶν ἐλεεινῶν ἀνθρώπων, τῶν ῥᾳδίως ὑποκλεπτομένων εἰς τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ διαβόλου. τί δ' ἄν τις εἴποι περὶ τῶν κατὰ Μανέθωνα μαγικῶν ἔργων; ὃς τοιοῦτος ἄκρος γέγονε τῇ μαγικῇ ἀπάτῃ, ὥστε ἀεὶ ἔσκωπτε προφανῶς τὸν Ἀπολλώνιον, ὡς μὴ ἀκριβῆ τὴν κατ' αὐτὴν φιλοσοφικὴν ἐμπειρίαν ἐσχηκότα. ἔδει γὰρ αὐτόν, φησίν, ὥσπερ ἐγώ, λόγῳ μόνῳ ποιεῖν ἅπερ ἐβούλετο, καὶ μὴ ἀποτελέσμασιν ἐπιτρέπειν τὰ παρ' αὐτοῦ πραττόμενα. ταῦτα δὲ πάντα συγχωρήσει τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργείᾳ δαιμόνων γίνονται, πρὸς τὸ διὰ τῶν τοιούτων πραγμάτων δοκιμάζεσθαι τὴν ἡμετέραν ὀρθόδοξον πίστιν, εἰ ἑδραία ἐστί, καὶ παγία προσμένουσα τῷ Κυρίῳ, καὶ μὴ ὑποσυρομένη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ διὰ τῶν φαντασιωδῶν πράξεων καὶ σατανικῶν ἔργων, τῶν πραττομένων ὑπὸ τῶν δούλων καὶ ὑπηρετῶν τῆς κακίας. οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ καὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου προεφήτευσάν τινες, ὡς Βαλαάμ, Σαοῦλος, καὶ Καϊάφας· καὶ δαιμόνια πάλιν ἐξέβαλον, ὡς Ἰούδας, καὶ οἱ υἱοὶ Σκευᾶ· οὕτω καὶ εἰς ἀναξίους ἡ χάρις ἐνεργεῖ πολλάκις, ἵν' ἑτέρους εὐεργετήσῃ. καὶ γὰρ Βαλαὰμ ἀμφοτέρων ἀλλότριος ἦν βίου ἀρίστου καὶ πίστεως· ἀλλ' ὅμως ἐνήργησεν εἰς αὐτὸν ἡ χάρις, διὰ τὴν ἑτέρων οἰκονομίαν. καὶ Φαραὼ τοιοῦτος ἦν, ἀλλὰ κἀκείνῳ τὰ μέλλοντα προέδειξε. καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ παρανομώτατος, ἀλλά γε καὶ τούτῳ τὰ μετὰ πολλὰς ὕστερον ἐσομένας γενεὰς ἀπεκάλυψεν. ὅθεν δῆλον, ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἐναντίον ἐχόντων φρόνημα ἐπὶ τῷ προσχήματι τοῦ Χριστοῦ πράγματα ποιοῦσιν ἑτέρᾳ τέχνῃ τινί, πρὸς ἀπάτην ἀνθρώπων ἀπειροκάλων. οἷος ἐγένετο Σίμων ὁ Μάγος, καὶ Μένανδρος μετ' ἐκεῖνον, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι. δι' οὓς ἐπίσκοπος ἔφη· μὴ θαύμασιν ἀπατᾶσθαι προσήκει, μήτε μὴν ἐπαγγελίᾳ ψιλῇ, δοκιμάζειν δὲ τῶν λεγομένων τὴν ἀλήθειαν. ἐκ τῶν καρπῶν γάρ, φησὶν ὁ Κύριος, αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

Νέρουας ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, μῆνας δ'. ἡμέρας θ'. σώφρων ὤν, καὶ ἐπιεικής. ἐκ Παιονίας δὲ ἀγγελίας ἐπινικίου ἐλθούσης παρὰ Τραϊανοῦ, ἀνελθὼν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ καὶ λιβανωτὸν ἐπιθύσας, στὰς ἐπὶ βήματος μεγάλα βοῶν, τῆς τε βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων παρόντων, ἔφη, ἀγαθῇ τύχῃ Νέρουας Τραϊανὸν υἱοποιοῦμαι. οὗτος ἀπηγόρευσε τὸ ἐκτέμ-

Cedren.

A eo veoisset, efflagitatum est. Cum enim Antiochenses a scorpiis & culicibus divexarentur, æreum ipse scorpium conflavit, supraque eum in terra depositum parva erecta columna, populo jussit ut calamos gestarent, perque urbem circuirent, & calamos concutientes inclamarent, Vacet urbs culicibus. Eo modo & scorpii & culices ea ex urbe profligati sunt. Cum autem peteretur ab eo, ut terræmotus quibus affligebantur averteret, ingemiscens, in tabulis ita scripsit: Væ tibi misera urbs, quoniam terræmotibus multis, incendiisque prosterneris, teque Orontes ad ripas suas deflebit. De hoc magnus Anastasius Theopolis episcopus ita scribit: Quibusdam in locis ad hunc usque diem Apol-B lonii opera stant, & suam habent efficacitatem: alia quadrupedibus ac volucribus damnosis avertendis, alia ad inordinatos amnium excursus inhibendos, alia aliis rebus quæ hominibus detrimentum afferent, arcendis. Neque eo tantum vivo dæmones per ipsum tot ac talia egerunt, sed ipso etiam mortuo ad monimentum ejus perseveraverunt, atque ipsius nomine miracula quædam ediderunt, ad decipiendum miseros homines, qui facile hujusmodi rebus se a diabolo in fraudem induci patiuntur. Quid enim dicam de Manethonis magicis operibus? qui tantus fuit istarum imposturarum artifex, ut semper palam Apollonium irriserit, ut non perfecta ejus doctrinæ peritia instructum. Oportebat enim (ajebat) eum, sicuti C ego soleo, solis verbis perficere quæ vellet, non operum effectionibus ad ea uti. Hæc autem omnia Dei permissu, & dæmonum efficacitate fiunt: ut hujusmodi rebus vera nostra exploretur fides, firma ne ea sit & fixa, Dominoque adhæreat, neque ab eo se avelli sinens præstigiis istis ac diabolicis prodigiis, quæ ministerio servorum improbitatis eduntur. Quippe etiam Dei prætexentes nomen nonnulli, vaticinati sunt: ut Balaamus, Saulus, & Cajaphas. alii malos genios abegerunt: ut Judas, & filii Scevæ. Ita gratia divina etiam per indignos aliquando operatur, ut aliis benefaciat. Nam Balaamus neque recte vivebat, neque vera erat fide præditus: & tamen Dei gratia per eum egit, propter aliorum utilitatem. D Fuit & Pharao malus: atque huic tamen futura indicavit. Et impiissimo Nabuchodonosori nihilominus ea præmonstrata sunt, quæ multis post essent eventura ætatibus. Unde constat, multos etiam veræ adversos religioni, sub Christi nominis præscriptione alio artificio miracula edere ad decipiendos imperitos. qualis fuit Simon Magus, & Menander, ac post eos alii eorum similes. Itaque præclare dictum est: Neque decipi miraculis convenit, nedum nuda pollicitatione: sed exploranda est veritas eorum quæ dicuntur. (Ex fructibus enim eorum judicabitis ipsos, ait Dominus.)

E Nerva imperavit annum unum, menses IIII, dies IX, homo temperans & æquus. Hic, cum ei ex Pannonia nuncius de victoria Trajani esset allatus, in Capitolium progressus, thure incenso, inde conscenso suggesto, præsente S. P. Q. R. alta voce: Quod felix (inquit) faustumque sit, ego Nerva Trajanum mihi fi-

De præstigiis.

Manetho magus.

Vaticinia impiorum.

Edit. Paris. pag. 247.

Matth. 7.

NERVÆ Imperium.

llum adopto. Vetuit Nerva, ne quis Romæ castraretur. Morbo periit. Idem Joannem theologum ab exilio revocavit, permisitque ut Ephesi habitaret, cum is tum solus de XII discipulis in vivis superesset. Is Joannes Evangelio suo conscripto, pacate decessit. De eo narrat Eusebius in historia Ecclesiastica: Thomas autem Parthiam sortitus est, Joannes Asiam, in qua etiam Ephesi vitam finiit. Et rursus: Eo tempore etiam Joannes evangelista Ephesi Asiæ urbe moritur, & a Christianis ejus loci sepelitur. Similiter & Philippus, unus de septem diaconis, Hierapoli defunctus, cum filiabus sepelitur. De his Polycrates, Ephesinæ parœciæ episcopus, ita scribit ad Victorem episcopum Romanum: Nam & in Asia sepulta sunt magna elementa, quæ ultimo adventus Domini die resurgent. Joannes, qui in pectore Christi accubuerat: qui & pileum gessit, & Ephesi docuit, ibi est humatus. & Philippus, septem diaconorum unus, Hierapoli vita functus est. Is est qui eunuchum baptizavit, & Simoni principia religionis tradidit. Sed & D. Hippolytus Romæ episcopus, præconium divini verbi & Apostolorum obitus enarrans, ita ait: Joannes Jacobi frater, cum in Asia verbum Dei propagaret, imperante Romæ Domitiano in Patmum insulam est deportatus. Inde a Nerva revocatus Ephesum, conscripto Evangelio, & patefactione quam conspexerat, vita excessit, annos natus centum & sex. Reliquiæ ejus requisitæ, inventæ non sunt. At magni Gregorii frater Cæsarius * Constantinopoli de iis interrogatus, ita respondit: ipse Joannes sub finem Evangelii eam rem explicavit his verbis. (Ita fatus Jesus, Petro ait, Sequere me. Petrus autem conversus, cernit discipulum, qui a Christo diligebatur sequentem, & inquit: Domine, quid iste? Respondit Jesus: Si volim hunc manere usque ad adventum meum, quid hoc ad te?) Quoniam ergo piscantes eos offendens, Petro soli jussit sequi, isque Joannem volens comitem habere, quæsivit ex Domino quid iste esset acturus, Dominus respondens, Joannem piscationi immoraturum, dixit: Si eum volo manere hic, & piscari, dum huc revertar, quid tua tefert? Et ipse Joannes falsam eorum suspicionem optime corrigit his verbis: (Non dixerat Dominus, hunc non esse moriturum.) Etenim Apostoli sæpenumero interrogationes & responsiones Christi non assecuti sunt, ideoque ignoratio eis est a magistro & stupiditas objecta: donec Spiritus sanctus venit, eosque omni veritate instituit, sicuti Dominus promiserat. Quod si quis contentiose & temere sacras illas voces arripiens: intempestive ex iis colligere velit, Joannem in hac vita ad posteriorem Christi adventum annunciandum Enochi & Eliæ exemplo permansisse: is sciat, Joannem in patefactione solos istos duos sub persona Christi dicere testes sibi futuros. (Producam, inquit, duos meos testes Enochum & Eliam, iique saccis amicti vaticinabuntur dies CIↃCCLX. Hi sunt duæ oleæ & duæ lucernæ. ignis ex eorum ore egreditur, & hostes eorum

D. Joannis, Thomæ & Philippi obitus. Lib. 3.

98

Edit. Paris. pag. 248.

Apoc. 11.

νειν τινῶν τὰ αἰδοῖα ἐν Ῥώμῃ. νόσῳ δὲ τελευτᾷ. οὗτος ὁ Νέρβας ἀνεκαλέσατο τὸν θεολόγον Ἰωάννην ἐκ τῆς ἐξορίας, ἀπέλυσεν οἰκεῖν ἐν Ἐφέσῳ, μόνον τότε περιόντα τῷ βίῳ ἐκ τῶν ιβ΄. μαθητῶν. ὃς συγγραψάμενος τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον, ἐν εἰρήνῃ ἀνεπαύσατο. περὶ οὗ καὶ ὁ Πολυΐστωρ Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φησί· Θωμᾶς δὲ τὴν Παρθίαν εἴληχεν, Ἰωάννης δὲ τὴν Ἀσίαν· πρὸς οὓς καὶ διατρίψας, ἐτελεύτησεν ἐν Ἐφέσῳ. καὶ πάλιν· ἐπὶ τούτοις ἔτι καὶ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας τελευτᾷ, καὶ θάπτεται πρὸς τῶν αὐτόθι πιστῶν. ὁμοίως δὲ καὶ Φίλιππος ὁ ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων, ἐν Ἱεραπόλει τελειοῦται, καὶ θάπτεται μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ. περὶ ὧν καὶ Πολυκράτης ὁ τῆς ἐν Ἐφέσῳ παροικίας ἐπίσκοπος, Οὐίκτορι τῷ ἐπισκόπῳ Ῥώμης γράφων, οὕτω φησί· καὶ γὰρ κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγάλα στοιχεῖα κεκοίμηνται, ἅτινα καὶ ἀναστήσονται τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. Ἰωάννης ὁ ἐπιστήθιος Χριστοῦ, ὃς καὶ τὸ πέταλον πεφορηκὼς, καὶ διδάσκαλος ἐν Ἐφέσῳ γενόμενος, κεκοίμηται· καὶ Φίλιππος ὁ ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων, ἐν Ἱεραπόλει τελευτᾷ. οὗτός ἐστιν ὁ καὶ τὸν εὐνοῦχον βαπτίσας, καὶ τὸν Σίμωνα κατηχήσας. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖος Ἱππόλυτος Ῥώμης περὶ τοῦ θείου κηρύγματος καὶ τῆς τελειώσεως τῶν ἀποστόλων διεξιὼν ἔφη· Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς Ἰακώβου, κηρύσσων ἐν τῇ Ἀσίᾳ τὸν λόγον, ἐξωρίσθη ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ἐπὶ Δομετιανοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, κἀκεῖθεν πάλιν εἰς Ἔφεσον ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνακληθεὶς ὑπὸ Νέρβα, καὶ τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον συγγραψάμενος, ἔνθα καὶ τὴν ἀποκάλυψιν θεασάμενος, ἐτελεύτησεν ἐτῶν ἑκατὸν ἕξ. οὗ τὸ λείψανον ζητηθὲν, οὐχ εὑρέθη. ὁ δὲ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου ἀδελφὸς Καισάριος * ἐπισε ..... ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐρωτηθεὶς περὶ τούτου, οὕτως ἀπεκρίνατο λέγων· αὐτὸς Ἰωάννης ἐν τῷ κατ' αὐτὸν εὐαγγελίῳ πρὸς τῷ τέλει διεσάφησε τοῦτο φάσκων· καὶ τοῦτο εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτῷ (τουτέστι τῷ Πέτρῳ) ἀκολούθει μοι. ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος, βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, καὶ φησί· Κύριε, οὗτος δὲ τί; καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; ἐπειδὴ οὖν ἁλιεύοντας αὐτοὺς κατέλαβε, τῷ Πέτρῳ μόνῳ προσέταξεν ἕπεσθαι αὐτῷ. ὁ δὲ καὶ τὸν Ἰωάννην συμπορεύεσθαι βουλόμενος, ἔφη· Κύριε οὗτος δὲ τί; ὃν θεσπίσας ὁ Ἰησοῦς προσμένειν ἐπὶ τῆς ἁλιείας, φησίν· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἐνταῦθα, καὶ ἁλιεύειν ἕως ἂν ὑποστρέψας ἔρχομαι πάλιν ὧδε, τί πρὸς σέ; ὥστε οὖν ἄριστα διορθούμενος τὴν ἐσφαλμένην αὐτῶν ὑπόνοιαν, οὕτως ἔφη· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει. καὶ γὰρ ἐν πολλοῖς πολλάκις ἐσφάλλοντο πρὸς τὰς πεύσεις Χριστοῦ, καὶ τὰς ἀποκρίσεις, καὶ ὤκνουν ἀσύνετοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ· ἕως ἐλθὸν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ὡδήγησεν αὐτοὺς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, κατὰ τὸν τοῦ Κυρίου λόγον. εἰ δέ τις ἐριστικῶς καὶ προπετῶς ἀπεκρινόμενος τὰς ἱερὰς ταύτας φωνὰς καὶ μαρτυρίας, ἀκαίρως δῆθεν συλλογιζόμενος εἴπῃ, πρὸς τὸ καταγγεῖλαι τὴν δευτέραν Χριστοῦ παρουσίαν καταλειφθῆναι ζῶν ἐν σαρκὶ μετὰ Ἐνὼχ καὶ Ἠλία· ἀκουέτω, ὅτιπερ μόνους ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως αὐτὸς οὗτος ἐκείνους ἐκ προσώπου λέγει Κυρίου τοὺς δύο μάρτυρας γενήσεσθαι, Ἐνὼχ καὶ Ἠλίαν, τοιάδε φάσκων· καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας ασξ΄. περιβεβλημένοι σάκκους. οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, καὶ αἱ δύο λυχνίαι, πῦρ ἐκπορεύεται τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ

καταθήσει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, ποιήσει τὸ ἀναβαῖνον θηρίον ἐκ τῆς ἀβύσσου πόλεμον μετ᾽ αὐτῶν. καὶ νικήσει καὶ ἀποκτενεῖ αὐτοὺς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς μεγάλης πόλεως ἔσονται ἡμέρας τρεῖς ἥμισυ ἄταφα, ὅπου καὶ ὁ Κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. μάτην οὖν παραληροῦσί τινες, φάσκοντες αὐτὸν ζῆν ἔτι ἐν σαρκί, καὶ μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι τῷ ὄντι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται, οἴκοθεν τοῦτο, καὶ οὐκ ἔκ τινων ἱερῶν ἐξηγητῶν ῥαψῳδοῦντες τε καὶ τολμηρῶς οὕτως στρατευόμενοι.

Μετὰ δὲ Νέρβαν ἐβασίλευσε Τραϊανὸς ἔτη ιθ΄. μῆνας ϛ΄. ἡμέρας ιε΄. οὗτος ἦν μισοπόνηρος, καὶ φιλοδίκαιος. γυμνώσας γάρ ποτε ξίφος ἐνώπιον τῶν ἐν τέλει πάντων, ἐδίδου τῷ ἐπάρχῳ εἰπών· δέξαι τοῦτο. καὶ εἰ μὲν καλῶς ἄρχω, ὑπὲρ ἐμοῦ· εἰ δὲ μὴ, κατ᾽ ἐμοῦ αὐτῷ χρῆσαι. προεχειρίσθη δὲ ὑπὸ Νέρβα διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, ὡς πολεμικώτατος, καὶ πολλὰ κατορθώματα ἐν Ῥώμῃ καὶ πανταχοῦ γῆς πεποιηκώς. Φίλου δέ τινος αὐτοῦ ποτὲ διαβληθέντος ὡς ἐπιβούλου, καὶ τούς τε ὀφθαλμοὺς ἐκκεντηθέντος ὑπὸ τῶν ἰδίων χειρῶν, καὶ τὸ γένειον ἀποκειραμένου, ἐπεὶ τυφλὸς πρὸς Τραϊανὸν εἰσήχθη, πολλὰ λυπηθεὶς ἐπὶ τῷ αὐτοῦ φίλῳ, πόλιν ἣν ἔκτισεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ τὴν νῦν Τραϊανούπολιν, τοῦτον κατοικτείρας, ὡς δεσπότην τῆς πόλεως ἐκείνου ἀπέστειλεν εἶναι, ἕως τῆς αὐτοῦ τελευτῆς θεραπείαν αὐτῷ πᾶσαν ποιησάμενος. οὗτος προσέταξε τοὺς Χριστιανοὺς φυλακὴν μὴ ἐκζητεῖσθαι, ἐμπεσόντας δὲ κολάζεσθαι. ἐπὶ αὐτοῦ Σίμωνα τὸν μάγον Μένανδρος διεδέξατο, γόης καὶ ἀπατεὼν, Σαμαρεὺς τὸ γένος, ἑαυτὸν Χριστὸν ὀνομάζων. ἦν δὲ καὶ Κήρινθος αἱρεσιάρχης. τότε καὶ Νικόλαος, εἷς τῶν ἑπτὰ διακόνων, οἱ αἱρεσιάρχαι καὶ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας. ἐπὶ τούτου ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, καὶ Συμεὼν ὁ τοῦ Κλεόπα. θνήσκει δὲ Τραϊανὸς, Ἀδριανὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ προχειρισάμενος βασιλέα.

Ἀδριανὸς Αἴλιος ἐβασίλευσεν ἔτη κδ΄. ἦν δὲ Ἄφρος τὸ γένος, φιλολόγος, ἐπιτήδειος ὤν τε τῷ πεζῷ λόγῳ, καὶ τῷ ἐμμέτρῳ, συγγενὴς καὶ υἱοποιημένος τῷ Τραϊανῷ. οὗτος ἐν Μυσίᾳ θηράσας, ᾠκοδόμησε πόλιν, καὶ μετονόμασεν αὐτὴν Ἀδριανοῦ θήρας ἐν τοῖς μετέπειτα. ὡσαύτως καὶ ἑτέραν πόλιν ἐν Θρᾴκῃ, προσαγορεύσας αὐτὴν Ἀδριανούπολιν. καὶ ναὸν ἐν Κυζίκῳ, ἐφ᾽ οὗ στασιασάντων τῶν Ἰουδαίων, καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν οἰκοδομῆσαι βουληθέντων, ὀργίζεται κατ᾽ αὐτῶν σφόδρα. καὶ πολέμου γενομένου μεταξὺ, ἀνεῖλεν ἐξ αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, μυριάδας ϛη΄. καὶ τὰ μὲν παλαιὰ λείψανα τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ κατερειπώσας, κτίζει νέαν Ἱερουσαλὴμ, ἣν δὴ καὶ Αἰλίαν προσηγόρευσε. καὶ στήσας τὸ ἑαυτοῦ εἴδωλον ἐν τῷ ναῷ, οἰκεῖν Ἕλληνας ἐν τῇ πόλει προσέταξε. Σημεῖον δὲ γέγονε τῆς ἁλώσεως αὐτῆς, ὡς τὸ τοῦ Σολομῶντος* σημεῖον αὐτόματον διαλυθῆναι. Σίμηλον δέ τινα ἔν τε φρονήσει καὶ ἐπιεικείᾳ καὶ ἀρεταῖς πολλαῖς κεκοσμημένον πάνυ ἐτίμα, καὶ ἐν μεγάλῃ ἀρχῇ κατέστησεν αὐτόν· ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ὀλίγον τῆς ἀρχῆς κρατήσας, ἀπέστη αὐτῆς, καὶ ἐν ἀγρῷ ἑπτὰ ἔτη διατρίψας ἐτελεύτησεν, ἐπιγραφῆναι προστάξας ἐν τῷ μνημείῳ αὐτοῦ. Σίμηλος ἐνταῦθα κατάκειται, βιώσας μὲν ἔτη πολλὰ ζήσας δὲ ἑπτά. οὗτος Ἀδριανὸς χρέων ὀφειλὰς τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν πόλεων καὶ πολιτῶν τῷ δημοσίῳ λόγῳ ἀνακούσας, ἀπέκοψε καύσας τοὺς χάρτας. Νικαίαν τε καὶ Νικομήδειαν σεισμῷ πτωθείσας ἀνεκτήσατο. ἐπὶ τούτου Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος κα-

* μνημεῖον alias.

devorabit. Cumque testimonium suum totum dixerint, bestia quæ ex abysso adscendit, bellum eis faciet, vincetque eos, & interficiet, & cadavera eorum in platea urbis jacebunt dies III S insepulta, ubi & Dominus eorum crucifixus est.) Frustra igitur nugantur quidam, Joannem adhuc in corpore vivere: revera ignorantes quid dicant, & qua de re contendant: de suo illud commentum audacter profecto & confidenter proferentes, non ex sacris habentes interpretibus.

Post Nervam, Trajanus imperavit annos XIX, menses VI, dies XV. Fuit iste malis infestus, & justitiæ amans. Aliquando strictum ensem in omnium procerum conspectu præfecto tradidit, ita inquiens: Accipe hunc gladium, eoque, si recte impero, pro me: si male, contra me utitor. A Nerva ob virtutem est ad imperium evectus, quod vir bellicosissimus, Romæ & ubique terrarum rem sæpius præclare gessisset. Cum quidam amicorum esset apud eum delatus, quod ipsi insidias fecisset, isque suis manibus sibi oculos eruisset, mentumque rasisset, itaque excæcatus esset ad eum adductus: Trajanus magno amici casu dolore percepto, urbi a se conditæ Trajanopoli eum præfecit: eoque ablegatum, ad mortem usque omni cultu fovit. Idem edixit, ne Christiani conquirerentur, oblati autem punirentur. Sub eo, Simoni mago Menander Samariensis magus atque præstigiator successit, qui seipsum Christum nominavit. Fuit & Cerinthus eo tempore, & Nicolaus, unus ex septem diaconis, principes sectarum, & hostes veritatis. Sub eodem Ignatius, divino instinctu præditus vir, supplicio affectus est: & Symeon Cleopæ filius. Trajanus moriens, Adriano genero suo imperium reliquit.

TRAJANUS imperator.

Edit. Paris. pag. 249.

Menander, Cerinthus, Nicolaus, hæretici.

Ignatius & Symeon martyres.

Ælius Adrianus imperavit annos viginti quatuor, genere Afer, homo eruditus, qui & prosa oratione & carmine scribendo valeret. Fuit Trajano affinis, ab eoque est adoptatus. Cum in Mysia venaretur, urbem condidit: eamque Adriani theras, id est venationem in militatis appellavit. Aliam quoque in Thracia, nomine Adrianopolin, & fanum Cyzici. Sub eo rebellantes Judæi, Hierosolymis templum reficere aggressi sunt. Quare vehementi ira correptus Adrianus, eis bellum intulit, unaque die ΙↃXXC millia interfecit. Urbis quoque & templi reliquias omnes complanavit, & novam condidit urbem ibi cui Æliæ nomen indidit: inque templo sua statua posita, urbem Græcos habitare jussit. Excidium hoc urbis portendit, sponte sua disjectum Solomonis monimentum. Plurimo honore affecit Adrianus Simelum quemdam prudentia, æquitate, multisque virtutibus ornatum virum, eumque ad magnam evexit potentiam. Sed Simelus non diu gesto imperio, rus se contulit: ibique septennium privatus cum vixisset, mortuus est: cum quidem jussisset suo sepulcro hæc inscribi. Simelus hic est situs, qui annos ætatis adeptus multos, non nisi septem annos vixit. Idem Adrianus cum audivisset rationes, quantum & urbes & cives ærario deberent, omnia ista debita, jussis cremari chartis, condonavit. Nicæam & Nicomediam terræmotu dejectas refecit. Eo imperante, Justinus philosophus fortiter omnibus se hæresibus op-

ADRIANI imperium.

99

100

Edit. Paris. pag. 250.

posuit. Nam (ut Clemens tradit, qui a scriptorum suorum materiæ varietate Stromateus usurpatur) hæretici eo tempore fidei Christianæ infensi erant, Saturninus, Basilides, & Carpocrates. Morbus Adrianum necavit, cum præ vi ejus exclamasset: O Jupiter, quam miserum est expetere mortem, neque voti fieri compotem. Moriens, Antoninum sibi suffecit. * Trajano enim mortuo epistolam finxerat, tamquam ab ipso scriptam ad Senatum, qua eum filium & successorem declararet.

ANTONIN. Pius Imperator.

Antoninus imperavit annos viginti quatuor, adoptatus ab Adriano. Hic primus imperatorum Pius est cognominatus, ob omnis generis virtutes, quibus erat præditus. Scribit Clemens, ejus tempore Romæ nobiles fuisse sectarum principes, Valentinum, Cerdonem, & Marcionem: & apud Phryges Tatianum & Bardesanem, ac Priscillam & Maximillam falsas vates. Fuit tunc in admiratione etiam Galenus medicus. Et erat quidam Bardesanes, natione Syrus, disputator subtilissimus, ac doctus homo, cujus de fato orationem Antoninus miratus est. Marcio Polycarpum Smyrnæ episcopum obviam sibi factum interrogavit, Agnoscisne nos egregie Polycarpe? Respondit Polycarpus: Agnosco te satanæ primogenitum. Moriens Antoninus, imperium genero suo M. Antonino mandavit. Sub eo Polycarpus Joannis Evangelistæ discipulus, & Justinus philosophus, ac Dionysius Corinthi episcopus, ob divinæ veritatis professionem supplicio sunt affecti.

Hæreses.

Martyres.

ANTONIN. philosophus, Imperator.
102

M. Antoninus imperavit annos novemdecim: de his cum Vero genero suo annos decem, menses novem. Is cum adversus Germanos ac Sarmatas bellum gereret, exercitusque siti pressus periclitaretur: Melitenæ legionis milites, qui Christiani erant, a Deo contentis precibus impetraverunt, ut fulmine hostium exercitus feriretur, imberque Romanas copias recrearet. Quam rem Imperator valde admiratus, edicto Christianis honores detulit, legionique Fulminatricis cognomentum indidit. Ejus imperio, quidam Ebræus per solitudinem iter cum Christianis faciens, cum in gravem morbum delapso jam vitæ discrimen impenderet, Christianos per Dei nomen obtestatus est uti se baptizarent. Cum vero neque aqua ad manum esset, neque sacerdos Christianus, vestibus hominem nudarunt, & ipsorum quidam manibus arenam haustam tertium ejus capiti infudit, tertium dicens: Baptizatur Theodorus in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Atque ille Ebræus simulatque ita baptizatus est, confestim morbo suo prorsus est liberatus. Postquam Alexandream pervenerunt, res ea Dionysio Papæ ad dijudicandum exposita est. is hominem denuo aqua baptizari jussit: atque eum qui arena illum baptizaverat, diaconum, ut eo munere dignum, delegit. Neque hoc injuria. Magnus enim Gregorius baptismorum genera sic enumerat: Baptizavit Moses aqua, atque ante in nube & mari. Baptizavit & Joannes, non jam Judaico more, neque sola aqua, verum ad resipiscentiam. Baptizat & Jesus, sed spiritu: ea est perfectio. Novi & quartum baptismum, qui fit, cum ob veritatis

Christianorum miraculum.

Baptismus arenæ.

pag. 251.

A τὰ πασῶν αἱρέσεων ἐνεδείξατο. ὡς γάρ φησι Κλήμης ὁ στρωματεὺς, ἐπὶ Ἀδριανοῦ ὑπῆρχον αἱρεσιῶται, ἐχθροὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, Σατορνῖνος, Βασιλείδης, καὶ Καρποκράτης. θνήσκει δὲ Ἀδριανὸς βίᾳ τῆς νόσου, κράζων· ὦ Ζεῦ, πόσον κακόν ἐστιν ἐπιθυμοῦντά τινα ἀποθανεῖν, καὶ μὴ τυγχάνειν. τελευτῶν δὲ προχειρίζεται Ἀντωνῖνον. τελευτήσαντος γὰρ Τραϊανοῦ, ἐπλάσατο ἐπιστολὴν, ὡς δῆθεν παρ' αὐτοῦ γραφεῖσαν πρὸς τὴν βουλὴν, ἔνθα υἱὸν καὶ διάδοχον τῆς βασιλείας ὠνόμασεν.

Ἀντωνῖνος ὁ εὐσεβὴς ἐβασίλευσεν ἔτη κδʹ. υἱοποιηθεὶς τῷ Ἀδριανῷ, καὶ πρῶτος αὐτοκράτωρ εὐσεβὴς ἐπεκλήθη· πᾶσαν γὰρ ἀρετὴν ἐπεκτήσατο. ὥς φησι δὲ Κλήμης, ὅτι ἐπὶ αὐτοῦ Οὐαλεντῖνος καὶ Κέρδων καὶ Μαρ-B κίων ἐν Ῥώμῃ αἱρεσιάρχαι ἐγνωρίζοντο καὶ Τατιανὸς καὶ Βαρδισάνης, καὶ Πρίσκιλλα καὶ Μαξιμίλλα αἱ ψευδοπροφήτιδες τῶν κατὰ Φρύγας ἐγνωρίζοντο. καὶ Γαληνὸς ὁ ἰατρὸς τότε ἐθαυμάζετο. καὶ Βαρδισάνης δέ τις Σύρος διαλεκτικώτατος καὶ σοφὸς ἦν, ὥστε θαυμάζεσθαι αὐτοῦ πρὸς τοῦ Ἀντωνίνου τὸν κατὰ εἱμαρμένης λόγον. Πολύκαρπος δὲ ἐπίσκοπος Σμύρνης εἰς ὄψιν ἐλθὼν Μαρκίωνι, ἤκουσεν, ἐπιγινώσκεις ἡμᾶς, ὦ καλὲ Πολύκαρπε; ὁ δὲ, ἐπιγινώσκω σε, ἔφη, τὸν πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ. θνήσκει δὲ Ἀντωνῖνος προβαλλόμενος εἰς βασιλέα Μάρκον Ἀντωνῖνον, τὸν ἴδιον γαμβρόν. ἐπὶ τούτου Πολύκαρπος ὁ μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, καὶ Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος, καὶ Διονύσιος ὁ ἐπίσκοπος Κορίνθου ἐμαρτύρησαν.

C Μάρκος Ἀντωνῖνος ἐβασίλευσεν ἔτη ιθʹ. μετὰ μὲν* Σεβήρου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, ἔτη ιʹ. καὶ μῆνας θʹ. πολεμοῦντος δὲ Γερμανοὺς καὶ Σαρμάτας, δίψει τῆς στρατιᾶς πιεζομένης, καὶ διὰ τοῦτο κινδυνευούσης, τοὺς ἐπὶ τῆς Μελιτηνῆς ὑπὸ καλουμένης λεγεῶνος, Χριστιανοὺς ὄντας, δι' εὐχῆς ἐκτενοῦς πρὸς τὸν Θεὸν γενομένης, τοὺς μὲν πολεμίους κεραυνῷ βληθῆναι, ὄμβρῳ δὲ τοὺς Ῥωμαίους παραμυθήσασθαι. ὅπερ σφοδρῶς καταπλῆξαι τὸν βασιλέα, γράφει τιμᾶν Χριστιανοὺς, τὴν δὲ λεγεῶνα κεραυνοβόλον προσαγορεῦσαι. ἐπὶ τούτου Ἑβραῖός τις συνοδοιπορῶν Χριστιανοῖς κατὰ τὴν ἔρημον, καὶ ἀρρωστίᾳ συσχεθεὶς βαρυτάτῃ, κινδυνεύειν ἤδη μέλλων, παρεκάλει τοὺς Χριστιανοὺς, ἐνορκῶν εἰς τὸ

* μυημαῖον alias.

D τοῦ Θεοῦ ὄνομα βαπτίσαι αὐτόν. ὕδατος δὲ μὴ ὄντος, μήτε ἱερέως τῶν Χριστιανῶν, ἀποδυσάντων αὐτὸν, εἷς ἐξ αὐτῶν πλήσας τὰς χεῖρας ψάμμου, ἐκ τρίτου ἐπέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, τρίτον λέγων· βαπτίζεται Θεόδωρος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ παραχρῆμα ἀνεῤῥώσθη ὁ ἄνθρωπος, τελείαν ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου εὑράμενος. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ συζητήσεως παρὰ τῷ πάπα Διονυσίῳ γενομένης περὶ τούτου, πάλιν ἐβαπτίσθη δι' ὕδατος. τὸν δὲ προβαπτίσαντα αὐτὸν διὰ τῆς ψάμμου, ἄξιον ὑπάρχοντα, διάκονον E ἐχειροτονήσατο. καὶ εἰκότως. ὁ γὰρ μέγας Γρηγόριος ἀπαρίθμησιν ποιησάμενος τῶν βαπτισμῶν, οὕτω φησίν· Ἐβάπτισε Μωϋσῆς ἐν ὕδατι, καὶ πρὸ τούτου ἐν νεφέλῃ καὶ θαλάσσῃ. ἐβάπτισε καὶ Ἰωάννης, οὐκέτι μὲν Ἰουδαϊκῶς· οὐ γὰρ ἐν ὕδατι, μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς μετάνοιαν. βαπτίζει καὶ Ἰησοῦς, ἀλλ' ἐν πνεύματι. τοῦτο ἡ τελειότης. οἶδα καὶ τέταρτον βάπτισμα, τὸ διὰ μαρτυρίου καὶ αἵματος. οἶδα καὶ πέμπτον, τὸ τῆς

δακρύων. ἐκ τούτου διὰ τὸ μηδέτερον τούτων εἶναι, δικαίως οὐ παρεδέχθη. ἐπὶ τούτου καὶ Ὀππιανὸς τὴν ἁλιευτικὴν συνεγράψατο. οὗτος ὁ Μάρκος πάνσοφος ἦν, καὶ ἐνάρετος, καὶ τὴν Ῥώμην ἐκ πολλῶν πολέμων διασωσάμενος ἠγαπήθη σφόδρα ὑπὸ τῶν πολιτῶν. ἀπέθανε δὲ φαρμακευθεὶς ὑπὸ Κομόδου, τοῦ ἰδίου υἱοῦ. τὴν δὲ μνήμην τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἡ βουλὴ ἔχουσα, μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν, χρυσῷ ἀνδριάντι αὐτὸν ἐτίμησε.

Κόμοδος, υἱὸς Μάρκου, ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ΄. μῆνας θ΄. οὗτος εἶχε τρίχας ξανθὰς, εἰκασμένας χρυσῷ. ἦν δὲ φιλοκύνηγος, καὶ μαχιμώτατος πάνυ, ὃν καὶ φασὶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δώδεκα λέοντας φονεῦσαι. Γέγονε δὲ καὶ ποδαλγὸς, καὶ κατωβαρής. συνέβη δὲ πολλὰ κακὰ παθεῖν τὴν Ῥώμην, ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ. λιμοῦ γὰρ γενομένου, δισχίλιοι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐτελεύτησαν. Ἀφρικανὸς δέ φησιν ὁ χρονογράφος, ὅτι περὶ τοῦτον Κλήμης ὁ στρωματεὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐγνωρίζετο. Κλήμεντος δὲ φοιτητὴς Ὠριγένης ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ Μοντανὸς αἱρεσιάρχης τότε ἦν, ὃς ἑαυτὸν παράκλητον ἔλεγεν εἶναι. οὗτος ὁ Κόμοδος τοῦ ἐν Ῥόδῳ κολοσσοῦ τὴν κεφαλὴν ἀφελὼν, τῇ ἑαυτοῦ στήλῃ προσέπηξε. τοῦτον Νάρκισσός τις τῶν οἰκείων αὐτοῦ, ἐν λουτρῷ ἀπέπνιξε.

Περτίναξ ἐβασίλευσεν ἡμέρας πζ΄. μήτε τὴν γυναῖκα, μήτε τὰ τέκνα εἰς τὸ Παλάτιον εἰσαγαγὼν, ἀλλ' ἐάσας παρὰ τῷ πάππῳ διαιτᾶσθαι. ἐπὶ τούτου, ὥς φησιν Εὐσέβιος, ἦν ὁ Σύμμαχος, εἷς τῶν ἑρμηνευτῶν τῆς τῶν Ἑβραίων γραφῆς, ἐβιωναῖος τὴν αἵρεσιν. ἀλλὰ καὶ Πορφύριος ὁ φιλόσοφος, ὁ κατὰ Χριστιανῶν γράψας, καὶ Ἀφρικανὸς ὁ χρονογράφος. ἐπὶ τούτου Λεωνίδης, ὁ τοῦ κακόφρονος Ὠριγένους πατὴρ, ἐμαρτύρησεν. οὗτος Περτίναξ ἐσφάγη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

Ἰουλιανὸς Δίδιος ἐβασίλευσεν ἡμέρας ξς΄ Δίδιος δὲ ἐπεκλήθη, διὰ τὸ ὑπὸ δώρων λαβεῖν τὴν βασιλείαν. φαυλότατος δὲ ἦν τοῖς τρόποις, καὶ τοῖς ἔργοις ἀνοσιουργὸς, καὶ χρημάτων ἐραστής. ὃς διὰ τὸ αἰσχρῶς βιοῦν, καὶ ἀπανθρώπως, ὑπὸ τῆς βουλῆς θανάτῳ καταψηφισθεὶς ἐσφάγη.

Σεβῆρος ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ΄. μῆνας η΄. Σεβῆρος δὲ ὁ αἱρετικὸς λέγεται. οὗτος τὸν ἐν Βρετανίᾳ νικήσας πόλεμον, ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν περιετείχισε τὴν νῆσον, σταδίοις χιλίοις. οὗτος τὸ Βυζάντιον παραλαβὼν, τὰ τείχη αὐτοῦ καθεῖλεν. εἶχε δὲ τὸ Βυζάντιον πύργους ἑπτὰ, ἐκ τῶν Θρακικῶν πυλῶν ἀρχομένους, καὶ ἐπὶ τὴν ἀρκτῴαν θάλασσαν καθήκοντας. καὶ τούτων εἴ τις ἐν ἑτέρῳ πύργῳ προσῆλθεν, οὐδεμία αἴσθησις τοῖς ἄλλοις ἐγίνετο. εἰ δὲ ἐν τῷ πρώτῳ πύργῳ ἀνεβόησεν, ἢ λίθον ἐσάλευσεν, αὐτός τε ἤχει, καὶ σιωπήσας τῷ δευτέρῳ μετεδίδου τῆς ἠχῆς, καὶ οὗτος τῷ τρίτῳ, καὶ ἑξῆς ὁμοίως. οὗτος καὶ τὸ Ζεύξιππον λουτρὸν ἔκτισε Βυζαντίοις. καὶ τὸ πρῶτον κτίσμα τοῦ ἱπποδρόμου παρέδωκε, καὶ κυνήγιον καὶ θέατρον αὐτοῖς κατεσκεύασεν. ἐπὶ τούτου Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς τὴν Ἀρτέμωνος αἵρεσιν ἀνενεώσατο. οὗτος ὁ Σεβῆρος ἐν πολέμοις σχολάζων, νόσῳ τελευτᾷ, καταλιπὼν παῖδας τρεῖς.

Ἐπὶ τούτου ἤκμαζεν Ὠριγένης, ὅστις εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὢν, μεγίστην εἰς τὸν θεῖον λόγον σπουδὴν κατεβάλλετο· οὐ μόνον γὰρ τοῖς πιστοῖς πρόξενος ὠφελείας μεγάλης ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τῶν αἱρετικῶν οὐκ ὀλίγοις. ὑπ' αὐτοῦ γὰρ τὰ ὑγιῆ τῆς πίστεως παραλαμβάνοντες δόγματα, ζηλωταὶ τῆς ἀληθείας

A confessionem sanguis funditur. Novi & quintum per lacrimas. Ergo quia nihil horum fuit, juste non est receptus. M. Antonino imperante, Oppianus opus suum de piscibus composuit. Marcus iste admodum fuit sapiens, ac virtutibus ornatus: reque Romana multis bellis conservata, charissimus civibus fuit. Veneno est necatus a filio suo Commodo. Senatus memoria virtutis ejus, mortuo statuam auream honoris causa posuit.

Commodus Marci filius annos imperavit duodecim, menses novem. Fulvos is crines habuit, auro similes. Erat studiosus venationis, & in feris oppugnandis admodum strenuus. Fe- B runt eum una die duodecim leones necasse. Laborabat autem ex pedibus, & inferiores partes habebat graves. Multa eo imperante adversa Romæ evenerunt. Et inter alia, tanta fuit pestis, ut una die duo millia hominum perierint. Africanus in Annalibus auctor est, sub hoc Clementem Stromateum Alexandriæ floruisse, quem audivit Origenes. Fuit tunc etiam Montanus hæreticus primarius, qui se paracletum esse jactabat. Commodus caput colossi Rhodii sublatum suæ statuæ imposuit. Narcissus eum, unus ex domesticis, in balneo strangulavit.

COMMOD. imperator.

Pertinax imperavit dies LXXXVII. is neque uxorem, neque liberos in Palatium introduxit, sed apud avum reliquit. Sub hoc Eusebius ait fuisse Sym- C machum, unum ex interpretibus Ebraicarum litterarum, secta Ebionæum. Fuit tum & Porphyrius philosophus, qui contra Christianos scripsit: & Africanus, Annalium conditor. Tunc & Leonides, væcordis Origenis pater, religionis Christianæ causa supplicium pertulit. Pertinax a militibus est jugulatus.

PERTINAX Imperator.

Julianus Didius imperator fuit dies LXVI. Didii cognomentum habuit, quod dandis muneribus imperium comparasset. Moribus erat pravissimis, flagitiosissimus, & avarus. Itaque ob turpem & inhumanam vitam a Senatu mortis damnatus est, & jugulatus.

DIDIUS JULIANUS Imperator.

Severus imperavit annos XVII, menses VIII. Severus Latinis est, qui Græ- D cis hæreticus. Is in Britannia bello victor, murum in ea insula a mari uno ad alterum mare perduxit, per CIↃ stadia. Byzantium cepit, ejusque muros dejecit. Byzantium septem habuit turres, quarum initium a Thracica parte, finis ad mare aquilonare. Si quis ad aliquam reliquarum turrium accederet, in reliquis id non sentiebatur. Si autem in prima turri clamorem sustolisset, aut lapidem movisset, is sonus eo etiam tacente ad alteram turrim perferebatur, indeque ad tertiam & reliquas. Is & Zeuxippum balneum Byzantiis condidit: ac circum inchoavit; sed & venationem eis, ac theatrum ædificavit. Sub E hoc Paulus Samosatenus Artemonis errorem renovavit. Severus bellis vacans, ex morbo decessit, relictis tribus filiis.

SEVERUS Imperator. Edit. Paris. pag. 252.

Hæretici.

Sub hoc floruit Origenes: qui cum Alexandreæ esset, magnum studium rebus sacris impendit. neque tantum Christianis magnæ fuit utilitati, sed & non paucos juvit hæreticos. nam ab ipso fidei doctrinam accipientes, veritatis studio sese dabant. Inter quos præcipuus fuit

De Origene.

Ambrosius, vir illustris, ac litterarum studiis addictus: qui operam dans ut in notitiam Origenis perveniret, a Valentini & Marcionis secta descivit, cum satis explorasset divinam hominis doctrinam. Plurimi quoque philosophorum qui Christum non agnoscebant, ad eum commeantes, plurimum ea eo ad suas artes adjumenti perceperunt. Magni enim ab iis fiebat, cum Geometricam, Arithmeticam, & alias quæ ad eruditionem faciunt scleotias eos doceret. quare non pauci Græcorum philosophorum, ejus, ut magistri sui, in suis scriptis honestam faciunt mentionem.

Fuit Origenes jam inde a tenera ætate ingenio acri, & ad indagandum proclivi: ac puerum etiamnum, cum de sacræ Scripturæ sensu ut abstrusiore inquireret, pater increpando monuerat, ne sua ætate sublimiora quæreret: seque ipsum beatum judicaverat, cui talis proles obtigisset. Ad castitatem & continentiam ita a puero sese adsuefecit, ut ei quatuor soli oboli ad victum quotidianum sufficerent. Eumque is morem multos per annos tenuit, solo & storea indormiens, somnoque noctis non magnam partem decidens, majorem meditaodis divinis oraculis impendens. His intentus, inedia, vigiliis & nuditate ita se maceravit, ac vigorem corporis adeo attrivit, ut plane videretur exaruisse. Vino, oleo, reliquisque id genus abstinens, pectoris maximam subversionem pertulit. His rebus vitæ doctrinæque eximium nomen consecutus, effecit ut multi Græci falsorum deorum cultum abominantes, coronam suso in veritatis testimonium sanguine mererentur. Itaque ingenti ejus præstantiæ fama late divulgata, multisq; ad eum ex remotis locis confluentibus, non tantum Græcos philosophos & hæreticos præcipuos ad veram religionem traduxit, sed & ipsos Christianos magis solida doctrina confirmavit. Ab hoc Ambrosius, quem diximus, Cæsareæ multis precibus, ac tantum non vi obtinuit, adhibitis ei septem celeribus scriptoribus, ac pluribus qui eleganter scriberent, ut sacram Scripturam interpretaretur. Origeni Ambrosius necessaria omnia suppeditavit: isque per otium versionem celeribus scriptoribus dictavit: librarii autem & mulieres, scite scribere scientes, in plura exinde exemplaria transcribebant. Absolvit eam versionem annis XVIII. Fertur porro librorum sex millia conscripsisse Origenes. Tantum autem fuit, ac tam ardens Ambrosii hujus studium enarrationis sacrarum litterarum, ut Origenes ei quadam in epistola hujusmodi ferat testimonium: *Sanctus, Deoque sincere deditus Ambrosius, multam tibi S. D. Is cum me existimet laborum tolerantem esse, & sacræ Scripturæ cognoscendæ avidum, suo laborum studio & amore sacras res discendi id exploravit. Tanto autem me post se reliquit intervallo, ut periculum sit, ne de solvendis quotquot is mihi proponit quæstionibus desperare cogar. Neque cœnare nos exemplarium inter se collatio sinit: neque a cœna ambulare, aut corpus quiete relaxare datur: sed illo etiam tempore litteris vacare, & emendare exemplaria cogimur. Neque vero corporis reficiendi causa totam nobis noctem dormire conceditur, labore in multam noctem se extendente: ne dicam de matutinis laboribus, qui ad nonam, non-*

Edit. Paris. pag. 253.

A ἐγίνετο. ἐξ ὧν ὑπῆρχε διαφερόντως Ἀμβρόσιος, ἀνὴρ ἐπίσημος καὶ φιλολόγος, ὃς εἰς γνῶσιν τοῦ ἀνδρὸς ἀφικέσθαι σπουδάσας, ἀπέστη τῆς Οὐαλεντίνου καὶ Μαρκίωνος αἱρέσεως, πεῖραν τῆς ἐνθέου αὐτοῦ παιδείας ἀρκοῦσαν ἁψάμενος. πλεῖστοι δὲ καὶ τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων πρὸς αὐτὸν φοιτῶντες, μεγίστην καὶ αὐτοὶ πρὸς τὰ οἰκεῖα μαθήματα τὴν ὠφέλειαν ἐκαρποῦντο. καὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς μέγας ἐνομίζετο, παραδιδοὺς γεωμετρίαν καὶ ἀριθμητικὴν, καὶ τἄλλα προπαιδεύματα. διόπερ οὐκ ὀλίγοι τῶν παρ' Ἕλλησι φιλοσόφων μαρτυροῦσιν αὐτὸν, μνήμην ἐν τοῖς ἰδίοις ποιούμενοι συγγράμμασιν ὡς διδασκάλου.

Καὶ γὰρ εὐφυὴς παιδόθεν ὑπῆρχε σφόδρα, καὶ ζητητικὸς ἄγαν. ὃν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ τὸ τῆς θείας γραφῆς βούλημα πυνθανόμενον ὡς βαθύτερον ἢ ἐξηγούμενον, ἐπέ- B πληττεν ὁ πατὴρ, μηδὲν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν περαιτέρω ζητεῖν. ὃς καὶ τῆς εὐπαιδίας ἑαυτὸν ἐμακάριζεν. ἁγνείαν δὲ καὶ ἐγκράτειαν τοσαύτην ἐκ νέου τοῦ σώματος ἤσκησεν, ὡς ὀβολοῖς τέσσαρσι καὶ μόνοις πρὸς διατροφὴν ἑκάστης ἡμέρας ἀρκεῖσθαι. καὶ μέντοι καὶ ἐν πολλοῖς ἔτεσι τοῦτο ποιῶν διετέλει, καὶ ἐπ' ἐδάφους καὶ ψιάθου καθεύδων, καὶ ὀλίγον καιρὸν τῆς νυκτὸς ἀναπαυόμενος, τὸν πλείονα εἰς τὴν μελέτην τῶν ἱερῶν λογίων διήνυεν, ἐν τούτοις ἐπεκτεινόμενος. ἐπί τε ἀσιτίᾳ καὶ ἀγρυπνίᾳ καὶ γυμνότητι ἑαυτὸν πιέζων, τοσοῦτον κατεδάμασε τὴν ἀκμὴν τοῦ σώματος, ὡς ὁρᾶσθαι παντελῶς αὐτὸν ἀπεσκληκέναι. οἴνου γὰρ καὶ ἐλαίου καὶ τῶν λοιπῶν ἀπεχόμενος, ἀνατροπὴν τοῦ θώρακος μεγίστην ὑπέμεινεν. ἔνθεν γέ τοι διαβόητος γενόμενος ὡς διαπρέπων ἔργῳ καὶ λόγῳ, πολλοὺς Ἕλ- C ληνας τὴν εἰδωλομανίαν βδελύττεσθαι πείσας, μαρτυρίου στέφανον ἀναδήσασθαι παρεσκεύασε. πολλῆς οὖν φήμης περὶ αὐτοῦ τρεχούσης, καὶ πολλῶν μακρόθεν πρὸς αὐτὸν συῤῥεόντων, οὐ μόνον Ἕλληνας φιλοσόφους καὶ αἱρετικοὺς ἐλλογίμους πρὸς εὐσέβειαν εἵλκυσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄντας Χριστιανοὺς μᾶλλον στοιχειώσας ἐπεβεβαίωσεν. ὃν ὁ προλεχθεὶς Ἀμβρόσιος ἱκετεύσας πολλὰ, καὶ παραβιασάμενος ἐν Καισαρείᾳ, καὶ ταχυγράφους μὲν αὐτῷ παραστήσας ἑπτὰ, πλείους δὲ καλλιγράφους, ἑρμηνεῦσαι τὰς θείας γραφὰς αὐτὸν πεποίηκε. καὶ ἃ μὲν τὴν δέουσαν χρείαν αὐτῷ παρεῖχεν· ὁ δὲ ἐπὶ σχολὰς γενόμενος, ὑπηγόρευε τοῖς ταχυγράφοις, καὶ οἱ βιβλιογράφοι σὺν γυναιξὶν ἔγρα- D φον, καλλιγραφεῖν ἐξησκημένοι. πᾶσαν τὴν θείαν γραφὴν ἡρμήνευσεν ἐπὶ ἔτη ιη'. λέγεται δὲ, ὅτι ἑξακισχιλίας βίβλους συνέταξε. τοσοῦτον γὰρ ζῆλον εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν θείων λόγων ὁ Ἀμβρόσιος ἐπεδείκνυτο, ὥστε τὴν πολλὴν αὐτοῦ σπουδὴν Ὠριγένης μαρτυρῶν, γράφει πρός τινα λέγων· Ὁ ἱερὸς καὶ Θεῷ γνησίως ἀνακείμενος Ἀμβρόσιος πολλὰ προσαγορεύει σε. ὅστις νομίζων με φιλόπονον εἶναι, καὶ πάνυ διψᾶν τοῦ θείου λόγου, ἤλεγξε τῇ ἰδίᾳ φιλοπονίᾳ τῷ πρὸς τὰ ἅγια μαθήματα ἔρωτι. ὅθεν ἐπὶ τοσοῦτον με παρελήλυθεν, ὥστε κινδυνεύειν ἀπαυδᾷν πρὸς τὰς αὐτοῦ προτάσεις. οὔτε γὰρ δειπνῆσαι ἔστιν ἡμῖν ἀντιβάλλουσιν, οὔτε δειπνή- E σασιν ἔξεστι περιπατῆσαι καὶ διαναπαῦσαι τὸ σῶμα· ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις φιλολογεῖν καὶ ἀκριβοῦν τὰ ἀντίγραφα ἀναγκαζόμεθα. οὔτε μὴν ὅλην ἐπὶ θεραπείᾳ τοῦ σώματος τὴν νύκτα ἔξεστιν ἡμῖν κοιμᾶσθαι, ἐπὶ πολὺ τῆς ἑσπέρας τῆς φιλολογίας παρατεινούσης. ἐῶ δὲ λέγειν καὶ τὰ ἕωθεν μέχρι τῆς θ'. ἔσθ' ὅτε καὶ δεκάτης ὥρας. πάντες γὰρ οἱ θέλοντες φιλοπονεῖν, τοὺς καιροὺς ἐκείνους τῇ ἐξετάσει

τῶν

τῶν θείων λογίων καὶ ταῖς ἀναγνώσεσιν ἀνατιθέασι· πᾶσαν τοίνυν ἑρμηνεύσας τὴν θείαν γραφὴν, ἐτελεύτησεν ἐτῶν ξθʹ. περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἐν τοῖς Παναρίοις λέγει· τοῦ μὲν Ἀμβροσίου τὰ πρὸς τροφὴν αὐτῷ τε καὶ τοῖς ὀξυγράφοις, καὶ τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἐξαρκοῦντος, χάρτας τε καὶ τἄλλα τῶν ἀναλωμάτων, τοῦ δὲ Ὠριγένους ἔν τε ἀγρυπνίαις καὶ πολιτείαις ὑπερβαλλούσαις, καὶ σχολῇ μεγίστῃ τὸν περὶ τῆς γραφῆς διανύοντος κάματον, καὶ πᾶσαν τὴν καλουμένην τῶν Ἑξαπλῶν πραγματείαν καὶ τῶν λοιπῶν ὁ ἀνὴρ μετὰ καμάτου πεφιλοτίμηται. οὐ μόνον γὰρ τὰς ἐπισήμους ἐκδόσεις κατὰ ταυτὸν συνήγαγεν, ἀλλὰ καὶ πέμπτην καὶ ἕκτην κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐν Ἱεριχῷ παρατυχὼν ἔν τινι πίθῳ, ταύτας συνέταξεν, ἐπὶ ταυτὸν οὖν πάσας συναγαγὼν, διελὼν δὲ καὶ ἀντιπαραθεὶς ἀλλήλαις μετὰ αὐτῆς τῆς Ἑβραίων σημειώσεως τὰ τῶν λεγομένων Ἑξαπλῶν ἀντίγραφα εὐφυῶς μάλα καὶ ἐπισημόνως ἐκ πολυπειρίας κατεσκεύασεν.

Ἀλλ᾽ οὐκ εἰς τέλος ἄσβεστον αὐτοῦ τὸ κλέος διέμεινε. συμβέβηκε γὰρ αὐτῷ τὸ τῆς πολυπειρίας δραστήριον, πτῶμα ἐξαίσιον· καὶ μέντοι σκάνδαλον πολλοῖς, καὶ ἀπωλείας πρόξενος γέγονε. βουλόμενος γὰρ μηδὲν ἐᾶσαι τῶν θείων γραφῶν ἀνεξήγητον, εἰς ἐπαγωγὴν ἑαυτὸν περιέβαλεν ἁμαρτίας, καὶ θανάσιμα ἐξηγήσατο ῥήματα. ἐξ αὐτοῦ γὰρ καὶ Ἄρειος τὰς ἀφορμὰς εἴληφε, καὶ οἱ καθεξῆς ἀνόμοιοί τε καὶ ἀνούσιοι, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες. φάσκει γὰρ οὗτος τολμήσας κατὰ τὴν ἀρχὴν, ὅτι ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁρᾷν τὸν πατέρα οὐ δύναται, οὔτε τὸν υἱὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὔτε οἱ ἄγγελοι τὸ πνεῦμα, οὔτε οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἀγγέλους. καὶ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς οὐ θέλει εἶναι τὸν υἱὸν, ἀλλὰ κτίσμα, καὶ κατὰ χάριν υἱὸν λέγεσθαι· τὴν δὲ ἀνθρωπίνην ψυχὴν προϋπάρχειν. καὶ τῶν δαιμόνων τὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν, καὶ τέλος τῆς κολάσεως, καὶ τὰ ἑξῆς τῶν βλασφημιῶν αὐτοῦ. πολλὴν γοῦν πεποίηκε σύνταξιν εἰς ἑκάστην γραφήν. καὶ ὅσα μὲν ἐν προσομιλίαις καὶ τῶν προοιμίων εἰς ἤθη τε καὶ εἰς φύσεις ζώων τε καὶ ἀλόγων εἴρηκε μέσος φερόμενος, πολλάκις χαριέντως διηγήσατο. ὅσα δὲ περὶ πίστεως ἐδογμάτισε, τῶν πάντων ἀτοπώτερος εὑρίσκεται, ἔδοξε δὲ καὶ ἀσκητικὸν βίον ἐπανῃρῆσθαι, καὶ κατὰ τὸ σωμάτιον ἐπινενοηκέναι τι. οἱ μὲν, ὅτι νεῦρον ἀποτετμηκέναι, διὰ τὸ μὴ τῇ ἡδονῇ παρενοχλεῖσθαι, οἱ δὲ φάρμακον ἐπιτεθεικέναι τοῖς μορίοις εἶπον παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἀποξηρᾶναι. ἄλλοι δὲ ἄλλα εἰς αὐτὸν ἀναφέρουσιν· ὡς ὅτι καὶ βοτάνην ἰατρικὴν εὗρε μνήμης ἕνεκα. οὗτος πολλὰ λέγεται πεπονθέναι ὑπὲρ Χριστοῦ, λόγιος ὢν σφόδρα, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνατεθραμμένος. φθόνῳ δὲ διαβληθεὶς πρὸς τοὺς τῆς ἐξουσίας ἄρχοντας, κακομηχανίᾳ διαβολικῆς ἐπινοίας εἰς αἰσχρότερον ἄνδρα φασὶν ἐπινοηθῆναι παρὰ τῶν τῆς κακίας ἐργατῶν τοῦτον ὑποβαλεῖν. Αἰθίοπα γὰρ αὐτῷ παρεσκεύασαν, εἰς παράχρησιν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὁ δὲ μὴ φέρων τὴν τοσαύτην βδελυρὰν ἐπίνοιαν, ἔρρηξε φωνὴν ἀμφοτέρων αὐτῷ προτεθέντων πραγμάτων. ἐπεὶ δὲ τοῦτο καθωμολόγησε θῦσαι, βαλόντες ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ λίβανον, εἰς τὴν τοῦ βωμοῦ πυρὰν καθῆκε, καὶ οὕτω τοῦ μαρτυρίου ὑπὸ τῶν κρινάντων ἀπεβλήθη, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐξώσθη. τὴν Ἀλεξάνδρειαν δὲ λιπὼν, διὰ τὸ ὄνειδος, τὴν Ἰουδαίαν κατέλαβεν.

Cedren.

A numquam vero decimam horam porriguntur. Quicumque enim volunt occupationibus istis inservire, tempora ista examinandis divinis oraculis & lectioni impendunt. Origenes ergo cum universam sacram scripturam esset interpretatus, mortuus est annos natus LXIX. De hoc magnus Epiphanius in Panariis sic scribit: Suppeditavit Ambrosius alimenta & ipsi & scriptoribus & ministris, aliosque sumptus liberaliter fecit. Origenes autem vigiliis ac industria incredibilibus opus divinæ Scripturæ elaboravit: ac quæ appellantur Hexapla, & reliqua omnia magno labore confecit. Non enim tantum insignes istas editiones collegit, sed & v. & vi. Jetichunte io dolio tum inventas adjecit: omnibusque in unum compositis, *Edit. Paris. pag. 254.*
B dispositisque, ita ut ordine inter se omnia sibi, Ebraicoque etiam quem addebat teatui respondereot, Heaapla ista scite admodum atque docte pro sua peritia concinnavit.

Noo tamen gloria ejus viri ad finem usque illibata permansit. nam illa tam multiplicis peritiæ efficacitas, ad extremum gravissimo eum casu afflixit: multisque offendiculo fuit, & exitii auctor. Dum enim nihil de sacris litteris inexplicatum vult relinquere, se ipsum in peccatum introduxit, verbaque lethalia scripsit. nam ab eo & Arius ansam sui erroris mutuatus est: & reliqui deinceps,
C qui filium patri similem, ejusdemque substantiæ negant, & alii. Principio enim Origenes ausus est hæc verba ponere: Unigenitus filius patrem videre non potest, neque filium Spiritus sanctus, neque angeli Spiritum sanctum, neque homines angelos. Negat etiam filium de natura Patris esse: sed asserit eum creatum esse: ac quod Filius dicatur, id dono accepisse. Docet etiam, animam hominis homine prius existere, diabolos in pristinum statum restitutum iri, ac finem fore supplicio: aliaque præterea impie tradit. In quodvis autem volumeo Origenes multa congessit. In quibus ubi certis cum hominibus colloquitur, aut præfando de moribus, de naturis animantium & ratione carentium disputat, *102 Errata Origenis.*
D medium tenens sæpenumero eleganter differit. Ubi autem de fide decreta condit, ibi quovis alio absurdior est. Videtur autem etiam vitam quæ io domando corpore occupatur amplexus, & ad eam rem aliquid excogitasse. Nam quidam ajunt, eum sibi nervum præcidisse, ne sibi a voluptate negotium exhiberetur: alii, eum genitalia imposito medicameoto exsiccasse: alii alia ei adscribunt quale & hoc, quod herbam inveoerit, qua memoriam acueret. Fertur Christi gratia multa esse perpessus; quippe homo doctus, & in Ecclesia educatus. Sed cum apud magistratus per calumniam traductus esset, diabolicis artibus inventum est, quomodo circumventus a recto detrudi posset. Subornaverunt enim quemdam
E virum turpem, Æthiopem, qui ejus corpore, si sacrificare abnuisset, ad obscœnam abuteretur libidinem. Eam turpitudinem hujus machinationis non ferens Origenes, cum esset ei soluta optio, in hanc vocem erupit, Velle se sacrificare. Statimque ei thus in manus est injectum, quod ille in rogum aræ immisit. Ea propter a judicibus a martyrii dignitate repulsus, ecclesiaque ejectus, cum dedecus hoc non ferret, Aleaandrea relicta in Judæam se con-

Edit. Parif. pag. 255.

A tulit. Cum autem Hierosolymam pervenisset, sacerdotum ab eo collegium, ut homine docto atque interprete flagitavit, uti aliquid pro concione diceret. Erat enim presbyter. Itaque cum admodum urgerent pontifices, surrexit, atque hoc modo dictum pronunciavit: (*Psalm. 49.*) (Peccatori autem dicit Dominus, Cur tu enarras mea jura, & meum testamentum in ore habes?) statimque clauso libro, consedit ejulans atque lacrimans, omnibus qui aderant hominis miseratione una flentibus. Sunt & multa alia quæ de eo dicuntur atque cantantur, de eruditione ejus, & librorum compositione: a quorum multitudine Syntacticus, quasi Compositor, dictus fuit. Apparet eum non paruisse Solomonis dicto, (*Eccles. 5. & 6.*) ita præcipientis: (Fili, B cave ne multos libros facias, neque festina loqui, neque properet animus tuus coram Deo verba facere. Nam Deus in cælo supra est, tuque infra in terra. Itaque sermones tui sint pauci. eorum enim multitudine augetur vanitas. Neque sis nimium justus. aliquando enim justum sua perdit justitia. Neque nimium sape, nequando ad impietatem prolabaris.) Enimvero has ille sacras admonitiones aspernatus, neque divini Pauli sapientiam in scribendo secutus est. Paulus enim in tanto omnis generis sermonum appatatu, brevissimas epistolas scriptas reliquit: cum quidem infinita & arcana posset litteris tradere, ut qui usque ad tertii cæli spectacula elatus, inque ipsum divinum C paradisum abreptus, ibique ineffabilia verba audire dignatus esset. Quin & reliqui Christi auditores, duodecim numero Apostoli, & septuaginta discipuli, ac præter hos innumeri alii, quamquam non indiserti essent, tamen ex tanta turba Matthæus tantum & Joannes commentarios de vita & dictis atque factis Christi scripserunt: necessitate (ut fertur) ad scribendum compulsi, sicuti & postea temporis Marcus atque Lucas. Ideo magnus ille Maximus sic ait: Qui libros scribit, facit hoc aut sibi commentarium parandi causa, aut utilitatis aliorum gratia, aut utriusque ergo, aut ad nocendum aliis, aut ostentandi studio, aut coactus.

ANTONINI Caracallæ imperium.

D Post Severum, filii ejus Antoninus & Geta imperaverunt, menses duos. Severus deinde, cum fratrem in sinu matris necasset, solus imperium gessit annos VI. Quidam vero mathematicus, Serapion nomine, prædixit, Antoninum non multo post periturum, eique Macrinum successurum, quem etiam cum senatoribus adstantem digito demonstravit. (*pag. 256.*) Sed Antoninus præ ira, aut potius fortunæ nutu, Macrinum non cognovit, aliumque ipsi adstantem pro eo jussit necari. Macrinus vero operam dedit ut Antonini conatum anteverteret: & eum, cum in venatione ventris exonerandi causa de equo descenderet, immisso centurione occidit, dicente, Sicuti tu fratrem, ita ego te E neco. Eo tempore primus Byzantii episcopus constitutus est Philadelphus, & annos III. præfuit. ante enim per octennium Ecclesiæ præfuit quidam presbyter.

MACRINUS Imperator.

Antonino successit Macrinus, patria Maurus Cappadox: & imperavit annos VIII. Quidam vero Eutychianus

503

A ἀνελθὼν δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα, ὡς ἐξηγητὴς καὶ λόγιος, προετρέπετο ἀπὸ τοῦ ἱερατείου, ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας εἰπεῖν. πρεσβύτερος γὰρ προϋπῆρχε. καὶ πολλὰ καταναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν ἱερέων, ἀναστάς, καὶ τοῦτο μόνον τὸ ῥητὸν εἰπών· Τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός, ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου; πτύξας τὸ βιβλίον, ἐκάθισε μετὰ κλαυθμοῦ καὶ δακρύων, πάντων ὁμοῦ συγκλαιόντων αὐτῷ. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενά τε καὶ ᾀδόμενα, διὰ τὸ πλῆθος τῆς γνώσεως αὐτοῦ, καὶ συντάξεως τῶν βιβλίων· ὅθεν καὶ συντακτικὸς ὠνομάσθη, διὰ τὸ πολλὰ πεποιηκέναι βιβλία· μὴ ἀνέχων, ὡς ἔοικε, τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος λέγοντος. Υἱέ, φύλαξαι τοῦ μὴ ποιεῖν βιβλία πολλά, καὶ μὴ σπεῦδε B ἐπὶ στόματί σου. καὶ καρδία σου μὴ ταχυνάτω τοῦ ἐξενεγκεῖν λόγον ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ. ὅτι ὁ Θεὸς ἐν οὐρανῷ ἄνω, καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω. διὰ τοῦτο ἔστωσαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι. εἰσὶ γὰρ λόγοι πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητος. καὶ μὴ γίνου δίκαιος πολύ· ἔστι γὰρ δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ· καὶ μὴ σοφίζου περισσά, μή ποτε ἀσεβήσῃς. Ταύτας τοίνυν παραγραψάμενος τὰς ἱερὰς παραινέσεις, καὶ παραγκωνισάμενος, οὐδὲ τοῦ θεσπεσίου προσέσχε Παύλου τῇ ἐννοίᾳ τε καὶ συνέσει ἐν τοῖς συντάγμασιν. ὁ γὰρ τρισμακάριος Παῦλος ἐν παρασκευῇ λόγων παντοδαπῶν, βραχυτάτας ἐπιστολὰς τῇ γραφῇ παραδέδωκε, καίτοι μυρία καὶ ἀπόρρητα λέγειν ἔχων, ἅτε τὰ μέχρις οὐρανοῦ τρίτου θεωρήματα ἐπιφθάσας, C ἐπ᾽ αὐτὸν δὲ τὸν θεοπρεπῆ παράδεισον ἁρπαγείς, καὶ τῶν ἐκεῖσε ἀνεκφράστων ῥημάτων ἀκοῦσαι ἀξιωθείς. καὶ μέντοι οὐδ᾽ οἱ λοιποὶ τοῦ Χριστοῦ φοιτηταί, δώδεκα μὲν Ἀπόστολοι, οἱ δὲ μαθηταί, καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις μυρίοι, οὐκ ἄπειροι λόγων ἐτύγχανον. καὶ ὅμως δύο ἐξ ἁπάντων τῶν τοῦ Κυρίου διατριβῶν τὰ ὑπομνήματα Ματθαῖος μὲν καὶ Ἰωάννης καταλελοίπασιν, ὡς καὶ ἐπάναγκες ἐπὶ τὸ γράφειν ἐλθεῖν κατέχει λόγος, ὥσπερ καὶ Μάρκον καὶ Λουκᾶν ὕστερον. διὸ δὴ φησὶν ὁ μέγας Μάξιμος. ὁ λόγος συγγραφόμενος, ἢ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπόμνησιν συγγράφεται, ἢ πρὸς ὠφέλειαν ἑτέρων, ἢ καὶ ἀμφῶ, ἢ πρὸς βλάβην τινῶν, ἢ πρὸς ἀπόδειξιν, ἢ ἐξ ἀνάγκης.

D Μετὰ δὲ Σεβῆρον ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος, υἱὸς Σεβήρου, καὶ Γέτας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, μῆνας δύο. καὶ σφάξας τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς μητρός, ἐμονάρχησεν ἔτη ϛ΄. Σεραπίων δέ τις μαθηματικὸς ἔλεγεν, ὡς τεθνήξεται οὐκ εἰς μακρὰν Ἀντωνῖνος, καὶ Μακρῖνος αὐτὸν διαδέξεται· καὶ ἔδειξεν αὐτὸν τῷ δακτύλῳ παρεστῶτα μετὰ τῆς συγκλήτου. ὁ δὲ ὑπὸ θυμοῦ, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῆς τύχης, οὐ συνῆκε τὸ πρόσωπον Μακρίνου, ἀλλ᾽ ἕτερον τὸν πλησίον ἐκέλευσεν ἀποκτανθῆναι. ὁ δὲ Μακρῖνος ἐσπούδασε τὸν Ἀντωνῖνον προκαταλαβεῖν· ὃν ἀπὸ τοῦ ἵππου κατελθόντα ἐν κυνηγίῳ εἰς ἀπόπατον, ἑκατόνταρχον ἀποστείλας, τοῦτον τῷ ξίφει ἀνεῖλεν, εἰπὼν πρὸς αὐτόν, ὡς σὺ τὸν ἀδελφὸν ἀπέσφαξας, οὕτω κἀγώ σε. ἐπὶ E τούτου πρῶτος ἐπίσκοπος καθίσταται Βυζαντίου Φιλάδελφος, ἔτη τρία· πρῴην γὰρ προΐστατο τῆς ἐκκλησίας ἔτη η΄. πρεσβύτερός τις.

Μετὰ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μακρῖνος, ὃς ἦν τὸ γένος Μαῦρος Καππαδόκης, ἔτη η΄. Εὐτυχιανὸς δέ τις παραλαβὼν τὸν Ἄβιτον, ὡς Ἀντωνίνου

ὑὸν ὄντα μοίχειον, περιέθηκε διάδημα, καὶ αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσε· καὶ διὰ χρυσίον τοῖς στρατιώταις, ἀντῆρε, καὶ συνέβαλε πόλεμον μετὰ Μακρίνου. καὶ ἡττηθεὶς Μακρῖνος ἔφυγε, καὶ ἀπεσφάγη μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Ἀβιτος, ἤτοι Ψευδαντωνῖνος (οἱ δὲ Αὐρήλιον Ἀντωνῖνον Ἡλιογάβαλον τοῦτον λέγουσι) ἐβασίλευσεν ἔτη γʹ. μῆνας θʹ. ἡμέρας δʹ. οὗτος περιτετμημένος ἦν, καὶ χοιρείου οὐ μετελάμβανεν. εἶχε δὲ καὶ εἴδωλον, ὅπερ ὠνόμασεν Ἡλιογάβαλον. γυναικώδης δὲ ὤν, τοσοῦτος ἦν πρὸς τὸ τῆς ἀσελγείας πάθος ἐκκείμενος, ὥστε καὶ τὸν Ἱεροκλέα ἔννομον αὐτοῦ ἄνδρα ποιῆσαι. ὡς δέ φησι Δίων, ὅτι Ἀβιτος τὸν ἰατρὸν ἠντιβόλει, διφυῆ αὐτὸν δι' ἐντομῆς ἐμπροσθίας τῇ τέχνῃ ποιῆσαι. ὃς διὰ τὰς ἀκαθαρσίας καὶ μιαρίας καὶ ἀκολασίας αὐτοῦ ἐσφάγη, κακῶς τὸ ζῆν ἀπορρήξας.

Ἀλέξανδρος ὁ Μαμαίας υἱὸς, ἐξάδελφος Ἀβίτου, ἐβασίλευσεν ἔτη ιγʹ. μῆνας ηʹ. ἐπὶ αὐτοῦ γέγονε λιμὸς ἐν Ῥώμῃ, ὥστε καὶ κρεῶν αὐτοὺς ἀνθρωπίνων ἅψασθαι. οὗτος ἐκστρατεύσας κατὰ Περσῶν, ἡττήθη κατὰ κράτος, καὶ καταφρονηθεὶς σφάττεται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ· ἥτις καὶ Χριστιανὴ ἐτύγχανε, καὶ τὸν Ὠριγένην ἐν Ἀντιοχείᾳ διατρίβοντα μετεπέμψατο πρὸς ἑαυτὴν, διδαχθῆναι τὸ κατὰ Χριστὸν μυστήριον θέλουσα. ἐφ' οὗ Νάρκισσος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, ἐν τῷ βαπτίζειν ἐλαίου τοῦ χρίσματος λείψαντος, ἐκέλευσεν ὕδωρ ἐν τῷ κρατῆρι βληθῆναι· καὶ οὕτω προσευξάμενος, εἰς ἔλαιον μετέβαλε.

Μαξιμῖνος ἐβασίλευσεν ἔτη ϛʹ. οὗτος ποιμὴν ὢν πρότερον, εἶθ' οὕτω στρατιώτης γεγονὼς, καὶ μετὰ ταῦτα στρατηγὸς Ἀλεξάνδρου, δι' ἀνδρείαν σώματος, καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν. ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς προχειρίζεται βασιλεύς. ὃς ἔχθει τῷ πρὸς Ἀλέξανδρον, πολλοὺς Χριστιανοὺς ἔχοντα, καὶ τιμῶντα, διωγμὸν ἤγειρε μέγαν κατὰ Χριστιανῶν. ἐπάξιον δὲ τῆς αὐτοῦ ἀνοσιουργοῦ γνώμης τὸ τέλος εὕρατο, σφαγεὶς δολίως παρὰ Μαξίμου τοῦ καὶ Βαλβίνου.

Μάξιμος Βαλβῖνος καὶ Γορδιανὸς μῆνας δύο, καὶ ἀπεσφάγη ὑπὸ στρατιωτῶν. ὁ δὲ Γορδιανὸς προγεγόνει Καῖσαρ παρὰ Μαξιμίνου. Φίλιππος δὲ ὁ ἔπαρχος τὸν σῖτον διακομισθῆναι τῷ στρατῷ ἐκώλυσεν. οὗτος δὲ ἦν πατὴρ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐγενείας. ἐπὶ τούτου ἦν ὁ ἅγιος Βαβύλας ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας· καὶ οἱ ἅγιοι Λαυρέντιος καὶ Κυπριανὸς ἐμαρτύρησαν. καὶ Εὐγένιος γέγονεν ἐπίσκοπος Βυζαντίου, ἔτη κεʹ.

Μετὰ Βαλβῖνον ἐβασίλευσε Πουπλιανὸς μῆνας βʹ. καὶ ἐσφάγη ἐν πολέμῳ.

Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσεν Ἰουνίωρ μῆνας τρεῖς, ὃς πρῶτος ἐποίησε κανδιδάτους, καὶ προτέκτορας, καὶ τὸ τάγμα τῶν σχολαρίων συστησάμενος, ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἰουνιώρων, εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα.

Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Γορδιανὸς, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη δʹ. καὶ ἐν πολέμῳ συμπεσὼν τῷ ἵππῳ, καὶ θλασθεὶς τὸν μηρὸν, ἀπέθανε.

Μετὰ δὲ Γορδιανὸν ἐβασίλευσεν Οὐνίωρος, υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη δύο. καὶ ὑδεριάσας ἀπέθανεν. ἐφ' οὗ Σαβέλλιος ὁ αἱρεσιάρχης ἐγνωρίζετο.

Μετὰ τοῦτον Μάρκος ἔτη γʹ.

Μετὰ δὲ Μάρκον Ἰουστινιανὸς ἔτη δύο· καὶ φλε-
Cedren.

A Avitum, tamquam Antonini filium adulterinum, arripuit, eumque diademate ornatum, Imperatorem appellavit: ac militibus pecunia conciliatis, pugnam cum Macrino conseruit. Macrinus victus, in fuga una cum filio occisus est.

Avitus, sive Pseudantoninus (falsus Antoninus) quem alii Aurelium Antoninum Heliogabalum nominant, regnavit annos III, menses IX, dies IV. Fuit is circumcisus, & porcina carne non vescebatur: simulacrum colebat, quod appellabat Heliogabalum. Adeo fuit effeminatus, & libidinibus obscœnis deditus, ut Hieroclei quoque liberto nupserit. Et ait Dio, postulasse Avitum a medico, ut se utero secto utrique sexui aptum arte efficeret. Hic propter impuritatem ac B flagitiosam vitam jugulatus, male malus periit. HELIOGAB. Imperator.

Alexander Mamææ filius fratre Aviti genitus, imperavit annos tredecim, menses octo. Tanta sub eo Romæ fuit fames, ut etiam humanis vescerentur carnibus. Is cum in Persas expeditione facta magno prælio victus esset, contemptus a suis, & cum matre occisus est. Fuit ea Christianæ religionis: & Origenem Antiocheæ degentem ad se vocavit, ut ex eo Christianæ fidei mysteria disceret. Eo tempore Narcissus Hierosolymorum episcopus, cum inter baptizandum oleum unctionis sacræ defecisset, aquam crateri imponi jussit, eamque Deum precando in oleum transmutavit. ALEXAND. Mamææ F. Imperator.

C Imperavit deinde Maximinus annos sex. Fuerat initio pastor, inde miles, & post sub Alexandro tribunus militum, ob fortitudinem ac prudentiam imperio est a Senatu Populoque Romano præfectus. Odio autem Alexandri, qui multos Christianos secum honorifice habuerat, gravem Christianorum vexationem instituit. Deditque dignas impietatis pœnas, a Maximo & Balbino per fraudem interfectus. MAXIMIN. Imperator. Edit. Paris. pag. 257.

Maximus Balbinus & Gordianus, menses duos: & interfectus est a militibus. Gordianus autem jam ante fuerat a Maximino Cæsar appellatus. Philippus autem præfectus alimenta in castra deferri prohibuit. Is D fuit pater sanctæ martyris Eugeniæ. Ea tempestate episcopus Antiocheæ fuit sanctus Babylas: & sancti Laurentius ac Cyprianus pro veritate supplicium pertulerunt. Et Eugenius episcopatum Byzantinum occepit, ac gessit annos vigintiquinque. 204

Post Balbinum imperavit Pupienus menses II. occisus est in bello.

Post hunc junior * menses III. Is primus instituit candidatos, & protectores, & ordinem Scholariorum, quem Juniorum a se nominavit. * Gordianus.

Post hunc filius ejus Gordianus imperavit annos IV. in bello cum E equo corruens, fracto femore mortuus est.

Successit ei filius Uniorus: qui cum biennium imperasset, aqua intercute necatus est. Sub eo Sabellius hæreseos auctor innotuit.

Post Uniorum, Marcus imperavit annos III.

Post hunc Hostilianus, biennium. Is cum venam incidisset, in somnis ea rur-

sum aperta sanguis effusus, atque ita exanimatus ipse est.

PHILIPPUS Imperator. Post hunc Philippus imperavit annos vii. Is Christianæ religionis fuit studiosus, prudentia & æquitate insigni. Ortus fuit Bostris Europæ urbe: ubi & urbem condidit, a se Philippopolin dictam. Pactum icit cum Sapore Persarum rege. Is ob corporis magnitudinem admirationi fuit, cum in eum usque diem tantus homo visus non fuisset. Interfectus est Philippus una cum filio, contra Decium pro Christianis propugnans.

VALERIAN. Valerianus imperavit annum: estque a populo suo occisus. Sub eo ira Dei pestis universo terrarum orbi immissa, humanum genus attrivit. Nam & a terra, & a mari vapores exhalabant, ventique præterea & auræ a fluviis atque a paludibus ubi vapores spirabant, rosque saniei mortuorum similis apparebat. Itaque continens ubique pestilentia, morbique graves & insanabiles innumeram hominum multitudinem absumpserant, adeo ut pleraque cadavera inhumata jacuerint.

GALLUS & VOLUSIAN. *Edit. Paris. pag. 258.* Post Valerianum Gallus & Volusianus imperaverunt annos ii. menses viii. Eo tempore pestis invaluit, ab Æthiopia in occiduam usque terræ partem propagata: neque ulla fuit urbs ejus expers, multæ etiam bis ea lue infestatæ. Obtinuit annos xv. cœpit autumno, & desiit sub ortum Caniculæ. Propagabatur morbus iste etiam vestimentis, soloque adeo aspectu, neque fuit domus in qua nemo esset mortuus. Alii metu contagionis cadavera relinquebant insepulta. pii autem ægrotos secure curantes, luem sibi adsciscebant, cumque iis aut post eos ipsi quoque moriebantur. eo tempore Scythæ trajecto Istro, omnem occidentem, Italiamque totam incursionibus deprædati sunt, & Asiam occupaverunt, solis Ilio & Cyzico urbibus exceptis. Volusianus Galli filius erat. Gallus a sua uxore dormiens jugulatus est: Volusianum milites trucidaverunt.

Pestis.

DECIUS Imperator. Decius imperavit biennium. Is multos sanctos supplicio affecit, ac neci tradidit. Sub eo B. Cyprianus, & beata Justina, tum Ephesi septem pueri, magnaque sanctorum multitudo ob veræ religionis professionem necati sunt. Is edixit, ne Romæ mulieres Christianæ caput velarent: sperans ea turpitudine, sicuti putabatur, ad falsam religionem pertrahi eas posse. Verum eæ maluerunt nudo capite prodire. Inde est, quod in hunc usque diem Christianæ perfectæ mulieres nudo incedunt capite, Judææ autem & Ethnicæ tecto. Sub Decio Babylas Antiocheæ, Flavianus Romæ, Alexander Hierosolymæ, Dionysiusque Alexandriæ episcopi, veritati divinæ testimonium toleranda nece tulerunt. Et Novatus presbyter ab Ecclesia defecit, eos qui in persecutione diis immolassent, pœnitentiam agentes non recipiens. Tunc & Elcesæus hæreseos princeps innotuit. Decius Galli artibus est a Scythis una cum filio in palude suffocatus, corporaque eorum inventa non sunt. ita suæ sævitiæ pœnas dedit.

ÆMILIAN. Imperator. Æmilianus annum unum imperavit: estque a militibus in palatio occisus.

A βοτομηθεὶς, ἐν τῷ καθεύδειν ἐξεχύθη τὸ αἷμα αὐτοῦ, καὶ λειποθυμήσας ἀπέθανε.

Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Φίλιππος ἔτη ζ΄. ὃς ὑπῆρχε τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως σπουδαστὴς, συνέσει καὶ ἐπιεικείᾳ κεκοσμημένος. ὥρμητο δὲ ἀπὸ Βόστρας τῆς Εὐρώπης, ἔνθα καὶ πόλιν ᾠκοδόμησεν, ὀνομάσας αὐτὴν Φιλιππούπολιν. οὗτος σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίει μετὰ Σαπώρου βασιλέως Περσῶν, ὃς ἐθαυμάζετο ἐπὶ μεγέθει σώματος· μέχρι γὰρ ἐκείνου τοῦ χρόνου τηλικοῦτος ἄνθρωπος οὐκ ὤφθη. ἀνῃρέθη δὲ ἅμα τῷ υἱῷ, ὑπὲρ Χριστιανῶν κατὰ Δεκίου ἀγωνιζόμενος.

Οὐαλεριανὸς, ἔτος ἓν· καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ἐφ' οὗ ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τοῦ Θεοῦ ὀργὴν μεγάλην B ἐναπέμψαντος, λοιμώδης νόσος τὸ ἀνθρώπινον γένος διέφθειρεν. ἀπὸ γὰρ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης ἀτμοὶ τινὲς ἀνίεσαν, καὶ πρὸς τούτοις ἄνεμοι καὶ αὖραι τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν ἀναθυμιάσεις ἀπέπνεον, ὡς νομίζειν νεκρῶν ἰχῶρας εἶναι τὰς δρόσους. συνεχὴς ὅθεν ἐν τούτῳ λοιμὸς τὴν γῆν συνεῖχον, καὶ βαρέα καὶ ἀνίατα νοσήματα, καὶ ἄπειρον καὶ ἀναρίθμητον γενέσθαι τῶν ἀνθρώπων τὸν ὄλεθρον, ὥστε τοὺς πλείονας τῶν τεθνεώτων ἀτάφους ὑπολιμπάνεσθαι.

Μετὰ δὲ Οὐαλεριανὸν ἐβασίλευσε Γάλλος καὶ Βολουσιανὸς, ἔτη β΄. μῆνας η΄. καὶ ἐπεκράτει ὁ λοιμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, κινηθεὶς ἀπὸ Αἰθιοπίας μέχρι τῆς δύσεως, ὡς μηδεμίαν πόλιν μεῖναι τούτου ἄμοιρον. πολλάκις δὲ καὶ δὶς τὰς πόλεις ἐπήρχετο. ἐκράτει δὲ ἔτη ιε΄. ἀρχόC μενος ἀπὸ φθινοπώρου, καὶ λήγων τῇ τοῦ κυνὸς ἐπιτολῇ. μετεδίδοτο δὲ ἡ νόσος αὕτη ἀπό τε ἱματίων, καὶ ψιλῆς θέας. οὐ γὰρ ἦν οἰκία, ἐν ᾗ τεθνηκὼς οὐκ ἦν. καὶ οἱ μὲν φόβῳ τοῦ μὴ μεταλαβεῖν τῆς νόσου, ἀτάφους εἴων τοὺς τεθνηκότας. οἱ δ' εὐσεβέστεροι δὲ ἀπαραφυλάκτως τοὺς νοσοῦντας θεραπεύοντες, εἰς ἑαυτοὺς τὴν νόσον ἐπεσπῶντο, καὶ σὺν ἐκείνοις, ἢ μετ' ἐκείνους τὸν βίον μετήλλαττον. ἐπὶ τούτων οἱ Σκύθαι τὸν Ἴστρον περάσαντες, πᾶσαν τὴν δύσιν καὶ Ἰταλίαν, ἀνατολήν τε καὶ Ἀσίαν ἐπόρθησαν καὶ παρέλαβον, δίχα μόνης Ἰλίου καὶ Κυζίκου. ἦν δὲ Βολουσιανὸς υἱὸς Γάλλου. καὶ ὁ μὲν Γάλλος ἐσφάγη καθεύδων ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικός· ὁ δὲ Βολουσιανὸς, ὑπὸ στρατιωτῶν.

Δέκιος ἐβασίλευσεν ἔτη β΄. οὗτος πολλοὺς ἁγίους ἐτιμωD ρήσατο, καὶ θανάτῳ παρέδωκε. καὶ ὁ ἅγιος Κυπριανὸς, καὶ ἡ ἁγία Ἰουστῖνα ἐμαρτύρησαν, καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παῖδες, καὶ πλῆθος ἁγίων πολύ. οὗτος ἐθέσπισεν ἐν Ῥώμῃ, τὰς Χριστιανὰς γυναῖκας μὴ ἐξεῖναι καταλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, οἰόμενος διὰ τῆς νομιζομένης αἰσχύνης ταύτης εἰς εἰδωλολατρείαν ἑλκῦσαι. αἱ δὲ μᾶλλον ἀκατακάλυπτοι προῆλθον, δόξαν ἡγούμεναι τὴν ὑπὲρ Χριστοῦ δοκοῦσαν ἀτιμίαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις· ὅθεν ἄχρι τοῦ νῦν αἱ μὲν ἀκριβεῖς Χριστιανῶν γυναῖκες ἀκατακάλυπτοι προέρχονται, αἱ δὲ Ἰουδαῖοι καὶ ἄπιστοι κατακαλύπτονται. ἐφ' οὗ καὶ Βαβύλας Ἀντιοχείας, καὶ Φλαβιανὸς Ῥώμης, καὶ Ἀλέξανδρος Ἱεροσολύμων, καὶ Διονύσιος Ἀλεξανδρείας, ἐμαρτύρησαν. καὶ Νοβάτος πρεσβύτερος ὢν τῆς ἐκκλησίας ἀπέE στη, ὃς τοὺς ἐπιθύσαντας ἐν διωγμῷ μετανοοῦντας οὐκ ἐδέχετο. ἐπὶ τούτου Ἐλκεσαῖος αἱρεσιάρχης ἐγνωρίζετο. ἀνῃρέθη δὲ Δέκιος ὑπὸ Σκυθῶν, ὑποθήκαις Γάλλου ἐν τέλματι ἀποπνιγεὶς μετὰ τοῦ υἱοῦ, οὐδὲ μὴν τὰ σώματα αὐτῶν εὑρεθῆναι· ἄξιον τῆς θηριωδίας αὐτῶν τὸν θάνατον εὑράμενοι.

Αἰμιλιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτος ἓν, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ Παλατίῳ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

Οὐαλεριανὸς καὶ Γαλλιῆνος ἔτη ιέ. οὗτος ὁ Οὐαλεριανὸς πόλεμον μετὰ Σαπώρου τοῦ Πέρσου ποιήσας, καὶ δοριάλωτος γεγονὼς ἐν Καισαρείᾳ, ἔχων μυριάδας β΄. ὑπὸ Σαπώρου ἐκδαρεὶς ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Γαλλιῆνος μετ' αὐτὸν, πρῶτος ἱππικὰ τάγματα κατέστησε· πεζοὶ γὰρ κατὰ τὸ πολὺ οἱ στρατιῶται τῶν Ῥωμαίων ὑπῆρχον. ἐσφάγη δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ στρατιωτῶν, πλησίον Μεδιολάνου· ἐπὶ τούτου ἤκμαζε Γρηγόριος ὁ Θαυματουργὸς καὶ οἱ αἱρεσιάρχαι Ἀρτέμων καὶ Συνέπων ἐγνωρίζοντο.

Κλαύδιος ἐβασίλευσεν ἔτη δύο. οὗτος πάππος γέγονε Κωνσταντίνου, τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου. ἐπὶ τούτου οἱ Σκύθαι περάσαντες, καὶ τὰς πόλεις πορθήσαντες, παραλαβόντες δὲ καὶ τὰς Ἀθήνας, συνήγαγον πάντα τὰ βιβλία, καὶ ἐβούλοντο καῦσαι, εἰ μή τις ἐξ αὐτῶν κρείττων τῶν ἄλλων κατὰ πολὺ φρονῶν, ἐκώλυσεν αὐτοὺς, εἰπὼν, ὅτι περὶ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι σχολάζοντες, τῶν πολέμων ἀμελοῦσι· οὗτος Αὐρηλιανὸν εἰς τὴν βασιλείαν προαγαγὼν τελευτᾷ.

Κυντιλιανὸς ἀδελφὸς Κλαυδίου ἐβασίλευσεν ἡμέρας ζ΄. ἐπειδὴ γὰρ ἔγνω Αὐρηλιανὸν ἐπιβῆναι μέλλοντα τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, ἑαυτὸν ὑπεξάγει τοῦ βίου, τὴν φλέβα τμηθεὶς τῆς χειρὸς ὑπό τινος ἰατροῦ, μέχρις οὗ λειποψυχήσας ἀπέθανεν.

Αὐρηλιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ς΄. ἀνῃρέθη δὲ ὑπὸ στρατιωτῶν μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ Βυζαντίου, ἐν τῷ καλουμένῳ καινῷ φρουρίῳ, ὅπερ ἐγχωρίως καινοφρούριον λέγεται. εἶχε γὰρ ὠτακουστὴν Αὐρηλιανός τινα, ὃς ἀνέφερεν αὐτῷ πάντα τὰ γινόμενα καὶ λεγόμενα. ἀπειληθεὶς οὖν ποτὲ παρ' αὐτοῦ διά τινα αἰτίαν, καὶ φοβηθεὶς, ἐμιμήσατο τὴν χεῖρα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐγγράφως ποιησάμενος ὀνομασίας δυναστῶν ὡς ἐπὶ θάνατον ἀχθησομένων, οὗτοι φοβηθέντες ἀνεῖλον αὐτόν. ἐπὶ τούτου ὁ ἅγιος Χαρίτων ὡμολόγησε, καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας καθαιρεῖται. ἐφ' οὗ Μάνης ὁ μιαρὸς καὶ τρισκατάρατος ἀνεφύη, Χριστὸν ἑαυτὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον μορφαζόμενος, καὶ ἐκ πάσης αἱρέσεως ἕν τι κακὸν ἐρανιζόμενος, ἐκ Περσίδος εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν κατὰ Θεοῦ συγχώρησιν εἰσέφρησεν.

Οὗτος οὖν ὁ μεμηνὼς Μάνης, ὁ καὶ Σκυθιανὸς λεγόμενος, Βραχμάνης ἦν τὸ γένος. διδάσκαλον δὲ ἔσχε Βούδαν, τὸν πρώην καλούμενον Τερέβινθον· ὃς παιδευθεὶς ὑπὸ Σκυθιανοῦ τὰ Ἑλλήνων δοξάζοντος, τὴν Ἐμπεδοκλέους ἠγάπησεν αἵρεσιν, δύο ἀρχὰς λέγοντος, ἀντικειμένας ἀλλήλαις. εἰσελθὼν δὲ ἐν Περσίδι, ἐκ παρθένου ἑαυτὸν ἔφασκε γεγεννῆσθαι, καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀνατραφῆναι. καὶ συγγραψάμενος βιβλία τέσσαρα, τὸ μὲν ἐπονομάσας τῶν μυστηρίων, τὸ δὲ τὸ εὐαγγέλιον, τὸ δὲ τῶν θησαυρῶν, τὸ δὲ τῶν κεφαλαίων. καὶ ὁ μὲν Βούδας, ὁ καὶ Τερέβινθος, ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου συντριβεὶς ἀπώλετο. γυνὴ δέ τις, παρ' ᾗ κατέλυσε, καὶ κατετέθη τὰ χρήματα καὶ τὰς βεβήλους βίβλους κληρονομήσασα, ὠνεῖται παιδάριον ἐτῶν ἑπτὰ τοὔνομα Κούβρικον· ὃν καὶ διδάξασα γράμματα, καὶ ἐλευθερώσασα, κληρονόμον τῶν ἑαυτῆς πάντων καθίστησιν· ὁ δὲ λαβὼν τὰ βιβλία τοῦ Βούδα, καὶ τὰ χρήματα, διήρχετο τὴν Περσίδα, Μάνην ἑαυτὸν ὀνομάζων· καὶ τῆς πλάνης τοῦ Βούδα συνεργὸς γινόμενος,

A Valerianus & Gallienus imperarunt annos quindecim. Hic Valerianus, cum Sapori Persæ bellum intulisset, ab eo captus est apud Cæsaream, viginti millia hominum in exercitu ducens: estque ei pellis detracta, atque ita periit. Filius autem ejus Gallienus ei succedens, primus equitum turmas instituit, cum hactenus Romani milites fere pedites fuissent. Interfectus est a militibus apud Mediolanum. Sub hoc floruit mirificus Gregorius, & innotuerunt Artemon atque Synepon hæresium auctores.

VALER. & GALLIENUS Imperatores.

105 Edit. Paris. pag. 259.

Claudius imperavit annos II. Is avus fuit Constantini ejus, qui sanctum Constantinum Magnum filium reliquit. Sub B hoc Scythæ in Europam effusi, multas urbes, inque bis etiam Athenas vastarunt. Athenis captis, omnes libros in unum congesserunt, ut eos comburerent. Sed ab hoc eos consilio quidam reliquis longe prudentior detraxit, quod diceret, Romanos libris deditos, bellicam rem neglecturos. Mortuus est, successore Aureliano sibi designato.

CLAUDIUS Imperator.

Quintilianus Claudii frater imperium dies VII. tenuit. qui cum audiret Aurelianum ad occupandum imperium adventare, seipsum vita privavit, venam brachii a medico secari jusso, neque inhibito sanguine, ut ex animi deliquio moreretur.

QUINTIL.

Aurelianus imperavit annos sex. necatus est a militibus inter Heracleam & C Byzantium, in loco qui Novum castrum, ipsorum lingua Kenophlorium dicitur. Habebat Aurelianus auscultatorem quemdam, qui omnia ad ipsum deferebat quæ fierent aut dicerentur. Is sibi metuens ab Imperatore, nescio qua de causa minis ab eo sibi intentatis, manum ejus imitatus, schedam conscripsit, qua primores neci destinarentur: ac primores illa lecta, ut suum periculum effugerent, imperatorem occiderunt. Sub hoc beatus Chariton confessus est, Paulusque Samosatenus episcopatu Antiocheno dejectus. Eodem imperante impurus ille & detestabilis Manes extitit, qui sibi Christi & Spiritus sancti speciem sumebat: atque ex hæ- D resibus omnibus mali aliquid corradens, Dei permissu ex Perside in Romanorum ditionem irrepsit.

AURELIAN.

Manes ille væsanus, qui & Scythianus appellabatur, Brachman erat natione. Præceptorem autem habuit Budam, qui olim Terebinthi nomen gesserat: hic Græcas opiniones amplexus, Empedoclis decreta sectatus est, qui duo contraria principia statuerat. In Persidem Budas cum venisset, de virgine se natum, & in montibus educatum dixit. Scripsit libros quatuor: quorum tituli sunt, De mysteriis, Evangelium, Thesaurorum, Capitum. Atque is quidem Budas Terebinthus ab im- E puro genio contritus periit. Mulier autem quædam, cujus utebatur hospitio, & apud quam sua deponebat, impios istos libros hæreditario consecuta, puerulum septennem emit, nomine Cubricum: quem litteras docuit, libertateque donatum hæredem omnium suarum rerum instituit. Is ergo Cubricus libros Budæ, pecuniamque nactus, Persidem peragravit, Manetem sese nominans, ac Budæ errorem spargens, libros ejus a se

Manetis & Manichæorum origo.

pag. 260.

elaboratos jactabat. Hunc rex Persarum vivum excoriari jussit, quod filio ejus mortem attulisset. Cum enim regis filius ægrotaret, & a medicis multa industria curaretur, Manes pollicitus est se eum sanitati absque medicina restituturum: itaque submotis medicis, incuria & nugis suis puerum occavit. ideoque dignam mercedem tulit, detracta misero corpori cute. Enimvero væcors ille Manes vetus Testamentum repudiat, mundique & hominis creationem impie calumniatur, a Deo non bono factam, quod interitui sit & mutationi obnoxia. Novum, utpote boni Dei, admittit. Christum non revera, sed opinantibus tantum hominibus apparuisse, ac spectrum fuisse affirmat. Ad hæc sceleratas quasdam occultationes, nocturna sacra, & illicitos concubitus, atque infanda flagitia usurpavit. Fatum, migrationes animarum in alia corpora, multaque alia professus est, Græcorumque pravas & vanas opiniones tueri Deo adversus invisusque ille docuit. De eo sic Theodorus Raithensis presbyter: Manes, inquit, tenebrarum luci adversarum inventor, imo figmentum potestatis tenebrarum, imaginatus est atque somniavit Christum nudo simulacro, & specie humana corporis vacua apparuisse: visumque modo ea agere propter nos, atque pati, quæ scripta sunt, cum revera nihil eorum fieret, sed is impostura atque opinione homines lactares, inter quos versari putatus sit. Ea de causa duas Christi naturas negat, solam ei Deitatem concedens.

Pauli Samosateni hæreses.

Fuit autem coætaneus hujus Manetis Paulus quidam patria Samosatenus, episcopus autem Antiochenæ magnæ. is Christum nudum fuisse hominem impie asseruit: inque eo Verbum Dei ita inhabitavisse, ut in quovis alio prophetarum. Inde duas naturas a se invicem divises, nullaque omnino copula unitas in Christo fuisse statuit, ut alius fuerit Christus, aliud Verbum in eo inhabitans. Hæ primum igitur duæ sunt enatæ hæreses, quæ duas & unam naturam Christo, non quomodo oportuit, sed male & impie adscribunt: alteraque earum deitati Christi, altera humanitati derogat.

Apolinarii error.
Edit. Paris. pag. 161.

Postea temporis Apolinarius quidam extitit, episcopus Laodiceæ Syriæ, novarum auctor vanitatum. Cum enim Ariani corpus Christi prorsus inanimum dicant: ille a Christo carnem anima vitali animatam fuisse assumptam perhibuit: sed qui mentem nostram minime adsciverit. nihil quippe ei corpori opus fuisse humana mente, cum a deitate in id illapsa gubernaretur. Ac ne potuisse quidem recipi in id corpus aliam intelligendi facultatem, præter divinam. His positis, contendit unam fuisse Verbi & carnis assumptæ naturam: quippe ad hominis constitutionem cum caro non sufficeret, neque hominis nomen mereretur.

Theodori error.

Post hos prodiit quidam Theodorus Mopsu Hestiæ, quæ urbs est Ciliciæ, antistes. Is plane Apolinario adversus, intrepide Christum contumeliis non levibus ausus est afficere: fuisse eum vulgarem, neque nobis potiorem natura

A καὶ τὰ βιβλία πονήματα ἴδια ἔλεγεν εἶναι. ὃν ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐξέδειρε ζῶντα, ὡς θανάτου γενόμενον τῷ υἱῷ αὐτοῦ πρόξενον. τοῦ γὰρ βασιλικοῦ παιδὸς νοσοῦντος, καὶ πολλῆς ἰατρικῆς ἐπιμελείας ἀπολαύοντος, ἐπηγγείλατο Μάνης χωρὶς ἰατρείας ἀναστῆσαι τοῦτον· καὶ τοὺς ἰατροὺς ἀποστήσας, ἐθανάτωσε τὸν παῖδα ἀμελείᾳ καὶ τερατολογίᾳ, καὶ ὑπὲρ τούτου μισθὸν ἐπάξιον εἰκότως κομίζεται τὴν ἐκδορὰν τοῦ παναθλίου αὐτοῦ σώματος. ὁ τοίνυν ἐμβρόντητος οὗτος Μάνης, ἀποβαλλόμενος τὴν παλαιὰν διαθήκην, καὶ τὴν κτίσιν πᾶσαν, καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευήν, ὑπ' ἀγαθοῦ τινὸς Θεοῦ γεγονέναι βλασφημῶν, ὑπὸ φθορὰν καὶ ἀλλοίωσιν οὖσαν· τὴν νέαν ὡς ἀγαθοῦ δῆθεν προσίεται Θεοῦ, καὶ κατὰ φαντασίαν καὶ δόκησιν τὸν Χριστὸν πεφηνέναι τερατεύεται.
B καὶ πρὸς τούτοις καταδύσεις τινὰς ἐναγεῖς καὶ νυκτερινὰς τελετάς, καὶ παρανόμους ἐπιτηδεύσας μίξεις καὶ ἀρρητοποιΐας, καὶ εἱμαρμένας καὶ μετενσωματώσεις, καὶ ἄλλα πλεῖστα φλυαρήσας, καὶ διδάξας τὰ τῶν Ἑλλήνων πονηρὰ καὶ μάταια δόγματα, κρατύνειν ἐσπούδασεν ὁ θεομισὴς καὶ θεήλατος. περὶ οὗ φησὶ καὶ Θεόδωρος πρεσβύτερος ὁ τῆς Ῥαϊθοῦ· Μάνης ὁ τοῦ ἀντιθέτου σκότους ἐφευρετής, μᾶλλον δὲ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους ἀνάπλασμα, φαντασίᾳ ψιλῇ καὶ σχήματι διακένῳ σώματος ἀνθρωπείου περιπεφράσθαι τὸν Κύριον ἐφαντάσθη καὶ ὠνειρώξεν· ὥστε φησὶ καὶ πάσχειν μὲν δοκεῖν αὐτόν, καὶ πράττειν ἅπερ ἔδρα, καὶ πέπονθε καθ' ἡμᾶς· μηδὲν δὲ τούτων ἀληθείᾳ καὶ πράγ-
C ματι ὑπάρξαι, ἀλλὰ δοκήσει μᾶλλον καὶ ἀπάτῃ ἀποβουκολεῖν τοὺς ἀνθρώπους, οἷς καὶ συναναστρέφεσθαι νενόμισται. διὰ τοῦτο καὶ φύσεις δύο παραιτεῖται λέγειν ἐπὶ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ μίαν τὴν τῆς θεότητος.

Παῦλος δέ τις τῷ Μάνεντι τούτῳ σύγχρονος γεγονώς, τὸ γένος μὲν Σαμοσατεύς, Ἀντιοχείας δὲ τῆς μεγάλης πρόεδρος, ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι τὸν Χριστὸν ἐδυσφήμησεν. ὥσπερ δὲ εἰς ἕκαστον τῶν προφητῶν, οὕτω καὶ ἐν αὐτῷ γεγενῆσθαι τοῦ Θεοῦ Λόγου τὴν οἴκησιν. ἐνθένδε καὶ δύο φύσεις διῃρημένας ἐχούσας καὶ ἀκοινωνήτους πρὸς ἑαυτὰς εἶναι παντάπασιν ἐν Χριστῷ, ὡς ἄλλου αὐτοῦ ὄντος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἄλλου τοῦ κατοικοῦντος ἐν αὐτῷ Θεοῦ Λόγου. αὗται μὲν οὖν αἱ πρῶται φωναὶ τὸ
D μίαν φύσιν, καὶ τὰς δύο κακῶς καὶ δυσφήμως ἐπὶ Χριστοῦ λέγεσθαι· τὸ μὲν ἐπ' ἀναιρέσει τῆς θεότητος, τὸ δὲ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς χρόνοις Ἀπολινάριός τις ἱερεύς, πρόεδρος Λαοδικείας τῆς Συρίας, ματαιοφροσύνης ἑτέρας εἰσηγησάμενος. τῶν γὰρ Ἀρειανῶν ἄψυχον πάντη λεγόντων τὴν τοῦ Κυρίου σάρκα, αὐτὸς ἔφη, ὅτι σάρκα μὲν ἐμψυχωμένην ψυχῇ ζωτικῇ ἀνέλαβεν ὁ Κύριος. νοῦν δὲ τὸν ἡμέτερον οὐ προσήκατο· μηδὲ γὰρ δεηθῆναι τὴν σάρκα φησὶν ἐκείνην ἀνθρωπείου νοὸς ἡγεμονευομένην ὑπὸ τοῦ αὐτὴν ἀνθρωπείου νοὸς ἡγεμονευομένην ὑπὸ τοῦ αὐτὴν ἐνδεδυκότος Θεοῦ Λόγου· ἀλλὰ μηδὲ χωρεῖν αὐτὴν ἄλλην νοερὰν δύναμιν παρὰ τὴν
E θείαν. ταῦτα ὑποθέμενος, διατείνεται μίαν εἶναι τὴν φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκώσεως, ὡς ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἁπλῶς οὔσης εἰς τὸ εἶναι ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἄξιον φησὶν ὀνομάζεσθαι.

Μεθ' ὧν ἀναφαίνεταί τις Θεόδωρος, τῆς Μόψου ἑστίας, πόλεως ἐν τῇ Κιλικίᾳ, τὴν ἡγεμονίαν λαχών. καὶ τὰ διάμετρα τῷ Ἀπολιναρίῳ φερόμενος, ὕβρεις οὐ τὰς τυχούσας τολμηρᾷ ψυχῇ καὶ ἀφόβῳ καρδίᾳ κατεχέει τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, ἄνθρωπον ἕνα

τὸν καθ' ἡμᾶς καὶ κοινὸν ἀποκαλῶν· καὶ ἐκ προκοπῆς λαβόντα τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, Θεὸν ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίσματος ἀξιωθῆναι, τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος δωρεᾶς, ἐν πρώτοις εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισθέντος. τὸν δὲ Θεὸν Λόγον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν αὐτοῦ κατ' εὐδοκίαν ἑαυτοῦ κατοικήσαντα, μεταδοῦναι τῆς θείας ἀξίας αὐτῷ καὶ προσκυνήσιμον ὕστερον μετὰ τὴν τελείωσιν. ταῦτα καὶ ἕτερα πολλὰ τοιαῦτα δυσφημήσας, δύο φύσεις ἰδιοπεριορίστως ἐδογμάτισεν ἐπὶ Χριστοῦ σχέσει τινὶ, καὶ μόνον ἀλλήλαις οἰκειωμένας. δεύτερα καὶ αὕτη βλάστησις, τὸ μίαν φύσιν καὶ δύο φύσεις ἐν Χριστῷ μὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὁμολογεῖσθαι.

Μετὰ δὲ τούτους γέγονέ τις ὀνόματι Νεστόριος, ἀπὸ Γερμανικείας τῆς Συρίας, τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως δραξάμενος, ὁμοίως τῇ φωνῇ τῶν ἐν Χριστῷ δύο φύσεων κακοφρόνως ἀπεχρήσατο, Παύλῳ καὶ Θεοδώρῳ τοῖς ἑαυτοῦ προγόνοις ἑπόμενος. υἱὸς μὲν γὰρ ἦν τοῦ Κίλικος, ἀπόγονος δὲ τοῦ Σαμοσατέως, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἁγίαν Παρθένον, ἄσπονδον ἤρατο πόλεμον, ἐξαρνούμενος τὸν ἑαυτοῦ Κύριον, καὶ ἀτιμάζων τὴν ἑαυτοῦ δέσποιναν, ὁ δείλαιος δοῦλος καὶ ἀναίσχυντος. οὗτος οὖν ὁ δεινὸς Νεστόριος, προστάτης γεγονὼς τῆς Ἰουδαϊκῆς ταύτης αἱρέσεως, ἄλλον εἶναι παρ' ἑαυτοῦ τὸν Χριστὸν, καὶ ἄλλον τὸν Θεοῦ λόγον κατὰ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ πλάνην ἐδογμάτισε.

Τῆς δὲ κατὰ Μάνεντα καὶ Ἀπολινάριον ἀντιθέτου μοίρας τρίτος πάλιν ὑπασπιστὴς Εὐτυχὴς, ἡγούμενος μοναστηρίου Κωνσταντινουπόλεως ἀνεδείχθη· ὃς μὴ ἀνεχόμενος ὁμοούσιον ἡμῖν καὶ ὁμοφυῆ τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου διομολογεῖν, ἀπηρνεῖτο, σώζεσθαι λέγων ἐν τῷ Χριστῷ δύο φύσεις μετὰ τὴν τούτων ἕνωσίν τε καὶ συμφυΐας. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ, καὶ τερατώδη τινὰ καὶ ἀλλόκοτα παρέπλαττεν, ἐξ οὐρανοῦ λέγων κατενεχθῆναι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, καὶ ὡς διὰ σωλῆνος τῆς Παρθένου παραδραμεῖν τὸν Θεὸν Λόγον, οὐρανόθεν τοῦτον ἐνδεδυμένον, ἵνα δόξηται γεγεννῆσθαι ἐκ γυναικὸς καίπερ μὴ γεγεννημένος. Μανιχαῖος οὗτος ὁ λόγος, καὶ πεφαντασμένος πολλῷ μᾶλλον ἐκείνου, μίαν φύσιν καὶ οὗτος διεστραμμένῃ καρδίᾳ τὸν Χριστὸν ἐπρέσβευεν.

Εἶτα Σεβῆρος τις λεγόμενος, ἁρπάσας τὸν θρόνον Ἀντιοχείας, τὴν κατὰ Μάνεντα αὖθις, Ἀπολινάριόν τε καὶ Εὐτυχέα διεκδικεῖν αἵρεσιν ἐπειρᾶτο, ἀναλῶν ὅση δύναμις αὐτῷ τὴν τῆς ἐκκλησίας εἰρήνην. ἐξελαθεὶς δὲ τῆς Ἀντιοχείας ὁ στασιώδης καὶ ταραξίας, τῇ Ἀλεξανδρέων ἀφορμῇ λαίλαπος καὶ θυέλλης δίκην ἐνέσκηψεν· ἔνθα καὶ ἑτέρας καταιγίδος ἀντιπνευσάσης αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ, συνέχει πάντας, καὶ ἐθορύβησε. διεσκέδασε γὰρ αὐτοὺς Ἰουλιανός τις καλούμενος, Ἁλικαρνασσοῦ μὲν τῆς Ἀσίας ἐπίσκοπος, τῆς δὲ Εὐτυχιανῆς κακοδοξίας προστάτης ἐνθυμότατος. Σεβήρου γὰρ μίαν φύσιν εἶναι λέγοντος τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν ἐν Χριστῷ διαφορὰν δεχομένου, Ἰουλιανοῦ δὲ μίαν μὲν κατὰ τὸν Σεβῆρον φάσκοντος φύσιν, ἀναιροῦντος δὲ τὴν διαφορὰν, αἴτιοι πάσης ταραχῆς καὶ ζάλης γεγόνασιν οἱ ἀνόσιοι, μὴ νοοῦντες (κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον) μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. οἵ τινες πρὸς ἡμᾶς διαμάχονται, λαμβάνοντες εἰς παράδειγμα τῆς θείας ἑνώσεως, τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἄνθρωπον· καί φασιν, ἐκεῖνοι τρεῖς ὁμολογεῖτε φύσεις. ἀλλ'

A hominem, dicens: profecisse autem eum, iisque profectibus gratiam Dei adeptum, Deum fuisse nominatum: inque Jordane cum in primis in nomen Patris, Filii, & Spiritus sancti baptizaretur, dono Spiritus sancti fuisse dignatum. Ob ejus porro excellentem virtutem, Verbum Dei in ipso arbitrio suo inhabitasse, eumque divina dignitate impertivisse, atque adorandum post mortem redegisse. Hæc & alia id genus multa ille impie asserens, tradidit in Christo duas naturas: quarum utraque per se & seorsim circumscripta sit, respectu tantum quodam inter se conjunctas. Hoc alterum est germen, unam naturam & duas naturas in Christo, B non ut veritas postulat, confitentium.

Successit his quidam Nestorius, a Germanicia Syriæ ad solium Constantinopolitanum occupandum profectus. Is quoque vocabulis duarum in Christo naturarum perverse est abusus, Paulum & Theodorum majores suos imitatus. Erat enim Cilicis istius filius, auctoremque stirpis Samosatenum habebat, ideoque bellum implacabile contra D. Virginem gessit: malus servus atque impudens, qui & Dominum suum differeretur, & Dominam contumelia afficeret. Is ergo perniciosus Nestorius, ducem se Judaicæ hæresi præbuit: alium per se esse Christum, aliumque rursus Verbum Dei, errorem avitum sequendo statuens. *Nestorii hæresis.*

C Jam Manetis atque Apolinarii adversis partibus tertius propugnator extitit Eutyches, monasterii Constantinopolitani princeps. Is carnem Christi ejusdem fuisse cum nostra naturæ atque substantiæ, confiteri non sustinuit: negavitque in Christo duas permanere naturas, post earum unionem atque concretionem. Quin & inaudita alia atque monstrosa confinxit, corpus Christi ex cælo delapsum ajens, eoque in cælis indutum Verbum Dei, per Virginem veluti per canalem transivisse, uti natus ex muliere videretur, cum non nasceretur tamen. Manichæi ista est opinio, & quidem Manetis etiam deliriis absurdior. Is quoque igitur perverso corde unicam Christi naturam asseruit. *Eutychis hæresis.* *Edit. Paris. pag. 262.*

D Postea Severus quidam arrepto Antiochea episcopatu, rursus Manetis, Apolinarii, & Eutychetis errores defendere intendit: quantumque in ipso fuit virium, id paci ecclesiæ conturbandæ impendit. Antiochea autem pulsus homo seditiosus, & rebus turbandis intentus, instar procellæ atque turbinis Alexandrinorum levitati incubuit. Ubi cum ex adversa parte contra eum vehemens ventus tempestatem concitasset, ingenti tumultu totus populus confusus fuit. Disturbavit enim eum Julianus quidam, Halicarnassi Asiæ urbis episcopus, animosissimus Eutychianæ falsitatis propugnator. Nam cum Severus unam in Christo naturam esse diceE ret, ac differentiam agnosceret: Julianus itidem unam naturam affirmabat, sed differentiam negabat. Ita impii illi, ingenti turbæ atque tempestati causam præbuerunt: vere ignorantes (ut ait Apostolus) & quid dicerent, & quibus de rebus contenderent. Pugnant contra nos, cum pro divinæ unitionis exemplo hominis ex anima & corpore constitutionem usurpamus, ajuntque nos tres in Christo naturas statuere. Scire autem debebant ignari isti atque indocti homines, *Severus hæreticus.* *Julianus Halicarnasseus.* *1. Tim. 1.* *De duabus naturis in Christo unitis.*

nos, cum de duabus loquimur naturis, non loqui de Deo & corpore, neque de Deo & anima, sed de Deo & homine. Neque enim proprie hominis naturæ id appellatur, quod humanæ naturæ pars est. Quippe tum corpus, quam anima, partes sunt hominis: atque ipsæ partes rursus in alias suas partes dividuntur, repetitis etiam deinceps divisionibus in alias minores. Ita partes Christi distinctæ sunt divina atque humana natura; anima autem & corpus aliæ sunt partes, partis nimirum. Porro partes partium hominis, quod ad animam attinet, sunt, substantia ratione prædita, & qualitas corporis expers. Et animæ aliud est quod imperat, aliud quod irascitur, aliud quod appetit, & quod intelligit, cogitat, meminit, atque consulit; itemque quod appetit & attrahit, tum quod defendit, diversæ sunt, hisque rursus divisis alia emergunt. Neque in præsentia quærimus, partesne ista sint animi, an vero facultates. Corpus quoque dividitur in partes, quarum aliæ partibus idem nomen & eamdem speciem servantibus constant: aliæ dissimilibus. ut primum in caput, manus, pedes: hæc deinde in ossa, nervos, carnem: hæc rursus in quatuor elementa, & ea demum in materiam ac formam. Multa porro alia philosophantur medici de facultatibus naturalibus, quarum aliam tractricem, aliam alteratricem, aliam expultricem dicunt. Multa etiam de sensibus, de imaginandi facultate, de vitali ac per instrumenta sua didito spiritu, qui animalis vitam conservat, quem ab intellectui serviente diversum statuunt. Quemadmodum igitur ad ista simul universa commemoranda sufficit nominare vel carnem vel corpus hominis: ita mentione animæ ratione præditæ facta, satis etiam intelliguntur ejus partes, in quas dividitur, & ex quibus constat. Verum isti, non ut hominem omnibus numeris absolutum pronuntient: sed ut Christum calumnientur, eumque a nostra natura alienum faciant, ut vel ne assumpsisse quidem initio nostram naturam credatur, vel id integrum non servasse quod a nobis acceperat: propterea hujusmodi captiosis utuntur ratiocinationibus, exemplumque propositum mala fide pervertentes, inextricabilibus & exitum non habentibus sese insinuaverunt labyrinthis.

Edit. Paris. pag. 263.

Variæ hæreses.

De his & eorum similibus impiis erroribus ita scribit Theodoritus. Sunt quidem, inquit, nonnulli etiam nomine Christiani, qui palam veritatem oppugnant. Horum alii id quod genitum non est, in tria partiuntur: in Bonum, Malum, & Justum. Alii duo numquam nata principia depingunt, invicem quam maxime contraria. Alii, qui se impiis istis opinionibus adversari profitentur, aliam impietatis viam ingrediuntur. Unigenitum enim Dei Verbum cum fateantur esse Filium, tamquam factum creaturis annumerant, inque earum ordinem conditorem redigunt. Sanctum quoque Spiritum impio sermone divina exterminant natura. Alii alio a recto itinere divertentes, dum vestigiis antegressorum insistere detrectant, longe a veritate aberraverunt. Eorum nonnulli Christi in carne dispensationem pro nobis factam prorsus inficiantur. Quidam Verbum in carnem venisse fatentur ii quidem, sed ab eo tantum corpus fuisse assumptum

A ἴσασιν οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀπαίδευτοι, ὅταν δύο φύσεις λέγομεν ἡμεῖς, οὐ Θεοῦ καὶ σαρκὸς, οὔτε μὴν Θεοῦ καὶ ψυχῆς, ἀλλὰ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. οὔτε γάρ ἐστι κυρίως ἀνθρώπου φύσις, ἡ τοῦ μέρους φύσις. μέρη μὲν γὰρ ἀνθρώπου ψυχὴ καὶ σῶμα, μέρη δὲ τῶν μερῶν αἱ περὶ αὐτὰ διαιρέσεις τε καὶ ὑποδιαιρέσεις. καὶ μέρη μὲν Χριστοῦ ἀσύγχυτα, Θεότης καὶ ἀνθρωπότης. ψυχὴ δὲ καὶ σῶμα, ἄλλα μέρη τοῦ μέρους· μέρη μὲν τῶν μερῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ μὲν ψυχῆς, οὐσία λογικὴ καὶ ποιότης ἀσώματος· ὧν τὸ μὲν ἡγεμονικὸν, τὸ δὲ θυμικὸν, τὸ δὲ ἐπιθυμητικόν. τούτων τὸ μὲν ἐννοηματικὸν, διανοητικὸν, μνημονευτικόν τε καὶ βουλευτικόν· τὸ δὲ
B ὀρεκτικόν τε καὶ ἑλκτικὸν, τὸ δὲ ἀμυντικὸν καὶ πολλὰ ἕτερα τούτοις ὑποδιαιρούμεναι. ἀφείσθω τὰ νῦν ζητεῖν, πότερον ὡς μέρη ταῦτα εἰσὶν ἐν τῇ ψυχῇ, ἢ ὡς δυνάμεις. ἡ δὲ τοῦ σώματος πάλιν διαίρεσις γίνεται εἰς ὁμοιομερῆ, καὶ τούτων ἔτι εἰς κεφαλὴν καὶ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ταῦτα εἰς ὀστέα καὶ νεῦρα καὶ σάρκα, καὶ ταῦτα εἰς τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ ταῦτα εἰς ὕλην καὶ εἶδος. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα φιλοσοφοῦσιν ἰατρῶν παῖδες περὶ φυσικῶν δυνάμεων, ὧν τὴν μὲν ἑλκτικὴν τὴν δὲ ἀλλοιωτικὴν, τὴν δὲ ἀποκριτικὴν ὀνομάζουσι. πολλὰ δὲ καὶ περὶ αἰσθήσεως καὶ φαντασίας, καὶ τοῦ συνέχοντος τὸ ζῶον ζωτικοῦ καὶ ὀργανικοῦ πνεύματος, ἑτέρου παρὰ τὸ λογικὸν, ὡς φασὶν, ὑπάρχοντος. ὥ-
C σπερ τοίνυν ἀπόχρη πρὸς τὸ παραστῆσαι ταῦτα πάντα, τὴν σάρκα εἰπεῖν ἢ σῶμα ἀνθρώπου· καὶ ἀπόχρη πάλιν διὰ τῆς λογικῆς ψυχῆς τὸ εἰς ἃ διαιρεῖται μέρη, δηλῶσαί τε καὶ παραστῆσαι τὰ ἐξ ὧν συνέστηκεν ἐν οἷς γνωρίζεται. οἱ δὲ, οὐχ ἵνα τὸν ἄνθρωπον τέλειον ἀποφήνωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸν Κύριον συκοφαντήσωσι, καὶ τῆς ἡμετέρας αὐτὸν ἀλλοτριώσωσι φύσεως, καὶ ἢ μὴ προσειληφότα τὴν ἀρχὴν τὸ ἡμέτερον, ἢ μὴ φυλάξαντα σῶον, ὅπερ ἔσχε παρ' ἡμῶν, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα σοφιζόμενοι, καὶ περὶ τὸ παράδειγμα κακουργοῦντες, εἰς ἀφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύτους καταπεπτώκασι λαβυρίνθους.

Ἀμέλει γέτοι καὶ Θεοδώρητος ἔφη περὶ τούτων
D καὶ τῶν τοιούτων ἀνοσίων οὕτως· εἰσὶ μέν τινες, οἳ καὶ Χριστιανῶν μὲν προσηγορίαν ἔχουσιν, ἄντικρυς δὲ τοῖς τῆς ἀληθείας δόγμασι πολεμοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ τὸ ἀγέννητον εἰς τρία τέμνουσι, καὶ τὸ μὲν καλοῦσιν ἀγαθὸν, τὸ δὲ κακὸν, τὸ δὲ δίκαιον. οἱ δὲ δύο ἀρχὰς ἀγεννήτους ζωγραφοῦσι, τῷ λόγῳ ἀλλήλαις ἐναντίας ἐκ διαμέτρου. ἄλλοι δὲ, τοῖς μὲν ἀσεβέσι τούτοις πολεμεῖν ἐπαγγέλλονται δόγμασιν, ἑτέραν δὲ δυσσεβείας ἐπινοοῦσιν ὁδόν. τὸν γὰρ τοῦ Θεοῦ μονογενῆ Λόγον ὁμολογοῦντες υἱὸν, ὡς ποίημα τῇ κτίσει συναριθμοῦσι, καὶ τὸν κτίστην ἰσοῦσι μετὰ τῆς κτίσεως, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα τῷ
E δυσσεβεῖ λόγῳ τῆς θείας ἐξορίζουσι φύσεως. ἄλλοι δὲ ἄλλως τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ἀπολείποντες, καὶ τοῖς τῶν προωδευκότων ἴχνεσιν ἀκολουθῆσαι μὴ βουληθέντες, πόῤῥω που τῆς ἀληθείας ἐγένοντο· καὶ οἱ μὲν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν γεγενημένην οἰκονομίαν παντελῶς ἀπηρνήσαντο· οἱ δὲ ὁμολογοῦσι μὲν ἐνανθρωπῆσαι τὸν Θεὸν Λόγον,

γον, σῶμα δὲ μόνον ἀνειληφέναι. οἱ δὲ ἔμψυχον μὲν καλοῦσι τὴν ληφθεῖσαν σάρκα, οὐ τὴν λογικὴν δὲ καὶ νοερὰν ἐν ταύτῃ γεγενῆσθαι ψυχήν· ἴσως τὴν οἰκείαν ἄνοιαν τούτου τεκμήριον ἔχοντες. ἡμεῖς δὲ ἀνθρώπου ψυχὴν οὐδεμίαν ἴσμεν ἑτέραν, ἢ τὴν λογικὴν καὶ ἀθάνατον. καὶ ἄλλοι μὲν πάλιν εἰς δύο τὸν Χριστὸν διατέμνουσι, καὶ ἕτερον μὲν εἶναι διατεινόμενοι τὸν ἐκ Παρθένου τεχθέντα τελείως ἄνθρωπον, ἕτερον δὲ τὸν ἐκ Θεοῦ πατρὸς Λόγον· καὶ τὸν μὲν ὡς ἄνθρωπον ἰδίᾳ τιθέντες καὶ ἀνὰ μέρος, τὸν δὲ ὡς Θεὸν φύσει τε καὶ ἀληθείᾳ Θεὸν ὀνομάζουσιν. ἄλλοι δὲ παρατετράφθαι φασὶ τὸν ἐκ Θεοῦ πατρὸς Λόγον εἰς ὀστέων καὶ νεύρων καὶ σαρκὸς φύσιν· ταῦτα πάντα δυσσεβῶς δογματίζοντες.

Τάκιτος ἐβασίλευσεν ἔτη β΄. οὗτος Μαξιμῖνον συγγενῆ αὐτοῦ ἐπέστησε τῇ Ἀσσυρίᾳ. ὃν διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἀδικίας ἀνελόντες οἱ στρατιῶται, εἶτα φοβηθέντες μὴ ἐκδικήσῃ αὐτὸν ὁ Τάκιτος, ἀπέκτειναν καὶ αὐτὸν ὑποθήκῃ Φλωριανοῦ.

Πρόβος καὶ Φλωριανὸς ἐβασίλευσαν ἔτη δύο, μῆνας δ΄. οὗτος ὁ Πρόβος παράφρονα ἑαυτὸν ποιήσας, ἀνεῖλε τὸν Φλωριανόν. ἐπὶ αὐτοῦ βροχῆς γεγονυίας, σῖτος μεμιγμένος τῷ ὕδατι πολὺς κατηνέχθη, ὃν συναγαγόντες σωροὺς μεγάλους ἐποίησαν. ὡσαύτως καὶ ψεκάδας ἀργύρου κατενεχθῆναί φασι. Βικτωρῖνος δὲ φίλος τοῦ Πρόβου, ᾔτησε φίλον αὐτοῦ ἄρχοντα γενέσθαι εἰς Βρεττανίαν. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀντῇρε. ὀνειδιζόμενος δὲ ὁ Βικτωρῖνος δι' αὐτόν, ἀπεστάλη παῦσαι τὴν ἀνταρσίαν. προσποιησάμενος δὲ ἀπὸ προσώπου φυγεῖν τοῦ βασιλέως, ὡς φίλος τοῦ ἀντάραντος ἀπεδέχθη, καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν. ὑποστρέψας δὲ, ὡς ἐξῄει τοῦ πλοίου, λύσας τὴν ἑαυτοῦ ζώνην, ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ εἰσῆλθε λυσίζωνος εἰς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ ὀργισθεὶς, δοκῶν ὑφ' ἑτέρου αὐτὸν τοῦτο πεπονθέναι. Βικτωρῖνος δὲ ἔφη ὑφ' ἑαυτοῦ τοῦτο γενέσθαι, αἰτησάμενος μηκέτι ἄρξαι πράγματος· ἀρχὴ γὰρ πᾶσα, ἔφη, μετὰ κινδύνων καὶ κλημάτων. ὁ δὲ καὶ ἡσυχίαν αὐτῷ ἐχαρίσατο, καὶ δωρεὰς πολλὰς παρέσχεν. ἀπέκτεινε δὲ πάντας τοὺς ἀποκτείναντας Τάκιτον, καὶ Αὐρηλιανὸν ἐν τῇ Περίνθῳ ἐπὶ ἑστίασιν αὐτὸν καλέσας. ἀνῃρέθη δὲ καὶ αὐτός.

Κάρος καὶ Καρῖνος καὶ Νουμεριανὸς ἐβασίλευσαν ἔτη β΄. οὗτος ὁ Κάρος τὴν Περσίδα καὶ Κτησιφῶντα παρέλαβε, τέταρτον τοῦτο πεπονθυίας, ὑπὸ Τραϊανοῦ, ὑπὸ Βήρου, καὶ Σεβήρου, καὶ Κάρου. τελευτήσαντος δὲ Κάρου ὑπὸ λοιμικῆς, καὶ Νουμεριανοῦ τυφλωθέντος, ἀνεῖλεν αὐτὸν Ἄπρος ὁ αὐτοῦ πενθερός. καὶ ἐβασίλευσε Νουμεριανὸς δὺξ τυγχάνων Μυσίας. ἐπὶ αὐτοῦ ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Βαβύλας ἐν Ἀντιοχείᾳ. τοῦτον ἀνεῖλε Διοκλητιανός.

Διοκλητιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη κβ΄. τῷ γένει Δαλμάτης. περιγενόμενος δὲ τῶν πραγμάτων προβάλλεται Μαξιμιανὸν Ἑρκούλιον, γαμβρὸν καὶ φίλον αὐτοῦ ὄντα· ὑφ' ὧν μέγας διωγμὸς κατὰ Χριστιανῶν ἐκινήθη. προσέταξαν γὰρ κατὰ πόλιν καὶ κατὰ χώραν τὰς μὲν Χριστοῦ ἐκκλησίας καταστρέφεσθαι, καὶ τὰς θείας αὐτῶν γραφὰς κατακαίεσθαι, τοὺς δὲ Χριστιανοὺς εὑρισκομένους ἀναγκάζεσθαι θύειν τοῖς δαίμοσι. διὸ καὶ πολλοὶ τὸν τῆς ἀθλήσεως ἀνεδήσαντο στέφανον. ἐξ ὧν εἰσι Πέτρος Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἄνθιμος Νικομηδείας, καὶ Προκόπιος, καὶ Γεώργιος οἱ ἀοίδιμοι μάρτυρες. καὶ Σαββάτιος ὁ τὴν

A contendunt. Sunt qui carnem eam animatam fuisse concedant, sed animam mente præditam fuisse negent: suæ forsitan amentiæ argumento adducti. Nos vero nullam aliam hominis novimus animam, quam ratione præditam & immortalem. Rursus alii unicum Christum in duos dissecant, contenduntque alium esse eum qui perfecte homo natus est ex virgine: alium, Verbum Dei Patris. atque illum quidem, utpote hominem, seorsim collocant; hunc, natura Deum & Filium nominant. Alii Verbum in naturam ossium, nervorum & carnis commutatum affirmant: quæ omnes opiniones sunt impiæ.

Edit. Paris. pag. 264.

TACITUS Imperator.

Tacitus imperavit annos r t. Is Maximinum cognatum suum Assyriæ præfecit. quem, quod injuste multa ageret, milites trucidaverunt: metuentesque ne eam cædem Tacitus ulcisceretur, ipsum quoque Floriani suasu interfecerunt.

PROBUS & FLORIAN. Imperatores.

Probus & Florianus imperarunt annos r t. & trientem. Probus simulata insania, Florianum interfecit. Sub eo pluvia decidit, in qua frumenti multum fuit aquæ permixtum, magnique ejus congesti sunt acervi. Ferunt etiam guttis argenti pluisse. Victorinus porro amicus Probi, apud eum pro suo quodam amico intercessit, ut is in Britanniam præfectus mitteretur. Missus, contra Imperatorem seditionem movit. Victorino ea rebellio probro data, missusque est ad eam sedandam. Simulans ergo se ab Imperatore profugisse, receptus amici loco est a rebellionis auctore, eumque interfecit. Reversus inde, cum exiret navi, zonam suam solvit, ac in mare abjecit, & sine cinctu ad Imperatorem ingressus est. Imperator, ab alio ita eum fuisse tractatum suspicans, iratus est. Victorinus autem sua ultro hoc fecisse dixit, rogavitque ne ulli posthac rei præficeretur, quod omnia imperia periculosa & certæ perniciei obnoxia esset expertus. Imperator & otium ei concessit, & magnis muneribus donavit. Omnes etiam Taciti atque Aureliani percussores necavit, * Perinthi ad convivium invitatum. Ipse quoque 106 interfectus est.

CARUS, CARINUS, & NUMERIANUS Imperatores.

Carus, & Carinus, & Numerianus imperaverunt annos r i. Carus Persidem & Ctesiphontem cepit, quartum tum captam. Nam eam urbem & Trajanus occupavit, & Verus, & Severus, & Carus. Caro peste sublato, Numerianum oculis captum socer ejus, Aper nomine, interfecit. Et imperavit Numerianus dux Mysiæ. Sub eo B. Babylas Antiochenus martyr est factus. Numerianum Diocletianus interfecit.

DIOCLETIANUS Imperator.

Diocletianus imperavit annos viginti duos, Dalmata. Is imperio potitus, Maximianum Herculeum, generum suum & amicum, Cæsarem declaravit. His imperantibus, ingens Christianorum persecutio fuit. Nam per regiones atque urbes jusserunt Christi templa destrui, sacras quæ penes ipsos essent Scripturas comburi: & qui Christiani deprehenderentur, vi ad divinum dæmonibus præstandum cultum adigi. Ea de causa multi coronam sacri certaminis sunt adepti. Quorum de numero sunt, Petrus Alexandriæ & Anthimus Nicomediæ episcopi, & Procopius atque Georgius inclyti martyres. Tunc etiam innotuit Sab-

pag. 265.

barius, is qui hæresin Quatuordecimanorum confirmavit.

Mulieris Christianæ virtus.

Eodem tempore sacra quædam mulier, atque admiratione digna, pulcritudine formæ insignt, & quæ virginitatem servasset, comprehensa, ac multis tyrannorum ut dæmonibus sacrificaret tormentis frustra tentata, militi cuidam ad concubitum dedita est, ea conditione, ut si eum non admitteret, capite plecteretur. Tantis illa inclusa angustiis, Anthimum Nicomediensem, qui nondum supplicio fuerat deditus, utrum horum optaret in consilium adhibuit. Atque is, ut erat vir revera bonus, & dispensator Verbi Dei fidelis atque prudens, ita ei respondit: Filia, præclarum ac divinum est castitatis conservandæ officium: præstat tamen ei fidei præceptum, quod est bonorum a pietate proficiscentium fondamentum. Noli ergo deteriora præstantioribus anteponere. Sicut enim in periculo aliquis constitutus, vestem potius suam scindi quam corpus velit: ita in tentationibus quoque, animæ a contaminatione servandæ causa corpus expedit libidini hominum exponere, potius quam ejus generositas prodatur. His illa auditis, mente anxia abiit, quia utrumque bonum expetebat. Divina tamen benignitas virginitatem ejus hoc pacto conservavit. Inclusa in domum cum milite, rogavit eum ut sibi parceret, dignam recepturus mercedem. Se enim esse medicam, ipsique medicamentum præbituram quod mortis foret amuletum. nam eo inunctum, in bellis fore invulnerabilem. Utque ejus rei periculum facere posset, rogavit ut sibi ejus medicamenti conficiendi potestatem faceret. Id cum miles admodum lætus permisisset: illa ceram oleo permiscuit, atque subegit, colloque suo ea re inuncto, militem omni robore ferire jussit, vim medicamenti experturum. Ita miles valido gladii ictu illato, venerandum caput statim amputavit; atque illa victa adversariorum malitia, martyrii coronam castitatis corona auxit.

Aliud

Edit. Paris. pag. 263.

Eodem modo alia quædam puella, virgo formosissima, & virginitatis servandæ studiosa, delata quod in Deos contumeliosa fuisset, cum capta & flagris cæsa non cederet hostium impietati, in lupanar est tradita: lenonique cibum ei suppeditanti mandatum, ut ab ea quotidie tres nummos exigeret. Ab eo prostituta, omnes ad se ingressos avertit, ulcus sibi esse secreto loco mentiens, neque ejus sanationem expectatent orans. His ita deceptis, Deum precata est, ut suam virginitatem impollutam sibi servaret. Estque ab eo sui voti compos facta. Nam alta nocte adolescens quidam illustris atque admodum pius ad lenonem accessit, eique dedit quinque nummos, ut ad puellam hanc admitteretur * vestes ejus, capiteque velato intactam dimisit. Facta luce res deprehensa est, & adolescens morte mulctatus. isque eo facto implevit divinum oraculum illud: (Majorem charitatem nemo

Joan. 15.

potest præstare, quam ut vitam pro amicis impendat.)

Monachi continentia.

Alius monachus ab impiis correptus, cum multis cruciatibus atque flagellis non esset victus, tandem ad castitatem ejus vitiandam hoc est a malis initum consilium. Lectum in quodam

A αἵρεσιν τῶν τεσσαρεσκαιδεκατιτῶν κρατύνας ἐγνωρίζετο.

Καὶ γυνή τις ἱερὰ καὶ θαυμασία, τὸν βίον ἀειπάρθενος, καὶ ὡραία πάνυ, συλληφθεῖσα, καὶ πολλαῖς μηχαναῖς θῦσαι τῶν τυράννων αὐτὴν ἀναγκαζόντων μὴ ἡττηθεῖσα. προσέταξαν ἐκδοθῆναι στρατιώτῃ πρὸς αἰσχρὰν μίξιν, ἢ μηδὲ οὕτω πειθομένην, ὑποβαλέσθαι κεφαλικῇ τιμωρίᾳ. καὶ περιστατηθεῖσα λίαν, ἐδεῖτο τοῦ Ἀνθίμου Νικομηδείας, μήπω τελειωθέντος διὰ μαρτυρίου, συμβουλεῦσαι αὐτῇ, τί ἂν αἱρήσοιτο; ὁ δὲ χρηστὸς ὄντως ἀνὴρ καὶ οἰκονόμος, καὶ πιστὸς ἐν ἀρίστοις τὰ λόγια Κυρίου ταμιευόμενος, φησί· καλὸν μὲν, ὦ τέκνον, τὸ κατόρθωμα τῆς ἁγνείας, καὶ θεοπρεπές· μείζων δὲ ἡ τῆς πίστεως ἐντολὴ, κρηπὶς B οὖσα τῶν καλῶν τῆς εὐσεβείας. μὴ οὖν προκρίνῃς τῶν κρειττόνων τὰ δεύτερα. ὥσπερ γὰρ ἐν περιστάσει τινὰ γενόμενον, αἱρετώτερον ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ σώματος διαρραγῆναι τὸ ἱμάτιον· οὕτω μᾶλλον ἐστὶν ἐν τοῖς πειρασμοῖς, ἄσπιλον τηρήσαντα τὴν ψυχὴν, προδοῦναι τὴν σάρκα τοῖς παντοίως ἐνυβρίζειν ἐθέλουσιν, ἢ ἀπολέσαι τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν. ἡ δὲ τοῦτο ἀκούσασα, ἄπεισι ταλαντευομένη τὸν νοῦν, ὡς δύο καλῶν ἀντιποιουμένη. ἀλλ' ἡ θεία χάρις ταύτης διεφυλάξατο τὴν παρθενίαν, τρόπῳ τοιῷδε. ὡς γὰρ ὑφ' ἑνὸς οἴκου συνεκλείσθη, λέγει τῷ στρατιώτῃ· μηδὲν ἄτοπον πράξῃς εἰς ἐμὲ, ἄνθρωπε, καὶ παρέξω σοι μισθὸν ἐπάξιον· δώσω γάρ σοι φάρμακον, οὖσα φαρμακὶς, ἀθανασίας πρόξενον. ᾧ χριόμενος, ἄτρωτος μενεῖς ἐν τοῖς πολέμοις. καὶ εἰ C βούλῃ τούτου λαβεῖν πεῖραν, ἐπίτρεψόν με σκευάσαι αὐτό. τοῦ δὲ μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἐπιτρέψαντος, λαβοῦσα κηρὸν ἡ μακαρία, καὶ ἐλαίῳ συμμίξασα, καὶ μαλάξασα, καὶ τὸν ἑαυτῆς αὐχένα περιχρίσασα, λέγει αὐτῷ· πάταξον, ὡς δύνῃ. ὁ δὲ μετὰ δυνάμεως κατενέγκας τὸ ξίφος, ἀπέτεμεν εὐθέως τὴν τιμίαν αὐτῆς κεφαλήν. καὶ οὕτω νικήσασα τῶν δυσμενῶν τὴν κακουργίαν, διπλοῦν τὸν στέφανον τόν τε τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς ἁγνείας ἀνεδήσατο.

Ὡσαύτως δὲ τις καὶ ἄλλη γυνὴ εὐπρεπεστάτη, κόρη οὖσα, καὶ παρθενίαν ἀσκοῦσα, διεβλήθη, ὡς τοὺς θεοὺς ἐνυβρίζουσα. ἣν συλλαβόμενοι καὶ μαστιγώσαντες, μὴ ὑπείκουσαν τῇ τούτων δυσσεβείᾳ, παρέδωD καν εἰς πορνεῖον, ἐντειλάμενοι τῷ ταύτην τρέφοντι, κομίζειν ὑπὲρ αὐτῆς ἡμερήσιον νομίσματα τρία. ὃς ἔκδοτον αὐτὴν ἔστησε τοῖς βουλομένοις· καὶ πολλῶν πρὸς αὐτὴν εἰσπηδώντων, πάντας ἀπεκρούετο, προφασιζομένη ἕλκος ἔχειν ἐπὶ ἀπορρήτῳ τόπῳ, καὶ τούτου τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκδέξασθαι. οὕτως οὖν τούτους ἀποβουκολοῦσα, τὸν Θεὸν ἱκέτευεν, ἄσπιλον τὴν παρθενίαν αὐτῆς διαφυλάξαι. καὶ δὴ ὑπήκουσεν αὐτῆς ὁ Θεός. καὶ ἔρχεταί τις νεανίσκος περιφανὴς, καὶ λίαν εὐσεβὴς ἑσπέρας βαθείας πρὸς τὸν πορνοβοσκὸν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ νομίσματα πέντε, λέγων· ἔασόν μοι ταύτην τὴν κόρην * τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ περικαλύψας τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, ἐξέπεμψεν αὐτὴν E ἄφθορον καὶ ἀνέπαφον. ἡμέρας δὲ γενομένης, καὶ τοῦ δράματος γνωσθέντος, ἐκεῖνος ὁ νεανίας ἀναιρεθῆναι· καὶ τούτου γενομένου, ἐπλήρωσε τὸν κυριακὸν λόγον, τὸ φάσκον· Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.

Ὁμοίως καὶ ἑτέρου μονάζοντος κατασχεθέντος ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν, μετὰ πολλὰς ποινὰς καὶ μάστιγας, τελευταῖον πονηρὰν ἐπινοήσαντες ἐπίνοιαν εἰς φθορὰν τῆς σωφρο-

σιώνης τῆς δικαίου. ἔν τινι γὰρ κήπῳ κλίνην στρώσαντες, καὶ τὸν ἅγιον ἐν αὐτῇ δεσμεύσαντες, ἐπαφῆκαν αὐτῷ γύναιον ἄσεμνον, ὡς ἂν μὴ δυνάμενος τὰς ἐκ ταύτης μηχανὰς διαφυγεῖν, καὶ ἄκων εἰς τὴν πονηρὰν καθελκυσθείη πρᾶξιν. τῆς δὲ τούτῳ περιπλεκομένης, καὶ καταφιλούσης αὐτὸν, τὴν ἑαυτοῦ γλῶσσαν ἀποτεμὼν τοῖς ὀδοῦσι, προσέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ἅμα τούτῳ ἑαυτῷ μὲν πόνους καὶ ἀλγηδόνας ἀντὶ ἡδονῶν ἐπεισήγαγε δὲ σφόδρα κατέπληξε, καὶ ἀηδίας ἐνέπλησε τῷ ῥεύματι τοῦ αἵματος. ὅπερ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες, ἐθαύμαζον τὴν τῶν μοναζόντων σωφροσύνην καὶ ἀκρίβειαν.

Ἡττηθέντες οὖν οἱ δυσσεβεῖς τύραννοι Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς τῷ πλήθει τῶν ἀναιρουμένων, δόγμα ἐξέθεντο, ὥστε τοὺς εὑρισκομένους Χριστιανοὺς ἐξορύττεσθαι τὸν δεξιὸν τῶν ὀφθαλμῶν, οὐ μόνον διὰ τὸ ὀδυνηρὸν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄτιμον καὶ πρόδηλον, καὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων πολιτείας ἀλλότριον.

Τῷ ζʹ. ἔτει αὐτῶν, τὴν Βούσιριν καὶ τὴν Κοπτὸν, πόλεις ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου, ἀποστατησάσας τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, εἰς ἔδαφος κατέσκαψαν. τῷ θʹ. ἔτει, ὡς ἐν στήλῃ ἐνέγραψαν οἱ δυσσεβεῖς καθ' ἡμῶν, ὡς πάντων ἀναιρεθέντων Χριστιανῶν, πάσης εὐθηνίας καὶ εὐκρασίας ἡ Ῥωμαίων πολιτεία πληθύνεται·* καθὼς ὑπελάμβανον οἱ ἀλάστορες· διὸ καὶ λιμὸς καὶ λοιμὸς, καὶ αὐχμὸς, καὶ πᾶν τοὐναντίον ἐστὶ κακὸν εἰπεῖν, τοὺς ἀνθρώπους μετῆλθε, καὶ τινος ἑτέρου νοσήματος μοῖρα. Ἕλκος δὲ ἦν φερωνύμως τῆς πυρώδους ἄνθρακος λεγόμενον, καθ' ὅλον μὲν ἕρπον τὸ σῶμα, σφαλεροὺς δὲ τοῖς πεπονθόσιν ἐνεποίει κινδύνους. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐξαιρέτως ἐπὶ πλεῖστον γινόμενον, μυρίους ὅσους ἄνδρας ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶ πηροὺς ἀπειργάσατο. καὶ σὺν τούτοις προσεπανίστασθαι τῷ τυράννῳ ὁ πρὸς Ἀρμενίους πόλεμος, ἀθρόως ὑφ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν συῤῥεύσαντα, τῆς τοῦ δυσσεβοῦς θρασύτητος, τῆς κατὰ τοῦ Θεοῦ μεγαλαυχίας. ὅτι δὲ τῆς περὶ τὰ εἴδωλα σπουδῆς αὐτοῦ, καὶ τῆς καθ' ἡμῶν ἕνεκα πολιορκίας, μὴ λιμὸν, μηδὲ λοιμὸν, μήτε μὴν πόλεμον ἐπὶ τὸν αὐτοῦ συμβῆναι καιρὸν ἐνεβριμᾶτο. ταῦτα δὲ οὖν ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν ἐπῆλθον, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν καταστροφῆς περιειλήφει τὰ προοίμια. αὐτὸς μὲν οὖν τὸν πρὸς Ἀρμενίους πόλεμον, ἅμα τοῖς αὐτοῦ στρατοπέδοις, κατεπονεῖτο. τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις καὶ χώρας οἰκούντων, δεινῶς ὁ λιμὸς ἅμα καὶ ὁ λοιμὸς κατέτρυχε· καὶ μυρίοι μὲν ἐτύγχανον οἱ κατὰ πόλεις θνήσκοντες, πλείους δὲ οἱ κατ' ἀγροὺς καὶ κώμας, ἁπάντων σχεδὸν τροφῆς ἐνδείᾳ καὶ λοιμώδει νόσῳ διεφθαρμένων. καὶ γὰρ οἱ μὲν χόρτον ἐμματτόμενοι, καὶ τὴν ἕξιν λυμαινόμενοι διώλλυντο. οἱ δὲ ἀπεσκληκότες, ὥσπερ εἴδωλα νεκρὰ ὧδε κἀκεῖσε ψυχοῤῥαγοῦντες; ἐνσειόμενοί τε καὶ περιολισθαίνοντες, κατέπιπτον ἐν ταῖς πλατείαις. ὅθεν νεκρὰ σώματα καὶ γυμνὰ, ἐφ' ἡμέραις πλείοσιν ἄταφα διεῤῥιμμένα, θέαν οἰκτρὰν καὶ ἐλεεινὴν παρεῖχον τοῖς ὁρῶσιν, ἤδη δέ τινα καὶ κυνῶν τινὲς ἐγένοντο βορά. οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ὁ λοιμὸς πάντας οἴκους ἐπενέμετο, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ τύραννοι ἄξια τῆς δυσσεβείας αὐτῶν τὰ ἐπίχειρα ἐκομίσαντο, οἱονεὶ ἀῤῥαβῶνα τῶν μελλόντων αὐτοὺς μετὰ θάνατον ἐκδέξασθαι τιμωριῶν ἐντεῦθεν κομιζόμενοι. νόσῳ γὰρ δεινοτάτῃ ὁ Διοκλητιανὸς μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῆς βασιλείας περιπεσὼν, ἀλγηδόσιν ἰσχυραῖς τὴν σάρκα πᾶσαν διελυμαίνετο, καὶ τὰ μὲν ἔγκατα διεφ-

Cedren.

A horta ſternunt, eique ſanctum iſtum hominem illigant: immittuntque ei impudicam mulierem, ut cum ejus tentationes ſubterfugere non poſſet, ita invitus quoque ad obſcœnam rem pertraheretur. Is ergo, cum amplexa eum mulier deoſcularetur, linguam ſuam dentibus præciſam in faciem mulieris expuit. quo facto & dolores ſibi loco voluptatis intulit, eamque vehementer perterrefecit, ſanguiniſque fluxio plurimum attulit moleſtiæ. Græci porro bis auditis, monachorum continentiam & perfectionem admirari.

Victi autem impii tyranni Diocletianus & Maximianus multitudine necatorum, edixerunt, ut Chriſtianus B ſi quis eſſet inventus, ei oculus dexter erueretur: quod ſupplicium non modo propter dolorem, ſed & propter conſpicuam ignominiam, inuſitatumque Romanis moribus pœnæ genus, grave fore arbitrabantur.

Septimo imperii ſui anno Buſirin & Coptum, quæ urbes Ægypti ſunt, & ad Thebas pertinent, quod eæ a Romano imperio defeciſſent, ſolo æquaverunt. Nono anno in ſtatua ediderunt, omnibus Chriſtianis interfectis, Romanum imperium rebus proſperis affluxurum. Secus autem evenit, quam furiis iſtis viſum fuit. Nam & fames, & peſtis, & ſiccitas homines infeſtavit: ac alcera quos carbunculos vocant, per to- C tum ſerpentia corpus periculoſos morbos afferebant: præſertim autem oculis ut plurimum occupatis, multa virorum, mulierum, puerorumque millia mutilaverunt. Simul & bellum Armenium tyranno incidit. Tot tantaque ſimul mala eodem tempore ingruentia, impiam adverſus Deum audacemque ejus jactantiam refutaverunt: cum is eo quod ſimulacris divinum cultum exhiberet, Chriſtianoſque oppugnaret, nullum eorum, nedum ſimul omnia, ſibi metuendum ſecure putaviſſet. Hæc ergo confertim irruerunt, principiumque ſimul exitii tyranno appetiit. Atque is quidem cum ſuis legionibus bello Armenio incumbebat. Reliquos autem D ei ſubditas urbes inhabitantes, graviter fames, juxtaque peſtis affligebant: ac innumeri per urbes, plures etiam per agros & pagos peribant, & prope univerſi cum alimentorum defectu, tum peſte extinguebantur. Quippe alii gramine veſcentes, corporis habitum vitiabant, itaque ſe perdebant: alii macie conſumpti, umbris mortuorum aſſimiles hinc inde delinquente animo oberrabant, titubanteſque in plateis concidebant. inde nuda cadavera complures dies ſepulturæ expertia ſparſim jacebant, ac ſpectaculum cernentibus miſerabile exhibebant. quædam etiam a canibus diripiebantur. E Cæterum peſtis omnes domos depopulabatur. Neque multo poſt ipſi tyranni dignam impietatis ſuæ mercedem tulerunt, veluti arrabonem accipientes eorum ſuppliciorum, quibus erant poſt mortem afficiendi. Nam Diocletianus, cum ſe imperio abdicaviſſet, graviſſimum in morbum incidit, cujus doloribus vehementibus totum corpus affligebatur, viſcera inflammatione acerrima corrumpebantur, ca-

Peſtis, fames, morbi & bella ſub Diocletiano.

Edit. Pariſ. pag. 267.

Diocletiani exitus.

roque universa ceræ in morem colliquebatur. Quin & luminibus miser captus atque mutilatus est. Exinde miserabiliter putredine absumptus, ex faucibus multitudinem vermium ipsa cum lingua, quæ computruerat, ejecit: atque adeo in sepulcris confectorum cadaverum fœtore nihilo melius fœtuit. Inter hæc illa spirans atque gemens mortem invocabat, atque extremo spiritu hæc verba edidit. Væ miserabili mihi, & digno qui lugeatur: quam justas meorum in Christianos impiorum conatuum pœnas pendo. Hæc scelesto illi postea temporis evenerunt.

Edit. Paris. pag. 268. Nono autem & decimo sui imperii anno Constaatium, qui a pallore faciei Chlori cognomen tulit, & Maximianum Gallerium Cæsares creaverunt Diocletianus & Maximianus: iisque persuaserunt, ut dimissis quas habebant uxoribus, filias ipsorum ducerent. Theodoram duxit Constantius, Valeriam Gallerius Diocletiani filiam.

Decimo anno cum Alexandria & Ægyptus duce Achille rebellassent, impetu Romanorum magna est edita strages.

Undecimo anno terribilem in Christianos persecutionem excitarunt, multaque sunt millia martyrum facta. Fuit is annus mundi IↃↃIↃCCLXXXVII.

107 Tunc, ait Eusebius, Adauctum Magistrum fuisse religionis causa supplicio affectum. uxorem autem ejus, & duas filias, cum quærerentur, ne pudicitia ipsarum violaretur, sese in amnem abjecisse. Quæstio igitur est, sintne eæ martyribus annumerandæ.

Duodecimo anno, Maximianus Herculeus Galliam & Britanniam, Constantius Alaniam & Africam obtinuerunt.

Decimotertio anno Christianos milites exauctorarunt.

Persica victoria. Decimoseptimo Gallerius Maximianus excursione contra Narsea Persarum regem facta, eoque in fugam acto, uxorem ejus omnisque bona cepit: magnaque cæde peracta ad Diocletiaaom rediit, adferens etiam loculos lapidum pretiosorum & unionum plenos. Exinde veste ac calceis auro gemmisque ornatis Diocletianus uti cœpit; seque contra pristinum morem adorari jussit, ac triumphavit. Triumpho nomen est a carminibus, quibus Bacchus celebratur: thriasin enim furorem poeticum vocant: vel a Thriis, hoc est foliis ficus, Baccho sacræ. Tunc etiam magnus Silvester Romanæ Ecclesiæ per annos XXVIII. præfuit.

Gallerius porro Constantinum Chlori filium secum in Oriente & Palæstina degentem, Christianis favere intelligens, eamque prudentia, robore ac doctrina augeri subinde animadvertens, præsagiensque ab eo tyrannidem suam & impiam superstitionem abolitum iri, dolo necare instituit. Divina autem providentia factum est, ut is fuga sibi consuleret, salvusque ad patrem perveniret, Christo salutis suæ auctori cum eo magnas agens gratias.

Anno decimooctavo Gallerius Theotecni præstigiatoris suasione in Christianos persecutionem excitavit. Is Theotecnus. Theotecnus jussu Maximiani rem a Christo apud Pilatum gestam compo-

A διεφθείρετο ὑπὸ τῆς σφοδροτάτης φλογώσεως, ἡ δὲ σὰρξ πᾶσα αὐτοῦ δίκην διετάκετο, καὶ σὺν τούτοις ἐκτυφλοῦται, καὶ πηρὸς ὁ δείλαιος ἀποκαθίσταται. κἀντεῦθεν ἐλεεινῶς διαφθειρόμενος, καὶ δεινῶς κατασηπόμενος, σκωλήκων πλῆθος ἐκ τοῦ φάρυγγος ἀνέφερε σὺν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ κατασαπείσῃ. τοσαύτην οὖν δυσωδίαν ἐξέπεμπεν, ὡς μηδὲν τῶν ἐν τάφοις διαλυθέντων νεκρῶν διαφέρειν. ὁ δὲ τύραννος ἐν τούτοις ἐμπνέων ὑπάρξας, θάνατον ἐπεκαλεῖτο, καὶ τὰ τελευταῖα πνέων ἔφη· οἴμοι τῷ ἐλεεινῷ, καὶ θρήνων ἀξίῳ, ὁποίαν τῶν εἰς Χριστιανοὺς μοι πεπλημμελημένων ἀσεβειῶν ἀξίαν ὑπέχω τὴν τιμωρίαν· καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον συμβέβηκε τῷ ἀλιτηρίῳ.

Τῷ δὲ θ΄. καὶ ι΄. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, Κωνστάντιον B τὸν λεγόμενον Χλωρὸν διὰ τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ Μαξιμιανὸν Γαλλέριον Καίσαρας ἐποίησαν, πείσαντες τὰς ἰδίας αὐτῶν καταλιπόντας γαμετὰς, τὰς αὐτῶν εἰληφέναι θυγατέρας. Θεοδώρα μὲν τοῦ Κωνσταντίου, καὶ Βαλλερία ἡ τοῦ Γαλλερίου ἤτοι τοῦ Διοκλητιανοῦ θυγάτηρ.

Τῷ δεκάτῳ αὐτοῦ ἔτει, τῆς Ἀλεξανδρείας σὺν τῇ Αἰγύπτῳ ὑπὸ Ἀχιλλέως ἀποστατησάσης, τῇ προσβολῇ τῶν Ῥωμαίων πλεῖστοι ἀνῃρέθησαν.

Τῷ ια΄. ἔτει φρικτὸν διωγμὸν κατὰ Χριστιανῶν ἐγείραντες, πολλὰς μυριάδας μάρτυρας ἐποίησαν. τοῦτο ἔτος ἦν τοῦ κόσμου ͵εψπζ΄. καὶ φησὶν Εὐσέβιος, ὅτι Ἀδαύκτος μάγιστρος ἐμαρτύρησε. τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν θυγατέ- C ρων ζητουμένων, διὰ τὸ μὴ διαφθαρῆναι τὴν σωφροσύνην, ἑαυτὰς ἔρριψαν κατὰ τοῦ ποταμοῦ. ζητητέον οὖν, εἰ ἀριθμοῦνται εἰς μάρτυρας.

Τῷ ιβ΄. ἔτει Μαξιμιανὸς ὁ Ἑρκούλιος Γαλλίας καὶ Βρεττανίας, Κωνστάντιος δὲ Ἀλανίας καὶ Ἀφρικῆς ἐκράτησαν.

Τῷ ιγ΄. ἔτει τοὺς ἐν στρατείᾳ Χριστιανοὺς ἐξέβαλον.

Τῷ ιζ΄. ὁ Γαλλέριος Μαξιμιανὸς, κατὰ Ναρσέως τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως ἐκδραμὼν, τοῦτον μὲν ἐδίωξε, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ ἀφελόμενος, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, καὶ σφαγὴν μεγάλην ποιήσας, ὑπέστρεψε πρὸς Διοκλητιανὸν, καὶ βαλάντια πεπληρωμένα ἔχων λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν, ἀφ᾽ ὧν πρῶτος Διοκλητιανὸς ἐσθῆτι καὶ ὑποδήμασι λίθοις τιμίοις, καὶ χρυσῷ κεκοσμημένοις ἐχρήσατο, D προσκυνεῖσθαι ἑαυτὸν παρὰ τὸ ἐξαρχῆς ἔθος ἐκέλευσε, καὶ θρίαμβον ἐπετέλεσεν. Ὠνομάσθη δὲ θρίαμβος, ἀπὸ τῶν ἐπῶν τῶν εἰς τὸν Διόνυσον· θρίασιν γὰρ τὴν τῶν ποιητῶν μανίαν λέγουσιν. ἢ ἀπὸ τοῦ θρία, τὰ φύλλα τῆς συκῆς ἀνακειμένης τῷ Διονυσίῳ. τότε καὶ ὁ μέγας Σίλβεστρος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐκράτει, ἐπὶ χρόνους κη΄.

Κωνσταντίνου δὲ τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίου, ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ Παλαιστίνῃ μετὰ τοῦ Γαλλερίου τυγχάνοντος, ὡς αὐτὸν ὁ Γαλλέριος ἑώρα τὰ Χριστιανῶν φρονοῦντα, συνέσει τε ψυχῆς, καὶ ῥώμῃ σώματος, καὶ τῇ περὶ τὴν παίδευσιν ἀγωγῇ προκόπτοντα, μαντευσάμενός τε τοῦτον καταλύτην ἔσεσθαι τῆς τυραννίδος καὶ τῶν δογμάτων αὐτοῦ, δόλῳ θα- E νατῶσαι τοῦτον ἐσκέψατο. Θείᾳ δὲ προμηθείᾳ, φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορίζεται· καὶ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα διασώζεται, πολλὰ σὺν αὐτῷ, τῷ σώσαντι εὐχαριστῶν Χριστῷ.

Τῷ ιη΄. ἔτει Διοκλητιανοῦ, Θεοτέκνῳ γόητι πεισθεὶς ὁ Γαλλέριος, διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἤγειρεν. οὗτος ὁ Θεότεκνος ὑποθήκῃ Μαξιμιανοῦ τὰ ἐπὶ Χριστοῦ δῆθεν παρὰ Πιλάτου πραχθέντα

πλασάμενος, ὑπομνήματα πάσης βλασφημίας ἀνάπλεα κατὰ πόλιν καὶ κώμην ἔστειλε, Μαξιμιανοῦ προστάξαντος τοῖς γραμματοδιδασκάλοις ταῦτα τοὺς παῖδας ἐκδιδάσκειν, ὡς ἂν διαγελᾶτο τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον.

Τῷ ιθ'. ἔτει πρόσταγμα ἐδόθη βασιλικὸν, τὰς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐδαφίζεσθαι, καὶ τὰς θείας βίβλους κατακαίεσθαι· καὶ πάντας Χριστιανοὺς ἢ θύειν τοῖς εἰδώλοις, ἢ ἐν βασάνοις ἀνυποστάτοις ἀποθνήσκειν.

Τῷ κ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Ἑρκούλιος ἐξ ἀπονοίας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὴν βασιλείαν ἀπέθεντο, καταστήσαντες ἀντ' αὐτῶν βασιλεῖς τῆς μὲν ἑῴας Γαλλέριον Μαξιμιανὸν τὸν Διοκλητιανοῦ γαμβρὸν, τῶν ἑσπερίων δὲ Κωνστάντιον τὸν Ἑρκουλίου γαμβρόν. καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς ἰδιωτεύσας ἔτη ιβ'. τῆς γλώσσης αὐτοῦ σαπείσης μετὰ τοῦ φάρυγγος, καὶ πλῆθος σκωλήκων ἀναβρασάσης, τὸ πνεῦμα ἀπέρρηξεν. ὁ δὲ Ἑρκούλιος τὴν βασιλείαν ἀναλαβέσθαι βουληθεὶς, καὶ μὴ ἐπιτυχὼν, ἀπήγξατο. ὁ δὲ Γαλλέριος σκωληκόβρωτος γεγονὼς, ἐξέψυξεν.

Ὁ δὲ Κωνστάντιος, λίαν ἀγαθὸς ὢν καὶ εὐσεβὴς, καὶ τὸν υἱὸν Κωνσταντῖνον ὁμοίως ἐπαίδευσε, καὶ τῷ καθ' ἡμῶν διωγμῷ οὐδαμῶς ἐκοινώνησεν. ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν Χριστιανίζειν ἀδεῶς καὶ ἀκωλύτως ἐπέτρεπε. τελευτᾷ δὲ ἐν Βρεττανίαις, βασιλεύσας ἔτη δύο. Καῖσαρ δὲ ἦν ἔτη ιγ'. ὃς ἐγέννησεν ἐξ Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς, Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν καὶ ἅγιον, περὶ τὴν τῆς Δακίας πόλιν, ὃν καὶ ἀναγορεύει ἀντ' αὐτοῦ βασιλέα ἐν Ῥώμῃ, ἐπ' ὄψεσι παντὸς τοῦ λαοῦ, περιόντων καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων, Κωνσταντίου φημὶ τοῦ πατρὸς Ἰουλιανοῦ, καὶ Γάλλου τοῦ καὶ Δαλματίου· μεθ' ὧν καὶ θυγατέρα εἶχε Κωνσταντίαν τὴν Λικινίου γαμετὴν, ἐκ Θεοδώρας τῆς θυγατρὸς Ἑρκουλίου γεννηθεῖσαν. οὗτος δὲ ὁ Κωνστάντιος, ὁ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πατὴρ, θυγατριδοῦς ἦν Κλαυδίου τοῦ βασιλέως.

Ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος μεσῆλιξ, εὐρύτερος τοὺς ὤμους, καὶ παχὺς τὸν αὐχένα· ὅθεν καὶ Τραχηλᾶν αὐτὸν ἐπωνόμαζον. τὴν χροιὰν ἐρυθρὸς, τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς οὐ δασεῖαν, οὐδὲ οὔλην ἔχων· τὴν δὲ τοῦ γενείου ψιλήν πως, καὶ πρὸς τὸ μηδὲ φύειν πολλαχοῦ τοῦ προσώπου. τὴν ῥῖνα ἐπίγρυπον, τὸ δὲ ὄμμα παραπλήσιον λέοντι· χαρίεις, καὶ φαιδρότατος, παιδείας μετασχὼν μετρίας. τὸ δὲ ἐγκρατὲς περὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς γαστρὸς εἰς ἄκρον κεκοσμημένος· ἐν τούτῳ τὰς πολλὰς διέφυγεν τοῦ σώματος νόσους, οὐχ ὑγιῶς αὐτοῦ διακειμένου, ἀπειλοῦντός τε λώβην, καὶ φύοντος πλεῖστα μοχθηρά.

Γαλλέριος τοίνυν Μαξιμιανὸς ἐπὶ Ἰταλίαν ἐλθὼν, ἐχειροτόνησε Καίσαρας δύο· Μαξιμιανὸν μὲν τὸν ἴδιον υἱὸν κατὰ τὴν ἑῴαν. ἐφ' οὗ καὶ οἱ πρὸς πατρὸς τοῦ μεγάλου Βασιλείου πατέρες διὰ τὸν αὐτοῦ διωγμὸν, εἰς ἐρήμους μακρύναντες ἐφυγαδεύθησαν· Σεβῆρον δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν. οἱ δὲ ἐν Ῥώμῃ στρατιῶται ἀνηγόρευσαν Μαξέντιον, τὸν υἱὸν Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἑρκουλίου, βασιλέα.

Κρατήσας οὖν ὁ θειότατος καὶ Χριστιανικώτατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ἐβασίλευσε Γαλλιῶν καὶ Βρεττανίας. τῷ πρώτῳ οὖν αὐτοῦ ἔτει, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως διακοσιοστῷ ἐνενηκοστῷ πρώτῳ, τοῦ δὲ κόσμου ͵εψϟζ'. τέσσαρες ἦσαν συμβασιλεύοντες αὐτῷ, Μαξιμιανὸς, ὁ Γαλλέριος, σὺν δυσὶ Καίσαρσι Σε-

A fuit, commentariosque suos omnis generis impiorum maledictorum plenos per omnes urbes atque pagos circummisit: Maximiano ludorum magistris præcipiente ut eos pueris proponerent, quo nostra religio derideretur. *Edit. Paris. pag. 269.*

Decimonono edixerunt Imperatores, ut templa Christianorum solo æquarentur, libri sacri comburerentur, Christianique aut simulacris sacrificarent, aut tormentis intolerabilibus enecarentur.

Anno vigesimo, Diocletianus & Herculeus, væcordia impulsi, una die Imperio se abdicarunt, suo loco Imperium Orientis Gallerio Diocletiani genero, Occidentis Constantio Herculei genero mandantes. Ac Diocletianus quidem cum privatus annos duodecim vixisset, lingua ei & faucibus putrefactis, cum magnam vim vermium ejecisset, extinctus est. Herculeus imperium recuperare aggressus, cadente ad irritum conatu, suspendio vitam finiit. Gallerius a vermibus corrosus obiit.

Constantius autem, cum vir esset optimus atque piissimus, iisdem artibus filium Constantinum imbuit. Numquam fuerat socius consilii de vexandis Christianis: sed & suos subditos aperte ac libere nostram religionem colere passus est. Mortuus est in Britannia, cum imperasset biennium, Cæsar fuisset annos xiii. Ex Helena, prima sua uxore, genuit Constantinum, qui Magnus est cognominatus, apud urbem Daciæ; eumque Romæ coram universo populo, suo loco Imperatorem designavit: cum superessent etiam reliqui ejus filii, Constantius inquam pater Juliani, ac Gallus, qui & Dalmata, junioris Dalmatæ pater. Habebat etiam filiam Constantiam, quæ Licinii uxor fuit, nata Herculii filia Theodora. Ipse pater Magni, filia Claudii imperatoris natus fuit. *CONSTANTIUS Imperator Magni pater.*

Constantinus Magnus statura fuit mediocri, latus humeros, cervice crassa: unde & Cervicosum nominabant. ruber fuit, capillo non denso, neque crispo: barba rara, & faciem paucis locis tegente: naso aliquantum incurvo, oculis leoninis, gratiosus, ac vultu serenissimo. Litteras mediocriter tenuit, continentia ad frænandas ventris cupiditates perfectissima ornatus: qua etiam usus, multos corporis evitavit morbos, cujus non salubris constitutio lepram minabatur, & prava multa efferebat.

Gallerius ergo Maximianus in Italiam reversus, Cæsares duos creavit: Maximianum filium suum, qui Orientem regeret (sub quo etiam, qui cum magno erant Basilio patres, propter ejus persecutionem in solitudines longe fugere coacti sunt) & Severum, qui Italiæ imperaret. Milites autem Romæ Maxentium Maximiani Herculei filium, Imperatorem constituerunt. *pag. 270.*

Constantinus ergo Magnus, imperator piissimus, imperium Galliæ ac Britanniæ obtinuit. Primo ejus anno, qui fuit a natali Christi ccxci, ab exordio mundi iↄↄↄdccxcvii, habuit in imperio quatuor collegas: Gallerium, hujus filium Maximianum, & *CONSTANTINUS Magnus Imperator.*

Severum, Cæsares hos duos, & Maxentium Herculei filium, Romæ a militibus Imperatorem designatum. Hi certatim Christianos persequentes, vitam per omne scelus ac libidinem habebant. gravidarum quoque fœtus enecabant, iisque ad divinationem utebantur: rapinis, cædibus, aliisque flagitiis dediti.

Mortuo Severo, Romani Licinium Cæsarem creant in gratiam Constantini, cujus sororem Constantiam uxorem is habebat, falsoque simulabat se Christianum. At Maxentii atroces erant in Romanos injuriæ: facultates, uxores, filiasque eorum rapientis, variæque ipsos trucidantis, dæmonibusque ad quævis flagitia obeunda obtemperantis. Ideo Romani Constantinum, missis legatis adversus Maxentium evocaverunt. Maxentius fluvium qui Romam præterfluit, ponte ex navibus confecto junxit, castraque castris Constantini opposuit. Constantino præstigias Maxentii metuenti, ideoque gravi sollicitudine detento, sexta diei hora venerabilis crux ex luce apparuit, cum inscriptione ea stellis facta: In hoc vince. Noctu quoque ei Dominus apparuit adstans, promittensque ei, si demonstrato uteretur signo, victoriam. Itaque Constantinus auream crucem (quæ etiamnum extat) tumultuario opere confectam, præferri in pugnam jussit: eaque commissa, victus est Maxentii exercitus, ac plerique occisi. Ipse cum reliquis fugiens Maxentius, cum in pontem venisset, is divina vi ruptus, universos in fluvium dejecit, atque submersit. Romani tyrannide scelerati Maxentii liberati urbem coronis ornant, victoremque Constantinum læti in eam recipiunt, una cum cruce victoriæ datrice, servatoremque eum faustis acclamationibus prædicant.

Bellum contra Maxentium.

Edit. Paris. pag. 271.

Septimo imperii sui anno Magnus Constantinus Roma potitus, nihil antiquius habuit quam reliquias sanctorum martyrum honeste sepelire, & exules revocare. Tunc etiam a Silvestro sanctissimo Romæ Papa baptizatus, lepraque hoc pacto liberatus est. Cum victo Maxentio Romam intrasset, medicos ad se convocat, qui morbum depellerent. Ecce autem Judæi quidam Imperatorem accedunt, qui lavacrum lactentium puerorum sanguine impleri, in eoque ablui juberent, ita lepra liberandum. Conducuntur itaque ejus rei causa infantes cum matribus: quarum ejulatus, crinium evulsiones, aliaque, qualia intimus dolor hominibus exprimit, quid referre attinet? Sane Constantinus ista videns, ipse quoque illacrymavit, dixitque: Præstat me solum male mori, quam istos infantes, præsertim incerto rei exitu. simulque his dictis matres benigne donatas, indemnes dimisit. Mox per insomnium vidit duos magnos illos apostolos Petrum & Paulum, a quibus monebatur, uti Urbis episcopum Silvestrum requireret: ab hoc ei lavacrum demonstratum iri, quod & animæ & corporis mala posset eluere. Redit ergo Silvester Romam, qua ob ingravescentes persecutiones exalaverat: & Constantinum Christianæ religionis doctrina imbuit, atque baptizat. Qui cum de sacro adscenderet lavacro, illico corpore ejus quædam squamas pl-

Constantinus baptizatur, & lepra liberatur

A βήρῳ καὶ Μαξιμιανῷ τῷ Γαλλερίου υἱῷ, καὶ Μαξεντίῳ τῷ υἱῷ τοῦ Ἑρκουλίου, ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναγορευθέντι βασιλεῖ. οὗτοι ἀλλήλους ἐσπούδαζον ὑπερβάλλειν εἰς τὸν κατὰ Χριστιανῶν πόλεμον, πάσῃ τε κακίᾳ καὶ θηλυμανίᾳ συζῶντες, ἀνατομαῖς βρεφῶν τῶν ἐγκυμονουσῶν γυναικῶν ἐν μαντείαις ἐχρῶντο, ἁρπαγαῖς τε καὶ φόνοις, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Τοῦ δὲ Σεβήρου τελευτήσαντος, Λικίνιον οἱ Ῥωμαῖοι Καίσαρα ἀνηγόρευσαν, Κωνσταντίνῳ χαριζόμενοι γαμβρῷ αὐτοῦ ὄντι εἰς ἀδελφὴν Κωνσταντίαν, καὶ ὑποκρινομένῳ ψευδῶς τὴν καθ' ἡμᾶς εὐσέβειαν. Μαξέντιος δὲ πάνδεινα τοῖς Ῥωμαίοις ἐποίει κακά. τάς τε γὰρ οὐσίας αὐτῶν, καὶ γυναῖκας καὶ θυγατέρας ἥρπα- B ζε, καὶ αὐτοὺς πολυτρόπως ἀνῄρει, καὶ ἄμετρα τοῖς δαίμοσιν ἐξακολουθῶν ἐπετέλει. ὅθεν καὶ πρεσβείαν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς Κωνσταντῖνον ποιησάμενοι, κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Μαξεντίου τοῦτον διήγειραν. ὁ δὲ Μαξέντιος τὸν παραρρέοντα τῇ πόλει ποταμὸν ναυσὶ γεφυρώσας, κατὰ τὰ μεγάλα Κωνσταντίνου ἀντιπαρετάξατο. ὁ δὲ δεδιὼς τὰς τοῦ Μαξεντίου γοητείας, ἐν πολλῇ ἀγωνίᾳ ἦν. φαίνεται οὖν αὐτῷ ἐν ἕκτῃ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ὁ τίμιος σταυρὸς, ἐκ φωτὸς κατεσκευασμένην ἔχων ἐπιγραφὴν δι' ἀστέρων, ἐν τούτῳ νίκα. ἐν ὁράματι δὲ τῆς νυκτὸς ἐφίσταται αὐτῷ ὁ Κύριος, λέγων· χρῆσαι τῷ δειχθέντι σοι σημείῳ, καὶ νίκα. τότε σταυρὸν χρυσοῦν χαλκεύσας, ὅς ἐστι μέχρι καὶ νῦν, ἐκέλευσε προάγειν ἐν τῷ πολέμῳ. C καὶ συμβολῆς γενομένης, ἡττήθησαν οἱ περὶ Μαξέντιον, καὶ τοῦ πλήθους ἀναιρουμένου, Μαξέντιος σὺν τοῖς λοιποῖς τῇ γεφύρᾳ ἐπέβη φεύγων. ἥτις θείᾳ δυνάμει διαρραγεῖσα, ἐν τῷ ποταμῷ πάντας κατεπόντισεν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι λυτρωθέντες τῆς τοῦ πονηροῦ Μαξεντίου τυραννίδος, τὴν πόλιν στεφανώσαντες, εἰσεδέξαντο μετὰ χαρᾶς τὸν νικητὴν Κωνσταντῖνον, σὺν τῷ νικοποιῷ σταυρῷ, σωτῆρα αὐτὸν ἀνευφημοῦντες.

Τῷ ζ'. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τῆς Ῥώμης κρατήσας, πρὸ πάντων τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων τῇ ὁσίᾳ ταφῇ παρέδωκε, καὶ τοὺς ἐν ἐξορίαις ἀνεκαλέσατο, καὶ ὑπὸ Σιλβέστρου τοῦ ὁσιωτάτου πάπα Ῥώμης βαπτίζεται, καὶ τῆς λώβης ἐξελευθεροῦ- D ται τρόπῳ τοιῷδε. εἰς Ῥώμην εἰσελθὼν μετὰ τὴν κατὰ Μαξεντίου νίκην, ζητεῖ ἰατροὺς, θεραπευθῆναι τὴν νόσον. καὶ δὴ Ἰουδαῖοί τινες ἔρχονται, λέγοντες· ὅτι κολυμβήθραν χρὴ ποιῆσαι ἀφ' αἵματος ὑπομαζίων βρεφῶν, καὶ ἐν αὐτῇ λουσάμενον καθαρισθῆναι. Συνάγονται οὖν τὰ βρέφη μετὰ τῶν μητέρων. καὶ τί δεῖ λέγειν τοὺς τῶν μητέρων ὀδυρμοὺς, καὶ τὰς τῶν τριχῶν ἐκσπάς, καὶ τἄλλα ὅσα τοῖς ἐκ ψυχῆς ὀδυνωμένοις ἐστί; ταῦτα ἰδὼν ἐκεῖνος, καὶ σύνδακρυς γενόμενος, εἶπε· καλόν ἐστι μᾶλλον ἐμὲ μόνον ἀωρῷ μόρῳ ἀποθανεῖν, ἢ ταῦτα τὰ βρέφη. ἀλλὰ καὶ τίς οἶδε τὸ τέλος ὁποῖον; ταῦτα εἰπὼν, καὶ τὰς μητέρας δώροις φιλοφρονησάμενος, ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ. ταύτῃ τοι καὶ κατ' ὄναρ ὁρᾷ τοὺς δύο μεγάλους ἀποστόλους Πέτρον καὶ E Παῦλον προτρεπομένους αὐτὸν, Σίλβεστρον ζητῆσαι τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως· καὶ αὐτός ὑποδείξει σοι κολυμβήθραν, δι' ἧς τάς τε ψυχῆς τὰς νόσους καὶ τοῦ σώματος θεραπευθήσῃ. ἔρχεται οὖν ὁ Σίλβεστρος διὰ τοὺς ἐπικειμένους διωγμοὺς ἐν φυγαδείᾳ τελῶν, καὶ βαπτίζει κατηχήσας τοῦτον. εὐθὺς οὖν ἀπὸ τῆς θείας κολυμβήθρας ἀνερχομένου τοῦ Κωνσταντίνου, ἐξέπεσον ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, καὶ ἐκαθαρί-

θη, καὶ γέγονεν ὅλον ὑγιὲς ὡς παιδαρίου μικροῦ. τοῦτο ἰδόντες οἱ λαοὶ ἐβαπτίσθησαν ἄπειροι, καὶ Κρίσπος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου.

Οἱ δὲ λέγοντες, ἐν Νικομηδείᾳ κατὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον βαπτισθῆναι ὑπὸ Εὐσεβίου Νικομηδείας τοῦ Ἀρειανοῦ, ψεύδονται. φασὶ γὰρ, ἀναβάλλεσθαι αὐτὸν τὸ βάπτισμα, διὰ τὸ ἐλπίζειν αὐτὸν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ βαπτισθήσεσθαι. τί γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ ἐμποδὼν, τῷ Γαλλερίῳ ἐν τῇ ἀνατολῇ καταπολεμοῦντι καὶ εἰς Περσίαν πάλιν ἐκ δευτέρου εἰσελθόντι, μὴ ἀπελθεῖν καὶ βαπτισθῆναι ἐν τῷ Ἰορδάνῃ; ἀλλὰ καὶ τὸ ὡς νόθον διαβάλλειν αὐτὸν, πάσης κακίας ἐστίν. ἡ γὰρ γονὰ αὐτοῦ βασιλικὴ ὑπῆρχε, καὶ πρὸ Διοκλητιανοῦ. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κωνστάντιος, θυγατριδοῦς ἦν Κλαυδίου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκ τῆς Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχε τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, καθὼς λέλεκται. τούτου οὖν βαπτισθέντος, μεγάλα θαυμάσια ἐποίησεν ὁ Θεὸς, διὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Σιλβέστρου. πάντα δὲ παρεὶς, ἓν μόνον φράσω. ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Ῥώμης βαθμοὺς ἔχοντι τριακοσίους ἑξηκονταπέντε, ἐν τῇ καταδύσει τῶν βαθμῶν καὶ τῶν θεμελίων, δράκων ᾤκει παμμεγέθης, ᾧ ἐθυσίαζον καθ' ἡμέραν Ἕλληνες. εἰ δ' οὔ, ἀλλ' ἐξαίφνης ἐπιπίπτων, πολλοὺς ἐλυμαίνετο. ἐκεῖσε Σίλβεστρος καταβὰς, καὶ οἰκίσκον μικρὸν ἔχοντα πύλας χαλκᾶς εὑρὼν, οὗ ἦν ὁ δράκων, κλείσας τὰς θύρας τῇ ἐπικλήσει Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦτον ἀπέκτεινε.

Τῷ θ'. ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου, Μητροφάνης ἐπίσκοπος Βυζαντίου δ'. γέγονε. ταῦτα τοίνυν ὁ τῆς ἑῴας Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος ἀκούσας, τὸν κατὰ Χριστιανῶν ἀνῆπτε πόλεμον. ἐν τῷ ι'. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος σὺν Λικιννίῳ Καίσαρι κατὰ τοῦ Γαλλερίου ἀθροίζει πόλεμον, καὶ τοῦτον τρεψάμενος, πάντας κατασφάττει. αὐτὸς δὲ ὁ Γαλλέριος τὸ διάδημα ῥίψας, καὶ μετ' ὀλίγων εὐνουστάτων διαδρὰς, ἀπὸ κώμης εἰς κώμην ᾤχετο, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων καὶ μύστας, καὶ προφήτας καὶ μάντεις ὡς ἀπατεῶνας κατέσφαξεν. ἐν δὲ τῷ ια'. ἔτει μέλλοντος κρατηθῆναι τοῦ Μαξιμιανοῦ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, προλαβοῦσα θεία ὀργὴ, κατέλαβεν αὐτόν. φλὸξ γὰρ ἀπὸ τῶν σπλάγχνων αὐτοῦ καὶ μελῶν ἀναφθεῖσα, ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκπηδῆσαι πεποίηκεν. αἱ δὲ σάρκες αὐτοῦ σαπεῖσαι, τῶν ὀστέων ἐξέπιπτον· καὶ οὕτω διατεθεὶς, τὴν θεομάχον αὐτοῦ ἀπέρρηξε ψυχήν. τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ καὶ Μαξιμῖνος, ὁ τοῦ μιαροῦ μιαρώτατος υἱὸς μυρία ὅσα καὶ ἄρρητα κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπινοήσας, ἀναριθμήτοις κακοῖς ὑποβληθεὶς, καὶ νόσοις παρὰ φύσιν καὶ πληγαῖς ἐξαισίοις ποινηλατούμενος ἐξέψυξε. τῷ ιβ'. ἔτει Λικίννιον, διαθήκας ἀπαιτήσας, τοῦ μηδὲν κατὰ Χριστιανῶν πράττειν κακὸν, βασιλέα ἀναγορεύει, καὶ ἀφορίσας μοῖραν τῆς Ῥωμαίων γῆς δίδωσιν. ἐντεῦθεν ὁ κατὰ Χριστιανῶν χάριτι Θεοῦ πέπαυται διωγμός. ἐπὶ τούτου τοῦ Λικιννίου ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Θεόδωρος. τῷ ιδ'. ἔτει μονοκράτωρ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος πάσης τῆς Ῥωμαίων γῆς γενόμενος, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἔννοιαν εἰς θείας φροντίδας μετήγαγεν, ἐκκλησίας ἐγείρων, φιλοτίμως ταύτας πλουτίζων.

Γράφει δὲ καὶ πρῶτον νόμον, τοὺς τῶν εἰδώλων ναοὺς ἀποδίδοσθαι τοῖς τῷ Χριστῷ ἀφιερωμένοις ναοῖς. δεύτερον, Χριστιανοὺς μόνους στρατεύεσθαι, ἐθ-

A sclum similitudine attingentia deciderunt, fuitque purgatus, & totus ita mundus, ut solet mundus esse infans recens natus. Id cum videret populus, ingens multitudo baptizata est, atque etiam Crispus Constantini filius.

Qui autem dicunt, Constantinum morte demum appropinquante ab Eusebio Nicomediæ episcopo Ariano fuisse Nicomediæ baptizatum, errant. Dicunt ab eo baptismum dilatum, quod speraret se in Jordane baptizatum iri. Quid vero obstabat, cur non jam tum in Jordane baptizaretur, cum & Gallerium in Oriente debellaret, & denuo in Persiam proficisceretur? Jam quod eum nonnulli spurium calumniantur, extremæ est improbitatis: cum ejus stirps Imperatoria fuerit etiam B ante Diocletianum. Pater enim Magni Constantini fuit Constantius, filia Claudii imperatoris natus: is ex prima sua uxore Helena Constantinum sustulit, veluti indicatum a nobis fuit. Baptizato Constantino, Deus per beatum Silvestrum magna edidit miracula: de quibus omnibus unicum commemorabo. Ad fundamenta Capitolii Romæ, descensu graduum CCCLXV, inferne habitabat draco quidam, cui Græci quotidie rem sacram faciebant: absque enim hoc esset, subito irruens multos lædebat. Eo Silvester descendit, & inventa exigua cella, quæ æreis apta erat foribus, has obdens in nomine Jesu Christi draconem interfecit.

Draco a Silvestro necatus. Edit. Paris. pag. 272.

Nonum annum imperante Constanti- C no, Metrophanes I V. episcopus Byzantii creatus est. Hæc cum in Oriente Maximianus Gallerius audivisset, bellum adversus Christianos movit. Decimo anno sui imperii, Constantinus Magnus & Licinnius Cæsar contra Gallerium arma paraverunt. Et Constantinus fuso exercitu Gallerii, universos occidit. Ipse Gallerius projecto diademate, cum paucis fidissimis fuga elapsus, a pago ad pagum discurrit, sacerdotesque simulacrorum, mystas, vates & ariolos, ut impostores trucidavit. Undecimo anno, cum jam Constantinus Maximianum esset in suam potestatem redacturus, Dei ira imperatoris conatum corripiendo isto antevertit. Flamma enim ex intestinis Gallerii & membris exorta, utrumque ei oculum elisit: carnesque ab ossibus deciderunt. D Sic ille affectus, Deo adversantem animam egit. Eodemque modo Maximinus, scelerosi hujus sceleratissimus filius, qui infinita & ineffabilia contra Christianos excogitaverat, innumeris pœnis subjectus, morbisque innaturalibus & inauditis miseriis excarnificatus obiit. Duodecimo anno Licinnium, cum is pacto isto stipulatus esset, nihil se contra Christianos tentaturum, imperatorem declaravit, partemque ei Romani imperii attribuit. Tunc Dei beneficio, vexatio Christianorum finita est. Sub hoc Licinnio B. Theodorus martyr passus est supplicium. Anno decimoquarto Constantinus, cum ad ipsum u- E num omnis imperii potestas devenisset, omnes suas cogitationes ad sacras res convertit, templa extruxit, ac magnifice ditavit.

Gallerii & Maximiani exitus.

Tulit etiam leges. Prima fuit, ut fana simulacris consecrata, Christo dedicatis templis addicerentur. Secunda: Soli Christiani militent, nationibusque

Leges sacræ Constantini.

& exercitibus imperent. Qui in cultu falsorum deorum perseverat, capite plectatur. Tertia: Per duas septimanas, quarum altera antecedit, altera sequitur Pascha, feriæ sunto. Mensuram quoque cubitorum adscensionis Nili, jussit in templum referri, non (ut solebant Græci facere) in fano Serapidis. Verum hoc loco oportet pauca quædam de S. Silvestri colloquio inserere.

Disputatio Christianorũ cum Judæis.
Edit. Paris. pag. 273.

Annus erat quartus Imperii Constantini magni, cum Romæ inter Christianos & Judæos colloquium fuit. Christianorum causam agebat Silvester ille magnus, Papa Romanus: Judæorum, inter plurimos alios legis peritos, Zambres rem tuebatur magus, Ebræus impostor, in quo Judæi omnem spem suum reposuerant. Judæi: Eligite duodecim Christianos, quos apud nos oportet causam dicere. Silvester: Nos de potentia Dei pendemus, unus enim est, quem sic compellamus:
Psalm. 73. Surge Deus, & causam tuam assero. quanto enim magis nobis humani auxilii deest, tanto plus in divino auxilio fiduciæ reponimus. Ad hæc Abiathar Judæus: Hæc, inquit, verba sunt nostri vatis. Subjecit Silvester: Nos hodie omnia quæ adversus vos proponemus, ex vestris libris statuimus proferre. tunc enim illustris est victoria, cum adversa pars suæ ipsorum doctrinæ auctoritate vincitur. Imperator pronunciavit, justum id esse judicium, cum alterutra pars suæ quam profitetur religionis auctoritate cogitur se victam ostendere. Abiathar: Suo ore dixit
Deut. 32. omnipotens noster Deus: Videte, videte:
Esa. 45. 48. Ego sum Deus, neque alius est præter me Deus. Quomodo ergo Christiani ajunt tres esse adorandos? Patrem, in quem & nos confidimus: Filium, quem majores nostri in crucem egerunt: ac tertium, Spiritum sanctum? Ergo necesse est, ut cum illi jubeant tres adorari, hunc offendant, qui se unicum esse Deum dixit. Silvester: Nos unicum Deum & colimus, & profitemur. Neque tamen ita desertam censemus Deitatem, ut non habeat filium quo gaudeat. Jam filium ejus hunc esse dici-
Psal. 32. mus, de quo vates vester ait, (Verbo Domini cælos esse fundatos, omnemque eorum vim spiritu oris ejus.) Hunc Filium appellamus, quem apud vatem
Psal. 2. vestrum pater sic alloquitur: (Tu es filius meus, ego te hodie genui.) Atqui Deus cum temporis expers sit, quippe eo præstantior, hodiernum aut crastinum in se nihil habet. quo conficitur, & filium, & patrem quoque, sine principio esse. Ad quem enim di-
Gen. 2. xit, (Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram?) nam si dixisset, Faciam: poterat videri unitatem suam innuere. Cum autem dixit, Secundum nostram imaginem, perspicue filium, eumque sibi æqualem indicat. Nihil enim se majus accipere potest, cum magnitudinis incrementum non admittat: ac ne minus quidem aliquid adsciscit. Rabi Jonas: Humanæ ratiocinationi non
pag. 274. est adhibenda fides. Qualem enim consulit ea Deum credi, qui & Pater dicatur, & Filius & Spiritus? Silvester: Cum in sacris litteris legis de patre suum filium compellante, (Filius meus es tu:) & alibi, (Is me patrem suum invocabit:) tunc evidens ui-

A τῶν τε καὶ στρατοπέδων ἄρχειν. τοὺς δὲ ἐπιμένοντας τῇ εἰδωλολατρείᾳ, κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι. τρίτον, τῆς πασχαλίας δύο ἑβδομάδας ἀπράκτους τελεῖν, τήν τε πρὸ τοῦ πάσχα, καὶ τὴν μετ' αὐτήν. τὰ δὲ τῶν πηχῶν τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐνομοθέτησεν ἀναφέρεσθαι, καὶ οὐκ ἐν τῷ Σαράπιδι, ὡς εἴθιστο τοῖς Ἕλλησιν. ἀλλὰ δέον ἐστὶ, περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου διαλέξεως ὀλίγα τινὰ εἰπεῖν.

Τῷ δ'. ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου, διάλεξις γέγονεν ἐν Ῥώμῃ Χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων. καὶ τῶν μὲν Χριστιανῶν ὁ μέγας ἡγεῖτο Σίλβεστρος, Πάπας ὢν τῆς Ῥώμης· Ἰουδαίων δὲ σὺν ἄλλοις πλείστοις νομομαθέσι, καὶ Ζαμβρῆς ὁ μάγος, B Ἑβραῖος καὶ γόης, ἐν ᾧ πᾶσαν τὴν πεποίθησιν εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι. λέγουσι τοίνυν Ἰουδαῖοι· ἐκλέξασθε δώδεκα Χριστιανοὺς, οἵτινες ὀφείλουσι διαλογισθῆναι ἡμῖν. ὁ δὲ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη· Ἡμεῖς εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν ἀφορῶμεν. εἷς γάρ ἐστιν ᾧ λέγομεν· ἀνάστα ὁ Θεὸς, δίκασον τὴν δίκην σου. ὅσον γὰρ τῆς τῶν ἀνθρώπων βοηθείας ὑστερούμεθα, τοσοῦτον τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει στηριζόμεθα. πρὸς ταῦτα Ἀβιάθαρ Ἰουδαῖος ἔφη· τοῦτο τὸ ῥητὸν ὁ ἡμέτερος ἔφη προφήτης. καὶ ὁ ἅγιος Σίλβεστρος· πάντα σήμερον ἐντεῦθεν ἐκ τῶν ὑμετέρων βίβλων προσενεγκεῖν ἔχομεν καθ' ὑμῶν αὐτῶν· τότε γὰρ λαμπρὰ γίνεται νίκη, ὅταν τὸ ἐξ ἐναντίας μέρος τῇ τῶν οἰκείων διδασκάλων αὐθεντίᾳ ἡττηθῇ. ὁ βασιλεὺς ἔφη· οὕτω δικαία C ἡ κρίσις, ἐν ᾗ καταναγκάζεται ἕκαστος τῇ τῆς ἰδίας θρησκείας αὐθεντίᾳ ἡττᾶσθαι. Ἀβιάθαρ εἶπε· τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, τοῦ ἡμετέρου λέγω, ἰδίῳ στόματι λέγοντος· ἴδετε, ἴδετε, ὅτι ἐγώ εἰμι Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστι πλὴν ἐμοῦ, πῶς αὐτοὶ λέγουσι τρεῖς ὀφείλειν προσκυνεῖσθαι; Πατέρες ἡμῶν ἐσταύρωσαν· τρίτον, Πνεῦμα τὸ ἅγιον; τρεῖς οὖν προσκυνοῦντες, τοῦτον τὸν εἰρηκότα ἕνα μόνον εἶναι Θεὸν, ἐξ ἀνάγκης προσκρούσιν. ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη· ἡμεῖς ἕνα Θεὸν σέβομεν καὶ ὁμολογοῦμεν. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔρημον αὐτὴν τὴν θεότητα φαμὲν, ὥστε μὴ ἔχειν ἀγαλλίασιν υἱοῦ. υἱὸν δὲ αὐτοῦ τοῦτον λέγομεν, περὶ οὗ ὁ ὑμέτερος προφήτης εἶπε· τῷ Λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, D καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. υἱὸν δὲ ἐκεῖνον λέγομεν, πρὸς ὃν διὰ τοῦ ὑμετέρου προφήτου ὁ πατὴρ βοᾷ λέγων· υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Θεὸς δὲ χθὲς καὶ σήμερον, οὐκ ἔχει τέλος, ἐπειδὴ ὑπέρχρονός ἐστιν. ἄναρχος οὖν ὑπάρχει, ἄναρχος ἄρα καὶ ὁ πατήρ. ἐπεὶ τίνι εἶπε, ποιήσωμεν κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν; εἰ γὰρ εἰρήκει, ποιήσω ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἐμὴν, ἐδόκει ἂν τὸ τῆς μονάδος αὐτοῦ σημαίνειν. τὸ δὲ, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν, σαφῶς καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν ἰσότητα ἐσήμανεν. οὐ γὰρ μεῖζόν τι προσλαβεῖν δύναται, E ἐπειδὴ ἡλικίας αὔξησιν οὐκ οἶδεν· ἐλάττωσιν πάλιν οὐ δέχεται. Ἰωνᾶς ῥαβὶς εἶπεν· ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ οὐκ ἔστι δοτέα ἡ πίστις. ποῖον γὰρ Θεὸν συμβουλεύει οὕτως πιστευθῆναι, ὃν καὶ Πατέρα καὶ υἱὸν, καὶ Πνεῦμα ἅγιον ὁμολογεῖ; ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη· ὅταν ἀναγνῷς ἐν ταῖς βίβλοις περὶ μὲν τοῦ Πατρὸς, ἡνίκα λέγει περὶ τοῦ ἰδίου υἱοῦ· υἱός μου εἶ σύ.

εἶ σύ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ· αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, πατήρ μου εἶ σύ· ἵνα εἴσῃ σαφῶς τὸ λεγόμενον, καὶ οὐδὲν ξένον περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος ὑπολάβῃς λέγειν ἡμᾶς. περὶ δὲ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἄκουε πάλιν τοῦ προφήτου σου λέγοντος, καὶ εὐχομένου. τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ. καὶ πάλιν ὁ αὐτός· καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν· τουτέστι, τῶν οὐρανίων δυνάμεων. Κωνσταντῖνος Αὔγουστος εἶπε· θαυμάζω τῶν Ἰουδαίων τὸ ἀναίσχυντον· ἀπὸ πασῶν γὰρ τῶν οἰκείων γραφῶν πολυτρόπως ἡττώμενοι, ἀκμὴν θέλουσί τινα κατὰ τῆς ἀληθείας ἐπιζητεῖν. ὅθεν ἐπεὶ περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ ἱκανὸν γέγονεν, εἴ τι ἕτερα εἰσὶ δεύτερα, προσφερέσθωσαν. Γοδολίας Ἰουδαῖος εἶπεν· ἡμεῖς περὶ ἐκείνου λέγομεν, τοῦ τεχθέντος, τοῦ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις αὐτοῦ ἀναγεγραμμένου ηὐξηκέναι τε ἡλικίᾳ καὶ σοφίᾳ, καὶ πειρασθέντος παρὰ τοῦ διαβόλου, μετὰ δὲ ταῦτα προδοθέντος παρὰ τοῦ οἰκείου μαθητοῦ, παραδοθέντος, κρατηθέντος, ἐμπαιχθέντος, φραγελλωθέντος, χολὴν σὺν ὄξει ποτισθέντος, ἀκάνθαις στεφανωθέντος, καὶ γυμνωθέντος, καὶ τῆς αὐτοῦ ἐσθῆτος ἐν κλήρῳ δοθείσης, ἐπὶ σταυροῦ παγέντος, ἀποθανόντος, καὶ ταφέντος. ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη· ταῦτα πάντα ὡς προκηρυχθέντα ἐγράφη περὶ τοῦ Χριστοῦ παρὰ τῶν προφητῶν, σήμερον ἐπιδείξομεν. Ἡσαΐας γὰρ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως προείρηκεν οὕτως· ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. ὅτι δὲ καὶ ἀνθρώποις συναναστραφήσεται, ἄκουε τοῦ προφήτου Ἱερεμίου· οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν· ἐξεῦρε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν Ἰακὼβ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἠγαπημένῳ ὑπ' αὐτοῦ. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη. ὅτι δὲ καὶ πειρασθήσεται ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ νικήσει αὐτόν, Ζαχαρίας ὁ προφήτης λέγει· εἶδον Ἰησοῦν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν ἑστῶτα, καὶ ὁ διάβολος εἱστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος διάβολε. ὅτι δὲ καὶ κρατηθήσεται, ἡ σοφία διὰ Σολομῶντος λέγει· εἶπον ἐν ἑαυτοῖς οἱ ἀσεβεῖς, δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστίν. ὅτι δὲ καὶ παρὰ μαθητοῦ προδοθήσεται, λέγει ὁ ψαλμῳδός· ὁ ἐσθίων ἄρτους μου, ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν. ὅτι δὲ καὶ ἐκδυθήσεται, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν κλήρῳ δοθήσεται, προείρηκεν ὁ αὐτὸς προφήτης λέγων· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλλον κλῆρον. ὅτι δὲ καὶ παρὰ ψευδομαρτύρων κατηγορηθήσεται, ὁ αὐτὸς προφήτης εἶπεν· ἐπανέστησάν μοι μάρτυρες ἄδικοι. ὅτι δὲ καὶ ἀκάνθαις στεφανωθήσεται, προείρηκεν Ἱερεμίας λέγων· ἀκάνθαις τῶν ἑαυτοῦ πταισμάτων ὁ λαὸς οὗτος περιεστοίχισέ με. ὅτι δὲ καὶ χολὴν τραφήσεται, καὶ ὄξος ποτισθήσεται, ὁ προφήτης Δαβὶδ λέγει· ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. ὅτι δὲ ἐμπαιχθήσεται, Ἱερεμίας λέγει· εἰς ἐμπαιγμὸν ἐγενόμην τῷ λαῷ τούτῳ. ὅτι δὲ καὶ τοῖς δεσμοῖς αὐτοῦ δεθήσεται, καὶ σταυρωθήσεται ἐπὶ ξύλου παρὰ τῶν Ἰουδαίων, λέγει ὁ Ἔσδρας· ἐδήσατέ με οὐχ ὡς πατέρα, τὸν ῥυσάμενον ὑμᾶς ἐκ

Cedren.

A bi fiet quod dicimus, neque suspicaberis nos de sacra Trinitate aliquid novi dicere. De spiritu autem sancto, rursum audi vatem tuum inter precandum sic dicentem: (Spiritum tuum sanctum ne auferas a me.) *Psal. 50.* & alibi: (Spiritu oris ejus omnis illorum vis.) *Psal. 32.* loquitur autem de potestatibus cœlestibus. Constantinus Augustus dixit: Miror Judæorum impudentiam, qui multis modis ex universa sua Scriptura convicti, tamen adhuc contra veritatem aliquid volunt conquirere. Proinde quia de Patre, Filio, & Spiritu sancto satisfactum est, proferant, si qua habent alia. Godolias Judæus. Nos, inquit, de eo loquimur, qui natus B fuit, qui (ut in ejus Evangeliis describitur) statura & sapientia crevit: qui a diabolo tentatus, postea temporis a suo proditus discipulo, traditus, captus, illusus, flagellatus, felle mixtum acetum potatus, spinis coronatus, nudatus, vestibus suis forte divisis, ipse cruci affixus, mortuus, & sepultus est. Silvester: Hodie demonstrabimus, hæc a vatibus de Christo omnia esse prædicta ac præscripta. *Vaticinia de Christo.* De nativitate Christi Esaias: (Ecce virgo uterum feret, & filium pariet, cujus nomen dicetur Emmanuel.) *Esa. 7.* Quod autem inter homines fuerit versaturus, audi Baruchum vaticinantem: C (Hic est Deus noster, neque alius respectu ejus reputabitur. Hic invenit omnem vitam scientiæ, & eam tradidit Jacobo filio suo, & Israelo dilecto sibi. Post hæc in terris visus est, interque homines versatus.) *Baruch. 3.* Quod autem fuerit a diabolo tentandus, & eum superaturus, Zacharias vates ita prædicit: (Vidi Jesum sacerdotem magnum stantem, adstabatque ad ejus dexteram diabolus, ut ipsum tentaret.) *Zach. 3.* Dixitque ei Jesus: (Diabole, Dominus te increpet.) Comprehensum iri, Sapientia verbis Solomonis ostendit: (Dixerunt inter se impii, Vinciamus justum, quia nobis est incommodus.) *Sap. 2.* Prodendum a discipulo suo, prædixit Psalmorum auctor: (Is qui meo vescitur pane, calcem mihi im- *Psalm. 40.* D pegit.) Idem vaticinatus est, vestibus Christum spoliandum, easque forte divisum iri: (Diviserunt, inquit, vestes meas, & sorte amiculum meum duxerunt.) *Edit. Paris. pag. 275.* *Psal. 21.* Accusatum iri a falsis testibus, idem vates demonstravit: (Insurrexerunt, inquit, contra me testes injusti.) *Psal. 26.* Spinis coronandum, Jeremias prædixit his verbis: (Populus hic spinis suorum peccatorum me circumdedit.) Quod autem fel pro cibo, & acetum pro potu ei exhibendum aliquando esset Davidus hoc oraculo præmonuit: (Fel in cibum meum immiserunt, sitientique acetum bibendum obtulerunt.) *Psal. 68.* Ludibrio habitum iri, Jeremias rursum indicat: (Ludibrium (inquit) factus sum huic populo.) E Quod Judæi eum vincturi & in ligneam crucem acturi essent, Esdras prædixit: (Ligastis me non ut patrem, qui vos ex Ægypto liberasset: clamore ad tribunal judicis me oppugnastis, oppressistis me, ac tradidistis in ligno suspendendum.) Sepulturam quoque

Ea

σιλέως Ἀσσυρίων. καὶ ὁ Βαλαάμ· ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακὼβ, καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ θραύσει τοὺς ἀρχηγοὺς Μωὰβ, καὶ προνομεύσει τοὺς υἱοὺς Σὴθ, καὶ κατακυριεύσει ἐθνῶν πολλῶν. ὅτι μὲν οὖν ἄνθρωπος φανήσεται, διὰ τούτων προκαταγγέλλεται. ὅτι δὲ Κύριος πάντων, προσημαίνουσι πάλιν οἱ προφῆται, φάσκοντες· ἰδοὺ Κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ ἥξει εἰς Αἴγυπτον, καὶ σεισθήσονται τὰ χειροποίητα Αἰγύπτου. καὶ ἰδοὺ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἥξει καὶ σώσει ἡμᾶς, τότε ἀνοιγήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὦτα κωφῶν ἀκούσονται, καὶ ἁλεῖται ὡς ἔλαφος ὁ χωλὸς, καὶ τρανὴ ἔσται γλῶσσα μογγιλάλων. Ἡ μὲν οὖν προφητεία Θεὸν ἐπιδημοῦν λέγει· τὰ δὲ σημεῖα καὶ τὸν χρόνον τῆς παρουσίας γνωρίζει. τότε γὰρ ταῦτα πεπλήρωνται, ἅπερ οὐδέποτε γεγόνασιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ πρότερον. περὶ δὲ τοῦ πάθους αὐτοῦ πάλιν φασίν· ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὢν, καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν, ἠτιμάσθη, καὶ οὐκ ἐλογίσθη. Αὐτὸς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται. καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ, καὶ ἐν πληγῇ, καὶ ἐν κακώσει. αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν. παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ᾽ αὐτόν. τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. καὶ ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; Καὶ ὁ Μωϋσῆς· ὄψεσθε τὴν ζωὴν ὑμῶν κρεμαμένην ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ πιστεύσητε. καὶ Δαβὶδ ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ λέγει· ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου, καὶ διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ τὰ ἑξῆς. Ὅτι δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν ἐλπὶς ἦν, ὁ μὲν Ἰακὼβ εἶπεν· οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὃ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. ὁ δὲ Ἡσαΐας ἔφη· καὶ ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι. καὶ ταῦτα μὲν ὀλίγα πρὸς ἀπόδειξιν τῶν γενομένων. πᾶσα δὲ ἡ γραφὴ πέπλησται, διελέγχουσα τὴν ὑμετέραν ἀπιστίαν. τίς γὰρ ποτὲ τῶν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ἱστορουμένων δικαίων καὶ προφητῶν ἁγίων, ἐκ παρθένου μόνης ἔσχε τὴν γέννησιν; τίνος δὲ τῆς γεννήσεως προέδραμεν ἀστὴρ ἐν οὐρανοῖς, καὶ τὸν γεννηθέντα διεσήμανε τῇ οἰκουμένῃ; τίς δὲ βασιλεὺς, πρὶν ἰσχῦσαι καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, ἐβασίλευσε, καὶ τρόπαια κατὰ τῶν ἐχθρῶν εἴληφε; τίς οὖν ἄρα γέγονε βασιλεὺς ἐν Ἰσραὴλ, ἐφ᾽ ὃν τὰ ἔθνη πάντα τὴν ἐλπίδα τέθεινται, καὶ οὐχὶ μᾶλλον αὐτῷ ἠναντιοῦντο πανταχόθεν; ἕως γὰρ συνίστατο Ἱερουσαλὴμ, πόλεμος ἄσπονδος ἦν αὐτοῖς, καὶ διεμάχοντο πρὸς τὸν Ἰσραὴλ, Ἀσσύριοι μὲν θλίβοντες, Αἰγύπτιοι δὲ διώκοντες, πολεμοῦντες. ἢ οὐχὶ ὁ μὲν Δαβὶδ τοῖς Μωαβίταις ἐπολέμει, καὶ ἐπολεμεῖτο; ὁ δὲ Ἰωσίας τοὺς πλησίον παρεφυλάττετο; καὶ μέντοι καὶ Ἐζεκίας ἐδεδίει τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Σενναχηρεὶμ; καὶ τῷ μὲν Ἰησοῦ οἱ Ἀμορραῖοι ἠναντιοῦντο, τῷ δὲ Μωϋσῇ ὁ Ἀμαλὴκ ἀντεστρατεύετο; καὶ ὄντως ἄσπονδος ἦν τῷ Ἰσραὴλ πρὸς τὰ ἔθνη τὸ τῆς φιλίας, ὡς μέχρι νῦν μαρτυροῦσι τὰ γράμματα; καὶ οἱ γραμματεῖς ἀποκριθέντες εἶπον·

Cedren.

A ac regem Assyriæ vincet.) Balaami præterea hoc est vaticinium: (Sidus ex Jacobo orietur, homoque de Israele enascetur, qui principes Moabicos conterat, & Sethi filios incursionibus lædat, imperiumque in multas gentes occupet.) His vaticiniis denunciatum est, eum hominem futurum. Quod autem omnium rerum Dominus futurus esset, rursum his verbis vates prædixerunt: (Ecce Dominus insidet nebulæ levi, suoque in Ægyptum adventu manufactos eorum deos concutiet. Item: (Ecce Dominus Deus noster veniet, nosque eripiet. Tunc aperientur oculi cæcorum, auresque surdorum, & claudus cervi instar saltabit, balbique diserte B loquentur.) Hoc sane oraculum Deum in terris ambulaturum ostendit, simulque certa signa temporis quo Christus adventurus esset indicat. tum enim ea impleta sunt, quæ ante in Israelo numquam facta fuerant. (De ærumnis porro ejus ita dicitur: Homo plagis subjectus, & miserias ferendi peritus, ignominia affectus est, ac pro nihilo habitus. Is peccata nostra portavit, nostrique causa in doloribus fuit. Ac nos quidem existimavimus eum laboribus, verberibus ac miseriis subjectum: ipse vero sauciatus fuit peccatorum nostrorum causa, & propter delicta nostra ægrotavit. Castigatus est, ut nobis pacem pareret, ejusque vicibus nos sumus sanati. Au- C fertur a terra ejus vita: sed quis genus ejus enarrabit?) Moses quoque ait: (Videbitis vitam vestram suspensam ante oculos vestros, & fidem non habebitis.) Davidus porro in Christi persona sic loquitur: (Perfoderunt manus meas, & pedes meos, vestesque meas inter se diviserunt. &c.) Præterea in eo fuisse gentibus spem repositam, Jacobus his verbis testatur: (Numquam deerit princeps Juda ortus, & ductor ex femore ejus egressus, ante quam is veniat, cui reposita omnia sunt: in eo spem ponent gentes.) Esaias quoque: (Existet radix Jessæ, & surget qui nationibus imperabit: in eo spem ponent gentes.) Hæc pauca ad eorum quæ facta sunt demonstrationem protulisse sufficiat. Porro autem D tota Scriptura plena est demonstrationum vestræ infidelitatis. Quis enim umquam eorum sanctorum aut vatum, qui sacris literis celebrantur, ex sola virgine natus perhibetur? Cujus natales præcessit in cælo stella, quæ mundo genitum indicaret? Quis vestrorum regum, antequam parentes nominatim appellare posset, regnavit, & de hostibus trophæa statuit? Quis denique rex fuit Israelicus, in quo spem suam gentes collocarent? Imo autem omnes nationes undiquaque vestram gentem bellis infestarunt, numquam desinentibus quamdiu Hierosolyma stetit. Israelum enim assiduo Assyrii oppresserunt, Ægyptii aliique populi bellis vexa- E runt. Nonne & Davidus Moabitas bello petiit, vicissimque ab eis est bello impetitus? Nonne Josias vicinos metuit? Nonne Senacheribi jactantiam Ezechias extimuit? Nonne & adversum Josuam Amorræi, & Amalecus contra Mosen adversa signa tulerunt? Adeo nulla umquam in hunc usque diem pax inter Israelum & gentes potuit componi: quod doceri potest ex commentariis. Tum respondentes Scribæ, dixerunt: Non inficiamur ista omnia esse scripta: ex-

Num. 24. *Esa. 19.* *Ibid. 35.* *Esa. 53.* *Edit. Paris. pag. 277.* *Deut. 28.* *Psal. 21.* *Gen. 49.* *Cap. 11.*

pectamus autem Verbum Dei, quod nondum in carnem venit. Silvester dixit. Et quomodo non audivistis Danielum diserte tempus designantem, quo in terras Servator adventurus
Dan. 9. Edit. Paris. pag. 278. esset? Sic enim ei dicit angelus, qui cum ipso colloquebatur: (Decisæ sunt populo tuo orbique sanctæ LXXS septimanæ quibus peccatum perficiatur, & delicta expientur, obsignetutque peccatum, & iniquitas deleatur, ac æterna justitia introducatur: obsignetur visio, & sanctus sanctorum ungatur. Cognoscesque & intelliges ab eo tempore, quo decretum edetur de Hierosolymis instaurandis, usque ad ducem Unctum, effluere septimanas VII, & septimanas LXII.)

Cætera quidem, quæ sacris consignata sunt litteris, fortassis causabimini alio esse implenda tempore. His autem quid habetis quod opponatis? cum & Ungens nominatur: & is qui ungitur non homo sed sanctus sanctorum appellatur. Ad ejusdem usque adventum Hierosolyma stetit. postquam advenit, neque vatem ex eo ullum Judæi habuerunt, neque visiones eis apparuerunt. Sane pridem & Davidus fuit unctus & Solomon, & Ezechias, sed iis vivis, & urbs stetit, atque facet locus, & vates oracula ediderunt: tum uncti illi, Sancti quidem homines, non tamen Sancti sanctorum sunt appellati. Vates autem & visiones quando desiit habere Israelus, quam nunc, adventu vatis & Sancti sanctorum Christi? Id vero apprime evidens signum atque indicium est adventus Verbi Dei, quod neque Hierosolyma hodie stant, neque vates inter Judæos ullus, ullave visio extat. quod quidem erat consentaneum. Cum enim jam exhibitum esset id quod indicabatur, ac vaticiniis prædicebatur. signis & vatibus quorsum porro usus erat? Ideo vaticinati sunt illi tantisper, dum venit is quem adfore prædicebant, omniumque abolevit peccata. Jam quia fuit ille princeps, qui e Bethlehema exiit,
Mich. 5. qui Israelum gubernavit, cujus exitus ab initio fuit, ab ipsa æternitate, cujus nomen sole antiquius est, & nativitas inenarrabilis? hæc enim Scriptura ei attribuit. Sanctorum quidem omnium ortum scimus, memoriæ proditum: principumque Israelicorum omnium extant & natales & obitus, monimentis litterarum consignati. Porro meminisse debes Judæe, me hoc dixisse, Filium Dei totum non fuisse perpessionibus subjectum, sed hominem, cujus ei substantia citra naturarum confusionem in utero beatæ virginis Mariæ unita fuit. Quem Deus Abrahamo promittens, ita
Gen. 22. fuerat fatus: (In semine tuo omnes populi beabuntur.) Davidnque similiter
Psal. 131. promisit: (Fructum ventris tui collocabo in solio tuo.) Hunc nos tentatum dicimus: ut diabolum, a quo tentabatur, victum captivumque redigeret. Passum dicimus, ut omnia adversa subjiceret: mortuum, ut eum dejiceret qui mortis potentiam habebat. Judæus autem dixit: Ergo Dei duo sunt filii: unus, quem beata virgo peperit: alter, quem omnipotens Deus genuit? Silvester: Unus est filius, Christus. Sicut enim vere filius Dei invisibilis, ita est etiam filius hominis visibilis. qui enim perfectus erat Deus, perfectus homo immutabiliter factus est, ut perfectæ salu-

A ὑμᾶς ἀρνούμεθα, ὡς ταῦτα μὲν πάντα γέγραπται· προσδοκῶμεν δὲ τὸν μηδέπω παραγενόμενον Θεὸν Λόγον. ὁ δὲ Σίλβεστρος ἔφη· καὶ πῶς οὐκ ἠκούσατε τοῦ Δανιὴλ, προλέγοντος φανερῶς καὶ τὸν καιρὸν, καὶ τῆς θείας τοῦ Σωτῆρος ἐπιδημίας; φησὶ γὰρ ὁ προσδιαλεγόμενος αὐτῷ ἄγγελος· ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν, τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίαν, καὶ τοῦ ἀπαλεῖψαι ἀδικίαν, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον. καὶ τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν, καὶ τοῦ χρῖσαι ἅγιον ἁγίων. καὶ γνώσῃ, καὶ συνήσεις, ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ξβ.

B Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους ἴσως προφασιζόμενοι, εἰς μέλλοντα χρόνον ἀναβάλλεσθε τὰ γεγραμμένα. τί δὲ πρὸς ταῦτα λέγειν, ἢ ὅλως ἀντισπάσαι δύνασθε; ὅπου τι καὶ ὁ χρίων δηλοῦται, καὶ ὁ χριόμενος οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἅγιος ἁγίων καταγγέλλεται, καὶ ἕως τῆς παρουσίας αὐτοῦ Ἱερουσαλὴμ συνίσταται, καὶ λοιπὸν ἅπας προφήτης πέπαυται, καὶ ὅρασις ἐν τῷ Ἰσραήλ; ἐχρίσθη μέντοι πάλαι Δαβὶδ, καὶ Σολομὼν, καὶ Ἐζεκίας. ἀλλ' Ἱερουσαλὴμ καὶ ὁ τόπος συνειστήκει, καὶ προφῆται προεφήτευον. ἄλλως δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ χρισθέντες, ἅγιοι ἄνθρωποι, καὶ οὐχ ἅγιοι ἁγίων ἐκλήθησαν. πότε δὲ καὶ προφήτης ἐπαύσατο, καὶ ὅρασις ἀπὸ τοῦ Ἰσραήλ; εἰ μὴ νῦν, ὅτε ὁ προφητευόμενος, καὶ C ὁ ἅγιος ἁγίων ὁ Χριστὸς παρεγένετο; σημεῖον οὖν ἄντικρυς μέγα πρόδηλον καὶ γνώρισμα τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ τῆς αὐτοῦ παρουσίας, τὸ μηκέτι τὴν Ἱερουσαλὴμ ἑστάναι, μήτε προφήτην ἐξεγείρεσθαι, μήτε ὅρασιν ἀποκαλύπτεσθαι τούτοις. καὶ εἰκότως. ἐλθόντος γὰρ τοῦ σημαινομένου καὶ προφητευομένου, τίς ἡ χρεία τῶν σημαινόντων καὶ προφητευόντων; διὰ γὰρ τοῦτο προεφήτευον, ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ προφητευόμενος, καὶ λυτρούμενος τὰς ἁμαρτίας πάντων. ποῖος τοίνυν ἡγούμενος ἐξῆλθεν ἐκ Βηθλεὲμ, καὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐποίμανεν; οὗ αἱ ἔξοδος ἀπ' ἀρχῆς ἀφ' ἡμερῶν αἰῶνος, πρὸ τοῦ ἡλίου διαμένει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἀνεκδιήγητος ἡ γενεὰ αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται; τῶν γὰρ ἁγίων πάντων ἴσμεν τὴν γένεσιν ἱστο-D ρουμένην, καὶ τῶν ἀρξάντων τοῦ Ἰσραὴλ παριστῶσαν τὴν γένεσιν καὶ τὸν θάνατον. μεμνῆσθαι οὖν ὀφείλεις, ὦ Ἰουδαῖε, εἰρηκέναι με τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, πάθει τὸ σύνολον μὴ ὑποπίπτοντα, ἀλλὰ τὸν ἑνωθέντα αὐτῷ ἄνθρωπον καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτως ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ λέγων· Ἐν τῷ σπέρματί σου εὐλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη. καὶ τῷ Δαβὶδ ὁμοίως λέγων· Ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου. τοῦτον πειρασθῆναι φαμὲν, ἵνα τὸν πειράζοντα αὐτὸν νικήσας διάβολον αἰχμαλωτίσῃ· πεπονθέναι δὲ, ἵνα πάντα τὰ πάθη ὑποτάΓ ξῃ. τεθνάναι δὲ, ἵνα τὸ κράτος τοῦ θανάτου καταλύσῃ. ὁ Ἰουδαῖος εἶπεν· οὐκοῦν δύο εἰσὶν υἱοὶ τοῦ Θεοῦ· εἷς μὲν ὁ ἐκ τῆς παρθένου τεχθεὶς. ἕτερος δὲ, ὃν ὁ παντοκράτωρ Θεὸς ἐγέννησε; ὁ ἅγιος Σίλβεστρος εἶπεν· υἱὸς εἷς ἐστιν ὁ Χριστός. ὥσπερ γὰρ ἀληθῶς ἐστὶ Θεοῦ υἱὸς ἀόρατος, οὕτως ἐστὶ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου ὁρατός. τέλειος γὰρ ὢν Θεὸς, τέλειος ἄνθρωπος ἀτρέπτως ἐγένετο, ἵνα τελείαν σωτηρίαν τοῖς ἀνθρώποις πα-

ράγῃ. ὁ Ἰουδαῖος εἶπε· καὶ πῶς ἐγχωρεῖ τὸν ληφθέντα ἄνθρωπον πάσχειν χωρὶς τοῦ ἀναλαβόντος αὐτόν; ὁ ἅγιος Σίλβεστρος εἶπεν· οἰκείῳ ὑποδείγματί τινι ὀφείλεις διδαχθῆναι, ἵνα γνῷς, ὅτι δύο κατὰ ταυτὸν ἡνωμένων φύσεων, ἡ μὲν μία περιπίπτει τῇ ὕβρει, ἡ δὲ ἑτέρα ταύτην διαφεύγει. καὶ ὁ Ἑβραῖος ἔφη· ἀδύνατόν ἐστιν πεῖσαί με, ἐν ἑνὶ δύο εἶναι τινά, καὶ ἅμα μὲν κατέχεσθαι, ἅμα δὲ πάσχειν, καὶ τὸ ἓν τούτων τὴν ὕβριν ὑπομένειν. ὁ ἅγιος Σίλβεστρος εἶπεν· ἄκουε ὦ Ἑβραῖε. δυνατόν ἐστι, τὸ δένδρον ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου τμηθῆναι; Θάρρα λέγει, δυνατόν ἐστιν. ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη· δεῖξον ἡμῖν τὴν ἀποκοπεῖσαν τὴν ἡλίου ἀκτῖνα, ἐν τῷ τέμνεσθαι αὐτό;

Τοῦ δὲ Θάρρα σιωπῶντος, ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη· οὐχ ὁρᾷς, ὅτι τὴν πληγὴν τοῦ τέμνοντος σιδήρου ἡ ἀκτὶς πρώτη ὑποδέχεται, πρὶν ἢ τὸ ξύλον ὑποδέξασθαι; ἡ δὲ λαμπηδὼν καί τοι ἐκεῖ οὖσα, οὔτε τμηθῆναι, οὔτε διακοπῆναι δύναται; οὕτω τοίνυν καὶ ἡ Θεότης ἀχώριστος τοῦ Ἐμμανουὴλ οὖσα, παθεῖν ἢ τμηθῆναι οὐκ ἠδύνατο. τοῦτο δὲ ὑπέπεσε τῷ πάθει, ὃ καθάπερ τὸ ξύλον καὶ δεθῆναι καὶ κρατηθῆναι ἠδύνατο. διὰ γὰρ τοῦτο κατηξίωσεν ὁ Κύριος ἀπολαβέσθαι σάρκα ἔννουν καὶ ἔμψυχον ἐκ τοῦ ἡμετέρου φυράματος, ἵνα κοινωνοὺς ἡμᾶς θείας ἀπεργάσηται φύσεως, καὶ ἑνώσῃ ἑαυτῷ τὴν ἡμετέραν φύσιν. ἕνωσιν δὲ λέγω, ἀσύγχυτον καὶ ἄτρεπτον, καὶ ἀναλλοίωτον, καὶ ἣν μόνος αὐτὸς ἐπίσταται. ἀποκριθεὶς δὲ Συμεὼν εἶπεν· εἰ περὶ τοῦ ὑμετέρου Χριστοῦ οἱ ἡμέτεροι προφῆται προεφήτευσαν, τὰς αἰτίας τῆς τοσαύτης ὕβρεως, τοῦ ἐμπαιγμοῦ, τοῦ πάθους καὶ τοῦ θανάτου διασάφησον, ἵνα τοῦτον εἶναι τὸν ἐπηγγελμένον Χριστὸν καὶ ἡμεῖς ἅμα ὑμῖν ὁμολογήσωμεν. ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη· ἐξ ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος, ἀφ' οὗ ὁ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ παραδείσου φθόνῳ διαβόλου ἐξεβλήθη, καὶ θανάτῳ κατεδικάσθη, ἐκ τοῦ φυράματος πάσης τῆς ἀνθρωπότητος, Ἀβραὰμ ἅγιος καὶ πιστὸς εὑρεθεὶς, τούτου τοῦ ἐπαγγέλματος ἠξιώθη παρὰ Θεοῦ, τοῦ ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ εὐλογηθήσεσθαι πάντα τὰ ἔθνη. ἐκλεγεὶς οὖν διὰ τὴν τῆς πίστεως ἀξίαν, ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, καὶ Ἰσαὰκ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. καὶ οὕτως ἄμεμπτοι εὑρέθησαν, ὥστε τὸν παντοκράτορα Θεὸν ἐνδειχθέντα ἀξίῳ βούλεσθαι τὸ ἴδιον ὄνομα ἐν τούτοις ὀνομάζεσθαι, λέγοντα· Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ, τοῦτό μοι ὄνομα αἰώνιον εἰς γενεὰς γενεῶν. ἀνεφύησαν οὖν αἰτίαι, ἃς νῦν μακρὸν ἂν εἴη καταλέγειν, ὥστε τοὺς υἱοὺς Ἀβραὰμ κατελθεῖν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ὑπὸ τὴν βασιλείαν Φαραώ. ἀλλὰ μεμνημένος τῆς ἑαυτοῦ ἐπαγγελίας ὁ Θεὸς, ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καθὼς πάντες ἴστε. ὕστερον δὲ ἐκ σπέρματος Ἀβραὰμ τὸ κατὰ σάρκα, ἐτέχθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου, ἵνα ἡμεῖς ἀναγεννηθῶμεν ἐκ γαστρὸς τῆς Παρθένου ἐκκλησίας. ἐπειράσθη, ἵνα ἡμεῖς λυτρωθῶμεν. ἐπράθη, ἵνα ἡμᾶς ἐξαγοράσῃ. ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, ἵνα ἡμᾶς ἀνυψώσῃ. ἐκρατήθη παρὰ ἀνθρώπων, ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ τῆς τῶν δαιμόνων αἰχμαλωσίας. ἔσχατον, ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ ἐθυσιάσθη, ἵνα τὴν τοῦ παντὸς κόσμου ἁμαρτίαν ἀπαλείψῃ. ἀνέστη, ἵνα ἡμῖν ζωὴν παράσχῃ. ἀνέβη εἰς οὐρανοὺς, ἵνα ἡμᾶς συνανυψώσῃ. Κάθηται νῦν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρός, ἵνα τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν ἐπακούῃ. ἐλεύσεται δὲ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ἐπὶ πολὺ οὖν διαλεχθέντος τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου,

A tis auctor hominibus fieret. Judaeus: Et quomodo fieri potest, uti patiatur assumptus homo, sine eo qui ipsum assumpsit? Silvester: Exemplo igitur doceri debes: duabus naturis unione constrictis, alteram supplicio subjici, altera id effugiente. Ebraeus dixit: Persuaderi mihi nullo modo potest, in uno esse duo quaedam, quibus simul constrictis, atque aliquid patientibus, alterum tantummodo male tractetur. Silvester: Audi Ebraee. Potestne arbor scindi, in quam solis radii incidunt? Tharras ait, Potest. Silvester: Ostende mihi ubi radius solis abscissus sit, dum arbor secaretur?

Unio naturarum, & alterius passio, altera nil patiente.

Silente Tharra, haec addidit: Nonne vides ictum scindentis ferri primum a radio B excipi, antequam is ictus ad lignum pertingat? & tamen fulgor qui ibi est, neque secati neque scindi potest. Sic & Deitas cum ab Emmanuele divelli non possit, pati tamen aut scindi nequit. id modo perpessionibus sit obnoxium, quod instar ligni istius comprehendi & vinciri potest. Idcirco enim dignatus est Deus humanum corpus anima & mente praeditum assumere de nostra massa, ut nos divinae naturae faciat participes, secumque nostram uniat naturam. Unitionem autem dico confusionis & mutationis expertem, ipsique soli cognitam. Respondit Simeon: Si de vero Christo nostri vates cecinerunt, causas mihi aperias velim, cur is tot injuriis affici, illudi, cruciari, ac mori debuerit: ut eum esse C istum qui promissus est, nos quoque nobiscum confiteri possimus. Silvester: Ab exordio mundi, ex quo invidia diaboli circumventus homo paradiso ejectus, mortique addictus fuit: ex tota humani generis massa, Abrahamum sanctum & fidelem repertum Deus ista promissione dignatus est, fore ut ejus semen omnibus populis beatitatem conciliaret. Is ergo ob fidei dignitatem electus, Isaacum genuit, Isaacus Jacobum. Ita autem inculpatos sese illi gesserunt, ut eum Deus omnipotens nominis sui dignitatem expresse testatam vellet facere, eorum se Deum esse dixerit. (Ego, inquiens, sum Deus Abrahami, Deus Isaaci, ac Deus Jacobi. D hoc est nomen meum sempiternum per omnes aetates.) Causae proinde extiterunt, quas hic commemorare prolixum sit, propter quas posteri Abrahami in Ægyptum devenerunt, regnoque Pharaonis subditi fuerunt. Sed suorum memor promissorum Deus inde eos eduxit manu valida, exertoque brachio sicuti omnes nostis. Postea temporis ex Abrahami semine Christus quod ad carnem attinet, natus est de beata virgine: uti nos de novo virgo Ecclesia gigneret. Tentatus est, ut nos liberaremur: venditus, ut nos redimeret: seipsum demisit, ut nos attolleret; captus est ab hominibus, ut nos a daemonum captivitate liberaret: denique in ligno crucis pro victima oblatus est, E ut totius mundi peccata expiaret. In vitam e mortuis rediit, ut nobis vitam largiretur. In caelum adscendit, ut nos secum eveheret. Sedet nunc ad dextram patris, ut fidelibus precantibus annuat. Veniet autem in fine mundi, judicatum vivos & mortuos, ac cuique dignam suis factis mercedem redditurus. Cum disseruisset prolixe Silvester,

Exod. 3. Edit. Paris. pag. 280.

φανερά σου τῆς ὑποκρίσεως γοητεία διὰ δαιμόνων πεπράχθαι. πρὸς ὃν καὶ ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη· ἄκουε, ὦ Ἰουδαῖε, ἀπὸ τῶν σῶν γραφῶν τὴν ἀλήθειαν. ἐν τῷ Δευτερονομίῳ αὐτὸς ὁ Θεὸς λέγει· Ἴδετε, ἴδετε, ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστι Θεὸς πλὴν ἐμοῦ. ἐγὼ ἀποκτενῶ, καὶ ζῆν ποιήσω· πατάξω, κἀγὼ ἰάσομαι. εὐκαίρως οὖν ἐπικληθεὶς ἀποκτείνει, καὶ εὐκαίρως πάλιν ζωοποιεῖ. ἐπικάλεσαι οὖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἄλλην ἀκοὴν τοῦ ταύρου, καὶ ἐὰν αὐτὸν ἐγείρῃς, πιστεύσομεν πάντες, καθὼς σὺ φῄς. τότε ὁ Ζαμβρῆς λέγει· οὐκ εἶπόν σοι, ἐπιεικέστατε βασιλεῦ, ὅτι ἐν λόγοις Σίλβεστρον οὐδεὶς δύναται νικῆσαι; κέλευσον οὖν αὐτὸν μὴ ῥήμασιν, ἀλλ' ἔργοις ἐπιδεῖξαί τι ἡμῖν. ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη· θέλεις οὖν, ὦ Ἰουδαῖε, ἐγὼ τῇ ἐπικλήσει τοῦ δεσπότου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγείρω τὸν ταῦρον; Ζαμβρῆς λέγει· τοῦτο οὐ ποιεῖς, εἰ καὶ πτεροῖς πετασθῇς. ὁ βασιλεὺς εἶπε· θαυμάζω τὴν ἀναισχυντίαν σου, Ζαμβρῆ· σὺ εἶπας, σχολαζέτωσαν οἱ λόγοι, καὶ ἔργοις ἀγωνιζέσθω. οὗτος δὲ ὑπισχνεῖται ποιῆσαι, ὅπερ σὺ λέγεις παντελῶς εἶναι ἀδύνατον. ὥστε δίκαιόν ἐστιν ὁμολογῆσαι σε, τοῦτον εἶναι Θεὸν ἀληθῆ, τὸν νεκροὺς ἀναστῆσαι δυνάμενον. ἐκεῖνον δὲ πλάνον καὶ διάβολον, τὸν ἀποκτείναντα, καὶ ζωοποιῆσαι μὴ δυνάμενον.

Τότε ὁ Ζαμβρῆς ὤμοσε λέγων· ἐὰν Σίλβεστρος τὸν νεκρὸν ταῦρον ἀναστήσῃ, πάντες τὸν Ἰουδαϊκὸν καταλείψαντες νόμον, πρὸς τὴν τῶν Χριστιανῶν αὐτομολήσομεν πίστιν. ὁ δὲ μακάριος Σίλβεστρος ἐκτείνας ἐπὶ πολὺ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ μετὰ δακρύων εὐχὴν ποιήσας, πρὸς τὸν ταῦρον ἀπελθὼν, εἶπε φωνῇ μεγάλῃ· ἐγὼ, Δέσποτά μου Ἰησοῦ Χριστὲ, τὸ πανάγιον ὄνομά σου ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ πάντων, ἵνα μάθῃ ὁ λαὸς οὗτος, ὅτι διαβόλου μὲν ὄνομα ἐφόνευσε τὸν ταῦρον, τῇ δὲ ζωοποιῷ καὶ φανερωτάτῃ σου ὀνόματος ἐπικλήσει ἐζωοποιήθη. καὶ πλησιάσας τῷ ταύρῳ, λέγει μετὰ κραυγῆς μεγάλης· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν οἱ παράνομοι Ἰουδαῖοι ἐσταύρωσαν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ἀνάστηθι μετὰ σεμνότητος· καὶ παρευθὺς ὁ ταῦρος ὅλον ἑαυτὸν κινήσας ἀνέστη· καὶ λύσας αὐτοῦ τὰ δεσμὰ ὁ ἅγιος Σίλβεστρος, ἀπέλυσεν αὐτὸν λέγων· πορεύου ὅθεν ἦλθες, μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀδικήσας. ὅπερ μέγα θαῦμα Ἰουδαῖοι θεασάμενοι, καὶ σφόδρα καταπλαγέντες, αὐτίκα προσέπεσον εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου πάντες, αἰτούμενοι τὸ ἅγιον βάπτισμα. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ μακαριωτάτη βασίλισσα Ἑλένα προσπεσοῦσα τοῖς ποσὶ τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου, παρεκαλεῖτο τόπον αὐτῇ μετανοίας παρασχεθῆναι. καὶ τούτου γινομένου, ἐχάρη μεγάλως, ὅ, τε φιλόχριστος βασιλεὺς, καὶ ἡ μακαριωτάτη Αὐγοῦστα, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ὥστε ἐπὶ ὥρας δύο κράζειν ἅπαντας. μέγας ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν. καὶ οὕτως ἐθαυμαστώθη ὑπὸ πάντων ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν, καὶ ὁ τούτου θεράπων ἅγιος Σίλβεστρος. ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ πολλοὶ δαιμονῶντες ἐθεραπεύθησαν δι' εὐχῶν τοῦ ἁγίου Πάπα, καὶ ἄλλα δὲ πάθη πολλὰ καὶ νόσοι ἐκαθαρίσθησαν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐνδοξαζομένου ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. τοῦ δὲ πλήθους τῶν Ἰουδαίων βαπτισθέντος, μεγάλη χαρὰ γέγονεν ἐν πάσῃ τῇ Ῥώμῃ, καὶ τῇ περιχώρῳ αὐτῆς.

Τῷ ιδʹ. καὶ ιεʹ. ἔτει, Λικίνιος ἤρξατο κατὰ Χριστιανῶν διωγμὸν κινεῖν, λήθην λαβὼν τῶν προγεγονότων συνθηκῶν. ὃν διὰ γραμμάτων νουθετῶν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἀποστῆναι τῆς κακίας οὐκ ἔπεισε. τῷ ιϛʹ. καὶ ιζʹ. καὶ ιηʹ. ἔτει,

ptu est, diabolicis præstigiis te usum fuisse. Sed & Silvester: Audi, inquit, Judæe, veritatem ex tuis libris propositam. In Deuteronomio Deus fatur: (Videte, videte, quod ego sum, & extra me non Deus. Ego interficiam, & vitæ reddam: ego feriam, idemque sanabo.) Itaque tempestive invocatus necat, tempestive invocatus rursus in vitam restituit. Proinde in alteram aurem tauri nomen Dei inclama: & si is revixerit, fidem verbis tuis adhibebimus. Zambres: Nonne dixi, optime Imperator, verbis Silvestrum a nemine vinci posse? Jube igitur eum non verbis, sed facto aliquo sua comprobare nobis. Silvester: Vis ergo Judæe, ut ego invocando nomine Domini mei Jesu Christi, taurum excitem? Zambres. Id non efficies, ne si alis quidem sabvoles. Imperator: Tuam, o Zambres, impudentiam miror. Postulasti ut verbis omissis certamen factorum instituatur. Jam Silvester promittit id se facturum, quod tu fieri non posse contendis. Par est ergo te confiteri, hunc esse verum Deum, qui mortuos in vitam reducere valet: hunc autem impostorem esse, & diabolum, qui necat, & vitam reddere non potest.

Deut. 32.

Edit. Paris. pag. 282.

Tam Zambres juravit: Siquidem Silvester taurum excitabit a morte, universi Judaica lege deserta Christianam amplectemur fidem. At beatus Silvester, manibus aliquandiu in cælum intentis, & cum lacrimis precatus, ad taurum adit, magnaque voce ait: Ego Domine mi Jesu Christe, coram omnibus sanctissimum tuum nomen invoco, ut universi intelligant taurum hunc a diabolo necatum, invocato tuo vivifico & illustrissimo nomine in vitam reductum esse. Simul propius taurum adsistens, alta voce inclamavit: In nomine Jesu Christi, quem impii Judæi opera Pontii Pilati in crucem egerunt, surge cum majestate. Illico taurus totum corpus commovens surrexit: quem Silvester vinculis solutum, abire unde venerat, & inter eundum neminem lædere jussit. Hoc tam ingens miraculum Judæi cernentes, eoque perculsi, statim se ad pedes beati Silvestri universi abjecerunt, ac sanctum baptismum eum flagitaverunt. Ipsa quoque felicissima regina Helena ad pedes Silvestri accidit, locumque sibi pœnitentiæ concedi petiit. Eo facto, vehementer gavisus est Imperator Christi amans, beatissimaque Augusta, & totus populus universique per duas horas vociferati sunt, Magnus est Deus Christianorum. Ita ab omnibus admirabilis est prædicatus Christianorum Deus, hujusque minister beatus Silvester. Eadem hora suis precibus sanctus Papa multos a dæmonum vexatione liberavit: multique alii morbi sanati sunt vi Domini nostri Jesu Christi, magnifice per suos agentis sanctos. Baptizata autem Judaica multitudine magnum fuit Romæ & in tota vicinia gaudium.

Anno imperii Constantini XIV & XV, Licinius pactorum oblitus, persecutionem adversus Christianos molitus est. Quem per litteras officii monens Constantinus, ut a malitia desisteret non persuasit. Annis sexdecim, septemdecim, & octo-

Edit. Paris. pag. 283. decim res contra impium Arium gesta est, conciliumque sacrum primum ex toto terrarum orbe collectorum, quæ Oecumenica nominant Græci, Nicææ, a trecentis decem & octo sanctis ac Dei spiritu plenis patribus celebratum, Arium ejusque sectatores proscripsit. *Arius in Nicæna synodo damnatus.* Tunc imperator etiam eos qui Judæorum more pascha celebrabant, opera sanctissimi Cordubæ episcopi inhibuit:

108 & Constantem filium suum, Cæsarem designatum in Gallias misit. Ipse isto tempore recordatus, sibi quondam prope Romam in somnis a Domino mandatum, uti eo loco, quem ipse ei esset indicaturus, Dei genitrici urbem conderet: dum regiones istas & loca contemplatur, Thessalonicam veniet. Quo loco delectatus, biennium ibi commoratus, urbem magnificis templis, balneis, & aquæductibus exornavit. Sed peste ingruente eam relinquens, inde Chalcedonem Bithyniæ urbem se contulit: eamque solo prostratam a Persia loveniens, instaurare aggressus est. statim autem aquilæ lapides fabris ereptos ad urbem Byzantium projecerunt. Id cum sæpenumero fieret, omniumque animos suspensos teneret: quidam regiorum ministrorum, Euphratas nomine, explicavit rem: nempe Deum ibi velle urbem suæ matri condi. Imperator statim trajecit eo: *Constantinopolis conditur.* cumque locum inspexisset, & probasset, Euphratam operi præficit, magnis copiis opibusque instructum. Ipse in Persas proficiscitur. Ibi cum in hostium manus devenisset, divina providentia procurante eas effugit, ac ad Byzantium reversus est. Euphratas canalibus subterraneis paratis, omnes fontes obstruxit, murosque cœpit moliri. Rursus Persis in Romaniam impressionem facientibus, imperator Euphratæ de templi structura demandato negotio, ipse etiam de frequentanda hominibus urbe curam gessit. nam domibus magnificis extructis annulos primarii cujusque viri recepit, eorumque uxores liberos ac totas familias in regiam urbem traduxit. Ipse rursus in Persas expeditionem fecit, iisque pulsis rediit.

Licinii exitus. Anno sui imperii XIX, Constantinus Licinium videns Christianos insanius vexara, ac sibi quoque benefactori suo insidiari, contra eum terra marique bellum paravit. Id bellum cum durasset annum atque octo menses, tandem-

109 que in Bithyniam delatum esset, ibi flagitiosus ille Licinius in urbe Chrysopoli captus, Thessalonicamque in custodiam datus est. Et quidem prius

pag. 284. Philippis, ac deinde Adrianopoli rebellarat, victusque fuerat. Verum ut Thessalonicæ etiam barbaros mercede conducere, novasque res eum moliri Constantinus sensit, gladio ei caput amputari jussit. Ita demum perfecte omnia fuerunt pacata. Tunc Constantinus suos filios Cæsares designat: & ad convertendos ad Christianam religionem populos passim in honorem Dei templa ponit.

Anno vigesimo imperii Constantini, urbs absoluta, ejusque thema jussu Imperatoris a Valente astronomo descriptum est, octavo feriarum dedicationis die, qui fuit Maii undecimus, septimanæ secundus, indictione tertia: an-

110 no a mundi origine IↃↃ IↃ ccc-

A τὰ κατὰ Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς ἐπράχθη. καὶ ἡ ἐν Νικαίᾳ πρώτη ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων θεοφόρων πατέρων ἐγένετο, ἥτις τὸν Ἄρειον καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῦ ἀνεθεμάτισεν. ἐν τούτῳ καὶ τοὺς Ἰουδαϊκῶς τὸ πάσχα ἑορτάζοντας, διὰ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Κορδούβης ἐπέστρεψε· καὶ Κώνσταντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος Καίσαρα, εἰς Γαλλίας ἀπέστειλεν. ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις εἰς μνήμην ἔρχεται τοῦ γενομένου πλησίον Ῥώμης ὑπὸ τοῦ Κυρίου πρὸς αὐτὸν κατὰ τοὺς ὕπνους προστάγματος, ὅπερ ἦν λέγοντος, οἰκοδομῆσαι τῇ Θεοτόκῳ πόλιν ἐν ᾧ τόπῳ αὐτὸς ὑποδείξαι σοι. καὶ δὴ τὰς κατὰ χώρας καὶ τόπους ἐρευνῶν, τὴν Θεσσαλονίκην ἐπιβαίνει. καὶ τῷ τόπῳ ἀρεσθεὶς, δυσὶ χρόνοις ἐκεῖ B διατρίβει. ναούς τε θαυμασίους καὶ λουτρὰ καὶ ὑδάτων εἰσαγωγὰς κατασκευασάμενος, ὡς εἶδε λοιμὸν ἐπιγενόμενον, ταύτην μὲν καταλιμπάνει, ἐπὶ δὲ τὴν Βιθυνῶν Χαλκηδόνα ἔρχεται, ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐξηδαφισμένην οὖσαν, ἀνοικοδομεῖν ἤρξατο. καὶ εὐθέως ἀετοὶ τοὺς τῶν τεχνιτῶν λίθους ἁρπάζοντες, τῷ Βυζαντίῳ προσέρριπτον. τούτου δὲ πολλάκις γενομένου ὑπὸ πάντων διαπορουμένου, εἷς τῶν ὑπηρετουμένων τῷ βασιλεῖ Εὐφρατᾶς λεγόμενος διεσάφησεν, ὡς εἴη φίλον ἐστὶ τῷ Θεῷ, τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀνατεθῆναι πόλιν. ὁ δὲ θᾶσσον διαπεράσας, καὶ τὸν τόπον κατιδὼν καὶ ἀποδεξάμενος, τὸν Εὐφρατᾶν ἐπιστάτην τοῦ ἔργου καταλιμπάνει μετὰ βαρείας δυνάμεως καὶ πλούτου πολλοῦ. καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κατὰ Περσῶν ἀποδημεῖ. ἔνθα δὲ καὶ κρατηθεὶς, Θεοῦ προνοίᾳ τὰς τούτων C ἀποδιδράσκει χεῖρας, καὶ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπαναστρέφει. ὁ μέντοι Εὐφρατᾶς τοὺς κανάλους ὑπονόμους κατασκευάσας, καὶ πάσας πηγὰς ὑδάτων ἀναστομώσας, τῶν τειχῶν ἤρξατο. καὶ πάλιν οἱ Πέρσαι κατὰ Ῥωμανίας. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ Εὐφρατᾷ περὶ ναοῦ κτίσεως προστάξας, αὐτὸς καὶ περὶ ἐνοικήσεως προστίθησι. καὶ τοὺς δακτυλίους ἑκάστου τῶν πρώτων ἀρχόντων ἀναλαβόμενος, οἴκους δειμάμενος περιφανεῖς, τὰς γυναῖκας αὐτῶν μετὰ τῶν παίδων καὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτοὺς εἰς τὴν βασιλίδα ἀνήγαγεν. ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν ἐπὶ Πέρσας ἐκστρατεύει. καὶ τούτους τροπωσάμενος, πάλιν ὑπέστρεψε.

Τῷ ιθ'. ἔτει, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος θεωρῶν Λικίνιον μανικώτερον κατὰ τῶν Χριστιανῶν τῷ διωγμῷ χρώμενον, D καὶ ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ εὐεργέτου μελετῶντα, ὁπλίζεται κατ' αὐτοῦ διά τε ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. ἕνδεκα δὲ καὶ ὀκτὼ μησὶ τοῦ πολέμου μεταξὺ Κωνσταντίνου καὶ Λικιννίου ἱσταμένου, ὃς πόλεμος κατὰ τὴν Βιθυνίαν ἐστρατήθη, ζῶν ὁ ἀλιτήριος συλλαμβάνεται ἐν Χρυσοπόλει, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐκπέμπεται φρουρεῖσθαι, πρότερον μέντοι ἔν τε τῇ Φιλίππου πόλει πολεμήσας καὶ ἡττηθείς. ὡς δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπέμφθη, καὶ πάλιν ἐκεῖσε νεωτερίζειν ἔμελλε βαρβάρους μισθούμενος, τοῦτον διὰ ξίφους ἀποτμηθῆναι ὁ βασιλεὺς κελεύει· καὶ ἤδη λοιπὸν τελείας ἀπήλαυσε γαλήνης τὰ πράγματα. τότε καθιστᾷ Κωνσταντῖνος τοὺς ἰδίους παῖδας καίσαρας, καὶ κυριακὰς πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν κατὰ τόπους εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ ποιεῖ.

E Τῷ κ'. ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου, πληρωθείσης τῆς πόλεως, ἐθεματίσθη ὑπὸ Οὐάλεντος ἀστρονόμου, ἐν τῇ η'. ἡμέρᾳ τῶν ἐγκαινίων αὐτῆς, ἐκ προστάξεως τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, μηνὶ Μαΐῳ ια', ἡμέρᾳ β'. ἰνδικτῷ γ'. ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵εωλη'. περιέχει δὲ τὸ ὅλον συμπέρασμα

ἐπὶ

ἔτει χιϛʹ. τούτῳ τῷ ἔτει καὶ Κρίσπος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου Χριστιανὸς ἐκοιμήθη. καὶ Ἑλένη ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως στερχθεῖσα δι᾽ ὀπτασίας, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπέρχεται, καὶ τοὺς ἁγίους τόπους φανερώσασα, καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν εὑροῦσα, πάντα ἀνέστησε· καὶ ναοὺς οἰκοδομήσασα ἐν αὐτοῖς, περιφανῶς τούτους ἐκαλλώπισεν. ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας, καὶ τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τοῦ ἁγίου Μωκίου, καὶ τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου ἐν τῷ Ἀνάπλῳ καὶ Σωσθενίῳ, ἔνθα καὶ θείας ὀμφὰς θαυμαστῶς ἤκουσέ τε καὶ ἐθεάσατο ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς, ᾠκοδόμησε. τοὺς δὲ τῶν Ἑλλήνων εἰδωλικοὺς ναοὺς προσέταξε καταλύεσθαι, καὶ ἐκκλησίας οἰκοδομεῖσθαι, καὶ τὰς τούτων προσόδους αὐταῖς δωρεῖσθαι. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως πολλὰ τῶν ἐθνῶν τὸν Χριστιανισμὸν προσεδέξαντο, ἀπό τε Κελτῶν καὶ Γαλατῶν τῶν ἑσπερίων· ἀλλὰ καὶ Ἰνδοὶ οἱ ἐνδοτέρω, Ἴβηρές τε καὶ Ἀρμένιοι ἀρχὴν ἐκ Τηριδάτου λαβόντες. τότε γὰρ ὁ μέγας Γρηγόριος, ὁ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας, ἐκ τοῦ φοβεροῦ λάκκου ἐκείνου ἐκβέβληται, καὶ κατὰ τὸν βασιλέα Τηριδάτην γίνεται, καὶ ἡ πᾶσα Ἀρμενία εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν μετατίθεται. καὶ Πέρσαι ὁμοίως, ἐπὶ Συμεὼν ἐπισκόπου· ἀλλὰ καὶ Οὐθαζὰδ εὐνοῦχος παιδαγωγὸς Σαπώρου, ἐμαρτύρησεν.

Οὗτος ὁ μέγας βασιλεὺς ὑπὸ φιλοσόφων Ἑλλήνων ὀνειδιζόμενος, ὡς νεωτερίζων τῆς θρησκείας, ἵνα τῶν φιλοσόφων αὐτῶν παρέστησε διαλεχθῆναι Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐπισκόπῳ περὶ πίστεως. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος θεῖος μὲν ἦν ἀνὴρ, λόγων δὲ ἄπειρος. ὡς οὖν εἶδε τὸν φιλόσοφον γλωσσαλγοῦντα, ἔφη· ἐπιτάττω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, σιωπᾷν, καὶ μὴ φθέγγεσθαι. καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἐφιμώθη, καὶ γέγονεν ἄλαλος. τότε σεισμὸς γέγονε πολυκίνητος ἐν Καμπανίᾳ, ὡς ιγʹ. πόλεις πεσεῖν· καὶ ἡλίου ἔκλειψις τοιαύτη, ὡς ἀστέρας φανῆναι ἐν ἡμέρᾳ. τότε καὶ ὄφεων παντοῖον γένος ἐπὶ τὴν Μελιτηνὴν φανῆναι· οἳ καὶ μαχεσάμενοι, κατέκτειναν ἑαυτοὺς, ὡς καὶ τὴν χώραν ἐπόζεσαι. καὶ Ἰουδαίους περὶ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ πάλιν στασιάζοντας, Κωνσταντῖνος ὁ μέγας τιμωρησάμενος, διεσκόρπισεν.

Ἡ δὲ μακαρία Ἑλένη ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπανελθοῦσα, καὶ πολλὰ τῷ υἱῷ αὐτῆς καὶ βασιλεῖ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἐντειλαμένη, ἐτελεύτησεν, ἐτῶν πʹ. καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. πάσαις τοίνυν ἡ μακαρία ἀρεταῖς κεκοσμημένη, εἶχε καὶ τὴν Χριστομίμητον ταπεινοφροσύνην πρὸς πάντας μὲν, ἐξαιρέτως δὲ πρὸς τοὺς μονάζοντας. συνάγουσα γὰρ παρθένους, καὶ ἐπὶ στιβάδων κατακλίνουσα, αὐτὴ δὲ ἑαυτῆς καθυπούργει, ὄψα παρατιθεῖσα, καὶ κύλικας ὀρέγουσα, καὶ ὕδωρ ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἐπιχέουσα, θεραπαίνης ἔργον ἐπλήρου. οὕτω δὲ καὶ τὸν ἀείμνηστον υἱὸν αὐτῆς ἐξεπαίδευσεν, ἄτυφον ἔχειν φρόνημα, ἀρετῆς καὶ πολιτείας ἀκριβοῦς ἐπιμελεῖσθαι, δουλεύειν δὲ τῷ Κυρίῳ μετὰ φόβου καὶ τρόμου. ὃς φυλάττων ἀκριβῶς τὰς αὐτῆς ἐντολὰς, ἐκαρποφόρει ἑκατονταπλασίως.

Τῷ κʹ. ἔτει γέγονεν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος ἐν Νικαίᾳ, συνελθόντων τῶν ἁγίων τριακοσίων ιηʹ. πατέρων. ἧς ἡγοῦντο Σιλβέστρου πάπα Ῥώμης τοποτηρηταὶ, Βίτων καὶ Βικέντιος

Cedren.

A xxxvsts. Continet autem tota complexio annos s ↄc xcvt. Eo anno Crispus Constantini F. Christianus vita decessit. & Helena mater Imperatoris Insomnio admonita, Hierosolymam proficiscitur: ibique sacris locis detectis, venerandam Crucem invenit, omniaque restituit, & templa iis locis ædificavit, ac splendide exornavit. Eo tempore Constantinus ædem S. Sophiæ (id est, Sapientiæ) & S. Irenæ (id est Pacis) & SS. Apostolorum, tum beatorum Mocii, & Agathonici, & copiarum præfecti in Anaplo & Sosthenio extruxit: ubi etiam miraculose audivit divinarum vocum omina, atque vidit. Jussit etiam Græcorum simulacris dedicata fana destrui, eorumque reditus templis Christianorum a se B ædificatis addixit. Hoc imperatore, multi populi Christianam religionem amplexi sunt, Celtarum & Gallorum occidentalium: tum Indi interiores, Iberesque & Armenii, Teridate ejus rei principe. Tunc enim Gregorius magnus, Armeniæ magnæ episcopus, ex terribili isto lacu eductus, ad regem Teridatem accessit, & universa Armenia in Christi fidem concessit: nec non Persæ, Simeone episcopo eos docente. Sed & Uthaxadus eunuchus, Saporis Persarum regis pædagogus, ob Christianæ religionis confessionem capitali est affectus supplicio.

Gentes Christianismum amplexæ.

Constantinus porro, cum ei philosophi Græci exprobrarent, quod religionem innovasset: quemdam philosoC phorum ad disputandum de fide cum Alexandro episcopo produxit. Erat is Alexander homo divinus, cæterum indoctus. Is cum philosophum videret garrientem: Impero, inquit, tibi in nomine Jesu Christi, veri Dei, ut sileas, neque loquaris. Adhuc ea Alexandro dicente, philosophus obmutuit, verbumque facere nequivit. Ea tempestate in Campania orbes xiii. terræ motu prostratæ sunt: tantusque fuit solis defectus, ut meridie stellæ viderentur. Et in Melitena omnis generis angues extiterunt, qui se invicem pugnando necaverunt, ex iisque gravis ea in regione est obortus fœtor. Judæos quoque rursum tumultuantes, ac templum ædificare conantes, Constantinus ultus est, D atque dispersit.

Edit. Paris. pag. 285.

Beata autem Helena Hierosolymis domum reversa, cum filio multa de Christiana pietate mandasset, vitam finiit, anno ætatis lxxx: sepultaque est in templo Apostolorum. Beata ista mulier omnibus ornata virtutibus, Christi imitatione etiam animi demissione usa est cum erga omnes homines, tum maxime eos qui solitariam vitam agunt. Nam virgines cogens, & in toris collocans, ipsa eis ancillæ in morem ministrabat, cibos apponens, & pocula porrigens, manibusque earum aquam effundens. Ita & inclytum suum filium instituebat, uti fastu vacaret, virtutique exacte laudabili E studeret, Dominoque cum metu & tremore serviret. Atque is matris præceptis accurate parens, centuplum protulit fructum.

Helenæ mors & laus.

Anno Constantini vigesimo, sanctum primumque Oecumenicum Concilium Nicææ actum fuit, congregatis eo trecentis decem & octo sanctis patribus. Præfuerunt ei Silvestri Romani Papæ locum tenentes Viton & Vincentius presbyteri: Metrophanes Byzantii, Alexan-

Nicæa Synod.

der Alexandreæ, Eustathius Antiocheæ, A Macarius Hierosolymæ, episcopi. Actum contra Arium, qui Alexandreæ presbyter fuerat, impieque pronuntiabat verbum Dei creaturam, neque ejusdem cum patre essentiæ esse, ac fuisse tempus quo verbum non fuerit. Eum Concilium cum sectatoribus ejus proscribens, decrevit, Filium esse ejusdem cum Patre essentiæ, similiterque principio carere: & esse verum Deum, atque omnium conditorem. Cum Nicæam CCCXVIII. isti patres publicis vehiculis pervenissent, eodem etiam imperator se contulit, cupiens videre eam summorum pontificum multitudinem. Domum in regia amplissimam positis solliis adornari, inque eam Patres convenire jussit. B Ipse cum paucis postremus intravit, inque medio adstitit, ac considere Patres mandavit, jussuque eorum posita sella ultimus omnium sedit. Tantum imperator Patribus reverentiæ ac honoris deferebat. Ac Patres quidem floribus laudationum caput imperatoris coronantes, faustis comprecationibus studium ejus rerum sacrum compensaverunt. *Edit. Paris. pag. 286.* Imperator habita oratione, qua eos ad concordiam & unanimitatem exhortaretur, multos ipsorum verbis ac muneribus prosecutus, multos toros parari jussit, omnesque ad unum convivium vocavit, ita ut præstantiores suæ mensæ adhiberet, reliquos in cæteras mensas distribueret. C Videns autem quibusdam oculum dextrum esse erutum, accipiensque id eos a Diocletiano & Maximiano passos quod Christum essent confessi, cicatrices eorum labiis admotis deosculatus est, sperans osculis inde se felicitatem hausturum. Tantum fuit in isto imperatore fidei, observantiæ erga sanctos & modestiæ. Postridie episcopi universi & imperator in unum locum collecti, Arium ad se vocant in concilium cum suis sectatoribus, eique suas opiniones afferendi potestatem faciunt.

Hæc autem erant impii atque execrandi Arii decreta. *Arii hæresis.* Deus non semper fuit pater: sed fuit cum Deus non esset pater. Non semper fuit verbum Dei: sed ex eo quod nihil erat, creatum est. D Deus enim qui erat, is Deum qui non erat, ex nihilo creavit. Aliquando igitur Verbum non fuit. nam Filius creatura est, & res effecta. Neque vero quod ad essentiam attinet, Filius Patri similis est: neque genuinum & naturæ ejusdem cum Patre Verbum est, neque vera ejus sapientia. Sed Verbum est de numero creaturarum, genitum: improprie autem Verbum & Sapientia dicitur, cum ipsum quoque conditum sit a proprio Dei Verbo & sapientia quæ in Deo est, qua a Deo omnia & verbum quoque ipsum facta sunt. Ideo verbum etiam mutabile est, ac naturæ alterabilis, sicuti omnia ratione prædita: alienumque est verbum a Dei substantia, ab eaque distinctum. E Neque videre potest Patrem Filius: neque perfecte & præcise eum cognoscere, neque videre potest. nam suam ipsius quoque substantiam non novit, quomodo sit Filius. Propter nos enim factus est, ut Deus nos ipsius tamquam instrumenti opera crearet, neque omnino extitisset, nisi Deus nos facere voluisset. Interrogatus etiam Arius a quodam, possetne Verbum mutari, quomodo diabolus est mutatus? non veritus est affirmare, posse id mutari: esse enim mutabilis naturæ, ut pote genitum & creatum.

A πρεσβύτεροι· Μητροφάνης τοῦ Βυζαντίου, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, Μακάριος Ἱεροσολύμων, κατὰ Ἀρείου πρεσβυτέρου γεγονότος Ἀλεξανδρείας, βλασφημοῦντος τὸν Θεὸν Λόγον κτίσμα καὶ ἑτερούσιον τοῦ Πατρὸς, καὶ ὅτι ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν δογματίζοντος. ὃν καθελοῦσα, ἀνεθεμάτισε σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ. τὸν δὲ υἱὸν ὁμοούσιον καὶ συνάναρχον τῷ Πατρὶ, καὶ Θεὸν ἀληθινὸν καὶ κτίστην πάντων ἐδογμάτισε. μετὰ γοῦν τὸ συναθροισθῆναι πάντας τοὺς ῥηθέντας τιη´ πατέρας ἐν Νικαίᾳ δημοσίοις ὀχήμασιν, ἀφίκετο καὶ ὁ βασιλεὺς ἐφιέμενος ἰδεῖν τὴν πληθὺν τῶν Ἀρχιερέων, καὶ δὴ οἶκον μέγιστον ἐν τοῖς βασιλείοις κατασκευάσας, θρόνους πολλοὺς ἐν αὐτῷ τεθῆναι B προσέταξε, καὶ οὕτως εἰσελθεῖν τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐπέτρεψεν. ἔσχατος δὲ σὺν ὀλίγοις εἰσελθὼν καὶ αὐτὸς, καὶ στὰς ἐν τῷ μέσῳ, προετρέψατο πάντας καθίσαι. εἶτα θρόνου μικροῦ τεθέντος, κελευσθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἐκάθισεν ἔσχατος πάντων, τοσαύτη τις εὐλάβεια καὶ αἰδὼς τῶν ἀνδρῶν κατεῖχε τὸν βασιλέα. καὶ οἱ μὲν τοῖς ἄνθεσι τῶν ἐγκωμίων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στεφανώσαντες, τὴν περὶ τὰ θεῖα σπουδὴν εὐλογίαις ἠμείψαντο. ὁ δὲ τοὺς περὶ τῆς ὁμονοίας καὶ συμφωνίας προσαγαγὼν λόγους, πολλοὺς μὲν ἐφιλοφρονήσατο καὶ λόγοις καὶ δώροις. πολλὰς δὲ στιβάδας προστάξας εὐτρεπισθῆναι, ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντας ἑστίασε, τοὺς μὲν ἀξιολογωτέρους C ὁμοτραπέζους λαβὼν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς τὰς ἄλλας τραπέζας διεῖλε. θεασάμενος δέ τινας τοὺς δεξιοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκομμένους, καὶ μαθὼν ὡς ὑπὸ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν τοῦτο πεπόνθασι, τὰ χείλη τοῖς τραύμασι προσετίθει κατασπαζόμενος, ἑλκύσειν ἐκεῖθεν εὐλογίαν τῷ φιλήματι πιστεύων. οὕτως ἦν ὁ θαυμάσιος ἀνὴρ ἐκεῖνος, εὐλαβείᾳ καὶ πίστει καὶ μεγαλοφροσύνῃ λελαμπρυσμένος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐπίσκοποι πάντες καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς ἕνα τόπον συνελθόντες, καλοῦσι τὸν Ἄρειον σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ εἰς τὴν σύνοδον, ἐπιτρέποντες αὐτῷ συστῆναι τοῖς οἰκείοις δόγμασιν.

Ἦν δὲ τὰ δόγματα τοῦ ἀσεβοῦς καὶ τρισκαταράτου Ἀρείου D ταῦτα· οὐκ ἀεὶ ὁ Θεὸς Πατὴρ ἦν· ἀλλ' ἦν ὅτε ὁ Θεὸς Πατὴρ οὐκ ἦν. οὐκ ἀεὶ ἦν ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος, ἀλλ' ἐξ οὐκ ὄντων γέγονεν. ὁ γὰρ ὢν Θεὸς, τὸν μὴ ὄντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πεποίηκε. διὸ ἦν ποτε, ὅτε οὐκ ἦν. κτίσμα γάρ ἐστι καὶ ποίημα ὁ υἱός. οὔτε δὲ ὅμοιός ἐστιν ὁ υἱὸς τῷ Πατρὶ κατ' οὐσίαν. οὔτε δὴ ἀληθινὸς καὶ φύσει τοῦ πατρὸς Λόγος ἐστὶν, οὔτε ἀληθινὴ σοφία αὐτοῦ ἐστιν· ἀλλ' εἷς μὲν τῶν ποιημάτων καὶ γεννητός ἐστι. καταχρηστικῶς δὲ λέγεται Λόγος καὶ σοφία, γενόμενος καὶ αὐτὸς τῷ ἰδίῳ τοῦ Θεοῦ Λόγῳ καὶ ἐν τῷ Θεῷ σοφίᾳ, ἐν ᾗ καὶ τὰ πάντα καὶ αὐτὸν πεποίηκεν ὁ Θεός. διὸ καὶ τρεπτός ἐστι, καὶ ἀλλοιωτὸς τὴν φύσιν, ὡς καὶ πάντα τὰ λογικά. ξένος τε καὶ ἀλλότριος E καὶ ἀπεσχοινισμένος ἐστὶν ὁ Λόγος τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας καὶ ἀόρατος ὁ Πατὴρ τῷ υἱῷ. οὔτε γὰρ τελείως καὶ ἀκριβῶς γινώσκει ὁ Λόγος τὸν Πατέρα, οὔτε τελείως αὐτὸν ὁρᾶν δύναται. καὶ γὰρ ἑαυτοῦ τὴν οὐσίαν οὐκ οἶδεν ὡς υἱός ἐστι· δι' ἡμᾶς γὰρ πεποίηται, ἵνα ἡμᾶς δι' αὐτοῦ ὡς δι' ὀργάνου κτίσῃ ὁ Θεός· καὶ οὐκ ἂν ὑπέστη, εἰ μὴ ἡμᾶς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς ποιῆσαι. Ἠρώτησεν οὖν τις αὐτούς, εἰ δύναται ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος τραπῆναι, ὡς ἐτράπη ὁ διάβολος; καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν εἰπεῖν, ὅτι ναί, δύναται τραπῆναι. τρεπτῆς γάρ ἐστι φύσεως, γεννητὸς καὶ κτιστὸς ὑπάρχων.

A Ἀλλὰ τὸ κατὰ τὴν σύνοδον γεγονὸς θαῦμα, οὐ δίκαιον σιωπῇ παραπέμψαι. πρὸς γὰρ τὸ παράδοξον τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος, καὶ φιλόσοφοι καὶ ῥήτορες ἐν τῇ συνόδῳ παρῆσαν, διαλεκτικῆς ἐμπειρότατοι· ἐν οἷς ὑπῆρχέ τις Ἕλλην, παρὰ πάντων αὐτὸς θαυμαζόμενος, ὥστε μεγάλην ἀκρόασιν εἰς τὰς συμβολὰς γίνεσθαι πλήθους ἐπισυντρέχοντος. οὐδὲ γὰρ οἷοί τε ἦσαν οἱ ἐπίσκοποι τὸν φιλόσοφόν τε καὶ ῥήτορα περιτρέψαι τέως διαλεγόμενον, ὅτι πᾶσι τοῖς ἐπαγομένοις ῥᾷστα προσεφέρετο, ἐπιλύων ἀγχινόως τὰ προτεινόμενα, καὶ δίκην ἐγχέλυος ἀκατάσχετος διεξισκόμενος. ἐν οἷς γὰρ ἐδόκει συνέχεσθαι, διολισθαίνων, ἐπικρατεστέρως ἀντεφέρετο τῇ τῶν νοημάτων δεινότητι, καὶ ῥημάτων εὐγλωττίᾳ τε καὶ στωμυλίᾳ. ἀλλ' ἵνα δείξῃ ὁ Θεὸς, ὅτι οὐκ ἐν λόγῳ ἡ B βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει, ἄνθρωπός τις ἐκ τῶν ἁγίων ὀνόματι Σπυρίδων, ἐπίσκοπος Τριμυθούντων, ἁπλούστατος δὲ τὴν φύσιν καὶ ἰδιώτης τὸν λόγον, αἰτεῖται χώραν αὐτῷ δοθῆναι διαλέξεως πρὸς τὸν φιλόσοφον. οἱ δὲ πατέρες τὸ ἁπλοῦν τε καὶ ἰδιωτικὸν τοῦ ἀνδρὸς εἰδότες, ἐκώλυον αὐτόν. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου, πρόσεισι τῷ ἀνδρὶ, καί φησιν· Ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἄκουσον, ὦ φιλόσοφε, τὰ τῆς ἀληθείας δόγματα. Θεὸς εἷς ἐστιν, ὁ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ποιήσας, ὁ καὶ ἄνθρωπον ἐκ γῆς διαπλάσας, καὶ τὰ ὁρατὰ πάντα καὶ ἀόρατα τῷ λόγῳ αὐτοῦ καὶ τῷ πνεύματι συστησάμενος. τοῦτον τὸν Λόγον ἡμεῖς υἱὸν Θεοῦ εἰδότες προσ- C κυνοῦμεν, πιστεύοντες διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἐπ' ἐσχάτων ἐκ τῆς Παρθένου τεχθῆναι, καὶ διὰ σταυροῦ καὶ θανάτου καὶ ἀναστάσεως ἐλευθερωκέναι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ὃν καὶ ἐλπίζομεν ἐλθόντα πάλιν κρῖναι πάντας ἐν δικαιοσύνῃ. πιστεύεις τούτοις, φιλόσοφε; Ὁ δὲ, ὡς ἂν τις μηδέποτε πεῖραν λόγων ἔχων εἰς ἀντίθεσιν, ἀπηνιώθη· καὶ ὡς κωφὸς καὶ ἄλαλος ἀποσιωπήσας, τοῦτο μόνον ἐφθέγξατο, ὅτι κἀμοὶ ταῦτα οὕτως ἔχειν δοκεῖ. καὶ ὁ γέρων φησίν· οὐκοῦν ἀναστὰς ἀκολούθει μοι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ λήψῃ τὸ σημεῖον τῆς πίστεως ταύτης. ὁ δὲ φιλόσοφος ἐπιστραφεὶς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Ἀκούσατε, ὦ ἄνδρες, ἕως ὅτε λόγων ἐποιούμην σπουδὴν, λόγους λόγοις ἀντετίθουν, καὶ τὰ προτεινόμενα τέχνῃ τοῦ λέγειν ἀνέτρεπον· ὅτε δὲ ἀντὶ λόγων D δύναμίς τις ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦδε τοῦ γέροντος, οὐκ ἴσχυσαν οἱ λόγοι τῇ δυνάμει ἀντιτάξασθαι. οὐδὲ γὰρ οἷός τε ἐστὶν ἄνθρωπος ἀντιστῆναι Θεῷ. διὰ τοι τοῦτο εἴτις ὑμῶν δύναται συνιέναι ὡς κἀγὼ, πιστευέτω εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἀκολουθείτω σὺν ἐμοὶ τῷ γέροντι τούτῳ, ἐν ᾧ ἐλάλησεν ὁ Θεός. τούτῳ οὖν τῷ τρόπῳ γενόμενος ὁ φιλόσοφος Χριστιανὸς, ἔχαιρεν ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ γέροντος.

Παρῆν δὲ τηνικαῦτα καὶ ὁ θεῖος Παφνούτιος, καὶ τερατουργός, καὶ ὁμολογητὴς, οὗ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν Μαξιμιανὸς ἐξώρυξεν. ὃς, τῆς συνόδου κανονίσαι θελούσης, ὥστε κληρικὸν μὴ συνέρχεσθαι γυναικὶ πρὸς γάμον, ὡς βαρὺν τὸν λόγον ἀνέτρεψε, καὶ μόνοις ἐπισκόποις ἐνόμισε τοῦτο παραφυλάττεσθαι.

E Μετὰ γοῦν πολλὴν τῆς σκέψεως ἀκρίβειαν, ἔδοξε πᾶσι κοινῇ δεῖν ὁρίσασθαι, τὸ Ὁμοούσιον ἐπὶ τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, τουτέστι τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ φύσεως τῷ πατρὶ καὶ τὸν υἱὸν ὁμολογεῖν. ἣν δὴ καὶ κατὰ κράτος καὶ συμφώνως ἐβεβαίωσαν, πάρεξ Ἀρείου τοῦ ἀσεβοῦς, καὶ ἑτέρων ἓξ ὁμοφρόνων αὐτοῦ. οὓς ἀναθεματισθέντας ὑπὸ τῶν θείων τιη'. πατέρων, ὁ βασιλεὺς ἐξώρισε.

Μετὰ δὲ ταῦτα φιλαπεχθήμονες ἄνδρες κατά τι-

Cedren.

A Cæterum miraculum eo in concilio factum, jure prætermitti silentio non potest. Novitate decreti imperatoris moti convenerant ad concilium philosophi, oratoresque artis disserendi peritissimi. Inter eos quidam erat Græcus in omnium admiratione, & ad cujus disputationes magna hominum accurreret multitudo. Neque enim eum confutare valebant episcopi, cum & facillime quibusvis objectionibus occurreret, & argute dissolveret proposita, instarque enguillæ comprehendi nequiret: sed cum maxime videretur constrictus, elaberetur ac validius instaret adversario. tanta in eo erat ingenii vis, verborumque copia & volubilitas linguæ. *Edit Paris. pag. 257.*

B Deus tamen tunc ostendit, regnum suum non verbis, sed potestate niti. Quidam enim de sanctis, nomine Spyridon, episcopus Trimithuntius, simplicissimo ingenio, ac disserendi rudis, petiit sibi cum philosopho isto disputandi locum concedi: nihilque moratus Patres, qui ejus ruditatem & simplicitatem scientes prohibebant, aggressus eum: In nomine, inquit, Jesu Christi, audi philosophe veritatis decreta. Unicus est Deus, qui cælum & terram creavit, & hominem ex terra finxit, & reliqua omnia tam quæ visum fugiunt, quam quæ in oculos incurrunt, verbo spirituque suo condidit. Hujus verbum nos scimus Filium *1. Cor. 4. Spyridon Sophistam refutat.*

C Dei esse: ideoque adoramus, credentes nostræ salutis causa eum postremo tempore ex Virgine natum, supplicio, morte, atque in vitam reditu suo humanum genus liberasse: eumdemque speramus rediturum, justeque universos judicaturum. Credisne hæc philosophe? Ille vero, veluti si numquam disputare didicisset, muti instar obticuit: hoc unum fatus, Mihi quoque ita res habere videtur. Tum senex Spyridon: Ergo, inquit, surge, & me ad templum sequere, ibi tesseram fidei hujus accepturus. Philosophus autem versus ad discipulos suos: Audite, ait. Quamdiu res verbis agebatur, dicta dictis opposui, arteque disserendi objecta refutavi. Postquam autem pro verbis vis quædam

D ex ore hujus senis exivit, nihil adversus vim verba valuere. non enim potest homo resistere Deo. Itaque si quis vestrum ita potest intelligere uti ego, is in Christum credat, mecumque senem hunc sequatur, cujus ore Deus est locutus. Hoc modo philosophus Christianam pietatem amplexus, se a sene isto victum gavisus est.

Interfuit ei Concilio etiam divinus Paphnutius, mirificus homo, & confessor, cui Maximianus dextrum eruerat oculum. Is, cum vellet Concilium decernere, ut clerici nuptiis abstinerent, eam sententiam ut duram refutavit, auctorque fuit ut cælibatus solis injungeretur Episcopis. *Paphnutius cælibatum clericorum improbat.*

E Re accuratissime examinata, ea fuit omnium sententia, veram fidem statuere Filium consubstantialem, hoc est, ejusdem cum Patre essentiæ atque naturæ. Eam sententiam firmiter omnes atque uno ore approbarunt: excepto impio Ario, & sex aliis cum eo sentientibus. quos a divinis CCCXVIII. patribus proscriptos, Imperator exulare jussit. *pag. 258.*

Secundum hæc, cum inimicitiarum

ferendarum studiosi homines scriptas contra episcopos quosdam accusationes Imperatori tradidissent, is eas acceptas colligavit, suoque annulo obsignatas asservari jussit. Postea discordiis pacificatione sua sublatis, eas accusationes in conspectu omnium cremavit: jusjurando fidem faciens, nihil se in iis scriptum legisse. non enim (dicebat) debent sacerdotum delicta multitudini exponi: ne homines inde offensæ sumpta occasione, sine metu peccent. Ego si meis oculis viderem ab Episcopo adulterium committi, vel purpura mea vellem flagitium obtegere, ne ejus conspectus alios læderet. Ita tum Imperator eos qui recte sentirent victores prædicans, veritati repugnantes placide ad consentiendum adhortans effecit, uti universi de rebus controversis idem sentirent. Atque ita collaudatos omnes honoribus ac donis prosecutus, ad suum singulos gregem redire jussit. Constituit etiam, ut sacrum Pascha eo, quo nunc receptum est, modo celebraretur. ante enim quidam XIV. luna id agebant.

Constantini modestia in vitiis præsulum celandis.

Aliquanto post tempore, suasu Constantiæ filiæ suæ, Arium ab exilio domum redire passus est, resipuisse eum putans. Arius reversus, ab Imperatore est interrogatus, Anne decreto & expositioni Concilii Nicæni staret? statimque hoc ille affirmavit. Quod admiratus Imperator, juramento adactum, non dissentire ab eo Concilio, dimisit, ita fatus; Siquidem recta est fides tua, bene jurasti: sin impia & perversa, celeriter in te Deus statuat. Proinde Constantinus a magno etiam Athanasio postulavit, ut eum veluti qui resipuisset reciperet: & cum id recusaret, quippe Arii perversitatem perspiciens, fidem adhibens Arianorum calumniis, quibus Athanasium impetebant, episcopatu ejecit. Neque id mirum fuit: Sæpe enim etiam divini homines, calumnias piis intentatas re non explorata admittentes, a vero aberraverunt, piosque injuriis ac damnis affecerunt. Quomodo etiam divinus homo Davidus a servo Siba deceptus, qui falso Memphibostham dominum suum deferebat, quasi is Absalomi partibus se addixisset, facultate domino injuste eripuit, servoque mancipavit. Quare oportet magna cum attentione animi, atque deliberatione crimina explorare, neque temere accusatoribus credere, utcumque ii fide digni habeantur. In quam sententiam Nicodemus quoque injustos Judæos graviter objurgat, inquiens: (Numnam leges vestræ aliquem indicta causa, & non explorata re damnant?) Nimirum & prophani philosophi idem perspicue docent, ita præcipientes: Si causam controversiæ disceptas, suspendatur. Si judicium, probationes explorentur. Si quæstiones, id quod æquum est præscribatur, terminus definiatur, scripta rata fiant: quæ scita sunt, ea facto impleantur. ita omnis tollatur contentio, rursusque amicitia obtineat. Tum in Apostolicis constitutionibus divinum Verbum sic mandat: Judex est vacuus personarum reputationis, qui neque divitem revereatur, aut aduletur æque amplius, neque pauperi pareat. Scriptum est: (Non respicies ad potentis dignitatem, neque miseraberis pauperem in judicio.) Dei enim judicium justa justitiam persequetur:

Arius revocatus, & Athanasius relegatus.

Calumniæ non credendum.

2. Sam. 16.

Edit. Paris. pag. 289.

Joan. 7.

A τῶν ἐπισκόπων ἐγγράφυς ἐπέδωκαν τῷ βασιλεῖ κατηγορίας. ὁ δὲ ταύτας δεξάμενος, καὶ δεσμήσας, καὶ τῷ δακτυλίῳ σημηνάμενος ἐκέλευσε φυλάττεσθαι. εἶτα πρὸς εἰρήνην αὐτὺς καὶ ὁμόνοιαν συμβιβάσας, ταύτας ἐνώπιον πάντων κατέκαυσεν, ὅρκῳ πληροφορήσας αὐτὺς μηδὲν ἀναγνῶναι τῶν ἐν αὐτοῖς γεγραμμένων. οὐδὲ γὰρ ἔφη χρῆναι τὰ πλημμελήματα τῶν ἱερέων δῆλα γίνεσθαι τοῖς πολλοῖς, ἵνα μὴ σκανδάλυ πρόφασιν ἐντεῦθεν λαμβάνοντες, ἀδεῶς ἁμαρτάνωσιν. ἐγὼ δὲ εἰ αὐτόπτης ἐγενόμην ἐπισκόπυ γάμον ἀλλότριον διορύττοντος, συνεκάλυψα ἂν τῇ πορφυρίδι μυ ταύτῃ τὸ παρανόμως γινόμενον, ὡς ἂν βλάψοι τὺς θεωμένυς τῶν δρωμένων ἡ ὄψις.
B οὕτω τοίνυν τὺς μὲν τὰ ὀρθὰ λέγοντας ἀνακηρύττων, τὺς δὲ ἀντιλέγοντας παρακλητικῶς εἰς ὁμόνοιαν ἐλαύνων, τὺς πάντας ὁμογνώμονας καὶ ὁμοδόξυς τοῖς ἀμφισβητυμένοις ἅπασι κατέστησε. καὶ οὕτω παραινέσας πάντας, καὶ πολλῆς τιμῆς τε καὶ δωρεᾶς ἀξιώσας, ἕκαστον παρεγγύησε καταλαβεῖν τὴν ἰδίαν ποίμνην. ἐτύπωσε δὲ καὶ τὸ ἅγιον πάσχα ἑορτάζειν ἡμᾶς κατὰ τὴν νῦν κρατῆσαν συνήθειαν. τινὲς γὰρ τῶν πρώην, κατὰ τὴν ιδʹ. τῆς σελήνης ἑώρταζον.

Μετὰ δέ τινα χρόνον ὑπὸ τῆς θυγατρὸς αὐτῦ Κωνσταντίας παρακληθεὶς, ἀνῆκε τὸν Ἄρειον ἀπὸ τῆς ἐξορίας, ὡς δῆθεν μετανοήσαντα. ὃ παραγινόμενος, καὶ ἐρωτηθέντος ὑπὸ τῦ βασιλέως, εἰ στοιχεῖ τοῖς ὅροις καὶ τῇ ἐκθέσει τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδυ; παρευθὺ κατέθετο πιστεύειν
C οὕτως. ὁ δὲ θαυμάσας, ὅρκον ἐπένεγκε μὴ φρονεῖν ἐναντία τῇ συνόδῳ· καὶ τοῦτο ποιήσας, ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰρηκὼς αὐτῷ, εἰ μὲν ὀρθὴ συνέστιν ἡ πίστις, καλῶς ὤμοσας· εἰ δὲ ἀσεβὴς καὶ διεστραμμένη, κρίναι Κύριος ὁ Θεός σε κατὰ σὺ θᾶττον. ταύτῳ τοι καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον εἰς κοινωνίαν αὐτὸν δέξασθαι παρεκελεύσατο, ὡς ἄτε μετανοήσαντα. τῦ δὲ μὴ καταδεχομένυ, γινώσκοντος ἀκριβῶς τὴν Ἀρείυ δυστροπίαν, ἐξορίζει τῦ θρόνυ τὸν ἅγιον, πιστεύσας καὶ ταῖς κατ᾽ αὐτῦ γινομέναις ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν λοιδορίαις· καὶ ὐ θαῦμα. πολλάκις γὰρ καὶ θεῖοι ἄνδρες κατά τινων εὐσεβῶν διαβολὴν ἀκρίτως παραδεξάμενοι, παρετράπησαν τῆς ἀληθείας, καὶ τὺς εὐσεβεῖς παρέβλαψάν τε καὶ παρελύπησαν. ὥσπερ οὖν καὶ
D ὁ θεσπέσιος Δαβὶδ ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τῦ οἰκέτυ Σιβὰ, κατὰ τῦ δεσπότυ Μεμφιβοσθὲ ψευδηγορῦντος, ὡς ὅτι τὰ τῦ τυράννυ Ἀβεσαλὼμ φρονεῖ, τῦτον παρέβλαψε, καὶ τῶν ἰδίων ἀποστερήσας, τῷ οἰκέτῃ προσεκλήρωσεν. ὅθεν χρὴ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας τε καὶ σκέψεως ἐρευνᾶν τὰς κατηγορίας, καὶ μὴ ὡς ἔτυχε πιστεύειν τοῖς κατηγορῦσι, κἂν ἄγαν ὦσιν ἀξιόπιστοι. διὸ δὴ καὶ Νικόδημος πρὸς τὺς παρανόμυς Ἰυδαίυς κατηγορικῶς τε καὶ ἐντρεπτικῶς ἔφη· μὴ ὁ νόμος ὑμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκύσῃ παρ᾽ αὐτῦ πρῶτον, καὶ γνῷ τι ποιεῖ; Ἀμέλει γέ τοι καὶ οἱ τῶν ἔξω σοφοὶ τῦτο προδήλως ἀπεμφαίνοντες οὕτω φασίν· εἰ μὲν ἀμφισβή-
E τησις κρίνει, ἀναρτάσθω· εἰ δὲ κρίσεις, τὺς ἐλέγχυς βασανιζέτω. εἰ δὲ βάσανος, τὸ δέον ὁριζέτω· ὁ δὲ ὅρος, γεγράφθω. τὰ δὲ γεγραμμένα κυρύσθω, τὰ δὲ κυρωθέντα βεβαιύσθω τοῖς ἔργοις· καὶ πᾶσα ἀψιμαχία οἰχέσθω, καὶ πάλιν φιλία χορευέτω. Καὶ ἐν ταῖς Ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὁ θεῖος λόγος οὕτω φησίν· ἔστω δὲ ὁ κριτὴς ἀπροσωπόληπτος, μήτε πλύσιον ἐντρεπόμενος ἢ κολακεύων παρὰ τὸ προσῆκον, μήτε πένητος φειδόμενος. ὐ λήψῃ γὰρ πρό-

σι πρόσωπον δυνάσου, καὶ πένητα οὐκ ἐλεήσεις ἐν κρίσει, ὅτι τοῦ Θεοῦ ἡ κρίσις, δικαίως τὸ δίκαιον διώξεται, καὶ οὐκ ἀρέσει τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον. ὅθεν οὐ δεῖ πιστεύειν ὡς ἔτυχε τοῖς κατηγοροῦσιν ἀκρίτως καὶ ἀβασανίστως. ἐγχωρεῖ γάρ τινας καὶ διὰ ζῆλον ἢ φθόνον κατά τινος ἀδελφοῦ ἐνστήσασθαι ψευδηγορίαν, ὥσπερ οἱ δύο πρεσβύτεροι κατὰ Σωσάννης, καὶ ἡ Αἰγυπτία ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ. σὺ οὖν ὡς Θεοῦ ἄνθρωπος, τὰ τοιαῦτα μὴ προχείρως παραδέχου, καὶ μὴ ἀνέλῃς τὸν ἀθῷον, καὶ μὴ ἀποκτείνῃς τὸν δίκαιον, οὐδὲ λήψῃ δῶρα ψυχὴν παταξαι. τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῦσιν ὀφθαλμοὺς σοφῶν, καὶ λυμαίνονται ῥήματα δίκαια. εἰ οὖν ἀπροσωπολήπτως κρίνετε, ἐπιγνώσεσθε τὸν κατηγοροῦντα κατὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ μαρτυρίαν ψευδῆ· καὶ ἀποδείξαντες αὐτὸν συκοφάντην, ποιήσατε αὐτῷ καθ' ὃν τρόπον ἐπονηρεύσατο ποιῆσαι τῷ πλησίον, καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐκ μέσου ὑμῶν. ὅσον γὰρ ἐπ' αὐτῷ, ἐφόνευσε τὸν ἀδελφὸν, προκαταλαβὼν τὰ ὦτα τοῦ κριτοῦ. γέγραπται γὰρ, ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος ἐκείνου ἐκχυθήσεται τὸ αἷμα αὐτοῦ. ἀλλὰ μηδὲ εἷς παραδεχέσθω μαρτυρῶν κατά τινος, κἂν λίαν ᾖ ἀξιόπιστος. ἐπὶ στόματος γὰρ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων πᾶν ῥῆμα βεβαιωθήσεται, εἶπεν ὁ Κύριος. εἰ τοίνυν τὸ μὲν εὑρεῖν τὸ δίκαιον, ἔργον, τὸ δὲ μὴ διαφθείρειν ἐργωδέστερον ἐπειδὰν εὑρεθῇ, οὐ δεῖ ἐπιρρίπτειν ἑαυτὸν τινὰ τῷ κρίνειν. τότε γὰρ ὀρθῶς ὅρος τῆς δικαιοσύνης σώζεται, ὅταν τῇ μὲν αἰτίᾳ ἡ κρίσις, τῇ δὲ κρίσει ὁ ἔλεγχος, τῷ δὲ ἐλέγχῳ ἡ ψῆφος ἡ πρὸς ποιότητα τοῦ ἁμαρτήματος τὴν τιμωρίαν ὁρίζουσα.

Ἰστέον τοίνυν, ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ περὶ τῆς ἁγίας καὶ ὁμουσίου καὶ ζωοποιοῦ Τριάδος μυστικῶς ἡ διδασκαλία ἐγκατέσπαρται· ὡς καὶ Φίλωνα καίτοι γε Ἰουδαῖον ἄνδρα ὑπάρχοντα, καὶ ζηλωτὴν, δι' ὧν καταλέλοιπε συγγραμμάτων, ἀπομάχεσθαι τῇ οἰκείᾳ θρησκείᾳ. Βασανίζων γὰρ τὸ εἰρημένον, ἐν εἰκόνι Θεοῦ ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον, ἠναγκάσθη ὑπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐξεβιάσθη καὶ τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον θεολογῆσαι. τί γὰρ εἰ καὶ δεύτερον τὸν συναΐδιον Λόγον τῷ Πατρὶ καὶ ἀριθμῷ καὶ χρόνῳ ἀνώτερον ὄντα καλεῖ, τῆς ἀληθείας μὴ ἐφικνούμενος; ὅμως ἔννοιαν ἔσχε καὶ ἑτέρου προσώπου. οὐκ ἐνταῦθα δὲ μόνον ἔπαθε τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ Θεὸς καὶ τὸ Κύριος ἑρμηνεῦσαι πειρώμενος, τῆς βασιλικωτάτης τριάδος ἔννοιαν ἔσχε. φάσκων γὰρ ὅτι εἷς ἐστιν ὁ Θεὸς, οὐ πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατέδραμε τῆς μονάδος, ἀλλὰ πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας τριάδος, τὸ τῶν μὲν πάντη διαιρετῶν ἑνικώτερον, τῶν δὲ ὄντως μοναδικῶν ἀφθονώτερον. καὶ οὕτω κατὰ κράτος εἷλεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, ὡς ἀναγκασθῆναι διαρρήδην τοῦτο φάναι, καὶ ἐν γράμμασι καταλεῖψαι. δύο μὲν γὰρ εἶπε τὰς τοῦ ὄντος δυνάμεις, ὧν ἡ μὲν ποιητικὴ καὶ εὐεργετικὴ, φύσει καλεῖται Θεός· ἡ δὲ βασιλικὴ καὶ τιμωρητικὴ, Κύριος. οὐ πόρρω βαίνων τοῦ φήσαντος, Χριστὸς Θεοῦ δύναμις, καὶ Θεοῦ σοφία· δύναμις οὐκ ἀνυπόστατος, ἀλλ' ἐνυπόστατος, καὶ παντοδύναμος, καὶ ὑποστάσεως δημιουργὸς, καὶ ἰσοσθενὴς ἐκείνου οὗ δύναμίς ἐστι. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Φίλων περὶ Θεοῦ θεάματος, οὗ εἶδε Μωϋσῆς ἐν τῇ βάτῳ, ἐκφράζων, ἔφη· θέαμα ἐκπληκτικώτατον. εἶτα ὁρᾷ μετ' ὀλίγον κατὰ μέσον τῆς φλογὸς, μορφήν τινα περικαλλεστάτην, ἐμφερῆ οὐδενὶ τῶν ὁρατῶν,

A neque justo quicquam injustum probabitur. Non ergo leviter credendum est quibusvis criminationibus re non explorata. Fieri enim potest, ut odio aut invidia aliquis impulsus, fratrem falso criminetur: sicut Susannam duo senes, & Josephum Ægyptia mulier. (Tu ergo homo Dei, hujusmodi ne promptè admiseris, ne insontem occidas, & interficias justum. Neque donis te ad necandum corrumpi sinas. Nam munera excæcant oculos justorum, & justi sermonibus officiunt.) Si ergo nullam cujusquam personæ rationem habentes judicia obitis, deprehendetis eum qui falso crimine proximum suum oppugnavit: eumque calumniæ convictum eo malo afficietis, quod ille alteri molitus fuit: malitiosumque tol-

B letis e medio, qui quantum in ipso fuit, auribus judicis occupatis fratrem necavit. Scriptum est enim: (Qui sanguinem fuderit, eum proprio sanguine luat.) Neque omnino unius hominum testimonium contra alium, utcumque fide digni, pro certo habendum est. (Duorum enim, inquit Dominus, aut trium testium ore quævis res confirmanda est.) Quod si ergo difficile est, id quod justum sit invenire: adhuc difficilius, inventum tueri: nemo judicium præcipitare debet. Tunc autem rectè fines justitiæ servantur, cum causæ judicium, judicio probationes, probationibus sententia, flagitii qualitati respondentem pœnam infligens succedit.

Sciendum porro est, etiam in veteri *Edit. Paris. pag. 290.*

C testamento de sacra consubstantiali & vivifica Trinitate doctrinam arcanè dispersam esse, idque adeo, ut Philo etiam *De Trinitate Philo.* tametsi Judæus, & Judaicæ religionis studiosissimus, in suis tamen commentariis quos posteritati reliquit, suam ipsius religionem oppugnet. Expendens enim illud dictum, Ad imaginem Dei hominem condidit: vi veritatis eo est compulsus, ut non potuerit non etiam verbum Dei asserere. Quid enim refert, quod in eo veritatem non est assecutus, dum verbum patre numero & tempore posterius scribit? Saltem in alterius personæ notitiam pervenit. Neque illud ipsum tantummodo movit: sed & vocabula Deus ac Dominus interpretari conatus, regiissimam Trinitatem agnovit.

D Cum enim dixisset unum esse Deum, non ad unitatis numerum, sed ad sancti Ternionis confugit mysterium: qui ad unitatis naturam propius accedit, quam ea quæ omnino dividi possunt: & uberior tamen est, quam quæ prorsus sunt solitaria. Tanta autem vi animum ejus ista sententia occupavit, ut eam palam profiteri, ac scriptam quoque relinquere coactus fuerit. Duas enim ait esse ejus quod est facultates, quarum altera effectrix & benefica, natura Deus appellatur: altera regia & ultrix, Dominus. Quod ejus dictum non procul abest ab eo, quod in Scriptura Christus *1. Cor. 1.* Dei potentia & sapientia Dei dicitur. Potentia scilicet, seu facultas non carens substantia: sed substantialis, omnipotens, ac substantiarum effectrix, ejusdemque cum eo

E potentiæ cujus est facultas. Rursus idem Philo spectaculum explicans quod in rubo Moses vidit, ita loquitur: Spectaculum vidit quam maxime terribile. Cernit paulo post in medio flammæ quamdam pulcherrimam formam, nullius visibilis rei similem, simulacrum divinæ speciei admodum conforme, lucem mirum quæ ipsa flamma splendidius effulgebat: quam si

quis imaginem ejus qui Est arbitretur, is recte judicaverit. Qua de imagine si quis exacte vult cognoscere, is audiat Paulum sic de Filio loquentem: (Qui est invisibilis Dei imago.) [Col. 1.] Neque vero Philo veracis theologiæ decreta assecutus est: neque est cur ab eo tantam perfectionem requiras, ut putes eum sincera intelligentia perspicere veritatem potuisse, & suam religionem abjicere. Sed hoc considera, quod disputationem de Deo non ad unicam adstrinxit personam, sicut indocti ac male feriati Judæorum magistri faciunt, a majoribus per manus traditam opinionem sectantes. Neque hæc ego tantum, quamquam plurimum habeant momenti, censeo Philoni causam ita sentiendi præbuisse, sed etiam hæc: [Gen. 1.] (Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.) [Gen. 18.] Item: (Pluit Dominus ignem a Domino.) [Psal. 109.] Et: (Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis.) Et: (Quoniam in te Deus est, & tu es Deus.) Eos enim qui dicunt, Deum infinitis modis esse sanctum, audentque in alium quam de Trinitate sensum interpretari illud, [Edit. Paris. pag. 291.] [Esa. 6.] (Sanctus, sanctus, sanctus Dominus:) eos hæc dicta aperte refellunt, [Psal. 26.] (Quæsivi faciem tuam, faciem tuam Domine requiram: ne avertas faciem tuam a me.) Nisi enim auctor his verbis mystice sanctam Trinitatem indicasset, merito supervacaneorum verborum inculcationis damnari posset. Neque in hoc tantum (arbitror enim apertius adhuc dictum aliquod proferendum) sed & in hoc: [Psal. 49.] (Sacrificium laudis Domino exhibe, ac vota tua Altissimo persolve. Invoca me tempore ærumnarum tuarum, & eruam te, ac prædicabis me.) Nam si hic Trinitas non aperte prædicaretur, ita fuerat dicendum: Sacrificium laudis Domino exhibe, ac vota tua Altissimo persolve: & invoca eum cum premeris, & eruet te, ac prædicabis eum. Sed non hoc modo, verum ita, ut retuli, vates locutus est. Perspicue enim his & aliis multis locis vetus testamentum exprimit, se imperium non uni personæ attribuere, sed tribus substantiis, quarum unica sit natura, & eadem essentia: ut Judæorum de unica persona non sanam sententiam traduceret. Atque Judæos quidem Sabellius videtur secutus, nisi forte dum multitudinem deorum Græcanicam exagitat, nimium æqualitati Filii ac Patris intentus ad opinionem de unica persona prolapsus fuit. Græcorum sectatores deprehensum est fuisse Arium & Eunomium, qui ex discrimine personarum, diversas essentias absurde intulerunt. Quod si quis roget, cur non ab initio statim hæc manifesto fuerint indicata, responderim, iis qui scienter audirent, demonstrationem istam atque doctrinam fuisse apprime perspicuam: ut etiam sapienti visum fuit Philoni.

Quod autem ista obscurius promulgata sunt, cogitandum est, vatibus, cum Judæis ad multitudinem deorum statuendam proclivibus leges præscriberent, non consultum visum fuisse differentiam personarum commemorare: ne ii diversas etiam naturas personarum opinantes, ad falsam religionem desciscerent: sed potius ab initio statim edocti unum esse mundi dominum, paulatim deinde de personis doctrina instruerentur, quæ ipsa ad unitatem naturæ redit. Ita quæ unitatis numero de Deo dicuntur, unitatem naturæ confirmant: quæ eum numerum excedunt, proprietates personarum in una essentia comprehensarum indicant. Diversas enim in Deitate

A θεοειδέστατον ἄγαλμα, φῶς αὐγοειδέστερον τοῦ πυρὸς ἀπαστράπτουσαν· ἣν ἐάν τις ὑπεντρόπως εἰκόνα τοῦ Ὄντος εἶναι, καλῶς ὑπείληφεν. εἰ δέ τις περὶ τῆς εἰκόνος ἀκριβῶς μαθεῖν βούλεται, ἀκουέτω Παύλου λέγοντος περὶ τοῦ υἱοῦ· ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου. οὐκοῦν κἀκεῖνος θεολογίας ὀρθοδόξου ἅπτεται. μὴ γὰρ τὴν ἀκρίβειαν ζήτει παρὰ τοῦ δυνηθέντος ὅλως διὰ συνέσεως εἰλικρινοῦς κατοπτεῦσαι τὴν ἀλήθειαν, καὶ τῇ ἰδίᾳ θρησκείᾳ ἀπομάχεσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ἐννόει, ὅτι εἰς ἓν πρόσωπον οὐ συνέκλεισε τὴν θεολογίαν, ὡς οἱ ἀπαίδευτοι καὶ κακόσχολοι τῶν Ἰουδαίων καθηγηταί, προλήψει τινὶ κατεχόμενοι δογματίζουσιν. οὐκ ἐκ τούτων δὲ μόνων πληκτικωτάτων ὄντων εἰς ταύτην προήχθη, ὥς γε ἡγοῦμαι, τὴν ἔννοιαν· B ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν. καὶ ἐκ τοῦ, Ἔβρεξε Κύριος πῦρ παρὰ Κυρίου. καὶ ἐκ τοῦ, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου. καὶ ἐκ τοῦ, ὅτι ἐν σοὶ ὁ Θεός, καὶ σὺ εἶ ὁ Θεός. τοὺς γὰρ λέγοντας, ὅτι μυριάκις ἐστὶν ἅγιος ὁ Θεός, καὶ τό, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος παρερμηνεῦσαι τολμῶντας, λαμπρῶς ἐλέγχει τό, Ἐξεζήτησα τὸ πρόσωπόν σου, τὸ πρόσωπόν σου Κύριε ζητήσω, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ. εἰ μὴ γὰρ τὴν ἁγίαν ἀνεκήρυττε μυστικῶς τριάδα ὁ φράσας, περιττολογίας δίκαιος ἂν εἴη ἀπαιτηθῆναι δίκην. οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ (χρήσομαι γὰρ οἶμαι ἐπὶ σαφέστερον ὁρμῆσαι ῥητόν) ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ, Θῦσον τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ Ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου, καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς C σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με. εἰ μὴ γὰρ ἡ Τριὰς ἐνταῦθα σαφῶς ἐκηρύττετο, ἔδει ῥηθῆναι, Θῦσον τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ Ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου, καὶ ἐπικάλεσαι αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελεῖταί σε, καὶ δοξάσεις αὐτόν. καὶ οὕτω μὲν οὐκ ἐρρέθη· εἴρηται δέ, ὡς εἴρηται. σαφῶς γὰρ διὰ τούτων, καὶ δι' ἄλλων πολλῶν, ἡ παλαιὰ διαθήκη κηρύττει, ὅτι οὐχ ἑνὸς προσώπου σημαίνει δεσποτείαν, ἀλλὰ τριῶν μὲν ὑποστάσεων, μιᾶς δὲ οὐσίας· ἵνα καὶ Ἰουδαίων στηλιτεύσῃ τὴν ὡς ἐφ' ἑνὸς προσώπου οὐχ ὑγιᾶ ἔννοιαν. οἷς καὶ Σαβέλλιος ἠκολούθησεν. ἴσως δὲ ἐκ τῆς ἄγαν τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα ἰσότητος, εἰς τὴν μίαν ὑπόστασιν δογματίσαι ναρκωθείς, τὴν πολυθεΐαν Ἑλλήνων ἐξοστρακίσων, D ὧν Ἄρειος καὶ Εὐνόμιος ἑάλωσαν εἶναι φοιτηταί, τὴν τῶν ὑποστάσεων διαφορὰν εἰς τὴν οὐσίαν παραλόγως ἑλκύσαντες. εἰ δέ τις φαίη, μὴ σαφῶς καὶ προρρήδην ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κεχάρακται, φαίην, ὅτι μάλιστα τοῖς συνετῶς ἀκούουσι, λαμπρά ἐστιν αὕτη καὶ ἀπόδειξις καὶ διδασκαλία, ὡς καὶ τῷ σοφῷ ἔδοξε Φίλωνι.

Εἰ δὲ καὶ συνεσκιασμένως ἐρρέθη, ἐκεῖνο λογίζεσθαι χρή, ὅτι Ἰουδαίοις τοῖς εἰς πολυθεΐαν ῥέπουσι νομοθετοῦντες, οὐκ ἐδοκίμασαν διαφορὰν προσώπων εἰσαγαγεῖν· ἵνα μὴ διάφορον φύσιν ἐν ταῖς E ὑποστάσεσιν εἶναι δογματίσαντες, εἰς εἰδωλολατρείαν ἐλευθῶσιν· ἀλλὰ τῆς μοναρχίας ἐξ ἀρχῆς μαθόντες μάθημα, κατὰ μικρὸν τὸ τῶν ὑποστάσεων ἀναδιδαχθῶσι δόγμα, τὸ πάλιν εἰς ἑνότητα φύσεως ἀνατρέχον. ὡς εἶναι τὰ μὲν ἑνικῶς λεγόμενα, τῆς ταυτότητος τῆς φύσεως παραστατικά· τὰ δὲ ὑπερβαίνοντα τὸν ἑνικὸν ἀριθμόν, τῆς τῶν ὑποστάσεων ἰδιότητος τῆς εἰς μίαν οὐσίαν συναγομένης. τὸ μὲν γὰρ διαφόρους φύσεις ὑποτίθεσθαι, Ἑλληνικόν· τὸ δὲ ἓν

πρόσωπον, ἤγουν μίαν ὑπόστασιν, Ἰουδαϊκόν· τὸ δὲ, πλατύνοντας εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον Τριάδα τὰς ὑποστάσεις, εἰς μίαν οὐσίαν συνάγειν, ὀρθότατόν ἐστι καὶ ἀληθινὸν τὸ δόγμα. Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, οὐκ ἔστι φυσικὰς ἀποδείξεις κατὰ πάντα παραστῆσαι τῶν ὑπὲρ φύσιν πραγμάτων. εἰ γὰρ καὶ σὰρξ ἀληθῶς ὁ Λόγος ἐγένετο, ἀλλ' οὐ ψιλὸς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς ἐνανθρωπήσας, μᾶλλον δὲ Θεὸς ἐξ ἑκατέρων τῶν φύσεων εἷς ὑπάρχει υἱὸς Θεοῦ Θεὸς ὑπερούσιος· εἰ καὶ διαρρήγνυνται οἱ τὸ μεῖζον καὶ ἔλαττον ἐπὶ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ συγκρίνοντες, ἑτεροούσιον τὸν Υἱὸν τοῦ Πατρὸς καὶ ἀνόμοιον δογματίζοντες. οὐ γὰρ ἴσασιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι μεῖζον καὶ ἔλαττον ἐπὶ τῶν ὁμοουσίων ζητεῖται καὶ κρίνεται· ὡς ἄνθρωπος ἀνθρώπου μείζων, καὶ βοῦς βοός, καὶ ἵππος ἵππου, καὶ ἁπαξαπλῶς ὁ κανὼν τῆς συγκρίσεως τοῖς ὁμογενέσιν ἁρμόζει. ὁ τοίνυν τὰ τοῦ Θεοῦ τολμηρῶς περιεργαζόμενος, καὶ μείζονα λέγων τοῦ Υἱοῦ τὸν Πατέρα, τὴν σύγκρισιν ὡς ὁμοουσίων προσίεται, κἂν μὴ βούληται· ἑτεροούσια γὰρ ἀλλήλοις συγκρίνεσθαι οὐ δύναται. οὔτε λέγεται μείζων ἄνθρωπος βοός, ἢ μείζων ἄνθρωπος καμήλου, ἢ μείζων ἄνθρωπος ἰχθύος. τὰ μέν τοι τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ, τῆς τῶν ὑποστάσεων διαφορᾶς εἰσὶ παραστατικά· τὰ δὲ ἑνικῶς ἐξενηνεγμένα, τῆς ταυτότητος τῆς φύσεως. τὰ μὲν γὰρ εἴρηται, ἵνα Σαβέλλιος καὶ Ἰουδαῖοι ἐπιστομισθῶσι· τὰ δὲ, ἵνα Ἄρειος καὶ Εὐνόμιος καὶ Ἕλληνες στηλιτευθῶσιν. οἱ γὰρ πλατύνοντες μὲν εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα τὸν τῶν ἰδιοτήτων ἀριθμὸν, συστέλλοντες δὲ εἰς μίαν οὐσίαν, ὀρθότατα δογματίζουσι, καὶ ταῖς τῶν οὐρανίων χρησμῶν ἕπονται διδασκαλίαις, μήτε εἰς πολυθεΐαν διὰ τὴν τῆς φύσεως διαφορὰν ἐκπίπτοντες, μήτε εἰς Ἰουδαϊσμὸν διὰ τὴν τοῦ ἑνὸς προσώπου σύστασιν ὀλισθαίνοντες. πῶς δὲ οὐκ ἐρυθριῶσι, κτίσματι προσκυνοῦντες, καὶ ταῖς ἑαυτῶν μαχόμενοι ψήφοις; ἀπαγορεύοντες γὰρ τὸ μὴ τῇ κτίσει προσκυνεῖν, ὡς Ἑλληνικὸν, αὐτοὶ τοῦτο δρῶντες ἑαυτοὺς λανθάνουσι. χρὴ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὡς οὐ τὰ αὐτὰ ὀνόματα πάντως καὶ τὰ αὐτὰ μηνύουσι πράγματα, οὔτε ἡ ὁμωνυμία συνωνυμίαν ἐκ παντὸς τρόπου ἐμφαίνει. ἐπεὶ μὲν γὰρ τοῦ Υἱοῦ κυρίως λέγεται ἡ γέννησις, ἐπὶ δὲ τῶν κτισμάτων καταχρηστικῶς· ὑπ' ἐκείνου μὲν, τῆς ἀληθείας ἕνεκεν, καὶ τῆς ὁμοουσιότητος. ἐπὶ δὲ τούτων, τιμῆς χάριν καὶ υἱοθεσίας. βουληθεὶς γὰρ ἀπεκύησεν ἡμᾶς, λόγῳ ἀληθείας. μὴ τοίνυν ἡ ὁμωνυμία τὴν ὁμοτιμίαν ἐνταῦθα τικτέτω, μηδὲ τὰ καταχρηστικῶς εἰρημένα κυρίως λεχθῆναι νομιζέσθω. ἐπεὶ καὶ τὸν θυμὸν, καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ τἄλλα πάντα τὰ τῇ θείᾳ μὴ πρέποντα φύσει, καταχρηστικῶς λελεγμένα, οὐκ ἄν τις ἔμφρονων κυρίως πεφράσθαι φαίνει. δῆλον γάρ ἐστιν, ὅτι ἑκάστῳ χωρίῳ καὶ ἑκάστῃ λέξει ἡ προσήκουσα καὶ ἁρμόζουσα διασάφησις προσαγομένη, τὴν ἀλήθειαν ὠδίνει.

Εἰπάτωσαν δέ γε καὶ οἱ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημοῦντες, καὶ τῆς θείας οὐσίας αὐτὸ χωρίζοντες, πῶς ὁ Θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν ἐνανθρωπήσας παρέδωκε συμπληρωτικὸν εἶναι τῆς ἁγίας Τριάδος, τὸ πανάγιον Πνεῦμα, καὶ ἐν τῇ ἐπικλήσει τοῦ θείου βαπτίσματος σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ ὡς ἐλευθεροῦν τῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἀνθρώπους ἀριθμούμενον. καὶ ἐπὶ τῆς μυστικῆς τραπέζης τὸ σῶ-

A naturas statuere, Græcum est: unicam personam, Judaicum: cæterum sanctam & unam essentia Trinitatem diducere in tres personas, hasque in unam naturam recolligere, rectissimum est, & vera sententia. *Edit. Paris. pag. 292.* His in summa addo, rerum naturam excedentium demonstrationes naturales non posse ubique dari. Nam tametsi verbum Dei vera caro factum est: non tamen nudus homo fuit Christus in carne degens: sed potius Deus ex utraque natura unus exstitit filius Dei Deus, naturæ rerum creatarum superior: vel si rumpantur qui Patrem cum filio ratione majoris & minoris comparantes, diversæ substantiæ a Patre Filium, eique dissimilem statuunt. Quos apparet non animadvertisse, quod majus & minus tantum in his quæruntur & judicantur, B quæ ejusdem sunt naturæ: ut homo homine major, itemque bove bos, & equus equo dicitur: omninoque regula ea comparandi in iis locum habet, quæ sunt ejusdem generis. Qui ergo audaci curiositate Deum patrem Filio majorem dicit, is invitus etiam eamdem naturam utriusque admittit. Quæ enim natura differunt, ea comparari non possunt: neque homo bove, camelo, aut pisce major dicitur. Sane quæ in sacris litteris de Deo supra singularem numerum dicuntur, ea ad personarum discrimina monstranda faciunt: singulari numero effata, unitatem naturæ docent. Atque illa quidem, ut Sabellio & Judæis ora obturari possent, dicta sunt: hæc, ut C Arius, Eunomius, & Græci notarentur. Qui vero sanctam Trinitatem in personarum ternarium extendunt, ita ut has in unam compingant naturam: ii rectissime sentiunt, cælestiumque auctoritatem oraculorum sequuntur; ac neque ad multitudinem deorum statuendam diversitate naturarum conficta adiguntur, neque unius personæ commento, in Judaismum prolabuntur. Quomodo autem non erubescunt hæretici, creaturam adorantes, sibique ipsis refragantes? Cum enim vetent creaturam adorare, Græcanicum quippe: ipsi imprudentes idem committunt. Id quoque sciendum est, non semper iisdem vocabulis easdem res significari: neque statim eodem modo notari ea quæ communi vocabulo indicantur. D Nam proprie dicitur. Filium esse genitum: de creatura idem improprie dixeris. Filio enim tribuitur hoc veritatis causa, & quia ejusdem est cum Patre naturæ: creaturis autem, honoris & adoptionis gratia. (Sua enim voluntate motus genuit nos, verbo veritatis.) *Jacobi 1.* Non igitur nominis communitas hic eamdem dignitatem utrinque afferre, aut quod improprie dicitur, proprie usurpatum putetur. Quando excandescentiam etiam, & iram, & alia divinæ naturæ nequaquam convenientia, nemo sanus Deo proprie adscribi censebit, cum abusu vocabulorum ei adscribantur. Constat enim, cuivis loco & vocabulo convenientem & quadrantem interpretationem adhibitam veritatem parturire. *pag. 293.*

E Jam qui de sancto Spiritu impie loquuntur, eumque divina natura exterminant, *Spiritum sanctum esse Deum.* respondeant, quomodo Servator noster Deus in humano corpore obversans, sanctum illum Spiritum voluerit complementum esse Trinitatis: idque in baptismo una cum Patre & Filio, ut qui homines a peccatis liberent, numerari atque invocari? Et in mystica Cœna, cum Spiritus sanctus corpus incarnati Verbi dicatur formasse, quomodo possit factus esse, aut creatus, aut servilis conditionis, non impera-

tricis naturæ, quæ omnes res efficit atque gubernat? Si enim servili est statu, non debet annumerari Domino: si creatura, non debet cum Creatore poni. Certe autem unitus ei est, & annumeratur, siquidem rectum est Christo harum rerum accuratissimo doctori fidem adhibere, firmiter & constanter divinam naturam enarranti. Tametsi Spiritus impugnatores sibi eo sapientiores videntur, rerumque sibi cælestium majorem quam in Deo sit cognitionem arrogant: sive ea potius temeraria est & impia garrulitas. Quod si Danielus angelo conspecto, pulchritudinem ejus & magnitudinem miratus, pronus in faciem procubuit, attonitus inusitato spectaculo: quidnam excusationis afferent, qui audacter se Patri, Filio, ac Spiritui sancto ingerunt, ineffabilemque naturam verbis trutinare atque explicare conantur? Cæterum sacræ literæ temporis expertem, æternum, nullo medio interceptum, omnique ratione & intellectu superiorem Filii a Patre progressum, Genituram vocant: non ut accidens aliquod designent, sed ut unitatem naturæ exprimant. Revera enim quæ gignuntur, & quæ gignunt, ejusdem sunt inter se naturæ. Ac ne tu accidens aliquod imagineris, Filius verbum seu Ratio dicitur: ne Patre posteriorem putares, scriptum est, in principio erat Verbum. Additur respectus ad Patrem: Et Verbum erat apud Deum. Subjicitur dignitas: Et Verbum erat Deus. Vocabulo Filii, essentia eadem: Verbi, vacuitas perpessionum. In principio fuisse, æternitas cum Patre ei communis indicatur: Apud Patrem fuisse necessitudinem: Deum esse, dignitatem ejus. Quibus consideratis, ac de singulis ea quæ non conveniunt, neque decent, amolientes: ut de Filio, posteriorem: de Verbo propria substantia carens: ita quidem Filium æternum Deum ejusdem cum Patre substantiæ, bonum, & qui extra tempus a patre progressus sit, agnoscemus ac venerabimur.

Filius genitus.

Mortuo Antiocheæ episcopo sanctissimo Eustathio, Flavianus magnus subrogatur. Iis temporibus Messalianorum hæresis initium habuit: qui & Euchitæ, a precibus, & ab instinctu numinis Enthusiastæ, ac præterea Lampetiani atque Bogomili nominantur. Principes sectæ fuerunt Adelphius, Dadna, Saba, & Simeon. De hac secta Flavianus multos monachos congregavit: cumque ii se in ea esse hæresi negarent, ita eos coarguit. Quemdam magni inter ipsos nominis senem seorsim abductum astute sic compellavit: Nos, o senex, qui diutius viximus, accuratius etiam humanam cognovimus naturam, & adversariorum dæmonum machinas præclare comperimus: tum experientia didicimus gratiam Spiritus suppeditari. Isti autem adolescentes nihil horum perfecte habentes cognitum, paulo spiritualiores sermones audire non sustinent. Edissere ergo mihi, Quomodo dicitis adversum Spiritum vestris precibus atque exercitatione depelli, sanctique Spiritus gratiam introduci? His verbis senex demulsus, occultum ac animis lethale venenum omne evomuit. Nullam, inquit, a baptismo utilitatem censemus conferri: solam seriam precationem facere ad dæmonem qui in homine inhabitat, ejusque substantiæ unitus est, abigendum.

Flavianus. Messaliani seu Euchitæ hæretici.

Edit. Paris. pag. 294.

A μα ἰδικὸν τῆς τοῦ υἱοῦ σαρκώσεως ἀποφαῖνον, πῶς ἂν εἴη ποιητὸν ἢ κτιστὸν, ἢ τῆς δουλικῆς φύσεως, ἀλλ' οὐ τῆς δεσποτικῆς καὶ δημιουργοῦ καὶ βασιλίδος οὐσίας συγγενὲς καὶ ὁμοούσιον τὸ ἅγιον Πνεῦμα; εἰ γὰρ δοῦλον, μὴ συναριθμείσθω τῷ κτίστῃ· ἥνωται γὰρ, καὶ συναριθμεῖται, ἐπειδὴ τῷ ἀκριβεῖ τῶν τοιούτων δογμάτων Χριστῷ πείθεσθαι προσήκει, βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς τὰ περὶ τῆς οἰκείας οὐσίας διδάσκοντι. εἰ καὶ τοῖς πνευματομάχοις δοκεῖ, σοφωτέρους εἶναι, καὶ τὰ οὐράνια πλέον εἰδέναι Θεοῦ κομπάζοντας, ἢ μᾶλλον τολμηρῶς τε καὶ δυσσεβῶς ῥητορεύοντας. εἰ οὖν ὁ θεῖος Δανιὴλ ἄγγελον θεασάμενος, καὶ θαυμάσας τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ὀφθέντος, πρηνὴς ἔπεσεν, ἐκπλαγεὶς πρὸς τὸ παράδοξον τῆς θέας·
B ποίαν ἕξουσιν ἀπολογίαν οἱ Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι μεσιτεύειν τολμῶντες, καὶ τὴν ἄῤῥητον φύσιν λόγοις ζυγοστατεῖν ἐπιχειροῦντες καὶ φυσιολογοῦντες; τὴν τοίνυν ἄχρονον καὶ ἀΐδιον, καὶ ἀμεσίτευτον καὶ παντὸς λόγου καὶ νοῦ κρείττονα πρόοδον τοῦ Υἱοῦ ἀπὸ τοῦ Πατρὸς, γέννησιν καλοῦσιν αἱ γραφαί· οὐχ ἵνα πάθος ὑπογράψωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸ ὁμοούσιον ὑποδείξωσιν. ὁμοούσια γὰρ τῷ ὄντι τὰ τικτόμενα τοῖς τίκτουσιν. ἵνα δὲ μὴ φαντασίαν πάθους ἐπικομίσῃ, Λόγον προσαγορεύουσιν. ἵνα δὲ μὴ νεώτερος ἐπινοηθῇ, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, φασίν. εἶτα καὶ τὴν πρὸς τὸν Πατέρα σχέσιν κηρύττοντες, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν. εἶτα καὶ τὴν ἀξίαν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. ἐκ
C μὲν τοῦ Υἱοῦ τὸ ὁμοούσιον, ἐκ δὲ τοῦ Λόγου τὸ ἀπαθὲς, καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἐν ἀρχῇ εἶναι τὸ συναΐδιον, ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τὸν Πατέρα εἶναι τὴν πρὸς αὐτὸν οἰκειότητα, διὰ δὲ τοῦ Θεὸν εἶναι, τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καταμαθόντες. καὶ ἐξ ἑκάστου ὀνόματος τὸ μὴ ἐφαρμόζον καὶ ἀπρεπὲς ἀποπεμψάμενοι (οἷον ἀπὸ μὲν τοῦ Υἱοῦ, τὸ νεώτερον· ἀπὸ δὲ τοῦ Λόγου, τὸ ἀνυπόστατον) Θεὸν ἀΐδιον ὁμοούσιον καὶ ἀγαθὸν, καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ Πατρὸς προελθόντα, εἰδείημέν τε καὶ προσκυνήσαιμεν.

Μετὰ τὸν θάνατον Εὐσταθίου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, Φλαβιανὸς ὁ μέγας προχειρίζεται. τούτοις τοῖς χρόνοις ἀνεφύη καὶ ἡ τῶν Μασαλιανῶν αἵρεσις, εἴτ' οὖν Εὐχιτῶν καὶ Ἐνθουσιαστῶν, καὶ Λαμπετιανῶν, καὶ Βογομίλων· πολυώνυμος γάρ ἐστιν αὕτη· ἀπὸ Ἀδελφίου,
D καὶ Δαδώη, καὶ Σάβα, καὶ Συμεῶνος, τῶν αἱρεσιαρχῶν. ἀφ' ὧν ὁ μέγας Φλαβιανὸς μοναχοὺς συναθροίσας πολλοὺς, καὶ τὴν αἵρεσιν ἐξαρνουμένους, τὸν δὲ τὸν τρόπον διήλεγξεν. ἐπίσημον γάρ τινα παρ' αὐτοῖς γέροντα παραλαβὼν κατ' ἰδίαν, ἔφη πρὸς αὐτὸν μετὰ πανουργίας· Ἡμεῖς μὲν, ὦ πρεσβῦτα, τὸν πλείω βεβιωκότες βίον, ἀκριβέστερον καὶ τὴν ἀνθρωπείαν ἐμάθομεν φύσιν, καὶ τὰ τῶν ἀντιπάλων δαιμόνων ἔγνωμεν εὖ μάλα μηχανήματα. πείρᾳ δὲ καὶ τὴν τῆς χάριτος ἐδιδάχθημεν χορηγίαν. οὗτοι δὲ νέοι ὄντες, καὶ τούτων ἀκριβῶς οὐδὲν ἐπιστάμενοι, πνευματικωτέρων λόγων ἀκοῦσαι οὐ φέρουσιν. ὑφηγοῦ εἰπέ μοι, πῶς φατὲ καὶ τὸ ἐναντίον πνεῦμα ὑποχωρεῖν, καὶ τοῦ παναγίου Πνεύματος
E τὴν χάριν ἐπιφοιτᾷν διὰ τῆς ὑμετέρας εὐχῆς καὶ ἐπιτηδεύσεως; Ὁ δὲ τοῖς λόγοις τούτοις καταθελχθεὶς, ἐξήμεσεν ἅπαντα τὸν κεκρυμμένον ἰὸν καὶ ψυχοφθόρον, καί φησιν· οὐδεμίαν μὲν ἐκ τοῦ βαπτίσματος ἴσμεν ὠφέλειαν τοῖς ἀξιουμένοις ἐγγίνεσθαι. μόνην δὲ τὴν σπουδαίαν εὐχὴν, τὸν ἔνοικον καὶ συν-

ουσιω-

νοστιωμένον δαίμονα ἐξελαύνειν. ἕλκει γὰρ ἕκαστος τῶν νιατομένων ἐκ τοῦ προπάτορος ὥσπερ τὴν φύσιν, οὕτω δὴ καὶ τὴν τῶν δαιμόνων δουλείαν. ὧν ὑπὸ τῆς σπουδαίας εὐχῆς ἐλαυνομένων, ἐπιφοιτᾷ λοιπὸν τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὁρατῶς καὶ αἰσθητῶς, καὶ τὴν οἰκείαν παρουσίαν φανερώτατα σημαῖνον, τὸ μὲν σῶμα τῆς ἐμπαθοῦς κινήσεως ἐλευθεροῦται παντελῶς· ἡ δὲ ψυχὴ τῆς ἐπὶ τὰ χείρω ῥοπῆς τέλεον ἀπαλλάττεται, ὡς μηκέτι δεῖσθαι λοιπὸν, μήτε νηστείας πιεζούσης τὸ σῶμα, μήτε διδασκαλίας χαλινούσης τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν ἀπὸ πάσης ἐνεργείας πονηρᾶς καὶ ἐνθυμήσεως. οὐ μόνον δὲ τῶν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὁ τοιοῦτος ἀπαλλάττεται αἰσχίστων παθῶν καὶ σκιρτημάτων, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα σαφῶς προλέγει, καὶ τὴν ἁγίαν Τριάδα ὀφθαλμοφανῶς θεωρεῖ, καὶ θεολογίας καὶ θείων μυστηρίων ἀξιοῦται. οὕτως ὁ θεῖος Φλαβιανὸς τὴν δαιμονιώδη αἵρεσιν ἀνορύξας, ἔφη πρὸς τὸν δυσσεβέστατον γέροντα· πεπαλαιωμένε κακῶν ἡμερῶν, ἐλέγχει σε τὸ σὸν μιαρώτατον στόμα, καὶ οὐκ ἐγώ. καὶ τὰ σὰ διεφθαρμένα καὶ ἀκάθαρτα χείλη καταμαρτυροῦσί σου. φανερωθείσης δὲ τῆς σατανικῆς καὶ βδελυρᾶς ἀπάτης καὶ αἱρέσεως ταύτης, τῆς μὲν Συρίας ἐξηλάθησαν εἰς δὲ τὴν Παμφυλίαν ἀνεχώρησαν, καὶ ταύτην τῆς λώβης ἐπλήρωσαν· νῦν δὲ σχεδὸν εἰπεῖν καὶ τὰ πλεῖστα δύσεως.

Τῷ κα΄. ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, διαβάλλουσι Σαπώρην τὸν βασιλέα Περσῶν κατὰ Χριστιανῶν. καὶ γίνεται διωγμὸς, ὡς πλείους τῶν δεκαοκτὼ χιλιάδων ὑπ' αὐτοῦ ἀναιρεθῆναι. ἡ δὲ αἰτία τῆς διαλύσεως τῆς μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν γενομένης εἰρήνης, γέγονε δι' αἰτίαν τοιαύτην. Μητρόδωρός τις Περσογενὴς, προσποιησάμενος φιλοσοφεῖν, ἀπῆλθεν ἐν Ἰνδίᾳ, καὶ τοὺς Βραχμάνας· καὶ χρησάμενος ἐγκρατείᾳ πολλῇ, γέγονεν αὐτοῖς σεβαστός. εἰργάζετο δὲ ὑδρομύλους, καὶ λουτρὰ, μέχρι τότε μὴ γνωριζόμενα παρ' αὐτοῖς. οὗτος ἐν τοῖς ἀδύτοις ὡς εὐσεβὴς εἰσιὼν, λίθους τιμίους καὶ μαργαρίτας πολλοὺς ὑφείλετο. ἔλαβε δὲ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ἰνδῶν, ὥστε τῷ βασιλεῖ δῶρα κομίσαι· καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον, δίδωσι ταῦτα ὡς ἴδια τῷ βασιλεῖ. θαυμάζοντι δὲ αὐτῷ ἔφη, καὶ ἄλλα διὰ γῆς προπέμψαι, ἀλλ' ἀφαιρεθῆναι ὑπὸ Περσῶν. γράφει οὖν ἀποτόμως Κωνσταντῖνος πρὸς Σαπώρην, ἀποσταλῆναι αὐτά, καὶ δεξάμενος οὐκ ἀντεπέστειλε. διὰ τοῦτο ἐλύθη ἡ εἰρήνη. ἐκ τούτων οὖν τῶν λίθων ἔργον ποιήσας ὁ βασιλεὺς, ἀπέστειλε τοῖς πέραν τοῦ Δανουβίου ἔθνεσι, ἐπιγράψας τῷ μείζονι τὸ δῶρον· ὅπερ γέγονεν αὐτοῖς ὀλέθρου αἴτιον, διὰ τὴν ἐπιγραφήν. φασὶ δὲ αὐτὸν πρῶτον πάντων τῶν βασιλέων διαδήματι χρήσασθαι, καὶ μαργαρίταις καὶ ἄλλοις λίθοις περιεργότερον κοσμηθῆναι. ἀλλὰ καὶ πτύχας Εὐαγγελίων χρυσᾶς, διὰ μαργάρων καὶ λίθων κατασκευάσας, ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσήγαγε, θαύματος ἀξίας. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ἡ ἁγία καὶ μακαρία Ἑλένη πρὸς Κύριον ἐκδημεῖ, ἐτῶν οὖσα π΄. καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων θάπτεται πρώτη, πολλὰ τῷ ἰδίῳ υἱῷ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν εὐσεβείας παραγγείλασα.

Τῷ λβ΄. ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος κατὰ Γερμανῶν καὶ Σαυροματῶν καὶ Γότθων στρατεύσας, νίκην ἤρατο κραταιὰν, διὰ τῆς τοῦ σταυροῦ δυνάμεως· καὶ τούτους εἰς ἐσχάτην ἤγαγε δουλείαν. καὶ Δρεπανὰν τὴν ἐν Νικομηδείᾳ ἐπικτίσας εἰς τιμὴν Λουκιανοῦ τοῦ ἐκεῖσε μαρτυρήσαντος, Ἑλενούπολιν διὰ τὴν μητέρα ἐκάλεσεν.

Cedren.

A Etenim quivis homo a progenitore ut naturam, ita & dæmonum servitutem trahit: quibus dæmonibus proba precatione profligatis, tum sanctus ingruit Spiritus, ita quidem ut & videri hoc & sentiri possit. nam manifestissime adventum suum indicans, corpus motu qui ab animi perturbationibus proficiscitur, prorsus liberas, animæ autem momentum ad deteriora omne eximit, ut porro neque jejunio opus sit quo corpus subigatur, neque doctrina animam frænante, mentemque ab omni mala actione ac cogitatione inhibente. Neque vero homo animi modo & corporis solvitur turpissimis affectibus atque petulantia, sed & futura perspicue prædicit, sanctam Trinitatem oculis suis cernit, B rerum divinarum cognitione & sacrorum mysteriorum donatur. Flavianus vero cum hoc pacto diabolicam istam hæresin eruisset, ita est impiissimum senem allocutus: Confecte malis diebus, arguit te impurissimum os tuum, non ego: testimoniumque adversus te tulerunt perdita tua & immunda labia. Porro diabolica illa hæresi detecta, scelestoque errore, ejus professores Syria expulsi, in Pamphiliam abiverunt, eamque lue ista impleverunt, quæ nunc majorem quoque Occidentis partem occupavit.

Annum vigesimum primum imperante Constantino, Sapores Persarum rex calumniis contra Christianos exasperatus, C graviter eos persecutus est, & supra XVIII millia eorum interfecit. Causa pacis inter Romanos & Persas ruptæ hæc fuit. Metrodorus quidam Persa, sub prætextu philosophandi in Indiam se ad Brachmanes contulit: magnaque usus continentia, venerabilis est eis factus. Molas quoque aquaticas & lavacra extruxit, ipsis hactenus ignotas res. Is Metrodorus quod pii hominis existimationem sibi parasset, in penetralia sacrarii ingressus, multos lapides pretiosos & margaritas sustulit: accepit etiam a rege Indiæ, quæ dono Imperatori ferret. Inde Byzantium reversus, tamquam de suo ea regi obtulit: mirantique, alia D quoque terra se attulisse dixit, sed ea sibi a Persis adempta. Itaque Constantinus severe Sapori scribit, mitti sibi ea postulans: & accepta non remisit. Ideo pax dissiluit. His ex lapidibus opus confecit Imperator, misitque populis trans Danubium colentibus munere ei qui cæteris præstaret inscripto. quæ inscriptio barbaris exitiosa fuit. Ferunt eum primum omnium Imperatorum diademate usum margaritisque & gemmis superbius fuisse ornatum. Quin & aurea Evangeliorum volumina unionibus & pretiosis lapidibus ornata confecit, inque magno templo posuit, digna admiratione. Eo tempore etiam sancta atque beata Helena ad Dominum commigravit, annos nata LXXX, ac prima om- E nium est in templo Apostolorum sepulta. Ante obitum multa de pietate filio præceperat.

Anno XXSS, Constantinus facta in Germanos, Sauromatas & Gotthos expeditione, Crucis vi magnam reportavit victoriam, easque gentes in servitutem egit. Drepanam quoque apud Nicomediam in honorem Luciani, qui ibi capitali supplicio veritati testimonium perhibuerat, condidit, & a matre Henopolin appellavit.

Christiani persequuntur. *Edit. Paris. pag. 295.*

A Annis XXIII, XXIV, & XXV Antiocheæ templum octangulum ædificari cœptum est. Constantinus Danubio trajecto, ponte eum lapideo instravit, Scythas subegit. Forum quoque condidit cum binis amplis rostris: eoque in foro columnam Roma allatam posuit, uno solido lapide constantem, qui totus erat purpureus: atque eam æreis cingulis cinxit inscriptis. in ejus autem summo statuam sibi collocavit cum hac inscriptione: CONSTANTINUS. splenduit solis iubar, opus fuit Phidiæ, Athenis adductum. Ad basin columnæ posuit septem corbes, ac duodecim sportas Christi miraculis insignes. Ministerio etiam sancti martyris Artemii, reliquias sanctorum apostolorum Lucæ, Timothei, & Andreæ in Urbem attulit. B

Edit. Paris. pag. 296.

XXVI & XXVII annis, simulacris, eorumque fanis evertendis operam dedit; reditus eorum Ecclesiis Dei transcripsit. Tunc & basilica Nicomediæ de cælo tacta conflagravit.

Arii fraus & interitus.

Anno XXVIII, impius Arius ficta resipiscentia ac fallacibus sermonibus, post suam damnationem aures placidissimi Imperatoris demulsit: sumptisque duobus libris, alterum qui perversam ipsius opinionem continens ipsius manu scriptus erat, occulte secum habuit: alterum aliena manu scriptum de sententia Nicæni concilii, C Imperatori tradidit; juravitque se ita sentire de religione, quemadmodum sua manu scripsisset. Hac fraude imperatorem ita decepit, ut Arium jussserit sine mora ab Alexandro pontifice summo in Ecclesiam recipi. Verum Alexander anxius, ut par erat, animi, totam noctem ad Dominum precibus fusis Arium pessumdedit. Nam Arius cum postridie magno cum fastu & ostentatione ad Ecclesiam procederet, cum in foro non procul a curia abesset, ventre stimulante ad latrinam abiit: ibique ab angelo ictus, intestina in latrinam egessit, atque exanimatus est.

Eodem anno fames magna fuit in Oriente: quam penuriam Imperator sublevavit, multo frumento immisso. Sola D Antiochea annuos modios XXXVI mille accepit. Terræmotu porro Salamin urbs Cypri dejecta, multique mortales extincti sunt.

Anno XXIX, Dalmatius Cæsar designatus est. Is Tarsi Ciliciæ Kalokærum, qui in Cypro tyrannidem gesserat, vivum combussit.

Mors Constantini Magni.

Anno sui imperii XXXIII Constantinus Magnus moritur. Facta in Persas expeditione a Nicomedia, ad thermas Pythias pervenerat. inde male affecto corpore, per Helenopolio * E io castra cum venisset, vehementi febre correptus vitam cum morte commutavit, nono post conditam dedicatamque Constantinopolim anno. Sepultus est in arca Porphyretica seu Romana, & mater ejus Helena eodem reposita: ac Fausta uxor, filia Maximiani Herculei, quæ duodecim annis ante mariti obitum decesserat. Imperium tribus filiis reliquit, Constantio, Constantino, & Constanti, ita divisum, ut Constantius Thraciam & Orientem teneret: Con-

* vel Characem, ἐν τῷ χάρακι.

pag. 297.

A Τῷ κγ'. καὶ δ'. καὶ ε'. ἔτει, τὸ ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀκτάγωνον κυριακὸν ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι. καὶ αὐτὸς τὸν Δάνουβιν περάσας, γέφυραν ἐν αὐτῷ λιθίνην πεποίηκε, καὶ τοὺς Σκύθας ὑπέταξε, καὶ τὸν φόρον ἔκτισε μετά γε τῶν δύο μεγάλων ἐμβόλων· καὶ ἐν αὐτῷ τῷ φόρῳ, κίονα μονόλιθον καὶ ὁλοπόρφυρον ἔστησεν, ἐκ Ῥώμης ἀγαγών, ἐνδήσας αὐτὸν διὰ χαλκῶν ζωνῶν γεγραμμένων. ἱδρύσατο δὲ ἐπάνω αὐτοῦ ἀνδριάντα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, ἐν ᾧ γέγραπται, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. ἔλαμψεν ἡλίου δίκην, ὃς ἦν ἔργον μὲν Φειδίου, ἤχθη δὲ ἐξ Ἀθηνῶν. καὶ τὰς ἑπτὰ σπυρίδας, καὶ τοὺς ιβ'. κοφίνους, ἐν οἷς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐθαυματούργησεν, ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ κίονος ἔθετο. B καὶ τὰ λείψανα δὲ τῶν ἁγίων ἀποστόλων Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου καὶ Ἀνδρέου, διὰ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀρτεμίου ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγε.

Τῷ κς'. καὶ κζ'. ἔτει αὐτοῦ τὴν κατὰ τῶν εἰδώλων, καὶ τῶν ναῶν αὐτῶν κατάλυσιν ἐπέτεινε· τὰς δὲ εἰσόδους αὐτῶν, ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ ἐκύρωσε. τότε καὶ ἡ ἐν Νικομηδείᾳ βασιλικὴ πυρὶ θείῳ ἐφλέχθη.

Τῷ κη'. ἔτει αὐτοῦ, ὁ δυσσεβὴς Ἄρειος ἐπιπλάστῳ μετανοίᾳ καὶ λόγοις ἀπατηλοῖς μετὰ τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ καταγοητεύσας τὰς ἀκοὰς τοῦ γαληνοτάτου βασιλέως, καὶ δύο βιβλία λαβών, τὸ μὲν ἓν τὴν ἑαυτοῦ διεστραμμένην περιέχον δόξαν ταῖς ἰδίαις χερσὶ γράψας ἐν κρυφῇ κατεῖχε· τὸ δὲ ἕτερον δι' ἀλλοτρίας χειρὸς ὁμοφώνως τῇ ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθείσῃ πίστει γεγραφώς, καὶ τοῦτο ἐπιδοὺς τῷ βασιλεῖ, καὶ διομνύμενος, C ἦ μὴν οὕτω πιστεύειν ὥσπερ δὴ καὶ ἔγραψεν· οὕτω συνήρπασε τῇ αὐτοῦ δολιότητι τὸν βασιλέα, ὥστε κελεῦσαι τοῦτον ἀνυπερθέτως ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀρχιερέως εἰς κοινωνίαν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας προσδεχθῆναι. ἀγωνιάσας τοίνυν ὡς εἰκὸς ὁ Ἀρχιερεύς, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ, ἀγχοῦς ἔργον αὐτὸν ἐποιήσατο. τῇ γὰρ ἑξῆς ὁ ἀνόσιος μετὰ φαντασίας καὶ γαυριάματος εἰς τὴν ἐκκλησίαν προερχόμενος, ἐπειδὰν ἐν τῷ φόρῳ πλησίον τοῦ λεγομένου Σενάτου ἐγένετο, τῆς γαστρὸς νυξάσης αὐτοῦ, τοῖς ἐκεῖσε ἀφεδρῶσιν ἀποκεχωρακώς, ἀγγελικῇ καταπατάσσεται χειρί, τῶν τε κοιλίας αὐτοῦ καὶ τῶν σπλάγχνων σὺν τῇ ψυχῇ ῥαγέντων, καὶ εἰς ἀφεδρῶνας καταβληθέντων.

Τῷ κη'. ἔτει λιμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ ἀνατολῇ. ὁ D δὲ βασιλεὺς σῖτον πολὺν ἀποστείλας, τοῦτον ἤμβλυνε. μόνη δὲ ἡ Ἀντιόχεια λς'. χιλιάδας σίτου κατ' ἔτος ἐλάμβανε. σεισμοῦ δὲ ἐν Κύπρῳ γενομένου, Σαλαμίνη πόλις κατέπεσε, καὶ ἱκανὸν πλῆθος διέφθειρε.

Τῷ κθ'. ἔτει, Δαλμάτιος Καῖσαρ ἀνηγορεύθη. Καλόκαιρος δὲ ἐν Κύπρῳ τυραννήσας, ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας ὑπὸ Δαλματίου ζῶν κατεκαίετο.

Τῷ λγ'. τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τελευτᾷ. κινήσας γὰρ κατὰ Περσῶν ἀπὸ Νικομηδείας, ἐν τοῖς Πυθίοις αὐτομάτοις θερμοῖς παραγίνεται. καὶ κακωθείς, ἐκεῖθέν τε διὰ Ἑλενουπόλεως ἐν τῷ χάρακι ἐλθών, πυρετοῦ λάβρου κατασχόντος αὐτὸν ἐτελεύτησε, E μετὰ θ'. ἔτος τοῦ οἰκισμοῦ καὶ ἐγκαινισμοῦ Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἀπετέθη ἐν λάρνακι πορφυρᾷ, ἤτοι Ῥωμαίᾳ, αὐτός τε καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἑλένη· πρὸ δώδεκα ἐτῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἀποθανοῦσα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Φαῦστα, θυγάτηρ Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἑρκουλίου· καταλείψας ἐν βασιλείᾳ τρεῖς υἱούς, Κωνστάντιον καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Κώνσταντα διαμερισάμενος, Κωνστάντιον μὲν ἔχειν τὰ Θρᾴκης καὶ ἑῴας μέρη. Κωνσταντῖνον δὲ τὰ πρὸς Ὠκεανὸν ἑσπέρια·

Κώνσταντι δὲ, Κρήτην, Ἀφρικήν, καὶ τὸ Ἰλλυρικόν. δόξα δ' κατέσχε, τελευτῆσαι μὲν τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον φαρμάκῳ δηλητηρίῳ, ἐπιβουλῇ δὲ τῶν ἀδελφῶν. διὸ καὶ αὐτὸν τοῦτο δι' αὐτογράφου ἐπισκῆψαι τῷ παιδὶ, ἐκδικῆσαί τε καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀνελόντας αὐτὸν θείους. λαβόντα δὲ τὴν τοιαύτην γραφὴν Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας ἐπίσκοπον, ἀποδοῦναι Κωνσταντίῳ ἐκ τῆς ἑῴας ἄρτι παραγινομένῳ· ἔνθεν τε γενέσθαι αὐτὸν καὶ ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. τὸ δὲ τούτους ἀναιρεθῆναι, ἐπείπερ ἀλόγιστος σαφῶς ἡ ἀθρόα πάντων αὐτῶν ἀναίρεσις τούτῳ ἐδόκει, δεῖν ἔκρινε μετὰ ἀνὰ λόγου τοῦτο ποιῆσαι. ἐτελεύτησε δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος εὐσεβῶς βασιλεύσας ἔτη λβ΄. καὶ μῆνας ι΄. ζήσας τὰ πάντα ἔτη ξε΄.

Κωνστάντιος ἐβασίλευσεν ἔτη κδ΄. Κώνστας ἔτη ιζ΄. Κωνσταντῖνος δὲ ταχὺ τετελεύτηκε, τρόπῳ τοιῷδε· πρὸς τὸν ἀδελφὸν Κωνστάντιον κοινωσόμενος ἄνεισι περί τινων μετὰ πολλῆς ἰσχύος καὶ δυνάμεως. ὃ τὸν Κωνστάντιον εἰσάγει εἰς ἔκπληξιν μή τι νεωτερίσων ἀφικνεῖται εἰς αὐτόν· καὶ πονηρῶν συμβούλων ἐπιτυχὼν, καὶ πρὸς πόλεμον ἐρεθιζόντων αὐτὸν, ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ καὶ συρραγέντος πολέμου, ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν φευγόντων εὑρεθεὶς ὁ Κωνσταντῖνος ἀναιρεῖται, τρίτος ὢν ἀδελφός. καὶ γίνεται Κωνστάντιος ἐγκρατὴς πάντων τῶν ἑσπερίων. ἦν δὲ Κωνστάντιος τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εὐμήκης, καὶ ἐπίξανθος, χαροπὸς τὴν ὄψιν, εὐμετάβολος τὴν γνώμην, σώφρων τὰ πρὸς ἀφροδίσια, φίλοις συναναστρεφόμενος, ἐγκρατὴς τὰ πρὸς τροφὴν, εὐμενὴς πρὸς τὰς αἰτήσεις καὶ κρίσεις τῶν ὑπηκόων· ὀπωρῶν καθάπαξ ἀφίστατο. ἐν δὲ ταῖς τῶν ἡγεμόνων φιλοτιμίαις τὸ πρέπον ἀεὶ διετήρει. οὐδένα δὲ μὴ παιδείας μετέχοντα τῇ γερουσίᾳ κατέλεγεν. ὡς καὶ τὸ εἴρειν λόγον καὶ μέτροις γράφειν ἐπίστασθαι. ἑνὶ μόνῳ νοσήματι, τῇ κακοδοξίᾳ ἡττώμενος.

Τῷ β΄. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Δαλμάτιος Καῖσαρ ὑπὸ στρατιωτῶν ἀναιρεῖται, οὐ κελεύσαντος Κωνσταντίου, ἀλλ' οὐδὲ κωλύσαντος τὴν σφαγήν. ἔμελλον δὲ συναναιρεῖσθαι Γάλλος καὶ Ἰουλιανὸς, οἱ Κωνσταντίου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου παῖδες. ἀλλὰ τὸν μὲν Γάλλον νόσος, τὸν δὲ Ἰουλιανὸν ἡ νηπιότης διέσωσεν· ὀκταέτης γὰρ ἦν. Κωνστάντιος δὲ πρότερον δεχόμενος τὸ ὁμοούσιον, ὕστερον μετέθετο κουφότητι γνώμης, καὶ ἀπάτῃ τοῦ Ἀρειανοῦ πρεσβυτέρου, καὶ Εὐσεβίου τοῦ τῶν εὐνούχων πρωτεύοντος, καὶ Εὐσεβίου Νικομηδείας.

Τῷ γ΄. ἔτει Κωνσταντῖνος ἐπελθὼν τοῖς Κώνσταντος τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ μέρεσι, καὶ συμβαλὼν πόλεμον, ἀνῃρέθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, ὡς προλέλεκται. Κωνστάντιος δὲ τῆς Ἑῴας βασιλεύων, Γάλλον καὶ Ἰουλιανὸν παιδευθῆναι παρέδωκεν ἐν χώρᾳ καλουμένῃ δὲ Μακέλλῳ, πλησίον Καισαρείας Καππαδοκίας. οὗτοι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀναγνῶσται γεγόνασι, καὶ ἐκκλησίαν κτίσαι τῷ ἁγίῳ μάρτυρι Μάμαντι προεθυμήθησαν· ἐν ᾧ δὲ μέρει κτίζειν Ἰουλιανὸς ἔλαχε, τοῦτο ἡ γῆ οὐκ ἐδέχετο. ἀποκαρέμενος δὲ τὰς τρίχας, μοναχικὴν ἄσκησιν ὑπεκρίνατο. Κωνστάντιος δὲ καὶ Κώνστας ἐνομοθέτησαν, Ἰουδαῖον μὴ ὠνεῖσθαι δοῦλον· ἐπεὶ ἀφαιρεῖσθαι αὐτὸν εἰς τὸν δημόσιον λόγον. εἰ δὲ καὶ περιτεμεῖν τολμήσει δοῦλον, ξίφει τιμωρεῖσθαι, καὶ τὴν τούτου δημεύεσθαι οὐσίαν.

Τῷ δ΄. καὶ ε΄. ἔτει, Ἀντιόχεια ὑπὸ σεισμοῦ μεγάλου ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἐκινδύνευσε.

Cedren.

stantinus, quæ Occidentis sunt ad Oceanum: Constans, Cretam, Africam, & Illyricum. Creditum fuit, Constantinum a suis fratribus exhibito lethali veneno extinctum fuisse: ideoque eum sua manu scriptis litteris mandasse filio, ut a patruis sibi caveret, eosque ulcisceretur. Eas litteras Eusebium Nicomediæ episcopum accepisse, & Constantio recens ex Oriente reverso tradidisse, indeque etiam Constantinopolitano episcopatu potitum. Visum autem fuit absurdum, patruos istos simul universos velle occidere: ideoque decretum est, rem caute agendam. Diem autem suum pie obiit Constantinus magnus, cum imperasset annos triginta duos, menses decem, vixisset annos sexaginta quinque.

CONSTANTIUS & CONSTANS impp. III

Constantius imperavit annos viginti quatuor, Constans annos septemdecim. Constantinus cito periit, idque hoc pacto. Accedebat ad fratrem Constantium, ut cum eo de re quadam communicaret, magnis comitatus copiis. quod suspicionem Constantio movit, ne quid frater novi moliretur. Atque hic malis consultoribus usus, ad pugnam exhortantibus, contra eum exercitum eduxit in aciem. commissoque prælio, Constantinus inter extremos in fuga comprehensus, & interfectus est. Ita Constantius Occidente toto potitur. Statura fuit Constantius procera, flavus, adspectu truci, animo inconstanti, rei Venereæ abstinens, comis erga amicos, in cibo continentiam adhibens, subditorum petitionibus & causis benignus: fructibus prorsus abstinebat, in contentionibus ducum semper decorum servabat, neminem ineruditum in senatum recipiebat, ipse & prosam orationem scribere, versus pangere didicerat. Unum ei vitium adfuit, pravæ de religione opiniones.

Anno Constantii imperii secundo, Dalmatius Cæsar a militibus necatur: neque jubente id Constantio, neque vetante. Erant etiam una interfecturi Gallum & Julianum, filios Constantii ejus qui Constantino magno frater fuit: sed Gallum morbus neci subtraxit, Julianum ætas, octo tantum annos natum. Constantius autem cum ante sententiam de Filio Consubstantiali esset amplexus, post ab ea descivit, levitate ingenii, ac fraude Ariani presbyteri, & Eusebii eunuchorum principis, & Eusebii Nicomediensis episcopi.

Edit. Paris. pag. 298.

Tertio anno Constantinus cum in ditionem fratris Constantis advenisset, commissa pugna a militibus est interfectus, ut diximus. Constantius Orientis imperator Gallum & Julianum erudiendos tradidit in loco qui Macellum appellatur, & non procul abest a Cæsarea Cappadociæ. Hi duo fratres Lectores (Anagnostas vocant) fuerunt, intenderuntque templum sancto martyri Mamanti condere. Quæ autem pars Juliano ædificanda obtigerat, ibi solum materiam non recepit. Julianus tonso capillo, monasticam vitam se degere velle simulavit. Constantius & Constans legem tulerunt, Ne quis Judæus servum emeret: emptum publicari jusserunt. Si quis circumcidere servum ausus esset, gladio feriri, & bona ejus publicari.

Annis quatuor & quinque, Antiochea triduum magno terræmotu periclitata est.

νει Δομετιανὸν ἔπαρχον τῆς ἑῴας, καὶ Μάγνον κοιαίστωρα, τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίῳ μηνύσαντα. ὃν μεταπεμψάμενος Κωνστάντιος, περὶ Θαλαμῶνα τὴν νῆσον ἀναιρεῖ. τὸν δὲ τούτου ἀδελφὸν Ἰουλιανὸν ἐν φρουρᾷ κατεῖχεν. Εὐσεβία δὲ ἡ γαμετὴ τοῦ βασιλέως, τοῦτον ἐξαιτησαμένη, ἐν Ἀθήναις πέμπει. τὴν Ἑλλάδα δὲ περιερχόμενος ἐφέσει τῆς βασιλείας, μάντεις ἐπεζήτει, καὶ χρησμολόγους, εἰ τεύξεται τοῦ ποθουμένου. καὶ δὴ περιτυγχάνει ἀνθρώπῳ δυσσεβεῖ, ταῦτα προλέγειν ὑπισχνουμένῳ. ὃς τοῦτον εἴς τινα τῶν εἰδωλικῶν καταδύσεων καταγαγὼν, τοὺς ἀπατεῶνας ἐκάλεσε δαίμονας. ἐκείνων δὲ μετὰ τῆς συνήθους φαντασίας ἐπιφανέντων, ἠνάγκασε τοῦτον ὁ φόβος ἐπιθεῖναι τῷ μετώπῳ τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον. ὅπερ ἰδόντες, ἀφανεῖς αὐτίκα γεγόνασι. συνεὶς δ' ὁ γόης ἐκεῖνος τῆς φυγῆς τὴν αἰτίαν, ἐπεμέμψατο τούτῳ λέγων· οὐ φοβηθέντες, ὡς σὺ νομίζεις, ἀλλὰ βδελυξάμενοι τὸ παρὰ σοῦ γενόμενον ἐχώρησαν. οὕτω βουκολήσας τὸν αἰχμάλωτον, ἐμύησέ τε, καὶ τοῦ μύσους ἐνέπλησεν. αἵμασι γὰρ μυσαροῖς ἀπολουσάμενος τὸ θεῖον βάπτισμα, ἡ τῆς βασιλείας ἐπιθυμία τῆς δυσσεβείας ἐγύμνωσε τὸν τρισάθλιον.

Μετὰ μικρὸν δὲ τῆς βασιλείας κρατήσας ὁ ἀσεβέστατος Ἰουλιανὸς, προφανῶς λοιπὸν καὶ ἀναιδῶς κατὰ τῆς εὐσεβείας ὡπλίζετο. καὶ πρῶτον μὲν τὰς ἐν τῇ πόλει καὶ τὰς ἔξωθεν πηγὰς ταῖς μυσαραῖς θυσίαις ἐμόλυνεν, ὅπως ἕκαστος μεταλαμβάνων τοῦ νάματος, μεταλαγχάνῃ καὶ τοῦ μύσους. ἔπειτα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν προκείμενα τοῦ μιάσματος ἐνεπίμπλη. περιερραίνοντο γὰρ καὶ ἄρτοι, καὶ κρέα, καὶ ὀπῶραι, καὶ λάχανα, καὶ τἄλλα ὅσα ἐδώδιμα. ταῦτα οὖν ὁρῶντες οἱ Χριστιανοὶ, ἔστενον μὲν, καὶ ὠλόλυζον ἐπὶ τοῖς γινομένοις. μετελάμβανον δὲ ὅμως, Ἀποστολικῷ νόμῳ πειθόμενοι, τῷ φάσκοντι, πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. οὗτος ὁ παμμίαρος Ἰουλιανὸς τοὺς Ἰουδαίους κατὰ Χριστιανῶν ἐξοπλίζων, ἤρετο τούτους, διατί θύειν τοῦ νόμου κελεύοντος οὐ θύετε; τῶν δὲ, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν, καὶ τὴν ἐκεῖσε περιγεγραμμένην λατρείαν προβαλλομένων, αὐτίκα προσέταξεν ὁ θεομάχος, ἀνεγεῖραι τὸν κατ' ὀργὴν καὶ γνώμην Θεοῦ καταλυθέντα ναόν. καὶ τοῦτο μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀκούσαντες, ἅπασι τὰ προστεταγμένα τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην ὁμοφύλοις ἐδήλωσαν. καὶ οἱ μὲν πανταχόθεν συνέτρεχον, χρήματα καὶ προθυμίαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ συνεισφέροντες. ὁ δὲ συναπέστειλεν αὐτοῖς καὶ ἄρχοντας, καὶ πολλὴν ὑπηρεσίαν καὶ συνδρομήν. σκαπάνας γὰρ καὶ ἅμμας ἀργυρᾶς ἔπεμψε τοῖς ἀντιθέοις Ἰουδαίοις· καὶ ἐπεὶ ὀρύττειν ἤρξαντο, ἐξαπίνης ἄνεμοι βίαιοι πνεύσαντες, ἀθρόως ἅπαντα διεσκόρπισαν. καὶ τὰ λοιπὰ πεπόνθασι δεινὰ, ἃ ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀναγράψομαι.

Εἰσελθὼν δὲ ὁ κατάρατος ἐν Περσίδι, πέμπει δαίμονα πρὸς τὴν δύσιν, τὴν ἐνεγκεῖν αὐτῷ ἐκεῖθεν ἀπόκρισιν διὰ τάχους. ἐκωλύθη δὲ τῆς πρόσω πορείας ὑπό τινος μονάζοντος, ἐπὶ ἡμέρας δέκα, καὶ μὴ δυνάμενος ὁ δαίμων προβῆναι, πάλιν πρὸς τὸν Ἰουλιανὸν ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς βραδύτητος ἠρώτησεν, ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ δαίμων· καὶ ἐβράδυνα, καὶ ἄπρακτος ἔμεινα. ἐκδεχόμενος γὰρ Πούπλιόν τινα μονάζοντα, ὅπως παύσηται τῆς προσευχῆς, καὶ μὴ παυσάμενος ἡμέρας δέκα, ἐκώλυσέ με ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. καὶ τοῦτο ἀκούσας Ἰουλιανὸς, καὶ σφόδρα ἀγανακτήσας, προσηπείλησε μετὰ τὴν ὑποστροφὴν ἐξολοθρεῦσαι τὸ τῶν μοναχῶν γένος,

A efflictans, Domitianum Orientis præfectum necat: & Magnum quæstorem, qui insidias Constantio indicaverat. Constantius Gallum evocatum apud insulam Thalamonem interficit: Julianum fratrem ejus in custodia detinet. 112 quem Eusebia Imperatoris uxor precibus liberatum, Athenas mittit. Julianus permissu Constantii Græciam peragrans, ariolos consulebat, & fatidicos, an consecuturus foret id quod in animo habebat. Incidit autem in quemdam hominem impium, qui se talia prædicere profitebatur. Is eum in specum quamdam superstitioni dedicatam impie abducit, impostoresque dæmones advocat: qui cum solita apparerent pompa, Julianus metu compulsus frontem Crucis B signo affecit: quo viso dæmones illico en conspectu abierunt. sed impostor fugæ cognita causa, Julianum reprehendit: non fugisse, ut ipse putaret, sed abominatos crucem abiisse eos dicens. Itaque Julianum captivum decipiens, initiavit impiis sacris, eaque impietate implevit. Adeo autem miserrimum hominem cupiditas imperii pietate nudavit, ut divinum baptismum cruoribus abominandis elueris.

Juliani impietas.

Edit. Paris. pag. 300.

Haud post imperium adeptus Julianus impiissimus, aperte jam inde atque impudenter pietati bellum fecit. Principio fontes, qui & intus & extra urbem erant, infandis sacrificiis polluit: ut quicumque aquæ fieret particeps, etiam flagitii ejus consors fieri cogeretur. Deinde C, quæ in foro venum exponebantur, impietate ea implevit: cum & panes, & carnes, & fructus, & olera, & omnia quæ esui sunt, conspergerentur. Hæc videntes Christiani, gemebant sane, & deplorabant: tamen iis vescebantur, Apostolicam tenentes legem, quæ jubet edere quidquid in macello venditur, neque conscientiæ causa discrimen statuere. Flagitiosissimus iste Julianus, Judæos quoque in Christianos armans, interrogavit, cur non sacrificarent, cum lex eis id juberet? Cum responderent, sua sacrificia Hierosolymæ templo circumscripta esse: Julianus confestim mandavit, ut id templum, quod ita ne decreto Dei erat dejectum, instaurarent. Quod mandatum D Judæi magno cum gaudio audientes, gentilibus suis per totum orbem significaverunt. Ita undique magnus Judæorum eo concursus, alacriter pecuniam & operam ad instaurationem templi conferentium. Sed & Julianus eis præfectos, famulos, magnamque turbam hominum misit, nec non argenteos ligones & urnas. Postquam fodere cœperunt impii Judæi, subito vehementes venti incubuerunt, qui eos dissiparunt; ac quæ porro iis mala evenerint, ad tertium Juliani imperii annum progressi dicemus.

1. Cor. 10.

Judæi templum jussu Juliani instaurant.

Cæterum Julianus in Persidem ingressus, dæmonem in Occidentem misit, qui ei inde celeriter responsum perferret. Eum dæmonem quidam monachus E progressu per decem dies prohibuit, ita ut dæmon progredi non valens, ad Julianum redierit. Juliano causam moræ sciscitante: Non modo, inquit dæmon, tarde, sed etiam re infecta redii. Expectabam enim dum Publius quidam monachus precandi finem faceret. qui cum decem dies continenter precaretur, non potui jussum tuum exequi. Hoc audito, Julianus gravi indignatione concitus, minatus est se a redi-

Monachus diabolum precando impedit.

Edit. Parif. pag. 301. tu gentem monachorum deleturum. Hoc cum quidam procerum ejus inaudivisset, admiratione summa ductus, post reditum suum omnia sua pauperibus distribuit: atque ad senem istum profectus, præclarus monachus evasit, omnibus prædicans monachorum vim ac potestatem qua adversus tenebriones dæmonas sunt præditi.

Porro Julianus Carris, quæ urbs est a Caro Imperatore condita, iter in Persas faciens, speluncam quamdam subiit: ibique sceleſtis sacris operatus, fores seris occlusit, ac consignavit, apposita custodia. Quibus foribus eo interfecto apertis, inventa est muliercula capillis suspensa, extentis manibus: cujus crudelis ille ventre dissecto, victoriam scilicet de Persis suam ex jocinore didicerat. Antiocheæ autem in regia multæ arculæ inventæ sunt humanis capitibus plenæ, multique putei cadaveribus oppleti. Nam & innumeras gravidas mulieres Julianus dissecuerat, ut fœtuum jocinora contemplaretur: & multos infantes jugulatos ad bases simulacrorum defoderat, quibus impense erat deditus. Magnum quoque alium gregem ratione præditorum animantium, diversarum ætatum, variis mortis generibus sustulit, Neptuno eos & aliis dæmonibus, quorum se homo Deo invisus cultui addixerat, immolans. Quin & albis equis soli, rufis igni ac ventis saerificavit. nec non assidue canes, simias, corvos, atque omne propemodum genus quadrupedum, avium, natantiumque mactabat, omnisque modi sacra excogitabat, plura & deteriora iis, quæ apud Græcos recepta sunt. Ea enim re omnibus qui ante ipsum Græcam religionem sectari fuissent, palmam præripere studebat, propterea se in Deorum numerum relatum iri homo a Deo alienus sperans. Verum ejus res nos ordine annorum, quibus imperavit quam brevissime deinceps referemus: nunc reliqua attexamus prioribus.

Annum Constantio imperante x I x. die Pentecostæ, in cælo signum vivificæ crucis apparuit, lucidum, atque extentum a Golgota (quo loco Christus in crucem sublatus fuit) usque ad montem Olearum, unde idem Christus in cælum subiit. cingebatur per orbem circulo arcus cælestis simili. Eadem die etiam Constantio apparuit, Cyrillo Hierosolymæ tum episcopo.

Arianorum tumultus. Anno x x I, mortuo impio Eusebio Constantinopolitano episcopo, Romam denuo ad Julium Papam & Constantem imperatorem, Constantii fratrem, pag. 302. redierunt Athanasius & Paulus. Cum autem Constantinopoli Christiani Paulum episcopum designare vellent, Ariani contra Macedonium deligerent, conseruere manus factiones, multique utrimque ceciderunt. Hermogenes quoque ductor exercitus, a Constantio ad exturbandum Paulum missus, a Christianis necatus, inque mare abjectus fuit. Qua re cognita Constantius Constantinopolim occupat, Paulum in exilium agit: non tamen Macedonium episcopatui præfecit. Post Roma Paulus veniens cum litteris Julii Papæ, Thessalonicæ in exilio esse jubetur. Macedonius autem prædonis in morem invadit ecclesiam, cæsis viris III

A ὅπερ μαθών τις τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, καὶ θαυμάσας, ἐπανελθὼν διένειμε τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ πάντα πένησι, καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν γέροντα. καὶ γενόμενος δόκιμος μοναχὸς, πᾶσιν ἔλεγε τὴν ἰσχὺν τῶν μοναζόντων, ἣν ἔλαβον κατὰ τῶν σκοτεινομόρφων δαιμόνων.

Ἐν δὲ Κάραις, τῇ παρὰ τοῦ Κάρου τοῦ βασιλέως κτισθείσῃ πόλει, τὴν πρὸς Πέρσας ποιούμενος πορείαν, εἰσελθὼν, καὶ ἔν τινι καταδύσει θυσίας ἀκαθάρτους ἐπιτελέσας, κλεῖθρα καὶ σήμαντρα ταῖς θύραις ἐπέθηκε, καὶ φύλακας ἐπέστησεν. ἅσπερ ἀνοίξαντες μετὰ τὴν ἐκείνου πτῶσιν, εὗρον γυναῖκα ἐκ τῶν τριχῶν κρεμαμένην, καὶ ἐκτεταμένας ἔχουσαν τὰς χεῖρας. ἧς ἀνασχίσας ὁ ἄσπλαγχνος τὴν γαστέρα, τὴν κατὰ Περσῶν δῆπουθεν ἔγνω διὰ τοῦ ἥπατος νίκην. ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ, πολλὰ μὲν κιβώτια ἐν τοῖς βασιλείοις κεφαλῶν ἀνθρώπων πεπληρωμένα, πολλὰ δὲ φρέατα νεκρῶν σωμάτων εὗρον πεπλησμένα. καὶ γὰρ μυρίας μὲν γυναῖκας ἐν γαστρὶ ἐχούσας ἀνατεμὼν, καὶ ἐν τοῖς ἐμβρύοις ἐπαπεσκοπούμενος, καὶ πολλὰ παιδία κατασφάξας, ὑπὸ τὰ εἴδωλα κατώρυξεν ὁ φιλείδωλος Ἰουλιανός. πολλὴν δὲ καὶ ἄλλην λογικὴν ἀγέλην ἐκ ποικίλων ἡλικιῶν, διαφόροις ὑπέβαλε θανάτοις ἐπ' ὀνόματι Ποσειδῶνος, καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων ὁ δαιμονιώδης καὶ θεομίσητος. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἵππους λευκούς τε καὶ πυρρὰς ἔθυε, τοὺς μὲν τῷ ἡλίῳ, τοὺς δὲ τῷ πυρὶ C καὶ τοῖς ἀνέμοις. καὶ πρὸς τούτοις, κύνας, καὶ πιθήκους καὶ κόρακας, καὶ πᾶν σχεδὸν ἑρπετῶν εἶδος, καὶ τετραπόδων θηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων πτηνῶν καὶ νηκτῶν οὐ διέλειπε κατασφάττων. καὶ τελετὰς παντοίας ἐπινοῶν πλείους καὶ χείρους τῶν παρ' Ἕλλησι νενομισμένων, πρὸς τὸ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ Ἑλληνίσαντας ὑπερακοντίσαι, διὰ τῶν τοιούτων οἰόμενος ὁ ἄθεος ἀποθεωθῆναι, καὶ θεὸς νομισθῆναι. ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου ἐν τῇ τάξει τῆς αὐτοῦ θεοστυγῆς βασιλείας, ὡς οἷόν τε διὰ βραχέων λέξομεν. ὁ δὲ λόγος πρὸς τὰ ἑξῆς βαδιζέτω.

Τοῦ Κωνσταντίου τῷ ιθ'. ἔτει, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς, ἐν Ἱεροσολύμοις ἐφάνη τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἐν οὐρανῷ, φωτοειδὲς, τεταμένον ἀπὸ τοῦ Γολ- D γοθᾶ (ἔνθα ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς) ἕως τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ὅθεν καὶ ἀνελήφθη· κύκλῳ δὲ τούτου στέφανος, ὡς Ἶρις τὸ εἶδος ἔχων. τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ καὶ Κωνσταντίῳ ὤφθη, Κυρίλλου τότε Ἱεροσολύμων ἐπισκοποῦντος.

Τῷ κα'. ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίου, τελευτήσαντος Εὐσεβίου τοῦ δυσσεβοῦς Κωνσταντινουπόλεως, κατῆλθον εἰς Ῥώμην πάλιν πρὸς Ἰούλιον τὸν πάπαν καὶ Κώνσταντα τὸν τοῦ βασιλέως Κωνσταντίου ἀδελφὸν, Ἀθανάσιος καὶ Παῦλος. οἱ ὀρθόδοξοι τοίνυν Κωνσταντινουπόλεως Παῦλον προβαλλόμενοι, ἐπεὶ οἱ Ἀρειανοὶ Μακεδόνιον ἀντεχειροτόνησαν, συμβάλλουσιν ἀλλήλοις, καὶ πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν πίπτουσιν. Ἑρμογένης δὲ ὁ στρατηλάτης παρὰ Κωνσταντίου πεμφθεὶς εἰς τὸ ἐξελάσαι Παῦλον, παρὰ E τῶν ὀρθοδόξων κτείνεται, καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ῥίπτεται. τοῦτο ὁ Κωνστάντιος μαθὼν, καταλαμβάνει τὴν Κωνσταντινούπολιν. καὶ τὸν μὲν Παῦλον ἐξορίζει, οὐ μὴν δὲ ἐνθρονιάζει Μακεδόνιον. ὕστερον δὲ παρὰ Ἰουλίου Ῥώμης μετὰ γραμμάτων ὁ Παῦλος ἀνελθὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐξορίζεται. ὁ δὲ Μακεδόνιος τῇ ἐκ-

κλοπῇ τῇ λῃστρικῶς ἐπιβαίνει, ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἀναιροῦνται ἄνδρες τρισχίλιοι ἑκατὸν πεντήκοντα. καὶ οὕτω τῆς ἐκκλησίας Ἀρειανοὶ κρατοῦσι. καὶ Ἀθανάσιος δὲ καὶ Παῦλος τὴν Ῥώμην πάλιν καταλαμβάνουσιν. οἳ καὶ προσελθόντες τῷ Κώνσταντι, πάντα διηγήσαντο. ὁ δὲ ἐπὶ τούτοις ἀγανακτήσας, γράφει τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ, λυπούμενος ἀποδοῦναι Παύλῳ καὶ Ἀθανασίῳ τοὺς ἰδίους θρόνους. Μαγνεντίου δὲ ἐν Γαλλίαις τυραννήσαντος, καὶ Κώνσταντα τὸν εὐσεβῆ ἀνελόντος, ἐπεὶ Κωνστάντιος ἐν Ἀντιοχείᾳ ὢν τοῦτο ἔμαθε, παραυθὺ τῆς πόλεως τὸν Παῦλον ἐξορίζει ἐν Κουκουσῷ. κἀκεῖ ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν τῷ ἰδίῳ ὠμοφόρῳ ἀποπνίγεται, καὶ Μακεδόνιος πάλιν τοῦ θρόνου ἐπιλαμβάνεται. ὁ δὲ Ἀθανάσιος πάλιν φυγῇ τὴν σωτηρίαν πραγματεύεται. Ἰουλιανὸν δὲ τὸν ἀδελφὸν Γάλλου ἐκ τῆς φυλακῆς ἐξαγαγών, Καίσαρα προβάλλεται, καὶ εἰς Γαλλίας ἐκπέμπει, ζεύξας αὐτῷ πρὸς γάμον τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Ἑλένην, τὴν καὶ Κωνσταντίαν. γαμετὴ δὲ Κωνσταντίου ἦν Εὐσεβία ἡ περιώνυμος, ἧς τὸ κάλλος εἰς πᾶσαν ἐξῆλθε τὴν γῆν· ἀλλ᾽ ἐπεὶ οὗτος ἀνὴρ μαλθακώτερος ὑπάρχων τοῦ πρέποντος, ἔτι δὲ καὶ νοσηλευόμενος, οὐκ ἠδύνατο θεραπεῦσαι τὴν ἄνθρωπον. ἡ τῷ τῆς νεότητος ἄνθει καὶ τῷ κάλλει τῆς φύσεως ὑπερζέουσα, τῷ τῆς μητρομανίας περιπίπτει πάθει. φθίνουσα δὲ κατὰ μικρὸν ἐπελείπετο, καὶ οὔτε τοῦ κάλλους, οὔτε τῆς ἡλικίας, οὔτε τῆς βασιλείας ἀπώνατο.

Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, δεύτερ᾽ ἂν πάσχοι γυνή·
Ἀνδρὸς δ᾽ ἁμαρτάνουσ᾽, ἁμαρτάνει βίου.

Euripidis fuot.

Τῷ κβ΄. ἔτει, οἱ Ἀρειανοὶ τὸν βασιλέα Κωνστάντιον κατὰ Ἀθανασίου παρέπεισαν, ὡς κεφαλικὴν τιμωρίαν αὐτοῦ καταψηφίσασθαι. ἀλλὰ καὶ τότε φυγῇ ὁ ἅγιος τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο. σεισμοῦ δὲ μεγάλου ἐν Νικομηδείᾳ γενομένου, περὶ ὥραν νυκτερινὴν τρίτην, τὴν πόλιν κατέλαβε, καὶ πλήθη πολλὰ διέφθειρε μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Κεκροπίου. Μακεδόνιος τοίνυν τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέχων, μετήγαγε τὸ σῶμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς τὸν ἅγιον Ἀκάκιον, ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πτῶσιν προφασιζόμενος τοῦ ναοῦ. τοῦ δὲ λαοῦ κωλύοντος, φόνος γέγονε πολύς, ὥστε πληρωθῆναι τὸ φρέαρ τοῦ μαρτυρίου, καὶ τὰς πλατείας καὶ τὴν αὐλὴν αἱμάτων. ἐπιγνοὺς Κωνστάντιος, τοῦτον μὲν καθῄρησε, καὶ Εὐδόξιον ἀντικατέστησε, μείζονι κακῷ μέγα κακὸν ἀμειψάμενος. οὗτος ὁ Εὐδόξιος ἐνεκαίνισε τὸ δεύτερον τὸν ναὸν τῆς ἁγίας σοφίας, διὰ τὸ μετὰ τὸν πρῶτον ἀπαρτισμὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἐγκαινισμὸν τὸν δι᾽ Εὐσεβίου πάλιν πεσεῖν, καὶ αὖθις οἰκοδομηθῆναι παρὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίου. ἐπὶ τούτου τοῦ Εὐδοξίου τοῦ μαθητοῦ Εὐνομίου ὁ ἐν ἁγίοις Ἐφραὶμ ὁ Σύρος ἦν, μέγας ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὃς πολλὰ ὠφέλιμα ἐγγράφως καταλέλοιπε.

Τῷ κγ΄. ἔτει τοῦ Κωνσταντίου, Φλαβιανὸς ὁ Ἀντιοχείας, τοὺς τῶν ψαλλόντων χοροὺς διελὼν, ἐκ διαδοχῆς τὴν Δαβιτικὴν ἐδίδαξε πρῶτος ᾄδειν μελῳδίαν. μετὰ δὲ τοῦτον Πέτρος ὁ Κναφεὺς, τυραννικῶς τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας ἐπιβὰς, πρῶτον ἐπενόησε τὸ μύρον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ἁγιάζεσθαι, καὶ τὴν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐν τοῖς ἁγίοις θεοφανείοις ἐπίκλησιν ἐν ἑσπέρᾳ γίνεσθαι, καὶ ἐν ἑκάστῃ εὐχῇ τὴν Θεοτόκον ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐπὶ πάσῃ συνάξει τὸ σύμβολον τῆς πίστεως λέγεσθαι, πρότερον τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ μόνον λεγόμενον.

Ἀκηκοὼς τοίνυν Κωνστάντιος, ὅτι Ἰουλιανὸς ἐν Γαλλίαις ἐν πολέμοις εὐδοκιμήσας, ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη, ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων διὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον, ἐξώρμησε κατ᾽ αὐτοῦ.

A CIↃ CL. utque ita Ariani ecclesiam occupent. Athanasius autem & Paulus Romam rursus se conferunt ad Constantem, eique omnem rem narrant. Constans indigne rem ferens, fratrem per litteras jubet Paulo & Athanasio sua solia reddi. Sed cum Magnentius in Gallia occupata tyrannide Constantem Pium interfecisset, Constantius id Antiocheæ resciens, statim urbe Paulum ejicit, & Cucusi exulare jubet. Ibi is suo humerali ab Arianis strangulatur. Macedonius rursus sedem episcopalem occupat, Athanasius autem fuga sibi consuluit. Constantius Julianum Galli fratrem custodia liberatum Cæsarem declarat: inque Galliam mittit, tradens ei in matrimonium sororem suam Helenam, quæ & Constantiæ nomen tulit. Constantio uxor fuit inclyta Eusebia, cujus pulcritudinis fama orbem terræ pervagata est. Verum maritus mollior quam expediret, ac præterea morbosus, non potuit mulierem curare. Itaque flore ætatis naturæque vigore exardescens ea, in matricis sævos cruciatus incidit, paulatimque contabescendo periit, nulla neque formæ neque ætatis neque imperii percepta utilitate.

Eusebia Constantii uxor.

Utcumque enim mulier reliqua omnia sustinet.
Vitæ viro sed cum periculo excidit.

Anno XXII, Ariani Constantio persuaserunt, ut capitale supplicium Athanasio decerneret. Sed tunc quoque C is vitam fuga servavit. Noctis hora tertia terræmotus Nicomediæ obortus, magnam hominum multitudinem, atque cum his episcopum Cecropium oppressit. Macedonius episcopatu Constantinopolitano potitus, corpus Constantini magni ab Apostolorum templo ad sancti Acacii fanum transferre ingressus est, præscriptione ea utens, quod templum Apostolorum corruisset. Populo autem obsistente, magna extitit cædes, ita ut sanguine & puteus testimonii, & plateæ, & aula opplerentur. Constantius rei indicio accepto Macedonium deposuit: eique Eudoxium substituit, magnum malum minore commutans. Is Eudoxius denuo D templum S. Sapientiæ dedicavit, quia post primam absolutionem ab Eusebio dedicatum corruisset, essetque a Constantio eodem instauratum. Hujus Eudoxii, qui Eunomii fuit discipulus, tempore, S. Ephremus Syrus fuit, vir magnus dictis factisque, & qui multa utiliter conscripta reliquit.

Edit. Paris. pag. 303.

S. Ephremus.

Anno XXIII Constantii, Flavianus Antiochenæ episcopus cantorum choros dividens, primus instituit, ut Psalmi Davidici alternis cantarentur. Post hunc Petrus cognomento Cnapheus (id est fullo) per tyrannidem eo episcopatu occupato, primus auctor fuit unguenti in Ecclesia coram universo populo consecrandi, ac ut in sacris Theophaniis aquarum con- E secratio vesperi fieret, ac ad singulas preces nominatim Dei genitrix cieretur: & in cœnæ mysticæ celebratione quavis Symbolum fidei recitaretur, cum id tantum in Vigilia magne diceretur.

Psalmodia.

Enimvero Constantius Julianum in Gallia bellis præclare gestis audiens ab exercitu Imperatorem appellatum, tunc belli Persici causa Antiocheæ degens, contra eum expeditionem suscepit. Sed

cum ad Mopsucrenas (Mopsi scaturigines) venisset, ibi vitam finiit, tertio die Novembris, cum suam ignorantiam valde vituperasset. Baptizatus fuit
JULIANUS Imperator. tunc Antiochiæ, ab Euzojo Ariano. Corpus ejus Jovianus, qui postea temporis ad Imperium evectus, tunc Protector fuit, sublatum deposuit in Heroo
113 sacello juxta patris corpus, & Eusebiæ prioris ejus uxoris.

Simulatque in Galliis Julianus est Imperator salutatus, statim trulla sacri magni Deo dedicati templi, quæ fornicibus constabat, corruit, atque ambonem & soleas de lapide onychite confectas in pulverem redegit. Id templum cum Julianus postmodum vidisset, dixit: Jam templum habent Christiani. Sed ego ubi a Persico bello rediero, medium ejus fœno reponendo, partes ab utroque latere stabulum equorum parabo, ut videam ubinam suam spem collocent.

Erat Julianus statura brevi, barbatus, capillo nigro, somni, luxuriæ, reique venereæ apprime abstinens: cæterum ambitiosissimus, & impius. Is ad se unum toto imperio delato, impudens Græcam reli-
Edit. Paris. pag. 304. gionem usurpavit, sanguine sacrificiorum sacrum baptismum eluens, omniaque agens quibus dæmones coluntur. Oribasium medicum ac quæstorem Delphos misit, ut oraculum Apollinis in-
Delphicum oraculum cessat. staurarèt. Is cum eo pervenisset, opusque inchoasset, tale a dæmone accepit oraculum:

Corruit artifici varie cortina labore
Constructa: hoc regi redeuntes dicite vestro:
Nec casa, nec Phœbi reddens oracula laurus
Ulla super, nullæ veniunt a fonte loquelæ
Extincti laticeśque profunda silentia servant.

Primo imperii Juliani anno, cum is ante mortem Constantii diadema sibi sumpsisset, statim ira Dei Romanorum ditioni immissa mala sunt. Tum impius iste, ut Constantium injustum ac legibus adversum fuisse ostenderet, justitiam præ se ferre cœpit: episcopos ab exilio revocare: Eusebium reginarum eunuchorum principem, utpote sontem necare: reliquos etiam eunuchos palatio ejicere, ob dimissam ac repudiatam a se uxorem, sibi ab ejus fratre Constantio desponsatam, coquos etiam dimittere, ut frugalius viveretur: & puerulos, quod unum multis sufficere diceret. Publico etiam cursu camelos, asinos & mulas ejicere, solisque equis ad ministeria uti concedere, avaritia impulsus, cui erat mancipatus. Tunc in oriente Græci sublatis animis, statim Alexandreæ Georgium episcopum raptatum interfecerant. Athanasius autem qui diu apud virginem quamdam delituerat, in publicum progressus Concilium convocavit, decretisque Nicænis confirmatis ecclesias recuperavit. Ariani autem Georgio sublato Lucium sibi præfecerunt, inque communi domo conventus egerunt.
Persecutio Christianorũ. Græcæ autem religionis æmuli multos Christianos in cruces sustulerunt, atque jugularunt. Nam Gazæ & Ascalone presbyteros, & qui virginitatem conservassent, interfecerunt, eorumque viscera aperta hordeo impleverunt, & porcis objecerunt. Phœnica Cyrilli diaconi necati jecur gustaverunt. Qui autem diaconum istum dissecuit, & jecur ejus degustavit, is & linguam suam ipsius putredine confectam evomuit, &

A καὶ ἐλθὼν ἐν Μόψου κρήναις τελευτᾷ, μηνὶ Νοεμβρίῳ γ'. πολλὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀγνοίας καταγνούς. ἐβαπτίσθη δὲ τότε ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὑπὸ Εὐζωΐου τοῦ Αρειανοῦ. οὗ τὸ σῶμα Ἰοβιανὸς ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεὺς, προτίκτωρ τότε ὢν, ἀποκομίσας, ἀπέθετο πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ Ἡρῴῳ, μετὰ Εὐσεβίας τῆς αὐτοῦ πρώτης γυναικός.

Ἅμα δὲ τῷ ἀναγορευθῆναι Ἰουλιανὸν ἐν Γαλλίαις, εὐθὺς ὁ τροῦλλα τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, φορνικάτος, ἔπεσε, τόντε ἄμβωνα καὶ τὰς σολέας ἐξ ὀνυχίτου λίθου ὄντα συνέτριψε, καὶ εἰς χοῦν ἀπετέλεσε. τοῦτον τὸν ναὸν ἰδὼν μετὰ ταῦτα Ἰουλιανὸς εἶπεν· ἀκμὴν οἱ Χριστιανοὶ ἐκκλησίας ἔχουσιν. ἐὰν ὑποστρέψω ἀπὸ Περσῶν,
B τὸν μὲν μέσον χορτοβολῶνα, τὰ δὲ ἔνθεν κἀκεῖθεν μέρη σταύλους τῶν ἵππων μου ποιήσας, ἰδεῖν ἔχω αὐτοὺς τί ἐλπίζουσιν.

Ἦν δὲ Ἰουλιανὸς τὸ σῶμα βραχὺς, εὐπώγων, μελανόθριξ, ὕπνου καὶ τρυφῆς καὶ ἀφροδισίων ὅτι μάλα ἐγκρατὴς, φιλοδοξότατός τε, καὶ τῷ κατ' εὐσέβειαν τρόπῳ πονηρός. οὗτος μονοκράτωρ γενόμενος, ἀναιδῶς Ἑλλήνιζεν, αἵματι θυσιῶν τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀποπλυνάμενος, καὶ πάντα ποιῶν, οἷς οἱ δαίμονες θεραπεύονται. πέμπει οὖν Ὀριβάσιον τὸν ἰατρὸν καὶ κοιαίστωρα ἐν Δελφοῖς, ἀνεγεῖραι τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀπελθὼν οὖν αὐτὸς, καὶ τοῦ ἔργου ἁψάμενος, λαμβάνει χρησμὸν παρὰ τοῦ δαίμονος·

Εἴπατε τῷ βασιλεῖ, χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά.
C Οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν, οὐ μάντιδα δάφνην,
Οὐ παγὰν λαλέουσαν, ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ.

Τῷ πρώτῳ τούτου ἔτει διάδημα περιθέμενος πρὸ τῆς τοῦ Κωνσταντίου τελευτῆς, εὐθὺς θεήλατοι ὀργαὶ τὴν Ῥωμαίων γῆν κατειλήφασι. δεῖξαι οὖν θέλων τὸν Κωνστάντιον ἄδικον καὶ παράνομον, ὑποκρινόμενος δικαιοσύνην ὁ ἀσεβὴς, τοὺς ἐν ἐξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο. Εὐσέβιον δὲ τὸν πρῶτον τῶν βασιλικῶν εὐνούχων ἀνεῖλεν, ὡς δῆθεν ἄδικον. ἐδίωξε δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς εὐνούχους τοῦ παλατίου, διὰ τὸ ἀποβαλεῖν τὴν γυναῖκα, ἣν συνῆψεν αὐτῷ Κωνστάντιος ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς. ὁμοίως καὶ μαγείρους, διὰ τὸ λιτὸν τῆς διαίτης καὶ κουρέας, διὰ τὸ
D ἕνα πολλοῖς ἀρκεῖν, ὡς ἔλεγε. τοῦ δὲ δημοσίου δρόμου τάς τε καμήλους καὶ ὄνους καὶ ἡμιόνους ἐξέβαλε, μόνους ἵππους συγχωρήσας ὑπουργεῖν διὰ πολλὴν φιλαργυρίαν, ἧς δοῦλος ἦν. τότε οἱ κατὰ ἀνατολὴν Ἕλληνες ἐπαρθέντες εὐθὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γεώργιον τὸν ἐπίσκοπον σύροντες ἀνεῖλον. τότε Ἀθανάσιος πρός τινα παρθένον κρυπτόμενος χρόνον πολὺν, ἐξελθὼν σύνοδον ἐπόιησε, καὶ τὰ κατὰ Νικαίαν κυρώσας δόγματα, τὰς ἐκκλησίας ἀπέλαβεν. οἱ δὲ Ἀρειανοὶ μετὰ Γεώργιον, Λούκιον προεχειρίσαντο ἑαυτοῖς, καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ συνήγοντο. οἱ δὲ Ἕλληνες πολλοὺς Χριστιανοὺς ἀνεσταύρωσάν τε, καὶ κα-
E τέσφαξαν. καὶ γὰρ ἐν Γάζῃ καὶ Ἀσκάλωνι πρεσβυτέρους καὶ ἀειπαρθένους ἀναιροῦντες, ἀνέπτυσσον τὰ σπλάγχνα αὐτῶν, καὶ κριθῆς πληροῦντες τοῖς χοίροις παρέβαλλον. ἐν δὲ Φοινίκῃ Κύριλλον διάκονον ἀνελόντες, τοῦ ἥπατος αὐτοῦ ἀπεγεύσαντο. ὁ δὲ ἀνατεμὼν τὸν διάκονον, καὶ τοῦ ἥπατος αὐτοῦ ἀπογευσάμενος, τὴν μὲν γλῶσσαν σαπεῖσαν κατέρρευσε, καὶ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ ἀπέβαλε, τούς τε ὀφθαλμοὺς ἐπη-

ἐπηρώθη, καὶ πικρῶς βασανιζόμενος ἐτελεύτησε. καὶ τί δεῖ λέγειν τὰ καθ' ἑκάστην πόλιν καὶ χώραν κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων γινόμενα; ὑπερβαίνουσι γὰρ καὶ λόγον πάντα, καὶ γραφήν. τότε καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τῆς Καππαδοκῶν ἐκκλησίας πρεσβύτερος ἦν, καὶ Λιβάνιος ὁ σοφιστὴς, καὶ Πρόκλος καὶ Μάξιμος οἱ φιλόσοφοι.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει ὁ δυσσεβὴς Ἰουλιανὸς ἐνομοθέτει, μὴ μετέχειν Χριστιανοὺς Ἑλληνικῶν μαθημάτων. Ἀπολινάριος δὲ τῇ θείᾳ γραφῇ ὅλῃ χρησάμενος, πάντων τε ποιητῶν τοὺς χαρακτῆρας μεμιμημένος, ἔγραψε παιδεύεσθαι παρὰ τῶν Χριστιανῶν. ὁ δὲ παραβάτης τὰς τῶν Χριστιανῶν εὐποιΐας μιμούμενος, ἐκέλευσε ξένοις τε καὶ πτωχοῖς τὰ πρὸς τὴν χρείαν χορηγεῖσθαι, ἀπατῶν τοὺς ἁπλουστέρους. ταῖς δὲ εἰκόσιν αὐτοῦ Δία καὶ Ἄρεα καὶ Ἑρμῆν συγγράφεσθαι προσέταξε, καὶ τοὺς λοιποὺς δαίμονας. τοὺς δὲ ἀναβαλλομένους τὴν τούτων προσκύνησιν, ὡς ἐχθροὺς βασιλικοὺς τιμωρεῖσθαι. τῷ δὲ στρατῷ τὴν ῥόγαν διανέμων, πῦρ ἐτίθει, καὶ λιβανωτὸν, καὶ θυμιᾷν τοὺς στρατιώτας ἠνάγκαζεν.

Ἐν Καισαρείᾳ δὲ τῆς Φιλίππου, τῇ νῦν Πανεάδι, ἡ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ θεραπευθεῖσα αἱμόρρους ἀνδριάντα ἔστησε τῷ δεσπότῃ Χριστῷ· καὶ βοτάνη ἐφύετο ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ ἀνδριάντος, πάσης νόσου ἀλεξιτήριον. τῇ οὖν βοτάνῃ φθονήσας, τὸν ἀνδριάντα κατάγει ὁ δείλαιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ξόανον Ἰουλιανοῦ ἵστησι. καὶ τὸν μὲν τοῦ σωτῆρος ἀνδριάντα οἱ Χριστιανοὶ λαβόντες, εἰς ἐκκλησίαν ἔθηκαν· τὸν δὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ, πῦρ κατελθὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνάλωσεν.

Ἐν δὲ Νικοπόλει τῆς Παλαιστίνης τῇ Ἐμμαοῦς, πηγή ἐστι παντοίων παθῶν ἀνθρώπων τε καὶ κτηνῶν ἴασις. ἐν αὐτῇ γάρ φασι τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν τοὺς πόδας ἀπονίψασθαι ἐξ ὁδοιπορίας. ἐν Ἑρμουπόλει τῆς Θηβαΐδος δένδρον ἵσταται περσέα· ταύτης φύλλον ἢ κάρφος εἰ λάβοι τις, πρὸς πᾶσαν νόσον ἐστὶν ἰάσιμον· ὅπερ δένδρον, φασὶ, κλαθὲν, προσεκύνησε τῷ Χριστῷ, ἡνίκα πρὸς Αἴγυπτον ἔφυγε, καὶ σκιὰν αὐτῷ πεποίηκε. καὶ τὴν μὲν πηγὴν φθονήσας κατέχωσε. τὸ δὲ δένδρον ἔκοψεν. οὗτος ὁ μιαρὸς τὴν τοῦ προδρόμου θήκην ἀνοίξας, πυρὶ τὰ λείψανα παραδέδωκε, καὶ τὴν κόνιν διελίκμησε.

Φασὶ δὲ, ὅτι ἐν τῇ κατὰ τὴν Καισάρειαν τῆς Φιλίππου, ἐν τῇ ἀρκτῴᾳ θέσει τῆς φάραγγος, ῥίζαν γίνεσθαι φλογοειδῆ, ἣν καλοῦσι Βατταρίτιν. ἀφ' ἧς περὶ τὴν ἑσπέραν ἐξαστράπτον φῶς, ἀπροσπέλαστον εἶναι καὶ ἀπρόσιτον παρασκευάζει, διὰ τὸ παραχρῆμα τὸν ἐγγίζοντα ἀποθνήσκειν. κυκλόθεν οὖν αὐτῆς περιορύξαντες τὸν κύνα δεσμεύουσιν ἐκ τῆς ῥίζης αὐτῆς. ὁ κύων δὲ τοῖς αὐτοῦ δεσπόταις ἕπεσθαι ἱέμενος, ἐπὶ πολὺ σύρων ἀνασπᾷ τὴν ῥίζαν. καὶ αὐτὸς μὲν θνήσκει παρ' αὐτίκα, τὴν ῥίζαν δὲ περιάπτοντες τοὺς δαιμονιζομένους θεραπεύουσι. καὶ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ δέ φασι πόλιν εἶναι πάραλον· ταύτης ἀπὸ σταδίων δύο, διαρρεῖ ποταμός. οὗτος ἔχει τόπον ἐν αὐτῷ νησοειδῆ, ὡσεὶ πηχῶν ἑκατὸν τὴν περίμετρον· οὗ ἡ ἀργὴ ψάμμος διὰ τῶν ἀνέμων ἐκφερομένη, εἰς ὕελον εὐθὺς μεταποιεῖται· καὶ ταύτης ἀφαιρουμένης, πάλιν αὖθις ἀναπληροῦται.

Διερχόμενον δὲ τὸν Ἰουλιανὸν τὴν Χαλκηδόνος πόλιν, Μάρις ὁ ταύτης ἐπίσκοπος πολλὰς ὕ-

Cedren.

dentes amisit, atque oculos, & diris tortus doloribus periit. Quid vero commemorem, quæ isto tempore per urbes & agros a Græcis perpetrata fuerint? cum ea neque verbis possint, neque scribendo umquam æquari? Fuit tum Basilius magnus Cappadociæ ecclesiæ presbyter: & Libanius sophista, Proclus Maximusque philosophi claruerunt.

Basilius.

Edit. Paris. pag. 305.

Anno secundo Julianus lege lata edixit, Ne Christiani Græcis disciplinis instituerentur. Quo tempore Apolinarius scribendi materiam sumens, sacram Scripturam atque omnes poetarum formas imitans, ea composuit quæ Christiani discerent. Cæterum Julianus veræ religionis desertor, Christianorum beneficentiam imitans, peregrinis & mendicis necessaria suppeditari jussit, simpliciores decipiens. Imaginibus suis Jovem, Martem & Mercurium, reliquosque dæmones appingi jussit: de iis qui adorare ea distulissent, supplicium sumi tamquam hostibus Imperatoris. Congiarium exercitui largiens, ignem poni mandavit, ac thus, ac adolere milites coegit.

Apolinarius.

Cæsareæ Philippi, quæ nunc Panais dicitur, mulier quam Christus profluvio sanguinis liberaverat, Domino Christo statuam posuerat, sub cujus basi herba enascebatur præsens quorumvis morborum remedium. Ejus herbæ invidia motus Julianus, statuam eam deposuit, ac Juliani imaginem sculptam istius loco posuit. Christiani, statuam Servatoris sublatam in templo collocaverunt: Juliani, ignis de cælo missus consumpsit.

Prodigiosa quædam.

Nicopoli Palæstinæ, quæ & Emmaus dicitur, fons erat omnis generis morbos hominum brutorumque sanans. Eo enim fonte ferunt Christum ex itinere pedes abluisse. Hermopoli, quæ est urbs Thebaidis, Persica arbor fuit, cujus folium aut cortex cujvis morbo mederetur. Eam ferunt arborem sese inclinasse, & Christum adorasse, in Ægyptum fugientem, eique umbram præbuisse. Eum fontem invidia stimulante Julianus ingesta materia obstruxit, arboremque illam excidit. Idem aperto Præcursoris Christi monimento, reliquias ejus cremavit, cineresque dissipavit.

Ajunt in vallis quæ ad Cæsaream Philippi est, septentrionali parte, flammeam quamdam radicem nasci, Battaritidem nomine, a qua sub vesperam effulgens lumen inaccessam eam reddat: quod si quid accedat, id statim moriatur. Circa eam radicem in orbem terram effodiunt, ac radici canem alligant: qui dum dominos suos sequi cupit, eam evellit, atque ipse illico moritur. Cæterum ea radice appensa eos sanant, qui a dæmonibus vexantur. In Galilæa etiam ferunt urbem quamdam esse maritimam, a qua stadiis duobus præterfluat amnis, in quo sit insula quædam ambitu cubitorum circiter centum: cujus * alba arena ventis egesta statim in vitrum mutetur, atque arena sublata locus confestim alia expleatur.

Battarites herba.

* ἀργὴ, Otiosa.

pag. 306.

Juliano Chalcedonem transeunti, atque in fano Fortunæ sacrificanti, Maris ejus loci episcopus in faciem convicia permulta fecit, desertorem appellans, & furiam, & a gloria Dei alienum. Sed

Maridis in Julianum libertas.

Julianus, ut qui philosophum præ se ferret, uno hoc dicto Marim ultus est: Abi, inquiens, miser, tuamque deplora cæcitatem: cui Nazaræus, quem tu adoras, opem non tulit. nam Maris suffusionem oculorum perpessus erat: isque respondit: Gratias ago Domino meo Christo, qui mihi hoc pacto prospexit, ne impudentissimum tuum atque impiissimum videam vultum.

Idem Julianus, Græcis instigantibus, magnum Athanasium Ecclesia expulit. Qui abiens, Christianos super ipso flentes bono esse animo jussit: nubeculam enim hanc brevi transituram.

Apollinis Daphnæi fanum conflagrat.

Degens Antiocheæ Julianus, ac crebro in Daphna obambulans, Apollinisque simulacrum colens (quod ibi erat, opus Bryxidis statuarii admirandum, quod imitando æquare nemo poterat) oraculum ab eo poscebat. Cum vero nihil responderetur, reliquias sancti martyris Babylæ, quæ in Daphna erant repositæ, in causa esse ratus, transferri eas inde jussit. Quo facto, eadem nocte ignis confertim cælo delatus, ædem simulacrumque combussit, ita ut ne vestigium quidem ejus superesset. Ea re impius ille perculsus, insidiisque Christianorum factum putans, sacerdotes torsit, variisque suppliciis affecit, ita ut etiam aliquot de iis morerentur. Hoc autem tantummodo ex iis retulit responsi: Neque Christianorum, neque ullius omnino hominis opera, sed igne cælitus delato ædem atque simulacrum conflagrasse. Propterea iratus, magnam Antiocheæ ædem reclusit, omniaque templa deprædatus est. Missi autem duo comites Felix & Julianus avunculus Imperatoris, cum dicerent se putavisse, quamdam facultatem rerum inspectricem esse, quæ ipsos impedivisset, subsannavit eos Julianus.

Artemius porro dux Alexandreæ, qui imperium Constantio gerente, magno ardore cultores falsorum numinum oppugnaverat, post multos cruciatus propter fidem Christianam capite truncatus est, & bona ejus in publicum redacta. Similiter actum cum duobus presbyteris, Eugenio & Macario.

Edit. Paris. pag. 307.

Judæi templum reficere conati.

Tertio sui imperii anno Julianus multos professos Christianam religionem suppliciis affecit. Judæos quoque templum suum instaurare jussit. Quod opus cum esset inchoatum, primum venti turbo calcem disjecit supra ducenta millia modiorum. & cum Judæi denuo opus aggrederentur, ignis ex fundamentis erumpens eos combussit. atque ita opus illud omissum est. Impius ille Julianus scripsit etiam Evangeliorum depravationem: quæ magnus Cyrillus Alexandreæ episcopus, aliique Christiani correxerunt. omnes autem sacras litteras Julianus, ejusque similes, corrupere: quorum adulterinam scripturam pii deleverunt.

Eo tempore in cælo lucida crux apparuit, cincta lucida corona, a Golgotha usque ad montem olearum pertinens, splendidior quam sub Constantio. Porro autem crucis signum in altarium mappis, libris, ac vestimentis: tum in vestibus non Christianorum modo, sed & Judæorum, extiterunt crucis signa: ne-

A βρεις τῷ Ἰουλιανῷ εἰς τὸν τῆς Τύχης ναὸν θύοντι, κατὰ πρόσωπον ἐπήγαγε, παραβάτην ἀποκαλῶν, καὶ ἀλάστορα, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης ἀλλότριον. ὁ δὲ, ἅτε φιλόσοφον προσποιούμενος, ἑνὶ τὸν Μάριν ὀνειδίσει λόγῳ· ἄπελθε, λέγων, ταλαίπωρε, καὶ ἀποθρήνει τὴν σαυτοῦ τύφλωσιν· οὐδὲ γὰρ ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ προσκυνεῖς, τοῦ πάθους ἰάσατο. ἦν γὰρ ὁ Μάρις ἐπίχυσιν πεπονθώς. ὁ δὲ φησὶ πρὸς τὸν παραβάτην· εὐχαριστῶ τῷ δεσπότῃ μου Χριστῷ, τοῦτό μοι προνοησαμένῳ, ἵνα μὴ τὸ ἀναιδέστατον καὶ ἀσεβέστατόν σου θεάσωμαι πρόσωπον.

Οὗτος τὸν μέγαν Ἀθανάσιον τῆς ἐκκλησίας ἐξελθεῖν ἐκέλευσε, τῶν Ἑλλήνων αὐτὸν παροξυνάντων. ὁ δὲ ἐξερχόμενος, θαῤῥεῖν εἶπε Χριστιανοῖς, τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ δακρύουσι· θαρσεῖτε, φησὶ, λαὸς τοῦ Χριστοῦ· νεφύδριόν B ἐστι, καὶ παρέρχεται.

Διάγων δὲ Ἰουλιανὸς ἐν Ἀντιοχείᾳ, καὶ συνεχῶς ἐν Δάφνῃ ἀνιὼν, καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος θεραπεύων εἴδωλον, (ἦν γὰρ ἐκεῖσε θαυμαστὸν ἔργον Βρύξιδος ἀγαλματοποιοῦ, ὃ μήτις ἄλλος ἴσχυσεν ἐκμιμήσασθαι) παρ᾽ αὐτοῦ χρησμὸν ἐζήτει, ἀλλ᾽ οὐδὲ μιᾶς ἀποκρίσεως ἔτυχε. νομίσας δὲ, ὅτι διὰ τὰ ἐν τῇ Δάφνῃ ἀποκείμενα λείψανα τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα ἀποσιωπᾷ, ἐκέλευσεν ἅπαντα μετατεθῆναι. οὗ γενομένου, ἀθρόως πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατελθὸν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ, τόν τε ναὸν κατέφλεξε, καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα, ὥστε μηδὲ ἴχνος αὐτοῦ φανῆναι. ἐκπλαγεὶς οὖν ἐπὶ τούτῳ ὁ μιαρὸς, καὶ νομίσας κατ᾽ ἐπιβουλὴν Χριστιανῶν γενέσθαι, ἐπ᾽ ἐξέτασιν τῶν ἱερέων ἐχώρει καὶ παντοίως C τιμωρησάμενος, ὥστε καί τινας αὐτῶν ἀποθανεῖν, τοῦτο μόνον ἤκουσε παρ᾽ αὐτῶν, ὅτι οὔτε ὑπὸ Χριστιανῶν, οὔθ᾽ ὑπὸ ἄλλης ἀνθρωπίνης ἐπιβουλῆς, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πῦρ κατελθὸν ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν καὶ τὸ ἄγαλμα. θυμωθεὶς οὖν ὁ παραβάτης καὶ θεομάχος, τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας ἀπέκλεισε, καὶ πάντα τὰ ἱερὰ ἐσύλησε. τῶν δὲ ἀποσταλέντων κομήτων Φίληκος καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ θείου αὐτοῦ, λεγόντων ὅτι ἐνομίζομεν ἐποπτικήν τινα εἶναι δύναμιν, τὴν κωλύσασαν ἡμᾶς, ὁ μιαρὸς ἐπετώθαζεν.

Ἀρτέμιος δὲ ὁ δὺξ Ἀλεξανδρείας, ἐπειδή περ ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίου ζῆλον πολὺν ἐνεδείξατο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατὰ τῶν εἰδωλολατρούντων, ἐδημεύθη τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεὶς, μετὰ πολλὰς βασάνους ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. ὁμοίως δὲ D καὶ δύο πρεσβύτεροι, Εὐγένιος καὶ Μακάριος.

Τῷ τρίτῳ ἔτει τούτου, πολλοὺς τιμωρησάμενος καὶ μάρτυρας ποιήσας, καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων ναὸν οἰκοδομηθῆναι προσέταξε. καὶ τοῦ ἔργου ἐγχειρισθέντος, τὰ μὲν πρῶτα λαῖλαψ, τήν τε ἄσβεστον ἐξεφόρησεν ὑπὲρ μυριάδας εἴκοσι μοδίων οὖσαν. τῶν δὲ Ἰουδαίων ἔτι τῷ ἔργῳ ἐπιχειρούντων, πῦρ ἐξελθὸν τῶν θεμελίων, τούτους κατέκαυσε· καὶ οὕτω τοῦ ἔργου ἐπαύσαντο. οὗτος ὁ δυσσεβὴς, καὶ τὴν τῶν θείων εὐαγγελίων ἀνατροπὴν ἔγραψεν· ἣν ὁ μέγας Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, καὶ ἄλλοι φιλόχριστοι ἐπηνωρθώσαντο. καὶ πᾶσαν δὲ ἄλλην γραφὴν αὐτός τε καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτοῦ διέβαλον· ὑπὸ δὲ τῶν ὀρθοδόξων ἐξεβλήθησαν τὰ τούτων νοE θεύματα.

Ἐπὶ τούτοις ὤφθη ὁ θεῖος σταυρὸς ἐν τῷ οὐρανῷ, φωτοειδῶς κυκλούμενος ὑπὸ στεφάνου φωτεινοῦ, ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ ἕως τοῦ ἁγίου ὄρους τῶν ἐλαιῶν, λαμπρότερος μᾶλλον ἢ ἐπὶ Κωνσταντίου. αὐτομάτως δὲ τοῖς ἁπλώμασι τῶν θυσιαστηρίων, καὶ βίβλοις, καὶ ἄλλοις ἐσθήμασιν· ἀλλὰ καὶ ἐν ἱματίοις οὐ μόνον Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ Ἰουδαίων, ἐπεπόλαζε

τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, οὐ μόνον ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι· καὶ ὃν ἀναισχύντως ἀπίστουν Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες, εὕρισκον ἐν τοῖς ἱματίοις αὐτῶν. ἔντισι δὲ καὶ ἐμελάνιζον. Ἰουλιανὸς δὲ μαντείαις καὶ θυσίαις καὶ ἐπῳδαῖς δαιμόνων καὶ ἀπάταις φραξάμενος, ὥς φησιν Ἀγαθίας, κατὰ Περσῶν ἐστράτευσεν, ὅτε καὶ χρησμὸν ἔλαβεν, ἔχοντα οὕτω· Νῦν μὲν πάντες ὡρμήθημεν θεοὶ, νίκης τρόπαια κομίσασθαι παρὰ Θηρὶ ποταμῷ. τῶν δὲ ἐγὼ ἡγεμονεύσω θοῦρος πολεμόκλονος Ἄρης. Ἐν δὲ τῷ εἰσιέναι αὐτὸν ἐπὶ Περσίδα, ἐν οἰκίᾳ τινὸς γυναικὸς Χριστιανῆς, εὑρέθη ὑδρεῖσκα ὕδατος ἑστῶσα πλήρης, ἥτις καὶ ἀθρόως εἰς οἶνον γλυκὺν βρύζοντα μετεβλήθη. ἴσως δὲ τοῦτο σύμβολον ὤφθη τῆς ἐπὶ τὸ ἄριστον τῶν πραγμάτων μεταβολῆς, διὰ τὴν τοῦ τυράννου μετὰ μικρὸν καταστροφήν.

Στρατεύσας γὰρ ἐπὶ Πέρσας, ἐδολώθη ὑπό τινων αὐτομόλων ἐμπρῆσαι τὰς ναῦς. εἶτα δι' ἐρημίας καὶ ἀνωμάλων χωρίων τὴν πορείαν ποιούμενος ἐφ' ἱκανὸν, πάντων ἀπολιπόντων τῶν χρειωδῶν, καὶ τῶν ἀναγκαίων, καὶ πολλὰ ταλαιπωρησάντων τῶν μετ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ καιρὸς τοῦ πολέμου ἀφίκετο, περιερχόμενος ἀνὰ τὸ στρατόπεδον καὶ διατασσόμενος, ἐπλήγη δόρατι ἀφανῶς εἰς τὰ ὑποχόνδρια, ὥστε ἀνοιμῶξαι αὐτόν. καὶ τῇ χειρὶ τοῦ αἵματος λαβόμενος, ἔρραινεν εἰς τὸν ἀέρα, λέγων. Νενίκηκας Χριστὲ, κορέσθητι Ναζωραῖε. καὶ οὕτω τὴν μιαρὰν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπέρρηξε, πολλὰ δυσφημήσας εἰς τοὺς ἑαυτοῦ θεοὺς, ἀπατεῶνας καὶ πλάνους καὶ ψεύστας ἀποκαλῶν. οὗ τὸ δύστηνον σῶμα ἀπεκομίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐτέθη ἐν λάρνακι πορφυρᾷ κυλινδροειδεῖ, ἐν ᾧ ἐπέγραψεν ἐλεγεῖον τόδε·

Κύδνῳ ἐπ' ἀργυρόεντι, ἀπ' Εὐφρήταο ῥοάων
Περσίδος ἐκ γαίης ἀτελευτήτῳ ἐπὶ ἔργῳ
Κινήσας στρατιὰν, τόδ' Ἰουλιανὸς λάχε σῆμα,
Ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής.

Τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντος Ἰοβιανοῦ τὴν ἁλουργίδα ὄπισθεν περιπατοῦντος, ἀκουσίως πατήσαντος ἐν τῇ ἐπικλινεῖ τινὰ κατάντει τόπον, ἐπιστραφεὶς Ἰουλιανὸς, καὶ τὸ συμβὰν κρίνας, αὐτὸ μετ' ἐκεῖνον τῆς βασιλείας κρατήσειν, ἔφη· εἴθε, κἂν γοῦν ἄνθρωπος.

Ἰοβιανὸς ἐβασίλευσε μῆνας θ'. ἡμέρας ιε'. οὗτος χιλίαρχος ὢν, ἀνὴρ πρᾳότατος, καὶ ὀρθόδοξος Χριστιανὸς, ὃς ὑπὸ παντὸς τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη, ἐν ᾧ τόπῳ ὁ παραβάτης ἀνῃρέθη. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν διμήκης, ὥστε μηδὲ ἓν τῶν βασιλικῶν ἱματίων ἁρμόζειν αὐτῷ. μετὰ μίαν δὲ συμβολὴν τοῦ πολέμου, εἰρήνη ὡς ἀπὸ Θεοῦ συμφώνως ἀνεβοήθη ὑπό τε Ῥωμαίων καὶ Περσῶν. καὶ ἐκυρώθη ἔτη λ'. ὁ δὲ παρῃτεῖτο τὴν βασιλείαν, λέγων μὴ δύνασθαι αὐτὸν ἄρχειν στρατοῦ Ἑλληνίσαντος. πρὸς ὃν πάντες ὁμοφώνως ἐβόησαν· Χριστιανοί ἐσμεν, αὐτοκράτορ τροπαιοῦχε. ὅθεν νόμους ἐξέπεμψεν εἰς πᾶσαν τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων γῆν, εἰς περιποίησιν τῶν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν· καὶ τοὺς ἐν ἐξορίᾳ Χριστιανοὺς ἀνεκαλέσατο, γράψας καὶ τῷ ἱερῷ Ἀθανασίῳ, σημᾶναι αὐτῷ ἐγγράφως τῆς ἀμωμήτου πίστεως τὴν ἀκρίβειαν. οὗ γενομένου, βεβαιότερος εἰς ὀρθοδοξίαν γέγονεν. οὗτος ὑποστρέψας ἐν Ἀντιοχείᾳ, πολλὰς κιβωτοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις εὗρε κεφαλῶν ἀνθρώπων πεπληρωμένας, πολλὰ δὲ

Cedren.

A que Hierosolymæ tantum, sed Antiochex etiam, atque aliis in urbibus. & quem impudentes negabant Judæi atque Græci eum signatum in suis vestibus reperiebant. Cruces istæ apud quosdam fuerunt nigræ. Interim Julianus vaticiniis, sacrificiis, incantationibus dæmonum atque fallaciis munitus, ut ait Agathias, in Persas movet. Inter alia tale etiam oraculum ei redditum erat:

Jam nunc ad Tigrin fluvium proficiscimur omnes
Cælicolæ, & regi præclara trophæa paramus,
Mars ipse ad pugnam superos ego duco Gradivus.

Intrante eo Persidem, situla aquæ plena in domo mulieris cujusdam Christianæ inventa est: B ea aqua subito in vinum suave ac ubertim fluens transiit. Quod videtur fuisse signum rerum in optimum statum mutationis, paulo post morte tyranni eventuræ.

Is cum in Persas expeditionem fecisset, transfugarum quorumdam suasu deceptus, naves suas combussit: atque inde longo itinere per solitudines & iniqua loca facto, omnibus necessariis rebus carere cœpit, magna exercitus miseria. Ut tempus pugnæ appetiit, dum aciem circuit atque instruit, hasta incerto auctore hypocondria vulneratur. Ibi ejulatum tollens, sanguinem suum cava manu exceptum in aerem sparsit, dicens: Vicisti C Christe, satiare Nazarene. atque ita scelestam suam animam exspiravit, cum prius deos suos multis maledictis proscidisset, impostores eos & mendaces dictitans. Cadaver ejus miserum Constantinopolim allatum, repositumque est in arca porphyretica cylindri forma, * eique inscriptum tale carmen:

Juliani interitus.

Edit. Paris. pag. 308. 314

Incassum bello Persas aggressus inani
Rex idem bonus, & fortis bellator in armis
Julianus, tumidis jacet huc Euphratis ab undis
(Qua voluit Cydnus turgentem argenteus amnem)
Advectus, tumuloque sub hoc post fata quiescit.

Julianus, cum ejus aliquando purpuram D declivi loco ambulantis Jovianus imprudens pede calcasset, conversus, conjiciensque eum sibi in imperio successurum: Esto (inquit) dummodo homo sit.

Jovianus imperavit menses ix, dies xv. Erat tribunus militum, homo mansuetissimus, & verus Christianus. Ab universo exercitu Imperator est dictus, quo loco Julianus periit. Fuit procero corpore, adeo ut nulla regia vestis ei conveniret. Post unicum conflictum, pacem veluti divinitus conciti inclamaverunt & Romani & Persæ, & pax ad triginta annos est confirmata. Jovianus autem Imperium recusavit, negans se imperare posse exercitui Græcam religionem amE plexo. at milites uno ore clamorem sustulerunt: Christiani sumus, augustissime Imperator. Edicta ergo per totum Romanum imperium emisit, quibus ecclesiæ Dei restitui juberet, Christianosque exulantes revocaret. Ab Athanasio etiam per litteras petiit, ut is inculpatæ fidei doctrinam accurate sibi scripto consignaret. Quo facto, majorem in modum est in fide Christiana confirmatus. Reversus Antiocheam, multas arcas in regia invenit capitibus humanis plenas multosque puteos cadaveribus humanis oppletos.

JOVIANUS Imperator.

Quippe innumeras Julianus prægnantes mulieres diffecuerat, eorumque fœtuum jocinora infpeaerat, multofque infantes jugulatos infra fimulacra defoderat. Quin & albos ac rufos equos, aliaque varia animantia foli, igni, ventis, aliifque dæmonibus fuis immolaverat. Itaque non eft incredibile, quod fertur, terram ejus fepulti cadaver ejeciffe, idque impurorum animalium offibus permiatum fuifse humatum: ea re demonftrante, hominem & a diis & hominibus alienum fuiffe. Cæterum Jovianus Antiochea Coortantinopolim proficifcens, cum Ancyram Galatiæ urbem attigiffet, onius diei iter progreffus, Dadaftana oppidum pervenit. Ibi cum obdormiviffet in cellula recens incruftata, calce gravem vaporem edenre, fubito eft fuffocatus eo vapore. Alii fungi venenati efu eatinctum ajunt. Uaor ejus fuit Charito, quæ eum Imperatorem oon vidit.

Edit. Parif. pag. 309.

VALENTINIANUS Imperator.

Valentininnus ab exercitu eft Imperator dictus Nicææ, quæ eft urbs Bithyoiæ. Imperavit annos XIII. Ad imperium eum evexir, quod fub Juliano in eailium actus fuerat ob coofeffionem fidei Chriftianæ. Fuit corpore magno, ruber, rufo crine, oculis pulcris, & aliquaotulum cæfiis. (itaque multi dicebaot eum Davidi fimilem effe: nam & hunc Scriptura ait rufum fuiffe, & oculis pulcris præditum.) Aufteritati ejus laudem conciliavit juftitia, atque admirationem. non enim temere aufteritatem adhibebat, fed iprimam femper juftitiæ rationem ducebat, ab eaque fe nullam rem dimovere patiebatur. Quæ femel decreviffet, non mutabat. Ingreffus Byzantium, cum eum oonnulli hortarentur ut collegam imperii adfcifceret, refpondit: Collegam affumam, quem voluero. Daglaipho autem feoatore dicente: Si tuos diligis, habes fratrem: fin rempublicam, vide cui purpuram circumponas. Imperator naturæ plus fidens, fratrem Valentem imperii conforrem delegit, eique Orieotem tribuit, ipfe Occidentem renuit.

115 1. Sam. 16.

VALENS fratris collega.

Primo anno fui imperii, Valentinianus Gratianum filium fuum Cæfarem declaravit. Cumque Conciliam Lampfafci effet actum, & Arii dogma improbaffet: impius Valens, qui Arianus fervidiffimus erat, acta concilii ejus refcidit: epifcopos qui eo convenerant extorres egit: Conftaotinopolitanum epifcopatum Eudoaio fecum fentienti tribuit: Chriftiaois tum & templis & paftore deftitutis. Antequam Imperator fieret Valentinianus, a Salluftio quodam pecunia fuit adjutus, promifitque ei omnia. Imperator autem factus, cum ab eo provinciam poftularet, refpondit: Promiffis non effe ftandum, ubi res ad detrimeotum fpectaret reipublicæ. Eo aono infans extra urbem Aotiocheam natus eft, fed vita carens, fexus fœminei, habens duo capita a collo divifa.

Anno imperii Valentiniani fecundo, Liberius Romæ, Athanafius Alexandreæ, & Eufebius Samofarorum epifcopi, ab exilio revocati, veræ fidei doctrina claruerunt. Arianis Alexaodreæ præfuerunt Lucius Aotiochus, & Euzojus, Chriftianis in duos greges divifis, alterum Paulinus, alterum Meletius rexit.

A φρέατα νεκρῶν σωμάτων ἀνθρωπίνων πλήρη. καὶ γὰρ μυρίας μὲν γυναῖκας κατὰ γαστρὸς ἐχούσας ἀνατεμὼν ὁ Ἰουλιανός, ἐν τοῖς αὐτῶν ἐμβρύοις ἡπατοσκόπει· καὶ παιδία δὲ πολλὰ κατασφάττων, ὑπὸ τὰ εἴδωλα κατώρυττεν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἵππους λευκοὺς καὶ πυῤῥοὺς, καὶ ζώων εἴδη πολλὰ τῷ τε ἡλίῳ καὶ πυρὶ, καὶ τοῖς ἀνέμοις, καὶ πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς δαιμονίοις ὁ ἐνάγιστος ἔθυεν. ὅθεν οὐδὲν ἄπιστον, καὶ ταφέντα τοῦτον τῆς γῆς ἀναῤῥίπτεσθαι. διὸ καὶ ἀκαθάρτων ζώων ὀστέοις συμμίξαντες αὐτὸν κατέθαψαν, τῆς πρὸς Θεὸν καὶ ἀνθρώπους ἀλλοτριώσεως αὐτοῦ δεικνῦντος τοῦ πράγματος. ἐξ Ἀντιοχείας δὲ Ἰοβιανὸς ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ὁρμώμενος, ἐλθὼν ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας, * ὕπατος προῆλθε. φθάσας δὲ ἐν προαστείῳ Δαδασανὰ, ἐκοιμήθη ἐν οἰκίσκῳ νεωστὶ κεκονιαμένῳ. B τῆς δὲ ἀσβέστου βαρὺν ἀτμὸν ἀναδιδούσης, αἰφνίδιον ἐτελεύτησεν, ἀποπνιγεὶς ἀπὸ τῆς καύσεως. ὡς δέ τινες γράφουσι, μύκητα πεφαρμαγμένα φαγὼν, ἀπέθανε. τούτου γυνὴ Χαριτὼ, ἥτις οὐδὲ βασιλέα αὐτὸν ἐθεάσατο.

* σαθμὸν Zonaras, & recte.

Οὐαλεντινιανὸς ἀνηγορεύθη ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας παρὰ τοῦ στρατοῦ, ὃς ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ'. διὰ τὸ εὐδοκιμῆσαι αὐτὸν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ὡς Χριστιανὸν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ ἐξορισθῆναι. ἦν δὲ τῷ σώματι εὐμεγέθης, τὴν χροιὰν ἐρυθρὸς, τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς ἐπίξανθον ἔχων, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡραίους, μικρὸν ἐπιγλαυκίζοντας, ὡς λέγειν πολλοὺς παρόμοιον εἶναι τῷ Δαβίδ· καθὼς φησὶν ἡ γραφὴ περὶ ἐκείνου· καὶ αὐτὸς ἦν πυῤῥάκης, μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν. οὗ καὶ τὸ αὐστηρὸν διὰ τὸ δίκαιον ἐπῃνεῖτο, καὶ ἐθαυμάζετο. C οὐ γὰρ ἀλόγως τὸ αὐστηρὸν ἐκέκτητο, ἀλλ' ἀεὶ τῷ δικαίῳ τὰ πρῶτα παρεῖχεν, ὑπ' οὐδενὸς ἐκ τούτου περιτρεπόμενος, οὐδὲ μετατιθέμενος ἐξ ὧν ἅπαξ ἐβουλεύσατο. μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἐπεί τινες ἠξίουν συγκοινωνὸν προσειληφέναι τῆς βασιλείας, ἔφη· λήψομαι ὃν ἂν ἐθέλω κοινωνόν. πρὸς ὃν Δαγαλαῖφος συγκλητικὸς ἀπεκρίνατο· εἰ τοὺς σοὺς φιλεῖς, ἔχεις ἀδελφόν· εἰ δὲ τὴν πολιτείαν, σκόπησον ὅτῳ ἂν τὴν ἁλουργίδα περιβάλῃς. ὁ δὲ τῇ φύσει μᾶλλον πιστεύσας, τὸν ἀδελφὸν Οὐάλεντα προσελάβετο. καὶ βασιλέα ποιήσας, τὰ ἀνατολικὰ μέρη αὐτῷ ἀπένειμε, αὐτὸς δὲ κατέσχε τὰ δυτικά.

Τῷ πρώτῳ ἔτει αὐτοῦ, Οὐαλεντινιανὸς ὁ Αὔγουστος Γρατιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀνηγόρευσε. Συνόδου δὲ ἐν Λαμψάκῳ γενομένης, καὶ τὰ τῶν Ἀρειανῶν ἀκυρωσάσης, ἐπεὶ Οὐάλης ὁ δυσσεβὴς Ἀρειανὸς διάπυρος ἦν, D τὰ ἐν Λαμψάκῳ πραχθέντα ἀνέτρεψε, καὶ τοὺς συνελθόντας ἐκεῖσε ἐπισκόπους ἐξώρισεν. Εὐδοξίῳ δὲ ὁμόφρονι αὐτοῦ, τὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας παρέδωκεν· οἱ δὲ ὀρθόδοξοι οὔτε ποιμένα οὔτε ἐκκλησίαν εἶχον. πρὶν ἢ βασιλεῦσαι Οὐαλεντινιανὸν, παρὰ Σαλουστίου τινὸς ἐχρηματίσθη. ὁ δὲ ὑπέσχετο μηδενὸς ἀποτεύξεσθαι ὧν ἐκεῖνος δέοιτο. γενομένου δὲ βασιλέως, καὶ ἀπαιτουμένου ὑπ' αὐτοῦ τὴν ἐπαρχίαν χρεὼν, ἔφη, μὴ δεῖν τὴν τῶν ἐπαγγελιῶν φυλάττεσθαι πίστιν, ὅταν τοῦτο βλάβην φέρῃ τῇ πολιτείᾳ. τούτῳ τῷ ἔτει ἐγεννήθη παιδίον νεκρὸν θηλυκὸν ἔξω τῆς πόλεως Ἀντιοχείας, ἔχον δύο κεφαλὰς, διῃρημένας ἀπὸ τοῦ τραχήλου.

E Τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Οὐαλεντινιανοῦ, Λιβέριος ἐπίσκοπος Ῥώμης, Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, καὶ ὁ Σαμοσάτων Εὐσέβιος, τῆς ἐξορίας ἀνακληθέντες, ἐν τῷ ὀρθῷ λόγῳ διέπρεπον. τῶν δὲ Ἀρειανῶν προΐσταντο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Λούκιος, Ἀντίοχος, καὶ Εὐζώϊος. Παυλῖνος δὲ τοῦ ἑνὸς μέρους, τῶν ὀρθοδόξων εἰς δύο διῃρημένων, καὶ τοῦ ἄλλου Μελέτιος προΐστατο.

Τῷ τρίτῳ ἔτει Προκόπιος ἀντῆρεν, ἀνεψιὸς Ἰουλιανοῦ. καὶ ἐπὶ Νατωλίας ἐλθὼν, καὶ πλείστῳ στρατῷ φραξάμενος, φόβον ἐνεποίησε τῷ Οὐάλεντι καὶ τὸν κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν διωγμὸν ἀνῆκεν. πρὸ βραχὺ, ἕως Προκόπιον προὔδωκαν οἱ ἴδιοι στρατηγοὶ, Ἄγγελος καὶ Γόμαρις. καὶ τὸν μὲν Προκόπιον εἰς δύο καταδεθέντα δένδρα, βιαίως κατεμερίσατο· τοὺς δὲ αὐτὸν προδόντας, ἐπρισε κατὰ δίκαιον κρίμα τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀναξίῳ εὐνόησαν. τότε καὶ Χαλκηδόνος τὰ ὑπολειφθέντα τείχη καθεῖλεν, ὑπερασπιζομένων τῶν Χαλκηδονίων τοῦ Προκοπίου. ὧνπερ καταλυομένων, εὑρέθη εἰς τὰ θεμέλια ἐπὶ πλακῶν γεγραμμένος χρησμὸς οὗτος·

A

* ἱερὸν Zon. δροσερῶν Socr. Ἀλλ' ὅτε δὴ νύμφαι * ἱερὴν κατὰ ἄστυ χορείην

Τερπόμεναι στήσονται ἐϋστεφέας κατ' ἀγυιὰς,

B

* λουτροῖς Socr. Καὶ τεῖχος * λωβοῖσι πολύστονον ἔσσεται ἄλκαρ,

Δὴ τότε μυρία φῦλα πολυσπερέων ἀνθρώπων,

Ἄγρια μαργαίνοντα, κακὴν ἐπιειμένα ἀλκὴν,

* καλλιρόοιο Socr. Ἴστρου * Κιμμερίοιο πόρον διαβάντα σὺν αἰχμῇ,

Καὶ Σκυθικὴν ὀλέσει χώραν καὶ Μυσίδα γαῖαν.

Θρηΐκης δ' ἐπιβάντα σὺν ἐλπίσι μαινομένῃσιν,

* ἐπίσπῃ. Zon. Socr. Αὐτοῦ καὶ βιότοιο τέλος καὶ πότμον * ἐπίσπη.

Καὶ δὴ ἔσχεν ἅπαντα οὕτως. ὡς δὲ μετὰ τὴν νίκην Προκοπίου ἐπανῆλθεν Οὐάλης, φιλοτιμεῖται τὴν πόλιν ὑδάτων πλήθει, κατασκευασάμενος ὁλκὸν, ὃν Οὐάλεντα ὠνόμασε. καὶ ὁ τότε τῆς πόλεως ἔπαρχος διὰ τὰ τοῦ γεγονότος τῇ πόλει χαρὰν ἐπιδεικνὺς, νυμφαῖον κατασκευασάμενος ἐν τῷ Ταύρῳ, τῷ μεγέθει τῆς πόλεως ἄξιον, ἱερομηνίαν ἐπετέλεσεν, εὐωχήσας ἅπαντα τὸν λαόν. καὶ τούτοις οὐ μακρὰν τὰ ἔθνη τῶν βαρβάρων ἐκολύθησαν ἔθνη, καθὼς τὸ γράμμα ἐχρησμολόγησεν, ἐπιχυθέντων μὲν τῇ Θρᾴκῃ, μετὰ δὲ ταῦτα δαπανηθέντων περὶ αὐτήν. καὶ πάλιν κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν Οὐάλης κινεῖται.

C

σεισμὸς δὲ γέγονε καθ' ὅλης τῆς γῆς μέγας, ὡς καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πλοῖα προσορμισμένα τῷ αἰγιαλῷ, ἐπάνω γενέσθαι τῶν μεγάλων τειχῶν. Ναυτικοὶ δέ τινες ἐξηγήσαντο, ὡς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν μέσον τοῦ Ἀδρίᾳ πελάγους πλεόντων, εἰς τοὔδαφος καθίσαι τὰ πλοῖα, καὶ μετὰ βραχὺ πάλιν ἐλθεῖν τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτω πλεῦσαι.

Τῷ δ'. ἔτει τὸν ἀγωγὸν τοῦ ὕδατος οἰκοδομεῖ, ὃν Οὐαλεντινιανὸν ὠνόμασε. τούτῳ τῷ Οὐαλεντινιανῷ γυνή προσῆλθε, Βερνίκη λεγομένη, λέγουσα ὑπὸ Ῥοδανοῦ πραιποσίτου διηρπάχθαι τὴν οὐσίαν. ὡς κρίνας ὁ βασιλεὺς, ἀποδοθῆναι αὐτῇ τὰ ἴδια προσέταξε. τοῦ δὲ πραιποσίτου μὴ πειθομένου, προσῆλθεν ἡ γυνὴ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ ἱπποδρομίῳ, καὶ τὴν ἀπείθειαν ἐξεῖπε τῷ βασιλεῖ. κελεύει οὖν ὁ βασιλεὺς πυρὰν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀναφθῆναι, καὶ τὸν πραιπόσιτον αὐτοῖς ἀμφίοις ἐν αὐτῇ κατακαῆναι, τῇ δὲ γυναικὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποδοθῆναι.

D

Τῷ ε'. ἔτει Οὐαλεντινιανοῦ, χείρονα διωγμὸν Οὐάλης μετὰ Εὐδοξίου τοῦ ἀσεβοῦς, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους ἐποίησε.

Καὶ τῷ ἕκτῳ ἔτει, πρεσβείαν ἀπέστειλαν οἱ ὀρθόδοξοι πρὸς Οὐάλεντα, ἄνδρας ἱερατικοὺς π'. οὓς πάντας σὺν τῷ πλοίῳ ὑφαφθῆναι Οὐάλης ἐκέλευσε. καὶ πάντες σὺν τῇ νηῒ κατεφλέχθησαν, μέχρι Δακιβύζων τοῦ πλοίου διαρραίσαντος.

E

Ἐν δὲ τῷ ζ' ἔτει, Οὐάλης ὁ μιαρὸς τοῖς Ἕλλησιν ἄδειαν δίδωσι, θυσίας καὶ πανηγύρεις ἐπιτελεῖν. ὡσαύτως καὶ Ἰουδαίους ἐτίμα. μόνους δὲ τοὺς ὀρθοδόξους, καὶ τὰ τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐν δεινοῖς διώκων.

Τῷ ὀγδόῳ ἔτει Οὐαλεντινιανοῦ, ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς

A

Tertio anno Procopius consobrinus Juliani seditionem movit: maximoque cum exercito ad Natoliam usque progressus, Valenti terrorem incussit. *Procopii rebellio. Edit. Parif. pag. 310.* quæ res ejus contra Ecclesiam furores aliquantum repressit. Mox a suis ducibus Angelo & Gomare Procopius proditus fuit: & a Valente duabus arboribus alligatus, violenter discerptus. Idem proditores serra dissecuit, divina eos vindicta insequente, quod homini indigno favissent. Chalcedonis quoque, quod cives Procopium tutati essent, reliquos muros dejecit. quibus prostratis, ad fundamenta repertum est oraculum hoc tabulis inscriptum.

Cum sertis vedimita sacræ per compita ducent

B

Urbis lætitia Nymphæ exhortante choreas,

Auxiliumque ferent muri cum triste lavacris:

Tum sævi vario populi sermone loquentes,

Immensa turba, crudeli robore freti,

Cimmerium armati transmittent protinus Istrum,

Vastabuntque agros Scythicos, & Mysida terram.

Post ubi Threjicios spes turbida tangere fines

Jusserit, exitio mox consumentur atroci.

Omnia ea impleta sunt. Nam victo Procopio, Valens reversus, magnifico Urbem aquæductu exornavit, quem Valentem appellavit, unde magna aquæ copia urbi fuit. Ac tunc præfectus urbis gaudium ejus beneficii causa obortum ut ostenderet,

C

Nymphæum condidit in Tauro magnitudine urbis dignum, diemque festum egit, ac populum convivio excepit. Neque multo post barbaricæ gentes, ut in oraculo erat, in Thraciam effusæ, ibique consumptæ sunt. Rursum Valens inde ecclesiam infestat. Terræmotus tunc per totum orbem ingens fuit, adeo ut ad littus Alexandreæ subductæ naves, supra magnum murum fuerint elatæ. Et nautæ narraverunt, cum medium Adriaticum mare navigarent, naves ipsorum ad fundum desedisse, moxque reversa aqua navigationem confecisse.

Quarto anno aquæductum extruxit, cui Valentiniano nomen est. Valentinianum accessit mulier, Berenice nomi-

D

ne, conquerens suas facultates sibi esse a Rodano præposito ereptas. Imperator causa cognita, mandavit ut mulieri sua redderentur. *Rodanus præpositus punitus.* Cum autem præpositus non faceret imperata, rursus Valentinianum in Circo mulier compellavit, ac de contumacia præpositi retulit. Eum Imperator * rogo in Funda extructo, ut erat vestitus, comburi jussit, mulierique ejus bona omnia adjudicavit. ** ἐν τῇ σφενδόνῃ. pag. 311.*

Quinto anno, Valens cum Eudoxio Græcorum causa Christianos acerbius quam ante persecutus est.

Sexto anno, Christiani ad Valentem legatos miserunt, viros pontificiæ dignitatis a x c. quos ille omnes una cum navi *Valens Christianos vexat.*

E

jussit cremari, quæ usque ad Dacibyzam perduravit. 116

Septimo anno, scelestus Valens Græcis licentiam dedit sacrificandi, & festos dies agendi. Quin & Judæos in honore habuit. Solos Christianos & Apostolicas ecclesias graviter vexabat.

Octavo Valentiniani anno, Valens Antiocheam Syriæ veniens, Christia-

nis atrocia maleficia intulit, multos gladio trucidans, alios in profluente Oronte mergens. Sic & Edessæ Christianos turmatim capiens necavit. Quo tempore quædam Christiana mulier suum filiolum propere trahens: Eam, inquit, mea proles, tempus est veritatem sanguine nostro obsignandi, moriamur Christi causa. Hoc factum Valenti pudorem incussit, & malum sedavit, Deo nimirum ita dirigente. Similiter etiam in Cappadocia ecclesias Atianis tradere studuit, arrepta controversiæ occasione, quæ intercesserat magno Basilio, tunc presbytero Cæsareæ, cum Eusebio episcopo, qui ad æmulationem veræ religionis instigabat.

Athanasii mors.

Nono anno, cum laboriosus ille Athenasius quadraginta annos episcopatu functus, multis persecutionibus & certaminibus propter Christum vexatus, ad Dominum commigrasset, Petrus in episcopatum est subrogatus. Hunc Ariani abegerunt, multique eo tempore Christiani impie sunt excruciati, multique inter torturas expiraverunt. Eodem anno Basilius Magnus Cæsareensis ecclesiæ episcopatum adeptus est, Eusebio pie defuncto.

D. Ambrosius.

Decimo anno, Ambrosius Mediolani in episcopatu Eudoxio successit, cum ibi degeret Valentinianus imperator. Quippe Ambrosium, cum is missus esset ad rixas hæreticorum componendas, etiamnum cathecumenum, populus depoposcit, baptizatoque episcopatum Mediolanensem credidit. Id cum Valentiniano Imperatori esset indicatum, Gratias, ait, tibi ago Domine Deus omnipotens, quod cum ego huic viro corpora hominum commisissem, tu ei animas commendavisti, itaque meum suffragium approbasti. Cum autem totus Occidens Trinitatem consubstantialem profiteretur,

Ed. 1. Paris. pag. 322.

Valentinianus rogatus concilium in Illyrico coegit, inque eo fidem Nicænam confirmavit. Edictum quoque misit ad Asiæ, Phrygiæ, omnesque Orientis episcopos, quo mandabat, ut starent Concilii decretis: socios sibi eo in edicto adscribens Valentem fratrem, & Gratianum filium suum.

Greg. theolog.

Tunc & Gregorius theologus Constantinopolitanæ ecclesiæ præfectus est Basilio, Meletio, ac reliquis qui pro vera religione propugnabant auctoribus. Quod nisi is mature urbem revocasset, utique totam Ariana & Eunomiana lues occupasset, cum jam tum omnia templa ea infecti obtinerent, excepto sanctæ martyris Anastasiæ oratorio. Arianorum tunc fuit episcopus Demophilus. Eodem tempore Gregorius Nyssenus, & Petrus, fratres Basilii, claruerunt. Cæterum Valentinianus fratri Valenti pravas de rebus sacris opiniones exprobravit: neque ei postulanti auxilium adversus Gotthos misit, homini contra Deum pugnanti auxilium ferendum esse negans.

Valentiniani mors.

Anno sui imperii XI Valentinianus magnus hoc modo decessit. Sauromatæ ab ipso victi, petendæ pacis causa legatos miserant. Quos cum ipse examinaret, responderunt se omnium esse primos atque potissimos. Imperator, cum isti dicerent se omnium præstantissimos in conspectum ejus venisse, magna vi ex-

A Συρίας ἐλθὼν Οὐάλης, πάνδεινα κακὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐνεδείξατο, πολλοὺς μὲν ἀνελὼν μαχαίρᾳ, ἄλλους ἀποπνίξας εἰς τὸν παραῤῥέοντα Ὀρρόντην ποταμόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν Ἐδέσσῃ τὸ πλῆθος τῶν ὀρθοδόξων συλλαβὼν, ἐφόνευσε. καὶ τις γυνὴ ὀρθόδοξος, τὸ ἴδιον τέκνον ἕλκουσα σπουδῇ ἔλεγε· δεῦρο τέκνον, καιρὸς μαρτυρίας, μαρτυρήσωμεν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. τοῦτο τὸν Οὐάλεντα ᾔσχυνε, καὶ τὸ ἄλγος ἐκώλυσε, Θεοῦ δηλαδὴ τοῦτο οἰκονομήσαντος. ὁμοίως καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ τὰς ἐκκλησίας Ἀρειανοῖς παραδοῦναι ἐσπούδασε, τῆς ἐναντιώσεως δραξάμενος, ἧς εἶχε παρὰ τοῦ μεγάλου Βασιλείου Ἰουλιανὸς, πρεσβυτέρου τότε τυγχάνοντος τῆς ἐκκλησίας Καισαρείας, καὶ Εὐσεβίου τοῦ ἐπισκόπου διεγείραντος εἰς ζῆλον ὀρθο- B δοξίας.

Τῷ δὲ θ΄. ἔτει, τοῦ πολυάθλου Ἀθανασίου πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, ἐπισκοπήσαντος ἔτη μϛ΄. ἐν διωγμοῖς δὲ καὶ τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγῶσι, Πέτρος τὴν ἐπισκοπὴν διεδέξατο. ὃν οἱ Ἀρειανοὶ ἀπήλασαν. τότε πολλοὶ τῶν ὀρθοδόξων ἀθέως ἐκακώθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ ἐν βασάνοις ἐτελειώθησαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τῆς Καισαρέων ἐπισκόπησεν ἐκκλησίας, τοῦ Εὐσεβίου εὐσεβῶς κοιμηθέντος.

Τῷ ι΄. ἔτει, Ἀμβρόσιος μετὰ Εὐδόξιον τῆς ἐκκλησίας Μεδιολάνων ἡγήσατο, Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐκεῖσε διάγοντος. καὶ γὰρ τὸν Ἀμβρόσιον ἐπὶ τῷ διαλῦσαι τῶν ἀμφισβητουμένων αἱρετικῶν τὰς ἔριδας ἀποσταλέντα, ἔτι κατηχούμενον ὄντα ἐξαιτησάμενος ὁ C λαὸς ἐβάπτισε, καὶ ἐπίσκοπον Μεδιολάνων ἐποίησεν. ὅπερ ἀκούσας Οὐαλεντινιανὸς ὁ βασιλεύς· χάρις σοι, ἔφη, ὦ δέσποτα Θεὲ παντοκράτωρ καὶ σωτὴρ ἡμέτερε, ὅτι τῷδε τῷ ἀνδρὶ ἐγὼ μὲν σώματα, σὺ δὲ ψυχὰς ἀνθρώπων ἐνεχείρησας, καὶ ταύτῃ τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίας ἀπέφηνας. τῆς δὲ δύσεως πάσης Τριάδα ὁμοούσιον πρεσβευούσης, ᾐτήσαντο Οὐαλεντινιανὸν, καὶ ἐποίησε σύνοδον ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ, καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν ἐκύρωσεν. ἴδικτον δὲ ἔγραψεν Οὐαλεντινιανὸς τοῖς ἐν Ἀσίᾳ καὶ Φρυγίᾳ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐπισκόποις, ἐμμένειν τοῖς ὡρισμένοις παρὰ τῆς συνόδου παρεγγυώμενος, κοινωνὸς αὐτοῦ καὶ Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν καὶ Γρατιανὸν τὸν υἱὸν προσλαβόμενος D ἐν τῷ ἰδίκτῳ. τότε καὶ Γρηγόριος ὁ θεολόγος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας προέστη, ταῖς Βασιλείου καὶ Μελετίου καὶ τῶν λοιπῶν τῆς εὐσεβείας ὑπερμάχων εἰσηγήσεσι. καὶ εἰ μὴ φθάσας τὴν πόλιν ἀνεκαλέσατο, πᾶσα ἂν τῆς Ἀρείου καὶ Εὐνομίου λώβης ἐπληρώθη. πάσας γὰρ τὰς ἐκκλησίας αὐτοὶ κατεῖχον, πλὴν τοῦ τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας. ἐπίσκοπος δὲ τῶν Ἀρειανῶν ἦν Δημόφιλος. Γρηγόριος δὲ τότε ὁ Νύσσης, καὶ Πέτρος, ἀδελφοὶ Βασιλείου, διέλαμπον. Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὠνείδισε Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν, ὡς κακόδοξον, μὴ πέμψας αὐτῷ βοήθειαν κατὰ E τῶν Γότθων αἰτοῦντι, ἀλλ' εἰπὼν, οὐ θέμις ἐπαμύνειν ἀνδρὶ θεομάχῳ.

Τῷ ια΄. ἔτει, Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη ια΄. τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Σαυρομάται ὑπ' αὐτοῦ ἡττηθέντες, πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἔπεμψαν, αἰτοῦντες εἰρήνην. αὐτοῦ δὲ τούτους ἐρωτῶντος, εἰπόντες οἱ Σαυρομάται, τοιοῦτοι εἰσὶν ἀρότατοι, καὶ αὐτῶν εἰπόντων, ὅτι τοὺς κρείττονας πάντων ὧδε ἔχεις καὶ ὁρᾷς· ἀνακράξας βιαίως

ἔφη· δεινὰ Ῥωμαίων ἡ βασιλεία ὑπομένει εἰς Οὐαλεντινιανὸν λήξασα, εἰ Σαυρομάται τοιοῦτοι ὄντες οἰκτρότατοι, Ῥωμαίοις κατεξανίστανται. ἐκ δὲ τῆς τάσεως καὶ τοῦ κρότου τῶν χειρῶν φλεβὸς ῥαγείσης, καὶ πλείστου ἀναδοθέντος αἵματος, ἔν τινι φρουρίῳ Γαλλίας θνήσκει.

Καὶ ἀναγορεύουσι Ῥωμαῖοι Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Αὔγουστον, ὃς ἐκράτησεν ἔτη γ΄. ἐπὶ αὐτοῦ οἱ Γότθοι περάσαντες τὴν Μαιώτιδα λίμνην, ἐλάφου ἡγησαμένης αὐτοῖς, ἦλθον εἰς τὴν Θρᾴκην. καὶ δύο γεγονότες μέρη, ἀλλήλοις ἐμάχοντο. καὶ συμμαχίαν αἰτήσαντες οἱ τοῦ ἑνὸς μέρους παρὰ Οὐάλεντος, ἔτυχον ὑποσχέσει τοῦ Χριστιανοὺς γενέσθαι. ὅθεν καὶ βαπτισθέντες, Ἀρειανοὶ ἀποκατέστησαν, καθὼς ἦν καὶ Οὐάλης. B μετὰ τοῦτο ὄντος ἐν Συρίᾳ τοῦ Οὐάλεντος διατρίβοντος, οἱ Σκύθαι περάσαντες κατὰ τῆς πόλεως εἰσέφρησαν, τὰς σπονδὰς μὴ φυλάξαντες μετὰ τὸ βαπτισθῆναι αὐτούς. τοῖς αὐτοῖς ἔτεσιν ἡ τῶν Μασσαλιανῶν αἵρεσις (ἤγουν Εὐχιτῶν, ἢ Ἐνθουσιαστῶν, τῶν καὶ Βογομίλων) ἐφύη. Οὐάλης δὲ πάσας τὰς ἐκκλησίας πορθῶν, ἧκεν εἰς Καισάρειαν, κατὰ τοῦ μεγάλου Βασιλείου μαινόμενος. ἔπραξε δὲ, οἷα καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος εἰς τὸν ἐπιτάφιον τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἔλεξεν. ὅτι καὶ Γαλάτης, υἱὸς Οὐάλεντος, καὶ ἡ σύμβιος Δομνίκα, νόσῳ χαλεπῇ ἐχειμάσθη. πρὸς τούτοις, Δημοσθένους τινὸς τῶν ὀψοποιῶν Οὐάλεντος, C ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῇ πρὸς Οὐάλεντα μεμφομένου Βασίλειον, καὶ βαρβαρίσαντος, εἰπεῖν τὸν διδάσκαλον. ἰδοὺ ἐθεασάμεθα καὶ Δημοσθένην ἀγράμματον.

Τῷ τρίτῳ ἔτει, πάλιν ἐξῆλθον οἱ Γότθοι εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν, καὶ ἠρήμωσαν πολλὰς ἐπαρχίας, Σκυθίαν, Μυσίαν, Θρᾴκην, Μακεδονίαν, Ἀχαΐαν, καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, ὑπὲρ τὰς εἴκοσιν ἐπαρχίας. ἐθεάθησαν δὲ ἐν τῷ ἀέρι ἄνδρες ἔνοπλοι, ἐσχηματισμένοι ἐν ταῖς νεφέλαις. ἐγεννήθη δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ παιδίον ἐντελὲς μὲν τὰ ὁλομερῆ, ὀφθαλμὸν δὲ ἔχον ἕνα ἐν μέσῳ τοῦ μετώπου, χεῖρας δὲ τέσσαρας, καὶ πόδας δ΄. καὶ πώγωνα. Λιβάνιος δὲ ὁ σοφιστὴς, καὶ Ἰάμβλιχος ὁ Πρόκλου διδάσκαλος, ἐποίησαν τὴν λεγομένην D ἀλεκτρομαντείαν. γράψαντες γὰρ τὰ κδ΄. γράμματα ἐπὶ κονίας, καὶ ἐπιθέντες καθ᾽ ἕκαστον γράμμα κόκκον σίτου, ἀπέλυσαν ἀλέκτορα ἐπὶ τὰ γράμματα, καὶ ἔλαβεν ὁ ἀλέκτωρ τὸν ἐν τῷ Θῆτα κόκκον, ἔπειτα τὸν ἐν τῷ ε΄, καὶ ο΄, καὶ τὸν ἐν τῷ δ΄. καὶ ἐγένετο ἡ τούτων μαντεία ἀμφίβολος. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν τοιούτων ἀπατηλά. τοῦτο μαθὼν Οὐάλης, πολλοὺς Θεοδοσίους καὶ Θεοδότους καὶ Θεοδώρους, καὶ τοὺς ὁμοίως ἐγκειμένους τοῖς γράμμασι τούτοις ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἀναιτίους ἐκόλασεν. Ἰάμβλιχος δὲ φοβηθεὶς, φάρμακον πιὼν ἀπέθανε. μαθὼν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ Οὐάλης περὶ τῶν Γότθων, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. ὕβριζον δὲ αὐτὸν οἱ Βυζάντιοι, ὡς ἄνανδρον καὶ φυγοπόλεμον. ἐξερχομένου δὲ αὐ- E τοῦ πρὸς τὸν τῶν Γότθων πόλεμον, Ἰσαάκιος τις μοναχὸς τῶν μεγάλων κρατήσας τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου Οὐάλεντος, ἔφη πρὸς αὐτόν· ποῦ ἐξέρχῃ βασιλεῦ, κατὰ Θεοῦ στρατευόμενος, καὶ Θεὸν ἔχων ἀντίπαλον; τοῦτον ὀργισθεὶς Οὐάλης φρουρᾷ παρέδωκεν, ἀπειλήσας θάνατον εἰ ἐπανέλθοι. πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, ἐθεάσατο κατ᾽ ὄναρ ἄνδρα τινὰ, λέγοντα αὐτῷ.

Τάχος βάδιζε πρὸς Μίμαντα τὸν μέγαν,

A clamavit: Male agitur cum Romano imperio, quod in Valentinianum desiit, cum Sauromatæ, tali homines conditione, omniumque mortalium maxime miserabiles, adversus illud insurgunt. Qua ex contentione vocis & manuum plausu vena rupta, cum sanguinis plurimum ejecisset, in quodam Galliæ castello vitam reliquit.

Exinde Romani Valentem ejus fratrem Augustum salutant: is imperavit triennium. *VALENS fratris collega.* En imperante, Gotthi trajecta Mæotide palude, præeunte cerva, in Thraciam venerunt: inque duas divisi partes, bellum altera alteri fecerunt. Altera pars a Valente suppetias postulavit, promittens se Christo nomen daturam: iisque potiti, baptizati Arianam B religionem sunt secuti, quam & Valens colebat. Postea Valente in Syria agente, Scythæ amne transmisso, urbem, violatis post baptismum pactis, adorti sunt. Iisdem annis Massalianorum hæresis, quæ & Euchitarum & Enthusiastarum & Bogomilorum dicitur, orta est. Valens autem omnes ecclesias devastans, Cæsaream venit, contra Basilium Magnum furore incitatus ac tum ea egit, quæ Gregorius Magnus in oratione Basilii funebri refert. *Edit. Parif. pag. 313.* Quo tempore etiam Gallus Valentis F. & Dominica Valentis uxor, gravi 217 morbo afflicti sunt. Ad hæc, cum in colloquio cum Valente habito, qui- C dam de coquis ejus, nomine Demosthenes, Basilium reprehendisset, essetque barbarice loquutus, ferunt Basilium dixisse: En vidimus etiam Demosthenem illiteratum. *Basilius.*

Tertio anno rursus Gotthi in Romanorum ditionem impressione facta, provincias viginti plures depopulati sunt, Scythiam, Mysiam, Thraciam, Macedoniam, Achajam, & universam Græciam. Visæ sunt etiam in aere effigies virorum armatorum, in nubibus expressæ. Et Antiocheæ puer natus est omnibus membris constans, sed unicum oculum in frontis medio habens, manus quatuor, totidemque pedes, ac barbam. Tunc Libanius sophista, & Jamblichus Procli D magister, galli gallinacei divinationem *Galli divinatio.* instituerunt. Scribentes enim in pulvere XXIV elementa, ac cuivis granum frumenti imponentes, gallum iis immiserunt. atque is granum de littera TH, item de E, de O, & de D abstulit, itaque ambiguam designationem reliquit: quemadmodum id genus res solent imposturarum esse plenæ. Valens autem re intellecta, multos Theodosios, & Theodotos, & Theodoros, aliosque quorum nomina ab istis litteris inciperent, insontes suppliciis affecit. Jamblichus metuens sibi, hausto veneno sibi mortem conscivit. Porro Valens Antiocheæ de Gotthis certior factus, Constantinopolin venit: ibique eum cives, ut effœminatum & bellifugam conviciis proscinderunt. Eum- *Isacii monachi libertas.* E dem ad bellum contra Gotthos exeuntem, Isacius, unus magnorum monachorum, arrepto equi fræno ita monuit: Quorsum vadis Imperator, contra Deum expeditionem faciens, eumque habens adversarium? Iratus Valens, eum in custodiam tradidit, minatus se a reditu supplicium de ipso sumpturum. Ante suum interitum Imperator per quietem vidit virum quemdam, ita sibi dicentem.

Celeriter ad magnum Mimantem miser abi, *Mimas.*

Te mortis atrox ibi corripiet exitus.
Somno solutus, quæsivit, quisnam esset ille Mimas? quemdamque doctum ad se vocatum, percontatus est ea de re. Is respondit, Mimantem esse maximum Asiæ montem, qui non procul insula Chio in mare procurrat, cujus & Homerus fecerit mentionem in Ulissea, his verbis:

——— *Ventosum prope Mimantem.*

Lib. 3.

Edit. Paris. pag. 314.

Tum Imperator: Quid, inquit, attinet me ad eum montem proficisci, ut ibi moriar? Hæc est dæmonum impostura, & fallacium simulacrorum insomnium. Paulo post in Thraciam eduxit, ibique cum Scythis acie congressus, ingenti prælio victus, in quemdam pagum confugit: ingressusque cellam in qua paleæ repositæ erant, cum iis quos fugæ habebat comites, ibi sese abdidit. Scythis autem, qui occultatos ibi ignorabant, ignem domui isti injicientibus, quotquot ibi latebant, omnes cremati & in cineres redacti sunt. Postea digressis hostibus cum quidam corpus Imperatoris quærerent, repererunt in domo in quam se abdiderat ille, sepulchrum antiqui cujusdam ita inscriptum: HEIC SITUS EST MIMAS MACEDO DUCTOR EXERCITUS. Divinus autem Isacius in custodia detentus, puritate animæ sensit fœtorem, dixitque: Ita miser Valens jam comburitur. quod ejus dictum, ab iis qui a fuga redibant confirmatum est. Fuit Valens statura mediocri, moribus contumacibus & superbis, & ad fundendum sanguinem promptissimo animo, ac ab omni miseratione & humanitate alieno: rationique sua austeritate tenebras obducebat, homo nullius disciplinæ particeps. Uxor ejus Dominica, Arianam sectam servidissime colebat.

Valentis interitus.

GRATIANUS Imperator.

Gratianus Valentiniani filius imperavit solus annos tres, & alios totidem Theodosio collega. Nam Byzantio missi ad Gratianum legati fuerant in Panoniam, imperatorem urbi poscentes. Datus est ergo Theodosius Magnus, Imperator declaratus. Is imperavit annos xvii, menses v, dies xv. Sub Gratiano tantus fuit terræmotus Alexandreæ, ut aqua maris procul se a littore subduxerit, navesque in sicco destituerit. Ad quod inusitatum spectaculum cum magna hominum multitudo accurrisset, aqua subito magna vi rediit, & IↃↃↃ mortales submersit. Eodem tempore magna etiam pars Cretæ, Achajæ, Bœotiæ, Epiri, ac Siciliæ periit, maris alluvione, cum quidem naves in montes sunt ejectæ ad centum usque a littore stadia.

Terræmotus.

Cæterum Maximianus quidam Britannus, cum se præterim, nulloque honore affecto, videret Theodosium a Gratiano Imperii consortem assumptum, Britannos in Gratianum excitat, mittitque contra eum Andragathium. Andragathius lecticea operta vectus, rumorem spargit Gratiani uxorem ex Britannia, ea advehi. Uxoris ergo amore Gratianus ad lecticam aggressus, cum eam aperuisset, Andragathium intus offendit, cujus jussu a militibus ad hoc comparatis illico trucidatur. Gratianus tanta fuit jaculandi peritia, ut quidam dicerent, ejus spicula esse mente prædita. Corpus ejus in Imperatoria monimenta Theodosius retulit.

Gratiani mors.

pag. 315.

Frater autem Gratiani superstes,

A

Ἔνθα μέρος σε δεινὸς ἁρπάσει τέλος.

Διυπνισθεὶς οὖν ἠρώτα, τίς ἐστι Μίμας; προσκαλεσάμενος δέ τινα τῶν σοφῶν, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτοῦ, τίς ἐστι Μίμας; ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· ὄρος ἐστί, δέσποτα, μέγιστον τῆς Ἀσίας, προσεγγίζον τῇ θαλάσσῃ, πλησίον τῆς νήσου Χίου· οὗ τινος καὶ Ὅμηρος μέμνηται, φάσκων ἐν Ὀδυσσείᾳ, παρ' ἠνεμόεντα Μίμαντα. καὶ ὁ βασιλεύς· τίς ἐμοὶ χρεία πρὸς τὸ τοῦ Μίμαντος ὄρος, ἵνα ἐκεῖ τελευτήσω ἀπελθών; τοῦτο πλάνη δαιμόνων, καὶ εἰδώλων ἀπατηλῶν ὄνειρος. καὶ μετὰ μικρὸν ἐξῆλθε τῆς Θρᾴκης, πολεμήσων τοῖς Σκύθαις. καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ ἡττηθεὶς κατὰ κράτος, φεύγει ἔν τινι χωρίῳ· καὶ εἰσελθὼν ἐν ἀχυρῶνι, μετὰ τῶν συνόντων ἐκρύπτετο.

B

τῶν οὖν Σκυθῶν πῦρ ἐμβαλλόντων ἀγνοίᾳ τῶν κεκρυμμένων, πάντες οἱ ἐν τῷ οἰκήματι προσπεφευγότες ἀπετεφρώθησαν, γεγονότες πυρίκαυστοι. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν τῶν πολεμίων ἀναχώρησιν ἀναζητούντων τινῶν τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως, εὑρέθη ἐν ᾧ ἐκρύπτετο οἰκήματι, τάφος ἀρχαίου τινὸς ἐπιγεγραμμένος οὕτως·

Ἐνταῦθα κεῖται Μίμας Μακεδὼν στρατηγέτης.

Ὁ δὲ θεῖος Ἰσαάκιος ἐν τῇ φρουρᾷ ὤν, τῆς δυσωδίας ἀντελάβετο τῇ τῆς ψυχῆς καθαρότητι. καὶ ἔφη· οὕτως ὁ ἄθλιος Οὐάλης ἄρτι κατακαίεται. ὅπερ παρὰ τῶν μετὰ ταῦτα ἐπανελθόντων ἐβεβαιώθη. ἦν δὲ Οὐάλης τὴν ἡλικίαν διμοιραῖος ἔχων, αὐθάδης τὸν τρόπον,

C

καὶ ὑπερήφανος, καὶ πρὸς αἱμάτων χύσεις ἑτοιμότατος, ἔχων τὰς φρένας ἀσυμπαθεῖς, καὶ παντὸς ἐλέους ἀλλοτρίας, αὐστηρίᾳ τὸν λογισμὸν σκοτιζόμενος, καὶ πάσης παιδείας ἀμέτοχος. γυνὴ δὲ τούτου Δομνῖκα, Ἀρειανὴ διάπυρος.

Γρατιανός, ὁ υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ, εἰρηνικός, ἐβασίλευσε μόνος ἔτη γ΄. καὶ μετὰ Θεοδοσίου ἕτερα τρία. ἀπὸ γὰρ τοῦ Βυζαντίου ἐπέμφθησαν πρέσβεις πρὸς Γρατιανὸν ἐν Παννονίᾳ κατερχόμενον, δοθῆναι αὐτοῖς βασιλέα. καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ὁ μέγας Θεοδόσιος, ἀναγορευθεὶς βασιλεύς. καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη ζ΄. μῆνας ε΄. ἡμέρας δ΄. ἐπὶ Γρατιανοῦ σεισμὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γέγονεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς ἐπὶ πολὺ ὑποχωρῆσαι τὴν θάλασσαν, καὶ τὰ πλοῖα ἐπὶ ξηρᾶς ἑστάναι. πλήθους

D

δὲ πολλοῦ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θεάματι συνδεδραμηκότος, τῶν ὑδάτων ἀθρόως ἐκδραμόντων, πέντε μυριάδες ἀνθρώπων κατεποντίσθησαν· καὶ τῆς Κρήτης δὲ καὶ Ἀχαΐας καὶ Βοιωτίας, Ἠπείρου τε καὶ Σικελίας πλεῖστα μέρη ἀπολέσθαι, τῆς θαλάσσης ἀνελθούσης, καὶ ἐπικλυσάσης αὐτά· ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων ἀπορριφῆναι πλοῖα, ἄχρι σταδίων ἑκατόν.

Μαξιμιανὸς δέ τις Βρεττανός, ὅτι τὸν Θεοδόσιον ὁ Γρατιανὸς βασιλέα ἐποίησεν, αὐτοῦ μηδὲ μιᾶς τυχόντος τιμῆς, διεγείρει τοὺς ἐν Βρεττανίᾳ ἀντᾶραι Γρατιανῷ. καὶ ἀποστέλλει Ἀνδραγάθιον κατ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἰσῆλθεν ἐν φορείῳ κατεστεγμένῳ, φημίζων τὴν γυναῖκα Γρατιανοῦ εἶναι, ἐκ Βρεττανίας ἐπανήκουσαν, ἧς τῇ ἀγάπῃ

E

Γρατιανὸς κρατηθείς, τῷ φορείῳ προσῆλθε· καὶ ἀνακαλύψας, βλέπει τὸν Ἀνδραγάθιον, ὃς παραυτὰ διὰ στρατιωτῶν παρεσκευασμένων ὄντων ἐπὶ τοῦτο, Γρατιανὸν διεχειρίσατο. ὃς ἐπὶ τοσοῦτον διόχως ἐτόξευεν, ὡς λέγειν τινάς, τὰ Γρατιανοῦ βέλη φρένας ἔχειν. μετετέθη δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου εἰς τοὺς βασιλικοὺς τάφους.

Ἀδελφὸς δὲ Γρατιανοῦ ὁμώνυμος τῷ πατρὶ Οὐαλεν-

λεντινιανοῦ, ἔτι περιών, τοὺς ἐν ἐξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνε- A
καλέσατο, καὶ τὰς ἰδίας ἐκκλησίας ἀπέδωκεν αὐτοῖς,
ἐκδιώξας τοὺς Αρειανοὺς, Δαμάσου τοῦ πάπα Ῥώμης αὐτῷ
συμπράττοντος. τότε καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος παῤῥησια-
στικώτερον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐδίδασκεν ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει, εἰς τὸ εὐκτήριον τῆς ἁγίας Αναστασίας, ἔτι μι-
κρὸν τυγχάνον, δέκα χρόνους καὶ μικρόν τι πρὸς ἐκεῖσε πε-
ποιηκώς. ἔνθα καὶ παράδοξα γίνεται θαύματα, ἐξ ἐμ-
φανείας τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. διτ-
τῶς γὰρ λέγεται ἡ ἐπωνυμία τοῦ τῆς ἁγίας Αναστασίας ναοῦ·
ἀνάστασις μὲν, διὰ τὸ τὸν τῆς ὀρθοδοξίας λόγον ἐν ταύτῃ
ἀναστῆναι. Αναστασία δὲ, διὰ τὸ συμβὰν εἰς αὐτὴν θαυ-
ματούργημα. λέγεται γὰρ, γυναῖκα τινὰ ἄνωθεν πε-
σοῦσαν ἀποθανεῖν. γενομένης δὲ κοινῆς εὐχῆς ὑπὸ τῶν B
ὀρθοδόξων, ταύτην ἀναστῆναι. μικροῦ δὲ ὄντος τότε τοῦ
εὐκτηρίου, ὕστερον ἐπὶ τοῦ ὁσίου Μαρκιανοῦ ἀνοικοδομη-
θῆναι, καθὼς ὁρᾶται.

Θεοδόσιος μέντοι βασιλεὺς, τῷ γένει μὲν Ἴβηρ ἦν,
τῶν Εσπερίων, εὐγενὴς δέ τις, καὶ θαυμάσιος περὶ τοὺς
πολέμους. οὗτος εὐθὺς τοὺς ἐν Θρᾴκῃ βαρβάρους κατὰ κρά-
τος ἐνίκησεν, εὐσεβὴς ὢν, καὶ ὀρθόδοξος. οὗτος ἦν τὸ
μὲν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος σύμμετρος, ἄμεμπτος ἀ-
πὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς, ὑπέρυθρος τῷ προσώπῳ,
ξανθὴν ἔχων τὴν τρίχα, τὴν ῥῖνα λεπτὴν καὶ ἐ-
πίγρυπον, χαρίεις τὴν ὁμιλίαν, τὸν τρόπον δὲ χα-
ριέστατος. ἔχων γυναῖκα ὀνόματι Πλακίλλαν, ἐξ ἧς
ἔσχεν Αρκάδιον καὶ Ονώριον. ἧς τελευτησάσης, Γάλλαν C
ἀδελφὴν Γρατιανοῦ ἔγημεν. ἐν Θεσσαλονίκῃ δὲ ὤν, νό-
σῳ περιπεσὼν, βαπτίζεται ὑπὸ Ἀχολίου τοῦ ἐπισκό-
που. καὶ νόμον ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων τοῦ ὁμουσίου ἔγραψεν,
ὃν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπέστειλεν. ἐλθὼν δὲ καὶ αὐτὸς
ἐν Κωνσταντινουπόλει, Δημοφίλῳ ἐδήλωσεν, ἢ ἀπο-
στῆναι τῆς Αρείου πλάνης, ἢ ταχέως τῆς ἐκκλησίας ἐξελ-
θεῖν. ὁ δὲ τὸ πλῆθος τῶν Αρειανῶν συνάξας, ἔξω τῆς
πόλεως ἐκκλησίαζεν, ἔχων καὶ Λούκιον τὸν Αλεξανδρείας
ἐπίσκοπον Αρειανὸν σὺν αὐτῷ. καὶ οὕτω λοιπὸν ὁ
θεῖος Γρηγόριος, μεθ' ὧν αὐτὸς τὴν ὀρθόδοξον πί-
στιν ἐφώτισε, τὰς ἐκκλησίας πάσας παρέλαβε, τε-
σσαράκοντα ἔτη καὶ μικρόν τι πρὸς κατεχόντων αὐτὰς τῶν
Αρειανῶν.

Τῷ ε΄. ἔτει Θεοδοσίου, ἐν Αντιοχείᾳ ἔτεκε γυνὴ ἐν D
τοκετῷ παιδία τέσσαρα ἀῤῥενικά· ἐπέζησε δὲ μῆνας δύο,
καὶ ἀπέθανεν ἓν ἐπὶ ἑνὶ τὰ τέσσαρα.

Τῷ ἐκτῷ ἔτει, ἡ μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ ἁγία δευτέρα
σύνοδος, τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ὀρθοδόξων ἐπισκό-
πων, ἐν Κωνσταντινουπόλει συνηθροίσθη, πρὸς βεβαίω-
σιν τῶν ἐν Νικαίᾳ δογματισθέντων, καὶ κατὰ Μακεδονίου
τοῦ πνευματομάχου· ὑπῆρχον δὲ Τιμόθεος Αλεξαν-
δρείας, Μελέτιος Αντιοχείας, Κύριλλος Ιεροσολύ-
μων, καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. ἀναθεματίζεται δὲ
Μακεδόνιος, κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος βλασφημῶν·
καὶ σὺν αὐτῷ Σαβέλλιος καὶ Απολινάριος, ἔτι δὲ Αρειος
καὶ Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας, Εὐζώϊός τε καὶ Ακά-
κιος, Θεόγνις καὶ Εὐφρόνιος, καὶ οἱ λοιποὶ αἱρετικοί. E
ἀπέχει δὲ ἡ δευτέρα σύνοδος ἀπὸ τῆς πρώτης, ἔτη ξ΄.
Γρηγορίῳ δὲ τῷ Θεολόγῳ τὴν ἐπισκοπὴν Κων-
σταντινουπόλεως ἡ σύνοδος ἐκύρωσεν, ὡς πολλὰ
καμόντι, καὶ τῆς λώβης τῶν αἱρέσεων τὴν ἐκκλη-
σίαν ἐλευθερώσαντι. τινὰς δὲ τῶν ἐξ Αἰγύπτου μα-
θὼν ὁ μακαριώτατος, τῷ πράγματι φθονήσαν-

Cedren.

A Patris Valentiniani nomen gerens e-
piscopos ab exilio revocat: suas-
que iis reddit ecclesias, profligatis
Arianis. qua in re est a Damaso
Romano Papa adjutus. Tunc &
theologus Gregorius majori cum li-
bertate veritatem Constantinopoli do-
cuit, in oratorio sanctæ Anastasiæ,
quod adhuc erat exiguum, decen-
nium ibi & paulo amplius moratus.
Ibi quoque inaudita miracula sunt e-
dita a castissima Dei genitrice. du-
plex enim perhibetur ratio nominis
templi sanctæ Anastasiæ. Una, quod
ibi resurrexit veræ religionis doctri-
na: altera, a miraculo ibi edito.
fertur enim, quamdam mulierem de
sublimi lapsam expirasse, & Chri-
B stianorum publicis precibus in vitam
revocatam. Id oratoriam cum eo tem-
pore esset parvum, postea temporis
pius imperator Marcianus ad eam mo-
lem extruxit, qua nunc visitur.

VALENTINIANUS junior Imp.

S. Anastasiæ fanum.

Theodosius imperator natione fuit
Hispanus, nobilis, & bello admiran-
dus, pius & veræ religionis professor.
Is statim Barbaros in Thracia magno
prælio superavit. Statura fuit medio-
cri, a calce ad verticem usque incul-
pata: subrufus faciem, fulvo capillo,
naso tenui & incurvo, gratiosus in col-
loquio, moribus venustissimis. Uxo-
rem habuit Placillam, quæ eum Ar-
cadio & Honorio patrem fecit. Ea
mortua, Gallam duxit, Gratiani so-
rorem. Thessalonicæ degens, cum in
C morbum incidisset, baptizatus est ab
Ascholio episcopo. Legemque tulit pro
Orthodoxis, de Filio Patris consubstan-
tiali, eamque Constantinopolin misit.
Ipse quoque eo cum venisset, De-
mophilum aut ab errore Arii desiste-
re, aut mox ecclesia decedere jussit.
Demophilus multitudine Arianorum con-
ducta, conciones extra urbem ha-
buit: eratque cum eo Lucius, Ale-
xandreæ episcopus Arianus. Ita de-
mum beatus Gregorius, & quos ille
veræ fidei doctrina illuminaverat, om-
nia templa receperunt, ab Arianis
paulo amplius quadraginta annis occu-
pata.

THEODOSIUS Imperator.

Quinto anno imperii Theodosiani,
D quædam mulier Antiocheæ uno par-
tu quatuor masculos edidit: supervi-
xit menses duos, infans unus post alium
obiit.

Sexto anno, magnum secundum sa-
crum Oecumenicum Concilium Con-
stantinopoli celebratum est a CL. ortho-
doxis episcopis, ad confirmanda Nicææ
Synodi decreta: ac contra Macedo-
nium, Spiritus sancti impugnatorem.
Præfuerunt, Timotheus Alexandreæ,
Meletius Antiocheæ, Cyrillus Hiero-
solymorum, episcopi: & Gregorius
theologus. Damnati sunt, Macedonius,
impie in Spiritum sanctum contumelio-
sus: cumque eo Sabellius, Apolinarius,
Arius, Eusebius Nicomediæ episco-
pus, Euzojus, Acacius, Theognis, Eu-
E phronius & reliqui hæretici. Secun-
da Synodus a prima abfuit annis sexa-
ginta. Ea Gregorio theologo episcopa-
tum Constantinopolitanum decrevit,
ut qui multos labores pertulisset, ec-
clesiamque hæreticorum labe expurgas-
set. Sed cum is videret quosdam Æ-
gyptios rei invidia correptos: pronun-
ciata de constituenda concordia oratio-

Edit. Paris. pag. 316.

nus, ultro se solio regiæ urbis abdicavit, cum biennium episcopatum ejus gessisset. Ejus in locum Imperator & Concilium Nectarium deligunt, nondum adhuc baptizatum. Id Concilium Symbolo adjecit doctrinam de Spiritu sancto: & Canones edidit, in quibus sedi Constantinopolitanæ post solium Romanum primus locus adsignatur. Tum etiam caput Joannis Baptistæ, & corpus Pauli confessoris Constantinopolin advecta sunt.

Anno VII, Theodosius Augustus Honorium, suum ex Placilla F. consulem creavit, seque ad bellum tyranno Maximo faciendum paravit.

Monstrum. Anno VIII, Emmaunte Palæstinæ pago infans natus est ab umbilico sursum dissectus in duo pectora, duoque capita, & utraque pars sensu erat prædita. edente altera, aut bibente, altera abstinebat: una dormiente, altera vigilabat: aliquando inter se colludebant, flebant simul, altera alteram percutiebant. Vixerunt annos duos: & altera mortua, quatriduo post altera decessit.

Rursum de Synodo Constantinopolitana. Sextum annum imperante Theodosio magno, secundum sacrum Oecumenicum Concilium Constantinopoli actum est a CL patribus, Damaso tum Romæ Papa. Præfuerunt Timotheus Alexandreæ, Meletius Antiocheæ, Cyrillus Hierosolymæ episcopi & Gregorius theologus. *Edit. Paris. pag. 317.* Res gesta contra Macedonium, qui fuerat episcopus Constantinopolitanus, adhuc superstitem. Is & Arii errorem sequebatur, & Spiritum sanctum negabat esse verum Deum, sed creaturam esse judicabat, post exiguum tempus Gregorius animadvertens quosdam Ægyptios dignitati suæ invidere, oratione de Constituenda ecclesia edita episcopatu se abdicavit, & ad suum in Cappadociam prædium rediit, ubi aliquantulum quiete refectus, tumultibusque variis subductus, ac rerum divinarum contemplationi majori otio deditus, senex vitæque satur decessit. Vir fuit spiritu, omnisque cognitionis & contemplationis plenus. *Sabellius & Apolinarius damnati.* Cæterum sanctum Concilium damnavit Macedonium: cumque eo Sabellium Afrum, qui unam tantum Trinitatis personam asserebat: & Apolinarium Laodicensem, qui verbum in homine mentis vacuo habitasse tradebat, ac loco mentis animæ verbum fuisse. Pronunciavit autem concilium, Spiritum sanctum esse Deum vivificum, ejusdem cum Patre essentiæ, ac cum Filio: addiditque symbolo de Spiritu sancto hæc verba, Dominum, vivificum, &c.

Amphilochii chria. Eo tempore magnus ille Amphilochius ab Imperatore contendit, ut omnibus urbibus Arianos ejiceret. Sed cum rex id negaret, ut cui crudelior illa petitio videretur, tacuit tum vir sapientissimus. Non multo post autem eum in regiam venisset, Imperatorem, uti par erat, honorifice salutans, filium patri regio habitu adstantem, inhonoratum præteriit. Imperator id oblivione factum credere, hortarique Amphilochium, ut filio quoque qui regi debetur salutandi honorem exhiberet: Amphilochius dicere, privatam ei salutationem satis esse. Cum indignaretur Imperator, & filio illatam contumeliam ad se spectare diceret, Amphilochius alta voce: Videne, inquit, Imperator,

A πας, τὸν συντακτήριον ἐπιδειξάμενος λόγον, ἑκουσίως τοῦ θρόνου τῆς βασιλίδος ὑπεχώρησε, δύο χρόνους μόνον ταύτης ἐπισκοπήσας. Νεκτάριον ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ σύνοδος προχειρίζονται, ἀβάπτιστον ἔτι τότε τυγχάνοντα. προστίθησι δὲ τῷ συμβόλῳ καὶ τὴν θεολογίαν τοῦ πνεύματος. ἐξέθετο δὲ καὶ κανόνας, ἐν οἷς τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα Ῥώμης ἀπένειμε. τότε καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ Προδρόμου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤχθη, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ.

Τῷ ζ. ἔτει τούτῳ, Θεοδόσιος ὁ Αὔγουστος Ὁνώριον υἱὸν αὐτοῦ τὸν ἐκ Πλακίλλης, ὕπατον ἀνέδειξε, καὶ πολεμεῖν τῷ τυράννῳ Μαξίμῳ ηὐτρέπισε.

B Τῷ η. ἔτει, ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν κώμῃ Ἐμμαοῦς λεγομένῃ, παιδίον ἐγεννήθη τέλειον ἀπὸ ὀμφαλοῦ, καὶ ἄνω διῃρημένον, ὃ εἶχε δύο στήθη, δύο κεφαλάς, καὶ ἕκαστον τὰς αἰσθήσεις εἶχε. τὸ ἓν ἤσθιε καὶ ἔπινε, τὸ δὲ ἕτερον οὐχί. τὸ ἓν ἐκάθευδε, καὶ τὸ ἕτερον ἐγρηγόρει. ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ συνέπαιζον πρὸς ἄλληλα, καὶ ἔκλαιον ἀμφότερα, καὶ ἔτυπτον ἄλληλα. ἔζησαν δὲ ἔτη δύο. καὶ τὸ μὲν ἓν ἀπέθανε, τὸ δὲ ἕτερον μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἐτελεύτησεν.

Τῷ ς΄. ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, γέγονεν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος τῶν ρν΄. ἁγίων πατέρων. ἐπὶ Δαμάσου πάπα Ῥώμης· ἧς ἡγοῦντο Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, καὶ Γρηγόριος C ὁ θεολόγος κατὰ Μακεδονίου γεγονότος ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. ὃς ἔτι περιὼν, ὡσαύτως τῷ Ἀρείῳ ἐβλασφήμει. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μὴ εἶναι Θεὸν ἀληθινὸν, ἀλλὰ κτίσμα καὶ αὐτὸ ὑπελάμβανε. ὀλίγου δὲ καιροῦ παρῳχηκότος, μαθὼν ὁ θεῖος Γρηγόριος τινὰς τῶν ἐξ Αἰγύπτου τῷ λόγῳ αὐτοῦ φθονήσαντας, τὸν Συντακτήριον ἐπιδειξάμενος λόγον, τῆς ἐπισκοπικῆς διοικήσεως ὑπανεχώρησε. καὶ πρὸς τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ κτῆμα αὐτοῦ ἀπελθὼν, μικρόν τι ἡσυχάσας ἐν αὐτῷ, καὶ τῶν πολλῶν ἐρημώσας θορύβων, καὶ ἐν μείζονι γενόμενος θεωρίᾳ, τὸν βίον ὑπαλλάττει, πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν τῶν τοῦ πνεύματος, ἁπάσης γνώσεως καὶ θεωρίας ἔμπλεως. ἡ δὲ ἁγία σύνοδος Μακεδόνιον ἀναθεματίζει· σὺν D αὐτῷ καὶ Σαβέλλιον τὸν Λίβυν, ἓν πρόσωπον ἐπὶ τῆς ἁγίας Τριάδος δοξάζοντα. ἔτι δὲ καὶ Ἀπολινάριον τὸν Λαοδικέα, λέγοντα τὸν ἐνανθρωπήσαντα λόγον, ἄνθρωπον εἶναι· ἀντὶ δὲ νοὸς, τὸν λόγον ἀρκεῖν τῇ ψυχῇ. ἐκήρυξε δὲ, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι ζωοποιὸν, καὶ ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, προσθεῖσα εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιὸν, καὶ τὰ ἑξῆς.

Τότε ὁ μέγας Ἀμφιλόχιος ἐδυσώπει τὸν βασιλέα, ἐξελαθῆναι τοὺς Ἀρειανοὺς ἐκ πασῶν τῶν πόλεων. ὁ δὲ ἀπηνεστέραν ὑπολαβὼν τὴν αἴτησιν, οὐχ ὑπήκουσε. καὶ τότε μὲν ὁ σοφώτατος Ἀμφιλόχιος ἐσίγησε. μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἐντὸς τῶν βασιλείων γενόμενος, τὸν μὲν βα- E σιλέα ἠσπάσατο, ὡς εἰκός· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ σὺν αὐτῷ ἑστῶτα βασιλικῶς, ἀγέραστον κατέλιπε. καὶ ὁ βασιλεὺς νομίσας ἐπιλελῆσθαι τὸν Ἀμφιλόχιον, ἀσπάσασθαι καὶ τὸν υἱὸν βασιλικῶς προσέταξεν. ὁ δὲ, ἀπόχρη, ἔφη, τὴν παρ᾽ αὐτοῦ προσενεχθεῖσαν αὐτῷ ἰδιωτικῶς τιμήν. ὃν ὁ βασιλεὺς χαλεπήνας, οἰκείαν ἔλεγεν εἶναι τὴν τοῦ υἱοῦ ἀτιμίαν. καὶ ὁ Ἀμφιλόχιος ἐξεβόησεν· ὁρᾷς, ὦ βασιλεῦ, πῶς οὐ φέρεις τὴν τοῦ υἱοῦ

ἀτιμίαν; πίστευσον οὖν, καὶ τὸν Θεὸν τοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ βλασφημοῦντας βδελύττεσθαί τε, καὶ ἀποστρέφεσθαι. τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, καὶ σφόδρα θαυμάσας, νόμον ἔγραψεν εὐθὺς τὰς τῶν αἱρετικῶν συνάξεις κωλύοντα. τούτῳ τῷ ἀγαθῷ φθονήσας ὁ μισόκαλος δαίμων, ὠμόν τι καὶ ἀπάνθρωπον παρεσκεύασε γενέσθαι. ἀπὸ γὰρ Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Ῥώμην ὁ βασιλεὺς τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενος, ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ πάροδον γέγονε. τῶν δὲ στρατιωτῶν αὐτοῦ ταραξάντων τὴν πόλιν διά τινα, ἐστασίασαν οἱ Θεσσαλονικεῖς· καὶ τὸν μὲν βασιλέα ὕβρισαν, τινὰ δὲ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐλιθοβόλησαν. ὁ βασιλεὺς δὲ ταῦτα μαθὼν, καὶ τὴν ῥύμην τοῦ θυμοῦ μὴ ἐνεγκὼν, τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως ἐκείνης τὴν ψῆφον τῆς τιμωρίας ἐπέτρεψεν· ὃς τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν εἰληφὼς, οἷα δὴ αὐτόνομος τύραννος, ἄδικα ξίφη κατὰ πάντων ἐγύμνωσε, καὶ τοὺς ἀθώους μετὰ τῶν ὑπαιτίων κατέτεινε χιλιάδας ἑπτὰ, ὡς δέ τινες, πεντεκαίδεκα. ταύτην τὴν συμφορὰν ὁ μέγας Ἀμβρόσιος ἀκηκοὼς, Μεδιολάνων ἐπίσκοπος (πόλις δὲ τῆς Ἰταλίας αὕτη) εἰς ἣν ἀφικομένου τοῦ βασιλέως, καὶ συνήθως εἰς τὸν ναὸν βουληθέντος εἰσελθεῖν, ἔξωθεν τῶν προθύρων συναντήσας ὁ ἅγιος, ἐκώλυσε τὴν εἴσοδον, λέγων αὐτῷ μετὰ παῤῥησίας· οὐκ οἶδας, ὡς ἔοικε, βασιλεῦ, τῆς εἰργασμένης παρανομίας τὸ μέγεθος· οὐδὲ γὰρ ἐᾷ σε τῆς βασιλείας ἴσως ἡ δυναστεία τὴν ἁμαρτίαν ἐπιγνῶναι. ὑπὸ γὰρ τῆς ἁλουργίδος ἀπατώμενος, ἀγνοεῖς τοῦ καλυπτομένου σώματος τὴν ἀσθένειαν. ἀλλ' ἴσθι, ὡς φθαρτὸς ὢν καὶ ῥευστὸς, τοιοῦτον σοι ὑπάρχει καὶ τὸ τῆς δυναστείας κράτος· μικρὸν δὲ ὕστερον, λόγον ἀποδώσεις τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων. ποίοις οὖν ὀφθαλμοῖς ὄψει τὸν τοῦ κοινοῦ δεσπότου ναόν; ποίοις δὲ ποσὶ τὸ δάπεδον ἐκεῖνο πατήσεις τὸ ἅγιον; πῶς δὲ τὰς χεῖρας ἐκτενεῖς, ἀποστάζούσας ἔτι τῶν ἀδίκων φόνων τὸ αἷμα; πῶς δὲ καὶ τοιαύταις ὑποδέξῃ χερσὶ τὸ ἄχραντον τοῦ δεσπότου σῶμα; πῶς δὲ καὶ τῷ στόματι προσοίσεις τὸ τίμιον αἷμα; τοσοῦτον διὰ τὸν τοῦ θυμοῦ λόγον ἐκχέαντι παράνομον αἷμα; λοιπὸν ἄπιθι, καὶ μὴ πειρῶ τοῖς δευτέροις τὴν πρώτην αὔξειν παρανομίαν. καὶ δέχου τὸν δεσμὸν, ᾧ Θεὸς ἄνωθεν γίνεται σύμψηφος. τούτοις οὖν εἴξας ὁ βασιλεὺς τοῖς λόγοις, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἐκεῖσε βασίλεια, στένων καὶ δακρύων. μηνῶν δὲ διελθόντων ὀκτὼ, καὶ τοῦ βασιλέως μὴ ἐξελθόντος, ἀλλὰ σφοδρῶς μετανοοῦντος, κατέλαβεν ἡ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γενέθλιος ἑορτή. καὶ θεασάμενος Ῥουφῖνος ὁ μάγιστρος, ὅτι οὐδὲ τὴν συνήθη προέλευσιν βούλεται ποιῆσαι ὁ βασιλεὺς, λέγει αὐτῷ. εἰ κελεύεις δέσποτα, δραμοῦμαι, καὶ τὸν Ἀρχιερέα πείσω λῦσαί σε τοῦ δεσμοῦ; ὁ δὲ, οἶδα ἐγὼ, φησὶ, τὴν Ἀμβροσίου ἀκρίβειαν. ἐπεὶ δὲ πλείοσι λόγοις χρησάμενος ὁ Ῥουφῖνος, πείθειν ὑπέσχετο, ἀπελθεῖν ἐκέλευσε. τῇ ἐλπίδι δὲ βουκοληθεὶς, ἠκολούθησε καὶ αὐτὸς μετ' ὀλίγον. αὐτίκα τοίνυν ἰδὼν τὸν Ῥουφῖνον Ἀμβρόσιος, ἔφη· τὴν κυνῶν ἀναίδειαν, ὦ Ῥουφῖνε, ζηλοῖς, τοσαύτης μιαιφονίας γενόμενος μέτοχός τε καὶ σύμβουλος. ἀλλ' ἐγὼ καὶ πάλιν αὐτὸν κωλύσω τῶν ἱερῶν ἐπιβῆναι προθύρων. ταῦτα ἀκούσας Ῥουφῖνος, ἐδήλωσε τῷ βασιλεῖ ταχέως. ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ μέσον τοῦτο μαθών· ἀπέλθω, φησὶ, καὶ τὰς δικαίας δέξομαι παροινίας. εἶτα παραγενόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐδυσώπει τὸν Ἀρχιερέα λυθῆναι τοῦ δεσμοῦ· καὶ ὁ μὲν τυραν-

A te non ferre ignominiam filio tuo factam? proinde Deum quoque credere debes aversari & odisse eos, qui Filio ejus impie obtrectant. Hoc audito Imperator valde miratus, statim legem fert, qua conventus hæreticorum prohibentur. Huic bono diabolus, omnis boni osor, invidens, sævi atque inhumani facinoris auctor fuit; Nam cum Imperator Constantinopoli Romam proficiscens, eo itinere Thessalonicam divertisset, militesque urbem quibusdam rebus conturbassent, Thessalonicenses seditione facta imperatorem injuriis affecerunt, & quosdam ejus præfectos lapidibus obruerunt. Imperator re inaudita, iræ impetum non sustinens, præfecto urbis ejus facinus id vindicandum commisit. Is tantum potentiæ adeptus, ut erat legibus solutus tyrannus injustos gla- 228
B dios contra cives strinxit, insontesque una cum sontibus trucidavit, millia hominum VII, vel (ut alii tradunt) XV. Edit. Paris. pag. 328.
Hanc cladem cum percepisset clarus ille Ambrosius, Mediolani (urbs ea est Italiæ) episcopus, Imperatori, cum is Mediolanum venisset, ac de more templum inire vellet, ante vestibulum obviam se dedit, introituque prohibuit, libere dicens: Ignoras, ut apparet, Imperator, perpetrati flagitii gravitatem: Ambrosii adversus Theodosium libertas.
neque te fortassis Imperii potestas sinit peccatum agnoscere. nam a purpura deceptus, corporis ea velati imbecillitatem nescis. Sic habe: quemadmodum corpus tuum fluxum est atque caducum, tale etiam esse tui imperii robur: ac
C te paulo post factorum tuorum Regi regum rationem redditurum. Quibus vero oculis intueberis communis Domini templum? quibus pedibus sacrum illud solum calcabis? quomodo manus intendes, etiamnum injustarum istarum cædium sanguinem stillantes? Quomodo talibus manibus excipies inviolatum Domini corpus? quomodo venerandum sanguinem ori tuo admovebis? cujus sermone ab iræ furore profecto tantum sanguinis per nefas fudisti? Proinde abi hinc, neque conare priori flagitio novum addere: sed vinculum patere, quod Deus superne comprobat. His verbis cedens Imperator, in regiam ejus urbis recessit, gemens atque plo-
D rans. Mensibus inde octo elapsis, & rege in publicum non prodeunte, sed pœnitentia sese affligente, feriæ natalitiæ Domini appetierant. Ibi Rufinus magister, videns ne de more quidem proditurum, ita affatur: Si vis, Domine, accurram ad episcopum, eique persuadebo ut te vinculo solvat. Novi, inquit imperator, Ambrosii præcisam justitiam. Tandem Rufinum multa locutum de re, ac pollicitum se solutionem impetraturum, dimisit: ac non multo post, ipse lactatus spe subsecutus hominem est. Ambrosius simulatque Rufinum conspexit: Æmularis, ait, canum impudentiam, Rufine, qui tam sceleste cædis socius ac suasor fuisti. & quidem ego denuo Imperatorem foribus templi
E prohibebo. Hæc audita celeriter Rufinus Imperatori nunciavit. Imperator media jam via confecta, nuncium accipiens: Adibo, inquit, meritasque perferam contumelias. Ut in templum venit, ab episcopo majorem in modum flagitavit, ut se vinculis solveret, Ambrosius vero, tyrannicum esse hunc adventum, & Imperatorem contra Deum

surere, dixit. Sed Theodosius gravi mœstitia ac dolore cordis compunctus, respondere: Non se sacris canonibus ferociter repugnandi causa adesse, sed liberationem vinculorum efflagitandi. Interrogatus ab episcopo, quam post tantum facinus resipiscentiam demonstrasset, quibusve remediis sanatu difficilia ista vulnera procurasset? Tuum est, inquit, medicamenta docere atque temperare, meum imperata facere. Ibi demum Ambrosius ait: Quoniam in judicando iram es secutus, legem nunc pone, quæ iræ decreta rescindat, ut sententiæ capitales & de publicatione bonorum perscriptæ suspendantur per triginta dies, dum recta ratione examinatæ dijudicentur. Cum legem eam statim dictaret Theodosius, & sua manu subscriptam confirmaret: Ambrosius vinculo eum solvit, passusque est in templum intrare. Theodosius ingressus, pronus in pavimentum procubuit, altaque voce clamavit: (Anima mea solo affixa est, vivifica me Domine secundum verbum tuum.) Manibus quoque crines capitis evellit, faciem ferit, terram lacrimis humectavit, usque ad horam oblationis Deum deprecans. Tunc surgens, & ad cancellos progressus cum intrare vellet, ab Ambrosio est prohibitus, ita monente: Scias Imperator, interiora solis sacerdotibus adire fas esse: a reliquis quibusvis ea adiri aut tangi religio est. exi igitur, & inter alios adsta. Purpura enim non pontifices facit, sed Imperatores. Hoc quoque æquo animo tulit Theodosius: docuitque se non superbia adductum intrare voluisse, sed quia hunc morem Constantinopoli didicisset. Egitque hujus quoque correctionis nomine gratias Ambrosio. Tanta & Imperator & episcopus virtute illustres fuerunt. Quinetiam Constantinopolin reversus, solemni sacrificio cum in sacra mensa munus suum obtulisset, statim exivit sacrario. & cum a Nectario, qui tum patriarcha erat, causam facti rogaretur: via tandem, inquit, discrimen Imperatoris & sacerdotis didici. unicum enim Ambrosium novi, qui episcopi nomen merito suo gerat. Tantum utilitatis confert objurgatio, ab homine virtute insigni profecta.

Edit. Paris. pag. 319.

Psal. 118.

Habebat porro Imperator aliam etiam opportunitatem. Uxor enim Placilla assidue divinarum eum admonebat legum. Non ea ob imperii majestatem animo efferebatur: sed beneficii magnitudo faciebat, ut tanto impensius benefactorem diligeret. Christianos fratres qui morbis tractati, aut membris mutilati fuerant, ipsa omni studio curabat, calices eis suis manibus porrigens, & cibos apponens. Hospitales etiam ecclesiarum domos invisens, decumbentibus ministrabat: eaque obibat munera, quæ servorum aut ancillarum habentur. Inculcabat identidem hæc marito suo: Semper te, mi vir, reputare convenit quis fueris, & quid factus sis. Guberna ergo imperium hoc legitime: sic honorabis eum qui dedit. Hanc omni admiratione & laude dignam Imperatricem contigit ante maritum ea vivis excedere. Aliquando post Theodosius continentibus bellis coactus est novum civitatibus tributum imperare. Antiochenæ cives eam exactionem non

Placillæ virtus

319

pag. 320.

A νεκλῶ ἀπεκάλει τὴν παρουσίαν, καὶ κατὰ Θεοῦ μεμηνέναι. ὁ δὲ μετὰ σκυθρωπότητος καὶ πολλῆς κατανύξεως, οὐ θρασυνόμενος, ἔφη, κατὰ τῶν ἁγίων κανόνων, ἀλλὰ λῦσαί με τῶν δεσμῶν ἀξιώσων ἦλυθα. καὶ ποίαν, φησὶ, μετάνοιαν ἔδειξας μετὰ παρανομίαν τοσαύτην; ἢ ποίοις φαρμάκοις ἀξίως ἐθεράπευσας τὰ δυσίατα τραύματα; καὶ ὁ βασιλεὺς, σὸν ἔργον ἐστὶ, τὸ δεῖξαι μὲν καὶ κεράσαι τὰ φάρμακα· ἐμὸν δὲ, τὸ δέξασθαι. τότε λοιπὸν Ἀμβρόσιος λέγει· ἐπειδὴ τῷ θυμῷ τὸ δικάζειν ἐπιτρέπεις, γράψον νόμον τοῦ θυμοῦ τὰς ψήφους ἀργὰς ποιοῦντα, καὶ ἡμέρας λ'. αἱ φονικαί τε καὶ δημευτικαὶ μενέτωσαν γνώσεις ἐν γράμμασι, τὴν τοῦ ὀρθοῦ λογισμοῦ ἐκδεχόμεναι κρίσιν. ὃν εὐ-
B θὺς τοῦ βασιλέως κελεύσαντος γραφῆναι, καὶ διὰ τῆς οἰκείας χειρὸς βεβαιώσαντος, διέλυσε τὸν δεσμὸν Ἀμβρόσιος, καὶ εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπέτρεψεν. ὁ δὲ εἰσελθὼν, πρηνὴς, ἐπ' ἐδάφους πεσὼν, ἐβόα μετὰ κραυγῆς· ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχή μου, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου Κύριε. καὶ ταῖς χερσὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς ἔτιλλε, τὰς ὄψεις ἔτυπτε, καὶ τὴν γῆν τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχε, καὶ τὸν Θεὸν ἐδυσώπει ἄχρι τῆς ὥρας τῆς μεταλήψεως. τότε δὲ ἀναστὰς, καὶ πλησίον τῶν κιγκλίδων ἐλθὼν, βουλόμενος εἰσελθεῖν, ἐκωλύθη παρὰ τοῦ Ἀμβροσίου, δηλώσαντος αὐτῷ· ἴσθι, ὦ βασιλεῦ, ὡς μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν ὑπάρχουσι τὰ ἔνδον εἰσιτητά· τοῖς δ' ἄλλοις πᾶσιν ἄβατά τε,
C καὶ ἄψαυστα. ἔξιθι τοίνυν, καὶ τοῖς ἄλλοις κοινώνει τῆς στάσεως. ἁλουργὶς γὰρ βασιλεῖς, οὐχ ἱερεῖς ποιεῖν οἶδεν. ὁ δὲ καὶ τοῦτο δεξάμενος ἀσμένως, ἀντεδήλωσεν, ὡς οὐκ αὐθαδείᾳ χρώμενος τοῦτο πεποίηκα, ἀλλ' ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἔθος εἶναι τοῦτο μεμάθηκα. χάριν δὲ σοι ὀφείλω καὶ τῆς δὲ τῆς ἰατρείας. τοσαύτῃ δὲ καὶ τοιαύτῃ διέλαμπον ἀρετῇ, ὅ, τε ἀρχιερεὺς καὶ ὁ βασιλεὺς. ἐπανελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἑορτῆς γενομένης, καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ τὰ δῶρα προσενεγκὼν, εὐθὺς ἐξελήλυθεν. Νεκταρίου δὲ τοῦ τηνικαῦτα πατριάρχου δεδηλωκότος μαθεῖν τὴν αἰτίαν· μόγις, ἔφη, βασιλέως καὶ ἱερέως διαφορὰν ἐδιδάχθην. Ἀμβρόσιον γὰρ οἶδα μόνον ἀξίως ἐπίσκοπον καλούμενον. τοσοῦτον ὀνίνησιν ἔλεγχος, παρὰ ἀνδρὸς ἀρετῇ
D λάμποντος προσφερόμενος.

Εἶχε δὲ καὶ ἄλλην ἀφορμὴν ὁ βασιλεὺς ὠφελείας. ἡ γὰρ τούτου σύζυγος, ᾗ Πλακίλλα ὄνομα, τῶν θείων αὐτὸν συνεχῶς ἀνεμίμνησκε νόμων. οὐ γὰρ ἐπῆρεν αὐτὴν τῆς βασιλείας ἡ δυναστεία, ἀλλὰ τῆς εὐεργεσίας τὸ μέγεθος μεῖζον τὸ περὶ τὸν εὐεργέτην εἰργάζετο φίλτρον. τῶν γὰρ λελωβημένων ἀδελφῶν, καὶ τῶν ἄλλως τὸ σῶμα πεπηρωμένων, παντοδαπὴν ἐποιεῖτο φροντίδα, αὐτουργὸς αὐτη γινομένη, καὶ δι' ἑαυτῆς ὀρέγουσα κύλικας, καὶ τροφὰς παρατιθοῦσα. τοὺς γὰρ ξενῶνας τῶν ἐκκλησιῶν περινοστοῦσα, τοὺς κλινοπετεῖς δι' ἑαυτῆς ἐθεράπευε· καὶ ὅσα οἰκετῶν καὶ θεραπαινίδων ἔργα νενόμισται, αὐτὴ ἐξεπλήρου. καὶ τῷ ὁμόζυγι δὲ καὶ βασιλεῖ συ-
E νεχῶς ἐπέλεγεν· Ἀεί σε, ὦ ἄνερ, προσήκει λογίζεσθαι, τίς μὲν ἦσθα, τίς δὲ γέγονας νῦν. κυβέρνησον οὖν τὴν βασιλείαν ταύτην ἐννόμως, καὶ οὕτω θεραπεύσεις τὸν δεδωκότα. ταύτην τὴν θαυμασίαν καὶ ὄντως ἀξιέπαινον βασίλισσαν συνέβη πρὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀποβιῶναι. μετά τινα δὲ χρόνον ὑπὸ τῶν συνεχῶν πολέμων βιαζόμενος ὁ βασιλεὺς, εἰσφοράν τινα ξένην ταῖς

πόλεσιν ἐπιτέθεικεν. ἡ δὲ Ἀντιόχου πόλις τὸ κακὸν τέλος οὐκ ἤνεγκεν. ὁρῶν γὰρ ὁ δῆμος τοὺς εἰσπραττομένους τιμωρουμένους, ἀρχὴν ἀταξίας ἐλάμβανε, καὶ τὴν χαλκῆν εἰκόνα τῆς πανευφήμου Πλακίλλης κατήνεγκέ τε, καὶ πολὺ τῆς πόλεως ἔσυρε. ταῦτα πυθόμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ λίαν χαλεπήνας, τά τε τῆς πόλεως ἀφείλετο προνόμια, καὶ τῇ γειτνιαζούσῃ πόλει τὴν ἡγεμονίαν δέδωκεν. ἐζηλοτύπει γὰρ ἡ Λαοδίκεια τὴν Ἀντιόχειαν ἄνωθεν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἐμπρήσειν ἠπείλει, καὶ εἰς κώμην τὸ ἄστυ κατασκευάσειν. οἱ δέ γε ἄρχοντες καί τινας ἀνεῖλον, παρ' αὐτὸ συλλαβόντες τὸ τόλμημα, πρὶν γνῶναι τὸν βασιλέα τὴν τραγῳδίαν. ταῦτα δὲ πάντα ὁ βασιλεὺς προσέταττε μὲν, οὐκ ἐγένετο δὲ, τοῦ νόμου κωλύοντος, ὃν Ἀμβρόσιος ὁ μέγας τεθῆναι παρῄνεσεν. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο οἱ τὰς ἀπειλὰς ἐκείνας κομίζοντες, ἐν δέει μὲν ἦσαν ἅπαντες, τὰς ἀπειλὰς πεφρικότες· καὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο. οἱ δὲ ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκοῦντες τῆς ἀρετῆς ἀσκηταὶ (πολλοὶ δὲ ἦσαν οὗτοι, καὶ ἄριστοι) πολλὰς τὰς παραινέσεις καὶ παρακλήσεις τοῖς ἐκ τοῦ βασιλέως ἀποσταλεῖσι προσήνεγκαν. ἀλλὰ καὶ Μακεδόνιος ὁ θειότατος, οὐδὲν μὲν τῶν κατὰ τὸν βίον ἐπιστάμενος, καὶ τῶν θείων δὲ λογίων πάμπαν ἄπειρος ὢν, ἐν δὲ ταῖς τῶν ὀρῶν κορυφαῖς διαιτώμενος, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν τοῦ Θεοῦ δεόμενος, οὐ τοῦ βασιλέως τὴν ὀργὴν καταπλαγεὶς, οὔτε τῶν σταλέντων τὴν ἐξουσίαν, ἐν μέσῳ τοῦ ἄστεως γενόμενος, τῆς χλαμύδος θατέρου τῶν ἀποσταλέντων λαβόμενος, ἀποβῆναι τοῦ ἵππου κελεύει. οἱ δὲ μικρὸν γερόντιον ἰδόντες εὐτελῆ ῥάκια περιβεβλημένον, πρῶτα μὲν ἐχαλέπηναν. ἐπειδὴ δέ τινες τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐδήλωσαν ἀρετὴν, ἀπέβησάν τε τῶν ἵππων, καὶ τῶν ἐκείνου γονάτων ἐπιλαβόμενοι, συγγνώμην ἐζήτουν. ὁ δὲ τῆς θείας σοφίας ἐμφορηθεὶς, τοιοῖσδε πρὸς αὐτοὺς ἐχρήσατο λόγοις· Εἴπατε, ὦ φίλοι ἄνδρες, τῷ βασιλεῖ· οὐ βασιλεὺς εἶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος· μὴ τοίνυν μόνην ὅρα τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν λογίζου. ἄνθρωπος γὰρ ὢν, ὁμοφυῶν βασιλεύεις· κατ' εἰκόνα δὲ θείαν καὶ ὁμοίωσιν ἡ τῶν ἀνθρώπων δεδημιούργηται φύσις. μὴ τοίνυν ὠμῶς οὕτω καὶ ἀπηνῶς τοῦ Θεοῦ τὴν εἰκόνα κατασφαγῆναι κελεύσῃς. παροξυνεῖς γὰρ τὸν δημιουργὸν, τὴν ἐκείνου κολάζων εἰκόνα. σκόπησον γὰρ, ὡς καὶ σὺ χαλκῆς ἕνεκα δυσχεραίνων εἰκόνος, ταῦτα ποιεῖς. ὅσον δὲ τῆς ἀψύχου διαφέρει ἡ ἔμψυχός τε καὶ ζῶσα καὶ λογικὴ, δῆλον ἅπασι τοῖς νοῦν ἔχουσι. πρὸς δὲ τούτοις λογίσασθε κἀκεῖνο· ὡς ἡμῖν μὲν ῥᾴδιον ἀντὶ τῆς μιᾶς εἰκόνος πολλὰς δημιουργῆσαι χαλκᾶς· αὐτῷ δὲ πάμπαν ἀδύνατον, μίαν γοῦν τῶν ἀναιρεθέντων δημιουργῆσαι τρίχα. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ θαυμάσιοι ἄνδρες ἐκεῖνοι, διεπόρθμευσαν τὰ εἰρημένα τῷ βασιλεῖ, καὶ τὴν τοῦ θυμοῦ κατέσβεσαν φλόγα· καὶ ἀντὶ τῶν ἀπειλῶν ἐκείνων ἀπολογίαν ἔγραψε, καὶ τῆς ὀργῆς τὴν αἰτίαν ἐδήλωσεν. οὐκ ἔδει γὰρ (φησὶν) ἐμοῦ πλημμελήσαντος, γυναῖκα πάσης εὐφημίας ἀξιωτάτην, τοσαύτην μετὰ τὴν τελευτὴν δέξασθαι παροινίαν. κατ' ἐμοῦ δὲ ἐχρῆν τὸν θυμὸν τοὺς ἀγανακτοῦντας ὁπλίσαι. προσέθηκε δὲ, ὡς ἀλύει καὶ ἀνιᾶται, τινὰς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἀνῃρῆσθαι μαθών. ἐγὼ δὲ ταῦτα διεξῆλθον, καὶ τοῦ πανευφήμου μονάζοντος τὴν παῤῥησίαν οὐχ ἡγησάμενος δίκαιον παραδοῦναι λήθῃ, καὶ τὸν νόμον ἐκεῖνον ὀνησιφόρον δεικνὺς, ὃν ὁ μέγας Ἀμβρόσιος γραφῆναι παρῄνεσεν.

A tulerunt: cumque supplicio afficerentur qui dependere recusassent, tumultu excitato, æream laudatissimæ Placillæ statuam dejecerunt, & magnam per urbis partem rapteverunt. Hoc audito facinore Imperator gravissima exarsit indignatione: & Antiocheam privilegiis suis spoliavit, principatumque Laodiceæ vicinæ jampridem æmulæ assignavit: Præter hæc incendium quoque urbi, & se eam in pagum mutaturum minatus est. (præfecti etiam quosdam in ipso deprehensos facinore interfecerant, priusquam tragœdia Imperatori exponeretur.) Cæterum hæc omnia Imperator mandavit quidem, non tamen perfecit, lege impeditus, quam monitu Ambrosii tulerat. Ut Antiocheam venerunt B istarum minarum denunciatores, sane earum metu universos magnus terror invasit, & fuga salutem quæsiverunt. At monachi qui in montibus virtutem exercebant, qui iis locis erant & plurimi & optimi, missos ab imperatore multis verbis deprecati sunt. Quo tempore etiam divinissimus Macedonius, nullius earum quæ ad vitam hanc degendam faciunt artium gnarus, atque sacrarum etiam prorsus imperitus litterarum, solitus in verticibus montium degere, ac Deum noctes dieque deprecari: nihil iram Imperatoris metuens, aut ejus legatorum potentiam, in mediam urbem se contulit: alteramque eorum chlamyde apprehensum, equo descendere jussit. Legati homuncionem senem C inspicientes, pannis vilibus obsitum principio indignari: mox e quibusdam de virtute hominis certiores facti, ab equis descenderunt, genuaque ejus tangentes veniam rogarunt. At Macedonius divina impletus sapientia, ita eos est affatus: Dicite, amici, meis hæc verbis Imperatori: Non Imperator tantum es, sed etiam homo: non itaque imperium modo, sed naturam quoque reputa. Quippe homo cum sis, in ejusdem naturæ participes imperium tenes. Jam hominum natura ad imaginem & similitudinem Dei efficta est. Noli igitur tam crudeliter & immaniter imaginem Dei neci destinare. opificem enim irritabis, ejus imaginem vastando. Considera etiam, te æreæ imaginis causa iratum hæc agere. Ne- D que vero cuiquam sanæ mentis homini ignotum est, quantum inanimæ huic præstet animata, viva, & ratione prædita imago. Ad hæc id quoque cum animo reputate, quod nobis facile est loco unicæ illius multas fabricari imagines: Imperator vero ne pilum quidem ullius occisorum potest ullo modo efficere. Hæc verba præclari illi viri ad Imperatorem detulerunt, flammamque iræ iis restinxerunt. Nam Imperator loco minarum istarum purgationem scripsit, iræque causam manifestavit. Non, inquiens, me delinquente, ideo tanta contumelia debuit post mortem affici mulier omni laude dignissima: in me potius debuit ira indignantium de- E baccheri. Addidit etiam, graviter se molesteque ferre, quosdam a præfectis occisos esse. Hæc ego commemoravi, tum quia celeberrimi istius monachi libertas mihi silentio non videbatur juste posse præteriri: tum ut ostenderem utilitatem legis ejus, quæ magno Ambrosio auctore lata fuit.

Macedonius monachus iram Theodosii placat.

Edit. Parif. pag. 321.

Theodosio imperante, etiam venerandum caput Joannis, Christi præcursoris ac Baptistæ, Constantinopolin allatum est, inventum quondam apud quosdam monachos Macedonianos, qui Hierosolymis profecti in Cilicia degebant. Inde a Valente, cum esset ea de re a Mardonio eunucho admonitus, Constantinopolin jussum vehi, cum ad pagum cui Cosilai nomen est pervenisset vehiculum, porro progredi noluerunt mulæ, quantumvis flagellis urgerentur. atque ita tum eo in pago caput repositum fuit, cum Deus tanto dono Valentem indignum judicaret. Theodosio autem hoc pietatis præmium largitus est, ut id Constantinopolin adferret, inque fano Joannis Baptistæ deponeret.

Theodosius Eugenio tyranno victo, cum adversa valetudine premeretur, imperium inter filios Arcadium & Honorium divisit, ita ut major Constantinopolitanum imperium, alter Europæ sceptra gereret. Utrumque ad veram pietatem cohortatus est, monens ea & pacem servari, & bella confici, & hostes fundi, & trophæa statui, & victoriam parari. His & similibus præceptis cum filios successuros sibi instituisset, vivendi finem fecit, æterna & omnibus admiranda gloria post se relicta.

Theodosii exitus.

120 Edit. Paris. pag. 322.

In victoriatis nomismatis litteræ C. O. N. V. O. hoc designant, Civitates Omnes Nostræ Venerationi Obediant. In Pittaciis columna statuam habet Leonis, qui fuit Verinæ maritus. In prætorio est tripos Hecatæ: ac Constantinus magnus eques, crucem gestans. Æream splendidam ædem Ætherius faber posuit, & sapiens Anastasius senator. Supra Milliarii fornicem duæ sunt statuæ, Magni Constantini & matris ejus, & in harum medio crux. A tergo earum Trajanus eques, & juxta hunc Ælius Adrianus eques. In Lausi erant domunculæ variæ, & quædam hospitum receptacula, ubi hospitalis illa aquam suggerebat, unde habebat nomen. Stabat etiam simulacrum Minervæ Lindiæ ex lapide smaragdo, altum cubitos quatuor, opus Scyllidis & Dipœni statuariorum: quod olim donum misit Sesostris Ægyptiorum tyrannus Cleobulo Lindi tyranno. Et Cnidia Venus ex albo lapide, nuda, pudenda manu tegens, opus Praxitelis Cnidii. Et Samia Juno, opus Lysippi & Bupali Chii. Et Cupido alatus, arcum tenens, Myndo allatus. Et Phidiæ eburneus Jupiter, quem Pericles in templo Olympico dedicarat. Et Occasionis simulacrum occipitio calvo, sincipite crinito. Monocerotes etiam, & tigrides, & vultures, & camelopardi, taurelephantus, Centauri, Panes. In fornice fori ad ortam solis spectante Magni Constantini est statua, aliaque matris ejus, & in medio earum crux. In foro porphyretica columna ab illo est posita, statuaque ipsius est, cui sunt quatuor versus inscripti:

Tibi Christe mundi Domine, rectorque optime,
Urbem hanc tibi quæ serviat modo subdidi,
Et sceptra, Romanamque omnem potentiam.
Hæc tu malis defende semper ab omnibus.

A Ἐπὶ τούτου τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου καὶ ἡ τιμία κεφαλὴ τοῦ τιμίου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὑρεθεῖσα μὲν πρότερον παρά τισι μοναχοῖς τῆς Μακεδονίου αἱρέσεως, οἵ τινες ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Κιλικίαν ἐλθόντες διέτριβον. Μαρδονίου δὲ τοῦ εὐνούχου τοῦτο μαθόντος, καὶ μηνύσαντος Οὐάλεντι, μετεκομίζετο ἐκ προστάξεως αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει. ὡς δὲ κατέλαβεν ἐν κώμῃ Κοσιλαοῦ, οὐκ ἔτι μετῆλθε τὸ ὄχημα τὸν τόπον, καίπερ πολλὰς τῶν ἡμιόνων μαστιγουμένων. τότε μὲν οὖν ἀπετέθη ἡ ἁγία κεφαλὴ ἐν τῇ προῤῥηθείσῃ κώμῃ, κρίνοντος τοῦ Θεοῦ, μὴ τοιούτου δώρου ἀξιωθῆναι τὸν Οὐάλεντα. Θεοδόσιον δὲ τῆς εὐσεβείας ἀμειβόμενος ὁ Θεὸς, μεταγάγειν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ συνεχώρησεν, ἣν καὶ ἐν τῷ τοῦ Προδρόμου ἀπέθετο ναῷ.

B Μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τοῦ τυράννου Εὐγενίου, ἀῤῥωστήσας ὁ βασιλεὺς, τοῖς υἱέσιν αὐτοῦ Ἀρκαδίῳ καὶ Ὁνωρίῳ τὴν βασιλείαν διένειμε. καὶ τῷ μὲν πρεσβυτέρῳ τὴν οἰκείαν ἔδωκεν ἡγεμονίαν, τῷ νεωτέρῳ δὲ τῆς Εὐρώπης τὰ σκῆπτρα. ἔχειν δὲ τὴν εἰς Θεὸν εὐσέβειαν ἀμφοτέρους παρῄνεσε. διὰ ταύτης γὰρ, ἔφη, καὶ ἡ εἰρήνη φυλάττεται, καὶ πόλεμοι καταλύονται, καὶ πολέμιοι τρέπονται, καὶ τρόπαια ἀνίστανται, καὶ νίκη βραβεύεται. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ διαδόχοις παραινέσας, τὸν βίον ἀπέλιπεν, ἀείμνηστον κλέος καὶ ἀξιάγαστον τοῖς πᾶσι καταλιπών.

C Ὅτι τὰ ἐν τοῖς νικαρίοις τοῦ νομίσματος ὑποκείμενα Ῥωμαϊκὰ γράμματα δηλοῦσι ταῦτα· τὸ κ. κιβιτάτες. τὸ ὁ. ὄμνες. τὸ ν. νόστραι. τὸ ὁ. ὀβέδιαντ. τὸ β. βενερατιόνι. τουτέστιν, αἱ πόλεις πᾶσαι τῇ ἡμετέρᾳ πειθαρχείτωσαν προσκυνήσει. ὅτι ὁ εἰς τὰ πιττάκια κίων στήλην ἔχει Λέοντος, τοῦ τῆς Βηρίνης ἀνδρός. ὅτι ἐν τῷ στρατηγίῳ ἵσταται ὁ τρίπους Ἑκάτης, καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔφιππος, φέρων σταυρόν. ὅτι τὸν χαλκοῦν τὸν λαμπρὸν δόμον Αἰθέριος ἵδρυσεν ὁ μηχανουργὸς, καὶ σοφὸς Ἀναστάσιος βουλαφόρος. ὅτι ἐπάνω τῆς τοῦ μιλίου ἁψῖδος ἵστανται στῆλαι δύο, τοῦ τε μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχουσαι σταυρόν· ὄπισθεν δὲ Τραϊανὸς ἔφιππος, ἔχων σύνεγγυς τὸν Αἴλιον Ἀδριανὸν ἱππότην. ὅτι ἐν τοῖς Λαύσου ἦσαν οἰκήματα παμποίκιλα, καὶ ξενοδοχεῖά τινα, ὅπου ἡ φιλόξενος ἐχορήγει τὸ ὕδωρ, ἔνθα εἶχε τὴν κλῆσιν. ἵστατο δὲ καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς

D Λινδίας Ἀθηνᾶς τετράπηχυ ἐκ λίθου σμαράγδου, ἔργον Σκύλλιδος καὶ Διποίνου τῶν ἀγαλματουργῶν· ὅπερ ποτὲ δῶρον ἔπεμψε Σέσωστρις Αἰγύπτου τύραννος Κλεοβούλῳ τῷ Λινδίῳ τυράννῳ. καὶ ἡ Κνιδία Ἀφροδίτη ἐκ λίθου λευκῆς, γυμνὴ, μόνον τὴν αἰδῶ τῇ χειρὶ περιστέλλουσα, ἔργον τοῦ Κνιδίου Πραξιτέλους. καὶ ἡ Σαμία Ἥρα, ἔργον Λυσίππου καὶ Βουπάλου τοῦ Χίου. καὶ Ἔρως τόξον ἔχων, πτερωτὸς, Μυνδόθεν ἀφικόμενος. καὶ ὁ Φειδίου ἐλεφάντινος Ζεὺς, ὃν Περικλῆς ἀνέθηκεν εἰς νεὼν Ὀλυμπίων. καὶ τὸ τοῦ χρόνου μεμιμημένον ἄγαλμα, ἔργον Λυσίππου, ὄπισθεν μὲν φαλακρὸν, ἔμπροσθεν

E δὲ κομῶν. καὶ μονοκέρωτες, καὶ τίγρεις, καὶ * γῦπες, καὶ καμηλοπαρδάλεις, ταυρελέφαντές τε, καὶ κένταυροι, καὶ πᾶνες. ὅτι ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν ἁψῖδι τοῦ φόρου ὁ μέγας ἵδρυται Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχοντες σταυρόν. ὅτι ἐν τῷ φόρῳ ὁ πορφυροῦς κίων παρ' αὐτοῦ ἥδρασται· καὶ ἡ στήλη αὐτοῦ ἐστιν, ἐν ᾗ γεγραμμένοι εἰσὶ στίχοι τέσσαρες.

Σὺ Χριστὲ κόσμου κοίρανος καὶ δεσπότης,
Σοὶ νῦν προσῆξα, τήνδε σὴν δούλην πόλιν,
Καὶ σκῆπτρα τάδε, καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος,
Φύλαττε, ταύτην σῶζε τ' ἐκ πάσης βλάβης.

* forte χῆνες.

ὑπόκεινται δὲ τῷ κίονι καὶ οἱ δώδεκα κόφινοι. πρὸς δὲ τὰ Βόρεια τοῦ φόρου ἐστὶ τὸ συνάτον, ὅπερ ἐκαύθη ὑπὸ Λέοντος τοῦ τῆς Βηρίνης. ἐν ᾧ πύλη ἐστὶ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος, Τραϊανοῦ δώρημα, τῆς Σκυθῶν μάχης ἔχουσα τὰς αἰτίας, τήν τε τῶν Γιγάντων μάχην, καὶ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διός, καὶ τὸν Ποσειδῶνα σὺν τῇ τριαίνῃ, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τόξον ἐσκευασμένον. κάτω δὲ τοὺς γίγαντας, ὡς δράκοντας ἐπερχομένους, χερσὶ βώλους ῥιπτοῦντας εἰς ὕψος, καὶ βλοσυρὸν εἰσορῶντας. ἵστανται δὲ πρὸς τὴν τοῦ φόρου πλατεῖαν ἀγάλματα δύο. πρὸς μὲν δύσιν τὸ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς, κράνος ἔχον, καὶ τὸ Γοργόνειον τέρας, καὶ ὄφεις περὶ τὸν τράχηλον ἐμπεπλεγμένους. οὕτω γὰρ τὸ εἴδωλον αὐτῆς οἱ παλαιοὶ ἱστόρουν. πρὸς δὲ τὴν ἀνατολὴν ἡ Ἀμφιτρίτη, χηλὰς ἔχουσα καρκίνου ἐπὶ τῶν κροτάφων. ἤχθη δὲ καὶ αὐτὴ ἀπὸ Ῥόδου. ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ἔστησε τὸν μέγαν σταυρόν. ὅτι τὸ τετρασκελὲς τέχνασμα, ὃ δὴ ἔριν λέγουσιν ἀνέμων, ἤγειρεν ὁ μέγας Θεοδόσιος, πυραμίδος σχῆμα ζωγραφοῦν, καὶ ζώοις πλαστοῖς κεκοσμημένον, βλαστοῖς τε καὶ καρποῖς καὶ ῥοΐσκοις. γυμνοί τε ἔρωτες ἵστανται προσγελῶντες ἀλλήλοις ἡμέρως, καὶ τοῖς κάτω περῶσιν ἐμπαίζοντες. ἄλλοι δὲ ὑποκλάζοντες ἔμπαλιν νέοι, σάλπιγξι χαλκαῖς ἐμφυσῶντες ἀνέμους. χαλκοῦν δὲ βρέτας ὑψόθεν πετόμενον, πνοὰς λιγείας δεικνύει τῶν ἀνέμων. ὅτι τὸν τοῦ ταύρου κίονα ἔστησεν ὁ μέγας Θεοδόσιος, τρόπαια καὶ μάχας ἔχοντα κατὰ Σκυθῶν καὶ βαρβάρων τῶν αὐτοῦ. ἔχει δὲ οὗτος ἔνδοθεν καὶ ὁδὸν ἄνω φέρουσαν. καὶ ὁ κατὰ τὸ ἄμφοδον δὲ ἑστὼς ἱππεύς, αὐτός ἐστιν ὁ μέγας Θεοδόσιος, χεῖρα τείνων δεξιὰν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ δεικνὺς τὰ ἐγγεγραμμένα τῷ στύλῳ τρόπαια. ὅτι ὁ χαλκοῦς βοῦς ἐκ Περγάμου ἦλθε. κάμινος δὲ ἦν, ἐν ᾗ πέφλεκται ὁ ἅγιος μάρτυς Ἀντίπας. ὅτι τὰ Ἀμαστριανὰ λέγεται, εἴτε ἀπό τινος εὐτελοῦς πατρίδα ἔχοντος τὴν Ἄμαστριν, ἐλθόντος τε κατὰ πενίαν ἐν τῇ πόλει, κἀκεῖ τελευτήσαντος· εἴτε ἀπὸ ἐνεργείας τῆς τοῦ τόπου δυσφημίας, ὅτι πᾶς κακοῦργος καὶ φονεὺς αὐτόθι τιννύει δίκην, κλῆσιν ἔλαχεν αἰσχίστην, τῆς Παφλαγόνων ἕνεκεν βδελυρίας. ἦν δέ ποτε ναὸς μέγιστος αὐτόθι Ἡλίου καὶ Σελήνης, οὗ πρὸς ἄρκτον κίονες στοιχηδὸν ἑστήκεισαν. μέσον δὲ κόλπος οἷα κόγχης εὐγύρου, ὕπερθεν δὲ αὐτῆς Ἥλιος ἐπὶ λευκοῦ ἅρματος, ἡ δὲ αὖ Σελήνη νυμφικῶς ἐστεμμένη, ἐφ' ἁρμαμάξης ἤγετο. Βύζαντος ἔργα ταῦτα, τοῦ Φειδαλείας ξυνευνέτου. κάτω δὲ πρὸς θέμεθλα δόμου ἐκάθητό τις σκηπτοῦχος ἐπὶ θρόνου, καὶ λαοῖς ἐκέλευε τοῖς κρατοῦσιν ὑπείκειν. αὐτοῦ δὲ πρὸς γῆν ἦν βρέτας Διὸς ἐκ λευκοῦ λίθου, ἔργον Φειδίου, ἱζάνον τῷ δοκεῖν ἐπὶ κλίνης. ὅτι ὁ ξηρόλοφος ἔργον ἐστὶν Ἀρκαδίου, ὅμοιον κατὰ πάντα τῷ ταύρῳ. ὅτι οἱ ἐλέφαντες οἱ ἐν τῇ χρυσῇ πόρτῃ ὅμοιοί εἰσιν, ὧν πάλαι Θεοδόσιος ἐπιβὰς εἰς τὴν πόλιν εἰσήλασεν.

Ὁ αὐτὸς μέγας Θεοδόσιος ἐπεθύμησε καταλαβεῖν τὰ Ἱεροσόλυμα. καὶ περιβαλλόμενος σχῆμα ἰδιωτικόν, ἦλθεν ἐν τῇ πύλῃ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας. καὶ κρούσαντος, ἤνοιξέ τις ὑπηρετῶν. πάντων δὲ τῶν λύχνων σβεσθέντων, τῷ εἰσελθεῖν τὸν βασιλέα, αἰφνίδιον πάλιν ἀνήφθησαν ὡς ἐν πανηγύρει. ὁ δὲ θυρωρὸς ἐκπλαγείς, ἀπήγαγεν αὐτὸν πρὸς Ἰωάννην τὸν Ἀρχιερέα. ὁ δὲ δι' εὐχῆς ἐπέγνω αὐτόν, καὶ ἐμακάρισεν, ὅτι βασιλεὺς ὤν, ἐν τοιούτῳ σχήματι παρεγένετο προσκυνῆσαι τοὺς ἁγίους τόπους.

Οὗτος ὁ μέγας Θεοδόσιος πολεμῶν τῷ τυράννῳ

A Subter eam jacent duodecim corbes. In septentrionali parte fori Curia est, quam Leo Verinæ maritus incendit. Ibi porta est Dianæ Ephesinæ, munus Trajani. in ea sunt expressæ causæ belli Scythici, Gigantum pugna, fulmina Jovis, Neptunus tridentem gestans, Apollo arcu instructus. infra Gigantes draconum in modum irruentes, manibus glebas in sublime jactantes, torvum tuentes. Ad fori porro plateam stant duæ statuæ. Una versus occasum Lindiæ Minervæ, casside armata, & monstro Gorgoneo, circa collum anguibus complicatis. sic enim imaginem ejus prisci referebant. Ortui opposita altera, Amphitrite est, cancri forfices habens super temporibus Rhodo adducta fuit. Constantinus B posuit magnam crucem. Quatuor pedibus suffultum opus, quod contentionem ventorum vocant, Theodosius Magnus erexit, pyramidis formam depingens, & fictilibus animalibus exornans, germinibus, fructibus, atque malis punicis. Stant & nudi Amores, invicem sibi blande arridentes, & infra transeuntibus illudentes. Rursum alii adolescentes subsidentes æreis tubis ventos inflant. & imago cerea in sublimi volans, acutos flatus ventorum denotat. Tauri statuam posuit magnus Theodosius, suas contra Scythas continentem pugnas, & de iis statuta trophæa; habet intus viam sursum ferentem. Eques porro in bivio positus, ipse C est magnus Theodosius, dextram versus urbem intendens, ac monstrans inscriptæ statuæ trophæa. Bus æreus Pergamo fuit allatus. caminus fuit, in qua ustus est Antipas sanctus martyr. Amastriana autem dicuntur, sive a quodam paupere qui Amastri oriundus, in urbem paupertatis causa venit, ibique mortuus est: sive ab infamia loci ejus maxima, quod ibi malefici & homicidæ supplicio afficiuntur, turpissimam denominationem accepit, propter Paphlagonum sceleratam vitam. Fuit aliquando ibi maximum templum Solis & Lunæ, in quo versus septentrionem ordine statuæ stabant: in medio autem sinus erat conchæ similis rotundæ, super quem Sol in albo curru, tum Luna nymphæ in morem D coronata bigis vehebatur. Byzantis ista erant opera, Phidaliæ mariti. Inferne autem ad ædis fundamenta sedebat quidam sceptriger in solio, populumque jubebat magistratui parere. Ibidem ad terram Jovis erat simulacrum ex albo lapide, quod videbatur in lecto sedere, opus Phidiæ. Xerolophus Arcadii opus est, tauro per omnia simile. Elephanti ad auream portam, similes sunt eorum quibus olim in urbem invectus fuit Theodosius.

Edit. Paris. pag. 353.

Idem magnus Theodosius Hierosolyma intrare cupiens, eo habitu privati hominis se contulit: venitque ad portam sanctæ Anastasiæ. eam cum pulsasset, famulus quidam aperuit. Cum vero E omnes lucernæ essent extinctæ, Imperatoris introitu universæ accensæ subito sunt, ut in solemnitate. Janitor autem attonitus miraculo, eum ad Joannem pontificem maximum adduxit. qui eum ut agnosceret, Deum precando est consecutus, beatumque prædicavit: qui cum esset Imperator, tali habitu venisset adoratum sacra loca.

Eugenius a Theodosio domitus.

Idem Theodosius bellum gerens con-

pag. 354.

tra Eugenium tyrannum, in monte oratorium eum invenisset, in pavimentum sese prostravit, ac lacrymans Deum opem poposcit. Inde eum præ animi ægritudine paululum obdormivisset, vidit in somnis duos quosdam albis equis insidentes, a quibus jubebatur bono esse animo, & exercitum ad pugnam excitare. Eorum alter se Joannem, alter Philippum, apostolos nominabant. Idem cuidam militum visum apparuit, isque rem Imperatori exposuit. Commissa autem pugna, exercitus Eugenii ad Theodosium transiit. Anteibat Eugenii exercitum imago Herculis, Theodosii veneranda crux. Constituit porro Theodosius columnam tauri. Et in Thra-
151 cia urbem condidit, quam a se Theodosiopolin nominavit: cum ante Apron diceretur, ab auctore suo Apro, socero Carini, & sui generi interfectore. Aliam quoque urbem condidit, ac de filii nomine Arcadiapolin dixit, cum ante appellaretur Bergulium.

Cum Eugenius tyrannidem invasisset, Arbogastus etiam Gallus socium se ejus tyrannidi præbuit. Id cum Romæ percepisset Valentinianus junior, Valentiniani Magni F. suspendio sese vita eduxit. Ad quem ulciscendum Theodosius expeditionem movens, non est propriis viribus confisus: sed Joannis cujusdam Ægyptii magni monachi baculum pro hasta, cucullam pro galea usurpans, Eugenium, cæso ejus comitatu, vivum in potestatem redegit. A victoria profectus Romam, plurima in urbem beneficia contulit: abolevitque consuetudinem, qua mancipia in locum bestiarum pereuntium in pistrina dedebantur, & molere usque ad senectutem cogebantur; itemque eam, qua adulterarum mulierum scortationes nolæ tinnitu publicabantur.

Undecimo anno Maximum tyrannum necavit, & ejus copiarum ducem Andragathium, utpote interfectorem Gratiani. Ut Romam venit, Honorium filium suum coronatum imperio inauguravit. Inde Constantinopolin reversus, postulante Alexandreæ episcopo Theophilo omnia falsorum numinum fana dejici, & simulacra conflari, ac in pauperum usus erogari curavit. Quo tempore etiam Marcellus Apameæ (Syriæ urbs est) episcopus, Græcanica templa demoliens, a Græcis est necatus. Cæterum templo Serapidis Alexandreæ destructo, sacrarum litterarum notæ inventæ sunt, crucis forma. Eas cum vidissent

Edit. Paris. pag. 325.

Græcæ religionis homines, fidem Christianam amplexi sunt, dicentes hieroglyphico sensu crucem designare, vitam supervenientem. Hunc Serapin alii, Jovem esse perhibent: alii Nilum, ideo quod modium habet in capite, & cubitum. Alii Apin quemdam ajunt hominem divitem fuisse in Ægypto, qui urgente fame Alexandrinis de suo suppeditaverit. Ei defuncto fanum fuisse & statuam positam, ejusque bovem publice nutritum, ac domini sui nomine affectum. Id fuisse symbolum agricolæ: sed & viri ejus nomen in Gorasin, statuæ in Serapin mutavetunt. In templo hujus Serapidis statua fuit ingens atque terribilis, diversa ex materia constans, & duabus manibus duos templi muros attingens. Intra hanc aliud fanum, simulacrum, & statua ænea, non magna. Hujus capiti infixerant ferrum, & e regione supra in tecti laquearibus lapidem magnetem: itaque effece-

A Εὐγενίῳ, εὑρὼν εὐκτήριον ἐν τῷ ὄρει, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κλαίων, καὶ τὸν Θεὸν ἱκετεύων ἐπικουρῆσαι αὐτῷ. καὶ μικρὸν ἀφυπνώσας ἐξ ἀθυμίας, ὁρᾷ δύο τινὰς ἐφ' ἵπποις λευκοῖς καθημένους, λέγοντας αὐτῷ, θαρσεῖν, καὶ τὸν στρατὸν διεγείρειν εἰς πόλεμον. τῶν δὲ φανέντων ὁ μὲν ἔλεγεν ἑαυτὸν Ἰωάννην, ὁ δὲ Φίλιππον, τοὺς ἀποστόλους. ταύτην δὲ τὴν ὅρασιν καὶ εἷς τῶν στρατιωτῶν ἰδὼν, ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ. καὶ πολέμου συγκροτηθέντος, προσερρύη ὁ στρατὸς τοῦ Εὐγενίου τῷ βασιλεῖ. προηγεῖτο δὲ ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Εὐγενίου ἡ εἰκὼν τοῦ Ἡρακλέος, Θεοδοσίου δὲ ὁ τίμιος σταυρός. ἔνι δὲ ἔστησεν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος καὶ τὸν κίονα τοῦ ταύρου. κτίζει δὲ καὶ πόλιν ἐν Θρᾴκῃ, Θεοδοσιόπολιν ὀνομάσας, τὸν πρὶν λε-

B γόμενον Ἄπρων, ἀπὸ τοῦ κτίσαντος αὐτὴν κατ' ἀρχὴν Ἄπρου, ὃς ἦν πενθερὸς Καρίνου, ὃς καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν. ἔκτισε δὲ καὶ ἑτέραν πόλιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὸ πρὶν Βεργύλιον λεγομένην.

Εὐγενίου τυραννήσαντος, ἀντιγράφει καὶ Ἀργάβαστος ὁ ἀπὸ Γαλατίας, σὺν αὐτῷ τυραννῆσαι. ἀκούσας δὲ ἐν Ῥώμῃ ὁ μικρὸς Οὐαλεντινιανὸς, ὁ τοῦ μεγάλου Οὐαλεντινιανοῦ παῖς, ἀγχόνῃ ἐχρήσατο. ἐστράτευσε δὲ ὁ μέγας Θεοδόσιος εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ. ἐξιὼν δὲ κατὰ τοῦ τυράννου Εὐγενίου, οὐκ ἰδίᾳ ἰσχύϊ ἐθάρρησεν, Ἰωάννου δέ τινος Αἰγυπτίου μοναχοῦ μεγάλου, τὴν ῥάβδον ἀντὶ δόρατος, τὴν ἐπωμίδα δὲ ἀντὶ κράνους ὁπλισάμενος, κατὰ κράτος τὸν ἀλιτήριον χειροῦται ζῶντα, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ

C ἀνεῖλε. μετὰ δὲ τὴν νίκην ταύτην εἰσελθὼν ἐν Ῥώμῃ, πλεῖστον τῇ πόλει ἐχαρίσατο. καὶ τὰ ἐν τοῖς μαγκιπείοις τῶν καταπιπτόντων ζώων ἄχρι γήρως τοῖς μύλωσι συγκλειομένων, καὶ ἀλήθειν καταπειγομένων, περιεῖλε· καὶ τὴν τῶν μοιχευομένων γυναικῶν ὕβριν, τὴν ἐν πορνείαις διὰ κώδωνος ἐλεγχομένην, περιέκοψε.

Τῷ ια'. ἔτει νικήσας Μάξιμον τὸν τύραννον, ἀνεῖλε καὶ Ἀνδραγάθιον τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ, ὡς φονεύσαντα Γρατιανόν. ἐλθὼν δὲ εἰς Ῥώμην, ἔστεψεν Ὀνώριον τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασιλέα, καὶ ἀνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου αἰτησαμένου, τὰ ἱερὰ πάντα τῶν Ἑλλήνων καθῃρέθησαν, καὶ τὰ εἴδωλα ἐχωνεύθησαν, καὶ εἰς χρείας πενήτων ἐδόθη. τότε καὶ Μάρκελλος ὁ ἐπίσκοπος Ἀπαμείας τῆς Συρίας, ναοὺς Ἑλληνικοὺς καταστρέφων, ὑπὸ

D τῶν Ἑλλήνων ἀναιρεῖται. τοῦ δὲ ναοῦ τοῦ Σαράπιδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λυομένου, ἱερογλυφικὰ γράμματα εὑρέθη, σταυροῦ τύπον ἐπέχοντα, ἅπερ οἱ ἐξ Ἑλλήνων θεασάμενοι, ἐπίστευσαν, λέγοντες σημαίνειν τὸν σταυρὸν, κατὰ τὴν τῶν ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἔννοιαν, ζωὴν ἐπερχομένην. τοῦτον τὸν Σάραπιν οἱ μὲν τὸν Δία εἶναι λέγουσιν, οἱ δὲ τὸν Νεῖλον, διὰ τὸ τὸν μόδιον ἔχειν ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ τὸν πῆχυν. οἱ δὲ Ἄπιν τινὰ ἄνθρωπον εὔπορον ἐν Αἰγύπτῳ γεγονέναι, ὃς ἐν καιρῷ λιμοῦ ἐκ τῶν ἰδίων ἐπήρκεσεν Ἀλεξανδρεῦσιν, ᾧ καὶ τελευτῶντι ναὸν καὶ στήλην ἀνέστησαν· καὶ βοῦς αὐτοῦ ἐτρέφετο, ὃν καὶ Ἄπιν ἐκάλουν, ὁμωνύμως τῷ δεσπότῃ· σύμβολον ὑπάρχων τοῦ γεωργοῦ. μετωνόμασαν δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖ-

E νον καὶ Γόρασιν, καὶ Σάραπιν τὴν στήλην. ἐν τῷ ναῷ γοῦν τούτου ἄγαλμα μέγα καὶ φοβερὸν, οἷον ἐκ διαφόρου κατεσκευασμένον ὕλης ἵστατο, ὡς ἑκατέραις χερσὶν ἑκατέρων ἔχεσθαι τῶν τοίχων. ἔνδον δὲ τούτου τοῦ μεγίστου ἀγάλματος, ἄλλος ναὸς καὶ εἴδωλον, καὶ ξόανον ἀπηώρητο χαλκοῦν, οὐ μέγα δέ. τούτου τῇ κεφαλῇ σίδηρον ἐνείραντες, τοῖς φατνώμασι δὲ τῆς στέγης ἄνωθεν μαγνῆτιν λίθον κατὰ κάθετον ἐνθέμενοι, μετέωρον τοῦτον τοῦ ἀέρος ἀφῆκαν ὁρᾶσθαι

θαι αἰωρούμενον, καὶ ὑπὸ γῆς, οὔτ' αὐτῆς τῆς στέγης ἐφαπτόμενον.

Ἰστέον, ὅτι τὸ μὲν εἴδωλον οὐδεμίαν ὑπόστασιν ἔχει. τὸ δ' ἴνδαλμα τινός ἐστιν ὁμοίωμα καὶ ἀπεικόνισμα. καὶ εἴδωλον μὲν, σφίγγες, κένταυροι, κυνοπρόσωπα, καὶ βουκέφαλοι, ἤγουν τὰ μὴ ὑφεστῶτα. ὁμοιώματα δὲ τῶν ὑφεστώτων εἰκάσματα, οἷον ἡλίου, σελήνης, ἄστρων, ἀνθρώπων, θηρίων, ἑρπετῶν, καὶ τῶν τούτοις παραπλησίων.

Ἰστέον, ὅτι Χαλδαῖοι τὸ πῦρ ὡς πάντων ἀναιρετικὸν σέβονται, καὶ πάντας τοὺς Ἑλλήνων θεοὺς κατέδραμον. προσῆλθον δὲ καὶ τῷ Κάνωπος ἱερεῖ, καὶ αὐτὸς μηχανᾶταί τι τοιοῦτον. εἰς τύπον ἀγάλματος ὑδρίαν ὀστρακίνην κατασκευάσας, τρήσεις ὑπέθηκε λεπτὰς, ἃς κηρῷ φραξάμενος, καὶ χρώματι καλλύνας, παλαιοῦ ἀγάλματος ἀποτεμὼν κεφαλὴν, καὶ ἐφαρμόσας τῷ σκεύει δεξιῶς, καὶ τῷ πυρὶ προσαγαγὼν, ἤλεγξεν αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν, κατὰ μικρὸν διὰ τοῦ ὕδατος ἀποσβεσθέντος.

Τῷ ιε'. καὶ ις'. ἔτει αὐτοῦ, Θεοδόσιος νόμον γράφει, γυναῖκα εἰς διακόνισσαν μὴ προβαίνειν, εἰ μὴ ὑπερβῇ τὰ ξ'. ἔτη. τῷ αὐτῷ ἔτει Πλακίλλα ἡ γαμετὴ Θεοδοσίου ἐκοιμήθη, εὐσεβὴς οὖσα, καὶ φιλόπτωχος, οἰκείαις χερσὶ λωβοῖς καὶ νοσοῦσιν ὑπηρετοῦσα. ταύτης τὸν ἀνδριάντα κατέαξαν οἱ Ἀντιοχεῖς, διὰ τὰ ἐπιτεθέντα δημόσια παρὰ τοῦ βασιλέως τελέσματα αὐτοῖς. τότε καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, πρεσβύτερος ὢν Ἀντιοχείας, λόγους περὶ τούτου θαυμαστοὺς ἐξέθετο, οὓς ἀνδριάντας ἐπέγραψε. τότε καὶ ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ σφαγὴ τῶν ιε'. χιλιάδων τοῦ λαοῦ, ὑπὸ Θεοδοσίου γίνεται, καὶ τὰ παρὰ τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων εἰς αὐτὸν βασιλέα πραχθέντα. Διὸ καὶ νόμον ἐκτίθεται, τοῖς καταδικαζομένοις θανάτῳ ἢ δημεύσει, προθεσμίαν λ'. ἡμερῶν εἰς διάσκεψιν δίδοσθαι.

Τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει, τοῦ ποταμοῦ Νείλου κατὰ τὸ ἔθος μὴ ἀναβάντος, ἔχαιρον οἱ Ἕλληνες, λέγοντες αἴτιον εἶναι τούτου, τὸ κωλυθῆναι θύειν τοῖς θεοῖς αὐτῶν. ὅπερ μαθὼν ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς, εἶπε· μὴ γένοιτό ποτε ποταμὸν θυσίαις χαίροντα, ἐπὶ τὴν γῆν πλημμυρῆσαι. ὁ δὲ Θεὸς τοῦτο ἀποδεξάμενος, εὐλόγησε τὴν ἀνάβασιν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε ἅπαντας τοὺς κατ' Αἴγυπτον φοβηθῆναι, μὴ καὶ αὐτὴν τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατακλύσῃ ἡ πλημμύρα τοῦ ὕδατος.

Ἐν Μεδιολάνῳ ὑπάρχοντος τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου, οἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Ἰουδαῖοι, ἐκ προστάξεως Ὀνωράτου ἐπάρχου συναγωγὴν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις πολλῶν ταλάντων εἰργάσαντο. τῶν δὲ Χριστιανῶν δυσφημούντων κατὰ τοῦ ἐπάρχου, αὐτὸς οὐ προσεῖχεν. ἦν γὰρ Ἕλλην. πῦρ οὖν ἐμβαλόντες νυκτὸς, ταύτην κατέκαυσαν. γράφει τοῦτο ὁ ἔπαρχος πρὸς Θεοδόσιον, ἐγκαλῶν τοῖς πολίταις. ὁ δὲ ὁρίζει ζημίαν ὑποστῆναι τοὺς τοῦτο δράσαντας, καὶ ἀνοικοδομῆσαι τὴν συναγωγήν. προσφεύγουσιν οἱ πολῖται πρὸς τὸν μέγαν Ἀμβρόσιον. ὁ δὲ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστοῦ γενεθλίων ἐνστάσης, καὶ τοῦ βασιλέως εἴσοδον ποιήσασθαι μέλλοντος, δημηγορεῖ ὁ μέγας Ἀμβρόσιος ὀλίγα μὲν περὶ τῆς ἑορτῆς, τὰ πλείω δὲ τοῦ βασιλέως καθαπτόμενος σφοδρῶς, φάσκων οὕτως ὡς, ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ. Οὐκ ἐγώ σε ποιμένα ὄντα προβάτων ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβον, καὶ τοῦ λαοῦ μου ποιμένα καὶ βασιλέα κατέστησα; οὐκ ἐγώ σου τὴν κεφαλὴν αὐχμῶσαν καὶ φθειριῶσαν, χρυσῷ στεφάνῳ κατεκαλλώπισα, καὶ ταινίᾳ χρυσοπορφύρῳ ἐκόσμησα; καὶ ἵνα

Cedren.

A rant, ut statua in aere videretur suspensa, neque terram tangens, neque tectum.

Inter idolum & indalma hoc interesse noveris, quod idolum nullius est rei in natura extantis signum: indalma autem, alicujus similitudo atque effigies rei. Idolum est, ut verbi gratia, Sphinges, Centauri, vultu canino, aut capitibus bovillis præditi: ea enim nusquam sunt. Simulacra autem sunt: ut Solis, ut Lunæ, ut astrorum, ut hominum, ferarum, repentium, & aliorum id genus.

Nota, Chaldæos ignem, ut quo omnes res consumantur, pro Deo coluisse, & omnes Græcorum deos refutasse. Hi cum ad Canopi etiam sacerdotem pervenissent, is tali usus est astu. Situlam fictilem in statuæ formam apparavit, quam tenuibus B foraminibus cera oppletis pertusam aqua implevit, inductoque colore, & statuæ capite artificiose imposito, igni admovit, itaque vim ignis refellit, paulatim aquæ defluxu extincti.

Anno sui imperii XV & XVI, Theodosius legem tulit, ne qua mulier ad diaconissæ munus reciperetur, nisi annum LX egressa. Eodem anno moritur Placilla Theodosii uxor, pia, & pauperum studiosa, quæ suis manibus ægrotis atque male affecto corpore hominibus ministrabat. Hujus statuam confregerunt Antiocheni, ob exactionem Imperatoris. (Qua de re Joannes Chrysostomus, eo tempore Antiocheæ presbyter, mirandas edidit orationes, Statuarum titulo.) Tunc etiam C idcirco Thessalonicæ Theodosius XV hominum millia interfecit: & Ambrosius Mediolani episcopus ea cum Imperatore egit, quæ retulimus. quibus motus Imperator legem tulit, quæ recognoscendæ sententiæ causa damnato mortis aut publicationis XXX dierum dilationem concedebat.

Eo ipso anno, cum Nilus pro more non exundasset, Græci lenti hanc dixerunt esse causam, quod diis suis sacrificare interdictum ipsis esset. Theodosius eorum sermone cognito: Absit (ait) ut fluvius sacrificiis gaudens terram irriget. Deus autem id ejus responsum ita probavit, ut Nilum exundare jusserit adeo, ut universi Ægyptii in metum venerint, ne ipsam quoque Alexandream eluvio ista per- D deret. Edit. Paris. pag. 326.

Dum Mediolani degit Theodosius, interim Judæi qui Constantinopoli vivebant, mandato Honorati præfecti multis talentis constantem in Chalcoprato ædificant synagogam. Præfectus a Christianis ejus rei causa objurgatus, utpote Græcæ religionis sectator, animum eis non advertit. Itaque ii noctu eam igne injecto cremant. Præfectus eo de facto ad Imperatorem scribit, cives accusans: impetratque ut is jubeat mulctari cives, & refici synagogam. Cives opem Ambrosii implorant. Is cum natalitium Christi festum tempus advenisset, rege templum ingresso, pauca quædam de ea solemnitate concionatus, majorem orationis partem acriter increpando Impera- E torem insumpsit, ita in Dei persona eum compellans. Nonne te ego de pastore ovium, insidiantibus ereptum, populi mei pastorem ac imperatorem constitui? Nonne caput tuum squalore & pediculis deforme, aurea corona redimivi, ac tæniis auro purpuraque insigni exornavi? Quare igitur filii mei interfectores, primas tuo judicio tenent partes? quare po-

Judæorum synagoga a Christianis cremata.

saa

pulum meum, & hæreditatem meam mulctis atteris? Ad hæc Imperator: Quid agis, inquit, episcope, qui solemnitatis omissa materia, totam in me dirigis orationem? Non adversum te, inquit Ambrosius, sed pro te hoc fit. quid enim gravius in Christianos potuit statui, quam ut Judæorum synagogas reficiant? Tum Theodosius: Justumne ergo tibi videtur, turbam hominum incompositam in regia urbe pro sua libidine agere? Respondit Ambrosius: Quid? justumne putas esse, piissime Imperator, ut in urbe quæ ara est Imperii, Judæi in Deum contumeliosa carmina decantent? Ne hac via ingrediare, optime Princeps. Judæorum enim vota, in Deum maledicta sunt, & contumeliæ, atque infandæ execrationes. His Ambrosii motus verbis Imperator, Christianis mulctam remisit: legemque tulit, ne Judæi Byzantii synagogam haberent, neve in publico preces facerent.

Olympiorum initium & finis. *Edit. Paris. pag. 357.* Tum Olympiorum desiit festivitas, quarti cujusque anni exitu solita celebrari: instituta eo tempore, quo Manasses Judæ rex fuit, & usque ad imperium Theodosii perducta. cœperuntque numerari indictiones, quarum principium in xv annum imperii Augusti. Nomen habet Indictio ab Actiaca victoria, & est Actium promontorium Nicopolis, urbis in Epiro sitæ: quod eo tempore Augustus ibi devictis Antonio & Cleopatra, solus rerum summam obtinuit.

Arsenius. Enimvero Theodosius principio sui imperii Roma abduxerat magnum illum Arsenium, cum de ejus rerum humanarum divinarumque peritia inaudivisset: eique suos filios Arcadium & Honorium sacris litteris instituendos commendaverat, ac Cæsarum patrem constituerat. Is Arsenius Deum quadam nocte invocans, vocem audivit ita præcipientem: Arseni, fuge homines, & salvus eris. Theodosii mors. Idem Theodosius templa fictitiorum deorum, quæ tantum occludi Constantinus Magnus jusserat, omnia funditus evertit. Mediolani ex morbo decessit sexagenarius, postquam imperasset annos xvi. duobus filiis relictis: quorum majorem Arcadium Orienti præfecit, Honorium cum Placidia Occidenti. Ac Honorius quidem Ravennæ regium suam constituit. Placidia autem Gratiani filia, Romæ. Patris corpus Arcadius Constantinopolin detulit, atque in fano Apostolorum deposuit. Episcopatum tenuit Nectarius; anno mundi ɔɔɔɔcccclxxxix: incarnationis divinæ cccxciv.

ARCADIUS imperator. Arcadius Theodosii Magni F. imperavit annos xiv. Is quinto imperii sui anno Rostra magna e regione prætorii extruxit. Fuit Arcadius corpore admodum deformi, niger, statura parva, id unum præclarum habens, quod bene scribebat, ita ab Arsenio edoctus. Sub eo reliquiæ B. Joannis Baptistæ Alexandream transpositæ sunt. Etiam peculiarem numerum Constantinopoli instituit, quos Arcadianos appellavit.

Chrysostomus. Sextum Arcadio annum imperante, Chrysostomus Constantinopolis episcopus deligitur: cujus facundiæ etiam Libanius testimonium tulit. Interrogatus namque ab auditoribus, quemnam suo loco scholæ præficeret? Joannem, respondit, se præpositurum ei fuisse, ni-

A τί τὰς σφαγίας τὰ ἐμοῦ μου, προσκαίρως ἄγεις; καὶ τὸν ἐμὸν λαὸν καταπτρύχεις, ποινηλατῶν τὴν κληρονομίαν μου; καὶ ὁ βασιλεὺς· τί ποιεῖς ἐπίσκοπε; τὴν ἑορτὴν καταλιπὼν, ὅλην ἐπ' ἐμὲ τὴν δημηγορίαν ἐξήρτησας; καὶ ὁ Ἀμβρόσιος· οὐ κατὰ σοῦ βασιλεῦ, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ. τί γὰρ ἔσται Χριστιανοῖς ἄλλο δεινότερον, ἵνα καὶ Ἰουδαίων συναγωγὰς ἀπαρτίζωσι; καὶ ὁ βασιλεὺς· καὶ δίκαιόν ἐστιν, ἵνα ὅ ἐὰν δόξῃ δήμῳ ἀτάκτῳ ἐπὶ βασιλικῇ πόλει κατεργάζηται; καὶ ὁ Ἀμβρόσιος· καὶ τοῦτο δίκαιόν ἐστι, βασιλέων θεοσεβέστατε, ἐν ἐπὶ πόλεως βασιλευούσης Ἰουδαῖοι βλασφήμους ᾠδὰς ἀναπέμπουσι; μὴ τούτῳ συγχώρει βασιλέων ἄριστε. αἱ γὰρ ἐκείνων εὐχαὶ, βλασφημίαι, καὶ ὕβρεις καὶ ἀρρητολογίαι τυγχάνουσι. καὶ B ταῦτα λέγοντος Ἀμβροσίου, ἀφῆκεν ὁ βασιλεὺς τὸ ἐπιτίμιον, νόμον ἐκθέμενος, μὴ ἔχειν Ἰουδαίους ἐν Βυζαντίῳ συναγωγὴν, μήτε τολμᾷν δημοσίᾳ προσεύχεσθαι.

Ἐν τούτοις οὖν τῶν Ὀλυμπιάδων ἀπέσβη πανήγυρις. ἥτις κατὰ τετραετῆ χρόνον ἐπετελεῖτο. ἤρξατο δὲ ἡ τοιαύτη πανήγυρις, ὅτε Μανασσῆς τῶν Ἰουδαίων ἐβασίλευσε, καὶ ἐφυλάττετο ἕως τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου. καὶ ἤρξαντο ἀριθμεῖσθαι αἱ ἰνδικτοι, ἀρξάμεναι ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος ἐν ἔτει ιε΄. τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. καλεῖται δὲ ἰνδικτιὼν, ἤγουν Ἰακτιὼν, ἡ περὶ τὸ Ἄκτιον νίκη. Ἄκτιον δέ ἐστιν ἀκρωτήριον Νικοπόλεως τῆς Ἠπείρου, ἔνθα μαχεσάμενος Αὔγουστος τόν τε Ἀντώνιον καὶ C Κλεοπάτραν ἐνίκησε, μόναρχος ἀναδειχθεὶς τῷ τότε χρόνῳ.

Ὁ οὖν μέγας Θεοδόσιος ἤγαγεν ἀπὸ Ῥώμης ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὸν μέγαν Ἀρσένιον, ἀκούσας περὶ τῆς σοφίας αὐτοῦ, καὶ θείας γνώσεως· καὶ τούτῳ Ἀρκάδιον καὶ Ὀνώριον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ δέδωκε, παιδεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰ ἱερὰ γράμματα, ὃν καὶ βασιλειοπάτορα πεποίηκεν. οὗτος ἐννυκτὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ἤκουσε φωνῆς λεγούσης αὐτῷ· Ἀρσένιε φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ σώζῃ. οὗτος ὁ Θεοδόσιος τοὺς εἰδωλικοὺς ναοὺς, οὓς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος κλεισθῆναι μόνον προσέταξε, πάντας ἕως ἐδάφους κατέλυσεν. ἐν Μεδιολάνῳ δὲ ἀρρωστήσας, ἐκοιμήθη ἐν κυρίῳ, ὑπάρχων ἐτῶν ξ. βασιλεύσας ἔτη ις΄. καταλεί-D ψας τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, Ἀρκάδιον μὲν τὸν πρεσβύτερον τῆς ἑῴας, Ὀνώριον δὲ τῶν Ἑσπερίων σὺν Πλακιδίᾳ. καὶ ὁ μὲν Ὀνώριος εἶχε τὰ βασίλεια εἰς Ῥάβενναν, Πλακιδία δὲ ἡ θυγάτηρ Γρατιανοῦ ἐν τῇ Ῥώμῃ. μετήνεγκε δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρκάδιος, θεὶς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. τὴν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης καθέδραν κατεῖχε Νεκτάριος, κόσμου ἔτει ͵εωπη΄. τῆς θείας σαρκώσεως τϟδ΄.

Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἐβασίλευσεν ἔτη ιδ΄. οὗτος ἐν τῷ ε΄. ἔτει τὸν μέγαν ἔμβολον ἀντικρὺ τοῦ Πραιτωρίου ἔκτισεν. ἦν δὲ Ἀρκάδιος τὴν θέσιν τοῦ σώματος εἰδεχθέστατος, μέλας, τὴν χροιὰν, τὴν ἡλικίαν φαυλότατος· ἓν μόνον ἔχων πλεονέκτημα, τὸ καλῶς γράφειν, ὃ παρὰ E τοῦ μεγάλου Ἀρσενίου ἐξεπαιδεύθη. ἐπὶ τούτου μετετέθη τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου προφήτου προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. ποιεῖ δὲ καὶ ἴδιον ἀριθμὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὃν ἐκάλεσεν Ἀρκαδιακούς.

Τῷ ς΄. τούτου ἐνιαυτῷ, χειροτονεῖται ὁ Χρυσόστομος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ᾧ καὶ Λιβάνιος ἐμαρτύρησε. πυνθανομένων γὰρ τῶν αὐτοῦ φοιτητῶν, τίνα ἀντ'

αὐτοῦ παραδοθῆναι τοῦ διδασκαλείου· Ἰωάννην (ἔφ) εἰ μὴ ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. τοῦ δ' αὐτοῦ ἔτει γεννᾶται Ἀρκαδίῳ υἱὸς, ἐξ Εὐδοξίας τῆς Αὐγούστης, Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, ὃν ἀνεδέξατο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι. A

Τῷ η'. ἔτει, Γαϊνᾶς τυραννεῖ κατὰ Ἀρκαδίου, καὶ πολλὰ κακὰ τῷ Βυζαντίῳ ἐπεδείξατο. ὅρκους δὲ λαβὼν καὶ δοὺς ἐν τῷ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ, τῇ ἐν Χαλκηδόνι, τούτους παρέβη. καὶ εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει, ἐχώρησε πρὸς ἁρπαγὰς, καὶ ἑτέρας ἀτοπίας. ὅστις ἐξελθὼν εἰς τὴν Χερρόνησον Θρᾴκης καὶ σχεδίας ποιήσας, πρὸς τὰς ἀνατολικὰς πόλεις χωρεῖ. πολέμου δὲ πολλοῦ συρραγέντος κατά τε γῆν καὶ θάλασσαν, ἀπώλετο σὺν τοῖς ἑαυτοῦ στρατεύμασι.

B Τοῦ δὲ Χρυσοστόμου τὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἰθύνοντος, προσῆλθεν αὐτῷ τις τῆς τῶν Μακεδονιανῶν αἱρέσεως μετανοήσας. παραινέσας δὲ καὶ τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ ἐπιστρέψαι, καὶ μετανοῆσαι, καὶ κοινωνῆσαι, μόλις ὡς δῆθεν ἔπεισεν. ἡ δὲ δοῦσα τῇ παιδίσκῃ κοινωνίαν τῶν Μακεδονιανῶν, ἐκέλευσεν ἔχειν μεθ' ἑαυτῆς. καὶ δὴ προσελθοῦσα τῷ Χρυσοστόμῳ, καὶ δεξαμένη τὴν ἁγίαν κοινωνίαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ὑποκριθεῖσα ταύτης μεταλαμβάνειν, δίδωσι τῇ παιδίσκῃ· καὶ τὴν τῶν Μακεδονιανῶν λαβοῦσα, προσάγει τῷ στόματι, καὶ εὑρίσκει αὐτὴν λίθον γεγονυῖαν. φρίξασα οὖν, προσπίπτει τῷ ἁγίῳ ἔντρομος, ἐξαγορεύουσα τὸ τόλμημα, καὶ εἰλικρινῶς προσερχομένη τῇ ἐκκλησίᾳ.

C Κύριλλος δὲ, ὁ ἁγιώτατος Ἀλεξανδρείας Ἀρχιεπίσκοπος, ἀνεψιὸς ἦν Θεοφίλου κατὰ σάρκα. ἕως δὲ χρόνων τινῶν καὶ αὐτὸς προλήψει δουλεύων ὡς ἄνθρωπος, καὶ τῷ Θεοφίλῳ ὡς θείῳ ἐπακολουθῶν, πονηρὰ κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου ἐφρόνει τε καὶ ἐφθέγγετο· ἐπειδὴ δὲ ζῆλος ἦν, εἰ καὶ μὴ κατ' ἐπίγνωσιν, οὐ φθόνος δὲ, οὐδ' ἔνστασις διαβολικὴ τὸ μαχόμενον, διὰ τοῦτο ἄξιος διορθώσεως ἐκρίθη, ἀποκαλύψει τινὶ μυστικῇ· ἐν ᾗ ἐδόκει εὑρεθῆναι ἔν τινι φοβερῷ καὶ περικαλλεῖ τόπῳ, ἐν ᾧ πλήθη ἁγίων ἀγγέλων παρειστήκεσαν τῇ Θεομήτορι. σύνεγγυς δὲ ταύτης τὸν μέγαν Χρυσόστομον. ἔνθα δὲ πειραθέντα Κύριλλον πλησιάσαι, ἐξωθεῖσθαι προστάξει τοῦ Ἰωάννου. τὴν μητέρα δὲ τοῦ Κυρίου πρεσβεύουσαν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ παραδεχθῆναι D ἀξιοῦσαν, ὡς ἕνα ὀλίγα ὑπὲρ τῆς δόξης αὐτῆς πεπονηκότος, εἰς τὸ Θεοτόκον αὐτὴν ὀνομάζεσθαι. εἰς ἑαυτὸν δὲ ὁ ἱερὸς Κύριλλος γενόμενος, κατέγνω μὲν ἑαυτοῦ. τοῖς δὲ τοῦ Χρυσοστόμου ἑπόμενος πᾶσι, καὶ δώδεκα κεφάλαια ἐξέθετο δογματικὰ, καὶ Νεστορίῳ ἔπεμψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει· ὧν ἐκεῖνος καταφρονήσας, τὴν κατ' αὐτοῦ τρίτην σύνοδον γενέσθαι παρεσκεύασεν. Ἀρσένιος δὲ ὁ μέγας τῶν τοῦ κόσμου πάντων καταφρονήσας, καὶ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσας, τὴν θείαν φιλοσοφίαν ἐν Αἰγύπτῳ μετήρχετο ἐν μοναδικῷ σχήματι.

Τῷ ι. ἔτει Ἀρκαδίου, ἡ πρώτη ἐξορία τοῦ Χρυσοστόμου γέγονεν. ἀφ' ἧς ὑποστρέψει, ἑξήκοντα ἐπισκόπων συνελθόντων, καὶ ἄκυρα πάντα τὰ κατὰ τοῦ Θείου Ἰωάννου παρὰ τοῦ Θεοφίλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ποιησάντων δι- E καίως.

Τῷ δὲ ια'. καὶ ιβ'. ἔτει, πάλιν τὰ κατὰ τῆς ἐπιβουλῆς αὔξει τοῦ Χρυσοστόμου.

Ἐν δὲ ιγ'. ἔτει καὶ τὸν λόγον ἐποίησεν, οὗ ἡ ἀρχὴ, πάλιν Ἡρωδιὰς μαίνεται· τότε ἔχθρα τελεία τῆς βασιλίσσης κατ' αὐτοῦ γίνεται, καὶ πάλιν καθαίρεσις καὶ

Cedren.

A si hunc surripuissent Christiani. Eodem anno Theodosium juniorem Eudoxia Augusta Arcadio peperit, quem de sancto lavacro Joannes Chrysostomus suscepit.

Anno octavo Gainas tyrannidem contra Arcadium occupavit, multaque mala Byzantio intulit. Qui cum ultro citroque dato juramento Chalcedone ad sanctam Euphemiam pacem icisset, eo violato in urbem ingressus, direptiones & alia mala perpetravit. Inde ad Thraciæ Cherronesum profectus, ratibus confectis ad urbes Orientis cursum instituit. Sed terra marique commissis pugnis, periit cum suo exercitu. *Gainas.* *Edit. Paris. pag. 328.*

Cum orthodoxæ ecclesiæ præesset Chrysostomus, accessit ad eum quidam, qui a Macedoniana secta in viam redierat: B & uxorem quoque ad idem operose exhortatus, impetrasse ab ea videbatur, ut ipsa quoque ad veram secum ecclesiam rediret, ac sacramentum communicaret. Hæc particulam Macedonianam ancillæ dat, jubetque secum adservare: & ad Chrysostomum aggressa, cum sacram particulam de manibus ejus accepisset, fingens ea se vesci, ancillæ eam porrigit: Macedonianamque ab ea repetens, cum hanc ori admoveret, sensit in lapidem mutatam. Exhorrescens ergo, tremebunda se ad pedes sancti episcopi abjicit, facinus suum confitens, ac tum vere ad ecclesiam se conferens. *Hypocrisis miraculo redarguta.*

Cyrillus autem sanctissimus Alexan- C dreæ archiepiscopus, consobrinus erat Theophili: & aliquandiu præsumptioni serviens, ut homo, ac Theophilum avunculum sequens, de Chrysostomo male & sentiebat & loquebatur. Quia autem fervens hoc erat studium pugnandi, non a notitia veri, neque tamen ab invidia aut diabolica pervicacia ortum, dignus est habitus qui in viam revocaretur, mystica quadam patefactione. Imaginatus enim est Cyrillus, se esse quodam terribili ac pulcherrimo in loco, ubi multitudo angelorum genitrici Dei adstaret, propeque eam Chrysostomus. Se, cum accedere conaretur, ab eo repelli: matrem autem Dei intercedere pro se, & poscere ut admittatur: quia non parum propter ipsam la- D boris pertulisset, dum nomen Dei genitricis vindicaret. Postquam ad se rediit Cyrillus, sui ipsius pœnitentia ductus, in omnibus Chrysostomum exinde est secutus. Edidit etiam duodecim Capitula, decreta ecclesiæ continentia, misitque Nestorio Constantinopolin. quæ is contemnens, causa fuit ut tertia contra ipsum Synodus conscriberetur. Magnus autem ille Arsenius, mundo contempto atque relicto, divinam Philosophiam in Ægypto coluit, habitu monachi. *Cyrillus Chrysostomo conciliatus.* *123* *Arsenius.*

Decimo Arcadii anno Chrysostomus primum est relegatus. revocatusque deinde, cum LX episcopi convenissent, justoque judicio rescidissent quæ contra eum Theophilus cum sua factione egeE rant. *Chrysostomi vita & pericula.*

Annis XI & XII, rursus Chrysostomo insidiæ majorem in modum tenduntur. *Pag. 329.*

Anno XIII, cum orationem composuisset, cujus initium, Rursum Herodias furit: odium Imperatricis in eum prorsus exarsit. rursumque episcopatu dejectus, relegatur primo Cucusum, in-

de Pitiuntem. Cumque obiter Comana Armeniæ oppidum pervenisset, ad Dominum ex hac vita commigravit. De hoc sancto patre nostro, & orbis terrarum illuminatore, videtur operæpretium paucula altius repetere, quod fortassis honesti studiosis non videbitur a re alienum esse.

Is ergo annum ætatis agens duodevigesimum, deserens magistrum suum Libanium sophistam, a Meletio Antiochenæ sanctissimo episcopo baptizatus, ad Lectoris munus designatus est. Ibi cum triennium Ecclesiæ adfuisset, ad monachorum quemdam præfectum secessit, nomine Carterium: apudque eum quadriennium moratus, monachus sub eo fuit: institutusque est sacris litteris, & accurata vitæ solitariæ degendæ ratione. Postea quietis cupiditate ductus, in speluncam abiit, inque ea biennium solus exegit. Quo toto biennio cum neque noctu neque interdiu recubuisset, enecavit renes & partes infra ventrem sitas, frigore eas perdente. Porro non contentus sibi ipsi profuisse, rursum divina providentia hoc ad multorum salutem procurante ad Ecclesiam rediit. Meletius tunc eum diaconum creat. Cumque altari triennium inservivisset, & jam ejus in docendo virtus innotuisset, a Flaviano episcopo presbyter constituitur. Inde in Antiochena ecclesia quadriennium versatus, vitæ suæ virtutibus eam exornavit. Erat summa continentiæ & tolerantiæ exercitatione, pervigil, & quietis studiosissimus, ac temperantiæ æmulatione in dicendo liber: alioquin irritabilis, iræ quam pudori obsequentior, immodica dicendi libertate utebatur adversus interpellantes. In docendo utilissimus habebatur, in colloquiis
124 arrogans videbatur & contemptor hominum, iis qui eum non norant. Itaque etiam ad episcoparum evectus, majori supercilio adversum subditos utebatur, ad salutem & correctionem singulorum gestus ac orationes immutans. Nemo igitur hunc arrogantiæ damnabit, nisi adulator: neque mediocri animo fuisse credet, qui ipse adulator fit, & parvi animi. Verum ita habendum est, eum statum hunc tenuisse, qui liberum decet. (Magnanimum enim esse convenit, non superbum: fortem, non temerarium: æ-

Edit. Paris. pag. 330.

quanimum, non abjecti animi: moderatum, non humilitatis simulatorem: liberalem, non servilem.) Quemadmodum &

Officium præsulis.

ipse Chrysostomus dicit: Propterea varium esse oportet pastorem atque doctorem. Varium dico, non subdolum: neque adulatorem aut insultatorem, sed plenum magnæ libertatis: qui & concedere utiliter possit, ubi rei argumentum id requiret: & tam lenem se, quam austerum præbere. Neque enim omnes eodem modo sunt tractandi subditi: quando neque medici ad omnes morbos eodem utuntur remedio: neque gubernatori unica est ventis resistendi ratio. Considera ergo qualem oporteat hunc esse, qui tantam sustinere tempestatem debeat, tantumque æstum atque tot fluctus, ut omnibus omnia fiat, quo omnes lucretur. Oportet enim hunc esse gravem, fastus expertem, terribilem, placidum, imperio utentem, communicantem, corruptelas respuentem, demerendi gnarum, humilem, animi nequaquam obnoxii, hilarem ac mansuetum, ut contra ista pugnare expedite possit. Ergo qui virtute præditus est, ac cordatus, is cavere de-

A ἐξορία εἰς Κουκουσὸν, ἐκεῖθεν εἰς Πιτιοῦντα· καὶ γενόμενος ἐν Κομάνοις τῆς Ἀρμενίας κατὰ πάροδον, ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ. ἄξιον δέ ἐστι μικρὸν ἐπαναλαβεῖν τῷ λόγῳ περὶ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ φωστῆρος τῆς οἰκουμένης Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· ἴσως γὰρ τοῖς φιλοκάλοις οὐ δόξει τοῦτο πάρεργον.

Ὀκτωκαιδέκατον ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος, καταλιπὼν τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ Λιβάνιον τὸν σοφιστὴν, ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Μελετίου βαπτισθεὶς, χειροτονεῖται ἀναγνώστης. καὶ παραμείνας τῇ ἐκκλησίᾳ ἔτη τρία, ἀνεχώρησε· καὶ ἀπῆλθε πρός τινα μοναχὸν καὶ ἡγούμενον Καρτέριον τοὔνομα, καὶ αὐτῷ προσμείνας ἔτη τέσσαρα, γίνεται ὑπ' αὐτοῦ μοναχός. καὶ τὰς θείας γραφὰς ὑπ' αὐτοῦ
B παιδευθεὶς, καὶ τῆς μοναχικῆς πολιτείας τὴν ἀκρίβειαν χρόνον τινὰ, ἀνεχώρησεν ἐν σπηλαίῳ μόνος ἔτη δύο, ποθῶν τὴν ἡσυχίαν. μὴ ἀναπεσὼν δὲ τὸν διετῆ χρόνον, μὴ νύκτωρ, μὴ μεθ' ἡμέραν, νεκροῦται τὰ ὑπογάστρια, πληγεὶς ὑπὸ τοῦ κρύους τὰς περὶ τοὺς νεφροὺς δυνάμεις. μὴ ἐπαρκῶν δὲ ἑαυτῷ χρησιμεύειν, πάλιν καταλαμβάνει τὴν ἐκκλησίαν ἐκ θείας προμηθείας εἰς πολλῶν σωτηρίαν. ἐντεῦθεν χειροτονεῖται διάκονος ὑπὸ τοῦ θείου Μελετίου, ὑπηρετήσας τῷ θυσιαστηρίῳ τρία ἔτη. ἤδη γὰρ τῆς διδασκαλικῆς αὐτοῦ ἀρετῆς διαλαμπούσης, πρεσβύτερος χειροτονεῖται διὰ Φλαβιανοῦ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τέσσαρα ἔτη διατρίψας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἀντιοχείας, ἀποσεμνύνει τὸ ἐκεῖσε ἱερατεῖον τῇ τοῦ βίου ἀρετῇ. ἦν γὰρ ἀσκητὴς ἄκρως, καὶ πολυάγρυπνος, καὶ φιλήσυχος λίαν, καὶ διὰ ζῆλον σωφροσύνης ἀ-
C παρρησίαστος, καὶ ἀκρόχολος, καὶ θυμῷ μᾶλλον ἢ αἰδοῖ ἐχαρίζετο. ἐλευθεροστομίᾳ τε πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀμέτροις ἐκέχρητο. καὶ ἐν μὲν τῇ διδασκαλίᾳ πολὺς ἦν πρὸς ὠφέλειαν, ἐν δὲ ταῖς συντυχίαις ἀλαζονικός τις καὶ ὑπερόπτης ἐνομίζετο τοῖς αὐτὸν ἀγνοοῦσι. διὸ καὶ ἐπὶ τὴν ἐπισκοπὴν προβληθεὶς, μείζονι ὀφρύϊ κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐκέχρητο, πρὸς διόρθωσιν ἑκάστου καὶ σωτηρίαν καὶ τοὺς τρόπους καὶ τοὺς λόγους μεταλλάττων. οὐ τοίνυν, εἰ μή τις εἴη κόλαξ, τοῦτον ἀλαζόνα εἶναι νομίζει· οὐδ' αὖ πάλιν, εἰ κόλαξ εἴη, καὶ ἀγεννὴς, τοῦτον μετεωρόφρονα καλέσει, ἀλλὰ τὸν ἐν προσηκούσῃ τάξει τοῖς ἐλευθέροις πρεπούσῃ ἑαυτὸν φυλάττοντα. μεγαλόψυχον γὰρ εἶναι προσήκει, οὐχ ὑπερήφανον· ἀνδρεῖον, οὐ θρασύν· ἐπιεικῆ, οὐ δουλοπρε-
D πῆ· μετεωρόφρονα, οὐ ταπεινοφροσύνην ὑποκρινόμενον· ἐλευθέριον, οὐκ ἀνδραποδώδη, ὥσπερ δὲ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Χρυσόστομος λέγει· διὰ τοῦτο ποικίλον εἶναι δεῖ τὸν ποιμένα καὶ διδάσκαλον. ποικίλον δὲ λέγω, οὐχ ὕπουλον, οὐδὲ κόλακα καὶ ὑβριστὴν, ἀλλὰ πολλῆς ἐλευθερίας καὶ παρρησίας ἀνάμεστον· εἰδότα καὶ συγκατιέναι χρησίμως, ὅταν ἡ τῶν πραγμάτων ὑπόθεσις ἀπαιτῇ τοῦτο· καὶ χρηστὸν εἶναι ὁμοῦ καὶ αὐστηρόν. οὐ γὰρ ἑνὶ τρόπῳ χρῆσθαι τοῖς ἀρχομένοις ἅπασι δέον. ἐπεὶ μηδὲ ἰατρῶν παισὶν ἑνὶ φαρμάκῳ πᾶσι τοῖς κάμνουσι προσφέρεσθαι καλὸν, μηδὲ κυβερνήταις μίαν ὁδὸν εἰδέναι τῆς πρὸς τὰ πνεύματα μάχης. ἐννόησον
E οὖν, ὁποῖόν τινα εἶναι χρὴ τὸν μέλλοντα πρὸς χειμῶνα τοσοῦτον ἀνθέξειν, καὶ τοιαύτην ζάλην καὶ τοσαῦτα, πρὸς τὸ γενέσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντας κερδήσῃ. καὶ γὰρ σεμνὸν εἶναι δεῖ τὸν τοιοῦτον, καὶ ἄτυφον, καὶ φοβερὸν, καὶ προσηνῆ, καὶ ἀρχοντικὸν, καὶ κοινωνικὸν, καὶ ἀδέκαστον, καὶ θεραπευτικὸν, καὶ ταπεινὸν, καὶ ἀδούλωτον, καὶ φαιδρὸν, καὶ ἥμερον, ἵνα πρὸς ταῦτα εὐκόλως μάχεσθαι δύνηται. οὐκοῦν δεῖ τὸν ἐνάρετον καὶ ἐχέφρονα

A φθέγγειν τὸ κολακεύειν καὶ κολακεύεσθαι· καὶ μήτε ἀλαζονικὸν εἶναι, μήτε κόλακα· ἀλλ' ἀμφοτέρων τῶν κακῶν τούτων κολάζειν τὴν ἀμετρίαν, καὶ ἐλεύθερον εἶναι, μήτε εἰς αὐθάδειαν ἀποκλίνοντα, μήτε εἰς δουλοπρέπειαν καταπίπτοντα. πρὸς μὲν γὰρ χρηστοὺς ταπεινὸν ὑπάρχειν χρή, πρὸς δὲ θρασεῖς ὑψηλόν. ἐπείπερ οἱ μὲν ἀρετὴν εἶναι τὴν ἐπιείκειαν ἡγοῦνται, οἱ δὲ ἀνδρείαν τὴν θρασύτητα. ἐκείνοις μὲν τὴν ταπεινοφροσύνην δέον προσφέρειν, τούτοις δὲ τὴν ἀνδρείαν σβεννύουσαν αὐτῶν τὴν ἀπὸ τῆς θρασύτητος δόξαν· ἵνα τοὺς μὲν ὠφελήσῃ, τῶν δὲ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημα.

B Ὅπερ οὖν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος δηλῶν ἔφη τὸ τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος, καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι. εἰδέναι χρή, ὅτι καὶ ταπεινότητος, καὶ ἐξουσίας, καὶ ἐλέγχου, καὶ παρακλήσεως, καὶ φειδοῦς, καὶ παρρησίας, καὶ χρηστότητος, καὶ ἀποτομίας, καὶ ἁπαξαπλῶς καιρός ἐστι παντὸς πράγματος ἴδιος. ὥστε ποτὲ μὲν τὰ τῆς ταπεινότητος δεικνύειν, καὶ μιμεῖσθαι ἐν ταπεινώσει τὰ παιδία, κατὰ τὴν κυριακὴν φωνήν· ποτὲ δὲ τῇ ἐξουσίᾳ κεχρῆσθαι, ἣν ἔδωκεν ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν, ὅταν ἡ χρεία ἐπιζητῇ τὴν παρρησίαν. καὶ ἐν καιρῷ μὲν παρακλήσεως τὸ χρηστὸν ἐνδείκνυσθαι, ἐν καιρῷ δὲ ἀποτομίας τὸν ζῆλον ἐμφαίνειν, καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἄλλων ὁμοίως, τὸν ἀκριβῆ καὶ δίκαιον λογισμὸν ἀποφέρεσθαι. λογισμοὶ γὰρ δικαίων κρίματα.

C Καὶ δὲ καὶ ὁ θεοφόρος Ἰσίδωρος, καὶ τοῦ μακαρίου φοιτητής, ποτὲ λέγει· τὸν ἄρχοντα καὶ ἀγαθὸν εἶναι δεῖ καὶ φοβερόν, ἵν' οἱ μὲν εὖ βιοῦντες θαρρῶσιν, οἱ δὲ ἁμαρτάνοντες δεδοίκωσιν. θατέρου γὰρ θατέρῳ χωρίς, ἀναρχία μᾶλλον ἐστίν, ἢ ἀρχή. εἰ μὲν γὰρ πάντες ἦσαν εὐπειθεῖς καὶ φιλάρετοι, ἀγαθότητος ἔδει μόνης· εἰ δὲ φιλαμαρτήμονες, φόβου. ἐπειδὴ δὲ ἀγαθοὺς καὶ πονηροὺς ἀνάγκη ἐν τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, ἀμφότερα μεταχειριστέον τῷ ἄρχοντι καὶ προϊσταμένῳ· ἵν' ὁ μὲν ἀγαθότης στηρίζῃ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ σώφρονας, ὁ δὲ φόβος προαναστέλλῃ τῶν κακίστων τὰ πταίσματα. ταῦτα τοίνυν, ὡς ἔοικεν, ἀγνοοῦντες, καὶ τὰ τούτων ὅμοια μὴ καλῶς ἐπιστάμενοι D διακρίνειν καὶ συγκρίνειν οἱ ἐχθροὶ τοῦ θεσπεσίου Ἰωάννου, ἀλόγως καὶ ἀσυνέτως ἐμίσουν αὐτόν, καὶ διέβαλλον, ὡς τραχύν τινα καὶ ὀργίλον.

Διὸ δὴ καὶ κατὰ γυναικῶν ὁ Ἰωάννης ἐπ' ἐκκλησίας λόγον ἐπεδείξατο. ὃν οἱ δυσμενεῖς κατ' Εὐδοξίας εἰρῆσθαι θρυλλήσαντες, ταύτῃ τὸν λόγον εἰσήγαγον. Ἡ δὲ πρὸς Ἀρκάδιον καὶ δεινῶς πεπονθέναι λέγουσα, κατὰ Ἰωάννου τοῦτον παροτρύνει. παρασκευάζει δὲ μετακαλέσαι Θεόφιλον, ὡς πρόδηλον ἐχθρὸν τοῦ Ἰωάννου ὑπάρχοντα. ὃς παραγενόμενος ἐν τῇ Δρυΐ, τῇ νῦν Ῥουφινιαναῖς, τὴν κατὰ Ἰωάννου ἐπιβουλὴν κατειργάσατο. ὅπερ γνοὺς ὁ λαός, στάσιν μεγάλην ἐποίησε, μὴ συγχωρῶν αὐτὸν ἐκβληθῆναι τῆς πόλε- E ως. ἐπικαμφθεῖσα δὲ Εὐδοξία τοῖς ὀδυρμοῖς τοῦ λαοῦ, πέμψασα Βρίσωνα τὸν εὐνοῦχον, ἀπὸ Προνέτου τὸν Ἰωάννην εἰσήγαγεν, ὡς Θεόφιλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ φοβηθέντας φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορίσασθαι. ἑξήκοντα δὲ ἐπίσκοποι ἀθροισθέντες συνῆλθον, καὶ ἄκυρα τὰ ἐν τῇ Δρυῒ πραχθέντα ἅπαντα ψηφισάμενοι, Ἰωάννῃ τὴν ἐπισκοπὴν δικαίως ἐκύρωσαν.

Ἐπεὶ δὲ αὖθις συνέβη τὰ κατὰ τὴν ἀργυρᾶν

A bet, ne vel adulari se sinat, vel aliis aduletur: & neque arrogans esse, neque adulator, sed medium intra utrumque vitium servare libertate retenta, ita ut neque ad insolentiam declinet, neque serviles mores admittat. Quippe erga bonos submissum, erga feroces elatum se gerat opus est: cum illi æquitatem pro virtute, hi ferociam pro fortitudine habeant. Ideo illis tractandis adhibenda est animi quædam demissio: his autem fortitudo, quæ eorum feroces spiritus reprimat, quo & illis prosit, & animos horum dejiciat.

Idem Basilius Magnus indicans, Salomonis verbis monet, in omni re suam B esse vel humilitatis, vel elationis, vel objurgationis, vel consolationis, vel indulgentiæ, vel severitatis, vel lenitatis, vel austeritatis, & in summa cujusvis rei suam opportunitatem. Itaque nonnunquam utendum est demissione animi, puerulorumque imitanda humilitas, sicut Dominus monuit: aliquando potestate utendum est quam Dominus concessit, ad ædificandum, non ad demoliendum, cum libertate usus est. Ita & ubi consolationem tempus requiret, benignitas exercenda, & severitatem occasione postulante serium pietatis studium demonstrandum est: similiterque cæteris omnibus re accurate & juste considerata utendum est. Nam cogitationes justorum, judicia sunt.

Eccles. 3.

Matth. 18.

2. Cor. 13.

C Sed & divinus Isidorus, qui aliquando discipulus fuit Chrysostomi: Principem, inquit, & benignum esse oportet, & terribilem: ut qui recte vivunt, rebus fidant: & qui mali sunt, delinquere metuant. Nam si horum alterutrum absit, non imperium est, sed confusio. Si enim omnes obedientes essent, ac virtuti dediti, soli locus fuisset benignitati. si omnes vitiosi, solo terrore opus erat. Quia autem necesse est subditorum alios esse bonos, alios malos: oportet principem utraque re instructum esse, ut & benignitate sua bonos ac modestos confirmet, & a peccando mali deterreantur. Hæc, ut apparet, & horum similia ignorantes, & recte discernere ac inter se comparare ne- D scientes inimici Joannis Chrysostomi, absurde & inepte eum odio habuerunt, ac calumniati sunt tamquam asperum & iracundum.

Isidorus. Edit. Paris. pag. 331.

Oratione in mulieres invectus pro sacra concione fuerat Chrysostomus. Eam æmuli vulgantes esse in Eudoxiam institutam, rem ad ipsam detulerunt: atque ea apud maritum Arcadium questa gravibus se affectam injuriis, eum in Chrysostomum exasperavit: deditque operam ut Theophilus accerseretur, manifestus Chrysostomi hostis. Is cum advenisset, in Quercu, qui locus nunc Ru- 125 finianæ dicitur, contra Joannem insidias comparat. Populus re cognita, ma- E gnum concitavit tumultum, non concedens ut Joannes urbe pelleretur. Cæterum Eudoxia lamentis populi flexa, misso Brisone eunucho Joannem Proneto revocat: qua re territi Theophilus & ejus conspirationis populares, fuga salutem quæsiverunt. LX autem episcopi inventi sunt, qui convenirent, & acta in Quercu rescinderent, Joannique episcopatum justis sententiis adjudicarent.

Chrysostomo periculum creatum.

Novorum inde odiorum atque ira-

rum materiam præbuerunt argentea Eudoxiæ statua, & vinea viduæ. rursusque orationem habuit Chrysostomus, cujus initium, Rursum Herodias furit. Inde qui ab ipsius stabant partibus episcopi, prævidentes fore ut relegaretur, ad eum convenerunt, multoque cum fletu dixerunt: Cogimur Domine, qui Ecclesias obtinemus, participes fieri decreti adversum te, eique subscribere. Respondit Joannes: Estote participes, ne discerpatis Ecclesiam. Subscribere autem nolite: nullius enim mihi rei sum conscius, qua meruerim episcopatu dejici. Discipulos habuit qui episcopi fuerunt, Proclum, & Palladium, & Brisonem, & Theodoretum: qui monachi, Marcum, Nilum, & Isidorum Pelusiotam.

Edit. Paris. pag. 332. Interim Epiphanius Magnus Cypri episcopus Hebdomum venit, ac contra Joannis sententiam cœtus egit, ac suffragia accepit. Cui cum Joannes cedere vellet, hortareturque eum ut ad se in episcopales ædes commigraret: Epiphanius renuit, præoccupatus Theophili calumniis. Proinde Chrysostomus, cum episcopatum annos quinque & bessem gessisset, in Cucusum est relegatus, atque inde post triennium & duos menses Pitiuntem: cumque obiter Comana venisset, mortuus est ibi in magnis calamitatibus annos natus quinquaginta duos. At Papa Romanus Innocentius, Joannis in exilio morte percepta, in hanc sententiam ad Arcadium scripsit, Vox sanguinis fratris mei Joannis contra te Imperator, Deum appellat: quomodo olim Abeli justi sanguis adversus Cainum fratricidam. Dabis autem omnino pœnas, qui injustam adversus Ecclesiam Dei persecutionem molitus es, & contra ejus sacerdotes: expulistique solio episcopatus sui injuste & indicta causa deturbatum, magnum orbis terrarum illuminatorem ac doctorem, unaque cum eo Christum abegisti. Nova autem ista Dalila Eudoxia, quæ te paulatim novacula imposturæ rasit, diris seipsam execrationibus subjecit, atque odio justo & sempiterno. ea fascem peccatorum gestatu difficillimum colligavit, eumque pristinis suis gravibus ac plurimis peccatis superaddidit.

Innocentius Papa.

Magnus autem Isidorus cuidam scribens: Quæris, inquit, tragœdiam beati Chrysostomi? atqui eam verbis explicare non possum * ebrietas enim facti mentem superat. Audi tamen pauca Ægyptiæ ignorationis facinora. Mosen repudiavit, Pharaonem adscivit: humiles flagellat, & labore attritos affligit: urbes extruit, mercede defraudat: atque in hunc usque diem his studiis intenta, Theophilum auri insano amore atque cultu occupatum produxit, quatuor sociis flagitii atque desertionis stipatum, horumque opera vere Deo charum & ejus insignem cognitione virum debellavit: qui arcem suæ duritiei invenit odium ac malevolentiam adversus mihi cognominem. Verum enimvero domus Davidica confirmatur
226 & crescit: Saulis autem infirmatur & pudesit, atque impeditur, ut vides: tametsi homo Dei tempestati ei subductus est, victorque & coronatus cælestem adiit tranquillitatem.

* μέθη, forte μέγεθος, magnitudo.

Epiphanius in Cyprum reversus, cum

A στήλην τῆς Εὐδοξίας, καὶ τὸν τῆς χήρας ἀμπελῶνα, πάλιν μῖσος καὶ πάλιν ὀργὴ, πάλιν ἔχθρα καὶ λόγου ἐπίδειξις, οὗ ἡ ἀρχή. πάλιν Ἡρωδιὰς μαίνεται· κἀντεῦθεν οἱ τοῦ μέρους αὐτοῦ ἐπίσκοποι τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ μέλλειν ἔσεσθαι βλέποντες, συναθροισθέντες πρὸς αὐτὸν, μετὰ πολλῶν δακρύων ἔλεγον· ἐπάναγκες ἡμῖν ὦ δέσποτα ἐστὶ, τὰς ἐκκλησίας κατέχοντας, ἀναγκασθῆναι καὶ κοινωνῆσαι, καὶ ὑπογράψαι. ὁ δὲ μακάριος πρὸς αὐτούς. κοινωνήσατε μὲν, ἵνα μὴ σχίσητε τὴν ἐκκλησίαν. μὴ ὑπογράψητε δὲ, οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἄξιον καθαιρέσεως. εἶχε δὲ μαθητὰς, ἐπισκόπους μὲν, Πρόκλον καὶ Παλλάδιον καὶ Βρίσωνα καὶ Θεοδώρητον. ἀσκητὰς δὲ, Μάρκον, καὶ Νεῖλον, καὶ Ἰσίδω-
B ρον τὸν Πηλουσιώτην.

Ὁ δὲ μέγας Ἐπιφάνιος Κύπρου, ἐν τῷ Ἑβδόμῳ ἐλθὼν, χειροτονίας καὶ συνάξεις παρὰ τὴν Ἰωάννου γνώμην ἐποίησε. καὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦτο συγχωρῆσαι θελήσαντος, καὶ προτρεψαμένου αὐτὸν, συμβιῶναι αὐτῷ εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν καταγώγιον, οὐχ εἵλετο τοῦτο ποιῆσαι Ἐπιφάνιος. ταῖς γὰρ ὑπὸ Θεοφίλου διαβολαῖς προκατείληπτο. ὁ γοῦν ἀοίδιμος Ἰωάννης ἐπισκοπεύσας ἔτη πέντε καὶ ἥμισυ, ἐξωρίσθη εἰς Κουκουσόν· κἀκεῖθεν μετὰ ἔτη γ΄. καὶ μῆνας δύο μετενεχθεὶς εἰς Πιτυοῦντα, καὶ γενόμενος κατὰ πάροδον ἐν Κομάνοις, ἐτελεύτησεν, ἐν πολλῇ θλίψει τε καὶ κακώσει, ὑπάρχων ἐτῶν πεντηκονταδύο. Ὁ δέ γε πάπας Ῥώμης Ἰννοκέντιος, ἀκούσας τὴν ἐν ἐξορίᾳ τελευτὴν αὐτοῦ, γράφει πρὸς Ἀρκάδιον τοιάδε· Φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰω-
C άννου βοᾷ πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ σοῦ βασιλεῦ, ὡς ποτὲ Ἄβελ τοῦ δικαίου κατὰ τοῦ ἀδελφοκτόνου Κάϊν. καὶ πάντως ἐκδικηθήσεται παντοίῳ τρόπῳ, ὅτι διωγμὸν ἄδικον κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἱερέων αὐτοῦ συνεστήσω, καὶ ἐξέωσας τὸν μέγαν τῆς οἰκουμένης φωστῆρά τε καὶ διδάσκαλον ἐκ τοῦ θρόνου τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, παρανόμως τε καὶ ἀκρίτως συνδιώξας αὐτῷ καὶ τὸν Χριστόν. Ἡ δὲ νέα Δαλιδὰ Εὐδοξία, κατὰ μικρὸν τῷ ξυρῷ τῆς ἀπάτης ξυρήσασά σε, κατάρας ἐπήγαγεν ἑαυτῇ καὶ μῖσος, ἔνδικόν τε καὶ ἀνεξάλειπτον δεσμεύσασα φορτίον ἁμαρτημάτων δυσβάστακτον, καὶ προσθεῖσα τοῖς προτέροις αὐτῆς δεινοῖς καὶ πολλοῖς ἁμαρτήμασιν.

Ὁ δὲ μέγας Ἰσίδωρος πρός τινα γράφων, οὕτω
D φησίν. ἐρωτᾷς τὴν περὶ τὸν θεσπέσιον Ἰωάννην τραγῳδίαν; ἀλλὰ φράσαι ταύτην ἀπορῶ. Νικᾷ γὰρ τὸν νοῦν ἡ μέθη τοῦ πράγματος. μικρὰ δὲ μάνθανε, ἅπερ ἡ Αἴγυπτος ἠγνόησε, Μωσέα μὲν παραιτουμένη, τὸν δὲ Φαραὼ οἰκειουμένη· τοὺς ταπεινοὺς μαστίζουσα, καὶ τοὺς κοπιωμένους θλίβουσα· πόλεις οἰκοδομοῦσα, καὶ τοὺς μισθοὺς ἀποστεροῦσα. καὶ μέχρι νῦν τούτοις ἐμμελετῶσα, τὸν χρυσομανῆ καὶ χρυσολάτρην προβαλλομένη Θεόφιλον, τέσσαρσι συνεργοῖς, καὶ συναποστάταις ὀχυρωθέντα, τὸν ὄντως θεοφιλῆ καὶ θεολόγον κατεπολέμησεν ἄνθρωπον, τὴν περὶ τὸν ἐμὸν ὁμώνυμον ἀπέχθειαν καὶ δυσμένειαν ὁρμητήριον τῆς οἰκείας εὑρηκότα σκληρότητος. ἀλλ᾽ ὁ μὲν οἶ-
E κος Δαβὶδ κραταιοῦται καὶ πορεύεται, ὁ δὲ οἶκος Σαοὺλ ἀσθενεῖ καὶ καταισχύνεται, καὶ συμποδίζεται, καθὼς ὁρᾷς. εἰ καὶ τῆς ζάλης ὑπεξῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, στεφανίτης καὶ νικηφόρος, καὶ πρὸς τὴν ἄνω γαλήνην μετεχώρησεν.

Ὑποστρέφοντος δὲ Ἐπιφανίου ἐν Κύπρῳ, καὶ

τὴν ἑαυτοῦ τελευτὴν παρὰ Θεοῦ μεμαθηκότος πλησιάζουσαν, λέγεται εἰρηκέναι τοῖς αὐτὸν παραπέμπουσι· σπεύδω ἐγὼ, σπεύδω. ἀφίημι δὲ ὑμῖν τὰ βασίλεια, καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὴν ὑπόκρισιν. ἔτι γε καὶ Ἰωάννου τὴν ἐν ἐξορίᾳ τελευτὴν καὶ νίκην ἐδήλωσε· καὶ Ἰωάννης ὁμοίως Ἐπιφανίῳ τὴν ἐν τῷ πλοίῳ κοίμησιν· ἐκ θείας ἐπιπνοίας ταῦτα προμηνυθέντες οἱ μακάριοι, ἵνα μή τις ἔχθραν ἔχειν αὐτοὺς κατ' ἀλλήλων ὑποτοπάσειεν. οὐ γὰρ ἂν οἱ τοιοῦτοι θεηγόροι καὶ θεοφιλεῖς ἄνθρωποι καὶ διδάσκαλοι, καὶ τοῦ εἰρηνοποιοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ γνήσιοι, τοῦ φάσκοντος, ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι μαθηταί μου ἐστὲ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε μετ' ἀλλήλων, ἔχθραν καὶ κακίαν ἔχοντες ἐτελεύτησαν· ἄπαγε· εἰ γὰρ καὶ μικρόν σκάνδαλον τὸ προῤῥηθὲν γέγονε μεταξὺ, τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἐλέγχον πρὸς ὀλίγον, ἀλλ' οὖν γε θᾶττον εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ἀρετῶν ἔχθησαν τὴν ἀγάπην. περὶ ἧς λέγει Παῦλος ὁ Ἀπόστολος· ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν· καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει.

Μετὰ δὲ τὴν Ἰωάννου τελευτὴν, ἐπίσκοπός τις ἅγιος, Ἀδελφιὸς ὄνομα αὐτῷ, ἔλεγεν· ὅτι λύπην εἶχον ἄφορητον, διότι ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ, ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος, ὁ τοῖς λόγοις εὐφράνας τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἔξω τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐκοιμήθη. ἐδεόμην οὖν τοῦ Θεοῦ μετὰ πολλῶν δακρύων, ἵνα δείξῃ μοι αὐτὸν, ἐν ποίᾳ καταστάσει ἐστὶ, καὶ εἰ μετὰ τῶν πατριαρχῶν ἐτάγη. ἐπὶ πολλὺν οὖν χρόνον τοῦτο εὐχόμενος, ἐν μιᾷ γίνομαι ἐν ἐκστάσει· καὶ θεωρῶ ἄνδρα τινὰ πάνυ εὐειδῆ, κρατήσαντά με τῆς δεξιᾶς χειρός. ὃς ἀπαγαγών με εἰς τόπον λαμπρὸν καὶ ὑπερένδοξον, ἐδείκνυέ μοι τοὺς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους. ἐγὼ δὲ (φησι) περιεσκόπουν ἰδεῖν ὃν κατεθυμίως εἶχον, τὸν μέγαν Ἰωάννην, τὸν ἐμὸν ἀγαπητόν. ὡς οὖν ἔδειξέ μοι πάντας, καὶ ἑκάστου τὸ ὄνομα εἶπε, κρατήσας με πάλιν τῆς χειρὸς, ἐξήγαγέ με ἔξω. ἐγὼ δὲ λελυπημένος, ἠκολούθουν αὐτῷ, μὴ ἑωρακὼς μετὰ τῶν πατέρων τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην. ὡς οὖν ἐξηρχόμην, ὁ ἑστὼς τῇ θύρᾳ ἐπισχών με, λέγει μοι· οὐδεὶς εἰσερχόμενος ὧδε, λυπούμενος ἔνθεν ἐξέρχεται. τότε λέγω αὐτῷ· αὕτη μοί ἐστι λύπη, ὅτι τὸν προσφιλέστατόν μοι Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως οὐχ ἑώρακα μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων· ὁ δὲ πάλιν λέγει μοι· Ἰωάννην τὸν τῆς μετανοίας λέγεις; λέγω αὐτῷ, ναί. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, λέγει μοι· ἄνθρωπος ἐκεῖνον ἐν σαρκὶ ὢν ἰδεῖν οὐ δύναται. ἐκεῖ γὰρ παρίσταται, ὅπου ὁ θρόνος ὁ δεσποτικός ἐστιν. οὕτως ὁ τρισμακάριστος Ἰωάννης μετὰ μυρίους κόπους καὶ πόνους τὸν βίον ἀνύσας, πρὸς τὴν οὐράνιον μετέστη μακαριότητα, ζήσας ἔτη νβ. τὰ πάντα. ἐν δὲ τῇ ἐξορίᾳ αὐτοῦ τὴν ἐκκλησίαν ὁ λαὸς τῆς πόλεως ἐνέπρησεν. ὡς δὲ ἄλλοι φασὶν, ὅτι πῦρ ἐξελθὸν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, πάντα κατέκαυσε. καὶ πολλοὶ ὑπὲρ Ἰωάννου ἐκινδύνευσαν. διαδέχεται δὲ τὸν Χρυσόστομον Ἀρσάκιος.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει τελευτᾷ καὶ ἡ Εὐδοξία, ἥτις συνήφθη πρὸς γάμον τῷ βασιλεῖ Ἀρκαδίῳ, καὶ πολ-

a Deo esset monitus, sibi finem vitæ instare, fertur iis qui ipsum comitati fuerant dixisse: Festino ego, festino. relinquo autem vobis imperium, & urbem, & fabulæ actionem. Simul etiam iis Joannis in exilio victoriosam mortem exposuit: & similiter Joannes Epiphanio in navi finem vitæ indicavit: divino afflatu beati de iis præmoniti, ne quis eos inimicitiam inter se exercuisse putaret. Absit enim ut Dei præcones atque cultores isti, atque populi doctores, pacificique Servatoris discipuli genuini, qui dixerat (Hoc indicio universi intelligent vos esse meos discipulos, si invicem dilexeritis) odium aut malevolentiam usque ad finem vitæ conservaverint. Nam tametsi exigua quædam iis offensa intervenit, humanæ imbecillitatis argumentum, tamen mox ad charitatem, virtutum fastigium sese receperunt, de qua apostolus Paulus dicit: (Charitas ad iram tarda est, benigna est, non irritatur, non reputat malum.) Item: (Deus est charitas, qui in charitate permanet, is in Deo permanet.)

Edit. Paris. pag. 333.

Epiphanius & Chrysostomus in gratiam repositi.

Joann. 13.

1. Cor. 13.

1. Joan. 4.

Mortuo Chrysostomo, sanctus quidam episcopus, nomine Adelphius, cum (ut quidem ipse refert) incredibilem dolorem ex eo cepisset, quod tantus vir, orbis terrarum doctor, ac qui suis sermonibus ecclesiam Dei exhilaraverat, extra suum episcopatum obiisset: multo cum fletu a Deo postulavit, ut eum sibi ostenderet, quo statu esset, & utrum inter patriarchas relatus. Tum aliquando extra se raptus, virum vidit insigni pulcritudine, qui dextrà manu apprehensum abduxit in locum quemdam splendidum, ac majestatis plenum, ibique ei doctores Ecclesiæ ostendit. Ego autem (inquit Adelphius) circumferebam oculos meos, sicubi cernerem desideratum a me Chrysostomum. Verum ille omnibus mihi singulatim demonstratis, nominibusque indicatis, rursus me manu correptum eduxit. Ego eum sequebar moestus, quod sanctum Chrysostomum inter Patres non vidissem. Egredientem me janitor inhibuit, dicens: Neminem qui huc intrasset, tristem egredi. Respondi, hanc mihi tristitiæ causam esse, quod charissimum mihi Joannem Constantinopolitanum episcopum inter reliquos Ecclesiæ doctores non vidissem. Tum ille: Joannemne, ait, dicis Pœnitentem? Affirmanti: Homo, inquit, in carne adhuc degens videre eum nequit. adstat enim iste solio Dominico. Sic ergo beatissimus Joannes infinitis ærumnis atque laboribus defunctus, cælestem adiit felicitatem. Vixit annos LII. Exulante eo, populus templum Urbis incendit. Alii igne ab ara egresso conflagrasse dicunt. Multi Joannis causa pericula adiverunt. Chrysostomo successit Arsacius.

pag. 334. 127

Eodem anno Eudoxia etiam moritur, uxor Arcadii, multorumque ei malorum causa, mulier barbara & ferox. Habuit ex ea liberos, Pulcheriam, Falcillam, Arcadiam, & Marinam, quæ cœlibes longo vixerunt tempore. præterea Theodosium ultimum, qui post patrem Imperium excepit. Elapsis annis triginta quinque,

Eudox. a mors.

Chrysostomi curpus Comanis in Urbem reportatum est, justam adhibente diligentiam Proclo Constantinopolis episcopo.

Eudoxia autem, sicut commemoravi, non multo post mortua est, cum supervixisset Joanni tres solum menses. Nam cum uterum ferret, jamque partui esset vicina, fœtus in utero extinctus est: ac cum eum vellet eniti, id frustra fuit. totosque dies quatuor mortuus fœtus in utero retentus computruit, atque uteri quoque abscessum effecit. Cum neque exiret fœtus, & dolorum finis non esset, quidam ei litteras magicas superposuit: qua re & statim ejecit mortuum fœtum, & simul animam miserrima efflavit.

Anno XIV, Romæ terra septem diebus mugiit. Mortuus est etiam Arcadius, anno ætatis XXXI, imperavit annos XXVI. Filio suo Theodosio tutorem constituit regem Persarum Isdigerdem, honorariumque ei destinavit CIↃ argenti libras. Præstantissimos autem suorum moriturus necari jussit, quod eorum essent altiores spiritus. inter hos fuit etiam Rufinus, qui plurimum apud Imperatorem potuerat. Sepultus est in templo Apostolorum, in porticu meridiana, cum Eudoxia uxore.

Isdigerdes. — Isdigerdes Arcadii testamento approbato, Theodosio imperium pacatum conservavit: misitque ei procuratorem & Antiochus. — pædagogum Antiochum, virum præclarum & doctissimum. scripsit etiam ad senatum Romanum, uti puerum ab insidiis tutum præstarent, alioqui se Romanis bellum implacabile illaturum. Ita pax inter Romanos atque Persas tum fuit, præcipue Antiocho multa pro Christianis scribente. atque hoc modo etiam in Persidem Christianismus est propagatus.

THEODOSIUS junior Imperator. — Theodosius minor, recte de religione sentiens, Imperium in Romanos tenuit annos XLII, menses II. Initio imperium præclare administravit soror ejus Pulcheria virgo ætate annorum XIX. eaque fratrem cum religione Christiana, tum aliis rebus instituit. Fuit hic Theodosius statura mediocri, oculis palpebras superantibus, nigris, & acute videntibus, naso tenui & recto, flavo crine. gnarus fuit omnium disciplinarum, atque etiam Astronomiæ: equirandi ac jaculandi supra modum peritus. multas etiam artes dexteritate naturæ addidicerat, earum quæ manibus tractantur: ut est pingendi, fingendi, aliasque complures. moribus fuit omnibus admodumque facilis. Itaque culpatur, ut qui ob verecundiam eunuchis subditus, haud parum de re publica diminui passus sit. Primo enim patre orbatus, Antiocho ab Isdigerda tutoris loco misso servivit. inde sub Eutropio domino fuit: post Lausus Calapodius, Chrysaphiusque eo pro mancipio abusi sunt. Pulcheria vero multa templa, pauperum multa & peregrinorum hospitia, ac monasteria etiam instituit,

Edit. Paris. pag. 335.

Pulcheria.

A λῶν αὐτοῦ πρόξενος ἐγεγόνει, βάρβαρος οὖσα γυνὴ, καὶ θρασυκάρδιος. παῖδας δὲ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς, Πουλχερίαν, εἶτα Φλακίλλαν, Ἀρκαδίαν τε, καὶ Μαρίναν, αἱ ἀπείρατοι γάμων κατὰ τοὺς χρόνους ἀπεβίωσαν· καὶ σὺν αὐταῖς γεννᾷ Θεοδόσιον ὕστατον, ὃς καὶ διεδέξατο τὴν τοῦ πατρὸς βασιλείαν. μετὰ παραδρομὴν δὲ λε΄. ἐτῶν, ἐπανήχθη ὁ μέγας Χρυσόστομος ἀπὸ Κομάνων, δικαίᾳ χρησαμένου σπουδῇ Πρόκλου, τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου.

Ἡ δὲ Εὐδοξία, οὐκ εἰς μακρὰν τετελεύτηκε, καθὼς λέλεκται, τρεῖς καὶ μόνους αὐτοῦ ἐπιβιώσασα μῆνας. ἐγκύου γὰρ οὔσης αὐτῆς, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ τεκεῖν ἤδη ἐπειγομένης, τέθνηκε τὸ βρέφος ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῆς·
B καὶ ἀρξαμένης ὠδίνειν, οὐκ ἤρχετο τὸ βρέφος πρὸς τοκετὸν, ἀλλ' ἔμεινεν ἔνδον νενεκρωμένον ἐπὶ ὅλας ἡμέρας τέσσαρας. τούτου τοίνυν σαπέντος, ἀπέστη καὶ ἡ γαστὴρ, καὶ διέξοδος τοῦ ἐμβρύου καὶ τῶν πόνων λύσις οὐκ ἦν. ἀνθρώπου δέ τινος ἐπιθέντος αὐτῇ γραμμάτιον γεγοητευμένον, εὐθέως ἐξήμβλωσε, καὶ σὺν τῇ ἀποβολῇ τοῦ ἐμβρύου συναπέρρηξε καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν ἡ περιτάλαινα.

Τῷ ιδ΄. ἔτει ἐν Ῥώμῃ ἐμυκήθη ἡ γῆ, ἐπὶ ἡμέρας ἑπτά. τελευτᾷ δὲ καὶ Ἀρκάδιος, βιοὺς μὲν ἔτη λα΄. βασιλεύσας δὲ κς΄. ὃς καὶ διετάξατο τὸν Περσῶν βασιλέα Ἰσδιγέρδην κήδεσθαι τοῦ παιδὸς Θεοδοσίου. καὶ λαμβάνειν πρεσβεῖον χρυσίου λίτρας ἑκατοντάδας δέκα. ἐν δὲ τῇ αὐτοῦ τελευτῇ, πάντας τοὺς κατ' αὐτὸν
C ὄντας ἀρίστους προαπέκτεινε, διὰ τὸ μεῖζον εἶναι τὸ ἐκείνων φρόνημα. ἐν οἷς ἦν καὶ Ῥουφῖνος, ὁ παρ' αὐτοῦ μέγα δυνάμενος. Ἐτέθη δὲ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν τῇ μεσημβρινῇ στοᾷ, ἔνθα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὐδοξία.

Ὁ τοίνυν Ἰσδιγέρδης τὴν Ἀρκαδίου διαθήκην δεξάμενος, Θεοδοσίῳ τὴν βασιλείαν εἰρηνικῶς διεσώσατο. καὶ Ἀντίοχόν τινα θαυμαστὸν καὶ λογιώτατον ἄνδρα ἐπίτροπον καὶ παιδαγωγὸν ἀποστείλας, γράφει τῇ συγκλήτῳ Ῥωμαίων, φυλάττειν τὸ παιδίον ἀνεπιβούλευτον, ἵνα μὴ πόλεμον ἄσπονδον κατὰ Ῥωμαίων ἀνακινήσῃ. καὶ ἦν εἰρήνη μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, μάλιστα τοῦ Ἀντιόχου πολλὰ ὑπὲρ Χριστιανῶν γράφοντος. καὶ
D οὕτως ἐπλατύνθη καὶ ἐν Περσίδι ὁ Χριστιανισμός.

Θεοδόσιος ὁ μικρὸς βασιλεὺς Ῥωμαίων ὀρθόδοξος ἐβασίλευσεν ἔτη μβ΄. μῆνας δύο. οὗ αὐτοκρατορήσαντος, Πουλχερία ἡ τούτου ἀδελφὴ, παρθένος ιθ΄. ἐτῶν οὖσα, τὴν βασιλείαν καλῶς διῴκει. ἥτις Θεοδόσιον τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν κατὰ Θεὸν εὐσέβειαν ἐξεπαίδευσε, καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἅπαντα. Ἦν δὲ τῷ σώματι μέσος τοῦ εὐμήκους, ὄμματα ἐν κύκλῳ τῶν βλεφάρων μείζονα ἔχων, μέλανά τε καὶ ὀξὺ βλέποντα· ῥὶς λεπτὴ καὶ ὀρθή. μελίθριξ, πάσης παιδείας μετοχῶν, καὶ αὐτῆς ἀστρονομίας· ἱππεύειν τε καὶ τοξεύειν ἀσκηθεὶς
E πέρα τοῦ μετρίου. καὶ πολλὰς τῶν ἐν χερσὶ τεχνῶν δεξιότητι φύσεως ἀναμαξάμενος, οἷον γραφικὴν καὶ πλαστικὴν, καὶ ἑτέρας πλείστας, μειλίχιος τὸν τρόπον, καὶ εὐάγωγος ἐπιεικής. ὅθεν καὶ διαβάλλεται πολλὰ τῶν κοινῶν διαπεσεῖν τῇ πρὸς τοὺς εὐνούχους κρατηθέντα αἰδοῖ. ἐπεὶ γὰρ τοῦ πατρὸς ἐκπεσὼν, παρὰ Ἰσδι-

Ισδιγέρδη Αντιόχε ςαλέντος ὡς αὐλιςῆ, ἰθύνθεν, εἶτα Ευβόπιον ἠγάσατο Κύριον. μετ' αὐτὸν Λαῦσον καὶ Καλαπόδιον, καὶ πρὸς τούτοις Χρυσάφιος αὐτὸν κατεδουλώσατο. πολλὰς δὲ ἐκκλησίας καὶ πτωχεῖα, ξενῶνάς τε καὶ μοναςήρια ἡ Πουλχερία κατασκευάσασα, πᾶσι τὰς ἁρμοδίους προσόδους βασιλικῶς ἀπένειμε. ὁ δὲ Σωζόμενος φησὶν, ὅτι καὶ θείας ἐμφανείας ἠξιοῦτο.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει, Αττικὸς ἐπίσκοπος Κωνςαντινουπόλεως Ιουδαῖόν τινα παράλυτον νουθετήσας, πείσας τε καὶ βαπτίσας, ὑγιῆ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἐξήγαγε.

Τῷ τρίτῳ ἔτει, Ονωρίου τῆς Ρώμης βασιλεύοντος, ἤτοι τῶν Εσπερίων, ὄντος αὐτοῦ ἐν Ραβέννῃ, Θεοδοσίου δὲ ἐν Κωνςαντινουπόλει, ἐσφάγη Στιλίχων ὁ λαμπρότατος ἐν Ραβέννῃ, καὶ ἄλλοι δυνάσται. ἦν δὲ πενθερὸς Ονωρίου, καὶ τῶν ὅλων τῆς βασιλείας πραγμάτων προϊςάμενος. παρελήφθη δὲ καὶ ἡ Ρώμη ὑπὸ Αλαρίχου τοῦ Γότθου, τοῦ τῶν Οὐανδίλων ἐξάρχοντος ἡ τοσαύτη καὶ τηλικαύτη, καὶ παντὶ τῷ κόσμῳ περιβόητος, διαφυγοῦσα μὲν τὸ τοιοῦτον εἰς ἄπειρον εἰπεῖν τὸν αἰῶνα· χίλια γὰρ καὶ ἑκατὸν ἑξήκοντα ἔτη παρῳχήκει, ἐν οἷς αὐτὴν πειραθῆναι πολλῶν μειζόνων συνέβη πολεμίων, νυνὶ δὲ ἁλούσης τῷ πεπρωμένῳ διὰ τῆς τῶν κρατούντων εὐηθείας, εἴγε καὶ ἔςιν εἰπεῖν τι παρὰ τοῦτο γενέσθαι. οἱ δὲ Σκιπίωνα τὸν Αφρικανὸν ἐπικληθέντα, φασὶν, ὁπηνίκα καθῄρει τὰ τῆς Καρθαγένης τείχη, ἐπιδακρύσαντα εἰπεῖν ἐπὶ τῇ Ρώμῃ τὸ Ομηρικὸν ἔπος ἐκεῖνο.

Εσσεται ἦμαρ, ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ιλιος ἱρή.

τοῦτο γοῦν εἰς πέρας ἤχθη. καὶ ἡ τοσαύτη τὸ κράτος, καὶ πάντα τὰ μέγιςα ὑπορράσασα, καὶ πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, δουλωσαμένη τὴν οἰκουμένην, καθάπαξ ἠρήμωτο Ρώμη· Επαθε δὲ τὴν τοιαύτην ἅλωσιν μηνὶ Αὐγούςῳ κς'. ἰνδικτῷ θ'. ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵εϡξέ. ἀκουσθέντος δὲ τούτου ἐν Ραβέννῃ, ἀπήγγειλέ τις τῷ Ονωρίῳ δακρυρροῶν καὶ ποτνιώμενος· Ω δέσποτα, ἑάλω Ρώμη ὑπὸ Αλαρίχου τοῦ τῶν Οὐανδίλων ἄρχοντος. Ο δὲ συμπαθεὶς, καὶ τὼ χεῖρε κροτήσας, ἔφη· ὧδε ἦν ἕως ἄρτι, καὶ πῶς παρελήφθη ὑπὸ τῶν Γότθων. ὁ δὲ ςενάξας εἶπεν· οὐ τὴν ὄρνιν λέγω, δέσποτα, ἀλλὰ τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἀντέφη· ἐξέςησάς με, ἄνθρωπε. ἐγὼ ἐνόμιζον, ὅτι τὴν ὄρνιθα λέγεις. εἶχε γὰρ ἀλεκτορίδα, ἐφ' ᾗ ἠγάλλετο, ἥνπερ ἐκάλει Ρώμην. τοσοῦτον περιῆν αὐτῷ τὸ τῆς ἀβελτηρίας, ἵνα μὴ λέγω ἀνοίας παμμέγεθος. καὶ οὐ θαυμαςὸν, εἰ τοιοῦτος ὢν ἐβασίλευεν· ἐπεὶ καὶ ἄλλοι τινὲς προηγάσαντο Ρώμης, ὧν τὰς πράξεις καὶ τὰς ἀλόγους ὁρμὰς ἀμήχανον ἀκοῇ παραδέξασθαι· τοὺς Νέρωνας, καὶ τοὺς Αβίτους μοι νόει, καὶ Γάλβας, καὶ Οθωνας, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐςὶ τούτων ἑσμός. μετὰ τὴν ἅλωσιν Ρώμης τελευτᾷ Ονώριος, ὑδεριάσας, βιώσας ἔτη μ'. βασιλεύσας δὲ λά. μνήμην λιπὼν τοῦ βίου δυσκλεᾶ καὶ ἄσεμνον. δηλωθείσης δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἐν Κωνςαντινουπόλει, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις ἡμέρας ς'. Θεοδόσιος δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς Ονωρίου τελευτῆς, ἦγε τὸ ἀλικίας ἔτος κδ'. τῆς δὲ βασιλείας ιζ'. ὁ δὲ τούτου τροφεὺς Αντίοχος, κατὰ τὴν κωμῳδίαν,

Ηςραπτεν, ἐβρόντα, συνεκύκα τὰ πράγματα.

ἐγγὺς τοίνυν ἀναρχίας, καὶ λῃςῶν πλήρη τὰ πάντα.

Cedrea.

omnia que sufficientibus reditibus regia magnificentia dotavit. Sozomenus perhibet, eam etiam divina visione dignatam fuisse.

Secundum Theodosio minore imperante annum, Atticus Constantinopolis episcopus Judæum quemdam luxatione membrorum affectum, cum persuadendo ad Christianam religionem perduxisset, baptizatum a se sanum lavacro eduxit.

Tertio anno, Constantinopoli degente Theodosio, cum Honorius Romæ imperium tenens, & Occidentis, Ravennæ ageret, Stilico vir illustrissimus ibidem cæsus est, socer Honorii, ac totius Imperii rebus præfectus: cumque eo etiam alii præcipui viri. Eodem tempore capta est Roma ab Alaricho Gottho, Vandalorum duce, urbs tanta, & toto mundo celeberrima, ac quæ infinito prope tempore istam calamitatem evitaverat. anni enim tum ab ejus exordio præterierant CIƆCLX. Atque interea quidem temporis multo majoribus fuerat tentata bellis: tunc autem capta est, sicuti in fatis fuerat, ob imperantium stoliditatem. Sunt qui tradant, Scipionem Africanum, cum muros Carthaginis dejiceret, illacrimantem de Roma pronuntiavisse Homericum versum istum: Roma a Gothis capta.

Æquatura solo sacram lux appetet urbem. Iliad. 6.

Id tunc impletum est: tantaque urbs, quæ summam obtinuerat potestatem, & omnium rerum copia abundaverat, totumque prope orbem terrarum subegerat, tunc subito vastata. Accidit hoc excidium Romæ, die vigesima sexta mensis Augusti, indictione nona, anno ab exordio mundi ƆƆƆIƆCCCCLXV. Ejus rei fama cum esset Ravennam perlata, quidam plorans ac quiritans Honorio dixit: Domine, Roma Alarichus Vandalorum duce potitus est. Honorius dolore correptus, complosis manibus: Hactenus (inquit) ea hic fuit, quomodo ergo in Gotthorum manus pervenit? tum alter ingemiscens: Non, ait, loquor de ave, sed de urbe. Ibi Honorius: Perculisti, inquit, animum meum; nam de ave putabam te loqui. Habebat enim Honorius avem, qua delectabatur, quam Romæ nomine affecerat: ingens stoliditatis, ne dicam insaniæ hominis argumentum. Neque est quod mireris talem hominem Imperium tenuisse: cum alii quoque Romæ imperaverint, quorum facinora & insanæ cupiditates auditum offendunt. Considera enim Nerones, Avitos, Galbas, Othones, 128 & si qui alii hujus farinæ fuerunt. Capta Roma, Honorius ex aqua intercute moritur, cum vixisset annos quadraginta, imperasset triginta unum, vitæ suæ relicta infami & illaudabili memoria. Morte ejus Constantinopolin annuntiata, tumultuatum tota urbe est per dies sex. Quo tempore Honorius decessit, Theodosius annum agebat ætatis vigesimum quartum, Imperii decimum septimum. Ejus autem pædagogus Antiochus, id quod in Comœdia est, 129

Turbabat omnia fulgurans, & intonans.

Itaque imperium prope nullum fuit, omniaque latronum plena.

HONORII Imperatoris stoliditas.

Edit. Paris. pag. 336.

Ll

Judæi Christiani insidiati. Anno quinto Judæi Alexandreæ
Christianos pessime tractaverunt . Cum
enim tesseræ loco composuissent an-
nuli de palmæ fronde gestationem ,
noctu per præcones exclamari curave-
runt , ecclesiam esse incensam : &
Christianos ad restinguendum incendium
concurrentes interfecerunt . Re com-
perta , magistratus Christiani Judæos
Alexandrea expulerunt , eorumque bo-
na publicaverunt . Eodem anno , bea-
ta Pulcheria toti rerum summæ præ-
fuit , submoto Persa Antiocho . Eo-
dem anno , Magi in Perside multos
Christiaoos martyrio affecerunt , & ma-
gnum templum ab incendio refectum est .
Septimo anoo , Judæi in campo Im-
mo Christianum puerum captum , lu-
dibrii ac crucis deridendæ causa excar-
nificatum , de ligno suspenderunt . Quos Im-
perator, re patefacta, dignis ultus est suppliciis.
Leontius. Athenais. Anno XIV fames fuit in Ponto
tanta , ut Paphlagones suos filios
castraverint , itaque vendiderint . Eo-
dem anno mortuus est Athenis Leon-
tius philosophus . Is testamento suo
omnes facultates filiis legavit , Athe-
naidi filiæ tantum aureos c , addi-
ta hac causa , sua ei sufficiet for-
tuna . Hanc Athenaidem Atheois Con-
stantinopolin adductam cum videret
Edit. Paris. pag. 337. Pulcheria , & forma corporis præsta-
re , & ingenio esse egregio atque
facundia ornatam , ad archiepiscopum
urbis Atticum missam baptizavit , Eu-
dociæque nomen fecit , Imperatorique
fratri suo nuptum tradidit . Eodem anno
Atticus episcopus , Joannis Chrysostomi
nomen in sacras tabulas retulit . Attico
patriarcha mortuo , subrogatur Sisinnius .
Enimvero Eudociæ , tali ac tam præ-
claræ fœminæ , facinus invidiæ hujus-
modi actionem intentavit . Paulinus
quidam magister , eruditionis ac ele-
gantiæ causa ab Eudocia diligebatur :
solebatque cum eo crebro & seorsim
colloqui , ut a quo esset in nuptiis con-
trahendis adjuta . Accidit autem , ut so-
lemni Divinæ apparitionis die , Impe-
ratori ad magnum templum eunti pau-
per quidam ex Asia pomum inusitatæ
magnitudinis offerret : quem ise nummis
donavit , ac pomum Eudociæ Augustæ
misit . Ea ægrotaoti Paulino transmisit ,
eoque illum munere imprudens exitio
obstrioair . Paulinus rei ignarus , biduo
post pomum illud Imperatori mittit .
Qui eum id agnosceret , eo occultato
ingressus ad Augustam , rogare , ubi esset
malum ei a se missum ? Se id edisse di-
centi , juramentum per salutem Impe-
ratoris deferre , quo id nemini abs se
missum ea confirmaret . Cum eo modo
jurata in eo persisteret , id se comedisse :
iratus Imperator , malum adferri , Pau-
lino vero ea ipsa nocte accito caput am-
putari jubet . Inde Imperatoris adver-
sus Augustam simultas ac abstinentia .
Et Eudocia causa iotellecta , injuriæ
pudore mota , profectionem in sacra
loca instituit , ac Hierosolymæ moritur .
Sepulta est in æde D. Stephani . Mo-
riens juravit , se falso , nullaque sua cul-
pa suspectam Paulini causa fuisse . Sunt
qui scribant , implevisse eam oraculum
hoc : (Benefac favore (Græci Eudo-
Psalm. 50. ciam habent) tuo Sioni , & Hieroso-
lymæ muri instaurentur .) nam post He-
lenam Constantini Magni matrem , ea
plurimum beneficii Hierosolymis præstitit .

A Τῷ ε΄. ἔτει , Ἰουδαῖοι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολλὰ κακὰ Χρι-
στιανοῖς ἐπεδείξαντο . συνθέμενοι γὰρ πρὸς ἀλλήλους γνώ-
ρισμα , φορεῖν δακτύλιον ἀπὸ φοίνικος , τῇ νυκτὶ βοᾷν
παρεσκεύασαν κήρυκας , ὅτι ἡ ἐκκλησία ἐνεπρήσθη . τῶν
δὲ Χριστιανῶν συνδραμόντων , τούτους οἱ Ἰουδαῖοι κατέσφα-
ξαν . φωραθέντος δὲ τοῦ δράματος , οἱ Χριστιανοὶ ἄρ-
χοντες τούτους τῆς Ἀλεξανδρείας ἐξήλασαν , καὶ τὰς ὑπο-
στάσεις αὐτῶν ἐδήμευσαν . τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει ἡ μακαρία Πουλ-
χερία τελείως τῶν πραγμάτων ἐκράτει , τοῦ Πέρσου Ἀντιό-
χου ἐκποδὼν γεγονότος . τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ , πολλοὶ ἐν Περ-
σίδι Χριστιανοὶ ὑπὸ τῶν μάγων μάρτυρες γεγόνασι . τῷ
δ᾽ αὐτῷ ἔτει , πάλιν ἀπὸ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἀνεκαινίσθη ἡ
μεγάλη ἐκκλησία .
Τῷ ζ΄. ἔτει , Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Ἴμμου πεδίον , Χριστιανὸν
B παῖδα συλλαβόντες , ὡς παίζοντες δῆθεν , καὶ τὸν σταυρὸν
διασύροντες . τοῦτον ἐκρέμασαν ἐπὶ ξύλου , ἀνελόντες βασά-
νοις . τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς , τοὺς Ἰουδαίους πρεπόντως ἐκόλασε .
Τῷ ιδ΄. ἔτει λιμὸς γέγονεν ἐν Πόντῳ , ὥστε τοὺς Πα-
φλαγόνας δυστυχήσαντας τὰ ἴδια τέκνα , πιπράσκειν . τού-
τῳ τῷ ἔτει ἐτελεύτησεν ἐν Ἀθήναις Λεόντιος ὁ φιλόσοφος .
ὃς ἔγραψεν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ , τὴν μὲν οὐσίαν μου πᾶσαν
καταλιμπάνω τοῖς υἱοῖς μου · Ἀθηναΐδι δὲ τῇ ἐμῇ θυγα-
τρὶ , ἀφίω δοθῆναι χρυσίου νομίσματα ἑκατόν . ἀρκεῖ γὰρ
αὐτῇ ἡ τύχη αὐτῆς . ταύτην τὴν Ἀθηναΐδα ἐξ Ἀθηνῶν εἰσα-
χθεῖσαν θεασαμένη ἡ Πουλχερία , κάλλει σώματος δια-
πρέπουσαν , καὶ συνέσει ψυχῆς καλλυνομένην , καὶ λόγῳ κε-
κοσμημένην , πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλε-
C ως Ἀττικὸν ἀποστείλασα , ἐβάπτισεν , Εὐδοκίαν μετονο-
μάσασα · ἣν τινα καὶ τῷ ταύτης ἀδελφῷ καὶ βασιλεῖ συνέ-
ζευξεν εἰς γυναῖκα . τούτῳ τῷ ἔτει Ἀττικὸς ὁ ἐπίσκοπος ,
Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου τὸ ὄνομα ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις
συνέταξε . τελευτᾷ δὲ Ἀττικὸς ὁ πατριάρχης , καὶ χειρο-
τονεῖται Σισίνιος .
Ἀλλὰ τοσαύτῃ καὶ τηλικαύτῃ οὔσῃ τῇ Εὐδοκίᾳ , λοξὸν ὁ
φθόνος ἐμβαλὼν ὄμμα , τοιοῦτον κατειργάσατο δρᾶμα ἐσύ-
στερον . Παυλῖνος τις μάγιστρος ἠγαπᾶτο παρὰ τῆς Εὐδο-
κίας , ὡς ὢν λογιώτατος καὶ ὡραιότατος , ᾧ τινι συχνῶς τὸ καὶ
ἰδίως συνετύγχανεν , ὡς συμπράξαντι τοῖς γάμοις αὐτῆς .
τῇ οὖν ἡμέρᾳ τῶν ἁγίων θεοφανίων , ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ
ἀπιόντος τοῦ βασιλέως , προσήγαγέ τις αὐτῷ ἐξ Ἀσίας πέ-
D νης μῆλον μέγα καὶ ὑπερφυὲς , ὅπερ ἀπέστειλε τῇ Αὐγούστῃ ,
δεδωκὼς τῷ πένητι νομίσματα ἑκατόν αὐτὴ δὲ τοσοῦτί τοῦτο
Παυλίνῳ ἀπέστειλεν ἀρραβῶνα τῆς αὐτοῦ πλάνης . ὁ δὲ Παυ-
λῖνος ἀγνοῶν , μετὰ δύο ἡμέρας ἀπέστειλεν αὐτὸ τῷ βασιλεῖ .
ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο γνωρίσας , ἔκρυψε , καὶ εἰσελθὼν λέγει τῇ
Αὐγούστῃ ποῦ ἐστι τὸ μῆλον , ὅπερ σοι ἀπέστειλα ; ἡ δὲ εἶπεν , ὅτι
φαγοῦσα αὐτό καὶ πάλιν ὥρκωσεν αὐτὴν τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ , λέ-
γων , μή τινι τοῦτο πέπομφας ; ἡ δὲ πάλιν εἶπε , φαγεῖν αὐτὸ ,
προθεῖσα καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ βασιλέως . τότε εἰς ὀργὴν κινη-
θεὶς ὁ βασιλεὺς , κελεύει τὸ μῆλον εἰσενεχθῆναι τὸν δὲ Παυ-
λῖνον ἀποστείλας , τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἀπεκεφάλισεν . ἐκ τούτου δὲ
γέγονε μεταξὺ αὐτῶν λύπη , καὶ ἀπομερισμός . γνοῦσα δὲ τοῦτο
ἡ Αὐγοῦστα , καὶ αἰσχυνθεῖσα ὡς ὑβρισθεῖσα , ἐξώρμησεν εἰς τοὺς
E ἁγίους τόπους , καὶ τελευτᾷ ἐν Ἱεροσολύμοις , καὶ θάπτεται ἐν τῷ
ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου . ἐν δὲ τῇ τελευτῇ αὐτῆς . ἐπωμόσατο
μὴ συνειδέναι τῇ κατ᾽ αὐτῆς κατηγορίᾳ , ἕνεκεν Παυλίνου γρά-
φουσι δέ τινες , πληρωθῆναι ἐπ᾽ αὐτῇ , τὸ Ἀγάθυνον Κύριε ἐν
τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιὼν , καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη Ἱερουσα-
λήμ · διὰ τὸ πολλὰ ἀγαθὰ ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτὴν πεποιηκέ-
ναι , μετὰ Ἑλένην τὴν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου μητέρα .

Τῷ ιθ'. ἔτει, τοῦ προφήτου Ζαχαρίου τὰ λείψανα, A καὶ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ Λαυρεντίου ἀπετέθησαν. τότε πρώτως καὶ ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου Χρυσοστόμου ἐπετελέσθη.

Τῷ κ'. ἔτει, Θεοδόσιος κατὰ μίμησιν τῆς μακαρίας Πουλχερίας, πολλὰ χρήματα τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἱεροσολύμων ἀπέστειλεν, εἰς διάδοσιν τῶν χρείαν ἐχόντων· καὶ σταυρὸν χρυσοῦν διάλιθον, πρὸς τὸ παγῆναι ἐν τῷ κρανίῳ. ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος ἀντίδωρον ἀπέστειλε, λείψανα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου. τούτου δὲ εἰς Χαλκηδόνα φθάσαντος, θεωρεῖ ἡ μακαρία Πουλχερία τῇ αὐτῇ νυκτὶ τὸν ἅγιον Στέφανον, λέγοντα· ἰδοὺ ἡ προσευχή σου εἰσηκούσθη, καὶ ἡ αἴτησίς σου γέγονε, καὶ ἦλθον εἰς Χαλκηδόνα. ἡ B δὲ ἀναστᾶσα, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς λαβοῦσα, ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῶν ἁγίων λειψάνων. καὶ ταῦτα εἰς τὸ Παλάτιον εἰσαγαγοῦσα, κτίζει οἶκον ἔνδοξον τῷ πρωτομάρτυρι, κἀκεῖ τὰ ἅγια κατατίθεται λείψανα.

Τῷ κα'. τούτου ἔτει, ἀγαθόπιστ πολλῇ κινούμενος Θεοδόσιος, καίπερ νικήσας κατὰ κράτος τοὺς Πέρσας, εἰρήνην ἀσπάζεται, φειδοῖ τῶν κατοικούντων Χριστιανῶν ἐν Περσίδι. καὶ ἀποστέλλει πρεσβευτὰς, καὶ ταύτης γενομένης, ὁ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπαύσατο διωγμός.

Τῷ κβ'. ἔτει, Σισίνιος ὁ πατριάρχης ἐτελεύτησε.

Τῷ δὲ κγ'. μετὰ τὴν τούτου τελευτὴν, Νεστόριος τὴν ἐπισκοπὴν διαδέχεται Κωνσταντινουπόλεως, Γερμανικεὺς τῷ γένει. καὶ ἅμα τῷ θρόνῳ ἐπέβη, παραυτίκα καὶ ἡ C αὐτοῦ κακοπιστία, καὶ τὸ ἐν τοῖς δόγμασιν διεστραμμένον φρόνημα ἐδείκνυτο. Ὁμιλίαν γὰρ περὶ πίστεως ἐκδέδωκε τῷ ἑαυτοῦ Συγκέλλῳ, κελεύσας ταύτην ἐπ' ἐκκλησίας κηρύξαι, ἔχουσαν οὕτω. Θεοτόκον τὴν Μαρίαν καλείτω μηδείς. Μαρία γὰρ ἄνθρωπος ἦν, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου τὸν Θεὸν τεχθῆναι ἀδύνατον. ταύτης ἐπελάβετο πρῶτον τῆς φωνῆς Εὐσέβιός τις σχολαστικὸς * τῆς βασιλίσσης. ὅθεν πολλοὶ τῶν Βυζαντίων ἐταράχθησαν. ὁ δὲ Νεστόριος τὸν λόγον κυρῶσαι σπεύδων, πανταχοῦ τὴν ἑαυτοῦ μιαρὰν φλυαρίαν ἐξέβαλε, ψιλὸν ἄνθρωπον λέγων τὸν Κύριον. ἐν μιᾷ δὲ κυριακῇ προκαθεζομένου Νεστορίου, προτραπεὶς Πρόκλος τὸ ἐξηγήσασθαι εἶπεν. Ὁμιλία εἰς τὴν Θεοτόκον, ἧς ἡ ἀρχὴ Παρθενικὴ πανήγυρις σήμερον ἀδελφοί. τότε μισητὸς ἐγένετο D παρὰ πᾶσιν ὁ δυσσεβὴς Νεστόριος, διὰ τῦφον καὶ κακοπιστίαν. εἶχε γὰρ Ἀναστάσιόν τινα πρεσβύτερον Ἀντιοχέα, ὃν σφόδρα περιεποιεῖτο ὡς ὁμόφρονα ἄνδρα, καὶ τολμηρότατα ἐπ' ἐκκλησίας βλασφημοῦντα τὴν ἀειπάρθενον Θεοτόκον. τούτου δὲ Εὐσέβιος ὁ τοῦ Δορυλαίου πρῶτον κατεῖπεν. οὕτω δὲ διαπραττόμενος, πολλοὺς θορύβους ἤγειρε, καὶ ταραχάς. τῷ δ'. αὐτοῦ ἔτει καὶ τὸ φοβερὸν θαῦμα τῶν ἁγίων ἑπτὰ παίδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ γέγονεν, ἀναστάντων αὐτῶν διὰ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα χρόνων.

Τῷ κδ'. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, καὶ Κελεστῖνος Ῥώμης, γράφουσι Νεστορίῳ, ἀπέχεσθαι μὲν τῶν διεστραμμένων δογμάτων, καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἀντέχεσθαι. E εἰ δὲ μὴ, μὴ εἶναι αὐτὸν κοινωνικὸν ἱερέα. ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τινὲς ὁμοίως αὐτῷ ἔγραψαν. αὐτὸς δὲ ὁ Νεστόριος γνοὺς ὅτι οὐκ ἀνέχονται παρασιωπῆσαι, παρεσκεύασε τὸν βασιλέα γράψαι πρὸς Κύριλλον σκληρῶν ῥημάτων, καὶ δοκῶν αὐτὸν ἐκ τούτου κτυπεῖν, μᾶλλον διήγειρε. καὶ γράφει τῷ βασιλεῖ καὶ ταῖς τούτου ἀδελφαῖς περί τε τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τῆς Νεστορίου κακοδο-

Cedren.

* τῆς βασιλίσσης. Frāc. Pith.

A Anno undevigesimo, reliquiæ Zachariæ vatis, ac principis martyrum Stephani & Laurentii depositæ sunt. Tunc primum memoria Joannis Chrysostomi solemniter celebrata est.

Vigesimo anno, Theodosius imitatione Pulcheriæ multam pecuniæ misit ad archiepiscopum Hierosolymitanum egenis distribuendæ: ac crucem auream lapidibus pretiosis exornatam, quæ in Cranio figeretur. Archiepiscopus vicissim ei dono misit reliquias dextræ manus Stephani primi martyris. Eæ cum essent Chalcedonem perlatæ, ea ipsa nocte Pulcheria S. Stephanum vidit sibi dicentem: En impetrasti quod precibus petebas, & ego Chalcedonem veni. Itaque ea assumpto fratre, obviam B sacris reliquiis illis profecta est: iisque in Palatium illatis, magnificum templum B. Stephano condidit, inque eo reliquias deposuit.

Edit. Par. pag. 338.

Anno XXI, Theodosius magna pietate ductus, cum Persas devicisset: tamen habita ratione Christianorum in Perside viventium, paci studuit, eamque missis legatis confirmavit. ea res Christianorum persecutionem sedavit.

Anno XXII, Sisinius patriarcha moritur.

Anno XXIII, ei succedit Nestorius, Germanicensis patria. Simula que ille solio consedit, ejus se mala fides & opinionum perversitas exeruit. Nam orationem de Fide, suo Syncello tradi- 130
C dit, jubens eam publice in templo pronunciare, in qua hæc continebantur: Nemo Mariam appellet Dei genitricem. fuit enim Maria homo: atqui non potest Deum homo parere. Hanc vocem primus reprehendit Eusebius quidam * Augustæ scholasticus. itaque multi Byzantiorum turbati sunt. Nestorius autem orationem eam confirmare studens, ubique impuram suam loquacitatem profudit, Christum nudum hominem dictitans. Quodam Dominico die cum Nestorius præsideret, Proclus ad exponendum excitatus, orationem habuit de Dei genitrice, cujus initium: Hodie, fratres, conventus agitur de Virgine. Ex eo invisus esse omnibus D impius Nestorius, ob fastum & malam fidem. Habebat enim Anastasium quemdam presbyterum Antiochenum, quem valde sibi conciliabat, ut secum sentientem, audacissimeque in ecclesia Virgini Dei genitrici obtrectantem. Hunc primus oppugnavit sermone Eusebius Dorilai episcopus. Sic autem tractatus multas turbas dedit. Eodem anno Ephesi illud terribile miraculum accidit, septem puerorum, qui de somno, annis postquam obdormivissent centum septuaginta, surrexerunt.

Nestorii hæresis.

* Basilicæ.

VII. dormitores.

Anno vigesimo quarto, Cyrillus Alexandreæ, & Celestinus Romæ episcopi Nestorium per litteras hortantur, ut E omissis perversis opinionibus, veram fidem amplectatur: alioqui non fore eum in cœtu sacerdotum. Scripserunt alii quoque ad eum in eamdem sententiam. Nestorius intelligens eos nequaquam tacituros, Imperatori persuadet, ut ad Cyrillum scribat sacram epistolam, 131
eaque eum deterreat. Qua re cum se Cyrillum putaret posse percellere, magis etiam excitavit. Scripsit enim tum

pag. 339.

Cyrillus ad Imperatorem & sorores de vera fide, & Nestorii falsis opinionibus: simulque Oecumenicum Concilium petiit colligi, in quo causa Nestorii canonice discuti posset. *Ephesinum Concilium.* Itaque vigesimo quinto anno Theodosii imperii sancta & Oecumenica tertia synodus patrum CCXXX Ephesi coiit, anno post primam XLI, anno mundi ɔɔɔ ɪɔcccccxv. Præfuerunt Cyrillus Alexandreæ episcopus, locum Celestini papæ Romani tenens: & Juvenalis Hierosolymorum episcopus. Negabat detestabilis Nestorius, Mariam esse Dei genitricem, sed Christi: ac duos de unico Christo filios Dei fingebat, duasque in Christo personas, diversam verbi ex Deo patre nati, aliam hominis, de Maria nati: respecto autem quodam unitum huic verbum, hominemque, communitate vocabuli etiam filium usurpari. Hunc, cum a Concilio vocatus non comparuisset, Ecclesiasticis censuris proscripserunt, ut qui adsentiri veræ fidei recusaret. Ejusque in locum delectus est Maximianus, magnæ ecclesiæ presbyter. Idem Concilium pronuntiavit, Unione naturarum in Christo unicam esse personam, duas naturas: eumdem esse Deum & hominem: Mariam proprie & vere esse Dei genitricem. Joannes autem Antiocheæ episcopus, cum ad Concilium Nestorio jam damnato venisset, adsciris episcopis qui secum venerant, in quibus fuit etiam Theodoretus Tyri & Ibas Edessæ episcopi, Cyrillum & Memnonem Ephesi episcopum condemnat, quod eos autumaret contra Canones ecclesiæ Synodum instituisse. Cyrillus cum suis eorum acta ut illegitima & absurda reprehendunt. Ita tum ab Ephesino Concilio discrepantes abierunt Orientales & Ægyptii. Sed postmodo eos Imperator in concordiam redegit: effecitque, ut Orientales quoque Ephesi factæ veræ fidei expositioni consentirent, ac damnationi Nestorii, epistolam ea de re scriptam ad Alexandrinos per Paulum Emesæ episcopum mittentes. *Nestorii interitus.* Nestorius autem Oasim est relegatus, aut (ut alii tradunt) in Thassum. Ibi eum divina vindicta arripuit. nam putrefactio omnia ejus membra invasit, maxime linguam ejus scelestam: qui Arii exemplo punitus, quantum potuit clamavit, Hactenus nobis persuasum non est Mariam esse Dei genitricem.

Imperaror porro venatum egressus clam suis omnibus longa via ad monachum quemdam venit in cellula sedentem, *Edit. Paris. pag. 400.* prope suburbium Constantinopolis. Agnovit senex Imperatorem, sed tamen velati unum de militibus accepit. Cum autem Imperator a via & æstu esset defatigatus, monachus panes humectavit, acetumque & oleum apposuit. Edit Imperator, & aquam bibit. & monacho: Nostine me, pater? inquit. Monacho respondente: Deus te novit. Ego, infert, sum Theodosius Imperaror. statim tum surrexit monachus, & ei supplicavit. *Monachi beati.* Tum Imperator: Beati ac felicissimi profecto vos monachi estis, curarum hujus mundi vacui. Vere tibi affirmo pater, numquam me in meo palatio tanta cum voluptate cibum ac potum sumpsisse. Interim multitudo supervenit. Cumque Imperator monachum in conspectu omnium veneratus, ejus precibus universos commendasset, discessit sal-

A ξίας· αἰτούμενος ἅμα καὶ σύνοδον οἰκουμενικὴν γενέσθαι, εἰς τὸ γυμνασθῆναι κανονικῶς τὰ κατὰ Νεστόριον. τῷ κε΄. τοίνυν ἐνιαυτῷ τῆς Θεοδοσίου βασιλείας, ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος τῶν σλ΄. πατέρων συνηθροίσθη, χρόνον ἄγουσα ἀπὸ μὲν τῆς δευτέρας μα΄. ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ͵εϡιε΄. ἧς ἦρχον Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, ὃς Κελεστίνου πάπα Ῥώμης τὸν τόπον διεῖπε· καὶ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων· λέγοντος τοῦ καταράτου Νεστορίου, μὴ εἶναι Θεοτόκον τὴν Θεοτόκον, ἀλλὰ Χριστοτόκον· καὶ δύο υἱοὺς ἐπὶ τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μυθολογοῦντος, καὶ δύο ὑποστάσεις· καὶ ἄλλον μὲν εἶναι τὸν Λόγον τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα, ἕτερον δὲ τὸν ἐκ Μαρίας τεχθέντα ἄνθρωπον· κατὰ σχέσιν δὲ ἑνωθέντα τῷ Θεῷ Λόγῳ, καὶ ὁμωνύμως καὶ αὐτὸν λεγόμενον υἱόν. τοῦτον προσκληθέντα παρὰ τῆς συνόδου, καὶ μὴ B ἀπαντήσαντα, ἐκκλησιαστικῶς καθεῖλεν ὡς μὴ θελήσαντα τοῖς ὀρθοῖς δόγμασι συνθέσθαι, ἀναθεματίσασα. καὶ ἐχειροτονήθη Μαξιμιανὸς πρεσβύτερος τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐκκλησίας. μίαν δὲ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν καθ᾽ ἕνωσιν ὑπόστασιν, καὶ δύο φύσεις σαφῶς ἐδογμάτισε, τὸν αὐτὸν εἶναι Θεὸν καὶ ἄνθρωπον, καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν κυρίως καὶ ἀληθῶς Θεοτόκον. Ἰωάννης δὲ ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, μετὰ τὴν Νεστορίου καθαίρεσιν καταλαμβάνει, καὶ λυπηθεὶς ὅτι χωρὶς αὐτοῦ καθῃρέθη Νεστόριος, παραλαβὼν τοὺς συνελθόντας αὐτῷ ἐπισκόπους, ἐν οἷς ἦν καὶ Θεοδώρητος Τύρου ἐπίσκοπος, καὶ Ἴβας Ἐδέσσης, καθαίρε- C σιν ὑπαγορεύει τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, καὶ Μέμνονος τοῦ Ἐφεσίων ἐπισκόπου, ὡς παρὰ τὸν κανόνα τῆς ἐκκλησίας ποιησάντων τὴν σύνοδον. οἱ δὲ περὶ Κύριλλον μέμφονται, ὡς ἄθεσμα καὶ ἄτοπα τὰ παρ᾽ αὐτῶν γενόμενα· καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς Ἐφεσίων διαφερόμενοι ἀλλήλοις διέστησαν οἵ τε Ἀνατολικοὶ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι. μετὰ δὲ ταῦτα σπουδῇ τοῦ βασιλέως ἡνώθησαν, συμφωνήσαντες καὶ οἱ Ἀνατολικοὶ τῇ ἐκτεθείσῃ ἐν Ἐφέσῳ ὀρθοδόξῳ πίστει, καὶ τῇ κατὰ Νεστορίου καθαιρέσει, ἔγγραφον ἐπιστολὴν τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι διὰ Παύλου τοῦ ἐπισκόπου Ἐμέσης ἀποστείλαντες. Νεστόριος δὲ ἐξωρίσθη εἰς Ὄασιν. ἄλλοι δὲ γράφουσιν, ἐν τῇ Θάσῳ, ἐν ᾗ καὶ καταλαμβάνει αὐτὸν ἡ θεία δίκη, σηπεδόνος τῶν μελῶν πάντων ἁψαμένης, μάλιστα δὲ καὶ τῆς μιαρᾶς αὐτοῦ D γλώττης, ἣν περιπεσὼν διεφθάρη, ὡς ὁ κατάρατος Ἄρειος, ὑποφωνῶν ὡς ἠδύνατο, ὅτι τέως οὐκ ἐπείσθημεν τὴν Μαρίαν Θεοτόκον ὁμολογῆσαι.

Ὁ βασιλεὺς δὲ κυνηγῆσαι ἐξελθὼν, τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας ἐκλαθὼν, ἦλθε διὰ μακρᾶς ὁδοῦ πρός τινα μοναχὸν ἐν κελλίῳ καθεζόμενον, πλησίον τῶν προαστείων Κωνσταντινουπόλεως. ὃν ὁ γέρων ἐπέγνω μὲν, ἐδέξατο δὲ ὡς ἕνα τῶν στρατιωτῶν. τοῦ δὲ βασιλέως ἐκ τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ καύσωνος ὀλιγωρήσαντος, ἔβρεξεν ἄρτους ὁ γέρων, καὶ βαλὼν ὄξος καὶ ἔλαιον, ἔφαγεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἔπιεν ὕδωρ. καὶ φησὶν ὁ βασιλεύς· οἶδας τίς εἰμι πάτερ; ὁ δὲ μοναχὸς εἶπεν· ὁ Θεὸς οἶδέ σε. καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη· ἐγώ εἰμι Θεοδόσιος ὁ βασιλεύς. καὶ E ἀναστὰς εὐθὺς ὁ γέρων, προσεκύνησεν αὐτῷ. εἶπεν οὖν ὁ βασιλεύς. μακάριοι καὶ τρισμακάριοι ἐστὲ ὄντως ὑμεῖς οἱ μοναχοὶ, καὶ ἀμέριμνοι τοῦ κόσμου. ἐπ᾽ ἀληθείας λέγω σοι πάτερ, ὅτι ἐν τῷ Παλατίῳ ἐγεννήθην, καὶ οὐδέποτε μεθ᾽ ἡδονῶν ἀπήλαυσα βρώσεως καὶ πόσεως, καθὼς σήμερον. τοῦ δὲ λαοῦ φθάσαντος, καὶ ἐνώπιον πάντων ἀξιοπρεπῶς τιμήσαντος τὸν γέροντα, καὶ πάντας ἀξιωθῆναι τῆς εὐχῆς αὐτοῦ κελεύσαντος τοῦ βασιλέως, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ μετ᾽

εἰρήνης. καὶ ἤρξατο ἀπὸ τότε τιμᾶν αὐτὸν ὁ βασιλεύς. ὁ δὲ γέρων ἀναστὰς ἔφυγε, καὶ πάλιν ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον.

Ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις καὶ ὁ μέγας Συμεὼν ὁ Στυλίτης ἐπέβη τῷ κίονι, τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων φεύγων. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἀφικνούμενοι, ἤθελον πάντες ψαύειν τῶν δερματίνων ἐκείνου ἐνδυμάτων. καὶ πρῶτον μὲν ἓξ πηχῶν ἐκέλευσε γενέσθαι τὸν κίονα, εἶτα δώδεκα, καὶ μετὰ ταῦτα εἴκοσι δύο, νῦν δὲ τριακονταέξ. ἣν ἐκ ἄνωθεν τῆς θείας οἰκονομίας ὑπολαμβάνω γενέσθαι τὴν στάσιν, ὠφελείας ἕνεκεν τῶν ῥαθυμοτέρων· Ὥσπερ καὶ τὸν Ἠσαΐαν γυμνὸν καὶ ἀνυπόδετον βαδίσαι προσέταξε· καὶ τὸν Ἱερεμίαν περίζωμα τῇ ὀσφύϊ περιθεῖναι, καὶ οὕτω προφητεύειν. καὶ ἄλλοτε κλοιοὺς ξυλίνους καὶ σιδηροῦς περιβαλεῖν τῷ τραχήλῳ. καὶ τῷ Ὠσηὲ γυναῖκα πόρνην λαβεῖν, καὶ πάλιν ἀγαπῆσαι πονηρὰν γυναῖκα καὶ μοιχαλίδα. καὶ τὸν Ἐζεκιὴλ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς ἡμέρας μ΄. καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ρν΄. κατακλιθῆναι. καὶ αὖθις διορύξαι τὸν τοῖχον, καὶ φυγεῖν, καὶ αἰχμαλωσίαν ἑαυτοῦ διαγράψαι, καὶ ἄλλοτε δὲ ξίφος εἰς ἀκμὴν παραθῆξαι, καὶ ξύρασθαι τούτῳ τὴν κεφαλήν, καὶ τετραχῆ τὰς τρίχας διελεῖν. καὶ ἵνα μὴ πάντα λέγω. γίνεσθαι τούτων ἕκαστον προσέταττεν ὁ τῶν λόγων πρύτανις, τοὺς λόγῳ μὴ πειθομένους τῇ τῆς θεωρίας παραδοξίᾳ συλλέγων. τὸ γὰρ καινὸν τοῦ θεάματος, ἐνέχυρον ἀξιόχρεων γίνεται τοῦ διδάγματος. καθάπερ γὰρ εἰς λυχνίαν τεθεὶς ὁ φανότατος οὗτος λύχνος, ὁ μέγας δηλαδὴ Συμεών, ἡλίου δίκην πάντοθεν τὰς ἀκτῖνας ἐξέπεμψε. καὶ ἦν ἰδεῖν Ἴβηρας καὶ Ἀρμενίους καὶ Πέρσας καὶ Ἰσμαηλίτας ὁσημέραι ἀφικνουμένους, καὶ τοῦ θείου βαπτίσματος ἀπολαύοντας. τοσαύτην οὖν τὴν χάριν ὁ θαυμάσιος εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἐξέπεμψεν, ὥστε τὰ τῶν πατρῴων θεῶν εἴδωλα πρὸ τοῦ κίονος ἐκείνου τοῦ θείου ἄγοντας συντρίβειν· τὴν δὲ καθαρὰν καὶ ἀμώμητον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Συμεῶνος ἐκπαιδεύεσθαι, διὰ πολλῶν θαυμασίων καὶ μεγίστων πράξεων τούτους ἐνάγων εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πολιτείαν. εἰκότως οὖν ἔλεγεν ὁ Κύριος· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει. ὃς τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος αἴγλῃ καταλαμπόμενος, καὶ πανταχοῦ τὰς τῆς χάριτος ἀκτῖνας ἐκπέμπων, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον. φησὶ γάρ. ὥσπερ τὰ λαμπρὰ καὶ διαφανῆ τῶν σωματίων ἀκτῖνος αὐτοῖς ἐμπεσούσης αὐτά τε γίνεται περιλαμπῆ, καὶ ἑτέραν αὐγὴν ἀποστίλβει, οὕτως αἱ πνευματοφόροι ψυχαὶ ἐλλαμφθεῖσαι παρὰ τοῦ Πνεύματος, αὐταί τε ἀποτελοῦνται πνευματικαί, καὶ εἰς ἑτέρους τὴν χάριν ἐξαποστέλλουσιν. ἐντεῦθεν μελλόντων πρόγνωσις, μυστηρίων σύνεσις, κεκρυμμένων κατάληψις, χαρισμάτων διανομή, τὸ οὐράνιον πολίτευμα, ἡ μετ᾽ ἀγγέλων χορεία, ἡ ἀτελεύτητος εὐφροσύνη, ἡ ἐν Θεῷ διαμονή, ἡ πρὸς Θεὸν ὁμοίωσις, τὸ ἀκρότατον τῶν ὀρεκτῶν, Θεὸν γενέσθαι κατὰ χάριν.

Μετὰ τινα δὲ καιρὸν ὁ θεῖος Δανιήλ, ὁ ἐν τῷ Ἀνάπλῳ, θεασάμενος τὸν μέγαν Συμεών, καὶ θείου ζήλου πλησθεὶς τὴν καρδίαν, ἐλθὼν ἐν τῷ Ἀνάπλῳ, ἐπέβη καὶ αὐτὸς τῷ στύλῳ, πολλῶν καὶ μεγίστων θαυμάτων αὐτουργὸς γενόμενος, διήρκεσε δὲ ἐν τῷ κίονι ἄχρι τοῦ τετάρτου ἔτους τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ μεγάλου, καὶ οὕτω πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, πλήρης ἀγαθῶν ἔργων.

Τῷ κϛ΄. ἔτει παρεγένετο Οὐαλεντινιανὸς ἀπὸ Ῥώμης ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἔγημε γυναῖκα τὴν θυγατέρα Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως Εὐδοξίαν, τὴν

vis rebus, & ab eo tempore monachum istum in honore habuit. Verum is fuga se subduxit, & in Ægyptum rediit.

Simeon Stylites. Eo tempore etiam magnus ille Simeon, qui a columna Stylites nominatur, gloriam hominum fugiens columnam conscendit. Cum enim ad eum multi venirent, pelliceasque ejus vestes omnes non tangere cuperent, columnam conscendit. Principio quidem eam sex cubitorum fieri jussit, inde ad duodecim, post ad viginti duo, denique ad triginta sex cubitos educi. Ejus stationem existimo a divina providentia fuisse procuratam, quæ ignavioribus usui foret. Sicut Deus & Isaiam nudum ac sine calceis incedere jussit, & Jeremiam subligaculo lumbos succinctum vaticinari, aliquando etiam numellis ligneis ac ferreis collum circumdare. & Oseæ mandavit, ut meretricem uxorem duceret, ac pravam & adulteram uxorem amaret: Ezekielo, ut in dextro latere quadraginta dies, in sinistro centum quinquaginta recumberet: rursumque ut perfoderet murum ac fugeret, sibique ipsi captivitatem describeret: aliasque gladium acuere, eoque caput radere, & crines quadrifariam dividere. Ac ne omnia referam, gubernator orationis hæc omnia fieri jussit, ut qui non parerent orationi, ii saltem insuetato spectaculo allicerentur, cujus novitas sufficiens est doctrinæ pignus. Ita Simeon ille magnus veluti lumen splendidissimum in candelabro positum solis instar radios suos in omnes partes emittebat: licebatque videre Iberos, Armenios, Persas, & Ismaelitas quotidie venientes, ac sacro baptismo potientes. Tantum porro gratiæ in varias regiones beatus ille propagabat, ut deorum paternorum simulacra ad columnam ejus adducta confregerint, & ab eo puram inculpatamque fidem Christianam educti sint. nam eos multis miraculis eo perducebat. Recte itaque habet Christi dictum: (Qui in me credit, mea quoque opera, & his majora præstabit.) Is ergo Simeon fulgore sancti Spiritus illustratus, undiquaque suos ejecit radios. Quomodo Basilius loquitur his verbis: Quemadmodum splendida & perspicua corpora radiis incidentibus & ipsa illustrantur, & novum edunt a se splendorem: sic & Spiritui recipiendo aptæ animæ, a Spiritu illuminatæ, cum ipsæ fiunt spirituales, tum gratiam ejus cum aliis communicant. Inde futurorum præsagia, intellectus mysteriorum, occultorum comprehensio, donorum distributio, vita cælestis, choreæ cum angelis, infinitum gaudium, in Deo permansio, cum Deo similitudo, perfectio appetitus, fieri Deum quod ad gratiam.

Edit. Paris. pag. 402. — *Joan. 14.*

Danielus in Anaplo. 232 Aliquanto post tempore divinus Danielus in Anaplo cum vidisset magnum Simeonem, divina æmulatione instigatus, ipse quoque columnam conscendit, multaque & maxima edidit miracula. Permansit in columna usque ad quartum annum Leonis Magni: atque ita ad Dominum emigravit, bonis operibus abunde præstitis.

Anno vigesimo sexto Valentinianus Roma Constantinopolin venit, duxitque uxorem filiam Theodosii Imperatoris Eudoxiam, ex Eudoxia ipsi natam:

redíitque Romam. Cyrus urbis præfectus, homo sapientissimus atque industrius, terrestrem Constantinopolis murum demolitus est: aliisque duobus intervallis additis, alium murum intra sexagesimum diem extruxit. Cujus operis ad pulcritudinem & festinatam absolutionem obstupescens populus, Imperatore in Circo sedente exclamavit: Constantinus condidit, Cyrus instauravit. Eapropter in invidiam venit; & Græcis rebus studere per calumniam dictus, publicatis ejus bonis raso capite Smyrnæ episcopus deligitur.

Cum in Persas expeditionem fecisset Procopius, Persa ei hanc conditionem tulit, uti pars utraque unum daret: quibus singulari pugna congressis, victi pars pacta pacis ad annos quinquaginta acciperet. Procopius delegit ad hoc Areobindum comitem Fœderatorum. is Socistrum Persam arripuit in congressu, & ab equo dejectum necavit. Ex eo inter Romanos & Persas pax ad annos quinquaginta composita fuit.
Edit. Paris. pag. 342. Areobindus urbem ingressus, bonorifice ab Imperatore accipitur, & ad consulatum evehitur.

Anno XXVIII, ruina theatri Alexandrini viros CCLXXXII oppressit. Maximiano vita functo, sanctissimus Proclus episcopus Constantinopolis deligitur: isque reliquias Chrysostomi reportavit, annum trigesimum imperante Theodosio, inque templo apostolorum deposuit. Proclo ecclesiæ antistite, Constantinopolin graves terræmotus concusserunt per anni trientem, adeo ut oppidani metu periculi extra urbem in campo vixerint. Cum autem Proclus ibi una cum clero & populo in supplicationibus ad Deum perseveraret, subito adolescens omnibus cernentibus in aerem est surreptus; audivitque divinam vocem sibi mandantem, ut episcopo renunciaret, & populo, ut in publicis deprecationibus sic orent: Sancte Deus, Sancte fortis, Sancte immortalis, miserere nostri: neque aliud quicquam addant. Ita statim cantante populo, terræmotus desiit. Eo miraculo admodum perculsi Theodosius ac Pulcheria, edixerunt, ut sacra cantio per totum orbem terrarum sic caneretur.

Anno XXXV, *Paneade* advectæ sunt reliquiæ vatis Esaiæ, & in D. Laurentii templo repositæ.

Anno XXXVI. Theodosius Antio-
123 chum præpositum & patricium, suumque bajulum, Papam fecit; facultatibus quoque ejus publicatis, quod is contra Imperatorem per contemptum se extulisset. Itaque etiam legem tulit, ne quis eunuchus dignitate patricii or-
Theodosii levitas correcta. naretur. Fuit Imperator iste nimis quam mobilis, adeoque proclivis ad obsequendum familiaribus aliquid suadentibus, ut sæpe etiam schedis non lectis subscriberet. Quod cum animadverteret soror ejus Pulcheria, & sæpe castigando nihil proficeret; callide eum adorta est. Nam sub prætextu petendi muneris, sibi in servitutem tradi Eudociam fratris uxorem per litteras petebat. Eas ad se allatas, Imperator sigillo confirmavit. Postea iis lectis, acriter est a Pulcheria objurgatus, atque inde talibus in rebus accurationem adhi-

A ἐξ Εὐδοκίας γεννηθεῖσαν αὐτῷ, καὶ πάλιν ἐπανελθὼν ἐν Ῥώμῃ. Κῦρος ἔπαρχος τῆς πόλεως, ἀνὴρ σοφώτατος καὶ ἱκανός, καταλύσας τὸ χερσαῖον τεῖχος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ προσθεὶς ἄλλα διαστήματα δύο, οἰκοδομεῖ ἕτερον τεῖχος δι' ἡμερῶν ἑξήκοντα· ὅθεν καὶ ὁ δῆμος ἐκπληττόμενος ἐπὶ τῷ τάχει. κάλλει τε τοῦ τείχους κτίσεως, ἀνεβόησε καθεζομένου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἱππικῷ· Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσε. διὰ τοῦτο φθονηθείς, διαβάλλεται ὡς ἑλληνόφρων, καὶ δημευθείς, καὶ ἀποκαρείς, χειροτονεῖται ἐν Σμύρνῃ ἐπίσκοπος.

Κατὰ Περσῶν στρατηγοῦντος Προκοπίου, δηλοῦται αὐτῷ παρὰ τοῦ Πέρσου, ὅτι δώσωμεν μονομάχους, καὶ οἷος ἂν ἡττηθῇ, διδότω τὸ μέρος αὐτοῦ. πάκτα ἐπὶ
B χρόνους πεντήκοντα. δίδωσιν οὖν ὁ στρατιώτης Προκόπιος * Ἀρεόβινδον κόμητα τῶν φοιδεράτων. ὃς Σώκιστρον κατέχων τὸν Πέρσην, ἐσώκισε, καὶ κατενεγκὼν ἐκ τοῦ ἵππου ἀπέκτεινε. καὶ γέγονε πάκτα εἰρήνης μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν. εἰσελθὼν δὲ Ἀρεόβινδος ἐν τῇ πόλει, καὶ μεγάλα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποδεχθείς, προήχθη ὕπατος.

Τῷ κη'. ἔτει, σύμπτωσις ἐγένετο ἐν θεάτρῳ Ἀλεξανδρείας, καὶ ἀπέθανον ἄνδρες φοβ'. τελευτήσαντος Μαξιμιανοῦ, Πρόκλος ὁ ἁγιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προχειρίζεται, ὃς τὸ τοῦ Χρυσοστόμου λείψανον ἀνακομίζει τῷ λ'. ἔτει τῆς βασιλείας Θεοδοσίου, καὶ εἰς τὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀποτίθησι ναόν. ἐπὶ τούτου σεισμοὶ μεγάλοι γεγόνασιν ἐν Κωνσταντι-
C νουπόλει, ἐν μησὶ τέσσαρσιν, ὥστε φοβηθέντας τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ λεγομένῳ κάμπῳ διατρίβειν. τοῦ γοῦν εἰρημένου πατριάρχου μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ταῖς λιταῖς ἐκεῖσε προσκαρτεροῦντος, περὶ ὥραν τρίτην, ἄφνω πάντων ὁρώντων ἡρπάγη νεανίας εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἤκουσε θείας φωνῆς παρεγγυώσης αὐτῷ, ἀναγγεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ λαῷ, λιτανεύειν οὕτω, καὶ λέγειν. ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ μηδὲν ἕτερον προστιθέναι. καὶ εὐθέως τοῦτο ψάλλοντος τοῦ λαοῦ, ἔστη ὁ σεισμός. ὅθεν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος, καὶ ἡ μακαρία Πουλχερία, ὑπεραγασθέντες τῷ θαύματι, ἐθέσπισαν κατὰ πᾶσαν οἰκουμένην οὕτω ψάλλεσθαι τὸν
D θεῖον ὕμνον.

Τῷ λε'. ἔτει, ἠνέχθη ἀπὸ Πανεάδος τὸ λείψανον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου.

Τῷ λϛ'. ἔτει, Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχον πραιπόσιτον καὶ πατρίκιον, τὸν βαϊούλον αὐτοῦ παπᾶν ἐποίησε, δημεύσας καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὡς καταπαιρομένου τοῦ βασιλέως, καὶ καταφρονοῦντος αὐτοῦ. διὸ καὶ νόμον ἐξέθετο, μὴ εἰσέρχεσθαι εἰς πατρικίου ἀξίαν εὐνοῦχον. οὗτος ὁ Θεοδόσιος εὐμετάγωγος ἦν σφόδρα, πειθόμενος τοῖς ὑποβάλλουσιν αὐτῷ οἰκείοις, ὡς πολλά-
E κις καὶ χάρτας μὴ ἀναγινώσκων ὑπέγραφεν. ὅπερ μαθοῦσα Πουλχερία ἡ αὐτοῦ ἀδελφή, καὶ πολλάκις νουθετήσασα, ἐπεὶ οὐκ ἐπείθετο, σοφῶς ὑπῆλθεν αὐτόν, καὶ δωρεὰν δῆθεν αἰτεῖ. ὁ δ' ἦν, πρὸς δουλείαν ἐκχωροῦσα Εὐδοκίαν τὴν αὐτοῦ γαμετήν. προσήνεκτο τοίνυν ὁ τοῦτο διαταττόμενος χάρτης, καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπεσημαίνετο. μετὰ δὲ τοῦτο ἀναγνωσθέντος αὐτοῦ, δεινῶς ὑπὸ τῆς Πουλχερίας ὠνειδίσθη, καὶ ἔκτοτε ἀκρίβειαν τῶν τοιούτων ἐποίει. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως ἐκ

τῷ Γότθων γέγονεν ἔθνη τέσσαρα. Γότθοι, Ὑπόγοτθοι, Γήπιδες, καὶ Οὐάνδηλοι. ἐξ ὧν Ἄβαρεις ἤρξατο ληΐζεσθαι τὴν Ῥωμαίων γῆν. A

Τῷ λθ'. ἔτει Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, καὶ Πρόκλος Κωνσταντινουπόλεως, εὐσεβῶς ἐκοιμήθησαν. καὶ τὸν μὲν Πρόκλον Φλαβιανὸς πρεσβύτερος, καὶ σκευοφύλαξ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο· Κύριλλον δὲ Διόσκορος ὁ δυσσεβὴς, μηδόλως ὢν διδασκαλικὸς, ἀχρεῖος δὲ καὶ ἀνήμερος, ἐξαιρέτως δὲ ἐν τοῖς συγγενέσι Κυρίλλου γενόμενος. αἱρετικὸς γὰρ ἦν, ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων τὰ Ὠριγένους φρονῶν.

Τῷ μα'. ἔτει ἡ λῃστρικὴ καὶ παράνομος συναθροίσθη σύνοδος, τῷ κριθῆναι τὰ περὶ Φλαβιανοῦ καὶ Εὐτυχοῦς ὑπὸ Διοσκόρου τοῦ δυσσεβοῦς, κατὰ παραίνεσιν Χρυσαφίου εὐνούχου τὸ ἐπίκλην Ζουμᾶ, τὴν τοῦ βασιλέως ἁπλότητα παραπείσαντος. B

Τῷ ἐπιόντι δὲ καιρῷ, ἤγουν τῷ μβ'. γνοὺς ὁ Θεοδόσιος ὡς ἀπατᾶται παρὰ Χρυσαφίου, πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐξορίζει εἴς τινα νῆσον. τῇ Εὐδοκίᾳ δὲ καὶ Αὐγούστῃ ἐπιφέρεται σφοδρῶς, πάντων τῶν κακῶν αἰτίαν αὐτὴν ἀποκαλῶν, ὡς καὶ Πουλχερίαν τῶν βασιλείων ἀποδιώξασαν. ἅμα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸν Παυλῖνον ὀνειδίζων αὐτῇ, ὑπὲρ τοῦ μήλου ἀποθανόντα. ὁ δὲ ἀπογνοῦσα, παρακάλεσεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπολυθῆναι αὐτὴν (ὃ καὶ γέγονε) λαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς Σέβηρον τὸν πρεσβύτερον, καὶ διάκονον Ἰωάννην. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι οὗτοι καὶ ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτὴν ἐσύχναζον, ἀποστείλας ἀπεκεφάλισεν αὐτούς. τὴν δὲ ἁγίαν Πουλχερίαν μετὰ πολλῆς παρακλήσεως εἰσήγαγεν εἰς τὰ βασίλεια· ἥτις εὐθὺς ἀποστείλασα εἰς Ἔφεσον, ἤγαγε τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Φλαβιανοῦ. τότε καὶ τὴν τῶν Χαλκοπρατείων ἐκκλησίαν τῇ Θεοτόκῳ ἀνήγειρε, συναγωγὴν Ἰουδαίων πρότερον οὖσαν. τῆς δὲ ἐκκλησίας μετὰ Φλαβιανὸν Ἀνατόλιος ἐπεσκόπευσε. C

Μετὰ δέ τινα χρόνον ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἱππασθῆναι· καὶ συμπεσόντος αὐτῷ τοῦ ἵππου, πληγεὶς, εἰσῆλθεν ἐν λεκτικίῳ, ἤτοι φορείῳ. καὶ καλέσας τὴν ἀδελφὴν Πουλχερίαν, εἶπεν αὐτῇ δεῖν Μαρκιανὸν τὸν μετ' αὐτὸν βασιλεῦσαι. τοῦτο γάρ μοι, φησὶν, Ἰωάννης ὁ θεολόγος ἀπεκάλυψεν, ἐν Ἐφέσῳ μοι ὄντι. καὶ μετακαλεσάμενος Μαρκιανὸν, εἶπεν αὐτῷ· ἐπὶ Ἄσπαρος καὶ τῆς συγκλήτου ἐδείχθη μοι, ὅτι σε δεῖ γενέσθαι βασιλέα μετ' ἐμέ. καὶ μεθ' ἡμέρας δύο ἐτελεύτησε, καὶ τίθεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τούτου Εὐδοκία, θυγάτηρ Λεοντίου φιλοσόφου ἐξ Ἀθηνῶν. D

Ἡ δὲ σοφὴ καὶ ἀγαθὴ Πουλχερία μήπω τῆς τοῦ ἀδελφοῦ τελευτῆς γνωσθείσης, μετακαλεσαμένη τὸν Μαρκιανὸν, ἄνδρα ἐν σωφροσύνῃ καὶ σεμνότητι διαπρέποντα, γέροντα ὄντα καὶ ἱκανώτατον, λέγει πρὸς αὐτόν· ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἐγὼ δέ σε ἐξελεξάμην ἐξ ὅλης τῆς συγκλήτου, ὡς ἐνάρετον, δός μοι λόγον, ὅτι φυλάττεις τὴν παρθενίαν, ἣν τῷ Θεῷ ἀνεθέμην, καὶ ἀναγορεύω σε βασιλέα. αὐτοῦ δὲ συνθεμένου τοῦτο, μετακαλεῖται τὸν πατριάρχην Ἀνατόλιον, καὶ τὴν σύγκλητον, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν βασιλέα. E

Ἦν δὲ Μαρκιανὸς, αἰδέσιμος τὸν τρόπον, ἱεροπρεπὴς, ἐρύθημα ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρων χαραμ-

A buit. Eo imperaote, Gotthi in quatuor gentes divisi sunt, in Gotthos, Hypogotthos, Gepidas, & Vandalos. Ex quibus Abaris cœpit Romaoam ditionem peragrari.

Anno XXXIX, Cyrillus Alexandreæ, & Proclus Coostantinopolis episcopi, pie vita defuncti sunt. Ac Proclo quidem successit Flavianus presbyter magnæque ædis Constantinopolitanæ vasorum custos: Cyrillo autem Dioscorus impius, ad docendum nequaquam aptus, sed inutilis & efferus, præcipue unus de Cyrilli inimicis. nam a teneris jam inde unguiculis Origenicas hæreses imbiberat. *Edit. Paris. pag. 343.*

B Anno XLI, latrociniis infamis, atque legibus adversa illa Synodus collecta est, ad controversiam Flaviani atque Eutychetis disceptandam a Dioscoro impio, hortatu Chrysaphii (is alio nomine Zumnas appellabatur:) eunuchi, qui hoc persuadeodo Imperatoris simplicitati impoluerat. *Ephesina latronum synodus.*

Anno proxime insecuto, qui fuit XLII, Theodosius se a Chrysaphio deceptum sentiens, eum in quamdam insulam relegat. Eudociam quoque Augustam graviter objurgat, omnium malorum eam causam, & ab ea Pulcheriam aula fuisse pulsam dicens: simul & Paulinum exprobrans ei, quem pomi causa necatum fuisse demonstravimus. Eudocia rei indignitatem non ferens, C petiit ut Hierosolyma sibi abire liceret: quo imperrato, eo se contulit, comite Severo presbytero, & diacono Joanne. Imperator cognito illos etiam in urbe frequenter ad ipsam commeasse, missis carnificibus capita eorum amputari jussit. Saoctam autem Pulcheriam multis verbis consolatus, in aulam reduxit. Ea statim Ephesum misit, qui sancti Flaviani cadaver adferrent. Tunc & Chalcopratiorum ædem Dei genitrici ædificavit, cum is locus ante Judæorum fuisset synagoga. Flaviano in episcopatum successit Anatolius.

Post aliquid temporis Imperator equitatum egressus, equo collapso afflictus, inque lectica domum relatus, sororis Pulcheriæ ad se vocatæ indicavit, debere sibi Marcianum succedere: D hoc enim sibi a Joanne theologo Ephesi agenti significatum. Accersito etiam Marciano dixit: Ab Aspare & senatu mihi demonstratum est, te imperium a meo obitu accepturum. Biduo post Imperator vitam cum morte commutavit. Corpus ejus in fano Apostolorum reconditum fuit. Uxorem habuit Eudociam, filiam Leontii philosophi, Atheniensem. *Theodosii obitus.*

Cæterum sapiens illa & præclara Pulcheria, nondum fratris vulgata morte, Marcianum, senem jam, virum temperantia ac gravitate insigoi, & rebus gerendis aptissimum, ad se vocat: osten- E ditque, quoniam decesserit Imperator, se ipsum virtutis causa unum de omni senatorum numero delegisse, quem Imperatorem sibi adsciisceret: ea conditione, ut fidem daret, virginitatem suam, quam Deo consecrasset, se intactam servaturum. Cum hoc stipularetur Marcianus, est a Pulcheria, vocatis ad hoc ab ea Anatolio patriarcha & senatu, Imperator declaratus. *MARCIAN. Imperator.* *pag. 345.*

Fuit Marcianus venerabilis vir, moribus sanctis, in facie ruborem gratia

temperatum habens, magnanimus, avaritiæ vacuus, temperans, religiosus, & de fide recte sentiens, miseratione peccantium præditus, cæterum prophanarum litterarum atque disciplinarum imperitus. Is statim omnes qui relegati fuerant, revocavit. Pulcheria autem invisissimum illum eunuchum Chrysaphium Jordani tradidit, Joannis filio, quem ille dolo necaverat. Atque Jordanes vicem ei rependit.

Olim Marcianus, cum gregarius miles in suo ordine ex Græcia ad bellum Persicum iret, in Lycia in morbum incidit: relictusque in urbe Sydemis, aliqua ibi mora facta duobus quibusdam fratribus Julio & Tatiano societate junctus fuit, ab iisque in domum ipsorum t.iceptus & recreatus. Cum una aliquando tres hi venatum profecti essent, dum fessi meridiarent, Tatianus, qui reliquis maturius somnum excussisset, animadvertit Marcianum in sole jacere, aquilamque ingentem super eum in aere librari, quæ expansis alis hominem obumbraret. Id cernens, excitat fratrem, hocque spectaculum ei ostendit. Diu uterque hoc ostentum admirati, tandem Marcianum excitant, sciitanturque, Quidnam muneris ab eo expectare ipsos juberet, si quando Imperio potiretur? Marcianus, se non eum esse, cui tale aliquid contingere posset, dicere. Cum eadem verba repeterent: Si inquit, divinitus hoc mihi eveniat, Patricios vos meos faciam. Tunc illi eum e c nummis donant, jubentque ad Urbem reverti, suique memorem esse, ubi Deus eum evexerit. Ergo Marcianus non ita multo post Theodosio defuncto Imperator creatus, accepti in Lycia beneficii memor, Tatianum & Julium evocatos ad se, patricios salutat: Tatianumque urbis, Julium Lyciæ præfectum constituit. Simile aquilæ ostentum Marciano etiamnum militi evenit, cum in Africa apud Gizerichum captivus teneretur. Itaque Gizerichus eum dimisit, juratum, si Imperator fieret, bellum Vandalis non illaturum. Porro Pulcheria, præter multa alia templa, præcipue ædem in Blachernis condidit, ac Dei genitrici consecravit, cum nuper Marcianus imperium iniisse.

Chalcedonensis synodus. *Edit. Paris. pag. 345.*

Annum eo secundum imperante, Chalcedone quarta sancta synodus acta est, in æde nobilissimæ martyris Euphemiæ, collectis partibus IↃCXXX, contra Eutychen, Dioscorum, & Nestorium, vanos homines, qui carnem Christi negabant ejusdem cum nostra esse naturæ; affirmabantque, unitas quidem duas in Christo naturas, unitione autem perfecta ad unicam deinde naturam fuisse redactas: Dominumque carnem non revera, sed tantummodo specie quadam apparente circumtulisse. Iidem Deitatem passam dicebant. Præfuerunt Concilio, Leonis Papæ Romani vicarii Paschasius & Lucinsius episcopi, ac Bonifacius presbyter: ac Anatolius Constantinopolitanus, Juvenalis Hierosolymæus, episcopi. Hæretici damnati, & Gangram sunt relegati: inque locum Dioscori episcopus Alexandreæ creatus Proterius. Pronuntiavit sacra ista Synodus, Dominum ac Deum nostrum Jesum Christum perfectum esse Deum, & perfectum hominem, eum-

A μένον χάριτι μεγαλόψυχος, φιλαργυρίας ὑπέρτερος, σώφρων, καὶ περὶ τὸ θεῖον εὐλαβὴς καὶ ὀρθόδοξος, περὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας συμπαθὴς, ἄπειρος δὲ παιδείας τῆς ἔξωθεν. εὐθὺς δ᾽ οὖν τοὺς ἐν ἐξορίᾳ πάντας ἀνεκαλέσατο. ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία τὸν παμμίσητον Χρυσάφιον τὸν εὐνοῦχον Ἰορδάνῃ ἐκδίδωσι, τῷ υἱῷ Ἰωάννου, ὃς καὶ ἀνεῖλεν αὐτὸν, διὰ τὸ αὐτὸν ἀνελεῖν τὸν τούτου πατέρα δόλῳ.

Στρατιώτης τοίνυν λιτὸς ὢν πρὸ τούτου Μαρκιανὸς, μετὰ τοῦ ἰδίου νουμέρου ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος κατὰ Περσῶν ἀπῄει, καὶ γενόμενος ἐν Λυκίᾳ ἀῤῥωστίᾳ περιέπεσε. καὶ καταλειφθεὶς ἐν πόλει Συδάμων, κἀκεῖσε χρονοτριβήσας, προσκολλᾶται δυσὶ τισὶν ἀδελφοῖς, Ἰουλίῳ καὶ B Τατιανῷ, οἵ τινες εἰς τὸν ἴδιον οἶκον λαβόντες αὐτὸν, ἐξανέπαυσαν. εἰς θήραν δὲ ἐξελθόντες, ἔλαβον αὐτὸν μεθ᾽ ἑαυτῶν. κοπιάσαντες δὲ περὶ μεσημβρίαν ἐκοιμήθησαν. προεξυπνισθεὶς δὲ ὁ Τατιανὸς, θεωρεῖ τὸν Μαρκιανὸν εἰς τὸν ἥλιον κοιμώμενον, καὶ ἀετὸν παμμεγέθη ἐπ᾽ αὐτὸν ἐλθόντα καὶ τὰς ἑαυτοῦ πτέρυγας διαπετάσαντα, σκιὰν ἐπ᾽ αὐτὸν περιποιησάμενον. καὶ τοῦτο θεασάμενος, ἐγείρει τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν, καὶ τὸ θεαθὲν ὑποδείκνυσι. καὶ ἐπὶ πολὺ θαυμάζοντες, ἐξυπνίζουσι τὸν Μαρκιανὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἐὰν βασιλεύσῃς, τί ἡμῖν χαρίζῃ; ὁ δὲ, τίς εἰμι ἐγὼ, ἵνα τοῦτο γένηται εἰς ἐμέ; οἱ δὲ ἐκ δευτέρου τὸν αὐτὸν λόγον εἶπον. λέγει ὁ Μαρκιανὸς, ἐὰν τοῦτο ἐκ Θεοῦ γένηται, πατέρας ὑμᾶς ἀνακηρύ- C ξω. τότε διδόασιν αὐτῷ σ΄. νομίσματα, λέγοντες, πορεύου ἐν τῇ πόλει, καὶ μέμνησο ἡμῶν, ὅταν ὁ Θεὸς ὑψώσει σε. χρόνου δὲ διελθόντος ὀλίγου, καὶ Θεοδοσίου τελευτήσαντος, βασιλεὺς ἀνεδείχθη, ὡς προείρηται. καὶ ὑπομνησθεὶς τῆς ἐν Λυκίᾳ εὐεργεσίας, Τατιανὸν καὶ Ἰούλιον μεταπεμψάμενος, πατέρας αὐτοὺς ἀνεκήρυξε· καὶ τὸν μὲν Τατιανὸν ἔπαρχον ἐποίησε τῆς πόλεως, τῷ δὲ Ἰουλίῳ τὴν τῶν Λυκίων ἐνεχείρισεν ἀρχήν. ὑπὸ Γιζερίχου δὲ πάλιν εἰς Ἀφρικὴν κρατηθεὶς, ἔτι στρατιώτῃ ὄντι, τοῦτο αὐτῷ ἐξεγένετο. ὅθεν ὁ Γιζέριχος ὅρκῳ αὐτὸν ἠσφαλίσατο, ὅτι εἰ βασιλεύσει, μὴ πολεμῆσαι ποτὲ Οὐανδήλοις, καὶ ἀπολύει αὐτόν. τοίνυν καὶ ἡ μακαρία Πουλχερία μεθ᾽ ἑτέρων πολλῶν ἐκκλησιῶν, ἐξαιρέτως τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν ᾠκοδόμησε, D καὶ τῇ Θεοτόκῳ ἀνατέθεικεν ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ.

Τῷ β΄. αὐτοῦ ἔτει, ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἁγία τετάρτη σύνοδος γέγονεν ὑπὸ πατέρων ἑξακοσίων λ΄. ἐν τῷ μαρτυρείῳ τῆς πανευφήμου Εὐφημίας, κατὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου καὶ Νεστορίου τῶν ματαίων, λεγόντων μήτε τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου ὁμοούσιον ἡμῖν εἶναι, ἀλλ᾽ ἐκ δύο μὲν φύσεων τὴν ἕνωσιν λέγεσθαι· μίαν δὲ φύσιν ἀποτελεσθῆναι μετὰ τὴν ἕνωσιν, καὶ ὡς ἐν φαντασίᾳ τὴν σάρκα φορέσαι τὸν Κύριον μυθολογούντων, καὶ τῇ Θεότητι πάθος ἀπονεμόντων. Ἡγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Λέοντος πάπα Ῥώμης τοποτηρηταὶ Πασχάσιος καὶ Λουκίνσιος ἐπίσκοποι, καὶ Βονιφάκιος πρεσβύτερος, Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, E Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων. καθαιροῦνται τοίνυν οἱ αἱρετικοὶ, καὶ ἐξορίζονται ἐν Γάγγρᾳ. Χειροτονεῖται δὲ Προτέριος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἀντὶ Διοσκόρου. ἡ δὲ ἁγία σύνοδος ἐξεφώνησε τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον τὸν αὐτὸν ἐν δύο φύσεσιν, ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν. δύο δὲ εἰρήκασι φύσεις τοῦ λόγου

τῆς

τῆς διαφορᾶς, οὐ τῷ λόγῳ τῆς διαιρέσεως. τήν τε τοῦ Ῥώμης πάπα Λέοντος ἐπιστολὴν πρὸς Φλαβιανὸν γραφεῖσαν, ὡς στήλην ὀρθοδοξίας ἐδέξαντο. ἐπεκύρωσαν δὲ καὶ τὴν Νεστορίου καθαίρεσιν· ἐδέξαντο δὲ Θεοδώρητον καὶ Ἴβαν, ὡς ἀναθεματίσαντας Νεστόριον.

Τῷ τρίτῳ ἔτει, ἡ μακαρία καὶ εὐσεβὴς Πουλχερία ἐκοιμήθη ἐν Χριστῷ, παρθένος, καὶ μὴ διαφθαρεῖσα, πάντα τὰ ἑαυτῆς πτωχοῖς διανείμασα.

Τῷ δ΄. ἔτει, Οὐαλεντινιανὸς ὁ τῆς Ῥώμης βασιλεὺς τῶν μὲν ὀρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων ἀντελαμβάνετο, πολλῇ δὲ τῇ παρανομίᾳ ἐν τῇ ἑαυτοῦ διαίτῃ ἐκέχρητο. εὐπρεπεστάτῃ γὰρ γυναικὶ Εὐδοξίᾳ συζῶν, θυγατρὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως, ἀλλοτρίαις δαιμονιωδῶς ἐκέχρατο. Ὡμίλει δὲ συνεχῶς καὶ τοῖς τὰ περίεργα πράττουσι· διὸ καὶ οἰκτίστῳ παραδίδοται θανάτῳ.

Μάξιμος γὰρ ὁ τοῦ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου τυραννήσαντος ἔκγονος καὶ ὁμώνυμος, ἐν τοῖς κατὰ Ῥώμην πατρικίοις τελῶν, ἔνδον τοῦ Παλατίου γενόμενος, τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἀπέσφαξε, καὶ τῇ Εὐδοξίᾳ συνεγένετο, καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησε. δι' ὧν γάρ τις ἁμαρτάνει, δι' αὐτῶν καὶ παιδεύεται. ἐπὶ τούτοις ἡ Εὐδοξία ἀχθομένη, μεταπέμπεται τὸν Γιζέριχον ἐξ Ἀφρικῆς εἰς Ῥώμην, παρακαλέσασα λυτρωθῆναι τῆς τοῦ Μαξίμου τυραννίδος. Γιζερίχου δὲ στόλῳ μεγάλῳ ἐκπλεύσαντος εἰς Ῥώμην, Μάξιμος φυγῇ ἐχρήσατο. οἱ δὲ συνόντες αὐτῷ, ἀνεῖλον αὐτόν. ὁ δὲ Γιζέριχος μηδενὸς αὐτῷ ἀντιστάντος, εἰσῆλθεν εἰς Ῥώμην τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς φυγῆς Μαξίμου· καὶ λαβὼν πάντα τὰ χρήματα, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀναθήματα εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαλών, ἐν οἷς ἦσαν κειμήλια ὁλόχρυσα, καὶ διάλιθα ἐκκλησιαστικά, καὶ σκεύη Ἑβραϊκά, ἅπερ ὁ Οὐεσπασιανοῦ Τίτος ἐξ Ἱεροσολύμων ἀφείλετο· σὺν τούτοις λαβὼν τὴν Εὐδοξίαν τὴν βασιλίδα, καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, εἰς Ἀφρικὴν ἀπέπλευσεν. ἕως ὧδε δευτέρα ἅλωσις Ῥώμης τῆς μεγάλης, πρώτη μὲν ὑπὸ Ἀλαρίχου, δευτέρα δὲ ὑπὸ Γιζερίχου. καὶ τὴν μὲν Εὐδοξίαν Ὁνωρίχῳ τῷ πρωτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ συνέζευξε· τὴν δὲ Πλακιδίαν ἄνδρα ἔχειν μαθών, Ὀλύβριον τὸν πατρίκιον, μετὰ τῆς μητρὸς ἐφύλαξεν Εὐδοξίας. μαθὼν δὲ τὸν Μαξίμου θάνατον Μαϊωρῖνος, ἐβασίλευσε Ῥώμης ἔτη β΄. καὶ μετ' αὐτὸν Ἄβιτος ἔτη δύο. καὶ μετὰ τοῦτον Σευῆρος ἔτη τρία. καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ ἔτι βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ Ῥεκίμερος διῴκει τὰ πράγματα, στρατηγῶν, καὶ μεγάλην περικείμενος δύναμιν. κατὰ δὲ τὴν ἑῴαν, πάσης γαλήνης μετεῖχον ἅπαντα, ὡς χρυσοῦς τοὺς χρόνους τούτους λέγεσθαι. τότε καὶ Συμεὼν ὁ τῆς μάνδρας ἑστὼς ἐπὶ κίονος, βίῳ καὶ λόγῳ καὶ θαύμασι διέπρεπε.

Τῷ ε΄. ἔτει, λίθοι τρεῖς παμμεγέθεις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῇ Θρᾴκῃ ἔπεσον. καὶ Εὐδοκία ἡ τοῦ Θεοδοσίου γυνὴ, ἐν Ἱεροσολύμοις τελευτᾷ, πολλὰ καταλείψασα ταῖς ἐκκλησίαις· καὶ ἐν τῷ τελευτᾷν αὐτὴν, ἐπωμόσατο μὴ συνειδέναι τῇ κατ' αὐτῆς κατηγορίᾳ ἕνεκεν Παυλίνου.

Τῷ δὲ ζ΄. ἔτει, Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς τελευτᾷ, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρῴῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τούτῳ Πουλχερία, ὀνόματι μόνον· οὐ γὰρ συνεγένετο αὐτῇ. τὴν δὲ τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀρχὴν διεῖπεν Ἀνατόλιος, Ἀττικοῦ

Cedren.

A dem duabus naturis constantem, sine ulla vel confusione vel divisione. duas autem in eo naturas esse ratione non divisionis, sed discriminis. Epistolam quoque Leonis Papæ Romani ad Flavianum, ut columen rectæ fidei, approbaverunt. Nestorii quoque damnationem ratam habuerunt, Theodorito & Iba receptis, qui eum damnaverant.

Tertio anno Imperii Marciani, Pulcheria, inviolata virgo, omnes suas facultates pauperibus elargita, vitæ pensum absolvit.

Quarto anno Valentinianus Occidentis Imperator, tametsi veram religionem amplecteretur, vitam tamen egit flagitiosam. Cum enim formosissimam haberet uxorem Eudoxiam, fi-

Valentiniani imperatoris mors.

B liam Theodosii imperatoris, nihilominus scelerate alienis mulieribus abutebatur: erat quoque ei assidua cum curiosas artes tractantibus consuetudo. Itaque etiam miserrima morte periit.

Maaimus enim, nepos ejus Maximi qui Theodosii Magni ætate tyrannidem invaserat, Romæ patricia dignitate degens, in palatium pervenit, Valentinianum necavit, Eudoaiam stupravit, imperioque potitus est. (Solent enim flagitia, & iis inflictæ pœnæ, ejusdem esse generis.) At Eudoaia graviter eam ferens injuriam, Gizerichum ex Africa Romam evocat, rogans ut se Maximi tyrannide liberaret. Cum Gizerichus magna cum classe ad Ro-

Roma a Gizericho capta.

C mam advenisset: Maximus in fuga a suis trucidatur; barbarus tertio a fuga Maximi die Romam nemine obsistente intrat. Hic impositis in naves omnibus urbis opibus atque donariis, sacra etiam supellectile, quæ solido auro & lapidibus pretiosis constabat, & vasis Ebraicis quæ Titus Hierosolymis attulerat, abducta etiam Imperatrice Eudoaia & ejus liberis, in Africam redilt. Ita secundo capta est Roma, prius ab Alarico occupata. Gizerichus Eudoxiam Honoricho filiorum suorum natu maximo copulavit: Placidiam Olybrio patricio desponsatam audiens, cum matre Eudoxia asservavit. Majorinus cognita Maximi cæde, Romanum imperium

Edit. Paris. pag. 346.

D occœpit, ac biennium tenuit. Post eum Avitus, annos totidem. inde Severus triennium. Post hunc Imperator Romæ nullus fuit, sed Recimerus rempublicam administravit, dux militiæ, & magna armatus potentia. In Oriente autem omnia fuerunt pacata: adeo quidem id, ut ea aurea ætas diceretur. Tunc etiam Simeon monachus in columna stans, vita, doctrina & miraculis floruit. 235

Quinto anno, tres magni lapides de cælo in Thraciam deciderunt. Mortua est etiam Jerusalemæ Eudocia Theodosii uxor, multa ecclesiæ legata relinquens: juravitque moriens, insontem se esse criminis de Paulino sibi impacti.

E Septimo anno moritur Marcianus, & & in æde sanctorum Apostolorum sepelitur. Uxor ejus fuit Pulcheria, nomine tenus. non enim eum ea concubuit. Episcopatum Constantinopolitanum gerebat Anatolius, Attici successor. Annus is fuit a mundi origine quinquies millesimus nongentesimus quinquagesimus, ab incarnatione Ver-

bi quadringentesimus quinquagesimus sextus.

LEO MAGNUS. Imperator.

Marciano successit Leo Magnus, veræ religionis tenax. Imperavit annos septemdecim. Erat corpore gracili, barba rara, prudentia ornatus, litterarum & disciplinarum rudis. Uxorem habuit Verinam, Basilisci sororem. Dicebatur Macellius, quod Asparem & Ardaburium tamquam Arianos necasset. nam a mactando id cognomen Latinis ducitur. Petebat sibi consentientem urbis præfectum constitui Aspar, ab Imperatore. Imperator, cum se id facturum annuisset invitus, noctu quemdam senatorem celeriter ad se venire jussit, eumque præfectum urbis constituit. Aspar, cui hoc præter spem suam accidisset, veste apprehenso Leoni ait: Imperator, tali purpura amictum non decet mentiri. Respondit Imperator: Sane hoc quoque Imperatorem decet, nemini cedere, aut subditum esse, maxime ubi id cum reipublicæ incommodo fieret.

Edit. Paris. pag. 347.

Primo hujus anno, Antiocheæ terræmotus fuit, qui totam pene urbem prostravit. Leo Thrax genere fuit, tribunicia dignitate. coronavit eum Anatolius patriarcha.

Timotheus Ælurus.

Cum autem omnes totius orbis ecclesiæ Concilio Chalcedonensi adstipularentur, unus scelerosus homo Alexandream conturbavit Timotheus, cognomento Ælurus. Is magicis imposturis utens, cellulas monachorum obivit noctu, nominatim quemque vocans. qui cum responderent, ita dixit: Ego sum angelus, in hoc missus, ut omnes jubeam abstinere societate Proterii & Chalcedonensium rerum: Timotheo autem Æluro episcopatum Alexandrinum tradere. Porro cum catervam hominum turbulentorum mercede parasset, per tyrannidem solio episcopali potitus est: Ita qui damnatus erat, a duobus damnatis deligitur; ipseque suffragiis non creatus, creandi episcopi jus aliis tribuit: baptizatque, cum presbyter non esset. Idem rabie quadam effræni sacrum Concilium quartum contumeliis affecit. & Proterium iræ divinæ locum cedentem, cumque eo sex alios magno sabbato interfecit. cujus corpus factiosi per totam urbem raptatum combusserunt. Illo anno allatæ sunt Sirmio reliquiæ D. martyris Anastasiæ, inque ejus templo depositæ, quod est apud rostra Domnini.

Secundo anno Leo Imperator cognita injusta Proterii cæde, Ælurique iniqua designatione, misit qui Proterii cædis consciis linguas exscinderent. Ælurum non punit, judicio ejus episcopis reservato. Eodem anno nuptiæ fuerunt Zenonis & Ariadnæ Leonis filiæ.

Tertio anno Imperator scribit ad omnium provinciarum episcopos, petitque ut suam quisque de Chalcedonensi Concilio, & Timothei ad episcopatum progressu sententiam perscribant. Scribit inter alios etiam ad Simeonem Stylitam, aliosque mirificos & sanctos patres: obtestans ut ita de controversis rebus judicium facerent, ut qui Deo rationem essent reddituri. Illi vero uno omnes suffragio & sensa Chalcedonense Concilium probant, Timotheum homicidii ac hæreseos condemnant. Eum Imperator Gangram

A παραδεξάμενος, κόσμου ἔτος ͵εϡν´. τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος υνϛ´.

Μετὰ δὲ Μαρκιανὸν ἐβασίλευσε Λέων ὁ μέγας, ὀρθόδοξος, ἔτη ιζ´. ἦν δὲ κάτισχνος μὲν τὸ σῶμα, ὑπόσπανος τὴν γενειάδα, φρονήσει κεκοσμημένος, παιδείας καὶ μαθημάτων ἐκτός. τούτου γυνὴ Βηρίνη, ἀδελφὴ Βασιλίσκου. Μακέλλης δὲ ἐλέγετο, διὰ τὸ ἀποκτεῖναι Ἄσπαρα καὶ Ἀρδαβούριον, ὡς Ἀρειανοὺς ὄντας. Μάκελλ γὰρ Ῥωμαϊστὶ ὁ σφαγεὺς λέγεται. Ἄσπαρ δὲ ᾐτήσατο τὸν βασιλέα, ἐγκαταστῆσαι τῇ πόλει ἔπαρχον, ὁμόδοξον αὐτοῦ, καὶ ὁμόφρονα, ὃ κατένευσε μὲν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι. μὴ βουλόμενος δέ, ἐννύχιον δεδήλωκέ τινι τῶν συγκλητικῶν, παραγενέσθαι τάχιον. τοῦ δὲ παραγενομένου ἔπαρχον αὐτὸν προεβάλλετο. Ἄσπαρ B δὲ τοῦτο ἰδὼν παρ' ἐλπίδα, ἐκράτησε τοῦ ἱματίου τοῦ βασιλέως, καί φησι πρὸς αὐτόν· βασιλεῦ, τὸν ταύτην τὴν ἁλουργίδα περιβεβλημένον, οὐ χρὴ διαψεύδεσθαι. καί φησιν ὁ βασιλεύς· ἀλλὰ μὴν προσήκει τῷ βασιλεῖ, μὴ ὑπείκειν τινί, ἢ ὑποτάσσεσθαι, καὶ μᾶλλον ὅταν τῷ κοινῷ ἀσύμφορον ᾖ.

Τῷ πρώτῳ ἔτει τούτου, σεισμὸς ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὡς σχεδὸν πᾶσαν τὴν πόλιν καταπεσεῖν. οὗτος ὁ βασιλεὺς Θρᾷξ ἦν τῷ γένει, τριβοῦνος τὴν ἀξίαν. ἐστέφθη δὲ ὑπὸ Ἀνατολίου πατριάρχου.

Πασῶν δὲ τῶν τῆς οἰκουμένης ἐκκλησιῶν τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀποδεξαμένων, ὁ μιαρὸς Τιμόθεος, ὁ ἐπίκλην Αἴλουρος, τὴν Ἀλεξανδρέων πάλιν ἐτάραξε. μαγγανείᾳ γὰρ χρησάμενος, νυκτὸς ἐν τοῖς κελλίοις τῶν μονα- C χῶν περιήρχετο, ἐπ' ὀνόματι καλῶν ἕκαστον, τῶν δὲ ἀποκρινομένων, ἔλεγεν· ἐγὼ ἄγγελός εἰμι, καὶ ἀπεστάλην εἰπεῖν πᾶσιν ἀποστῆναι τῆς κοινωνίας Προτερίου καὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι, Τιμόθεον δὲ τὸν Αἴλουρον ἐπίσκοπον προχειρίσασθαι Ἀλεξανδρείας. πλῆθος δὲ ἀτάκτων ἀνδρῶν ὠνησάμενος, τυραννικῶς τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας ἐκράτησε· καὶ καθῃρημένος ὤν, ὑπὸ δύο καθῃρημένων χειροτονεῖται, χειροτονίας τε ἐπισκόπων ἐποίει ἀχειροτόνητος ὤν, καὶ βαπτίσματα ἐπετέλει πρεσβύτερος μὴ ὤν, καὶ μετὰ λύσσης τινὸς ἀξίως τὴν ἁγίαν τετάρτην σύνοδον ὕβριζε. καὶ τὸν μακάριον Προτέριον, δόντα τόπον τῇ ὀργῇ, τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ κατασφάττει, μεθ' ἑτέρων ἓξ τῶν σὺν αὐτῷ· καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν σύραντες τὸ σῶμα αὐτοῦ, πυρὶ κατέκαυσαν. τούτῳ τῷ ἔτει, ἠνέχθη τὸ λείψανον τῆς ἁγίας μάρ- D τυρος Ἀναστασίας ἀπὸ τοῦ Σιρμίου, καὶ κατετέθη ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς μαθὼν τὸν ἄδικον θάνατον Προτερίου, καὶ τὴν Αἰλούρου ἄθεσμον προαγωγήν, πέμψας τοὺς κοινωνήσαντας τῷ Προτερίου θανάτῳ ἐγλωσσοτόμησε. Τιμοθέῳ δὲ τῷ ἀνόρφῳ οὐκ ἐπεξῆλθε, τὴν ἐπ' αὐτῷ κρίσιν ἐπισκόποις καταλιπών. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ζήνων Ἀριάδνῃ μίγνυται πρὸς γάμον, τῇ Λέοντος θυγατρί.

Τῷ τρίτῳ ἔτει γράμματα πρὸς τοὺς ἑκάστης ἐπαρχίας ἐπισκόπους ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς, γράψαι αὐτῷ τὴν οἰκείαν γνώμην ἕκαστον, εἰ τοῖς ἐν Χαλκηδόνι ὁρισθεῖσιν ἀρέσκοιντο, καὶ περὶ τῆς τοῦ Αἰλούρου χειροτονίας τί λέγοιεν. E ἐν οἷς καὶ τῷ ἁγίῳ Συμεὼν τῷ στυλίτῃ, καὶ ἄλλοις πατράσι θαυματουργοῖς καὶ ὁσίοις διαμαρτυρόμενος, ὡς τῷ Θεῷ τὸν λόγον παρέχοντας τὴν κρίσιν τῶν ἀμφισβητουμένων ποιοῦντας. οἱ δὲ παμψηφεὶ ὁμοφρόνως κυροῦσι μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον εἶναι, καὶ τὸν ὑπ' αὐτῆς ἐκτεθέντα ὅρον ἀποδέχονται. Τιμοθέου δὲ συμφώνως καταψηφίζονται ὡς φονέως καὶ αἱρετικοῦ. ὃν καὶ ἐξο-

ὁρίζει ὁ Βασιλεὺς εἰς Γάγγραν. κἀκεῖ δὲ συναγωγὰς ἀρξάμενος ποιεῖν, ἐξορίζεται ἐν Χερσῶνι. Τιμόθεος δὲ ἄλλος ὁ ἐπίκλην Λευκὸς καὶ Σαλοφακίολος, ὀρθόδοξος καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ ὑπάρχων, ὑπὸ πάντων φιλούμενος, χειροτονεῖται Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος.

Τῷ δ'. ἔτει, ὁ τῆς μάνδρας στυλίτης μέγας Συμεὼν ἐκοιμήθη, πρῶτος καταδείξας τὴν τοιαύτην ἄσκησιν.

Τῷ ε'. ἔτει γέγονεν ἐμπρησμὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ νεωρίου, καὶ φθάσας ἕως τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τῶν Ἀμαντίου. Μαρκιανὸς δὲ ὁ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τὸν ναὸν κτίσας τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, ἔτι νέον ὄντα, τοῦτον τοῦ ἐμπρησμοῦ διεσώσατο, ἀνελθὼν εἰς τὸ κεράμιον μετὰ Εὐαγγελίου καὶ θυμιατοῦ, καὶ τὸν Θεὸν δάκρυσιν ἐξιλεωσάμενος. σφόδρα γὰρ ἐκράτει ὁ ἐμπρησμὸς οὗτος. κατὰ μὲν γὰρ ἀνατολὰς ἀπὸ τοῦ νεωρίου ἐπεκτεινόμενος μέχρι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ πτωχοῦ πρὸς δύσιν, ἐπὶ δὲ μεσημβρίας ἐν τῇ μέσῃ τῆς πόλεως, ἀπὸ τῶν Λαύσου μέχρι τοῦ Ταύρου πάντα κατελυμήνατο. περιφανῆ δὲ καὶ τῶν ἄλλων διαφέροντα τὸ πῦρ κατανάλωσεν, ἐν μὲν τῷ Κωνσταντίνου φόρῳ οἶκον μέγιστον Συγκλήτου καλούμενον, ἐκ χαλκῶν εἰκόνων καὶ πορφυρῶν λίθων διακεκοσμημένον, ἐν ᾧπερ καὶ οἱ λογάδες ἐβουλεύοντο, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσῄει, ἡνίκα ὑπατικὴν ἔλαβε στολήν. καὶ τὸ νυμφαῖον τὸ τοῦδε τοῦ οἴκου κείμενον ἀντικρύ, ἐν ᾧπερ οἱ γάμοι ἐγίνοντο τῶν μὴ ἐχόντων οἴκους. ἐν δὲ τῷ Ταύρῳ οἶκον, καὶ αὐτὸν τοῖς λογάσι καὶ τῷ βασιλεῖ ἐπιτήδειον, τοῖς μὲν εἰς τὸ συνιέναι καὶ περὶ τῶν πρακτέων διασκοπεῖν, τῷ δὲ ἐν τῇ ὑπάτῳ προκαθημένῳ βουλῇ, ἐν δυοκαίδεκα ποικίλοις κίοσιν ἐκ Τρωϊκῆς λίθου, πέντε καὶ εἴκοσι ποδῶν ἔχουσιν ὕψος, φέρουσι δὲ τὴν στέγην κατὰ νότιον καὶ βόρειον πλευρόν· σὺν τοῖς παρ' ἑκάτερα κατὰ τὸ ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν ψαλίσιν. οὗτος μὲν μῆκος σμ'. ποδῶν, τὸ δὲ πλάτος πδ'. καὶ τῶν ἱερῶν δὲ οἶκοι μέγιστοι δύο, διακεκοσμημένοι παντοίοις λίθοις, ὧν ὁ μὲν τοῦ τετραπύλου οὐ πόρρω ἐτύγχανεν ὤν, ὁ δὲ τῇ τοῦ Ταύρου ἐνέκειτο ἀγορᾷ. καὶ ἄλλα πολλὰ κατελυμήνατο τὸ πῦρ, οἷον στοὰς ἐμβόλων, ἀγορὰς καὶ οἰκήσεις ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, ἄχρι τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου.

Τῷ ϛ'. ἔτει, ζωγράφου τινὸς τὸν Σωτῆρα γράψαι τολμήσαντος καθ' ὁμοιότητα τοῦ Διός, ἐξηράνθη ἡ χείρ· ὃν ἐξαγορεύσαντα δι' εὐχῆς ἰάσατο Γεννάδιος. φασὶ δέ τινες τῶν ἱστορικῶν, ὅτι τὸ οὖλον καὶ ὀλιγότριχον σχῆμα ἐπὶ τοῦ Σωτῆρος οἰκειότερόν ἐστιν. οὗτος ὁ Γεννάδιος τῇ νυκτὶ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ εἶδε φάντασμα δαιμονίου, ᾧ καὶ ἐπιτιμήσας, ἤκουσεν αὐτοῦ κράζοντος, ὡς αὐτοῦ μὲν ζῶντος ἐνδίδωσι, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ κρατήσει πάντως τῆς ἐκκλησίας. οὗτος ὁ Γεννάδιος, κληρικῷ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου ἀτακτοῦντι, πολλάκις ἐνουθέτει. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν κάμψαι οὐκ ἴσχυσε, δηλοῖ τῷ ἁγίῳ Ἐλευθερίῳ, ἐν τῷ ναῷ εἰπὼν διά τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ· Ἅγιε μάρτυρ Ἐλευθέριε, ἢ διόρθωσαι τὸν κληρικόν σου, ἢ ἔκκοψον αὐτόν. καὶ εὐθὺς ἐτελεύτησεν ὁ κληρικός. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, Στούδιος τὸν ναὸν ἔκτισε τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, καὶ μοναχοὺς ἐκ τῆς μονῆς τῶν ἀκοιμήτων ἐν αὐτῷ κατέστησε.

Τῷ ζ'. ἔτει, Λέων ὁ βασιλεὺς Ζήνωνα τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, στρατηγὸν τῆς ἑῴας ἁπάσης πεποίηκε. Πέτρος δὲ Κναφεὺς ἀκολουθῶν Ζήνωνι, πρεσβύτερος ὢν τοῦ ἐν ὁ Χαλκηδόνι ναοῦ Βάσσης τῆς μάρτυρος, καὶ τὰ τοῦ Ἀπολιναρίου φρονῶν, μυρίας θο-

Cedren.

A relegavit. Sed cum ibi quoque conventus agere cœpisset, Chersonem deportatur. Alius autem Timotheus, cognomento Albus & Salophaciolus, vir bonus, & de religione recte sentiens, omnibusque charus, Alexandrinus episcopus creatur. *Edit. Paris. pag. 348.*

Quarto anno Simeon Stylites moritur, primus istius vitæ generis inventor.

Incendium Constantinopolitanum. Quinto anno incendium Constantinopoli fuit, a navali ortum, & progressum usque ad ædem B. Thomæ Amantum. Marcianus autem procurator magni templi, cum fanum sanctæ Anastasiæ nuper extruxisset, hoc ab incendio servavit, cum Evangelio & suffitu adhibitis ad tegulas adscendisset, Deumque B lacrimis placasset. Nam id incendium admodum invaluit, ad Ortum a navali profectum usque ad fanum Joannis Mendici, quod est ad occasum, ab Austro media urbe, a Lausi usque ad Taurum omnia depascens. Præcipua & reliquis præstantiora quæ eo incendio perierunt, sunt: Curia maxima in foro Constantini, æreis imaginibus & porphyretico lapide ornata: in qua & delecti consultare solebant, & Imperator intrabat ubi consularem vestem sumpsisset: item Nympheum, e regione hujus Curiæ situm, in quo fiebant nuptiæ eorum qui domibus carebant: item alia in Tauro curia, delectis senatoribus & imperatori accommodata, cum illi eo convenirent de rebus gerendis consul- C tatum, Imperator in veste consulari præsideret. Imposita fuit XII. variis columnis de Trojano lapide, altis pedes XXV. eæ ab austri & septentrionis parte sustinebant ædificium, ad ortum & occasum fornicibus suffultum. fuit longitudine pedum CCXL. latitudine LXXXIV. Templa quoque absumpta sunt duo maxima, omnis generis lapidibus exornata: alterum Tetrapylo vicinum, alterum in foro Tauri. Quin & alia multa ignis vastavit: ut porticus, rostra, fora, domos, a mari usque ad mare, usque ad ædem sanctorum martyrum Sergii & Bacchi.

Sexto anno pictori cuidam aggresso Christum forma Jovis pingere, manus D exaruit. Eum facinus confessum, Gennadius precibus suis sanavit. Quidam historici Christo attribuunt raros & crispos crines. *Gennadius.* Is Gennadius noctu ad altare spectrum dæmonis vidit. quem cum increpasset, audivit vociferantem: Nunc se ei viventi cedere, post ipsius mortem utique templo potiturum. Idem Gennadius clericum quemdam fani S. Eleutherii male viventem cum sæpe objurgasset, neque tamen inflectere posset, rem ad S. Eleutherium detulit, cum in suo templo cujusdam ministri ejus opera sic alloquens: Dive martyr Eleutheri, aut corrige clericum tuum, aut exscinde. illico clericus expiravit. Eodem *pag. 349.* anno Studius templum Joannis Baptistæ E condidit, monachosque in eo collocavit, eorum qui Acœmeti, hoc est Insomnes dicuntur.

Septimo anno Zenonem generum suum Leo toti Orienti præposuit. Fuit in comitatu Zenonis Petrus quidam Cnapheus (id est Fullo) presbyter templi Bassæ sanctæ martyris, quod est Chalcedone. Is quia Apolinarii errores sequebatur, infinitas contra fidem turbas *Petrus Cnapheus Ecclesiam turbat.*

cacitavit, damnans eos qui negant Deum fuisse crucifixum. & dissidio in plebe Antiochena facto, sanctissimo hymno hæc inseruit, Qui propter nos crucifixus est: quod hodieque apud Theopaschitas obtinet. Cum autem Martyrius Antiochenæ episcopus se ita abdicaret, servata mihi sacerdotii dignitate, clerum inobedientem, populum contumacem, & Ecclesiam sordibus infectam res suas habere jubeo: Petrus ille Cnapheus Episcopatum arripuit. mox se exilio damnatum audiens, profugit: & Julianus episcopatui Antiochenæ præficitur. Eodem anno sanctus Gerasimus, ad ripas Jordanis virtutibus ac miraculis in magna fuit fama. Tunc & Cyriacus anachoreta (ita vocant eos qui se ex hominum consuetudine in solitudines subducunt) Hierosolymam venit. is vixit annos CVII. Eodem anno vates Elissæus est Alexandriam translatus, in mansionem Pauli leprosi. Ita qui leprosum sanaverat, lepram incusserat alteri, in leprosi domo depositus est.

Gerasimus.

Cyriacus.

Octavo anno, Danielus Stylita in Anaplo columnam conscendit. Et Anthimus ac Timocles tropariorum poetæ innotuerunt.

236

Nono anno, prodigium in cælo per dies XL. sub vesperam visum est, nubes in tubæ speciem formata.

Isocasius.

Decimo anno Isocasius quæstor Antiochenæ, idemque philosophus, delatus est apud Imperatorem, quod Græcam religionem teneret. Is eum examinari jussit apud præfectum urbis Constantinopolis. Cum ergo manibus post tergum revinctis adduceretur, ita eum præfectus urbis Posæus alloquutus est: Vides ne Isocasi, quo habitu adstes? Respondit ille: Video, neque miror. homo enim in humanam devenit calamitatem. tu vero ita mihi jus dicito, sicut me collega solebas dicere. Hæc audiens populus, Imperatorem collaudat: isque re cognita, lætus eum domum remittit.

Edit. Paris. pag. 350.

Duodecimo anno, contra Gizerichum, qui Africam obtinebat, & ab exitu Marciani Romanos majorem in modum deprædatus erat, magnam classem emisit, collectis CIↃ CXIII. navibus, viris in singulas C. in eam impensa sunt

237 aurei sexcenties quinquagies mille, argentei nummi septingenties mille demptis quæ ex ærario sumpta, & a Roma suppeditata sunt. Ea tamen tanta classis re infecta, ne semisse quidem militum superstite, rediit, ductoris ob imprudentiam. Is enim ostendit recte eum sensisse, qui dixit, Exercitum cervorum duce leone, præstare exercitui leonum quem cervus ducat. Eodem anno Asparis filius patricius, Cæsar a Leone creatur, ac Alexandream mittitur: quia Asparem ab Ariana secta abduxerat, & sibi benevolum reddiderat.

Decimoquinto anno, beatus Euthymius in Christo obdormivit, cum vixisset annos XCVII.

Annis sexdecim & septemdecim bellum contra Gizerichum varia fortuna gestum fuit.

Anno XVII. rex Zenonis & suæ filiæ Ariadnæ filium Leonem Cæsarem declarat. Tunc etiam vestis Deiparæ virginis Hierosolymis fuit allata, inventa apud quamdam religiosissimam Ebraicam mulierem virginem. Et reliquiæ S. Anastasiæ Nicomedia allatæ, inque ejus fano repositæ sunt. Eo tempore Romu-

A ρύβης ἤγειρε κατὰ τῆς πίστεως, καὶ ἀναθεματίζει τοὺς μὴ λέγοντας τὸν Θεὸν σταυρωθῆναι. καὶ σχίσας τὸν λαὸν Ἀντιοχείας, προστίθησιν ἐν τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ, τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. ὅπερ ἕως σήμερον παρὰ τοῖς Θεοπασχίταις ἐκράτησε. Μαρτυρίου δὲ τοῦ Ἀντιοχείας τῷ θρόνῳ ἀποταξαμένου, καὶ λέγοντος· Κλήρῳ ἀνυποτάκτῳ καὶ λαῷ ἀπειθεῖ, καὶ ἐκκλησίᾳ ῥερυπωμένῃ ἀποτάσσομαι, φυλάττων ἐμαυτῷ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα· Πέτρος ὁ Κναφεὺς τῷ θρόνῳ ἐπιπηδᾷ. τὴν δὲ κατ' αὐτοῦ ἐξορίαν ἀκούσας, φεύγει· καὶ Ἰουλιανὸς ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας προχειρίζεται. τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ ὅσιος Γεράσιμος ἐν ταῖς τοῦ Ἰορδάνου ὄχθαις, ἀρεταῖς καὶ τέρασι περιβόητος ἐγένετο· καὶ ἄφιξις τοῦ ἀναχωρητοῦ Κυ-
B ριακοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὃς ἔζησεν ἔτη ρζ'. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μετετέθη ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν τῇ μονῇ Παύλου τοῦ λεπροῦ· λεπρὸν γὰρ ἰάσατο, καὶ λεπρὸν ἐποίησε, καὶ εἰς τοῦ λεπροῦ ἐτέθη.

Τῷ η'. ἔτει, Δανιὴλ ὁ στυλίτης ἐν τῷ ἀνάπλῳ τῷ στύλῳ ἐπέβη. καὶ Ἄνθιμος καὶ Τιμοκλῆς οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταὶ, ἐγνωρίζοντο.

Τῷ θ'. ἔτει, σημεῖον ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ νεφέλη ὥσπερ σάλπιγγος ἐκτύπωμα ἔχουσα, ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα καθ' ἑσπέραν.

Τῷ ι'. ἔτει, Ἰσοκάσιος ὁ κοιαίστωρ Ἀντιοχείας, ὁ καὶ φιλόσοφος, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ, ὡς Ἕλλην· καὶ ἐκέλευσεν ἐξετασθῆναι αὐτὸν παρὰ τῷ ἐπάρχῳ Κων-
C σταντινουπόλεως. ἀχθέντος δὲ αὐτοῦ δεδεμένου ὀπισθάγκωνα, ἔφη πρὸς αὐτὸν Πουσαῖος ὁ ἔπαρχος· ὁρᾷς Ἰσοκάσις, ἐν ποίῳ σχήματι καθέστηκας; ὁ δὲ εἶπεν· ὁρῶ, καὶ οὐ ξενίζομαι. ἄνθρωπος γὰρ ὤν, ἀνθρωπίναις περιέπεσον συμφοραῖς· ἀλλὰ δίκασον ἐπ' ἐμοὶ, ὡς ἐδίκαζες σὺν ἐμοί. ταῦτα ἀκούσας ὁ δῆμος, εὐφήμησε τὸν βασιλέα· ὃ μαθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐχάρη, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν.

Τῷ ιβ'. ἔτει, Λέων ὁ βασιλεὺς κατὰ Γιζερίχου, τοῦ τῶν Ἀφρῶν κρατοῦντος, καὶ πολλὰ τῶν Ῥωμαίων μετὰ θάνατον Μαρκιανοῦ ληϊσαμένου, στόλον μέγαν ἐξαπέστειλε, ͵αριγ'. πλοῖα συναθροίσας, ἔχοντος ἑκάστου ἀνὰ ἄνδρας ἑκατόν. ἐν οἷς κατηναλώθη χρυσίου ρ ρ' ξε'. καὶ ἀρ-
D γυρίου ρ ρ' ε'. πάρεξ τῶν ἐκ τοῦ ταμιείου, καὶ τῶν τῆς Ἑσπερίας Ῥώμης διδομένων. καὶ ὁ τοσοῦτος στόλος ἄπρακτος, διὰ τὴν τοῦ στρατηγοῦντος κακοβουλίαν, ὑπέστρεψεν, οὐδὲ τοὺς ἡμίσεις τῶν στρατιωτῶν σώους διαφυλάξας. ἔδειξε γὰρ τὴν γνώμην ἀληθῆ τοῦ εἰπόντος, ὅτι κρεῖσσόν ἐστι στρατόπεδον ἐλάφων ἡγουμένου λέοντος, ἢ στρατόπεδον λεόντων ἡγουμένου ἐλάφου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ Ἄσπαρος υἱὸς πατρίκιος ὤν. Καῖσαρ παρὰ τοῦ Λέοντος γίνεται· καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πέμπεται διὰ τὸ ἑλκύσαι τὸν Ἄσπαρα ἐκ τῆς Ἀρειανικῆς δόξης, καὶ εὔνουν ποιῆσαι τῷ βασιλεῖ.

Τῷ ιε'. ἔτει ὁ ὅσιος Εὐθύμιος ἐν Χριστῷ ἐκοιμήθη, ζήσας ἔτη ϟζ'.

Τῷ ις'. καὶ ιζ'. ἔτει, τὰ τοῦ Γιζερίχου πολέμου, ἄλλοτε
E ἄλλῳ συνέβαινε.

Τῷ ιζ'. Λέων ὁ βασιλεὺς, Λέοντα τὸν Ζήνωνος υἱὸν, καὶ Ἀριάδνης τῆς ἰδίας θυγατρὸς, ἑαυτοῦ δὲ ἔγγονον στέψας, βασιλέα ἀνηγόρευσε. τότε καὶ ἡ ἐσθὴς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐξ Ἱεροσολύμων ἤχθη, εὑρεθεῖσα παρά τινι εὐλαβεστάτῃ γυναικὶ Ἑβραίᾳ παρθένῳ· καὶ τὰ λείψανα τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἀπὸ Νικομηδείας ἀνεκομίσθη, καὶ ἐτέθη ἐν

τοῦ ναοῦ αὐτῆς. ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ Ῥωμύλος τις ἐπίκλην Αὐγουστάλιος, αὐτοκράτωρ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ βασιλείας καθίσταται, μετὰ χίλια ὀγδοήκοντα ἔτη Ῥωμύλου βασιλέως, τοῦ τὴν Ῥώμην κτίσαντος. σημειωτέον δὲ, ὡς ἀπὸ Ῥωμύλου ἡ τῆς ἑσπέρας ἀκμάσασα βασιλεία, πάλιν ὑπὸ Ῥωμύλου ἐπὶ τοσούτοις ἐπαύσατο χρόνοις.

Ἀναγορευθέντος τούτου τοῦ μικροῦ Λέοντος, ἱππικοῦ ἀγομένου ὥρᾳ ϛ'. τῆς ἡμέρας, σκότος βαθὺ ἐκάλυψε τὴν πόλιν. ἀθρόον δὲ ἐν εἴδει νιφετοῦ ὗσε κόνις, πεπυρακτωμένων τῶν νεφῶν προφανέντων, ὡς νομίζειν πάντας ὅτι πῦρ βρέχει. καὶ ἐπὶ παλαιστὴν ἐπετέθη ἡ κόνις. τοῦ δὲ βασιλέως Λέοντος ῥευματισμὸν γαστρὸς ὑποστάντος, καὶ δεινοῖς κέντροις τὰ ἔνδον ἐλαυνομένου, ἤλεγξε τὸ πάθος τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἐν κινδύνοις ἄπρακτον ὑπάρχειν. καθεζομένου γὰρ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀμίδος, κἄν τε ὄπισθεν αὐτοῦ ἦν τὸ ἐκ τοῦ πυρὸς φῶς, κἄν τε ἔμπροσθεν, διὰ τῆς γαστρὸς καὶ τοῦ νώτου ἐφέρετο. καὶ ἐπὶ τοσοῦτον κατισχνωθεὶς, ἐτελεύτησε, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι πρασίνῳ, ἐν τῷ ἡρῴῳ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. γυναῖκα δὲ εἶχε Βηρίνην, ἀδελφὴν Βασιλίσκου, ὃς τοῦ κατὰ Γιζερίχου σταλέντος μεγάλου στόλου ἐξῆρχε.

Λέων ὁ Ζήνωνος υἱὸς καὶ Ἀριάδνης, νήπιος ἔτι ὢν, βασιλεὺς προχειρίζεται παρὰ τοῦ πάππου αὐτοῦ μεγάλου Λέοντος. ὃς ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν. καὶ στέψας τὸν ἴδιον πατέρα Ζήνωνα, Βηρίνης καὶ Ἀριάδνης συναραμένων αὐτῷ, ἐτελεύτησε.

Ζήνων Ῥωμαίων βασιλεὺς ἔτη κζ'. μείνας δ' αἱρετικὸς τῆς συγχυτικῆς αἱρέσεως τῶν ἀκεφάλων. ἐπὶ τούτου ἐκτίσθη τὸ Ἀμμώριον· τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει, ἐν προοιμίοις, Μεσοποταμίαν μὲν Σαρακηνοὶ, Θρᾴκην δὲ κατέδραμον Οὖννοι, σφόδρα τοῖς πράγμασι κακῶς λυμαινομένου τοῦ βασιλέως, καὶ ἡδοναῖς ἀτόποις καὶ πράγμασι σχολάζοντος. ἦν γὰρ ὁ Ζήνων τῆς κακίστης καὶ εἰδεχθοῦς γενεᾶς τῶν Ἰσαύρων, δασύς τε καὶ εἰδεχθέστατος (ὥσπερ Ἕλληνες ζωγραφοῦσι τὸν Πᾶνα, τραγοσκελῆ καὶ δασύκνημον) τὴν χροιὰν μέλας, τὴν ἡλικίαν ἀσύμβλητος, ὀργίλος, μνησίκακος, καὶ φθόνου μεστός. γυναῖκα δὲ εἶχε τὴν Ἀριάδνην.

Βασιλίσκος δὲ ὁ Βηρίνης ἀδελφὸς, ἐν Ἡρακλείᾳ διατρίβων τῆς Θρᾴκης, ἐστασίασε κατὰ Ζήνωνος· ὃν φοβηθεὶς ὁ Ζήνων, σὺν Ἀριάδνῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ, καὶ χρήμασιν ἱκανοῖς, φεύγει εἰς Ἰσαυρίαν, κατά τι φρούριον ὀχυρὸν Οὔβαρα καλούμενον. Βασιλίσκος δὲ ἐν τῷ κάμπῳ ἀνηγορεύθη βασιλεύς. Μάρκον τε τὸν υἱὸν Καίσαρα ἐποίησε, καὶ Ζηνωνίδα τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Αὐγούσταν ἔστεψε· καὶ ἀθέως κατὰ τῆς πίστεως παρετάξατο. τούτου δὲ ἀναγορευθέντος, ὁ συμβὰς ἐμπρησμὸς κατὰ τὴν πόλιν, τὸ ἀνθηρότατον μέρος διέφθειρεν. ἐν γὰρ τῷ μέσῳ τῶν χαλκοπρατείων ἀρξάμενος, αὐτάς τε ἀνάλωσεν ἀμφοτέρας τὰς στοὰς, καὶ τὰ προσεχῆ πάντα, τήν τε καλουμένην βασιλικὴν, ἐν ᾗ ἀπέκειτο βιβλιοθήκη, ἔχουσα βίβλους μυριάδας δώδεκα· μεθ' ὧν βιβλίων καὶ τὸ τοῦ δράκοντος ἔντερον ποδῶν ἑκατὸν εἴκοσιν, ἐν ᾧ ἦν γεγραμμένα τὰ τοῦ Ὁμήρου ποιήματα, ἥ τε Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, χρυσέοις γράμμασι, μετὰ καὶ τῆς ἱστορίας τῆς τῶν ἡρώων πράξεως. συνέφθειρε δὲ καὶ τῆς μέσης τῶν Παλατίων τὰς ἑκατέρωθεν στοὰς, καὶ τῶν Λαύσου τὰ κάλλιστα ἀναθήματα· πολλὰ γὰρ τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων αὐτόθι ἐνίδρυτο, τῆς Ἀφροδίτης τῆς ἐν Κνίδῳ τὸ περιβόητον, καὶ τὸ τῆς Σαμίας Ἥρας, καὶ τὸ τῆς Λινδίας

lus quidam Augustulus imperator Italiæ fit, annis CIↃ LXXX. post conditam a Romulo Romam. Itaque Occidentis imperium, quod a Romulo primum initium habuit, tanto post tempore in alio Romulo desiit.

Cum Leo junior esset Cæsar creatus, & equestre spectaculum ederetur, hora diei sexta profundæ tenebræ urbem texerunt: & sub nivis specie cinere immenso pluit, nubibus quasi igne candentes apparentibus, ita ut nemo non putaret igne pluere. Cinis ad palmi altitudinem jacuit. Porro cum Leo imperator profluvio ventris laboraret, atque intus atrocibus compungeretur cruciatibus: morbus iste demonstravit, artis medicæ nullam esse in periculis efficacitatem. Quoties enim in matulam desidebat, sive ante, sive post eum ignis esset, is per ventrem ejus & dorsum pellucebat. adeoque extreme attenuatus, vivendi finem fecit. Corpus ejus in viridi arca repositum est in monumento Constantini Magni. Uxorem habuit Verinam, sororem Basilisci, qui magnæ classis adversus Gizerichum missæ dux fuit.

Leo Zenonis & Ariadnæ filius imperator ab avo suo Leone Magno est creatus, cum adhuc puer esset. Imperavit annum unum. impositoque diademate patri suo Zenoni, Verina & Ariadna adjuvantibus, vita defunctus est.

LEO MINOR Imperator.

Edit. Paris. pag. 351.

Zeno imperavit annos XXVII. menses IIII. fuit in hæresi eorum quos Acephalos vocant, quæ naturas in Christo confundit. Sub hoc conditum est Ammorium. Hujus primo anno, ipsis imperii ejus principiis, in Mesopotamiam Saraceni, in Thraciam Hunni incursiones fecerunt, cum pessime rempublicam Imperator ille corrumperet, voluptatibusque & rebus absurdis esset deditus. Fuit Zeno natus pessima, & insigniter deformi Isaurorum gente, hirsutus, & forma turpissima, (qualem Græci Panem pingunt, bicipedem, & crassis suris) niger, statura inconcinna, iracundus, injuriarum tenax, invidentissimus. Uxor ei fuit Ariadna.

Zeno Isaurus Imperator.

Interim Basiliscus Verinæ frater, Heracleæ, quæ est Thraciæ urbs, contra Zenonem seditionem movet. Ejus metu Zeno cum uxore & magnis opibus ad Isauros fugit, in castellum munitum, cui nomen Ubara. Basiliscus in campo Imperator salutatus, Marcum filium Cæsarem appellat, & Zenodiam uxorem suam Augustæ corona exornat: ac statim veræ religioni bellum facit. Hoc imperatore creato, incendium florentissimam urbis partem absumpsit. Ortum enim a mediis Chalcopratiis, cum utramque porticum, tum contigua omnia & basilicam devoravit, in qua fuit bibliotheca librorum millia CXX. continens: inter quos libros fuit etiam draconis intestinum, pedes CXX. longum, cui Homeri poemata Ilias & Ulyssea aureis litteris fuerant inscripta; cum historia rerum ab Heroibus gestarum. Perdidit una etiam mediæ in palatiis domus utramque porticum, & in Lauso pulcherrima donaria. ibi enim multa antiquorum simulacrorum erant posita: ut statua illa nobilis Cnidiæ Veneris,

Basiliscus Imperator.

Incendium.

excitavit, damnans eos qui negant Deum fuisse crucifixum. & dissidio in plebe Antiochena facto, sanctissimo hymno hæc inseruit, Qui propter nos crucifixus est: quod hodieque apud Theopaschitas obtinet. Cum autem Martyrius Antiocheæ episcopus se ita abdicaret, servata mihi sacerdotii dignitate, clerum inobedientem, populum contumacem, & Ecclesiam sordibus infectam res suas habere jubeo: Petrus ille Cnapheus Episcopatum arripuit. mox se exilio damnatum audiens, profugit: & Julianus episcopatui Antiocheæ præficitur. Eodem anno sanctus

Gerasimus. Gerasimus, ad ripas Jordanis virtutibus ac miraculis in magna fuit fama. Tunc

Cyriacus. & Cyriacus anachoreta (ita vocant eos qui se ex hominum consuetudine in solitudines subducunt) Hierosolymam venit. is vixit annos CVII. Eodem anno vates Elissæus est Alexandriam translatus, in mansionem Pauli leprosi. Ita qui leprosum sanaverat, lepram incusserat alteri, in leprosi domo depositus est.

Octavo anno, Danielus Stylita in Anapio columnam conscendit. Et Anthi-

136 mus ac Timocles tropariorum poetæ innotuerunt.

Nono anno, prodigium in cælo per dies XL. sub vesperam visum est, nubes in tubæ speciem formata.

Isocasius. Decimo anno Isocasius quæstor Antiocheæ, idemque philosophus, delatus est apud Imperatorem, quod Græcam religionem teneret. Is eum examinari jussit apud præfectum urbis Constantinopolis. Cum ergo manibus post tergum revinctis adduceretur, ita eum præfectus urbis Posæus alloquutus est: Vides ne Isocasi, quo habitu adstes? Respondit ille: Video, neque miror. homo enim in humanam devenit calamitatem. tu vero ita mihi jus dicito, sicut me collega solebas dicere. Hæc audiens populus, Imperatorem collaudat: isque re cognita, lætus eum domum remittit.

Duodecimo anno, contra Gizerichum, qui Africam obtinebat, & ab exitu Marciani Romanos majorem in modum

Edit. Paris. pag. 350. deprædatus erat, magnam classem emisit, collectis CCD CCCC. navibus, viris in singulas C. in eam impensa sunt au-

137 rei sexcenties quinquagies mille, argentei nummi septingenties mille demptis quæ ex ærario sumpta, & a Roma suppeditata sunt. Ea tamen tanta classis re infecta, ne semisse quidem militum superstite, rediit, ductoris ob imprudentiam. Is enim ostendit recte eum sensisse, qui dixit, Exercitum cervorum duce leone, præstare exercitui leonum quem cervus ducat. Eodem anno Asparis filius patricius, Cæsar a Leone creatur, ac Alexandream mittitur: quia Asparem ab Ariana secta abduxerat, & sibi benevolum reddiderat.

Decimoquinto anno, beatus Euthymius in Christo obdormivit, cum vixisset annos XCVII.

Annis sexdecim & septemdecim bellum contra Gizerichum varia fortuna gestum fuit.

Anno XVII. rex Zenonis & suæ filiæ Ariadnæ filium Leonem Cæsarem declarat. Tunc etiam vestis Deiparæ virginis Hierosolymis fuit allata, inventa apud quamdam religiosissimam Ebraicam mulierem virginem. Et reliquiæ S. Anastasiæ Nicomedia allatæ, inque ejus fano repositæ sunt. Eo tempore Romu-

A ρύβους ἤγειρε κατὰ τῆς πίστεως, καὶ ἀναθεματίζει τοὺς μὴ λέγοντας τὸν Θεὸν σταυρωθῆναι. καὶ σχίσας τὸν λαὸν Ἀντιοχείας, προστίθησιν ἐν τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ, τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. ὅπερ ἕως σήμερον παρὰ τοῖς θεοπασχίταις ἐκράτησε. Μαρτυρίου δὲ τοῦ Ἀντιοχείας τῷ θρόνῳ ἀποταξαμένου, καὶ λέγοντος· Κλήρῳ ἀνυποτάκτῳ καὶ λαῷ ἀπειθεῖ, καὶ ἐκκλησίᾳ ῥερυπωμένῃ ἀποτάσσομαι, φυλάττων ἐμαυτῷ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα· Πέτρος ὁ Κναφεὺς τῷ θρόνῳ ἐπιπηδᾷ. τὴν δὲ κατ' αὐτοῦ ἐξορίαν ἀκούσας, φεύγει· καὶ Ἰουλιανὸς ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας προχειρίζεται. τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ ἅγιος Γεράσιμος ἐν ταῖς τοῦ Ἰορδάνου ὄχθαις, ἀρεταῖς καὶ τέρασι περιβόητος ἐγένετο· καὶ ἄφιξις τοῦ ἀναχωρητοῦ Κυ-

B ριακοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὃς ἔζησεν ἔτη ρζ'. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μετετέθη ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν τῇ μονῇ Παύλου τοῦ λεπροῦ· λεπρὸν γὰρ ἰάσατο, καὶ λεπρὸν ἐποίησε, καὶ εἰς τοῦ λεπροῦ ἐτέθη.

Τῷ η'. ἔτει, Δανιὴλ ὁ στυλίτης ἐν τῷ ἀνάπλῳ τῷ στύλῳ ἐπέβη. καὶ Ἄνθιμος καὶ Τιμοκλῆς οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταί, ἐγνωρίζοντο.

Τῷ θ'. ἔτει, σημεῖον ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ νεφέλη ὥσπερ σάλπιγγος ἐκτύπωμα ἔχουσα, ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα καθ' ἑσπέραν.

Τῷ ι'. ἔτει, Ἰσοκάσιος ὁ κοιαίστωρ Ἀντιοχείας, ὁ καὶ φιλόσοφος, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ, ὡς Ἕλλην· καὶ ἐκέλευσεν ἐξετασθῆναι αὐτὸν παρὰ τῷ ἐπάρχῳ Κων-

C σταντινουπόλεως. ἀχθέντος δὲ αὐτοῦ δεδεμένου ὀπισθάγκωνα, ἔφη πρὸς αὐτὸν Ποσαῖος ὁ ἔπαρχος· ὁρᾷς Ἰσοκάσιε, ἐν ποίῳ σχήματι καθέστηκας; ὁ δὲ εἶπεν· ὁρῶ, καὶ οὐ ξενίζομαι. ἄνθρωπος γὰρ ὤν, ἀνθρωπίναις περιέπεσον συμφοραῖς· ἀλλὰ δίκασον ἐπ' ἐμοί, ὡς ἐδίκαζες σὺν ἐμοί. ταῦτα ἀκούσας ὁ δῆμος, εὐφήμησε τὸν βασιλέα· καὶ μαθὼν ὁ βασιλεύς, ἐχάρη, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν.

Τῷ ιβ'. ἔτει, Λέων ὁ βασιλεὺς κατὰ Γιζερίχου, τοῦ τῶν Ἀφρῶν κρατοῦντος, καὶ πολλὰ τῶν Ῥωμαίων μετὰ θάνατον Μαρκιανοῦ λῃσαμένου, στόλον μέγαν ἐξαπέστειλε, ͵αρξ'. πλοῖα συναθροίσας, ἔχοντος ἑκάστου ἀνὰ ἄνδρας ἑκατόν. ἐν οἷς κατεπανώθη χρυσίου ῥρξ'. καὶ ἀρ-

D γυρίου ρρπ'. πάρεξ τῶν ἐκ τοῦ ταμιείου, καὶ τῶν τῆς Ἑσπερίας Ῥώμης διδομένων. καὶ ὁ τοσοῦτος στόλος ἄπρακτος, διὰ τὴν τοῦ στρατηγοῦντος κακοβουλίαν, ὑπέστρεψεν, οὐδὲ τοὺς ἡμίσεις τῶν στρατιωτῶν σώους διαφυλάξας. ἔδειξε γὰρ τὴν γνώμην ἀληθῆ τοῦ εἰπόντος, ὅτι κρεῖσσόν ἐστι στρατόπεδον ἐλάφων ἡγουμένου λέοντος, ἢ στρατόπεδον λεόντων ἡγουμένης ἐλάφου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ Ἄσπαρος υἱὸς πατρίκιος ὤν, Καῖσαρ παρὰ τοῦ Λέοντος γίνεται· καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πέμπεται διὰ τὸ ἑλκύσαι τὸν Ἄσπαρα ἐκ τῆς Ἀρειανικῆς δόξης, καὶ εὔνουν ποιῆσαι τῷ βασιλεῖ.

Τῷ ιε'. ἔτει ὁ ὅσιος Εὐθύμιος ἐν Χριστῷ ἐκοιμήθη, ζήσας ἔτη ϟζ'.

Τῷ ις'. καὶ ιζ'. ἔτει, τὰ τοῦ Γιζερίχου πολέμου, ἄλλοτε

E ἄλλως συνέβαινε.

Τῷ ιζ'. Λέων ὁ βασιλεύς, Λέοντα τὸν Ζήνωνος υἱόν, καὶ Ἀριάδνης τῆς ἰδίας θυγατρός, ἑαυτοῦ δὲ ἔγγονον, στέψας, βασιλέα ἀνηγόρευσε. τότε καὶ ἡ ἐσθὴς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐξ Ἱεροσολύμων ἤχθη, εὑρεθεῖσα παρά τινι εὐλαβεστάτῃ γυναικὶ Ἑβραίᾳ παρθένῳ· καὶ τὰ λείψανα τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἀπὸ Νικομηδείας ἀνεκομίσθη, καὶ ἐτέθη ἐν

τοῦ ναοῦ αὐτῆς. ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ Ῥωμύλος τίς ἐπίκλην Αὐγουστάλιος, αὐτοκράτωρ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ βασιλείας καθίσταται, μετὰ χίλια ὀγδοήκοντα ἔτη Ῥωμύλου βασιλείας, τοῦ τὴν Ῥώμην κτίσαντος. σημειωτέον δὲ, ὡς ἀπὸ Ῥωμύλου ἡ τῆς ἑσπέρας ἀκμάσασα βασιλεία, πάλιν ὑπὸ Ῥωμύλου ἐπὶ τοσούτοις ἐπαύσατο χρόνοις.

Ἀναγορευθέντος τοίνυν τοῦ μικροῦ Λέοντος, ἱππικοῦ ἀγομένου ὥρᾳ ϛʹ. τῆς ἡμέρας, σκότος βαθὺ ἐκάλυψε τὴν πόλιν. ἀθρόον δὲ ἐν εἴδει νιφετοῦ ὕσθη κόνις, πεπυρακτωμένων τῶν νεφῶν προφανέντων, ὡς νομίζειν πάντας ὅτι πῦρ βρέχει. καὶ ἐπὶ παλαιστὴν ἐπέθη ἡ κόνις. τοῦ δὲ βασιλέως Λέοντος ῥευματισμὸν γαστρὸς ὑποστάντος, καὶ δειναῖς κέντραις τὰ ἔνδον ἐλαυνομένου, ἤλεγξε τὸ πάθος τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἐν κινδύνοις ἄπρακτον ὑπάρχειν. καθεζομένου γὰρ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀμίδος, κἂν ὄπισθεν αὐτοῦ ἦν τὸ ἐκ τοῦ πυρὸς φῶς, κἂν ἔμπροσθεν, διὰ τῆς γαστρὸς καὶ τοῦ νώτου ἐφέρετο. καὶ ἐπὶ τοσοῦτον κατισχνωθεὶς, ἐτελεύτησε, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι πρασίνῳ, ἐν τῷ ἡρῴῳ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. γυνὴ δὲ τούτου Βηρίνη, ἀδελφὴ Βασιλίσκου, ὃς τοῦ κατὰ Γιζερίχου σταλέντος μεγάλου στόλου ἐξῆρχε.

Λέων ὁ Ζήνωνος υἱὸς καὶ Ἀριάδνης, νήπιος ἔτι ὢν, βασιλεὺς προχειρίζεται παρὰ τοῦ πάππου αὐτοῦ μεγάλου Λέοντος. ὃς ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν. καὶ στέψας τὸν ἴδιον πατέρα Ζήνωνα, Βηρίνης καὶ Ἀριάδνης συναραμένων αὐτῷ, ἐτελεύτησε.

Ζήνων Ῥωμαίων βασιλεὺς ἔτη ιζʹ. μῆνας δʹ αἱρετικὸς τῆς συγχυτικῆς αἱρέσεως τῶν ἀκεφάλων. ἐπὶ τούτου ἐκτίσθη τὸ Ἀμμώνιον. τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει, ἐν προοιμίοις, Μεσοποταμίαν μὲν Σαρακηνοὶ, Θρᾴκην δὲ κατέδραμον Οὖννοι, σφόδρα τοῖς πράγμασι κακῶς λυμαινομένου τοῦ βασιλέως, καὶ ἡδοναῖς ἀτόποις καὶ πράγμασι σχολάζοντος. ἦν γὰρ ὁ Ζήνων τῆς κακίστης καὶ εἰδεχθοῦς γενεᾶς τῶν Ἰσαύρων, δασύς τε καὶ εἰδεχθέστατος (ὥσπερ Ἕλληνες ζωγραφοῦσι τὸν Πᾶνα, τραγοσκελῆ καὶ δασύκνημον) τὴν χροιὰν μέλας, τὴν ἡλικίαν ἀσύμβλητος, ὀργίλος, μνησίκακος, καὶ φθόνου μεστός. γυνὴ δὲ τούτου Ἀριάδνη.

Βασιλίσκος δὲ ὁ Βηρίνης ἀδελφὸς, ἐν Ἡρακλείᾳ διατρίβων τῆς Θρᾴκης, ἐστασίασε κατὰ Ζήνωνος. ὃν φοβηθεὶς ὁ Ζήνων, σὺν Ἀριάδνῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ, καὶ χρήμασιν ἱκανοῖς, φεύγει εἰς Ἰσαυρίαν, κατά τι φρούριον ὀχυρὸν Οὔβαρα καλούμενον. Βασιλίσκος δὲ ἐν τῷ κάμπῳ ἀνηγορεύθη βασιλεύς. Μάρκον τε τὸν υἱὸν Καίσαρα ἐποίησε, καὶ Ζηνωνίδα τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Αὐγούσταν ἔστεψε· καὶ τῇ ὀρθῇ πίστει κατὰ τῆς πίστεως παρετάξατο. τούτου δὲ ἀναγορευθέντος, ὁ συμβὰς ἐμπρησμὸς κατὰ τὴν πόλιν, τὸ ἀνθηρότατον μέρος διέφθειρεν. ἐν γὰρ τῷ μέσῳ τῶν χαλκοπρατείων ἀρξάμενος, αὐτάς τε ἀνάλωσεν ἄμφω τὰς στοὰς, καὶ τὰ προσεχῆ πάντα, τήν τε καλουμένην βασιλικὴν, ἐν ᾗ ἀπέκειτο βιβλιοθήκη, ἔχουσα βίβλους μυριάδας δώδεκα· μεθ' ὧν βιβλίων καὶ τὸ τοῦ δράκοντος ἔντερον ποδῶν ἑκατὸν εἴκοσιν, ἐν ᾧ ἦν γεγραμμένα τὰ τοῦ Ὁμήρου ποιήματα, ἥ τε Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, χρυσέοις γράμμασι, μετὰ καὶ τῆς ἱστορίας τῆς τῶν ἡρώων πράξεως. συνέφθειρε δὲ καὶ τῆς μέσης τῶν Παλατίων τὰς ἑκατέρωθεν στοὰς, καὶ τῶν Λαύσου τὰ κάλλιστα ἀναθήματα· πολλὰ γὰρ τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων. αὐτόθι ἐνίδρυτο, τῆς Ἀφροδίτης τῆς ἐν Κνίδῳ τὸ περιβόητον, καὶ τὸ τῆς Σαμίας Ἥρας, καὶ τὸ τῆς Λινδίας

lus quidam Augustulus Imperator Italiæ fit, annis CIↃ LXXX post conditam a Romulo Romam. Itaque Occidentis imperium, quod a Romulo primum initium habuit, tanto post tempore in alio Romulo desiit.

Cum Leo junior esset Cæsar creatus, & equestre spectaculum ederetur, hora diei sexta profundæ tenebræ urbem texerunt: & sub nivis specie cinere immenso pluit, nubibus quasi igne candentibus apparentibus, ita ut nemo non putaret igne pluere. Cinis ad palmi altitudinem jacuit. Porro cum Leo imperator profluvio ventris laboraret, atque intus atrocibus compungeretur cruciatibus: morbus iste demonstravit, artis medicæ nullam esse in periculis efficacitatem. Quoties enim in matulam desidebat, sive ante, sive post eum ignis esset, is per ventrem ejus & dorsum pellucebat. adeoque extreme attenuatus, vivendi finem fecit. Corpus ejus in viridi arca repositum est in monumento Constantini Magni. Uxorem habuit Verinam, sororem Basilisci, qui magnæ classis adversus Gizerichum missæ dux fuit.

LEO MINOR imperator.

Leo Zenonis & Ariadnæ filius imperator ab avo suo Leone Magno est creatus, cum adhuc puer esset. Imperavit annum unum. impositoque diademate patri suo Zenoni, Verina & Ariadna adjuvantibus, vita defunctus est.

Edit. Paris. pag. 351.

Zeno sextus imperator.

Zeno imperavit annos XVII. menses IV. fuit in hæresi eorum quos Acephalos vocant, quæ naturas in Christo confundit. Sub hoc conditum est Ammonium. Hujus primo anno, ipsis imperii ejus principiis, in Mesopotamiam Saraceni, in Thraciam Hunni incursiones fecerunt, cum pessime rempublicam Imperator ille corrumperet, voluptatibusque & rebus absurdis esset deditus. Fuit Zeno natus pessima, & insigniter deformi Isaurorum gente, hirsutus, & forma turpissima, (qualem Græci Panem pingunt, hircipedem, & crassis suris) niger, statura inconcinna, iracundus, injuriarum tenax, invidentissimus. Uxor ei fuit Ariadna.

Basiliscus imperator.

Interim Basiliscus Verinæ frater, Heracleæ, quæ est Thraciæ urbs, contra Zenonem seditionem movet. Ejus metu Zeno cum uxore & magnis opibus ad Isauros fugit, in castellum munitum, cui nomen Ubara. Basiliscus in campo Imperator salutatus, Marcum filium Cæsarem appellat, & Zenodiam uxorem suam Augustæ corona exornat: ac statim veræ religioni bellum facit. Hoc imperatore creato, incendium florentissimam urbis partem absumpsit. Ortum enim a mediis Chalcopratiis, cum utramque porticum, tum contigua omnia & basilicam devoravit, in qua fuit bibliotheca librorum millia CXX. continens: inter quos libros fuit etiam draconis intestinum, pedes CXX. longum, cui Homeri poemata Ilias & Ulyssea aureis litteris fuerant inscripta; cum historia rerum ab Heroibus gestarum. Perdidit una etiam mediæ in palatiis domus utramque porticum, & in Lauso pulcherrima donaria. ibi enim multa antiquorum simulacrorum erant posita; ut statua illa nobilis Cnidiæ Veneris,

Incendium.

itemque Samiæ Junonis, & alia ex materia Lindiæ Minervæ, quam Amasis Ægyptiorum rex sapienti Cleobulo miserat, aliaque infinita. Excurrit ignis etiam usque ad forum Constantini Magni. Eapropter in odio universorum civium fuit Basiliscus, Incendiumque & eversio urbis cognominatus. nam alludebant ad basilisci

Zeno imperat denuo.

serpentis nomen & naturam. Scribit igitur ad Zenonem senatus, isque Illo, Isauris, & Lycaonibus assumptis, aliisque ad novarum rerum molitionem propensis, regio cum exercitu ad Urbem accedit, rursusque tyrannidem (quis enim dicat Imperium?) invadit. con-

Edit. Paris. pag. 352.

fugerat in fanum quoddam Basiliscus: inde eum Zeno, juramentis se plurimis atque maxime terribilibus obligans, educit, inque Cucusum Cappadociæ oppidum relegat, ibique cum uxore & liberis in unam turrim conclusam fame enecat. Idem Zeno Timotheum Ælurum revocavit, & Petrum Cnapheum, qui inter Insomnes monachos delituerat, aliosque item hostes Chalcedonensis concilii, qui libero ore veritatem insectabantur. Ælurus Alexandrinos turbulentos, qui Byzantii tum peregrinabantur, cum adscivisset, a palatio ad templum asino vectus, cum ad Octagonum pervenisset, lapsus pedem fregit, ac cum

138

dedecore est reversus. Eum Basiliscus adhuc rerum compos cum typis Alexandream miserat, ut Chalcedonense concilium impugnaret. Quem ingredientem Alexandream videntes sectatores ejus, interrogarunt: Numnam, o Papa, tuis hostibus bucceas præbuisti? Respondit ille, omnino eis cibum ita porrexi. Petrum quoque Cnapheum Antiocheam eodem consilio ablegaverat. At Salophaciolus Timotheus Alexandreæ episcopus, his auditis recessit ad monasteria Canopica, suæ disciplinæ. Cnapheus simulatque potitus est episcopatu, damnationibus & tumultibus operam navavit. Inde cædes atque turbæ exstitere, propterea quod Cnapheus sanctissimo carmini adjecisset, Qui crucifixus es pro nobis. Cæterum Basiliscus generali edicto concilium Chalcedonense rejecerat. Quod idem cum juberet facere Acaciam Constantinopolitanum episcopum, tota urbs cum mulieribus & liberis in templum adversus Basiliscum convenerunt, idque prohibuerunt. Acacius autem nigris vestibus sumptis, solium & altare deseruit. Quo tempore etiam magnus ille Danielus, fervido Dei studio impulsus, a columna descendit, Acaciique & populi concionibus adfuit.

Tertio anno Zeno Cnapheum, quia is Basilisco studebat, opera Synodi Orientalis dejicit, inque Pityos relegat, isque clam ad sanctum Theodorum in Euchaitis confugit. Interim Ælurus moritur, eique sufficitur Petrus Mongus, homo maleficus, & veritatis hostis: qui jam ante damnatus ab uno episcopo, eo quoque damnato delectus est. Hunc Deo instigante aggressi monachi, triginta sex dies episcopatu latrocinii in morem functum dejiciunt, eamque dignitatem legitime reddunt Timotheo Salophaciolo.

Quarto anno terribilis fuit terræmotus Constantinop. die xxv. Sept. Corruerunt multa templa, domus, rostraque funditus, & obruta est immensa hominum multi-

A Ἀθηνᾶς ἐξ ἄλλης ὕλης, ἣν Ἄμασις ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς τῷ σοφῷ Κλεοβούλῳ ἀπέστειλε· καὶ ἄλλα μυρία. ἐπέδραμε δὲ τὸ πῦρ καὶ μέχρι τοῦ καλουμένου φόρου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἐκ τούτων μισεῖσθαι τὸν Βασιλίσκον συνέβη παρὰ πάσης τῆς πόλεως, ἐμπρησμὸν ἀποκαλούντων αὐτὸν, καὶ τῆς βασιλείας ἀφανισμόν. ὁ γὰρ Βασιλίσκος τὸ θηρίον, καὶ ὁ ἐμπρησμὸς, ἰσόψηφα τυγχάνουσι. γράφει τοίνυν ἡ σύγκλητος πρὸς Ζήνωνα, καὶ προσλαβὼν ἐκεῖνος Ἴλλόν τε καὶ τοὺς Ἰσαύρους καὶ Λυκάονας, καὶ ἄλλως ὅσοι πρὸς τὰς καινοτομίας ἐπτόηνται, ἐπάνεισιν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον μετὰ χειρὸς βασιλικῆς, καὶ πάλιν τῆς τυραννίδος ἐπιλαμβάνεται (οὐ γὰρ λέγω βασιλείας) καὶ τὸν Βασιλίσκον ἐξαγαγὼν τῆς

B ἐκκλησίας ᾗ πρὸ τούτου προσπέφευγε, μετὰ μυρίων ὅρκων φρικωδεστάτων ἐξορίζει ἐν Κουκουσῷ τῆς Καππαδοκίας. ἀποκλείσας δὲ εἰς ἕνα πύργον σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις, λιμῷ διαφθείρει. Τιμόθεόν τε τὸν Αἴλουρον ἀνεκαλέσατο, καὶ Πέτρον τὸν Κναφέα κρυπτόμενον ἐν τῇ μονῇ τῶν ἀκοιμήτων, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, ἐπαρρησιάζοντο κατὰ τῆς ἀληθείας. ὁ δὲ Αἴλουρος συναγαγὼν ἅπαντας Ἀλεξανδρεῖς, ἐνδημοῦντας τῷ Βυζαντίῳ, ἐκ τοῦ Παλατίου πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἦλθεν ἐποχούμενος ὄνον, καὶ τὴν Ὀκτάγωνον καταλαβὼν, πτωθεὶς συνέτριψε τὸν πόδα, καὶ μετ' αἰσχύνης ἀνέστρεψε. τοῦτον ὁ Βασιλίσκος ἔτι ὢν, μετὰ τύπων εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τῆς συνόδου ἐξέπεμψεν. ὃν ἰδόντες εἰσερχόμενον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ οἱ σπουδαῖοι, ἠρώτων·

C Ἐψώμισας τοὺς ἐχθρούς σου, Πάπα; ὁ δὲ, ναὶ οὕτως ἐψώμισα, ἀπεκρίθη. καὶ Πέτρον δὲ τὸν Κναφέα εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ ἀμφοτέρους κατὰ τῆς ἀληθείας ἀπέστειλεν ἐνισχύσας. ὁ δὲ Σαλοφακίολος Τιμόθεος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, τοῦτο ἀκούσας, ὑπεχώρησεν ἐν τοῖς μοναστηρίοις τοῦ Κανώπου, ὧν ἐγεγόνει καὶ τῆς ἀσκήσεως. Πέτρος δὲ ὁ Κναφεὺς καταλαβὼν τὸν θρόνον, εἰς ἀναθέματα καὶ ταραχὰς ἐξώκειλεν. ὅθεν φόνοι καὶ ταραχαὶ διὰ τὴν προσθήκην τοῦ τρισαγίου γεγόνασιν· αὐτὸς γὰρ προσέθηκε τὸ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. Βασιλίσκος δὲ τύπῳ γενικῷ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐξέβαλεν, Ἀκάκιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως κελεύσας τὸ αὐτὸ ποιεῖν. ἀλλ' ἡ πόλις ἅπασα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ Βασιλίσ-

D κου ἐλθόντες, τοῦτον ἐκώλυσαν. Ἀκάκιος δὲ μελανειμονήσας, τὸν θρόνον καὶ τὸ θυσιαστήριον κατέλιπε. καὶ Δανιὴλ δὲ ὁ μέγας, δι' ἔνθεον ζῆλον ἀποβὰς τοῦ στύλου, Ἀκακίῳ τε καὶ τῷ λαῷ συνεκκλησίαζε.

Τῷ τρίτῳ ἔτει, Πέτρον τὸν Κναφέα, διὰ τὸ συνδραμεῖν Βασιλίσκῳ, ψήφῳ τῆς ἀνατολικῆς συνόδου καθαιρεῖ Ζήνων, καὶ εἰς Πιτυοῦντα ἐξορίζει. ὁ δὲ λαθὼν προσφεύγει τῷ ἁγίῳ Θεοδώρῳ ἐν Εὐχαΐταις. Τιμόθεος δὲ ὁ Αἴλουρος ἐν τούτοις θνήσκει. ἀντ' αὐτοῦ δὲ Πέτρος ὁ Μογγὸς εἰσάγεται, ἀνὴρ κακοῦργος, καὶ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς, ὡς προκαθῃρημένος ἤδη, χειροτονεῖται ὑπὸ ἑνὸς ἐπισκόπου καὶ τούτου καθῃρημένου. τοῦτον κατὰ Θεοῦ ζῆλον ἐπελθόντες οἱ μοναχοὶ, λϛʹ. μόνας ἡμέρας λῃστρι-

E κῶς κρατήσαντι, τῆς ἐπισκοπῆς ἀπελαύνουσι, καὶ Τιμόθεον πάλιν τὸν Σαλοφακίολον ἀποκαθιστῶσιν ἀξίως τῷ θρόνῳ.

Τῷ δʹ. ἔτει ἐγένετο σεισμὸς φοβερὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ κεʹ. καὶ ἔπεσον ἐκκλησίαι πολλαὶ, καὶ οἰκίαι, καὶ ἔμβολοι ἕως ἐδάφους, κατεχώσθη δὲ πλῆθος ἀνθρώπων ἀναρίθμητον,

ἔπεσε δὲ καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου, καὶ ἡ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἡ εἰς τὸν κίονα τοῦ Ταύρου, καὶ τοῦ ἔσω τείχους περὶ διάστημα ἱκανόν. καὶ ἐκράτει ὁ σεισμὸς χρόνον πολὺν, ὥστε τὴν πόλιν ἐποζέσαι. τούτῳ τῷ χρόνῳ τὸ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Βαρνάβα λείψανον εὑρέθη ἐν Κύπρῳ, ὑπὸ δένδρον κερασέας ἱστάμενον, ἔχον ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἰδιόγραφον αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα. ἐξ ἧς προφάσεως ἔκτοτε γέγονε μητρόπολις ἡ Κύπρος, καὶ τοῦ μὴ τελεῖν ὑπὸ Ἀντιόχειαν, ἀλλ' ὑπὸ Κωνσταντινούπολιν. τὸ δὲ τοιοῦτον Εὐαγγέλιον Ζήνων ἀπέθετο ἐν τῷ Παλατίῳ, ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῇ Δάφνῃ.

Τῷ ιβʹ. ἔτει, Φίλιξ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου σύνοδον ποιήσας, δύο ἐπισκόπους καὶ ἔκδικον ἔπεμψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει γράψας Ζήνωνι καὶ Ἀκακίῳ, ἐκβαλεῖν Πέτρον τὸν Μογγὸν, ὡς αἱρετικὸν, τῆς Ἀλεξανδρείας.

Τῷ ιγʹ. ἔτει, τῶν ἀπὸ Ῥώμης κρατηθέντων ἐν Ἀβύδῳ γνώμῃ Ζήνωνος καὶ Ἀκακίου, καὶ τῶν γραμμάτων ἀφαιρεθέντων, καὶ ἐν φρουρᾷ βληθέντων, ἠπείλησε Ζήνων τούτους ἀνελεῖν, εἰ μὴ κοινωνήσουσιν Ἀκακίῳ καὶ Πέτρῳ τῷ Μογγῷ.

Τῷ ιεʹ. ἔτει Ζήνων, τῇ βουλῇ Ἀκακίου, τοὺς κατὰ τὴν ἑῴαν ἐπισκόπους ἐβιάζετο ὑπογράψαι τῷ ἑνωτικῷ, ὅπερ αὐτὸς Ἀκάκιος ἐποίησεν ἐξ ἰδίας καρδίας συντάξας, καὶ κοινωνῆσαι Πέτρῳ τῷ Μογγῷ. τοὺς δὲ τῆς Ῥώμης ἀποκρισιαρίους παρέπεισε χρήμασι, κοινωνῆσαι Ἀκακίῳ, παρὰ τὰ ἐνταλθέντα αὐτοῖς. τοῦτο μαθὼν ὁ Φίλιξ, καθῄρει τούτους, γράψας καὶ Ἀκακίῳ καθαίρεσιν· ἥνπερ δεξάμενος Ἀκάκιος, ἀναισθήτως περὶ αὐτὴν εἶχε, καὶ τὸ ὄνομα Φίλικος ἐξῆρε τῶν διπτύχων.

Τῷ ιϛʹ. ἔτει, Πέτρος ὁ Μογγὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπέθανε, καὶ Ἀθανάσιος ἀντ' αὐτοῦ ἐχειροτονήθη, ὁ ἐπίκλην Κελήτης. Ζήνων δὲ ὁ βασιλεὺς ἀνεθεὶς τῶν τυράννων, ἐξέβαλε τῆς ἐκκλησίας Ἀντιοχείας Καλανδίωνα καὶ ἐξώρισεν εἰς Ὄασιν, Πέτρον δὲ τὸν Κναφέα κατέστησεν ἐν αὐτῇ. ὃς ἐλθὼν εἰς Ἀντιόχειαν, πολλὰ κακὰ ἐποίησεν, ἀναθεματισμούς τε πάλιν τῆς συνόδου, καὶ ἐκβολὰς ἐπισκόπων ἀνεπιλήπτων, ἀντεισαγωγάς τε καὶ χειροτονίας ἀθέσμους, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. πρότερον δὲ προσέθηκε τῷ τρισαγίῳ, Χριστὲ βασιλεῦ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. ὕστερον δὲ ἐλθὼν, περιεῖλε τὸ Χριστὲ βασιλεῦ. Ξεναΐας δὲ ὁ δοῦλος τοῦ σατανᾶ, τὴν δεσποτικὴν εἰκόνα καὶ τῶν ἁγίων ἐδίδασκε μὴ δέχεσθαι. Πέρσης γὰρ ἦν τῷ γένει, δοῦλος δὲ τὴν τύχην. ἀποφυγὼν δὲ τοῦ ἰδίου δεσπότου ἐπὶ Καλανδίωνος, τὰς περὶ Ἀντιόχειαν κώμας ἀνίστα ἀπὸ τῆς πίστεως. ἀβάπτιστος δὲ ὢν, κληρικὸν ἑαυτὸν εἶναι ἔλεγε. τοῦτον Καλανδίων ἀπήλασε. Πέτρος δὲ ὁ Κναφεὺς ἐπίσκοπον Ἱεραπόλεως χειροτονήσας, μετωνόμασε Φιλόξενον. μαθὼν δὲ ὕστερον ἀβάπτιστον εἶναι, ἀρκεῖν αὐτῷ τὴν χειροτονίαν ἀντὶ βαπτίσματος ἔφησεν. Εὐθύμιος δὲ ὁ ὀρθοδοξότατος, Ἀναστάσιον τὸν Σιλεντιάριον, τὸν κακῶς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντα τῆς ἐκκλησίας, ἐδίωκεν ὡς αἱρετικὸν, καὶ ὁμόφρονα Εὐτυχοῦς.

Τῷ ιζʹ. ἔτει Ζήνων ἤρετο Μαριανὸν τὸν σοφώτατον κόμητα (ἦν γὰρ μυστικά τινα εἰδὼς, ἃ καὶ προέλεγεν αὐτῷ), φησὶ γὰρ, τίς μετ' ἐμὲ βασιλεύσει; ὁ δὲ εἰ-

tudo. Cecidit etiam globus columnæ fori, & statua Theodosii Magoi, quæ columnæ Tauti imposita erat, murique interioris satis longa pars. Duravit diu ille terræmotus, adeo ut fœtor quoque urbem occuparit. Ea tempestate reliquiæ beati apostoli Barnabæ inventæ sunt in Cypro. Jacebat cadaver id sub arbore ceraso: Evangelium quod S. Matthæus composuerat, in pectore gestans, manu Barnabæ descriptum. Ea occasione Cyprus metropolis facta est, ut jam non amplius sub Antiochea censeretur, sed soli Constantinopoli iubesset. Id Evangelium Zeno reposuit in Palatio, in æde S. Stephaoi in Daphna. *Edit. Paris. pag. 353.*

Anno duodecimo, Felix Concilio in æde Petri & Pauli apostolorum habito, duos episcopos & * executorem Constantinopolin mittit, Zenonem & Acacium per litteras jubens Mongum, utpote hæreticum, Alexandrea exigere.

* defensorem.

Anno XIII. Zenonis & Acacii jussu Romaoi legati Abydi sunt comprehensi, litteræ interceptæ, ipsi in custodiam dati: minatusque eis Zeno mortem est, nisi cum Mongo & Acacio communionem inirent.

Anno XV. Acacii suasu Zeno orientales episcopos coegit subscribere Henotico (id scriptum, sic a concordia instituenda dictum, Acacius ex animi sui sententia condiderat) & communicare cum Petro Mongo. Pecunia quoque data Roma missos legatos eo perduxit, ut contra mandata sua cum Acacio communicarent. Felix ubi rem competit, iis suam ademit dignitatem, Acacium quoque per litteras ad eum scriptas ordine dejiciens. quas acceptas Acacius pro nihilo habuit, Felicisque nomen ex albo sustulit.

Anno XVI. Petrus ille Mongus Alexandreæ moritur, eique Athanasius cognomento Celetes subrogatur. Zeno autem a tyrannis otium adeptus, Antiochena ecclesia exturbat Calandionem, inque Oasin relegat, episcopatum Petro Cnapheo reddit. Is Antiocheam reversus, multa mala facinora fecit, damnationibus Concilii novis, ejectionibus inculpatorum episcoporum, substitutionibus & delectibus illegitimis, aliisque id genus. nam jam ante adjecerat sanctissimo hymno: Christe rex, crucifixe pro nobis. Post reditum autem abstulit hæc: Christe rex. Et Xenajas quidam satanæ servus docebat, non esse recipiendas Christi & sanctorum imagines. Erat natione Persa, conditione servus. Hic cum sub Calandione profugisset a suo domino, pagos qui sunt circa Antiocheam a fide avocabat: cumque nondum esset baptizatus, tamen clericum se esse dicebat. Hunc Calandio profligaverat: sed Cnapheus Hierapolitano episcopatui præfecit, ac Philoxenum nominavit. cumque postea intellexisset, eum non esse baptizatum, sufficere ei designationem loco baptismatis affirmavit. Ceterum Euthymius, qui de religione rectissimam tuebatur sententiam, Anastasium Silentiarium, qui postea temporis imperium male gessit, ecclesia ejecit, ut hæreticum, & Eutychi consentientem. *Xenajas.* *pag. 354.*

Anno decimoseptimo Zeno Marianum, sapientissimum Comitem, & qui arcana quædam præsciret, ac Imperatori indicaret, interrogavit, Quisnam sibi

in imperio esset successurus? Respondit ille: Imperium & uxorem tuam accipiet quidam de Silentiariis, me autem injuste occidet. Horum utrumque suo tempore exitus comprobavit. Eodem anno Petrus Cnapheus vita decedit, inque ejus locum episcopus Antiocheæ creatur Palladius, presbyter templi sanctæ martyrum principis Theclæ, quod erat Seleuciæ. Suffragatores habuit Joannem Constantinopolitanum, & Anastasium, cujus modo meminimus.

Zenonis flagitia, & interitus.

Enimvero elatus fastu Zeno, aut (ut rectius loquar) atræ potius bilis morbo & furiis actus, ad bonorum publicationes, & injustas cædes animum adjecit. nam proximo cuique crimen intentabat, eumque qua jure qua injuria de medio tollebat. Miseranda præ cæteris atque in primis inhumana cædes fuit Illi magistri, qui & vitam ejus servarat, & eum ad imperium evexerat. Interfecit etiam Pelagium patricium, virum præclarum, & carminis scriptione insignem, quod is pro sua prudentia & justitia libertatem dicendi sibi sumens, Zenonis nefaria facinora palam incessebat. Moriturus, manibus in cælum intentis Deum omnium rerum gubernatorem sic est precatus: O justissime Deus, mihi quidem injusta nex infertur, propterea quod libero ore Zenonis multa facinora violenta repressi, & quod fatuum ejus fratrem nolui Cæsarem designari. Tu autem Domine omnipotens, qui justitiæ rationem habes, quamprimum scelerata eorum homicidia punito. Extat historia ab eo scripta versibus, ab Augusto Cæsare orsa. Homerocentra etiam composuit, aliaque plurima laude digna. Zeno autem Zosimam præterea interfecit, rhetorem Gazæum: & Arcadium præfectum, aliosque illustres viros. Neque vero tot cædibus ac sceleribus non imposuit pœnas divina vindicta: sed eum vehementibus atque incognitis doloribus toto corpore excruciatum, violenta morte sustulit. Fertur fama, ei a quadam divina potestate ita fuisse caput abscissum, ut ea res conspectum hominum fugeret, solaque cute caput cum cervicibus jungeretur. Itaque uxorem & cubicularios propriæ saluti consulenter, mortuum in assere jacentem reliquisse: diluculo tandem, quemdam nulla eum necessitudine attingentium, sindonem cadaveri injecisse. Satellites porro qui ad sepulcrum, quo repositus fuit, custodiendum erant collocati, retulerunt, se per duas noctes lamentabilem vocem audivisse, ex sepulcro elatam: Misereminì, & aperite mihi. Cum dicerent, alium jam imperare: Nihil (inquit) curo, in monasterium me abducite. Sed cum illi non aperirent, ferunt aliquanto post monimentum fuisse reclusum, inventumque in eo Zenonem: qui præ fame suos ipse lacertos mandere: & caligas, quas gestabat * quia crebro comitiali corripiebatur morbo, & ipso adhuc vivente Arisdna Zenonem amabat. itaque ea mandaverat custodibus regii sepulcri, ne aperirent.

Edit. Paris. pag. 355.

Eodem tempore Perozes Persarum rex, cum denuo expeditionem adversus albos Hunnos, qui vocantur Nephtalitæ, suscepisset, cum toto exercitu periit. Nam
140 Hunni cum profundam fossam egissent, eamque calamis constravissent, superne

Peroses Persa ab Hunnis victus.

A τι, ὅτι καὶ τὴν βασιλείαν σου καὶ τὴν γυναῖκά σου διαδέξεταί τις ἀπὸ Σιλεντιαρίων, ἐμὲ δὲ ἀδίκως ἀποκτενεῖς. καὶ ἀμφότερα ἐν καιροῖς τοῖς ἰδίοις γεγόνασι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Πέτρος ὁ Κναφεὺς τέθνηκε, καὶ ἀντ' αὐτοῦ Παλλάδιος, πρεσβύτερος τῆς ἐν Σελευκείᾳ ἐκκλησίας τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος Θέκλης, προεβλήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας. συνεψηφίσθη δὲ τούτῳ καὶ Ἰωάννης ὁ Κωνσταντίνου, καὶ Ἀναστάσιος ὁ κακῶς βασιλεύσας Σιλεντιάριος.

Ὁ μέντοι Ζήνων ἐπαρθεὶς ὑψηλοφροσύνῃ, πρὸς δημεύσεις καὶ φόνους ἀδίκους χωρεῖ, καὶ πάντα ἄνθρωπον αἰτιώμενος, ἐκ τῆς οἱασοῦν αἰτίας ἀνῄρει. τὸ δ' ἀληθὲς εἰπεῖν, ὑπὸ μελαγχολίας καὶ δαιμονίῳ κρατούμενος, ἀνεῖλεν οἰκτρῶς καὶ ἀπανθρώπως Ἴλλον τὸν μάγιστρον, δι' ὃν καὶ τὴν ζωὴν σχεδὸν εἶχε, καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησεν.
B ἀναιρεῖ δὲ καὶ τὸν θαυμαστὸν, καὶ περὶ ποίησιν ἐπῶν ἀξιόλογον ἄνδρα Πελάγιον τὸν πατρίκιον, ἐλευθεροστομεῖν εἰδότα, ὡς φρόνιμον καὶ δίκαιον, καὶ φανερῶς ἐλέγχοντα τὰς ἀθεμίτους Ζήνωνος πράξεις. ὃς ἐν τῷ μέλλειν ἀδίκως τελευτᾶν, τοιάσδε φωνὰς ἠφίει πρὸς τὸν τῶν ὅλων Θεὸν, εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἀναπετάσας· ὦ Θεὲ δικαιότατε, ἐμοὶ μὲν ἐπάγεται βίαιος θάνατος, διότι τὰς πολλὰς βίας Ζήνωνος ἐλευθεροστομῶν ἀνέστελλον· καὶ ὅτι τὸν ἠλίθιον ἀδελφὸν αὐτοῦ, οὐ συνεχώρουν βασιλέα γενέσθαι. Σὺ δὲ, Δέσποτα παντοδύναμε, ᾧ μέλει τὰ τοῦ δικαίου, θᾶττον αὐτοῖς τῆς μιαιφονίας ἀπαιτήσεις τὰς εὐθύνας.
C τούτου φέρεται ἱστορία δι' ἐπῶν γεγραμμένη ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος. τοῦτο ποίημα καὶ τὰ καλούμενα Ὁμηρόκεντρα, καὶ ἄλλα μυρία θαύματος ἄξια. τὰ ὅμοια δὲ πέπονθε καὶ Ζώσιμος ὁ Γαζαῖος ῥήτωρ, καὶ Ἀρκάδιος ὁ ἔπαρχος, καὶ ἄλλοι τῶν ἐπισήμων. Τοιούτου γὰρ καὶ τοσούτου γεγονότος τοῦ Ζήνωνος ἔν τε φόνοις καὶ ἀθεμίτοις πράξεσιν, οὐκ ἠμέλησε τὸ θεῖον εἰς τὴν τούτου ἀναίρεσιν· ἀλλὰ σφοδραῖς καὶ ἀσυγγνώστοις ὀδύναις πᾶν τὸ σῶμα περιβαλὸν, βιαίως τοῦ ζῆν ἀπεστέρησε, λόγος δὲ ἐφέρετο, ὅτι ἐκεῖνος θείας δυνάμεως ἐκαρατομήθη ἀοράτως, μόνης τῆς δέρεως τῷ τραχήλῳ συνημμένης. τῆς οὖν γαμετῆς αὐτοῦ καὶ τῶν θαλαμηπόλων τῆς οἰκείας ἀσφαλείας προνοουμένων, εἴασαν τὸν νεκρὸν ἀσήμαντον γυμνὸν ἐπὶ
D σανίδος, καὶ μόλις ἀμφὶ τὸν ὄρθρον τῶν οὐ προσηκόντων τίς ἔρριψεν αὐτῷ σινδόνα. μετὰ δὲ τὸ κατατεθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ, ἔφασαν οἱ σωματοφύλακες οἱ ἐν τῷ τάφῳ τεταγμένοι, γοερὰν φωνὴν ἐπὶ δύο νύκτας ἀποδίδοσθαι ἐκ τοῦ μνήματος αὐτοῦ· Ἐλεήσατε, ἐλεήσατε, καὶ ἀνοίξατέ μοι. τῶν δὲ εἰπόντων, ὅτι ἄλλος βασιλεύει· ἔφη, οὐδέν μοι μέλει, εἰς μοναστήριον ἀπαγάγετέ με. τῶν δὲ μὴ ἀνοιξάντων, λέγεται μετά τινα χρόνον τὸ μνημεῖον ἀνοιχθῆναι, καὶ εὑρεθῆναι αὐτὸν ὑπὸ πείνης φαγόντα τοὺς βραχίονας αὐτοῦ. καὶ τὰ καλίγια ἃ ἐφόρει διὰ τὸ συχνῶς τῷ κατόχῳ νοσήματι κρατεῖσθαι, καὶ προφιλιωθῆναι ἔτι ζῶντος αὐτοῦ τὴν Ἀριάδνην τῷ Ἀναστασίῳ, ὅθεν καὶ οἱ φύλακες τῶν βασιλικῶν μνημάτων
E τῇ παραγγελίᾳ αὐτῆς, πρὸς τὸ μὴ ἀνοιγῆναι τὸν Ζήνωνα ἐνυπάθησαν ἔκτοτε.

Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς χρόνοις, Περόζης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς πάλιν ἐπιστρατεύσας ἐπὶ τοὺς λευκοὺς Οὔννους, τοὺς Νεφθαλίτας, ἀπώλετο πανστρατί. ὀρύξαντες γὰρ τάφρον βαθεῖαν, καὶ καλάμους ἐπιθέντες, καὶ γῆν ἐπιχώσαντες, ἔμειναν ἔνδον. ὀλίγους δὲ ὑποστῆσαι

τούτους

τόποις ἀφέντες, καὶ αὖθις εἰς φυγὴν τραπέντες, καὶ ἐπί τινα διαβάντες, ἃ σφίσι γνώριμα ὑπῆρχον. οἱ δὲ Πέρσαι μηδὲν δεινὸν ὑποπτεύσαντες, ἀκρατῶς τούτους ἐδίωκον. καὶ πάντες ἅμα σὺν τῷ Περόζῃ καὶ τοῖς αὐτοῦ παισὶν εἰς τὸ βάραθρον συμπεσόντες, ἀπώλοντο. ὁ δὲ Περόζης αἰσθόμενος τοῦ δεινοῦ, τὸν μάργαρον ὃν εἶχε λευκότατον καὶ μέγαν, εἰς ὑπερβολὴν ὑπέρτιμον, ἐξ ὠτὸς τοῦ δεξιοῦ ἀφελόμενος ἔρριψεν, ἵνα μή τις ὄπισθεν αὐτὸν τοῦτον φοροίη, ἢ γνώριμος γένηται ὡς βασιλεύς· ἐπεὶ ἀξιοθέατος ὑπερφυῶς ἦν. καὶ οὕτω Περόζης διεφθάρη σὺν πάσῃ τῇ στρατιᾷ. Ἦρξαν δὲ Περσῶν οἱ βάρβαροι χρόνους δύο εἰς φόρου ἀπαγωγήν. καὶ πάλιν οἱ ὑπολειφθέντες Καβάδην, τὸν τούτου υἱὸν εἶχον βασιλέα.

Περὶ δὲ τοῦ μαργαρίτου, πῶς καὶ ποίῳ τρόπῳ εὑρέθη, τοιαύτην εὕρομεν ἱστορίαν. ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ τῷ πρὸς Βορρᾶν κειμένῳ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τρέφονται μαργαρῖται ὑπὸ κτενῶν, ὥς τινες Ζάμβακας ὀνομάζουσι. τούτων τῶν κτενῶν εὑρέθη τρέφων ἐν ἑαυτῷ κτεὶς μαργαρίτην ὑπερφυῆ καὶ λαμπρότατον. αὐξηθέντος δὲ τούτου, παρὰ τὸ μέτρον γεγονότος, αὐγάς τε δίκην ἀστραπῆς ἀκτινοβολοῦντος, καὶ διαπέμποντος, ἠράσθη κύων θαλάττιος τῆς αὐγῆς τοῦ μαργαρίτου, καὶ τῆς αὐτοῦ ὡραιότητος οὐκ ἀφίστατο, ἀλλ' ὅπη δ' ἂν ἦγε τὸ ῥεῦμα τὸ ἔλυτρον τοῦ κτενὸς ἐκεῖ καὶ τὸν κύνα δαίμων τις ἀλιτήριος ἐξεβάκχευεν. ἁλιεὺς δέ τις τὸ ξένον τοῦτο θεασάμενος τέρας, ἐδοκίμασε διά τινος μηχανῆς ἀποσυλῆσαι τὸν κτένα· ἀλλ' ὁ κύων οὐκ ἐνεδίδου. ἁρπάζων γὰρ αὐτὸν, ἐπὶ τὸ βάθος ἀνῆγε. κατεμήνυσε τοιγαροῦν ὁ ἁλιεὺς τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν τὸ τοῦ μαργάρου κάλλος. ὁ δὲ δίδωσιν αὐτῷ ἄνδρας τοὺς ἐπὶ τὴν ἄγραν τοῦ μαργάρου συμπράξοντας. ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καί τινας ἡμέρας ἐγκαρτερήσαντες, ἔτυχε τὸν κύνα μικρὸν ὑποχωρῆσαι. εὐθὺς οὖν ὁ ἁλιεὺς δισκεύσας αὑτὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ καταδὺς ἐν τῷ βάθει, ἐδράξατο τοῦ κτενὸς, καὶ τὸν μαργαρίτην ἀνήγαγε. καὶ εὐθέως ἀναδραμὼν, ὕψωσε τὴν χεῖρα, καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἡρπάγη ὁ μάργαρος. πρὶν δὲ φθάσαι εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῷ λέμβῳ, φθάσας ὁ κύων διέσπασε, καὶ κατεβρόχθισε τὸν ταλαίπωρον. ὁ δὲ μάργαρος ἀπεκομίσθη τῷ βασιλεῖ. ὃς καὶ ἡσθεὶς τῷ τούτου θεάματι, τοὺς παῖδας τοῦ ἁλιέως μεγάλαις ἠμείψατο δωρεαῖς. τοῦτον τὸν μαργαρίτην βουληθεὶς ὠνήσασθαι Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας, χρυσίου λίτρας ἑκατὸν ἀπέστειλε πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἀλλ' οὗτοι οὐκ ἀπέδοντο, μνημόσυνον τῆς Περσικῆς ἀπονοίας τοῦτον φυλάττοντες.

Καβάδης δὲ ὁ τοῦ Περόζου ὕστατος υἱὸς, τῆς βασιλείας δραξάμενος, ἐπὶ τὸ βιαιότερον τῇ ἀρχῇ ἐχρᾶτο, καὶ κοινὰς τὰς γυναῖκας ἐνομοθέτησεν ἔχειν. ὅθεν οἱ Πέρσαι τοῦτον τῆς ἀρχῆς ἀπήλασαν, καὶ δήσαντες εἰς φυλακὴν τὴν λεγομένην Λήθην ἐνέβαλλον. τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Βάλβην βασιλέα ἐποίησαν. ἡ δὲ γυνὴ Καβάδου διηκόνει αὐτῷ ἐν τῇ φυλακῇ· ὁ δὲ τῆς εἱρκτῆς ἄρχων ἤρξατο ἐρᾷν τῆς γυναικὸς, εὐπρεπεστάτης οὔσης. ὁ δὲ Καβάδης παρακαλεῖ τὴν γυναῖκα, ἐνδοῦναι τῷ ἀνθρώπῳ, ὅπως δυνηθῇ ἐκφυγεῖν τοῦ φρουρίου. τούτου δὲ γενομένου, ἀκωλύτως ἡ γυνὴ πρὸς Καβάδην εἰσιοῦσα, τοῦτον ἐθεράπευε. φίλος δὲ Καβάδῃ ὀνόματι Σεσώσης, ἐδήλου τῷ Καβάδῃ διὰ τῆς γυναικὸς, ὡς ἵππους καὶ ἄνδρας ἐμπαρασκεύους ἔχω ἔν τινι χωρίῳ. ὁ δὲ Καβάδης νυκτὸς ἐπιλαβούσης, πείθει τὴν γυναῖκα, τὴν ἐσθῆτα αὐτῇ αὐτῷ ἀλλάξασθαι, καὶ ἐξελθεῖν μὲν αὐτὸν, ἐκείνην δὲ ἐν τῇ φυλακῇ καθέζεσθαι. καὶ οὕτω Καβάδης ἐξελθὼν τοῦ δεσμωτηρίου, καὶ ἵππῳ ἐπιβὰς σὺν τῷ Σεσώσῃ

Cedren.

A terra injecta, intra eam sese continuerunt, paucis emissis qui hosti occurrerent, ac mox fuga facta per angustias sibi notas evaderent. Persæ ergo insidiis non animadversis eos insecuti, universi cum rege Peroza & filiis ejus in voraginem istam incidentes perierunt. Perozes eo in periculo constitutus, unionem, quem gestabat ingentem ac candidissimum & maximi pretii, a dextra aure detractum abjecit, ne quis eum post se gestaret, aut ipsum regem agnosceret. erat enim spectatu dignissimus. Hoc modo Perozes cum exercitu interiit. Barbari exinde biennium Persas tributarios habuerunt. Eo exacto, Persæ superstites Cabadem Perozæ F. regem constituunt.

De unione, quo is pacto inventus fuerit, talem reperimus historiam. *Unionis historia.* B In sinu Persico, qui a rubro mari versus Aquilonem est situs, uniones aluntur, a pectinibus, quos Zambaces vocant. Horum pectinum quidam inventus est, intra se alens unionem ingentem, ac splendidissimum: qui cum auctus mensuram usitatam excessisset, radiosque splendoris sui fulguris in morem ejacularetur, canis quidam marinus eum splendorem adamavit, & pulcritudinem perpetuo affectari cœpit: *Edit. Paris. pag. 356.* & quocumque undæ pectinis concham ferebant, eo canis quoque perniciosi cujusdam dæmonis impulsu baccabatur. Id prodigium piscator quidam animadvertens, statuit pectinem machina qua- C dam deprædari: verum canis non concessit, sed raptum pectinem in profundum aquæ abduxit. Proinde regi Persarum de pulcritudine margaritæ piscator refere, isque ei viros adjungit, qui in eo capiendo ipsi adsint. Cum ad mare profecti per aliquot dies præstolati essent, contigit ut canis aliquantisper secederet. tum piscator statim sese in aquam injecit: & ad fundum delatus, pectinem cum unione arripuit, sursumque enatavit, exerta manu qua unionem tenebat, quem & statim ii qui aderant ei eripuerunt. priusquam vero in lembum piscator evadere posset, supervenit canis, miserumque devoravit. Unio ad regem allatus est: qui ejus spectaculo delectatus, piscatoris filios magnis D donis affecit. Eum unionem ut redimeret Justinianus Magnus, centum libras barbaris misit. verum ii recusarunt vendere, asservantes eum in signum Persicæ stoliditatis.

Cabades autem Perozis ultimus filius *Cabades Persarum rex.* regno potitus, imperio violentius uti cœpit: lege etiam lata, quæ uxores omnibus juberet esse communes. Itaque Persæ ei regnum ademerunt, ipsumque vinctum in carcerem, qui Letha (id est oblivio) dicitur, conjecerunt: ac fratrem ejus Balbam regem creaverunt. Uxor autem cum Cabadi in carcere deganti ministraret, eam (erat enim formosissima) amare præfectus carceris cœpit. Id ubi intellexit Cabades, uxori suasit ut morem illi gereret, si qua fortassis E ipse ratione ex carcere posset evadere. Quæ cum sui corporis potestatem præfecto carceris fecisset, postmodum nemine prohibente ad maritum commeavit, eique inservit. Erat amicus Cabadi Sesoses quidam. is Cabadi per uxorem ejus significat, habere se equos virosque paratos quodam in loco. Tum Cabades nocte facta uxori persuadet, ut secum vestes mutet: itaque ea suo loco

relicta, carcerem exit, equoque conscenso cum Sesose ad Hunnos Nephthalitas pervenit. Horum rex Cabadem sibi generum facit, magnoque instructum exercitu in Persiam mittit. Eam ingressus Cabades, nullo negotio regnum recuperat, fratrem oculis erutis in carcerem includit, ac posthac (erat enim prompto ingenio, & strenuus) regnum tuto servat per annos XI, abrogatis quas ante tulerat legibus omnibus.

ANASTAS. Imperator. Edit. Paris. pag. 375.

Mortuo Zenone, Augusta, Senatus, & exercitus Anastasio Silentiario imperium deferunt. Fuit is in hæresi Acephalorum, sive Synchyticarum, procerissimo corpore, oculis trucibus ac mediocriter cæsiis, calvaster ac canus. Ad imperium eum promovit Urbicius eunuchus, qui tum apud Imperatricem plurimum poterat. Cum designatus esset, Euthymius patriarcha ab eo exegit, ut cautione data affirmaret se nihil in rebus ecclesiasticis & fide labefactaturum, indignum eum dicens qui Christianis imperaret. Compulsus tandem ab Ariadna & Senatu, sua manu scriptam schedam patriarchæ tradit, qua profitetur se Chalcedonensis Concilii de fide decreta rata habere. Ita demum coronatus, Ariadnam uxorem ducit, cum hactenus vixisset cœlebs. Imperavit annos XXVII, menses IV. Sub ejus imperio Manichæis & Arianis animi creverunt. Manichæis, quod mater Imperatoris ipsorum sectæ studeret, atque amica esset: Arianis, quod Clearchus imperatoris avunculus secum sentiret.

Primo ejus anno Euthymius Constantinopolis episcopus, collectis qui tum in urbe degebant episcopis, synodum Chalcedonensem confirmavit. Cum Anastasius imperatorio habitu sumpto in Circo sederet, universus populus veluti uno ore directe inclamavit: Sicut vixisti, ita etiam impera Domine. Quippe ante galli cantum templum adire solebat, ibique dum concio dimitteretur, adstabat Deum placans. frequenter jejunabat, & sua pauperibus & mendicis erogabat. Idem delatores funditus ex urbe excidit. Abolevit etiam tributum quod Chrysargyrum dicebatur, quasi aurargentum dicas. Id tale fuit. Quivis mendicus, quævis meretrix, quævis repudiata, quivis servus, quivis libertus, ærario aliquid pendebant: atque etiam de mulo, de fimo, de jumentis & canibus in urbe & rure degentibus. Homo, sive mas esset, sive fœmina, nummum argenteum pendebat: tantundem equus, bos & mulus. asinus autem & canis obolos sex, & erat cum in agris, tum in urbe magnus ejulatus cum id tributum absque ulla miseratione exigeretur. Itaque Imperator, cum ea de re legatos ad eum misissent monachi Hierosolymitani, & Timotheus Gazæus vir sapientissimus tragœdiam ea de re finxisset, excidit ista. Atque eo sane tempore illustrem suam fecit liberalitatem, quod tributum illud quadriennale, quod magna cum omnium pernicie ingentem talentorum corradebat numerum, & Chrysargyrum appellabatur sustulit: tabulasque ejus tributi descriptionem continentes in Circo omnes coram toto populo concremavit. Ac rempublicam quidem ille tanta magnificentia emendabat. Sed in rebus Ecclesiasticis idem asperum se atque inverecundum præ-

Tributum Chrysargyrum.

141

pag. 358.

A πρὸς Οὔννους τοὺς Νεφθαλίτας ἀφίκετο. ὁ δὲ τούτων βασιλεὺς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ δίδωσιν εἰς γυναῖκα αὐτῷ, καὶ στράτευμα δοὺς πολὺ, ἐπὶ Πέρσας ἐξέπεμψεν. εἰσβαλὼν δὲ εἰς Περσίδα, ἐν οὐδενὶ πόνῳ τῆς βασιλείας ἐκράτησε. καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκτυφλώσας, εἰς φυλακὴν ἐνέβαλε. τὴν δὲ βασιλείαν ἀσφαλῶς διεφύλαξεν (ἦν γὰρ ἀγχίνους καὶ δραστήριος) καὶ ἐκράτει μετὰ ταῦτα ἔτη ια΄. καταλύσας τοὺς νόμους πάντας, οὓς προεξέθετο.

Μετὰ τὴν Ζήνωνος τελευτὴν, ἡ βασίλισσα καὶ ἡ σύγκλητος καὶ τὸ στράτευμα Ἀναστάσιον τὸν Σιλεντιάριον ἀναγορεύουσι βασιλέα, τῆς τῶν ἀκεφάλων ἤτοι συγχυτικῶν ὄντα αἱρέσεως. ἦν δὲ τῷ σώματι μήκιστος, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων χαροποὺς, καὶ γλαυκοὺς μετρίως, φα-

E λακρὸς ἠρέμα, καὶ πολιός. ἄγει δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὴν μοναρχίαν Οὐρβίκιος εὐνοῦχος, τότε μεγίστην παρὰ τῆς βασιλείας ἔχων δύναμιν. μετὰ δὲ τὴν ἀναγόρευσιν ἀπαιτεῖται ὁμολογίαν παρὰ Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου, πρὸς τὸ μὴ σαλεῦσαί τι τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως, ἀνάξιον αὐτὸν ἀποκαλῶν τῆς τῶν Χριστιανῶν βασιλείας. βιαζομένης δὲ αὐτὸν Ἀριάδνης καὶ τῆς συγκλήτου, δίδωσιν αὐτῷ τὸ ἰδιόχειρον τῷ πατριάρχῃ, κυροῦν τὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὑπὲρ τῆς πίστεως δόγματα, καὶ οὕτω στεφθεὶς, Ἀριάδνην ἄγεται εἰς γάμον, οὔπω πρότερον γαμετῇ συνοικήσας. ἐκράτησε δὲ ἔτη κζ΄. μῆνας δ΄. ἐπὶ τούτου Μανιχαῖοι καὶ Ἀρειανοὶ ἔχαιρον· Μανιχαῖοι μὲν, ὡς μητρὸς τοῦ βασιλέως ζηλωτείας οὔσης, καὶ προσφιλοῦς αὐτοῖς· Ἀρειανοὶ δὲ, ὡς

C Κλέαρχον τὸν θεῖον αὐτοῦ ἀδελφὸν τῆς κακόφρονος μητρὸς αὐτοῦ ὁμόδοξον ἔχοντες.

Τούτῳ τῷ πρώτῳ ἔτει, Εὐθύμιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, συναγαγὼν τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἐκύρωσε. τούτου τοῦ Ἀναστασίου τὸ τῆς βασιλείας σχῆμα λαβόντος ἐν τῷ τοῦ ἱπποδρόμου καθίσματι, ἅπας ὁ δῆμος ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος εὐθυβόλως ἐβόησεν· ὡς ἔζησας, οὕτω καὶ βασίλευσον δέσποτα. πρὸ ᾠδῶν γὰρ ἀλεκτρυόνων εἰς ἐκκλησίαν φοιτῶν, ἄχρι τῆς ἀπολύσεως ἵστατο ἐξιλεούμενος τὸ θεῖον, νηστεύων πολλὰ, καὶ τὰ προσόντα αὐτῷ πένησι καὶ πτωχοῖς διαδιδούς. οὗτος τοὺς δηλάτορας ἐκ τῆς πόλεως τελείως ἐξέκοψεν. ἀφῆκε δὲ καὶ τὸ τέλος τοῦ λεγομένου χρυσαργύρου. ὁ δὲ χρυσάργυρος τοιοῦτόν τι πρᾶγμα ἦν· πᾶς

D πτωχὸς καὶ προσαίτης, καὶ πᾶσα πόρνη καὶ ἀπολελυμένη, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἀπελεύθερος, συνεισφορὰν ἐποιοῦντο κοινὴν πρὸς τὸ δημόσιον, ὑπέρ τε ὄνου καὶ κοπρίας, κτηνῶν τε καὶ κυνῶν τῶν ἐν ἀγροῖς καὶ πόλεσι διατριβόντων· καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος νόμισμα ἀργυροῦν συνεισέφερεν, ὁμοίως καὶ ἡ γυνή· ἵππος δὲ καὶ ἡμίονος καὶ βοῦς τὸ αὐτὸ συνεισέφερον, ὄνος δὲ καὶ κύων φόλλεις ἕξ. καὶ ἦν ὀδυρμὸς πολὺς ἔν τε χώρᾳ καὶ πόλει, τούτου εἰσπραττομένου ἀσυμπαθῶς. πρέσβεις τοίνυν δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μοναχῶν, καὶ Τιμοθέου τοῦ Γαζαίου ἀνδρὸς τὰ πάντα σοφοῦ τραγῳδίαν ποιήσαντος ὑπὲρ τοῦ τοιούτου, ταῦτα ἐξέκοψε. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ περίβλεπτον φι-

E λοτιμίαν τῆς πολυταλάντου καὶ πανώλου εἰσφορᾶς τοῦ καλουμένου τετραετηρικοῦ χρυσαργύρου κατέλυσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ πυρὶ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἐναντίον πάντων κατέκαυσε τὰ τῆς τοιᾶσδε συντελείας κατάγραφα· καὶ τὰ μὲν πολιτικὰ φιλοτίμως οὕτως ἐπηνωρθοῦτο. εἰς δὲ τὰ εἰς τὴν τοῦ θείου δόξαν συν-

τείνοντα, δριμὺς δὲ καὶ δυσώπητος γέγονε. τῷ γὰρ δευτέρῳ ἔτει αὐτοῦ, μετὰ βίας τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ παρὰ Εὐθυμίου ἔλαβε. A

Τῷ ε΄. ἔτει, τοὺς τυράννους διὰ Ἰωάννου τοῦ Σκύθους παρέλαβεν. Εὐθυμίῳ δὲ τῷ ἐπισκόπῳ, ἐχθρῷ αὐτοῦ ὄντι διὰ τὴν πίστιν, ἐδήλωσεν· αἱ εὐχαί σου αἱ μεγάλαι τοὺς φίλους σου ἠσβόλωσαν. τοῦτον τε καθαιρεῖ, καὶ εἰς ἐξορίαν παραπέμπει. Μακεδόνιον δὲ προχειρίζεται ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. ὁ δὲ κακῶς πεισθεὶς τῷ Αναστασίῳ, ὑπέγραψε τῷ ἑνωτικῷ Ζήνωνος.

Τῷ η΄. ἔτει, Μακεδόνιος γνώμῃ τοῦ βασιλέως ἑνῶσαι τὰ μοναστήρια τῆς βασιλίδος ἐσπούδαζεν, ἀποσχισθέντα διὰ τὸ ἑνωτικὸν Ζήνωνος. καὶ τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους συναγαγὼν, τὰ ἐν Χαλκηδόνι καλῶς δογματισθέντα ἐγγράφως ἐβεβαίωσε. Θεοδώριχος δὲ ὁ Αφρος διάκονον ἔχων ὀρθόδοξον, πάνυ ἀγαπώμενον ὑπ' αὐτοῦ, μεταθέμενον δὲ εἰς Αρειανισμὸν, χαριζόμενον Θεοδωρίχῳ Αρειανίζοντι, ἀπέτεμε ξίφει, εἰπών. εἰ τῷ Θεῷ τὴν πίστιν οὐκ ἐφύλαξας, ἐμοὶ πῶς φυλάξεις; B

Τῷ ι΄. καὶ ια΄. ἔτει, γέγονε πάλιν Σαρακηνῶν ἐπιδρομὴ ἔν τε Φοινίκῃ καὶ Συρίᾳ, καὶ οἱ Βούλγαροι τὸ Ἰλλυρικὸν καὶ τὴν Θρᾴκην ἐπιτρέχουσι.

Τῷ ιβ΄. ἔτει, σπένδεται πρὸς Αρέθαν Αναστάσιος· καὶ λοιπὸν πᾶσα ἡ Παλαιστίνη, καὶ Αρραβία καὶ Φοινίκη, πολλῆς γαλήνης καὶ εἰρήνης ἀπέλαυον. ἐν Νεοκαισαρείᾳ δὲ μέλλοντος γίνεσθαι σεισμοῦ, στρατιώτης ὁδεύων εἶδε δύο στρατιώτας ἐπ' αὐτὸν ἰόντας. καὶ ὄπισθεν ἄλλον κράξαντα· φυλάξατε τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἡ θήκη Γρηγορίου ἐστί. γενομένου δὲ τοῦ σεισμοῦ, τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπτώθη, πλὴν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου. C

Τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει, Καβάδης ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐκστρατεύσας, Αμιδα τὴν πόλιν πορθεῖ.

Τῷ ιδ΄. ἔτει πολλοὶ πόλεμοι μετὰ Καβάδη γεγόνασι. τούτῳ τῷ ἔτει ἱππικοῦ γενομένου, ἀταξία γέγονε τῶν δύο μερῶν, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐξ ἀμφοτέρων ἐν οἷς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως, ὃν εἶχεν ἀπὸ παλλακῆς. σφόδρα οὖν λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς, πολλοὺς ἐτιμωρήσατο. τούτῳ τῷ ἔτει ἐχώνευσε πολλὰ χαλκουργήματα, ἐξ ὧν ἔστησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἐποίησε τὴν ἰδίαν στήλην, καὶ ἔστησεν εἰς κίονα τοῦ Ταύρου. ἡ γὰρ πρώτη ἑστῶσα Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ, καὶ συνετρίβη. τότε καὶ ἀνήρ τις χυμευτὴς, ἐκ τῶν τῆς χύμης τεχνῶν εὐφυὴς ὢν ταῖς ἀπάταις ὀφθαλμοπλανῆσαι, ὑπεδείκνυεν ἀργυροπράταις καὶ ἑτέροις, χεῖρας καὶ πόδας ἀνδριάντων, καὶ ἕτερα εἴδη χρυσᾶ, λέγων θησαυρὸν εὑρηκέναι· καὶ πολλοὺς ἀπατήσας, εἰς πενίαν ἤνεγκε. φήμης οὖν περὶ αὐτοῦ γενομένης, κρατηθεὶς ἤχθη τῷ Αναστασίῳ. ὁ δὲ προσήνεγκεν αὐτῷ χαλινὸν ἵππου ὁλόχρυσον, διὰ μαργαριτῶν. ὃν λαβὼν ὁ βασιλεὺς, ἔφη· ὄντως σὺ, εἰ καὶ πάντας ἠπάτησας, ἐμὲ οὐκ ἀπατήσεις. καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἴς τι φρούριον, ἔνθα καὶ τελευτᾷ. D E

Τῷ ις΄. ἔτει, ἀνεθεὶς τῶν πολέμων, Μακεδόνιον τὸν πατριάρχην διαστρέψαι τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐσπούδαζε. πολλοὶ δὲ τῶν ἐπισκόπων, Αναστασίῳ χαριζόμενοι, τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἀντέπιπτον. Μανιχαῖον δέ τινα ζωγράφον Συροπέρσην ἀπὸ Κυζίκου, Αναστάσιος ἤγαγεν, ἐν σχήματι πρεσβυτέρου, ὃς ἀλλότρια τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἁγίων εἰκόνων ἐτόλμησε γράψας, καὶ φασματώδη ἐν τῷ Παλατίῳ, γνώμῃ τοῦ βασιλέως, χαίροντι τοῖς Μανιχαικοῖς. ὅθεν καὶ στάσις

Cedren.

buit. Quippe anno imperii sui secundo, vi suam obligationem ab Euthymio repetiit.

Quinto anno, tyrannos opera Joannis Scethis domuit. Euthymio quoque episcopo, sibi religionis causa adverso, hæc nunciavit: Magnæ tuæ precationes amicos tuos fuligine consperserunt. Eumdem episcopatu dejectum relegavit, episcopatui Macedonium præfecit. Hic in gratiam imperatoris Henoticum Zenonis subscriptione sua approbavit.

Anno VIII, Macedonius de sententia Anastasii unire conatus est monasteria regiæ urbis, divulsa ab unione propter Henoticum Zenonis: & coactis qui in urbe tum peregrinabantur episcopis, Chalcedonensis Concilii decreta scripto rata se habere confirmavit. Theodoricus porro Afer cum ministrum haberet sibi percharum, & rectæ religionis professorem, cum is in Domini gratiam a fide ad Arianismum se transtulisset, caput homini amputavit: quod diceret, eum qui Deo fidem non servasset, non facile sibi fidelem fore. *Macedonius.*

Annis x & xi, rursum Saraceni in Phœniciam & Syriam, & Bulgari in Illyricum & Thraciam incursiones fecerunt. *Bulgari.*

Anno XII, Anastasius cum Aretha pacem composuit: atque exinde in tota Palæstina, Arabia & Phœnicia, alta pax ac tranquillitas fuit. Cum Neocæsareæ immineret terræmotus, miles quidam iter faciens, duos contra se ire milites vidit, aliumque a tergo clamantem: Abstinete domo in qua est arca Gregorii. Eo terræmotu cum major urbis pars esset prostrata, ædes S. Gregorii incolumis mansit. *Neocæsareæ terræmotus.*

Anno XIII, Cabades Persarum rex facta expeditione, Amida urbem oppugnat.

Anno XIV, crebro bellum est cum Cabade gestum. Eodem anno cum ederetur equestre certamen, tumultuantibus partibus multi utrinque sunt interfecti, interque eos Imperatoris ex pellice filius. cujus dolore percitus Imperator, multos supplicio affecit. Eodem anno multa ærea Constantini Magni opera conflavit, suamque statuam inde confecit, & in columna Tauri constituit. Nam quæ prius ibi posita fuerat Theodosii magni, ea terræmotu dejecta & comminuta fuit. Tunc etiam vir quidam ex eorum numero qui Chymicam artem profitentur, callidus oculos hominum impostura præstringere, argentariis aliisque obtulit manus pedesque statuarum, & alia aurea, dicens se thesaurum reperisse: multosque ita deceptos ad paupertatem redegit. Fama vulgata, captus, & ad Anastasium adductus, frænum equi ex solido auro conflatum, ac margaritis consertum obtulit. Sed Imperator fræno accepto: Ut omnes, inquit, fefelleris, me profecto non decipies. statimque hominem in castellum quoddam relegavit, in quo is periit. *Alchymista. Edit. Parif. pag. 359.*

Anno XVI, bellis exoneratus, conatus est Macedonium episcopum a recta fide avertere. Multi tum Episcopi in gratiam Anastasii Chalcedonense Concilium impugnaverunt. Adduxit etiam Anastasius Cyzico pictorem quemdam Syropersam, habitu presbyteri, qui in regia jussu Imperatoris (nam is Mani- *Anastasii impietas.*

chaicis nugis delectabatur) quædam monstrosa & ab imaginibus ecclesiasticis aliena pingeret. Ob id magna populi est coorta seditio. Cæterum Macedonius tantum abfuit ut Ascholii injuriam persequeretur, a quo stricto gladio fuerat inimicorum suorum instinctu petitus, ut menstruam ei porro annonam constituerit. Erat enim vir mansuetus. Atque eodem recens modo sacrilegum tractaverat. Duobus episcopis de fide altercantibus, orthodoxo & Ariano, cum hic differendi facultate polleret, ille pietate & fide fretus hanc Ariano conditionem tulit, ut omissa disputatione in ignem sese darent: itaque uter ipsorum pietate præstaret, notum fieret. Recusante Ariano, ipse intravit ignem, & stans in medio ejus verba ad multitudinem fecit, Deo ipsum incolumem conservante.

Daras. Anno XVII, Anastasius Daras, castrum Mesopotamiæ magnum atque validum, in finibus Romani ac Persici imperii, munit: extruxitque ibi templum, & horrea, & cisternas, & rostra, ac duo publica balnea. Loco urbis privilegia dedit, & eam Anastasiopolin nominavit.
Anastasiopolis.

Anno XX, Deuterius episcopus Arianorum quamdam nomine Barbarum baptizans, ausus est contra institutum Domini sic dicere: baptizatur Barbarus in nomen Patris, per Filium, in Spiritu sancto. ad quæ verba statim exsiccatum est baptismi lavacrum. & Barbarus territus fugit, miraculumque omnibus exposuit. His annis hæretici cum Anastasio Macedonium episcopum orthodoxum Constantinopolis adorti sunt, estque hic
Edit. Paris. pag. 360. ab Imperatore relegatus Euchaita: & pro eo substitutus flagitiosus ille Timotheus, qui Litroboles & Celon cognominatur.

Anno XXII, Imperator & Timotheus iste multa mala iis intulerunt, qui pro Macedonio & Chalcedonensi Concilio propugnabant. Et Anastasius, ita persuasus a Severo qui ab hæresi Acephalorum erat, volens sanctissimo carmini apponere hæc verba, Qui crucifixus es pro nobis, Logothetam & præfectum urbis jussit con-
Tumultus ob religionem. scenso suggesto ea proclamare. Ob hoc factum populus seditione excitata, alium Imperatorem poscere, ipsum contumeliis & conviciis exagitare, multas domos incendere: monachum in mansione S. Philippi, prope cisternam S. Mocii, inclusum, quod Imperatori is charus erat, necare, capiteque ejus hastæ præfixo clamare, Hic est amicus hosti sanctæ Trinitatis: & monacham, quam Imperator maximi faciebat, jugulare: cadaver utrumque raptare, & in Studii mansione cremare. His perterritus Imperator, hæresis aliquantisper destitit. Eodem
Alamundarus Severianos refellit. anno, cum Alamundarus Saracenorum princeps Dei providentia baptizatus ab orthodoxis esset, impius Severus duos ad eum mittit episcopos, qui eum labe suæ hæreseos inficerent. quos ille admirabili commento refutavit. dixit enim iis, eo ipso die sibi litteras de morte Michaelis angelorum principis esse allatas. Cumque responderent, nullo eum modo potuisse mori: Quomodo autem, ait, nudus Deus potuit crucifigi, quod vos affirmatis? & Christus non constitit ex duabus naturis? cum ne angelus quidem moriatur. Ita cum dedecore Severiani illi di-

A τῷ λαῷ γέγονε μεγάλη. Ἀκόλουθον δέ τινα ὁ Μακεδόνιος ἐν ἔχθρᾳ φονικῇ σπασάμενον κατ' αὐτοῦ μάχαιραν, ἐξ ὑποβολῆς τῶν ἐχθραινόντων αὐτὸν, τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ μνησικακῆσαι, ὥστε καὶ μηνιαίας αὐτῷ ἀννώνας προστάξαι λαβεῖν. πρᾶος γὰρ ἦν ὁ ἀνήρ. τοῦτο δὲ πρώην καὶ εἰς ἱεροσυλίαν ἔπραξε. δύο τινῶν ἀμφισβητούντων ἐπισκόπων περὶ πίστεως, Ὀρθοδόξου καὶ Ἀρειανοῦ, διαλεκτικοῦ ὄντος, τοῦ δὲ Ὀρθοδόξου εὐσεβοῦς καὶ πιστοῦ, ὁ ὀρθόδοξος προτείνει, ὥστε ἀφεμένους τῶν λόγων εἰς πῦρ εἰσελθεῖν, καὶ οὕτω δειχθῆναι τὸν εὐσεβέστερον. τοῦ δὲ Ἀρειανοῦ τοῦτο παραιτησαμένου, αὐτὸς εἰσῆλθε, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς ἱστάμενος, διελέγετο πᾶσιν, ἀβλαβὴς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φυλαττόμενος.

B Τῷ ιζ'. ἔτει ἐτείχισε τὸ Δαρὰς, χωρίον ὂν τῆς Μεσοποταμίας μέγα καὶ ὀχυρὸν, μέσον τῶν ὅρων κείμενον Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν. καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίαν, καὶ ὡρεῖα, καὶ κιστέρνας, καὶ ἐμβόλους, καὶ δύο δημόσια λουτρὰ, ὀνομάσας αὐτὴν Ἀναστασιούπολιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πόλεως.

Τῷ κ'. ἔτει, Δευτέριος ὁ ἐπίσκοπος τῶν Ἀρειανῶν, βαπτίζων τινὰ Βάρβαρον λεγόμενον, παρὰ τὴν δεσποτικὴν παράδοσιν ἐτόλμησεν εἰπεῖν· βαπτίζεται Βάρβαρος εἰς ὄνομα Πατρὸς, δι' υἱοῦ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι. καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ κολυμβήθρα· ὁ δὲ Βάρβαρος ἔμφοβος γενόμενος, ἔφυγε, καὶ πᾶσιν ἐγνώρισε τὸ θαῦμα. ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσιν, ἡ τῶν αἱρετικῶν μετὰ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως κατὰ Μα- C κεδονίου τοῦ ὀρθοδόξου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου ἔνστασις γέγονεν. ὑφ' οὗ καὶ ἐξορίζεται Μακεδόνιος εἰς Εὐχάϊτα, καὶ εἰσάγεται ὁ ἀλιτήριος Τιμόθεος, ὁ λεγόμενος Λιτροβόλης, καὶ Κήλων.

Τῷ κβ'. ἔτει, Ἀναστάσιος ὁ παράνομος βασιλεὺς, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀλιτήριος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, πολλὰ κακὰ τοῖς ὑπὲρ τοῦ θαυμασίου Μακεδονίου καὶ τῆς συνόδου ἀγωνιζομένοις ἐνεδείξατο. βουληθεὶς δὲ ὁ Ἀναστάσιος προσθεῖναι εἰς τὸ τρισάγιον, τὸ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, πειθόμενος Σεβήρῳ τῷ ἀκεφάλῳ, τὸν λογοθέτην καὶ τὸν ἔπαρχον ἐν τῷ ἄμβωνι ἀνεβίβασε τοῦτο ἐκφωνῆσαι. διὸ γέγονε δημοτικὴ D στάσις, ἄλλον βασιλέα ἐπιβοωμένων. ἐμπρήσαντές τε πολλοὺς οἴκους, καὶ τὸν βασιλέα ὑβρίσαντες, ἦλθον εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Φιλίππου, πλησίον τῆς κιστέρνης τοῦ ἁγίου Μωκίου, ἔνθα ἦν ἔγκλειστος φίλος τοῦ βασιλέως· καὶ τοῦτον φονεύσαντες ὡς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενον, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ δόρατος ἀναρτήσαντες ἔκραζον, οὗτός ἐστιν ὁ φίλος τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἁγίας Τριάδος. ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἔγκλειστον, εἰς ἣν πολλὴν πίστιν εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἀνελόντες, ἔσυραν ἀμφοτέρους, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Στουδίου ἔκαυσαν. ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς φοβηθεὶς, ἐπαύσατο πρὸς βραχὺ τῆς αἱρέσεως. Τῷ αὐτῷ ἔτει, Ἀλαμουνδάρου τοῦ φυλάρχου τῶν Σαρακηνῶν βαπτισθέντος Θεοῦ προνοίᾳ παρὰ τῶν ὀρθοδόξων, Σε- E βῆρος ὁ δυσσεβὴς δύο ἐπισκόπους ἔπεμψε τῆς λώβης αὐτοῦ μεταδοῦναι τῷ ἀνδρί. οὓς θαυμασίως ἤλεγξε δραματουργίᾳ τοιαύτῃ. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτούς. γράμματα (φησὶν) ἐδεξάμην σήμερον, ὅτι Μιχαὴλ ὁ Ἀρχάγγελος τέθνηκε. τῶν δὲ εἰπόντων, ἀδύνατον εἶναι τοῦτο. ἔφη πρὸς αὐτούς· καὶ πῶς Θεὸς γυμνὸς ἐσταυρώθη καθ' ὑμᾶς, καὶ ἀπέθανεν, εἰ μὴ δύο φύσεων ἦν Χριστὸς, εἴπερ μηδὲ ἄγγελος ἀποθνήσκει; καὶ οὕτω μετ' αἰ-

A [illegible]ας ἀνεχώρησαν οἱ τῷ Σεβήρῳ ἐπίσκοποι. Καβάδης δέ τινας τῶν ἐν Περσίδι Χριστιανῶν ἠγκυλοκόπησεν, οἱ μετὰ ταῦτα περιεπάτησαν.

Τῷ κγ΄. ἔτει, Βιταλιανὸς παραλαβὼν πᾶσαν τὴν Θρᾴκην καὶ Σκυθίαν καὶ Μυσίαν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθος Οὔννων καὶ Βουλγάρων, παρέλαβε καὶ πολλὰς πόλεις, Κύριλλον τὸν στρατηγὸν Θρᾴκης, καὶ ἦλθε πραιδεύων ἕως Βυζαντίου. Ἀναστάσιος δὲ ἀπογνοὺς, πέμπει πρὸς εἰρήνην, ὀμνύων σὺν τῇ συγκλήτῳ τοὺς ἐξορισθέντας ἀνακαλεῖσθαι, καὶ Μακεδόνιον καὶ Φλαβιανὸν ἀπολαβεῖν τοὺς ἰδίους θρόνους, καὶ σύνοδον γενέσθαι ἐν Ἡρακλείᾳ, ἐρχομένου καὶ τοῦ Ῥώμης. βεβαιωσάντων δὲ πάντων ταῦτα γενέσθαι, ὁ Βιταλιανὸς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, γενομένης εἰρήνης. ἐλθόντων δὲ ἐπισκόπων ἐν Ἡρακλείᾳ ὡσεὶ διακοσίων ἐκ B διαφόρων τόπων, ὁ ἀσεβὴς βασιλεὺς παραβὰς τὰς συνθήκας μετὰ καὶ Τιμοθέου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τούτους ἐνέπαιξαν, καὶ ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι.

Τῷ κδ΄. ἔτει. ὁ Βιταλιανὸς ἀγανακτήσας κατὰ Ἀναστασίου, διὰ τὴν ἐπιορκίαν, πολλὰ κακὰ τοῖς στρατοπέδοις Ἀναστασίου καὶ τῇ λοιπῇ πολιτείᾳ ἐπεδείκνυτο, ἁρπάζων καὶ ἀφοπλίζων, καὶ τέλος πρὸς ὕβριν ἕκαστον στρατιώτην μιᾶς φόλεως πιπράσκων.

Τῷ κε΄. ἔτει, Οὖννοι οἱ λεγόμενοι Σαβὴρ, τὰς Κασπίας πύλας περάσαντες, τὴν Ἀρμενίαν ἐξέδραμον, Καππαδοκίαν τε καὶ Γαλατίαν καὶ Πόντον ληϊζόμενοι, ὡς καὶ τὰ Εὐχάϊτα μικροῦ περασήσασθαι. ὅθεν καὶ φυγὼν ὁ ἱερὸς Μακεδόνιος σχεδὸν κινδυνεύων, εἰς Γάγγραν διεσώθη. ὅπερ μαθὼν Ἀναστάσιος, πικρῶς C αὐτὸν ἐκεῖ προσέταξε φυλάττεσθαι, πέμψας (ὥς φασιν) καὶ τὸν ἀναιρήσοντα αὐτόν. τελειωθεὶς δὲ ἐν Γάγγραις, κατετέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλινίκου πολλὰς ἰάσεις ἐπιτελῶν. μέλλοντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ τίθεσθαι, ἄρας τὴν δεξιὰν χεῖρα, κατεσφραγίσατο τῷ σταυρῷ, καὶ οὕτω κατετέθη. καὶ Θεοδώρῳ δέ τινι τῶν συνόντων εἶπεν ἐν ὁράματι. ἔκλαβε, καὶ ἄπελθε, καὶ ἐπανάγνωθι Ἀναστασίῳ λέγων. ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τοὺς πατέρας μου, ὧν τὴν πίστιν τετήρηκα. οὐ παύσομαι δὲ ἐνοχλῶν τὸν δεσπότην μου, ἄχρις οὗ ἔλθῃς, καὶ εἰς δίκην εἰσέλθωμεν. τούτῳ τῷ ἔτει Ἀλεξανδρεῖς πλεῖστοι, ἄνδρες τε γυναῖκες καὶ παιδία, δεινῶς πληγέντες ὑπὸ δαιμόνων, ἀθρόως ὑλάκτουν. καθ' ὕπνους δέ τις εἶδε τινὰ φοβερὸν λέγοντα, ὅτι διὰ τοὺς D ἀναθεματισμοὺς τῆς συνόδου ταῦτα πάσχετε. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀριάδνη ἡ βασιλὶς ἐτελεύτησεν. ἐπίσκοπον δέ τινα Οἰνιάνδον λεγόμενον, ἀκούσας ὁ μιαρὸς Ἀναστάσιος ὡς εὐφυῶς διαλέγεται, καὶ πάντας ἐπιστομίζει τοὺς τῷ δόγματι αὐτοῦ προσανέχοντας, προσκαλεσάμενος ἔφη· γενοῦ τῆς ἐμῆς μοίρας, θαυμασιώτατε, καὶ πᾶν ἅπερ αἰτήσεις παρ' ἡμῶν λήψῃ τάχιστα. ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· Σὺ μᾶλλον τῆς ὀρθοδόξου μοίρας γενοῦ, καὶ μὴ τῇ δόξῃ τῶν ἀσεβῶν Σεβήρου καὶ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου ἑπόμενος, κληρονομήσεις τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐδράξατο τῆς χλαμύδος τοῦ βασιλέως, λέγων· τοῦτο τὸ ἱμάτιον οὐδαμῶς εἰς ᾅδου E συγκαταβήσεταί σοι, βασιλεῦ, ἀλλὰ μόνη ἡ θεοσέβεια καὶ ἀρετῶν κτῆσις. ἄφες τὴν ἐκκλησίαν, ἣν ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξηγόρασεν. ἀμαθὴς εἶ, καὶ ἀσυλλόγιστος, οὐδὲν τῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων ἀκριβῶς ἐπίστασαι, ἀλλ' ἢ πλάναις καὶ βωμολοχίαις μορμολύττῃ τοὺς ἄφρονας. Ἀρκοῦ, βασιλεὺς ὢν, εἰς

A scesserunt. Cabades autem quosdam in Perside Christianos uncis gladiis cum concidisset, ii nihilo secius postmodo obambulaverunt.

Anno XXIII, Vitalianus occupata universa Thracia, Scythia & Mysia, ducens secum Hunnorum & Bulgarorum agmen, multas urbes, & Cyrillum quoque Thraciæ præfectum cepit, ac prædando Constantinopolin, usque processit. Tum Anastasius rebus suis deploratis, pacem per legatos petit, jurans una cum senatu se legatos revocaturum, Macedonio ac Flaviano suos episcopatus redditurum, Concilium Heracleæ acturum evocato etiam Papa Romano. Cum in has conditiones esset ab omnibus consensum, Vitalianus pace facta domum rediit. Sed cum circiter B CC episcopi ex diversis partibus Heracleam convenissent, Imperator impius violatis pactis, adjutore Timotheo Constantinopolitano episcopo, iis illusit: atque ii re nulla confecta discesserunt. 143

Vitaliani seditio.

Anno XXIV, Vitalianus Anastasio ob perjurium iratus, exercitus ejus & rempublicam multis damnis affecit. nam & prædabatur, & milites captos exarmabat, tandemque contumeliæ causa singulis obolis eos divendebat.

Edit. Paris. pag. 361.

Anno XXV, Hunni, qui appellantur Saberi, Caspiis portis egressi, Armeniam, Cappadociam, Galatiam, & Pontum incursionibus vexarunt: parumque abfuit quin Euchaita etiam in suam potestatem redigerent. Macedonius quidem jam periculo proximus, inde profugit, & Gan-C gram pervenit, Anastasius de hoc certior factus, jussit eum rigide ibi custodiri, misso etiam (ita ajunt) percussore. Sed Macedonius Gangræ mortuus, in æde martyris Callinici humatus est, multosque a morte sua morbis liberavit. Cum jam esset in sepulcro condendus, antequam id fieret, sublata dextra manu Crucis signo sepulcrum obsignavit. Idem Theodoro cuidam suorum familiarium per visionem dixit: Excipe hæc, & abi atque Anastasio recita. Ego quidem Macedonius abeo ad patres meos, in quorum fide perstiti: interim tamen semper Dominum interpellabo, dum tu quoque venias, & causa nostra disceptetur. Eodem anno Alexandreæ viri plurimi, itemque mulieres & pueri, graviter a dæmonibus verberati, assidue latrabant. In somnis autem cuidam terribilis D quidam apparuit, dicens, civibus hæc ob damnationes in concilium editas accidere, Eodem anno decessit Ariadna Augusta. Impurus autem Anastasius episcopum quemdam Oeniandum audiens disertum admodum esse, & qui ora omnibus sententiæ de passo Deo assertoribus obturaret: eum ad se vocatum hortatus est, ut ad suam factionem descisceret, pollicens eum quidquid petiisset illico accepturum. Cui episcopus: Tu, inquit, potius ad orthodoxos transi: ne, dum opiniones impiorum hominum Severi, Eutychis & Dioscori amplecteris, æterno igni addicaris. Simulque apprehendens Imperatoris chlamydem: Hæc, ait, vestis nequaquam te post mortem sequetur, o Imperator: sed sola comitabitur E te pietas, ac virtutum habitus. Missam fac ecclesiam, quam Christus suo redemit sanguine. Indoctus es, & ratiocinandi ignarus, neque ullum ecclesiæ decretum perfecte intelligis: tantum imposturis & scurrilibus calumniis fatuos terres. Satis tibi sit dignitatis, quod Imperator es: antistites ecclesiæ vexare noli. Ad hæc Imperator

Hunnorum eruptio. *Macedonii exilium.* *Episcopi libertas.*

pudore suffusus, obmutuit. Pauperrimus autem cum esset ille episcopus, re oblatum quidem ab Imperatore voluit accipere: adeo liber erat, & solius in Deum fidei ac pietatis rationem habens.

Dæmones a Christianis pulsi. Edit. Paris. pag. 362. Castrum est in Persarum atque Indorum confinio, nomine Tzudadet, in quo multum pecuniæ, margaritarum, & lapidum pretiosorum repositum, a dæmonibus asservabatur. Cabades ea re percepta, castrum occupare est annixus. cumque ei a dæmonibus obsisteretur, omnibus & Magorum, & mox Judæorum tentatis artibus, impos propositi fuit. Ergo cum ei persuasum esset, Christianorum ad Deum precibus eo se potiri posse: hoc a quodam episcopo Christianorum in Perside agentium contendit. Is synaxi coacta, cum divinis mysteriis communicasset, ad locum accedens, dæmonas ibi morantes exegit, castrumque Cabadæ nullo labore occupandum tradidit. Quo miraculo Cabades attonitus, primum in consessu locum episcopo ei tribuit, quem hactenus Manichæi & Judæi tenuerant: liberam quoque potestatem fecit iis qui baptizati vellent.

Mors Anastasii. Anastasius vero paulo ante quam moreretur, delatis ad ipsum insidiarum sibi factarum indiciis, multos corripi utque interfici jussit. in captis fuerunt etiam Justinus & Justinianus. Quos cum necare statuisset, terribilis quidam ei in somnis adstitit, ita dicens: Tibi quidem, o Imperator, permissum est reliquos insidiatores tollere: a Justino autem & Justiniano maleficium omne abstine. nam non licebit te eis, utcumque velis, male facere. Cumque Anastasius diceret, eos reos esse læsæ Imperatoriæ maiestatis: respondit ille, Esse eos vasa consilio providentiæ divinæ exequendo apta, & utrumque suo tempore Deo operam navaturum. Atque hos quidem duos Anastasius crimine absolvit: insomnium vero suo tempore exitus comprobavit. uterque enim eorum post Anastasii mortem Imperio sanctus est.

Anno xxvii, apparuit Anastasio per insomnium vir terribilis, codicem gestans: quem is cum aperuisset, & nomen Imperatoris in eo invenisset, ait illi: Ecce ob perversitatem fidei tuæ, de vita tua annos xiv deleo. simulque eos expunxit. Somno solutus Anastasius, insomnium id Amantio præposito ad se vocato exposuit. atque is: Ego etiam, inquit, imaginatus sum, cum adstarem majestati tuæ, venisse magnum porcum, qui me veste arreptum in terram prostraverit, atque devoraverit. Deinde Proclus insomniorum conjector advenit, pronuntiavitque, utrumque paulo post vita defuncturum. Sed Anastasius, cum oraculo edoctus esset, igne sibi pereundum fore, cisternam in Palatio quæ Frigida dicitur, multis meatibus aperuit, quorum cuique cadus appositus esset: conans hoc pacto oraculum irritum reddere. Verum id abs te fuit: Fulmine enim divinitus est ictus. Cadaver ejus in fano Apostolorum depositum est, in cista Aquyntiana, juxta Ariadnæ uxoris corpus, quæ ante ipsum e vivis excesserat. Is Anastasius fertur Chrysargyri tributi tabulas combussisse. pag. 363.

Justinus Magnus imperator Romanorum fuit annos ix. vir pius, senex ac

A τὸ σὸν ἀξίωμα· καὶ τοὺς τῆς ἐκκλησίας προεστῶτας μὴ κόλαζε. ὁ δὲ κατῃσχύνθη, καὶ ἔμεινεν ἄφωνος. ὁ δέ γε σοφὸς ἐπίσκοπος πενέστατος ὢν, οὐκ ἠθέλησε παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν ἕως ὀβολοῦ. οὕτως ἦν ἐλεύθερος, καὶ μόνης τῆς εἰς Θεὸν πίστεως καὶ εὐσεβείας περιποιούμενος.

Μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ Περσῶν κάστρον ἐστὶν, ὀνομαζόμενον Τζυδάδερ, ἐν ᾧ πολλὰ χρήματα καὶ μαργαρῖται καὶ λίθοι τίμιοι ἀποκείμενοι ἦσαν, καὶ ὑπὸ δαιμόνων ἐφυλάττοντο. τοῦτο Καβάδης μαθὼν, ἐζήτει λαβεῖν. καὶ ὑπὸ τῶν δαιμόνων κωλυόμενος, κινεῖ νῦν τὴν παρ' αὐτοῦ μάγων πᾶσαν ἐπίνοιαν, ἔπειτα καὶ τὴν Ἰουδαίων· καὶ τοῦ σκοποῦ ἀποτυγχάνει. πεισθεὶς δὲ, διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν εὐχῆς τῶν Χριστιανῶν τοῦτο ἀνελκῦσαι, ἐπίσκοπόν τινα B Χριστιανὸν ἀπὸ τῆς ἐν Περσίδι περὶ τούτου παρεκάλεσεν. ὃς σύναξιν ἐπιτελέσας, καὶ τῶν θείων μυστηρίων μεταλαβὼν, προσελθὼν τῷ τόπῳ, τοὺς ἐκεῖσε δαίμονας ἐξεδίωξε, καὶ τῷ Καβάδῃ τὸ κάστρον ἀπόνως παρέδωκεν. ἐν τούτῳ Καβάδης καταπλαγεὶς, πρωτοκαθεδρίᾳ τὸν ἐπίσκοπον ἐτίμησεν, ἕως τότε Μανιχαίων καὶ Ἰουδαίων προκαθεζομένων· καὶ ἄδειαν παρέσχε τοῖς βουλομένοις βαπτίζεσθαι.

Πρὸ μικροῦ δὲ τῆς τελευτῆς Ἀναστασίου, ἐπιβουλῆς αὐτῷ μηνυθείσης, συνέσχε πολλοὺς, καὶ ἀπώλεσεν· ἐν οἷς καὶ Ἰουστῖνος ἦν, καὶ Ἰουστινιανός. μέλλων οὖν ἐξαφανίζειν τοὺς ἄνδρας, παρίσταται αὐτῷ τις κατ' ὄναρ φοβερὸς λέγων· τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν σῶν ἐπιβούλων, ὦ βασιλεῦ, συνεχωρήθη σοι ἀφανίσαι· Ἰουστῖνον δὲ καὶ Ἰουστι- C νιανὸν μηδαμῶς ἀδικάσῃς. οὐδὲ γὰρ θέλων δυνήσῃ. τοῦ δὲ φήσαντος, ὅτι καθοσιώσει εἰσὶν ὑποβεβλημένοι βασιλικῇ· ἔφη πρὸς αὐτόν· σκεύη εἰσὶ χωρητικὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βουλῆς τε καὶ προνοίας, καὶ μέλλουσιν ὑπουργῆσαι τῷ Θεῷ ἕκαστος ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. καὶ δὴ ἀφῆκεν αὐτοῖς ἀμφοτέροις Ἀναστάσιος τὸ τῆς καθοσιώσεως ἔγκλημα. συνέβη δὲ πάντα γενέσθαι, καθὼς ὁ φανεὶς ἀπεφθέγξατο· μετὰ γὰρ τὴν τελευτὴν Ἀναστασίου, ἀμφότεροι κατὰ καιροὺς αὐτῶν ἐβασίλευσαν.

Τῷ κζʹ. ἔτει, Ἀναστάσιος εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα φοβερὸν, βαστάζοντα κώδικα. ὃν ἀναπτύξας, καὶ εὑρὼν τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ διὰ τὴν κακοπιστίαν σου, ἀπαλείφω τεσσαρεσκαίδεκα ἔτη. καὶ D ἀπήλειψεν αὐτά. διυπνισθεὶς δὲ, προσεκαλέσατο Ἀμάντιον τὸν πραιπόσιτον, καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ ὅραμα. ὁ δὲ εἶπεν ὅτι κἀγὼ ἐθεασάμην, ὅτι παρισταμένου τῷ κράτει σου, χοῖρος μέγας ἐλθὼν, καὶ δραξάμενός μου τῆς χλαίνης, κατέρραξέ με εἰς τὴν γῆν, καὶ ἀνάλωσεν. ἐλθόντος δὲ τοῦ ὀνειροκρίτου Πρόκλου, ἤκουσαν, ὅτι καὶ ἀμφότεροι μετ' οὐ πολὺ τελευτῶσι. ἐπεὶ δὲ κεχρημάτιστο διὰ πυρὸς αὐτὸν τὴν ἀμείλικτον αὐτοῦ ψυχὴν ἀποῤῥῆξαι, τὴν ἐν τῷ Παλατίῳ κιστέρναν τὴν λεγομένην ψυχρὰν εἰς πολλὰ στόμια διανοίξας, καὶ κάδδους ἐν ἑκάστῳ παραθεὶς, ᾤετο διὰ τὴν τοιαύτην πε- E ρὶ αὐτοῦ προφητείαν ψευδῆ ἀποδεῖξαι. ἀλλ' ἐματαιώθη διὰ κενῆς ὁ δείλαιος. καὶ γὰρ θείῳ σκηπτῷ κεραυνωθεὶς, ἐμβρόντητος γέγονεν. ἐτέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν λάρνακι Ἀκυντιανῇ, μετὰ Ἀριάδνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ προτελευτησάσης. οὗτος λέγεται καῦσαι καὶ τὰ βιβλία τοῦ Χρυσαργύρου.

Ἰουστῖνος ὁ μέγας βασιλεὺς Ῥωμαίων, ἔτη θʹ. οὗτος ἦν εὐσεβὴς ἀνὴρ, πρεσβύτης καὶ πολύπειρος,

ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξάμενος, καὶ ἕως τῆς συγκλήτου προκόψας, Ἰλλυριὸς τῷ γένει. οἱ δὲ Θρᾷκα τοῦτον λέγουσιν εἶναι. ἦν δὲ τῷ σώματι μεσῆλιξ, εὐρὺς τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα, πολιός. ἐπήνθει δὲ τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἔρευθος, βλοσυρῷ ὄντι, καὶ πλατεῖ. οὗτος πᾶσιν ἄριστος ἐδείχθη, ζηλωτὴς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ ἐν τοῖς πολέμοις μεγάλως εὐδοκιμῶν. σύμβιον δὲ ἔχων Λουππικίαν, ἔστεψεν Αὐγοῦσταν, ἣν οἱ δῆμοι στεφανουμένην Εὐφημίαν ἐκάλεσαν. τούτῳ τῷ Ἰουστίνῳ Εὐλάλιός τις, ἀπὸ πλουσίων γενόμενος πένης, ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἀποβιῶναι, ἔγραψεν ἐνδιαθήκως κληρονόμον Ἰουστῖνον, παρακελευσάμενος ὥστε τὰς τρεῖς αὐτοῦ θυγατέρας μικρὰς καταλειφθείσας ἀναθρέψαι, καὶ ἀπροικίσαι τὸν βασιλέα, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ χρέα ἀποδοῦναι τοῖς χρεωστουμένοις, καὶ τὰ γραμματεῖα ἀναρρύσασθαι. ἅπερ βασιλικῶς πάντα Ἰουστῖνος ἐπλήρωσε, καταπλήξας ἐν τούτῳ πάντα ἄνθρωπον τὸν ἀκούσαντα. Βιταλιανὸς δὲ ὁ προρρηθεὶς σφόδρα ᾠκειώθη τῷ βασιλεῖ. ὀρθόδοξος δὲ ὤν, Σεβῆρον ᾐτήσατο καθαιρεθῆναι. ὅπερ μαθὼν ἐκεῖνος, φεύγει σὺν Ἰουλιανῷ τῷ Ἁλικαρνασσοῦ· καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀπελθόντες, καὶ τὸν περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον κινήσαντες, ταύτην ἐτάραξαν, Διοσκόρου ἐπισκοποῦντος Ἀλεξανδρείας. ἐπισκόπων δὲ ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντων διὰ Ὁρμίσδου ἐπισκόπου Ῥώμης, τῇ Βιταλιανοῦ σπουδῇ, ἔτι ζῶντος Ἰωάννου τοῦ Καππαδόκου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι τετάρτην σύνοδον πρὸς ταῖς ἄλλαις τρισὶ συνόδοις, τοῖς διπτύχοις συνέταξε. Σεβήρου δὲ τοῦ δυσσεβοῦς ἐκποδὼν γεγονότος, Παῦλος ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, ὁ ξενοδόχος τῶν Εὐβούλου. ὁ δὲ βασιλεὺς Ξεναΐαν, τὸν καὶ Φιλόξενον, ἐπίσκοπον Ἱεραπόλεως, Μανιχαιόφρονα ὄντα, καὶ Πέτρον Ἀπαμείας, ἐξώρισε σὺν πᾶσι τοῖς μετέχουσι τῆς λώβης αὐτῶν, Ἀμάντιον δὲ τὸν πραιπόσιτον, μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν, τυραννίδα μελετήσαντας ἀνεῖλεν. ἀνεκαλέσατο δὲ καὶ πάντας τοὺς ἀδίκως ὑπὸ Ἀναστασίου ἐξορισθέντας.

Τῷ δ'. αὐτοῦ ἔτει ἐφάνη ἀστὴρ ἐν τῇ ἀνατολῇ κομήτης, ὃς εἶχεν ἀκτῖνας ἐκπεμπούσας ἐπὶ τὰ κάτω αὐγάς, ὃν ἔλεγον πωγωνίαν εἶναι. εἶχε δὲ ἀκτῖνα ὁρῶσαν ἐπὶ δύσιν. τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει ἐδημοκράτει τὸ Βένετον μέρος, ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι ταραχὰς ποιοῦντες, καὶ φόνους πολλούς. ἦλθε δὲ τὸ κακὸν τῆς ἀταξίας ἀπὸ Ἀντιοχείας. καὶ οὐ μόνον τοὺς ἀπαντῶντας πρασίνους ἔσφαζον, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατ' οἶκον κρυπτομένους, μὴ δυναμένων τῶν ἀρχόντων ποιῆσαι ἐκδίκησιν. ταῦτα ἐπράττετο ἕως ἓξ ἐνιαυτῶν Ἰουστίνου.

Τῷ γ'. ἔτει, Ἰουστῖνος μετὰ Καβάδου τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως εἰρήνην ποιήσας, τὰ περὶ τῆς πίστεως διορθοῦν ἐσπούδαζε.

Τῷ δ'. ἔτει, τὸ Δυρράχιον ὑπὸ θεομηνίας ἔπαθε, καὶ ἡ τῆς Ἑλλάδος Κόρινθος· ἃς μεγάλως ἀνενεώσατο ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐφιλοτιμήσατο.

Τῷ ε'. ἔτει, Τζάθος ὁ τῶν Λαζῶν βασιλεὺς ἀποστατήσας τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας, ἦλθε πρὸς Ἰουστῖνον εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ παρεκάλεσε γενέσθαι Χριστιανὸν, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγορευθῆναι βασιλέα τῶν Λαζῶν. ὁ δὲ μετὰ χαρᾶς ἐποίησε, καὶ υἱὸν ἀνηγόρευσε, καὶ γυναῖκα εὐγενῆ Ῥωμαίαν δέδωκεν. ἣν καὶ

A multiplici peritia præditus. A militari ordine usque ad senatoriam dignitatem pervenerat. Patria fuit Illyricus, quamquam alii Thracem fuisse affirmant. Corporis statura fuit mediocri, latis humeris & pectore canus, facie truci ac lata, & rubore infecta. Optimum se omnibus demonstravit, cum & ortodoxæ Fidei studeret, & bello magnam gloriam pararet. Conjugem suam Luppiciam diademate ornatam, Augustam creavit: quam coronatam populus Euphemiam mutato nomine appellavit. Hunc Justinum Eulalius quidam, de divite pauper factus moriturus hæredem testamento nominavit: jussitque tribus suis filiabus, quas parvulas relin-
B quebat, educationem eam ac dotem præbere, omnia sua debita creditoribus persolvere, & ab iis syngraphas suas redimere. Quæ omnia Justinus regia munificentia perfecit, magna omnium qui rei famam percipiebant admiratione. Usus est Justinus admodum familiariter Vitaliano, qui, ut erat orthodoxus, apud Imperatorem instabat, uti Severus dejiceretur. At Severus hoc sentiens, cum Juliano Halicarnassi episcopo aufugit: delatique in Ægyptum disputatione de interitus experte & interitui obnoxio prolata, turbas ibi dederunt. 144 Erat tum Alexandreæ episcopus Dioscorus. Cum vero Roma ab Hormisda missi episcopi Constantinopolin venissent, Vitaliani studio effectum est, ut sacrum Concilium Chal-
C cedone habitum, reliquis tribus in Ecclesiasticos commentarios adsciberetur, Joanne Cappadoce episcopatum Constantinopolitanum adhuc gerente. Severo amoto, Paulus electus est ad episcopatum Antiocheæ gerendum, qui prius Eubuliano xenodochio præfuerat. Justinus porro Xenajam, qui & Philoxenus dicitur, episcopum Hierapolis, Manichæorum opiniones sectantem, & Petrum Apameæ episcopum, omnesque eorum sectatores relegavit. Amantium præpositum, aliosque nonnullos, ob affectatam tyrannidem necavit. Revocavit etiam omnes quos Anastasius injuste extorres egerat.

Chalcedonen. synodus approbata.

Eodem anno cometa in Oriente visus
D est, radios deorsum emittens, quem Græci pogonism a barbæ similitudine appellant. Habebat autem radium versus occasum. Eodem anno pars Veneta potestatem populi per omnes urbes obtinebat, tumultuabaturque, & multas cædes edebat. Ab Antiochea ejus mali origo fuit. Neque tantum obviam factos sibi Prasinos jugulabant, sed & eos qui in domibus occultabantur: cum magistratus non essent coercendo pares. Hæc acta sunt usque ad sextum Justini annum.

Cometa. *Edit. Paris. pag. 364.* *Factiones aurigarum.*

Anno tertio sui imperii, Justinus facta pace cum Cabade Persarum rege, rebus Ecclesiasticis constituendis animum inten-
E dit. *pag. 170.*

Anno IV, Dyrrachium & Corinthus divinitus calamitate sunt affectæ: quas Justinus egregia liberalitate refecit.

Anno quinto, Tzathus Lazorum rex cum a Persico regno defecisset, Byzantium venit, petiitque Christianus fieri, & a Justino Lazorum rex salutari. Justinus id læto animo fecit, cumque filium suum appellavit, nobilemque Romanam uxorem dedit. quam

ille factus in suam abduxit regionem, multis donis affectus. Cabades autem re comperta, cum Justiniano expostulare, cumque durante mutua amicitia & pace hostiliter agere, qui Persarum imperio subjectos sibi adscisceret. Contra Justinus excusare, Non se quemquam Persis subditum avertisse. Venisse ad se Tzathum, ut liberatus impura Græcorum superstitione, impiis sacrificiis ac fallaciis dæmonum, Christianus fieret, verumque agnosceret Deum. Eum se baptizatum, domum suam dimisisse. Verum hæc res novis inter Romanos ac Persas inimicitiis ansam præbuit. Hoc anno S. Aretas in urbe Negra est ab Homeritis occisus: & hos bello adortus Elesbaan Æthiopum rex vicit.

Anno sexto Cabades Persarum rex Manichæos in suis finibus trucidavit. Justinus autem sacris edictis in omnia loca dimissis, eos qui tumultuarentur necari mandavit, eorumque bona publicari: populique agitatores compescuit,
145 multis eorum male mulctatis. Augustali quoque corona Theodoram uxorem suam ornavit, quam mortua Euphemia duxerat. Secundum porro consulem & patricium Orienti præfecit, ob Persas & Saracenorum excursiones. Is Manichæos graviter est persecutus, multosque eorum suppliciis affecit.

Edit. Paris pag. 365. Terræmotus & eluvies.

Septimo anno Anazarbus, secunda Ciliciæ metropolis, terræmotu sævissimo prostrata. Eodem anno Edessa, magna atque celebris urbs, diluvio Scirti, amnis, qui per eam decurrit, afflicta est. Maris enim instar ille exundans, domos una cum inhabitantibus abripuit atque submersit. Alias quoque idem accidisse fertur. Sane diluvio finito, in ripa amnis inventa est lapidea tabula, inque eam inscripta hæc hieroglyphicis litteris: Scirtus amnis saltabit malo civium.
146 (nam amnis nomen Græco sermone ad saltationem alludit.) Justinus multum utrique urbi ad instaurationem contulit. Eodem anno visa est quædam

Gigantea mulier.

Cilissa mulier, gigantum generis, cujusvis perfecti viri staturam cubito excedens, admodumque lata. Ea circum urbes proficiscens, ex officina quavis follem (monetæ genus hoc est) accipiebat.

Cometa.

Stella quoque tum in cælo apparuit, supra æream Palatii portam, continuas dies noctesque viginti sex fulgens. Terræmotus quoque apprime horrendus fuit, qui & Constantinopolin diversis locis

Antiochenæ clades.

læsit, & Antiochenæ ineffabilem calamitatem denunciavit. Quarto enim die Octobris principia iræ divinæ urbem eam corripuerunt, terræmotus atque incendium. Id media urbe exortum, duravit dies sex, multasque domos & homines absumpsit: neque scire quisquam potuit, unde ejus fuisset initium. Tum Dei ira ita urbem concussit, ut pene tota corruerit, ac civium sepulchrum facta sit. Quosdam obrutos terra, & adhuc viventes, ignis ex terra exiens cremavit. Alius ignis ex aere instar scintillarum decidit: & quos attigisset, fulminis in morem combussit. Annum ille terræmotus duravit.

Anno nono, terræmotu obtinente, Euphrasius Antiochenæ episcopus eo o-

A εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπεκόμισε μετὰ χαρᾶς, καὶ δῶρα ἔλαβε πολλά. γνοὺς δὲ τοῦτο Καβάδης, δηλοῖ Ἰουστίνῳ, ὅτι φιλίας καὶ εἰρήνης μεταξὺ ἡμῶν οὔσης, τὰ ἐχθρῶν πράττεις, καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν ὄντας προσλαμβάνῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιδηλοῖ αὐτῷ· ἡμεῖς τινα τῶν ὑποκειμένων τῇ βασιλείᾳ σου, οὐ προσλαβόμεθα. ὁ δὲ Τζάθος προσῆλθεν ἡμῖν, ῥυσθῆναι τοῦ μυσαροῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ τῶν ἀσεβῶν θυσιῶν, καὶ τῆς τῶν δαιμόνων πλάνης, καὶ γενέσθαι Χριστιανὸς, καὶ τὸν ἀληθῆ ἐπιγνῶναι Θεόν. τοῦτον ἡμεῖς βαπτίσαντες, ἀπελύσαμεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. ἐντεῦθεν λοιπὸν πάλιν γέγονεν ἔχθρα μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν. τούτῳ τῷ ἔτει καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν ἐν Νεγρᾷ τῇ πόλει ἐπράχθη
B ὑπὸ τῶν Ὁμηριτῶν. καὶ ὁ πόλεμος Ἐλεσβαὰν τοῦ βασιλέως τῶν Αἰθιόπων πρὸς τοὺς Ὁμηρίτας, καὶ ἡ νίκη αὐτοῦ.

Τῷ ϛ΄. ἔτει, Καβάδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ Μανιχαίους κατέσφαξεν. Ἰουστῖνος δὲ σάκρα πανταχοῦ πέμψας, τοὺς ποιοῦντας ἀταξίαν ἀναιρεῖσθαι προσέταξε, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν δημεύεσθαι, καὶ τοὺς δημότας εἰρήνευσε πολλοὺς κακώσας. ἔστεψε δὲ Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Αὐγοῦσταν, τῆς Εὐφημίας ἤδη τελευτησάσης. τὸν δὲ Σεκοῦνδον, ὕπατον πατρίκιον καὶ στρατηγὸν ἀνατολῆς ἐποίησε, διὰ τοὺς Πέρσας, καὶ τὰς τῶν Σαρακηνῶν ἐπιδρομὰς, ὃς διωγμὸν μέγαν ἐποιήσατο κατὰ Μανιχαίων, καὶ ἐτιμωρήσατο πολλούς.

C Τῷ ζ΄. ἔτει, Ἀνάζαρβος μητρόπολις β΄. τῆς Κιλικίας, ἐπτώθη ὑπὸ σεισμοῦ φοβερωτάτου. τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει κατεποντίσθη Ἔδεσσα, πόλις μεγάλη καὶ περιβόητος, διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ μέσον αὐτῆς διερχομένου, Σκίρτου ποταμοῦ· ὃς πλημμυρήσας δίκην θαλάσσης, τὰς οἰκίας σὺν τοῖς οἰκοῦσι σύρων ἐπόντισε. λόγος δέ ἐστιν, ὅτι καὶ ἄλλοτε τοῦτο γέγονε. μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὰ ὕδατα, εὑρέθη πλὰξ λιθίνη ἐν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ, γεγραμμένη ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν οὕτω· Σκίρτος ποταμὸς σκιρτήσει κακὰ σκιρτήματα πολίταις. πολλὰ δὲ παρέσχεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος εἰς ἀνανέωσιν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι. τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει, ἐφάνη γυνή τις ἐκ τῆς Κιλικίας γιγαντογενὴς, ὑπερέχουσα τῇ ἡλικίᾳ πάντα ἄνθρωπον τέλειον πήχει ἕνα, καὶ
D πλατεῖα σφόδρα. γυρεύουσα δὲ τὰς πόλεις, ἐλάμβανε κατὰ ἐργαστήριον φόλλιν μίαν. τότε καὶ ἀστὴρ ἐφάνη ἐν οὐρανῷ ἐπάνω τῆς χαλκῆς πύλης τοῦ Παλατίου, φαίνων ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας κϛ΄. γέγονε δὲ καὶ σεισμὸς φοβερώτατος, ὑφ᾽ οὗ τῇ μὲν Κωνσταντινουπόλει ἐν διαφόροις τόποις, τῇ δὲ Ἀντιοχείᾳ συμφορὰ ἀνεκδιήγητος προσεμηνύθη. τῇ γὰρ τετάρτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς τὰ προοίμια τῆς τοῦ Θεοῦ ὀργῆς ἐπῆλθεν αὐτῇ, δι᾽ ἐμπρησμῶν καὶ σεισμῶν· ὃς ἐμπρησμὸς μέσον τῆς πόλεως ἐγένετο, καὶ ἐκράτησεν ἐπὶ ἡμέρας ϛ΄. καὶ ἐκάησαν οἶκοι πολλοὶ, καὶ ἀπέθανον λαοὶ πολλοὶ, καὶ οὐδεὶς ἔγνω πόθεν τὸ πῦρ ἀνάπτεται. τοσοῦτον γὰρ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπῆλθεν ἐπ᾽ αὐτῇ, ὥστε πτωθῆναι σχεδὸν πᾶσαν τὴν πόλιν, καὶ τάφον τῶν οἰκητό-
E ρων γενέσθαι. τινὰς δὲ καταχωσθέντας, καὶ ἔτι ζῶντας ὑπὸ τὴν γῆν, πῦρ ἐξελθὸν ἐκ τῆς γῆς κατέφλεξε. καὶ ἕτερον πῦρ ἐκ τοῦ ἀέρος ὡς σπινθῆρες κατήρχετο, καὶ κατέκαιεν ὥσπερ ἀστραπὴ τοὺς εὑρισκομένους. ἐσείετο δὲ ἡ γῆ, ἐπ᾽ ἐνιαυτὸν ἕνα.

Τῷ θ΄. ἔτει, τοῦ σεισμοῦ ἐπικρατοῦντος Εὐφράσιος ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ καταχώσθη,

ξη, καὶ ἀπέθανε. καὶ πᾶς οἶκος καὶ ἐκκλησία κατέπεσε, καὶ τὸ κάλλος τῆς πόλεως ἠφανίσθη. οὐ γὰρ γέγονε τοιαύτη θεομηνία ἐν ἄλλῃ πόλει, ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς. πολλὰς μὲν οὖν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μυριάδας, πολλὰς δὲ παίδων καὶ νηπίων ἐν λόφου τάξει ἡ τῶν κατενεχθέντων οἰκοδομημάτων ὕλη καλύπτουσα, καὶ τέλος τοῦτο τὴν οὕτως ὀνομαστοτάτην καὶ εὔχαριν ἔλαβε πόλιν. εἴπερ ἐπὶ ὀκτακοσίους ἐνιαυτοὺς συστᾶσαν, ἐξ ὅτουπερ αὐτὴν Σέλευκος ὁ πρῶτος ἔκτισεν, ἐπὶ τῇ προσηγορίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀντιόχειαν ἐκάλεσεν. ἀγγελθέντος δὲ τοῦ πάθους, ὁ μὲν βασιλεὺς μεγάλως ἤλγησε τὴν ψυχήν· καὶ ῥίψας τὸ διάδημα καὶ τὴν πορφύραν, ἐπένθει ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ ἡμέρας πολλάς. καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ δὲ λιτῶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μὴ καταδεξάμενος φορέσαι σύμβολον βασιλικὸν τὸ οἱονοῦν, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει φαιὰν στολὴν ἐνδυσάμενοι, πανδημεὶ εἰς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον ἑπτὰ σημείοις ἀπέχον ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἐλιτάνευον νηστεύοντες. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς ἐκχοϊσμὸν καὶ ἀνακαινισμὸν τῆς πόλεως χρυσίου κεντηνάρια πεντήκοντα, καὶ ἄνδρας μηχανικούς, καὶ τὴν αὐτοῦ σπουδὴν τοῦ τὴν πεσοῦσαν πόλιν Ἀντιόχειαν ἀνακαινίσαι. ἐπὶ αὐτοῦ δὲ ἐτυπώθη ἑορτάζειν ἡμᾶς καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς ὑπαπαντῆς, τῆς μέχρι τότε μὴ ἑορταζομένης. ἀλλὰ καὶ ἡ Πομπηϊούπολις τῆς Μυσίας διαρραγεῖσα, μέσον κατεπόθη μετὰ τῶν οἰκητόρων. καὶ ἔκραζον ὑπὸ τὴν γῆν ὄντες οἱ ἄνθρωποι, τό, ἐλεήσατε. τῇ δὲ ιδʹ. τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα, ἀσθενήσας Ἰουστῖνος, προεχειρίσατο εἰς βασιλέα Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεψιόν, καὶ ἔστεψεν αὐτόν, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ μῆνας δʹ. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ τῆς αὐτῆς εʹ. ἰνδικτιῶνος, ἐτελεύτησεν ὁ εὐσεβὴς Ἰουστῖνος, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῆς Αὐγούστης, ἐν λάρνακι πρασίνῃ, μετὰ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εὐφημίας. ἐν ᾗ καὶ αἱ στολαὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εὑρέθησαν. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερατείας θρόνον διεῖπεν Ἰωάννης. τοῦ δὲ Εὐφρασίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας τελευτήσαντος, Εὐφραίμιος ὁ Ἀμίδας, κόμης ἀνατολῆς ὢν χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ, ὅστις ζῆλον θεῖον κατὰ τῶν ἀποσχιστῶν εἶχεν.

Κόσμου ἔτος ςκαʹ. τῆς θείας σαρκώσεως φκζʹ. Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη ληʹ, μῆνας ζʹ. ἡμέρας ιγʹ. οὗτος τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εἶχε βραχεῖαν μείζονα τοῦ μέσου, ἐρυθρὸς τὴν χροιάν, χαροπὸν καὶ ἀπειρόστροφον βλέπων, καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐψιλωμένην. βασιλεύει δὲ ἐτῶν μεʹ καὶ μονοκρατορήσας, δέδωκεν ὑπατείαν, ὅσην οὐδεὶς βασιλέων δέδωκε. καὶ διωγμὸν κατὰ Ἑλλήνων καὶ πάσης αἱρέσεως ἐποίησεν. εὑρὼν δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει νοσοῦντας τὴν τῶν Ἀρειανῶν αἵρεσιν, δημεύσας τε καὶ τιμωρησάμενος, φόβον πολὺν εἰργάσατο, θεσπίσας μόνους ὀρθοδόξους πολιτεύεσθαι. καὶ τὸν ναὸν δὲ τῶν ἁγίων Σεργίου καὶ Βάκχου, ἐχόμενα τοῦ Παλατίου πρὸς θάλασσαν, καὶ συνεγγὺς τούτου ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἴδιον αὐτοῦ οἶκον προϋπάρχοντα, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προτέραν ὕπαρξιν, τοῖς δυσὶ τούτοις ἀφιερώσας ναοῖς, μοναστήριον περιφανῶν ἀνδρῶν ἀπεκλήρωσε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐπολέμει Τζάθῳ, ὡς προσρυέντι Ῥωμαίοις. πέμπει οὖν αὐτῷ Ἰουστινιανὸς βοήθειαν, στρατὸν, καὶ στρατηγοὺς τρεῖς, Βελισάριον, Κήρυκον, καὶ Πέτρον. οἳ καὶ κατὰ φθόνον ἀλλήλων πολεμήσαντες, ἡττήθησαν.

Cedren.

A brutus obiit, omnesque ædes & templa corruerunt, urbisque decor periit. Ab omni hominum memoria non extitit tanta iræ Dei in urbem aliquam grassatio. Multa virorum, mulierum, puerorum & infantum millia collis instar concervata, prostratarum domorum materies operiebat. Hunc exitum habuit urbs nobilissima atque elegantissima, quæ ab ortu suo, cum eam Seleucus primus condidit, ac de patris nomine Antiocheam appellavit, ad IↃCCC annos steterat. Annunciata hac clade Imperator gravissime indoluit: abjectisque diademate & purpura, sacco indutus, & cinere conspersus, per multos dies luxit: ac festo etiam die vi-

B li habitu templum iniit, nullum Imperii signum gestare sustinens. Sed & qui in urbe erant universi, pullati per septem dies in campum qui ad septimum lapidem ab urbe distat supplicandi causa jejuni exiverunt. Misit Imperator ad repurgandam Antiocheæ aream, & instaurationem ejus urbis (cui rei impense studebat) aurei centenarios L, & opifices. Sub eodem institutæ sunt feriæ, quæ Hypapantæ dicuntur, prius non habitæ. Sed & Pompejopolis Myliæ urbs rupta, ejusque dimidium una cum habitatoribus terra absorptum est: hominesque infra terram delati misericordiam suorum implorarunt. Decimaquarta die mensis Aprilis, ipsis Pascha-

C libus feriis, Justinus morbo correptus, Justinianum sororis suæ filium collegam imperii adscivit, ac coronavit: cumque eo quatuor menses imperavit. Augusto mense, ea ipsa quinta indictione, mortuus est piissimus Justinus: corpus ejus in arca prasina repositum est in mansione Augustæ, juxta uxorem Euphemiam: ubi etiam stolæ Apostolorum inventæ sunt. Erat tum patriarcha Constantinopolis Joannes. In locum autem Euphrasii Antiocheæ episcopatui communibus suffragiis deligitur Euphræmius Amidenus, Orientis comes, vir divino animi fervore adversus divulsos ab Ecclesia præditus.

Anno mundi IↃↃ CIↃ XXI ab incarnatione Dei IↃ XXVII, Justinianus Ma-

D gnus imperium Romanum solus gerere cœpit. Imperavit annos XXXVIII, menses VII, dies XIII. Fuit statura corporis aliquantulum mediocrem excedente, ruber vultu truci & versatili, capite non nihil glabro. Anno ætatis XLV rerum potitus est: cumque sine collega imperare cœpisset, munus consulare edidit, quantum nemo ante ipsum. Persecutionem Græcæ religionis & omnium hæresium instituit. Cumque multos procerum labe Ariana vitiatos deprehenderet, bonis eorum publicandis & suppliciis irrogandis, magnum aliis terrorem incussit: lege etiam lata, ut nemo nisi orthodoxus rempublicam gereret. Templo Sergii & Bacchi san-

E ctorum, * ex quæ a Palatio sunt versus mare: & proxime templo Apostolorum suam propriam domum omnesque suas pristinas opes adjecit, atque ita ex his duobus templis monasterium illustrium virorum redegit.

Eodem anno rex Persarum Tzatho bellum, ob initam cum Romanis societatem, intulit. Huic Tzatho Justinianus auxiliares mittit copias, ducibus Belisario, Keryco, & Petro: qui cum in bello gerendo mutua invidia transversi agerentur, a Persis victi sunt.

Edit. Paris. pag. 366.

147

JUSTINIANUS Magn. Imp.

Oo

Edit. Paris. pag. 367. Hoc ægre ferens Justinianus, revocatis illis, Petrum Notarium ad exercitum ducendum misit: isque Lazorum auxilio Persas adortus prælio, victoriam multis hostium cæsis obtinuit.

548 Eodem anno ad Romanos se contulit Herulorum rex Gretas: Constantinopolinque profectus cum suo populo, ab Imperatore obtinuit ut Christianus fieret cum suis consiliariis & cognatis: eaque re confecta, lætus domum rediit, pollicitus se Romanis, quacumque in re vellent auxilio futurum.

Eodem anno Imperator Tzitam Armeniæ præficit, virum bellicosum, & rebus gerendis aptum: Hactenus Armenia sine præfectis fuerat, duces tantum & comites habuerat. Sed hic eum principem Armeniorum fecit. Adjunxit etiam Imperator ei exercitum quatuor millium ex Oriente: fuitque hoc magno præsidio Romanis. Nuptum quoque ei tradidit sororem Theodoræ Augustæ, nomine Comito.

Eodem anno conjunxit se Romanis vidua quædam mulier, de ea Hunnorum natione qui Saberi dicuntur, nomen ei fuit Bareza. Habebat secum Hunnorum CCCIↃↃↃ, & præerat Hunnicæ

Hunni Romanorum socii. ditioni post mortem mariti Malachi. Elicuerat rex Persarum duos alios Hunnorum interiorum regulos, Styracem & Gloem, ut sibi ii contra Romanos suppetias ferrent. Sed Bareza, cum ii per ipsius regionem viginti millia in Persidem ducerent, exercitum eorum delevit: ac Gloe in pugna occiso, Styracem vinctum Imperatori Constantinopolin transmisit. Ipsa pacem & societatem cum Justiniano conservavit.

Eodem anno Gordas, etiam regulus Hunnorum Bosporo vicinorum, Romanis sese adjunxit, & factus est Christianus: cumque fidem dedisset se Romanis rebus addictum fore, urbemque Bospori custoditurum & boum tributum exacturum (nam urbi Bosporo inde nomen est, quod incolæ Romanis loco pecuniæ quotannis boves dabant) magnifice ab Imperatore donatus, domumque dimissus est. Reversus domum, fratri suo Imperatoris humanitatem liberalitatemque, & se Christianum factum esse exposuit: atque idem omnia Hunnorum simulacra confregit & conflavit. Eam ob rem Hunni irati, cumque his Moageras ejus frater, Gordam necaverunt, & regnum Moageræ tradiderunt: ac Bosporum profecti, tribunum Dalmatiæ & milites interfecerunt. Quod ubi Justinianus cognovit, Joannem consularem patricii

pag. 368. Rufini F. cum magnis Scytharum auxiliis eo misit, ac Godilam terrestri itinere ab Ulissipoli, ad Cadurium copiarum præfectum. Horum adventus fama territi Hunni, dilapsi sunt, paxque Bosporo reddita, tutoque ei Romani imperaverunt.

Justinianus porro omnia hæreticorum

549 templa Christianis attribuit, Arianorum exocionitarum exceptis. Constitutionem quoque edidit de episcopis, dispensatoribus, pupillorum alumnis, & peregrinorum hospitibus. ea sanxit, ne jus legandi aut hæredibus tradendi haberent, præter hæc quæ in suis facultatibus habuerant, antequam officio illi præficerentur. Qua hora officium iniissent, ab ea non liceret

A λυπηθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς, αὐτοὺς μὲν ἀνεδέξατο. ἀπέστειλε δὲ Πέτρον τὸν νοτάριον αὐτοῦ στρατηλάτην. καὶ συμβαλὼν μετὰ τῶν Λαζῶν τοῖς Πέρσαις, ἐνίκησε, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, προσερρύη τοῖς Ῥωμαίοις ὁ βασιλεὺς τῶν Ἐλούρων Γρέτης λεγόμενος. καὶ ἐλθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ᾐτήσατο τὸν βασιλέα, καὶ ἐγένετο Χριστιανὸς μετὰ τῶν συγκλητικῶν αὐτοῦ καὶ συγγενῶν. καὶ ἀπῆλθε μετὰ χαρᾶς εἰς τὰ ἴδια, ἐπαγγειλάμενος συμμαχεῖν Ῥωμαίοις, ἐφ' οἷς ἂν δεηθῶσιν αὐτοῦ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, προβάλλεται ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην Ἀρμενίας Τζίταν ὀνόματι, ἄνδρα πολεμικὸν καὶ ἱ-
B κανώτατον. οὐ γὰρ εἶχεν ἡ Ἀρμενία στρατηλάτην, ἀλλὰ δοῦκας καὶ κόμητας. αὐτὸς δὲ ἐστράτευσεν Ἀρμενίων πλῆθος. δέδωκε δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ ἀνατολῆς στρατὸν, χιλιάδας τέσσαρας, καὶ γέγονε μεγάλη φυλακὴ καὶ βοήθεια Ῥωμαίων. ἔζευξε δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖκα, τὴν ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης, ὀνόματι Κομιτώ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσερρύη τοῖς Ῥωμαίοις γυνή τις ἐκ τῶν Οὔννων τῶν λεγομένων Σαβὴρ, βάρβαρος, ὀνόματι Βαρὴξ, χήρα, ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς Οὔννων χιλιάδας ἑκατὸν, ἥτις κατεδυνάστευε τῶν Οὐννικῶν μερῶν μετὰ τὴν τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς Μαλὰχ ἀποβολήν. αὕτη τοὺς προτραπέντας παρὰ Καβάδου τοῦ βασιλέως Περσῶν δύο ῥῆγας ἀπὸ ἄλλου ἔθνους Οὔννων ἐνδοτέρων Στύρακα καὶ Γλώνην, τοῦ συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ Ῥωμαίων, παρελ-
C θόντας διὰ τῆς χώρας αὐτῆς ἐπὶ τὰ Περσικὰ μετὰ χιλιάδων εἴκοσιν, ἐπάταξε, καὶ τὸν λαὸν πάντα κατέκοψε. καὶ τὸν μὲν Στύρακα, δέσμιον τῷ βασιλεῖ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔπεμψεν. ὁ δὲ Γλώνης ἐν τῷ πολέμῳ ἐσφάγη. γέγονε δὲ αὕτη σύμμαχος καὶ εἰρηνικὴ τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ πλησίον Βοσπόρου ῥὴξ τῶν Οὔννων, Γορδᾶς λεγόμενος, προσερρύη τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐγένετο Χριστιανός. καὶ πολλὰ δοὺς αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, ὑποσχόμενον φυλάττειν τὰ Ῥωμαϊκὰ, καὶ τὴν Βοσπόρου πόλιν (ἥτις οὕτως ἐκλήθη, ἀπὸ τοῦ τελεῖν Ῥωμαίοις κατ' ἔτος ἀντὶ χρημάτων βόας) ἀπαιτεῖν δὲ τὰς συντελείας τῶν βοῶν. ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, διηγήσατο τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ, τὴν
D τοῦ βασιλέως ἀγάπην καὶ φιλοτιμίαν, καὶ ὅτι Χριστιανὸς γέγονε. συνέτριψε δὲ πάντα τὰ τῶν Οὔννων ἰνδάλματα, καὶ ἐχώνευσεν. ἐπὶ τούτῳ χολώσαντες οἱ Οὖννοι, μετὰ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Μοαγέρα, ἐφόνευσαν αὐτὸν, καὶ ἐποίησαν ῥῆγα τὸν Μοαγέραν. ἐλθόντες δὲ εἰς Βόσπορον, ἀπέκτειναν τὸν τριβοῦνον Δαλματίας, καὶ τοὺς στρατιώτας. ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὸν ἀπὸ ὑπάτων Ἰωάννην τὸν υἱὸν τοῦ πατρικίου Ῥουφίνου ἀπέστειλε μετὰ βοηθείας Σκυθικῆς πολλῆς· καὶ Γοδίλαν διὰ γῆς, ἀπὸ Ὀδυσσουπόλεως, καὶ Βαδούριον στρατηγόν. καὶ ἀκούσαντες οἱ Οὖννοι, ἀφανεῖς γεγόνασι. καὶ γέ-
E γονεν εἰρήνη ἐν Βοσπόρῳ, καὶ ἐκράτησαν αὐτοῦ οἱ Ῥωμαῖοι ἀφόβως.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πάσας τὰς ἐκκλησίας τῶν αἱρετικῶν δέδωκε τοῖς ὀρθοδόξοις, χωρὶς τῶν ἐξωκιονιτῶν Ἀρειανῶν. Τύπον δὲ δέδωκε περὶ τῶν ἐπισκόπων, καὶ οἰκονόμων, καὶ ὀρφανοτρόφων, καὶ ξενοδόχων, ὥστε μὴ κληρονομεῖσθαι, εἰ μὴ ἃ πρὸ τοῦ γενέσθαι εἶχον ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει, εἰς ταῦτα ἵνα διατίθωνται. ἀφ' ἧς δὲ ὥρας προεχειρίσθησαν, μὴ

ἔχειν ἄδειαν εἰς ἃ κερδήσουσιν διατίθεσθαι, ἀλλὰ τὰ αὐτῶν πάντα τὸν ναὸν ἀγίαν οἰκεῖον κληρονομεῖν. πληροῖ δὲ καὶ τὸ μέσαυλον τῆς βασιλικῆς Ἰλλου κινστέρνης, ἣν καὶ μεγάλην ἐποίησε· καὶ τὸ λουτρὸν τοῦ Δαγισθέως, ὃ ἤρξατο κτίζειν Ἀναστάσιος.

Τῷ β΄. ἔτει, Ἡσαΐας ὁ Ῥόδου ἐπίσκοπος, καὶ Ἀλέξανδρος Διοσπόλεως τῆς Θρᾴκης, καὶ ἕτεροι πολλοὶ κατηχέθησαν ἀρρενοφθόροι. καὶ τοὺς μὲν ἐκαυλοκόπησε, τοῖς δὲ καλάμους ὀξεῖς ἐμβάλλεσθαι εἰς τοὺς πόρους τῶν αἰδοίων προσέταξε, καὶ γυμνοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν θριαμβεύεσθαι. ὑπῆρχον δὲ καὶ τῶν πολιτῶν καὶ συγκλητικῶν πολλοὶ, καὶ τῶν Ἀρχιερέων οὐκ ὀλίγοι, οἳ ἐκτμηθέντες καὶ δημευθέντες κατὰ τὴν ἀγορὰν γυμνοὶ, οἰκτρῶς ἐτελεύτησαν. καὶ γενομένου φόβου μεγάλου, οἱ λοιποὶ ἐσωφρονίσθησαν. νόμους τε σφοδροὺς κατὰ τῶν ἀσελγαινόντων ἐξέθετο· τοὺς δὲ παλαιοὺς νόμους πάντας ἀνενέωσε, ποιήσας μονόβιβλον, ὃ καὶ Νεαρὰς διατάξεις ἐκάλεσε.

Τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει, μηνὶ Νοεμβρίῳ κθ΄. ὥρᾳ τρίτῃ τῆς ἡμέρας, ἔπαθεν ὑπὸ θεομηνίας πάλιν Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη, μετὰ δύο ἔτη τοῦ πρώτου πάθους αὐτῆς. ἐγένετο γὰρ σεισμὸς μέγας ἐπὶ ὥραν μίαν, καὶ βρυγμὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φοβερός. καὶ ἔπεσον πάντα τὰ κτισθέντα ἕως ἐδάφους, καὶ τὰ τείχη· καὶ τὰ τῶν μὴ πεσόντων παλαιῶν κτισμάτων ἐν τῷ πρώτῳ σεισμῷ, κατηνέχθησαν νῦν. καὶ πᾶσα ἡ γενομένη εὐπρέπεια ἐν τῇ πόλει ἔκ τε τῶν τοῦ βασιλέως φιλοτιμιῶν, καὶ ὧν ἐξ ἰδίων οἱ πολῖται ᾠκοδόμησαν, πάντα κατέπεσον. ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ πτώσει ταύτῃ καὶ χιλιάδες τέσσαρες λαοῦ, καὶ ωο΄. ἄνδρες. οἱ δὲ σωθέντες, ἔφυγον εἰς τὰς ἄλλας πόλεις. γέγονε δὲ καὶ χειμὼν μέγας καὶ βαρύτατος, ὡς λιτανεύειν πάντας ἀνυποδέτους μετ᾽ ὀδυρμῶν πυκνῶν. ἐφάνη δὲ τινι θεοσεβεῖ ἀνθρώπῳ ἐν ὁράματι, εἰπεῖν πᾶσιν, ἵνα ἐπιγράψωσιν εἰς τὰ ὑπέρθυρα αὐτῶν· Χριστὸς μεθ᾽ ἡμῶν, στῆτε. καὶ τούτου γενομένου, ἔστη ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Αὐγούστα πολλὰ ἐδωρήσαντο χρήματα εἰς ἀνακαινισμὸν τῆς Ἀντιοχείας πόλεως, καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Θεούπολιν.

Τούτῳ τῷ ἔτει Σαμαρεῖται καὶ Ἰουδαῖοι ἐν Παλαιστίνῃ βασιλέα τινὰ Ἰουλιανὸν ἔστεψαν, καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὅπλα κινήσαντες, ἁρπαγὰς καὶ φόνους καὶ ἐμπρησμοὺς εἰργάσαντο. οὓς ὁ Θεὸς παρέδωκεν εἰς χεῖρας Ἰουστινιανοῦ· καὶ πάντας ἀφανίσας, τὸν Ἰουλιανὸν ἀπεκεφάλισε, καὶ μετὰ τὸν διωγμὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ πάσης αἱρέσεως, καὶ μετὰ τὸ τεθῆναι δόγμα, Ἑλληνίζοντας μὴ πολιτεύεσθαι, ἢ αἱρετικοὺς, εἰ μὴ μόνους τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς, προθεσμίαν δίδωσι τοῖς τοιούτοις εἰς ἐπιστροφὴν τριῶν μηνῶν.

Τῷ δ΄. ἔτει, ἐφάνη κομήτης μέγας καὶ φοβερὸς, εἰς τὸ δυτικὸν μέρος πέμπων ἐπὶ τὰ ἄνω τὰς ἑαυτοῦ ἀκτῖνας, ὃν ἔλεγον λαμπαδίαν· καὶ ἔμεινε λάμπων ἐπὶ ἡμέρας εἴκοσι.

Τῷ ε΄. ἔτει γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ λεγομένου, Νίκα. καὶ ἔστεψαν οἱ τοῦ δήμου βασιλέα, Ὑπάτιον τὸν συγγενῆ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως. ἐκαύθη δὲ πολὺ μέρος τῆς πόλεως, ἥτε μεγάλη ἐκκλησία, καὶ τὰ χαρτῷα αὐτῆς δικαιώματα, καὶ ἡ πρόσοδος πᾶσα, ἥτε ἁγία Εἰρήνη, καὶ οἱ ξενῶνες, ὅ, τε τοῦ Σαμψὼν καὶ ὁ Εὐβούλου, μετὰ τῶν ἀρρώστων. καὶ τὸ προπύλαιον τῆς βασιλικῆς, καὶ τὸ Αὐγουσταῖον· καὶ ἡ χαλκόστεγος τοῦ Παλατίου, ἣ ἔκτοτε καὶ νῦν χαλκῆ

Cedren.

A legare quæ lucrati essent, sed ea omnia sacræ ædi hæreditario jure obtingerent. Absolvit etiam cisternam, quæ erat in medio aulæ basilicæ Illi, eamque majorem reddidit. Dagisthei quoque balneum perfecit, ab Anastasio inchoatum.

Anno secundo Esaias Rhodi, & Alexander Diospolis Thraciæ episcopi, aliique multi deprehensi sunt masculorum corruptores. Horum aliis veretrum amputari jussit Imperator, aliis calamos acutos in meatus genitalium inseri, eosque nudos in forum quasi in triumpho produci. Fuetunt & civium ac senatorum multi, & pontificum summorum non pauci in eadem culpa: qui castrati, & publice nudi in forum producti miserabiliter perierunt, B suoque exemplo reliquos pudicitiam colere docuerunt. Tulit Justinianus acres leges contra impudicos, & veteres omnes leges renovatas in unum volumen redegit, quod Novellas Constitutiones inscripsit. *Impuri puniti.*

Eodem anno, die penultima Novembris, hora diei III, rursum ira Dei Antiocheam afflixit, biennio post superiorem cladem. Extitit enim terræmotus ingens, totamque duravit horam, cum terribili cæli mugitu. Ea concussione omnia quæ ædificata fuerant, solo æquata sunt: & muri, atque adeo ista quoque cum ædificia corruerunt, quæ priore terræmotu non ceciderant. denique quidquid & imperatoria liberalitate & privatim civium sumptibus urbi fuerat ornamenti conciliatum, C tunc periit. Obruta sunt ruinis hominum millia IV, ac CCCLXX reliqui in alias urbes confugerunt. Fuit etiam gravissima tempestas, adeo ut universi sine calceis supplicatum sint progressi cum crebris ejulatibus. Tunc quidam pie Deum colens homo, visione admonitus est, ut omnibus præciperet, uti superioribus domorum suorum postibus inscriberent: Christus nobiscum, state. Hoc facto, ira Dei resedit. Rursum quoque & Imperator & Augusta multum pecuniæ largiti sunt ad instaurationem Antiocheæ, eique nomen Theopolis indiderunt. *Antiocheæ nova clades.* *Edit. Paris. pag. 368.*

Eodem anno Samaritani & Judæi in Palæstina, quemdam Julianum regia corona ornatum sibi præfecerunt: armisque contra Christianos sumptis, rapinas, cædes, & incendia ediderunt. Hos Justinianus D a Deo sibi in manus traditos occidione delevit, Julianoque caput amputavit. Inde Græcæ religionis, & aliarum hæresium sectatores persecutus est: & lege lata, Ne quis Græcæ religionis aut hæreticus rempublicam gereret, sed Christiani tantum, illis trimestre tempus ad resipiscendum præscripsit. *Judæorum motus.*

Anno quarto cometa magnus & terribilis in partem occiduam spectans, radiosque suos sursum emittens, quem a facis figura lampadiam vocant, fulsit per dies XX.

Quinto anno seditio fuit, cui a tessera nomen est Nica, id est vince E populus enim diademate insignibat Hypatium, Anastasii imperatoris cognatum. Conflagravit tunc magna urbis pars, magnum templum, & chartæ ejus privilegiorum ac redituum, tum sancta Pax, & hospitia peregrinorum a Samsone & Eubulo condita, cum ipsis infirmis: prosceniumque regiæ, & Augustæum, & palatii chalcosteges pars: quæ ex eo hodieque ærea dicitur, quod tegulis æreis &

inauratis erat tecta. bina quoque rostra combusta sunt, usque ad forum. Populus autem execrabatur Justinianum, & contumeliis afficiebat. Compescuerunt eam seditionem Belisarius, Mundus & Narses, interfectis cum ipso Hypario millibus hominum XXXV. Tunc & Octagonum incendio est absumptum: & balneum Severi quod Zeuxippi nomen gessit, in quo varium inerat spectaculum, artiumque splendor. quippe ibi fuerunt omnis ætatis opera ex marmore, saxis, lapidibus & æreæ imagines: quibus hoc unum deerat, quod animæ non inerant eorum quos eæ referebant. Inter præcipua illa & ingenium superantia opera stabat & Homerus, qualis fuerat, cogitabundus, manibus consertis infra pectus, barba sine cultu demissa: capilli capitis æquales, rari ab utraque sincipitis parte, facies præ senio hirsuta ac curis de universo, nasus ad reliquas partes proportione æquali: oculi palpebris affixi, ita ut cæci formam præ se ferrent, qualem eum fuisse fama fert. supra tunicam palliolo erat amictus, & ad basin infra pedes ejus lorum quoddam æneum erat subjectum. Erant porro æneæ columnæ omnium sapientia, poesi, arte dicendi, ac fortitudine clarorum virorum. Cum his periit etiam domus quæ luminarium nocturnorum dicitur, utpote fastigium habens ligneum: in quo opes erant eorum qui sericorum, pretiosorumque & auro intextorum vestimentorum exercebant mercaturam. Denique omnis urbis decor, qui superiori incendio superfuerat, tunc interiit. Eodem anno magnus fuit stellarum discursus, ita ut omnes perterrerentur, ac dicerent: Ecce stellæ cadunt, nescimus quid sit futurum.

Homeri statua.

Edit. Paris. pag. 370.

Belisarius.

Annis VI & VII, Belisarius bellum in Africa gessit, quod Procopius Cæsariensis octo libris conscripsit. Subegit Carthaginem, & alios multos populos: Gilimerumque, cum is in montem Numidiæ Pappuam confugisset, obsidione circumvenit: relictoque ad eam Phara, Constantinopolim rediit. Gilimer, cum in hybernis miserrime viveret, a Phara per litteras petit, ut sibi mittat panem, spongiam, & citharam. Nam apud Maurusios neque vinum, neque oleum, neque frumentum colitur: hordeum tantum & olera elixa instar pecorum edunt. Phara, animi pendente, tabellarius ostendit, Gilimerum cupere panem videre ac gustare: spongia autem ad abstergendas ut lacrimas, citharam requirere, ad decantandas suas miserias. Hæc cum audivisset Pharas, gravi dolore motus, ac humanæ fortunæ ludibria subsannans, omnia illa ei misit. Rursus Imperator Belisarium ducem mittit cum exercitu ingenti & classe magna, & auri vi, ad debellandum Vandalos, & subigendam Africam. Is que calliditate, prudentia, & fortitudine præclaris usus, Africam subegit, Gilimerumque in potestatem suam redactum cum magnis opibus Constantinopolim abduxit. Triumphavit
250 in Circo, & consulatum gessit in urbe. Adeo autem acceptus fuit Justiniano, ut is percusso nummo, in altera parte se, in altera parte Belisarium armatum effinxerit, cum inscriptione hac: BELISARIUS ROMANORUM DECUS. Enimvero invidia, ut solet rebus pro-

Gilimer.

A προσαγορεύεται, διὰ τὸ ἐκ χαλκῶν κεράμων κεχρυσωμένων ἐστεγάσθαι αὐτήν. ἐκάησαν δὲ καὶ οἱ δύο ἔμβολοι μέχρι τοῦ φόρου. ὁ δὲ λαὸς καὶ τὸν βασιλέα Ιουστινιανὸν ἀναθεματίζοντες ἐφύβριζον. ἥτις ἀνταρσία ἐπαύθη διὰ Βελισαρίου, καὶ Μουνδου, καὶ Ναρσῆ, ἀνελόντων λέ. χιλιάδας, σὺν αὐτὸν Ὑπάτιον. τότε δὲ ἐνεπρήσθη καὶ τὸ ὀκτάγωνον, καὶ τὸ λουτρὸν τοῦ Σεβήρου τὸ λεγόμενον Ζεύξιππος, ἐν ᾧ ποικίλη τις ἦν θεωρία καὶ λαμπρότης τεχνῶν, τῶν τε μαρμάρων καὶ λίθων, καὶ ψηφίδων, καὶ εἰκόνων διὰ χαλκοῦ πεποιημένων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀνδρῶν ἔργα, μόνον τῷ μὴ παρεῖναι αὐταῖς ψυχὰς τῶν εἰς οὓς ἐγένοντο. εἱστήκει τοιγαροῦν μετὰ τῶν ἐξαιρέτων καὶ νοῦν ὑπερβαινόντων τούτων, καὶ Ὅμηρος, ὁποῖος ἦν, συνάγων τὸν νοῦν, τὼ χεῖρε συζεύξας ὑπὸ τὰ στέρνα. καὶ πώγων αὐτοῦ
B ἁπλῶς καθεῖτο, θρὶξ τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὁμοία ἐν τοῖς ἑκατέρωθεν τοῦ βρέγματος ἀραιουμένη, τετρυχωμένῳ δὲ τῷ προσώπῳ γήρατι, καὶ ταῖς ὑπὲρ τοῦ παντὸς φροντίσι· ῥὶς μὲν ἦν μετρίως ἔχουσα πρὸς ἅπαντα· ὄμματα δὲ συνημμένα τοῖν βλεφάροιν, οἷον καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ἔχει, τυφλὸν ἐμφαίνοντα. ἀνεβέβλητο δὲ καὶ τριβώνιον ἐπὶ χιτῶνι, καὶ ὅσον εἰς βάσιν ἱμάντες χαλκοῖ τοῖς ποσὶν ὑπέκειντο. στῆλαι δὲ ἦσαν ἐκ χαλκοῦ πεποιημέναι τῶν σοφῶν ἁπάντων, τῶν ὑψηλῶν καὶ ποιητῶν καὶ ῥητόρων, καὶ ὅσοι ἐπ' ἀνδρείᾳ ἐγένοντο διαβόητοι. ᾤχετο τοίνυν σὺν τούτοις καὶ ὁ ἐκ τῶν φώτων τῶν κατὰ τὰς ἑσπέρας λαμπτήρων ἐπικαλούμενος οἶκος, ἅτε τὸν ὄροφον καὶ αὐτὸς ἐκ ξύλων ἔχων· ἐν ᾧ αἱ περιουσίαι τῶν ἐμπορευομένων
C τά τε σηρικὰ καὶ πολυτελῆ καὶ χρυσόπαστα, καὶ πᾶν τὸ κάλλος τῆς πόλεως, ὅπερ ὑπὸ τοῦ πρώην μεγάλου ἐμπρησμοῦ κατελέλειπτο, ἀπώλετο. τῷ αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἀστέρων δρόμος πολὺς, ὥστε πάντας ἐκπλήττεσθαι καὶ λέγειν ἰδοὺ οἱ ἀστέρες πίπτουσι, τί ἄρα ἔσται οὐκ οἴδαμεν.

Τῷ ς' καὶ ζ'. ἔτει, τὰ τοῦ Βελισαρίου στρατηγήματα κατὰ Λιβύην ἐγένοντο, ἅ τινα Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἐν ή. βιβλίοις συνεγράψατο. οὗτος τὴν Καρχηδόνα κρατήσας, καὶ ἄλλα ἔθνα πολλὰ, τὸν δὲ Γιλίμερα φυγόντα εἰς Νουμιδίας τὸ ὄρος Παππούας, περιεστοίχισε. καταλιπών τε τὸν Φαρὰν εἰς πολιορκίαν ἐκείνου, εἰσῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. ὁ δὲ Γιλίμερ ἐλεεινῶς χειμαζόμενος,
D γράφει τῷ Φαρᾷ, ἀξιῶν πεμφθῆναι οἱ ἄρτον καὶ σπόγγον καὶ κιθάραν. παρ' ἐκείνοις γὰρ τοῖς Μαυρουσίοις οὔτε οἶνος, οὔτε ἔλαιον, οὔτε σῖτος γεωργεῖται, ἀλλὰ κριθὰς καὶ ὀλύρας ὡς ἄλογα ζῶα ἑφθὰ σιτίζονται. ὁ δὲ Φαρὰς διηπόρει περὶ τούτων, ἕως ὁ τὴν ἐπιστολὴν κομίσας ἔφη· ὅτι ἄρτον μὲν ἐπιθυμεῖ γεύσασθαι καὶ ἰδεῖν· τὸν σπόγγον δὲ, διὰ τὸ τὰ δάκρυα ἀπομάττεσθαι· τὴν δὲ κιθάραν, ὅπως τὰς συμφορὰς αὐτοῦ ἐκτραγῳδοίη. Ταῦτα Φαρὰς ἀκούσας, περιαλγήσας τε, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην τύχην ἐκμυκτηρίσας, πάντα ἐξέπεμψε. πάλιν δὲ ἐξαποστείλαντος ὁ βασιλεὺς τὸν Βελισάριον στρατηγὸν μετὰ πλήθους ἀναριθμήτου, καὶ πλοίων, καὶ χρυ-
E σοῦ πολλοῦ, καταπολεμῆσαι Οὐανδάλους, καὶ Ἀφρικὴν ἐκπορθῆσαι. ὃς ἀγχινοίᾳ καὶ φρονήσει καὶ ἀνδρίᾳ πάντα διοικησάμενος, καὶ Γιλίμερα ἐγκρατῆ ποιησάμενος, ἀνάγαγεν ἐν τῇ πόλει μετὰ πλούτου πολλοῦ, καὶ ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ ἱππικῷ, ὑπατείαν ποιήσας ἐν τῇ πόλει, ὥστε Ιουστινιανὸν ἀποδεξάμενον, ἐν μὲν τῷ ἑνὶ μέρει τοῦ νομίσματος ἑαυτὸν ἐγχαράξαι, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ Βελισάριον ἔνοπλον, καὶ ἐπιγράψαι. Βελισάριος ἡ δόξα τῶν Ῥωμαίων. ἀλλ' οἷα φθό-

νος ἐν μεγάλῃ δὲ δαιμονίᾳ εἴωθε ποιεῖν, ἀδίκει καὶ εἰς Βελισάριον. διαβληθεὶς γὰρ, μετέστη τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς δόξης, καὶ Σολομὼν ἀντ' αὐτοῦ στρατηγὸς ἐπέμφθη· ὃς τὰ ἀνηθέντα Βελισαρίῳ φυλάξαι μὴ δυνηθεὶς, τοῖς Οὐανδήλοις πάντων παρεχώρησεν. ἐφέρετο δέ τις λόγος ἐκ παλαιοῦ παρ' αὐτοῖς, ὅτι τὸ τρίτον διώξει τὸ πρότερον, καὶ πάλιν τὸ δεύτερον διώξει τὸ τρίτον. Γιζέριχος γὰρ πρῶτος τὸν Βονιφάτιον ἐτρέψατο, ὕστερον δὲ πάλιν Βελισάριος Γιλίμερα. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὁ ἥλιος, ὥσπερ ἡ σελήνη, χωρὶς ἀκτίνων τὴν αἴγλην ἐσύγναζεν ἅπαντα τὸν ἐνιαυτὸν, ἐπὶ πλεῖστον δὲ ἐκλείποντι ἐῴκει. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ οὔτε πόλεμος, οὔτε θάνατος ἐπιφερόμενος τοῖς ἀνθρώποις ἐπέλιπε.

Τούτου τῷ ι. ἔτει, ἀνακαινισθεῖσα θεμελίων Ιουστινιανὸς τὴν τοῦ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παραδοὺς καὶ ξοπάριον αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ μελισθὲν ψάλλεσθαι· Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. ἐποίησε δὲ καὶ τὸ ὡρολόγιον τοῦ μιλίου.

Τῷ θ'. ἔτει ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς Ζαβαναρζὸς, πρὸς Ιουστινιανὸν τὸν βασιλέα ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν συγκλητικῶν αὐτοῦ, αἰτούμενος σύμμαχος Ῥωμαίων καὶ φίλος γνήσιος γενέσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον ἀποδεξάμενος, πολλὰ αὐτῷ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ αὐτοῦ ἐφιλοτιμήσατο. καὶ ἡ Αὐγοῦστα δὲ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ κόσμια παντοῖα διὰ μαργαριτῶν ἐχαρίσατο, καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν ἰδίαν βασιλείαν.

Τῷ δεκάτῳ ἔτει, Ἀγαπητὸς ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐποίησε, κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Σεβήρου καὶ Ἰουλιανοῦ, τοῦ Ἁλικαρνασσέως, καὶ τῶν λοιπῶν θεοπασχιτῶν· ἐν οἷς καὶ Ἄνθιμος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὁμόφρων αὐτῶν καθῃρέθη, ἐπισκοπήσας μετὰ Ἐπιφάνιον μῆνας δέκα. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Μηνᾶς πρεσβύτερος καὶ ξενοδόχος τῶν Σαμψὼν, ὑπὸ Ἀγαπητοῦ πάπα Ῥώμης. τελευτᾷ δὲ ὁ Ῥώμης ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Σίλβεστρος, ζήσας χρόνον ἕνα.

Τῷ ια. ἔτει γέγονε τὰ ἐγκαίνια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐξῆλθεν ἡ λιτὴ ἀπὸ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ βασιλέως σὺν τῷ λαῷ. ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας τῆς καύσεως αὐτῆς, μέχρι τῶν ἐγκαινίων, ἔτη ε', μῆνες ια, καὶ ἡμέραι ι. παρῆλθον. ἐν γὰρ τῷ ςη. ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἰνδικτιῶνος ιε', τῇ κγ'. τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς, ὥρᾳ πρώτῃ τῆς ἡμέρας, τὴν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἀνοικοδομὴν ἤρξατο ποιεῖν Ιουστινιανός.

Τῷ ιβ' ἔτει ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ ἠφάνισαν τὰς χώρας, καὶ τοὺς στρατιώτας αὐτῶν ἀπέκτειναν. ἀκούσας δὲ ὁ τοῦ Ἰλλυρικοῦ βασιλεὺς Ἀκοὺμ ὁ Οὖννος, ἐξῆλθε κατ' αὐτῶν, καὶ μιγεὶς τοῖς Ῥωμαίοις, ἔκοψε τοὺς Βουλγάρους εἰς πλῆθος. εἶτα ὡς ἀπονίαις ἀμεριμνήσαντας αὐτοὺς ἐπελθόντες ἄλλοι Βούλγαροι, καὶ σφάζουσι λαὸν πολὺν, καὶ τὰς κεφαλὰς καὶ τὸν Ἀκοὺμ ἐκράτησαν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει παρέλαβεν ὁ Χοσρόης Ἀντιόχειαν τὴν μεγάλην, καὶ Ἀπάμειαν, καὶ ἑτέρας πόλεις.

Τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει, προσερρύη Ῥωμαίοις Μοῦνδος ἐκ γένους τῶν Γηπίδων, υἱὸς Γιεσμοῦ, ῥὴξ τοῦ Σιρμίου, καὶ πολλὰ αὐτὸν φιλοτιμησάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ποιήσας τε αὐτὸν στρατηλάτην τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἀπέλυσεν αὐτόν. καὶ ἐν τῷ

A sperrime succedentibus insidiari, Belisarium quoque ita adorta est, ut is per calumniam delatus, & magistratu, & honore sit exutus. Missus ejus loco Solomon, ea quæ Belisarius paraverat, tueri non valuit, sed omnia Vandalis concessit. Apud eos antiquitus hoc ferebatur proverbium: Tertius secundum, rursusque secundus tertium persequetur. Primus enim Gizerichus Bonifacium fuderat, postea Belisarius Gilimerum. Toto anno eo sol lunæ instar sine radiis lucem tristem præbuit, plerumque defectum patienti similis. Eodemque anno neque bella, neque mors hominum intermisit. *Edit. Paris. pag. 371.*

B Anno secundo Justinianus ea fundamentis instauravit magnum Dei templum, idque majus ac pulcrius priore effecit. Carmen quoque a se compositum, cantandum tradidit, Unigenitus filius & verbum Dei, &c. Fecit etiam horologium in milliario.

Octavo anno rex Iberorum Zabanarzus Constantinopolin ad Justinianum venit cum uxore & consiliariis suis, petens se inter socios amicosque Romanorum genuinos referri. Imperator eum receptum, magnis donis affecit, nec non & consiliarios ejus: sed & Augusta reginæ omnis generis mundum muliebrem ex margaritis confectum donavit: atque ita pacifice domum sunt dimissi. *Zabanarzus Iberus.*

Anno decimo, Agapetus Romæ episcopus Constantinopoli Concilium convocavit, contra impium Severum & Julianum Halicarnassensem, aliosque Theopaschitas: inter quos etiam Anthimo episcopo Constantinopolitano, ut cum ipsis sentienti, adempta dignitas est, cum eam post Epiphanium menses decem tenuisset. Suffectus ei est Menas presbyter, & hospitii peregrinorum Samsonici præfectus, a Papa Romæ Agapeto. Eo Papa Constantinopoli moriente, subrogatur Sylvester, qui vixit annum unum. *Concilium contra Theopaschitas.*

Undecimo anno magnum templum dedicatum est: exivitque processio a templo sanctæ Anastasiæ cum patriarcha, Imperatore & populo. A die quo conflagraverat, usque ad dedicationem, elapsi sunt anni v, menses xi, dies x. Nam anno ab origine mundi ↄ ↄ ↄ c i ↄ v i i i, indictione xv, xxiii die Februarii mensis, hora prima diei, instaurationem magni templi aggressus est Justinianus. 531

Anno duodecimo, Bulgari in Mysiam eruperunt, agroque vastato milites interfecerunt. Hoc cum inaudivisset Acumus Hunnus Illyrici rex, contra eos cum copiis egressus, Romanorum se exercitui conjunxit, magnamque Bulgarorum stragem edidit. Victorem inde securum alii Bulgari adorti sunt, magnaque cæde affecerunt: capitibusque & ipso Acumo potiti, in suam reversi sunt ditionem. Eodem anno Chosroes Antiocheam magnam, Apameam, aliasque urbes cepit.

Anno decimotertio Romanis se conjunxit Mundus Gepida natione, filius Giesmi, regulus Sirmii. Quem Imperator humanissime cum filio ejus tractatum, Illyricoque præfectum dimisit. Ei in Illyricum venienti, multitudo *pag. 372. Bulgari.*

Bulgarorum occurrit, quos ille devicit, melioremque captivorum partem Constantinopolin misit: qui ab Imperatore per Armeniam, Lazicam, & alias regiones sunt dispersi. Exinde alta pax in Thracia fuit, cum porro Hunni Danubium transire non auderent.

Bellum Persicum.

Anno XIV Chosroes Persarum rex, quartam in Romanorum ditionem impressionem fecit: cumque in Comagenem pervenisset, Palæstinam & Hierosolyma petere statuit. Justinianus eo cognito, Belisarium ex Occidente tum reversum, contra eum mittit. Is publice dispositis equis, usus magna celeritate ad Euphrati vicinam

130 regionem pervenit. Ibi cum intellexisset Orientis custodes atque præfectos in urbibus in quas confugerant, se continere, & ab iis moneretur custodiendæ Hierapoli operam daret, per litteras eos acriter objurgavit: Non rectum esse, uni urbi tuendæ intentum, pati ut hostes impune in Romanam ditionem grassentur, urbesque Imperii vastent. Per virtutem interire præstabilius esse, quam turpiter absque pugnæ periculo servari. non enim hoc recte salutem, sed proditionem appellari merito posse. Nulla ergo mora interposita, ad Europum castellum ad se convenirent. Ibi se exercitum totum collecturum, & Deo confidere hostibus se incommodaturum. His ita factis, Chosroes subito Belisarii adventu audito territus est: ac ulterius procedendi consilio repudiato, Abandazem scribam, hominem prudentem, ad Belisarium mittit, qui ducem & exercitum specularetur, sub prætextu legationis expostulatum missæ, ideo quod Justinianus legatos pacis sanciendæ causa in Persidem non misisset. Belisarius cognito legatos adventare, sex millia virorum statura & forma corporis præstantium delegit, cumque his procul a castris veluti venatum processit. Diogenem porro stipatorem, & Adulium Armenium cum mille equit amnem transire jussit: qui se vadum ejus explorare simularent. Belisarius ut appropinquare legatum vidit, papilionem in solitudine fixit, significans

Edit. Paris. pag. 373.

nullo cum apparatu eo se venisse: militibusque præcepit, ut ab utraque tentorii parte essent Thraces & Illyrii, Gotthi & Heruli, Vandali & Maurusii: neque in campum protinus veluti ad ministeria descenderent, neque confertim, sed vagarentur hinc inde velut otiosi, atque venantium speciem legato exhiberent. Cincti incedebant, hilari vultu, gestabantque secures & calamos. Abandazes ut in conspectum Belisarii venit, indignari Chosroem ostendit, quod Justinianus neglecto pacto legatos de pace non misisset, ipsumque ita ad inferendum Romanis bellum adegisset. Belisarius contra nihili hanc orationem ducere, in Chosroem belli culpam conferre: qui si paci studuisset, domi potius suæ legatos operiri, quam in Romanorum ditionem irrumpendo eam quærere debuerit. Atque hoc responso legatum dimisit. Is ad Chosroem reversus, refert visum sibi Belisarium, ducem prudentia ac fortitudine singulari. milites quoque mirabili decore vidisse, & compositione. suasitque

A παραγίνεσθαι αὐτὸν εἰς τὸ Ἰλλυρικόν, ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ πλῆθος Βουλγάρων. καὶ τούτους παντελῶς ἐνικήσας, τὴν κρείττονα αἰχμαλωσίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστέλλει. οὓς ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν καὶ εἰς Λαζικὴν, καὶ ἐν λοιποῖς ἔθνεσι κατέσπειρεν. ἐκ τότε βαθεῖα εἰρήνη ἐν τῇ Θρᾴκῃ γέγονε, μηκέτι τολμώντων τῶν Οὔννων περάσαι τὸν Δάνουβιν.

Τῷ ιδ'. ἔτει, Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τετάρτην εἰσβολὴν εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιήσατο. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Κομαγηνῶν χώραν, κατὰ Παλαιστίνης καὶ Ἱεροσολύμων διενοεῖτο χωρεῖν. Ἰουστινιανὸς δὲ τοῦτο μαθὼν, Βελισάριον αὖθις ἐκ τῶν Ἑσπερίων ἐληλυθότα κατ' αὐτοῦ ἔπεμψεν. ὁ δὲ ἵπποις δημοσίοις ἐπιβὰς, τάχει πολλῷ εἰς τὴν Εὐφρατησίαν ἀφίκετο. ἀκούσας δὲ τοὺς τῆς ἀνατολῆς φύλακας, καὶ B τοὺς στρατηγοὺς ἐν ταῖς πόλεσι καταφυγόντας εἶναι, καὶ αὐτὸν ἐπὶ παραφυλακὴν προσκαλουμένους Ἱεραπόλεως, λίαν τούτους ὁ Βελισάριος κατεμέμψατο, καὶ γράφει· οὐ δίκαιον εἶναι, μίαν πόλιν φυλάττειν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀφιέναι ἐπὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν μετὰ ἀδικίας βλίζειν, καὶ τὰς τῆς βασιλείας πόλεις λυμαίνεσθαι. οὐ γὰρ ἴστε, ὅτι τὸ μετ' ἀρετῆς ἀπολωλέναι τοῦ σεσῶσθαι ἀμαχητὶ δυσκλεῶς ἄμεινον. οὐ γὰρ ἂν σωτηρία τοῦτο κληθείη, ἀλλὰ προδοσία δικαίως. ἥκετε οὖν τάχιστα εἰς Εὔρωπον τὸ χωρίον, οὗ δὴ συλλέξας τὸ στράτευμα ὅλον, ὡς ἂν ὁ Θεὸς θέλῃ, ἐλπίδα ἔχω τοὺς πολεμίους * ἐργάζεσθαι. καὶ τούτου γενομένου, ὁ Χοσρόης τὸ ἐξαίφνης τῆς τοῦ Βελισαρίου παρουσίας ἀκούσας, ἐξέστη, καὶ πρόσω C μὲν ἐλαύνειν οὐκ ἔγνω· Ἀβανδάζην δὲ τὸν γραμματέα, ἄνδρα συνετὸν, πρὸς Βελισάριον ἔπεμψε, τόν τε στρατηγὸν κατασκεψόμενον, καὶ τὸ στρατόπεδον· καὶ τῷ λόγῳ δῆθεν μεμψόμενον, ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς τοὺς πρέσβεις ἐν Περσίδι οὐκ ἔπεμψε, τὴν εἰρήνην πρυτανεύσοντας. ὁ δὲ Βελισάριος μαθὼν τοὺς πρέσβεις ἥκειν, αὐτὸς μὲν ἑξακισχιλίους ἐπιλεξάμενος ἄνδρας εὐμήκεις τε καὶ τῷ σώματι καλοὺς, ἄποθεν τοῦ στρατοπέδου κυνηγήσων ἐξῄει. Διογένην δὲ τὸν δορυφόρον καὶ Ἀδόλιον ἄνδρα Ἀρμένιον τὸν ποταμὸν διαβῆναι σὺν ἱππεῦσι χιλίοις ἐκέλευσεν, ὡς ψηλαφήσοντας τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν. Βελισάριος δὲ ἐπεὶ τὸν πρεσβευτὴν ἐγγὺς ἐρχόμενον ἔγνω, τὴν παπιλεῶνα ἐπήξατο ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, παραδηλῶν ὅτι οὐδὲ μιᾷ D παρασκευῇ ἐνταῦθα ἥκει· τοῖς τε στρατιώταις ἐπέταξε, τοὺς μὲν καλύβης ἐφ' ἑκάτερα εἶναι, Θρᾷκάς τε καὶ Ἰλλυριοὺς, Γότθους τε καὶ Ἐλούρους, μεθ' οὓς Οὐανδήλους τε καὶ Μαυρουσίους μὴ εἰς τὸ πεδίον ἐπὶ πλεῖστον ὡς διακονοῦντας ἵστασθαι, οὐδ' εἰς ἕνα τόπον, ἀλλὰ βαδίζειν εἱλισσομένους ὡς κυνηγετοῦντας, καὶ παρέργως τῷ δοκεῖν τὸν Χοσρόου πρεσβευτὴν βλέπειν. διεζωσμένοι τε ἐβάδιζον, καὶ φαιδροὶ τὰ πρόσωπα, πελέκεις τε καὶ μοναύλους βαστάζοντες. ὁ δὲ Ἀβανδάζης εἰς ὄψιν Βελισαρίου ἐλθὼν, λυπεῖσθαι τὸν Χοσρόην ἔφασκεν, ὅτι δὴ καθὰ συνέθετο οὐκ ἔπεμψεν Ἰουστινιανὸς πρέσβεις πρὸς εἰρήνην, καὶ ἠνάγκασε Χοσρόην κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσασθαι. Βελισάριος δὲ, ἀντ' οὐδενὸς τούτους τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τὸν E Χοσρόην λέγων αἴτιον εἶναι τοῦ πολέμου. εἰ γὰρ εἰρήνης ἐφίετο, οὐκ ἂν εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἀφικόμενος, ταύτην ἐζήτει. ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν χώραν μένων τοὺς πρέσβεις ἐξεδέχετο. καὶ ταῦτα εἰπὼν τὸν πρεσβευτὴν ἀπεπέμψατο. ὁ δὲ πρὸς Χοσρόην ἀφικόμενος, ἔφη στρατηγὸν ἑωρακέναι Βελισάριον συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον οὐ-

* deest κακῶν, aut simile.

πέραγαν· στρατιώτας δὲ, οἵους αὐτὸς ἄλλως οὔπω ποτ᾽ εἶδον, ὧν τὴν εὐκοσμίαν ἐθαύμασα. καὶ συμβουλεύουσι Χοσρόην μὴ συμπλέκεσθαι εἰς μάχην μετ᾽ αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἡττηθέντος αὐτοῦ, τὸ πᾶν ἀπολέσῃ τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας, ἐν γῇ Ῥωμαίων ὑπάρχοντος, καὶ φυγῆς τόπον μὴ ἔχοντος. καὶ τὸ νικᾶν αὐτὸν οὐ μέγα, στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων νικήσαντα. ὁ δὲ Χοσρόης τῇ τούτων παραινέσει πεισθεὶς, ἀναστρέφειν εὐθὺς ἐπὶ τὰ ἴδια διενοεῖτο. ἐφοβεῖτο γὰρ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ποιήσασθαι, ὡς τῶν Ῥωμαίων ταύτην κατεχόντων. καὶ πρὸς Βελισάριον πέμπει, παρακαλῶν τοὺς τὸν ποταμὸν διαβάντας ἀνακαλέσαι, καὶ τούτῳ τὴν πάροδον ἀκωλύτως παρέξειν. Βελισάριος δὲ πρὸς αὐτὸν εὐθὺς πρέσβεις ἔπεμψε, καὶ τοῦτον τῆς ἀναχωρήσεως ἐπῄνεσε· καὶ πρέσβεις ἐκ τοῦ βασιλέως συντόμως ἥξειν διεβεβαιοῦτο, ὅπως τὴν εἰρήνην βραβεύσωσιν. ἠξίου δὲ Χοσρόης Βελισάριον, διὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς τὴν πάροδον ποιήσασθαι ἀκινδύνως. ὁ δὲ Ἰωάννην τὸν Ἐδεσσηνὸν, ἄνδρα περιφανέστατον, ὅμηρον τῷ Χοσρόῃ ἀπέστειλε, πρὸς τὸ ἀκινδύνως παρελθεῖν αὐτὸν τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι Βελισάριον ἐν εὐφημίαις εἶχον, μᾶλλον εὐδοκιμήσαντα ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ, ἢ ὅτε Γελίμερα δορυάλωτον, καὶ Οὐίττιγιν, τοὺς δύο βασιλεῖς εἰς τὸ Βυζάντιον ἤγαγεν. ἦν γὰρ ὡς ἀληθῶς λόγου τε καὶ ἐπαίνου ἄξιον τὸ γενόμενον· πεφοβημένων γὰρ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐν τοῖς ὀχυρώμασι κρυπτομένων πάντων, Χοσρόου δὲ σὺν στρατῷ μεγάλῳ ἐν μέσῳ γεγονότος τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἄνδρα ἕνα ἐν τῷ ὀξεῖ δρόμῳ ἐκ Βυζαντίου ἥκοντα ἀπεναντίας τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως στρατοπεδεύσασθαι, Χοσρόην δὲ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου τῇ τούτου σοφίᾳ ἐξαπατηθέντα, ἄπρακτον εἰς τὰ οἰκεῖα ὑποχωρῆσαι.

Τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει Τιμοθέου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος, Σεβῆρος ὁ δυσσεβὴς Ἀντιοχείας μοιχὸς, καὶ Ἰουλιανὸς Ἀλικαρνασσεὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φυγόντες, περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου διενεχθέντες, κατ᾽ ἀλλήλων γεγόνασιν ὡς ἀληθείας ὄντες ἀλλότριοι. καὶ οἱ μὲν Θεοδόσιον, οἱ δὲ Γαϊανὰν προβάλλονται εἰς ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας. καὶ Γαϊανὰς μὲν ἐκράτησε τῆς ἐπισκοπῆς ἐνιαυτὸν, ὁ δὲ Θεοδόσιος δύο. τούτους δὲ Ἰουστινιανὸς ἤγαγεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ ἀπ᾽ ἀλλήλων ἐχώρισε. Παῦλον δέ τινα δοκοῦντα εἶναι ὀρθόδοξον, ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας προεβάλλετο· ὃς τὴν μνήμην Σεβήρου τοῦ ἀσεβοῦς ποιήσας, ἐξεβλήθη τῆς ἐπισκοπῆς δι᾽ ὀργὴν τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπελθὼν διέτριβεν εἰς Ἱεροσόλυμα. τούτῳ τῷ ἔτει σεισμὸς ἐγένετο μέγας ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἔπεσον ἐκκλησίαι καὶ οἶκοι, καὶ τὸ τεῖχος μάλιστα τὸ κατὰ τὴν χρυσῆν πόρταν, καὶ ἡ λόγχη τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου, καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ξηρολόφου.

Τῷ ιε΄. ἔτει, Ἀδὰδ ὁ τῶν Ἀξωμιτῶν βασιλεὺς, βουλόμενος πολεμῆσαι μετὰ Δαμιανοῦ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑβραίων, διὰ τὸ ἀποκτεῖναι τὸν Δαμιανὸν τοὺς Χριστιανοὺς πραγματευτὰς, ηὔξατο, ὡς ἐὰν νικήσῃ τὸν Ὁμηρίτην, ἵνα γένωμαι Χριστιανός. καὶ τοῦ πολέμου κροτηθέντος, τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργείᾳ ἐνίκησε τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἔλαβε ζῶντα αἰχμάλωτον τὸν Δαμιανὸν τὸν βασιλέα αὐτῶν, καὶ τὴν χώραν, καὶ τὰ βασίλεια αὐτῶν. καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, πέμπει πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν, ὡς ἀποστείλῃ αὐτοῖς ἐπισκόπους καὶ κληρικούς· καὶ ἐπίστευσε πᾶσα ἡ χώρα, καὶ ἐβαπτίσθη, καὶ ἐγένοντο Χριστιανοί.

Τῷ ις΄. ἔτει, μηνὶ Σεπτεμ. ς΄. ἡμέρᾳ, α΄. ἰνδικτιῶνι ζ. γέγονε σεισμὸς μέγας εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐπτώθη τὸ ἥμισυ τῆς Κυζίκου. ἐπληρώθη δὲ καὶ ὁ χαλκοῦς κίων ὁ μέγας

A regi, ne cum eo acie congrederetur, ne victus in Romanorum ditione, cum fugæ locus non esset, regnum Persicum everteret: præsertim cum etiam victoria de duce Romano non sit valde gloriosa futura. Hujus monitu persuasus Chosroes, statim ad sua redire cogitavit. metuebat autem transire fluvium, cujus vadum Romani tenebant. Mittit ergo ad Belisarium, postulans ut eos qui amnem transierant revocaret sibique tutum discessum pararet. Vicissim Belisarius missis legatis, ejus discessum collaudare: ac affirmare mox ab Imperatore legatos adfore, qui pacem componant. quod autem Chosroes petebat ut sibi per Romanorum ditionem in suum tutum reditum præstaret: Belisarius obsidem ejus rei gratia Joannem Edessenum, virum illustrissimum, mittit. Ob hæc Romani laudes Belisarii valde prædicarunt, majorem eo facto gloriam consecutum, quam cum Gilimerum bello captum, & Vittigem, duos reges Constantinopolin perduxit. Ac fuit revera memoratu & laude dignum illud facinus: quod cum & Romani universi metu capti in munitiones se abdidissent, & Chosroes in medio Romanæ ditionis magno cum exercitu esset, unus vir celeri cursu Byzantio advectus opponere castra regi Persarum ausus est, suaque sapientia effecit ut Chosroes re inopinata deceptus domum negotio infecto discederet.

Belisarii laus.

C Eodem anno cum Timotheus episcopus Alexandreæ diem suum obiisset, Severus impius Antiocheæ adulter, & Julianus Halicarnassensis, qui Alexandream profugerant, in disputatione de corruptibili & incorruptibili, ad dissensionem, cum uterque a veritate esset alienus, prolapsi sunt. itaque alterius pars Gaianum, alterius Theodosium episcopum Alexandreæ delegit. Et episcopatum Gainas annum, Theodosius biennium tenuit. Hos Justinianus Byzantium evocatos separavit: & Paulum quemdam, qui orthodoxus videbatur, præfecit ei episcopatui. qui cum mentionem impii Severi fecisset, episcopatu est dejectus ob iram Imperatoris, ac Hierosolymis deinde vixit. Eo anno Con-D stantinopoli magnus fuit terræmotus, corrueruntque eo templa & domus, maximeque murus ad auream portam, & lancea statuæ in foro, ac dextra manus statuæ in Xerolopho.

Severi & Juliani hæreticorum tumultus.

Edit. Pari. pag. 374.

Anno xv, Adadus Axumitarum rex bellum illaturus Damiano Ebræorum re- 153 gi, quod is Christianos negotiatores interfecisset, vovit, se Christianum fore, si Homeritas vicisset; & quidem commisso bello vicit eos, auxiliante Deo, vivumque regem eorum Damianum in potestatem redegit, potitusque est regno & regia. Itaque Deo gratias agens, mittit ad Justinianum, ab eoque episcopos & clericos sibi mitti petit: ita tota regio fidem Christianam amplexa est, baptizatique sunt, & Christiani E facti.

Anno xvi, die Septembris vi, primæ septimanæ, septima indictione, magnus fuit per totum orbem terræmotus, ac corruit dimidium Cyzici. Absoluta est etiam magna columna quæ vocatur Augustio: eique imposita Ju-

Justiniani statua.

stiniani statua equestris, sinistra manu tenens pomum rotundum, quo indicatur orbis imperium penes ipsum esse: dextram autem intendebat, perinde ac si Persas juberet subsistere, & Romanorum ditionem non inire. Jam æs omne quod circa columnam erat, tegulæ erant auratæ, introitum palatii Constantini magni integentes, qui etiamnum æreus dicitur. Columna autem Augustio dicitur.

Canis miraculum.

Anno xvii, quidam æris faber extitit, Andreas nomine. Is canem habebat fulvum ac cæcum, qui prodigia edebat. Adstante enim turba, faber clam cane adstantium annulos aureos argenteos, ac ferreos accipiebat, inque solo deponebat, & ingesta materia tegebat: inde canis jussus unicuilibet suum reddebat. Sic etiam diversorum Imperatorum nomismata permixta, singulatim discernebat. Quin etiam turba virorum & mulierum adstante, de ea gravidas, scortatores, adulteros, misericordes, sordidosque sine falsitate demonstrabat. Itaque dicebant, eum Pythonis spiritu præditum esse.

Edit. Paris. pag. 373.

Anno xviii, mare Thraciam eluvione operuit usque ad quatuor milliaria, tectis aqua Odyso, Dionysiopoli, & Aphrodisio. multique sunt aquis suffocati. inde Dei jussu aqua in suum rediit locum.

Anno xix, vini & frumenti fuit penuria, & acris hiems Byzantii, ac sancti Paschatis perversio. cœpitque populus abstinere carnibus, die Februarii iv. Imperator autem jussit altera septimana carnes proponi. quæ cum in omnibus prostarent macellis, nemo tamen emit, aut gustavit. Cumque juxta edictum Imperatoris celebraretur pascha, deprehensum est, populum una amplius quam debebat jejunasse septimana.

Gotthi Romam capiunt.

Anno xx, Romam Gotthi ceperunt. Vigilius autem Papa Constantinopolin se contulit. Eodem anno, sabbato Pentecostæ, equestri commisso certamine ferio pugnatum est inter partes. & Imperator suis missis, multos eorum occidit.

Anno vigesimoprimo concussiones extiterunt terribiles, & imbres magni. xi Julii Theodora Augusta pie defuncta est.

Anno xxii tonitrua & fulgura supra modum naturalem fuerunt, adeo ut multi in somnis a fulguribus læsi sint. Julio mense rursus duæ populi partes conflixerunt, incendioque abolita sunt ædificia ab æreo tetrapylo usque ad templum, magnaque cædes facta. Cumque * procensus in Hebdomo fieret, vestiarii coronam Imperatoris amiserunt. Post menses viii inventa ea est alicubi cum uno parvo unione, & omnibus gemmis.

* processus.

Anno xxiii, cum equestre certamen ageretur, legatus Indus Constantinopolin venit, adduxitque secum elephantum: qui noctu stabulo egressus, multos occidit, aliosque mutilavit. Mense Aprili commisso equestri certamine, rursum cives inter se depugnaverunt, multique sunt cæsi, domusque & tabernæ direptæ. xxviii die Junii dedicatum est templum Apostolorum, reliquiæque Andreæ, Lucæ & Timothei apostolorum depositæ.

A ὁ Αὐγουστεῖον, καὶ ἀνεστηλώθη ἡ στήλη τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔφιππος, κρατοῦσα τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ μῆλον σφαιροειδές, ὡς τῆς γῆς ἁπάσης αὐτοῦ κυριεύσαντος· τὴν δεξιὰν δὲ ἀναπεπταμένην ἔχουσα, καὶ οἱονεὶ Πέρσαις διακελευομένην στῆναι, καὶ τῆς Ῥωμαίων γῆς μὴ ἐπιβῆναι. ὁ δὲ περὶ αὐτὸν τὸν κίονα χαλκὸς ἅπας, κέραμος ἦν διάχρυσος, τὴν εἴσοδον τοῦ παλατίου Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐπικαλύπτων. ἥτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν χαλκῆ προσαγορεύεται. ὅπως δέ ἐστιν ὁ κίων ὁ λεγόμενος Αὐγουστεῖον.

Τῷ ιζ΄. ἔτει ἀνεφάνη τις χαλκεὺς Ἀνδρέας ὀνόματι, ἔχων μεθ᾿ ἑαυτοῦ κύνα ξανθὸν καὶ τυφλόν, ὃς ἐποίει τέρατα· παρεστῶτος γὰρ αὐτῷ ὄχλου, λάθρα τοῦ κυνὸς ἐκομίζετο τὰ τῶν ἑστώτων δακτυλίδια, χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ σιδηρᾶ, καὶ ἐτίθει εἰς τοὔδαφος, περισκέπων αὐτὰ χώματι, B καὶ ἐπέτρεπε τὸν κύνα, καὶ ἐλάμβανε καὶ ἐδίδου ἑκάστῳ τὸ ἴδιον. ὁμοίως καὶ διαφόρων βασιλέων νομίσματα μεμιγμένα, ἀπεδίδου κατ᾿ ὄνομα. ἀλλὰ καὶ τῶν παρεστώτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἀπεδείκνυε τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας, καὶ πόρνους, καὶ μοιχούς, καὶ ἐλεήμονας, καὶ κνιπούς, πάντας μετὰ ἀληθείας ἐδείκνυεν. ὅθεν ἔλεγον, τὸν κύνα πνεῦμα πύθωνος ἔχειν.

Τῷ ιη΄. ἔτει ἐπανέστη ἡ θάλασσα τῇ Θρᾴκῃ, ἐπὶ μίλια δ΄. καὶ ἐκάλυψεν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέρη Ὀδυσσοῦ, καὶ Διονυσιόπολιν, καὶ τὸ Ἀφροδίσιον, καὶ πολλοὶ ἐπνίγησαν ἐν τοῖς ὕδασι· καὶ πάλιν τῷ τοῦ Θεοῦ προστάγματι ἀπεκατέστη ἡ θάλασσα εἰς τοὺς ἰδίους τόπους.

Τῷ ιθ΄. ἔτει, γέγονε λεῖψις σίτου καὶ οἴνου, καὶ χειμὼν C πολὺς ἐν τῷ Βυζαντίῳ, καὶ διαστροφὴ τοῦ ἁγίου πάσχα. καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀπόκρεων μηνὶ Φεβρουαρίῳ δ΄. ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν ἑβδομάδα παραθεῖναι κρέας. καὶ πάντων τῶν κρεοπωλῶν προβαλόντων, οὐδεὶς ἠγόρασεν, οὐδὲ ἤσθιεν. τὸ δὲ πάσχα γέγονε κατὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα, καὶ εὑρέθη ὁ λαὸς νηστεύσας ἑβδομάδα περισσήν.

Τῷ κ΄. ἔτει, παρελείφθη ἡ Ῥώμη ὑπὸ τῶν Γότθων. ὁ δὲ πάπας Βιγίλιος ἀνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. τῷ δ᾿ αὐτῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς, ἱππικοῦ γινομένου, γέγονε μάχη τῶν δύο μερῶν. καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεύς, ἀνεῖλε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν.

Τῷ κα΄. ἔτει, γεγόνασι σεισμοὶ φοβεροί, καὶ βροχαὶ D μεγάλαι. μηνὶ Ἰουλίῳ ια΄. ἐκοιμήθη ἡ βασιλὶς Θεοδώρα εὐσεβῶς.

Τῷ κβ΄. ἔτει, γεγόνασι βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ὑπὲρ φύσιν, ὥστε πολλοὺς καθεύδοντας ὑπὸ τῶν ἀστραπῶν βλαβῆναι. τῷ Ἰουλίῳ μηνὶ γέγονε πάλιν συμβολὴ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν τοῦ δήμου μερῶν, καὶ ἐμπρησμός, ὃς ἀφάνισε τὰ ἐντυχόντα ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ τετραπύλου ἕως τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐγένετο φόνος πολύς. καὶ προκένσου γενομένου ἐν τῷ ἑβδόμῳ, ἀπώλεσαν οἱ βεστιαρῖται τὸ στέμμα τοῦ βασιλέως. καὶ μετὰ μῆνας η΄. εὑρέθη, ὅπου καὶ ἓν μαργαριτάριον, καὶ ἡ λίθος αὐτοῦ πᾶσα.

Τῷ κγ΄. ἔτει, ἀχθέντος ἱππικοῦ, πρεσβευτὴς Ἰνδῶν ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, φέρων ἐλέφαντα· ὃς ἐξελ- E θὼν νυκτὸς ἀπὸ τοῦ στάβλου, πολλοὺς ἐφόνευσε, καὶ ἄλλους ἐκύλλωσε. τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἱππικοῦ γενομένου, συμβολὴ τῶν δήμων πάλιν ἐγένετο, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον, καὶ οἶκοι καὶ ἐργαστήρια διηρπάγησαν. τῷ δὲ Ἰουνίῳ μηνὶ κη΄. γέγονε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἡ κατάθεσις τῶν ἁγίων λειψάνων Ἀνδρέου, Λουκᾶ, καὶ Τιμοθέου τῶν ἀποστόλων.

Τῷ κδ΄.

Τῷ κδ'. ἔτει ἐπέμφθη Ναρσῆς ὁ κουβικουλάριος εἰς Ῥώμην, πολεμῆσαι τοὺς Γότθους. μετὰ γὰρ τὸ ἀρπάσαι αὐτὴν Βελισάριον, πάλιν ἐπανέστησαν οἱ Γότθοι, καὶ ἐκράτησαν αὐτήν. τῇ δὲ θ'. τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐγένετο σεισμὸς φοβερὸς ἐν πάσῃ τῇ Παλαιστίνῃ, καὶ Ἀραβίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ, καὶ Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ· καὶ ἔπαθον πόλεις πολλαί, καὶ ἀπέθανον ἀνθρώπων πλήθη πολλά. ἐν δὲ τῇ πόλει Βότρυος ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ παρακειμένου τῇ θαλάσσῃ ὄρους τοῦ λεγομένου λιθοπροσώπου, μέρος πολύ, καὶ εἰσηνέχθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπετέλεσε λιμένα μέγαν, ὡς εἰσέρχεσθαι ἐν αὐτῷ πλοῖα πολλὰ παμμεγέθη. πρὸ γὰρ τούτου, οὐκ εἶχε λιμένα. ἔφυγε δὲ ἡ θάλασσα, εἰς τὸ πέλαγος μίλιον ἕν, καὶ πάλιν τῇ τοῦ Θεοῦ κελεύσει ἀποκατέστη. τῷ Αὐγούστῳ μηνὶ ἦλθον ἐπινίκια ἀπὸ Ῥώμης τοῦ Ναρσοῦ, ὡς ὅτι ἔσφαξαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ῥῆγα Τωτίλαν, καὶ ἔλαβον τὴν Ῥώμην.

Τῷ κε'. ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, γέγονεν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ε'. Σύνοδος, τῶν ρξε'. ἁγίων πατέρων, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπὶ Βιγιλίου τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, διὰ λιβέλλου τὴν ὀρθὴν πίστιν πυρσεύσαντος. ἧς ἡγοῦντο Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀπολινάριος Ἀλεξανδρείας. καὶ Δόμνος Ἀντιοχείας. τοποτηρητὴς δὲ Εὐτύχιος Ἱεροσολύμων, κατὰ Σεβήρου τοῦ ἀκεφάλου καὶ δυσσεβοῦς. ἀπέχει δὲ τῆς δ'. Συνόδου ἔτη ρβ'. ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ παράφρονος Ὠριγένους, καὶ τῶν τὰ ἐκείνου ἀσεβῆ δόγματα διαδεξαμένων, Διδύμου τοῦ ἀπὸ ὀμμάτων, καὶ Εὐαγρίου, τῶν πάλαι ἀκμασάντων, καὶ τῶν ἐκτεθέντων παρ' αὐτοῖς κεφαλαίων, ἐν οἷς ἐληρώδουν προϋπάρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων ἐξ Ἑλληνικῶν ὁρμώμενοι δογμάτων τὴν μετεμψύχωσιν δοξαζόντων, τέλος τε τῆς κολάσεως, καὶ τὰ σώματα ἡμῶν μὴ ἀνίστασθαι τὰ αὐτὰ ἐν τῇ ἀναστάσει καὶ τὴν τῶν δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν· τὸν δὲ παράδεισον ἀλληγοροῦντες, καὶ μὴ γεγενῆσθαι μήτε εἶναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αἰσθητόν, μήτε ἐν σαρκὶ πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ· ἅ τινα δόγματα ἕως χρόνου τὸ πλεῖον ἐκρύπτετο· εἰς πλῆθος δὲ ἐπιδιδόντα, καὶ πολλοὺς τῆς ἐκκλησίας λυμαινόμενα, τηνικαῦτα στηλιτευθέντα ἀνεθεματίσθησαν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας, διδασκάλου γεγονότος τοῦ Νεστορίου τοῦ Ἰουδαιόφρονος, ἀνεθεμάτισαν μετὰ τῆς λεγομένης Ἴβα ἐπιστολῆς, καί τινων συγγραμμάτων Θεοδωρίτου τοῦ ἐπισκόπου Κύρου, συγγραφέντων κατὰ τῶν ιβ'. κεφαλαίων τοῦ μακαρίου Κυρίλλου.

Τὸ δὲ γράμμα τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἁγίαν Σύνοδον, περιέχει οὕτω· Περὶ μὲν οὖν Ὠριγένους καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ σπουδὴ γέγονεν ἡμῖν, καὶ ἔστιν, ἀτάραχον τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν διαφυλάττεσθαι δίκαιον, καὶ τὰ ὁπωσοῦν ἀναφυόμενα τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει ἐναντία κατακρίνεσθαι. ἐπεὶ τοίνυν διέγνωσται ἡμῖν, ὥς τινες ἐν Ἱεροσολύμοις εἰσὶ μοναχοὶ δηλαδή, Πυθαγόρᾳ καὶ Πλάτωνι καὶ Ὠριγένει τῷ Ἀδαμαντίῳ, καὶ τῇ τούτων δυσσεβείᾳ καὶ πλάνῃ κατακολουθοῦντες, καὶ διδάσκοντες, δεῖν ᾠήθημεν φροντίδα καὶ ζήτησιν ποιήσασθαι περὶ τούτων, ἵνα μὴ τέλεον διὰ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Μανιχαϊκῆς ἀπάτης αὐτῶν πολλοὺς ἀπολέσωσι· λέγουσι γὰρ (ἵνα ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα μνημονεύσωμεν) ὅτι νόες ἦσαν δίχα παντὸς ἀριθμοῦ τε καὶ ὀνόματος, ὡς ἑνάδα πάντων εἶναι τῶν λογικῶν τῇ ταυτότητι τῆς οὐσίας καὶ ἐνεργείας,

Cedren.

Anno xxiv, missus est Narses cubicularius Romam ad debellandum Gotthos. Nam post receptam Romam a Belisario, Gotthi denuo rebellarant, urbemque occuparant. Nona Julii die terribilis motus terræ fuit per universam Palæstinam, Arabiam, Mesopotamiam, Syriam, & Phœniciam, qui multis urbibus damna intulit, permultosque mortales perdidit. In urbe quæ Botryos (hoc est vuæ) dicitur, magna pars montis qui mari adjacet, nomine Lithoprosopos, avulsa in mare decidit, magnumque effecit portum, multis magnis navibus recipiendis idoneum: cum ante urbs ea portu caruisset. Mare quoque in altum recessit ad mille passus, rursumque Dei jussu reduxit. Augusto mense nuncius Roma de victoria Narsetis allatus est: nempe Romanos rege Totila occiso, Romam recepisse.

Edit. Paris. pag. 376.

Totila cæsus.

Anno xxv. Constantinopoli actum fuit sacrum v. Oecumenicum Concilium, CLXV. patribus collectis, sub Vigilio sanctissimo Romæ Papa, qui libello verum fidem asseruit. Præfuerunt Eutychius Constantinopolis, Apolinarius Alexandreæ, Domnus Antiocheæ episcopi, & Eutychius Vic. Hierosolymæ. Res acta contra impium Severum acephalum. Abest hoc Concilium a quarto annis CII. Acta etiam res est contra vecordem Origenem, & eos qui impias ejus opiniones sectabantur: quorum fuit Didymus cæcus, & Evagrius, qui dudum floruerant, ac capitula sua ediderant. in his Græcarum opinionum antia arrepta, quibus animarum in alia atque alia corpora transitus fingitur, nugabantur animas corporibus tempore esse priores, finem supplicii fore, non iisdem nos resurrecturos corporibus, dæmonas in integrum restitutum iri: paradisi vocabulo aliud notari, neque sensilem paradisum fuisse a Deo conditum, neque Adamum carneum fuisse effictum. Hæ opiniones cum aliquamdiu fere latuissent, randem in multitudinem eruperunt, multosque ecclesiasticos vitiarunt. Itaque tunc damnatæ & proscriptæ sunt. Theodorum quoque Mopsuestiæ episcopum, præceptorem Nestorii, ejus qui Judaicis erroribus germana sensit, & Ibæ epistolam damnaverunt, & quædam Theodoriti Cyri episcopi opuscula, conscripta adversus duodecim capitula beati Cyrilli.

Constantinopolitanum Concilium II.

154

Origenici errores.

Literarum porro Justiniani ad Concilium hæc est sententia. De Origene, & iis qui ab ejus sunt secta, operam dedimus: justum esse intelligentes, ut sanctam Dei Apostolicamque ecclesiam a turbis securam præstemus, utque ea quæ quocumque modo adversa rectæ fidei enascuntur, condemnentur. Cum ergo compertum habeamus, esse Hierosolymis quosdam, monachos nimirum, qui Pythagoræ, Platonis, Origenisque Adamantii impios errores sectentur atque doceant, existimavimus curam & inquisitionem de iis adhibendam, ne ii ad extremum Græcanicis & Manichaicis suis impostutis multos perdant. Nam ut de multis pauca commemoremus, mentes ajunt fuisse innumeras, & nominis expertes, omniaque ratione prædita unum esse idemque substantia & efficacia, facultateque ad

Justiniani ad synodum literæ.

pag. 377.

Deum & cognitione omnia unita. Has mentes, cum amoris ac contemplationis Dei satietas eas cepisset pro eo ut quævis magis minusve in deterius desciverat, vel crassiora vel tenujora corpora indui, atque nomina sortiri, atque inde cælestibus & administris facultatibus esse subjectas. Ipsum adeo solem, lunum & stellas, cum ipsa quoque in rationali ista unitate essent, mutatione in deterius facta id cœpisse esse quod sunt. Eas vero mentes, in quibus Dei amor magis etiam refrixit, animas factas, & crassioribus qualia nostra sunt, corporibus immitti. Quæ vero ad extremum purversitatis venerint, eas frigidis ac caliginosis inferi corporibus quos dæmonas vocant. Ex angelico proinde statu animalem, ex animali dæmonicum fieri, & humanum. De tota autem unitate mentium, unam dumtaxat perstitisse immotam, neque ab amore & contemplatione Dei passam se subduci: eam esse Christum, qui Deus & homo fuerit. Affirmant etiam corpora prorsus interire: ipsumque primo Dominum corpus suum abjecisse, & id omnes homines facure: rursumque omnes in unitatem redire, ac mentes fieri, sicut ab initio fuerant: ipsum videlicet etiam diabolum & reliquos dæmones, impiosque homines in eamdem cum sanctis & divinis hominibus ac cælestibus facultatibus unitatem restiturum, eodemque quo ipse Christus modo cum Deo unitum iri, sicut & principio uniti fuerant. utque adeo Christum plane nihil a reliquis ratione præditis differre, neque substantia, neque cognitione, neque facultatu, neque efficacitute. Sane Pythagoras principium omnium rerum esse unitatem pronuntiauit. Idemque & Plato docuerunt, esse quamdam gentem animurum corporis expertium, quæ si quid delinquant, pœnæ loco in corpora demittantur. Quamobrem Plato corpus soma, quasi sema, id est monimentum: & demas, id est vinculum uppellavit: in eo animum quasi sepultam alligari, indicans. Idem de futuro judicio, & præmiis ac pœnis animarum sic scribit: Philosophi anima, quæ masculorum amore & flagitiis se polluit, tres millenarias circuitiones pœnas luit, itaque millesimo anno alatu ejicitur & abit. Reliquæ hac uita defunctæ, aliæ ad tribunalia infra terram deferuntur, pœnas ibi daturæ dicta causa: aliæ in cælestem quemdam locum sublevaræ a justitia, pro vitæ meritis beatitate fruuntur. Est autem in promptu, hujus sententiæ absurditatem perspicere. Quis enim eum docuit millenarias istas annorum conversiones, & quod cɔ annis ulapsis quævis anima ad suum perveniat locum? nam quæ in medio sunt horum, de his ne libidinosissimos quidem decuit ita pronuntiure, nedum tantum philosophum. Quippe eos qui vitam perfectissimis functi officiis egerunt, cum intemperantibus & masculorum amatoribus composuit, eademque utrosque manere dixit. Pythagoras ergo, Plato, Plotinus, aliique horum tribules, immortalitatem animæ uno consensu adscribentes, eas corporibus priores affirmant, & esse quamdam animarum gentem, ac eas quæ peccant iden in corpora delabi: pigrorumque animas abire in asinos, rapa-

Hist. Paris. pag. 3. 8.

A καὶ τῇ δυνάμει τῇ πρὸς τὸν Θεὸν Λόγον ἑνώσει τε καὶ γνώσει. καὶ ὡς κόρον αὐτῶν λαμβανόντων τῆς θείας ἀγάπης καὶ θεωρίας κατὰ ἀναλογίαν, ἐπὶ τὸ χεῖρον τῆς ἑκάστου τροπῆς λεπτομερέστερα, ἃ καὶ παχύτερα σώματα ἀμφιάσασθαι, καὶ ὀνόματα κληρώσασθαι. κἀντεῦθεν τὰς οὐρανίους καὶ λειτουργικὰς ὑποστῆναι δυνάμεις. ἀλλὰ μὴν καὶ ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ αὐτοὺς τῆς αὐτῆς τῶν λογικῶν ἑνάδος ὄντας, ἐκ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον τροπῆς τοῦτο γεγονέναι ὅπερ εἰσί. τὰ δὲ ἐπὶ πλεῖον τῆς θείας ἀποψυγέντα λογικά, ψυχὰς ὀνομασθῆναι, καὶ σώματι παχυτέροις τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐμβληθῆναι. τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κακίας ἐληλακότα ψυχροῖς καὶ ζοφεροῖς ἐνδεθῆναι σώμασι, καὶ δαίμονας ὀνομασθῆναι γενόμενα. καὶ ὅτι ἐξ ἀγγελικῆς μὲν

B καταστάσεως, ψυχικὴ γίνεται κατάστασις· ἐκ δὲ τῆς ψυχικῆς, δαιμονιώδης τε καὶ ἀνθρωπίνη. ἕνα δὲ μόνον νοῦν ἐκ πάσης τῆς ἑνάδος τῶν λογικῶν ἀκλόνητον μεῖναι, καὶ ἀκίνητον τῆς θείας ἀγάπης καὶ θεωρίας, ὃς καὶ Χριστὸς βασιλεὺς καὶ ἄνθρωπος γεγονέναι. καὶ ὅτι παντελὴς ἐστὶ τῶν σωμάτων ἀναίρεσις, αὐτοῦ τοῦ Κυρίου πρώτου ἀποτιθεμένου τὸ ἴδιον σῶμα, καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων. καὶ ὅτι ἀνακομίζονται πάλιν ἅπαντες εἰς τὴν αὐτὴν ἑνάδα, καὶ γίνονται νόες, καθὰ καὶ ἐν τῇ προϋπάρξει ἐτύγχανον, ἀποκαθισταμένου δηλονότι καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων εἰς τὴν αὐτὴν ἑνάδα, καὶ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀθέων ἀνθρώπων μετὰ τῶν θείων καὶ θεοφόρων ἀνδρῶν, καὶ τῶν οὐρανίων δυνάμεων,

C καὶ τὴν αὐτὴν ἑξόντων ἕνωσιν πρὸς τὸν Θεὸν ὁποίαν ἔχει καὶ ὁ Χριστός, καθὼς καὶ προϋπῆρχεν. ὡς μηδεμίαν εἶναι διαφορὰν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὰ λοιπὰ λογικὰ παντελῶς, οὔτε τῇ οὐσίᾳ, οὔτε τῇ γνώσει, οὔτε τῇ δυνάμει, οὔτε τῇ ἐνεργείᾳ. ὁ γάρτοι Πυθαγόρας ἀρχὴν τῶν πάντων ἔφησεν εἶναι τὴν μονάδα· καὶ πάλιν Πυθαγόρας καὶ Πλάτων δῆμον τινὰ ψυχῶν ἀσωμάτων εἰπόντες, καὶ τὰς ἁμαρτάδι τινὶ περιπεπτωκυίας, τιμωρίας χάριν εἰς σώματα καταπέμπεσθαι λέγουσιν. ὅθεν ὁ Πλάτων δέμας τὸ σῶμα, καὶ σῆμα ἐκάλεσεν, ὡς οἱονεὶ τῆς ψυχῆς ἐν τούτῳ δεδεμένης καὶ τεθαμμένης. εἶτα περὶ τῆς ἐσομένης κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως τῶν ψυχῶν, αὖθις φησίν· ἡ μὲν παιδεραστήσαντος καὶ κακῶς

D βιώσαντος μετὰ φιλοσοφίας ψυχή, τρίτῃ περιόδῳ τῇ χιλιετεῖ ἐᾶται κολασθῆναι, καὶ οὕτω πτερωθεῖσα τῷ χιλιοστῷ ἔτει ἐκβάλλεται καὶ ἀπέρχεται. αἱ δὲ ἄλλαι ὁπόταν τόνδε τὸν βίον τελέσωσιν, αἱ μὲν εἰς τὰ ὑπὸ γῆν δικαιωτήρια ἐλθοῦσαι, δίκην ἅμα καὶ λόγον τίσουσιν· αἱ δὲ εἰς οὐράνιόν τινα τόπον κουφισθεῖσαι, ὑπὸ τῆς δίκης διάγουσιν ἀξίως, καθὼς ἐβίωσαν. οὗ τὴν ἀτοπίαν τοῦ λόγου καταμαθεῖν ῥᾴδιον· τίς γὰρ αὐτὸν ἐδίδαξε τὰς τῶν ἐτῶν περιόδους καὶ χιλιάδας; καὶ ὅτι χιλίων διεληλυθότων ἐτῶν, τότε τῶν ψυχῶν ἑκάστη εἰς τὸν ἴδιον ἀπέρχεται χῶρον; τὰ δὲ μεταξὺ τούτων, οὐδὲ τοῖς ἄγαν ἀσελγεστάτοις ἥρμοττε λέγειν, μήτοι γε φιλοσόφῳ τοιούτῳ. τοῖς γὰρ τὴν ἀκραιφνῆ πολιτείαν κατωρθωκόσι τοὺς

E ἀκολάστους καὶ παιδεραστὰς συνέζευξε, καὶ τούτους κἀκείνους τῶν αὐτῶν ἔφησεν ἀπολαύσεσθαι. Πυθαγόρας τοίνυν καὶ Πλάτων καὶ Πλωτῖνος, καὶ οἱ τῆς ἐκείνων συμμορίας ἀθανάτους εἶναι τὰς ψυχὰς συνομολογήσαντες, προϋπάρχειν ταύτας ἔφησαν τῶν σωμάτων, καὶ δῆμον εἶναι ψυχῶν, καὶ τὰς πλημμελούσας εἰς σώματα καταπίπτειν, ὡς ἔφην· καὶ τὰς μὲν πικροὺς εἰς πονηρούς, τὰς δὲ ἁρπακτικὰς εἰς λύκους, τὰς δὲ δολερὰς

εἰς ἀλώπεκας, τοὺς δὲ θηλυμανεῖς εἰς ἵππους. ἡ δὲ ἐκκλησία τοῖς θείοις ἑπομένη λόγοις, φάσκει τὴν ψυχὴν συνδημιουργηθῆναι τῷ σώματι· καὶ οὐ τὸ μὲν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον κατὰ τὴν Ὠριγένους φρενοβλάβειαν. διὰ ταῦτα γοῦν τὰ πονηρὰ καὶ ὀλέθρια δόγματα, μᾶλλον δὲ ληρήματα, προτρέπομεν τοὺς ὁσιωτάτους ὑμᾶς, εἰς ἓν συνηγμένους ἐπιμελῶς ἐντυχεῖν τῇ ὑποτεταγμένῃ ἐκθέσει, καὶ ἕκαστον τῶν αὐτῆς κεφαλαίων κατακρῖναί τε καὶ ἀναθεματίσαι μετὰ τοῦ δυσσεβοῦς Ὠριγένους, καὶ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων, ἢ φρονησόντων εἰς τέλος.

Ἅπερ δὴ λοιπὸν ἡ Σύνοδος ἀκούσασα, καὶ πάντα βασανίσαντες οἱ θεῖοι πατέρες, ἐξεβόησαν· ἀναθεματίζομεν ὅλους τούτους μετὰ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων, ἢ φρονησόντων μέχρι τέλους· ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας καὶ τῶν λοιπῶν, οὕτω πάλιν φησὶν ὁ βασιλικὸς τύπος. Σπουδὴ γέγονε τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ εὐσεβῶς προβεβασιλευκόσι τοῖς ἡμετέροις πατράσι, τὰς κατὰ καιρὸν ἀναφυομένας αἱρέσεις διὰ συνόδων ὁσιωτάτων ἱερέων ἐκκόπτειν· καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καθαρῶς κηρυττομένης, ἐν εἰρήνῃ τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν διαφυλάττειν. διόπερ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, Ἀρείου βλασφημοῦντος, καὶ λέγοντος μὴ εἶναι τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ἀλλὰ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγονέναι, συναγαγὼν ἐν Νικαίᾳ τοὺς τιη. πατέρας, καὶ αὐτὸς ἐκεῖ παραγινόμενος, καὶ τοῦ Ἀρείου καταδικασθέντος καὶ ἀναθεματισθέντος, ἐσπούδασε τὴν ὀρθόδοξον κρατῦναι πίστιν. δι᾽ ἧς ὁμολογήσαντες οἱ θεῖοι πατέρες ὁμοούσιον εἶναι τὸν Υἱὸν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ἀλλὰ μὴ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγονέναι, μέχρι νῦν ᾄδεται. καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ πρεσβύτερος Μακεδονίου ἀρνουμένου τὴν θεότητα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ Ἀπολιναρίου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ βλασφημοῦντος εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου, καὶ φάσκοντος νοῦν ἀνθρώπινον μὴ εἰληφέναι τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον, ἀλλὰ σαρκὶ ἑνωθῆναι ψυχὴν ἄλογον ἐχούσῃ, συναγαγὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς ρν. πατέρας, καὶ μετασχὼν καὶ αὐτὸς τῆς συνόδου, καὶ τῶν εἰρημένων καθαιρεθέντων καὶ ἀναθεματισθέντων αἱρετικῶν, μετὰ καὶ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν δογμάτων καὶ ὁμοφρόνων, παρεσκεύασε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν κηρύττεσθαι· καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ νέος, τοῦ ἀσεβοῦς Νεστορίου λέγοντος ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν Λόγον καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν· καὶ τὸν μὲν φύσει υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, τὸν δὲ χάριτι υἱὸν ἀσεβῶς εἰσάγοντος, καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν εἶναι Θεοτόκον ἀρνουμένου· συναγαγὼν τὴν προτέραν ἐν Ἐφέσῳ τῶν διακοσίων ἁγίων πατέρων Σύνοδον· καὶ ἀποστείλας ἄρχοντας, ὀφείλοντας παρεῖναι τῇ Συνόδῳ, προσέταξε καὶ τὸν Νεστόριον παραγενέσθαι, καὶ κρίσιν ἐπ᾽ αὐτῷ γενέσθαι· καὶ δὴ γενομένης ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, κατεδίκασαν Νεστόριον, καὶ ἀνεθεμάτισαν σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ. τούτου δὲ οὕτω προελθόντος, ἐπαναστάντες Κυρίλλῳ τῷ πανοσιωτάτῳ οἱ τῆς ἐξαγίστου Νεστορίου μερίδος, ἐσπούδασαν τό γε ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἀνατρέψαι τὴν κατὰ Νεστορίου γεγενημένην κρίσιν. ἀλλ᾽ οὖν γε Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς, ἀντιλαμβανόμενος τῶν ὄντως ὀρθῶν κατὰ Νεστορίου καὶ τῶν πονηρῶν αὐτοῦ δογμάτων κριθέντων, παρεσκεύασε κρατεῖν * γενναίως τὴν ἐπ᾽ αὐτῷ γεγενημένην κρίσιν. καὶ γὰρ πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα τινὰ κατὰ τοῦ θείου Κυρίλλου πρὸς τὸν βασιλέα καταφλυαρησάντων, γράφει πρὸς τὸν βασιλέα Κύριλλος τοιαῦτα· Ἐπειδήπερ ἐπυθόμην, ὦ εὐσεβέστατε βασιλεῦ, τῶν φιλολογεῖν εἰωθότων τινὰς, ἀ-

* Cedren.

elum in lupos, dolosorum in vulpes, mulierum amore furentium in equos. Sed Ecclesia divinis adstipulans Scripturis, animam una cum corpore condi affirmat, neque alterum altero prius esse, ut vaecordi visum est Origeni. Propter has igitur malas & perniciosas opiniones, aut deliria potius, vos hortamur, o sanctissimi patres, ut in unum collecti, subjectam expositionem & singula ejus capita examinetis, damnetisque una cum Origene omnes qui idem sentiunt, aut quocumque tempore sentient.

Patres his acceptis litteris, omnibusque perpensis, exclamaverunt. Damnamus hæc omnia, & omnes qui ita sentiunt aut sentient. Similiter etiam de Theodoro Mopsuestiæ episcopo, & reliquis, ita habent Imperatoris litteræ. Majores nostri veræ fidei cultores, qui ante nos imperium pie administraverunt, operam dederunt, ut quovis tempore enascentes hæreses Conciliis sanctissimorum pontificum exscinderent, veræque fidei puro præconio vulgato sanctam Dei ecclesiam pacatam conservarent. Ideo Constantinus Magnus, Ario impie affirmante Filium non esse ejusdem cum Deo patre substantiæ, sed ex nihilo conditum, Nicæam CCCXIIX. patres convocavit, atque ipse Concilio ei interfuit: ubi Ario damnato & proscripto, veræ fidei confirmandæ intentus fuit, quam divini illi patres professi sunt, & quæ hodieque cantatur, Filium ejusdem esse cum Deo patre essentiæ, non ex nihilo creatum. Ac Theodosius deinde major, Macedonio deitatem Spiritus sancti negante, & Apolinario discipulo ejus Verbi in natura humana administrationem calumniante, & affirmante Verbum mentem humanam sibi non sociasse, verum carni unitum fuisse rationis experte anima præditæ; Constantinopolin patres CL. convocavit. ipsoque præsente, cum dicti hæretici una cum suis impiis opinionibus & sectatoribus damnati, communioneque ecclesiæ exclusi essent, curam adhibuit ut veræ fidei doctrina prædicaretur. Sed & Theodosius minor, cum impius Nestorius diceret alium esse Deum Verbum, alium Christum: ac Verbum quidem naturæ esse filium Dei, Christum tantum ex gratia impie autumaret, negaretque beatam Mariam esse Dei genitricem: priorem sanctam Ephesinam Synodum CC patrum convocavit, missis qui ei interessent præfectis, citato etiam ad dicendam causam Nestorio. Re diligentissime cognita, Nestorius & ejus sectatores damnati sunt. Re hoc modo procedente, contra sanctissimum Cyrillum insurrexerunt qui erant a parte detestabilis Nestorii, conatique sunt (quantum in ipsis erat) rescindere sententiam quæ erat in Nestorium lata. Ibi Theodosius defendens orthodoxos contra Nestorii factionem, damnationem ipsius & impiarum opinionum quas asserebat ratam haberi curavit. Nam cum Nestoriani præterea etiam alia quædam crimina Cyrillo apud Imperatorem nugaciter impingerent, ad eum Cyrillus in hanc sententiam scripsit: Postquam mihi, piissime Imperator renuntiatum est, quosdam garrulos instar vesparum ferarum susurris suis

Alteræ Justiniani litteræ historiam conciliorum continentes.

Edit. Paris. pag. 379.

Cyrilli ad Theodosium litteræ.

chaicis nugis delectabatur) quædam monstrosa & ab imaginibus ecclesiasticis aliena pingeret. Ob id magna populi est coorta seditio. Cæterum Macedonius tantum absuit ut Ascholii injuriam persequeretur, a quo stricto gladio fuerat inimicorum suorum instinctu petitus, ut menstruam ei porro annonam constitueriit. Erat enim vir mansuetus. Atque eodem recens modo sacrilegum tractaverat. Duobus episcopis de fide altercantibus, orthodoxo & Ariano, cum hic differendi facultate polleret, ille pietate & fide fretus hanc Ariano conditionem tulit, ut omissa disputatione in ignem sese darent: itaque uter ipsorum pietate præstaret, notum fieret. Recusante Ariano, ipse intravit ignem, & stans in medio ejus verba ad multitudinem fecit, Deo ipsum incolumem conservante.

Daras. Anno XVII, Anastasius Daras, castrum Mesopotamiæ magnum atque validum, in finibus Romani ac Persici imperii, muniit: extruxitque ibi templum, & horrea, & cisternas, & rostra, ac duo publica balnea. Loco urbis privilegia dedit, & eam Anastasiopolin (Anastasiopolis.) nominavit.

Anno XX, Deuterius episcopus Arianorum quemdam nomine Barbarum baptizans, ausus est contra institutum Domini sic dicere: baptizatur Barbarus in nomen Patris, per Filium, in Spiritu sancto. ad quæ verba statim exsiccatum est baptismi lavacrum. & Barbarus territus fugit, miraculumque omnibus exposuit. His annis hæretici cum Anastasio Macedonium episcopum orthodoxum Constantinopolis adorti sunt, estque hic (Edit. Paris. pag. 360.) ab Imperatore relegatus Euchaita: & pro eo substitutus flagitiosus ille Timotheus, qui Litroboles & Celon cognominatur.

Anno XXII, Imperator & Timotheus iste multa mala iis intulerunt, qui pro Macedonio & Chalcedonensi Concilio propugnabant. Et Anastasius, ita persuasus a Severo qui ab hæresi Acephalorum erat, volens sanctissimo carmini apponere hæc verba, Qui crucifixus es pro nobis, Logothetam & præfectum urbis jussit conscenso suggesto ea proclamare. (Tumultus ob religionem.) Ob hoc factum populus seditione excitata, alium Imperatorem poscere, ipsum contumeliis & conviciis exagitare, multas domos incendere: monachum in mansione S. Philippi, prope cisternam S. Mocii, inclusum, quod Imperatori is charus erat, necare, capiteque ejus hastæ præfixo clamare, Hic est amicus hosti sanctæ Trinitatis: & monacham, quam Imperator maximi faciebat, jugulare: cadaver utrumque raptare, & in Studii mansione cremare. His perterritus Imperator, hæresis aliquantisper desiit. Eodem (Alamundarus Severianos retellit.) anno, cum Alamundarus Saracenorum princeps Dei providentia baptizatus ab orthodoxia esset, impius Severus duos ad eum mittit episcopos, qui eum labe suæ hæreseos inficerent. quos ille admirabili commento refutavit. dixit enim iis, eo ipso die sibi litteras de morte Michaelis angelorum principis esse allatas. Cumque responderent, nullo eum modo potuisse mori: Quomodo autem, ait, nudus Deus potuit crucifigi, quod vos affirmatis? & Christus non constitit ex duabus naturis? cum ne angelus quidem moriatur. Ita cum dedecore Severiani illi di-

A τῷ λαῷ γέγονε μεγάλη. Ἀκόλουθόν τινα ὁ Μακεδόνιος ἐν ἔχθρᾳ φονικῇ σπασάμενον κατ' αὐτοῦ μάχαιραν, ἐξ ὑποβολῆς τῶν ἐχθραινόντων αὐτόν, τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ μνησικακῆσαι, ὥστε καὶ μηνιαίας αὐτῷ ἀννόνας προσέταξε λαβεῖν. πρᾷος γὰρ ἦν ὁ ἀνήρ. τοῦτο δὲ πρώην καὶ εἰς ἱεροσυλίαν ἔπραξε. δύο τινῶν ἀμφισβητούντων ἐπισκόπων περὶ πίστεως, Ὀρθοδόξου καὶ Ἀρειανοῦ διαλεκτικοῦ ὄντος, τοῦ δὲ Ὀρθοδόξου εὐσεβοῦς καὶ πιστοῦ, ὁ ὀρθόδοξος προέτεινεν, ὥστε ἀφεμένους τῶν λόγων εἰς πῦρ εἰσελθεῖν, καὶ οὕτω δειχθῆναι τὸν εὐσεβέστερον. τοῦ δὲ Ἀρειανοῦ τοῦτο παραιτησαμένου, αὐτὸς εἰσῆλθε, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς ἱστάμενος, διελέγετο πᾶσιν, ἀβλαβὴς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φυλαττόμενος.

B Τῷ ιζ. ἔτει ἐτείχισε τὸ Δαράς, χωρίον ὂν τῆς Μεσοποταμίας μέγα καὶ ὀχυρόν, μέσον τῶν ὅρων κείμενον Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν. καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίαν, καὶ ὡρεῖα, καὶ κιστέρνας, καὶ ἐμβόλους, καὶ δύο δημόσια λουτρά, ὀνομάσας αὐτὴν Ἀναστασιούπολιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πόλεως.

Τῷ κ΄. ἔτει, Δευτέριος ὁ ἐπίσκοπος τῶν Ἀρειανῶν, βαπτίζων τινὰ Βάρβαρον λεγόμενον, παρὰ τὴν δεσποτικὴν παράδοσιν ἐτόλμησεν εἰπεῖν· βαπτίζεται Βάρβαρος εἰς ὄνομα Πατρός, δι' υἱοῦ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι. καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ κολυμβήθρα· ὁ δὲ Βάρβαρος ἔμφοβος γενόμενος, ἔφυγε, καὶ πᾶσιν ἐγνώρισε τὸ θαῦμα. ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσιν, ἡ τῶν αἱρετικῶν μετὰ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως κατὰ Μα- C κεδονίου τοῦ ὀρθοδόξου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου ἔνστασις γέγονεν. ὑφ' οὗ καὶ ἐξορίζεται Μακεδόνιος εἰς Εὐχάϊτα, καὶ εἰσάγεται ὁ ἀλιτήριος Τιμόθεος, ὁ λεγόμενος Λιτροβόλης, καὶ Κήλων.

Τῷ κβ΄. ἔτει, Ἀναστάσιος ὁ παράνομος βασιλεύς, καὶ Τιμόθεος ὁ αἱρετικὸς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, πολλὰ κακὰ τοῖς ὑπὲρ τοῦ θαυμασίου Μακεδονίου καὶ τῆς συνόδου ἀγωνιζομένοις ἐνεδείξατο. βουληθεὶς δὲ ὁ Ἀναστάσιος προσθεῖναι εἰς τὸ τρισάγιον, τό, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, πειθόμενος Σευήρῳ τῷ ἀκεφάλῳ, τὸν λογοθέτην καὶ τὸν ἔπαρχον ἐν τῷ ἄμβωνι ἀνεβίβασε τοῦτο ἐκφωνῆσαι. διὸ γέγονε δημοτικὴ D στάσις, ἄλλον βασιλέα ἐπιβοωμένων. ἐμπρήσαντές τε πολλοὺς οἴκους, καὶ τὸν βασιλέα ὑβρίσαντες, ἦλθον εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Φιλίππου, πλησίον τῆς κιστέρνης τοῦ ἁγίου Μωκίου, ἔνθα ἦν ἔγκλειστος φίλος τοῦ βασιλέως· καὶ τοῦτον φονεύσαντες ὡς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενον, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ δόρατος ἀναρτήσαντες ἔκραζον, οὗτός ἐστιν ὁ φίλος τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἁγίας Τριάδος. ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἔγκλειστον, εἰς ἣν πολλὴν πίστιν εἶχεν ὁ βασιλεύς, ἀνελόντες, ἔσυραν ἀμφοτέρους, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Στουδίου ἔκαυσαν. ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς φοβηθείς, ἐπαύσατο πρὸς βραχὺ τῆς αἱρέσεως. Τῷ αὐτῷ ἔτει, Ἀλαμουνδάρου τοῦ φυλάρχου τῶν Σαρακηνῶν βαπτισθέντος Θεοῦ προνοίᾳ παρὰ τῶν ὀρθοδόξων, Σε- E βῆρος ὁ δυσσεβὴς δύο ἐπισκόπους ἔπεμψε τῆς λώβης αὐτοῦ μεταδοῦναι τῷ ἀνδρί. οὓς θαυμαστῶς ἤλεγξε δραματουργίᾳ τοιαύτῃ. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτούς. γράμματα (φησὶν) ἐδεξάμην σήμερον, ὅτι Μιχαὴλ ὁ Ἀρχάγγελος τέθνηκε. τῶν δὲ εἰπόντων, ἀδύνατον εἶναι τοῦτο. ἔφη πρὸς αὐτούς· καὶ πῶς Θεὸς γυμνὸς ἐσταυρώθη καθ' ὑμᾶς, καὶ ἀπέθανεν, εἰ μὴ δύο φύσεων ἦν Χριστός, εἴ περ μηδὲ ἄγγελος ἀποθνήσκει; καὶ οὕτω μετ' αἰ-

χωρίας ἀνεχώρησαν οἱ τοῦ Σεβήρου ἐπίσκοποι. Καβάδης δέ τινας τῶν ἐν Περσίδι Χριστιανῶν ἠγκυλοκόπησεν, οἳ μετὰ ταῦτα περιεπάτησαν.

Τῷ κγ΄. ἔτει, Βιταλιανὸς παραλαβὼν πᾶσαν τὴν Θρᾴκην καὶ Σκυθίαν καὶ Μυσίαν, ἔχων μεθ᾽ ἑαυτοῦ πλῆθος Οὔννων καὶ Βουλγάρων, παρέλαβε καὶ πολλὰς πόλεις, Κύριλλον τὸν στρατηγὸν Θρᾴκης, καὶ ἦλθε πραιδεύων ἕως Βυζαντίου. Ἀναστάσιος δὲ ἀπογνοὺς, πέμπει πρὸς εἰρήνην, ὀμνύων σὺν τῇ συγκλήτῳ τοὺς ἐξορισθέντας ἀνακαλεῖσθαι, καὶ Μακεδόνιον καὶ Φλαβιανὸν ἀπολαβεῖν τοὺς ἰδίους θρόνους, καὶ σύνοδον γενέσθαι ἐν Ἡρακλείᾳ, ἐρχομένου καὶ τοῦ Ῥώμης. βεβαιωσάντων δὲ πάντων ταῦτα γενέσθαι, ὁ Βιταλιανὸς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, γενομένης εἰρήνης. ἐλθόντων δὲ ἐπισκόπων ἐν Ἡρακλείᾳ ὡσεὶ διακοσίων ἐκ διαφόρων τόπων, ὁ ἀσεβὴς βασιλεὺς παραβὰς τὰς συνθήκας μετὰ καὶ Τιμοθέου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τούτους ἐνέπαιξαν, καὶ ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι.

Τῷ κδ΄. ἔτει. ὁ Βιταλιανὸς ἀγανακτήσας κατὰ Ἀναστασίου, διὰ τὴν ἐπιορκίαν, πολλὰ κακὰ τοῖς στρατοπέδοις Ἀναστασίου καὶ τῇ λοιπῇ πολιτείᾳ ἐπεδείκνυτο, ἁρπάζων καὶ ἀφοπλίζων, καὶ τέλος πρὸς ὕβριν ἕκαστον στρατιώτην μιᾶς φόλλεως πιπράσκων.

Τῷ κε΄. ἔτει, Οὖννοι οἱ λεγόμενοι Σάβηρ, τὰς Κασπίας πύλας περάσαντες, τὴν Ἀρμενίαν ἐξέδραμον, Καππαδοκίαν τε καὶ Γαλατίαν καὶ Πόντον ληϊζόμενοι, ὡς καὶ τὰ Εὐχάϊτα μικροῦ περασήσασθαι. ὅθεν καὶ φυγὼν ὁ ἱερὸς Μακεδόνιος σχεδὸν κινδυνεύων, εἰς Γάγγραν διεσώθη. ὅπερ μαθὼν Ἀναστάσιος, πικρῶς αὐτὸν ἐκεῖ προσέταξε φυλάττεσθαι, πέμψας (ὥς φασιν) καὶ τὸν ἀναιρήσοντα αὐτόν. τελειωθεὶς δὲ ἐν Γάγγραις, κατετέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλινίκου πολλὰς ἰάσεις ἐπιτελῶν. μέλλοντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ τίθεσθαι, ἄρας τὴν δεξιὰν χεῖρα, κατεσφραγίσατο τῷ σταυρῷ, καὶ οὕτω κατετέθη. καὶ Θεοδώρῳ δέ τινι τῶν συνόντων εἶπεν ἐν ὁράματι. ἔκλαβε, καὶ ἄπελθε, καὶ ἐπανάγνωθι Ἀναστασίῳ λέγων. ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τοὺς πατέρας μου, ὧν τὴν πίστιν τετήρηκα. οὐ παύσομαι δὲ ὀχλῶν τὸν δεσπότην μου, ἄχρις οὗ ἔλθῃς, καὶ εἰς δίκην εἰσέλθωμεν. τούτῳ τῷ ἔτει Ἀλεξανδρεῖς πλεῖστοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδία, δεινῶς πλαγέντες ὑπὸ δαιμόνων, ἀθρόως ὑλάκτουν. καθ᾽ ὕπνους δέ τις εἶδε τινὰ φοβερὸν λέγοντα, ὅτι διὰ τοὺς ἀναθεματισμοὺς τῆς συνόδου ταύτης πάσχουσι. τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει Ἀριάδνη ἡ βασιλὶς ἐτελεύτησεν. ἐπίσκοπον δέ τινα Οἰνιάνδον λεγόμενον, ἀκούσας ὁ μιαρὸς Ἀναστάσιος ὡς εὐφυῶς διαλέγεται, καὶ πάντας ἐπιστομίζει τοὺς τῷ δόγματι αὐτοῦ προστυνέχοντας, προσκαλεσάμενος ἔφη· γενοῦ τῆς ἐμῆς μοίρας, θαυματιώτατε, καὶ πᾶν ὅπερ αἰτήσεις παρ᾽ ἡμῶν λήψῃ ταχίστα. ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· Σὺ μᾶλλον τῆς ὀρθοδόξου μοίρας γενοῦ, καὶ μὴ τῇ δόξῃ τῶν ἀσεβῶν Σεβήρου καὶ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου ἑπόμενος, κληρονομήσεις τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐδράξατο τῆς χλαμύδος τοῦ βασιλέως, λέγων· τοῦτο τὸ ἱμάτιον οὐδαμῶς εἰς ᾅδου συγκαταβήσεταί σοι, βασιλεῦ, ἀλλὰ μόνη ἡ θεοσέβεια καὶ ἀρετῶν κτῆσις. ἄφες τὴν ἐκκλησίαν, ἣν ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξηγόρασεν. ἀμαθὴς εἶ, καὶ ἀσυλλόγιστος, οὐδὲν τῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων ἀκριβῶς ἐπίστασαι, ἀλλ᾽ ἢ πλάναις καὶ βωμολοχίαις μορμολύττῃ τοὺς ἄφρονας. Ἀρκοῦ, βασιλεὺς ὢν, εἰς

A scesserunt. Cabades autem quosdam in Perside Christianos uocis gladiis cum concidisset, ii nihilo secius postmodo obambulaverunt.

143 Anno xxiii, Vitalianus occupata universa Thracia, Scythia & Mysia, ducens secum Hunnorum & Bulgarorum agmen, multas urbes, & Cyrillum quoque Thraciæ præfectum cepit, ac prædando Constantinopolin, usque processit. Tum Anastasius rebus suis deploratis, pacem per legatos petit, jurans una cum senatu se legatos revocaturum, Macedonio ac Flaviano suos episcopatus redditurum, Concilium Heracleæ acturum evocato etiam Papa Romano. Cum in has conditiones esset ab omnibus consensum, Vitalianus pace facta domum rediit. Sed cum B circiter cc episcopi ex diversis partibus Heracleam convenissent, Imperator impius violatis pactis, adjutore Timotheo Constantinopolitano episcopo, iis illusit: atque ii re nulla confecta discesseruor.

Vitaliani seditio.

Anno xxiv, Vitalianus Anastasio ob perjurium iratus, exercitus ejus & rempublicam multis damnis affecit. nam & prædabatur, & milites captos exarmabat, tandemque contumeliæ causa singulis obolis eos divendebat.

Edit. Paris. pag. 361.

Anno xxv, Hunni, qui appellantur Saberi, Caspiis portis egressi, Armeniam, Cappadociam, Galatiam, & Pontum incursionibus vexarunt: parumque abfuit quin Euchaita etiam in suam potestatem redigerent. Macedonius quidem jam periculo proximus, inde profugit, & Gan- C gram pervenit, Anastasius de hoc certior factus, jussit eum rigide ibi custodiri, misso etiam (ita ajunt) percussore. Sed Macedonius Gangræ mortuus, in æde martyris Callinici humatus est, multosque a morte sua morbis liberavit. Cum jam esset in sepulcro condendus, antequam id fieret, sublata dextra manu Crucis signo sepulcrum obsignavit. Idem Theodoro cuidam suorum familiarium per visionem dixit: Excipe hæc, & abi atque Anastasio recita. Ego quidem Macedonius abeo ad patres meos, in quorum fide perstiti: interim tamen semper Dominum interpellabo, dum tu quoque venias, & causa nostra disceptetur. Eodem anno Alexandreæ viri plurimi, itemque mulieres & pueri, graviter a dæmonibus verberati, assidue latrabant. in somnis autem cuidam terribilis D quidam apparuit, dicens, civibus hæc ob damnationes in concilium editas accidere. Eodem anno decessit Ariadna Augusta. Impurus autem Anastasius episcopum quemdam Oeniandum audiens disertum admodum esse, & qui ora omnibus sententiæ de passo Deo assertoribus obturaret: eum ad se vocatum hortatus est, ut ad suam factionem desciisceret, pollicens eum quidquid petiisset ilico accepturum. Cui episcopus: Tu, inquit, potius ad orthodoxos transi: ne, dum opiniones impiorum hominum Severi, Eutychis & Dioscori amplecteris, æterno igni addicaris. Simulque apprehendens Imperatoris chlamydem: Hæc, ait, vestis nequaquam te post mortem sequetur, o Imperator: sed sola comitabitur E te pietas, ac virtutum habitus. Missam fac ecclesiam, quam Christus suo redemit sanguine. Indoctus es, & ratiocinandi ignarus, neque ullum ecclesiæ decretum perfecte intelligis: tantum imposturis & scurrilibus calumniis fatuos terres. Satis tibi sit dignitatis, quod Imperator es: antistites ecclesiæ vexare noli. Ad hæc Imperator

Hunnorum eruptio.

Macedonii exitus.

Episcopi libertas.

pudore suffusus, obmutuit. Pauperrimus autem cum esset ille episcopus, ne obolum quidem ab Imperatore voluit accipere: adeo liber erat, & solius in Deum fidei ac pietatis rationem habens.

Dæmones a Christianis pulsi. Edit. Paris. pag. 362. Castrum est in Persarum atque Indorum confinio, nomine Tzudadet, in quo multum pecuniæ, margaritarum, & lapidum pretiosorum repositum, a dæmonibus asservabatur. Cabades ex re percepta, castrum occupare est annixus. cumque ei a dæmonibus obsisteretur, omnibus & Magorum, & mox Judæorum tentatis artibus, impos propositi fuit. Ergo cum ei persuasum esset, Christianorum ad Deum precibus eo se potiri posse: hoc a quodam episcopo Christianorum in Perside agentium contendit. Is synaxi coacta, cum divinis mysteriis communicasset, ad locum accedens, dæmonas ibi morantes exegit, castrumque Cabadæ nullo labore occupandum tradidit. Quo miraculo Cabades attonitus, primum in consessu locum episcopo ei tribuit, quem hactenus Manichæi & Judæi tenuerant: liberam quoque potestatem fecit iis qui baptizari vellent.

Mors Anastasii. Anastasius vero paulo ante quam moreretur, delatis ad ipsum insidiarum sibi factarum indiciis, multos corripi atque interfici jussit. In captis fuerunt etiam Justinus & Justinianus. Quos cum necare statuisset, terribilis quidam ei in somnis adstitit, ita dicens: Tibi quidem, o Imperator, permissum est reliquos insidiatores tollere: a Justino autem & Justiniano maleficium omne abstine. nam non licebit te eis, utcumque velis, male facere. Cumque Anastasius diceret, eos reos esse læsæ Imperatoriæ majestatis: respondit ille, Esse eos vasa consilio providentiæ divinæ exequendo apta, & utrumque suo tempore Deo operam navaturum. Atque hos quidem duos Anastasius crimine absolvit: insomnium vero suo tempore exitus comprobavit. uterque enim eorum post Anastasii mortem Imperio functus est.

Anno XXVII, apparuit Anastasio per insomnium vir terribilis, codicem gestans: quem is cum aperuisset, & nomen Imperatoris in eo invenisset, ait illi: Ecce ob perversitatem fidei tuæ, de vita tua annos XIV deleo. simulque eos expunxit. Somno solutus Anastasius, insomnium id Amantio præposito ad se vocato exposuit. atque is: Ego etiam, inquit, imaginatus sum, cum adstarem majestati tuæ, venisse magnum porcum, qui me veste arreptum in terram prostraverit, atque devoraverit. Deinde Proclus insomniorum conjector advenit, pronuntiavitque, utrumque paulo post vita defuncturum. Sed Anastasius, cum oraculo edoctus esset, igne sibi pereundum fore, cisternam in Palatio quæ Frigida dicitur, multis meatibus aperuit, quorum cuique cadus appositus esset: conans hoc pacto oraculum irritum reddere. Verum id abs re fuit: pag. 363. Fulmine enim divinitus est ictus. Cadaver ejus in fano Apostolorum depositum est, in cista Aquyntiana, juxta Ariadnæ uxoris corpus, quæ ante ipsum e vivis excesserat. Is Anastasius fertur Chrysargyri tributi tabulas combussisse.

Justinus Magnus imperator Romanorum fuit annos IX. vir pius, senex ac

A τὸ σὸν ἀξίωμα· καὶ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προεστῶτας μὴ κόλαζε. ὁ δὲ κατῃσχύνθη, καὶ ἔμεινεν ἄφωνος. ὁ δέ γε σοφὸς ἐπίσκοπος πενέστατος ὢν, οὐκ ἠθέλησε παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν ἕως ὀβολοῦ. οὕτως ἦν ἐλεύθερος, καὶ μόνης τῆς εἰς Θεὸν πίστεως καὶ εὐσεβείας περιποιούμενος.

Μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ Περσῶν κάστρον ἐστὶν, ὀνομαζόμενον Τζουδάδιρ, ἐν ᾧ πολλὰ χρήματα καὶ μαργαρῖται καὶ λίθοι τίμιοι ἀποκείμενοι ἦσαν, καὶ ὑπὸ δαιμόνων ἐφυλάττοντο. τοῦτο Καβάδης μαθὼν, ἐζήτει λαβεῖν. καὶ ὑπὸ τῶν δαιμόνων κωλυόμενος, κινεῖ τὴν τῶν παρ' αὐτῷ μάγων πᾶσαν ἐπίνοιαν, ἔπειτα καὶ τῶν Ἰουδαίων· καὶ τοῦ σκοποῦ ἀποτυγχάνει. πεισθεὶς δὲ, διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν εὐχῆς τῶν Χριστιανῶν τοῦτο εὑρήσειν, ἐπίσκοπόν τινα B Χριστιανὸν ἀπὸ τῶν ἐν Περσίδι περὶ τούτου παρεκάλεσεν. ὃς σύναξιν ἐπιτελέσας, καὶ τῶν θείων μυστηρίων μεταλαβὼν, προσελθὼν τῷ τόπῳ, τοὺς ἐκεῖσε δαίμονας ἐξεδίωξε, καὶ τῷ Καβάδῃ τὸ κάστρον ἀπόνως παρέδωκεν. ἐν τούτῳ Καβάδης καταπλαγεὶς, πρωτοκαθεδρίᾳ τὸν ἐπίσκοπον ἐτίμησεν, ἕως τότε Μανιχαίων καὶ Ἰουδαίων προκαθεζομένων· καὶ ἄδειαν παρέσχε τοῖς βουλομένοις βαπτίζεσθαι.

Πρὸ μικροῦ δὲ τῆς τελευτῆς Ἀναστασίου, ἐπιβουλῆς αὐτῷ μηνυθείσης, συνέσχε πολλοὺς, καὶ ἀπώλεσεν· ἐν οἷς καὶ Ἰουστῖνος ἦν, καὶ Ἰουστινιανός. μέλλων οὖν ἐξαφανίζειν τοὺς ἄνδρας, παρίσταται αὐτῷ τις κατ' ὄναρ φοβερὸς λέγων· τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν σῶν ἐπιβούλων, ὦ βασιλεῦ, συνεχωρήθη σοι ἀφανίσαι· Ἰουστῖνον δὲ καὶ Ἰουστι-C νιανὸν μηδαμῶς ἀδικήσῃς. οὐδὲ γὰρ θέλων δυνάσῃ. τοῦ δὲ φάσαντος, ὅτι καθοσιώσει εἰσὶν ὑποβεβλημένοι βασιλικῇ· ἔφη πρὸς αὐτόν· σκεύη εἰσὶ χωρητικὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βουλῆς τε καὶ προνοίας, καὶ μέλλουσιν ὑπουργῆσαι τῷ Θεῷ ἕκαστος ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. καὶ δὴ ἀφῆκεν αὐτοῖς ἀμφοτέροις Ἀναστάσιος τὸ τῆς καθοσιώσεως ἔγκλημα. συνέβη δὲ πάντα γενέσθαι, καθὼς ὁ φανεὶς ἀπεφθέγξατο· μετὰ γὰρ τὴν τελευτὴν Ἀναστασίου, ἀμφότεροι κατὰ καιροὺς αὐτῶν ἐβασίλευσαν.

Τῷ κζ'. ἔτει, Ἀναστάσιος εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα φοβερὸν, βαστάζοντα κώδικα. ὃν ἀναπτύξας, καὶ εὑρὼν τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ διὰ τὴν κακοπιστίαν σου, ἀπαλείφω τεσσαρεσκαίδεκα ἔτη. καὶ D ἀπήλειψεν αὐτά. διυπνισθεὶς δὲ, προσεκαλέσατο Ἀμάντιον τὸν πραιπόσιτον, καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ ὅραμα. ὁ δὲ εἶπεν· ὅτι κἀγὼ ἐθεασάμην, ὅτι παρισταμένου τῷ κράτει σου, χοῖρος μέγας ἐλθὼν, καὶ δραξάμενός μου τῆς χλαίνης, κατέρραξέ με εἰς τὴν γῆν, καὶ ἀνάλωσεν. ἐλθόντος δὲ τοῦ ὀνειροκρίτου Πρόκλου, ἤκουσαν, ὅτι καὶ ἀμφότεροι μετ' οὐ πολὺ τελευτῶσι. ἐπεὶ δὲ κεχρημάτιστο διὰ πυρὸς αὐτὸν τὴν ἀμείλικτον αὐτοῦ ψυχὴν ἀπορρῆξαι, τὴν ἐν τῷ Παλατίῳ κινστέρναν τὴν λεγομένην ψυχρὰν εἰς πολλὰ στόμια διανοίξας, καὶ κάδδους ἐν ἑκάστῳ παραθεὶς, ἐσπούδασε τὴν τοιαύτην πε-E ρὶ αὐτοῦ προφητείαν ψευδῆ ἀποδεῖξαι. ἀλλ' ἐματαιώθη διὰ αὐτῆς ὁ δείλαιος. καὶ γὰρ θείῳ σκηπτῷ κεραυνωθεὶς, ἐμβρόντητος γέγονεν. ἐτέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν λάρνακι Ἀκυιντιανῇ, μετὰ Ἀριάδνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ προτελευτησάσης. οὗτος λέγεται καῦσαι καὶ τὰ βιβλία τοῦ Χρυσαργύρου.

Ἰουστῖνος ὁ μέγας βασιλεὺς Ῥωμαίων, ἔτη θ'. οὗτος ἦν εὐσεβὴς ἀνὴρ, πρεσβύτης καὶ πολύπειρος,

ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξάμενος, καὶ ἕως τῆς συγκλήτου προκόψας, Ἰλλυριὸς τῷ γένει. οἱ δὲ Θρᾷκα τοῦτον λέγουσιν εἶναι. ἦν δὲ τῷ σώματι μεσῆλιξ, εὐρὺς τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα, πολιός. ἐπήνθει δὲ τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἔρευθος, βλοσυρῷ ὄντι, καὶ πλατεῖ. οὗτος πᾶσιν ἄριστος ἐδείχθη, ζηλωτὴς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ ἐν τοῖς πολέμοις μεγάλως εὐδοκιμῶν. σύμβιον δὲ ἔχων Λυππικίαν, ἔστεψεν Αὐγοῦσταν, ἣν οἱ δῆμοι στεφανουμένην Εὐφημίαν ἐκάλεσαν. τούτῳ τῷ Ἰουστίνῳ Εὐλάλιός τις, ἀπὸ πλουσίων γενόμενος πένης, ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἀποβιῶναι, ἔγραψεν ἐν διαθήκαις κληρονόμον Ἰουστῖνον, παρακελευσάμενος ὥστε τὰς τρεῖς αὐτοῦ θυγατέρας μικρὰς καταλειφθείσας ἀναθρέψαι, καὶ προικίσαι τὸν βασιλέα, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ χρέα ἀποδοῦναι τοῖς χρεωστουμένοις, καὶ τὰ γραμματεῖα ἀναρρύσασθαι. ἅπερ βασιλικῶς πάντα Ἰουστῖνος ἐπλήρωσε, καταπλήξας ἐν τούτῳ πάντα ἄνθρωπον τὸν ἀκούσαντα. Βιταλιανὸς δὲ ὁ προῤῥηθεὶς σφόδρα ᾠκειώθη τῷ βασιλεῖ. ὀρθόδοξος δὲ ὤν, Σευῆρον ᾐτήσατο καθαιρεθῆναι. ὅπερ μαθὼν ἐκεῖνος, φεύγει σὺν Ἰουλιανῷ τῷ Ἁλικαρνασσοῦ· καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀπελθόντες, καὶ τὸν περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον κινήσαντες, ταύτην ἐτάραξαν, Διοσκόρου ἐπισκοποῦντος Ἀλεξανδρείας. ἐπισκόπων δὲ ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντων διὰ Ὁρμίσδου ἐπισκόπου Ῥώμης, τῇ Βιταλιανοῦ σπουδῇ, ἔτι ζῶντος Ἰωάννου τοῦ Καππαδόκου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι τετάρτην σύνοδον πρὸς ταῖς ἄλλαις τρισὶ συνόδοις, τοῖς διπτύχοις συνέταξε. Σευήρου δὲ τοῦ δυσσεβοῦς ἐκποδὼν γεγονότος, Παῦλος ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, ὁ ξενοδόχος τῶν Εὐβούλου. ὁ δὲ βασιλεὺς Ξεναΐαν, τὸν καὶ Φιλόξενον, ἐπίσκοπον Ἱεραπόλεως, Μανιχαιόφρονα ὄντα, καὶ Πέτρον Ἀπαμείας, ἐξώρισε σὺν πᾶσι τοῖς μετέχουσι τῆς λώβης αὐτῶν, Ἀμάντιον δὲ τὸν πραιπόσιτον, μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν, τυραννίδα μελετήσαντας ἀνεῖλεν. ἀνεκαλέσατο δὲ καὶ πάντας τοὺς ἀδίκως ὑπὸ Ἀναστασίου ἐξορισθέντας.

Τῷ δ'. αὐτοῦ ἔτει ἐφάνη ἀστὴρ ἐν τῇ ἀνατολῇ κομήτης, ὃς εἶχεν ἀκτῖνας ἐκπεμπούσας ἐπὶ τὰ κάτω αὐγάς, ὃν ἔλεγον πωγωνίαν εἶναι. εἶχε δὲ ἀκτῖνα ὁρῶσαν ἐπὶ δύσιν. τῷ δ'. αὐτοῦ ἔτει ἐδημοκράτει τὸ Βένετον μέρος, ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι ταραχὰς ποιοῦντες, καὶ φόνους πολλούς. ἦλθε δὲ τὸ κακὸν τῆς ἀταξίας ἀπὸ Ἀντιοχείας. καὶ οὐ μόνον τοὺς ἀπαντῶντας πρασίνους ἔσφαζον, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατ' οἶκον κρυπτομένους, μὴ δυναμένων τῶν ἀρχόντων ποιῆσαι ἐκδίκησιν. ταῦτα ἐπράττετο ἕως ἓξ ἐνιαυτῶν Ἰουστίνου.

Τῷ γ'. ἔτει, Ἰουστῖνος μετὰ Καβάδου τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως εἰρήνην ποιήσας, τὰ περὶ τῆς πίστεως διορθοῦν ἐσπούδαζε.

Τῷ δ'. ἔτει, τὸ Δυῤῥάχιον ὑπὸ θεομηνίας ἔπαθε, καὶ ἡ τῆς Ἑλλάδος Κόρινθος· ἃς μεγάλως ἀνενεώσατο ὁ βασιλεύς, καὶ ἐφιλοτιμήσατο.

Τῷ ε'. ἔτει, Τζάθος ὁ τῶν Λαζῶν βασιλεὺς ἀποστατήσας τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας, ἦλθε πρὸς Ἰουστῖνον εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ παρεκάλεσε γενέσθαι Χριστιανόν, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγορευθῆναι βασιλέα τῶν Λαζῶν. ὁ δὲ μετὰ χαρᾶς ἐποίησε, καὶ υἱὸν ἀνηγόρευσε, καὶ γυναῖκα εὐγενῆ Ῥωμαίαν δέδωκεν. ἣν καὶ

A multiplici peritia præditus. A militari ordine usque ad senatoriam dignitatem pervenerat. Patria fuit Illyricus, quamquam alii Thracem fuisse affirmant. Corporis statura fuit mediocri, latis humeris & pectore canus, facie truci ac lata, & rubore infecta. Optimum se omnibus demonstravit, cum & ortodoxæ Fidei studeret, & bello magnam gloriam pararet. Conjugem suam Luppiciam diademate ornatam, Augustam creavit: quam coronatam populus Euphemiam mutato nomine appellavit. Hunc Justinum Eulalius quidam, de divite pauper factus moriturus hæredem testamento nominavit: jussitque tribus suis filiabus, quas parvulas relin- B quebat, educationem eam ac dotem præbere, omnia sua debita creditoribus persolvere, & ab iis syngraphas suas redimere. Quæ omnia Justinus regia munificentia perfecit, magna omnium qui rei famam percipiebant admiratione. Usus est Justinus admodum familiariter Vitaliano, qui, ut erat orthodoxus, apud Imperatorem instabat, uti Severus dejiceretur. At Severus hoc sentiens, cum Juliano Halicarnassi episcopo aufugit: delatique in Ægyptum disputatione de interitus experte & interitui obnoxio prolata, turbas ibi dederunt. Erat tum Alexandreæ episcopus Dioscorus. Cum vero Roma ab Hormisda missi episcopi Constantinopolin venissent, Vitaliani studio effectum est, ut sacrum Concilium Chal- C cedone habitum, reliquis tribus in Ecclesiasticos commentarios adscriberetur, Joanne Cappadoce episcopatum Constantinopolitanum adhuc gerente. Severo amoto, Paulus electus est ad episcopatum Antiocheæ gerendum, qui prius Eubuliano xenodochio præfuerat. Justinus porro Xenajam, qui & Philoxenus dicitur, episcopum Hierapolis, Manichæorum opiniones sectantem, & Petrum Apameæ episcopum, omnesque eorum sectatores relegavit. Amantium præpositum, aliosque nonnullos, ob affectatam tyrannidem necavit. Revocavit etiam omnes quos Anastasius injuste extorres egerat.

144

Chalcedonen. Synodus approbata.

Eodem anno cometa in Oriente visus D est, radios deorsum emittens, quem Græci pogoniam a barbæ similitudine appellant. Habebat autem radium versus occasum. Eodem anno pars Veneta potestatem populi per omnes urbes obtinebat, tumultuabaturque, & multas cædes edebat. Ab Antiochea ejus mali origo fuit. Neque tantum obviam factos sibi Prasinos jugulabant, sed & eos qui in domibus occultabantur: cum magistratus non essent coercendo pares. Hæc acta sunt usque ad sextum Justini annum.

Cometa.

Edit. Paris. pag. 364.

Factiones aurigarum.

Anno tertio sui imperii, Justinus facta pace cum Cabade Persarum rege, rebus Ecclesiasticis constituendis animum inten- E dit.

pag. 170.

Anno IV, Dyrrachium & Corinthus divinitus calamitate sunt affectæ: quas Justinus egregia liberalitate refecit.

Anno quinto, Tzathus Lazorum rex cum a Persico regno defecisset, Byzantium venit, petiitque Christianus fieri, & a Justino Lazorum rex salutari. Justinus id læto animo fecit, eumque filium suum appellavit, nobilemque Romanam uxorem dedit: quam

ille factus in suam abduxit regionem, multis donis affectus. Cabades autem re comperta, cum Justiniano expostulare, eumque durante mutua amicitia & pace hostiliter agere, qui Persarum imperio subjectos sibi adscisceret. Contra Justinus excusare, Non se quemquam Persis subditum avertisse. Venisse ad se Tzathum, ut liberatus impura Græcorum superstitione, impiis sacrificiis ac fallaciis dæmonum, Christianus fieret, verumque agnosceret Deum. Eum se baptizatum, domum suam dimisisse. Verum hæc res novis inter Romanos ac Persas inimicitiis ansam præbuit. Hoc anno S. Aretas in urbe Negra est ab Homeritis occisus: & hos bello adortus Elesbaan Æthiopum rex vicit.

Anno sexto Cabades Persarum rex Manichæos in suis finibus trucidavit. Justinus autem sacris edictis in omnia loca dimissis, eos qui tumultuarentur necari mandavit, eorumque bona publicari: populique agitatores compescuit,
145 multis eorum male mulctatis. Augustali quoque corona Theodoram uxorem suam ornavit, quam mortua Euphemia duxerat. Secundum porro consulem & patricium Orienti præfecit, ob Persas & Saracenorum excursiones. Is Manichæos graviter est persecutus, multosque eorum suppliciis affecit.

Septimo anno Anazarbus, secunda *Edit. Paris. pag. 365.* Ciliciæ metropolis, terræmotu sævissimo prostrata. Eodem anno Edessa, magna atque celebris urbs, *Terræmotus & eluvies.* diluvio Scirti, amnis, qui per eam decurrit, afflicta est. Maris enim instar ille exundans, domos una cum inhabitantibus abripuit atque submersit. Alias quoque idem accidisse fertur. Sane diluvio finito, in ripa amnis inventa est lapidea tabula, inque eam inscripta hæc hieroglyphicis litteris: Scirtus amnis saltabit malo civium.
146 (nam amnis nomen Græco sermone ad saltationem alludit.) Justinus multum utrique urbi ad instaurationem contulit. Eodem anno visa est quædam *Gigantea mulier.* Cilissa mulier, gigantum generis, cujusvis perfecti viri staturam cubito excedens, admodumque lata. Ea circum urbes proficiscens, ex officina quavis follem (monetæ genus hoc est) accipiebat. *Cometa.* Stella quoque tum in cælo apparuit, supra æream Palatii portam, continuas dies noctesque viginti sex fulgens. Terræmotus quoque apprime horrendus fuit, qui & Constantinopolin diversis locis læsit, & Antiocheæ ineffabilem *Antiochena clades.* calamitatem denunciavit. Quarto enim die Octobris principia iræ divinæ urbem eam corripuerunt, terræmotus atque incendium. Id media urbe exortum, duravit dies sex, multasque domos & homines absumpsit: neque scire quisquam potuit, unde ejus fuisset initium. Tum Dei ira ita urbem concussit, ut pene tota corruerit, ac civium sepulchrum facta sit. Quosdam obrutos terra, & adhuc viventes, ignis ex terra exiens cremavit. Alius ignis ex aere instar scintillarum decidit: & quos attigisset, fulminis in morem combussit. Annum ille terræmotus duravit.

Anno nono, terræmotu obtinente, Euphrasius Antiocheæ episcopus eo o-

A εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπεκόμισε μετὰ χαρᾶς, καὶ δῶρα ἔλαβε πολλά. γνοὺς δὲ τοῦτο Καβάδης, δηλοῖ Ἰουστίνῳ, ὅτι φιλίας καὶ εἰρήνης μεταξὺ ἡμῶν οὔσης, τὰ ἐχθρῶν πράττεις, καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν ὄντας προσλαμβάνῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιδηλοῖ αὐτῷ· ἡμεῖς τινα τῶν ὑποκειμένων τῇ βασιλείᾳ σου, οὐ προσλαβόμεθα. ὁ δὲ Τζάθος προσῆλθεν ἡμῖν, ῥυσθῆναι τῆς μυσαρᾶς Ἑλληνισμοῦ, καὶ τῶν ἀσεβῶν θυσιῶν, καὶ τῆς τῶν δαιμόνων πλάνης, καὶ γενέσθαι Χριστιανὸς, καὶ τὸν ἀληθῆ ἐπιγνῶναι Θεόν. τοῦτον ἡμεῖς βαπτίσαντες, ἀπελύσαμεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. ἔκτοτε λοιπὸν πάλιν γέγονεν ἔχθρα μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν. τούτῳ τῷ ἔτει καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν ἐν Νεγρᾷ τῇ πόλει ἐπράχθη B ὑπὸ τῶν Ὁμηριτῶν. καὶ ὁ πόλεμος Ἐλεσβαὰν τοῦ βασιλέως τῶν Αἰθιόπων πρὸς τοὺς Ὁμηρίτας, καὶ ἡ νίκη αὐτοῦ.

Τῷ ϛʹ. ἔτει, Καβάδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τοὺς ὑπὸ τὴν ἐνορίαν αὐτοῦ Μανιχαίους κατέσφαξεν. Ἰουστῖνος δὲ σάκρα πανταχοῦ πέμψας, τοὺς ποιοῦντας ἀταξίαν ἀναιρεῖσθαι προσέταξε, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν δημεύεσθαι, καὶ τοὺς δημώτας εἰρήνευσε πολλοὺς κακώσας. ἔστεψε δὲ Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Αὐγοῦσταν, τῆς Εὐφημίας ἤδη τελευτησάσης. τὸν δὲ Σεκοῦνδον, ὕπατον πατρίκιον καὶ στρατηγὸν ἀνατολῆς ἐποίησε, διὰ τοὺς Πέρσας, καὶ τὰς τῶν Σαρακηνῶν ἐπιδρομάς, ὃς διωγμὸν μέγαν ἐποιήσατο κατὰ Μανιχαίων, καὶ ἐτιμωρήσατο πολλούς.

C Τῷ ζʹ. ἔτει, Ἀνάζαρβος μητρόπολις βʹ. τῆς Κιλικίας, ἐπτώθη ὑπὸ σεισμοῦ φοβερωτάτου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατεποντίσθη Ἔδεσσα, πόλις μεγάλη καὶ περιβόητος, διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ μέσον αὐτῆς διερχομένου, Σκίρτου ποταμοῦ· ὃς πλημμυρήσας δίκην θαλάσσης, τοὺς οἴκους σὺν τοῖς οἰκοῦσι σύρων ἐπόντισε. λόγος δέ ἐστιν, ὅτι καὶ ἄλλοτε τοῦτο γέγονε. μετὰ δὲ τὸ παῦσαι τὰ ὕδατα, εὑρέθη πλὰξ λιθίνη ἐν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ, γεγραμμένη ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν οὕτω· Σκίρτος ποταμὸς σκιρτήσει κακὰ σκιρτήματα πολίταις. πολλὰ δὲ παρέσχεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος εἰς ἀνανέωσιν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, ἐφάνη γυνή τις ἐκ τῆς Κιλικίας γιγαντογενής, ὑπερέχουσα τῇ ἡλικίᾳ πάντα ἄνθρωπον τέλειον πῆχυν ἕνα, καὶ D πλατεῖα σφόδρα. γυρεύουσα δὲ τὰς πόλεις, ἐλάμβανε κατὰ ἐργαστήριον φόλλιν μίαν. τότε καὶ ἀστὴρ ἐφάνη ἐν οὐρανῷ ἐπάνω τῆς χαλκῆς πύλης τοῦ Παλατίου, φαίνων ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας κϛʹ. γέγονε δὲ καὶ σεισμὸς φοβερώτατος, ὑφ' οὗ τῇ μὲν Κωνσταντινουπόλει ἐν διαφόροις τόποις, τῇ δὲ Ἀντιοχείᾳ συμφορὰ ἀνεκδιήγητος προεμηνύθη. τῇ γὰρ τετάρτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς τὰ προοίμια τῆς τοῦ Θεοῦ ὀργῆς ἐπῆλθεν αὐτῇ, δι' ἐμπρησμῶν καὶ σεισμῶν· ὃς ἐμπρησμὸς μέσον τῆς πόλεως ἐγένετο, καὶ παρέτεινεν ἐπὶ ἡμέρας ϛʹ. καὶ ἐκάησαν οἶκοι πολλοί, καὶ ἀπέθανον λαοὶ πολλοί, καὶ οὐδεὶς ἔγνω πόθεν τὸ πῦρ ἀνάπτεται. τοσοῦτον γὰρ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτῇ, ὥστε πτωθῆναι σχεδὸν πᾶσαν τὴν πόλιν, καὶ τάφον τῶν οἰκητόρων E γενέσθαι. τινὰς δὲ καταχωσθέντας, καὶ ἔτι ζῶντας ὑπὸ τὴν γῆν, πῦρ ἐξελθὸν ἐκ τῆς γῆς κατέφλεξε. καὶ ἕτερον πῦρ ἐκ τοῦ ἀέρος ὡς σπινθῆρες κατήρχετο, καὶ κατέκαιεν ὥσπερ ἀστραπὴ τοὺς εὑρισκομένους. ἐσείετο δὲ ἡ γῆ, ἐπ' ἐνιαυτὸν ἕνα.

Τῷ θʹ. ἔτει, τοῦ σεισμοῦ ἐπικρατοῦντος Εὐφράσιος ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ κατεχώσθη,

A ἔπη, καὶ ἀπέθανε. καὶ πᾶς οἶκος καὶ ἐκκλησία κατέπεσε, καὶ τὸ κάλλος τῆς πόλεως ἠφανίσθη. οὐ γὰρ γέγονε τοιαύτη θεομηνία ἐν ἄλλῃ πόλει, ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς. πολλὰς μὲν οὖν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μυριάδας, πολλὰς δὲ παίδων καὶ νηπίων ἐν λόφου τάξει ὁ τῶν καταπεσόντων οἰκοδομημάτων ὕλη καλύπτουσα, καὶ τέλος τοῦτο τὴν οὕτως ὀνομαστοτάτην καὶ εὐχαρίτην ἔλαβε πόλιν. ὥσπερ ἐπὶ ὀκτακοσίους ἐνιαυτοὺς συστᾶσαν, ἐξ οὗπερ αὐτὴν Σέλευκος ὁ πρῶτος ἔκτισεν, ἐπὶ τῇ προσηγορίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀντιόχειαν ἐκάλεσεν. ἀγγελθέντος δὲ τοῦ πάθους, ὁ μὲν βασιλεὺς μεγάλως ἤλγησε τὴν ψυχήν· καὶ ῥίψας τὸ διάδημα καὶ τὴν πορφύραν, ἐπένθει ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ ἡμέρας πολλάς. καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ δὲ λιτῶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μὴ καταδεξάμενος φορέσαι σύμβολον βασιλικὸν τὸ οἱονοῦν, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει φαιὰν στολὴν ἐνδυσάμενοι, πανδημεὶ εἰς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον ἑπτὰ σημείοις ἀπέχον ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέραις ἐλιτάνευον νηστεύοντες. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς ἐκχοϊσμὸν καὶ ἀνακαινισμὸν τῆς πόλεως χρυσίου κεντηνάρια πεντήκοντα, καὶ ἄνδρας μηχανικούς, καὶ τὴν αὐτοῦ σπουδὴν τοῦ τὴν πεσοῦσαν πόλιν Ἀντιόχειαν ἀνακαινίσαι. ἐπὶ αὐτοῦ δὲ ἐτυπώθη ἑορτάζειν ἡμᾶς καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς ὑπαπαντῆς, τῆς μέχρι τότε μὴ ἑορταζομένης. ἀλλὰ καὶ ἡ Πομπηϊούπολις τῆς Μυσίας διαρραγεῖσα, μέσον κατεπόθη μετὰ τῶν οἰκητόρων. καὶ ἔκραζον ὑπὸ τὴν γῆν ὄντες οἱ ἄνθρωποι, τὸ, ἐλεήσατε. τῇ δὲ ιδʹ. τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς, τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα, ἀσθενήσας Ἰουστῖνος, προεχειρίσατο εἰς βασιλέα Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεψιὸν, καὶ ἔστεψεν αὐτὸν, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ μῆνας δʹ. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ τῆς αὐτῆς εʹ. ἰνδικτιῶνος, ἐτελεύτησεν ὁ εὐσεβὴς Ἰουστῖνος, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῆς Αὐγούστης, ἐν λάρνακι πρασίνῃ, μετὰ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εὐφημίας. ἐν ᾧ καὶ αἱ στολαὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εὑρέθησαν. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον διεῖπεν Ἰωάννης. τοῦ δὲ Εὐφρασίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας τελευτήσαντος, Εὐφραίμιος ὁ Ἀμίδας, κόμης ἀνατολῆς ὢν χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ, ὅστις ζῆλον θεῖον κατὰ τῶν ἀποσχιστῶν εἶχεν.

Κόσμου ἔτος ςαϛʹ. τῆς θείας σαρκώσεως φκζʹ. Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη λαʹ, μῆνας ζʹ. ἡμέρας D ιγʹ. οὗτος δὲ τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εἶχε βραχεῖαν μείζονα τοῦ μέσου, ἐρυθρὸς δὲ χροιὰν, χαροπὸν καὶ ἐπιστρέφον βλέπων, καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐψιλωμένην. βασιλεύει δὲ ἐτῶν με΄ καὶ μονοκρατορήσας, δέδωκεν ὑπατείαν, ὅσην οὐδεὶς βασιλέων δέδωκε. καὶ διωγμὸν κατὰ Ἑλλήνων καὶ πάσης αἱρέσεως ἐκίνησεν. εὑρὼν δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει νοσοῦντας τὴν τῶν Ἀρειανῶν αἵρεσιν, δημεύσας τε καὶ τιμωρησάμενος, φόβον πολὺν εἰργάσατο, θεσπίσας μόνους ὀρθοδόξους πολιτεύεσθαι. καὶ τὸν ναὸν δὲ τῶν ἁγίων Σεργίου καὶ Βάκχου, ἐχόμενα τοῦ Παλατίου πρὸς θάλασσαν, καὶ E συνεγγὺς τούτου ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἴδιον αὐτοῦ οἶκον προϋπάρχοντα, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προτέραν ὕπαρξιν, τοῖς δυσὶ τούτοις ἀφιερώσας ναοῖς, μοναστήριον περιφανῶν ἀνδρῶν ἀπειλήφασι.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐπολέμει Τζάθῳ, ὡς προσρυέντι Ῥωμαίοις. πέμπει οὖν αὐτῷ Ἰουστινιανὸς βοήθειαν, στρατὸν, καὶ στρατηγοὺς τρεῖς, Βελισάριον, Κήρυκον, καὶ Πέτρον. οἳ καὶ κατὰ φθόνον ἀλλήλων πολεμήσαντες, ἡττήθησαν.
Cedren.

A brutus obiit, omnesque ædes & templa corruerunt, urbisque decor periit. Ab omni hominum memoria non extitit tanta iræ Dei in urbem aliquam grassatio. Multa virorum, mulierum, puerorum & infantum millia collis instar coacervata, prostratarum domorum materies operiebat. Hunc exitum habuit urbs nobilissima atque elegantissima, quæ ab ortu suo, cum eam Seleucus primus condidit, ac de patris nomine Antiocheam appellavit, ad IↃCCC annos steterat. Annunciata hac clade Imperator gravissime indoluit: abjectisque diademate & purpura, sacco indutus, & cinere conspersus, per multos dies luxit: ac festo etiam die vi- B li habitu templum iniit, nullum Imperii signum gestare sustinens. Sed & qui in urbe erant universi, pullati per septem dies in campum qui ad septimum lapidem ab urbe distat supplicandi causa jejuni exiverunt. Misit Imperator ad repurgandam Antiocheæ aream, & instaurationem ejus urbis (cui rei impense studebat) auri centenarios L, & opifices. Sub eodem institutæ sunt feriæ, quæ Hypapantæ dicuntur, prius 147 non habitæ. Sed & Pompejopolis Mysiæ urbs rupta, ejusque dimidium una cum habitatoribus terra absorptum est: hominesque infra terram delati misericordiam suorum implorarunt. Decimaquarta die mensis Aprilis, ipsis Pascha- C libus feriis, Justinus morbo correptus, Justinianum sororis suæ filium collegam imperii adscivit, ac coronavit: cumque eo quatuor menses imperavit. Augusto mense, ea ipsa quinta indictione, mortuus est piissimus Justinus: corpus ejus in arca prasina repositum est in mansione Augustæ, juxta uxorem Euphemiam: ubi etiam stolæ Apostolorum inventæ sunt. Erat tum patriarcha Constantinopolis Joannes. In locum autem Euphrasii Antiocheæ episcopatui communibus suffragiis deligitur Euphræmius Amidenus, Orientis comes, vir divino animi fervore adversus divulsos ab Ecclesia præditus.

Edit. Paris. pag. 366.

Anno mundi IↃↃ CIↃ XXI ab incarnatione Dei IↃ XXVII, Justinianus Ma- D gnus imperium Romanum solus gerere cœpit. Imperavit annos XXXVIII, menses VII, dies XIII. Fuit statura corporis aliquantulum mediocrem excedente, ruber vultu truci & versatili, capite non nihil glabro. Anno ætatis XLV rerum potitus est: cumque sine collega imperare cœpisset, munus consulare edidit, quantum nemo ante ipsum. Persecutionem Græcæ religionis & omnium hæresium instituit. Cumque multos procerum labe Ariana vitiatos deprehenderet, bonis eorum publicandis & suppliciis irrogandis, magnum aliis terrorem incussit: lege etiam lata, ut nemo nisi orthodoxus rempublicam gereret. Templo Sergii & Bacchi san- E ctorum, * ea quæ a Palatio sunt versus mare: & proxime templo Apostolorum suam propriam domum omnesque suas pristinas opes adjecit, atque ita ex his duobus templis monasterium illustrium virorum redegit.

JUSTINIANUS Magn. Imp.

Eodem anno rex Persarum Tzatho bellum, ob initam cum Romanis societatem, intulit. Huic Tzatho Justinianus auxiliares mittit copias, ducibus Belisario, Keryco, & Petro: qui cum in bello gerendo mutua invidia transversi agerentur, a Persis victi sunt.

Edit. Parif. pag. 367. Hoc ægre ferens Juſtinianus, tevocatis illis, Petrum Notarium ad exercitum ducendum miſit: iſque Lazorum auxilio Perſas adortus prælio, victoriam multis hoſtium cæſis obtinuit.

548 Eodem anno ad Romanos ſe contulit Herulorum rex Gretas: Conſtantinopolinque profectus cum ſuo populo, ab Imperatore obtinuit ut Chriſtianus fieret cum ſuis conſiliariis & cognatis: eaque re confecta, lætus domum rediit, pollicitus ſe Romanis, quacumque in re vellent auxilio futurum.

Eodem anno Imperator Tzitam Armeniæ præficit, virum bellicoſum, & rebus getendis aptum. Hactenus Armenia ſine præfectis fuerat, duces tantum & comites habuerat. Sed hic eum principem Armeniorum fecit. Adjunxit etiam Imperator ei exercitum quatuor millium ex Oriente: fuitque hoc magno præſidio Romanis. Nuptum quoque ei tradidit ſororem Theodoræ Auguſtæ, nomine Comito.

Eodem anno conjunxit ſe Romanis vidua quædam mulier, de ea Hunnorum natione qui Saberi dicuntur, nomen ei fuit Bareza. Habebat ſecum Hunnorum CCCIↃↃↃ, & præerat Hunnicæ ditioni poſt mortem mariti Malachi. Elicuerat rex Perſarum duos alios Hunnorum loteriorum regulos, Styracem & Gloem, ut ſibi ii contra Romanos ſuppetias ferrent. Sed Bareza, cum ii per ipſius regionem viginti millia in Perſidem ducerent, exercitum eorum delevit: ac Gloe in pugna occiſo, Styracem vinctum Imperatori Conſtantinopolin tranſmiſit. Ipſa pacem & ſocietatem cum Juſtiniano conſervavit.

Hunni Romanorum focii

Eodem anno Gordas, etiam regulus Hunnorum Boſporo vicinorum, Romanis ſeſe adjunxit, & factus eſt Chriſtianus: cumque fidem dediſſet ſe Romanis rebus addictum fore, urbemque Boſpori cuſtoditurum & boum tributum exacturum (nam urbi Boſporo inde nomen eſt, quod incolæ Romanis loco pecuniæ quotannis boves dabant) magnifice ab Imperatore donatus, domumque dimiſſus eſt. Reverſus domum, fratri ſuo Imperatoris humanitatem liberalitatemque, & ſe Chriſtianum factum eſſe expoſuit: atque idem omnia Hunnorum ſimulacra confregit & conflavit. Eam ob rem Hunni irati, cumque his Mongeras ejus frater, Gordam necaverunt, & regnum Moageræ tradiderunt: ac Boſporum profecti, tribunum Dalmatiæ & milites interfecerunt. Quod ubi Juſtinianus cognovit, Joannem conſularem patricii

pag. 368. Rufini F cum magnis Scytharum auxiliis eo miſit, ac Godilam terreſtri itinere ab Uliſſipoli, ad Cadurium copiarum præfectum. Harum adventus fama territi Hunni, dilapſi ſunt, paxque Boſporo reddita, tutoque ei Romani imperaverunt.

549 Juſtinianus porro omnia hæreticorum templa Chriſtianis attribuit, Arianorum exocionitarum exceptis. Conſtitutionem quoque edidit de epiſcopis, diſpenſatoribus, pupillorum alumnis, & peregrinorum hoſpitibus. ea ſanxit, ne jus legandi aut hæredibus tradendi haberent, præter hæc quæ in ſuis facultatibus habuerant, antequam officio illi præficerent. Qua hora officium iniiſſent, ab ea non liceret

A λυπηθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς, αὐτοὺς μὲν ἐδεδέξατο. ἀπέστειλε δὲ Πέτρον τὸν νοτάριον αὐτοῦ στρατηλάτην. καὶ συμβαλὼν μετὰ τῶν Λαζῶν τοῖς Πέρσαις, ἐνίκησε, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, προσερρύη τοῖς Ῥωμαίοις ὁ βασιλεὺς τῶν Ἐλούρων Γρέτης λεγόμενος. καὶ ἐλθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ᾐτήσατο τὸν βασιλέα, καὶ ἐγένετο Χριστιανὸς μετὰ τῶν συγκλητικῶν αὐτοῦ καὶ συγγενῶν. καὶ ἀπῆλθε μετὰ χαρᾶς εἰς τὰ ἴδια, ἐπαγγειλάμενος συμμαχεῖν Ῥωμαίοις, ἐφ' οἷς ἂν δεηθῶσιν αὐτοῦ.

B Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, προβάλλεται ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην Ἀρμενίας Τζίταν ὀνόματι. ἄνδρα πολεμικὸν καὶ ἱκανώτατον. οὐ γὰρ εἶχεν ἡ Ἀρμενία στρατηλάτην, ἀλλὰ δοῦκας καὶ κόμητας. αὐτὸς δὲ ἐστράτευσεν Ἀρμενίων πλῆθος. δίδωσι δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ ἀνατολῆς στρατὸν, χιλιάδας τέσσαρας, καὶ γέγονε μεγάλη φυλακὴ καὶ βοήθεια Ῥωμαίων. ἔζευξε δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖκα, τὴν ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης, ὀνόματι Κομιτώ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσερρύη τοῖς Ῥωμαίοις γυνή τις ἐκ τῶν Οὔννων τῶν λεγομένων Σαβὴρ, βάρβαρος, ὀνόματι Βαρὴζ, χήρα, ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς Οὔννων χιλιάδας ἑκατὸν, ἥτις κατεδυνάστευε τῶν Οὐννικῶν μερῶν μετὰ τὴν τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς Μαλὰχ ἀποβολήν. αὕτη τοὺς προτραπέντας παρὰ Καβάδου τοῦ βασιλέως Περσῶν δύο ῥῆγας ἀπὸ ἄλλου ἔθνους Οὔννων ἐνδοτέρων Στύρακα καὶ Γλώην, τοῦ συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ Ῥωμαίων, παριόντας διὰ τῆς χώρας αὐτῆς ἐπὶ τὰ Περσικὰ μετὰ χιλιάδων

C εἴκοσιν, ἐκράτησε, καὶ τὸν λαὸν πάντα κατέκοψε. καὶ τὸν μὲν Στύρακα, δέσμιον τῷ βασιλεῖ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔπεμψεν. ὁ δὲ Γλώης ἐν τῷ πολέμῳ ἐσφάγη. γέγονε δὲ αὕτη σύμμαχος καὶ εἰρηνικὴ τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ πλησίον Βοσπόρου ῥὴξ τῶν Οὔννων, Γορδᾶς λεγόμενος, προσερρύη τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐγένετο Χριστιανός. καὶ πολλὰ δοὺς αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, ὑποσχομένῳ φυλάττειν τὰ Ῥωμαϊκὰ, καὶ τὴν Βοσπόρου πόλιν (ἥ τις οὕτως ἐκλήθη, ἀπὸ τοῦ τελεῖν Ῥωμαίοις κατ' ἔτος ἀντὶ χρημάτων βόας) ἀπαιτεῖν δὲ τὰς συντελείας τῶν βοῶν. ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, διηγήσατο τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ, τὴν

D τοῦ βασιλέως ἀγάπην καὶ φιλοτιμίαν, καὶ ὅτι Χριστιανὸς γέγονε. συνέτριψε δὲ πάντα τὰ τῶν Οὔννων ἰνδάλματα, καὶ ἐχώνευσεν. ἐπὶ τούτῳ χολώσαντες οἱ Οὖννοι, μετὰ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Μοαγέρα, ἐφόνευσαν αὐτὸν, καὶ ἐποίησαν ῥῆγα τὸν Μοαγέραν. ἐλθόντες δὲ εἰς Βόσπορον, ἀπέκτειναν τὸν τριβοῦνον Δαλματίας, καὶ τοὺς στρατιώτας. ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὸν ἀπὸ ὑπάτων Ἰωάννην τὸν υἱὸν τοῦ πατρικίου Ῥουφίνου ἀπέστειλε μετὰ βοηθείας Σκυθικῆς πολλῆς· καὶ Γοδίλαν διὰ γῆς, ἀπὸ Ὀδυσσουπόλεως, καὶ Βαδύριον στρατηγόν. καὶ ἀκούσαντες οἱ Οὖννοι, ἀφανεῖς γεγόνασι. καὶ γέ-

E γονεν εἰρήνη ἐν Βοσπόρῳ, καὶ ἐκράτησαν αὐτοῦ οἱ Ῥωμαῖοι ἀφόβως.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πάσας τὰς ἐκκλησίας τῶν αἱρετικῶν δέδωκε τοῖς ὀρθοδόξοις, χωρὶς τῶν ἐξωκιονιτῶν Ἀρειανῶν. Τύπον δὲ δέδωκε περὶ τῶν ἐπισκόπων, καὶ οἰκονόμων, καὶ ὀρφανοτρόφων, καὶ ξενοδόχων, ὥστε μὴ κληρονομεῖσθαι, εἰ μὴ ἃ πρὸ τοῦ γενέσθαι εἶχον ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει, εἰς ταῦτα ἵνα διατίθωνται. ἀφ' ἧς δὲ ὥρας προχειρισθῶσι, μὴ

ἔχειν ἄδειαν εἰς ἀκερδήσαντα μετατίθεσθαι, ἀλλὰ τὰ αὐτῶν πάντα τὸν ἅγιον οἶκον κληρονομεῖν. πληροῖ δὲ καὶ τὸ μέσαυλον τῆς βασιλικῆς Ἴλλου κινστέρνης, ἣν καὶ μεγάλην ἐποίησε· καὶ τὸ λουτρὸν τοῦ Δαγισθέως, ὃ ἤρξατο κτίζειν Ἀναστάσιος.

Τῷ β΄. ἔτει, Ἡσαΐας ὁ Ῥόδου ἐπίσκοπος, καὶ Ἀλέξανδρος Διοσπόλεως τῆς Θρᾴκης, καὶ ἕτεροι πολλοὶ κατεσχέθησαν ἀρρενοφθόροι. καὶ τοὺς μὲν ἐκαυλοκόπησε, τοῖς δὲ καλάμους ὀξεῖς ἐμβάλλεσθαι εἰς τοὺς πόρους τῶν αἰδοίων προσέταξε, καὶ γυμνοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν θριαμβευθῆναι. ὑπῆρχον δὲ καὶ τῶν πολιτῶν καὶ συγκλητικῶν πολλοί, καὶ τῶν Ἀρχιερέων οὐκ ὀλίγοι, οἱ ἐκτμηθέντες καὶ δημευθέντες κατὰ τὴν ἀγορὰν γυμνοί, οἰκτρῶς ἐτελεύτησαν. καὶ γενομένου φόβου μεγάλου, οἱ λοιποὶ ἐσωφρονίσθησαν. νόμους τε σφοδροὺς κατὰ τῶν ἀσελγαινόντων ἐξέθετο· τοὺς δὲ παλαιοὺς νόμους πάντας ἀνενέωσε, ποιήσας μονόβιβλον, ὃ καὶ Νεαρὰς διατάξεις ἐκάλεσε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, μηνὶ Νοεμβρίῳ κθ΄. ὥρᾳ τρίτῃ τῆς ἡμέρας, ἔπαθεν ὑπὸ θεομηνίας πάλιν Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη, μετὰ δύο ἔτη τοῦ πρώτου παθεῖν αὐτήν. ἐγένετο γὰρ σεισμὸς μέγας ἐπὶ ὥραν μίαν, καὶ βρυγμὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φοβερός. καὶ ἔπεσον πάντα τὰ κτισθέντα ἕως ἐδάφους, καὶ τὰ τείχη· καὶ ἃ τῶν μὴ πεσόντων παλαιῶν κτισμάτων ἐν τῷ πρώτῳ σεισμῷ, κατηνέχθησαν νῦν. καὶ πάντα ἃ γενόμενα ὑπῆρχεν ἐν τῇ πόλει ἔκ τε τῶν τοῦ βασιλέως φιλοτιμιῶν, καὶ ὧν ἐξ ἰδίων οἱ πολῖται ᾠκοδόμησαν, πάντα κατέπεσον. ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ πτώσει ταύτῃ καὶ χιλιάδες τέσσαρες λαοῦ, καὶ ωο΄. ἄνδρες. οἱ δὲ σωθέντες, ἔφυγον εἰς τὰς ἄλλας πόλεις. γέγονε δὲ καὶ χειμὼν μέγας καὶ βαρύτατος, ὡς λιτανεύειν πάντας ἀνυποδέτους μετ' ὀδυρμῶν πυκνῶν. ἐφάνη δέ τινι θεοσεβεῖ ἀνθρώπῳ ἐν ὁράματι, εἰπεῖν πᾶσιν, ἵνα ἐπιγράψωσιν εἰς τὰ ὑπέρθυρα αὐτῶν· Χριστὸς μεθ' ἡμῶν, στῆτε. καὶ τούτου γενομένου, ἔστη ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Αὐγούστα πολλὰ ἐδωρήσαντο χρήματα εἰς ἀνακαινισμὸν τῆς Ἀντιόχου πόλεως, καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Θεούπολιν.

Τούτῳ τῷ ἔτει Σαμαρεῖται καὶ Ἰουδαῖοι ἐν Παλαιστίνῃ βασιλέα τινὰ Ἰουλιανὸν ἔστεψαν, καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὅπλα κινήσαντες, ἁρπαγὰς καὶ φόνους καὶ ἐμπρησμοὺς εἰργάσαντο. οὓς ὁ Θεὸς παρέδωκεν εἰς χεῖρας Ἰουστινιανοῦ· καὶ πάντας ἀφανίσας, τὸν Ἰουλιανὸν ἀπεκεφάλισε, καὶ μετὰ τὸν διωγμὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ πάσης αἱρέσεως, καὶ μετὰ τὸ τεθῆναι δόγμα, Ἑλληνίζοντας μὴ πολιτεύεσθαι, ἢ αἱρετικούς, εἰ μὴ μόνους τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανούς, προθεσμίαν δίδωσι τοῖς τοιούτοις εἰς ἐπιστροφὴν τριῶν μηνῶν.

Τῷ δ΄. ἔτει, ἐφάνη κομήτης μέγας καὶ φοβερός, εἰς τὸ δυτικὸν μέρος πέμπων ἐπὶ τὰ ἄνω τὰς ἑαυτοῦ ἀκτῖνας, ὃν ἔλεγον λαμπαδίαν· καὶ ἔμεινε λάμπων ἐπὶ ἡμέρας εἴκοσι.

Τῷ ε΄. ἔτει γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ λεγομένου, Νίκα. καὶ ἔστεψαν οἱ τοῦ δήμου βασιλέα, Ὑπάτιον τὸν συγγενῆ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως. ἐκαύθη δὲ πολὺ μέρος τῆς πόλεως, ἥτε μεγάλη ἐκκλησία, καὶ τὰ χαρτῷα αὐτῆς δικαιώματα, καὶ ἡ πρόσοδος πᾶσα, ἥτε ἁγία Εἰρήνη, καὶ οἱ ξενῶνες, ὅ, τε τοῦ Σαμψὼν καὶ ὁ Εὐβούλου, μετὰ τῶν ἀρρώστων. καὶ τὸ προσκήνιον τῆς βασιλικῆς, καὶ τὸ Αὐγουσταῖον καὶ ἡ χαλκόστεγος τοῦ Παλατίου, ἣ ἔκτοτε καὶ νῦν χαλκῆ

A legare quæ lucrati essent, sed ea omnia sacræ ædi hæreditario jure obtingerent. Absolvit etiam cisternam, quæ erat in medio aulæ basilicæ Illi, eamque majorem reddidit. Dagisthei quoque balneum perfecit, ab Anastasio inchoatum.

Anno secundo Esaias Rhodi, & Alexander Diospolis Thraciæ episcopi, aliique multi deprehensi sunt masculorum corruptores. Horum aliis veretrum amputari jussit Imperator, aliis calamos acutos in meatus genitalium inseri, eosque nudos in forum quasi in triumpho produci. Fuerunt & civium ac senatorum multi, & pontificum summorum non pauci in eadem culpa: qui castrati, & publice nudi in forum producti miserabiliter perierunt, B suoque exemplo reliquos pudicitiam colere docuerunt. Tulit Justinianus acres leges contra impudicos, & veteres omnes leges renovatas in unum volumen redegit, quod Novellas Constitutiones inscripsit.

Impuri puniti.

Eodem anno, die penultima Novembris, hora diei III, rursum ira Dei Antiocheam afflixit, biennio post superiorem cladem. Extitit enim terræmotus ingens, totamque duravit horam, cum terribili cæli mugitu. Ex concussione omnia quæ ædificata fuerant, solo æquata sunt: & muri, atque adeo ista quoque tum ædificia corruerunt, quæ priore terræmotu non ceciderant. denique quidquid & imperatoria liberalitate & privatim civium sumptibus urbi fuerat ornamenti conciliatum, C tunc periit. Obruta sunt ruinis hominum millia IV, & CCCLXX reliqui in alias urbes confugerunt. Fuit etiam gravissima tempestas, adeo ut universi sine calceis supplicatum sint progressi cum crebris ejulatibus. Tunc quidam pie Deum colens homo, visione admonitus est, ut omnibus præciperet, uti superioribus domorum suorum postibus inscriberent: Christus nobiscum, state. Hoc facto, ira Dei resedit. Rursum quoque & Imperator & Augusta multum pecuniæ largiti sunt ad instaurationem Antiocheæ, eique nomen Theopolis indiderunt.

Antiocheæ nova clades.

Edit. Paris. pag. 368.

Eodem anno Samaritani & Judæi in Palæstina, quemdam Julianum regia corona ornatum sibi præfecerunt: armisque contra Christianos sumptis, rapinas, cædes, & incendia ediderunt. Hos Justinianus D a Deo sibi in manus traditos occidione delevit, Julianoque caput amputavit. Inde Græcæ religionis, & aliarum hæresium sectatores persecutus est: & lege lata, Ne quis Græcæ religionis aut hæreticus rempublicam gereret, sed Christiani tantum, illis trimestre tempus ad resipiscendum præscripsit.

Judæorum motus.

Anno quarto cometa magnus & terribilis in partem occiduam spectans, radiosque suos sursum emittens, quem a facis figura lampadiam vocant, fulsit per dies XX.

Quinto anno seditio fuit, cui a tessera nomen est Nica, id est vince. E populus enim diademate insignibat Hypatium, Anastasii imperatoris cognatum. Conflagravit tunc magna urbis pars, magnum templum, & chartæ ejus privilegiorum ac redituum, tum sancta Pax, & hospitia peregrinorum a Samsone & Eubulo condita, cum ipsis infirmis: proscenium que regiæ, & Augustæum, & palatii chalcosteges pars: quæ ex eo hodieque ærea dicitur, quod tegulis æreis &

inauratis erat tecta. binæ quoque rostra combusta sunt, usque ad forum. Populus autem execrabatur Justinianum, & contumeliis afficiebat. Compescuerunt eam seditionem Belisarius, Mundus & Narses, interfectis cum ipso Hypatio millibus hominum xxxv. Tunc & Octagonum incendio est absumptum: & balneum Severi quod Zeuxippi nomen gessit, in quo varium inerat spectaculum, artiumque splendor. quippe ibi fuerunt omnis ætatis opera ex marmore, saxis, lapidibus & æreæ imagines: quibus hoc unum deerat, quod animæ non inerant eorum quos eæ referebant. Inter præcipua illa & ingenium superantia opera stabat & Homerus, qualis fuerat, cogitabundus, manibus consertis infra pectus, barba sine cultu demissa: capilli capitis æquales, rari ab utraque sincipitis parte, facies præ senio hirsuta ac curis de universo, nasus ad reliquas partes proportione æquali: oculi palpebris affixi, ita ut cæci formam præ se ferrent, qualem eum fuisse fama fert. supra tunicam palliolo erat amictus, & ad basin infra pedes ejus lorum quoddam æneum erat subjectum. Erant porro æneæ columnæ omnium sapientia, poesi, arte dicendi, ac fortitudine clarorum virorum. Cum his periit etiam domus quæ luminarium nocturnorum dicitur, utpote fastigium habens ligneum: in quo opes erant eorum qui sericorum, pretiosorumque & auro intextorum vestimentorum exercebant mercaturam. Denique omnis urbis decor, qui superiori incendio superfuerat, tunc interiit. Eodem anno magnus fuit stellarum discursus, ita ut omnes perterrerentur, ac dicerent: Ecce stellæ cadunt, nescimus quid sit futurum.

Homeri statua.

Edit. Paris. pag. 370.

Annis VI & VII, Belisarius bellum in Africa gessit, quod Procoptus Cæsariensis octo libris conscripsit. Subegit Carthaginem, & alios multos populos: Gilimerumque, cum is in montem Numidiæ Pappuam confugisset, obsidione circumvenit: relictoque ad eam Phara, Constantinopolim rediit. Gilimer, cum in hybernis miserrime viveret, a Phara per literas petit, ut sibi mittat panem, spongiam, & citharam. Nam apud Maurusios neque vinum, neque oleum, neque frumentum colitur: hordeum tantum & olera elixa instar pecorum edunt. Phara, animi pendente, tabellarius ostendit, Gilimerum cupere panem videre ac gustare: spongia autem ad abstergendas uti lacrimas, citharam requirere, ad decantandas suas miserias. Hæc cum audivisset Pharas, gravi dolore motus, ac humanæ fortunæ ludibria subsannans, omnia illa ei misit. Rursus Imperator Belisarium ducem mittit cum exercitu ingenti & classe magna, & auri vi, ad debellandum Vandalos, & subigendam Africam. Ique calliditate, prudentia, & fortitudine præclaris usus, Africam subegit, Gilimerumque in potestatem suam redactum cum magnis opibus Constantinopolim abduxit. Triumphavit
550 in Circo, & consulatum gessit in urbe. Adeo autem acceptus fuit Justiniano, ut is percusso nummo, in altera parte se, in altera parte Belisarium armatum effinxerit, cum inscriptione hac: BELISARIUS ROMANORUM DECUS. Enimvero invidia, ut solet rebus pro-

Belisarius.

Gilimer.

A προσαγορεύεται, διὰ τὸ ἐκ χαλκῶν κεράμων κεχρυσωμένων ἐστεγάσθαι αὐτήν. ἐκάησαν δὲ καὶ οἱ δύο ἔμβολοι μέχρι τοῦ φόρου. ὁ δὲ λαὸς καὶ τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀναθεματίζοντες ἐφύβριζον. ἥτις ἀνταρσία ἐπαύθη διὰ Βελισαρίου, καὶ Μούνδου, καὶ Ναρσῆ, ἀνελόντων λέ. χιλιάδας, καὶ αὐτὸν Ὑπάτιον. τότε δὴ ἐνεπρήσθη καὶ τὸ ὀκτάγωνον, καὶ τὸ λουτρὸν τοῦ Σεβήρου τὸ λεγόμενον Ζεύξιππος, ἐν ᾧ ποικίλη τις ἦν θεωρία καὶ λαμπρότης τεχνῶν, τῶν τε μαρμάρων καὶ λίθων, καὶ ψηφίδων, καὶ εἰκόνων διὰ χαλκοῦ πεποιημένων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀνδρῶν ἔργα, μόνον τοῦ μὴ παρεῖναι αὐταῖς ψυχὰς τῶν ἐς οὓς ἐγένοντο. εἱστήκει τοιγαροῦν μετὰ τῶν ἐξαιρέτων καὶ νοῦν ὑπερβαινόντων τούτων, καὶ Ὅμηρος, ὁποῖος ἦν, συνάγων τὸν νοῦν, τὼ χεῖρε συζεύξας ὑπὸ τὰ
B στέρνα. καὶ πώγων αὐτοῦ ἁπλῶς καθεῖτο, θρίξ τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὁμοία ἐν τοῖς ἑκατέρωθεν τοῦ βρέγματος ἀραιουμένη, πτερυχωμένη δὲ τοῦ προσώπου γήρατι, καὶ ταῖς ὑπὲρ τοῦ παντὸς φροντίσι· ῥὶς μὲν ἦν μετρίως ἔχουσα πρὸς ἅπαντα· ὄμματα δὲ συνημμένα τοῖν βλεφάροιν, οἷον καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ἔχει, τυφλὸν ἐμφαίνοντα. ἀνεβέβλητο δὲ καὶ τριβώνιον ἐπὶ χιτῶνι, καὶ ὅσον εἰς βάσιν ἱμάντες χαλκοῖ τοῖς ποσὶν ὑπέκειντο. στῆλαι δὲ ἦσαν ἐκ χαλκοῦ πεποιημέναι τῶν σοφῶν ἁπάντων, τῶν ὑψηλῶν καὶ ποιητῶν καὶ ῥητόρων, καὶ ὅσοι ἐπ' ἀνδρείᾳ ἐγένοντο διαβόητοι. ᾤχετο τοίνυν σὺν τούτοις καὶ ὁ ἐκ τῶν φώτων τῶν κατὰ τὰς ἑσπέρας λαμπτήρων ἐπικαλούμενος οἶκος, ἅτε τὸν ὄροφον καὶ αὐτὸς ἐκ ξύλων ἔχων· ἐν ᾧ αἱ περιουσίαι τῶν ἐμπορευομένων
C τά τε σηρικὰ καὶ πολυτελῆ καὶ χρυσόπαστα, καὶ πᾶν τὸ κάλλος τῆς πόλεως, ὅπερ ὑπὸ τοῦ προτέρου μεγάλου ἐμπρησμοῦ καταλείφθη, ἀπώλετο. τῷ αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἀστέρων δρόμος πολύς, ὥστε πάντας ἐκπλήττεσθαι καὶ λέγειν ὅτι ἰδοὺ οἱ ἀστέρες πίπτουσι, τί ἄρα ἔσται οὐκ οἴδαμεν.

Τῷ ϛʹ καὶ ζʹ ἔτει, τὰ τοῦ Βελισαρίου στρατηγήματα κατὰ Λιβύην ἐγένοντο, ἅτινα Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἐν ηʹ βιβλίοις συνεγράψατο. οὗτος τὴν Καρχηδόνα κρατήσας, καὶ ἄλλα ἔθνη πολλά, τὸν δὲ Γελίμερα φυγόντα εἰς Νουμιδίας τὸ ὄρος Παππούαν, περιεστοίχισε. καταλιπών τε τὸν Φαρᾶν εἰς πολιορκίαν ἐκείνου, εἰσῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. ὁ δὲ Γελίμερ ἐλεεινῶς χειμαζόμενος,
D γράφει τῷ Φαρᾷ, ἀξιῶν πεμφθῆναι οἱ ἄρτον καὶ σπόγγον καὶ κιθάραν. παρ' ἐκείνοις γὰρ τοῖς Μαυρουσίοις οὔτε οἶνος, οὔτε ἔλαιον, οὔτε σῖτος γεωργεῖται, ἀλλὰ κριθὰς καὶ ὀλύρας ὡς ἄλογα ζῷα ἑφθὰ σιτίζονται. ὁ δὲ Φαρᾶς διηπόρει περὶ τούτων, ἕως ὁ τὴν ἐπιστολὴν κομίσας ἔφη· ὅτι ἄρτον μὲν ἐπιθυμεῖ γεύσασθαι καὶ ἰδεῖν· τὸν σπόγγον δὲ, διὰ τὸ τὰ δάκρυα ἀπομάττεσθαι· τὴν δὲ κιθάραν, ὅπως τὰς συμφορὰς αὐτοῦ ἐκτραγῳδοίη. Ταῦτα Φαρᾶς ἀκούσας, περιαλγήσας τε, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην τύχην ἐκμυκτηρίσας, πάντα ἐξέπεμψε. πάλιν δὲ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν Βελισάριον στρατηγὸν μετὰ πλήθους ἀναριθμήτου, καὶ πλοίων, καὶ χρυ-
E σοῦ πολλοῦ, καταπολεμῆσαι Οὐανδάλους, καὶ Ἀφρικὴν ἐκπορθῆσαι. ὃς ἀγχινοίᾳ καὶ φρονήσει καὶ ἀνδρείᾳ πάντα λυσάμενος, καὶ Γελίμερα ἐγαρατ ποιησάμενος, ἀνήγαγεν ἐν τῇ πόλει μετὰ πλούτου πολλοῦ, καὶ ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ ἱππικῷ, ὑπατείαν ποιήσας ἐν τῇ πόλει, ὥστε Ἰουστινιανὸν ἀποδεξάμενον, ἐν μὲν τῷ ἑνὶ μέρει τοῦ νομίσματος ἑαυτὸν ἐγχαράξαι, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ Βελισάριον ἔνοπλον, καὶ ἐπιγράψαι. Βελισάριος ἡ δόξα τῶν Ῥωμαίων. ἀλλ' οἷα φθό-

A νος ἐν μεγάλῃ δ' εὐδαιμονίᾳ εἴωθε ποιεῖν, οὐδενὶ καὶ ἐς Βελισάριον. διαβληθεὶς γὰρ, μετέστη τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς δόξης, καὶ Σολομὼν ἀντ' αὐτοῦ στρατηγὸς ἐπέμφθη· ὃς τὰ κτηθέντα Βελισαρίῳ φυλάξαι μὴ δυνηθεὶς, τοῖς Οὐανδάλοις πάντων παρεχώρησεν. ἐφέρετο δέ τις λόγος ἐκ παλαιοῦ παρ' αὐτοῖς, ὅτι τὸ τρίτον διώξει τὸ πρότερον, καὶ πάλιν τὸ δεύτερον διώξει τὸ τρίτον. Γιζέριχος γὰρ πρῶτος τὸν Βονιφάκιον ἐτρέψατο, ὕστερον δὲ πάλιν Βελισάριος Γιλίμερα. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὁ ἥλιος, ὥσπερ ἡ σελήνη, χωρὶς ἀκτίνων τὴν αἴγλην ἐστύγναζεν ἅπαντα τὸν ἐνιαυτὸν, ἐπὶ πλεῖστον δὲ ἐκλείποντι ἐῴκει. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ οὔτε πόλεμος, οὔτε θάνατος ἐπιφερόμενος τοῖς ἀνθρώποις ἐπέλιπε.

B Τούτῳ τῷ ή. ἔτει, ἀνεκαίνισεν ἐκ θεμελίων Ἰουστινιανὸς τὴν τοῦ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παραδοὺς καὶ τροπάριον αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ μελῳδηθὲν ψάλλεσθαι· Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. ἐποίησε δὲ καὶ τὸ ὡρολόγιον τοῦ μιλίου.

Τῷ θ'. ἔτει ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς Ζαβαναρζὸς, πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν συγκλητικῶν αὐτοῦ, αἰτούμενος σύμμαχος Ῥωμαίων καὶ φίλος γνήσιος γενέσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον ἀποδεξάμενος, πολλὰ αὐτῷ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ αὐτοῦ ἐφιλοτιμήσατο. καὶ ἡ Αὐγοῦστα δὲ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ κόσμια παντοῖα διὰ μαργαριτῶν ἐχαρίσατο, καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν ἰδίαν βασιλείαν.

C Τῷ δεκάτῳ ἔτει, Ἀγαπητὸς ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκρότησε, κατὰ τῶν δυσσεβῶν Σεβήρου καὶ Ἰουλιανοῦ, τοῦ Ἁλικαρνασσέως, καὶ τῶν λοιπῶν Θεοπασχιτῶν· ἐν οἷς καὶ Ἄνθιμος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὁμόφρων αὐτῶν καθῃρέθη, ἐπισκοπήσας μετὰ Ἐπιφάνιον μῆνας δέκα. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Μηνᾶς πρεσβύτερος καὶ ξενοδόχος τῶν Σαμψὼν, ὑπὸ Ἀγαπητοῦ πάπα Ῥώμης. τελευτᾷ δὲ ὁ Ῥώμης ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Σίλβεστρος, ζήσας χρόνον ἕνα.

D Τῷ ιά. ἔτει γέγονε τὰ ἐγκαίνια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐξῆλθεν ἡ λιτὴ ἀπὸ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ βασιλέως σὺν τῷ λαῷ. ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας τῆς καύσεως αὐτῆς, μέχρι τῶν ἐγκαινίων, ἔτη ε', μῆνες ιά, καὶ ἡμέραι ι'. παρῆλθον. ἐν γὰρ τῷ ςκ. ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἰνδικτιῶνος ιέ, τῆς κγ'. τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς, ὥρᾳ πρώτῃ τῆς ἡμέρας, τὴν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἀνοικοδομὴν ἤρξατο ποιεῖν Ἰουστινιανός.

E Τῷ ιβ' ἔτει ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ ἠφάνισαν τὰς χώρας, καὶ τοὺς στρατιώτας αὐτῶν ἀπέκτειναν. ἀκούσας δὲ ὁ τοῦ Ἰλλυρικοῦ βασιλεὺς Ἀκοὺμ ὁ Οὖννος, ἐξῆλθε κατ' αὐτῶν, καὶ μιγεὶς τοῖς Ῥωμαίοις, ἔκοψε τοὺς Βουλγάρους εἰς πλῆθος. εἶτα ὡς ἀπὸ νίκης ἀμεριμνήσαντας αὐτοὺς εὑρίσκουσιν ἄλλοι Βούλγαροι, καὶ σφάζουσι λαὸν πολὺν, καὶ τοὺς κεφαλὰς καὶ τὸν Ἀκοὺμ ἐκράτησαν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει παρέλαβεν ὁ Χοσρόης Ἀντιόχειαν τὴν μεγάλην, καὶ Ἀπάμειαν, καὶ ἑτέρας πόλεις.

Τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει, προσερρύη Ῥωμαίοις Μοῦνδος ἐκ γένους τῶν Γηπίδων, υἱὸς Γιεσμοῦ, ῥὴξ τοῦ Σιρμίου, καὶ πολλὰ αὐτὸν φιλοτιμησάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ποιήσας τε αὐτὸν στρατηλάτην τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἀπέλυσεν αὐτόν. καὶ ἐν τῷ

A sperrime succedentibus insidiari, Belisarium quoque ita adorta est, ut is per calumniam delatus, & magistratu, & honore sit exutus. Missus ejus loco Solomon, ea quæ Belisarius paraverat, tueri non valuit, sed omnia Vandalis concessit. Apud eos antiquitus hoc ferebatur proverbium: Tertius secundum, rursusque secundus tertium persequetur. Primus enim Gizerichus Bonifacium fuderat, postea Belisarius Gilimerum. Toto anno eo sol lunæ instar sine radiis lucem tristem præbuit, plerumque defectum patienti similis. Eodemque anno neque bella, neque mors hominum intermisit. *Edit. Paris. pag. 371.*

B Anno secundo Justinianus ex fundamentis instauravit magnum Dei templum, idque majus ac pulcrius priore effecit. Carmen quoque a se compositum, cantandum tradidit, Unigenitus filius & verbum Dei, &c. Fecit etiam horologium in milliario.

Octavo anno rex Iberorum Zabanarzus Constantinopolin ad Justinianum venit cum uxore & consiliariis suis, petens se inter socios amicosque Romanorum genuinos referri. Imperator eum receptum, magnis donis affecit, nec non & consiliarios ejus: sed & Augusta reginæ omnis generis mundum muliebrem ex margaritis confectum donavit. atque ita pacifice domum sunt dimissi. *Zabanarzus Iberus.*

C Anno decimo, Agapetus Romæ episcopus Constantinopolin Concilium convocavit, contra impium Severum & Julianum Halicarnassensem, aliosque Theopaschitas: inter quos etiam Anthimo episcopo Constantinopolitano, ut cum ipsis sentienti, adempta dignitas est, cum eam post Epiphanium menses decem tenuisset. Suffectus ei est Menas presbyter, & hospitii peregrinorum Samsonici præfectus, a Papa Romæ Agapeto. Eo Papa Constantinopoli moriente, subrogatur Sylvester, qui vixit annum unum. *Concilium contra Theopaschitas.*

Undecimo anno magnum templum dedicatum est: exivitque processio a templo sanctæ Anastasiæ cum patriarcha, Imperatore & populo. A die quo conflagraverat, usque ad dedicationem, elapsi sunt anni v, menses xi, dies x. Nam anno ab origine mundi [illegible], indictione xv, xxiii die Februarii mensis, hora prima diei, instaurationem magni templi aggressus est Justinianus. 535

Anno duodecimo, Bulgari in Mysiam eruperunt, agroque vastato milites interfecerunt. Hoc cum inaudivisset Acumus Hunnus Illyrici rex, contra eos cum copiis egressus, Romanorum se exercitui conjunxit, magnamque Bulgarorum stragem edidit. Victorem inde securum alii Bulgari adorti sunt, magnaque cæde affecerunt: capitibusque & ipso Acumo potiti, in suam reversi sunt ditionem. Eodem anno Chosroes Antiochiam magnam, Apameam, aliasque urbes cepit.

Anno decimotertio Romanis se conjunxit Mundus Gepida natione, filius Giesmi, regulus Sirmii. Quem Imperator humanissime cum filio ejus tractatum, Illyricoque præfectum dimisit. Ei in Illyricum venienti, multitudo *pag. 372. Bulgari.*

Bulgarorum occurrit, quos ille dejicit, melioremque captivorum partem Constantinopolin misit: qui ab Imperatore per Armeniam, Lazicam, & alias regiones sunt dispersi. Exinde alta pax in Thracia fuit, cum porro Hunni Danubium transire non auderent.

Anno XIV Chosroes Persarum rex, *Bellum Persicum.* quartam in Romanorum ditionem impressionem fecit: cumque in Comagenem pervenisset, Palæstinam & Hierosolyma petere statuit. Justinianus eo cognito, Belisarium ex Occidente tum reversum, contra eum mittit. Is publice dispositis equis, usus
152 magna celeritate ad Euphrati vicinam regionem pervenit. Ibi cum intellexisset Orientis custodes atque præfectos in urbibus in quas confugerant, se continere, & ab iis moneretur custodiendæ Hierapoli operam daret, per literas eos acriter objurgavit: Non rectum esse, uni urbi tuendæ intentum, pati ut hostes impune in Romanam ditionem grassentur, urbesque Imperii vastent. Per virtutem interire præstabilius esse, quam turpiter absque pugnæ periculo servari. non enim hoc recte salutem, sed proditionem appellari merito posse. Nulla ergo mora interposita, ad Europum castellum ad se convenirent. Ibi se exercitum totum collecturum, & Deo confidere hostibus se incommodaturum. His ita factis, Chosroes subito Belisarii adventu audito territus est: ac ulterius procedendi consilio repudiato, Abandazem scribam, hominem prudentem, ad Belisarium mittit, qui ducem & exercitum specularetur, sub prætextu legationis expostulatum missæ, ideo quod Justinianus legatos pacis sanciendæ caussa in Persidem non misisset. Belisarius cognito legatos adventare, sex millia virorum statura & forma corporis præstantium delegit, cumque his procul a castris veluti venatum processit. Diogenem porro stipatorem, & Adulium Armenium cum mille equis amnem transire jussit: qui se vadum ejus explorare simularent. Belisarius ut appropinquare legatum vidit, papilionem in solitudine fixit, significans
Edit. Paris. pag. 373. nullo cum apparatu eo se venisse: militibusque præcepit, ut ab utraque tentorii parte essent Thraces & Illyrii, Gotthi & Heruli, Vandali & Maurusii: neque in campum protinus veluti ad ministeria descenderent, neque confertim, sed vagarentur hinc inde velut otiosi, atque venantium speciem legato exhiberent. Cincti incedebant, hilari vultu, gestabantque secures & calamos. Abandazes ut in conspectum Belisarii venit, indignari Chosroem ostendit, quod Justinianus neglecto pacto legatos de pace non misisset, ipsumque ita ad inferendum Romanis bellum adegisset. Belisarius contra nihili hanc orationem ducere, in Chosroem belli culpam conferre: qui si paci studuisset, domi potius suæ legatos operiri, quam in Romanorum ditionem irrumpendo eam quærere debuerit. Atque hoc responso legatum dimisit. Is ad Chosroem reversus, refert visum sibi Belisarium, ducem prudentia ac fortitudine singulari. milites quoque mirabili decore vidisse, & compositione. suasitque

A παραγενέσθαι αὐτὸν εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν, ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ πλῆθος Βουλγάρων. καὶ τούτους παντελῶς ἐκνικήσας, τὴν κρείττονα αἰχμαλωσίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστέλλει. οὓς ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν καὶ εἰς Λαζικὴν, καὶ ἐν λοιποῖς ἔθνεσι κατέσπειρεν. ἐκ τότε βαθεῖα εἰρήνη ἐν τῇ Θράκῃ γέγονε, μηκέτι τολμώντων τῶν Οὔννων περάσαι τὸν Δάνουβιν.

Τῷ ιδʹ. ἔτει, Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τετάρτην εἰσβολὴν εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιήσατο. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Κομαγηνῶν χώραν, κατὰ Παλαιστίνης καὶ Ἱεροσολύμων διενοεῖτο χωρεῖν. Ἰουστινιανὸς δὲ τοῦτο μαθὼν, Βελισάριον αὖθις ἐκ τῶν Ἑσπερίων ἐληλυθότα κατ' αὐτοῦ ἔπεμψεν. ὁ δὲ ἵπποις δημοσίοις ἐπιβὰς, τάχει πολλῷ εἰς τὴν Εὐφρατησίαν ἀφίκετο. ἀκούσας δὲ τοὺς τῆς ἀνατολῆς φύλακας, καὶ
B τοὺς στρατηγοὺς ἐν ταῖς πόλεσι καταφυγόντας εἶναι, καὶ αὐτὸν ἐπὶ παραφυλακὴν προσκαλουμένων Ἱεραπόλεως, λίαν τούτους ὁ Βελισάριος κατεμέμψατο, καὶ γράφει· οὐ δίκαιον εἶναι, μίαν πόλιν φυλάττειν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀφιέναι ἐπὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν μετὰ ἀδικίας βαδίζειν, καὶ τὰς τῆς βασιλείας πόλεις λυμαίνεσθαι. οὐ γὰρ ἴστε, ὅτι τὸ μετ' ἀρετῆς ἀπολωλέναι τοῦ σεσῶσθαι ἀμαχητὶ δυσκλεῶς ἄμεινον. οὐ γὰρ ἂν σωτηρία τοῦτο κληθείη, ἀλλὰ προδοσία δικαίως. ἥκετε οὖν τάχιστα εἰς Εὔρωπον τὸ χωρίον, οὗ δὴ συλλέξας τὸ στράτευμα ὅλον, ὡς ἂν ὁ Θεὸς θέλῃ, ἐλπίδα ἔχω τοὺς πολεμίους * ἐργάζεσθαι. καὶ τούτου γενομένου, ὁ Χοσρόης τὸ ἐξαίφνης τῆς τοῦ Βελισαρίου παρουσίας ἀκούσας, ἐξέστη, καὶ πρό- ** deest κακῶν, aut simile.*
C σω μὲν ἐλαύνειν οὐκ ἔγνω· Ἀβανδάζην δὲ τὸν γραμματέα, ἄνδρα συνετὸν, πρὸς Βελισάριον ἔπεμψε, τόν τε στρατηγὸν κατασκεψάμενον, καὶ τὸ στρατόπεδον· καὶ τῷ λόγῳ δῆθεν μεμψόμενον, ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς τοὺς πρέσβεις ἐν Περσίδι οὐκ ἔπεμψε, τὴν εἰρήνην πρυτανεύσοντας. ὁ δὲ Βελισάριος μαθὼν τοὺς πρέσβεις ἥκειν, αὐτὸς μὲν ἑξακισχιλίους ἐπιλεξάμενος ἄνδρας εὐμήκεις τε καὶ τῷ σώματι καλοὺς, ἄποθεν τοῦ στρατοπέδου κυνηγήσων ἐξῄει. Διογένην δὲ τὸν δορυφόρον καὶ Ἀδόλιον ἄνδρα Ἀρμένιον τὸν ποταμὸν διαβῆναι σὺν ἱππεῦσι χιλίοις ἐκέλευσεν, ὡς ψηλαφήσοντας τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν. Βελισάριος δὲ ἐπεὶ τὸν πρεσβευτὴν ἐγγὺς ἐρχόμενον ἔγνω, τὸν παπιλεῶνα ἐπήξατο ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, παραδηλῶν ὅτι οὐδεμιᾷ
D παρασκευῇ ἐνταῦθα ἥκει· τοῖς τε στρατιώταις ἐπέταξε, τὰς μὲν καλύβας ἐφ' ἑκάτερα εἶναι, Θρᾷκάς τε καὶ Ἰλλυριοὺς, Γότθους τε καὶ Ἐλούρους, μεθ' οὓς Οὐανδήλους τε καὶ Μαυρουσίους μὴ εἰς τὸ πεδίον ἐπὶ πλεῖστον ὡς διακονοῦντας ἵστασθαι, οὐδ' εἰς ἕνα τόπον, ἀλλὰ βαδίζειν εἰλισσομένους ὡς κυνηγετοῦντας, καὶ παρέργως τῷ δοκεῖν τὸν Χοσρόου πρεσβευτὴν βλέπειν. διεζωσμένοι τε ἐβάδιζον, καὶ φαιδροὶ τὰ πρόσωπα, πελέκεις τε καὶ μανναύλους βαστάζοντες. ὁ δὲ Ἀβανδάζης εἰς ὄψιν Βελισαρίῳ ἐλθὼν, λυπεῖσθαι τὸν Χοσρόην ἔφασκεν, ὅτι δὴ καθὰ συνέθετο οὐκ ἔπεμψε Ἰουστινιανὸς πρέσβεις πρὸς εἰρήνην, καὶ ἠνάγκασε Χοσρόην κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσασθαι. Βελισάριος δὲ, ἀντ' οὐδενὸς τούτους τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τὸν
E Χοσρόην λέγων αἴτιον εἶναι τοῦ πολέμου. εἰ γὰρ εἰρήνης ἐφίετο, οὐκ ἂν εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἀφικόμενος, ταύτην ἐζήτει. ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν χώραν μένων τοὺς πρέσβεις ἐξεδέχετο. καὶ ταῦτα εἰπὼν τὸν πρεσβευτὴν ἀπεπέμψατο. ὁ δὲ πρὸς Χοσρόην ἀφικόμενος, ἔφη στρατηγὸν ἑωρακέναι Βελισάριον συνετόν καὶ ἀνδρεῖον οὐ-

πεφραγαι· στρατιώτης δὲ, οἵους αὐτὸς ἄλλους οὐ πώποτ᾽ εἶδον, ὧν τὴν εὐκοσμίαν ἐθαύμασα. καὶ συνεβούλευσε Χοσρόην μὴ συμπλέκεσθαι εἰς μάχην μετ᾽ αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἡττηθέντος αὐτοῦ, τὸ πᾶν διαπέσῃ τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας, ἐν γῇ Ῥωμαίων ὑπάρχοντος, καὶ φυγῆς τόπον μὴ ἔχοντος. καὶ τὸ νικῆσαι αὐτὸν οὐ μέγα, στρατηγὸν γὰρ Ῥωμαίων νικήσειεν. ὁ δὲ Χοσρόης τῇ τούτου παραινέσει πεισθεὶς, ἀναστρέφειν εὐθὺς ἐπὶ τὰ ἴδια διενοεῖτο. ἐφοβεῖτο γὰρ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ποιήσασθαι, ὡς τῶν Ῥωμαίων ταύτην κατεχόντων. καὶ πρὸς Βελισάριον πέμπει, παρακαλῶν τοὺς τὸν ποταμὸν διαβάντας ἀναστεῖλαι, καὶ αὐτῷ τὴν πάροδον ἀκωλύτως παρέξειν. Βελισάριος δὲ πρὸς αὐτὸν εὐθὺς πρέσβεις ἔπεμψε, καὶ τοῦτον τῆς ἀναχωρήσεως ἐπῄνεσε· καὶ πρέσβεις ἐκ τοῦ βασιλέως συντόμως ἥξειν διεβεβαιοῦτο, ὅπως τὴν εἰρήνην βραβεύσωσιν. ἠξίου δὲ Χοσρόης Βελισάριον, διὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς τὴν πάροδον ποιήσασθαι ἀκινδύνως. ὁ δὲ Ἰωάννην τὸν Ἐδεσσηνὸν, ἄνδρα περιφανέστατον, ὅμηρον τῷ Χοσρόῃ ἀπέστειλε, πρὸς τὸ ἀκινδύνως παρελθεῖν αὐτὸν τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι Βελισάριον ἐν εὐφημίαις εἶχον, μᾶλλον εὐδοκιμήσαντα ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ, ἢ ὅτε Γελίμερα δορυάλωτον, καὶ Οὐίττιγιν, τοὺς δύο βασιλεῖς εἰς τὸ Βυζάντιον ἤγαγεν. ἦν γὰρ ὡς ἀληθῶς λόγου τε καὶ ἐπαίνου ἄξιον τὸ γενόμενον· πεφοβημένων γὰρ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐν τοῖς ὀχυρώμασι κρυπτομένων πάντων, Χοσρόου δὲ σὺν στρατῷ μεγάλῳ ἐν μέσῳ γεγονότος τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἄνδρα ἕνα ἐν τῷ ὀξεῖ δρόμῳ ἐκ Βυζαντίου ἥκοντα ἀπεναντίας τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως στρατοπεδεύσασθαι, Χοσρόην δὲ ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τῇ τούτου σοφίᾳ ἐξαπατηθέντα, ἄπρακτον εἰς τὰ οἰκεῖα ὑποχωρῆσαι.

Τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει Τιμοθέου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος, Σευῆρος ὁ δυσσεβὴς Ἀντιοχείας μοιχὸς, καὶ Ἰουλιανὸς Ἁλικαρνασσεὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φυγόντες, περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου διενεχθέντες, κατ᾽ ἀλλήλων γεγόνασιν ὡς ἀληθείας ὄντες ἀλλότριοι. καὶ οἱ μὲν Θεοδόσιον, οἱ δὲ Γαϊανᾶν προεβάλλοντο εἰς ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας. καὶ Γαϊανᾶς μὲν ἐκράτησε τῆς ἐπισκοπῆς ἐνιαυτὸν, ὁ δὲ Θεοδόσιος δύο. τούτους δὲ Ἰουστινιανὸς ἤγαγεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ ἀπ᾽ ἀλλήλων ἐχώρισε. Παῦλον δέ τινα δοκοῦντα εἶναι ὀρθόδοξον, ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας προεβάλλετο· ὃς τὴν μνήμην Σευήρου τοῦ ἀνιέρου ποιήσας, ἐξεβλήθη τῆς ἐπισκοπῆς δι᾽ ὀργὴν τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπελθὼν διέτριβεν εἰς Ἱεροσόλυμα. τούτῳ τῷ ἔτει σεισμὸς ἐγένετο μέγας ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἔπεσον ἐκκλησίαι καὶ οἶκοι, καὶ τὸ τεῖχος μάλιστα τὸ κατὰ τὴν χρυσῆν πόρταν, καὶ ἡ λόγχη τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου, καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ξηρολόφου.

Τῷ ιε΄. ἔτει, Ἀδὰδ ὁ τῶν Ἀξωμιτῶν βασιλεὺς, βουλόμενος πολεμῆσαι μετὰ Δαμιανοῦ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑβραίων, διὰ τὸ ἀποκτεῖναι τὸν Δαμιανὸν τοὺς Χριστιανοὺς πραγματευτὰς, ηὔξατο, ὡς ἐὰν νικήσω τὸν Ὁμηρίτην, ἵνα γένωμαι Χριστιανός. καὶ τοῦ πολέμου κροτηθέντος, τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργείᾳ ἐνίκησε τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἔλαβε ζῶντα αἰχμάλωτον τὸν Δαμιανὸν τὸν βασιλέα αὐτῶν, καὶ τὴν χώραν, καὶ τὰ βασίλεια αὐτῶν. καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, πέμπει πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν, ὡς ἀποστεῖλαι αὐτοῖς ἐπισκόπους καὶ κληρικούς. καὶ ἐπίστευσε πᾶσα ἡ χώρα, καὶ ἐβαπτίσθη, καὶ ἐγένοντο Χριστιανοί.

Τῷ ις΄ ἔτει, μηνὶ Σεπτεμ. ϛ΄. ἡμέρᾳ, α΄. ἰνδικτιῶνι ζ΄. γέγονε σεισμὸς μέγας εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐπτώθη τὸ ἥμισυ τῆς Κυζίκου. ἐπληρώθη δὲ καὶ ὁ χαλκοῦς κίων ὁ μέγας

A regi, ne cum eo acie congrederetur, ne victus in Romanorum ditione, cum fugæ locus non esset, regnum Persicum everteret: præsertim cum etiam victoria de duce Romano non sit valde gloriosa futura. Hujus monitu persuasus Chosroes, statim ad sua redire cogitavit. metuebat autem transire fluvium, cujus vadum Romani tenebant. Mittit ergo ad Belisarium, postulans ut eos qui amnem transierant revocaret sibique tutum discessum pararet. Vicissim Belisarius missis legatis, ejus discessum collaudare: ac affirmare mox ab Imperatore legatos adfore, qui pacem componant. quod autem Chosroes petebat ut sibi per Romanorum ditionem in suam

B tutum reditum præstaret: Belisarius obsidem ejus rei gratia Joannem Edessenum, virum illustrissimum, mittit. Ob hæc Romani laudes Belisarii valde prædicarunt, majorem eo facto gloriam consecutum, quam cum Gilimerum bello captum, & Vittigem, duos reges Constantinopolin perduxit. Ac fuit revera memoratu & laude dignum illud facinus: quod cum & Romani universi metu capti in munitiones se abdidissent, & Chosroes in medio Romanæ ditionis magno cum exercitu esset, unus vir celeri cursu Byzantio advectus opponere castra regi Persarum ausus est, suaque sapientia effecit ut Chosroes re inopinata deceptus domum negotio infecto

C discederet.

Belisarii laus.

Eodem anno cum Timotheus episcopus Alexandreæ diem suum obiisset, Severus impius Antiocheæ adulter, & Julianus Halicarnassensis, qui Alexandream profugerant, in disputatione de corruptibili & incorruptibili, ad dissensionem, cum uterque a veritate esset alienus, prolapsi sunt. itaque alterius pars Gainam, alterius Theodosium episcopum Aleaandreæ delegit. Et episcopatum Gainas annum, Theodosius biennium tenuit. Hos Justinianus Byzantium evocatos separavit: & Paulum quemdam, qui orthodoxus videbatur, præfecit ei episcopatui. qui cum mentionem impii Severi fecisset, episcopatu est dejectus ob iram Imperatoris, ac Hierosolymis deinde vixit. Eo anno Con-

D stantinopoli magnus fuit terræmotus, corrueruntque eo templa & domus, maximeque murus ad auream portam, & lancea statuæ in foro, ac dextra manus statuæ in Xerolopho.

Severi & Juliani hæresis eorum tum ultus.

Edit. Par. pag. 374.

Anno XV, Adadus Axumitarum rex bellum illaturus Damiano Ebræorum re- 553
gi, quod is Christianos negotiatores interfecisset, vovit, se Christianum fore, si Homeritas vicisset: & quidem commisso bello vicit eos, auxiliante Deo, vivumque regem eorum Damianum in potestatem redegit, potitusque est regno & regia. Itaque Deo gratias agens, mittit ad Justinianum, ab eoque episcopos & clericos sibi mitti petit: ita tota regio fidem Christianam amplexa est, baptizatique sunt, & Christiani

E facti.

Anno XVI, die Septembris VI, prima septimanæ, septima indictione, magnus fuit per totum orbem terræmotus, ac corruit dimidium Cyzici. Absoluta est etiam magna columna quæ vocatur Augustio: eique imposita Ju-

Justiniani statua.

stiniani statua equestris, sinistra manu tenens pomum rotundum, quo indicatur orbis imperium penes ipsum esse: dextram autem intendebat, perinde ac si Persas juberet subsistere, & Romanorum ditionem non inire. Jam æs omne quod circa columnam erat, tegulæ erant auratæ, introitum palatii Constantini magni integentes, qui etiamnam æreus dicitur. Columna autem Augustio dicitur.

Canis miraculum.

Anno xvII, quidam æris faber extitit, Andreas nomine. Is canem habebat fulvum ac cæcum, qui prodigia edebat. Adstante enim turba, faber clam eane adstantium annulos aureos argenteos, ac ferreos accipiebat, inque solo deponebat, & ingesta materia tegebat: inde canis jussus unicuilibet suum reddebat. Sic etiam diversorum Imperatorum nomismata permixta, singulatim discernebat. Quin etiam turba virorum & mulierum adstante, de ea gravidas, scortatores, adulteros, misericordes, sordidosque sine falsitate demonstrabat. Itaque dicebant, eum Pythonis spiritu præditum esse.

Edit. Paris. pag. 375.

Anno xvIII, mare Thraciam eluvione operuit usque ad quatuor milliaria, tectis aqua Odyso, Dionysiopoli, & Aphrodisio. multique sunt aquis suffocati. inde Dei jussu aqua in suum rediit locum.

Anno xIx, vini & frumenti fuit penuria, & acris hiems Byzantii, ac sancti Paschatis perversio: cœpitque populus abstinere carnibus, die Februarii Iv. Imperator autem jussit altera septimana carnes proponi. quæ cum in omnibus prostarent macellis, nemo tamen emit, aut gustavit. Cumque juxta edictum Imperatoris celebraretur pascha, deprehensum est, populum una amplius quam debebat jejunasse septimana.

Gothi Romam capiunt.

Anno xx, Romam Gothi ceperunt. Vigilius autem Papa Constantinopolin se contulit. Eodem anno, sabbato Pentecostæ, equestri commisso certamine serio pugnatum est inter partes. & Imperator suis missis, multos eorum occidit.

Anno vigesimoprimo concussiones extiterunt terribiles, & imbres magni. xI Julii Theodora Augusta pie defuncta est.

Anno xxII tonitrua & fulgura supra modum naturalem fuerunt, adeo ut multi in somnis a fulguribus læsi sint. Julio mense rursus duæ populi partes conflixerunt, incendioque abolita sunt ædificia ab æreo tetrapylo usque ad templum, magnaque cædes facta. Cumque * proceosus in Hebdomo fieret, vestiarii coronam Imperatoris amiserunt. Post menses vsts inventa ea est alicubi cum uno parvo unione, & omnibus gemmis.

* processus.

Aono xxIII, cum equestre certamen ageretur, legatus Indus Constantinopolin venit, adduxitque secum elephantum: qui noctu stabulo egressus, multos occidit, aliosque mutilavit. Mense Aprili commisso equestri certamine, rursum cives inter se depugnaverunt, multique sunt cæsi, domusque & tabernæ direptæ. xxvist die Junii dedicatum est templum Apostolorum, reliquiæque Andreæ, Lucæ & Timothei apostolorum depositæ.

A ὁ Αὐγουστίων, καὶ ἀνηνέχθη ἡ στήλη τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔφιππος, κρατοῦσα τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ μῆλον σφαιροειδὲς, ὡς τῆς γῆς ἁπάσης αὐτοῦ κυκλώσαντος· τὴν δεξιὰν δὲ ἀναπεταμένην ἔχουσα, καὶ οἱονεὶ Πέρσαις διακελευομένην. Στῆτε, καὶ τῆς Ῥωμαίων γῆς μὴ ἐπιβῆτε. ὁ δὲ περὶ αὐτὸν τὸν κίονα χαλκὸς ἅπας, κέραμος ἦν διάχρυσος, τὴν εἴσοδον τοῦ παλατίου Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐπικαλύπτων. ἥτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν χαλκῆ προσαγορεύεται. ὅπως δὲ ἐστιν ὁ κίων ὁ λεγόμενος Αὐγουστίων.

Τῷ ιζ'. ἔτει ἀνεφάνη τὶς χαλκεὺς Ἀνδρέας ὀνόματι, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ κύνα ξανθὸν καὶ τυφλὸν, ὃς ἐποίει τέρατα· παρεστῶτος γὰρ αὐτῷ ὄχλου, λάθρα τοῦ κυνὸς ἐκομίζετο τὰ τῶν ἑστώτων δακτυλίδια, χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ σιδηB ρᾶ, καὶ ἐτίθη εἰς τοὔδαφος, περισκέπων αὐτὰ χώματι, καὶ ἐπέτρεπε τὸν κύνα, καὶ ἐλάμβανε καὶ ἐδίδου ἑκάστῳ τὸ ἴδιον. ὁμοίως καὶ διαφέρων βασιλέων νομίσματα μιγνύμενα, ἀπεδίδου κατ' ὄνομα. ἀλλὰ καὶ τῶν παρεστώτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἀπεδείκνυε τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας, καὶ πόρνους, καὶ μοιχοὺς, καὶ ἐλεήμονας, καὶ κνιπούς, πάντας μετ' ἀληθείας ἐδείκνυεν. ὅθεν ἔλεγον, τὸν κύνα πνεῦμα πύθωνος ἔχειν.

Τῷ ιη'. ἔτει ἐπανέστη ἡ θάλασσα τῇ Θράκῃ, ἐπὶ μίλια δ'. καὶ ἐκάλυψεν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέρη Ὀδυσσοῦ, καὶ Διονυσιούπολιν, καὶ τὸ Ἀφροδίσιον, καὶ πολλοὶ ἐπνίγησαν ἐν τοῖς ὕδασι· καὶ πάλιν τῷ τοῦ Θεοῦ προστάγματι ἀποκατέστη ἡ θάλασσα εἰς τοὺς ἰδίους τόπους.

Τῷ ιθ'. ἔτει, γέγονε λεῖψις σίτου καὶ οἴνου, καὶ χειμὼν C πολὺς ἐν τῷ Βυζαντίῳ, καὶ διαστροφὴ τοῦ ἁγίου πάσχα. καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀπόκρεων μηνὶ Φεβρουαρίῳ δ'. ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν ἑβδομάδα παραθεῖναι κρέας. καὶ πάντων τῶν κρεωπώλων προβαλόντων, οὐδεὶς ἠγόρασεν, οὐδὲ ἔφαγεν. τὸ δὲ πάσχα γέγονε κατὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα, καὶ εὑρέθη ὁ λαὸς νηστεύσας ἑβδομάδα περισσήν.

Τῷ κ'. ἔτει, παρελήφθη ἡ Ῥώμη ὑπὸ τῶν Γότθων. ὁ δὲ πάπας Βιγίλιος ἀνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. τῷ δ' αὐτῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς, ἱππικοῦ γενομένου, γέγονε μάχη τῶν δύο μερῶν. καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς, ἀνεῖλε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν.

Τῷ κα'. ἔτει, γεγόνασι σεισμοὶ φοβεροὶ, καὶ βροχαὶ D μεγάλαι. μηνὶ Ἰουλίῳ ια'. ἐκοιμήθη ἡ βασιλὶς Θεοδώρα εὐσεβῶς.

Τῷ κβ'. ἔτει, γεγόνασι βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ὑπὲρ φύσιν, ὥστε πολλοὺς καθεύδοντας ὑπὸ τῶν ἀστραπῶν βλαβῆναι. τῷ Ἰουλίῳ μηνὶ γέγονε πάλιν συμβολὴ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν τοῦ δήμου μερῶν, καὶ ἐμπρησμὸς, ὃς ἠφάνισε τὰ ἐντυχόντα ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ τετραπύλου ἕως τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐγένετο φόνος πολύς. καὶ προκένσου γενομένου ἐν τῷ ἑβδόμῳ, ἀπώλεσαν οἱ βεστιαρῖται τὸ στέμμα τοῦ βασιλέως. καὶ μετὰ μῆνας ἀνευρέθη, ὅπου καὶ ἓν μαργαριτάριον, καὶ ἡ λίθος αὐτοῦ πᾶσα.

Τῷ κγ'. ἔτει, ἀχθέντος ἱππικοῦ, πρεσβευτὴς Ἰνδῶν ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, φέρων ἐλέφαντα· ὃς ἐξελE θὼν νυκτὸς ἀπὸ τοῦ στάβλου, πολλοὺς ἐφόνευσε, καὶ ἄλλους ἐκύλλωσε. τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἱππικοῦ γενομένου, συμβολὰ τῶν δήμων πάλιν ἐγένετο, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον, καὶ οἶκοι καὶ ἐργαστήρια διηρπάγησαν. τῷ δὲ Ἰουνίῳ μηνὶ κη'. γέγονε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἡ κατάθεσις τῶν ἁγίων λειψάνων Ἀνδρέου, Λουκᾶ, καὶ Τιμοθέου τῶν ἀποστόλων.

Τῷ κδ'.

A Τῷ κδ΄. ἔτει ἐπέμφθη Νάρσης ὁ κουβικουλάριος εἰς Ῥώμην, πολεμῆσαι τοὺς Γότθους. μετὰ γὰρ τὸ κρατῆσαι αὐτὴν Βελισάριον, πάλιν ἐπανέστησαν οἱ Γότθοι, καὶ ἐκράτησαν αὐτήν. τῇ δὲ θ΄ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐγένετο σεισμὸς φοβερὸς ἐν πάσῃ τῇ Παλαιστίνῃ, καὶ Ἀραβίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ, καὶ Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ· καὶ ἔπαθον πόλεις πολλαί, καὶ ἀπέθανον ἀνθρώπων πλήθη πολλά. ἐν δὲ τῇ πόλει Βότρυος ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ παρακειμένου τῇ θαλάσσῃ ὄρους τοῦ λεγομένου Λιθοπροσώπου, μέρος πολύ, καὶ εἰσώχθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπετέλεσε λιμένα μέγαν, ὡς εἰσέρχεσθαι ἐν αὐτῷ πλοῖα πολλὰ παμμεγέθη. πρὸ γὰρ τούτου, οὐκ εἶχε λιμένα. ἔφυγε δὲ ἡ θάλασσα, εἰς τὸ πέλαγος μίλιον ἕν, καὶ πάλιν τῇ τοῦ Θεοῦ κελεύσει ἀποκατέστη. τῷ Αὐγούστῳ μηνὶ ἦλθον ἐπινίκια ἀπὸ Ῥώμης τοῦ Νάρσου, ὅτι ἔσφαξαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ῥῆγα Τώτιλαν, καὶ ἔλαβον τὴν Ῥώμην. B

Τῷ κε΄. ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, γέγονεν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ε΄. Σύνοδος, τῶν ρξε΄. ἁγίων πατέρων, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπὶ Βιγιλίου τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, διὰ λιβέλλου τὴν ὀρθὴν πίστιν κρατοῦντος· ἧς ἡγοῦντο Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀπολινάριος Ἀλεξανδρείας, καὶ Δόμνος Ἀντιοχείας. τοποτηρητὴς δὲ Εὐτύχιος Ἱεροσολύμων, κατὰ Σεβήρου τοῦ ἀκεφάλου καὶ δυσσεβοῦς. ἀπέχει δὲ τῆς δ΄. Συνόδου ἔτη ρβ΄. ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ παράφρονος Ὠριγένους, καὶ τῶν τὰ ἐκείνου ἀσεβῆ δόγματα διαδεξαμένων, Διδύμου τοῦ ἀπὸ ὀμμάτων, καὶ Εὐαγρίου, τῶν πάλαι ἀκμασάντων, C καὶ τῶν ἐκτεθέντων παρ᾽ αὐτοῖς κεφαλαίων, ἐν οἷς ἐληρώδουν προϋπάρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων ἐξ Ἑλληνικῶν ὁρμώμενοι δογμάτων τὴν μετεμψύχωσιν δοξαζόντων, τέλος τε τῆς κολάσεως, καὶ τὰ σώματα ἡμῶν μὴ ἀνίστασθαι τὰ αὐτὰ ἐν τῇ ἀναστάσει. καὶ τὴν τῶν δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν· τὸν δὲ παράδεισον ἀλληγοροῦντες, καὶ μὴ γεγενῆσθαι μήτε εἶναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αἰσθητόν, μήτε ἐν σαρκὶ πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ. ἅ τινα δόγματα ἕως χρόνου τὸ πλεῖον ἐκρύπτετο· εἰς πλῆθος δὲ ἐπιδιδόντα, καὶ πολλοὺς τῆς ἐκκλησίας λυμαινόμενα, τηνικαῦτα στηλιτευθέντα ἀνεθεματίσθησαν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας, διδασκάλου γεγονότος τοῦ Νεστορίου τοῦ Ἰουδαιόφρονος, ἀνεθεμάτισαν μετὰ τῆς λεγομένης Ἴβα ἐπιστολῆς, καί τινων συγγραμ- D μάτων Θεοδωρήτου τοῦ ἐπισκόπου Κύρου, συγγραφέντων κατὰ τῶν ιβ΄. κεφαλαίων τοῦ μακαρίου Κυρίλλου.

Τὸ δὲ γράμμα τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἁγίαν Σύνοδον, περιέχει οὕτω· Περὶ μὲν οὖν Ὠριγένους καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ σπουδὴ γέγονεν ἡμῖν, καὶ ἔστιν, ἀτάραχον τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν διαφυλάττεσθαι δίκαιον, καὶ τὰ ὁπωσοῦν ἀναφυόμενα τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει ἐναντία κατακρίνεσθαι. ἐπεὶ τοίνυν διήγγελται ἡμῖν, ὥς τινες ἐν Ἱεροσολύμοις εἰσὶ μοναχοὶ δῆθεν, Πυθαγόρᾳ καὶ Πλάτωνι καὶ Ὠριγένει τῷ Ἀδαμαντίῳ, καὶ τῇ τούτων δυσσεβείᾳ καὶ πλάνῃ E κατακολουθοῦντες, καὶ διδάσκοντες, δεῖν ᾠήθημεν φροντίδα καὶ ζήτησιν ποιήσασθαι περὶ τούτων, ἵνα μὴ πλεῖον διὰ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Μανιχαϊκῆς ἀπάτης αὐτῶν πολλοὺς ἀπολέσωσι· λέγουσι γὰρ (ἵνα ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα μνημονεύσωμεν) ὅτι νόες ἦσαν δίχα παντὸς ἀριθμοῦ τε καὶ ὀνόματος, ὡς ἑνάδα πάντων εἶναι τῶν λογικῶν τῇ ταυτότητι τῆς οὐσίας καὶ ἐνεργείας,

Cedren.

A Anno xxiv, missus est Narses cubicularius Romam ad debellandum Gothos. Edit. Paris. pag. 376. Nam post receptam Romam a Belisario, Gothi denuo rebellarant, urbemque occuparant. Nona Julii die terribilis motus terræ fuit per universam Palæstinam, Arabiam, Mesopotamiam, Syriam, & Phœniciam, qui multa urbibus damna intulit, permultosque mortales perdidit. In urbe quæ Botryos (hoc est uvæ) dicitur, magna pars montis qui mari adjacet, nomine Lithoprosopos, avulsa in mare decidit, magnumque effecit portum, multis magnis navibus recipiendis idoneum: cum ante urbs ea portu caruisset. Mare quoque in altum recessit ad mille passus, rursumque Dei jussu rediuit. Augusto mense nuncius Roma de victoria Narsetis B allatus est: nempe Romanos rege Totila occiso, Romam recepisse. Totila cæsus.

Anno xxv. Constantinopoli actum fuit sacrum v. Oecumenicum Concilium, clxv. patribus collectis, sub Vigilio sanctissimo Romæ Papa, qui libello veram fidem asseruit. Præfuerunt Eutychius Constantinopolis, Apolinarius Alexandreæ, Domnus Antiocheæ episcopi, & Eutychius Vic. Hierosolymæ. Res acta contra impium Severum acephalum. Abest hoc Concilium a quarto annis cii. Acta etiam res est contra vecordem Origenem, & eos qui impias ejus opiniones sectabantur: quorum fuit Dydimus cæcus, & Evagrius, qui dudum floruerant, ac capitula sua ediderant. in C his Græcarum opinionum ansa arrepta, quibus animarum in alia atque alia corpora transitus fingitur, nugabantur animas corporibus tempore esse priores, finem suppliciis fore, non iisdem nos resurrecturos corporibus, dæmonas in integrum restitutum iri: paradisi vocabulo aliud notari, neque sensilem paradisum fuisse a Deo conditum, neque Adamum carneum fuisse effictum. Hæ opiniones cum aliquamdiu fere latuissent, tandem in multitudinem eruperunt, multosque ecclesiasticos vitiarunt. itaque tunc damnatæ & proscriptæ sunt. Theodorum quoque Mopsuestiæ episcopum, præceptorem Nestorii, ejus qui Judaicis erroribus germana sensit, & Ibæ epistolam D damnaverunt, & quædam Theodoriti Cyri episcopi opuscula, conscripta adversus duodecim capitula beati Cyrilli.

Constantinopolitanum Concilium II.

154

Origenici errores.

Literarum porro Justiniani ad Concilium hæc est sententia. De Origene, & iis qui ab ejus sunt secta, operam dedimus: justum esse intelligentes, ut sanctam Dei Apostolicamque ecclesiam a turbis securam præstemus, atque ea quæ quocumque modo adversa rectæ fidei enascuntur, condemnentur. Cum ergo compertum habeamus, esse Hierosolymis quosdam, monachos nimirum, qui Pythagoræ, Platonis, Origenisque Adamantii impios errores sectentur atque doceant, existimavimus E curam & inquisitionem de iis adhibendam, ne ii ad extremam Græcanicis & Manichaicis suis imposturis multos perdant. Nam ut de multis pauca commemoremus, mentes ajunt fuisse innumeras, & nominis expertes, omniaque ratione prædita unum esse idemque substantia & efficacia, facultateque ad

Justiniani ad synodum litteræ.

pag. 377.

εἰς ἀλώπεκας, τοὺς δὲ θηλυμανεῖς εἰς ἵππους. ἡ δὲ ἐκκλησία τοῖς θείοις ἑπομένη λόγοις, φάσκει τὴν ψυχὴν συνδημιουργηθῆναι τῷ σώματι· καὶ οὐ τὸ μὲν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον κατὰ τὴν Ὠριγένους φρενοβλάβειαν. διὰ ταῦτα γοῦν τὰ πονηρὰ καὶ ὀλέθρια δόγματα, μᾶλλον δὲ λῃρήματα, προτρεπόμεθα τοὺς ὁσιωτάτους ὑμᾶς, εἰς ἓν συνηγμένους ἐπιμελῶς ἐντυχεῖν τῇ ὑποτεταγμένῃ ἐκθέσει, καὶ ἕκαστον τῶν αὐτῆς κεφαλαίων κατακρῖναί τε καὶ ἀναθεματίσαι μετὰ τοῦ δυσσεβοῦς Ὠριγένους, καὶ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων, ἢ φρονησόντων εἰς τέλος.

Ἅπερ δὴ λοιπὸν ἡ Σύνοδος ἀκούσασα, καὶ πάντα βασανίσαντες οἱ θεῖοι πατέρες, ἐξεβόησαν· ἀναθεματίζομεν ὅλοις αὐτοῖς μετὰ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων, ἢ φρονησόντων μέχρι τέλους· ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας καὶ τῶν λοιπῶν, οὕτω πάλιν φησὶν ὁ βασιλικὸς τύπος. Σπουδὴ γέγονε τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ εὐσεβῶς προβεβασιλευκόσι τοῖς ἡμετέροις πατράσι, τὰς κατὰ καιρὸν ἀναφυομένας αἱρέσεις διὰ συνόδων ὁσιωτάτων ἱερέων ἐκκόπτειν· καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καθαρῶς κηρυττομένης, ἐν εἰρήνῃ τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν διαφυλάττειν. διόπερ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, Ἀρείου βλασφημοῦντος, καὶ λέγοντος μὴ εἶναι τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ἀλλὰ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγονέναι, συναγαγὼν ἐν Νικαίᾳ τοὺς τιη. πατέρας, καὶ αὐτὸς ἐκεῖ παραγενόμενος, καὶ τοῦ Ἀρείου καταδικασθέντος καὶ ἀναθεματισθέντος, ἐσπούδασε τὴν ὀρθόδοξον κρατῦναι πίστιν. δι᾽ ἧς ὁμολογήσαντες οἱ θεῖοι πατέρες ὁμοούσιον εἶναι τὸν Υἱὸν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ἀλλὰ μὴ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγονέναι, μέχρι νῦν ᾄδεται. καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ πρεσβύτερος Μακεδονίου ἀρνουμένου τὴν Θεότητα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ Ἀπολιναρίου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ βλασφημοῦντος εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου, καὶ φάσκοντος νοῦν ἀνθρώπινον μὴ εἰληφέναι τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον, ἀλλὰ σαρκὶ ἑνωθῆναι ψυχὴν ἄλογον ἐχούσῃ, συναγαγὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς ρν. πατέρας, καὶ μετασχὼν καὶ αὐτὸς τῆς συνόδου, καὶ τῶν εἰρημένων καθαιρεθέντων καὶ ἀναθεματισθέντων αἱρετικῶν, μετὰ καὶ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν δογμάτων καὶ ὁμοφρόνων, παρεσκεύασε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν κηρύττεσθαι· καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ νέος, τοῦ ἀσεβοῦς Νεστορίου λέγοντος ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν Λόγον καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν· καὶ τὸν μὲν φύσει υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, τὸν δὲ χάριτι υἱὸν ἀσεβῶς εἰσάγοντος, καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν εἶναι Θεοτόκον ἀρνουμένου· συναγαγὼν τὴν προτέραν ἐν Ἐφέσῳ τῶν διακοσίων ἁγίων πατέρων Σύνοδον καὶ ἀποστείλας ἄρχοντας, ὀφείλοντας παρεῖναι τῇ Συνόδῳ, προσέταξε καὶ τὸν Νεστόριον παραγενέσθαι, καὶ κρίσιν ἐπ᾽ αὐτῷ γενέσθαι· καὶ δὴ γενομένης ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, κατεδίκασαν Νεστόριον, καὶ ἀναθεμάτισαν σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ. τούτου δὲ οὕτω προελθόντων, ἐπαναστάντες Κυρίλλῳ τῷ πανοσιωτάτῳ οἱ τῆς ἐξαγίστου Νεστορίου μερίδος, ἐσπούδασαν πάγει ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἀνατρέψαι τὴν κατὰ Νεστορίου γεγενημένην κρίσιν. ἀλλ᾽ οὖν γε Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς, ἀντιλαμβανόμενος τῶν ὄντως ὀρθῶν κατὰ Νεστορίου καὶ τῶν πονηρῶν αὐτοῦ δογμάτων κριθέντων, παρεσκεύασε κρατεῖν * γενναίως τὴν ἐπ᾽ αὐτῷ γεγενημένην κρίσιν. καὶ γὰρ πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα τινὰ κατὰ τοῦ θείου Κυρίλλου πρὸς τὸν βασιλέα καταφλυαρησάντων, γράφει πρὸς τὸν βασιλέα Κύριλλος τοιαῦτα· Ἐπειδήπερ ἐπυθόμην, ὦ εὐσεβέστατε βασιλεῦ, τῶν φιλολογεῖν εἰωθότων τινὰς, ὡ-

Cedren.

cium in lupos, dolosorum in vulpes, mulierum amore furentium in equus. Sed Ecclesia divinis adstipulans Scripturis, animam una cum corpore condi affirmat, neque alterum altero prius esse, ut væcordi visum est Origeni. Propter has igitur malas & perniciosas opiniones, aut deliria potius, vos hortamur, o sanctissimi patres, ut in unum collecti, subjectam expositionem & singula ejus capita examinetis, damnetisque una cum Origene omnes qui idem sentiunt, aut quocumque tempore sentient.

Patres his acceptis litteris, omnibusque perpensis, exclamaverunt. Damnamus hæc omnia, & omnes qui ita sentiunt aut sentient. Similiter etiam de Theodoro Mopsuestiæ episcopo, & reliquis, ita habent Imperatoris litteræ. Majores nostri veræ fidei cultores, qui ante nos imperium pie administraverunt, operam dederunt, ut quovis tempore enascentes hæreses Conciliis sanctissimorum pontificum exscinderent, veræque fidei puro præconio vulgato sanctam Dei ecclesiam pacatam conservarent. Ideo Constantinus Magnus, Ario impie affirmante Filium non esse ejusdem cum Deo patre substantiæ, sed ex nihilo conditum, Nicæam cccxxx. patres convocavit, atque ipse Concilio ei interfuit: ubi Ario damnato & proscripto, veræ fidei confirmandæ intentus fuit, quam divini IIII patres professi sunt, & quæ hodieque cantatur, Filium ejusdem esse cum Den patre essentiæ, non ex nihilo ciearum. Ac Theodosius deinde major, Macedonio deitatem Spiritus sancti negante, & Apolinario discipulo ejus Verbi in natura humana administrationem calumniante, & affirmante Verbum mentem humanam sibi non sociasse, verum carni unitum fuisse rationis experte anima præditæ: Constantinopolin patres CL. coovocavit. ipsoque præsente, cum dicti hæretici una cum suis impiis opinionibus & sectatoribus damnati, communioneque ecclesiæ exclusi essent, curam adhibuit ut veræ fidei doctrina prædicaretur. Sed & Theodosius minor, cum impius Nestorius diceret alium esse Deum Verbum, alium Christum: ac Verbum quidem natura esse filium Dei, Christum tantum ex gratia impie autumaret, negaretque beatam Mariam esse Dei genitricem: priorem sanctam Ephesinam Synodum CC patrum convocavit, missis qui ei interessent præfectis, citato etiam ad dicendam causam Nestorio. Re diligentissime cognita, Nestorius & ejus sectatores damnati sunt. Re hoc modo procedente, contra sanctissimum Cyrillum insurrexerunt qui erant a parte detestabilis Nestorii, conatique sunt (quantum in ipsis erat) rescindere sententiam quæ erat in Nestorium lata. Ibi Theodosius defendens orthodoxos contra Nestorii factionem, damnationem ipsius & impiarum opinionum quas afferebat ratam haberi curavit. Nam cum Nestoriani præterea etiam alia quædam crimina Cyrillo apud Imperatorem nugaciter impingerent, ad eum Cyrillus in hanc sententiam scripsit: Postquam mihi, piissime Imperator renuntiatum est, quosdam garrulos instar vesparum ferarum susurris suis

Alteræ Justiniani litteræ historiam conciliorum continentes.

Edit. Paris. pag. 379.

Cyrilli ad Theodosium litteræ.

aures tuas personare, & maledicta in me eructare nugantes me asserere Christi divinum corpus cælo delatum, & non de sancta Virgine assumptum: itemque duos filios de sententia Nestorii confiteri: existimavi debere me adversus ipsos pauca in hanc sententiam dicere. O fatui, & nullius rei nisi calumniandi gnari, quomodo in hanc devenistis sententiam, tantumque insaniæ concepistis? Omnino enim oportebat hoc vos perspicue sentire, totam hanc nostram de fide disputationem inde ortam quod nos Mariam Deiparam esse contendimus. Atqui si, ut illi dicunt, nos corpus Christi divinum cælitus venisse, non ex ipsa natum dicimus, qui ea possit Deipara dici? Quem enim tandem peperit, si hoc verum non est, quod secundum carnem pepererit Emmanuelum? Rideantur ergo, qui hæc & talia de me blaterant. Non enim mentitur Esaias, cum ita vaticinatur: (Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & ei nomen facient Emmanuelo: quod est, Nobiscum Deus.) Et haud dubie verum dixit Gabrielus, angelorum princeps, Mariam ita alloquens: (Ne metuas tibi Maria: nam gratiam apud Deum invenisti. Ecce gravida eris, & paries filium, eique nomen Jesu impones, quia populum iste suum peccatis solvet.) Cum autem Dominum nostrum Jesum Christum dicimus desuper de cælo venisse, non eo sensu id dicimus, quasi putemus eum sanctam suam carnem de cælo detulisse: sed sequimur S. Paulum, qui ita ait: (Primus homo ex terra pulvereus: secundus, Dominus e cælo.) Recordamur etiam ipsum Dominum dixisse: (Nemo adscendit in cælum, nisi qui descendit inde, filius hominis.) At vero quod ad carnem attinet, natus est, sicut diximus, ex beata Virgine. Sed quoniam Verbum Dei cælo degressum, seipsum exinanivit, formam servi assumendo filiusque hominis appellatus est, cum quidem idem permaneret qui antea fuerat, (est enim immutabilis, & nulli alterationi obnoxiæ naturæ) cum jam unus intelligeretur esse cum propria carne, dicitur de cælo venisse. Et nominatur etiam homo de cælo profectus, cum sit perfectus Deus, idemque perfectus homo: intelligiturque una esse persona. Unus enim est Dominus Jesus Christus, tametsi naturarum discrimen non ignoretur, ex quibus ineffabilem illam dicimus factam unitionem. Fatemur itaque, Verbum, unigenitum Dei filium, Deum esse perfectum: & perfectum hominem corpore & anima ratione prædita constantem: quod ad Deitatem attinet, genitum a patre ante sæcula: ultimis autem temporibus eumdem nostrum & salutis nostræ causa natum ex Maria Virgine, quod ad humanam spectat naturam. Eumdemque & essentiæ cum patre ejusdem ratione Deitatis: & ejusdem nobiscum essentiæ, ratione humanitatis. Duarum enim naturarum facta est unio. Inde est quod unum Christum, unum filium, unum Dominum confitemur. Atque hujus inconfusæ unionis consideratione, fatemur etiam sanctam Virginem vere fuisse Deiparam, ideo quod Deus Verbum carnem induit, & homo factus est: inque ipsa conceptione sibi univit templum, quod ex ipsa assumebat. Si placet, exempli loco assumamus nostrum ipsorum compositionem, quatenus homines sumus.

Marginalia: De unione naturarum in persona Christi, præclara. — *Edit. Paris. pag. 380.* — *Esa. 7.* — *Luc. 1. Matth. 1.* — Christus quomodo de cælo. — *1. Cor. 15.* — *Joan. 3.* — *Philip. 2.* — *pag. 385.* Exemplum unionis hypostaticæ.

A γείαν σφηκῶν δίκην περιβομβεῖν, καὶ μοχθηροὺς ἐρεύγεσθαι κατ' ἐμοῦ λόγους, ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατακομισθὲν, καὶ οὐκ ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου λέγοντος τὸ θεῖον σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέντοι καὶ δύο υἱοὺς κατὰ Νεστόριον ὁμολογεῖν ἡμᾶς κατεφλυάρησαν· δεῖν ᾠήθημεν ὀλίγα περὶ τούτου πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν, οὕτως· Ὦ ἀνόητοι, καὶ μόνον εἰδότες συκοφαντεῖν, πῶς εἰς τοῦτο παρήχθητε γνώμης, καὶ τοσαύτην νενοσήκατε μανίαν; ἔδει γὰρ σαφῶς ἐννοεῖν, ὅτι σχεδὸν ἅπας ἡμῖν ὁ ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγὼν συγκεκρότηται διαβεβαιουμένοις, ὅτι Θεοτόκος ἐστὶν ἡ ἁγία Μαρία. ἀλλ' εἴπερ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἐξ αὐτῆς γεγεννῆσθαι τὸ θεῖον σῶμα τοῦ Χριστοῦ λέγομεν, ὥς φασι, πῶς B ἂν νοοῖτο Θεοτόκος; τίνα γὰρ ὅλως τέτοκεν, εἰ μὴ ἐστὶν ἀληθὲς ὅτι γεγέννηκε κατὰ σάρκα τὸν Ἐμμανουήλ; γελάσθωσαν τοίνυν οἱ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα κατ' ἐμοῦ περιλαληκότες. οὐ γὰρ ψεύδεται λέγων ὁ μακάριος Ἡσαΐας· ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. ἀληθεύει δὲ πάντως καὶ ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ πρὸς τὴν Παρθένον εἰπών· μὴ φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ὅταν δὲ λέγωμεν ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ οὐχ ὡς C ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθείσης τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκὸς, ταῦτα φαμὲν, ἀλλ' ὡς ἑπόμενοι τῷ ἱερῷ Παύλῳ φάσκοντι· ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκὸς, ὁ δεύτερος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. μεμνήμεθα δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου λέγοντος· οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. καίτοι γεγέννηται κατὰ σάρκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ καταφοιτήσας Θεὸς Λόγος, κεκένωκεν ἑαυτὸν μορφὴν δούλου λαβὼν, καὶ κεχρημάτικεν ἀνθρώπου υἱὸς, μετὰ τοῦ μεῖναι, ὃ ἦν, τουτέστι Θεὸς (ἄτρεπτος γὰρ καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ φύσιν ἐστὶν) ὡς εἷς ἤδη νοούμενος μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς, ἐξ οὐρανοῦ λέγεται κατελθεῖν. ὀνομάζεται δὲ καὶ ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ, τέλειος ὢν ἐν θεότητι, D καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ ὡς ἐν ἑνὶ προσώπῳ νοούμενος. εἷς γὰρ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός· κἂν τὴν τῶν φύσεων διαφορὰ μὴ ἀγνοῆται, ἐξ ὧν τὴν ἀπόρρητον ἕνωσιν φαμὲν πεπρᾶχθαι. τοιγαροῦν ὁμολογοῦμεν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον, Θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν Θεότητα· ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν, τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν Θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. δύο γὰρ φύσεων ἕνωE σις γέγονεν. ὅθεν ἕνα Χριστὸν, ἕνα υἱὸν, ἕνα Κύριον ὁμολογοῦμεν. Κατὰ ταύτην ἐκ τὴν τῆς ἀσυγχύτου ἑνώσεως ἔννοιαν, ὁμολογοῦμεν καὶ τὴν ἁγίαν Παρθένον ἀληθῶς Θεοτόκον, διὰ τὸ τὸν Θεὸν Λόγον σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπῆσαι, καὶ ἐξ αὐτῆς συλλήψεως ἑνῶσαι αὐτῷ τὸν ἐξ αὐτῆς ληφθέντα ναόν. καὶ, εἰ δοκεῖ, δεξώμεθα εἰς παράδειγμα τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς σύνθεσιν, καθ' ἣν ἐσμὲν ἄνθρωποι. συντιθέμεθα γὰρ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. καὶ ὁρῶ-

μὲν φύσεις δύο, ἑτέραν μὲν τοῦ σώματος, ἑτέραν δὲ τῆς ψυχῆς. ἀλλ' εἷς ἐξ ἀμφοῖν καθ' ἕνωσιν ἄνθρωπος, καὶ οὐχὶ τὸ ἐκ δύο φύσεων συντεθεῖσθαι, δύο ἀνθρώπους τὸν ἕνα νοεῖσθαι παρασκευάζει· ἀλλ' ἕνα τὸν ἄνθρωπον κατὰ σύνθεσιν, ὡς εἴρηκα, τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. ἐὰν γὰρ ἀνέλωμεν τό, ὅτι ἐκ δύο καὶ διαφόρων φύσεων, ὁ εἷς καὶ μόνος ἐστὶ Χριστός, ἀδιάσπαστος ὢν μετὰ τὴν ἕνωσιν· ἐροῦσιν οἱ ἐξ ἐναντίας· εἰ μία φύσις τὸ ὅλον, πῶς ἐνηνθρώπησεν, ἢ ποίαν ἰδίαν ἐποιήσατο σάρκα; τοὺς δὲ λέγοντας, ὅτι κρᾶσις ἢ σύγχυσις ἢ φυρμὸς ἐγένετο τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὴν σάρκα, καταξιωσάτω σου ἡ θεοσέβεια προδήλως ἐπιστομίζειν. μετὰ δὲ ταῦτα Κυρίλλου τελευτήσαντος, ἐπιφύεται μοναχός τις καὶ ἀρχιμανδρίτης Εὐτυχὴς ὀνομαζόμενος, καὶ ἀποσπᾷ κατόπιν αὐτοῦ μέρος οὐκ ὀλίγον τοῦ λαοῦ, κυρῶν τὰ Νεστορίου, καὶ τὸ αὐτοῦ πονηρὸν δόγμα, φάσκων μὴ εἶναι τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὁμοούσιον. καὶ δὴ πάλιν μετ' ὀλίγον διαβολικῆς ἰσχυσάσης χειρός, ἑτέρα σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ λῃστρική, καὶ οὐχ ὁσία γίνεται, παραπεμφθέντος ἐκεῖσε καὶ Φλαβιανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας ἔχοντος· καὶ φονεύεται μὲν Φλαβιανὸς ὁ θεῖος, ὑπερμαχῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. ἀνατρέπεται δὲ ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη σύνοδος, ὑπογραψάντων φονικῇ βίᾳ τινῶν ἐπισκόπων, ἐξ ὧν ὑπῆρχε Βασίλειος ὁ Σελευκείας. κἀντεῦθεν τῶν τοῦ Νεστορίου καὶ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς δημοσιευομένων πονηρῶν δογμάτων, καὶ πολλῆς ταραχῆς γινομένης μάλιστα ἐν τῇ ἀνατολῇ, φονεύεται Προτέριος ὁ μέγας ἱερεύς, καὶ ἕτεροι πλεῖστοι. τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀνίσταται θεόθεν Μαρκιανὸς ὁ βασιλεύς, καὶ συναγαγὼν ἐν Χαλκηδόνι τὴν τῶν χλ'. πατέρων σύνοδον, παρόντων Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς πορευθείς, καταδικάζονται μὲν Διόσκορος καὶ Εὐτυχὴς καὶ Νεστόριος, καὶ πάλιν ἀναθεματίζονται. Θεοδώρητον δὲ καὶ Ἴβαν καὶ Βασίλειον Σελευκείας ἐδέξαντο καθυπογράψαντας. καὶ τῆς λῃστρικῆς συνόδου ἀνατραπείσης καὶ ἀναθεματισθείσης, εἰς μίαν συμφωνίαν ἤγαγον πάντας οἱ θεῖοι πατέρες. τούτων δὲ τῶν τεσσάρων συνόδων οὕτω γενομένων, καὶ ἐπιβεβαιωθεισῶν, καὶ κρατυνθεισῶν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, οἱ τὰ Νεστορίου φρονοῦντες ἐσπούδασαν αὖθις τὴν αἵρεσιν αὐτῶν κρατῦναι * τῆς Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας ἀφορμῆς, πολλῷ χείρονα τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Νεστορίου βλασφημήσαντος. ὅθεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τοῖς ἡμετέροις πατράσι, καὶ βουλόμενοι τὴν ὀρθὴν πίστιν ἀλώβητον διαφυλάττεσθαι, προτρέπομεν καὶ ὑμᾶς τὰς βλασφημίας διεξετάσαντας, κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ ἀποφήνασθαι. πρὸς γὰρ τῶν ἄλλων ἀναριθμήτοις αὐτοῦ δυσφημίαις εἰς Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν γενομέναις, ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν Λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν, ὑπὸ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν καὶ τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλούμενον, καὶ τῶν χειρόνων κατὰ μικρὸν ἀφιστάμενον, πρὸς τὰ κρείττονα τῇ προκοπῇ τῶν ἔργων ἐληλυθέναι, καὶ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ γενόμενον ἄμωμον· καὶ ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον ἐν ὀνόματι Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος βαπτισθῆναι, καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰληφέναι, καὶ υἱοθεσίας ἀξιωθῆναι, καὶ καθ' ὁμοίωσιν βασιλικῆς εἰκόνος εἰς πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Λόγου τὸν Χριστὸν προσκυνεῖσθαι, καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄτρεπτον ταῖς

* deest διὰ

A Constamus nimirum anima & corpore. Ac videmus duas naturas, aliam corporis aliam animæ: hominem vero, ex utriusque unitione facta, unum. neque compositio ex duabus naturis efficit, ut pro uno homine duos cogitemus; sed unum (ut dixi) intelligimus hominem, ex anima & corpore compositum. Si enim hoc tollamus, ex duabus & differentibus naturis unum & indivulsum Christum ab unitione extitisse, dicent adversarii: Si una natura totius Christi est, quomodo potuit humanam naturam induere, aut quam carnem sibi propriam adsciscere? Eos autem qui dicunt contemperationem, confusionem aut mixtionem naturarum verbi Dei cum carne factam palam iis ora obturare tua pietas dignetur. Post hæc B Cyrillo mortuo, exstitit monachus quidam, & claustri princeps, nomine Eutyches. Hic non exiguam populi partem sibi adjunxit, Nestorii opiniones probans, dicensque carnem Christi non ejusdem cum nostra esse naturæ. Et quidem rursus non multo post diabolica manu prævalente, aliud Ephesi Concilium latronum, nequaquam sanctum, cogitur: misso ad id etiam Flaviano Constantinopolitano episcopo, cum penes Dioscorum Alexandreæ episcopum summa rerum ibi esset. Flavianus veritatem tuens in eo Concilio occiditur: & priori Synodo Ecclesiæ auctoritas abrogatur, subscribentibus posteriori huic quibusdam episcopis vi latronum eo compulsis, inter quos fuit etiam Basilius Seleuciæ episco- C pus. Inde cum publice docerentur Nestorii, Dioscori & Eutychis perniciosæ opiniones, magnique præsertim in Oriente existerent tumultus, occisi sunt Proterius episcopus, & alii plurimi. Eo rerum statu divina providentia Marcianum imperatorem creat. Is interfuit a se coacto Chalcedone ꟾↃ CXXX. patrum Concilio, præsentibus etiam Dioscoro & Eutychete. Ibi rursus damnantur Dioscorus, Eutyches & Nestorius: approbantur Theodoritus, Ibas & Basilius Seleuciæ episcopus, cum tandem priori Concilio subscripsissent. Ita abolitis prædatoriæ Synodi actis, & damnatis, concordia a sanctis patribus inter omnes conciliata est. His quatuor Conciliis sic D actis, & auctoritate roboratis, eamque in Ecclesia Dei obtinentibus, Nestoriani denuo conati sunt suam hæresim confirmare, opera Theodori Mopsuestiæ episcopi, qui magistrum suum Nestorium impie de rebus sacris loquendo superabat. Proinde nos vestigiis majorum nostrorum insistentes cupientesque veram fidem integram conservare, hortamur vos, ut hujus quoque scelerata mendacia examinantes, de eo & sectatoribus ipsius statuatis. Nam præter innumera alia, quæ impie in Christum Deum nostrum maledicta evomuit, id quoque protulit alium esse Deum verbum, alium Christum qui animi perturbationibus & carnis cupiditatibus molestiam ipsi exhibentibus paulatim a deterioribus E desistens, factorum profectu in melius evaserit, inculpataque optimæ vitæ ratione usus sit. Qui, ut nudus homo, in nomine Patris, & Filii & Spiritus sancti baptizatus, per baptismum gratiam Spiritus sancti consecutus, adoptione sit dignatus: & ad similitudinem regiæ imaginis Christum in persona verbi Dei adoratus, post re-

Eutyches.

Ephesina violenta Synod.

Chalcedonensis Synodus.

Theodori Mopsuestiensis blasphemiæ.

Edit. Paris. pag. 382.

surrectionem animo constanti & peccatorum vacuo fuerit. Præterea pronuntiavit, eam fuisse Verbi cum Christo unitionem, quæ est ab Apostolo dicta viri cum muliere: (Et erunt duo in una carne.) Ad hæc vos hortor, ut etiam examinetis quæ a Theodorito & Iba male scripta sunt contra prius Ephesinum sanctum Concilium, contraque eos eodem modo sententiam feratis.

Theodoritus & Iba.

Constantinopolitanæ Synodi responsum.

Patres hic rursum accurate considerata, responderunt: Chalcedonense sacrum Concilium Theodoritum & Ibam graviter verbis insectatam, non alia conditione in gratiam recepit, quam ut prius sua damnarent mala scripta, & Theodorum ac Nestorium. Nos autem præter reliquos omnes hæreticos a dictis quatuor sanctis Conciliis damnatos, atque ecclesia exclusos, damnamus etiam, atque proscribimus Theodorum qui fuit Mopsuestiæ episcopus, ejusque impios libros: nec non ea quæ Theodoritus male scripsit contra verum fidem, & duodecim sancti Cyrilli capita, ac primam sanctam Ephesinam Synodum, & pro defensione Theodori ac Nestorii. Præterea damnamus etiam impiam epistolam quam Iba fertur scripsisse ad Marin Persam, quæ negat Verbum Dei ex sancta Virgine Deipara Maria incarnatum, hominem esse factum, & divum Cyrillum pro hæretico traducit: ac primam quidem Ephesinam sacram Synodum reprehendit, ut quæ incognita causa Nestorium damnaverit: XII. autem capitula sancti Cyrilli conspuit, Nestorio & Theodoro, eorumque impiis scriptis & opinionibus patrocinatur. Quapropter effrænes hæreticorum istorum linguas, impiissimaque scripta, ipsosque ad extremum in falsis suis opinionibus ac malitia perseverantes, optimo jure patri mendaciorum diabolo annumerantes, dicemus: (Vadite in lumine ignis vestri, & in flamma quam concepistis.)

Edit. Paris. pag. 383.

Esa. 50.

Dives, quem eleemosynæ datæ pœnituit.

Ea tempestate Constantinopoli dives quidam cum ægrotaret, mortemque timeret, XXX. libras argenti in pauperes erogavit. Restitutus autem præter spem suam bonæ valetudini, fraude diaboli ea est inductus, ut facti ejus ipsum pœniteret, hocque cuidam fideli ac diviti suo amico aperiret. Monet iste hominem, ne huic malæ assentiatur cogitationi, Deumque irritet, qui eum propter istam largitionem miseratus sanitate donaverit: alioqui fore, ut subita morte nondum mutato facto pereat. Cum non moveretur ille, sed magis magisque quiritaretur: Amicus, quando (inquit) salutare consilium non admittis, aliud tibi subjiciam. Poscenti hoc, vere misericors ille: Agedum, ait, in templum abi, & non te, verum me istam in pauperes elargitum fuisse pecuniam dicito. ipse tibi statim XXX. illas libras reddam. Consentiens infelix ille ad templum abiit, auroque accepto ita uti alter præceperat locutus est. inde egrediens, ad ipsam templi portam mortuus concidit. Clericis ad rei novitatem stupentibus omnibusque aliis qui tum forte aderant, jubentibusque alterum pecuniam recipere suam, ille non obtemperavit, sed omnem inter egenos divisit, quod diceret Deum non pati sannas. Promissa enim Deo, non tantum pe-

A ἐννοίαις καὶ ἀναμάρτητον γεγενῆσθαι. καὶ πρὸς τούτοις, εἶπε τοιαύτην γεγενῆσθαι τὴν ἕνωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν, ὁποίαν ὁ Ἀπόστολος ἔφη περὶ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός· ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ἔτι δὲ προτρέπομαι ὑμᾶς, ἐξετάσαι καὶ τὰ κακῶς γραφέντα παρὰ Θεοδωρήτου καὶ Ἴβα, κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας συνόδου, καὶ ὁμοίως τὰ κατ' αὐτοῦ ἀποφήνασθαι.

Καὶ ταῦτα πάλιν ὡσαύτως οἱ θεῖοι πατέρες πολυπραγμονήσαντες ἀπεκρίθησαν· ἡ μὲν ἐν Χαλκηδόνι θεία σύνοδος Θεοδωρήτου καὶ Ἴβα πολλὰ καταβοήσασα, οὐκ ἄλλως αὐτοὺς ἐδέξατο, εἰ μὴ πρότερον ἀναθεματίσωσι τὰ ἴδια πονηρὰ συγγράμματα, καὶ Θεόδωρον, καὶ Νεστόριον. ἡμεῖς δὲ κατακρίνομεν καὶ ἀναθεματίζομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις B ἅπασιν αἱρετικοῖς, τοῖς κατακριθεῖσι καὶ ἀναθεματισθεῖσιν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων, καὶ Θεόδωρον γενόμενον ἐπίσκοπον Μοψουεστίας, καὶ τὰ δυσσεβῆ συγγράμματα αὐτοῦ· καὶ μέντοι καὶ τὰ κακῶς παρὰ Θεοδωρήτου συγγραφέντα, κατά τε τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἱερᾶς συνόδου, καὶ ὅσα ὑπὲρ συνηγορίας Θεοδώρου καὶ Νεστορίου αὐτῷ γέγραπται. πρὸς τούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν τὴν λεγομένην παρὰ Ἴβα γεγράφθαι πρὸς Μάρην τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνουμένην τὸν Θεὸν Λόγον ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου τῆς Θεοτόκου Μαρίας σαρκωθέντα, ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, καὶ τὸν θεσπέσιον Κύριλλον ὡς αἱρετικὸν διαβάλλουσαν, καὶ μεμφομένην μὲν C τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην ἁγίαν σύνοδον ὡς χωρὶς κρίσεως καὶ ζητήσεως τὸν Νεστόριον καθελοῦσαν, καὶ τὰ ιβ΄. κεφάλαια τοῦ μακαρίου Κυρίλλου διαπτύουσαν, ἐκδικοῦσαν δὲ Νεστόριον καὶ Θεόδωρον, καὶ τὰ δυσσεβῆ αὐτῶν συγγράμματά τε καὶ δόγματα. διὸ δὴ τοίνυν τὰς μὲν τῶν αἱρετικῶν τούτων καὶ πάντων ἀθυροστόμους γλώσσας, καὶ τὰς τούτων ἀσεβεστάτας συγγραφὰς, αὐτούς τε τοὺς μέχρι τέλους ἐμμείναντας τῇ οἰκείᾳ κακοδοξίᾳ καὶ πονηρίᾳ, μετὰ πατρὸς τοῦ ψεύδους εἰκότως διαβόλου συναριθμοῦντες, ἐροῦμεν. πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ᾗ ἐξεκαύσατε.

Ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσι πλούσιός τις ἐν Κωνσταντινουπόλει νοσήσας, καὶ τὸν θάνατον δειλιάσας, ἔδωκε τοῖς D πένησι χρυσίου λίτρας τριάκοντα. καὶ παρὰ προσδοκίαν ὑγιάνας, καὶ μεταμεληθεὶς ἐκ διαβολικῆς ἀπάτης, θαῤῥεῖ τοῦτο γνησίῳ καὶ πλουσίῳ φίλῳ αὐτοῦ. ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· μηδαμῶς ὦ ἄνθρωπε παραδέξῃ τὸν πονηρὸν τοῦτον λογισμὸν καὶ λυπήσεις Θεὸν τὸν ἐλεήσαντά σε, καὶ ἀναστήσαντα διὰ τὴν ἐλεημοσύνην σου, καὶ ἐπάξει σοι θάνατον αἰφνίδιον, καὶ ἀπέλθῃς ἀμετανόητος. τοῦ δὲ μὴ πειθομένου, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀπεδυσωποῦντος, ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ φίλος· ἐπεὶ συμβουλεύοντός μου τὰ πρὸς σωτηρίαν οὐ καταδέχῃ, εἴπω σοι ἑτέραν βουλήν. ὁ δέ φησι, ποίαν ταύτην; καὶ ὁ ἀληθὴς ἐλεήμων ἀπεκρίνατο· δεῦρο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰπέ· οὐκ εἰμὶ ἐγὼ Κύριε ὁ ποιήσας τὴν ἐλεημοσύνην ἐκείνην, ἀλλ' οὗτός ἐστι· καὶ παρέξω σοι τὰς E τριάκοντα λίτρας εὐθέως· ὁ δὲ ταλαίπωρος ἐκεῖνος ἄνθρωπος συνθέμενος τοῦτο, καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀπελθὼν, τὸ χρυσίον ἐν χερσὶ λαβὼν, καὶ τὸν λόγον εἰπὼν, ἐν τῷ ἐξέρχεσθαι αὐτὸν, πεσὼν παρὰ τὴν πύλην τῆς ἐκκλησίας ἀπέθανε· τῶν κληρικῶν δὲ ἐκπλαγέντων, καὶ πάντων τῶν εὑρεθέντων, προετρέποντο τὸν Κύριον τῶν νομισμάτων λαβεῖν αὐτά. ὁ δὲ οὐκ ἐπεί-

θη, ἀλλὰ τοῖς πτωχοῖς ταῦτα διένειμεν, εἰπὼν, ὁ Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ἡ γὰρ πρὸς τὸν Θεὸν ἐπαγγελία οὐ μόνον ἔχει χρημάτων, ἀλλὰ καὶ μέχρι λόγου φθάνει, καὶ προαιρέσεως· ἀνάγκη τοίνυν ἀποδιδόναι πάντας τὰ ἐπηγγελμένα πρὸς Θεόν· τὴν μὲν παρθένον, τὴν παρθενίαν· τὴν ἐγκρατῆ, τὴν ἐγκράτειαν· τοὺς ἐν γάμῳ, τὴν σωφροσύνην, καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους τιμὴν καὶ ἀγάπην· καὶ τέλος, πάντας τὴν εἰς Θεὸν πίστιν καὶ εὐλάβειαν, καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἀνδρείαν.

Καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ ἐγένετό τι τοιοῦτον. ἐπίσκοπός τις εὐλαβὴς πάνυ πλησίον ἔχων τινὰ φιλόσοφον Εὐάγριον καλούμενον, ἑταῖρον μὲν αὐτοῦ γενόμενον ἐν τοῖς παιδευτηρίοις, Ἕλληνα δὲ τὴν θρησκείαν, ὃν ὁ ἐπίσκοπος μεταθεῖναι βουλόμενος ἐκ τῆς εἰδωλομανίας πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν, συνεχῶς προσεκαλεῖτο καὶ διελέγετο. τοῦ δὲ μὴ πειθομένου, ἀλλὰ καὶ σφοδρῶς δυσχεραίνοντος, εἰπεῖν λέγεται ἐν μιᾷ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον· ὄντως κύριε ἐπίσκοπε καὶ τοῦτο μετὰ πάντων ἀπαρέσκει μοι, ὃ λέγετε οἱ Χριστιανοὶ, ὅτι συντέλεια τοῦ κόσμου γίνεται, καὶ τῶν σωμάτων ἀνάστασις, καὶ ἀνταπόδοσις τῶν βεβιωμένων· καὶ ὅτι ὁ ἐλεῶν πτωχὸν, Θεῷ δανείζει, καὶ ἑκατονταπλασίονα μετὰ ζωῆς αἰωνίου ἀπολήψεται. καὶ τοῦ Ἐπισκόπου διαβεβαιουμένου, μηδὲν ψεῦδος ἢ χλεύην ἐν τοῖς τῶν Χριστιανῶν εἶναι δόγμασιν, ἀνεχώρησεν Εὐάγριος πολλὴν ἔχων συζήτησιν ἐν ἑαυτῷ. μετὰ δέ τινα χρόνον Θεοῦ συνεργοῦντος τῇ τοῦ ἐπισκόπου διδασκαλίᾳ, πιστεύσας ὁ φιλόσοφος ἐβαπτίσθη. ὃς αὐτίκα παρασχὼν τῷ ἐπισκόπῳ χρυσίου λίτρας τριακοσίας, (ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα) λέγει· δέξαι ταῦτα, ὦ Ἐπίσκοπε, καὶ δίδου τοῖς πτωχοῖς, ποίησόν μοι ἰδιόχειρον, ὅτι λήψομαι αὐτὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ. τοῦ δὲ ταῦτα δεξαμένου προθύμως, καὶ τὸ γράμμα ποιήσαντος, διεδόθη παρ' αὐτοῦ τοῖς πένησι πάντα. ἐπιζήσας οὖν χρόνους τινὰς ὁ φιλόσοφος ἐν εὐσεβείᾳ καὶ ἀρεταῖς μεγάλαις, παρήγγειλε τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις τελευτῶν, ἐνθεῖναι τὸν χάρτην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ οὕτω ταφῆναι. καὶ τούτου γενομένου, μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐπιφαίνεται κατόναρ ὁ φιλόσοφος τῷ Ἐπισκόπῳ λέγων· ἐλθὲ εἰς τὸν τάφον μου, ὦ Ἐπίσκοπε, καὶ λάβε τὸ ἰδιόχειρόν σου. ἀπέλαβον γὰρ τὸ χρέος ἑκατονταπλάσιον, καὶ οὐδένα ἔχω λόγον πρός σε· ἀλλὰ πρὸς τελείαν πληροφορίαν σου, ἰδιοχείρως ἐν αὐτῷ καθυπέγραψα. τοῦ δὲ Ἐπισκόπου πρωῒ μεταστειλαμένου τοὺς υἱοὺς τοῦ φιλοσόφου, καὶ μαθόντος παρ' αὐτῶν ὡς συνετάφη αὐτῷ τὸ ἰδιόχειρον, ἀπέρχεται μετὰ τῶν κληρικῶν τῆς πόλεως· καὶ ἀνοίξαντες τὸν τάφον, εὑρίσκουσι τὸν φιλόσοφον καθήμενον, καὶ τὴν χεῖρα μετὰ τοῦ γράμματος προτείνοντα. τῶν δὲ κληρικῶν πειρωμένων λαβεῖν τὸν χάρτην, οὐδενὶ τοῦτον ἐδίδου. τοῦ δὲ ἐπισκόπου τὴν χεῖρα ἁπλώσαντος, παραχρῆμα τὸν χάρτην ἐπιδοὺς, ἀνέπεσε πάλιν. ὅνπερ ἀνοίξας ἐπὶ πάντων, εὗρε νεωστὶ ὑπογεγραμμένον τῇ χειρὶ τοῦ φιλοσόφου, οὕτως· ἐγὼ Εὐάγριος φιλόσοφος σοὶ τῷ ὁσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ κυρίῳ μου Συνεσίῳ χαίρειν· ἴσθι πάτερ, ὡς ἔλαβον τὸ χρέος ἑκατονταπλάσιον, καὶ οὐδένα πρός σε λόγον ἔχω περὶ τούτου. πάντων οὖν τῶν ἀκουσάντων καταπλαγέντων σφόδρα, καὶ ἐπὶ πολὺ κραζόντων τὸ Κύριε ἐλέησον, ἐκέλευσεν ὁ Ἐπίσκοπος τὸ τοῦ φιλοσόφου ἰδιόχειρον τηρεῖσθαι ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ.

Τῷ κζ'. ἔτει, μηνὶ Αὐγούστῳ ιε'. γέγονε σεισμὸς μέγας, ὡς πεσεῖν πολλοὺς οἴκους καὶ ἐκκλησίας καὶ λοι-

cuniam, sed verba etiam voluntatemque obligant: & quidquid homo Deo pollicitus fuerit, id præstare opus habet: virgo virginitatem, continens continentiam, qui in matrimonio vivunt, pudicitiam, mutuumque amorem & honorem: denique omnes fidem Deo & religionem, & justitiam, & fortitudinem.

Alexandreæ porro talis res accidit. Episcopus quidam admodum religiosus, vicinum habebat quemdam philosophum, Evagrium nomine, Græcæ superstitioni addictum, qui in schola sodalis episcopo fuerat. Hunc episcopus a væsano falsorum numinum cultu ad fidem Christianam traducere cupiens, identidem provocabat, cumque eo disputabat. Sed philosophus neque concedebat, & magis magisque veræ religioni infensus reddebatur. Quodam die fertur episcopum in hæc verba allocutus: Profecto episcope, præter alia & hoc mihi improbatur, quod mundi finem fore vos Christiani dicitis, corpora resurrectura de mortuis, & pro acta vita cuique mercedem redditum iri: tum qui pauperi misericordia motus largiatur, eum sua apud Deum in favore ponere, recepturumque centuplum cum vita æterna. Episcopo, nihil vanitatis aut ludibrii inesse Christianæ doctrinæ, summopere affirmante, ita discessit Evagrius, ut qui animi valde dubius esset. Aliquanto post tempore, Deo episcopi doctrinam adjuvante, credidit, & baptizatus est: utque erat prædives, attulit ad episcopum CCC auri libras, quas ille pauperibus distribueret: data sibi cautione manu propria scripta, Deum illa redditurum. Episcopus pecuniam accepit, eamque data syngrapha inter egenos divisit. Philosophus autem aliquot adhuc annos cum pie vixisset, magnaque virtutum opera edidisset, moriturus suis liberis præcepit, ut sibi in manum insererent syngrapham istam, atque sic sepelirent. His ita factis, tertio post die episcopo in somnis visus est Evagrius, ita alloquens: Accede ad sepulcrum meum episcope, & recipe syngrapham tuam. redditum est enim mihi debiti centuplum, neque habeo quod a te exigam. sed & quo plenius tibi caveretur, manu mea subscripsi. Diluculo episcopus philosophi filios ad se vocavit, cumque ex iis rescivisset chirographum cum Evagrio fuisse sepultum, cum clero urbis ad sepulcrum accessit. quo aperto, invenerunt philosophum sedentem, manumque cum charta protendentem. quam cum vellent clerici eximere nemini eorum concessit: episcopo autem manum explicante, eam statim dimisit, ac recubuit. Episcopus charta in conspectu omnium aperta, invenit recens manu philosophi subscriptum ita: Evagrius philosophus sanctissimo episcopo domino meo Synesio salutem. Scias pater, me centuplum debiti recepisse, neque eo nomine habere quod abs te exigam. Hoc audito, cum omnes vehementer attoniti aliquandiu vociferati essent, Miserere Domine: jussit episcopus, philosophi manu scriptam schedam in armario asservari.

Anno vigesimoseptimo, mensis Augusti die decimoquinto magnus fuit

Evagrius philosophus ad Christum conversus a Synesio.

Edit. Paris. pag. 382.

Terræmotus.

terræmotus, qui multas domos, multa templa & balnea dejecit, & maxime muros ad auream portam, multosque mortales perdidit. Per totum mundum ista concussio damna dedit, & mare ad duo milliaria æstus resorpsit, inque eo multæ sunt naves confractæ.
Edit Paris. pag. 385. In Arabia, Palæstina, Mesopotamiaque & Antiochea, urbes multæ pagique sunt prostrati: obrutaque hominum & brutorum multitudo. Corruit etiam Nicomediæ magna pars. Obtinuit motus ille dies quadraginta. Quotannis ejus memoria celebratur, populo in Campo supplicante.

Anno XXVIII. mense Julio in conjunctione montis magnus fuit terræmotus: & die XIX. tonitrua & fulgura terribilia, ventusque Africus vehemens, quo deturbata est crux, quæ stabat intra portam auream.

Anno XXIX. Judæi & Samaritani mota seditione Cæsareæ, Palæstinæ urbe, multos Christianos interfecerunt, & eorum bona diripuerunt. Quos Imperator ministerio Adamantii suppliciis affecit, capitibus truncavit, relegavit, universosque e medio sustulit.

Anno XXX. ignis in cælo apparuit lanceæ forma, ab aquilone usque ad occasum.

Anno XXXI. rursum varii fuerunt terræmotus, quibus læsi sunt muri Constantinopolis orientalis & occidentalis, multaque templa & domus solo æquatæ sunt, & suburbia, & Regium, adeo ut non possent agnosci. Etiam aliis in urbibus tanti terræmotus, quantos eo seculo nemo fuisse recordabatur,
555 concutiebaturque terra * noctes diesque continuas decem. Ideo mœstus Imperator, ad Natalicia & Theophania sine corona prodiit. Solemnia etiam duodecim dierum non egit: sed quod illis fuerat impendendum, pauperibus
Pestis. elargitus est. Mense Februario mortui sunt plurimi homines, præsertim Constantinopoli, adeo ut cadavera per triduum insepulta jacuerint, ad ea efferenda non sufficientibus sandapilis templorum & sacrarum ædium. Ideo Imperator alias CIↃ. confecit: cumque ne hæ quidem satis essent, plurimos currus jussit apparari, jumentaque innumera dedit ad eam rem. Peste autem se intendente, pleraque cadavera in litus projecta, ad sextum diem inhumata jacuerunt, quod vivi iis sepeliendis non sufficerent, neque naves iis transvehendis. Sæviit illa pestis menses duos Julium & Augustum. Fuerunt etiam tonitrua & fulgura terribilia admodum, quibus multi conflagrarunt.

Anno XXXII. rursum lues lethalis grassata est, maxime in pueros, bubonibus eos necans. duravit menses IV. neque minorem quam prior stragem
pag. 386. in urbe & remotis etiam locis edidit. Antiochea rursum terræmotu est concussa. Aliquanto post stellarum discursus fuit a vespera usque ad auroram, ita ut omnes perterriti dicerent stellas decidere. Fuerunt etiam passim in
556 mundo populi seditiones, cædes, bella, morbique, & mortes homines non faciebant missos. Antiocheæ post terræmotum stridor cæli horrendus supra modum extitit, cujus metu multi extincti sunt.

A τρὰ, ϗ τὰ τείχη μάλιστα τῆς χρυσῆς πόρτης· ϗ πολλοὶ ἀπέθανον. οὗτος ὁ σεισμὸς παγκόσμιος γέγονεν, ὥστε πᾶσαν τὴν οἰκουμένην σχεδὸν πτοηθῆναι, ϗ τὴν θάλασσαν ἀναῤῥιχᾶσαι μίλια δύο, ϗ πολλὰ πλοῖα ἀπολέσθαι ἐν τῇ τοῦ ὕδατος ἀναχωρήσει. ϗ ἐν μὲν τῇ Ἀῤῥαβίᾳ ϗ Παλαιστίνῃ ϗ Μεσοποταμίᾳ, ϗ Ἀντιοχείᾳ καταπεπτώκασι πόλεις πολλαὶ ϗ κῶμαι, ϗ συνελήφθησαν ἀνθρώπων πλήθη, ϗ ἀλόγων. πέπτωκε δὲ ϗ τῆς Νικομηδείας μέρος πολύ· ϗ ἐπεκράτησεν ὁ σεισμὸς ἡμέρας μ΄. γίνεται δὲ ἡ μνήμη τοῦ σεισμοῦ τούτου κατ᾽ ἔτος, ἐν τῷ κάμπῳ λιτανεύοντος τοῦ λαοῦ.

Τῷ κη΄. ἔτει, μηνὶ Ἰουλίῳ, ἐν τῇ συνάξει τοῦ ὄρους γέγονε σεισμὸς μέγας. ϗ τῇ ιθ΄. ἐγένοντο βρονταὶ ϗ ἀστραπαὶ φοβεραὶ, ϗ ἄνεμος Λὶψ μέγας, ὡς πεσεῖν τὸν σταυρὸν τὸν ἱστάμενον ἔσωθεν τῆς χρυσῆς πόρτης. B

Τῷ κθ΄. ἔτει, ἐστασίασαν οἱ Ἰουδαῖοι ϗ Σαμαρεῖται ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, ϗ πολλοὺς Χριστιανοὺς ἀνεῖλον, ϗ τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν διήρπασαν. οὓς ὁ βασιλεὺς δι᾽ Ἀδάμαντος ἐφείλκυσε ϗ ἀπεκεφάλισε, ϗ ἄλλους ἐξώρισε, πάντας δὲ ἠφάνισε.

Τῷ λ΄. ἔτει, ἐφάνη πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς λόγχη, ἀπὸ ἀρκτῴου ἕως δυσμῶν.

Καὶ τῷ λα΄. ἔτει ἐγένοντο πάλιν σεισμοὶ διάφοροι, ὥστε παθεῖν τὰ δύο τείχη Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἀνατολικὸν ϗ τὸ δυτικὸν, ϗ πολλαὶ ἐκκλησίαι ϗ οἶκοι ἕως ἐδάφους κατέπεσον. ἀλλὰ μὴν ϗ τὰ προάστεια, ϗ τὸ Ῥήγιον, ὥστε μὴ γνωρίζεσθαι. ϗ ἐν ἄλλαις δὲ πόλεσιν ἐγένετο C σεισμὸς οὗτος, οἷον οὐκ ἐμνημόνευσεν ἄνθρωπος ἐν ταῖς γενεαῖς ἑαυτοῖς. καὶ ἐσείετο ἡ γῆ μετὰ φιλονεικίας ἐν νυκτὶ ϗ ἡμέρᾳ ἐπὶ ἡμέρας δέκα. διὸ ϗ λυπούμενος ὁ βασιλεὺς, εἰς τὰ γενέθλια ϗ θεοφάνια χωρὶς στέμματος προῆλθε· ϗ τὰ ἐξ ἔθους * κλητώρια τῆς δωδεκαημέρου οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ τὰς ἐξόδους αὐτῶν δέδωκε τοῖς πτωχοῖς. τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ γέγονε θνῆσις ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν νέων, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὥστε μένειν ἀτάφους τοὺς ἀποθνήσκοντας ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, διὰ τὸ μὴ ἐξαρκεῖν τοὺς κραββάτους τῶν ἐκκλησιῶν ϗ τῶν εὐαγῶν οἴκων πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς τελευτῶντας. ὅθεν ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἕτερα κραββάτια χίλια, καὶ μηδ᾽ οὕτως ἐξαρκούντων, ἁμάξας προσέταξε πλείστας εὐτρεπισθῆναι, καὶ D ἄλογα δέδωκε μυρία πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς νεκρούς. ἐπιτεινομένης δὲ τῆς θνήσεως, ἔῤῥιπτον τοὺς πλείονας εἰς τὸν αἰγιαλόν. καὶ ἔμενον ἄταφοι ἕως ἡμέρας ἕξ, διὰ τὸ μὴ ἐπαρκεῖν τοῖς ζῶσι θάπτειν τοὺς τεθνεῶτας, μήτε δὲ τὰ πλοῖα ἐξαρκεῖν εἰς τὸ διαπερᾶν αὐτούς. ἐκράτησε δὲ ἡ θνῆσις αὕτη μῆνας δύο, Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον. ἐγένοντο δὲ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ μεγάλαι καὶ φοβεραὶ σφόδρα, ὥστε πολλοὺς ὑπ᾽ αὐτῶν κατακαῆναι.

* κλητώρια Meurs.

Τῷ λα΄. ἔτει ἐπεγένετο αὖθις θανατικὸν, ϗ μάλιστα τοῖς παιδίοις ἀπὸ βουβωνικοῦ πάθους, μῆνας δ΄. καὶ οὐχ ἧττον διέφθειρε τοῦ προτέρου θανατικοῦ πᾶσαν τὴν πόλιν, καὶ τὰ πόῤῥω ταύτης. ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ πάλιν γέγονε E σεισμὸς μέγας. μετὰ δὲ χρόνον τινὰ, γέγονεν ἀστέρων δρόμος ἀφ᾽ ἑσπέρας ἕως πρωῒ, ὥστε πάντας ὑπερεκπλήττεσθαι καὶ λέγειν, ὅτι πίπτουσιν οἱ ἀστέρες. γεγόνασι δὲ κοσμικαὶ δημοκρατίαι, καὶ φόνοι πολλοὶ ϗ πόλεμοι, καὶ νόσοι ϗ θάνατοι τοῖς ἀνθρώποις οὐκ ἐπέλιπον. ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν σεισμὸν, γέγονε βρυγμὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φοβερώτατος, ϗ πολλοὶ ἐκ τοῦ φόβου ἀπέθανον.

Τῷ

Τῷ δὲ λβ΄. ἔτει, τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ φιλοκαλουμένου τοῦ τρούλου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας (ἦν γὰρ διερρηγμένος ἐκ τῶν ἐπιγενομένων ἀλλεπαλλήλων σεισμῶν) ἔπεσε τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς προῦποσολῆς τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, καὶ συνέτριψε τὸ κιβώριον, καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ τὸν ἄμβωνα. συνιδὼν οὖν ὁ βασιλεὺς, ἤγειρεν ἄλλας πεσσοὺς, καὶ ἐδέξατο τὸν τροῦλον, καὶ οὕτως ἐκτίσθη. ὑψωθεὶς πλέον εἴκοσι ποδῶν εἰς ὕψος τοῦ πρώτου κτίσματος. ἐποίησε δὲ καὶ τοὺς ἔξω τοῦ ναοῦ κατέναντι τῶν ἐσωπυλῶν, τέσσαρας κοχλίας, οὓς ἀπὸ γῆς φυτεύσας μέχρι τοῦ τρούλου ἀνεβίβασεν, ἔρεισμα τούτους τῶν ἁψίδων κατεργασάμενος. τότε ποιεῖ καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἔργον ἀμίμητον. ἀπό τε γὰρ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου παντοίου, καὶ ξύλου καὶ μετάλλου, καὶ εἴδους ἄλλου, ὅσα τε γῆ φέρει καὶ θάλασσα καὶ πᾶς ὁ κόσμος, ἐκ πάντων συνάξας, τὰ μὲν κρείττονα τιμιώτερα πλείονα, τὰ δὲ ἐλάττω ἐνδεέστερα, τὰ τηκτὰ τήξας, τὰ ξηρὰ ἐπέβαλε, καὶ οὕτως εἰς τύπον ἐπιχέας ἀνεπλήρωσεν αὐτήν. ὅθεν ποικίλη φαινομένη, θάμβος παρέχει τοῖς εἰς αὐτὴν ἀτενίζουσιν, ἐπιγράψας γύρωθεν ταῦτα· τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν οἱ δοῦλοί σου Χριστὲ, Ἰουστινιανὸς καὶ Θεοδώρα, ἃ δεξάμενος πρόσδεξαι υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ, ὁ σαρκωθεὶς καὶ σταυρωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει σου διατήρησον. καὶ τὴν πολιτείαν ἣν ἡμῖν ἐπίστευσας, εἰς τὴν ἰδίαν σου δόξαν αὔξησον, καὶ φύλαξον, πρεσβείαις τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἀειπαρθένου Μαρίας.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπανέστησαν οἱ Οὖννοι, οἱ καὶ Σθλαβῖνοι, τῇ Θρᾴκῃ, καὶ ἠχμαλώτευσαν καὶ ἐφόνευσαν πολλούς. ἐκράτησαν δὲ καὶ τὸν στρατηλάτην, καὶ τὸν στρατηγόν. εὑρόντες δὲ καὶ τοῦ Ἀναστασιακοῦ τείχους τόπους τινὰς πεπτωκότας ἐκ τῶν σεισμῶν, εἰσῆλθον καὶ ἠχμαλώτευσαν ἕως Δριπείας καὶ Νυμφῶν, καὶ Χίτου κώμης. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς, ἐδημότευσε πολλοὺς, καὶ ἔπεμψεν εἰς τὸ μακρὸν τεῖχος καὶ συγκρούσαντες πόλεμον, πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπέθανον.

Ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν τὸν Βελισάριον. ὃς λαβὼν τοὺς ἵππους τῶν πολιτῶν, καὶ ἐξοπλίσας λαὸν, ἦλθεν εἰς Χίτου κώμην· καὶ ποιήσας φοσσᾶτον, ὅσους ἐκράτησεν ἐξ αὐτῶν ἀπέκτεινεν. ἐκέλευσε δὲ κοπῆναι δένδρα, καὶ σύρεσθαι ὀπίσω τοῦ ἐξερκίτου αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀνέμου κονιορτὸς μέγας, καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν ἐπάνω τῶν Οὔννων. οἱ δὲ νομίσαντες πλῆθος πολλὰ εἶναι, ἔφυγον ἕως Ἀρκαδιουπόλεως. κελεύει οὖν ὁ βασιλεὺς γενέσθαι πλοῖα δίπρυμνα, καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὸν Δάνουβιν, καὶ πολεμῆσαι αὐτοῖς. ὅπερ γνόντες οἱ βάρβαροι, παρεκάλεσαν διὰ πρεσβευτοῦ, ἀκίνδυνον παραχωρῆσαι αὐτοῖς τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ τὸν κουροπαλάτην, διαβιβάσαι αὐτούς.

Τῷ λγ΄. ἔτει, κτίζει τὴν γέφυραν τοῦ Σαγγάρεως ποταμοῦ, τὴν λεγομένην πενταγέφυρον, διὰ καμαρῶν πέντε, ξυλίνην πρότερον οὖσαν. κτίζει δὲ καὶ τὸν ἐν τῇ πηγῇ ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Τῷ λδ΄ ἔτει ἐφημίσθη ἐν τῇ πόλει, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησε, διὰ τὸ κεφαλαλγεῖν, καὶ μηδένα θεωρεῖν. καὶ ἦν ταραχὴ, καὶ ἁρπαγαὶ εἴς τε τὰς προβολὰς καὶ τὰ μαγκιπεῖα. καὶ περὶ ὥραν θ΄. προσέταξε τῷ ἐπάρχῳ, καὶ ἅψαι φῶτα εἰς ὅλην τὴν πόλιν, ὅτι ὑγιαίνει ὁ βασιλεὺς, καὶ συνεστάλη τὰ τῆς ταραχῆς. τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ γέγονεν ἐμπρησμὸς μέγας, ἀπό τε τῶν Σοφιῶν, καὶ ἕως τῶν Πρόβου. γέγονε καὶ θανατικὸν μέγα ἐν Κιλικίᾳ,

Cedren.

Anno XXXII, trulla magni templi, continentibus terræmotibus perrupta concidit, & pars Orientalis fornicis sanctæ aræ, contrivitque ciborium & sacram mensam & suggestum. Id videns Imperator, alia pinnacula erexit, quibus trullam exciperet: itaque instaurata est, XX pedes altior quam fuerat ante. Eduxit etiam a solo usque ad trullam quatuor cochleas in exteriore templi parte, e regione internorum pinnaculorum, quæ cochleæ fulcirent fornicem. Sacram quoque mensam tum fecit, opus imitatione nulla æquandum. Constabat auro, argento, omnis generis lapidibus, lignis, metallis, omnibusque rebus quas terra fert, & mare & totus mundus. Ex omni materia pretiosiora plura, viliora pauciora collegerat: liquatiique iis quæ fluunt, sicca illis immiserat, atque ita formam mensæ absolverat. Itaque varium illud opus convenientibus stuporem injiciebat. In orbem hanc habuit Inscriptionem: Tua de tuis tibi offerimus servi tui Christe, Justinianus & Theodora: ea tu propitius accipe fili Dei verbum, qui nostri causa carnem assumpsisti, & cruci affixus fuisti: ac nos in recta tui fide conserva: & quam nobis commisisti rempublicam, eam ad tuam gloriam auge ac tuere, intercedente sancta Deipara Virgine Maria. *Inscriptio sacræ mensæ.*

Eodem anno Hunni, qui & Sclavini dicuntur, Thraciam infestaverunt, multosque captivos abduxerunt, multos occiderunt, capto etiam præfecto ejus provinciæ. *Hunnorum in Thraciam impressio.* Cumque partes quasdam muri Anastasiani terræmotibus prostratas invenissent, ingressi sunt, & in potestatem suam omnia redegerunt, usque ad Dripeam & Nymphas, & Chiti pagum. 157 Eo cognito, Imperator multos de civibus ad longum murum misit. ibi commissa pugna multi Romanorum ceciderunt.

Belisarium ergo Justinianus contra Hunnos mittit. Is equis civium sumptis, armata multitudine venit ad Chiti pagum: fossaque acta, quotquot barbarorum cæpit, eos necavit. Jussit etiam arbores cædi, & post exercitum suum eas trahi, ita ventus magnum pulverem excitatum supra Hunnos evexit: *Edit. Paris. pag. 387.* qui putantes magnos adesse exercitus, usque Arcadiopolin profugerunt. Jubet ergo Imperator naves biruppes parari, iisque in Danubio contra Hunnos uti. Quod ubi resciverunt Barbari, missis legatis petiverunt, ut sibi tuto reditus per id flumen concederetur. 158 Misit ergo Imperator Justinum Curopalatam, sorore sua natum, qui eos traduceret.

Anno XXXIII, pontem in Sangario flumine condit, quinque fornicibus. Prius ligneo ponte constratus fuerat. Condit etiam templum Deiparæ in fonte.

Anno XXXIV, cum ob dolorem capitis Justinianus in conspectum populi non prodiret, didit us est in urbe rumor de morte ejus. itaque tumultuatum est, direptæque tabernæ & * mancipia. *[* pistrina]* Circa horam nonam præfectus mandato Imperatoris lumina per totam urbem succendit, quibus regem salvum esse indicabatur. ea res tumultum sedavit. Mense Decembri magnum fuit incendium, a Sophiæ usque ad Probi

Fuit & magna pestis in Cilicia, & Anazarbi, & Antiocheæ Magnæ: & terræmotus. Depugnaverunt etiam inter se orthodoxi & Severiani, & multæ sunt cædes factæ. Imperator autem ministris missis, turbatores punit.

Incendia. Anno trigesimoquinto, magnum alta vespera fuit incendium in Cæsario, quod grassatum est usque ad Omphaceram. officinæ omnes conflagrarunt, & vestibula Bovis. Certamine porro equestri commisso, Prasini Venetos adorti sunt per tumultum populi, multasque ediderunt cædes: quarum auctores Imperator multis suppliciis affecit.

Anno xxxvi, rursum populi seditio fuit in Pittaciis. ejus causa multos Imperator punit. Cum autem diu non pluisset, aquæ penuria ingruit. Victoriæ tum nuntius Roma allatus, Narsetem patricium duas munitas urbes de Gotthis recepisse, Viriam & Brincas. Insidiis (159) autem factis, & earum comprehensis auctoribus, falso ab iis delatum est Belisarii quoque nomen, isque jussus domi se continere. Qui xix Julii innocentia sua detecta, in publicum prodiit, & sua recuperavit.

Anno xxxvii, incendio conflagravit hospitalis domus Samsonia, & quæ sunt ante Rufum ædificia: ac media aula magni templi, quæ Garsonostasium dicitur. item duo Asceteria propinqua sancti Paci, parsque narthecis ejus.

Edit. Paris. pag. 388. Anno xxxviii moritur Belisarius patricius Byzantii. Eodem anno Justinianus Eutychium patriarcham Constantinopolitanum, sua spoliatum dignitate, Amaseam relegat: eique sufficitur Joannes * scholasticus. Ad extremum Justinianus opinionem de corruptibili & incorruptibili in medium protulit, edictoque ea de re circummisso, alienus a vera religione vita excessit, cum imperasset annos triginta octo, menses septem, dies tredecim. Successit ei Justinus Curopalates sorore Justiniani natus, mortua jam ante Theodora Augusta.

* ex scholasticis.

JUSTINUS Curopalates Imperator.

Justinus patria Thrax, orthodoxos, imperavit annos tredecim. Statura fuit justa, latus, grandis, subcæsius, subfulvus, rara barba, meticulosus, ad iram proclivis. Paulo post factus est elatior animi, stolidus, pleraque nullo consilio agens, condendi studiosus, magnificus in donando. Uxor ejus fuit Sophia. Coronatus est ab Joanne * scholastico patriarcha. Cum autem pius esset, templa a Justiniano condita exornavit, ut magnum, Apostolorum, & reliqua, donariis & instrumentis ea redituque instruens largo. Misit etiam Photinum abbatem, Belisarii privignum, cum plena potestate pacem in ecclesiis Ægypti & Alexandreæ conciliandi. Justinus hic cum crebro ægrotaret, ac vertigine vexaretur, neque in publicum prodire posset, potentes quidam, quia ad Imperatorem querelæ de iis afferri non possent, nemini parcentes, omnium facultates diripuerunt. Cum vero Imperator aliquando se recollegisset, atque ad templum prodiisset, ii qui injuria fuerant affecti, misericordiam ipsius magna voce imploraverunt. Omnibus ergo in curiam convocatis, Justinus: Existimabam, inquit vos omnes pietatem colere, vestrisque contentos, nemini egenorum injuriam inferre. At vos & Deo & imperio

* ex scholast.

A καὶ Ἀναζάρβῳ, καὶ Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ, καὶ σεισμοί. συνέβαλλον δὲ κατ' ἀλλήλων οἱ ὀρθόδοξοι καὶ Σεβηριανοί, καὶ πολλοὶ φόνοι γεγόνασι. καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς, τοὺς ἀτάκτους ἐκόλασε.

Τῷ λε', γέγονεν ἐμπρησμὸς ἑσπέρας βαθείας ἐν τοῖς Καισαρίου, ἕως τᾶς Ὀμφακηρᾶς· καὶ ἐκαύθη πάντα τὰ ἐργαστήρια, καὶ οἱ πυλεῶνες τοῦ Βοός. Ἱππικοῦ δὲ ἀγομένου, γέγονε δημοτικὴ ταραχή· καὶ ἐπῆλθον οἱ Πράσινοι τοῖς Βενέτοις, καὶ πολλοὺς φόνους πεποιήκασιν. οὓς κρατήσας ὁ βασιλεὺς, πολλαῖς βασάνοις ἐκόλασε.

Τῷ λϛ'. ἔτει, γέγονε πάλιν στάσις δημοτικὴ ἐν τοῖς πιττακίοις, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἐτιμωρήσατο. γέγονε δὲ ἀβροχία, καὶ λεῖψις ὕδατος. τότε ἐπινίκια ἦλ- B θον ἀπὸ Ῥώμης, ὡς Ναρσῆς ὁ πατρίκιος δύο πόλεις ὀχυρὰς τῶν Γότθων παρέλαβε, Βιρίαν, καὶ Βρίγκας. ἐπιβουλῆς δὲ μελετηθείσης, ὑπεβλήθη ψευδῶς παρὰ τῶν κρατηθέντων καὶ Βελισάριος, καὶ ὠρίσθη καθέζεσθαι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀπρόϊτος. καὶ τῇ ιθ'. τοῦ Ἰουλίου ἀθῶος φανεὶς, πάλιν τὰ ἀφαιρεθέντα αὐτοῦ ἀπέλαβε.

Τῷ λζ'. ἔτει γέγονεν ἐμπρησμὸς, καὶ ἐκαύθη τελείως ὁ ξενὼν τοῦ Σαμψὼν, καὶ τὰ ἔμπροσθεν τοῦ Ῥούφου οἰκήματα, καὶ τὸ * μεσίαυλον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὸ λεγόμενον Γαρσονοστάσιον, καὶ τὰ δύο ἀσκητήρια τὰ πλησίον τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ τὸ μέρος τοῦ νάρθηκος αὐτῆς. (* μεσαύλων)

Τῷ λη'. ἔτει, τελευτᾷ Βελισάριος ὁ πατρίκιος ἐν C Βυζαντίῳ. τούτῳ τῷ ἔτει Εὐτύχιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καθῃρέθη, καὶ ἐξωρίσθη ἐν Ἀμασίᾳ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ· καὶ γέγονεν ἀντ' αὐτοῦ Ἰωάννης ἀπὸ σχολαστικῶν. εἰς δὲ τὰ τέλη αὐτοῦ Ἰουστινιανὸς τὸ περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου κινήσας δόγμα, καὶ ἴδικτον πανταχοῦ καταπέμψας, ἀλλότριος τῆς εὐσεβείας Θεοῦ ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη λη'. μῆνας ζ'. ἡμέρας ιγ'. καὶ γίνεται τούτου διάδοχος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰουστῖνος ὁ Κουροπαλάτης. ἡ δὲ Αὐγοῦστα Θεοδώρα προετελεύτησεν.

Ἰουστῖνος ὁ ὀρθόδοξος, ὁ Θρᾷξ, ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ'. οὗτος ἦν τῇ ἰδέᾳ εὐῆλιξ, πλατὺς, εὔογκος, ὑπόγλαυκος, ὑπόξανθος, σπανίζων τὴν γενειάδα, δειλὸς, ὀξύθυμος, μετ' ὀλίγον δὲ μεγαλόψυχος, ἀπονενοημένος, D ἀσύμβουλος τὰ πλείω, φιλοκτίστης, μεγαλόδωρος. τούτου γυνὴ Σοφία. ἐστέφθη δὲ ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν. Εὐσεβὴς δὲ ὢν, ἐπεκόσμησε τὰς ἐκκλησίας τὰς κτισθείσας ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, τήν τε μεγάλην ἐκκλησίαν, τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, καὶ τὰς λοιπὰς, χαρισάμενος αὐταῖς κειμήλια, καὶ ἔπιπλα, καὶ πᾶσαν πρόσοδον. ἀπέστειλε δὲ τὸν Ἀββᾶν Φωτεινὸν, τὸν πρόγονον Βελισαρίου, δοὺς αὐτῷ πᾶσαν ἐξουσίαν τοῦ εἰρηνεῦσαι τὰς ἐκκλησίας Αἰγύπτου καὶ Ἀλεξανδρείας. οὗτος ὁ Ἰουστῖνος συνεχῶς νοσηλευόμενος, καὶ σκοτοδινιῶν, καὶ μὴ δυνάμενος προέρχεσθαι, ἐπεὶ τινὲς κατὰ τῶν δυνα- E στῶν ἐγκαλεῖν οὐκ εἶχον, οἱ δυνάσται τινὲς μὴ φειδόμενοι τὰ πάντων διήρπαζον. εἴ ποτε ἴσχυσε προελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τούτῳ ἐπεβόων οἱ ἀδικούμενοι ἐλέους τυχεῖν. πάντας τοίνυν ἐπὶ συγκλήτου προσκαλεσάμενος, ἔφη· Ἐγὼ μὲν ᾤμην ἅπαντας ὑμᾶς εὐσεβεῖς εἶναι, καὶ ἀρκεῖσθαι τοῖς ἰδίοις, καὶ μηδένα τῶν πτωχῶν ἀδικεῖν· ὑμεῖς δὲ τἀναντία τῷ Θεῷ πράττετε, καὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας. ἀλλὰ

παρακαλῶ ὑμᾶς, τὰ τῶν πτωχῶν ἀπόδοτε ἑκόντες, μάτως καὶ τὰ ὑμῶν ἀπολέσητε. οἱ δὲ τοῦτο ἀκούσαντες, χείρονα μᾶλλον ἢ πρότερον ἔπραττον, ὑπὸ συνηθείας ἑλκόμενοι. Δεινὸν γὰρ ἡ συνήθεια, ὥστε καὶ δευτέρα φύσις λελόγισται. αὖθις δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ πρόκενσον προϊόντος, πλείονες ἐπεβόων. ὁ δὲ πάλιν ἐν τῇ προελεύσει τὴν σύγκλητον προσκαλεσάμενος, ἔφη· εἰ μὲν ἐκ Θεοῦ με, καὶ ἐν Θεῷ βασιλείαν ἔχειν οἴεσθε, τὰ παρ' ἐμοῦ δικαίως λεγόμενα πράττετε, καὶ τοῦ ἀδικεῖν τοὺς πτωχοὺς παύσασθε. μόνοις γὰρ ἰχθύσι τοῦτο νενόμισται, τὸ τὸν δυνατώτερον καὶ μείζονα κατεσθίειν τὸν ἐλάττονα. εἰ δὲ τοῖς ἐμοῖς προστάγμασιν οὐχ ὑπείκετε, ἀλλὰ ταῖς ἰδίαις ἐπιθυμίαις ἁλισκόμενοι πλεονεκτεῖτε, προχειρίσασθε ἕτερον ὃν ἂν βούλησθε ὑμῖν βασιλέα. ἐγὼ γὰρ ἀπειθῶν καὶ ἀδίκων καὶ πλεονεκτῶν βασιλεύειν οὐ δύναμαι. εἷς δέ τις τῶν ἐν τέλει παῤῥησιασάμενος, φησὶ τῷ βασιλεῖ· προχειρισάτω με ἡ βασιλεία σου ἐνώπιον πάντων ἔπαρχον, καὶ διορισάτω μηδενὸς φείδεσθαι τοῦ δικαίου ἕνεκα. συγχωρείτω δέ με εἰσέρχεσθαι πρός σε ἀκωλύτως, τὰ ἀνήκοντα ὑπομιμνήσκειν τὸ κράτος σου. καὶ βεβαιῶ, μέχρι τριάκοντα ἡμερῶν μὴ εὑρίσκεσθαι τὸν ἀδικοῦντα ἢ ἀδικούμενον. εἰ δέ τις ὑπομνήσει περί τινος ὑποθέσεως ἧς ἤκουσα ἐγώ, καὶ μὴ ἐξεδίκησα, κεφαλικῶς τιμωρηθήσομαι. τοῦτο τοῦ βασιλέως ἀσμένως ἀποδεξαμένου, προεχειρίσθη ἔπαρχος. ἕωθεν δὲ ἐπὶ τοῦ ἐπαρχικοῦ βήματι προκαθίσαντος, καί τινος αὐτῷ γυναικὸς χήρας προσελθούσης, καὶ φησάσης, ὡς μάγιστρός τις καθήρπασεν αὐτῆς τὴν οὐσίαν ἅπασαν, ἀπέστειλεν αὐτὴν μετὰ σφραγῖδος εἰπὼν τῷ μαγίστρῳ, παραγενέσθαι δικαιολογηθησόμενον. τῆς δὲ ἀπελθούσης, καὶ μᾶλλον τυφθείσης, ἕνα τῶν αὐτοῦ κουρσώρων ὁ ἔπαρχος πρὸς τὸν μάγιστρον ἔπεμψε· κἀκεῖνον παραλογισάμενος, ἀπεπέμψατο. τοῦ δὲ ἐπάρχου ἐν τῷ ἱππικῷ τὸν μάγιστρον ἐκδεχομένου, αὐτοῦ τε τοῦ μαγίστρου κληθέντος εἰς τὴν βασιλικὴν ἑστίασιν, ἦλθε καὶ ὁ ἔπαρχος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν. εἰ μὲν ἃ προσέταξάς μοι, ὦ βασιλεῦ, φυλάττεις, τοῦ μὴ φείδεσθαι τῶν τοὺς πτωχοὺς ἀδικούντων, γνῶθι με τελειοῦντα τὴν ἐμὴν ὑπόσχεσιν. εἰ δὲ μεταμελόμενος, φίλους μᾶλλον σεαυτῷ ποιεῖς, καὶ συνεστιᾷς, γνῶθι κἀμὲ παραιτούμενον. καὶ ὁ βασιλεύς. * ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἀδικῶν, ἐξανάστησόν με τοῦ θρόνου. ὁ δὲ αὐτίκα τὸν μάγιστρον βιαίως ἄρας, ἐν τῇ λεγομένῃ χαλκῇ παρεγένετο. καὶ ἀκριβολογησάμενος τὰ παρ' ἀμφοτέρων λεγόμενα, καὶ γνοὺς ὡς οὐ μετρίως ἀδικηθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἡ γυνή, τύψας αὐτόν, καὶ τὴν κεφαλὴν κείρας, καὶ γυμνὸν ὄνῳ ἐπικαθίσας, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσε, δοὺς τῇ γυναικὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν ἐκείνου. καὶ ἐκ τούτου πάντες ἐσωφρονίσθησαν, καὶ πρὸς ἀλλήλους πολυτρόπως εἰρήνευσαν, ὡς μέχρι λ'. ἡμερῶν μὴ εὑρίσκεσθαι ἐγκαλοῦντα ἢ ἐγκαλούμενον. καὶ ὁ ἔπαρχος ἔφη τῷ βασιλεῖ· κύριε δέσποτα, ὅπερ ὑπεσχόμην ἐτελείωσα. τοῦ δὲ βασιλέως προελθόντος, ὡς οὐδεὶς ἦν ὁ ἐγκαλῶν, ὑποστρέψας πατρίκιον αὐτὸν ἐποίησε, καὶ ὕπαρχον αὐτὸν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

* εἰ ἐγώ, sic & Zon.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου, Ὁρμίσδας ἐπίσκοπος Ῥώμης καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἅμα πλείστοις ἐπισκόποις, τοὺς ἀνθισταμένους τῇ Συνόδῳ Χαλκηδόνος καθαίρει· Σέβηρον τὸν

Cedren.

A nostro adversa patratis facinora. Hortor ergo vos, ut pauperibus sua ultro reddatis, ne vestra ipsorum bona amittatis. Potentes his auditis, tamen consuetudine ducti, deteriora etiam prioribus adjecerunt. Acris enim res est consuetudo, quæ etiam altera natura judicatur. Itaque cum Imperator rursus ad * processum prodiret, plures eum invocabant. Rursus igitur in progressu convocato Senatu, dicit: Si me a Deo putatis Imperatorem factum, ejus auxilio imperare, parete justis meis mandatis, & injuria afficere pauperes desinite. Solis namque piscibus moris est, ut validior & major devoret minorem. Quod si meis præceptis non parere, sed in rapiendo aliena vestris obsequi vul-

Raptores inhibiti.

* ad processum.

Edit. Parif. pag. 389.

B tis cupiditatibus, alium vobis vestro arbitratu deligite Imperatorem. ego enim contumacibus, injustis, ac aliena involantibus imperare nolo. Ibi quidam procerum, libertate dicendi sumpta, ita imperatorem alloquitur: Constitue me coram omnibus præfectum urbis, mandaque ne cujusquam rationem potiorem justitia habeam, utque mihi te de rebus necessariis monituro semper aditus pateat: recipio in me effecturum me intra mensem, ne ulla sit vel illata in urbe, vel accepta injuria. quod si quis proferet culpam, quam ego mihi indicatam non puniverim, capita me plecti jubeo. Pergratum hoc Imperatori fuit, eumque præfectum urbis constituit. Is ergo

C cum mane pro tribunali sederet, & quædam vidua quereretur se a Magistro quodam omnibus suis facultatibus spoliatam: mittit eam cum sigillo ad Magistrum illum, jubetque eum ad dicendam causam venire. Cum eam Magister varberibus male mulctatam remisisset, mittit præfectus ad eum de cursoribus suis unum: hunc quoque is verbis delusum dimisit. Interim dum præfectus in Circo sedet, Magistrumque opperitur, hic ad convivium ab Imperatore vocatur. Eodem se præfectus quoque confert, aitque Imperatori: Si in eo, Imperator, persistis, quod mihi mandasti, ne cui eorum qui pauperes concutiunt parcam, scito me promissis meis satisfacturum. Sin eos tu pœnitentia

D ductus amicos potius habes, & conviviis adhibes, scias me quoque detrectare ea quæ in me recepi. Imperatore respondente, uti se ipsum potius solio detraheret, si sontem talis criminis sciret: præfectus illico Magistrum vi abripuit, & in curiam quæ Aerea dicitur cum eo abiit. ibi diligenter utriusque sermone considerato, cum haud levibus injuriis ab eo affectam mulierem comperisset, verberibus impositis homini caput rasit, asinoque nudum impositum per mediam urbem veluti in triumpho duxit: & omnes ejus opes mulieri addixit. Hoc exemplum reliquos ita in viam redegit, ut ubique summa in pace viveretur, atque intra xxx diem neque actor ullus esset, neque reus injuriarum. Tum præfectus Imperatori si-

Justitiæ exemplum.

E gnificat, se promissa implevisse: & Imperator in publicum progressus, cum nulla querela audiretur, reversus patricia dignitate eum ornat, & per omnem vitam præfectum urbis esse jubet.

Justino imperante, Hormisdas Romæ episcopus Constantinopolin cum pluribus episcopis profectus, adversarios Chalcedonensis Concilii damnat, Severum

Edit. Paris. pag. 390.

A Antiochensem, & Philoxenum ratumque esse jubent illud Concilium, ac de duabus in Christo naturis hæc Cyrilli Alexandreæ episcopi adducunt verba: Stater qui mente intelligitur, nomisma regium, simplex in unitate character, Christus seipsum pro omnibus obtulit, ut vitam omnium redimeret. cum autem duas naturas dicimus, differentiam significamus carnis & Dei verbi, quia illa confusa non sunt. Etenim commixtio, utriusque naturæ abolitionem secum traheret. Sed ineffabilis illa, quam confitemur, unitio, neque naturas confundit, & ex duabus unum Christum conficit, qui se exhibuit: idemque & Deus est, & homo.

De unione hypostatica.

B Anno secundo, Ætherius & Audius, medicique qui illis aderant, insidiati sunt Imperatoris vitæ: & re detecta, gladio interempti.

Tercio anno, Sophia Augusta accitis omnibus qui ære alieno obstricti erant, debita eorum creditoribus persolvit, & pignora suis * auctoribus reddidit.

* domini

Quarto anno, Justinus condit palatium Sophianorum, de nomine Sophiæ conjugis suæ.

Quinto anno, ædificat * mansionem Principis fœminæ in suburbio.

* Vid. Not.

Sexto anno, Narses charissimus Imperatori, domum Narsetis extruxit, & Catharorum mansionem. Et Justinus inaudiens Augustum suum sobrinum ducem Alexandreæ sibi insidias moliri, missis ministris capite truncavit.

C Septimo anno, Justinus cœpit condere ædem apostolorum Petri & Pauli, in loco qui a pupillis educandis orphanotropheum dicitur. Addidit & templo quod est in Blachernis, duos fornices, effecitque ut crucis formam referret. Eodem anno pugna inter Persas & Romanos ad Sargathum commissa, victoria fuit penes Romanos.

160

Nono anno, Avares ad Danubium venerunt, ac vicerunt Romanos. Et Artabanus Persa in Romanorum ditionem facta incursione, multos captivos abduxit, captoque etiam Daras castro domum rediit. Justinus nuntio tantæ cladis accepto, animo abalienatus est: petiitque ab Hormisda, uti pacem componeret, quæ & in annum pacta est. D Constitutum sub eo est, ut psalmus, Tuæ cœnæ mysticæ, magna feria quinta caneretur. Allata quoque tunc est imago nulla manu effecta, Camulianis pago Cappadociæ: & veneranda ligna, ab Apamea urbe Syriæ secundæ. Institutum etiam est, ut hymnus Cherubicus caneretur.

Anno x, Justinus Tiberium comitem excubitorum adoptavit, ac Cæsarem creavit, imperiique collegam adscivit. Laborabat Justinus obstructione pedum, ac plerumque decumbebat.

pag. 391.

E Undecimo anno, Imperator extruxit duos magnos aquæductus: alterum Valentis, alterum Adranem nomine, atque istis operibus magnam aquæ copiam urbi suppeditavit. Ædificavit etiam Palatia in portu Juliani, ipsumque portum repurgavit: duasque in medio ejus collocavit statuas, alteram suam, alteram uxoris Sophiæ. Portum quoque ipsum Sophiam denominavit. Eodem etiam ædificavit templum principis ducum, cui ab Adda quodam ibi morato nomen est.

Anno XII, obiit Joannes episcopus

A Ἀντιοχείας, καὶ Φιλόξενον, βεβαιώσαντες τὴν αὐτὴν σύνοδον, καὶ περὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ τὰ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας προθέντες ῥήματα· ὁ στατὴρ ὁ νοητός, τὸ νόμισμα τὸ βασιλικὸν, ὁ ἐν ἑνότητι ἁπλοῦς χαρακτήρ. Χριστὸς ἑαυτὸν ὑπὲρ πάντων προσκεκόμικεν, εἰς ἁπάντων ζωῆς ἀντίλυτρον. δύο δὲ φύσεις λέγοντες, τὴν διαφορὰν σημαίνομεν τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ λόγου, διὰ τὸ ἀσύγχυτον. ἡ γὰρ σύγκρασις, ἀφανισμὸν τῶν δύο φύσεων ἀπεργάζεται. ἡ δὲ ἄρρητος ἕνωσις ὁμολογουμένη, καὶ ἀσυγχύτως φυλάττει τὰς φύσεις, καὶ ἕνα ἀποτελεῖ ἐξ ἀμφοῖν ὀφθέντα Χριστὸν, Θεὸν ὁμοῦ τε καὶ ἄνθρωπον γενόμενον τὸν αὐτόν.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει, Αἰθέριος καὶ Αὔδιος, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς ἰατροὶ, ἐπιβουλεύσαντες τῷ βασιλεῖ, καὶ γνωσθέντες B ἀπέθανον ξίφει.

Τῷ τρίτῳ ἔτει, μετακαλεσαμένη Σοφία ἡ Αὐγοῦστα πάντας τοὺς χρεωστοῦντας, ἀπέδωκε τοῖς κεχρεωστημένοις πάντα τὰ ὀφειλόμενα, ἀντιστραφέντων τῶν ἐνεχύρων τοῖς ἰδίοις αὐθένταις.

Τῷ δ'. ἔτει, κτίζει τὸ παλάτιον τῶν Σοφιανῶν, εἰς ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας

Τῷ ε'. ἔτει, κτίζει τὴν μονὴν τῆς πριγκιπος, προάστειον αὐτὴν οὖσαν.

Τῷ ς'. ἔτει, Ναρσῆς ὁ ἀγαπητὸς τοῦ βασιλέως ἔκτισε τὴν οἰκίαν Ναρσοῦ, καὶ τὴν μονὴν τῶν καθαρῶν. ἀκούσας δὲ Ἰουστῖνος, ὅτι ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Αὔγουστος, ὃς ἦν δοὺξ Ἀλεξανδρείας, συσκευὴν μελετᾷ κατὰ τοῦ βασιλέως, πέμψας αὐτὸν ἀπεκεφάλισε.

C Τῷ ζ'. ἔτει, ἤρξατο Ἰουστῖνος κτίζειν τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ. προσέθηκε δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν τὰς δύο ἀψῖδας, καὶ ἐποίησεν αὐτὴν * Στρωτήν. τῷ αὐτῷ ἔτει γέγονε πόλεμος περὶ τὸ Σάργαθον, μετὰ Περσῶν καὶ Ῥωμαίων, καὶ ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι.

* Σταυρωτήν.

Τῷ θ'. ἔτει, ἦλθον οἱ Ἄβαρες εἰς τὸν Δάνουβιν, καὶ ἐνίκησαν τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ὁ Πέρσης Ἀρταβὰν ἐξήλασε κατὰ τῶν Ῥωμαίων, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν λαβὼν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, παραλαβὼν καὶ τὸ Δάρας. τοῦτο μαθὼν Ἰουστῖνος, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς νόσῳ παραφόρῳ περιβάλλεται· καὶ σπονδὰς ποιῆσαι αἰτεῖται τὸν Ὁρμίσδαν, ὅστις καὶ ἐνιαυσιαίας ἐποίησεν. ἐπὶ τούτου ἐτυπώθη D ψάλλεσθαι τῇ μεγάλῃ ε'. Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ. ἦλθε δὲ καὶ ἡ ἀχειροποίητος ἀπὸ τῶν Καμουλιανῶν, κώμης τῆς Καππαδοκίας. καὶ τὰ τίμια ξύλα, ἀπὸ πόλεως Ἀπαμείας, τῆς δευτέρας Συρίας. ἐτυπώθη δὲ ψάλλεσθαι καὶ ὁ Χερουβικὸς ὕμνος.

Τῷ ι'. ἔτει, Ἰουστῖνος ὁ βασιλεὺς Τιβέριον τὸν κόμητα τῶν ἐξκουβιτόρων υἱοποιησάμενος, Καίσαρα ἀνηγόρευσε. καὶ συγκάθεδρον αὐτοῦ ἐποίησεν. ἦν δὲ ὁ βασιλεὺς συρόμενος τοὺς πόδας, καὶ τὸ πλεῖον κατακείμενος.

Τῷ ια'. ἔτει, ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν ἀγωγὸν τοῦ Οὐάλεντος, καὶ τὸν ἕτερον ἀγωγὸν τὸν λεγόμενον Ἀδράνην, καὶ ἐχορήγησε τῇ πόλει δαψίλειαν E ὕδατος. κτίζει οὖν καὶ τὰ παλάτια, τὰ ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι. ἀποκαθαίρει δὲ καὶ αὐτὸν τὸν λιμένα· καὶ στήλας δύο ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἵστησι, τήν τε ἑαυτοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας, μετονομάσας καὶ τὸν λιμένα Σοφίας. ἐποικοδομεῖ δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἀρχιστρατήγου, ὃς ἐπί τινος Ἀδδα ἐκεῖσε κατοικοῦντος προσηγορεύετο.

Τῷ ιβ'. ἔτει, ἐτελεύτησεν Ἰωάννης ὁ ἐπίσκοπος

Κωνσταντινουπόλεως. τῷ ιγ'. ἔτει Εὐτυχὴς ἀπέλαβε τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσθενήσας, καὶ μικρὸν ἀνενεχθεὶς, προσεκαλέσατο τόν τε Ἀρχιερέα καὶ τὴν σύγκλητον, καὶ πάντας, καὶ ἀγαγὼν τὸν καίσαρα Τιβέριον παρουσίᾳ πάντων, προεβάλλετο αὐτὸν βασιλέα, εἰπών· Ὁ Θεὸς ἀγαθόν σε ποιήσας, αὐτὸς, μὴ ἐγὼ, τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας σοὶ δίδωσι. τίμησον αὐτὸ, ἵνα τιμηθῇς ὑπ' αὐτοῦ. μὴ ἐπιχαίρῃς αἵμασι. μὴ κοινώνει φόνοις. μὴ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδώσῃς. μὴ μιμήσῃ τινὶ, ὡς ἐγώ. ἐγὼ γὰρ μείνας ἔπταισα, καὶ σφαλεὶς ἀπέλαβον κατὰ τὰς ἀνομίας μου· ἀλλὰ δικάσομαι ἐν τῷ Θεῷ, τοῖς ὑποβάλλουσί μοι ταῦτα. μὴ ἐπαρθῇς ἐπὶ τιμῇ τῆς βασιλείας σου. οὕτως ἔχε τοὺς πάντας, ὡς ἑαυτόν. γνῶθι τίς ἦς, καὶ τίς εἶ νῦν. μὴ ὑπερήφανος ἦς τοῖς ὁμοφύλοις, καὶ οὐχ ἁμάρτῃς. οἶδας τίς ἤμην, καὶ τίς εἰμὶ νῦν, τὸν θάνατον ἐν ὀφθαλμοῖς ὁρῶν. πάντες οὗτοι οἱ παρεστάμενοι, δοῦλοί εἰσι καὶ τέκνα σου. τῷ στρατῷ πρόσεχε. ἀνάνδρους καὶ ἀσυνέτους μὴ προχειρίζου. μὴ σε πειθέτωσαν, ὅτι καὶ οἱ πρὸ σοῦ οὕτω διεγένοντο. ταῦτα παρεγγυῶ σοι, καὶ παραινῶ, ἀφ' ὧν ἔπαθον. περιουσίας οἱ ἔχοντες ἀπολαυέτωσαν αὐτῶν χρησίμως. τοῖς μὴ ἔχουσι σε προτίμησα. τὴν μητέρα σου, τὴν ποτέ σου δέσποιναν γενομένην, σέβου καὶ τίμα. δοῦλος γὰρ ἦσθα πρότερον, νῦν δὲ γέγονας υἱὸς αὐτῆς. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ Καίσαρος ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ πεσόντος, ἔφη ὁ βασιλεύς. εἰ θέλεις, εἰμί· εἰ οὐ θέλεις, οὐ ζῶ. ὁ Θεὸς ὁ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ποιήσας, ἐμβάλῃ εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ἄλλα, ἃ ἐπιλαθόμην εἰπεῖν σοι. τῆς νόσου δὲ τῷ βασιλεῖ βαρέως ἐπικειμένης, μετ' οὐ πολὺ ἐτελεύτησε. καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρῴῳ Ἰουστινιανοῦ, ἐν λάρνακι προικοννησίᾳ, μετὰ Σοφίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

Ἐπὶ τούτου τοῦ εὐσεβεστάτου Ἰουστίνου, Ἰουδαῖός τις ἐν τῇ πόλει ὑελοψὸς παιδίον ἐκέκτητο μονογενὲς, ὃ παρέδωκε μανθάνειν γράμματα πλησίον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ὡς ὁ σκευοφύλαξ, ἔχων λείψανα πολλὰ τῆς ἁγίας τραπέζης, δέδωκε τοῖς παισὶ πρὸς τὸ δαπανῆσαι αὐτά. μεθ' ὧν συνῆλθε καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν παιδίον· ὅπερ ἀπολυθὲν, πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ἀπῆλθε. καὶ φησὶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἵνα τί ἐβράδυνας τέκνον; ὁ δὲ παῖς ἀπεκρίθη, μετὰ τῶν Χριστιανῶν παιδίων εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἔφαγον ἐγὼ πάτερ. ὁ δὲ δόλιος ἐκεῖνος θὴρ σφόδρα μανεὶς, μετὰ τὸ ἀριστῆσαι λαβὼν τὸ παιδίον, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ, ἔρριψεν αὐτὸ εἰς τὴν κάμινον, καὶ κλείσας τὴν θύραν ἀνεχώρησεν. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ τὴν κατὰ τοῦ παιδὸς μανίαν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἰδυῖα, ἀπελθοῦσα ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, καὶ διὰ τῆς ὀπῆς παρακύψασα, ἤκουσε τῆς φωνῆς τοῦ παιδὸς, καὶ εἰσελθοῦσα εὗρε τὸν παῖδα καθήμενον ἔσωθεν τῆς καμίνου ἀκατάφλεκτον. ὃν ἐξαγαγοῦσα, ἠρώτα αὐτὸν, πῶς ἀκατάφλεκτος διέμεινεν; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο. γυνὴ πορφυροφοροῦσα ἦλθε, καὶ τὴν φλόγα κατέσβεσε, λέγουσά μοι· μὴ φοβοῦ παιδίον. ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ταῦτα ἀκούσασα, καὶ καταπλαγεῖσα, ἀπῆλθε σὺν τῷ υἱῷ πρὸς τὸν πατριάρχην Μηνᾶν, καὶ πάντα ἀναγγείλασα, παρεκάλει Χριστιανὴ γενέσθαι. ὁ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἀπήγαγε· καὶ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς παραστῆναι καὶ τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, καὶ μετὰ τὴν ἐξέτασιν παρε-

A Constantinopolitanus. Eum episcopatum anno XIII recepit Eutyches. Imperator autem cum afflicta valetudine utcumque se collegisset, patriarcham, senatum & populum convocavit: productoque in conspectum omnium Tiberio Cæsare, imperium ei commisit, hujusmodi oratione habita: Deus, qui te bonum fecit, is, non ego, hoc te ornat habitu. Hunc habitum reverenter habe, ut ab ipso honore afficiaris. Noli gaudere fuso sanguine, neque homicidiorum particeps esto: malum malo rependere noli, neque gravius cuiquam succensere: id quod ego cum fecissem, erravi, ac peccatorum meorum accepi mercedem. quamquam Deus mei causa ulciscetur eos, qui ista mihi suaserunt. Ne

Tiberius Cæsar Imperatoris collega.

B superbias ob Imperii tui majestatem. Omnes eodem, quo te, loco habe. Cogita quis fueris, & quis nunc sis. Noli superbe contra gentiles tuos efferri, ne pecces. Scis quis fuerim, & quis nunc sim, mortem ante oculos habens. Omnes hi qui circumstant, servi tui sunt, & tui filii. Exercitus curam gere. Molles & imprudentes ne præficias. Neque eo tibi persuadeant, quod priores te Imperatores tales fuisse dicent. Hæc tibi præcipio, meoque edoctus malo hortor, ut iis stes. Qui locupletes sunt, opibus utiliter fruantur. Prætuli te iis qui non habent. Matrem tuam, quæ domina aliquando tua fuit, cole ac reverere: servus enim ante, nunc filius ejus fa-

C ctus es. Hæc locutus Imperator, cum ad pedes ejus se prostravisset Cæsar, addidit: Si vis, sum: si non vis, non vivam. Deus qui cælum & terram condidit, in cor tuum indat alia etiam, quæ tibi dicere oblitus sum. Cæterum Imperator morbo ingravescente, haud multo post vitam conclusit. Corpus ejus in heroo Justiniani depositum est, in arca Proconnesia: juxtaque Sophia, uxor ejus.

Hoc Justino imperante, quidam in urbe vitrorum conflator Judæus, unicum habuit filiolum, quem in scholam magno templo vicinam litterarum discendarum causa mittere solebat. Ejus templi ædituus cum haberet multas sacræ cœnæ reliquias, pueris illas consumendas dabat.

Edit. Paris. pag. 392.

Judæi filius in igne servatus.

D iis forte tum adfuit Judæus (quem dixi) puerulus. Hic dimissus cum domum rediisset, a patre causam tardioris domum reditionis postulatus, respondit, se cum Christianorum pueris in magno templo cibum sumpsisse. At Judæus pater, dolosa illa bestia, ingenti furore percitus, a prandio puerum in officinam abducit, inque caminum abjicit, ac opertis foribus recedit. Uxor autem, quæ mariti in filiolum furorem cognitum haberet, ad officinam cum accessisset, per rimam introspiciens pueri vocem exaudivit. & ingressa, invenit eum in furno integrum, nihil ab igne passum. Qui a matre eductus, cum interrogaretur, quonam pacto illæsus a flammis mansisset? respondit, venisse quamdam pur-

E pura amictam fœminam, quæ & ignem extinxerit, & ipsum securo animo esse jusserit. Ad hanc narrationem stupore perculsa mater, cum filio Menam patriarcham accessit: reque narrata, Christianam se fieri cupere, Menas rem ad Imperatorem detulit. Is patrem quoque pueri acciri jussit. cumque Judæum, re examinata, multis adhortationibus ad

Christianæ religioni dandum nomen frustra esset hortatus, in crucem agi eum jussit, ut qui suo ipsius filio necem intulisset. Patriarcha mulierem & puerum baptizavit, illam monacham, hunc lectorem fecit.

TIBERIUS Imperator.

Anno mundi IↃↃ CIↃ LXXI, a natali Christi IↃ LXXVII, Romanum imperium suscepit Tiberius orthodoxus, tenuitque annos IV. Fuit justa corporis statura, decoro pectore & oculis, iisque aliquantulum cæsiis, cæsarie & barba fulva, albus, & florida facie. bonus fuit, & animo insigniter magno. Huic adscendenti de Circo partes acclamaverunt: Videamus, videamus Augustam Romanorum. Quibus Imperator respondit: templum quod e regione est situm publici balnei Diegistei, idem cum Augusta habere nomen. Proinde partes faustis acclamationibus Anastasiæ Augustæ multos vitæ annos sunt comprecati. Sophiæ animam, Justini viduæ, ea res perculit. Ignorabat enim Tiberio esse uxorem: atque ideo demeruerat hominem, Justino persuadens ut eum imperio præficeret, sperans se ei nupturam, atque Augustam mansuram. Eam Tiberius deduxit in palatium Sophiæ, addito cubiculario & aliis ministris qui eam servarent, atque inservirent. Ipse eam non secus atque matrem omni officii genere coluit. Cum autem natalitium equestre certamen ageretur, partesque gestarent stolas imbricatas, succo narium purpuræ infectas, chlamydesque Imperatoriæ assimiles: prohibuit earum usum, ne pecunia intempestive prodigeretur: definiitque, ut * ornas tantummodo duorum digitorum latitudine ornatus causa gestarent. Produxit etiam Anastasiam uxorem suam ex qua duas habebat filias Charitonem ac Constantinam, eamque Augustali corona exornavit, multumque nomisma in populum sparsit. Huic in somnis angelus prædixit nomine sanctæ Trinitatis, tyrannos ipso imperante imperium non invasuros.

Edit. Paris. pag. 393.

161

* Vid. Cujac. obser. lib. 21. c. 24. Salmas. ad Vopisc. pag. 428. Meurs. Gloss. in ὄρνα.

Persicum bellum.

Anno imperii sui secundo, Tiberius legatos de more ad Persarum regem misit, nuntians se esse Imperatorem creatum. cæterum Persa pacem repudiavit. Tiberius ergo Imperatoriis thesauris impensis, multos conduxit exercitus & Justinianum quemdam Orienti præfecit: qui cum exercitu ad Daras profectus est. Ubi cum adversæ jam acies coirent, colloquium de pace intervenit, eaque in quadriennium pacta fuit.

Tertio anno, cum rex Persarum ipse bellum gesturus esset, dux Romanarum copiarum Persis obviam contendit. Commissa autem cominus pugna, Romanorum phalanx ordinibus stipata, Persarum & Babyloniorum aciem pepulit, magnamque eorum stragem edidit. Ceperunt Romani etiam Persarum * tuldum, & regis tentorium, omniaque impedimenta magno æstimata, elephantosque. qua de præda, ea quæ erant maxime insignia, ad Imperatorem miserunt. Sed Persarum rex dedecoris impatiens, legem fert, ne rex Persarum ullus postbac in bellum proficiscatur. Romanus vero exercitus rebus Persarum afflictis insultans, in intimam usque Persidem pervenit, mul-

165

* vid. Meurs. in τοῦλδον.

A καλεῖ τὸν Ἑβραῖον ὁ βασιλεὺς γενέσθαι Χριστιανόν. καὶ πολλὰ παραινέσας αὐτόν, οὐκ ἔπεισεν. ὅθεν καὶ προσέταξεν αὐτὸν ἀνασκολοπισθῆναι, ὡς φονέα γενόμενον τοῦ ἰδίου παιδίου. τὴν δὲ γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον βαπτίσας ὁ πατριάρχης, τὴν μὲν ἐποίησεν ἀσκήτριαν, τὸ δὲ παιδίον ἀναγνώστην.

Κόσμου ἔτος ϛοα΄, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος φοζ΄, Ῥωμαίων βασιλεὺς ὀρθόδοξος Τιβέριος ἔτη δ΄. ἦν δὲ τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν τέλειος, εὔστηθος, εὐόμματός τε, καὶ ὀλίγον ὑπόγλαυκος, ξανθὴν ἔχων τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ γένειον, λευκὸς τὴν χροιάν, καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθηρός, ἀγαθὸς καὶ μεγαλόψυχος εἰς ὑπερβολήν. τούτου ἀνελθόντος ἐν τῷ ἱππικῷ, ἀνέκραξαν τὰ μέρη· ἴδωμεν ἴδωμεν τὴν Αὐγούσταν Ῥωμαίων. ὁ δὲ

B ἐδήλωσεν· ὁ ἄντικρυ τοῦ δημοσίου λουτροῦ Διεγιστίου ἐκκλησία, ὁμώνυμός ἐστι τῇ Αὐγούστῃ. εὐφήμησαν οὖν τὰ μέρη, Ἀναστασίας Αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη. ἡ δὲ Σοφία ἡ τοῦ Ἰουστίνου γυνὴ ἐπλήγη τὴν ψυχήν· οὐ γὰρ ᾔδει ἔχειν αὐτὸν γυναῖκα, καὶ διὰ τοῦτο προσεφιλιώθη αὐτῷ ὑπὸ Ἰουστίνου, πείσασα αὐτὸν προβαλέσθαι εἰς βασιλέα Τιβέριον, βουλομένη γῆμαι αὐτὸν, καὶ μεῖναι Αὐγοῦστα. ταύτην δὲ κατήγαγε Τιβέριος εἰς τὸ παλάτιον τῶν Σοφιῶν, κελεύσας κουβικουλάριον καὶ ἑτέρους τινὰς εἶναι εἰς ὑπηρεσίαν αὐτῆς, καὶ ἐξυπηρετεῖν αὐτήν. ἐτίμα δὲ αὐτὴν ἴσα μητρί, ποιῶν πᾶσαν θεραπείαν αὐτῆς. γενεθλίου δὲ ἱππικοῦ ἀγομένου. καὶ τῶν μερῶν φορούντων στολὰς σωληνωτὰς ἀπὸ βλαττίου ὀξέως, καὶ χλαμύδας παρα-

C πλησίας τοῦ βασιλικοῦ, ἔπαυσε ταύτας φορεῖν διὰ τὸ μὴ εἰς ἀκαίρους χρείας δαπανᾶσθαι τὰ χρήματα, ὁρίσας διδακτυλίους ὄρνας ἐν ταῖς στολαῖς αὐτῶν κόσμου χάριν φορεῖν. ἀγαγὼν δὲ Ἀναστασίαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἔχουσαν ἐξ αὐτῆς καὶ θυγατέρας δύο Χαριτὼ καὶ Κωνσταντῖναν, ἔστεψεν αὐτὴν Αὐγοῦσταν, καὶ ἔρριψεν ὑπατείαν πολλήν. τούτῳ τῷ βασιλεῖ γέγονε θεία ὀμφή, ἀγγέλου κατ᾽ ὄναρ εἰπόντος. τάδε σοὶ λέγει τὸ τρισάγιον· οἱ τύραννοι τῆς βασιλείας ἐπὶ σοῦ οὐ φοιτήσουσι χρόνων.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει, ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Περσῶν κατὰ τὸ ἔθος, μηνύων τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ· καὶ οὐ προσήκατο τὴν εἰρήνην ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς. ὁ δὲ Τιβέριος ἐξαντλήσας τοὺς βα-

D σιλικοὺς θησαυρούς, πολλὰ στρατόπεδα ἐποίησε. χειροτονήσας Ἰουστινιανόν τινα στρατηγὸν ἀνατολῆς· ὃς ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις, ἐπὶ τὸ Δάρας παραγίνεται. καὶ τῆς παρατάξεως γενομένης τῶν Περσῶν καὶ Ῥωμαίων, εἰς λόγους ἦλθον, καὶ πρὸς ἀλλήλους σπένδονται χρόνον τετραετῆ.

Τῷ γ΄. ἔτει, τοῦ Περσῶν βασιλέως μέλλοντος τὸν πόλεμον αὐτουργεῖν, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς πρὸς τοὺς Πέρσας χωρεῖ. καὶ τῆς κατὰ συστάδην μάχης γενομένης, βαθείας τῆς τῶν Ῥωμαίων φάλαγγος οὔσης, ἡ τῶν Περσῶν καὶ Βαβυλωνίων τρέπεται πληθύς, καὶ ἀναιροῦνται πλήθη πολλά. λαμβάνουσι δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὸ τῶν Περσῶν

E τοῦλδον, καὶ τὸ βασιλικὸν σκηνοπήγιον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν ἐπίδοξον οὖσαν, καὶ τοὺς ἐλέφαντας. ἐξ ὧν τὰ ἐπίσημα πρὸς τὸν βασιλέα πέμπουσι. τὴν αἰσχύνην τοίνυν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς μὴ φέρων, νομοθετεῖ, μηκέτι βασιλέα Περσῶν εἰς πόλεμον ἐξέρχεσθαι. ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἐπετίθετο ταῖς Περσικαῖς συμφοραῖς, καὶ πρὸς τὰ ἐνδότατα τῆς Περ-

σίδος ἐχώρισε· καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ἅλωσιν ἐν Περσίδι πεποίηκε, φθάσας καὶ μέσον τῆς Ὑρκανίας θαλάσσης· χειμῶνος δὲ γενομένου, ἐν Περσίδι παρεχείμασε. A

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, κτίζει Τιβέριος τὸ δημόσιον τῶν Βλαχερνῶν λουτρὸν, ἀνανεοῖ δὲ καὶ ἐκκλησίας πολλὰς, καὶ ξενῶνας καὶ γηροκομεῖα. κατακοσμεῖ δὲ καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον τοῦ Παλατίου. τότε κελεύει γράφεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς συμβολαίοις, Τιβέριον Κωνσταντῖνον. τῷ δ' ἔτει τελευτᾷ Εὐτύχιος ὁ πατριάρχης, καὶ μετὰ ἓξ ἡμέρας χειροτονεῖται Ἰωάννης διάκονος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὁ νηστευτής. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀγοράσας σώματα ἐθνικῶν, κατέστησε στράτευμα εἰς ὄνομα ἴδιον, ἀμφιάσας καὶ καθοπλίσας αὐτοὺς χιλιάδας ιε'. δεδωκὼς αὐτοῖς καὶ στρατηγὸν Μαυρίκιον τὸν κόμητα τῶν φοιδεράτων, καὶ ὑποστράτηγον αὐτοῦ Ναρσῆν, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κατὰ Περσῶν. B πολέμου δὲ κροτηθέντος, νικῶσι Ῥωμαῖοι κατὰ κράτος, καὶ ἀφείλοντο ἐκ τῶν Περσῶν πόλεις τε καὶ χώρας, ἃς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ Ἰουστίνου παρέλαβον. ἐπανελθὼν δὲ Μαυρίκιος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐδέχθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως μεγάλως. καὶ ἐθριάμβευσε Τιβέριος τὰς νίκας Μαυρικίου, καὶ προσελάβετο αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Κωνσταντῖναν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα· ὁμοίως δὲ καὶ Γερμανῷ στρατηγῷ ἔζευξε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Χαριτὼ, ποιήσας ἀμφοτέρους Καίσαρας. τῇ δὲ ιδ'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, φαγὼν συκάμινα ὄψιμα ἀξιοθέατα νενοθευμένα, φθίσει περιέπεσε. καὶ μέλλων τεθνάναι, προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Ἰωάννην, καὶ τὴν σύγκλητον ἅμα τοῖς στρατεύμασι, καὶ Μαυρίκιον τὸν ἴδιον γαμβρὸν βασιλέα ἀναγορεύει. C πάντων δὲ εὐφημησάντων, αὐτὸς ὑποστρέψας ἐν τῇ ἰδίᾳ κλίνῃ τέθνηκε, βασιλεύσας ἔτη γ'. μῆνας δέκα, ἡμέρας η'. καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ἡρῴῳ, ἐν λάρνακι Πρασίνῳ.

Μαυρίκιος ὁ ὀρθόδοξος βασιλεὺς Ῥωμαίων, ἐβασίλευσεν ἔτη κ'. μῆνας γ', ἡμέρας β'. ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ μεσῆλιξ, εὐσθενὴς, λευκόχρους, στρογγύλην ἔχων τὴν ὄψιν, πυῤῥάκης, ἀναφάλας, εὔρριν, εὐπώγων, κουρόμενος τὸ γένειον. καθὰ Ῥωμαίοις ἔθος ἐστίν. ἦν δὲ Καππαδόκης. ἐκέλευσε δὲ γράφεσθαι ἐν τοῖς συμβολαίοις, Μαυρίκιος Τιβέριος. ἐστέφθη δὲ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου, τοῦ νηστευτοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον τὸν γάμον πεποίηκε. τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνὶ γεγόνασιν ἐν τῷ φόρῳ ἐμπρησμοὶ, καὶ ἀνέμων καταιγίδες, καὶ πολλὰς οἰκίας διώλεσαν. D καὶ τῇ δεκάτῃ τοῦ Μαΐου γέγονε σεισμὸς μέγας, καὶ ἱππικὸν ἐτελέσθη. πρεσβεύουσι δὲ οἱ Ἄβαρεις πρὸς τὸν βασιλέα, οἱ πρὸ ὀλίγου τὸ Σίρμιον χειρωσάμενοι, πόλιν τῆς Εὐρώπης ἐπίσημον, καὶ ἀξιοῦσι ταῖς ὀγδοήκοντα χιλιάσι τοῦ χρυσίου, ἃς ἐτησίως ἐλάμβανον παρὰ Ῥωμαίοις, προστεθῆναι ἄλλας κ'. καὶ ὁ βασιλεὺς εἰρήνης ἐφιέμενος, τοῦτο κατεδέξατο. ᾔτησαν δὲ καὶ ἐλέφαντα, ζῷον Ἰνδικὸν, ἐκπεμφθῆναι αὐτοῖς πρὸς θέαν, καὶ κλίνην χρυσῆν. ὧν καὶ πεμφθέντων, ἀμφότερα ἀντέστρεψαν, τὴν κλίνην εὐτελίσαντες. ᾐτοῦντο δὲ πάλιν ἄλλας κ'. πρὸς ταῖς ἑκατόν. τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταδεξαμένου, στρατεύσας ὁ Χαγάνος, E τὴν Σιγιδόνα πόλιν κατέστρεψε, καὶ ἑτέρας πόλεις ἐχειρώσατο, καὶ τὴν Ἀγχίαλον. ἠπείλει δὲ καὶ τὰ μακρὰ τείχη καταστρέψειν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἐλπίδιον τὸν πατρίκιον, σὺν Κομμεντιόλῳ, πρέσβεις πρὸς τὸν Χαγάνον ἀπέστειλε. καὶ ὁ βάρβαρος ἐπὶ ταῖς τῶν πάκτων συνθήκαις εἰρήνην ἄγειν καθωμολόγει.

tosque ibi mortales, multa oppida in potestatem suam redegit, & usque ad medium maris Hyrcani perreait: ac hyeme facta, in Perside biberna habuit.

Quarto anno, Tiberius publicum in Blacnernis balneum ædificat, instauratque multa templa, domos hospitales, & senibus fovendis factas. exornat etiam aureum Palatii triclinium. Tunc etiam se in contractuum formulis scribi jussit, Tiberium Constantinum. Eodem anno moritur Eutychius patriarcha. ac post sex dies in locum ejus suffectus est Joannes cognomento Jejunator, magni templi diaconus. Porro Tiberius emit barbatica mancipia ad millia quindecim, exque iis vestitis a se & armatis exercitum composuit, de suo nomine Tiberianum appellans: ducemque iis dedit Mauricium comitem fœderatorum, eique legatum addidit Narsetem, ac contra Persas emisit. Commissa pugna Persæ victi pulsique sunt, & recepere Romani urbes & oppida ab iis Justiniano & Justino imperantibus occupata. Reversus Constantinopolin Mauricius, ab Imperatore est honorifice acceptus. Triumphavit etiam de Persis Imperator, suis auspicio a Mauricio victis: generumque hunc sibi adscivit, tradita filia sua Constantina: Germano duci alteram, nomine Charitonem, collocavit, & utrumque Cæsarem designavit. Decimaquarta die Augusti, Tiberius cum cucurbitas serotinas vitiatas edisset, in tabem incidit. Moriturus ergo, Joannem patriarcham, senatum & exercitus vocat, coramque iis Mauricio genero suo imperium tradit. Quod cum omnes faustis acclamationibus probassent, reversus in lectum suum, vitam cum morte commutavit. Imperavit annos tres, menses decem, dies VIII. sepultus est in heroo, in arca Prasina.

Edit. Paris. pag. 394.

Mauricius orthodoxus imperium Romanum gubernavit annos viginti, menses tres, dies duos. Statura fuit mediocri, robustus, albus, facie rotunda, subrufus, recalvaster, naso & barba mediocri: barbam Romano more tondebat. Patria Cappadox, jussit se in tabulis scribi, Mauricium Tiberium. Coronatus est a patriarcha Joanne Jejunatore, ac paulo post nuptias habuit. Mense Aprili in foro incendia fuerunt, & ventorum procellæ, quibus multæ domus sunt perditæ. Decima Maii terræmotus fuit magnus, & equestre certamen actum. Avares autem, qui non multo ante Sirmium Europæ nobilem urbem occupaverunt, missis legatis ab Imperatore postulant, ut LXXX auri millibus, quæ a Romanis quotannis accipiebant, alia viginti adjicerentur. Imperator pacis studiosus consensit. Postulabant, ut sibi ad spectaculum mitteretur elephantus Indicus, & aurea culcitra. quæ missa, remiserunt, contempta culcitra. Postulaveruntque alia adhuc viginti millia sibi addi. Quod cum recusaret Imperator, Chaganus expeditione suscepta, Sigidonem, aliasque urbes subegit, & Anchialum, minatus se etiam Longum murum eversurum. Imperator ergo Elpidium patricium cum Commentiolo legatos ad Chaganum mittit: isque se pactis conventis staturum, ac pacem servaturum pollicetur.

MAURICIUS Imp.

Avares.

pag. 395.

Philippicus.

A Anno secundo Imperator consul designatur, magnasque urbi opes largitur. Idem sororem suam Gordiam Philippico in matrimonium dat, Orientique eum præficit. Qui subito Persas magna vi adortus, magna hominum præda parta in Mediam irrumpit: multisque ibi oppidis vastatis, in Romaniam
136
revertit. Cum autem Chaganus pace violata ad Longum murum prædando excurreret, Commentiolus dux Romani exercitus de improviso Barbaros adortus, magna multitudine cæsa eos abegit. Inde cum ad Adrianopolim venisset, in Andragastum incidit, Slavinorum ducem, qui prædam agebat. In hunc facto impetu, prædam recepit, insigni potitus victoria. B Eo tempore Græci quidam in domo cujusdam prandentes, eo prolapsi sunt, ut in Virginem Deiparam convitia atque execrationes jacerent. Horum reliqui illico a malis correpti spiritibus pœnas dederunt. Dominus autem domus istius per insomnium vidit sibi adstare Deiparam: quæ alioqui ipsum non dignata, pedes ejus virgula veluti notis impressis circumscripsit. Ille autem præ dolore statim evigilans, pedes suos incisos invenit. Gestatus in publicum, ibique expositus, justum Dei judicium, & inculpatæ Virginis Deiparæ contra se indignationem professus est.

Anno tertio, Philippicus in Persiam expeditionem facta, Arxanam capit, magnaque potitur præda, C & terrorem Persicis copiis incutit. Morbo inde correptus, consobrinum suum exercitui præficit atque ipse Constantinopolin ægrotus revertitur. Eodem anno Imperatori filius est natus, ac Theodosius nominatus.

Quarto anno, Philippicus urbe egressus, armatum exercitum in Persas duxit, acieque congressus eos vicit. Postridie Cardarichas denuo instructo exercitu, alteram pugnam commisit, rursusque penes Romanos victoria fuit: & multi Persæ occisi, capti bis cIↃ, & Byzantium missi. Cardarichas ad Daras confugit, & a castris per eos qui præsidii loco id castrum tenebant, per ludibrium est repulsus.

Edit. Paris. pag. 396.

Heraclius.

Philippicus saucios per urbes dimittit, ut corpora curarent: legatumque Heraclium (cujus filius Heraclius postea D Imperator fuit) ad explorandas res barbarorum emittit. ipse in Babyloniam impressione facta, Chlomarum castellum obsidet. Cardaricas autem collecta tironum manu, & jumentis, noctu cum luna sileret, per loca naturæ munita eo pervenit, ut a tergo esset Romanorum. quibuscum conserere manum nequaquam audebat. Romani locorum imperviorum iniquitate & intempestivo terrore in summum periculum devenerunt. e quo tamen, luce facta, facile evaserunt: arreptumque ducem atrocissimis contumeliis exagitarunt. Persæ autem fugam eam simulari putantes E non sunt ausi insequi. At Heraclius transmisso Tigri quæcumque Mediæ erant nobiliora oppida, ex incendit, atque ita ad Philippicum est magna cum præda reversus. Rursum inde ad Martyropolim commisso inter Persas ac Romanos prælio, vicerunt Romani. Cecidit eo in prælio Baruzas Persarum dux, captaque sunt tria millia, ac Per-

A Τῷ δευτέρῳ ἔτει, ὑπατεύσας ὁ βασιλεὺς ἀναγορεύεται, καὶ πολλοὺς θησαυροὺς τῇ πόλει δωρεῖται. προβάλλεται δὲ Φιλιππικὸν στρατηγὸν τῆς ἑῴας, ποιήσας αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Γορδίαν τὴν ἰδίαν ἀδελφήν. ὁ δὲ Φιλιππικὸς τοῖς Περσικοῖς ἀθρόως ἐπεισπεσὼν, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν λαβὼν, εἰς τὴν τῶν Μήδων χώραν παραβάλλει· καὶ πολλὰ χωρία διαφθείρας, εἰς Ῥωμανίαν αὖθις ὑπέστρεψε· τοῦ δὲ Χαγάνου τὴν εἰρήνην ἀθετήσαντος, καὶ τῷ μακρῷ τείχει ληιζομένου, ὡς προσεπέλασεν ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Κομεντίολος, τούτοις ἀθρόως ἐπεισπεσὼν, πολλὰ πλήθη ἀνεῖλε, καὶ τούτους ἀπήλασεν. ἐλθὼν δὲ ἐν Ἀδριανουπόλει, Ἀνδραγάστῳ περιπίπτει, τῷ Σθλαβίνων στρατηγῷ, αἰχμαλωσίαν ἐπιφερομένῳ. καὶ τούτῳ ἐπεισπεσὼν, τὴν αἰχμαλωσίαν διέσωσε, καὶ B νίκην μεγάλην περιεβάλλετο. τότε καί τινες Ἕλληνες ἐν οἴκῳ τινὸς ἀριστῶντες, εἰς ὕβρεις καὶ ἀναθεματισμοὺς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου προήχθησαν· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι παραυτὰ πονηροῖς πνεύμασι ληφθέντες, δίκας ἀπετίννυον. ὁ δεσπότης δὲ τῆς οἰκίας εἶδε κατόναρ ἐπιστᾶσαν αὐτῷ τὴν Θεοτόκον, καὶ βεργίῳ τὰ αὐτοῦ γόνατα περιχαράξασαν, καὶ μηδὲ λόγου αὐτὸν ἀξιώσασαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἔξυπνος τοῖς πόνοις γενόμενος, εὗρε τοὺς πόδας αὐτοῦ κεκομμένους. κἀντεῦθεν λοιπὸν δημοσίᾳ φοράδην ἀγόμενος καὶ προκείμενος, τὴν δικαιοκρισίαν ἐξωμολογεῖτο τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν τῆς παναμώμου Θεοτόκου κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησιν.

Τῷ γ' ἔτει, Φιλιππικὸς ἐπὶ τὴν Περσικὴν ἐλθὼν, καταλαβὼν τὴν Ἀρζάνην, μεγάλην αἰχμαλωσίαν C ἐκράτησε, καὶ δειλίαν ἐμποιεῖ τοῖς Περσικοῖς στρατεύμασι. νοσήσας δὲ, τὸν ἀνεψιὸν χειροτονεῖ καθηγεῖσθαι τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν νοσῶν παραγέγονε. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ υἱὸς, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Θεοδόσιον.

Τῷ δ' ἔτει, Φιλιππικὸς ἐξεληλυθὼς τῆς πόλεως, πρὸς Πέρσας ὁπλίζεται. καὶ τούτοις συμβαλὼν, νικᾷ τὸν πόλεμον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν ἀναλαβὼν Καρδαρίχας τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις, πρὸς πόλεμον ὁπλίζεται. καὶ δευτέρου πολέμου κροτηθέντος, νικῶσι πάλιν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀναιροῦνται Πέρσαι πολλοί. χειροῦνται δὲ καὶ ζῶντες δισχίλιοι, καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον πέμπονται. ὁ δὲ Καρδαρίχας προσέφυγεν εἰς τὸ Δάρας. οἱ δὲ τοῦ κάστρου Πέρσαι, μεθ' ὕβρεων τοῦτον ἀπεπέμψαντο. ὁ δὲ D Φιλιππικὸς τοὺς γενομένους τραυματίας, εἰς τὰς πόλεις παρέπεμψεν ἰατρεύεσθαι. καὶ Ἡράκλειον, τὸν τοῦ Ἡρακλείου τοῦ αὐτοκράτορος πατέρα, ὑποστράτηγον ὄντα, ἐπὶ κατασκοπὴν τῶν βαρβάρων ἐξέπεμψεν. αὐτὸς δὲ εἰς τὴν Βαβυλῶνα εἰσβάλλει, καὶ τὸ Χλώμαρον φρούριον παρακαθίζεται. ὁ δὲ Καρδαρίχας στρατολογεῖ ἰδιώτας μεθ' ὑποζυγίων, καὶ δι' ὀχυρῶν τόπων ἐν ἀσελήνῳ νυκτὶ, ἐπὶ τὰ νῶτα γίνεται τῶν Ῥωμαίων, μηδαμῶς θαρρῶν χεῖρας αὐτοῖς ἐμβαλεῖν. Ῥωμαῖοι δὲ τῷ ἀκαίρῳ φόβῳ διασκεδασθέντες, διὰ δυσδιεξοδεύτων τόπων, μεγάλοις κινδύνοις περιέπεσον. πρωΐας δὲ γενομένης, τῆς συμφορᾶς ἀπηλλάττοντο. καὶ τὸν στρατηγὸν καταλα- E βόντες, ὕβρεσιν αἰσχίσταις τοῦτον ἔβαλον. οἱ δὲ Πέρσαι ἐπίπλαστον νομίσαντες εἶναι τὴν φυγὴν, διῶξαι οὐκ ἐτόλμησαν. Ἡράκλειος δὲ διαπεράσας τὸν Τίγριν, ὅσα τῆς Μηδικῆς χώρας ἦσαν ἐπίσημα χωρία παραδίδωσι πυρὶ, καὶ οὕτω πρὸς Φιλιππικὸν ἀνέστρεψε μετὰ σκύλων πολλῶν. καὶ γίνεται πάλιν κατὰ τὴν Μαρτυρόπολιν Περσικὸς μετὰ Ῥωμαίων πόλεμος, καὶ κρατοῦσι Ῥωμαῖοι, καὶ ἀναιροῦνται ὁ τῶν Περ-

τῶν Περσῶν στρατηγὸς Βαριζᾶς. συλλαμβάνονται δὲ καὶ ζῶντες τετρακισχίλιοι, καὶ οἱ τῶν Περσικῶν ταγμάτων ταξίαρχοι. χίλιοι δὲ μόνοι τὸν ἀριθμὸν ἐσώθησαν, οἳ καὶ μετὰ κινδύνων ἐπὶ τὴν Περσίδα ἀνέστρεψαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πέμπουσι πρὸς τὸν βασιλέα τὰ Περσικὰ λάφυρα, καὶ τοὺς ζωγρηθέντας ἅπαντας σὺν τοῖς βάνδοις. ὁ δὲ Μαυρίκιος ἔκτισε τὸν Καριανὸν ἔμβολον ἐν Βλαχέρναις, γράψας ἐν αὐτῷ διὰ ζωγραφίας τὰς ἑαυτοῦ πράξεις, τὰς ἐκ παιδόθεν μέχρι τῆς αὐτοῦ βασιλείας. ἀνεπλήρωσε δὲ καὶ τὸ ἐν αὐτῷ δημόσιον λουτρόν· τυποῖ δὲ καὶ τὴν λιτὴν καλουμένην πρεσβείαν, κατὰ παρασκευὴν ἐν Βλαχέρναις τελεῖσθαι· καὶ ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις πληροῦσθαι.

A fici exercitus ductores. Mille tantum de Persicis copiis homines clade evitata, non absque periculis in Persidem redierunt. Romani ad Imperatorem prædam mittunt Persicam, omnesque captivos una cum bandis. Mauricius porro Cariana rostra in Blachernis condit, inque eo omnem suam a pueritia usque ad Imperatoriam dignitatem vitæ historiam depingit. Absolvit etiam publicum ibi balneum. Et constituit, ut publica deprecatio, sive intercessio dicatur, in parasceva a Blachernis ad Chalcopratia duceretur. 164

Τῷ ς΄. ἔτει, οἱ Λογγίβαρδοι πόλεμον ἤραντο κατὰ Ῥωμαίων, καὶ τὰ τῶν Μαυρουσίων ἔθνη κατὰ τὴν Ἀφρικὴν μεγάλας ταραχὰς ἐποιήσαντο. ἐν δὲ τῇ Περσίδι φυλακὴ ὑπάρχει, ἡ λεγομένη Λήθη· ἐν ᾗ πολλοὺς ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπὸ διαφόρων ἐθνῶν ἐν ταύτῃ κατέκλεισε, σὺν τοῖς αἰχμαλώτοις τῆς πόλεως Δάρας. οὗτοι οὖν ἀπογνόντες ἑαυτῶν, ἐπαναστάντες κατὰ τῶν φυλασσόντων αὐτούς· ὡς καὶ ἀνελόντες, εἰς τὸ Βυζάντιον ἥκασι, καὶ ὑπεδέξατο αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς μετὰ χαρᾶς μεγάλης. καὶ πάλιν Κομεντίολος εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον χωρεῖ· καὶ νικήσας, πολλὰ λάφυρα ἐν Βυζαντίῳ πέμπει.

Anno sexto, Longobardi bellum Romanis intulerunt, & Maurusii in B Africa magnos tumultus excitarunt. In Perside locus custodiæ destinatus est, nomen Lethæ ab oblivione habens. in eo Persarum rex multos de variis populis captos incluserat, una cum iis quos in castello Daras ceperat. Hi de salute sua desperabundi, custodes adorti sunt: iisque cæsis Byzantium pervenerunt, suntque ab Imperatore magno cum gaudio recepti. Ac rursum Comentiolus in Persidem ingressus, victor multa spolia Byzantium misit. Longobardi.

Τῷ ζ΄. ἔτει, Βαρὰμ κατὰ Χοσρόου γενόμενος, τοῦτον τοῖς Ῥωμαίοις προσφυγεῖν ἠνάγκασεν. ᾧ δοὺς ὁ βασιλεὺς συμμαχίαν, τόντε Βαρὰμ ἀπέκτεινε, καὶ τὴν Περσίδα ἐκράτησε. δεδοικὼς δὲ τὴν δολοφονίαν, ζητεῖ Μαυρίκιον εἰς φυλακὴν αὐτοῦ χιλίους Ῥωμαίους. ὁ δὲ βασιλεὺς ποιεῖ καὶ τοῦτο· ὡς λέγειν τὸν Χοσρόην, ὅτι Ῥωμαῖοι Πέρσαις τὴν βασιλείαν χαρίζονται.

Anno VII, Chosroes, cum adversus eum Baramus insurgeret, coactus est ad Romanos confugere: & impetrato ab Imperatore auxilio Ba-C ramum occidit, Persidemque obtinuit. Metuens autem sibi ab insidiis, CI Romanos præsidii loco dari a Mauricio sibi petiit. quod ipsum quoque Imperator concessit, itaque Chosroes fassus est, regnum Persis beneficio Romanorum concessum. Edit. Paris. pag. 397.

Τῷ η΄. ἔτει, τὸ πάσχα Θεοδόσιος υἱὸς Μαυρικίου στέφεται ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, χρόνων ὑπάρχων τεσσάρων ἥμισυ. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, Μαυρίκιος τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, ὃν ἀπήρξατο Τιβέριος, ἀνεπλήρωσε· καὶ τῆς ἀνατολῆς εἰρήνην βαθεῖαν ἐχούσης, τὰς δυνάμεις τῶν στρατευμάτων ἐπὶ τὴν Θρᾴκην διεβίβασε.

Anno octavo in Paschate, Theodosium Mauricii filium Joannes patriarcha Constantinopolitanus coronat, annos natum IV. S. Eodem anno Mauricius ædem XL. sanctorum absolvit, a Tiberio inchoatam. Cumque in Oriente alta esset pax, exercitus in Thraciam transtulit.

Τῷ θ΄. ἔτει, τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν στρατευμάτων ἐπὶ τὴν δύσιν ἐξερχομένου, ἐκωλύετο παρὰ πάντων ὑπουργῆσαι τῷ πολέμῳ. ἐν δὲ τῷ Δανιὴλ ἔτεκε γυνὴ παιδίον μήτε ὀφθαλμοὺς, μήτε βλέφαρα, μήτε χεῖρας, μήτε πόδας ἔχον. πρὸς δὲ τῷ ἰσχίῳ ἰχθύος οὐρὰ προσφυὴς ὑπῆρχεν αὐτῷ ὀστρακόδερμος. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ κύων ἐξάπους, κεφαλὴν ἔχων λεοντώδη, γεννηθεὶς, ἐγένετο μέγας σφόδρα. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὁ ἵππος τοῦ βασιλέως, ὁ τὸν χρυσοῦν περικείμενος κόσμον, ἀθρόως διερράγη πεσών. τούτοις πᾶσιν οἰωνισάμενος ὁ βασιλεὺς, περίλυπος ἦν. μαθὼν δὲ ὅτι πρέσβεις εἰς τὸ Βυζάντιον Περσῶν τε καὶ Φράγγων παρεγένοντο, ὑπέστρεψεν εἰς τὰ βασίλεια.

Nono anno, cum Imperator copias in Occidentem educeret, ab om-D nibus vetitus est bello operam impendere. Dannii mulier infantem peperit oculis, palpebris, manibus, pedibusque carentem: ad coxas autem cauda piscis testa intecti enata erat. Eadem die canis quoque sex pedes habens, & caput leoninum, natus, ac valde magnus factus est. Eodem die equus etiam Imperatoris, qui aureis phaleris erat ornatus, concidit subito, atque ruptus est. Hæc omnia Imperator ominis loco ducens, animo angebatur: & cognito legatos Persarum ac Francorum Byzantium appulisse, in regiam rediit. Prodigia. Franci.

Ἀπὸ τῶν ἱστοριῶν τοῦ Σιμοκάτου, λόγος Χοσρόου βασιλέως Περσῶν, πρὸς Ἰωάννην στρατηγὸν Ῥωμαίων ἀποσκώψαντα εἰς αὐτὸν ὅτι ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Μαυρικίου, εἰς βοήθειαν αὐτοῦ· Εἰ μὴ πρὸ ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐτυραννούμεθα, οὐκ ἂν ἐθάῤῥησας στρατηγὲ τὸν μέγαν ἐν ἀνθρώποις βασιλέα βάλλειν τοῖς σκώμμασιν. ἐπεὶ δὲ τοῖς παροῦσι μέγα φρονεῖς, ἄκουσον τί δῆτα τοῖς θεοῖς ἐσύστερον μεμελέτηται.

Cedren.

Sequitur ex historiis Simocati, oratio Chosroæ Persarum regis, ad Joannem ducem Romanorum, qui mis-E sus ei opitulatum a Mauricio Imperatore, sannas in regem jecerat. Nisi, inquit, ipsa temporis ratio in nos tyrannidem exerceret, numquam profecto tu, o dux, auderes magnum inter homines regem subsannare. Nunc quia præsens rerum status te superbum reddit, audi quid de futuro dii statuerint. Sic habe, calami- 165 Prognosticon.

tates in vos Romanos redandabunt, ac per tres circulares septennales annorum conversiones Babylonica gens Romanæ reipublicæ dominabitur. Inde per quinque annorum septenarios Romani Persas servitio premetis. His circamactia dies vesperæ expers hominibus illucescet, expectatumque regnum inibit: tunc interitus nulla erit memoria, & vita melioribus institutis agetur.

Bellum cum Chagano. Anno decimo, cum Chaganus apud Sirmium irrueret, Imperator præfectum Europæ Priscum creat. Is Salvanianum legatum sibi adsciscit, eumque præire jubet. Barbaros ergo aggressi, conserta pugna eos vincunt. Chaganus re cognita copiis collectis ad bellum proficiscitur. cumque Anchialum venisset, urbem eam incendit: inde Drizinem trajicit. Priscus vero multitudini barbarorum occurrendum non ratus, Tzurulum petiit, ibique loci opportunitate se tutatus est. quem mox Chaganus obsedit. Id cum Mauricius intellexisset, quid faceret dubius, calliditate vim infiniti exercitus hoc pacto eludit. Excubitorum quemdam magnis & muneribus, & pollicitationibus eo permovet, uti cum litteris, quas ipse ad Priscum dabat, dedita opera in barbarorum manus se conjiceret. Litterarum hæc erat sententia. Prisco duci gloriosissimo S. formidare sceleratum barbarorum conatum noli, ipsis exitiu suo futurum. Magno enim suo cum dedecore Chaganus in terram sibi a Romanis concessam revertetur. Tua ergo præstantia eos otioso animo sustineat in Tzurulo. Ego enim per mare missis navigiis, eorum familias captivas abduco: ut cum dedecore & damno suo domum redire opus habeat. Chaganus cum in litteras incidisset, easque legisset, in magnum venit metum: ac paucis quibusdam & nullius pretii donis acceptis, pace composita domum versus fugam, quantum potuit fecit.

Edit. Paris. pag. 398. — Stratagema.

Anno undecimo Priscus rem contra Slavinos præclare gessit, magna barbarorum edita strage. Eodem anno Paulus Imperatoris pater mortuus est Constantinopoli: & Anastasia Augusta, socrus Mauricii, uxor Tiberii, sepulta est juxta virum.

Anno XII Priscus rursus Danubium occupat, Slavinorum agros populatur, magnamque Imperatori prædam mittit, atque ab eo in hostico hyemare jubetur. Eodem anno Philippicus Chrysopoli mansionem Deiparæ condit, & palatium ad Imperatorem ejusque liberos excipiendum. piscinam quoque, & hortos facit: & Constantinopoli domum ædificat, quæ ab eo Philippici domus dicitur.

Monstra. Anno XIII Byzantii in suburbio monstra sunt nata, infans quadrupes, & alius biceps. Ferunt hæc nihil boni portendere urbibus, in quibus nascuntur. Imperator Prisco munus ducendarum copiarum abrogat, idque fratri suo Petro demandat.

Hic anno XIV Slavinos adortus est, qui captivos ex Romanorum ditione abigebant. ii captivis necatis fugæ se dederunt: & Romanis paucis eorum captis, ad sua redierunt. Hoc anno Imperator solatium Magnauræ rotundum fecit, & in media aula suam collocavit statuam.

A ἀντικαταῤῥαγήσει. ὦ ἴθι, εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑμᾶς δεινά. ἔξεσι δὲ τὸ Βαβυλώνιον φῦλον τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας κρατοῦν τρεῖς κυκλοφορίαις ἑβδομάδα ἐτῶν. μετὰ δὲ τοῦτο πεμπταίαν ἑβδομάδα ἐνιαυτῶν Ῥωμαῖοι Πέρσας δουλαγωγήσουσι. τούτων δὲ διανυσμένων, ἡ ἀνέσπερος ἡμέρα ἐνδημοῦσα τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὴν προσδοκωμένην λῆξιν ἀποβαίνει τὰ κράτος, ὅτε τὰ τῆς φθορᾶς παραδίδοται λύσει, καὶ τὰ τῆς κρείττονος διαγωγῆς πολιτεύεται.

Τῷ ί, ἔτει, τοῦ Χαγάνου ἐπελθόντος κατὰ τὸ Σίρμιον, ὁ βασιλεὺς στρατηγὸν Εὐρώπης τὸν Πρίσκον χειροτονεῖ. ὁ δὲ Πρίσκος Σαλβανιανὸν ὑποστράτηγον ποιήσας προτρέχειν ἐκέλευσε· καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων χωρήσαντες, συγκροτοῦσι πόλεμον, καὶ νικῶσι Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ Χαγάνος τοῦτο ἀκούσας,
B ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις, ἐχώρει πρὸς πόλεμον, καὶ εἰς Ἀγχίαλον ἐλθὼν, ταύτην κατέκαυσεν. εἶτα εἰς τὸ Δριζίν περᾷ. ὁ δὲ Πρίσκος μὴ θέλων θεωρεῖν τὰ πλήθη τῶν βαρβάρων, εἰς Τζουρουλὸν εἰσελθὼν ἠσφαλίσατο. ὁ δὲ βάρβαρος τὸν Πρίσκον πολιορκεῖν ἐπεχείρει. ταῦτα δὲ ἀκηκοὼς Μαυρίκιος, διηπόρει τί δράσει· ἐβουλεύσατο δὲ καταστρατηγεῖν τὰς ἀπείρους δυνάμεις, καὶ ἕνα τῶν ἐξκουβιτόρων μεγάλαις δωρεαῖς καὶ ὑποσχέσεσι πείθει, ἑκόντα περιπεσεῖν τοῖς βαρβάροις, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πρὸς Πρίσκον γραφὴν περιέχουσαν τάδε· τῷ ἐνδοξοτάτῳ στρατηγῷ Πρίσκῳ. τὴν ἀλιτηρίαν τῶν βαρβάρων ἐγχείρησιν μὴ δειλιάσῃς· πρὸς γὰρ ἀπώλειαν αὐτῶν τοῦτο γέγονε. γίνωσκε γὰρ, ὅτι μετὰ πολλῆς αἰσχύνης ἔχει ὁ Χαγάνος ὑποστρέψαι εἰς τὴν
C ἀφιερωθεῖσαν αὐτῷ παρὰ Ῥωμαίων χώραν. διὰ τοῦτο καρτερησάτω ἡ σὴ ἐνδοξότης ἐν τῷ Τζουρουλῷ περικρέμβουσα αὐτούς. πέμπω γὰρ διὰ θαλάσσης πλοῖα, καὶ αἰχμαλωτίζομαι τὰς φαμελίας αὐτῶν, καὶ ἀναγκάζεται μετ' αἰσχύνης καὶ ζημίας εἰς τὰ ἴδια ὑποστρέψαι. ὁ δὲ Χαγάνος κρατήσας τὰ γράμματα, καὶ ἀναγνοὺς, γίνεται περιδεὴς, καὶ συνθήκας πρὸς τὸν Πρίσκον διαθέμενος, καὶ εἰρηνεύσας ἐπὶ δώροις ὀλίγοις καὶ ἀναξιολόγοις, εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανεζεύξε γῆν μετὰ φυγῆς κραταιᾶς.

Τῷ ιά. ἔτει Πρίσκος μεγάλως ἐπὶ τοῖς Σθλαβίνοις ἀνδραγάθησε, καὶ φόνον πολὺν τῶν βαρβάρων εἰργάσατο. τῷ αὐτῷ ἔτει Παῦλος, ὁ τοῦ βασιλέως πατὴρ, ἐτελεύτησεν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἀναστασία Αὐγούστα, ἡ πενθερὰ Μαυρικίου, γυνὴ δὲ Τιβερίου, καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

D Τῷ ιβ΄. ἔτει, τοῦ Πρίσκου πάλιν τὸν Ἴστρον καταλαβόντος, καὶ τὰ Σθλαβίνων ἔθνη πραιδεύσαντος, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν τῷ βασιλεῖ πέμψαντος, γράφει αὐτῷ ἐκεῖσε παραχειμάσαι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Φιλιππικὸς κτίζει τὴν ἐν Χρυσοπόλει μονὴν τῆς παναχράντου Θεοτόκου· καὶ τὰ παλάτια, πρὸς τὸ ὑποδέχεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ· ποιήσας καὶ ἰχθυοτροφεῖον, καὶ παραδείσους· καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἔκτισε τὸν οἶκον, τὸν λεγόμενον τοῦ Φιλιππικοῦ.

Τῷ ιγ΄. ἔτει, εἰς τὰ τοῦ Βυζαντίου προάστεια ἐτέχθησαν τέρατα, παιδίον τετράπουν, καὶ ἄλλο δικόρυφον. λέγεται δὲ μὴ σημαίνειν ἀγαθὰ ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς γίνονται ταῦτα. καὶ ὁ βασιλεὺς Πρίσκον τῆς στρατηγίας ἀποπαύει, Πέτρον δὲ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν στρατηγὸν τῆς δυνάμεως Ῥω-
E μαίων ποιεῖ.

Τῷ ιδ΄. ἔτει, Πέτρος ὁ στρατηγὸς τοὺς Σθλαβίνους ἐπιφερομένους Ῥωμαϊκὴν αἰχμαλωσίαν, τρέπει, καὶ οἱ βάρβαροι τὴν αἰχμαλωσίαν ἀποσφάξαντες ἔφυγον· ὀλίγους δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κρατήσαντες, ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ὑπέστρεψαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸν στρογγύλον ἡλιακὸν τῆς Μαγναύρας, στήσας ἐν τῷ μεσαυλίῳ τὴν ἰδίαν στήλην.

καὶ ἀπέθηκεν ἐκεῖ τὸ ἀρμαμέντον. ἔκτισε δὲ καὶ τὸ λωβῶν γηροκομεῖον, εἰς τὰ Ἡρίου, τὸ λεγόμενον τοῦ ζωτικοῦ ἐγχώρηγον, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν Σθλαβίνων καῆναι ξυλόστεγον ὄν, καὶ πολλὰ ἐν αὐτῷ ἐχορήγησε πρὸς θεραπείαν τῶν λωβῶν ἀδελφῶν.

Τῷ ιε΄. ἔτει, Πέτρος κακῶς ὑπὸ τῶν Σθλαβίνων τὸ στράτευμα ἀφανίσας, διαδέχεται ὑπὸ τοῦ βασιλέως. καὶ πάλιν Πρίσκος στρατηγὸς Θρᾴκης ἀποστέλλεται.

Τῷ ιϛ΄. ἔτει, Πέτρος ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου, ἔκτισε τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Ἀρεοβίνδου. ὁμοίως καὶ Κυριακὸς ὁ πατριάρχης, τὰ διακονίσσης, διάδοχος γενόμενος Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ.

Τῷ ιζ΄. ἔτει, συναθροίσας ὁ Χαγάνος τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις, ἐπὶ τὴν Δαλματίαν ἐχώρησε, καὶ καταλαβὼν τὴν Βάλβην, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν παρακειμένας πόλεις, ταύτας ἐπόρθησεν. ὁ δὲ Πρίσκος ταῦτα μαθὼν, Γουνδούην ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν πραττομένων ἀπέστειλε· ὃς καταλαβὼν τοὺς βαρβάρους διὰ δυσβάτων χωρίων βαδίζοντας, περιτυγχάνει δύο ἐξ αὐτῶν τῷ οἴνῳ κεκαρωμένους· οἳ καὶ ἔφρασαν, δισχιλίους ὁπλίτας τὴν αἰχμαλωσίαν τὸν Χαγάνον παραδεδωκέναι, καὶ πρὸς τὰ οἰκεῖα ἀποστεῖλαι. ταῦτα ὁ Γουνδούης μεμαθηκὼς, κρύπτεται ἐν μικρᾷ φάραγγι· καὶ ἑωθινὸς ἐπὶ τὰ νῶτα τούτων γενόμενος, ἀθρόως πάντας ἀνεῖλε, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πρὸς τὸν Πρίσκον ἤγαγεν. ὁ δὲ Χαγάνος τὰ τῆς ἀποτυχίας μαθὼν, εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανέζευξε χώραν. καὶ ὁ Πρίσκος ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

Καὶ τῷ ιη΄. ἔτει λαβὼν τὰς δυνάμεις, ἐπὶ τὴν Σιγηδόνα παραγίνεται. ὁ δὲ Χαγάνος συναθροίσας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἄφνω τῇ Μυσίᾳ ἐφίσταται. τῆς δὲ ἑορτῆς τοῦ πάσχα καταλαβούσης, ἀμφότεροι μετ' εἰρήνης ἡσύχασαν. καὶ τῆς ἑορτῆς πληρωθείσης, διαχωρίζονται ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων οἱ βάρβαροι· καὶ ποικίλου διωγμοῦ ἐξ ἀλλήλων τῶν μερῶν γενομένου, πλῆθος Ῥωμαίων τὸ μὲν κατασφάττεται, τὸ δὲ αἰχμαλωτίζεται. τότε δὲ ὁ Χαγάνος κατὰ Μαυρικίου ὡς αἰτίου τῆς σφαγῆς τοῦ λαοῦ καταβοῶν, εἶπε διδόναι τοὺς αἰχμαλώτους ἀνὰ νομίσματος, καὶ πάλιν δύο τοῦ νομίσματος, καὶ πάλιν ἀνὰ κεράτια δ΄. ὁ δὲ Μαυρίκιος οὐδὲ οὕτω τούτους ἠθέλησεν ἀγοράσαι. ὅθεν θυμωθεὶς ὁ Χαγάνος, πάντας ἀπέκτεινεν. ἦσαν δὲ χιλιάδες ιβ΄. ἀνεβιβάζετο δὲ ἡ τιμὴ αὐτῶν, ἀνὰ μιλιαρισίων δύο, βθλγ΄. καὶ οὕτω ποιήσας ὁ Χαγάνος, εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψε, ν΄. χιλιάδας ταῖς Ῥωμαίων σπονδαῖς ἐπιθείς. ὁ δὲ στρατὸς ἔπεμψε κατὰ Κομεντιόλου, ὡς προδοσίαν ἐν τῷ πολέμῳ ποιήσαντες, ἐν οἷς ἦν καὶ Φωκᾶς. ὃς διαλεγόμενος τῷ βασιλεῖ βαρέως, τούτῳ ἀντέλεγεν ἐν τῷ Σιλεντίῳ· καί τις τῶν πατρικίων τοῦτον ἐράπισε, καὶ τὸν πώγωνα ἐξέτιλεν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον ἄπρακτον ἀπέλυσεν. ἐκ τούτου καὶ ἡ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴ ἀρχὴν ἐλάμβανε. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Μηνᾶ τοῦ ἐπάρχου ἐν τῷ Νείλῳ ποταμῷ μετὰ τοῦ λαοῦ πορευομένου, ἐν τόπῳ τῷ ἐπιλεγομένῳ Δέλτα ἡλίου ἀνίσχοντος, ζῶα ἀνθρωπόμορφα ἐν τῷ ποταμῷ ἐφάνησαν, ἀνήρ τε καὶ γυνή· καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ εὔσωμος, εὔστερνος, καταπληκτικὸς τὴν ὄψιν, ξανθὸς τὴν κόμην, μιξοπόλιος, καὶ μέχρι τῆς ὀσφύος ἐγύμνου τὴν φύσιν. τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος τὸ ὕδωρ ἐκάλυπτε. τοῦτον ὁ ἔπαρχος ὅρκοις ἔβαλε, μὴ καταλῦσαι τὴν θεωρίαν, πρὶν ἅπαντας ἐμφορηθῆναι τῆς παραδόξου ταύτης ὁράσεως. ἡ δὲ γυνὴ τούς τε μαζοὺς εἶχε, καὶ τὴν ὄψιν λείαν, καὶ κόμην βαθεῖαν, καὶ μέχρις ὥρας θ΄. πᾶς ὁ λαὸς ἐθαύμασεν, ὁρῶν

Cedren.

Atque ibi armamentarium constituit. Condidit etiam in loco qui Erii dicitur, domum in qua senes morbosi alerentur, quod vivarium sumptuosum dicitur: eo quod a Slavinis crematum id fuerat, quod ligno erat tectum. multos ei suppeditavit sumptus ad sustentandos morbis confectos fratres. *Edit. Paris. pag. 399.* 166

Anno XV Imperator Petrum, quod ejus culpa exercitus a Slavinis esset deletus, loco movet: rursusque Priscum cum imperio in Thraciam mittit.

Anno XVI Petrus Imperatoris frater ædem Deiparæ Areobindicam condidit: & Cyriacus, qui Joanni Jejunatori successit, diaconissæ.

Anno XVII contractis suis copiis Chaganus in Dalmatiam profectus, Balbam & vicinas circum XL urbes occupat, ac diripit. Qua de re certior factus, Priscus Gunduem exploratum mittit. Is cum in barbaros incidisset, per fauces iter facientes, duos ex iis vino obrutos capit: ex iisque discit, Chaganum bis mille armatis prædam domum abducendam commisisse. Eo cognito, in angusta quadam se abdit convalle: ac mane a tergo eos adortus, universos interficit, prædamque ad Priscum adducit. Chaganus frustratum se successu sentiens, domum abiit. Idem & Priscus fecit.

Anno XVIII, Priscus copias ad Sigidonem ducit. Chaganus vero suo exercitu collecto, repente in Mysiam irruit. Solemnitas Paschatis interveniens, effecit ut utrinque pacati quiescerent. Ea finita, induciæ quoque dissilueruat. Cumque multis sese mutuo cladibus affecissent, tandem exercitus Romanus partim cæsus, reliqui capti sunt. Tum Chaganus in Mauricium cædis populi culpam conferens, paratum se ait captivos, accepto in singula capita nummo, rursusque binos uno nummo, denique singulos quatuor * ceratiis acceptis dimittere. Cum ne sic quidem eos redimere vellet Mauricius, iratus Chaganus omnes occidit. fuere autem duodecim millia æstimabantur, supputatis in singulos duobus miliarisiis, CIↃ CIↃ IↃ CCCCXXXIII. Chaganus interfectis, ut dixi, captivis Romanorumque tributo adjectis insuper quinquaginta millibus, domum rediit. Exercitus porro misit, qui Comentiolum proditionis accusarent. Ac fuit inter legatos etiam Phocas, qui in Silentio verbis Imperatori duriter se opposuit. Quidam vero patriciorum depalmavit Phocam, & barbam ei evellit: atque eum Imperator re infecta dimisit. Hoc initium fuit insidiarum adversus Imperatorem. Eodem tempore, cum in Ægypto Menas præfectus in Nilo amne iter faceret cum populo, in loco qui Delta dicitur, sole oriente in flumine visa sunt animalia specie hominis, mas & fœmina. Mas erat bene compositus, pectore amplo, terribili adspectu, fulvo crine intermixtis canis, usque ad lumbos nudus, cæteras partes aqua tegente. Hunc præfectus adjuravit, ne prius ex conspectu discederet, quam omnes eo se tam raro exsaturassent spectaculo. Mulier & mammas habebat, & lævem faciem, ac demissos crines. usque ad nonam horam populus cum admiratione animalia ea spectavit: hora no-

* siliquis

167

pag. 400

Nili monstra.

na fluvium ex subierunt. Ecce autem crocodilorum multitudo apparuit. Crocodilus animal est terrestre, juxtaque aquaticum, vasto corpore, dorsum ejus saxum nigrum colore refert, venter est albus, pedes habet quatuor, caudam magnam atque asperam: quippe ea finis est spinæ dorsi unico osse constantis, ac superne in modum dentium serræ incisa. ferit autem cauda, & vulnerat, caput humeris contiguum est, iisque æquatur, & capitis formam tenet, quamdiu non hiat: ubi hiat, totum caput oris loco est, & usque ad humeros panditur. Aliud animalculum est nomine Hydris, quod & Hylus dicitur, forma canina. Ea hydris luto sese obvolvens, in Crocodili dormientis, eam enim opportunitatem captat (crocodilus hiat, cum somnum capit) os insilit, & corroso ejus ventre, itaque bestia enecata, per anum exit.

Crocodilus. *Hydris.*

Anno xix, die Paschatis, Sophia Augusta uxor Justini, & Constantina uxor Mauricii, pretiosam admodum coronam confecerunt, ac Imperatori obtulerunt. quam cum spectasset Imperator, in magnum templum detulit, ibique supra sacram mensam Deo dedicans suspendit. Pace autem cum barbaris confusa, rursum Chaganus fines Romanorum intravit, & quatuor suis filiis exercitus tribuit, quibus transitum Istri custodirent. Sed Romani ratibus confectis, fluvium transmiserunt: prælioque congressus cum Chagani filiis Priscus, quod ab aurora ad vesperam usque duravit, quatuor barbarorum millia occidit, ccc suorum desideratis. Postridie ejus diei, rursus viii millia barbarorum interfecit. Tertia die Romani de superiore loco in barbaros irruerunt, eosque fusos in paludem compulerunt, multosque ibi suffocarunt, inter quos fuere Chagani etiam filii. Illustri victoria tum potitis Romanis, rursum Chaganus magno contracto exercitu adversus eos proficiscitur: quem Priscus congressus pugnæ fudit, illustrioremque priore victoriam reportavit. Idem Priscus quatuor millia instruxit, ac Tissum amnem transire jussit, tentoria barbarorum speculatum. Barbari tum eorum quæ gesta erant ignari, festos dies agebant, ac compotabant. Itaque eos inopinantes adorti Romani, ingenti clade affecerunt: cæsis enim xxx millibus Gepidarum, aliorumque barbarorum, magna cum præda ad Priscum sunt reversi. Chaganus denuo reparatis copiis, ad Istrum cum accederet, pugna victus est: barbarique in fluvio submersi, & cum his magna Slavinorum multitudo. Vivi in potestatem Romanorum venerunt iii cIɔcc Avares, barbari ii cIɔ. Chaganus cum legatos repetundorum captivorum causa misisset, Mauricius nondum accepto tam illustris victoriæ nuntio reddi eos jussit.

Chaganus victus. *Edit. Paris. pag. 403.*

Eodem anno monachus quidam, cujus vitæ exercitatio illustris erat, strictum gladium tenens, a foro usque ad æneam portam procurrit, omnibus prædicens Imperatorem gladio occisum iri. Sed & Herodianus Mauricio palam, quæ ipsi eventura essent, denunciavit. Tunc etiam populus Maurum quemdam,

A τὰ ζῶα ταῦτα καὶ τῇ θ΄. ἔδυσαν ἐν τῷ ποταμῷ. καὶ ἰδοὺ καὶ κροκοδείλων πλῆθος ἀνεφάνη. ὁ δὲ κροκόδειλος θηρίον ἐστὶν ὁμοῦ, καὶ ἰχθὺς μέγας, ἀμφίβιος δὲ καὶ ἡ μὲν χροιὰ τοῦ νώτου αὐτοῦ, πέτρᾳ ἔοικε μελαίνῃ. ἡ δὲ γαστὴρ λευκὰ, πόδες δὲ δ΄. καὶ οὐρὰ μεγάλη καὶ τραχεῖα. τῆς ῥάχεως γάρ ἐστιν ἑνὸς ὀστέου πλευτά. ἐκτέτμηται δὲ ἄνωθεν, ὡς αἱ τῶν πριόνων ἀκμαί· καὶ τύπτει ἐν ταύτῃ, καὶ τραυματίζει. ἡ κεφαλὴ δὲ προσηρμοσμένη τοῖς ὤμοις, καὶ ἐξισουμένη· καὶ ἐφόσον μὲν οὐκ ἐκέχηνε, θηρίου κεφαλή ἐστιν· ἐπὰν δὲ χάνῃ, ὅλα γίνεται στόμα μέχρι τῶν ὤμων ποιοῦσα τὸ χάσμα. ζῶον δέ ἐστι μικρὸν ὁ ὕδρις, ἥτις καὶ ὕλος λέγεται, κυνὸς ἔχουσα μορφήν. B αὕτη εἰς πηλὸν κυλισαμένη, ἐπιτηροῦσά τε τὸν κροκόδειλον καθεύδοντα, εἰσπηδᾷ διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ (κεχηνὼς γὰρ ὁ κροκόδειλος καθεύδει) εἰς τὴν γαστέρα τούτου χωροῦσα, καὶ ταύτην διαρρήξασα, ἐξέρχεται διὰ τῆς ἕδρας ἀποκτείνουσα αὐτόν.

Τῷ ιθ΄. ἔτει, τοῦ ἁγίου πάσχα, Σοφία Αὐγοῦστα ἡ γυνὴ Ἰουστίνου, ἅμα Κωνσταντίνᾳ τῇ γυναικὶ Μαυρικίου, στέμμα κατασκευάσασαι ὑπέρτιμον, τῷ βασιλεῖ προσήγαγον. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο θεασάμενος, ἀπελθὼν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, τῷ Θεῷ τοῦτο προσήγαγε, κρεμάσας ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης. λυθείσης δὲ τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους εἰρήνης, πάλιν ὁ Χαγάνος ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ χωρεῖ. τοῖς δὲ τέσσαρσιν αὐτοῦ υἱοῖς παραδοὺς ἑτέρας δυνάμεις, παρίστησι φρουρεῖν τὰς διαβάσεις τοῦ Ἴστρου. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι σχεδίας ποιήσαντες, τὸν ποταμὸν διεπέρασαν C καὶ μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ Χαγάνου συμβαλὼν ὁ Πρίσκος ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας, τριακοσίων Ῥωμαίων ἀναιρεθέντων, τέσσαρας χιλιάδας τῶν βαρβάρων ὤλεσε· καὶ τῇ ἐπιούσῃ πάλιν ὀκτὼ χιλιάδας τῶν βαρβάρων ἀνεῖλε. τῇ δὲ τρίτῃ ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐχώρησαν, καὶ τούτους τρέψαντες ἐπὶ τὰ ὕδατα τῆς λίμνης ἤλασαν, πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἀποπνίξαντες, ἐν οἷς καὶ οἱ τοῦ Χαγάνου παῖδες ἀπεπνίγησαν, καὶ νίκην οἱ Ῥωμαῖοι περιφανῆ ἀνεδήσαντο. ὁ δὲ Χαγάνος πάλιν συναθροίσας δυνάμεις πολλὰς, κατὰ Ῥωμαίων ἦλθε. πολέμου δὲ κροτηθέντος, τρέπονται οἱ βάρβαροι, καὶ νίκην ποιοῦνται Ῥωμαῖοι πασῶν ἐπισημοτέραν. ὁ δὲ Πρίσκος τέσσαρας χιλιάδας συντάξας, τὸν Τίσσον D ποταμὸν περάσαι ἐκέλευσεν εἰς τὸ κατασκοπῆσαι τὰ τῶν βαρβάρων σκηνώματα. οἱ δὲ βάρβαροι μηδὲν τῶν γεγονότων ἐγνωκότες, ἑορτάζοντες ἐσυμποσίαζον. τούτοις οἱ Ῥωμαῖοι ἀπροόπτως ἐπεισπεσόντες, μέγιστον φόνον εἰργάσαντο. τριάκοντα γὰρ χιλιάδας Γηπαίδων καὶ ἑτέρων βαρβάρων ἀπέκτειναν, καὶ πλείστην αἰχμαλωσίαν λαβόντες πρὸς τὸν Πρίσκον ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ Χαγάνος πάλιν δυνάμεις ἀθροίσας, ἐπὶ τὸν Ἴστρον παραγίνεται, καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἡττῶνται οἱ βάρβαροι, καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ἀποπνίγονται. συναπόλλυνται δὲ τούτοις καὶ Σθλαβίνων πλῆθη. ζῶντας δὲ ἐκράτησαν Ἄβαρας μὲν E γσ΄. βαρβάρους δὲ β΄. ὁ δὲ Χαγάνος πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέστειλεν, ἀναλαβέσθαι τοὺς ζωγρηθέντας βουλόμενος. ὁ δὲ Μαυρίκιος μήπω μαθὼν τὴν περιφανῆ τῶν Ῥωμαίων νίκην, γράφει τῷ Πρίσκῳ, ἀποδοῦναι τῷ Χαγάνῳ τοὺς βαρβάρους καὶ μόνους.

Τῷ αὐτῷ ἔτει, μοναχός τις ἐν ἀσκήσει διαλάμπων, σπάθην γυμνὴν κρατῶν, ἀπὸ τοῦ φόρου μέχρι τῆς χαλκῆς ξιφήρης διαδραμὼν, τὸν αὐτοκράτορα τοῖς πᾶσιν ἐν φόνῳ μαχαίρας τεθνάξεσθαι προηγόρευ-

σιν. ὁμοίως καὶ Ἡρωδιανὸς Μαυρικίῳ εἰς τὸ φανερὸν προσανήγγειλε τὰ αὐτῷ συμβησόμενα. τότε καὶ οἱ δῆμοι ἄνδρα παρομοιοῦντα τῷ Μαυρικίῳ Μαῦρον, περιβαλόντες σάγον, καὶ στέφανον πλέξαντες ἀπὸ σκορόδων, καὶ τῇ αὐτοῦ περιθέντες κεφαλῇ, ὄνῳ τε τοῦτον ἐπικαθίσαντες ἔπαιζον, ἔκραζε λέγοντες τὴν δαμάλην ἁπαλὴν, καὶ ὡς τὸ καινὸν ἀλεκτόριον πεπήδηκεν αὐτὴν, καὶ ἐποίησε παιδία ὡς τὰ ξυλοκώδωνα. ἅγιέ μου, ἅγιε, δὸς αὐτῷ κατὰ κρανίου, ἵνα μὴ ὑπεραίρηται· κἀγώ σοι τὸν μέγαν βοῦν προσαγάγω εἰς εὐχήν. τοιαῦτα μὲν τὰ παρὰ τοῦ δήμου, καὶ οὐ περιττῶς ὑπεμνηματίσθη· ἀλλ' ἵν' εἰδῶμεν, ὡς ἐπειδάν τις παροξύνῃ τὸν δεσπότην, τοῖς αὐτοῦ παίγνιον γίνεται συνδούλοις.

Τῷ εἰκοστῷ ἔτει, Θεοδόσιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνῆψε πρὸς γάμον τῇ θυγατρὶ Γερμανοῦ τοῦ πατρικίου. τῷ αὐτῷ ἔτει Μαυρίκιος ἐν αὐτῷ γενόμενος, καὶ ἐννοήσας ὅτι οὐδὲν τὸν Θεὸν λανθάνει, ἀλλὰ πᾶσιν ἀποδίδωσι κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐπιλογισάμενος τὸ σφάλμα, ὃ ἐποίησεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, μὴ ἐξαγοράσας αὐτὴν, συμφέρειν ἔκρινεν αὐτῷ, ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἀπολαβεῖν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι. καὶ ποιήσας δεήσεις ἐγγράφως ἀπέστειλε πρὸς πάντα πατριάρχην καὶ μοναχὸν εἰς πάντα τὰ μοναστήρια, καὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Θεὸν ἐνταῦθα καὶ μὴ ἐκεῖ τοῦτον κολασθῆναι. ἐσκανδαλίζετο δὲ καὶ εἰς Φιλιππικὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, ὡς τὸ Φι ἔχειν εἰς χαμαιτισμὸν τὸν τοῦτον ἀναιρήσοντα· καίτοι διαφόρως αὐτῷ Φιλιππικοῦ ὀμνυμένου, μὴ ἔχειν ἐξ αὐτοῦ φόβον τινά. πάντων οὖν περὶ τούτου εὐχομένων, εἶδεν ὁ Μαυρίκιος ἐν μιᾷ νυκτὶ, ὡς εἰς τὴν χαλκῆν πύλην τοῦ Παλατίου ἱστάμενον ἑαυτὸν ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τοῦ Σωτῆρος, καὶ λαὸν πολὺν σὺν αὐτῷ τῶν αἰχμαλώτων ἐγκαλούντων. καὶ φωνὴ γέγονεν ἐκ τοῦ ἁγίου χαρακτῆρος, λέγουσα· δότε Μαυρίκιον. καὶ οἱ ἔνδοθεν ὑπηρέται κρατήσαντες αὐτὸν, παρέστησαν ἐν τῷ πορφυρῷ ὀμφαλίῳ τῷ ἐκεῖσε. καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν ἡ θεία φωνή· ποῦ θέλεις ἀποδώσω σοι; ὧδε, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι; ὁ δὲ ἔφη· φιλάνθρωπε δέσποτα, δικαιοκρῖτα, ὧδε μᾶλλον, καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι. καὶ εὐθέως ἐκέλευσεν ἐκδοθῆναι αὐτόν τε καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν, Φωκᾷ τῷ στρατιώτῃ. διυπνισθεὶς οὖν, ἀπέστειλεν εὐθὺς τὸν παρακοιμώμενον αὐτοῦ, ἀγαγεῖν Φιλιππικόν· ὃς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἰδὼν τὸν παρακοιμώμενον, καὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς ἀπογνοὺς, ᾐτήσατο κοινωνῆσαι, καὶ οὕτως ἀπῄει πρὸς τὸν βασιλέα, καταλιπὼν τὴν γυναῖκα ἐπὶ σάκκῳ καὶ σποδῷ θρηνοῦσαν. ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξελθεῖν ἐκέλευσε τὸν παρακοιμώμενον, καὶ αὐτὸς ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας Φιλιππικοῦ, λέγων· συγχώρησόν μοι ἀδελφὲ, ὅτι ἥμαρτόν σοι πολλά. σὲ γὰρ ὑπενόουν τῇ ζωῇ μου ἐπιβουλεῦσαι· ἀλλὰ νῦν ἔγνων ἀθῷον εἶναι. παρακαλῶ οὖν σε, εἰπέ μοι, εἰ γινώσκεις ἐν τοῖς τάγμασι Φωκᾶν τινὰ στρατιώτην. ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἔφη· ἕνα γινώσκω, ὃς πρὸ καιροῦ πεμφθεὶς ἐκ τοῦ στρατοῦ, ἀντέλεγε τῷ κράτει σου. καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη, ποίας ἐστὶ γνώμης; ὁ δὲ ἔφη, δειλὸς, καὶ θρασύς. καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη. εἰ δειλὸς, καὶ φονεύς· καὶ διηγήσατο ὁ βασιλεὺς τὸ ἐνύπνιον. ὁ δὲ εἶπε, ἴδε δέσποτα, πῶς οὐ λείπει τοῦ Θεοῦ γράμμα. τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ λεγόμενος ξιφίας. καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἔφθασεν, ὁ ἀποστα-

A hominem Maurici similem, sago indutum, coronaque ex alliis consarta redimitum, in asinum imposuit, ac per jocum & lasciviam acclamavit: Invenit buculam teneram, & sicut novus gallulus insiliit in eam, ac procreavit liberos instar lignearum nolarum. sancte mi, sancte, feri ejus caput, ne superbius efferatur: tum ego tibi voti reus, bovem offeram. Hæc populus. Quæ non otiose retuli: sed ut intelligamus, ubi quis Dominum irritavit, eum ludibrio haberi ab his qui eadem cum ipso conditione serviunt.

Anno vigesimo, Mauricius filio suo Theodosio Germani patricii filiam des- *Pœnitentia Mauricii.*
B pondit. Eodemque anno in se descendens, ac memoria repetens Deum nihil clam esse, eumque pro meritis cuique suis bona aut mala tribuere: tum secum cogitans quam graviter abs se peccatum esset, quo tempore captivos redimere noluit: præstare existimavit, uti in hoc potius quam in futuro sæculo pœnas Deo dependeret. Itaque depreca- *Edit. Paris. pag. 402.* tiones litteris consignatas ad omnes patriarchas & monachos, in omnia monasteria, etiam Hierosolyma misit, ut a Deo peterent, ne ipsi non in altero, sed in hoc sæculo pœnas imponeret. Quin & Philippicum impegit, sororis suæ maritum, ab eo cædem sibi parari suspicans ex vaticinio quodam, quod percussoris nomen a lite-
C ra P H ordiri monebat: cum quidem Philippicus insidias omnibus modis ajuraret. Cæterum Mauricius, cum *Insomnium.* pro eo preces passim fierent, quadam nocte in somnis imaginatus est, se adstare coram imagine Servatoris, in porta Palatii ærea, multamque secum turbam captivorum, ipsum accusantium: tum vocem de sacra imagine exiisse, quæ Mauricium sisti juberet, ita se a ministris correptum, inque porphyretico ibi umbilico constitutum a divina voce interrogatum fuisse, Ubinam sibi rependi vellet? Se autem dixisse: Domine humanissime, judex juste, hic malo, quam in altera vita. statimque mandatum fuisse, ut cum uxore sua & liberis totaque familia Phocæ militi dedatur. Experrectus, statim accu-
D bitorem suum misit, qui Philippicum adduceret. Qui desperata ob id vita, prius communionem sacram expetiit: eaque per- 568
cepta, ad Imperatorem abiit, uxorem relinquens, quæ saccum induta & cinere conspersa ejulabat. Ut ad Imperatorem venit, se ad pedes ejus provolvit. Sed Imperator, accubitore exire foras jusso, ad Philippici pedes accidit, inquiens: Ignosce mihi frater atroces, quas tibi intuli, injurias. Suspicabar te vitæ meæ insidiari: sed nunc te insontem esse cognovi. Hortor autem, ut dicas mihi, si quem Phocam militem in exercitu nosti? Novi (ait ille)
E quemdam, qui pridem ab exercitu missus, cum tua majestate jurgavit. Ac quærenti quo is esset ingenio? respondit. hominem esse timidum ac ferocem. Tum Imperator: Si, inquit, timidus est, homicida est. narravitque Philippico insomnium. Vides ergo, ait ille, Domine, Deum nulla littera excidere. Ea nocte in cælo visus est cometa, qui a gladii forma Xiphias dicitur. Postridie Magistrianus, quem ad hoc ablegaverat Mauricius, venit, a sanctis hoc respon-

sum ferens: Probat Deus resipiscentiam tuam, & animam salute donat, teque cum tota familia inter sanctos reponit: sed Imperium cum dedecore & periculis amittes. His auditis, Mauricius Deum magnopere prædicavit. Cæterum Petrum, qui exercitum ductabat, missis litteris, Edit. Paris. pag. 403. cum juberet Istro trajecto in hostico milites in hibernis habere: multitudo ex re cognita, seditionem movit: & Phocam centurionem in scutum sublatum, ducem exercitus creavit, atque faustis acclamationibus salutavit: Quod ubi sensit Petrus, Byzantium elapsus, certiorem de ea re Imperatorem fecit. Ergo Mauricius media nocte habitu privati celocem conscendit cum uxore & 169 liberis, ac urbe profugit: atque orta tempestate, ægre ad S. Autonomum salvus delatus est. Eademque nocte eum articulorum dolor & podagra Phocæ imperium delatum. corripuere. Prasini vero in Regium egressi, magnis gratulationibus tyrannum Phocam honoraverunt: persuaseruntque, ut in Hebdomum veniret. Eo patriarcha Cyriacus cum Senatu exiverunt. & patriarcha ab eo sponsionem exegit, qua confessionem veræ Fidei stabiliret, affirmaretque se ecclesiam a turbis immunem conservaturum. Ita ergo Phocas in Joannis Baptistæ æde Imperator renuociatur, hominique malo & tyranno sceptrum committitur, & calamitas patriæ felia Imperium occupat: quod initium fuit magnorum, quibus res Romana attrita est, malorum. Biduo post Phocas curru imperiali in regiam advectus est, ac quinta die Leontonem uxorem suam corona imposita Augustam nuncupavit. Cum autem tyrannus in Circo esset, ac de loci prærogativa inter partes contenderetur, populus in tumultu vociferatus est: Interrogetur Mauricius. non enim mortuus est, sed vivit. Eo Phocas ad cædem Mauricii excitatus, missis famulis, eum ad portum Eutropii adduci jubet. Primo quinque filii masculi, patre Mauricio intuente necati sunt. Qui in calamitate ista veram adhibens philosophiam, identidem verba hæc repetebat: Justus es Mauricii in summa calamitate virtus. Domine, & judicia tua justa sunt. Ita ergo Mauricius Epitaphii loco habuit liberorum cædem. In tanta autem calamitate virtutem suam exeruit. Cum enim nutrix unum de reglis pueris suffurata, suum pro eo jugulandum exhiberet, non est hoc passus Mauricius, sed suum promi jussit. Ac ferunt quidam, eo jugulato puero, cruori mixtum lac effluxisse de vulnere, quæ res luctum omnibus gravem attulerit. Tandem ipse quoque Mauricius, cum lege naturæ superiorem se gessisset, occisus est. Capita eorum in campum juxta tribunal abjecta, cum jam fœterent, tolli Phocas permisit, si quis eam rem curaret. Christiani ergo ea cum truncis humarunt in fano sancti Mamantis, prope portam Xylocercam. Sepulcro inscripserunt hanc elegiam:

pag. 404. *Induperatorum nimis heu miseranda duorum,*
Uxor Mauricii, filia Tyberii:
Quæ demonstravi numerosa splendida prole:
Esse etiam multos utiliter dominos,
Hic nunc cum natis sita sum, miseroque marito,

Stultitia populi, militis & rabie.
Deteriora tuli Cisseide, sive Jocasta,

A λεὺς μαγιστριανός, φέρων ἀπόκρισιν ἐκ τῶν ἁγίων· ὅτι ὁ μὲν Θεὸς δεξάμενός σου τὴν μετάνοιαν, σώζει τὴν ψυχήν σου, καὶ μετὰ τῶν ἁγίων κατατάττει σὺν πανοικί· τῆς δὲ βασιλείας μετὰ ἀτιμίας καὶ κινδύνων ἐκπίπτεις. ταῦτα ἀκούσας Μαυρίκιος, μεγάλως τὸν Θεὸν ἐδόξαζε. τῷ δὲ Πέτρῳ στρατηγῷ ὄντι, γράφει Μαυρίκιος, τὸν Ἴστρον διαπεράσαι, καὶ ἐν ξένῃ χώρᾳ τὸν λαὸν παραχειμάσαι. ὅπερ ἀκοῦσαν τὸ πλῆθος ἐστασίασε, καὶ προβάλλονται ἔξαρχον Φωκᾶν τὸν κένταρχον, καὶ ἐπὶ ἀσπίδι τοῦτον ὑψώσαντες, εὐφήμησαν ἔξαρχον. τοῦτο ὁ Πέτρος ἀκηκοώς, εἰς τὸ Βυζάντιον φεύγει, καὶ πάντα ἀναγγέλλει τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ Μαυρίκιος μεσούσης νυκτὸς ἰδιωτικὴν περιβαλλόμενος ἐσθῆτα, εἰς δρόμωνα εἰσελθών, μετὰ τῆς γυναικὸς B καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἀποδιδράσκει. λαίλαπος δὲ γεγονυίας, μόλις διασώζεται εἰς τὸν ἅγιον Αὐτόνομον. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ ἀρθρῖτις καὶ ποδάγρα ἐπιπίπτει αὐτῷ. οἱ δὲ Πράσινοι ἐξελθόντες εἰς τὸ Ῥήγιον, μεγάλαις εὐφημίαις ἐτίμων τὸν τύραννον Φωκᾶν, καὶ πείθουσιν αὐτὸν ἐν τῷ ἑβδόμῳ παραγενέσθαι· ἐξέρχονται οὖν, ὁ πατριάρχης Κυριακός, καὶ ἡ σύγκλητος πρὸς αὐτόν, καὶ ἀπαιτεῖ αὐτὸν ὁ πατριάρχης ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τὸ ἀτάραχον φυλάξαι τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἀναγορεύεται τὸ κακόν, καὶ κύριος τῶν σκήπτρων ὁ τύραννος προχειρίζεται, καὶ κρατεῖ τῆς εὐδαίμονος ἡ συμφορά, καὶ λαμβάνει τὴν ἔναρξιν τὰ μεγάλα τῶν Ῥωμαίων ἀτυχήματα, καὶ C ἀναγορεύεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ προδρόμου. καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐπὶ βασιλικῆς ἁμάξης καθεζόμενος, εἰς τὰ βασίλεια εἰσέρχεται. τῇ δὲ ε΄. ἡμέρᾳ Λεοντὼ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔστεψεν Αὐγοῦσταν. εἰς δὲ τὸ ἱππικὸν ἀνελθόντος τοῦ τυράννου, καὶ στάσεως γενομένης περὶ προτιμήσεως τόπου τοῖς μέρεσιν, ἔκραξαν οἱ δῆμοι· ὁ Μαυρίκιος οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ ζῇ· ἐρωτηθήτω. ὁ δὲ ἀλάστωρ κινεῖται πρὸς τὸν φόνον Μαυρικίου, καὶ ἀποστείλας ἤγαγε τὸν τοιοῦτον εἰς τὸν Εὐτροπίου λιμένα· καὶ προαναιροῦνται οἱ τούτου πέντε ἄρρενες παῖδες ἐπ' ὄψεσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ Μαυρίκιος φιλοσοφῶν τῷ δυστυχήματι, συνεχῶς ἐπεφθέγγετο. Δίκαιος εἶ Κύριε, καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. γίνεται τοίνυν τῶν παίδων ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς ἐπιτάφιον, ἐπιδειξαμένου τὴν ἀρετὴν ἐν τῷ μεγέθει τῆς D συμφορᾶς. τῆς γὰρ τιθηνοῦ κλεψάσης ἕνα τῶν βασιλικῶν παίδων, καὶ τὸ ἑαυτῆς ἐπιδούσης εἰς σφαγήν, ὁ Μαυρίκιος οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἐπεζήτησε. φασὶ δέ τινες, ὅτι τούτου σφαγέντος, γάλα σὺν τῷ αἵματι ἐρρύησεν, ὡς πάντας τοὺς ὁρῶντας θρηνῆσαι δεινῶς. οὕτω μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς νόμων φύσεως ὑψηλότερος γεγονώς, καὶ αὐτὸς ὑπαλλάττει τὸν βίον. τούτων δὲ τὰς κεφαλὰς ἐν τῷ κάμπῳ τοῦ τριβουναλίου ἔρριψαν. μετὰ δὲ τὸ ἐποζέσαι αὐτάς, ἐκέλευσε τοῖς θέλουσι λαβεῖν αὐτάς. ἃς καὶ τοῖς σώμασιν αὐτῶν προσέμιξαν οἱ φιλόχριστοι, θάψαντες ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάμαντος, πλησίον τῆς Ξυλοκέρκου πόρτης. ἐπέγραψαν δὲ τῷ τάφῳ αὐτῶν ἐλεγεῖον τόδε·

Ἁ δ' ἐγὼ ἡ τριτάλαινα, καὶ ἀμφοτέρων βασιλήων,
E Τιβερίου θυγάτηρ, Μαυρικίου τε δάμαρ,
Η πολύπαις βασίλεια, καὶ ἡ δείξασα * λοχείην,
Ὡς ἀγαθὸν πλήθει καὶ πολυκοιρανίη,
Κεῖμαι σὺν τεκέεσσι καὶ ἡμετέρῳ παρακοίτῃ,
Δήμου ἀτασθαλίῃ, καὶ μανίῃ στρατιῆς.
Τῆς Ἑκάβης ἔτλην πολὺ χείρονα, τῆς Ἰοκάστης,
Αἲ αἲ τῆς Νιόβης ἔμπνοος εἰμὶ νέκυς.

Ναὶ ναὶ τὸν γενέταν, τί μάτην τὰ νεογνὰ ἔκτεναν,
Ἀνθρώπων κακίης μηδὲν ἐπιστάμενα;
Ἡμετέροις πετάλοισι κατάσκιος οὐκέτι Ῥώμη·
Ῥίζα γὰρ ἐκλάσθη Θρηϊκίοις ἀνέμοις.

Ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἀποκειράμενος, καὶ ἱερωσύνην λαβὼν, ἐν Χρυσοπόλει ἕως τέλους ἡσύχως ἐπολίτευσεν. ἐξ ἐκείνου οὖν τοῦ καιροῦ οὐ διέλιπε τὴν Ῥωμανίαν δυστυχήματα ποικίλα καὶ ἐξαίσια. ὁ γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσρόης τὴν εἰρήνην διέλυσε, καὶ οἱ Ἄβαρις τὴν Θρᾴκην διώλεσαν, καὶ ἄμφω τὰ στρατόπεδα τῶν Ῥωμαίων διεφθάρησαν· ὥστε ἡνίκα Ἡράκλειος ἐβασίλευσε, καὶ ἐξέτασιν ἐποιήσατο εἰς ἀκρίβειαν τοῦ ἀπλήκτου, ἐκ πάσης τῆς πληθύος τῆς εὑρεθείσης τῷ Μαυρικίῳ, ἐπὶ τῆς τυραννίδος Φωκᾶ οὐχ εὗρε περαιτέρω δύο ἀνδρῶν. οὕτως οἱ τὸν τύραννον προστησάμενοι, ἐπ' αὐτοῦ ἀνηλώθησαν.

Κόσμου ἔτος ͵ϛϟε'. τῆς θείας σαρκώσεως φϟε'. Φωκᾶς ὁ τύραννος ἐβασίλευσεν ἔτη η'. οὗτος κεντηρίων, ἤτοι κένταρχος, τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν μέσος, δύσμορφος, ἐκπληκτικὴν ἔχων τὴν ὄψιν, τὴν τρίχα πυρρίζουσαν, συνόφρυς τε, καὶ τὸ γένειον κεκαρμένος, ἔχων οὐλὴν ἐπὶ τῆς παρειᾶς αὐτοῦ, ἥτις ἐν τῷ θυμοῦσθαι, αὐτὸν ἐμελαίνετο, οἰνοβαρὴς, αἱμοχαρὴς, καὶ πρὸς γυναῖκας ἐπτοημένος, βδελυρὸς καὶ θρασὺς ἐν τῷ φθέγγεσθαι, ἀσυμπαθὴς καὶ θηριώδης τὸν τρόπον, καὶ αἱρετικός. τούτου γυνὴ Λεοντία ὁμότροπος αὐτῷ. ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ πάντα ἐπεκλύσασι τοῖς ἀνθρώποις τὰ κακά. θνήσεις ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν πολλὰ καὶ ἀναρίθμητος, ἀφορίαι τῆς γῆς, καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ χαλεπώτατοι, καὶ χειμῶνες πλεῖστοι, ὡς παγῆναι τὴν θάλασσαν, καὶ τεθνάναι τοὺς ἰχθύας. ποιήσαντος δὲ αὐτοῦ ἱππικὸν, καὶ τῇ ἑσπέρᾳ πολλῷ τῷ οἴνῳ χρησαμένου, καὶ βραδύναντος ἀπελθεῖν, ἔκραξεν ὁ δῆμος· Ἀνάστειλον Φωκᾶ. μὴ ἐξερχομένου δὲ αὐτοῦ τάχιον πρὸς τὴν θέαν, ἔφη ὁ δῆμος. πάλιν δὲ οἶνον ἔπιες, πάλιν τὸν νοῦν ἀπώλεσας; ἐφ' οἷς μανεὶς, πολλοὺς ἠκρωτηρίασε, καὶ πολλοὺς ἐφόνευσε. τοῦ ὄχλου δὲ πῦρ εἰς τὸ πραιτώριον βαλόντος, ἔφυγον πάντες οἱ δέσμιοι. ὁ δὲ αὐτὸς Φωκᾶς τεῦξε ἁρμαμέντον, τὸ πλησίον τῆς Μαγναύρας, στήσας τὴν στήλην ἐπάνω αὐτοῦ.

Θεοδόσιον δὲ τὸν τοῦ Μαυρικίου υἱὸν, ὡς λόγος κρατεῖ, πρὸς Χοσρόην ἀποσταλέντα, ἀποστείλας ὁ Φωκᾶς κατέλαβεν ἐν Νικαίᾳ, καὶ ἐν τῷ Λευκάτῃ ἐλθόντα ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. ὃς καὶ παρεκάλεσε, πρότερον μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων, εἶθ' οὕτως ἀναιρεθῆναι. ὡς δὲ μετέλαβεν, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ἔλαβε λίθον ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τύψας τρίτον εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, ηὔξατο λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ, σὺ ἐπίστασαι, ὅτι οὐκ ἠδίκησα ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς· νῦν ὡς κελεύει τὸ κράτος σου, γενέσθω ἐπ' ἐμοί· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπετμήθη. οἱ δέ φασιν, ὅτι οὗτος ὁ Θεοδόσιος ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μαυρικίου πρὸς Χοσρόην τὸν βασιλέα Περσῶν μετὰ γραμμάτων, ἀφανὴς γέγονεν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Καλλιγράφος εὐλαβὴς, ἐκ παννυχίδος οἴκαδε πορευόμενος, μεσούσης νυκτὸς ἀκούει ἐκ τῶν βωμῶν τῶν ἀνδριάντων λεγόντων, ἀναιρεθῆ-

A

Sum Niobæ spirans (proh dolor) effigies.
Sons fuerit genitor : quid natos cædere frustra,
Humanæ fraudis nescia corda, juvat?
Non jam Roma meis quæras sub frondibus umbram,
Nam stirpem turbo diffidit Odrysius.

Philippicus tonso capillo sacerdotium iniit Chrysopoli, ibique vitam ad finem usque quietam duxit. Enimvero ab interitu Mauricii res Romana continentibus atque atrocibus est afflicta calamitatibus. Nam & rex Persarum Chosroes pacem rupit: & Avares Thraciam pessumdederunt: & uterque Romanorum exercitus periit. Ac usque adeo milites, qui Phocam ad tyrannidem evexerant, sub eo sunt consumpti, ut cum Heraclius Imperator creatus, accuratam militum recensionem ageret, de universa militum multitudine quos a Mauricio conscriptos Phocas acceperat, tantum duo superfuerint. *Clades necem Mauricii secutæ.*

B

Phocas imperium occœpit anno mundi ↀↀↀↀCIↀXCV, a Christo nato IↀXCV, & tenuit per octennium, factus de centurione Imperator. Statura fuit mediocri, deformis, terribilis aspectu, rubente capillo, superciliis coeuntibus, mento raso, cicatrice in mala notatus, quæ ipso irascente denigrabatur: vinosus, mulierosus, sanguinarius, rigidus, in dicendo ferox, a miseratione alienus, moribus feris, hæreticus. Uxor ejus Leontia iisdem fuit moribus prædita. Illius ætate omnis generis mala in humanum genus quasi exundarunt. Nam & hominum bestiarumque mortua est immensa multitudo: & terra fruges negante fames, tum gravissimæ pestes obortæ sunt: hyemesque fuerunt adeo sævæ, ut congelaverit mare, ac pisces perierint. Cum Phocas Circenses ludos edidisset, ac sub vesperam vino se ingurgitasset, & tardius rediret, clamavit populus: Exorere Phoca. cumque non statim ad spectaculum procederet, vociferati sunt: Rursus vinum bibisti, rursus mentem amisisti? Ob quod convicium insania correptus, multis membra præcidit, multos necavit. Populo autem ignem in prætorium injiciente, profugerunt omnes vincti. Idem Phocas armamentarium extruxit Magnauræ propinquum, statua supra id collocata. *PHOCAS Imperator.* 170 *Edit. Paris. pag. 405.*

C

D

Fama obtinet, Theodosium Mauricii F. ad Chosroen legatum, missis a Phoca ministris Nicææ captum, jussumque necari, cum ad locum cui nomen est Leucactæ, pervenisset. Theodosium porro petivisse, ut prius quam necaretur, divinis impertiri posset mysteriis. Quod postquam impetraverit, actis Deo gratiis, lapidem a terra sustulisse, eoque ter pectus suum percussisse, ita orantem: Domine Jesu Christe, tu scis me nulli hominum injuriam fecisse: nunc ergo mihi eveniat, ut tua jubet potentia. Hæc fato, caput fuisse amputatum. Alii eum a patre cum litteris ad Chosroen Persarum regem missum, intercidisse ajunt.

E

171 Porro Alexandreæ Calligraphus quidam vir pius, cum ab excubiis nocturnis domum rediret media nocte, audivit simulacra ab altaribus dicentia, Mau-

ricium cum liberis esse trucidatum : & quæ præterea Byzantii contigerant . Id is summo mane Augustalio narravit : qui eum silentio rem tegere jussit : annotatoque die, exitum expectavit, estque de eo die post nono certior factus.

Persicum bellum.

Secundo anno Phocas ad solemne festum progressus in publicum magnam pecuniam in populum sparsit . Chosroes autem magnas copias adversus Romanos misit . & Germano in pugna vulnerato, victi sunt Romani . Undecima post die moritur Germanus . Phocas vero tributo, quod Chagano pendebat, aliquid addidit, sperans ita barbarum quieturum : copiasque suas ex Europa in Persas misit, Narsete duce . Is prælio cum Persis congressus, victus est, ingenti cum suorum clade . Phocas nuntio rei ejus accepto, Domentziolam fratrem Curopalatem creat, & exercitui præficit.

Anno tertio, Persæ multas Romanorum urbes deleverunt . Domentziolas autem Narseti oratione ac præstito juramento persuasit, ut ad Phocam is proficisceretur, promittens . m nulla ab Imperatore injuria affectum iri . Sed Phocas Narsetem, juramento violato, vivum combussit . Magnum hoc Romanis attulit dolorem . Nam ita formidolosus fuerat Persis Narses, ut pueros illi quoque suos nominando Narsete terrerent.

Edit. Paris. pag. 406.

Anno quarto, Constantina Augusta cum tribus suis filiabus in templum profugit . Eo mittit Phocas, qui evocent mulieres . Sed Cyriacus patriarcha id non est passus : juramento tamen a Phoca accepto, eas in monasterium includit . Eodem anno Persæ Daras ceperunt, & totam Mesopotamiam atque Syriam depopulati sunt, innumerabili præda abacta . Vita functo patriarcha Cyriaco, subrogatur publicis suffragiis Thomas, diaconus & sacellarius magni templi.

Anno quinto, Phocas multos Mauricii amicos necavit, & cremavit . Constantinam cum tribus filiabus in portu Eutropii, ubi & Mauricius fuerat occisus : capitibus truncavit : multos quoque insignes viros de Palatio, & inferioris ordinis innumeros interfecit . Eodem tempore Persæ Euphratem transgressi, ex universa Syria, Palæstina, & Phœnicia prædas captivosque abduxerunt.

372 Conspiratio contra Phocam.

Anno sexto, Crispus patricius, injustas cædes aliaque Phocæ facinora intueri non sustinens, scribit ad Heraclium patricium, Africæ præsidem : hortaturque ut suum filium Heraclium, & Nicetam patricium Gregoræ F. ejus legatum, mittat adversus Phocam tyrannum . Audiebat enim hos rebellionem moliri.

Anno septimo, Persæ duce Cardaricha expeditionem fecere, occuparuntque Armeniam & Cappadociam, Romanumque exercitum fuderunt : potiti sunt etiam Galatia & Paphlagonia, & ad Chalcedonem usque progressi sunt, omnia populando . Interim Persis foris grassantibus, Phocas reipublicæ domi graviora intulit damna.

Anno octavo, Ebræi, qui Antiocheæ degebant, seditionem adversus Christianos moverant, interfeceruntque

A καὶ Μαυρίκιον, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἐν Βυζαντίῳ πραχθέντα συμπτώματα . πρωΐας δὲ ἐπανελθὼν τῷ Αὐγουσταλίῳ διηγήσατο . ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτῷ σιωπῆσαι . σημειωσάμενος δὲ τὴν ἡμέραν, ἀπεκαραδόκει τὴν ἔκβασιν, ἥτις μετὰ θ΄, ἡμέρας ἠκούσθη.

Τῷ β΄. ἔτει, προσῆλθε Φωκᾶς ἐν ταῖς ἑορταῖς, ῥίψας ὑπατείαν πολλήν . Χοσρόης δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, δύναμιν πολλὴν κατὰ Ῥωμαίων ἐξαπέστειλε . τοῦ δὲ Γερμανοῦ πληγέντος ἐν τῷ πολέμῳ, ἡττῶνται Ῥωμαῖοι . τῇ ι΄. δὲ ἡμέρᾳ τελευτᾷ Γερμανός . ὁ δὲ Φωκᾶς τῷ Χαγάνῳ τὸ πάκτον ἐπαυξήσας, νομίζων ἠρεμεῖν τοὺς βαρβάρους, τὰς δυνάμεις ἀπὸ τῆς Εὐρώπης
B ἐλῶν, ἐπὶ Πέρσας ἀπέστειλεν ὑπὸ Ναρσῇ στρατηγῷ · συμβαλὼν δὲ τοῖς Πέρσαις ἡττᾶται, καὶ πλῆθος ἀπόλλυσι πολύ . τοῦτο Φωκᾶς ἀκούσας, Δομεντζίολαν τὸν ἀδελφὸν κουροπαλάτην ποιήσας, χειροτονεῖ στρατηγόν.

Τῷ γ΄. ἔτει, πολλὰς τῶν Ῥωμαίων πόλεις οἱ Πέρσαι ἠφάνισαν . ὁ δὲ Δομεντζίολας λόγον δοὺς τῷ Ναρσῇ, καὶ ὅρκοις πολλοῖς πείσας αὐτὸν μηδεμίαν ἀδικίαν παρὰ τοῦ Φωκᾶ ὑπομένειν, ἀπέλυσεν αὐτὸν πρὸς Φωκᾶν . ὁ δὲ Φωκᾶς μὴ φυλάξας τοὺς ὅρκους, τοῦτον πυρὶ κατέκαυσεν . ἐν λύπῃ οὖν μεγάλῃ γεγόνασιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι φόβον μέγαν εἶχεν εἰς Πέρσας ὁ Ναρσῆς, ὥστε τὰ τέκνα αὐτῶν διὰ τοῦ Ναρσοῦ ἐκφοβεῖν.

Τῷ δ΄. ἔτει, ἡ Αὐγοῦστα Κωνσταντῖνα σὺν ταῖς τρι-
C σὶ θυγατράσιν αὐτῆς, εἰς τὴν ἐκκλησίαν προσφεύγει. πέμπει οὖν ὁ Φωκᾶς ἐξελθεῖν τὰ γύναια . ὁ δὲ πατριάρχης Κυριακὸς τοῦτο οὐκ ἐπένευσεν . ὅρκοις δὲ βεβαιωθεὶς ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ, ἐν μοναστηρίῳ ἐγκλείει . τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει, οἱ Πέρσαι παρέλαβον τὸ Δάρας, καὶ πᾶσαν τὴν Μεσοποταμίαν καὶ Συρίαν, αἰχμαλωσίαν λαβόντες, ἧς οὐκ ἦν ἀριθμός . τοῦ πατριάρχου Κυριακοῦ τελευτήσαντος, χειροτονεῖται Θωμᾶς διάκονος καὶ σακελλάριος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Τῷ ε΄. ἔτει, πολλοὺς φίλους τοῦ Μαυρικίου ὁ τύραννος ἀπέκτεινε, καὶ πυρὶ παρέδωκε . τὴν δὲ Κωνσταντῖναν σὺν ταῖς τρισὶ θυγατράσιν αὐτῆς, ἐν τῷ μόλῳ Εὐτροπίου, ἔνθα καὶ Μαυρίκιος ἀνῃρέθη, ξίφει ἀπέτεμε,
D καὶ ἄλλους μὲν τῶν ἐνδόξων τοῦ παλατίου πολλούς, τῶν δὲ κατωτέρων ἀναριθμήτους . τῷ δ᾽ αὐτῷ χρόνῳ οἱ Πέρσαι τὸν Εὐφράτην διαβάντες, πᾶσαν τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην καὶ Φοινίκην ᾐχμαλώτευσαν.

Τῷ ς΄. ἔτει, Κρίσπος ὁ πατρίκιος μὴ φέρων ὁρᾶν τοὺς ἀδίκους φόνους καὶ τὰ δεινὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ γινόμενα, γράφει πρὸς Ἡράκλειον τὸν πατρίκιον, καὶ στρατηγὸν Ἀφρικῆς, ὅπως ἀποστείλῃ Ἡράκλειον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ Νικήταν τὸν υἱὸν Γρηγορᾶ πατρίκιον, τὸν ὑποστράτηγον αὐτοῦ, ὅπως ἔλθωσι κατὰ τοῦ τυράννου . ἤκουε γὰρ κατ᾽ αὐτῶν μελετωμένην παρ᾽ αὐτῶν ἀποστασίαν.

Τῷ ζ΄. ἔτει, οἱ Πέρσαι ἐξῆλθον σὺν τῷ Καρδα-
E ρίγᾳ, καὶ παρέλαβον Ἀρμενίαν καὶ Καππαδοκίαν, ἔτρεψαν δὲ καὶ τοὺς Ῥωμαίους . παρέλαβον δὲ καὶ τὴν Γαλατίαν καὶ Παφλαγονίαν, καὶ ἦλθον μέχρι Χαλκηδόνος λυμαινόμενοι ἀφειδῶς πᾶσαν ἡλικίαν . καὶ οἱ μὲν Πέρσαι ἔξω τῆς πόλεως ἐτυράννουν . ὁ δὲ Φωκᾶς ἔνδον χείρονα αὐτῶν ἐποίει.

Τῷ η΄. ἔτει αὐτοῦ, ἀποκινήσαντες οἱ Ἀντιοχεῖς Ἑβραῖοι, στάσιν ἐποίησαν κατὰ Χριστιανῶν, καὶ ἀπεσφάττουσιν Ἀναστάσιον τὸν μέγαν πατριάρχην

Ἀντιο-

Ἀντιοχείας, βαλόντες τὴν φύσιν αὐτοῦ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. σὺν αὐτῷ καὶ πολλοὺς τῶν Ἀντιοχέων κατέσφαξαν· ὁ δὲ Φωκᾶς Βόνοσον κόμητα ἀνατολῆς, καὶ Κοππὰν στρατηλάτην ποιήσας, ἀπέστειλεν αὐτοὺς κατ' αὐτῶν· οἳ ἐπελθόντες, πολλοὺς ἐφόνευσαν, καὶ ἠκρωτηρίασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξώρισαν. ὁ δὲ Ἡράκλειος πλοῖα πολλὰ ἐξ Ἀφρικῆς ἐξοπλίσας, καὶ στρατὸν, τὴν Κωνσταντινούπολιν κατέλαβεν, ἐπιφερόμενος καὶ τὴν ἀχειροποίητον εἰκόνα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ πολέμου συῤῥαγέντος εἰς τὸν λιμένα τῆς Σοφίας μεταξὺ Φωκᾶ καὶ Ἡρακλείου, ἡττηθεὶς ὁ ἀλιτήριος, ἔφυγεν εἰς τὰ βασίλεια. Φωτεινὸς δέ τις ὑπὸ Φωκᾶ εἰς τὴν σύζυγον ἀδικηθεὶς, εἰσελθὼν μετὰ στρατιωτῶν εἰς τὰ βασίλεια, ἀτίμως τοῦ θρόνου τοῦτον ἀναστήσας, καὶ τῆς βασιλικῆς ἐσθῆτος ἀπογυμνώσας, καὶ μέλανα ἐνδύσας, καὶ κλοιὰ περιθεὶς, ἄτιμον πρὸς Ἡράκλειον ἀπήγαγεν. ὃν θεασάμενος εἶπεν· οὕτως ἄθλιε τὴν πολιτείαν διῴκησας; ὁ δὲ ἀπεγνωσμένος ὢν ἔφη· Σὺ κάλλιον ἔχεις διοικῆσαι. καὶ παραυτὰ κελεύει Ἡράκλειος, πρῶτον μὲν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκκοπῆναι, εἶθ' οὕτω τοὺς ὤμους καὶ τὰ αἰδοῖα, ἔπειτα τὴν κεφαλήν. τὸ δὲ καταλειφθὲν σῶμα αὐτοῦ οἱ στρατιῶται λαβόντες, ἐν τῇ τοῦ Βοὸς ἀγορᾷ ἔκαυσαν. συνήργησε δὲ τούτοις καὶ Κρίσπος ὁ γαμβρὸς τοῦ Φωκᾶ, ὃν καὶ στρατηγὸν Καππαδοκίας Ἡράκλειος βασιλεύσας ἐποίησεν· ἐκεῖνον δὲ ἀνταρσίαν μελετήσαντα, ἤγαγεν ἐπὶ συγκλήτου, καὶ τὰ πρὸς Ἡράκλειον γενόμενα ἔγγραφα αὐτοῦ κατέχων ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ χειρὶ, κρούσας Κρίσπου τὴν κεφαλὴν μετὰ τοῦ χάρτου, ἔφη· Ταλαίπωρε, γαμβρὸν ἕνα ἐποίησας, φίλον ἀληθῶς πῶς ποιήσεις; ποιεῖ οὖν αὐτὸν κληρικὸν, καὶ ἐν τῇ μονῇ ἔνδον τῆς χώρας περιορίζει, κἀκεῖ τελευτᾷ. μοναχὸς δέ τις ἅγιος, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Φωκᾶ πρὸς τὸν Θεὸν δικαζόμενος, ἔλεγε· Κύριε, διά τι τοιοῦτον παράνομον βασιλέα δέδωκας τοῖς Χριστιανοῖς; καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ ἀοράτως, ὅτι χείρονα τούτου οὐχ εὗρον, πρὸς τὴν κακίαν τῶν νῦν κατοικούντων ἐν τῇ πόλει.

Κόσμου ἔτος ϛργ΄. τῆς θείας σαρκώσεως χθ΄. Ἡράκλειος βασιλεὺς Ῥωμαίων, ἐβασίλευσεν ἔτη λα΄. στεφθεὶς ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἐν τῷ παλατίῳ· ἐστέφθη δὲ ἅμα αὐτῷ καὶ ἡ μεμνηστευμένη αὐτῷ Φαβία, ἡ καὶ Εὐδοκία μετονομασθεῖσα Αὐγοῦστα. οὗτος ὁ Ἡράκλειος ἦν τὴν ἡλικίαν μεσῆλιξ, εὐθετής, εὔστερνος, εὐόφθαλμος, ὀλίγον ὑπόγλαυκος, ξανθὸς τὴν τρίχα, λευκὸς τὴν χροιὰν, ἔχων τὸν πώγωνα πλατὺν καὶ πρὸς μῆκος ἐκκρεμῆ. ὁπηνίκα δὲ πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ἦλθεν ἀξίωμα, εὐθέως ἐκείρατο τὴν κόμην, καὶ τὸ γένειον, τῷ βασιλικῷ σχήματι. τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὴν Ἀπάμειαν Συρίας, καὶ Ἔδεσσαν, καὶ ἦλθον ἕως Ἀντιοχείας. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πολεμήσαντες αὐτοὺς, ἡττήθησαν, καὶ διωλέσθη πᾶς ὁ λαὸς τῶν Ῥωμαίων πλὴν ὀλίγων. τῷ β΄. ἔτει Ἡρακλείου, παρέλαβον οἱ Πέρσαι Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας, καὶ πολλὰς μυριάδας ἐν αὐτῇ ᾐχμαλώτευσαν. παραλαβὼν Ἡράκλειος, καθὰ εἴρηται, τὰ τῆς πολιτείας τῶν Ῥωμαίων πράγματα, παραλελυμένα εὗρε· τήν τε γὰρ Εὐρώπην οἱ Ἄβαρες ἠρήμω-

A Anastasium magnum patriarcham ejus urbis, pudendis ejus in os ipsius etiam insertis, ac cum eo multos cives trucidaverunt. Ibi Phocas Bonosum Orientis comitem, Copanam exercitus ductorem creat, eosque contra Judæos mittit. Ii magnam Judæorum cædem eo delati ediderunt, multis membra extrema amputarunt, & eos urbe expulerunt. Interim Heraclius, cum magna & armata classe Constantinopolin appellit, secum ferens etiam Servatoris nostri imaginem, nullo manus ministerio factam: In portu Sophiæ navali prælio commisso inter Heraclium & Phocam, flagitiosus Phocas superatus in regiam B confugit. Tum Photinus quidam, cujus uxori Phocas stuprum intulerat, in regiam cum militibus irrumpit, *Edit. Paris. pag. 407.* Phocam ignominiose solio dejicit, imperatoria veste spoliat, nigraque circumdatum veste & numellis inclusum contemptim ad Heraclium deducit. Qui ut primum conspexit Phocam: Miser, *Phocæ interitus.* inquit, itane Rempublicam gubernasti? At deploratus Phocas respondit: Tuum est, rectius eam gerere. Illico autem Heraclius jubet manus & pedes, mox humeros & pudenda amputari, tandem & caput. Trunci quod reliquum fuit, milites in foro Bovis combusserunt. Adjuvit Heraclii conatum etiam Crispus gener Phocæ, quem imperio potitus He- C raclius Cappadociæ præsidem fecit. Sed cum Crispus ibi seditionem moveret, Heraclius eum in Senatum produxit: manuque tenens chartam, in qua indicia Prisci insidiarum in Heraclium erant scripta, ea caput Prisci pulsavit, dicens, Miser, qui ne socero quidem fidem præstiteris, quid faceres amico? Clericum ergo eum redigit, ac solum vertere jubet, isque in exilio mortuus est. Porro quidam sanctus monachus Phoca imperante Deum ad disceptationem provocans, quæsivit, cur tam impium Christianis imposuisset Imperatorem? audivitque vocem, cum quidem neminem videret, sibi dicentem: Deteriorem alium inveniri potuisse nullum: ac hoc meruisse Constantinopolitanorum flagi- D tia.

Anno mundi ↀↀↀ CIↃ CIII, Christi incarnati DCX, Heraclius Imperator *HERAC. Imperator.* factus est Romanorum, imperiumque gessit per annos XXXI. Coronatus est in oratorio Stephani, quod est in Palatio, a Sergio patriarcha. simul etiam desponsatæ ei Fabiæ, cujus in Eudociam mutatum nomen est, corona & titulo, Augustalis indita. Fuit Heraclius statura mediocri, robustus, firmo pectore, oculis elegantibus, ac nonnihil cæsiis, fulvo crine, albus, barba lata atque prolixa. sed Imperator factus, extemplo comam totondit, ac mentum rasit, qui est Imperatorum habitus. Eo anno Persæ occupaverunt Apameam Syriæ, Edes- *Persæ multa occupant.* E sam, & usque ad Antiocheam pervenerunt. Romani autem pugna cum iis congressi sunt, ac paucis demptis, occidione cæsi.

Anno Heraclii secundo, Persæ ceperunt Cæsaream Cappadociæ, multaque hominum millia captiva inde abduxerunt. Enimvero adeptus imperium Romanum Heraclius, res Romanas (ut diximus) labefactatas offendit: cum & Europam Avares vastassent, & Asiam

Persæ subegissent, in servitutem redactis urbibus. qui eum status rerum consilii inopem, incertumque animi reddidit. Edit. Paris. pag. 408. Hoc anno Eudocia Imperatoris filium peperit, Heraclium minorem, qui & Constantinus junior dicitur, tertia die Maii. Eodemque anno Eudocia Augusta decessit.

Anno tertio, Sergius patriarcha Epiphaniam filiam, & Heraclium filium Heraclii coronavit. Eodem anno Saraceni in Syriam cum exercitu profecti, magno regioni damno dato domum reverterunt.

Quarto anno, Persæ Damascum ceperunt, & incolas in servitutem redegerunt. Heraclius autem missis legatis Chosroem hortatus est, ut finem faceret crudeliter sanguinis hominum fundendi, secumque pactum iceret. sed id Chosroes pro nihilo duxit. Eo ipso anno Heraclius Martinam duxit, Augustamque salutavit, coronatam a Sergio patriarcha.

Hierosolyma a Persis capta. Quinto anno, Persæ Jordane occupato, Palæstinam & Urbem sanctam vi expugnarunt, & in Urbe per Judæos interfecerunt ad xc. ut fertur, hominum millia. Judæi enim quisque pro suis facultatibus Christianos a Persis emerunt, atque necaverunt. Zacharias patriarcha Hierosolymitanus, & veneranda crucis ligna cum ingenti præda ac captivorum numero in Persidem sunt abducta. Eodem anno Martina Heraclio alium Constantinum peperit, qui in Blachernis est a Sergio patriarcha baptizatus.

Sexto anno, Persæ universam Ægyptum, Alexandream, Africamque, & omnia ad Æthiopiam usque occupaverunt: ac plurimis abductis captivis, ingenti cum præda & pecunia domum redierunt: relictis qui Carthaginem, frustra a se tentatam, obsiderent.

Septimo anno, Constantinus Heraclius consul fuit, Cæsaremque fecit fratrem suum Constantinum minorem, Heraclii & Martinæ F.

Octavo anno, rursus Heraclius legatis in Persidem ad Chosroem missis, pacem petiit. Chosroes denuo eos repulit, negans se Romanis velle parcere, nisi crucifixum diffiteantur, quem ipsi Deum esse dicant: & nisi adorent Solem.

Nono anno, Avares in Thraciam cum exercitu venerunt. Mittit ergo Heraclius pacem petitum: cumque eam se compositurum Chaganus promitteret, ei extra Longum usque murum occurrit cum magno Imperatorio comitatu, magnisque & multis donis Chaganum ad pacem fide ultro citroque data firmandam hortatus est. Sed Barbarus pactis ac juramento con- Chagani fraus. pag. 409. culcatis, subito hostilem impetum in Heraclium dedit: ita ut re inopinata is perculsus, fuga in Urbem se receperit. Chaganus impedimentis Imperatoris, & quos potuit hominibus aliquot captis, multa Thraciæ oppida spe pacis ab eo ostensæ, nihil tale expectantia, deprædatus domum abiit.

Anno decimo, iterum Heraclius ad eum legatos mittit, per quos & contra fœdus ab eo facta reprehendit, & denuo ad pacem hortatur. nam bellum Persicum animo agitans, ejus causa cum Chagano cupiebat pacem habere. Bar-

A σαν, καὶ τὴν Ἀσίαν οἱ Πέρσαι πᾶσαν κατέστρεψαν, καὶ πόλεις ᾐχμαλώτευσαν. καὶ ταῦτα ἔτος θεώμενος, ἐν ἀπορίᾳ ἦν, τί δράσει διαλογιζόμενος. τούτῳ τῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ υἱὸς ἀπὸ Εὐδοκίας, Ἡράκλειος ὁ μικρὸς, ὁ νέος Κωνσταντῖνος, μηνὶ μαΐῳ τρίτῃ. τῷ αὐτῷ ἔτει ἐτελεύτησεν Εὐδοκία ἡ Αὐγοῦστα.

Τῷ γ′. ἔτει, ἐστέφθη Ἐπιφανία ἡ θυγάτηρ Ἡρακλείου, καὶ Ἡράκλειος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νέος Κωνσταντῖνος, ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου. τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει, ἐπεστράτευσαν Σαρακηνοὶ κατὰ Συρίας, καὶ λυμηνάμενοι χωρία ἱκανὰ, ὑπέστρεψαν.

Τῷ δ′ αὐτῷ ἔτει, παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὴν Δαμασκὸν, καὶ ᾐχμαλώτευσαν αὐτήν. ὁ δὲ Ἡράκλειος B πρεσβείαν πρὸς Χοσρόην ἀπέστειλε, φήσας αὐτῷ παύσασθαι τοῦ ἐκχέειν αἵματα ἀνθρώπων ἀνηλεῶς, καὶ ὁρίσαι καὶ λαμβάνειν πάκτα. ὁ δὲ οὐδένα λόγον τούτων ἐποιήσατο. τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει Ἡράκλειος ἔγαμε Μαρτίναν, καὶ ἀνηγόρευσεν αὐτὴν Αὐγοῦσταν, στέψαντος αὐτὴν Σεργίου τοῦ πατριάρχου.

Τῷ ε′. ἔτει, παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὸν Ἰορδάνην, καὶ τὴν Παλαιστίνην, καὶ τὴν ἁγίαν πόλιν πολέμῳ, καὶ ἀπέκτειναν ἐν αὐτῇ διὰ χειρῶν τῶν Ἰουδαίων (ὥς φασί τινες) μυριάδας θ′. αὐτοὶ γὰρ ὠνούμενοι τοὺς Χριστιανοὺς, καθὰ ἕκαστος ηὐπόρει, ἀπέκτεινον αὐτούς. Ζαχαρίαν δὲ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων, καὶ τὰ τίμια ξύλα λαβόντες, σὺν αἰχμαλωσίᾳ πολλῇ, ἐν C Περσίδι ἀπήγαγον. τῷ αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ ἀπὸ Μαρτίνας Κωνσταντῖνος ἕτερος, καὶ ἐβαπτίσθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου.

Τῷ ς′. ἔτει, παρέλαβον οἱ Πέρσαι πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, καὶ Ἀλεξάνδρειαν, καὶ Λιβύην, καὶ ἕως Αἰθιοπίας· καὶ λαβόντες αἰχμαλωσίαν πολλὴν, καὶ λάφυρα καὶ χρήματα, ὑπέστρεψαν. τὴν δὲ Καρχηδόνα μὴ δυνηθέντες παραλαβεῖν, πολιορκητὰς ἐάσαντες, ἀνεχώρησαν.

Τῷ ζ′. ἔτει, ὑπάτευσε Κωνσταντῖνος Ἡράκλειος, καὶ προεβάλλετο Καίσαρα Κωνσταντῖνον τὸν μικρὸν ἴδιον ἀδελφὸν, τὸν ἐξ Ἡρακλείου καὶ Μαρτίνας γεννηθέντα.

Τῷ η′. ἔτει, πάλιν Ἡράκλειος ἀπέστειλεν ἐν Περσίδι πρέσβεις πρὸς Χοσρόην, αἰτούμενος εἰρήνην. ὁ δὲ Χοσρόης καὶ πάλιν αὐτοὺς ἀπεπέμψατο, εἰπών· ὅ- D τι οὐ φείσομαι ὑμῶν, ἕως ἂν ἀρνήσησθε τὸν ἐσταυρωμένον, ὃν λέγετε Θεὸν εἶναι, καὶ προσκυνήσητε τῷ ἡλίῳ.

Τῷ θ′. ἔτει, ἐστράτευσαν οἱ Ἄβαρες κατὰ τὴν Θρᾴκης. ἀποστείλας δὲ Ἡράκλειος, ᾐτεῖτο εἰρήνην· καὶ συνθεμένου τοῦ Χαγάνου ταύτην ποιεῖν, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἔξω τοῦ μακροῦ τείχους μετὰ πολλῆς δορυφορίας βασιλικῆς, καὶ δώρων πολλῶν μεγάλων, ὑποδέξασθαι τὸν Χαγάνον, καὶ λαβεῖν τὰ πιστὰ παρ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ βάρβαρος τάς τε συνθήκας ἀθετήσας, καὶ τοὺς ὅρκους, ἄφνω τυραννικῶς κατὰ τοῦ βασιλέως ἐχώρησεν. ἐκπλαγεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀπροσδοκήτῳ, φυ- E γὰς ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψε. λαβὼν δὲ ὁ βάρβαρος τήν τε βασιλικὴν ἀποσκευὴν, καὶ ὅσους ἠδυνήθη καταλαβεῖν, ὑπέστρεψε, πολλὰ χωρία τῆς Θρᾴκης λῃσάμενος, ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτως ἀπατῆσαι τῇ ἐλπίδι τῆς εἰρήνης.

Τῷ ι′. ἔτει, Ἡράκλειος πρὸς Χαγάνον πρέσβεις ἀπέστειλεν περὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ γεγονότων ἀθετημάτων, καὶ πάλιν πρὸς εἰρήνην προετρέπετο. ἐπιστρατεῦσαι γὰρ διανοούμενος

κατὰ Περσίδος, εἰρηνεύειν μετὰ τοῦ Χαγάνου ἤθελεν· ὃς καὶ αἰδεσθεὶς τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην, μετανοεῖν ἐπηγγέλλετο, καὶ ἀγάπην ποιεῖν· καὶ στοιχήσαντες πάκτον, ὑπέστρεψαν οἱ πρέσβεις μετ' εἰρήνης. τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι πολέμῳ τὴν Ἄγκυραν Γαλατίας.

Τῷ ια'. ἔτει, Ἡράκλειος ζῆλον θεῖον ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀναλαβὼν, μετὰ τῶν Ἀβάρων εἰρηνεύσας, ὡς ἐνόμιζε, μετήνεγκε τὰ στρατεύματα τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ διενοεῖτο τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ κατὰ Περσίδος χωρεῖν.

Τῷ ιβ'. ἔτει, ἤγουν τῷ ͵ςρλα'. ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ γ'. ἡμέρᾳ ε'. ἐγένετο θεμάτιον τῶν Σαρακηνῶν παρὰ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως τοῖς κανονάσαντος, κρατῆσαι ἐν ἰσχύϊ μὲν ἔτη τθ'. ἐν δὲ συστροφῇ καὶ ἀκαταστασίᾳ καὶ συμφορᾷ, ἕτερα ἔτη νς'. ὡς εἶναι τὴν ἐγκράτειαν αὐτῶν ἅπασαν εὐτυχοῦσαν καὶ δυστυχοῦσαν, ἔτη τξε'. ἐν τῷ ξ'. ἐνιαυτῷ, καθὰ φησὶ καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας· Τάδε λέγει Κύριος· ἔτι ἐνιαυτὸς ὡς ἐνιαυτὸς μισθωτοῦ, καὶ ἐκλείψει ἡ δόξα Κηδὰρ, καὶ τὸ κατάλοιπον τῶν τοξευμάτων υἱῶν Κηδὰρ τῶν ἰσχυρῶν ἔσται ὀλίγον. λείπει οὖν ἕως τῆς * ἐὰν ἄρα καλῶς ἐθεμάτισεν ὁ ἀστρονόμος Στέφανος· ἀλλ' ὡς οἶμαι λεπτὸν παχὺ ἔλαθεν ἐκεῖνον. χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὁ Κηδὰρ δεύτερος υἱὸς τοῦ Ἰσμαὴλ ἦν. τούτῳ τῷ ἔτει τελέσας ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα, εὐθέως τῇ δευτέρᾳ ἑσπέρᾳ ἐκίνησε κατὰ Περσίδος, λαβὼν ἀπὸ τῶν εὐαγῶν οἴκων καὶ ἐκκλησιῶν χρήματα ἐν δανείῳ. ἀπορίαν γὰρ εἶχε τὸ παλάτιον· καὶ ταῦτα ἐχάραξε νομίσματα καὶ μιλιαρίσια, καταλιπὼν τὸν ἴδιον υἱὸν σὺν τῷ πατριάρχῃ Σεργίῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει, διοικεῖν τὰ πράγματα, σὺν * Βονόσῳ τῷ πατρικίῳ, ἀνδρὶ ἐχέφρονι, καὶ τὰ πάντα συνετῷ καὶ πεπειραμένῳ. ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν Χαγάνον παρακλήσεις, τοῦ ἐπικουρεῖν τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα, ὡς φιλίαν σπεισάμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐπίτροπον τοῦ ἰδίου υἱοῦ τοῦτον ὠνόμασεν. ὁ Χοσρόης δὲ Σάϊν τὸν ἡγεμόνα μετὰ πολλῆς δυνάμεως κατὰ Ῥωμαίων ἀποστείλας, πᾶσαν τὴν ἀνατολὴν ἠφάνισεν. ἐλθὼν δὲ ἐν Χαλκηδόνι, ἱκανὸν χρόνον παρεκάθισεν. ὃς τὸν Ἡράκλειον μεθ' ὑποκρίσεως προσκαλεσάμενος, τὰ πρὸς εἰρήνην ὡμίλησεν· ὁ δὲ τοῖς δολίοις λόγοις πιστεύσας αὐτοῦ, ἐκπέμπει σὺν αὐτῷ πρέσβεις μεγιστᾶνας πρὸς Χοσρόην ο'. οὓς παραλαβὼν, ἀτίμους καὶ δεσμίους ἀπήγαγεν ἐν Περσίδι. ὁ δὲ Χοσρόης τὸν μὲν Σάϊν, ὡς τὸν Ἡράκλειον ἰδόντα καὶ μὴ συλλαβόντα, ἐκδαρῆναι ἐκέλευσε, τοὺς δὲ πρέσβεις ἐν φρουραῖς καὶ κακουχίαις κατεδίκασεν· ὑπὲρ ὧν ἀθυμία καὶ θλῖψις πολλὴ κατεῖχε τὸν βασιλέα. εἶτα πάλιν Χοσρόης ἀπέστειλεν ἕτερον ἄρχοντα κατὰ Ῥωμαίων, ὀνόματι Σάρβαρον, ὃς μετὰ πλείστης δυνάμεως ἦλθε πρὸς τὴν Ἀσίαν, τὴν Ῥωμανίαν ληϊζόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς βουλόμενος πρὸς Περσίδα χωρεῖν, τάδε πρὸς τὸν πατριάρχην ἔφη· εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς Θεομήτορος, καὶ σοῦ, ἀφίημι τὴν πόλιν ταύτην, καὶ τὸν υἱόν μου. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, μέλανα ὑποδήματα περιβαλλόμενος, καὶ πρηνὴς πεσὼν, ηὔξατο οὕτω· Δέσποτα Θεὲ, καὶ Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ, μὴ παραδῷς ἡμᾶς εἰς ὄνειδος τοῖς ἐχθροῖς σου, διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν. ἀλλ' ἐπιβλέψας ἐλέησον,

Cedren.

barus humanitatem Heraclii reveritus, promisit se facta mutare, atque postmodo pacem culturum. ita legati Imperatoris cum pacta firmassent, pace composita domum profecti sunt. Eo anno etiam Persæ Ancyram Galatiæ urbem expugnaverunt.

Anno XI. Heraclius divino Christianos defendendi ardore animi incitatus, constituta (ut putabat) cum Avaribus pace, exercitus ex Europa in Asiam transtulit: cogitavitque, Deo adjuvante conatum suum in Persidem ducere.

Anno XII, qui fuit ab initio mundi ꟾↃↃ CIↃ CXXXI, tertia mensis Septembris, septimanæ quinta die, Stephanus Alexandrinus Sarracenis ex astris petita divinandi ratione vaticinatus est, fore eorum potentiam ac dominationem validam per annos trecentos novem. inde alios LVI. eam turbis, tumultibus ac calamitatibus vexatum iri. rerum itaque eos potituros annos in universum utraque fortuna CCCLXV. In anno LX, sicut & vates Esaias prænunciat. Hoc fatur Dominus: (Annorum summa erit, quanta est anno mercenarii. tum gloria Cedaris interibit, exiguæque erunt reliquiæ jaculatorum filiis Cedaris robustis.) desunt ergo usque ad * siquidem astrologus ille Stephanus thema legitime constituit. Quamquam mea fert opinio, aberrasse eum scrupulo valde magno. Noris autem, Cedarem secundum esse Ismaeli filium. Hoc anno Heraclius solemnitate Paschatis peracta, statim postridie sub vesperam adversus Persas movit. Sumpsit ad eam expeditionem de domibus religiosis & templis mutuam pecuniam, fisco Imperatoris inopia tum laborante: & ea cudit monetam, & milliarisia. Ad urbem filium suum cum Sergio patriarcha reliquit rebus gubernandis: addito Bono patricio, viro cordato, variaque prudentia & usu rerum instructo. Chaganum quoque per litteras hortatus est, ad opitulandum rebus Romanis, ut cum quo societatem firmasset, eumque filii sui tutorem appellavit. Interim Saes a Chosroe cum magno exercitu contra Romanos missus, universum Orientem vastat: cumque ad Chalcedonem usque pervenisset, ibi aliquamdiu assedit. Idem Heraclium simulata pacificationis spe ad colloquium de pactis invitavit. Et Imperator Sais fallacibus verbis deceptus, mittit cum eo LXX. de proceribus suis legatos ad Chosroem. quos Saes vinctos cum contumelia in Persidem adduxit. Sed Chosroes Sai, quod Heraclium vidisset, neque cepisset, corem detrahi: legatos Romanos in custodiam dari, maleque tractari jussit. Alium deinde adversus Romanos ducem emittit, nomine Sarbarum. Qui maximis cum copiis Asiam ingressus, Romanorum ditiones deprædatus est. Cæterum Heraclius in Persidem iturus, ita compellat patriarcham: In manibus Dei, Deiparæ, & tuis relinquo urbem hanc, & filium meum. Inde magnum templum ingressus, atratus calceos, pronus procubuit, itaque est precatus: Domine Deus, & Jesu Christe, ne nos propter peccata nostra hostibus tuis irridendos præbeas: sed intuere in nos, ac miserere nostrum, ac victoriam de hostibus

Vaticinium de Sarracenis.

573 Cap. 21.

Heraclii in Persas expeditio.

Edit. Paris. pag 410.

tuis concede, ne glorientur scelerati, & tuæ insultent hæreditati. Hunc ita animo demisso orantem videns Georgius Pisidensis, ita allocutus est.

Nigrum Imperator nunc induto calceum.
Rubefacies, tinctum cruore Persico.

Inde Heraclius in manus sumpta Christi imagine, quam sine manuum opera effictam supra retulimus, Euxinum mare adversus Persas navigavit, adsciscens Turcorum & aliarum nationum auxiliares copias. In itinere ex Romanis provinciis copias contraxit, novo etiam scripto exercitu. Hunc ad pugnam exercuit, in duas divisum acies: mandatoque ut incruento congrederentur prælio, clamorem militarem ac pæanas & strepitum ederent: eoque animos eorum excitavit, ut ne pugnæ tempore rem insolentem exhorrescerent, sed hostes audacter, & quasi ludum agentes aggrederentur. Ipsa venerandam illam Christi imaginem manibus tenens, certamina princeps obibat: fide data multitudini promittens, se ipsis ad mortem usque in pugna adfuturum, eosque instar liberorum tutaturum. volebat enim imperium potius favore, quam metu suorum stabiliri. Edit. Paris. pag. 411. Cum autem in exercitu reperiret omnia metus, dissensionum, confusionisque plena, eum in multas ante partes dissipatum compendio in unum collegit, correctisque militum animis fiduciam auxit, & in barbaros inflammavit, hortatus ut injustitia repudiata pietatem colerent. Ut Armeniæ fines intravit, occurrere sibi intellexit turmam equitum Persarum, quibus animus erat subito ipsum adoriri. Sed Romani qui in primo erant agmine, cum in hos incidissent, multis cæsis, ducem eorum vinctum ad Heraclium adduxerunt. Ingruente hyeme, in Ponticam regionem deflexit Heraclius: cumque eum ibi hyematurum Persæ opinarentur, clam ipsis reversus in Persidem irruit. Hoc auditum, barbarorum animos dejecit. Et eorum ductor, cum Romanorum avertendorum causa in Ciliciam duxisset, rebus suis metuens, necesse habuit Romanos a tergo subsequi. Cumque statuisset nocte quadam obscura furtim hostes lædere, accidit forte ut Luna ea nocte emergeret. itaque Romanos aggredi non ausus, montes occupat: atque inde degressus levia committit prælia, in quibus omnibus Romana res fuit superior. Animos exercitui auxit Imperatoris alacritas, qui audacter in primam aciem prosiliebat, ac pro suis propugnabat. Justa deinde conserta pugna, victores Romani Persicum exercitum deleverunt. tantum paucis quibusdam fuga elapsis, omnibusque hostium impedimentis potiti sunt. Ob hæc Romani Deo & Imperatori gratias egerunt. Cæterum Heraclius exercitu cum duce in Armeniam in hiberna dimisso, Byzantium rediit.

Anno decimotertio in Armeniam se contulit. Cum vero Chosroes Sarbarazam cum copiis in Romaniam emitteret, & ab Heraclio ad pacem componendam provocatus, contemptim legatos audivisset, Heraclius in Persi-

A καὶ τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου νίκην δὸς ἡμῖν, ὅπως μὴ καυχήσονται οἱ ἀλάστορες κατὰ τῆς σῆς κληρονομίας ἐπαιρόμενοι. ὃν ἰδὼν Γεώργιος ὁ Πισίδης μετὰ τοιαύτης ταπεινώσεως ἔφη.

Ὦ βασιλεῦ. Μελαμβαφὲς πέδιλον εἱλίξας πόδα,
Βάψαις ἐρυθρὸν Περσικῶν ἐξ αἱμάτων.

Λαβὼν δὲ μετὰ χεῖρας τὴν θεανδρικὴν ἀχειροποίητον μορφὴν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν, κατὰ Περσῶν ἐστράτευσε μετὰ πλοίων διὰ τοῦ Εὐξείνου πόντου προσλαβόμενος εἰς συμμαχίαν πλήθη Τούρκων καὶ ἄλλων ἐθνῶν. Ἀπάρας τοίνυν τῆς βασιλίδος, πρὸς Περσίδα χωρεῖ, καὶ διὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν θεμάτων διερχόμενος, συνάγει στρατόπεδα, προστιθεὶς αὐτοῖς καὶ νέον στρατόν, ὃς καὶ B γυμνάζων τὰ πολεμικὰ ἔργα ἐξεπαίδευσε. διχῇ δὲ διελὼν τὰς παρατάξεις, σὺν βοῇ πρὸς ἀλλήλους ἀναιμακτὶ ποιεῖν ἐκέλευε, κραυγάζειν τὸ πολεμικόν, καὶ παιᾶνας καὶ ἀλαλαγμόν. καὶ διέγερσιν ἔχειν τινὰς ἐδίδασκεν, ἵνα κἂν ἐν πολέμῳ εὑρίσκωνται, μὴ ξενίζωνται, ἀλλὰ θαῤῥοῦντες ὡς εἰς παίγνιον κατὰ τῶν Περσῶν χωρῶσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν σεβασμίαν εἰκόνα τῆς θεανδρικῆς μορφῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς χερσὶ κατέχων, ἀπήρξατο τῶν ἀγώνων, πιστωθεὶς τῷ λαῷ, ὡς σὺν αὐτοῖς μέχρι θανάτου ἀγωνίζεται, καὶ ὡς τέκνα οἰκεῖα τούτους περιθάλψει. ἐβούλετο γὰρ τὴν ἐξουσίαν οὐ φόβῳ, ὅσον ἐν πόθῳ ἔχειν. εὑρὼν δὲ τὸν C στρατὸν εἰς φόβον πολὺν καὶ διχόνοιαν, ἀταξίαν τε καὶ ἀκοσμίαν, καὶ εἰς πολλὰ μέρη διεσπαρμένον συντόμως πάντας εἰς ἓν συνήγαγε· καὶ νουθετήσας πολλά, τούτων τὸ φρόνημα ἀνέστησε, καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ὥπλισε, παραγγείλας ἀδικίας μὲν ἀπέχεσθαι, εὐσεβείας δὲ ἀντέχεσθαι. παραγενόμενος δὲ ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Ἀρμενίας, προτρέχειν πλῆθος ἱππέων Περσικῶν ἤκουσε πρὸς τὸ ἐπιπεσεῖν ἄφνω τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων. οἱ δὲ προτρέχοντες πάλιν Ῥωμαῖοι, τούτοις συναντήσαντες, τόν τε στρατηγὸν αὐτῶν δεσμώτην ἤγαγον πρὸς Ἡράκλειον, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀνεῖλον. ἐπεὶ δὲ χειμὼν κατέλαβεν, ἀποκλίνας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ τοῦ Πόντου κλίμα, ἔδοξε τοῖς βαρβάροις ἐν τούτῳ παραχειμάζειν. λαθὼν δὲ τοὺς Πέρσας, καὶ ἐπιστραφείς, εἰς τὴν Περσίδα εἰσβάλλει. D τοῦτο μαθόντες οἱ βάρβαροι, εἰς ἀθυμίαν ἦλθον. ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν ἔρχεται ἐν Κιλικίᾳ, ὅπως ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξελθὼν τούτους περιτρέψῃ. φοβηθεὶς δέ, πάλιν ἠναγκάσθη ἀκολουθεῖν ὀπίσω τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, κλέψαι τὸν πόλεμον μεριμνῶν διὰ νυκτὸς ἀφεγγοῦς· ἡ δὲ σελήνη ὑπέστη κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα, ἐκ τοῦ συμβεβηκότος. καὶ τούτου δειλιῶν τῷ βασιλεῖ προσβαλεῖν, τὰ ὄρη καταλαμβάνει. ἐκεῖθεν δὲ κατερχόμενος, λάθρα συμπλοκὰς μερικὰς ἐποιεῖτο, καὶ ἐν παντὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκράτουν· καὶ θάρσος ἔλαβεν ὁ στρατός, τὸν βασιλέα ὁρῶν προπηδῶντα εὐτόλμως, καὶ προπολεμοῦντα. καὶ δὴ συμβολῆς καρτερᾶς γενομένης νικῶσι Ῥωμαῖοι, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν λαμβάνουσι. σφάζουσι δὲ ἅ- E παν τὸ Περσικὸν πλῆθος, ὀλίγων τινῶν διαδράντων. ὅθεν οἱ Ῥωμαῖοι τῷ Θεῷ, καὶ τῷ βασιλεῖ ηὐχαρίστουν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν στρατὸν σὺν τῷ στρατηγῷ καταλιπὼν, εἰς Ἀρμενίαν παραχειμάσαι, αὐτὸς εἰς τὸ Βυζάντιον ὑπέστρεψε.

Τῷ ιγ΄. ἔτει ἀπάρας τῆς βασιλευούσης, κατὰ τάχος εἰς Ἀρμενίαν ἀφίκετο. Χοσρόης δὲ ἀπέστειλε τὸν Σαρβαραζᾶν σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ κατὰ Ῥωμανίας. Ἡράκλειος δὲ Χοσρόῃ ἐδήλου εἰρήνην ποιῆσαι· ὁ δὲ λόγον οὐδένα τού-

τὴν ἐποιήσατο. καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Περσίδα. ὅπερ μαθὼν Χοσρόης, τὸν Σαρβαραζᾶν ὑποστρέψαι ἐκέλευσε. καὶ ἐπισυνάξας πάντα τὰ Περσικὰ στρατεύματα, παραδίδωσιν αὐτὰ τῷ Σαΐν· ὃς κατὰ τάχος ἑνωθεὶς τῷ Σαρβαραζᾷ, χωροῦσι κατὰ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ λόγοις παραινετικοῖς τὸν λαὸν διεγείρας, ἐν τῇ ἐνδοτέρᾳ Περσίδι χωρεῖ, πυρὶ ἀφανίζων τὰς πόλεις, καὶ τὰς κώμας. ἀκούσας δὲ ἐν Γαζακῷ, ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ. καὶ προπέμψας τινὰς τῶν ὑπ' αὐτὸν Σαρακηνοὺς προτρέχειν, συναντῶσι τῇ τοῦ Χοσρόου βίγλᾳ, καὶ τούτων τοὺς μὲν ἀνελόντες, τοὺς δὲ κρατήσαντες, σὺν τῷ στρατηγῷ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ προσήγαγον. τοῦτο μαθὼν Χοσρόης, φυγῇ ἐχρήσατο. ὁ δὲ βασιλεὺς καταδιώξας, τοὺς μὲν πολεμιστὰς ἀνεῖλε, τοὺς δὲ φεύγοντας διεσκέδασε, καὶ καταλαβὼν τὴν Γαζακὸν πόλιν, ἐν ᾗ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ πυρὸς, καὶ τὰ χρήματα Κροίσου τοῦ Λυδῶν βασιλέως, καὶ ἡ πλάνη τῶν ἀνθράκων, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ, εὗρε τὸ μυσαρὸν εἴδωλον τοῦ Χοσρόου, τό τε ἐκτύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ, ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα, οἷς ὁ δεισιδαίμων ὡς θεοῖς ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλους αὐτῷ σκηπτροφόρους περιέστησεν. ἐκεῖθέν τε σταγόνας στάζειν ὡς ὑετοὺς, καὶ ἤχους ὡς βροντὰς ἐξηχεῖσθαι ὁ θεομάχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνάσατο. ταῦτα γοῦν πάντα πυρὶ ἀναλώσας, καὶ τὸν τοῦ πυρὸς ναὸν κατακαύσας, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, συντόμως κατεδίωκεν ὀπίσω Χοσρόου ἐν τοῖς στενοῖς τῶν Μήδων χώρας, ἐν οἷς καὶ πολλὰς πόλεις καὶ χώρας ἐπόρθησε. συμβούλιον δὲ ποιήσας τοῦ παραχειμάσαι, ἁγνίζει τὸν λαὸν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς· καὶ ἀνοίξας τὰ τοῦ Θεοῦ ἄχραντα εὐαγγέλια, εὗρεν ἐπιτρέποντα ἐν Ἀλβανίᾳ παραχειμάσαι, ἐν ᾗ τῷ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ ἔχων σὺν αὐτῷ πολλὴν αἰχμαλωσίαν Περσικὴν, ὡσεὶ πεντήκοντα χιλιάδας, τούτους τῇ συμπαθεῖ αὐτοῦ ψυχῇ ἐλεήσας, τῶν δεσμῶν ἔλυσε.

Τῷ ιδʹ. ἔτει, Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Σαρβαραζᾶν ἄλλον στρατηγὸν ἐξοπλίσας μετὰ λαοῦ, πρὸς Σαρβαραγκᾶν ἀπέστειλεν, ὡς ἑνωθέντες ἀμφοτέρους πολεμῆσαι Ῥωμαίοις. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἔσπευσε συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ Σαρβαραγκᾶ, πρὸ τοῦ ἑνωθῆναι αὐτὸν τῷ Σαρβαραζᾷ, καὶ πολλὰς ἐκτροπὰς κατ' αὐτοῦ ποιησάμενος, εἰς δειλίαν αὐτὸν ἐνέβαλεν. ἔπειθεν δὲ ἀμφοτέρους ἐάσας, κατὰ Χοσρόου μετὰ σπουδῆς ἤλαυνεν. αὐτομολοῦσι δὲ δύο τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς Πέρσας, καὶ πείθουσιν αὐτοὺς, ὅτι ἐκ δειλίας φεύγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. ἦλθε δὲ αὐτοῖς καὶ φήμη, τὸν Σαῒν στρατηγὸν Περσῶν * καταλαμβάνειν μεθ' ἑτέρου στρατεύματος, εἰς βοήθειαν. τοῦτο μαθόντες Σαρβαραγκᾶς τε καὶ Σαρβαραζᾶς, ἠγωνίσαντο συμβαλεῖν πόλεμον Ἡρακλείῳ, πρὸ τοῦ φθάσαι τὸν Σαῒν, καὶ τὴν νίκην ἐπ' αὐτοὺς μετενεγκεῖν. πιστεύσαντες δὲ καὶ τοῖς αὐτομόλοις, ἐχώρησαν κατὰ Ἡρακλείου. καὶ πλησιάσαντες αὐτῷ, κατεσκήνωσαν, βουλόμενοι ἅμα πρωῒ συμβαλεῖν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἀπάρας ἀφ' ἑσπέρας, ὥδευσε δι' ὅλης τῆς νυκτὸς, μακράν τε γενόμενος ἀπ' αὐτῶν, εὑρὼν πεδίον χλοηφόρον, ἀπλήκευσε. νομίσαντες δὲ οἱ βάρβαροι αὐτὸν ἐκ δειλίας φεύγειν, ἀκόσμως ἐδίωκον· αὐτὸς δὲ ὑπαντιάσας αὐτοῖς, ἐκρότησε πόλεμον, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ τρέπει τοὺς βαρβάρους· καὶ τούτους διὰ τῶν φαράγγων διώξας, πλήθη πολλὰ ἀνεῖλεν. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τῶν ἀγώνων ὄν-

* καταβαλεῖν forte.

dem irrumpit. Quo cognito, Chosroes Sarbarazam revocat, contractosque quotquot habebat Persicos exercitus Saino tradit: isque statim se cum Sarbaraza conjunxit, atque una ambo adversus Imperatorem duxerunt. Sed Heraclius animos militum oratione exhortatus, in Persidem interiorem pergit, urbes & oppida incendio perdens. Cumque inaudivisset Chosroen Gazaci esse, contra eum contendens, quosdam Saracenorum, quos secum ducebat præcurrere jussit: qui in Chosroæ excubitores inciderunt, hostesque partim interfecerunt, alios 174 cum duce captos ad Imperatorem adduxere. Chosroes ea re percepta, fugam fecit. Heraclius persequens, bellatores interficit, fugientes dissipat, urbemque Gazacum capit. Ea in urbe fuit fanum Solis, thesaurus Crœsi Lydorum regis, & impostura carbonum. Ingressus autem in eam, abominandum offendit Chosroæ simulacrum, & effigiem ejus in globi formam, referente palatii tholo tanquam in cælo sedentem. circum erant Sol, Luna, & astra, quibus ille superstitiosus tanquam diis serviebat, circumstantibus sibi angelis sceptrigeris. machinas porro impius paraverat, quæ ex eo loco guttas pluviæ instar emitterent, sonitumque tonitru æmulum ederent. Hæc omnia, ipsamque Ignis ædem, & totam urbem combussit Heraclius: propereque Chosroem per angustias Mediæ insecutus, multas urbes & multos agros vastavit. Deinde cum de hibernis deliberaret, triduo exercitum lustrat: apertisque 175 postea inviolatis Dei Evangeliis, invenit sibi mandari ut in Albania hyemet. In itinere porro captivos Persas, quos secum ducebat ad septingentos, ut erat homo animo misericordi, ductus miseratione vinculis solvit.

Edit. Paris. pag. 412.

Persica idola.

Anno decimoquarto, Chosroes Persarum rex Sarbarazam alium ducem copiis instruit, mittitque ad Sarbarancam, ut conjunctis viribus ii bellum contra Romanos gerant. Quod ut rescivit Imperator, cum Sarbaranca prælio congredi studuit, antequam se ei Sarbarazas conjungeret. itaque eum crebris impressionibus exterruit. Porro utroque post se relicto, Chosroem festinanter insecutus est. Tum duo Romani ad Persas transfugientes, iis persuadent, Romanis fugæ causam esse metum. Simul & rumor adfertur, Sain Persarum ducem novo cum exercitu advenire, suis auxilio missum. His cognitis, Sarbarancas & Sarbarazas in id incubuerant, ut cum Heraclio confligerent prius, quam Sais superveniens ad sese victoriæ laudem transferret. Fidem quoque transfugarum sermoni habentes, ad Heraclium accesserant, & in propinquo castra posuerunt, in animo habentes prima luce manum conserere. Heraclius autem motis sub vesperam castris, per totam noctem iter fecit: proculque ab hostibus in campum virentem progressus, ibi castra posuit. Quem barbari præ metu fugisse rati, confuso agmine persequuti sunt. Heraclius autem iis occurrit, pugnaque commissa divinitus adjutus eos fudit. Insecutusque per convalles, magnam stragem hostium edidit. Durante ad-

pag. 413.

huc en certamine, Sainus quoque suo cum exercitu supervenit: sed & hunc fudit Heraclius. multaque cæde hostium facta, palantes seliquos in fuga dissipavit, capto etiam * tuldo hostium.

* v. Meursii Gloss.

Inde Sarbarazas cum Saino conjungit se, cumque reliquos barbaros collegissent, denuo adoriri Heraclium statuunt. Verum is per aspera & transitus difficiles habentia loca ad Hunnorum segionem contendit, insequentibus a tergo barbaris: cum quidem Lazi & Abasgi formidine correpti, desertis Romanis domum discesserunt. Quo facto delectatus Sainus, audacter cum suis in Heraclium ivit. Imperator autem animos suorum tali oratione excitavit: Nolite, fratres, hostium multitudine terreri. Unus enim nostrum, Deo ita volente, mille viros fugabit. Immolemus nos Deo pro fratrum nostrorum salute, coronasque martyrum adipiscamur, ut posteritas nos laudet. His aliisque pluribus cohortatus suos, læto vultu aciem instruit. Constiterunt adversæ acies exiguo interjecto spatio, & usque ad vesperam conflictu abstinuerunt. Vespera ingruente, Imperator in itinere perrexit, rursum barbaris a tergo sequentibus. Qui cum mutata profectione antevertere conarentur, inciderunt in palustria loca, indeque exire rursus coacti sunt. Imperator autem cum juxta Persarmeniam duceret, eaque regio Persis subesset, multi ex ea ad Sarbarazam profecti, copias ejus auxerunt: sed hyeme appetente, domum quisque suam discesserunt. Eo comperto, Heraclius noctu statuit hostes aggredi. Itaque delectos equites robore præstantissimos, & militum fortissimos, præcedere jubet, ipse cum reliquis subsequitur. Ita Romani festinantes, castellum Albanorum hora noctis nona occupant. Quibus cum Persæ, adventu eorum cognito, occurrerent, occidione a Romanis cæsi sunt, solo (ut proverbio dici solet) facigero superstite, qui cladem barbaro indicavit. Barbarus nudus & sine calceis equo insiluit, * fugaque sibi consuluit. Hujus uxores, & Persicum florem omnem, principesque & satrapas & delectos milites, cum super tecta domorum confugisse, ac defensionem moliri videret, igne conjecto depulit, aliosque interfecit, quosdam cremavit, reliquos cepit, perpaucis fuga elapsis. Potitus est etiam armis barbari, aureo scuto, & gladio, & hasta, ac cingulo aureo gemmato, & calceis. Inde in eos duxit qui per agros dispersi erant: eosque insecutus, multos occidit, multos cepit. Exin contractis hilari animo copiis, ibi hyemavit.

* v. Schikard. de reg. Pers. pag. 182.

Edit. Paris. pag. 424.

Anno xv. Heraclius cum exercitu, itinere quod per Taurum montem in Syriam ducit superato, septimo die post exhaustum magnum laborem, ad Tigrim fluvium pervenit. inde per Martyropolin & Amidam orbes itinere facto, exercitum & captivos quiete refecit. indeque litteras de rebus suis Byzantium misit, quæ magnum in urbe gaudium excitaverunt. Sarbarazas porro adversus eum tendebat. Ideo Heraclius misso militum agmine * claustra, quibus ad eum iter erat, servare jubet: & ipse per exitus profectus qui versus Orientem sunt, adversum se barbaris fert. Tum Nymphio amne trajecto, ad Euphraten

* clausuras.

A του, ἔφθασε καὶ ὁ Σαῒν σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ. συμβαλὼν δὲ καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῦτον τρέψας, πολλοὺς ἀνεῖλε, καὶ τοὺς λοιποὺς διέσπειρε φεύγοντας. παρέλαβε δὲ καὶ τὸ τοῦλδον αὐτῶν.

Ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς ἑνωθεὶς τῷ Σαῒν, ἐπισυνῆξε τοὺς ὑπολειφθέντας βαρβάρους, καὶ πάλιν διενοοῦντο κατὰ τοῦ βασιλέως χωρεῖν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐπὶ τὴν τῶν Οὔννων χώραν καὶ τὰς τούτων δυσχωρίας ἤλαυνεν ἐν τόποις τραχέσι καὶ δυσβάτοις. οἱ δὲ βάρβαροι ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν. οἱ μέντοι Λαζοὶ ἅμα τοῖς Ἀβασγοῖς δειλιάσαντες, ἀπέσπασαν ἑαυτοὺς τῆς τῶν Ῥωμαίων συμμαχίας, καὶ οἴκαδε ἀνεχώρησαν. ὁ δὲ Σαῒν ἡσθεὶς ἐπὶ τούτῳ, θυμῷ πολλῷ σὺν τοῖς βαρβάροις ἐχώρει κατὰ Ἡρακλείου. B ὁ δὲ βασιλεὺς λόγοις τὸν στρατὸν ἀναπτερώσας, παρῄνει λέγων· Τὸ πλῆθος ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, μὴ ταραττέτω. Θεοῦ γὰρ θέλοντος, εἷς διώξει χιλίους. θύσωμεν οὖν τῷ Θεῷ ἑαυτοὺς, ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν σωτηρίας, λάβωμεν στέφη μαρτύρων, ἵνα ὁ μέλλων ἡμᾶς ἐπαινέσῃ χρόνος. τούτοις καὶ ἄλλοις πλείοσι παραθαρρύνας τὸν στρατὸν, φαιδρῷ τῷ προσώπῳ ἐξαρτύει τὸν πόλεμον. καὶ στάντες ἐπ' ἀλλήλοις ἀπὸ μικροῦ διαστήματος ἕωθεν μέχρις ἑσπέρας, ἀλλήλοις οὐ συνέβαλον. ἑσπέρας δὲ καταλαβούσης, ὁ βασιλεὺς τῆς ὁδοιπορίας εἴχετο· καὶ οἱ βάρβαροι πάλιν ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν. ἐναλλάξαντες δὲ τὴν ὁδὸν, προλαβεῖν τοῦτον βουλόμενοι, ἐμπίπτουσιν εἰς τόπον τελματώδη, καὶ ἠναγκάσθησαν ἐξελθεῖν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν γῆν Περσαρμενίας παρέτρεχε. τῆς γῆς δὲ ἐκείνης ὑπὸ τῶν Περσῶν κρατουμένης, πολλοὶ C συνέτρεχον τῷ Σαρβαραζᾷ, καὶ ηὔξετο ὁ λαὸς αὐτοῦ. χειμῶνος δὲ ἐπιγενομένου, ἐσκορπίσθη ἕκαστος εἰς τὸν ἴδιον τόπον. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς, διενοεῖτο ἐν νυκτὶ κλέψαι τὸν πόλεμον. καὶ ἐπιλεξάμενος ἵππους εὐσθενεῖς, καὶ τοῦ στρατοῦ τοὺς ἀνδρειοτέρους διελὼν, προάγειν τοὺς μὲν ἐκέλευσε κατὰ τῶν βαρβάρων· αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἑτέροις ὀπίσω τούτων εἵπετο. σπεύσαντες δὲ κατέλαβον χωρίον Ἀλβανῶν ὥρᾳ θ΄. τῆς νυκτός. τῶν δὲ Περσῶν γνόντων τὴν ἔφοδον, καὶ ὁρμησάντων κατ' αὐτῶν, οἱ Ῥωμαῖοι τούτους πάντας ἀνεῖλον, παρὲξ ἑνὸς τοῦ τοῦ λόγου πυρφόρου, ὃς καὶ τῷ βαρβάρῳ ἐμήνυσεν. ὁ δὲ βάρβαρος γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος ἵππῳ ἐπιβὰς φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο. τούτου τὰς γυναῖκας καὶ πᾶν τὸ Περσικὸν ἄνθος, ἄρχοντάς τε καὶ σατράπας, καὶ στρατιώτας ἐπιλέκτους καταλαβὼν ἀνελθόντας ἐπὶ τῶν δωμάτων, καὶ πόλεμον κροτοῦν- D τας, διὰ πυρὸς καθεῖλε· καὶ οὓς μὲν ἔκτεινε, οὓς δὲ πυρὶ ἀνάλωσεν, οὓς δὲ αἰχμαλώτους ἔλαβεν· ὀλίγοι δὲ πάνυ φυγόντες ἐσώθησαν. ἔλαβε δὲ καὶ τὰ ὅπλα τοῦ βαρβάρου, τήν τε χρυσῆν ἀσπίδα, καὶ μάχαιραν, καὶ δόρυ, καὶ τὴν χρυσῆν καὶ διάλιθον ζώνην, καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ. ταῦτα δὲ λαβὼν, χωρεῖ κατὰ τῶν διεσπαρμένων ἐν τοῖς χωρίοις. οὓς καὶ διώξας πολλοὺς ἔκτεινε, καὶ δεσμίους ἔλαβεν· εἶτα ἐπισυνάξας τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον μετὰ χαρᾶς, ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρεχείμασε.

Τῷ ιε΄. ἔτει, ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος μετὰ τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ τὴν τῶν Σύρων ὁδὸν, τὴν ἐπὶ τοῦ Ταύρου ὑπερβὰς, ἐν ἑπτὰ ἡμέραις κόπῳ πολλῷ καταλαμβάνει τὸν Τίγριν πο- E ταμόν. εἶτα τὴν Μαρτυρόπολιν, καὶ τὴν Ἄμιδαν· καὶ διαναπαύονται ὅ τε στρατὸς, καὶ ἡ αἰχμαλωσία. ἐντεῦθεν γράμματα πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πάντα ἐδήλωσε, καὶ χαρὰν τῇ πόλει ἐνεποίησεν. ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ· ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἴλην στρατιωτῶν, ἀπέστειλε φυλάττειν τὰς πρὸς αὐτὸν ἀγούσας κλεισούρας· καὶ αὐτὸς τὰς πρὸς ἀνατολὴν ἐκδραμὼν διεξόδους, ἀντιπρόσωπος ἤει τοῖς βαρβάροις· καὶ περάσας τὸν Νυμφίον ποταμὸν, κατέ-

λαβε τὸν Εὐφράτην, ἐν ᾧ ἦν πλεκτὴ γέφυρα ἐκ σχοινίων καὶ ξύλων οὖσα, ἣν ὁ Σαρβαραζᾶς λύσας, ἐπὶ τὴν ἑτέραν γῆν πᾶσαν μετήγαγε. παραδραμὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν ποταμὸν εὗρε πόρον, καὶ ἀπροσδοκήτως τοῦτον ἐπέρασε παραδόξως τῷ Μαρτίῳ μηνί. καὶ καταλαβὼν τὰ Σαμόσατα, πάλιν τὸν Ταῦρον διαβὰς, εἰς Γερμανίκειαν ἀφίκετο. καὶ περάσας τὴν Ἄδαναν, ἦλθεν εἰς τὸν Ταῦρον ποταμόν. ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς τὴν γέφυραν πάλιν ἐκτείνας, τὸν Εὐφράτην ἐπέρασε, καὶ ἠκολούθει ὀπίσω αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας τὸν Σάρον, διανέπαυσε τὸν στρατόν. καταλαμβάνει δὲ ὁ βάρβαρος, εἰς τὸ ἀντιπέραν μέρος. εὑρὼν δὲ τὸν ποταμὸν, καὶ τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ προπύργια κρατηθέντα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἀπλήκευσεν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀτάκτως ἐκτρέχοντες διὰ τῆς γεφύρας πολὺν φόνον ἐποιοῦντο Περσῶν· εἰ καὶ ὁ βασιλεὺς παρῄνει, μὴ ἐκτρέχειν ἀτάκτως, μήπως γένωνται τοῖς ἐναντίοις ὁδός. οἱ δ' οὐκ ἐπείθοντο. καὶ μετ' οὐ πολὺ δίκην ἔτισαν τῆς παρακοῆς, τοῦ βαρβάρου ἐνέδρας κατ' αὐτῶν ποιησαμένου. ὡς ὁ βασιλεὺς ἑωρακὼς ἀναιρουμένους, συνεπημύνατο. ἀνὴρ δέ τις γιγαντιαῖος, μέσον τῆς γεφύρας τῷ βασιλεῖ συναντήσας, προσέβαλεν. ὃν καὶ πατάξας ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ῥεῖθρῳ ἔρριψεν. οὗ πεσόντος, οἱ βάρβαροι εἰς φυγὴν ἐτράπησαν, καὶ τῷ στενωπῷ τῆς γεφύρας εἰς τὸν ποταμὸν ἐρρίπτοντο. ἄλλοι δὲ ξίφεσιν ἀνῃροῦντο, τοῦ βασιλέως μετ' ὀλίγων τινῶν γενναίως ἀντιμαχομένου ὑπὲρ ἄνθρωπον. ὡς καὶ τὸν Σαρβαραζᾶν ἐκπλαγῆναι, καὶ πρός τινα Μαργαρίτην εἰπεῖν· ὁρᾷς τὸν Καίσαρα, ὦ Κοσμᾶ; πῶς θρασὺς πρὸς τὴν μάχην ἵσταται, καὶ πρὸς τοσοῦτον πλῆθος μόνος ἀγωνίζεται; ἐκ γὰρ τῶν βασιλικῶν παρασήμων ἐγνωρίζετο. καταλαβούσης δὲ τῆς ἑσπέρας, ἀπ' ἀλλήλων διέστησαν. καὶ ὁ βάρβαρος φοβηθεὶς, διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τοὐπίσω ὑπέστρεψεν. ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πρὸς Σεβάστειαν ὥρμησε. καὶ τὸν Ἅλυν περάσας, ἐκεῖ παρεχείμασεν. ὁ δὲ Χοσρόης μανεὶς, ἔλαβε τὰ κειμήλια πασῶν τῶν ὑπὸ Πέρσας ἐκκλησιῶν· καὶ ἠνάγκασε τοὺς Χριστιανοὺς κοινωνῆσαι τῇ τοῦ Νεστορίου θρησκείᾳ, πρὸς τὸ πλῆξαι τὸν βασιλέα.

Τῷ ιϛ'. ἔτει, ὁ Χοσρόης νέαν ἐποιήσατο στρατιὰν, ἀπό τε ξένων καὶ πολιτῶν καὶ οἰκετῶν, καὶ παντὸς γένους. καὶ ἐκ τούτων ἐκλεξάμενος, καὶ τῷ Σαῒν παραδοὺς στρατηγῷ, ἄλλας τε ν'. χιλιάδας ἐκ τῆς φάλαγγος τοῦ Σαρβάρου τούτοις συνῆψεν, οὓς καὶ χρυσολόχας ὠνόμασε, καὶ κατὰ τοῦ βασιλέως ἀπέστειλε. τὸν δὲ Σάρβαρον σὺν τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ στρατεύμασι κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἔπεμψεν, ὅπως τοῖς ἐκ δύσεως Οὔννοις οὓς καὶ Ἀβάρεις καλοῦσι, μετὰ καὶ Σθλαβίνων καὶ Γηπίδων συμφωνήσας, κατὰ τῆς πόλεως χωρήσωσι, καὶ ταύτην πολιορκήσωσι. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς, τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν εἰς τρεῖς διαιρέσεις ἐχώρισε. καὶ τοὺς μὲν ἔπεμψεν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως, τοὺς δὲ παραδοὺς Θεοδώρῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, κατὰ τοῦ Σαῒν πολεμεῖν ἐκέλευσε. τὸ δὲ τρίτον μέρος αὐτὸς λαβὼν, ἐπὶ Λαζικὴν ἐχώρει. καὶ τοὺς Τούρκους τῆς ἑῴας, οὓς καὶ Χαζάρεις ὀνομάζουσιν, εἰς συμμαχίαν ἐκάλει. ὁ δὲ Σαῒν, σὺν τῷ νεολέκτῳ στρατῷ τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸν Θεόδωρον καταλαβὼν, πρὸς πόλεμον ὡπλίσατο. τοῦ δὲ Θεοῦ διὰ πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου συνεργήσαντος, πολέμου κροτηθέντος, χάλαζα παραδό-

A pervenit. Erat is ponte ex funibus & ligno contexto instratus: quem Sarbarazas solutum, in alteram partem totum transtulit. Cæterum Heraclius vadum fluminis reperit, dum ad ripam ejus decurrit: itaque præter omnium opinionem Euphraten transit, mense Martio. Inde occupatis Samosatis, rursum Taurum transit, & Germaniciam pervenit: Adanaque peragrata, ad Taurum amnem accedit. Interim Sarbarazas rursum ponte extento Euphraten trajicit, Romanosque insequitur. Imperator Saro transmisso, exercitum quiete relaxat. Venit & barbarus ad alteram fluminis partem, cumque cerneret amnem, pontem, & propugnacula in eo a
B Romanis occupata, castra posuit. Romani porro incomposito agmine per pontem excurrentes, multos Persas interfecerunt: nequicquam Imperatore monente, ne ita nullo ordine evagarentur, atque insidiis se hostium exponerent. Itaque non multo post a Persis per insidias circumventi, pœnas suæ contumaciæ ac temeritatis dederunt. Ipse tunc Imperator suis in periculo constitutis opem tulit: ac quemdam gigantiformem in medio pontis secum congressum feriit, inque profluentem deturbavit. cujus casu reliqui etiam barbari territi cum fugam facerent, obsistente pontis angustia, alii in amnem dejecti, alii gladiis interfecti sunt. Imperator eo tempore paucis
C quibusdam stipatus pugnam obiit, fortitudine quam pro hominis natura majore: adeo quidem, ut Sarbarazas admiratione perculsus, cuidam Margaritæ dixerit: Videsne o Cosma Cæsarem? (agnoscebatur autem insignibus imperatoriis) quanta is audacia prælium subsistit, solusque contra tantam multitudinem certat? Nox superveniens prælium diremit. *Edit. Paris. pag. 415.* Barbarus autem sibi metuens, retro abiit. Imperator porro suos ad Sebasteam adducit: ac trajecto Haly flumine, ibi hyemat. At Chosroes insania percitus, donaria omnium ecclesiarum quæ sub Persis erant, abstulit: utque Heraclio ægre faceret, Christianos omnes ad societatem Nestorianæ religionis adegit. 577

Anno decimosexto, Chosroes no-
D vum conscribit exercitum, de peregrinis, civibus & servis, omnique hominum sorte. Ex his delectos Saino ducendos mandat, additis de Sarbari exercitu IↃↃↃ. millibus, quos & Chrysolochas nominat, quasi aureum agmen, eumque adversus Heraclium mittit. Sarbarum cum reliquis copiis ad Constantinopolin proficisci jubet, ut initis pactis cum Hunnis occidentalibus (qui & Avares nominantur) ac Slavinis & Gepidis, urbem obsidere atque oppugnare curet. His perceptis Heraclius, in tres partes suum exercitum dividit. Harum unam urbi præsidio mittit, alteram Theodoro fra-
E tre suo duce, adversus Sainum rem gerere jubet: ipse cum tertia Lazorum ditionem petit, Turcorumque orientalium (quos & Chazaros appellant) auxilia ambit. Sainus cum recenti suo exercitu in Theodorum Heraclii fratrem incidens, ad pugnam se parat. Qua conserta, impetratum est Dei auxilium Deiparæ intercessione, ita ut grando inopinata in barbaros deferretur, multosque eorum feriret,

cum interim omnis tempestatis expers asset Romanus exercitus. Fusi eo prælio sunt a Romanis Persæ, magnaque clade affecti. Chosroes ea de causa gravem in Sainum iram concepit: atque hic præ mœrore in morbum incidit, eoque ast exanimatus. In cadaver Chosroes variis contumeliis deſæviit.

Chazari, Turci. Cæterum Chazari, perruptis Caspiis portis, in Persidem impressionem faciunt, in Androegæ regionem, duce Zebeelo, qui dignitate erat a Chagano proximus. Quacumque eos impetus tulit, Persas captivos abducunt, pagos orbesque incendunt. His Heraclius ex Lazis movens occurrit, estque cum suo exercitu peramice & hilariter a Zebeelo salutatus: qui filium suum belli sociam Imperatori relinquens, domum versus abiit. Imperator his auctus auxiliis, in Chosroem contendit. Interim Sarbarus Chalcedonem adoritur.

Byzantium obsessum ab Avaribus. Edit. Parif. pag. 426. Et Avares ex Thracia effusi, Constantinopolin obsident, machinis ad oppugnandum aptatis: accitaque innumera sculptarum navium ex Istro multitudine, sinum qui in cornu erat iis opplent. Cum autem per decem dies terra marique orbem oppugnassent, vi & auxilio Dei, ac inviolatæ virginis Deiparæ intercessione victi, amissis terra marique ingenti numero suis, magno cum dedecore discesserunt. Tale enim eis quippiam usuvenit. Viderunt barbari prima luce, cum sol oriretur, mulierem quamdam illustrem aunuchis comitatam porta Blachernarum exeuntem. quam cum opinarentur Heraclii uxorem esse, & ad suum principem ob mariti absentiam ire pacis petendæ causa, transitum ei concesserunt, subsequentem ex urbe hominum turbam ipsi adorturi. ut vero fossæ ambitum egressam, non ire ad principem viderunt, insecuti sunt usque apud locum cui Veteris saxi nomen est: ibi cum fere jam essent assecuti, illa cum suis ex oculis & conspectu eorum evanuit. ipsi autem tumultu concitato inter se congressi, ad vesperam usque mutuo strages ediderunt. Mane insequentis diei, dux causam inquirens, quod majorem suorum partem intestino conflictu periisse videret, turpiter domum rediit. Statim quoque classis ab obsidione recessit: quam domum revertentem, in Euxino mari oborta tempestas ita afflixit, ut perpauci ad suos redierint. Sarbarus, tametsi hæc ei molesta acciderant, tamen obsidionem Chalcedonis non solvit: sed hyemavit ibi, populans transmarina & orbes evertens.

Anno decimoseptimo, hyeme in Persidem Heraclius cum Turcis ingressus improvisa, Chosroem perterruit. Sed Turci hyemem, ac crebras Persarum excursiones ægre ferentes, neque tolerandis ærumnis socios se Imperatori præbere sustinentes, paulatim ex castris dilabi, tandemque universi desertis Romanis domum reverti cœperunt. Tum Imperator suos ita est allocutus: Videtis, fratres, neminem nobis adesse velle, præter unum Deum, & quæ eum sine semine peperit Virginem. ideo fit, ut cælitus nobis misso auxilio, in nobis ac omnibus istis suam demonstret potentiam. Chosroes omnibus suis e-

A ξως κατὰ τῶν βαρβάρων κατευήχθη, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐπάταξεν. ὁ δὲ τῶν Ῥωμαίων παράταξις, γαλήνης ἀπήλαυσε. τρέπουσι δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς Πέρσας, καὶ ἀναιροῦσι πλῆθη πολλά. ὅπερ μαθὼν ὁ Χοσρόης, ὀργίζεται κατὰ τοῦ Σαΐν, ὃς καὶ πολλῆς ἀθυμίας νόσῳ περιπεσὼν τελευτᾷ. τούτου δὲ νεκρὸν Χοσρόης πολλαῖς αἰκίαις ὑπέβαλεν. οἱ δὲ Χάζαροι διαρρήξαντες τὰς Κασπίας πύλας, τῇ Περσίδι εἰσβάλλουσιν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἀνδροηγᾶ, σὺν τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Ζεβεὴλ, δευτερεύοντι τοῦ Χαγάνου τῇ ἀξίᾳ. καὶ ἐν οἷς ἂν τόποις διέβαινον, τούς τε Πέρσας ᾐχμαλώτιζον, καὶ τὰς κώμας καὶ πόλεις πυρὶ παρεδίδουν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπάρας ἀπὸ Λαζικῆς τούτοις συνήντησεν. ὁ δὲ Ζεβεὴλ μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ χαρᾶς ἠσπάB σατο τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. προσήνεγκε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ πρὸς συμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. λαβὼν δὲ τούτους ὁ βασιλεὺς, κατὰ Χοσρόου ἐχώρει. ὁ δὲ Σάρβαρος τῇ Χαλκηδόνι προσβαλὼν, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄβαρες ἐκ τῆς Θρᾴκης τῇ πόλει πλησιάσαντες, ταύτην ἑλεῖν ἐβούλοντο, μηχανὰς κατ' αὐτῆς ποιήσαντες. πλῆθος τε ἄπειρον καὶ ἀριθμοῦ κρεῖττον ἐκ τοῦ Ἴστρου ἐνέγκαντες σκαφῶν γλυπτῶν, τὸν κόλπον τοῦ κέρατος ἐπλήρωσαν. δέκα δὲ ἡμέρας τῇ πόλει παραταξάμενοι, διά τε γῆς καὶ θαλάσσης τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ συνεργίᾳ, καὶ τῇ τῆς ἀχράντου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου πρεσβείᾳ, ἡττήθησαν, καὶ πλήθη πολλὰ ἀποβαλόντες ἔν τε γῇ καὶ θαλάσσῃ, μετὰ μεγάλης αἰσχύνης ὑπέστρεψαν. τοιοῦτον γὰρ συνέβη αὐτοῖς. εἶδον οἱ βάρβαροι πρωΐας οὔσης, καὶ τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος, C ἀπὸ τῆς πόρτης τῶν Βλαχερνῶν ἐξελθοῦσαν γυναῖκα περιφανῆ, μετὰ καὶ εὐνούχων τινῶν. ὑπολαβόντες δὲ τὴν βασίλισσαν εἶναι, τὴν τοῦ Ἡρακλείου γυναῖκα, καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν ἐξέρχεσθαι εἰρήνης ἕνεκα, διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν βασιλέα ἐν τῇ πόλει, πάροδον αὐτῇ ἐποίησαν, ἵνα καὶ λαὸς ἕτερος ἐξελθὼν, ὑποχείριος αὐτοῖς γένηται. εἶτα ὡς εἶδον αὐτὴν τὴν τοῦ φοσσάτου περιοχὴν ἐξελθοῦσαν, καὶ μὴ ἀπελθοῦσαν πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, διώκουσιν ὄπισθεν αὐτῆς· καὶ ὡς ἔφθην ἐπλησίασαν αὐτῇ κατὰ τόπον τὸν λεγομένης παλαιᾶς πέτρας, αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῇ ἄφαντοι γεγόνασιν· αὐτοὶ δὲ ἀλλήλοις συμπλακέντες, θόρυβον μέγαν ποιοῦσι τὸ πλῆθος, καὶ ἀλλήλους κατασφάζουσιν ἕως ἑσπέρας. πρωΐας δὲ γενομένης τὴν αἰτίαν ζητήσας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἐπεὶ τὸ πλεῖον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐμφυλίως ἀναλωD θὲν εὗρεν, ὑποστρέφει μετ' αἰσχύνης εἰς τὰ ἴδια. οἱ δὲ τῶν πλοίμων καὶ αὐτοὶ τούτους ἰδόντες ὑποχωρήσαντας, εὐθέως ἀνεχώρησαν· ὡς κατὰ τὸν Εὔξεινον πόντον ζάλη καταλαβοῦσα, ὀλίγους τινὰς ἀπελθεῖν εἰς τὰ ἴδια ἀφῆκεν. ὁ δὲ Σάρβαρος ἐπὶ τούτοις ἀχθεσθεὶς, ὅμως τὴν Χαλκηδόνα παρακαθήμενος οὐ μετέστη· ἀλλ' αὐτοῦ ἐχείμασε, πραιδεύων τὰ περατικὰ μέρη, καὶ ἀφανίζων τὰς πόλεις αὐτῶν.

Τῷ ιζ'. ἔτει, εἰσβαλὼν ἐν Περσίδι ὁ Ἡράκλειος, σὺν τοῖς Τούρκοις, ἀπροσδοκήτως διὰ τὸν χειμῶνα εἰς ἔκστασιν ἐνέβαλε τὸν Χοσρόην. οἱ δὲ Τοῦρκοι τόν τε χειμῶνα E ὁρῶντες, καὶ τὰς συνεχεῖς ἐκδρομὰς τῶν Περσῶν, τῷ τε βασιλεῖ μὴ φέροντες συγκοπιᾷν, ἤρξαντο κατ' ὀλίγον ὑπορρέειν, καὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ βασιλεὺς διελάλησε τῷ λαῷ αὐτοῦ, λέγων· γνῶτε ἀδελφοὶ, ὅτι οὐδεὶς ἡμῖν συμμαχῆσαι θέλει, ἀλλ' ἢ μόνος ὁ Θεὸς, καὶ ἡ τοῦτον τεκοῦσα ἀσπόρως Θεοτόκος. τοῦτο δὲ γίνεται, ὅπως δείξῃ ἐν ἡμῖν καὶ πᾶσι τούτοις τὴν ἑαυτοῦ δυναστείαν, καταπέμψας ἡμῖν τὴν αὐτοῦ βοήθειαν. ὁ δὲ Χοσρόης ἐπισυνάξας πάντα τὰ στρατεύματα αὐτοῦ,

αὐτῷ, προβάλλεται αὐτοῖς στρατηγὸν Ῥαζάτην. ἄνδρα πολεμικώτατον, καὶ ἀνδρεῖον, καὶ κατὰ Ἡρακλείου πέμπει. ὁ δὲ βασιλεὺς τάς τε πόλεις καὶ κώμας Περσίδος ἐπυρπόλει, καὶ τοὺς κρατουμένους Πέρσας ἀνεῖλεν ἐν ῥομφαίᾳ. τῷ Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατέλαβεν εἰς τὴν χώραν Χαμαιθᾶ, καὶ διανέπαυσε τὸν λαὸν ἑβδομάδα μίαν. ὁ Ῥαζάτης δὲ ἐλθὼν ἠκολούθει ὄπισθεν· καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀναλισκόντων τὰς τροφάς, ὄπισθεν αὐτὸς πεινῶν ἠκολούθει, ὡς πολλὰ τῶν ἀλόγων αὐτοῦ διαφθαρῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ πρώτῃ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς διαβὰς τὸν Ζαβᾶν ποταμόν, πλησίον τῆς πόλεως Νινευὴ κατεσκήνωσε. κατέλαβε δὲ καὶ ὁ Ῥαζάτης. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποστέλλει Βαάνην τὸν στρατηλάτην μετ' ἐπιλέκτων στρατιωτῶν ὀλίγων· ὁ δὲ εὑρὼν βάνδον τῶν Περσῶν, ἐξ ὧν κϛʹ. κρατήσας, ἤνεγκε πρὸς τὸν βασιλέα, τοὺς ἄλλους φονεύσας. ἤνεγκε δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κόμητος αὐτῶν καὶ τὸ σπαθίον αὐτοῦ ὁλόχρυσον, καὶ τὸν σπαθάριον τοῦ Ῥαζάτου. ὃς καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ, ὅτι ὡρισμένος ἐστὶν ὁ Ῥαζάτης πολεμῆσαί σοι. καὶ τρισχιλίους ὡπλισμένους ἀπέστειλεν αὐτῷ Χοσρόης, ἀλλ' ἀκμὴν οὐκ ἔφθασαν. ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεύς, προαπέστειλε τὸ τοῦλδον ἔμπροσθεν, καὶ αὐτὸς ἐπηκολούθει. εὑρὼν δὲ τόπον ἐπιτήδειον, ἠθέλησε συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ Ῥαζάτου πρὸ τοῦ ἑνωθῆναι τοὺς τρισχιλίους. καὶ προπηδήσας πάντων ὁ βασιλεύς, ἄρχοντι μεγάλῳ τῶν Περσῶν συναντᾷ, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ τῆς Θεοτόκου καταβάλλει τοῦτον. εἶτα καὶ δεύτερον ὁμοίως, καὶ τρίτον, ὅστις ἔδωκε τῷ βασιλεῖ μετὰ δόρατος εἰς τὸ χεῖλος. μάχης οὖν κροτηθείσης σφοδρᾶς, πίπτει ὁ Ῥαζάτης, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ σχεδὸν πάντες, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. ἔπεσον δὲ Ῥωμαῖοι πεντήκοντα, ἐξ ὧν δέκα ἀπέθανον· ἵστατο δὲ ὁ πόλεμος ἀπὸ πρωΐας ἕως ὥρας ἑνδεκάτης, καὶ τροπὴ οὐκ ἐγένετο. καὶ τὴν μὲν νύκτα ἡσύχασαν. περὶ ὥραν δὲ ηʹ. τῆς νυκτὸς λαβόντες οἱ Πέρσαι τὸ φοσσάτον αὐτῶν, ἠπλήκευσαν εἰς πόδας ὄρους τραχέος, ἔμφοβοι. οἱ Ῥωμαῖοι δὲ εὑρόντες τὸν τοῦ Ῥαζάτου νεκρόν, ἔλαβον τὸ σκουτάριον αὐτοῦ ὁλόχρυσον, καὶ τὸ λωρίκιον, καὶ τὰ βραχιόνια αὐτοῦ, καὶ τὴν σέλλαν, πάντα ὁλόχρυσα, καὶ τὸ σκαραμάγγιον αὐτοῦ. κατεσχέθησαν δὲ καὶ ζῶντες πολλοί. ὁ δὲ βασιλεὺς θαρσοποιήσας τὸν στρατόν, κατὰ Χοσρόου ἤλαυνεν, ὅπως τοῦτον ἐκφοβήσας, πείσῃ ἀποστεῖλαι πρὸς Σάρβαρον, ἀναχωρῆσαι τοῦ Βυζαντίου. διαπεράσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς γεφύρας τοῦ μικροῦ Ζαβᾶ, κατεσκήνωσεν εἰς τοὺς οἴκους τοῦ Ἰεσδέμ, ἑορτάσας ἐν αὐτοῖς τὴν Χριστοῦ γέννησιν. ἐκεῖθεν δὲ διελθὼν ὁ βασιλεύς, κατέλαβεν ἕτερον παλάτιον τοῦ Χοσρόου, λεγόμενον Ῥοῦσα, καὶ τοῦτο κατέστρεψεν. ἐξ ἐκείνου δὲ εἰς ἕτερον κατέλαβε παλάτιον, τὸ λεγόμενον Βεκλάμ, ἐν ᾧ καὶ ἱπποδρόμιον ἦν, καὶ στρουθίωνες τρεῖς σιτιστοί, καὶ δορκάδες φʹ. καὶ σύαγροι ρʹ. πρόβατα δὲ καὶ χοῖροι καὶ βόες, ὧν οὐκ ἦν ἀριθμός. καὶ πάντα δέδωκε τῷ λαῷ· τινὲς δὲ τῶν συνόντων τοῖς Πέρσαις Ἀρμενίων, προσῆλθον τῷ βασιλεῖ λέγοντες, ὅτι ὁ Χοσρόης μετὰ τῶν ἐλεφάντων καὶ τοῦ ἰδίου στρατοῦ, πλησίον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Δυσαγέρδη κατεσκήνωσεν, ἐκδεχόμενος συναχθῆναι πάντα τὸν στρατὸν αὐτοῦ, τοῦ πολεμῆσαί σοι. καὶ εὐθέως πυρπολήσας πάντα ὁ βασιλεύς, ἔρχεται πλησίον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Δυσαγέρδη, ἐν ᾧ καὶ εὗρε βάνδα Ῥωμαίων, ἅπερ ἐν διαφόροις χρόνοις ἔλαβον οἱ Πέρσαι· καὶ εὗρεν τινά, οἷον ἀλόην πολ-

Cedren.

A xercitibus contractis, iis præficit Razasten, virum bellicosissimum, ac insigni fortitudine, eumque adversus Heraclium mittit. Heraclius pagis urbibusque Persidis igne evastatis: & Persis, quos cepisset, gladio interfectis: Octobri mense Chamaitha regionem occupat, ibique VII dierum quiete exercitum reficit. *Edit. Paris. pag. 417.* Insequebatur a tergo Razastes, sed (quod Romani alimenta omnia absumebant) fame urgebatur, eaque multa ipsius jumenta peribant. Prima Decembris die Heraclius Zaba flumine trajecto, baud procul Ninive castra metatur: eodemque Razastes supervenit: Tum Imperator Boanem exercitus du-

B cem cum delectis militibus paucis emittit. Is in bandum Persicum incidens, reliquis occisis, XXVI captos ad Heraclium adducit, afferens una caput Comitis eorum, & ejus pugionem ex solido auro, ac Razastæ * armigerum. Hic indicat Heraclio, decrevisse Razastem prælio congredi, ac tria armatorum millia ei a Chosroe missa, nondum tamen advenisse. His cognitis Imperator * tuldum præmittit, atque ipse subsequitur: nactusque locum opportunum, statuit pugnam committere, priusquam ad Razastem tria ista millia accederent. Ita ante alios omnes prosiliens, ductori cuidam Persarum vasto homini occurrit, eumque Dei & Deiparæ auxilio dejicit: tum alium,

* satellitem v. Meurs.

* v. Meurs. Gloss.

Heraclii victoria.

C ac porro tertium, qui ei hasta labium sauciarat. Ita tum acri prælio conferto, Razastes, ac qui cum eo erant ductores, prope omnes ceciderunt, majorque exercitus eorum pars. de Romanis ceciderunt quinquaginta, ex quibus decem mortui sunt. duravit pugna a prima luce usque ad vesperam, ac neutri loco cesserunt. Nox ea quieta fuit. Sed circa horam noctis octavam Persæ suis rebus diffidentes, evulsum vallum in montis asperi pedem transtulerunt. Romani invento Razastæ cadavere, clypeum ejus totum aureum, tum loricam, & brachiorum integumenta ac sellam, omnia ex solido auro confecta, abstulerunt, nec non scaramangium ejus.

D Multi etiam Persæ vivi in potestatem hostium venerunt. Imperator, postquam suorum militum animos oratione confirmavit, in Chosroen ducit, uti hunc terrore objecto eo adigat, ut is ab obsidione Byzantii Sarbarum revocet. Transgressus ergo parui Zabæ pontes, in ædibus Jesdemonis divertit, ibique Christi natalem celebravit. Hinc ad aliud Chosroæ palatium venit, quod Rusa dicebatur, idque evertit. Inde aliud occupat, palatium, nomine Beclamum. In eo erat circus, & altiles struthiones tres, capreæ quingentæ, apri centum, multitudo innumera ovium, porcorum

E & boum. hæc omnia populo dedit. Quidam vero Armenii, qui cum Persis degebant, ad Heraclium se contulerunt, nunciantque Chosroem cum elephantis copiisque suis commorari apud palatium suum, nomine Dystagerdam, pugnamque differre dum reliquos milites contrahat. Imperator ergo igni omnia statim vastans, ad palatium Dystagerdam accedit. In eo invenit banda Romanorum, quæ diversis temporibus Persæ ceperant: tum *pag. 418.*

Tt

178 variis rerum species, ut aloën, & magna aloes ligna, nec non metaxam, piper, carbasinas camisias innumeras, saccarum, gingiber, * asemum, vestes holosericas, pelliceam vestem stragulam, tapetes acu pictos, magna copia. Hæc omnia, quia ob pondus erant molesta futura, igne cremaverunt. Confugerunt etiam ad Heraclium multi captivi Edesseni, Alexandrini, aliarumque nationum ingens multitudo. Ibi Theophania festum diem egit. Palatia autem Chosroæ pretiosissima, admirabilia; & rerum stuporem incutientium plena funditus diruit; ut doceret (sic enim ajebat) Chosroëm, quantum doloris Romani percepissent, ipso eorum urbes incendente. At vero Chosroes, antequam Dystagerdam Heraclius pervenisset, omnibus insciis perforato urbis muro, cum uxoribus & liberis exiverat. & qui uno die quinque millia passuum iter facere nequiverat, tunc fuga viginti quinque millia confecit: cumque transivisset Ctesiphontem, & ultra Tigrim fluvium pervenisset, in castellum quoddam se cum uxore & tribus filiabus suis abdidit. Cum autem quidam Persæ Chosroæ per calumniam significarent, Sarbaram rebus Romanis 179 studere: rex satellitem suum ad collegam ejus Cardaricham mittit, qui tum apud Chalcedonem erat; eique mandat, ut Sarbarum occidat, exercituque recepto in Persidem contendat. Tabellarius iste in finibus Galatiæ a Romanis interceptus fuit, & Byzantium ad Imperatoris filium abductus. Is Sarbaro confestim accito, literas ad Cardaricham scriptas demonstrat. Sarbarus re certo cognita, cum Imperatoris filio & patriarcha pacem componit; literisque Chosroæ adulteratis, alios quadringentos satrapas, principes ac tribunos militum inscribit, quasi eos secum interfici rex jussisset. tum toto exercitu & Cardaricha convocatis, epistolam recitat: Cardarichamque interrogavit, hocne sibi agendum putaret? Principes eam ob rem ira perciti, Chosroæ regnum abrogant: & cum Imperatore pacem faciunt, ea conditione, ut absque maleficio domum discedant. Heraclio autem per litteras pacificationem requirenti, eam Chosroes cum denegaret, odia sui populi in se concitavit. Rursum inde subditorum suorum exercitum cogit, eumque jubet se cum Razatis copiis conjungere, & ad Narbam amnem consistere, ac pontem, simul ac Heraclius transisset, rescindere. Heraclius his intellectis, ad Siazur (loci nomen id est) redit, urbesque & totam regionem incendio vastat. Ibi se ei conjungit Gundusundus, qui sub Sarbaro tribunus militum fuerat, cum aliis multis: & indicat, Chosroëm statuisse Merdasam filiorum suorum minimum regno inaugurare: Siroen natu maximum id concedere nolle: se, aliosque viginti duos Comites, & magnam hominum multitudinem sibi adjunxisse, & Chosroæ exitium moliti: quem si possint interficere, pergratum ipsis fore: sin vero, universos ad Romanos defecturos. Hæc Heraclius cum probasset, hominem comiter tractatum ad Siroen remisit, eique nunciavit, ut apertis carceribus Romanos educat, eosque armatos in Chosroen

Marginalia: * argentum. — Chosroæ fuga. — Edit. Paris. pag. 419. — Chosroes a filio necatur.

A λὴν, καὶ ξύλα μεγάλα ἀλόης, μέταξάν τε καὶ πίπερι, καὶ χορβάσια καμίσια ὑπὲρ ἀριθμὸν, σάχαρ καὶ ζιγγίβερ, καὶ ἄσημον, ὁλοσηρικά τε ἱμάτια, σακοπάπυρά τε καὶ τάπητας ἀπὸ βελόνης, πλῆθος πολύ. ταῦτα διὰ τὸ βάρος, κατέκαυσαν. προσέφυγον δὲ τῷ βασιλεῖ πολλοὶ αἰχμάλωτοι, Ἐδεσσηνοί τε καὶ Ἀλεξανδρεῖς, καὶ ἀπὸ ἄλλων ἐθνῶν πλῆθος πολύ. ἐποίησε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνταῦθα τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Θεοφανίων, καταστρέφων τὰ τοῦ Χοσρόου παλάτια ὑπέρτιμα καὶ θαυμαστὰ, καὶ ἐκπλήξεως γέμοντα, ἕως ἐδάφους, ἵνα μάθῃ (φησὶν) ὁ Χοσρόης, οἷον πόνον εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι, τῶν πόλεων αὐτῶν πυρπολουμένων ὑπ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ Χοσρόης B πρὸ τοῦ καταλαβεῖν τὸν βασιλέα εἰς Δυσαγέρδαν, τρυπήσας τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, ἐξῆλθεν ἀγνοούντων πάντων μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ. καὶ ὁ μὴ δυνάμενος ποιῆσαι εἰς ὁδὸν μίλια πέντε τὴν ἡμέραν, ἀπῆλθε φεύγων κε. καὶ διελθὼν τὴν Κτησιφῶντα πέραν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ, εἴς τι φρούριον εἰσῆλθε μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ τῶν τριῶν θυγατέρων αὐτοῦ. τινὲς δὲ τῶν Περσῶν, διέβαλον τὸν Σάρβαρον πρὸς Χοσρόην, ὡς τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντα, καὶ ἀποστέλλει σπαθάριον αὐτοῦ πρὸς Καρδαρίγαν τὸν συστράτηγον τοῦ Σαρβάρου εἰς Χαλκηδόνα, ἵνα τὸν Σάρβαρον ἀποκτείνῃ, καὶ τὸν λαὸν ἀναλαβόμενος, ἀπέλθῃ εἰς Περσίδα. ὁ δὲ τὰ γράμματα κομίζων, συλλαμβάνεται περὶ τὴν Γαλατίαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵ τινες εἰς τὸ Βυζάντιον αὐτὸν C ἀπήγαγον, πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ παραχρῆμα μεταπέμπεται Σάρβαρον, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ τὴν πρὸς Καρδαρίγαν ἐπιστολήν. ὁ δὲ πληροφορηθεὶς, ποιεῖ συνθήκας μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ πατριάρχου. καὶ φαλσεύσας τὴν ἐπιστολὴν Χοσρόου, ἐντίθησι σὺν αὐτῷ καὶ ἄλλους τετρακοσίους σατράπας καὶ ἄρχοντας τε χιλιάρχους ἀποκτανθῆναι. συναθροίσας οὖν ἅπαντας, τε τὸν Καρδαρίγαν, καὶ ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν, ἔφη τῷ Καρδαρίγᾳ. συνορᾷς τοῦτο ποιῆσαι; οἱ δὲ ἄρχοντες θυμοῦ πλησθέντες, τὸν Χοσρόην ἀπεκήρυττον. πρὸς δὲ τὸν βασιλέα συνθήκας ἐποίησαν εἰρηνικὰς, ἵνα μηδὲν λυμηνάμενοι, ἐπὶ τὰ ἴδια ἀπέλθωσιν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἔγραψε τῷ Χοσρόῃ περὶ εἰρήνης· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο, καὶ διὰ τοῦτο ὁ D λαὸς ἐμίσησε τὸν Χοσρόην. ὃς πάλιν ἐστράτευσε τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλεν ἑνωθῆναι τῷ στρατῷ τοῦ Ῥαζάτου, καὶ στῆναι εἰς τὸν Ναρβᾶ ποταμὸν, καὶ ἅμα τῷ περάσαι τὸν βασιλέα κόψωσι τὰς γεφύρας. ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς, ἀνέρχεται εἰς τὸ Σιαζοὺρ, καὶ ἐμπιπρᾷ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις. προσέῤῥυη δὲ αὐτῷ Γουνδουσούνδος ὁ χιλίαρχος Σαρβάρου, καὶ ἄλλοι πολλοί· οἱ τε εἶπον τῷ βασιλεῖ, ὅτι ὁ Χοσρόης μέλλει στέψαι τὸν ὕστατον υἱὸν αὐτοῦ Μερδασάν· καὶ γνοὺς τοῦτο ὁ πρῶτος E υἱὸς αὐτοῦ Σιρόης, οὐ κατεδέξατο· ἀλλὰ προσλαβόμενος ἐμὲ καὶ ἄλλους κβ. κόμητας καὶ πλῆθος λαοῦ, εἰ μὲν δυνηθείημεν ἀποκτεῖναι Χοσρόην, χάρις· εἰ δ᾽ οὐ, πάντες προσρυῶμεν τῇ βασιλείᾳ σου. ταῦτα ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ φιλοτιμησάμενος αὐτὸν, πάλιν πρὸς Σιρόην ἀπέστειλε δηλώσας αὐτῷ, ἀνοῖξαι τὰς φυλακὰς, καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐξαγαγεῖν, καὶ δοῦναι αὐτοῖς ὅπλα, καὶ ὑπὸ κατὰ Χοσρόου κινῆσαι. ὁ δὲ Σι-

ρόης ὕπνῳ ποιήσας, ἐπῆλθε τῷ πατροκτόνῳ πατρὶ Χοσρόῃ· καὶ κρατήσας αὐτὸν, καὶ κλοιὰ περιθεὶς, εἰς σκοτεινὸν κατέκλεισε, καὶ ἄρτον ὀλίγον καὶ ὕδωρ διδοὺς αὐτῷ, ἐλιμαγχόνησεν αὐτόν. ἀπέστελλε δὲ πάντας τοὺς σατράπας, καὶ ἐνέπτυον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. τοὺς δὲ υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ τέκνα αὐτοῦ, ἐνώπιον αὐτοῦ κατέσφαξε. μεθ' ἡμέρας δὲ ιε'. καὶ αὐτὸν τόξοις ἀνεῖλε. τότε γράφει Σιρόης πρὸς Ἡράκλειον τὴν τοῦ μιαροῦ Χοσρόου ἀναίρεσιν, καὶ εἰρήνην αἰωνίαν πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος. πάντας τοὺς ἐν Περσίδι αἰχμαλώτους ἀπέδωκεν αὐτῷ, σὺν τῷ πατριάρχῃ Ζαχαρίᾳ, καὶ τοῖς τιμίοις ξύλοις, τοῖς ἐξ Ἱεροσολύμων ληφθεῖσιν ὑπὸ Σαρβαραζᾶ.

Τῷ ιη'. ἔτει, εἰρήνης γενομένης μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, μετὰ γραμμάτων, Σιρόῃ τῷ βασιλεῖ Περσῶν, καὶ ἀνθρώπων αὐτοῦ, ὅπως τοὺς ἐν Ἐδέσσῃ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς πόλεσι Πέρσας μετ' εἰρήνης ὑποστρέψωσιν ἐν Περσίδι, καὶ ἀβλαβῶς παρέλθωσι τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν. μυστικὸν δέ τι ἐνταῦθα θεωρεῖται· τὴν γὰρ κτίσιν πᾶσαν ὁ Θεὸς ἐν ἓξ ἡμέραις ἐποίησε, καὶ τῇ ζ'. ἀνεπαύσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν ἓξ ἔτεσι τὴν Περσίδα καταπολεμήσας, τῷ ζ'. εἰρήνευσε, καὶ μετὰ χαρᾶς τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαμβάνει. ὁ δὲ λαὸς τῆς πόλεως, μετὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἡρακλείου, καὶ τοῦ πατριάρχου Σεργίου, μετὰ κλάδων ἐλαιῶν, καὶ λαμπάδων τοῦτον ὑποδεξάμενοι, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ εἰς τὰ βασίλεια εἰσήγαγον.

Τῷ ιθ'. ἔτει, ἅμα ἔαρι, ἀπάρας ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλίδος, ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπορεύθη, καὶ ἀπήγαγε τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα. καὶ ἀποδοὺς τῷ Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν, ἀποκατέστησε τὸν πατριάρχην Ζαχαρίαν· ἀπήλασε δὲ πάντας τοὺς Ἑβραίους τῆς ἁγίας πόλεως, ὁρίσας μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἐξουσίαν ἀπὸ τριῶν μιλίων πλησιάζειν. τὴν Ἔδεσαν δὲ καταλαβὼν, ἀποδέδωκε τὴν ἐκκλησίαν τοῖς ὀρθοδόξοις, ὑπὸ Νεστοριανῶν κατεχομένην ἀπὸ Χοσρόου. ἐλθὼν δὲ εἰς Ἱεράπολιν, ἤκουσεν ὅτι Σιρόης τέθνηκεν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς· καὶ ἐκράτησεν Ἀδεσὴρ ὁ τούτου υἱὸς μῆνας ζ'. ὃν καὶ ἀναιρεῖ Βαραζᾶς, βασιλεύσας μῆνας ε'. τοῦτον δὲ ἀνελόντες οἱ Πέρσαι, τὴν θυγατέρα Χοσρόου Βαρὰμ στηνοῦσι βασιλίδα, ἥτις καὶ ἐκράτησε μῆνας ζ'. καὶ διαδέχεται παρὰ Ὁρμίσδα. τούτου ὑπὸ Σαρακηνῶν διωχθέντος, γίνεται ἡ βασιλεία τῶν Περσῶν ὑπὸ τοὺς Ἄραβας μέχρι τῆς σήμερον.

Τῷ κε'. ἔτει, ὄντος Ἡρακλείου ἐν Ἱεραπόλει, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν Ἀθανάσιος ὁ πατριάρχης τῶν Ἰακωβιτῶν, δεινὸς ἀνὴρ, καὶ κακοῦργος, τῇ τῶν Σύρων ἐμφύτῳ πανουργίᾳ, καὶ κινεῖ πρὸς τὸν βασιλέα λόγους περὶ πίστεως, καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ Ἡράκλειος, εἰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἀποδέξηται, πατριάρχην αὐτὸν ποιῆσαι Ἀντιοχείας. ὁ δὲ ὑποκριθεὶς ἐδέξατο τὴν Σύνοδον, ὁμολογήσας τὰς δύο ἐν Χριστῷ ἡνωμένας φύσεις· ἠρώτησέ τε τὸν βασιλέα περὶ τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν θελημάτων, πῶς δεῖ ταύτας λέγειν ἐν Χριστῷ διπλᾶς ἢ μοναδικάς. ὁ δὲ βασιλεὺς γράφει πρὸς Σέργιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως. προσκαλεῖται δὲ καὶ Κῦρον τὸν Φάσιδος, Μονοθελίταις ἀμφοτέροις οὖσι, καὶ

Cedren.

A ducat. Siroes ita uti monitus erat egit, patremque suum Chosroem patricidam 180
adortus cepit, numellaque imposita in tenebrosum carcerem includit, paneque exiguo & aqua præbitis fame enecat. Satrapæ quoque omnes a Siroe acciti, faciem Chosroæ conspuerunt. Filios & liberos ejus, ipso inspiciente, Siroes omnes jugulavit, atque ipsum quintodecimo post die sagittis confecit. Inde missis ad Heraclium litteris, de interitu scelerati Chosroæ nunciat, perpetuam pacem cum eo componit: & captivos, quotquot in Perside erant, omnes reddit, una cum patriarcha Zacharia, & venerandis lignis, quæ Sarbarazas Hierosolymis abstulerat.

Pax inter Persas & Romanos.

B Anno XVIII Heraclius pace inter Romanos & Persas facta, fratrem suum Theodorum cum litteris, & Persis, quos captivos habuerat, ad Siroen mittit, regem Persarum, postulans ut Persæ, qui Edessæ & in Palæstina, aliisque erant urbibus fide publica per Romanorum ditionem domum reverterentur. Hic mysticum aliquid considerare par est. Quemadmodum namque Deus sex dierum spatio omnibus rebus conditis, septima quievit: ita Heraclius sexennio debellata Perside, septimum annum pacatum egit, lætusque Constantinopolin rediit. Occurrit ei populus cum Constantino Cæ-
C sare, Heraclii F. & patriarcha Sergio, frondes oleaginas gestans, & faces: gratiisque Deo actis, exceptum in regiam deduxit.

Edit. Paris. pag. 420.

Anno XIX vere ineunte Heraclius Hierosolyma Constantinopoli proficiscitur, & avehit venerabilia ac vivifica Crucis ligna: votisque Deo persolutis, patriarcham Zachariam restituit. Omnes porro Ebræos ea urbe exigit, edicto, ne iis intra tertium milliare accedere liceret. Edessa etiam recepta, ecclesiam orthodoxis reddit, quam a Chosroa Nestoriani tenuerant. Ut Hjerapolin venit, nuncium de Siroæ Persarum regis morte accipit. Successit huic Adeser filius, & regnavit menses septem. Eum interfecit * Barrazas, regnumque men-
D ses VI se tenuit. Hunc Persæ necaverunt, & regnum filiæ Chosrois Baramæ tradiderunt, quod ea gessit menses septem. Successit ei * Hormisdas: quo a Sarracenis pulso, Persicum regnum Arabibus subjectum est, inque hunc usque diem ita manet.

Persici regni finis.

** al. Sarbaras. v. Schikard. de regib. Pers. p. 165.*

** Jasdigerdes. v. p. 170. ibid.*

Anno vigesimoquinto cum degeret Hjerapoli Heraclius, venit ad eum Athanasius Jacobitarum patriarcha, homo callidus, & (ut sunt Syri omnes natura) ad mala facinora versutia instructus. Is cum Imperatore de fide colloquitur, eique Imperator promittit, se eum, modo Chalcedonensis Concilii decreta approbet, Antiocheæ Episcopum creaturum. Athanasius id simulat, ac fatetur duas in Christo es-
E se unitas naturas, simul Heraclio quæstionem proponit de actionibus & voluntatibus, utrum eæ duplices in Christo, an vero simplices dicendæ sint. Ea de re Imperator ad Sergium Constantinopolitanum, & Cyrum Phasidis episcopum scribit. quorum cum uterque a secta Monothelitarum esset, hoc est, eorum qui unicam Christo voluntatem adsignant, invenit eos idem cum Atha- 181

Heraclius Monotheletica hæresi corrumpitur.

nasio sentire. Quorum sententiam cum ad Joannem Papam Romanum perferiberet, est hæc ab eo improbata. Interim Georgio Alexandreæ episcopo mortuo, Cyrus sufficitur. Hic in societatem adscito Theodoro Pharaneo episcopo, unitionem illam aqua submergendam constituit, unicam Christo naturalem actionem decernens. Hoc rerum statu Sophronius Hierosolymorum episcopus deligitur. Hic convocatis episcopis, quibus præerat, decretum Monothelitarum condemnat: actaque concilii sui ad Sergium Constantinopolis, & Joannem Romæ episcopos mittit. His auditis Heraclius pudore affectus, cum neque sua rescindere vellet, & exprobrationes non sustineret,

Edit. Paris. pag. 421.

edicto sancit, Ne vel unicam, vel duas in Christo actiones quisquam confiteatur. Sergio mortuo, Pyrrhus episcopatui Constantinopolitano præficitur. Et Joannes Papa Romanus synodo congregata, Monothelitarum hæresin detestatur. Idem factum in Africa, Byzaca, Numidia, Mauritania. Joanni Papæ Romæ mortuo, Theodorus subrogatur. Constantinopolitano autem episcopatui Paulus præponitur, ipse quoque hæreticus.

182 Sub Theodoro illo Romæ actæ sunt causæ Pyrrhi & S. Maximi, discipulorum ejus: & Martini, sanctissimi Papæ Romæ, qui Joanni successit, & Chersonem fuit relegatus. Hujus successor Agatho, Monothelitas damnat. Enimvero ad hunc modum ecclesia & ab regibus & ab impiis sacrorum antistitibus conturbata, erexit se Amalecus solitudinis cultor, feriens nos, qui populos Christi sumus. Prima clades tunc accidit Romani exercitus ad Gabithanem & Jermuchamum, sanguinisque effusio injusta. Deinde Palæstini, Cæsareenses, & Hierosolymitani capti sunt. Post Ægypti subsecutum excidium: ac deinceps mediterranea, insulæ, omnisque Romania dirio in potestatem hostium venerunt. Additur his Romani exercitus ac classis in Phœnicia interitus, omniumque Christianorum populorum & locorum evastationes. quarum finis nullus fuit, donec ecclesiæ persecutor infelici morte affectus est, occisus in Sicilia, in balneo Daphnes.

De Mahometo, seu Moamedo.

Anno XXI, extinctus est Moamedus Sarracenorum dux, qui se vatem falso perhibuerat, mandata rei summa cognato suo Abubachari. Cæterum Ebræi, in errorem abducti ii, cum primum ille extitit, existimarunt esse eum Messiam, quem ipsi expectabant: adeo quidem, ut decem numero viri inter eos primarii ad Moamedum se contulerint: desertaque Mosis, cui se videndum Deus præbuerat, religione, ipsius amplexi superstitiosam imperarem, usque ad cædem ejus ipsi adhæserint. verum hi videntes eum carne cameli vesci, senserunt non esse id quod opinati fuerant. Res ipsa postulare videtur, ut de origine ejus dicam.

Moamedus, qui & Muchumetl nomen gerit, genere ac tribu Ismaelita fuit, ad Ismaelum Abrahami F. genus referens. Nam ab omnibus illis princeps creatus fuit Nizarus, unus de Ismaeli posteris. Is duos procreavit F. Mudarum & Rabiam. Mudaro geniti sunt Cusarus, Caitus, Themines, Astadonus, aliiq; aliqui, quorum nomina non extant. Iis tum forte

A δρων αὐτοὺς ὁμόφρονας Ἀθανασίου. γράφει οὖν πρὸς Ἰωάννην τὸν πάπα Ῥώμης, ἀμφοτέρων τὴν γνώμην. ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. Γεωργίου δὲ τοῦ Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος, Κῦρος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας γίνεται. καὶ ἑνωθεὶς Θεοδώρῳ τῷ ἐπισκόπῳ Φαρὰν, ἐποίησαν τὴν ὑδροβαφῆ ἐκείνην ἕνωσιν, μίαν καὶ αὐτοὶ γράψαντες ἐν Χριστῷ φυσικὴν ἐνέργειαν. ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων, Σωφρόνιος χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων· καὶ συναθροίσας τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους τὸ Μονοθέλητον δόγμα ἀναθεμάτισε, καὶ συνοδικῶς Σεργίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ῥώμης ἀπέστειλεν. ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἡράκλειος, ᾐσχύνθη, καὶ καταλῦσαι μὲν τὰ

B οἰκεῖα οὐκ ἠθέλησε· καὶ πάλιν τὸν ὀνειδισμὸν μὴ φέρων, ἐκτίθεται ἴδικτον, περιέχον, μήτε μίαν, μήτε δύο ἐνεργείας ὁμολογεῖν ἐν Χριστῷ. μετὰ δὲ τελευτὴν Σεργίου, Πύῤῥος τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο. Ἰωάννης δὲ ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος σύνοδον ἀθροίσας, τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀνεθεμάτισεν. ὁμοίως καὶ ἐν Ἀφρικῇ, καὶ Βυζάκῃ, καὶ Νουμιδίᾳ, καὶ Μαυριτανίᾳ. Ἰωάννου δὲ τοῦ Ῥώμης κοιμηθέντος, Θεόδωρος χειροτονεῖται πάπας ἀντ' αὐτοῦ. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ Παῦλος χειροτονεῖται, καὶ αὐτὸς αἱρετικός. ἐπὶ αὐτοῦ Θεοδώρου τοῦ πάπα Ῥώμης, τὰ κατὰ Πύῤῥον ἐν Ῥώμῃ γενόμενα, καὶ τὸν ἅγιον Μάξιμον, τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ Μαρτῖνον τὸν ἁγιώ-

C τατον πάπαν Ῥώμης, τὸν μετὰ Ἰωάννην γενόμενον, καὶ ἐν Χερσῶνι ἐξορισθέντα, ἐπράχθησαν. τοῦτον Ἀγάθων διαδεξάμενος, τὸ Μονοθέλητον ἀποκηρύττει. ὅπω τότε ὑπό τε τῶν βασιλέων καὶ τῶν δυσσεβῶν ἱερέων τῆς ἐκκλησίας ταραττομένης, ἀνίστη ὁ ἐρημικὸς Ἀμαλὴκ, τύπτων ἡμᾶς, τὸν τοῦ Χριστοῦ λαόν. καὶ γίνεται πρώτη πτῶσις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ, ἡ κατὰ τὸ Γαβιθὰν καὶ Ἱερμυχὰμ, καὶ ἡ ἄθεσμος αἱματεκχυσία. μεθ' ἣν ἡ Παλαιστινῶν καὶ Καισαρέων καὶ Ἱεροσολυμιτῶν ἅλωσις· εἶτα ὁ Αἰγύπτιος ὄλεθρος, καὶ καθεξῆς ἡ τῶν μεσογείων, καὶ νήσων, καὶ πάσης Ῥωμανίας αἰχμαλωσία, καὶ ἡ ἐν Φοινίκῃ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ στόλου ἀπώλεια, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν λαῶν καὶ τόπων ἐρημώσεις· αἳ τινες οὐκ ἐπαύσαντο, ἄχρις

D ἂν ὁ τῆς ἐκκλησίας διώκτης ἐν Σικελίᾳ κακῶς ἀνῃρέθη, ἐν τῷ βαλανείῳ τῆς Δάφνης.

Τῷ κα'. ἔτει ἀπεβίω Μουάμεδ, ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς, ψευδοπροφήτης· προχειρισάμενος Ἀβυβάχαρ τὸν συγγενῆ αὐτοῦ. οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἑβραῖοι ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ἐνόμισαν αὐτὸν εἶναι τὸν παρ' αὐτοῖς προσδοκώμενον Χριστόν· ὡς καί τινας τὸν ἀριθμὸν δέκα προὔχοντας αὐτῶν προσελθεῖν αὐτῷ, ἀφεῖναί τε τὴν τοῦ θεόπτου Μωσέως, καὶ δέξασθαι τὴν αὐτοῦ θρησκείαν, καὶ σὺν αὐτῷ διάγειν μέχρι τῆς σφαγῆς αὐτοῦ. θεωράσαντες δὲ αὐτὸν ἐσθίοντα ἀπὸ καμήλου, ἔγνωσαν ὅτι οὐκ ἔστιν

E αὐτὸς ὃν ἐνόμισαν. ἀναγκαῖον δὲ εἰπεῖν περὶ τῆς τούτου γενεᾶς.

Οὗτος ὁ Μουάμεδ, ὁ καὶ Μουχούμετ, ἐξ Ἰσμαὴλ ἦν τοῦ τὴν φυλὴν κατάγων, υἱοῦ Ἀβραάμ. Νίζαρος γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαὴλ ἀπόγονος, περὶ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύεται. οὗτος οὖν γεννᾷ υἱοὺς δύο, Μούδαρον καὶ Ῥαβίαν. ὁ δὲ Μούδαρος τίκτει Κούσαρον, καὶ Καΐτον, καὶ Θεμίμην, καὶ Ασαδὲν, καὶ ἄλλους τινὰς ἀνωνύμους. οἱ

τὴν Μαδιὰμ καὶ τὴν ἔρημον κληρωσάμενοι, ἐκτηνοτρόφουν ἐν σκηναῖς κατοικοῦντες· εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἐνδότεροι αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ιεκτὰν, οἱ λεγόμενοι Αμανῖται, τουτέστιν Ομηρῖται, οἳ καὶ ἔμποροι. ἄπορος δὲ ὄντος τοῦ Μουάμεδ, εἰσῆλθε πρός τινα γυναῖκα πλουσίαν, συγγενίδα αὐτοῦ ὀνόματι Χαδιχᾶν, μισθωτὸς ἐπὶ τῷ καμηλεύειν καὶ πραγματεύεσθαι. κατολίγον δὲ παρρησιασάμενος, ὑπεισῆλθε τῇ γυναικὶ χήρᾳ οὔσῃ, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα. ἐρχόμενος δὲ ἐν Παλαιστίνῃ, συνανεστρέφετο Ιουδαίοις καὶ Χριστιανοῖς, καὶ ἐθήρα ἐξ αὐτῶν τινὰ γραφικά. ἐπεὶ δὲ δαιμονῶν ἦν, ἐνόσησε δὲ τὴν ἐπιληψίαν, (ἐθεράπευε τὴν γυναῖκα λυπουμένην σφόδρα, ὅτι οὖσα εὐγενὴς, καὶ ὅτι συνήφθη τοιούτῳ ἀπόρῳ καὶ δαιμονιῶντι) λέγων, ἀγγέλου ὀπτασίαν λεγομένου Γαβριὴλ θεωρῶ, καὶ πίπτω. αὕτη δὲ ἔχουσα μοναχὸν, διὰ κακοπιστίαν ἐξόριστον ἐκεῖσε ὄντα, φίλον αὐτῆς, ἀνήγγειλεν αὐτῷ πάντα, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγέλου· κἀκεῖνος θέλων πληροφορῆσαι αὐτὴν, εἶπεν, ὅτι ἀληθῶς λέγει· οὗτος γὰρ ὁ ἄγγελος πέμπεται πρὸς πάντα προφήτην. καὶ αὐτὴ πιστεύσασα τῷ λόγῳ τοῦ ψευδαββᾶ, ἐκήρυξε καὶ ἄλλαις γυναιξὶν ὁμοφύλοις αὐτῆς, καὶ οὕτως ἐκ γυναικῶν ἦλθεν εἰς ἄνδρας. καὶ πρῶτον Αβουβάχαρ διάδοχον κατέλιπε· καὶ ἐκράτησεν ἡ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τοῦ Αἰθρίβου, ἕως τοῦ ἐσχάτου πολέμου, πρώην μὲν κρυπτῶς ἔτη δέκα, καὶ διὰ πολέμου ὁμοίως δέκα, καὶ φανερῶς θ'. οὗτος ὁ θεομιστὴς καὶ ἐμβρόντητος, περιτυχὼν Εβραίοις, καὶ Αρειανοῖς, καὶ Νεστοριανοῖς, καὶ πάντοθεν ἐρανισάμενος, ἐξ Ιουδαίων μὲν μοναρχίαν, ἐξ Αρειανῶν δὲ λόγον καὶ πνεῦμα κτιστὰ, ἀπὸ δὲ Νεστοριανῶν ἀνθρωπολατρείαν, ἑαυτῷ θρησκείαν περιποιεῖται· καὶ προφάσει θεογνωσίας οἰκειωσάμενος τὸ ἔθνος, ἐδίδαξεν αὐτοὺς περιτέμνεσθαι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας· καὶ ἕνα μόνον προσκυνεῖν Θεόν· τὸν δὲ Χριστὸν τιμᾶν ὡς Λόγον Θεοῦ, οὐχ ὡς υἱὸν δὲ, ἀλλ' ὡς ἐκ πνεύματος ἁγίου γεγεννημένον· Λόγον δὲ καὶ πνεῦμα προφορικὸν, καὶ εἰς ἀέρα χεόμενον ὑπονοεῖν, οὐκ ἐνυπόστατα, οὐδὲ τῷ γεννήτορι ὁμοούσια. τὴν δὲ ἁγίαν παρθένον Μαρίαν μὴ λέγειν Θεοτόκον, ἀλλὰ τὴν Ααρὼν καὶ Μωσέως ἀδελφήν. μηδὲ βαπτίζεσθαι, μηδὲ σαββατίζειν, μήτε δὲ τοῖς νομικοῖς ἢ εὐαγγελικοῖς ἔθεσιν ἐπακολουθεῖν· ἀλλὰ βδελύττεσθαι τὸν σταυρὸν, καὶ τὴν σκιὰν ἐσταυρῶσθαι τοῦ Χριστοῦ ὁμολογεῖν. παρηγγυήσατο δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν καθόλου ἀπηγορευμένων τῷ νόμῳ μετέχειν, πλὴν κρεῶν χοιρείων. οἴνῳ δὲ παντάπασι μὴ χρῆσθαι. τοιοῦτόν τε μυθευσάμενος, ἑαυτόν φησι κλειδοῦχον γεγενῆσθαι τοῦ παραδείσου. καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, μετὰ τὸ παραστῆναι τὸν Μωσέα σὺν τοῖς Ισραηλίταις, καὶ ὡς παραβάτας τοῦ νόμου τῇ κολάσει τοῦ πυρὸς παραδοθῆναι, αὖθις Ιησοῦν παραστῆναι· καὶ ἀρνησάμενον ἔμπροσθεν Θεοῦ, ὅτι οὐκ εἶπεν ἑαυτὸν εἶναι υἱὸν Θεοῦ. τοὺς δὲ Χριστιανοὺς ὡς τοιοῦτον τολμήσαντας προσρῖψαι τῷ Χριστῷ ὄνομα, καὶ Θεὸν αὐτὸν, καὶ υἱὸν Θεοῦ, καὶ Λόγον σεσαρκωμένον, καὶ σταυρωθέντα δογματίσαντας, τῇ τοῦ πυρὸς γεέννῃ παραδοθῆναι. εἶτα ἑαυτόν φησιν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κεκλῆσθαι

A obtigisset Madianicum solum & solitudo, *Edit. Paris. pag. 422.* in tabernaculis vitam tolerantes pecuariæ rei studuerunt. Interiores iis ex Jectani tribu sunt, qui Amanitæ appellantur: quod valet Homeritas, & negotiatores. Moamedus autem cum esset pauper, mercede operam suam locavit cuidam suæ gentili mulieri locupleti, nomine Chaida, ut camelos pasceret, eaque re lucrum quæreret. Paulatim autem liberiore ejus usus consuetudine, ut erat vidua, se in gratiam ejus insinuavit, uxoremque adeo eam duxit. Profectus porro in Palæstinam, inter Judæos ac Christianos versatus est, & quædam de sacris litteris venatus. cum autem & a dæmone exagi- B taretur, & comitiali morbo laboraret, uxorem suam (quæ gravem ex eo capiebat dolorem, quod nobilis ipsa, egeno & dæmonis vexationibus obnoxio homini nupsisset) ita demulsit, quod diceret, se ad conspectum angeli Gabrieli sibi apparentis concidere. Erat amicus ei mulieri monachus quidam, qui ob falsam fidem relegatus ibi vivebat. huic mulier totam rem aperit, angeli etiam nomine prolato. Is autem monachus, uti opinionem eam prorsus in animo mulieris confirmaret, vere Moamedum hæc dicere ait: eum enim angelum ad quemvis vatem mitti. Mulier fidem verbis impostoris illius monachi habens, aliis suis gentilibus mulieribus fabulam narravit: ab his porro ad viros ea emanavit. Primum successorem Moamedus C reliquit Abubacharem. Obtinuitque ea hæresis in partibus Æthribi, usque ad bellum postremum, primo decennium occulte, aliud inde bello: & aperte novem annos. Invisus ille Deo, ac væsanus Moamedus, Ebræorum, Arianorum & Nestorianorum utens consuetudine, atque undique aliquid stipis corradens, a Judæis sumpta de uno Deo doctrina, ab Arianis Verbo & spiritu creatis, a Nestorianis cultu divino hominibus exhibendo, novam sibi religionem confinxit, ac sub prætextu cognitionis divinæ populi animis sibi devinctis, auctor iis fuit, ut cum mares tum fœminæ circumciderentur: Ut unum tantum Deum adorarent: Ut Christum venerarentur, non quasi filium, sed tantum pro verbo Dei, D nato ex Spiritu S. Ut verbum, & Spiritum quod profertur & in aerem effunditur opinarentur, non quæ in divina subsisterent essentia, aut ejusdem cum genitore essent naturæ: Ne beatam Mariam dicerent Dei genitricem, sed sororem Mosis & Aaronis: Ne baptizarentur, aut sabbatum agerent: neque legis Evangeliive instituta tenerent, sed crucem abominarentur, umbramque Christi in crucem actam faterentur. Quin & omnium eorum usum iis concessit, quibus Lex inter- *pag. 423.* dicit, excepta porci carne. Vino prorsus abstinere jussit. Porro autem fabulam talem commentus est. Sibi ait claves paradisi commissas fuisse. die judicii, post- E quam Moses cum Israelitis ad tribunal adstitit, & ii ut qui Legem violassent flammæ supplicii addicti fuerunt, rursum Jesum se stitisse, ac coram Deo negasse, umquam se nomen filii Dei sibi arrogasse. Ideo Christianos, qui talem Christo titulum imponere ausi fuissent, eumque Deum, Dei filium & verbum incarnatum ac crucifixum pronunciassent, in gehennam ignis deditos. Secundum hæc se a Deo vocatum fuisse ad-

modum pium, & laudatum, qui toti genti pietatis auctor esset: ideoque claves paradisi sibi mandatas. Postquam paradisum aperuisset, secum intrasse septuaginta millia hominum, qui eo pergere valuissent. reliquos judicatum iri. Jam justos voluptate extra ullam controversiam frui: quos vero deprehensum sit peccasse, eos ad colla sua pittaciis alligatis in paradisum intrare, vocarique libertos Dei, ac Muchumeti. Præterea nugatur in paradiso tres esse paradisos, unum mellis, alium lactis, vini tertium: & iis impleri licere. una esse mulieres, ac comas ornare, & corpora voluptatibus dedita colere. Judæos & Christianos ligna ad ignem fovendum factos esse. relictos Samaritas, ut fimum ex paradiso egerant, ne fætor in eo existat. Quemvis, qualem vitam egerit in opibus, paupertie, aut infamia, sic & istic habere. Ad hæc, prodigiose nugatus est, omnis & boni & mali Deum esse auctorem. latrones, veneficos, aliosque vetiti facinoris convictos, a Deo ad hoc certo consilio destinatos fuisse, ut sic morerentur. Miretur sane aliquis tantam Deo repugnantis atque vani hominis imposturam, quæ tanto tempore centum duravit: aut extremam potius ac belluinam eorum dementiam, qui in hunc usque diem ejus fallaciis mancipati sunt, ac pro divina eam & valida re ducunt. Excæcati enim & fatui homines, veram, sacram, ac divinitus traditam Fidem caligantibus animi oculis prætereunt, falso autem nomine insignitam religionem, commentaque præstigiatoris istius amplectuntur miseri atque stupidi. Ac verum quidem Deum, quem Lex & Vates divini perspicue prædicaverunt, eique fidem habuerunt, illi repudiant atque improbant: Deo autem adversum, insanum, palamque a furiis exagitatum, & earum instinctu loquentem, væsani atque rabiosi cum gaudio amplectuntur. *Edit. Paris. pag. 454.* Quæ enim a Deo inspirata Scriptura de impio & væcorde Muchumeto aliquid præcepit? aut quis divinorum vatum eum pietatis doctorem fore prædixit? Respondeant mihi isti omnis sacræ inspirationis & initiationis exortes, cur, cum omnes jam inde ab Adamo usque ad Christi adventum vates non inviti agnoscant, interim Christum Deum de quo illi perspicue vaticinati sunt, abnegent: pessimum autem illum & vitiosum hominem, cujus nulla prorsus ab iis facta est mentio, pro sacræ religionis initiatore, præstantissimoque verissimæ fidei magistro existiment, ac tamquam benefactori divinos honores deferant, impii ipsi atque infandi. Examinent furiosi isti ac rerum discrimina confundentes, impia & rabiosa illius deliria, & explicent qui cum sacris oraculis ea conveniant. Nam sacræ litteræ docent, Deum nullius esse mali causam: hominem sua voluntate sibi vel salutem parare, vel exitium. At miserrimus ille, omnibusque modis detestandus, & implacabilis Dei hominumque hostis Muchumetus, a pravissimo & multitudinis decipiendæ artifice dæmone inspiratus atque agitatus, omnis & boni & mali auctorem Deum audacter pronuntiat: atque omnia quæcumque homini eveniunt vel diaboli fraude, vel sua ipsius

A μάλα θεοσεβῆ, ὡς τοῦ παντὸς αὐτῶν ἔθνους αἴτιον θεοσεβείας ὑπάρξοντα ἐπαινεῖσθαι· καὶ τούτου χάριν κλειδοῦχον τοῦ παραδείσου γεγενῆσθαι· καί γε μετὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τὸν παράδεισον ἀνοιχθῆναι, συνεισελθεῖν αὐτῷ ἑβδομήκοντα χιλιάδας, τοὺς δυναμένους ἐφορμῆσαι πρὸς τοῦτο. τοὺς δὲ λοιποὺς κριθήσεσθαι φάσκει. καὶ τοὺς μὲν δικαίους ἀναμφιβόλως τῆς τρυφῆς ἀπολαῦσαι· τοὺς δὲ εὑρισκομένους ἁμαρτωλοὺς, πιττάκια ἐν τοῖς τραχήλοις περιέχοντας δεδεμένα, εἰς τὸν παράδεισον αὐτοὺς εἰσελθεῖν, καὶ τούτους ὀνομάζεσθαι ἀπελευθέρους τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Μουχούμετ. εἶναι δὲ τρεῖς παραδείσους ἐν τῷ παραδείσῳ φλυαρεῖ, ἕνα μέλιτος, καὶ ἕτερον γάλακτος, καὶ ἕτερον οἴνου, πρὸς τὸ μετ' ἐξουσίας ἐμπιπλᾶσθαι αὐτῶν. τὰς δὲ γυναῖκας αὐτοῖς συνεῖναι, B καὶ φιλοκαλεῖν τὰς κόμας αὐτῶν, καὶ θεραπεύειν τὰ φιλήδονα σώματα. τοὺς δὲ Ἰουδαίους καὶ Χριστιανοὺς ξύλα τοῦ πυρὸς γενομένους, ὑπολειφθῆναι τοὺς Σαμαρείτας λέγων πρὸς τὸ ἐκφέρειν τὴν κόπρον αὐτῶν ἐκ τοῦ παραδείσου, ὅπως μὴ ἐποζέσῃ ὁ παράδεισος. ἕκαστον δὲ ὡς ἂν ἐβίω, εἴτ' ἐν πλούτῳ, ἢ πενίᾳ καὶ ἀδοξίᾳ, τὸν αὐτὸν κἀκεῖσε διάγειν τρόπον. οὗτος οὖν ὁ θεοστυγὴς καὶ παμμίαρος, παντὸς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὸν Θεὸν αἴτιον ὑπάρχειν ἐτερατολόγησε· καὶ τοὺς λῃστὰς καὶ φαρμακοὺς, καὶ τοὺς ἄλλαις ἀπηγορευμέναις πράξεσιν ἁλόντας, οὕτω (φλυαρεῖ ὁ ἄθεος) ἔγραψεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς, καὶ προώρισεν ἀποθανεῖν αὐτούς. θαυμάσειε δ' ἄν τις τὴν τοσαύτην καὶ τηλικαύτην διαρκῆ ἀπάτην τοῦ θεομάχου καὶ ματαιόφρονος· μᾶλλον δὲ ἐσχάτην C παράνοιαν καὶ ἀνοιωδίαν, τῶν μέχρι νῦν τῇ τούτου πλάνῃ δεδουλωμένων, καὶ ὡς ἰσχυρὰν καὶ θείαν ἀφρόνως ταύτην ἡγουμένων. πρὸς γὰρ τὴν ὄντως ἀληθῆ τε καὶ ἱερὰν καὶ θεοβράβευτον πίστιν ἐναργῶς ἀποτυφλώττουσιν οἱ ἐσκοτισμένοι, καὶ ἀσύνετοι· πρὸς δὲ τὴν ψευδώνυμον λατρείαν καὶ πλαστολογίαν τοῦ φένακος προσέχουσιν οἱ δείλαιοι καὶ βαρυκάρδιοι. τὸν γὰρ ὄντως ὄντα Θεὸν, τὸν διὰ νόμου καὶ προφητῶν ἐκδήλως κηρυττόμενόν τε καὶ πιστευόμενον ἀπωθούμενοι καὶ καταψηφιζόμενοι, τὸν ἀντίθεον καὶ μεμηνότα, καὶ φανερῶς ὑπὸ τῶν ἐριννύων ἐνεργούμενον, καὶ φθεγγόμενον, οἱ κακόφρονες καὶ λυσσώδεις ἐρασμίως καὶ γεγηθότως προσίενται. ποία γὰρ θεόπνευστος γραφὴ περὶ τοῦ δυσσεβοῦς καὶ παραπαίοντος Μουχούμετ προδιεστείλατο; ἢ ποῖος θεσπέσιος αὐτὸν προφή-D της ὡς διδάσκαλον εὐσεβείας προανήγγειλεν; εἰπάτωσαν οἱ ἀμέτοχοι πάσης ἱερᾶς ἐπινοίας καὶ μυήσεως, πῶς τοὺς ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ μέχρι τῆς Χριστοῦ παρουσίας προφήτας ἀσμένως δῆθεν ἀποδεχόμενοι, τὸν μὲν ὑπ' αὐτῶν διαρρήδην προκαταφωνούμενον Χριστὸν τὸν Θεὸν ἀρνοῦνται; τὸν δὲ κάκιστον καὶ μοχθηρὸν, καὶ μηδὲ τὸ σύνολον ὑπ' αὐτῶν μνημονευόμενον, ὡς θεομύστην καὶ ἐξοχώτατον, καὶ ἀληθεστάτης πίστεως διδάσκαλον ἀποδέχονται, καὶ ὡς εὐεργέτην ἐκθειάζουσιν οἱ ἀνόσιοι καὶ δυσώνυμοι; ἀνακρινέτωσαν δὲ οἱ ἀδιάκριτοι καὶ μανιώδεις, καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ μανιωδῶς καὶ δυσσεβῶς ῥηθέντα ληρήματα, καὶ λεγέτωσαν ποίαν συμφωνίαν ἔχουσι E τὰ θεοπαράδοτα λόγια; ὁ μὲν γὰρ θεῖος λόγος ἀναφανδὸν διδάσκει, τὸν Θεὸν ὑπάρχειν ἀναίτιον παντὸς κακοῦ, καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον εἶναι τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ ἀπωλείας· ὁ δὲ τρισάθλιος καὶ τρισκατάρατος, καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἄσπονδος ἐχθρὸς, ἐκ σκαιοτέρου καὶ λαοπλάνου δαίμονος ἐνηχούμενος καὶ ἐνεργούμενος, παντὸς ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ τὸν Θεὸν αἴτιον τολμηρῶς ἀποφθέγγεται· καὶ πᾶν ὅπερ ἂν ἐπέλ-

θεν τῷ ἀνθρώπῳ, κἂν ἐξ ἐπηρείας τοῦ πονηροῦ, κἂν ἐξ οἰκείας ῥᾳθυμίας καὶ ἀβελτηρίας, τῆς θείας τοῦτο τυγχάνειν προνοίας ὁ ἀλιτήριος ἀποφαίνεται. καὶ ὁ μὲν περιφρονεῖν πλούτου, καὶ ταπεινοφρονεῖν, καὶ τὸν ἐνήδονον βίον ἀποσείεσθαι, καὶ μὴ ἀποδοῦναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ παρακελεύεται. ὁ δὲ πλουτεῖν καὶ ὑψηλοφρονεῖν, καὶ πᾶσαν ἡδονὴν ἐκ περιουσίας ἀσπάζεσθαι, καὶ ἀντεπεξιέναι σφόδρα τοῖς ἀντιπίπτουσιν ὡς ψυχικὸν σωτήριον καὶ τοῦ παραδείσου πρόξενον. ἀλλ' ὢ τῆς ἀνοίας καὶ παραπληξίας καὶ χλεύης τοῦ γόητος καὶ παλαμναίου, καὶ τῆς παραφροσύνης καὶ ἀπωλείας τῶν παρ' αὐτοῦ δεινῶς ἐξανδραποδισθέντων, καὶ μέχρι νῦν παρασυρομένων καὶ ἀπατωμένων. οὐδὲ γὰρ συνιᾶσιν οἱ ἄγαν μοχθηροὶ καὶ θηριώδεις, καὶ λίαν ἀσύνετοι, εἰς οἷον χαλεπὸν χάος, καὶ σατανικὴν χάρυβδιν κατεποντίσθησαν, καὶ τέλεον κατεπόθησαν, καὶ ὡς οἵους ἀφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύτους λαβυρίνθους καὶ δυσβάτους ἀτραποὺς καὶ ψυχοφθόρους φενακισθέντες ἐλεεινῶς ἐξεκυλίσθησαν, καὶ συνεχίσθησαν ὑποφθαρέντες εἰς τέλος. διὸ καὶ θαυμάζειν λίαν ἐπεισί μοι τὴν τοσαύτην ἀλογίαν καὶ ἀναισθησίαν αὐτῶν, καίπερ οἰομένων ἐντρεχεστάτους ἑαυτοὺς εἶναι καὶ λογιωτάτους, πῶς οὐ κατανοοῦσι τῆς κενῆς ἀπάτης αὐτῶν τὸν ὄλισθον; ἔδει γάρ, ἔδει τοὺς οὕτως ἄφρονας καὶ βοσκηματώδεις ἐπιγνῶναι τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτῶν πρόδηλον καὶ μιαρὸν βρόχον, ὅτι περὶ τῆς βρώσεως καὶ πόσεως ἐν μεθυσίᾳ τυγχάνοντες, ἄφθαρτοι καθόλου καὶ ἀθάνατοι διαμένουσι. καὶ πόθεν καὶ πῶς λοιπὸν τὴν ἀποκαραδοκουμένην ζωὴν αἰώνιον καὶ ἀκήρατον τοῖς πιστοῖς, κατὰ τὰς θείας γραφάς, οἱ θνητοὶ καὶ ψυχῇ καὶ σώματι τεύξονται; καὶ πρὸς τούτῳ, ἴστωσαν οἱ ἀλόγιστοι καὶ τάλανες, ὡς οὐδέπω μέχρι καὶ τήμερον τῆς παλαιᾶς αὐτῶν καὶ ἀθέου πλάνης ἀπηλλάγησαν. ἀλλ' ἐν προσχήματι θεοσεβείας εἰδωλολατροῦσι λεληθότως, καὶ τὸν ἐγκεκρυμμένον τῇ θρησκείᾳ αὐτῶν δόλον τοῦ ἀρχεκάκου δαίμονος οὐδόλως οἱ ἀνόητοι καὶ ἀπόπληκτοι ἐπιγινώσκουσι. πάλαι μὲν γὰρ εἰδωλολατροῦντες, καὶ τῇ παρ' Ἕλλησιν Ἀφροδίτῃ λεγομένῃ, τουτέστι τῇ ἡδονῇ θρησκεύοντες, καὶ τὸν ἀστέρα ταύτης τὸν ἑωσφόρον εἶναι μυθολογοῦσιν, ἣν δὴ καὶ Κουβὰρ τῇ ἑαυτῶν καινεμφάτῳ γλώσσῃ ἐπονομάσαντες, ὅπερ ἐστὶ μεγάλη, διέμειναν ἕως ἄρτι τὴν ἀφροδίτην Θεὸν ὀνομάζοντες. ἵνα δὲ μὴ δόξωμέν τισι ψευδολογεῖν, σαφηνίσωμεν τὸ μέγα αὐτῶν μυστήριον. ἔχει δὲ ἡ λέξις τῆς μυσαρᾶς αὐτῶν καὶ παμβεβήλου προσευχῆς οὕτως· ἀλλᾶ, ἀλλᾶ, οὐὰ κουβάρ, ἀλλᾶ. καὶ τὸ μὲν ἀλλᾶ, ἀλλᾶ, ἑρμηνεύεται ὁ Θεός, ὁ Θεός. τὸ δὲ οὐά, μεῖζον. τὸ δὲ κουβάρ, μεγάλη, ἤτοι σελήνη καὶ ἀφροδίτη. ὅπερ ἐστὶν οὕτως, ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς μείζων καὶ ἡ μεγάλη, εἴτ' οὖν Ἀφροδίτη Θεός. καὶ τοῦτο σαφηνίζει ἡ ἐπαγωγὴ τοῦ τελευταίου ἀλλᾶ· ἅπερ ἅπαντα ἐπικεκρυμμένως τῇ ἰδιότητι τῆς ἑαυτῶν γλώττης λαλοῦσιν. ἀλλὰ τοὺς μὲν χοιρώδεις καὶ τελματώδεις, καὶ μηδὲν πλέον τῆς ἡδονῆς καὶ ῥᾳστώνης εἰδότας ἀφέμενος ὁ λόγος, ὡς ἀνεπαισθήτως νοσοῦντας, πρὸς τὰ ἑξῆς τῆς ἱστορίας χωρείτω.

Μετὰ δέ γε τὸν θάνατον τοῦ θεηλάτου Μουχούμετ, ἐφάνη κατὰ μεσημβρίαν ἀστὴρ ὁ λεγόμενος δοκίτης, προμηνύων τὴν τῶν Ἀράβων ἐπικράτειαν. ἔμεινε δὲ ἐπὶ ἡμέρας τριάκοντα, διατείνων ἀπὸ μεσημβρίας ἕως ἄρκτου. ἦν δὲ ξιφοειδής.

Τῷ κδʹ. ἔτει, Ἀβουβάχαρ τελευτᾷ, ἀμη-

A socordia atque imprudentia, divinæ providentiæ jussu evenire flagitiose asserit. Eædem sacræ litteræ contemnere opes, demisso esse animo, voluptariam vitam fugere, neque pro malo malum reddere jubent. ille, divitiis studere, superbire, abunde omnes expetere voluptates, omnique conatu ulcisci adversarios præcipit: salutaria hæc animæ, & paradiso immittere docens. O dementiam atque væcordiam, & ludibria sceleſtiſſimi impostoris: o stultitiam atque exitium eorum quos ille in miseram servitutem egit, & in hunc usque diem a vero abducit atque decipit. Neque enim perversissimi isti ac bruti & stolidissimi homines intelligunt, in quam grave chaos, B ac quam in satanicam charybdin demersi, atque omnino absorpti sint: in quam inexplicabiles & exitum nullum habentes labyrinthos, difficilesque & ad exitium animæ ducentes calles per fraudem inducti volutentur misere, & ad extremam perniciem detineantur. Atque mihi sane subit mirari tantam eorum stultitiam atque stuporem: qui cum se callidissimos esse atque ingeniosissimos putent, lubricitatem tamen vanæ imposturæ illius non animadvertunt. Oportebat enim omnino stultos eos & belluinos homines, saltem apertam illam & abominandam de resurrectione fallaciam perspicere: qua decepti, existimant se interitus expertem vitam at- C que immortalem inter pocula & convivia acturos. Ubi autem, & quando æterna & incorrupta vita, quam sacris literis promissam pii certa spe expectant, isti & corpore & anima mortales adipiscentur? Hoc quoque fatui illi atque miseri sciant, quod etiamnum vetere suo & impio errore liberati non sunt: sed sub religionis prætextu falsa colunt numina, ac in ea abditum dæmonis omnium malorum auctoris dolum præ nimia dementia ac stupore nullo modo animadvertunt. Cum enim antiquitus falsa superstitione seducti Venerem Græcorum, id est voluptatem, divinis honoribus coluerint, stellamque ejus Luciferum esse fabulati sint, quam etiam a magnitudine Kubar sua D inepta lingua appellaverint: in hunc usque diem Veneri nomen Dei tribuunt. Quod ne cui videamur fingere, explicabimus magnum eorum mysterium. Verba obscœnæ eorum & prophanissimæ precationis hæc sunt: Alla, Alla, Va, Kubar, Alla; Alla, Alla, si interpreteris, est Deus, Deus. Va, major. Kubar, magna, sive Luna & Venus. Ita ergo habet: Deus Deus major & magna, nimirum Venus deus. Atque hoc Alla in fine adjectum indicat, quæ omnia proprietate sui sermonis occultata pronunciant. Sed oratio nostra, missos faciens porcinos istos & belluinos homines, qui præter voluptatem & otium nihil sciunt, ac sine sensu laborant, historiæ reliquum E pertexat.

Edit. Paris. pag. 425.

Postquam Muchumetus ille dirus moriens obiit, media die visus est cometa, quem a trabis forma Græci docitem nominant, Arabum prænuncians imperium. duravit dies triginta, a meridie ad septentrionem pertingens. habuit gladii formam.

Anno XXIV, moritur Abubachar,

Abubachar Arabum dux.

Umarus. * v. Meurs. Gloss.

cum * ameras (id imperii nomen est) fuisset annos x i i. Succedit eis Umarus. Hic Bostram aliasque urbes cepit, & usque ad Gabitham progressus est. Cum hoc prælio commisso Theodorus Heraclii frater victus, ad Imperatorem Edessæ tum agentem venit. Imperator copiis Boanem ejus loco præficit. Theodorum porro Sacellarium cum exercitu Romano adversus Arabes mittit. Ei, cum ad Emesam venisset, occurrit Ameras cum multitudine Sarracenorum, eaque

Edit. Paris. pag. 426.

straque locat ad Bardanisium fluvium. Itaque Heraclius rebus desperatis, Syriam deserit: sublatisque Hierosolymis venerabilibus lignis, Constantinopolin abit. Boanem autem a Damasco Emesam divertere jubet, & Theodorum sacellarium cum exercitu x l. millium. Hi Arabes ab Emesa Damascum usque persequuntur.

Anno x x v, Sarraceni multitudine Arabum stipati bellum inferunt, factaque pugna Romanos vincunt. Porro milites Baanis seditione mota, Heraclio imperium abrogant, Baanemque Imperatorem designant. Interim Sacellario cum suis recedente, Sarraceni licentiam nacti, bellum Baani faciunt, eumque vincunt. Nam Romani, cum vehemens Auster iis esset adversus, ita ut præ multitudine pulveris hostes cernere nequirent, magna cum clade fusi, seipsos in fuga in amnis Jermochthæ angustias præcipitarunt: atque hoc modo illa x l. millia perierunt. Sarraceni autem Damasco insuper potiti sunt, ac Phœnicia, ibique habitare cœperunt. In Ægyptum quoque facta expeditione, eam occupaverunt, ibique sedes posuere.

Romani clade ab Arabibus affecti.

Anno x x v i, Umarus in Palæstinam cum infesto exercitu ingressus, sacram urbem certis conditionibus in potestatem accipit, Sophronio tum patriarchæ munere fungente. Ut in eam pervenit, vestem ex camelorum pilis contextam indutus atque sordidatus, satanicamque simulationem adhibens, templum Judæorum a Solomone extructum quæsivit, ut in eo suæ sacrilegæ superstitionis domicilium constitueret. Hunc videns Sophronius, ait: profecto hoc est abominandum illud vastationis argumentum, stans in loco sancto. multoque cum fletu rem Christianam lamentatus est. Hortatus itaque eum est, ut sindone se indueret: verum is renuit. vix tandem assensus, lotis suis vestibus, patriarchæ suas reddidit. Ea tempestate diem suum obiit Sophronius, cum diu multumque adversus Heraclium, & cum eo sentientes Sergium ac Pyrrhum Monothelitas decertasset. Hoc anno Umarus Jadum in Syriam mittit, totamque in Sarracenorum potestatem redigit.

Cæterum de terra sancta Moses ita Israelitis est vaticinatus: (Ecce Dominus Deus tuus introducet te in regionem bonam & amplam, cujus aquæ torrentes & fontes abyssi exeunt ex planiciebus & montibus: terram tritico & hordeo abundantem, vitibus, ficubus, malis punicis, palmis: terram oleo & melle affluentem, in qua pane tuo absque penuria vescaris; terram cui pro lapidibus est ferrum, & cujus ex montibus æs effodias: terram lacte & melle manantem: terram quam Dominus Deus tuus procurat, cui divinitus prosperitas est col-

De terra sancta. Deut. 8.

A ρεύσας ἔτη δύο ἥμισυ. καὶ ἀντ' αὐτοῦ κρατεῖ Οὔμαρος, ὃς παρέλαβε Βόστραν τὴν πόλιν, καὶ ἄλλας πολλάς, καὶ ἦλθε μέχρι τοῦ Γαβιθᾶ. τούτῳ συμβαλὼν Θεόδωρος ὁ τοῦ Ηρακλείου ἀδελφός, καὶ ἡττηθείς, πρὸς τὸν βασιλέα ἔρχεται ἐν Εδέσσῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς προχειρίζεται ἕτερον στρατηγὸν Βαάνην. τὸν δὲ σακελλάριον Θεόδωρον μετὰ Ρωμαϊκῆς δυνάμεως πέμπει κατὰ Αράβων. παραγινόμενος δὲ εἰς Εμεσαν, συναντᾷ πλῆθος Σαρακηνῶν, καὶ τὸν ἀμηρᾶν αὐτῶν, καὶ εἰς τὸν Βαρδανίσιον ποταμὸν παραφοσσατεύει. Ηράκλειος δὲ ἀπελπίσας καταλιμπάνει τὴν Συρίαν. καὶ ἄρας τὰ τίμια ξύλα ἀπὸ Ιεροσολύμων, ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ἀπάει. Βαάνην δὲ ἀπὸ Δαμασκοῦ εἰς Εμεσαν στρέ-
B φει, καὶ Θεόδωρον σακελλάριον ἔχοντα στρατὸν χιλιάδας μ. καὶ διώκουσι τοὺς Αραβας ἀπὸ Εμέσης ἕως Δαμασκοῦ.

Τῷ κε'. ἔτει, ἐπιστρατεύουσιν οἱ Σαρακηνοὶ μετὰ πλήθους Αράβων, καὶ συμβολῆς γινομένης, ἡττῶνται Ρωμαῖοι. στασιάσαντες δὲ οἱ περὶ Βαάνην, Ηράκλειον ἀποκηρύττουσι, καὶ Βαάνην ἀναγορεύουσι βασιλέα. ἐν τούτοις ὑποχωροῦσιν οἱ περὶ τὸν Σακελλάριον. καὶ οἱ Σαρακηνοὶ εὑρόντες ἄδειαν, συμβάλλουσι μετὰ Βαάνους πόλεμον, καὶ ἡττῶσιν αὐτόν. ἀνέμου γὰρ πνεύσαντος βιαίου νότου κατὰ Ρωμαίων, καὶ μὴ δυναμένων τοὺς ἐχθροὺς ἀντωπῆσαι διὰ τὸν πολὺν κονιορτόν, δεινῶς τρέπονται, καὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς εἰς τοὺς στενωποὺς τοῦ ποταμοῦ Ιερ-
C μοχθᾶ, διεφθάρησαν αἱ τεσσαράκοντα χιλιάδες. παρέλαβον δὲ καὶ τὴν Δαμασκόν, καὶ τὰς χώρας τῆς Φοινίκης, καὶ οἰκίζονται ἐκεῖ. εἶτα στρατεύονται κατ' Αἰγύπτου, καὶ λαβόντες καὶ αὐτήν, κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ.

Τῷ κς'. ἔτει στρατεύει Οὔμαρος κατὰ Παλαιστίνης, καὶ παραλαμβάνει λόγοις τὴν ἁγίαν πόλιν Σωφρονίου πατριάρχου ὄντος. εἰσελθὼν δὲ Οὔμαρος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, τριχίνοις ἐκ καμήλου ἐνδύμασιν ἠμφιεσμένος ἐρρυπωμένοις, ὑπόκρισίν τε σατανικὴν ἐνδεικνύμενος, τὸν ναὸν ἐζήτει τῶν Ιουδαίων, ὃν ᾠκοδόμησε Σολομών, προσκυνητήριον ποιῆσαι τῆς αὐτοῦ βλασφημίας. τοῦτον ἰδὼν Σωφρόνιος, ἔφη· ἐπ' ἀληθείας τοῦτό ἐστι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ. πολ-
D λοῖς τε δάκρυσι τοὺς Χριστιανοὺς ἀπωδύρετο. παρεκάλεσεν οὖν αὐτὸν λαβεῖν σινδόνα, καὶ ἐνδύσασθαι. ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο. μόγις οὖν ἐπείσθη· καὶ πλυνθέντων τῶν αὐτοῦ, πάλιν ἀπέστρεψε τὰ τοῦ πατριάρχου. ἐν τούτοις ἀπεβίω Σωφρόνιος, πολλὰ κατὰ Ηρακλείου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ Σεργίου καὶ Πύρρου τῶν μονοθελητῶν ἀγωνισάμενος. τούτῳ τῷ ἔτει ἀπολύει Οὔμαρος τὸν Ιαδ εἰς Συρίαν, καὶ ὑπέταξε πᾶσαν τοῖς Σαρακηνοῖς.

Περὶ δέ γε τῆς ἁγίας γῆς ὁ θεσπέσιος ἔλεγε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Ισραήλ. Ιδοὺ Κύριος ὁ Θεός σου
E εἰσάξει σὲ εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, ἧς χείμαρροι ὑδάτων καὶ πηγαὶ ἀβύσσου ἐκπορευόμεναι διὰ τῶν πεδιάδων, καὶ τῶν ὀρέων· γῆ πυροῦ καὶ κριθῆς, ἄμπελοι καὶ συκαῖ, καὶ ῥοαὶ καὶ φοίνικες· γῆ ἐλαίου καὶ μέλιτος· γῆ, ἐφ' ἣν οὐ μετὰ πτωχείας φάγῃ τὸν ἄρτον σου· γῆ, ἧς οἱ λίθοι σίδηρος, καὶ ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς μεταλλεύσεις χαλκόν· γῆ ῥέουσα γάλα καὶ μέλι. γῆ ἣν Κύριος ὁ Θεός σου ἐπισκοπεῖ, ἥ τις εὐλογημένη ἐστί, καὶ καρποφόρος ὑπὲρ πᾶσαν τὴν γῆν,

γῆν, καὶ τῷ παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ παρεικαζομένη. προσμαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ σοφώτατος Ἀριστοτέλης, λέγων· καὶ γὰρ πολυάνθρωπος ἐστὶν ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, καὶ παντοίοις καρποῖς εὐθυνοῦσα, ἀμπέλων τε καὶ ἀκροδρύων καὶ φοινίκων πλῆθος ἄπλετον, καὶ κτηνῶν πάμπολλα καὶ διάφορα, καὶ δαψιλὴς ἡ τούτων νομὴ δι' ὅλου τοῦ χρόνου γίνεται, διὰ τὴν πολλὴν εὐκρασίαν τῆς γῆς καὶ πιότητα· πολὺ δὲ πλῆθος καὶ τῶν ἀρωμάτων, καὶ λίθων πολυτελῶν, καὶ χρυσοῦ παρακομιζομένου, διὰ τῶν Ἀράβων. ὡσαύτως οὖν καὶ Ἰώσηπος ἔφη· Πάμφορος γὰρ οὖσα δι' εὔκρατον ἀέρα καὶ πολλὴν πιότητα, χειμῶνος ὥρᾳ ἐκφέρει κάρυα, καὶ ἐν καύματι φοίνικας, καὶ πλεῖστον γεωργεῖ ἔλαιον. καὶ σταφυλὴν μὲν καὶ σῦκα δέκα μηνῶν δίχα ἐσθίουσιν οἱ ἐκεῖσε. τοὺς δὲ λοιποὺς καρποὺς, δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ τρυγῶσι. τὸ δὲ μέγεθος τῶν βοτρύων τῆς σταφυλῆς ἐκείνης, ἐδήλωσεν ἡ γραφὴ λέγουσα, περὶ τῶν κατασκόπων ὧν ἀπέστειλε Μωϋσῆς· ὅτι ἦλθον ἕως φάραγγος βότρυος, καὶ κόψαντες ἐκεῖθεν κλῆμα καὶ βότρυν σταφυλῆς ἕνα, ἦραν αὐτὸν ἐπ' ἀναφορεῦσιν. ἐν ξύλῳ γὰρ ἐσχηματισμένῳ πλαγίως μέσον κρεμασθεὶς, καὶ ἐπ' ὤμων δύο ἀνδρῶν βασταζόμενος, πᾶσιν ἐδήλου τῆς ἁγίας γῆς ἐκείνης τὴν εὐκαρπίαν. δι' ἧς Ἀλέξανδρος ὁ μέγας διαπορευόμενος, καὶ ξύλα καρποφόρα, ἐν οἷς καὶ πήγανον θεασάμενος τὸ ὕψος καὶ πλάτος ἐφάμιλλον συκῆς, ἐθαύμασε σφόδρα τῆς γῆς ἐκείνης τὴν εὐκαρπίαν τε καὶ πιότητα. ἀλλὰ μὴν καὶ ὀποβάλσαμον γεωργεῖ πλεῖστον, καὶ ἕτερα πολλὰ δυσπόριστα, καὶ ἀνθρώποις ἐπέραστα. ἀμέλει τοίνυν, ὡς ἐξαίρετον καὶ διαφέρουσαν ἀσυγκρίτως πάσης τῆς γῆς εἰκότως ἔδωκεν αὐτὴν ὁ Θεὸς τῷ ἠγαπημένῳ καὶ πρωτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ εἰς κληρονομίαν τε καὶ ἀπόλαυσιν. εἰσήγαγε γὰρ αὐτοὺς, φησὶν, εἰς ὄρος ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. τοιγαροῦν ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ μακαρίᾳ γῇ καὶ ἀγαθῇ τῆς ἐπαγγελίας, πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λόγος τοῖς προφήταις ὀφθεὶς, θεοπρεπῶς τε τὰς θεοφανείας ποιησάμενος ἔλεγεν· ἐγὼ ὁράσεις ἐπλήθυνα, καὶ ἐν χερσὶ προφητῶν ὡμοιώθην. ἐπ' ἐσχάτων δὲ σαρκοφόρος ὤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη, πληρώσας καὶ τό· μήτηρ Σιὼν, ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ Ὕψιστος. ἐν ᾗ καὶ τὸ σωτήριον ὑπομείνας πάθος, τὴν παγκόσμιον εἰργάσατο σωτηρίαν. αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος καρδίαν τῆς γῆς ἐκάλεσε τὴν Ἱερουσαλήμ. ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους ἡμέρας τρεῖς καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, εἰς τὸ φάσκον ῥητόν. Ἐκ Σιὼν ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ, φησί· καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς, ἐκεῖθεν γέγονεν ἡ τοῦ Θεοῦ εὐπρέπεια, οἷον ὁ βωμὸς, τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἡ λατρεία πᾶσα, καὶ ἡ πολιτεία τῆς παλαιᾶς νομοθεσίας, καὶ ἱερέων πλῆθος, καὶ θυσία, καὶ ὁλοκαύτωσις, καὶ ὕμνοι ἱεροὶ, καὶ ψαλμῳδίαι, καὶ πάντα τὰ ἐκεῖθεν, καὶ τὰ μέλλοντα προδιεγέγραπτο. ἐπειδὴ δὲ, καὶ ἡ ἀλήθεια παραγέγονεν, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, ἐκεῖθεν ὁ σταυρὸς ἔλαμψεν, ἐκεῖθεν τὰ μυρία κατορθώματα. διὰ δὴ τοῦτο καὶ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ δευτέρας νομοθεσίας ὁ μέγας Ἡσαΐας

Cedren.

A lata, ut fertilitate omnes alias terras superet, ac paradiso Dei sit assimilis.) Suffragatur his etiam sapientissimus Aristoteles, his verbis: Nam terra promissionis & hominum, & omnium frugum copia abundat. immensa ibi multitudo vitium, glandium & palmarum: tum omnis generis pecus, omnique anni tempore pascua iis abunde suppeditantia, propter optimam soli temperiem atque pinguedinem: magna etiam ibi multitudo aromatum, lapidum pretiosorum, aurique, ea Arabia importatorum. In hunc modum & Josephus ait: Fœcundissima enim eum sit ea regio, ob aerem bene temperatum, ac multam pinguedinem, hyeme nuces profert, æstu dactylos, & plurimum ibi olei colitur.

B Qui ibi vivunt, decem integros menses uvis ac ficubus vescuntur: reliquarum frugum toto anno est collectura. Jam *Num. 13.* magnitudinem botrorum vitis istius Scriptura indicans, de a Mose missis exploratum narrat, eos usque ad vallem uvarum pervenisse, ibique palmitem cum unica uva resectum, vecti impositum portasse. quippe de ligno figurato medius suspensus ille racemus, ac duorum virorum humeris gestatus, ubertatem sacræ istius terræ omnibus demonstravit. Per hanc iter faciens Alexander, arboresque videns frugiferas, atque inter alia rutam altitudine ac amplitudine ficui æmulam, vehementer soli illius fertilitatem atque pinguedinem est admiratus. Præterea plurimus ibi opobalsami est ea cultura

C proventus, aliorumque multorum quæ paratu difficilia, hominibus sunt charissima. Hanc itaque terram, ut eximiam, & cui conferri nulla alia mereatur, convenienter Deus dilecto suo atque primogenito filio hæreditatis loco possidendam fruendamque dedit. (Introduxit enim eos *Psalm. 77.* (inquit Scriptura) in eum montem, quem dextra ipsius condiderat.) Itaque ergo in sancta hac & beata bonaque terra promissionis, multifariam ac variis modis olim Deus verbum vatibus sese videndum exhibuit, suæque essentiæ convenienter apparitiones Dei operatus, ita dixit: (Ego apparitiones multiplicavi, & *Osee 12.* inter manus vatum initiatus sum. Idem ad extremum carnem gestans, inter ho-

D mines perspicue est versatus, id quoque oraculum implens: Mater Sion, dicet homo, & homo in ea natus est. Ipse Altissimus fundamenta ejus locavit. Eadem in regione salutare obiit suppli- *Esa. 24.* cium, eoque toti mundo salutem paravit.) Ipse adeo Dominus Hierosolyma cor terræ appellavit, cum diceret: (Sicut enim Jonas in ventre ceti fuit *Matth. 12.* tres dies, totidemque noctes: sic & fi- *Edit. Paris.* lius hominis in ventre terræ tantumdem *pag. 428.* temporis morabitur.) Inde & D. Chrysostomus hæc verba explicans, (Ex Sio- *Psalm. 49.* ne decor venustatis ejus) ita scribit: Nam & vetere durante fœdere, inde decus Dei sese exeruit, ut ara, ut penetrale sacrarium, omnesque cæremoniæ & antiquæ legis administratio: tum

E multitudo sacerdotum, sacrificium, solida hostia, sacra carmina, cantiones psalmorum. quin & futura quæcumque essent, inde perscripta sunt oraculis. At postquam promissorum veritas exhiberi cœpit, ejus quoque rei initia ibi fuerunt. Inde Crux effulsit, inde innumera illa pulcherrima facinora. Idcirco & de posteriore Christi legum-

Esaia 2. latione magnus ille Esaias sic fatur: (Ex Sione lex prodibit, & sermo Dei ex Hierosolymis, ac judicium inter gentes feret.) Sionis enim nomine ibi totam intelligit regionem, ac ei adjacentem Judææ primariam urbem. Inde, veluti carceribus ad cursum idonei atque parati quidam equi, in universum orbem emissi sunt Apostoli: inde miracula cœperunt edere. ibi salutaris perpessio, resurrectio, & in cælum assumptio fuerunt: ibi exordia & principium nostræ salutis: ibi cœptum est arcanam doctrinam promulgare: ibi primum patefactus est Pater, & innotuit unigenitus Filius, tantaque Spiritus sancti gratia donata: ibi de incorporeis rebus exercuerunt disputationem, ac promissiones de bonis, facultatibus, & futuris bonis: quæ omnia venustates Dei appellat. Pulcritudo enim Dei & venustas, bonitas ejus est, & humanitas, & erga universos beneficentia. Ibi igitur & Adami casum correxit, & celerrimum, ac quasi cum volatu futurum, conventum sanctorum, sibi secundum advenienti occursurorum, præmonstrans: (Ubi, inquit, cadaver, ibi congregabuntur aquilæ.) In hunc modum etiam magnus Athanasius de supplicio Christi loquitur: Idcirco, ait, non alibi supplicio subit Christus, neque alio in loco in crucem agitur, quam in loco cranii doctores Ebræorum Adami sepulcrum esse dicunt, affirmantes ibi eum, postquam eum execratus est Deus, humatum fuisse. Propterea loci proprietatem miror. Oportebat nimirum Dominum, cum is renovare primum hominem vellet, ibi mortem obire. Et quoniam dictum est Adamo, (Terra es, & in terram redibis:) ibi is reconditus fuit, ut quo in loco damnationis sententiam percepit, eo & absolutionem adipisceretur.

Adami sepulcrum.

Gen 3.

Edit. Paris. pag. 429.

Heraclio in Oriente degenti, filius nascitur Davidus. Eademque die Constantino Heraclii F. nascitur Heraclius, quem Sergius patriarcha baptizavit. Eodem anno, Persæ inter sese mota seditione, magnam sibiipsis cladem intulerunt. Tum temporis Indorum rex munera gratulationis ergo Imperatori misit, uniones & gemmas multas. Decesserat jam tam Moamedus, constitutis quatuor Ameradis, qui Arabibus Christianam religionem amplectentibus bellum facerent. Hi adversus Theodorum cubicularium profecti, cumque eo prælio congressi sunt. Sed eo in prælio tres Amerades, magnaque cum his multitudo occubuerunt. Exivit etiam reliquus Ameras, Chalebus nomine, qui gladius Dei appellabatur. Erant quidam vicini Arabes, qui ab Imperatore Romano stipendium tuendarum
188 solitudinis faucium causa accipere solebant. Hoc cum isti id temporis petitum venissent, repulsam passi, ejectique sunt. Quod indigne ferentes, gentilibus se suis conjunxerunt, eisque ad Gazæam regionem duces itineris se præbuerunt, quæ aditum tenet in solitudinem, juxta Sinæum montem, estque admodum dives. Hoc modo ab iis Era, omnisque Gazæ ditio capta est. Sergius autem, Cæsarea Palæstinæ veniens cum exigua militum manu, primus ipse cum exercitu interficitur.

A λέγει· ἐκ Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλὴμ, καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον τῶν ἐθνῶν. Σιὼν γὰρ ἐνταῦθα ὁλόκληρον λέγει τὸ χωρίον, καὶ τὴν παρακειμένην αὐτοῦ μητρόπολιν τῶν Ἰουδαίων. ἐκεῖθεν τοίνυν, ὥσπερ ἐκ βαλβῖδος τινὸς εὔδρομοι καὶ εὐσταλεῖς ἵπποι, εἰς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν οἱ Ἀπόστολοι ἐξεπέμφθησαν. ἐκεῖθεν τὰ σημεῖα ποιεῖν ἤρξαντο· ἐκεῖ γέγονε τὸ σωτήριον πάθος, καὶ ἡ ἀνάστασις, καὶ ἡ ἀνάληψις· ἐκεῖ τὰ προοίμια καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας· ἐκεῖ τὰ ἀπόρρητα δόγματα κηρύττεσθαι τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν. ἐκεῖ πρῶτον ἀπεκαλύφθη πατὴρ, καὶ ἐγνωρίσθη μονογενὴς υἱὸς, καὶ ἐδόθη τοσαύτη πνεύματος ἁγίου χάρις, καὶ τὸν περὶ τῶν ἀσωμάτων λόγον ἐκεῖ ἐγύμναζον, καὶ δωρεῶν
F καὶ δυνάμεων καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τὰς ἐπαγγελίας, ἅπερ ἅπαντα ὡραιότητας τοῦ Θεοῦ λέγει. κάλλη γὰρ Θεοῦ καὶ ὡραιότης, ἡ ἀγαθότης καὶ φιλανθρωπία, καὶ ἡ εἰς πάντας εὐεργεσία. ἐκεῖ τοίνυν καὶ τὸ πτῶμα καὶ πταῖσμα τοῦ Ἀδὰμ θεραπεύσας, καὶ τὴν ταχίστην, ὥσπερ καὶ ὑπόπτερον, τῶν ἁγίων συνέλευσιν καὶ ὑπάντησιν ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ παρουσίᾳ προϋπεμφαίνων, ἔλεγεν· ὅπου τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, εἰς τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ λέγει· διόπερ οὐκ ἀλλαχόσε πάσχει Χριστὸς, οὔτε μὴν εἰς ἄλλον σταυροῦται τόπον, ἢ εἰς τὸν κρανίου τόπον,
C ἐν ᾧ δὴ τῶν Ἑβραίων οἱ διδάσκαλοί φασι τοῦ Ἀδὰμ εἶναι τὸν τάφον. ἐκεῖ γὰρ αὐτὸν μετὰ τὴν κατάραν τεθάφθαι διαβεβαιοῦνται. διὸ τοῦτο θαυμάζω τοῦ τόπου τὴν οἰκειότητα. ἔδει γὰρ τὸν Κύριον ἀνανεῶσαι θέλοντα τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ἐν ἐκείνῳ παθεῖν τῷ τόπῳ. καὶ ἐπειδὴ ἤκουσεν Ἀδὰμ, γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ· ταύτῃ τῇ πάλιν ἐκεῖ τέθειται, ἵνα ἐν ᾧ τόπῳ τὴν κατάραν ἔλαβεν, ἐκεῖ καὶ τὴν λύσιν ταύτης δέξηται.

Ὅτι δὲ τῷ βασιλεῖ Ἡρακλείῳ ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἐγεννήθη αὐτῷ υἱὸς ὁ Δαβίδ. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτέχθη καὶ Κωνσταντίνῳ, τῷ υἱῷ Ἡρακλείου, Ἡράκλειος, ὃς ἐβαπτίσθη ὑπὸ Σεργίου τοῦ Πατριάρχου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπανέστησαν οἱ Πέρσαι κατ' ἀλλήλων, καὶ πολλοὶ διεφθάρησαν. τότε ὁ βασιλεὺς τῶν
D Ἰνδῶν πέμπει συγχάρια τῷ βασιλεῖ, μαργαρίτας καὶ λίθους τιμίους πολλούς. ἦν δὲ ὁ Μουάμεδ προτελευτήσας, ὃς ἔστησε τέσσαρας Ἀμηρᾶδας πολεμεῖν τοὺς ἐξ Ἀράβων γενομένους Χριστιανούς. καὶ ἦλθον κατέναντι Θεοδώρου κουβικουλαρίου, καὶ συμβαλόντες πόλεμον, ἀναιροῦνται οἱ τρεῖς Ἀμηρᾶδες, καὶ πλῆθος πολὺ ἐξ αὐτῶν. ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ εἷς Ἀμηρᾶς ὁ Χάλεβος, ὃν λέγουσι μάχαιραν τοῦ Θεοῦ. ἦσαν δέ τινες τῶν πλησίον Ἀράβων, λαμβάνοντες παρὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ῥόγας πρὸς τὸ φυλάττειν τὰ στόμια τῆς ἐρήμου. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἐλθόντες οὐκ ἔλαβον τὴν ῥόγαν, ἀλλ' ἐδιώχθη-
I σαν. λυπηθέντες δὲ ἀπῆλθον πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, καὶ ὡδήγησαν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν χώραν Γάζης, στόμιον οὖσαν τῆς ἐρήμου κατὰ τὸ Σίναιον ὄρος, πλουσίαν σφόδρα. οἳ καὶ παρέλαβον τὴν Ἡραν, καὶ πᾶσαν τὴν χώραν Γάζης. ἐλθὼν δὲ Σέργιος ἀπὸ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης σὺν ὀλίγοις στρατιώταις, κτείνεται πρῶτος σὺν τῷ στρατῷ.

οἱ δὲ λαβόντες αἰχμαλωσίαν πολλὴν, ὑπέστρεψαν.

Τῷ κζ΄. ἔτει, ἦλθεν Ἰωάννης ὁ Κατζᾶς, ἐπίτροπος Ὀσροηνῆς, πρὸς Ἰαδ, εἰς Χαλκηδόνα· καὶ ἐστοίχησε δεδόναι αὐτῷ δέκα μυριάδας νομισμάτων, πρὸς τὸ μὴ περάσαι τὸν Εὐφράτην μήτε εἰρηνικῶς μήτε πολεμικῶς. Ἡράκλειος δὲ τοῦτο μαθὼν ὡς ἄνευ εἰδήσεως αὐτοῦ τοῦτο πεποίηκε, τοῦτον ἐξώρισε, καὶ ἀντ' αὐτοῦ Πτολεμαῖον στρατηγὸν ἔπεμψε.

Τῷ κη΄ ἔτει, παρέλαβον οἱ Ἄραβες τὴν Ἀντιόχειαν. καὶ ἐπέμφθη Μαυίας ὑπὸ Οὐμάρου στρατηγὸς, καὶ Ἀμηρᾶς πάσης τῆς ὑπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς χώρας, ἀπὸ Αἰγύπτου ἕως Εὐφράτου.

Τῷ κθ΄. ἔτει, παραλαμβάνει Ἰαδ τὴν Ἔδεσσαν λόγοις, τὴν δὲ Κωνστάντειαν πολέμῳ, ὁμοίως καὶ τὸ Δάρας, καὶ πολλοὺς ἐν ταύτῃ ἀπώλεσε. καὶ οὕτω παρέλαβεν Ἰαδ πᾶσαν τὴν Μεσοποταμίαν.

Τῷ δὲ λ΄. ἔτει, ἐπεστράτευσαν οἱ Σαρακηνοὶ κατὰ Περσίδος, καὶ νικήσαντες, πάντας τοὺς Πέρσας ὑπέταξαν. Ὁρμίσδας δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, φυγῇ χρησάμενος, ἐπὶ τοὺς ἐνδοτέρω Πέρσας καταφεύγει. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ, αἰχμαλώτους τὰς τοῦ Χοσρόου θυγατέρας ἅμα τῇ βασιλικῇ ἀποσκευῇ ἄγουσι πρὸς Οὔμαρον. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ ποιεῖ ἀναγραφὴν Οὔμαρος πάσης τῆς ὑπ' αὐτὸν οἰκουμένης, τῶν τε ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν καὶ φυτῶν.

Τῷ λα΄. ἔτει, τελευτᾷ Ἡράκλειος βασιλεὺς, ὑδεριάσας, μηνὶ Μαρτίῳ ια΄. βασιλεύσας ἔτη λ΄. μῆνας ι΄. οὗτος ὑπὸ Ἀθανασίου πατριάρχου τῶν Ἰακωβιτῶν, καὶ Σεργίου τοῦ Σύρου Κωνσταντινουπόλεως ἀπατηθεὶς, εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Μονοθελητῶν ἐξεκυλίσθη. καὶ δὴ μετὰ ταῦτα νόσῳ περιπεσὼν ὑδερικῇ, δι' ἧς καὶ τέθνηκε, δεινῶς ἐτιμωρεῖτο. ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ τὸ πάθος ἐπεκτάθη, ὡς ἡνίκα ἀπουρεῖν ἔμελλε, σανίδα τίθεσθαι κατὰ τοῦ ἤτρου, διὰ τὸ στρέφεσθαι τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοῦ προσώπου τὸ οὖρον ἀναπέμπειν. ἔλεγχος δὲ ἦν τοῦτο τῆς ἑαυτοῦ παρανομίας, ὅπερ τῇ εἰς τὴν ἰδίαν ἀνεψιὰν Μαρτίναν παρανομωτάτου γάμου. ἐτέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι, καὶ ἔμεινεν ἀσκεπὲς ἡμέρας δ΄. συνετάφη δὲ αὐτῷ καὶ στέμμα χρυσοῦν, καὶ οὕτως ἐσκεπάσθη.

Μετὰ τοῦτον βασιλεύει Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, μῆνας δ΄. ἦν δὲ ἀσθενὴς τὸ σῶμα, καθεκάστην ὡς εἰπεῖν νοσηλευόμενος. τούτῳ τινὲς λέγουσιν, ὅτι τὸ στέμμα, ἐν ᾧ ἐστέφθης, σὺν τῷ πατρί σου ἐτάφη. καὶ ἐκέλευσε Καλλινίκῳ κουβικουλαρίῳ, κομίσαι αὐτό. ἀπελθὼν οὖν, καὶ ἀνοίξας, εὗρε τὸ σῶμα διαλυθὲν ὡσεὶ ὕδωρ, τὸ δὲ στέμμα συμπαγὲν τῇ κεφαλῇ. καὶ ἀνέσπασεν αὐτὸ σὺν τῇ κόμῃ, πενθῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ ἀπήγαγε τοῦτο τῷ Κωνσταντίνῳ. ὁ δὲ ἐκέλευσε τοῦτο παραλυθῆναι, καὶ τιμηθῆναι. ὃ καὶ διετιμήθη λίτρας ο΄. τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος, φαρμακευθεὶς ὑπὸ Μαρτίνης τῆς αὐτοῦ μητρυιᾶς, καὶ Πύρρου πατριάρχου· καὶ τίθεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρῴῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τούτου Ἀναστασία, ἥτις μετὰ τελευτὴν συνετάφη τῷ ἰδίῳ ἀνδρί.

Βασιλεύει δὲ Ἡρακλωνᾶς σὺν μητρὶ Μαρτίνῃ, μῆνας ς΄. οὗτος προσήγαγεν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν τὸ στέμμα, ὅπερ ἀφείλετο Κωνσταντῖνος ἐκ τοῦ μνημείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· δοὺς καὶ ἑκάστῳ στρατευομένῳ λεγάτον, νομίσματα τρία, ὑπὲρ Κωνσταντίνου ἀδελφοῦ αὐτοῦ. τούτῳ τῷ ἔτει παραλαμβάνει Cedren.

Barbari magna præda potiti discedunt.

Anno vigesimoseptimo, venit Joannes cognomento Catzas, Osroenæ præfectus, Chalcedonem, ad Jadum, eique centum millia nomismatum daturum se promisit eo pacto, ne is vel belli vel pacis gratia Euphraten transeat. Heraclius vero, ubi id Catzam se inscio pepigisse intellexit: hominem relegavit, ejusque loco exercitui Ptolemæum præfecit.

Anno vigesimooctavo, Arabes Antiocheam ceperunt. Missus quoque ab Umaro est Mavias ductor, & Amerus omnis quæ Sarracenis suberat regionis, ab Ægypto usque ad Euphraten.

Anno vigesimonono, Jadus Edessam colloquio, Constantiam vi capit: itemque Daras, in quo multos interfecit. atque sic Jadus totam subegit Mesopotamiam.

Aono xxx Sarraceni Persidi bellum intulerunt. victosque Persas omnes sibi subjugarunt. Hormisdas Pers. rex fuga ad interiores Persas evasit. Sarraceni Chosroæ filias captivas cum omni regia supellectile ad Umatum abduxerunt. Eo ipso tempore Umarus censum egit per omnes suas ditiones, hominum, pecoris, & stirpium.

Edit. Paris. pag. 430

Anno xxxi Heraclius, die xi Martii ex hydrope moritur, cum imperasset annos triginta, menses x. Hic ab Athanasio Jacobitarum, & Sergio Syro Coostantinopolis patriarchis seductus, ad hæresin Monothelетarum devolutus fuit. Postea in aquæ intercutis morbum delapsus, qui & necavit eum, atroces pœnas dedit. Adeo enim malum increvit, ut lotium redditurus, inferiori ventri tabulam imponere opus habuerit, eo quod veretrum ipsius inversum, urinam sursum versus faciem emitteret. Hoc erat argumentum flagitii, quod perpetravit juncta sibi incestissimis nuptiis consobrina sua Martina. Corpus ejus in arcam repositum, per s v dies sine tegmine mansit. Una sepulta est etiam aurea corona, sicque tectus fuit.

CONSTAN. Heraclii F. imperat.

Post eum filius ipsius Constantinus imperium gessit per menses s v. Corpore fuit languido, quotidie propemodum ægrotans. Is a quibusdam admonitus, coronam, qua regno inaugutatus fuerat, cum patre esse sepultam: Callinico cubiculario mandat, uti eam sibi afferat. Abit ille, & sepulcro recluso cadaver Heraclii aquæ instar dissipatum reperit, coronamque capiti adhærescentem. eam cum crinibus revellit mœstus atque lamentans, & Constantino adfert. Is solvi ac æstimari jubet coronam, & æstimata est libris septuaginta. Constantinum hunc Martina noverca & Pyrrhus patriarcha veneno necaverunt, cadaverque ejus in fano beatorum Apostolorum repositum est. Uxorem habuit Anastasiam, quæ post mortem juxta maritum est condita.

HERAC. cum MART. imperat.

Imperium deinde Heraclonas, cum matre Martina tenuit menses v s. Is ad templum sanctæ Sophiæ protulit coronam, quam Constaotious ea sepulcro patris abstulerat. Legatum quoque Constantini fratris militibus viritim tria nomismata distribuit. Hoc an-

no Mabias Cæsaream Palæstinæ occupat, septem annos oppugnatam: ac in ea septem Romanorum millia interficit. Eodem anno Senatus Heraclonam cum matre sua & Valentino dejicit: & Martinam execta lingua, Heraclonam naso mutilatum, extorres agit: Constantem Constantini F. Heraclii N. imperio præficiunt. Tenuit hoc annos XXVII.

Edit. Paris. pag. 431. Cæterum Heraclonas non est Imperatoria sepultura affectus, sed regno ejectus: privatamque agens vitam, cum matre Martina humatus est in Dominico monasterio. Pyrrho etiam profligato, patriarcha Constantinopolis creatur Paulus presbyter & dispensator, qui episcopatum gessit annos XII.

185

Constans Heraclii N. imperator. Anno mundi ↀↀ CIↃ CXXXIV, anno divinæ incarnationis IↃCXL, Constans Romanorum imperium adeptus est, idque gessit annos XXVII. Constantini F. Heraclii N. hæreticus. Is Senatum oratione blanda compellavit, collaudans eos ob insectationem Heraclonæ & Martinæ, a quibus patrem suum interfectum dicebat: liberaliterque donatos dimisit.

Anno hujus altero, Umarus ædificare templum Hierosolymitanum cœpit: cumque ædificia non consisterent, Judæi causam rogati, eam exposuerunt, ac crucem quæ templo montis olearum imposita erat deposuerunt. ita demum ædificia firmata sunt. Atque hæc res Christi osoribus occasionem præbuit, multas cruces deturbandi.

Anno tertio, defectus Solis fuit.

Anno sexto, ingens ventus multas prægrandes arbores ac columnas dejecit.

Sarracenorum incrementa. Anno VII, Mabias in Cyprum expeditionem fecit, navibus CIↃ IↃCC, occupavitque Constantiam, & totam insulam.

Anno VIII, Mabias Aradum post acrem oppugnationem pacto cepit, murisque dejectis incendit, fecitque ut insula in hunc usque diem habitatoribus careat. Eo ipso anno Romæ Martinus concilium egit contra Monotheletas.

Anno undecimo, pulvis de cælo est delatus.

* v. Scalig. animadv. ad Euseb. pag. 242. Anno XII, Mabias Rhodo potitus, colossum evertit, * anno post, quam is positus fuerat, ↀIↃCCCLXV. quem cum quidam mercator emisset, ære illo IↃCCCC camelos oneravit. Etenim Rhodii maris imperium obtinentes, æream Soli statuam posuerunt, altam cubitos LXXX, quod inscriptio ejus docet:

Qui stat Rhodi colossus, octies decem
Fecit Laches hunc altum cubitos Lindius.

a magnitudine, ei Colossi nomen indiderunt: & ab eo ipsi quoque Colosseoses sunt denominati.

186

Anno decimotertio, Mabias apud Tripolim magnas instruxit naves, Constantinopolin petiturus. Id cernentes duo Christiani fratres, buccinatoris filii, divino animi fervore exagitati ad carcerem accurrerunt, effractisque

pag. 432. foribus, & qui captivi erant liberatis, Ameram Tripolitanum & eos qui ipsi aderant occiderunt: universoque apparatu cremato, in Romaniam navigio abierunt. Porro Mabias Cæsaream Cappadociæ bello petens, classi præficit Abulavarem. is ad Phœnicem Lyciæ cum ap-

A Μαβίας Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης, μετὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς πολιορκίας αὐτῆς, καὶ ἀναιρεῖ ἐν αὐτῇ Ῥωμαίων χιλιάδας ἑπτά. τούτῳ τῷ ἔτει ἀπώσατο ἡ σύγκλητος Ἡρακλωνᾶν, ἅμα Μαρτίνῃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ Βαλεντίνῳ· καὶ γλωσσοκοπήσαντες Μαρτίναν, καὶ ῥινοκοπήσαντες Ἡρακλωνᾶν, ἐξώρισαν ἀμφοτέρους. καὶ ἀνεβίβασαν Κώνσταντα τὸν υἱὸν Κωνσταντίνου, ἔγγονον Ἡρακλείου, ἐπὶ τὴν ἀρχήν· ὃς ἐκράτησεν ἔτη κζ.

Ὁ δὲ Ἡρακλωνᾶς οὐκ ἐτάφη βασιλικῶς. ἀλλὰ διωχθεὶς ἐκ τῆς βασιλείας καὶ ἰδιωτεύων, ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ, σὺν τῇ μητρὶ Μαρτίνῃ. Πύῤῥου δὲ ἐκβληθέντος, χειροτονεῖται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος πρεσβύτερος καὶ οἰκονόμος, ἐπισκοπήσας ἔτη ιβ΄.

B Κόσμου ἔτος ,ϛρλδ΄. τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος χμ΄. Ῥωμαίων βασιλεὺς Κώνστας ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου, υἱοῦ Ἡρακλείου, αἱρετικός, ἔτη κζ. ὃς παρακλητικοῖς λόγοις πρὸς τὴν σύγκλητον ἐχρήσατο, ἐπαινέσας αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ μίσους Ἡρακλωνᾶ καὶ Μαρτίνης, ὡς φονέων γεγονότων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ δωρεαῖς φιλοτιμησάμενος, ἀπέλυσε.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει, ἤρξατο Οὔμαρος οἰκοδομεῖν τὸν ναὸν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐχ ἵστατο τὸ κτίσμα. πυθομένου δὲ τὴν αἰτίαν, εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ κατήγαγον τὸν σταυρὸν τὸν ὄντα ἐπάνω τοῦ ναοῦ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, καὶ οὕτω συνέστη αὐτῶν ἡ οἰκοδομή. διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πολλοὺς σταυροὺς κατήγαγον οἱ μισόχριστοι.

C Τῷ γ΄. ἔτει, γέγονεν ἔκλειψις ἡλίου.

Τῷ ϛ΄. ἔτει, γέγονεν ἄνεμος βίαιος, καὶ πολλὰ δένδρα παμμεγέθη ἔπεσον, καὶ στύλους ἔῤῥιψε.

Τῷ ζ΄. ἔτει, ἐπεστράτευσε Μαβίας εἰς Κύπρον, ἔχων σκάφη ,αψ΄. καὶ παρέλαβε Κωνστάντειαν, καὶ πᾶσαν τὴν νῆσον.

Τῷ η΄ ἔτει, Μαβίας τὴν Ἄραδον σφοδρῶς πολεμήσας, ταύτην λόγῳ παρέλαβε. καὶ ἀπετείχισε, καὶ ἐνέπρησε, καὶ τὴν νῆσον ἀοίκητον ἐποίησεν ἕως τοῦ νῦν. τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος ὑπὸ Μαρτίνου κατὰ τῶν Μονοθελητῶν.

Τῷ ια΄. ἔτει, κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατηνέχθη.

Τῷ ιβ΄. Μαβίας καταλαβὼν τὴν Ῥόδον, καθεῖλε τὸν κολοσσόν, μετὰ ,ατξε΄. ἔτη τῆς αὐτοῦ ἱδρύσεως. ὃν ὠνησά-

D μενος ἔμπορος, ἐννακόσια καμήλια ἐφόρτωσε τὸν χαλκόν. καὶ γὰρ οἱ Ῥόδιοι θαλασσοκρατήσαντες, ἀνέστησαν ἀνδριάντα χαλκὸν τῷ ἡλίῳ, πηχῶν π΄. ὡς λέγει τὸ ἐν αὐτῷ ἐπίγραμμα·

Τὸν ἐν Ῥόδῳ κολοσσὸν ὀκτάκις δέκα
Λάχης ἐποίησε πηχέων ὁ Λίνδιος.

Ὃν διὰ τὸ μέγεθος ἐκάλεσαν κολοσσόν, ἀφ᾽ οὗ καὶ αὐτοὶ Κολοσσαεῖς ὠνομάσθησαν.

Τῷ ιγ΄. ἔτει, Μαβίας ἐξόπλισιν ἐν Τριπόλει ἐποίησε μεγάλων πλοίων, τοῦ ἀνελθεῖν κατὰ Κωνσταντινουπόλεως. τοῦτο θεασάμενοι δύο ἀδελφοὶ φιλόχρι-

E στοι, υἱοὶ βυκινάτορος, ζήλῳ θείῳ τρωθέντες, ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον παρεγένοντο· καὶ τὰς πύλας διαῤῥήξαντες, καὶ τοὺς δεσμίους λύσαντες, τὸν Ἀμηρᾶν Τριπόλεως ἀπέκτειναν, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ τὴν ἀποσκευὴν πᾶσαν ἐμπρήσαντες, ἐπὶ Ῥωμανίαν ἀπέπλευσαν. καὶ ὁ μὲν Μαβίας στρατεύει Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας, Ἀβουλαβάρ δὲ ἀρχηγὸν κατέστησε τῶν πλοίων· ὃς παραγενόμενος εἰς τὸν Φοίνικα τῆς Λυκίας, ἔνθα ἦν ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Ῥω-

μαϊκοῦ στόλου, ναυμαχεῖ μετ' αὐτοῦ. τῇ δὲ πρὸ τοῦ πολέμου ἑσπέρᾳ θεωρεῖ κατόναρ ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἦν ἐν Θεσσαλονίκῃ. διυπνισθεὶς δὲ, διηγήσατο τῷ ὀνειροκρίτῃ. ὁ δὲ ἔφη· ὦ βασιλεῦ, εἴθε μὴ ὕπνωσας τῇ νυκτὶ ταύτῃ, μήτε ὄνειρον ἐθεάσω· τὸ γὰρ εἶναί σε ἐν Θεσσαλονίκῃ, θὲς ἄλλῳ τὴν νίκην, σημαίνει· πρὸς τὸν ἐχθρὸν σου ἡ νίκη τρέπεται. καὶ δὴ τοῦτο καὶ ἀπέβη. συμβαλόντες γὰρ πόλεμον ἡττῶνται Ῥωμαῖοι, καὶ συγκιρνᾶται ἡ θάλασσα τῷ αἵματι τῶν Ῥωμαίων. ἐνδύει δὲ ὁ βασιλεὺς ἄλλον τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ, καὶ εἰσπηδήσας ὁ προλεχθεὶς υἱὸς τοῦ βυκινάτορος, τὸν βασιλέα ἀφαρπάζει, καὶ εἰς ἕτερον σκάφος μεταβάλλει, καὶ παραδόξως διασώζει. αὐτὸς δὲ ἐπιστὰς τῇ βασιλικῇ νηῒ, πολλοὺς ἀνελὼν ὁ γενναιότατος ὕστερον δὲ ἀναιρεῖται καὶ αὐτός. ὁ δὲ βασιλεὺς μόλις διασωθεὶς, ὑπέστρεψε μετ' αἰσχύνης ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐφ' ὧν χρόνων καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Παυλικιάνων ἀνεφάνη Κωνσταντῖνος, ὁ καὶ Σιλουανὸν αὑτὸν ὀνομάσας. ἔστι δὲ ἡ αἵρεσις αὐτῶν αὕτη. Παυλικιάνοι, οἱ καὶ Μανιχαῖοι. μετωνομάσθησαν δὲ ἀντὶ Μανιχαίων Παυλικιάνοι, ἀπὸ Παύλου τινὸς Σαμοσατέως, υἱοῦ γυναικὸς Μανιχαίας Καλλινίκης τοὔνομα. ἥτις δύο υἱοὺς ἔσχε, τοῦτον τὸν Παῦλον, καὶ Ἰωάννην. τούτοις οὖν τὴν Μανιχαϊκὴν αἵρεσιν διδάξασα, ἐκ τοῦ Σαμοσάτου εἰς Ἀρμενιακοὺς κήρυκας τῆς αἱρέσεως αὐτοὺς ἀπέστειλεν· οἵ τινες ἐλθόντες εἰς κώμην τινὰ τῆς Φαναροίας, ἐκεῖσε τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν ἐνέσπειραν. ἐκ τούτου οὖν ἡ μὲν κώμη μετωνομάσθη Ἐπίσπαρις, οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτῶν Παυλικιάνοι ἐκλήθησαν. οὗτοι μετὰ χρόνους πολλοὺς τῆς διαδοχῆς τοῦδε τοῦ Παύλου, ἕτερον ἔσχον διδάσκαλον Κωνσταντῖνον καλούμενον, τὸν προρρηθέντα Σιλουανόν. τοῦτον ἔχουσιν ἀρχηγὸν τῶν διδασκαλιῶν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ τὸν Παῦλον. οὗτος γὰρ αὐτοῖς παρέδωκε τὰς αἱρέσεις αὐτοῦ ἀγράφως κατὰ παράδοσιν, τὸ Εὐαγγέλιον μὲν κατὰ παράδοσιν, τὸν δὲ Ἀπόστολον ἐγγράφως· ἀπαράλλακτα μὲν τῇ γραφῇ καὶ τοῖς λόγοις, ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ὄντα παραδοὺς. διαστρέψας δὲ ἕκαστον κεφάλαιον πρὸς τὰς ἑαυτοῦ αἱρέσεις, νομοθετήσας αὐτοῖς καὶ τοῦτο, μὴ δεῖν ἑτέραν βίβλον οἱανοῦν ἀναγινώσκειν, εἰ μὴ τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ τὸν Ἀπόστολον. μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον καὶ Σιλουανὸν, δεύτερον ἔσχον διδάσκαλον Συμεῶνα καλούμενον, μετονομάσαντα δὲ ἑαυτὸν Τιμόθεον. τέταρτον δὲ Ἰωσὴφ μετονομάσαντα ἑαυτὸν Ἐπαφρόδιτον. καὶ μετὰ τοῦτον Ζαχαρίαν. ἀλλὰ τοῦτον ὡς μισθωτὸν, καὶ οὐκ ἀληθῆ ποιμένα, ἀποβάλλονται ἔνιοι ἐξ αὐτῶν. ἕκτον τὸν Βαάνην τὸν ῥυπαρόν, καὶ ἕβδομον τὸν Σέργιον, τὸν καὶ Τυχικὸν ἑαυτὸν μετονομάσαντα. Μάνεντα τοίνυν καὶ Παῦλον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἄλλους οὓς ἐὰν τις εἴπῃ αὐτοῖς, προθύμως ἀναθεματίζουσι· Κωνσταντῖνον δὲ, τὸν καὶ Σιλουανὸν ἐπικληθέντα, καὶ Συμεῶνα, τὸν καὶ Τίτον· καὶ Γενέσιον, τὸν καὶ Τιμόθεον· καὶ Ἰωσὴφ, τὸν καὶ Ἐπαφρόδιτον, καὶ Βαάνην τὸν ῥυπαρὸν, καὶ Σέργιον καὶ Τυχικὸν, ὡς διδασκάλους αὐτῶν, οὐδαμῶς ἀναθεματίζουσιν, ἀλλ' ἔχουσιν αὐτοὺς ὥσπερ Ἀποστόλους Χριστοῦ.

Λέγουσι δὲ καὶ ἓξ ἐκκλησίας ἐν τῇ ὁμολογίᾳ αὐτῶν. τὴν Μακεδονίαν, ἥτις ἐστὶ Κάστρον κολωνείας· τὴν Κίβωταν, ἣν ἐμαθήτευσε Κωνσταντῖνος ὁ καὶ Σιλουανὸς,

A pulisset, ubi Imperator cum Romana classe erat, navali pugna cum eo congreditur. Quæ eam pugnam proxime antecessit vespera, ea Imperator per somnum imaginatus fuerat se esse Thessalonicæ: idque insomnium conjectori proposuerat. atque hic: Utinam, ait, o Imperator hac nocte neque dormivisses, neque insomnium tibi esset obiatum. quod enim tibi visus es apud Thessalonicam esse, id significat thes allo nicam, alteri cede victoriam. proinde ad hostes victoria inclinat. Atque ita quidem evenit. Eo enim prælio victi sunt Romani, eorumque sanguis mari permixtus. Imperator tum alium quemdam suis vestibus B induit. Insiliens autem in navim is cujus paulo ante mentionem fecimus buccinatoris filius, abreptum Imperatorem in aliud navigium transfert, præterque hominum opinionem servat. ipse Imperatoriæ navi insistens, fortissime pugnando multis dejectis tandem ipse quoque cadit. Imperator vix ægre salutis compos, cum dedecore Constantinopolim redit.

Insomnium

Romani victi.

187

Circa hoc tempus extitit Constantinus quidam, qui & Silvani nomen usurpabat, Paulicianorum sectæ princeps. Ejus hæreseos hæc est historia. Manichæi Paulicianorum nomen sibi sumpserunt, a Paulo quodam Samosateno, Manichææ cujusdam mulieris Callinices nomine filio. Ea cum haberet duos filios, C Paulum scilicet hunc, & alium Joannem, Manichæa eos hæresi instituit: Samosatisque in Armeniam emisit, uti ibi eam hæresim promulgarent. Id quod ii fecerunt in vico quodam Phanarrϥæ. Exinde vico Epispáridis, sectatoribus Paulicianorum nomen factum fuit. Hi longo post hunc Paulum tempore magistrum habuerunt alium, Constantinum illum, qui cognomentum Silvani gessit. hunc principem suarum doctrinarum agnoscunt, non Paulum. Hic enim iis opiniones, quas sectantur, absque scripto per traditiones exhibuit: Evangelium quidem ea traditione, Apostolum autem scripto. tradidit autem ita, ut nihil a Scriptura differrent apud eos recepta, sed singula capita ad suam detorsit hære-D sin. nam & hanc ipsis legem posuit, ne præter Evangelium & Apostolum, ullum alium librum legerent. Secundum Constantinum illum Silvanum, alium habuerunt præceptorem, Simeonem nomine: sed qui se Timotheum vocaret. Quartum, Josephum, qui sibi Epaphroditi appellationem imposuit. Ab hoc Zachariam, quem tamen veloti mercenarium, & non verum pastorem, quidam ipsorum repudiant. Sextum, Baanem, cognomento sordidum. Septimum, Sergium, qui Tychicum sese denominavit. Ac Manetem quidem, Paulum, Joannem, & alios quicumque ipsis proponantur, libenter E ii damnant: Constantinum autem Silvanum, Simeonem qui Titi, Genesium qui Timothei, Josephum qui Epaphroditi, Baanem sordidum, & Sergium qui Tychici titulo se insignibat, nequaquam damnant, quippe eos pro suis agnoscentes magistris: sed eos loco Apostolorum Christi habent.

Manichæorum Paulicianorum secta.

Edit. Paris. pag. 433.

188

Nominant sex ecclesias in sua confessione: Macedoniam, quæ est castrum coloniæ: Cibosam, quam docuit Constanti-

hue eo certamine, Sainus quoque suo cum exercitu supervenit: sed & hunc fudit Heraclius. multaque cæde hostium facta, palantes reliquos in fuga dissipavit, capto etiam * tuldo hostium.

* v. Meursii Gloss.

Inde Sarbarazas cum Saino conjungit se, cumque reliquos barbaros collegissent, denuo adoriri Heraclium statuunt. Verum is per aspera & transitus difficiles habentia loca ad Hunnorum regionem contendit, insequentibus a tergo barbaris: cum quidem Lazi & Abasgi formidine correpti, desertis Romanis domum discesserunt. Quo facto delectatus Sainus, audacter cum suis in Heraclium ivit. Imperator autem animos suorum tali oratione excitavit: Nolite, fratres, hostium multitudine terreri. Unus enim nostrum, Deo ita volente, mille viros fugabit. Immolemus nos Deo pro fratrum nostrorum salute, coronasque martyrum adipiscamur, ut posteritas nos laudet. His aliisque pluribus cohortatus suos, læto vultu aciem instruit. Constiterunt adversæ acies exiguo interjecto spatio, & usque ad vesperam conflictu abstinuerunt. Vespera ingruente, Imperator in itinere pergebat, rursum barbaris a tergo sequentibus. Qui cum mutata profectione antevertere conarentur, inciderunt in palustria loca, indeque exire rursus coacti sunt. Imperator autem eum juxta Persarmeniam duceret, eaque regio Persis subesset, multi ex ea ad Sarbarazam profecti, copias ejus auxerunt: sed hyeme appetente, domum quisque suam discesserunt. Eo comperto, Heraclius noctu statuit hostes aggredi. Itaque delectos equites robore præstantissimos, & militum fortissimos, præcedere jubet, ipse cum reliquis subsequitur. Ita Romani festinantes, castellum Albanorum hora noctis nona occupant. Quibus cum Persæ, adventu eorum cognito, occurrerent, occidione a Romanis cæsi sunt, solo (ut proverbio dici solet) facigero superstite, qui cladem barbaro indicavit. Barbarus nudus & sine calceis equo insiluit, * fugaque sibi consuluit. Hujus uxores, & Persicum florem omnem, principesque & satrapas & delectos milites, cum super tecta domorum confugisse, ac defensionem moliri videret, igne conjecto depulit, aliosque interfecit, quosdam cremavit, reliquos cepit, perpaucis fuga elapsis. Potitus est etiam armis barbari, aureo scuto, & gladio, & hasta, ac cingulo aureo gemmato, & calceis. Inde in eos duxit qui per agros dispersi erant: eosque insecutus, multos occidit, multos cepit. Exin contractis hilari animo copiis, ibi hyemavit.

* v. Schikard. de reg. Pers. pag. 182.

Edit. Paris. pag. 414.

Anno xv. Heraclius cum exercitu, itinere quod per Taurum montem in Syriam ducit superato, septimo die post exhaustum magnum laborem, ad Tigrim fluvium pervenit. inde per Martyropolin & Amidam urbes itinere facto, exercitum & captivos quiete refecit. indeque litteras de rebus suis Byzantium misit, quæ magnum in urbe gaudium excitaverunt. Sarbarazas porro adversus eum tendebat. Ideo Heraclius misso militum agmine * claustra, quibus ad eum iter erat, servare jubet: & ipse per exitus profectus qui versus Orientem sunt, adversum se barbaris fert. Tum Nymphio amne trajecto, ad Euphraten

* clusuras.

A των, ἔφθασε καὶ ὁ Σαῒν σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ. συμβαλὼν δὲ καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῦτον τρέψας, πολλοὺς ἀνεῖλε, καὶ τοὺς λοιποὺς διέσπειρε φεύγοντας. παρέλαβε δὲ καὶ τὸ τοῦλδον αὐτῶν.

Ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς ἑνωθεὶς τῷ Σαῒν, ἐπισυνῆξε τοὺς ὑπολειφθέντας βαρβάρους, καὶ πάλιν διενοοῦντο κατὰ τοῦ βασιλέως χωρεῖν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐπὶ τὴν τῶν Οὔννων χώραν καὶ ταῖς τούτων δυσχωρίαις ἤλαυνεν ἐν τόποις τραχέσι καὶ δυσβάτοις. οἱ δὲ βάρβαροι ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν. οἱ μέντοι Λαζοὶ ἅμα τοῖς Ἀβασγοῖς δειλιάσαντες, ἀπέσπασαν ἑαυτοὺς τῆς τῶν Ῥωμαίων συμμαχίας, καὶ οἴκαδε ἀνεχώρησαν. ὁ δὲ Σαῒν ἡσθεὶς ἐπὶ τούτῳ, θυμῷ πολλῷ σὺν τοῖς βαρβάροις ἐχώρει κατὰ Ἡρακλείου. ὁ δὲ βασιλεὺς λόγοις τὸν στρατὸν ἀναπτερώσας, B παρῄνει λέγων· Τὸ πλῆθος ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, μὴ ταραττέτω. Θεοῦ γὰρ θέλοντος, εἷς διώξει χιλίους. θύσωμεν οὖν τῷ Θεῷ ἑαυτοὺς, ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν σωτηρίας, λάβωμεν στέφη μαρτύρων, ἵνα ὁ μέλλων ἡμᾶς ἐπαινέσῃ χρόνος. τούτοις καὶ ἄλλοις πλείοσι παραθαρρύνας τὸν στρατὸν, φαιδρῷ τῷ προσώπῳ ἐξαρτύει τὸν πόλεμον. καὶ στάντες ἐπ' ἀλλήλοις ἀπὸ μικροῦ διαστήματος ἕωθεν μέχρις ἑσπέρας, ἀλλήλοις οὐ συνέβαλον. ἑσπέρας δὲ καταλαβούσης, ὁ βασιλεὺς τῆς ὁδοιπορίας εἴχετο· καὶ οἱ βάρβαροι πάλιν ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν. ἐναλλάξαντες δὲ τὴν ὁδὸν, προλαβεῖν τοῦτον βουλόμενοι, ἐμπίπτουσιν εἰς τόπον τελματώδη, καὶ ἠναγκάσθησαν ἐξελθεῖν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν γῆν Περσαρμενίας παρέτρεχε. τῆς γῆς δὲ ἐκείνης ὑπὸ τῶν Περσῶν κρατουμένης, πολλοὶ C συνέτρεχον τῷ Σαρβαραζᾷ, καὶ ηὔξετο ὁ λαὸς αὐτοῦ· χειμῶνος δὲ ἐπιγενομένου, ἐσκορπίσθη ἕκαστος εἰς τὸν ἴδιον τόπον. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς, διενοεῖτο ἐν νυκτὶ κλέψαι τὸν πόλεμον. καὶ ἐπιλεξάμενος ἱππεῖς εὐσθενεῖς, καὶ τοῦ στρατοῦ τοὺς ἀνδρειοτέρους διελὼν, προάγειν τοὺς μὲν ἐκέλευσε κατὰ τῶν βαρβάρων· αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἑτέροις ὀπίσω τούτων εἵπετο. σπεύσαντες δὲ κατέλαβον χωρίον Ἀλβανῶν ὥρᾳ θ'. τῆς νυκτός. τῶν δὲ Περσῶν γνόντων τὴν ἔφοδον, καὶ ὁρμησάντων κατ' αὐτῶν, οἱ Ῥωμαῖοι τούτους πάντας ἀνεῖλον, παρὲξ ἑνὸς τὸ τοῦ λόγου, πυρφόρου ὃς καὶ τῷ βαρβάρῳ ἐμήνυσεν. ὁ δὲ βάρβαρος γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος ἵππῳ ἐπιβὰς φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο. τούτου τὰς γυναῖκας καὶ πᾶν τὸ Περσικὸν ἄνθος, ἄρχοντάς τε καὶ σατράπας, καὶ στρατιώτας ἐπιλέκτους καταλαβὼν ἀνελθόντας ἐπὶ τῶν δωμάτων, καὶ πόλεμον κροτοῦντας, D διὰ πυρὸς καθεῖλε· καὶ οὓς μὲν ἔκτεινε, οὓς δὲ πυρὶ ἀνάλωσεν, οὓς δὲ αἰχμαλώτους ἔλαβεν· ὀλίγοι δὲ πάνυ φυγόντες ἐσώθησαν. ἔλαβε δὲ καὶ τὰ ὅπλα τοῦ βαρβάρου, τήν τε χρυσῆν ἀσπίδα, καὶ μάχαιραν, καὶ δόρυ, καὶ τὴν χρυσῆν καὶ διάλιθον ζώνην, καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ. ταῦτα δὲ λαβὼν, χωρεῖ κατὰ τῶν διεσπαρμένων ἐν τοῖς χωρίοις. οὓς καὶ διώξας πολλοὺς ἔκτεινε, καὶ δεσμίους ἔλαβεν· εἶτα ἐπισυνάξας τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον μετὰ χαρᾶς, ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρεχείμασε.

Τῷ ιε'. ἔτει, ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος μετὰ τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ τὴν τῶν Σύρων ὁδὸν, τὴν ἐπὶ τοῦ Ταύρου ὑπερβὰς, ἐν ἑπτὰ ἡμέραις κόπῳ πολλῷ καταλαμβάνει τὸν Τίγριν ποταμόν. εἶτα τὴν Μαρτυρόπολιν, καὶ τὴν Ἄμιδαν· καὶ διαναπαύονται ὅ τε στρατὸς, καὶ ἡ αἰχμαλωσία. E ἐντεῦθεν γράμματα πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πάντα ἐδήλωσε, καὶ χαρὰν τῇ πόλει ἐνεποίησεν. ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ· ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἴλην στρατιωτῶν, ἀπέστειλε φυλάττειν τὰς πρὸς αὐτὸν ἀγούσας κλεισούρας· καὶ αὐτὸς τὰς πρὸς ἀνατολὴν ἐκδραμὼν διεξόδους, ἀντιπρόσωπος ἤει τοῖς βαρβάροις· καὶ περάσας τὸν Νυμφίον ποταμὸν, κατα-

λαβεῖ τὸν Εὐφράτην, ἐν ᾧ ὁ πλεκτὴ γέφυρα ἐκ σχοινίων καὶ ἐρίων ὤν, ἣν ὁ Σαρβαραζᾶς λύσας, ἐπὶ τὴν ἑτέραν γῆν πᾶσαν μετήγαγε. παραδραμὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν ποταμὸν εὗρε πόρον, καὶ ἀκινδύνως τοῦτον ἐπέρασε παραδόξως τῷ Μαρτίῳ μηνί. καὶ καταλαβὼν τὰ Σαμόσατα, πάλιν τὸν Ταῦρον διαβὰς, εἰς Γερμανίκειαν ἀφίκετο. καὶ περάσας τὴν Ἄδαναν, ἦλθεν εἰς τὸν Ταῦρον ποταμόν. ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς τὴν γέφυραν πάλιν ἐκτείνας, τὸν Εὐφράτην ἐπέρασε, καὶ ἠκολούθει ὀπίσω αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας τὸν Σάρον, διανέπαυσε τὸν στρατόν. καταλαμβάνει δὲ ὁ βάρβαρος, εἰς τὸ ἀντίπεραν μέρος. ἑωρακὼς δὲ τὸν ποταμὸν, καὶ τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ προπύργια κρατηθέντα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἀπλήκευσεν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀτάκτως ἐκτρέχοντες διὰ τῆς γεφύρας πολὺν φόνον ἐποιοῦντο Περσῶν· οἷς ὁ βασιλεὺς παρῄνει, μὴ ἐκτρέχειν ἀτάκτως, μήπως γένωνται τοῖς ἐναντίοις ὁδός. οἱ δ' οὐκ ἐπείθοντο. καὶ μετ' οὐ πολὺ δίκην ἔτισαν τῆς παρακοῆς, τοῦ βαρβάρου ἐνέδρας κατ' αὐτῶν ποιησαμένου. ὡς ὁ βασιλεὺς ἑωρακὼς ἀναιρουμένους, συναπημιλλήσατο. ἀνὴρ δέ τις γιγάντειος, μέσον τῆς γεφύρας τῷ βασιλεῖ συναντήσας, προσέβαλεν. ὃν καὶ πατάξας ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ῥείθρῳ ἔρριψεν. οὗ πεσόντος, οἱ βάρβαροι εἰς φυγὴν ἐτράπησαν, καὶ τῇ στενότητι τῆς γεφύρας εἰς τὸν ποταμὸν ἐρρίπτουντο. ἄλλοι δὲ ξίφεσιν ἀνῃροῦντο, τοῦ βασιλέως μετ' ὀλίγων τινῶν γενναίως ἀντιμαχομένου ὑπὲρ ἄνθρωπον. ὡς καὶ τὸν Σαρβαραζᾶν ἐκπλαγῆναι, καὶ πρός τινα Μαργαρίτην εἰπεῖν· ὁρᾷς τὸν Καίσαρα, ὦ Κοσμᾶ; πῶς θρασὺς πρὸς τὴν μάχην ἵσταται, καὶ πρὸς τοσοῦτον πλῆθος μόνος ἀγωνίζεται; ἐκ γὰρ τῶν βασιλικῶν παρασήμων ἐγνωρίζετο. καταλαβούσης δὲ τῆς ἑσπέρας, ἀπ' ἀλλήλων διέστησαν. καὶ ὁ βάρβαρος φοβηθεὶς, διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τοὐπίσω ὑπέστρεψεν. ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πρὸς Σεβάστειαν ὥρμησε. καὶ τὸν Ἅλυν περάσας, ἐκεῖ παρεχείμασεν. ὁ δὲ Χοσρόης μανεὶς, ἔλαβε τὰ κειμήλια πασῶν τῶν ὑπὸ Πέρσας ἐκκλησιῶν· καὶ ἠνάγκαζε τοὺς Χριστιανοὺς κοινωνῆσαι τῇ τοῦ Νεστορίου θρησκείᾳ, πρὸς τὸ πλῆξαι τὸν βασιλέα.

Τῷ ιϛʹ. ἔτει, ὁ Χοσρόης νέαν ἐποιήσατο στρατιὰν, ἀπό τε ξένων καὶ πολιτῶν καὶ οἰκετῶν, καὶ παντὸς γένους. καὶ ἐκ τούτων ἐκλεξάμενος, καὶ τῷ Σαὴν παραδοὺς στρατηγῷ, ἄλλας τε νʹ. χιλιάδας ἐκ τῆς φάλαγγος τοῦ Σαρβάρου τούτοις συνῆψεν, οὓς καὶ χρυσολόχας ὠνόμασε, καὶ κατὰ τοῦ βασιλέως ἀπέστειλε. τὸν δὲ Σάρβαρον σὺν τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ στρατεύμασι κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἔπεμψεν, ὅπως τοῖς ἐκ δύσεως Οὔννοις καὶ Ἀβάρεις καλοῦσι, μετὰ καὶ Σθλαβίνων καὶ Γεπίδων συμφωνήσας, κατὰ τῆς πόλεως χωρήσωσι, καὶ ταύτην πολιορκήσωσι. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς, τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν εἰς τρεῖς διαιρέσεις ἐχώρησε. καὶ τοὺς μὲν ἔπεμψεν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως, τοὺς δὲ παραδοὺς Θεοδώρῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, κατὰ τοῦ Σαὴν πολεμεῖν ἐκέλευσε. τὸ δὲ τρίτον μέρος αὐτὸς λαβὼν, ἐπὶ Λαζικὴν ἐχώρει. καὶ τοὺς Τούρκους τῆς ἑῴας, οὓς καὶ Χαζάρους ὀνομάζουσιν, εἰς συμμαχίαν ἐκάλει. ὁ δὲ Σαὴν, σὺν τῷ νεολέκτῳ στρατῷ τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸν Θεόδωρον καταλαβὼν, πρὸς πόλεμον ὡπλίσατο. τοῦ δὲ Θεοῦ διὰ πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου συνεργήσαντος, πολέμου κροτηθέντος, χάλαζα παραδό-

A pervenit. Erat is ponte ex funibus & lana contexto instratus: quem Sarbarazas solutum, in alteram partem totum transtulit. Cæterum Heraclius vadum fluminis reperit, dum ad ripam ejus decurrit: itaque præter omnium opinionem Euphraten transit, mense Martio. Inde occupatis Samosatis, rursum Taurum transit, & Germaniciam pervenit: Adanaque peragrata, ad Taurum amnem accedit. Interim Sarbarazas rursum ponte extento Euphrateo trajicit, Romanosque insequitur. Imperator Saro transmisso, exercitum quiete relaxat. Venit & barbarus ad alteram fluminis partem, cumque cerneret amB nem, pontem, & propugnacula in eo a Romanis occupata, castra posuit. Romani porro incomposito agmine per pontem excurrentes, multos Persas interfecerunt: nequicquam Imperatore monente, ne ita nullo ordine evagarentur, atque insidiis se hostium exponerent. Itaque non multo post a Persis per insidias circumventi, pœnas suæ contumaciæ ac temeritatis dederunt. Ipse tunc Imperator suis in periculo constitutis opem tulit: ac quemdam gantiformem in medio pontis secum congressum ferit, inque profluentem deturbavit. cujus casu reliqui etiam barbari territi cum fugam facerent, obsistente pontis angustia, alii in amnem dejecti, alii gladiis interfecti sunt. Imperator eo tempore paucis C quibusdam stipatus pugnam obiit, fortitudine quam pro hominis natura majore: adeo quidem, ut Sarbarazas admiratione perculsus, cuidam Margaritæ dixerit: Videsne o Cosma Cæsarem? (agnoscebatur autem insignibus imperatoriis) quanta is audacia prælium subsistit, solusque contra tantam multitudinem certat? Nox superveniens prælium diremit. Barbarus autem sibi metuens, retro abiit. Imperator porro suos ad Sebasteam adducit: ac trajecto Haly flumine, ibi hyemat. At Chosroes insania percitus, donaria omnium ecclesiarum quæ sub Persis erant, abstulit: utque Heraclio ægre faceret, Christianos omnes ad societatem Nestorianæ religionis adegit.

Edit. Paris. pag. 425.

277

Anno decimosexto, Chosroes noD vum conscribit exercitum, de peregrinis, civibus & servis, omnique hominum sorte. Ex his delectos Saino ducendos mandat, additis de Sarbari exercitu IↃↃↃ. millibus, quos & Chrysolochas nominat, quasi aureum agmen, eumque adversus Heraclium mittit. Sarbarum cum reliquis copiis ad Constantinopolin proficisci jubet, ut initis pactis cum Hunnis occidentalibus (qui & Avares nominantur) ac Slavinis & Gepidis, urbem obsidere atque oppugnare curet. His perceptis Heraclius, in tres partes suum exercitum dividit. Harum unam urbi præE sidio mittit, alteram Theodoro fratre suo duce, adversus Sainum rem gerere jubet: ipse cum tertia Lazorum ditionem petit, Turcorumque orientalium (quos & Chazaros appellant) auxilia ambit. Sainus cum recenti suo exercitu in Theodorum Heraclii fratrem incidens, ad pugnam se parat. Qua conserta, impetratum est Dei auxilium Deiparæ intercessione, ita ut grando inopinata in barbaros deferretur, multosque eorum feriret,

cum interim omnis tempestatis expers esset Romanus exercitus. Fusi eo prælio sunt a Romanis Persæ, magnaque clade affecti. Chosroes ea de causa gravem in Sainum iram concepit: atque hic præ mœrore in morbum incidit, eoque est exanimatus. In cadaver Chosroes variis contumeliis deſæviit.

Chazari, Turci.

Cæterum Chazari, perruptis Caspiis portis, in Persidem impressionem faciunt, in Androegæ regionem, duce Zebeelo, qui dignitate erat a Chagano proximus. Quacumque eos impetus tulit, Persas captivos abducunt, pagos urbesque incendunt. His Heraclius ex Lazis movens occurrit, estque cum suo exercitu peramice & hilariter a Zebeelo salutatus: qui filium suum belli socium Imperatori relinquens, domum versus abiit. Imperator his auctus auxiliis, in Chosroem contendit. Interim Sarbarus Chalcedonem adoritur. Et Avares ex Thra-

Byzantium obsessum ab Avaribus.

Edit. Paris. pag. 416.

cia effusi, Constantinopolin obsident, machinis ad oppugnandum aptatis: accitaque innumera sculptarum navium ex Istro multitudine, sinum qui in cornu erat iis opplent. Cum autem per decem dies terra marique urbem oppugnassent, vi & auxilio Dei, ac inviolatæ virginis Deiparæ intercessione victi, amissis terra marique ingenti numero suis, magno cum dedecore discesserunt. Tale enim eis quippiam usuvenit. Viderunt barbari prima hice, cum sol oriretur, mulierem quamdam illustrem eunuchis comitatam porta Blachernarum exeuntem. quam cum opinarentur Heraclii uxorem esse, & ad suum principem ob mariti absentiam ire pacis petendæ causa, transitum ei concesserunt, subsequentem ex urbe hominum turbam ipsi adorturi. ut vero fossæ ambitum egressam, non ire ad principem viderunt, insecuti sunt usque apud locum cui Veteris saxi nomen est: ibi cum fere jam essent assecuti, illa cum suis ex oculis & conspectu eorum evanuit. ipsi autem tumultu concitato inter se congressi, ad vesperam usque mutuo strages ediderunt. Mane insequentis diei, dux causam inquirens, quod majorem suorum partem intestino conflictu periisse videret, turpiter domum rediit. Statim quoque classis ab obsidione recessit: quam domum revertentem, in Euxino mari oborta tempestas ita afflixit, ut perpauci ad suos redierint. Sarbarus, tametsi hæc ei molesta acciderant, tamen obsidionem Chalcedonis non solvit: sed hyemavit ibi, populans transmarina & urbes evertens.

Anno decimoseptimo, hyeme in Persidem Heraclius cum Turcis ingressus improviso, Chosroem perterruit. Sed Turci hyemem, ac crebras Persarum excursiones ægre ferentes, neque tolerandis ærumnis socios se Imperatori præbere sustinentes, paulatim ex castris dilabi, tandemque universi desertis Romanis domum reverti cœperunt. Tum Imperator suos ita est allocutus: Videtis, fratres, neminem nobis adesse velle, præter unum Deum, & quæ eum sine semine peperit Virginem. ideo fit, ut cælitus nobis misso auxilio, in nobis ac omnibus istis suam demonstret potentiam. Chosroes omnibus suis e-

A ξας κατὰ τῶν βαρβάρων κανὼν ἐχθῆ, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐπάταξεν. ὁ δὲ τῶν Ῥωμαίων παράταξις, γαλήνης ἀπήλαυσε. τρέπουσι δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς Πέρσας, καὶ ἀναιροῦσι πλήθη πολλά· ὅπερ μαθὼν ὁ Χοσρόης, ὀργίζεται κατὰ τοῦ Σαΐν, ὃς καὶ πολλῆς ἀθυμίας νόσῳ περιπεσὼν τελευτᾷ. τούτου τὸν νεκρὸν Χοσρόης πολλαῖς αἰκίαις ὑπέβαλεν. οἱ δὲ Χάζαροι διαῤῥήξαντες τὰς Κασπίας πύλας, τῇ Περσίδι εἰσβάλλουσιν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἀνδροηγᾶ, σὺν τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Ζιεβὴλ, δευτερεύοντι τοῦ Χαγάνου τῇ ἀξίᾳ. καὶ ἐν οἷς ἂν τόποις διέβαινον, τούς τε Πέρσας ᾐχμαλώτευον, καὶ τὰς κώμας καὶ πόλεις πυρὶ παρεδίδοσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπάρας ἀπὸ Λαζικῆς τούτοις συνάντησεν. ὁ δὲ Ζιεβὴλ μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ χαρᾶς ἠσπά-
B σατο τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. προσήνεγκε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ πρὸς συμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. λαβὼν δὲ τούτους ὁ βασιλεὺς, κατὰ Χοσρόου ἐχώρει. ὁ δὲ Σάρβαρος τῇ Χαλκηδόνι προσβαλὼν, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄβαρις ἐκ τῆς Θρᾴκης τῇ πόλει πλησιάσαντες, ταύτην ἑλεῖν ἐβούλοντο, μηχανὰς κατ' αὐτῆς ποιήσαντες. πλῆθός τε ἄπειρον καὶ ἀριθμοῦ κρεῖττον ἐκ τοῦ Ἴστρου ἐνέγκαντες σκαφῶν γλυπτῶν, τὸν κόλπον τοῦ κέρατος ἐπλήρωσαν. δέκα δὲ ἡμέρας τῇ πόλει παραταξάμενοι, διά τε γῆς καὶ θαλάσσης τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ συνεργίᾳ, καὶ τῇ τῆς ἀχράντου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου πρεσβείᾳ, ἡττήθησαν, καὶ πλήθη πολλὰ ἀποβαλόντες ἔν τε γῇ καὶ θαλάσσῃ, μετὰ μεγάλης αἰσχύνης ὑπέστρεψαν. τοιοῦτον γὰρ συνέβη αὐτοῖς. εἶδον οἱ βάρβαροι πρωΐας οὔσης, καὶ τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος,
C ἀπὸ τῆς πόρτης τῶν Βλαχερνῶν ἐξελθοῦσαν γυναῖκα περιφανῆ, μετὰ καὶ εὐνούχων τινῶν. ὑπολαβόντες δὲ τὴν βασίλισσαν εἶναι, τὴν τοῦ Ἡρακλείου γυναῖκα, καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν ἐξέρχεσθαι εἰρήνης ἕνεκα, διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν βασιλέα ἐν τῇ πόλει, πάροδον αὐτῇ ἐποίησαν, ἵνα καὶ λαὸς ἕτερος ἐξελθὼν, ὑποχείριος αὐτοῖς γένηται. εἶτα ὡς εἶδον αὐτὴν τὴν τοῦ φοσσάτου περιοχὴν ἐξελθοῦσαν, καὶ μὴ ἀπελθοῦσαν πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, δίωκουσιν ὄπισθεν αὐτῆς· καὶ ὡς δῆθεν ἐπλησίασαν αὐτῇ κατὰ τόπον τῆς λεγομένης παλαιᾶς πέτρας, αὐτὴ μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῇ ἄφαντοι γεγόνασιν· αὐτοὶ δὲ ἀλλήλοις συμπλακέντες, θορύβου μεγάλου ποιοῦντος τὸ πλῆθος, καὶ ἀλλήλους κατασφάζουσιν ἕως ἑσπέρας. πρωΐας δὲ γενομένης τὴν αἰτίαν ζητήσας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἐπεὶ τὸ πλεῖον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐμφυλίαις ἀναλω-
D θὲν εὗρεν, ὑποστρέφει μετ' αἰσχύνης εἰς τὰ ἴδια. οἱ δὲ τοῦ πλοΐμου καὶ αὐτοὶ τούτους ἰδόντες ὑποχωρήσαντας, εὐθέως ἀνεχώρησαν· οὓς κατὰ τὸν Εὔξεινον πόντον ζάλη καταλαβοῦσα, ὀλίγους τινὰς ἀπελθεῖν εἰς τὰ ἴδια ἀφίησιν. ὁ δὲ Σάρβαρος ἐπὶ τούτοις ἀχθεσθεὶς, ὅμως τὴν Χαλκηδόνα παρακαθήμενος οὐ μετέστη· ἀλλ' αὐτοῦ ἐχείμασε, πραιδεύων τὰ περατικὰ μέρη, καὶ ἀφανίζων τὰς πόλεις αὐτῶν.

Τῷ ιζ'. ἔτει, εἰσβαλὼν ἐν Περσίδι ὁ Ἡράκλειος, σὺν τοῖς Τούρκοις, ἀπροσδοκήτως διὰ τὸν χειμῶνα εἰς ἔκστασιν ἐνέβαλε τὸν Χοσρόην. οἱ δὲ Τοῦρκοι τόν τε χειμῶ-
E να ὁρῶντες, καὶ τὰς συνεχεῖς ἐκδρομὰς τῶν Περσῶν, τῷ τε βασιλεῖ μὴ φέροντες συγκοπιᾷν, ἤρξαντο κατ' ὀλίγον ὑποῤῥεῖν, καὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ βασιλεὺς διελάλησε τῷ λαῷ αὐτοῦ, λέγων· γνῶτε ἀδελφοὶ, ὅτι οὐδεὶς ἡμῖν συμμαχῆσαι θέλει, ἀλλ' ἢ μόνος ὁ Θεὸς, καὶ ἡ τοῦτον τεκοῦσα ἀσπόρως Θεοτόκος. τοῦτο δὲ γίνεται, ὅπως δείξῃ ἐν ἡμῖν καὶ πᾶσι τούτοις τὴν ἑαυτοῦ δυναστείαν, καταπέμψας ἡμῖν τὴν αὐτοῦ βοήθειαν. ὁ δὲ Χοσρόης ἐπισυνάξας πάντα τὰ στρατεύματα αὐτοῦ,

αὐτῷ, προβάλλεται αὐτοῖς στρατηγὸν Ῥαζάτην· ἄνδρα πολεμικώτατον, καὶ ἀνδρεῖον, καὶ κατὰ Ἡρακλείου πέμπει. ὁ δὲ βασιλεὺς τάς τε πόλεις καὶ κώμας Περσίδος ἐπυρπόλει, καὶ τοὺς κρατουμένους Πέρσας ἀνεῖλεν ἐν ῥομφαίᾳ. τῷ Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατέλαβεν εἰς τὴν χώραν Χαμαιθᾶ, καὶ διανέπαυσε τὸν λαὸν ἑβδομάδα μίαν. ὁ Ῥαζάτης δὲ ἐλθὼν ἠκολούθει ὄπισθεν· τῶν Ῥωμαίων ἀναλισκόντων τὰς τροφὰς, ὄπισθεν αὐτοὺς πεινῶν ἠκολούθει, ὡς πολλὰ τῶν ἀλόγων αὐτοῦ διαφθαρῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ πρώτῃ τοῦ Δεκεβρίου μηνὸς διαβὰς τὸν Ζαβᾶν ποταμὸν, πλησίον τῆς πόλεως Νινευὴ κατεσκήνωσε. κατέλαβε δὲ καὶ ὁ Ῥαζάτης. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποστέλλει Βαάνην τὸν στρατηλάτην μετ' ἐπιλέκτων στρατιωτῶν ὀλίγων· ὁ δὲ εὑρὼν βάνδον τῶν Περσῶν, ἐξ αὐτῶν κς' κρατήσας, ἤνεγκε πρὸς τὸν βασιλέα, τοὺς ἄλλους φονεύσας. ἤνεγκε δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κόμητος αὐτῶν καὶ τὸ σπαθίον αὐτοῦ ὁλόχρυσον, καὶ τὸν σπαθάριον τοῦ Ῥαζάτου. ὃς καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ, ὅτι ὡρισμένος ἐστὶν ὁ Ῥαζάτης πολεμῆσαί σοι. καὶ τρισχιλίους ὡπλισμένους ἀπέστειλεν αὐτῷ Χοσρόης, ἀλλ' ἀκμὴν οὐκ ἔφθασαν. ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς, προαπέστειλε τὸ τοῦλδον ἔμπροσθεν, καὶ αὐτὸς ἐπηκολούθει. εὑρὼν δὲ τόπον ἐπιτήδειον, ἠθέλησε συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ Ῥαζάτου πρὸ τοῦ ἑνωθῆναι τοῖς τρισχιλίοις. καὶ προπηδήσας πάντων ὁ βασιλεὺς, ἄρχοντι μεγάλῳ τῶν Περσῶν συναντᾷ, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ τῆς Θεοτόκου καταβάλλει τοῦτον. εἶτα καὶ δεύτερον ὁμοίως, καὶ τρίτον, ὅστις ἔδωκε τῷ βασιλεῖ μετὰ δόρατος εἰς τὸ χεῖλος. μάχης οὖν κροτηθείσης σφοδρᾶς, πίπτει ὁ Ῥαζάτης, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ σχεδὸν πάντες, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. ἔπεσον δὲ Ῥωμαῖοι πεντήκοντα, ἐξ ὧν δέκα ἀπέθανον· ἵστατο δὲ ὁ πόλεμος ἀπὸ πρωΐας ἕως ὥρας ἑνδεκάτης, καὶ τροπὴ οὐκ ἐγένετο. καὶ τὴν μὲν νύκτα ἡσύχασαν. περὶ ὥραν δὲ η'. τῆς νυκτὸς λαβόντες οἱ Πέρσαι τὸ φοσσάτον αὐτῶν, ἠπλήκευσαν εἰς πόδας ὄρους τραχέος, ἔμφοβοι. οἱ Ῥωμαῖοι δὲ εὑρόντες τὸν τοῦ Ῥαζάτου νεκρὸν, ἔλαβον τὸ σκουτάριον αὐτοῦ ὁλόχρυσον, καὶ τὸ λωρίκιον, καὶ τὰ βραχιόνια αὐτοῦ, καὶ τὴν σέλλαν, πάντα ὁλόχρυσα, καὶ τὸ σκαραμάγγιον αὐτοῦ. κατεσχέθησαν δὲ καὶ ζῶντες πολλοί. ὁ δὲ βασιλεὺς θαρσοποιήσας τὸν στρατὸν, κατὰ Χοσρόου ἤλαυνεν, ὅπως τοῦτον ἐκφοβήσας, πείσῃ ἀποστεῖλαι πρὸς Σάρβαρον, ἀναχωρῆσαι τοῦ Βυζαντίου. διαπεράσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς γεφύρας τοῦ μικροῦ Ζαβᾶ, κατεσκήνωσεν εἰς τοὺς οἴκους τοῦ Ιεσδιμὸν, ἑορτάσας ἐν αὐτοῖς τὴν Χριστοῦ γέννησιν. ἐκεῖθεν δὲ διελθὼν ὁ βασιλεὺς, κατέλαβεν ἕτερον παλάτιον τοῦ Χοσρόου, λεγόμενον Ῥοῦσα, καὶ τοῦτο κατέστρεψεν. ἐξ ἐκείνου δὲ εἰς ἕτερον κατέλαβε παλάτιον, τὸ λεγόμενον Βεκλάλ, ἐν ᾧ καὶ ἱπποδρόμιον ἦν, καὶ στρουθοκάμηλοι τρεῖς σιτιστοὶ, καὶ δορκάδες φ'. καὶ σύαγροι ρ'. πρόβατα δὲ καὶ χοῖροι καὶ βόες, ὧν οὐκ ἦν ἀριθμός. καὶ πάντα δέδωκε τῷ λαῷ· τινὲς δὲ τῶν συνόντων τοῖς Πέρσαις Ἀρμενίων, προσῆλθον τῷ βασιλεῖ λέγοντες, ὅτι ὁ Χοσρόης μετὰ τῶν ἐλεφάντων καὶ τοῦ ἰδίου στρατοῦ, πλησίον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Δυσταγέρδη κατεσκήνωσεν, ἐκδεχόμενος συναχθῆναι πάντα τὸν στρατὸν αὐτοῦ, τοῦ πολεμῆσαί σοι. καὶ εὐθέως πυρπολήσας πάντα ὁ βασιλεὺς, ἔρχεται πλησίον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Δυσταγέρδη, ἐν ᾧ καὶ εὗρε βάνδα Ῥωμαίων, ἅπερ ἐν διαφόροις χρόνοις ἔλαβον οἱ Πέρσαι· καὶ εἴδη τινὰ, οἷον ἀλόην πολ-

A exercitibus contractis, iis præficit Razasten, virum bellicosissimum, ac insigni fortitudine, eumque adversus Heraclium mittit. Heraclius pagis urbibusque Persidis igne evastatis: & Persis, quos cepisset, gladio interfectis: Octobri mense Chamaitha regionem occupat, ibique VII dierum quiete exercitum reficit. *Edit. Paris. pag. 417.* Insequebatur a tergo Razastes, sed (quod Romani alimenta omnia absumebant) fame urgebatur, eaque multa ipsius jumenta peribant. Primæ Decembris die Heraclius Zabæ flumine trajecto, haud procul Ninive castra metatur: eodemque Razastes supervenit: Tum Imperator Boanem exercitus du-

B cem cum delectis militibus paucis emittit. Is in banduin Persicum incidens, reliquis occisis, XXVI captos ad Heraclium adducit, afferens una caput Comitis eorum, & ejus pugionem ex solido auro, ac Razastæ * armigerum. (* satellitem v. Meurs.) Hic indicat Heraclio, decrevisse Razastem prælio congredi, ac tria armatorum millia ei a Chosroe missa, nondum tamen advenisse. His cognitis Imperator * tuldum præmittit, atque ipse subsequitur: (* v. Meurs. Gloss.) nactusque locum opportunum, statuit pugnam committere, priusquam ad Razastem tria ista millia accederent. Ita ante alios omnes prosiliens, ductori cuidam Persarum vasto homini occurrit, eumque Dei (Heraclii victoria.) & Deiparæ auxilio dejicit: tum alium,

C ac porro tertium, qui ei hasta labium sauciarat. Ita tum acri prælio conferto, Razastes, ac qui cum eo erant ductores, prope omnes ceciderunt, majorque exercitus eorum pars. de Romanis ceciderunt quinquaginta, ex quibus decem mortui sunt. duravit pugna a primæ luce usque ad vesperam, ac neutri loco cesserunt. Nox ea quieta fuit. Sed circa horam noctis octavam Persæ suis rebus diffidentes, evulsum vallum in montis asperi pedem transtulerunt. Romani invento Razastæ cadavere, clypeum ejus totum aureum, tum loricam, & brachiorum integumenta ac sellam, omnia ex solido auro confecta, abstulerunt, nec non scaramangium ejus.

D Multi etiam Persæ vivi in potestatem hostium venerunt. Imperator, postquam suorum militum animos oratione confirmavit, in Chosroen ducit, uti hunc terrore objecto eo adigat, ut is ab obsidione Byzantii Sarbarum revocet. Transgressus ergo parui Zabæ pontes, in ædibus Jesdemonis divertit, ibique Christi natalem celebravit. Hinc ad aliud Chosroæ palatium venit, quod Rusa dicebatur, idque evertit. Inde aliud occupat palatium, nomine Beclamum. In eo erat circus, & altiles struthiones tres, capreæ quingentæ, apri centum, multitudo innumera ovium, porcorum

E & boum. hæc omnia populo dedit. Quidam vero Armenii, qui cum Persis degebant, ad Heraclium se contulerunt, *pag. 418.* nunciantque Chosroem cum elephantis copiisque suis commorari apud palatium suum, nomine Dystagerdam, pugnamque differre dum reliquos milites contrahat. Imperator ergo igni omnia statim vastans, ad palatium Dystagerdam accedit. In eo invenit banda Romanorum, quæ diversis temporibus Persæ ceperant: tum

178 varias rerum species, ut aloen, & magna aloes ligna, nec non metaxam, piper, carbasinas camisias innumeras, saccarum, gingiber, * asemum, vestes holosericas, pelliceam vestem stragulam, tapetes acu pictos, magna copia. Hæc omnia, quia ob pondus erant molesta futura, igne cremaverunt. Confugerunt etiam ad Heraclium multi captivi Edesseni, Alexandrini, aliarumque nationum ingens multitudo. Ibi Theophania festum diem egit. Palatia autem Chosroæ pretiosissima, admirabilia, & rerum stuporem incutientium plena funditus diruit; ut doceret (sic enim ajebat) Chosroem, quantum doloris Romani percepissent, ipso eorum urbes incendente. At vero Chosroes, antequam Dastagerdam Heraclius pervenisset, omnibus inscii perforato urbis muro, cum uxoribus & liberis exiverat. & qui uno die quinque millia passuum iter facere nequiverat, tunc fuga viginti quinque millia confecit: cumque transivisset Ctesiphontem, & ultra Tigrim fluvium pervenisset, in castellum quoddam se cum uxore & tribus filiabus suis abdidit. Cum autem quidam Persæ Chosroæ per calumniam significarent, Sarbarum rebus Romanis

179 studere: rex satellitem suum ad collegam ejus Cardaricham mittit, qui tum apud Chalcedonem erat: eique mandat, ut Sarbarum occidat, exercituque recepto in Persidem contendat. Tabellarius iste in finibus Galatiæ a Romanis interceptus fuit, & Byzantium ad Imperatoris filium abductus. Is Sarbaro confestim accito, literas ad Cardaricham scriptas demonstrat. Sarbarus re certo cognita, cum Imperatoris filio & patriarcha pacem componit; literisque Chosroæ adulteratis, alios quadringentos satrapas, principes ac tribunos militum inscribit, quasi eos secum interfici rex jussisset. tum toto exercitu & Cardaricha convocatis, epistolam recitat: Cardarichamque interrogavit, hocne sibi agendum putaret? Principes eam ob rem ira perciti, Chosroæ regnum abrogant: & cum Imperatore pacem faciunt, ea conditione, uti absque maleficio domum discedant. Heraclio autem per literas pacificationem requirenti, eam Chosroes cum denegaret, odia sui populi in se concitavit. Rursum inde subditorum suorum exercitum cogit, eumque jubet se cum Razatis copiis conjungere, & ad Narbam amnem consistere, ac pontem, simul ac Heraclius transisset, rescindere. Heraclius his intellectis, ad Siazur (loci nomen id est) redit, urbesque & totam regionem incendio vastat. Ibi se ei conjungit Gundufundus, qui sub Sarbaro tribunus militum fuerat, cum aliis multis: & indicat, Chosroem statuisse Merdasam filiorum suorum minimum regno inaugurare: Siroen natu maximum id concedere nolle: se, aliosque viginti duos Comites, & magnam hominum multitudinem sibi adjunxisse, & Chosroæ exitium moliri: quem si possint interficere, pergratum ipsis fore: sin vero, universos ad Romanos defecturos. Hæc Heraclius cum probasset, hominem comiter tractatum ad Siroen remisit, eique nunciavit, ut apertis carceribus Romanos educat, eosque armatos in Chosroen

Edit. Paris. pag. 419.

Chosroes a filio necatur.

* argentum.

A λὼν, καὶ ξύλα μεγάλα ἀλόης, μέταξάν τε καὶ πέπερι, καὶ χαρβάσια καμίσια ὑπὲρ ἀριθμόν, σάχαρ καὶ ζιγγίβερ, καὶ ἄσημον, ὁλοσηρικά τε ἱμάτια, γαυνάκας τε καὶ τάπητας ἀπὸ βελόνης, πλῆθος πολύ. ταῦτα διὰ τὸ βάρος, κατέκαυσαν. προσέφυγον δὲ τῷ βασιλεῖ πολλοὶ αἰχμάλωτοι, Εδεσσηνοί τε καὶ Αλεξανδρεινοὶ, καὶ ἀπὸ ἄλλων ἐθνῶν πλῆθος πολύ. ἐποίησε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνταῦθα τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Θεοφανίων, καταστρέφων τὰ τοῦ Χοσρόου παλάτια ὑπέρτιμα καὶ θαυμαστὰ, καὶ ἐκπλήξεως γέμοντα, ἕως ἐδάφους, ἵνα μάθῃ (φασὶν) ὁ Χοσρόης, οἷον πόνον εἶχον οἱ Ρωμαῖοι, τῶν πόλεων αὐτῶν πυρπολουμένων ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Χοσρόης

B πρὸ τοῦ καταλαβεῖν τὸν βασιλέα εἰς Δασταγέρδαν, τρυπήσας τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, ἐξῆλθεν ἀγνοούντων πάντων μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ. καὶ ὁ μὴ δυνάμενος ποιῆσαι εἰς ὁδὸν μίλια πέντε τὴν ἡμέραν, ἀπῆλθε φεύγων κε'. καὶ διελθὼν τὴν Κτησιφῶντα πέραν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ, εἴς τι φρούριον εἰσῆλθε μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ τῶν τριῶν θυγατέρων αὐτοῦ. τινὲς δὲ τῶν Περσῶν, διέβαλον τὸν Σάρβαρον πρὸς Χοσρόην, ὡς τὰ Ρωμαίων φρονοῦντα, καὶ ἀποστέλλει σπαθάριον αὐτοῦ πρὸς Καρδαρίγαν τὸν συστράτηγον τοῦ Σαρβάρου εἰς Χαλκηδόνα, ἵνα τὸν Σάρβαρον ἀποκτείνῃ, καὶ τὸν λαὸν ἀναλαβόμενος, σπεύσῃ εἰς Περσίδα. ὁ δὲ τὰ γράμματα κομίζων, συλλαμβάνεται περὶ τὴν Γαλατίαν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, οἵ τινες εἰς τὸ Βυζάντιον αὐ-

C τὸν ἀπήγαγον, πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ παραχρῆμα μεταπέμπεται Σάρβαρον, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ τὴν πρὸς Καρδαρίγαν ἐπιστολήν. ὁ δὲ πληροφορηθεὶς, ποιεῖ συνθήκας μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ πατριάρχου. καὶ φαλσεύσας τὴν ἐπιστολὴν Χοσρόου, ἐντίθησι σὺν αὐτῷ καὶ ἄλλους τετρακοσίους σατράπας καὶ ἄρχοντας καὶ χιλιάρχους ἀποκτανθῆναι. συναθροίσας οὖν ἅπαντας, καὶ τὸν Καρδαρίγαν, καὶ ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν, ἔφη τῷ Καρδαρίγᾳ. συνορᾷς τοῦτο ποιῆσαι; οἱ δὲ ἄρχοντες θυμοῦ πλησθέντες, τὸν Χοσρόην ἀπεκήρυττον, πρὸς δὲ τὸν βασιλέα συνθήκας ἐποίησαν εἰρηνικὰς, ἵνα μηδὲν λυμηνάμενοι, ἐπὶ τὰ ἴδια ἀπέλθωσιν. ὁ δὲ Ηράκλειος ἔγραψε τῷ Χο-

D σρόῃ περὶ εἰρήνης· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο, καὶ διὰ τοῦτο ὁ λαὸς ἐμίσησε τὸν Χοσρόην. ὃς πάλιν ἐστράτευσε τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλεν ἑνωθῆναι τῷ στρατῷ τοῦ Ραζάτου, καὶ στῆναι εἰς τὸν Ναρβᾶ ποταμὸν, καὶ ἅμα τῷ περάσαι τὸν βασιλέα κόψωσι τὰς γεφύρας. ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς, ἀνέρχεται εἰς τὸ Σιαζοὺρ, καὶ ἐμπιπρᾷ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις. προσέρρυη δὲ αὐτῷ Γουνδουφουνδὸς ὁ χιλίαρχος Σαρβάρου, καὶ ἄλλοι πολλοί· οἳ καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ, ὅτι ὁ Χοσρόης μέλλει στέψαι τὸν ὕστατον υἱὸν αὐτοῦ Μερδασάν· καὶ γνοὺς τοῦτο ὁ πρῶτος

E υἱὸς αὐτοῦ Σιρόης, οὐ κατεδέξατο· ἀλλὰ προσλαβόμενος ἐμὲ καὶ ἄλλους κβ'. κόμητας καὶ πλῆθος λαοῦ, εἰ μὲν δυνηθῶμεν ἀποκτεῖναι Χοσρόην, χάρις· εἰ δ' οὐ, πάντες προσρυῶμεν τῇ βασιλείᾳ σου. ταῦτα ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ φιλοτιμησάμενος αὐτὸν, πάλιν πρὸς Σιρόην ἀπέστειλε δηλώσας αὐτῷ, ἀνοῖξαι τὰς φυλακὰς, καὶ τοὺς Ρωμαίους ἐξαγαγεῖν, καὶ δοῦναι αὐτοῖς ὅπλα, καὶ οὕτω κατὰ Χοσρόου κινῆσαι. ὁ δὲ Σι-

ρόης ὕπο ποιήσας, ἐπῆλθε τῷ πατροκτόνῳ πατρὶ Χοσρόῃ· καὶ κρατήσας αὐτὸν, καὶ κλοιὰ περιθεὶς, εἰς σκοτεινὸν κατέκλεισε, καὶ ἄρτον ὀλίγον καὶ ὕδωρ διδοὺς αὐτῷ, ἐλιμαγχόνησεν αὐτόν. ἀπέστελλε δὲ πάντας τοὺς σατράπας, καὶ ἐνέπτυον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. τοὺς δὲ υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ τέκνα αὐτοῦ, ἐνώπιον αὐτοῦ κατέσφαξε. μεθ᾽ ἡμέρας δὲ ιέ. καὶ αὐτὸν τόξοις ἀνεῖλε. τότε γράφει Σιρόης πρὸς Ἡράκλειον τὴν τοῦ μιαροῦ Χοσρόου ἀναίρεσιν, καὶ εἰρήνην αἰωνίαν πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος. πάντας τοὺς ἐν Περσίδι αἰχμαλώτους ἀπέδωκεν αὐτῷ, σὺν τῷ πατριάρχῃ Ζαχαρίᾳ, καὶ τοῖς τιμίοις ξύλοις, τοῖς ἐξ Ἱεροσολύμων ληφθεῖσιν ὑπὸ Σαρβαραζᾶ.

Τῷ ιή. ἔτει, εἰρήνης γενομένης μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, μετὰ γραμμάτων, Σιρόῃ τῷ βασιλεῖ Περσῶν, καὶ ἀνθρώπων αὐτοῦ, ὅπως τοὺς ἐν Ἐδέσσῃ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς πόλεσι Πέρσας μετ᾽ εἰρήνης ἀποστρέψωσιν ἐν Περσίδι, καὶ ἀβλαβῶς παρέλθωσι τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν. μυστικὸν δέ τι ἐνταῦθα θεωρεῖται· τὴν γὰρ κτίσιν πᾶσαν ὁ Θεὸς ἐν ἓξ ἡμέραις ἐποίησε, καὶ τῇ ζ. ἀνεπαύσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν ἓξ ἔτεσι τὴν Περσίδα καταπολεμήσας, τῷ ζ. εἰρήνευσε, καὶ μετὰ χαρᾶς τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαμβάνει. ὁ δὲ λαὸς τῆς πόλεως, μετὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἡρακλείου, καὶ τοῦ πατριάρχου Σεργίου, μετὰ κλάδων ἐλαιῶν, καὶ λαμπάδων τοῦτον ὑποδεξάμενοι, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ εἰς τὰ βασίλεια εἰσήγαγον.

Τῷ ιθ΄. ἔτει, ἅμα ἔαρι, ἀπάρας ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλίδος, ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπορεύθη, καὶ ἀπήγαγε τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα. καὶ ἀποδοὺς τῷ Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν, ἀποκατέστησε τὸν πατριάρχην Ζαχαρίαν· ἀπήλασε δὲ πάντας τοὺς Ἑβραίους τῆς ἁγίας πόλεως, ὁρίσας μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἐξουσίαν ἀπὸ τριῶν μιλίων πλησιάζειν. τὴν Ἔδεσσαν δὲ καταλαβὼν, ἀποδίδωσι τὴν ἐκκλησίαν τοῖς ὀρθοδόξοις, ὑπὸ Νεστοριανῶν κατεχομένην ἀπὸ Χοσρόου. ἐλθὼν δὲ εἰς Ἱεράπολιν, ἤκουσεν ὅτι Σιρόης τέθνηκεν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς· καὶ ἐκράτησεν Ἀδεσὴρ ὁ τούτου υἱὸς μῆνας ζ. ὃν καὶ ἀναιρεῖ Βαραζᾶς, βασιλεύσας μῆνας ς΄. τοῦτον δὲ ἀνελόντες οἱ Πέρσαι, τὴν θυγατέρα Χοσρόου Βαρὰμ στηρίζουσι βασιλίδα, ἥτις καὶ ἐκράτησε μῆνας ζ. καὶ διαδέχεται παρὰ Ὁρμίσδα. τούτου ὑπὸ Σαρακηνῶν διωχθέντος, γίνεται ἡ βασιλεία τῶν Περσῶν ὑπὸ τοὺς Ἄραβας μέχρι τῆς σήμερον.

Τῷ κέ. ἔτει, ὄντος Ἡρακλείου ἐν Ἱεραπόλει, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν Ἀθανάσιος ὁ πατριάρχης τῶν Ἰακωβιτῶν, δεινὸς ἀνὴρ, καὶ κακοῦργος, τῇ τῶν Σύρων ἐμφύτῳ πανουργίᾳ, καὶ κινεῖ πρὸς τὸν βασιλέα λόγους περὶ πίστεως, καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ Ἡράκλειος, εἰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἀποδέξεται πατριάρχην αὐτὸν ποιῆσαι Ἀντιοχείας. ὁ δὲ ὑποκριθεὶς ἐδέξατο τὴν Σύνοδον, ὁμολογήσας τὰς δύο ἐν Χριστῷ ἡνωμένας φύσεις· ἠρώτησέ τε τὸν βασιλέα περὶ τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν θελημάτων, πῶς δεῖ ταύτας λέγειν ἐν Χριστῷ διπλᾶς ἢ μοναδικάς. ὁ δὲ βασιλεὺς γράφει πρὸς Σέργιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως· προσκαλεῖται δὲ καὶ Κῦρον τὸν Φάσιδος, Μονοθελίταις ἀμφοτέροις οὖσι, καὶ

Cedren.

A ducat. Siroes ita uti monitus erat egit, patremque suum Chosroem patricidam 180
adortus cepit, numellaque imposita in teothrosum carcerem includit, paneque exiguo & aqua præbitis fame enecat. Satrapæ quoque omnes a Siroe acciti, faciem Chosroæ conspueruot. Filios & liberos ejus, ipso inspiciente, Siroes omoes jugulavit, atque ipsum quintodecimo post die sagittis confecit. Inde missis ad Heraclium litteris, de interitu scelerati Chosroæ nunciat, perpetuam pacem cum eo componit: & captivos, quotquot in Perside erant, omnes reddit, una cum patriarcha Zacharia, & venerandis lignis, quæ Sarbarazas Hierosolymis abstulerat.

Pax inter Persas & Romanos.

B Anno xvrst Heraclius pace inter Romanos & Persas facta, fratrem suum Theodorum cum litteris, & Persis, quos captivos habuerat, ad Siroen mittit, regem Persarum, postulans ut Persæ, qui Edessæ & in Palæstina, aliisque erant urbibus fide publica per Romanorum ditionem domum reverterentur. Hic mysticum aliquid considerare par est. Quemadmodum namque Deus sex dierum spatio omnibus rebus conditis, septima quievit: ita Heraclius sexennio debellata Perside, septimom annum pacatum egit, lætusque Constantinopolin rediit. Occurrit ei populus cum Constantino Cæ- C sare, Heraclii F. & patriarcha Sergio, frondes oleaginas gestans, & faces: gratiisque Deo actis, exceptum in regiam deduxit.

Edit. Paris. pag. 420.

Aono xıx vere ineunte Heraclius Hierosolyma Coostantinopoli proficiscitur, & avehit venerabilia ac vivifica Crucis ligna: votisque Deo persolutis, patriarcham Zachariam restituit. Omnes porro Ebræos ea urbe exigit, edicto, ne iis intra tertium milliare accedere licetet. Edessa etiam recepta, ecclesiam orthodoxis reddit, quam a Chosroa Nestoriani tenuerant. Ut Hjerapolin venit, nuncium de Siroæ Persarum regis morte accipit. Successit huic Adeier filius, & regnavit meoses septem. Eum interfecit * Barrazas, regnumque men- D ses vsst tenuit. Hunc Persæ necaverunt, & regnum filiæ Chosrois Baramæ tradiderunt, quod ea gessit menses septem. Successit ei * Hormisdas: quo a Sarracenis pulso, Persicum regnum Arabibus subjectum est, inque hunc usque diem ita maoet.

Persici regni finis.

** al. Sarbaras. v. Schikard. de regib. Pers. p. 165.*

** Jasdigerdes. v. p. 170. ibid.*

Anno vigesimoquinto cum degeret Hjerapoli Heraclius, venis ad eum Athanasius Jacobitarum patriarcha, homo callidus, & (ut sunt Syri omnes natura) ad mala facinora versutia instructus. Is cum Imperatore de fide colloquitur, eique Imperator promittit, se eum, modo Chalcedonensis Concilii decreta approbet, Antiochenæ Episcopum creaturum. Athanasius id simulat, ac fatetur duas in Christo es- E se unitas naturas, simul Heraclio quæstionem proponit de actionibus & voluntatibus, utrum eæ duplices in Christo, an vero simplices dicendæ sint. Ea de re Imperator ad Sergium Constantinopolitanum, & Cyrum Phasidis episcopum scribit. quorum cum uterque a secta Monothelitarum esset, hoc est, eorum qui unicam Christo volontatem adsignaot, inveoit eos idem cum Atha- 181

Heraclius Monotheletica hæresi correptus.

nasio sentire. Quorum sententiam cum ad Joannem Papam Romanum perferiberet, est hæc ab eo improbata. Interim Georgio Alexandreæ episcopo mortuo, Cyras sufficitur. Hic in societatem adscito Theodoro Pharaneo episcopo, anitionem illam aqua submergendam constituit, nnicam Christo natnralem actionem decernens. Hoc rerum statu Sophronias Hierosolymorum episcopus deligitur. Hic convocatis episcupis, quibus præerat, decretnm Munothelitarum condemnat: actaque concilii sui ad Sergium Constantinopolis, & Joannem Romæ episcopos mittit. His audiris Heraclius pudore affectus, cum neque sua rescindere vellec, & exprobrationes non sustineret, edicto sancit, Ne vel nnicam, vel duas in Christo actiones quisquam confiteatur. Sergio mortuo, Pyrrhus episcopatui Constantinopolitano præficitur. Et Joannes Papa Romanns synodo congregata, Monothelitarum hæresin detestatur. Idem factum in Africa, Byzaca, Numidia, Manritania. Joanni Papæ Romæ mortuo, Theodoras subrogatur. Constantinopolitanu autem episcupatui Paulus præponitur, ipse quoque hæreticus.

182 Sub Theudoro illo Romæ actæ sunt caasæ Pyrrhi & S. Maximi, discipulorum ejus: & Martini, sanctissimi Papæ Romæ, qui Joanni successit, & Chersonem fuit relegatus. Hujus successor Agatho, Monuthelitas damnat. Enimvero ad hunc modum ecclesia & ab regibus & ab impiis sacrorum antistitibus conturbata, erexit se Amalecus solitudinis cultor, feriens nos, qui populus Christi famus. Prima clades tunc accidit Romani exercitus ad Gabithanem & Jermuchamum, sanguinisque effusio injusta. Deinde Palæstini, Cæsareenses, & Hierosolymitani capti sunt. Post Ægypti subsecutum excidium: ac deinceps mediterranea, insulæ, omnisque Romana ditio in potestatem hostium venerunt. Additur his Romani exercitus ac classis in Phœnicia interitus, omniumque Christianorum populorum & locorum evastationes. quarum finis nullus fuit, donec ecclesiæ persecutor infelici morte affectus est, occisus in Sicilia, in balneo Daphnes.

De Mahomete, seu Moamedo. Anno xxi, extinctus est Moamedus Sarracenorum dux, qui se vatem falso perhibuerat, mandata rei summa cognatu suo Abubachari. Cæteram Ebræi, in errorem abducti ii, cum primum ille extitit, existimarunt esse eum Messiam, quem ipsi expectabant: adeo quidem, ut decem numero viri inter eos primarii ad Moamedum se contulerint: desertaque Musis, cui se videndum Deus præbuerat, religione, ipsius amplexi superstitiosam impietatem, usque ad cædem ejus ipsi adhæserint. verum hi videntes eum carne cameli vesci, senserunt non esse id quod opinati fuerant. Res ipsa postulare videtur, ut de origine ejus dicam.

Moamedus, qui & Muchometi nomen gerit, genere ac tribu Ismaelica fuit, ad Ismaelum Abrahami F. genus referens. Nam ab omnibus illis princeps creatus fuit Nizarus, unus de Ismaeli posteris. Is duos procreavit F. Mudarum & Rabiam. Mudaro geniti sunt Cusarus, Caitus, Themines, Asiadonus, aliiq: aliqui, quorum nomina non extant. Iis cum forte

Edit. Paris. pag. 421.

A ἄδρον αὐτοὺς ὁμόφρονας Ἀθανασίου. γράφει οὖν πρὸς Ἰωάννην τὸν πάπα Ῥώμης, ἀμφοτέρων τὴν γνώμην. ἃ δὲ οὐ κατεδέξατο. Γεωργίου δὲ τοῦ Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος, Κῦρος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας γίνεται. καὶ ἑνωθεὶς Θεοδώρῳ τῷ ἐπισκόπῳ Φαρὰν, ἐποίησαν τὴν ὑδροβαφῆ ἐκείνην ἕνωσιν, μίαν καὶ αὐτοὶ γράψαντες ἐν Χριστῷ φυσικὴν ἐνέργειαν. ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων, Σωφρόνιος χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων· καὶ συναθροίσας τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους τὸ Μονοθέλητον δόγμα ἀναθεμάτισε, καὶ συνοδικῶς Σεργίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ῥώμης ἀπέστειλεν. ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἡράκλειος, ᾐσχύνθη, καὶ καταλῦσαι μὲν τὰ

B οἰκεῖα οὐκ ἠθέλησε· καὶ πάλιν τὸν ὀνειδισμὸν μὴ φέρων, ἐκτίθεται ἴδικτον, περιέχον, μήτε μίαν, μήτε δύο ἐνεργείας ὁμολογεῖν ἐν Χριστῷ. μετὰ δὲ τελευτὴν Σεργίου, Πύρρος τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο. Ἰωάννης δὲ ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος Σύνοδον ἀθροίσας, τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀνεθεμάτισεν. ὁμοίως καὶ ἐν Ἀφρικῇ, καὶ Βυζάκῃ, καὶ Νουμιδίᾳ, καὶ Μαυριτανίᾳ. Ἰωάννου δὲ τοῦ Ῥώμης κοιμηθέντος, Θεόδωρος χειροτονεῖται πάπας ἀντ' αὐτοῦ. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ Παῦλος χειροτονεῖται, καὶ αὐτὸς αἱρετικός. ἐπὶ αὐτοῦ Θεοδώρου τοῦ πάπα Ῥώμης, τὰ κατὰ Πύρρον ἐν Ῥώμῃ γενόμενα, καὶ τὸν ἅγιον Μάξιμον, τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ Μαρτῖνον τὸν ἁγιώ-

C τατον πάπαν Ῥώμης, τὸν μετὰ Ἰωάννην γενόμενον, καὶ ἐν Χερσῶνι ἐξορισθέντα, ἐπράχθησαν. τοῦτον Ἀγάθων διαδεξάμενος, τὸ Μονοθέλητον ἀποκηρύττει. οὕτω τότε ὑπό τε τῶν βασιλέων καὶ τῶν δυσσεβῶν ἱερέων τῆς ἐκκλησίας ταραττομένης, ἀνέστη ὁ ἐρημικὸς Ἀμαλὴκ, τύπτων ἡμᾶς, τὸν τοῦ Χριστοῦ λαόν. καὶ γίνεται πρώτη πτῶσις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ, ἡ κατὰ τὸ Γαβιθὰν καὶ Ἱερμουχὰμ, καὶ ἡ ἄθεσμος αἱματεκχυσία. μεθ' ἣν ἡ Παλαιστινῶν καὶ Καισαρέων καὶ Ἱεροσολυμιτῶν ἅλωσις· εἶτα ὁ Αἰγύπτιος ὄλεθρος, καὶ καθεξῆς ἡ τῶν μεσογείων, καὶ νήσων, καὶ πάσης Ῥωμανίας αἰχμαλωσία, καὶ ἡ ἐν Φοινίκῃ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ στόλου ἀπώλεια, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν λαῶν καὶ τόπων ἐρημώσεις· αἳ τινες οὐκ ἐπαύσαντο, ἄχρις

D ἂν ὁ τῆς ἐκκλησίας διώκτης ἐν Σικελίᾳ κακῶς ἀνῃρέθη, ἐν τῷ βαλανείῳ τῆς Δάφνης.

Τῷ κα'. ἔτει ἀπεβίω Μουάμεδ, ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς, ψευδοπροφήτης· προχειρισάμενος Ἀβουβάχαρ τὸν συγγενῆ αὐτοῦ. οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἑβραῖοι ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ἐνόμισαν αὐτὸν εἶναι τὸν παρ' αὐτοῖς προσδοκώμενον Χριστόν· ὡς καί τινας τὸν ἀριθμὸν δέκα προὔχοντας αὐτῶν προσελθεῖν αὐτῷ, ἀφεῖναί τε τὴν τοῦ θεόπτου Μωσέως, καὶ δέξασθαι τὴν αὐτοῦ θρησκείαν, καὶ σὺν αὐτῷ διάγειν μέχρι τῆς σφαγῆς αὐτοῦ. θεωρήσαντες δὲ

E αὐτὸν ἐσθίοντα ἀπὸ καμήλου, ἔγνωσαν ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὸς ὃν ἐνόμισαν. ἀναγκαῖον δὲ εἰπεῖν περὶ τῆς τούτου γενεᾶς.

Οὗτος ὁ Μουάμεδ, ὁ καὶ Μουχούμετ, ἐξ Ἰσμαὴλ ἦν τούτου τὴν φυλὴν κατάγων, υἱοῦ Ἀβραάμ. Νίζαρος γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαὴλ ἀπόγονος, περὶ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύεται. οὗτος οὖν γεννᾷ υἱοὺς δύο, Μούδαρον καὶ Ῥαβίαν. ὁ δὲ Μούδαρος τίκτει Κούσαρον, καὶ Καΐσον, καὶ Θεμίμην, καὶ Ασαδὲν, καὶ ἄλλους τινὰς ἀνωνύμους. οἷ

τὴν Μαδιὰμ καὶ τὴν ἔρημον κληρωσάμενοι, ἐκτηνοτρόφουν ἐν σκηναῖς κατοικοῦντες· εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἐνδότεροι αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ιεκτὰν, οἱ λεγόμενοι Αμανῖται, τουτέστιν Ομηρῖται, οἳ καὶ ἔμποροι. ἄπορος δὲ ὄντος τοῦ Μωάμεδ, εἰσῆλθε πρός τινα γυναῖκα πλουσίαν, συγγενίδα αὐτοῦ ὀνόματι Χαδιχᾶ, μισθωτὸς ἐπὶ τὸ καμηλεύειν καὶ πραγματεύεσθαι. κατολίγον δὲ παῤῥησιασάμενος, ὑπεισῆλθε τῇ γυναικὶ χήρᾳ οὔσῃ, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα. ἐρχόμενος δὲ ἐν Παλαιστίνῃ, συνανεστρέφετο Ιουδαίοις καὶ Χριστιανοῖς, καὶ ἐθήρα ἐξ αὐτῶν τινὰ γραφικά. ἐπεὶ δὲ δαιμονῶν ἦν, ἐνόσησε δὲ καὶ ἐπιληψίαν, (ἐθεράπευε τὴν γυναῖκα λυπουμένην σφόδρα, ὅτι ἦν εὐγενὴς, καὶ ὅτι συνήφθη τοιούτῳ ἀπόρῳ καὶ δαιμονιῶντι) λέγων, ἀγγέλου ὀπτασίαν λεγομένου Γαβριὴλ θεωρῶ, καὶ πίπτω. αὕτη δὲ ἔχουσα μοναχὸν, διὰ κακοπιστίαν ἐξόριστον ἐκεῖσε ὄντα, φίλον αὐτῆς, ἀνήγγειλεν αὐτῷ πάντα, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγέλου· ἐκεῖνος θέλων πληροφορῆσαι αὐτὴν, εἶπεν, ὅτι ἀληθῶς λέγει· οὗτος γὰρ ὁ ἄγγελος πέμπεται πρὸς πάντα προφήτην. καὶ αὐτὴ πιστώσασα τῷ λόγῳ τοῦ ψευδαββᾶ, ἐκήρυξε καὶ ἄλλαις γυναιξὶν ὁμοφύλοις αὐτῆς, καὶ οὕτως ἐκ γυναικῶν ἦλθεν εἰς ἄνδρας. καὶ πρῶτον Αβουβάχαρ διάδοχον κατέλιπε· καὶ ἐκράτησεν ἡ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τοῦ Αἰθρίβου, ἕως τοῦ ἐσχάτου πολέμου, πρῶτον μὲν κρυπτῶς ἔτη δέκα, καὶ διὰ πολέμου ὁμοίως δέκα, καὶ φανερῶς θ'. οὗτος ὁ θεομισὴς καὶ ἐμβρόντητος, περιτυχὼν Εβραίοις, καὶ Αρειανοῖς, καὶ Νεστοριανοῖς, καὶ πάντοθεν ἐρανισάμενος, ἐξ Ιουδαίων μὲν μοναρχίαν, ἐξ Αρειανῶν δὲ λόγον καὶ πνεῦμα κτιστὰ, ἀπὸ δὲ Νεστοριανῶν ἀνθρωπολατρείαν, ἑαυτῷ θρησκείαν περιποιεῖται· καὶ προφάσει θεογνωσίας εἰσποιησάμενος τὸ ἔθνος, ἐδίδαξεν αὐτοὺς περιτέμνεσθαι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας· καὶ ἕνα μόνον προσκυνεῖν Θεόν· τὸν δὲ Χριστὸν τιμᾶν ὡς Λόγον Θεοῦ, οὐχ ὡς υἱὸν δὲ, ἀλλ' ὡς ἐκ πνεύματος ἁγίου γεγεννημένον· Λόγον δὲ καὶ πνεῦμα προφορικὸν, καὶ εἰς ἀέρα χεόμενον ὑπονοεῖν, οὐκ ἐνυπόστατα, οὐδὲ τῷ γεννήτορι ὁμοούσια. τὴν δὲ ἁγίαν παρθένον Μαρίαν μὴ λέγειν Θεοτόκον, ἀλλὰ τὴν Ααρὼν καὶ Μωσέως ἀδελφήν. μηδὲ βαπτίζεσθαι, μηδὲ σαββατίζειν, μήτε τοῖς νομικοῖς ἢ εὐαγγελικοῖς ἔθεσιν ἐπακολουθεῖν· ἀλλὰ βδελύττεσθαι τὸν σταυρὸν, καὶ τὴν σκιὰν ἐσταυρῶσθαι τοῦ Χριστοῦ ὁμολογεῖν. παρηγγυήσατο δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν καθόλου ἀπηγορευμένων τῷ νόμῳ μετέχειν, πλὴν κρεῶν χοιρείων. οἴνῳ δὲ παντάπασι μὴ χρᾶσθαι. τοιοῦτόν τι μυθωσάμενος, ἑαυτόν φησι κλειδοῦχον γεγενῆσθαι τοῦ παραδείσου. καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, μετὰ τὸ παραστῆναι τὸν Μωσέα σὺν τοῖς Ισραηλίταις, καὶ ὡς παραβάτας τοῦ νόμου τῇ κολάσει τοῦ πυρὸς παραδοθῆναι, αὖθις Ιησοῦν παραστῆναι· καὶ ἀρνησάμενον ἔμπροσθεν Θεοῦ, ὅτι οὐκ εἶπεν ἑαυτὸν εἶναι υἱὸν Θεοῦ. τοὺς δὲ Χριστιανοὺς ὡς τοιοῦτον τολμήσαντας προσρῖψαι τῷ Χριστῷ ὄνομα, καὶ Θεὸν αὐτὸν, καὶ υἱὸν Θεοῦ, καὶ Λόγον σεσαρκωμένον, καὶ σταυρωθέντα δογματίσαντας, τῇ τοῦ πυρὸς γεέννῃ παραδοθῆναι. εἶτα ἑαυτόν φησιν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κεκλῆσθαι

obtigisset Madianicum solum & solitudo, *Edit. Paris.* in tabernaculis vitam tolerantes pecua- *pag. 422.* riæ rei studuerunt. Interiores iis ea Jectani tribu sunt, qui Amanitæ appellantur: quod valet Homeritas, & negotiatores. Moamedus autem cum esset pauper, mercede operam suam locavit cuidam suæ gentili mulieri locupleti, nomine Chaida, ut camelos pasceret, eaque re lucrum quæreret. Paulatim autem liberiore ejus utens consuetudine, ut erat vidua, se in gratiam ejus insinuavit, uxoremque adeo eam duxit. Profectus porro in Palæstinam, inter Judæos ac Christianos versatus est, & quædam de sacris litteris venatus. cum aorem & a dæmone exagitaretur, & comitiali morbo laboraret, uxorem suam (quæ gravem ea eo capiebat dolorem, quod oobilis ipsa, egeno & dæmonis vexationibus obnoxio homini oupsisset) ita demulsit, quod diceret, se ad conspectum angeli Gabrieli sibi apparentis concidere. Erat amicus ei mulieri monachus quidam, qui ob falsam fidem relegatus ibi vivebat. huic mulier totam rem aperit, angeli etiam nomine prolato. Is autem monachus, uti opinionem eam prorsus in animo mulieris confirmaret, vere Moamedum hæc dicere ait: eum enim angelum ad quemvis vatem mitti. Mulier fidem verbis impostoris illius monachi habens, aliis suis gentilibus mulieribus fabulam narravit: ab his porro ad viros ea emanavit. Primum successorem Moamedus reliquit Abubacharem. Obtinuitque ea hæresis in partibus Æthribi, usque ad bellum postremum, primo decennium occulte, aliud inde bello: & aperte novem annos. Invisus ille Deo, ac væsanus Moamedus, Ebræorum, Arianorum & Nestorianorum utens consuetudine, atque undique aliquid stipis corradens, a Judæis sumpta de uno Deo doctrina, ab Arianis Verbo & spiritu creatis, a Nestorianis cultu divino hominibus exhibendo, novam sibi religionem confinxit, ac sub prætextu cognitionis divinæ populi animis sibi devinctis, auctor iis fuit, ut cum mares tum fœminæ circumciderentur: Ut unum tantum Deum adorarent: Ut Christum venerarentur, non quasi filium, sed tantum pro verbo Dei, nato ex Spiritu S. Ut verbum, & Spiritum quod profertur & in aerem effunditur opinarentur, non quæ in divina subsisterent essentia, nec ejusdem cum genitore essent naturæ: Ne beatam Mariam dicerent Dei genitricem, sed sororem Mosis & Aaronis: Ne baptizarentur, aut sabbatum agerent: neque legis Evangeliive instituta tenerent, sed crucem abominarentur, umbramque Christi in crucem actam faterentur. Quin & omnium eorum usum iis concessit, quibus Lex inter- *pag. 423.* dicit, excepta porci carne. Vino prorsus abstinere jussit. Porro autem fabulam talem commentus est. Sibi ait claves paradisi commissas fuisse. die judicii, postquam Moses cum Israelitis ad tribunal adstitit, & ii ut qui Legem violassent flammæ supplicii addicti fuerunt, rursum Jesum se stitisse, ac coram Deo negasse, umquam se nomen filii Dei sibi arrogasse. ideo Christianos, qui talem Christo titulum imponere ausi fuissent, eumque Deum, Dei filium & verbum incarnatum ac crucifixum pronunciassent, in gehennam ignis deditos. Secundum hæc se a Deo vocatum fuisse ad-

modum pium, & laudatum, qui toti genti pietatis auctor esset: ideoque claves paradisi sibi mandatas. Postquam paradisum aperuisset, secum intrasse septuaginta millia hominum, qui eo pergere valuissent. reliquos judicatum iri. Jam justos voluptate extra ullam controversiam frui: quos vero deprehensum sit peccasse, eos ad colla sua pittaciis alligatis in paradisum intrare, vocarique libertos Dei, ac Muchumeti. Præterea nugatur in paradiso tres esse paradisos, unum mellis, alium lactis, vini tertium: & iis impleri licere. una esse mulieres, ac comas ornare, & corpora voluptatibus dedita colere. Judæos & Christianos ligna ad ignem fovendum factos esse. relictos Samaritas, ut fimum ex paradiso egerant, ne fætor in eo existat. Quemvis, qualem vitam egerit in opibus, paupertie, aut infamia, sic & istbic habere. Ad hæc, prodigiose nugatus est, omnis & boni & mali Deum esse auctorem. latrones, veneficos, aliosque vetiti facinoris convictos, a Deo ad hoc certo consilio destinatos fuisse, ut sic morerentur. Miretur sane aliquis tantam Deo repugnantis atque vani hominis imposturam, quæ tanto tempore centum duravit: aut extremam potius ac belluinam eorum dementiam, qui in hunc usque diem ejus fallaciis mancipati sunt, ac pro divina eam & valida re ducunt. Excæcati enim & fatui homines, veram, sacram, ac divinitus traditam Fidem caligantibus animi oculis prætereunt, falso autem nomine insignitam religionem, commentaque præstigiatoris istius amplectuntur miseri atque stupidi. Ac verum quidem Deum, quem Lex & Vates divini perspicue prædicaverunt, eique fidem habuerunt, illi repudiant atque improbant: Deo autem adversum, in-
Edit. Paris. pag. 424. sanum, palamque a furiis exagitatum, & eorum instinctu loquentem, væsani atque rabiosi cum gaudio amplectuntur. Quæ enim a Deo inspirata Scriptura de impio & væcorde Muchumeto aliquid præcepit? aut quis divinorum vatum eum pietatis doctorem fore prædixit? Respondeant mihi isti omnis sacræ inspirationis & initiationis exortes, cur, cum omnes jam inde ab Adamo usque ad Christi adventum vates non inviti agnoscant, interim Christum Deum de quo illi perspicue vaticinati sunt, abnegent: pessimum autem illum & vitiosum hominem, cujus nulla prorsus ab iis facta est mentio, pro sacræ religionis initiatore, præstantissimoque verissimæ fidei magistro existiment, ac tamquam benefactori divinos honores deferant, impii ipsi atque infandi. Examinent furiosi isti ac rerum discrimina confundentes, impia & rabiosa illius deliria, & explicent qui cum sacris oraculis ea conveniant. Nam sacræ litteræ docent, Deum nullius esse mali caussam: hominem sua voluntate sibi vel salutem parare, vel exitium. At miserrimus ille, omnibusque modis detestandus, & implacabilis Dei hominumque hostis Muchumetus, a pravissimo & multitudinis decipiendæ artifice dæmone inspiratus atque agitatus, omnis & boni & mali auctorem Deum audacter pronuntiat: atque omnia quæcumque homini eveniunt vel diaboli fraude, vel sua ipsius

A μάλα θεοσεβῆ, ὡς τοῦ παντὸς αὐτὸν ἔθνους αἴτιον θεοσεβείας ὑπάρξαντα ἐπαινεῖσθαι· καὶ τούτου χάριν κλειδοῦχον τοῦ παραδείσου γεγενῆσθαι· καί γε μετὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τὸν παράδεισον ἀνοιχθῆναι, συνεισελθεῖν αὐτῷ ἑβδομήκοντα χιλιάδας, τοὺς δυναμένους ἐφορμῆσαι πρὸς τοῦτο· τοὺς δὲ λοιποὺς κριθήσεσθαι φάσκει· καὶ τοὺς μὲν δικαίους ἀναμφιβόλως τῆς τρυφῆς ἀπολαῦσαι· τοὺς δὲ εὑρισκομένους ἁμαρτωλοὺς, πιττάκια ἐν τοῖς τραχήλοις περιέχοντας δεδεμένα, εἰς τὸν παράδεισον αὐτοὺς εἰσελθεῖν, καὶ τούτους ὀνομάζεσθαι ἀπελευθέρους τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Μουχούμετ. εἶναι δὲ τρεῖς παραδείσους ἐν τῷ παραδείσῳ φλυαρεῖ, ἕνα μέλιτος, καὶ ἕτερον γάλακτος, καὶ ἕτερον οἴνου, πρὸς τὸ μετ' ἐξουσίας ἐμπιπλᾶσθαι αὐτῶν. τὰς δὲ γυναῖκας αὐτοῖς συνεῖναι,
B καὶ φιλοκαλεῖν τὰς κόμας αὐτῶν, καὶ θεραπεύειν τὰ φιλήδονα σώματα. τοὺς δὲ Ἰουδαίους καὶ Χριστιανοὺς ξύλα τοῦ πυρὸς γενομένους, ὑπολειφθῆναι τοὺς Σαμαρείτας λέγων πρὸς τὸ ἐκφέρειν τὴν κόπρον αὐτῶν ἐκ τοῦ παραδείσου, ὅπως μὴ ἐποζέσῃ ὁ παράδεισος. ἕκαστον δὲ ὡς ἂν ἐβίω, εἴτ' ἐν πλούτῳ, ἢ πενίᾳ καὶ ἀδοξίᾳ, τὸν αὐτὸν κἀκεῖσε ἄγειν τρόπον. οὗτος οὖν ὁ θεοστυγὴς καὶ παμμίαρος, παντὸς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὸν Θεὸν αἴτιον ὑπάρχειν ἐτερατολόγησε· καὶ τοὺς λῃστὰς καὶ φαρμακοὺς, καὶ τοὺς ἄλλαις ἀπηγορευμέναις πράξεσιν ἁλόντας, οὕτω (φλυαρεῖ ὁ ἄθεος) ἔγραψεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς, καὶ προώρισεν ἀποθανεῖν αὐτούς. θαυμάσει δ' ἄν τις τὴν τοσαύτην καὶ τηλικαύτην διαρκῆ ἀπάτην τοῦ θεομάχου καὶ ματαιόφρονος· μᾶλλον δὲ ἐσχάτην
C παράνοιαν καὶ κτηνωδίαν, τῶν μέχρι νῦν τῇ τούτου πλάνῃ δεδουλωμένων, καὶ ὡς ἰσχυρὰν καὶ θείαν ἀφρόνως ταύτην ἡγουμένων. πρὸς γὰρ τὴν ὄντως ἀληθῆ τε καὶ ἱερὰν καὶ θεοβράβευτον πίστιν ἐναργῶς ἀποτυφλώττουσιν οἱ ἐσκοτισμένοι, καὶ ἀσύνετοι· πρὸς δὲ τὴν ψευδώνυμον λατρείαν καὶ πλαστολογίαν τοῦ φένακος προσέχουσιν οἱ δείλαιοι καὶ βαρυκάρδιοι. τὸν γὰρ ὄντως ὄντα Θεὸν, τὸν διὰ νόμου καὶ προφητῶν ἐκδήλως κηρυττόμενόν τε καὶ πιστευόμενον ἀποθέμενοι καὶ καταψηφιζόμενοι, τὸν ἀντίθεον καὶ μεμηνότα, καὶ φανερῶς ὑπὸ τῶν ἐριννύων ἐνεργούμενον, καὶ φθεγγόμενον, οἱ κακόφρονες καὶ λυσσώδεις ἐρασμίως καὶ γεγηθότως προσίενται. ποία γὰρ θεόπνευστος γραφὴ περὶ τοῦ δυσσεβοῦς καὶ παραπαίοντος Μουχούμετ προδιεστείλατο; ἢ ποῖος θεσπέσιος αὐτὸν προφή-
D της ὡς διδάσκαλον εὐσεβείας προανήγγειλεν; εἰπάτωσαν οἱ ἀμέτοχοι πάσης ἱερᾶς ἐπινοίας καὶ μυήσεως, πῶς τοὺς ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ μέχρι τῆς Χριστοῦ παρουσίας προφήτας ἀσμένως δῆθεν ἀποδεχόμενοι, τὸν μὲν ὑπ' αὐτῶν διαρρήδην προκαταφωνούμενον Χριστὸν τὸν Θεὸν ἀρνοῦνται; τὸν δὲ κάκιστον καὶ μοχθηρὸν, καὶ μηδὲ τὸ σύνολον ὑπ' αὐτῶν μνημονευόμενον, ὡς θεομύστην καὶ ἐξοχώτατον, καὶ ἀληθεστάτης πίστεως διδάσκαλον ἀποδέχονται, καὶ ὡς εὐεργέτην ἐκθειάζουσιν οἱ ἀνόσιοι καὶ δυσώνυμοι; ἀνακρινέτωσαν δὲ οἱ ἀλλόκοτοι καὶ μανιώδεις, καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ μανιωδῶς καὶ δυσσεβῶς ῥηθέντα ληρήματα, καὶ λεγέτωσαν ποίαν συμφωνίαν ἔχουσι
E τὰ θεοπαράδοτα λόγια; ὁ μὲν γὰρ θεῖος λόγος ἀναφανδὸν διδάσκει, τὸν Θεὸν ὑπάρχειν ἀναίτιον παντὸς κακοῦ, καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον εἶναι τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ ἀπωλείας· ὁ δὲ τρισάθλιος καὶ τρισκατάρατος, καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἄσπονδος ἐχθρὸς, ἐκ σκαιοτάτου καὶ λαοπλάνου δαίμονος ἐνηχούμενος καὶ ἐνεργούμενος, παντὸς ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ τὸν Θεὸν αἴτιον τολμηρῶς ἀποφθέγγεται· καὶ πᾶν ὅπερ ἂν ἐπέλ-

θη τῷ ἀνθρώπῳ, κἂν ἐξ ἀπορείας τοῦ πονηροῦ, κἂν ἐξ οἰκείας ῥᾳθυμίας καὶ ἀβλεψίας, τῆς θείας τοῦτο τυγχάνειν προνοίας ὁ ἀλιτήριος ἀποφαίνεται. καὶ ἃ μὲν περιφρονεῖν πλούτου, καὶ ταπεινοφρονεῖν, καὶ τὸν ἐπάδονον βίον ἀποστρέφεσθαι, καὶ μὴ ἀποδοῦναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ παρασκευάζεται. ὁ δὲ πλουτεῖν καὶ ὑψηλοφρονεῖν, καὶ πᾶσαν ἡδονὴν ἐκ περιουσίας ἀσπάζεσθαι, καὶ ἀντεπεξιέναι σφόδρα τοῖς ἀντεπιπίπτουσιν ὡς ψυχικὸν σωτήριον καὶ τοῦ παραδείσου πρόξενον. ἀλλ' ὢ τῆς ἀπονοίας καὶ παραπληξίας καὶ χλεύης τοῦ γόητος καὶ παλαμναίου, καὶ τῆς παραφροσύνης καὶ ἀπωλείας τῶν παρ' αὐτοῦ δεινῶς ἐξανδραποδισθέντων, καὶ μέχρι νῦν παρασυρομένων καὶ ἀπατωμένων. οὐδὲ γὰρ συνιοῦσιν οἱ ἄγαν μοχθηροὶ καὶ θηριώδεις, καὶ λίαν ἀσυνέτοι, εἰς οἷον χαλεπὸν χάος, καὶ σατανικὴν χάρυβδιν καταποντίσθησαν, καὶ τέλεον κατεπόθησαν, καὶ εἰς οἵους ἀφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύτους λαβυρίνθους καὶ δυσβάτους ἀτραποὺς καὶ ψυχοφθόρους φενακισθέντες ἐλεεινῶς ἐξεκυλίσθησαν, καὶ συνεσχέθησαν ὑποφθαρέντες εἰς τέλος. διὸ καὶ θαυμάζειν λίαν ἔπεισί μοι τὴν τοσαύτην ἀλογίαν καὶ ἀναισθησίαν αὐτῶν, καίπερ οἰομένων ἐντρεχεστάτους ἑαυτοὺς εἶναι καὶ λογιωτάτους, πῶς οὐ κατανοοῦσι τῆς αὐτῆς ἀπάτης αὐτῶν τὸν ὄλισθον; ἔδει γὰρ, ἔδει τοὺς ὄντως ἄφρονας καὶ βοσκηματώδεις ἐπιγνῶναι τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτῶν πρόδηλον καὶ μιαρὸν βρόχον, ὅτι περ διὰ βρώσεως καὶ πόσεως ἐν μεθέξει τυγχάνοντες, ἄφθαρτοι καθόλου καὶ ἀθάνατοι διαμένουσι. καὶ πάντη καὶ τὸ λοιπὸν τὴν ἀποκαραδοκουμένην ζωὴν αἰώνιον καὶ ἀκήρατον τοῖς πιστοῖς, κατὰ τὰς θείας γραφὰς, οἱ θνητοὶ καὶ ψυχῇ καὶ σώματι τεύξονται; καὶ πρὸς τούτῳ, ἴστωσαν οἱ ἀλόγιστοι καὶ τάλανες, ὡς οὐδέπω μέχρι καὶ τήμερον τῆς παλαιᾶς αὐτῶν καὶ ἀθέου πλάνης ἀπαλλάγησαν. ἀλλ' ἐν προσχήματι θεοσεβείας εἰδωλολατροῦσι λεληθότως, καὶ τὸν ἐγκεκρυμμένον τῇ θρησκείᾳ αὐτῶν δόλον τοῦ ἀρχεκάκου δαίμονος οὐδόλως οἱ ἀνόητοι καὶ ἀπόπληκτοι ἐπιγινώσκουσι. πάλαι μὲν γὰρ εἰδωλολατροῦντες, καὶ τῇ παρ' Ἕλλησιν Ἀφροδίτῃ λεγομένῃ, τουτέστι τῇ ἡδονῇ προσκυνοῦντες, καὶ τὸν ἀστέρα ταύτης τὸν ἑωσφόρον εἶναι μυθολογοῦσιν, ἣν δὴ καὶ Κουβὰρ τῇ ἑαυτῶν κακεμφάτῳ γλώσσῃ ἐπονομάσαντες, ὅπερ ἐστὶ μεγάλη, διέμειναν ἕως ἄρτι τὴν ἀφροδίτην Θεὸν ὀνομάζοντες. ἵνα δὲ μὴ δόξωμέν τισι ψευδολογεῖν, σαφηνίσωμεν τὸ μέγα αὐτῶν μυστήριον. ἔχει δὲ ἡ λέξις τῆς μυσαρᾶς αὐτῶν καὶ παμβεβήλου προσευχῆς οὕτως· ἀλλᾶ, ἀλλᾶ, οὐὰ κουβὰρ, ἀλλᾶ. καὶ τὸ μὲν ἀλλᾶ, ἀλλᾶ, ἑρμηνεύεται ὁ Θεὸς, ὁ Θεός. τὸ δὲ οὐὰ, μείζων. τὸ δὲ κουβὰρ, μεγάλη, ἤτοι σελήνη καὶ ἀφροδίτη. ὅπερ ἐστὶν οὕτως, ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς μείζων καὶ ἡ μεγάλη, εἴτ' οὖν Ἀφροδίτη Θεός. καὶ τοῦτο σαφηνίζει ἡ ἐπαγωγὴ τοῦ τελευταίου ἀλλᾶ· ἅπερ ἅπαντα ἐπικεκρυμμένως τῇ ἰδιότητι τῆς ἑαυτῶν γλώττης λαλοῦσιν. ἀλλὰ τοὺς μὲν χοιρώδεις καὶ τελματώδεις, καὶ μηδὲν πλέον τῆς ἡδονῆς καὶ ῥᾳστώνης εἰδότας ἀφέμενος ὁ λόγος, ὡς ἀνεπαισθήτως νοσοῦντας, πρὸς τὰ ἑξῆς τῆς ἱστορίας χωρείτω.

Μετὰ δέ γε τὸν θάνατον τοῦ θεηλάτου Μουχάμετ, ἐφάνη κατὰ μεσημβρίαν ἀστὴρ ὁ λεγόμενος δοκίτης, προμηνύων τὴν τῶν Ἀράβων ἐπικράτειαν. ἔμεινε δὲ ἐπὶ ἡμέρας τριάκοντα, διατείνων ἀπὸ μεσημβρίας ἕως ἄρκτου. ἦν δὲ ξιφοειδής.

Τῷ κδ'. ἔτει, Ἀβουβάχαρ τελευτᾷ, ἀμα-

A socordia atque imprudentia ; divinæ providentiæ jussu evenire flagitiose asserit. Eædem sacræ litteræ contemnere opes, demisso esse animo, voluptariam vitam fugere, neque pro malo malum reddere jubent. ille, divitiis studere, superbire, abunde omnes expetere voluptates, omnique conatu ulcisci adversarios præcipit : salutaria hæc animæ, & paradiso immittere docens. O dementiam atque væcordiam, & ludibria scelestissimi impostoris : o stultitiam atque exitium eorum quos ille in miseram servitutem egit, & in hunc usque diem a vero abducit atque decipit. Neque enim perversissimi isti ac bruti & stolidissimi homines intelligunt, in quam grave chaos,
B ac quam in satanicam charybdin demersi, atque omnino absorpti sint : in quam inexplicabiles & exitum nullum habentes labyrinthos, difficiles que & ad exitium animæ ducentes calles per fraudem inducti volutentur misere, & ad extremam perniciem detineantur. Atque mihi sane subit mirari tantam eorum stultitiam atque stuporem : qui cum se callidissimos esse atque ingeniosissimos putent, lubricitatem tamen vanæ imposturæ illius non animadvertunt. Oportebat enim omnino stultos eos & belluinos homines, saltem apertam illam & abominandam de resurrectione fallaciam perspicere : qua decepti, existimant se interitus expertem vitam at-
C que immortalem inter pocula & convivia acturos. Ubi autem, & quando æterna & incorrupta vita, quam sacris litteris promissam pii certa spe expectant, isti & corpore & anima mortales adipiscentur ? Hoc quoque fatui illi atque miseri sciant, quod etiamnum vetere suo & impio errore liberati non sunt : sed sub religionis prætextu falsa colunt numina, ac in ea abditum dæmonis omnium malorum auctoris dolum præ nimia dementia ac stupore nullo modo animadvertunt. Cum enim antiquitus falsa superstitione seducti Venerem Græcorum, id est voluptatem, divinis honoribus coluerint, stellamque ejus Luciferum esse fabulati sint, quam etiam a magnitudine Kubar sua
D inepta lingua appellaverint : in hunc usque diem Veneri nomen Dei tribuunt. Quod ne cui videamur fingere, explicabimus magnum eorum mysterium. Verba obscœnæ eorum & prophanissimæ precationis hæc sunt : Alla, Alla, Va, Kubar, Alla ; Alla, Alla, si interpreteris, est Deus, Deus. Va, major. Kubar, magna, sive Luna & Venus. Ita ergo habet : Deus Deus major & magna, nimirum Venus deus. Atque hoc Alla in fine adjectum indicat, quæ omnia proprietate sui sermonis occultata pronunciant. Sed oratio nostra, missos faciens porcinos istos & belluinos homines, qui præter voluptatem & otium nihil sciunt, ac sine sensu laborant, historiæ reliquum
E pertexat.

Postquam Muchumetus ille dirus morteni obiit, media die visus est cometa, quem a trabis forma Græci docitem nominant, Arabum prænuncians imperium. duravit dies triginta ; a meridie ad septentrionem pertingens. habuit gladii formam.

Anno XXIV, moritur Abubachar, Abubachar Arabum dux.

Edit. Paris. pag. 425.

Umarus. * v. Meurs. Gloss.

cum * ameras (id imperii nomen est) fuisset annos II s. Succedit eis Umarus. Hic Bostram aliasque urbes cepit, & usque ad Gabitham progressus est. Cum hoc prælio commisso Theodorus Heraclii frater victus, ad Imperatorem Edessæ tum agentem venit. Imperator copiis Boanem ejus loco præficit. Theodorum porro Sacellarium cum exercitu Romano adversus Arabes mittit. Ei, cum ad Emesam venisset, occurrit Ameras cum multitudine Sarracenorum, castraque locat ad Bardanisium fluvium. Itaque Heraclius rebus desperatis, Syriam deserit: sublatisque Hierosolymis venerabilibus lignis, Constantinopolin abit. Boanem autem a Damasco Emesam divertere jubet, & Theodorum Sacellarium cum exercitu XL millium. Hi Arabes ab Emesa Damascum usque persequuntur.

Edit. Paris. pag. 426.

Anno XXV, Sarraceni multitudine Arabum stipati bellum inferunt, factaque pugna Romanos vincunt. Porro milites Baanis seditione mota, Heraclio imperium abrogant, Baanemque Imperatorem designant. Interim Sacellario cum suis recedente, Sarraceni licentiam nacti, bellum Baani faciunt, eumque vincunt. Nam Romani, cum vehemens Auster iis esset adversus, ita ut præ multitudine pulveris hostes cernere nequirent, magna cum clade fusi, seipsos in fuga in amnis Jermochthæ angustias præcipitarunt: atque hoc modo illa XL millia perierunt. Sarraceni autem Damasco insuper potiti sunt, ac Phœnicia, ibique habitare ceperunt. In Ægyptum quoque facta expeditione, eam occupaverunt, ibique sedes posuere.

Romani clade ab Arabibus affecti.

Anno XXVI, Umarus in Palæstinam cum infesto exercitu ingressus, sacram urbem certis conditionibus in potestatem accipit, Sophronio tum patriarchæ munere fungente. Ut in eam pervenit, vestem ex camelorum pilis contextam indutus atque sordidatus, satanicamque simulationem adhibens, templum Judæorum a Solomone extructum quæsivit, ut in eo suæ sacrilegæ superstitionis domicilium constitueret. Hunc videns Sophronius, ait: profecto hoc est abominandum illud vastationis argumentum, stans in loco sancto. multoque cum fletu rem Christianam lamentatus est. Hortatus itaque eum est, ut sindone se indueret: verum is renuit. vix tandem assensus, lotis suis vestibus, patriarchæ suas reddidit. Ea tempestate diem suum obiit Sophronius, cum diu multumque adversus Heraclium, & cum eo sentientes Sergium, ac Pyrrhum Monothelitas decertasset. Hoc anno Umarus Jadum in Syriam mittit, totamque in Sarracenorum potestatem redigit.

Cæterum de terra sancta Moses ita Israelitis est vaticinatus: (Ecce Dominus Deus tuus introducet te in regionem bonam & amplam, cujus aquæ torrentes & fontes abyssi exeunt ex planiciebus & montibus: terram tritico & hordeo abundantem, vitibus, ficubus, malis punicis, palmis: terram oleo & melle affluentem, in qua pane tuo absque penuria vescaris: terram cui pro lapidibus est ferrum, & cujus ex montibus æs effodias: terram lacte & melle manantem: terram quam Dominus Deus tuus procurat, cui divinitus prosperitas est col-

De terra sancta. Deut. 8.

A ρεύσας ἔτη δύο ἥμισυ. καὶ ἀντ' αὐτοῦ κρατεῖ Οὔμαρος, ὃς παρέλαβε Βόστραν τὴν πόλιν, καὶ ἄλλας πολλὰς, καὶ ἦλθε μέχρι τοῦ Γαβιθᾶ. τούτῳ συμβαλὼν Θεόδωρος ὁ τοῦ Ἡρακλείου ἀδελφὸς, καὶ ἡττηθεὶς, πρὸς τὸν βασιλέα ἔρχεται ἐν Ἐδέσῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς προχειρίζεται ἕτερον στρατηγὸν Βοάνην. τὸν δὲ σακελλάριον Θεόδωρον μετὰ Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως πέμπει κατὰ Ἀράβων. παραγινόμενος δὲ εἰς Ἔμισαν, συναντᾷ πλῆθος Σαρακηνῶν, καὶ τὸν ἀμηρᾶν αὐτῶν, καὶ εἰς τὸν Βαρδανίσιον ποταμὸν παραφοσσατεύει. Ἡράκλειος δὲ ἀπελπίσας καταλιμπάνει τὴν Συρίαν. καὶ ἄρας τὰ τίμια ξύλα ἀπὸ Ἱεροσολύμων, ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ἄπεισι. Βοάνην δὲ ἀπὸ Δαμασκοῦ εἰς Ἔμισαν στρέ-
B φει, καὶ Θεόδωρον σακελλάριον ἔχοντα στρατὸν χιλιάδας μ. καὶ διώκουσι τοὺς Ἄραβας ἀπὸ Ἐμέσης ἕως Δαμασκοῦ.

Τῷ κε'. ἔτει, ἐπιστρατεύουσιν οἱ Σαρακηνοὶ μετὰ πλήθους Ἀράβων, καὶ συμβολῆς γενομένης, ἡττῶνται Ῥωμαῖοι. στασιάσαντες δὲ οἱ περὶ Βαάνην, Ἡράκλειον ἀποκηρύττουσι, καὶ Βαάνην ἀναγορεύουσι βασιλέα. ἐν τούτοις ὑποχωροῦσιν οἱ περὶ τὸν Σακελλάριον. καὶ οἱ Σαρακηνοὶ εὑρόντες ἄδειαν, συμβάλλουσι μετὰ Βαάνους πόλεμον, καὶ ἡττῶσιν αὐτόν. ἀνέμου γὰρ πνεύσαντος βιαίου νότου κατὰ Ῥωμαίων, καὶ μὴ δυναμένων τοὺς ἐχθροὺς ἀντωπῆσαι διὰ τὸν πολὺν κονιορτὸν, δεινῶς τρέπονται, καὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς εἰς τοὺς στενωποὺς τοῦ ποταμοῦ Ἱερ-
C μοχθᾶ, διεφθάρησαν αἱ τεσσαράκοντα χιλιάδες. παρέλαβον δὲ καὶ τὴν Δαμασκὸν, καὶ τὰς χώρας τῆς Φοινίκης, καὶ οἰκίζονται ἐκεῖ. εἶτα στρατεύονται κατ' Αἰγύπτου, καὶ λαβόντες καὶ αὐτὴν, κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ.

Τῷ κϛ'. ἔτει στρατεύει Οὔμαρος κατὰ Παλαιστίνης, καὶ παραλαμβάνει λόγοις τὴν ἁγίαν πόλιν Σωφρονίου πατριάρχου ὄντος. εἰσελθὼν δὲ Οὔμαρος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, τριχίνοις ἐκ καμήλου ἐνδύμασιν ἀμφιεσμένος ἐρρυπωμένοις, ὑπόκρισίν τε σατανικὴν ἐνδεικνύμενος, τὸν ναὸν ἐζήτει τῶν Ἰουδαίων, ὃν ᾠκοδόμησε Σολομὼν, προσκυνητήριον ποιῆσαι τῆς αὐτοῦ βλασφημίας. τοῦτον ἰδὼν Σωφρόνιος, ἔφη· ἐπ' ἀληθείας τοῦτό ἐστι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ. πολ-
D λοῖς τε δάκρυσι τοὺς Χριστιανοὺς ἀπωδύρετο. παρεκάλεσεν οὖν αὐτὸν λαβεῖν σινδόνα, καὶ ἐνδύσασθαι. ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο. μόγις οὖν ἐπείσθη· καὶ πλυνθέντων τῶν αὐτοῦ, πάλιν ἀπέστρεψε τὰ τοῦ πατριάρχου. ἐν τούτοις ἀπεβίω Σωφρόνιος, πολλὰ κατὰ Ἡρακλείου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ Σεργίου καὶ Πύρρου τῶν μονοθελητῶν ἀγωνισάμενος. τούτῳ τῷ ἔτει ἀπολύει Οὔμαρος τὸν Ἰὰδ εἰς Συρίαν, καὶ ὑπέταξε πᾶσαν τοῖς Σαρακηνοῖς.

Περὶ δέ γε τῆς ἁγίας γῆς ὁ θεσπέσιος ἔλεγε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Ἰσραήλ. Ἰδοὺ Κύριος ὁ Θεός σου εἰσάξει σὲ εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλὴν, ἧς χεί-
E μαρροι ὑδάτων καὶ πηγαὶ ἀβύσσου ἐκπορευόμεναι διὰ τῶν πεδιάδων, καὶ τῶν ὀρέων· γῆ πυροῦ καὶ κριθῆς, ἄμπελοι καὶ συκαὶ, καὶ ῥοιαὶ καὶ φοίνικες· γῆ ἐλαίας καὶ μέλιτος· γῆ, ἐφ' ἣν οὐ μετὰ πτωχείας φάγῃ τὸν ἄρτον σου· γῆ, ἧς οἱ λίθοι σίδηρος, καὶ ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς μεταλλεύσεις χαλκόν· γῆ ῥέουσα γάλα καὶ μέλι. γῆ ἣν Κύριος ὁ Θεός σου ἐπισκοπεῖ, ἥ τις εὐλογημένη ἐστὶ, καὶ καρποφόρος ὑπὲρ πᾶσαν τὴν

γῆν,

γῆν, καὶ τῷ παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ παρεικαζομένη. προσμαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ σοφώτατος Ἀριστοτέλης, λέγων· καὶ γὰρ πολυάνθρωπός ἐστιν ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, καὶ παντοίοις καρποῖς εὐθυνοῦσα, ἀμπέλων τε καὶ ἀκροδρύων καὶ φοινίκων πλῆθος ἄπλετον, καὶ κτηνῶν πάμπολλα καὶ διάφορα, καὶ δαψιλὴς ἡ τούτων νομὴ δι' ὅλου τοῦ χρόνου γίνεται, διὰ τὴν πολλὴν εὐκρασίαν τῆς γῆς καὶ πιότητα· πολὺ δὲ πλῆθος καὶ τῶν ἀρωμάτων, καὶ λίθων πολυτελῶν, καὶ χρυσοῦ παρακομιζομένου, διὰ τῶν Ἀράβων. ὡσαύτως οὖν καὶ Ἰώσηπος ἔφη· Πάμφορος γὰρ οὖσα δι' εὔκρατον ἀέρα καὶ πολλὴν πιότητα, χειμῶνος ὥρᾳ ἐκφέρει κάρυα, καὶ ἐν καύματι φοίνικας, καὶ πλεῖστον γεωργεῖ ἔλαιον. καὶ σταφυλὴν μὲν καὶ σῦκα διὰ μηνῶν δέκα ἐσθίουσιν οἱ ἐκεῖσε. τοὺς δὲ λοιποὺς καρποὺς, δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ τρυγῶσι. τὸ δὲ μέγεθος τῶν βοτρύων τῆς σταφυλῆς ἐκείνης, ὑπεδήλωσεν ἡ γραφὴ λέγουσα, περὶ τῶν κατασκόπων ὧν ἀπέστειλε Μωϋσῆς· ὅτι ἦλθον ἕως φάραγγος βότρυος, καὶ κόψαντες ἐκεῖθεν κλῆμα καὶ βότρυν σταφυλῆς ἕνα, ἦραν αὐτὸν ἐπ' ἀναφορεῦσιν. ἐν ξύλῳ γὰρ ἐσχηματισμένῳ πλαγίως μέσον κρεμασθεὶς, καὶ ἐπ' ὤμων δύο ἀνδρῶν βασταζόμενος, πᾶσιν ἐδήλου τῆς ἁγίας γῆς ἐκείνης τὴν εὐκαρπίαν. δι' ἧς Ἀλέξανδρος ὁ μέγας διαπορευόμενος, καὶ ξύλα καρποφόρα, ἐν οἷς καὶ πήγανον θεασάμενος τὸ ὕψος καὶ πλάτος ἐφάμιλλον συκῆς, ἐθαύμασε σφόδρα τῆς γῆς ἐκείνης τὴν εὐκαρπίαν τε καὶ πιότητα. ἀλλὰ μὴν καὶ ὀποβάλσαμον γεωργεῖ πλεῖστον, καὶ ἕτερα πολλὰ δυσπόριστα, καὶ ἀνθρώποις ἐπέραστα. κἀντεῦθεν τοίνυν, ὡς ἐξαίρετον καὶ διαφέρουσαν ἀσυγκρίτως πάσης τῆς γῆς εἰκότως ἔδωκεν αὐτὴν ὁ Θεὸς τῷ ἠγαπημένῳ καὶ πρωτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ εἰς κληρονομίαν τε καὶ ἀπόλαυσιν. εἰσήγαγε γὰρ αὐτοὺς, φησὶν, εἰς ὄρος ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. τοιγαροῦν ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ μακαρίᾳ γῇ καὶ ἀγαθῇ τῆς ἐπαγγελίας, πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λόγος τοῖς προφήταις ὀφθεὶς, θεοπρεπῶς τε τὰς θεοφανείας ποιησάμενος ἔλεγεν· ἐγὼ ὁράσεις ἐπλήθυνα, καὶ ἐν χερσὶ προφητῶν ἐμυήθην. ἐπ' ἐσχάτων δὲ σαρκοφόρος ὤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη, πληρώσας καὶ τὸ· μήτηρ Σιὼν, ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ Ὕψιστος. ἐν ᾗ καὶ τὸ σωτήριον ὑπομείνας πάθος, τὴν παγκόσμιον εἰργάσατο σωτηρίαν. αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος καρδίαν τῆς γῆς ἐκάλεσε τὴν Ἱερουσαλήμ. ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους ἡμέρας τρεῖς καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, εἰς τὸ φάσκον ῥητόν. Ἐκ Σιὼν ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ, φησί· καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς, ἐκεῖθεν γέγονεν ἡ τοῦ Θεοῦ εὐπρέπεια, οἷον ὁ βωμὸς, τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἡ λατρεία πᾶσα, καὶ ἡ πολιτεία τῆς παλαιᾶς νομοθεσίας, καὶ ἱερέων πλῆθος, καὶ θυσίαι, καὶ ὁλοκαυτώσεις, καὶ ὕμνοι ἱεροὶ, καὶ ψαλμῳδίαι, καὶ πάντα τὰ ἐκεῖθεν, καὶ τὰ μέλλοντα προδιεγέγραπτο. ἐπειδὴ δὲ, καὶ ἡ ἀλήθεια παραγέγονεν, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, ἐκεῖθεν ὁ σταυρὸς ἔλαμψεν, ἐκεῖθεν τὰ μυρία κατορθώματα. διὰ δὴ τοῦτο καὶ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ δευτέρας νομοθεσίας ὁ μέγας Ἠσαΐας

A lata, ut fertilitate omnes alias terras superet, ac paradiso Dei sit assimilis.) Suffragatur his etiam sapientissimus Aristoteles, his verbis: Nam terra promissionis & hominum, & omnium frugum copia abundat. immensa ibi multitudo vitium, glandium & palmarum: tum omnis generis pecus, omnique anni tempore pascua iis abunde suppeditantia, propter optimam soli temperiem atque pinguedinem: magna etiam ibi multitudo aromatum, lapidum pretiosorum, aurique, ex Arabia importatorum. In hunc modum & Josephus ait: Fœcundissima enim cum sit ea regio, ob aerem bene temperatum, ac multam pinguedinem, hyeme nuces profert, æstu dactylos, & plurimum ibi olei colitur.
B Qui ibi vivunt, decem integros menses uvis ac ficubus vescuntur: reliquarum frugum toto anno est collectura. Jam magnitudinem botrorum vitis istius Scriptura indicans, de a Mose missis exploratum narrat, eos usque ad vallem uvarum pervenisse, ibique palmitem cum uolea uva resectum, vecti impositum portasse. quippe de ligno figurato medius suspensus ille racemus, ac duorum virorum humeris gestatus, ubertatem sacræ istius terræ omnibus demonstravit. Per hanc iter faciens Alexander, arboresque videns frugiferas, atque inter alia rutam altitudine ac amplitudine ficui æmulam, vehementer soli illius fertilitatem atque pinguedinem est admiratus. Præterea plurimus ibi opobalsami est ex cultura pro-
C ventus, aliorumque multorum quæ paratu difficilia, hominibus sunt charissima. Hanc itaque terram, ut eximiam, & cui conferri nulla alia mereatur, convenienter Deus dilecto suo atque primogenito filio hæreditatis loco possidendam fruendamque dedit. (Introduxit enim eos (inquit Scriptura) in eum montem, quem dextra ipsius condiderat.) Itaque ergo in sancta hac & beata bonaque terra promissionis, multifariam ac variis modis olim Deus verbum vatibus sese videndum exhibuit, suæque essentiæ convenienter apparitiones Dei operatus, ita dixit: (Ego apparitiones multiplicavi, & inter manus vatum initiatus sum. Idem ad extremum carnem gestans, inter ho-
D mines perspicue est versatus, id quoque oraculum implens: Mater Sion, dicet homo, & homo in ea natus est. ipse Altissimus fundamenta ejus locavit. Eadem in regione salutare obiit supplicium, eoque toti mundo salutem paravit.) Ipse adeo Dominus Hierosolyma cor terræ appellavit, cum diceret: (Sicut enim Jonas in ventre ceti fuit tres dies, totidemque noctes: sic & filius hominis in ventre terræ tantumdem temporis morabitur.) Inde & D. Chrysostomus hæc verba explicans, (Ex Sione decor venustatis ejus) ita scribit: Nam & vetere durante fœdere, inde decus Dei sese exeruit, ut ara, ut penetrale sacrarium, omnesque cæremoniæ & antiquæ legis administratio: tum
E multitudo sacerdotum, sacrificium, solida hostia, sacra carmina, cantiones psalmorum. quin & futura quæcumque essent, inde perscripta sunt oraculis. At postquam promissorum veritas exhiberi cœpit, ejus quoque rei initia ibi fuerunt. inde Crux effulsit, inde innumera illa pulcherrima facinora. Idcirco & de posteriore Christi legum-

Num. 13. Psalm. 77. Osee 12. Esa. 14. Math. 12. Edit. Paris. pag. 428. Psalm. 49.

latione magnus ille Esaias sic fatur : Esaiæ 2. (Ex Sione lex prodibit, & sermo Dei ea Hierosolymis, ac judicium inter gentes feret.) Sionis enim nomine ibi totam intelligit regionem, ac ei adjacentem Judææ primariam urbem. Inde, veluti carceribus ad cursum idonei atque parati quidam equi, in universum orbem emissi sunt Apostoli : inde miracula cœperunt edere. ibi salutaris perpessio, resurrectio, & in cælum assumptio fuerunt : ibi exordia & principium nostræ salutis ; ibi cœptum est arcanam doctrinam promulgare : ibi primum patefactus est Pater, & innotuit unigenitus Filius, tantaque Spiritus sancti gratia donata : ibi de incorporeis rebus exercuerunt disputationem, ac promissiones de bonis, facultatibus, & futuris bonis : quæ omnia venustates Dei appellat. Pulcritudo enim Dei & venustas, bonitas ejus est, & humanitas, & erga universos beneficentia. Ibi igitur & Adami casum correxit, & celerrimum, ac quasi cum volatu futurum, conventum sanctorum, sibi secundum advenienti occursurorum, præmonstrans : (Ubi, inquit, cadaver, ibi congregabuntur aquilæ.) In hunc modum etiam magnus Athanasius de supplicio Christi loquitur ; Idcirco, ait, non alibi supplicio subit Christus, neque alio in loco in crucem agitur, quam in loco cranii doctores Ebræorum Adami sepulcrum esse dicunt, (Adami sepulcrum.) affirmantes ibi eum, postquam eum execratus est Deus, humatum fuisse. Propterea loci proprietatem miror. Oportebat nimirum Dominum, cum is renovare primum hominem vellet, ibi mortem obire. Et quoniam dictum est Adamo, (Terra es, & in terram redibis :) ibi (Gen. 3.) is reconditus fuit, ut quo in loco damnationis sententiam percepit, eo & absolutionem adipisceretur. (Edit. Paris. pag. 429.)

Heraclio in Oriente degenti, filius nascitur Davidus. Eademque die Constantino Heraclii F. nascitur Heraclius, quem Sergius patriarcha baptizavit. Eodem anno, Persæ inter sese mota seditione, magnam sibiipsis cladem intulerunt. Tum temporis Indorum rex munera gratulationis erga Imperatori misit, uniones & gemmas multas. Decesserat jam tum Moamedus, constitutis quatuor Ameradis, qui Arabibus Christianam religionem amplectentibus bellum facerent. Hi adversus Theodorum cubicularium profecti, cumque eo prælio congressi sunt. Sed eo in prælio tres Amerades, magnaque cum his multitudo occubuerunt. Exivit etiam reliquus Ameras, Chalebus nomine, qui gladius Dei appellabatur. Erant quidam vicini Arabes, qui ab Impera-
188 tore Romano stipendium tuendarum solitudinis faucium causa accipere solebant. Hoc cum isti id temporis petitum venissent, repulsam passi, ejectique sunt. Quod indigne ferentes, gentilibus se suis conjunxerunt, eisque ad Gazæam regionem duces itineris se præbuerunt, quæ aditum tenet in solitudinem, juxta Sinæum montem, estque admodum dives. Hoc modo ab iis Era, omnisque Gazæ ditio capta est. Sergius autem, Cæsarea Palæstinæ veniens cum exigua militum manu, primus ipse cum exercitu interficitur.

A λέγει· ἐκ Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλὴμ, καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον τῶν ἐθνῶν. Σιὼν γὰρ ἐνταῦθα ὁλόκληρον λέγει τὸ χωρίον, καὶ τὴν παρακειμένην αὐτοῦ μητρόπολιν τῶν Ἰουδαίων. ἐκεῖθεν τοίνυν, ὥσπερ ἐκ βαλβῖδος τινὸς εὔδρομοι καὶ εὐσταλεῖς ἵπποι, εἰς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν οἱ Ἀπόστολοι ἐξεπέμφθησαν. ἐκεῖθεν τὰ σημεῖα ποιεῖν ἤρξαντο· ἐκεῖ γέγονε τὸ σωτήριον πάθος, καὶ ἡ ἀνάστασις, καὶ ἡ ἀνάληψις· ἐκεῖ τὰ προοίμια καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας· ἐκεῖ τὰ ἀπόρρητα δόγματα κηρύττεσθαι τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν. ἐκεῖ πρῶτον ἀπεκαλύφθη πατὴρ, καὶ ἐγνωρίσθη μονογενὴς υἱὸς, καὶ ἐδόθη τοσαύτη πνεύματος ἁγίου χάρις, καὶ τὸν περὶ τῶν ἀσωμάτων λόγον ἐκεῖ ἐγύμναζον, καὶ δωρεῶν καὶ δυνάμεων καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τὰς ἐπαγγελίας, ἅπερ ἅπαντα ὡραιότητας τοῦ Θεοῦ λέγει. κάλλος γὰρ Θεοῦ καὶ ὡραιότης, ἡ ἀγαθότης καὶ φιλανθρωπία, καὶ ἡ εἰς πάντας εὐεργεσία. ἐκεῖ τοίνυν καὶ τὸ πτῶμα καὶ πταῖσμα τοῦ Ἀδὰμ θεραπεύσας, καὶ τὴν ταχίστην, ὥσπερ καὶ ὑπόπτερον, τῶν ἁγίων συνέλευσιν καὶ ὑπάντησιν ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ παρουσίᾳ προϋπεμφαίνων, ἔλεγεν· ὅπου τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, εἰς τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ λέγει· διόπερ οὐκ ἀλλαχόσε πάσχει Χριστὸς, οὔτε μὴν εἰς ἄλλον σταυροῦται τόπον, ἢ εἰς τὸν κρανίου τόπον, C ἐν ᾧ δὴ τῶν Ἑβραίων οἱ διδάσκαλοι φασὶ τοῦ Ἀδὰμ εἶναι τὸν τάφον. ἐκεῖ γὰρ αὐτὸν μετὰ τὴν κατάραν τεθάφθαι διαβεβαιοῦνται. διὸ τοῦτο θαυμάζω τοῦ τόπου τὴν οἰκειότητα. ἔδει γὰρ τὸν Κύριον ἀνακαινῶσαι θέλοντα τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ἐν ἐκείνῳ παθεῖν τῷ τόπῳ. καὶ ἐπειδὴ ἤκουσεν Ἀδὰμ, γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ· ταύτῃ τοι πάλιν ἐκεῖ τέθειται, ἵνα ἐν ᾧ τόπῳ τὴν κατάραν ἔλαβεν, ἐκεῖ καὶ τὴν λύσιν ταύτης δέξηται.

Ὅτι δὲ τῷ βασιλεῖ Ἡρακλείῳ ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἐγεννήθη αὐτοῦ υἱὸς ὁ Δαβίδ. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτέχθη καὶ Κωνσταντίνῳ, τῷ υἱῷ Ἡρακλείου, Ἡράκλειος, ὃς ἐβαπτίσθη ὑπὸ Σεργίου τοῦ Πατριάρχου. τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει ἐπανέστησαν οἱ Πέρσαι κατ᾽ ἀλλήλων, καὶ πολλοὶ διεφθάρησαν. τότε ὁ βασιλεὺς τῶν D Ἰνδῶν πέμπει συγχάρια τῷ βασιλεῖ, μαργαρίτας καὶ λίθους τιμίους πολλούς. ἦν δὲ ὁ Μωάμεδ προτελευτήσας, ὃς ἔστησε τέσσαρας Ἀμηράδας πολεμεῖν τοῖς ἐξ Ἀράβων γενομένοις Χριστιανοῖς. καὶ ἦλθον κατέναντι Θεοδώρου κουβικουλαρίου, καὶ συμβαλόντες πόλεμον, ἀναιροῦνται οἱ τρεῖς Ἀμηράδες, καὶ πλῆθος πολὺ ἐξ αὐτῶν. ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ εἷς Ἀμηρᾶς ὁ Χάλεβος, ὃν λέγουσι μάχαιραν τοῦ Θεοῦ. ἦσαν δέ τινες τῶν πλησίον Ἀράβων, λαμβάνοντες παρὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ῥόγας πρὸς τὸ φυλάττειν τὰ στόμια τῆς ἐρήμου. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἐλθόντες οὐκ ἔλαβον τὴν ῥόγαν, ἀλλ᾽ ἐδιώχθησαν. λυπηθέντες δὲ ἀπῆλθον πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, καὶ ὡδήγησαν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν χώραν Γάζης, στόμιον οὖσαν τῆς ἐρήμου κατὰ τὸ Σίναιον ὄρος, πλουσίαν σφόδρα. οἳ καὶ παρέλαβον τὴν Ἥραν, καὶ πᾶσαν τὴν χώραν Γάζης. ἐλθὼν δὲ Σέργιος ἀπὸ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης σὺν ὀλίγοις στρατιώταις, κτείνεται πρῶτος σὺν τῷ στρατῷ.

οἱ δὲ λαβόντες αἰχμαλωσίαν πολλὴν, ὑπέστρεψαν. A

Τῷ κζʹ. ἔτει, ἦλθεν Ἰωάννης ὁ Κατζᾶς, ἐπίσκοπος Ὀσροηνῆς, πρὸς Ἰὰδ, εἰς Χαλκηδόνα· καὶ ἐστοίχησε δεδόναι αὐτῷ δέκα μυριάδας νομισμάτων, πρὸς τὸ μὴ περάσαι τὸν Εὐφράτην μήτε εἰρηνικῶς μήτε πολεμικῶς. Ἡράκλειος δὲ τοῦτο μαθὼν ὡς ἄνευ εἰδήσεως αὐτοῦ τοῦτο πεποίηκε, τοῦτον ἐξώρισε, καὶ ἀντ' αὐτοῦ Πτολεμαῖον στρατηγὸν ἔπεμψε.

Τῷ κηʹ ἔτει, παρέλαβον οἱ Ἄραβες τὴν Ἀντιόχειαν. καὶ ἐπέμφθη Μαυίας ὑπὸ Οὐμάρου στρατηγὸς, καὶ Ἀμηρᾶς πάσης τῆς ὑπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς χώρας, ἀπὸ Αἰγύπτου ἕως Εὐφράτου.

Τῷ κθʹ. ἔτει, παραλαμβάνει Ἰὰδ τὴν Ἔδεσαν λόγοις, τὴν δὲ Κωνστάντειαν πολέμῳ, ὁμοίως καὶ τὸ Δάρας, καὶ B πολλοὺς ἐν ταύτῃ ἀπώλεσε. καὶ οὕτω παρέλαβεν Ἰὰδ πᾶσαν τὴν Μεσοποταμίαν.

Τῷ δὲ λʹ. ἔτει, ἐπεστράτευσαν οἱ Σαρακηνοὶ κατὰ Περσίδος, καὶ νικήσαντες, πάντας τοὺς Πέρσας ὑπέταξαν. Ὁρμίσδας δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, φυγῇ χρησάμενος, ἐπὶ τοὺς ἐνδοτέρω Πέρσας καταφεύγει. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ, αἰχμαλωτίσαντες τὰς τοῦ Χοσρόου θυγατέρας ἅμα τῇ βασιλικῇ ἀποσκευῇ ἄγουσι πρὸς Οὔμαρον. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ ποιεῖ ἀναγραφὴν Οὔμαρος πάσης τῆς ὑπ' αὐτὸν οἰκουμένης, τῶν τε ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν καὶ φυτῶν.

Τῷ λαʹ. ἔτει, τελευτᾷ Ἡράκλειος βασιλεὺς, ὑδεριάσας, μηνὶ Μαρτίῳ ιαʹ. βασιλεύσας ἔτη λʹ. μῆνας ιʹ. C οὗτος ὑπὸ Ἀθανασίου πατριάρχου τῶν Ἰακωβιτῶν, καὶ Σεργίου τοῦ Σύρου Κωνσταντινουπόλεως ἀπατηθεὶς, εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Μονοθελητῶν ἐξεκυλίσθη. καὶ δὴ μετὰ ταῦτα νόσῳ περιπεσὼν ὑδερικῇ, δι' ἧς καὶ τέθνηκε, δεινῶς ἐτιμωρεῖτο. ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ τὸ πάθος ἐπετάθη, ὡς ἡνίκα ἀπουρεῖν ἔμελλε, σανίδα τίθεσθαι κατὰ τοῦ ἤτρου, διὰ τὸ στρέφεσθαι τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοῦ προσώπου τὸ οὖρον ἀναπέμπειν. ἔλεγχος δὲ ἦν τοῦτο τῆς ἑαυτοῦ παρανομίας, ἕνεκεν τοῦ εἰς τὴν ἰδίαν ἀνεψιὰν Μαρτίναν παρανομωτάτου γάμου. ἐτέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι, καὶ ἔμεινεν ἀσκεπὲς ἡμέρας δʹ. συνετάφη δὲ αὐτῷ καὶ στέμμα χρυσοῦν, καὶ οὕτως ἐσκεπάσθη.

Μετὰ τοῦτον βασιλεύει Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, μῆνας δʹ. ἦν δὲ ἀσθενὴς τὸ σῶμα, καθεκάστην ὡς εἰπεῖν D νοσηλευόμενος. τούτῳ τινὲς λέγουσιν, ὅτι τὸ στέμμα, ἐν ᾧ ἐστέφθης, σὺν τῷ πατρί σου ἐτάφη. καὶ ἐκέλευσε Καλλινίκῳ κουβικουλαρίῳ, κομίσαι αὐτό. ἀπελθὼν οὖν, καὶ ἀνοίξας, εὗρε τὸ σῶμα διαλυθὲν ὡσεὶ ὕδωρ, τὸ δὲ στέμμα συμπαγὲν τῇ κεφαλῇ. καὶ ἀνέσπασεν αὐτὸ σὺν τῇ κόμῃ, πενθῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ ἀπήγαγε τοῦτο τῷ Κωνσταντίνῳ. ὁ δὲ ἐκέλευσε τοῦτο παραλυθῆναι, καὶ τιμηθῆναι. ὃ καὶ διετιμήθη λίτρας οʹ. τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος, φαρμακευθεὶς ὑπὸ Μαρτίνης τῆς αὐτοῦ μητρυιᾶς, καὶ Πύρρου πατριάρχου· καὶ τίθεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρῴῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τούτου Ἀναστασία, ἥτις μετὰ τελευτὴν συνετάφη τῷ ἰδίῳ ἀνδρί. E

Βασιλεύει δὲ Ἡρακλωνᾶς σὺν μητρὶ Μαρτίνῃ, μῆνας ϛʹ. οὗτος προσήγαγεν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν τὸ στέμμα, ὅπερ ἀφείλετο Κωνσταντῖνος ἐκ τοῦ μνημείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· δοὺς καὶ ἑκάστῳ στρατευομένῳ λεγάτον, νομίσματα τρία, ὑπὲρ Κωνσταντίνου ἀδελφοῦ αὐτοῦ. τούτῳ τῷ ἔτει παραλαμβάνει

Cedren.

A Barbari magna præda potiti discedunt.

Anno vigesimoseptimo, venit Joannes cognomento Catzas, Osroenæ præfectus, Chalcedonem, ad Jadum, eique centum millia nomismatum daturum se promisit eo pacto, ne is vel belli vel pacis gratia Euphraten transeat. Heraclius vero, ubi id Catzam se inscio pepigisse intellexit: hominem relegavit, ejusque loco exercitui Ptolemæum præfecit.

Anno vigesimooctavo, Arabes Antiocheam ceperunt. Missus quoque ab Umaro est Mavias ductor, & Ameras omnis quæ Sarracenis suberat regionis, ab Ægypto usque ad Euphraten.

B Anno vigesimonono, Jadus Edessam colloquio, Constantiam vi capit: itemque Daras, in quo multos interfecit. atque sic Jadus totam subegit Mesopotamiam.

Anno xxx Sarraceni Persidi bellum intulerunt. victosque Persas omnes sibi subjugarunt. Hormisdas Pers. rex fuga ad interiores Persas evasit. Sarraceni Chosroæ filias captivas cum omni regia supellectile ad Umarum abduxerunt. Eo ipso tempore Umarus censum egit per omnes suas ditiones, hominum, pecoris, & stirpium. *Edit. Paris. pag. 430*

Anno xxxi Heraclius, die xi Martii ex hydrope moritur, cum imperasset annos triginta, menses x. Hic ab C Athanasio Jacobitarum, & Sergio Syro Constantinopolis patriarchis seductus, ad hæresin Monotheletarum devolutus fuit. Postea in aquæ intercutis morbum delapsus, qui & necavit eum, atroces pœnas dedit. Adeo enim malum increvit, ut lotium redditurus, inferiori ventri tabulam imponere opus habuerit, eo quod veretrum ipsius inversum, urinam sursum versus faciem emitteret. Hoc erat argumentum flagitii, quod perpetravit juncta sibi incestissimis nuptiis consobrina sua Martina. Corpus ejus in arcam repositum, per iv dies sine tegmine mansit. Una sepulta est etiam aurea corona, sicque tectus fuit.

Post eum filius ipsius Constantinus D imperium gessit per menses iv. Corpore fuit languido, quotidie propemodum ægrotans. Is a quibusdam admonitus, coronam, qua regno inauguratus fuerat, cum patre esse sepultam: Callinico cubiculario mandat, uti eam sibi afferat. Abit ille, & sepulcro recluso cadaver Heraclii aquæ instar dissipatum reperit, coronamque capiti adhærescentem. eam cum crinibus revellit mœstus atque lamentans, & Constantino adfert. Is solvi ac æstimari jubet coronam, & æstimata est libris septuaginta. Constantinum hunc Martina noverca & Pyrrhus patriarcha veneno necaverunt, cadaverque ejus in fano beatorum Apostolorum repositum est. Uxorem habuit Anastasiam, quæ E post mortem juxta maritum est condita. CONSTAN. Heraclii F. imperat.

Imperium deinde Heraclonas, cum matre Martina tenuit menses vi. Is ad templum sanctæ Sophiæ protulit coronam, quam Constantinus ea sepulcro patris abstulerat. Legatum quoque Constantini fratris militibus viritim tria nomismata distribuit. Hoc an- HERAC. cum MART. imperat.

A μαϊκοῦ στόλου, ναυμαχεῖ μετ' αὐτοῦ. τῇ δὲ πρὸ τοῦ πολέμου ἑσπέρᾳ θεωρεῖ κατόναρ ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἦν ἐν Θεσσαλονίκῃ. διυπνισθεὶς δὲ, διηγήσατο τῷ ὀνειροκρίτῃ. ὁ δὲ ἔφη· ὦ βασιλεῦ, εἴθε μὴ ὕπνωσας τῇ νυκτὶ ταύτῃ, μήτε ὄνειρον ἐθεάσω· τὸ γὰρ εἶναί σε ἐν Θεσσαλονίκῃ, θὲς ἄλλῳ τὴν νίκην, κρίνεται· πρὸς τὸν ἐχθρόν σου ἡ νίκη τρέπεται. καὶ δὴ τοῦτο καὶ ἀπέβη. συμβαλόντες γὰρ πόλεμον ἡττῶνται Ῥωμαῖοι, καὶ συγκιρνᾶται ἡ θάλασσα τῷ αἵματι τῶν Ῥωμαίων. ἐνδύει δὲ ὁ βασιλεὺς ἄλλον τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ, καὶ εἰσπηδήσας ὁ προλεχθεὶς υἱὸς τοῦ βυκινάτορος, τὸν βασιλέα ἀφαρπάζει, καὶ εἰς ἕτερον σκάφος μεταβάλλει, καὶ παραδόξως διασώζει. αὐτὸς δὲ B ἐπιστὰς τῇ βασιλικῇ νηῒ, πολλοὺς ἀνελὼν ὁ γενναιότατος, ὕστερον δὲ ἀναιρεῖται καὶ αὐτός. ὁ δὲ βασιλεὺς μόλις διασωθεὶς, ὑπέστρεψε μετ' αἰσχύνης ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐφ' ὧν χρόνων καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Παυλικιάνων ἀνεφάνη Κωνσταντῖνος, ὁ καὶ Σιλουανὸν αὐτὸν ὀνομάσας. ἔστι δὲ ἡ αἵρεσις αὐτῶν οὕτω. Παυλικιάνοι, οἱ καὶ Μανιχαῖοι. μετωνομάσθησαν δὲ ἀντὶ Μανιχαίων Παυλικιάνοι, ἀπὸ Παύλου τινὸς Σαμοσατέως, υἱοῦ γυναικὸς Μανιχαίας Καλλινίκης τοὔνομα. ἥτις δύο υἱοὺς ἔσχε, τοῦτον τὸν Παῦλον, καὶ Ἰωάννην. τούτους οὖν τὴν Μανιχαϊκὴν αἵρεσιν διδάξασα, ἐκ τῶν Σαμοσάτων εἰς Ἀρμενιακοὺς κήρυκας τῆς αἱρέσεως αὐτοὺς ἀπέστειλεν· οἵ τινες ἐλθόντες εἰς κώμην τινὰ τῆς Φαναροίας, C ἐκεῖσε τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν ἐνέσπειραν. ἐκ τότε οὖν ἡ μὲν κώμη μετωνομάσθη Ἐπίσπαρις, οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτῶν Παυλικιάνοι ἐκλήθησαν. οὗτοι μετὰ χρόνους πολλοὺς τῆς διαδοχῆς τοῦδε τοῦ Παύλου, ἕτερον ἔσχον διδάσκαλον Κωνσταντῖνον καλούμενον, τὸν προρρηθέντα Σιλουανόν. τοῦτον ἔχουσιν ἀρχηγὸν τῶν διδασκαλιῶν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ τὸν Παῦλον. οὗτος γὰρ αὐτοῖς παρέδωκε τὰς αἱρέσεις αὐτοῦ ἀγράφως κατὰ παράδοσιν, τὸ Εὐαγγέλιον μὲν κατὰ παράδοσιν, τὸν δὲ Ἀπόστολον ἐγγράφως· ἀπαραλλάκτα μὲν τῇ γραφῇ καὶ τοῖς λόγοις, ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ὄντα παραδούς. διαστρέψας δὲ ἕκαστον κεφάλαιον πρὸς τὰς ἑαυτοῦ αἱρέσεις, νομοθετήσας αὐτοῖς καὶ τοῦτο, μὴ δεῖν ἑτέραν βίβλον οἱανοῦν ἀναγινώσκειν, εἰ μὴ D τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ τὸν Ἀπόστολον. μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον καὶ Σιλουανὸν, δεύτερον ἔσχον διδάσκαλον Συμεῶνα καλούμενον, μετονομάσαντα δὲ ἑαυτὸν Τιμόθεον. τέταρτον δὲ Ἰωσὴφ μετονομάσαντα ἑαυτὸν Ἐπαφρόδιτον. καὶ μετὰ τοῦτον Ζαχαρίαν. ἀλλὰ τοῦτον ὡς μισθωτὸν, καὶ οὐκ ἀληθῆ ποιμένα, ἀποβάλλονται ἔνιοι ἐξ αὐτῶν. ἕκτον τὸν Βαάνην τὸν ῥυπαρὸν, καὶ ἕβδομον τὸν Σέργιον, τὸν καὶ Τυχικὸν ἑαυτὸν μετονομάσαντα. Μάνεντα τοίνυν καὶ Παῦλον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἄλλους οὓς ἐάν τις εἴπῃ αὐτοῖς, προθύμως ἀναθεματίζουσι· Κωνσταντῖνον δὲ, τὸν καὶ Σιλουανὸν ἐπικληθέντα, καὶ Συμεῶνα, τὸν καὶ Τίτον· καὶ Γε- E νέσιον, τὸν καὶ Τιμόθεον· καὶ Ἰωσὴφ, τὸν καὶ Ἐπαφρόδιτον, καὶ Βαάνην τὸν ῥυπαρὸν, καὶ Σέργιον καὶ Τυχικὸν, ὡς διδασκάλους αὐτῶν, οὐδαμῶς ἀναθεματίζουσιν, ἀλλ' ἔχουσιν αὐτοὺς ὥσπερ Ἀποστόλους Χριστοῦ.

Λέγουσι δὲ καὶ ἓξ ἐκκλησίας ἐν τῇ ὁμολογίᾳ αὐτῶν. τὴν Μακεδονίαν, ἥτις ἐστὶ Κάστρον κολωνείας· τὴν Κίβωσαν, ἣν ἐμαθήτευσε Κωνσταντῖνος ὁ καὶ Σιλουανὸς,

A pulisset, ubi Imperator cum Romana classe erat, navali pugna cum eo congreditur. Quæ eam pugnam proxime antecessit vespera, ea Imperator per somnum imaginatus fuerat se esse Thessalonicæ: idque insomnium conjectori proposuerat. atque hic: Utinam, ait, o Imperator hac nocte neque dormivisses, neque insomnium tibi esset oblatum. quod enim tibi visus es apud Thessalonicam esse, id significat thes allo nicam, alteri cede victoriam. proinde ad hostes victoria inclinat. Atque ita quidem evenit. Eo enim prælio victi sunt Romani, eorumque sanguis mari permixtus. Imperator cum alium quemdam suis vestibus B induit. Insiliens autem in navim is cujus paulo ante mentionem fecimus buccinatoris filius, abreptum Imperatorem in aliud navigium transfert, præterque hominum opinionem servat. ipse Imperatoriæ navi insistens, fortissime pugnando multis dejectis tandem ipse quoque cadit. Imperator vix ægre salutis compos, cum dedecore Constantinopolim redit.

Insomnium | *Romani victi.* | 187

Circa hoc tempus extitit Constantinus quidam, qui & Silvani nomen usurpabat, Paulicianorum sectæ princeps. Ejus hæreseos hæc est historia. Manichæi Paulicianorum nomen sibi sumpserunt, a Paulo quodam Samosateno, Manichææ cujusdam mulieris Callinices nomine filio. Ea cum haberet duos filios, C Paulum scilicet hunc, & alium Joannem, Manichæa eos hæresi instituit: Samosatisque in Armeniam emisit, uti ibi eam hæresim promulgarent. Id quod ii fecerunt in vico quodam Phanarrœæ. Exinde vico Epispáridis, sectatoribus Paulicianorum nomen factum fuit. Hi longo post hunc Paulum tempore magistrum habuerunt alium, Constantinum illum, qui cognomentum Silvani gessit. hunc principem suarum doctrinarum agnoscunt, non Paulum. Hic enim iis opiniones, quas sectantur, absque scripto per traditiones exhibuit: Evangelium quidem ex traditione, Apostolum autem scripto. tradidit autem ita, ut nihil a Scriptura differrent apud nos recepta, sed singula capita ad suam detorsit hære- D sin. nam & hanc ipsis legem posuit, ne præter Evangelium & Apostolum, ullum alium librum legerent. Secundum Constantinum illum Silvanum, alium habuerunt præceptorem, Simeonem nomine: sed qui se Timotheum vocaret. Quartum, Josephum, qui sibi Epaphroditi appellationem imposuit. Ab hoc Zachariam, quem tamen veluti mercenarium, & non verum pastorem, quidam ipsorum repudiant. Sextum, Baanem, cognomento sordidum. Septimum, Sergium, qui Tychicum sese denominavit. Ac Manetem quidem, Paulum, Joannem, & alios quicumque ipsis proponantur, libenter E ii damnant: Constantinum autem Silvanum, Simeonem qui Titi, Genesiam qui Timothei, Josephum qui Epaphroditi, Baanem sordidum, & Sergium qui Tychici titulo se insignibat, nequaquam damnant, quippe eos pro suis agnoscentes magistris: sed eos loco Apostolorum Christi habent.

Manichæorum Paulicianorum secta. | *Edit. Paris. pag. 433.* | 188

Nominant sex ecclesias in sua confessione: Macedoniam, quæ est castrum coloniæ: Cibosam, quam docuit Constanti-

nus Silvanus, & Simeon Titus: Achajam, qui est vicus Samnsatorum: Manalin, quam instituit Genesius Timotheus, Philippensem, dicentes in ea esse discipulos Josephi Epaphroditi, & Zachariæ, quem ipsi mercenarium pastorem appellant: Laodicensem, quos Cynochoritas vocant: quasi a canum regione. Sed Ephesiam, eam quæ est Mopsuestiæ, & Colossensem, a Sergio Tychico damnatas dicunt. Hos ergo septem ipsorum doctores, & sex ecclesias, in honore habent ac venerantur, reliquos omnes, quoscumque ipsis nomines, damnant atque respuunt.

Servant primam Manichæorum hæresin, duo principia cum ipsis affirmantes. Unum tantum esse ajunt, quod ipsos a Romana ecclesia disjungat. Se enim sentire, alium esse Deum patrem cælestem, qui in hoc mundo nihil habeat potestatis, habeat autem in futuro: alium Deum mundi conditorem, cui in præsentem mundum jus fit. Romanos autem profiteri, esse unum Deum, eumdemque patrem cælestem, & universi factorem. Se Christianos, nos Romanos appellant. Iis, quibus ignoti sunt, alacriter dicunt, credere se in Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, cælestem patrem: execranturque adeo eum, qui non hoc modo credat. Sed nimis meditate suam malitiam consectantur. cum enim patrem cælestem nominant, non addunt Solum verum Deum, conditorem cæli & terræ, atque omnium quæ in iis sunt. Enimvero Christianus cum Manichæo disputans, postulare ab eo debet ut symbolum fidei recitet hoc, *Edit. Paris. pag. 434.* Credo in unum Deum patrem omnipotentem, qui fecit cælum & terram, omnia quæ & videntur & visu non deprehenduntur, & cætera. Deinde, immoderata maledicendi impietate sanctissimæ Deiparæ obtrectant. cumque a nobis coguntur eam fateri, verbis aliud significantibus dicunt: Credo in sanctissimam Deiparam, in quam intravit, & ex qua exivit Dominus. His verbis occulte notant Hierosolymorum urbem supernam, in quam præcursor nostri causa *Ebre. 6.* intravit Christus, ut ait Apostolus. Neque vere appellant beatam Mariam Deiparam, neque Dominum ex ea carnem assumpsisse. Impie quoque de divinis mysteriis sanctæ communionis pretiosi corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi garriunt, dicentes Dominum verba sua Apostolis dedisse, eaque jussisse accipere, edere atque bibere, non panem & vinum, quæ quidem etiam adhibenda negant. Quin & venerandæ cruci scelerate detrahunt, Christum esse crucem dicentes, neque adorandum esse lignum, execrationibus deditum instrumentum. Vates quoque divinos, & reliquos sanctos explodunt. Beatum Petrum, magnum illum Apostolorum principem, gravius reliquis omnibus & infamant, & prorsus a se rejiciant, negantes eum in ullam salutis partem venire. Concilia sua ecclesiam catholicam nominant, in suis ad nos allegoriis: Inter se enim a precibus ea proseuchas appellant. Pro baptismo habent verba Evangelii, quia Domi- *Joan. 4.* nus dixerit se esse aquam vivam. Omnia hæc, atque etiam plura, ubi deprehensi tenentur, aliud tecte significantibus verbis (id enim voco allegoriam) involvunt. Oportet autem attente & distincte de

A καὶ Συμεὼν ὁ καὶ Τίτος· τὴν Ἀχαΐαν, ἥτις ἐστὶ κώμη Σαμοσάτων· τὴν Μάναλιν, ἣν ἐμαθήτευσε Γενέσιος ὁ καὶ Τιμόθεος· τὴν τῶν Φιλιππησίων, τοὺς μαθητὰς λέγοντες Ἰωσὴφ τοῦ καὶ Ἐπαφροδίτου, καὶ Ζαχαρίου τοῦ μισθωτοῦ ποιμένος παρ' αὐτῶν λεγομένου· τὴν τῶν Λαοδικέων, λέγουσι δὲ Κυνοχωρίτας· τὴν μέντοι τῶν Ἐφεσίων, τὴν ἐν Μοψουεστίᾳ, καὶ τὴν τῶν Κολασσαέων λέγουσιν, ὡς Σέργιος, ὁ καὶ Τυχικὸς, ἀνεθεμάτισε. τούτους οὖν τοὺς ἑπτὰ διδασκάλους αὐτῶν, καὶ τὰς ἓξ ἐκκλησίας, ἔχουσιν ἐντίμως, οὓς καὶ σέβονται. πάντας δὲ τοὺς λοιποὺς, οὓς ἐὰν εὕρητις αὐτοῖς, καὶ ἀναθεματίζουσι, καὶ ἀποβάλλονται.

Ἔχουσι δὲ πρώτην αἵρεσιν τὴν τῶν Μανιχαίων, δύο ἀρχὰς ὁμολογοῦντες ὡς κἀκεῖνοι. λέγουσι δὲ οὗτοι, ὅτι ἕν ἐστι μό- B νον τὸ διαχωρίζον ἡμᾶς ἐκ τῶν Ῥωμαίων. ὅτι ἡμεῖς μὲν ἕτερον Θεὸν λέγομεν ὑπάρχειν, τὸν Πατέρα τὸν ἐπουράνιον, ὃς ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι. ἕτερον δὲ Θεὸν, τὸν κόσμου ποιητὴν, ὅς τις ἔχει τοῦδε τοῦ παρόντος τὴν ἐξουσίαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι (φασὶν) ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἶναι καὶ πατέρα τὸν αὐτὸν ἐπουράνιον, καὶ τοῦ κόσμου παντὸς ποιητήν. καλοῦσι δὲ ἑαυτοὺς μὲν Χριστιανοὺς, ἡμᾶς δὲ Ῥωμαίους. λέγουσι δὲ πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτοὺς προθύμως· Πιστεύομεν εἰς πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, τὸν ἐπουράνιον πατέρα· καὶ ἀνάθεμά φασι τῷ μὴ οὕτω πιστεύοντι, μεμελετημένως λίαν τὴν ἑαυτῶν κακίαν μεθοδεύοντες. οὐ γὰρ προστιθέασιν, C ὅτι λέγουσι τὸν πατέρα τὸν ἐπουράνιον, ὅντε μόνον ἀληθινὸν Θεὸν τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. χρὴ δὲ τὸν προσδιαλεγόμενον ὀρθόδοξον, αἰτεῖν τὸν Μανιχαῖον τοῦ εἰπεῖν τὸ σύμβολον τῆς πίστεως, τὸ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν, πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ, καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων, καὶ τὰ ἑξῆς. ἔπειτα δὲ βλασφημοῦσι μὲν εἰς τὴν παναγίαν Θεοτόκον ἄμετρα. ἐὰν δὲ βιασθῶσι παρ' ἡμῶν ὁμολογῆσαι αὐτὴν, ἀλληγορικῶς λέγουσι· Πιστεύω εἰς τὴν ἁγίαν Θεοτόκον, ἐν ᾗ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ὁ Κύριος. λέγουσι δὲ τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ, ἐν ᾗ πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθε Χριστὸς, καθὼς φησὶν ὁ Ἀπόστολος. καὶ οὐ λέγουσι κατὰ ἀλήθειαν τὴν ἁγίαν Μαρίαν Θεοτόκον, οὐδὲ ἐξ αὐτῆς σαρκωθῆναι τὸν Κύριον. βλασφημοῦσι D δὲ καὶ εἰς τὰ θεῖα μυστήρια τῆς ἁγίας κοινωνίας τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγοντες ὅτι τὰ ῥήματα αὐτοῦ ὁ Κύριος διδοὺς τοῖς Ἀποστόλοις, ἔλεγε. λάβετε, φάγετε, καὶ πίετε, οὐκ ἄρτον καὶ οἶνον. καὶ οὐ χρὴ, φησὶ, προσάγεσθαι ἄρτον καὶ οἶνον. βλασφημοῦσι δὲ καὶ εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν, λέγοντες ὅτι σταυρὸς ὁ Χριστός ἐστιν. οὐ χρὴ δὲ προσκυνεῖσθαι τὸ ξύλον, ὡς κατηραμένον ὄργανον. τοὺς δὲ προφήτας καὶ λοιποὺς ἁγίους ἀποβάλλονται. ἔτι δὲ τὸν ἅγιον Πέτρον, τὸν μέγαν πρωταπόστολον, πλέον πάντων καὶ δυσφημοῦσι καὶ ἀποστρέφονται ἐξ αὐτῶν μηδένα τινὰ ἐν μέρει τῶν σωζομέ- E νων εἶναι λέγοντες. καθολικὴν ἐκκλησίαν τὰ ἑαυτῶν συνέδρια, πρὸς ἡμᾶς ἐν τῇ ἀλληγορίᾳ αὐτῶν λέγοντες. πρὸς ἑαυτοὺς γὰρ ἐκεῖνοι προσευχὰς αὐτὰ λέγουσι. Βάπτισμα δὲ, τὰ ῥήματα τοῦ Εὐαγγελίου, καθὼς φησὶν ὁ Κύριος· ἐγώ εἰμι τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν· ταῦτα πάντα, καὶ πλείω τούτων, ὅτε φωραθῶσιν, ἀλληγοροῦσιν. ἀλλὰ χρὴ νουνεχῶς καὶ διωρισμένως αὐτοῖς εἰς πάντα διαλέγεσθαι. καὶ γὰρ καὶ τὸ ψεῦδος προχείρως ἔχουσιν ὡς νόμον οἰκεῖον,

πάντοτε μὲν, μάλιστα δὲ ὅταν βιασθῶσι, ψευδόμενοι καὶ λέγοντες, καθὼς ἐὰν προσταχθῶσιν ἃ προστάττουσι, καὶ ἀνέγκλητοι ὄντες παρ' ἑαυτοῖς. οὕτω γὰρ ὁ Μάνης αὐτοῖς παρέδωκεν. ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄσπλαγχνος (φησὶν) ὡς ὁ Χριστὸς, ὁ εἰπών· ὅς τίς με ἀρνήσηται, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγώ. ἀλλ' ἐγὼ λέγω, τὸν ἀρνούμενόν με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῷ ψεύδει τὴν οἰκείαν σωτηρίαν πορίζομένου, ὡς μὴ ἀρνούμενον μετὰ χαρᾶς δέχομαι, καὶ τὴν ἀνάκλησιν καὶ τὸ ψεῦδος ὡς τὴν πρὸς ἐμὲ ὁμολογίαν ἀνευθύνως. ὁμοίως μέντοι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ λοιποὺς ἱερεῖς τῶν παρ' ἡμῖν ἀποβάλλονται. ἐκεῖνοι δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοὺς συνεκδήμους λέγουσι, καὶ νοταρίους, ἀδιαφόρους πᾶσιν αὐτοῖς ὄντας καὶ τοῖς σχήμασι, καὶ ταῖς διαίταις, καὶ πάσῃ τῇ τοῦ λοιποῦ βίου κατασκευῇ. ἔχουσι δὲ πάντα τὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ Ἀποστόλου ῥητὰ διέστροφα, πρὸς τὰ παρ' ὑμῖν ὄντα ἐναντία, παρ' αὐτῶν δὲ συντεθέντα, ὡς δῆθεν ἁρμόζοντα ταῖς οἰκείαις αὐτῶν αἱρέσεσιν. ὡς γὰρ εἴρηται τῇ γραφῇ καὶ τοῖς λόγοις, οὕτως εἰσὶν ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἀπαράλλακτα. τὰ δὲ νοήματα διαστρέφουσι, καθὼς ἐν τοῖς κατὰ πλάτος μοι λέλεκται περὶ τούτων σαφέστερον. προσκυνοῦσι δὲ τὸ παρ' ἡμῖν Εὐαγγέλιον, ὅτε τύχῃ, οὐκ ἐν τῷ σταυρῷ, ἀλλ' ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγοντες ὅτι λόγοι τοῦ Χριστοῦ εἰσὶ, καὶ διὰ τοῦτο αὐτοῖς προσκυνοῦμεν. ἐν ἀσθενείᾳ δὲ καὶ πόνῳ τινὲς ἐξ αὐτῶν ὅταν περιπέσωσι, τὸν σταυρὸν ἐπιτιθέασιν ἑαυτοῖς· καὶ ὑγιείας τυγχάνοντες, πάλιν αὐτὸν συγκλῶσι, καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι καὶ καίουσιν, ἢ καταπατοῦσιν αὐτόν. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ παιδία ἑαυτῶν βαπτίζουσιν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων πρεσβυτέρων. ἕτεροι δὲ εἰσερχόμενοι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθοδόξων, λεληθότως μεταλαμβάνουσι, πρὸς πλείονα ἐξαπάτησιν τῶν ἁπλουστέρων. ταῖς τοιαύταις μεθοδείαις καὶ ὑποκρίσεσι χρώμενοι, πάσῃ ἀκολασίᾳ καὶ μιασμῷ ἑκατέρας ἀνθρώπων φύσεως ἀδιαφόρως καὶ ἀδεῶς χρῶνται. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς γονεῖς, καὶ μόνον ἑαυτῶν, διαφέρεσθαι λέγουσι.

Τῷ ιϛ'. ἔτει, ἐπεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς κατὰ Σκλαβίνων καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψεν. οὗτος ὁ Κώνστας μὴ δυνηθεὶς τὸν ἅγιον Μάξιμον εἰς τὴν ἑαυτοῦ κακοδοξίαν μετενεγκεῖν, τήν τε γλῶσσαν καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀπέκοψε. καὶ τὸν ἅγιον Μαρτῖνον πάπαν Ῥώμης ἐξώρισε, διὰ τὸ ἐλέγχεσθαι ὑπ' αὐτῶν τὸ Μονοθέλητον αὐτοῦ δόγμα.

Τῷ ιζ'. ἔτει, Μαβίας ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς μετὰ ταῦτα ἐπρέσβευσε περὶ εἰρήνης πρὸς Κώνσταντα, διὰ τὴν εἰς αὐτὸν γενομένην ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἀνταρσίαν· καὶ ἵνα τελῶσιν ὑπὲρ τῆς τοιαύτης εἰρήνης τοῖς Ῥωμαίοις οἱ Ἄραβες καθημέραν νομίσματα χίλια, καὶ ἵππον, καὶ δοῦλον. ὁ δὲ οὐκ ἐπείσθη.

Τῷ ιη'. ἔτει ἀνεῖλε Κώνστας ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιον, τὸν ἴδιον ἀδελφόν· σκανδαλιζόμενος γὰρ εἰς αὐτὸν, ἔκειρε πρότερον αὐτὸν διὰ Παύλου πατριάρχου διάκονον, ὃς καὶ μετέδωκε τῷ βασιλεῖ τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἐν ἁγίῳ ποτηρίῳ. ὃς μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, καθ' ὕπνους συχνῶς ἐφαίνετο αὐτῷ, διακόνου φορῶν στολὴν· καὶ ἐπιδιδοὺς ποτήριον αἵματος, ἔλεγε. πίε ὦ ἀδελφέ. ὅθεν ἐκκα-

A singulis contra eos disputate. Nam & mentiri iis in promptu est, ita ferentibus ipsorum legibus, & cum alias semper, tum præcipue ubi urgentur, mendacio interposito elabuntur, affirmantes quidquid imperetur. Neque ob tale mendacium in aliqua apud suos sunt culpa, quia nimirum ipsis liberum hoc fecit Manes. Is enim dixit, non se inhumanum esse instar Christi, dicentis se vicissim eos abnegaturum, a quibus fuisset negatus. Se eos qui ipsum coram hominibus diffessi fuissent, eoque mendacio sibi salutem quæsivissent, tamquam non diffessos, cum gaudio recipere, revocationemque & mendacium non magis culpare quam si ipsum professi fuissent. Similiter tamen seniores sacerdotes reliquos nostrates aversantur. Suos, peregrinationis suæ socios vocant, & notarios: hique a cæteris nulla prorsus re, non habitu, non victus ratione, non reliquo vitæ apparatu differunt. Omnia Evangelii & Apostoli dicta habent perversa, & nostris sententiis contraria, ab ipsis ita composita, ut qui suis ea erroribus accommodarent. Nam quomodo ea scripta sunt atque sonant, ita apud ipsos habentur, nihil prorsus a nostris deflexa: sed sententias pervertunt, sicut alibi copiose est a me de tota hac re dictum. Nostrum Evangelium adorant ubi occasio tulit, dicentes non in cruce esse Christi verba, sed in libro, ideoque hunc a se adorari. Quidam ex ipsis cum morbis doloribusve premuntur, crucem sibi imponunt: eamdemque recepta sanitate confringunt, in ignem abjiciunt ac cremant, aut etiam conculcant. Sunt inter eos, qui infantes suos a nostris presbyteris baptizari curent. Alii in nostram orthodoxorum ecclesiam cum veniunt, occulte communicant, ut eo facilius simplicioribus imponant. Hujusmodi artibus ac simulationibus ii utentes, interim absque ullo discrimine & metu omnis generis libidini & obscœnitati vacant, promiscue utrumque sexum lascivia sua fœdantes: quando nonnulli de eorum corpore tantum parentibus, & quidem propriis, abstinendum perhibent.

Matth. 10.

Edit. Paris. pag. 435.

189

Anno XVI, Imperator in Slavinos expeditionem fecit: multisque captis, & imperio suo subactis, domum rediit. Idem Constans sancto Maximo, cum eum ad pravæ sententiæ societatem perducere nequiret, linguam & manum abscidit: ac sanctum Martinum Romæ episcopum relegavit. Causa indignationis in utrumque fuit, improbata Monotheletarum, cui ipse favebat, sententia.

Anno XVII, Mabias Arabum princeps suorum seditione compulsus, de pace ineunda ad Constantem misit, ejus pacis nomine in singulos dies ab Arabibus mille nummos dependum iri promittens, & equum & servum. Verum id Constans non admisit.

Anno decimooctavo, Constans germanum suum fratrem Theodosium interfecit: cum quidem ante offensus ab eo, opera Pauli patriarchæ tonsum diaconi munere affecisset, ab eoque ipse sancto poculo sacrosanctis mysteriis impertitus fuisset. Is ergo Theodosius a morte sua Constanti crebro per quietem visus est, habitu diaconi, poculum sanguine plenum porrigens, atque di-

CONSTANS fratricida.

cens : Bibe frater . Ejus visi acerbitate victus infelix Imperator , statuit in Siciliam abire . Itaque io urbe relinquens uxorem & tres filios , celocem conscendit : cumque solvisset , cooversos retro , urbem Imperii sedem conspuit . Sed ne in Sicilia quidem insomnium illud vexare Constantem desiit . Syracusas sibi delegit , ubi vitam ageret . Statuit imperium Romam transferre , cum invisus Byzantiis esset ob Monothelerarum hæresin , aliasque pravas de religione sententias . Misit ergo , qui oxorem & liberos adducerent : sed hanc cum liberis Byzantii detinuerunt.

Edit. Paris. pag. 436.

Anno vigesimosexto , Mabias filium suum Izedum cum magnis barbarorum copiis adversus Romanos misit . Hi cum venissent Chalcedonem , multos captivos abduaerunt . Potiti etiam sunt Amorio Phrygiæ urbe : ibique pro præsidio relictis 5000 armatis viris , in Syriam redierunt . Hyeme facta , Imperaror Andream cubicularium mittit , cum nix plurima jaceret . Is noctu per ligna in murum evadit Amorii : urbemque occupans occidione , præsidium interficit , ne uno quidem de 5000 istis superstite.

Anno decimosexto , Imperator Constans Syracusis in balneo , cui Daphne nomen , interficitur dolo . Quidam enim Aodreas balneum una ingressus , Imperatorem , dum is se tergere incipit , cado graviter capiti inflicto necat . De morta Constantis , ea ipsa qua extinctus est die , in urbe cognitum est , voce ex aere delata . Syracusani Mizizium Armenium Imperatorem creant , invitum quidem , & per vim . fuit is homo longe præstantissimus forma . Constantinus morte patris sui cognita , cum maxima classe Siciliam occupat , Mizizium & patris una percussorem interficit : rebusque Occidentis constitutis , Byzantium redit , allato secum patris cadavere : atque hoc in fano Apostolorum juxta patrem ejus condidit . Ipse Romanum imperium tenet , collegis Tiberio & Heraclio fratribus . Justinianum patricium sancti Germani patriarchæ patrem , capite truncavit hic : & Germanum ferocius se gerentem eviravit , cui Georgius in patriarchæ dignationem successit.

CONSTANT. Pogonatus imperator.

Constantinus Constantis F. cognomento Pogenatus , quod a barba est ductum , veræ religionis professor , imperavit annos XVII. Anno imperii ejus primo , Sarraceni bello Africæ illato , LXXX hominum millia captivos abduxerunt . Qui vero Orientalium populorum principes erant , ii Chrysopolin venientes dicebant : quia in Trinitatem crederent , ideo se duobus fratribus Pogonato adjunctis tres velle habere Imperatores . Ea res Constantinum perturbavit , cum solus ipse coronatus fuisset , neque fratrum ejus Tiberii & Heraclii ulla esset dignitas . Missis igitur ministris , primores eorum comprehendit ,
190 ac in Sycis (Ficus dixeris , suburbium est
pag. 437. Byzaotii) supplicio affecit : ea res reliquos terruit , iique fugam fecerunt . Fratribus porro nasos præcidit.

Anno secundo , hyemis vehementia multos homines & bruta animalia interemit.

Anno IV , Iris in cælo talis apparuit , ut vulgo diceretur finis mundi instare . Sarracenis aotem magna instructa classe , in Ciliciam delati , Smyrnæ hyemaverunt.

A ἀκούσας ὁ ἄθυμος ταῦτα ὁρῶν , ἐσκέψατο καταλθεῖν ἐν Σικελίᾳ . καταλιπὼν οὖν ἐν τῇ πόλει τήν τε γυναῖκα καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς , καὶ εἰσελθὼν εἰς ἕνα τῶν δρομώνων , καὶ ἀναχωρῶν , στραφεὶς ἐνέπτυσε τῇ βασιλευούσῃ πόλει , καὶ οὕτως ἀπέπλει . ἀλλ' οὐδὲ ἐν Σικελίᾳ διατρίβοντι ἀπέπτη ὁ ὄνειρος ἐπ' αὐτοῦ . καταλαβὼν δὲ Συρακούσας πόλιν τῆς Σικελίας , διέτριβεν ἐν αὐτῇ , βουλόμενος ἐν Ῥώμῃ τὴν βασιλείαν μεταστῆσαι , διὰ τὸ μισηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν Βυζαντίων , ὡς μονοθελήτην καὶ κακόδοξον . πέμπει οὖν ἀγαγεῖν τὴν γυναῖκα , καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ . οἱ δὲ Βυζάντιοι οὐκ ἀπέλυσαν αὐτούς.

Τῷ κϛ'. ἔτει , ἀπέλυσε Μαβίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἐζὶδ
B μετὰ βαρβάρων πολλῶν , κατὰ Ῥωμαίων· καὶ ἐλθόντες εἰς Χαλκηδόνα ᾐχμαλώτευσαν πολλούς . παρέλαβον δὲ καὶ τὸ Ἀμόριον τῆς Φρυγίας· καὶ ἀφέντες εἰς φυλακὴν αὐτοῦ χιλιάδας πέντε ἄνδρας ἐνόπλους , ἀνέκαμψαν εἰς Συρίαν . χειμῶνος δὲ γενομένου , πέμπει ὁ βασιλεὺς τὸν κουβικουλάριον Ἀνδρέαν . καὶ πολλῆς οὔσης χιόνος , ἐν νυκτὶ καταλαμβάνει , καὶ διὰ ξύλων ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ τεῖχος , καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ Ἀμόριον , καὶ κτείνει τὰς πέντε χιλιάδας τῶν Ἀράβων , ὡς μὴ ὑπολειφθῆναι ἕνα ἐξ αὐτῶν.

Τῷ κζ'. ἔτει ἐδολοφονήθη ὁ βασιλεὺς Κώνστας ἐν Συρακούσῃ τῆς Σικελίας , ἐν τῷ βαλανείῳ , ὃ λέγεται Δάφνη . συνεισῆλθε γάρ τις αὐτῷ Ἀνδρέας , καὶ ὡς ἤρξατο σμήχεσθαι ὁ βασιλεὺς , δέδωκεν αὐτὸν μετὰ τοῦ κάδου
C κατὰ τῆς κορυφῆς , καὶ ἀπέκτεινε . τὸν δὲ θάνατον αὐτοῦ , αὐθημερὸν ἤκουσαν ἐν τῇ πόλει , φωνῆς ἐκ τοῦ ἀέρος ἐνεχθείσης . καὶ προβάλλονται οἱ Συρακούσιοι Μιζίζιον Ἀρμένιον βασιλέα , βιασάμενοι αὐτὸν , ὄντα λίαν εὐπρεπῆ καὶ ὡραιότατον . ἀκούσας δὲ Κωνσταντῖνος τὴν τοῦ πατρὸς ἀποβίωσιν , μετὰ πλείστης ναυστολίας καταλαμβάνει τὴν Σικελίαν . καὶ Μιζίζιον ἀναιρεῖ σὺν τῷ φονεῖ τοῦ ἰδίου πατρός . καὶ καταστήσας τὰ ἑσπέρια , ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ἔρχεται , ἀποκομίσας καὶ τὸν νεκρὸν τοῦ ἰδίου πατρός . καὶ τοῦτον μὲν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατατίθησι . αὐτὸς δὲ βασιλεύει Ῥωμαίων μετὰ Τιβερίου καὶ Ἡρακλείου τῶν ἰδίων ἀδελφῶν . ἀπέτεμε δὲ καὶ Ἰουστινιανὸν τὸν πα-
D τρίκιον , τὸν πατέρα τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου . τὸν δὲ Γερμανὸν τραχύτερον ὄντα εὐνούχισε· τὸν δὲ τῆς πατριαρχείας θρόνον Γεώργιος εἶχε.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Κώνσταντος ὁ Πωγωνάτος , ὀρθόδοξος , ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ'. τούτου τῷ α'. ἔτει , ἐπιστρατεύσαντες Σαρακηνοὶ τὴν Ἀφρικὴν , καὶ ᾐχμαλώτευσαν χιλιάδας π'. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν ἦλθον ἐν Χρυσοπόλει λέγοντες , ὅτι εἰς τριάδα πιστεύομεν , τοὺς τρεῖς στέψωμεν . ἐταράχθη δὲ Κωνσταντῖνος· μόνος γὰρ αὐτὸς ἦν ἐστεμμένος . οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Τιβέριος καὶ Ἡράκλειος , οὐδεμίαν εἶχον ἀξίαν . καὶ ἀποστείλας , ἐκράτησε τοὺς πρώτους αὐτῶν , καὶ ἐφούρκισεν ἐν συκαῖς . οἱ δὲ
E λοιποὶ ἔφυγον . ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἀδελφοὺς ἐρινοκόπησε.

Τῷ β'. ἔτει , χειμὼν ἐγένετο μέγας , ὡς ἀποθανεῖν πολλοὺς ἀνθρώπους , καὶ θηρία.

Τῷ δ'. ἔτει , ἐφάνη ἶρις ἐν τῷ οὐρανῷ τοιαύτη , ὡς λέγειν πάντας , ὅτι συντέλεια ἐστίν . οἱ δὲ Σαρακηνοὶ μέγαν στόλον ἐξαρτύσαντες , καὶ παραπλεύσαντες εἰς Κιλικίαν , παρεχείμασαν εἰς Σμύρνην.

Τῷ δὲ

A Τῷ δὲ ε΄. ἔτει, τῶν θεομάχων στόλος ἐλθὼν, προσώρμισεν ἐν τοῖς Θρακῴοις μέρεσιν, ἀπό τε τοῦ ἑβδόμου μέχρι τοῦ κυκλοβίου. καὶ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πόλεμος ἐκρατεῖτο ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας, ἀπὸ τοῦ βραχιολίου τῆς χρυσῆς πόρτης ἕως τοῦ κυκλοβίου, ἀπὸ μηνὸς Ἀπριλλίου εἰς σεπτέμβρ. καὶ ὑποστρέψαντες ἐν Κυζίκῳ, ταύτην παραλαμβάνουσι, καὶ χειμάζουσιν ἐκεῖ. καὶ κατὰ ἔαρ ὁμοίως ἐπολέμουν μετὰ τῶν Χριστιανῶν, ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη. τῇ βοηθείᾳ δὲ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς Θεοτόκου, πλῆθος πολὺ ἀποβαλόντες, μετ᾽ αἰσχύνης μεγάλης ὑπέστρεψαν. ἐκπορίζων δὲ ὁ τοιοῦτος στόλος ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ Συλαίου, ὑπὸ χειμερίου ζάλης καὶ καταιγίδος συντριβεὶς, ὁλοκλήρως ὤλετο. Σουφιὰν δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Αφ, συνέβα- B λε πόλεμον μετὰ Φλώρου καὶ Πετρωνᾶ καὶ Κυπριανοῦ ἐχόντων δύναμιν Ῥωμαϊκήν. καὶ ἀναιροῦνται Ἄραβες χιλιάδες λ΄. τότε Καλλίνικος ἀρχιτέκτων ἀπὸ Ἡλίου πόλεως τῆς Αἰγύπτου προσφυγὼν τοῖς Ῥωμαίοις, πῦρ θαλάσσιον κατασκευάσας, τὰ τῶν Ἀράβων σκάφη κατέπρησεν ἐν Κυζίκῳ, σύμψυχα καταποντίσας αὐτά. αὐτὸς οὖν ἐστὶν ὁ τὸ θαλάσσιον πῦρ ἐφευρών. ἐκ τούτου κατάγεται ἡ γενεὰ τοῦ Λάμπρου, τοῦ νυνὶ τὸ πῦρ ἐντέχνως κατασκευάζοντος. ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις ἦν καὶ ὁ φρονιμώτατος ἄνθρωπος, Ἰωάννης ὁ Πιτζιγαύδης.

Τῷ η΄. καὶ θ΄, ἔτει, εἰσῆλθον οἱ Μαρδαΐται εἰς τὸν Λίβανον, καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ τοῦ Μαύρου ὄρους ἕως τῆς ἁγίας C πόλεως, καὶ ἐχειρώσαντο τὰς τοῦ Λιβάνου περιωπάς. καὶ πολλοὶ δοῦλοι καὶ αἰχμάλωτοι καὶ αὐτόχθονες πρὸς αὐτοὺς ἐχώρησαν, ὥστε δι᾽ ὀλίγου χρόνου εἰς πολλὰς χιλιάδας γενέσθαι. τοῦτο μαθὼν ὁ Μαβίας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ἐφοβήθησαν, καὶ συλλογισάμενοι ὡς τὸ τῶν Ῥωμαίων βασίλειον ὑπὸ Θεοῦ φρουρεῖται, πέμπουσι πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ὑπὲρ εἰρήνης. ὁ δὲ ἀποστέλλει τὸν Πιτζιγαύδην, καὶ ποιεῖ ἐγγράφους εἰρήνην μετὰ τῶν Σαρακηνῶν, ἐτησίως παρέχειν αὐτοὺς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους χρυσίου χιλιάδας ι΄. καὶ ἄνδρας αἰχμαλώτους ρ΄. καὶ ἵππους εὐγενεῖς ν΄. ἐπὶ χρόνοις λ΄. ταῦτα μαθόντες οἱ τὰ ἑσπέρια οἰκοῦντες, δῶρα στείλαντες τῷ βασιλεῖ, εἰρήνην ᾔτησαν. οὓς εἴξας ὁ βασιλεὺς, ἐκύρωσε D ταύτην, καὶ γέγονε ἀμεριμνία μεγάλη ἔν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ τῇ δύσει.

Τῷ ι΄. ἔτει, οἱ Βούλγαροι ἐπῆλθον τῇ Θρᾴκῃ. καὶ τοῦ βασιλέως κατ᾽ αὐτῶν στρατεύσαντος, ἡττῶνται Ῥωμαῖοι, καὶ πολλοὶ πίπτουσι. βουλόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἔχειν εἰρήνην μετὰ πάντων, στοιχεῖ πάκτα καὶ ὑποχωρεῖ εἰς αἰσχύνην τὰ τῶν Χριστιανῶν τῇ τούτου ἀβελτηρίᾳ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ς΄. Σύνοδος, γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, συνελθόντων σπθ΄. ἁγίων πατέρων, ἐν τῷ ιγ΄. ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου, τοῦ πατρὸς Ἰουστινιανοῦ· ἧς ἡγοῦντο τοποτηρηταὶ Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης, Θεόδωρος καὶ Γεώργιος πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης διάκονος, Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Γεώργιος, Θεοφάνης Ἀντιοχείας, ὑπ᾽ αὐτῆς χειροτονηθεὶς τῆς Συνόδου, διὰ τὸ E τὸν προηγησάμενον Μακάριον καθαιρεθῆναι τότε, ὡς ἀντενεχθέντα τοῖς ὑπ᾽ αὐτῆς ὀρθοδόξως δογματιζομένοις. τῆς δὲ διοικήσεως Ἀλεξανδρείας Πέτρος μοναχὸς, τῆς δὲ τῶν Ἱεροσολύμων οὐδεὶς, διὰ τὸ τοὺς θρόνους χηρεύειν πατριαρχῶν, κατασχεθέντας τηνικαῦτα ὑπὸ Σαρακηνῶν. συνηθροίσθησαν δὲ κατὰ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαρὰν ἐπι-

Cedren.

Anno quinto, illa Dei adversariorum classis ad fines Thraciæ appulit, occuparo quod ab Hebdomo est usque ad Cyclobium spatio. Singulis diebus pugnatum est a diluculo usque ad vesperam, ab Aureæ portæ Brachiolio usque ad Cyclobium, ab Aprili usque ad Septembrem mensem. Inde barbari revertentes Cyzicum occupaverunt, atque ibi hyemarunt: & vere rursum Christianis bellum fecerunt. Hoc modo septem annos se gessere. Tandem Dei & Deiparæ auxilio nostros juvante, magna suorum multitudine amissa, ingenti cum dedecore domum discesserunt. & classis ista cum ad Sylæum trajiceret, 191 hiberno æstu & procellis afflicta, tota periit. Porro autem Suphianus Aphi F. cum Floro, Petrona & Cypriano (hi Romanas copias ducebant) pugnam commisit, in qua triginta Arabum millia occubuerunt. *Arabes victi.* Eo tempore Callinicus architectus ab Heliopoli Ægypti urbe cum ad Romanos transfugisset, ignem maritimum paravit, eoque accensas barbarorum apud Cyzicum naves una cum hominibus demersit. Ab hoc genus ducit Lamprus, is qui hodieque ignem artificiose struit. Tunc etiam vixit prudentissimus homo, Joannes Pitzicauda.

Mardaitæ. Anno octavo & nono, Mardaitæ Libanum ingressi, occupaverunt quidquid a Mauro monte est usque ad sacram urbem: & speculas etiam Libani obtinuere. Multi ad eos se contulerunt servi, captivi, atque indigenæ: adeo ut exiguo tempore ad multa excreverint millia. Hæc Maviam & qui cum eo erant terruerant, ita quidem, ut cogitantes Romanum imperium divino præsidio defendi, legatos ad Constantinum pacis petendæ causa miserint. Is Pitzicaudam ad Sarracenos mittit, perque eum pacem cum eis componit, ac tabulis consignat, ea conditione, ut per annos triginta quotannis Sarraceni Romanis penderent auri millia x, servos c, equos generosos L. 192 Hæc ubi perceperunt ii qui Occasum incolebant, missis ad Imperatorem donis pacem petiverunt. quam is eorum concedens petitioni, sanxit. *Edit. Paris. pag. 438.* Ita & in Oriente & in Occidente magna fuit quies.

Bulgari. Anno decimo Bulgari Thraciam invaserunt. cumque adversum eos Imperator duxisset, Romani victi sunt, multique desiderati. Cum his Imperator pactum icit, omnia cupiens habere pacata: ejusque stoliditate res Christiana dedecus accepit.

Synodus Constantinopolitana contra Monothelitas. Anno Constantini hujus, qui filium habuit Justinianum, supra decimum tertio, sexta sancta & universalis synodus Constantinopoli fuit, collectis eo CCLXXXIX. sanctis patribus. Principes fuerunt, Agathonis Papæ Romani locum tenentes, Theodorus ac Georgius presbyteri, & Joannes diaconus: tum Georgius Constantinopolitanus, & Theophanes Antiocheæ, archiepiscopi: hic ipsius tum Concilii suffragiis delectus, moto dignitate Macario, quod ejus se sanæ religioni congruentibus decretis opponeret. Gubernabat tum Alexandrinam ecclesiam Petrus Monachus, Hierosolymorum nemo: soliis patriarcharum sessore tum vacantibus, quod erant a Sarracenis occupata. Coactum fuit hoc Concilium contra Theo-

dorum Pharanis, Honorium Romæ, Cyrum Alexandreæ episcopos: & Sergium, Pyrrhum, Paulum ac Petrum, qui Constantinopolitanæ ecclesiæ fuerant episcopi: itemque adversus eos qui horum hæresin renovabant, quorum fuit Macarius nomine Antiocheæ præses, Stephanus ejus discipulus, & Polychronius puerili fatuitate senex. Affirmabant hi, unicam Jesu Christi esse cum voluntatem, tum agendi vim. Quos Synodus damnans, pronuntiavit: duas naturales voluntates, totidemque naturales agendi facultates in uno Domino nostro Jesu Christo demonstrari. Similiter de sacris Domini nostri in carne administrationis symbolis ita statuit. In quibusdam venerandarum imaginum picturis agnus exprimitur, digito præcursoris monstratus: qui & pro exemplari gratiæ acceptus est, præmonstrans per legem nobis verum agnum Christom. Itaque vetera simulacra & umbras, uti veritatis tesseras, ac propositas multo ante effigies, traditas Ecclesiæ, amplectentes: his tamen præferimus gratiam atque veritatem, quam ut legis impletionem accepimus. Proinde ut perfectum sit id, quod etiam in colorum picturis omnium conspectui exponitur: statuimus, ut porro loco veteris agni, humana Christi, qui agnus mundi peccata sustulit, effigies in imaginibus ponatur, ex ipsa humilitate altitudinem verbi intelligentes: tum ad rei in carne a Domino gestæ, suppliciique ab eo tolerati, & salutaris mortis, & liberati per hanc mundi memoriam, ut quasi manu ducamur. Tenendum est etiam, alias fuisse certis in locis Synodos, quarum decreta habemus, tametsi eæ in numero sex istorum Conciliorum non extant. Tale fuit, quod Ancyræ actum est: item Neocæsareæ, Gangris, Antiocheæ, Laodiceæ, Sardicæ, Carthagine. Hæc enim coacta sunt ob quæstiones certis locis obortas, neque jussu Imperatorum, neque iis præsentibus: quin etiam horum quædam habita sunt, priusquam Christiani exstitereot Imperatores. Cæterum illæ Oecumenicæ fuerunt, sic dictæ, quia jussu Imperatorum summi pontifices, quotquot per Imperium Romanum erant, convocarentur: & quia in quavis earum, præsertim vero sex istis, de fide fuit quæsitum, suffragiisque actum, & definitiones seu decreta edita. Prima etenim cum definivisset Filium Patri esse æqualem essentia, simul etiam in sanctum Spiritum credi jussit. Secunda, Spiritum ejusdem cum Patre & Filio naturæ esse perspicue decernens, eundem juxta adorari voluit. Tertia, Dominum nostrum Jesum Christum perfecta cum divina tum humana præditum natura pronuncians, unum & non duos Filios esse statuit. Quarta prædictas sententias ratas esse jubens, expresse mandavit, in Filio duas naturas absque confusione & divulsione credi. Quinta, eadem hæc confirmans, Christum secundum utramque naturam voluntate & efficacitate præditum agnosci præcepit. Sexta omnium Conciliorum decreta recensens atque approbans, ipsa quoque Christum perfectum & Deum & hominem esse professa est. Porro a primo Concilio usque ad secundum anni fluxerunt quinquaginta sex, a secundo Con-

Decretum de effigie Christi.

Edit. Paris. pag. 439.

Synodi particulares.

Conciliorum universalium epitome.

A σκόπου, Ὀνωρίου Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου δὲ καὶ Πύῤῥου καὶ Παύλου καὶ Πέτρου ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως γεγονότων· ἔτι δὲ καὶ κατὰ τῶν ἀνακαινισάντων τὴν αἵρεσιν τούτων, Μακαρίου τοῦ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας προέδρου, Στεφάνου μαθητοῦ αὐτοῦ, καὶ Πολυχρονίου τοῦ νηπιόφρονος γέροντος, λεγόντων ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. οὓς ἀναθεματίσασα ἐξεφώνησε, δύο θελήματα φυσικὰ, ἤγουν θελήσεις, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς δείκνυσθαι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν ἱερῶν τῆς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν οἰκονομίας συμβόλων ἐξέθετο οὕτως. ἔν τισι τῶν σεπτῶν εἰκόνων γραφαῖς, ἀμνὸς δακτύλῳ τοῦ προδρόμου δει-
B κνύμενος ἐγχαράττεται· ὃς καὶ εἰς τύπον παρελήφθη τῆς χάριτος τὸν ἀληθινὸν ἡμῖν διὰ νόμου προϋποφαίνων ἀμνὸν Χριστὸν, τὸν Θεὸν ἡμῶν. τοὺς οὖν παλαιοὺς τύπους καὶ σκιὰς, ὡς τῆς ἀληθείας σύμβολά τε καὶ προχαράγματα τῇ ἐκκλησίᾳ παραδεδομένους κατασπαζόμενοι, τὴν χάριν προτιμῶμεν, καὶ τὴν ἀλήθειαν, ὡς πλήρωμα νόμου ταύτην ὑποδεξάμενοι· ὡς ἂν οὖν τὸ τέλειον κἀν ταῖς χρωματουργίαις ἐν ταῖς ἁπάντων ὄψεσιν ὑπογράφηται τὸν τοῦ αἴροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἀμνοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον χαρακτῆρα, καὶ ἐν ταῖς εἰκόσιν ἀπὸ τοῦ νῦν ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀμνοῦ, ἀναστηλοῦσθαι ὁρίζομεν, δι' αὐτοῦ τὸ τῆς ταπεινώσεως ὕψος τοῦ Θε-
C οῦ λόγου κατανοοῦντες, καὶ πρὸς μνήμην τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας τοῦ τε πάθους αὐτοῦ, καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου χειραγωγούμενοι, καὶ τῆς ἐντεῦθεν γενομένης τῷ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως. Ἰστέον δὲ, ὡς καὶ ἕτεραι γεγόνασι τοπικαὶ σύνοδοι καὶ κανόνας τούτων κατέχομεν, εἰ καὶ μὴ κυρίως καὶ τῷ ἀριθμῷ τῶν ἓξ ἀριθμοῦνται συνόδων· ἡ ἐν Ἀγκύρᾳ, Νεοκαισαρείᾳ, ἡ ἐν Γάγγραις, ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἡ ἐν Λαοδικείᾳ, ἡ ἐν Σαρδικῇ, ἡ ἐν Καρθαγένῃ. αἳ μὲν γὰρ τοπικῶν ζητήσεων ἕνεκα συνέστησαν, μήτε βασιλέων συνεδρευσάντων αὐταῖς, μήτε προσταξάντων. τινῶν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς καταστάσεως τῶν Χριστιανῶν βασιλέων γεγενημένων. αἱ δὲ οἰκουμενικαὶ γεγόνασιν. ἐκλήθησαν δὲ οἰκουμενικαὶ, διότι ἐκ κελεύσεων βασιλικῶν, οἱ κατὰ πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν Ἀρχιερεῖς με-
D τεκλήθησαν· καὶ ὅτι ἐν ἑκάστῃ, καὶ μάλιστα τῶν ἓξ τούτων συνόδων, περὶ πίστεως ἡ ζήτησις γέγονε, καὶ ψῆφος, ἤτοι ὅρος δογματικὸς ἐξεδίδοτο. ἡ μὲν γὰρ πρώτη, ὁρίσασα ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν, παρηγγύησε καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πιστεύειν. ἡ δὲ δευτέρα, ὁμοούσιον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα ὁρίσασα τρανῶς, συμπροσκυνεῖσθαι ἐθέσπισεν. ἡ δὲ τρίτη, τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁρίσασα, ἕνα, καὶ οὐ δύο υἱοὺς ἐδογμάτισεν. ἡ δὲ τετάρτη, τὰ προλεχθέντα κυρώσασα, δύο φύσεις ἐν αὐτῷ γνωρίζεσθαι ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως τρανῶς διηγόρευσεν. ἡ δὲ πέμπτη, ταῦτα
E βεβαιώσασα, καθ' ἑκατέραν φύσιν θελητικὸν καὶ ἐνεργητικὸν αὐτὸν εἶναί τε καὶ γνωρίζεσθαι σαφῶς ἀπεφήνατο. ἡ δὲ ἕκτη τὰ τῶν ὅλων συνόδων ἐπεξελθοῦσα καὶ βεβαιώσασα, τέλειον καὶ αὐτὴ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν θεότητι καὶ ἐν ἀνθρωπότητι ἐξεφώνησεν. ἀπὸ γοῦν τῆς α'. συνόδου ἕως τῆς δευτέρας ἔτη νς'. ἀπὸ τῆς β'. ἕως τῆς γ'. ἔτη ν'. ἀπὸ

τῆς γ΄. ἕως τῆς δ΄. ἔτη λ΄. ἀπὸ τῆς δ΄. ἕως τῆς ε΄. ἔτη ρβ΄. ἀπὸ τῆς ε΄. ἕως τῆς ς΄. ἔτη ρκθ΄. καὶ ἀπὸ τῆς ς΄. ἕως τῆς ζ΄. ἔτη ρκβ΄. Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἀνθρώπῳ τινὶ ὁδεύοντι μόνῳ, κύων ἠκολούθει. λῃστὴς δὲ ἐνόδιος τὸν ἄνθρωπον ἀποκτείνας, ἀπέδρασε, τοῦ κυνὸς μείναντος ἐν τῷ τόπῳ, καὶ φυλάσσοντος τὸ σῶμα τοῦ δεσπότου αὐτοῦ. ἕτερος δέ τις ἄνθρωπος κατὰ συγκυρίαν ἀνὰ τὴν ὁδὸν ἐκείνην διερχόμενος, τὸ σῶμα ἰδὼν νεκρὸν ἐρριμμένον, καὶ σπλαγχνισθεὶς, ὀρύξας ἔθαψεν αὐτὸ ἐν τῇ γῇ. τοῦτο ἰδὼν ὁ κύων, καὶ ἀποδεξάμενος, ἠκολούθει τῷ θάψαντι δουλικὴν δουλείαν ἀποπληρῶν. ἦν δὲ τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ ἀνθρώπου κάπηλος. πάντας δὲ τοὺς εἰσιόντας καὶ ἐξιόντας ἔσαινεν ὁ κύων. χρόνου δὲ παρῳχηκότος, συνέβη καὶ τὸν φονέα εἰσελθεῖν τοῦ πιεῖν εἰς τὸ καπηλεῖον. ὃν ἐπιγνοὺς ὁ κύων, ὑλάκτει, καὶ ἐπεπήδα εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. τούτου δὲ πολλάκις γινομένου, εἰς ὑποψίαν πολλοὺς θείῳ κινήματι ἤγαγε, καὶ συσχεθεὶς, εἰς κρίσιν παρεδόθη. καὶ τὸ πραχθὲν ὁμολογήσας μετὰ πάσης ἀληθείας, ἀνῃρέθη, τῆς θείας δίκης ἀμυνομένης αὐτόν.

Τῷ ια΄. ἔτει, τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος διαπεράσαν τὸν Δάνουβιν, καὶ ἀποχωρισθὲν τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ, ἐσκήνωσεν ἐν Βάρναις, ἔν τισι ὀχμαῖς καὶ ὄρεσι. τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος σὺν ναυτικῷ καὶ στρατῷ, καὶ δὴ καὶ ἐπελθόντος κατ' αὐτῶν, οἱ Βούλγαροι τοῦτο ἀθρόως θεασάμενοι, καὶ ἑαυτῶν ἀπεγνωκότες σωτηρίαν, εἴς τι ὀχύρωμα καταφεύγουσι, καὶ ἑαυτοὺς ἀσφαλίζονται. τῶν δὲ Ῥωμαίων μὴ δυναμένων συνάψαι πόλεμον, διὰ τὰ τέλματα καὶ τὴν τοῦ τόπου δυσχωρίαν, ἐθρασύνθη τὸ μιαρὸν ἔθνος. συνέβη * δὲ καὶ τὸν βασιλέα φεύγειν διαφημίσαντες, φυγῇ ἐχρήσαντο μηδενὸς διώκοντος. ὅπερ θεασάμενοι οἱ Βούλγαροι, ἐδίωξαν ὄπισθεν αὐτῶν, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον. καὶ ἔκτοτε διαπεράσαντες πάντες καὶ θρασυνθέντες, καὶ ἐμπλατυνθέντες, τὴν Ῥωμαϊκὴν χώραν ἐκυκλώτιζον. ὅθεν καὶ ἀναγκασθεὶς ὁ βασιλεὺς, εἰρήνευσε μετ' αὐτῶν, ὡς λέλεκται. ἠρεμήσας δὲ ἐκ πάντων, ἥνωσε τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὴν προλεχθεῖσαν ἁγίαν ἕκτην σύνοδον συναθροίσας ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀνεθεμάτισε.

Τῷ δὲ ιγ΄. ἔτει, ἀπώσατο τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τῆς βασιλείας, καὶ μόνος ἐβασίλευσε σὺν Ἰουστινιανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

Τῷ ιζ΄. ἔτει, ἐτελεύτησεν ὁ εὐσεβὴς Κωνσταντῖνος, κρατήσας ἔτη ιζ΄. καὶ ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς τοῦ Πωγωνάτου, ὁ ῥινότμητος, ἐβασίλευσεν ἔτη ι΄. οὗτος ἦν ἄνθρωπος ἀκάθεκτος τὴν ὁρμὴν, καὶ ἀσυλλόγιστος ἐν παντὶ πράγματι.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀποστέλλει Ἀβιμέλεχ πρὸς αὐτὸν, βεβαιῶσαι τὴν εἰρήνην. καὶ ἐστοιχήθη, ἵνα παύσῃ ὁ βασιλεὺς τὸ τῶν Μαρδαϊτῶν τάγμα ἐκ τοῦ Λιβάνου, καὶ κωλύσῃ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτοῦ, καὶ παρέχῃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν νομίσματα χίλια, καὶ ἵππον καὶ δοῦλον. καὶ ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς τὸν μαγιστριανὸν Παῦλον πρὸς Ἀβιμέλεχ ἀσφαλίσασθαι τὰ στοιχηθέντα. καὶ γεγόνασιν ἔγγραφα ἐμμάρτυρα. πέμψας οὖν ὁ βασιλεὺς, ἀνελάβετο τὰς Μαρδαΐτας χιλιάδας ιβ΄. τὴν Ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀκρωτηριάσας. πᾶσαι γὰρ αἱ νῦν οἰκούμεναι παρὰ τῶν Ἀράβων, ἀπὸ Μόψου ἑστίας ἕως τετάρτης Ἀρμενίας, ἀνίσχυροι καὶ ἀοίκητοι ἐτύγχανον, διὰ τὴν ἔφοδον

Cedren.

A cilio ad tertium quinquaginta, a tertio ad quartum XXX, a quarto ad quintum CII, a quinto ad sextum CXXIX, a sexto ad septimum CXXII. Ea tempestate, cum quidam solus cane comitante iter faceret, est a latrone, quales itinera solent insidere, interfectus. Latrone fuga se subducente, canis eo in loco permansit, domini cadaver custodiens. Forte alius quidam ea pergens supervenit, cadaverque projectum cernens, motus misericordia, tellure effosa sepelit. Canis id officium pergratum habuit, seque ultro homini comitem ac servum adjunxit. Erat autem is homo conditione caupo: & solebat canis iis qui cau- *Canis homicidæ index.*

B ponam intrarent, exirentque, adulari. Post aliquantum temporis, is etiam latro, cujus meminimus, in eam cauponam bibendi causa intravit. quem canis agnoscens, allatravit, inque ejus faciem insiluit. Hoc sæpius factum, Dei instinctu apud multos suspicionem excitavit: comprehensusque latro, & coram judice constitutus: cum facinus uti erat abs eo perpetratum confiteretur, divinæ vindictæ pœnas dedit. *Edit. Paris. pag. 440.*

Anno XI, Bulgari Danubio trajecto a suis popularibus separati, in Barnis habitaverunt, in saltibus quibusdam & montibus. Contra hos Imperator classem exercitumque duxit. Sed Bulgari primo Romanorum impetu sua salute desperata, in munitionem quamdam *Bulgari.*

C recesserunt, ibique se in tuto collocarunt: cumque eos adoriri Romani ob iniquitatem locorum non possent, ferociores facti sunt. Accidit autem * & sparso rumore Imperatorem fugisse, nemine urgente fugam fecerunt. Hoc animadvertentes Bulgari, a tergo eos insecuti sunt, multosque occiderunt. Inde aucta fiducia universi in Romanas provincias effusi, magnas prædas egerunt. Itaque Imperator coactus est cum iis pacem, uti diximus, componere. Pacatis rebus omnibus, ecclesiarum concordiam constituit, dictumque sacrum sextum Concilium Constantinopolin cogens, Monotheletarum hæresin damnavit. 194

Anno XIII, fratres suos Imperio detrusit, solusque cum filio suo Justiniano

D imperavit.

Anno XVII, mortuus est Constantinus Pius, cum XVII annos imperasset, Successit ei filius Justinianus.

Justinianus Pogonati F. is qui a præciso naso deinde Rinotmetus fuit cognominatus, imperavit annos decem. Homo fuit impotens animi, nulliusque ulla in re consilii. *JUSTINIAN. Posterior imperat.*

Primo ejus anno, Abimelechus ad eum nuncios mittit confirmandæ pacis causa: convenitque ut Imperator Mardaitarum, agmen Mardaitarum in Libano, ejusque impressiones compesceret, eoque nomine Arabes Romanis pen-

E derent in singulos dies nummos CIↃ, equum & servum. Imperator Paulum Magistrianum ad Abimelechum mittit, pacti confirmandi gratia: idque scripto & testibus est comprehensum. Proinde Imperator misso legato, duodecim millia Mardaitarum revocat. Quo quidem facto Romanam potentiam accidit. Quidquid enim hodie Arabes tenent a Mopsuestia usque ad quartam Armeniam, id omne infirmum erat, cultoribusque vacuum, ob incursiones *Mardaitæ Libano deducti.*

Edit. Paris. pag. 441. Mardaitarum. Quibus repressis, ingentia damna Arabes Romano imperio in hunc usque diem intulerunt. Enimvero Justinianus, annos non totos sexdecim natus, inconsulte rem gerebat.

Anno secundo profectus in Armeniam, recepit Mardaitas in Libano degentes, aheneum murum destruens. Pacem quoque cum Bulgaris factam confudit, formam a patre conscriptam perturbans. & equestres exercitus in
195 Thraciam traduxit.

Anno tertio Justinianus expeditionem in Slavinos & Bulgaros suscepit. atque hos quidem obviam sibi factos cum pepulisset, excursione ad Thessalonicam usque facta, multas Slavinorum multitudines partim ad se deficientes, partim bello superatos subegit, inque Opsicianam regionem deportavit. in reditu autem a Bulgaris, intra fauces angustiarum interceptus, multis suorum amissis ægre evasit.

Anno quinto, Arabia omni bello liberata est, omnibus ab Abimelecho subjugatis.

Fœdus cum Arabibus ruptum. Anno sexto, Justinianus stolide fœdus cum Abimelecho pactum confudit. nam & in Cyprinam insulam nulla ductus ratione volebat coloniam deducere: & nomisma ab Abimelecho missum, quia inusitate erat signatum, respuit.

Anno septimo, ex Slavinis, quos ab eo deportatos fuisse diximus, novum exercitum xxx millium conscripsit, quem nomine populi peculiaris affecit. His fretus, Arabicum fœdus rupit, & cum his & equestribus copiis juxta mare Sebastopolin profectus est. Arabes inviti, tamen pacem infringere Justiniani temeritate & injuria coacti, armis sumptis denuo ad eum accesserunt, obtestantes, Deumque ultorem hujus facinoris invocantes. cumque Imperator audire ista nollet, pugnamque accelararet, tabulis pacis de * conto suspen-
196 sis, Romanis se obvios dederunt, duce Moamedo. Victi sunt primo prælio. Cæterum Moamedus Slavinorum duci * pharetram nomismate refertam misit, multisque inducto promissionibus persuasit, uti ad se cum Slavinorum viginti millibus transfugeret. quo facto, Romani victi pulsique sunt. Ob hoc Justinianus, quidquid Slavinorum reliquum fuit, una cum mulieribus & liberis interfecit in Leucasta Nicomediæ.

* vexillo.

* marsupium.

Anno VIII, Sabbatius Armenius cognita Romanorum clade, Arabibus Armeniam tradidit. subdita etiam iis est interior Persis, cui nomen Chorosan.

pag. 442. Anno nono tantus fuit Solis defectus ut astra visa fuerint. Eodem anno Moamedus Romanorum ditionem bello petiit, comitatus transfugis Slavinis, ut regionum peritis: multosque mortales abduxit. Justinianus vero ædificiis intentus, condit triclinium ab ipso denominatum, & mœnia Palatii. Operi huic præfecit Stephanum Persam cum plena potestate, sacellarium & eunuchorum principem, hominem nimis quam sanguinarium & crudelem, qui absque
197 ulla misericordia operarios verberabat atque lapidabat. Atque adeo Imperatore peregre profecto, matrem ejus Anastasiam Augustam * loris flagellavit. Iisdem & Theodotus * Monachus, pri-

Stephani & Theodoti scelestorum facinora.

* habenis

* abbas

A τῶν Μαρδαϊτῶν. ὧν παρασαλευθέντων, πάνδεινα κακὰ πέπονθεν ἡ Ῥωμαίων ὑπὸ τῶν Ἀράβων μέχρι τοῦ νῦν. νεώτερος γὰρ ὢν Ἰουστινιανὸς, ὡς ἐτῶν ις΄. ἀβούλως τὰ κατ᾽ αὐτὸν διῴκει.

Τῷ β΄. ἔτει ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν, ἐδέξατο τοὺς ἐν τῷ Λιβάνῳ Μαρδαΐτας, χάλκεον τεῖχος διαλύσας. παρέλυσε δὲ καὶ τὴν μετὰ τῶν Βουλγάρων εἰρήνην, διαταράξας τοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τύπους, καὶ διαβιβάζει ἐπὶ τὴν Θρᾴκην τὰ καβαλλαρικὰ θέματα.

Τῷ γ΄. ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἰουστινιανὸς κατὰ Σθλαβινῶν καὶ Βουλγάρων. καὶ τοὺς μὲν Βουλγάρους προσυπαντηκότας, ὤθησε. μέχρι δὲ Θεσσαλονίκης ἐκδραμὼν, πολλὰ πλήθη τῶν Σθλαβινῶν, τὰ μὲν προσρυέντα, τὰ δὲ πο-
B λέμῳ παρέλαβε, καὶ εἰς τὰ τοῦ Ὀψικίου κατῴκισε μέρη. ἐν δὲ τῷ ὑποστρέψαι αὐτὸν, ἀντεστατήθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐν τῷ στενῷ τῆς κλεισούρας, καὶ μόλις ἠδυνήθη παρελθεῖν, πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀποβαλών.

Τῷ ε΄. ἔτει, ἀπηλλάγη παντὸς πολέμου ἡ τῶν Ἀράβων ἀρχὴ, πάντας ὑποτάξαντος τοῦ Ἀβιμέλεχ.

Τῷ ϛ΄. ἔτει, τὴν πρὸς Ἀβιμέλεχ εἰρήνην Ἰουστινιανὸς ἐξ ἀνοίας ἔλυσε. καὶ γὰρ τῶν Κυπρίων νῆσον ἀλόγως μετοικίσαι ἐσπούδασε, καὶ τὸ σταλὲν χάραγμα παρὰ Ἀβιμέλεχ νεοφανὲς ὂν οὐ προσεδέξατο.

Τῷ ζ΄. ἔτει, Ἰουστινιανὸς ἐπελέξατο ἐκ τῶν μετοικισθέντων ὑπ᾽ αὐτοῦ Σθλαβινῶν, καὶ ἐστράτευσε χιλιάδας λ΄. ὡς ἐπονόμασε λαὸν περιούσιον. τούτοις θαῤῥήσας,
C λύει τὴν Ἀράβων συμφωνίαν. παραλαβὼν γὰρ τὸν περιούσιον λαὸν, καὶ τὰ καβαλλαρικὰ θέματα, ἐπορεύθη ἐν Σεβαστοπόλει τῇ παρὰ θάλασσαν. τῶν δὲ Ἀράβων μὴ βουλομένων λύειν τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τῇ βασιλικῇ αἰτίᾳ καὶ προπετείᾳ τοῦτο πρᾶξαι ἀναγκαζομένων, ὁπλισθέντες καὶ αὐτοὶ, παρεγένοντο πάλιν τῷ βασιλεῖ, μαρτυρόμενοι καὶ τὸν Θεὸν ἔκδικον τούτου προκαλούμενοι. τοῦ δὲ βασιλέως μηδὲ ἀκοῇ δέξασθαι ταῦτα ἀνεχομένου, ἀλλὰ πρὸς μάχην μᾶλλον κατεπείγοντος, τὸ τῆς εἰρήνης ἔγγραφον χάρτην ἐπὶ φλαμουλίου κρεμάσαντες, καὶ προάγοντες, κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὥρμησαν, Μουάμεδ στρατηγὸν ἔχοντες· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡττήθησαν Ἄραβες· ὁ δὲ Μουάμεδ τῷ στρατηγῷ τῶν * Σθλάβων, κούκουρον γέμοντα νομισμάτων πέμψας, καὶ πολλαῖς ὑποσχέσεσι τοῦτον
D ἀπατήσας, πείθει προσφυγεῖν αὐτῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων Σθλάβων. καὶ οὕτω Ῥωμαίοις τὴν τροπὴν περιεποιήσατο. ὅθεν Ἰουστινιανὸς τὸ τούτων ἐγκατάλειμμα ἀνεῖλε σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἐν τῷ πρὸς Νικομήδειαν Λευκάτῃ.

* Σθλαβίνων lege ubique.

Τῷ η΄. ἔτει, Σαββάτιος ὁ Ἀρμένιος μαθὼν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἧτταν, τὴν Ἀρμενίαν παρέδωκε τοῖς Ἄραψιν. ὑπετάγη δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ ἔσω Περσὶς, ἡ λεγομένη Χορόσαν.

Τῷ θ΄. ἔτει, γέγονεν ἔκλειψις ἡλίου, ὡς ἀστέρας φανῆναι. τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐπεστράτευσε Μουάμεδ τῇ Ῥωμαίων γῇ, ἔχων μεθ᾽ ἑαυτοῦ τοὺς πρόσφυγας Σθλάβους, ὡς ἐμπείρους τῆς χώρας, καὶ πολλοὺς ᾐχμαλώτευσεν. Ἰουστινιανὸς δὲ τῶν κτισμάτων ἐπιμελούμενος, κτίζει τὸν Ἰουστινιανοῦ λεγόμενον τρικλίνιον, καὶ τὰ τοῦ πα-
E λατίου περιτειχίσματα. ἐπέστησε δὲ τούτοις Στέφανον τὸν Πέρσην, σακελλάριον ὄντα, καὶ πρωτευνοῦχον, κύριον καὶ ἐξουσιαστὴν, λίαν ὄντα αἱμοβόρον καὶ ἀπηνῆ, καὶ ἀνηλεῶς ἔτυπτε τοὺς ἐργολάβους, καὶ ἐλιθοβόλει. τοῦ δὲ βασιλέως ἀποδημήσαντος, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἀναστασίαν τὴν Αὔγουσταν δι᾽ ἁβληνῶν ἐμαστίγωσεν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀββᾶς Θεόδοτος, ὁ ποτὲ ἔγκλειστος, γε-

νικὸς λογοθέτης κατασταθεὶς, πολλοὺς τῶν ἐμφανῶν ἀρχόντων ἀναιτίως ἐτιμωρεῖτο, καὶ δημεύσει ὑπέβαλλε, καὶ σχοινίοις κρεμῶν κατὰ κεφαλῆς, ἀχύροις ἐκάπνιζεν. ἀλλὰ καὶ ὁ ἔπαρχος βασιλικῇ κελεύσει πλείστους ἐναποκλείστους ἐποίει. ταῦτα πάντα ηὔξησε τὸ πρὸς τὸν βασιλέα μῖσος τοῦ λαοῦ. πλησίον δὲ τοῦ παλατίου βουλόμενος βάθρα τῶν Βενέτων καὶ φιάλην κτίσαι, εἰς τὸ πληροῦσθαι ἐκεῖ τὸ σαξιμόδιξιμον, ἐπεὶ ναὸς ἦν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Μητροπολιτῶν, ἀπῄτει Καλλίνικον τὸν πατριάρχην ποιῆσαι εὐχὴν, ἵνα καταλύσῃ τὴν τοιαύτην ἐκκλησίαν. ὁ δὲ πατριάρχης ἔλεγεν, ὅτι εὐχὴν ἐπὶ συστάσει ἐκκλησίας ἔχομεν, ἐπὶ δὲ καταλύσει οὐ παρελάβομεν. βιασθεὶς δὲ εἶπεν ὁ πατριάρχης μετὰ δακρύων· δόξα τῷ Θεῷ, τῷ ἀνεχομένῳ πάντα, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. τοῦτο ἀκούσαντες, κατέλυσαν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐποίησαν τὴν φιάλην. ἐποίησε δὲ εἰς τὸ Πετρίον ἐκκλησίαν, ἣν ἔλεγε τῶν Μητροπολιτῶν.

Τῷ ι. ἔτει, ἐπεστράτευσε Μωάμεδ τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν, καὶ αἰχμαλωτεύσας πολλοὺς ἀνέστρεψεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας, τρόπῳ τοιῷδε. ἐκέλευσε Στεφάνῳ πατρικίῳ, καὶ στρατηγῷ τῷ Ῥουσίῳ, νυκτὸς ἀποκτεῖναι τὸν δῆμον Κωνσταντινουπόλεως, ἄρξασθαι δὲ ἀπὸ τοῦ πατριάρχου. Λεόντιος δὲ πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν γενόμενος, ἐν πολέμῳ εὐδοκιμήσας καὶ κατηγορηθεὶς, ἐν φρουρᾷ κατεκλείσθη ἐπὶ τριετῆ χρόνον. ἐξάπινα δὲ ἀνακληθεὶς στρατηγὸς Ἑλλάδος προεβλήθη. ἐκελεύσθη δὲ ἐμβληθῆναι δρόμωνας, καὶ αὐθημερὸν ἀποκινῆσαι τῆς πόλεως· ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ ἐν τῷ τῶν Σοφιῶν λιμένι πρὸς τὸ ἐκπλεῦσαι προσορμίσας, συνετάσσετο τοῖς φίλοις αὐτοῦ. ἐν οἷς καὶ οἱ γνησίως αὐτὸν φιλοῦντες, χρησμῳδίαν αὐτῷ ἐδίδουν ὅτι Παῦλος μοναχὸς καὶ ἀστρονόμος τῶν Καλλιστράτου, καὶ Γρηγόριος Καππαδόκης ὁ κλεισουράρχης μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῶν Φλώρου. λέγει οὖν ὁ Λεόντιος πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς διεβεβαιοῦτε με ἐν τῇ φυλακῇ περὶ βασιλείας, καὶ νῦν ἡ ζωή μου ἐν κακοῖς τελευτᾷ. καθ' ὥραν γὰρ τὸν θάνατόν μου ἐκδέχομαι. οἱ δὲ εἶπον, σὺ μὴ ὀκνήσῃς, καὶ τοῦτο ἰδοὺ πληροῦται. καὶ λαβὼν ὁ Λεόντιος τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ μετὰ ἁρμάτων, ἀνῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον μετὰ σιγῆς, καὶ κρούσαντες τὴν πύλην, προφασίσαντο τὸν βασιλέα παραγενέσθαι ἐπὶ τῷ διοικῆσαι τινὰς τῶν ἐκεῖσε ὄντων. μηνυθέντος δὲ τοῦ ἐπάρχου, καὶ συντόμως ἐλθόντος, καὶ ἀνοίξαντος, εὐθὺς δεσμεῖται ὑπὸ Λεοντίου. ἀνοίξας δὲ ὁ Λεόντιος τὰς φυλακὰς, τοὺς ἀποκεκλεισμένους χρόνοις πολλοῖς στρατιώτας ἔλυσε, καὶ ὥπλισε, καὶ σὺν αὐτοῖς εἰς τὸν φόρον κράζων ἐξῆλθεν· ὅσοι Χριστιανοὶ, εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν· καὶ πέμψας καθ' ἕκαστον ῥεγεῶνα, τὴν αὐτὴν φωνὴν ἀνέκραζον. τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως θορυβηθὲν, συνδραμὸν εἰς τὸ λουτρὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας συνηθροίσθη. καὶ ὁ πατριάρχης τούτοις συνὼν, ἐφώνει· Αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος. τὸ δὲ πλῆθος ἦρεν φωνὴν, ἀνασκαφῇ τὰ ὀστᾶ Ἰουστινιανοῦ. καὶ οὕτως ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἐξέδραμε πᾶς ὁ λαός. ἡμέρας δὲ γενομένης, ἐξάγουσι τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον διὰ τῆς Σφενδόνης, καὶ ῥινοκοπήσαντες αὐτὸν, ἐξορίζεται ἐν Χερσῶνι. Θεόδοτον δὲ τὸν μοναχὸν, καὶ Στέφανον τὸν σακελλάριον σχοίνοις ἐκ ποδῶν δήσαντες, σύρουσι διὰ τῆς λεωφόρου, καὶ εἰς τὸν Βοῦν κατάγοντες κατακαίουσι.

A dem in claustro vitam degens, tum generalis Logothetæ constitutus, multos procerum nulla ipsorum culpa supplicüs affecit, bona eorum publicavit, funibusque ita suspensos ut capita deorsum verterent, palearum fumo vexavit. Sed & urbis præfectus plurimos mandato Imperatoris in carcerem compegit. Quibus omnibus odia populi in Imperatorem creverunt. Erat vicina palatio ædes Deiparæ virginis, Metropolitanæ dicta: eam demoliri Justinianus, locoque ejus gradus Venetorum & phialam ædificare volebat, ut ibi saximodeximum ageretur. 198 * v. Meurs. Gloss.
Ideo a Callinico patriarcha postulabat, ut ejus ædis destruendæ causa Deum is oraret. Respondit patriarcha, votum sibi B esse, quod templi erigendi causa faceret: nullum dejiciendi gratia receptum esse. Sed vi adactus tandem, lacrimabundus ita ait: Gloria Deo, qui omnia perfert, nunc, & semper, & in æternum. His auditis, destructa est ædes, & phiala condita. Templum nomine Metropolitanum Imperator in Petrino fecit.

Decimo anno, Moamedus in quartam Armeniam exercitum duxit, multisque abductis domum rediit. Eodem anno Justinianus imperio pulsus est, hoc pacto. Mandavit Stephano patricio, & Rufio duci, ut nocta populum Constantinopolitanum necarent, cædis initio a patriarchis facto. Sub hoc ipsum tempus Leontius patricius (qui cum dux Orientalium fuisset, re bello præclare gesta, per C calumniam delatus, trienniumque in carcere detentus erat) subito evocatus inde fuit, ac dux Græciæ factus: jussusque suis in tres celoces impositis, eo ipso die urbe avehi. Ea nocte in Sophiæ portu tempus navigandi præstolans, cum amicis suis negotia sua componebat. Inter eos qui ipsum vere amabant, summa vaticinabantur ipsi, Paulus præsertim monachus claustri Callistratici, astronomiæ peritus, & Gregorius Cappadox claustri Floriani princeps. Quibus cum diceret Leontius, captivo sibi Imperium ab ipsis promitti, vitæque dubio, ac mortem singulis horis expectanti: ii gnaviter eum rem aggredi jusserunt, jam nunc implendam. Ergo Leontius suis armatis secum sumptis, tacite ad D prætorium venit, pulsatisque foribus simulant eo Imperatorem venire, ut de quibusdam qui ibi erant statueret. Cum præfecto id indicatum esset actutum prodiit: portasque cum aperuisset, est a Leontio vinctus. Tum Leontius carceribus reclusis, milites diu in iis detentos eduxit atque armavit, cumque iis in forum prodiit, vociferans: Quicumque Christiani sunt, ad ædem S. Sophiæ præsto sint. dimisit etiam, qui idem per omnes regiones proclamarent. Turbata multitudo, confestim ad lavacrum magnæ ecclesiæ coivit: præsensque una pontifex summus, Hanc esse diem illum a Domino factum clamavit. & populus E sublato clamore vociferabatur, Refodiantur ossa Justiniani. Hoc modo universus populus in Circo discurrebat. Prima luce Justinianum per Fundam in Circum producunt, nasoque truncatum Chersonam relegant. Theodotum vero monachum, & Stephanum sacellarium, funibus ad pedes alligatis, per viam publicam ad Bovem pertractos comburunt. atque ita faustis acclamationibus, Leontium Imperatorem salu-

Justiniano imperium ereptum.

199 Edit. Paris. pag. 442.

Psalm. 117.

tant, Callinico solium patriarchæ occupante.

LEONTIUS Imperator. Anno mundi ↄↄↄↄ ccIↄↄ LXXXVIII, ab adventu Christi ↄↄCXCIV, Leontius Imperator Romanorum factus, imperavit annos III. Primo ejus anno cuncta ubique pacata fuerunt.

500 Anno secundo, Alidis in Romanam ditionem fecit impressionem, multisque abductis captivis, retro abiit. Sergius quoque patricius Lazicæ defecit, ac Lazicam Arabibus tradidit.

Anno tertio, Arabes expeditione facta Africam ceperunt. Eo Leontius Joannem patricium virum strenuum mittit, cum universa Romanorum classe: qui fusis pulsisque hostibus, omnia Africæ castra cepit: relictoque suo ibi * legato, de re gesta Imperatorem certiorem fecit, atque in Africa ipse hiemavit. At Arabum princeps (qui Protosymbulus, quasi consul, vel concilii princeps ab iis usurpatur) re cognita, multo majore ac quam fuerat prior validiore classe missa Joannem inde profligat, castraque fossa munita locat. At Romanorum exercitus mota seditione, Apsimarum Imperatorem creat, drungarium Cibyrrhæotarum, statimque Tiberium nominat. At in urbe lues bubonum grassata, quatuor mensium spatio magnam vim hominum sustulit. Apsimarus interim cum sua classe ad Sycas seu Ficus appellit: & in urbem per proditionem admissus, Leontium præciso naso in Dalmatæ monasterio asservari jubet, amicosque ejus publicatis eorum bonis relegat. Tum germanum suum fratrem Heraclium omnibus pedestribus equestribusque copiis præ-

501 ficit solum, ut rei gerendæ maxime idoneum: mittitque ut partes Cappadociæ, & * claustra percurrat, ac quid hostis moliatur observet.

* præsidio. Meurs.

Edit. Paris. pag. 444.

* clusuras

APSIMARI Imperium. Apsimarus, qui & Tiberius, imperavit annos VII. Primo ejus anno, Abderachman mota seditione in Perside, regnum in ea Chagano ejecto obtinuit.

Anno secundo, pestis fuit. Et Moamedus cum Arabum copiis bellum Abderachmani facit. Cumque ingressus

Persica. Persidem esset, cum Chagano se conjungit. eo bello Abderachman cæsus, & Persis Chagano restituta est. Romani autem Syriam ad Samosata usque pervagati, vicinasque regiones populati, ad millia (ut fertur) ducenta Arabum interfecerant: spoliisque & præda amplissimis potiti, magno sui metu excitato reverterunt.

502 Tertio anno, Abdelas Romanos bello adortus, Antarado frustra oppugnata, re infecta abiit, & Mopsuestiam condidit, imposuitque ei præsidium.

Philippicus. Anno IV Baanes, cognomine Heptadæmon a septem dæmonibus, quartam Armeniam Arabibus tradidit. Apsimarus Philippicum patricium, Nicephori F. relegavit, quod is ex insomnio (ajebat enim per quietem se imaginatum, caput suum ab Aquila obumbrari) imperium sibi speraret.

Arabica seu Sarracenica. Quinto anno principes Armeniæ concitata adversus Sarracenos seditione, iis interfectis, ab Apsimaro missis legatis auxilium petunt. Sed Moamedus facta expeditione, multis cæsis, Armeniam rursum Sarracenis subdit: proceresque Armenios omnes uno in loco

A καὶ αὐτὸν Λεόντιον βασιλέα εὐφημοῦσι. τὸν δὲ τῆς πατριαρχίας θρόνον διεῖπε Καλλίνικος.

Κόσμου ἔτος ϛρπη΄. τῆς Χριστοῦ παρουσίας ἔτος χϞδ΄. Λεόντιος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη γ΄. τούτου τῷ α΄. ἔτει πάντοθεν εἰρηνικῶς διετέλεσε.

Τῷ β΄. ἔτει, ἐπεστράτευσεν Αλιδὶ τὴν Ῥώμην, καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψεν. ἐστασίασε δὲ καὶ Σέργιος ὁ πατρίκιος τῆς Λαζικῆς, καὶ ταύτην τοῖς Ἄραψιν ὑπέταξε.

Τῷ γ΄. ἔτει ἐπεστράτευσαν οἱ Ἄραβες τὴν Ἀφρικήν, καὶ ταύτην παρέλαβον. ὁ δὲ Λεόντιος ἀποστέλλει τὸν πατρίκιον Ἰωάννην, ἱκανὸν ὄντα μετὰ πάντων τῶν Ῥωμαϊκῶν πλοΐμων. ὃς τοὺς ἐχθροὺς τρέψας ἐδίωξε. καὶ ἅπαντα τῆς Ἀφρικῆς τὰ κάστρα ἠλευθέρωσε. καὶ καταλιπὼν ταξατίωνα

B ἴδιον, τῷ βασιλεῖ ταῦτα ἐδήλωσε, καὶ ἐκεῖ ἐχείμασεν. ὁ δὲ πρωτοσύμβουλος τῶν Ἀράβων τοῦτο μαθών, πολλῷ πλείω καὶ δυνατώτερον τοῦ πρώτου στόλον ἀποστείλας, τὸν Ἰωάννην ἐκδιώκει, καὶ ἐκεῖ φοσατικῶς ἀπληκεύει. ὁ δὲ στρατὸς εἰς στάσιν ἐλθών, Ἀψίμαρον ἀναγορεύουσι βασιλέα, δρουγγάριον τῶν Κιβυρραιωτῶν ὄντα, καὶ ἐκεῖσε ὑπάρχοντα, Τιβέριον αὐτὸν μετονομάσας. ἐν δὲ τῇ πόλει ἡ τοῦ βουβῶνος λύμη ἐνέσκηψε, καὶ ἐν τέσσαρσι μησὶν ἀπώλετο πλῆθος πολύ. καταλαμβάνει δὲ Ἀψίμαρος ἅμα τῷ σὺν αὐτῷ στόλῳ, καὶ προσώρμησεν ἐν Συκαῖς. καὶ προδοσίας γενομένης εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τὸν μὲν Λεόντιον ῥινοκοπήσας ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου μονῇ φυ-

C λάσσεσθαι προσέταξε, τοὺς δὲ φίλους αὐτοῦ δημεύσας, ἐξώρισεν. Ἡράκλειόν τε τὸν γνήσιον αὐτοῦ ἀδελφόν, ὡς λίαν ἱκανώτατον, μονοστράτηγον πάντων τῶν ἔξω καβαλλαρικῶν θεμάτων προβαλλόμενος, ἐπὶ τὰ μέρη Καππαδοκίας καὶ τῶν κλεισουρῶν διατρέχειν, καὶ τὴν κατ' ἐχθρῶν ποιεῖσθαι φροντίδα ἀπέστειλεν.

Ἀψίμαρος, ὁ καὶ Τιβέριος, ἔτη ζ΄. τούτου τῷ α΄. ἔτει ἐστασίασεν Ἀβδεραχμὰν ἐν Περσίδι, καὶ ἐκυρίευσεν αὐτῆς, καὶ ἐδίωξε τὸν Χαγάνον ἀπ' αὐτῆς.

Τῷ β΄. ἔτει, γέγονε θανατικὸν μέγα. καὶ ἐπεστράτευσε Μουάμεδ σὺν τῷ πλήθει τῶν Ἀράβων κατὰ τοῦ Ἀβδεραχμάν. καὶ καταλαβὼν τὴν Περσίδα, ἑνοῦται τῷ Χαγάνῳ. καὶ πολεμήσαντες τῷ Ἀβδεραχμάν, κτείνουσιν αὐτόν, καὶ πάλιν τῷ Χαγάνῳ τὴν Περσικὴν ἀρχὴν ἐγχειρίζουσιν. οἱ δὲ

D Ῥωμαῖοι κατέδραμον Συρίας, ἕως Σαμοσάτων. καὶ πραιδεύσαντες τὴν πέριξ χώραν, ἀπέκτειναν (ὥς φασι) χιλιάδας διακοσίας Ἀράβων, πλεῖστά τε σκῦλα καὶ αἰχμαλωσίαν πολλὴν λαβόντες ὑπέστρεψαν, φόβον μέγαν ἐμποιήσαντες αὐτοῖς.

Τῷ τρίτῳ ἔτει, ἐπεστράτευσεν Ἀβδελᾶς κατὰ Ῥώμης. καὶ πολιορκήσας Ἀντάραδον, καὶ μηδὲν ἀνύσας ὑπέστρεψε, καὶ ᾠκοδόμησε τὴν Μόψου ἑστίαν, καὶ ἔθετο ἐν αὐτῇ φυλακήν.

Τῷ δ΄. ἔτει, Βαάνης ὁ ἑπταδαίμων τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν τοῖς Ἄραψιν ὑπέταξεν. Ἀψίμαρος δὲ Φιλιππικόν, τὸν υἱὸν Νικηφόρου, πατρίκιον ἐξώρισεν, ὡς ὀνειροπολούμενον βασιλεῦσαι. ἔφασκε γάρ, ἑωρακέναι κατ' ὄναρ, ὅτι ἡ

E κεφαλὴ αὐτοῦ ἐσκιάζετο ὑπὸ ἀετοῦ.

Τῷ ε΄. ἔτει, ἐστασίασαν οἱ ἄρχοντες Ἀρμενίας κατὰ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ τοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ Σαρακηνοὺς ἀπέκτειναν. καὶ αὖθις πρὸς Ἀψίμαρον πέμπουσι, καὶ Ῥωμαίους εἰς τὴν αὐτῶν χώραν φέρουσιν. ὁ δὲ Μουάμεδ ἐπιστρατεύσας κατ' αὐτῶν, πολλοὺς κτείνει, καὶ τὴν Ἀρμενίαν Σαρακηνοῖς ὑποτάσσει, τοὺς δὲ μεγιστᾶνας τῶν Ἀρμενίων ζωγρήσας ἐν ἑνὶ τόπῳ ἐποίησε.

τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἀζὰρ τὴν Κιλικίαν μετὰ χιλιάδων δέκα, καὶ περιτυχὼν αὐτοῖς Ἡράκλειος ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως, τοὺς πλείονας ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς δεσμίους τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλε.

Τῷ ς´. ἔτει, Ἀζίδας ὁ τοῦ Χωνὲ ἐπεστράτευσε τὴν Κιλικίαν, καὶ πολιορκήσας τὸ Σίσιον κάστρον κατέβαλεν. ὃν ἐπιφθάσας ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς, καὶ πολεμήσας, κτείνει δώδεκα χιλιάδας Ἀράβων. τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲ ἐν Χερσῶνι διάγοντος, καὶ λέγοντος πάλιν ἑαυτὸν βασιλεύειν, οἱ τῆς ἐκεῖσε οἰκήτορες τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως κίνδυνον φοβηθέντες, ἐβουλεύσαντο τοῦτον ἀνελεῖν, ἢ τῷ βασιλεῖ παραπέμψαι. αὐτὸς δὲ τοῦτο διεγνωκὼς, ἠδυνήθη ἐκφυγεῖν, καὶ εἰς τὸ Δάρας ἐλθὼν, ᾐτήσατο τὸν τῶν Χαζάρων Χαγάνον ἰδεῖν. ὃς ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ τιμῆς, καὶ ἐξέδοτο αὐτῷ εἰς γυναῖκα Θεοδώραν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ. καὶ μετ᾽ ὀλίγον χρόνον, προτροπῇ τοῦ Χαγάνου κατῆλθεν εἰς * Φαναγουρίαν, κἀκεῖ διέτριβε μετὰ Θεοδώρας. ταῦτα ἀκούσας Ἀψίμαρος, πέμπει πρὸς τὸν Χαγάνον ὑποσχόμενος αὐτῷ δῶρα πολλὰ, εἰ τὸν Ἰουστινιανὸν ζῶντα αὐτῷ παραπέμψει, ἢ κἂν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· εἴξαντος δὲ τοῦ Χαγάνου, παραφύλακας αὐτῷ δῆθεν ἔπεμψε, διὰ τὸ μὴ ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἐπιβουλευθῆναι. ἐντειλάμενος τοῖς αὐτοῦ, ἵν᾽ ὅταν δηλωθῇ αὐτοῖς, ἀνέλωσιν Ἰουστινιανόν. τούτων δὲ δι᾽ οἰκείου τοῦ Χαγάνου τῇ Θεοδώρᾳ μηνυθέντων, καὶ τῷ Ἰουστινιανῷ γνωσθέντων προσκαλεσάμενος τοὺς ἐκ Χαγάνου φύλακας, τούτους ἐφόνευσεν. εὐθέως δὲ ἀποστέλλει Θεοδώραν εἰς Χαζαρίαν. ἀπὸ δὲ Φαναγουρίας αὐτὸς δραπετεύσας, εἰς τὸ στόμιον κατῆλθε. καὶ πλοίῳ ἐπιβὰς, ἔρχεται μέχρι Συμβόλου, πλησίον Χερσῶνος καὶ ἀποστείλας ἐν αὐτῷ κρυπτῶς, ἀναλαμβάνεται Βαρβακούριον, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν Στέφανον, καὶ τὸν Μητρόπαυλον· καὶ σὺν αὐτοῖς ἀποπλεύσας, διέβη τὸν Φάρον Χερσῶνος, καὶ τὰ Νεκρόπυλα, τό στόμιόν τε τοῦ Δάναπρι καὶ τοῦ Δάναστρι. καὶ κλύδωνος γεγονότος ἀπέγνωσαν πάντες τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν. Μυάκης δὲ ὁ οἰκειακὸς αὐτοῦ ἄνθρωπος, ἔφη αὐτῷ· ἰδοὺ ἀποθνήσκομεν δέσποτα. τάξαι τῷ Θεῷ περὶ τῆς σωτηρίας σου, ἵνα ὁ Θεὸς ἐὰν ἀποδώσει σοι τὴν βασιλείαν σου, μηδὲν ἀμύνῃ τῷ ἐχθρῷ σου. ὁ δὲ ἀπονοηθεὶς αὐτῷ, λέγει ἐν θυμῷ. ἐὰν φείσωμαι τινὸς ἐξ αὐτῶν, ὁ Θεὸς ἐνταῦθα με καταποντίσει. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν Δάνουβιν ποταμὸν, ἀποστέλλει Στέφανον πρὸς Τέρβελιν, τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπὶ τῷ δοῦναι αὐτῷ συνάρσιν, ὅπως κρατήσῃ τῆς προγονικῆς αὐτοῦ βασιλείας, ὑποσχόμενος δῶρα πολλά, καὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα εἰς γυναῖκα. αὐτοῦ δὲ πάντα ποιεῖν μεθ᾽ ὅρκων ὑποσχομένου, συγκινεῖ πάντα τὸν λαὸν τῶν Βουλγάρων καὶ Σθλάβων, καὶ ὁπλισθέντες, ἐπὶ τὴν βασιλίδα ἔρχονται ἅμα τῷ Ἰουστινιανῷ. ἐπλησίασαν δὲ εἰς τὴν Χαρσίου πόρταν, καὶ ἕως τῶν Βλαχερνῶν. καὶ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις προσλαλῶν τοῖς ἐν τῇ πόλει, μᾶλλον ὑβρίζετο. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς μετ᾽ ὀλίγων Ῥωμαίων διὰ τοῦ ἀγωγοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ θόρυβον ἀνασκαφῆς βαλὼν, πρὸς βραχὺ ἐσκήνωσεν ἐν τῷ παλατίῳ Βλαχερνῶν. ὅπερ μαθὼν Ἀψίμαρος, φυγὰς εἰς Ἀπολλωνιάδα ἀφίκετο, ἄγων μεθ᾽ ἑαυτοῦ χρήματα πάμπολλα. Ἰουστινιανὸς δὲ ἀπέλαβε τὴν βασιλείαν. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατεῖχε Καλλίνικος.

Ἰουστινιανὸς τὸ δεύτερον ἔτη ς´. παραλαβὼν τὴν βασιλείαν, δῶρα πολλὰ δοὺς τῷ Τέρβελι, καὶ βασιλικὰ σκεύη, καὶ χώραν τῆς Ῥωμαίων γῆς κόψας τὰ νῦν λεγόμενα Ζαγό-

vivos cremat. Eodem anon Azar decem millia ducens, Ciliciam invadit. Quem adurtus Imperatoris frater Heraclius, majorem hostium partem cædit, reliquos vinctos Imperatori mittit.

Anno seato, Azidas Chunei filius Ciliciæ bellum iofert, castrumque Sisium expugnatum evertit. Hunc assecutus Heraclius, & pugna congressus, duodecim millia Arabum occidit. Interim Justinianus Chersone degens, cum se Imperium recepturum diceret, oppidani sibi ab Imperatore eo nomine metuentes, vel interficere illum, vel Imperatori mittere statuerunt. Quo animadverso, Justinianus fuga sibi consuluit: cumque Daras pervenisset, Chagani Chazarorum reguli congressum petiit. Is eum honorifice excepit, data in matrintonium sorore sua Theodora: pauloque post persuasit, ut cum Theodora Phanagoræam se cnnferret, ibique degeret. quod Apsimarus ut cognovit, mittit ad Chaganum, qui magnis polliicitationibus ei persuaderent, ut vel vivum Justinianum, vel caput cæsi sibi mitteret. Assensit Chaganus, misitque custodes (uti simulabat) Justioiano, qui eum a popularibus suis tutum præstarent. mandaverat autem iis, ut Justinianum, quo tempore id juberet, interficerent. Hæc cum famulus Chagani Theodoræ aperuisset, Justinianus ab ea certior factus, custodes a Chagano missos ad se vocat, atque interficit, statimque Theodoram in Chazariam remittit. Ipse Phanagoræa profugiens, ad fauces, atque inde conscenso navigio ad Symbolum venit, prope Chersonem. atque eo clam missis ministris, Basbacurium, & fratrem ejus, Stephaoumque & Metropaulum ad se evocavit. cum his abnavigans speculam Chersonensem, Necrnpyla, & freta Danaprium atque Danastrium evasit. Orta autem tempestate, cum de salute sua omnes desperassent, Myaces Justinianum, cujus erat domesticus, ita compellat. Cernis Domine, mortem nobis impendere. Vove itaque Deo, te, si Deus tibi restituat Imperium, inimici injurias non ulturum. Respondit Justinianus irato animo: Hic me Deus submergat, si ulli inimicorum parsurus sum. Prninde ingressus Danubium, Stephano ad Terbelin Bulgarorum principem misso, auxilium ab en ad recuperandum avitum Imperium flagitat: eoque nomine cum multa dona, tum filiam suam se ei nuptum traditurum pollicetur. Terbelis omnia se facturum juravit, nmnemque Bulgarorum & Slavorum multitudinem armavit. Cum his Justinianus ad Constantinopolin venit, ac castra a Charsii porta ad Blachernas usque posuit. Triduum cum oppidanis habito colloquio, cum magis magisque contumeliis afficeretur, paucis stipatus Romanis per aquæductum in urbem evasit: eoque persusso, mox in Palatio Blachernensi tentorium posuit. Eo cognito, Apsimarus cum magna vi pecuniæ Apolinniadem profugit. Justinianus ita Imperium recuperavit, patriarcha urbis Callinico.

Justinianus recepto Imperio potitus est per annos VI. Is Terbelin donis multis, ac regia supellectile, & parte ditinnis Romanæ, ei cui nunc Zagoria nomen est, remuneratus, pacifice dimisit. Ap-

Edit. Parif. pag. 445.

Justinianus quomodo Imperium recuperit.

an 3

pag. 446.

simarus autem Apolloniade ex fuga ad Justinianum retrahitur, itemque ex Thracia Heraclius, cum aliis quibusdam principibus. hos omnes in muro * supplicio affecit. Dimissis etiam per mediterranea ministris amplius trecentis, repertos eorum socios omnes necavit. Apsimarum vero, & Leontium, vinctos per urbem in pompa duxit: iique ludis Circensibus vincti, ad pedes Imperatoris projecti sunt. quorum cum hic cervices calcaret, tantisper dum primum * bajum mitteretur, acclamavit populus, Super aspidem & basiliscum ambulabis, ac reliqua. Inde eos in Cynegium missos, capite truncari jussit. Callinico patriarchæ oculos eruit, eumque ita Romam relegavit. Patriarcham vero Constantinopolis constituit Cyrum, qui in Amastridis insula monachus fuerat: quod hic sibi recuperationem Imperii prædixisset. Innumeram porro cum civium tum militum multitudinem interfecit. quamobrem magnus omnes pavor invasit. Misit etiam classem, ad revocandam a Chazaria uxorem: de qua multæ naves una cum vectoribus perierunt. Quod cum intellexisset Chaganus, hæc ad eum mandare: Fatue, nonne duabus tribusve navibus missis uxorem tuam repetere poteras, tantæque multitudinis exitio carere? num hanc quoque bello te recipere putas? en & filius tibi natus est. mitte, qui eos traducant. Misit ergo Justinianus adductum Theodorum, & filium ejus Tiberium, atque utrique coronam imposuit.

204 — * furcæ. — * v. Meurs. in βαΐα — Crudelitas Justiniani. — Naufragium. — Justinianus a Bulgaris victus.

Anno tertio, Justinianus pacem quæ erat inter Romanos ac Bulgaros, rupit: trajectisque in Thraciam equestribus copiis, classe etiam armata, in Terbelim profectus est, occupata Anchialo. Bulgari autem, cum Romanos castra incaute locasse, nulloque ordine sparsim vagari cernerent, impetu facto magnam cædem ediderunt, multosque captivos abduxerunt. Justinianus cum paucis quibusdam in castrum evasit, ibique triduum objectis portis se continuit. sed Bulgaros obsidendi causa perseverare videns, equorum suorum nervis incisis, noctu navigia conscendit, furtimque elapsus cum dedecore domum rediit. Secundum hæc memoria recolens, insidias sibi a Chersonensibus, Bosporanis, aliisque paratas, adversum eos naves suas a minima ad maximam omnes misit: mandato, ut quicumque ea loca habitarent, universi gladio trucidarentur, neque vitæ cujusquam parceretur. Missi eo hoc perfecerunt, nemine ipsis resistente: solum infantium cæde abstinuerunt, quippe in servitutem mancipandis. Principes Chersonensium viros, numero XLII. * addita custodia ad Imperatorem missi sunt: alios septem ligneis * sublicis in altum suspensos, igni assarunt: alios in mare abjecerunt. His cognitis, Justinianus ob servatos infantes insaniit. Cum in reditu classis jam Byzantio appropinquaret, periclitata est; mortuorum numerus initus, repertusque millium LXXIII. Id gaudium Justiniani auxit. misitque aliam classem, quæ omnia solo æquaret, solumque aratro proscinderet, interficeretque omnes usque ad mingentem in parietem. Quod cum intellexissent qui castra ista obtinebant, muniverunt sese: missisque in Chazariam ad Chaganum legatis, præsidium sibi ab eo dari flagitarunt. Cum appulisset Justiniani classis, primores eo-

Sævitia ejus in Chersonenses. — Edit. Paris. pag. 447. — 205 — * cum familia. Meurs. in Gl. — * fubulis.

A ρεια, ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ. Ἀψίμαρος δὲ φυγὼν εἰς Ἀπολλωνιάδα, συλλαμβάνεται, καὶ πρὸς Ἰουστινιανὸν ἄγεται. ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡράκλειος ἀπὸ Θρᾴκης, μετά τινων ἑτέρων ἀρχόντων. καὶ ἐν τῷ τείχει πάντας ἐφούρκισεν. ἀποστείλας δὲ καὶ εἰς τὰ μεσόγεια πάντα, πλείους ἐξ αὐτῶν ὑπουργῶν ἕως τριακοσίων, πάντας ἀπέκτεινε. τὸν δὲ Ἀψίμαρον καὶ τὸν Λεόντιον παμπομπεύσας, δεδεμένους ἐν τῇ πόλει, ἱππικοῦ γενομένου ἤγαγον δεδεμένους, καὶ ἐρρίφησαν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ. πατήσαντος δὲ εἰς τοὺς τραχήλους αὐτῶν, ἄχρις ἀπολύσεως τοῦ πρώτου βαΐου, ἐπεβόα ὁ δῆμος ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ἀποστείλας αὐτοὺς ἐν τῷ Κυνηγίῳ, ἀπεκεφάλισε. Καλλίνικον δὲ τὸν πατριάρχην ἐκτυφλώσας, ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐξώρισεν. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ Κῦρον, τὸν ἐν τῇ νήσῳ Ἀμάστριδι ἔγκλειστον, ὡς
B προσημάναντα αὐτῷ τὴν τῆς δευτέρας βασιλείας ἀποκατάστασιν, πατριάρχην προεβάλλετο. ἀναρίθμητον δὲ πλῆθος ἐκ τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ καταλόγου ἀπώλεσεν. ἐντεῦθεν φόβος μέγας συνεῖχε πάντας. ἀπέστειλε δὲ στόλον πρὸς τὸ ἀγαγεῖν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀπὸ Χαζαρίας, καὶ πολλὰ σύμψυχα ἀπώλοντο. ἀκούσας δὲ τοῦτο Χαγάνος, δηλοῖ αὐτῷ. Ὦ ἀνόητε, οὐκ ἦν διὰ δύο ἢ τριῶν πλοίων λαβεῖν σε τὴν γυναῖκα, καὶ μὴ ἀπολέσαι τοσοῦτον πλῆθος; ἢ δοκεῖς, ὅτι καὶ ταύτην πολέμῳ λαμβάνεις; ἰδοὺ ἐτέχθη σοι καὶ υἱός, καὶ ἀπόστειλον λαβεῖν αὐτούς. καὶ ἀποστείλας, ἤγαγε τὴν Θεοδώραν, καὶ Τιβέριον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἔστεψεν αὐτούς.

C Τῷ γ΄. ἔτει, Ἰουστινιανὸς τὴν μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων εἰρήνην διέστρεψε, καὶ διαπεράσας τὰ καβαλλαρικὰ θέματα εἰς τὴν Θρᾴκην, ἐξοπλίσας καὶ στόλον, κατὰ τοῦ Τέρβελι ἐχώρησε, καταλαβὼν τὴν Ἀγχίαλον. καὶ ἀφυλάκτως τοῦ στρατοῦ ἀπληκεύσαντος, ὡς εἶδον αὐτὸν οἱ Βούλγαροι ἀσυντάκτως διασκορπιζόμενον, ἐπιρρίψαντες, πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ φόνον ἐποίησαν. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς σὺν ὀλίγοις τισὶν ἐν τῷ κάστρῳ καταφυγών, ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἀπέκλεισε τὰς θύρας. θεασάμενος δὲ τὴν τῶν Βουλγάρων ἐπιμονήν, τοὺς ἵππους αὐτοῦ νευροκοπήσας, διὰ τῆς νυκτὸς τοῖς πλοίοις ἐπιβὰς, λαθραίως ἔφυγε, καὶ μετ᾽ αἰσχύνης ἐν τῇ πόλει παραγίνεται. Ἰουστινιανὸς δὲ ἐπιμνησθεὶς τὴν κατ᾽ αὐτοῦ τῶν Χερσωνιτῶν καὶ Βοσποριανῶν καὶ λοιπῶν ἐπιβουλήν, πᾶσαν ναῦν
D ἀπὸ μικρᾶς ἕως μεγάλης ἀπέστειλε, προστάξας πάντας τοὺς οἰκοῦντας ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις ξίφει ὀλοθρεῦσαι, καὶ μηδένα ζωογονῆσαι. οἱ δὲ πεμφθέντες καταλαβόντες, καὶ μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιστάντος, πάντας τῷ ξίφει ἀνεῖλον· τῶν μικρῶν νηπίων μόνον φεισάμενοι, ὡς πρὸς δουλείαν τετηρημένων. καὶ τοὺς μὲν πρωτεύοντας Χερσῶνος μβ΄. ὄντας, φαμιλιακῶς πρὸς τὸν βασιλέα ἐξαπέστειλαν. ἑτέρους δὲ ἑπτὰ ξυλίναις σούβλαις προσαναρτήσαντες, ἐπὶ πυρὸς ὤπτησαν, καὶ ἄλλους τῇ θαλάσσῃ ἐναπέρριψαν. μαθὼν δὲ ταῦτα Ἰουστινιανός, ἐπὶ τῇ τῶν νηπίων συντηρήσει ἐμάνη. τοῦ δὲ στόλου πρὸς τὴν
E πόλιν ἀναπλέοντος, τὸ πλοῖον ἐκινδύνευσεν. ἠριθμήθησαν δὲ οἱ ἀποθανόντες, καὶ εὑρέθησαν χιλιάδες ογ΄. τοῦ δὲ Ἰουστινιανοῦ μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ χαροποιηθέντος, πάλιν ἕτερον ἐκπέμπει στόλον, ἀροτριᾷν ἅπαντα καὶ * ἐκδαφίζειν κελεύσας, καὶ κατασφάζειν ἅπαντας ἕως οὐροῦντα πρὸς τοῖχον. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν κάστρων ἐκείνων, ἑαυτοὺς κατησφαλίσαντο, καὶ πρὸς Χαγάνον εἰς Χαζαρίαν ἔπεμψαν, στεῖλαι λαὸν εἰς φυλακὴν αὐτῶν. καταλαβόντων δὲ τῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐκεῖσε, τοὺς μὲν κεφα-

* ἐδαφίζειν rectius.

κεφαλὰς αὐτῶν κρατήσαντες ἔσωθεν τοῦ κάστρου ἀπέκτειναν οἱ Χερσωνῖται, τὸν δὲ λοιπὸν λαὸν αὐτῶν τοῖς Χαζάροις παρέδωκαν. οἱ δὲ τῆς Χερσῶνος καὶ τῶν λοιπῶν κάστρων· τὸν μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν· τὸν δὲ ἐκεῖσε ἐξόριστον Βαρδάνην, τὸν καὶ Φιλιππικόν, βασιλέα εὐφήμησαν. ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανὸς, ἕτερον στόλον ἀπέστειλε μετὰ τειχομαχικῶν ἐργαλείων καὶ κριῶν. καὶ ὡς τοὺς κρείττονας πύργους Χερσῶνος κατέβαλον, ἀναφανέντες οἱ Χάζαροι, τούτους ἐκώλυσαν τοῦ ἐγχειρήματος. ὁ Βαρδάνης δὲ ἐκφυγὼν, πρὸς τὸν Χαγάνον ᾤχετο. ἀπράκτου δὲ γεγονότος τοῦ στόλου, καὶ πρὸς Ἰουστινιανὸν μὴ τολμῶντος ἀνακάμψαι διὰ τὸ ἀπάνθρωπον ἐκείνου καὶ ὠμὸν, τὸν μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ Βαρδάνην βασιλέα εὐφήμησαν, τὸν δὲ Χαγάνον ᾐτήσαντο δοθῆναι αὐτοῖς τοῦτον. τοῦ δὲ Χαγάνου ἀπαιτήσαντος αὐτοὺς λόγον, τοῦ μὴ προδοθῆναι ὑπ' αὐτῶν, καὶ τοῦ κομίσασθαι κατ' ἄνδρα νόμισμα ἓν, αὐτοὶ παραχρῆμα ταῦτα δόντες, παρέλαβον Βαρδάνην, τὸν καὶ Φιλιππικὸν, βασιλέα. ἐν δὲ τῷ χρονίζειν τὸν στόλον, καὶ ἀναφορὰν μὴ ἔρχεσθαι, ἐστοχάσατο Ἰουστινιανὸς τὴν αἰτίαν. καὶ λαβὼν σὺν αὐτῷ τοὺς τοῦ Ὀψικίου, καὶ μέρος Θρακησίων, ἀνῆλθεν ἕως Σινώπης, καὶ βλέπει τὸν στόλον ἐπὶ τὴν πόλιν ἐρχόμενον. καὶ βρύξας ὡς λέων, καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ὥρμησε. τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ προλαβόντος, καὶ τὴν πόλιν κρατήσαντος, αὐτὸς εἰς τὸν Δαματρὺν ἀνῆλθε. ὁ δὲ Φιλιππικὸς εὐθὺς ἀποστέλλει τὸν Ἠλίαν μετὰ λαοῦ, κατὰ Ἰουστινιανοῦ, Μαῦρον δὲ τὸν πατρίκιον κατὰ Τιβερίου. ὃς ἐν Βλαχέρναις πορευθεὶς, εὗρε Τιβέριον κρατοῦντα τὰ τίμια ξύλα, καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν. ἔξωθεν δὲ τοῦ βήματος, Ἀναστασίαν τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μητέρα, ἥτις πολλὰ ἐδυσώπει αὐτὸν μὴ ἀνελεῖν Τιβέριον. ἐν τούτοις Ἰωάννης ἐλθὼν, βίᾳ ἀφαρπάζει τοῦ βήματος τὸν ἀπὸ τῆς Χαζάρας Τιβέριον, καὶ ἐν τῷ τῆς Καλλινίκου παραπορτίῳ ἐκβαλὼν, δίκην προβάτου ἐλαρυγγοτόμησεν. ὁ δὲ Ἠλίας εἰς λόγους ἐλθὼν τῷ μετὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ στρατῷ, καὶ λόγον ἀπαθείας δοὺς αὐτῷ, πρὸς ἑαυτὸν εἵλκυσε. μόνου δὲ ὑπολειφθέντος Ἰουστινιανοῦ, ἐν θυμῷ δραξάμενος τοῦ τραχήλου αὐτοῦ Ἠλίας, τῷ παραμηρίῳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐξέτεμε, καὶ πρὸς Φιλιππικὸν ἀπέστειλεν. αὐτὸς δὲ ἄχρι Ῥώμης ταύτην ἐξέπεμψεν.

Ὁ δὲ προλεχθεὶς μοναχὸς, ὁ αἱρετικὸς καὶ ἀστρονόμος τοῦ Καλλιστράτου, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι Φιλιππικὸν, ἐχρησμοδότει αὐτῷ λέγων· ἐπεὶ ἡ ἕκτη Σύνοδος κακῶς ἐγένετο, ἐὰν βασιλεύσῃς, ῥῖψον αὐτὴν, καὶ γενήσεταί σοι ἔχειν ἡ βασιλεία πολυχρόνιος καὶ κραταιά. ὁ δὲ συνέθετο μεθ' ὅρκου τοῦτο ποιῆσαι. βασιλεύσας δὲ, ἐποίησε ψευδοσύνοδον ἐπισκόπων, κατὰ τὸν λόγον τοῦ ψευδαββᾶ, καὶ ἔρριψε τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ἕκτην Σύνοδον. καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐτυφλώθη ὁ μάταιος. Κῦρον δὲ τὸν πατριάρχην ἐξωθήσας τῆς ἐκκλησίας, Ἰωάννην τὸν αὐτοῦ συμμύστην καὶ συναιρετικὸν προεβάλλετο.

Οὗτος ὁ Φιλιππικὸς, ὁ καὶ Βαρδάνης, ἐν μὲν ταῖς ὁμιλίαις αὐτοῦ λόγιος καὶ ἐχέφρων ἐλογίζετο· ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, ἀσήμως καὶ ἀνεπαίνως καὶ αἰσχρῶς τὸν βίον αὐτοῦ διατελῶν, πάντη ἀδόκιμος ἐδείκνυτο. ἐμμανῶς γὰρ κινηθεὶς κατὰ τῆς ἁγίας ς'. Συνόδου, ἀνατρέπειν ἐσπούδαζε τὰ ὑπ' αὐτῆς δογματισθέντα θεῖα δόγματα. εὗρε γὰρ ὁμόφρονας αὐτοῦ, αὐτόν τε τὸν Ἰωάννην, ὃν ἐποίησε πατριάρχην, καὶ ἄλλους ὁμόφρονας αὐτοῦ,

Cedren.

A rum nacti intra castra Chersonenses trucidarunt, reliquam multitudinem Chazaris tradiderunt. Proinde qui Chersonem & reliqua castra tenebant, Justiniano Imperium abrogant: & Philippicum, cui & Bardanes nomen fuit, Imperatorem faustis acclamationibus designant. Justinianus hoc percepto, aliam classem mittit, arietibus aliisque ad oppugnationes facientibus machinis instructam. Cujus milites, cum jam potiores Chersonis turres prostravissent, a supervenientibus Chazaris sunt repressi. Bardanes fuga ad Chaganum evasit. Sed & classiarii re infecta, cum ad Justinianum redire B non auderent, nota ipsis hominis immani crudelitate, Justiniano imperium abrogant, Bardanem Imperatorem nominant, eumque a Chagano reposcunt. Qui cum postularet, sibi de non prodendo ab ipsis Philippico caveri, & a singulis unum nomisma pendi: milites pecunia statim dependa, Bardanem Philippicum recepere, Imperatoremque salutarunt. At Justinianus moræ classis causam conjiciens, cum militibus Opsiciaois ac parte Thracensium Sinopem usque ascendit: cernensque classem cursum versus Constantinopolin intendisse, rugitu leonino edito ipse quoque urbem petit: cumque eam præoccupasset jam Philippicus, Damatryx se contulit. C Philippicus confestim Eliam populo stipatum in Justinianum, & Maurum patricium contra Tiberium emittit. Hic apud Blachernas in Tiberium incidit, veneranda ligna Crucis & sacram mensam amplexum. Extra gradus adstabat Anastasia, Justiniani mater, multis verbis a cæde Tiberii dehortans. Supervenit autem Ioannes, vique a gradibus avulsum Chazaricæ mulieris filium Tiberium, ad * vestibulum portæ Callinici extraxit, ibique instar pecudis faucibus præcisis necavit. Elias, ut in colloquium cum militibus Justiniani venit, eos promissa securitate ad sese perduxit: desertumque ab omnibus Justinianum iracunde collo apprehendit: & gladio, quem femori alligatum gestabat, caput amputavit: D hocque ad Philippicum, isque Romam usque misit.

Cæterum is de quo ante diximus Callistraticus monachus, hæreticus & astronomus, cum Philippico Imperium vaticinio promitteret, hoc quoque ab eo stipulatus fuerat, ut eo potitus, sextam Synodum, quippe prave actam, aboleret: ita Imperium ei diuturnum validumque fore. Juravit hoc se facturum Philippicus. & Imperio potitus, uti jussus fuerat ab impostore monacho, falso episcoporum indicto Concilio, sanctam & universalem sextam Synodum irritam E pronunciavit. Quo tempore vanus homo etiam est excæcatus. Cyro quoque patriarcha exturbato, Joannem suæ impietatis socium ei solio præfecit.

Fuit hic Philippicus, cognomento Bardanes, in colloquio facundus atque prudens habitus, sed in actionibus suis absque gravitate & industria ulla versans: turpiterque vivens, extremam sibi infamiam paravit. Insania quadam contra sacrum sextum Concilium incitatus, in id incubuit, ut omnia ejus sacra de-

PHILIPPICUS BARD. Imperator creatus.

Justinianus filio perit.

Edit. Paris. pag. 448.

* v. Meurs. Gloss.

PHILIPPIC. impietas.

ereta aboleret: nactus ad hoc secum sentientes, cum Joannem istum a se patriarcham creatum, cum alios quosdam, qui
206 & detestati scripto istam synodum sunt. Eodem tempore Bulgari, duce Philea, occulte per fauces ingressi, usque ad auream urbis portam incursionem fecerunt. Numerus occisorum ab iis, & captorum, major est, quam efferri ut possit. Ipsi illæsi domum redierunt.

Anno secundo placuit Bardani, cum nonnullis civium prandere. Cæterum sabbato Pentecostes, Philippicum meridiantem Ruffus * Opsicianorum præfectus, cum Thracibus quos secum ducebat, subito per Auream portam irrumpens, inque palatium procurrens, abripuit, inque armamentarium Prasinorum producto oculos nemine sciente effodit. Postridie, nempe ipsa Pentecostes Dominica die, populo in magnum templum collecto, ab Joanne patriarcha hæretico inauguratus est regno Artemius * princeps secretariorum, & Anastasii nomen ei inditum.

* v. Meurs. Gloss. & Casaub. ad H. A. p. 107.

* Protosecretis. v. Salm. ad H. A.

ARTEMII ANASTASII Imperium.

Edit. Paris. pag. 445.

Artemius Anastasius imperavit annos II. Is erat homo doctissimus. Equestribus copiis præfecit Leonem Isaurum, præstantissimum virum. sed & alium rebus civilibus hominem aptissimum præposuit. itaque securus porro vixit. Idem Theodorum & Georgium patricios oculis spoliatos Thessalonicam deportavit. Cum Arabes terra marique Romanis bellum facerent, nunciareturque eos urbem petituros: celoces biremesque condere instituit, muros maritimos terrestresque refecit, & frugibus horrea implevit. Sub hoc e metropoli Cyzico Constantinopolin translatus est Germanus: editumque decretum sanctissimorum consensu episcoporum, quo id permittebatur, in hanc sententiam: Divina gratia, quæ ubique infirma sanat, & mutila integrat, transfert Germanum sanctissimum Cyzicenæ metropolis ad Archiepiscopatum, imperatricis atque a Deo custoditæ urbis. res gesta Artemio imperante. Porro Artemius cum intellexisset, Sarracenos lignorum secandorum causa classem in Phœniciam adduxisse: classem emisit, quæ li-
207 gna ista combureret. Verum ea cum Rhodum attigisset, classiarii seditione coorta imperium Artemio abrogant, Joannem ducem suum ferro trucidant, retaque Byzantium versus navigant. Adramyttum vero delati, inveniunt ibi Theodosium quemdam procuratorem, pium hominem, & a rebus gerendis alienum: eum Imperatorem creant. Artemius certior hac de re factus, urbe munita, Nicæam profugit. Per sex menses inter classem Constantinopolitanam & Theodosianam certamen fuit. Theodosius tandem in Thraciæ partes digressus, cum magnis copiis urbem aggreditur: corruptisque murorum ad Blachernas custodibus in eam intrat. Classiarii eam diripuerunt, neminique parcentes ingentem prædam abstulerunt. Germanum deinde patricium, & præfectos Artemii comprehensos, ad Nicæam adduxerunt. quo viso, Artemius securitate promissa monachi habitum induit, & Thessalonicam est deportatus. Cæterum Leo Isaurus Orientalium dux, pro Artemio propugnans, Theodosio non paruit: socium habens Artavasdum Armenium, Armeniorum ducem, cui & filiam nuptum se daturum suam spoponderat.

Episcopus locum mutat.

A καὶ ἐγγράφως ἀναθεματίσαντας αὐτήν. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ οἱ Βούλγαροι, διὰ τοῦ Φιλέα, λάθρα τοῖς στενοῖς ἐπιρρίψαντες, ἕως τῆς χρυσῆς πόρτης διέδραμον. τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν σφαγέντων καὶ αἰχμαλωτισθέντων, ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντα, λέγειν οὐκ ἔχομεν. αὐτοὶ δὲ ἀβλαβεῖς εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὑπέστρεψαν.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει, ἔδοξε τῷ Φιλιππικῷ, μετά τινων πολιτῶν ἀριστῆσαι. ἐν δὲ τῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς μεσημβριάζων, ἐξαπίνης διὰ τῆς χρυσῆς πόρτης εἰσελθὼν Ῥοῦφος πρωτοστράτηγος τοῦ Ὀψικίου, μεθ' ὧν εἶχεν ἐν τῇ Θρᾴκῃ, καὶ εἰσδραμὼν εἰς τὸ παλάτιον, ἥρπασε τὸν Φιλιππικὸν, καὶ ἤγαγεν εἰς τὸ ἁρματώριον τῶν πρασίνων, καὶ ἐτύφλωσεν αὐτὸν μηδενὸς γνόντος. τῇ δὲ ἐπαύριον,
B ἤγουν τῇ κυριακῇ τῆς πεντηκοστῆς, συναχθέντος τοῦ λαοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἐστέφθη Ἀρτέμιος, ὁ πρωτοασηκρῆτις, μετονομασθεὶς Ἀναστάσιος, ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου αἱρετικοῦ, ἔτη β.

Ἀρτέμιος, ὁ καὶ Ἀναστάσιος, ἔτη β. οὗτος λογιώτατος ὢν, προεβάλλετο στρατηγὸν ἱκανώτατον εἰς τὰ καβαλλαρικὰ, Λέοντα τὸν Ἴσαυρον· καὶ ἕτερον λογιώτατον εἰς τὰ πολιτικά. ἄρα τούτου ἐν ἀδείᾳ διετέλει. οὗτος Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τοὺς πατρικίους ἐκτυφλώσας, εἰς Θεσσαλονίκην ἐξώρισε. τῶν δὲ Ἀράβων ὁπλιζομένων κατὰ Ῥωμανίας διά τε γῆς καὶ θαλάσσης, ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ κατὰ τῆς πόλεως τούτους παραγίνεσθαι. ὁ δὲ ἤρξατο κτίζειν δρόμωνας καὶ διήρεις, καὶ τὰ παράλια τείχη ἀνακαινίζειν,
C καὶ τὰ χερσαῖα, καὶ γενημάτων τὰ ὡρεῖα ἐπλήρωσεν. ἐπὶ τούτου Γερμανὸς ἐκ μητροπόλεως Κυζίκου μετατίθεται εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ δεκρετόριον μεταθέσιμον προφωνεῖται, ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων· ἡ θεία χάρις ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα μετατίθησι Γερμανὸν τὸν ὁσιώτατον πρόεδρον τῆς Κυζικηνῶν μητροπόλεως, εἰς Ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως· ἐπὶ Ἀρτεμίου βασιλέως. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι στόλος ἐξῆλθε Σαρακηνικὸς, πρὸς τὸ κόψαι ξύλα εἰς τὴν Φοίνικα, ἐξαρτύσας στόλον, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸ καῦσαι τὴν τοιαύτην ξυλείαν. ἐλθόντος δὲ τοῦ στόλου ἐν τῇ Ῥόδῳ, ἐστασίασε, καὶ τὸν μὲν βασιλέα ἀπέσκαψαν, τὸν δὲ στρατηγὸν αὐτῶν Ἰωάννην ῥομφαίᾳ ἀνεῖλον. καὶ εὐθέως κατὰ
D τῆς βασιλίδος ἀνέπλευσαν. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ Ἀτραμυτίῳ, εὗρον ἐκεῖσε Θεοδόσιον διοικητὴν εὐσεβῆ καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. ὅπερ μαθὼν Ἀρτέμιος, τὴν πόλιν ὀχυρώσας, ἐν Νικαίᾳ τῇ πόλει κατέφυγεν. ὁ δὲ τῆς πόλεως στόλος, καὶ ὁ τοῦ Θεοδοσίου, μέχρι μηνῶν ἓξ ἀλλήλους κατεπολέμουν. ὁ δὲ Θεοδόσιος, διαβὰς ἐπὶ τὰ Θρᾳκῷα μέρη, ἐν ὄχλῳ βαρεῖ τὴν πόλιν καταλαμβάνει, καὶ τοὺς ἐν τῷ τείχει τῶν Βλαχερνῶν φύλακας δώροις διαφθείρας, τὴν εἴσοδον ἔσχε. τὴν δὲ πόλιν οἱ πλώϊμοι πραιδεύσαντες, μεγίστην εἰργάσαντο ἅλωσιν, μηδενὸς φεισάμενοι. τὸν
E δὲ πατριάρχην Γερμανὸν, καὶ τοὺς ἄρχοντας Ἀρτεμίου συλλαβόμενοι, ἐν Νικαίᾳ ἀπήγαγον. οὓς θεασάμενος Ἀρτέμιος, λόγον τε ἀπαθείας λαβὼν, τὸ μοναδικὸν περιεβάλλετο σχῆμα, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐξορίζεται. Λέων δὲ ὁ Ἴσαυρος τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὢν, Ἀρτεμίου ὑπερμαχῶν, οὐχ ὑπετάγη Θεοδοσίῳ ἔχων συναγωνιζόμενον Ἀρτάβασδον Ἀρμένιον στρατηγὸν τῶν Ἀρμενιακῶν, ᾧ καὶ δοῦναι συνέθετο τὴν ἰδίαν θυγατέρα.

Θεοδόσιος βασιλεὺς Ῥωμαίων, ἔτη β΄. ἐφ' οὗ Μασαλμᾶς ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ἐπιστράτευσε κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πρὸς τὰ μέρη τοῦ Ἀμωρίου γενόμενος, γράφει πρὸς Λέοντα τῶν ἀνατολικῶν στρατηγόν· ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων σοὶ ἁρμόζει. ἐλθὲ οὖν καὶ λαλήσωμεν τὰ πρὸς εἰρήνην. ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀποστείλας ὑπάτους, καὶ λόγους εἰρήνης ποιησάμενος, καὶ ὡς βασιλεὺς φημισθεὶς, ἐπὶ τὴν Νικομήδειαν ἔρχεται μετὰ πλείστου στρατοῦ. ἐν ᾗ τῷ τοῦ Θεοδοσίου υἱῷ περιτυχὼν ἐν πολέμῳ, καὶ χειρωσάμενος, μετὰ τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας πάσης, καὶ τῶν ἐν τέλει τοῦ παλατίου, καταλαμβάνει τὴν Χρυσόπολιν. ὁ δὲ Θεοδόσιος λόγους ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ λαβὼν παρεχώρησεν αὐτῷ τῆς βασιλείας, κληρικὸς σὺν τῷ υἱῷ γενόμενος. οὗτος ἦν καὶ χρυσογράφος. τελευτᾷ δὲ ἐν Ἐφέσῳ, καὶ τίθεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Φιλίππου ὑπὸ γῆν· γράφει δὲ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ, Ὑγεία. λέγουσι δέ τινες τῶν ἐντοπίων, θαυματουργεῖν αὐτόν.

Ἐλθὼν δὲ Μασαλμᾶς ἐν Περγάμῳ, ταύτην παρέλαβεν. εἰσηγήσει γάρ τινος μάγου ἐνέγκαντες οἱ τῆς πόλεως ἔγκυον γυναῖκα, ταύτην ἀνέτεμον, καὶ τὸ βρέφος ἐν κακάβῳ ἑψήσαντες, εἰς τὴν τοιαύτην θεοβδέλυκτον θυσίαν πάντες οἱ πολεμεῖν βουλόμενοι, τὰ μανίκια τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτῶν ἔβαψαν· κἀντεῦθεν δικαίᾳ τοῦ Θεοῦ κρίσει τοῖς ἐχθροῖς παρεδόθησαν.

Κόσμου ἔτος ͵ςσθ΄. τῆς θείας σαρκώσεως ψγ΄. Λέων, ὁ καὶ Κόνων, ὁ Ἴσαυρος, καὶ εἰκονομάχος, ἐβασίλευσεν ἔτη κδ΄. πρὸ ὀλίγων τινῶν χρόνων τῆς βασιλείας Λέοντος, Ἑβραῖοί τινες ἐκ Λαοδικείας τῆς Φοινίκης ἦλθον πρὸς Ἰζὴθ τὸν ἀρχηγὸν Ἀράβων, ἐπαγγελλόμενοι αὐτῷ ἔτη μ΄. κρατῆσαι τῆς Ἀράβων ἀρχῆς, εἰ τὰς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τιμωμένας σεπτὰς εἰκόνας ἐν πάσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ καταλύσει.

Τούτοις πεισθεὶς ὁ ἀνόητος Ἰζὴθ, δόγμα καθολικὸν ἐψηφίσατο κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων. ἀλλὰ χάριτι Χριστοῦ καὶ ταῖς πρεσβείαις τῆς παναγίου Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων, συντόμως τεθνηκὼς, οὐ διαπέμψαι αὐτὸ ἠδυνήθη εἰς τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ· οὔπω γὰρ διῆλθεν ἐνιαυτὸς, καὶ ἡ θεία δίκη μετῆλθεν αὐτόν. οὗ ὁ υἱὸς τὴν ἡγεμονίαν δεξάμενος, ὡς ψευδομάντεις αὐτοὺς ἐβουλήθη ἀποκτεῖναι. ὅπερ μαθόντες, ἀνέκαμψαν ἐν τοῖς Ἰσαυρικοῖς μέρεσιν. εἰς πηγὴν δέ τινα ἀναψυχόντων αὐτῶν, ἰδοὺ οὗτος ὁ Λέων νεανίσκος ἔτι ὢν, καλὸς τῷ εἴδει, καὶ εὐμήκης τῷ σώματι, βάναυσος τὴν τέχνην, καὶ ἐξ αὐτῆς τὴν ζωὴν πορίζόμενος, καὶ ἐκ τοῦ ὑποζυγίου τὸν φόρτον περιελόμενος, ἐκάθισε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ πηγῇ ὡς ἀριστήσων. εἶτα οἱ τῶν ἐγγαστριμύθων μύσται, τοῦ κατάρξαι τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας τὸν σκῆπτρον τούτῳ προλέγουσι. τοῦ δὲ Λέοντος ἀναβαλλομένου, πληροφορεῖται ὑπ' αὐτῶν. οἱ καὶ αἰτοῦσιν ὅρκον, εἰ εἰς πέρας ἔλθῃ τοῦτο, ὅπερ ἂν αἰτήσωνται ποιήσειν. πλησιάζοντος δὲ ἐκεῖσε ναοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ὤμνυσεν αὐτοῖς. ὑποχωρησάντων οὖν ἀμφοτέρων, ὑπὸ Σισινίου πατρικίου στρατολογεῖται ὁ Λέων. καὶ ἐν ὀλίγῳ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου σπαθάριος γενόμενος, εἰς τὰ ἑσπέρια πέμπεται, καὶ νικήσας, ὑπὸ Θεοδοσίου στρατηγὸς ἀνατολῆς γίνεται, καὶ τῆς βασιλείας κρατεῖ τῷ προειρημένῳ τρόπῳ.

Τῷ β΄. ἔτει, κατέλαβε Συλεϊμὰν μετὰ στόλου καὶ

Cedrea.

THEODOSII ADRAMII. Imperium.

Theodosius imperium Romanum tenuit annos II. Eo imperante, Masalmas Saracenorum princeps Romanorum ditioni bellum intulit. cumque ad Amorium pervenisset, Leoni Isauro in hanc scripsit sententiam. Ad te pertinet Romanum imperium: veni, & de pace colloquemur. Misit ergo ad eum legatos Leo, pacemque composuit: & Imperator salutatus, maximo cum exercitu ad Nicomediam venit: ibique Theodosii filium offendens, pugna congressus, hunc cum omni Imperatoris supellectile ac palatii proceribus in suam potestatem redegit: inde Chrysopolin venit. Theodosius autem ab eo sibi securitatem stipulatus, Imperio cessit, factusque est una cum filio clericus. Fuit hic etiam auri scriptor. Mortuus est Ephesi, & infra terram conditus in fano S. Philippi. Inscripsit suo sepulcro, Sanitas. Quidam incolarum ajunt, eum miracula edidisse.

Edit. Paris. pag. 450. 208

Impietas punita.

Porro Masalmas Pergamum adortus cepit. Nam oppidani, magi cujusdam instinctu prægnantem mulierem dissecuerant: fœtuque in cacabo elixato, quotquot militare vellent, in execrando hoc sacrificio manicas dextrarum suarum intinxerant. eapropter justo Dei judicio hostibus sunt traditi.

Leo Iconomachus imperat.

Anno mundi IↃↃ eIↃ CCIX, incarnationis divinæ IↃ CCIII, Leo Isaurus, qui & Conon, & ob dejectas imagines Iconomachus cognominatur, imperium init, tenuitque annos viginti quatuor. Paucis antequam imperare Leo cœpit annis, Ebræi quidam Laodicea Phœniciæ oriundi Izethum Arabum principem adierunt, promittentes ei quadraginta annos duraturum in Arabas imperium, si venerandas & in templis Christianorum honore cultas imagines per omnem suam ditionem destrueret.

Persuasum hoc est fatuo Izetho, & decretum universale contra venerandas imagines composuit. Sed favore Dei & deprecationibus Deiparæ omniumque divorum effectum est, ut celeri morte præventus (ante exitum quippe anni, divina eum vindicta attigit) id per suam ditionem non dimitteret. Filius regno potitus, Ebræos istos, ut impostores, necare voluit. quod illi sentientes, profugi in Isauriam deflexerunt. Ibi cum se ad fontem quemdam refrigerarent, supervenit Leo, adolescentulus etiamnum, formosus ac procero corpore: qui se sordida arte alebat, & prandendi gratia fonti ipse quoque assidens, jumentum onere levat. Huic illi genio vaticinium suggerente prædicunt, fore ut Romanorum imperio potiatur: negantique prorsus, fidem rei faciunt. interim juramento eum adigunt, si hunc eventum res ejus habuerint, facturum quod ab eo ipsi postulaturi essent. Juravit eis hoc ad fanum Beati Theodori, quod erat in proximo. Digressis iis, Leo a Sisinnio patricio in exercitum adsciscitur: neque multo post a Justiniano Rhinotmeto Spatharius factus, potitus victoria: a Theodosio deinde Orientis dux creatus, Imperium quo diximus modo consecutus est.

Leoni imperium prædictum, & ejus stipulatio.

pag. 451.

209

Anno secundo, Solyman cum exer-

Saraceni Constantinopolim oppugnant. * Amiram egit Um. vide Meurs.

citu & præfectis ab Abydo in Thraciam est profectus. Eo mortuo, * Ameras (is summæ rei præest) successit Umarus. Cum autem vehementissima esset in Thracia hiems, ita ut præ nive in glaciem durata per centum dies terra videri nequiret, magna hostilium equorum, camelorum, aliorumque animalium multitudo interiit. Verno tempore, Suphiamus cum parata in Ægypto classe ad portum appulit, qui boni ægri dicitur. Paulo post Izethus cum alia classe in Africa collecta, Satyrum, Bryantem, & loca quæ sunt usque ad Carti portum occupavit. Ægyptii autem qui in utraque classe erant, seorsim inito consilio, noctu ad urbem accesserunt, Imperatorem faustis clamoribus compellantes: adeo ut mare ab Hierea usque ad urbem, totum ligneum videretur. Utraque classis exercitum vehebat innumerabilem, navesque & arma quorum summa iniri non posset. Atque hæc omnia auxilio misericordis Dei & intercessione Deiparæ eodem loco partim demersa sunt a ventis, partim incensa: omnesque cum suis navibus protinus perierunt, cum biennium urbem oppugnassent. Rursus Merdasane cum suis copiis a Pylis Nicæam usque & Nicomediam incursionibus grassante, Romani qui in Liba & Sophone Mardaitarum erant in morem absconditi, subito eos invadentes, magnoque quotidie clade afficientes profligarunt. Arabibus præter hæc tanta etiam fames incubuit, ut omnia viventia animalia devorarint. Sunt qui hominum quoque cadavera, suaque ipsorum stercora cum radicibus herbarum tritis elixa vorasse dicunt. Pestis quoque eos corripuit, & multitudinem innumeram perdidit. Ad hæc Bulgari bello moto, Arabum XXII millia interfecerunt. Multæ porro aliæ calamitates iis evenerunt: ut satis ipsa experientia testata sit, urbis hujus Deum & dominam Deiparam custodes esse: neque a Deo deseri, qui ipsum vere invocant, etsi aliquantulum ob peccata nostra castigamur.

Hoc anno, Sergius spathariorum princeps, ac Siciliæ præfectus, audito urbem a Sarracenis obsideri, de suorum clientum numero Basilium quemdam civem, Onomaguli F. mutato ejus in Ti-

Edit. Paris. pag 452. 220

berium nomine, Imperatorem creat: qui consilia Sergii secutus, magistratus & præfectos a se constituit. Hoc ubi Imperator cognovit, Paulum domesticum suum cum copiis mittit. Is cum Siciliam attigisset, populoque Imperatoris mandata ex scripto recitasset, hoc consecutus est, ut statim imperium Leoni faustis acclamationibus confirmaretur, Basilius autem Onomagulus cum suis vincti ipsi dederentur: quorum ille abscidit capita, eaque Imperatori misit. Sergius, securitate promissa, ad Paulum concessit. ita Occidens pacatus. At naves Arabum, quæ cum Umaro ad obsidionem urbis remanserant, XV Augusti die magno cum dedecore domum discedere conatæ, immisso divinitus turbine partim ad Proconnesum, partim ad Apostrophos & reliqua littora submersæ sunt. Superstites cum in mare Ægeum pervenissent, ignea grando immissa ebullire mare fecit: ac pice liqua-

A Ἀμηράδων, καὶ διεπέρασεν ἐξ Ἀβύδου ἐν τῇ Θρᾴκῃ. οὗ τελευτήσαντος, ἀμηρεύει Οὔμαρος. χειμῶνος δὲ βαρυτάτου γενομένου ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ὡς ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν μὴ φανῆναι γῆν ἐκ τῆς κρυσταλλωθείσης χιόνος, πλῆθος ἵππων τε καὶ καμήλων καὶ λοιπῶν ζώων τῶν ἐχθρῶν τεθνήκασι. τῷ δὲ ἐαρινῷ καιρῷ κατέλαβε Σουφιὰμ μετὰ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ἀπαρτισθέντος στόλου, καὶ προσώρμησεν εἰς τὸν τοῦ καλοῦ ἀγροῦ λιμένα. μετ' οὐ πολὺ καὶ Ἰζὴθ μεθ' ἑτέρου στόλου, ἀπαρτισθέντος ἐν Ἀφρικῇ, ὃς αὐτὸς προσώρμησεν εἰς τὸν Σάτυρον, καὶ τὸν Βρύαντα, καὶ ἕως Κάρτου λιμένος. οἱ μέντοι τῶν δύο τούτων στόλων Αἰγύπτιοι καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι, νυκτὸς εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει τὸν βασιλέα εὐφημοῦντες, ὥστε ἀπὸ τῆς Ἱερείας μέχρι τῆς πό-
B λεως ὁλόξυλον φαίνεσθαι τὴν θάλασσαν. ἕκαστος δὲ τῶν τοιούτων στόλων στρατὸν εἶχεν ἀναρίθμητον, καὶ πλοῖα καὶ ὅπλα ἀριθμῷ μὴ ὑποβαλλόμενα. καὶ ταῦτα πάντα διὰ τῆς βοηθείας τοῦ εὐσπλάγχνου Θεοῦ, καὶ τῶν πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου, κατὰ τὸν τόπον τὰ μὲν ἐβυθίσθησαν ὑπὸ ἀνέμων, τὰ δὲ ἐνεπρήσθησαν. καὶ πάντες μετὰ τῶν πλοίων αὐτῶν ἄρδην ἀπώλοντο, πολεμοῦντες τὴν πόλιν ἐπὶ ἔτη δύο. πάλιν δὲ τοῦ Μερδασὰν σὺν τῷ στρατῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν Πυλῶν ἕως Νικαίας καὶ Νικομηδείας ἀνατρέχοντος, οἱ ἐν τῷ Λίβᾳ καὶ τῷ Σοφῶνι δίκην Μαρδαϊτῶν κρυπτόμενοι Ῥωμαῖοι, ἐξαίφνης τούτοις ἐπιρρίπτοντες, καὶ πολὺν φόνον καθεκάστην ποιοῦντες ἀπεδίωξαν. ἄλλως τε καὶ λιμοῦ αὐτοὺς καταλαβόντος σφοδροῦ, πάντα τὰ θνήσκοντα ζῶα
C κατήσθιον. φασὶ δὲ, ὅτι ἀνθρώπους τεθνεῶτας, καὶ τὴν ἑαυτῶν κόπρον σὺν ῥίζαις βοτανῶν τεθρυμμέναις, ἕψοντες ἤσθιον. ἐνέσκηψε δὲ αὐτοῖς καὶ λοιμικὴ νόσος, καὶ ἀναρίθμητα πλήθη ἐξ αὐτῶν ὤλεσε. συνῆψαν δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ οἱ Βούλγαροι πόλεμον, καὶ κατέσφαξαν χιλιάδας εἰκοσιδύο Ἀράβων. καὶ ἄλλα πολλὰ συνέβη αὐτοῖς δεινὰ, ὡς ἐπιγνῶναι τῇ πείρᾳ, τὸν Θεὸν καὶ τὴν δέσποιναν Θεοτόκον φρουροὺς εἶναι ταύτης τῆς πόλεως· καὶ οὐκ ἔστιν ἐγκατάλειψις τελεία Θεοῦ ἐν τοῖς ἐν ἀληθείᾳ ἐπικαλουμένοις αὐτὸν, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ παιδευόμεθα διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

Τούτῳ τῷ ἔτει, Σέργιος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς Σικελίας, ἀκούσας ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ παρακαθέζονται τὴν πόλιν, ἔστεψεν ἴδιον βασιλέα ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ Βασίλειον πολίτην, τὸν
D υἱὸν Ὀνομαγούλου, μετονομάσας αὐτὸν Τιβέριον. ἐποίησε δὲ προβολὰς καὶ ἰδίους ἄρχοντας μετὰ βουλῆς Σεργίου. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀκούσας, ἀποστέλλει Παῦλον τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ μετὰ δυνάμεως. ὃς καταλαβὼν τὴν Σικελίαν, καὶ τὰς βασιλικὰς προστάξεις ὑπαναγνοὺς τῷ λαῷ, εὐθὺς τὸν μὲν Λέοντα βασιλέα εὐφήμησαν, Βασίλειον δὲ τὸν Ὀνομάγουλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ δεσμίους τῷ Παύλῳ παραδεδώκασιν. οὓς καρατομήσας, τὰς κεφαλὰς αὐτῶν τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλεν. ὁ δὲ Σέργιος, λόγους ἀπαθείας λαβὼν, ἐξῆλθε πρὸς τὸν Παῦλον, καὶ οὕτως εἰρήνευσαν τὰ ἑσπέρια. τὰ δὲ ἐναπομείναντα πλοῖα τῶν Ἀράβων καὶ
E Οὐμάρου τῇ ιε΄. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς μετ' αἰσχύνης πολλῆς ἀνακάμψαι βουληθέντα, λαίλαψ ἐκ Θεοῦ ἐνσκήψας, τὰ μὲν ἐν Προικοννήσῳ, τὰ δὲ ἐν τοῖς Ἀποστρόφοις καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκταῖς κατεπόντισε. τοῖς δὲ περιλειφθεῖσιν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει χάλαζα πυρίνη ἐνσκήψασα, ἀναβράσαι τὴν θάλασσαν πεποίηκε, καὶ τῆς πίσσης λυθείσης, αὐταν-

ρδα ἀπώλοντο, μόνων πέντε εἰς Συρίαν διασωθέντων, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν δυναστείαν ἀπαγγέλλοντα.

Τούτῳ τῷ πρώτῳ ἔτει, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν Συρίᾳ. ἠνάγκασε δὲ Οὔμαρος τοὺς Χριστιανοὺς μαγαρίζειν. καὶ τοὺς μὲν πειθομένους αὐτῷ ἀτελεῖς ἐποίει, τοὺς δὲ μὴ πειθομένους ἀνῄρει· ὅθεν καὶ πολλοὺς μάρτυρας ἀπειργάσατο. ἐθέσπισε δὲ καὶ Χριστιανὸν κατὰ Σαρακηνῶν μὴ μαρτυρεῖν. ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Λέοντα, τοῦ μαγαρίσαι καὶ αὐτόν.

Τῷ γ'. ἔτει, ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ Λέοντι υἱὸς δυσσεβέστατος, καὶ τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος, Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλῖνος. τῇ δὲ κς'. τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐστέφθη Μαρία, ἡ γυνὴ Λέοντος, ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Αὐγουστέως· καὶ εὐξαμένη πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, μετῆλθεν εἰς τὸν μέγαν βαπτιστῆρα, καὶ βαπτίσαντος ἐκεῖσε Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου τὸν τῆς κακίας αὐτοῦ καὶ βασιλείας διάδοχον Κωνσταντῖνον, δεινὸν καὶ δυσῶδες ἐκ νηπιότητος αὐτοῦ προεσήμανε τεκμήριον. καὶ γὰρ ἀφόδευσεν ἐν τῇ ἁγίᾳ κολυμβήθρᾳ, ὡς εἰπεῖν τὸν πατριάρχην προφητικῶς, ὅτι μέγιστον κακὸν Χριστιανοῖς καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ δι' αὐτοῦ γενήσεται. τοῦτον ἀνεδέξαντο οἱ ἄρχοντες τῶν θεμάτων καὶ τῆς συγκλήτου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Νικήτας ὁ Ξυλινίτης γράφει πρὸς Ἀρτέμιον ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀπελθεῖν πρὸς Τέρβελιν, τοῦ ἀναλαβέσθαι συμμαχίαν Βουλγαρικὴν, καὶ ἐλθεῖν κατὰ Λέοντος. τοῦ δὲ ἀπελθόντος, δίδωσιν αὐτῷ στρατὸν ὁ Τέρβελις, καὶ πεντήκοντα κεντηνάρια χρυσίου. ἔρχεται γοῦν πρὸς Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἀρτέμιος. μὴ δεξαμένης δὲ αὐτὸν τῆς πόλεως, οἱ Βούλγαροι τοῦτον τῷ Λέοντι παραδεδώκασι. καὶ φιλοφρονηθέντες παρ' αὐτοῦ, ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἀρτέμιον σὺν τῷ Ξυλινίτῃ ἀνεῖλε, δημεύσας τὴν Ξυλινίτου οὐσίαν. μάγιστρος γὰρ ὢν, πλούσιος πάνυ ὑπῆρχε. σὺν αὐτοῖς ἀπεκεφάλισε καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης, καὶ ἄλλους πλείστους· πλείονας δὲ ἐρρινοτόμησε, καὶ ἐξώρισε.

Τῷ δ'. ἔτει, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα, ἐστέφθη Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος, ὑπὸ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐν τῷ τριβουναλίῳ, ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀπεβίω Οὔμαρος, ἀμηρεύσας τῶν Ἀράβων ἔτη δύο, μῆνας δ'. καὶ ἀμηρεύει Ἰζὴδ. τυραννεῖ δὲ καὶ ἐν Περσίδι ἄλλος Ἰζὴδ Μουαλαβὶ, καὶ συναπῆλθον αὐτῷ πολλοὶ τῆς Περσίδος. ὁ δὲ Ἰζὴδ ἀνεῖλεν αὐτὸν, καὶ τὴν Περσίδα ὑπέταξεν.

Τῷ ε'. ἔτει, ἐφάνη τις Σύρος ψευδόχριστος, καὶ ἐπλάνησε τοὺς Ἑβραίους, λέγων ἑαυτὸν εἶναι Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Τῷ ς'. ἔτει, ἠνάγκασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Μοντανοὺς βαπτίζεσθαι. οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἀπροαιρέτως βαπτιζόμενοι, ἀπελούοντο τὸ βάπτισμα, καὶ ἐσθίοντες μετελάμβανον τῶν ἁγίων μυστηρίων. οἱ δὲ Μοντανοὶ διαμαντευσάμενοι ἑαυτοὺς, θεωρήσαντες ἡμέραν, εἰσῆλθον εἰς τοὺς ὡρισμένους οἴκους τῆς πλάνης αὐτῶν, καὶ κατέκαυσαν ἑαυτούς.

Τῷ ζ'. ἔτει, ἦλθον (καθὼς προείρηται) οἱ μάντεις, οἱ χρησμοδοτήσαντες τῷ Λέοντι τὴν βασιλείαν, καὶ ἀπαιτοῦσι παρ' αὐτοῦ τὴν ὑπόσχεσιν, ἤγουν τὴν τῶν

ta, solis quinque navibus in Syriam perlatis, reliquæ omnes cum vectoribus perierunt, potentiam Dei nostri testatæ.

Anno Leonis primo, magnus in Syria fuit terræmotus. Umarus autem Christianos Mahometicam impietatem amplecti jussit: & parentes decreto immunitate tributorum donavit: qui non obedirent, eos trucidavit, multosque ita martyres fecit. Lege quoque lata, Christianos testimonii contra Sarracenos dictione prohibuit. Leonem quoque Imperatorem per litteras ad Mahometicam superstitionem colendam hortatus est.

Sarraceni Christianos persequuntur.

Tertio anno Leoni impiissimus filius, ac Antichristi præcursor natus est, Constantinus Caballinus. Die Octobris vigesimasexta Maria uxor Leonis in triclinio Augustali coronata est, votisque apud vestibulum sacræ aræ factis, ad magnum baptisterium transiit. Ibi cum a Germano patriarcha Constantinus paterni regni ac malitiæ hæres baptizaretur, ipsa in sua infantia dirum ac fœdum futuræ vitæ indicium edidit, oleto in sacrum lavacrum emisso. itaque vaticinatus est patriarcha, magna Christianis & ecclesiæ mala eum daturum. Susceperunt eum, Ordinum & Senatus principes. Eodem anno, Niceta 721 Xylinites Artemium Thessalonicæ degentem per litteras hortatur, ut Terbelin se conferat, auxilioque Bulgarico instructus contra Leonem tendat. Venienti Terbelis exercitum, & quinquaginta auri * centenarios dedit. cum his Artemius ad Constantinopolin est profectus. Sed eum, cum cives non reciperent, Bulgari Leoni tradiderunt, amiceque tractati domum abierunt. Leo Artemium Xylinitamque interfecit, publicatis etiam Xylinitæ bonis. fuerat enim, utpote magister, prædives. Cum his archiepiscopum quoque Thessalonicenum, & alios permultos capitibus truncavit, pluribus nasos amputavit, & solum exilii causa vertere jussit.

Constantinus Caballinus nascitur.

Artemii interitus.

** centenaria.*

Edit. Paris. pag. 453.

Quarto anno, festo Paschatis die, Constantinum Caballinum Leonis patris jussu Sanctus Germanus pro tribunali coronavit. Eodem anno vita defunctus est Umarus, cum Arabum Ameras fuisset per annos II, menses IV. Successit ei Izedus. Sed & alius Izedus in Perside tyrannidem occupavit, cognomine Mualabis, atque huic multi ex Perside se conjunxere. Verum Izedus eum interfecit, Persidemque subegit.

Izedus ameras Arabum.

Quinto anno, extitit quidam Syrus, falso Christum sese jactans esse filium Dei, Ebræosque decepit.

Anno sexto, Imperator Ebreos ac Montanos ad baptismum adegit. Atque Ebræi quidem contra animi sui sententiam baptizati, abluerunt baptismum. ciboque ante percepto, sacrorum mysteriorum participes se fecerunt. Montani autem sibi invicem vaticinati, constituta die domos errori suo destinatas intrarunt, ac sese combusserunt.

Anno septimo, vates illi, quos supra dictum est Leoni imperium prædixisse, venerunt promissamque sibi ab eo sacrarum imaginum subversionem postularunt: pollicentes ei, si satisfecis-

set, vitam c. annorum. His scelerosus iste fidem adhibens, multa nobis Christianis mala paravit. nactus enim quosdam secum sentientes, interque hos episcopum Nacoliæ, religionem haud leviter polluit. Memoriæ proditum est, regem Franciæ, consuetudine sic obtinente, regnum per stirpem a majoribus

Francici regis consuetudo.

suis ad se delatum gerere, nulli alii negotio intentum quam brutæ voracitati atque poculis. Eumdem Majo mense in conspectu totius gentis præsidere, gentemque adorare, & vicissim ab ea adorari: atque ultro tum de more citroque dari dona. præfectum domus sive aulæ regis, rerumque gentis ejus omnium curam gerere. Qui ea stirpe prognati erant, Cristati dicebantur, quod Græce dicitur trichorachati: quia instar porcorum, ex spina dorsi enascentes pilos haberent.

Leo imaginum eversionem aggreditur.

Anno nono, Leo impius cœpit de sacris imaginibus evertendis mentionem facere. Quo cognito, Gregorius Romæ Papa, tributo Italiæ & Romæ eum prohibuit: missa etiam decretali epistola monens, non esse Imperatoris de fide statuere, aut vetera ecclesiæ decreta a sanctis patribus facta convellere. Eodem anno etiam torrens, in urbem Edessam exundans, multos interemit.

Edit. Paris. pag. 454. 212

Anno decimo, Masalmas Cæsaream Cappadociæ expugnavit. Pestis quoque in Syria fuit. Æstate ejus anni, inter Theram & Therasiam insulas, per aliquot dies ex profundo maris sursum se extulit caligo, quasi ab ardente fornace surgens: qua paulatim densata, inque lapidem concreta, igniti incendii vi totus & locus & aer igneum adspectum præ se tulerunt. & ob crassitiem terræ materiæ magni pumices lapidum instar per totam Asiam minorem, Lesbum, Abydumque & maritimam Macedoniam disjecti sunt, ita ut universa facies ejus maris pumicibus in summo jacentibus tecta fuerit. In medio ignis hujus, insula in terram constipata, Hieræque insulæ aggesta est: quæ ante numquam fuit. Sed quomodo olim Thera & Therasia eruperunt, ita & isthæc ætate Deo adversi Leonis. Cæterum Leo quantam in se Dei iram concitasset reputans, impudentius venerandis imaginibus bellum movit. Quare populus regiæ Urbis vehementi dolore percitus, cum ipsum Leonem statuit invadere, tum multos ipsius domesticos trucidavit; atque eos etiam, qui impositam magnæ æreæ portæ imaginem Domini auferebant. Quo factum est, ut multi pro pietate propugnantes suppliciis afficerentur, alii membris mutilati, alii flagellis, exiliis & mulctis puniti: utque pia scholarum doctrina cessaret. Nam apud regiam cisternam palatium erat venerabile, in quo juxta antiquam formam œcumenicus magister sedebat, duodecim habens discipulos eruditione & vita graves. Ii cum omnem dicendi scientiam celeritate & amplitudine ingenii percepissent, ecclesiasticam divinarum rerum sapientiam acri studio tractabant: absque horum consilio quicquam agi, ipsis quoque Imperatoribus nefas putabatur. Hos Conon ad se vocans identidem, in suam hæ-

Insula enata.

Monachi cremati.

A ἁγίων εἰκόνων καθαίρεσιν, ὑποσχόμενοι τῷ ἀσεβεῖ ποιήσαντι οὕτω, βιώσειν χρόνους ἑκατόν. τούτοις πεισθεὶς ὁ ἀλάστωρ, πολλῶν κακῶν αἴτιος γέγονεν ἡμῖν τοῖς Χριστιανοῖς. εὑρὼν γάρ τινας ὁμοφρονοῦντας αὐτῷ, καὶ τὸν Νακωλείας ἐπίσκοπον, οὐ μικρῶς τὴν πίστιν ἐλυμήνατο. Ἱστόρηται δὲ, ὅτι ἔθος ἦν τὸν ῥῆγα Φραγγίας κατὰ γένος ἄρχειν, καὶ μηδὲν διοικεῖν πλὴν ὅτι ἀλόγως ἐσθίειν καὶ πίνειν. κατὰ δὲ τὸν Μάϊον μῆνα προκαθέζεσθαι ἐπὶ παντὸς τοῦ ἔθνους, καὶ προσκυνεῖν αὐτοῖς, καὶ ἀντιπροσκυνεῖσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν, δωροφορεῖσθαί τε κατὰ συνήθειαν καὶ ἀντιδιδόναι αὐτοῖς. ἔχειν δὲ πρόσοικον γνώμην αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους εἰς τὸ διοικεῖν πάντα τὰ πράγματα. ἐλέγοντο δὲ οἱ ἐκ τοῦ γένους ἐκείνου καταγόμενοι κριστάται, ὃ ἑρμηνεύεται τριχοραχάτοι· εἶχον γὰρ B κατὰ τῆς ῥάχεως αὐτῶν τρίχας ἐκφυομένας, ὡς χοῖροι.

Τῷ θ΄. ἔτει, ἤρξατο ὁ δυσσεβὴς Λέων, τῆς κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαιρέσεως λόγον ποιεῖσθαι. Γρηγόριος δὲ ὁ πάπας Ῥώμης τοῦτο μαθὼν, τοὺς φόρους τῆς Ἰταλίας καὶ Ῥώμης ἐκώλυσε, γράψας καὶ πρὸς Λέοντα ἐπιστολὴν δογματικὴν, μὴ δεῖν βασιλέα λόγον περὶ πίστεως ποιεῖσθαι, καὶ καινοτομεῖν τὰ ἀρχαῖα δόγματα τῆς ἐκκλησίας, τὰ ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων δογματισθέντα. τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ χείμαρρος πλημμυρήσας εἰσῆλθεν εἰς Ἔδεσσαν, τὴν πόλιν καὶ πολλοὺς ἠφάνισε.

Τῷ ι΄. ἔτει, ἐπεστράτευσε Μασαλμᾶς τὴν Καισάρειαν Καππαδοκίας, καὶ παρέλαβεν αὐτήν. γέγονε δὲ καὶ θανατικὸν εἰς Συρίαν. ἐν αὐτῷ τῷ ἔτει, ὥρᾳ C θέρους, ἀτμὶς καμίνου πυρὸς ἀνέβρασεν ἀνὰ μέσον Θήρας καὶ Θηρασίας τῶν νήσων, ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἐπὶ ἡμέρας τινὰς, καὶ κατὰ βραχὺ παχυνομένης καὶ ἀπολιθουμένης, τῇ πυρώδει ἐκκαύσει ὅλος ὁ τόπος καὶ ὁ ἀὴρ πυροφανὴς ἐδείκνυτο. τῇ δὲ παχύτητι τῆς γεώδους οὐσίας καὶ πετροκισσήρους μεγάλους ὡς λίθους τινὰς ἀναπέμψαι καθ᾽ ὅλης τῆς μικρᾶς Ἀσίας, καὶ Λέσβου καὶ Ἀβύδου, καὶ τῆς πρὸς θάλασσαν Μακεδονίας· ὡς ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς θαλάσσης ταύτης κισσήρων ἐπιπολαζόντων γέμειν. μέσον δὲ τοῦ τοσούτου πυρὸς, νῆσος ἀπογεωθεῖσα τῇ λεγομένῃ ἱερᾷ νήσῳ συνήφθη, μήπω τὸ πρὶν οὖσα· ὡς αἱ ἀπορρηθεῖσαι Θήρα τε καὶ Θηρασία ποτὲ ἐξεβράσθησαν, οὕτω καὶ αὕτη νῦν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ θεο- D μάχου Λέοντος. ὃς τὴν κατ᾽ αὐτοῦ θείαν ὀργὴν ὑπὲρ αὐτοῦ λογισάμενος, ἀναιδέστερον κατὰ τῶν ἁγίων σεπτῶν εἰκόνων ἤγειρε πόλεμον. οἱ μέντοι κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν ὄχλοι σφόδρα λυπούμενοι, αὐτῷ τε ἔμελλον ἐπελθεῖν, καὶ πολλοὺς βασιλικοὺς ἀνθρώπους ἀνεῖλον, τούς τε καθελόντας τὴν ἐπὶ τῆς μεγάλης χαλκῆς πύλης τοῦ Κυρίου εἰκόνα. ὡς πολλοὺς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τιμωρηθῆναι μελῶν τε ἐκκοπαῖς, καὶ μάστιξι καὶ ἐξορίαις καὶ ζημίαις ὑποβληθῆναι, σβεσθῆναί τε τῶν παιδευτηρίων τὴν εὐσεβῆ διδασκαλίαν. πρὸς γὰρ τῇ λεγομένῃ βασιλικῇ κινστέρνῃ παλάτιον ἦν σεμνὸν, ἐν ᾧ κατὰ τύπον ἀρχαῖον οἰκουμενικὸς ἐκάθητο διδάσκαλος, ἔχων μαθητὰς λόγῳ καὶ βίῳ σεμνοὺς τὸν ἀριθμὸν δώδεκα. E οὗτοι πᾶσαν λογικὴν ἐπιστήμην τάχει τε καὶ μεγέθει φύσεως μετερχόμενοι, οὐχ ἥκιστα τὴν ἐκκλησιαστικὴν μετήεσαν θεοσοφίαν· ὧν τῆς γνώμης χωρὶς, οὐ θεμιτόν τι ποιεῖν ἐδόκει, οὐδὲ τοῖς βασιλεῦσιν αὐτοῖς. τούτους ὁ Κόνων συχνῶς προσκαλούμενος, ἐπείραζε πεῖσαι τῇ αὐτοῦ αἱρέσει. καταπεῖσαι δὲ μὴ καταδεχομένους, ἀλλ᾽ ἀντιπίπτοντας, ἀτίμως

κατακλεισθῆναι διεκελεύσατο ἐκεῖσε. διὰ δὲ τῆς νυκτὸς πῦρ κυκλόθεν ὑφάψας, αὐταῖς οἰκίαις καὶ βίβλοις πολλαῖς καὶ καλαῖς, καὶ σκεύεσιν ἱεροῖς ὁ μιαρὸς κατέκαυσεν. ἐντεῦθεν στασιάζουσι κατ᾽ αὐτοῦ μεγάλῃ ναυμαχίᾳ συμφωνήσαντες Ἑλλαδικοί τε, καὶ οἱ τῶν Κυκλάδων νήσων. οἳ καὶ προσπελάσαντες τῷ Βυζαντίῳ ἡττῶνται, ἐμπρησθέντων αὐτῶν ἐντὸς νηῶν τῷ σκευαστῷ πυρί. αὔξει δὲ τὴν κακίαν Λέων ὁ δυσσεβὴς, κατὰ τῆς εὐσεβείας τὸν διωγμὸν ἐπιτείνων.

Τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει, κατὰ τῆς Βιθυνῶν Νικαίας παρατάττεται Ἀμὲρ ἐν χιλιάσι ιέ. μονοζώνων προδραμὼν, καὶ ἀπαρασκεύαστον κυκλώσας τὴν πόλιν· καὶ Μαβίας ἐπακολουθῶν ἐν ἄλλαις ὀκτὼ ἥμισυ μυριάσιν, οἱ μετὰ πολλὴν πολιορκίαν καὶ καθαίρεσιν μερικὴν τῶν τειχῶν, δι᾽ ὀπτασίας τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων ἁγίων πατέρων αἰσχυνθέντες, ἄπρακτοι ὑπεχώρησαν. Κωνσταντῖνος δέ τις στράτωρ τοῦ Ἀρταβάσδου, ἰδὼν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἑστῶσαν, λαβὼν λίθον, ἔρριψε κατ᾽ αὐτῆς, καὶ συνέτριψεν αὐτὴν, καὶ πεσοῦσαν κατεπάτησε. Θεωρεῖ οὖν ἐν ὁράματι παρεστῶσαν αὐτῷ τὴν δέσποιναν, καὶ λέγουσαν αὐτῷ· οἶδας ποῖον πρᾶγμα γενναῖον εἰργάσω εἰς ἐμέ; ὄντως κατὰ τῆς σαυτοῦ κεφαλῆς τοῦτο ἐποίησας. τῇ δὲ ἐπαύριον προσβαλόντων τῶν Σαρακηνῶν τῷ τείχει, καὶ πολέμου κροτηθέντος, δραμὼν εἰς τὸ τεῖχος ὁ ταλαίπωρος, βάλλεται τῷ ἐκ τοῦ μαγγανικοῦ λίθῳ, ὃς συνέτριψεν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, ἄξιον τῆς αὐτοῦ δυσσεβείας κομισάμενος τὸ ἀνταπόδομα.

Ὁ μέντοι βασιλεὺς Λέων οὐ μόνον περὶ τὴν σχετικὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ὁ δυσσεβὴς ἐσφάλλετο προσκύνησιν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πρεσβειῶν τῆς παναγίου Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων· καὶ τὰ λείψανα δὲ τῶν ἁγίων ὁ παμμίαρος, ὡς οἱ διδάσκαλοι αὐτοῦ Ἄραβες, ἐβδελύττετο. ἐκ τοῦδε τοίνυν τοῦ χρόνου ἀναιδῶς τῷ μακαρίῳ Γερμανῷ προσετρίβετο. ὃν καὶ μετακαλεσάμενος, ἤρξατο λόγους τινὰς εἰπεῖν μεθ᾽ ὑπουλίας, καὶ κατεγινώσκειν πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων καὶ ἱερέων, ὡς εἰδωλολατρησάντων ἐν τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκόνων. ὁ δὲ μέγας ἔφη Γερμανός. ἄκουσον βασιλεῦ. Τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ σαρκὸς ἐπιφανέντος, πᾶσα εἰδωλολατρεία ἐκποδὼν γέγονε, καὶ πᾶν ἄγαλμα εἰδωλικὸν ἠφάνισται καὶ ἐξωστράκισται, ὥς φησιν ὁ προφήτης Ζαχαρίας. ὅτι λέγει Κύριος Σαβαὼθ, ἐξολοθρεῦσαι τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκέτι αὐτῶν ἔσται μνεία. πλὴν τὴν καθαίρεσιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἀκούομεν μέλλειν ἔσεσθαι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας. τοῦ δὲ βιασαμένου εἰπεῖν, ἐπὶ ποίας; ἔφη ὁ ἅγιος, ἐπὶ Κόνωνος. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔφη, ὄντως ἐγώ εἰμι, τοῦτο γάρ ἐστι τὸ βαπτιστικόν μου. καὶ ὁ μέγας Γερμανὸς ὑπολαβὼν ἔφη, μὴ γένοιτο, δέσποτα, ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας πραχθῆναι τὸ θεοστυγὲς τοῦτο κακόν. ὁ δὲ θεομάχος τύραννος τοῦτο ἀκούσας, σφόδρα χαλεπήνας, καὶ λεόντειον βρύξας, εἰδωλολάτρην τε ἀποκαλέσας, καὶ ταῖς ἰδίαις χερσὶ ῥαπίσας, τῶν βασιλείων ἐξελαύνει. σιλέντιόν τε ποιήσας κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων, προσκαλεῖται πάλιν τὸν ἅγιον Γερμανὸν, οἰόμενος πεῖσαι αὐτὸν ὑπογράψαι. ὁ δὲ οὐδόλως εἶξε τῇ θωπείᾳ ἢ τῇ ἀπειλῇ τοῦ τυράννου· μᾶλλον μὲν οὖν ἀνέμνησεν

A refini pertrahere satagebat: recusantes autem, & sese opponentes, ignominiose in sua illa schola concludi jussit: noctuque igne circumdatos, cum domo, librisque multis & pretiosis, ac sacra supellectile combussit. Ob id magna classe coacta Græci, & qui Cyclades insulas tenebant, bellum ei faciunt. Sed Byzantio jam propinquantium, artificioso igni naves una cum ipsis succensæ perierunt. Porro autem impius Leo pietatem impensius persequi perrexit.

Eodem anno Amer cum XV millibus levis armaturæ militibus excursionem faciens, Nicæam Bithyniæ improviso obsidet. cui se adjungit Mabias, cum LXXXV millibus subsecutus. Verum hi diu urbe oppugnata, murorumque partibus dejectis, apparitione sanctorum qui ibi coluntur patrum deterriti, re infecta turpiter discesserunt. Cum quidem Constantinus Artabasdi strator imaginem Deiparæ stantem cernens, correpto lapide petiit, dejectamque conculcavit. cui Domina per visionem astitit, obnunciavitque præclari hujus in ipsam facinoris suo eum capite pœnas daturum. Postridie itaque Sarracenis murum oppugnantibus, & certamine commisso, miser in murum accurrens, tormenti lapide caput faciemque contritus, dignam suæ impietatis mercedem tulit.

Edit. Paris. pag. 415.

Nicææ obsidio.

ar3

C Enimvero Imperator Leo non tantum in errore de venerandarum imaginum debita adoratione versatus est: sed etiam de Deiparæ omniumque sanctorum intercessionibus impie sensit: sanctorumque reliquias more Arabum suorum præceptorum abominatus est. Ab eo itaque tempore impudenter Beato Germano offensus fuit. Vocavit quoque eum ad se, illatoque subdole sermone, damnare cœpit omnes qui se antecessissent Imperatores atque Pontifices, quod in imaginibus sacris adorandis, cultum soli Deo debitum, impie alio transtulissent. Ad hæc magnus ille Germanus: Audi, inquit, Imperator. Christo in carne exhibito, omnis profanorum simulacrorum cultus abolitus, omnisque impia imago sublata est, & explosa. quomodo Zacharias vates prædixit: (Sic ait, dicens, Dominus exercituum: Exscindam e terra nomina simulacrorum, neque ulla in posterum erit eorum memoria.) Cæterum sacras quoque imagines audivimus abolitum iri, non tamen te imperante. Et coactus ab Imperatore eum nominare, quo rerum potiente hoc esset futurum: Cononem, dixit. Tum Leo: Omnino, inquit, is ego sum. Conon enim est meum nomen, mihi in baptismo inditum. Quem sermonem Germanus excipiens: Absit, ait, Domine, ut hoc tam invisum Deo facinus te imperante perpetretur. Sed tyrannus Deo adversus, auditis his verbis graviter indignatus, leoninum rugiit: Germanumque simulacricolam appellans, suaque manu alapam infligens, regia exturbavit. Facto deinde contra sacras imagines * edicto, Germanum rursum accersit, persuasurum ei se sperans ut subscriberet. At Germanus nequaquam vel adulationi vel minis tyranni concessit:

Leonis cum Germano actio.

Zachar. 13.

* Silentio.

Ed. Parif. pag. 450. immo autem pactorum eum ante occœptum imperium initorum admonuit, in quibus is Deo fidejussore adscito promiserat, nihil se verorum decretorum labefactaturum. Sed tantum abfuit ut cœpti miserum Leonem puderet, ut præterea in hoc incubuerit, ut Germanum suis in verbis caperet, atque ita non ut confessorem, sed ut seditiosum folio detruderet. Eam ad
214
rem adjutorem nactus est Anastasium Germani Syncellum, quem successionis in patriarchæ munus spe allexerat. Hunc beatus ille non ignorans esse alterum Iscariotam, sapienter de proditione commonuit. Aliquando Germani in regiam euntis stolæ oram Anastasius calcavit. Cui Germanus; Noli festinare, Diippus te manet.

Anastasius.

Quindecim post annis Constantinus ecclesiæ persecutor, inter Artabasdum generum suum, aliosque suos hostes, hunc quoque Anastasium plagis in circo mulctatum, & facie retrorsum versa equo impositum, ac nudum per Diippum jussit pro spectaculo duci, quod sibi derogato imperio, Artabasdo diadema detulisset. atque sic impletum est Germani vaticinium. Proinde Byzantii defensor veræ religionis fuit divinus iste Germanus, quotidie adversus Leonem feræ cognominem, ut feram bestiam, ejusque stipatores depugnans: Romæ autem Gregorius, apostolicus vir, & Petri apostolorum coryphæi assessor, qui ob divinas suas lucubrationes Dialogi cognomen adeptus est. is a Leone ob ejus impietatem defecit; & pacto cum Francis icto, tributa Leoni denegavit, Anastasium ac socios anathemate ferit, Imperatoremque multis epistolis & a multis lectis manifesto redarguit. Damasci Syriæ fuit Joannes monachus & presbyter Chrysorroas cognomento, Mansuris F. Quod Græce sonat Lentrabum, quem impius Judaico sensu Manzerem appellavit. Hic S. Joannes, una cum Cosma Majumensi episcopo, & Theophane, fratre Theodori Graptorum episcopi, melodi sive cantores sunt agnominati, eo quod melodiis comprehendissent eas cantilenas, quæ in ecclesiis Christianorum canuntur, prout ab eis compositæ formatæque sunt. Erat enim S. hic Joannes & vita & oratione magister optimus, omni divina humanaque cognitione repletus. Sed Germanum quidem Leo, ut suæ potestati subditum, patriarchæ solio dejecit. isque humerale in sacra mensa magni templi deponens, resignavit munus suum, atque discessit. Impiusque Leo ei suffecit Anast. Syncel. impio ipsius consilio & hæresi consentientem. Digrediens vero Germanus inter alia ad docendum composita verba, hoc quoque dixit: Si ego sum Jonas, projicite me in mare. nam extra universalem synodum, novi aliquid de fide statuere nequeo, o Imperator. Ac digressus, Platanii in domo sua gentilicia quietus vixit, cum gessisset summum pontificatum annos xiv, menses v, dies vii.

Imaginum defensores.

Joannes Damascenus.
215

Anastasius Leoni suffectus.

pag. 457.

Anno xiv, Masalmas in Romanam ditionem bello illato, cum in Cappadociam venisset, Charsianum castrum fraude cepit.

Anno xvi, Leo filiam Chagani Scytharum principis, filio suo Constantino uxorem duxit, cum Christianam eam fecisset, Irenamque nominasset. ea sacris litteris studiose cognitis, illustris pietate fuit, refutavitque a Deo alienorum impietatem. Imperator autem contra Pa-

A αὐτὸν ὁ μακάριος τῶν πρὸ τῆς αὐτοκρατορίας συνθηκῶν, ὅπως αὐτῷ Θεὸν ἐγγυητὴν δέδωκε μὴ παρασαλεῦσαί τι τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων. ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἐχρεώθη ὁ ἄθλιος· μᾶλλον δὲ καὶ ἠγωνίζετο, ὅπως αὐτὸν ἐν λόγοις συλλήψεται, ἵν' ὡς φατριαστὴν, καὶ οὐχ ὡς ὁμολογητὴν καθέλῃ τοῦ θρόνου. εὗρεν οὖν εἰς τοῦτο σύμμαχον Ἀναστάσιον σύγκελλον τοῦ ἁγίου, συνταξάμενος αὐτὸν τοῦ θρόνου διάδοχον ἔσεσθαι. ὃν ὁ μακάριος οὐκ ἀγνοῶν, ὡς ἄλλον Ἰσκαριώτην, σοφῶς τὰ περὶ προδοσίας ἀνεμίμνησκε. καίποτε εἰσερχομένου πρὸς τὰ βασίλεια, ἐπάτησεν ὁ Ἀναστάσιος τὰ ὀπίσθια τῆς στολῆς τοῦ ἁγίου. πρὸς ὃν ὁ ὅσιος ἔφη· μὴ σπεῦδε, τὸ Δίιππον ἐκδέχεταί σε.

Μετὰ δὲ ἔτη ιε΄. Κωνσταντῖνος ὁ δυνάστης, μετὰ τοῦ γαμ-
B βροῦ αὐτοῦ Ἀρταβάσδου σὺν ἄλλοις ἐχθροῖς αὐτοῦ τοῦτον τύψας ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, διὰ τοῦ Διίππου γυμνὸν ἐπ' ὄνου καθίσας ἐξ ἀντιστρόφου ἐπόμπευσε, διὰ τὸ ἀνασκάψαι μὲν τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον, στέψαι δὲ τὸν Ἀρτάβασδον. κἀντεῦθεν ἡ πρόρρησις ἀπέβη τοῦ ὁσιωτάτου Γερμανοῦ. Ἐν μὲν οὖν τῷ Βυζαντίῳ πρόμαχος τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας δογμάτων ὁ ἱερὸς οὗτος καὶ θεσπέσιος ἤκμαζε Γερμανὸς, θηριομαχῶν καθεκάστην πρὸς τὸν φερώνυμον Λέοντα, καὶ τοὺς αὐτοῦ συνασπιστάς. Ἐν δὲ τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ Γρηγόριος ἀποστολικὸς ἀνὴρ, καὶ Πέτρου τοῦ κορυφαίου σύνθρονος, ὃς διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γενόμενα θεῖα πονήματα Διάλογος ἐκλήθη. οὗτος ὁ ἅγιος διὰ τὰς ἀνοσιουργίας Λέοντος ἀφώρισε, καὶ πρὸς τοὺς Φράγγους σπονδὰς εἰρηνικὰς ποιησάμενος, τούς τε φόρους ἐκώλυ-
C σε, καὶ Ἀναστάσιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀνεθεμάτισε. τὸν δὲ βασιλέα δι' ἐπιστολῶν αὐτοῦ πολλῶν πολλοῖς ἐγνωσμένων, ἀριδήλως ἐλέγχει. Ἐν δὲ τῇ κατὰ Συρίαν Δαμασκῷ Ἰωάννης μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, ὁ Χρυσορρόας, ὁ τοῦ Μανσοὺρ, ὃ ἑρμηνεύεται Λέντραβος, ὅνπερ ὁ δυσσεβὴς Μανζὰρ Ἰουδαϊκῷ φρονήματι μετωνόμασεν. οὗτος ὁ ὅσιος Ἰωάννης καὶ μελῳδὸς ὠνομάσθη, μετὰ Κοσμᾶ ἐπισκόπου τοῦ Μαϊουμᾶ, καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν γραπτῶν, διὰ τὸ αὐτοὺς μελῳδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τυπούμενα ψάλλεσθαι. ἦν γὰρ ὁ ἅγιος Ἰωάννης οὗτος τῷ τε βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διδάσκαλος ἄριστος, πάσης γνώσεως θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης ἐμπεπλησμένος. ἀλλὰ Γερμανὸν μὲν ὡς ὑπ' αὐτὸν ὄντα ὁ Λέων ἐκβάλλει τοῦ θρόνου, ὃς τὸ
D ὠμόφορον ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας θεὶς, ἀπετάξατο τῇ ἱερωσύνῃ, καὶ ὑπεχώρησεν. ὁ δὲ θεομάχος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ Ἀναστάσιον τὸν προλεχθέντα σύγκελλον, συνθέμενον τῇ ἀσεβεῖ αὐτοῦ βουλῇ καὶ αἱρέσει. ὁ δὲ ὅσιος Γερμανὸς ἐξερχόμενος μεθ' ἑτέρων διδασκαλικῶν λόγων, ἔφη· Ἐὰν εἰμὶ ἐγὼ Ἰωνᾶς, βάλλετέ με εἰς τὴν θάλασσαν. χωρὶς γὰρ οἰκουμενικῆς Συνόδου καινοτομῆσαι πίστιν, ὦ βασιλεῦ, ἀδύνατον. καὶ ἀπελθὼν ἐν τῷ γονικῷ αὐτοῦ οἴκῳ τοῦ Πλατανίου ἡσύχασεν, ἀρχιερεύσας ἔτη ιδ΄. μῆνας ε΄. ἡμέρας ζ΄.

Τῷ ιδ΄. ἔτει, ἐπεστράτευσε Μάσαλμας τῇ Ῥωμανίᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς Καππαδοκίαν, παρέλαβε δόλῳ τὸ Χαρσιανὸν κάστρον.

E Τῷ ις΄. ἔτει, Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα Χαγάνου, τοῦ τῶν Σκυθῶν δυνάστου, τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐνυμφεύσατο, ποιήσας αὐτὴν Χριστιανὴν, καὶ ὀνομάσας Εἰρήνην. ἥτις ἐκμαθοῦσα τὰ ἱερὰ γράμματα, διέπρεψεν ἐν εὐσεβείᾳ, τὴν τῶν ἀθέων δυσσέβειαν ἐλέγχουσα. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐμαίνετο κατὰ τοῦ πάπα, καὶ τῆς ἀποστάσεως Ῥώμης καὶ Ἰταλίας, καὶ ἐξοπλίσας στόλον μέγαν, ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν. ἐχρεώθη δὲ ὁ μάταιος, ναυαγήσαν-

τος

τες τὸ στόλου εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος. ἐκμανεὶς δὲ ἐπὶ τούτῳ πλέον ὁ θεομάχος, φόρους κεφαλικοὺς τῷ τρίτῳ μέρει Σικελίας καὶ Καλαβρίας τοῦ λαοῦ ἐπέθηκε. τὰ δὲ λεγόμενα πατριμώνια τῶν ἐν Ῥώμῃ ναῶν τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων Ἀποστόλων ἔκπαλαι τελούμενα, τάλαντα τρία ἥμισυ, τῷ δημοσίῳ λόγῳ τελεῖσθαι προσέταξεν, ἐποπτεύειν τε καὶ ἀναγράφεσθαι τὰ τικτόμενα βρέφη πρὸς τὸ ἀπαιτεῖσθαι τὸν λεγόμενον κεφαλητίωνα.

Τῷ ιη΄. καὶ ιθ΄. καὶ κα΄. ἔτει, Σουλεϊμὰν ὁ υἱὸς Ἰσὰμ, τὴν Ἀσίαν καταδραμὼν, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἐποίησεν. ᾐχμαλώτευσε δὲ καί τινα Περγαμηνὸν, ὃς ἔλεγεν ἑαυτὸν Τιβέριον εἶναι, υἱὸν Ἰουστινιανοῦ. τοῦτον Ἰσὰμ εἰς τιμὴν τοῦ ἰδίου παιδὸς, καὶ τῶν βασιλέων ἐκφόβησιν, μετὰ τιμῆς βασιλικῆς καὶ στρατευμάτων εἶχεν. ὃν ἐκπέμπει εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν, πρὸς θέαν πάντων.

Τῷ κγ΄. ἔτει, ἐπεστράτευσε Σουλεϊμὰν κατὰ Ῥωμαίων, ἔχων μυριάδας ϛ΄. καὶ πολλὴν ἅλωσιν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος, πορθήσας καὶ τὸ Σιδηρόκαστρον ἀβλαβὴς ὑπέστρεψε.

Τῷ κδ΄. ἔτει, ἐκαύθησαν αἱ ἀγοραὶ ὑπὸ τῶν Ἱερακιτῶν, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφυλακίσθησαν. τῇ κϛ΄. τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἡμέρᾳ δ΄. ὥρᾳ η΄. σεισμὸς μέγας γέγονε, καὶ φοβερὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἐπτώθησαν ἐκκλησίαι καὶ μοναστήρια καὶ οἶκοι, καὶ λαὸς πολὺς ἀπέθανεν. ἔπεσε δὲ καὶ ἡ στήλη Ἀρκαδίου ἐν τῷ Ξηρολόφῳ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ, καὶ τὰ χερσαῖα τῆς πόλεως τείχη, καὶ πόλεις καὶ χωρία ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ἥ τε Νίκαια καὶ Νικομήδεια καὶ Πραίνετος. ἀπέφυγε δὲ καὶ ἡ θάλασσα τῶν ἰδίων ὅρων ἔν τισι τόποις. ἐκράτει δὲ καὶ ὁ σεισμὸς μῆνας ια΄. ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ τείχη τῆς πόλεως πεσόντα, διελάλησε λέγων ὅτι ὑμεῖς οἱ τῆς πόλεως ἀδυνατεῖτε τὰ τείχη κτίζειν, ἀλλὰ προσετάξαμεν τοῖς διοικηταῖς τῶν θεμάτων ἀπαιτεῖν εἰς τὸν κανόνα, κατὰ νόμισμα, μιλιαρίσιον ἓν * καὶ λαμβάνει αὐτὸ ἡ βασιλεία, καὶ κτίζει αὐτά. ἀφ᾽ ὅτε ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια, παρέχειν τὰ δικέρατα τοῖς διοικηταῖς. κεράτια δὲ αἱ ιβ΄. φόλεις ὠνομάσθησαν, ἤτοι νοῦμμοι, ἀπὸ Νουμᾶ βασιλέως Ῥώμης, ὃς καὶ πρῶτος τοὺς ὀβολοὺς τῇ ἰδίᾳ εἰκόνι ἐχάραξε, καὶ νούμμους αὐτοὺς κατὰ τὸ ἴδιον ὄνομα ἐκάλεσεν. οὗτος καὶ ὀφφίκιον ἐτύπωσεν, ὅπερ εἷς τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ ἔχων, ἐλάμβανεν ἐξ ἑκάστου τῶν ἀπὸ τοῦ παλατίου ῥογευομένων, φόλεις ιβ΄. ἤτοι κεράτιον ἕν. διὸ καὶ ἐλέγετο ὁ Κερατίων. τοῦτο δὲ ἦν ὡς ἐν τύπῳ ψῆφος τῶν ῥογευομένων ἀπὸ τοῦ παλατίου. οὔπω γὰρ τότε ἀπογραφαὶ κατὰ Ῥώμην ἦσαν. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ αἰχμαλωσίᾳ τοῦ Ἰσραὴλ οὗτος ὁ Νουμᾶς ἐγένετο, ἐν τῷ ͵δψπ΄. ἔτει τῆς κόσμου κτίσεως.

* Theophanes.

Ἐβασίλευσεν οὖν Λέων, ὁ καὶ Κόνων, ὁ Ἴσαυρος ἔτη κδ΄. μῆνας β΄. ἡμέρας κε΄. καὶ θνήσκει σὺν τῷ σωματικῷ καὶ τὸν ψυχικὸν θάνατον, νόσῳ δυσεντερίας βληθεὶς καὶ τίθεται τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. ὅσα γὰρ καὶ οἷα κατὰ Χριστιανῶν συνέβησαν ἐν ταῖς ἡμέραις

Cedren.

A pam, Romæque & Italiæ defectionem sæviens, contra eos ingentem classem armavit atque emisit. sed turpiter se dedit vanus homo, classe in Adriatico mari naufragio amissa. Inde furore percitus majore homo adversus Deum pugnans, tertiæ Siculi ac Calabri populi parti tributum in singula hominum capita imposuit. Patrimonia quoque templorum Romæ principibus Apostolis consecratorum, quæ pecunia quotannis antiquitus pendebatur talentorum trium semis, in ærarium publicum conferri jussit: & mandavit inspici atque describi infantes qui nascebantur, ut census iste de singulis capitibus (* Cephaletionem vocant) exigi posset.

Leonis contra Italiam conatus.

* capitationem.

B Annis XVIII, XIX & XXI, Suleiman Isami F. factis in Asiam incursionibus, multum captivorum abduxit. Fuit inter hos etiam Pergamenus quidam, qui se dicebat Tiberium esse, Justiniani filium. Hunc Isamus in honorem filii sui, utque terrorem Imperatoribus objiceret, regio in honore habuit, exercitui præfecit: utque ab omnibus videri posset, Hierosolyma eum, ac per totam Syriam misit.

Idem Suleiman, anno XXIII imperii Leonis exercitum XC millium in Romanos duxit: captisque multis & oppidis & hominibus, ferreo etiam castro (id enim est Sidero castrum) vastato, illæsus rediit domum.

Anno XXIIII, ab Hieracitis tabernæ sunt incensæ, multiq; eorum supplicio af- C fecti. Die Octobris XXVI, quæ D. Demetrio sacra est, feria IV, hora VIII, terræmotus ingens atq; terribilis Constantinopoli fuit, qui templa, monasteria, domosq; multas prostravit, multosque homines. Corruit etiam Arcadii statua in Xerolopho, & aliæ multæ: atque muri etiam terrestres urbis, & in Thracia urbes atque castella: necnon Nicæa, Nicomedia, & Prænetus quin & mare quibusdam in locis a limitibus suis refugit. Obtinuit terræmotus iste menses XI. Imperator ruina murorum urbis cognita, cives ita est allocutus: Vos muris urbis reficiundis cum non sitis pares, nos quæstoribus nostris negotium dedimus, ut ultra constitutum tributum in singula nomismata accipiant mi- D liarisium unum, idque in ærarium nostrum conferant, ex quo nos muros condamus. Exinde obtinuit, ut dicerata seu bina * ceraria quæstoribus solvantur. Ceratia autem appellantur XII folles sive nummi: sic dicti a Numa Romæ rege, qui primus obolos sua ipsius effigie signavit, ideoque nummos de suo nomine nuncupavit. Idem & officium quoddam constituit, quod quidam ipsius famulorum gerens, ab unoquovis eorum qui a palatio stipendium sumebant, accipiebat folles XII, ceu unum ceratium. itaque & Ceration dicebatur, faciebat hoc ad ineundum numerum eorum quibus stipendia dabantur: neque enim eo tempore census Ro- E mæ agebatur. Vixit is Numa eo tempore, quo primum Israelus captivus abductus fuit, annis a mundo creato IVCIↃIↃCC LXXX.

Terræmotus.

216 Edit. Paris. pag. 458.

Exactio.

* siliquæ.

Leo Isaurus, qui & Conon, imperium gessit annos XXIIII, menses II, dies XXV. mortuus est ex intestinorum morbo, animæ cum corpore pereunte. infelix ejus cadaver reconditum est in fano Apostolorum. Subterfugit animus commemorare, quæ & quales adversæ res Christianis

evenerint imperio impiissimi atque inhumanissimi hujus Leonis, quantum & rectæ fidei officerit, & fœdi lucri studio atque avaritia excogitatis contra totum orbem & Christianos fraudibus Reipublicæ administrationem detriverit: tum quid terræmotuum, famis, pestilentiæ, rebellionum ac cladium contigerit. nam neque satis cogitari ista, nec explicari possunt. Par esse videtur, ut porro impiissimi ac miserrimi ejus filii nefaria acta, sceleratiora illa & Deo invisa, recenseam.

A τούτου τοῦ δυσσεβεστάτου καὶ ἀπανθρώπου Λέοντος, περί τε τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν πίστιν, καὶ περὶ τὰς τῶν πολιτικῶν διοικήσεις, αἰσχροῦ κέρδους καὶ φιλαργυρίας ἐπινοίᾳ, κατά τε παντὸς κόσμου καὶ τῶν Χριστιανῶν, σεισμοὶ καὶ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ, καὶ ἐθνῶν ἐπαναστάσεις καὶ θάνατοι, ἄπορον μνημονεῦσαι. ὑπερβαίνουσι γὰρ πάντα νοῦν καὶ λόγον καὶ διάνοιαν. ἄξιον δὲ λοιπὸν ἐφεξῆς καὶ τὰ τοῦ δυσσεβεστάτου καὶ παναθλίου παιδὸς αὐτοῦ, τὰς ἀθεμίτους διεξελθεῖν πράξεις ἀνοσιουργοτέρας καὶ θεομισήτους οὔσας.

